Broj I. U Trstu 3. jenara 1895. Godina XXVI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po b nrš. svaki redak. Oglasi od 8 re tkah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja ur pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (asegnó poszalo) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i naj. bližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka u arka.

Dopisi se zaračuna netiskaju.

Nebiljegovani listovi se nepri Predplata s poštarinom stoji a for., za seljake 2 for. na godinu Razmjerno for. 2½, 1 ½ za polgodine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Koncem prošloga mjeseca iztekla je svim našim predplatnikom godišnja predplata, pa se radi toga — po starom običaju — ovim utičemo k istim sa pozivom, da obnove na vrieme predplatu za god. 1895. Ujedno ih molimo, da nam pribave novih predplatnika i pomoćnika, pak da uzmognemo i mi zadovoljiti svestrano tolikim zahtjevom, koje se u ovo doba stavljaju neodvisnim novinarom.

Sve prijatelje hrvatske grane u Istri pozivljemo, da se okupe oko našeg lista, koj će i nadalje neodvisno i slobodno vršiti svoje dužnosti napram gore i napram dole. Obilnom i točnom predplatom neka nam olahkote težku zadaću i velike žrtve, koje su spojene sa izdavanjem lista, koj služi u prvom redu istarskomu patniku i siromahu.

Naše mnogobrojne dužnike pozivljemo napose, da se već jednom odazovu tolikim i tolikim našim pozivom. Neka promisle sami, da li je častno i pošteno primati i čitati list, a neplaćati ga. Tko je pravi prijatelj našega puka i naše svete stvari, taj nam nemože uzkratiti pomoći, a kamoli oduzeti nam ono, što nas po zakonu ide i što smo krvavo zaslužili.

Podporom vriednih rodoljuba iz svih hrvatskih krajeva nastaviti ćemo i u buduće naš rad za prosvjetu i slobodu Hrvata, gdje god oni stanovali. U to ime pomozite nam braćo, a pomoći će nam i Bog!

Predplata neka se šalje upravi našeg lista poštanskom naputnicom, jer je tako najjeftinije.

Predplata s poštarinom stoji za cielu godinu za imućnije for. 5; za seljake for. 2; za pol godine polovica gornjih ciena. Za inozemstvo povrh toga poštarina.

U Trstu, mjeseca decembra 1894.

Uprava „Naše Sloge".

† Dr. Ante Dukić.

Sjajnom izbornom pobjedom u Pazinu nadali smo se sretno završiti javno djelovanje u netom minuloj godini 1894. ali grdna narodna nesreća pokvari nam to iskreno veselje. Pod sami konac god. 1894. ugrabi nam naime nemila smrt dična pobornika i druga u najljepšoj muževnoj dobi. U petak dne 28. decembra 1894. preminu nakon duge i težke bolesti u pitomom Voloskom žarki rodoljub, plemeniti muž, odličan i učen pravnik g. Dr. Ante Dukić, odvjetnik u Voloskom, zastupnik na zemaljskom saboru, bivši občinski načelnik u Pazinu i bivši zemaljski podkapetan.

Naš nezaboravni Ante rodio se u drevnom Kastvu od čestite gradjanske obitelji dne 10. febrara 1855. Tuj je izučio pučku školu a na Rieci odličnim uspjehom gimnazijalne nauke. God. 1873. bijaše imenovan namjestnim učiteljem na gimnaziji u Zagrebu, gdje je vršio učiteljsku službu jednu godinu, pak se podao u Beč, gdje bijaše započetka upisan na mudroslovnoj fakulteti. Ali do mala predje na pravničku fakultetu podav se svom dušom pravnim naukam, koje je u redovitom roku izučio.

Kao svršeni pravnik stupi u Trstu u državnu službu i to kao činovnik financijalne prokure. Uz dnevnu službu pripravljao se marljivo za stroge izpite te bijaše god. 1884. promaknut na čast doktora prava. U Trstu djelovao je od svog dolazka kod našega lista, te mu bijaše neko vrieme glavnim suradnikom. Po dovršenoj odvjetničkoj praksi kod financijalne prokure zapusti god. 1887. državnu službu posvetiv se odvjetničtvu. Znajuć od koliko će biti važnosti jednom občina Pazin u našem narodnom pokretu, i pokoravajuć se dragovoljno kao pravi narodni vojnik disciplini stranke, otvori odvjetničku pisarnu u gradu Pazinu, u srcu srednje Istre. Tuj je doživio vrlo sretnih ali i vrlo težkih dana. Pod njegovim vodstvom bijaše obnarodjena občina Pazin, kojoj bude on prvim hrvatskim načelnikom. Zahvalni puk onog političkog kotara odlikovao ga za njegove veliko zasluge godine 1889. tim, da ga je uz druga d.ra Laginju izabrao zastupnikom na zemaljskom saboru u Poreču. Iste godine odlikovalo ga još većma Njeg. Veličanstvo imenovav ga zainjenikom zemaljskog kapetana i saborskog predsjednika. U prvom zasjedanju sabora rečene godine čulo se je prvi put hrvatsku rieč sa stolice saborskoga podpredsjednika.

Kod minulih saborskih zasjedanja uticao je dr. Dukić živo u razpravu svih važnijih pitanja, te je svojom učenostju i oštroumnostju zatjerao u rog opetovno iste prvake talijanske saborske većine. God. 1892. vjenčao se na Rieci sa kćerkom poznatog rodoljuba i brodovlastnika, sada već pokojnog Andrije Pajkurića, sa plemenitom Jelkom, uzornom ženom i kasnije majkom. Ta žena bijaše mužu onako nježnog tjelesnog ustroja i njegovog temperamenta pravi andjeo. S njom je proživio naš Ante dvie godine i pol u najsretnijem braku.

To bijahu sretni dani njegova života. Težko nam je pisati o njegovih crnih danih, što ih je proživio skoro dvie godine u Pazinu. Našim čitateljem poznata je ona silna borba, što ju je on vodio proti talijanskoj stranci u gradu Pazinu i proti svim onim, koji su tu stranku vodili i štitili. Nakon odlazka blagopokojnog kapetana Simziga morao je naš Ante skoro posve zanemariti svoju pisarnu, žrtvovav sve svoje umne i tjelesne sile občini, na koju se je sa svih strana navaljivalo. Komu nisu jošte u živoj uspomeni glasoviti izbori za upravno vieće porezne občine Pazin? Tko da se ne sjeća glasovitih „patentaša", koji su do izborne pobjede našim protivnikom pripomogli? Nu o tomu neće nam se duljiti, jer nas zapušća nuždna hladnoća. Ta ogromna borba s jedne strane, s druge njegovo zapostavljanje u zemaljskom saboru i nikakva zaštita od onih, u kojih ju je opetovno tražio, razočarala ga u toliko, da je godine 1893. položio čast zemaljskog podkapetana. Tjelesno shrvan i oslabljen zapusti napokon u prvoj polovici god. 1894. grad Pazin, te se naseli u Voloskom, da tuj nadje neobhodno potrebita mu mira, i ako je moguće, potresenom zdravlju lieka.

Mira nadje, al lieka uz najnježniju pazku predobre mu supruge i uz sva nastojanja vrstnih liečnika, nemogaše na žalost više naći. Krpali ga i krpali, ali neumoljiva smrt bližala se danomice sve to bliže, te ga pokosi u petak dne 28. decembra u 7 sati na večer.

Kako je strpljivo, upravo filozofički podnašao sve boli i muke, isto tako uzorno ponio se zadnjih dana svoga života. Mjeseca oktobra uredio je oporučno svoje stvari a malo zatim primio sv. sakramente. „O d t a d a" — reče nam jošte u petak o podne „ć u t i o s a m s e p r e p o r o d j e u i m". Do kraja odan u volju božju vazda je radostno dočekivao tamošnjega župnika i od mladosti prijatelja veleč. g. Z a m l i ć a, pred kojim se je na smrtnoj postelji sa svojimi milimi za uvjek rastao, i koji ga je s Bogom izmirio i njegov posliednji uzdah čuo. U s n u o j e u G o s p o d i n u s m r ć u b l a ž e n i h!

Što je sve izgubio hrvatski narod, napose naša stranka u Istri, smrtju onako čestita muža, težko se dade već danas predviditi. Gubitak je to svakako golem, udarac za nas strašan.

Duševna bol za nezaboravnim drugom i prijateljem prieći nam, da već sada dostojno ocienimo velike zasluge našega miloga pokojnika, te moramo to ostaviti za kasnije, a možda i vještijem peru.

Rastajuć se na ovom mjestu sa premilim pokojnikom, kličemo mu iz dubine razveljena srca: N a n e b e s i h n a u ž i v a o s e b o ž j e g l i c a, a m e d j u n a m i o s t a l a t i n e i z b r i s i v a u s p o m e n a!

* * *

Sprovod bio je — uza sve jako nepovoljno vrieme, po Kastavštini i Veprinaštini je sniežilo, dočim je kod mora kišilo i bilo veliko blato —, takav, da ga je Volosko jedva kad vidilo. Vodio ga je vel. gosp. župnik voloski Vinko Zamlić, uz asistenciju gg. kapelana iz Opatije, iz Kastva, iz Rukavca, Lovrana, kao i dvojice častnih otaca kapucina iz Rieke, i mladomisnika gosp. Čikovića.

Uz lies stupali su, držeć vrpce, zastupnici naroda Mandić, Spinčić. Stanger, braća d.ri Trinajstići, i gosp. Viktor Tomičić u zastupanju dra Laginje. Baklje nosili su trojica občinara iz Kastva, trojica iz Voloskoga, dvojica iz Opatije. Za liesom bio je brat pokojnikov, šurjaci pokojnikovi, kao i mnogi drugi rodjaci njegovi i gospodje; nadalje starina istarskih Hrvata dr. Dinko Vitezić iz Krka, zastupnik naroda Slavoj Jenko iz Podgrada, zastupnik naroda Fran Folnegović iz Zagreba; trgovac i obrtnik u Sarajevu M. D. Babić; obć. načelnik sa savjetnici i činovnici iz Kastva; obć. načelnik i obć. savjetnik Antun Poščić iz Voloskoga; mnoštvo puka iz občina kastavske, voloske, veprinačke i lovranske, mnogo hrvatskih rodoljuba iz Rieke, što rodjaka pokojnikove supruge, što drugih njegovih štovatelja, imenito članova ugarsko-hrvatskoga parobrodarskoga družtva i dr. Andrija Bakarčić. Prisustvovao je pogrebu također poglaviti gospodin kotarski kapetan Fabiani sa dvojicom svojih činovnika, poglaviti gospodin kotarski sudac Maidoner, kao i još neki drugi c. kr. činovnici. *Zastupani su bili* zastupnici Fran Flego po dru. Matu Trinajstiću, dr. Matko Laginja po Viktoru Tomičiću, Dinko Peršić i dr. Fran Volarić po Vjekoslavu Spinčiću; po ovom posliednjem također klub hrvatskih zastupnika na pokrajinskom saboru u Dalmaciji; klub stranke prava u Zagrebu po zastupniku Franu Folnegoviću na dalje zemaljski kapetan dr. Campitelli i odvjetnička komora u Trstu po dru. Andriji Stangeru; občina Pazin po dru. Dinku Trinajstiću; občina Buzet po dru. Matu Trinajstiću.

Iz občine i grada Pazina bijaše se uputila k pogrebu svoga nezaboravnoga načelnika posebna deputacija, sastojeća od gg. Antuna Bertoše podnačelnika, Antuna Sironića župana iz Trviža, Josipa Velana obć. savjetnika, Ernesta Jelušića nadučitelja i Josipa Gojtana župnika iz Kaščerge. Tu deputaciju snadje silno nevrieme u Berseča, te uemogaše dospjeti na vrieme u Volosko. Ista nepogoda zapriečila je dolazak k pogrebu i pokojnikovim prijateljem: g. R. Jelušića župniku iz Berseča; gosp. A. Pužu župniku iz Moščenica, g. M. Laginji župniku iz Veprinca, g. Fr. Zupanu kapelanu iz Poljana i g. dru. I. Ivaniću, koji je boravio u Poljanah. Svi ovi dadoše se zastupati po prijateljih.

* * *

Na lies položili su vience: Nezaboravnomu suprugu razcviljena Jelka, milomu sinu raztuženi otac, milomu zetu Blandina Pajkurić, dragomu šurjaku braća Pajkurić, svomu drugu dru. Anti Dukiću zastupnici na pokrajinskom saboru; dru. Anti Dukiću klub stranke prava u Zagrebu; svomu prijatelju obitelj dr. Stanger; svomu počastnomu gradjaninu občina Kastav, nezaboravnomu načelniku občina Pazin, svomu članu hrvatska čitaonica u Kastvu, rodoljubu riečki prijatelji. Vienci braće Pajkurića, zastupnika na pokrajinskom saboru, i občine i čitaonice Kastav bili su ukrašeni hrvatskimi trobojnimi trakovi, drugi drugačijimi. Netreba nit izticati, da su svi gori od rieči do rieči navedeni napisi napravljeni hrvatskim jezikom. Nosili su jih naši mladi djaci, ta naša nada.

Kratko al jezgrovito nadgrobno slovo na groblju sv. Roka na Voloskom, gdje je občina blagohotno odstupila po izboru prostor, izrekao je zast. naroda Matko Mandić, ocrtav u kratko životopis pokojnikov i njegovo djelovanje, i iztaknuv uzrok, koj je mnogo doprinjeo, da je pokojnikov život presječen prije dobe. Dakako da se je u govoru sjetio razcviljene udove, nejake kćerke, raztužena otca, brata, rodjaka, prijatelja i saborskih drugova pokojnikovih, kao i cieloga hrvatskoga naroda. Već kod sakupljanja u kući pokojnikovoj, pak putem na sprovodu vidio si mnogo oko orošeno. Nad grobom, kad se je na lies bacio šurjak pokojnikov Ivan Jurinčić, pak tečajem i na svrsi govora Matka Mandića težko, da bijaše osobe koja ne bi gorko zaplakala. Na svrsi govora bilo je čuti občeniti žalobni: „Slava mu!" Razstajuć se s njim, kličemo mu i mi, koli potrešeni toli iz srca: Slava Ti Antune i vječna uspomena medju hrvatskim narodom kud ga ima, i napose medju hrvatskim narodom Istre!

* * *

Čestita i predobra supruga pokojnikova gospodja Jelka pokazala je i ovom prilikom svoju blagu ćud i otačbeničko čustvo tim, da je darovala po 50 for. za siromahe na Voskom i u Kastvu, te po toliko i bratovštini hrvatskih ljudi u Kastvu i družbi sv. Cirila i Metoda za Istru. Platio njoj Bog, i pratio ju blagoslov svih obdarovanih na svih njeznih stazah!

* * *

Sažalje su izrazili što brzojavno, što pismeno, sliedeći na ovaj način: Dr. Laginja: Molim Viktora da me zastupa pri sprovodu milog pokojnika, doznah tekar

cvdjo (u Trstu), nezaboravite vienac saborski drugovi.

Fran Flego pisao je pismo, u kom veli: Premda bijaše očekivati od dana na dan, da će nemila smrt ugrabiti nam veliku silu naroda, ipak me je viest njegove smrti potresla. Moli za tim, da se ga zastupa kod pogreba, pošto mu nije nikako moguće doći, i da se izrazi sažalje razcviljenoj udovi i njezinim.

Dinko Seršić: Izjavite izraz sučutja, žalim mnogo, da nemogu prisustvovati pogrebu, jer sam već 14 dana bolestan na postelji.

Dr. Volarić: Izreci moju sučut obitelji, zastupaj me kod pogreba; barem hrvatski istarski narod nek mu uzdrži slavnu uspomenu; Bog pomilovao njegovu blagu dušu; žalim veliki gubitak.

Juraj Biankini i družina: Srdačno učestvujemo Vašoj žalosti; zastupaj nas kod sprovoda; slava vjernomu sinu Hrvatske dru. Dukiću.

Občinski odbor pazinski: Molimo u [illegible] razcviljenoj gospodji osjećaju sučut njoj druga, nazastupnika naroda, čelik rodoljuba. Isu odbor je po g. Pucića naručio vienac u ime občine.

Obitelj Marjanović iz Pazina: Molimo izvolite izraziti najiskreniju sučut ucviljenoj gospodji Jelki i obitelji Dukić na nenaknadivom gubitku miloga, nezaboravnoga načelnika dra. Dukića, rodoljuba, kuma, prijatelja; uživao pokoj vječni! Slava mu!

Zemaljski kapetan Campitelli (talijanski). Nemoguće odmah putovati; žalim smrt podpredsjednika Dukića; molim, da me zastupate kod sprovoda; moja iskrena sučut udovi. (Ovdje opažamo samo, da se je pokojni dr. Dukić odrekao časti podpredsjednika saborskoga već prije dvie godine).

Advokat Lunardelli iz Trsta (talijanski): Molim da zastupate komoru (odvjetničku) kod sprovoda Dukića.

Na grobu
dra. **Antuna Dukića,**
narodnog zastupnika itd. itd.

Slab na tielu, ali duhom budar,
Takav zaće presjecati smjelo
Krikom ladjom, al kô vješti brodar
Narodno nam valovje to bielo.

I već dospje danas, vaj, na odar,
I već čujem pjevati opielo!
Tà još nije rod nam svoj gospodar,
Tà još nije dovršeno djelo!

Smrti kruta, zašto nam ugrabi
Hrvatskih nam prava zatočnika
I za jednog redove oslabi!

Tješimo se! Božji su to sudi;
Utjehom nam najvećom pak budi:
Dobra djela nadju sljedbenikâ.

Krk, 28. decembra 1894.

Anton Antončić.

Govor

zastupnika *dra. M. Laginje*, izrečen u zastupničkoj kući u Beču dne 14. decembra 1894 prigodom razprave o privremenom proračunu za godinu 1895. (po brzopisnom zapisniku.)

Visoka kućo!

Stanovište, koje imaju zauzeti zastupnici hrvatskoga naroda u ovoj visokoj kući prema vladi, prilično je označeno, a da netreba o tom mnogo govoriti, jer tisuće pritužba i naših neizpunjenih želja u političnom, narodnom i gospodarstvenom pogledu leži odavna kod visoke vlade, i nisu još dostojno uzete u obzir. (Tako je!)

Mogu se dakle lahko omedjašiti na to, da nešto izpravim od onoga, što je pošto vani zastupnik istarskih gradova iznesao u svojem današnjem govoru.

To sam dužan učiniti radi ugleda ove visoke kuće, jer treba da se ipak nadje tkogod, koj će obaliti onako čisto neistinite tvrdnje, koje su danas ovdje kao prava istina bačene obzirom na pokrajinu i narod. To sam dužan učiniti i radi obzira na moje izbornike.

A častim se izjaviti, da ću se pri ovom slučaju, koliko je više moguće, vladati hladno, premda nami u našem položaju to nije baš lahko.

Gospodo! Što je rekao u glavnom poštovani gospodin drug iz gradskoga izborničtva? On se je tužio na sadanji sastav naše pokrajine, koja da je onako sastavljena na štetu talijanskoga elementa; pak se je tužio na širenje velikoga hrvatstva u Istri, a s druge strane tvrdio je, da Istra sa svojih okolo dvanajst slavenskih naroda ipak ima samo jednu kulturu i jedan občevni jezik, talijanski, i da je jednakopravnost u Istri nešto posve različnoga nego li u drugih zemljah a to mu s njegovog stanovištva moram potvrditi. Napokon je završio vrlo poštovani gospodin zastupnik sa uvjeravanjem, da je najmirniji elemenat u Istri talijanski.

U obće je dakle govor poštovanog gospodina zastupnika učinio utisak, da vlada na svaki mogući način pogoduje Slavenom a škodi Talijanom; dapače je rekao, da je djelovanje vladino u tom pogledu manje iskreno, dakle protivno njezinoj tvrdnji, da će biti vlada iskrenosti i istine, ali da je zato toliko pogibeljnije.

Da budem prema političkomu protivniku posve vjeran, treba mi još iztaknuti, kako je on hvalio brižljivost Talijana za Slavene, i medju drugim uztvrdio, da Talijani svojim novcem za dvie trećine uzdržavaju slavenske pučke škole iz zemaljske zaklade, kojoj da Talijani doprinašaju dvie trećine, a Hrvati samo jednu.

Moram pak da svoje prigovore započnem opazkom na jednu činjenicu, koja se po mojem mnenju puta s vida kod prosudjivanja naših odnošaja, a na veliku štetu pravoga spoznanja stvari. Ta je činjenica, da se čisto političko pitanje obraća u pitanje kulturno.

Ta oba pitanja treba svakako razlučiti, jer ni Talijani ni Hrvati, niti jedan drugi narod u zemlji, gdje se govori više jezika, neima prava zahtjevati, da vlada brani silom i zapostavljanjem zakona, daljnji obstanak jedne kulture.

Razluče li se te dvie stvari jedna od druge, onda je pri političkom pitanju, položaj vlade posve bistar i jednostavan: ravnopravnost narodnosti i jezika provesti bezuvjetno, bez obzira na to, je li jedno pleme bogatije ili siromašnije, je li obstoji dvie tisuće ili samo 1000 ili 500 godina. Samo ako će se vlada još više osloniti na kršćansku nauku, morala bi Slavene istarske podupirati nešto obilnije u gospodarstvenom pogledu.

Po kazivanju samih Talijana, koje smo danas čuli, hrvatski i slovenski narod pokrajine nije tako bogat, ne stoji u kulturi tako visoko, kao drugo pleme pokrajine, naime talijansko. Ako je tako, onda ljubav bližnjega nameće se sama po sebi. Ako se dakle, kako rekoh, vlada hoće postaviti više na kršćanski temelj, onda će nam Slavenom u gospodarstvenom pogledu dati više nego li Talijanom.

Ja ću u kratko razložiti samo nekoje te stvari, s jedne strane kao Hrvat, a s druge strane sa stanovišta, koje bi po mojem nazoru imala zauzeti austrijanska vlada, koja znade što hoće.

Ja priznajem, da je današnja Istra sastavljena od različitih krajeva, i još nije dosta razbistreno, zašto je austrijanska diplomacija mnoge i mnoge godine proučavala, dok je od onih različitih krajeva sastavila današnju pokrajinu Istru.

Ali, gospodo moja, to nije bilo učinjeno na našu korist. Treba uzet u obzir činjenicu, da je Austrija, smatrajuć se za baštinika mletačke republike, javnu upravu u cieloj današnjoj Istri uredila tako, kao da bismo mi svi bili negdašnji Mletčani. Tako je Austrija unapredjivala talijanstvo, možda i neznajuć, ne samo u bivšem mletačkom nego i u drugom dielu sadašnje medjašne grofovije. Da li znajuć ili neznajuć, svejedno je, nu dobro bi, da si poštovani gospodin zastupnik za istarske gradove jedan put za uvjek dobro zapamti taj povjestni čin.

Hoćemo li govoriti o prednosti kulture, to je najprije stvar ukusa i nazora. Ima ljudi, koji neku umjeću u plesanju na konopu, carlatanstvo itd., već same po sebi smatraju za kulturu; ja priznajem iskreno, da nisam te misli.

Dvojbeno je takodjer, da li su za gradnju Divića i poganskih templa u Puli, mjernici bili uzeti baš iz Rima; ali prilično je stalno, da su onu radnju učinili sužnji („schiavi") kao što sada rade Slaveni — („Slavi").

Pak ako ti Slaveni trde, da imaju pravo i volju za to, da od njih bude ne samo radnika, nego i graditelja, u obće izučenih ljudi, onda jim se to nesmije uzkratiti, i nesmije se od njih zahtjevati, da mjesto svoga narodnoga jezika rabe talijanski jezik. Nesmije se kratiti, nego jim se mora dati način, da se podignu od onoga nizkoga stupnja na kojem stoje. U takvih odnošajih nesmije se zahtjevati, da se budi koji Slaven, Hrvat ili Slovenac Istre, mora služiti talijanskim mjesto svojim materinskim jezikom, čim počme čitati ili pisati.

U ostalom oni su stari spomenici danas ruševine toliko za Talijane, koliko za Hrvate.

Današnje kulturne naprave imaju Talijani, naši zemljaci, svakako da zahvale austrijskoj vladi, koja jih je, kako rekoh, vrlo često na naš račun pomagala.

Kratke dokaze o tom mogu Vam, Gospodo, dati u sljedećem: Kopar ima gimnaziju, učiteljište i kazinonu. Za malen grad su ti državni zavodi vrlo znameniti i s njimi se podiže povećanjem blagostanja, razumičtvo i u obće dotični narod posredno a neposredno naročito sa gimnazijom na talijanskom jeziku. Bez ona tri zavoda bio bi Kopar spao na ubogo selo, kakovih žalibože imamo po Istri još dunas dosta.

Rovinj ima proti svakom pravu za današnje doba — negda je bilo dobro i pravo — svoje okružno sudište (tribunal) i veliku tvornicu duhana, koja je istim pravom mogla biti podignuta više u nutranjem djelu pokrajine. Pula ima sve što država može dati jednoj pomorskoj trdnjavi; skoro svi talijanski gradovi jesu sjedišta državnih političkih, financijalnih i sudbenih oblasti, a to mnogo i mnogo puta na veliku škodu odaljenijih krajeva, u sred kojih bi već odavna bili morali obstojati kotarski sudovi; kao n. pr. u Dolini i Kanfanaru, o čem sam prigodom jedne prijašnje razprave nešto više govorio, i u kojih bi, radi jednakoga djelenja pravice, vlada imala dužnost ustanoviti kotarske sudove.

Uzmite tim gradićem što jim je vlada dobrovoljno darovala, uzmite gradu Poreču sabor i što je s njim spojeno, pak ćete brzo uvidjeti, da u Istri izmedju grada i sela neima skoro nikakve razlike. Dapače treba da se sam izpravim i moram uztvrditi: Ako ima u narodu u Istri kulture, koja je sama od sebe, bez ikoje pomoći od vlade, dapače vrlo često proti njoj, to ju vidite u onih krasnih seocih, kao razprešena jata golubava okolo gradića Kastva, gdje 6000 stanovnika žive na jednoj četvornoj milji, te su divno uredjeni u svojih kućah, u poljodelstvu i u malom obrtu. Dakle tako bili bismo prilično na čistu o razliki naše kulture i o držanju visoke vlade prema nam i prema drugomu plemenu u pokrajini.

To što sam ovdje spomenuo nesmije znači i imati nakanu, kao da ja želim, da vlada oduzme drugomu plemenu i dotičnim gradovom sve, što je uredila u tih gradovih i krajevih u korist talijanske narodnosti. Moja je misao daleko od toga, ali hoću, da učinim prispodobu, baš da doknžem, kako je krivo ono, što je danas u tom pogledu navodio g. politički protivnik.

Ako jednom proputujete zapadnom obalom Istre, to nadjete gradove kao Piran, Poreč, Rovinj itd., koji imadu krasne luke, koje stoje državu stotine i stotine tisuća, i ako hoćemo biti pravedni, nisu one naprave učinjene u korist velike trgovine ili možda za tudje brodove velike plovitbe, nego više manje u korist najužega, najmanjega obalnoga brodarenja.

Sada dozvolite da pitam: Je li vlada ikada potrošila u pravu gospodarstvenu korist seoskoga puka, neću reći jednako, nego možda polovicu, četrti, deseti diel onoga, što je potrošila na prije spomenute naprave? Ni iz daleka ne! Upravo tu stranu djelovanja naše vlade moram da duboko sažalim. Moram da izjavim svoje tvrdo osvjedočenje, da nas vlada pod nipošto ne može imati na svojoj strani, ako se konačno već jednom ne odluči, da poljodjelskomu stanovništvu Istre u gospodarstvenom i narodnom pogledu ne da ono, što je pred godine i godine dala drugomu plemenu u pokrajini; jer da stojimo uz vladu, ne bismo stojali uz narod, koji nas je ovamo poslao, (Posve dobro!) a za nas je to glavna stvar, to je naše poglavito načelo, i biti će uvjek. (Odobravanje!)

U ostalom morao bih našim suzemljakom drugoga jezika spomenuti još nekе okolnosti, iz kojih bi i visoka kuća i oni sami mogli uvidjeti, da se nami čini u nebo vapijuća krivica takodjer u narodnom pogledu. Ne zaboravljam, da pri tom govorim sa stanovišta austrijskog državljana, te dolazim do zaključka: Za Celje bore se Niemci i Slovenci, za druge krajeve prepiru se Rusini i Poljaci, za druge opet, bilo za kakvu gimnaziju ili za što drugo, prepiru se Česi sa Niemci. A tko se može opirati tomu, da mi u našoj pokrajini dobijemo jednu srednju školu u narodnom jeziku?

Ne navodim i ne držim rado u pameti statistične brojke; ali čuli ste, da u Istri ima 180.000 Hrvata i Slovenaca prama 118.000 Talijana. Niemaca biti će polag popisa najviše 3—4000; pak u Istri obstoji skoro podpuna njemačka gimnazija u Puli, a podpuna državna gimnazija u Kopru sa talijanskim naukovnim jezikom.

Sada pitam svakoga pravednoga protivnika: Što izgube Talijani od svoga posjeda u Istri, ako Hrvati dobiju jednu gimnaziju u svojem materinskom jeziku? Na to pitanje želio bih dobiti od visoke vlade jasan odgovor, koji očekujemo već davno na pitanja po stavljena takodjer u interpelacijah.

Strah, da bismo mi mogli posleveniti Talijane, nemože se uzeti ozbiljno. Gospoda kažu, da je na njihovoj strani kultura, bogatstvo, znanje, umjetnost, povjestne uspomene i ljepota jezika. Nije dakle moguće, da bismo jih mogli pohrvatiti ili posloveniti sa jednom gimnazijom.

Nesmije se dakle govoriti o sačuvanju nekoga posjedovnoga stanja, osim, recimo ravno i iskreno, ako se kao posjedovno stanje ima braniti i smatrati ono, što tko dobije od vlade na dar, a na našu štetu, i što je tkostečeno nanašajuć svakojake krivice našemu plemenu.

Moram da još nešto rečem o širenju takozvanoga velikoga hrvatstva u Istri. Da iskreno kažem, tom besjedom baš se igraju ljudi ovdje, u c. kr. uredih u Primorju i najviših njestih u Austriji. Što znači velika Hrvatska? Kuda stanuju Hrvati, koji bi mogli sastaviti veliku Hrvatsku?

Zar jih je možda izvan područja habsburške monarhije? Ne, ja jih nepoznam; oni preko su Srbi, što stanuju izvan sveze monarhije, te imadu posve druge nazore i posve druge programe.

(Konac sliedi).

Franina i Jurina

Fr. O bujolo zierme, kamo gres z otu vriću?

Jur. A ća ren v Lošinj, al se svaki don sve to gore čuje ot našega partita.

Fr. A dà, vis, još mi nemoremo vit harvotov, a oni su pošteni ljudi; a naši vis će činu.

Jur. A pak namer lošinani; — jedan v Triesti da je propal a sada on, ki je bil ovu zimu va *Slogi*, da nemore povrati va Veji pasat, al da je previsok — hotil je, da će za plovana a sada ga svega desmatahu kako i plov.

Fr. Ma varamente kada je ov biskup avancol, svi taljonski lošinani su govorili, da je dobar; ma sada in je najbarze zal, al nin je lipo marun na dan prišal.

Jur. Si čul, da se i harvoti Suska spravljaju poć na komun vit kako su konti.

Fr. Čul sen i jo, da se nič čuje . . .

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Nadalje prof. Ivan Milčetić, u Varaždinu, šilje 34 for., a uplatiše članarinu za g. 1894.: Iv. Milčetić 10 for., gradski viećnik M. Frlan 3 for., ljekarna Vaněk 2 for., kanonik J. Lehpamer, gradski viećnik Szabo, liečnik S. Tičer, financijalni perovodja J. Ožegović, gradski kapelnik I. Krištof, prof. Vj. Novotny, prof. I. Hangi, prof. dr. I. Križan, prof. Jemeršić, prof. A. Zagoda, prof. I. Kenfelj svaki po 1 for.; u ime dara unišlo prigodom „Viline" pjevačke večeri 4 for, prigodom imendana prof. L. Jurmića 4 for., a doprinješe: Iv. Milčetić i Gjuro Miholjek svaki po 1 for., A. Postružnik, I. Kenfelj, L. Jurmić i M. Kovačević svaki po 1 krunu. — Gospojica Z S. na Voloskom daruje za „purgu" 30 nvč. Mjesto vienca na grob pok. Natalu Tomičiću sakupilo se među članovi „Bratimstva" na Voloskom 5 fr. 50 nč., a darovaše; dr. A. Stanger 2 for., Vinko Zamlić 1 for., gdja Marija udova pl. Märsthal 1 for., Gjuro Korazza, B. Marčelja, Rudi Kerževan, Feliks Stanger, Vinko Štercaj svaki 60 helera; imadu da uplate još M. Zamb. i „Slovenec" svaki po 1 krunu; I St. 1 for. — Dne 8. decembra sakupilo se u Matuljih u krčmi Jančićevoj u družtvu Slovenaca i Hrvata 1 for. 70 nvč. na predlog gosp. K. Poščića iz Voloskoga. — Sabralo se u kući veleč. g. župnika Micetića, kod dobre kapljice crnog istarskog vina, 10 kruna, a darovali su: g. župnik 4 krune, uz želju, da bi se u Roču čim prije osnovala podružnica; gosp. Kocmur 2 krune, uz želju, da bi se u ročkoj župnoj crkvi opet upeljalo hrvatsko pjevanje; gosp. Kreisel 2 krune, tvrdeći, da će izpiti još 2 litre; g. Litzenfrey 1 krunu, uz želju, da bi se čim prije oženio stari strie; gospodična Ivanka Kreisel 1 krunu od veselja, što će ostati cieli tjedan u Roču, nadajuć sakupiti samišljenicah za osnovanje podružnice u Roču. Na posao! Živili!

Sretnu novu godinu nazivljemo ovim svim našim prijateljem i znancem, i obće svim onim, koji nam bilo na koji način pomažu u narodnoj borbi.

Vjenčali se. Veleuč. gosp. dr. *Miko Truden* odvjetnik i naš čestiti rodoljub

Dalje u prilogu.

na broju, ulovile su se gotovo sve, a presadit će se je u pokusni odio zadružnog vrtla. Nade je po tom, da ćemo do mala biti i mi u stanju snabdjevati otok liepim brojem amerikanskih loza, jer će jih se već u ovoj godini moći razprodati kakvih 8000, a u dojdućih godinah kud i kamo više. —

To isto vriedi i za voćke. U voćnjaku naime, o kojem ste takodjer čuli već prošle godine, ciepalo se prilično dobrim uspjehom:

Crvenih debelih trešanja	129
bielih " "	6
crnih " "	26
krušaka	56
ranglò na bademih	26
breskava	125
Ukupno . . .	368

Neciepanih voćaka posadilo se:

Kestenja	256
Krušaka	480
Jabuka	235
Trešanja	153
Badema	130
Oraha	132
Ukupno . . .	1386

Upozorit mi je, da se je kruške i bademe ciepalo još u zeleno, te da je po tom njihov uspjeh donjekle dvojben; sa svim tim moći će se već ove jeseni razprodati preko 400 voćaka, i to trešanja do 150, kestenja do 30, oraha do 130 i badema do 100 stabalaca.

Kako vidite zadružni vrtao uznastojalo se urediti tako, da bar po mogućnosti odgovara svim modernim zahtjevom takovog vrtla; a ne samo da će nam on amerikanskom lozom pružati jedino do danas uspješno sredstvo proti filokseri, koja je žalibože zahvatila i dobar dio i našeg otoka, već će on našemu kmetu biti takodjer poticalom, da posveti više pažnje i onoj grani gospodarstva, za koju je on do sele slabo mario, a ta je voćarstvo.

Nade je, da će ga na to potaknuti i okolnost, što mu je i ljetos, i to više sbog njegovog slabog mara, nego li sbog elementarnih nezgoda, urodilo ono malo voćaka što jih uzgaja toli krživljavimi plodovi, da se upravo snebiva od čuda kad jih prispodobi s onimi iz krajevah, gdje se voćarstvo više njegnje. A ni ostale ljetine nije ove godine bilo baš u izobilju, te se može reći, da se je žito i groždje svelo na polovicu. Kriva je tomu prilično oštra zima i ona trajna suša, koja je iza nje stala pržiti zemlju. Ma da berba i nije bila ljetos baš obilata, vino je ipak puno krepče i bolje nego li je lani bilo. Ima se to pripisati i revnijem škropljenju modrom galicom, o kojoj, kao uspješnom sredstvu proti peronospori, stao je hvala Bogu i naš kmet sticati uvjerenje.

Dokazuje to i okolnost, što se je ljetos razprodalo svih 200 Kg. modre galice, koju je zadruga bila nabavila za škropljenje, a olahkotila mu je ona taj posao i time, što je za svakih 10 članova nabavila po jednu štrcaljku „Pomona", koja se danas ubraja medju najbolje vrsti.

Sumpora nije ljetos nitko pitao, zato se ga nije ni kupilo.

Isto vriedi i za sjemenje, kojeg se ljetos nije kupilo i s razloga, što ga imamo u zalihi od prijašnjih godina.

Netom su novine začele hvaliti piljotinu kao sredstvo proti trsnom ušencu, naš se je odbor odmah pobrinuo, da se je nabavi, davši u tu svrhu popu *Ivanu Šparožiću* potrebitu svotu i umoliv ga, da to pokuša u svom vrtlu u Puntu. Kako nas on izviešćuje, pokus na žalost nije uspio. Uzprkos da se je on strogo držao propisa kod tog pokusa, piljotina je ipak pod zemljom sagnjilila.

Nit pokus s kemičkim gnojivom nije bolje prošao. O. gvardijan *Brusić*, komu ga je u tu svrhu pokrajinsko gospodarsko vieće bilo nješto poslalo, saobćuje, da je s tim gnojem do meseca maja išlo prilično dobro, al da se je kašnje gnoj upalio i nimalo djelovao. Zato ga zadruga nije ljetos ni nabavila.

Od štetnih posljedica, koje je Dalmaciji prouzročila vinska klauzula, nije ni istarsko vino ostalo poštedjeno. Sliedeć primjer vrlih Dalmatinaca, predsjednici svih naših zadruga i naši narodni zastupnici sastaše se poticajem predsjednika ove zadruge dne 7. novembra o. g. u Opatiji, gdje se je razpravljalo o mjerah, koje bi se proti tim štetnim posljedicam imale poduzeti, te gdje se je istodobno sastavilo spomenicu, koju će posebna deputacija, predvodjena našim predsjednikom, uručiti Njegovom Veličanstvu.

Poput lanjske godine odbor pokraj. gospodarskog vieća naredi i ljetos pohod pizanskog klaštrioca maslina. Pouka u klaštrenju davala se tri dana u vrbničkoj, a tri dana u puntarskoj občini, od kojih se je klaštrioc zadržao jedan dan i u Košljunu. I u jednoj i u drugoj občini razrečalo se liepi broj mladica. Ovoj pouci prisustvovala su uz dnevnu podporu od 80 nvč i to samo na Puntu, dvojica iz Vrbnika, a jedan iz Dobrinja.

Žaliti je, da se nit ove godine nije nijedan prijavio iz ostalih občinah.

Kako ste već iz lanjskog izvještaja mogli predvidjeti iztekao je ugovor sa nadstojnici bikova u sv. Vidu i Vrbniku. Zato je zadruga u ovoj godini dala namjestiti u Garici novog bika bujske pasmine, koji je polag viestih tamošnjeg nadstojnika dobro uporabiv. Ugovór s nadstojnikom bika u Dobrinju još je uviek u krieposti; po tom je i tečajem ove godine bio otok prilično providjen bikovi.

Na predstavku od 22. aprila 1893. podastrtu vis. ces. kr. ministarstvu poljodjelstva molbom, da bi se na našem otoku obdržavala izložba goveda, neima žalibože još ni danas odgovora.

Neima odgovora ni na predstavku podastrtu istom ministarstvu za dobavu malenog pastuha za križanje s magaricami, da se dobiju mazge, knošto ni na onu, kojom se zamolilo podporu za dva do tri mladića, koji bi bili voljni proći u koju radionicu izučiti se u pletenju košara.

Tečajem godine držao je zadružni odbor u svemu četiri odborske sjednice, u kojih su se razpravljala razna pitanja tičuća se više manje onih točaka, što sam vam jih danas naveo.

Zadruga je i ljetos iz vlastite blagajne predbrojila sve članove zadruge izim sredenika i učitelja na krasne dvomjesečne gospodarske knjižice, koje u Zadru izlaze pod naslovom „Pučka knjiga"; bila je k tomu predbrojena na „Gospodarski list" iz Zagreba, „Seljaka" iz Zadra, „Hrvatsku pčelu" iz Osieka i na „Našu Slogu".

Uslied odborova zaključka izdržiebati će se ove godine prije zaključka ove skupščine medju članove, koji još nisu dobili sličnog orudja i koji su uplatili godišnji prinos, 5 škara za čišćenje, te 11 noževa i 5 kliešta za ciepanje amerikanskih loza. —

Zadruga je u tekućoj godini ponarasla za 16 članova, što je doduše znak napredka, ali još uviek ne onakovog, kako bi se imalo očekivati.

To bi, štovana gospodo, bio u glavnih crtah izvještaj vašeg tajnika; na vami je sad, da prosudite da li i u koliko je zadružni odbor udovoljio onim nadam, koje ste u nj polagali kad ste ga izabirali; a budite uvjereni, da će rad zadružnog odbora biti unapried tim uspješniji, čim izdašnija mu bude vaša podpora koli u moralnom toli u materijalnom pogledu. Samo požrtvovnost i nesebičnost neovisnih elemenata može spasiti našeg kmeta. — Preguimo, gospodo skupščinari, složno u tom pravcu, i doći će dan, kad će on sretan smjeti uzkliknuti, da je svoj na svome.

Na predsjednikov upit imade li tkogod učiniti kakvu opazku ili predlog vrhu pročitanog izvještaja pop Niko Turato, dobiv riec, rad bi znati, da li još traje ugovor sklopljen sa g. Semitekolom glede pastuha u Dubrinju, na što pop V. Semitekolo primjećuje, da je ugovor produljen na jednu godinu.

Pop N. Turato opaža nadalje, da je eratijalni pastuh u Polju prestar, te predlaže, da ako vlada kani nabavit drugog umjesto onog u Poljn, da taj bude domaće pasmine.

Iza kratke razprave, zapodjenute ob ovom predmetu po gg. predsjedniku, popu Vicku Semitekolu i popu Ivu Varioli, predsjednik stavi na glasovanje predlog popa N. Turata, koji bijaše i prihvaćen.

Pop Ivan Variola pita, kakav je uspjeh imao razpis natječaja pokr. gospod. vieća u Poreču, tičući se osnutka postaje naskoka s veprom Yorkshire?

Tajnik saobćuje, da je s nestašice natjecatelja razpis ostao bezuspješnim.

Predsjednik pita, imade li još koji štogod opaziti na tajnikov izvještaj i neprijaviv se nitko za riec izjavlja, da ga smatra odobrenim.

Izpričav za tim odsutnost blagajnika, zapriečenog prešnimi zvaničnimi poslovi, saobćuje, da je smrću pok. popa Nika Sparožića ponestalo jednog revizora, radi česa bilo je u odborskoj sjednici od 24. oktobra t. g. zaključeno, da si preostavši revizor pop Anton Andrijčić izabere sam druga, koji će s njim pregledati ovogodišnje račune; budući je pak njegov izvještaj bio samo po njemu podpisan, te se ga sbog toga nije moglo uvažiti, predsjednik predlaže, da se u današnjoj sjednici izaberu dva nova revizora, koji će pregledati račune koli ove toli buduće godine, a da se za sada primi stanje blagajne samo do znanja.

Pop Anton Adrijčić predlaže, da se izaberu dva revizora za pregledanje samo ovogodišnjih računa.

Predsjednik opaža na to, da bi se u tom slučaju imala sazvati posebna izvanredna skupščina, što bi bilo skopčano sa ne malimi poteškoćami.

S istog razloga priključuje se i pop N. Turato predsjednikovom predlogu.

Pop Ivan Variola mnije, da se prepusti samom odboru, da ovaj potvrdi račune. —

Pop Ant. Andrijčić opaža predgovorniku, da odbor kao zaniman nije na to ovlašten, te ostaje pri svojem predlogu, da se naime o ljetošnjih računih pretresa i zaključi u izvanrednoj skupščini.

Predsjednik ostaje takodjer pri svojem predlogu, a obrazlaže ga time, da se slabo polazi i glavne skupščine, koje su ipak skopčane sa troškovi i gubitkom vremena, a kamo li izvanredne, i što napokon neće biti od štetnih posljedica, ako se za njekoliko mjeseci i zakasni odobrenjem.

Stavljena zasebice na glasovanje ova dva predloga, skupščina zabacuje predlog popa A. Andrijčića, a prihvaća onaj g. predsjednika, da se naime u dojdućoj redovitoj glavnoj skupščini razpravlja o računih jedne i druge godine, a da se za sada stanje blagajne primi samo do znanja.

Tajnik pročita na to sljedeće

Stanje blagajne: Blagajničtvo *zadruge* imalo je 825 for. 13½ nvč. prihoda, a 905 for. 42 nvč. ½ nvč. troška. Ostaje 80 for. 29 nvč. manjka.

Blagajničtvo *razsadnika* 722 for. 52 nvč. prihoda, 588 for. 6½ nvč. troška. Ostaje višak od 134 for. 45½ nvč.

Blagajničtvo *vocnjaka* 194 for. 67 nvč. prihoda, a 106 for. 47 nvč. troška. Ostaje 88 for. 20 nvč. viška.

Ukupni višak 222 for. 65½ nvč.
Ukupni manjak 80 for. 29 nvč.
Ostaje u blagajni 142 for. 36¼ nvč.

U Krku, dne 20. novembra 1894.

O. Ljudevit Brusić v. r.

Na upit predsjednikov, da li tko imade kakvu primjetbu glede pročitanog stanja blagajne, ne prijavi se nitko za riec; smatra po tom da ga je skupščina primila do znanja.

Pošto daljnji predmeti, o kojih se ima razpravljati, zasiečn u proračun, predsjednik predlaže, da se razprava ob ovom prepusti za posljeduju točku dnevnog reda. Primljeno.

Što se tiče nadziranja i računja u zadružnom vrtlu, predsjednik opaža, da se je do sele držalo čovjeka, kojeg se je prema njegovoj zaradi plaćalo na dnevnicu; nu jer su se poslovi, navlastito sbog amerikanskih loza, u velike umnožili, da je on smatrao koristnim po zadrugu, da se uzme stalnog poslovača i nadziratelja radnja; upoznav pak u Jakovu Brautu iz Krka, dojakošnjem privremenom poslovaču i nadziratelju, čovjeka radina i poštena, ma da i nije izučeni vrtlar, predloži njega stalnim nadziratelјem u odborskoj sjednici od 24. oktobra prošle godine, gdje se je taj predlog prihvatilo, i gdje mu se je ujedno ustanovilo godišnju plaću od 300 kruna i konkretiralo njegove dužnosti kako sliedi:

a) obavljati sve redovite radnje;

b) skrbiti na svoj trošak za nasad i ciepanje voćaka i amerikanskih loza;

c) rezat amerikanske loze i pripravljat je za prodaju.

Predsjednik stavlja ovaj zaključak kao odborov predlog na pretresanje.

Pop Ant. Andrijčić, dobiv riec, izjavlja se za predlog uz opazku, da bi se stalnog nadziratelja imalo uzeti samo jednu godinu na pokus.

Predsjednik slaže se s predgovornikom u pogledu trajanja ugovora; nadovezuje samo, da se toj pokusnoj godini dometne uz razmjernu doplatu i mjesec decembar; tako će nadzirateli moći što prije nastupiti svoju službu, a pogodba s njime započeti će sunčanom godinom, što je i po samu zadrugu shodnije. Skupščina prihvaća jedan i drugi predlog.

Prelazi se za tim na VIII. točku dnevnoga reda: Ini predlozi.

Predsjednik stavlja na razpravljanje odborov predlog tičući se ciene amerikanskih loza i voćaka iz zadružnog vrtla.

Tajnik pročita sliedeći cienik:

Za 1000 odabranih loza	for.	6.—
„ 1000 ostalih	„	4.—
„ 1000 loza sa žilami	„	10.—
„ 100 ciepanih loza	„	10.—
Trešnje ciepane po komadu	„	—.40
Kesteni „ „ „	„	—.40
Ostale voćke „ „	„	—.25

Nakon kratke razprave zapodjenute po gg. Semitekolu, Turatu, Spanjolu i Kraljiću, koji su svi toga mnienja, da je pročitani cienik, navlastito za članove, previsok, predsjednik stavlja na glasovanje principijelni predlog, da se loze i voćke prodavaju članovom uz nižu cienu negoli nečlanovom. Prihvaćeno jednoglasno.

Skupščina na to razpravlja i o razmjeru, u kojem bi se imalo obalit cienu za članove, te se jednoglasno prihvaća predsjednikov predlog, da se ciena za članove snizi na 10 po sto.

Na predlog g. Spanjola ciepanim lozam obaljuje se ciena na 8 for. za 100 komada. Ciene udarene ostalim amerikanskim lozam prihvaća skupščina u smislu odborovog predloga.

O cieni voćaka upuštaju se u razpravu gg. pop N. Turato, Mahulja i Kraljić; konačno prihvaća se principijelni predlog popa N. Turata, da se naime mladje voćke imadu jeftinije prodavati od starijih; prima se i predlog popa I. Variole, da se gledе voćaka prepusti za ovu godinu odboru, da jim udari cienu.

Pop Anton Kirinčić, župenpravitelj, predlaže, da se družtvena pravila izpravi u smislu, da popovi i učitelji mogu biti članovi, ako i ne posjeduju zemljišta.

Na predsjednikovu primjetbu, da bi to bilo proti obstojećemu zakonu o gospodarskih zadrugah, polag kojeg zadruge ustrojene su za posjednike zemljišta, pop Ante Kirinčić uztegne svoj predlog.

Predsjednik predlaže, da se izaberu dva nova odbornika; obrazlaže taj svoj predlog time, što sadašnji tajnik, koji je usljed premještaja bivšeg tajnika g. popa Nika Turata bio samo privremeno izabran, nije odbornik, i što se je dosadanji blagajnik zahvalio na svojoj časti.

Predlog bude prihvaćen, te se odmah predje na izbor cedulјami, čiji je uspjeh bio taj, da su gg. pop Anton Andrijčić i Anton Antončić bili većinom glasova izabrani novimi odbornici.

Prelazi se za tim na izbor dvijuh revizora, te su takovimi bili većinom glasova izabrani gg. dr. Niko Fabijanić i Niko Žic.

Mjesto izpražnjenog smrću pok. popa Nika Sparožića u odboru za upravu vrtla izpunjuje se jednoglasnim izborom o. Ljudevita Brusića.

Preuzimlje se odgodjena VI. točka dnevnog reda, kod koje tajnik pročita sliedeći

Proračun za godinu 1895.:

Prihod:

1. Ostatak u blagajni dnev. 24. oktobra 1894. .	for.	104·69½
2. Upisnina i članarina . . .	„	145·—
3. Zaostale članarine . . .	„	8·—
4. Globe i ini dohodci . . .	„	150·—
5. Dohodak iz prodaje voćaka i amerik. loza . . .	„	100·—
6. Prihod razni	„	10·—
Ukupno . . .	„	517·69½

Razhod:

1. Pisarna	for.	30.—
2. Dobava i vezanje knjiga	„	60·—
3. Dobava strojeva	„	100·—
4. Dometak trošku za gradnju kućice u zadr. vrtlu	„	30·—
5. Za stalnog nadzirat. zadružnog vrtla	„	150·—
6. Za zakupninu od 1. jenara 1894. do 31. dec. 1894.	„	25·—
7. Ini troškovi	„	30·—
Ukupno . . .	„	425·—

Kod točke 5. prihoda svota od for. 100 obaljuje se na for. 50. — Ostalo točke koli prihoda toli razhoda skupščina prihvaća.

G. Mate Kraljić, prijaviv se za riec, saobćuje molbu g. Ačima Tončića, učitelja u sv. Vidu, da ga naime zadruga odšteti sa for. 24, koje je on potrošio u školskoj vrtao u istom mjestu.

Nakon kratke razprave skupščina zaključi, da se molba g. učitelja Tončića ne ima uzeti u obzir.

Predsjednik pita, ako imade još koji kakav predlog, pak ne prijaviv se nijedan za riec, prelazi na IX. točku dnevnog reda: izždriebanje darova.

Izždriebalo se u svemu tri vrsti gospodarstvenog orudja, i to kako sliedi:

I. Škare za čišćenje loza dobili su: Turato Anton i Fabijanić Ivan Škurić iz Omišlja, Rode Frane iz Dubašnice, Rode Niko iz Baške i Volarić Niko iz Vrbnika.

II. Kliešta za ciepanje amer. loza: Volarić Petar pok. Jerka i Brusić Mate iz Vrbnika, Kos Niko iz Baške i Radić Mihovil iz Malinske.

III. Nožove za ciepanje istih loza: Dešantić Fran, Sršić Dinko i Oršić pop Mate iz Baške, Matanić Petar iz Vrbnika, Samostan sv. Marije Mandaljene u Portu,

Variola pop Ive, Semitekolo pop Vicko, Kirinčić pop Anton Nodarov i Šučić Anton svi iz Dobrinja, Albanež Ivan i Turato Luka iz Omišlja.

Izcrpiv time dnevni red, predsjednik zahvali prisutnim, što su se potrudili doći i zaključuje sjednicu u 2 i pol sata poslie podne.

Listnica uredničtva.

Gg. dopisnike iz Rieke, Višnade, Kanfanara, Kastva, Berseča itd. molimo, da se uztrpe do budućeg broja.

Gg. učiteljem u O: G. V.; L.; D. itd. zahvalo donieti ćemo skupno, jer bi nam posebice odviše prostora zauzele. Živili!

Zahvala.

Tužnim i bolnim srdcem zahvaljujemo se cieloj rodbini, svim prijateljima i znancima, navlastito pako dugujemo najsrdačniju hvalu veleč. g. Mihi Laginja, te gosp. učitelju A. Iskra pa i svim onim, koji su bud kakvim načinom nastojali utješiti nas prigodom smrti naše premile i nezaboravne ćerke

LJUBICE.

Veprinac 22. prosinca 1894.

Ivan i Antunka Blagar.

827 k. š. v.

Natječaj

Na jednorazrednoj mješovitoj učioni u Veprincu popuniti se ima privremeno mjesto suplenta sa plaćom godišnjih 430 for. i stanom u naravi.

Pravilno obložene molbe neka se ovamo ulože propisanim putem u roku od 14 dana.

C. kr. kotarsko školsko vieće

Volosko 28. dec. 1894.

Predsjednik:

FABIANI m. p.

Pomada „Phönix"

na zdravstvenoj izložbi u Stuttgartu god. 1890. odlikovana jest nadasve liečničkih izvida i krozsvu tinuću zahvalnica priznato jedino postojeće u istinu resno i neškodljivo sredstvo, kojimo se kod gospodja i gospode puna i bujna kosa postizava te izpadanje vlasi i drugo od rasjuje. Uporabljenjem isto pomalo postizavaju još sasma mladi gospodičići čvrste brkove. Jamči se za uspjeho i neškodljivost. Kutijica 80 novč., sa poštom (doduočem ili uz gotov novac) 90 novčića.

K. HOPPE, Beč, XIV., Hütteldorferstrasse 81.

Štrcaljke i sumpornjače za trte

inžinira Zivica.

mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potrebuoće za iste 23

dobiva se uvjek u skladišću tvrdke

Schivitz & Comp.

(Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Spomenute štrcaljke razašilju se na svaku poštu austro-ugarske monarhije franco, komad po 10 for

Dobiva se najjeftinije kod podpisane ljekarne ako se naruči po pošti.

Ubald pl. Trnkóczy,

liekarnik

i vlečnice

ubljani

reporuča

Marijacel'ske kapljice *za želudac.*

1 bočica 20 nč., 6 for. 1·30, 3 tucota for. 4·80

Otvarajuće ili želudac čisteće kruglice.

Škatuljica 21 n., 1 omot sa 6 škatulja for. 1.00.

Za prsa: *Planinski zeliščan ili prsni sirup* za odrasle i djecu, razvtara sluz i olakšuje bolest osobito kod kašlja. 1 bočica 56 nvč., 6 bočica for. 2·50.

Za trganje: *Cviet proti trganju (Gichtgeist)* olakšuje i odstranjuje trganje u križih, nogu i ruku. 1 bočica 50 nvč., 6 bočica for. 2.50.

Svi ovdje navedeni i još drugi ljekovi dobivaju se u ljekarni

Ubald pl. Trnkóczy

u Ljubljani pokraj viečnice,

to se svaki da po pošti razašilje.

Javna zahvala.

Svoj rodbini, mnogobrojnim prijateljem i znancem, koji su prigodom smrti moga dobroga sina

Dr. ANTUNA DUKIĆA

toli mnogobrojno izkazali milomu pokojniku posliednju čast izprativ njegove mrtve ostanke do hladnoga groba, te meni tim ili bilo kojim drugim načinom težku bol ublažiti nastojali, ovim se srdačno i što ljepše zahvaljujem

raztuženi otac

Antun Dukić

Kastav, dne 31. decembra 1894.

Javna zahvala.

Svemu rodu, prijateljem i znancem, koji su za vrieme dugoga bolovanja toli ljubeznivo nastojali, da rieču i pismom ublaže težke boli moga premiloga supruga

Dr. ANTUNA DUKIĆA,

a napokon kod sprovoda nezaboravnoga pokojnika u tolikom se broju sabrali, izričem ovim najtopliju zahvalu, napose veleèastnom svećenstvu, pokojnikovim drugovom, gg. saborskim zastupnikom, kao takodjer gg. c. kr. činovnikom, občinskim zastupnikom Pazina, Voloskoga, Kastva, Lovrana i Buzeta, te svemu pučanstvu.

Volosko, dne 31. decembra 1894.

Razveljena

Jelka udova **Dukić**, rodj. **Pajkurić.**

Svratista i restauracije „Al Moncenisio"

broj 1.

Piazza delle Legna i via Torrente.

Podpisani preporuča slavnome putujućemu občinstvu svoje podpunoma novo sazidano i elegantno uredjeno svratište uz umjerene ciene i točnu podvrbu.

Sa štovanjem

A. Tuzzi.

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: moštranca, kaleža itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebrni i pozlati.

Da si uzmogne i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—10

Knjigoveža

i

tvorničar škatulja iz kartona

i **galanterije**

Vjekoslav Comer

u Trstu

preporuča se blagonaklonosti slavnih občina, družba i drugih osoba u Trstu i Istri za razne knjigovežke radnje.

Jamči za solidnu, brzu i točnu izvršbu radnje.

Naručbe prima iz naklonosti tiskara Dolenc u Trstu.

Odlikovana

ljekarna PRENDINI

u Trstu.

Želite li sačuvati si zdrave liepe zuhe te čisti dah?

Uporabljujte

Zubni prašak

i

ELIKSIR.

Prvi čisti zube bez da ih ozledjuje.

Drugi pako očuva ih od poćrnjenja i neugodna vonja.

Zubni prašak stoji **50 novč.**

Zubni eliksir stoji **60 novč.**

Prodaje se u ljekarni

PRENDINI

i u boljih ljekarnah svakoga mjesta.

Listnica uprave.

Veleč. g. M. P. u: sv. I. Stiglo u redu.

Uplatili su nadalje za „N. Sl." gg.: M. I. Kopar for. 2·50; L. A. Keršan for. 5; S. M. Malinska for. 2; R. M. Kutjavo fer. 1; J. P. Dobrinj for. 1; S. dr. F. Beč for. 2·25; Čit. sv. Barbara for. 2·25; V. I. Volosko for. 1; H. M. Rieka for. 2; K. T. Beruč for. 2·50; S. J. Rieka for. 2; Čit. dr. Zlatar for. 3·75; R. J. Mošćenice for. 4; D. B. Sv. Matej for. 6; O. dr. J. Motovun for. 2·50; R. T. Rieka for. 2. (Sliedi.)

Kokoše

zriele za nošenje jaja, te **zgodno vrlen marljive kvoći** velike for. 3; velika kano s biela guska, težka okolo 7 funata, for. 3; 3 tusta pileta for. 3; 4½ kila s žeg masla za dvorski stol for. 4.50 1

M. Feuer,

Zavod perjadi, Buczacz 23, Galicija.

1., Singerstrasse 15, Dunaj.

J. PSERHOFERJA

lekarna „Zum goldene Reichsapfel"

Kričistilne krogljice, prej imenovane **univerzalne krogljice**

zaslužijo to ime po svoji pravici, kajti v resnici je mnogo bolznij, pri katerih so te krogljice pok zale svoj izvrsten učinek

Že več desetletij so te krogljice povsod razširjene in malo družin utegne se najti, v kater bi pogrešali malo zaloga tega izvrstnega domačega sredstva.

Vsi zdravniki so priporočali in priporočajo te krogljice kot domače sredstvo, posebno pa pri

bolezninah po **slabi probavi** in **zabasanju.**

Te krogljice stanejo: **1 škatljica z 84 kroglj. samo 21 nč., jede zavitek 6 škatljic 1 gld. 5 nč.,** pri nefrankovani pošiljatvi **1 gld. 20 nč**

— Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 nč., zavitka 2 gld. 30 nč., 3 zavitki 3 gld. 35 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 29 nč., zavitkov 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva „J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice"

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis **J. Pserhofer v rudečih** pi

poleg navodila za porabo.

Balzam za ozebline *J. Pserhofera*, 1 posodica 40 nč., prosto poštnine 65 nč.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.

Amerik. mazilo za trganje, 1 posodica 1 gld. 20 nvč.

Prah proti potenju nog, 1 škatljica 50 nč., pošt. prosto 75 nč.

Balzam za goltanec, 1 stekl. 40 nč., poštnine prosto 65 nč.

Živiljenska esenca (Praške kapljice) 1 steklenica 22 nč.

Angleški balzam, 1 steklenica 50 nč.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 nav poštnine prosto 60

Tanokininska pomada *J. Pserhofera*, pos služi rast las, 1 škat lica 2 gld.

Univerzalni plašter *prof. Steudela*, 1 posodi 40 nč., pošt. prosto 75 nč

Univerzalna čistilna sol *A. W. Nullerja* domače sredstv proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se tudi druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitet ki so bile po vseh avstrijskih časopisih oznanjene; in se na zahtevanje točno in v sveno proskrbljuj tudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanja po pošti** vršijo se točno, a trol je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštni nakaznici stan porto dosti manj kakor po povzetju.

vjenčao se ovdje dne 1. t. mj. sa dražestnom gdjicom *Ljudi Sbuelc*. Srdačne naše čestitke novovjenčanim!

Plemenit dar. Češka rodoljubkinja, poznata već više godina i kao osobita prijateljica hrvatskoga naroda i njegova napredka, gospodja Maruša Pavla Neureiterova, priposlala je ovih dana 50 forinti kao božićni dar družbi sv. Cirila i Metoda za Istru, i obvezala se poširljati toliku svotu svake godine toj našoj družbi. To je zbilja plemenit dar čestite ćeri bratskoga nam češkoga naroda, koj vriedi, da se ga pesebice, zabilježi i javnosti preda. Mi njoj, i gospodji, koja je toli oblju bila hrvatski narod, da govori njegov jezik kako najbolja Hrvatica, i da je tu svoju ljubav već često i u raznih prilikah činom pokazala, zahvaljujemo i sa svoje strane najsrdačnije i kličemo najoduševljenije: Živila vriedna ćeri slavnoga bratskoga naroda!

„Bratovšćini hrv. ljudi u Istri“ doposlaše nadalje kao oprost od čestitanja: po 2 for.: Jelušić Rajmund, župnik u Berseču; dr. Dinko Vitezić, odvjetnik u Krku; Ivan Vranić, župnik u Vrhu; Slavoj Janko Podgrad; po 1 for.: dr. Linić, Rieka; Volarić Anton, katehefa u Rieci; Dukić Anton, učitelj u Kastvu; veleč. g. Vjekoslav Spinčić 3 for., veleč. g. A. Ellner, župe-upravitelj u Žminju 3 krune; g. drd. A. Antončić iz Krka for. 2.

Doposlali godišnju članarinu: Sl. Janko 2 for. Babić Mirko, župnik i Glavan Niko, posjednik u Podvežici, Smokvina Anton, Munić Vjekoslav, Port Said svaki po 1 for., Mošković Vilko, Zagreb 2 for., Franjo Holtko, tesar u Križevcu, Radoslović Ivan, Unije svaki po 50 nč., Radoslović Anton, Unije, Krivičić Ivan Valun, Bončić Franjo, pravnik Zagreb i Sinčić Rudolf Spinčić svaki po 30 nč.

Adolf Justi iz Opatije, dostavio 25 for., koju svotu je ostavio „Bratovšćini“ pokojni mu otac Mate Justi u namjeri, da se ga upiše poslie njegove smrti članom utemeljiteljem ovog plemenitog i dobrotvornog družtva.

Povjerenik Mrakovčić Josip u Baški sakupio godišnju članarinu od sliedećih: Sersić Dinko, Kos Niko, Mihalić Mih, Kos Ivan, Kaftanić Božo, Maračić Niko, Oršić pop Matej, Magašić Miho Šime, Magašić Miko, učitelj u Dragi, Čubranić Juraj, Milazzi Anton, Dorčić Franjo, Frančić Marko, Pajalić Petar, Bonefačić pop Kirin, Milazzi Antea Baro, Sersić Marko, Lovrić Gaspar, Barbalić Frau i Hero Marko svaki po 1 for. — Magašić Miho Krok, Jurinović Mate i Barbalić Mate svaki po 50 nvč. — Mrakovčić pop Jos'p, član utemeljitelj, darivа 2 for. 15 nvč.

Povjerenik R. Katalinić Jeretov u Zadru doposlao prvi obrok u iznosu od 3 for. za člana utemeljitelja A. Katalinića, profesora bogoslovja u Zadru.

Imenik prinosnika za družbu sv. Cirila i Metoda iz Lanišća. Nitko 1 for.; Ivan Kanta članarinu 2 for. Dragutina Gabrek, nećakinja župnikova, članarinu 1 for. Franica Križanec, nećakinja župnikova, članarinu 50 nvč. Andre Mikiša, župnik, III. obrok 15 for. Sabralo se u Terstenik na piru Brajkovića na ponuku župnika; osobito se u ovom odlikovao vrli Hrvat Mate Poropat Ivanov, koji je velikom željom sabirao. Darovaše župnik Mikiša 1 for. Ivan Poropat Bušleta 50 nvč. Mate Poropat Ivanov 1 for. Ivan Poropat Matov 30 nvč. Ante Poropat Pavleš 1 for. Ivan Poropat Antunov 20 nvč. Šime Poropat 20 nvč. Ivan Poropat Skrebac 50 nvč. Mato Brajković 1 for. Josip Poropat Zelavec 50 nvč. Šime Poropat 20 nvč. Roza Poropat 10 nvč. Anica Poropat 05 nvč. Ante Poropat iz Dana 50 nvč. Ivan Poropat, župan 50 nvč. Ivan Poropat Dančić 50 nvč. Grgo Sverko od Mate 1 for. Za Kastav na mjesto veselice: župnik Mikiša 1 for. Ana Kanta 50 nvč. Dragutina Gabrek nećakinje župn. 50 nvč. Franica Križanec nećakinje župn. 50 nvč. Svenkupno 31 for. 05 nvč.

Plemenit čin. Poznati narodni dobrotvor g. Gjuro *Ružić* veletržac na Rieci podario je prigodom božićnih blagdana 81 školu u Istri sa poučno zabavnimi knjižicami, što no ih je izdalo blagotvorno družtvo *„Pučka knjiga“* u Zadru. Nekoje od tih škola dobile su po 24 a druge po 23 svezka; u svemu podielio je g. Ružić 2000 svezaka našim školam. Na taj plemeniti čin g. Ružića vratiti ćemo se još te, za danas hvalimo mu srdačno u ime naše školske mladeži, kličuć mu: *Svevišnji naplatio Ti stostruko!*

Zabave u *„Slavjanskoj čitalnici“* u Trstu vršiti će se u ovogodišnjoj predmesopustnoj dobi kako sliedi: 1. U subotu dne 12. jenara šaljiva tombola i plesna zabava. 2. U subotu dne 26. jenara plesna zabava. 3. U subotu dne 9. febrara veliki ples. 4. U subotu dne 23. febrara plesna zabava.

Konštituiranje muške podružnice sv. Cirila i Metoda u Kastvu odvočeno bijaše radi pogreba pok. drа. *Dukića* na 6. t. mj.

Na uzburkanom moru, pripoviest iz pomorskog života, napisao *Emin*. Čisti prihod namienjen je družbi sv. Cirila i Metoda. Tiskara. Dolenc u Trstu. (Preštampano dielomice iz „Naše Sloge“.) Ciena 1 kruna. Preporučamo što toplije ovu krasnu pripoviest svim našim čitateljem. Dobiva se kod pisca, g. Viktora Car-a, učitelja u Voloskom.

Gorko priznanje. Glasilo tršćanskih radikalaca *„Il Paese“* donašа u broju od dne 2. t. mj. obširan dopis iz Istre, u kojem dokazuje među ostalim, kako pojedini Talijani Istre sišu kano pijavice krv našemu kmetu. Dopisnik navadja razne primjere, kako se je naše seljake (contadini slavi) spravilo na prosjački štap velikimi interesi, tužbami, ovrhami itd. Seljak u najvećoj biedi i nevolji, videći da vjerovnik Talijan neima zanj srca niti s njim pomilovanja, baca se u naručaj hrvatskim agitatorom, napose *dru. Laginji*, koji vlada *„Posujilnicom“* u Puli i koji oslobadja zadužene i na ulicu bačene slavenske seljake od spomenutih krvopija. Tako rečeni list, a mi neimamo tomu ništa drugo dodati, nego, da je sve to gola istina i da smo mi isto više puta kazali, pak su nam talijanski listovi predbacivali, da grdo lažemo.

Podaravanje školske djece. Iz Grimalda (obć. Buzet) piše nam prijatelj, da su sakupili dne 4. decem. u župnom stanu tamo neki prijatelji naše i siromašne školske djecice u školske svrhe 10 for. Tom prigodom odlučiše, da se dobavi za tu svotu prekrasnih molitvenih knjiga, nikad dosta opjevanog našeg *Jurja „Oče budi volja Tvoja“*, te da se istimi podari siromašnu i marljivu djecicu pomoćne škole u Grimaldi prigodom božićnih blagdana. Odobravamo posve tu nakanu *pravih* prijatelja škole i narodne prosvjete. Tim će biti nagradjena marljiva djecica a zadovoljiti će se vrućoj želji najvećega prijatelja i dobročinitelja te djecice, njihovog neutrudivog i požrtvovnog učitelja veleč. g. *Ivana Kynčla*, tamošnjeg dičnog župe-upravitelja. Uvažiti valja bo, da je znala samo dvojica njih do pred dvie godine u onoj podobćini jedino podpisati svoje ime i prezime, dočim znade sada preko 40 njih veoma lieno čitati, pisati i računati. Vriedno je dakle, da se nadari tako marljivu djecicu u onom do nedavna posve zapuštenom mjestu srednje Istre, ali je isto tako valjano, da se zadovolji plemenitom nastojanju svećenika-učitelja, koji se neumorno brine za duševni i tjelesni boljak svoga puka. Izričuć mu ovim iskrenu zahvalu, kano svećeniku i kano učitelju, i svim onim, koji pripomogoše do božićnog dara onoj marljivoj mladeži, kličemo im: Bog Vam platio i živili!

Iz Kastva piše nam dne 26. p. m. Pred tri tjedna dogodila se velika nesreća u Zvonići. Jedna djevojka ubila se radi nepažnje bratove iz puška. On je došao iz lova, te objesio pušku na zid. Malo kašnje išla mu sestra tamo nješto iskati, spruži nekako pušku, koja sasu joj ubojito zrnje u sliepoćicu tako, da je na mjestu ostala mrtva. Ljudi božji, pazite bolje na oružje!

U našoj občini dugo već hara djeci pogibeljna grlena bolest, nu ona sve to djeca nam hode u školu. Dapače i u učiteljske obitelji uvukla se, dapače i uzela koju žrtvu, ali mi ipak moramo šiljati djecu u školu. Znamo, da se na Rieci u ovakvih slučajih zatvori škola, a kod nas — —?

Odkud su se u Prelnki i Opatiji otvorile velike radnje, postala je naša občina nesigurna i u sried bielога dana. Gušćo čuje se za kradnje i provale, što ih poduzimlju različiti tudji klateži. Govori se, da su ih na Voloskom puno tamnice. Dapače nedavno dogodilo se jedno ubojstvo u blizini Voloskoga. A i sada u najnovije vrieme piše riečka *„Voce del popolo“*, da su negdje u blizini Kantride našli mrtvu neku mladu žensku. To nije istina, a ipak nije se našao nijedan, da tu viest oprovrgne, pa ni oni, koji su postavljeni, da brane ugled i čast našeg kotara. Ili im se neda zamjeriti spomenutomu listu, koji ih jednom hvalio kad je netko od njih na jednoj „manjadi“ riečkih talijanaša u Rečini držao govoranciju.

Iz Boljuna pišu nam 28. pr. mj. Kako je već javljeno ustrojena bi ovdje podružnica sv. Cirila i Metoda. Ljepšeg imena zaista nemože nositi naša družba. Sv. braća bo su oni, od kojih smo baštinili mi Slavljani sv. katoličku vjeru, liepi naš crkveni jezik i domaću službu božju. Sv. braća su većim djelom obranila na pravu vjeru naše starije ili jih u njoj potvrdili — a oni su nam sabljom u ruci sačuvali tu vjeru. Sveta ta vjera nek nas prati i tješi do bladnog groba.

Crkveni jezik baštinili smo isto od sv. braće; mnogo su u ono doba imali neprijatelja, a i mi jih imamo. Družba sv. Cirila i Metoda jest otrov tim dušmanom. Tko se upiše u to družtvo, nastavlja djelo sv. braće — tko se tomu družtvu protivi, protivnik je i našega naroda.

Baštinili smo od sv. braće i domaću službu božju — koja se je izgubila u mnogim krajevima krivnjom naših neprijatelja — pa mi nastojmo, da se opeta uzpostavi, ta pomaže nas u tom slavni papa Lav XIII. Sv. braća su mnogo zbog toga pretrpjela al duhom nisu klonula. Oni su dakle naši prvi naučitelji u vjeri, u školi u crkvi — nasljedujmo jih, — slava njima!

Prisutni kod otvorenja pozdraviše sa uzlitom otvorenje; žalimo odsutnost najprvih osoba, koje bi morale podpomagati takove podhvate; složna braća . . . a nesložna ni . . . ; što ne bijaše ovaj put, nadamo se, da će biti prigodom prve skupštine, koju će se sazvati svakako prije mesopusta; onaj dan treba, da se najdu na okupu svi dobromisleći podučkari; obzire, strasti osobne ili strah pred . . . valja odbaciti: srdce valja nositi u prsima a ne u gaćama. Čast boljanskom polju! Prisutni bili su tako zadovoljni, da bijaše težko od njih odieliti se. U ovih stranah odsudjujemo svi oštro upličanje tršćanskog municipija u sv. poslanstva, koja su se imala obdržavati u Trstu; svećenstvo i puk prosvjeduje protiv tršćanskih bezvjeraca. U ostalom ništa izvanredna ovdje; pod Učkom smo, pa bura brije.

Ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Kastvu. U javnoj, održanoj broja 51-52. „N. Sl.“ pr. gcd. pogriešiom slogara izpušteni su u darovaše u ime ulaznine na zabavu od 25. nov. 1894, i to: po 1 for.: Sirola Antun, drvotržac iz Bernasi; Gregorić ud. Juliana, trgovkinja u Kastvu; Juričić ud. Tonka-Belčera u Kastvu; Lučić Franjica-Aleksijerva u Puli; te je ovim čist prihod zabave iznesao 120. for. 38 nvč. — Gosp. Franjo Steidle, graditelj sviećnik u Sisku priposlao podružnici 6 for. 23 nč., na Tomiljo u veselom družtvu kod gosp. Tome Cvetnića sabranih.

Prva ženska podružnica, te muška podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Opatiji, priredjaju svoje otvorenje u subotu dne 5. siečuja 1895. sa zabavnom i plesnom večeri u prostorijah družtva „Zora“ dragovoljno nastupljenih, sliedećim programom:

1. Pozdravni govor. 2. Zajc: „Liepa naša domovina“, pjeva muški zbor. 3. Deklamacija. 4. Nedved: „Na straži“. (bariton solo) pjeva muški zbor. 5. „Kuća na cesti“, šaloigra u jednom činu igraju diletanti družtva. 6. Vilhar: „Bog i Hrvati“, pjeva muški zbor. 7. Tombola. 8. Ples.

Občinski izbori u Pazinu. Kako smo u zadnjem broju predvidjeli, najžešća borba bila je namienjena prvom izbornom tielu. Svih je zanimalo pitanje, hoće li činovnici pristupiti izborom ili ne. Mnogi su bili mnienja, da će se uztegnuti, jer za hrvatsku stranku bilo se stalno, da nebi glasovali, a pošto je ova polučila tako sjajan uspjeh u trećem i drugom izbornom tielu, moglo se očekivat toliko takta od gospode činovnika, da neće stupiti u očiti odpor proti ogromnoj većini občinara. To mnienje je bilo tim opravdanije, što napokon većina tih činovnika biva samo prolazno i za kratko vrieme u občini, te njih nemogu toliko zanimat nutarnji občinski priepori.

Nego talijanska stranka znala je, da bez činovničkih glasova bi njoj bila uzaludna svaka borba, te je napela sve sile, da si jih pribavi, i u tu svrhu upotriebila varku i pritisak. Nekojim su naime činovnikom kazali, da talijanska stranka broji u prvom tielu do 160 glasova, što bi sačinjavalo nadpolovičnu većinu. Na nekoje je pak djelovala bojazan, da neće imat mira niti sa strane svojih drugova talijanskog mišljenja, niti sa strane krugova, koje su do sada pohadjali. I doista neki činovnik, koji se suztegnuo od glasovanja, bio je takodjer u javnom mjestu pogrdjen.

Dogodilo se tako, da za hrvatsku stranku nije glasovao niti jedan činovnik, dočim je za talijansku njih glasovalo 19 službujućih činovnika. Nadalje nadošla su iz Trsta i Pule navlaš za glasovanje dva umirovljena činovnika. Uzdržala se pak od glasovanja tri činovnika kod kot. poglavarstva i dva sudbena.

Nadalje prizvala je talijanska stranka u pomoć sve sile, gdjegod se ove nalazile. Tako njoj je nadošlo glasova iz Plomina, S. Vincenti, Pule, Trsta, Gorice itd. Izborna komisija bila je popustljiva prema talijanskoj stranci, kao prvašnjih dana, te dočim je odbila deset hrvatskih glasova, talijanaškog nije nego jednog.

Iz početka, pak sve do 11 sati je talijanska glasovnica bila pretekla hrvatsku pomoću činovnika za kakvih 30 glasova. Jedina su to bila 3 sata užitka za talijanaše u ovoj izbornoj borbi. Nego iza 11 sati počeo je razmjer padati, a time i posmjeh sa lica naših protivnika i bahatost, koju su iz početka pokazivali. Napokon u tri sata za podne izcrpile se sile jedne i druge stranke, te predsjednik komisije proglasi uspjeh izbora, polag kojeg je hrvatska glasovnica dobila u prvom tielu 122 glasa, a protivnička 105.

Sila se našeg naroda, do kakvih 500 duša, zgrnulo pred občinskom zgradom, nešto iz želje, da čuje uspjeh narodne ove naše borbe, nešto pak, da štiti i obrani od mogućih napadaja nemoćne i stare svoje otceve, od kojih mnogi dali su se na vozovih dopeljati u Pazin. Dá, bilo je i takovih, koji su dan prije u postelji groznicu tresli, pa se digli, da se s braćom zajednički bore proti neprijatelju, koji hoće, da se nametne hrvatskoj Istri.

Kad je dakle sakupljeni narod izvan občinske zgrade razabrao svoju pobjedu i u prvom tielu, dao je odušku svojem veselju urnebesnim: živio! Istarski se klobučić pak vijao u zraku.

Mirno se zatim razišao narod svojim kućam, da rodbini svojoj razneso radostan glas. I doisto sre se veselilo, jer čim se sumrak razgnuo, sinu svietlo sa odvažnog Trviža. Kries za kriesom pali se u pojedinih njegovih selih, pucaju puške, ori se: živio! Bliži susjedi njihovi iz motovunske občine, sviesni. Skropeti, razumjeli glas tih kriesova, te se i oni na isti način pridružili veselju braće svoje iz pazinšćine. Do mala planu u svjetlu i gujezdo naše sokolovo, junački Beram. Neće da zaostanu niti dična braća iz Grdosela, Kaščerge i Zamaska, koji su protivnikom našim svojom slegom i odvažnošću ljutih rana zadali. Što da rečemu o diki našoj — budnom pazinskom polju? Tu se noć pretvorila u dan, jer nitko neće da spava uz toliko narodno veselje, a na svakom se brežuljku pojavljuje krica. Kršni Lindar pak okrunio kriesovi svoj Perun, a s njega gromoviti živioklici odjekuju u tihom Pazinu. Brojna i složna Gračešćina, pitoma Pićanština, smjela i junačka Gologorica i jednoglasna Krbunšćina sa Tupljakom, sve je plamulo u vatri kriesova, da tako dalekoj braći naviesti ponos svoj i veselje svoje sa održane pobjede. Mrak vlada samo u Novakih, Provižu i Cerovlju, gdjo je na žalost kod mnogih glas trbuha nadvladno glas razuma i narodne sviesti. Prostrimo koprenu preko zabludjele braće, nadom, da će se pobudom svojih sviestnijih sužitelja prenuti iz sramotne obmane i opet pristupiti u bratsko kolo.

Čast i slava medjutim pazinskim občinarom na liepoj i sjajnoj pobjedi, koju su izvojevali! Čast i slava njim na uzornom redu i dostojanstvenom, ali odvažnom ponašanju prigodom izbora! Čast i slava njihovim sviestnim i rodoljubnim prvakom u pojedinih mjestih!

Samo složno tako napried, pak će uvjek našimi gorami odjekivat:

Nije Pazin talijanski.
Već je Pazin hrvatski.

Od sv. Vitala kod Vižinada pišu nam dne 24. decembra. Kako javi dična „N. Sl.“ u predpr. broju, tako se je obavio blagoslov naše nove župne crkve. Blagoslov je obavio g. dekan iz Motovuna, kanonik *Pase* uz pomoć gg. svećenika, župe upravitelja iz Novakih *Grunta*, župnika Karojbe *E. Pahovića*, župnika Rakotolskoga *Orlandina* i pomoćnika Vižinadskoga *Somera*. Vrieme bijaše tako ugodno, vedrina i tišina, da u ovoj dobi godine ljepšega nije se moglo želiti. I to je pomoglo, da se je zgrnula množina naroda iz susjednih i podaljih ploranija. Procesija za prenieti sveto Otajstvo iz odaljene stare crkve u novu bijaše tako dugačka, da ju je milina bila gledati. Svetu misu odpjeva gromkim i ugodnim glasom g. *Somer* uz pomoć (u III.) gg. *Pahovića* i *Grunta*; a prigodni govor izreče g. *Orlandini* i to onako, kako on zna, da su mnogobrojni slušaoci ostali sasvim zadovoljni. Prevriednomu svećeniku i govorniku dužni smo vječnu harmost, što nas je onako krasno podučio i u sv. vjeri pokrepio. Njegova topla, srdačna a prijateljska rieč doprla je do dna duša naših. Bog mu platio!

Služba božja u najlepšem redu svršina jedan sat pp. Za tim puk se razašao, a gg. svećenici odmoriše se kod domaćeg našeg župe-upravitelj g. *Vilima Marcka*, koji radi bolesti noge, žalibože, nije mogao prisustvovati ovoj službi božjoj; — on dostojno pogosti braću svećenike.

Neopisivo bijaše veselje, koje smo čutili sv. ovog nezaboravnog dana, veselje, koje svakom od nas i u licu se čitalo. Zahvaljujemo se svim onim, koji nam to veselje priredišе, a u prvom redu svim našim dobročiniteljem.

Iz Nerezinah pišu nam 25. p. mj. Sudeći po piskaranju nekih talijanskih istarskih novina, bi se moralo zaključiti, da poslovi u osorskoj občini napreduju najsjajnije, te da odkad je zasjeo na načelničku stolicu *Juraj Salata*, da je zavladao takodjer mir u pučanstvu, a nit pak da je urodio takvim blagostanjem, da su nam počelo gore radjati ne više crnikom, planikom, mrtvom i drugim drvećem, nego jednostavno mliekom i medom. Nego ako se upita srakoga pravoga i poštenoga Nerezinca, koga nije još zaslipila „Lega“ i šarenjačko strančarenje, on će nam znati sve protivno kazati i na najodlučniji prosvjedujemo proti narekanju, da u Nerezinah vlada mir i

da je *Salatova* uprava usrećila občinu, a osobito pak Nerezine, gdje je većina občinara.

U Nerezinah ne vlada dakle mir, nego velika uzrujanost, veliko nezadovoljstvo i silno ogorčenje u puku. A inače nemože ni biti, jer občinsko upraviteljstvo, predvođeno predsjednikom osorske *„Lege“*, radi sve protivno, nego bi imalo raditi, jer zagovara jedino talijanski jezik i probitke talijanskoga naroda, komu samo dvie tri inostranske obitelji pripadaju, a zanemaruje pak, dapače prezire i osuđuje svoj hrvatski materinski jezik i koristi hrvatskoga naroda, koji je jedini narod ove občine. Razboritim čitnocem „N. Sl.“ učiniti će se nevjerojatno, nu prava je istina, koja se pobiti neda: naše občinsko upraviteljstvo ustaje i protiva jeziku svojih otaca i pridružuje se društvu, komu je svrha, da iznarodi svoju vlastitu djecu, njihove sinove. Občinskom upraviteljstvu nije dosta, što zagovara, da se djecu šalje u talijansku školu, u kojoj ništa nenauče a niti nemogu naučiti, kad djeca nerazumiju što čitaju, nego se je još usudilo podieliti godišnju pripomoć neprijateljem naše narodnosti. U jednoj od prošastih občinskih sjednicah, predloži Jure, da se občinskim novcem ureče u pomoć „Legi“. I biste vjerovali? Skoro svi zastupnici pristadoše na ovaj predlog i opredieliše 20 for. spomenutom društvu. Kako može dakle biti mir u Nerezinah, kad se siromašnomu puku uvjek nameće nove namete i terete, i kad občina u onake svrhe, nedostojne nerezinskoga puka, trati novce? Niste ih mogli, Jure, upotriebiti u koju drugu svrhu, svetiju, plemenitiju i potrebniju, nego ih onako u more hitati? Kolike su potrebe naše, za koje nehajete, jer velite, da nemate novnca? Niste mogli s onimi novci uresiti studenac i vodene sisaljke (pumpe), nego li zapustiti onaj liepi položaj Nerezinah i prosjačiti od kuće do kuće, da možete postaviti spomenute sisaljke i tako baciti šaku praha u oči zasliepljenoga puka? Niste li mogli s njimi napraviti vrata na groblju, koja već padaju? Niste li mogli s njimi popraviti koju stazicu, koje su sve zapuštene i neuredjene? Evo, sad sudite, kako Salatova uprava usrećila Nerezine! Juri

[illegible] na Nerezine, kako se [illegible] ojduću godinu.

[illegible] m Juri, koji se je [illegible] a otac mu bi pak [illegible] Rovinjez — nego [illegible] m mudrim Nerezincem, koji hoće na svaki način, da budu s Osorani i koji su takodjer Salati nazdravljali i „avviva Ossero“ vikali, kad su „Legu“ ustrojili; a pitam vas pak: vi ste zaljubljeni u Osor i Osorane, a koliko su pak Osorani zaljubljeni u vas? To vi najbolje sami znadete, nego kako vas ljube, dokazuje i to, kako su vas mnogobrojno pohodili, kad je bila krizma u Nerezinah, u kojoj prigodi su se odrekli i kumstva, samo da ne dodju u Nerezine; a vi se pak njima klanjajte, vi ih za načelnike birate! Kad budete jošter i komunadu izgubili, onda ćete jedva oči otvoriti, progledati, ma će bit kasno. Nerezinčani braćo, ne budimo vazda sliepi, nu oprez braćo! Zar nema i u Nerezinah poštenih i pametnih ljudi, koji nose gospodski klobuk, liepu i dugu bradu i veladu i koji bi se u svakoj prigodi liepo ponašali, da ih morate poći baš u Osor iskati? Nerezinci braćo, svoje ljubite a tudje neprezirajte!

„Slovanski svet“. Dosadašnji mjesečnik pod imenom „Slovanski svet“ početi će izlaziti u ovoj godini kao *tjednik*. Ta slovenski list, koji priobćuje članke, dopise i drugo takodjer na hrvatskom jeziku, zagovara slavenski kulturni program i političko uzajemno postupanje austro-ugarskih Slavenah u smislu narodnog i historičkog državnog prava, posebno takodjer hrvatskoga prava. Odlučno vojuje proti obstojećemu dualizmu; zahtjeva izvršenje historičkih pravah sa organizacijom narodnostne autonomije za svaki narod. U kritičnih spisih razpravlja slavensko kulturno i literarno djelovanje, bilježi sa dopisi i viestmi djelovanje i gibanje svakoga slavenskoga naroda posebice i u skupnosti. Odlučni Slovenci i Slaveni podupiru duševno i materijalno „Slovanski svet“; sveučilištna slovenska omladina proglasila ga sa nastupiešom novom godinom svojim organom, a medju njegovimi suradnici ima i hrvatskih sveučilištnih djakah. „Slovanski svet“ preporučamo Hrvatom, posebno pako hrvatskim čitaonicam, list obsiže u svakom broju 8 stranah a u slučajevih imati će i prilog. Ciena mu je kao tjedniku za cielu godinu fr. 5.—, za polu godine for. 2.50, za četvrt godine for. 1.25. Predplate se šalju upravi toga lista u Trst.

Iz Pule pišu nam 24. decembra. Ovo, što Vam kanimo priobćiti, g. uredniče, nije od osobito važnosti, ali jer nam to pokazuje kako je u našem narodu dobro i milosrdno srce i mapram osobam tudje narodnosti, vriedno je, da dozna za sliedeći dogodjaj i širo občinstvo.

God. 1874. bijaše u ovdašnjem arsenalu radnik prvog reda, imenom *E. S.* a rodom iz Mletaka. On je ostavio troje nejačadi, dvoje djećaka i djevojčicu bez ikakve pomoći ili zaštite. Djeca ostaše posve zapuščena. Nijedan od naših imućnih sugradjana Talijana nije se hotio smilovati zapuščenoj dječici. Ali ono, što nehtjedoše učiniti naši Talijani za svoju krv, učinio je naš čovjek, radnik trećeg reda u arsenalu, sa malenom plaćicom ali sa velikim, plemenitim srcem. To Vam je bio naš poštenjak *Fran Drobnik*, koji je uzeo nesretnu dječicu pod svoj siromašni krov obljubiv ju kano svoju vlastitu. Dok bijahu djeca za školu, sino ih je u školu a kasnije dao ih na zanat, da budu danas sutra samostalni. Djevojčica postade djevojkom, a danas je gospodjom, udav se za čestita čovjeka naše krvi i našeg jezika.

Tako je naš Fran spasio nedužnu dječicu Mletčanina od gotove materijalne il moralne propasti, učiniv od njih ljude svakog štovanja vriedne.

Iznašajuć ovaj slučaj na vidjelo izričemo poštenjaku Franu srdačnu hvalu u ime čovječnosti, u ime njegovih štićenika, te u ime svih plemenito mislećih i djelujućih. Našim šarenjakom, talijanašem i Talijanom neka služi gornja činjenica kano živ dokaz o plemenitosti i dobroti našega puka i napram osobam tudje krvi.

Učiteljsko društvo za kotar Volosko razaslalo je na cielokupno učiteljstvo naše sliedeću okružnicu:

Davno čuti se prieka potreba medju hrvatskim učiteljstvom u Istri jednog strukovnog učiteljskog glasila, koje bi u velike pripomoglo i pospješivalo naše stališko unapredjivanje. O tome vodila se rieč u zadnjoj skupščini podpisanog društva, nu obzirom na premaleni broj predvidjenih predplatnika, nije se moglo odlučiti, da se osnuje kaki posebni list za hrvatsko učiteljstvo Istre, već se jednodušno i oduševljenjem usvojilo jur obstojeći list: dični *„Napredak“*, koji no je učiteljem u Banovini u pravom smislu rieči osvjetlno lice pred domaćim i stranim svietom.

Svi dakle prigrlimo „Napredak!“ — O novoj godini dobit će svatko prvi broj lista. Tko ga ne bi mogao sa bilo kakih razloga držati, ima to bezodvlačno javiti upravi, poslav jednostavno onaj broj natrag. Nu tko ikako može, neka list zadrži. Njega čitajmo — u njega pišimo. U njemu gojimo i vidajmo si rane, e da tako bolje se upoznamo, tijesnije svažemo, te laglje podnašamo tegobe mukotrpnog našeg zvanja. „Napredak“ prigrlimo svim srcem, e da njime pitamo si dušu, svježimo srce, da tako okrepljeni sa svim silama uzmognemo raditi na dobrobit škole, kojoj se posvetismo i za sav narod naš u Istri, za koga nam je vazda raditi i sve moguće žrtve doprinašati.

Svako naše strukovno razpravljanje u buduće nek osvane u *našem* „Napredku“.

Bilo u sto dobrih časova!

Odbor „Učiteljskog družtva za kotar Volosko“.

Kastav, dne 8. decembra 1894.

Izvještaj

o glavnoj skupščini krčke gospodarske zadruge, držanoj u Dobrinju dne 24. novembra 1894.

Uzljed poziva 4. novembra 1894. sakupila se u Dobrinju 22 člana i više gostova.

Predsjednik dr. *Dinko Vitezić* otvara sjednicu u 10 sati prije podne i predstaviv skupščini putujućeg učitelja gosp. *Franu Trampuša* kao prvog stalno namještenog učitelja u gospodarstvenoj struci na našem otoku, ističe ujegovo slovensko porieklo i poznavanje našeg jezika, te se nada, da će on posvema udovoljiti svojoj uzvišenoj zadaći i nastojati oko boljka našeg do sele zapuštenog gospodarstva.

Iza toga preclaže, da se čitanje zapisnika zadnje glavne skupščine, kojeg i onako imade svaki član tiskanog pri ruci, radi prištednje vremena propusti. Primljeno.

Na upit, imade li koji na nj kakvu primjetbu učiniti, ne prijavi se nitko za rieč, te se lanjski zapisnik smatra odobrenim.

Predsjednik pozdravlja nadošlu gg. članove i gostove, radujuć se, da to može nakon 6 godina učiniti evo po drugi put u dičnom Dobrinju. Ističe napredak zadruge u tom razdobju koli u brojn članova toli u proširenju njezine djelatnosti. Broj članova ponarasao je od 68 na 120, te se je po tom gotovo podvostručio. Djelatnost svoju proširila je pak zadruga ustrojenjem razsadnika amerikanskih loza i voćnjaka, čime će u jednu ruku uspješno djelovati proti trsnom ušencu, kojime je na žalost okužen i dobar dio naših vinograda, u drugu pospješiti napredak do sele žalibože prevečzanemarenog voćarstva. O radu zadružnog odbora kroz tekuću godinu izvjestit će pobliže g. tajnik. — Trenutim glasom spominje smrt prerano umrvšeg člana popa *Nika Šparožića*, koralnog vikara kod kaptola stolne crkve u Krku, u kojem je zadruga izgubila revnog radnika, te člana popa *Mata Justinića*, kurata u sv. Vidu, pozivljuć skupščinare, da se u znak sućuti uzdignu, što ovi i učine uz bolni uzklik: „slava jim!“

Predje se za tim na III. točku dnevnog reda, kod koje predsjednik pozove tajnika, da izvjesti o djelovanju zadružnog odbora.

Tajnik *Anton Antončić* pročita sliedeći izvještaj:

Vam je, gospodo skupščinari, za cielo poznat onaj pojav u družtvenom životu, koji nazivljemo „krzmanjem“. U zametku, dok mu je bila „vrha poboljšanje radničkog stališe, bio je taj pojav donjekle i opravdan; ali postepenim razvitkom zahtjevi su radnika to većma rasli, dok napokon ne prevršiše mjeru, te se ne izrodiše u razne sljedbe, naperane sve proti imućnijim slojevom, preteć družtvu razorbom i uništenjem. Koncu našeg vieka zadala je ta pogubna bolest najtežih udaraca, tako da je družtvo u nemaloj brizi, kako da joj lieka nadje. Učene su glave rekle: crkva će ju izliečiti. I pravo su rekle; nu u toj svetoj zadaći od zamašne pripomoći biti će joj onaj stališ, koji je najviše štuje, a taj je težački stališ. Njega ćete rieđko ili nikada naći u vrtlogu tih sljedba. Zašto? Jer je on nevin i nepokvaren; jer njega kriepi vjera i ufanje, da će Svemogući blagosloviti djelo rukuh njegovih; jer on žarko ljubi onu grudu zemlje, koju svojim znojem nataplje i koja svojimi plodovi hrani ne samo njega, već čitavo čovječanstvo. Baš ti zemaljski plodovi, ti žuljevi njegovih ruku, blagim su melemom na onu družtvenu ranu; o njihovoj bo količini u velike zavisi družtveno blagostanje, koje je tim veće, čim su oni obilatiji, a tim ujedno biva manjim i broj nezadovoljnika, tih pravih začetnika onih sljedba

Kad bi stanovitim krugovom lebdila pred očima ta častna uloga, koja u nedalekoj budućnosti čeka u družtvenom životu težaka, oni ga nebi omalovažavali, oni se nebi uztrućavali stisnuti mu žuljevitu ruku, oni bi dapače tada mnjete većim zanimanjem pratili važno težačko pitanje.

Tog nemara prema težaku ima žalibože i kod nas, te posvema opravdano jadikuje naš bogdani pjesnik Hranilović, pjevajuć o njemu:

„Ah puno se pjeva, piše, mudruje se mnogo,
Tek o tebi ponajmanje, siroče ubogo!“

A ako igdje, kod nas po gotovo treba težak najviše uputa i savjeta. Stara je rieč: koj je dužan, taj je sužanj. Ta je nevolja do nedavna tištila kao mora našeg kmeta; ona ga tišti još uviek, ako i u manjoj mjeri. Da li njegovom krivnjom? Ne, već krivnjom inorodnog gospodnjeg življa, koji, gljegod može, spriečava njegov kulturni i gospodarstveni razvitak. Ne samo to: gospodarske zadruge hrvatskog imena, te toli blagotvorne po uj inštitucije, samo za to, što se u porabi jezika služe svojim pravom, nailaze kod predpostavljenih oblastih na takove zaprieke, da jim ove iz početka nisu htjele niti odgovarati na hrvatske podneske; ako to danas i čine, čine u tudjem jeziku, vriedjajuć tako ravnopravnost zajamčenu člankom 19. temeljnog državnog zakona i zaboravljaju, da na zdravom temelju počiva samo poduka u materinjem jeziku; pri tom ipak ne propuštaju spriečavati je na drugi koji način u njihovom djelovanju. I tako evo, gospodo, biednog našeg težaka bije mraz i odanle, odakle bi ga najviše imalo sunce grijati.

Da je i naša zadruga imala takovih neprilika i u tekućoj godini, uvjeriti ćete se iz ovog izvještaja, u koji držalo se shodnim uvesti vas ovimi razmatranji u dvojakoj namjeri: u jednu ruku, da se pobudi više zanimanja za taj mukotrpni stališ u onih krugovih, kod kojih je to slabo ili nikakvo, u drugu ruku da vam se pruži prilika, e da uzmognete, uzev u obzir sve okolnosti, pravedno ocieniti ovogodišnji rad zadružnog odbora.

Poznato vam je, gospodo, jur iz prošle godine, da se je sve te naše jade i nevolje podrobno orisalo u predstavci podastrtoj dne 6. junija 1893. godine visokom c. k. ministarstvu poljodjelstva, koju podpisaše predsjednici svih kotarskih gospodarskih zadruga našega imena. Odgovora neima žalibože još ni danas.

Očekivalo se, da će susretanje sa strane predstojećih oblasti nastati već jednom prijaznije, nu i u tom malo je ili ništa na bolje okrenulo; jer dok nam visoko c. k. namjestničtvo do četirikrat povraća nepotvrdjene račune o troškovih za razkrčenje, nasad i uzdržavanje zadružnog vrtla, dotle pokrajinsko gospodarsko vieće u svojoj plenarnoj sjednici od 16. jenara t. g. prigovara hrvatskom uredovnom jeziku naše zadruge; zateže likvidacijom troškova za prenos bika iz Bujah u sv. Vid, podnešenih mu u hrvatskom jeziku još koncem godine 1892., izplativ je istom pred njekoliko mjeseci; trošak za nabavu orudja i strojeva u iznosu od 82 for., podastrt mu još lani, izvraća u 28 for., te nam u ime pripadajuće nam polovične odštete doznačuje u mjesto 42 for. samih 14 for. podpore, a niti ovog posljednjeg iznosa nije nam još izplatilo. (Glasovi negodovanja).

Sasma naravno, da je kod takvog postupka naše predsjedničtvo bilo prinukano obratiti se višekrat na visoko c. kr. ministarstvo poljodjelstva, i ne bez uspjeha. Pa što mislite, gospodo, kako pokrajinsko gospodarsko vieće, pozvano na red, opravdava svoj postupak? Tako, da u svom dopisu na vis. c. kr. namjestničtvo od 8. julija t. g. br. 338. podmiče našoj zadruzi, da joj pred očima lebde posvema drugi ciljevi nego li gospodarstveno blagostanje našeg kmeta. Prepuštam vašem sudu, da li taj prigovor zaslužuje naša zadruga ili radje njetko drugi.

Nego da se u zlu ne poništimo, red nam je istini za volju ovom prigodom iztaknuti, da nam je visoko č. kr. ministarstvo poljodjelstva, poimence u podieljivanju podpora, bilo i tekom ove godine osobito naklono. Izviestilo vas se već, da nam je ono lani pri razkrčivanju zadružnog vrtla priteklo u pomoć sa svotom 600 for. U istu svrhu udielilo nam je ono i ljetos liepih podpora, a u ovo zadnje vrieme doznači nam 300 for. i za gradnju kućica u zadružnom vrtlu, na čem mu ovdje usrdno zahvaljujemo.

K tomu na predstavku našeg predsjednika, podastrtu uslied zaključka lanjske glavne skupščine istom ministarstvu dne 6. aprila t. g. molbom, da se u Krku ustroji pokusni vrtao za voćegojstvo, povrće i vinogojstvo, u kome bi putujući učitelj poljodjelstva perijodički držao praktična predavanja u hrvatskom jeziku, obnašlo je ovo udovoljiti toj molbi, obećav početak od godine 1895. davati u tu svrhu njekoliko stotina forinti podpore. Tako će jedan od putujućih učitelja biti stalno naučešten u Krku, čime je po svoj prilici udaren i prvi temelj budućoj gospodarskoj školi u Krku sa hrvatskim nastavnim jezikom.

Vi ste, gospodo, već prošle godine čuli, da je pokrajinski odbor u Poreču bio uzkratio našoj zadruzi da izplati pripadajuće joj iznose iz zaklade taksah za lovne dopuste i odnosnih globa za god. 1891. i 1892., te da je radi toga naše predsjedničtvo dne 14. aprila 1893. ustalo proti njemu tužbom na državno sudište. Danas vas mogu iznenaditi ugodnom viesti, da je pravda pobjedila, te da je vis. ces. kr. državno sudište svojom riešitbom od 6. jenara t. g. br. 386. obnašlo izreći, da je pokrajinski odbor dužan plaćati utužene iznose. Iz te zaklade primilo se dosele sve zaostatke za god. 1891., 1892. i 1893. Ma da se tim činom i nije učinilo drugo do li udovoljilo pravičnosti, u današnjih je okolnostih to ipak za nas stečevina tim više, što ona vriedi za sve gospodarske zadruge našega imena, te, dao Bog, ne ostala osamljenom.

Ta okolnost i višehvaljena blagonaklonost od strane vis. c. kr. ministarstva poljodjelstva mnogo su dopriniele, da se je u ovoj godini moglo izkrčiti i preostalih 3775□ m. razsadnika amerikanskih loza, da se ga je sa sjeverne strane providjelo bunarom od kakvih 110 Hl. sadržine i ovomu pripadajućim vodovodom, te napokon, da se je s južne mu strane započelo jur i kućicu graditi. Stalno posadjene amerikanske loze, o kojih vas se je već lani izviestilo, gotovo sve uhvatiše korien, a liepo su se razžilile i one za presadu. Odbor nije propustio, da i ove godine ukrasi razsadnik liepim brojem rozgva, tako da dosele imademo u njemu sliedećih vrsti:

a) Položnica:

Jaques	. . . . .	52
Vialla	. . . . .	65
Jork-Madeira	. . . . .	52
Riparia portalis	. . . . .	160
„ solonis	. . . . .	200
„ rupestris	. . . . .	320
„ comunis	. . . . .	290
Sales	. . . . .	280
	Ukupno . . .	1419

b) Presadnica:

Riparia	. . . . .	150
„ rupestris	. . . . .	30
„ solonis	. . . . .	40
Jork-madeira	. . . . .	100
	Ukupno . . .	320

Izuzam 290 „riparie comunis“ i 280 „sales“ sve ostale posadjene su u ovoj godini. Ucieplјene presadnice, njih 223

Broj 2. U Trstu 10. jenara 1895. Godina XXVI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbe sa uprave. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošt̃u valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka u arku.

Dopisi se nevraćaju ako netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Poziv na predplatu.

Koncem prošloga mjeseca iztekla je svim našim predplatnikom godišnja predplata, pa se radi toga — po starom običaju — ovim utičemo k istim sa pozivom, da obnove na vrieme predplatu za god. 1895. Ujedno ih molimo, da nam pribave novih predplatnika i pomoćnika, pak da uzmognemo i mi zadovoljiti svestrano tolikim zahtjevom, koje se u ovo doba stavljaju neodvisnim novinarom.

Sve prijatelje hrvatske grane u Istri pozivljemo, da se okupe oko našeg lista, koj će i nadalje neodvisno i slobodno vršiti svoje dužnosti napram gore i napram dole. Obilnom i točnom predplatom neka nam olakšate težku zadaću i velike žrtve, koje su spojene sa izdavanjem lista, koj služi u prvom redu istarskomu patniku i siromahu.

Naše mnogobrojne dužnike pozivljemo napose, da se već jednom odazovu tolikim i tolikim našim pozivom. Neka pomisle sami, da li je častno i pošteno primati i čitati list, a neplaćati ga. Tko je pravi prijatelj našega puka i naše svete stvari, taj nam nemože uzkratiti pomoći, a kamoli oduzeti nam ono, što nas po zakonu ide i što smo krvavo zaslužili.

Podporom vriednih rodoljuba iz svih hrvatskih krajeva nastaviti ćemo i u buduće naš rad za prosvjetu i slobodu Hrvata, gdje god oni stanovali. U to ime pomozite nam braćo, a pomoći će nam i Bog!

Predplata neka se šalje upravi našeg lista poštanskom naputnicom, jer je tako najjeftinije.

Predplata s poštarinom stoji za cielu godinu za imućnije for. 5; za seljake for. 2; za pol godine polovica gornjih sienа. Za inozemstvo povrh toga poštarina.

U Trstu, mjeseca jenara 1895.

Uprava „Naše Sloge“.

Govor

zastupnika *dra. M. Laginje*, izrečen u zastupničkoj kući u Beču dne 14. decembra 1894 prigodom razprave o privremenom proračunu za godinu 1895. (po brzopisnom zapisniku.)

(Konac).

Dakle igra je, ako nas se odpravlja jednom takovom rieči, koja znači idejal čitavog jednog naroda, koj ima golemih zasluga za ovu monarhiju.

Što ja mislim o hrvatskom ili o mojem državnom pravu, to za sada ostaje u mojim grudima, niti netreba, da ga naglasujem i tvrdim svakom prigodom; ali toliko sam već razborit, da neću dopustiti, da se to polag gesla, koje su vladini organi posliednjih godina izdali i koje našim neprijateljim tako dobro služi, onako izrabljuje, kako je sada običaj.

Druga je stvar, kad bi se ustanovila politička stranka, koja bi htjela, da današnji položaj, uredbu i razdiobu austro-ugarske monarhije izvanparlamentarnim načinom promjeni u korist jedne velike Hrvatske; onda biste bili vlastni, da i proti meni i proti svim, koji bi onako mislili, porabite svako oružje, koje smije rabiti onaj, što stoji na stanovištu sadanjih uredaba.

Ali dok mi radimo u okviru postojećih zakona, dok se mi na vaše temeljne državne zakone kao na svoje pozivamo, rad očuvanja narodnoga našeg obstanka i radi provedbe narodne ravnopravnosti u Primorju, dotle nitko neima prava, pa bio još tvrdji naš politički protivnik, da takove rieči proti nam izigrava. Tu besjedu (velika Hrvatska) rabi se kao strašilo, da nam se neda onoga, što nam pristoji po zakonih, pri kojih mi niti nismo sudjelovali, i koji svakako neizpunjuju svih naših želja, da nam se neda onoga, što bi nam vlada morala dati, ako u obće hoće, da zakone vrši.

Poštovani gospodin zastupnik predbacio je vladi — nami nije mogno, jer mi nesudjelujemo kod javne uprave — da ona ide baš za onim, što se je pred nekoliko godina dogodilo u Dalmaciji, to jest, da austrijanska vlada hoće, da pohrvati Primorje, kao što je pohrvatila tobože talijansku Dalmaciju.

Iskreno mi je reći, da se gospoda silno varaju. Ponajprije, po mojem labom sudu ali tvrdom osvjedočenju, nije nami vlada mislila baš nikakova dara učiniti tim, što je pohrvatila Dalmaciju. Vlada je bila prisiljena pustiti, da se Dalmacija sama od sebe pohrvaćuje, jer je tako narod htjeo, jer tamo stanuje hrvatski narod, koji je branio svoja prava, te je autonomno svoje poslove uredio tako, da vlada već inače nije mogla vladati. Ali je vlada gospodi još prilično toga ostavila u Dalmaciji.

Tà svaki dan čujete, da je u svih c. k. uredih u Dalmaciji, premda ju je vlada tobože pohrvatila, uredovni jezik ipak talijanski (Čujte!)

Na umirenje mojih zemljaka drugog jezika moram izjaviti, da odnošaji kod nas u Istri nisu baš posve jednaki onim u Dalmaciji. Ja u narodnom pogledu nisam baš tako prenapet, da bih razmjer, u kojem je talijanska narodnost u Istri, htjeo mjeriti na istu mjeru, kako je razmjer pučanstva u Dalmaciji.

Tà s jedne strane treba da priznamo, da u Dalmaciji baš neima talijanske narodnosti. Ima tamo ljudi, koji talijanski jezik rabe i goje kao drugi kulturni jezik, svi ostali pripadaju hrvatskoj narodnosti.

A s druge, priznati mi je, da je to razmjerje u Istri nešto različito, i da je tu znamenit broj pravih Talijani, kojih niti mi nemislimo pohrvatiti iliti poslaveniti, kamo li jedna c. kr. vlada. To je moje osvjedočenje.

Što se tiče prinosa talijanskih poreznika za naše pučke škole, na to se je već dostojno odgovorilo, ali je treba, da navedem još u tom pogledu samo par posve čistih primjera. U mojoj pisarni imam — žao mi je da neimam ovdje — izvorno pismo od god. 1871., u kojem su starešine sela Kaštelira prosile tadašnju okružnu oblast u Trstu, — pazite dobro, god. 1871. — neka bude providjeno, da od dohodka občinskih zemljišta, koja su bila njihova, a koja jim je poda se obrnula občina Vižinadska, s kojom su bili skupa, budu imali pučku školu, koja jim je toli potrebna, i neku malu pripomoć za občinskoga liečnika, koj bi se namjestio.

Pak je, gospodo, tadašnja vlada već po svoj prilici činila ono, što i danas čini. Po svoj prilici pošla je stvar na izvješće onoj istoj občini. Kakova je bila riešitba, togu ne znam, ali što znam stalno jest to, da Kaštelir od onda neima ni svoga občinskoga zemljišta, a niti pučke škole (Živahnost.) Sada se gradi tamo pučka škola i nadamo se, da će biti otvorena, ali to se čini sa milodari hrvatske braće. (Tako je!)

Još ću jedan primjer navesti od Poreča, od onoga grada, koj se drži glavnim gradom pokrajine Istre, ali u istinu to već davno nije, a nebi mogao ni biti ni po veličini, ni po položaju, ni po prometnih svezah ali mu ja nezavidjam. U Poreču sdruženo je u upravi više seoskih občina. Pojedine od tih seoskih občina imaju prilične glavnice od negdašnjih bratovščina iz mljetačke dobe. To su bila neka družtva čiji je imetak cesarskom jednom naredbom negdje od god. 1840 ili 1844 po neki način ustavljen bio za svaku pojedinu občinu, te su dohodci od toga imali pasti trećim dielom za siromahe, druga trećina za školu, a opeta trećina za crkvu onoga mjesta.

Računajuć sa činjenicami, mogu Vam uztvrditi i mislim da neću mnogo pogrešiti, da seoska občina Baderna, koja je takodjer združena pod upravu porečku, mora imati od prilike 4500 for. glavnice, od koje sastojeće u državnih obveznicah, treći dio dohodka imao bi biti, kako rečeno, porabljen za školu.

Ako računate što daje interesa od god. 1850 ovamo glavnica od 4500 forinti, razumjeti ćete, da je Baderna već od prilične vremena mogla imati pučku školu, i to ne da bi se potrošila glavnica, nego samo od redovitih njezinih dohodaka.

Pak što se dogadja? Koliko je narasao onaj prihod, toga neznam, ali to mogu stalno kazati, da načelnik, ili kako se običaje reći, podesta porečki, u ime mjestnoga školskoga vieća, svake godine za ovu trećinu čini namiru i porabi onaj novac, dakako ili u korist cieloga mjestnoga okružja, u kojem pak Baderna neima škole, ili ga sakuplja za jednu buduću pučku školu. Dakle to stoji, da nam ni ovdje naši zemljaci drugog jezika ne pomažu, niti da jim mi imamo biti zahvalni, nego se dogadja upravo protivno. (Tako je!) Sada kako ćete tomu reći, ili kako morate to nazvati, prema tomu, da smo mi siromašniji, a da onim drugim našim zemljakom ide nešto bolje. To neka prosudi visoka kuća.

Tim sam svršio, te moram izjaviti, što su i drugi moji tjesniji drugovi izjavili, da doklegod, i to sa vladinih stolica, nebudemo imali dokaze, da onim tvrdnjam, koje su se ordje danas čule, vlada ne daje nikakove važnosti, mi nemožemo glasovati niti za privremeni proračun (Odobravanje.)

Interpelacija

zastupnika *Spinčića dra. Laginje* i drugova, na njeg. preuzvišenost ministra nutarnjih posala i na njeg. preuzv. ministra financija.

Občini Kastav u Istri, koja občina polag zadnjeg popisa pučanstva broji 15.661 Hrvata i 25 Talijana, dakle je hrvatska občina, koje je uredovni jezik hrvatski, i koje kako načelnik tako ni občinski zastupnici, vrlo malo ili ništa talijanski, a još manje njemački znadu, činovnikom koje, koli talijanski a tim više njemački jezik velikih potežkoća zadaje, izdano bijaše od strane c. kr. kotarskog poglavarstva u Voloskom tečajem ove godine, med ostalimi u njemačkom jeziku pod 6. oktobra br. 8868, 10. novembra br. 9733, zatim br. 9865 i 9921, u talijanskom jeziku pod 10. oktobra br. 9364 i 4. novembra br. 674.

Isto c. kr. kotarsko poglavarstvo u Voloskom dopisuje skoro izključivo u talijanskom jeziku sa mjestnom občinom Lovran, koja občina polag zadnjeg popisa pučanstva, uz 229 osoba, koje su pisane da govore talijanski, broji 5686 Hrvata, i koje je občine uredovni jezik hrvatski; a to med ostalimi dokazuju sliedeći dekreti od 9., 10., 15., 16., (dva) 17. agusta t. g. br. 9596, 2524, 7443, 7034, 6882 i 7415. U talijanskom jeziku dopisuje sa tom občinom takodjer c. kr. kotarsko šumsko nadzorničtvo, kako to dokazuju dekreti od 19. i 26. agusta i od 1. septembra t. g. br. 843, 832 i ad 832. Obe te

PODLISTAK.

Zornice.

Adventska sličica. Napisao Emin.

Bio sam istom navršio šestu godinu, kadno me majka odpravila u primorski gradić L. k staroj al dobroj babi, kod koje sam se imao radi nauka zadržati sve do d...naeste godine.

U školu nisam rado polazio, no zato me je češće bilo vidjeti u crkvi, gdje bih kod službe božje pomagao najprije kao „pomoćni“, a kasnije kao „glavni“ poslužnik. Bila to velika čast, za koju se mnogi otimahu, al zapala bi ponajčešće samo onoga, koji bi bio u milosti zvonara „Mojžića“. Ja sam iz svih sila nastojao, da mu udjem u volju, bud plazeći pred njim, bud pomagajući mu u crkvi i izvan crkve. Ne malo je doprinio tomu stanoviti neki liek, što ga moja baba priredila vriednomu zvonaru riešiv ga nekake boljećine na kostijuh, u kratko — ja sam u to doba bio „Mojžićev“ ljubimac, tako da sam malne svakoga dne bio odjeven u „koticu“. Moji drugovi bili su stoga na me kivni, i uviek rovarili proti meni, nu ja ih se nisam nikada plašio, već nastojah, da po mogućnosti ne uzmanjkam i nezakasnim u crkvu, eda mi tkogod ne preotme mjesto kod žrtvenika. Mislim, da će sada svakomu biti pojmljiva silna zabrinutost, koja bi me spopala kad bi prve nedjelje došašća g župnik sa žrtvenika navjestio pobožnom svietu, da će se sliedećeg tjedna obdržavati zornice svakoga dne u — 6 sati u jutro.

Milost božja! kliknuo bih, šest sati u jutro! Kako ću jadan u to doba iz kreveta? Pa u jutro, kad je u njem toli toplo, ugodno, a vani ljuta, krnta studen!

I u svojoj sam glavi razmišljao, kako bi liepo bilo kad bi se zornice služile kasnije, recimo oko osmog, devetog sata... A kad tamo?!... E, lako bi se tomu lieka našlo, kad ne bi bilo one „poslužbe“ kod žrtvenika! Spokojno bi spavao pa nikom ništa al ovako?... inače će ti se drugi nametnuti, pa što onda?... I nebi minulo večeri, a da nebih po gdjekoji put sjetio svoju dobru babu, da me u jutro za dobe probudi, inače, veljah, da sam propao...

— Za Boga, babice, da nieste zaboravili...

— Ne zanovetaj!... ljenivče jedan... Zavjerila sam se, da te nikad više ne zovem... Ni svi topovi nebi kadri bili, da te probude, a kamo li ja, slaba starica.... Pa zašto se odma ne digneš, kad...

— Al babice, vjerujte mi, da ću sutra snjesta ustati, netom me zazovete.... Hoću babice, hoću... Pa znate.... da slučajno zakasnim, gospodin bi se župnik na me silno srdio. Pomislite samo kad bi druga djeca morala „odpjevati misu“ mjesto mene!..... Ta koliko bi rugla, smieha bilo... Babice molim vas... Vidjet ćete, kako ću s kreveta skočiti!...

— Tako mi svake večeri govoriš, a kad je red, da ustaneš, ni da bi čuti htio...

— Al vidjet ćete sutra... sutra... Laku noć, babice!... Ne zaboravite!... izlanuo bih i sakrio se pod pokrivala, dok bi stara baba ostala i nadalje sjedeći na stolcu i prebirala suhim prstima číslo, šaputajući uz to tiho i otegnuto „Očenaše“ i „Zdrave Marije“.

Čas zatim usnuo bih tvrdo.

* * *

— „Galiote!... nitkove!... nevaljanče jedan! ustani!... Za čas će odzvoniti a ti jošte sklapaš oči!... Vidiš ga... i opet.... Ustani!... al hitro!... Čuješ li... „galiote“?... budila me dobra starica, al ja bih tek na čas razklopio oči, zjevnuo, protegnuo se, al ni da bi se maknuo s kreveta, za koji kan da me netko prikovae bio.

— „Ustani!... zakasnit ćeš!... nestrpljiva će baba.“ Potresla bi me za nos — al sve u taman.

— Volja te!... hoćeš li, ne ćeš li ustati!... Ja svakako neću da rad tebe gubim misu... zagrabila bi baba prstima u burmuticu, i okrenula se prema izlazu sobe.

— Babice, molim vas... još samo čas, samo čas...

— Ne čuješ li, da je zvon već okrenuo... lupila bi nogom otle, očiti znak, da se je počela ljutiti.

Vidjevši, da nema druge, protegnuo bih se opet, uzdahnuo, zjevnuo, posjeo se na krevet, pa smrknut, tarući si oči, stisnutih usna, oborene glave, ustao s kreveta, i za čas se odjenuo, a da ne bih pri tom ni riečce prozborio.

— Čekaj, tepče jedan.... neće te baba više sazivati u jutro... To ti je danas poslieđnji put... Dosta se namučih... Il' misliš, da su u babe prsi od gvoždja, a glas ko u tebe nevaljanče!... Evo ti malo crne kave... „Biele“ ćeš dobit iza zornice... Mliekarica nam nije jošte donieła mlieka... Sagrij si malko

c. kr. oblasti ne šalju toj občini njemačkih dekreta od onoga vremena odkad je odjeknuo načelnik kod c. kr. kotarskog poglavarstva izjavio, da, ako se neće da piše hrvatski, i ako on samo njemački ili talijanski birati smije, daje prednost talijanskomu, jer koli on, toli občinski tajnik italijanski jezik poznadu, dočim ni on, ni tajnik, ni kojigod od občinskih zastupnika, njemačkog jezika ne poznaju.

C. kr. porezni ured u Voloskom sa obimi timi občinami dopisuje izključivo u talijanskom jeziku. Tu se navadjaju samo nekoji primjeri iz tekuće godine: na občinu Kastav namire od 28. maja, 2. agusta, 12. septembra (dvo), 30. septembra (tri), pod čl. 2371 i 2374, 7019 do 7029, 10104, 10105, 10940, 10937, 10941, na občinu Lovran dopisi od 20., 21. (dva), 24. i 28. agusta (četiri), br. 1893, 1812 do 1833, 1905, 1943 1951 do 1955. C. kr. komesar financijalne straže u Voloskom služi se takodjer njemačkim jezikom, kako bi to mogao dokazati njegov dopis na občinu Lovran od 22. agusta t. g. br. 631.

Pošto njemački jezik, i polag izričite izjave c. kr. ministarstva nutarnjih posiova, nije u Istri zemaljski jezik, ter se isti i ne rabi sa talijanskimi občinami i strankam;

pošto je hrvatsko pučanstvo i u Istri na temelju državnih temeljnih zakona jednakopravno sa drugimi narodi ove polovice monarkije, i hrvatski jezik u toj pokrajini ne samo zemaljski, nego jezik velike većine napram talijanskom pučanstvu, i hrvatski jezik morale bi c. kr. oblasti uzeti u obzir kod hrvatskih i slovenskih stranka, barem u toliko u koliko to čine sa talijanskim jezikom napram talijanskim občinam i strankam;

pošto se c. kr. političko i financijalne oblasti u Istri, sa hrvatskimi odnosno slovenskimi občinami i strankami s uže većinom ili takodjer izključivo talijanskim, dapače i njemačkim jezikom, ne samo u kotaru Volosko, nego i u ostalih pet kotara pokrajine, poimence u kotarih Lošinj i Pazin, u kojih su Hrvati u velikoj većini, i to uzprkos odnosnim naredbam i naputkom u pojedinih slučajevih;

uslobodjuju podpisani postaviti upit na njeg. preuzvišenost g. ministra nutarnjih posala i na njeg. preuzv. g. ministra financija:

1. Je li njih preuzvišenostim poznato, da se c. kr. kotarsko poglavarstvo i c. kr. porezni ured u Voloskom u dopisivanju sa njestnimi občinami Kastav i Lovran služe njemačkim i talijanskim jezikom, i da se c. kr. političke i financijalne oblasti i u ostalih kotarih Istre služe u občenju sa hrvatskimi odnosno slovenskimi občinami i strankami rečenim jezikom, i time uz povriedu zakona i naredba i umalovažívanjem naputaka, hrvatskim odnosno slovenskim občinam i strankam, talijanski jezik upravo narivavaju i nekojim čimbenikom još uvjek povoda davaju, da se kod navadjanja dokaza talijanstva Istre pozivlju na uredovanje c. kr. oblasti?

2. Jesu li njih preuzvišenosti voljne, da dotične javne činovnike pozovu na strogu odgovornost, pošto isti põvriedjuju postojeće zakone i naredbe i umalovažuju naputke.

Beč, 19. decembra 1894.

Spinčić, dr. Laginja, Pfeifer, Purghart, dr. Tuček, dr. Gregorčić, König, Sokol, dr. Kurz, Formánek, dr. Fanderlik, Adamek, dr. Engel, dr. Kaizl, Hájek, dr. Blažek, Alfred Coronini, dr. Kaunic, Rozkoženy, Svozil.

---

ovim grlo ... Al žuri se ... ljenobo grda ... govorila baba stupajući lagano i težko stubama, što vodjahu u gornji sprat, gdje je bila moja izba ....

Istom bih dvakrat srknuo ono crne kave odložio bi zdjelicu na stran, pa odklipsao na trg pred crkvu. Krasno li bi za liepih vremena bilo pogledati na nebesku vedrinu, kojom bi titralo nebrojeno množtvo sjajnih, kriesećih se luči, čije bi svjetlo u onoj tmini bilo jače, intenzivnije nego li obično.

Jutarnja briza spuštajući se s obližnjih brdina rezala bi ugrijano jošte lice poput kake oštrice, tako, da bih u takim slučajevima — da spasim, što bi se spasiti dalo — bio prinuždjen, da uzvinem ovratnik na suknenom kaputu i da nabijem kapu na uši, pa uzdignuv ramena da zakopam glavu u ovratnik a ruke u džepove hlača ....

I tako bih klipsao trgom, poziruć daleko u gušturu, gdje bi se časomice pojavilo svjetlo žarke zublje, očiti znak, da pobožni sviet dolazi k zornici.

Medjuto bi se glas zvona nekako neobično tužno i milo razliegao jutarnjom onom tišinom, a čudnovati bi utisak ostavljale u duši one crne sjene, što bi se pojavile sad na jednom, sad na drugom ćošku trga, i sve zakopane u duge, tamne ogrtače žurnim korakom brzale u crkvu, kojom se već prelievalo žarko svjetlo titrajućih voštanica. Zvono bi još svedjer kucalo, nu prije nego li bi prestalo, pobrzao bih u sakristiju, da se odjenem u „koticu."

(Konac sliedi)

Interpelacija

zastupnika *Spinčića, dr. Laginje* i drugova na njeg. preuzvišenost gosp. ministra nutarnih posala.

Od devet mjeseci počinjaju se od strane državnih organa, i od istih naručenih i podupiranih individua nepravde i nezakonitosti proti mjestnoj občini Pedgrad u Istri.

Iz uzroka, koji se kao strančarski i političnо strastveni označiti moraju — vidi uvjek još neodgovorenu interpelaciju dvih prvih podpisanih od 10. novembra 1894. — bjaše tamošnje občinsko zastupstvo razpušteno namjestničkim odpisom od 19. julija 1894., i imenovan odbor od trih muževa, da vodi občinske poslove.

Od onda je prošlo šest mjeseca, bez da su se proveli novi izbori, uzprkos članku XVI. državnog zakona od 5. maja 1862. i §. 96. istarskog zemaljskog zakona od 10. jula 1863., polag kojih imali bi biti razpisani novi izbori najdalje šest tjedna iza razpusta občinskog zastupstva.

U svakom stadiu izbornog postupka dogadjaju se nepravilnosti i nezakonitosti, ter se svaki stadium mora izvoštiti pritužbami u javnosti i kod gornjih oblasti.

Najprije morao se je izvoštiti razpis izbora, što je sliedilo po prilici istom nakon deset tjedana iza razpusta občinskog zastupstva, time da su bile izložene izborne listine dne 1. oktobra 1894. Zatim moralo se je izvoštiti riešenje reklama, kojim bijaše ustanovljen rok za 6. novembra t. g i koji bi bili morali biti riešeni tri dana iza toga roka, nu bijahu riešeni tekar 4. decembra t. g., jer da istarski zemaljski odbor nije tobože imao vremena, da imenuje dotičnu komisiju.

Upravni odbor u Podgradu karakterizuje se već kroz samu okolnost, što je od po prilici 1200 birača, unešenih u izborne listine 700 reklama potrebno bilo, a komisija, imenovana za riešavanje reklama karakterizuje se time, da je sve reklame u obće odbila.

Od 6. decembra leži kod c. kr. kotarskog poglavarstva u Voloskom pritužba proti riešenju izborne komisije.

Organi te oblasti pokazali su žalibože svoju nesposobnost za pravilno i zakonito jasno postupanje, u izbornom postupku u njestnoj občini Volosko, koji se jur preko dve godine razteže. Druga jedna politička oblast, kotarsko poglavarstvo u Pazinu, izrekla je u tekućoj godini reklamacijonom postupku za izbor upravnog vieća one občine, za hrvatske izbornike nepovoljnu, zakonitim propisom protivnu odluku, proti kojoj, kako je poznato nema pritužbe putem redovite molbe.

Obzirom na to, podpisani smatraju se dužnimi, postaviti na njeg. preuzvišenost gosp. ministra nutarnjih posala sliedeći upit.

Je li njeg. preuzv. pripravna poduzeti potrebite mjere, da se u svih stadijih izbornoga postupka za občinsko zastupstvo u Podgradu, izbjegne svakojakom zatezanju, i da se odnosne zakonske odredbe, imenito od strane organa c. kr. kotarskog glavarstva u Voloskom na najstrožiji način vrše?"

Beč, 19. decembra 1894.

Spinčić, dr. Laginja, Pfeifer, dr. Kurz, dr. Gregorčić, dr. Kaunic, Purghart, dr. Tuček, dr. Engel, König, Alfred Coronini, dr. Fanderlik, Sokol, dr. Kaizl, Formánek, Seichert, dr. Blažek, Adámek, Hájek, Rozkošny, Svozil, Povše.

Interpelacija

zastupnika *Spinčića* i drugova na njegovu preuzvišenost ministra za bogoštovje i nastavu.

U sjednici visoke kuće od 27. oktobra 1893. postavio je podpisani sa drugovi na njeg. preuzvišenost ministra za bogoštovje i nastavu sliedeći upit:

„Jeli voljna njeg. preuzvišenost shodna odrediti, da se ukloni zlo sa pučke škole u Opatiji, i to čim prije, ili tim, da se uniši odluka zemaljske školske oblasti od 17. junija 1885. br. 615, ili tim, da se ustroji mjesto za drugu učiteljsku silu?"

Na taj upit još nije odgovoreno. Zlo traje još uvjek. Škola sa 80 djece i sa jednim učiteljem imade dve paralelke, ili bolje dvie su to škole, jedna hrvatska, jedna talijanska, koja potonja niti je potrebita niti u zakonu osnovana; u kojoj nemože biti govora o kakovom napredku kada većina djece nepoznade talijanskoga jezika. Jedan jedini učitelj imade u svakoj školi šest školskih godina, dakle u svemu dvanajst školskih godina podnčavati u svih naučnih predmetih osim toga u njemačkom jeziku, kao obligatnom predmetu, i još u dvima nastavnim tječajima. Djeca toga lječilišta svjetskoga glasa mogu se prema propisanim školskim osnovam poučavati samo tri ure na čedan neposredno, a tri ure posredno, dočim nemogu polaziti školu nego svaki drugi dan jutro ili popodne.

S obzirom na to nsudjuju se podpisani staviti sliedeći upit na njegovu preuzvišenost:

„Kani li njegova preuzvišenost odgovoriti na interpelaciju od 27. oktobra 1893., odnosno narediti, da se na pučkoj učioni u Opatiji uredi poduka prema potrebam i zakonskim ustanovam?" *)

Beč, dne 19. decembra 1894.

Spinčić, dr. Laginja, Robić, Pfeifer, Povše, Globočnik, Tekly, Hoch, Eim, dr. Kurz, dr. Dvořák, Kaftan, Weber, Čestmir Lang, dr. Pacák, Formánek, König.

Interpelacija

zastupnika *Spinčića* i drugova na njegovu preuzvišenost ministra bogoštovja i nastave.

Sa odpisom c. kr. zemaljskoga škol. vieća u Trstu za Istru od 31. decembra 1893. broj 1055, bilo je odlučeno načelno, da se imade u lovranskoj školi, na talijanskoj sekciji ustanoviti treći razred sa mjestom učitelja trećeg plaćevnog reda uz nadučitelja drugoga i učiteljicu drugog plaćevnog reda, dočim imade na hrvatskoj sekciji jedna učiteljska sila sa plaćom podučitelja; te se pozivlje kot. školsko vieće, da se pobrine za potrebitu školsku sobu.

Odnosni ntok občine na visoko c. k. ministarstvo za bogoštovje i nastavu bijaše od istoga odbijen.

Ta odluka nije nit potrebita a niti u zakonu osnovana, kako se to prikazalo žurve u interpelaciji podpisanoga i drugova od 27. oktobra 1893., na koju se jošte u visokoj kući odgovorilo nije, jer u cieloj mjestnoj občini Lovran našlo se jedva 229 stanovnika talijanskoga jezika, a niti 40 djece za školu toga jezika; i zato jer broj školske djece učenika i učenica nije tolik, da bi se u poldnevni poduk po §. 11. državnega škol. zakona moglo tražiti ustrojenje trećega razreda. Shodna nije ona odluka, jer ima veliki broj djece u občini Lovran hrvatskoga jezika, koji bi na temelju obstojećih zakona morali imati svoju školu u kojem od gradića odaljenom mjestu.

S obzirom na to i s obzirom na okolnost, da imadu u Istri oko 17.000 djece dužne polaziti školu i to skoro svi hrvatskoga jezika, koji škole nepohadjaju; jerbo škole neimaju, i za koje se još uviek nenaredjuje osnovanje škole, te s obzirom na zaključak visoke kuće od 27. aprila 1894. o uredjenju školstva u Primorju usudjuju se podpisani postaviti na njegovu preuzvišenost ministra za bogoštovje i nastavu sliedeći upit:

Jeli njegova preuzvišenost voljna odnošaje školske u okružju Lovran na novo, temeljito i nepristrano izpitati dati i prema odnosnim izvidom, odluku izdati.

U Beču, dne 19. decembra 1894.

Spinčić, dr. Laginja, Pfeifer, Globočnik, Robić, Povše, dr. Dvořák, Kaftan, dr. Pacák, Čestmir Lang, Hoch, König, Formánek, dr. Kurz, Eim, Weber.

Nova poruka.

Ugledô sam svietlo božje,
Gdje se lovor k nebu diže,
Gdjeno talas pokraj žala
Drugi snažni talas stiže.
Kao diete palio me
Živi plamen sunca jarke
Slab sam tielom, al u srcu
Tinja mojem iskra žarka.

Tinja iskra za slobodu
Za Hrvatsku majku dragu,
Kad pomislim samo na nju
Mlad ocutim gordu snagu:
Da se digne sto vas tada
Ja ću svakom kazat smjelo
Istarski sam Hrvat pravi
I ponosno dignut čelo!

Istran Hrvat to vas peče
To vam vaše sanke muti
Dižite se samo na me
Kano risi, lavi ljuti
Krenut vjerom neću nikad,
Volim u grob pasti tavni
Neg zatajit samo trenom
Moj hrvatski narod slavni!

Bacajte se na me blatom,
Krstite mi rod barbarom
Ljubit ću ga jošte više,
Zamilovat većim žarom
Za pogrde vaše podle,
Kukavice, mar me nije,
Dok hrvatska slavna prošlost
Kano sunce s nebà sije!

R. Katalinić-Jeretov.

---

*) Opazka. Čujemo, da su oblasti odlučile, da se imade opatijska škola razdieliti u dvie posve medjusobno neodvisne škole jedna sa hrvatskim, druga sa talijanskim učevnim jezikom. Mnijemo, da bi dobro bilo, da se tako učini i sa lovranskom školom, tim više, jerbo tamošnji nadučitelj nije nesposobljen za hrvatsku školu.

Istarska budnica.*)

Istrane vriedni,
Patniče biedni,
Podigni čelo, stresi već san.
Zovu te sjene
Neosvećene
Novoga doba zove te dan!

Mletački lave
Tvoje vrh glavè
Dosta je držao jatagan ljut!
Hrvatska vila
Obličja mila
Danas ti sreću kazuje put!

Zovete jaka
Diva junaka,
Jezik da majčin nedaš već trt.
Stani de stani
Osvetom plani
Nek te ne plaši junačka smrt!

Tvoje je pravo
Ustani zdravo
Traži ga samo, sokole siv!
Junak si Hrvat
Boj češ dohrvat
Svemir će znati, da si još živ!

R. Katalinić-Jeretov.

---

*) Ovu je budnicu uglasbio poznati istarski glasbenik M. Brajša. Skladba je vrlo lahka i liepa, te bi ta pjesma — kako nam se javlja iz Podgrada, gdje ju pjeva staro i mlado — mogla postati pučkom popjevkom. Op. ur.

Franina i Jurina

Fr. Ma dragi moj Jurino, od kada su se nastanili oni Kalabrezi va Vrbniku?

Jur. Lipi moj Franiću, ti se varaš, onamo ni nijednoga Kalabreza, ni Napuletana.

Fr. Ma znaš mi rečemo: „Tica se pozna po perju, a čovik po besedi", pa sen ti držal kada sen bil pred par dni tamo na placi, da su valjda prišli Napulitani kapulu prodavat.

Jur. Ni, ne, ti nisi pravo videl, ono su ti pravi pravcati vrbenčani .. ma ...

Fr. Po moju pumi, ma zač ono vavik mi ga, mi že, če se nesrame!

Jur. Bi morali več, ali kadagod se da sram na bandu, če deš.

* * *

Jur. Ca da te se va crno obuć?

Fr. Ki?

Jur. Pazinski „šijori" na Volosken.

Fr. A zač?

Jur. Sporadi tega, ca je va Pažine u žadnjih izbori jadna „patrija" potučena „su tutta la linea" i propala bez redencijona.

Fr. Vis, vis, šada še špamećujem i ražumem ca je neki „škarjot" mislel, kada je govoril onemu tanekemu kumpanju, da bi imela sva pazinska kolonija na Volosken nošit „lut" krož leto dan; nu mu je rekal, da je dosta jedan crni „unštrić" na rukave, aš da je to moderno!

Jur. Bi za kegagod lepše bilo, da bi si i nosić va crnini zamotal, aš bi od tega duplu korišt imel.

Fr. Kako to mišlis?

Jur. A lepo, za „lut" i proti „profume" odi zamazane tabeli.

Fr. Ma baš pravo deš.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. U Opatiji sabrani darovi za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru: 1) Pop Ante Volarić, Rieka, dostavlja na Lucijinu kod Monsignora

Marčića u Kostreni sakupljenih 10 for. Isti članarinu za 1895. uplaćenu od veleč. gosp. Nikole Pobora župnika u Kukuljanovom, od g. Andra Pobor, kapelana, Mata Sorić, ravn. učitelja u Kukuljanovom, gosp. Jakova Iskre, kapelana na Rieci, 4 for. 2) Gosp. Josip Kalčić, obć. savjetnik u sv. Mateju, šalje prigodom pokopa pokoj. Ant. Marčelja, iz Marčeljeve sakupljenu svotu od 6 for. 50 nč., a darovaše: Andre Marčelja sin pokojnikov 1 for., Marčelja Josip Jurjev 1 for., Marčelja Anton Tomažev 1 for., Mavrinac Anton iz Plase (Rieka) 1 for., Tić Kuzma iz Plase 50 nč. Josip Kalčić iz sv. Mateja 1 for., Ivan Trinajstić Janko iz sv. Mateja 50 nvč., Vaclav Klofanda, kapelan u sv. Mateju 50 nč. 3) Gospojica Anka Tomičić, za prodane fotografije izletnika na Učku, dodaje 1 for. 4) Gospojica Ema Jurković u Opatiji, za prodan štap 1 for. 5) Veleč. g. Klofanda, kapelan u sv. Mateju, dostavlja za sebe 3 for., za Frana Trinajstića 50 nvč., za N. N. 50 nvč. 6) Gospoja Maruša Pavla, Neureutterova, iz Češke, božićni dar (Živila!) 50 for. 7) Zastupnik profesor Spinčić, darovao honorar, primljen za članak napisan u češkom listu za razgled u umjetnosti, znanosti i politici „Osvěta", u prvoni broju pod naslovom: Zápasy Primorských Slovenu (Borba primorskih Slavena) 18 for. Priposlao nam g. Šime Detar, iz Tinjana, 5 for. i 3 for. sabranili od gimnazijalca Jurja Červar u veselom družtvu kod umrogć. gosp. Ante Sebesta, kapelana u Tinjanu. Gosp. Ante Nedvěd u Šterni, sabrao na dan sv. Lucije u kući narodnjaka Antuna Dižiota na oprtnaljskom Krasu kako sliedi: Petar Zanko 2 krune, Martin Deconte 2 kr., Anton Dižiot 1 kr., Ivan Oršić 1 kr., Marin Kršikla 1 kr., Jure Štokovac 1 kr., Ante Nedvěd 4 kr. Vrhu toga darova Josip Knaos A. Medakovića za ženidbu 1 kr. i Anton Perciko 2 krune i 40 fillira, uknupno 7 for. 70 nvč. G. Josip Kurelić u Pičnu, sabrao medju „Trnoplesari" veselećimi se sjajnoj pobjedi u Pazmu 6 for. G. Gaude Sokolić u Nerezinah priposlao nam u istu svrhu 1 for. Šime Detar, iz Tinjana, šalje 4 for. 30 nvč. sabranih na novo leto u veselom družtvu kod veleč. g. župnika Antuna Kjudera. Priposlao nam je gosp. Ivan Mavrić iz Bakra 1 for. kao članarinu. Živili sabiratelji i darovatelji!

Iz carevinskoga vieća. Nek nemisle naši čitatelji da još sad zasjeda carevinsko vieće. Danas, ovdje, hoćemo njim samo u kratko navesti, o čem se je razpravljalo u posliednjih sjednicah carevinskoga vieća prije Božića, pošto smo donieli odnosno donašamo u cielosti govore naših zastupnika Spinčića i Laginje kod razprave o provizoriju, pošto inače priobćujemo sve što se je reklo kod te razprave ob odnošajih u Primorju, imenito u Istri, i pošto smo priobćili odnosno priobćujemo u doslovnom prevodu sve interpelacije podnešene o naših stvarih. — Dne 17. i 19. decembra održavale su se po dvie sjednice, dnevna i večernja — zasjedulo se je po 14 ura na dan, i preko pol noći —, dne 20. decembra posliednja. U dnevnoj sjednici dne 17. decembra odgovorio je gospodin ministar nutarnjih posala medju ostalimi na upit zast. Biankini radi razpusta „Hrvatske seoske čitaonice Prečke", i zast. Borčića radi zakašnjenja riešenja molbe na Njeg. Veličanstvo pučanstva sela Solina. Zastupnik Kušar sa drugovi postavio je interpelaciju na istoga ministra za osiguranje slobode izbornoga prava; zastupnici Lagina, Spinčić i drugovi na ministra zemaljske obrane radi smrti vojnika Bartola Biloslava iz Završja u Kotoru. U toj sjednici razpravljala se je *zakonska osnova o žandarmeriji*. Kod te razprave govorio je zast. *Biankini*, i osobito sretno polemizovao sa ministrom domobranstva zastupnik *dr. Pacák*. Razpravu o zakonskoj osnovi glede promjene nekih ustanova o žandarmeriji nastavilo se je u večernjoj sjednici dne 17. dec. 1894. U sjednicah 17. i 18. razpravljala se je zakonska osnova dodatnih ustanovah k §. 36. zakona 7. maja 1874. glede pokrića troškova katoličkih župnih občina. Glavni dodatak sastoji u tom, da imadu za troškove župnjske doprinašati i oni posjednici katolici, koji imadu posjeda u dotičnoj župi, ako u njoj i nestanuju. U sjednici 16. decembra 1894 razpravio se je predlog poreznoga odbora o tom, da se imenuje odbor, koj bi pregledao zemljišne knjige. U sjednicah dne 19., dnevnoj i noćnoj, i dne 20. razpravljalo se je o zakonskoj osnovi o uredjenju *počitka u nedeljah i blagdanih*. U dnevnoj sjednici dne 19. decembra upravio je zast. *Spinčić* sa drugovi upit na ministra bogoštovja i nastavo radi škole u *Lovranu* i drugi radi uredjenja škole u *Opatiji*. U večernjoj sjednici istoga dana podnieli su zastupnici *Spinčić, Laginja* i drugovi upite na ministra nutarnjih poslova i onoga financija radi dopisivanja c. kr. kotarskoga glavarstva i c. kr. poreznoga ureda na *Volosk*om, kao i u obće političkih i financijalnih oblasti u Istri; na ministra nutarnjih poslova samoga radi zatezanja sa izbori u *Podgradu* i radi prečenja gradnje školske zgrade u *Krkavcih*. Isti su postavili predlog, koj je tiskan bio, za promjenu propisa o razpačavanju živinske soli. Zast. *dr. Gregorec* sa drugovi upravio je upit na ministra pravosudja radi *porabe jezika* kod sudova u Štajerskoj; zastupnik dr. *Gregorčič* sa drugovi upit na ministra nutarnjih posala, u kojem ga pita, da li je voljan narediti, da se u maticah slovenska rodbinska imena kod Slovenaca slovenskim pravopisom, a hrvatska imena kod Hrvata hrvatskim pravopisom pišu.

„Bratovščini hrv. ljudi" kao oprost od čestitanja podario 3 for. g. Fr. Matejčić u Kopru.

Kao oprost od čestitanja primili smo od g. V. Zamlića, Volosko 4 for., od g. Tomičića, Volosko 4 for., od g. I. Vodičke, Rukavac 1 for., od g. M. Laginje Veprinac 2 for. Prinos za „Bratovščinu" 50 nvč. izručio nam g. Vjekoslav Vlah u Trstu.

Doposlaše nadalje u ime oprosta od čestitanja sliedeća p. n. g.: dr. Andrija Stanger, Vinko Zamlić i Viktor Tomičić Volosko, svaki po 2 for., Lušnik Jakov, Klana 1 for., Dešković Rudolf pom. kapetan družtva „Adrie" na Rieci 1 for. — Gospodja Jelka udova Dukić rodj. Pajkurić prigodom smrti nezaboravnog joj supruga dra. Ant. Dukića 50 for., Dukić Ante Dijota, računič u Kastvu otac pokojnika 25 for. — Uništo nadalje kao dar: Od neimenovanog prijatelja „Bratovščine" 10 for., zastupnici občine Kastav iza sjednice obdržavane dne 14. decembra 1894. sakupili za „Bratov." 6 for. 57 nvč., isti zastupnici iza sjednice obdržavane dne 31. decembra 1894. sakupili u istu svrhu 4 for. 80 nvč. — Gosdinji članarini uplatili: Petrak Josip, Vrabec Ivan, Bunc Ivan i Dukić Frane, trg. u Kastvu po 1 for., Šajina Fran Lindar 60 nvč., Valinčić Ante, pravnik u Beču 50 nvč.

K sjajnoj narodnoj pobjedi u Pazinu. Radi nedostatka prostora morali smo iz zadnjeg broja izostaviti br. avne čestitke, što no stigoše našim prvakom u Pazinu prigodom netom minulih občinskih izbora, kod kojih je hrvatska stranka pokazala našim narodnim protivnikom, da njim je za sada i za sva vremena u onoj občini odzvonilo.

Da se vidi kolikim su zanimanjem pratili naši prijatelji u i izvan Istre izbornu borbu u Pazinu i koliko ih razveselio uprav sjajni uspjeh te borbe donašamo danas nekoje važnije brzojavne čestitke izostaviv manje važne i sve pismene čestitke, koje su stigle na pojedine naše rodoljube u onoj toli važnoj občini.

Evo tih brzojavnih čestitaka:

Beč. *Občinski savjetnik Pucić*, Pazin. Najiskrenije čestitamo uzornom radu, sjajnom uspjehu živili. *Spinčić, Laginja.*

Buzet. *dr. Trinajstić*, Pazin. Crni petak za silnike, pravednost nadvladala, napred junaci geslom, „Bog Hrvati".

Kurelić Kalac, Dubrović.

Celje. *Trinajstić, advokat.* Pazin. Živili pobjeditelji! živila Istra!

Celjski Slovenci.

Dubrovnik. *Dr. Trinajstić.* Pazin. Vaša pobjeda uzradovala svekoliko ovamošnje hrvatstvo; čestitamo Vam uzor rodoljubi naši.

Sup to.

Krk. *Dr. Trinajstić*, odvjetnik. Pazin. Slava Vam dični izbornici, opet ste si osvjetlali lice i spasili čast istarskih Hrvata; u sgodan čas došla je Vaša pobjeda budući ona protivniku otvoreno kaže, da tablice niesu prama njoj van puka igračka.

Dinko Vitezić.

Krk. *Dr. Trinajstić.* Pazin. Čast Vam revni borbe pokretači, čast Vam sviestni pazinski birači; glasovi Vam zaglušiše dični hajku protiv tablah dvojezičnih.

Krčki Hrvati.

Ljubljana. *Dr. Trinajstić Dinko.* Pazin. Hvala Vam vrli sokolovi; junački se boriste, sjajno pobjediste; od Boga Vam zdravlje od nas pozdravlje! *Dr. Tavčar, Iv. Hribar.*

Ljubljana. *Dr. Dinko Trinajstić.* Pazin. Slava zavednim Slovanom branećim svoj dom, svoj rod! Slava narodni večini! Na zdar! *Stud. Jur. Ivan Hribar*, ml., *dr. Josip Kušar, Julij Dev. Vekoslav Jenič, Josip Rebek, Vekoslav Golob, Hugo Turk, Ognjeslav Družković, František Sevčik, Franjo Čuden, Anton Zagorjan, Franjo Ferlina, Ljudevit Grilc, Anton Pelan.*

Opatija. *Dr. Dinko Trinajstić* odvjetnik, Pazin. Budito tumačen naše radosti i veselja tamošnjem narodu, koji vjerno sliedi hrvatska načela. Živili sviestni hrvatski birači!

Opatijski Hrvati i Slovenci.

Podgrad. *Doktor Trinajstić* Pazin. Očuvali sto srce Istre pazinski junaci; gromom ori Vaša pobjeda; nije Istra talijanska! Slava Vam dični sokoli; u ime naroda: *Jenko Rogač, Štemberger, Šifrer, Požar, Sešana. Dr. Trinajstić.* Pazin. Živili vrli pazinčani; srdačno raduje se s Vami

Dr. Rybář.

St. Petar. *Dr. Trinajstić.* Pazin. Sporočite prisrčni na zdar; zavednim volilcem slava!

Korošec,

Trst. *Dr. Tvinajstić.* Pazin. Radujem se svim dičnim boriteljima na junačkoj pobjedi, koju ste toli divno izvojštili. Živili sokolovi i napried! „Bog i Hrvati!"

Gj. Vučković.

Trst. *Dr. Tvinajstić.* Pazin. Sviestnim biračem občine Vaše, napose junačkim prvakom, čestita najsrdačnije na sjajnoj pobjedi, kličuć gromki: Živili!

Sladić.

Volosko. *Advokat Trinajstić.* Pazin. Čestitamo srdačno za uspjehu izbora!

Stanger za Bratinstvo.

Zadar. *Dr. Trinajstić.* Pazin. Čestitam tamošnjim Hrvatom na sjajnoj pobjedi; živili! DAVNI HRVAT *Biankini.*

Konštituiranje muške podružnice sv. Cirila i Metoda u Kastvu obavljeno je na dan sv. trih kralja u „Narodnom domu". Gosp. družtveni predsjednik presvjetli dr. *Dinko Vitezić* u Krku pozdravio je podružnicu sliedećim brzojavom:

Vilečastni Turak, dekan u Kastvu. Cvala, napredovala i ova mlada ruža na plodnom kastavskom tlu! Živili vrli Kastavski podružničari! Srdačan vam pozdrav od družbenog predsjednika

dra. Dinka Vitezića.

Skupštinu otvorio je predsjednik osnovateljnog odbora, veleč. g. *Ante Turak*, dekan u Kastvu sa otvornim govorom. Želja svijuh članova bila je, da podružnici bude i nadalje ravnateljem veleč. g. Turak, na čemu se je veleč. zahvalio obzirom na zaprieke: starosti i mnogobrojnog uredovnog i cerkvenog posla.

Izbor odbora obavljen ceduljami i izabran bio je ravnateljem gosp. Mirko *Jelušić*, obć. likvidator; tajnikom gosp. Petar *Juretić*, obć. kancelist i blagajnikom g. Rudolf *Jurinac* trgovac u Kastvu.

Izabran bio je nadalje zabavni odbor i odlučena zabava u korist družbe negdje početkom maja t. g.

Pošto je g. ravnatelj članom nadzornog vieća i ima pravo kao takav prisustvovati glavnoj skupštini sa odlučujućim glasom, izabrala je skupština od 40 članova dva izabrala za glavne skupštine družbe u osobi gg. tajnika i blagajnika.

Sabrala se članarina i zaključila skupština živom željom, da bi i ova muška podružnica napredovala, sve to više na korist plemenite družbe

Podružnica sv. Cirila i Metoda u Pazinu za družbu darovano: gg. Borović Ivan 1 for., Kemr pre Fran iz Pićna listovne marke za odgovor 15 nč., kod Pucić Ivana u Lindaru, prigodom sastanka sabranih 12 for. 60 nč., „Na hrvatskom" u Pazinu slaveć pobjedu sabranih for. 6. — „Na hrvatskom" u Pazinu kod večernjih posiela u god. 1894. sabranih 14 for. 54 nvč.

Ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Kastvu. Gospodjica Klementina Munić u Kastvu izručila sabranih na predlog g. Lava Jelušića u veselom družtvu kod Jurdani na prvi dan godine za „dobru ruku" družbi 2 for. 7 nvč. — Dvie gospodje članice pogodile se ići na sve zornice prošle godine. Koja uzmanjka plati 10 nvč. globe za svakoju zornicu na korist družbe. Jedna je zapričena bila na 3 zornice doći i zato platila 30 nvč.

Pišu nam iz Omišlja koncem godine 1894.: U ovdješnjih čitaoničkih prostorijah sasta nas se dne 26. decembra 1894. preko 30 što članova što gostova. Upriličitelj sastanka kandidat odvjetničtva *A. Antončić* oslovi prisutne poduljim govorom. Reče, da nas je pozvao na dogovor, da i u Omišlju osnujemo podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda. Poduči o svrsi glavne družbe i njezinih podružnica. I jednu i druge stvorila je i stvara ljubav do materinjeg jezika, bez kojeg bili bismo, kako veli neumrli Preradović „bez imena, bez djedova, bez unuka", izčeznuli bismo s lica zemlje kao njegda polabski Slaveni. Ali to ne smije da bude; prepriečiti će to družba sv. Cirila i Metoda i njezine podružnice ustrajanjem hrvatskih škola. Prispodobi za tim prvu sunca, potonje njegovim zrakam, koje će tim putem u srcih Istrana to večna podžigati vatru ljubavi do materinjeg hrvatskog jezika, koje će češćim udruživanjem buditi i uviek buditi dan držati narodnu mu sviest, tako da će on, upoznav samog sebe, ljepotu svog govora i one, koji ran ga nastoje ugušiti, sam početi težiti za narodnom podukom, sam svojimi žuljevi podizati hrvatske škole kad neće da tog čine oni, koji bi bili dužni.

Završi uzklikom, da bi njega kao omišljanina kruto bolilo, da bi morao pred svakim nikom poniknuti, kad ne bi danas, gdje se obćine po cieloj Istri takorekuć takme, koja da prva ustroji podružnicu, prodrla i u Omišalj jedna takova zraka i uzpirila u naših srcih vatru domoljublja; na što svi prisutni ne samo da se jednodušno izjaviše za podružnica već po gdjekoji i zaželješe, da se i nepristne njihove rodjake il rodjakinje predbilježi kao buduće članove.

To prvo oduševljenje dovelo je nas misao, da bi se moglo pokušati, da se kod nas ustroji i ženska podružnica; na g. A. A. nije dospio da sazove i ženski sastanak: za to umoli gg. Nika Kraljića i Dinka Brehlera, da oni oko toga uznastoje, čemu se oni rado odazvaše. Iztaknuti mi je, da se njim dvojici imade najviše upisati u zaslugu, što će Omišalj imati i žensku podružnicu, koja će brojiti do 34 članice.

Toliko za sad; o otvorenju ovih dvih podružnica izviestit ću vas naknadno, a dotle kličem: živili sviestni Omišljani! Ima, ima u vas domoljubnog žara, samo treba poticaja.

Dobrovoljno vatrogasno družtvo u Kastvu obdržavati će u nedelju dne 13. januara o. g. sroju redovitu glavnu skupštinu sa sliedećim dnevnim redom: 1. Poštinu sa sliedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsjednika, 2. Izvješće tajnika o poslovanju družtva u prošloj godini, 3. Izvid o odubrenje završnog računa i blagajničkog poslovanja, 4. Izbor nekojih odbornika odnosno 5. viećanje o obstanku družtva i 6. riešenje različitih predloga. Čudimo se, osobito petoj točki, koja nam nekako natuca, da bi se moglo to humanekako družtvo nakon dvogodišnjeg obstanka razpustili. Zar je moguće, da u občini u kojoj je bio družtveni život uvjek tako živahan, i u kojoj i danas lijepi broj družtva dobro uspjeva, te se ista toga radi smatrala uvjek voditeljicom družtvenog i narodnog napredka u našoj Istroj, nebi moglo toli koristno kao i plemenito družtvo uspjevati?

Gdje da tražimo uzroke, s kojih bi se vatrogasno družtvo razpustiti imalo, dočim smo ustroj istoga toli srdačno pozdravili? Da li su možda slabi materijalni odnošaji, ili loša uprava; ili nesloga družtvenika, ili nedostatna podpora družtvu sa strane oblasti, ili nemar i nehárnost občinara?

Nećemo iztraživati uzroke, nit sudili odnošaje, već upozorujemo naše Kastavce kako i sl. občinske upravu da bi, osim materijalne štete za občinu, bila i sramota za sve občinare, da se vatrogasno družtvo u Kastvu razpusti, dočim se jednaka družtva uprav sada u mnogo manjih občinah svih pokrajinah ustrajaju.

Pozivljemo toga radi napredne Kastavce, da skoče na noge, te da pristupe gore spomenutoj glavnoj skupštini u čim većem broju, ter ne dopuste, da se družtvo razpusti, već da isto napreduje širedi svoja dobrotvorna krila po cieloj Kastavšćini. Slavnoj upravi občine, pak preporučamo, da se i za to družtvo, obzirom na obstojeće zakone, u budnće što toplije zauzeti izvoli.

Mjesto učitelja. U pazinskom političkom kotaru i to u mjestu *Pićnu* otvoreno je jedno mjesto podučitelja a u *Labinu* mjesto učitelja II. platežnog reda. Molbe valja poslati c. k. kot. školskom vieću u Pazinu za prvo mjesto do 15., a za drugo do 26. t. mj. —

Poštanskomu uredu u Medulinu prideljena su susjedna mjesta Ližnjan i Šišan.

Iz Opatije pišu nam 17. decembra. Dne 16. dec. 1894. obdržala je Čitaonica „Zora" svoju godišnju skupštinu, na koju je pristupio znatan broj članova. Družtvo broji do 45 članova a suviška imade ove godine preko 80 for. Biran bijaše novi odbor, jer se stari odbor zahvalio a izbrani bijahu jednoglasno sljedeća gospoda: za predsjednika Jurković Pavao, za tajnika Justi Pavao i za blagajnika Alešovec Ivan. Na predlog gospodina predsjednika skupština zahvalila se starom odboru na brizi i radu.

Kraljevna *Štefanija* obratila se na našeg vriednog kapelana nebi li joj priskrbio note od *„Po jezeru bliz Triglava"*. G. kapelan pobrinuo se i odma poslaje tom visokom gostu *„Sbirku Hrvatsko-Slovenskih pjesama"* što ju je izdalo „Kolo" u Zagrebu. Što će na to naši Talijanaši, koji nam niječu svaku kulturu? Neka vide malko, kako se visoke osobe zanimaju za naš krasni jezik i za naše milozvučne pjesme.

Jedan nas rodoljub zamolio je sl. ravnateljstvo pošta i brzojava hrvatskim podneskom, da može prodavati poštanske marke itd. On je doduše dobio dozvolu, ali mu se odgovorilo u njemačkom jeziku, i priposlaše mu knjižicu, kojom će marke dizati, sastavljenu jedino u njemačkom jeziku. Ovim pitamo: je li to u redu?

Tršćanske novine *„Indipendente"* i *„Piccolo"*, kojim se pridružila i riečki *„Bilan-*

cia", raztrubile su viest, da su vepriuački i poljanski učitelj mjeseca decembra uvriedili ovdješnji njemački i talijanski elemenat, i da su za to dobili „ono", što su zaslužili. Ta viest je ne samo lažna, nego i tendencijozna; lažna zato, jer tih učitelja tamo ne bijaše, i jer one večeri Hrvati nikoga uvriediti nisu; a tendencijozna, jer se je učiteljem naškoditi htjelo, i jer su škandal izazvali nekoji ovamo doklačeni riečki fakini. Da su se Hrvati, koji su se one večeri nalazili u gostioni Stefanie, ponašali korektno i pristojno, najboljim je dokazom izjava poslužničkog personala; a i sama forma, u kojoj su talijanske novine viest donesle dokazuje, da se je izviestitelj sramio istinom na vidjelo; a očevidac pripoviedao nam je stvar kako je u istini bila: dne 26. dec. sjedilo je pri jednom stolu u gostioni „Stefanie" nekoliko mladića i razgovaralo med sobom, bez da je to smetalo ni Niemu ni Talijanu. Na jednom pristupi k njihovom stolu neki Giacich — čini mi se brat onoga Diega, koji je radi kupovanja glasova odsudjen bio — i zviče, *da se tu hrvatski govoriti ne smije* (sic!). Jedan od prisutnih umoli Giacich-a, da se udalji, i činilo se, da je stvar svršena. Kad su malo zatim naši mladići odišli, budu na prostačke i razbojničke načinu napadnuti na cesti od sinova kulture, a vodja tih junaka, koji je prvi navalio, bijaše *Diego Giacich*: onaj čovjek, koji nezadovaljan valjda svojom prošlosti, gleda, da si osjegura bolju slavu za budućnost, na temelju takovih heroičnih čina.

Da nisu ni naši mladići vazda janjci, koje mežeš po volji derati razumljivo je; a onaj, koji je zvao: *„ajuto, ajuto!"* neka krivi sama sebe i nikoga drugoga. I.

Iz Kastva pišu nam dne 6. o. mj. Na novu godinu obdržavala je naša čitaonica svoju glavnu skupštinu, koja je bila prenesena na ovaj dan radi smrti velečasnog g. dr. *Dukića*. Novi odbor sastoji iz sliedeće gospode: *Ante Dukić-Diračić*, predsjednik, *Vinko Rubeša*, tajnik, *Antun Ryšlavy*, blagajnik. Skupštini prisustvovao takodjer velečasni g. *Spinčić*. Jednoglasno bi izabran počastnim članom naše čitaonice velečasni g. dr. *Ante Starčević*, za zasluge na književnom i kulturnom polju. Odlučilo se takodjer jednoglasno ne držati više list. P. S., budući bezobrazno napada na prvoga Hrvata, na jedino spasonosnu stranku prava, te sije razdor izmed Hrvata. Veselice držati će čitaonice dvie i to: dne 27. jenara i 24. februara.

Ovdje snieg već četiri dana. Napadalo ga preko pol metra visine. Zima popustila.

Istarsko vinarstvo. Molimo naše čitatelje, da se strpe, ako *„Sloga"* ni ovaj put nije mogla objaviti u tom pitanju dalnjih članaka. Biti će, ako Bog dade, čim prije.

Iz Voloskog piše nam prijatelj pod konac g. 1894.

Velečteni g. uredniče!

Javljam Vam, a molim Vas, da objelodanite u vašem cienjenom listu sliedeće:

U noći od badnjaka na Božić zamazala je nečista ruka hrvatsku tabelu nad vratima dućana ovdješnje trgovkinje *Marije* ud. pl. *Merctalove*. Ovo nemože da bude ničije drugo maslo van dostojanstven (!) izraz talijanskog mišljenja i mržnje proti hrvatskom jeziku od strane naših zaslieplienih *„nespašenjaka"*. Valja naime znati, da gospodja *Merctal* ima u očima *„kulturaša"* tu neoprostivu krivinu, što kao svjestna rodoljubkinja drži već puno godina izvješen hrvatski napis nad vratima svoje trgovine, a vrhu toga razprodava i Vaš cienjeni list. To su dva zločina, dakle nek se kazni! To je prvi put što se u našem Voloskom što takva dogadja, junak *„mažiblatić"* nije doduše još došao na vidjelo, ali ušlo se je u trag počiniteljem i njihovom nadahnjiteliu, te ima nade, da će bit razkrinkani pred občinstvom, koje samo sažaljuje *„djedovsku kulturu"* i njezine domaće i importirane razširitelje u ovim krajevim. Takovim „kulturnim" oružjem lje ne spasiste Istru, za blaženu prekon. caiku kraljevinu! Takovo „kulturno cvieće" ne donaša vama, *nespašeni*, ploda nikakova. U vašem se blatu zrcali slika vaše blatne duše, a to smetje pospješuje rast i cvatenje našeg narodnog stabla — hrvatskog preporoda u Istri našoj. Gnojite slobodno — hrvatska sviest hvata time jači korien, jer naši slabići, a i tudji pravednici upoznat će, gdje je gnjilež i prostota, a gdje jakost i plemenština.

Žao nam je samo, što se je to dogodilo tik pod prozorom privatnog činovnika, koji se je tek pred kratko vrieme doselio amo na Volosko prezrev svoj nezahvalan zavičaj, gdje da nije vriedno, a još manje ugodno za nagradu mučeničkog rada na spas *„velike domovine"* sjediti u hladu . . . i čekat spas domovine. Ta kakvo će mnienje imati o voloskoj *„braći"* kad mu tako grubo kade i fini na daleko sižući njuh kvare!

Bezsramna kleveta. Na drugom mjestu donašamo viest iz Opatije, u kojoj se opisuje drzovit napadaj nekojih talijanaških fakina na čestite naše mladiće, koji se ovih blagdana mirno i pristojno zabavljali u jednom hotelu. Talijanske novine Istre i Trsta turiše u sviet bezsramnu klevetu, da su naši mladići u hotelu izgred počinili i da ti mladići bijahu sami hrvatski učitelji iz onog kotara. Ali kao da tom smradnom laži jošte uspjeli nisu ocrniti čista čela naših učitelja, ponavljaju gornju viest i u glasilu tršćanskih židova, koje donaša u večernjem izdanju od dne 2. t. mj. i imena onih učitelja, koji da su tobožnji izgred počinili. Ti učitelji imali bi biti: gg. *Miran, Justi, Stiglić, Car, Iskra i Rutić*.

Znajuć *pozitivno*, da kod spomenutog izgreda nebijaše nijednoga od spomenutih učitelja, pozivljemo ovim u ime uvriedjenih naših učitelja kotarsku školsku oblast, da se zauzme za one učitelje, koji su nevini bezsramnim navalom poznate palavorde izloženi. To zahtjeva čast i ugled našeg učiteljstva i njegovih oblastih.

Iz Dubašnice (otok Krk) pišu nam 5. t. mj. Naša još posve mlada Čitaonica lieno napreduje na sveobće zadovoljstvo a na veliki čemer Šarenjaka; odbor je već odlučio dati članovom zabavicu sa tomboiom ovih poklada.

Kad se ovog ljeta počela snovati čitaonica, to je iznenadilo i težko dotaklo naše šarenjake; ošinulo je to napose njihovog starog kaporala iz Malinske, jer si nikako nisu mogli uglaviti, da će to biti na Malinskoj, tá uviek su držali to za nekakvu sanjariju. Ali kad su uvidili, da odbor živo radi, kad su vidili priprave za svečano otvorenje, ostaše jadni pokunjeni i s nosom u pesti, — kao da ih je grom ošinuo iz vedra neba.

Na dan otvorenja, svečanost sjajna preko očekivanja, već opisana u „N. Sl.", jadni šarenjaci i njihove prirepnice sa svojimi gospodari kao da su pomahnitali; od onog dana nemogu si naći mira: svomu vodji teku na savjet, učinili med pukom hajku na svećenike, osobito na našega uzornoga duh. pomoćnika a i na ostale članove; denunciacije proti učiteljstvu to je već obično njihovo plemenito orudje. Trče i pišu na sve oblasti. Sigr. *Jušlo* bio čak i do Poreča, valjda pokadit i reći: ja sam Vaš a nebogi občinari neka pute plaćaju. A zašto sve to? Za ništa drugo, nego što misle hrvatski i rodoljubno, a da ne pušu u njihov rog!"

Razglasili su, da su i kod presv. biskupa bili (već su sve obašli) za misu u sv. Antunu!

Čudni su vam to stvorovi: s jedne strane čine hajku proti svećenikom, crne, kleveću, a s druge prose svećenika za misu, nikako se to ne slaže — ako nisu možda preporučili se za svećenika iz Italije. — Jeli pak taj njihov zahtjev razborit, da dvie čete župe imadu jednu misu; a ostalih osam četa isto tako jednu? to će se na svoje vrieme vidit, jer sve ostale većinom vole i bliže jim je u Bogović nego u sv. Antun, koji je jedno selo od bližnjih k stolnoj crkvi.

Školu su takodjer odlučili u sjednici u sv. Antunu „eh, bit će talijanska — jer tamo sami Fiorentinci", ali neznam za koga, jer tamo je najmanje djece i neshodno i daleko posve za ostala sela!!! To su Vam mudre odluke naših usrećitelja, koji se duboko klanjaju porečkoj gospodi.

Brzo, brzo će odlučiti i sa sv. Apolinarom na pleća u sv. Antun. — Ljudi božji, neizlažite se bez potrebe smiehu.

I za zem. izbore već se počelo rovariti i uznemirivati mirne občinare. Već se jih češće vidi na Malinskoj, da uzdignu klik savjeta kod starog savjetnika. Stari prodanci već se vesele, da će doći obilno novca. To su sve one prokušane podrepnice i patentirani prodanci prošlih izbora, ali sad imaju i brkove, što su ih s preko mora donesli. Valjda još gladuju judinog novca „te bezobrazne gladuše." — Sram jih bilo, sliepariti novcem, koga siromah krvavim potom zasluženi mora plaćati. Rovariti nad mirnimi občinari i onako gadnimi govorancijami proti poštrtvovnim našim rodoljubom i svećenikom, a vlastitim dobročiniteljem. Crni jim obraz od nezahvalnosti i gadne zlobe. Narod već jih dobro upoznao, te znade da sve rade za judin novac, te je sit jih do grla, srdeći se što mu nedaju mira u svakih izborih.

Pratit ćemo g. uredniče djelovanje izborne tih prodanih junaka, pa ćemo djela i imena tih deiljah iznesti na vidjelo, da se jih svaki rodoljub može čuvati, da se nebi okužio i da se upozna javnost s timi špekulanti sa izbornimi glasovi.

Koncert s plesom priredjuje hrvatsko akad. družtvo „Zvonimir" u Beču dne 30. jenara 1895. u slavu dvadesetpetgodišnjeg umjetničkog rada hrvatskog glasbenika Ivana pl. Zajca. Blagohotno sudjeluju: gdjica Noemi Jirešek pl. Samokow, gdjica Hermina Neumann, quartett Fitzner, Czerny, Žert i Buxbaum, „Slavensko pjevačko družtvo" u Beču, pjevački i mješoviti tamburaški sbor akad. družtva „Slovenija" i „Zvonimir". Za vrieme plesa svira podpuna glasba pješ. pučovnije Aleksander I. Car. ruski br. 2. Dvorana Ronacher. Početak točno u 8 sati u večer. Dobrovoljni prinosi primaju se sa zahvalnošću, a čisti prihod namienjen je družtvenoj knjižnici.

Hrv. pjev. družtvo „Jeka" u Samoboru priredjuje u nedjelju dne 13. jenara 1895. u družtvenih prostorijah „Livadićevu večer". Čisti prihod namienjen je nabavi Livadićeva spomenika.

Listnica uredničtva.

Gosp. J. S. Za ovaj broj nemoguće, dakle drugi put. Živili!

Kokoše zriele za nošenje jaja, **te u zgodno vrieme marljive kvočke**, veliko for. 3; velika kano snieg biela guska, težka okolo 7—8 funata, for. 3; 3 tusta pileta for. 3; 4½ kila svježeg masla za dvorski stol for. 4·50 10 - 1

M. Feuer,

Zavod perjadi, Buczacz 23, Galicija.

Otvorenje novog

svratišta i restauracije

„Al Moncenisio"

broj I.

Piazza delle Legna i via Torrente.

Podpisani preporuča slavnomu putnjućemu občinstvu svoje podpunoma novo sazidano i elegantno uredjeno svratište uz umjerene ciene i točnu podvorbu.

Sa štovanjem

A. Tuzzi.

FILIJALKA

C. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrsta. papirjih za	V napoleonih za
4-dnevni odkaz 2½%	30-dnevni odkaz 2½%
8- „ 3½%	3-mesečni „ 2½%
30- „ 3½%	6- „ 2½%

Za pisma, katera so morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stonijo nove obrestne takse v krepost. z dnem 4. februvarja, 8. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih obljavah.

Okrožni oddel.

V vrsta. papirjih 2% za vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reke kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostnij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—22 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Vložki v pohranu.

Sprejemajo se v pohranu vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem curzu.

Trst, 31. januvrja 1894. 2 24

Pomada „Phönix,

na zdravstvenoj izložbi u Stuttgartu god. 1890. *odlikovana* jest uslied liečničkih izvida i kroz stečenu zahvalnica priznata jedina postojeća u istinu realna i neškodljivo sredstva, kojima se kod gospodja i gospode puna i bujna kosa postizava te izpadanje vlasi i drugo od ranjuje. Upotrebljenjem iste pomade postizavaju još sasma mladi gospodičići čvrste brkove. Jamči se za uspjeho i neškodljivost. Kutija 80 novč., sa poštom (doznećem ili uz gotov novac) 90 novčića.

K. HOPPE, Beč, XIX., Hütteldorferstrasse 81.

Odlikovana ljekarna PRENDINI

Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.

Pastilje (sladčice) iz katrama

Izvrstno djelujuće sredstvo proti slaboći prsiju, želudca akutnim i kroničkim bronkitam, začetkom sušice, plućnom kataru i mjehuru, dihanju, kašlju nervoznom i hripavcu. Izlieči se u kratko vrieme sa jednostavnom uporabom ovih djelotvornih pastilja.

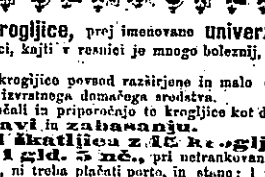

Prodaje se ih u

Ljekarni Prendini u Trstu

i kod svih glavnih ljekarnah raznih pokrajinah.

Ciena jednoj škatulji sa naputkom 40 novč.

I., Singerstrasse 15, Dunaj.

J. PSERHOFERJA lekarna „Zum goldenen Reichsapfel".

Kričistilne krogljice, proj imenovane **univerzalne krogljice** zaslužijo to ime po vsej pravici, kajti v resnici je mnogo bolezni, pri katerih so te krogljice pokazale svoj izvrsten učinek.

Že več desetletij so te krogljice povsod razširjene in malo družin utegne se najti, v katerih bi pogrešali malo zalogo tega izvrstnega domačega sredstva.

Vsi zdravniki so priporočali in priporočajo te krogljice kot domače sredstvo, posebno pa proti boleznim po **slabi prebavi** in **zabasanju.**

To krogljice stanejo: **1 škatljica z 15 krogljicami 21 nč., jeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 5 nč.,** pri netrankovani pošiljatvi **1 gld. 10 nč.** — Ako so denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 30 nč., 3 zavitki 3 gld. 35 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 20 nč., 10 zavitkov 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva „J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice" in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis **J. Pserhofer v rudečih** pisanih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline *J. Pserhofera*, 1 posodica 40 nč., prosto poštnine 65 nč.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.

Amerik. mazilo za trganje, 1 posodica 1 gld. 20 nč. 1 škatljica 50 nč., post. prosto 75 nč.

Prah proti potenju nog, 1 škatljica 50 nč., poštnine prosto 65 nč.

Balzam za goltanec, 1 steki. 40 nč., poštnine prosto 65 nč.

Živiljenska esenca (Praške kapljice) 1 steklenica 22 nč.

Angleški balzam, 1 steklenica 50 nč.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 novč., poštnino prosto 60 n.

Tanokininska pomada *J. Pserhofera*, pospešuje rast las, 1 škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter *prof. Steudela*, 1 posodica 50 nč., post. prosto 75 nč.

Univerzalna čistilna sol *A. W. Baldrichan* dobivajo sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.,

Razven imenovnih izdelkov dobivajo se še drugo tu- in inozemsko farmaceutično specijalitete, ki so bile po vseh avstrijskih časopisih oznanjene; in so na zahtevanje točno in v ceno proskrbljujo tudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanje po pošti** vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; vožja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštnih nakaznicah stane porto dosti manj kakor po povzetju.

Odgovorni urednik **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc.

Broj 3. U Trstu 17. jenara 1895. Godina XXV[illegible]

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliju poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na [illegible]arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredni čtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Poziv na predplatu.

Koncem prošloga mjeseca iztekla je svim našim predplatnikom godišnja predplata, pa se radi toga — po starom običaju — ovim utičemo k istim sa pozivom, da obnove na vrieme predplatu za god. 1895. Ujedno ih molimo, da nam pribave novih predplatnika i pomoćnika, pak da uzmognemo i mi zadovoljiti svestrano tolikim zahtjevom, koje se u ovo doba stavljaju neodvisnim novinarom.

Sve prijatelje hrvatske grane u Istri pozivljemo, da se okupe oko našeg lista, koj će i nadalje neodvisno i slobodno vršiti svoje dužnosti napram gore i napram dole. Obilnom i točnom predplatom neka nam olakšote težku zadaću i velike žrtve, koje su spojene sa izdavanjem lista, koj služi u prvom redu istarskomu patniku i siromahu.

Naše mnogobrojne dužnike pozivljemo napose, da se već jednom odazovu tolikim i tolikim našim pozivom. Neka promisle sami, da li je častno i pošteno primati i čitati list, a neplaćati ga. Tko je pravi prijatelj našega puka i naše svete stvari, taj nam nemože uzkratiti pomoći, a kamoli oduzeti nam ono, što nas po zakonu ide i što smo krvavo zaslužili.

Podporom vriednih rodoljuba iz svih hrvatskih krajeva nastaviti ćemo i u buduće naš rad za prosvjetu i slobodu Hrvata, gdje god oni stanovali. U to ime pomozite nam braćo, a pomoći će nam i Bog!

Predplata neka se šalje upravi našeg lista poštanskom naputnicom, jer je tako najjeftinije.

Predplata s poštarinom stoji za cielu godinu za imućnije for. 5; za seljake for. 2; za pol godine polovica gornjih cena. Za inozemstvo povrh toga poštarina.

U Trstu, mjeseca jenara 1895.

Uprava „Naše Sloge".

Interpelacija

dra. *M. Laginje* i drugova u pogledu vojnika Biloslava, postavljena u zastupničkoj kući u Beču dne 17. decembra 1894. na gosp. ministra za zemaljsku obranu.

„Dne 23. novembra o. g. umro je u Kotoru artiljerist Bartul sin Ivana Biloslava iz Završja u Istri.

U toga mladića, koj je mjeseca oktobra jak i rumen stupio u vojsku, naveden je uzrok smrti plućna sušica, a na koncu trodnevni zalip krvi; ali je i takovih glasova, da je Biloslava, koj je 11. novembra bio primljen u bolnicu, zlostavio jedan njegov predpostavljeni, i da ga je na to krv zalipila.

Ako je to pripovjedanje istinito, tada bi ono zlostavljanje Biloslava bilo u nebo vapijući zločin ne samo proti jednoj obitelji, nego proti cielom narodu, koji nekim ponosom svoju svakojakim stradanjem odgojenu djecu daje da služe cesara i domovinu, a ne zato, da budu živinski mučeni jer možda neznaju njemački.

Podpisani vide se dakle prinuđeni, da na njegovu preuzvišenost g. ministra za zemaljsku obranu upravе ovo pitanje:

Je li njegova preuzvišenost pripravna shodnim načinom skrbiti za to, da ovaj slučaj bude iztraživan bezodvlačno i najtočnije, pak da krivac bude bez obzira kažnjen, ako se dokaže, da je Biloslav u istinu bio zlostavljen?

Beč, 17. decembra 1894.

Dr. Laginja, Spinčić, Kušar, Pfeifer, Klun, dr. Brzorad, dr. Blažek, Tekly, Weber, Rašin, Adámek, dr. Ferjančić, Povše, Globočnik, Sokol. Purghart, König, dr. Pacák.

Interpelacija

zastupnika *dr. Laginje, Spinčića*, i drugova, postavljena u zastupničkoj kući u Beču u sjednici dne 19. dec. 1894. na g. ministra nutarnjih posala, glede škole u Karkavcih i drugoga:

„Podpisani prisiljeni su, pošto su dugo vremena uzalud čekali, da se drugim načinom stvar popravi, postaviti na njegovu preuzvišenost gosp. ministra nutarnjih posala sljedeća pitanja:

Je li njeg. preuzv. poznato:

1. Da dosta veliko selo Karkavce u Istri od vajkada nemia pučke škole, i da su poteškoće za osnovanje javne škole ondje velike i da občina nemia zato novaca?

2. Da je občinsko poglavarstvo u Pomjanu, kamo spadaju Karkavce, htjelo prošle godine prirediti za pomoćnu školu u onoj poreznoj občini jednu njezinu kuću, dogovorno sa župnikom, koj da ima na nju pravo suposjeda od župnog beneficija ili od crkve?

3. Da porezna občina Karkavce nemia posebnoga upravnog odbora, te ju dakle i činom i zakonom zastupa njestna občina?

4. Da za spomenuto priuredjenje občina nebi bila imala troška?

5. Da je ona kuća u gornjem dielu bila trošna, te bi ju občinska oblast lahko bila dala i porušiti?

6. Da se niti občinsko poglavarstvo, niti župnik, niti oni, koji su bili pripravni doprinieti troškah priuredjenja, nebi bili protivili, da se djeci slavenske narodnosti u viših godinah dade prilika, da se uče takodjer talijanski?

7. Da pako od nepozvane strane obstoji nakana u slavenskom selu Karkaveih ustanoviti samo talijansku pučku školu radi posvemašnjeg odrodjenja onog naroda?

8. Da je za postignuće te svrhe, — na temelju pritužbe dvojice, koji nisu bili ovlašteni od drugih, i koji su bili, kako je bilo priznato, naručeni od jednog talijanski čutećeg javnog službenika — gori spomenuti popravak kuće bio zabranjen odlukom, koja nosi ime zemaljskog odbora za Istru, datum Poreč, 10. novembra 1893. br. 6773?

9. Da je ta zabrana dne 13. novemb. 1894. bila obnovljena pretnjami novčanih globa i drugih prisilnih sredstva, i napokon

10. Da se c. kr. politička oblast nije ustručavala postaviti c. k. oružničtvo na službu, da se silom obdrži ona prva zabrana?

Ako li sve to njegovoj preuzvišenosti nije poznato, dozvoljuju si podpisani pitanje:

11. Hoće li njegova preuzvišenost medju drugimi dogodjaji, koji zapreču ju svaki narodni, kulturni i gospodarstveni napredak Slavena istarskih, izpitati takodjer ovdje opisani dogodjaj, i shodnim razvodom učiniti jednom za uvjek konac poganoj svezi pojedinih organa političkih vlasti sa neprijatelji slavenskoga puka u Primorju?

Beč, 19. decembra 1894.

Dr. Laginja, Spinčić, dr. Dvořak, dr. Gregorec, Kušar, Purghart, Čestmir Lang, dr. Engel, König, Pfeifer Alfred Coronini, dr. Kaunic, Povše, dr. Gregorčić, Rašin, Krumbholz, dr. Dyk, Tekly.

Istarski sabor

VI. zasjedanje, jenara 1895.

1. sjednica dne 10. jenara 1895.

Prisutni: zemaljski kapetan vit. dr. Campitelli; povjerenik c. kr. vlade Adolf Schaffenhauer-Neys; 24 zastupnika, i to 19 talijanskih, 5 hrvatsko-slovenskih. Od talijanskih manjka samo Doblanovich, od hrvatsko-slovenskih Jenko, sniegom zapriečen, Seršić, bolestan i dr. Stanger. Manjkaju sva tri biskupa, i sam porečko-puljski Flapp. Galerija puna gospodja i gospodjica i gospode.

Predsjednik čita svoj otvorni govor, koj se sluša nekom osobitom nemarnostju. Taj govor glasi ovako:

Poštovana gospodo zastupnici!

Carskom riečí pozvanim u ovu dvoranu na redovito godišnje zasjedanje, ja Vam izričem najsrdačniji pozdrav želeći, da bi Vam i Vašim obiteljim bila što sretnija netom započeta godina.

Kad sam Vas pozdravljao na koncu zadnjeg dugačkog zasjedanja, držao sam stalno, da neću više imati „časti pozdraviti Vas sa ove stolice; jer sam čutio, da neuživam više povjerenja i da neimam dosta sile, da vršim važnu službu.

Ali odmah na to izjaviše mi poštovana gg. većine, koji upoznaše i sami težke odnošaje, jednoglasno povjerenje, bodreći me, da odustanem od moje nakane.

Premda sam bio vrlo utješen tim blagohotnim izkazom, ipak nebih bio znao, kako da odustanem od stvorene odluke, da me nije za tim ukriepila cesarska rieč. Pozvan na posebni saslušaj od Njeg. Veličanstva u Opatiji, primio sam od Njega čestitaka za uspjeh zasjedanja, koje je On označio vrlo važnim, i okriepe za moj duh uvjeravanjem podpunog Njegovog pouzdanja. Tako je morale nestati svakog mog trepeta.

Broj, veličina i važnost razprava i zaključaka Vaših u prošlom zasjedanju, te iz toga proizlazećeg rada za dotično izvršenje, od tada pak do ovog zasjedanja doba razmjerno kratka, i za to, što je ovo zasjedanje posliednje ove izborne periode, opravdava omedjašem prostram istoga, koje zasjedanje nebi moglo trajati u nijednom slučaju mnogo.

Povrh redovitih poslova, koji sami po sebi već daju obsežnoga rada, nećete se imati baviti nego s kojom osnovom zakona, što je ostala od prijašnjeg zasjedanja, ili je posljedica prijašnjih Vaših odluka i naloga.

I za to držim, da ćete Vi, dobro shvaćajuć Vaše poslanstvo i ozbiljnim rodoljubljem baviti se poslovi, koji Vam budu predloženi na razpravljanje i odluku, a uvjeren sam, da ćete to činiti posve mirno, kako to zahtjeva važnost istog razpravljanja i čast ove visoke skupšćine.

Tako ćemo izpuniti svoju dužnost odazivajuć se pravednom očekivanju pokrajine i očinskim namjeram prejasnog Vladara, koji je uviek premilostivo zauzet za nas dobro i kojemu Vas pozivam, da na početku naše parlamentarne djelatnosti uzkliknemo čuvstvom vjerne odanosti: živio premilostivi cesar Fran Josip I. Većina kliče „evviva"! a manjina „živio"!

U svom govoru predsjednik niti nespomenu smrt zastupnika pok. *Dukića*.

Predsjednik proglasi na to u ime Njeg. Veličanstva sabor otvorenim, te predstavlja zastupnika c. kr. vlade, koga sabor poklonom pozdravi, dočim se sam on ustane, pak sjedne.

Vladin zastupnik se zatim ustane, te hoće pročitati nekoliko pozdravnih riečí. Čulo se samo: „*Excelsa Dieta!* . . . ." Odmah iza tih riečih počelo se vikati na klupah većine: „*Niente, niente, basta saluti; non voliamo più saluti*" itd. (Ništa ništa, ima već dosta pozdrava, mi nećemo više pozdrava.) Bilo je i drugih glasova i povika, ali se svega nije moglo u nastavšoj buci i graji razabrati. Članovi većine ustaju i turaju se van iz klupa napram izlazu većé općenito. Od njih ostaje samo vitez *Babuder*, sjedeć na svojem mjestu u sredini pokunjen i obješenom glavom. Eto imena izašlih: *Bartoli, Clera, Bubba, Glezer, Vergottini, Tamaro, Gambini, Rizzi, Stanich. Wassermann, Laus, Martinolich, S. Venier, N. Venier, Polesini, Defranceschi, Marinoni* i *Tomasi*.

Manjina ostaje sjedeć, napinje uši, da čuje što čita vladin povjerenik, ali razabire tek više očima nego li ušima, da nešto čita, i da se sve to više napinje, da bude čim glasniji. Ali tko će nadvikati onoliku buku. Čuje se i njegove rieči: „Visoki zemaljski sabore!" Po vremenu, što ga je upotriebio za čitanje hrvatsko, reć bi, da je čitao isto toliko hrvatski kano i talijanski. Sa stolica manjine čuje se povike kao: „Prosvjedujemo proti postupku galerije i predsjednika" pak: „Vidite gospodine komesaru, do čega je kod nas u Austriji došlo"! i napokon: „To Vam rade oni, koje cesarska vlada na ruku nosi."

Istodobno sa zastupnici većine počela je bučiti galerija vičuć svakojakih rieči. Medju povici i pleskanjem ruku, čulo se osobito povladjajuće rieči: beno! bravi! a bilo je i drugih, povika, urlikanja, udaranja, napokon stanu zviždati, se je na svrsi čulo opetovno *pereat!* Buke takove i slične gungule ne bijaše stalno nikad do sada u ovom saboru.

Predsjednik je doduše nešto prema galeriji stojeć dovikivao, da neima, naime, prava davati znakove odobravanja itd. al ga galerija po običaju slušala bučeć još više. On se nije usudio dati nalog, da se galerija izprazni, niti je zamolio vladina zastupnika da čitanje obustavi dok se galeriju izprazni i mir uvede.

Pošto su izašli bili svi članovi većine i kad je galeriju zapustila svojevoljno zadnja osoba, a čitanjem prestao vladin povjerenik, komu se je dovikuulo sa klupa manjine: živio! ustade na novo predsjednik, izjavi da neima zakonitog broja zastupnika, te da diže sjednicu, a buduću da će pismeno ureći.

Govor vladinoga povjerenika koj dobismo dobrotom istoga, glasi:

„Visoki zemaljski sabore!

Veleštovani nalog meni povjeren, zastupati carsku vladu u ovoj visokoj kući, daje mi ugodnu priliku, da pozdravim ovaj visoki zemaljski sabor u imenu carske vlade, zagotavljajuć već sada njezinu podporu".

K zasjedanju istarskoga sabora jenara 1895.

Sjednica članova saborske većine. Po viestih novina talijanske stranke imali su članovi saborske većine dne 9. jenara sjednicu, u kojoj su dugo vremena razpravljali o svom političkom držanju za vrieme zasjedanja saborskoga. Pod predsjedanjem novoga predsjednika stranke De Franceschi-a sporazumili su se posve. *Odlučili su, da se imadu držati „energično" proti c. k. vladi.*

Neznamo da li je bio prisutan kod većanja takodjer zastupnik vit. Babuder, ravnatelj c. kr. gimnazije u Kopru i član c. kr. zemaljskoga školskoga vieća. Znamo pak, da su bili tamo četiri c. k. notara, kao i „umjereni" Rizzi, koj nije pretuslovio, kad mu se je u carevinskom vieću rekło, da nebi bio občinski načelnik u Puli bez c. i k. mornarice, pače je to priznao. Bili su u obće prisutni svi zastupnici, osim gosp. Doblanovicha, koji predstavljaju „umjereni" i „konservativni" živalj u Istri.

„Energija" naprama c. kr. vladi vidi!.. se je već prvi dan zasjedanja.

Članovi saborske manjine na putu. Petorica članova saborske manjine sastali su se dne 9. jenara u Puli, i tu se medju sobom razgovorili. Jutro dan odputili su se parobrodom istarskoga parobrodarskoga družtva „Adriana" u Poreč. Na parobrodu bilo je i par Njemaca, jedan putujući trgovac, drugi graveur. Na putu su pristali uz mul samo u Rovinju. Na licih i kretanju kakve dvadesetorice nalazeće se na mulu, vidilo se je, da se na nešto pripravljaju. Jedan gospodin, po prilici 50godišnji, sa žuto-crvenom već nešto posjedjelom bradom, dosta visok, govoreć jako afektirano, ukreao se je na parobrod. Njemu je neko sa mula dovikuuo: „coraggio"! a on odvratio da mu ga nikad pomanjkalo nije. Izkrcao se je u Poreču, i vidjalo se ga u ujem dne 10. i 11. jenara. U Rovinju, ona po prilici dvadesetorica, počela je zviždati čim se je parobrod od mula maknuo, gledeć na naše zastupnike. Prestali su, čim su jih oni fiksirali. Kad je parobrod u mul okrenuo, onda su, kako to propisuje „kultura" zazviždali unisono koliko su jim sile dopuštale, bučili i klicali „Via i porchi" Policaja ni blizu. I u jednoj njemačkoj novini čitali smo, da je na mulu u Rovinju bilo mnoštvo puka (Volks-

menge), koje da je demonstriralo hrvatskim zastupnikom osobito Laginji i Spinčiću.

Dva dana u Poreču. Došav u Poreč, pozdravili su naši zastupnici kotarskoga upravitelja i povjerenika c. kr. vlade u saboru namjestničkoga savjetnika vit. Schaffenhauera Neysa, i zemaljskoga kapetana vit. dra. Campitelli-a. Među zastupnici s jedne i druge strane nebijaše pozdrava. O podne, o uri otvorenja, bili su već skoro svi članovi saborske većine na okupu u dvorani; u koju su skoro došli i članovi saborske manjine, i u kojoj bijaše vladin povjerenik, koj se je prijazno sa svimi pozdravljao. Galerija bila je puna občinstva, najviše iz Poreča, a nešto i iz drugih mjesta. Dakako da bijaše tu velik broj činovnika, osobito zemaljskih. Prve redove zauzimale su gospodje i gospodjice porečke. Toliko ljudi nebijaše još u njoj od onoga dana, kad je mjeseca augusta 1883. dr. Laginja progovorio u saboru prve hrvatske rieči. I po prisutnosti saborske većine i po tolikom broju občinstva na galeriji moralo se je sluttiti, da se nešto pripravlja. U tom potvrdjivala je i okolnost, da nebijaše presvjetloga biskupa porečko-puljskoga Flappa, koj je inače dolazio k prvoj sjednici svakoga zasjedanja. Što će biti i komu će valjati to što se pripravlja, toga nisu znali nit mogli znati zastupnici saborske manjine.

Skoro su se o tom uvjerili.

Mi drugdje opisujemo demonstraciju priredjenu c. kr. vladi, kad je njezin povjerenik htjeo da pročita pozdravni govor u ime ces. kr. vlade. Saborska većina neće pozdrava od c. kr. vlade. Ona bučeć izlazi, občinstvo na galeriji njoj povladjuje bučeć još jače, žviždućć i psikajuć i kričeć svakojakih rieči. Predsjednik govori, al ne kaže da izpraznuje galeriju. Vladin povjerenik, snebdivan, čita što glasuje može, al se nerazabire što čita. Članovi manjine motre sve, i kliču i oni.

To je dakle jedan čin „energičnoga“ postupka saborske većine proti c. kr. vladi.

Što mogu i moraju tek očekivati njezini „protivnici“, članovi saborske manjine, koji su već toga toliko u Poreču izkusili, bez da se je unaprieđ oglasio „energičan“ postupak proti njim?!

Kod svoga dolazka opazili su prilično ljudi, jednoga oružnika, bez oružja, i par policaja. Kad su išli u saborsku, opazili su dva oružnika, bez oružja, i više gradskih policaja. Drugih godina su jih pozdravljali, ljetos posve ignorirali. Tako i drugi, u prvom redu i zemaljski činovnici. Kad je koji zastupnik saborske manjine prolazio gradom, osobito ako je bio sam, hrekalo se za njim i pred njim. [illegible] zapsikalo.

Neki liječnik došao je ostentativno, klobukom na glavi u sobu gdje su objedovali naši zastupnici. Isti je prolazeć uz isto na cesti, izrekao bogumrzku kletvu i dodao porchi di Croati! Zastupnici većine okrećali su glavom, kad su prolazili mimo naših zastupnika, ili činili „front“, ako bi bili imali do njih doći. Neki c. kr. činovnik zapustio je jednu sobu, kad je vidio da u nju dolaze hrvatski zastupnici.

U večer dne 10. jenara večerali su oni i povečerali u prizemnoj jedaćoj sobi na desno ulaza restauranta „Alla città di Trieste“, gdje imadu i svoje stanove, gdje su dakle kući gostovi za plaću. Nešto prije 9 i pol čuli su četu pjevajući gradom pjesmu „Nella patria de' Rossetti non si parla che italian“ Hrpa, u kojoj se je čulo i dječačkih glasova dolazila je više puta pred restaurant pjevajuć i pjevala pred njim rečenu pjesmu, i samo nju, i kličuć „Evviva“ pojedinim talijanskim zastupnikom. Trajalo je to, izprekidano kakve tri četvrta ure, privolom ili bar bez da bi to zabranile mjestne ili c. kr. sigurnostne oblasti, koje se inače nadju i odmah i u svakoj krčmi, da zabrane našim ljudem bud kakvu i najnedužniju pjesmu i svaki klicaj. A pjesma, koju je pjevala hrpa gradjana porečkih je izazovna. Njom se dovikuje hrvatskim zastupnikom, da neimaju govoriti nego talijanski, da neimadu dakle govoriti hrvatski. To se nezabranjuje. To je slobodno Talijanom. Ta izaziva se Hrvate!

Prvi dan i večer prošao je tako. Što nosi drugi dan i večer, Bog zna, i oni koji takve prizore upriličuju. Kad se je smjelo bez zapreke demonstrirati prvu večer po gradu i pred vratmi restauranta kroz tri četvrta ure, i kad se hrvatski zastupnici nisu dali izazvati, zašto se nebi drugu večer i dalje išlo.

Dne 11. jenara, petak, u večer nešto prije 9 i pol, kad su članovi saborske manjine sjedili i razgovarali za stolom u prizemnoj sobi na desno restauranta, došla je hrpa ljudi, po glasovih mužkih, pred restaurant, pjevajuć pjesmu družtva „Lega nazionale“. Svršiv štrofu, počela je ulaziti u restaurant uz klik „coraggio — avanti!“ Ulazili su u hodnik izmed obijuh jedaćih soba u prizemlju. Dvojica trojica iz hrpe otvorili su vrata sobe gdje bijahu naši zastupnici i pogledali u nju. Na jednom čujo se su vratiju sobe (i kubinje ujedno) na ljevo „*psit, psit*“, i hrpa na to izadje. Taj „psit, psit“ je netko valjda s toga izrekao, što je smatrao da se još nesmije demonstrirati, jer su u sobi, u kojoj su naši zastupnici i dva c. kr. činovnika. Demonstranti, izašav iz restauran na glavna vrata, išli su na druga vrata u kliet istoga, i tu su čekali pravi momenat. Kakvih 5 minuta pošto su izašli iz sobe, gdje bijahu naši zastupnici, dvojica spomenutih c. kr. činovnika, oko 9 i tri četvrt, jedan zapustiv restaurant, drugi preseliv se u sobu na lieto, gdje bijaše i drugih c. kr. činovnika, nahrupila je hrpa na glavna vrata restauranta, u hodnik izmed jedne i druge jedaće sobe, pjevajuć, i ponajmjestili se u njem. Pjevali su koliko njim je glas nosio „Nella patria de' Rossetti non si parla che italian“, ponavljajuć to reči neprestano, naglasujuć jih upravo bjesno, otvarajuć naglo jedan za drugim vrata pomaljajuć u sobu glavu i kažuć svoja biesna lica. Jedan je pak lupio o vratnice vrata, koja je obično zatvorena, tako silno, da se je i ta posve otvorila. Sad su vrata bila bud posve otvorena, te je rulja mogla lahko pomanjati u sobu biesno pjevajuć one reči i još biesnije, naše zastupnike gledajuć, bud jih je otvarala u koliko su se zatvorila. Jedan je uzklikno: posve „kulturno“ „merda per i Croati“. Naši zastupnici prepoznali su neke izgrednike, i vidili i prepoznali jednoga porečkoga gospodina, koj je za ruljom išao, čim je izašla. Valjda njoj je išao reći da je toga za onaj večer dosta. Jedan izgrednika je još ipak udario žestoko u vratnice prozora sobe gdje bijahu naši zastupnici. Iza izgreda došla je gospodarica restauranta, i zatvorila vrata nasilno otvorena. Za cielog zadnjeg diela izgreda, koj je trajao najmanje pet minuta, ne bijaše viditi nit gospodarice nit gospodara, nit poslužnice nit poslužnika, nit koga od činovnika iz druge sobe, nit koga od zastupnika većine, koji bijahu u jedaćoj sobi na prvom katu. Nebijaše nikoga, koji bi rulju upozorio, umolio, koj bi bar vidio što se sbiva. O policaju ili oružniku nit govora, premda je izgred počeo pol ure prije. Našim zastupnikom, koji su snebdiveni samozatajno, uzrujani gledali i slušali taj prizor, dostojan istarsko-talijanske kulture i umjereno-konservativnih živalja Istre, moglo se je svašta dogoditi, a da toga niko osim njih nebi bio vidio. Sve bijaše kako se vidi po stanovitoj osnovi provedeno.

Nije istina, da bi bila rulja klicala te, druge večeri, talijanskim zastupnikom, kako pišu i službene i neslužbene talijanske i njemačke novine. To su se go-poda izmislila, u neprilici, što da o tom pišu. I njim se valjda čini da bijaše toga toliko da se nemu [illegible] nješe. A nešto opet treba reći.

Već prije toga prizora su naši neki zastupnici mislili, da bi valjalo zapustiti Poreč, videć sve što se dogadja u saboru i izvan sabora. Pošto su čuli da je imenito občinski načelnik zajamčio, da njim se ništa dogoditi neće, odlučili su ostati i ići u sjednicu dne 12. jenara. Poslie onoga prizora, kod kojega su najbolje vidili, kako njim je zajamčena osobna sloboda, promjenili su odluku. Odlučili su zapustiti Poreč. I zapustili su ga. Zahtjevala je to čast zastupnika hrvatskoga i slovenskoga naroda Istre. U hipu odlazka izručio je dr. Laginja u uredu c. kr. kot. glavarstva sliedeće pismo:

Presvjetlomu gospodinu

vitez **Adolf Schaffenhauer Neiss-u**

c. kr. namjestničkomu savjetniku, upravitelju kotarskoga glavarstva

Poreč.

Presvjetli gospodine!

Pod okolnostmi, kakove su se prikazale prekosinoć i sinoć, mi zastupnici hrvatskoga i slovenskoga naroda Istre, to jest pretežne većine stanovničtva ove pokrajine, nemožemo više naći onoga duševnoga i tjelesnoga miru, koji se zahtjeva, i one slobode, koja je potrebita, za ovršenje teške naše dužnosti pri zemaljskomu saboru u ovom mjestu. Ja to najviše žalim, znajuć dobro, da sam mnogo puta teškim zatajenjem moga političkog-narodnog osvjedočenja, sudjelovao kod javne autonomne uprave, u nadi do boljih dana za naš nesretni narod.

Čast mi je dakle javiti Vašemu presvjetlomu gospodstvu, da ovaj čas ostavljamo Poreč.

Poreč, 12. januara 1895.

Odličnim štovanjem

Dr. Mate Laginja, s. r.

Odlazak članova saborske manjine. Dne 12. jenara zastupnici manjine, mjesto da se spremaju k sjednici, spremili su se na odlazak, nekazav o tom nikomu ništa do posliednjega hipa. Pošto su već plaćali račun, izpričavali su se u restaurantu, da nisu mogli nit smjeli proti izgrednikom poduzimati ništa, radi pogibelji u koju bi tim došli za svoj probitak. Jedan od najbjesnijih naših protivnika, da je rekao, da je ono, što se je učinilo hrvatskim zastupnikom barbarstvo, i da bi on bio to nastojao zapriečiti, kad bi bio u ono doba u restaurantu. Je li iskreno govorio ili ne, to je njegova stvar. Njegovi drugovi, koji su bili u restaurantu, i mnogobrojni, nisu proti tomu barbarstvu ništa poduzeli. Bili su tihi za vrieme izgreda, i utišali su poslie izgreda. Izgrednici dolazili su prvu večer do vratiju restauranta, drugi večer do vratiju i na vrata, koja su silom otvorili, sobe u kojoj bijahu naši zastupnici, tretju večer bi valjda bili provalili i u sobu, i Bog zna što bi počinili u svojoj ulijenoj njim bjesnoći. Naši zastupnici trebali su još jedan voz, ali toga u Poreču nisu mogli naći. Jedan vozič rekao je da je zapriečen, drugi da nemože nit nesmie ići, ako bi ga Porečani na krš stavili. A više od dva tri voza nije naći u Poreču. Dvojica naših zastupnika odputili su se pješice. I oni i njihovi drugovi bili su radošću pozdravljani cielim putem, u Vrvarih, u Boderni, u Bernu, u obće, gdje god su se oglasili, gdje god jih je narod mogao viditi. U Bernu se je ne samo klicalo, nego i pjevalo i pucalo. Narod njim je rekao, da bi ga bilo došlo u Poreč, koliko je vlasi na glavi, da jih štiti, kad bi bio znao da zaštite trebaju. Zastupnici su njim odgovarali, da su oni za to znali, da su o tom uvjereni, al da su htjeli, da ovaj put sama c. k. vlada opravlja sa svojimi mezimci. Bar neima nit sjence nit prividne izlike, da kakvu krivnju na kmete baca. Što se je dogodilo, dogodilo se je bez posvemašnjega utjecaja Hrvata i hrvatski zastupnici nisu u Poreču ovaj put ništa drugo izrekli, osim da su kliknuli „živio!“ Njegovomu Veličanstvu našemu caru i kralju.

A ipak je klika Talijana i tamo podivljala, kako je podivljala pred kratko u Piranu, Kopru, Balah itd., kako divlja u Pazinu, Gologorici, Pićnu i drugud po občini pazinskoj odkad su se u njoj izbori obavili, kako divljaju pojedinci te kliké na Volоskom u Opatiji i drugud.

„Sve je to rezultat uzgoja“ — rekao je ovih dana jedan viši častnik u javnih prostorijah, i dodao, „nije li nečuveno da se u Trstu spomenik petstogodišnjice pripadnosti grada Habsburgom mora stražiti dan i noć!“

Kruj sabor. Sjednicom od 12. jenara postao je istarski saborčić krnj. U njem je odonda samo saborska većina. Jedan dio zastupnika sabora, saborska manjina, je posve izostala. Tako okrnjen sabor zove se krnj. U istarskom je manjkalo jedno. Manjkali su oni, koji zastupaju veliku većinu pučanstva Istre, manjkali su zastupnici Hrvata i Slovenaca.

Što su izgrednici 10. i 11. u večer pjevali, da se naime neima govoriti nego talijanski, to su izrekli gospoda Latini, zastupnici većine, neznamo da li si ili bez viteza Babudera svakako po glasovih novinskih on se kod svih razprava nije oglasio, a znao se je inače razkokodakati. U sjednici od 12. jenara postavili su predlog, a u sjednici 14. jenara razpravili i jednoglasno primili, da je službeni jezik sabora istarskoga samo talijanski, i da se samo u talijanskom jeziku smije postavljati predloge, mocije i interpelacije. U zemlji, koja nebroji nit trećinu Talijana, koja broji pretežnu većinu Hrvata sa Slovenci preko dvie trećine pučanstva, da se nesmie služiti nego talijanskim jezikom, da se nesmie služiti hrvatskim jezikom. I to da se tako rekuć uzakoni u monarkiji, u kojoj su svi jezici ravnopravni. Taj predlog i primljenje istoga označuje još najbolje „umjereni-konservativni“ živalj Istre. Gospoda Latini se krnto varaju, ako misle, da će njim i ta obvaljati.

Nego mi nećemo za danas razpravljati. Hoćemo još da kratko izvjestimo o radu krnjega sabora. Činimo to po listu „Il Piccolo“.

* * *

II. sjednica 12. jenara 1895.

Drugoj sjednici prisustvovala je sama većina; vladu je zastupao namjestnički savjetnik g. Schaffenhauer, galerija bijaše puna. Nakon običnih formalnostih dade predsjednik riječ predsjedniku kluba većine g. **Defranceschi-u**, koji je u oštroj izjavi opravdao postupanje većine napram vladinom zastupniku u prvoj sjednici. Izmedju ostaloga reče, da je žalostne odnošaje izazvala cesarska vlada tim, što se je pokazala posve sklonom (!?) Slavenom a protivnom Talijanom (!?). Spomenu nadalje dvojezične tabele i naredbu o sastavljanju porotničkih lista, te zaključi s opazkom, da takovo postupanje vlade pobudjuje hrvatsku manjinu na pretjerane zahtjeve, da tim vlada podupira narodnostnu borbu, talijansko pučanstvo da nenalazi podpore uzprkos mirnom i trieznom ponašanju.

Ovu izjavu pratilo je burno odobravanje na klupah većine i na galeriji.

Zatim položiše svečano obećanje novoizabrani zast. dr. Glezer, Polesini i N. Venier. Kada bijaše pročitano ime ovoga posljednjega uzkliknuše zastupnici i galerija: *Vica Pirano!*

Zast. *Polesini-Kamalić* interpelira, zašto nije još imenovan saborski podpredsjednik.

Zast. *Bubba* stavlja predlog, kojim se odobrava spomenica zem. odbora u poslu najnovijih naredaba ministra pravosudja, te se nalaže zem. odboru da zatraži ministarstvo, neka odmah odpozove spomenute naredbe (o tabelah i porotnicih).

Zast. *N. Venier* stavi predlog da se nalaže zem. odboru neka podnese prosvjed na predsjedništvo ministarstva u poslu dvojezičnih tabela.

Zast. *Glezer* stavi predlog, koji ide zatim, da se zauzme zem. odbor kod ministarstva, neka ono opozove odmah naredbu o porotničkih listinah.

Zast. *S. Venier* stavi napokon sliedeći predlog, i to kao dodatak §. 13. saborskoga poslovnika: *Razpravni jezik u istarskom saboru jest talijanski. Interpelacije, mocije i predlogi nemogu se postaviti van u talijanskom jeziku.*

Sve ove predloge prihvatila je većina uz burno odobranje galerije.

* * *

III. sjednica 14. jenara 1895.

Prisutni kako i kod II. sjednice.

Pošto bijahu odobrena izvješća o prvih dvih sjednicah, priobći predsjednik da su prisjednici zem. odbora gg. Bartoli, Cleva i Gambini natrag povukli svoje ostavke.

Zast. *Bubba* interpelira o nadziranju pučke škole u sv. Lovreču od strane slavenskoga nadzornika.

Zast. *Vergottini* interpelira radi zapljene zadnjeg broja lista „*L'Istria*“. Zatim se prešlo na dnevni red.

Zast. *Venier S.* obrazlaže svoj predlog, što ga je stavio u jučerasnjoj sjednici o pogledu jezika u saboru t. j. da se od razprava izključi hrvatski i slovenski jezik. Njegov predlog podupiru zastupnici *Gambini* i *Tomasi*. Svi tri govornici navaljuju najoštrije na cesarsku vladu. *Vladin zastupnik* pobija odlučno Venierov predlog, na njegovu govoru prigovaraju i prosvjeduju proti istomu zastupnici, kojim se pridružuje burno galerija vičuć: *ne, ne, nije istina prosvjedujemo* vam“. Venierov predlog bijaše prihvaćen *jednoglasno*.

Zastupnik *Bubba* obrazloži zatim svoj predlog proti dvojezičnim tabelam. Koli on toli zastupnik *Stanich* (Obojica c. k. bilježnici! Op. slagara) navaljuju oštro na cesarsku vladu. Govor *vladina zastupnika*, koji je pobijao predlog, popratiše zastupnici ironičkim posmjehivanjem. I ovaj predlog bijaše prihvaćen skoro jednoglasno.

Zast. *Venier N.* obrazloži svoj predlog proti izviešanju dvojezične tabele u Piranu. Predlog podupriše zast. *Glezer* (c. k. bilježnik! Op. slagara). *Tamaro* i *Bubba*. Svi tri navališe oštro na cesarsku vladu. *Vladin zastupnik* govori i proti ovomu predlogu, na njegov govor popratiše ironičkim posmjehivanjem.

Zastup. **Glezer** obrazloži napokon svoj predlog, da se uništi listina porotnika za god. 1895. navaliv i on oštrim načinom na cesarsku vladu.

Vladni zastupnik prosvjeduje, zastupnici se smiju.

Kod svakog zaključka udari galerija u burno i neprekidno odobravanje.

Konačno izjavi vladin zastupnik da zatvara po cesarskom nalogu ovo saborsko zasjedanje. Zatim diže predsjednik sjednicu i predloži cesaru: Evviva! čemu se zastupnici odazvaše.

* * *

Zatvorenje sabora izazvalo je u Poreču dubok utisak. Zastupnici izlazeći iz sabornice bijahu burno pozdravljeni od silnog množtva pučanstva, koje se bijaše po ulicah sakupilo.

Zastupnici *Rizzi* i *Bartoli* upraviše na ministra pravosudja brzojav, kojim prosvjeduju proti zapljeni „L' Istria“, koja je doniela izjavu predsjednika saborske većine:

* * *

Članovi većine sakupiše se poslie podne na privatni dogovor, da viečaju o položaju. Za viečanja udarila je pred palačom glasba, a silno množtvo puka pozdravljalo je burno zastupnike. Zemaljski kapetan g. *Campitelli* morade se pokazati na prozoru na zahtjeve ljudstva.

* * *

Na večer bijaše sav grad razsvietljen. Množtvo gradjana sviju stališa obilazilo je gradom vičuć: „*Viva l' Istria italiana*“, pozdravljajuć zastupnike i pjevajuć pučke pjesme.

Zastupnik baron Polesini pozvao je drugove na sjajnu večeru. Dne 15. t. m. odputovali su članovi većine parobrodom uz udaranje glasbe i uz barne demonstracije.

* * *

Od prijateljske ruke doznajemo, da je bjesneća rulja opetovno navalila na stan gradjana *Antona Ritoše*, (kapelana). On, da se obrani i da pozove u pomoć stražare, izpalio je u zrak hitac iz revolvera. Malo za tim dotrčaše mjestni redari te ga odvedoše u zatvor. Jedan redar se je povratio tražiti revolver, al mu ga odlučno zaniekala kćerka Ritošova. Njega staviše u sudbene zatvore te se vodi proti njemu iztraga. Dne 15. t. mj. bijaše proti njemu razprava. Kad se je Ritoša vratio kući opet je svietina proti njemu demonstrirala. Na njegov stan bacala je biesna svietina kamenje, te su kuću morali stražiti oružnici, koji su prijavili nekoje od onih, koji su bacali kamenje.

Neobičajan razpust sabora. I sami listovi talijanske stranke držali su, da će istarski sabor biti razpuštén, već poslie prve svoje ovogodišnje sjednice, poslie demonstracije od 10. jenara proti c. kralj. vladi. „Il Piccolo della Sera" od 10. jenara napisao je doslovno; „Sliedeća sjednica ustanovljena je za subotu, ako vrieme dopusti". A „Il Giovine Pensiero" pisao je dne 11. jenara ovako: „Neki misle, da bi od hipa mogao doći nalog, da se zasjedanje zaključi ili sabor razpusti". Neki c. kr. organi nisu tako mislili. Da ide pretežko, da je Njeg. Veličanstvo u Budapešti.

Nego česa nebijaše u subotu, dogodilo se je u ponedjeljak. Po najvišem nalogu je povjerenik c. kr. vlade proglasio, da je sabor zaključen — prije nego je obavio svojih posala.

Zastupnici hrvatskoga i slovenskoga naroda pošli su svojim kućam — zastupnike Talijane poslalo je doma.

Istarsko vinarstvo.

III.

U zadnjem članku pod tim imenom rekli smo, da je „*Istarska vinarska zadruga*" premda mlado družtvo, ipak već učinila nešto dobra za narod, ili barem pokazala put, kojim se ima udariti, da bude istarskomu seljaku lagljie poslovanje.

Rekli smo i to, da na sliepo nevjerujte nam ni drugomu, nego svojim očima i glasu, koj čujete od usta do usta narodnih, pak od ljudi, koji žive u vaših prilikah te jim nije s la reči jedno za drugo.

Mi ćemo samo pokazati, a vi sudite, je li ili nije tako:

Istarska vinarska zadruga pokazala je već tim, što se je ustanovila, da hrvatski ljudi u Istri razumiju potrebe vremena i napredak ljudski, pak su udarili temelj *udruživanju*, to jest nauki, da čega nemožeš postignuti sam, treba da gledaš postignuti u družtvu s drugimi.

Tim je pokazano i vladi i našim narodnim protivnikom, da mi u Istri nismo samo pastiri i kopači, nego imamo hvala Bogu već ljudi, koji znaju i na peru štogod, da imamo i *razumničtva*.

Istarska vinarska zadruga pokazala je i to, da ako i jesmo pojedinci siromasi, udruženjem *znamo naći glavnice iliti kapitala*, kojim će se malo po malo razgraniti trgovina. Tako pokazasmo svakom, koj hoće, da hrvatski ljudi u Istri nisu sama pusta golotinja.

Istarska vinarska zadruga nije sebi zabila u glavu pisati iz Istre samo talijanski, kao da smo čisti Kalabrezi, nego ona, kao razumno trgovačko poduzeće, u svojem domaćem razgovoru i u svojih knjigah *ima naš jezik hrvatski* i sa svietom, koj tako govori, piše hrvatski iliti slovenski; a Talijanu piše talijanski, a Niemca njemački, a Čehu češki.

Tako je svim onim narodom pravo, navlastito se liepo vidi našoj slovinskoj braći, po Hrvatih, po Česih i drugudje, da jim iz Istre idu glasi mojemnoga jezika. I tako, *pravedni prema drugim, a ljubezni prema svojemu*, naši ljudi vrše liepo poslanstvo, pak će to, kada budu bolje spoznani, biti velekoristno i za trgovinu s istarskimi plodinami, dakle i za onoga, koj jih je najviše mučan, a to je istarski seljak.

Već je sada naša Istarska vinarska zadruga dobrahno znana po Slovencih i po Banovini i po Českoj iliti bohemskoj zemlji. Ali dakako mlada je, pak ju svagdje pitaju još kao mlado diete, ako zaluta u koje tudje selo: a čigov si Ti? a odkuda si? a pošto si došao? i tako napred. Treba mnogo, dok se upozna i zakoreni. S druge strane spodbijaju svakojaki krasnarići, koji moraju tekar poć kupiti par bekli vina, ako jim ga naručiš, a pišu u tudjinu na svoje pisma, da imaju velike depozite i sve od svoga polja, a u istinu mnogi od njih nebi imali zemlje ni za grob. Istarska vinarska zadruga otvorila je već do sada izvan Istre *tri skladišta*, iliti depositа, odkuda prodaje vino, a to jedno u Ljubljani skupa s viparskom zadrugom, drugo blizu Novog mesta iliti Rudolfova u dolnjoj Kranjskoj, a treće u Karlovcu.

To su pokusi i početci, koji stoje mnogo truda i novca, koji će iz početka dati i gubitka, ali će se po vremenu naplatiti. Naša će zadruga i drugdje otvoriti skladišta, kada razvidi sve prilike i okolnosti, pak ako podje koliko dobro, mora doći vrieme, gdje će od svega jednog sela jedanput, a od drugoga drugi put moći pokupiti vino i dati ga napred.

Istarska vinarska zadruga bila je *prva i jedina*, koja je na prvu družbu iliti licitaciju u državna skladišta u Trst *poslala lanjskog novembra svojega vina*, i to ne mušteu, nego na jedanput blizu 200 hekti. Tim smo mi hrvatski ljudi u Istri pokazali i vladi i nekomu drugomu, da smo pristupni napredku, i da se rado primamo svega, što bi moglo na korist biti cieloj pokrajini. Nesreća je htjela, da pri prvoj prodaji nije bilo kupca, ali pri drugoj srejedne je prodala ono nešto preko 30 hekti što je ondje ostavila. Porosom možemo reći, da je onaj prvi put naša vinarska zadruga, kako se reče, *spasila čast zastave za Istru*, a to bi se negdje, namjesto kopati pod svim što naši ljudi rade, imalo dobro zapisati na rovaš.

Istarska vinarska zadruga dala je već za lanjsku jesen, dakle u prvoj godini svojega obstanka, narodu i po kojugod *dobru bačvu od lordoga drva*, i dala je na poček onim, koji nisu odmah mogli platiti, i dala je bez osobitoga dobitka. I to bi se imalo negdje zapamtiti dobro.

Istarska vinarska zadruga *udarila je temelj razložnomu pivničarstvu* dobrimi pivnicami, iliti konobami.

Koji nevjeruje, neka podje da vidi. Tamo u Baderni, na polu puta izmedju Pazina i Poreča, diže se velebna zgrada, u dolnjem dielu posve dovršena. Konoba, poloviçom pod razom zemlje, duga okolo 23 metra, a široka okolo 12 metara, a ozgor nje prostor, na koj će doći po svoj dužini za polu širine stan i shrane, a za drugu polu širine po svoj dužini prestor za prvo vrijanje vina. Na vrata toga prvog poda možeš malim brežićem s vozem, pak ravno unutar postavljati grožđje i drugo.

Iza pivnice iliti konobe prilična šterna i manje konobice, za pohranu vina, koje će rad pokusa morati ležati za više godina.

Nad prvim podom veliko podstrešje, iliti granar, gdje će se, ako Bog dade, sušiti grožđje za finija vina.

Naši neprijatelji našli su se i tu, pak udarili tužariti, da je zid slab i što ti ja znam. Hote gledati, pak sudite. Kamo sreće, da bi sve zgrade bile onako čvrsto zidane! Mi se sponinjamo jedne u Poreču, kojoj su morali odvaliti cielo jedno čelo, pa ga na novo zidati. Ono je bilo dobro!

Istarska vinarska zadruga dobavila je u zakup još jednu dosta dobru *pivnicu*, iliti konobu, a to *od občine Tinjanske* na 10 godina, i o tom učinila redovitu pogodbu.

Ili će rubiti njoj, ili će rabiti onim vino gradarom, koji će se prije ili kasnije udružiti u malu mjestnu vinarsku zadrugu. Tako će se raditi i druguda, sve uz pomoć Božju i dobrih ljudi; jer nesmijemo sustati na polu puta. Samo strpljenja i rada se hoće, i velikog promišljevanja, pa kad je narod, podučen, jedanput već dobro promislio, onda treba, da upre obim rukama i da izvede što mu se čini koristno.

Eto, to je u kratko do sada djelovanje toga prvoga našeg družtva.

* * *

Je li moguće, da svi oni, koji su pozvani u prvom redu skrbiti za blagostanje i napredak seoskoga puka u Istri i za unapredjenje trgovine vinske, budu ostali sliepi i gluhi na ovakovo početje, kakovo je dala istarska vinarska zadruga? Nami se čini, da nije smjelo biti tako. I u istinu treba nam priznati, da je ministarstvo poljodjelstva dobro primilo osnivanje takovih zadruga, kako u drugih zemljah, tako i u Istri, a mislimo, da će i ministarstvo trgovine od svoje strane pomoći.

Žalibože nemože se toga reći o zemaljskom gospodarskom vieću u Poreču. *Ono, namjesto da občinskim savjetom i preporukom bude na ruku istarskoj vinarskoj zadrugi, bilo je nesamo od prvog početka posve hladno prema njoj, nego je upravo proti njoj radilo.*

Reć bi upravo, da u stalnom odboru toga vieća sjede ljudi, koji su zakleti neprijatelji svega, što se hrvatskim imenom krsti.

(Dalje sliedi).

Na grobu

dra. Antuna Dukića,

zastupnika naroda.

I Ti nam ode pobornice vrli
I Tebe nesta sa poprišta svieta . . .
A vila moja hladan humak grli
U koji zloba survala Te kleta.

Kad mili rod nam težki jadi trli,
Kad domaja nam kukala je speta,
U boj Te dive vidje kad pohrli,
Ta prava naša da obraniš sveta.

A sada? . . . Dok se liščem iahor lieva,
Dok nebo traži . . . dokleu suze lije
Na grobni humak će Te mlada krije.

Ajerom nočnim vile glas odmnieva
Gdje bolno vapi: „Avaj! mili dome!
I Tebi kliče: — Slava pralu Tvome!

Emin.

Franina i Jurina

Fr. Pirànci da te se opet na črno obuć.
Jur. Ča njim ni morda more do kraja.
Fr. Aj je, lego da te žalovat s pazinskimi krnjoli i šarenjaki zaradi pljuske, ku su kod izbora dobili.
Jur. Neka daju neka, ma će takoveh još bit.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Darnje velečastni gosp. Šime Semelić župe-upravitelj u Premanturi 1 for. N. Nadanov izpod Lože priposlao nam je 3 krune sabranu medju vriednom našom mladeži u K. na govor brata M. Gorskoga. — U Opatiji sabrani darovi za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru. 1) Jelka ud. Dukić prigodom smrti njezinog supruga pokoj. dr. A. Dukić, darovalo 50 for. 2) dr. Mate Trinajstić mjesto vienca na lies pok. dr. A. Dukića daruje 10 for. 3) dr. Dinko Trinajstić mjesto vienca na lies pok. dra A. Dukića daruje 10 for. 4) Za trobojni lančić izdražbovan na Silvestovo u prostorijah Zore u Opatiji unišlo 10 for 90 nvč. 5) Rikard Katarinić-Jeretov dostavlja 39 for. 50 nvč. (Imena darovatelja oglasio je „Nar List"). 6) Uredničtvo „Obzora" dostavlja 486 for. 16½ nč. (Imena darovatelja oglasio je „Obzor"). 7. Veleč. g. Rajmund Jelušić, župnik u Berseču dostavlja 5 for. 50 nvč. a uplatiše: Rajmund Jelušić 2 for., Šime Frulić 2 for., Ivan Galović Perišić 1 for., N. P. u Berseču 50 nvč.

Slavenski zastupnici u trščanskom saboru upravili su na saborskoga predsjednika utemeljenu pismenu izjavu, da nemogu sudjelovati kod ovoga zasjedanja radi osobne nesigurnosti u saboru, i radi običnih nemira i demonštracija, koje se upriličuju proti njim u i izvan sabora. Postupali su dakle i oni, kano i njihovi prijatelji u istarskom saboru tom razlikom, da ovi posledniji nisu nikomu ništa javili, već jednostavno poslje prve sjednice radi nečuvenih izgreda iz Poreča otišli.

Konštituiranje novoizabranog občinskog zastupstva u Pazinu. Glasalo se, da će pazinski krnjeli i šarenjaci množiti utok proti netom minulim izborom, al se oni dosmišliše boljemu, t. j. odustaše od utoka znajuć sami najbolje, da bijahu izbori provedeni u podpunom redu. Pošto neima dakle s nijedne strane proti rečenim izborom prigovora. konštituiralo se je novoizabrano občinsko zastupstvo u Pazinu dne 16. t. mj.

Novomu zastupstvu kod tog prvog koraka u javnosti želimo najbolji uspjeh. Izabralo ono za načelnika i za savjetnike takove muževe koji će biti na čast i na korist onoj prostranoj občini!

Nadopunjak. Jučer dne 16. t. mj. sastalo se u gradu Pazinu novoizabrano občinsko zastupstvo, da izabere načelnika i savjetnike. Kako nas je brzojav jučer o podne obaviestio, bijaše izabran *jednoglasno* načelnikom g. dr. *Dinko Trinajstić*, odvjetnik u Paziuu.

Očekujuć pobližih viesti o tom prvom i važnom koraku onog rodoljubnog zastupstva čestitamo i ovim putem najsrdačnije svemu našemu puku one prostrane občinu, sviestnomu zastupstvu i velevriednomu g. načelniku!

Naknadno doznajemo iz talijanskih listova, da su pazinske gospodje u znak žalosti radi tog izbora stavila na rukave crne vrpce, krnjeli i šarenjaci zatvoriše dućane te staviše napise: „*radi gradjanske tuge*". Svjetina da je gradom pjevala izazivajuće talijanske pjesme.

Neka, neka, će njim to ben pasat — rekli bi naši „Franina i Jurina". —

K pogrebu našeg nezaboravnog druga i prijatelja blagopokojnog g. dra. A. Dukića, imademo još dodati, da bijahu položena na lies pokojnika još dva vienca sa sljedećimi napisi:

„*Milomu rodu — rod u Kastvu*" i „*Dragomu šurjaku — Blandina Pajkurić*".

U sriedu dne 9. t. mj. bijahu obdržavane za pokojnika u Kastvu svečane zadušnice a prošloga četvrtka u Voloskom.

Vriedni starac i otac milog nam pokojnika darovao je prigodom smrti svog ljubimca 25 forinti „Bratovščini hrvatskih ljudi" a 25 for. družbi sv. Cirila i Metoda za Istru.

Brzojavnih i pismenih sažalnica primio je mnogo otac a još više obitelj Pajkurić, napose gdja udova Dukić.

I občinsko zastupstvo u gradu Kastvu dalo je odušku bolnomu srcu i javnoj sjednici spomenuv se dičnog pokojnika vrlo laskavim načinom.

Pismo presv g. Andrije Šterka biskupa u Krku g. Antunu Dukiću u Kastvu. Presvj. gosp. biskup krčki upravio je na čestitog starca g. Antuna *Dukića* prigodom smrti njegovog sina, nezaboravnog dra. Antuna sljedeće pismo puno ljubavi i sućuti:

„Mili Bog tješio i krepio vriednog starca i oca u neizmjernaj njegovoj žalosti. Dobri Tone! Uzdignite srce Vaše prama nebu, odkud se jedino može ufati ljeka Vašoj dubokoj rani.

U ovom tjednu misiti ću za pokojnoga, da mu dobri Bog podieli pokoj vječni i raj nebeski. Amen!

Ovo sućutno pismo djelovalo je bez dvojbe kano pravi melem na ranjeno srce starca otca.

Iz Kastva pišu nam 15. t. m. Presvj. g. O. Simun Milinović prabiskup barski piše staromu g. Dukiću: „Primite moje najiskrenije i najdublje sažalovanje rad prerane smrti Vašega slavnoga sina, velikog rodoljuba i moga dobroga znanca i prijatelja dr. Antuna. Bog mu vječni pokoj podielio!

Dva koncerta Slavjanskoga. U ponedeljak i utorak na večer dao je ovdje gosp. *Dimitrij Slavjanski Agrenjev* sa svojim glasovitim zborom dva koncerta u kazalištu „Politeama Rossetti". Prve večeri bijaše kazalište srednje ruke posjećeno. Bijaše tuj samo naše občinstvo. Nekoji talijanski listovi agitirali su proti posjetu koncerta. Zbor je pjevao savršeno; pljeskalo se i odobravalo silno.

Druge večeri bijaše našega pučanstva veliko množtvo u kazalištu. Divnom pjevanju odobravalo se još većma. Oduševljenje vladalo je u kazalištu neopisivo. Gosp. Slavjanski dobio je srebrni vienac sa trobojnom vrpcom sa napisom: „Tršćanski Slaveni — Dmitriju Slavjanskomu".

G. Slavjanski il njegov agent ignorirao je i ovaj put posve slovenske i hrvatske časopise grada Trsta. Programi ulaznice itd. bijahu jedino talijanske. Žalimo takovo postupanje, uzprkos tomu je jedino naše pučanstvo napunilo kazalište.

Zamjenikom pok. dra. Dukića, bivšega odvjetnika u Voloskom, imenovala je odvjetnička komora u Tratu g. dra. *Andrija Stangera*, odvjetnika u istom mjestu.

Crtice o netom minulih občinskih izborih u Pazinu. U jednoj od tolikih poreznih občina glasovali su su uz neznatne iznimke svi občinari sa hrvatskimi glasovnicami. Uztegli se od glasovanja 3—4 plašivice. Kad su za to doznala domaća djeca, pošla su zvonit u ono zvono, kojim se najvještá smrt vjernika.

Prolaznici zapitali su začudjeni dječake, tko je to umro, da mu toliko zvone? Na to odgovoriše veselo dječaci, da je umro taj i taj, navedši pri tom imena onih občinara, koji nisu pošli glasovati.

Domaći svećenik, doznav za tu dosjetljivu šalu djece, pošalje podžupa, da djecu potjera, što je on i učinio, dignuv ujedno konop zvona na krov crkve. Nu djeca se opet nakupiše okolo crkve, skinuše konop i neprestaše zvoniti dok neodzvoniše svim onim, koji su se, ino s kojeg obzira, od izbora uztegnuli.

U izbornoj dvorani u Pazinu sakupilo se oko 100 birača. Stari jedan birač kmet malko naglub čeka, da bude pozvan pak da glasuje. K njemu pristupi poznati smutljivac i mešetar za talijanske glasove, ter mu poče na uho šaptati nagovarajuć ga, da mu izruči hrvatsku glasovnicu, a on da će dati njemu talijansku, a povrh toga 3—4 for. i da može ići odmah k njemu badava jesti i piti; da kako bi on mogao glasovati sa šćavi, koji bi htjeli izručiti puk pod Hrvatsku, gdje da se plaća porez na žene, kokoše itd. Naš kmet poštenjak slušao s početka mirno drzovita krnjela, al mu napokon dodijalo, pak da se rieši gospodskog fakina, zakrči mu dalnje nagovaranje glasno sljedećimi riečmi: „*Ah, dragi vi, ča mi toliko pušete v uši, pušite mi raje malo v r . . .!* Suvišno je spominjati kako se je bezobrazni krnjel zasramljen tiho, tiho udaljio od čestitoga i odrešitoga kmeta.

Glasovi o budućem državnom nadodvjetniku u Trstu. Ovdašnja „Edinost“ br. 4. od 8. t. mj. donosi viest kako se po Trstu govori, da će biti imenovan državnim nadodvjetnikom u Trstu predsjednik okružnoga suda u Celju savjetnik g. Gertscher (Grčar). Ako se obistini taj glas — primjećuje „Edinost“ biti će na korist justičnoj upravi i praksi.

Vižinada — porečka biskupija. Naši narodni protivnici postali su veoma osjetljivi. Doduše to je liepo, kad se o istini radi — jer istina Boga hvali, nu nekojim zandara istina kao vragu tamjan kad nije na njihovu korist, pa dignu nebo i zemlju, da protivno dokažu. Toga se sredstva latiše i naši vižinadski *latini*, kad su pročitali naš dopis u dičnoj „*Našoj Slogi*“ br. 48. pr. novembra. — Videći naš župe-upravitelj *Pellerin*, — talijanski podanik — da njegove mane po drugi put u javnost dolaze. pozvao si je na obranu svojeg zemljaka i molio ga, da mu na pomoć priskoči. Taj delija dade se odmah na junački posao; pa evo ti ga jedne nedjelje pred crkvom hvatati i nagovarati neizkusan puk da s njim u župnički ured podje. Nalovio je jednu desetoricu Talijana iz gradića, jednoga šarenjaka iz Ferencih i tri naša seljaka. Svi se zajedno upute i podjn na opredieljeno mjesto, bez da bi ikoji znao zašto ni pošto. Predstave se g. *Pellerinu* i duboko mu se poklone, a gončin progovori u par riečі, da su došli prosvjedovati proti dopisu, što ga je donjela „Naša Sloga“, te da mu izrazuju svoje najveće pouzdanje u ime svijuh župljana. Dakako, da su se svi grohotom nasmijali čim su iz kuće izašli, jer nikomu nebijaše poznato, što je „N. Sl.“ javila. To je bila „*spontanea dimonstrazione*“! Drugi dan potrčala su dvojica u Poreč, da pred biskupom istu komediju odigraju, i da mu opiše *Pellerina* (amato pastore) kao pravog mučenika svojeg zvanja; te ga zamoliše, da im ga iz Vižinade nedigne. Mi smo dakako bili opisani kao najveći klevetnici. Mi na laž nismo naviknuti, jer nam je laž mrzka. — Mi smo pripravni u velikom broju sa svečanom prisegom potvrditi što smo izjavili; dapače mirnom savjestju dodajemo još sljedeće istinite činjenice:

1. Po običaju držala se je procesija na dan sv. *Marka* prošle godine kroz sv. Lovreč, sv. Anu, na Božje polje. Put je dalek, a puk je polagano hodio, Pellerinu se je jako žurilo, zato digne glas i talijanski opsovao narod, a taj uvriedjen ga zapusti, a on se vrati u Vižinadu samo crkvenimi poslužnici.

2. Andjeo Marković imao je pogreb prošle godine na 10 julija. Pošto ima obitelj Marković svoj grob već od 50 godina, zahtjevao je, da se blagoslovi i mrtvac u nj pokopa. Tomu se je *Pellerin* iz političkih uzroka suprotivio, da svojim sumišljenikom ugodi.

3. Kod svake procesije na Božje polje pjeva se: „Libera me domine“; tako čine Kaštelirci, Labinčani, i Novovačani; a to je naš *Pellerin* u svojoj revnosti ukinuo na veliku žalost puka.

4. Trideset je prošlo godina, da ima Božje polje svojega zvonara, koji nam je u jutro, o podne i večer zvonio da Kraljicu nebesku pozdravimo i svojih se pokojnih domislimo. Zvonar primao je od crkvene uprave za taj trud svake godine malenu plaćicu; a tu mu je naš nepristrani *Pellerin* iz poznatih uzroka obustavio; zato je zvono umuklo od sv. Marka do Velike Gospe.

5. Našimi kapelani se gosp. *Pellerin* slaže dok ne zahtjevaju svoja prava — a u protivnom slučaju jaoh ti ga njima — tužba na sve strane!

Oslanjajući se na ove i druge uzroke, što ih sada nemarimo navesti, mi neimamo nikakvog povjerenja u našeg župe-upravitelja *Pellerina* i želimo, da nam se zamjeni drugim, nepristranim i revnim dušobrižnikom i nadamo se, da će nam presvj. biskup ipak zadovoljiti, kao što je to od nas poslanoj mu deputaciji obećao.

TOČNO. *Seljaci župe žminjske.*

Talijanski izgradnik odsudjen. Proti dvojezičnim tabelam demonstrirao je u Kopru dne 24. oktobra 1894. na osobiti način neki Giuseppe Marsich iz Kopra vičuć koliko ga je grlo nosilo rečenoga dana po koparskih ulicah: „*van sa Hrvati, van s njimi, doli sa hrvatskimi napisi!*“ Taj delija napao je i naše djake na koparskom učiteljišću. Radi tog junačtva bijaše Marsich dne 14. t. mj. od zemaljskoga suda u Trstu odsudjen na mjesec dana stroga zatvora, te mora da plati jednomu djaku for. 5 i nositi mu je sve parničke troškove.

Dielitba občine Pazin! Naši narodni protivnici potučeni kod bilo kojih občinskih izbora, potraže odmak lieka, kako bi nam se osvetili il svoj poraz oslabili. Gdje nemogu u občini zakonitim putem predobiti, tuj stvaraju upravna vieća ili predlažu dielitbu občine. Tako su došli na ovakvu misao i sada poslije poraza u Pazinu.

Zemaljski odbor u Poreču predložio je saboru naime zakonsku osnovu o dielitbi mjestne občine Pazin u 6 občina i to: 1. Pazin sa starim Pazinom; 2. Novaki sa Cerovljem, Previžom, Gologoricom, Zarečjem, Brtoniglom i Grdoselom; 3. Lindar; 4. Trviž sa Kaščergom, Zamaskom, Bermom i Keršiklom; 5. Gračišće sa Škopljakom i 6. Pićan sa Tupljakom, Grobnikom i Kerbunami.

Koliko gracije božje i koliko prazne slame! Tu osnovu dobili su svi zem. zastupnici, ali nije došla na razpravu.

„Posujilnica i hranilnica“ u Podgradu. Od tamo piše nam prijatelj, da napokon tamošnje novoustrojeno novčano družtvo „Posujilnica i hranilnica“ registrirano kod trgovačko-pomorskog suda u Trstu. U ravnateljstvo bijahu izabrana sljedeća gospoda: *Ante Rogač* ravnatelj, dr. *Josip Šebesta*, zamjenik istoga, *Slavoj Jenko Ante Štemberger* i *A. Stanić* članom odbora.

Posujilnica i hranilnica započeti će do mala svoje djelovanje, koje će biti bez dvojbe blagonosno za ovaj siromašni a čestiti puk, koji neće stalno svojim dobročiniteljem nikada ostati dužan zahvalu.

Ženska podružnica druž. sv. Cirila i Metoda u Kastvu primila nadalje od jedne članice za zaspanu zornicu 10 nč. globe i od gdjice Ljubice Jelušić u Kastvu članarinu god. 1895. sa 1 for. — „Vatrogasno družtvo“ ovdje obstoji i nadalje do sprovidjenja.

Družtvo „Pučka knjiga“ u Zadru, kojoj je plemenita zadaća, da u puku širi čudorednu i gospodarstvenu narodnu prosvjetu, stupa sretno u četvrtu godinu života.

Dne 9. siečnja bila je obća sjednica rečenog družtva, na kojoj je jednoglasno izabrano upraviteljstvo sastavljeno od sliedeće gospode: predsjednik Vicko prof. Danilo, podpredsjednik Petar dr. Klaić, većnici N. prof. Batistić, J. prof. Carić, dr. A. prof. Katalinić i A. prof. Nimira. Bivši revni tajnik E. M. Vusio zahvalio se je na časti, a mjesto njega bi jednoglasno imenovan tajnikom i urednikom naš domorodac mladi pjesnik i književnik R. Katalinić Jeretov.

Ovom prilikom preporučamo svakomu, komu na srcu leži dobrobit i napredak hrvatskoga naroda, da se upiše u spomenuto družtvo. Članovi družtva jesu: utemeljitelji, koji na jedan put, ili na rokove kroz jednu godinu izplate 6 for., a pribrojnici, koji od godine do godine plaćaju 60 nvč. Občine, udružbe i javni zavodi postaju utemeljitelji izplatom od 10 for. u jedan put. Dojedan član može se upisati na jedan ili više doprinesaka. Utemeljitelji dok živu, a pribrojnici za godinu pribrojbe, imadu pravo dobivati mukte po jedan iztisak knjižica izdanih po družtvu; ili po više iztisaka sa višim doprineskom. Družtvo izdaje na godinu najmanje četiri a po mogućnosti do 6 i više knjiga.

Razpis natječaja. „Pučka knjiga“ u Zadru razpisuje nagradu od 15 for. za knjižicu čudorednog ili gospodarstvenog sadržaja od 32—64 stranice običajnog formata knjižica „Pučke knjige“. Rok traje do konca veljače t. g. Uprava moli, da i ostale hrvatske novine prenesu tu objavu.

Govor Evgenija Kumičića, zastupnika naroda u proračunskoj razpravi hrvatskoga sabora dne 19. prosinca 1894. (Po stenografskih bilježkah) Zagreb 1895.

Listnica uredničtva.

G. dopisniku Vrbnik: Neće nam se dirati u ono škakljivo pitanje, da nebuknu opet tamo strasti. Presvietli će znati što mu je činiti; pri-

Pomada „Phönix,

na zdravstvenoj izložbi u Stuttgartu god. 1890. *odlikovana* jest uslied liečničkih izvida i kroz tisuću zahvalnica priznato jedino postojeće u listini realno i neškodljivo sredstvo, kojim se koa gospodja i gospode pana i bujna kosa postizava te izpadanje vlasi i drugo od rasloje. Uporabljenjem iste pomalo postizavaju još sasma mladi gospodičići čvrste brkove. Jamči se za uspjeho i neškodljivost. Kutijica 80 novč., sa poštom (douzećem ili uz gotov novac) 90 novčića.

K. HOPPE, Beč, XIV., Hütteldorferstrasse 81.

Otvorenje novog
svratišta i restauracije
„Al Moncenisio“
broj 1.
Piazza delle Legna i via Torrente 5

Podpisani preporuča slavnome putujućemu občinstvu svoje podpanoma novo saziđano i elegantno uredjeno svratište uz umjerene ciene i točnu podvorbu.

Sa štovanjem

A. Tuzzi.

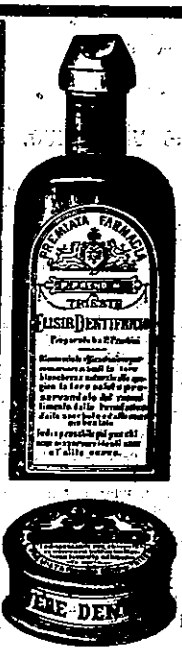

Odlikovana
ljekarna PRENDINI
u Trstu.

Želite li sačuvati si zdrave liepe zube te čisti dah?

Uporabljujte Zubni prašak i ELIKSIR.

Prvi čisti zube bez da ih ozleđuje.

Drugi pako očuva ih od pocrnjenja i neugodna vonja.

Zubni prašak stoji 50 novč.

Zubni eliksir stoji 60 novč.

Prodaje se u ljekarni PRENDINI i u boljih ljekarnah svakoga mjesta.

Kokoše zriele za nošenje jaja, te u zgodno vrieme marljive kvočke, veliko for. 3; velika kano snieg biela guska, težka okolo 7—8 funata, for. 3; 3 tusta pileta for. 3; 4½ kila svieżeg masla za dvorski stol for. 4.50 10—1

M. Feuer,

Zavod perjadi, Buczacz 23, Galicija.

I., Singerstrasse 15, Dunaj.

J. PSERHOFERJA

lekarna „Zum goldenen Reichsapfel“.

Kričistilne krogljice, proj imenovane **univerzalne krogljice** zaslužijo to ime po vsej pravici, kajti v resnici je mnogo bolesnikij pri katerih so te krogljice pokazale svoj izvraten učinek.

Že več desetletij so te krogljice povsod razširjene in malo družin utegne se najti, v katerih bi pogrešali malo zaloge tega izvrstnega domačega sredstva.

Vsi zdravniki so priporočali in priporočajo te krogljice kot domače sredstvo, posebno pa proti boleznim po **slabi prebavi** in **zabasanju.**

To krogljice stanejo: **1 škatljica z 25 krogljicami 21 nč., jeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 5 nč.,** pri nefrankovani pošiljatvi **1 gld. 10 nč.** — Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek kroglje 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 50 nč., 3 zavitki 3 gld. 35 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 20 nč., 10 zavitkov 9 gld. 20 nč. — (Manj kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva „J. Pserhoferjeva kričistilna krogljica“ in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis **J. Pserhofer v rudečih** pismenih, katerega je videti na navodilo za porabo.

Balzam za ozebline *J. Pserhoferov,* 1 posodica 40 nč., proste poštnine 65 nč.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.

Amerik. mazilo za trganje, 1 posodica 1 gld. 20 nvč.

Prah proti potenju nog, 1 škatljica 50 nč., poštnine prosto 75 nč.

Balzam za goltanec, 1 steklo 40 nč., poštnine prosto 65 nč.

Živiljenska esenca (Praške kapljice) 1 steklenička 22 nč.

Angleški balzam, 1 steklenica 50 nč.

Fijakerski prsni prašek, poštnine prosto 60 n.

Tanokininska pomada *J. Pserhoferjeva,* pospešuje rast las, 1 škatljica 2 gld.

Univerzalni plaster *prof. Steudela,* posodica 50 nč., pošt. prosto 75 nč.

Univerzalna čistilna sol *dr. W. Sullivka* domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 ravitelj 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vsih svetovnih čenopisih oznanjene; in se na zahtevanje točno in v ceno predrbljivo tudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanja po pošti** vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati. Tvrđka narodila tudi po poštnemi povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštni nakaznici stane porto dosti manj kakor po povzetju.

Odgovorni urednik Mate Mandić

Tiskara Dolenc.

Broj 4. U Trstu 24. jenara 1895. Godina XX

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na [illegible] arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for. za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Narode!

Obstanak Tvoj od tisuću i više godina u ovoj zemlji, nije skoro drugo nego muka i nevolja.

Tvoje su ruke, narode mili, i znoj Tvoga lica po dva puta oživili Istru, kad su ju objestni joj njegda gospodari, pak svakojake kužne boli bile opustile tako, da u mnogo kraja od zla zraka ni ptica nebi bila preletila.

Dok su se mogućnici svieta prepirali čija da bude ova znamenita krajina, Ti si ju osvajao mirnim trudom obradjujuć zemlju, obnavljajuć gradove svojom junačkom krvlju, darivajuć sam sebe i u službe mljetačkih galija i u čete kraljevskih vojska.

Tvoji naučnici pred više od pet sto godina pisali su ovim jezikom hrvatskim iliti slovinskim, svete knjige Tvojih naučnika čitale su se na daleko, u Tebi se je porodilo bilo osvjedočenje Tvoje moći, i nastala je vjera, da su ovaj Divić, pod kojega zidinami Ti mi ovo proglasujemo, u jednu noć sagradile vile od Tvojega slavnoga naroda!

Još nije ni sto godina, da se je našao pošten i plemenit Talijan, koj je Istrijancu Voltiću iz Tinjana dao trošak, da napiše knjigu, iz koje bi se Talijani učili našemu jeziku.

Toliko je od prilike godina, što je Tvoj kralj izdao zapovjed, da Ti se napiše nova molitvena knjiga u Tvojem jeziku.

Tek je osamdeset godina, što je drugi Istranin napisao knjigu „za Hervate rječkoga i istrijanskoga Primorja“. A danas?

Danas, kad imamo za svu Austriju zakone, koji su njezini temelji, zakone za sve narode, da je svakomu jeziku jednaka pravica u školah, uredih i u svem javnom životu; danas, kad nas je u Istri još velika većina hrvatskoga iliti slovinskoga roda, gospodujuća stranka hoće, da milom ili silom posve potalijani ovu pokrajinu.

Od te njezine poglavite misli trpi vàs napredak zemlje. Iste gospodarstvene ustanove podredjuje svojim stranačkim političkim svrham.

Na sramotu vieka, u kojem živemo, mnogo naroda neima ni danas pitke vode, i djeca i odrasli, navlastito slovinskoga roda, pogibaju od te nevolje; pače na sramotu naše pokrajinske uprave, isto siromašnije stanovničtvo Poreča, tobože glavnoga grada, prisiljeno je prati i kuhati vodom iz lokve, kakovu bi se u sretnijih zemljah grustilo dati blagu, a hiljadami novca sazidano kazalište ili teatar stoji većinom zatvoreno.

Kroz desetke godina stoje na papiru svakojaki računi i nacrti o cestah i putevih, koji, da se izgrade, bili bi pravi blagoslov za razne krajeve ove pokrajine. —

Neda nam se ni najmanjih škola, ni ondje, gdje jih je krvava potreba. Sedamnajst tisuća djece našega jezika neima još kamo ni komu u školu. Mladeži našoj, ako se uči škole u svojem jeziku, neda se nikakve pomoći. Zaklade bratovšćina, ako i pripadaju čisto hrvatskim selom, troše se mnogokrat za talijanske škole, a uza to rugaju nam se, da smo siromašni i neuki.

Plaćamo prinose za škole, kao i naši zemljaci drugog jezika, a neimamo jih, i kaže nam se, neka jih podižemo sami.

Našemu poglavitomu prirodu, to jest vinu, nije se znalo pribaviti poznanstva i velike prodaje u gornjih stranah države, a one redke naše, koji bi to htjeli, baca se pred narodom u omražaj, kleveta jih se pred oblastima.

Mi smo, narode, Tvoji zastupnici, radi Tvojega i našeg obraza, a da zapriečimo veće zlo, bili prisiljeni pred malo dana ostaviti Poreč, kamo smo po previšnjoj odredbi bili pozvani, da viećamo o potrebah zemlje. Objestna rulja nepoštuje više nepovriedive osobe zastupnika naroda, vriedja njih i narod nečuvenim načinom.

Vladajuća se je stranka zavjerila, da u ovoj zemlji izbriše našoj narodnosti svaki trag, ter se protivi istim odredbam vlasti, ako idu na to, da se izvanjskim načinom pokaže jednakopravo našega jezika sa jezikom talijanskim.

Ta je stranka u saboru pokrajinskom u Poreču dne 12. jenara predložila, a dne 14. istog mjeseca poprimila jednoglasnu odluku, da se u saboru našim jezikom nesmije razpravljati, niti što pitati, niti predlagati.

Cesarsko-kraljevska vlada našla se je napokon prisiljena, da zatvori sabor, koj takovim načinom krši slobodu naroda, i koj bez nas zastupa samo manji diel stanovničtva Istre.

Navrh svih Tvojih muka postavljena je onom odlukom trnova kruna na Tvoju glavu, izmučeni narode! Jer doisto, ako Ti na usta naša ne dozvoljuju već ni pitati, ni predlagati, tko će razuman vjerovati, da bi Ti štogodar dali?

Držali smo se dužni objaviti toliko u tvrdoj vjeri, da ni bolji diel talijanskoga puka ove pokrajine neće odobriti takovo stanje i takov postupak proti pravicam našega hrvatskoga ili slovinskoga jezika, koje su sadržane u temeljnih zakonih države, i proti pravo razumljenom napredku naroda.

Mi talijanskomu dielu puka u Istri neotimamo ništa. Mi hoćemo jednaka prava jezika jednoga i drugoga, koj se po Istri govori. Mi hoćemo da i državne i zemaljske vlasti tu ravnopravnost pokažu činom.

Mi hoćemo napredka u gospodarstvenih pitanjih, da nam narod lagljе prožive.

Mi duboko žalimo, da zemaljski kapetan ovo zadnje doba gubi vrieme u proteste proti odredbam državnih vlasti, koje se i nas tiču, a proti kojim je on, namjesto da se bavi težkimi pitanji našega gospodarstvenoga preporoda i duševnoga napredka.

Dok jedna politička stranka naše pokrajine, koja je do sada imala u rukuh sukno i škare, i mogla mnogo dobra učiniti, svojim ponašanjem škodi interesom zemlje, gine nam narod u pojedinih selih od ljute nevolje.

Nemoguće nam bijaše ljetos, kako smo rekli, u saboru razpravljati. Javljamo Ti se zato ovim načinom i ovim prosvjedom od naše strane, da znadeš u priliki, gdje imaš tražiti svoje prijatelje a gdje neprijatelje.

Naša je tvrda vjera, da će i za Istru nastati bolji dani, ali to samo neslomivom Tvojom voljom, i ako nitko od Vas Vašega bistroga razuma nebudete više dali zaslieplјivati pustimi, nikad neizpunjenimi obećanji.

Braneći svoj narodni obstanak na obalah jadranskoga mora, uvjereni smo, da to činimo i na korist slavno vladajuće kuće Habsburga, pod čijom krunom želimo živjeti u što tiesnijoj svezi sa našom jednokrvnom braćom Hrvati i Slovenci.

Tko ima priliku protumači ovu našu izjavu našim zemljakom drugoga jezika. Pravednost za njih uz pravednost za nas naći će u nas uviek tople zagovornike. To smo mi i dosad činom dokazali. Naše je sveto načelo: ljubiti i braniti svoje a poštovati tudje.

Dano iz naše skupštine.

U PULI, dne 17. jenara 1895.

Tvoji zastupnici:

Fran Flego, Slavoj Jenko, dr. Matko Laginja, Matko Mandić, Dinko Seršić, Vjekoslav Spinčić, dr. Andrija Stanger, dr. Fran Volarić.

K zasjedanju istarskoga sabora

jenara 1895.

Pod ovim naslovom smo već put priobćili mnogo toga, što na ovogodišnje saborovanje spada. Danas nadaljujemo u priobćivanju crtica odnosećih se na to, popunjujuć što smo već donieli, ili donašajuć novih viesti.

U svojoj sjednici 9. jenara je saborska većina istarskoga sabora odlučila, da imade postupati *energično* nesamo proti c. kr. vladi, nego i proti njezinim „protivnikom". Ti „protivnici" saborske većine istarskoga sabora su zastupnici hrvatskoga i slovenskoga naroda Istre, koji zastupaju veliku većinu stanovničtva Istre. Latinska gospoda zastupnici su dakle odlučili postupati *energično* proti hrvatskoj i slovenskoj gospodi zastupnikom i proti c. kr. vladi.

Svoju *energiju* proti c. kr. vladi pokazali su u prvoj sjednici tim, da su izašli i dovikivali „non vogliamo saluti dall i. r. governo" (nećemo pozdrava od c. k. vlade) kad je povjerenik c. k. vlade ustao, da u ime iste vlade pozdravi sabor.

* * *

Zemaljski kapetan vit. dr. Mate Campitelli, imenovan na predlog c. kr. vlade, držao je svoj nastupni govor kod otvorenja zasjedanja saborskoga ove godine samo talijanskim jezikom. U hrvatskom jeziku, u jeziku većine pučanstva Istre, nije kapetan progovorio nit rieči. U tom jeziku nije nit pozvao zastupnike hrvatskoga i slovenskoga naroda Istre, da uzkliknu Njeg. Veličanstvu našemu cesaru i kralju.

* * *

List „Il Piccolo" od 15. jenara t. g. donesao je viest, koju ovim u doslovnom prevodu donosimo: „Pripovjedalo se je sinoć, da je vladin povjerenik u istarskom saboru bio brzojavio njeg. preuzv. gosp. namjestniku sadržaj predloga sabora, pitajuć ga, da li ima zaključiti zasjedanje. Gospodin namjestnik odgovorio je telegrafično da ne. Uru iza toga došla mu je brzojavka, da bijaše sabor u Poreču zaključen. Ovu viest imali smo iz najbojega izvora, ipak ju priobćujemo sa svom riservom."

Mi nećemo razglabati ove viesti. Primjećujemo samo, da je vladin povjerenik dne 14. jenara proglasio saborsko zasjedanje zaključenim, i to po „Previšnjem" nalogu, dakle po nalogu Nj. Veličanstva našega cesara i kralja.

* * *

Novine svih političkih stranaka donašale su viesti iz istarskoga sabora. S tim, da su i zašto su zastupnici velike većine stanovničtva Istre zapustili Poreč, malo su se ili ništa bavile; tim više o prizorih u saboru i izvan njega, izmedju saborske većine i c. kr. vlade, odnosno i občinstva. Neke novine su o tom i svoju rekle.

Koliko je koj list više židovski, toliko je više nastojao opravdat članove saborske većine, tako da se je i tom prilikom vidilo da su židovi najbolji prijatelji naših Latina. Dopisnik takovoga jednoga židovskoga lista bečkoga, bio je prošlih dana i u Piranu. Razgovarao je s nekim mladim Pirancem, koj ga je gradom pratio. Piranac je dopisniku pripovjedao kakov je dr. Rizzi veliki diplomat, i kako govori dr. Bartoli. Taj dopisnik, koj je bio u Piranu i razgovarao s Pirancem, pisati će, da je bio u Istri, na licu mjesta, opisivati će što je i kako je, protegnuti sve od Pirana na cielu Istru. List će mu vjerovati. Tako i čitatelji i u obće cielo židovsko občinstvo i svi njegovi prijatelji. Slično bit će i sa dogodjaji u Poreču.

Priznajemo pak, da su gospoda Latini sa svojim postupkom iznenadili toliko, bar za prvi hip, i svoje najbolje prijatelje i zagovornike, da su ovi morali posve odsudit postupak onih.

„Neue Freie Presse" je jedan od onih listova, koji uvjek i u svakoj prilici Talijane Istre zagovara. U svom broju od 15. jenara imao je viest, u kojoj veli, da je zaključenje istarskoga sabora posve opravdano; da su to Talijani prouzrokovali svojim postupkom; da su Talijani pokazali svojim postupkom „ludost i bezmjernost", koja će jim jako škoditi. U ostalom taj prijatelj Talijana negovori mnogo o posliednjih junačtvih Talijana, najbolji dokaz da ih neodobrava.

Polusložbeni list „Fremdenblatt", list ministarstva izvanjskih posala, kori istarske Talijane radi njihovoga postupka. Talijani da svojim postupkom rade u prilog neprijatelja trosaveza. Tim jih dakako opominje, da budu pozorniji, da budu pametniji, jer jim nebijaše nikad tako povoljno, kako je za trajanja trojnoga saveza.

Također polusložbeni list „Presse" napisao je u br. od 16. t. m. uvodni članak koj kako valja označuje postupak gospode Latina. Medju ostalim kaže:

„Izzivajuća nakana postigla je svoj vrhunac predlogom zastupnika *Veniera*, da se naime promjeni saborski poslovnik u tom smislu, da ima biti razpravni jezik *isključivo talijanski*, te da se imadu stavljati predlozi i interpelacije jedino u tom jeziku. U tom predlogu izražena je tako *brutalna težnja za tlačenjem slavenskoga pučanstva Istre*, da je težko i pomisliti, da se je tim predlogom ozbiljno mislilo. Promisliti valja samo to, da imade u Istri uz 118.000 Talijana, 140.000 Hrvata i 44.000 Slovenaca, da sačinjavaju dakle Talijani samo 39 postotaka, a Slaveni 61 postotaka pučanstva.

U ovom smislu kritizira službeni list bečke vlade obširno većinu u istarskom saboru.

Vidi se pako iz zaključka članka, da nepozna istarskih i u obće primorskih Talijana, i da se sa stanovitoga mjesta nastoji koliko je moguće ublažiti postupak Talijana. Uzalud je crnca prati — on nikad ne postade biel — al u nekih ljudih takov je vid, da nisu, da i crnce predstave bielimi, a drugih je, koji njim to vjeruju ili hoće da vjeruju. Najslieplji su oni, koji imajuć oči neće, da vide.

O zadnjih dogodjajih u našem saboru pisale su i ostale novine Austro-Ugarske i to svaka sa svojeg stanovišta, nu osim talijansko-liberalnih listova Primorja, neima jednog važnijeg lista, koji nebi bio odsudio nasilno postupanje talijanske gospode u našem saboru.

Slavenske novine odsudiše napose oštro to postupanje, a hrvatski i slovenski listovi, osobito opozicijonalni, osvrnuli se poduljimi članci na brutalnost naših narodnih protivnika u porečkom saboru.

Prostor lista nedopušća nam, da donesemo sve te izjave bratskih nam listova, nu biti će svakako još govora o dogodjajih od dne 10., 12. i 14. jenara 1895. u porečkom saboru i izvan njega, neka se sviet divi brutalnosti muževa, koji misle, da imadu u zakupu svu svietsku prosvjetu.

Istarsko vinarstvo.

III.

(Dalje.)

Ali to nas nesmije prestrašiti, jer imamo odavno dokaza, da oni ljudi mnoge i mnoge potrebe naše zemlje i ne razumiju pravo, ili neće da razumiju. Pak kada se protive i tomu, da mi u svojem jeziku, ovako, kako svi seljaci razumiju, razpravljamo svoje potrebe, onda se od njih može još manje očekivati, da će nam biti na ruku u stvarih, koje idu za tim, da se seljačkomu puku u Istri stvori bolji obstanak, da mu se olahkoti život.

Ta su gospoda tvrdila, da će naše vino u Italiju, kada bude snižena dacija na vino. Pak što se je dogodilo? Dok su talijanska vina kako voda poplavila gornje strane Austrije, oni nisu znali preporučiti ni naći načina, da po velikih gradovih Austrije i Ugarije, po Hrvatskoj i drugudа otvore skladišta istarskih vina.

Oni su u Trstu kupovali za razplod junce, kojim se je narod smijao.

Oni su na Učku bili dali za razplod jarulje, kojim se je narod smijao; i tako dalje.

Oni istarsku vinarsku zadrugu neće da poznaju, a ona kupuje u Istri i grožđje i vino i upoznaje s njim daleke krajeve naše države.

Trebalo je silnih nagovora od uplivnih vladinih ljudi, dok se je gospodarstveno vieće u Poreču, i u obće talijanski diel stanovničtva, odlučio na neki rad u pogledu vinske trgovine. Oni se ni sada nebi bili maknuli, da se od naše strane ništa nije učinilo. Izjavljeno je od vjerodostojne strane i bilo je neoporečeno u tršćanskih novinah, da je sam barun Plenker iz Trsta skočio u Poreč nagovarati gospodu, neka se za Boga maknu, da što učine.

Na to jedva sazvali su sastanak, kojemu su dali ime, da je „sastanak istarskih vinogradara" i sazvali su ga, ne možda u Pazin, središte naše vinske trgovine, nego u Trst; sazvali su koga su htjeli, i to 60 ljudi, od kojih da su došla 42.

To je bilo 28. decembra 1894. Od seljačke ruke nikoga, sve sama gospoda; od gospodarskih zadruga hrvatskoga i slovenskoga puka nikoga. Ni istarsku posujilnicu, koja danas od svoje zemlje (a tu ima i vinograda) plaća do 100 forinti poreza i pomaže istarske poljodjelce, nisu pozvali; ni istarsku vinarsku zadrugu, koja je prva dala početak udruživanju u Istri nisu pozvali, ni zastupnike naše u Beču nisu pozvali, da barem čuju, i da u prilici kod vlade zagovaraju, ako se što dobra misli. I oni taj sastanak zovu, da je sastanak „istarskih vinogradara"!

Zašto i kako je to učinjeno, koga se je htjelo izigrati, i kada će takov postupak svršiti, to će naš puk sve istinito doznati, kada dodje vrieme zato.

Uza sve to, mi nismo kao odbor gospodarstvenog vieća u Poreču; mi ćemo svečano pristati uz radnju, ako bude dobra i koristna; mi ćemo jim pokazati, da smo u tih stvarih pametniji od njih.

Koliko se znade, na onom sastanku očitovali su, da se nebi držale dražbe ili licitacije vina u Trstu svako toliko, nego da bi svako toliko (čini nam se svaka tri mjeseca) tamo bio „vinski sajam" tako, da se budu tamo pošiljali uzorci iliti muštre, kojih će vriednost potvrditi gospodarski zavod u Poreču, a koji bude htio kupiti, kupiti će po uzorcu iliti muštri, pak poć po ono vino u Istru, ili dati si ga poslati.

Naša misao je ova: Trst je velik trg, i tamo mora poći na veliko ili ništa. Bojimo se, da se na samu muštru neće tako lahko naći kupca, jer svejedno je nešto rizika, hoće li roba biti upravo onakova. Zato bismo mi bili prije za prvašnji način, to jest, da kupac vidi i okuša vino iz bačve, ne iz samoga uzorka. Zato su dražbe, kako su bile počele, pametnija stvar; samo bi vlada morala imati brigu, da se manjim vinogradarom olahkoti prevažanje vina i čekanje na kupovca. Nadamo se, da će i u tom pogledu biti nešto učinjeno, i ako bude, biti će po zagovoru i tumačenju od naše strane.

Kako rekosmo, mi ćemo sudjelovati pri svakoj stvari, koja bi mogla biti koristna, a sudjelovati ćemo, makar to i ne bilo po volji nekoj gospodi u Poreču, pak i proti njihovoj volji. To sve radi napredka ove zemlje, koja je naša domovina, i radi dokaza, da smo otvorili oči, i da nam baš u svemu netreba naočala iz Poreča, na koje se mnogokrat vidi crno ono, što je u istinu bielo, a zeleno, što je u istinu drugačije.

U zdravlju još ćemo se o tom pogoviti.

„Lutto cittadino"

posvećeno

stanovitim lakrdijašem.

Tako valja! . . . Svi u crno! . . .
Tuga vaša — radost naša,
Ko što j' doslie viekom bila
Radost vaša — tuga naša. . .

Svi u crno! . . . Vasioni
Za bol vašu sviet da znade,
Da vam lieči i ublaži
Ljute boli — težke jade.

Bože mili, veljeg čuda! . .
Što u crno rob vas zavi,
Kome nježna šaka vaša
Okovima ruke savi!

Al ste jadni, dok vas krije
Otaj „lutto cittadino"
Ublažit vas ovog puta,
Ni najbolje neće vino

Tako valja! — Svi u crno! . .
To vam bruće baš dolići:
Crno ruho — sarjest crna
To si dvoje lieno sliči. . . .

Pazin, na dan „lutta cittadina".

Emin.

Franina i Jurina

Fr. Biš virovâ, da sam si spensâ jenu lipu, kako bi se na sudu, na kase, i na drugeh oficijeh zadovoljilo u Istri Talijane i nas Hrvate i nebi više trebalo dvojezičnih tabel.

Jur. Da čujemo.

Fr. Naštampâ bi vero na tabelu gospodina ki sudi čoviku va kmetskoj sukńji.

Jur. Lipa je ta, ma za kasu?

Fr. Ta je još laglja; štampat kmeta ki broji beči i gospodina ki je potože.

* * *

Fr. Dobar dan kume Jure!

Jur. Bog daj zdravlje a kamo to?

Fr. A bogme sam htija poj viditi ono misto kade su pasanega lita bili ubili breka . Krnici.

Jur. A ki ti je to povida kume moj; pak znaš, da ga ni već onde, zaš su ga zakopali.

Fr. A znam da su, ma mi je stric povida, da je gospodar akuzâ onoga, ki mu ga je ubija. pak da se sada pravdaju.

Jur. Je, da, ma da nije ništa opravia. On je mislil, da njegov brek more slobodno hoditi po tujoj kampanji i da ga nijedan ne smije taknuti, zaš je gospodinov.

Fr. Ah, Bože pomozi! Ma ja sam čuja, da se je ta šior stija osvetiti s onim, ki mu ga je ubija, zaš da ni stija učiniti mu niku svedočnicu.

Jur. To sam i ja čuja, ma da je pak mora učiniti po zapovidi i poslati mu je u hižn.

Fr. Ah, Bože moj, ali to nije lipo!

* * *

Fr. Biš viroval, da ovega pusta neće bit plesa va Pazine.

Jur. Eh, jel to moguće?

Fr. Borme, da su se svi krnjeli i šarenjaki hitili va dešperiju.

Jur. Ter bi se mogli va vreće obuć, kako i stari židovi kada su pokoru delali i tugovali.

Fr. Bi reć, da su bili i do sada va vreći oni, ki su delali kod izbora račun bez oštara.

Različite viesti.

Promaknut na čast doktora prava. Ovih dana bijaše promaknut na čast doktora prava na sveučilišću u Beču kandidat odvjetničtva g. *Josip Abram*, u narodnih naših krugovih u Trstu vrlo obljubljeni i cienjeni rodoljub. Čestitamo srdačno mladomu doktoru i prijatelju!

† **Carlo Mosè.** Dne 23. t. mj. u jutro preminuo je nakon dulje i težke bolesti providjen sv. Otajstvi za umiruće, veleč. g. **Carlo Mosè** (starinom Možè), župnik kod sv. **Jakova** u Trstu. Pokojnik bijaše pobožan i darežljiv svećenik, ali u narodnom pogledu napram svojim župljanom Slovencem vrlo malo susretljiv. Žao nam je, što pokojnika dižu u deveto nebo tršćanski ultra-liberalni i židovski listovi.

Vječni mu pokoj!

O posliednjih dvih sjednicah istarskoga sabora nemožemo ni danas priobćiti pobliže izvieća, jer bijaše glasilo zemaljskoga odbora i saborske većine zaplienjeno, a drugoga izvora za sada neimamo. Pobrinuli smo se, da dobijemo bar odgovore vladinoga zastupnika u saboru na nekoje interpelacije, stavljene od naših zastupnika u lanjskom zasjedanju (o razpravnom jeziku u saboru, o imuniteti zastupnika itd.) i govore istoga zastupnika, kojimi je pobijao u III. sjednici predloge većine o dvojezičnih tablah, o listini porotnika i o razpravnom jeziku u saboru. U budućem broju nadamo se, da ćemo o svemu tomu naše čitatelje obširnije izviestiti.

Adresu na kralja. U dalmatinskom saboru podnesli su članovi stranke prava na razpravu osnovu adrese na kralja, kojom se moli ujedinjene Dalmacije sa materom zemljom — kraljevinom Hrvatskom. Do razprave o adresi nije došlo, jer je proti njoj glasovao sav sabor — isti narodnjaci — osim članova stranke prava i to gg. *Biankini*, *Ljubić*, *Paštrović*, *Mišetić*, *Šarić* i *Perić*.

Veliki ples. U subotu dne 26. t. mj. priredjuje naše „*Delalsko podporno društvo*" u velikom kazalištu „*Politeama Rossetti*" sjajan ples. Kod plesa svirati će vojnička glasba, a plesati će se medju ostalim i narodno „Kolo" u narodnih nošnjah.

Odsudjen demonstrant. Poznati talijanski agitator *A. Marsich*, koj je kolovodjom talijanaške strančice u občinskom zastupstvu u Pomjanu, bijaše odsudjen od tršćanskoga tribunala na jedan čedan zatvora radi demonstracijah, koje upriličiše u Kopru dne 23. oktobra p. g. proti dvojezičnim tabelam

Pazinski patentaši. Izbori su svršeni, pa njih već netreba. Koncem minule godine odreklo se 36 skovanih patentaša svojeg obrtnog lista. Onaj, koji je izumio taj način, da izkrivi obstojeći način izbora, doista bi prvi zaslužio, da ga se pozove na obtuženičku klupu. Nekoji od tih jadnih patentaša imali su ipak neprilika. Nisu platili poreza, pa je bila proti njima povedana ovrha. Kod nekih se nije našlo drugo, doli nešto ženine siromašćine, koja je bila zapljenjena. Govore da je bila pak stvar uredjena posriedovanjem Mraka.

Novi župnik. Kako čitamo u ovdašnjih listovih imenovan je župnikom kod sv. Antuna staroga u Trstu, veleč. g. A. Lupetina, župnik-dekan u Keršanu.

Občinski izbori u Cresu. Doznajemo zadnji hip iz one občine, da su tamo občinski izbori pred vrati, a da se ipak s hrvatske stranke nitko ni nemiče. Kad je tomu tako, što duboko žalimo, i što nesluži ni malo na čast tolikim rodoljubom na onom otoku i u onoj občini, tada pozivljemo sve one, koji su na to pozvani, da se bar zadnji čas maknu, da neostanu protivniku baš posve proste ruke i da ne bude tolike sramote s narodne strane.

Službeni izpravak. Dne 15. t. mj. donio je židovsko liberalni bečki list „*Neue Freie Presse*“ viest o istarskom saboru, kojom se je odsudjivalo saborsku većinu, što je tečajem onog kratkog zasjedanja izvrgla ruglu vladu i njezinoga zastupnika na istarskom saboru.

Na tu izjavu poslao je zemaljski kapetan i saborski predsjednik g. dr. *Mate Campitelli* rečenomu listu sliedeći službeni izpravak:

„Slavno uredničtvo!

Prosim to sl. uredničtvo, da izvoli izpraviti viest, priobćenu na 4. stranici br. 10918 lista „*Neue Freie Presse*“ od dne 15. t. mj. o istarskom saboru, u tom smislu, da nebijaše tečajem kratkog saborskog zasjedanja ove godine ruglu izvrgnuta niti vlada niti vladin zastupnik.

„Odgovara pako istini, da je morao ovaj posliednji, radi njegove nesposobnosti i radi posvemašnjeg nepoznavanja govorničtva, kojim je — dignuv glas preko svake mjere, uložio svoj prosvjed — izazvati smjeh u saboru, te ga je u istinu i izazvao; ali to se zaista nemože prispodobiti ruglu vladinoga zastupnika ili preziru državnih činovnika, kako bijaše uztvrdjeno u onoj viesti.

„I uzklici zastupnika: „*no! no!*“ nebijahu napereni proti vladinomu zastupniku, nego proti pojedinim njegovim izrazom.

Poreč, 17. jenara 1895.

Štovanjem

Dr. Campitelli,
zemaljski kapetan“.

Tako eto glasi taj tobožnji *izpravak*, koj u istinu nije ništa drugo, nego sjajno priznanje činjenica, navedenih u spomenutoj viesti, i nova poruga proti vladinomu zastupniku.

Medjutim g. kapetan zaboravio je izpraviti viesti razna neodlučnih novinah, koje su doniele točna izvješća o prostačkom postupanju saborske većine i galerije proti vladinomu zastupniku, izvješća naime, u kojih bijaše iztaknuta nepobitna činjenica, da se je vikalo vladinomu zastupniku: **van s njim i pereat!**

Il toga nije možda čuo g. kapetan? Ako nije, neka se popita o tom kod svojih viernih, koji su navedene poruge i uvriede izrekli.

U ostalom bečki liberalni list „*Neue Freie Presse*“, koji inače svuda i svagdje brani i zagovara istarske Talijane, pobija oštro gornji *izpravak* pitajuć g. kapetana: što je imala još učiniti saborska većina, a da tim izvrgne ruglu vladu i njezinoga zastupnika u istarskom saboru?

Na taj *izpravak* i odgovor bečkoga lista vratiti ćemo se još.

Ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Kastvu: Za prve žigice kupljene kod g. L. Jelušića sa napisom „*Bog i Hrvati*“ platili gg. R. J. iz Br., R. St., M. J., A. Sp. iz Br., M. Gr, Fr. D, I. C., i Vj. J. po 10 nč. ukupno 80 nč. na korist družbe.

Podgradska „Posojilnica in hranilnica“ započela je svoje djelovanje, te daje zajmove (posude) i prima novac u štedionicu. O tomu više drugi put.

Družtvo „Zora“ u Opatiji i družtvo „Bratimstvo“ u Voloskom priredjuju u sriedu dne 30. jenara 1895. u prostorijama „Zore“ u Opati, i zabavu s plesom, pjevanjem, predstavom, deklamacijom itd. Svirat će podpuna glasba pješadske pukovnije grof Jelačić br. 79. Ulaznina: za gospodu 2 krune, za gospodje i gospodjice 1 kruna po osobi. Početak točno u 8 sati na večer. Program dieliti će se na kasi. ODBOR.

Iz Lovrana pišu nam 20. t. mj. Onomadne sam Vam javio onaj „*fini*“ napadaj na našega zasluženoga načelnika g. *Turčić-a*, od „nevinoga“ starca, kako reče njegov branitelj, novostvoreni Talijan *Ptović*, g. *Gundenzia Zupar*. Stvar se je riešila ovih dana pred sudom na Voloskom, te je taj talijanski velikaš bio kažnjen sa 30 for. globe i na platež parničkih troškova. Vrlo hroma bijaše obrana kada se je htjelo predstaviti Zupara kao najnevinijeg čovjeka na svietu. Mi se ne veselimo tudjoj nesreći, poznajuć dobro onu; danas meni sutra tebi, već nam je drago u toliko, da će se valjda stati jednom na put gadnom zadirkivanju i uvredam sa strane gospode i naših šarenjaka, koji misle, da im je sve slobodno. *Kukuma.*

Iz Medulina pišu nam 20. t. mj. Javljeno Vam bijaše g. uredniče, da smo napokon i mi dobili toli željeni poštanski ured, za što se zauzeše toplo naši bližnji i daloji rodoljubi, kojim jesmo i ostati ćemo zahvalni. Ured bijaše porjeren našem čestitom rodoljubu i trgovcu Jakovu Kircu, koji je ovih dana položio u Trstu izpit za pošte meštra dobrim uspjehom, te upravlja sada posve sam s tim uredom.

Naše upravno vieće zahvalilo se je dičnim našim zastupnikom na carevinskom vieću, što se zauzeše vruće za otvorenje toga ureda.

Isto vieće izabralo je posebnu deputaciju, koja je bila na namjestničtvu u Trstu moliti, da nam se već jednom pošalje učitelja. Ona bijaše i kod presvj. g. biskupa moliti, da nam promjeni svećenika, jer je sa sadašnjim sko o sve nezadovoljno.

Na umirenje. U zadnjem broju velevriednoga ovdašnjega „*Slovanski Svet*“ 1894. ma tukuo je g. dr. T., da bi se imalo otvoriti hrvatsku gimnaziju u Puli nipošto u Pazinu, s čim su hrvatska stranka nipošto neslaže. Težnja naših prvaka bila je i biti će vazda ista, da se naime otvori hrvatska gimnazija u Pazinu. G. dr. *Trnoplesar* je onim natuknutjem izrazio jedino svoje mienje, s kojim se u ostalom nijedan od naših rodoljuba ne slaže.

Iz Liburnije: Njekoje talijanske novine donesle su ovih dana razpis natječaja za mjesto talijanskih učitelja u Lovranu i Opatiji. Ta me je viest ne malo iznenadila, tim više, što su mi tamošnji odnošaji skroz dobro poznati. Ne samo ja, neg i svaki drugi dobro zna, da u Liburniji nema talijanske narodnosti; kakav dotepanac, šarenjak ili zavedenjak, to su tamo takozvani Talijani. U samom mjestu Lovranu, koje svietom slovi kao gnjezdo talijanstva, gdje se rodiše današnji Talijani (!) *Zupari, Jeletići, Francerli* i drugi, neznaju stariji ljudi nit pisnut talijanski, a u okolici nit mladji nit stariji po gotovo ništa. Na toj našoj grudi zemlje, u toj našoj liepoj Liburniji, koju su nam u svoje vrieme i najradikalniji Talijani odstupili, pripoznat ju skroz hrvatskom, danas se tamo otvaraju talijanske škole, sije sjeme raznarodjenja u nevina djetinja srdca. Sve bi to nepravico prešutili, kad bi se barem u njekoliko zadovoljilo i našim potrebam. Tko se još živo ne sjeća koliko se radilo o otvorenju škole u Poljanah, koliko imadu djece škole u Rukavcu, Zametu i sv. Mateju, gdje dolazi preko 170 djece na jednoga učitelja, da i ne spominjemo druga mjesta?! Pa ipak se tamo škole ne otvaraju. U Lovranu nije nitko škole pitao, osim valjda poznatog poturice, već se je dapače sa svimi mogućimi silami upiralo, a još valjda i danas leži utok na upravnom sudu u Beču, pa ipak se gospoda žure otvorenjem natječaja? Pod krinkom patrijotizma dobace nam gospoda kakvu mrvicu, dočim drugi mastnije izjedu. Iz ovoga je razvidno, da gospoda na Voloskom odviše ljubakaju na Porečom, pa bi htjel, da bude vuk sit i koza ciela. Još nješto, da temeljitije dokažemo naše tvrdnje. Kad se otvori koji hrvatski razred, sistematizirat će se za cielo mjesto podučitelja ili podučiteljice, dočim za talijanske škole tih redova nije. Eto vam liepa primjera u Lovranu; tamo su iz hrvatske škole nikla tri talijanska razreda, dva učitelja trećeg, a jedan dapače drugog reda, dočim je hrvatska paralelka ostala potisnuta u kutu sa jednom podučiteljskom silom te svojim talijanskim ravnateljem. Tako ima naučitelj Talijan platno i škare. Ovdje mala opazka: Kad nemože jedan nadzornik naše naročnosti (?) nadzirati talijanskih škola, još je logičnije, da nit jedan ravnatelj Talijan ne može bit ravnateljem hrvatske škole, kako je to slučaj u Lovranu. Da je ravnatelj Grossman član talijanske stranke, ima osim sijaset drugih dokaza i taj, što je kupovao kod izbora glasove za onu stranku. Kako se pako u našem kotaru učitelji bagateliziraju, stvar je nevjerojatna; otvaraju se mjesta na mig kakovog šarenjaka; slučaj u Veprincu. Pozivlje se učitelje na odgovornost radi ludorija, dočim kad bi se ih moralo uzet u obranu proti gadnim insinuacijam talijanskih novina — svi šute! A učitelj nek trpi na ugledu! Kako se vidi nemamo ovdje ljudi, koji bi se oprli napravednim zahtjevom gosp. u Poreču. Kamo ćemo, ako podje ovako dalje!

Neka stoga svakoga rodoljuba ovo pazarenje sa našom narodnosti pobudi na obranu svoje narodne časti i ponosa.

U to ime pomozi Bog!

Prijatelj škole.

Opomena občinskoga poglavarstva u Poreču. Dne 22. t. mj. izdalo je glavarstvo grada Poreča po nalogu c. kr. poglavarstva u istom mjestu, opomenu i poziv na gradjane, kojim se jih opominje, da se ponašaju mirno i da se čuvaju svake dalnje demonstracije, kakvih bijaše osobito posliednjih dana proti pojedinim osobam, te zaključuje spomenom, da će politička oblast postupati eventualno proti izgrednikom sa svom strogošću.

Kako je razvidno iz ove suhoparne opomene, dodijali su napokon i političkoj oblasti u Poreču diviačkí izgredi porečke rulje.

Iz Berseča pišu nam 23. t. mj. Dne 1. t. mj. obdržala je naša čitaonica svoju glavnu skupštinu. Na istoj bijahu jednoglasnim zaključkom izabrani počastnimi članovi čitaonice u Berseču veleuč. gg. *Vjekoslav Spinčić* i dr. *Matko Laginja* radi njihovih velikih zasluga za hrvatski narod u Istri. Do sada naša čitaonica broji 4 počastna člana. Osim gore navedenih bijahu imenovani god. 1887. presvj. g. dr. Dinko Vitezić, velezaslužni bivši zastupnik na car. vieću i branitelj narodnih prava, te hvaljeni hrvatski književnik i zastupnik naroda veleuč. g. Eugen Kumičić, komu se je zabilježila u zapisnik svesrdna zahvala, što već osam godina čitaonici badava pošilja politički list stranke prava „Hrvatska“. Odobren bi stari odbor, i to za predsjednika g. Rajmund Jelušić, za tajnika g. Š. Frulić, a za blagajnika g. Niko Pajalić.

Odlučilo se je jeknoglasno nedržati više listove „il Pensiero Slavo“ i „Mladu Hrvatsku“ radi njihovog gnjusnog pisanja proti pravkom stranke prava i sijanja razdora izmedju Hrvata.

Odgoj naše djece. (Iz Pule 20. jen. 1895) Sa žalošću moram priznati g. uredniče, da je odgoj naše djece u ovom gradu na najnižem stupnju. Mi Hrvati, Slovenci, Česi itd. moramo slati našu djecu u talijanske ili njemačke škole ako hoćemo, da se bar čitati ili pisati — dakako u tudjem jeziku — nauče. Za više stotina naše djece neima baš nikakve pučke škole, te smo tako izručeni i što se odgoja naše djece tiče, na milost i nemilost Talijanom i Niemcem. Ali što se dogadja od one djece, koja polaze tudje škole? Dogadja se to, da Hrvat, Slovenac itd. odgoji diete u protinarodnom jeziku i duhu, te da se često isti roditelji sa vlastitom djecom razumiti nemogu. Roditelji Hrvati ili Slovenci, a djeca Talijani il šta drugo.

Ali i s vjerskog gledišta uživaju naša djeca slab odgoj. Grad Pula je sam po sebi pokvaren grad, te imadu i nevina djeca danomice priliku, da čuju grdne kletve i da vide što nebi smjela vidjeti. Tako je vrlo težko našim radnikom uzgojiti djecu u strogo vjerskom i čisto narodnom duhu.

Naši narodni prvaci ovdje zaduženi će Slavene Pule za vjekové, ako se ozbiljno zauzmu za čestit odgoj naše dječice, koja se danomice sve to više odnarodjuju i od strogo kršćanskih načela odalečuju.

Skrajno je za nas potrebna bar jedna hrvatska pučka škola, koja bi imala odgojiti Bogu poslušne stvorove, narodu vierne sinove i cesaru odane državljane.

Bez hrvatske pučke škole u gradu Puli padati ćemo sve to dublje u vjerskom i narodnom pogledu, a kad čovjek izgubi vjeru u svoga Stvoritelja i ljubav do svog naroda, on prestaje biti čestitim članom ljudskog družtva.

Radi toga molimo i uzklinjemo naše vodje, da se odlučno zauzmu za ustrojenje hrvatske pučke škole u gradu Puli, jer nam je ta potrebna koli svagdanji kruh i kao sliepcu božji vid. Na posao dakle prvaci naši, a sve što je poštena i čestita u našem gradu morati će, da Vas sliedi i podpomaže u svetom narodnom poduzetju.

Izbor občinskog odbora u Pazinu, kako već javismo, obavio se 16. t. mj. Novoizabrano zastupstvo sabralo se u podpunom broju, a predsjedno je, kao najstariji zastupnik g. Stjepan Nacinović Galerija i slobodni prostor dvorane bili su puni občinstva, većinom kmetova iz svih poreznih občina mjestne pazinske občine. Opazilo se i 4—5 gospodja i gospodjica pračenih od nekolicine svojih štovatelja. Postaviv na dnevni red izbor načelnika, bje jednoglasno prihvaćen predlog g. Antuna Ivića, da se uzklikom izabere za načelnika g. dra. Dinka Trinajstića. Pismeno se zatim glasovalo za devet većnika, te je prvi izašao izabranim za prvog većnika g. Antun Bertoša.

Položiv novoizabrani odbor propisano obećanje u ruke upravitelja c. kr. kot. poglavarstva, g. Šorli-a, kao vladinog predstavnika, zauze načelnik svoje mjesto. Zahvali se zastupstvu kratkim nagovorom na tolikom povjerenju izkazanom prama njemu, koji je od mala stupio medju njih. Izjavi, da baš radi ovoga uzroka i potežkoća s time skopčanih je želio, da ga mine namjenjeno mu odlično dà, ali i tegotno mjesto, nu da mu je red svoju volju i želje podrediti volji i želji naroda i zastupstva. Odzivom na toliko povjerenje obećaje, da će mu probitci pazinske občine biti na srcu, kao i oni rodnog mu mjesta, te da će prema tomu udesiti sve svoje nastojanje, tvrdo uvjeren, da će mu zastupstvo podieliti onu snažnu podporu, kakve u istinu i treba. Naglasi, da, poštujuć inorodna zakonom opravdana prava, biti će i njemu i zastupstvu sveta dužnost, štititi hrvatski značaj vužno i zamašne pazinske občine od napadaja s bud koje strane. Promičuć s druge strane materijalne probitke občine, izjavi da će zastupstvo imat sve sile uprieti, da i na prosvjetnom polju budo omogućeno povjerenom mu narodu napriel pokročiti. Izriče nadu, da će vlada podupirati to nastojanje zastupstva, te pozivlje zastupstvo, da u znak podaničke odanosti i vjernosti uzklikne trikratni „živio“ našemu premilostivomu cesaru i kralju hrvatskomu Franji Josipu I.

Tomu se pozivu oduševljeno odazvalo zastupstvo i prisutno občinstvo.

Nastavi zatim načelnik, te sjeti zastupstvo na onoga muža, koji je pred njim zauzimao načelničko mjesto i koga već nema medju živimi — g. dra. Antuna Dukića. Iztaknu vrline, koje su ga resile i veliku njegovu požrtvovnost i radinost, koje je izkazao u ravnanju i promicanju probitaka pazinske občine. Naglasi, da baš tomu njegovom samozatajnom i neprekidnom radu, te potežkoćam podmetnutim sa stanovite strane i nastalom usljed toga trvenju, se ima jedino pripisati, da nam je prerana smrt ugrabila tako vrstnu silu. U znak harnosti i dužnog pijeteta pozivlje zastupstvo, da se digne i pokojniku uzklikne: Slava!, čemu se zastupstvo takodjer odazvalo.

Uze za tim rieč g. zastupnik pop Josip Gojtan u svrhu, da predloži, da se kao o hitrom predmetu uzme u pretres izjava piranskog občinskog zastupstva, danu iza netom svršenog občinskog izbora u Pazinu, kojom izjavom piranska občinsko zastupstvo izriče svoju sućut pazinskom upravnom vieću i pripisuje uspjeh izbora nasilju sa hrvatske stranke. Netom je pomenuti zastupnik počeo čitati tu piransku izjavu, zakrči mu rieč vladin predstavnik, veleć, da se o tom nemože razpravljati, jer to nije na dnevnom redu.

Načelnik mu opazi, da po občinskom redu je zastupstvo vlastno i nadležno, da zaključi hitrost razprave vrhu toga predmeta.

Vladin zastupnik izjavi, da na dnevnom redu je samo konštituiranje zastupstva, te da zabranjuje razpravu vrhu upitnog predmeta.

Načelnik prijavi utok proti toj zabrani i zaključi za tim sjednicu.

Za trajanja sjednice vladao je mir u občinstvu. Netom novoizabrani načelnik zauze svoje mjesto, ono — 4—5 gospodja i gospodjica pazinskih stavi crni veo na laktove, te se udalji iz dvorane sa svojimi pratioci. Prisutan narod njim se smijao. Dapače neki kmet iz Pazinščine ovio je takav crni trak oko vrata svojim tovaricam, veleć, da mogu i one žalovat, kad i pazinske frajle.

Iza zaključka sjednice zaore živio-klici medju narodom sakupljenim pred občinskom sgradom, ali bje raztjeran po oružnicih u bojazni, da nebi došlo do sukoba.

Većina pazinskih dućandžija zatvori svoje dućane, postaviv na vrata nadpis: „radi gradjanske žalosti“. U večer pak rulja od kakvih 50—60 osoba, većinom djece, dočeka pokrajinske zastupnike Rizzi-a i Wassermann-a, vraćajuće se iz Poreča, odpregnu njim konje od kočije i povuče ovu preko grada, a onda na kolodvor uz poklike „erviva“ itd.

Narod u izvanjštini se medjutim veselio svomu novoizabranomu odboru. Koliko je občina pazinska, na svakom briegu su plamuli kriesovi, sa svih strana čuje se pucanja mužara, pušaka, samokresa, ori se od briega do briega gromki „živio“. Vrli Lindarci bili već dopeljali i stari svoj top na vrh briega sv. Martina, da ga epale u znak veselja, ali usljed preporuke od kot. poglavarstva, akoprem nerado, odustili su od te nakane.

Izbornici hrvatske stranke znali su se toli pred izborom koli za i iza izbora ponesti koštо dolikuje srieshnom i odlučnim muževom, nepremašujuć nikad granice zakonom i pristojnošću dopuštene, kako se to dolikuje članovom prosvjetljenog naroda. I za to njim svaka čast i hvala!

Nije tako s takozvane talijanske stranke. Već tekom izbora javili smo neke nepodobštine te stranke, a malo niže napominju se druge, iz kojih se dade zaključiti na pokvarenost, razuzdanost i bezzakonje, štono tako zvana talijanska stranka širi u našoj Istri.

Iz Kanfanara. Još se uviek po našoj občini propitkuje, zašto da je ovaj put dao definitivnu ostavku naš načelnik, akoprem u nas nije ova stvar baš nova. Nekoji govore, da on ima puno svoga posla, pa da se nemože s občim baviti. Drugi kažu, da bi mu mučno bilo, da se pod njegovom upravom dade odkaz njegovom kumu tajniku, zato da je dao ostavku. Treći opet tvrde, da i on sam vidi i poznade, da puk i veliki dio zastupstva nema već u njem one simpatije i prvašnjeg povjerenja, što je i naravno, jer kako on ljubi našu stranku, tako i ona njega. Dakle ovo mora biti poglaviti razlog njegove ostavke, a tomu valja dodati, da će na proljeće biti izbori za sabor, a on valjda neželi, da propade pod njim njegova stranka, kako je propala 1891. za carevinsko vieće. On je mislio, da puk vjeruje još nekim krivim prorokom kano i prije, radi česa je bio zadno vjeru i besjedu latinskoj gospodi, da on mora vazda pobjediti; ali se ipak prevario u nadi, a odatle izgubio povjerenje kod ta-

lijanske stranke. Vidi se iz toga dakle, da je protivna stranka izgubila ovdje svoj upliv, pošto se čuje od kogagod, da bi htjele s pukom zapovjedati nekoje osobe, nedostojne i nesposobne, pak se pojavila želja u naših protivnika, da se stavi občinu pod vladinoga komesara. Kakova mudrost, jeli?! Dokle su oni s pukom zapovjedali, nije trebalo vladinoga komesara, a sada pošto oni svoj upliv gube, treba vladinoga komisara!!

Iz Rovinjskoga sela čuje se, da će stupiti u mir čim prije ondješnji veleč. župnik gospodin Valenticig, kojega Talijani visoko štuju, kano uzor svećenika. I na njegovo mjesto da će doći neki dr. Curto Rovinjež, koj je prež lane promisio, kad mu jedva bilo 40 godina, jer prije bijaše profesorom u Italiji. Govore, da pozna jako dobro hrvatski jezik, jer da je godinu dana učio na Zagrebačkom sveučilištu. Razumije se samo po sebi, da tamo mora biti župnik talijanskoga duha, jer ga imenuje kaptol rovinjski.

Objava. Čitaonice „Zora“ u Opatiji i „Bratimstvo“ u Voloskom, razposlale su pozive k zabavi, koju priređuju dne 30 siečnja tg. Ona gospoda, koja slučajno nebi dobila poziva, a želila bi prisustvovati zabavi, neka se izvole obratiti na:

ODBOR.

Barbarski napadaji u Pazinštini. Našim čitaocem bit će još u pameti dogodjaji od 22. srpnja p. g. u Gologorici. Reć bi, da se stvar primiče koncu. Podnešena je obtužnica od državnog odvjetničtva proti 12 pripadnika hrvatske stranke radi prestupka po §. 305 k. z., a proti jednomu radi težke tjelesne ozlede, onda proti dvojici talijanaša radi težke tjelesne ozlede (izmedju kojih Ruggero Camus radi prekršaja po §. 44 k. z.), proti jednom radi prestupka po §. 305 k. z., i konačno proti 66godišnjem starcu Božu Stifanić-Talić iz Baderne radi javnoga nasilja po §. 99 k. z., počinjenog pismenimi pretnjami upravljenimi na gg. župnika, župana i učitelja iz Gologorice. U svoje vrieme izviestit ćemo potanje o tečaju stvari.

Medjutim Gologorica, mjestance od kakvih 25 kuća i 150 stanovnika, većinom izrodjenih i opitih tako zvanom „avita coltura“, neprestaje biti središtem izdajničkih napadaja na mirne Hrvate iz okolice, tako da se ovi noću ustručavaju stupiti u to mjesto. Na dogo bi se išlo, kad bi se htjelo opisati sve hajdučke navale počinjene od tih zakletih neprijatelja svakog reda i zakona. Pred Božićem, kad je pobožni hrvatski puk išao u crkvu, napadalo se nanj kamenjem, tako da su nekoji zadobili i težke ozlede. Zatim nabacivalo se kamenjem i na bližnje kuće kmetova u okolici. Prietilo se smrću pojedinim našim kmetovom, tako, da se mnogi ustručavali doći na crkvene pobožnosti u noćno doba, a po danu dolazili bi samo uz pratnju. Navaljivali ti divljaci na nejake ženskinje izazivljuć njih, da viknu „živio“, dočim su drugi stali pripravni uz hrpe kamenja, da udare, ako bi u istinu zaviknule „živio“. Napokon kod takve jedne noćne provale navalili su i na župni stan kamenjem, te izazivali i prietili smrću gosp. župniku.

Kod tih izgreda Gologorica nije ostala osamljena, nego su ju htjeli nasljediti Pićan i Gračišće, druga to dva gnjezdašca, gdje se uvriežila „talijanska kultura“.

U Pićnu već pred izborom pogrdnom pjesmom stalo se izazivati hrvatsko pučanstvo, te ruglu izvrgavat svećenstvo i učitelje. Sliedili su za tim napadaji kamenjem na djecu polazeću hrvatsku školu i na svećenike polazeće na svoju službu. Izazivne i pogrdne pjesme proti svećenikom sliede još i dandanas noću i danju, čim se gdje pokažu na ulici, a predvadjaju njih prvaci talijanaške stranke sa svojimi ženami i djecom. Izmedju tih prvaka je i takvih, koji su u najbližem rodu sa nekojim svećenikom.

U Gračišću se je pojavio isti duh. Za vrieme izbora navalili su nekoji ulični jaci na mjestnog kapelana, kad je išao iz župnog stana svojoj kući. Dne 16. t. mj. pak bacali su kamenje u župni stan, zazsjekli sekirom vrata i prietili se smrću g. župniku.

To su samo letimice navedeni nekoji čini, kojimi se može podičiti talijanska kultura u Istri. Ali i iz tog kratkog nacrta, doista nepretjeranog, mogu uvidjeti nadležne oblasti, da je već skrajni čas, da se nešto učini za sjegurnost mirnih hrvatskih stanovnika, jer krv nije voda, pa bi se moglo dogoditi, da uzprkos miru, što no ga propovieduju njihovi prvaci, dodje do ozbiljnog sukoba, i tada jaoh onomu, koji je vjetar posijao.

„Hrvatska Čitaonica“ u Kastvu priredjuje u nedjelju 27. jenara t. g. u prostorijah „Narodnoga Doma“ u Kastvu **zabavu** sliedećim razporedom: 1. Deklamacija: Luda. 2. Sbor: „Miško“. 3. Igrekaz: Koji napokon? Osobe: Nicefor Zvoniček, viečnik u miru; g. Ante Ryšlavy; Leokadija, njegova žena; gjica Hinka Drnjević; Gjuro, praktikant; g. Božo Dubrović; Dragan Srub: g. Fran Frlan; Julija, Niceforova ćeri: gjica Ema Grosman; Štefica Oslačić, pandur: g. Vinko Rubeša; Listonoša: * * *. 4. Moravo, Moravo, priredio Jos. Pankner, igra na guslah g. A. Ryšlavy uz pratnju glasovira po g. M. Grosman. 5. Šestopiev: „Pri zibeli“. 6. Tombola. 7. Ples. — Ulaznina za osobu for. 1.—, za obitelj for. 1.50. Darovi se primaju sa zahvalnošća. Početak ob 7. uri na večer.

Brošurica o zadnjoj proračunskoj razpravi u carevinskom vieću. Sutrašnjim danom početi ćemo razašiljati posebnu *brošuricu*, koju smo sastavili iz govora naših zastupnika na carev. vieću te iz govora talijanskih zastupnika Istre i govora ministara prigodom posliednje razprave o privremenom proračunu. Knjižica će primiti svi naši vidjeniji rodoljubi na razpačanje.

„Matica Hrvatska“ počela je dieliti dično razašiljati svoj književni dar za god. 1894. 19. t. mj. i to na broj jedanaest knjiga:

a) u nizu „Matičinih“ godišnjih izdanja za članove „Matice“ uz obični godišnji prinos (utemeljitelji dva obroka po 5 for., pripomoćnici 3 for.) devet knjiga (1. Hoić: Slike iz obć. zemljopisa, IV.; 2. Valla: Poviest srednjega vieka. III.; 3. Novak: Podgorka; 4. Turgenjev: Izabr. pripoviesti, II.; 5. Bogović: Pjesnička djela, II.; 6. Tomić: Za kralja — za dom, I.; 7. Šrepel: Ruski pripovjedači: 8. Tresić: Ljutovid Posavski; 9. Šandor-Gjalski: Male pripoviesti, I.);

b) u nizu „Matičinih nakladnina dvie knjige (Platon: Phaidros i Šrepel: Rimska satira), i to uz uplatu za članove „Matice“ od 1 for. (za svaku knjigu po 50 nč.)

* * *

Ovogodišnjih članskih knjiga „Matice“ štampano je od svake po 12.000 primjeraka — o 2.000 primjeraka više nego prošle godine, — te ih imade još dosta velika zaliha, pa se usljed toga usrdno umoljavaju i gg. povjerenici i članovi „Matice“, da svi po mogućnosti uznastoje, da se i ova ovogodišnja veća zaliha knjiga med stare i nove članove „Matice“ razpača. Članovi na ove knjige primaći će se sveudilj, dok god uzbude zalihe knjiga. „Matica“ je nastojala, da i ove godine nadari svoje članove što liepše i obilnije, — pak zato se i stalno nada, da ne će ni ovogodišnji odziv njenih članova zaostati iza prošlih godina.

* * *

„Matica Hrvatska“ umoljava — prema zaključku prošle glavne skupštine „Matice“ — svoje članove-prinosnike, da tko može već sad kod dieljenja ovih knjiga uplati svomu povjereniku članski prinos (3 for.) za tek. god. 1895. Nema dvojbe, da ogromnoj većini „Matičinih“ članova-prinosnika ova unapredno plaćanje ne će biti ni nepriličnо ni tegotno, — a „Matičinom“ gospodarstvu će biti u veliki prilog, ako „Matica“ bar i nieki dio članskih prinosa za tek. godinu odmah sada, kad knjige za tek. godinu dolaze u tisak, primi na ruku.

Zapreb 14. januara 1895.

Uprava „Matice Hrvatske“.

Prvi hrvatski modni list. Već dulje vremena tražile su hrvatske žane i djevojke, da se osnuje modni list u hrvatskom jeziku. Nu potežkoće takova izdavanja osujetile su dobre nakane. Trebalo je, da se najprije razširi mar i ljubav za hrvatsku knjigu, kako bi se moglo pristupiti i k tomu podhvatu. Danas je, hvala Bogu hrvatska knjiga osvojila veliko svoje prirodno područje i time je udaren temelj sigurnomu njezinomu razvoju. Uza sve to je izdavanje modnoga lista još uviek dosta odvažan podhvat. Nu solidna Hartmanova knjižara, koja je do sele svojimi izdanji razbila mnoge predsude, odvažila se i na taj posao.

Od nove godine počeo je izlaziti u Zagrebu, nakladom knjižare Hartmanove hrvatski modni list pod naslovom „*Parižka moda*.“ Ovaj list izlazi svakih petnaest dana na velikom arku sa množinom slika o stvarih toalete. Svakomu broju je dodan arak kroja, vjeran i točan opis, kako se odiela imadu sgotavljati.

Svakomu drugomu broju je priložen posebni prilog „*Ženski ručni rad*“. Ovoga će dakle biti u svemu 12 brojeva na godinu. Osim toga biti će svakomu drugomu broju priložena modna slika u bojama.

„*Parižka moda*“ je ipak vrlo jeftini list. Stoji na godinu samo 4 for., na pol godine 2 for., a na četvrt godine 1 for. sa svimi prilozi. Pošto je ovaj podhvat u interesu naše knjige, a biti će od velike koristi našim krasoticam, to ga najtoplije preporučamo svakoj hrvatskoj obitelji.

Priposlano.*)

Na V. dne 1. jenara 1895.

Štovani gospodine!

Sdravjao sam već, kako ću prebraniti sebe i četvero djece, budući nebijaše zaslužbe od nikakve strane. Tada mi je providjenje božje poslalo Vas, da mi nabaviste rad, kod kojeg sam zaslužio toliko, da sam u prošloj godini ne samo sebe, i svoje pošteno prehranio, nego da sam si vrhu toga prišteđio nješto desetaka za belja vremena. Dužnost mi je, da Vam se na tom u novoj godini zahvalim uprav iz svega srdca želeći Vam mnogo sreće iz neba.

Najodličnijim štovanjem odani *P. K.*

Tko želi dobiti rada, o kojem govori pisac gornjeg dopisa, mora znati dobro pisati hrvatski ili slovenski. Pitanja i ponude neka se šalju pod naslovom J. F. T. poste restante u Ljubljanu.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.“

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „ „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stoplio nove obrestne takse v krepost z dnem 4. februvarja, 8. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih obravah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—22 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovratna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. 2 odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, inozemski bankovci itd — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem curzu.

Trst, 31. januvrja 1894. 2 24

Poziv.

„*Zadruga za odtok*“ vode u „*Vrbničkom polju*“ obdržavati će svoju glavnu godišnju skupštinu dana 11. veljače (ponedjejak) u 8 sati u jutro u občinkom uredu u Vrbniku, sa sliedećim dnevnim rečom:

1. Čitanje zapisnika zadnjo glavne skupštine.
2. Izvješće tajnika o djelovanju odbora tekom prošle godine.
3. Izvješće blagajnika o računih god. 1894.
4. Proračun za god. 1895. i prema tomu odmjeriti prinos svake dionice za istu godinu.
5. Izbor trih pregledaoca računa.
6. Slučajni predlozi.

Predsjedničtvo zadruge za odtok vode u Vrbničkom polju.

Vrbnik, 20. jenara 1895.

Dr. Vitezić.

Pomada „Phönix,

na zdravstvenoj izložbi u Stuttgartu god. 1890. *odlikovana* jest uslied liečničkih izvida i krozsiuću zahvalnica priznato **jedino postojeće u istina resno i neškodljivo sredstvo**, kojimo se kod gospodja i gospode **pasa i hujna kasa pastizava te izpadanje vlasi i drugo od ranjaje**

Uporabljenjem iste pomade postizavaju još sasma mladi gospodičići **čvrsta krkove.** Jamči se za uspjehe i neškodljivost. Kutijica 80 novč., sa poštom (doznećem ili uz gotov novac) 90 novčića.

K. HOPPE, Beč, XIV., Hütteldorferstrasse 81.

Otvorenje novog

svratišta i restauracije
„Al Moncenisio“
broj 1.

Piazza delle Legna i via Torrente.

Podpisani preporuča slavnome putnjućemu občinstru svoje podpunoma novo sazidano i elegantno uredjeno svratište uz umjerene ciene i točnu poslugu.

Sa štovanjem

A. Tuzzi.

Odlikovana ljekarna PRENDINI
Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.

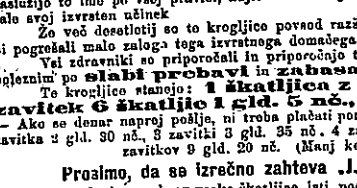

Gospoda liečnici sa saviešću propisuju ove pastilje kod lahke grlene otekline, promuklosti i opalu glasu. Preporuča se ih osobito pjevačem i govornikom.

Jedna škatulja 30 novč.

33 godište velikog uspjeha!

Glavno skladište:

Ljekarna Prendini

i u svih prvih pokrajinskih ljekarnah.

Veliki izbor ljekarskih osobitostih i zdravstvenih kadila.

I., Singerstrasse 15, **Dunaj.**

J. PSERHOFERJA

lekarna „Zum goldenen Reichsapfel“.

Kričistilne krogljice, prej imenovane **„univerzalne krogljice“** zaslužijo to ime po vsej pravici, kajti v resnici je mnogo boleznij, pri katerih so te krogljice pokazale svoj izvrsten učinek.

Že več desetletij se to krogljico povsod razširjene in malo družin utegne se najti, v katerih bi pogrešali malo zaloga tega izvrstnega domačega sredstva.

Vsi zdravniki so priporočali in priporočajo te krogljice kot domačo sredstvo, posebno pa proti **bolezni po slabi prebavi** in **zabasanju.**

Te krogljice stanejo: **1 škatljica z 15 krogljicami 21 nč., jeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 5 nč.,** pri nefrankovani pošiljatvi **1 gld. 10 nč.** — Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 30 nč., 3 zavitki 3 gld. 35 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 20 nč., 10 zavitka 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se no pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva „J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice“ in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis **J. Pserhofer v rudečih** pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline *J. Pserhofera*, 1 posodica 40 nč., prosto poštnine 65 nč.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.

Amerik. mazilo za trganje, 1 posodica 1 gld. 20 nvč. 1 škatljica 50 nč., pošt. prosto 75 nč.

Prah proti potenju nog, 1 steki. 40 nč., poštnine prosto 65 nč.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 22 nč.

Živiljenska esenca (Praške kapljice)

Angleški balzam, 1 steklenica 50 nč.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 55 nvč., poštnine prosto 60 nč.

Tanokininska pomada *J. Pserhofera*, posebno rast las, 1 škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter *prof. Steudela*, 1 posodica 50 nč., pošt. prosto 75 nč.

Univerzalna čistilna sol *A. W. Ballodka* domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.,

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še drugo tu- in inozemske farmacevtične specijalitete, ki so bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjene; in se na zahtevanje točno in v ceno preskrbljujo tudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Kazpošiljanju po pošti** vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po pošini nakaznici stane porto dosti manj kakor po povzetju.

Odgovorni urednik **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc.

Broj 5. U Trstu 31. jenara 1895. Godina X

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka u arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake for. na godinu. Razmjerno for. za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaz se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Istarski sabor razpuščen!

Službeni list bečke vlade „Wiener Zeitung“ od dne 29. tek. mj. donaša carski patent od dne 26 tek. mj., kojim se razpušća zemaljski sabor za Istru, te se nalaže vladi, da razpiše nove izbore.

Poluslužbeni list iste c. k. vlade „Fremdenblatt“ od dne 28. tek. mj. donio je prvi tu viest, koju popraćuje opazkom, da su izazvali odluku o razpustu istarskoga sabora najnoviji dogodjaji u istom saboru, u kojem da je htjela talijanska saborska većina uvedenjem talijanskoga jezika, kao izključivo razpravnoga jezika, kano i zaključkom, da se ima podnašati interpelacije i predloge samo u talijanskom jeziku, vriedjati prava slavenskoga pučanstva, te ovo eventualno iz parlamentarnoga života posve iztisnuti. Kod razprave o pitanju službenih tabelah, da se je vladinoga zastupnika žestoko napalo, dočim se je zemaljski kapetan napram občinstvu na galeriji vrlo blagim pokazao. Takovo postupanje talijanske većine nije išlo za tim, da vojuje za talijanski jezik, komu negrozi pogibelj s nijedne strane, već je smjeralo na to, da liši političkih i parlamentarnih prava Slavene Primorja.

Snošljivost napram kojoj drugoj narodnosti, da je pako temeljno načelo austrijske politike i austrijskog cesarstva. Tko uživa zaštitu cesarstva, mora prihvatiti i temeljno načelo, jer bez istoga nebi moglo cesarstvo čvrstim ostati. Nadati se je, da će birači kod novih izbora biti zadahnuti osvjedočenjem, da je svaka pretjerano narodna politika bezuspješna. Koalicija da je dostatno jaka za suzbiti svaku pretjeranu težnju, koja se nedade sa dobrom austrijskom politikom, te sa probitci i dužnostmi cesarstva spojiti.

Kako je razvidno iz navedenoga, pripisuje poluslužbeno glasilo krivnju radi razpusta istarskoga sabora poglavito ponašanju saborske većine proti saborskoj manjini, t. j. proti hrvatsko-slovenskim zastupnikom i proti onim, koji ih u sabor odaslaše, dakle proti Slavenom Istre. Ove da bi htjela talijanska saborska većina ne samo iz sabora posve iztisnuti, već dapače i svih političkih i parlamentarnih prava lišiti.

Mi smo doduše već odavna ob ovih nakanah naših narodnih protivnika u dnu duše uvjereni bili, te tomu osvjedočenju više puta u ovom listu kano i drugdje izraza dali, ali naš glas, kano i vapaj naših istomišljenika u carevinskom vieću i u zemaljskom saboru, ostao je vazda glas vapijućeg u pustinji.

Poluslužbeno glasilo bečke vlade nekaže nam dakle ništa nova, već samo opetuje u drugoj formi ono, što su muževi naše stranke često u Beču, Poreču i u Trstu očitovali.

U ostalom, istinu govoreć, izjava poluslužbenog lista nečini nam se odviše iskrenom. Ondje se navadja doduše, da se je za razprave o službenih tabelah žestoko napalo u saboru na vladinoga zastupnika, nu to je rečeno jedino kao mimogred, dočim smo mi duboko osvjedočeni, da je sliedio razpust istarskoga sabora u prvom redu radi nepristojnog i drzovitog ponašanja saborske većine napram vladinom zastupniku. Dakako, da su vladi mogli dobro doći pri tom i oni glasoviti predlozi il zaključci o dvojezičnih tablah, o listah porotnika, o izključivoj porabi talijanskoga jezika u saboru itd. itd., ali glavni je svakako uzrok bio bezobzirno postupanje sa zastupnikom cesarske vlada.

Cesarskoj vladi bijaše dakle poglavito stalo do toga, da zaštiti svoj auktoritet u saboru, zatim da dade zadovoljštinu svomu zastupniku i napokon, da pokaže kako ipak nemože dopustiti, da se nekažnjivo nogama tlače državni temeljni zakoni i kako se posve lišava svih prava jedno pleme u pokrajini, koje sačinjava, hoćeš nećeš, većinu pučanstva te pokrajine.

U tom osvjedočenju podkriepljuje nas i pisanje važnijih bečkih listova, koji stoje u uzkom savezu sa vladom i koalicijom, i koji inače vazda koplja lome za Talijane Primorja. Da navedemo samo nekoje.

Glavno glasilo koalicije „Neue Freie Presse“ kaže u glavnom o razpustu sabora: „Nakon uvriedljivog postupanja napram vladinom komesaru sa strane saborske većine, koja je bolje znala izazvati odobravanje občinstva, nego li štititi korist Talijanah, nismo mogli očekivati drugo nego razpust sabora“.

„Neues Wiener Tagblatt“ piše medju ostalim: „Zastupnici talijanski uzev za izliku pitanje o tablah, uvriedišе vladu praznimi demonstracijami u i izvan sabora“.

Glasilo konservativnog plemstva i zagovaratelj koalicije „Das Vaterland“ naglasuje osobito, da se je dalo napokon razpustom sabora odgovor onoj većini, koja nije htjela slušati, dapače niti dopustila govoriti vladinomu komesaru.

Istarski sabor[1])

VI. zasjedanje, jenara 1895.

3. sjednica, dne 14. jenara 1895.

Prisutni: predsjednik dr. M. Campitelli, vladin zastupnik Ad. Schaffenhauer-Neys, 20 zastupnika (samo članovi većine.)

Predsjednik otvori u 11.45 sati sjednicu.

Tajnik Polesini pročita zapisnike I. i II. sjednice, koji se odobre bez primjetbe.

Predsjednik priobćuje, da je financijalni odbor izabrao predsjednikom dr. *Veniera*, tajnikom dra. *Lissa*; školski odbor predsjednikom dra. *Rizzia*, tajnikom dra. *Tamara*; političko-gospodarski odbor predsjednikom de *Franceschia*, tajnikom dra. *Vergottinia*. Priobćuje nadalje, da je po nalogu sabora nagovorio prisjednike zem. odbora gg. *Bartolia, Cleva i Gambinia*, da povuku natrag svoje ostavke, što su oni i učinili. (Odobravanje na zast. klupah.)

Predsjednik javlja, da se je obratio brzojavno na ministra trgovine radi istarske železnice, ali da neima odgovora. Izručili su mu interpelacije zastupnici *Bubba i Vergottini*.

Prvi pita: 1) Kako može opravdati svoj postupak c. kr. zemaljsko školsko vieće, koje je odredilo, da ima nadzirati pučke škole u sv. Lovreču Pazenatičkom i u Fontanah nadzornik, koji nadzire slavenske pučke škole? 2) Kani li ono tu naredbu opozvati, te izručiti nadzor nad onimi školami onomu školskomu nadzorniku u političkom kotaru Poreč, koji nadzire sve talijanske škole toga kotara?

Drugi pita c. k. vladu: 1) Sa kojeg stanovišta je pošla c. kr. vlada kad je zaplienila br. 678. časopisa „L'Istria“ od dne 12. t. mj. jedino radi toga, što je otisnula izjavu saborske većine o njezinom postupanju u prvoj saborskoj sjednici? 2) Kako opravdava c. kr. vlada rečenu zaplienu, i kako ju dovadja u sklad sa točnimi i jasnimi zakonskimi ustanovami?

Zastup. *Venier* obrazlaže svoj predlog, stavljen u II. sjednici, idući za tim, da se izključi iz sabora hrvatski i slovenski jezik. On reče medju ostalim, da nebi trebalo obrazlagati u pokrajini čistog talijanskog karaktera predlog, što ga stavlja zastupstvo iste pokrajine, da bude naime razpravni jezik sabora izključivo talijanski. (Odobravanje na galeriji.) Saborska većina nebi bila stavila taj predlog, da nije od nekoliko godina amo jedan dio sabora sprečavao saborsko djelovanje na štetu pokrajine. Saborskoj manjini nije bilo do toga, da se služi svojim pravom, već je htjela demonstrirati i agitirati iz sabornice medju nenkim pukom na vanšćini. Takovo po-tupanje manjine nemože većina trpiti, već ona mora uvesti red. Kad bi se htjelo zadovoljiti manjinu, tad bi se većina odrekla prevlasti talijanstva u pokrajini. (Nikada! na galeriji)

Jezik, koj bi se htjelo u saboru izjednačiti sa talijanskim, *nije jezik pokrajine*. Razni dijalekti slavenski, koji se govore u pokrajini, *neprilièžavaju se nijednomu pravomu slavenskomu jeziku*, niti odgovaraju ni najmanje jeziku, kojim se služe članovi saborske manjine. (Vrlo dobro!)

Dogodilo se je često, da su istomišljenici slavenskih prvaka, koji su slušali u saboru govore članova manjine, na upit odgovorili, da ih nisu mogli razumiti. Jezik dakle, kojim se služe članovi manjine u saboru, nije poznat u pokrajini, kano što je poznat talijanski jezik. (Dobro! pleskanje na galeriji.)

Povrh toga izjavila je c. k. vlada odgovarajuć često na razne interpelacije, da je saborski jezik talijanski.

Zemaljski će dakle sabor, glasujuć za predlog, — koj nije jedino moj, već *svih* članova većine, koji su solidarni u pitanju naše

[1]) Od prijateljske strane primili smo izvješće o III. sjednici istarskoga sabora, koje donašamo u obširnom izvadku. Izvješća o II. sjednici nismo mogli dobiti; ali se nadamo, da ćemo dobiti bar odgovor vladina zastupnika na nekoje interpelacije. Op. ured.

PODLISTAK.

Zornice.

Adventska sličica. Napisao Emin.

Vidi br. 2.

(Konac).

Sad bi se zapodjela kavga. Čitav roj ine djece navalio bi na me, da mi iztrgne košuljicu iz ruke, ali bi „Mojžić“ »dmah posredovao, mašiv se za nekako uže, što je u prikrajku ležalo.

To uže pravilo je čudesa, jer bi se na to sva djeca razštrkala, premda bi mi se potajno grozila pešću . . .

A ja ih se niesam bojao! . . . Ponositim, pobjedonosnim korakom stupao bih pred svećenikom niz ono stepena, što iz „sakristije“ vode u crkvu. Zornica bi započela. Krasna li je ta svečanost onako na uranku . . .

Vani sve tamno, a po razsvietljenoj crkvi one duge, crne sjene, koje se po stjenama povlače! . . . Sve je to nekako neobično čudnovato, rekô bih tajinstveno!...

A kad pako na orguljama zaori zbor poznatu onu: — Poslan bi anđjel Gabriel!... Bože mili, kake li liepote i miline! . . . Ta to je upravo vrhunac svega! . . . . Sve što je u crkvi, sve što imade bar mrvičak pjevačkog dara, pomaže kod pjevanja. A čini to rado, jer znade, razumije, pojimlje ono što pjeva . . . . Ah! kako divno, kako sladko romeni, odjekuje, razliеže se hrvatska sladka rieč u tišini božjeg hrama! . . . Zaista, ljepšim darom niesu nas njekoč mogli nadariti sveti Otci....

I ja bih se poslužujući kod oltara poveo za ostalima, te se pjevanjem tako zanio i zaboravio, da nebih, na veliku radost malih zavidnika gosp. župniku ni odgovorio na: — Orate fratres! . . . zašto sam naravski kasnije morao u sakristiji odgovarati. Prema svršetku službe božje gubila bi zornica prijašnji svoj čar, jer bi se kroz prozore stalo prelievati u crkvu svjetlo nastajućeg dana, uslied čega bi i onaj zamamljivi, titrajući sjaj voštanica sve to više bliedio i bliedio . . . Iza mise sliedio bi blagoslov, nu većina bi — osobito starijeg, ženskog — svieta izašla prije toga iz crkve, da pripremi „bielu kavu“ jer Bog i duša s „crnom“ ne mogu žeš da započneš svakdanji svoj posao. Oko sedmog sata svršila bi „zornica“. Istom bih položio „misal“ na stol u sakristiji, te skinuv sa sebe „koticu“ pobrzo bih na trg, da se umiešam medju sviet, koji bi u to izlazio iz crkve.

Jednog se jutra priključim skupu mladića i djevojaka, koje su se nešto silno srdile. Naćulim uši da saznam, što je u stvari. I zbilja, sve sam bio donjušio. Ko pomaman trknuh kući, da svojoj babi izpričam dogodjaj. (Moja baba je bila vrlo radoznala . . .)

Banuvši u kuću viknuh:

— Nona! Nona! . .

I zalotih se na ognjištu, pa sjednuh na „tačić“ i razkrilih ruke nad vatrom, koja je veselo plamsala . . .

— No, što je? Govori! Gotovo si me uplašio! . . . govorila baba prociedjujući kavu . . . .

— Sašili su ih, znate!

— Koga, što?

Uzev na koljena debelog sivog macana, što je dosad u pepelu ležao odvrnuh:

— U crkvi . . . znate! . . . Mladići sašili djevojke . . . Pet ih je klečalo u klupi. . . Oni im se tiho približili, uzeli iglu i konca . . pa ih sašili . . jednu uz drugu . . . Bilo smieha, jer niesu mogle jedna bez druge iz klupe. Pa onda, znate.... — Sram ih bilo! . . . Niti u božjoj kući nedaju čovjeku mira . . . Mjesto da se liepo Bogu pomole, a oni. . . Nu Bog ne plaća svake subote. . . A nije ni čudo ako nas njegova desnica stizava. . . žestila se baba, dok sam ja lagano potezao mačka za brkove.

— Ostavi mačka! ne vidiš li, da ti u kavu pepeo triebi.

— O gle, ugursuza! . . . Dat ću mu ja pepela sada. . . Pa udaraj po tužnom blaženu sve dok godj me nebi pošteno ogrebao, te izviv mi se iz ruku i umoćiv jednu nogu u zdjelicu kave, što mi na ognjištu ležala, utekao na dvor. Nu uza sve to ja bih ju bez ikakih obzira posrkao do posliednje kapi. . .

* * *

Davno je već tomu. Od onda se već mnogo što na svietu promienilo.

I ja sam odrastao, pustao čovjek, a baba mi već od nekoliko godina počiva pod tvrdom ledinom — Bog joj dao duši lako! . . .

Nu i danas jošte, kadgodj čujem, da zvoni na zornicu, u duši mi sjetim divne one zlate dobe, rane moje mladosti, gdjeno su mi samo ruže cvale, a anđjeli pripjevali. . . .

narodnosti — učiniti samo svoju stalnu dužnost (Dobro! Tako je! na zast. klupah i na galeriji. Pleskanje.)

Predsjednik: Spomenuo sam već u zadnjoj sjednici, da občinstvo na galeriji mora biti pasivno napram onomu, što se reče ili učini u saboru.

Vladin zastupnik. (Čita:)

Visoki saborе!

Iz razloga pristojnosti i jednakosti moram odlučno pobijati podneseni predlog, da se naime izključi slavenski jezik od razprave posala zemaljskog sabora.

U Istri imade po zadnjem popisu pučanstva 185.131 Slavena i 118.027 Talijana. U saboru sjedi znatna manjina slavenskih zastupnika. Zahtjev slavenskog pučanstva i zastupnika, da bude naime pripoznat i slavenski jezik kano razpravni jezik posala u zemaljskom saboru, jest radi toga više nego li pravedan. (Oh! Oh! na zastup. klupah.)

Opažam napose, da poraba dvih jezika nesprečava razpravljanje posala u drugih zemaljskih saborih, te da neodgovara nimalo istini tvrdnja, da se jedino talijanski jezik občenito razumije i govori u Istri, (Ne! Ne!) pešto je poznato, da se čitavi krajevi pokrajine služe slavenskim kano običajnim jezikom, a mnoge občine i druge autonomne oblasti kao službenim jezikom. (Prekidanja)

Cesarska vlada nije nikada polazila sa stanovišta, kao da bi bio jedino talijanski jezik razpravni jezik u istarskom saboru; ona je dapače više puta nastojala, da nebudu osobito interpelacije i predlozi slavenski, koje se hoće izključiti, od razprava izključeni.

Radi tih razloga mora cesarska vlada odlučno prosvjedovati (Prekidanje) proti predlogu, da se izključi slavenski jezik od saborskih razprava, te si ona pridržaje sve dalnje korake proti eventualnom zaključku, stvorenom u smislu predloga poštovane gospode zastupnika dra. Silvestra Veniera i drugova. (Na galeriji viču! Mi smo solidarni sa zastupnici!)

Predsjednik: Molim, nemogu trpiti, da se govori medju občinstvom. Želim, da se moje rieči čuje i uvaži, inače ću biti prisiljen na moju žalost poprimiti odlučne mjere.

Zast *Tomasi*: Odobravajuć pravedan i rodoljuban predlog poštovanog gosp. Veniera, izjavljam, da se s moje strane slažem s istim posvema, bezuvjetno.

Stupiv medju posliednjimi u ovu dvoranu, svetu milim povjestnim uspomenam, ćutio sam dosadu, tugu, gorčinu, videći kako manjina buntovnička i nasilna u ovom visokom saboru, ne da izazove trioznu, mirnu, ozbiljnu i nepristranu razpravu saborskih posala, već silovitu i bučnu jezikovnu smetnju, da tako preprieči i osujeti svaki dobri i praktični konačni uspjeh.

Oni su u podpunoj saviesti — dok mi nismo s ove strane niti rieči razumili, što su ona gospoda izrekla ili napisala — vrlo dobro, dapače posvema razumili, što smo mi ne samo u našem, već i u njihovom interesu predlagali i zaključivali u našem jeziku, u svoobćem jeziku pokrajine, u jeziku, koj se tuj kao jedini po poviesti, po pravih i običaju, i bez službenih pripoznanja, ističe kano jezik prosvietljen, uljudben, uzvišen i od svih razumljen. (Dobro!)

Nu već se je, valja reći sretnimi okolnostmi, uže pretrgalo, možda. ili bez možda, jer ga se htjelo odviše natezati; prekinuti su i svi oni vezovi, koji su nas mogli spajati sa žalostnom prošlosti, (Dobro!) neokaljano talijanstvo Istre mora čisto odsjevati u najčišćem talijanstvu sabora. (Dobro!)

Dakle, talijanske Istre sabor nemože niti smije rabiti drugi jezik u razpravah do onoga, u kojem se oglašiše naši predšastnici u onom znamenitom prvom saboru, koji sačinjava jedan od najslavnijih stranica istarske poviesti, (Vrlo dobro!) uspomena kojeg žive moćno još u svih srcih istarskoga puka, sa smjernom mislji ljubavi i priznanja napram onim srčanim, koji su već tada, i vrlo dobro, ćutili. od koje bi nerijateljske strane mogao nadoći smrtni udarac, grozeći, nesamo njihovoj narodnosti, već i onoj njihovih sinova i unaka; (Dobro!) nemože se služiti drugim jezikom van onim, koji bijaše označen samom providnostju, kadno je u najviših, neiztraživih odlukah postala tamo u Pulu, kod Kvarnera, najvećeg pjesnika Italije da opjeva talijanstvo Istre onimi stihovi, koji neće biti nikada nikada niti promjenom viekova, jer su rieč božja, izbrisani iz narodne istarske sviesti. (Dobro! Pleskanje.)

Dr. *Gambini*: . . . . Sa neumrlimi pismeni briegova i mora Bog je označio domovine. (Vrlo dobro! Živahno pleskanje.)

Radi toga neću da duljim riečima, koje bi bile i jesu posve suvišne, te prepuščajuć, da govori drugi sposobniji od mene, očitujem opetovno, da pristajem posvema, bezuvjetno uz predlog poštovanog druga dr. Veniera. (Dobro! Tako je! Burno pleskanje medju zastupnici i na galeriji.)

Vladin zastupnik: (Čita): Nemogu drugo nego opetovati, da mora cesarska vlada odlučno prosvjedovati proti ovomu predlogu. (Smjeh! dr. Bartoli: A mi prosvjedujemo proti vladi!)

(Dalje sliedi).

Božji znak.

Olujnim se nebištem
Još teže munje šire,
Nepovoljni vijori
Još za nas pire.

Al će lahor slobode
Sve razpršit znati,
Pa će ustat spašena
Sapeta nam mati!

Do olujnog nebišta
Mašta me zanaša,
Na njem zrijem *božji znak*:
„Pobjedu je naša!“

R. Katalinić-Jeretov.

Franina i Jurina

Fr. U Poreču da išću u poteštariji još jenega škrivana.

Jur. Ča im vero ni dosti kavalier i konšiljer?

Fr. On da bi volia zapovidat.

Jur. Moo! ki nebi raje zapovidà nego li poslušà. Ter je dugo zapovidà, biše mu još.

Fr. Bi bia on bi, ma u Beču da nisu stili.

* * *

Fr. Deju, da će „Marija Longa“ dobit od istarskeh *framašoni* medaju.

Jur. Za kega zladeja?

Fr. Da ume nagovarat i zmučevat ljudi za talijanski partit bolje lego nijedan albukat.

Jur. Ben, dobro, ma framasoni i ona, onako pobozna?

Fr. Dragi ti, pobožna ja, ča neznaš onistu od pobeljeneh grobi.

Jur. Ca j' temu tako?

Fr. Ma jušto tako!

Jur. Puli nas bi takovoj personi rekli: Bozja dusica, vrazji meh.

* * *

Fr. Dragi Jure, su još u žalosti Pazinci?

Jur. Ajbò, čuj ča pivaju:

(pjeva po napjevu „Šumi Marica“.)

Veselo rode!
Pazin se diže —
Kud oko siže
Hrvatski je kraj:

(*Oba.*) Mač, mač, Pazin-grad je naš!
Jedan, dva, tri
Hrvati smo svi!

Jur. (*sam*) Svi patentaši
Plaču sad kruto,
I cvile ljuto
Jer je novcu kraj.

(*Oba.*) Mač, mač, Pazin-grad je naš!
itd. itd.

Jur. (*sam*) I eksekutor
Sve već nateže,
A oni reže:
„Neka plati frak“.

Fr. Mislil sam da „Mvak“.

(*Oba.*) Mač, mač itd. itd.

Jur. (*sam.*) A kaputaše
Žalost ih trese;
Sve im odnese
Kmetski klobučić.

(*Oba.*) Mač, mač, itd. itd.

Jur (*sam.*) Živila Istro
Majko ti sreće!
Tko s nama neće
More mu je tu.

(*Oba.*) Mač, mač, Pazin-grad je naš!
Jedan, dva, tri
Hrvati smo svi.

Fr. Vero, Jure, ta bi pismica odnesla premij „Cirkula“ va Trstu.

Jur. Vero bi, ako ju „Naša Sloga“ donese.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Veleč. gosp. *Stjepan Grgičević*, župnik u Odvorcih priposlao nam je 104 for., koje je imao na dugu a prošle godine obećao je našemu družtvu. Srdačna mu hvala! Gosp. Jakov *Iskra*, kapelan na Rieci sabrao je medju prijatelji na Grobniku for. 3·50. Živio! — Na večeri u čitaonici u Baški sakupljeno na predlog g. Mata *Dorčića* trgovca 6 for. i 10 nvč. Živio! Gosp. Josip *Orebić* iz Orebića 1 kruna.

Gosp. A. Peternel 1 kruna; gosp. A. Šćulac 4 for.; g. Josip Kompare 5 kruna.

Josip Volk u Podgradu dostavlja 15 for. 27 nvč., a darovaše: Podgradski fantje 6 kruna 14 nvč., tri gospoje katere niso pele 3 kruna, mlada ozdravljena Slavica Guzeljeva 10 kruna, na Silvestrovo sabrano v bralnem družtvu 9 kruna 40 nvč., S. T. Renonce 2 krune. — Čisti dohodak zabave priredjene od ženske i muške podružnice u Opatiji dne 5. jenara 1894 kruna 130. — Gosp. Ante Justi pravnik u Opatiji dostavlja 2 for. 20 nvč., a sakupljeno bijaše: kod Dušice u Moščenicah 1 for. 60 nvč., ki će dalje kamik hitit 10 nvč., kemu je zečevina naudila 50 nvč. — Gosp. Ante Volarić Ricka, dostavlja 5 for., a darovaše izmireni prijatelji, koji su jur po g. Smokvini poslali 5 for.

Izbori za zemaljski sabor pred vrati, Kako javljamo na prvom mjestu razpušćen je zemaljski sabor za Istru i vladi podieljen nalog, da razpiše nove izbore u što kraćem roku.

Razpust sabora moglo se je očekivati nakon svega onoga, što se je dogodilo u Poreču u i izvan sabora dne 10., 12., i 14. jenara t. g. Vlada nije mogla niti smila dopustiti, da se onako bezobrazno vriedja njezin auktoritet i pod noge baca državne temeljne zakone. Ona je rekla svoju. Sada je red na pučanstvu Istre, da reče svoju.

Sudeć po pisanju vladinih listova izbori obaviti će se brže nego li se to moglo očekivati.

Radi toga molimo vruće sve naše prijatelje i istomišljenike u svih krajevih Istre, da se dadu odmah na rad, na rad ozbiljan i uztrajan, da nas izbori posve nepripravne nezateku.

Odlučnosti i drzovitosti naših narodnih protivnika valja, da svi i svuda suprotstavimo požrtvovno, uztrajno i nesebično djelovanje.

Priprave za predstojeće izbore neka se odmah započmu u svih mjestih i mjestancih. U važnijih il glavnijih mjestih neka se ustroje odmah odbori, koji će stupiti kasnije u dogovore sa centralnim odborom.

Prekrižiti ruke i čekati, što će nam donieti bližnja budućnost, bilo bi neoprostiv grieh, zločin proti mukotrpnomu našemu narodu.

Rodoljubi! Glas puka Vas zove da mu se postavite na čelo, da ga vodite, da njim upravljate na sreću njegovu i Vašu. Slušajte glas puka, jer poslovica kuže: *Glas puka, glas božji!*

† **Rajmund Mahorčić.** Dne 25. jenara preminuo je u Sežani nakon duge i težke bolesti providjen sv. Otajstvi za umiruće gosp. *Rajmund Mahorčić*, načelnik u Sežani, predsjednik tamošnjeg cestovnog odbora i zastupnik na zemaljskom saboru u Gorici. Pokojnika hvale u velike kano uzornoga občinskoga upravitelja i predsjednika cestnoga odbora, čestitoga supruga, otca i prijatelja. Sjajan upravo pogreb obavio se u nedjelju poslije podne u prisustvu velikog množtva naroda. Vriednomu pokojniku bila lahka domaća gruda, a razcviljenoj obitelji naše iskreno sućutje!

Prvi glas za izključenje hrvatskoga il slovenskoga jezika iz zemaljskoga sabora u Poreču. U III. sjednici istarskoga sabora dne 14. jenara t. g. bijaše na dnevnom redu razprava o predlogu zastupnika *S. Veniera*, da se promjeni § 13 saborskoga poslovnika u tom smislu, da bude unapried razpravni jezik u saboru jedino talijanski jezik, te da se može stavljati interpelacije i predloge jedino u talijanskom jeziku.

Nakon što su razni zastupnici vatreno zagovarali taj predlog, prešlo se je o njemu na glasovanje. Zastupnik *Bartoli* preuloži, da se poimence glasuje. Tako i bijaše. Glasovao je prvi za taj predlog, t. j. za izključivost talijanskoga jezika u saboru — — g. vitez **Babuder** c. kr. ravnatelj gimnazije u Kopru i član zemaljskoga školskoga vieća!!

Čim je g. vitez izrekao svoj: „si“ nastalo je u saborници i na galeriji burno odobravanje i pleskanje, te je g. predsjednik imao dosta posla dok je zadovoljne i razdragane zastupnike i svietinu na galeriji umirio.

Sada dakle znamo izviestno, kolik nam je prijatelj g. vitez **Babuder** i koliko ma leži na srcu mir i sloga obijuh plemena u pokrajini. On, kao c. kr. činovnik nije se uztručavao prvi izreći osudu u saboru nad jezikom većine pučanstva naše pokrajine! On je dao prvi glas, da se iz sabora istarskoga, koji predstavlja 185.000 Hrvato-Slovenaca, a samo 118.000 Talijana posve izključi jezik one ogromne većine pučanstva pokrajine. — Gospodine viteže, jeli to viteški!?

Za bratovščinu hrv. ljudi priposlao nam 1 for. g. Pavao *Žirković*, gimnazijalac u Senju kao članarinu.

Kao dar za mlado ljeto darovaše: Karabaić Ivan Knin 5 for., Petrak Josip Zvoneća 1 for., Vrabec Ivan Kastav 1 for. Uplatili godišnju članarinu: Šepić Mate Kastav, Nežić Ant. Pićan, Hrvatin Mir. Kastav, Medvedić Ivan Klana i Fugošić Josip pravnik Zagreb, svaki po 1 for. Jelušić Franjo Kastav, Radić Adolf, Zet Josip, Mandić Josip Rukavac po 50 nvč., Benašić Josip 30 nvč., Ragusin Anton Dubašnica 1 for., Brusić Anton i Butković Ivan Vrbnik po 30 nvč, Spanjol Ivan Dobrinj i Ivanić Rudolf Kastav po 30 nč.

Povjerenik Brozović Albert u Vrbniku doposlao godišnju članarinu od sliedećih: Brozović Albert 1 for., Bozanić Ivan 50 nč., Grškoviće Ant. i Brusić Ante po 30 nvč.

Povjerenik Jelušić Rajmund u Berseču od sliedećih: Jelušić Rajmund, Frulić Šime, i Kumičić Toma po 2 for., Pajalić Niko 1 fr., Rosović Marjan, Barković Juraj, Rubinić Marija i Velčić Petar po 50 nvč., Galović Ivan 60 nvč., Barković Ivan 40 nvč., Mavrović Josip, de Karina Petar i Jedretić Kuzma po 30 nvč.

Veselo družtvo kod Frana Kinkele Lovrinova u Rukavcu dne 9. jenara sabralo za „Bratovščinu“ 2 for. 50 nvč.

Veleč. gosp. Fran Bukovec župnik u Trvižu darovao je kao oprost od čestitanja 15 for. i to 5 for „Bratovščini hrv. ljudi u Istri“; 5 for. družbi sv. Cirila i Metoda za Istru i 5 for. podružnici družbe sv. Cirila i Metoda u Podgradu. Živio dični rodoljube!

Mužkoj podružnici družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Kastvu uplatiše članarinu god. 1895. sliedeća p. n. gg.: Bunc Ivan, Buzdon Fraue. Carlevaris Ivan, Dukić Ante-Joškotov, Dukić Frane-Diračić, Grossman Miroslav, Jelušić Mirko, Jelušić Vjekoslav, Juretić Petar, Jurinac Rudolf, Munić Vjekoslav. Stefan Josip, Stipković Rikard, Sepić Mate i Turak Ante svi u Kastvu po. 1 for. Juričnić Vjekoslav u Kastvu i Medvedić Ivan u Klani po 50 nč. Dukić Joakim iz Rubešove 30 nvč. Ukupno 16 for. 30 nvč. P. n. gg. članovi, koji članarine platili nisu, umoljavaju se, da istu prvom prigodom g. blagajniku uručiti blagoizvole.

Za 20 škatulja žigica sa napisom „Bog i Hrvati“, darovanih od g Ljudevita Jelušić, sabrale su gdjice Ida Kornmüller, Marija Jelušić i Ema Grosman na zabavi „Hrv. Čitaonice“ u Kastvu dne 27. jenara t. g. u korist družbe 2 for. 20 nvč. Tom prigodom razpačale su iste gospodjice 27 kom. Eminove pripoviesti „Na uzburkanom moru“, od kojih čisti prihod namienjen je družbi. Živile!

Iz Tinjana pišu nam 29. jenara 1895. Danom 27. jenara izložene su izborne listine ovdje, prem je tekar dne 18. tek. jenara iztekao zakoniti trogodišnji rok sadašnjej občinskoj upravi.

Neznamo što je tomu uzrok, da se je već prije nego li je izteklo trogodište, sve predradnje za izbore poduzelo. Sudimo po tomu, da je sadašnjemu g. načelniku dosadilo komešanje i zlobno ogovaranje dvajuh, trijuh smradigaćah i njihovih podrepnicah, koji su vikali i razglasivali, da bi se još prošlog decembra bili morali vršiti izbori.

Ovi smješni delije bili bi valjda zadovolini zajedno propasti sa našimi protivnici u Pazinu, da bude jedno i druge manje sram. Ovi zasliepljeni *kulturaši* nepoznaju ni toliko zakona, a da bi mogli znati, da se to, dok ne izteče zakoniti rok, učiniti nemože, nego u slučaju, da zastupstvo dade ostavku ili da bude ono razpuščeno. Nu slepomu magla nepači, nego udara i tumara kamo ga noge nose ili drugi vodi.

Naši občinari uvidili su, kakova jim bijaše uprava pod Talijanima i kakova je današnja pod ravnanjem muževa naše krvi i jezika, ter se nedadu više zasliepiti lažljivimi obećanji, niti vinom i žerilom, a još manje Judinimi srebernjaci. Drugom prigodom javiti ćemo se obširnije.

Jedan kmet.

Nevin žrtve tajnih bezdušnika. Javili smo u svoje doba, kako napadoše zaslieplјeni Humljani na g. *Franu Flegu*, tadašnjeg občinskog načelnika u Buzetu, koji je bio došao u Hum, da tuj započme sa zidari popravljati školsku zgradu. Proti napadačem bijaše podnešena prijava, a kako doznajemo, stavio je ces. kr. kotarski sud u Buzetu 87 Humljana pod obtužbu. Svi ti obtuženi jesu osobe naše krvi i našeg jezika, ali zavedeni bezdušnim zlotvorom suprotstaviše se zastupniku zakonite oblasti. Za taj nepromišljeni korak morati će odgovarati pred sudom, dočim će si od veselja ruke trti tajni zlotvor, koj je one sirote na kažnjiv čin naveo.

Ovaj žalostni događaj morao bi već jednom opametiti naše ljude svuda, osobito na Buzeščini, gdje poznati bezdušnici neuki puk varaju i zaslieplјuju, kao što su eto učinili i sa neukimi Humljani. Ove žrtve neukosti i tuđje zlobe trpiti će nevino za griehe onih, koji su prvi bacili kamen, a tada kano kukavice sakrili ruku. — Humljani braćo! Te zlotvore Vaše poznate Vi sami najbolje; odkrižajte se od njih, jer će na njih pasti proklestvo, da su Vas neuke i nevine zaveli i zasliepili. Čuvajte se ih, nisu Vam daleko!

Nasliedovanja vriedno. Naši narodni protivnici u Istri odlikuju se u tom, da iz zemaljskih il občinskih blagajnah rado podupiru razna djačka družtva, konvikte, pojedine djake, a napose zloserbsku družbu „Lega". Neima skoro talijanske občine, koja nebi već ili manju svotu žrtvovala iz občinske blagajne na korist „Lege". To se dogodja na žalost i iz onih občinskih blagajnah, u koje doprinašaju svoje žuljeve i občinari našega jezika i krvi. Drugom zgodom naveli smo, kako je ova il ona talijanska občina doprinieła za „Legine" svrhe već il manju svotu novca. Za danas navadjamo siromašnu občinu Grižnjan, koja je darovala iz občinske blagajne 70 for. koje su pomogli sakupiti i naši občinari. Tuj su dakle žuljevi i našega nevoljnoga kmeta.

Stavljajuć to do znanja našim narodnim občinam, preporučamo im najtoplije, da se i one sjete naše školske družbe sv. Cirila i Metoda, te da tako i one sliede naše susjede, koji su u ovom slučaju nasliedovanja vriedni.

Iz Kanfanara pišu na dne 27. jenara. Imamo novoga načelnika od malo dana i ovaj novi „papa" nije nitko drugi nego *Martin Tancovich* (Tanković). Utorak dne 22. t. mj. sabralo se je naše zastupstvo, da izabere novoga *„podeštata"* jer se je, kako znamo Basilisco zahvalio i to za to, jer su tri *„sporkice"* unutra (3 Hrvati). Spomenuti valja još i to, da bi bio gosp. Basilisco rado ostati, jer su dva *„forešta"* učinili nekakav „šupliku," koju je onda občinski sluga nosio okolo te pitao ljude, jesu li zadovoljni, da ostane još *„Momolo"* za *„podeštu"* i neka se podkrižaju. Nulovio je nešto križa od *„svojih ljudi"* nu velika većina nije marila za to. Videć, da mu više ružice necvatu, odrekao se još jedanput pred c. kr. kot. kapetanom, da neprima (?) (kiselo groždje) više te časti. Občinski zastupnici pogovorili se jur prije, da njega neće. A sada koga? Bijahu tri kandidata: M. Tanković, Stipančić i Burić (Krmežan). Izabiralo se dva puta, a napokon bijaše izabran sa 19 glasova Mart. Tanković, koji si je čitavo vrieme od same radosti bradu gladio. Čulo se je, da su bile pripravne rakete i još štogod, ako bi bio izabran Basilisco, nu budući nije bio će se sve to sabraniti do boljeg vremena. A sada treba pitati, na čemu smo sada, jesmo li na boljem? Nipošto, makina je ista, samo makinista se promjenio. Ljudi pak su posve zadovoljni, da je tako, da ne bude uviek toga *„renuncivanja"*. Razpisati će se i natječaj za obć. tajnika, koji za 3 mjeseca odlazi, a mi mu želimo sve dobro u vižinadskoj ogradi, a od nas daleko mu kuća.

Sada još jednu žalostnu, na sramotu našim šarenjakom. Jur kroz 13 godina opažam, da kod nas nijedan svećenik mira neima, pa makar bio i Talijan. Bijahu ovdje Bevilacqua, Benigar, Cotelj, koji su bili najviše radi politike progonjeni i napokon odtjerani. Najveću zaslugu u toj stvari ima jedan B. Sada pak se na svećenike jur udara sa kamenjem, što se dogodilo dne 23. t. mj. Naš kapelan gosp. Korbar se je vraćao u večer doma u plovaniju kad mu iznenada doleti kamen u glavu, i ga jako rani. Da je kamen pao samo malo drugače, mogao ga je i ubiti. Dakle nije dosta, da naša krnjelsko-šarenjačka družba proganja naše svećenike, počela je sada dapače i sa kamenjem! Bože moj, koliko ste zakrivili baš vi slavna gospoda, da će se posvuda slabo govoriti o Kanfanaru; plod vašega djelovanja vidite svaki dan.

Iz puljskog kotara pišu nam 30. jenara: (*Novi prilog k talijanskoj kulturi*). Talijani i potalijančenici, ma gdje bili, izkazuju se svojom *„avitom"* kulturom: crniti, zlostavljati, napadati naše ljude, koji neće da pušu u njihov rog. Ovaj put svojim junačtvom osvjetlali (!) lice *„svinjori"* krnjelići i šarenjaci slavne varoši Svetvinčenti. Da pripoviedamo događaj. Prigodom njihovog crkvenog slavlja, dana sv. Vičenca, 22. jenara podjoše njih trojica, med njima pop *Josip Velikanje*, da posjete svoga prijatelja i domorodca gospodina *Filipa Barbalića*, tamošnjeg trgovca i posjednika. Kupiv u njega što potrebovaše za kuću, imajuć na pameti onu: *„Svoji k svojim"* — te nakon što pregledaše njegovo skladište liesa, vrt, liepe i prostrane njegove konobe, veoma prikladne, da može tjerati u veliko trgovinu vinom — u 7 sati na večer kočijom gosp. *Barbalića* odputovaše mirno i tiho. Neodalečiv se nit za 50 koračaja od mjesta Svetvinčanta, kad na jednom krupno kamenje počelo sipati ko tuča. Napadnuti bijahu s lieve i desne strane ceste. Kamenje dolazilo izpod zidova cestnih, gdje se nepoznani junaci djedovske kulture bili sakrili. Pogodjen nebijaše srećom nitko; samo konja nije bilo najbolje, uslied jednog udarca krupnog kamena. Dobrom Bogu i brzim nogama konja imadu zahvaliti, što ponesoše zdrave glave svojim kućam. — Ovaj događaj nek služi na ubaviest i ravnanje našim ljudem, koji moraju po svojih poslovih u Svetvinčentu, i mirno prolazećim. Kmetovom našim pako ovim preporučamo, da se u svojih kućnih potrebah služe kod našeg čovjeka g. *Filipa Barbalića*, što isto preporučamo domaćim i izvanjskim vinskim trgovcem, gdje će biti posluženi vinom kako valja. — *„Svoji k svojim!"* Još jednu: kad nas talijanska gospoda i negospoda nemogu viditi nit na cesti, nit na trgovih svojih, znak je, da nas nepotrebuju — a mi njih još manje! Daleko im dakle kuća!

Novo zaokruženje poštanskog ureda u Ičićih. Ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu javlja, da je uvrstilo u djelokrug poštanskog ureda u Ičićih sela mjestne občine Veprinac i to: *Bernardovu, Boni, Tumpići, Vašansku i Zadku*. Sva ova sela služila su se do sada poštanskim uredom u Franćićih.

Otvorenje pučke škole u Krkavcih. Od tamo piše nam pijatelj 21. jenara. Danas smo, g. uredniče, poslije toliko muke, truda i požrtvovnosti i uzprkos svim spletkam naših narodnih protivnika, otvorili ovdje svečano pučku školu. U 9 sati u jutro sakupili se roditelji sa školskom djecom u crkvi, koja bijaše puna pobožna puka. Svečanu sv. misu odpjeva g. nadžupnik Ladavac, dočim su mu pjevači na orguljah odgovarali. Za sv. misom odpjevasmo „Pridi Duše sveti" sa pripadajućom tomu molitvom. Zatim je duh. pomoćnik i učitelj g. Šunc postavio djecicu u red te sa propelom na čelu podasmo se svi u novu školu, koji blagoslovi tada g. nadžupnik uz pripomoć g. duh. pomoćnika. Iza toga progovori g. nadžupnik prisutnim roditeljem razloživ in važnost i korist pučke škole, te im stavi na srce kršćansko-narodni odgoj njihove djecice, jer bi se inače grdno ogriešili kad bi zanemarili odgoj svoje djecice, tog najvećeg dara božjeg. Dobri roditelji bijahu duboko dirnuti toplimi i iskrenimi riečmi svoga pastira. Poslije obratio se g. nadžupnik sakupljenoj školskoj djecici, te im razgovjetno izpripoviedi, kako će se liepo naučiti mnogo dobra i koristna budu li marljivo polazili školu te g. učitelja u svem poslušali. Pokazav djecici propelo sjeti ih kako imadu biti bogoljubni ponizni i pokorni, pa obrativ se k slici sv. Vjekoslava preporuči im, da imadu vazda pred očima toga velikoga zaštitnika dobre djecice; svrati se napokon i na sliku premilostivog Vladara, te ih opomenu, kako valja u školi već učiti se biti dobrimi i vjernimi podanici Njeg. Veličanstva. Na licih one nevine djecice sjala je radost, slušajući obljubljenoga pastira.

Uzprkos živoj agitaciji koparskih iredentaša i domaćih kukavica upisalo se već prvi dan u školu 100 djece obojega spola, te se je moralo djecu razdieliti na do- i popoldašnji pouk.

Kao dokaz strasti i zasliepljenosti navadjamo Vam slučaj, kako je jedno devetgodišnje diete htjelo silom u našu školu, al mu toga nesmiljeni i zavedeni otac nije dopustio. Drugo jedno diete, upitano hoće li i ono u školu, odgovori slabom talijanštinom, da bi rado pošlo, al da nesmije, nego kad mu otac i majka umru, da će i ono u školu. Eto g. uredniče, nevoljno diete očekuje smrt svojih roditelja a da uzmogne u školu! Nisu li to žalostne posljedice zasliepljenosti roditelja? To je prokletstvo, koje bi moralo one bezdušne roditelje prestrašiti

Za otvorenje naše škole dužni smo izreći žahvalu u prvom redu našim plemenitim školskim družbam, koje nam priskočiše novčano u pomoć, te smo mogli kuću zato preurediti. Hvala iskrena i jednom prijatelju naše školske mladeži iz Kopra, koji je nadario našu školu nekojimi školskimi predmeti.

Nada sve pako hvala našemu velezaslužnomu zastupniku veleuč. Vj. *Spinčiću*, koji je svojim novcem nabavio potrebite školske klupe.

Otvorenjem naše pučke škole uništena je za uviek paklenska agitacija naših narodnih protivnika, koji su ovdje htjeli otvoriti protunarodnu „Leginu" školu. Naš puk je dobar i pošten, pak se neće više dati varati i sliepiti od bezdušnika i varalica.

Samo napried dakle rodoljubi širom Istre, uztrajno i odlučno. Uztrajnost naših rodoljuba u Krkavcih neka vam bude primjerom. Interpelacija zastupnika veleuč g. dra Laginje u carev. vieću neka vam služi za poduku i kao dokaz, koliko su morali podnesti i pretrpiti naši prvaci u Krkavcih (Napose onaj velezaslužni g. nadžupnik. Op. Ured.) Uztrajnošću i požrtvovanjem, marom i radom doživiti ćemo i mi bolje dane.

Molbe za jezikovnu ravnopravnost kod svih c. k. oblastih u Istri.

Prošloga i tekućega mjeseca podnesle su sve hrvatske i slovenske občine, zatim pojedine porezne občine onih mjestnih občinah, koje se nalaze u rukuh naših narodnih protivnika, molbe na predsjedničtvo ministarskog vieća u Beču za uvedenje jezikovne ravnopravnosti kod svih c. kr. oblastih u Istri i u Trstu, pod koje podpada i naš puk iz Istre.

Te molbe odpravile su občinske uprave usljed zakljućka občinskih zastupstva, il gdje to nebijaše moguće, odpravile je občinska glavarstva, a gdje tih neima naših, odpravile je pojedine porezne občine.

Koliko nam je do sada poznato, odpravile su od naših občinah takove molbe občine u Buzetu, Pazinu, Kastvu, Pomjanu, Dolini i Baški, a od poreznih občina skoro sve porezne občine Motovuna, Poreča, Višnjana, Oprtlja, Vižinade, nekoje Grižnjana, te većina onih puljskoga političkoga kotara. Da uzmognemo potanje obaviestiti naše čitatelje, odakle se je poslalo te molbe, sa koliko podpisa il križeva i dali ih je odposlala mjestna ili porezna občina, molimo naše prijatelje u mjestnih i poreznih občinah, da nas o tomu izviestiti izvole.

Zabava „Hrvatske čitaonice" u Kastvu izpala je dne 27. t. m. uzprkos slabom vremenu liepo, kako nam to od tamo u kratko javlja prijatelj. Program da bijaše izveden na sveobće zadovoljstvo, a biti će i suviška od zabave. Očekujemo obširnije viesti od tamošnjih prijatelja.

Iz Rieke piše nam prijatelj polovicom jenara. Evo me g. urednič̀e da izpunim moje obećanje. Iztraga radi nesreće, koja se dogodila kod gradnje guvernerske palače na Staru, kako se govori, teče, ali kada i kako će svršiti, to nitko nezna, a možda je do sada i svršena i zaspala, jer se ne tuži nijedan za takve pogreške. Istina je ipak, da su prinosi za nesretnike prekoračili devetu liljadu forinta; to je doista liepa svotica. Za prve potrebe će bit liepo proskrbljeno ali za napried, jaoh sirotam kako vazda. Nisam vam još javio, kako su se od nekoliko vremena počeli kosmati naši Talijani sa Madjari. Više puta sam Vam naveo nekoje činjenice, u kojih se je vazda bistro vidjelo, kako se Riečani nadri-Talijani pokrivaju plaštom madjarskim, ali sada kušaju kako će izbaciti sa sebe taj plašt.

Kada su naše delije talijanske vidjele, kako se njihovi istomišljenici u Trstu i u Istri ponašaju radi dvojezičnih tabelah, kada su uvidjeli, da se smionost i drzovitost nameće vladi, i kako bezobraznost dobar plod bere, evo ti i naših Istro-Riečana, gdjeno bačiše plašt madjarski u gradskoj sjednici, i pokazali se nekoji željnimi, da se takme sa Talijani u istom Trstu. Pred nekoje vrieme vlada je predložila, da se velika obrtnička škola za svu Madjarsku otvori na Rieci. Zgrada, da se ima sagraditi na gradski trošak a školu imalo se otvoriti pod uvjetom, da se ima predavati u dvih jezicih, madjarski i talijanski. Čuli su to ona četiri talijanaša, te se tomu žestoko protivili. Videći, da u Istri obstoji dvojezično pitanje, htjelo se i njim nešto takva, da pak *bleheću* o nekakvoj *„nostra avita cultura!"* Guverner po nalogu i po svojoj volji je sklon talijanskomu jeziku, ali kada je vidio odkle i zašto takav vietar puše, onda on predloži ministru, da prestane svako pogadjanje za tu obrtničku školu, a ministar slažuć se posvema sa guvernerom, dao je takvu naredbu; i to pitanje se je skinulo, a od onda guverner je prestao biti ono, što su ga nekoji nazivali.

Mi se ne slažemo i ne možemo se slagati s Madjari na Rieci, ali kada se pomisli, kako i na koji način su se u svoje vrieme podlo nudjali riečki vladajući krugovi Madjarom, i kako bi bili žrtvovali autonomiju, jezik i sve, da budu pod Madjare, i kako se sada vladaju, treba zaključiti, da zahvalnost nije baš riečkih vladajućih krugovah kriepost, jer su Madjari mnogo milijuna občega novca potrošili na Rieci.

Ima još mnogo ljudi, koji su se u svakoj prigodi derali sa *„Eljen"*; oni uvidjaju, da gradsko zastupstvo nije izraz njihovog mnienja, ali smo dotle dotjerali, da se ovakvi ljudi sada ismiehavaju, (tim ljudem bi se mogi. reći: tko neće brata za brata, hoće tudjinca za gospodara; jer je talijansko istarska struja skoro preotela mah u zastupstvu, a ta struja postaje drzovitija, i se sve to bolje pripravlja kako bi vladi prkosila radi madjarskog jezika. Vlada je na svaki način pomagala i pomaže talijanšćinu proti nama, ali nezadovoljna će početi brati plodove. Dobro njoj stoji!

Naši nadritalijani silni su ljudi za kopiranje, baš kako opice. Čuli su kako se je vaša občina u Trstu protivila, da se slovenskom u jeziku prodiče u tršćanskih crkvah, pa eno i naših mladih mudraca zabadati prste u crkvene posle premda u crkvu nigda ne idu. Jedni pišu u novinah, da se treba braniti proti uvedenju hrvatskoga jezika u crkvi, dočim svatko od njih zna, da ovaj jezik obstoji od vajkada u našoj crkvi. Drugi interpeliraju u gradskoj sjednici: zašto se ne odciepi Rieka od biskupije senjske! Treći se tuže u novinah, da se u trih crkvah zornice pjevalo hrvatski, a u nijednoj talijanski; da je to uvrieda talijanstvu ovoga grada; oni ipak šute kako su ove tri cerkve dubkon pune, i kako u njih narod složno i pobožno pjera u svojem jeziku, u kojem se je vazda pjevalo. Oni, koji su se u novije vrieme počeli zvat Talijani, njima nije to nikakva uvrieda, jer izvan malih iznimaka nitko ne ide od njih u crkvu, pak zahtjevaju, da bude riečki puk lišen onog milog pjevanja, koje je naučio od djetinske dobe. Mi znamo, da je naš g. župnik sklon zadovoljavati i vladi i občini, premda ova malo za njega mari, ipak u tom pogledu mislimo, da neće popustit za volju onih, kojih neće nigda u crkvi viditi. Do vidova! *Rokac.*

K događajem u Istri Zemaljski kapetan dr. Campitelli poslao je, kako smo već javili, na uredničtvo židovskog lista *„Neue Freie Presse"* u Beč službenu izjavu, u kojoj nastoji dokazati, da talijanski zastupnici na istarskom saboru u Poreču nisu mislili uvrieditи ni ruglu izvrgnuti vladu i vladinog komesara. Dan ta smije donio je isti list sliedeći protuizpravak:

„U jednoj izjavi, koja je izašla od predsjedničtva istarskog sabora, nastoji se ublažiti tužne događaje i demonstracije na istarskom saboru, i dokazati, da nebijaše ruglu izvrgnuta ni vlada ni vladin zastupnik. Doduše neznamo, što bi se bilo moralo sve dogoditi, da se opravda tvrdnja, da se je uvriedilo i vladu i vladinog zastupnika. Ali prepuštamo sudu svakog nepristranog čovjeka, dali se ima smatrati uvriedom i ruglom, kad u prvoj sjednici, u kojoj vladin zastupnik sabor pozdraviti namjerava — NB. u talijanskom jeziku! — talijanska većina govornika odmah uvriedljivimi poklici: „Basta! Fuori! Protestiamo! Pereat!" prekida i buduć da pozdravni govor svršiti želi, talijanski zastupnici dvoranu zapuste, samo da nečuju pozdrava?

Pozdrav sabora od strane vlade jest akt parlamentarne dužnosti, a slušati pozdrav vadin je prirodna zapovjed parlamentarne pristojnosti. I u saborima, u kojim je većina pače cio sabor prema vladi u opoziciji stojao, držalo se je točno bez ikakve smetnje ovog običaja, kako se to i pristoji časti sabora. Talijanski zastupnici nemogaše se držati tog prastarog i skoro naravnog običaja. Niti rieči vladinog zastupnika, ni jezik u kom je govorio — ta govorio je talijanski — nemože služiti povodom buci tal. zastupnika. Dapače je bilo već prije dogovoreno, pozdrav vladinog zastupnika zapriečiti i kada je začeo govoriti, dali su talijanski zastupnici znak onim žalostnim demonstracijam, koje su sliedile. Nema li se smatrati ruglom, kad se prekida vladinog zastupnika, kad prigovara onim drzovitim predlozima i zaključcima talijanske većine? U oči takovih dogodjaja mislimo, da bi se težko opravdalo ponašanje talijanske većine prema vladi.

Od večeg bi upliva bilo, kad bi bio predsjednik saborn občinstvo, koje je na galeriji poput menažerije bjesnilo i vikalo, na mir opomenuo, eventualno galeriju dao izprazniti i tim načinom dao vladinom zastupniku zad volјštinu i zaštitu, koja mu pripada. Naravsl o tom šuti gori navedena izjava. Vjerujemo znamo, kamo je ciljao g. kapetan sa onom izjavom, da ublaži naime postupanje i ponašanje talijanske većine prema vladi, ali to stoji, da nije postigao svrhe."

Ne smijemo se dakle čuditi, da je vlada zatvorila sabor. Tko samo malo poznade prilike u Istri, znati će, da je samo popustljivost prema Talijanom, koja se je pokazala kod zadnje afere o dvojezičnim napisima, izazvala ove demonstracije. Tu leži u naravi talijanske djedovske kulture tim jače prodirati, kad opaža popustljivost ili dapače uzmicanje neprijatelja. Ovi sramotni događaji u Istri u i izvan sabora su djelo „vodja", koji imadu u saboru

glavnu riječ, a k ovima pripada bez sumnje i dr. Campitelli. Ako bi se htjelo ovake događaje u buduće zapriečiti, onda bi se morali novi izbori tako vršiti, da Talijani Istre u obor druge osobe pošalju. K tomu pako je potrebno, da se već jednom protivnikom mira, reda i zakona u Istri na rep stane a Slavenom dopita ono, što ih po zakonu ide.

„*Reichspost*" glasilo austrijskih kršć. socijalista u Beču, baveć se sa stvarima u Istri, donaša obširniji članak o istarskim stvarima, gdje u pravoj slici crta istarske prilike. Medju ostalim kaže i ovo: „Istarski su Slaveni vjerni podanici države austrijske, a gospodujuća talijanska stranka svuda tlači te vjerne podanike, te do skrajnosti skvareno novinarstvo blati i sramoti sve što je Slavenima sveto; da je svaka obrana slavenskog novinstva nemoguća pred talijanskimi porotnici: vlada je talijanskoj stranci davala sve moguće koncesije, a ipak „*italianissimi*" neće da budu zadovoljni u Austriji; da su nadalje Talijani postigli sve, što bi mogli postići bilo pod kakvom talijanskom vladom, da je već krajni čas, da bi se austrijska vlada začela oslanjati na vjerni slavenski živalj, pak da se Austriji netreba bojati šačice „*italianissima*".

F. B.

Hrvatska inteligencijo! Ove se godine izpunila na našem sveučilištu davna želja akademičke mladeži i njezinih prijatelja, od dojakošnjih triju družtava: pravničkog, filozofskog i bolestničkog, nastalo je jedno veliko i zajedničko: „Hrvatsko i akademičko družtvo za podupiranje ubogih i bolestnih sveuč. gradjana". Ovim se aktom glavnice spomenutih družtava sališe u jednu zajedničku glavnicu, od koje se imadu podupirati naši drugovi bez obzira, kojemu fakultetu pripadaju. Ako je do sada svako družtvo svojim sredstvima nastojalo, da pomogne svojim članovima, to je novo družtvo u sretnoj prilici, de mu ta pomoć bude obilnija. — Spomenuta tri družtva nastala su požrtvovnim darovima hrvatskih rodoljuba, koji su ih se podjedno sjedali, ne praveći medju njima nikakove razlike. — Danas više ni te razlike nema: tu stoji jedno družtvo, koje računa na ljubav i dobrotu hrvatske inteligencije.

Poznavajući, podpisani odbor, hrvatski narode, Tvoje zanimanje za hrvatsku mladež, obraća se na Te s molbom, da mu neuzkratiš svoje pomoći, i s uvjeravanjem, da će naši članovi uvjek naći dovoljno zahvalnosti za svoje dobročince.

Iz družtvenih pravila?

§. 3. Članovi su družtva: a) zakladatelji, b) utemelji, c) podupirajući.

§. 4. Članovi su zakladatelji oni, koji poklone družtvu najedanput sto fr. (100 fr.)

§. 5. Članovi su utemeljitelji oni, koji daruju družtvu barem pedeset for. (50 fr.) na jedanput ili' tečajem godine na obroke.

§. 6. Podupiratelji su oni, koji plaćaju najmanje dva for. (2 for.) na godinu.

U Zagrebu mjeseca siečnja 1895.

Za odbor:

Hrv. akad. družtva za podupiranje ubogih i bolesnih sveuč. gradjana"

Milan Krasović, predsjednik. — Antun Jiroušek, tajnik.

Zahvala. Odbor ženske i muške podružnice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Opatiji smatra si za dužnost najliepše zahvaliti p. n gospodi, koja su prisustvovala zabavi usprkos zlu vremenu, da su polučili onako sjajan uspjeh.

Najliepšu hvalu izrazuje odbor gospodi pjevačem, u napose vriednom sborovodji gospodinu Robertu Slavik, kao što i predstavljačem, što su učinili, da je zabava najsjajnije izpala.

Zahvaljuje takodjer gospodjicam, koje su darovale darove za tombolu i to: gdjici Car Albini, Letiš Mariji, Letiš Mariji iz Slatine, Perčić Eugeniji, Jurković Milki, Justi Ivki. Osobito pak gospodi, koja nisu prisustvovala, a ipak sjetili se nas, te nam poslali ulazninu i to: Obitelj B. Fiamin, gg. Corazza Juraj Rajčić A., Fritzi N. Mavričić Vinko i obitelj S. Tomašić po 2 krune; g. Mohović Josip 5 kruna; dr. Stanger Andrija, Tomičić Viktor, Krontil Antun i gdja Bachmann P. po 4 krune; Erjavec N. 1 krunu. Svim ukupno budi ovim izrečena najliepša hvala. — Živili mnogo ljeta!

Popotnikov koledar za slovenske učilje za 1895. s polnim imenikom šolskih oblastnij, učiteljišč, ljudskih šol in učiteljskega osobja po Južno-Štirskem, Kranjskem, Primorskem in slovenskem delu Koroškega po stanji v začetku šolskega leta 1894/95. VIII. leto. Sestavil in založil. *Mihael I. Nerat* v Mariboru. Preporučamo taj krasni koledar osobito našemu učiteljstvu.

Narodno gospodarstvo.

Hranjenje kokoši u zimsko doba. Kokoši, koje noće u otvorenih kokošinjacih ili po stablih trpe obično od zime; a najhladnije im je jutro; valja im stoga u jutro davati tople hrane. Najbolja jutrnja hrana za kokoši jesu prokuhani krumpiri, izgnječeni i pomješati sa plievi. Ovakova se hrana daje još mlačna kokošam. Ovu hranu daje se kokošam u zemljenih ili drvenih posudah. Nevalja ju razsipati po zemlji, jer onda brzo ohladi, pa ju kokoši neće da jedu. Za krumpirom daje se kokošam zrnje, i to zob ili ječam ili oboje pomješano. Ova se hrana, naime zrnje daje kokošam obično po podne ili pod večer prije nego li će na leglo. Zrnje može se davati kokošam cielo, ili izgnječeno ili sameljeno u krupicu; neki hoće, da kokoši bolje probave zrnje, ako je sameljeno u krupicu i popareno vodom, ali to nije dokazano i neodgovara naravi kokoših. G. P.

* * *

Čistoća koža krava upliva i na dojnost i na zdravlje. U hrdjavih stajah osobito u takovih, koje su slaba štropa pada sa tavana (poda) mnogo prašine. Ta prašina se zadržava većim dielom na dlaki i koži krava, što nije ni dobro ni zdravo. Krave valja s toga barem jedan put na dan češljati ili četkati, takove krave ne samo da su zdravije, ali mnogo obilnije doje. G. P.

* * *

Sadra za zamazavanje prozora. U zimsko doba prozori, koji su prama sjeveru posve lako propuhuju, pa takove sobe i boljom peći vrlo je težko ugrijati. Da prozori ne propuhuju najbolje je zamazati sve pukotine sadrom. Uzme se sadre (gipsa) u prahu umjesi se su malo vode. pa se zamažu pukotine. Sadra se brzo posuši i drži čvrsto. G. P.

Javna zahvala.

Hrvatsko pripomoćno družtvo u Beču primilo je u svoje blagotvorne svrhe, naročito u utočišta, koje za ubogo hrvatske djake visokih škola u Beču uzdržaje, za godinu 1894. sliedeće darove:

Od presvietlog nadbiskupa dra. Jurja Posilovića u Zagrebu 50 for.; presvietlog biskupa Filipa Nakića u Spljetu 20 for.; slavnog ravnateljstva štedionice u Belovaru 25 for., slavnog ravnateljstva „Hrvatske dioničarske vjeresijske banke" u Zagrebu 5 for.; slavnog gradskog poglavarstva u Osieku 10 for.; gdje Anke Protić u Spljetu 10 for.

Od gospode P. V. Milović u Milni 10 fr.; dr. Ante Biankinia u Staromgradu 5 for.; N. A. Dubokovića u Jelši na Hvaru 5 for.; dr. Gaje Bulata, zastup. na carev. vieću 5 for. a za godinu 1895. takodjer 5 for.; „Braće Rismondo" u Makarskoj 2 for.

Za godinu 1895. slavno ravnateljstvo I. zagorske štedione u Krapini 5 for. a slavno upravitelistvo občine Makarske 10 fr.

Plemenitim podupirateljem našeg družtva bit će narodnostni rad naših štićenika nagrada za njihovu ljubav hrvatskom djačtvu, a mi im se u ime naših štićenika što toplije zahvaljujemo.

Hrvatsko pripomočno družtvo

U Beču 15. studena 1894.

Predsjednik: *Dr. K. Kozić*, dvorski i sudbeni odvokat. — Tajnik: *Franjo Vahčić* c. k. činovnik.

Dobiva se najjeftinije kod podpisane ljek arne ako se naruči po pošti.

Ubald pl. Trnkóczy,

ljekarnik pokraj viečnice u **Ljubljani** prepor ča

Marijacel ske kapljice za želudac.

1 bočica 20 nč., 6 for. 1·30. 3 tuceta for. 4·80

Otvarajuće ili želudac čisteće kruglice. Škatuljica 21 n., 1 omot sa 6 škatulja for. 1.00.

Za prsa: *Planinski zeliščan ili prsni strup* za odrasle i djecu. razstvara sluz i olakšuje bolest osobito kod kašlja. 1 bočica 56 nvč., 6 bočica. for. 2·50.

Za trganje: *Cviet proti trganju (Gichtgeist)* olakšuje i odstranjuje trganje u križih, nogah i rukah. 1 bočica 50 nvč., 6 bočica for. 2.50.

Svi ovdje navedeni i još drugi ljekovi dobivaju se u ljekarni

Ubald pl. Trnkóczy

u Ljubljani pokraj viečnice,

to se svaki da po pošti razašilje.

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebrni i pozlati.

Da si uzmogne i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane za poštarinom franko! 24—10

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vreds. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takse v krepost z dnem 4. februvarja, 8. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih obljavah.

Okrožni oddel.

V vreds. papirjih 2% na vsako stoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd. — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—22 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na zamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 31. januvrja 1894. 2 24

Priposlano.*)

Na V. dne 1. jenara 1895.

Štovani gospodine!

Sdvajao sam već, kako ću prebraniti sebe i četvero djece, budući nebijaše zaslužbe od nikakve strane. Tada mi je providjenje božje poslalo Vas, da mi nabaviste rad, kod kojeg sam zaslužio toliko, da sam u prošloj godini ne samo sebe i svoje poštenо prebranio, nego da sam si vrhu toga prištedio nješto lesetaka za bolja vremena. Dužnost mi je, da Vam se na tom u novoj godini zahvalim upravo iz svega srdca želeći Vam mnogo sreće iz neba.

Najodličnijim štovanjem odani *P. K.*

Tko želi dobiti radu, o kojem govori pisac gornjeg dopisa, mora znati dobro pisati hrvatski ili slovenski. Pitanja i ponude neka se šalju pod naslovom J. F. T. poste restante u Ljubljanu.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Pomada „Phönix,

na zdravstvenoj izložbi u Stuttgartu god. 1890. *odlikovana* jes: uslied liečničkih izvida i kroz tisuću zahvalnica priznato **jedino postojeća u istinu resno i neškodljivo sredstvo**, kojime se kod gospodja i gospodo **puna i bujna kosa postizava te izpadanje vlasi i drugo od ranjeje**

Uporabljenjem iste pomade postizavaju još sasma mladi gospodičići čvrste brkove. Jamči se za uspjehe i neškodljivost. Kutijica 80 novč., sa poštom (douzećem ili uz gotov novac) 90 novčića.

K. HOPPE, Beč, XIV., Hütteldorferstrasse 81.

Otvorenje novog

svratišta i restauracije

„Al Moncenisio"

broj 1.

Piazza delle Legna i via Torrente.

Podpisani preporuča slavnome putujućemu občinstvu svoje podpunoma novo sazidano i elegantno uredjeno svratište uz umjerene ciene i točnu podvorbu.

Sa štovanjem

A. Tuzzi.

Odlikovana ljekarna PRENDINI

Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.

Pastilje (sladčice) iz katrama

Izvrstno djelujuće sredstvo proti slabosti prsiju želudca akutnim i kroničkim bronkitam. začetkom sušice, plućnom kataru i mjehuru, dihanju, kašlju nervoznom i hripavcu. Izliečí se u kratko vrieme sa jednostavnom uporabom ovih djelotvornih pastilja.

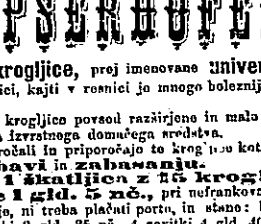

Prodaje se ih u

Ljekarni Prendini u Trstu

i kod svih glavnih ljekarnah raznih pokrajinah.

Ciena jedne škatulji sa naputkom **40 nvč.**

I., Singerstrasse 15, **Dunaj.**

J. PSERHOFERJA

lekarna „Zum goldenen Reichsapfel".

Kričistilne krogljice, prej imenovane **univerzalne krogljice**

zaslužijo to ime po vsej pravici, kajti v resnici je mnogo boleznij, pri katerih so te krogljice pokazale svoj izvrsten učinek

Že več desetletij so te krogljice povsod razširjene in malo družin utegne se najti, v katerih bi pogrešali malo zalogo tega izvrstnega domačega sredstva.

Vsi zdravniki so priporočali in priporočajo te krogljice kot domače sredstvo, posebno pa proti hudoznim, pa **slabi prebavi** in **zabasanju.**

Te krogljice stanejo: **1 škatljica z 75 krogljicami 21 nč., jeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 5 nč.,** pri nefrankovani pošiljatvi **1 gld. 10 nč.** — Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 30 nč., 3 zavitki 3 gld. 75 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 20 nč., 10 zavitkov 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva „J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice"

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice lasti podpis **J. Pserhofer v rudečih** pismenih, katerega je vsiljeti na navodilo za porabo.

Balzam za ozebline *J. Pserhofera.* 1 posodica 40 nč., prosto poštnine 65 nč.	**Angleški balzam,** 1 steklenica 50 nč.
Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.	**Fijakerski prsni prašek,** 1 škatljica 35 novč., poštnine prosto 60 n.
Amerik. mazilo za trganje, 1 posodica 1 gld. 20 nvč. 1 škatljica 50 nč.	**Tanokininska pomada** *J. Pserhofera,* pospešuje rast las, 1 škatuljica 2 gld.
Prah proti potenju nog, pošt. prosto 75 nč.	**Univerzalni plašter,** *prof. Steudela,* 1 posodica 60 nč., pošt. prosto 75 nč.
Balzam za goltanec, 1 stekl. 40 nč., poštnine prosto 65 nč.	**Univerzalna čistilna sol** *A. W. Bullricha* domače sredstvo proti poslednjem slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.,
Živiljenska esenca (Praške kapljice) 1 steklenica 22 nč.	

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjene; in se na zahtevanje točno in v ceno preskrbljajo tudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanju po pošti** vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštni nakaznici stane porto dosti manj kakor po povzetju.

Odgovorni urednik **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc.

Broj 6. U Trstu 7. febrara 1895. Godina XX

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino" nko se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka [illegible] arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaz se u Via Farneto br. 14.

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Sastanak

u sv. Petru u Šumi,

pazinskom kotaru, držan dne 2. febrara tek. god. usljed poziva zastupnika naroda na car. vieću i pokrajinskom saboru gosp. *Vjekoslava Spinčića.*

Uza sve najlošije vrieme i kijanje sniega tri dana već pred tim i istoga dana, sastalo se je o urečenoj uri preko 1000 ljudi, svih željnih viditi, pozdraviti i čuti svoga velezaslužnoga zastupnika. Bilo je tu ljudi iz pazinske, tinjanske, žminjske občine sa svojimi načelnici, te mnogimi obć. savjetnici, a bilo je takodjer ljudi iz boljunske i motovunske občine. Nadalje je nadošlo naroda iz Krbuna, Gronika i Paza, te iz Škropeti i Zumeska na Motovunščini, koji su imali do sv. Petra u Šumi 5 sati hoda.

Sastanak je trajao preko 2 sata; prostorije su bile tako malene, da je većina naroda morala stajati na otvorenom i uztrajala je cielo vrieme u sniegu i branila se proti njemu kišobrani — sniegobrani i slušala uz otvorene prozore tečaj sastanka. Točno u 2 sata otvori sastanak tinjanski načelnik g. *Šime Defar*, pozdraviv toplimi riečmi g. zastupnike i sakupljeni narod u području njegove občine. Zastupnike je narod burno i oduševljeno pozdravio. Na predlog istoga občinskoga načelnika bi izabran predsjednikom sastanka pazinski občinski načelnik g. dr. *Dinko Trinajstić*. On se zahvali na časti, predstavi ponovno g. zastupnika i njegova druga u porečkom saboru g. *Frana Flega*, koje narod iznovice sa gromkimi živio-klici pozdravi. Predstavi pak vladinoga povjerenika u osobi kot. pazinskog upravitelja g. *Šorli-a*, koga narod takodjer pristojno pozdravi. Umoli za tim g. zastupnika *Spinčića*, da izvjesti o svojem djelovanju.

G. zastupnik, spomenuv, da se prvi put nalazi pred većim skupom naroda u pazinskom kotaru, sjeti se svoga predšastnika častnoga starine g. dra. *Dinka Vitezića* i svoga druga g. dra *Matka Laginje*, kao i svojih drugova u pokrajinskom saboru, koje sve pozdravi narod sa živio-klici, dočim uzkliknu „slava" pokojnomu dr. *Anti Dukiću*. Zahvali se na pouzdanju, kojim ga je narod počastio, kao i prisutnim na tom, što su se tako brojno uza svu nepogodu vremena njegovom pozivu odazvali. Iztaknu znamenitost ustava i zakona, za koje se ima u prvom redu zahvaliti Njegovomu Veličanstvu cesaru i kralju hrvatskomu Franu Josipu I. (Gromoviti klicanje: Živio naš kralj!) i koji nam omogućuju današnji sastanak. Naglasi znamenitost čitaonica, gospodarskih zadruga, vinarskih zadruga, posujilnica i štedionica, te izbornoga prava koli u občinska zastupstva, toli u pokrajinski sabor i car. vieće. Naš hrvatski narod u Istri je, reče, mnogo pretrpio odkad je odieljen od svoje hrvatske domovine, kao grana od svoga stabla. On trpi i sad, dapače ono, što se u prvanja vremena nije činilo to se *hoće*, da sada učini, naime da se iztisne njegov jezik iz javnog života, da se ga uništi, da prestane biti Hrvat, a da postane Talijan. Ipak smo na boljem u tom, što smo već sada svi Hrvati i Slovenci pod jednom okrunjenom glavom, i što možemo se proti nam nevoljam prituživati i iskati načine za naše čim skorije sjedinjenje i za naš čim veći napredak u svakom obziru. Opazi, da mu o njegovom i njegovih drugova radu netreba dugo govoriti, pošto se je nastojalo, da se putem „Naše Sloge" i posebnih knjižica obaviesti izbornike i narod o svem, što se poduzelo. Iztaknu pak u kratkih crtah razne stvari općenite i one iz pazinskoga kotara, za što su se on i njegovi drugovi u materijalnom i duševnom obziru zauzeli. Ožigosa oštrimi riečmi postupak saborske većine u pokrajinskom saboru u Poreču; predsjednika istoga i zemaljskoga kapetana kao i svjetine u Poreču, osobito obzirom na postupak svih njih proti hrvatsko-slovenskomu jeziku i narodu, te proti hrvatsko-slovenskim zastupnikom, predstavljajućim u saboru doista manjinu, ali naroda veliku većinu. Spomenu na koncu zaključenje zasjedanja, te razpust sabora po nalogu Njegova Veličanstva, iztaknuv ujedno i uzroke istoga. Naš premilostivi vladar, naglasi, neće da se tjera naš jezik nit iz sabornice, nit od nikud drugud; on neće, da zatajimo svoj jezik, da postanemo Talijani; — on hoće, da se i naš hrvatski jezik rabi u saborniei, u uredih, u školah, u obće u javnom životu; on hoće, da ostanemo Hrvati, kako nas je Bog stvorio; pozove i Talijane i Hrvate, da izaberu nove zastupnike, koji će znati i htjeti ljubiti svoje, a štovati tudje, biti jednako pravedni Hrvatom, Slovencem i Talijanom.

Na vratih su nam dakle izbori, nemojmo se pouzdavati u nikoga, osim u Boga u pravdoljubivost previšnjeg Vladara i u sebe. Imademo još mnogo raznovrstnih neprijatelja i jako mogućih, i proti svim tim valja da se i kod izbora i inače borimo. Budimo samo složni, imajuć uvjek na pameti svetobće naše dobro i budimo svjesni, da kako vršimo svoje dužnosti državljan-ke, tako hoćemo, da imamo i svoja državljanska prava.

Govor bio je često prekidan najoduševljenijim povladjivanjem ili odnosno zgražanjem i odsudjivanjem postupka protivnika našega naroda, a na koncu trebao je predsjednik sastanka mnogo truda, da utiša burne klicaje zastupnika.

Iza toga bile su postavljene, raztumačene i jednoglasno primljene sliedeće resulicije, koje su postavili učestnici sastanka gg. *Šime Defar, Fran Stefanutti, Liberat Slokovič i Antun Bertoša.*

I. Resolucija.

Hrvatski izbornici pazinske, tinjanske, žminjske i drugih občina na sastanku u sv. Petru u Šumi odobravajuć u svemu rad, postupak i držanje svojeg zastupnika na carevinskom vieću, veleučenog gospodina Vjekoslava Spinčića i njegovog druga veleučenoga gosp. dra. Matka Laginje, kao takodjer njihov i njihovih drugova rad, postupak i držanje na pokrajinskom saboru u Poreču, izriču njim zato iz ovog sastanka podpuno priznanje, neomedjašeno povjerenje i svesrdnu zahvalu molbom, da se i unapried po svojih silah i uvidjavnosti zauzmu za unapredjivanje našeg milog hrvatskog i slovenskog pučanstva u Istriji.

II. Resolucija.

Hrvatski izbornici pazinske, tinjanske, žminjske i drugih občina na sastanku u sv. Petru u Šumi predlažu, da se provede jezikovna ravnopravnost polag naredbe gospodina ministra pravosudja o dvojezičnih tablah, pečatih tiskanicah kod c. kr. poreznoga, carinarskoga, poštarskoga, brzojavnoga, željezničkoga i lučkoga ureda, kod c. kr. namjestničtva i svih c. kr. ravnateljstvah spomenutih oblastih pod koje sve mi podpadamo. Da se kod svih c. kr. oblastih, pod koje mi spadamo sa Hrvato-Slovenci ureduje ustmeno i pismeno hrvatsko-slovenskim jezikom, da se kod svih rečenih c. k. oblastih postavlja samo takove činovnike i njihove pomoćnike, koji poznaju u govoru i pismu hrvatsko-slovenski jezik i da se ovakovim moraju služiti sa strankami.

III. Resolucija.

Sastanak u sv. Petru u Šumi dne 2. febrara 1895. izriče se načelno za svebće pravo glasovanja. Dok se i u koliko se to nemože ili neće što skorije u život uvesti, neka se odlučujući čimbenici bezodvlačno za to zauzmu, da birači ladanjskih občina vrše svoje pravo glasa izravno, i to svaki u svojoj občini.

IV. Resolucija.

Prosvjedujemo proti bezsramnoj rulji i nje podupirateljem u grudu Poreču, koji neće da poštuju naše dične zastupnike, jer kad njih kao nepovredive osobe nepoštuju, nepoštuju niti nas, koji smo jih tamo poslali, da za naše dobro viećaju. Prosvjedujemo proti postupanju većine na pokrajinskom saboru u Poreču, koja bi htjela silom, da se izključi iz sabora naš hrvatski i slovenski jezik, jer da nije jezik pokrajine.

V. Resolucija.

Hrvatski izbornici pazinske, žminjske, tinjauske i drugih občina uvriedjeni u svojem narodnom ponosu divljačkimi napadaji porečkih gradjana na hrvatsko-slovenske zastupnike, duboko žale, što ih se nije znalo predusresti i na kraj njim stati. Uvjereni pak, da mjestne oblasti u Poreču nisu u stanju dati dovoljnog jamstva za sjegurnost, te slobodu rada i misli hrvatske slovenskim zastupnikom, prepuštaju uvidjavnosti istih, da li će unapried učestvovati saborskim razpravam u Poreču ili ne.

Živo se preporuča i stavlja na srce g. zastupniku, da uz svoje drugove nastoji o tomu:

VI. da se u Pazinu iznovice utemelji gimnazija sa hrvatskim naukovnim jezikom;

VII. da se u Pazin smjesti toli mužko, koli žensko učiteljište sa hrvatskim naukovnim jezikom;

VIII. da dodje do čim skorijeg konačnog riešenja pitanje o ukinuću utjerivanja ezonera;

IX. da obzirom na vinsku klauzulu vlada poprimi one mjere, koje je usvojio sastanak predsjednika gospodarskih zadruga i pokrajinskih zastupnika i onih na car. vieću od 7. studenog 1894.

X. Resolucija.

Sastanak proasvjeduje proti napadanju riečmi i činom i u novinah na svećenstvo, i poziva zastupnika da se proti napadačem na svećenike strogo postupa.

XI. Resolucija.

Sakupljeni na sastanku u svetom Petru u Šumi mnogi občinari pazinski uz pripadnike drugih občina prosvjeduju proti dieljenju mjestne občine pazinske namjeravane i predlagane po zemaljskom odboru, jer je nepotrebno i škodno.

Sastanak se dovršio sa trokratnim „živio" na Njegovo Veličanstvo cesara i kralja hrvatskoga *Franju Josipa I.* Cielim tečajem sastanka kao i poslje njega vladao je najuzorniji mir i red. Iza sastanka množtvo naroda nalazeće se vani klicalo je neka zastupnik izadje medju njih, da ga svatko može viditi. Neprestanim kliktanjem bio je odpraćen do stana g. župnika, odkud ga je opetovno narod sazivao, da se pokaže, nit se htjede udaljiti, dok nije udovoljio njegovoj želji.

Premda sastanak nije bio u nikakvih novinah a po občinah jedva dan prije oglašen, došlo je toliko naroda, a došli su i sliedeći brzojavni i pismeni pozdravi:

Buzet. Poručite naš hrvatski pozdrav skupljenoj braći; odobravamo s vama zasluženi rad vrlih i dičnih zastupnika Spinčića, Laginje. Bože njih poživi; hrvatsku Istru spasi! Buzetski Hrvati.

Pula. Odobravajući podpunoma požrtvovni rad, siv sokole, Bog Te živi na slavu hrvatskoga roda. Hrvati.

Novaki. Danas okol 10 sata primio sam pozdrav od naših prijatelja občine iz Pazina, i ovo z velikim veseljem dočuo od gosp. A. Skoka našega župana i našega prijatela *Frana Marečića*, koj je sada 10 sata 20 hipa kod mene bio, da biskupa mogli iti u sv. Petar za dati našu ljubavnu čast našim rodoljubom, bratom i svim udom čitaonice u S. Petru.

Bez da meni do ovog časa nije bila poznata vaša draga meni osoba, ali ja iz svih žilah moga tiela van dam vierni moj pozdrav, i vjerno se žalujem, da nisam mogao pristupiti kod vas danas; al se uđam, da u kratak čas ćemo se viditi, našu ljubav do hrvatske domovine dokazati. Živili rodoljubi!

Vaš vierni Josip Sepuka.

Da Bog blagoslovi Vaše djelo! Srdačno pozdravlja Vas najodanniji Vaš štovatelj

Josip Grašić, župnik.

Kaštelir i Korojba.

Neka znadu i druguda čitatelji „Naše Sloge", da će narodu motovunskoga kotara ostati u neizbrisivoj uspomeni subota 2. febrara i nedelja za njom ove godine.

Onu subotu na Svječnicu bila je narodna skupština u Kašteliru, a nedjelju u občini Korojbi u selu Močibobi. Skupštinu je držao narodni zastupnik g. dr. Laginja.

Ni u jednom, ni u drugom kraju do zadnjega časa nije se za to ništa znalo, jer nije bio ni u misli veliki sastanak na otvorenom, niti je doba godine zgodna zato.

Ali nami netreba velikih oglasa ni poziva. Po zimi kakove su riedke u Istri, po ledu i sniegu, da ga je bilo strahota gledati, sgrnulo se je i u jednom i u drugom mjestu naroda ne na desetke, nego na stotine i stotine, pa osobito u Močibobih od dvie i više ura daljine da budu pri slavi narodnoj i da čuju živu besjedu svoga zastupnika.

U Kašteliru sastanak je bio u jednoj dvorani nove zgrade, koju je podignula družba sv. Cirila i Metoda za Istru, da bude u njoj, ako Bog dade, već početkom buduće školske godine, škola za Kaštelir i za bližu okolicu.

Što je god moglo, sve se je zgrnulo u tu prostranu dvoranu i okolo nje.

Napetimi ušesi slušao je narod razlaganje svoga zastupnika, koj je govorio o sadanjem političkom stanju Istre, o potrebi, da se hrvatski puk složno postavi na noge pri budućih izborih za sabor i o drugih mjestnih potrebah Kaštelira.

Preporučio je Kaštelircem, da pitaju svoju posebnu občinsku upravu iliti gospodarstvo i podučio jih. kojim putem da idu pri namišljenoj gradnji župne crkve, koja je doista pretesna, kako se je i sam osvjedočio.

Što je god bilo slušatelja, svi su odobravali, da hrvatski narod u Istri hoće, da se dade njegovomu jeziku pravica jednaka s jezikom talijanskim pri sv h oblastih i u svih uredih, pak da se providi za druge tjelesne potrebe naroda!

Gromovito je narod odobravao, kad je zastupnik Laginja nagovorio prisutnoga vladinog komisara plemića Gironcola, neka istinito izvjesti svoje predpostavljene o svem, što je čuo i vidio.

Na naše sastanke, reče, neka slobodno dodju i ljudi, koji do sada nisu bili naše stranke, ako jim je stalo do mira i reda, jer mi nismo došli smućivati, nego smo došli poučiti neuke, razbistriti vid onima, koji do sada nisu pravo spoznavali.

U najlieпšem miru i redu dovršio je sastanak i cieli večer, tako da je ono dvanajstak žandara moglo posve mirno noćiti.

Upitan od jednog prijatelja, zašto je prvi sastanak udario baš u Kašteliru, reče naš zastupnik: zato, da se i Talijani i oblasti osvjedoče, da je naš puk miran, ako se nitko ne zabada u njegove svetinje vjerske i narodne.

U nedjelju o podne prispio je naš zastupnik u Rakotole, gdje je bio za kratko gost velečastnoga g. župnika.

Okolo 2 ure i pol po podne krenuo je uz neprestane kliktanje naroda pješice, a po zametenoj cesti, u selo Močibobe, praćen silnom povorkom. Kada pred selom, eto Ti u susret druga narodna vojska, sve po izbor čeljad, na čelu jim zastupnik Spinčić i novi načelnik pazinski dr. Trinajstić, pak Skropeti, pak Novačani, a odprije već Opršaljski Brdjani. Mili Bože, rekao bi, snieg se pod nogama topi od toga narodnoga veselja.

Pred kućom poštovanoga gospodara Mate Močiboba šarota stoji hiljada naroda, klikću živio pak živio, do neba se čuje. Zali starci, pak junaci u najboljoj dobi, pak žensko, pak djeca, sve se veseli i raduje.

Jedno dvanajstak žandara, oružani kako se reče do zubih, poslano je bilo da čuva mir i red. Ali netreba jih. Seoski poglavari opominju množicu da se svakomu preporuča dostojno vladanje. Usred te množice stade zastupnik Laginja, skide klobuk i stade govoriti. Narod skida klobuke i gologlav sluša kratki pozdrav, kako zastupnik pripovjeda, da još nisu dozvoljene velike narodne skupštine na otvorenom. Žao mu je zato naroda, što se je iz daleka potrudio doći, ali opet raduje se kad vidi toliku ljubav i želju sastanka.

Mnogo Vas je, reče, i niste svi jednake ćudi. Ima Vas mnogo mlade krvi, koja se lahko razigra Ali, ako Vi nas, Vaše zastupnike poštujete kao oca, onda valja da ste poslušna djeca. *Danas, ni nikada na naših sastancih neima nikomu ni vlas pasti s glave!* Neka se znade, da smo narod razuman i da u veselju našega narodnoga preporoda nikada nećemo zla. Oduševljenju nije bilo kraja, kad je

pozvao narod, neka se oduži svojoj vjernosti prema Njegovomu Veličanstvu kralju hrvatskoga naroda.

Jedan pučki zbor skladno zapjeva „Još Hrvatska ni propala!“ Otmeniji i drugi, koji mogu, stisnuli se u stan pošt. čovjeka Mate Močibob-Čavota, koj je priredio, što je bolje mogao, da se može držati razgovor.

Tu je zastupnik govorio od prilike jednu uru; razložio je pomen dojdućih izbora, sadašnje stanje stranaka u pokrajini, potrebu škole i nauke, i načine, kojimi je vlada kadra i dužna da pomogne sadanjoj nevolji naroda od klauzule, kojom je pala carina od talijanskih vina, te se istarska nemogu povoljno prodavati.

Narod je silno odobravao zahtjev za jednake pravice hrvatskoga jezika, kao što jih uživa talijanski, i druga tumačenja, navlastito pak razlaganje zastupnikovo, kako će biti koristno, da se narod po malih občinah udruži u mjestne vinogradarske zadruge, da tako olahkoti prodaju svojih vina.

Pod večer u najliepšem miru i redu, u nepopisivom veselju rastadoše se te junačke narodne čete, pošto su zastupnici još samo časak stupili u Karojbi u kuću bratučeda Šušljana, gdje su pili iz ponuđeno jim čaše vina „u liepo ime Božje i za dobro zdravlje svih kućnih“.

Tako su svršila ta dva velika narodna sastanka. Koji znade, gdje je onaj kraj, pak znade, da je na tih sastancih bilo naroda iz Labinci, iz Vižinade pod vodstrom naše perjanice Ivana Markovića, pak iz Brda Oprtaljskih, pak iz Novaka Motovunskih, pak iz Kaldira, iz Zamaška, iz Trviža, a junačke Skropete nije potrebno ni spominjati, jer so već odavna znade, da su prvi medju prvimi, taj će moći prosuditi znamenitost ovog sastanka. A znamenit je i zato. što se znade, da je bilo i nešto gradjana iz Motovuna, ne za nemir, nego da čuju besjedu „hrvatskoga deputata“.

Proti sastanku u Karojbi poduzeo je motovunski načelnik Tomasi kod oblastih sve moguće, da ga preprieči, al nije uspio. Oblasti će doznati od svojih službenika, da je naš narod miran kao janje ako se ga silom neizazivlje, te da netreba proti njemu slati nikavno oružnike.

Na koncu sastanka izrekla je g. zastupniku skupština na pred og Stjepana Kramara zahvalu i pouzdanje.

Istarski sabor

VI. zasjedanje, jenara 1895.

(Dalje).

Zast. *Gambini* govori vrlo obširno, ali radi pomankanja prostora, donašamo njegov govor samo u izvadku. On reče medju ostalim, da ga je na govor izazvao vladin zastupnik, koji je neobičnom žestinom ustao proti pravu i svetim težnjam Talijana. (Dobro). On negovori u ime zemaljskoga odbora, jer se je taj dostatno izjavio u sjednici od dne 12. novembra 1890.

Predlog, što se nalazi na dnevnom redu, nije nov; o njemu se je razpravljalo već na početku parlamentarne dobe. God. 1861. dne 13. aprila stavio je g. dr. *Amoroso* izpravak na predlog biskupa *Legata* (da bi naime svi zemaljski činovnici poznavali i slovenski i ilirski jezik) da bude talijanski jezik službeni jezik razprava zemaljskoga sabora, te bijaše prihvaćen sa svimi glasovi osim trojice i bez primjetbe vladinoga zastupnika. (Vrlo dobro.) On se čudi, što se sada vladin zastupnik protivi predlogu, komu se nije protivio vladin zastupnik rečene godine. Vlada si nebi smjela tako protusloviti, osobito poslije tolikih njezinih novijih izjava, i one, što ju je dala prije dva dana. (Odgovor na interpelaciju Spinčića u pitanju jezika. Op. ured.)

U 63. sjednici stavio je zast. *Jurinac*, predlog, da se zapisnici i zakoni tiskaju i slavenski, na za predlog bijahu samo četiri glasa, proti predlogu svi ostali zastupnici, dapače isti vladin zastupnik.

Današnji predlog jest dakle samo posliedica stanja stvari. koje su izazvali naši dobri prijatelji, koji su ovdje priredjivali nečastne demonstracije, kojih nebijaše u prošlosti.

Istina je, da imade u Istri okolo 40.000 *takozvanih* Slovenaca i 140.000 *takozvanih* Hrvata, ali jedni i drugi da su ubogi i neuki kmeti, koji govore do 12 raznih dijalekta, dočim imade u Istri 120000 (?) Talijana, koji predstavljaju prosvjetu, glavnicu, obrt, posjed i trgovinu. Većinu dakle nesačinjavaju *takozvani* Hrvati il Slovenci. (Dobro! tako je!

U ostalom većina neželi svojim predlogom drugo nego nasliedovati bratske sabore. Drugdje u državi, gdje se govori više jezika služe se u saboru jednim. Iznimku čine sabori češki gorički, tirolski i dalmatinski. U Češkoj da poznaju skoro svi zastupnici oba zemaljska jezika a sabori Tirola, Gorice i Dalmacije nemogu nam služiti primjerom. U Gorici je sav parlamentarni život mrtav. U Dalmaciji, pošto su Slaveni stlačili broj talijanskih zastupnika na 3 ili 4. razdieliše se u dva tabora od kojih je jednomu na čelu t. j. vladinomu taboru poznati republikan (?!) od god. 1848. a radikalnomu, Rus sa ruskim imenom *Bianchini*. (Smjeh i odobravanje.) U Tirolu nesudjeluju Talijani u saboru.

U carevinskom vieću može se služiti svatko svojim jezikom, nu interpelacije i predloge može se podnesti jedino u njemačkom jeziku. Predlogom g. *Venier* želimo slieditи carev. vieće, a tim se nevriedjaju državni temeljni zakoni. Žali što nebijaše vladinog zastupnika ovdje kadno su zastupnici manjine govorili neobičnom žestinom bacajuć pogrde ne samo na većinu, nego i proti samomu vladinomu zastupniku. (Vrlo dobro!)

Talijanski zastupnici naučili su vikati: *sramota, pereat* i *can* od zastupnika manjine, koji su to vikali proti vladinomu zastupniku. (Dobro!) Vladin zastupnik može biti uvjeren, da mi nećemo, da se tlače naša prava obzirom na jezik, ali nekanimo vriedjati ni tudja prava. Ona gospoda (manjina) neka se izjadaju, ali neka neprekorače granice pristojnosti.

Vlada je priznala naš jezik kao razpravni u saboru već tim, što je odgovarala u tom jeziku često, dapače i jučer na interpelacije slavenske. Glasujuć za predlog nećemo dati dvojbeno tumačenje vladinomu postupanju niti ćemo povriediti ičije pravo, već ćemo učiniti samo svoju dužnost.

Prije deset il dvanaest godina moliti su zastupnici manjine ponizno za našu dobrohotnost; zatim su nas pitali za desnicu, a mi njim ju pružismo držeći ih kano i sebe za Istrane, te su stavljali u njihovom jeziku interpelacije na vladu. Kasnije tražili su od nas bratski zagrljaj. a mi njim ga nezanieknasmo primajuć slavenski pisane predloge sa talijanskim prevodom. Mislili smo, da će se tako mir uvesti u pokrajinu.

To bijaše hinbeno proračunano. Kano i vučica, koja je poslije jela još gladnija, kako piše jučerašnji polusluzbeni tršćanski „*Mattino*“, oni, čvrsti mogućimi nutarnjimi i vanjskimi uplivi, ovdje liberalni, u Beču natražnjaci, očitovali su sve težnje. Srećom odbacili su krinka pokazav golu težnju, da nam oduzmu drevni značaj i potvrčiv nas. da nam iztrgnu srce. (Živahno odobravanje). Na to je nastao bolni krik Istrom, a kad je rekao i jedan minister, da nas se kani lišiti povjestničkih prava, tada je prekipjela naša strpljivost. (Dobro! Vrlo dobro!)

Smjeralo se je na naše srce. u bez srca se umire. (Dobro! Tako je! Odobravanje) To bijaše uzklik širom Istre, a mi ga čusmo odzvanjati kano i glas Gospodnji na bibličkoj gori, te smo došli amo svi, da odgovorimo manjini i njezinim štitnikom preko Alpah, te cesarskoj vladi, da više neuzmičemo niti se damo varati.

Neima više nesretnog uzmicanja, niti lažnjivih varka. Traži se podkopati naš obstanak; dvostrukom silom hoće se bez obzira preobraziti ono, što je bilo i jest, talijanski puk u hrvatskoga. (Dobro. Tako je! Neprestana odobravanja). Srce naše, koje pripada domovini, nesmijemo izračiti nego Bogu, koji nas nemože izdati, miljuć i ovu posliednju grudu latinske zemlje svojim sjajnim smješkom neba i sunca . . . (Živahno i trajno odobravanje). Bogu, koji će nas, poznavajuć naše boli, svetost i pravicu naše stvari — vjerujem u njega — privesti k spasu pa biesnili, koliko mu drago jaki i protivni vjetrovi. (Dobro! Vrlo dobro! oduševljeno pleskanje na galeriji i medju zastupnici).

Predsjednik (Zvoneć dugo): Prosim mir. Nemogu dopustiti, da se tako dugo odobrava. Ako bi se to imalo opetovati, biti ću sa žalošću prisiljen dati odstraniti občinstvo.

Vladin zastupnik: Poštovani g. zastupnik *Gambini* shvatio me je slabo. Ja nisam kazao, da poraba dvih jezika nesprečava u ovom saboru redovito obavljanje posala, već da poraba dvih jezika u drugih zemaljskih saborih nesprečava vršenje posala.

Zast. *Gambini*: Primjer drugih sabora nevriedi za nas. Kad bismo htjeli slieditи sávjet, štono nam ga dala danas vlada po vladinom zastupniku, nebi bila moguća. dva jezika u ovom saboru, već četiri: italijanski, slovenski, hrvatski i njemački. (Glasovi: Opatija! c. i kr. mornarica. Vrlo dobro!)

U tom slučaju pitam g. vladina zastupnika, u kojeg nepristranost se pouzdajem, jer sam ga do sada nepristrana poznavao — na koji bi se način moglo redovito i plodonosno postove obavljati? (Dobro!) Očekujem znatiželjno odgovor.

Zast. *Venier* odgovara vladinomu zastupniku, da Slaveni Istre netraže prava svomu jeziku u saboru, već da to zahtjeva ono sedam il osam zastupnika manjine. s kojimi pak na selu nedieli ni iz daleka nazore. Jezik obćenito razumljiv i govoren jest jedino talijanski, dočim razumije razne slavenske dijalekte samo onaj, koji je govori. (Dobro!) G. vladin zastupnik prosvjedovao je proti mojemu predlogu, a ja i sva većina uzvraćamo mu taj prosvjed, te prosvjedujemo što nije u carevinskom vieću u Beču dozvoljeno našim zastupnikom stavljati talijanske predloge. (Dobro!)

Predsjednik čita predlog, koj glasi: „K §. 13 pravilnika o razpravljanju posala zemaljskoga sabora za Istru, što je sada u kreposti, dodaje se na koncu sliedeća dva stavka: „*Razpravni jezik posala zemaljskoga sabora jest talijanski. Interpelacije, mocije i predloge neće se moći podnesti nego u ovom jeziku*“.

Zast. *Bartoli* predlaže a sabor prihvati, da se poimence glasuje.

Predsjednik javlja, da će se čitati imena zastupnika, i oni, koji su za predlog, neka glasuju sa *da*, a koji su proti, sa *ne*. Čita sam imena, prvi:

Bahuder vitez **Jakov** — *da*.

(Bravo! bravo! na galeriji; občinstvo udari u gromovito klicanje i pleskanje, što traje dulje vremena uzprkos zvonenju predsjednika.

Predsjednik opominje po običaju občinstvo, zatim čita dalje imena zastupnika, koji su svi sa *da* glasovali, i to: *Bartoli, Bubba*, Cleva, Doblanovich, Franceschi, Gambini, Lius, Glezer, Marinoni, Polesini, Rizzi, Stanich. Tamaro, Tomasi, Venier N., Venier S., Vergottini, Wassermann.

Na galeriji ponovi se burno odobravanje, i pleskanje medju zastupnici.

(Slieditи će).

Franina i Jurina

Fr. Ma ča bi reć, da nisu došli na ples „Lege“ svi krnjeli i šarenjaci u Žminju?

Jur. Ča neznaš, da su bili nabiskali prag, jer su se bali, da bi njim muhe preko praga pasale.

Fr. Vero, ča se i muh boje?

Jur. Naši stariji govore, da ki nima čistu kušiencu, da se i svoje seni boji.

Razgovor

med Franetom i Zvanetom

po dovršenih izborih u Pazinu.

Fr. Dragi Zvane, si li bil ti va Pazine prvi dan, kad su izbori započeli?

Zv. Bil sam, — moreš znat, da sam bil. Prišal sam tamo valje jutro rano s bratom Tonetom. Zgora jardina čekali su nas dva fakina, da nas pozdrave i da idu za našemi petami. — Malo za tim prispela su dva velika gospodina iz Pićna, pak su sladko zvali jenega našega čoveka — znaš barbu Jožeta — ponudili mu liepo prezu, ali naš barba Jože neće, da ih čuje, nego se obrne, pogleda ih preko ramena i pojde svojim putem k svojoj braći.

Fr. Pravo je storil barba Jože, ljepše ni mogal storit, nego je. — Govori se, da je Talijanašem najveća tuga i žalost bila, kad se je skupilo 20 do 30 naših kmeti i kad su skupa složno hodili u izbornu salu; onda da su našim protivnikom oči tako rekuć na zemlju padale. i da su ostali kako poparení.

Zv. Istina je to prava. Ja sam sve to i još drugo videl. Tako okolo 1½ po polne prišli smo mi i mnogo naših opet pred komunjsku kuću; našli smo tamo silu fakinadi i gospode, koji su nas počeli crno gledat misleć brižni, da ćemo se prestrašit i poć ča, a oni da će sami ostat i delat ča njih bude volja. Ali kad su videli, da se mi nedamo ča, počeli su zbadat onako po njihovu, da načine smutnju, i veruj mi, bilo bi zlo, jako zlo, da ni med nas skočila žandarmerija i da nas ni razdelila svakeh posebe. A kad su pod večer naši Talijanaši čuli, da je našeh 237 g asi a njihoveh samo 55, povukli su se doma kako oparene mačke. Vidiš, tako ti je bilo prvi dan, a ni drugi dan, kako se čuje, ni što bolje za njih.

Fr. Znam, znam, drugi dan sam bil i ja va Pazine.

Zv. A ča si lepega doživel?

Fr. E, kad su videli, da od svih kraji dolazi onoliko naših ljudi va sukne, bórme su počeli stresat i med sobom govorit, da za njih ide jako slabo.

Zv. Cul sam povedat, da su govorili: *Mostri de Kroati, i guadanjarà, fuh! fuh! — tutti ne volta le spale.* Nu neznam, ako je sve to istina.

Fr. Istina je, istina prava. To su govorili od velikega jada, zato je jedan raztrgani fakinac hital jaja na gosp. župnika iz Gračišća i gosp. župnika iz Berma.

Zv. A ča va Pazine ne smeju bit izbori slobodni, da svaki brez straha more glasovat, za kega mu drago? Pak, ča se ona dva gospodina župnika nisu nikomu pritužili?

Fr. Zakon govori, da izbori imaju bit slobodni, i svi pametni i mirni ljudi tako govore, samo naši šarenjaci neće, da zato znaju. Nu reć ću ti i to, da se je g. župnik iz Gračišća pritužil g. kapetanu, da ni siguran po Pazine hodit, a na to je g. kapetan poslal svoga komisara, koji je potrebno naredil, da bude bolji mir i sigurnost.

Zv. Ala mi se čudno vidi, kada polag svega tega naši Talijanaši govore, da se mi od njih moramo učit kreancu, ili kako oni govore neku kulturu, i da mi nezaslužujemo one pravice, koje oni uživaju, zač da su oni neka veća stvorenja od nas!

Fr. Neka govore, neka! To je samo iz naržnje i jada, i upravo po temu se pozna, da to nisu ljudi, od kojih bimo se mogli ča poštenega i plemenitega navadit.

Zv. To jur svi razumni uvidjaju; nego sada mi reci, ako si čul za onu liepu, ka se je pripetila na samnju sv. Lucije?

Fr. Vero nisam nič čul, ča je to moglo bit?

Zv. A liepa, pravo liepa se je zbila. Jedan cigan je pogajal jenega mladega pulića za 2 fior. 50 s. Na to je prišal jedan gospodin iz Pazina i preuzel mu ga je za 5 for. Ciganu je bilo žal, ma in tanto pulić je šal va Pazin. A liepo, mlado blago je bilo. vero i meso mu je moralo fino bit.

Fr. Neka je — dobar apetit! Takova roba se nekupuje za nas i za naše. Nego radje mi reci u kratko, kako su pasali izbori.

Zv. Jako dobro za nas. U III. tielu smo imali skoro 500 glasa većine, a u II. tielu preko 300, a da je bilo od potrebe, bimo bili imali ih više, brez da potrošimo za to nijednega solda.

Fr. Kako je bilo pak na 20, kad je zbiralo I. tielo?

Zv. On dan su Talijanaši držali za sigurno, da te predobiti, zač su im priskočila na pomoć braća iz bliza i iz daleka. Ali već za polne videl sam, da su si neki brisali oči i s klobukom si ih prikrivali. A kad je izbor svršil, i kad je iz više stotina grla bilo čuti veseli „*Živio!*“ Talijanaši su kričali „*bah! bah!*“ Na to su im naši odgovorili „*ha, ha, ha!*“ — i tim je bilo svršeno sretno i častno za nas.

Fr. Hvala budi Bogu, da je prošlo tako i da nismo pali u rake neprijateljem našim, zač, da je bilo na njihovu, držali bi nas bili za prave „*ščave*“ i joh ti ga onda nami. Ljubimo i unapred narod naš i jezik naš, i budimo uvik složni, ter nedajmo mi sami protivnikom našim palicu u ruke, da nas onda za plaću s njom mlate!

Zv. Amen, Bože daj!

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Mužka podružnica u Boljunskom polju dostavlja for. 37·35, (imena prinosnika slieditи će). — Gosp. Ante Volarić, Rieka. dostavlja for. 21, a sakupljeno bijaše: kad je napio Monsignor Marčić na Antonju u župnom dvoru u Dragi prvakom Istre, sakupila učiteljica gospojica Vitasek f. 18.35; a u Hotel Lovre sakupiše Hrvati iz Trsata i Podvežice for. 2.65. — Gospod. Ernest Baša sakupio i dostavio u „Bralnom družtvu“ u Podgradu for. 1.90. — Mužka podružnica u Vrbniku dostavlja članarine za 1894 for. 20.10. — Ante Volarić, Rieka, dostavlja f. 12.— sakupljenih slaveći imendan veleč gosp. Ivana Balasa, župnika na Trsatu, u župnom dvoru. — Prigodom imendana Pave Glavaš-a—Pina sabrao je u Šajinih Božo Kolić Mihin kod nazdravice Njeg. Vel. caru i kralju Franu Josipu I. i zastupnikom našega naroda u Istri malemu ali od srca danu svoticu od for. 5 i 30 nvč. za družbu sv. Cirila i Metoda. Darovaše: Jure Kolić nvč. 30, Pave Glavaš 50, Ive Juresa 50, Božo Kolić 40, Jakov Blaresino 40, Blaž Glavaš 25, č. g. Josip Vrbnk for. 1.—

Marija Dočkal for. 1.— Lucija Glavaš 50 nvč. Marija Glavaš 25, Anton Špada 10 i Josip Petica 10. Ukupno 5 for. 30 nvč. Ovu svotu poslao nam g. Božo Kolić. — Nadalje sakupljeno je prigodom narodne skupščine u Sv. Petru dne 2. febrara for. 6.16 od sljedećih kmetova: Venceslav Križmanić od Tome 50 nč., Toma Križmanić od pok. Ivana 50 nč., Šime Križmanić pok. Ivana 50 nvč., Ambroš Pomazan 50 novč., Paval Baf 1 for.—, Antun Baf od Valentina 50 nvč., Frane Baf 50 nč., Anton Baf 10 nč.. Rusac Stipe 10 nč., Rusac Antun 10 nvč., Cvitan Josip 10 nvč., Antun Rusac 20 nvč., Mate Rusac 10 nvč., Šime Rusac od Martina 10 nvč., Šime Bauko 20 nvč., Marko Rusac 20 nvč., Mate Hekić 5 nč., Petar Rusac od Stipe 10 nč., Martin Rusac pok. Mate 20 nvč., Petar Hekić 10 nč., Šime Rusac 10 nč., Petar Cvitan Rusac 20 nč., Josip Milohanić 20 nvč. Ukupno for. 6.15. Prvo imenovani Venceslav Križmanić poslao je tu svotu na ruke g. dra. M. Laginje u Puli, da bude uložena u Ist. Posujilnicu.

Osobna viest. Prijateljem i štovateljem g. profesora i zastupnika *Vjekoslava Spinčića*, koji nas pitaju, gdje se on nalazi i kamo bi mu pisali, javljamo, da mu pisma, brzojave ili bilo što drugo šalju u *Opatiju*.

Promaknut na čast doktora liečničtva. Iz Graca piše nam prijatelj, da bijaše na tamošnjem sveučilištu promaknut dne 5. t. mj. na čast doktora liečničtva *g. Ante Rutar* iz Fabca u Istri. Mladi doktor jest vrlo čestit Hrvat. Čestitamo!

Osamdesetgodišnji su slavio je dne 4. t. mj. preuzvišeni g. *Josip Juraj Strossmayer*, biskup u Djakovu. Veseleć se sa ostalom hrvatskom braćom, što Svevišnji uzdržuje va likoga biskupa u krepkom zdravlju, izričemo iskrenu želju. da ga Bog poživi još dugo na čast sv. vjeri i na diku hrvatskomu narodu.

Kotorskim biskupom imenovan bijaše dični svećenik i rodoljub, presvjetli g. *Uccellini*, dosadašnji upravitelj one biskupije. Čestitamo presvj. gospodinu i braći u boki kotorskoj!

Kriza u zemaljskom saboru u Gorici. Zastupnici slovenskoga naroda na saboru u Gorici uvjeriše se napokon u ovom zasjedanju, da jim je nemoguće ištа koristna izposlovati za svoj narod u zemaljskom saboru. Svi predlozi slovenskih zastupnika. da se poboljša duševno i tjelesno blagostanje slovenskoga pučanstva u Goričkoj, bijahu od talijanskih zastupnika zabačeni, dočim su Talijani u furlanskom delu pokrajine gradili željeznice, ceste, mostove, škole, osušili močvare itd. Takovo postupanje talijanskih zastupnika dozlogrdilo je napokon slovenskim zastupnikom, koji zastupaju veliku većinu pučanstva one pokrajine, te zaključiše u klubskoj sjednici dne 29. pr. m., da se zamoli saborskoga predsjednika — poznatog našeg prijatelja (!?) grofa Fr. Coroninі-a, da nesazivlje saborskih sjednicah, dok nebude slovenski klub sa klubom talijanskih zastupnika svršio dogovore, koji se vode i dok nebudu talijanski zastupnici prihvatili sve uvjete, koje njim slovenski drugovi predložiše. Nadalje izjaviše slovenski zastupnici g. predsjedniku, da neće više su djelovati u saboru ni u odborskih sjednica nebudu li Talijani prihvatili njihove opravdane i pravedne predloge. Usljed tog odlučnog koraka slovenskih zastupnik nastala je velika napetost u političkih krugovih Primorja. Između Gorice i Trsta radio je neprestano brzojav. C. kr. namjestnik vit. Rinaldini pošao je glavom u Goricu, da umiri „pobunjene" duhove, što mu je, reć bi. i uspielo i što je mogao svatko očekivati, koji pozna više nego li golubinju ćud slovenskih zastupnika u goričkom saboru.

Iz Poreštine javljaju nam, da je občinsko poglavarstvo po selih dalo pribiti, neke oglase talijanske, u kojih se narod poziva neka ne vjeruje onim nekim, koji su hodili okolo, da se narod podkriža i podpiše, da hoće svoj hrvatski jezik kod svih oblasti, i pečate i tabele u hrvatskom jeziku. U tom proglasu da je rečeno, neka oba naroda žive u slogi i miru. Kako se vidi, porečka gospoda već znaju, da dva naroda (entrambe le nazionalità, govori tamo) žive u porečkoj občini. Kasno je gospodo, pak još nista dosta pametni! Ako smo dvie narodnosti, zašto nam onda samo talijanski pišete? Ali, na to odgovorite! Zašto i Vi i Vaša policija dopuštate pjevati, da se u Istri negovori nego talijanski? Dajte nam odgovor na to! I mi pozivamo narod, neka se već ne da slepiti ni voditi — od talijanske stranke, pak će biti bolje.

K izborom fiducijara za predstojeće zemaljske izbore. Na upit prijatelja iz naše pokrajine, kolik će biti broj fiducijara u pojedinih občinah, odgovaramo ovim občenito, da će se obaviti izbor fiducijara na temelju § 14. zem. izbornoga reda, koji utanačuje jednoga fiducijara na 500 stanovnika jedne občine —; ako ostatak dosiže broj 250, smatrati se ima kano da je cielih 500 stanovnika; ako je ostatak niži od 250, tad ovi nedolaze u račun. Birati će se na temelju zadnjeg popisa pučanstva od god. 1890. Broj fiducijara će po svoj prilici poskočiti u pojedinih občinah, jer je od zadnjeg izbora od god. 1889. narasao i broj pučanstva. O izboru fiducijara, o broju istih itd., naći će naši prijatelji tumačenja u našem listu od god. 1889. i u kasnijih tečajih, a bude li trebalo na to opet se povratiti, dati ćemo u budućih brojevih pobližih razjašnjenja.

Sada je glavno, da se naši prijatelji u pojedinih občinah sastanu na dogovor, da ustroje izborni odbor i da obrate glavnu pažnju izbornim listinam.

Iz Lovrana početkom veljače. Čujemo, da će dobiti liepu nagradu onaj, koji je pronašao onako fino sredstvo, da se uništi hrvatska paralelka u Lovranu. I ovo na potvrdu posliednjeg članka *„Iz Liburnije"*. A Hrvati?

Čitaonica „Zora" u Opatiji i „Bratimstvo" u Volosku; priredjuju dne 20. febrara t. g. u prostorijah „Zore" u Opatiji zabavu sa pjevanjem, deklamacijom, predstavom itd.

Veliki ples priredjuje dne 9. t. mj. čitaonica u Puli u kazalištu *„Politeama Ciscutti"*. Kod plesa svirati će vojnička glasba. Ulaznina za muškarce 1 for., a za ženske i djecu 50 nvč. Početak u 8 sati na večer. Pristup imadu samo pozvani. Odbor čitaonice razaslao je vrlo ukusne pozive, a mi mu želimo najsjajniji uspjeh.

„Križi". Množina molba za ravnopravnost išla je na predsjedničtvo ministarstva. Uz podpise je na njih mnogo, većina „križa", t. j. križem podpisanih. Talijanske novine, imenito i „L' Istria" ističu to i hoće, da tim sramote hrvatski narod Istre. Nego to nije sramota za naše ljude, već je sramota za vladajuću stranku u Istri, za zemaljski sabor i zemaljski odbor, kao i za neke druge oblasti, koje se imadu brinuti za ustrajanje škola. Takvi su gospoda Talijani. Čine sve moguće, da nam se neda što nas ide, a onda nam se još rugaju, da neimamo onoga, što bi nam se imalo dati, ili što bi iz toga sliedilo. Bit će jih još, koji njim štogod vjeruju, al većina može već sad reći: poznam te krabuljo (maškaro)!

Iz Žminja pišu nam 2. t. m. Kako bijaše javljeno, ustrojili smo i ovdje dne 26. decembra 1894. podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, u koju se je upisalo utemeljiteljnih, podpornih i redovitih članova. Među prve sa svotom 100 for. brojimo veleč. gg. Ellnera i V. Foltu, a veleč. g. Karlo Miklavčić doprineo je for. 10. Gg. Perić i Butković upisaše se kao podporni članovi sa 25 for. Prvoga dana uništio je u blagajnu podružnice for. 63, a učlanilo se članova sa for. 283.

Eto, vidite, da će naša podružnica donieti liepu svotica u plemenitu svrhu naše družbe.

Odavle spravljao se narod u Sv. Petar u Šumi, da vidi i čuje svoga dičnoga zastupnika Spinčića, ali neobično nevrieme zapriečilo mu podati se na dulji put. Da je bilo vrieme iole povoljno, odavle bi nas bilo pohrlilo mnogo u sv. Petar, jer smo upravo željni čuti neumornoga zastupnika, koji se toliko zauzimlje za naš duševni i tjelesni boljak. Ali nadamo se, da će nam se pružiti još te zgoda, da ga vidimo i čujemo.

Molba za provedenje ravnopravnosti poslali su: občinari iz *Korta* u mjestnoj občini Izola, još 4. decembra pr. godine. Molbu podpisali su svi posjednici porezne občine.

Občinari Sv. Petra, Novevasi, Padene i Kaštela, u mjestnoj občini Piran, među prvimi. Kod svih tih občina sudbenoga kotara piranskoga vriedno je spomenuti, da su među prvimi, ako ne prve, poslaie molbe, da su to učinile kad su gospoda iz Pirana sa občinskim načelnikom na čelu htjela putovati, da zadobiju narod za molbe za neravnopravnost, za samo talijanske napise i da su c. kr. oblasti dale izpitivati po žandarih, jeli dr. *Fragiacomo* zbilja putovao po onih selih, i tko je napisao pismo, da neima doći u Padenu u rečenu svrhu, jer da će mu biti trud uzaludan.

Občinari Lazareta, u mjestnoj občini Kopar. Občinari Škofije, Plavja, Hriba, u mjestnoj občini Milje. Občinsko zastupstvo u Lovranu. Občinari poreznih občina mjestne občine Veprinac, pošto toga nije učinilo občinsko zastupstvo, sa načelnikom Andrejcichem, te čisto hrvatske občine; te mjestna občina Žminj usljed zaključka občinskog zastupstva od dne 12/12. 1894. Koliko nam je poznato podpisuje još narod molbe za ravnopravnost jezika u občinah Kopar, Piran i Buje.

Iz občine Svetvinčente. Tridesetsedam kućnih gospodara občine Smoljani poslalo je na c. kr. kotarsku oblast u Puli sljedeći prosvjed proti trošku, ako bi ga občina Bale navalila na posjednike zemljišta radi vojničke čete, što je prošle jeseni bila poslana u Bale, da drži mir i red, kad su se ono neki Talijani podbodeni od svoje gospode, bili uznemirili radi toga, što je i na neke sudbene palače u Istri postavljen uz talijanski napis takodjer hrvatski. Mnogi Smoljanci imadu dosta zemlje pod občinom Bale ili Valle. pak su učinili prosvjed, koj glasi ovako:

Slavni ces. kraljevskika pita-zte!

Pred nekoliko mjesecih morala se je poslati iz Pule četa cesarske i kraljevske vojske u Valle radi mira, koji su pomutili neki nemirnjaci.

Mi kućni gospodari od občine Smoljani imamo mnogo posjeda u občini Valle, dapače kojigod skoro više nego li u našoj občini.

Ako dodje do toga, da trošak za ovo izaslanje vojske bude morao biti povraćen od občine Valle, bojimo se, da bi ona to razdielila po; porezu na svaku zemlju toliko, i tada bismo mi morali pomagati njima, da plate trošak, mi koji se nismo nikada protivili odredbam državnih oblasti, i koji smo zadovoljni, da napisi na sudu i kod svake druge oblasti budu učinjeni u oba jezika, koji se u Istri govore, to jest talijanski i hrvatski iliti slovinski.

Zato mi občinari Smoljanski u ime naše i naše djece već sada protestujemo proti onomu trošku, ako bi nam se mislio napritti, jer nije zakon, da mi budemo pedepsani za naše vierno ponašanje.

I tako molimo priklonito taj slavni cesarski kraljevski kapitanat, da ovu našu molbu dade napried, kamo se dostoji, i da nas brani od zla.

Smoljani, dne 17. jenara 1894.

Ljudi su pravo učinili, neka se znade, da nas je još u Istri. Čujemo, da se i Krmed i neka druga sela pripravljaju isto tako protestovati, da ne pade na njih trošak, a bilo bi i pravo, jer zašto da oni mirni plaćaju tudje grieho.

Naše učiteljstvo moli nas, da se putem našeg lista zahvalimo najsrdačnije veleštovanomu g. *Juri Ružiću* veletržcu na Rieci, što je sve naše pučke škole pod konac god. 1894. blagohotno podario krasnimi poučnimi knjigami, čemu se mi ovim vrlo rado odazivljemo, kličuć plemenitomu dobrotvorcu: *Svevišnji nagradio Te stostruko!*

K molbam za provedenje ravnopravnosti dobili smo još polovicom decembra prošle godine ove redke, obzirom na porezne občine mjestne občine Motovuna. Podpisalo je ili podkrižalo molbu osoba 206 u Novakih, 158 u Kaldiru, 154 u Karojbi, 120 u Rakotolah, 74 u Montrilju, 71 u Zumesku, 1 u Brkačin tik Motovuna, gdje su ljudi jako odvisni od gospode u gradu, 9 iz samoga grada Motovuna. Sve se to obavilo u dva dana, a da bijaše više vremena, i više bi se jih bilo našlo. Stariji dali su podpisivati ili podkrižati i svoju mužku djecu. Načelnik motovunski, gosp. *Tomasi*, onaj isti, koj je i u saboru govorio onako žestoko proti jeziku naroda, koj sačinjava ogromnu većinu motovunske občine, doznao je za ta podpisivanja i podkrižavanja, kad bijahu već obavljena. Gospodin načelnik hotio je skočiti iz kože radi toga. Pozvao župane svih rečenih poreznih občina, naskočio na nje kano izvan sebe, i opsovao ih najgrozovitije. Izderao se je na nje kao na svoje „hlapce", koji neimaju bez njega ništa poduzimati. Spustio se je tom prilikom na svećenike, kojim da se neima vjerovati nego u crkvi, i častit jih samo u njoj. Kad je svršio svoju „filipiku", onda je uzeo jednoga po jednoga na zapisnik, pitajuć jih, tko je one tiskanice poslao, koliko imade pučanstva u pojedinih poreznih občinah, i koliko se je podpisa ili križa učinilo u pojedinih. Naši čestiti župani odgovarali su, da je svejedno, odkud su molbenice došle. Oni su njih pročitali ili čuli i razumjeli. Uvidili su, da se u molbah zahtjeva stvar poštena i pravedna, pak su jih ne samo podpisali, nego i nastojali, da to i drugi čine. Kad je sve to svršilo, onda je načelnik dao svakomu po 1 for., i odpremio jih s nalogom, da slične stvari već neobavljaju prije nego li njega popitaju, jer su svaki njih jedna njegova ruka, koja nijedna nesmije ništa bez njega učiniti.

Iz rečenoga vidi se kakvi su ljudi naša gospoda talijanska. Htjeli bi, da naša gospoda svećenici posluju samo u crkvi. Oni rade u crkvi kao svećenici kao duševni pastiri, vrše svoje dužnosti; al imadu i pravo, da se brinu za svoja stada i izvan crkve, za pravednost, za tjelesno dobro; a čine to u duhu same vjere i u korist same vjere, jer vjera Isukrstova zahtjeva pravednost za sve, i jer je i za vjeru bolje, ako ljudi nisu zaduženi i odvisni od bud koga. Naš narod to zna, i časti i sluša rado svoje čestite svećenike zauzete za kršćansko katoličku vjeru i za hrvatsku narodnost. I na tom čast i narodu i svećenikom! Gospodin načelnik motovunski *Tomasi*, nit itko drugi neće toga zapriečiti. Taj gospodin htjeo bi zabraniti i molbe državljana u ustavnoj državi! To je zbilja vriedno samo naše gospode Talijana, druguda po svietu jedva je toga. Župani da su „hlapci" načelnikovi!! i da nesmijedu ništa činiti bez njega!! Župani imadu doista obavljati ono, što jim naloži načelnik u stvarih tičućih se uprave občine, i zato nisu „hlapci", nego neka vrst občinskih činovnika. Ono po prilici, što je načelnik u cieloj občini, ono su župani u pojedinih županijah ili poreznih občinah. Načelnik neima nikakve vlasti nad njimi, hoće li kakve molbe podpisivati ili ne. To je stvar njihove savjesti i njihovo državljansko pravo, u koje se občinski načelnik neima ni malo mješati. Nego gospoda Talijani htjeli bi nam uzkratiti svako pravo. Gosp. *Tomasi* bi htjeo našemu narodu uzkratiti i pravo molbe, kao i pravo sastajanja. Čujemo, da je poduzeo sve moguće, da nebude sastanka u Karojbi. Sastanak se je ipak obdržao. i on se je mogao uvjeriti, da neima moći nad zakoni i pravi. On će se po malo možda i o čem drugom uvjeriti. I stanovničtvo grada Motovuna podpisalo je molbu za ravnopravnost. U posliednjoj občinskoj sjednici, da mu je i talijanska većina zavrgla razne predloge. Prestaju vremena gospodskog paševanja po Istri. I Talijana je, koji hoće pravednost Hrvatom. Hrvati ju svakako hoće, a tako i naš hrvatski puk motovunske občine. Ništa straha! Napried za pravo i zakon! Čast i našemu puku na Motovunšćini i njegovim županom. Živili!

Mihotići (občina Kastav) početkom febrara. Molim Vas, velečenjeni gospodine uredniče, da i meni maleni stupac u cienjenoj „Našoj Slogi" ustupite, da Vas obavjestim o naših posliednjih zgodah i nezgodah. Imade i kod nas koješta, što će Vaše cienjene čitatelje zanimati. Odposlale su i ovdješnje Hrvatice molbu na visoko namjestničtvo, da se im dozvoli osnovati podružnicu sv. Cirila i Metoda za Istru, te željno očekuju potvrdu, da uzmognu i one na korist toga vele vriednoga družtva raditi, pa da ne zaostanu za posestrami iz Kastva i Opatije. Ovih je dana naše buduće članice zadesila velika žalost, a naša buduća podružnica izgubila je već jednu članicu. Žalost njihova dieli s njima čitava županija Perenići, a napose selo Mihotići. Utorak na 28. pr. mj. izručismo majci zemlji, u crietu mladosti u 20. godini, *Mariju Mavrović*, koja je takodjer želila, da vidi osnovanu naču podružnicu i biti joj suradnicom i članicom. Dobri je Bog htio drugčije! I njemu bila mila ona skromna ljubica, naša dobra Mimica, te ju pozvao sebi, da mu resi rajske dvore, a gorko raztužio njezine roditelje, rodbinu i drugarice. Žalost, koju osjećaju njezini razveljeni roditelji, moje pero opisati nemože. Vidili su muke njezine težke bolesti jobski snašati, a napokon morali ju izgubiti!

Utjehom nek im bude to, što njihovu tugu diele s njima svi, koji su dobru Mimicu poznali. Njezine su joj družice izkazale ljubav, okitiv joj odar vienci i prekrasnim svježim cviećem, šta njoj ga poklonio njezin vriedni ujak. Udesile su joj takodjer krasan sprovod, kakvog još nijedna djevojka u Rukavačkoj kapelaniji imala nije. Sprovodu učestvovalo je mnogo občinstva, što je dokazom, koliko je pokojnica obljubljena bila. Na groblju pako nemogoše se njezine drugarice odjeliti od otvorena groba, nego glasno jecaše i zazivaše svoju družicu — dobru Mimicu. Time u kratko rekoh, što u ovo posliednje vrieme doživjesmo, a našoj miloj i nezaboravnoj Mimici kličem u ime njezinih razveljenih drugarica: Bog dao tvojoj plemenitoj dušici uživati rajske dvore, a od ondje moli Boga, da mihotićka podružnica naskoro utemeljena bude, te da crate i napreduje na korist istarskog patnika, kojemu pomoći želi, tvojim pako raztuženim roditeljem, da podieli jakost u njihovoj velikoj tugi. —

Drzovitost talijanskog pošte meštra. Pod konac g. 1894. razposlala je uprava „Pučke knjige" u Zadru po nalogu gosp. *Jure Ružića*, veletržca na Rieci, 81 učioni u Istri knjižica raznog poučnog sadržaja, što je izdaje družtvo „Pučka knjiga".

Jedan omot tih knjiga bijaše naslovljen kako sliedi: *„Slavna uprava pučke škole — Višnjan, Bačve, pošta Vižinada, Istra.* Taj omot bijaše vraćen u Zadar sa opazkom: *si rispinge perchè non si conosce la lingua. La dirigenza. Oliner.* Na poštanskom pečatu čita se *„Visig . . . ."* (biti će Visignano.)

Stavljajuć do znanja sl. ravnat. pošta i brzojava ovo drzovito i bezsramno postupanje podredjenog mu pošte meštra u Istri, očitujemo ovim, da smo slavnoistomu pripravni dati na uvid dotični omotni list.

Kao ulaznicu k zabavi, koju priređuje ženska i muška podružnica sv. Cirila i Metoda u Opatiji dne 5. jenara, priposlao je g. R. Katalinić Jeretov 2 krune.

Strah je vrag! U oči agitacija za nove izbore u Istri reć bi, da se gospoda talijanski vikači dosadašnje saborske većine i njihovi njemačko-liberalni zagovaratelji grozno boje. — Viest naime o agitacijama za nove izbore glasi reć bi za Talijane nepovoljno. Bečki židovsko-liberalni list „*Neue Freie Presse*“ dobio je iz Trsta viest, da će narodna (talijanska) stranka od onih 19 [1]) mandata *5 izgubiti* i to mandate u Lošinju, Krku, Kopru, Piranu [2]) i Poreču. Po toj viesti bi imali Talijani 14, a Hrvati 13 zastupnika [3]); ako bi se iz talijanske grupe izabrao predsjednik, onda bi imale obe stranke jednako mandata. Tako piše gore navedeni list. Mi pako s naše strane nemožemo izgubiti nadu, da će Slaveni doći do većine zastupnika. Takav uspjeh naravski možemo tekar onda očekivati, ako se budu izbori pravedno i nepristrano obavljali i ako se bude . . . . . oduzela mogućnost da . . . . . svoje moći priteče u pomoć svojim sumišljenikom Talijanom na škodu Slavena. *Po „Agr. T.“*
F. B.

Mrtvoj majci. posvetio Rikard Katalinićev Jeretov. Drugo izdanje. Zagreb, 1895. Vlastitom nakladom.

Veseljem javljamo čitateljem, da su doživile eto u kratko vrieme 2. izdanje krasne pjesme našeg zemljaka i suradnika gosp. R. Katalinića Jeretova, što ih je izdao lanjske godine pod gornjim naslovom. Preporučamo je i ovom zgodom najtoplije.

Žalostni odnošaji u Istri. Poznati su svima oni žalostni dogodjaji, koji su se zbili kod zadnjeg zasjedanja istarskog sabora i one demonstracije, koje su im slieđile. Sve ove demonstracije, koje su se zbile u zadnje vrieme, naperene su bile proti Hrvatom i Slovencem Istre. Što se je pako učinilo do sada u zaštitu vjernih podanika monarhije, koji su jedini njezin oslon ovdje na obalah jadranskoga mora? Ništa! Proti demonstraciji nemirne fukare radi dvojezičnih napisa u Piranu postupalo se veoma umjereno; pa upravo ta popustljivost bila je uzrok, da su oblasti na ugledu mnogo izgubile, te nije čudo, da su Talijani još oholije glavu podigli.

Istarski sabor je doduše razpušten, ali ne zato, da se učini konac ovim protuslavenskim napadajima od strane Talijana, već zato, jer su napokon već i vladi dodijale ove demonstracije proti njoj naperene. Kad bi bila htjela vlada pružiti slavenskom pučanstvu u Istri kakovu zadovoljštinu za tolike nanesene mu krivice, onda bi bila morala odlučnije korake učiniti. Razpust sabora su sami Talijani očekivali a možda i želili. Tekar kad su Talijani začeli u saboru napadati vladu, tekar onda odvažila se je, da zatvori i razpusti sabor. Hrvati i Slovenci sačinjavaju većinu pučanstva u Istri, akoprem bi bila brojitba povoljnija, da se je nepristrano brojilo. Ova većina postojala je i prije, ali ipak vidimo, da ju u saboru samo 9 zastupnika zastupa, dočim imade manjina pučanstva ogromnu većinu zastupnika. Ovaj nenaravski razmjer obstoji samo zato, jer se je za Istru stvorilo izborni red na korist Talijana, koji su vazda podupirani bili. Dokle bude vlada podupirala talijanski elemenat u Istri na škodu i propast vjernog slavenskog pučanstva, dok ne bude hrvatskom i slovenskom pučanstvu odstupila onaj upliv u upravi, koji mu po pravu ide, dotle neće ni sabor u Poreču odgovarati pravednim željam i nadam slavenskog pučanstva. Što dakle Hrvati i Slovenci u Istri danas u prvom redu zahtjevati moraju, jest promjena izbornog reda i u obće sustava.

Savez sa Italijom nije do danas Austriji donio željenog ploda. Slavene se je zanemarilo, ali baš razvitak stanja u Istri može biti primjerom, da se je malo gledalo i na državne interese. *Italianissimi* naravski bivaju danomice smjeliji svojimi zahtjevi i težnjami koje su i vladi zadale svakojakih neprilika. Državni auktoritet pao je zadnje doba silno u Istri i neće se dići dok se nedozove k pameti ugrijane glave naših suzemljaka. Nepotrebuje Bog zna kakovih sredstava i sposobnosti, da se uzpostavi uzdrmani ugled države u Istri. *Neka se dade Hrvatom i Slovencem u Istri njihovo pravo!*

Razpust sabora i novi izbori zastupnika nije samo opravdana mjera proti drzovitim izazivačem već također nalog političke mudrosti razboritosti, koga bi imali odlučujući krugovi do skrajnosti provesti, ako žele da stvari u Istri boljim putem krenu. Sapienti pauca . . . !

[1]) Imala ih 21. — [2]) Ala su ti Niemci temeljito podučeni!? — [3]) A trojica koma bi prišla? — Op. ured.

Listnica uredničtva.

Gosp. M. K. u P. Pitali nas i drugi, zašto nije onaj list niti spomenuo proglasa naših zastupnika, ali Vam mi na to nemožemo odgovoriti, jer nepoznamo tajnosti uredničtva, s kojimi nismo u nikakvom odnošaju. Da ste nam zdravo!

Gosp. J. S. u P. Izvolite se obratiti u onom poslu na g. Stipana Ivasa Nikolina, trgovca — Vodice — Dalmacija.

Gosp. J. R. Rieka. Plaćeno do konca t. g. Živio!

Sl. Čitaonica Dugo selo. Do konca tg. hoće se još 1 for.

Gosp. J. R. Spljet. Izvolite nam javiti dopisničom, kakve da Vam pošljemo knjige. Zdravo!

Gg. dopisnike molimo, da se izvole ustrpiti do budućeg brcja, jer smo morali radi važnih izvještaja o sastancih naših zastupnika izostaviti više već sastavljenih članaka, dopisa i viesti.

Istarska posujilnica u Puli.

Oglas.

Pozivlju se zadrugari na redovitu **glavnu skupščinu**, koja će biti dne **17. febrara 1895. u 3 sata poslje podne u prostorijah družtva „Čitaonice“ u Puli.**

Dnevni red:

1. Izvješće i razprava obračuna g. 1894.
2. Izbor starešinstva, nadzornog odbora i družtvenog suda.
3. Odluka o predlozih:
   a) da se cieli čisti dobitak doloži (prihrani) rezervnomu fondu, koji služi izključivo za pokriće gubitka, ako bi ga bilo
   b) da se starešinstvo ovlasti, da prema priliki i shodnosti ustanovi podružnice (filiale) u raznih krajevih Istre, u prvom redu u Buzetu, Pazinu i Voloskom i da članovom, koji bi pristupili putem tih podružnica, ako ne dobiju odmah većeg zajma, dozvoli uplatu zadružnog diela na obroke do konca dotične godine.

Odlikovana
ljekarna PRENDINI
u Trstu.

Želite li sačuvati si zdrave lepe zube te čisti duh?

Uporabljujte Zubni prašak i *ELIKSIR*.

Prvi čisti zube bez da ih ozledjuje.

Drugi pako očuva ih od pocrnjenja i neugodna vonja.

Zubni prašak stoji **50 novč.**

Zubni elikšir stoji **60 novč.**

Prodaje se u ljekarni **PRENDINI** i u boljih ljekarnah svakoga mjesta.

Pomada ‚Phönix‘

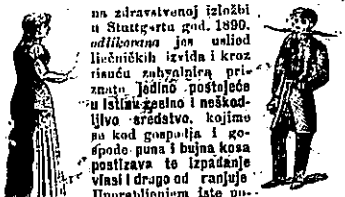

na zdravstvenoj izložbi u Stuttgartu god. 1890. *odlikovana* jest usliod liečničkih izvida i kroz risaču zahvalnica priznato jedino postojeće u istinu pouzdano i neškodljivo sredstvo, kojime se kod gospodja i gospode puna i bujna kosa postizava te izpadanje vlasi i drugo od ranjuje. Uporabljenjem iste pomade postizavaju još sasma mladi gospodičići čvrste hrkove. Jamči se za uspjehe i neškodljivost. Kutijica 80 novč., sa poštom (doznećem ili uz gotov. novac) 90 novčića.

K. HOPPE, Beč, XIV., Hütteldorferstrasse 81.

Otvorenje novog

svratišta i restauracije

„Al Moncenisio“

broj 1.

Piazza delle Legna i via Torrente.

Podpisani preporuča slavnome putujućemu občinstvu svoje podpunoma novo sazidano i elegantno uredjeno svratište uz umjerene cienе i točnu podvorbu.

Sa štovanjem
A. Tuzzi.

Knjigoveža

i

tvorničar škatulja z kartona

i **galanterije**

Vjekoslav Comer

u Trstu

preporuča se blagonaklonosti slavnih občina, družba i drugih osoba u Trstu i Istri za razne knjigovežke radnje.

Jamči za solidnu, brzu i točnu izvršbu radnje.

Naručbe prima iz naklonosti tiskara Doleno u Trstu.

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža itd.** po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebri i pozlati.

Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—10

Dobiva se najjeftinije kod podpisane ljekarne ako se naruči po pošti.

Ubald pl. Trnkóczy,

ljekarnik pokraj viečnice u **Ljubljani** prepor čа

Marijacel,ske kapljice za želudac.

1 bočica 20 nč., 6 for. 1·30, 3 tuceta for. 4·80

Otvarajuće ili želudac čisteće kruglice. Škatuljica 21 n., 1 omót za 6 škatulja for. 1·00.

Za prsa: *Planinski zeliščan-ili prsni sirup* za odrasle i djecu. raztvara sluz i olakšuje bolest osobito kod kašlja. 1 bočica 56 nvč., 6 bočica for. 2·50.

Za trganje: *Cvjet proti trganju (Gichtgeist)* olakšuje i odstranjuje trganje u križih, nogu i rukú. 1 bočica 50 nvč., 6 bočica for. 2.50.

Svi ovdje navedeni i još drugi ljekovi dobivaju se u ljekarni

Ubald pl. Trnkóczy

u Ljubljani pokraj viečnice,

to se svaki da po pošti razašilj.

Javna zahvala.

Podpisani zahvaljuju se najsrdačnije svoj rodbini, prijateljem i znancem, koji su prigodom smrti i pogreba njihove nezaboravne

MARIJE

njoj ili njima bilo kako ljubav ili sućutje pokazali. Napose iskrena hvala gg. lječnikom u Trstu i Kastvu, g. domaćemu kapelanu, družicam milo pokojnice i mladićem, koji su ju u sjajnom sprovodu dopratili do hladna groba.

Platio svima stostruko toliku ljubav viečni Bog.

Mihotići, 29. jenara 1895.

Razcviljena obitelj
Mavrović.

I., Singerstrasse 15, **Dunaj.**

J. PSERHOFERJA

lekarna „Zum goldenen Reichsapfel“.

Kričistilne krogljice, prej imenovano **univerzalne krogljice** zaslužijo to ime po vsej pravici, kajti v resnici je mnogo boleznij, pri katerih so te krogljice pokazale svoj izvrsten učinek

Že več desetletij so te krogljice povsod razširjene in malo družin utegne se najti, v katerih bi pogrešali malo zaloga tega izvrstnega domačega sredstva.

Vsi zdravniki so priporočali in priporočajo te krogljice kot domače sredstvo, posebno pa proti boleznim po **slabi prebavi** in **zabasanju.**

Te krogljice stanejo: **1 škatljica z 15 krogljicami 21 nč., jeder zavitek 6 škatljic 1 gld. 5 nč.,** pri nefrankovani pošiljatvi **1 gld. 10 nč.** — Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 30 nč., 3 zavitki 3 gld. 35 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 90 nč., 10 zavitkov 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva „J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice“ in pazili je, da ima pokrov vsake škatljice lasti podpis **J. Pserhofer v rudečih** pismenih, katerega je vzeti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline *J. Pserhofera*, 1 posodica 40 nč., prosto poštnine 65 nč.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.

Amerik. mazilo za trganje, 1 posodica 1 gld. 20 nvč.

Prah proti potenju nog, 1 škatljica 50 nč., pošt. prosto 75 nč.

Balzam za goltanec, 1 steki. 40 nč., poštnine prosto 65 nč.

Življenska esenca (Praške kapljice) 1 steklenica 22 nč.

Angleški balzam, 1 steklenica 50 nč.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 novč., poštnine prosto 60 n.

Tanokininska pomada *J. Pserhofera*, pospešuje rast las, 1 škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter *prof. Steudela*, 1 posodica 50 nč., post. prosto 75 nč.

Univerzalna čistilna sol *A. W. Hallrichea* domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po valh avstrijskih časopisih oznanjene; in se na zahtevanje točno in v ceno proskribljajo tudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanju po pošti** vrše se točno, a treba je denar poprej dopostati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštni nakaznici stane porto dosti manj kakor po povzetju.

Odgovorni urednik **Mate Mandić**

Tiskara Doleno.

Broj 7. U Trstu 14. febrara 1895. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedolazi na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Javni sastanak u Baderni,

u mjestnoj občini i kotaru Poreč.

Zastupnik naroda dr. *Laginja* prijaviv oblasti javni sastanak u Baderni, nedaleko Poreča za nedjelju dne 10. febrara u 2 ure po podne, razaslao je tek dan prije tiskan poziv k istomu i objavio, da će na njem govoriti on o gospodarstvenih potrebah, zastupnik naroda *Spinčić* o političkih pravih naroda. Vrieme je još uvjek nepovoljno, al je naš junački hrvatski narod pokazao, da se ne boji nit nevremena nit ičesa drugoga, kad mu je viditi i čuti njegove zastupnike, braniteljo i zagovornike njegovih prava.

Već okolo podne dolazilo je ljudi sa svih stranah, i koji su došli govorili su *„bit će krstá“* bit će mnogo naroda. I u istinu bilo ga je. Od podne napried dolazilo gà je po svih cestah, koje se križaju u Baderni, mjestacu imajućem krasnu legu i obsežan vidokrug. Bilo je tu ljudi iz mjestne občine *Poreške* i to iz Baderne, iz Žbandaja, iz Vrvara, iz Novevasi, iz Vabrige, iz Tara, iz Foškulina-Dračevca; iz mjestne občine *Višnjanske*, iz Višnjana, iz sv. Ivana, iz Bačve, iz sv. Vitala; iz mjestne občine *Vrsarske*, iz Svet-Lovreča, iz Gradine, iz Lima; iz mjestne občine *Motovunske*, iz Kaldira, iz Montrilja, iz Novaka Motovunskih; svi do sad spomenuti spadajući pod politički kotar porečki. Iz pazinskoga političkoga kotara bilo je naroda iz mjestne *Tinjanske* občine, iz Tinjana, sv. Petra, i Kringe, te iz mjestne občine *Pazinske*, iz Pazina, Pazinskoga polja, Berma, Trviža. Kašćerge i Lindara. Došlo je ljudi 3 i 4 i do 5 ura daleko.

Sakupilo se je *„krsta“*, malo brojeć, najmanje *dvie tisuće*. Tko će se o tom uvjeriti, neka promjeri prostorije zgrade *„Vinarske zadruge“* u Baderni, u kojih se je sastanak obdržavao, nek proračuna, koliko može u njoj ljudi stojati, i osvjedočit će se, da nepovišujemo broj sakupljenih. One prostorije bile su pune, puncate, muž do muža je stojao. Bili su upravo stišnjeni drug do drugoga.

Točno u dva sata došli su zastupnici, praćeni sa mjestnim župnikom i mnogimi drugimi, i bili su već putem i u prostorijah, čim su se prikazali, burno pozdravljani. Sastanak otvorio je zastupnik *Laginja* kao sazivatelj istoga, zahvalio je narodu, što se je tako mnogobrojno odazvao njegovu pozivu, i predložio velečastnoga i velezasluženoga mjestnoga župnika, gosp. *Frana Gorca*, uzornoga svećenika i rodoljuba, za predsjednika sastanku. Prisutnici su živim odobravanjem primili predlog, a predsjednik se je na to zahvalio na pouzdanju, pozdravio sakupljene i predstavio obojicu zastupnika skupa i svakoga posebice, na što su zaorili prostorijom burni i dugotrajni živio-klici. Predstavio je na to povjerenika c. kr. vlade u osobi c. kr. namj. konc. viteza dr. *Funka*, koga je skupština takodjer pristojno pozdravila, te pozvao dr. *Laginju*, zastupnika ladanjskih občina zapadnih istarskih kotara, da progovori svojim izbornikom i drugim prisutnim.

Dr. M. Laginja, oduševljeno pozdravljen, progovori o koristi sastanka. Ako bi svakim prisutnih imao govoriti samo četvrt ure, trebao bi najmanje dvie tisuće četrta ure ili 500 ura. Tako može svim zajedno više reći, i svi će čuti, i onda pripovjedati svojim i drugim neprisutnim što su čuli i vidili. Reče na dalje, kako se njega i njegova druga ogovara na sve načine i medju ostalim govori, da su obojica siromasi i da kao takovi nemogu pomoći narodu. On netaji, da je siromah i od siromašnih roditelja, koji nisu mu ostavili drugo nego nauke i uzgoj; al i upravo stoga jer potiče od siromašnih seljačkih roditelja, znade bolje, gdje siromaha tišti, i imade više srca zanj nego li drugi. Pak ako i je siromah, on ipak znade naći načina, kako se i novcem pomaže narodu više nego nijedan i najveći bogataš. Kroz njegove ruke uzajmilo se je siromašnim ljudem prošle godine preko pedeset tisuća forinta. Učinila je to *„Posujilnica“* u Puli, kojoj predsjednik je on. Tim dokazuje potrebu i korist *„Posujilnica“*. Ona u Puli ne može smagati da zadovolji svim, koji mole za posude. Kad bi jih bilo više u raznih kotarih, moglo bi se mnogo više pomoći. A ljudi sami bi se ustrojenjem i manjih posujilnica medju sobom podupirati imali.

Komu pretiče novca, nek ga uloži, da ga može tim lakše dobiti onaj, koj ga potrebuje. Drugda može onaj imati više novaca i ža druge, a onaj ga trebati. I sami med sobom imadu se ljudi podupirati, kao prava braća. —

Govornik prelazi zatim na vinarske zadruge. Do sad je jedna u Puli, koja imade tri klieti. Njom i njezinim posredovanjem pozna se sada bolje istarska vina u drugih hrvatskih zemljah, u Kranjskoj, u Českoj. Još nemože činiti koliko bi želila, i koliko bi bilo potrebno, al s vremenom činit će sve više. A i opet vinska je klauzola kriva, da se sad naša vina teže prodavaju. Stoga i treba c. kr. vladu pitat, da inače narod odšteti i narod bi imao i manje vinarske zadruge ustrajati, da tim lakše i nepokvareno vino prodaje. Vinarskoj zadrugi dala je do sad c. kr. vlada podpore. Da je nije prije davala, krivo je jer nije znala za naše nevolje; od kad je on i njegov drug Spinčić u zboru u Beču, poznaje se naše potrebe, i vlada jih uvidja, i vidi, da treba, da i nam doskoči u pomoć. To i hoće samo da je narod složan, i da je uvjek uz one zastupnike, koji se za njegovo dobro zauzimlju.

Govori napokon o ezoneru, koliko je tištio narod u mnogih kotarih Istre. Toga *„ezonera“*, duga pojedinaca bilo je preko četiri sto tisuće; da se jednako podieli na sve stanovnike Istre, dobilo bi se na glavu poprilici jedan forint i pol. Kad se pak pomisli, da taj dug nije spadao na sve, nego na najsiromašnije obitelji, onda se znade, da je to bila prava mora, koja je naš narod tištila.

Hvala Bogu i njemu je odzvonilo. Od malo dana je ministar financija javio, da je c. kr. vlada u Beču pripravna brisati ga onako, kako su naši hrvatski i slovenski zastupnici predlagali već deset godina, i kako je lani cieli pokrajinski sabor predložio!

Na svrsi je još gospodin zast. *Laginju* spomenuo, kako je naš narod uzorno miran, ako se ga ne izaziva, pak netreba nit žandara nit ikoga za udržanje mira i reda, i izrazuje čvrsto, uvjerenje da će se i danas, toli mnogobrojan, ražiči u miru, i pokazati i ovom prilikom svoju treznost i svoje muževo.

Njegov govor bio je često pretrgavan najživljim povladjivanjem po cieloj skupštini.

* * *

Predsjednik mu je na to zahvalio na govoru i na poduki, što je skupština oduševljeno primila. Pozvao je pak zastupnika *Spinčića*, da on po programu sastanka progovori o političkih pravih naroda.

I Spinčića pozdravi skupština najoduševljenije. Kad se je klicanje utišalo, progovori on milomu si narodu kao njegov stari znanac. Svoj govor razpleo je na tvrdnji gospode Latina, i njihovih najizabranijih izabranika, zastupnika na carevinskom vieću koji naime javno kažu, da Hrvati i Slovenci Istre neimaju povjesti, neimaju kulture, nit neplaćaju poreza, te da s toga neimaju nikakvih nit političkih nit parlamentarnih prava.

Proti toj tvrdnji, reče govornik, tvrdim ja, da mi Hrvati i Slovenci u Istri imademo povjest i kulturu, da plaćamo poreze i hoću, da Vam to u kratko dokažem.

Naš hrvatski narod u Istri spominje već sv. otac papa *Grgur I.* početkom sedmoga stoletja, dakle već prije 1290 godina. Taj naš narod došao je u pokrajinu onda, kad bijaše opustošena po barbarih; napučio ju je, počeo obradjivati polja, dao njoj je života. U sedmom i osmom stoletju morao je još vojevati proti *Longobardom*, proti *Frankom*, i ove posliednje, najjače u ovo vrieme, i na istarskom zemljištu potukao. Početkom devetoga stoletja godine 804. sastali su se neka gospoda Latini, zastupnici nekih gradova, na *Rižanskom* polju kod Kopra, da prosvjeduju proti nekim povlastim, koje je bio dao našim pradjedovom tadanji vojvoda istarski. I to je dokaz, da bijasmo u zemlji, pače da su posjedi naših pradjedova sizali sve do mora. A svršetkom devetoga stoletja osvojio je bio ban dalmatinske Hrvatske *Domagoj* i neke gradove na moru, na zapadnoj obali.

U sliedećih stoljećih bili su pomalo i na prerazne načine dobili vlast u zemlji patrijarhe oglejski, Mljetčani i pazinski grofovi. Svi ti pak poštovali su naš jezik toliko, da su izdavali spise za puk u *hrvatskom* („ervackom“) jeziku, kako to najbolje dokazuje *„Razvoj istrijanski“* iz trinajstoga stoletja, to je spis, u kojem su rečene tri vlasti ustanovile medje i postavile medjaše, koliko komu spada u ovoj zapadnoj Istri. Da Istra nije tim prestala biti i nadalje hrvatskom zemljom dokazuje okolnost, da je slavni hrvatski ban *Toma Bakač* koncem šestnajstoga stoletja išao glavom cesaru tada njemačkom i kralju hrvatskomu, da se pred njim potuži na sajetnike krune, koji su Istru odtrgali od hrvatskoga kraljestva. I slavni ban hrvatski *Petar Zrinski* pitao je Istru za se i za svoga sina. I sam cesar tada njemački i kralj hrvatski iz slavnoga roda Habsburga smatrao je Istru, i to cielu, dielom hrvatskoga kraljestva

Nad velikim dielom zapadne Istre bili su naimo dobili neku vlast Mletčani ili Benečani pošto su na silu prisilili grad za gradom, da ih pripoznaju. Kralj *Leopold* u drugoj polovici sedamnajstoga stoletja htjeo je imati pod sobom cielu Istru: zahtjevao je od Mletčana njihov dio i to jedino na temelju hrvatskoga državnoga prava.

Mletčani su se na to uzbunili. Oni nisu smatrali Istru nikad kao svoju pravu zemlju, imali su ju od danas do sutra, držali su ju za krávu muzaru, koju treba tim jače izmusti danas, nestalni dali će ju moći muzti još sutra.

Oni se nisu brinuli za dobro naroda, nit hrvatskoga nit talijanskoga, brinuli su se samo za svoje ljude, koje su iz Mletaka pošiljali kao upravitelje i za plemenite obitelji.

Sjekli su naše šume, gradili ladje, rabili naše mladiće u vojsci. Kad je kralj *Leopold* pitao i onaj dio Istre, u kojem su upravljali Mletčani, preplašili su se, jer su znali i oni, da ju kao kralj hrvatski može imati. Za uprave Mletčana bile su zavladale u zapadnih kotarih imenito u porečkom i puljskom kotaru kužne bolesti, koje su bile uništile i našega naroda po selih i još više gradskoga puka, tako da je na pr. Poreč imao jedva stotinu stanovnika.

I tad se nije Mletačka vlada obratila na talijanske zemlje, nego na hrvatske, *Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu, Crnu goru* i molila ljude, da se u Istri nasele. I došlo ih je ne kao tudjinci, nego kao domaćini iz jedne hrvatske zemlje u drugu.

Hrvatskom zemljom je Istru smatrao i cesar i kralj *Franjo I.* početkom ovog vieka, kad je za pak Istre izdao molitvenik u hrvatskom jeziku. I oblasti austrijske smatrale su ju takovom još godine *1848.* i označile stanovničtvo Istre kao hrvatsko, a Talijane u njoj samo kao gostove. Jedva u posliednjih desetcih godina postupalo se je tako, da su Talijani postali toli drzoviti, da Istru proglašuju talijanskom, a nas kao gostove i bezkućnike u njoj.

I tim držim, da sam dovoljno dokazao, da Hrvati imadu svoju povjest i u Istri, i povjest jako znamenitu, povjest *kulturnu*, i da su u njoj vršili po dva put najkulturniju zadaću, što je može biti. Oni su po dva put, kako se vidi i kako je ovih dana i dr *Bartoli* u Rovinju rekao, napučili Istru, kad bijaše posve opustošena.

Oni su došli, da ju obradjuju, da kultiviraju, kako ju obradjuju i današnji u većem dielu. A to je jedno obilježje kulture. Drugo obstoji u tom, da se časti Boga svemogućega, a toga naš narod časti već od najstarijih vremena, imenito od dobe slovinskih apoštola sv braće *Cirila i Metoda* i njihovih učenika. A častili su ga i imadu pravo i danas častiti ga u svojem jeziku, i to pravo dano njim po svetih otcih papih, nemože njim uzeti ni jedan, nit bud koji biskup.

Da naš narod porez plaća to netreba dokazivati, jer ga svi plaćate svaki dan. Kod netom minulih izbora u pazinskoj občini pokazale se, da ga više, mnogo više plaća, nego Talijani. A tako možete dokazati u većini občinah, imenito i ovdje u porečkoj, višnjanskoj, vrsarskoj, motovunskoj, ako se postavite na junačke noge, kako ćete pokazati i vi iz tinjanske občine i u najbližoj dobi. — Toliko o porezu u novcu.

O porezu u krvi netreba nit govoriti, jer je poznato, da ide naših mladića mnogo više u vojsku nego talijanskih, i da talijankih bježi preko mora, a naši nebježe.

Imajuć povjest i kulturu i p'aćajuć porez u novcu i krvi, imamo i prava, a ta su nam i zajamčena temeljnimi državnimi zakoni.

Imamo pravo na svoj hrvatski jezik u crkvah, na svoj jezik u školah, pučkih, za sve, srednjih i viših za one koji hoće dalje na nauke. A podučavati se kako se valja možemo samo u svojem jeziku, kako se podučaje Talijan u talijanskom, Francez u franczkom, Englez u englezkom, Niemac u njemačkom itd. Imademo pravo i na svoje male gospodarske, obrtne i trgovačke škole. Imamo pravo na svoj hrvatski jezik u kapetanatih, kod sudova, poreznih ureda, u zemaljskom odboru, u zemaljskom saboru, u zemaljskom kulturnom vieću.

To pravo posvećeno Njegovim Veličanstvom (kažuć na stiku) imademo i u pisanih zakonih već 27 godina, ali oblasti su se malo brinule za izvedenje istoga. Sad kad se boće, da se i za nas škola ustroji, kad je jedan ministar odstranio dva činovnika, koji su bili nepravedni Hrvatom, kad je drugi ministar naredio, da se imadu postaviti napisi na uredih i u našem jeziku, i da porotnici u Rovinju imadu poznati i naš hrvatski jezik, ako će našem hrvatskom narodu suditi — sad digli su na to gospoda Latini nebo i pakao, premda se nije tim ništa kriva njim učinilo. Digli su galamu i u Beču, i u Trstu, i u Kopru, i u Piranu, i u Poreču. Tu su napali i na c. kr. vladu i na naše pravice. Grozili se svojim protivnikom, i to našim zastupnikom i meni medju njimi. Svjetina nije jih pustila na miru nit kot salogaja, već njim grozila na *barbarski* način. Ovi su ostavili Poreč. Ostavši sami gospoda Latini, napadali su i na dalje na c. kr. vladu, prosvjedovali žestoko proti naredbam o dvojezičnih napisih i o sastavu porotnika i izključili naš jezik iz sabornice.

Toga bijaše preveć i c. kr. vladi u Beču. A Njeg Veličanstvo, naš cesar i kralj, je najprije naredio, da se saborsko zasjedanje zaključi, a onda da se razpusti sabor i razpišu novi izbori.

On hoće, da se izaberu zastupnici, koji će poštovati jednako hrvatski i talijanski jezik, da Vi ostanete Hrvati, kako Vas je Bog dao. Vaši dosadanji zastupnici porečkoga kotara dr. *Venier* i dr. *Vergottini* glasovali su proti napisom i u Vašem jeziku, proti sastavu listina porotnika, koji znadu i hrvatski, i za izključenje Vašega jezika iz sabora.

Vi ćete znati, što Vam je činiti kod predstojećih izbora. Izabirati ćete naime muževe svoje krvi i jezika, muževe, koji će poštovati Vaš jezik po svuda onako, kako i talijanski. Gledajte, da budete svi unešeni u listine, da svi dodjete birati izbornike ili fiducijare, i da svi budu pošteni muži, koji Vas neće izdati.

Nedajte se vara i, jer je sramota dati se varati od ljudi, koji Vam se onda još smiju; nedajte se zavadjati obećanji, jer vas izkustvo uči, da obećanja talijanska gospoda neizpunjaju; da Vas se ni jedan ne proda za novac, jelo, pilo, za ništa, jer je najveća sramota za čovjeka, koj prodaje svoje pravo za zdjelu leće.

Sakupljeni narod je pozorno slušao govor zastupnika, te mu burno i vrlo često povladjivao, da su prostorije sa preko dvije tisuće grla upravo grmile.

I njemu zahvali predsjednik, čemu se skupština oduševljeno pridruži.

Na to su *Stipe Vidolović* i *Mate Radoean* izručili predsjedniku sliedeće resolucije ili odluke:

I. Resolucija o gospodarstvenom pogledu.

Narod hrvatskoga jezika u Istri sakupljen

u veliku skupštinu u Baderni, danas 10. febrara 1895., čuvši razlaganja svojih zastupnika, prima ove odluke ili resolucije:

I.

Zahvaljujemo cesarskoj kraljevskoj vladi, što je izpunila davnu želju naroda, tim da se je izjavila pripravna baciti dug od ezonera.

Pozivamo naše zastupnike, da shodnim načinom to daju na znanje gospodinu ministru financija.

II.

Odobravamo gospodarske nauke naših zastupnika, navlastito osnovanje vinogradarskih družtva po pojedinih selih i očekujemo od c. kr. vlade izdašne pomoći u to ime.

Pozivamo naše zastupnike, da shodnim načinom dojave gospodinu ministru poljodjelstva naše priznanje, što je c. kr. vlada podporom istarskoj vinarskoj zadrugi omogućila sagradjenje ove kuće, koja ima služiti temeljem za gospodarstveni razvitak u ovom kraju.

III.

Pozivamo c. kr. vladu, neka se obazre na zapuštenost i nemar, u kojem smo odavna mi hrvatski narod u Istri, i neka se svakim boljim načinom pobrine za naš boljak, navlastiti neka nas odškodi za štete, koje trpimo na prodaji vina tim, što je snižena carina na uvoz talijanskih vina.

II. Rezolucije u pogledu obrane narodnosti i političkih prava.

Narod hrvatskoga jezika u Istri, sakupljen u veliku skupštinu u Baderni, danas 10. febrara 1895., čuvši razlaganja svojih zastupnika, prima sliedeće odluke ili resolucije.

I.

Odobravamo u srem postupak hrvatskih narodnih zastupnika Istre na državnom saboru u Beču i na pokrajinskom saboru istarskom.

Osudjujemo postupak proti našim zastupnikom a Poreču, toli u saboru, koli izvan sabora. Pušćamo na mudru odluku naših zastupnika, koji budu na zemaljskom saboru, da podju ili nepodju u Poreč.

Hoćemo da se u svem ogrieši, zakoni, koji u pogledu bis. II. resolucija bijaše zaplienjena. govore protiv ovog razsuda, Istriji, a naš hrvatski Narodi.

III.

Hoćemo navlastito, da bude hrvatskomu iliti slovinskomu jeziku jednaka pravica s jezikom talijanskim u ovoj pokrajini u svih uredih državnih i zemaljskih; a da se to vidi već izvanjskim načinom, hoćemo, da se i napisi na tablah svake javne oblasti postave u oba jezika, koja se u Istri govore.

Hoćemo, da sudci i porotnici, koji imaju izpitavati i suditi čovjeka hrvatskoga jezika, budu znali taj jezik na podpuno.

IV.

Pozivamo c. kr. vladu, da se svakim boljim načinom pobrine za naš napredak i u duševnom pogledu. U to ime nam je kruto potrebita gimnazija i učiteljište u Pazinu, jedno i drugo sa hrvatskim naukovnim jezikom, a tako isto potrebite su nam male gospodarske i obrtne škole u pokrajini.

V.

Radi bismo, jer bi pravo, da svaka mužka glava, koja je navršila 24 godine, imade svoj glas za občinske pokrajinske i državne izbore, da veliki posjednici i trgovačka komora nebiraju posebice svojih zastupnika, jer u našoj pokrajini to nije pravedno.

VI.

Dokle bude tako, svakako je potrebito, da vanjske občine biraju svoje izbornike (fiducijare) vani u svojem okružju, a ne u gradu. Potreban je zakon, da vanjske občine biraju, kao i gradovi svoje zastupnike izravno, a ne po izbornicih (fiduciarih).

VII.

Kunemo se vinšjim Bogom i svaki svojim krstnim imenom, da ćemo biti vjerni uzvišenomu Vladaru od kuće Habsburga, kakono naravskomu gospodinu i kralju slavnoga kraljestva i naroda hrvatskoga. Tako nam pomozi Bog i sveta ova nedjelja!

Sve resolucije bile su jednoglasno i velikim oduševljenjem primljene. Svaki put kad se je glasovalo, vidilo se je čitavu šumu ruku, a svaka je htjela biti viša, da se i nju vidi. Osobitim dostojanstvom bila je čitana, slušana i primljena posliednja resolucija.

Njekoje resolucije je zastupnik *Laginja* i posebice raztumačio, te kod one gledе vinske klauzule iztaknuo, kako protivnici naši Talijani bezobrazno lažu, kad vele, da je *on* i drug mu *Spinčić* bio za nju, dočim su bili jedan i drugi proti klauzuli, a Talijani za nju. Tom prilikom je iztaknuo kako i u drugih stvarih lažu, imenito glede mitnica, proti kojim je on baš i govorio.

Posliednja resolucija bila je popraćena sa amen, i sa burnim živio-klici na premiloštivoga Vladara i hrvatskoga kralja.

Naši zastupnici bili so opet i opet burno i oduševljeno pozdravljeni; kojim su mogli, stisnuli su poštene desnice i zapitali jih za junačko zdravlje.

I prije sastanka i tečajem sastanka, koji je trajao kakve dvie ure i pol, i poslje njega vladao je uzoran red i mir uza sve toliko množtvo naroda. Pokazalo se je zbilja i ovom prilikom, da za naš narod ne treba žandara.

Krasno je bilo viditi kako se je narod poslie sastanka razilazio na sve strane. Bilo ga je cielih povorka na cestah vodećih u *Tinjan* i *Pazin*, u *Sv. Ivan* u *Višnjan* put *Poreča* i *Svet Lovreča*, u obće prema sjeveru i jugu, prema iztoku i zapadu, u svih smjerovih.

Pripominjemo, da su sastanku prisustvovali i načelnici pazinski i tinjanski, *dr. Dinko Trinajstić* i *Šime Defar*.

Spominjemo takodjer, da je iz Pazina došao k sastanku i tamburaški zbor. Kanio je i želio udarati koli prije početka toli poslie njega, al g. politički povjerenik nije toga dopustio, *jer da nije toga u programu*. Nam se je to činilo, da pravo rečeno, nerazumljivo. Kakav program prije ili poslie sastanka!? A tko može po zakonu zabraniti udarati na tambure ili pjevati u privatnih prostorijah. On je poslie zaključenja sastanka mogao liepo otići, ako mu neugodno zvone na ušesih hrvatski glasovi, pak Bog i mir! Naši se s njim nisu htjeli prepirati. Ono malo što je narod čuo tamburanja i pjevanja jako mu je ugadjalo.

Spominjemo na svrsi, da su Beramci pozdravili naše zastupnike i svoga načelnika najsrdačnije na cesti izpod Berma i drugud putem ih narod pozdravljao.

Zaključujemo sa najiskrenijim živioklicom na zastupnike i na onako sviestan naš narod, kakav bijaše sakupljen u Baderni. kao i na sav naš hrvatski i slovenski rod!

Zastupnik vitez Babuder.

Već u predprošlom broju donieli smo viest „*Prvi glas za izključenje hrvatskoga ili slovenskoga jezika iz zemaljskoga sabora*“, usljed koje je taj glas dao zastupnik vitez *Babuder*. Mi smo zbilja bili željni znati od prvoga početka, kako je zastupnik vitez *Babuder* kod odnosnoga predloga glasovao, i ne bez razloga.

Zastupnik vitez *Babuder* zastupao je najprije u saboru grad Kopar, svoj rodni grad, al ne grad svojih starijih, jer on potiče negdje iz *materinske občine*. U Kopru bio je izabran kao kandidat c. kr. vlade, što nebijaše po volji neodvisnoj gospodi Talijanom, koji su sve moguće poduzeli, da već nebude izabran. Rugali su mu se i izsmjehivali ga ustmeno i pismeno, u tiskanicah, na plakatih. Bio je dakle izabran kao protivnik vladajuće klike. Njoj za volju morao je pak odustati od kandidature u svojem rodnom gradu Kopru, da dade mjesta dr. *Antonu Gambini*. Kandidovao je i bio izabran u skupini gradova Izole, Milja i Buzeta, i opet kao vladin kandidat. Koliko mi možemo suditi, igrao je u saboru najžalostniju ulogu, i moramo iskreno reći, da nebijaše u zemaljskom saboru nam odurnijega zastupnika nego je on. Njemu se je davalo obično nezahvalne izvještaje. On je često držao i duge govorancije, u kojih nisi našao nikad ništa odlučna ni stalna. Uvjek bijaše „*fra il sì ed il nò di parer contrario*“ U svojih govorih o školah bijaše on, ravnatelj c. kr. gimnazije i član zemaljskoga školskoga vieća, u protuslovju sa školskimi zakoni ili njihovim duhom. On, školnik, bio je uvjek protivan predlogom saborske manjine, idućim za tim, da se i za Hrvate i Slovence ustroje škole i da se u njih podučaje hrvatski il slovenski. Članovom saborske manjine izgovarao se je jur, *da mora glasovati i ići za većinom radi gimnazije, kojoj je na čelu, jer inače nebi dali podpora gimnaziji i djakom.*

Nego najznačajnije za njegov značaj i za njegovo spomenuto glasovanje je ovo:

Neke godine je on našim nekim zastupnikom, šećuć s njimi po sabornici, rekao: „*i parli pur croato, perche si senta oltra, che in Istria non sono soltanto Italiani*“ = govorite samo *hrvatski, da se zna preko, da u Istri nisu samo Talijani.* Govoreć to, kimnuo je glavom na prozor, preko mora, *prema Italiji.* I taj čovjek, koj je tako govorio privatno našim zastupnikom, glasovao je uvjek javno s onimi, koji bijahu protivni hrvatskom jeziku. Taj čovjek je dao prvi svoj glas za to, *da se hrvatski jezik neima u saborници rabiti!!* Znamenitiji je još uzrok, s kojega je naše zastupnike nagovarao, da govore hrvatski. Hotio je, da se tim Talijanom u Italiji, koji smatraju Istru talijanskom, *irredentom*, pokaže, da u Istri nisu samo Talijani, da je u njoj i Hrvata, drugimi riečmi, da Istra nije talijanska zemlja. Sada dakle, kad je glasovao za izključenje hrvatskoga jezika u saboru. i za porabu samo talijanskoga, hoće, da pokaže Talijanom *preko mora*, da u Istri neima Hrvata, da su u Istri samo Talijani, da je Istra talijanska zemlja!! Mi smo za stalno od onih ljudi, koji želimo, da svaki zastupnik, bio on što mu drago. obnašao službu koju hoće, uživa u saboru podpunu slobodu, da ne bude za to nikomu odgovoran nego Bogu i svojoj savjesti. I mi zastupniku vitezu *Babuderu* nezamjeramo, što je on glasovao za iztjeranje hrvatskoga jezika iz sabornice. Nego pitamo, kako, u kojem duhu, u kojem smjeru, kojimi težnjami uzgaja se u zavodu, kojemu je on ravnatelj i koj polazi većina istarskih učećih se mladića. koji imadu donas sutra izaći medju narod kao svećenici, učitelji, činovnici, odvjetnici, liečnici?! Kakva će čuvstva ti mladići, stupivši u javni život, imat prema većini naroda u pokrajini?! Kojim duhom opojeni, kojimi težnjami nadahnuti, u koje svrhe će oni raditi?!

Pitamo na dalje: koje pouzdanje mogu imati u njega, kao člana ces. kr. zemaljskoga školskoga vieća, hrvatski i slovenski učitelji, koje vieće često odlučuje o sudbini tih učitelja?! Što može očekivati od njega kao člana c. kr. zemaljskoga školskoga vieća naš hrvatski i slovenski narod, koj očekuje škola, i škola u svojem jeziku, a kojih oživotvorenje odvisi najviše upravo od rečene c. kr. školske oblasti, koje član je vitez Babuder?!

Što može naš narod očekivati od oblasti, koja drži takova čovjeka na čelu gimnazije, u kojoj se uzgaja većina istarskih mladića, i u odboru, koj ima sudbinu naših učitelja i škola u ruci, te koj bijaše u sabor poslan kao vladin kandidat?!

Našega jednoga zastupnika, koj je obnašao neke c. kr službe, proganjalo se je na sve načine On je zagovarao samo pravice hrvatskoga i slovenskoga naroda i dizao svoj glas proti krivicam, koje mu se dogodjaju. Nikad nije kratio pravica Talijanom nit hotio, da njim se nepravo dogodi. Zastupnik vitez *Babuder* obnaša znamenitije c. kr. službe. On goni hrvatski i slovenski jezik — jezik svojih starijih — iz sabornice, i nanaša tim najveću krivicu pretežnoj većini pučanstva Istre, pronzrokuje zajedno s drugimi najveću protimbu izmed našega i talijanskoga naroda u Istri; hoće, da se stvori nepremostiv jaz izmedju pripadnika jedne i druge narodnosti — i njemu se ništa nedogadja!!

Šta koristi braniti načelno naš jezik u saboru, ake se odgaja mladiće u duhu, koj ga iz njega tjera?!

Franina i Jurina

Fr. Jesi li se i ti pomolia za pokojne na večernji osmine smrtnoga dana u Medulinu?

Jur. Kad ni bilo s kim.

Fr. E, težko je moliti se u Medulinu i šetati s gospodom u Puli!

Jur. Bit će bolje za te, ako sakriješ zajik za zube.

Fr. Misliš. da se za pravicu bojim.

Jur. Ni se ni Grgo bal, ma . . . . .

* * *

Fr. Kukuriku! kukuriku! kukuriku!

Jur. Ča ti je Franina, časi bolan al pijan?

Fr. Najil sam se va Hrušici, pasje blago, staroga peteha. pak mi je va grlu ostalo.

Jur. A preselo ti, zač si šal mutit one Slovinče za Italiju.

Fr. Ej, nosili su vino va vreći, kako jim je rekal Kustavac, pak sam se bržan polakomil.

Jur. Da bi te Luca s preslicom! Ča ni bilo trma, da te, prodano blago, spucaju doma.

Fr. Aj vero me je strah bilo. Zač digli su se stari i mladi, pak su nam, po moju Lucu, rekli: „Nije Hrušica talijanska, već je Hrušica sloviuska. Van š njimi, nećemo jih već.“ A sada. kamo ćemo? Iz doma nas tiraju, a va Italiji je glad.

Jur. Pravo ti stoji! Sada ti kantaj: kukuriku, kukuriku!

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Gosp. Al. Hudovernik, bilježnik u Kostanjevici, priposlao nam for. 7 sabrane na predlog veleč. g. J. Maroka u čitaonici u istom mjestu. Živili! — Gosp. Ivan Mahnić iz Dekanih priposlao nam for. 1.38 sabrane tamo dne 5. t. mj. u veselom družtvu u krčmi g. Ivana Mahnića. Živio sabiratelj! — G. Fr. Vlah sa drugovi u Umagu sabrali u veselom družtvu novč. 51. Živili!

Novi državni nadodvjetnik u Trstu imenovan je bio prošlih dana od Njeg. Veličanstva, i to u osobi g. *Gertschera*, predsjednika okružnoga suda u Celju Novoga državnoga nadodvjetnika hvale kano vrlo sposobnoga pravnika, strogoga i nepristranoga sudca, koji da pozna i naš hrvatski dotično slovenski jezik.

Novi ravnatelj c. kr. gimnazije u Puli. Odlazkom bivšega ravnatelja držane gimnazije u Puli ostalo je mjesto ravnatelja izpražnjeno Na to mjesto bijaše sada imenovan g. Antun Stitz, profesor jedne državne gimnazije u Beču.

Odbor pol. družtva „Edinost“ imati će u nedjelju u jutro redovitu sjednicu.

Muška podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Trstu ima u nedjelju poslije podne glavnu skupščinu.

Molbu za uvedenje jezikovne ravnopravnosti kod svih c. kr. ureda u Istri podpisalo je 38 občinara mjestne občine Kopra t. j. iz koparske bližnje okolice. Molbu upravi predsjedničtvu c. kr. ministarstva u Beču. Obć. zastupstvo u Barbanu zaključilo je dne 20. pr. mj. u redovitoj sjednici, da se podnese ministarstvu u Beču molba za provedenje jezikovne ravnopravnosti kod svih c. kr. ureda u Istri. Upravno vieće u Raklju poslalo je takodjer sličnu molbu u Beč.

Porezna občina Dragozetić (mjestna občina Cres) poslala je jednaku molbu na ministarstvo sa 42 podpisa.

Iz Motovunšćine javlja nam prijatelj, da se je iz one občine poslalo više molba sa preko 800 podpisa, sakupljene u naglosti.

Molimo naše prijatelje takodjer iz drugih občinah, da nas o poslanih molbah obavieste ili izvole.

K sastanku u Karojbi doznajemo i bilježimo s radostju ove redke. Zast. *Spinčić* i občinski načelnik dr. Dinko *Trinajstić* uputili su se bili k tomu sastanku iz Pazina kroz Trviž. Došli su za vrieme sv. mise, kojoj su i prisustvovali. Poslie sv. mise saznali su tamošnji Trvižani odmah za nje i pozdravili jih burnimi živioklici u prisutnosti njihovoga velevriednoga župnika. Zastupnik *Spinčić* nagovorio jih kratkim al vatrenim slovom, a oni su obnovili svoje klicaje. Radost si njim čitao na licih. Za vrieme objeda kod g. župnika pjevali su razne hrvatske pjesme, tako, da jih bijaše divota slušati. Krasan je onaj Trvižki narod, svjestan svoje hrvatske narodnosti. Zastupnika i načelnika popratili su u Karojbu čestiti župan i občinski savjetnik Trvižki *Sironić Antun* i vatren mladi rodoljub netjak mu *Petar Sironić*, koj bijaše pun radosti, što je na svojoj kočiji i svojom kočijom mogao voziti zastupnika *Spinčića*, a kasnije zastupnika *Laginju*. Putem dalje pozdravile su zastupnika i načelnika iskreno ženske i djeca iz *Škropeta*, dočim su muški bili već svi otišli u Karojbu, odnosno u Močibobe. Tu jih je opet narod oduševljeno pozdravio, i s njimi se uputio na susret zast. *Laginji*. Bilo je veselja i radosti i pozdrava kad su se pak skoro susrele obe čete. Što je sliedilo, to je poznato od zadnjega puta. Istina je, da se je narod naš u Istri posliednje doba jako osviestio, i da je putovanje obojice zastupnika i sastanci, što su jih sazvali, pravo narodno slavlje.

K predstojećim občinskim izborom u Tinjanu. Od tamo javljaju nam, da su se jur počeli pripravljati za predstojeće občinske izbore tamošnji narodni protivnici i njihovi pomagači iz Pazina.

Tako je došao prošloga čedna iz Pazina poznati Ruggero *Camus* sa I. *Ghersetichem*, kojim se pridružiše Tinjanci, Fran *Orlich* (bivši načelnik) i Joakin *Sestan* (sin biršeg načelnika) u občinski ured, da prepišu izborne listine (Što su imali tuj posla Pazinci — nebirači? Op. Uredn.)

G. načelnik poslužio ih, premda je mogao odpraviti Pazince, koji nisu birači ove občine a dvojimo, da li su ni u Pazinu — ako nemožda kano *„patentaši“*.

Kad su talijanska (!!) gospoda listine prepisala, odoše iz občinskoga ureda niti neoglasiv se načelniku, koji je bio u svojem uredu i koji ih je poslužio više nego li mu bijaše dužnost.

Da se pojavi tako koji od naših birača u kojoj talijanskoj občini, zaista bi ga „kulturna“ gospoda oprtili svakojakimi naslovi o neuljudnosti i surovosti. Ali dà, gospodi je sve dozvoljeno, samo kmet mora biti ponizan, skroman i pristojan

Sudeć po tom zanimanju naših protiv-

nika za izborne listine, reć bi, da se kane upustiti s nami u izbornu borbu, ali uzaludan njim trud. Njim bi reć, da je već izpao iz glave sramotni poraz u Pazinu, pak bi radi i ovdje osramotili se. Prosto im, nu neka znadu, da neima poštenoga občinara u ovoj občini, koji bi se prodao pazinskoj gospodi za zdjelu leća. Jedino kakva propalica ili kakav Juda mogao bi izdati svoj rod, krv i jezik, a za takove mi ni nemarimo.

Občinski izbori u Cresu. Kako nam od tamo javljaju, obaviti će se občinski izbori za ovu občinu dne 19., 20. i 21. tek. mjeseca. Boriti će se kod izbora sami gradjani creski, jer izvanjski občinari nežele vaditi za nijednoga kostanj iz prhavice, a za sebe ga nemogu vaditi, pošto vlada u samom Cresu s naše strane najveće mrtvilo. U Cresu neima bo *jedne jedine* osobe naše, koja bi se htjela staviti na čelo našim vriednim kopačem. Žalostne li udobnosti nekoje gospode!

Creska vlastela jagme se već sada za načelničkom stolicom. Za tu stolicu da imade već sada 4—5 kandidata, a medju najnovijimi da se nalazi neki visoki umirovljeni činovnik, rodom Cresanin, koji da nebi odbio i neke više časti u našoj pokrajini. (O tomu imademo podulji dopis iz Cresa za budući broj). Borba izmedju vlastele neće biti načelna već osobna, a svi se slažu u tom, da su u narodnom i jezikovnom pitanju protivni izvanjskomu puku.

Od tamošnjih prijatelja očekujemo, da će nas svojedobno obaviestiti o toj borbi za načelničku čast.

Aleksander vitez Elueschegg je osoba, o kojoj se je jur mnogo govorilo i pisalo. Pozna ga Dalmacija i Istra, a u Istri lošinjski, puljski i porečki kotar. Mi nit naš narod nepozna ga za dobro. Osobito u vrieme izbora počinio je ili dao i pustio počiniti svakojakih. Izbori za zemaljski sabor 1883., i izbori za carevinsko vieće 1891. govore najjasnije o tom. Gospoda Talijani proglasuju ga i sad kao najvrstnijega činovnika, i znadu za što to čine. Središnja c. kr. vlada nesmatra ga valjda takovim, nit izvrstnim nit dobrim. Ona ga je prošloga ljeta umirovila. Ima doista sve službene godine, al još je jak i još bi bio mogao služiti. On pače i služi, ne već državu, nego občinu poreču. On, bivši upravitelj porečkoga kotara, namjestnički savjetnik, povjerenik c kr. vlade na pokrajinskom saboru, vitez *Eluschegg*, obavlja sada službu občinskoga tajnika u onom istom gradiću, u kojem je prije obnašao sve rečene časti i obavljao odnosne službe! Svakako velika samozataja ili i požrtvovnost, dakako ne bezkoristna i ne bez svrhe. Svojim prijateljem i saveznikom bit će za stalno o svem i svačem na ruku. U občini porečkoj raditi će kako reć on znade. Naš tamošnji narod ga pozna, i znat će se prema tomu ravnati. Prije imao je odlučnu rieč i u občini porečkoj i u cielom kotaru. Sad je u prvoj instanciji samo u občini porečkoj. Nadamo se, da će oni, koji odlučuju u drugoj instanciji raditi po pravu i zakonu, i da neće uvjek *Elueschegora* valjati. U to ime Bog pomozi!

Iz Opatije pišu nam 6. veljače 1895. Evo me, da Vas u kratko obaviestim o zabavah, što ih u minulom mjesecu imadosmo u Opatiji. Prva veselica, obdržavana dne 5. siečnja u korist družbe sv. Cirila i Metoda za Istru bila je unatoč snigu i ledu, te nepovoljnom vremenu posjećena prilično dobro, dok su prigodom druge zabave priredjene dne 30. p. m. „Zorinu" dvorane bile upravo dubkom pune biranog občinstva. I prigodom prve i druge veselice naši su diletanti izveli na obće zadovoljstvo sve točke razporeda. Osobito nas uznesla prigodom prve zabave dražestna gospodjica naša *Emica Jurković* u deklamaciji: „Naša zemlja". Velečč. g. profesor *Spinčić*, koji je takodjer prisustvovao zabavam, nije mogao, da se dovoljno nadivi deklamatorskoj vještini i umjeću mlade gospodjice, koja se je uz gg *Nika Peršića* te *Jur'i-a* takodjer u predstavah iztaklа. Hvala neutrudivom g. *Slaviku* radi pjevanja, koje je kod prve veselice liepo uspjelo, a baš majstorski uvježbao je za drugu zabavu ovomjestni učitelj g. *Raičić* liepu kitu gospodjica i gospodje u pjesmi: „Poputnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru". Ova nova kompozicija poznatog našeg skladatelja *M. Brajše* svidjela se svima, te se na obći zahtjev morala opetovati. Prigodom druge zabave iznenadio nas s prekrasnom deklamacijom: „Klevetnikom Hrvatske" kandidat odvjetničtva g. *Gjuro Koraca*. Prigodom odmora zaredale su oba puta zdravice, od kojih je prva išla veleč. g. profesoru *Spinčiću*, koji nas je počastio svojom prisutnošću. Iza toga sliedilo je skupljanje darova za družbu, a zatim prešlo se na — „javnu dražbu", dakako sve u korist dotične naše družbe. Prvog puta za jastučić, koji je vriedna gospodjica Emica darovala u tu liepu svrhu, skupilo se do 80 kruna, dok se za lančić (od suhoga zlata!!!), što ga poklonio i prigodom posliednje veselice metnuo na dražbu vriedni i čestiti naš brat Ivan Alešovec utržilo nešto više od 20 kruna .... Bog si ga znao za uzrok golemoj toj razlici. Nek čitatelji gataju! Da zaključimo, napomenut nam je jošte da se prigodom plesa naša mladež obojega spola baš ljudski opoštenila. Sve se to bilo uzvrpoljilo kao za okladu, a glazba Jelačićeve pukovnije igrala, da te uznese tamo nekud pod oblake. Riečju sve bilo liepo i u redu, tako da su mnogobrojni gostovi iz Voloskog, Kastva i Lovrana ponieli sobom baš ugodnu uspomenu o naših veselicah. Da se pak taj uspjeh postigao najveća zasluga ide odbor, a navlastito pak njegovog predsjednika dičnog našeg *Niku Peršića*, koji se bio svojski zauzeo, da nam veselice što ljepše izpadnu. Evala mu! *Ja.*

Nadalje primismo sliedeće pismo:

Već dulje vremena zalazim u Opatiju i u tamošnje družtvo „Zoru". Što dulje, to se jače radujem i veselim.

Pred petnaest dvadeset godina bila je Opatija malo seoce, gdje se je med lovorikom jedva opažalo krasne dà i čiste, al ponve malene kućice. Poznali su ju tad samo domaći, a bilo je samo Hrvata, koji su poznali njezine ljepote. I Hrvati bili su, koji su o njoj pisali, koji su ostali svjet upozorili na nju. Francezko družtvo počelo je zidati palače. Uzanj su gradili mnogi inostranci, i gradili su i grade domaći, toliko, da je iz maloga seoca nastao gradić, prvoga reda po svojoj izvanjštini; gradić u koji dolaze cari i carice; u kojem je i sada Njezina Visost carevna i kraljevna Štefanija.

Tomu gradiću bi razni nepozvani radodati tudjinsko lice. Jezika urodjenika, domaćega pučanstva, nepoštuju ni malo, zaničuju ga dapače, tjerajuć i ovdje krivu politiku, gdje politici u obće nebi smjelo biti mjesta. Nego upravo i to omalovažavanje domaćega hrvatskoga jezika sa strane onih nekih nepozvanika, i cieli njihov postupak prema domaćim doprinesno je stalno mnogo tomu, da se u Opatijcih i Opatijkah budi sve jače narodna hrvatska svjest. Oni uvidjaju sve jače, za čim oni nepozvanici idu; viđe, da bi ti nepozvanici htjeli, da budu Opatijci tudji u svojem mjestu, da tudjinci u njoj zapovjedaju i što veću korist love. Toga pak oni neće. Poštujuć inostrance, bili oni koje mu drago narodnosti, oni ljube svoj jezik i svoju narodnost, oni hoće da ostanu ono što jesu, da su Hrvati kako jih je Bog stvorio, i to ponosni Hrvati, jer svjestni, kako je prošlost Hrvata slavna, kako je krasna hrvatska domovina, kako je liep i sladak hrvatski jezik. A kako su muški ponosni Hrvati, tako su ženske ponosne Hrvatice. To kažu u svakoj prilici, to se vidi imenito kod raznih zabava, koje se priredjuju u krasnih i prostranih prostorijah „Zore". Takovu jednu zabavu priredile su muška i ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda dne 5. jenara, kod koje je opatijska gospodjica upravo začarala slušateljstvo sa svojom deklamacijom „Naša zemlja" od Preradovića, kod koje se je liepo igralo, i krasno pjevalo uz vodstvo jednoga čestitoga Slovenca. A ovdje budi pripomenuto, da Slovenci i Slovenke što su se u Opatiju priselili, rade kao prava jednokrvna braća, da smatraju hrvatsku Opatiju svojom drugom postojbinom, da se u njoj ćute kao domaći, i da jih sve kao domaće smatra i ljubi. Onako kako se Hrvati prilagodjuju Slovencem, kad dodju u slovenska mjesta, onako se Slovenci i Slovenke prilagodjuju Hrvatom i Hrvaticam u Opatiji. Ta braća su: jedna njim je prošlost, za jednu imadu budućnost raditi skupnimi silami.

Iz Kastva pišu nam dne 10. ov. mj. Naša čitaonica obdržavat će drugu svoju zabavu dne 24. t. mj. sa običnim programom. Liepo bi bilo, kad bi na ovu veselicu čim više kostumiranih gospoja i gospojica, pak da nas onako ugodno iznenade, kao prošle godine, kad vidjesmo i hrvatskih narodnih nošnja. Pa kuda ćete liepšega kostumiranja, nego su slikovite narodne nošnje! Čemu kojekakve „fantazije" kad se nadje u našem narodu liepih nošnja?

Ove dane zakopasmo najstarijeg gradjana kastavskoga, *Icana Munića*-Zvaničinu, koji akoprem prevalio 88 godina, ipak se jošte čvrsto držao, dok ga nenadano smrt ne pokosi. —

Ovdje pritisnula zima kao nikad jošte ove godine. A i sniega nam napadalo baš obilno. Grozno mora biti tamo u Lici, jer kako se čuje, već 10 dana ne dolazi od tamo željeznica na Rieku. U selu Bunica zatrpao snieg jednu kućicu, te porušio krov i ubio jednu ženu, 4 krave, 2 magarca i više ovaca. Jedno dieteće, koje je njekako uteklo izpod ruševina kuće, našli su smrznuto u sniegu. Tužan onaj narod! Oto bura poštedi, to im snieg uniši.

Na dan sv. Luce 13. prosinca pr. g. na uspomenu blagoslova nove crkve u **sv. Vitalu** sabrao Pave Šimonović p. Vida za naše družtvo sv. Cirila i Metoda: Pave Šimonović p. Vida 1 for., Nane Milić p. Marka dariva za se i za svoju obitelj, svi iz Plovanije Višnjana 1 for., Vilim Marek, administrator 1 for., Mekiš Ant. p. Ive 1 for., Jože Šimonović p. Vida 50 nvč., Vitalis Šimunović p. Vida 50 nvč., Andrija Šimonović p. Pave 50 nvč., Marko Ritoša, trgovac 50 nvč., Anton Korrazza od Tona 50 nvč., Žvana Peršut udv. 50 nč., Ulika supruga 30 nvč., Petar sin 30 nvč., Supruga od A. Koraza 30 nč., Šime Jakomić p. Ive 31 nvč., Ivan sin 30 nvč., Ivana ud. p. Tone Filipa 30 nvč., Anton p. Tone Filipa 30 nvč, Pave sin 25 nč., Petar Bakor od Ive 25 nč., Tonka Šimonović 20 nč., Ivana Šimonović, kći 20 nč., Marija Šimonović, kći 20 nč., Karolina Šimonović, kći 20 nč., Petar Šimonović p. Pavo 20 nvč., Mate Perkat od Pave 20 nč., Anton stric p. Marka, Ivan Simonetti 20 nvč., Jure Juriša p. Miho 20 nvč., Ivana, nevjesta Š. Jakomića 20 nč.) Ive Gustinića supruga 20 nvč.. Mate Gustinić od Marka 20 nč., Ana supruga M. Gustinića 20 nč., Marija, Ana Ivana, kćeri, po 20 nvč., Petretić Josip 20 nvč., Anton Ćuk 20 nč., Anton, sin Ćuka 20 nč., Nin sin 20 nč., Marija sestra i kći 20 nč., Ive Sinon, Ivanov sin 20 nč., Grgo Peršut p Ive 20 nč., Anton Barić od Luka 20 nvč., Anton i Ivan, sinovi Mekiša po 20 nvč., Tonka nevjesta 20 nvč., unuka Bepa, unuk Angelo, unuk Nin 30 nč., Mate Velić s kraini 19½ nvč., Grgo Barić p. Grge 15 nč., Ivan, Anton, Šime, sinovi Š. Jakomića 15 nvč., Marija Bakor, žena Petra 12 nvč., Tonka, Marija, Ulika, kćeri J. Šimonovića, svaka 10 nč., Marija, supruga Pave Šimonovića 10 nč., Vitalio od P. unuk 10 nvč., Ana, supruga P. Šimonovića 10 nč., Andre, sin i Ivana, kći po 10 nč., Anton Perkat 10 nč., Marko stric p. Marka 10 nvč., Ivan Farina 10 nč., Marija kći od Koraza 10 nč., Kata, supruga J. Juriše 10 nvč., Miho i Anton, sinovi 15 nvč., Jure sin, meštar 10 nč.. Marija, supruga 10 nč., Petar Juriša 10 nč., Anton Velić od Stipe 10 nč, Ana kći M. Velića 10 nvč., Marija, supruga Š. Jakomić 10 nč., Žvane Bakor div. 10 nč., Nin Bakor od Ive 10 nvč., supruga mu 10 nvč., Žvane Merkić p. Tone 10 nč., Mandalena, supruga mu 10 nvč., Marija, supruga Ćuka 10 nč., Jeka, supruga Ćuka ml. 10 novč., Pave Valentić p. Pave 10 nč., A. Ćuk p. Petra 10 nč., Mekisiška, supruga 10 nč., mali sin 10 nvč., Tonka kći 10 nvč., Petar Ćuk p. Mihe, Marija supruga Marija, kći, Mate sin svaki 10 nč., Marija supruga J. Ćuka 10 nč.. Marija Spaleta 10 nvč., Tone Velić Bataja 10 nč., supruga Peršuta Iv. 10 nč., Marko sin 9 nvč., Petar i mali Gergo 10 nvč., Fuma supruga Petra Mekiša, Tonka kći. Mate sin, Angelo sin, Petar sin, svaki po 10 nvč., Jure Mekiš od Mate 10 nvč., Guste Milanović, p. Guste 10 nč., Ursula, supruga 10 nč., Ivan Milanovćić, brat 10 nč., Ivan Besčević Fil. 10 nč., Ivan sin mu 10 nč. Marija, supruga A. Filipa 10 nvč., Ivan, Pave sinovi, Marija kći 10 nč., Mali Josip 5 nč., Mali Vitalio 3 nč., Mala Josipa 2 nč., Žaneto, mali Nin, Marija, Josipa, unuci od P. Šimonović svaki 5 nvč. i Fuma, unuka 3 nvč., Kata, supruga G. Barića i kći Žaneta svaka 7½ nč, Maruza strina 5 nč., Matija, supruga P. Valentića 5 nč., Petar Merkić, zvonar 5 nč. Ukupno 22 for. 48 nč. Živili naši dični sv. Vitalci i svi oni, koji su se spomenuli naše plemenite družbe. Bog Vam platio!

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Štrpedu imala je prošle nedjelje 10. t. m. svoju prvu zabavu, koja je najkrasnije uspjela. Liepa je to bila večer za ono pitomo i rodoljubno mjestance. Veseleći se unapred užitku, što mu je pripravila njegova podružnica, okitilo se zastavami, i pucanjem mužara navještilo cieloj buzetskoj dolini svoje neobično slavlje, pozivljuć prijatelje, da dodju ž njim veselje dieliti. I zbilja odazvali se u velikom broju kršni i vatreni *Svetoivančani*, što je bilo svima milo, jer se tim dokazalo, da su oni u rodoljubljju jednaki svim drugim i da slabo računaju zloduhi, koji misle, da može štogod odieliti Svetoivančane i Štrpedjane. Spaja jih ista misao i ista krv, a to su vezi, koji se tako lahko ne kidaju.

Uz njih smo vidili i pozdravili braću iz Sovinjaka, iz Stuma i iz Crnice. Ne treba ni iztaknuti, da je iz grada Buzeta došlo sve, što našim duhom diše.

Sve je to našlo u dvorani okićenoj zelenim liščem i sve se veselilo i pozdravljalo, kako stari znanci i prijatelji.

Ne očekujte, da Vam ovdje točku po točku programa navedem. Sve je bilo liepo, sve je bilo krasno: od nagovora predsjednika g. Frana Flega, pa do deklamacije dječaka Eugena Flega, od dvopjeva dječaka Antona Flega, Franova i Ivana Klarića, Antona do „Istarske Budnice", odpjevane od štrpedskog pjevačkog zbora. Red mi je ipak da iztaknem, da je jabuku odnio mladi buzetski tamburaški zbor (to je treći s ove strane Učke, a onamo preko Učke koliko jih je . . .?). On nam je odigrao do deset komada, a medju timi i veoma liepu novu „*Istarsku budnicu*" od g. Rašana. Glasovi ovog našeg hrvatskog glasbila sladko su odjekivali u srcih slušatelja. I tko ga nije bio do onoga večera čuo, činilo mu se, da čuje nešto poznatoga. Tà kako i neće: tambure i gusle javorove su nikle i izrasle u krilu našega naroda, š njima je on pjevao i pjeva svoje jade i svoja junačtva Za to nije ni čudo, da su se mnoge oči orosile od milinja.

Kad su sborovi svoju dovršili, izždribebalo se do 15 darova podanih od rodoljubnih gospodja, gospodjica i gospode, a poslije se mladji ulovili u kolo i zaplesali, dočim su stariji posjedali za stolove, te uz igranje tambura, uz piev i vatrene napitnice veselili se do kasno u noć. Već je „pozdravljao pievac vile" kad je u Štrpedu utihnuo cilik gusala, trzaj tamburica i skladan piev.

Svi su kazali, da takova veselja još u Štrpedu nije bilo i da pred deset godina ne bi ni u snu pomislili bili, da će ga ikada biti. Živio Štrped!

Nadamo se, da će nam i podružnica u sv. Ivanu prirediti ovakovu, ili još ljepšu zabavu, ako ne ovoga mesoposta, barem za vazmom, a tad će njim bez sumnje članovi štrpedske podružnice vratiti milo za drago i posjetit jih u velikom broju. Nek se širi ljubav roda!

Mužka podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Kastvu. Gosp. Josip Linić, trgovac na Rieci priposlao u svoje ime i g. Frana Matković-Tomina na Trsatu u ime članarine god. 1895. for. 6, od gg. Ante Ružića i Frana Smokvine na Sušaku na dar družbi 1 for.; članarinu za god. 1895. uplatili su nadalje u Kastvu g. Munić Fran Ksaver obć. glavar; Kleinmayer pl. Ferdo obć. zemljomjerac i Jelušić Ljudevit trgovac po 1 for. — Sakupljeno na Lučinu kod Tometovih u prijateljskom družtvu pod devizom „Da sinovi slave smo" 5 for. — Ukupno 15 for.

Izstup slovenskih zastupnika iz štajerskoga zemaljskoga sabora u Gracu. Našoj slovenskoj braći u Štajerskoj i njihovim zastupnikom u zemaljskom saboru u Gradcu dogadja se kano i našemu narodu u Istri i njegovim zastupnikom u Poreču. Ono, što su za nas Talijani, za štajerske Slovence jesu tamošnji Niemci.

Slovenski zastupnici Štajerske nemogaše više podnašati nepravda, koje bijaše njim i njihovom narodu podnašati od Niemaca, pa ostaviše sabor prošloga četvrtka svečanom izjavom, da nemogu više kod razprava sudjelovati.

Kriza u zemaljskom saboru u Gorici. Za hrvatsko-slovenskimi zastupnici na zemaljskom saboru u Poreču i za slovenskimi zastupnici u štajerskom saboru u Gracu poveli se napokon i zastupnici slovenskoga naroda na zemaljskom saboru u Gorici.

U zadnjem broju spomenuli smo, kako je došlo u goričkom saboru do razkola izmedju slovenskih i talijanskih zastupnika. Dogovori za izmirenje, kojim je prisustvovao i c. kr. namjestnik vitez Rinaldini, nisu uspjeli, i slovenski zastupnici nestupiše više u sabor. Jučer dne 13. t. mj. imala je biti zadnja sjednica, ali nije se održavala radi premalenog broja zastupnika, te je predsjednik grof Fran Coronini kazao zastupnikom, da će im pismeno javiti, da je sabor zaključen.

Nemožemo od manje, a da iskreno nečestitamo slovenskim zastupnikom, što su ovako odlučno odbili sve sladke ali varave ponude talijanskih zastupnika, obravnivši tako dostojanstveno čast i koristi slovenskoga naroda u Goričkoj.

Iz Pule pišu nam 12. t. m. Vi svi, koji kažete da neima nas Hrvata, u obće Slavena, u Puli, već da je ovo čisto talijanski grad — mogli ste se potruditi u subotu dne 9. t. m. u prostorije mjestnoga kazališta, da se osvjedočite, kako krivo sudite. A što je bilo one večeri u kazalištu u Puli? Čitaonica dala je u njem svoj *„Veliki ples"*. Ovaj ples zaslužio je u istinu, da ga se zove *velikim*; velik bo bijaše i radi broja občinstva i radi krasote odiela i radi točnog izvedenja raznih plesova.

Ravnao je plesom gosp. *Umek* poznat ovomu občinstvu već od prekolani, kad je svojim ravnanjem sa razumni plesovi, osobito sa *kolom* upravo zadivio občinstvo. Ove godine nadodalo se običnim plesovom i česku *„Besedu"*. Dvadeset parova odigralo je istu, a ma divno! Njekoji naši narodni protivnici, koji ipak žele vidjeti čitaonički ples, govore u svojoj bedastoj zlobi: „škoda, da se oni plesovi zovu „Kolo" i „Beseda"; sa drugimi

imeni mogli bi se isti izvadjati i u drugih družtvih, ne samo u „Čitaonici“. Zabava je počela malo poslije osam sati u večer; do tog doba sakupilo se svieta obilato i na izbor. U 9½ dodje u kazalište gosp. kotarski poglavar, kojega pozdravi doktor Ivan *Zucon*, na što g. kapetan odvrati *hrvatski*: „Hvala Vam na srdačnom dočeku; osobito me veseli, što opet mogu prisustvovati zabavi, ovako veličanstvenoj, družtva „Čitaonice“, itd.

Gradski načelnik dr. Rizzi, premda pozvan, nehtjede doći, a i dobro je učinio, jer mu neima mjesta medju onimi, koje on toliko prezire i koje bi htio svakako potlačiti. (Nebi se ga imalo ni pozvati. Op. Ured.). U ostalom on se držao načela ovdješnjeg družtva *„Gabinetto di lettura“* i lista *„Il Giovine Pensiero“*.

Nama nije niti stalo, da se gospoda ponašaju napram nam uljudno, jer znamo, da ujim to nije prirodjeno. Za nekoje je baš pristojna ona talijanskoga velesuma Dante-a:

. . . . . Taci, maledetto lupo
Consuma dentro te con la tua rabbia“.

Nasuprot došla su gospoda od mornarice, od suda i od drugih oblasti, te radostno priznala, da ovakvog plesa u Puli neima, niti ga je kadro prirediti koje drugo družtvo.

500 kruna nagrade. I naše uredničtvo nalazi se napokon u toli sretnom financijalnom stanju, da može razpisati nagradu od 500 kruna onomu, koji bude kadar valjano dešifrirati sliedeću brzojavku:

„Prijavlj u j za tedjelju 10 febrara 2 sata po podne jarti sas tanak u badeati govoriti ke zastupniki lamitja spitthik Moatji.“

Brzojav (!) taj stigao je našemu uredničtvu 7. t. m. iz Pule. Od natjecanja isključene su samo dvie osobe, t. j. onaj činovnik u Puli, koj je brzojav predao i njegov drug u Trstu, koj ga je prenzeo. Riešitbu gornje zagonetke priobćiti ćemo u budućem broju, s toga molimo gg. natjecatelje, da sačuvaju današnji broj, da budu mogli prispodobiti riešitbu sa izvornikom.

Sa otoka Krka pišu nam koncem jenara. Ovih je dana pol. oblast izneda zahtjevala od svih občina občinske li-tine i ujedno popis svih občinskih zastupnika uz oznaku narodnosti svakoga. Svak pita, čemu to? Nu uzroka nitko nezna. Nagadja se svašta: njeki kažu, da je popis zastupnika radi poroštnika, a listine da su radi izborne preinake, radi tog strašila „Koalicije“, radi česa netko toliko strepi, a naša gospoda u *„Limbu“* žrtvuju dobar dio našeg naroda tom kumiru! Kako napomenuh, to su sama nagadjanja, a što je na stvari, nitko nezna. Svakako mi kažemo: „Dobromu nismo naučni, pa mu se nenadamo, samo očuvaj nas Bože od zla!

Prigodom u ove godine kolale su ovud njeke osobite čestitke; tamo kod vas u Istri moralo toga biti više. Njeki *Prečastni* pozivao naše svećenstvo neka se skupi u čvrsti red katoličkih boraca, jer sada (!) mora se pustiti i ovo i ono, a združenimi silami braniti vjeru (prvi dio je krasan, nu konac nije baš osobit), a obrana vjere biti će kad se predbroje na list *„Il Popolo“* zvan, koji da je katolički i za sve pravedan!

Reć bi njeki stupiše u red, nu pametniji nisu, jer čitamo ovih dana u istom listu, *da neimaju svi svećenici slavi u sobi sliku ruskog cara* (Aha!) *i svi da nisu panslaviste*, jer da oni, s kojimi oni obće, takvi nisu, a za one druge sirotan nezna ali njekako — med redci stoji — da ju imaju. Nu hvala Bogu, uvjek nas biede gospoda sa *panslavizma*, barem znamo sada kako će to prestatiti! Zazbilja misle oko „P.“ da naše svećenstvo nevidi kod zdravih očiju? Dà, sveti je boj za vjeru i primjer vam baš dadoše Hrvati, ali neuzimljite svetost za krinku, kako jednom Farizeji. Nek samo jednom taj nepristrani delija napiše: *„Što se bunite, sugradjani radi tablica, i Hrvati moraju imati isto pravo; poreški zastupnici morali bi znati, da su 2/3 hrvatskog i slovenskog pučanstva u Istri, dajte i njemu iste pravice, koje vi užívate, te s njim hratski živite.“* Ej, skinuo bih kapu i zavapio: Cvati i razgranjuj se angjele mira! Ali dok mi on naziva naredbu o tablicah *neumjestnom* a ovih dana piše (Nu griešite, jer će g. urednik kazati, da to piše dopisnik a ne on, te da je to dopisnikovo mnienje. Op. slagara) o slavnoj i blagodatnoj „Legi“ i *zove ju sveta stvar i sveto joj načelo*; ej onda brate, onda si stišćem kapu na čelo, pa mislim o onoj našoj: „Koji svih drži za lude, sam je najveća luda“. *Legu* zvati *svetom*, koja se valjda posvetila u Humu, Ždrenji, Labincih i drugud, gdje našu krv siše, gdje djetetu tura nož u nevine ruke, da njim zakolje vlastitu majku! Na čast vam gospodo! Savjetovali bismo gospodu oko „P.“ nek spuste krinku, nek u miru božjem vojuju uz vjeru za talijanstvo, tomu smo mi naučni, ali nek nas nemisle vući za nos, nek našu svetu vjeru, to jedino još blago istarskog patnika nerabe u svoje nečiste svrhe ako ne da je to po receptu iz Poreča, pa se vide posljedice kod onog pobožnog puka, jer onda neće lje pomoći nego odmoći vjeri. Nisu njegove narkotične kapljice sbodne za našu bol; nama hoće se ljeka, koji krijepi, nama se hoće mrvice pravice, a svoje kapljice nek baš sada podaje njegovim tabelarom, juratorom, a osobito onim njemu najbližim, koji su svoj prosvjed dali ako svećenik puku govori njegovim slavenskim jezikom! Jeli tako?

Iz Beloga (otok Cres) pišu nam 1. t. m. Ovdje u Belom imali smo dne 16. dec. u treću nedjelju došašća izvanrednu crkvenu svečanost. Taj dan blagoslovio je i namjestio nam je u crkvi križni put veleč. otac Franjo Smolje, Malobraćanin, Hrvat iz Splita, a gvardijan u Nerezinah. On je protumačio bistro i razgovjetno puku postanak i razvitak ove svete bogoljubnosti, a onda ju za prvi put sam obavio. Slike smo dobavili u Beču kod *Zambacha i Müllera*. Lepe su, a napisi dakako čisto hrvatski, a krasno izvedeni. Ovaj puk želio je odavna imati križni put, al kako je većinom siromašan, a pokrovitelj crkve, bio se je obratio na više mjesto za pripomoć. Molbu su nam odbili. To je puk još bolje osokolilo, pa su ljudi sabrali u malo vremena do 150 for., crkva dala stotinu, i tako sada hvala Bogu i samim nam, a drugo nikomu, što imamo i mi u našoj crkvi ovu svetu pobožnost.

Iz Žminja nam pišu: Nebi htjeli, da tko slabo shvati onu viest odavle, u posljednjem hroju tičuću se pohoda Žminjaca k sanstanku u Sv. Petru, t. j. kao da Žminjaca ovdje nebi bilo U istinu pak njih je bilo iz svih sela: Žminj, Črnji, Modrušani, Debeljuhi, Vlašići, Miličići, Prkačini, Kršanci, Vidulini, Pamići, Kuhari, Križanci, Kresini, Matiki, Otočani, Gradišće, Slivari, Benići, Cere, Damijanići, Pulići i Tankovići. Smisao one viesti dakle u posliednjem hroju je bio taj, da uz liepše vrieme bi se bilo mnogo više naroda odavle podalo u Sv. Petar, i držimo, da se ne varamo, kad kažemo, da bi samih Žminjaca bilo došlo preko 2000.

Saborsko izviešće. Nastavak saborskoga izviešća morali smo za danas radi preobilnosti gradiva izpustiti.

Sušak kraj Rieke. Hrvatsko pjevačko i tamburaško družtvo na Šušaku *„Jadranska vila“*, priredilo je dne 1. febrara koncerat u slavu umjetnika na glasbenom polju i otačbenika g. *Ivana pl. Zajca*, koji je sjajno uspjeo. Ljepa dvorana „Continentala“, bila je okićena lovorovim lišćem, a na pročelju visjela je slika svečara, okićena hrvatskim trobojnicama i vjencem. Program je bio biran.

Vilharova „Hrvatska domovina“ bila je prekrasno izvedena koli od jakog sbora pjevačkog, toli od pratnje glasbe pukovnije Jelačić; tamburaški sbor odigrao je hvalevrieđno koračnicu od Broža „Složno pod hrvatskim zastavom“; vrhunac entuzijasma i oduševljenja postigao je izvadak iz Zajčeve opere „Zrinjski“, koja je bila krasno izvedena i umjetničkom točnošću pjevana, tako da je gdjicu Udinu, g. Kariolića i g. Veblea, občinstvo burnim živio pozdravilo i nagradilo, u obće sve pjesme bijahu liepo pjevane, te se vidilo, da su pjevači stalni i vrstni, za to svaka hvala ide p. *Brožu*, sborovodju, koji sav svoj trud ulaže samo da družtvo crvate i napreduje, a do riečkih Hrvata stoji, da svoje mezimče *„Jadransku Vilu“* podupiru i sborom i tvorom. Iza svake pjesme čuli su se gromoviti, burni živio svečaru.

Nakon koncerta predala se mladež u naručaj Terpsichore*), i do kasne noći trajala je ta hrvatska zabava. Na taj se je način i naše pjevačko družtvo odužilo velikom umjetniku Zajcu, kojega slavi cieli slavenski svieat, i kojemu mi Hrvati moramo zahvalni biti, što je našu pjesmu u kolu s drugimi hrvatskimi glasbenici do svietskog glasa podigao i dotjerao; njegov repertoir vlastitih proizvoda obiluje sa 872. komada, većinom hrvatskih, a njegove pjesme uglasbene niesu prolazne vriednosti, već su trajne i uvjek silno dieluju na slušalce.

Čudimo se riečkim *„matadorom“*, umišljenim razkolnikom „stranke prava“, kojima je slavenska uzajemnost na jeziku uvjek, da se ne udostojaše svojim posjetom ovakvu hrvatsku zabavu počastiti!

Ovime izričemo koli gg. aranžerom, toli gg. pjevačem i g. Brožu najliepšu hvalu na trudu i radu, tu želju, da svojski rade i unapriedjuju pod geslom: „Pjesmom za dom“.

Podtrsatski.

*) Starogrčka božica plesa. Op. Ured.

Prvu veliku maškaradu priredjuje pjevačko družtvo Ljubljana dne 17. t. mj. u prostorijah stare streljane u Ljubljani.

„Hrvatski Sokol“ u Spljetu priredjuje dne 16. t. mj. veliki sokolski ples sa skupnim sokolskim maćevanjem u občinskom kazalištu u Spljetu.

Preporuka. Slav. ravnateljstvo banke *„Slavija“* u Ljubljani opunomoćilo je g. I. *Jurinčića*, posjednika u Kastvu, da može preuzimati od stranaka, osim osiguranja proti ognju, također osiguranja na život. Preporučujuć našemu puku čisto slavensku banku *„Slavija“* že-imo, da bi naše občinstvo i Ivanu *Jurinčiću* svoje povjerenje obilato izkazalo.

Knjige „Matice Hrvatske“ za Trst i okolicu prispjele su te se mogu dobiti kod čuvara „Slavenske čitaonice“ u Trstu (Via S. Francesco br. 2) na što upozorujemo sve gg. predplatnike.

Slika Fra. Grge Martića. Doskora ugledati će svjetlo vjerna slika hrvatskoga omira Fra Grge Martića, koju će izdati uredničtvo „Nade“ u slavu zlatne mise velikoga pjesnika. Slika je prekrasno izradjena, a ciena će joj biti samo 80 nč. — Sve neručbe neka se uprave *jedino knjižari Milana Šarića u Sarajevu*. Rečena knjižara pobrinula se je i za okvire koji su prekrasno izradjeni, a uz veoma umjerenu cienu. Ne bi smjela ni jedna hrvatska kuća biti, koju ne bi resila slika Fra Grge, stoga ju najtoplije preporučamo svim svjestnim Hrvatom.

Javni upit.

Sadašnjem občinskom zastupstvu u Voloskom traje mandat jur šestu godinu; a već je prošlo 14 mjeseci, što su uništeni izbori, koji se bijahu obavili početkom oktobra god. 1893., pak ipak se čini, da se još ni danas ozbiljno ne misli na to, da se izbori občinskog zastupstva napokon provedu.

C. kr. namjestničtvo bijaše naložilo, da se ima izabrati povjerenstvo, koje bude imalo obaviti predradnje i provesti izbore. Izabrano — uništeno! — a mjesto povjerenstva imenovan uredovno povjerenik, c. k. kotarski komesar barun Reinlein, — jer da će se tako stvar pospješiti.

Izborne listine, kako sastavljene, tako bijahu i izložene, a komisija za to izabrana riešila je pravodobno sve rekiame već pred dva mjeseca.

Pošto se dakle pitanje izbora pospješilo nije, i pošto se u obće nezna, kad će napokon izbori obaviti, usložodjuju se podpisani upitati ovim putem: gdje je uzrok zatezanju, da li kod občinskog, ili kod c. kr. poglavarstva u Voloskom?

Preporučamo stvar našim zastupnikom na carevinskom vieću.

Opatija, 12. febrara 1895.

Izbornici Volosko-Opatijski:

Ivan Fiamin obć. zastupnik, *Benedikt Fiamin* obć. zastupnik, *Ivan Tomašić* obć. zastupnik. *Ivan Alešovec*, *Anton Jurković*, *Pavao Justi*.

Književnost.

Zakaj? Zato! Zbirka pravljic, pripovedk in legend za šolo in dom. Nabral in izdal Anton Brezovnik, učitelj. V Ljubljani, 1894. Založil Janez Giontini. Tiskal R. Milič. Preporučamo ovu ugledna knjižicu svim prijateljem naše škole.

Zemljovid Hrvatske, Slavonije i Dalmacije i susjednih zemalja. Pod tim naslovom izdala je kr. sveučilišna knjižara Franje Suppana u Zagrebu malen zemljovid naših zemalja uz cienu od 25 nvč.

Listnica uredničtva

Gosp. A. N. u Š. Drugi put. Živili!

Gosp. T. S. u R. Primili smo novce i ostalo; upotriebit ćemo; izvolite nastaviti. Na Vaš upit neznamo Vam jestno odgovoriti; očekujte odgovor od tamo, kamo ste pisali. Živili!

Gosp. M. P. Opatija. Orim je naplaćena god. 1894. Živili!

Pomada „Phönix“

na zdravstvenoj izložbi u Stuttgartu god. 1890. *odlikovana* jer: uslied liečničkih izvida i kroz tisuću zahvalnica priznato **jedino postojeće u istinu resnu i neškodljivo sredstvo**, kojime se kod gospodja i gospode **puna i bujna kosa postizava te izpadanje vlasi i drugo od ranjeje**. Uporabljenjem iste pomade postizavaju još sasma mladi gospodičići čvrste hrkove. Jamči se za uspjehe i neškodljivost. Kutijica 80 novč., sa poštom (doznačem ili uz gotov novac) 90 novčića.

K. HOPPE, Beč, XIV., Hütteldorferstrasse 81

Odlikovana ljekarna PRENDINI

Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.

Pastilje (sladčice) iz katrama

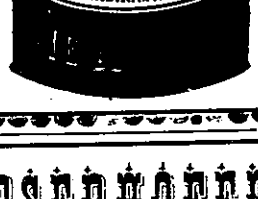

Izvrstno dje lujuće sredstvo proti slabosti prsiju, udca akutnim i kroničnim bronkitam, začetkom sušice, plućnom kataru i mjehuru, dihanju, kašlju nervoznom i hripavcu. Izlieči se u kratko vrieme sa jednostavnom uporabom ovih djelotvornih pastilja.

Prodaje se ih u

Ljekarni Prenidni u Trstu

i kod svih glavnih ljekarnah raznih pokrajinah.

Ciena jedne škatulji sa naputkom **40 nvč.**

J. PSERHOFERIJA

1., Singerstrasse 15, Dunaj.

lekarna „Zum goldenen Reichsapfel“.

Kričistilne krogljice, prej imenovane **univerzalne krogljice**

zaslužijo to ime po svoji pravici, kajti v resnici je mnogo boleznij, pri katerih so te krogljice pokazalo svoj izvrsten učinek

Že več desetletij so te krogljice povsod razširjene in malo družin utegne se najti, v katerih bi pogrešali malo zaloge tega izvratnega domačega sredstva.

Vsi zdravniki so priporočali in priporočajo te krogljice kot domače sredstvo, posebno pa proti boleznim po **slabi prebavi in zabasanju.**

Te krogljice stanejo: **1 škatljica z 15 krogljicami 21 nč., jeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 5 nč.,** pri nefrankovani pošiljatvi **1 gld. 10 nč.** — Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 30 nč., 3 zavitki 3 gld. 35 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 20 nč., 10 zavitka 2 gld. 30 nč., 3 zavitki 8 gld. 35 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 20 nč., 10 zavitkov 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva „J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice“

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis **J. Pserhofer v rudečih** pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline *J. Pserhofer-a*, 1 posodica 40 nč., prosto poštnine 65 nč.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.

Amerik. mazilo za trganje, 1 posodica 1 gld. 20 nvč. 1 škatljica 50 nč., pošt. prosto 75 nč.

Prah proti potenju nog, 1 škatljica 50 nč., poštnine prosto 65 nč.

Balzam za goltanec, 1 stekl. 40 nč., poštnine prosto 65 nč.

Živiljenska esenca (Praške kapljice) 1 steklenica 22 nč.

Angleški balzam, 1 steklenica 50 nč.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 30 novč., poštnino prosto 60 n.

Tanokininska pomada *J. Pserhofera*, pospešuje rast las, 1 škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter *prof. Steudela*, 1 posodica 60 nč., pošt. prosto 75 nč.

Univerzalna čistilna sol *A. W. Bullrich-a* domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovnih izdelkov dobivajo se še drugo tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjene; in se na zahtevanje točno in v ceno preskrbljujo tudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanje po pošti** vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večje naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po pošti naznanilci stane porto dosti manj kakor po povzetju.

Odgovorni urednik **Mate Mandić**

Tiskara **Dolenc.**

Broj 8. U Trstu 21. febrara 1895. Godina X

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (asegno postule) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

† Nadvojvoda Albrecht.

Slavno vladajuća kuća Habsburga izgubila je dne 18. t. m. jednoga od najuzvišenijih svojih članova, austro-ugarske čete jednoga od najslavnijih vojskovodja. „Velik je to gubitak za moju državu, a još veći za moje srce. Bijaše on velik vojskovodja, a moj vjeran prijatelj". To bijaše bolni uzklik razcviljenog srca Nj. Veličanstva, našeg cesara i kralja, kad mu je stigao prvi glas o smrti slavnoga nadvojvode. Nitko bolje od uzvišenoga vladara nije mogao i znao ocieniti sve krieposti i vrline vitežkoga nadvojvode, koji je svomu netjaku — cesaru i kralju — izkazao toliko usluga u ratu i u miru.

U dražestnom mjestancu Arco, na jezeru Garda, boravio je nadvojvoda već dulje vremena. Tuj ga je snašla bolest i smrt. Sva moguća njega i liečnička vieština nije zamogla oteti smrti siedoga nadvojvodu. Čvrsta narav opirala se moćno smrti, ali je ova na žalost ipak nadvlada.

Nadvojvoda Albrecht rodio se dne 3. agusta godine 1817. od otca nadvojvode Karla, glasovitoga junaka i vojskovolje, te od majke Henriete princese Nassau-Weilburške. Mladi nadvojvoda posvetio se od rane svoje mladosti dušom i tielom vojničtvu. Već god. 1830. imenovao ga cesar Franjo pukovnikom-vlastnikom jedne pukovnije, te je ta pukovnija ponosom nosila ime slavnog nadvojvode kroz čitavih 65 godina. Glavni savjetnik i učitelj u vojničkih poslovih bijaše mu slavni maršal Radecki, s kojim je kasnije u Italiji vojevao i dielio slavu na bojnom polju. God. 1849. odlikovao se osobito u Italiji kadno je u raznih bitkah kao samostalni zapovjednik odiela vojske potukao talijanske čete. Tuj je zadobio i najveće vojničko odlikovanje, naime red Marije Terezije. Od god. 1851. pa do god. 1860. obnašao je čast i službu vojnog i civilnog guvernera kraljevine Ugarske.

God. 1866. buknuo je u našoj monarhiji rat na jugu i sjeveru. Na sjeveru proti Prusom vodio je cesarske čete general Benedek, a na jugu — u Italiji nadvojvoda Albrecht. On je tuj sjajno opravdao sve nade, koje su unj polagali svi narodi ove monarhije. Glasovitom pobjedom kod Custoze, gdje su sačinjavale jedro cesarskih četa junačke hrvatske pukovnije, ovjenčao si slavni vojskovodja Albrecht čelo neumrlim viencem slave.

Nakon te slavne i krvave pobjede bijaše imenovan nadvojvoda Albrecht vrhovnim zapovjednikom svih četa. U tom svojstvu radio je neumorno sve do smrti oko savršenijeg ustrojstva cesarske vojske.

Kao što bijaše veliki pokojnik sretan i slavan na bojnom polju, tako je u svojem privatnom životu doživio i gorkih časova. Za rana izgubio je mladju braću; mlada mu umre prejasna supruga nadvojvodkinja Hildegarda i nejaki jedinac nadvojvoda Karlo, a mladja mu kćerka umrie usljed zadobivenih rana od ognja. Preostala mu jedina kćerka Marija Terezija, udata za vojvodu Filipa Würtemberškog.

Nadvojvoda Albrecht slovio je kano osobiti prijatelj i zaštitnik Slavena, te je općenito poznato, da je visoko cienio vojničke vrline hrvatskih četa, s kojimi je ubrao toliko lovorvienaca. Rado se je svraćao u prieštolnicu Hrvatske, u bieli Zagreb, izkazujuć vazda hrvatskomu narodu svoju ljubav i visoko priznanje.

Sa nadvojvodom Albrechtom polazi u grob neustrašivi junak, proslavljeni vojskovodja i ponajbolji zagovornik mira i ljubavi izmedju svih naroda Austro-Ugarske.

Slava velikomu pokojniku!

Istarski sabor

VI. zasjedanje, jenara 1895.

(Dalje).

Zast. *Bubba* govori proti naredbi ministarstva o dvojezičnih tablah. Do sada se je mislilo, da ima Istra talijanski značaj, ali vlada toga neprizna je. Ministar Schönborn poznaje Istru kako i mi Nubiju il Senegal (Tako je!) Ministar je pronašao novi način, da dodje u susriet Hrvatom i Slovencem, koji nisu nikad siti niti ih je moguće nasititi. Ministar se je poslužio statistikom, ali je pokazao, da nezna čitati, jer hrvatsko-slovensko pučanstvo u poslu jezika neznači ništa. Ako je ministar hotio upeljati dvojezične table, pečate itd. u samih kotarskih sudovih, tad je to pitanje bilo potaknuto ili iz nužde ili radi priznanja ravnopravnosti. Da se je ministar obaviestio o sudbenih odnošajih, bio bi saznao, da se sav puk služi kod sudova talijanskim jezikom, te ako se podnese kakav netalijanski spis ovdje il ondje, to se uzimlje kano izazivanje ili narodnostnu demonstraciju. Netalijanske spise podnašaju novčani zavodi iz Češke, Moravske il Kranjske ili koji tudji odvjetnik, koji se je naselio u pokrajini (Dobro! Tako je! na klupah zastupničkih i na galeriji). Talijanski odvjetnici i biljožnici nisu nikada učili slavenski jezik niti su ga ikad rabili, pa se ipak nisu nikada tužili Hrvati i Slovenci na vanjščini. Ni sada nije taj izvanjski puk tražio promjenu kod sudova. On je većinom neuk, te mu je isto bile tabele, pečati itd u jednom il drugom jeziku. (Tako je!) Tako je postala poznata naredba o dvojezičnih napisih vladinom provokacijom, koja je izazvala odpor. Odatle je nastalo *istarsko pitanje*, kojim se je bavio prosvietljeni svieet. Kod toga je vlada postigla baš protivno onomu, što je htjela. Vlada si je izdala svojim postupanjem kukavnu svjedočbu nakterotitete i ugleda. (Smjeh!)

Moj predlog ide dakle zatim, da vlada uzpostavi stari red, i da zadovolji pravici. Vi ćete gospodo zanj glasovati, jer to zahtjeva naša talijanska čast. (Dobro! Tako je! na zastupničkih klupah, odobravanje burno i pleskanje medju občinstvom; predsjednik opominje opet občinstvo.)

Vladin zastupnik. (Cita:) Obzirom na ovaj predlog nemogu na ino nego pozvati se na jur poznate vladine izjave, izrečene u carevinskom vieću, te spominjem, da se stvar nakon onih izjava predstavlja inače, nego li je razložena u predlogu, te da se predočuje ovaj predlog obzirom na one izjave kao neopravdan i beztemeljan.

Radi toga sam prisiljen, da s tog gledišta pobijam taj predlog.

Moram takodjer odlučno odbiti kano posve beztemeljne navale u predlogu i u obrazloženju proti cesarskoj vladi.

(Zast. *Vergottini.* A ako ih zaslužuje?)

Zast. *Stanich* kaže, da je drug Bubba predležeće pitanje svestrano obrazložio, nu on će dokazati, kako bijaše nerazborita i škodljiva spomenuta naredba ministarstva pravosudja. Općenito poznat je u Istri talijanski jezik. (*A Vaša majka ga ne poznaje!*! Op. slag.) Kao c. kr. bilježnik ima posla sa *takozvanom* slavenskom narodnostju, pa se je mogao o tom osvjedočiti. (Pak da nije gori Poturica od Turčina? Op. slag.) Sav taj puk predpostavlja talijanski jezik, kojim se jedino služi u svih sudbenih poslovih. Taj puk da prosvjeduje proti hrvatskim spisom, jer ih nerazumije. Ministarska naredba izazvala je samo narodnostnu borbu u Istri. Vlada nije dakle drugo htjela nego da zadovolji hrvatskim strančarom, koji nimalo nemare za potrebe pokrajine. (Dobro! posve pravo!)

Slaveni Istre obće sa gradovi, koji su talijanski, pak se pri tom rado služe talijanskim jezikom. Radi toga škoditi će spomenuta borba Slavenom, koji smatraju rečenu naredbu štetnom.

Kao dokaz, da bijaše spomenuta naredba za našu pokrajinu posve neumjestna, navadja za primjer financijalne i trgovačke urede, koji nisu se ponieli za takovom naredbom. (Dobro! Odobravanje medju zastupnici i na galeriji.)

Predsjednik pročita za tim predlog, koji glasi u glavnom, da sabor žali, što je ministar pravosudja izdao naredbu o dvojezičnih tablah za sudove u Istri, čim je pružio novu povlasticu Hrvato-Slovencem; sabor pristaje uz spomenicu, koju je odaslao u Beč zem. odbor, te nalaže zem. odboru, da zatraži od cesarske vlade i u ime zem. sabora neka opozove odmah onu naredbu.

Za predlog glasuju svi zastupnici osim jednoga. (Odobravanje na galeriji.)

Zast. *N. Venier* obrazloži svoj predlog tim, da pripovieda čim se bavi gradjanstvo Pirana, kako se je tuj raznio glas o poznatoj naredbi o dvojezičnih tablah, kako je to pobunilo gradjanstvo, kako se je *glasovitog* dana dne 14. oktobra sabralo gradjanstvo na trgu Tartini, te poslalo deputaciju načelniku, da sazove sjednicu, koju se je obdržavalo istoga dana, i na kojoj se je prosvjedovalo proti naredbi. Taj prosvjed izazvao je silno veselje u gradjanstvu. Zatim izpripoviedi uz burno odobravanje i pleskanje sve demonstracije, što no ih prirediše Piranci proti naredbi, proti oblastim itd.

Predsjednik zvoni nakon govora i opominje občinstvo

Vladin zastupnik. (Cita:) Nemogu nego opetovati i obzirom na ovaj predlog sve ono, što sam prije rekao, i to upozoriti na već poznate vladine izjave, izrečene u carevinskom vieću (Prekidanja.) i opaziti, da se nakon onih izjava stvar predočuje posve inače nego li to u predlogu (Prekidanja na zast. klupah.) i u razlozih stoji, te da se predstavlja ovaj predlog obzirom na one izjave neopravdanim i beztemeljnim.

Radi toga sam prisiljen pobijati stog gledišta taj predlog. (Ne! Ne! na zastupničkih klupah. Smjeh.)

Moram ujedno odlučno odbiti navalu na cesarsku vladu, izraženu u predlogu, kano posve beztemeljnu.

Zast. *Glezer* nemože od manje, a da ne podupre predlog zast. N. Veniera, da se skine sa sudbene palače u Piranu dvojezičnu tablu, postavljenu tamo usljed poznate naredbe, kojom se unuša odlučnu nepravdu njegovoj domovini (Vrlo dobro!). Takove nepravde nepozna poviest. Vlada, koja sebe štuje, nesmije počinjati pogrieške, a ako ih počini, nesmije ove popraviti još gorimi činjenicami. Vlada nije se s nama nikada posavjetovala, ona nas nepozna, ona drži, da je naša pokrajina dio Koree, za koju se bore Kinezi i Japanci. Da je vlada poznala naše okolnosti, nebi bila onako svečano parobrodom „*Audax*" dovela u Piran tabele, kao pedepsu. Njemu se ono činilo smješnim, kao da je onim činom vlada htjela sama sebe ocrniti. Preporuča predlog, za koj će glasovati. (Odobravanje i pleskanje medju zastupnici i na galeriji.)

Predsjednik zvoni i opominje po običaju.

Zast. *Tamaro* govori za predlog kano Talijan i kano sugradjanin predlagatelja. Njemu se čini djećinskom pedepsa cesarske vlade; da je on Slaven prosvjedovao bi proti tomu, što se sa par rieči njegova jezika kazni drugu narodnost. (Dobro! Tako je!) Novovjeki slavenski prvaci misle tim proslaviti svoj jezik ako ga postave na javne table. (Dobro!) On se nada, da glasovita tabla u Piranu neće ostati na svojem mjestu. On to negovori iz mržnje napram Slavenom, kojim želi sve dobro . . . doma, ali ovdje ne, jer je ovo zemlja talijanska. Glasovati će za predlog. (Dobro! odobravanje!)

Vladin zastupnik. (Cita:) Pitao sam rieč, da prosvjedujem na novo i odlučno proti navalam poštovane gg. Glezera i Tamara na cesarsku vladu. (sliedi.)

Istarska posujilnica u Puli.

Donašamo kratko izvješće o glavnoj skupštini te naše znamenite zadruge. Skupština je bila u predzadnjem broju „Naše Sloge" oglašena, a isto tako i tiskanimi oglasi po Puli i drugnda. Držana je bila prošlu nedjelju 17. febrara u 3 sata po podne u prostorijah čitaonice u Puli.

Došla su licem 33 zadrugara, koji imaju 34 zadružna diela, a legitimacijami bilo jih je zastupano 47 sa 70 zadružnih dielova, dakle ukupno 104 zadružna diela, a budući jih je koncem 1894. svih 673, a po pravilih dosta, da na skupštini bude deseti diel, to je vrhu potrebitih 68 zadružnih dielova bilo zastupano još 36. — Nećemo tim reći, da su iz Pule i najbliže okolice došli svi, koji su mogli, dapače moramo jih opomenuti, da bi bilo ljepše, da dodju; ali nam je s druge strane drago, da jih je ovaj put došlo nešto više iz okolice, naročito nisu izostali Kanfanarci, a to jim služi na čast.

Od strane c. kr. vlade bio je prisuton prilično vremena g. tajnik kotarskoga glavarstva Dolliner.

Načelnik posujilnice otvorio je skupštinu utvrdiv, da je dostatan broj zastupanih zadružnih dielova, te je prisutnim zgodnimi rieči najprije spomenuo smrt velezasluženoga člana i otmene ličnosti dra. Ante Dukića. Skupštinari ustali su u znak poštovanja prema pokojniku sa svojih stolica i uzkliknuli: „Slava Dukiću".

Pozdravili su zatim oduševljeno prisutnu braću dre. Trinajstiće, načelnike, jednog u Buzetu, a drugog u Pazinu, koji su svojim dolazkom pokazali, kako jim na srcu leži napredak „Istarske Posujilnice."

Sljedilo je izvješće o djelovanju i obračunu za god. 1894., iz kojega vadimo ove podatke:

Broj zadrugara povećao se je tekom 1894. za 54. a broj zadružnih dielova za 55. Svih zadrugara bilo je koncem te g. 567 sa 673 zadružna diela, neračunajuć one, koji su doduše uplatili svojih 10 for u ime zadružnog diela, ali još formalno neprimljeni. Dohodka imala je posujilnica 93.945 for. 76 nvč., potroška 91.333 for. 60 nvč. i ako se k tomu priračuna i čekovni promet sa poštnom štedionicom, bio je ukupni promet 214,036 for. 36½ nvč. Ostatak gotovine koncem 1894. iznašao je 2612 for. 16 nvč., od kojih 400 for. pri poštnoj štedioni.

Zajmova je „Posujilnica" dala tekom godine za 54139 for. 49 nvč. a primila natrag od tih i prijašnjih 28767 for. 05½ nč.

Štedioničkih uložaka primila je preko 46000 for. a povratila preko 25000 for. Bilanca i račun o dobitku i gubitku pokazuju čist dohodak od 1103 for. 85 nč.

U ime nadzornog odbora g. dr. M. Trinajstić daje za upravu vrlo laskavo očitovanje i skupština odobrava obračune za 1894., te odlučuje, da se cieli čisti dobitak koristonosno uloži u prihranu (reservni fond), koj ima služiti izključivo na to, da se pokrije gubitak ako bi ga bilo.

Nakon protumačenja i razprave primila je skupština velikom radošću predlog, *da se prema potrebi i shodnosti u raznih mjestih Istre, u prvom redu u Buzetu, Pazinu i Voloskom ustanove podružnice ili filiale, koje će voditi odbori od barem tri lica*, i da se svim zadrugarom, koji bi na novo pristupili, do potrebe olakoti uplata zadružnih dielova dajuć jim obroke i vremena za cielu godinu, u kojoj pristupaju. Starešinstvo izabrano je isto, samo osim dra K. Janežića, koj je od više vremena u Celju, biran je dr. Ivan Zuccon. Dakle načelnik je g. dr. M. Laginja zastupnik i odvjetnik u Puli, njegov zamjenik g. dr. Ivan Zuccon, a odbornici gg. Ivan Špik, Ignac Stiglić i Dragutin Fakin, svi u Puli.

U nadzorni odbor birani su: gg. dr. Dinko Trinajstić, Marko Pajalić, Fran Domjanić, Fran Hlača i Vilim Grum. U družtveni sud birani su gg. dr. M. Trinajstić, Lacko Križ i Fran Barbalić. Skupština završila se je u najboljem skladu i redu sa trokratnim „Živio“ Njeg. Veličanstvu cesaru i kralju. Čim je skupština završila, oglasi se rodoljub Lovrić, te pozva prisutne, da se sjete družbe sv. Cirila i Metoda, što je najvećom pripravošću i učinjeno. te se je sabralo 13 for. 56 nvč, koji će poći u rečenu podružnicu u Puli.

Franina i Jurina

Fr. Ča će reći, da se sada neki osorski i nerezinski šarenjaci nedenjaju s nami mornari i težaci više ganat?

Jur. Odkad su se va „Legu“ zapisali jako su se insuperbiali i strah me je, da će kigod od velikega veselja poludet.

Fr. Oli su morda dobili lot va Taliji?

Jur. Ne ne, nego je *šijor* mnogim sada odkad su se va *„Legu“* zapisali, posve dnge oprostil; drugim je jopet podpisal kvetancu višeletnjega plaćanja interesa, premda mu nisu ni solda platili, a nekim misli pak uzimat samo 2% ili najviše 4%; svakemu, kako vidiš je oprostil polak njegovih meriti za *„Legu“* i talijanski zajik.

Fr. Kako će dakle sada naši šarenjaci blagoslivljat „Legu“ i tega milosrdnega gospoda!

Jur. Za stalno hoćeju, nego čuj još i ovu. Nije mnogo, da su se škole otvorile a ki su se va *„Legu“* zapisali dobiše pravo, da mogu poslati svoju dicu va visoke škole tamo va *Fiorenca, Milan* i *Mletke* da postanu ljudi, profesuri i dokturi mukte na troški od „Lege“. Neznaju dakle sada kud će glavom od velike radosti brižni roditelji, i s toga je prava pogibel, da se komagod i pamet ne prebiti.

Fr. To je jako lahko, gdi je veliko veselje, nego najbolje bi udelali, kad bi glavom u zid udrili, da se malo opamete; nego čujem govorit, da misle zagradit na studencu kuću za lade, da bude pronta za svaku potribu.

Jur. Ja za tu novitad još nisam čul; ja sam samo čul govorit o njihovoj budućoj i nedalekoj sreći; čul sam veseli glasi, da će bit do nekoliko let svit njihov, da će barzo imati svoje likare i abukate, da će barzo bit njihovi ljudi na sudu, na kapitanatu i na logotonenci. i ki ti zna povedat sve druge koristi i gracije, ke će im donit *„Lega Nazionale“*.

Fr. Ako je to sve istinito, onda neće bit potreba hodit više va *Amerike* i s faši va *Mletci*, nego se samo va *„Legu“* zapisat.

Jur. Po malo, brate moj, ovu sriću imaju samo oni, ki su se parvi put va „Legu“ zapisali, kad su bili došli oni smutljivci iz Osora i kad je bila šeduta va Osoru, da „Legu“ proslave i jošter veliki abukati talijanskoga partida.

Fr. Kako će se dakle sada veselit gospoda Gerbac, Menasić, Kamalić, Anelić i drugi, ki vole pulježki nego hrvatski zajik, kako će se obogatit u malo let i kako će se spominjat od kolina do kolina njihova čisto talijanska imena.

Jur. Dà, da, tako ti je to; sad će se mukte jest, pit i tancat, i najviše niš ne delat, kako je to bilo va Osoru, kad su „Legaši“ prešidenta odabrali i kad su smućnu prouzročili; samo valja mrzit na svoj materinski hrvatski zajik, kako na njega žalibože mrze naši šarenjaci, kim je sladja pulježka kupula, nego domaća jabuka.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Tajnik družbe dr. A Stanger primio je od 17. decembra 1894. nadalje:

J. Blagar izručuje u ime g. župnika M. Laginje for. 3.62 sakupljenih ovako: Rumac Leopold, Peršić Andrija, Laginja Mihio svaki darovao po 1 for. Blagar Ivan sakupio kod „koteća“ u Veprincu 62 nvč. Ivan Tancabel izručio for. 3·12 sakupljenih na Miholju kod Tončine u Mihotićili na predlog g. A. Ciaka medju voloskimi i kastavskimi rodoljubi. Dr. Dragut. Filipović iz Petrinje poslao for. 7 u ime dara (?). Gosp. Ivan Tancabel izručio for. 9·07 sakupljenih na Ivanju u Poljanama ovako: for. 5·55 u kući Ivana Tancabela u rodoljubnom družtvancu, a ostalo medju pojedincima. Gosp. Blagoslav Marčelja izručio for. 2 sakupljena na badnjak u rodoljubnom družtvu voloskih krasotica u kući gdje. Marije Märzthalove. Gosp. Ignac Bonetić iz Rieke šilje for. 10 u ime članarine za god. 1894. Č. g. Šime Frulić, duh. pomoćnik u Berseču poslao for. 3 i to for. 1·50 sabranih kod igre u čitaoni na novu godinu; Marijan Rosović darovao for. 1, a Frulić Šime darovao 50 nč. Savka Zalija šilje for. 2·35 i to 50 nvč. kao višak računa u Mihotičkoj čitaoni na mlado ljeto, k tome darovaše po 50 nvč.: Ivan Grgurina, I. Vodička, M. Brajša, 35 nvč. kao višak računa kod „bočanja“ na sv. Nikolu Ante Smokvina iz Drage šilje for. 5 sakupljenih po izmirenim prijateljem na Silvestrovo. G. M. Laginja izručio for. 3 uplaćenih u ime članarine za god. 1894. od gg. Mavelja for. 1, Hlanuda Anton for. 1. Jeletić Anton for. 1. Ivan Buždon obć. savjetnik u Lanišću poslao for. 4 sakupljene u veselom družtvu kod častnoga gosp. Iv. Kante-a kapelana u Lanišću dne 17. jenara 1895. a darovaše: Ivan Kante, Josip Grbac svaki po for. 1, Ivan Buždon, Jakov Marčelja svaki 50 nvč., Branimir Gorenjski for. 1. Uprava N. N., šilje for. 4·50 poslatih joj po F. Dniću iz Gospića a sabranih u kući Ivana Trtnja na njegov imendan. Miroslav Čorić-Vidinski iz Rieke šilje for. 1·60 sakupljenih kod sv. Ane medju prijatelji. Šime Kvirin Kozulić iz Malog sela šilje for. 6 i to za Vukosić Šimu iz Velog sela for. 2, za razprodan Kumičićev govor for. 4. Marija Turk iz Voloskoga daruje 50 nvč., što ih je primila na sudu za svjedočanstvo. Uredničtvo „Hrvatske“ šilje for. 127·50 kano iznose stigle mu od posljednje pošiljke do konca siečnja t. g. (sliedi pismo). Josip Glavač iz Gradiške na dopunjak utem. svote for. 80 (Živio!)

Iz Draguća priposlao nam veleč. g. J. Elsnic for. 6 sabrane tamo u veselom družtvu prigodom krstitbe dieteta čestitoga rodoljuba Antuna Šestana. Živili! Priposlao nam je nadalje veleč. g. Fran Štefanutti župnik iz Paza for. 5·72 sakupljene na Vranji na dan sv. Apolonije usljed zdravice veleč. g. Fr. Marčinka velečč. g. Vjek. Spinčića, na viest, da kani sazvati na Boljunščini sastanak birača. Živili prinošnici!

Odlikovanje. Državni odvjetnik i dvorski savjetnik u Trstu, g. Taddei, odlikovan bijaše od Njeg. Veličanstva redom željezne krune III. razreda.

Umirovljeni savjetnici. Savjetnici zemaljskoga suda u Trstu gg. Werk i Burlo stupili su u stanje mira.

Vjenčali se. G. Fran Perić, mladi naš rodoljub iz Žminja, vjenčao se ovdje dne 14. t. mj. sa gdjicom Silvijom Milovčić. Čestitamo!

Sjajnu maškaradu priređuje naš čili „Sokol“ u redutnoj dvorani kazališta „Politeama Rossetti“ dne 24. t. mj.

K sastanku na Boljunskom polju. Na drugom mjestu oglašujemo taj sastanak. Viest, da zastupnik naroda Spinčić saziva sastanak, dojmila se je najugodnije pučanstva u občini Boljunskoj i u susjednih njoj mjestih. Čvrste je nade, da će k sastanku pohrliti nesamo občinari iz svih selah občine Boljunske, nego i mnogi iz občine Plominske i Rečke, kao i po svoj prilici neki iz občine pazinske i buzetske. Ima doista nekih zaslieplienih ljudi, šarenjaka, koji proti sastanku govore i rade al njihov glas ostaje na vrbi svirala. Narod je progledao, i hoća, da još više progleda, a k tomu mu pruža najliepšu priliku upravo javni sastanak. K sastanku dakle idite koji možete. Po zakonu je c. kr. oblastim oglašen. Naši zastupnici ne rade skrivalce, nego rade otvoreno, kažu svoju po svojem osvjedočenju, i žele čuti svoje birače.

Iz Beča 19. febrara. Carevinsko vieće. Poslie dva mjeseca počelo je opet zasjedati carevinsko vieće danas o 11. uri. Počelo je dogedjajem žalosti. U prisutnosti množine zastupnika i svih ministara, osim Bacquehema, pročitao je predsjednik Chlumecky žalobno slovo na uspomenu pokojnoga nadvojvode feldmaršala Albrechta. Slavio ga je kao slavodobitnoga vojskovodju, kao velikodušnoga i blagotvornoga muža, kao prijatelja napredka u poljodjelstvu i obrtu. U njem, reče, gubi vojska svoga brižnoga otca, puk svoga dobročinitelja, Njegovo Veličanstvo cesar i kralj, otčinskoga prijatelja i savjetnika. Izriče sučešće kćeri i sestri blagopokojnoga, i pita za dozvolu visoku kuću, da može u ime njezino izreći najdublje lojalno sužalje Njegov. Veličanstvu, i da ovo bude zabilježeno u zapisnik današnje sjednice. Zastupnici i ministri kao i predsjednik i oba podpredsjednika, stojali su na noguh za cieloga govora predsjednikova. Ovaj u znak žalosti zaključi tim sjednicu i ureče sliedeću za četvrtak dne 21. o 11 sati pr. p. — Palo je u oči, da nebijaše u sjednici nijednoga Talijana iz Primorja, i neki to svadjaju u savez sa uspomenom na pobjeditelja kod Kustoce.

Dodatak dopisu iz Opatije u broj 7 „Naše Sloge“ od 14. t. m., veoma ugodno dojmio se je koliko nas Hrvata, toliko i ovdje naseljene braće Slovenaca. i za cielo, ta viesc o bratskoj slozi i ljubavi Hrvata i Slovenaca, koja se kod nas goji, ugodno će se dojmiti svuda, kudgod se našim jezikom govori. Braća Slovenci ćute se med nami kako u vlastitoj svojoj kući, a dapače mladji mnogo doprinašaju k našim zabavam. na čemu njimi čast i hvala.

Nu, žalibože ne možemo da prešutimo neugodnu okolnost, koju već nekoliko godina bolnim srcem motriti moramo, naime, da se ovdje službeni slovenski sviet drži daleko od nas, i da nas plašljivo i nepouzdano sureta,. kako da se nas boji. O.

Iz Liburnije pišu nam 17. t. mj. koliko sliedi: U nekom zakutnom istarsko-šarenjačkom listiću obara se posvuda renegat iz Liburnije na vriednoga učitelja g. J. *Mirana* u Lovranu. Grusti nam se odgovarati onoj hrdji, al mislimo, da nebi bilo ni liepo ni rodoljubno od nas, kad nebi mi uzeli u obranu velevriednog našeg gosp. učitelja. Mi znamo, da on naše obrane netreba, al nek mu ovo par redaka bude dokazom ljubavi i štovanja, što ga svaki pravi domoljub osjeća i goji do njega, do miloga ovoga i obljubljenoga učitelja. Ta upravo ovo posljednje uzrokom je, sbog čega je zloglasno ono čeljade kivno na nj, al tko mu je kriv, ako od dobe, kadno je u Liburniju odrpan i otrcan došao, pa sve do sada nije si bio kadar steći ljubavi i priznanja u pučanstvu ovog našeg kraja.

Ne mogući, da našeg učitelja ni u čemu obiedi, nabacuje se na nj mrzkimi osvadami dirajući u njegovu čast i liepo ime. Pa da bi tko, al on, on, koji se nije znao oprati nikada od tolikih ljaga, on, koji je u inače ovih naših mirnih mjestih počinio bezbroj svakojakih sablazni, tako, da je njegova služba pravi pravcati insult na moral na zakon, na značaj, pa on, tudjinac, on da napada na domaćeg čovjeka, na našeg vriednog prijatelja, on, koji nikad nije znao, da se nadvine iznad blata, u koje je ogrezmo već u onaj čas, kadno je izdao svoju rodjenu majku. Pa taj da govori o moralu?!..

A ti zemljo sve to niemo podnosiš!? Al čemu da se dulje bavimo tim odmetnikom. Hrdja se i onako zlata ne hvata, stog budi mu prosto napadati vriednog našeg učitelja, koji drugog grieha i onako ne imade, no da je dušom i tielom pravi Hrvat. Pa nek bude — mi takovog griešnika imademo uviek rado, pa ljutio se tko i srdio se koliko mu drago.

Tajna srvha talijanskoga družtva *„Lega irredentale“*. Poznati naš prijatelj, ovdašnji inslar *„Il Mattino“* zaklinje u jednom dopisu od dne 15. ov. mj. iz Kopra nesretne Školsko (!?) družtvo „Lega“, da ustroji čim prije talijansku školu u Krkavcih, gdje bijaše, kako je poznato, nedavno otvorena slovenska pučka škola. Od talijanske škole u Krkavcih — kaže taj dopisnik — odvisiti će i pobjeda naša u Krkavcih. Priznaju eto napokon i sami Talijani, da njim nije stalo do podake il napredka puka, nego oni hoće, da talijanskom školom otupe još većma naš puk, te da budu mogli još i nadalje s njim postupati kako i sa niemom životinjom. Talijansku školu upotrebljuju oni u političke svrhe t. j., da raznarode naš puk i da ga priprave za velike idejale talijanskih ugrijanih glava. Zlosretna „Pro Patria“ bijaše od cesarske vlade radi političkih demonstracija razpuščena; a prvaci njezine zakonite nasliednice *„Lege“*, priznaju javno u poluslužbenih listovih, da je i ona ustrojena u političke svrhe.

Mi smo u ostalom davno znali tajne svrhe toga zlosretnoga družtva, ali drago nam je, što možemo to ustanoviti i po javnom priznanju poluslužbenog lista.

Nagradu od 500 kruna, koju smo razpisali u posliedjem broju, nije na veliku našu žalost nijedan od mnogobrojnih natjecatelja zadobio. Smisao brzojavke shvatili su dakako svi natjecatelji, što nije u ostalom bilo težko, jer su iz istoga broja našega lista saznali, da bijaše određen i obdržavan sastanak birača u nedjelju 10. t. mj. u Baderni, i da su tuj govorili zastupnici Laginja i Spinčić, ali pojedinih rieči brzojava nije nitko valjano riešio.

Mi bijasmo u mnogo težem položaju, nego li gg. natjecatelji. Znali smo, da se radi o važnom poslu, a brzojava nemogosmo si protumačiti. Popitav se kasnije na brzojavnom uredu, da nam bar kažu u kojem bijaše jeziku sastavljen spomenuti brzojav, rekoše nam, da oni sami toga neznaju. Popitaše se brzojavno u Puli i nakon poduljeg razjasnivanja dobismo napokon točan brzojav, koji glasi:

— Prijavljen je za nedjelju 10. februara 2 sata po podne javni sastanak u Baderni; govoriti će zastupnici Laginja, Spinčić. Gornji“.

Sada neka izvole gg. natjecatelji prispodobiti dotične njihove riešitbe sa ovim brzojavom, pak će se svi uvjeriti, da nije nitko od njih točno riešio brzojavnu zagonetku, radi koje smo razpisali natječaj.

Kad smo se pritužili ovdje na brzojavnom uredu radi nejasnoće onog zlosretnog brzojava izpričao se jedan činovnik tim, da nejasnoća potiče odatle, što valjda dotični činovnik nepoznaje jezika, čim se i mi posve slažemo, jedino je treba izpustiti onaj *valjda*. Iz svega toga, što smo napisali zadnji put i eto danas o tom nesretnom brzojavu, sliedi, da će morati svatko u buduće, koji bi hotio brzojaviti iz Istre u Trst znati njemački ili talijanski (ako želi, da mu brzojav točan na opredieljeno mjesto stigne) ili će morati i gg. činovnici naučiti hrvatski jezik. Ili ili? Prepuščamo sl. ravnateljstvu pošte i brzojava u Trstu, da ono izvoli odlučiti, što je pravednije.

Podpore „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri“. Na drugom mjestu današnjega broja donašamo razpis natječaja za podpore ubogim djakom, koje će podieliti za ovu školsku godinu naša plemenita „Bratovšćina“.

Bojimo se, da će biti ljetos podpore „Bratovšćine“ mršave, jer se već malo tko sjeća ovog blagotvornog družtva.

Radi toga upozorujemo sve prijatelje uboge naše učeće se mladeži, da se sjete „Bratovšćine“, te da njoj priskoče u pomoć prinosi ili milodari, pak da i ona uzmogne poduprieti našu mladež, tu našu najliepšu nadu za bolju budućnost našu.

Molba na ministarstvo za ravnopravnost jezika kod svih c. k. oblasti u Istri upravile su i ove porezne občine mjestne občine Poreča, i to:

Baderna	sa 141	podpisom,
Žbandaj	„ 94	„
Vrvari	„ 27	„
Dračevac	„ 51	„
Mogibal	„ 15	„
Foškulin	„ 28	„
Mosalež	„ 46	„
Novavas	„ 83	„
Vabriga	„ 61	„

Svih skupa 546 i to sve sami kućegospodari. Živili! (Sliedi.)

Razprava proti izgrednikom u Balah vršila se je ovih dana kod okružnoga suda u Rovinju. Većina obtuženih bijaše odsudjena na zatvor. O tomu više drugi put.

Razprava proti piranskim izgrednikom započeti će kod ovdašnjega zemaljskoga suda dne 4. marča. Obtuženike braniti će najvrstniji tršćanski odvjetnici.

Porotno zasjedanje u Rovinju počinje dne 17. aprila t. g. Predsjednikom porote biti će predsjednik okružnog suda gosp. dr. A. Tušar.

Iz Motovunščine na Blaževu 1895. Ovdje kolaju glasovi, da je c. kr. pristav motovunskoga suda dr. Jakov *Orbanić* pitao svoje starešine, da ga premjeste edavle. Ako bi to bila istina, te bi on uspjeo, doista ožalošćeno bi ostalo u obće ovo pučanstvo bez razlike narodnosti, pošto on sa strankami bez prigovora točno po zakonu postupa, primajuć i riešavajuć spise hrvatske i talijanske. Radi toga je obćenito cienjen od seljaka i gradjana — osim male iznimke izmedju ovih posliednjih.

Ta mala iznimka pada na *dva tri* od najzagriženijih motovunskih Talijanaša, koji bi htjeli, da im g. Orbanić bude kao poslušni sluga i da puše u njihov rog. A pošto se on ne obazire na te njihove zahtjeve, i budući da najbolje u istom sudu i pismeno i ustmeno služi se sa strankami — kad ove iziskuju — i hrvatskim jezikom, rečena dvojica, trojica još više režena njega; zato im je on *„Croato“* (a s hrvatskom strankom nije nigda glasovao), te bi željeli, dapače bi se veselili, da im-

se makne iz Motovuna. Nama bi bilo drago, da g. dr. Orbanić ne daje zadovoljštine dvojici, trojici zlobnika, uklanjajuć im se s puta, nego da sliedi u Motovunu vršiti svoje zvanje onako točno i nepristrano, kao i do sada na sveobće zadovoljstvo i ljubav, koju mu goje skoro svi stanovnici ovog prostranog sudbenog kotara.

Pravdoljub.

Papirnate forintače. Naredbom ministra financija od 24. julija 1894. imadu se iz prometa povući papirnate forintače, koje nose datum od 1. julija 1888. Ove se ipak moraju primati kod plaćanja do 31. decembra 1895, tako će ih iz privatnoga prometa nestati do konca ove godine. Državne blagajne i uredi dužni su papirnate forintače primati kod plaćanja do 30. junija 1896. Od 1. julija 1896. pa do 31. decembra 1899. primati će se u zamjenu za novi novac jedino u državnih mjenjačnicah i državnih glavnih blagajnah. Poslije 31 decembra 1899. država ih nije dužna podnipošto primati, t. j. poslije ovoga dana utrnula im svaka vriednost.

Hrvatska Čitaonica u Kastvu priredjuje u nedjelju 24. febrara t. g. u prostorijah „Narodnoga Doma" u Kastvu zabavu sliedećim razporedom:

1. Deklamacija: Munja od Gabele, spjevao Aug. Šenoa. 2. Četverospjev „Oj ti lane", uglazbio F. S. Vilhar. 3. Šaljiva igra „Dva pobratima". 4. Četverospjev „Mili kraj", uglazbio A. Nedved. 5. Tombola. 6. Ples.

Mužka podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Kastvu. Gg. Klofanda Vjenceslav kapelan u sv. Mateju; Vrabec Ivan i Šileny Vjenceslav kapelani u Kastvu upisali se medju članove utemeljitelje sa prinosom od 100 for. svaki i uplatili na račun po 50 for., ukupno 150 for. Živili! Ugledali se i drugi u ovaj liep primjer češke braće!

K sastanku u Baderni. Sastanak u Baderni bio je veličanstvena izjava naroda, kojoj se raduje iz svega srca svaki prijatelj našega poštenoga al zanemarenoga naroda, i koj bode naše narodne protivnike. Kod njega se je medju birači osobito naglašalo, da je „pravednost temelj svakoga kraljestva", izticalo se je to krasno geslo našega premilostivoga vladara. To geslo pak valja, rekoše po svoj pravici mnogi, nesamo za svjetovne nego i za duhovne poglavare. To geslo ima i sveti otac papa, slavno vladajući Lav XIII., koj je u jednoj svojoj poslanici opomenuo sve predstojnike, posvetnih i duhovnih oblasti, da će Bog najstrože kazniti one, koji ne upravljaju po pravu i pravednosti.

Birači su nadalje izticali okolnost, da cieli kotar porečki neima nit jedne hrvatske škole, i živo preporučili zastupnikom, da i naši ljudi zadobe hrvatske škole, kako imadu Talijani talijanske. Za nas se nebrine više, rekoše, nego li za divljake u zabitih krajevih Afrike il Amerike. Razlika je samo ta, da divljaci neplaćaju za škole, a naš hrvatski narod plaća. Preporučili su zastupnikom tako djer, da se zauzmu kod nadležnih oblasti za zdravu pitnu vodu i za dobre putove i ceste. Naglašali su osobito štetnost vinske klauzule. Razna sela nisu još ni malo vina prodala. Ima jih takovih, koja nisu nit lanjskoga vina prodala. Na slabu prodaju vina tuže se osobito na-i iz Vrvara i Žbandaja. Talijani neki, da odvraćaju od njih trgovce vinom. Mi pako preporučamo tim trgovcem ovim putem da kupuju vino kod naših ljudi.

Koliko je oduševljenje za naša oba zastupnika na carevinskom viseu, vidi se ne samo iz srdačnoga primitka i oduševljenih klicaja, nego i iz ove kitice, koju se je na sastanku čulo:

Živio Spinčić naš
I Laginji slava
Svaki čestit Hrvat će
Njima kliknut slava!

Iz Boljuna početkom febrara. Minule božićne blagdane sproveli smo ovdje sa pitanjem o dvojezičnih tabelah i jezikovne ravnopravnosti; nekoje ugrijane glave su se zbog tog pravičnog i nedužnog pitanja tako razžestile, da bijaše skoro potrebita jedna „kumpanija" vojnika, da jih ohladi, kako u Piranu. Da nema u Boljunskoj občini ni traga Talijanom, to nam dokazuje zadnji popis puka; ono par osoba, što se upisalo za Talijane, to su vam sve Hrvati u hrvatskoj koži. Sasvim tim zar mislite, da je mjestna občina boljunska htjela podpisati molbu glede jezikovne jednakopravnosti? Jok! Načelnik napućen od svoga savjetnika protivio se tomu. Jadna jim majka, koju zatajivaju! Kako ne, ta hvalili su se, da će zapriečiti i ustrojenje podružnice. Nek bude mimogred spomenuto, da je občina još u rukuh većinoin talijanskih mislećih zastupnika, koji svi „bez iznimke" kod kuće „izključivo" hrvatski govore, na sjednici govore isto svi hrvatski a zapisnik se vodi dakako . . . talijanski! Medju zastupnicima ima jih po prilici jedna trećina, koji zagovaraju, da se u občini hrvatski piše, ali svojim predlogom do sada nije prodrla.

Povratimo se na molbu o jezikovnoj ravnopravnosti. Jedan naš občinski zastupnik išao je osobno na občinu, nebi li od g. načelnika *Mattiassicha* izposlovao, da on i dva savjetnika podpišu molbu; ne mojte misliti, da je načelnik kakav Talijan — ne, on vam je čovjek koj hrvatski govori i živi, al talijanski osjeća; sasvim tim načelnik je odbio molbu. Dobro; odgovori na to naš čovjek, to će biti uvod za buduće občinske izbore. Pošto nije htio g. načelnik podpisati molbu, trebalo se podati na rad i činiti podpisivati odnosno podkrižati u svih poreznih občinah: Boljun, Brest, Vranja, Borut, Paz, Gradin, Posert, Sušnjevica i Letaj. Podpisivanje išlo liepo za rukom, akoprem se pri tomu malo praha uzvitlalo. Podpisali, odnosno podkrižali su u svih porezovnih občinah sa malom iznimkom skoro svi kućegospodari — sjegurno preko dvie trećine gospodara, vrhu toga mnogi mladići i odrasliji članovi obitelji. Čuje se sada, da g. načelnik i njegov savjetnik žale što nisu podielili molbi svoju „firmu" jer da su se svi občinari digli proti njima, pa su tim svojoj stranki više škodili nego li koristili i da su učinili ogromni „fiasko", te da jim je to glas nepovjerenja. I doista pravo imadu, da tako sude te bi morali odstupiti sa stolice na kojoj sjede, kad vide, da je narod protivnog mišljenja. Mi se baš radujemo, da nije mjestna občina, odnosno zastupstvo podkriepilo molbu, nego pojedini gospodari iz porezovnih občina, jer smo tim uvidjeli i spoznali tko kamo naginje — spoznali smo kakvog mišljenja, kakve boje su pojedini občinari; upoznali smo šarenjake i Talijanaše. Jeli bila možda u molbi kakva pretjeranost — kakvo zlo? Što se molilo? Jednostavno to, da c kr. vlada naloži svim c. k. uredom, bilo kod suda, porezneg ureda, kapetanata, željeznice, brzojava, namjestničtva, pošte itd. da rabe naš ljepi hrvatski ili slovenski jezik i sa pukom našega jezika. Zar je to sramotno pitat, g. načelniče? jeli to kakvo zlo? i nije li to i Vaša dužnost kao glavara občine? Zar se tako skrbi za svoje podložnike? Zar ste Vi prijatelj svoga puka? Zar biste htjeli, da seljak u občini boljunskoj još spava tvrdi san? Svaka čast Vam kao privatnom čovjeku, ali kao načelniku nipošto, jer pokazujete, da šarate sa najokrutnijim našimi neprijatelji, sa onimi, koji se tako brutalno ponašaju proti našim narodnim zastupnikom, proti našemu narodu, sa onimi, koji nepoznaju više zakona, pristojnosti i pravednosti. Podpisi i križi u porezovnih občina nek budu dokazom, da je narod drugog mišljenja nego li Vi, a to će nadamo se dokazati i kod prvih občinskih izbora. Do vidova!

Iz občine Svetvičente pišu nam, da su kućni gospodari podobćine Štokovci njih preko 40 na broju, podnesli na c. kr. kotarsko glavarstvo protest-molbu, da nepade na njih, što imaju posjeda u Balah (Valle), trošak za vojničku četu, koja je bila prošle jeseni u Balah, kad su tamo neki bili smutili narod radi napisa u oba jezika. Prosvjed je pisan kao i Smoljanski, što je bio javljen u „Slogi" od 7. febrara.

Evala Štokovci! pravo je, da se pokažete, koji ste i da branite svoju vjeru narodnu!

Mužka podružnica „družbe sv. Cirila i Metoda za Istru" u Opatiji, priredjuje dne 26. o. mj. „*veliki krabuljni ples*" u prostorijah družtva „Zore". Početak točno u 8 i pol na večer. Ulaznina za gospodu 2 krune, a za gospodje i za gospodjice 1 krunu. Članovi podružnice plaćaju 1 krunu. Darovi se primaju sa zahvalnošću.

Doznajemo iz Kanfanara. Šarenjaci se hvale, da je u nedjelju 10. febrara bio u Rovinju sastanak tamošnjih gospode i njihovih padrepnica u ovom kraju, pak da su odredili samo tamo *trideset tisuća forinti* za kupovanje glasova pri budućih izborih za sabor.

Biti će štogod manje, ali u istinu vjerujemo, da će gledat kupiti, ako bude blaga na prodaju. Našega krsta ufamo se, da neće biti za Judin račun. A da skupljaju „beče" biti će nešto istine, jer svojim dužnikom pišu na sve strane, da jim šalju novce. A neki dan, da je već bio na saimu jedan njihov trgovac i naručio jednomu Ciganu, da mu ima držati pripravnu kobilinu, koja neće 20 dana ništa imat okusiti. Tovara da će naći doma. I mi vjerujemo!

Iz Opatije pišu nam 18. t. mj. Pa da nisu *šarenjaci*! . . . Aj jesu, i to sto puta gori nego li najgori šarenjaci. . . Čujte pa se divite! Ovih dana kolale su krasnom našom Opatijom, a i bližnjim Voloskom, prilično ukusne dvojezične pozivnice, kojima tajni neki odbor pozivlje sve pristaše neke „*istrijanske stranke*" na ples. što ga ista „stranka" priredjuje dne 17. o. m. u prostorijah „*Hotel Quarnera*". Pozivnice bilo su sastavljene u *talijanskom* i *njemačkom* jeziku, a bilo ih dvojake vrsti: ljepše, finije za otmeneniju publiku, i manje za — svjetinu.

Doznavši za to, naš se sviet čudom čudio, te oni, koji nisu još posvema upućeni u šaranje i spletkarenje *dobrih* naših susjeda, pitali se zabezeknuti:

— Al kaki je to ples, koja je ta „istrijanska stranka", kojoj je toliko sreća dodieljena, da može se naužiti tolikog milja. . . . Al gle belaja! . . . . Ti „*Istrijanci*" to su Vam glavom naši dobri suzemljaci iz Sušnjevice, i obližnjih mjesta, oni su eto pozvani, da se spomenutog dana bane u „*Hotel Quarnero*".

Dà, bit će tako, umovali naši. Pa nek im bude, nek se jadni zabavljaju, ta se dosta namuče vječnim prodavanjem kokoši i jaja!!! Al pomislite si njihovo golemo čudo, kadno saznaše, da na plesu nije bilo ni jednoga „*Istrana*" sa „kokošama i jajima", već sami naši zgoljni Talijani, dielom iz Opatije a dielom iz Voloskoga. Što dakle? . . . Ta što bi to drugo bilo, Bože sveti! no stara talijanaška politika, koja se u glavnom sastoji u šaranju, spletkarenju i varanju. — Prevara dakle? Dà, prevara! . . Nu mi znamo kamo to šiba. Izbori su blizu, s toga trebalo je gospodi šarenjakom, da oko sebe okupe lahkovjerne i neuke neke naše sumješćane, pa da ih tamo nagovore, da im dadu na biralištu svoj glas. A jer naši — ako i zaredeni — sumješćani neće, da za Talijane znadu, kao ni za lanjski snieg, to se eto mudra „*latinska gospoda*" (sic!) dosjetila liepoj lakrdiji, da naime pod imenom „*Istrana*" okupe okolo sebe sve ono, što im još može vjerovati.

Bez ikakvog jala i mržnje mi izjavljujemo ovim, da od srca žalimo, što se našlo nekoliko njih, koji im povjerovaše; nu to nama ne smeta, kukavica imade svagdje, pa ne znamo zašto ih nebi bilo i u Opatiji, a hvalimo Bogu, da je ta zaraza u nas vrlo neznatnim brojem zastupana. Mi bi samo na naše „*Talijane*" upravili sliedeće pitanje:

— Zašto se vi ne služite kod agitacije onim imenom, koje vas veže uz drugu tobožnju vašu braću, uz naše krvne dušmane? Odgovorite na to, ako ste kadri, al vam se neda, jer znate i sami, da postupate nečisto, da postupate nedostojno. Gledjte nas! Mi svakomu kažemo u brk: — Hrvati smo, hrvatski je naš jezik, kojim nas majke zadojiše . . . Zašto nebi i vi rekli: — Talijani smo, talijanskim nas jezikom naše majke učile govoriti. Zašto da i vi tako ne kažete? — Al vi mudro šutite, jer znate i sami, da vam to nitko vjerovno nebi, i zato se služite imenom, koje gledom na narodnost ove pokrajine, ne znači upravo ništa . . . i to samo da varate, da zaslieplujete . . . Bilo vam to na čast, to je dostojanstvo, to kultura, kojom se toli rado i toli često a nepravom hvastate!!? Sramite se!

A ti puče naš, ne daj se voditi za nos od podkupljenih il prodanih varalica, izroda i renegata; radje sliedi glas čestitih i vriednih onih, muževa, koji su s Tobom uzrasli, koji su Te vodili širom svieta, gdje nisu pustili poštenja ni časti svoje. . . Njih slušaj, njih sliedi u brata se uzdaj, a ne u tudjinca, koji ne traži drugo, van tvoju propast, dà nesreću tvoju. Dà, njih slušaj, dične tvoje kapetane slušaj — oni te prevariti neće. Talijani ti vele, da ne budi Hrvat već „Istrijanac" jer da živeš u Istri. Al valja da znadeš, da u Istri živu i *Rovinjezi*, *Bumbari*, *Talijani* i *Krnjeli* a u Puli i *Niemci*, i oni su Istrani, al mi s njima nemamo ništa zajedničkoga, jer mi govorimo liepi naš jezik, koji nas naučile majke — liepi i sladki naš jezik hrvatski. Toga štujmo, njega ljubimo, jer mi smo — Hrvati!

Dopisak. Doznajemo, da se je glavna agitacija za ples naših pseudo-Istrijanaca sastojala u tome, što se mamilo muškarce s obećanjem, da će plesu učestvovati i mnogo *sobarica*, što se — priznajemo istini za volju — i dogodilo. Nu najljepša točka zabave bila je — vele — ona, kad je *Maria Longo* intonirala poznati solo: „Istrani gredu — Crnu vunu predu" i t. d. Bilo je to nešto — impozatna! . . .

Ja.

Rovinjci se brinu za naš puk na Kanfanarščini!? Ovdašnji židovski listić donaša u broju od 19. t. mj. dopis iz Rovinja, u kojem preporuča zlosretnomu družtvu „Lega nazionale", da otvori čim prije u „*okolici*" rovinjskoj talijansku pučku školu jer da ju *silno želi* naši seljaci na Kanfanaršćini.

Pak da nisu plemenita i milosrdna srca naši dobri susjedi Talijani?! Talijansku školu nарivavaju našemu seljaku na Kanfanaršćini, a doma su puni smrada, nečistoće i neukosti. Učite redu i čistoći najprije svoje sugradjane pak sami sebe pristojnosti i ugladjenosti i tada tekar nudjajte nauke drugim. Naš kmet nepita niti treba talijanske škole niti talijanske nauke. On znade, da se od vas nebi naučio ništa dobra ni koristna pak zato i nemari ni za vas ni za vaše škole.

Sa buzetskog krasa pišu nam 19. t. mj. Molimo Vas g. uredniče „Naše Sloge", da uvrstite ovo njekoliko rieči u Vaš cienjeni list. Evo već deseta godina odkako se spominje ovaj krašanski puk godimice nezaboravna nam biskupa *Dobrile*. Kao što svake godine, tako i ove, odkada je u našoj sredini naš vriedni župnik, obavljaju se najsvečanijim načinom zadušnice za pok. Dobrilu. Dne 13. jenara bude poslie sv. propovjedi kod veie sv. mise posvećeno njekoliko žarkih rieči po župniku za nezaboravnog biskupa, te puk podučen, kako se imadu štovati oni veliki muževi, koji su radili na ovom svietu neumorno za sv. vjeru i ubogi istarski narod. U večer muklim glasom zazvoniše zvonovi, navještajuć sutrašnju uspomenu. Rano u jutro isto tako, te već oko 8 sati sabirao se puk u crkvu, da prisustvuje zadušnicam. Svećenici odpjevaše noćnice sve tri sa pohvalom, uz pratnju množine pjevača, u hrvat kom jeziku. Odar bijaše sa znakovi biskupskimi podignut na sried crkve. Ne koncu pohvalah zapjevaše „Blagoslovjen g. Bog Izraela", toli milo, da si vidio mnogomu suze na očijuh. Crkva bijaše čudkom puna. Sv. misu uz asistenciju domaćeg gosp. kapelana služio g. župnik, kao što obično. Puk pobožno dižući ruke prama nebesam šaptao pobožne molitve za dušu milog nam biskupa, moleći ga za pomoć kod Boga u njegovih patnjah i žalostih. Čulo se šapat: pokoj Ti večni, nezaboravni biskupe, plemenitoj duši; nezaboravi nas kod Boga, kao što nas nisi ordje nikad zaboravio!

Glas sa Sušaka. Otačbeničko naše hrvatsko družtvo „*Jadranska Vila*" nije htjelo propustiti sgodu, a da se nebi i princu karnevalu odužilo, te je u to ime priredilo u prostorijah „*Kontinentala*" kostimirani ples, koji je svojom vanjskom krasotom občanao i zadivio-sve prisutne i pretvorio se u zabavu vrlo živahnu. Dvorana bijaše puna otmenog gradjanstva, a naše krasotice, kao po dogovoru, uzele su za svoj kostim svaka po jednu narodnu nošnju iz raznih pokrajina Hrvatske. Tu vidjesmo: ponosnu Posavku, krasnu Zagorku, milu Slavonku, žarku Ličanku, ljubeznu Bodulku, stasitu Bosanku, otmenog dubrovačkog plemića itd., itd., tako da nam je ovaj ples predstavio cielu Hrvatsku u njezinih narodnih kostumih. Mi nemožemo, nego da čestitamo na tako liepom uspjehu našoj „*Jadranskoj Vili*", koja kao rodoljubno hrvatsko pjevačko družtvo na Sušaku i okolici nepropusti nijedne sgode, a da svom uzvišenom zvanju u zajednici sa „*Hrvatskim primorskim planinskim družtvom*" ne udovolji, i da ne pruži svojim članovom prekrasni užitak, pa dužnost je svakog dobro mislećeg Hrvata, da ovo družtvo podupira koli moralno toli materijalno.

Bergudac. Velečeni gospodine uredniče, molimo Vas, da primite ovo malo redakah za sada u „*Našu Slogu*", a u buduće ćete dobiti potanjih viesti o tome. Dočulo se ovdje, da u Lanišču obstoji njeka tajna družba, koja bi rada zasijati mržnju med pukom proti našemu župniku, a to Vam je uvjek kada se kakovi izbori približavaju na Krasu. Imadu dapače i svoga predsjednika, koji je obilazio sela, te zaklinjao i molio za njeke križeve, jer da je to volja višjih proti našemu župniku, nu kod nas vanjskih nedobi ništa, pošto nismo tako lakomi, kao njeke kraške propalice, koji bi za grlo bili na sve pripravni. Dočuli smo, nadalje, da su pošli našega župnika tužiti u Trst. Što su opravili, to nezuamo, nu neka znadu, da će njihovo djelo doći na vidjelo, pa se nadamo, da će to žaliti, ali biti će prekasno. Mi upozorujemo te osobe neka paze s kim se druže i koga sliede, jer poslovica kaže: reci mi s kim se družiš, da ti kažem što si.

„Hrvatska" u Gracu. Podpisanima je čast javiti Vam da je hrv. akad. družtvo „Hrvatska" na trećoj glavnoj skupštini, držanoj dne 1. tek. izabralo sliedeći odbor: Predsjednik stud. phil. Josip Barać, podpredsjednik stud. med. Artur Lang, tajnik stud. med. Luka Dražić, bilježnik stud. med. Dušan Begović, blagajnik stud. med. Vlaho Arneri, knjižničar stud. jur. Ivan Pizzoli, gospodar stud. med. Petar Selem, odb. zamjenici stud. med. Frano Korsano i stud. med. Mate Duboković, revizori stud. med. Ante Šantić, stud. med. Vlaho Poljanić i stud. med. Ante Grgin.

Iz Rieke pišu nam 18. t. m. Na Rieci zavladala je ona ista strua pogubna, koja i u Hrvatskoj, te to sve ide po istom čefu i kalupu. Madjarska pretjeranost našla je na Rieci dovoljan broj pripuza i skutonoša i to u osobama *Irredente* pohlepne, te ovi su širitelji madjarske državne ideje u mantiji Italofila, koji za obsjeniti prostotu pod talijanskim plaštem nezasitljivoj strasti madjarskih vlastodržaca zadovoljavaju, i naš zavedeni narod danomice odtudjuju i upropašćuju. Kroz takve ljude Madjari svoju misiju na Rieci provadjaju. Njekojim Riečanom je ipak do papaka dogorilo, al im uzaludan posao, pošto im rieški magistrat svaki slobodni rad zapriečuje i tako se sve većma gubi papirnata autonom

nost Rieke i uvadja madjarski *pseudo liberalizam*. Madjari uništuju izbore riečke t. zv. autonomne stranke; njihovim zastupnikom bacaju klipove pod noge, a ovi mjesto da se junački bore, kapituliraju i polažu svoje mandate povjerene im od zavedenog na žalost hrvatskog elementa; *to je naravna posljedica*, pošto braniti program stranke, koja neima zdravog temelja, vrlo je težko. Na Rieci mogao bi jedino hrvatski živalj prkositi tudjoj struji i uništiti ju, a drugi svaki je ništetan, jer nemože da ima valjanog oslona i zdravog korena. Madjari su na Rieci ustrojili trgovačku školu, nautički internat, i sada grad Rieka žrtvovati će za novo ustrojit se imajuću obrtnu školu 100.000 for. Svi ti zavodi, koji su takodjer i hrvatskimi žuljevi gradjeni, služe jedino za otvoriti put u daleki sviet madjarskim sinovom, a Riečani svakim danom osjećaju sve to više pritisak i narivavanje sa strane Madjara, ali mu se nemogu oteti. — Riečani su svagdje zapostavljeni u svakoj struci i oni samo od mrvica, što padaju od vitežkog madjarskog stola, živu, i tako se plemeniti narod madjarski, kako ga oni zovu, Riečanom zahvaljuje, koji su radostno prigrlili štit madjarske vlade, te oni služe jedino samo kao puko oružje proti Hrvatom. Riečani vičite i na dalje: „Elien!“.

Pravo im budi. *Podirsatski.*

Velika nesreća na moru. Parobrod „Elbe“ sjevero-njemačkog Lloyda zadesila je strahovita nesreća. Potonuo je naime na putu iz Bremena u Newyork. Parobrod „Elbe“ jedan je bio od najstarijih parobroda sjevernjemačkoga Lloyda; gradjen je god. 1881. i samo tako može se raztumačiti, da je udarac englezkog parobroda „Crathie“ na nj toli silno djelovno. Na parobrodu bilo je preko 300 osoba, što putnika, što momčadi, a koliko se do danas znade spašeno ih je jedva dvadeset i to manje putnika nego li momčadi. Svi ostali našli su smrt u hladnih valovih mora. „Elbe“ je spočetka plovila svojim pravcem lieno i mirno. Noć je bila tamna, ali mirna, dok se nije digla bura, koja je dizala valove poput pećine visoke, koji su „Elbe“ dizali kao komadić pluta. U blizini „Elbe“ bilo je više brodova i ova je cielo vrieme puščala rakete, da upozori druge brodove, da joj se ne približe. Poslije 6 sati opazilo se je na parobrodu „Elbe“, da joj se približava jedan parobrod, ona je znakove podvostručila, nu na sve se znakove dotični parobrod nije osvrtao. Najedanput se „Elbe“ potrese, nastane silna lomljava i pljušteće more navre u strojarnicu u sredinu ladje, koju je do mala napunilo vodom Nastao je silan metež, jauk, pomaganja medju putnici i momčadi, koji se opisati nedade. „Elbe“ je počela naglo tonuti i jedva je prošlo četvrt sata i već nije bilo traga ni njoj ni ljudem. Dok je „Elbe“ tonula, izpuštene su tri barčice; jedna se je odmah prevrnula, a more progutalo ljude, koji su se htjeli spasiti, druga je zatečena od njeke ribarske ladje i sve osobe u njoj spašene, dok se za treću još danas neznade, ali malo imade nade, da se je spasila. Preko 300 osoba izgubilo je život. Slična nesreća dogodila se je g. 1883 poštanskomu parobrodu „Cimbria“, amerikanskoga parobrodarskoga družtva, gdje je životom nastradalo preko 500 ljudi. — Kada je njemački car začuo za nesreću, koja je „Elbe“ zadesila, brzojavio je „Lloydu“ u Bremen, izraziv svoju duboku sućut. — Nesreća se je silno dojmila s jedne i druge strane oceana.

Matica Hrvatska razaslala je svim svoočlanovom pripadajuće jim knjige za god. 1894. Ako pometnjom koji vanjski član nije ipak primio ovih knjiga, neka ih u smislu naputka „Matice Hrvatske“ točke ili kod dotičnog družtvenog porjerenika ovdje potraži. A zagrebački članovi neka po iste u sveučilištnu zgradu (prvi krat) družtvenomu blagajniku pošalju, jedni i drugi do uključivo 20. ožujka t. g. Tko u ovo vrieme sebi pripadajuće knjige „Matice“ za god. 1894. ne potraži, neima ih u smislu družtvenoga naputka točke 7. prava iza toga vremena više tražiti, i kasnije potražbe ne će se moći od „Matice“ uvažiti.

Pošto „Matica“ imade od netom razaslanih knjiga od god. 1894. još dostatnu zalihu (do tisuća primjeraka), to se umoljavaju i gg. povjerenici i članovi „Matica“, da po mogućnosti nastoje, da još i starih i novih članova na ove knjige sakupe, koji će se primati i njima knjige dostavljati, dok god bude zalihe knjiga.

Planinski Vestnik. Pod tim naslovom počeo je izlaziti u Ljubljani novi list, kao glasilo slovenskoga planinskoga družtva. List izlazi svakog 25. u mjesecu. Stoji za nečlanove 2 for. na godinu, za djake for. 1.20

Javna zahvala.

Podpisana časti se najuljudnije zahvaliti p. n. gospodi, koja izvolište priposlavi ulazninu na zabavu dne 27. jenara o. g.

Sliedeća gospoda priposlaše po 2 for.: Pilepić Vinko iz Pehljina, Ljud. udova Jenušić iz Kastva, Paulina ud. Bachman iz Trnovoga, Puž Ante, župnik iz Moščenica, Ante Turak dekan iz Kastva, Ante Dukić iz Brnčići. — Po 1 for. 50 nvč. poslaše: Skender Matko, ogent banke „Slavia“ iz Kastva, Milan Rade, trgov. pomoćnik iz Rieke. — Po 1 for.: Antun Jelušić, župan iz Kastva. Vjekoslav Karlavaris iz Rieke, Dukić Ante i Frane-Diračići iz Kastva, Jure Ujčić, nadlugar iz Jurdani, Josipa Milneršić iz Kastva, Contento N. iz Rieke, Karlavaris Ferdo, trgovac iz Kastva, Vlah Ivan, obć. savjetnik iz Jušići, Petrak Josip, kapelan iz Zvoneće, Tančabel Ivan Fran iz Poljana, Ružić Ante iz Sušaka, Jurinčić Robert, učitelj na Brežcima, Saftić Frane, pošte meštar iz sv. Mateja, Marač Petar iz Rieke, Mittel Alois, Superina Lovro, Glavan Ante, pom. kapetan, Valentinić N. svi iz Rieke, Monjac Fran iz Zameta.

Predplatiše ulazninu sliedeća gospoda sa 1 for. 50 nvč: Spinčić Vjekoslav, zastupnik naroda. — Sa 1 for.: Hanika Josip, c. kr. poštar u Matuljih, Vrabec Ivan i Šileny Vaclav, kapelani u Kastvu, Jelušić Antun iz Kastva, Grbac Ivan iz Rieke, Antun Lenac iz Rieke, Konrad Sušter iz Mlake, Vodička Josip, kapelan iz Rukavca. — Sa 26 nvč.: Karlavaris Ivan iz Kastva. — Sa 50 nvč.: Jelušić Mirko, Ida Kornmüller i Bakarčić Josip. — Sa 2 for.: sirota Albert iz Rieke.

Iskrena hvala takodjer svoj gospodi, koja se potrudiše doći na zabavu, kao i pjevačem i predstavljačem, te u obće svima i svakomu, koji je bilo kako pripomagao, da je rečena naša zabava onako liepo izpala.

Hrvatsku Čitaonica

Kastav, 7. febrara 1895.

Ante Dukić, predsjednik.

Javna zahvala.

Hrvatsko pripomoćno družtvo u Beču primilo je u svoje blagotvorne svrhe, a naročito u svrhe utočišta, koje za uboge hrvatske djake visokih škola u Beču uzdržaje, sliedeće darove.

Za godinu 1894. od preuzv. g. baruna Franje Filipovića ces. i kr. Feldz. u Beču 15 for.; slavnog občinskog upraviteljstva u Spljetu 30 for.; velemož g. Adolfa Mošinskoga, načelnika grada Zagreba 2 for.; g. Filipa Neumanna trgovca u Beču 2 for. Za godinu 1895: od preuzv. gosp. grofa Gjure Jelačića u Novih Dvorih 5 for.; slavnog gradskog poglav. u Brodu na Savi 30 for.; sl. ravnateljstva štedne i pripomoćne zadruge u Orioveu 20 for.

Velečeni g. dr. Ivan Štambuk, občinski lječnik u Jelši na otoku Hvaru sakupio 21 for., a darovali su: braća A. V. Gamulin, trgovci 2 for.; braća Dobrović, trgovci 3 for. Po 1 for. gg.: Zanković Mato trgovac, Gamulin Stjepan Tonin trgovac, Drinković Nikola trgovac, Muchiedo Krstaš posjednik, Gamulin kapetan Kuzma posjednik, Carić Ivan pok. Jure posjednik, Dubković Marin posjednik, Bojanić pop Vicko župnik, Simuniati Bone ljekarnik. Po 50 nvč.: Ivanišević Vicko trgovac, Gamu in Kuzma Ivan trgovac, Vranjican Vicko carinar i Gamulin pop Vicko župn. pomoćnik. Po 5 for.: Stambuk obć. lječnik 5 for.

Plemenitim darovateljem izričemo najsrdačniju hvalu u ime naših štićenika, a osobitu hvalu izrazujemo revnom sakupitelju veleuč. g. dr. Iv. Štambuku obć. lječniku u Jelši za njegov neumorni trud oko sabiranja milodaru za naše družtvo.

Hrvatsko pripomoćno družtvo

U Beču, 8. febrara 1895.

Predsjednik: *Dr. K. Kozić*, dvorski i sudbeni advokat.

Tajnik: *Franjo Vahčić* c. k. činovnik.

Razpis natječaja.

Podpisani odbor razpisuje ovim natječaj na redovite podpore „Bratovščine hrv. ljudi u Istri“ za godinu 1895 Prošnje, obložene svjedočbom prvog polugodišta (kolokvija) te izkazom siromaštva, imaju se dostaviti podpisanomu kroz dotična ravnateljstva (dekanate) najdalje do 15. marča. *Sjedočbe siromaštva moraju sadržavati takve podatke, da se materijalno stanje molitelja i njegovih roditelja (skrbnika) dade posve točno suditi, inače se dotična molba neće uvažiti.* Zahtjeva se naročito, da bude označeno, da li i koju podporu molitelj uživa, i da to potvrdi dotično ravnateljstvo i župni ured; da se navede koliko poreza plaća molitelj odnosno njegovi roditelji, i eventualno sa kojom svotom je njihovo imanje obterećeno.

Odbor „Bratovščine hrv. ljudi u Istri“

Kastav, 16. febrara 1895.

Ante Turak, predsjednik.

Poziv.

Zastupnik naroda

Vjekoslav Spinčić

poziva ovim

na javni sastanak

oglašen zakonitim putem nadležnoj c. kr. oblasti

na Boljunskom polju u selu Mandići

kod Jakova Buretića

za nedjelju dne 24. febrara 1895. o 2. uri po podne.

Progovoriti će o svojem djelovanju, o potrebah i pravih naroda, i saslušati svoje birače.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vreda. papirjih na		V zapečatih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3½%	3-mesečni „	2½%
80- „	3%	6- „ „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. volj., stopijo nove obrestne takse v kropost z dnem 4. februvarja, 8. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih ob javah.

Okrožni oddel.

V vreda. papirjih 2% na vsako svoto.
V zapečatenih brez obresti.

Nakazanice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Sasz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—22 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 31. januvrja 1894. 2—2

Listnica uredničtva.

G. „Kozjavuna“. Stiglo, ali preobširno za ovaj broj; preporučamo Vam, da pišete samo na jednoj stranici i razdaleko, jer ovako je mučno izpravljati. Valja se i našim tamo pripraviti i nečekati sve za zadnji hip. Zdravi bili!

Gosp. B. V. u L. Oprostite, ali onog podhvata inače svake hvale vriednog, nemožemo preporučiti dok se neobave predstojeći zemaljski izbori, radi kojih nesmijemo ciepati sila il trošiti i onako slabašna sredstva. Po dovršenih izborih izvolite nas sjetiti na Vaše domoljubno poduzetje, a mi ćemo ga najtoplije preporučiti. Sve stiglo u redu. Da ste nam zdravo!

„Kupuj kod kovača, a ne pri kovačetu“ veli stari pregovor.

To važi po svoj pravici za moj zavod, jer samo tako velika trgovina, kakova je moja, ima radi gotovoga plaćanja velike množine blaga i drugih prednosti, jeftine stroške, koji najposlie samomu kupovalcu u korist doći moraju. —

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzorakah, kao dosada nikada, za krojače nefrankovana.

Komadi za odjeće.

Peruvien i dosking za velečastno svečenstvo, predpisani komadi za uniforme c. kr. činovnikah, takodjer za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, sukno za biljard i igrače stole, pokrivala za vôz, loden. Velik izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga lodna za gospodu in gospoje po izvornih cienah tovarne u tako velikom izboru kako takovih ne može imeti niti dvadesetera konkurenca. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospoje. Šukno, koje se daje prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd., takodjer potrebe za krojače (kao podstave za rukave, gumbi, igle, konac itd.).

Jeftino, primjerno, pošteno, trajno, čisto suneno sukneno blago i ne dobro kupovanje cenjah, koje imaju komać vrednost odškodnine za krojače, priporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (austr. Maechester).

Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milijuna for. — **Pošilja se po poštarskom pouzeću.**

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju nedostatno svoje blago pod znamenjem „Stikarofskoga blago“. Da zabranim varanje p. n. odužnaca, naznanjam, da takovim ljudem ne prodajem blago pod nikakvom pogodbom.

Odlikovana ljekarna PRENDINI

Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.

Gospoda liečnici sa saviešću propisuju ove pastilje kod lahke grlene otekline, promuklosti i opalu glasu. Preporuča se ih osobitu pjevačem i govornikom.

33 godište velikog uspjeha!

Glavno skladište:

Ljekarna Prendini

i u svih prvih pokrajinskih ljekarnah.

Jedna škatulja 30 novč.

Veliki izbor ljekarskih osobitostih i zdravstvenih kadila.

I., Singerstrasse 15, **Dunaj.**

J. PSERHOFERJA

lekarna „Zum goldenen Reichsapfel“.

Kričistilne krogljice, prej imenovane **univerzalne krogljice** zaslužijo to ime po svoji pravici, kajti v resnici je mnogo bolezenj, pri katerih so te krogljice pokazale svoj izvraten učinek

Že več desetletij so te krogljice povsod razširjene in malo družin utegne se najti, v katerih bi pogrešali malo zaloga tega izvrstnega domačega sredstva.

Vsi zdravniki so priporočali in priporočajo te krogljice kot domače sredstvo, posebno pa proti boleznim po **slabi prebavi in zabasanju.**

To krogljice stanejo: **1 škatljica z 15 krogljicami 21 nč., jeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 5 nč.,** pri nefrankovani pošiljatvi **1 gld. 10 nč.** — Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 30 nč., 3 zavitki 3 gld. 35 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 25 nč., 10 zavitkov 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva „J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice“ in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis **J. Pserhofer v rudečih** pisemih, katerega je vidati na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline *J. Pserhofera*, 1 posodica 40 nč., prosto poštnine 65 nč.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.

Amerik. mazilo za trganje, 1 posodica 1 gld. 20 nvč., 1 škatljica 50 nč., **Prah proti potenju nog,** pošt. prosto 75 nč.

Balzam za goltanec, 1 stekl. 40 nč., poštnine prosto 65 nč.

Življenska esenca (Praške kapljice) 1 steklenica 22 nč.

Angleški balzam, 1 steklenica 50 nč.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 novč., poštnine prosto 60 n.

Tanokininska pomada *J. Pserhofera*, pospešuje rast las, 1 škatuljica 2 gld.

Univerzalni plaster *prof. Steudela*, 1 posodica 60 nč., pošt. prosto 75 nč.

Univerzalna čistilna sol *dr. H. Rutterika* domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.,

Razven imenovnih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjene; in se na zahtevanje točno in v ceno preskrbljajo tudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanja po pošti** vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; vsaka naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštni nakaznici stane porto dosti manj kakor po povzetju.

Odgovorni urednik **Mate Mandić**

Tiskara **Dolene.**

Broj 9. U Trstu 28. febrara 1895. Godina XXVI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na c[illegible] arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 1, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Izborni sastanak

na boljunskom polju,

dne 24. febrara 1895.

Ako su dosadašnji sastanci, držani od naših narodnih zastupnika u zapadnom dielu Istre sjajno uspjeli, te dokazali, kako se dnevimice sve to više budi hrvatska sviest i u ovom zapadnom dielu hrvatskih pokrajina, to je sastanak sazvan i držan od zastupnika Spinčića dne 24. t. mj. na podnožju drevne Učke, nadkrilio sve dosadašnje.

Vrli naš zastupnik Spinčić dospio je u subotu u jutro ravno iz Beča u Lupoglavu u družtvu urednika *„Naše Sloge"*, gdje ih je dočekao poznati vatreni naš rodoljub veleč. g. *Petar Pikulić*, župnik Dolenjevasi.

Jedva su stupili naši zastupnici iz vlaka, pozdravi ih rečeni župnik, a narod sakupljen na obronku brda pozdravljao ih oduševiljenimi živioklici, koji nisu prestali dok nisu izčeznuli iz vidika.

Školska djeca izlazeća uprav iz škole pozdravila su burnimi živioklici zastupnike, te im se zahvalio zastupnik Spinčić, preporučiv im, da budu marljivi i poslušni.

Toga dana bili su zastupnici gostovi vlč. g. župnika Pikulića, s kojim se podašo isto poslie podne na boljunsko polje u selo Mandiće, da shodna odrede za sutrašnji sastanak. Pod večer uputio se zastupnik Spinčić u družtvu čestitog župnika g. Frana *Stefanuttia* iz Paza u njegov župni stan, gdje mu je narod sljedećega dana priredio najsrdačnije ovacije, pjevajuć rodoljubne pjesme, kao *„Živila Hrvatska i njezina prava"*, *„Još Hrvatska nij' propala"*, *„Oj ti vilo Velebita"* itd. O podne sakupili se birači na Pazu iz občine pazinske, medju kojimi opazismo vrle Liudarce, odvažne Gologoričane a i dva vatrena Hrvata iz osam ura odaljena Trvža, naime župana *Sironića* sa neljakom *Petrom Sironićem*. Njim na čelu vidismo dičnoga pazinskoga načelnika g. dra. Dinka Trinajstića, a od rodoljubnih naših župnika pridružili im se gg. *Žeaček* iz Gologorice, *Vanek* iz Krbuna i *Mlakar* iz Brda.

Sakupljen narod pred župnim stanom očekivao je svoga zastupnika, da zajedno s njime krene put boljunskog polja.

U 12 sati izadje g. zastupnik iz župnog stana, te ga tuj narod pozdravi burnimi živioklici, ter pošto ga on kratkim pozdravom oslovi, krenuše svi zajedno nuz pažku strminu put boljunskog polja. Putem je narod pjevao hrvatske daverije dajuć oduška svomu zanosu burnimi živioklici. Čim se većma primicali k cilju, tim većma je rasla bujica naroda tako, da kad se približaše samomu mjestu sastanka, četa se je pomnožila tro i četverostruko. Kad su spazili na boljunskom polju sakupljeni birači dolazeću četu naroda iz Paza sa dičnim zastupnikom na čelu, podjoše im na susret, predvodjeni od vrlih župnika g. *Flegara* iz Sušnjevice, g. *Kraljića* iz Kozljaka i gosp. *Marčinka* iz Vranje. Čete se pozdraviše zaoriv skupno živio zastupniku, te porukovav se, krenuše svi zajedno u selo Mandiće.

U to se pomoli još mnogobrojnija četa na cesti vodećoj iz Lupoglava i sa hrvatskimi i carskimi zastavami, predvodjena od g. župnika Pikulića u družtvu sa urednikom „Naše Sloge", bivšim zastupnikom Fr. *Flegom*, buzetskim načelnikom g. dr. M. *Trinajstićem*, župnikom laniškim g. *Mikišom*, duh. pomoćnikom slumskim g. *Havelom*, odvjetničkim perovodjom g. S. *Kurelićem* itd. Kad se čete susrele zaorilo je tako oduševljeno klicanje, da su odjekivale susjedne brdine i trošno zidine Boljun grada. Čudno je moralo biti pri srcu nekolicini zabludjenih gradjana boljunskih, koji su sa svojih zidinah motrili narodno slavlje i slušali uzklike probudjene hrvatske sviesti.

Polagano i uredno smjestio se mnogobrojni narod na prostoru odlučenom za sastanak. Da se ga je moglo točno prebrojiti, brojka bi bila nadmašila svakako 3000 duša. Tuj se sastali birači iz čitave boljunske občine, kano iz grada Boljuna i polja boljunskog, iz Vranje, Sušnjevice, iz Paza, Boruta, Bresta, Letaja, Posrta, Gradinje; iz občine plominske iz Kozljaka, Malokraske, Čepića, Keršana i Brda; iz bližih krajeva labinske občine; iz pazinske občine uz jurve imenovane takodjer oni iz Krbuna, Pićna i Tupljaka; iz ročke občine Dolenja i Gorenjavas, Lesišćina, Semići, ročko polje, Nugla i Ciritež; iz buzetske občine: Draguć, Hum, sv. Martin, Štrped, Slum, Klenoščak, Trstenik, Rašpor, Račjavas, Lanišće, Brgudac i Pregara.

Okolo dva sata stupi zastupnik Spinčić na povišeno mjesto, pozdravi sakupljene birače, zahvali im se na mnogobrojnom odzivu, te predloži, da ravna sastankom g. *Flegar* župnik iz Sušnjevice, što je narod sa živioklici prihvatio.

Predsjednik, zauzev svoje mjesto, zahvali se na tolikom povjerenju te predstaviv narodu njegova zastupnika i vladinoga povjerenika u osobi upravitelja kotarskoga poglavarstva u Pazinu g. *Šorli-a*, koji bijahu oduševiljeno pozdravljeni, zamoli g. zastupnika, da položi biračem račun o svomu djelovanju.

G. zastupnik odazove se pozivu, te poče svoj govor sa obrazlaganjem obstojećeg ustava obzirom na sudjelovanje puka kod javne uprave, naime o izboru i djelokrugu občinskog zastupstva, pokrajinskog sabora i carevinskoga vieća. Predoči sakupljenim kakva bijaše rakrana na tielu našeg siromašnog puka nesnosni teret ezonera; kako su naši zastupnici tečajem zadnjih deset godina prvi potakli i zagovarali uviek u svakoj prigodi i na svakom mjestu ukinutje tog tereta, te da je napokom trud njihov urodio željenim plodom, jer je visoka vlada izruila se pripravnom saslušati jednoglasni zaključak zemaljskoga sabora, da se naime briše sav preostali dug ozonera sa obvezanika.

Pripominje kako bijaše sklopljen ugovor sa Italijom i s njim nastala nesretna vinska klauzula, radi koje je prestao skoro posve svaki izvoz našega vina na izvanjske trgove, te su u mnogih mjestih Istre i danas pune konobe dvogodišnjega vina, tako da siromašni narod neima gdjegod čime niti da porez plati. Gospoda Talijani koli u saboru toli u carevinskom vieću i u gospodarskom viećn izjavišе se za vinsku klauzulu, a kad su opazili silnu štetu, koju je ta nesretna klauzula našim vinogradarom nanesla, raznesli su glas, da su naši zastupnici bili za nju, a oni proti njoj. Nasuprot tomu koli on toli njegovi drugovi ne samo u Poreču i u Beču, nego i dogovorno sa predsjednici hrvatsko-slovenskih gospodarskih zadruga učiniše sve moguće proti njoj i napokom zamoliše pristup k Njeg. Veličanstvu, da mu izkažu jade i nevolje puka u tom pogledu i podnesu spomenicu, u kojoj su navedena razna sredstva, s kojimi bi se donekle doskočilo ogromnoj šteti, koju narod podnašati mora.

Zatim se svrati zastupnik na veliku važnost cesta i putova, bez kojih neima obstanka trgovini: prikazao je, kako je sredniji i iztočni dio Istre u tom pogledu silno zanemaren. Navadja kako pokrajinski sabor imade godimice na razpolaganje 10.000 for. za gradnju i popravak cesta, a uzprkos tomu nevidimo novih cestah, nego od časa do časa pokrajinske inžinire, koji mjere ceste navlastito u izborno doba, pa bilo to i po sniegu. On i drugovi su iznašali i u tom pogledu potrebe i želje puka, a zagovarali su poimence i to, da se iz Hrpelja otvori željeznička pruga preko Krasa na Jurdane i druga sa Lupoglava tamo negdje u Matulje tako, da bi si mogli podati ruke Mandići s ove i s one strane Učke.

On i drugovi su takodjer predlagali i zagovarali, da se vlada i pokrajina pobrinu za zdravu i pitku vodu, bez čega neima puku zdravlja i života i na čemu trpi narod osobito na izvanjščini. Preporuči biračem, da se obrate na vladu za pripomoć gdje su bez vode, a on se nada, da će im se pomoći.

U svezi s tim pitanjem spomenu i djelovanje naših zastupnika glede prosušenja *cerovskog luga*, uredjenja čepićskoga *jezera*, što je uzrokom raznim bolestim u bližnjih krajevih. Nada se, da će biti i tomu pomoženo, te da će sadašnji izvor bolesti, postati izvorom blagostanja.

Zastupnici naši — reče govornik — brinuli su se i za unapredjenje poljodjelstva. U tu svrhu imade naime pokrajinska vlada na razpoloženje 25.000 for., ali što se tim novcem radi? Eno tamo u Poreču grade se konobe, čine se svakojaki pokusi, a od svega toga neima naš narod nikakve koristi. U Poreču obstoji i nekakva gospodarska škola, od koje nije našemu puku nikakve koristi, jer se u njoj podučaje samo talijanski tako, da naši mladići nemogu tamo na nauku, a talijanski mladići nemogu nam pomoći.

Prešav na poduku naroda obazrio se govornik na silne nedostatke u školstvu premda i Hrvati doprinašaju znatne prinose za školstvo. Gospoda Talijani, gdje imadu u rukah občinsku oblast, neće da dodjemo do škole i nauke, a kako Vam je poznato, htjeli su i u ovom kraju (Sušnjevica) rumunjsku školu ali hrvatsku ne. U Kršanu htjeli su ustrojiti „Leginu" školu, ali su naši odrezali: „nedamo se mi *legati* (vezati), jer se blago veže za rogove a ne ljudi. Odkinuti ćemo si zalogaj od ustiju i sagraditi školu, al Judinog novca nećemo". Uputio je slušatelje neka putem c. k. oblasti prisile protivne občinske uprave, da im ustroje potrebne škole.

Nu nisu nam dostatne samo pučke, nego i druge škole, kao poljodjelske, obrtne i srednje škole, kojih neimamo ni za liek. Imali smo prije gimnaziju u Pazinu, ali ta bijaše njemačka, a sada moramo pitati, da se tamo ustroji gimnazija hrvatska, da dodjemo tako do svojih polit. činovnika, odvjetnika, sudaca itd. Nastojati moramo sami, da se poštuje naš jezik svuda, jer on nam je iza vjere najveća svetinja. Liep je, zvonak, milozvučan a razprostranjen po cieloj Dalmaciji, Bosni, Hercegovini, Banovini i Ugarskoj, a isti jezik s malom razlikom govori se u Štajerskoj, Koruškoj, Kranjskoj, Goričkoj i u Trstu.

Neka Vam gospoda negovore, da ćemo mi nešto novoga t. j. novi jezik upeljati. Ovaj se naš jezik odavna u Istri govori. Svjedoče nam to glagoljski spisi i napisi razteršeni po Istri. Svjedoči nam to *„Boljunska kronika"* 1451—1522. Tu g. zastupnik navede više izreka iz te kronike. Spomenu zatim *„Razvod istrijanski"*, kojim bijahu uredjene medje baš i ovog kraja i kojega su podpisali grof pazinski, republika mletačka i oglejski patrijarka. Ako se je onda rabio u medjunarodnom života naš jezik, zašto se nebi sada u domaćem i javnom životu rabio? Tražimo svakom prigodom, neka se naš jezik rabi kod svih c. k. oblastih u pokrajini.

Istotako imamo prave, da se naš jezik i u crkvi poštuje i rabi, jer nam to pravo sv. Stolica daje i jer se je i u najstarijih vremenih rabio.

Oblasti, da bar dielomično zakonu zadovolje, odredile su bile, da se postave napisi na uredih i u našem jeziku, da porotnici poznaju i naš jezik, ali uprav radi toga uzvrpoljili se gospoda Talijani, kao da bi im mi nešto njihova oduzeli, nu tražeć mi ono, što je naše, njihova im nipošto nekratimo.

Zatim spominje kako su bili naši zastupnici napadnuti u Poreču, te su Talijani tim činom i drugimi izgredi dokazali, da njihova kultura nije nego divljačtvo. Ta nedostojna igra dozlogrdila je napoken i samoj cesarskoj vladi, te bijaše prisiljena razpustiti zemaljski sabor u Poreču. Govornik navadja zatim sve one nepravedne i nezakonite zaključke, što ih je saborska većina u Poreču nakon odlazka naših zastupnika stvorila, i koji su prouzročili razpust sabora.

Do mala biti će pozvani, da birate nove zastupnike. Vršite vašu dužnost kao pravi ljudi i slobodni državljani.

Vidili ste i čuli, da zastupnici vaše krvi i jezika vršili su svoju dužnost zauzimljujuć se vazda i svuda za vaše dobro, zato ćete više koristiti sebi i susjedu svomu ako podjete na odlučeni dan na izbore, nego li da idete u polje kopati. Nastojte, da izaberete poštene, stalne i čvrste fiducijare, koji će pak dati glas onomu, u kojega imate svi skupa najviše pouzdanja i vjere. Jedan od važnijih razloga razpustu sabora bijaše i taj, što su talijanski zastupnici zaključili, da se neda mjesta u saboru vašemu jeziku, a to dokazuje, da i Nj. Veličanstvo hoće, da se vaš jezik poštuje u i izvan sabora. Nedajte se varati kod izbora, jer će Vam doći naši narodni protivnici po običaju raznimi prevarami i lažmi. Obratite se na Vaše svećenike, koji će vas rado podučiti i uputiti, što Vam je raditi. Oni su to i do sada radili, pak su radi toga Talijani na njih jako srditi, pak bi im htjeli zabraniti, da se mješaju u javne poslove. Nego to se nemože dogoditi, jer svećenici kano slobodni državljani, ako imadu svojih dužnosti, imadu i svoja prava, pak podučavajuć i puteć neuki narod vrše jednu od najpoglavitijih svojih dužnosti. Oni su potekli iz naroda, živu medju narodom i za njega moraju raditi.

Pazite na moje rieči pak ih zadržite u pameti; nedajte se varati. Naši narodni protivnici znadu se lizati, a naš narod je predobar. Izaberite prave muževe i naše žalostno stanje će se poboljšati. Zastupnici su za to, da Vas zagovaraju, da vas odvetuju i da za vas rade. I ja sam za to simo došao, da od vas čujem sud, jesam li svoju dužnost vršio, i da mi kažete ako imate kakvu želju.

Čim je g. zastupnik svršio zaori burno i dugotrajno klicanje i odobravanje.

Predsjednik g. *Flegar* zapita zatim sakupljene imade li tko što predložiti.

Prijavi se prvi g. župnik *Stefanutti*, te iztaknuv zaslužan rad g. *Spinčića* i njegovih drugova, predloži sliedeću resoluciju:

I.

Učestnici narodnoga sastanka na boljunskom polju odobravaju u svemu i po svemu postupak naših zastupnikah u državnom saboru u Beču i na pokrajinskom saboru u Poreču i prilog hrvatsko-slovenskog pučanstva Istre.

Ova resolucija bijaše velikim oduševljenjem i urnebesnimi živioklici jednoglasno odobrena. Istotako bijaše prihvaćena od istoga predlagatelja i sliedeća resolucija:

II.

Učestnici narodnog sastanka na boljunskom polju, videć kako većina talijanskih zastupnika, akoprem zastupaju manjinu naroda — bezobzirno — bezobrazno postupa prama našim zastupnikom u saboru u Poreču, zgražaju se nad tim postupkom, najoštrije ga odsudjuju i puštaju budućim zastupnikom na volju, da unapried podju ili ne u zemaljski sabor.

Iza toga ustade laniški župnik g. *Mikiša*, te stavi resoluciju:

III.

Moli se [illegible]oku c. k. vladu, da se pobrine za poboljšanje školskih odnošaja na Krasu, da se škola u Lanišću podigne na dvorazrednicu i da se šumske globe upotrebe u kulturne svrhe, kao u gradnju škola i gradnju crkve u Lanišću.

I ova resolucija bude prihvaćena.

Za njim ustade g. župnik *Mlakar*, koji obrazloži i predloži sliedeću resoluciju:

IV.

Učestnici sastanka na boljunskom polju, uvidjajuć, da je naš puk u Istri u duševnom pogledu mnogo zaostao za drugimi, po svojom krivnjom, pozivaju c. k. vladu, da se pobrine za duševni napredak hrvatskog i slovenskog seljaka u Istri na sliedeći način:

1. Da mu ustanovi pučke škole u materinskom jeziku svagdje, gdje ga po zakonu idu; da vlada prisili občine nemarne da škole grade.

2. Da se ustanovi u Pazinu učiteljište sa hrvatskim naukovnim jezikom.

3. Da se uzpostavi gimnaziju u Pazinu i to hrvatskim naukovnim jezikom.

4. Da se u pojedinih kotarih ustanovi obrtnih i poljodjelskih tečaja.

Resolucija ova prihvaćena bijaše takodjer kano i sliedeća, postavljena i obrazložena od g. župnika *Vaneka*:

V.

Narod hrvatski sakupljen na boljunskom polju hoće, da bude glede jezika ravnopravan talijanskomu, stoga zahtjeva, da se dade mjesta i hrvatsko-slovenskomu jeziku u svih c. kr. uredih, — zahtjeva, da budu takovi činovnici namještćeni, koji poznaju u jeziku i u pisanju hrvatski i slovenski jezik, da budu naši ljudi mogli tako u svom materinskom jeziku govoriti, kako kod svoje kuće; nadalje zahtjeva, da budu napisi na tablah kod svih javnih oblastih u oba jezika postavljeni.

Zatim obrazloži i predloži resoluciju g. župnik *Flegar*, koja glasi:

VI.

Učestnici sa-tanka na Boljunščini izrazuju želju, da bi svaki muškarac, koj navrši 24. godinu, imao pravo glasa — kao što imade dužnost služiti cara i kralja u vojski — u občinska zastupstva, pokrajinski sabor i carevinsko vieće.

Dok se to nedogodi žele, da bi birači izvanjskih občina birali direktno kao što biraju gradjani, a već sada neka c. kr. vlada naredi shodno, da ti izvanjski birači nebiraju u gradovih, u kojih su izloženi svakojakim napastim, nego da biraju u shodnom zato selu.

I ova resolucija bijaše prihvaćena.

Ustade na to gosp. *Jakov Buretić*, koji predloži sliedeće dvie resolucije:

VII.

Učestnici sastanka na Boljunščini žele, da se ustanovi c. k. kot. sud na Boljunščini, a dok se to nedogodi, da svaki tjedan dodje jednom sudbeni činovnik iz Pazina u Boljun na uredovanje.

VIII.

Pozivlje se c. kr. vlada, da nastoji, neka se konačno uredi čepićsko jezero, te cerovski i tupljački log, i to u svrhu poboljšanja gospodarstvenog i zdravstvenog stanja odnosnoga pučanstva.

Obje bijahu odobravanjem prihvaćene uz dodatak g. župnika *Pikulića*: „*da i lupoglavska plovanija pašne pod sud boljunski i pod c. k. političko poglavarstvo u Pazinu*“.

Gosp. *Antun Ivić*, župan iz Gologorice obrazloži i predloži resoliciju, koja glasi:

IX.

Preporuča se c. kr vladi, da uredi i izpravi komad ceste „kod Ivančići“ izmed Cerovlja i Paza u kilometru 15—16. i cestu (strminu) od polja Boljunskoga do Paza.

I ova resolucija bijaše jednoglasno prihvaćena.

Napokon ustade g. Ivan *Bužđon* župan laniški predloživ kratko i jedro sliedeću resoluciju:

X.

Preporuča se ces. kr. vladi, da bi ili na državne troškove dala provesti cestu od Lupoglava preko Lanišća i dalje, ili da bi u tu svrhu podielila znatnu pripomoć.

Takodjer ova resolucija bi jednoglasno prihvaćena.

Sada se prijavi za rieč župnik boljunski g. Fran *Matičić*, te poče hvaliti i uzvisivati *Hohenwartov* klub u carevinskom vieću, veleći, da su u istom sve pošteni i dobri muževi, koji su za vjeru i za narode mnogo dobra učinili. S prva bio je stupio u taj klub i g *Spinčić*, i dobro je učinio (Glasovi: Ne, ne! Limb! limunada!) zauzeo se je i za izbore u našoj pokrajini, te imadomo njemu zahvaliti ako je bio *Vergottini* prisiljen zahvaliti se na izboru u zapadnom dielu Istre. te bijaše mjesto njega izabran dr. *Laginja*. Budući je onaj klub mnogobrojan i uplivan radi sveza u visokih krugovih laglje steče zastupnik podpore u svomu djelovanju. Govornik reče nadalje, da neće nikomu siliti svoga uvjerenja, ali on bi radje vidio g. *Spinčića* u tomu klubu. Svakako gdjegod bio g. *Spinčić*, preporuča mu, da radi za vjeru katoličku i za občenitu pravednost.

Ovaj govor od malo njih poslušan, bijaše često prekinut uzklici prosvjeda i negodovanja, tako, da je i sam govornik bio u neprilici kako da završi. Mrmljanje i prosvjedovanje prekinu g. župnik *Mlakar*, koji kratkimi al jezgrovitimi riečmi uz burno povladjivanje svih skupštinara suzbije neosnovane hvale i zasluge spomenutog kluba.

Izazvan g. zastupnik *Spinčić* ustade još jedanput, te odgovori g. *Matičiću* u glavnom sliedeće:

Razlozi mojeg izstupa iz Hohenwartova kluba bili su već navedeni u „Našoj Slogi“ i g. Matičić ih je valjda čitao. (Glasovi: *Nedrži je i nečita je!*) Uzprkos preporuci svoga dičnoga predšastnika dra. *Dinka Vitezića*, (burni živio!) koji je cielih 18 godina sjedio u tom klubu, da nipošto nestopi u onaj klub, on je htio pokušati u njem sreću i ubrojio se u njegove članove. Žalibože očutio je do malo koliko bijaše temeljit predšastnikov savjet, jer su mu često bila zapečljena usta, kad je hotio progovoriti na korist svojih birača, a više puta nije našao ni dovoljnog broja zastupnika u njemu, da mu podpišu interpelacije. Ako je bio *Vergottini* prisiljen odreći se mandata, nije to pripisati rečenomu klubu, nego nečuvenim nezakonitostim, počinjenim prigodom onog izbora. U onom klubu sjedio je muž, kojeg istomišljenici g. *Matičića* drže liberalcem, te je uprav on svojim temeljitim izviešćem prikazao sve grdobe onog izbora. U ostalom neka nitko ne misli, da nalazi samo u onom klubu obranu i zaštitu naša sv. vjeru, jer upravo taj klub nalazi se sada u savezu sa najžešćimi protivnici sv. vjere, sa onimi, koji su crkvi oduzeli svaki upliv nad školom, i koji su odlučni protivnici vjerskih škola. Izvan toga kluba njemu su ruke slobodne, jer nije na nikoga vezan, nego na svoje osvjedočenje i na probitke svojih birača.

U hrvatsko-slovenskom klubu, u kojem se on sada nalazi, imade odličnih svećenika, a on kao svećenik i rodoljub neće nikada zanemariti svojih vjerskih i narodnih dužnosti. Za to se nada, da će prisutni odobriti njegovo držanje i u tom pogledu. Taj odgovor bijaše često a osobito na koncu burnim odobravanjem popraćen i prihvaćen.

Još zamoli rieč urednik *Mandić*, te reče, da premda imade svatko pravo pozvati na račun zastupnika, to se ipak čudi, kako se je drznuo oglasiti muž, koji, nalazeć se na važnom mjestu i položaju, nije nikada ništa za narod učinio, nit je ikada uticao u našu narodnu borbu; koji se je dapače usudio prigovoriti našoj svetoj družbi sv. Cirila i Metoda. Preporuča, da se nitko ne osvrće na neosnovano mnienje gosp. boljunskoga župnika, te neka isto ostane osamljeno, kao što je u istinu osamljeno i na ovom sastanku. Konačno preporuča sakupljenim, da ustanu na junačke noge kod predstojećih izbora, napose oni, koji nisu do sada sudjelovali u narodnoj borbi.

Govor taj popratio je narod oduševljenimi živioklici govorniku i g. *Spinčiću*.

Predsjednik g. *Flegar* iztaknu, da premda bijaše g. zastupniku Spinčiću i drugovom izrečeno jednodušno priznanje, odobravanje i zahvala, ipak on pita još jednom prisutne, da li ostaju kod prvoga zaključka, na što *svi* prisutni — izim g. *Matičića*, mahanjem šešira i poklici: *da! da!* živio *Spinčić*! živio *Laginja*! potvrdiše još jednom prvi zaključak, dotično prvu resoluciju.

Kad se utišalo oduševljeno klicanje pred sjednik pozove prisutne da u znak podaničke ljubavi i odanosti uzklikne trokratni: živio Njeg. Veličanstvu cesaru i kralju hrvatskomu cčemu se skupštinari oduševljeno odazvaše.

Konačno zahvali se predsjednik sakupljenim na uzornom redu i muževnom držanju, te proglasi zaključenim sastanak i zamoli svih, da se mirno svojim kućam razidju.

Nakon sastanka ostalo još naroda u gostioni g. Buretića u živahnom razgovoru i pjevanju rodoljubnih pjesama. Tom zgodom na predlog g. Petra Sironića sakupila se liepa svotica kao milodar boljunskoj podružnici družbe sv. Cirila i Metoda.

Okolo 5 sati sav se narod četimice razišao na sve strane uz bratske pozdrave i oduševljene uzklike: živio *Spinčić*!

Ovim sastankom postavljena je krona svim dosadašnjim sastankom u srednjoj i zapadnoj Istri, te nas puni vrućom nadom, da će svi ti sastanci uroditi krasnim plodom u osviešćenju ovog starog istarskog patnika.

Gdje si lave?

Gdje si, lave, spavaš je li?
Driemaj dalje samo!
Pred tvojom mi gordom snagom!
Budući ne prédamo.

Gdje si, lave, zar ne čuješ
Kriku tvoga roda?
Zar ne vidiš, gdje se „šćavu“
Smieškuje sloboda?

Nobudise, jao tebi...
U nas sviest je zdravn!
Strah nas nije danas više
Ni krilatog lava!

R. Katalinić-Jeretov.

Sv. braći

Cirilu i Metodu.*)

„Iz težkog driema da se stoljetnoga
Ov narod mili jednom već probudi,
Da Zora i njem od Učke zarudi
I na noge ga digne željna sloga.

Da svedjer uša u predebrog Boga,
Koj tlačiteljem vazda oštro sudi,
A smjernim hrabri rajskim zujem grudi
Dok doriju se svetog prava svoga“.

Tu milost ovom izprosite rodu
O braćo sveta! slavo svih Slavena —
Pak s oči pasti će mu gusta mrena
Sto priečila je njegvom ravnom hodu. —
Sloboda i njeg tad će zagrliti
Uz pomoć Vašu viek će sretan biti.

Buzet. *N. Z.*

*) Prigodom otvorenja prve podružnice sv. Cirila i Metoda na boljunskom polju dne 2. decembra 1894.

Franina i Jurina

Fr. Čul sam, da te neki izdajice svoga roda u Tinjanu iz kože skočit.

Jur. A da bi ma ravno u jamu, bi najbolje učinili, da si ne delaju barem toliko sramote.

Fr. Su jim valjda dali gospoda *heleri* i *tovarine*, pak bi jim tribe sv. Bilina kruha, da se opamete.

Jur. Ča češ, navadna je reč, da i brek laje za kus kruha.

* * *

Jur. Franino!

Fr. Ča jas?

Jur. Ti ja. Ča da su se počeli i pul nas neki zarad izbora va Poreč mešat, da bi Dorotu ugodili?

Fr. Da ja, al to za niš neće bit.

Jur. Jušto su pravi, da bi za niš neč delali.

Fr. Ćemo videt, al sve me je strah, da ćemo morat još neke domaće šarenjake oprašit, da se pošteni ljudi na njih ne oblate.

Jur. Magari tako ne.

* * *

Jur. Je li i poli vas u Marići Tomažo „blago“ popisivâ?

Fr. Bome je. ma valjda samo one z dugimi uši, a i tega je malo napisâ.

Jur. Ma nešto silnega je morao tražiti.

Fr. Viš to je tako: pitâ je posvuda, koliko blaga imaju, a blago četirinogatę je bilo jur dosta prije popisano, a zatim je zvadiâ niku hartu i pitâ, je li su kontenti, da ostane još stari podešta t i neka se zato podkrižuju.

Jur. A križe je nabirâ za spasit s križi „*staru kantridu!*“

Fr. E, malo ih je nabrâ, a još oni nabrani križi su stari, črvivi i tako se je razdrla kantrida.

Jur. Bože daj za vajka.

* * *

Fr. Će li poć ča?

Jur. Ki?

Fr. Meštar.

Jur. Mo će!

Fr. Tr da će ga podešta skurit!

Jur. A ju, da ima moći koliko zajika, bi se kegagod skuril.

Fr. Ćemo pak videt, ako je podeštà muž beseda.

Jur. Ma i ja sam kurioz.

Luca i Mara.

L. Je i doba, da se već jedanput vidimo. — Hvala Bogu u zdravlju!

M. Neznam ako bi bila ni danas prišla, neg me neč tišči. Jurina se na me jadi, da sam mogla poć malo do Voloskega — pak ča kemu reć za novi izbori al lecioni.

L. Ter ima pravo!

M. No, još i vi na me sada. Ja sam mu rekla, da to nisu ženski posli. Mi druge imamo varek posla va kuće i vane. — Pak sad bilo je skrbet za olita i presnac.

L. To je sve pravo. ma ja bi tanto rada, da se vi sdolu spustite.

M. Ma po ča bi šla tamo; ter čujem, da je neka starica dobro osapunala onu dugu Maretu.

L. Ja, sam i ja čula, ju je pravo s krijancun i joj povedala — da lustrišima, ako su mi ča kada dobra storili, će im Bog platit, ma mane neka puste na mire, i ako mi još pride, ću im zapret vrata.

M. Pravo je. Ako nima dela, ma neka nesmućuje ljudi, da ča će nam hrvatski zajik. . . .

L. Ala odpal joj — Bog mi je oprosti. A kako ona govori po Voloskem lego hrvatski.

M. Ono da ni hrvatski, nego materinski zajik.

L. A tako! — neka skuža ma lustrišima nezna ča govori.

M. Ni ča dela. Bog joj daj pamet!

L. Amen.

M. Nepozabite se javit pul Kacalice.

L. Ala neću ne, aš je tamo najbolje baškotan, magar za rafijoli.

M. Za sve. Bog s vami!

* * *

M. Juj, kumo moja, kako si prišla va tem snigu na Mune!

L. Hu! huk! pusti me! Moj vrtoglavi Franina kupil je za vretena tovara. Pasje blago je mršavo, pak ne valja za život. Hu! huk! Čul je, da imaju Munci neku Jabučinu za popast, pak me j' staricu stiral s tovarom na Mune.

M. Joj, lipa kumo moja, imali su Munci Jabučinu, lipu Jabučinu, ma ju j' popasal Goribaldi!

L. Joh meni, tako moram va Žejane, na Šiju.

M. Joj, kume moja, Šiju je popasal vretenar Kastavac.

L. Tako kamo ću, povidaj mi. lipa kumo moja. Grem pitat Goribalda?

M. Joh. kumo moja, Goribaldi se brije, da gre na Volosko i u Poreč, zač on zna nemški i talijanski.

L. Hu, huk! Tako ča ću, da bi krepal tovar i svi prodanci!

M. Hodi, lipa kumo moja, s tim blagom ća z Mun, da te nevidi moj Jurina. Ča nisi čula, ča su rekli Goribaldu na Voloskem?

L. Povij mi, diko moja!

M. Da će biti podeštat od Jabučine.

L. A ča će biti moj vrtoglavi Franina?

M. Komisar va Ritomečah.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri sabrano u stanu g. Bl. Deklevе župnika Cerovlju, for. 24.

Blagajniku družbe priposlaše sliedeća gospoda: Gosp. R. Katalinić Jeretov for. 80 (imena darovatelja oglasio je „Narodni List“). — Pop Ante Volarić, Rieka, sabrao na Trsatu for. 20. a darovaše: poglaviti gosp. K. pl. Matačić, kotarski predstojnik for 5; g. Hinko Bačić, mat. Inik for. 10; inžinir gosp. Doljak for. 1; gosp. A. Sablić. občinski bilježnik for. 2; gosp. D. Udina, učitelj for. 1; gosp. A. Volarić for. 1. — Prigodom vjenčanja gdjice Marije Letiš sa g. Antunom Justi, pomorskim kapetanom u Opatiji na Slatini sakupio gosp. Ivan Letiš for. 7·79. Živili mladenci! Živili darovatelji! — Za Ku-

mičićev govor darovaše gospoda: Dragutin Jurković 24 nvč., Ivan Alešovec 30 nvč, R. Revelante 50 nvč. i Franjo Meula 50 nvč. Gosp. Viktor Tomičić sabrao za Kumičićev govor for. 3·50. — Družtvance mladih ljudi u Sv. Petru u Šumi sakupilo je dne 2. febrara prigodom pjevanja pjesme: Mač, mač, Paziu grad je naš, for. 4.39. — Drugo družtvance istoga dana u istom mjestu for. 9·70. — Podružnica Pazin čist prihod za 1894. for. 153·35. — Banka Trick-Dog u Opatiji dostavlja for. 2·10. — Gospoja Družina na imendan svoga muža sakupila u svom stanu u Opatiji for. 1. Na račun utemeljiteljne svote uplatiše častna gospoda: Venceslav Klofanda u Sv. Mateju for. 50. Vrabec Ivan, kapelan u Kastvu for. 50, Sileny Venceslav, kapelan u Kastvu for. 50.

Uredničtvu našega lista priposlao je g Ante Ivić, župan u Gologorici for. 4·65, što su sabrani kod njega u malenom družtvancu dne 21. t. mj. na predlog g. J. V. iz Krbuna. — I. Marčić, župnik u Sv. Luciji priposlao nam je 10 for. 30 nvč. sabranih prigodom pira Ivana Žmićevića iz Brača i Marije Sikić u Kostreni sv. Lucije.

Vjenčali se. Iz Voloskoga javljaju nam, da se je tamo vjenčao g. dr. *Ponebšek*, Slovenac ne samo po imenu, nego i po čućenju, i c. k. porezni nadzornik u Litiji, sa čestitom gdjicom Marijom Tomičić, kćerkom pok. Nadala Tomičića. Čestitamo!

U Omišlju vjenčao se učitelj g. Niko Baffo sa gdjicom Lucom Kumbatović iz istoga mjesta. Bilo sretno!

Svečane zadušnice za blagopokojnog nadvojvodu Albrechta. Iz Voloskog pišu nam, da se tamo čine u župnoj crkvi priprave za svečane zadušnice, koje će se obdržavati danas dne 28. t. mj.

Diocezanske viesti. Veleč. g. Ivan Koruza, duhovni pomoćnik kod sv. Jakova u Trstu, premješčen je u istom svojstvu na susjedne Općine. Na njegovo mjesto bijaše imenovan veleč. g. Anton Germek. To premješčenje pozdravljaju zadovoljno ovdašnji židovski listovi. Dobar znak! G. Koruza bijaše ujedno vjeroučiteljem na privatnoj pučkoj školi družbe sv. Cirila i Metoda kod sv. Jakova, te će ga valjda zamjeniti gosp. Germek, taj štićenik židovskog „Il Piccolo".

Pogreb blagopokojnoga nadvojvode Albrechta. Dne 21. t. m. odpremljeno bijaše balzamovano mrtvo tielo blagopokojnoga nadvojvode Albrechta posebnim vlakom iz Arco u Beč. U Arco sastala se rodbina pokojnikova, nekoji članovi cesarske obitelji, više državnih dostojanstvenika, generala i posebna komisija, koja je sastavila zapisnik o istovjetnosti pokojnika. Sa bečkog južnog kolodvora bijaše prenešeno mrtvo tielo uz prisustvovanje velikog množtva naroda u dvorsku kapelu, kamo bijaše sliedećeg dana dozvoljen pristup občinstvu. Pogreb obavio se dne 26 t. m tolikom svečanostju i tolikim sjajem, da takovoga nepamte bečlije. O tomu donesti ćemo pobližih viesti u budućem broju.

Molbu za jezikovnu ravnopravnost kod svih c. kr. ureda u Istri odposlali su nadalje:

Občinsko poglavarstvo u Tinjanu uslied jednoglasnog zaključka občinskog zastupstva, stvorenog u sjednici od dne 17. decembra 1894.

Porezna občina Tinjana (občina Dekani) poslala je molbu na ministarstvo sa 76 podpisa jurve 20. decembra 1894.

(Sliedi.)

Iz Opatije javljaju nam, da je zabava u družtva „Zori" na korist družbe *sv. Cirila i Metoda* uzprkos gujusnoj agitaciji tamošnjih Talijanaša i šarenjaka krasno izpala. Moralni uspjeh bijaše sjajan, a i materijalni vrlo povoljan. Među gostovi bijahu i narodni prvaci, gg. prof. Vjek. Spinčić i dr. Andre Stanger.

Povjerenikom polit. družtva „Edinost". Odbor političkoga družtva „*Edinost*" pozivlje gg. povjerenike, da se izvole zauzeti polag primljenih naputaka na korist družtva što živahnije. Dužnost je sveta svakoga člana i povjerenika, da se zauzme svimi silami za probitke i nakane družtva, koje je pozvano, da igra vrlo važnu ulogu upravo sada prigodom predstojećih zemaljskih izbora.

Koji imade posla sa predsjedničtvom, neka se izvoli obratiti na urednika našega lista, a koji imade poravnati račune sa družtvom, neka to učini sa družtvenim blagajnikom g. *Antunom Bogdanović-em*, Via Ghega br. 8 u Trstu.

Korizmena poslanica biskupa trščansko-koparskoga presvj. g. dra. I. N. Glavine. Za nastavšu korizmu izdao je naš presvj. g. biskup pastirski list ili korizmenu poslanicu, u kojoj razpravlja na uvodu o tomu, kako je prolječe shodno za naše tjelesno zdravlje, pa keko se i sv. crkva brine, da pribavi prolječe našim dušam, a to je korizmeno vrieme. Sliedeć primjer katoličke crkve, šalje i on svojim vjernikom svoju poslanicu potičuć ih, da se okoriste sv. korizmenim vremenom. Zatim sjeća vjernike, kako su sv. blagovieslnici već u prvo krščansko doba slali poslanice raznim narodom, da ih štite i brane od krivih nauka. Razpravlja za tim o tom, kako nam se valja duševno usavršiti, o sv. krstu t. j. kako poput Isusa umiremo u sv. krstu i kako poput njega ustajemo u sv. krstu na novi život; kako valja da se medjusobno kršćanski snašamo i kako nam se je čuvati grieha.

Na koncu poslanice nalazi se postni red za korizmu i za cielu godinu 1895.

Pastirski list krčkog biskupa presvj. g. Andrije Marije Šterka. Presvj. biskup krčki šalje eto svomu puku prvu korizmenu poslanicu, u kojoj je krasno izpripovjedana poviest sv. Nazaretske kućice. Presvj. pastir kaže, kako su nam mila i sveta razna mjesta, brdine, rieke, gore itd. u sv. zemlji, ali najmilija nam je svakako sv. kućica, u kojoj bijaše začet Spasitelj svieta. Sv. Jelena, mati cara Konstantina, podigne u prvo kršćansko doba nad tom siromašnom kućicom veličanstvenu crkvu, koju su kasnije nevjernici porušili poštediv ipak sv. kućicu. A kad je i ovoj zaprietila pogibelj, prenesoše ju anđjeli god. 1291 iz Nazareta na Trsat. Tu je ostala 3 godine i 7 mjeseci, pak ju odatle prenesoše sluge božji u Loret, gdje se i sada nalazi, ali obkoljena veličanstvenim božjim bramom. Kao što su naši pradjedovi hodočastili u staro doba k Majci božjoj u Loret, tako javlja presvj. biskup svomu stadu, da će poći i letos dne 7. maja sa Trsata put Loreta hodočašće, pak pozivlje vjernike, da sudjeluju kod tog svečanog događaja, da doprinose po mogućnosti milodare, koje će on izručiti sv. Otcu, kad podje istom zgodom pomoliti se na grob sv. apostola Petra i Pavla u Rim.

Opatija 25. febrara 1895. Dakle ipak ćemo imati dojduće čedna občinske izbore! Ovako smo ovih dana pozdravljali jedan drugoga i ujedno pitali se kako će isti izpasti, pošto se znade, da su se opet, kano i lanjske godine, Talijanaši sa Niemci sdružili proti narodnoj hrvatskoj stranci. Ako pazimo na ono, što sve protivnici rade, kako teku, kako se sastaju, kako nagovaraju, kako lažu i psuju na rieči i u svojih revolver-novinah na našo ljude, moramo zaključiti, da se jako boje, da ćemo mi, koji se dosad skoro ni maknuli nismo pobieditl.

Smiešno je upravo, što ti talijanaški delije prodiču priprostijemu puku, osobito ženskim: — da će ako Hrvati dobiju plaćati od svake kokoši porez, od svakog prozora na kući, od svake svieće i lampe, što ju u kući budu imali i gorili, pa ipak se nadje ljudih, koji tim bedarijam vjeruju.

Čudno je, da nitko „napita te smutljivce zašto će se toliko više plaćati ako Hrvati dobiju, jer bi vidio, da isti govore a sami neznadu što.

Odkad su Hrvati u občinskom zastupstvu plaća se manje nego prije, na nepotrobite stvari se više ne troši kako prije, putevi se popravljaju i se vidi, da se popravljaju, dočim se prije toga nije vidilo; u občinskom uredu se može viditi sve što se prima i izdaje, česa prije nije bilo moguće; računi se občinski točno pregledavaju dočim se prije smatralo velikom uvredom za načelnika ako se je samo spomenulo, da treba račune pregledati i nije se ih pregledavalo.

Trošilo se je za sve po volji i nitko nije pitao zašto. Klaonicu se je sagradilo bez da je občina ni novčića potrošila i od nje imati će občina za koju godinu, kad bude izplaćen dug, koji je za gradnju učinjen i koji će se do nekoliko godina dohodci iste izplatiti, liep prihod godišnji. Tu klaonicu sagradili su Hrvati *svojim novcem za občinu*, dočim su ju Talijanaši htjeli *za sebe* graditi. Klaonica već sada predstavlja vriednost od 20.000 for., koje su evo Hrvati u ovo malo vremena, što su u zastupstvu, občini pribavili, bez da bi občina, kako je već spomenuto, ni novčića za to potrošila bila, pače već je do sada dobila više stotina forinti, koji su se potrošili u gradnju ceste u Voloskom.

Hrvati pripravni su i plovaniju graditi svojim novcem tako, da nebi občina niti više plaćala u buduće za stanovanje plovana nego plaća sada, a občina bi imala ipak kuću svoju i g. župnik pristojan stan.

Ovdje u Opatiji sagradila se veličanstvena školska sgrada, a zasluga ide zato samo Hrvate jer se protivnici nisu nikada ni časa pobrinuli ni za potrebit novac ni za trud oko gradnje.

A što su učinili dosad Talijanaši?

30 godinah su bili gospodari u občini pa neka pokažu jednu korist, koju su občini pribavili, neka kažu kada i gdje su se zauzeli da tko drugi, kad nisu oni vriedni bili, štogod za občinu učini. Oni nisu bili gospodari nego da troše novac, koji su občinari plaćali, a za to netreba bog zna kolike mudrosti. — Da su bili pravi gospodari občina bi već davno bila imala plovansku kuću za for. 5000, koja bi danas bila vriedila for. 20000. — Ali oni su svi mirno spavali i pustili, da vrieme prolazi veleć uvick: kad je dosad tako bilo neka bude i odsada. Samo djecu i škole su nam potalijančili, jer su im to preporučila gospoda iz Poreča, ali zato im narod nikada zahvalan biti neće.

Tko je pravi prijatelj svojeg rodnog mjesta neka se pridruži domaćim ljudem a ne tudjincem, koji su ovamo došli, da svoje žepove napune. Ovi ljudi neće nikada ljubiti ovoga kraja i ostati će ovdje dok im bude dobro išlo!

Svi dakle združimo se sa onimi, koji su poznavali naše otce i djedove i s njimi prijatelji bili, ea onimi, koji ljube ovaj kraj u kojem su rodjeni i odgojeni i koji žele pravi njegov napredak i korist, i glasujmo kod predstojećih izbora svi za ljude domaće, poznate, pametne i razborite i voljne štogod za svoj rodni kraj učiniti i žrtvovati.

One, koji vas nagovaraju, da birate nepoznate ljude, koji lažu i psuju na svoju i vašu braću, odtjerajte od sebe, jer oni ne žele vaše dobro ni vašu korist, nego rade za nekoga drugoga, kojega vi ne poznate i ne treba da poznate.

Nitko se neka ne pusti mutiti i nagovoriti od smutljivaca, tudjinaca, koji se ne srame i kupovati glasove, nego svatko neka dade svoj glas poznatim svojim muževom, pa ćemo viditi, kako se nitko neće žaliti, da je učinio svoju dužnost tako radeć.

U to ime dakle neka nam pomogne Bog!

Muška podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Prigodom zdravice na imendan g. dra. Matka Laginje kod zabave u „Hrvatskoj Čitaonici" u Kastvu dne 24. febrara t. g. medju gostovi i članovi družtva sakupljeno 12 for. 71 nvč.

Sjajna maškarada „Tržaškoga Sokola" obdržavana u nedelju u redutnoj dvorani kazališta „Politeama Rossetti" bijaše u istinu sjajnom. Krabulja svake vrsti, svih naroda i stanova bijaše u tolikom broju, da je sve vrvilo kano u mravinću ili pčelinjaku. Medju njimi bijaše ih u vrlo krasnih narodnih nošnjah, te su pobudile obćenito udivljenje. Na plesu vladala je neprisiljena živahnost i iskreno veselje.

K sastanku na boljunskom polju. Naknadno pišu nam prijatelji, da se je ejajni uspjeh sastanka silno dojmio tamošnjega pučanstva. Mnogi od prisutnih izjavili su, da bi došli drugi put bilo kamo na takav sastanak, dočim jadikuju oni, koje su šarenjaci doma zadržali. Govori se, da je načelnik občine proti sastanku radio i da je izjavio, da nebi sastanku prisustvovao pod nijednu cienu.

Onaj je tini, koji je hotio pokvariti obćenito suglasje na sastanku, zamjerio se u toliko svomu puku, da je izgubio i ono malo počitanja, što ga je uživao. Ali neka se tješi tim, da će ga radje gledati Talijanaši i šarenjaci, sve sami liberalci kojih se on tobož plaši, kano nečisti blagoslovljene vode. U ostalom može biti i on zadovoljan, što se je puk onako velikodušno napram njemu ponio. One hiljade naroda pokazale su mu, što će reći pravo kršćansko milosrdje.

Po obćini kolao je glas, da će doći na sastanak šarenjaci, talijanaši i krnjeli iz Pazina, Boljuna i Dragućа, nu reć bi, da su se boljemu predomislili i liepo doma ostali. I pravo su učinili, jer bi bili mogli svaki izaziv skupo platiti.

Na umirenje našega puka javljamo ovdje, da smo poslije sastanka zaprosili g. zastupnika *Spinčića*, neka se izvoli zauzeti u svoje vrieme i na pravom mjestu za put iz Lupoglava preko Boruta do Cerovlja, te za put preko Gradina, za most na Boljunšćini blizu Majke božje i za druge manje naše potrebe. On će za stalno učinjti svoju dužnost, a Bog dao bile njegove preporuke i zagovori uslišani.

Iz Pule pišu nam 25. mj. U subotu dne 23. tek. mj. imali smo opet liepu zabavu u mjestnoj „*Čitaonici*". Krasni spol, koji resi hrvatsku družinu u ovom gradu, upriličio je te večeri u družtvenih prostorijah „*damski ples*". Odbor sastojeći od najvrnijih Hrvatica u Puli, kojim su prednjačile družestne gospodjice *Julka Jurkotićeva* i *Danica Domjanićeva*, zaslužuje najveću pohvalu. Velika dvorana bila je nakićena lovorom i zastavami, što u hrvatskih, što u državnih bojah, a na prsima liepih odbornica lepršala trobojna vrpca. Radost i veselje čitalo se na licu svakoga, koji je one večeri došao u Čitaonicu, da se zabavi; jer se sbilja može biti ponosni, kad se vidi gdje krasni spol toliko mari, da hrvatske zabave budu onako liepe. Bog dao, da se ta revnost narodnih ljepotica nebude zaustavila kod plesnih zabava, već da one ostanu i dalje i svagdje i u svakoj prilici prave kćeri svoga roda, da goje svoj mili materinski jezik, da nigdje nezataje svoj narodni značaj.

U Puli ide svo po starom kalupu niti se čini, da će zaduji događaji u Istri potresti njekojimi elementi. Ovdje Vam je občina, ili bolje rekuć dr. Rizzi — sve: kako on sviri, drugi plešu, a kao vjeran „*fonograf*" prenaša sve tu glasbu ovdješnji „*Il Giovine Pensiero*". Zato i nije se čuditi, ako Pula svakim danom nazaduje: samo kad su zadovoljne njeke mastnije „persone", za druge se i nemari. Škoda ipak, što oblasti u ovomu gradu neće da se otrese njekih predsuda. *Eto* n. pr.: gospodin Frank, nadupravitelj pošte, kaž, da nesmije rabiti trojezične tiskanice, jer da bi se Talijani ljutili, a gospodin kapetan Rossetti veli, da nije shodno postaviti sada trojezične napise na njemu podredjene urede, jer da bi se time razjarilo Talijane. Slični obziri vode i druge ovdašnje oblasti, osim suda, gdje i Hrvat nadje pravice, samo ako ju može no pita.

O zadnjem „*Velikom plesu*" javio sam vam prije. „*Il Giovine Pensiero*" vadi blato iz svoje kaljuže i hoće, da se nabaciva na naše družtvo; pošteni mu nevjerujn nimalo. Kaže na primjer, da je ples izpao kukavno; da se moralo pokupiti sve, što je smradnijega u gradu; da se je moralo plaćom dovesti ljude iz Roverije i što ja znam. Mi mu neodgovaramo: ali upozornjemo ga na gospodina kotarskoga poglavara Rossettia, neka on reče, koji je utisak učinio na nj onaj ples, i da li je bilo umjestno pustiti u svjet onakvih jaži i grdoba, da se čovjeku gojusi, kad ih čita. A vi pomorski častnici, komisari i mašiniste, vi činovnici gradjanski, sudci, profesori, nadzernici, vi doktori liečničtva i prava i svi drugi, koji ste prisustvovali „Velikom plesu", čitajte, što piše talijanska finoća i divite se!

Vriedno je, da kažem i ovu. U Zagrebu je počeo izlaziti list o vrtlarstvu. Prvi broj bijaše medju inim upravljen i popu Ivanu Barbaliću u hrvatsko selo Stinjan. Ali, čini se, da nas netko u Zagrebu drži za pravu Italiju, jer je naslov napisao pokvarenom talijanštinom, kao da hoće time poniziti naš hrvatski jezik.

Još u jeseni bilo je naredjeno od ministarstva za bogoštovje i nastavu, da se učini shodno za ustrojenje pučke škole u Vinkuranu. Stvar je opet zaspala, neznamo s čije krivnje; ali pitamo mi: je li pravedno, da oni, koji nije Talijan u ovih krajevih, bude sasvim zanemaren od mjerodavnih čimbenika? Kraljević Marko spava, ali mogao bi doći dan, da se probudi, ter nekoje usrećitelje svojim buzdovanom ošine. Sapienti sat!

Za „Bratovščinu hrv. ljudi u Istri" dao je g. Sabadin Ivan iz Lazareta 30 nč. u ime članarine.

Sv. Matej, 20. veljače t. g. Ciela je priroda naokolo mrtva, jer je pokrita i sniegom i ledom. Akoprem je sunce poskočilo, dani oduljali, sasvim tim neobično izvanredna vlada zima — a sjever brije snieženih brdâ, da kroz kosti prolazi. Obistinila se pučka predaja: do Božića med, od Božića led.

Daleko smo već zabrazdili u pustno doba ili kako Turčin kaže: doba kadno kaurin poludi — t. j. eto nas pri kraju. Pa ako svaki čovjek za svojim poslom ide, ako vojnik o vojni misli, a veslar o veslu, ratar o ralu, a kovač o nakovalu, rekao pokojni Kurelac, o čemu drugom hoće, da mladost sada misli, nego li o tomu, kako će čim ljepše, čim ugodnije provesti ovo pustno doba. Tomu ima dovoljno prigode, jer u samoj Halubaljskoj strani ima do 11 pučkih javnih plesova.

Dok je mladost i muškog i ženskog spola tako zaokupljena koje kakvimi veselimi misli, dobra kućegospodarica zabrinuta je, te snuje, misli i premišlja, kako će svojoj družinici bolja i tečnija „olita" pripraviti. Zadubljuje se u prošlu godinu, jer jamačno toga ubilježila nije, pa si doživje u pamet: česa li je ono bilo odviše umetnuto; da li sladora, da li maške (brašna) da li su bile pretvrde il premastne. Rado bi u svemu pogoditi pravu mjeru, i to ne toliko sbog same svoje družine — obitelji, no sbog prijatelja — kumova, — kojekakvih milih gostova, za kojimi se otimlje oko nje one kćerkice, koje se ne pušta iz kuće prije nego im se ne ponudi „pečena olita". Ne manje zabrinut je i kuće gospodar, da čim bolje klobasice pripravi, čim će poslužiti uz najbolju kapljicu vina, svoje dobre prijatelje i bolje znance.

Sve se žuri u pustno doba, na sve se strane priredjuju zabave, veseli sastanci — pa bog i bogme i mi nismo htjeli ostati zadnji, nego priredismo dne 16. t. mj. malu zabavu, mali sastanak, što li, u prostorijah Trinajstić Mata. U glavnom bilo utanačeno sastati se, te u prijateljskom domjenku uz zveket čaša, pjesmu, šalu probaviti koju ugodnu uricu. Tim probiti led i vidjeti, da li je i kod nas poznaja družtvene potrebe utrla put; pa ako jest, dogovoriti se o ustrojenju podružnice sv. Cirila i Metoda.

Sve je bilo liepo upriličeno. Mnogo bilo zvanih, ali nu toliko odazvanih. Nu ne smijemo im to u grieh upisati, jer doista, kako čitah u jednoj netom izašloj knjizi „Matice Hrvatske", da prigoda i slučaj — ova dva jednolična čeda udesa, često u svietu mnogo više učine, nego li Bog zna kako dobro promišljene osnove, takav ne-

očekivani slučaj zbio se upravo i sada. Kadno je upravo bilo treba, da se odaljeniji pozvanici od kuće odpute, nastala tako strašna bura, da nije bilo moguće niti nosa iz kuće pokazati. Rušila, lomila bez prestanka čitava 4 sata.

Po svemu tomu nengodnu vremenu sakupio se ipak maleni broj pozvanika, koji, pošto su vidili, da se ostali uza svu dobru volju neće moći pozivu odazvati, posjedoše za stolove. Iza pozdravnog govora sliedila zahvala. Izmed drugih nazdravica, spomena je vriedna nazdravica veleučenomu gospodinu prof. Vj. *Spinčiću* i drugu mu gosp. dru. M. *Laginji*, kano neumornim, neustrašivim i dičnim našim zastupnikom. Pjevalo se umjetne i prosto narodne pjesme, koje su osobito liepo pjevali „Roškići", poznati pjevači narodnih pjesama. Ne samo da su poznata njihova zvonka grla, no poznati su takodjer po tomu, što znadu množinu sada pjevanih i starinskih napjeva, kojim se više ni traga ne zna, dapače prave i napjeve, koji se dalje prenose i tamo pjevaju.

Ples bio takodjer u programu, pa smo se iza večere podali u plesaonu i tuj se pozabavili do biele zore. Milina bilo gledati kako se tuj plesalo poznati i jedini ples naših otaca, djedova i pradjedova „hrvatski".

U obće mladji naraštaj ne zna više pravo toga plesa plesati. Kao klade amo, tamo ševrndaju, dočim stariji ko vjeverice poskakuju, prebiru nogami, sad izmjenice na mjestu, sad premećuć jednu nogu prek druge, i sve moguće okrete prave, kao da se na igli okreću, rekao bi mladići su od dvadeset godina, a kad tamo prevalili su i šestdesetu godinu života. Milota je gledati takve starčiće, gdjeno uz „sopele" kao srne skaču, nu na žalost i u ovom kraju sopele su zaniemile, akoprem im ovdje bila koljevka.

Prije no smo se razišli, ako nas i malo bilo, da ne sadjemo sa naumljene staze, sakupismo svotu od 13 for. 7 nvč. za družbu sv. Cirila i Metoda.

Ova svota ima ostati kano kvas, iz koga se ima izpeći velik hljebac, sjeme, iz koga mora niknuti veliko stablo. I mi hoćemo, da pripomognemo podignuti slavu *Eifelovog* stupa. Djelo, koje će se dignuti neba pod oblake, po kojem će tad ulaziti molitve pred priestolje Svemogućega, one nevine dječice, na koju je neprijatelj našeg roda, imena i jezika pogled bacio, da ju iznarodi. Klin se klinom izbija veli poslovica — pa i mi hoćemo, da pomognemo saliti klin čvrst, kojim ćemo urinuti nam klin izbiti, pa tim pokazati, da i mi nismo zadnji, nego da i koš nas ima dobro mislečih ljudi, koji za dom i za narod rade. Samo složno na rad, jer u slogi i u radu nam je spas!

Glas iz Rieke. U posliednjem broju dične *„Naše Sloge"* dotaknuh se u kratko stanja riečkog, i ujedno odnošaja i stanovišta kakvo zauzimlju naprama Hrvatstvu riečke stranke; obadva kluba jesu zakleta dušmana hrvatstva. Prva, vladajuća *pseudo-liberalna* stranka ide za tim kako bi i ostalo *hrvatsko primorje* podvrgla pod upravu Pešte, a za to si već i tle pripravlja dieleći i bacajući mastne zalogaje, a senjski predstavnici nekojih oblasti već počeše puzati pred licem guvernera, madjarskog pionira, klanjajući se i moleći za podporu, kano da nema kana hrvatskog? To se neda na nikakav način izpričati, i povoda za takvu podlost u pravom smislu neima, na takav način sramotan, prikazivati tudjinca hrvatski narod.

Moguće bi radio neka senjska gospoda kojekakve koncesije, ili nagrade za zasluge; stid bi me bilo, na takav način se svojevoljno nepozvani uticati i moljakati, ta imate ta svoga bana, koji sjegurno uživa toliki ugled kod nadležnih faktora, kao što i riečki upravitelj Battyani, pa se njemu kao hrvatski gradjani imamo uteći, ako hoćemo postići kakovu koncesiju ili blagodat za narod, kao što n. pr. Senjani tvornicu dubana.

Uz ovakove značajeve, kakvih ima na žalost u Cerkvenici i Senju, lahko se širi madjarska državna ideja.

Druga stranka takozvana autonomno - liberalna, koja stoji isto na nagodbi, jest skroz i skroz talijanska; ova upire oči u majku Italiju i njoj je program kao što i *Iredenti*; objestnoj po cielome primorju zavadjati narod hrvatski i slovenski i odtudjivat ga i kod izbora raznim *protuzakonitim veksacijami* u svoju korist zlorabit; dakle tu nema za Hrvate ni sjenke nade.

Naši prvaci na Rieci mjesto da jednom već započmu akciju proti tim pogibelnim strujam, oni mirno gledaju takav postupak poguban po Hrvatstvo, sijući nekakav zloduhi separatizam, koji neće ni slavenskoj solidarnosti koristiti, u najmanje hrvatskoj stvari, već trećemu i tu se takodjer obistinjuje stara poslovica, *„Duobus litigantibus, tertius gaudet"*. Hrvati se kolju medju sobom, a madjarizirana *Irredenta* se veseli i koristi uz takvu slogu našu.

Stoga sgodan je bio dopis u glavnom organu stranke prava u *„Hrvatskoj"* u kojem nam je u kratko orisano naše žalostno stanje i jezgrovito nanizana temeljna sredstva, kojima bi se dalo započet rad, a takav uztrajan i redovit rad bio bi vjencem naše pobjede okrunjen, jer *borba čim je teža, tim je pobjeda slađa"*. U prvo doba naišlo bi se na življi odpor sa strane vlastodržaca i nezakonitostih bi se doživilo, ali otačbenički samopriegor i požrtvovnost morala bi to sve podnašati odvažno, dok bi se utro u narod svieži i zdravi duh Hrvatstva, koji bi kroz nedogo vrieme poplavio ciele primorje, i takvim načinom bi si naši prvaci stekli ljubav i štovanje. jer njihova je zadaća raditi i opet raditi; jer za propast Hrvatstva Rieke neće nitko biti kriv, nego oni Hrvati, koji se jednom već neznaju odvažiti na živo, odlučno i spasonosno po Hrvatstvo djelovanje, a mi ćemo svi pohrliti za njima, i grijati ćemo se u slozi, u idejama, da nam Hrvatska postane jaka i slobodna, jer samo cjelokupna i slobodna Hrvatska može koristiti slovenskoj uzajamnosti, ali razcieplkna i ovakva na žalost kakva je sada. ne!

Poštrsatski.

Razpisana mjesta činovnika. Predsjedničtvo zemaljskoga suda u Trstu otvorilo je natječaj za tri mjesta kancelieta, i to jedno kod ces. kr. kotarskoga suda u Volosk0m, drugo kod c. kr. kot. suda u Komnu i treće kod c. kr. kot. suda u Kopru. Za prva dva mjesta treba uložiti molbe do 28. marča, a za treće do 20. marča t. g.

Narodno gospodarstvo.

Čistoća kože krava upliva i na dojnost i na zdravlje. U hrdjavih stajah, osobito u takovih, koje su slaba štropa pada sa tavana (poda) mnogo prašine. Ta prašina se zadržava većim dielom na dlaki i koži krava, što nije dobro ni zdravo. Krave valja s toga barem jedanput na dan češljati ili četkati, takove krave ne samo, da su zdravije, ali mnogo obilnije doje.

G. P.

Kopriva kao lieh proti reumi. Bugarski list „Priroda" piše o liečenju reumatizma ovo: Jedan ruski posjednik i lovac izliečio se od reumatizma koprivom. On je od ove bolesti toliko patio, da nije mogao bez palica i sluge ni jednog koraka učiniti, a poslje mjesec dana, kako se počeo liečiti koprivom, podpuno je ozdravio. Način toga liečenja tako je prost, kako god što je i sam ljek. Za 30 do 50 dana svako jutro treba bolna mjesta trti zelenom koprivom S početka je to dosta neprijatno, no bolnik se malo po malo prinči na takvo osobito jeftino liečenje. — Pomenuti posjednik, koji je objavio taj način liečenja reumatizma, izmedju ostaloga, naročito kaže: „Evo već 15 godina, odkako sam se ja koprivom izliečio, više bolesti nikakve netrpim. Tim prostim i bezplatnim liekom ja sam izliečio mnoge od reumatizma. Za taj način liečenja javio sam i nekolicini liečnika, neki su od njih preduzeli liečiti od reumatizma po tom načinu I svakoga su izliečili."

Listnica uredničtva.

Prijatelju P. — Primih pismo, neima nikakve pogibelji; počekati ću s onim dok se stvar razbistri. Zdravo!

Gosp. J. P. sv. Ivan Št. Gosp. S. S. piše nam, da nije nikada ništa od Vas za našega urednika primio. Dakle?

Gosp. V. Z. — Prerano, ali svejedno liepa hvala!

Gosp. A. U. u B. — Stiglo u redu.

Knjigoveža

i

tvorničar škatulja iz kartona

i **galanterije**

Vjekoslav Comer

u Trstu

preporuča se blagonaklonosti slavnih občina, družba i drugih osoba u Trstu i Istri za razne knjigovežke radnje.

Jamči za solidnu, brzu i točnu izvršbu radnje

Narudžbe prima iz naklonosti tiskara Dolenc u Trstu.

Odlikovana

ljekarna PRENDINI

u Trstu.

Želite li sačuvati si zdrave liepe zube te čisti dah?

Uporabljujte

Zubni prašak

i

ELIKSIR

Prvi čisti zube bez da ih ozledjuje.

Drugi pako očuva ih od pocrnjenja i neugodna vonja.

Zubni prašak stoji **50 novč.**

Zubni eliksir stoji **60 novč.**

Prodaje se u ljekarni

PRENDINI

i u boljih ljekarnah svakoga mjesta.

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.

preporuča se preč. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: **moštranca, kaleža** itd. po najnižih cienah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebrni i pozlati.

Da si uzmogne i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti će se na želju preč. gospode nabavljača vrlo povoljne platežne uvjete.

Ilustrirani cienik šalje franko.

Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24—10

Pomada „Phönix"

na zdravstvenoj izložbi u Stuttgartu god. 1890. *odlikovana* jes: uslied liečničkih izvida i kroz tisuću zahvalnica priznato jedino postojeće u istinu resino i neškodljivo sredstvo, kojime se kod gospodja i gospodo puna i bujna kosa postizava te izpadanje vlasi i drugo od ranjuje

Uporabljenjem iste pomade postizavaju još osnama mladi gospodičići čvrste brkove. Jamči se za uspjeha i neškodljivost. Kutijica 60 novč., sa poštom (doznećem ili uz gotov novac) 90 novčića.

K. HOPPE, Beč, XIV., Hütteldorferstrasse 81.

Dobiva se najjeftinije kod podpisane ljekarne ako se naruči po pošti.

Ubald pl. Trnkóczy,

ljekarnik pokraj viečnice u **Ljubljani** prepor ča

Marijacel,ske kapljice za želudac.

1 bočica 20 nč., 6 for. 1·30, 3 tuceta for. 4·80

Otvarajuće ili želudac čisteće kruglice.

Škatuljica 21 n., 1 omot sa 6 škatulja for. 1.00.

Za prsa: *Planinski zelišćan ili prsni sirup* za odrasle i djecu, razstvara sluz i olakšuje bolest osobito kod kašlja. 1 bočica 56 nvč., 6 bočica for. 2·50.

Za trgane: *Cviet proti trganju (Gichtgeist)* olakšuje i odstranjuje trganje u križih, nogu i rukú. 1 bočica 50 nvč., 6 bočica for. 2.50.

Svi ovdje navedeni i još drugi ljekovi dobivaju se u ljekarni

Ubald pl. Trnkóczy

u Ljubljani pokraj viečnice,

te se svaki dan po pošti razašilje.

„Kupuj kod kovača, a ne pri kovačetu"

veli stari pregovor.

To važi po svoj pravici za moj zavod, jer samo tako velika trgovina, kakova je moja, ima radi gotovoga plaćanja velike množine blaga i drugih prednosti, jeftine troške, koji najposlie samomu kupovalcu u korist doći moraju. —

¡Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko

Bogata zbirka uzorakah, kao dosada nikada, za krojače nefrankovana.

Komadi za odjeće.

Peruvien i dosking za veličastno svečenstvo, predpisani komadi za uniforme c. kr. činovnikah, takodjer za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, sukno za biljard i igrače stole, pokrivala za vóz, loden. Velik izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga lodna za gospodu in gospoje po izvornih cienah tovarne u tako velikom izboru kako takovih ne može imati niti dvadesetera konkurenca. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospoje. Sukno, koje se daje prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd., takodjer potrebe za krojače (kano podstave za rukave, gumbi, igle, konac itd.).

Jeftino, primjerno, pošteno, trajno, čisto vuneno sukneno blago i ne dobro kupovanje cenjah, koje imaju komać vrednost odškodnine za krojače, priporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (austr. Maechester).

Najveći izbor sukna u vrednosti $^1/_2$ milijuna for. — Pošilja se po poštarskom povreću.

Na oprez! Agenti i preprodavnici nudjaju **nedostatno** svoje blago pod znamenjem „Stikarofskoga blago". Da zabranim varanje p. n. odnzimaca, naznanjam, da **takovim** ljudem ne prodajem blago pod nikakvom pogodbom.

1., Singerstrasse 15, Dunaj.

J. PSERHOFERJA

lekarna „Zum goldenen Reichsapfel".

Kričistilne krogljice, prej imenovano **univerzalne krogljice** zaslužijo to ime po svoji pravici, kajti v resnici je mnogo boleznij, pri katerih so te krogljice pokazalo svoj izvraten učinek

Že več desetletij so te krogljice povsod razširjene in malo družin utegne se najti, v katerih bi pogrešali malo zaloge toga izvrstnoga domačega sredstva.

Vsi zdravniki so priporočali in priporočajo te krogljice kot domače sredstvo, posebno pa proti boleznim po **slabi prebavi** in **zabasanju.**

To kroglice stanejo: **1 škatljico z 15 krogljicami 21 nč., jeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 5 nč.,** pri nefrankovani pošiljatvi **1 gld. 10 nč.** — Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 nč., 8 zavitka 2 gld. 30 nč., 3 zavitki 3 gld. 85 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 20 nč., 10 zavitkov 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva „J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice" in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis **J. Pserhofer v rudečih** pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline *J. Pserhofera.* 1 posodica 40 nč., prosto poštnine 65 nč.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.

Amerik. mazilo za trganje, 1 posodica 1 gld. 20 nvč.

Prah proti potenju nog, 1 škatljica 50 nč., pošt. prosto 75 nč.

Balzam za goltanec, 1 steki. 40 nč., poštnine prosto 65 nč.

Življenska esenca (Praške kapljice) 1 steklenica 22 nč.

Angleški balzam, 1 steklenica 50 nč.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 nvč., poštnine prosto 60 n.

Tanokininska pomada *J. Pserhofera,* pospešuje rast las, 1 škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter *prof. Steudela,* 1 posodica 60 nč., pošt. prosto 75 nč.

Univerzalna čistilna sol domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld., *A. W. Rullrichs*

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjene; in se na zahtevanje točno in v ceno preskrbljajo tudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanju po pošti** vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povrećju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštni nakaznici stane porto dosti manj kakor po povzetju.

Odgovorni urednik **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc.

Broj 10. U Trstu 7. marca 1895. Godina XXVI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbu sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Vika pomaže!

U 44. broju našega lista od prošle godine priobćili smo viest, kako podjaruju ovdašnji talijanski listovi svietinu na dalnje izgrede proti vladinim naredbam u poslu jezikovne ravnopravnosti u Primorju. *„Pak da vika nepomaže“* klicali su od veselja, što im je pošlo za rukom neobuzdanom vikom i uličnimi izgredi prisiliti oblasti, da se nije Hrvatom i Slovencem Primorja u pitanju jezika zadovoljilo uzprkos jasnomu slovu zakona.

Na dnevnom redu bijahu tada tri jezikovna pitanja, koja su naše susjede Talijane silno uznemirila.

Naredba ministarstva pravosudja, da se imade poštaviti na sve ces. kr. kotarske sudove Primorja — osim trih — dvojezične tabele, te isto tako uvesti kod tih sudova dvojezične pečata, tiskanice itd., izazvala je poznate izgrede i javna nasilja proti službenim i privatnim osobam u Piranu, Kopru, Balah itd.

Zatim je došlo na dnevni red pitanje sv. poslanstva u slovenskom jeziku u crkvi sv. Antuna novoga u Trstu. Ovo je pitanje izazvalo glasovitu spomenicu tršćanskoga gradskoga magistrata proti tršćansko-koparskomu biskupu. Spomenica ta bijaše doduše od c. kr. namjestničtva obustavljena, ali ona je došla kriomice u novine talijanskog kraljevstva i do sv. Stolice. Do sv. poslanstva nije došlo uzprkos interpelacijam najuplivnijih osoba konservativnog kluba u carevinskom vieću, jer je ovdašnje redarstvo, dotično namjestničtvo izjavilo, da nebi moglo jamčiti za mir i red u gradu Trstu kad bi se urečeno poslanstvo obdržavalo.

Treće pitanje, koje je iza toga sliedilo, bijaše naredba o sastavu porotničkih listina za okružni sud u Rovinju. Do tada bijahu naime izključeni iz listine porotnika svi oni državljani, spadajući pod onaj sud, ako nisu znali talijanski, pa makar imali sva ostala svojstva, koja propisuje § 1. zakona od 23. maja 1873. o sastavu porotničkih listina.

Svi talijanski listovi Primorja, neizuzev ni umjerene većina, talijanskih gradskih i občinskih zastupstva, odvjetničke komore, zemaljski odbori i sabori — sve to diglo se prosvjedi i demonstracijami, izgredi, vikom i halabukom proti vladinim naredbam i proti nakani uprave župne crkve sv. Antuna, dotično proti biskupskom ordinarijatu u Trstu.

Naredba ministarstva pravosudja o dvojezičnih tablah ostala je tako rekuć mrtvo slovo. Na sudbenoj zgradi u Piranu nalazi se doduše jošte dvojezična tabla, ali ona je tuj samo privremeno, dok se duhovi umire i da se tim zadovolji povriedjenom ugledu državne vlasti. Što se tiče ostalih sudova u našoj pokrajini, ostalo je sve — koliko nam je poznato — pri starom, jer se nije htjelo dalje dirati u tankoćutnost razdražljivih talijanskih živaca. Pomogli su daklé prosvjedi, demonstracije, izgredi, vika i halabuka talijanskih listova, občina, zastupnika, odvjetnika itd.

Isto sredstvo zapriečilo je i sv. poslanstvo u slovenskom jeziku u Trstu, a ono je moralo pomoći i proti drugoj naredbi ministarstva pravosudja o sastavu porotničkih listinah. I dielovalo je!

Talijanski listovi javljaju naime, da se u Rovinju pripravlja nova porotnička listina i to usljed prosvjeda odvjetničke komore u Trstu, zemaljskog odbora u Poreču, občina, družtva itd.

Naši su dakle narodni protivnici prosvjedi i vikom postigli sve, što su htjeli proti jezikovnoj ravnopravnosti. Sva njihova neobuzdana vika osniva se pako na nekoj umišljenoj kulturi, na drevnih tobož pravicah, na do sada vladajućem običaju, ili na uobičajenoj nepravdi. Razlozi su te doduše ništetni i protivni postojećim državnim temeljnim zakonom, ali u pomanjkanju boljih, dobro su im došli i ovi — jer su i s njimi uspjeli. — Pa kako i nebi kad je sve te razloge talijanska većina saborska u Poreču odobrila i potvrdila ožigosav cesarsku vladu i njezine naredbe za Istru najoštrijim načinom.

Ona je išla dapače i dalje. Njezin član i c. kr. javni bilježnik u javnoj sjednici *) slavio je piranske izgrednike i počinitelje javnoga nasilja kano *„junačke sinove sv. Jurja“*. Isto tako pjevao je slavu izgrednikom u Balah, koji su skinuli dvojezične table, te navalili s kamenjem na službene osobe i radi kojih bijahu odaslani u Bale vojnici.

U istarskom saboru odobravalo se oduševljenimi govori sve izgrede i demonstracije, počinjene od mjeseca oktobra amo proti naredbam ministarstva, koje su utemeljene u postojećih zakonih.

Tolike i tolike interpelacije, podnešene od naših zastupnika zadnja dva mjeseca prošle godine u carevinskom vieću, nisu imale toliko uspjeha, koliko vika i halabuka istarske talijanske svietine i njezinih javnih i tajnih patronah. Zakon i pravica zamjeniše izgrednici i vikači nasiljem i strahovanjem. I valjalo im je!

A što da naučimo mi odatle? Imademo li se i mi povesti u jednakih okolnostih za njimi? Dà i ne!

U načelu odsudjujemo svaki izgred, svaku protuzakonitu demonstraciju i svako nasilje, bilo proti komu. Pogaženo pravo il prekršen zakon ima i mora se jedino zakonitim putem uzpostaviti. Ali kod toga nesmijemo čekati prekrštenih ruku, da nam drugi oteto il pogaženo pravo sami vrate il uzpostave, kada je i kako je njim drago. Zato se hoće, da se i naš puk u sličnih prigodah putem svojih zastupstva, družtva i pojedinaca posluži bezodvlačno svimi zakonitimi i dopuštenimi sredstvi, da mu se odmah okrnjeno pravo uzpostavi i povriedjenom zakonu zadovolji. Učimo se od narodnih protivnika tražiti što je naše — ali zakonitim putem.

*) Vidi saborsko izvješće, III. sjednica od dne 14. jenara 1895.

Istarski sabor

VI. zasjedanje, jenara 1895.

(Konac).

Zast. *Bubba* kaže, da se narod u izvanrednih slučajevih u borbi za svoja prava dade povući u vrtlog potresnih dogodjaja. I tada neće da popusti makar i propao. (Dobro! Vrlo dobro!) Talijani Istre bijahu u posliednje doba izvrgnuti navalam naroda, kojemu je sila pravicom. Vlada nije uslišala njihovih tužba dieleć obilato lievicom ono protivnikom, što je njim desnicom zanekala. Zatim spominje poznate dogodjaje u Piranu prigodom izvješenja dvojezične tabele na sudbenoj palači, te ističe kako je gradjanstvo u Piranu popustilo jedino brutalnoj sili, pokazav tim svoj talijanski značaj i bezobzirnost cesarske vlade. Ova je mislila, da je dostatno čvrsta pa se ipak pokazalo, da je jako slaba. Vlada je počinila neizmjernu pogriešku, što je dala postaviti u Piranu dvojezičnu tablu za ono malo Slavena, koji se svi služe u javnom životu talijanskim jezikom, i što se je tim uzprotivila gradjanstvu, koje je pripravno žrtvovati i svoj život prije nego li podnositi krvavu nepravdu.

Nasiljem nestiče se pravo. Dogodjaji u Piranu probudili su nas na novi narodni život. Sama vlada dala je povoda bujnijem životu narodnom i tamo, gdje mišljasmo, da je uvenuo. Dvojezična tabela u Piranu nalazi se na sudu, ni ona tabela je iskrom, iz koje bi mogao buknuti drugi plamen. Vlada nebi smjela podržavati stvar, koja mora izazvati nove neredo. Želeć, da vlada čim prije zadovolji pravici, šalje vrući pozdrav rodnomu Piranu, te izjavljuje, da će oduševljeno glasovati za predlog g. N. Veniera. (Odobravanje i pleskanje živahno na zast. klupah i na galeriji. Predsjednik zvoni dugo).

Vladin zastupnik moli rieč (ustane i čita): da odbije odlučno predgovornikove navale na cesarsku vladu. (Smjeh).

Zatim bijaše prihvaćen svimi glasovi — osim jednoga — predlog, kojim sabor nalaže zemaljskomu odboru, da odlučno prosvjeduje proti ministarskoj naredbi o dvojezičnih tablah na predsjedničtvo ministarstva.

Prelazi se na četvrti predlog.

Zast. *Glezer* reče, da se nije bilo još zaboravilo na slavne čine junačkih sinova sv. Jurja (Piran) proti dvojezičnim tabelam — na dane, jednake onim glasovitim dnevom preporoda susjedne zemlje (Italije. Op. slag.), koji su posvjedočili talijanstvo čitave Istre; na dane u kojih pokazaše žene Rovinja, da su istarske žene talijanke, i u kojih se je pokazalo u Balah, da gradjani iz sredine pokrajine ćute kuno i oni na obalah — a već je cesarska vlada naniela drugu sramotu našoj naroduosti, i to listom porotnika za godinu 1895. Onom listom hoće se dokazati, da prosvjeta i napredak nisu u naših rukah, hoće se dati prevlast slavenskim jezikom, koje govornik nazivlje dijalekti.

Vlada je htjela priznati istinom ono, što su kazali naši protivnici koji *rižu* neistine u carevinskom vieću proti nam.

Naredbom o tih listinah hoće vlada poslaveniti sudove, a već sada zapostavljeni su Talijani od cesarske vlade, koju služe, te se riešavaju ćak i slavenski spisi, kojih stranke ne razumiju.

Potajno uvlači cesarska vlada na tribunale i u državna odvjetničtva tudjince čiste slavenske krvi, a to se dogadja dapače i u samom Rovinju.

Usljed tužba naših občina i družtva misli, da bi imao zemaljski odbor odlučno prosvjedovati proti rečenoj naredbi.

Zatim tumači § 1. zakona od 23. maja 1873. o sastavu porotničkih lista. Vlada ide za promjenom tog §. tumačeć krivo § 9. istoga zakona. Taj § neizključuje iz porotničke listine nas Talijane, koji govorimo samo naš krasni talijanski jezik. (Zar se tim ponosite? Op. slagara).

Navadja zatim, da bujski kotar, koji je imao 1894. godine 48 porotnika, nema sada nijednoga; isto tako gradovi Poreč, Krk, Pula i Vrsar. On neshvaća kako je to mogao počiniti tribunal u Rovinju bez naročite naredbe. Cesarska vlada nije htjela na jednom izključiti sve Talijane iz porotničke liste, već je ovdje il ondje po kojeg uvrstila u istu misleć, da dotični poznaju slavenski dijalekt. Da nije bilo naredbe odozgo, tribunal u Rovinju nebi se bio onako ponašao, a u tom ga podkriepljuje ona častna osoba, koja ravna tribunalom, koja, premda je Slovenac, ipak je naš prijatelj i uživa općenito povjerenje i simpatije.

Zatim pripovieda kako se je sastavile liste porotnika za god. 1895., kako bijahu talijanski pouzdanici pri tom zavedeni, kako se je pisalo imena sa *pipami*, kako se je dalo prednost hrvatskomu nazivu gradova Pazina, Buzeta (Gambini: škandal!) te mjesta Pića i Baške. Zaključuje u nadi, da će sabor prihvatiti njegov predlog, da se naime pozove cesarsku vladu, da uniši prvu listu porotnika, da sastavi novu na temelju zakona i da u buduće više tako nepostupa, jer bi to moglo imati težkih posljedica i jer je Istra sita takovog postupanja cesarske vlade. (Tako je! Dobro! Odobravanje).

Predsjednik: dosta, dosta, već ste toliko odobravali, da više nebih mogao dopustiti..

Vladin zastupnik: Molim rieč. (Čita): Odbijam odlučno i ove nove navale (Zastup. Bartoli: Ah! navale! Glasovi: Ah! Ah!) g. govornika na cesarsku vladu.

Po nalogu Njeg. Veličanstva cesara od dne 13. jenara izjavljam, da je sabor zaključen.

(Zastupnici ustaju i viču skupno: Evviva l' Istria, vrlo živahno gibanje u saborniei).

Predsjednik (napram galeriji): Molim malo mira Usljed priobćenog naloga po g. komesaru moram zaključiti sjednicu. Molim gg. da ostanu ovdje dok se sastavi zapisnik.

Pošto su izjavili tajnici, da nemogu do sutra sastaviti zapisnika, opunomoćiše zastupnici predsjednika, da odobri i podpiše zapisnik sa tajnici.

Predsjednik: Pozdravljam Vas, jer se možda nećemo više viditi u ovoj dvorani. (Glasovi: Kako? Ne više! Ufamo se, da ćemo!) Ja sam star . . . Gospodo! Prije nego li se odaletite, pozivljem Vas, kao što smo učinili na početku zasjedanja, da dadete izraza Vašemu čuvstvu odanosti, te da uzkliknete Njeg. Veličanstvu cesaru: Evviva!

Zastupnici opetuju: Evviva!

(Občinstvo odilazeć sa galerije viče: Evviva l' Istria!)

DOPISI.

Iz Žminja, koncem febrara.

Bilo je već kratko javljeno u dičnoj „Našoj Slogi“, da smo ked nas ustrojili podružnicu družbe „sv. Cirila i Metoda“, a ovimi redki hočemo nešto obširnije orisati novi taj korak za probudjenje našeg tužnog naroda.

Decembar, vrieme zime, i to još tako krute, kako ju imamo ljetos, malo je prikladan za javne sastanke. A ipak se je sakupio na „Stipanje“ u čednom selu Križanci liepi broj naših Žminjaca, da prisustvuju ustrojenju nove podružnice.

Ovlašćen od ravnateljstva glavne družbe otvorio je sastanak naš župnički zamjenik, č. g. Ant. Ellner. Srdačno pozdravi sve prisutne i pohvali ih, što su se tako mnogobrojno sakupili. Iztaknu za tim svrhu sastanka i družbe „sv. Cirila i Metoda“, kao i podružnice. Protumači zašto i kako prikladno bi nazvana ta družba imeni apostolâ slavjanskih, Sv. Cirila i Metoda. Predoči slušateljem žalostno stanje naroda bez škole i nauka, što napokon i oni sami priznadoše tužeć se privatno i kroz svoje zastupstvo na nikakav uspjeh naše škole; a tuže-li se oni,

koji ipak imaju školu, pa bilo da ona i malo ili, da rečemo bolje — narodu ništa nekoristi, kamo većeg još jada za tolike naše krajeve, koji nimaju nikakve škole ni nauka. — Istina je, da bi nam imala dati država i pokrajina škole; a istina je, da naš presvjetli cesar u svojoj plemenitoj ljubavi želi, da država i pokrajina tu dužnost prama svim narodom jednako vrše, ali se je u našoj tužnoj Istri za nas vrlo malo učinilo u pogledu školstva, dočim se našim susjedom punimi rukami škole dielilo, a nam „tužnim šćavom“ sipali su na oboreno glave samo mrtvi pepeo!

Kad nam neima od nikuda pomoći, uzdajmo se sami u se; pokažimo svietu a osobito našim protivnikom, da smo kadri života i željni nauke, združimo se u našoj družbi, koja nas hoće na temelju naše sv. vjere pod zaštitom Sv. **Cirila i Metoda** peljati do boljeg življenja duševnog i tjelesnog.

Govor je taj bio praćen od svih osobitem pazljivošću. Zatim pročita gosp. **Franjo Perić**, komu priznajemo glavnu zaslugu kod ustrojenja podružnice, i protumači pravila družbe, po kojih bi izabran u odbor: ravnateljem č. g. **Ant. Ellner**, tajnikom gosp. **Franjo Perić** i blagajnikom g. načelnik **Matej Peteh-Kovačić**.

Zahvaliv se g. ravnatelj u odborovo i svoje ime na povjerenju najavi sakupljenim navlaš na to ovlašćen svesrdni pozdrav našeg ljubljenog župnika, veleč. g. **Karla Miklavčića**, koji će nas žalibože radi svog oštećenog zdravlja ostaviti, i izruči u njegovo ime mladoj podružnici u dar 10 for. Divan je bio časak, kad sabranom narodu, čim začuje, da ga se i tom sgodom sjeća njegov dični župnik, odjekne od veselja i ljubavi srce gromkim: „**Živio naš g. župnik!**“

Članova se upisalo 53, medju kojimi, kako je već objavljeno, 2 utemeljiteljna i 2 podupirajuća.

Broj je taj istina dosta malahan za našu prostranu občinu, ali nadamo se, da će narasti kad se budu Žminjci bolje podučili o plemenitoj svrhi naše družbe; kriepi pak nas u toj nadi vatreno rodoljublje nekih naših gospodara i otaca, koji učlaniše i svoje mlade sinke, pače dva od njih svoje dotešće novorodjeno. Čast njima! A mladjahni ti naši članovi napojili se s mliekom materinskim i ljubavi do rieči rodne, te rastli na radost svojih roditelja i na čast naše podružnice i našega naroda!

Prijavilo se članova takodjer iz *Cera* i Sv. *Ivanca*; a prosu se glas, da će tamošnji župnik, č. gosp. Martin *Prenc*, ako ne bude uprav sliedio svoje mladje drugove Žminjske, učlaniti se barem kao podupiratelj sa 25 for. Dao Bog!

Tako je skromna počela svoj život naša podružnica, a već ima krutih neprijatelja iz gnjezda *„patriotičke Lige“*. Naši „ligaši“, a ima ih u suknu od griže (na sramotu cielog roda) i u *finomu* (bilo njima!) navaljuju na nju po *„ričeti“* svog *„kanšiljera u brhanu“* klevetom i laži. Eh, za njihovu čistu svrhu pristoji se i tako čisto oružje! Da dojdeš u naš *„apalt“* kupit za 3 soldа *„trentina“*, čuti ćeš stalno i štogod novoga. Naši su u. pr. *ligaši* imali svoj ples; *„banda“* im je došla neznamo od kuda, ali iz Pazina težko, jer toj nebi ni sama gudala htjela odsvirati *„Carevku“*, kojom bi i otvorena ta *„patriotična“* zabava. Da ih bilo treba platiti, priznati će svaki pravedan čovjek. Nu, a tko bi ih platio?

Tko bi pomislio: *Podružnica sv. Cir. i Met. noveem, sakupljenim u Križancih* platila je *„ligašinu“* glazbu, da mogu zaplesati *„per la patria dei orsetti“*. Oh! šijori od *Lige*! Ako ima laž kratke noge, to je ova vaša još i šepasta, a mi se čudimo, da vam je mogla došepati iz vašeg crnog srca na blatni jezik! Kad ste se htjeli već poslužiti tako plemenitim oružjem, da bi bili barem rekli kakvu *„finu!“* — A da smo vam mi brižni *„ščavi“* i ponudili taj novac, da njim platite svoj *„patriotički divertimenat“*, što nebi vas sramota pojela primiti ga, vi, koji imate toliko, da ćete još *„sirotu kmetu“* pomagati? (A kako mu pomažete, svjedoče njegovi danomice tvrdji žuljevi i obilniji kod vas dugovi). Napokon nas nebi ni to iznenadilo, jer smo vas poznali, da vam je duša crna, jezik mrzak u djelo kleto! *„Šijori!“* ako mislite obraniti svoje tobože *pravice* klevetom i laži, onda pomozi vam onaj, koji je laži-otac; a nas oslobodi sv. Ciril i Metod od njega i vas!! A hoće li naši kmeti tim *„šijorom“* još vjerovati? — Eh, nać će se još više nego jedan *priprost*, koji rado za ništa jede i pije, da mu onda *„šijori“* od same ljubavi kuću *„spase“*. Bog im dao pamet!

Razgovor

medju Šimom i Matom

u „Dvih gradah“ spod Kanfanara.

Š. Dobro jutro barba Mate!

M. Bog ti daj dobro svakojutro, sinko moj, lipo moje dite; od kuda to mi greš?

Š. Bia sam u Korenići radi nike stvari, a vi kamo grete?

M. Ja grem do Murgani, nego me je lipo strah pasati, jer put je preslab.

Š. Govore, da će biti brzo izbori za Poreč, pak sam siguran do malo dan da će dojti inženjeri od tamo cestu miriti iz Kanfanara do Murgani.

M. Ja sam pak siguran, da ovaj put nedojdu, jer i u Poreču dobro znadu, da i ćuki o ovih zidinah poznaju njihove stare mriže, kamo nećemo mi, ki smo ljudi razumni, da im niš već nevirujemo. Dokle za nje glasujemo nam ceste mire, a potle se nezna ni za dišenji ni za cestami, kako ni za lanjskim snigom, ter bi zato bilo sve vrime izgubljeno.

Š. Ala da vam povim jenu lipu.

M. Da je čujemo!

Š. Neki dan hodeći iz Pule, bia je s nami u vagunu neki gospodin, koji nam se je izdava za Nimca, ipak nam je govoria, da pred 20—30 lit nazada, da su bila blažena vrimena, da se nije za partiti znalo, da se je živilo u slogi i ljubavi, da zašto se nebi moglo i sada u Istriji onako biti, nego on kako Nimac da ne drži ni za Slave ni za Talijane, ali da mu je mučno to čuti.

M. Hvala lipa gospodine, si mu moga reći; blažena su bila ona vrimena za naše Talijane dokle smo mi spali; ali sada smo se probudili i gledamo na obe oči. Niki dan sam bia i ja priko Drage, pak sam doša u priliku, da govorim s nekim nepoznatim gospodinom, koji mi se je izdava za nekega agenta od šikuracijoni, pak mi je počeja govoriti: Da smo mi ljudi dobri i mirni, nego žalibože da se za svoju nesriću pustimo slipiti od popi, koji da su stavili konfužion medju puk, da kad su balotacijoni, da izabiramo ljude za deputate, koji u Poreču i u Bečn ništa dobra za nas nečine, jer da svi neželimo ni nepotribujemo ono, što pitaju; nego to da oni delaju za svoju korist. I to da je naša velika nesrića, jer kada nam je što potriba, da ne gremo u Hrvatsku, nego u talijanske grade.

Š. Ma to mi se čine niki ljudi kako da bi bili medju sobom sporazumljeni.

M. Ma nego ča, to su talijanski agitatori, koji pripravljaju tlo za dojdnće izbore, ali ja sam mu je lipu odsikâ, da je osta zasramljen i nije zna naprid.

Š. Pak šta si mu to rekâ?

M. Rekâ sam mu: Moj gospodine, istina je, da mi smo ljudi dobri i mirni; dokle smo mi spali, vi ste imali sukno i škare, i ste se lipo s nas bogatili, ter ste i nas ljubili kako medvid čele, al već nije onako i ne bude nikad. Istina je, da kada mi što potribujemo gremo u vaše grade; naši ljudi su tamo za prodavati, oni ne gredu ni orati ni kopati, ako nam što dadu, dadu nam za svoju korist, a da oni čekaju da dojdu od njih kupiti prikomorski Italijani, virujte mi, moj gospodine, da oni bi redku juhu srebali.

Š. Ala Bog vas živi, lipo ste mu odgovoria; ali kako oni kažu u vrime izbori, da oni nas ljube i štuju kako svoju bratju, ali ja to ne virujem, jer oni za naš jezik nete da znadu, nego ga tiraju iz crikve, iz škole iz svih oficij; ter ste čuli kako su se ono u jeseni protivili ministarskoj zapovidi i pohitali doli dvojezične tabele, i najzada morali su soldati dojti u Bale i Piran, da red učine; i u dieti su učinili take dimonstracije proti cesarskoj vladi, da je bila usiljena dietu zapriti. Ter ja dim, da bi se naši ljudi pustili prisiliti, (ča nete) da za Italijane glasuju, delali bi Talijani s nami kako i mačka s mišom.

M. Dakako, jer ki je proti meni nije s manom. Da istinu rečem, ja prave Italijane štujem, oni su dobri i pošteni, al takovih je malo poli nas; ovi što se prče, da su Italijani, to su baštardi, krnjeli i šarenjaki. To je samo jedna mišanica od krnjeli, frlani i šarenjaki, koji su na pravu sramotu pravim Italijanom.

Š. Ma dakle, zašto nas oni toliko mrze i proganjaju, kako da smo divlje živine; za to valjda ki bismo stili biti sami svoji gospodari ili da se pustimo od popi voditi, koje ni na kraj oka nemoru viditi, zašto da na Hrvaciju natižu.

M. Nije, sokole moj, ni zato da bismo stili biti Hrvati, ni da se pustimo od popi voditi, nego uprav zato: prije kako znaš smo bili svi pod merkanta, za potribu od hiže bimo pošli k njemu, da nam dade novci i domaće potribe; on bi nam dâ kilo po 2—3 solde dražje, nego da bi se platilo s gotovim novcem do trgadbe sa interesom od 6 do 12 fiorini po 100. U trgadbi bimo mu dali svoje grozdje po 1½—2 solda kilo za mauje nego ga je placa plaćala, a vrh toga bi nas varali na pezi i na računu, i tako bi z nas dobivali po 60—70 fiorini po 100. Došlo je vrime, da delamo vino doma, i oni s našim grozdjem se ne bogate; a vrh toga imamo i *„Vinarsku zadrugu“* u Puli, koja će nam doskora pomagati da lagje naše vino prodamo. A naši tobožnji Italijani su nastojali, da vino iz Italije dojde u Austriju, a naše da stoji nazad.

Š. Valjda zato, što se oni nisu mogli obogatit s našim grozdjem.

M. Ter znaš ti, da sve do malo vrimena nazad, kad ti je bilo potriba novci za kupiti kruh ili platiti štenru, biš vrga u bisage pršut ili janca, i biš poša štrocinu, biš uzeja 60—70 fiorini i biš mu učinia oblig za 100 sa 10 do 12 fiorini interesa na lito. A sada hvala Bogu i našim dobrim ljudem, imamo svoje posujilnice i se pomore uz srednji interes, i na ovaj način oni se nemoru već bogatiti s nas.

Š. To jestina.

M. Sve da malo lit nazad oni su imali svoje ljudi u podestariah, u giunti, u cesarskom svetu u Beču i u svih carskih učijah, a sada imamo i mi svojih. Oni ako te dobiti kakovu službu, moraju se naučiti naš jezik, drugače moraju ostati nazad, a to je za nje smrtni udarac. Imamo družtvo „sv. Cirila i Metoda“ koje će doskora pomagati našoj dici u školi, pa će jednom postati naša čast i dika. Da su naši Talijani tako hudi proti nama to su više radi svoga žepa, nego radi ljubavi domovine i svoje narodnosti. jer ja poznam Talijanah — ki čuti njih — su bolji nego oni što su u Rimu i u Firenci, ali za jenu bankanotu od 50 fiorini bi ti zanikali Italiju i narodnost talijansku i bi se Turci proglasili. I da te u tomu uvirim, dosta je da ti pokažem na „katoličko družtvo svetoga Antona Rovinjskih poljodelaca“ koje je utemelia pop *Maluža* Rovinjež. Svrha onoga družtva je, da podigne materijalno stanje Rovinjskih poljodelaca, koje je jako žalostno. Ono ima u svojem velikom magazinu na prodaju muke, riži. fažola, cukra, sumpora i drugih potribnih stvari, i lipo to sve se prodaje za cinije nego u drugih butigah. Vreća sumpora se je prije prodavala na dug po 5 fiorini, a sada je moreš dobiti za 2·80 a najfinijeg 3·20 fior. Odkada Rovinjski poljodelci imaju svoj magazin, naravno je, da svi gradski trgovci su izgubili onaj dobitak, zato gospoda Rovinska su podigli nebo i zemlju proti družtvu proganjajuć onega popa kako da bi bia najveći zločinac, da on tobože podiže mržnju proti gospodi. Dakle čemu ova protivščina proti njemu? Ne miga zato, da on natiže na Hrvaciju, jer znamo, da je Rovinjež i Italijan kako i oni, nego zato, da je otvoria oči svomu puku, da mu onako već neizpijaju njegovu krv.

Š. I Ja dim, da tomu mora biti tako; ali pustimo to ča sada i govorimo drugo. Ja mislim, da te biti brzo izbori, pošto su neka nedilju bila neka naša gospoda iz Kanfanara pozvana u Rovinj, da se priprave za rečene izbore

M. Pak ča se govori, kako te pasati?

Š. Eh slabo, jer da se boje po vražju, budući da su se zamirili vladi, i od naših ljudi da im malo ki viruje; da su odlučili u svojih sastancih, da moraju dobiti na silu od beči, i da te dužnike za gut stisnuti, drugače da nije spasenja.

M. Tako vidiš te postignut mir, slogu i ljubav u Istriji.

Š. Sam dozna, da imaju jur 8000 miljari fiorini fonda za agitaciju.

M. Koliki jadni te morati na silu za nje glasovati, a u svomu srcu te ih proklinjati, da im imanje ne vrgu na inkanat, kako se već od jenomu to dogodilo.

Š. Vidia sam niki dan u Rovinju poli križa, da su dva *šiori* iz grada kupili od Ive cigana za 25 fiorini jenu stara veliku sednitu kobilinu, pak su govorili, da će biti za kanfanarske izbore.

M. Ala ma te glodati one koščine, nego ki zna poli koga te kuhati?

Š. Sam čuja reći da te poli goljiša; samo tripe, kopita i tartufe da te na starem mistu za ručenje, jer u jutro kada ljudi gredu od zdola gori, još kad su poli Okretova duba, gledaju jeli se on dimljak dimi.

M. Sam čuja reći, da šeljani zadnji put nisu tri dni niš jili za se naprav najesti bakalaja, ma vero da im je bia prisia, zašto da su morali dvi brente šalamara i ulja dericino popiti, da se oslobode.

Š. Ma te se smijati gospoda po kafetarijah, da za jenu sednitu kobilinu moraju špendati 25 fiorini, *šćave* da kupuju za 2—3 fiorina.

M. Ter te imati ča, da bi se makar prodali za 25 fiorini, kako Ive cigan svoju bilušu.

Š. U onoj priliki se bolje prodaje konjsko i tovarsko meso, nego kršćansko.

M. Tako da bi ne. Bog Šime moj, moram pojti.

Š. Bog i s vami, barba Mate, valja da grem i ja.

Franina i Jurina

Fr. Eriša, vaa lino blago!

Jur. Oho Frane, kamo s tom mršavinom?

Fr. Samo do Kanfanara, naručia mi ga je rovinjski boja, da će doć tamo da će ga oderat i šalame učinit, da budu š njimi gostili prodance u vrime votacijoni.

Jur. Ča se im nebi grustilo takovo meso?

Fr. A bože moj, i breka bi pojili takovi ljudi, samo da mu ga Latin razriže.

Jur. Bon apetito i sram ga bilo kemu bi se to jisti htilo.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri primili smo 8 kruna iz Rovinjskog sela, a darovali su: Šime Pokrajac pok. Jure Motolin 2 kr., Stipe Žiža 2 kr., Jure Iskra 1 kr., Vugrin Antun 1 kr., Pokrajac Jure Brna 1 kr., Pokrajac Ivan Brna 1 kr. ukupno 8 kruna. Živili! — Gosp. E. *Domluvil* Val. Merizič 1 for.; Gosp. *Dragan* vitez *Trnski* uručenih mu 20 for. od nekoliko prijatelja u Novoj Gradiški. — Gosp. Mate Sanković iz Dana 10 for. (imena darovatelja će sliediti). — Sakupljeno 14 for. 30 nč. u kući povjerenika g. Antuna Hervatina u Brdah oprtaljskih a u sobi, u kojoj očekuju dičnoga zastupnika veleuč. g. dra M. Laginju. Darovali su: Petar Zanko pok. Ivana 1 for., Petar Bezjako 50 nvč., Hrast Andrija 25 nč., Josip Vižentin 50 nč., Petar Zubin 10 nvč., Ivan Vižentin 20 nvč., Anton Bezjako 20 nvč., Petar Zanko od Petra 10 nvč., Klimić Josip 10 nč., Anton Hrast 20 nvč., Ivan Bezjako 10 nvč., Vjekoslav Fakin 10 nvč., P. A. 10 nvč., Anton Vesnaver 10 nvč., Frane Vižentin 10 nvč., Anton Antonac 1 for. Sinovi: Ivan 50 nvč., Petar, Anton, Josip i Juraj Antonac svaki po 10 nvč., Ivan Bertoša 50 novč., Ivan Vižentin 50 novč., Petar Zanko od Andrije 50 nvč., Frane Zanko 20 nvč., Andrija Vižentin 10 nvč., Petar Vižentin 10 nvč., Marija Vižentin 10 nvč., Petar Zubin 20 nč., Anton Zubin 20 nč., Jakov Bertoša 10 nvč., Anton Vesnaver 10 nvč., Jakov Vesnaver 10 nvč., Petar Vesnaver 10 nvč., Ivan Vesnaver 10 nč., Hervatin Anton 50 nvč., Hervatin Petar 50 nvč., Hervatin Josip 10 nvč., Hervatin Anton 10 nč., Klimić Mate 50 nč., Vesnaver Anton 20 nč., Vesnaver Petar 20 nč., Petar Bezjak 20 nč., Bezjak Petar 10 nč., Bezjak Anton 10 nč., Rudolf Fakin 50 nč., Anton Zubin Mandić 30 nč., Ivan Vesnaver 30 nč., Anton Klimić 10 nvč., Lucija Bezjak 10 nvč., Marijana Zanko 20 nvč., Marija Zanko 10 nč., Andjela Zanko 10 nč., Ivana Bertoša 20 nvč., Ivana Zanko od Petra 50 nvč. Živili!

Odlikovanje. Njegovo Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip I. podielio je g. *Ivanu* pl. *Zajcu* prigodom 25 godišnjice njegovog glasbenog djelovanja na polju glasbene umjetnosti, viteški krst reda Fran Josipa I. Čestitamo dičnomu svečaru.

Zdravlje preuzv. g. biskupa dr. J. N. Glavine, pogoršalo se žalibože zadnjih dana u toliko, da se je bilo bojati za njegov dragocieni život. Kako doznajemo zadnji čas poboljšalo se ponešto njegovo stanje. Svevišnji dao, da se posvema oporavi čim prije!

† **Fran Krušnik.** Pišu nam iz Premanture: Neuprosna smrt pokosila je dne 9. veljače u svom rodnom mjestu svećenika porečko-puljske biskupije veleč. gosp. župe upravitelja Frana Krušnika. Pokojni rodio se je u Moravčah u Kranjskoj dne 4. decembra god. 1852.; neko doba učiteljevao je a bio je i pod puškom. Promisio je dne 31. julija god 1887. Prvu godinu bio je biskupskim kapelanom u Poreču, pak je upravljao kroz 5 godina župom u Premanturi, odkuda je bio premješten na želju šarenjačkog trojstva, nego vidilo se je, kako je sav ostali puk za njim žalio i današnji dan žali i plače a reć bi — da žali sada i rečena trojica, jer uvidja, da se ne može uteći božjoj pravici. Najzad upravljao je pokojni župom u Filipani, gdje je otvorio pomoćnu školu, koje je bilo tamo prije nestalo. Prošla je godina, što je pokojnik obolio, i tražio lječničke pomoći, te strpljivo podnašajuć najveće bolesti, ufao se u sjegurnu pomoć božju. Ali nebeski sudac odlučio je, da se praseli u vjekovičnu domovinu. Duša tvoja čestiti Frane neka se veseli sa svetimi, tielo tvoje neka počiva u miru u tvojoj rodnoj zemlji, a medju nami pako uspomena bude Ti vječna! Svevišnji neka se smiluje i našemu puku u ovoj tužnoj biskupiji, gdje gubi hrvatsko pučanstvo danomice svoje svećenike a primati mora one, koji nerazumiju puka ni puk njih.

Molbe za jezikovnu ravnopravnost kod c. kr, oblasti u Istri odposlali su nadalje na predsjedničtvo ministarstva: porezna občina Topolovac dne 22. decembra 1894 sa 100 podpisa. Porezna občina Dekani poslala je molbu početkom jenara t. g. sa 86 podpisa; drugu molbu poslala je ista občina početkom febrara t. g. sa 95 podpisa. Porezna občina Škofije gornje i srednje (mjestna občina Milje) poslale su molbu sa 76 podpisa. Davno prije odposlale su molbu občine Črnikal, Loka, Podpeč, Zazid i Kubed. Porezne občine Lazaret, Bertoki, Pobegi. Čežari (mjestna občina Kopar) odposlale su molbu jur mjeseca decembra 1894. sa preko 140 podpisa. (Prvi put bijaše pogriešno javljeno, da bijaše samo 38 podpisa.) Porezna občina sv. Lovreč pazenatički sa 187 podpisa, občina Gradina sa 57 podpisa i Lim sa 21 podpisa. Nadalje odposlale su porezne občine Kozljak i Malokraska (mjestna občina Plomin) molbe i to prva sa 59 podpisa a druga sa 30 podpisa.

Za poštenjaka Černjeku iz Berma šalje nam 2 for. 50 uvč. g. Mate Sanković iz Dana sakupljene tamo.

Občinski izbori u Voloskom. Nakon tolikog zatezanja i odročivanja od strane oblastih i voloskih šarenjaka došlo je napokon do izbora i u toj občini, u kojoj bijahu još na vlasti muževi bez ikakvog političkog načela, a la načelnik g. *Rajčich*, koji bi običavao reći: „*Slavo si, ma Croato mai*“. (Slaven dà, ali Hrvat nikada). Upravljala je doduše timi muževi nevidljiva domaća ruka, a i porečki jaslari bijahu s njimi u savezu, ali ti muževi, s neznanja il s nesposobnosti, nisu stiedili nikada koje stalno političko načelo. Većina njih bijahu *Vološčaci* i ništa drugo.

Prigodom zadnjih občinskih izbora (prije 4 godine) unišlo je u novo zastupstvo i naših 7 zastupnika, koji su unieli u staru občinsku upravu novoga života. Premda je ta sedmorica u manjini bila (svih zastupnika ima 18) ipak je ona imala često u sjednicah većinu za sebe, jer su i protivnici uvidili, da naši zastupnici, sve čestiti Hrvati, rade požrtvovno i nesebično, jedino na korist občine.

Tomu zastupstvu iztekao je davno mandat, ali do novih izbora došlo je tekar ovih dana. —

U ponedeljak dne 4. t. mj. započeo je izbor u III. tielu, te se nastavio i u utorak. Utorak na večer primili smo od prijatelja iz Voloskog sliedeću brzojavnu viest o uspjehu izbora u III. tielu:

„*Usupor žestokoj agitaciji protivnika i glasovanju podčinjenika južne željeznice u Opatiji za talijanaše, sjajna je pobjeda hrvatske stranke u III. tielu*“.

U sriedu je biralo II. tielo.

Odgovor na interpelaciju. U sjednici carevinskoga vieća od dne 4. t. mj. odgovorio je ministar nutarnjih posala na interpelaciju zastupnika prof. Vjek. Spinčića i drugova u pogledu zatezanja sa občinskimi izbori u Podgradu. Taj odgovor donesti ćemo u budućem broju.

Krasno uspjela predstava. Vrlo marljivi dramatički odiel našega dičnoga „Sokola“, priredio je u nedjelju u društvenih prostorijah članovom „Sokola“ i njegovim prijateljem vrlo uspjelu predstavu českoga dramatičkoga komada „Požigalčeva hči“. Komad sam je vrlo obširan i prilično težak, osobito za dilletante, ali uzprkos tomu odigrali ga naši dilletanti vrlo krasno i na sveobće zadovoljstvo. Živili!

Iz Tinjana pišu nam 5. t. mj. G. Blaž Rimanić učitelj u Tinjanu preminuo je ovih dana nakon duge i težke bolesti. Bio je 15 godina ovdje učiteljem, te si je znao za zasluge u svojem učiteljskom zvanju prikupiti od obijuh stranaka priznanje.

Pred dvie godine stigla ga velika nesreća, bio je naime ženom umom, uslied koje bolesti mu svakim danom malaksale sile, te napokon oslabljen umre u 48. godini svoje dobe. Bog ga pomiluj! Ostavlja za sobom samo udovu supругu.

Na pol puta! Pod tim naslovom piše nam prijatelj iz Gorice koliko sliedi: Komešanje u zadnjem zasjedanju našega saborića, spomenuli ste i Vi u dvih brojevih. Prvi put ste naveli neosnovane zahtjeve talijansko-furlanske gospode u saboru izraziv bojazan, da bi slovenski zastupnici *„dobrijani“* mogli protivnikom popustiti i tako započeto odlučno postupanje njihovo u saboru jednim mahom uništiti. Drugi put pohvaliste naše *„dobrijane“*, što su se junački poniели uztrajav do konca zasjedanja čvrsto kod svojih zahtjeva. Usljed toga bijaše sabor zatvoren neriešiv svih predmeta, koji su imali doći još na dnevni red. —

Saborski predsjednik i zemaljski poglavica napinjao je sve svoje sile, da stranke izmiri, te da nedođe do očita razkola, kao što je kasnije u istinu došlo. Bio je ovdje i gospodin namjestnik, te je bez dvojbe i on uložio svoju uplivnu rieč — ali obje stranke ostaše tvrdokorno dvaka na svojem stanovištu. Nagovaralo se i pritiskalo osobito na naše „dobrijane“, da popuste, da toga neće žaliti, da će biti slovenski zahtjevi pokrajine inače oštećeni — ali povoljna uspjeha nebijaše.

Grof Fran Coronini smatrao je odpor slovenskih zastupnika kao nepovjerenje napram njemu, pak se je raznesao glas, da se kani odreći zastupničkom mandatu i zahvaliti se na časti zemaljskog poglavara. Neznamo je li to bilo mudro izmišljeno, ili je on u istinu kanio položiti sve te časti, toliko ipak stoji, da su se naši *„dobrijani“* prestrašili mogućeg odstupa plemenitog g. grofa. A kako i nebi, tu, gdje bismo mi gorički Slovenci mogli naći boljeg i pravednieg poglavara!? Mi smo mu se doduše grozili u našoj *„Soči“* za vrieme istarskih komešanja radi dvojezičnih tabela, ali ono bijaše puščani prah — bez dima. Eh, znademo i mi igrati ulogu velikih diplomata.

Plemeniti grof stekao si neizmjernih zasluga za istarske Talijane u pitanju dvojezičnih tabela i da nije bilo njega, stvar za Vaše Talijane nebi bila onako ghidko prošla, ali naši *„dobrijani“* zaboraviše na odpor, na prkos talijanskih drugova i na grožnje u svojem glasilu, pak pokajav se valjda za dotadanje u istinu rodoljubno i značajno svoje držanje, složili se sa talijanskimi drugovi, te upravili molbu na g. grofa, da se nebi odrekao nikakve časti, i da bi i nadalje ostao na čelu pokrajine. A znate li što je sklonulo na taj uzmak naše *„dobrijane“*? Kako se govori ništa drugo nego strah, da bi mogao zasjesti na grofovu stolicu odlučni Talijan *Payer*.

Poznato je općenito, da je g. grof doduše umjeren Talijan, ali on je i ostaje Talijan. To je najsjajnije pokazao u poslu Vaših tabla. Pita se dakle: je li opravdan posliednji korak naših zastupnika? Bili što takova počinili Vaši zastupnici na zemaljskom saboru u Poreču, da im se bilo tko zagrozi, da će zasjesti primjerice na stolicu *„umjerenoga“* Talijana dra. *Campitelli-a* radikalac *Gambini*, *dr. Venier*, il bilo koji drugi? (Nebi, jer se drže naši zastupnici one poznate: radje imati posla s otvorenim protivnikom, nego li sa podmuklim i neiskrenim nazovi — prijateljem. Op. Ured.).

Takova i slična pitanja namiču se ovdešnjim neodvisnim slovenskim rodoljubom, koji se slažu svi u tomu, da su imali naši zastupnici izreći i *B* kad su kazali *A*, a ne ovako vratiti se s pol puta. Moguće, da je taj njihov korak velik diplomatički čin, ali za nas obične ljude i nediplomate, jest i ostaje nedokučiv.

Razprava proti izgrednikom u Balah. Kako je poznato sliedili su primjer Piranaca i Rovinjaca dne 2. i 4. novembra 1894. takodjer *junački* stanovnici Balah. Oni su naime skinuli dvie table, koje su naznanjale zemaljsko-političku kotar, te ime mjesta u talijanskom i hrvatskom jeziku. Skinuv rečene tabele sarišе ih, baciše ih pod noge, skakali po njih, te ih nosili po mjestu urličuć: *Viva l' Istria! Viva l' Istria italiana! m . . . . per Laginja, m . . . . per i Croati e Ščavi* i t. d. Mjestna policija i oružnici nemogoše ukrotiti izgrednike, jer ih kamenjem napali. Isto tako nemogaše ništa proti izgrednikom niti pomoćeno oružničtvo dne 4. novembra, te je napravilo tekar red i uzpostavila mir kumpanija vojnika, koji su tamo došli dne 6. novembra iz Pule.

Pošto se nije moglo dokazati sudbenom izvragom tko da je bacao kamenje, tužile je državno odvjetničtvo 12 glavnih izgrednika samo radi prekršaja po §. 305 počinjenoga tim, što su javno vikali navedene rieči, te tim druge zavadjali i podjarivali na demonstracije proti hrvatskoj narodnosti i proti naredbam c. kr. vlade, na čine dakle zakonom zabranjene. Izmedju tih 12 bijaše ih 10 tuženo takodjer radi prestupka zlobnoga oštećenja tudjega imetka po §. 468, jer su skinuli tabele te ih oštetili.

Obtuženi priznali su većinom, da su izgredi pravili a nekoji takodjer, da su imali poslali sa tabelami. Svi pako izjaviše, da su vikali jer su druge vikati čuli, ali nitko nije hotio ništa čuti o bacanju kamenja.

Pošto bijahu preslušani svjedoci i pročitani spisi predloženi u ostužnici, dobio je rieč zamjenik državnoga odvjetnika. On reče medju ostalim, kako žali, što se nije iztragom moglo sakupiti dostatno dokaza, pak da bi se bilo moglo proti izgrednikom postupati radi zločinstva, te se je od toga moralo odustati i tužiti ih jedino radi prekršaja i prestupka, što nije u nikakvom razmjeru sa počinjenimi u Balah izgredi. Dokazuje, da je obtužnica posve utemeljena te konačno pita neka sud obtužene pripozna krivimi i kazni ih primjereno tomu.

Obtužene branio je *dr. Ghira*, koji je počeo svoj govor sa predavanjem istarske poviesti. Sve ono, što smo prije čitali u talijanskih novinah i što je kazao poznati *liberalac Angeli* u tršćanskom zastupstvu proti Slavenom, pripoviedao je na razpravi taj najnoviji talijanski povjestničar Istre. Kazao je sudcem, da bijaše Istra nekako do 8 stoletja samo talijanska i pod gospodstvom Talijana. U tom stoletju pozvali su istarski gospodari u pokrajinu ljude iz raznih pokrajinah, da im obradjuju zapuščenu zemlju. Tko ju je pako opustošio, toga nije kazao učeni povjestničar.

Pozivu odazvaše se doista Hrvati, Srbi, Morlaki, Slovenci i Bog znade, koji sve narodi. Došli su u Istru te se tuj naselili — dakako kano sluge i robovi talijanske gospode. Kao takovi smatrali su se i sami vazda; oni bijahu mirni i krotki, te bi još i danas živili u prijateljstvu sa svojimi gospodari — da nisu — ah grozote! — prije kakvih 25 godina počeli tudjinci buniti ono krotko pučanstvo, koje se je dalo zavesti i zasliepiti, te već današnji dan nepravednimi zahtjevi i umišljenimi pravicami neprestano izazivlje mirno pučanstvo.

Nu kao da ta nesreća nebijaše dosta velika, pridružila se i c. kr. vlada tim nemirnjakom. Premda je koalicijsko ministarstvo izjavilo, da neće dirati u postojeće odnošaje, izazvale je ono mirne Talijane dvojezičnimi tablami u Istri, gdje vlada od nekada i gdje mora vladati tukodjer u buduće talijanski živalj i talijanska kultura. Toga izazivanja nebi moglo podnašati niti najmirnije pučanstvo. Sva Istra prosvjedovala je proti tim navalam na starodavna prava Istrana, te se je radi toga demonstriralo u Poreču, Rovinju i drugdje.

Zatim pita: što su učinili današnji obtuženi? Pridružiše se takodjer oni sa svojimi sumješćani prosvjedu proti izazivanju Slavena i cesarske vlade te pokazali tim, da hoće štititi svoja sveta prava — i drugo ništa.

Napokon nastoji dokazati, da u postupku obtuženih neima bivstvenih znakova prekršaja po §. 305, te moli, da jih radi toga sud proglasi nekrivimi. Isto tako neka rieši obtužbe i one, koji su tuženi radi prestupka po §. 468, jer je mjesto Bale skinute table bez velikih troškova popravilo i na novo obsjeli dalo. —

Dobiv opet rieč zamjenik drž. odvjetničtva, pobija odlučno branitelja, komu reče medju ostalim, da nisu za današnju razpravu od nikakve važnosti poviest i odnošaji, koji su po tvrdnji njegovoj jednom u Istri vladali, i neobazirajuć se na to, da su povjestnički podatci u ovom pogledu vrlo dvojbene vriednosti. Današnji dan stanuju u toj pokrajini Slaveni u ogromnoj većini, ne kao sluge il robovi, već kao kmetovi i posjednici, koji imaju ista prava kano i Talijani. Izgredi se dakle nedadu braniti starim pravom i starodavnom kulturom. Prava naobrazba nije takodjer u tom, da se podlo napada, kako se je to u zadnje doba dogudjalo u raznih stranah Istre.

Nadalje reče: g. branitelj nije branio obtuženih, već jih je dapače upravo obtužio radi zločina. On je kazao, da su se oni suprotstavili naredbam oblasti, ustavši proti istim. To pako nije ni prekršaj ni prestupak, to je zločin bune. Po obrani g. branitelja jesu dakle obtuženi buntovnici. Nu uzprkos tomu ostaje on kod svog prvašnjeg zahtjeva, te moli, da slavni sud odsudi obtužene radi prekršaja po §. 305 i radi prestupka po §. 468.

Iza toga ustane opet branitelj, da nastavi svoju razpravu, ali budnć ga je predsjednik opomenuo, da mu nemože dalje dopustiti, da razpravlja o politici, zaključi tim, da bi obtuženih nisu kazniti po §§. 305 i 468, i zamoli sud, da obtužene nekrivimi proglasi.

Poslije duljeg viećanja proglasio je predsjednik sliedeću osudu: 4 obtuženci bijahu proglašeni nekrivimi; 4 odsudjeni radi prekršaja po §. 305, jedan od tih takodjer radi prestupka po §. 468; 4 su bili proglašeni krivimi jedino radi prestupka po §. 468.

Od odsudjenih dobili su 2 po 1 mjesec zatvora, jedan 2 čedna., ostali pako po 10 dana do 1 čedna.

Razprava proti Piranćem. Jučer je svršila razprava proti onim izgrednikom u Piranu, koji su mjeseca oktobra 1894 počinili tamo radi dvojezične table poznate izgrede. O tomu više u budućem broju.

Slavnomu ravnateljstvu pošta i brzojava u Trstu do znanja. U br. 6. našega lista priobćili smo viest pod naslovom *„Drzovitost talijanskog pošte meštra“*, u kojoj smo u kratko opisali, kako bijaše sa pošte, po svoj prilici višnjanske u Istri, vraćen u Zadar omot knjiga, jer da nepoznaje jezika. Podpisana bijaše *„La dirigenza“* te neki *„Oliner“*, bar tako smo mi onaj podpis čitali.

Slavno ravnateljstvo pošta u Trstu zapitalo nas dotični omotni list, a mi mu ga odmah poslasmo. Ono je povelo iztragu i kako nam javlja — dakako njemačkim dopisom — dokazalo se, da je ces. kr. pošte meštar u Višnjanu izručio ravnatelju tamošnje talijanske pučke škole onaj omot sa knjigami, premda bijaše na omotu čitljivo i jasno napisano Višnjan-Bačve.

Neznamo dakle, kako je došao onaj omot u ruke ravnateljstvu talijanske škole u Višnjanu, kad je naslov glasio za Bačve. Ako se gospoda u Višnjanu i pretvaraju, da neznaju hrvatski — što nije istina, jer bi riedku juhu srebali, da neznaju hrvatski — ipak bi morali znati i znaju bez dvojbe, gdje su u području one občine Bačve.

Drugo je i posve nuzgredno pitanje, jeli nije li u Bačvah javna pučka škola; naslov je glasio za tamo i dotični pošte meštar morao je poslati knjige tamo ili vratite je sam u Zadar, nipošto pako izručiti je onomu, komu nebijahu naslovljene.

Kad smo mi u spomenutoj viesti napisali, da je brezsramno i drzovito od bilo koga god pošte meštra u Istri vratiti bilo koju pošiljku sa oznakom: vraća se, jer nije poznat taj jezik (hrvatski), nismo niti sanjali, da je ono mogao napisati ravnajući učitelj talijanske škole u Višnjanu (kako nam to sl. ravnateljstvo pošte naknadno javlja), jer kako da dodje tomu gospodinu omot sa knjigami u ruke, kad nije na njega niti na njegovu školu naslovljen?

Mi nismo prišili one oznake pošte meštru u Višnjanu, jer nebijasmo stalni tko je na omotu napisao navedene rieči. Mi neznamo kako se imenuje tamošnji pošte meštar, a još manje ravnajući učitelj, pak smo i rekli, *da bi moglo biti* u Višnjanu. Ovdje odpada dakle posve opazka sl. ravnateljstva „da često novine napadaju bez razloga ili iz osobne mržnje“. Mi smo imali dovoljno razloga, a mrziti nemožemo spomenutu gospodu u Višnjanu, jer ih nepoznamo.

Primamo do znanja dalnju opazku istoga sl. ravnateljstva, da će u buduće pripostati nam na temelju zakona, a na zaštitu podredjenog činovničtva, službeni izpravak.

Primamo za rieč ono slavno ravnateljstvo, te molimo slavno isto, da nam pripošalje službeni izpravak na našu viest, priobćenu u 8. broju t. g. o glasovitom brzojavu iz Pule, radi kojeg razpisasmo nagradu od 500 kruna. —

Sa buzetskog krasa pišu nam 5. t. m. Mi Vas s ovih strana, g. uredniče, malo uznemirujemo dopisi, pak se nadamo, da ćete dragovoljno primiti ovo malo redaka u Vaš velecienjeni list, u našu dičnu *„Slogu“*. I danas se odlučismo na pisanje težkim srcem, ali izazvani dopisom *„Iz Brgudca“* priobćenim u br. 8. Vašeg lista, a sastavljenim i napisanim drugdje, nemožemo od manje, u danj sa par rieči neodgovorimo.

G. dopisnik kaže medju ostalim, da obstoji u Lanišću neka tajna družba, što nije istina, jer sve što tamo rade pravi i čestiti naši rodoljubi, to rade otvoreno i javno. Istotako nije istina, da ta tobožnja družba hoće posijati mržnju proti veleč. g. župniku, jer je mržnja na žalost davno posijana, a g. dopisnik znade najbolje sam, koji ju je posijao i prouzročio.

Nadalje veli dopisnik, da se tako postupa svaki put, kad se bližaju kakvi izbori, ali mi

mu odgovaramo, da je na krivom putu ako misli tim ocrniti one osobe, koje su mnogo više ovdje za narod dobra učinile, nego li on. On spominje i nekakva predsjednika te družbe, koji da je obilazio sela i tražio nekakve križeve proti gosp. župniku iz Lanišća. Tomu umišljenomu predsjedniku netreba izvan Lanišća tražiti križeve, jer se ih je našlo u samom Lanišću i više nego li je to gosp. dopisniku milo i drago. Kad bi se je htjelo i drugdje tražiti, našlo bi se ih svakako više proti, nego li za g. dopisnika. Što navadja, da imade na našem Krasu lakomca i propalica, biti će možda istina, ali te valja tražiti medju redkimi prijatelji g. dopisnika. Medju poštenimi našimi jednomišljenici zaista ih neima. Konačno zaključuje, da je čuc kako su nekoji pošli u Trst tužiti spomenutoga g. župniku, ali da nezna što su opravili, nu mi smo uvjereni čvrsto, da on vrlo dobro znade što su opravili.

Toliko za sada, a do potrebe i više. (Ovim smo zadovoljili i drugoj stranci, pa smatramo ovu kratku prepirku svršenom. Više neprimamo dopisa ove vrsti od nikoga, van kao priposlano, i to po najvišem mogućem cieniku. Op. uredn.)

Listnica uredničtva.

Prijatelju u B. Mi smo dosada vazda oglasili svaku knjigu i nepitajuć, da li nam ju šalje istomišljenik ili protivnik; ali knjige, koja nam nebijaše na ogled, preporuku ili recenziju priposlana, nismo niti ćemo u buduće oglasivati bilo komu za volju. Tko hoće, da naše uredničtvo ignorira, neka netraži od nas bolje susretljivosti. Zdravo!

Nekoje gg. dopisnike upozorujemo, da su njihovi dopisi, viesti itd. stigli radi nevriemena za današnji broj prekasno. Tako nam je primjerice stiglo pismo iz Voloskog od 4. t. mj. tekar danas okolo 10 sati.

Gosp. S. Z. u V. Hvala! drugi put. Živili!

Gosp. J. K. u S. Nebijaše nam moguće prije; bude li nam preostajalo prostora, uvrstiti ćemo rado kako pišete. Prijateljski odzdrav!

Gosp. J. M. u L. još nam dugujete do konca tek. god. for. 5.

Gosp. J. P. Novaki: u redu kako pišete. Živili!

Javna zahvala.

Svoj rodbini Velečastnim svećenikom, občinskim poglavarom, prijateljem i znancem koji su prigodom pogreba mojeg dragog muža

Blaža Rimanić-a

izkazali svoju ljubav, i ga pratili do zadnjeg počinka, budi ovim izrečena moja najsrdačnija zahvala.

U TINJANU dne 1. marča 1895.

Antonija udova **Rimanić**
rodj. **Defar.**

„Kupuj kod kovača, a ne pri kovačetu“ veli stari pregovor.

To važi po svoj pravici za moj zavod, jer samo tako velika trgovina, kakova je moja, ima radi gotovoga plaćanja velike množine blaga i drugih prednosti, jeftine troške, koji najposlie samomu kupovalcu u korist doći moraju. —

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko

Bogata zbirka uzorakah, kao dosada nikada, za krojače nefrankovana.

Komadi za odjeće.

Peruvien i dosking za velečastno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. kr. činovnikah, takodjer za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, sukno za biljard i igrače stole, pokrivala za vož, loden. Velik izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga lodna za gospodu in gospoje po izvornih cienah tovarne u tako velikom izboru kako takovih ne može im ti niti dvadesetera konkurenca. Najveći izbor samo finoga trojnoga sukna u najmodernijih bojah za gospoje. Sukno, koje se daje prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd., takodjer potrebe za krojače (kao podstave za rukave, gumbi, igle, konac itd.).

Jeftino, primjerno, pošteno, trajno, čisto vuneno sukneno blago i ne dobro kupovanje cunjah, koje imaju komać vrednost odškodnine za krojače, priporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (austr. Maechester).

Najveći izbor sukna u vrednosti $^1/_2$ milljuna for. — Pošilja se po poštarskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju **nedostatno** svoje blago pod znamenjem „Stikarofskoga blago“. Da zabranim varanje p. n. oduzimača, naznanjam, da **takovim** ljudem ne prodajem blago pod nikakvom pogodbom.

Odlikovana
ljekarna PRENDINI
u Trstu.

Želite li sačuvati si zdrave liepe zube te čisti dah?
Uporabljujte
Zubni prašak
i
ELIKSIR
Prvi čisti zube bez da ih ozleđuje.
Drugi pako očuva ih od pocrnjenja i neugodna vonja.
Zubni prašak stoji **50 novč.**
Zubni eliksir stoji **60 novč.**

Prodaje se u ljekarni
PRENDINI
i u boljih ljekarnah svakoga mjesta.

Ljekarna „Zum goldenen Reichsapfel“.
Ljekarničke tvrdke
J. Pserhofer,
I., Singerstrasse 15, Dunaj.

Kriščstilne kroglice, prej imenovano **univerzalne kroglice** zadobilo to ime po svoj pravici, kajti v resnici je mnogo bolezanj, pri katerih so te kroglice pokazale svoj izvrsten učinek.

Za več desetletij so te kroglice povsod razširjene in malo družin utegne se najti, v katerih bi pogrešali malo zaloge tega izvrstnega domačega sredstva.

Vsi zdravniki se pripočujejo te kroglice kot dovrše sredstvo, posebno pa proti boleznim po **slabi prebavi** in **zabasanju.**

To kroglice stanejo: **1 škatljica z 15 kroglicami 21 nč., jeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 25 nč.** pri neposrednji pošiljatvi **1 gld. 10 nč.**
— Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek kroglic 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 30 nč., 3 zavitki 3 gld. 35 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 90 nč., 10 zavitkov 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva „J. Pserhoferjeve kriščstilne kroglice“ in pazili je, da ima pokrov vsake škatljice leti podpis **„J. Pserhofer“** v rudečih mesecih, katerega je treba na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline „J. Pserhofer“, 1 steklenica 50 nč.
Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.
Amerik. mazilo za tryanje, 1 škatljica 50 nč., pošiljatev po pošti 60 nč.
Prah proti potenju nog, 1 škatljica 50 nč., pošiljatev po pošti 75 nč.
Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 nč., pošiljatev po pošti 65 nč.
Živiljenska esenca (Praške kapljice) 1 steklenica 22 nč.

Razven imenovanih izdelkov dobivaju se še drugi tu- in inozemski farmaceutično specijalitete, ki se bilo po velih svetovljah časopisih oznanjevali in se na zahtevanje točno in v ceno preskrbljelo tudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanja po pošti** vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštni nakaznici stane porto deset manj kakor po povzetju.

Angleški balzam, 1 steklenica 50 nč.
Fijakerski prsni prašak, 1 škatljica 35 novč., pošiljatev po pošti 60 n.
Tanokislinska pomada „J. Pserhofer“, proti kašlju, prsnemu kataru, hripavosti, bolestim na prsih itd., 1 škatljica 75 nč., pošiljatev po pošti 75 nč.
Univerzalni plašter prof. Steudela, ponošen do domače uporabe, 1 komad 50 nč., pošiljatev po pošti 75 nč.
Univerzalna čistilna sol „A. W. Zuttrieb“ proti pokvečkam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

U LJEKARNI
EDE TOMAJA
u Zagrebu, Ilica broj 12

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom pegancu, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 nvč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se liči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bljedoći, škrofulozi, nosti podbubloti, djetinjoj krživljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuju krv i zlatenica, poprav lja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlički, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski keh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado ždrati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom cmotu 45 nvč.

Švajcerske piilulice, najdjelotvornije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini — Ciena škatuljici 70 nvč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti stenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i otoklini poslie težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfrižkavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, peručini i osipotinam. — Jedan lončić 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili fiekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena vaćem lončiću 1 for. — K tome spada još boraksov sapun po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na pariškoj izložbi začastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi prugodan miris. — Flašica 30 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinaisa proti grozniei ili zimnici. — Manja bočica 70 nvč.

Polibromov sirup po dru. Nikoli Selaku liči uspješno bolesti živaca, nepokoj, glavobolju, trzanje, histeriju, zadahu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 forint.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinti vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Odgovorni urednik **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc.

Drugo izdanje.

Broj 11. U Trstu 14. marča 1895. Godina XXV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (asegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 2 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½; i za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Novi porezni zakoni.

Zastupnici u Beču razpravljaju ovih dana nove zakone o porezu, koje je vlada predložila, da jih odobre ili odbiju, već kako bude većina odlučila.

Naša je dužnost prikazati narodu u kratko, o čem se radi, da bude znao suditi, hoće li na bolje ili na gore. A isto tako nam je dužnost reći već sada, da želimo neka nas Bog očuva novih zakona, ako neimaju biti bar nekoliko bolji od dosadanjih, i da bismo veselo pozdravili svaku preinaku iliti reformu, makar da i neosi mnogo dobra, samo kad njezine zle strane nebi gušile dobru stranu.

Ali prije, nego li počnemo govoriti o novoj osnovi zakona, treba da posve u kratko spomenemo, kako su nastale i koja imena nose poglavite vrsti poreza što se pobira u Austriji. Evo nas!

* * *

U Austriji, kako svi znate, pobira se porez od zemlje. Taj davak, franki, steura, zove se pravo hrvatski *zemljarina*. Besjeda je prava, jer što imaš plaćati od zemlje, to te pamet uči, da je zemljarina.

Toga poreza počelo se je za pravo pobirati tekar od onda, odkad su pale gospoštije, jer je kraljestvo, država, uzela na se brigu za sudove i druge oblasti i koja imena nose poglavite vrsti poreza što se pobira u Austriji. Evo nas!

Iz početka plaćalo se je 16 od sto od onoga, što je njerčin izmjerio i proračunao, da će biti čistoga dohodka od zemlje, dakle 16 forinti od sto.

Ali je kralj morao brzo to povisiti već godine 1849. oktobra mjeseca, jer godinu dana prije bili su se pobunili Talijani i Madjari, bilo je silnoga troška, pak je cesarska vlada udarila za jednu trećinu veći porez. Kasnije, to godine 1859., opeta radi velikih državnih potreba još se je udarila trećina gori. Danas se kraljevim blagajnam plaća od čistoga dohodka zemlje ne samo 16, nego 22⅔ od sto. —

Ali to bi sve bila šala, kad nebi na taj kraljev danak bilo nameta, iliti adicionala, koj ga poveća još za toliko, mnogo puta i za više. Takovi nameti pobiraju se za pokrajinu iliti provinciju, pak za kotarske coste, pak za občinske potrebe. Negdje manje, negdje više za kotare i občine, ali u svakoj pokrajini jednako za cielu pokrajinu.

Druga je vrst poreza na patente iliti industrije. Svi ljudi nisu težaci, nego se mnogi bave tim, da obrću robu, da iz prirodnoga načine štogod za rabu, priprosto ili umjetno. Takovo postovanje zove se pravo hrvatski obrt, a danak od toga zove se *obrtarina*. Ta vrst danka obstoji već od godine 1812. Izmjerena je od male stavke 2 for. 10 nvč. dalje, dalje sve do 1575 forinti. To je najnepravedniji porez, jer u novije vrieme potančili su se načini u fabrikah, pak najbolja fabrika pred 80 godina nije vredila niti da ju prispodobiš sa današnjimi silnimi oorti, a ovi upravo plaćaju malo prema svomu ogromnomu dobitku.

Nepravedna je i zato, jer se od istih obrta mora plaćati jednako, a mi znamo, da svakomu čeljadetu Bog nije dao jednake prilike i sposobnosti za veći dobitak. Evo pomisli na dva postolara u istom selu. Oba znaju jednako i imaju jednako šilo i kopito. Ali jednomu su starji ostavili štogod imetka, pak može kupiti kožu za gotove novce, i može dati kmetu na poček, ali zato malo skuplje. Drugi neima čim, pak mora sirotina kupovati kožu na vjeru, a opet postole mora davati i on na vjeru, ili ako će da odmah za gotovo proda jer mu je sila, mora dati cienije. Eto on ima dva gubitka, a mora da plaća jednaku patentu kao i onaj drugi, samo zato jer su oba postolari.

Tako je krojaču, tako stolaru, tako poduzetniku zidaru, tako mnogim drugim.

I na obrtarinu plaća se namete, kao i na zemljarinu.

I na obrtarinu udarila je cesarska vlada godine 1849. jednu trećinu više.

Treća vrst poreza jest ona, što se plaća od kuće, zato se zove *kućarina*.

I ta je za malo ljude kruto nepravedna. Imaš mjesta toliko, da možeš paliti oganj, tobože kuhinju, pak još jedan log, toliko da prespiš ti i djeca; i eto ti poreza na to barem 1 for., 50 nč. svake godine. A kud kamo su ljepše konjske staje, i da prostite, zahodi, po velikih gradovih, pak od njih se ne plaća poreza po onoj mjeri, po kojoj bi se moralo plaćati. Na kuće, gdje ljudi stanuju, plaća se doduše i u gradovih mnogo, ali tamo palače nose interese, jer ti drugi ljudi u njih stanuju, pak se laglje podnese.

I kućarina za pravo obstoji od kad i obrtarina, ali nije bila u prvašnja vremena onako težka, kako je sad od nekoliko godina.

Četvrta vrst poreza jest ona, što ju plaćaju ljudi tobože od čistoga svoga dobitka iliti dohodka, zato se zove *dohodarina*. Dobro ju zapamtite po imenu, jer će o njoj biti više govora.

Dohodarine seljaci i mali obrtnici neporaznaju pravo, jer ju neplaćaju pod tim imenom, ali svejedno ju plaćaju. To je ona trećina naviška, što je učinjena godine 1849. k staroj zemljarini i k staroj obrtarini. Imaš li, ili neimaš čistoga dohokka od obrta, svejedno moraš platiti dohodarine barem jednu trećinu onoga, što ti iznaša porez od obrta iliti patente (industrije). Doisto ljut zakon.

Dohodarinu plaćaju pak po zakonu od godine 1849. dakako i trgovci i fabriko i svi oni, koji žive od stalne plaće, ali samo ako imaju više od 630 for. na godinu. Dohodarinu plaćaju i oni, koji ne žive od stalne plaće nego se drugačije hrane n. pr. notari, odvjetnici itd.

Odvjetnik plati u Istri po prilici svega poreza s nameti od 150 do 200 for. na godinu, dakle vidite, da baš ni on nemože sve raditi za jajca ili za kokoš.

Dohodarina bi bila najpravedniji porez, jer takne one, koji laglje žive i više imaju. Ali ima dvie velike pogreške.

Jedna je ta, kako smo već rekli, da ako plaćaš obrtarinu, moraš plaćati barem jednu trećinu više u ime dohodarine, makar i nebilo čistoga dohodka. A druga je pogreška ta, da porez raste samo do nekuda, pa kada dodje na neki stanoviti dohodak, onda već neraste, nego je uvjek jednak. Tako dodje recimo, da tko ima od svoga obrta 300 for. dohodka, pak da plati 30 forinti poreza, onda bi po istoj mjeri onaj, koj ima tri sto tisuća dohodka, morao plaćati 30 tisuća forinti poreza, ali žalibože nije tako. Eto dakle, da je najbogatijim najlaglje.

(Konac sliedi).

Zapliena.

Državni odvjetnik priposlao nam je sljedeći „Otvoreni nalog":

Nalažem gospodinu kancelistu Petru Hasbeku, da postupa zakonskim propisom na zapljenjenje svijuh primjeraka lista „Naše Sloge" današnjega dana br. 11., koje bi našao u uredničtvu, administraciji i odpravničtvu i u tiskarni, gdje će zaplieniti takodjer dotični tiskarski sastavak, te nadmetnuti uredovni pečat, iliti, sporazumkom tiskara razložiti tiskarski slog.

Ovoj naredbi bio je povodom članak: „Občinski izbori na Voloskom" — Uvod — uvršten u rečenom listu i upravo ulomci:

„Po zakonu bi se novi izbori" do „se širom vrata", — „kod tadanjih izbora" do „da je smjeo" — i „Na to buka u talijanskih novinah" do konca, priuzdržavajuć si izpitavanje drugih članaka.

C. kr. državno odvjetničtvo

U Trstu, 14. marca 1895.

Taddei.

Občinski izbori na Voloskom.

Uvod.

Mjeseca septembra 1889. obavljali su se občinski izbori za Volosko i Opatiju. Kod tih izbora bijaše izabrano zastupstvo, koje je dosad upravljalo občinom. U to zastupstvo bilo je onda izabrano 11 zastupnika talijanaške stranke, 7 hrvatske. Načelnikom bi izabran član talijanaške stranke Augustin Raicich, s kojim je talijanaška stranka onda najviše agitovala, veleć, da je u službi občine ostario, i da se ga neima u starosti ostaviti na cjedilu. I mnogim se je zbilja smilovao. Tako su i občinski savjetnici bili sve talijanaši.

Poslie mnogoga natezanja su se bili konačno izbori razpisali za mjesec oktobar 1893., dakle punu godinu kasnije nego li bi se to bilo imalo po zakonu učiniti. Onda su se bili obavili izbori, ali bez uspjeha.

U *trećem* izbornom tielu imale su talijanaška i hrvatska stranka prilično jednako glasova, ipak bilo je glasova za hrvatsku stranku tri četiri više. Izborna komisija bila je talijanaška, i videć, da će izgubiti talijanaška stranka, osujetila je nekoliko glasova hrvatske stranke. Vidilo se je već tada, da su se talijanaši voloske občine naučili sve one manovre, koje čine talijanaši po cieloj Istri. Kad izcrpe sve moguće i vide ipak, da će izgubiti, onda počinjaju nezakonitosti. Misle si pri tom: izbori će biti po svoj prilici uništeni, al bit će pak novi, kod kojih će moći na novo spletkariti. Toga dakako nebi činili, kad bi vladini povjerenici već tečajem izbora zabranili nezakonitosti, ili kad bi c. kr. oblasti naknadno, usljed utoka, uništile nezakonite glasove.

Sam prosvjed dakako nije koristio. Talijanaški kandidati bili su proglašeni izabranimi, uza sve protuzakonitosti.

U *drugom* izbornom tielu pobjedili su talijanaši, u *prvom* Hrvati. Da je zakona, bila bi već tada imala hrvatska stranka 12, talijanaška 6 glasova, dakle prva većinu, druga manjinu.

Hrvatska stranka učinila je utok kod c. kr. namjestničtva u Trstu proti izboru u trećem tielu, u kojem jedinom se je počinilo nezakonitosti. Nezakonitost postupka talijanaške stranke bila je jasna. Neki su računali, da će c. kr. namjestničtvo, odstraniv nezakonitosti, proglasiti izabranimi one, koji bi po zakonu bili imali biti izabrani. Varali su se. Svi su skoro držali, ako onoga prvoga neučini, da će bar uništiti izbor samo trećega tiela, a da će ostaviti netaknut zakoniti izbor u drugomu i trećem tielu. Al i ti svi su se varali. Nekomu nije to išlo u račun. Hrvati bi imali kod ponovnoga izbora u trećem tielu pobjediti, pak imati većinu zastupstva. *Uništilo se izbor u svih trih tielih*, i naredilo, da se izbori imadu obnoviti u roku od dva mjeseca. Mjesto dva mjeseca prošla je godina i pol. —

Oblasti niže i više dogovarale su se radi nekih pitanja, u kojih nebijahu sporazumne. Reć bi, da se je i u Beč išlo, da se čuje mnienje. Dugo je kuluało. Hrvatska stranka je neprestano i na razne načine dala izraz nezadovoljstvu što se izbori neobavljaju; al sve uzalud. Uvjek se je našlo novih izlika. I bivanje cara i carice njemačke u Opatiji navadjalo se je za uzrok, da se izbori neobave. Gospoda činovnici da imadu preveć posla.

Prošloga ljeta se je ipak poduzelo nekih koraka, koji bi bili kazali, da se ozbiljno na to misli, da se izbori obave. Krivnju, da se nisu do tad obavili, bacilo se je službeno na občinskoga načelnika.

Občinsko zastupstvo bilo je pozvano od c. kr. oblasti, da izabere tri muža, koji bi vodili izbore mjesto občinskoga načelnika, koga se je obnašlo za nesposobnim.

Zakon to predviđa, i veli, da se ima izbor povjeriti *posebnomu organu*. Taj posebni organ može biti i jedna i više osoba. I samo c. kr. oblasti mislile su, da jih može biti i više. Usljed poziva tih c. kr. oblasti i u prisustvu c. kr. kotarskoga glavara izabralo je zastupstvo tri muža, i to 2 hrvatske i 1 talijanaške stranke.

* * *

Stranke i osobe.

U Volosko-Opatijskoj občini stale su si nasuprot dvie stranke: jedna se je ljetos pred pukom nazvala *istarska*, druga se zove otvoreno onim imenom, što jest, naime *hrvatska*.

Dan danas reći *istarska* stranka je ludost, kojom se ili sami sebe vara, ili hoće, da druge prevari. To je tako, kako da bi se u Beču reklo *dolnjo-austrijska* stranka. Tko bi to rekao, smijali bi mu se kao ludi, jer svatko zna, da je Beč u dolnjoj Austriji, da je svaki Bečlija dolnjoaustrijanac, i da stoga neima niti nemože biti dolnjoaustrijske stranke u dolnjoj Austriji. Tako i svaki zna, da je Volosko-Opatija u Istri, da je svaki Vološćak i Opatijac Istrijanac, pak da nije nit nemože biti istrijanske stranke u Istri. U Istri, kao i u svakoj drugoj zemlji može biti stranaka družtvenih, vjerskih, narodnih, pak se po tom mogu zvati različito, al nijedna istarska, jer su svi pripadnici različitih družba, vjera, naroda, Istrani. U istini su u Istri u glavnom samo dvie stranke, i to *narodne*, naime takove, koje se medju sobom razlikuju po narodnosti, po jeziku. Narodnosti su dvoje, kako je dvoj jezik, koj se u Istri govori. Jedna je hrvatska sa slovenskom, druga talijanska. Takove dvie stranke mogu obstojati i na Voloskom-Opatiji, ako i u koliko se oba ta jezika tamo govore. Hrvatska stranka svakako obstoji, i ona ne skriva svoga imena, već mu visoko diže stieg i ponosi se s njim. Jezik hrvatski se općenito govori već od prastarih vremena, njim se mole stanovnici u svojih kućah, njim se pjeva „slava u višnjih Bogu" u crkvah, njim se pjeva, njim se nariče, njim se raduje.

Gledamo li na sve to po Voloskom i po Opatiji, jedva da možemo nit reći, da kakva talijanska stranka u njih obstoji. Mi s toga nit nezovemo stranku protivnu Hrvatom talijanskom, nego ju zovemo *talijanaškom*, to jest strankom, koja nije talijanska, u htjela bi biti talijanska. Nezove se talijanaška, jer je to poružno, kako za svakoga onoga, koj bi hotio biti nečim što nije, i koj taji ono što je.

Nazvali su ju *istarskom*, jer znadu njezini početnici i pokrovitelji, da bi malo ljudi u svom krugu imali kad bi bili iskreni, kad bi se nazvali talijanskom ili talijanaškom. Što pak pod tim misle, i za čim idu, to već znadu i vrapci na krovovih, koji nisu slijepi nit gluhi. Kad se po Istri obavljaju, onda se često čita i čuje o nekakvoj istarskoj stranki, za zasliepiti prostotu. Kad izbori prodju, i ako *istarska* stranka pobjedi, onda se slavi pobjeda, ne već *istarska*, nego *talijanska*. Zastupnici istarske stranke postanu najednom zastupnici talijanske stranke, Istrani preokrenu se u tren oka u Talijane. I rade pak kao takovi, tjerajuć sve što nije talijanskoga iz crkve, iz škole, iz ureda, iz javnoga življenja. I zastupnika u zemaljski sabor bilo je izabrano pod firmom istarske stranke a kad tamo, oni su svi živi Talijani, koji neće nit da čuju, što nije talijansko. Ljetos jasnije nego ikad izrazili su se gospoda *istarske* stranke u zemaljskom saboru. Za nje je Istra talijanska, oni moradu braniti čisto talijanstvo, čist talijanski karakter zemlje. Zastupnici Rizzi i Bartoli, takodjer članovi *istarske* stranke, rekli su oblo u Beču, da je Istra *talijanska* zemlja, da su Istrani Talijani, da je dakle istarska stranka talijanska stranka. Dakle oni, koji velo, da su stranke istarske, jesu stranke talijanske, i svi oni, koje vuku u istarsku stranku, vuku jih u kolo talijansko, hoće da budu Talijani. A kakvi su Talijani u Istri, to su pokazali u posliednje vrieme u Piranu, u Kopru, u Balah, u Ro-

viju, u Poreču. S njimi imadu još sada mnogo posla cesarsko-kraljevski sudci. Talijani u tih gradićih, dok se u njih kreću, novele da su Istrani, nego da su Talijani. Kad hoće naših ljudi namamiti u svoje kolo, onda već novele, da su Talijani, nego da su Istrani. Tako čine u Pazinu, u Buzetu, i drugud. Tako čine u posliednje vrieme i na Voloskom i u Opatiji. Znadu oni dobro, da Vološćaci i Opatijci nisu Talijani nit neće da budu. Za to se zovu Istrani i svoju stranku istarskom, i mamo u nju naše ljude, koji još nevide dalje nosa.

Koji nije uvjeren o tom po dosad rečenom, nek pomisli na poslovicu: „Reci mi s kim se družiš, reć ću ti tko si!“ Pogledajte, koji imate oči, s kim se druže oni, koji vas hoće uloviti u „istarski partit“, na koga se naslanjaju, tko jih zagovara. Za „istarski partit“ zauzimaju se listovi „L' Indipendente“ i „Il Piccolo“ u Trstu, „L'Istria“ u Poreču, „Il Giovine Pensiero“ u Puli, a to su crveni talijanski listovi, koji svi smatraju Istru talijanskom zemljom, i koji su odobravali izgrede i smutnje posliednje doba po talijanskih gradićih, i to sve u prilog talijanstva Istre.

Nego pogledajmo malo ljude, koji sačinjavaju u Opatiji i na Voloskom „istarku stranku“. Ta *istarska stranka* priredila je 17. febrara tekuće godine „istarski bal“ u „Kvarneru“ u Opatiji. U odboru za taj „istarski bal“ bili su gospoda: Sichich, dva brata Jacich, Stipanich, Facchinetti. Neki njemački listić rekao je, da su članovi toga odbora *potomci prastarih opatijskih obitelji*. Grohotom smo se smijali kad smo to čitali, i mislili si, što sve mora nebogi papir podnesti. Prvi imenovani je jedva u drugom koljenu u Opatiji. Njegov djed se je preselio u nju iz strana preko Rieke. Nije dakle iz prastare obitelji opatijske, nego je iz prastare hrvatske obitelji, koja so je iz jednoga kraja hrvatskoga preselila u drugi, i koje potomak hoće sad, da zataji svoje porjeklo staro i novo.

Druga dvojica potiču iz stare obitelji opatijske, hrvatske, al hoće da zataje i svoje hrvatsko porjeklo, i promjenili su svoj opatijski zavičaj. Oni niti nisu opatijski občinari, nit Istrani, nit Cislitavci. Oni nit nemogu vršiti izbornoga prava kod nas. Njihovi su bili zapustili Opatiju, dok bijaše siromašna, a sad su u nju došli, kad je na glas došla i kad su od svojega staroga roda dobili imetka. I oni, štono rieč uskoci, hoće da vode prvu rieč u Opatiji, i nalaze ljudi, koji se dadu voditi.

Četvrti se je doselio sam iz Brguda, dakle u Opatiji nije nit imao obitelji dok si je nije sam stvorio. I taj rodjen Brgujac, da je prastare opatijske obitelji! Smijte se ljudi.

Petoga malo koji nit pozna. Jedva na mjesece može se brojiti od kad je došao u Opatiju, da se priuči *stanovitom* službovanju. I taj mladićac, komu još nisu nit brci narasli, i koji je jedva stupio na opatijsko tlo, da je prastare obitelji opatijske! Smijte se ljudi grohotom.

A da pogledamo malo još neke druge toga *istarskoga partita* u Voloskoj mjestnoj občini. Tu vam je jedan doseljenac iz otoka Krka ili Veje. Ime a tim i porjeklo mu je hrvatsko. Mnogi ga zovu „Bodul“. Imao je javnu službu, sad je već neima, i jedno vrieme se je govorilo, da bi nasliedio ostarjeloga Augustina Rajcicha.

Drugi jedan je jedva nekoliko godina na Voloskom. Doselio se je iz krške Dalmacije. Njegovo imenovanje nije se mašlo najugodnije dirnulo. Uvukao se je medju narod pomoćju domaćega čovjeka, koj je dakako u dobroj vjeri radio. Kazao se je nepristranim. Vršio je svoju c. kr. službu. Čuje se u najnovije vrieme, da je imao razloga nemješati se, pače da se nije valjda nit mogao pačati. Kakvu godinu dana ovamo počeo se je izticati kao pristaša *istarske* stranke. Da se je zauzeo za hrvatsku stranku, bili bi mu „Istrani“ za stalno rekli *Murlak*. Mi mu toga nevelimo, jer znamo, da je hrvatskoga roda, proti kojemu se je on postavio medju prvake-protivnike. Pokazao je tu protimbu imenito tečajem izbora. Najposliednje vrieme govorilo se je, da hoće talijanaška stranka njega za načelnika.

Mi nečinimo razlike kraja i kraja, zemlje, nami su jednako mili i dragi svi koji govore kako i mi, i koji nisu tom govoru protivni. Svakako pak mislimo, da nebi bilo častno za Vološćake i Opatijce, kad bi bili tako novo došloga čovjeka jednoga ali drugoga postavili na čelo občine.

Nego da spomenemo još neke „kape“ *istarskoga partita*.

Jedan je graditelj. Talijansko mu je ime. Došao je u Volosku občinu siromah. Pomogao se je u kratko doba, i već bi hotio i u občinsko zastupstvo, medju kormilare občine.

Jedan drugi došno je u občinu još siromašniji. Pomogao se je malo gradnjom klaonice. I sad taj delija hoće, da vodi veliku rieč u voloskoj občini. Psuje na naše zaslužne muževe, grdi naše svetinje. On nije nit državljan u našoj monarhiji. On je ne samo Talijan, nego i talijanski podanik, bjegunac od tamo. Skoro gladan i nag došao je iz Italije, pak hoće sad, kad se je kod nas dobro nasitio i obukao, da širi u voloskoj občini talijanstvo!

Jedan treći si je već prije desetak godina našao liepu zaslužbu u Voloskoj-Opatiji, kamo se je i on doselio.

Jedan četvrti je c. kr. činovnik, nit on nit Vološćak nit Opatijac.

I to bi bili glave *istarskoga partita* na Voloskom i u Opatiji, koji su se prilikom izbora i za izbore najviše vrtili.

I ti ljudi, ove skoro doseljenici u občini volosko-opatijskoj, htjeli bi, da vode prvu rieč u toj občini!

Htjeli su po prilici učiniti ono, što je ježina učinic lisici. Došao je jež smrznut i gladan pred duplo lisice. Lisica mu se je smilovala i uzela ga u svoje duplo. Kad si je ježina ogrijao žile i okrepčao tjelo, počeo je lisicu bosti svojimi bodlji, i bol ju je dotle, dok ju nije iztjerao iz dupla.

Sve drugčije je sa hrvatskom strankom. Na čelu su njoj sve čestiti domaći muževi. Rodjeni na Voloskom ili u Opatiji. Mnogi bili su po svietu, najviše kao pomorski kapetani. Po svietu su se naučili, kako pošteni muževi svih naroda ljube grudu zemlje, na kojoj su se rodili, svetu vjeru u koju su jih uveli njihovi roditelji, sladki jezik, koj su od majke naučili. Oni su sami nastojali nadomjestiti ono, što su krivo uredjene škole obzirom na njihov jezik zanemarile. Trudom lica svoga, mlateć sva svietska mora prisluživši su si koji više koji manje. Uz propadanje mornarice na jedra i uz dizanje Opatije, a poneke i Voloskoga, popravili su si svoje kuće, ili sagradili nove, prodali svojih zemljišta za dobre novce, dali se na kakav obrt ili trgovinu. Sjaj tudjinaca nit tudjinstva nije jih nikada zablještio nit zaslepio. Na svojem svoji poštuju tudje i ljube svoje svim žarom srca svoga. I kaošto su jednom vodili ladje po pučinah morskih, po liepom vremenu i po najvećih olujah, tako su sada voljni, pod vrhovnim vodstvom čovjeka od zakona, i uz pripomoć drugih domoljuba, voditi občinu u mirnih i burnih vremenih. I kaošto su znali čuvati ladje, tako će stalno znati voditi i ladju-občinu: upravljati pošteno njezinim imanjem, brinuti se za tjelesno i duševno dobro občinara, i čuvati, braniti i njegovati njihove svetinje, svetu vjeru i materinski jezik u crkvi, u školi, u uradu, u javnom životu.

Tu su na Voloskom Stangeri, Tomičići, Šimunići, Sučići, Perčići, Pošćići, Rajčići, Vladiskovići i drugi; tu u Opatiji Fiamini, Jurkovići, Tomašići, Varljeni, Ježice, Justići i mnogi drugi: tu i brat Slovenac za Slovence, koji su se pridružili našim domaćinom.

(Konac sliedi).

Franina i Jurina

Fr. Si ča čul za onu dugu gospu na Voloskem, ka je onoliko tekla po kućah pred izbori?

Jur. Va spicarije puli Kamusa Jovanina na Voloskem su se dva gospodina pogovarali, da njoj ni niš pravo. Da su njoj morali puno kalmanti dat

Fr. Češ videt, da su se pobožna gospa ovi zadnji dni riškaldali.

Jur Vraga neće, toliko okole teć i zajik brusit pak za niš!

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Veselo družtvo u Lanišću, slaveć princa karnevala u kući Ivana Buždona, seoskog župana, na predlog Ljubimira Gorenjskoga sa gromkim „živio!“ sabralo 5 for. i 55 nvč., a drugi na mjesto pepela Jakov Marčelja priložio 50 nč. Dakle ukupno for. 6 i 5 nč.

Osobna viest. Viši nadzornik II. razreda kod katastralnoga ureda kod financijalnoga ravnateljstva u Trstu g. *Ivan Macák* imenovan bijaše višim nadzornikom u VII. plaćernom razredu. Čestitamo!

Župnički izpit položili su prošloga čedna sliedeći svećenici tršćansko-koparske biskupije: veleč. g. *Antun Hrovatin*, župe-upravitelj kod sv. Jakova u Trstu; veleč. g. *J. Elsnic*, župe-upravitelj u Draguću; veleč. gosp. *E. Geržetić*, župe-upravitelj u Humu, i veleč. g. *B. Krazig*, duh. pomoćnik kod sv. Antona u Trstu. Čestitamo!

Iz štajerskoga Graca javljaju nam, da je tamo preminuo nakon kratke bolesti gosp. Vladislav Čorić, doktorand medicine, sin kršnog hrvatskog primorja u 24. godini života. Drugovi hvale pokojnika kano vrlo nadna mladića i odličaa Hrvata. Vječni mu pokoj u tudjoj zemlji!

Hodočašće na Bogorodičino proštenje sa Trsata u Loret. Prekasno za današnji broj primili smo poziv za sudjelovanje kod hodočašća, koje će predvoditi biskup krčki presv. g. **A. M. Šterk** prvih dana mjeseca maja sa Trsata u Loret. Drugi put o tomu više.

Molbu za jezikovnu ravnopravnost kod svih c. kr. ureda u Istri odposlali su nadalje na predsjedničtvo vis. ministarstva: porezna občina Susak (mjestna občina Lošinj; Malo selo) sa 55 podpisa i porezna občina Korte (mjestna občina Izola) sa 100; občinari porezne občine Čepić, mjestne občine Plomin, c. kr. kotarskoga suda u Labinu, na broju 65 podpisa kućnih gospodara.

Iz Kastva pišu nam 12. ov. mj. Tužna srca lećam se pera da Vam javim, kako se opet u vječnost odruna zeleni jedan list i kako opet jedan proljetni povenu cviet u našem gradu. *Marije Jelušić*-Šundrićeve nema više u životu! Nesmiljena mrtvačka kosa nenadano pokosi neubrani ovaj cviet u ranoj mladosti, u nježnom tek radjajućem se proljeću.

Miloj pokojnici bila istom dvadeset i treća godina. U raznim prigodama pokazala se uviek vatrenom Hrvaticom, kakvih nam baš danas rod naš treba. Uz dobro svoje srce osobitim žarom prigrlila je našu žensku podružnicu sv. Cirila i Metoda, kojoj je takodjer bila odbornica. i za koju je sirotica u svakoj sgodi nastojala, da sakupi kaki darak. Nezaboravna pokojnica prvi je i nenadoknadljivi gubitak naše podružnice. Zato joj se vriedne družice skromno odužiše, sabrav joj za vienac na mrtvački odar nad 21 for. Evo najliepšeg dokaza, kako je mila pokojnica cienjena bila! Čestita djevojko! Tko bi bio rekao kod ustrajanja podružnice, da će baš Tebi ozaloščene družice prvoj položiti vienac na odar? Tko bi bio rekao pred mjesec dana, da ćemo danas nad preranim Tvojim grobom lievati suze tuge i žalosti? Naglo si nas ostavila, da se s Tobom ni oprostili niesmo! Pa čemu nas tako rano ostavi! Komu si ostavila raztužene roditelje i rod svoj; zašto si toli kruto ranila prijatelje svoje? Prerano si nas ostavila, dobra Marijo, da sliediš ponajbolju družicu svoju, kojoj si toli marljivo grob kitila i suzama ga zalievala. A tko će ga Tebi kititi? Tvoje prijateljice vierne, koje nad Tobom suze liju, one će ga zasaditi miloduhim cviećem, a napajati biser — suzami tuge i žalosti.

Ah, moli se Bogu za biedne roditelje svoje; moli se i za ojadjele prijatelje, koje Tvoja nenadana smrt kruto rani. Moli se i za milu domovinu našu, koju si uviek ljubila svim žarom neokaljanog srca svoga. Tà molitva Tvoga čistoga srca njemu je mila kao miris tamnjana, kao angjeoski piev. —

Sprovod bijaše sjajan kakvih riedko naš Kastav vidi. Pa tko da se ne odluži krotkoj djevici, barem tim da ju odprati do viečnoga počinka? Komu da nije žalostno vidjeti, kako se skroman onaj cviet u crnu zemlju zahranjuje? — I mnoge i mnoge suze bijahu najliepšim dokazom sveobće sućuti nad ranom smrti mile Mimice. Iz dna razrovana srca i potrte duše kličem Ti: Počivaj sladko pod rodnom grudom dična naša pokojnice!

Svečana sv. misa za pok. nadvojvodu Albrehta na Voloskom. Velečastni i obće štovani gospodin župnik Voloski Viuko Zamlić udesio je u župnoj crkvi svečanu sv. misu za dan 28. pr. mj. Crkva bila je ponukom istoga gosp. župnika i najviše trudom častnih školskih sestara krasno uriešena, to je u žalost obavita. Na ulazu u crkvu bio je izvješen napis izvezen pozlaćenimi slovi na crnini. Oltari i klupe po crkvi bile su pokrivene crninom. U prezbiteriju bile su pokrite crninom dvie klupe uvjek se tamo nalazeće, i dvie klupice za dvie osobe svaka na jednoj strani. Već nješto prije odredjene dobe počeli su pobožnici dolaziti u crkvu. Medju prvimi bila je Nj. Visost prestolonasljednica nadvojvodkinja Štefanija i nadvojvodkinja Toskanska Marija Antonietta, prva stanujuća u Opatiji, druga u Černikovici na Voloskom. Obje visoke gospodje uzele su mjesto u klupah u prezbiteriju na strani evangelja; nasproti njim sjedile su dvorske gospodje Njez. Visosti prestolonasljednice i njezin dvorski meštar. Na samu imali su mjesto u prezbiteriju na desnoj strani c. kr. kotarski glavar, na lievoj umirovljeni posvećeni biskup olomučki grof A. Belrupt.

U klupah po crkvi porazmjestili su se c. kr. činovnici i vojnici, njeki občinski zastupnici, kao i mnogobrojne gospodje, većinom u žalobnom odielu odjevene U crkvi bilo je i mnogo drugih ljudi, a medju njimi i zastupnici naroda Vjekoslav Spinčić i Andrija Stanger. Sv. misu kao i mrtvački obred obavio je rečeni g. župnik uz asistenciju gg. kapelana iz Opatije i Rukavca. Sv. misa i sv. obredi odpjevali su se dakako sve hrvatskim jezikom, kako se to ovdje čini od prastarih vremena. Jedno je pri tom čudno, da se oni, koji su na orguljah, neće nikako, da prilagode onomu, što se pred oltarom dogadja. Na „Gospodin s Vami“ odgovaraju doista sa „I s Duhom tvojim“, al inače najviše latinski pjevaju. Poslie podizanja pjevali su litaniju za rartve hrvatskim jezikom krasno, umiljato, tako da jih je sve velikom pobožnostju slušalo. A kako je čudno zazvonilo, kad su neposredno poslie posliednjega „Gospodin pomiluj“ zapjevali tako rekuć u jednom dahu „Lux aeterna luceat ei“. Tà i rituali odobreni sv. stolicom sadržavaju „Svjetlost vječna svjetlila mu“. To mješanje i taj nesklad izmedju oltara i orgulja bi već zbilja mogao prestati, i orgulje se oltaru prilagoditi.

Mi očito kažemo, da se je od svega pjevanja najjače dirnulo pjevanje litanija mrtvih, a pjevale su se hrvatskim jezikom. Biskup Belrupt došao je poslie svršene žalostne svečanosti u sakristiju i suzami u očijuh hvalio je veleč. g. župniku, kako zna on to sve liepo urediti i dostojanstveno obaviti. Njezina Visost prestolonasljednica nadvojvodkinja Štefanija izrazila je c. kr. kot. glavarstvu svoje posvemašnje zadovoljstvo i naredila mu, da to priobći veleč. g. župniku. I svi ostali bili su i mogli su biti zadovoljni, a veleč. g. župnik može si čestitati, što je sve tako liepo izpalo na spomen toli uglednoga člana visoke vladajuće obitelji, kaošto bijaše pokojni nadvojvoda Albreht.

Občinski izbori na Voloskom i zemaljski kapetan vit. dr. Campitelli. Zemaljski kapetan vit. dr. *Campitelli*, kao predsjednik kulturnoga vieća za Istru, da je predkratko zapretio predsjedničtvu gospodarske zadruge opatijske, da će ovu činiti razpustiti, ak ne bude predsjedničtvo pošlo talijanski, jer da je talijansko pučanstvo, za koje ta zadruga obstoji. On se je već lani za boravka Nj. Veličanstva našega cesara i kralja mogao uvjeriti, da je pučanstvo na iztočnoj obali Istre hrvatsko. U koliko se nije, eto mu občinskih izbora na Voloskom, pak nek još i na dalje govori o *talijanskoj* obali iztočne Istre.

Izvješće o razpravi proti izgrednikom iz Pirana morali smo radi preobilnosti gradiva izpustiti; istotako izpustili smo više dopisa, viesti, razgovora itd. Neka nam se radi toga s nikoje strane ne zamjeri. Nastojati ćemo što više moguće toga uvrstiti u budući broj.

Sud o našoj gospodi Talijanih. Čujemo, da se je neki ugledni gospodin, koj bijaše dno 10. jenara t. g. prvi put u saboru u Poreču, izrazio poslie prizora u sjednici toga dana ovako: „Sad vidim, da su talijanska gospoda prosti i neizobraženi ljudi; svaki seljak ima više ugladjenosti, nego ti ljudi!“ — To nije rekao naš čovjek. Nam je drago, da istina dolazi na svietlo.

Tko sve razsvjetljuje? O razsvjetah u istarskih gradićih prigodom kakvih svečanostih, tičućih se monarhije Habsburga, malo kad ili nikad se šta čuje. U njih se razsvjetljuje u drugih prilikah. Tako se je razsvjetlilo u gradiću Poreču dne 14. jenara t. g. pošto je povjerenik c. kr. vlade usljed previšnjega naloga zaključio sjednice saborske. Medju onimi, koji su večer onoga dana razsvjetlili svoje prozore, i one od kuhinje, bio je i *Aleksander vitez Elsechegg*, umirovljeni c. kr. namjestnički savjetnik i najposlie upravitelj porečkoga kotara, a sada tajnik porečke občine. Dakako, on sad služi občini, al uče stalno više od državne vlasti, naime, kako čujemo, 3700 forinti na godinu. Takvi su odnošaji samo kod nas mogući!

Talijanaški agitatori n Voloskom i u Opatiji. Medju agitatore za talijanašku stranku valja ubrojiti na prvom mjestu kontesu Del Mestre, rodjenu Minach, udovu po nekom državnom činovniku. Visoka je stasa, pak su njoj neki prema tomu i nadimak dali. Bila je neutrudiva. Neprestano, nekoliko tjedana bilo ju je viditi po ulicah, i zalazila u kuće, na Voloskom i u Opatiji. Kaže se pobožnom, i sve je radila tobož u ime krščanske ljubavi. Naši ljudi su dobri kršćani, i upravo zato

malo su marili za nju, koja je radila za stranku, u kojoj je među ostalimi kandidovao muž, koga da naši nisu još vidili u crkvi. Mnogi, i stariji su njoj se rugali. Jednomu govorila je, da što će to hrvatski, da treba po *našu*, a on njoj pametno odgovorio, da po našu znači hrvatski jer smo mi uvjek zvali naš jezik hrvatski. Negdje u Opatiji stupio je preda nju mladić i rekao njoj pod nos: *neće bit niš s tega, gospa kontesa!* I nebijaše!

I gospodin dr. Minach dao se je osebno na agitaciju posliednje dane. Bio je osobno u nekih kućah. I jednoga Slovenca je nagovarao. Ovaj će mu: *„kako ću ja Slovenac za Talijane“*. A on će mu: *„to nije za Talijane, nego za poštene ljude“*. *„Drago mi je to čuti, kandidati hrvatske stranke su pošteni muži“*, odvrati onaj. Gospodin doktor mogao se je urjeriti, da se neda proti struji. I najbolji njegovi prijatelji i štovatelji nisu ga htjeli slušati u stvarih izbora. Ljudi su progledali, pak znadu lučiti privatnoga od javnoga čovjeka.

Inače su na Volcskom agitovali najviše dva šepasta. U Opatiji pako uz *Sichicha* i druge spomenute neka obitelj *Letiš-Oršić*.

Talijanaši poslie izbora na Voluskom i u Opatiji. Poslie izbora prvoga dana, da su Talijanaši slavili pobjedu onoga dana do 2. poslie pol noći u „Hotel Stefanie“. Prava slava imala se je slaviti jedva sliedećega dana. Kažu neki, da je imalo banketirati 150—200 osoba, da bijaše naručen šampanjac, pripravni umjetni ognji, i što je znam što. I slika našega kandidata načelnika, da bijaše priredjena, i na njoj oprćena dva *fiaškona*. Mi takvih talijanaških komedija nepoznamo, pak nebi znali drugoga savjeta za te komedijante nego je ovaj: Pogrešili su samo slikn kandidata-načelnika. Nek ju promjene, pak nek na promjenjenu oprte sami ona dva *fiaškona*. Škoda bi, da se zbersi vino, koje je u njih.

Inače čujemo, da Talijanaši nekom stalnostju vele, da ovi izbori neće valjati, da će biti uništeni, da će oni učiniti utok. Najposliednji čin pobjedjenih je obično utok, i dakako nitko njim nemože zabraniti te slasti kod žuhke pilule, koju su morali popiti poslie uspjela izbora. Da bi uspjeli s utokom, toga nemožemo nit pomisliti. Kod nas je doista sve moguće, a ipak nevjerujemo, da bi se to dogodilo. Poslie dvie godine i pol obavio se je izbor pod vodstvom c. kr. činovnika, posve zakonito, radovito, mirno, pošto se je listine skrupulozno sa svih strana uredilo. Neima nit sjene za uništenje. Uništenje bi značilo pustiti, da se i na dalje občinom upravlja daleko izvan zakonitoga roka; značilo bi izazov hrvatskoga pučanstva voloskoopatijske občine, i skrajnje razdraženje istoga. Toga se valjda neće. U ostalom prije godinu i pol imala je hrvatska stranka 4 glasa većine, ljetos jih ima 16, i bez onih, koji još bijahu u rezervi, budući put će jih imati 50 i više. Sve ima svoj kraj, a tako ga ima i talijanaško gospodstvo u občini volosko-opatijskoj. Ono se već nepodiže, ma radilo se što mu drago. Naravskim razvojem stvari pada. Napori posliednjih godina naliče trzanju umirajućega, kojega nit talijanski nit njemački lječnici nemogu oživiti.

Hrvatski „agitatori“ na Voloskom i u Opatiji. Talijanske neke novine javile su pobjedu hrvatske stranke, i dodale, da se je to dogodilo usljed agitacije popova i učitelja. Kako te novine lažu i kleveću, dakako svrhom, da dotičnikom škode, nek se sudi iz činjenice, da se nit jedan pop nit jedan učitelj nije ni malo pačao u izbore, da je samo jedan učitelj za svoga šticenika, i samo jedan svećenik u ime jedne nadarbine u III. tielu glasovao. Za izbore radili su i to samo zakonito svi svjestni Hrvati na Voloskom i u Opatiji. Težko bi reći, koj je više radio u Opatiji. Kad rečemo, da su svi naši vidjenji domoljubi radili, koliko i gdje su mogli, i da su njim mladji uvjek na raku bili, kud prvi okom, tamo drugi skokom, rekli smo najbolje. Na Voloskom možemo imenovati dvojicu, bez uvriede za druge, koji su najviše radili. Prvo mjesto ide svakako *Viktoru Tomičiću*, drugo *Inocentu Stangeru*. Živili i oni i svi ostali njihovi suborioci, koli na Voloskom toli u Opatiji! Nemožemo, a da neiztaknemo, da su se voloske i opatijske gospodje i gospodjice ne samo zanimale za izbore, nego da su neke i mnogo radile, da izbori čim povoljnije za domaću hrvatsku stranku izpadnu. *Živile i našle vriednih sliedbenica po cieloj Istri!*

Značajno. Naša drugarica „Edinost“ doniela je, po drugih listovih, da su občine piranska i izlanska izratile svoje sažalje nad smrtju slavnoga nadvojvode Albrechta i označila to kao nešto osobita. I ima pravo. Zna se kakva čuvstva imadu imenito gospoda u Piranu. Pokazala su jih za vrieme izgreda radi dvojezičnih tablah. Nekomu, koj jako s tom gospodom prijateljuje, i koj jih na višim mjestih predstavlja drugčijimi nego li jesu, bilo je valjda stalo, da bar što učine. I eto učinili su. Nepitamo kako! Posebna svrha kod toga jest, da se više krugove sklone, da prestane *kazan*, kojom je kažnjen Piran, tim da je tamo izvješena dvojezična tabla. Kako si stvar drugačije tumačiti?! Piran i Izula spadaju pod kotarski sud piranski. Oni jedini među talijanskimi gradići Istre, koliko nam je poznato, izrazili su svoje sažalje. Njim je nuždno hipno, da nješto učine, drugim nije. Mi neznamo, što će viši krugovi na to. Oni rado i prerado vjeruju onomu, što njim se iz Trsta dojavi. Znadu pak, kako znademe i mi, da sud piranski ima pod sobom i preko 2500 Slovenaca, koji su jednodušno molili, da ostane dvojezična tabla, da na njoj bude i slovenski napis, i da su i ti Slovenci državljani austrijski, koji imadu pravo na svoj jezik kod ureda i sviuda.

Iz Kastva pišu nam 10. t. mj. Akoprem protivnici našega „Dobrovoljnoga vatrogasnoga družtva“ vele, da ovo družtvo nije potrebito, to smo opazili u ovo par godina, što obstoji, da je nekoliko puta moralo stupiti u boj proti vatri. A tko jamči, da ne bi bila vatra i više štete prouzročila, da joj nisu stali na put upravo naši vrli vatrogasci. Dakako, da se sa strane protivnika nastoji uviek omalovažiti rad vatrogasnoga družtva samo, da se škodi ugledu družtva i pojedinih članova, te da se na taj način i kojekakvom agitacijom postigne razpust družtva. Da li bi to bila korist za občinu, prepuštamo razmišljanju gospode protivnika. I zbilja, postigli su skoro svoju svrhu, jer „Dobrovoljno vatrogasno družtvo“ težko boluje. Kad bi se s one strane htjelo biti na ruku ovom družtvu, uspjevalo bi najliepše, a nebi morali jadni vatrogasci slušati danomice kojekakvih zanovetanja i porugivanja samo za to, jer su pripravni bezplatno i požrtvovno braniti tudji imetak. Takova zadirkivanja uzsliede kod svakoga požara, a tako je bilo i dne 8. pr. mj. kad je za metska vatrogasna podružnica prvi put stupila u vatru. Toga dana na 9½ sati u večer porodila se vatra na Kantridi u županiji Zamet. Izgorila je jedna štala grofa Somsića. U njoj bila naslagana množina siena i slame. Konje oslobodilo se na vrieme, a izgorio jedan magarac. Štete je oko dvie hiljade forinti. Štala bijaše osjegurana. Da nije bilo brze pomoći moglo je biti i gorega.

Na gariště su došli riečki dobrovoljni vatrogasci i vatrogasci tvornice petroleja: jer se ih telefonom pozvalo; dočim zametskim vatrogascima nije se ni *najavilo* vatru, te bi bili ovi one noći sladko spavali, da nije slučajno neki vatrogasac *sam* opazio vatru i probudio druge vatrogasce. Ovi se sakupili, uzeli svoje sprave, te odjurili na gariště, gdje su na svoje čudo našli riečke vatrogasce već u poslu. Nešto radi toga, što su prispjeli kasnije nego li riečki vatrogasci, kojim je mnogo dalje; nešto što su dovezli sobom malovriedne sprave, dočekali ih gledaoci — ponajviše naši ljudi — sa porugljivim posmjehom i kojekakvimi povici, na što se jadni vatrogasci pokunjiše, al se i brzo osvjestiše, te se upravo požrtvovno primili rada. Kad su riečki vatrogasci uklonili najveću pogibelj, otidoše put Rieke, ostaviv dalnji posao zametskim vatrogascima. Ovi su radili cielu noć i skoro cieli sliedeći dan dok su odstranili svaku pogibelj. Drugi dan čitasmo u riečkoj *„Voce del popolo“* vieat ob ovom požaru, al da je bila na garištu i zametska podružnica i vatrogasci tvornice petroleja ni spomena, dočim se je sa nekom pohvalom spomenulo nekoju riešku gospodu, koja su prisustvovala požaru samo kao gledaoci. Držimo, da je riečka *„Voce“* zametske vatrogasce i one tvornice petroleja navlaš mimoišla, jer su jedni i drugi *Hrvati*.

Kako vidite, g. uredniče, jadne kastavske vatrogasce od svakud led bije, dapače i od onud, od kud bi ih imalo sunce grijati. To nije drugo, nego plod one zlobne agitacije domaćih protivnika kastavskoga vatrogasnoga družtva.

Prijatelj vatrogastva.

Iz Pule pišu nam 8. marča. U tamošnjem jaslarskom „Il Mattino“ od subote 2. t. m. uvršten je dopis iz Pule, od poznatog tvoritelja laži, dopisnika „Clodoveo“, kojim se hoće baciti zlo sviotlo na ovdješnje Hrvate i u obće Slavjane, jer da je družtvo „Čitaonica“ imalo ples u svojih prostorijah, dok su Talijani žalili smrt nezaboravnog člana slavno vladajuće kuće Habsburga. Dopisnik ima očitu namjeru, da pred oblastim ocrni naš unred, kao nelojalan. Mislimo da bi Talijani bolje učinili kad bi šutili o takvih stvarih, jer se znade za njihova čustva već odavna, a najbolje su se pokazali u pravom svietlu pri zadnjih dogodjajih u Istri, kad su učinili svašta proti zakonu i vladi Njegovoga Veličanstva. Mi Hrvati nekrijemo nikad naša čustva: naša budućnost leži u jedinstvu naroda pod krunom Habsburga, a talijanska? To dokazuje sva njihova politika i ponašanje u raznih prigodah. Mi neimamo irredente, mi se ne kupimo u tajnosti i skrovitosti, mi neizdajemo proglase bez potrrde državne oblasti: mi radimo otvoreno, javno po danu! Nečemo da kažemo što i kako pak misle i rade Talijani, jer je stvar već poznata svakomu, a ponajpače onim mjerodavnim krugovom, koji imaju suditi o lojalnosti naroda i pojedinaca.

Čast nam je upozoriti sl. ravnateljstvo pošta i brzojava na sljedeći slučaj, koji bi se dao opravdati možda u kakvom zakutnom mjestu unutarnje Afrike, ali koji se je ipak dogodio u Puli na c. kr. pošti, pod ravnanjem našeg prijatelja gosp. Franka. Dne 19. febrara 1895. bijaše odpremljen preporučen list iz Pule za Vodnjan, koji leži dva sata hoda daleko od ovoga grada. Taj list je bio naslovljen na kotarski sud u Vodnjanu i sadržao je posve inštrumentu molbu za uknjižbu. Nakon desetak dana dobila je dotična stranka pošiljku od kotarskoga suda u *„Vodňany“* u *Českoj* opazkom, da nemože riešiti dotični spis jer nesastavljen u českom iliti njemačkom jeziku. Sve biljege bile su udarene pečatom, poduesak nije više mogao vrieditl za nadležni sud u Vodnjanu u Istri. Stotinu puta bijaše dano na poštu listova pod istim naslovom i svi su došli na pravo mjesto; sada se njekomu na pošti prohtjelo učiniti nesalanu šalu. A tko će dotičnoj stranki nadoknaditi pretrpljenu štetu? *)

Sada je korizma: svaki kršćan-katolik traži utjehe svojim jadom u crkvi, navlastito kod svetih obreda i propovjedi. Od tisuću ljudi, koji ovdje polaze crkvu, neima niti deseti dio Talijana; sve su drugo krv naše krvi, ljudi slavinskoga roda i plemena. Ali uzalud čekamo, da čujemo riec božju u hrvatskom jeziku! I crkva, to utočište jednakosti i pravednosti, neće da znade za nas! Kako bi to drugačije bilo kad bi narod slušao propovjedi u svojem jeziku! Da vidite samo u nedjelje veliku misu u crkvi blažene Gospe: talijanska propovjed za sve samo naše ljude bilo iz Pule, bilo iz okolice. Bože, pomozi nam Ti, kad neće onaj, koji bi morao.

Težka rana na hrvatskom životu jest ovdje i škola: na ništa drugo se negleda, nego na potalijančenje iliti poniemčenje naše nevine djece. Šticici Niemaca dalo se je u Puli više škola, a za Hrvate i druge Slavjane niti mrvice! Reći će tko, a zašto nepitaju odlučno. Reče starac u grčkom kazalištu: *„Znadu Atinjani što je pravo, ali neće ga“*. I tko s nami vlada, znade gdje nas tišti i što nam fali, ali vjetar koji danas duva, odnaša u neizmjernost sve naše želje. Zar da još uvjek ostanemo u tmini neznanstva i robstva duševnog? Pravice ima još na svietu i nama će sunce sinuti.

Zar i učiteljicam istu plaću? Narodnogospodarstveno pitanje. Razpravio Ante *Dukić*. U Zagrebu; vlastita naklada. Knjižica od 108 strana dobiva se za 1 krunu kod g. pisca u Kastvu (Istra); tko pošalje 55 nvč., dobiva knjigu franko.

Najsjeverniji poznati hrvatski grob. Na ledenom ostrovu grenlandskoga mora Jan Mayen leži u približnom geografičnom položaju: 71° sjeverne širine a 8° 30' zapadne duljine od Greenwicha, bez sumnje najsjevernji nama poznati hrvatski grob. Grob je to mornara Tome Viškovića-Šurle iz mjesta Vlahova, kraj Labina u Istri, koji kao dionik austrijske-polarno-meteorologičke ekspedicije (1881—1882) pogibe na toj samotnoj grudi „ultimae Thulae“ u izvršivanju svoje dužnosti. Iztražiteljni francuzki ratni brod „La Manche“ pohodio je god. 1892/93 i taj otočić, pa je sve, što su naši tamo ostavili, kuća, šatora, živeža itd., našao u dosta dobrom stanju. Križ na grubnom humku našeg zemljaka svalio se je ponešto; nu grobište samo ostalo je neoštećeno, unatoč pokusima polarnih lisica, voljnih, da se rujući dokopaju lešine; spriečavaše ih u tom silno basaltno kamenje, koje ogradjuje i čuva ovo groblje od svakog vanjskog upliva. Bog dao, da se smrtni ostanci tog Hrvata uživu i nadalje ničim ne uznemirivanog pokoja u toj tudjoj dalekoj zemljici!

„Vienac“.

Listnica uredničtva.

Prijateljem i rodoljubom občine Volosko-Opatija najsrdačnije čestita na sjajnoj pobjedi: urednik.

Gosp. Š. H. R. u Žb. Stiglo u redu; upotrebiti ćemo; živili!

Gg. dopisnikom s raznih strana molimo, da se ustrpe, jer nam je naralilo na jednom tolike gradiva da svega u jednom broju nemožemo smjestiti. Sve što je za javnost, doći će u list.

Gosp. J. Po duši ne možemo Vam kazati, koga se ono tiče. Zdravo!

*) Iznašajuć na svietlo gornju pritužbu pitamo sl. ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu: jeli i ovaj slučaj: „Grandlos“ ili potiče iz osobne „Gehässigkeit“. Op. ur.

Listnica uprave.

Gosp. J. F. Harlau. Stigle nam u redu 24. dec. 1894. 3 lire = for. 2.73.

Gosp. M. iz L. Nije bilo za Vas. Živili!

Posojilnica in hranilnica u Kopru.

P o z i v

k redovitoj glavnoj skupštini, koja će se obdržavati u nedjelju 24. marča 1895. u 10 sati prije podne u Kopru u zadružnom stanu (ulica Porta S. Pietro, blizu kapucinske crkve, kuća Boldassi br. 609) sa sliedećim dnevnim redom:

1. Izviešće tajnikovo o djelovanju zadruge u god. 1894.
2. Izviešće nadzorstva o zadružnih računih za god. 1894.
3. Izbor upravnog odbora.
4. Izbor nadzorstva.

Opazka: Ako se 24. marča ne sastane zakoniti broj članova, obdržavat će se glavna skupština 31. marča u isto doba i sa istim dnevnim redom bez obzira na prisutan broj zadrugara.

U Kopru, 7. marča 1895.

ODBOR.

Trgovina sa vinom.

Podpisani javlja slavnomu občinstvu, da je otvorio trgovinu sa vinom u vlastitoj kući na Počekaju, uz samu željezničku postaju Buzet.

Na prodaju imade vina bielega i crnoga i to više vrsti, a prodaje ga na veliko i na malo; 56 litara najmanja mjera. Za dobrotu i nepokvarenost vina jamčim svojim imenom.

Tko dakle želi piti zdravo i dobro vino neka se obrati na mene pouzdano. Uzorke šaljem bezplatno. Poslužiti ću svakoga poštene i uz cienu, po kojoj nemože dati drugi, koji nestanuje uz samu željeznicu, radi troškova dovoza i odvoza.

Odličnim štovanjem

Frane Flego.

Pošta: Buzet-Počekaj (Istra).

Javna zahvala.

Svoj mnogobrojnoj rodbini, prijateljem i znancem, koji su nam prigodom prerane smrti naše nezaboravne i dobre kćerke

Marije Jelušić

bud ustmeno bud pismeno nastojali ublažiti težku bol; koji su onako mnogobrojno sproveli mrtve ostanke premile nam pokojnice do hladnoga groba: veleučenomu gosp. prof. Vjekosl. Spinčiću, koji nas i u zadnjoj uri smrti naše miljenice tješio zaklopiv njoj oči; slavnoj ženskoj podružnici družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Kastvu na krasnom vienci položenom na grob naše pokojnice; gospojicam i gospodi, koji su nosili ruže i vience, pokojnicu i svieće; častnom svećenstvu, te svim onim iz grada i okolice Kastva, koji su u svoj težkoj našoj obiteljskoj nesreći bud kojim načinom izkazali nama i našoj preniloj pokojnici u našem srcu neizbrisivih usluga, ovim se putem najsrdačnije zahvaljujemo.

Platio Bog svima!

Kastav, 12. marča 1895.

Marija i Vjekoslav Jelušić,

u ime svoje i raztužene djece.

Zahvala.

Svoj rodbini, prijateljem i znancem, koji su nam prigodom bolesti i smrti naše nezaboravne majke, odnosno babe i prababe

Marije Blagar,

rodj. Rumac,

umrle dne 7. marča t. g. u 91 godini svoje starosti, na budi koji način svoje saučešće izrazili, te koji su iz daleka i bliza došli, da milu pokojnicu do groba sprovedu, izričemo ovim najsrdačniju zahvalu.

Veprinac, 9. marča 1895.

Raztužena obitelj:

Blagar-Frčić.

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda
za trgovino in obrt v Tratu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
3- „	3½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopilo novo obrestne takse v krepost z dnem 4. februvarja, 8. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih ob javah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakazuje

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Roko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd. — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—22 pri odbitku 1‰ provizije.

P r e d u j m i.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostil obvesti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijansko v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 31. januvrja 1894. 2—24

„Kupuj kod kovača, a ne pri kovačetu“
veli stari pregovor.

To važi po svoji pravici za moj zavod, jer samo tako velika trgovina, kakova je moja, ima radi gotovoga plaćanja velike množine blaga i drugih prednosti, jeftine troške, koji najposlie samomu kupovalcu u korist doći moraju. —

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzorakah, kao dosada nikada, za krojače nefrankovana.

Komadi za odjeće.

Peruvien i dosking za velečastno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. kr. činovnikah, takodjer za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, sukno za biljard i igmče stole, pokrivala za vöz, loden. Velik izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga lodna za gospodu in gospoje po izvornih cienah tovarne u tako velikom izboru kako takovih ne može imati niti dvadesetera konkurenca. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospoje. Sukno, koje se dajo prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd., takodjer potrebe za krojače (kao podstave za rukave, gumbi, igle, konac itd.).

Jeftino, primjerno, pošteno, trajno, čisto vuneno sukneno blago i ne dobro kupovanje cunjah, koje imaju komać vrednost odškodnine za krojače, priporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (austr. Manchester).

Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milljuna for. — Pošilja se po poštarskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju nedostatno svoje blago pod znamenjem „Stikarofskoga blago“. Da zabranim varanje p. n. odnzimača, naznanjam, da takovim ljudem ne prodajem blago pod nikakvom pogodbom.

Dobiva se najjeftinije kod podpisane ljekarne ako se naruči po pošti.

Ubald pl. Trnkóczy,

ljekarnik
pokraj viećnice
u **Ljubljani**
prepor ča

Marijacel|ske kapljice *za želudac.*

1 bočica 20 nč., 6 for. 1·30. 3 tuceta for. 4·80

Otvarajuće ili želudac čistoće kruglice.

Škatuljica 21 n., 1 omot sa 6 škatulja for. 1.00.

Za prsa. *Planinski zeliščan ili prsni sirup* za odrasle i djecu. razstvara sluz i olakšuje bolest osobito kod kašlja. 1 bočica 56 nvč., 6 bočica for. 2·50.

Za trgane. *Cvjet proti trganju (Gichtgeist)* olakšuje i odstranjuje trganje u križih, nogu i rukú. 1 bočica 50 nvč., 6 bočica for. 2.50.

Svi ovdjo navedeni i jos drugi ljekovi dobivaju se u ljekarni

Ubald pl. Trnkóczy
u Ljubljani pokraj viećnice,
to se svaki da po pošti raznášilje.

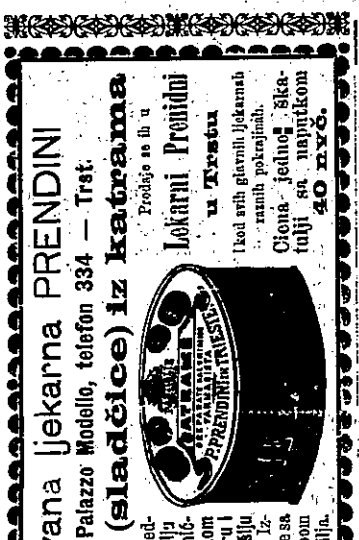

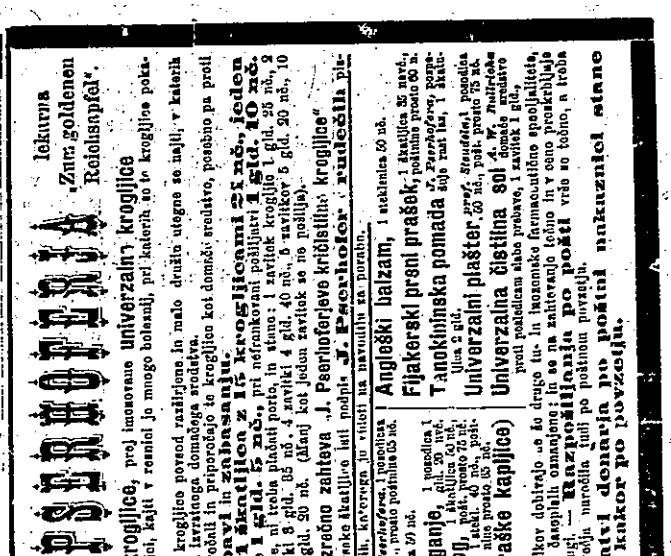

U LJEKARNI
EDE TOMAJA
u Zagrebu, Ilica broj 12

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih. ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom poganeu, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 nvč.

Sladka voda za ka-alj ili breh i za prsa, kojim se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sivljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeiuje proti slabosti, bljedoći, škrofuloznosti, podbublosti, djetinjoj krživjavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, obtuklava teginju ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se hoi u žličici. želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zarijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s napuckom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski keh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za obječivanje želudca i probave, kada blago neće rado ždrati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postoju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Švajcerske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromesti ili težini. — Ciena škatuljici 70 nvč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini poslje težkoga napora, za obječivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolja, učvršćuje meso oko zubi, razfrižkavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah. za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam. — Jedan lončić 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeločn i finoću obraza i ruku. — Ciena većem lončiću 1 for. — K tome spada još hrakosov sapun po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na pariškoj izložbi začastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi prenugodan miris. — Flašica 30 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimnici. — Manja bočica 70 nvč.

Polibromov sirup po dru. Nikoli Selaku lieči uspješno bolesti živaca, nepokoj, glavobolju, trzanje, histerij:, zaduhu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 forint.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinti vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Odgoverni urednik Mate Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 12. U Trstu 21. marča 1895. Godina XXVI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na svitak.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake for. na godinu. Razmjerno for. i za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Novi porezni zakoni.

(Konac.)

Još je jedna ljuta vrst poreza, koja se zove prometni porez ili taksa od pokojnih. To je težka rana za narod, i svi ju ćute, pak je vlada i obećala, da će ju preurediti kolike prije. I doista pravo bi bilo, jer nije kršćanski zakon, da te stišću za taksu, netom si zakopao miloga oca, izgubio dobroga gospodara, trošio za ljekarije i koji kusac mesa, za zvonove i pogreb.

Naši zastupnici i oni od ostalih naroda, koji zastupaju seljački stališ, živo se zauzimaju, da bi se taj zakon čim prije promjenio. Dakako, da takse od pokojnih neće posvema pasti, nego možda pri saavim malih kmetinah; ali gledat će se urediti, da budu manje, i da budu samo od čistoga imetka, da bude odtegnut svaki dug, koji u istinu obstoji, a sada nije tako.

Nepravedne su te posmrtne pristojbe još radi ovog razloga, što jih seljak mora platiti do zadnjega novčića, jer što ima, ima na suncu, pak mu se sve vidi, a gospodska čeljad mnogokrat ide u ćaćinu blagajnu, dok je još ćaća živ, pak raznesu gotovinu i obligacije, nešto mama, nešto sinovi, nešto kćeri, a posmrtnu pristojbu plate samo od palače, jer ju nemogu sakriti.

Je-li tako? Jest! Hoćete li sada vjerovati, da Vas hrvatska stranka pravo razsvetljuje ili ne?! Koji vjerujete, nedajte se više pod tuji labor, potrpite još i biti će bolje, jer mora biti, jer su svi narodi progledali. A koji nevjerujete, u slast Vam ono par tudjih bigula. Našao se je Juda, koj je i svoga Boga prodao; ali je proklet od svih koljena, na koje je dosada sunce svjetilo, i na koje će svietiti od sada do skončanja svieta!

* * *

Čujte sada u kratko, kako vlada misli preurediti poreze, kakovu to dakle reformu predlaže u novoj zakonskoj osnovi.

Tu se nemože poći na potanko nabrajanje, jer bi se izgubilo nit, pak za malice nebiste znali poglavitih stvari. A te poglavite točke jesu ovo:

1. *Zemljarina* i kućarina ostaje kao do sada, ali biti će nešto snižena, kako će se kasnije protumačiti.

2. *Obrtarina* pobirati će se takodjer, nego će se izračunavati drugačije, i to ovako:

Plaćati ćeš prema tomu koliko se obnadje, da ti obrt nosi pošto si očistio sve troškove, koje od njega imaš. Ako bude izašlo, da ti nosi 90 forinti, platiti ćeš 1 for. 50 nč., ako ti nosi 100 for., platiti ćeš 2 for., i tako sve po malo napred.

Ako ti nosi 300 forinti, platiti ćeš 10; ako ti nosi 1000 forinti, platiti ćeš 80, pak onda za svakih 200 for. čistog priboda dalje, platiti ćeš 10 više; nu to je već za veliku gospodu trgovce i fabrikante.

Tko će izračunavati koliko ti obrt nosi? To neće više izračunavati sam inspektor porezni gledajuć u skrižaljku staroga zakona, nego će biti u svakom kotaru komisije iliti povjerenstva i polovicu će jih izabrati onaj narod, koj se bavi obrtom, a polovicu vlada; one će imenovati takodjer predsjednika.

Od svih obrtnika biti će četiri razreda, koji će se zvati *porezne družbe*.

U četvrtu poreznu družbu pasti će oni, što plaćaju do 30 forinti obrtarine; u treću oni, što plaćaju više od 30 ali ne preko 150 forinti; u drugu oni, što plaćaju preko 150 do 1000 forinti, a u prvu oni, što plaćaju preko 1000 forinti.

Ona povjerenstva iliti komisije izabirati će se po poreznih družbah, svaka porezna družba imati će svoje povjerenstvo.

Polag toga, kako jedan obrtnik radi sam, ili sa malo, ili sa mnogo ljudi, ili na silu od parogona ili vode, pak polag toga, kakve su mu prilike za kupovanje prirodnina i za prodaju obrtnine, povjerenstvo će proračunati, koliko mu taj obrt od prilike nosi čistoga, a prema tomu uvrstiti ga pod toliko i toliko obrtarine.

Taj izkaz biti će svake godine na dobu izložen, i svakomu, tko je pod obrtarinu, slobodan uvid i slobodna pritužba. Sve lieno dok Vam nebudemo nešto drugo protumačili!

Za ciele pokrajine biti će pokrajinska povjerenstva, koja budu imenovana polovicom od ministra financija, a polovicom izabrana od sabora onako, kako se izabiraju u saboru zemaljski prisjednici iliti asesori.

Za ciela država biti će državno povjerenstvo za obrtarinu, koje će se zvati *kontingentno povjerenstvo*. Predsjednik mu je ministar financija, i ima 16 članova, od kojih 8 imenuje ministar, a drugih 8 sva pokrajinska povjerenstva, ali budući je više od 8 pokrajina, zato na svaku neće pasti po jedan član, nego će za Trst, Goričku, Istru i ciela Dalmaciju biti samo *jedan* član u državnom kontingentnom povjerenstvu.

3. *Porez na rente*, to jest ni od zemlje, ni od kuće, ni od obrta, ni od plaće, nego od svih drugih stvari, koje ti daju neki stalni dohodak od kapitala, dakle poglavito interesi od budi kakove tražbine, korist od novca uloženog u štedionicah, javnih državnih i drugih zadružnicah itd.

To Vas manje zanima; dosta je dakle znati, da će se od tih nekih dohodaka plaćati 2, od drugih 5, od drugih opet 10 po sto. Na daleko bi vodilo razlagati zašto ta razlika. — Mnogi, koji će pasti pod tu vrst poreza, plaćali su ga i dosad imenom dohodarine.

4. *Osobna dohodarina i porez na plaće.* Svaki, koj ima preko 600 forinti *čistoga* dobitka na godinu, imati će plaćati dohodarinu. Dakle i bolji seljak, koj bi, recimo imao dobru kmetinu pak krčmu, pak malu još kakovu trgovinu, i da se računa, da mu je to sve donesto čistog dobitka preko 600 forinti, plaćati će dohodarinu, i to povrh zemljarine za kmetinu, povrh kućarine za kuću i povrh obrtarine za dućan (štacunu, butigu) itd.

Valja reći pravo, nije odmjerena previsoko, jer od preko 600 do 625 for. čistoga dohodka, nosi samo 3 for. 60 novčića dohodarine.

Plaćnici, koji neimaju više od 3200 for. plaće na godinu, pudati će samo pod dohodarinu (razumije se, ako neimaju zemljišta i kuća, od kojih bi svakako morali plaćati još one posebne poreze). A kad plaća prestigne 3200 forinti godišnjih, onda će plaćati, povrh dohodarine još porez na plaću, ali taj je malen, to jest od 3200 do 4000 forintih samo četiri desetine od sto, to kao da rečeš 40 nč. od 100 forintih.

Zlo je da bi po tom novom zakonu sila ljudi bila oproštena od poreza, a taman mnogi takovi, koji bi ga lahko plaćali na svoje čisto dohodke.

* * *

Eto, kad smo razložili, kako bi to imalo biti uredjeno po novih zakonih, da vidimo što obećuje država od te novosti.

Država, to je vlada, kaže ovako: *Zemljarina treba, da mi se plaća kao i do sada. Obrtarine nesmijem dobiti manje, nego li do sada, premda će se na drugi način izračunavati. Od onoga, što mi bude u blagajnu došlo više, najprije ću odbiti troškove, koji će biti za to novo upravljanje, a iznašati će jedan milijun i deseto tisuća forinti. Onda od dalnjega pretička iliti suviška, popustiti ću na zemljarini 10 do 15 po sto, na kućarini do 10 po sto, na obrtarini do 25%. Onda od onoga što bude još preticalo, dati ću svim pokrajinam skupa do 3 milijuna na godinu, i to u pokrajinske blagajne, iliti provincialne kase. Tako od prilike ima poći račun kroz budućih 12 godina. Ali pokrajinam iliti provincijam dati ću ona 3 milijuna pomoći, samo ako u svojih sahorih učine zakon, da na novu dohodarinu (i na porez od plaća) nesmije biti nikakova nameta ni pokrajinskoga, ni kotarskoga (kod nas za ceste), ni občinskoga.*

Tako kaže državna vlada! Tko je kadar svojom glavom misliti dalje, odmah bi mogao pogoditi, hoće li zakon biti bolji od dosadašnjih, ili neće biti bolji, i uzkliknuti će: neka bi bio zakon nov, samo da nebudu plaćila nova.

I mi kažemo tako. I ako rečemo tako, nismo to izsisali iz prsta, nego pomno proučavajuć poviest i vladinu osnovu novoga zakona, a to je ciela knjižina, koja zaprema preko 800 strana, pisana jezikom njemačkim težkim, jer neima svaki narod Božjega dara, da bi mogao svoj jezik pisati ovako lahko, kako mi svojemu narodu pišemo hrvatski, bistro, razumljivo.

Prije nego li se damo prosudjivati pojedine zle strane tih novih zakona, treba da ovo nešto spomenemo:

Kadgod su se u Austriji davali novi zakoni porezni, uvjek se je govorilo: to je zato, da breme bude pravednije razdieljeno. A kada tamo, toga pravednoga razdieljenja nije se toliko očutilo, i meni nije ništa od toga, da moj susjed od sada plaća nešto, čega nije plaćao, kad i ja moram da plaćam svejedno, možda još više.

Drugo što imamo opaziti već sada, jest to, da nam se onaj račun vladin, da će od većega priboda dohodarine sniziti za toliko i toliko druge poreze, čini kao i ona oporuka iliti testament onoga dobričine seljaka, koj je puštao tomu sinu stotine, onomu stotine, onomu volove, onoj kćeri tolike skrinje, pak ovce i tako dalje, a najkasnije su ga pitali svjedoci: Kume, hoće li pak biti toliko toga u vašoj baštini? I onda se je osvjestio, počešao rukom za uho, i zavapio: To i meni ide po glavi! Tako nekako bi i mi morali vladu upitati: A hoće li pak biti toga pretička, toga suviška od dohodarine toliko, da ćeš moći i popuštati na porezu od zemlje i od kuće, i od obrta, i još da ćeš toliko moći dati pokrajinam za njihove potrebe? — Mi se bojimo, da toga ne bude toliko, a to za to ne, jer dohodarinu imaju plaćati oni deblji, a oni se znaju svakako uvijati i dokazivati, kako fabrike nenose ništa, kako je velika trgovina propala itd.

Drugi put, ako Bog dade, pobrati ćemo potanje razloge o tih novih zakonih, i navesti u kratko što su govorili razni zastupnici proti njim, a u čem su jih drugi hvalili.

Sada već možemo reći, da je od naših zastupnika govorio proti toj osnovi g. dr. M. Laginja, s protestom u ime hrvatskoga naroda, koj ima pravo sam sebi sa svojim kraljem krojiti zakone.

Ali moramo i to spomenuti, da je velika većina Niemaca i Poljaka za te nove zakone, i njihovi će glasovi prevladati, jer su mnogobrojni. Ipak je još ufanja, da će se barem neke pojedine ustanove promjeniti na bolje, kako bi izašlo pravednije za one, kojim je na ovom svietu sreća podielila manje, nego li drugim. Nù o tom drugi put.

Občinski izbori na Voloskom.

(Konac.)

Saveznici obiju stranaka.

Hrvatskoj, domaćoj stranci pridružili su se jednakrvna braća Slovenci, i čast njim, i neki Poljaci, Česi, Niemci.

Talijanaški stranci, koju i tako vode naseljenci i tudjinci, najviše Niemci, pridružili su se u prvom redu podčinjenici družtva južne željeznice ili Südbahna.

To družtvo je francezko a ne njemačko, i to nek dobro pamte svi, koji čine kapital s tim družtvom za obsjeniti prostotu. Pokojni glavni ravnatelj Schüller bio je Francez dušom i tjelom. Njemu ide najveća zasluga za ono, što je Opatija danas. On ju je njegovao kao zjenicu svoga oka u zadnjih godinah svoga života, sve dok nije izpustio svoju plemenitu dušu. On je znao, da je vladajući živalj u Opatiji hrvatski, i želio je, da se s tim življem, domaćim, bude u najboljih odnošajih, da se s njim zajedno pospješuje napredak Opatije. Znamo dobro kako se je on radovao, kad je saznao, da su junački Hrvati opatijski i voloski i okolišni primili svoga uzvišenoga Vladara kad je prošle godine prvi put posjetio Opatiju, da posjeti visokoga gosta, njemačkoga cara, koj se je isto tako povoljno izrazio o junačkih Hrvatih.

Nego neka gospoda, koja su u Opatiji u službi južne željeznice, bili su i jesu druguga mnienja. Oni su se već kod posliednjih izbora bili združili s ne domaćom, s talijanaškom strankom.

Kad je glavno ravnateljstvo za to saznalo, ukorilo jih je, imenito ravnatelja, koj je bio do posliednjega hipa s Hrvati, a onda u posliednjem hipu okrenuo kabanicom, i združio se sa talijanaškom strankom.

Schüller je umro, pak su nekoji valjda mislili, da je s njim umrla kod glavnoga ravnateljstva i prijazan za Hrvate. Talijanaškoj stranci dalo se je prostorije Quarnera na razpolaganje za „istarski bal“ dne 17. febrara, što nebijaše drugo, nego sredstvo agitacije u prilog talijanaškoj stranci, i kod koje su igrala nekoja gospoda glavnu ulogu.

Desetak dana iza toga, tik pred izbore, dalo se je razglasiti, da se Südbahn neće mješati u izbore. Kad je došlo do izbora, vidilo se je, da su Südbahnovci za talijanaše, tako rekuć svi kao jedan. Par njim se je doista reklo, da nemoraju glasovati. O nekih pak znamo, da su se tužili, da se na nje pritisak čini sa strane Südbahna; o drugih, da njim se je reklo, da glasuju za talijanaše. Glasovali su skoro svi za nje, za hrvatsku domaću stranku nijedan.

Mnogi nisu si znali tumačiti toga. Dne 28. febrara pronieše glas, da se Südbahn neće mješati; dne 4. i 5. marča činjenica, da Südbahnovci rade i glasuju za talijanaše. Hrvatska stranka je zahvalna onim, koji su digli Opatiju. Ona poštuje inostrance, koji u nju dolaze. Ona će rado uvjek sve poduzeti, što bi njim moglo učiniti ugodnijim boravak u Opatiji, kaošto su mnogi njezini pristaše to već do sad pokazali. Ona bijaše pripravna i na to, da budu primjereno zastupani u občinskoj upravi. Ona neće, da doseljenici zavladaju u občini, al je voljna dati prilike ravnateljstvu južne željeznice, da imade svojih zagovornika u občinskom zastupstvu.

U dogovore s ljudmi, koji su ju prevarili godine 1893. nije se marila dati, jer bi mogla bila opet biti prevarena, a oni se sami nisu nit približili- pače radili su proti. Domaća hrvatska stranka je preveć ponosita, nego da bi se ikomu klanjala. Pripravljala se je na borbu proti Talijanašem i njihovim saveznikom i popobjedila je sjajno, i pokazala prijateljem i neprijateljem, da se bez nje neda u Volosko-Opatijskoj občini vladati.

Varke.

Jedna od glavnih, ako ne glavna varka Talijanaša i njihovih saveznika bijaše to, što su se nazvali „istarski partit“. O tom negubimo već rieči. Rekli smo svoje. Samo sliepci mogu se dati tim voditi za nos.

Drugi glavni način, kojim se varalo jest taj, da se je najnižim razredom pučanstva govorilo, da će, ako hrvatska stranka pobjedi, občina pasti pod Hrvatsku, pak da će morati plaćati poreze i od mačke, i od kokoše, i čak od žene, da će i za ženu morati nositi svakoga mjeseca forintu u porezni ured. To je način, kojim se vojuje kod našega naroda preko Učke već desetak godina. Bilo je siromašnih duhom, koji su se davali početkom prevariti. Sad su već jako rietki. U svih občinah, gdje su naši pobjedili, ili se plaća porez, a svakako i što se plaća, upotrebljuje se za dobro občine, za njezin napredak, a neraztepljuje se njezinoga imanja koje kako

O pitanju sjedinjenja svih zemalja, u kojih se hrvatski govori, neće odlučiti občinsko zastupstvo volosko. Kako i koliko bi se plaćalo i na što bi se plaćila trošila, o tom bi odlučili svi Hrvati skupa, i sami, bez tudjega uticaja. Da bi gledali

korist zemlja, to je naravski, kako je naravski, da članovi jedne obitelji ili družine gledaju, da bude svim pravo i koliko je moguće bolje.

Nego značajno je, da je jedan dio Hrvata kroz stoljetja morao biti sav oboružan i uvjek pripravan, da obrani sebe i svoga kralja, i sve narode, koji su pod Njega spadali, i da se to sada rabi proti Hrvatom od njegovih protivnika, medju kojimi ima i mnogo javnih službenika. Sad su i oni Hrvati, i drugi po drugih zemljah, i svi narodi monarhije Habsburga pod jednim vojničkim zakonom. Svi, koji su za to, moraju u vojsku, bili oni u hrvatskih i slovenskih, u čeških, u poljskih, u njemačkih, u ugarskih zemljah.

Na prosto je ludorija, kojom mogu varalice varati samo bedake, o plaćilih na kokoše, mačke, čak i žene. A proti ludoriji uzalud se bore i najveći mudraci. Pametni ljudi, i koji svojom glavom misle, nedaju se tim sliepiti.

Našim ladjarom ili „barkariolom“ govorilo se je, osim rečenoga, da neće moći voziti inostranaca, ako glasuju za hrvatsku stranku. Pošteni gostovi u Opatiji nepačaju se nit u politiku nit u upravu občine. Oni su zadovoljni, ako imadu sve, što u Opatiji mogu dobiti. Talijana ili talijanaša je medju njimi malo. Drugi su što Niemci, što Česi, što Poljaci, što Rusi, i oni se daju voziti od svakoga ladjara, koji jih dobro vozi. Ladjar daje ladju i svoje ruke, oni njemu novac za jedno i za drugo. Jedan drugomu neostaje ništa dužan.

Rečenimi i sličnimi varkami radili su talijanaši i njihovi saveznici. Varalicam i lažitorbam nesmie se vjerovati; a valja se jih i čuvati, jer imadu često sladkih i medenih rieči, u kojih imade najviše puta otrova. Nudjalo i davalo se je i novaca, i priredjivalo pijanke. Pošten čovjek nedaje se podkupiti, niti on prodaje svojih prava za zdjelu leće ili litru vina.

Dani izbora.

Već smo rekli, da je danom 2. oktobra 1894. bio imenovan barun Reinlein za to, da provede izbore. Što je on radio punih 5 mjeseci, to zna Bog. Izborne listine, kako bijahu sastavljene, tako i bijahu izložene, a komisija za reklame obavila je svoj posao već negdje polovicom decembra 1894. Izbora se ipak razpisalo nije i nije. S toga bijaše posve opravdan javni upit 12. febrara 1895. nekih izbornika Vološko-Opatijskih, gdje su pitali, koji je uzrok zavlačivanju s izbori. Bili su doista uloženi neki utoci, al jedan bijaše riešem tim, što je namjestničtvo bilo razpustilo izborni odbor izabran od zastupstva; a drugom neima ni malo mjesta, pošto se je sa občinskim načelnikom imalo i preveć strpljenja kroz dvie godine i pošto je činjenica, da mu se je uzelo provedenje izbora u zakonu i preveć osnovana.

Konačno se je izbore ipak razpisalo, i ustanovilo za nje 4 dana. Za tretje tjelo dva dana, dne 4. i 5. marča pred i po podne, za drugo tjelo dne 6. marča do podne dvie ure, za prvo tjelo dne 7. marča 2 ure prije podne, i ura poslie podne.

Koliko su se više približavali dani izbora, toliko bijaše veće zanimanje za nje s obijah strana.

Dne 4. marča, već za rana u jutro počele su juriti kočije izmed Opatije i Voloskoga, i jurile su toga i sliedećega dana neprestano, uza sav snieg, koji je sipao kao malo kada. Nije se ni očutilo, da snieg pada ili da se gazi. Hodilo se kao po najvećih parketih. Listine izbornika bili su si prepisali pristaše jedne i druge stranke, da mogu pak stalnostju računati koliko jih koja stranka ima. Kako se je radilo, vidi se n. pr. s toga, da je jedan suposjednik, naš, dao punomoć u Chicago u Americi; da je jedan drugi u torak o podne došao iz Amerike, pak već po podne glasovao. Za svakoga su znali, koj je glasovao, i koj je još imao glasovati. Za domaće su većinom znali, kako će koji glasovati. Samo za naseljenike bilo se je u dvojbi. Željno se je takodjer očekivalo, što će podčinjenici južne željeznice: hoće li se uzdržati, ili će glasovati kako i posliednji put za talijanaše. Skoro se je uvjerilo, da će glasovati — za talijanaše. I uza svu njihovu pomoć nisu talijanaši imali velike nade u pobjedu.

Do objeda ponedjeljak bilo je kakvih 15 naših glasova više. Poslie podne toga dana dotekli su i pretekli talijanaši naše. Najviše glasova dobili su od ladjara iz Opatije i Škrbića, koje su već prije svakojako nagovarali, i s kojimi su se dan prije u krčmi sastali. Talijanaši, imajuć prvi dan 6 glasova većine, slavili su već tako rekuć pobjedu u prostorijah hotela Štefanija. Za nekoga, koj je već bio zatvoren radi kupovanja glasova, vele, da je i te večeri mnogo trošio, i da ga moradu izbori kakvu tisuću stojati. Naši nisu zdvojili. Voloski ladjari kao nit drugi Vološćaci nisu se dali zavaravati. Sva obala, sve skoro, što je pod cestom, bilo je za hrvatsku stranku. Volosko se je obćenito otreslo tadjinstva. Ono hoće, da bude svoje na svojem.

Drugoga dana bilo je još više potrkanje. Prije objeda dotekli su naši protivnike i pretekli, al samo za jedan glas. Poslie podne se je skoro vidilo, da je pobjeda naša. Naši glasovi su rasli. Talijanaši bili su se izcrpili, dočim su jih naši još za zadnje imali. Već okolo četvrte bili su talijanaši pokunjeni. Doveli su i sliepca, htjeli su donesti i posve bolestnoga, htjeli su na silu i varkom dovesti i nekih drugih, al nije ništa koristilo. Po jednoga, koj se je odalijo od doma, da ne bude napastovan, poslali su kočiju, i lagali mu, da je jako pozlilo njegovoj ženi i djetetu, te ga htjeli na silu izirgnuti od druga mu i odvesti k izboru; al ga je branio drug mu i on nije hotio ići. Kako su bili dosadni vidi se iz toga, da se je jedan morao dati zatvoriti u svoju sobu, da mu već nedosadjuju. Jednoga da su zatvorili u jednoj kući, da nemože dati glasa.

Uspjeh bio je sliedeći: 143 za naše, 127 za Talijanaše. Samo dr. Minach od protivnih dobio je jedan glas više, a jedan naš jedan glas manje.

Talijanaši i njihovi zaveznici glasovali su bielo-crvenim listićem. Njihovi kandidati bijahu: Jerolim Dr. Minach, Poschich Nadal Anton, Sichich Jakov, Raicich Kalisto, Bianchini Luigi, Raicich Augustin. Zamjenici Poschich Feliks, Jeziza Jakov, Justi Santo. Medju kandidati-zastupnici su glavni oni, koji su sačinjavali jedro talijanaške stranke u prvanjem zastupstvu, načelnik, za koga su i njemačke novine pisale, da već nije za to, i savjetnici; a k njim se je dodalo jednoga doseljenika. Hrvati i njihovi zaveznici glasovali su bielimi listići. Njihovi kandidati i izabrani zastupnici su ovi: Jurković Antun, Fiamin Benedikt, Andrija Dr. Stanger, Tomašić Ivan, Tomičić Viktor, Varljen Ivan. Zamjenici: Alešovec Ivan, Justi Pavao, Poščić Antun.

Skoro svi podredjenici Südbahna glasovali su za talijanaše. Njim se je pridružilo i nekoliko lječnika. i raznih Niemaca. Palo je medju ostalimi u oči, da je za talijanašku stranku dala glas i stanarica baruna Reinleina, i tast Dra. pl Manussi-a, obojice c. kr. pol. komisara. I nad tolikim raznorožnimi izbornici, složnimi u protimbi Hrvatom, ovi su slavili pobjedu.

Jedan je bio glas, da takove borbe izborne još nebijaše. U tretjem tjelu bila je s toga takova borba, jer je to tjelo imalo odlučiti, koja stranka će imati većinu u zastupstvu, pošto se je skoro stalno držalo, da će u drugom pobjediti Talijanaši a u prvom Hrvati.

Znatiželjno bilo se je na talijanaške kandidate u drugom tjelu, pošto su u III. propali njihovi glavni iz prvanjega zastupstva, i pošto se je govorilo, da će u II. kandidovati novi naseljenici. Mnogi su držali, pa će promjeniti prvotnu listinu i sastaviti drugu iz jednih i drugih. Varali su se. Glasovalo je u II. tjelu 28 izbornika, 17 za predloženike talijanaške stranke, 11 za naše. Medju prvimi bijahu i svi Südbahnovci. Izabrani bijahu gospoda: Silberhuber, ravnatelj zavoda južne željeznice u Opatiji, Dr. Glax lječnik i vladin savjetnik, Klein posjednik nekih pensiona, Dr Tamaro c. kr. kotarski lječnik, Toncich bivši poštar na Voloskom, Puovich (sad vele, da se tako piše) c. kr. notar. Sve sami noviji naseljenici, ni jedan Vološćak ili Opatijac. Ima medju njimi i takovih, koji neznadu nit hrvatski nit talijanski. Trojicu domaćih metnulo se je po milosti za zamjenike. a to su Poschich Feliks, Zencovich i Catalinich. Ovaj posliednji bio je mnogo godina zastupnik, a sad pod stare dane zadovoljio se je sa mjestom posliednjega zamjenika!

Prvo tjelo je naše odkad su se u obće naši počeli zanzimati za izbore. U njemu je samo jedan plaćajući, naime Südbahu, ostali su svi virilci. 2 svećenika, 1 učitelj, 2 odvjetnika, 1 notar, 1 privatni lječnik, c. kr. činovnici i pomorski kapetani. Svih skupa bijaše u listini 86. Odsutnih iz obćine bijaše 10. Moglo je dakle doći k glasovanju 76 izbornika. Činovnika je kakvih 20 Talijana il njim prijaznih. Da dodju svi ti činovnici glasovati zajedno sa ostalimi talijanaškimi izbornici u I. tielu, onda bi imali kakvih 30 glasova. Nu kad bi glasovali ti činovnici, onda bi glasovali i oni naše narodnosti, pak bi pobjeda bila prilično znatna za nas. Računalo se je sa svimi eventualnostmi, tim više, što se je ona ura, opriedieljena za izbor poslie podne, gdje se je mogao izbor posve lahko obaviti u jutro, činila nepojmljivom, i bilo pripravno za sve slučajeve.

Do podne glasovalo je 26 izbornika za predložene hrvatske stranke, 6 za predložene talijanaške stranke. Nije došlo nit svećenika, nit učitelja nit činovnika. Još se je prezalo. Što je naših, bilo je pripravno do posliednjega hipa da glasuju, ako glasuju c. kr. činovnici Talijani ili njim prijazni. Nije došao ni jedan. Još su po podne glasovala dva pomorska kapetana, jedan za talijanaše, drugi za naše. Taj naš bio je čestiti Ivan Varljen, koj je u ovoj zadnjoj izbornoj periodi uvidio, da se nemože već jadriti s talijanaši. I njim je izbor svršio. točno o 4. uri. Izabrani bijahu gg. *Ježica Vice, Jurković Jakov, Fiamin Ivan, Šimunić Anton, Stanger Inocento, Vladišković Samuel.* Zamjenici: *Rajčić Benedikt, Jurković Pavao, Tomašić Marijan.*

Kandidati protivne stranke bijahu: *Percich Kazimir, Poschich Karlo, Grisillo Edvard, Mavričić Frane i Bošnjak Frane*, te gostioničar *Höllermann*, koga su valjda bez njegova znanja metnuli, jer on nije nit glasovao. Karla Poschicha mnogi nasi, njegovi osobni prijatelji, žalili su. Već posljednji put stavila ga je njegova stranka u tjelu, gdje se je znalo, da neće biti izabran, a tako i sada.

I tako je došlo, da nebijaše izabran u zastupstvo niti jedan član većine prvanjega občinskoga zastupstva, dočim su hrvatski došli svi, i bili pojačani sa pet drugova.

Cieli izbor obavio se je strogo zakonito, i posve u redu. C. kr. povjerenik barun *Reinlein* vladao se je posve korektno. U povjerenstvo izborno izabrao je dvojicu hrvatske i dvojicu talijanaške stranke. Dvojica prvih bijahu Dr. Stanger i Ivan Tomašić, dvojica drugih Puovich i Felice Letiš Oršić. — Puovich pokazao se je kod izbora jako zagrizenim protivnikom. Nek bude to na znanje njegovim mnogobrojnim klientom hrvatskoga jezika.

Već poslie izbora prvih dviju dana zahvalio je c. kr. povjerenik izbornikom, što su se kod izbora tako liepo ponašali, a župan opatijski Jurković je njemu zahvalio za nepristrano ravnanje. Poslie svršenoga izbora u I. tjelu i proglašenja imena izabranih, zahvalio je barun Reinlein ponovno izbornikom na njihovom uzornom ponašanju. Dr. Stanger je njemu zahvalio na nepristranosti, iztaknuv, da red odvisi najviše od c. kr. povjerenika. U dvorani sabrani mnogobrojni izbornici i drugo občinstvo, kad su bila proglašena imena izabranih zastupnika, zaorili su, sliedeć glas opatijskoga župana Antuna Jurkovića: Živio Franjo Josip I! Živio barun Reinlein! Živio Dr. Stanger!

Zanimanje za ove izbore bilo je obćenito. Već poslie svršenoga izbora u III. tjelu sastale su se mnogobrojne čete naših, da pobjedu proslave, koli na Voloskom toli u Opatiji. Bez ikakvih poziva napunile su se prostorije kavane Zajčeve muž-kimi i ženskimi. da zajedno proslave pobjedu, dočim su već prije i muški i ženske, pješice i na vozovih prolazili po Voloskom i po Opatiji, i izmedju Voloskoga i Opatije i veselo pjevali, klicali i mahali mimohodećim ili nalazećim se na prozorih ili pred kućami. Poslie izbora u prvom tjelu bilo je veselje još veće, ako se i nije jako kazalo. Naši njeki su naime preporučili, da se preveć nekliče. Za to pak su prozori i shodi na Voloskom bili okrašeni našimi gospodjami i gospodjicami, koje su pozdravljale prolazeće rubci i uzklici. A tako bilo je i putem u Opatiju. Najljepše je označeno veselje ovim događajem. Neki starac, starinom Talijan, al prilagodivši se domaćemu pučanstvu, kleknuo je, pošto je doznao za uspjeh u III. tielu, u snieg i uzkliknuo: *Hvala Bogu, koj nas je izbavio iz sužanjstva i ureo u obećanu zemlju!* A mnoge si čuo reći, da se je obćina izbavila iz više od tridesetgodišnjega tudjega sužanjstva.

Sa Vološćaci i Opatijci raduju se i njihovi susjedi, na jednoj strani Lovranci na drugoj Kastavci kao i Veprinčani, koji jedni i drugi i tretji su želili svaki dan biti obaviešteni o tečaju izbora. I dočim je telegraf prijavio pobjedu u dalnje strane, priobćio ju je telefon u Lovran i u Matulje, odkud se je viest odmah razširila po cieloj Kastavšćini, i u Kastvu, gdje se je pucalo i razsvjetlilo u znak, da se i oni raduju nad pobjedom milih susjeda.

Radujemo se i mi iz svega srca i kličemo najoduševljenije: Živili Vološćaci i Opatijci, sviestni Hrvati i njihove družice pomoćnice!

Naputak
za predstojeće izbore.

Na drugom mjestu donašamo službenu objavu c. kr. namjestničtva u Trstu, kojom su razpisani izbori zastupnika za istarski sabor.

Dne 16. maja izabrati će se 12 izvanjskih ili kmetskih zastupnika; dne 21. maja 11 zastupnika za istarske gradove i dva za trgovačku komoru, a dne 24. maja 5 zastupnika veleposjeda.

Za nas je najvažniji izbor zastupnika izvanjskih ili kmetskih občina, jer te bira većinom naš puk. Izvanjske zastupnike biraju kako je poznato izbornici ili fiducijari.

Evo o tomu nekoliko poduke, kako se postupa kod izbora izbornika ili fiducijara, dočično kako izabiraju kmetovi? Ovako: Svi oni stanovnici jednoga kapitanata, koji se ne broje u gradjane, izabiraju po 2 zastupnika, i to ne ravno svaki za se, nego po fiducijarih. To će reć: najprije se pozovu na svako glavarstvo ili podestarjju svi oni občinari, koji jesu ili bi imali pravo biti upisani u listinah občinskoga izbora u prvom i drugom tjelu.

Pak se učini račun koliko naroda živi pod onim glavarstvom po zadnjem popisu puka. Onda oni, koji su došli na glavarstvo na odlučeni dan izabirati, imenuju toliko fiducijarah, koliko puti 500 dušah ima ona ciela občina. Na primjer, ako občina ima 2000 dušah, bit će izabrano 4 fiducijara. Ako ostane nepunih 500 ali ipak više od 250 povrh toliko puti petsto, onda se izabira jedan fiducijar više, ako ostane ulomak manji od 250, onda se taj broj neračuna.

Za sada opominjemo svakoga i svagdje, da pazi, da izborne listine budu sastavljene u redu, to jest, da od naše strane nebude izpušćen nitko, koj ima pravo glasa, i da bude točno upisan, a da od protivne strane bude izbrisan svaki, koji neima pravo glasa, i da ne bude u drugom tjelu, ako recimo, ima pravo biti tekar u trećem.

Upozorujemo na to osobito, jer su listine temelj svakoga dalnjega posla izbornoga.

Glavni je posao, da svaki pazi na izborne listine, jer su one temelj svemu dalnjemu poslu.

Ali to se ima ovako razumjeti:

Listine se ne čine posve na novo, nego se imaju uzeti za temelj one od posliednjih izborah občinskih, i te se imaju popraviti.

To je dužnost občinskoga poglavarstva, a potvrditi, da je dobro učinjeno, ima kapitanat.

Glavarstvo neima na novo poć gledati svakoga po redu koliko plaća, je li još živ ili ne, i tako dalje.

Ali je glavarstvu dužnost popraviti one upise, za koje zna, da su krivi i popuniti listine onimi imeni, koja su možda kod zadnjega občinskoga izbora bila izpuštena i onimi ljudi, koji sada moraju imati pravo glasa, jer jim po zakonu pripada.

Na primjer: Glavarstvo zna, da se ja gospodar kućnog broja 15 zovem Ivan, a ne Josip. To se mora popraviti. Glavarstvo zna, da je Marko umro, a da je njegov baštinik Juraj. Tu se mora brisati Marka, a zapisati Jurja. Glavarstvo zna, da je otišao sudac taj, a došao taj i taj. Prvoga valja brisati, drugoga upisati.

Glavarstvo zna, da Petar plaća možda i 20 forintah poreza, a izpušten je iz listine. Toga valja unesti.

Svaki pojedinac ima pravo umoliti občinskoga poglavara, da mu pokaže posliednju listinu občinskih zbora, pak ako mu je što krivo, kako gore rekosmo, neka pita popravak, i ako mu občina i kapitanat odbiju taj popravak, neka učini kratki rekurs na c. kr. namjestničtvo u Trst; ako nekoristi tu, onda goniti napred do ministarstva unutarnjih posala u Beču; ako ne koristi ni tu, onda goniti na vrhovni upravni sud u Beču. Makar da se izbori svejedno obave, neškodi takova pritužba.

Ako imaš pravo glasa u više občinah, imaš ujedno i pravo biti upisan u svih tih občinah, samo nesmiješ glasovati za sabor nego u jednoj. Zato te kapitanati nesmiju brisati iz svih drugih, a ostaviti samo u jednoj listini, nego imaju pri tvojem imenu zabilježiti, da neglasuješ za sabor, recimo tamo u Labinu, nego glasuješ u Puli, gdje stanuješ.

Ženska glava, ako i plaća poreza i ako ima pravo birati po prokuri u občinskih izborih, nemože glasovati za sabor.

Punomoći za saborske izbore nevaljaju nego medju velikimi posjednici.

Dakle, ako ste dva brata zajedno u izbornih listinah za jedno plaćilo, ili tri vlastnika skupa plaćate od jedne kuće, vi morate svi ili barem većina vas doći na izbor i očitovati: naša skupna firma glasuje tako i tako. Punomoć ne bi valjala.

Da se nemutite u računu o broju fiducijara, valja držati u pameti, da se broj puka cielo mjestne obćine računa po odbitku svih onih, koji živu u gradskom komunu.

Dalje u prilogu.

Marija u zavjetnoj crkvi, gdje se nalazi njezino svetište sa čudotvornom slikom, na onom mjestu, kamo je sjela njezina sv. kuća iza prenosa iz Palestine.

Dne 10. prosinca prošle godine navršilo se 600 godina, kako je opet sv. kuća Gospina čudesno prenešena s Trsata u Loret.

Počam od 10 prosinca p. g. pak do konca ove godine slavi se na veliko u Loretu 600 godišnjica dolazka sv. kuće. Sveudilj se diža brojna hodošća u pohode ovom znamenitom svetišću, ne samo iz Italije, nego i iz dalekih strana.

Ele! šta mi? — Hoćemo li mukom gledati tolika zasvjedočavanja sv. vjere i kršćanske pobožnosti napram sv. kući: u kojoj se rodila naša mila majka Marija; — u kojoj je pozdravljena od anđela: Zdravo, milosti puna! — u kojoj je: Riječ tielom postala; — u kojoj je naš Spasitelj, Isus Krist, za svoga života prebivao; — kuća, koja je za 3 godine i 7 mjesecih ovdje u našoj domovini popostala?

Ne, nipošto! — Kao vjerna djeca naslijedovati ćemo svoje dobre predjake, koji su u prošastim vjekovima po odlazku sv. kuće sa Trsata godimice uz potežkoće i pogibelj života i preimućtva budi kopnom, budi morem hodočastili u Loret, da posvjedoče svoju vjeru i pobožnost, odanost i poštovanje Majci Mariji, da se izplaču poradi osjetne tuge i žalosti, koju ćutiše radi tolikoga gubitka.

Ajdo! u toj svetoj nakani osnovao se odbor ovdje na Trsatu za promaknuti i upriličiti hodočašće sa Trsata u Loret, koji savjestno, marljivo će poslužno uredovati na čast hodočašća i zadovoljnost hodočastnika, kako se uz blagoslov Božji i trud svoj nada. Ovaj odbor obratio se najprije na preuzv. gospodina biskupa od Loreta i Reknuti-a te na ravnatelja svečanosti, da dozvoli jedan dan na naše razpolaganje u sv. kući. Dopitan je 8. dan svibnja t. g. Za ovaj dan je odbor najmio kod austrijskoga Loyda veliki parobrod za 400 i više hodočastnika.

Budnć se vjernici sa otokâ: Krka, Cresa i Lošinja u prošlim stoljećima odlikovaše hodočasteć u Loret, nadamo se, da će se i sada sa ovih otoka sakupiti veliki broj na sveti put. — Da si prištede put do Rieke, — ako ih se odazove dostatan broj, — osjeguran je još i drugi veliki parobrod, koji će za digunti putnike taknuti se luke u Malinskoj, Rabcu, Cresu i Malom Lošinju.

Parobrodi će ploviti ovako: Dne 7. svibnja poslije pôdne prije 2 sata sastati će se hodočastnici u crkvi na Trsatu, odkuda će poslije odpjevanja Litanija Lauretanskih i blagoslova sa presv. Otajstvom krenuti u procesiji na Rieku, da se u luci na parobrod ukrcaju. Oko 4 sata krenuti će se put Jakina, kamo će parobrod stignuti oko 4 sata jutrom 8 svibnja. — Na kolodvoru čekati će već pripravljen posebni vlak, da ponese hodočastnike u Loret. — Sa kolostaje u Loretu krenuti će se procesijonalno ka basilci, u kojoj se nalazi sveta kuća Marijina i ondje počastiti će naše dohočašće, pobožnim pozdravom i poklonom, Bogorodicu poput naših djedova i otaca njekoć na posvećenom humcu Trsata.

Svećenici će redomice početi čitati sv. mise, budi u sv. kući budi na oltaru Navještenja, dok će hodočastnici pristupiti ka presvetoj pričesti. — Onda će se razgledati basiliku (crkvu), dragocjene darove i druge stvari po mjestu.

U 4 sata pôpodne toga dana povratak u Jakin sa željeznicom. Oko 9 sati s večera krene parobrod pravcem Rieke, kamo će stići oko 9 ure prije podneva dne 9 svibnja. Tu će hodočastnici Marijanski uljesti u čuvenu crkvu sv. Vida mučenika, gdje se nalazi čudotvorno Razpelo, i prisustvovati svetoj misi zahvalnici.

Za ravnanje! ako bude treba, biti će drugi parobrod dne 7. svibnja na 9 sati prije podneva u Malinskoj, da se ukrcaju hodočastnici sa otokâ Krka i Raba. — U 12 sati o pôdne, doploviti će u Rabac, da prime putnike iz Istre. — U 2 sati pôpodne biti će u Cresu, u 7 sati u Malom Lošinju, na na 8. svibnja jutrom u 4 ure u Jakinu (Ankoni).

Na povratku pristati će isti parobrod u iste luke, počam sa Lošinjem. Trošak plovitbe i vozarine ovoga puta iznosi onamo i natrag: za treće mjesto 6 for. ili 12 kruna, za drugo mjesto 8 for. ili 16 kruna, za prvo mjesto 10 for. ili 20 kruna. Slučajni višak svote pokloniti će se sv. kući ili upotrebiti u koju nabožnu svrhu. Odbor je izhodio od dotičnih pomorskih uprava znatan popust lučkih pristojba. —

Pabirci k izborom u Voloskoj občini. Raznih se priča priča o tih izborih. Medju ostalim čuli smo i ovu značajnu. Neka gospoda, da su došli Njezinoj Visosti prestolonasljednici *Štefaniji*, tomu biseru gostova naše Opatije, i molili ju za podporu proti Hrvatom, da ne zavladaju u občini. Visoka gospodja da je odgovorila: *„Neću je ništa poduzeti proti Hrvatom, nek vladaju; ja se uvjek radostju sjećam, da su Hrvati moga premilostivoga tasta godine 1848. spasili, i da imadu u obće velikih zasluga za priestol“.*

Talijanaši zvali su se pred pukom: *„Istrani“, „istarski partiti“.* Službeno su se nazvali *„talijanska stranka“*, i borili su se proti hrvatskoj u savezu s nekimi Niemci kao *talijanska i njemačka stranka* (partito italiano e tedesco). To na znanje svakomu, koj jih još nepozna.

Neki *Treo*, c. kr. žandar u miru, imao je glasovati za svoju ženu krojačicu. Jedan i drugi rekli su jednomu našemu, da neće doći glasovati za nijednu stranku. Došao je Treo za ženu i glasovao za talijanaškoga kandidata. Poslie izbora prikazao se je izbornoj komisiji i potužio se na pritisak, koji da se je nanj učinilo s hrvatske strane. Izborni povjerenik ga je pitao: kako ste glasovali? On je odgovorio: po svojoj volji. Na to će mu povjerenik: *Onda neimate razloga, da se komisiji tužite.*

Nedjelju k večeru (3. marča) došao je k gospodjici *Jaroš*, krojačici, Poljakinji, mladić njoj nepoznat, visok (drži se skoro stalno, da je to neki Pazinčan), i rekao njoj, da je pozvana za sliedeći dan u kotarsko glavarstvo i da mora poziv podpisati. Ona je htjela zvati domaće, al mladić nije dopustio nego silio ju da mora odmah podpisati. I podpisala je. Bila je to prokura za izbore, koju je na takov *lopovski* način zadobio *agitator talijanaške strane.* Gospodjica Jaroš je već prije bila dala ovlaštenje jednom Hrvatu, a drugi dan išla pred komisiju, izjavila, da onu, prevarom podpisanu, proglasuje ništetnom. Škoda, da se nije talijanaškoga delijuvaralicu odkrilo. Kad bi htjele oblasti, mogle bi to još sada.

Jednomu našemu poštenjaku rekao je doseljenac Talijan: *I Vi ste jedan onih od Zagreba!* Na to će mu taj poštenjak: *Zagreb je pod našim kraljem Franjom Josipom I., Rim, Firenze, Turin su pod kraljem Umbertom!* Tako je začepio usta Talijanu doseljeniku. — Nekoji članovi lječilištne komisije bili su, kako se pripovieda, glavni agitatori za talijanašku stranku. Neznamo kako se to slaže sa častju dotične gospode, i još nam je nerazumljivije, kako se mogu članovi lječilištne komisije toli zauzimati za jednu proti drugoj stranci, dočim bi bar oni, u interesu lječilišta, morali biti sa svakim jednako prijazni.

Sa otoka Krka pišu nam 18. t. m. U jednom od posljednjih brojeva dične „Naše Sloge“ bio je i dopis iz Dubašnice, koji dopis je tako njekoga dirnuo, te budući nije već mogao naći utjehe niti kod same cesarise iz Sabljić, odlučio je ići samomu presv. biskupu, da ga utješi (?) i da njekoga pohvali (?).

U jednom dopisu spomenuto je i o školi, što se misli osnovat u selu sv. Antona. Ali dobro je, da vaši cienjeni čitatelji znaju, kako je ova škola putovala od sela do sela, dok se nije napokon zaustavila u sv. Antonu. U obć. sjednici bilo je zaključeno, da se škola podigne u selu Milovčić, što je po prilici sredina Dubašnice. Ovaj zaključak sjednice nije se dopao g. Ginstu, pa (on mimoilazeć zaključak sjednice) odnići i odabere još dva sela, ali ne zadovoljujuć se niti ovima, odabere sv. Anton, gdje stanuje sam i gdje je najmanje djece za školu. Možda hoće, da se podigne škola talijanska.

Pravo je dakle rekao g. Giusto njekomu, kad mu je ovaj predbacio, da kako je mogao presv. biskupa pozdraviti u talijanskom jeziku, „da on je sada gospodar u Dubašnici i da on tamo sada zapovjeda“. U istinu on je absolutni gospodar, kad čini što hoće i želi. Ali to nije čudo, kad u zastupstvu imade većinu, koja mu svaku rieč povladjuje kimanjem glave. Jesu trojica, četvorica, koji mu se možda tako duboko ne klanjaju, ali ne ima niti kod njih odvažnosti, da mu se sasma opru, i da ga pozovu na odgovornost radi njegovih čina. Tih čina imali su žalibože dosta. Kao n. pr. ovaj, kad se je izjavio službeno u ime občine, za put. učitelja g. Lipizera, koji ne zna hrvatski, da u Dubašnici će ga svatko razumjet, pa radi toga, da on je zadovoljan s njime. A kako su ga Dubašnjari razumjeli, to smo vidjeli dvaputa, i koji će na našu žalost, kako se čuje, i nadalje dolazit u Dubašnicu, dočim ide u ostale hrvatske občine g. Trampuš, koji znade hrvatski. Za Dubašnicu on nije, jer ga tobož nebi razumjeli. Zatim kad se je izjavio proti premještenju okružnoga suda iz Rovinja u Pulu, gdje se je za premještenje izjavila i sama Krčka občina. Zatim kad je presv. biskupa, prigodom njegova dolazka u Krk, pozdravio talijanski, i to kao načelnik občine, gdje stanuje preko 2000 Hrvata.

Osim ovoga, što sam naveo, našlo bi se još toga, radi česa bi mogli pozvati g. Giusta na odgovornost občinski zastupnici. Ali kad većina zastupnika su njegovi „desni prijatelji“, od kojih n. pr. trojica, jesu iz iste obitelji i stanuju pod istim krovom, ili kad 8 sela, u kojih bi gosp. Giusto našao sjegurnu oporbu, ne imaju svojega zastupnika, tada nije čudo, da mu se malo koji opire.

Kad je bio g. Giusto prvi put u Poreču, razglasio se, da mu je rekao jedan od zemaljskoga odbora, da ako budu Dubašnjani glasovali za talijanskoga zastupnika, da će dobit opet „Pučke dermune“, inače da neće dobiti ništa, jer da koji je dao nalog, da budu „Pučki dermuni“ vlastničtvo občine, da ga može i uztegnuti natrag. Sada je bio opet g. Giusto u Poreču, pa se čuje, da se „Pučki dermuni“ neće pripojit občini, ali da onaj, koji bude glasovao za Hrvate, da će izgubiti dio. Evo čim straši jadne ljude i čim će prigodom izbora zadobiti mnogi glas.

Odposlati ćemo i mi odavle molbu na ministarstvo radi ravnopravnosti jezika. Popisalo se ih je dosta, ali bilo bi se ih i više podpisalo, da nije nekoliko šarenjaka ustrašilo seljake, da ako podpišu, da će pasti pod Hrvatsku, pa da će plaćat na djecu, ženu itd.

Danas toliko, a drugi put Vašom dozvolom, g. uredniče, o koječem drugom:

Prijatelji puka! Iz Žbandaja (občina Poreč) piše nam prijatelj, da je neki porečki bogataš Privileggi bacio dne 6. t. mj. iz kuće našega čestitoga kmeta *Ivana Vilenika* sa čitavom družinom radi duga. Po sniegu i studeni morno je naš Vilenik sa svom družinom ostaviti starinsku kuću, jer mu je porečki gospodin uzeo kuću i posjed. Sirote Vilenika smilovali se dobri susjedi primiv njega i njegovu družinu pod krov i davši im nešto podpore. Ovim molimo sve prijatelje našeg tužnog kmeta, da po mogućnosti priskoče u pomoć našemu siromaku Vileniku, za što će im biti on do smrti zahvalan a njima će platiti Bog.

Do sada podarili su tomu siromahu: Blaž Hadun Radoš 1 for.; Antun Vilenik 1 for.; Ivan Vilenik 1 for. i Šime Hudan Radoš for. 2 — ovi su svi iz one plovanije; M. Mandić Trst 2 for.

Rodoljubi! sjetite se našeg nesretnog kmeta. Mi ćemo zanj rado primati i obielodaniti milodare.

***Pišu nam iz Kanfanara** 10. marča. Bože moj, ma je zima, nikad takove. Djelo nam zaostalo a kako ćemo napred. Ipak naša „šarena gospoda“ se nestraše ni zime ni vetra, samo da mogu koristiti „patriji“. Tako se sabrali u nedjelju na 24. febrara poslie podne u občinskoj kući (obć. kuća im rabi za sve) nekoji „kapotaši“ da izaberu novoga „prešidenta“ Lige. Izabrali su šjor Zanetta; žalibože, da je u kasi sve prazno, uf, uf prazno! „Liga“ kod nas ima „jetiku“ sve to više se suši i bliedi. jer ju prijatelji zapuštaju (plaća svieta) dok će ju jedan dan tiho zakopati i tko je bio, je bio. Po izboru išli su svi ligaši u Krčmu k Mihi, da se dade „aviva“ prešidentu. Jedan od ovih „šjori“ nije bio tko zna koliko godina kod „Mićela“ a sad ga tjeralo tamo oli vino oli najbrže izbori, koji su pred vrati. Dok se pije „ulà maka“ mi pijemo dok možemo i još poslie. Ali dosta o ligaškoj gospodi, ni ovih redaka nisu zaslužili.

Rovinježi riedko kada dolaze ovamo, ako ne na kakove „krmine“. A kad su izbori blizu evo ih simo i tamo, kao vrane po buri. I 28. febr. su došli nekoji Latini i njekoji kmeti, koji su bili jur prije pozvani na sastanak. I opet u obć. kuću! Da su njekoje seljake ulovili na njihove „viščade“, tomu se nije čuditi, jer Rovinježi znaju strašiti, a znaju biti i sladki i tako ih mnogo ulove, jer je više seljaka, koji bi dali sve, kad im je Latin-botegar prijatelj? Ipak neka nemisle ni krnjeli ni Latini, da će im biti posao tako lahak, premda neimamo ovdje nikakvoga vodje. Puk znade i sam tko mu je prijatelj, a tko njegov „šintar“.

Francezki list o Istri. Veleučeni g. dr. *I. Ivandija*, odvjetnik u Petrinji, napisao je u dva navrata dva jezgrovita članka u francezkom listu *„Le Pays“*, u kojima tumači francezkom svietu, kako je Istra hrvatska zemlja, te kako vladaju o toj pokrajini pogrešna mnienja u prosvjetljenom svietu. Francezki list popratio je oba članka malim zahvalnim uvodom, te se izrazio, da imade u njih ozbiljnih i tipičnih argumenata. Mi nemožemo nego zahvalni i harni biti vrlom hrvatskom odvjetniku, koj prikazuje u pravom svietlu naše prilike stranome svietu. Ugledali se i drugi, što poznaju svietske jezike u vrlog dr. *Ivandija*, pa će se razplinuti mnoga kriva mnienja o nama po kulturnoj Europi.

Iz Zameta, občina Kastav 19. marča. Već prije pol godine umolismo slavno ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu, da nam ovamo dade c. kr. poštarski ured, jer ga zbilja trebamo. Do danas neimamo nikakva odgovora. Nadamo se, da će slavno ravnateljstvo uvažiti našu molbu, koju podkriepismo temeljitimi razlozi i koju je slavno občinsko glavarstvo u Kastvu valjano podupro. Kako i nebi! Odaljeni smo od Kastva i Voloskoga više od jedne ure, rad česa nedobivamo redovito pisma; već ova leže tamo po više dana. Služimo se i poštom u sv. Mateju i na Rieci. Nu sve ove četiri pošte nam nedostaju, jer su preveć odaljene; radi toga i ovim putem molimo slavno c. kr. ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu, da nam ovdje čim prije namjesti toli potrebit poštarski ured.

Mjesto čitaoničkog poslužnika u Puli. Odbor naše čitaonice u Puli traži poštenoga i spretnoga poslužnika, na što opozorujemo sve one, koji žele takovo mjesto preuzeti. Vidi o tomu „oglas“ na zadnjoj stranici.

Nove tamburaške partiture. Milutin pl. Farkaš izdao je sliedeće nove tamburaške partiture: 1. Bolero (španjolski ples), 60 nvč. 2. Polka des Mandolines 60 nvč. 3. Napuljska barkarola 30 nvč. 4. Mazurka (Gjure Eisenhuta) 60 nvč. 5. Ruski ciganski valcer 30 nvč. 6. Španjolska pučka popievka 50 nč. 7. Dunavski valovi 1 for. 30 nč. 8. Krasni sarafan 30 nvč. Selsko kolo 60 nvč. Nadalje imade još u zalihi: 10. Karišik iz opere „Nikola Šubić Zrinjski“ 1 for. 50 nvč. 11. Bebica (polka française) 60 nč. 12. Junačka četvorka 1 for. 30 nvč. 13. Zagrebačka koračnica 60 nvč. 14. Junak iz Like (koračnica) 60 nvč. 15. Koračnica iz opere „Prodana nevjesta“ 60 nvč. 16. Sretan imendan (mzz.) 50 nč. 17. Louin du bal (Valse brillante) 1 fr. 18. Nemanjino kolo 60 nvč. 19. Bugarski napjevi 60 nvč. 20. Sbogom more 1 fr. 20 n. 21. Koračnica „Zvonimira“ 60 nvč. 22. Turska straža 1 for. 20 nvč. 23. Sbor derviša 90 n. 24. Moje milje (mzz.) 60 nč. 25. Valse elegante 60 nč. 26. Odluka 30 nvč. 27. Svatovska koračnica 30 novč. Kratka uputa u tamburanju po kajdah, treće izdanje, cieni 1 £ 20 novč.

Listnica uredničtva.

Ni danas, premda smo listu dodali prilog, nismo mogli uvrstiti svega, što nam razni dopisnici priposlaše Nek nam se dakle radi toga nezamjeri, a mi ćemo nastojati, da dodje sve po redu u javnost.

Gosp. Ž. Pravo radite; nastojte podučiti i za narodnu stvar oduševiti mladež, na kojoj ostaje sviet, pak će i tamo krenuti na bolje. Za predstojeće izbore valja da se i tamo pripravite; prvaci u glavnom mjestu neka se dadu na posao, pak što Bog dade i sreća junačka. Živili!

Gosp. „Jedan učitelj“ s otoka Krka: Žalimo ali Vam u onom poslu nemožemo odstupiti ni redka prostora. Ono pitanje nema važnosti za ogromnu većinu naših čitatelja. Prijateljski odzdrav!

Izjava.*)

Velecienjeni gosp. uredniče!

Mi podpisani ili podkrižani Keršanci nismo mogli doći na narodni sastanak na Boljunskom polju, akoprem bismo bili rado, jer nismo zato znali. S ovim izjavljamo, da i mi odobravamo rad i trud naših dičnih zastupnika, te pridružujuć se resolucijam tamo stvorenim, kličemo: Živili Spinčić i Laginja!

Martin Baća, Dominik Kovačić, Matija Longović, Anton Kristofić, Josip Vlašić, Anton Peršić pok. Mateta, Josip Fable, Ivan Načinović, Ivan Veljak, Mate Vidalić, Juraj Glavina, Ivan Peršić, Anton Sošić, Mate Peršić, Gaspar Sošić, Martin Juras-Fable, Martin Marčić, Ivan Belčić, Matej Barak, Matej Frankola, Martin Barak, Martin Burul, Josip Andrijančić Ivan Marinić, Anton Pavinčić, Anton Peršić od Martina, Franjo Sošić, Ivan Peršić, Ivan Antelić, Mikula Stolčić, Mate Vickić, Anton Veljak, Juraj Vidalić, Juraj Višković Boljević, Gašpar Žandomenik, Juraj Benaš, Matija Benaš, Ive Burul, Anton Cerovac, Ivan Zlatela, Josip Dragovina, Anton Višković-Boljević, Stipan Branković, Josip Sbančić, Marko Peršić, Antou Burul, Martin Ivašić, Anton Dragovina, Josip Uravić, Marin Glavina-Šimun, Ivan Glavina, Mate Sergović p. Martina, Mate Gergorinčić, Mate Paliska, Jože Antelić, Bubić Martin Mataš Kancelir, Anton Marčić, Ivan Frankola, Anton Vidak, Miho Peršić, Mate Kancelir, Ivan Politka, Ivan Cekada Sbančić, Ive Vidalić, Jakov Pavinčić, Gaspar Kozljanić Anton Celić, Anton Markeš-Lazarić, Franjo Lazarić, Anton Mališa, Vincenc Sergović, Ivan Erkolini, Petar Načinović, Ivan Marušić, Martin Fable, Martin Rovis, Jakov Juranić, Ivan Rovis. Šime Frulić, svjedok na križovih, Mate Jakofčić, svjedok i za se, Antun Bokatić, svjedok i za se, Antun Peršić, svjedok i za se.

Natječaj

za službu podvornika u družtvu „Čitaonica“ u Puli.

Glavni uvjeti jesu:

1. Narodnost hrvatska iliti slovenska.
2. Dobro ćudoredno ponašanje.
3. Sposobnost za vodjenje gostione.

Molbe imaju se podnesti najkasnije do dne 25. marča 1895.

Pula, 14. marča 1895.

Odbor.

Trgovina sa vinom.

Podpisani javlja slavnomu občinstvu, da je otvorio trgovinu sa vinom u vlastitoj kući na Počekaju, uz samu željezničku postaju Buzet.

Na prodaju imade vina bieloga i crnoga i to više vrsti, a prodaje ga na veliko i na malo; 56 litara najmanja mjera. Za dobrotu i nepokvarenost vina jamčim svojim imenom.

Tko dakle želi piti zdravo i dobro vino neka se obrati na mene pouzdano. Uzorke šaljem bezplatno. Poslužiti ću svakoga pošteno i uz cienu, po kojoj nemože dati drugi, koji nestanuje uz samu željeznicu, radi troškova dovoza i odvoza.

Odličnim štovanjem

Frane Flego.

Pošta: Buzet-Počekaj (Istra).

Svi strojevi za gospodarstvo

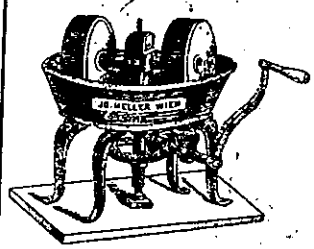

Peronosporna štrcaljka slična Vermorelu

Samostalna peronosporna štrcaljka sa sisaljkom zračnog pritiska,

Vinske preše svakovrstnih načina.

Preše za masline, preše sa hidrauličnim tlakom,

Poboljšanje drobila

Pivničarsko orudje, vinske sisaljke, vinske cievi

Preša za sieno i slamu.

Ljustilo za kuruzu, Čistilnica za žito

razpošilja uz jake snižene ciene uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN (BEČ)

II/2. Praterstrasse N. 49.

Obširni katalogi za badava i prosti svake poštarine.

Preprodavaoci se traže.

Preporuča se stroge pažnje kod kupovanja istih strojevah od patvorenja.

Odlikovana ljekarna PRENDINI

Trst — Palazzo Modello, telefon 334. — Trst.

Gospoda liečnici sa saviešću propisuju ove pastilje, kod lahke grlene oteline, promuklosti i opalu glasu. Preporuča se ih osobito pěvačem i govornikom.

33 godišto velikog uspjeha!

Glavno skladište:

Ljekarna Prendini

I u svih prvih pokrajinskih ljekarnah.

Veliki labor ljekarskih osobitostih i zdravitvenih kadilah.

Jedna škatulja 30 novč.

„Kupuj kod kovača, a ne pri kovačetu“ veli stari pregovor.

To vrši po svoj pravici za moj zavod, jer samo tako velika trgovina, kakova je moja, ima radi gotovoga plaćanja velike množine blaga i drugih prednosti, jeftine stroške, koji najposlie samomu kupovalcu u korist doći moraju. —

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzorakah, kao dosada nikada, za krojače nefrankovana.

Komadi za odjeće.

Peruvien i dosking za veležastno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. kr. činovnikah, takodjer za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, sukno za biljard i igrače stole, pokrivala za vůz, loden. Velik izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga lodna za gospodu in gospoje po izvornih cienah tovarne u tako velikom izboru kako takovih ne može imati niti dvadesetera konkurenca. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospoje. Sukno, koje se daje prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd., takodjer potrebe za krojače (kao podstave za rukave, gumbi, igle, konac itd.).

Jeftino, primjerno, pošteno, trajno, čisto vunneno sukneno blago i ne dobro kupovanje cunjah, koje imaju komać vrednost odškodnine za krojače, priporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (austr. Maechester).

Najveći izbor sukna u vrednosti $^1/_2$ milijuna for. — Pošilja se po poštarskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju nedostatno svoje blago pod znamenjem „Stikarofskoga blaga“. Da zabranim varanje p. n. odnzimača, naznanjam, da takovim ljudem ne prodajem blago pod nikakvom pogodbom.

Dobiva se najjeftinije kod podpisane ljekarne ako se naruši po pošti.

Ubald pl. Trnkóczy,

ljekarnik pokraj viećnice u **Ljubljani** prepor ča

Marijacel,ske kapljice za želudac.

1 bočica 20 nč., 6 for. 1·30, 3 tuceta for. 4·30

Otvarajuće ili želudac čisteće kruglice. Škatuljica 21 n., 1 omot sa 6 škatulja for. 1.00.

Za prsa: *Planinski zeliščan ili prsni sirup* za odrasle i djecu, razrěšava sluz i olakšuje bolest osobito kod kašlja. 1 bočica 56 nvč., 6 bočica for. 2·50.

Za trganje: *Cvjet proti trganju (Gichtgeist)* olakšuje i odstranjuje trganje u križih, nogá i rukú. 1 bočica 50 nvč., 6 bočica for. 2.50.

Svi ovdje navedeni i još drugi ljekovi dobivaju se u ljekarni

U LJEKARNI
EDE TOMAJA
u Zagrebu, Ilica broj 12

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom pogancu, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 nvč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se liečí kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bljedoći, škrofulozi, podbuhlosti, djetinjoj krživosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblakšava tegnja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlički, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski keh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probavo, kada blago neće rado ždrati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Švajcerske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. — Ciena škatuljici 70 nvč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini poslje težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvrščuje meso oko zubi, razfrižkavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, peručini i osipotinam. — Jedan lončić 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena večem lončiću 1 for. — K tomu spada još **boraksov sapun** po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na pariškoj izložbi začastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi preugodan miris. — Flašica 30 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti grozници ili zimnici. — Manja bočica 70 nvč.

Polibromov sirup po dru. Nikoli Selaku liečí uspješno bolesti živca, nepokoj, glavobolju, trzanje, histeriju, zadahu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 forint.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siede kose poerne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kiruržke sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinti vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Na primjer: Ciela jedna občina ima 7368 duša. Od toga valja odbiti gradski komun, koji ima 3156 duša, ostaje dakle 4212 stanovnikah negradjanah. Na svakih 500 dodje jedan fiducijar, dakle kmeti iz one občine ili podeštarije imaju birati 8 fiducijara. Ostaje još 212 stanovnika, ali budući da nepremažu preko 250, onaj broj ne računa se za ništa.

Drugi primjer: Jedna mjestna občina ima 4851 ljudi. Od tih valja odbiti onih 1934, koji živu u gradskom komunu. Ostaje još 3517. Na svakih 500 ide po jedan fiducijar, dakle vanjščaki, koji su pod onu mjestnu občinu, imaju izebrati 7 fiducijarah.

Koga da biraju naši za fiducijara? Evo odgovor kratak: Svoji k svojim. To će reći: dodjite mnogobrojni na občine u urečeni dan za izbore, pak dajte svoje glasove dogovorno sri kao jedan samo onim vašim snobćinarom, za koje znate, da su tvrdi u vjeri, da će glasovati na kapitanatu za našega čovjeka, a ne za Talijana, i za koje ste stalni, da neće biti Jude izdajice ni za zdjelu bigula, ni za kilo oslovine, makar ni za srebrujake! Ako prvi put odaberete takove ljude za fiducijare, onda smo na konju!

Družbi ss. Cirila i Metoda.*)

Širi krila, družbo sveta,
Nad rodištem milim mojim
Brani naš sirotinju
Posvećenim mačem tvojim.
Htjedoše joj jezik otet,
Htjedoše ju za viek stri.
Sad smo digli tebe jaku
Duševne ju čuvaj smrti!

Trovna zmija djecu našu
Vodila je tudjem krilu,
Učila ju prezirati
Majčin jezik, majku milu.
Plakala je majka biedna
Sirotice gledeć svoje,
Uzdisala očajana:
Smiluj mi se, nebo moje!

Na nebištu otaj vapaj
Začule su do dvie duše,
Dva slavenska do dva brata
Naše vodje nadahnuše
Pod imenom njenim svetim
Podigoše tebe svetu,
Da nam braniš djecu malu
Hrvatskom ju čuvaš svietu.

Širi krila, družbo sveta,
Povrh Istre toli krasne
Da hrvatska u njoj svijest
Probudjena već ne zgasne.
A dječicu uči sitnu:
Hrvatska je tvoja mati,
Cielom rodu klikni gromko
Istrani smo svi Hrvati.

It. Kataličić Jeretov.

*) Kao himnu uglasbio g. M. Brajša.

Franina i Jurina

Jur. Ala, kako mi se danas pusto držiš, ča ti još nije pust pasal?

Fr. Marim ti ja za pust kako i za lanski sneg. Nego vidiš, ti si neki dan predikal o „kušienci“ naših *legaši* va Žminje, a ja se sad mučim, kakov bim dal pridevak stvorenju, koje nima nikake „kušijencije“.

Jur. Tu ti je baš lahka pomoć; ja bim mu rekal živina oli *„blago“*.

Fr. Ča baš tako, kako naši *„šijori“* govore nam, brižnim *„ščavom“*?

Jur. Ma jušto tako.

Fr. Meni pa se to odviše para. A ti bi vajka tako rekal?

Jur. Ah, ne mi ga samo ja, ter tako mora reći svaki pravi čovik, a tako i ja.

Fr. Čast tvomu poštenju, ali potrpi se eno malo, da ti još ča povim. Jedan od naših *šijori* — poznaš ga, oni ki vajka naše brižne kampanje štimeva — je rekal nekemu našemu čoviku, *„ter da bi bilo bolje, da svi kmeti na Žminščine propadu, i da budu samo tri oli četiri gospodari, a mi njihi sočali.“* A sada mi reci, ima-li taki šijor kušijencu?

Jur. Oh Franina dragi, ča mi to predikaš? Po majku njegovu, ta pak je bez svake kušijence!

Fr. A ča bi ti i njemu rekal *bla . . .*?

Jur. Brate, skužaj, ma da znam, rekal bim još grje.

Fr. Viš, viš, ki bi mislel, da ta lepi pridevak, kojim su *„šijori“* štimali nas brižne *„ščave“*, baš lepo pristoji nekim od njih?

* * *

Fr. Biš virova, da imamo i u Vervarih prodanaca?

Jur. A vero od kad; ter tamo su bili sve do mala sve naši virni i pošteni muži.

Fr. Mooo! bili su ja, ima neke pijažnje porečke frajle, gospodske butilje i fini cigari, pak bi za te stvari prodali i djavlu dušu.

Jur. Ala vero, kako se je to travinjale?

Fr. A lipo; znaš da o mesopustu mnogi zgubi pamet i glavu, pak su ju tako zgubili va poreščkem teatre i niki naši prožđrljivci.

Jur. Ala sram ih bilo!

Fr. Vero ja, Boga i ljudi.

* * *

Fr. Krnjeli i talijanaši u Tinjanu, da bi teli imet dva podeštata.

Jur. Ma vero naši kmeti govore, da oni te si izbrat samo jednega.

Fr. Ma jušto bi rado znat, ki su ti dva.

Jur. Ću ti jih drugi put povedat.

Fr. Bi valja bila podeštarija tamo kadi je i prvo užala bit.

Jur. Namor bi, zač su i sada noć i dan tamo.

Fr. Ma su mi povidali neki ragači, da onamo se pije i frajà na račun balotacijoni à màka!

Jur. Ča češ, ni makako ki pije, nego ki plaća.

Razgovor

medju **Martinom** i **Šimetom** hodeći sv. maši u Tinjan.

M. Hvaljen Isus pobratime Šime!

Š. Vazda budi hvaljen brajne Martine!

M. Ala ljuta je zima skočila kako da smo u Božiću.

Š. Stara je naša poslovica, da nijednu zimu nije vuk pojia.

M. Je stara već navadva, da mi imamo balotacijone po zimi i ćemo valja i ta put.

Š. Ma kako se glasi biti će brzo i treba, da se pripravimo, zač kako čujem će se ono par naših talijanaši i neki pol mi ši pol ti ći mi šati.

M. Molim te, ča govore ljudi od vašega kraja?

Š. A dobro brate moj; mi ćemo biti svisložni za našu viru i ćemo stati uz našega vridnoga glavara, ki se već 30 lit za dobro naše muči i trudi, zač smo vidili i spoznali ki nas ljubi i ki nas mrzi.

M. Ma uprav tako govore svi i na naš kraj, i kako čujem i u Kringi i sv. Petru, da će biti svi složni izvan nekih prodanih duša. Bogme poli nas su se i žene dale naprid i su neke šepave muže zravnale; su jim rekle srdito: ča Vas ni sram, da sami sebi pljućete u obraz; dosti ste se mučili dokle ste našim protivnikom uzeli vlast iz ruk, i sad bi te jim opet prodali svoj glas, sebe i nas. Ča nevidite i spoznate, da nam je bolje nego prije, sada se govori i piše u našem milom jeziku, dela se ravno i pošteno, se daje svako lito računa, i vidimo kako su naši muži razširili i polepšali cimiter, uzidali novu martvašnicu i onu našu lipu kalvariju, ku su nam bili talijanaši razrušili.

Š. Nebore to su poštene i pametne žene, Bog jih živi! ali verujmi, da bi i na naš kraj kigod hotel šepati, bi ga žene i muži brzo zravnali.

M. Kad smo uprav na tom razgovoru, molim te povi mi, ke muže misle ti naši talijanaši balotati.

Š. Kako čujem jih misle samo u gradu stavit 8—9, kako je bilo jedan put, a izvanjščine samo jedan par, žač da grad mora kuntradi zapovidat. A za podeštata da misle stavit nekoga otročinu, ki se s dicami i potepuhi igra u gradu i ki je radi nemirah svako toliko pedepsan, ali da je dobar zač da jim dade piti.

Ma mi imamo svi hvala Bogu vina doma, a-i da ga nimamo, se nebimo prodali ni za piti ni za jisti i niti za nijedne beče, ač smo vidili, da ki prodade sam sebe, nima nikad drugo oka nit obraza za doći med ljude a i sami Talijani mu se ragaju.

To je prava istina; mi je povida kum Tone, da je tako jedan učinia u Pazinu, naime da se je proda za 2 fior., a potle da je pita jednoga gospodina Talijana, da neka mu dade na krdenču turkinje, zač da nima čim kupiti, a ovaj mu je reka, da mu nemore dat bez beči, neka proda tovara i pak neka si kupi turkinje. Nato ponudi tom gospodinu tovara za 16 fior. a gospodin mu reče: Vidiš kako si šunjav, ti si se prodal za 2 fior. a za tovara pitaš 16 fior. dakle tvoj tovar valja više 8 puta nego ti.

M. Ala lipa je i ta bila i bi meritala poć u fojete.

Š. Čuješ pobratime Šime, ja nebih skoro rado, da ki ta naš razgovor čuje, ali ti rečem u kratko, ča si moreš ti i drugi dobro zapamtit i to onu našu staru priču, kad je lisica bila pod murvom i petelı na murvi, kad ga je mamila lipo, da dodje doli, jer da nju pijaža jako njegov glas, ali on joj odgovoria: Sestro, bia sam tamo bia, ali meni je ovde bolje, i tako je lisica morala obrisanim nosom otići.

M. Tako bi treba, da odgovore svi naši ljudi, ke napastuju šarenjaki, krnjeli i Talijani, ter da jim doviknu: poznamo vas poznamo, nedamo se više varati.

Š. Neka se svi ugledaju u čestite pazinske kmete, pak će jih svaki pošten čovik pohvaliti.

M. Tako će ako Bog da i biti.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Ženska podružnica u Kastvu dostavlja za saldo članarine i zabave 1894. for. 45.77. — Prigodom vienčanja gdjice Marije Tomičić i dr. Janka Podnebšek u Voloskom sakupila gdjica Anka Tomičić for. 15. Živili mladenci! Živila Anka! — Gosp. Andre Persić sakupio prigodom vienčanja Ivana Persić i Marije Andretić u Poljanah prigodom zdravice mladencem for. 7.40, a kao multu za tudje rieči for. 2. — Pop Ante Volarić dostavlja od gospodjice Fani Podbelšek u veselom družtvu sakupljenih for. 14.50. — Isti od sedam bahara, sastalih se na Krasici, sakupljenih for. 8. — Ivan Smerdelj, posjednik Villa Melanie u Škrbičih darovao 20 nč. — R. Kataličić Jeretov dostavlja for. 20. — Ivan Blagu u Vepricu sakupio prigodom vienčanja sestre si Benjamine sa Ivanom Kinkela for. 10.50. — Isti sakupio kod igre dne 24. dec. l. g. 77 nč. — Isti sakupio kod igre 12. febr. 50 nč. — Isti za popiti ocat i ulje izpod šalate 20 nč.

G. Andre Mikiša, župnik u Lanišću poslao nam je IV. obrok 15 for.

G. Josip Skalský, kapelan, poslao nam je 5 for. sakupljenih dne 25. febnara kod č. g. župnika u Gračišću, koje darovaše: Gosp. župnik Ivan Gabrielić 3 krune, g. Josip Mikuličić, vjeroučitelj iz Rieke 3 krune, g. Jos. Skalský, kapelan 3 krune, g. Paskval Gabrielić 1 krunu. Živili!

Prigodom pira g. A. Susanića sa gospodjicom Frankon Glavan u Kostreni od sv. Lucije sabralo se 3 krune i 10 šiljira.

Tajnik družbe primio je od 11. febrara nadalje sliedeće iznose; Benkeh Stjepan, Belovar, for. 9. — Jakov Viškanić, mesar na Ricci poslao je for. 50 kano polovicu čistoga prihoda od plesa priredjenog dne 14. febr. t. g. u Grand Continentala na Sušaku po riečkim i sušačkim mesarima. — C. Akačić, Rieka, šilje for. 39.80. — Mjesto vienca na grob pok. Nadala Tomičića uplatili su svojedobno subskribirani iznos i to: Innocente Stanger for. 1, Zambelli Marije 50 nč., Slo-Stanger for. 1, Zambelli Marije 50 nč., Slovenac 50 nč, ukupno for. 2. — Braća Armin i Odisej-Egidije Stanger uplatili su mjeseca augusta 1894. svaki po 2 krune u ime članarine za 1894. — Ž. S. na Voloskom darnjuje nč. 30 uplaćenih joj za razbito staklo na „skode“ prigodom zimskog balotanja od C. G. — U gostioni kod Roze na Voloskom sakupilo se prigodom proslave hrvatske pobjede u III. tielu obć. zastupstva forinti 6, medju hrvatskimi i slovenskimi rodoljubi. — Blagoslav Marčelja izručuje for. 2.40 sakupljenih na prvu korizmenu nedelju u veselom družtvu voloskih Hrvatica u rodoljubnoj kući gospodje pl. udove M. Märzthal. Darovaše po 50 nč. Marija udova Cacanić po domaću Kacalica i M. udova pl. Märzthal, po 25 nč. gospodjice: Matilda Rajčić, Anica Stanger, Amelija Rauch, Zorica Stanger i g. Blag. Marčelja, po 21 nč. gdjica Marija Sučićeva. — Ivan Jakovčić pop iz Dugarese šilje for. 6.50 sakupljenih na inštalaciji popa Don Aleksa Dolačkoga. — Uprava „Narodnih Novina“ šilje for. 18.50, i to for. 16 stiglih joj od od g. Krunoslava Klaića, kr. kot. sudca u Našicah sakupljenih na piru sudb. pristava g. J. Mesića, a for. 2.50 od g. Šultajsa, župnika u Vrliki sabranih u veselom družtvu. — Župnik Zamlić izručuje for. 2.93 sakupljenih po pok. kapelanu moščeničkom I. Škobrtalu na parobrodu od Moščenicah do Rieke, darovaše: I. Škob, M. Baća, Ivan Sinković (župan), G. Iskra, Ante Krištofić. — Val. Klinar, kapelan moščenički sakupio na novu godinu for. 6. — Pop Volarić, dub. pom. i ravnatelj podružnice u Vrbniku šilje sakupljenih na piru Josipa Toljanića i Mare Trinajstić for. 10.20.

Izbori za pokrajinski sabor u Istri. C. kr. namjestničtvo izdalo je sliedeći oglas:

Pošto se je zemaljski sabor granične grofije Istre, cesarskim patentom od 26. jenara 1895. drž. zak. br. 20 razpustio, razpisujem ovo orime u smislu §§. 19. i 20. izbornoga reda za zemaljski sabor granične grofije Istre občenito izbore te naredjujem, da se zemaljski poslanici sledećih danah i na zakonom ustanovljenih mjestih biraju:

1. Poslanici seoskih občina na 16. maja te godine i to:

za izborne i političke kotare

Koparski, Piranski i Buzetski u **Kopru**;
Poreški, Bujski i Motovunski u **Poreču**;
Vodnjanski, Puljski i Rovinjski u **Vodnjanu**;
Pazinski i Labinjski u **Pazinu**;
Voloski i Novogradski u **Voloskom**;
Krčki, Creski i Lošinjski u **Krku**.

2. Poslanici gradovah, trgovišćah i obrtničkih mjestah, zatim oni trgovačke komore rovinjske na 21. maja t. g.:

za izb. kotar Koparski u Kopru;
„ Piranski u Piranu;
„ Rovinjski u Rovinju;
„ Buzet s Izolom i Miljami;
„ Poreč s Cittanovom i Umagom;
„ Motovun s Bujami, Vižinadom i Portolami;
„ Pazin s Labinom i Plominom;
„ Vodnjan i Pula;
„ Mali Lošinj i Veli Lošini;
„ Cres i Krk;
„ Volosko s Kastvom, Lovranom i Moščenicami.

za trgovačku komoru Rovinjsku gdje se nalazi;

(Svako mjesto zadnjih 8 imenovanih izbornih kotara je izborno mjesto i prvo spomenuto je glavno izborno mjesto.)

3. Poslanici veleposjednikah dne 24. maja t. g. u Poreču za izborni kotar granične grofije Istre.

Izbori izbornika ili fiducijara, koji će birati dne 16. maja t. g. zastupnike, obaviti će se svakako mjeseca aprila u svih kotarih, dotično občinah. Ti izbori su nam dakle pred vrati, pak upozorujemo naše prijatelje i jednomišljenike, da se na vrieme pogovore o listi fiducijarah, te da odluče čvrsto birati kao fiducijare jedino značajne i neodvisne, čvrste i poštene naše muževe. Takovi muževi neće se dati prevariti niti podkupiti od protivnika niti će ih ikakva sila odvratiti s puta časti i poštenja.

Molimo napokon naše prijatelje iz svih krajeva Istre i otoka, da nas na vrieme obavieste o izbornom kretanju, napose o spletkarenju naših narodnih protivnika.

Veliki koncert priređuje ovdašnje „Slovansko pevsko društvo“ u redutnoj dvorani kazališta „Politeama Rossetti“ dne 24. t. mj. na večer. Početak točno u 8 sati. Ulaznice stoje 40 nvč. za osobu, a sjedala u prvom redu 30 nvč., u drugom redu 20 nvč., u trećem redu 10 nč.

Pjevačko naše družtvo očekuje od slavenskoga občinstva u Trstu i okolici, da će taj veliki koncert mnogobrojno posjetiti.

Predavanja u „Slavjanskoj Čitalnici“ u Trstu. Odbor naše čitaonice uveo je i u tekućoj korizmi poučno-zabavna predavanja. Prošle subote čitao je g. Dr. Trnoplesar marljivo sastavljeno predavanje pod naslovom *„Uvod u hrvatsku ili srbsku narodnu poeziju“*.

U subotu dne 23 marča čitati će urednik g. Fran Podgornik razpravu pod naslovom: *„Na kakvom temelju imade se osnivati umjetnost medju Slaveni“*. Drugu subotu dne 31 marča čitati će prof. Dr. K. Glaser o *„Pjesniku Josipu Cimpermanu“*.

Molbu za jezikovnu ravnopravnost kod svih c. kr. ureda u Istri odposlale su nadalje sliedeće porezne občine na Puljšćini: Ližnjan, Medulin, Premantura, Pomer, Altura, Loborika, Filipan, Krnica, Marčana, Roverija i Stokovci.

Iz carevinskoga vieća. (*Dohodarina i naša mala obalna plovitba*). Kako za naše ribare, tako su se zauzeli naši hrvatski za-

stupnici i za one naše ljude, koji svojimi ladjami, manjimi, po domaćih obalah plove i svakidanji kruh težkom mukom zaslužuju. Progovorio je zastupnik Biankini, i predložio u §. 3., gdje se navadjaju oni, koji su oslobodjeni od plaćanja dohodarine, da se medju nje uvrsti i mala obalna plovitba, da se naime od nje neplaća dohodarino. Odbitje njegova predloga kod §. 2. glede oslobodjenja ribara od dohodarine označio je sublaznivim, a onda naveo razloge za svoj predlog kod §. 3. Mala obalna plovitba, reče, na zadnje, propada, i to radi toga jer imadu i tu razne pogodnosti podanici kraljestva talijanskoga, drugo jer se sada mnogo prevaža parobrodi, treće, jer se je već dosad plaćalo poreze i luške pristojbine. Tomu propadanju moglo bi se doskočiti, kad bi se malu obalnu plovitbu oslobodilo od dohodarine. A ta plovitba je i od obće koristi u toliko, u koliko se kod nje čini škola za dugu plovitbu trgovačke mornarice kao i c. i kr. mornarice. I taj predlog, opetujemo, postavio je hrvatski zastupnik, i za njega su hrvatski zastupnici glasovali, i nisu kriví što nije bio primljen. Talijanski zastupnici nisu zanj glasovali.

Glavno što se ovih posliednjih dana u carevinskom vieću razpravlja jest, vladina zakonska osnova o porezu na dohodke ili dohodarina. U glavnoj razpravi te osnove govorio je kako je poznato naš zastupnik dr. *Laginja*. U podrobnoj razpravi govorili su već zastupnici *Biankini* i *dr. Laginja*. I jedan i drugi postavili su i obrazložili svoje predloge kod §. 9. rečene osnove, i to oba iz naklonjenosti njihove i njihovih drugova naprama našim *ribarom*, dočim su talijanski zastupnici ili šutili, ili jih kod razprave nit bilo nije. U §. 2. spominju se oni obrtnici, koji će imati plaćati porez od svoga obrta. Medju timi obrtnici su i ribari na *goričkih, tršćanskih, istarskih i dalmatinskih* obalah. Po vladinoj osnovi imadu i oni plaćati porez za to što ribare. Hrvatski zastupnik Biankini iz Dalmacije predložio je, da se *ribari* iz toga §. *briše, predložio je, da ribari poreza za ribarenje neplaćaju*. Svoj predlog obrazložio je tim, što su ribari naši obično siromašni, što njim ribarenje malo nosi, tako malo, da sebe i svoju obitelj jedva uzdržavaju, a kamo li, da još za to porez plaćaju. Naglasio je osobito to, da ribari iz Italije neplaćaju kod nas poreza za ribarenje na naših obalah, pak da je nečuveno, nepravedno, da su inostrani ribari iz Italije kod nas u boljem položaju, nego li domaći, naši. Istina, veli se, imadu i naši ribari pravo ribariti na talijanskih obalah, bez da tamo porez plaćaju, al što će tamo loviti, kad neima riba, kad neimaju ni talijanski ribari tamo što loviti. Dr. Laginja je zagovarao taj predlog. Za slučaj pak, da nebi bio primljen, *predložio je, da se ribarenje oslobodi od svakoga poreza, u koliko se ribari na obali vlastite obćine jednu morsku milju daleko od obale*. Te predloge postavili su hrvatski zastupnici iz Dalmacije i Istre u ime svoje i u ime svojih drugova. Talijanski zastupnici nit Istre nit Dalmacije (u koliko se takovim jedan ili dva smatra) nisu za to nit govorili nit glasovali. Ako nisu bili primljeni predlozi naših hrvatskih zastupnika, nisu oni za to krivi. Oni su pokazali, da poznadu okolnosti, i zauzeli su se i za naše ribare.

Iz Pazina pišu nam 10. t. m. Poznato je, da su kod zadnjih obćinskih izbora činovnici ovdješnjeg poreznog ureda svi glasovali za taljansku stranku (i oni koji su rodjeni Slovenci). Nekoji od te gospode bi htjeli priljubiti tudji jezik i hrvatskomu pučanstvu pazinske obćine, zato valjda dopisuju sa istim u taljanskom jeziku. Plateżni nalozi, prijave o rubačinah, namire poreznog ureda u Pazinu, sve su samo talijanske, kao da smo u Kalabriji. A kad se ljudi radi toga prituže, tada postupa se s njimi čudnovato. Dne 27. febrara pritužili se jesu radi talijanskog dopisivanje dvojica obćinara beramskih u rečenom uredu, a g. činovnik odgovorio jednom: *hod s vragom, to ste kako i Turci*". Tumač tomu neka izvole učiniti gospoda zastupnici u Beču.

Sjednica carevinskoga vieća 19. marča prošla je sva od 11. do 5 i četvrt u razpravi o predlozih, koji idu za tim, da se odstrani bar neke nespodobe u rudokopih, u kojih pogiba često toliko ljudi. Predlozi su primljeni, a da su bili nekoliko vremena prije, i da su bili provedeni, bilo bi se stalno mnogo ljudskih života spasilo.

Još k sastanku na boljunskom polju Sastanku prisustvovalo je i ljudi iz Grimalde, Sovinjaka i Šumbrega, a da nebijaše skoro po svih župa plesova, gdje se osobito mnogo mladeži zadržalo, bilo bi još više pučanstva. Vrli „Andrijevići i Brežani" misleć, da dolazi g. Spinčić kočijom iz Cerovlja na Paz, kako bijaše razglašeno, stražište na cesti do 9 sati na večer, pa čim se prikaže kočija, kojom bi bio doista g. Spinčić došao, da nije bio odabrao drugi put, pozdravilše ga sa živioklici i hitci iz pušaka i pistolja.

U dan sastanka bila je petorica naših junačkih seljaka iz Boljunščine cieli dan u gradu, da vide kako će se gospoda (!) Talijani ponesti: Po navadi počeli su izazivati naše seljake sa „p . . . . croati, fuori croati", pa su dobili od njih plaću polag djela. Na pust bili su opet naši seljaci u gradu u krčmi nekoga Jačića; na to je došao g. načelnik pa dao zatvoriti krčmu, gdje su pili seljaci izvanjski, dočim je pustio otvorene one svojih miljenika, gdje se i on više puta zabavlja igrajuć „la mora". Misli li, da će tim uliti strah u srca naših srčanih boljunščana? On se kruto vara! Puno bi bolje učinio, da svojom glavom radi, nego li da mu diktira onaj, koj bi morao njemu pokoran biti.

Gospodin Matičić iduć kući, da je gorke suze lievao, nu čim je došao pod stare zidine, pviredište mu šarenjaci veliku ovaciju, deruć se iz svega grla: „aviva" i prateć ga do župnog stana; nek ga tješi barem to. Kakav je on rodoljub sudi dragi čitatelju i iz sliedećega, pa ćeš se osvjedočiti, da ga je „N. Sl." preblago operušala. Molbu naime za jezikovnu jednakopravnost nije htio podpisati g. Matičić, već je odvratio, kad mu bijaše pružena na podpis, da je to stvar kmetska a ne njegova. Pa on se usudjuje kritizirati djelovanje g. zastupnika Spinčića, komu nije dorasao ni do pasa?!

Odgovori i interpelacije. Posliednjih dana odgovorio je gospodin ministar za bogoštovje i nastavu na interpelaciju zast. *Spinčića* i drugova o uredjenju opatijske škole, a gospodin ministar pravosudja na interpelaciju dr. *Laginje* i drugova radi toga što se je držalo neke „izgredniko" od 12. novembra prošle godine u iztražnom zatvoru u Trstu. Isti ministar odgovorio je takodjer na interpelaciju dra. *Bartola* i drugova radi zapliena talijanskih novina zadoja tri mjeseca prošle godine. Na te odgovore osvrnuti ćemo se drugi put. —

Interpelacija radi sastava novih porotnih listina za obseg okružnoga suda u Rovinju. Dne 19. marča postavili su zastupnici *Spinčić, dr. Laginja* i drugovi interpelaciju na sveukupnu c. kr. vladu radi novoga sastava porotnih listina za obseg c. kr. okružnoga suda u Rovinju. Tu interpelaciju donieti ćemo u jednom budućih brojeva u cielosti.

Sastanak na Boljunskom polju i Kršanci. Bio je to veličanstven sastanak, koj potištuje protivnike našega naroda, a uzdiže i napunja radostju sve njegove prijatelje. Sakupili su se tamo naši čestiti ljudi iz svih sela na zapadnom podnožju Učke, iz svih sela Boljunske i Ročke, i iz mnogih Buzetske, Pazinske i Plominske, te iz nekih iz Lubinske obćine. Iz Kršanštine dobivamo glas, da naši kršni i čestiti tamošnji ljudi nisu većinom znali za sastanak, i da jih je s toga samo malo došlo. Oni mole, da se jih s toga javno opravda, što nisu došli u većem broju. I oni bili bi radi dali oduška svojoj narodnoj hrvatskoj sviesti — kako to sami vele. Oni mole, da se to javno iztakne i za to, da se jih nebi držalo za Talijane. (Vidi njihovu izjavu na petoj strani). Mi to velikom radostju priobćujemo. Uvjereni smo, da njim to od srca i iz duše ide. Poznamo jih kao ljude, koji ljube svoj hrvatski jezik i svoju hrvatsku narodnost. Poznamo jih kao one, koji neće milosti talijanske, jer bi ju morali skupo platiti; koji neće novaca od Talijana, da njim pak ovi odnarodjuju djecu; koji hoće radje suho i sirovo žrtvovati od svoga, a da si spase svoju djecu od tudjih napasti. Nedržimo Vas ne, dragi Kršanci, za Talijane, nego držimo Vas za vjerne sinove hrvatske domovine. Stalni smo takodjer, da se nikad, nit u najbližih danih, nećete dati zavesti nit prevariti od neprijatelja našega roda i poroda. Oni će Vas i sada gledati svakojako mamiti, al Vi jih poznate i nećete se dati namamiti ničim. Vuk može mienjati dlaku al ćudi ne mienja nikad, Oni će Vam i sad, kao i drugda i drugdje, govoriti, da tu, kod predstojećih izbora, neide za jezik, za Talijane; al Vi znate, da ide; da oni neidu za drugim nego kako bi izkorjenili naš narod iz Istre, kako bi mu i trugove izbrisali. Oni će Vam se i groziti, komu mogu, al nit grožnja njihovih nećete se prestrašiti. Akó njim imate što platiti, morat ćete njim platiti il ovako il onako. Zato pak da ste njim neki dužni novaca, niste njim prodali svojega uvjerenja, svoje časti. Vi ćete kao pravi muževi, kao vjerni sinovi svoga hrvatskoga naroda raditi bez obzira na spletke i varke Talijana i Talijanaša.

Iz Kastva pišu nam 16. t. m. Kako bijaše jur javljeno u cienjenoj *„Našoj Slogi"* obdržavala je naša *Čitaonica* dne 24. veljače običnu mesopustnu zabavu. Rado priznajemo, da je gostova došlo više nego obično. Osobito nas u obilnom broju posjetiše znanci iz gosposkoga Voloskog i bajne Opatije. Dapače mješoviti sbor iz Opatije opjevao točno i umiljato popuštnicu *sv. Cirila i Metoda*, koja je preugodno iznenadila svih, našto ih obćinstvo burno pozdravi. Kad se bura oduševljenja slegla, odpjeva isti zbor opet jednu pjesmu, kojom baš pokaza, da je dobro izvježban, da shvaća svoju častnu zadaću, na čemu ide ne mala hvala i njegova sborovodju g. *Rajčića*.

Ostali program izvršio se polag običaja na obće zadovoljstvo. Osobito je mnogo smieha prouzročila lakrdija *„Dva pobratima"*, koju su naši vrledni diletanti liepo odigrali, akoprem su istom zadnje dane dobili svoje uloge. Vidilo se i po koji narodni kostim. Šteta samo, da ih nije bilo više!

Plesalo se do dva puta češki narodni ples *„Besedu"* koji se je svima osobito dopao. Liepa hvala g. V., koji si je đao mnogo truda oko vježbanja plesača, koji su sbilja krasno odigrali rečenu *„Besedu"*.

Gostovi iz Opatije i Voloskoga pozabaviše nas najugodnije sa jednim englezkim plesom, komu se žalibože ne sjećam već imena. Ples onaj svim nam je dopao sa svoje originalnosti, kao i sa svoga komplíciranja.

Ova veselica bacila je iznad 100 for. čistoga dohodka, što valja smatrati liepom svoticom, osobito ako se u obzir uzme današnje naše okolnosti.

Ovom sgodom nabrala se liepa svotica i za družbu *sv. Cirila i Metoda*.

Mnogo je buke u samom mjestu prouzrokovao zaključak odborov, da se naime ne vodi sobom djecu na veselicu. I pravo je! Djeci nije tamo mjesta. Ona valja da spavaju kod kuće, a ne da tamo noć gube.

Ženska podružnica sv. Cirila i Metoda za Istru u Kastvu držati će nedelju 31. marča 1895. na 4 sata popodne u „Narodnom Domu" godišnju skupštinu sa sliedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav ravnateljice; Izvještaj tajnice; 3. Izvještaj blagajnice; 4. Izbor odbora; 5. Izbor odaslanica na glavnu skupštinu družbe i 6. Eventualni predlozi. — Za mnogobrojni posjet moli

Ravnateljstvo podružnice.

Iz Lupoglava pišu nam 15. t. mjeseca. Riedko su vieści, koje dolaze u *„Našoj Slogi"* sa ovih strana, po čemu bi čovjek sudio, da ide ovdje sve po staroj kolotočini. Tomu nije tako. Dolazak našega zastupnika, veleuč. gosp. Vj. Spinčića, njegov obračun i preporuke raznih govornika na boljunskom polju, preporodili su Lupoglavčane. U svakoj prigodi govori se o sbivših se dogodjajih u našoj Istri i prosti, neuki kmet zgraža se nad postupanjem Talijana proti nam Hrvatom. Pismeni ljudi čitaju velikim veseljem i radoznalošću *„Našu Slogu"*, koja ide od ruku do ruku. Mnogim se otvoriše oči i uvidiše, da ipak nije tako, kako njima govore gosposka u gradovih, pa i kakva druga izgubljena duša. Takvih izgubljenih duša je tu veoma malo, a ne bi bilo ni tih, da ih nisu zaveli doklačeni pripadnici preko morske države. Dà, veleuč. g. uredniče, dvie takve osobe ugnjezdile su se u našoj župi, koje ipak sa svojim žalcem ne mogu mnogo naškoditi našim poštenim seljakom. Sva bogatija tih doklačenika ne bi dostajala, da bi oni mogli vidjeti željeni plod njihovih djela. Osim nekojih *Semićana*, koji imadu čisto hrvatska imena i neznaju riečice talijanske, pa nekog izgubljenog sina iz Lesišćine, nema tu drugih šarenjaka. Ove propalice bacše se tudjincem u naručje i glodju kosti od *„finog mesa"*, koje njima daju u agitatorske svrhe.

Prvi tudjinac jest već poznati naš narodni protivnik, kojega misija jest poznata već više godina i koji se pokazao na više mjestih u Istri. Tu u Lupoglavi nije baš sretan, jerbo se ljudi neće prodavati kano živine; sretniji je pako u susjednoj ročkoj obćini, gdje ga ljudi slušaju kano proroka. On radi ondje već dulje vremena za predstojeće izbore, pa zato previdjamo veliku izbornu borbu u Roču.

Drugi doklačenik jest opet talijanac, koji se tu oženio nekom kmeticom i pomoću nje i naših ljudi došao do svoga blagostanja, koji se pak sada uzoholio i neće, da više pozna svojih dobročinitelja, nego ih izsmjehuje. Ovaj sije kukolj medju našimi ljudi, gdjegod može. Budi mu pak rečeno ovim putem, da će malo vremena onako raditi, jerbo naši ljudi već ne spavaju. Za sličnе Talijane nije Istra. Za sada dosta o njemu, a drugom prigodom što više.

Našim ljudom u Lupoglavi, kano i u Roču i Nugli preporuča se pak, da se jednom već uzdrame i da rade uztrajno i marljivo za predstojeće izbore, jer jedino onda mogla bi biti pobjeda naša. Na noge dakle dični Lupoglavčani i Nugljani, da si osvjetlate lice prigodom novih izbora.

Iz Kastva pišu nam dne 9. o. mj.: Bilo je njekada, a nije tomu dugo, da su se dvie susjedne obćine u našoj krasnoj Liburniji gledale kao pas i mačak. Bila je to obćina kastavska i voloska. Davna neka mržnja i bjes nekakvi zavadio bio susjede, da bi bile, štono rieč, jedna drugu u žlici vode utopile. Bilo je vrieme, kako narod priča, kadno su Vološčaci perili ubojite striele protiv Kastva, a ovaj silne lumbarde valio na zidine svoje, da njihovim ubojitim jabukam razori do temelja gospodsko Volosko. — Bilo, pa prošlo! Sad nestalo starinske mržnje i inata svakojaka. Susjedi si podali ruke, da uzajamnimi silami vojnju protiv zajedničkoga neprijatelja. To se u raznih prilikah najljepše opaža, u raznih zgodah čuti se iskrena i neprisiljena ljubav bratska.

Tako je pokazao Kastav grad dne 7. o. mj. prigodom pobjede Vološčaka nad klikom dotepenih ili nasamarenih talijanaša, koliko mu leži na srdcu bielo Volosko. Čim se doznalo, da su tamošnji Hrvati pobjedili kod izbora, uzvitlaše se gradom zastave, a mužari stadoše gromovito pucati na brežuljku sv. Mihovila, da dadu oduška veselju nad pobjedom drage braće. U večer pako razsvjetlilo se rečeni brežuljak, odkud se pruža liep vidik i pogled na Kvarner i okolna mjesta. U večer pako prolazila je gradom bakljada uz svirku domaće glazbe i klicanje oduševljenoga svieta hrvatskom Volosku i njegovim prvakom, koji su trudom i mukom napokom izvojstili ono, za čim su već dugo težili.

Ovom zgodom sastalo se malo družtvance u rodoljubnoj krčmi g. Jelušića, gdje se nije mimoišlo nazdravica hrvatskom Volosku, njegovim i našim narodnim prvakom. U spomen proslave ove pobjede sakupila se svotica za družtvo sv. Cirila i Metoda. Napokom se razidjosmo iskrenom željom, da bude tamo sa ovimi izbori na vieke kraj vladanju talijanaša i njihovih za nevolju prijatelja. Dao Bog!

Vižinada. Prošle nedelje poslao sam sina po komad mesa g. Fattor-u mesaru i načelniku vižinadskom. Nakon dobre pol ure donese dečko meso u jednoj novini omotano. Ženi izručim meso, a novinu pridržim. Bila je to „L' Istria" dobro omazana i nekoliko razdrapana. Pregledavajuć, vidim na trećoj strani dopis iz Vižinade. Pomljivo ga pročitah i do suzah se nasmijah na krupne laži, kojimi svoje čitatelje pita. Tko onaj dopis čita, a ne pozna naš slavni grad *(?)* gnjezdo i sve okolnosti, misliti će si, da mu na ljepoti para u Europi neima. Da nebi tkogod od naših uzeo rog za svieću, evo vam kratak opis gradića i *Leginih* zabava. Ovo gnjezdo broji do 900 stanovnikah i leži u zabitoj dolini u jako nepovoljnom položaju. Tu neima gospode ni činovnika, jer ima samo poštni ured i c. kr. žandarmerija. O inteligenciji, trgovini ili kakvom poduzeću, neima ni govora. Ima malo posjednika a ostali su svi poljodjelci, koji se moraju boriti od jutra do večera za svakdanji kruh. — Neki mažikarta opisuje sjajan ples u krasno nakićenoj dvorani, što ga je ovdje *„Lega"* priredila na 9 i na 23 veljače na korist družtva. Nu sva ona sjajnost obstojala je možda jedino u njegovoj zalupanoj glavi; jer se u čitavom selu nemadje sobe, u kojoj bi desetorica plesati mogla. — Neki propali gimnazijalac sakupio je šaku sliedbenika i utemeljio društvo „Lega nacionale." Videći da se prošlog pusta sve *Legine* podružnice natječu, kako da neukom puku novaca izmuzu, i vižinadski legaši učiniše kao i žaba kad je vidjela, gdje se konja kuje.

Neimajući dvorane dapače ni sobe za ples, brže bolje preurede jednu magazu pok. J. Fachinetti-a u tu svrhu. Taj prostor bijaše kroz više godina na razpolaganje miševa i panka, a služio je pred nekoliko godina za hambar kuruze. Dakako, tavan je od prostih neoblanjanih dasaka; zidine nisu ožbukane, a plafona neima. Da bude baren pristojan, izposudilo si je družtvo nekoliko plahta i ponjava, s kojimi pokriše zidine i učiniše plafon; pa malo bršljana i lovorike, i nekoliko vrbca pa evoti: „sala sfarzosamente adobbata". U toj sjajnoj sali plesalo se je dva puta uz glazbu, da je bila prava mačja deračina. Sreća da je u bližnjem prosiu stanovao jedan dugoušac, koji im je kad ter kad intonaciju davao. Ali na veliku žalost su opazili, da od prvoga do drugoga plesa nisu ni miševi mirovali; da su i oni svoju dužnost okolo rubenine vršili, te svojimi oštrimi zubići kroz onih četrnajst dana sve probušili. One gazdarice što su si postelje odkrile za zidine pokriti, ostalo su dugim nosom, imati će šta krpariti kroz cielu korizmu. — K onoj zabavi zvali su od svih strana i naše seljake, ali prošla su vremena. Odazvao se je jedini labinski župan; i taj je stalno došao, da izpipa dali će biti „fraja" kod dojdućih izbora, jer inače da njegovi labinčani nebi došli.

Hodočašće na proštenje Bogorodičino sa Trsata u Loret. Četvrta je jur godina, odkako se je na trsatskom briegu veleslavljem proslavila 600 godišnjica čudesnoga prenosa sv. kuće Marijine iz Nazareta na Trsat. U ona tri dana svečanosti veliki broj hodočasnikâ, oko 40.000, sa svih krajeva sakupio se na Trsatu, da počasti Bogorodicu Djevu

Broj 13. U Trstu 28. marča 1895. Godina XXVI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedolje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listori se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Govor

dra. M. Laginje zastupnika naroda, izrečen u zastupničkoj kući carevinskoga vieća u Beču 8. marča, prigodom glavne razprave o reformi poreza.

(Po stenografskom izvješću.)

Visoka kuće! Hrvat nemože seguuti u razpravu predmeta, kojemu se pripisuje skroz načelna važnost, ako se ne ogradi pozivom na historička prava svojega naroda.

Poviest naših muka u ovoj monarhiji, naša narodna samosviest i naš vrlo važni zemljopisni položaj, ovlašćuje nas na takovu izjavu.

Ako ipak stupam u razpravu ove porezne reforme „salvis ceterum juribus regni Croatiae“, molim vas, da ne mislite, da me je ovo načelno stanovište sudržalo od svake stvarne razsude. Ne! Mi znamo posve dobro, da nam je računati sa istinito postojećimi okolnostmi, mi znamo, da poboljšano zakonodavstvo mora i nami koristiti a da od pogoršanja občenitog stanja moraju štetovati takodjer zemlje, u kojih mi stanujemo.

Ako pak ja osobno samo nekom plahosti mogu preći na razpravu ovog predmeta, krive su tomu poviestne uspomene od davnih vremena. Ta plahost uzbudjuje se u meni, jer se ipak radi o interesih državne blagajne. U poviesti nalazim, da su pred kakovih 230 godinah sluge hrvatskoga bana dobro izmlatile na Rieci nekoga Andriju Laginju, rodjenog u istom mjestu, gdje i ja, a to jer je za račun austrijanske komore čuvao neki lies, što je bio posjećen u dobro mi poznatoj gori. Ta gora leži po današnjem shvaćanju u Istri, u Austriji, ali je državopravno po svoj prilici spadala Hrvatskoj. Mogao bih Vam pak iz sadanjih vremena navesti dosta važnih primjerah, kako mi Hrvati Austrije, u ovom dielu države, recimo ravno, dobivamo batina zato, jer smo Hrvati, a u Hrvatskoj zato, što smo Austrijanci. Razumije se samo po sebi, da je nami vrlo težko podnašati takovo stanje.

Občina, od koje potičem (Kastav. Ur.), jest jedna od onih vrlo zanimivih povjestnih individualiteta, koje su znale do pod sami konac prošloga vieka sačuvati vrlo obširna municipalna prava.

Javni danak nije smio biti nametnut proti tako zv. „Zakonu“, i ta municipalna prava potvrdjivao bi otvorenim pismom svaki vladar, kad bi zavladao. Eto godine 1635. buknu u ovoj občini gotova buna, jer se je htjelo proti ustavu nametnuti neke javne danke.

Cesar je za izmirenje prepora poslao povjerenika nekoga grofa Barbo Kozljačkoga. A taj Barbo, mjesto da vladaru reče istinu, mjesto da izjavi, kako se je htjelo raditi proti pravu naroda, izvješćuje, da ga je desetak, dvanaest dana puk držao zatvorena u Kastelu, i da je on u tom težkom položaju bezuvjetno obećao posvemašnju uzpostavu starog ustava ali savjetuje carskomu Veličanstvu, neka do toga ništa ne drži, jer da je obećanje dao od nevolje, nego dapače savjetuje, neka se na najvišoj točki gradića sagradi nova tvrdjavica, neka se u nju postavi stalna posada od par stotina dobrih „muškетira“, neka se polagano oduzmu narodu i uniište njegove pravice, a osobito neka im se oduzme i sloboda izbor svećenika, jer svećenici moraju držati s narodom, kad ih ovaj slobodno izabira.

Ako je ovih dana ovdje rečeno, da se glede osnove, kao što je ova, ne smije već unapred zauzeti stanovište protivno, to je posve pravo; ali dozvolite mi opazku, da sam ja, obzirom na ovo, što u kratko napomenuh, onu moju izjavu u uvodu govora učinio zaključujuć prije a posteriori, nego li a priori.

Gospodo! Ovdje se ne radi, kako bi neki htjeli reći, o korenitoj reformi državnih poreza Ja sam se nekoliko potrudio proučiti ju, i nije mi na kraj pameti uztvrditi, da sam strukovnjak; ipak držim, da to nije istina. Ne radi se o načelnoj, korenitoj reformi, jer ono, što hvale kao nova načela, dielomice su stare stvari, osim možda ono nešto malo samouprave, što se kani uvesti, a djelomice nije provedeno tako daleko, da bi se moglo smatrati načelnom, korenitom preinakom.

Tako je občeniti porez dohodarinski načelno bio uveden već odavna. Ta u patentu od godine 1849., ako se dobro sjećam, rečeno je, da se ne može ostati pri dosadanjem oporezovanju, nego da se moraju pritegnuti k plaćanju poreza još drugi slojevi pučanstva, da se tako uzmogne pravednije porazdieliti i doskočiti izvanrednim državnim potrebam.

A u pogledu načela samouprave, mislim, da smo ga bar djelomice takodjer već imali u sadašnjem sistemu, koj pozna pouzdanike, i da ni u novoj reformi ne može biti govora o tom, da će prevladati načelo samouprave, kad se znade, da sama državna vlast imenuje polovinu članova povjerenstva i predsjedatelja, dakle svakako većinu.

S druge strane načelo občenitog porezovanja prihoda nije podnipošto provedeno tako daleko i temeljito, da bi se moglo govoriti o posvemašnjoj preinaci osobne dohodarine i poreza u obće, a to su priznali i gospoda govornici, koji su za osnovu govorili.

Ja mislim, da su svi zastupnici, bez obzira na to, da li sjede u oporbi ili na klupah vladinih stranaka, od ovako pretežne većine, kakva je u ovoj kući, pravom mogli očekivati, da će porezni sustav biti preinačen načelnije, u mnogo većoj mjeri.

Ja mislim, da smo mi svi kao idejal porezne reforme želili: občeniti, ako i umjeren porez imetka u kojem god obliku bio, i porez na čisti prihod. Takov bi porezni sustav državi bio donio bez dvojbe veće dohodka i sa suviškom lasno bismo bili mogli priskočiti u pomoć občinam i pokrajinam. Toga žalibože sa ovom reformom nebude. Pokušati ću, da ročem štogod o tom sa malo riečih.

Ja držim, gospodo, da je podvezana žila svakomu dalnjemu razvoju porezne reforme, kad ova počiva na sliedećih, rekao bi, skrajnih temeljih: s jedne strane država kaže: ja nesmijem od poreza dobiti manje nego li do sada, dapače glede nekih vrsti, na pr. glede obrtarine očekujo unapred još više i izračunava za buduće po nekoliko postotaka poviška od godine na godinu; a s druge strane opet ustanovljuje stalne nedostatne postotke, do kojih je pripravna odpustiti na zemljarini i obrtarini.

Gdje se postave ovakva načela, tu možemo punim pravom uztvrditi, da to nije prava reforma, jer državljani neće biti oprošteni ni malo od onih tereta, o kojih se je ponovno tvrdilo, da su samo privremeno nametnuti za pokriće neobhodnih državnih potrebština, te će se tako drugimi riečmi, ako i ne točno do jednog postotka, u glavnom ipak kod svih vrsti poreza redoviti i izvanredni propis skupa prometnuti u ordinarium, u redoviti porez; a s druge strane, ako ova reforma bude primljena, uzeta je pokrajinam i ostalim autonomnim skupinam t. j. občinam i kotarom, za dugo vremena, po mojem sudu za uviek, mogućnost i nada, da bi od države mogli dobiti toliko, koliko iznašaju porezi na zemljište i zgrade.

Što se pak tiče podieljenja suviška od prihoda ovih osobnih poreza pojedinim pokrajinam, mislim, da je to vezano na pretežak uvjet, na uvjet najme, da se i pokrajine, kao i občine i okružja, odreku onih nameta, koje bi inače imali pravo pobirati, na novu dohodarinu. Glede toga odrekunća, mislim, da se pokrajinski sabori neće baš tako lahko dati na to, da zakonom izgube one namete.

Nu kad bi to i učinili glede pokrajinah, ipak mislim, da nisu ovlašteni zakonom zabraniti občinam i kotarom, da na stanoviti vrst izravnog poreza u obće nesmiju pobirati nikakva nameta. Ja držim, da to može biti odredjeno samo državnim zakonom, baš s toga, jer je ono pravo državnim zakonom utemeljeno.

Dozvolite, da u tom pogledu navedem odredbe takozvanog temeljnog zakona za občine od 5. marča 1862. br. 18. d. z. l. u savezu sa pokrajinskimi pravilnici, koji su, kao što je poznato, izdani u prilogu februarske patente.

Svi pokrajinski pravilnici govore doduše, da poslovi, tičući se občinah, spadaju u nadležnost pokrajinskih saborа. Ali je to pobliže označeno i nekim načinom stegnutom ustanovom, da se tu razumiju pobliže odredbe u poslovih občin-kih „u medjah občinitih zakona“.

Eto upravo ona zakon od 5. marča 1862. jest takov občeniti zakon državni. U članku 15. toga zakona stoji: „Občina može zakljućiti pobiranje nameta na izravne poreze ili na potrošarinu, ili podavanje drugih danaka, za pokriće svojih potrebština, u koliko nisu pokrivene dohodkom od občinskog imetka. Pokrajinski zakon ustanoviti će, u koliko je občina vezana obzirom na visinu tih nameta, na potvrdu zastupstva okružnoga ili pokrajinskoga“ itd. Meni se čini, da po toj ustanovi okružja, dotično zemaljski odbori, mogu doduše sniziti postotak občinskoga nameta obzirom na neke vrsti izravnih poreza, dotično zabraniti povišenje postotaka, ali neimaju prava zakonom ustanoviti, da občina ili kotar u obće nesmiju nikakva nameta pobirati na stanoviti vrst izravnih poreza.

Dakle opeta ćemo razpravljati o porezu, kada dodje na red pitanje, kako stojimo s tom nadležnosti pokrajinskih saborа.

Nu uzmimo, da sam ja tim tumačenjem posve na krivom putu. U tom slučaju razpravljati će se u pokrajinskih saborih, da li je po občine i okružje korisno, da jim se oduzme pravo pobirati namete na novi dohodarinski porez; pak pošto je ovdje mnogo gospode, koja sjede i u pokrajinskih saborih i pošto se i od ostalih, koji u nje dolaze, takodjer predmnieva, da će temeljito pregledati ovu osnovu, doći će po mom sudu do toga, da se većina zastupnika seoskih občina neće moći nikako odlučiti na to, da se seoskim občinam oduzme ono pravo nameta, a isto tako, samo s drugog razloga, neće se moći naći zastupnika gradskih občina, koji bi za ono glasovali.

Razlog je tomu, kako će djelovati na gospodarstvo tih autonomnih skupina oni odpusti na državnom porezu.

Ako unime država od onih suviška, što jih očekuje od novih poreza, stanovitu svotu dade pokrajinam, to se unapred može uztvrditi, da pokrajine neće baš ovako otčinski postupati prema občinam. U autonomnoj upravi pokrajina stvara se malo po malo nešto slična onomu, što je u upravi državnoj. Za občine i pojedince nebrine se možda baš toliko, koliko bi se moralo brinuti. U pokrajinah uredjuje se, rekao bih, neki birokratizam, te njihova uprava bude sve skuplja, tako da će od suviška, koji dodju pokrajinam, biti malene ili nikakve pomoći občinam i okružjem. Ako jim dakle nebude pomoći, kao što je u istinu neće biti, onda će seoske občine morati silno visoke namete udarati na zemljarinu, a gradske občine na obrtarinu, da uzmognu pokriti manjak, koj jim nastane.

(Dalje).

DOPISI.

Sv. Lovreč Pazenatički 23. marča 1895. — Sveta je ona, da svaka istina u oči bode. Istina kod nas jest, da se je pak naš hrvatski počeo buditi, gledati, razumjevati i po tom razumjevanju krepko se hvatati onih muževa, koji mu pravicu jasno od krivice kažu. Narod naš je veoma dobar i bistar, samo treba mu savjeta i naputka. Na sastanku u Baderni je dobio narod naputka, savjeta, pouke i odmah to prihvatio objema rukama. Što će pak sve u svoje dobro i korist taj puk po savjetu is pod ravnanjem svojih prijatelja učiniti, to neka za sada još sakrito ostane.

Uvjek je dosta prigode čitati u talijanskim novinama, da je zemlja Istra isključivo provincija talijanska. O neistini ovoj moguće je danomice sve to više se osvjedočiti. Istina je, da naš puk posvuda i uvjek hrvatski misli, govori i čuti. Dakako ovo njekojim pravo nije.

Tako i ovdje u našem gradiću jesu četvorica od njih, podupirani od svoga miljenika iz Vrsara, a tudjinca g. V., koji bi hotjeli silom, da značaj gradića Sv. Lovreča bude čisto talijanski. Ako biš hotio kazati, da se u našoj plovanji tisuće i petsto stanovnika služi izključivo hrvatštinom, a samo nekoje obitelji, i to kod domaćeg ognjišta samo, pokvarenom talijanštinom, smrtno si sagrešio u očih onih delija. Kako bi se na to zgrozio ovdašnji poštemeštar, koji nikad neće da prosbori u pošti hrvatski! Ali ako bi komu jedan dan palo u glavu zapitati ga za hrvatske tiskanice? I to će biti, gospodine Antune! Pripravite jih! Nu vi poznate toga gospodina, koji znade novčanu nakaznicu po ciglih dvanajst dana uzdržati, mjesto je odmah priposlati na označeno mjesto. On je upravitelj cesarske, kraljevske austrijske pošte. Kao po svuda, tako ima i ovdje pošta svoju škrinjicu nabiralnicu za listove, pribijenu na kući poštarskoj. Ova, kao posvuda, je bila bojadisana cesarsko austrijskimi bojami, crno-žuto. Žuto-crna boja naše drevne Austrije. Neznamo su-li koga ove boje plašile ili što, nekoga dana vidih kako občinski sluga, njegov vjerni pratitelj u svakom poduzetju, premda znade, da ako ga kmeti zapuste, jest si omah, kako nešto šara i maže sa kistom po onoj poštanskoj škrinjici, pak evo kako se drugi dan škrinjica žalostila pomazana tamno-rujavom bojom! Zašto se odstranile i pomazale austrijske boje? Pozor slavno c. kr. ravnateljstvo poštah! Pak vidite opet junaka, koji vrši i službu občinskog delegata, kako se on izvana znade ponašati u privatnom životu. Pitati bi valjalo o tom neku djevojku, koja ga je očito pred ljudima u zverinjaku jednom zauškom pozdravila za njegovo malo uzorno ponašanje napram njoj. I taj muž je takodjer crkveni ključar, ili po talijanski „camerlengo“.

Kako se domaći mirni gradjani takovimi junaci uznemirivaju, neka vam bude samo ovo u dokaz Bilo upravo na pustni utorak, kad je u našem gradiću malo putujuće društvo davalo predstavu u gimnastiki, t. j. u tjelovježbi. Kad je predstava započela, progovori občinstvu glavar družtva, rodom Hrvat iz Broda, da budući on ne zna talijanski, ono što bude trebalo govorit, da će reći hrvatskim jezikom. Nijedan tomu nije prigovorio, dapače zadovoljni su bili svi, akoprem su bile prisutne i dvie odlične obitelji — talijanske. Kad pako okolo devete nadojde poznata četvorica, a na čelu liečnik dr. V. eto ti bure i oluje. Dr. V. nije valjda imao doma mira, pak je morao amo pobjeći, da valjda vidi, kako naša djeca bez liečničke pomoći umiru od kužne bolesti. Predstavljač hotio se na koncu predstave zahvaliti občinstvu — kako je znao hrvatskim jezikom. Ali to ubode silno g. V., koji skoči na noge i osramoti predstavljače, što govori tobož nepoznatim mu jezikom. Na to odvrati predstavljač-mladić, da drugčije nezna, kao što se je s početka izpričao, ako ne hrvatski i njemački. Govorite dakle njemački će dr. V. Dakle njemački dà, samo ne hrvatski! Na to pak skoči domaći kmet M. M. srdit kano lav, što se napada bezrazložno tudje ljude. Reče g. V., da bi se morao on sramiti, koji ne pušta tudje ljude u miru, koji su došli amo zaslužit si mukom komadić palente. Pa što mislite, što je na to g. V.? Uhvati kmeta za desnu ruku, viečć da se njega to ništa netiče, ali mu kmet odsječe: ostavite na miru moju ruku, jer bi Vam to moglo prisjesti. V. uznemirivao je još neko vrieme prisutne, pak se napokon odaljio sa gradskimi mladići pošav u krčmu. Nu krv mu nedala mira. Vrati se opet u dvoranu, gdje bijaše predstava, uhvati za prsa g. V. P. raztrgav mu košulju. On je naime uzeo jednu osobu za drugu, ali neka zahvali Bogu, što se nije na pravoga nanjerio. Sve što bijaše prisutno, zgražalo se s tako prostačkog ponašanja jednog tobož gospodina, od kojeg bismo se mi kmeti imali nadati pomoći i poduke. Ali za danas o tom dosti.

Svi ovdašnji talijanaški prvaci hoće po sili, da zabrane služiti se našim hrvatskim jezikom. Našli su u tom poslu kriepki odpor kod istih umjerenih istomišljenikah! Kod take prigode, da bi prisutno bilo samo šaka kmetovalh, što bi se sve lahko dogodilo! Kad protivnici vide, da gube po svuda svoju igru zloglasnu, pak eto bace svu krivnju od sebe na čovjeka nevinoga! Bacili su ju u spomenutoj prigodi na našeg g. kapelana, koji nije niti prisutan bio. Znali su oni, da kmetu ne mogu ništa, pak udri po redovniku, da tako u mutnoj vodi lagljе love.

Vas onaj nemir gledala je hladno jedna službena osoba, koja stoji u najtiesnijem druženju i občenju sa spomenutom četvoricom, od kojih jedan nemari niti za crno-žutu boju, kako to prije označih, dočim on dosta neuljudno obći sa kmetom!

Pobjedi na Voloskom.

Lovora amo, lovora, vilo,
Treba nam vienac divotni splesti
Pobjedi dičnoj, pobjedi veljoj
Hrvatske sviesti!

Liru mi podaj angjelskih struna
Srce mi vatrom neznanom gori,
Pjesmu da pjevat rodišta moga
Rumenoj zori.

Borba je gorda — protivnik kliče
Šačici otoj nema nè spasa . . . .
...Protivnik strepi — krajem se cielim
Pobjeda glasa!

Strvena leži združena četa
Hrvatski genij borcem se smije
Volosko moje, rodište drago
Blaženstvom sije!

Napred sad braćo združenom snagom
S neba vas višnji blagoslov prati!
Nek vas u dalnjem bodre još radu
Bog i Hrvati!

Zadar. *R. Katalinić-Jeretov.*

Franina i Jurina

Fr. Ča da nisu pošli Porečani u Varvare na klobase?

Jur. Vero ne zač da su im smrdile.

Fr. A prodanci?

Jur. Te se opametit, ter sada ni više mesopust.

* * *

Jur. Dobro jutro Franina.

Fr. Bog ga daj svaki dan.

Jur. Léti no léti!

Fr. Kamo?

Jur. Pod Novigrad gledat onoga, kemu su bili predlani pojili peršot.

Fr. Zač bi ga šal gledat?

Jur. Jer ga ne biš poznal, da ga sritiš. Ima gospodsko dogo soknjo i nov klobok. I svaki dan, da se bu moral umit.

Fr. Kedi si to čul?

Jur. Pravila mi je njegova žena, da ga mora sada u redu držat, až da je bil varjek špehast; drugače ne bi mogal bit talijanaški podeštat.

Fr. Joh mu ne budi. Umije neka se i po dva puta na dan i osnaži, ter je u letih. Nego po gospodski se nosit, to mu neće pristojat. Zač se nebi držal starine? Pak bi bil muž!

Jur. I ja tako mislim. Ter se i tamo, od kuda je došal, nosiju po hrvatski.

* * *

Fr. Jure, ča je novoga po svitu?

Jur. Vero, na dan Majke božje sam čuja jednu lipu.

Fr. Ča je, ča!

Jur. U Kašteliru su publikali pred crikvom, da su talijanaši u Vižinadi deliberali, da će od sada neprid plaćati Kaštelirci na svakoga vola, konja i mula po 50 šoldi na lito, a na svaku ovcu 25 šoldi.

Fr. Dobro su ih koncali. Sada će vidit Kaštelirci, auke oni, ki su bili do sada ćoravi, da nekim svaki dan restu usta i trbuh.

Jur. Vero, sada kod votacijoni neka im pokažu, da su ih do grla štufi, i neka izaberu svoje ljude, koji će bolje na komunjsko imanje pazit.

Fr. Bome, ako se još sada ne opamete. — Onda škoda njihova.

* * *

Jur. Greš s namun na Kalvarije, Frane?

Fr. Za pet ran! Tebi se va glave meša!

Jur. Ne mane, ne, leh kemu drugemu. Ča neznaš, da na Lipovice delaju Kalvarije!?

Fr. A Bog mi prosti! kega te razapet, ter Antikrst ni još trebeda prišal!

Jur. Aj je već i ostarel, leh ti. ga nisi spoznai, aš nosi brhani.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Sakupljeno u Danah prigodom zdravice Dru. A. Starčevića for. 6; darovaše: Poropat Ive, Sanković Mate, Poropat Ivan, Brajković Ivan, Poropat Ivan, Brajković Ivan, Sanković Grgo i Sanković Mate svaki po 1 krunu. Benković Josip i Markić Mate svaki po 2 krune, ukupno for. 6 ili 12 kruna. Živili darovatelji!

Naknadno primismo od tamo for. 1.60 sabrano u istom mjestu.

Šalje nam for. 3 veleč. g. Fr. Stavčlik iz Kaštelira, sabrane prigodom pira kćerke Antuna Valentića pok. Grgura. Živili! Veleč. g. Ante Žic Susak for. 3.— G. E. Gržetić Hum priposlao je for. 2.

Sakupila je ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Kastvu za vienac na grob pok. namjestnici blagajnice Marija Jelušić po gdjici Petri Rubeša i Dorici Munić izmedju članica f. 22.65. Od toga za vienac sa trobojnom vrpcom i napisom „Miloj pokojnici — Ženska podružnica“ izdala 15 for. 50 nč. Preostalo f. 7.15. — Mjesto vienca istoj pokojnici darovala njezina tetka Nadala Jelušić, Tonica Dukić, Petra Knobl i Zorka Rubeša u Kastvu 4 for. Sveta: 11 for. 15 nvč.

Nadvojvodkinja Štefanija u Trstu. U utorak stigla je u naš grad nadvojvodkinja Štefanija iz Opatije željeznicom. Na kolodvoru dočekaše ju poglavice oblasti. O podne prisustvovala je nadvojvodkinja koncertu na korist zlatnog križa kod namjestnika. U 3 sata poslije podne prošetala se u kočiji do Miramara, a na večer prisustvovala je u kazalištu operi Manon. Iz kazališta pošla je ravno na parobrod „Trieste“, s kojim je u sriedu u jutro odputovala na dalnji boravak na iztok.

Imenovanje. Zamjenik državnoga odvjetnika u Trstu g. Dr. Karlo Chersich imenovan je od ministra pravosudja državnim odvjetnikom kod okružnog suda u Rovinju.

Molbu za jezikovnu ravnopravnost odposlali su nadalje stanovnici Rovinjskog sela sa 34 podpisa.

Izborni sastanak u Hrušici. Bivši zemaljski gg. zastupnici Slavoj Jenko i Matko Mandić pozivlju za nedjelju dne 31 marča u 2½ sata poslije podne svoje birače na izborni sastanak u Hrušici (občina Podgrad) u prostorije Antuna Požara kbr. 72, na kojem će birače izvieštiti o svojem djelovanju na zemaljskom saboru u Poreču.

Tom prigodom izviestiti će i zastupnik na carevinskom vieću g. prof. Vjekoslav Spinčić o svojem djelovanju.

Za „Bratovščinu hrvatskih ljudi u Istri“ priposlao nam je veleč. g. Ante Žic iz Suska for. 2.

Veliki koncert „Slovanskoga pevskoga društva“ u Trstu, održavan u nedjelju na večer u redutnoj dvorani kazališta „*Politeama Rossetti*“, izpao je na obće zadovoljstvo. Odlično občinstvo odobravalo je borno nekojim zborovom, koje su naši pomladjeni pjevači i pjevačice vrlo liepo odpjevali. Istotako zadovoljiše obćenito gg. Vrbka i Odstrčil, koji su udarali na klaviru.

Za poštenjaka Černjeku sabrali su 5 kruna sliedeći gg. u Danah: Josip Benković, Markić Matej, Dolžan Jure, Zastražu Magda, Sanković Mate — svaki po 1 krunu. Bog platio!

Dvadesetpetgodišnjicu svoga obstanka slaviti će ovog proljeća čitaonica u Dekanih, pak će u ta svrhu odbor prirediti u nedjelju dne 21. aprila veliku zabavu, na što se već sada upozoruju naši rodoljubi u susjednih občinah. Zabava biti će neposredno pred zemaljskimi izbori, te će se i tuj moći prije i poslije zabave rodoljubi o koječem posavjetovati i dogovoriti.

Občinski izbori u Tinjanu. Od tamo javlja nam se, da su razpisani občinski izbori za dne 1 i 2 mjeseca aprila. Dne 1. aprila obaviti će se izbor u III. tielu, a dne 2. u II. i I. tielu.

Pazinski krajcii i talijanaši, koji imadu posjeda i dužnika u onoj našoj občini, napinju sve sile nebi li kako osvetili grdnu pljačku, što ju zadobiše kod zadnjih občinskih izbora u Pazinu. Što milom što silom pridobiše nekoliko propalica i prodanaca, pomoću kojih bune i uznemiruju onaj čestiti puk tinjanske občine. I domaći krnjeli sa šarenjaci ne miruju, jer bi opet radi preuzeti občinsku upravu, koju su toliko godina imali na škodu občine i pučanstva.

Sve što je u onoj občini čestita, neodvisna i poštena, to se nalazi u kolu sa načelnikom g. Š. Defarom, koji radi neumorno i požrtvovno za boljak svoga puka. Zato štuje ga i cieni sve, što nije prodano našim narodnim neprijateljem. To će se pokazati bez dvojbe i kod predstojećih izbora, kojimi će si dični naši Tinjanci opet jednom osvjetlati svoj poštenu obraz, slieđeć u narodnoj borbi junačke naše Pazince.

Složno dakle na izbore vriedni Tinjanci, da muški odbijete od sebe navalu, koju Vam pripravljaju neprijatelji Vaše krvi i Vašega jezika.

Izbori fiducijara. Iz raznih naših občina javljaju nam prijatelji, da su primile občinske uprave poziv od dotičnih kotarskih poglavarstva, da priprave u najkraćem roku izborne listine, koje će tada predložiti kotarskomu poglavarstvu. To bi imalo značiti, da su izbori fiducijara u pojedinih občinah pred vrati i da će se gdjegod birati već u prvoj polovici mjeseca aprila.

Talijanaške novine Istre sazivlju neprestano svoje pristaše pod zastavu, da pak složno stupe u boj proti našemu puku. Iste novine crne i kleveću proti pojedinim našim osobam, proti cielim občinam i narodnim družtvom. Njim je jedina svrha, da te osobe, te občine i ta družtva pred višimi oblastmi ocrne, a pred pukom u nečistom svietlu predstave. Te oblasti znadu — ako hoće znati — da se s naše strane radi pošteno i otvoreno i to jedino u suglasju sa zakonom. Neboli nas dakle se strane glava, kako će te oblasti prihvaiti i tumačiti te spletke i klevete. Što se tiče našega izvanjskoga puka, on je hvala Bogu dobralmo progledao, te razpoznaje prijatelja od neprijatelja, on razlikuje i sam ljulj od pšenice. Ondje pako, gdje je narod više il manje od gospode odvisan, gdje se lahko dade zavarati od spletkara i mutikaša, tuj treba. da ga njegovi prvaci, svećenici i svetovnjaci poduče, upute i rukovode. Naš hrvatski i slovenski puk je bistar i dobar; on se dade brzo poučiti i rado voditi, ali treba mu zdrave i jedre poduke. te poštenih, požrtvovnih i nesebičnih voditelja. Tko čuti u sebi to svojstvo i tko je pravi prijatelj puka, eto mu obilata posla, koj ne može ostati bez božjeg blagoslova i ploda.

Izborno kretanje. Pod ovim naslovom donašati ćemo sve važnije viesti, tičuće se predstojećih zemaljskih izbora. Radi toga molimo naše istomišljenike i prijatelje iz svih občina Istre i kvarnerskih otoka, da nam sve dojave, što bi držali, da je vriedno dati putem našega lista u javnost. Osobito im preporučamo, da budno paze i motre djelovanje naših narodnih protivnika, koji jurve spletkare kod našega izvanjskoga puka. Dužnici i „kumpari“ talijanaške gospode sastaju se, što milom što silom privabljeni, sa gradskom gospodom. Takovih dogovora bijaše već u Rovinju, Kanfanaru, Vrsaru, Oprtlju, Poreču i drugud, i još će ih biti. Na takovih sastancih obećivaju „šijori“ nekomu kmetu zlata brda i srebrene dolins — dok izbori prodju — a kasnije neće ih niti pogledati. Talijanaška gospoda neufaju se stupiti pred naš puk javno na sastancih, kao što čine naši prvaci i zastupnici. Oni se boje javnosti jer na javnosti nebi mogli nikoga prevariti, nemogli bi dati nikomu što no rieč „rog za svieću“. kao što to čine na tajnih dogovorih i sastancih. A jer se boje javnosti, to je znak, da je njihovo djelo nečisto i da su njihove težnje nepoštene.

Pozor dakle rodoljubi na spletke talijanaške gospode, koji će upotrebiti i u ovoj prigodi sva sramotna i nedopuščena sretstva, da neuka i lahko povjerljiva kmeta smute i prevare.

Občinari Tinjanski! Drugo troleće je već prošlo, da upravljaju muževi naše krvi i jezika občinom Tinjanskom, i do koji dan obnoviti će se izbori, te ćete biti pozvani, da na novo birate občinske zastupnike.

Prije negoli se odvaži pametan gospodar na jedan posao, promisliti će, dali će mu posao biti na probitak ili korist i tekar onda će se odvažiti na djelo.

I ovdje kod izborah vriedi to pravilo i više nego li kod domaćeg gospodarstva. Uprav ovdje treba, da dobro znade svaki občinar, koji da mu je prijatelj a tko neprijatelj.

Neka svaki malo pomisli, kakova je bila uprava pod našimi dosmrtnimi protivnici ili kakova bijaše u ovo prošlih 6 godina.

Tko je da se nesjeća nesretnog gospodarenja naših narodnih protivnika u Tinjanu, Sv. Petru i Kringi, još kad su bile občine svaka za sebe?

Tko je da se ne domišlja proncvjerenja, koja su se zbila za one dobe a i kašnje, kad su bile sve tri občine u jednu združene, gdje su morale više oblasti svrgnuti načelnike i razpustiti zastupstvo, jer se nije u vlastitom mit u prenešenom delokrugu upravljalo nego na škodu puka i na nezadovoljstvo predpostavnih oblastih?

Tko je da se nedomišlja, kako se je dielilo novac, žito, krumpir, i kako se radila cesta u Sv. Petru u gladnoj godini 1879—80 kad nije siromašni kmet imao žita niti za sjeme, a poglavari i njihove podrepnice imali su najbolje leto, jer su pune vreće za sebe zadržali, a Vi ste kašnje morali plaćati?

Tko se ne domišlja, kako su se kuti i kutići prodali?

Tko je nazivao uvjek našega kmeta „šćavo“, sužanj i s njim kako sa „šćavom“ pustupao, kako bi hotili i danas?

Nitko drugi nego naši zakleti protivnici, koji su sa našim novcem i imovinom vrlo lošo gospodarili. Takove vrsti muži Vam danas nudjaju, da jim dadete vlast i bič u ruke, da Vas opet bičaju.

Tko je svemu neredu u občini kraj učinio?

Vaša samosviest, jer ste se junački digli i otresli jaram, izabrav ljude svoje krvi i jezika u Vaše zastupstvo, koje je više dobra učinilo u ovih 6 godina negoli prije protivnici u pol vieka.

Koliko se je napredovalo u moralnom i materijalnom obziru, nek vam bude pred očima kako se u občinskom uredu piše i govori sve čisto u Vašem milom materinskom jeziku.

Tko je razriešio stoletno pitanje Volarije u Tinjanu, o čemu su prvašnja zastupstva uviek viečala i ništa učinila?

Tko je dao povećati i ponoviti Tinjanski i Supetarski cimiter i sagraditi liepu mrtvačnicu?

Čijom brigom se je dao popraviti Supetarski turan i sagraditi liepa občinska šterna u Kringi?

Čijim nastojanjem i na ciju korist je sada afitirana občinska konoba istarskoj vinarskoj zadrugi u Puli? Sve za dobro našeg kmeta!

Zar su Vam to Talijani ili njihove podrepnice učinili? Ne! ne! nego Vaše krvi ljudi, koji bi i svoju krv lievali za Vas.

Nepustite se ma niti jedan zasliepiti niti zavarati od onih prodanih potepuha, koji plaćeni od krnjelah okolo Vas lete i Vas mame, da se prodate.

Pokažite, da ste sviestni i probudjeni, da Vas i ostali sviet bude častiti da znadete ljubiti svoj rod i svoj jezik.

Nitko, koji ima pravo glasa nek doma neostane nego složno kao jednokrvna braća na izbore! Dobromisleći občinari.

Iz Trstenika (občina Buzet) pišu nam 20. t. mj. Poznato je obćenito, kako naš narod svuda rado slavi svoje crkvene zaštitnike ili patrone, kojim se u svojih svakidanjih molitah utiče. Tako smo i mi ovdje ljetos skromno proslavili blagdan sv. Lucije, kojom prigodom izrekao je liepu propovied veleč. g. župnik Mikiša.

Poslije sv. mise razišao se puk kojekuda, a nas nekolicina sastala se u krčmi Ivana Porobata, ter smo se u veselom družtvu sjetili i naše družbe sv. Cirila i Metoda i to nakon zdravice g. M. Sankovića iz Dana dičnim našim zastupnikom, naposè g. Sl. Jenko, koga naši narodni protivnici nepravedno grde i napadaju. Sabralo se tuj odmah for. 4, koje darovaše: po 1 krunu gg. Dolžan Jure, župnik, Poropat Ivan br. 35, Pororopat Ante, Poropat Ivan br. 38, Poropat Ivan br. 1, Šverko Mate, Sanković Mate; 30 nvč. Bradetić Ante, 20 nvč. Šverko Jure; Živili sviestni darovatelji i sjećali se vazda naše plemenite družbe.

Na c. kr poreznom uredu u Cresu neima hrvatskih tiskanica. Ovih dana tužio nam se kmet iz občine Croske, da nemože na tamošnjem poreznom uredu dobiti nikakve hrvatske tiskanice — jer da ih neima. Gosp. porezni blagajnik upotrebljava izključivo talijanske tiskanice, a u slučaju, da neima prieuci nego njemačko-slovenske tiskanice, tada

piše strankam na onoj strani tiskanice, gdje je njemački. Nedavno zamolio je toga gospodina rečeni kmet, da mu dade poreznu knjižicu u hrvatskom jeziku, ali mu taj gospodin odgovorio da neima hrvatskih knjižica.

Eto, g. uredniče, u ovom kotaru sa pretežno hrvatskim pučanstvom, nemožemo plaćati ni porez u našem materinskom jeziku. Tolika do znanja gg. državnim zastupnikom.

Konštituiranje podružnice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Medulinu. Od tamo pišu nam, da će se konštituirati podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u nedjelju dne 31 **marča** u 3. sata poslije podne u prostorijah hrvatske čitaonice. Dajmo to znanja gg. članovom, svim rodoljubom u Medulinu i u susjednih mjestih, želimo iskreno našim dičnim Medulincem, da bi se svi okupili okolo naše plemenite družbe, te da bi se mnogobrojno sastali dne 31. marča kod narodnog slavja.

Strast našin narodnih protivnika. Nakon poznate naredbe o dvojezičnih tablah u Istri i o sastavu porotničke listine za okružno sudišću Rovinju zavladala je sa našimi susjedi drugoga jezika, još većma strast i mržnja do svega, što nije talijansko. Kano dokaz tomu služi nam sliedeći primjer, što nam ga dojavlja prijatelj iz Cresa: Bivši tamošnji načelnik „*umjereni*“ Talijan g. Chersich, potvrdio je i podpisao prošle godine hrvatski sastavljenu svjedočbu siromašnog jednomu gimnazijalcu, koji je molio podporu od „*Bratovštine hrvatskih ljudi u Istri*“. Ljetos je isti gospodin zaniekao potvrdu i podpis hrvatski sastavljenoj svjedočbi za istu svrhu. Ono dakle, što je još prošle godine smatrao svojom dužnosti, nepriznaje više ljetos! Pak da ne napreduju naši Talijani u prijaznosti i u suretanju sa našim izvanjskim pukom!?

Poštena sredstva istarskih talijanaša. Proglas što no ga objelodaniše naši zastupnici izašav iz zemaljskoga sabora u Poreču, pogodio je naše talijanaše baš u srce. U tom proglasu bijahu u živoj slici ocrtano bjedno stanje Hrvata i Slovenaca u Istri. Naravski, da to nije bilo po ćudi gospodi Latinom, pa što su učinili? Čujte, pa se divite! Ovih dana donio je puljski jaslar „Il giovine Pensiero“ taj proglas sa podpisi naših gg. zastupnika ali sasma iskvaren i preinačen, kao da tobože hrvatski zastupnici svoj narod izsmjehivaju i ruglu izvrgavaju! To je pošteno oružje talijanaša Istre, koji se neumornim radom i požrtvovnostju naših dičnih zastupnika izsmjehavaju, zaboraviv onu poznatu, da „tko se na koncu smije, taj se najbolje smije!“ B.

Muška podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Opatiji imati će dne 30. t. m. u osam sati na večer glavnu skupštinu sa sliedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsjednika. 2. Izvješće tajnika. 3. Izvješće blagajnika. 4. Izbor novoga odbora. 5. Ini predlozi. Odbor.

Izbor načelnika u Cresu. Kod posliednjih občinskih izbora borile se tamo dvie stranke za prevlast t. j. stranka vlastele i kopačka. K prvoj spadaju takozvana gospoda a k drugoj poljodjelci, koji govore doduše vazda hrvatski, ali su nesvisetni i neuki, pak se dadu upotrebljavati za veliko-talijansko poslanstvo.

U novo zastupstvo bijaše izabrano 15 pripadnika kopačke ruke i 15 vlasteoske stranke. Kopači ostaše prevareni u I. tjelu, gdje su gospoda uzprkos dogovoru sa kopači, izabrali sve samu gospodu.

Za izbor načelnika vodila se žestoka borba. Kandidati vlasteoske stranke bijahu: Dr. A. Petris-Plavnički ili po njegovu: de Plauno(!?) i bivši načelnik Dr. I. Chersich, a stranka kopačka kandidirala je umirovljenog c. kr. činovnika cresanina Koljevinu (Holjevinu) zvanog Kokošića.

Pošto se obje stranke nemogoše složiti, odgodjene bijahu dvie sjednice, na kojih se je imalo novo zastupstvo konštituirati. Popustiše napokon pripadnici vlasteoske stranke (koji uvidiše, da nemogu do jasala) jer se nekoji izmedju njih zahvališe na zastupničkoj časti i tako osta kopačka stranka u većini, ter ova izabra načelnikom spomenutog g. Koljevinu. Ovaj je obećao zastupnikom nakon izbora mnogo toga, a mi idemo, da vidimo, što će sve od obećanoga izpuniti.

Od nekud pišu nam. Mislim, da će zanimati bar starije učitelje-vojnike, da znadu za svog bivšeg kapetana g. Caučige, koji im je svakako ostao u najlipšoj uspomeni. Na žalost svih nas bio je premješten iz Trsta u Goricu na *Platzcommando*“, jer moramo reći, da je s nama ravnao ne kao sa običnimi vojnici, već kao sa svojimi prijatelji. Tko se od nas ne sjeća njegovih lipih opomena i nauka, kakvih se obično ne čuje u vojničkih kanelarijah, koje nam je davao, kad smo običavali doć na vojničke vježbe i kad se s njih vraćali? Njemu jedinomu imamo zahvaliti, da nismo morali više puta po koju gorku izpiti. Al ne samo da je on uviek bio s nami ljubezan i uljudan, što se vazda kod vojnika ne dogadja, već je i čutio u svojih žilah kapljicu slovenske krvi, od koje je potekao. To nam pojnješto svjedoči onaj ć u njegovu pridjevku, kao i to, da si je izabrao čisto slovensko nadime, kad je dobio plemstvo, naime „von *Krasnidol*“. A i čuli smo više puta iz njegovih usta, kako kori podčastnike, koji sa slovenskom momčadi govore talijanski mjesto slovenski, jer da regiment br. 97 je slovenski regiment“. — Sada je rečeni gospodin kao major premješten na „Platzcommando u Trst. Dao mu Bog još te dugo obnašat ovu čast, što mu svakako žele stariji učitelji-vojnici! A mladi naši drugovi nek se tješe, da su mu dobili vriedna nasljednika u osobi g. kapetana *Vittas-a*, koji ničim ne zaostaje za g. *Caučig-em*, koji se poput svoga predšastnika brine i skrbi, da se učiteljem na vojničkih vježbah olahkoti težku vojničku službu.

Učitelj-vojnik.

Volosko, 22. marča 1895. Novoizabrano občinsko zastupstvo na Voloskom bit će za koji dan sazvano — jer se nemože ništo uvažiti utok s protivne strane — na konštituiranje. Naših t. j. hrvatskih zastupnika je dvanaest, sve samih domaćih ljudi iz Voloskoga i Opatije. Ovoj dvanaestorici prokušanih i čeličnih rodoljuba, koji shvaćaju potrebe svojega rodnoga mjesta i koji će proniknuti pravim hrvatskim otačbeničtvom htjeti i znati dovesti u sklad naše bezuvjetno pravo na prokrojenje po narodnom kalupu svih grana občinske uprave sa postojećimi okolnostmi — ovoj će dvanajstorici stajati nasuprot šestorica sve tudjih ljudi, od kojih se nekoji tek pred koju godinu ovamo doselišе, te u svojoj preuzetnosti i bahatosti misla, da se mogu nametnuti već sada kao voditelji urodjenom hrvatskom elementu i kao upravitelji njegove občine.

Od ovih šest tudjinaca tri su Niemca, koji mogu bit sposobni i vješti svaki u svojoj struci, ali dvojimo, da će u javnu upravu koristno moći utjecati, a to tim manje, jer neznaju ni pisnuti jezikom, koji se tuj govori i koji se rabi kod razprava — neznaju ni hrvatski ni talijanski. Ostala trojica Talijani su najčišće krvi i pasmine Ta što bi drugo i bili gg. *Tončić* i *Puović* — pardon Puevich, jer taj iz hrvatske Dalmacije amo doseljeni gospodin, nekadanji Hrvat i hrvatskim novcem ovdje podkožen, stao pred malo i svoje ime talijančit, valjda, da se ne zamjeri svojim kolegom u zastupstvu. Bar neka izhodi i promjenu svojeg uredovnog pečatu pa će metamorfoza bit savršena — na sve to veću slavu spašeno mu prve domovine i sadašnje postojbine, koja ga je primila i zaklonila u nadi, da će joj bud čime bit od koristi, a kad tamo, on se je pokazao napram njoj nezahvalan uvriedivi na neočekivan način ono hrvatsko domaće pučanstvo, od kojega pretežno živi, svojim protu-narodnim držanjem i radom na uštrb milog nam roda. Bilo mu na čast!

Kako će biti čitatelj iz toga razabrao talijanaška, šarenjačka, bezimena stara stranka na Voloskom posvema je propala i stalno se nadamo za uviek. Morala je pasti moć ovo nemoćne stranke, bez života, bez načela. To je zasluga nedvojbeno probudjene hrvatske sviesti.

Ali mora se priznati, da su i voloski „matadori“ a la Poschich, Raičich itd. izkopali sami sebi jamu svojom protunarodnom politikom — a Niemac ih je upravo gurnuo u jamu, da li hotice ili nehotice, vidit će se. Faktum jest, da od starih stupova biv še na vladi stranke neima u novom zastupstvu ni cigloga. Faktum jest, da su tri jaka i dosta uplivna Niemca predrla u novo zastupstvo. Iz ovo dvoje činjenica nije težko zaključit a niti smjelo, da su Niemci nasamarili ljude bez načela i bez cilja, ono dvoje troje patriota istrijanskih, ilirskih, voloskih i kako se ono sve sami nazivlju.

Neka im samo bude „*Piccolova*“ utjeha, da je pobjeda u II. tjelu „*completa vittoria nazionale*“. Takove narodne pobjede mi vam ne zavidjamo. Barajtate, gospodo „istrijanska“ i nadalje sa lukavin drugom, nama to nije krivo! Razočarauje bit će samo na vašoj strani.

Da znade i šire občinstvo. Pišu nam iz Baške: Napokon se je i naše miroljubivo občinsko poglavarstvo ganulo, te poslalo na ravnateljstvo pošte i brzojava tužbu proti ovdješnjem poštanskom i brzojavnom činovniku, te molbu za pohvaćenje pečata, table i tiskanica brzojavnih i poštanskih. Bilo je već i skrajnje vrieme. Ovdješnji činovnik, koga nam je darovao gospodski (!) Labin, postao je prechol, te sa strankami nepostupa kako bi morao. On izim toga ne drži potrebitih maraka, dopisnica itd., te šalje stranke, da drugamo podju kupovati, jer da on nije dužan prodavati i da ne ima vremena. Kad mu se što reče, odgovori: „Ako Vam nije pravo, tužite na ravnateljstvo pošta i brzojava, ja se ništa ne bojim, jer neće mi ništa učiniti.“ Veliku li protekciju mora uživati taj čovjek! Imati će valjda i zasluga. Nadalje ne drži izložene škatulje za listove pred uredom, već mu se moraju listovi u ruke predavati. Dvojimo, da je to u interesu uredovne tajne i da bi se tako i svuda drugdje postupalo. Pred uredom ne ima ni stola ni sprave za pisanje, a to je ružđno, osobito gdje imade prometa i trgovine kano ovdje. Pa poštu on zatvara u šest sati u večer baš onda, kada dolazi iz Krka, te već nije moguće odgovoriti na dobljeno pismo. Brzojave poslije šest sati ne prima. Je li to u interesu prometa? Ove točke sastavljaju u glavnom tužbu, koju je odposlalo občinsko poglavarstvo. Molba pako glasi, neka pečat unapred mjesto skovanoga naziva „Bescannova“ nosi samo hrvatski naziv „Baška“, a isto tako, da bude tabla nad uredom, te tiskanice samo hrvatske. Kakav privilegij ima ovdje njemački jezik? Mi ga ovdje ne priznajemo. Čemu onda § 19. temeljnih drž. zakona o ravnopravnosti jezika? Baška je čisto hrvatsko mjesto. Hrvatske občine po Istri prenite se, pa ne prestanite zahtjevima, dok Vam se ne dade Vaše pravo!

Talijanske tiskanice za ciepljenje kozaca. Sa kvarnerskih otoka pišu nam, da je tamošnje naše svećenstvo primilo dopis od c. kr. kotarskog poglavarstva, kojim mu se javlja, da je zemaljski odbor u Poreču izdno dogovorno sa namjestničtvom posebne talijanske tiskanice za popis onih, kojim se imaju ciepiti kozice, te da ih taj odbor raznašilje svima za dotičnu porabu.

Razlog je toj „izvanrednoj“ brizi sl. zemaljskoga odbora prema našemu svećenstvu, da budu tobož sve te tiskanice jednake: „onde avere una generale uniformità delle specifiche dei vaccinandi“, dočim jest pravi razlog taj, da se i tim iztisne hrvatski jezik, pošto je do sada (a nadamo se, da će i od sada) većina svećenika podavala izvješće u tom poslu u hrvatskom jeziku.

Mi držimo, da nam netreba dieliti naputke u ovom poslu našem rodoljubnom svećenstvu na kvarnerskih otocih.

Zagreb 19. marča 1895. Riedko se čita u dičnoj „Našoj Slogi“ kakva viest iz hrvatske priestolnice, iz bjeloga Zagreba, tako da će gospoda čitaoci misliti, da odavle neima ništa osobita za javnost. Nu tomu ni tako.

Žalostna viest, da prvak stranke prava dr. A. Starčević na bronkialnom kataru poboljeva, uzdrmala je srce svakog poštenog Hrvata. Nu bolest je popustila te se čvrsto nadamo, da će providnost božja uzdržati još dugo na životu tog riedkog muža.

„Starčevićev dom“, što no ga hrvatski narod diže svome velikanu, jest od davna pod krovom, te će se brzo svršiti.

Takodjer novo kazalište, kolosalna zgrada, je već pod krovom, te će se već ljetos predstavljati u istom.

U hrv. saboru išlo je sve kano po loju. Što je vlada predložila, to je većina prihvatila neobazirajuć se nit najmanje na sve proturazloge i dokaze junačke opozicije.

Ovih dana slavio je maestro Iv pl. Zajc, taj slavni hrvatski umjetnik, dvadesetpetgodišnjicu svoga umjetničkoga rada. Razna družtva priredila su svečara na čast koncerte i svečanosti.

Dogodjaji zadnjeg zasjedanja dalmatinskog sabora, gdje su narodnjaci adresu o sjedinjenju Dalmacije sa materom zemljom, sa Hrvatskom, pokopali, naišli su skoro u svim hrvatskim novinama na veliko negodovanje, jer samo ujedinjena i cjeloknpna Hrvatska biti će u stanju postignuti onaj cilj, za kojim svi Hrvati teže, naime nezavisnost i slobodu. B.

Puče! Odkada je počeo izlaziti „Pučki List“, ja sam stao sklanjati u njem pisme o slavnim našim ljudima i megdanima, jer znam, puče, da su tebi pisme najdraže, a htio sam, da i ti saznaš, kako su tvoji stariji bili na glasu junaci, te kako je malo u svitu slavnijega imena do hrvatskoga. Osim pismâ: o Ćirilu i Metodiju, o kralju Tomislavu, o biskupu Strosmajeru o Jelačiću banu, o Mihovilu Pavlinoviću, o bisnim Tatarina, o razrušenju Solina i t. d. što su izišle u „Pučkom Listu“, ja sam još sklonio na pučku pisme: o Kulinu banu, o kralju bosanskom Tvrtku Kotromaniću, o Petru Zrinskom i Krstu Frankopanu, o ustanku u Bosni i Hercegovini, o Sinovčiću Marku, o Mili Gojsalićevoj. o ženidbi Krsta Frankopana sa Julijom talijankom i t. d. Ove posliđnje nisu još do sada bile tiskane, pa sam evo odlučio iskititi u jednu kitu stare i nove pisme, te sve poslati u bili svit, povezane u jedan snop, a to baš na dan svetoga Dujma ove godine, kad je, puče, i tvoj „Pučki List“ kao nova premalitna ptica nazad četiri godine izletio iz Splita grada, te prvi put došao ti u pohode.

U ovim pismama, puče, naći ćeš osim velikog junačtva tvojih pradidova, takodjer i prilikâ, što će osobito biti drage mladim momcim i divojkama. Na primer u pismi o Kulinu banu ima kako se on prigodio u polju, pa vidio gdi na rici Vrbasu vile umivaju lice i češljaju zlatne pletenice — vile ga uzeše sobom u stine i odvedoše ga u svoje vilinske dvore, otkle ga nakon treće godine pustiše, te on postade zornim junakom i slavnim bosanskim banom. Svojim pismama ja eu naditi ime: „*Pučke pisme*“, pa se nadam puče, da ti, koji si obljubio „Pučki List“, hoćeš takodjer obljubiti i „*Pučke pisme*“, jer su one skupa s njime odrasle i podgojile se. Priporučam vridnim i zaslužnim povirenicima „Pučkoga Lista“ i drugim rodoljubima po Hrvatskoj domovini, da gledaju rasijati „Pučke Pisme“ medju narod a to

rad hatora naše zemlje krasne!

Tko pošalje krunu, primiti će „*Pučke Pisme*“ kući proste poštarine. Molim, da mi se jave čim prije oni, što se misle upisati, da budem znao koliko ću komadâ pisamâ dati tiskati. Sve naručbe neka se šalju isključivo na moje ime.

U Splitu, miseca ožujka 1895.

Juraj Kapić.

Listnica uredničtva.

Gosp. dopisnikom: R. V. — A. F. — B. P. F. — Kosjavrana itd. izvolite se ustrpiti dok na Vas red dodje.

Gosp. M. K. ovdje. Onaj razgovor nam je nejasan, te ga nemožemo priobćiti.

Listnica uprave.

Gosp. J. Č. u Š. Stiglo nam u redn. Živili!

Izjava.*)

Velecienjeni gosp. uredniče!

Upozorili me prijatelji, da bijaše u tršćanskom „Il Piccolo“ te još u nekih talijanskih istarskih novinah priobćeno, da bih ja bio primio nepodpisano pismo, gdje mi se prieti smrću, ako kod dojdućih izbora ne budem glasovao za hrvatsku stranku.

Izjavljam ovim javno, da ja nisam primio nikakvog bilo podpisanog ili nepodpisanog lista takvog sadržaja.

Pazin, dne 24. marča 1895.

Ivan Zupančič.
duhovni pomoćnik.

*) Za članke pod ovim naslovom ne odgovara uredničtvo.

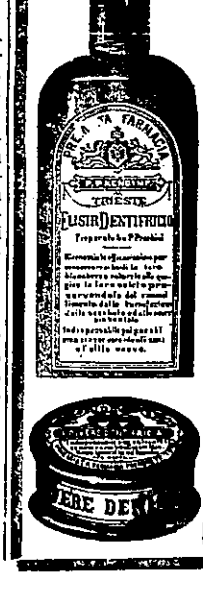

Odlikovana
ljekarna PRENDINI
u Trstu.

Želite li
sačuvati si zdrave
liepe zube te čisti
dah?
Uporabljujte
Zubni prašak
i
ELIKSIR.
Prvi čisti zube bez
da ih ozleđuje.
Drugi pako očuva
ih od pocrnjenja i
neugodna vonja.
Zubni prašak stoji
90 novč.
Zubni eliksir stoji
60 novč.

Prodaje se u ljekarni
PRENDINI
i u boljih ljekarnah
svakoga mjesta.

Izvrstne c. kr. izklj. priviligovane

štrcaljke proti mildevu (peronospori)

inžinira Živica

koje su občenito u porabi radi njihove jednostavnosti, ustrajnosti i lahko uporabe za svaku vrst trta. To štrcaljke prodavaju se, premda su mnogo savršenije, po dosadašnjih nizkih cienah.

Schivitz & Comp.

u Trstu.

Cienike razašiljaju na zahtjev franko.

Na sve c. k. poštanske urede cesarstva razašilju **komplektne štrcaljke franko uz pouzetje za 10 for.**

Izradjuju takodjer strojeve za sumporanje, neprestano djelajuće tiskaonice itd.

Trgovina sa vinom.

Podpisani javlja slavnomu občinstvu, da je otvorio trgovinu sa vinom u vlastitoj kući na Počekaju, uz samu željezničku postaju Buzet.

Na prodaju imade vina bielога i crnoga i to više vrsti, a prodaje ga na veliko i na malo; 56 litara najmanja mjera. Za dobrotu i nepokvarenost vina jamčim svojim imenom.

Tko dakle želi piti zdravo i dobro vino neka se obrati na mene ponzdano. Uzorke šaljem bezplatno. Poslužiti ću svakoga pošteno i uz cienu, po kojoj nemože dati drugi, koji nestanuje uz samu željeznicu, radi troškova dovoza i odvoza.

Odličnim štovanjem

Frane Flego.

Pošta: Buzet-Počekaj (Istra).

„Kupuj kod kovača, a ne pri kovačetu"
veli stari pregovor.

To važi po svoj pravici za moj zavod, jer samo tako velika trgovina, kakova je moja, ima radi gotovoga plaćanja velike množine blaga i drugih prednosti, jeftine troške, koji najposlie samomu kupovalcu u korist doći moraju. —

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko

Bogata zbirka uzorakah, kao dosada nikada, za krojače nefrankovana.

Komadi za odjeće.

Peruvien i dosking za veličastno svečen-stvo, predpisani komadi za uniforme c. kr. činovnikah, takodjer za veterane, vatrogasce, gospodske, livreje, sukno za biljard i igrače stole, pokrivala za vož, loden. Velik izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga lodna za gospodu in gospoje po izvornih cienah tovarne u tako velikom izboru kako takovih ne može imeti niti dvadesetera konkurenca. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospoje. Sukno, koje se daje prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd., takodjer potrebe za krojače (kao podstave za rukave, gumbi, igle, konac itd.).

Jeftino, primjerno, pošteno, trajno, čisto runeno sukneno blago i ne dobro kupovanje cunjah, koje imaju komaé vrednost odškodnine za krojače, priporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (austr. Macchester).

Najveći izbor sukna u vrednosti 1/2 milijuna for. — **Pošilja se po poštarskom pouzeću.**

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju nedostatno svoje blago pod znamenjem „Stikarofskoga blago". Da zabranim varanje p. n. odužnaca, naznanjam, da takovim ljudem ne prodajem blago pod nikakvom pogodbom.

Knjigoveža

i

tvorničar škatulja iz kartona

i **galanterije**

Vjekoslav Comer

u Trstu

preporuča se blagonaklonosti slavnih občina, družba i drugih osoba u Trstu i Istri za razne knjigovežke radnje.

Jamči za **solidnu, brzu i točnu izvršbu radnje.**

Naručbe prima iz naklonosti tiskara Dolenc u Trstu.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
6-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sodanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takse v krepost z dnem 4. februvarja, 8. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih obdavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakazuice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko Zakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Colovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd. — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—22 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obrosti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 31. januvrja 1894. 2—24

Svi strojevi za gospodarstvo

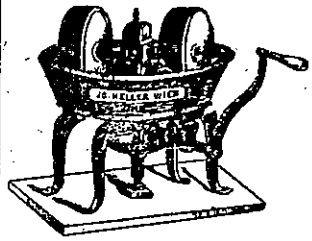

Peronosporna štrcaljka slična Vermorelu

Samostalna peronosporna štrcaljka sa sisaljkom zračnog pritiska,

Vinske preše svakovrstnih načina.

Preše za masline, preše sa hidrauličnim tlakom,

Poboljšanje drobila

Pivničarsko orudje, vinske sisaljke, vinske cievi

Preša za sieno i slamu.

Ljustilo za kuruzu, Čistilnica za žito

razpošilja uz jako snižene cienе uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN (BEČ)

II/2½ Praterstrasse N. 49.

Obširni katalogi za badava i prosti svake poštarine.

Preprodavaoci se traže.

Preporuča se stroge pažnje kod kupovanja istih strojevah od patvorenja.

U LJEKARNI

EDE TOMAJA

u Zagrebu, Ilica broj 12

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih. ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom poganeu, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 nvč.

Sladka voda za ka-alj ili breh i za prsa, kojim se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeiuje proti slabosti, bljedoći, škrofuloznosti podhulhlosti, djetinjoj krživjavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebenssessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblakšava tegnja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlički, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski kih i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za obljačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč

Švajcerske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. — Ciena škatuljici 70 nvč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i otekllini poslie težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfrižkavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam. — Jedan lončić 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena večem lončiću 1 for. — K tome spada još horakesov sapun po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i poimladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na parižkoj izložbi začastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi preugodan miris. — Flašica 30 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimako — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimnici. — Manja bočica 70 nvč.

Polibromov sirup po dru. Nikoli Selaku lieči uspješno bolesti živaca, nepokoj, glavobolju, trzanje, histeriju, zaduhu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj prebavi. — Ciena 1 forint.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kiruržke sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinti vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Odgovorni urednik Mate Mandić

Tiskara-Dolenc.

Broj 14. U Trstu 4. aprila 1895. Godina XXVI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom nasutalcem (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielu arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake for. na godinu. Razmjerno for. i za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Govor

čra. M. Laginje zastupnika naroda, izrečen u zastupničkoj kući carevinskoga vieća u Beču 8. marča, prigodom glavne razprave o reformi poreza.

(Po stenografskom izvješću.)

(Dalje).

Tako će, bojim se, nastati borba svih proti svima, pak ako u ostalom prodre osvjedočenje, da se občinam ono pravo na namete ne može oduzeti, te ako onda svaka občina i svako okružje, makar i najmanji postotak nameta udari na novu dohodarinu, onda je dohodarinski porez izgubio posve svoj državnogospodarstveni zadatak, jer, kako znamo morala bi namišljena dohodarina po svojoj naravi i po svojoj svrsi, da se naime uzmogne prema potrebi povisiti, biti prosta od svakoga nameta.

Velecienjena gospoda zastupnici, koji su pred menom govorili i koje sam po mogućnosti pozorno sliedio, navlastito prva dvojica, trudili su se kao strukovnjaci, upozoriti nas mnogostrano na dobre i na zle strane naše reforme. Samo se pri tom jednoj stvari čudim, koju treba da spomenem.

Od prve dvojice govornika, koji su svoje teze branili tako liepo, moglo se je opaziti, da nalaze iste razloge proti reformi, koje i za nju. Barem se je vrlo poštovani zastupnik dr. Fux prema svojem predgovorniku dru. Knizlu par puta izrazio, da njega baš isti razlog dovodi da prihvati reformu, s kojeg razloga je dr. Kaizl proti njoj.

Ako je tomu tako, onda se neima uzeti za zlo, reče li još koji kasniji govornik: Baš one razloge, koje gospoda navadjaju za preinaku, ja usvajam za razloge proti njoj.

Držim, da obzirom na ono, što su razni govornici već naveli, nije potrebno razpravljati podrobno vladinu osnovu, ni pojedine točke, koje su proti njoj. Mislim da je dosta samo napomenuti pojedine zle strane, radi kojih nemožemo za nju glasovati. Naglašeno je jur i dovoljno razbistreno, kako se u cieloj reformi, obzirom na odpuste zemljarinskog poreza, prikazuje neka namjera pogodovanja imućnijih poreznika prema manje imućnim. To je žalibože istina.

Nije bilo pravo uzeti jednako mjerilo odpusta za posjednika zemljišta, koj plaća nekoliko hiljada zemljarine, kao i za onoga, koj plaća samo nekoliko forinta, ali težkih za njega. Tu bi se bilo moralo uzeti takodjer neki obratni razmjer, tako da se posjednikom zemljišta, plaćajućim preko nekog iznosa, nepopusti u obće ništa, a onda nekim srednjim izpod toga, manje postotaka, napokon tekar od nekog iznosa niže, da se popusti svih predvidjenih 10, dotično 16 postotaka.

Osobito je dr. Kaizl razložio, kakov je popustak propisan za izbore onog nekog autonomističkog elementa u porezna povjerenstva, da će se naime u nekih slučajevih izabirati izravno, u drugih neizravno, da će u nekih slučajevih biti dozvoljeno glasovanje pismeno, u drugih ne, itd.

Tako ne trebam nego napomenuti, jer je vrlo važno, što je g. zastupnik dr. Fux, koj je ipak za reformu, govorio o porezovanju onih malih vjeresijskih zadruga, koje obstoje poglavito u korist najmanjih seljaka i obrtnika, koje dapače i o porezovanju onih zadruga, što su poznate pod imenom Raiffeisenovih blagajna, koje po svom postanku i po svojih ustanovah niti ne dopuštaju svojim članovom čistog dobitka, nego se to kao kakva zaklada odredjuje za občinu ili za novu sličnu zadrugu. Oporezovanje takovih poduzeća jest posve neosnovano.

I tako ima cieli niz zla, koje će nastati, ako bude primljena ova porezna preinaka, cieli niz šteta, koje će nastati upravo onim, za koje se kaže, da se porezna reforma uvadja baš u njihovu korist.

Neidem u tom pogledu dalje, nego hoću da se sa malo rieči osvrnem na drugo pitanje, koje se je po mom mienju posve s vida pustilo.

Nu, gospodo, nešto treba da predmetnem. Mora se ipak priznati, neka i jesu porezi u Austriji neugodni i težki, ipak još neznamo, da bi tko pod njihovim teretom umro. Istina je, da se mora nositi u državne blagajne mnogi novčić, koji bi se inače i mogao i morao znamenito bolje upotrebiti.

Drugo pitanje obstoji, koje bismo bili morali riešiti i od kojega bismo bili uvidjeli, da porezna reforma nije bila baš tako silna i da jednomjerno razporezanje nije baš tako glavna stvar; a to drugo pitanje jest: da li porez u nas u cieloj državi ili bar u pojedinih pokrajinah vrši svoj državno- i narodnogospodarstveni zadatak, drugimi rieči, da li se koristonosno opet ulaže porez u pokrajine, u kojoj se pobira, da li se narodu razumi granami javne uprave u intelektualnom i stvarnom pogledu baš onoliko povraća, koliko narod državnomu eraru daje. Ako porez, bolje rekuć, državna uprava ovrši onaj zadatak, onda se neimam bojati poreza. Ja bih doduše volio da razporeznje bude jednomjernije, da i štogod više bude unišlo, ali je po mom sudu glavno pitanje uviek ono, da li porez, barem u pojedinih pokrajinah, vrši svrhu, za koju je.

A toga nije obzirom na zemlju, koju mi je čast zastupati, ili barem obzirom na pretežnu većinu stanovničtva one zemlje.

Država, kojoj se plaćaju porezi, morala bi bez dvojbe narodu za to dati prilike, da bude imao naukovnih zavoda u svojem jeziku, da se uzmogne duševno razvijati.

U tom jednom pogledu spomenuti ću Vam samo letimice, da u Istri sa 200.000 stanovnika slavenskoga jezika neima jedne slavenske srednje škole, bilo gimnazije, bilo realke, bilo podpunog učiteljišta (Čujte! Čujte!); naprotiv tomu bila je pred malo godina ustanovljena u Poli c. k. gimnazija sa naukovnim jezikom njemačkim.

Za poreze, koje plaćamo, nije se htjelo ni toliko učiniti, da se uvede hrvatski jezik pokrajine kao obvezatni predmet barem za učenike slavenske narodnosti.

Pače još više: na državnoj gimnaziji u Puli, gdje se imaju pripravljati za svoju dalnju naobrazbu budući činovnici, učitelji, svećenici itd., neima prilike, da se hrvatski jezik može naučiti barem kao slobodan predmet. Onda će naravski kasnije tkogod pitati, a kakove da postavimo u Istri činovnike, kad jih neimamo, koji bi razumjeli jezik pokrajine?

Država nam je nametnula, kako je poznato, dužnost občenite pučke obuke, i državni zakoni propisuju, da ako n. pr. u okružju tolikom i tolikom ima 40 djece, dužne polaziti školu, to se ima ondje ustanoviti škola, ali nitko se ne brine, da li občina, koja ima graditi škole, ima i novaca za nje. Ni zato se nepobrine, da občina ili kotar za takove gradnje dobije cienoga novca na duže vremena.

(Konac sliedi.)

Izborni sastanak.

U Hrušici dne 31. marča t. g.

Pravodobno oglašeni sastanak birača obdržavao se u nedjelju poslije podne u selu Hrušica u mjestnoj občini i istoimenom sudbenom kotaru Podgrad.

Sastanak su sazvali bivši zemaljski zastupnici g. *Slavoj Jenko* i *Matko Mandić* kojim je obećao drug i zastupnik g. prof. *Vjekoslav Spinčić* doći i izviestiti birače na sastanku.

Zastupnik Spinčić i naš urednik nadjoše se već u subotu poslije podne u Podgradu, gdje i prenoćiše.

U nedjelju u jutro okolo 9 sati dovezoše se sva trojica iz Podgrada do pod samu Hrušicu, gdje ih sakupljeni pod zastavom narod, na glavnoj cesti, burnim klicanjem veselo pozdravio. Porukovav se s mjestnimi prvaci uputo se zastupnici usried dugačke povorke put Hrušice. Na čelu povorke stupao je kano mladić 83. godišnji zastavonoša ili barjaktar *Stjepan Dodić Juretov*. Zastupnike pozdravljao je narod uz put što mučke i počitanjem, a što gromkimi živiokliči. Povorka je sve to više rastila, a kad stigne pred stan mjestnog župnika-dekana, našeg prvaka i krenem rodoljuba, u onih stranah občenito cienjena i ljubljena, veleč. g. *Antuna Rogača*, bijaše jurve brojno potrostručena. Zastupnici zasjedoše kod g. župnika burno pozdravljeni od velike množine naroda.

U 10 sati čitao je zastupnik *Spinčić* sv. misu, kojoj je prisustvovao neobično velik broj vjernika.

Poslije objeda točno u 2½ sata sakupili se na odredjenom za sastanak mjestu gg. zastupnici i silno množtvo puka. Zastupnici proturaše se jedva kroz natlačene redove naroda do svojih mjesta. Prostrano dvorišće bijaše zastavami, a suša zastavami i zelenilom urešena.

Sastanak otvori g. *Slavoj Jenko* pozdravivši prisutne, izraziv veselje, što se je neočekivano mnogo naroda sakupilo predloži za predsjednika sastanka veleč. g. A. *Rogača*, što bijaše burnim odobravanjem prihvaćeno.

Predsjednik zauzev svoje mjesto reče, da se rado pokorava občoj želji sakupljenog puka premda bi radje ostao medju narodom, medju slušatelji. Ali kad ga je već zapala ta čast, on se nada od skupščinara, da će mu biti poslušni i pokorni sve dok bude trajao službeni dio. On želi više, nego itko drugi, da se današnji rad započne i svrši mirno, trieznо i u najliepšem redu.

Današnji naš pogovor imati će veliku važnost, a on očekuje od svih prisutnih, da će se o svih predmetih, koji dojdu na dnevni red govoriti ili razpravljati muževno i ozbiljno. Gg. zastupnike ili izviestitelje na današnjem sastanku valja mirno i pazljivo saslušati, a na koncu imati će svatko pravo, da izreče svoj sud o tom izviešću.

Njegova vlada ili gospodstvo biti će kratko pak zato uprav traži od svih prisutnih, da mu bodu poslušni, a tko bude želio govoriti poslie gg. izviestitelja, neka se prijavi i dobiti će rieč.

Izviestili će u prvom redu naši bivši zemaljski zastupnici gg. Mandić i Jenko (Burno klicanje živili) o djelovanju u pokrajinskom saboru pak će se izpuniti davna želja našega puka i sviju Vas, da čujete izviešće našega državnoga zastupnika g. Vj. Spinčića (Gromovito klicanje: živio!) Slušajte svu trojicu mirno i pazljivo.

Zatim predstavi zastupnika cesarske vlade na današnjem sastanku, c. kr. kot. poglavara iz Voloskog, g. Fabiani-a, koga sakupljeni pozdrave sa živioklici.

Napokon pozove predsjednik g. *Slavoja Jenko*, da izviesti birače o svojem djelovanju.

Gospodin *Jenko* reče:

Poštovani moji birači!

Sazvali smo Vas sa drugom g. *Mandićem* i državnim zastupnikom g. *Spinčićem*, da Vam položimo račun o našem djelovanju. Odnošaji u Istri su Vam većinom poznati, a ti su nezdravi, težki. U tih odnošajih stupili smo u sabor u Poreču. Bilo je vrieme kad su Talijani mislili, da smo mi sluge, a oni naši gospodari.

Poznato je občenito, što se je dogodilo u Poreču kad bijaše s naše strane progovorena prva rieč hrvatska u saborници. Protivnici naši dizali su proti nam nebo i pakao. Nu oni su pošli i dalje. Zabacili su izbor bivšeg zastupnika presrj. g. Andrije Šterka, sadašnjeg biskupa u Krku. Tada se je imalo opet birati na njegovo mjesto, jer se on na kandidaturi zahvalio. Na njegovo mjesto stupio je govornik. Odnošaji bijahu napeti. Ogromna većina stanovnika Istre, mi Hrvati i Slovenci imali smo tada 5, a protivnici 25 zastupnika. To bijaše loš razmjer. K tomu su Talijani razmaženi po sebi, i znajuć, da mogu računati na podporu vlade, pričili nas u svakom našem koraku. Naš rad bijaše skroman; mogli smo jedva stavljati interpelacije i predloge. Jedan bivši naš drug izdao nas te nemogosmo više ni interpelirati ni predloge stavljati. Na saborskoj galeriji sastajao se sviet poročkih nemirnjaka, koji su svaki naš rad pričili.

Pomogli smo si tim pitajuć od zemaljskoga odbora račun o njegovom djelovanju. Talijani su dobro znali, da smo mi slabi i u ogromnoj manjini, pak su nas svuda potiskivali, a medju ostalim doviknuo nam dr. Amoroso u nekom pitanju, da zašto nestavimo interpelaciju na cesarsku vladu — jer je znao, da neimamo za interpelaciju dostatno podpisa. Takovi bijahu odnošaji tada u Poreču.

Nu mi se nismo toga stanja prestrašili, to smo svuda izticali, da mi hoćemo ista prava, koja uživaju i Talijani. Nas je većina u Istri, te imamo pravo tražiti ravnopravnost.

Zaprieka proti nam bijaše i u tom, da c. kr. vlade zastupnik na saboru nije razumio našega jezika, to nije znao, što smo mu govorili.

God. 1889. pobjedili su naši zemljaci u dvih kotarih, te nas je došlo u svemu 9 u sabor. Tada je u pravo počelo s naše strane pravo djelovanje. Mi smo još uvjek bili u velikoj manjini i radi toga nebijaše željenog uspjeha.

Kad smo mi već u tolikom broju došli u sabor, prestrašili su se silno zastupnici Talijani, kojim bijaše vrlo neugodno što je s nama došao i naš drug g. *Mandić*, te su počeli odmah snovati, kako bi ga iz sabora izključili.

Tada su uveli praksu, da se glasuje posebice za odobrenje pojedinih zastupnika. Izbor njegov odobrila je saborska većina, dočim je zabacila izbor druga *Mandića*, premda bijasmo obojica zajedno *jednoglasno i bez ikakva utoka* proti izboru izabrani. Njemu nije tada preostalo drugo nego položiti mandat. Tada su počeli Talijani rovariti u našem kotaru, gdje su bili jedva rogove pokazali. Vi ste njim se protustavili i opet nas obojicu *jednoglasno* izabrali. Kad je došlo odobrenje toga izbora na dnevni red, talijanska većina pobjegla je iz sabora, nu mi dva smo ostali u saboru cielih pet godina, premda nebijaše naš izbor odobren. Mi smo ostali u saboru izjaviv, da ćemo odstupiti samo usljed sile ili na želju naših birača.

Talijanska saborska većina postupala je proti nam vazda neprijateljski, ali mi smo ostali ipak nepomični ustrajav do konca na naših mjestih. Kod takvih odnošaja nije bilo moguće Bog zna što izposlovati.

Kako je sabor započeo svoj rad godine 1889. tako ga je svršio godine 1895.

Napali su protivnici ne samo na nas nego i na zastupnika c. kr. vlade u saboru te ga je radi toga Njeg. Veličanstvo razpustilo.

On će u kratko izviestiti o svojem djelovanju, napose koliko se to tiče svoga sudbenoga kotara.

Radi našega jezika kod zem. sabora i odbora bijaše žestoka borba izmedju nas i saborske većine. Zemaljski odbor je sve podneske u našem jeziku zabacivao ali napokon je popustio u toliko, da je primao naše podneske, nu na nje je odgovarao samo talijanski. Iz svoga djelovanja spominje interpelaciju na c. kr. vladu radi izbora u trgovačku-obrtnu komoru u Rovinju, jer se je sav izborni operat izveo jedino u talijanskom jeziku. Nadalje interpelirao je sa drugovi vladu radi imena pošta i brzojava, koja su skoro izključivo kod nas talijanska. Interpelirao je i radi drzovitog postupanja jedne talijanske občine na Goričkom; interpelirao je c. kr. vladu radi dopisivanja njezinih ureda u njemačkom jeziku sa našimi občinami, družtvi i pojedinci; interpelirali smo također radi jezikovnog pitanja u saboru.

Toliko imadem spomenuti obzirom na zaštitu i obranu našega jezika.

O školstvu navadjam Vam samo u kratko, da smo učinili i u tom pitanju što se je učiniti dalo. Poznavajuć naše žalostno stanje obzirom na školstvo pitali smo i predlagali, da se to stanje poboljša. Naši susjedi Talijani stavljaju nam i kod duševnog napredka svakojake zapreke. Nedaju nam školu, kojih imadu oni i previše. Oni su u tom pogledu siti, a mi gladni. Oni bi htjeli, da se obzirom na školske troškove podielimo pošto su ustrojili svojih škola koliko su htjeli. U zapadnoj Istri

stojimo glede školstva vrlo slabo. Tamo se netroši za naše škole niti prihodi od bratovščina, koji su toj svrhi namienjeni, već se sve upotrebljuje za talijanske škole.

U predzadnjem saborskom zasjedanju zaključila je talijanska većina da se imado uvesti plaćanje pristojbe ili takse, i to za svako dieto koje polazi školu 6 kruna; da se dakle plaća namet i kazna za školsku djecu. To bi bilo odviše težko za naše siromašno pučanstvo.

On se je protivio u saboru, da se novac od školskih kazna ili globa šalje u Poreč, nu većina je uvjek zabacila naše predloge u tom pogledu. Da se je taj novac od globa upotriebilo na korist dotičnih naših škola, bilo bi po naše školstvo bolje i uspješnije.

Osim toga prieče Talijani svuda otvorenje novih naših škola. Spominje samo nekoje domaće škole, kano onu u Slivju, u Poljanah, u Opatiji i u Zametu. U Vodicah n. pr. htjeli su naši narodni protivnici da se uvede u tamošnju školu i talijanski jezik. (Smjeh i usklici medju občinstvom). Oni su htjeli u Sušnjevici ustrojiti za tobožnje Rumunjce rumunjsku školu, samo da nebude hrvatska, kako je puk želio i molio.

Spominje nadalje poljodjelsku školu u Poreču, gdje je sve talijanski pa radi toga nikakve odatle koristi za naš narod prem da se tuj troši mnogo novca. Od velike važnosti za nas su naše šume. Vi niste mogli uživati Vaših šuma; kaznili Vas radi sjeka i odsudjivali. On je već god. 1886. u saboru predložio da se odašalje na lice mjesta posebni komisiju, da stavi vladi shodne predloge obzirom na želje i potrebe puka. God. 1887. izašla je takova komisija, koja je razvidila stanje šuma i naše odnošaje u tom pogledu. U saboru izjavio je dr. Amoroso, da bijahu većini ti odnošaji nepoznati.

Usljed toga predložila je vlada zakonsku osnovu, da se uredi naše šumsko pitanje. Iz te osnove osvjedočili smo se, da se želji i koristi puka njom pomoglo nebi. Osnova bijaše u saboru zabačena. Ali uprkos tomu bijaše ta osnova kasnije, i to godine 1893 prihvaćena premda smo se mi tomu živo protivili. Talijanski saborska većina sperazumila se sa cesarskom vladom te osnovu u saboru prihvatila. Sve naše občine molile su, da se nepodastre tu osnovu Njegovom Veličanstvu na odobrenje, ali sve bijaše badava i osnova postane zakonom.

Mi smo u Poreču svakom zgodom iztican neka se težko sakupljeni novac lahkomuno netroši. Pokrajina ima velikih potreba i troškova pak smo se protivili, da se troši na suvišne stvari. Protivili smo se velikim troškovom radi izgona; bili smo protivni dogradnji sabornice, povišenju plaće zemaljskih činovnika, a kazali smo odlučno svoju riječ i prigodom proračunjenja preko 80.000 for. po jednom zemaljskom činovniku.

Saborska većina htjela je i putem gospodarskih zadruga širiti svoje težnje i nazore. Oni su htjeli uništiti talijansko gospodarsko družtvo u Rovinju, koje njim nebijaše povoljno.

Isto tako jesu proti našim gospodarskim zadrugam, koje liepo promiču gospodarske probitke.

Zemaljsko gospodarsko vieće neće da priznade našemu jeziku ono pravo, koje ga ide. Ono je vratilo podneske u hrvatskom jeziku sastavljene. Ono je u obće više za širenje talijanstva nego li za promicanje gospodarstva.

Što se tiče posebnih potreba ovoga sudbenoga kotara nastojao je, da se imenuje još jednoga kancelistu kod ovdašnjega suda, interpelirao je vladu radi zabrane prodaje octa ili kisa Munjcem i Žejancem, kojim bijaše to pravo podieljeno pod cesaricom Marijom Terezijom; interpelirao je radi loše poštanske zveze u ovih stranah, radi brzojavnog ureda u Podgradu, radi pomanjkanja zdrave pitne vode. Zauzeo se osobito radi gradnje željeznice iz Herpelja na Jurdane, što bi bilo od velike koristi za sav sudbeni kotar Podgradski i za dobar dio Istre. Njegov predlog bijaše prinvaćen g. 1894., da se uvrsti u proračun 2000 for. za predradnje u tu svrhu; nu od tada nije se žalibože ništa učinilo. Mnoge naše občine tare domovinski zakon ili njegove posliedice. Naš puk podaje se u tudji sviet. Naši ubogi stanujući izvan občine, stoje nas velikih troškova. On je stavio u saboru predlog, da se taj zakon promjeni, da se tako sa občinah skine silni teret.

On je zagovarao često gradnju novih cesta doma i u drugih strana Istre. Ovdje imademo slabe sveze radi loših ili nikakvih cesta. Njegovim i drugova mu zagovorom odstranjene bijahu dvie velike strmine na domaćoj glavnoj cesti, jedna s ovu druga s onu stran Podgrada. Kadno je vladala i u ovih strana bieda i nevolja prije par godina radi slabe ljetine i kad je ostao narod bez hrane i sjemena, pozvao je cesarsku vladu u interpelaciji, da se stradajućemu narodu pomogne i tada se je bar toliko pomoglo narodu, da mu se je pružilo nešto zaslužbe kod poravnanja spomenutih strmina.

Da se nije i više toga postiglo, da nismo većina uspjeli molbami, predlozi il interpelacijami, nije zaisto naša krivnja. Talijani i njihovi zastupnici u saboru bili su nam svuda i vazda protivni, a njih je na žalost i nesreću podupirala i ces. kr. vlada. Od nas svih je mnogo odvisno, da se u buduće bar nešto promjeni to stanje. (Živahno odobravanje i burno klicanje pozdravilo je govornika na koncu govora).

(Konac sliedi).

Izborno kretanje.

Sastanak izbornikah. Zastupnik na carevinskom vieću u Beču, veleuč. g. dr. M. Laginja, sazvao je sastanak svojih izbornika za nedjelju dne 7. aprila u 3 sata po podne u selo Brezovica na Oprtaljščini. Sastanak će se obdržavati u kući Ivana Mikolić. Upozorujemo na taj sastanak naše rodoljube na Oprtaljščini i u okolišu.

Izbor fiducijara u Buzetu. Kako doznajemo od tamo imao bi se obaviti izbor fiducijara za onu občinu već 18. i 19. aprila, što nam se čini svakako prerano pak bi želili, da izvoli uvažiti sl. ces. kr. kotarsko poglavarstvo u Kopru svakako opravdanu pritužbu naših muževa iz Istre, koju donašamo na drugom mjestu i koja ide za tim, da se nežuri odviše sa izborom fiducijara, kad je još toli daleko izbor zastupnika.

Onim od „Kulture".

Napried, napried tako samo
Treba, da vas upoznamo.
Otrovnice vi ste zmije
Htjeli biste, da nas nije
Ni po krvi ni po mlieku,
Ni hrvatskom po vieku!
Časovi su gorki ovi,
Ali mi smo sokolovi!

Znajte, jezik ovaj krasni
Naš hrvatski miloglasni
Namriela nam majka mila
Hrvatica, što je bila.
Njega pustit — — toga nema,
Nek se zator na nas sprema,
Nek se pakô na nas baci
Umriet ćemo — al junaci!

Naši predji, naši divi
Svi sokoli bjehu sivi,
A s prošlosti naša slava
Cieli svemir obasjava
Zar da mi se poklonimo
I pred Vama prestrašimo?
Kukavice... napried samo,
Treba da se upoznamo!

Vidjet ćete u nas ljudi
I junačkih kršnih grudi,
Pravih diva, pravih lava
Spremnih branit svoja prava,
Koje vodi svetost čina
I blagoslov sa visina!
Samo napried, tudji svati,
Čekaju vas *Bog Hrvati!*

B. Katalinić Jeretov.

Franina i Jurina

Fr. Jel ča pogostil šjor Tomažo u nedelju našega Frka i neke gladne Semičane, Poljane i Humljane?

Jur. Vero je jako malo, aš da mu je moralo meso dojt s Humščine, pak da mu ni došlo.

Fr. A sada znan, kako je to. San čul ja, da se je va petak sledil na Humščini u *„via šan Klemente"* stari tovar, kega su privezali, da po noći od zeca broskve čuva.

* * *

Fr. Jeli bio *„cigan"* Pave puli Buretića na taboru?

Jur. Nisan ga videl, a ča biš mu bil.

Fr. Imam jednu staru kobilinu, pak bih mu ju bil ponudit za fraju šarenjačku.

* * *

Fr. Su li veći „ščavi" oni, ki su bili na sastanku ili oni, ki su ostali od straha doma.

Jur. Ja mislim, da oni ki su ostali doma, zač ti su tudji sužnji, ki nisu gospodari sami od sebe, podložni su drugemu, pa ne smeju poć na naročno veselje, a oni, ki su bili na sastanku, oni su slobodni ljudi, gospodari, neodvisni od gospode.

Fr. Pravo imaš, ma tako ne sudi oni gospodin (!) iz Boljunca...

Jur. Ja, zač je i on *„ščavo"* sužanj, rob.

Razgovor

Jadreta i Mata idu k večerji u sv. Petar.

Jadre: Hvaljen Isus, kume!

Mate: Vazda budi! Liepo vrieme hvala Bogu!

Jadre: Je sinko. Dosta smo se odmorili, sada valja da se stavimo na noge, zač dela imamo pune ruke.

Mate: Pravo imate, dela je puno, a uprav u tom najvećem delu su nas našli občinski i zemaljski izbori, pak se bojim, da će ki i doma ostat, zač će mu se grustit zgubit žurnadu.

Jadre: Kud si mi već spomenia naše občinske i zemaljske izbore, rada bih ti reka par besid.

Mate: Poslušat ću drage volje, zač treba starije slušat i štovat, a tim više, ako su pošteni. Jako mi je žâ kume i barba — kako Vam draže, za ove novotarije od naših susêd.

Jadre: Pusti, sinko, neka se slažu, oni tako i onako nete nič učinit. Govoria je i meni Tončina, tvoj sused, da ti sadašnji poglavari i zastupnici nisu za nič i da bi bolje, da se ih promjeni.

Mate: Dragi moj kume, tako ne, kako je i u našem selu ljudi, ki već gledaju za svoju čast, nego za dobro od komuna. Oni bi se pustili magari od Turka birat samo da moru doć a zastupstvo.

Jadre: Ma da bi se s kim slagali! Uprav ta Tončina mi je prčkal, kako to oni misle. Po onim, ča mi je on reká, mislili sa balotat najprvo tega našega šijora, ki se hvali, da je prvi u komunu.

Mate: Je pod svojom baretom!

Jadre: Valje za njim onega dole, tr me razumiješ prez da spominjem brentu . . .

Mate: Mhm!

Jadre: . . . pak onega finega, ki misli „svojom glavom" i ki bi da iz svojega žepa 400 for. samo da ovuda železnica ne puseva, zač da nam je to škodno za komun

Mate: Vidi se, da misli *„svojom glavom"* i da mora bit iz neke fine „glavice".

Jadre: I još neke . . . da ti sè ne rečem.

Mate: Ala zlati moj barba, da bi me mrav uzea ako ih nisu zbrali, kako slipa kokoš ono bolje zrnje, koje drugim kokošam ostane!

Jadre: Ha, ha, ha! ne čini me smijat, zač mi ni do smiha.

Mate: Na pomislite si — mi da ćemo si onakove poglavare zbirat, ki nikad sv. maši ne gredu; ki nikad predike ne čuju; ki znaju solit svaku besidu s onimi bogomrzkim kletvami; ki bi hteli s nami postupat kako sa živinom i sa robovi ili ščavi (kako nas užaju nazivat); ki su se hteli po sili zagujesti u zastupstvo, da iztjeraju naš mili slovinski jezik iz obć. ureda; ki su se Bog zna od kuda doselili u naše kraje i ovde se obogatili s našom mukom . . . . !?

Jadre: Ne jadi se, sinko. Od svega tega ne bude već nigdar nič. Ja bih ti mogâ nekega s prstom pokazat, ki je na sv. evangjelje ruku postavia i praveduo delat, a kako je potle bilo, pitaj tvoga dida. Sada gre sve na bolje. Kmet je mora jedan put delat zemlju, plaćat štseru i ezoner — a za drugo se ga ni pitalo ni potrebovalo.

Mate: Verujem, ma u sadanje vrieme su i kmeti progledali.

Jadre: Su — ma nisu svi.

Mate: Ni kleucalo još?

Jadre: Ma ne fato . . .

Mate: Ben, još ću Vam to reć dokle smo sami. — Ste čuja ono od onega dolinca?

Jadre: Sam i drago mi je od mojega kraja za 5 fior., da se je onako liepo ponesa.

Mate. Ma da ga oi vrag mrve šijor iza one večeri, kad je vidia kako je naš pošteni kmet čvrst i viran za našu narodnu — svetu stvar.

Jadre. Tako i valja, sinko. Tu su se rodili naši oci, didi i pradidi, — tu smo se i mi rodili: to je naša zemlja, a u našoj zemlji ćemo mi gospodariti — i nijedan drugi.

Mate. Govorite, porane, kako da bite s knjige štia.

Jadre. Neznaš ti sinko da su imali Istrani dosta srebra i zlata, dok im nisu krnjeli kućali na vrata, ali sada mora biti svemu zlu kraj i mi ćemo zapivati onu našu:

Četiri vieka — to je dosta, što bijasmo robovi!
Hajd na noge, sad nas zovu i djedova grobovi.
Što je negda bilo naše,
Opet mora biti naše!
Biele vile ori glas:
„Ustaj Istrane!"
I u borbu zove nas:
„Napred Istrane!"
Ustaj, ustaj, ustaj Istrane!
Napred, napred, napred Istrane!

Oba: Tako složno, kako smo si mi dva sada zapivali, neka se slože daj Bože i svi naši brati Istrijani, pak kako smo mi složno kod občinskih izborah pokazali, da ćemo biti sami svoji gospodari, tako isto neka čine svi naši brati u Istri, sada za izbore u zemaljski sabor.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Sakupljeno u veselom družtvu od liepe kite čestitih Hrvata u Otočcu, slaveći imendan ovdašnjeg vriednog kapelnika g. Josipa Henneberga kroz ruke g. Špiridiona Kranjčevića 5 for. 50 nvč. Živili! — Gosp. Ivan Kanta, kapelan u Lanišću sabrao svotu od 8 for. u privatnom sastanku nekojih „Kršana" dne 25. marča u gostionici Tometa Crnca u Račjavasi na Krasu. — Gosp. F. B., učitelj u Pazinu šilje 3 krune, i to 1 kronu za izgubljenu, a 2 za dobljenu okladu u korist dične naše družbe. Živili!

Saslušaj ili audienca kod Njeg. Veličanstva. Danas u četvrtak primilo je na saslušaj Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip I. nekoje naše narodne zastupnike i predsjednike kotarskih gospodarskih zadruga, koji će Mu izručiti spomenicu, u kojoj su ocrtani žalostni gospodarski odnošaji našega puka u Istri, te se moli za poboljšanje toga stanja. O tom saslušaju priobćajemo u brzojavu iz Beča.

Promaknutje na čast doktora prava. Vrlo čestiti naš mladi rodoljub g. A. Podreka odjet. koncipient kod g. dr. D. Trinajstića, odvjetnika u Pazinu, bijaše promaknut dne 31. marča na sveučilištu u Gracu na čast doktora prava. Čestitamo iskreno mladomu doktoru i prijatelju!

Dvadesetpetgodišnjicu svoga djelovanja kod banke *„Slavije"* slavio je dne 1. t. m. poznati slovenski rodoljub gradski i zemaljski zastupnik u Ljubljani gosp. Hribar. Prošle godine bijaše imenovan ravnateljem rečene banke sa sjelom u Ljubljani. Njegova je najveća zasluga za rečenu banku, što je proširio njezino djelovanje ne samo po Kranjskoj, Štajerskoj i Koruškoj već i po banovini i po svih naših južnih pokrajinah, koje pozna kao malo koji.

Neumornu radniku i odličnomu slovenskomu rodoljubu čestitamo i mi srdačno k dvadesetpetgodišnjici njegovog uztrajnog i plodonosnog djelovanja.

† Preč. g. Sichich. Pometnjom slagara izostala je iz zadnjeg broja viest o smrti starca župniku-kanoniku u Piranu preč. gosp. Sichich-a rodom iz občine Voleske. Pokojnik bijaše vrlo tih, skroman i čestit svećenik stare škole, te premda je vrlo rado razgovarao hrvatski, kad bi mu se pružila prilika, ipak nije nikada uticao u narodnostno komešanje u Istri bilo za nas bilo proti nam.

Talijanski listovi Istre pohvališe pokojnika, što nije pristajao uz Hrvate, premda bijaše rodjen u Liburniji, nu mi znamo, da nije pokojnik odobravao ni bezdušnog ponašanja istarskih talijanaša napram Hrvatcm i Slovencem Istre.

U ostalom što bi bio mogao učiniti proti Talijanom ili za nas svećenik velike starosti, živući medju Talijani, kakvi su Piranci. Misleli istarsko-talijanski listovi, da se je računo pok. kanoniku *Sichich-u* bježati na krovove kano i mladim kunonikom Pirancem. Vječni pokoj čestitom svećeniku!

Izbori občinskog zastupstva u Tinjanu. U zadnjem broju javili smo, da će se 1. i 2. ov. mj. obaviti izbori za občinu Tinjan. Izbor se dovršio sa sjajnom hrvatskom pobjedom. Svietla zora održala je sjajnu pobjedu nad mrakom, timi kićenimi riečmi javlja nam vrli rodoljub završetak izborne borbe. Da će borba biti žestoka zaključivalo se po tom, što ona občina odlučuje mnogo o uspjehu izborah zemaljskih zastupnikah u pazinskom kotaru, a i iz okolnosti što graniči sa kotari porečkim i puljskim, kojih občine su do sada jošte skoro izključivo u talijanaskih rukuh. Da će biti borba.

žestoka to su naviešćivale i ovdješne talijanaško-židovske novine, koje su jošte u predvečerje izbora javljale, da ima talijanaška stranka puno nade da će kod tih izborah pobjediti. Medjutim su ih čelični Tinjanci, Svetopetarci i drugi poštenjaki eto podučili, da ono nije već davno i da neće više nikada biti talijanaški pašaluk, što nam nedvojmljivo pokazuje postignuti broj glasovah. U pojedinih tielih bio je ovaj uspjeh: u III. tielu 183 naših 88 protivnih, u II. 78 naših 26 protivnih, u I. 44 naših 22 protivnih. Uza sav dakle izvanredno nervozni napor i poznati izborni manevar te pritisak na siromašnije seljake-izbornike ostala je talijanska stranka u svih tri tielih u takovoj manjini, da će se u buduće jedva podupfati prikazati k izborom občinskoga zastupstva u Tinjanu.

Tako su si dični naši izbornici i njihovi prvaci-voditelji u občini tinjanskoj pridržali upravljanjo vlastitih interesah u svojih rukuh i osvietlali si čestit obraz pred cieloknpnim pukom Istre i pred izvanskim svietom. Mi jim na tom uspjehu srdačno čestitamo i kličemo oduševljeni: Živio! izbornikom i novoizabranim občinskim zastupnikom!

Sastanak birača u Hrušici. Protivni nam listovi izviešćuju jurve po svoju o izbornom sastanku u Hrušici. Po jednih doživili su naši zastupnici podpuni *„fiasco“* u Hrušici, po drugih bijahu na sastanku skoro sami sazivači sastanka i šačica njihovih pristaša doduše nešto naroda, ali narodnih prvaka (čitaj Marotti i njegova družba) nebijaše ni blizu.

Mi se nećemo prepirati s timi židovsko-talijanskimi *lažopisi* niti radi broja prisutnika, niti radi uspjeha. Nama je dostatno, da se je na sastanku sakupilo mnogo više birača, nego li su to očekivali tamošnji naši prvaci, da su ti birači bili svi jedne misli i istih težnja, da su oni svim govornikom oduševljeno klicali, da bijahu sve resolucije jednoglasno prihvaćene, da sloga, ljubav i jedinstvo misli i rada nebijaše niti jednom rieči pomućeno, da su napokon sazivači sastanka postigli najveći uspjeh, što se ga je u obće moglo očekivati.

Oni, koji poznaju pobliže prostorije i koji su se brinuli, da ustanove koliko moguće točno broj svih učestnika, uvjeravaju nas, da bijaše na sastanku u Hrušici bar 1500 osoba, i to sve zrielih i ozbiljnih muževa.

Mi smo dakle posvema zadovoljni sa uspjehom na sastanku u Hrušici, a da bijaše mnogobrojno sakupljeni narod veseo, oduševljen, zadovoljan potvrditi će nam svatko nepristran, a to bi morale posvjedočiti i sve tamo sabrane službene osobe. Sudjelovao je puk kod sastanka iz čitave občine Podgradske t. j. iz 23 poreznih občina, zatim mnogo njih iz susjednih občina Materija i Jelšane.

Na sastanku bijahu svi svećenici občine Podgradske i to veleč. g. Ante Rogač, župnik-dekan u Hrušici, veleč. g. Fran Ryšlavý, župnik u Munah gg. kapelani Stemberger Ante iz Podgrada, Požar A. iz Pregarja i Šifrer iz Hrušice. Nadalje iz Materijske občine: Juraj Dolžan, župnik iz Vodica, gg. kapelani Anzelm Zajec iz Slivja, M. Markić iz Golca i Ignac Počivalnik iz Brezovice.

Vidili smo i rodoljuba iz buzetske občine, a medju njimi g. M. Sankovića iz Dana.

Priprave za izbore. Preporučili smo našim istomišljenikom u Istri opetovano, da posvete najveću brigu izbornim listinam, jer od ovih odvisi većinom uspjeh ali neuspjeh jedne stranke. Radi toga sjećamo ih ovim opet, da pripaze na te listine, da ih sami prepišu ili prepisati dadu, i da na sve eventualne pogrieške občinsku oblast odmah upozore. Svi pogriešni unesci u listine ili druga kakva pomanjkanja mora se popraviti pak, ako toga nebi htjela učiniti občinska oblast, treba se pritužiti kotarskomu poglavarstvu, eventualno i dalje.

Neka nitko nečeka rok kad bi imale biti izložene te listine, već neka se potrudi čim prije na občinu i učini kako gore navedosmo. Ono što se može il mora učiniti danas, nesmije se odnašati na sutra.

Biskupska okružnica. Kako čitamo u ovdješnjem jednom ital. listu, razaslao je u pogledu predstojećih izborah presv. naš biskup okružnicu do svih njemu podvrženih svećenikah. Okružnica je sastavljena pod utiskom krike i vike, koju dižu talijanaške novine na nekoje svećenike. — Manevar talijanaške stranke je dakle donekle uspjeo, jer se u okružnici kaže, da se svećenici nesmjedu mješati u izbornu i narodnostnu borbu, nego da mogu samo savjet dati, ako ih tko za njega pita. Dakle moraju pastiri mirno gledati, gdje vuci ovce kolju. Tako nije naš Spasitelj učio!

Molbu za jezikovnu ravnopravnost odposlali su občinari Podgradski sa 100 podpisa.

Odrekao se odvjetovanja. G. dr. Ivan *Massopust*, dugoljetni odvjetnik u Pazinu, koji nije posliednjih godina već skoro ništa radio, dao se je brisati iz listine odvjetnika naše odvjetničke komore, odrekav se ujedno svih odvjetničkih posala.

Proglas talijanske stranke. Radi predstojećih izbora izdalo je talijansko političko družtvo za Istru proglas na birače, u kojem nalazimo malo suhih fraza ali bez ikakva smoka. Proglas je izdan u Pazinu, a iz Kopra javljaju utorak, da bijaše tamo zaplienjen. Neznamo si toga protumačiti. U ostalom nisu marile oblasti zaplieniti one *„limunade“*, koja nemože nikomu koristiti ni škoditi.

Muška podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Kastvu. Za Kumičićev govor od 19. decembra 1894. sabralo se 1 for. 69 nvč. Višak za knjižicu na korist družbe darovan 9 nvč. Višak računa u gostioni 5 nvč. Višak računa o proslavi izborne pobjede na Voloskom dne 7. marča t. g. u Kastvu gradu 60 nvč. Isti dan sabrato na predlog Mirka Jelušića u veselom družtvu 4 for. 40 nvč. Na mjesto vienca na grob pok. Marije Jelušić dne 10. marča t. g. darovaše: Prof. Vjek. Spinčić narodni zastupnik 3 for. Bunc Ivan, Dukić Frane, Hrvatin Josip, Jelušić Mirko, Marotti Josip i Mate, Stipković Rikard, Šepić Mate i Vrabec Ivan u isto ime ukupno 4 for. 80 nvč. Članarinu god. 1895. uplatiše; Hrvatin Josip u Kastvu 1 for. Juriučić Franjo u Kastvu 1 for. Ukupno 16 for. 63 nvč.

Proti našim svećenikom. Istarski liberalni (?) listovi udarili najžešće na naše svećenstvo prigodom bilo kojih izbora. Pošto imademo sada pred vrati zemaljske izbore lačaju se ti prijatelji našega svećenstva opet starog orudja.

Najprije navališe na naše svećenstvo u obće, a sada uzimlju na nišan jednoga po jednoga.

Prvi njim je došao pod zamazane ruke veleč. g. Šime Frulić, župe-upravitelj u Korišanu. Taj čestiti mladi svećenik rodom iz pazinske občine zauzimlje se svimi silami za duševno i tjelesno dobro svoga puka nastojeć riečju i činom podučiti svoje stado u svemu, što bi ga dovelo do materijalnog boljka i do duševnog blaženstva. Ali naši narodni protivnici mrze i proganjaju svakoga, koji je pravi prijatelj puka, koji ga nastoji duševno i tjelesno pridignuti pak zato udri po njemu nepitajuć jeli to pravo i Bogu drago. Srećom naše svećenstvo pozna vrlo dobro gadne spletke i crne klevete protivnika vjere i naroda, pak ono haje i nehaje na graktanje talijanaških piskara. Ono ide ravno svojim putem vršeć savjestno i točno težke svećeničke dužnosti.

Za g. Frulićem došao je na red veleč. g. J. Marok dub. pomoćnik u sv. Lovreču pazenatičkom, proti kojemu ustaše složno spomenuti piskari služeći se najpodlijom lažli i potvorom.

Oslanjajuć se na dosadašnje uspjehe bezdušne klevete i znajuć, da je to jedino sredstvo, kojim se može upropastiti čestitog našeg svećenika, zahtjevaju od porečkog ordinarijata, da ga odmah makne iz sv. Lovreča, da se tomu zahtjevu čim prije i čim uslužnije zadovolji, groze se, da će se uteći višoj oblasti nebude li rečeni svećenik premješten. Ljubopitni smo doista hoće li ovaj put uspjeti gadna laž i smradna kleveta protivnika sv. vjere i svećenstva.

Šarenjačke spletke proti izbornom sastanku u Hrušici. U porečkom listiću, u tom najnovijem glasilu gg. upravitelja občine Podgrad čitamo, da je občinska uprava u Podgradu uložila prosvjed proti obdržavanju sastanka na c. k. kotarsko poglavarstvo u Voloskom i to tobož radi javnog mira i reda. Kotarsko poglavarstvo da se nije obazrielo na taj prosvjed te je dozvolilo obdržavanje sastanka, jer da imaju zastupnici pravo podati biračem račun o djelovanju na saboru, kad im izteče mandat.

Mi smo doduše znali iz najpouzdanijeg izvora, da su nekoji smutljivci občine Podgrad išli od kuće do kuće moleći občinare, da nesudjeluju kod sastanka, ali da će ti stvorovi ići tako daleko te uteći samoj političkoj oblasti, da zabrani sastanak, toga nebismo bili mogli vjerovati, da nije to priznalo samo glasilo istarskih talijanaša.

U političkom kotaru Volosko imade još ljudi, koji misle, da občinski upravitelji u Podgradu nestoje u nikakvom savezu sa našimi najljućimi narodnimi protivnici, sa istarskimi talijanaši . . . te da je njima stalo jedino do dobre uprave u občini Podgrad, ali ako te ljude neosvjedoči o protivnom ovaj najnoviji korak rečenih upravitelja, tad možemo smjelo uztvrditi, da su ti naši ljudi čoravi il sliepi uz otvorene i zdrave oči.

Talijanaška uljudnost. Pred mjesec dana po prilici bijaše mladi rodoljub iz Kašćerge g. Aleksander Mogorović po svojem poslu u Motovunu. Vraćajuć se kući sretne izvan grada nekog prijatelja, te ga pozdravi riečima: *živio Marko! hočemo li zajedno doma?* Tuda je mimo prolazio slučajno dr. I. *Corazza*, posjednik i poznati naš narodni protivnik u Motovunu, te zašuv onaj pozdrav, izderao se na Mogorovića, kojega nije nit poznavao, riečmi: *Mascalzon, và a casa cigar živio!* (Klatežo! nosi se doma vikati živio.)

Radi tih uvriedljivih rieči tužio ga je Mogorović kot. sudu u Motovunu. Usljed razprave povedene proti Corazzi, na kojoj je zastupao Mogorovića, koncipient odvietnika g. dra. Trinajstića u Pazinu, g. Ante *Podreka*, bijaše odsudjen Corazza na globu od for. 15 ili na trodnevni zatvor i na platež postupnih troškova. Iztaknuti nam valja kano ilustraciju k istarskim odnošajem, da je morao g. Ante Podreka na razpravi u zapisnik ustanoviti žalostnu činjenicu, da neima na c. kr. kot. sudu u Motovunu pisara sposobnog voditi hrvatski zapisnik, i to u kotaru sa ogromnom većinom puka našega jezika.

Priobćujuć gornju viest prepuščamo našim čitateljem, da sami sude o uljudnosti i o tobožnjoj naobraženosti istarske talijanske gospode.

Obustavljen zaključak od strane vlade. Lažiliberalni zastupnici grada Trsta i njihovi lažikonservativni drugovi zaključili su bili u zadnjoj sjednici toga zastupstva, da se uzida mramorna ploča sa primjerenim napisom u vježi gradske palače na uspomenu glasovitog dana t. j. dne 2. novembra 1894. kadno bijahu talijanaški občinski načelnici iz Istre u gradskoj palači svečano sakupljeni, da demonstriraju proti naredbi ces. kr. vlade o dvojezičnih tablah u Istri.

Taj zaključak obustavilo je ces. kr. namjestničtvo, jer da je njim gradsko zastupstvo prekoračilo svoj djelokrug i da se zaključak protivi postojećim zakonom.

Kod svega toga žao nam je jedino tobožnju konservativnu gg. zastupnike, koji su pokazali i ovaj put pravu boju.

Opravdan prigovor. Iz raznih strana Istre tuže nam se rodoljubi, da će biti — kako se govori — odmah poslije vazmenih blagdana obavljeni izbori fiducijara, te da je to prerano, ako se uzme obzir, da će se obaviti izbori zastupnika tekar u drugoj polovici mjeseca maja. Izmedju jednoga i drugoga izbora proći će tako skoro mjesec dana, a tko pozna istarske odnošaje, morati će da priznade, kako je to odviše razdalek rok.

Na taj način pružilo bi se priliku trgovcem sa glasovi i kojekakvim spletkarom, da mute i zavadjaju izabrane jur fiducijare, od kojih bi mogao jedan ili drugi zapasti u nesreću.

Držeći pritužbu naših rodoljuba posve opravdanom, upozorujemo na istu sl. kotarska poglavarstva, koja bi morala u prvom redu bditi, da se u pokrajini neširi nemoral i da se izbori obave u redu, slobodno i bez ikakvog pritiska.

Njemačka škola u Opatiji. Talijanski listovi Istre ističu osobitim zadovoljstvom, kako se je u Opatiji ustrojio posebni odbor odmah nakon poraza talijanaškog u Voloskom, koji će ustanoviti u Opatiji podružnicu njemačke školske družbe *Schulverein* (jednak Legi) te da će se do malo početi graditi zgradu za njemačku školu u Opatiji. U toj školi da će se učiti i talijanski jezik.

Ovim činom htjeli su bez dvojbe volosko-opatijski šarenjaci još bolje učvrstiti slogu sa tudjinci; nu dvojimo, da je taj njihov izdajnički korak nimalo na korist umišljenog talijanstva Istre.

U zemaljskom saboru viču radikalni zastupnici talijanski proti prodiranju njemačkoga jezika u Istru, proti njemačkoj gimnaziji u Puli i proti njemačkomu jeziku na pripravnici u Kopru, a njihovi stjedbenici i učenici, pomažu otvarati širom vrata tomu jeziku u hrvatsku Opatiju. Koji su izmedju njih iskreni?

Pjevačko družtvo „Zrinjski“ na Rieci. Privremeni odbor za ustrojenje pjevačkoga družtva na Rieci razposlao je sliedeći poziv: U vrijeme ilirskoga pokreta, toga zlatnog doba našeg kulturnog prijeroda, da su zanos i svijest narodnja u onolikoj mjeri i snazi izbili na površinu, nema sumnje, da je pjesma bila, ona kremeniskra što je rodila onim, narodjim plamenom iskrena, požrtvovna patritizma, da otopli „smrzla uda“ roda hrvatskoga. Pa i danas, koga od nas ne oduševljeju pjesme, što su nikle za dobe naše kulturne renesance. I danas kad je hrvatski narod odmakao dobrano u kulturi, toj žili kucavici svakoga naroda, vidimo, da se ogleda dobar dio njezin u našoj hrvatskoj pjesmi. I nju razumije narod naš, on je ljubi i goji, ona mu je nadom — tješiteljicom u bolju budućnost Ona odjekuje, kako nam pjeva pjesnik:

„Preko dola preko gora
Hrvatska nam pjesma leti
Sve do sinjeg tamo mora“.

Hrvatska su joj pjevačka družtva kulturnim ognjištem razsadnikom. Rijetko je za to danas mjesto u Hrvatkoj, a da nebi imalo pjevačkoga družtva. To potaknu i nas, jer Rijeka činjaše do sad iznimku, da se dademo na ustrojenje takvoga družtva, pa nas evo pred vas, bez okolišanja, bez konvencijonih fraza, da nas podupretе i moralno i materijalno — očćemu ne sumnjamo, pa da naša želja postane činom.

Denuncijacija. U novije doba dogodjaju se na otoku Krku žalostni dogodjaji. Nećemo da se upustimo u pripoviedanje, jer jedan cieli broj „Naše Sloge“ ne bi bio dosta, da se sve izpiše. Samo jedan čin moramo iztaknuti. Na Krku ima nekoliko svenčilištnih djaka, koji su radi slabih materijalnih prilika prisiljeni, da uče kod kuće, jer o pokrajinskom štipendiju ne smiju ni snivati. Takove mladiće, koji će danas sutra biti na čast hrvatskoj Istri, treba podupirati i materijalno i moralno. A što se zgadja? Tim mladićem baca se klipove pod noge. Junačke denuncijante prešutiti ćemo za danas. Nedavno naime bio je jedan djak tužen dekanatu sveučilišta, na komu je upisan, da se uviek nalazi kod kuće, te je taj djak zbog toga uz veliki trošak bio prisiljen, da podje na opravdanje bojeći se, da ne izgubi semestar. Dakle smo već tako nizko pali, da radi razmirica med obitelji i radi glupe osvete kopamo jamu nedužnim mladićem! Neka onaj gospodin, koji je tužbu pisao ili diktirao, nastavi samo svoj zanat, mi mu pako šiljemo svoj prezir.

Sveučilišni djak.

Crtice iz Istre. Pod tim naslovom objelodanilo je prosvjetno družtvo „Pučka knjiga“ u Zadru više rodoljubnih, uspjelih i pučki napisanih crtica vriednog našeg književnika i suradnika, g. *R. Katalinića Jeretova*. Mnogo je od tih crtica bilo tiskano u našem listu, te odišu čistim hrvatskim rodoljubljem. Ove je crtice, stvar neyjerojatna ali na žalost istinita državno odvjetničtvo u Zadru zaplienilo.

Hrvatske narodne djetinje igre. Od g. učitelja Ivana *Tomašića* primili smo sliedeću molbu-poziv.

Veleštt. gg. sudrugovi i sudrugarice!

Priredjujem za tisak knjigu: *Hrvatske narodne djetinje igre*“. Do sada imam za istu pribranu već prilično količinu gradje (za tisak je priredjeno već do 500 igara) iz Hrvatske, Slavonije, Bosne in Hercegovine. Želio bih, da u tom vienca ni Istra ne zaostane za svojim posestrimama. Molim Vas s toga najliepše: budite toli dobrostivi, te mi izvolite po mogućnosti čim prije poslati opise djetinjih igara iz Vašega kraja. Pri opisu zadržite tamošnji narodni izgovor. Nerazumljivije izraze protumačite pod znakom (*). Napjeve pjesmica uz igre po mogućnosti notama zabiležite. Teže shvatljive igre protumačite makar najjednostavnijom risarijom. Kod svake igre zabiležite: svoje ime i prezime (odnosno i pokrajinu); jer će to sve i u knjigi biti označeno.

Knjiga će ova biti krasno opremljena i mnogim liepim slikama urešena.

Uzdam se, da ćete rado udovoljiti ovoj zamolbi, te time i ovom zgodom, kô i uviek do sada, posvjedočiti, koliko Vam je na srcu čast i dobrobit miloga nam roda i domovine.

Za trud i dobrotu Vašu unspried Vam se najtoplije zahvaljuje

u Zagrebu, 31. ožujka 1895.

s bratskim pozdravom Vaš sudrug
Ivan Tomašić, učitelj.

P. s. Umoljavajn se i ostali rodoljubivi prijatelji zlatne naše uzdanice — mladeži — neka bi i oni uznastojali, da ova zamolba nadje odziva.

Brzojav „Naše Sloge“.

Beč, 4. aprila 1895. Njegovo Veličanstvo primilo je naročito odaslanstvo Istre najljubeznivije. Iza krasnih rieči pozdravnog govora dra. Vitezića, Njeg. Veličanstvo je izjavilo, da mu je poznat težki položaj seoskoga stanovničtva Istre, da će vladi narediti, da izpita točno sve gospodarstvene potrebe i želje, da se poboljša to stanje. Nešto da je već učinjeno pitanjem ezonera, gdje je vleda pripravila zakonski predlog za skoro posvemašnje uslišanje dotične želje. Nj. Veličanstvo je nagovorilo svakoga člana deputacije posebice najljubeznivijim načinom. — Utisak na sve neizrecivo ugodan.

Broj 245

Oglas,

kojim se priobćuje, *da je obični mjesečni sajam* t. mj. *u Sežani*, koji bi se bio imao obdržavati dne 12. aprila, na veliki petak, *odročen na četvrtak* po vazmu t. j. na dan 18. aprila.

Glavarstvo občine

Sežana dne 1. aprila 1895.

Dobiva se najfinije kod podpisane ljekarne ako se naruči po pošti.

Ubald pl. Trnkóczy,

ljekarnik
pokraj viečnice
u **Ljubljani**
preporuča

Marijaceljske kapljice za želudac.

1 bočica 20 nč., 6 for. 1·30, 3 tucota for. 4·80

Otvarajuće ili želudac čisteće kruglice.

Škatuljica 21 n., 1 omot sa 6 škatulja for. 1.00.

Za prsa: *Planinski zeliščan ili prsni sirup* za odraslo i djecu, razstvara sluz i olakšuje bolest osobito kod kašlja. 1 bočica 55 nvč., 6 bočica for. 2·50.

Za trganje: *Cviet proti trganju (Gichtgeist)* olakšuje i odstranjuje trganje u križih, nogu i rukú. 1 bočica 50 nvč., 6 bočica for. 2.50.

Svi ovdje navedeni i još drugi ljekovi dobivaju se u ljekarni

Ubald pl. Trnkóczy
u Ljubljani pokraj viečnice,

„o se svaki dan po pošti razašilje.

Br. 959.

Oglas natječaja.

U smislu zemaljskog zdravstvenog zakona od 18. marča 1874. otvara se ovim natječaj na mjesto občinskoga liečnika u Pazinu.

Za ovo liečničko mjesto ustanovljena je godišnja plaća od forinti 1200 iz občinske blagajne izplativa u mjesečnih predplatnih obrocih.

Liečnik će biti dužan liečiti brezplatno siromašne bolestnike i voditi občinsko zdravstveno uradovanje.

Za pohode bolestnih siromaha izvan Pazina, i za druga osobita občinska poslanstva, nadoknadjivati će mu občina putne (vozne) troškova.

Nadalje će ljeničniku pripadati i zakonom ustanovljene pristojbe za izvršivanje radnjah koje mu bude državna ili zemaljska oblast povjeravala n. pr. u slučaju pošasti, sudbenih povjerenstvih itd.

Službena pogodba biti će sklopljenja za tri godine, a zatim će biti valjana samo od godine do godine sve dotle, dok se jedna ili druga stranka neodreče tri mjeseca unapred.

Molbe obložene poveljom (diplomom) sveobćega liečničtva i svjedočbama dokazujućim poznavanje hrvatskoga ili pak slovenskoga te italijanskoga jezika, austrijsko državljanstvo i drugimi možebitnimi dokaznicami, imaju biti podnesene podpisanomu do dana 30. aprila 1895.

Občinsko glavarstvo

PAZIN, 28. marča 1895.

Občinski načelnik:

Dr. Dinko Trinajstić.

Broj [illegible]

Razpis natječaja.

Kod podpisanoga občinskoga glavarstva ima se popuniti:

Mjesto občinskoga kanceliste sa plaćom godišnjih forinta 450 izplativih iz občinske blagajne n predplatnih mjesečnih obrocih.

Imenovanje sliediti će za sada privremeno, a za slučaj dokazane službene sposobnosti, potvrditi će občinsko zastupstvo imenovanoga, definitivnim načinom sa pravom na mirovinu u smislu postojećega pravilnika za občinske činovnike mjestne občine Pazin.

Zahtjeva se podpuno poznavanje jezika hrvatskoga kao uredovnoga, talijanskoga, a po mogućnosti i njemačkoga, te posvemašnja sposobnost i okretnost u uredovnoj manipulaciji.

Prednost dati će se onim, koji se izkažu, da su već na zadovoljstvo službovali kod koje občinske oblasti,

Redovito biljegovane molbe neka stave podpisanomu do 30. aprila 189[illegible]

Občinsko glavarst

PAZIN, 28. marča 1895.

Obć. načelnik:

Dr. Dinko Trinajs

Broj 234.

Razpis natječaj

na mjesto občinskoga tajnika u Dobri godišnjom plaćom od 400 for., koju s u posticipatnim mjesečnim obrocima. U jezik jest hrvatski, nu treba poznavati janski. Molbe valjano obrazložene šalju podpisanom do konca mjeseca apri

Glavarstvo občin

DOBRINJ, 29. marča 1895.

Glavar:

Barbalić.

Odlikovana ljekarna PRENDINI

Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.

Gospoda liečnici sa savieščn pisuju ove pastilje kod lahke lene otekline, promuklosti i o glasu. Preporuča se ih osobito vačem i govornikom.

Jedna škatulja 30 novč.

33 godište velikog uspjel

Glavno skladišće:

Ljekarna Prendi

i u svih prvih pokrajinskih ljekaraa

Veliki izbor ljekarskih osobitostih i zdravstvenih kadila.

Izvrstne c. kr. izklj. priviligovane

štrcaljke proti mildevu (peronospori) inžinira Živica

koje su obćenito u porabi radi njihove jednostavnosti, uztrajnosti i lahke upo-rabe za svaku vrst trta. Te štrcaljke prodavaju se, premda su mnogo savršenije, po dosadašnjih nizkih cienah.

Schivitz & Comp.

u Trstu.

Cienike razašiljaju na zahtjev franko.

Na sve c. k. poštanske uredo cesarstva razašilju kompletne štrcaljke franko uz pouzetje za 10 for.

Izradjuju takodjer strojeve za sumporanje, neprestano djelujuće tiskaonice itd.

„Kupuj kod kovača, a ne pri kovačetu"
veli stari pregovor.

To važi po svoj pravici za moj zavod, jer samo tako velika trgovina, kakova je moja, ima radi gotovoga plaćanja velike množine blaga i drugih prednosti, jeftine stroške, koji najposlie samomu kupovalcu u korist doći moraju. —

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzorakah, kao dosada nikada, za krojače nefrankovana.

Komadi za odjeće.

Peruvien i dosking za veležastno svećeništvo, predpisani komadi za uniformo c. kr. činovnikah, takodjer za veterane, vatrogasce, gombaće, livreje, sukno za biljard i igračo stole, pokrivala za vóz, loden. Velik izbor šiljerskoga, koruškoga, tirolskoga lodna za gospodu in gospoje po izvornih cienah tovarne u tako velikom izboru kako takovih ne može imati niti dvadesetera konkurenca. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospoje. Sukno, koje se daje prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd., takodjer potrebe za krojače (kao podstave za rukave, gumbi, igle, konac itd.).

Jeftino, primjerno, pošteno, trajno, čisto vunено sukneno blago i ne dobro kupovanje cunjah, koje imaju komać vrednost odškodnine za krojače, priporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (austr. Macchester).

Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milijuna for. — Pošilja se po poštarskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju nedostatno svoje blago pod znamenjem „Stikarofskoga blago". Da zabranim varanje p. n. odnzimača, naznanjam, da takovim ljudem ne prodajem blago pod nikakvom pogodbom.

U LJEKARNI
EDE TOMAJA
u Zagrebu, Ilica broj 12

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih. ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom pogancu, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 nvč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se liečí kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeiuje proti slabosti, bljedoći, škrofulozno-sti, podbuhlosti, djetinjoj krčljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebenssessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlicici, želudačne grčevo, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću **švedsku tinkturu** redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski kch i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za obljčivanje želudca i probave, kada blago neće rado ždrati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Švajcerske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. — Ciena škatuljici 70 nvč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i otekllni poslje težkoga napora, za obljčivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna finša 80 nvč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolja, učvršćuje meso oko zubi, razfrižkavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i brani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam. — Jedan lončić 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena večem lončiću 1 for. — K tomu spada još **boraksov sapun** po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na parižkoj izložbi začastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi preugodan miris. — Flašica 30 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimnici. — Manja bočica 70 nvč.

Polibromov sirup po dru. Nikoli Selaku lieči uspješno bolesti živaca, nepokoj, glavobolju, trzanje, histerinu, zaduhu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 forint.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da sieče kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinti vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Odgovorni urednik **Mate Mandić**

Tiskara Dole[illegible]

Broj 15. U Trstu 11. aprila 1895. Godina XXV

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

„Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamácija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka u arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Govor

dra. M. Laginje zastupnika naroda, izrečen u zastupničkoj kući carevinskoga vieća u Beču 8. marča, prigodom glavne razprave o reformi poreza.

(Po stenografskom izvješću.)

(Konac.)

U gospodarstvenom pogledu moramo se takodjer do sada tužiti i narod to ćuti i izraziti posve priprosto ovako: Mi državnoj blagajni ne dajemo možda toliko milijuna, koliko drugi narodi, ali ipak dajemo sve, što se od nas pita, ako ne danas, to damo sutra i sa troškovi ovršnimi i sa kamatami. Ali državna blagajna neda nam ništa natrag. A to „neda nam ništa natrag" razumieva se posve stvarno, posve pravo, jer narod, bilo kao občina, bilo kao kotar, mora da sebi gradi ceste i da pokriva druge potrebštine, a da se od strane države i ne pita, ima li čim ili neima. Čak i ono, što država daje, ide za slavensko pučanstvo skoro sve izgubljeno, žalibože s politike u Primorju, koju se je do sada slabo razumievalo.

Ako se s druge strane uzme u obzir, da se naukovnimi zavodi, koje barem dobrim dielom mi uzdržavamo, naš narod odnarodjuje, i ako se promisli, što znači odnarodjivanje u Primorju, — jer ja držim, da to ima veće važnosti nesamo za nas Hrvate, nego za svu gospodu, što ovdje sjede, a još i za dalnje krugove —, tada bismo morali reći, da mi plaćamo poreze ne samo za to, da ništa nedobijemo, nego za to, da nas se razmarodjuje, da nas se gospodarstveno zanemaruje i zapostavlja, dakle mi plaćamo poreze baš za ono, što je proti našim najbitnijim narodnim interesom.

Posve je dakle razumljivo, ako zastupnik toga naroda uztvrdi i izjaviti mora: Meni je takova preinaka tih poreza posve indiferentna; ona ništa nenosi. Sve o čem se može raditi, bilo bi to: da li će se možda malo manje plaćati. Ali iz svega, što je prije rečeno, i što su sva gospoda zastupnici tvrdili i dokazivali, bojati se je skoro posve stalno, da mi, sesko stanovničtvo i kućevlastnici, nećemo doći do toga, da nam bude pravoga odpusta, istinitoga dobročinstva, jer će nameti progutati ono, što bude inače odpušteno na državnom porezu.

Gospodo! Kad bi se htjelo da porez bude obzirom na Istru i njezino slavensko pučanstvo upotrebljen prema pravoj svrsi, onda bi se naravski imalo promieniti odnošaje tamo dolje. Ali oni se odnošaji ne mogu promieniti, jer su sadanje velike stranke, koje u ovoj visokoj kući razpolažu tako sjajnom većinom, kao glavnu točku svoga programa postavile: da neće smetati postojećeg posjedovnog stanja, dakle: status quo. Onda je pojmivo, da n. pr. njemačka gimnazija u Puli neće biti obradena u hrvatsku, premda bi to bilo pravo, tim više, što u Trstu već obstoji njemačka gimnazija, a to je za stalno dosta za 15.000 Niemacah Primorja, i što Talijani već imaju gimnaziju u Kopru.

Nadalje nemožemo očekivati, da će one neke gospodarstvene koristi, koje izrabljuje drugi elemenat pokrajine, ili barem manjina istoga, doći u dobro Slavenom. Nije se nadati, da će u javnoj upravi biti učinjeno takovih promjena, da se oni Slaveni u obće još mogu ćutiti živimi.

Ali još više, gospodo moja. Čini se, da velike stranke, koje sačinjaju većinu ova kuće ili barem dielovi tih stranaka, idu još dalje, što nas osobito boli.

Čini se naime, da se to podržavanje faktičnoga posjedovnog stanja razumieva za slobodu drugih tako omedjašujuće, da se niti šta nova nesmije pridodati, makar da se i nedira u postojeće.

Ja sam, na primjer, obstojeće posjedovno stanje u nas u najgorem slučaju za svih razumjevao tako, da pri pitanju, imaju li dobiti sredenju školu oni Slaveni, koji su do sada bez nje, koalicija neima ništa govoriti, jer se tim drugomu neoduzima ništa. Tà tim bi se onomu, koj za svoju narodnu naobrazbu, za svoj narodni duševni napredak ništa neima, dalo samo nješto, što mu se po državnih temeljnih zakonih baš mora dati. Kad smo već pri tih pitanjih, upravo je nepojmivo, kako je tako zvano Celjsko pitanje moglo postati pitanjem koalicije?

To se po mom nazoru riešava samo po sebi, pak i sa stanovišta gospode, koja pripadaju koaliciji, na najlojalniji način.

Netreba nego reći: Niemci neizgube gimnazije, a Slovenci ju dobiju, jer imaju pravo na nju, i to po ustavu, koj smo mi učinili, za koj smo mi glasovali i kojega mi ovdje nismo u kontumaciju postavili. Što se u ostalom, — budi mimogred rečeno —, tiče našeg ustava, moram opaziti, da decembarski ustav od god. 1867., kako je poznato, nije ništa izvorna, on je prosti prepis previšnjeg patenta od 4. ožujka 1849., u mnogom pogledu baš pravi prepis. Dozvolite, da pročitam samo §. 5., koji kaže (čita):

„Svi su narodi jednakopravni, te svaki narod ima nepovredivo pravo, da brani i goji svoju narodnost i svoj jezik".

To je, gospodo, prvi dio našega članka XIX. sada obstojećeg ustava, ali dakako po mojem sudu mnogo bolji, jer smo mi godine 1867. dodali pravilo, da nitko neima biti siljen, da se uči drugi pokrajinski jezik. (Nemir).

Predsjednik (zvoni): Molim, da bude nješto mira, nečujem g. govornika.

Zastupnik dr. Laginja (nastavlja): Nakon toliko godina došli smo napokon do spoznanja, kako pokazuje primjerom moravski sabor, da za slobodu i obranu svoje narodnosti nebi bilo baš tako zlo, kad bi se učilo i drugi, makar i treći pokrajinski jezik.

I tako ćemo možda mi Hrvati ipak dobiti kao obvezatni predmet na njemačkoj gimnaziji u Puli naš materinski jezik, koj se u pokrajini preteżno govori.

Ja završujem, gospodo, opazkom: pošto koalicione stranke, dakle većina ove kuće, nemogu da promiene svoj program i to u poglavitoj točki, koja se tiče uzdržanja posjedovnog stanja, i pošto takovo stanje, osobito za nas u Primorju, upravo ubija naš narodni život u duševnom i tjelesnom pogledu, mi netrebamo da preinačujemo poreze, koji takov zadatak vrše, jer neimamo pri tom nikakvih interesa.

Pošto pak neima nade, da će se te okolnosti promieniti, i pošto uza sada postojeće političke odnošaje u državi, sa naumljenom reformom nebude ni gospodarstveno pomoženo, to nemožemo biti zauzeti u obće za reformu.

Ali mi nemožemo za nju glasovati sa još jednog razloga, koj mora zauzimati ne samo nas, nego sve stranke ove visoke kuće, i koj sačinja glavnu točku našeg sedanjega političkoga položaja.

Gospodo! Prvi zadatak koalicije bio je taj, da provede izbornu reformu. O tom je obširno bilo govora, i ja neću, da tim visokomu saboru takorekuć dosadjujem, već hoću, da se omedjašim na posve kratku opazku, te bi možda bilo vrlo mudro, kad smo pravednim proširenjem izbornog prava, ako i ne obćenitim, izravnim, velikomu dielu naroda bili dali prigodu, da s nama razpravlja o svojem najbitnijem pitanju, o pitanju porezne reforme (Sasvim pravo!), velikomu dielu naroda, koj još neima političkih prava, a po izkazih reći bi, da od istih posjednika zemlje njih 80% još neima političkog izbornog prava. Pošto se to nije učinilo, i pošto u tom pogledu mi držimo ovaj parlamenat nepodpunim, to nemožemo, barem ja po mojih nazorih ne, glasovati za prelaz u podrobnu razpravu.

Deputacija iz Istre

kod Njeg. Veličanstva.

U sjednici 7. novembra 1894. bili su se sastali predsjednici hrvatskih i slovenskih gospodarskih zadruga kao i zastupnici hrvatskoga i slovenskoga naroda Istre u zemaljskom saboru i na carevinskom vieću, da viećaju, kako bi se odštetilo pučanstvo za velike štete, što su mu nanešene vinskom klauzulom. Sastavili su tu spomenicu na Njegovo Veličanstvo, i pak skoro iza toga podnieli molbu na ministarstvo nutarnjih poslova, da mogu biti pripušteni pred prestolje Njegovoga Veličanstva. Riešenjem te molbe se je zategnulo nešto radi zasjedanja zemaljskih sabora i radi odsutjaNjeg. Vel. iz Beča. Konačno se je riešila, i bio ustanovljen dan za audiencju, i to četvrtak dne 4. aprila tg.

Deputaciju predvodio je presvjetli dr. Dinko Vitezić, umirovljeni nadsavjetnik i financijalni prokurator a sada odvjetnik u Krku, kao predsjednik gospodarske zadruge Krčke. Ostali članovi deputacije su sljedeći:

Dr. Matko Laginja, odvjetnik u Puli, zastupnik naroda na carevinskom vieću i predsjednik gospodarske zadruge u Kastvu; prof. Vjekoslav Spinčić, zastupnik naroda na carevinskom vieću; Anton Rogač, župnik-dekan u Hrušici, predsjednik gospodarske zadruge za podgradski kotar u Materiji; Viktor Tomičić, posjednik i brodovlastnik na Voloskom, predsjednik gospodarske zadruge u Opatiji; Ivan Sancin, posjednik u Dolini, predsjednik Dolinske gospodarske zadruge; dr. Mate Trinajstić, odvjetnik i občinski načelnik u Buzetu, predsjednik gospodarske zadruge Buzetske; Matko Mandić, bivši zastupnik naroda u zemaljskom saboru istarskom i urednik lista „Naša Sloga" u Trstu.

Oko 10½ pr. p. bila je deputacija puštena pred Njegovo Veličanstvo, koje je stojalo vesela lica usried svoje dotične sobe. Poklonivši mu se i poredavši se članovi deputacije u polukrug, progovorio je dr. Dinko Vitezić, pred njimi stojeći, ovako, najprije hrvatski:

„Svjetla krmo! Premilostivi naš Vladar! Odaslanici hrvatskih i slovenskih vinogradara i drugih gospodara Istre imadu čast predstavit se Vašemu cesarskomu kraljevskomu apoštolskomu Veličanstvu i predati Vam ovu poniznu spomenicu. (To govoreć predaje govornik spomenicu Njegovomu Veličanstvu, koje ju milostivo primi)." Nastavlja njemački:

„U toj spomenici crta se velika škoda, koja je nanešena gospodarstvenom pučanstvu Istre konkurencijom talijanskih vina; a ta konkurencija nastala je tim, da su se jako znatno snizile carinarske pristojbe sa klauzulom utanačenom u trgovačkom ugovoru sklopljenom sa Italijom. Tim su istarska vina mnogo izgubila na cieni. U istoj spomenici navadjaju se sredstva, kojim bi se moglo vinskom klauzulom nanešene štete, ako ne posve, bar dielomično popraviti. Najudanija deputacija nada se i pouzdaje da će Vaše cesarsko kraljevsko apoštolsko Veličanstvo sa prirodjenom blagonaklonostju i milostju prihvatiti tu njezinu molbu".

Zaključuje hrvatski:

„U znak naše i naroda, koga predstavljamo, odanosti i vjernosti, kličemo iz dna naših srdaca: Živio naš premilostivi kralj Franjo Josip I." Članovi deputacije kliču: „Živio! Živio! Živio!"

Njegovo Veličanstvo pratilo je cieli govor presvj. d.ra Dinka Vitezića velikom pomnjom i neobično radostnim licem, te je pročitalo govor, ovoga po prilici smisla:

Meni je drago primiti Vas gospodu zastupnike vinogradara i drugih gospodara Istre. Poznate su mi težke okolnosti moje markgrofije Istre, koje su posliedujih godina još teže postale; s toga bijaše i jest mojoj vladi na srcu, da se te okolnosti poprave. S toga i jest već sastavila zakonski predlog u jednom predmetu, na koj se spomenica odnosi, naime za brisanje duga razteretne zaklade prema zaključku istarskoga zemaljskoga sabora. Ovu spomenicu predati ću mojemu ministarstvu, da ju svestrano izpita i koliko je moguće više uvaži.

Na to se je Njeg. Veličanstvo približilo još više k predvoditelju deputacije, koj je na to predstavljao pojedine članove:

Dr. Laginja, zastupnik na car. vieću.

Njeg. Veličanstvo prema d.ru Laginji: Već dvie ste godine zastupnik.

Dr. Laginja: Tri godine, Veličanstvo.

Njeg. Veličanstvo: Slabi su odnošaji za vinsku prodaju.

Dr. Laginja: Da, Veličanstvo.

Nj. Veličanstvo: Za Dalmaciju su žalibože razmjerno još gori ti odnošaji.

Dr. Laginja: Da na žalost!

Dr. Mate Trinajstić.

Njeg. Veličanstvo: Ste već više godina občinski načelnik?

Dr. Trinajstić: Preko pol godine, Vaše Veličanstvo.

Njeg. Veličanstvo: Malen je grad Buzet.

Dr. Trinajstić: Jest, Veličanstvo, malen grad, al velika občina; broji preko 14.000 stanovnika.

Njegove Veličanstvo: Da, da, u Istri su u obće velike občine.

Ivan Sancin.

Njeg. Veličanstvo: Već je i kod Vas filoksere.

Ivan Sancin: Žalibože, preko pet godina.

Viktor Tomičić.

Njeg. Veličanstvo: Vi ste iz krasne okolice. Ima li mnogo gostova sada?

Tomičić: Ima, Veličanstvo!

Njeg. Veličanstvo: Ova zima bila je slaba.

Tomičić: Da, Vaše Veličanstvo, neobično, al ipak bolja nego drugud.

Njeg. Veličanstvo: Rodi mnogo vina kod Vas?

Tomičić: Vina i ulja, Vaše Veličanstvo

Matko Mandić.

Njeg. Veličanstvo: Vi ste u Trstu redaktor?

Mandić: Da, Veličanstvo!

Njeg. Veličanstvo: A rodom ste?

Mandić: Iz Kastva u Istri, Vaše Veličanstvo.

Njeg. Veličanstvo: Istra je zadnjih godina mnogo trpila radi tuče i snše.

Mandić: Jest Veličanstvo, osobito pako nekoji predieli.

Ante Rogač.

Njeg. Veličanstvo: Je li Hrušica u srednjoj ili gornjoj Istri?

Rogač: U gornjoj, Veličanstvo, na medji Kranjske.

Njeg. Veličanstvo: Jeli velika vaša župa?

Rogač: Jest, Vaše Veličanstvo, ima preko 6000 duša, i to jako raztrešenih.

Njeg. Veličanstvo: Dakle imate mnogo posla.

Vjekoslav Spinčić.

Njegovo Veličanstvo nije čekalo, da ga predroditelj predstavi, nego je idući k njemu reklo: Imate mnogo posla sada?

Spinčić: Mnogo, Vaše Veličanstvo, i ovdje i doli.

Njeg. Veličanstvo: I danas imate sjednicu.

Spinčić: I danas i još sutra, Vaše Veličanstvo.

Konačno razgovaralo je Njeg. Veličanstvo sa d.rom Dinkom Vitezićem ovako:

Nj. Veličanstvo: Gdje ste sada nastanjeni: Vitezić: U Krku, Vaše Veličanstvo.

Nj. Veličanstvo: Rado se spominjem kad sam pohodio onaj otok prije više godina.

Vitezić: To bijaše, Vaše Veličanstvo, god. 1875., a pučanstvo spominje se velikim zadovoljstvom one prilike, u kojoj je V. Veliè. osrećilo svojim posjetom one krajeve.

Njeg. Veličanstvo: Ouda je još živio Vaš pokojni brat biskup.

Vitezić: Jest, Veličanstvo, dvie godine iza onoga je pak preminuo.

Iza toga se je Njegovo Veličanstvo najprijaznije poklonilo, a izuslanici su se duboko naklonili i izašli, svi zadovoljni s osobite blagonaklonosti, kojom bijahu primljeni.

Izborni sastanak.

U Hrušici dne 31. marča t. g.

(Dalje).

Pošto se je klicanje naroda nešto umirilo, nastupio je hivši zastupnik, ured. *Matko Mandić*. U uvodu svoga govora spomenu, da je o občem radu naših zastupnika u zemaljskom saboru već obširno govorio drug mu g. *Jenko*, zato želi on sakupljenim biračem ponajprije obrazložiti, *što je to zemaljski sabor?* Raztumači kako bijahu carskim patentom

1861. god. sazvana zakonodavna zastupstva u pojedinih pokrajinah monarhije. Narod sam neka si bira svoje zastupnike u zemaljske sabore. Za našu pokrajinu bijaše stvoren izborni red veoma nepravedno. Talijani naši imali su dobre kume i zaštitnike, pak se samo krojilo po njihovu u Beču; mi Slaveni dobismo rep, a oni glavu.

Na to je govornik raztumačio razmjerje zemaljskih zastupnika. Istra imade 30 zastupnika, nuz ove imade i trojica biskupa svoje mjesto u zemaljskom saboru, i to tršćansko-koparski, porečki i krčki. Od ovih 30 zastupnika biraju vanjske občine 12, gradovi 11, veleposjednici 5 a trgovačka komora u Rovinju 2. Promotrimo ovo razmjerje: 185 000 Slavena, stanujućih većinom u vanjskih občinah, bira samo 12 zastupnika, dočim Talijani u broju od 118.000 u gradovih biraju 11, veleposjednici 5 i trg. komora 2. To razmjerje nije pravedno. Po takovom krivom izbornom redu jedino je moguće, da je imala velika većina nas, 185.000 Slavena, do sada najviše 9 zastupnika, a talijanska manjina 118.000 stanovnika, ogromnu većinu u zemaljskom saboru, akoprem imade Slavena preko 60.000 više. Da pak bude ova nepravda još jasnija, navadja govornik, kako n. pr. broji koparski kotar 72 000 stanovnika; od ovih pripada 42.000 na vanjske občine, koje biraju samo 2 zastupnika, a na gradove, koji broje samo 30.000, pa ipak biraju 3 zastupnika. Veleposjednika baš u pravom smislu rieči skoro nit nema u Istri; u veleposjednike ubraja se 80—90 osoba, koje biraju 5 zastupnika!

Birači gradova imadu osim toga svoje zastupnike u zemaljskom saboru kao trgovci i obrtnici, t. j. 2, koje bira trg. i obrtna komora u Rovinju.

Na takav način poskrbljeno je za naše suzemljake kao veleposjednike i kao gradjane, nadalje kao obrtnike i trgovce bolje i izdatnije, nego bi to smjelo biti.

Na temelju toga krivičnega izbornoga reda bio je govornik sa drugom Jenkom prvi put biran dne 25. junija 1889. god. Ta izbor, premda jednoglasan i bez protesta, bijaše uništen u I. zasjedanju zemaljskoga sabora dne 11. novembra iste godine. Uslied toga bili ste pozvani k novom izboru, te ste nas opet birali jednoglasno dne 25. agusta 1890. god. Jedan i drugi put pokazali ste, da ste zrieli muževi, te da imate čvrsto pouzdanje u svoje zastupnike; jedan i drugi put pokazali ste, da su u Istri Slovenac i Hrvat prava braća, koja hoće, da rade u jedinstvu, slozi te ljubavi za duševni i tjelesni boljak našega naroda. Naš izbor nije bio u zemaljskom saboru potvrdjen niti drugi put, ali uzprkos tomu odlučismo, da se nećemo maknuti iz sabora nego sili, ili ako bi to Vi tražili.

U zemaljskom saboru radili smo svi zastupnici hrvatsko-slovenskoga kluba složno kao braća, kao sinovi jednoga te istoga tlačenoga naroda.

U prvoj vrsti kao vjerni i odani sinovi naše sv. crkve nastojali smo, da se naše narodne svetinje, podieljene nam od najvećih papa naše kat. crkve poštuju i da se ih iz naših hramova netjera. Našu slavjansku braću na sjeveru krstili su, kako je poznato, sv. braća Ciril i Metod, koji im donesoše sa sv. vjerom također slavjansku liturgiju. Njihovi učenici pokrstili su naše pradjedove, te uveli i medju nas današnje Jugoslavene slavenski cerkveni obred i pismo, koje je u obće poznato pod imenom „Glagoljice". Glagoljica je cvala kod nas u Istri osobito medju XII. i XIV. viekom i u tomu jeziku častilo se i hvalilo Boga ne samo na sjeveru naše pokrajine, nego dapače i pred samimi porečkimi vratmi. Dokaz tomu su nam pisma, knjige i ini ostanci glagoljice u Taru, Citanovi, Žbandaju itd. S vremenom pak počeli tudji biskupi i niže svećenstvo tu našu narodnu svetinju proganjati iz hramova božjih, te iz župničkih ureda, pa malo po malo su ju skoro sasma iztisnuli. U novije vrieme dospjelo je to proganstvo u porečko-puljskoj biskupiji na vrhunac, jer sadanji biskup hoće, da i posljednje ostanke sasma uništi. Mi smo proti tomu postupanju u saboru odlučno prosvjedovali.

U novije doba je u modi i boj proti našemu narodnomu svećenstvu, koje se upravo žrtvuje na korist duševnog i tjelesnog blagostanja povjerenoga mu naroda. Naši narodni protivnici, ravnajući se po izreci sv. vandjelja: „Udariti ćeš pastira i razpršiti će se ovce", hoće na taj način uništiti najprvo naše čestito svećenistvo, da mogu tada lagje satrti sav naš narod u Istri. Oni tvrde, da je za svećenika samo crkva, da se svećenik ne smije baviti politikom itd. A ja pitam: Nisu-li svećenici državljani kao što i svatko drugi? zar oni ne nose bremena kao što svaki drugi državljan? nisu-li oni sinovi svojega naroda, kao što i svaki drugi? Svaki pravi svećenik, koji čuti za svoje ovčice pravu ljubav, mora se brinuti ne samo za njihovo duševne koristi, nego i za njihova tielesna dobra. Sveta je dužnost svakoga pravoga svećenika, da bude svojim vjernikom ne samo pravi duševni pastir, nego i njihov učitelj i vodja. Zato Vas molim braćo, da i nadalje Vaše vriedne i domoljubne svećenike slušate i sliedite i da odgonjate od sebe sve one, koji Vam gg. svećenike ocrniti i okievetati nastoje.

Za crkvom mora biti prva naša briga pučka naobrazba. Glede narodnoga školstva pa smo u Istri u jako slabom stanju. Od 42.000 za školu sposobne djece, skoro polovica ne pozna školu valjda niti iz vana. U nekojih političkih ili sudbenih kotarih je polovica naroda bez javne pučke škole. Naši suzemljaci drugog jezika su si osnovali više škola, nego im ih je trebalo. A to nije samo tamo, gdje vlada u zemlji talijanski jezik, nego i u sasma slavenskih mjestih. Ono, što nije javna školska uprava učinila nam na škodu, to radi u najnovije doba nesretna „*Lega Nazionale*".

Obzirom na tužno stanje narodnoga školstva u Istri za nas Slavene, dizali smo u zemaljskom saboru svakom prilikom naš glas, da već jedanput prestane ta nepravda i da se zadovolji pravu i zakonu. Tražili smo u svakom zasjedanju zemaljskoga sabora, da se ustroje pučke škole za našu djecu svuda, gdje je po zakonu dostatan broj za školu sposobne djece. — Tražili smo, da se namjeste na ovake škole učitelji, koji bijahu osposobljeni za pouk u materinskom jeziku školske djece, i konačno, da se ustroje slavenske paralelke svuda, gdje biva puk mješovite narodnosti. Zakonu i pravednoj našoj želji se je do sada žalibože zadovoljilo veoma malo i tuj ostane mnogo posla budućim našim zastupnikom.

Osim pučkih škola treba naš narod u Istri silno i srednju školu. Mi trebamo *naših* svećenika, učenika, činovnika, odvjetnika, liečnika itd., koji svi imaju biti izškolani na temelju materinjeg jezika.

Ono malo naše inteligencije, što ju imamo, moralo je tražiti svoju srednjoškolsku naobrazbu u susjednih zemljah, ili pako u zavodih, gdje su se mučili u tudjem jeziku. Takodjer u ovom pogledu jesu naši suzemljaci Talijani dobro obskrbljeni. Oni imadu svoje srednje škole kod kuće i u susjednih zemljah. Nu ne samo Talijani, nego isti Niemci, koji su *tudjinci* u našoj zemlji, imadu srednjih škola u svojem jeziku.

Školske oblasti pobrinule su se dakle za sve, jedino za siromašne Hrvate i Slovence nije se brinuo nitko, kao da nismo svi jednaki pred zakonom i kao da ne vršimo kano i drugi naše dužnosti kao državljani. Upravo zato tražili smo u zemaljskom saboru više puta, neka se otvori srednja škola s hrvatskim naukovnim jezikom u Istri. Mi smo više puta interpelirali vladu, stavljali smo predloge, neka se zadovolji i toj opravdanoj našoj želji, ali ni tomu se do sada nije zadovoljilo, a zadovoljiti će *morati*, jerbo govori za nas zakon i pravica. Bez naobrazbe u materinjem jeziku u srednjih školah mi ne možemo dobiti činovnikâ, koji bi poznali naš narodni jezik, a ipak imademo svi pravo na temelju državnih temeljnih zakona tražiti, da carsko kraljevski i zemaljski činovnici, koji služe u našoj zemlji, posve poznaju naš jezik. Od svakoga činovnika, koji jede *Vaš* kruh, tražite odlučno, da s Vami ureduje samo u Vašem materinskom jeziku. U zemaljskom saboru zahtjevali smo i mi više puta s predlogi i interpelacijami, neka c. kr. vlada u slavenske krajeve namješća samo takove činovnike, koji su sasma vješti našemu jeziku.

Toliko sam hotio spomenuti obzirom na naš rad na duševnom polju. Povrh toga učinili smo svakom prigodom našu dužnost i za poboljšanje žalostnog materijalnog stanja našega naroda.

Godine 1890. bila je, kao što se znade, skoro po čitavoj Istri velika suša. Čitavi kotari ostali su bez vode koliko za ljude, toliko za životinju. Zemaljski odbor istarski, koji bi se morao brinuti i za to, da narod dobije svuda zdrave pitne vode za se i za svoje blago, učinio je u tom pogledu veoma malo, ili — skoro ništa. Na veliku sramotu toliko razvikane talijanske „*kulture i napredka*", javljam Vam, da se služi 95% gradjanstva slavnoga grada Poreča vodom iz kaljuže, u koju dolazi iz cesta i ulica posve nečista voda. *Gospoda* u Porču doduše imaju svojih šterna ili bunara, ali siromašni puk mora piti, kuhati i prati vodom, koja je puna svakojake nečistoće. Pa ako se gospoda porečka sami za sebe nisu bolje pobrinuli glede vode, lahko pojimimo, da su još manje učinili za naš ubogi puk. — Interpelovali smo zemaljski odbor i c. kr. vladu, zašto ne daju narodu potrebne pomoći, da si uzmogne sagraditi lokve, bunare itd.

Prostrani krajevi Istre osobito u Koparskom i dieloma u Volozkom političkom kotaru nemaju valjanih komunikacija, a svatko znade, da tamo, gdje nema željeznica, cesta i puteva, nemože ni trgovina, ni obrt, ni poljodjelstvo procvasti. Ono što si narod priradi velikom mukom i silnim naporom, ne može na trg odvesti, a nasuprot opet onoga, što mu treba, ne može dovesti. Zahtjevali smo toliko od zemaljskoga odbora, koliko od ces. vlade, da se i u ovom pitanju narodu pomogne i to gradnjom novih cesta i popravkom sadašnjih.

Glede željeznica izviestio Vas je moj drug g. Jenko, a ja imam tomu dodati samo to, da smo mi, koji poznamo želje našega puka, u onih kotarih Istre, kud bi imala prolaziti željeznička pruga Trst-Poreč, za predlog glasovali, da se zagradi ta željeznica, premda bijasmo osvjedočeni, da bi se gradnjom te željeznice zemlja jako obteretila. Ovaj predlog bijaše u zemaljskom saboru jednoglasno primljen.

Velika rana na tjelu našega naroda u Istri bio je dug zemljo-razteretnoj zakladi ili takozvani ezoner. God. 1875. preuzela je pokrajina uslied dogovora sa državom sav dug desetinske zaklade, koji iznaša sada zajedno s kamati 416 hiljada for. Našim proglasom na birače Istre god. 1889. obećali smo im, da ćemo raditi svimi silami na to, da se ovo težko breme sa našega siromašnoga puka skine. Učinili smo, što smo obećali, te je naš predlog bio primljen u zasjedanju zemaljskoga sabora prošle godine: da se naime moli ces. vladu, neka ona pokrajini, a pokrajina puku odpusti taj dug. Ovoj opravdanoj želji biti će skoro zadovoljeno, jer su sve stranke carevinskoga vieća obećale, da će podupirati naše zastupnike na car. vieću u ovom pitanju.

Naši narodni protivnici u Istri služili su se u zemaljskom saboru novom taktikom, da su po svakom porazu kojih občinskih izbora stavljali i primali svoje predloge, da bi se ova ili ona občina ciepila ili razdielila, te da bi ju tako mogli lagje moralno i materijalno uništiti. Tako su zaključili razdiobu občine Buzet Pazin, Kastav, Lovran itd., uzprkos tomu, da je bila ogromna većina stanovnika dotičnih občina tomu protivna. Mi smo se zajedno sa našim pukom takvim diobam uvjek protivili, a zadovoljni smo, da bijaše našeg mnienja i ces. vlada, koja onih zaključaka za razdiobu nije predložila Njeg. Veličanstvu na sankciju. Nu vlada toga nije učinila valjda nam za volju, nego radi toga, jer želi, da budu občine velike i moćne, da se lagje upravljati mogu.

Spomenuo sam u uvodu, kako nepravedan izborni red imamo u Istri. Proti takvom izbornomu redu tuže se zajedno s nami i druga slavenska plemena u Austriji, a u posljednje vrieme naglasuju nepravednost izbornoga reda za car. vieće i niži slojevi učitavoj državi, napose radnici i mali obrtnici. Proti sadanjemu izbornomu redu za carevinsko vieće nastalo je obće gibanje medju radnici u ovoj poli države. Oni odlučno i svuda traže, da im se prizna izborno pravo, da i oni mogu poslati u carevinsko vieće *svoje* zastupnike, pa i ne plaćali propisanoga izravnoga poreza. Oni dokazuju, da vrše sve državljanske dužnosti kao i svatko drugi, da plaćaju neizravnoga poreza još više nego imućni i bogati razredi državljana, te na temelju toga traže da im se dade ono, što uživaju imućniji razredi i njihovi drugovi u inih državah. Oni hoće, kako kažu, svoobće izborno pravo. Ces. kr. vlada uvidjela je napokon pogibelj za javni red, kad bi se i nadalje protivila tomu obćenitomu zahtjevu. Priznala je sama opravdanost zahtjeva radnika te izradila zakonsku osnovu za razširenje sadašnjega izbornoga reda. Naši zastupnici na car. vieću gg. *Spinčić i Laginja* izjavili su već lanjske godine na sastanku birača u Dekanih, da će u carevinskom vieću govoriti i glasovati za što šire izborno pravo. To obećanje će oni stalno ovršiti. Ne smijemo doduše gojiti nade, da će se skoro i kod nas u Austriji uvesti obće izborno pravo, ali ipak možemo se ufati, da će se bar po nešto zadovoljiti praveduim težnjam nižih slojeva puka. Mi smo se bili u zemaljskom saboru također dogovorili, da ćemo staviti predlog za poboljšanje sadanjega izbornoga reda. Ali pošto bijaše zasjedanje lanjske godine neočekivano prekinuto, nismo mogli svoje nakane izvesti.

Od g. 1883., kad se je progovorila prvi put hrvatska rieč u zem. saboru istarskomu, počela je saborska većina, osobito pako porečko gradjanstvo u sabornici i izvan nje navaljivati na sve moguće načine na naše zemaljske zastupnike, te grditi i sramotiti ih. To stanje postalo je još gorim od god. 1889, kad nas je stupilo 9 u zemaljski sabor i kad se je počelo odlučnije izticati naše narodno stanovište. Naši predšastnici govorili su i predlagali u zemaljskom saboru samo u talijanskom jeziku. Postigli nisu ništa. Njihovi neposredni nasljednici govorili su i predlagali u talijanskom i hrvatskom, odnosno slovenskom jeziku, nu postigli opet nisu ništa. Kad smo mi vidjeli neuspjehe naših odličnih predšastnika koji su se svom odlučnošću borili za pobol šanje napose materijalnoga stanja našega naroda, odlučili smo, da se nećemo mučiti badava u zemaljskom saboru tudjim jezikom, i da ćemo govoriti i predlagati samo u našem materinskom jeziku. Sa uspjesi žalibože se ne možemo niti mi pohvaliti, ali tim smo bar očuvali narodnu čast i izvojštili bar nešto mjesta našemu jeziku u zemaljskom saboru.

Stavši odlučnije na narodno stanovište, toliko većih protimba doživjeli smo koli u samoj sabornici, toli na ulicah grada Poreča. Demonstriralo se je proti nam svuda, a zaštite nismo imali ni u sabornici od predsjednika, niti na ulici, ni od državnih ni gradskih organa. Pritužili smo se više puta proti takovomu postupanju u sabornici i vani, ali sve bijaše bez uspjeha. Vrhunac dostigle su demonstracije kod zadnjeg zasjedanja zemaljskoga sabora. Porečka podkupljena svietina demonstrirala je proti nam dva večera zajednopjevajuć nesramne i nas vriedjajuće pjesme, proklinjajuć sve, što nam je milo i sveto, te konačno prieteći nam se riećmi i šakami. Sjedili smo kao da smo odsudjeni na smrt; sami, bez zaštite gradske policije i oružnika, koji su morali znati, što se dogadja proti nama. Nitko nije htio zauzeti se za nas, a mi, vidjeći, da je u pogibelji naš život, ostavismo Poreč.

Na Vama je sada red, čestiti birači, da odobrite ili odsudite naše postupanje u zemaljskom saboru u obće, osobito pako radi ovoga posliednjeg koraka.

Govornika prekidali su birači medju govorom više puta živahnim odobravanjem, a na konca govora nastalo je gromko živio-klicanje, pleskanje i odobravanje.

(Dalje sliedi).

Izborni sastanak u Brezovicah.

Nedjelju 7. aprila bio je veliki narodni sastanak u selu Brezovicah, u občini Oprtaljskoj, na medjašu kotara Poreč-koga i Koparskoga. Sazvao ga je zastupnik Dr. Laginja, da se odazove živoj želji onoga naroda.

Još petak večer u Beču, prispio je u družtvu urednika „Naše Sloge" M. Mandića u subotu večer do Kubeda, gdje su oba gostoljubno primljeni pod krov veleč. župnika g. Kovača.

Nedjeljom malo poslje podne krenuli su put Brezovicah. Konjik iz Kubeda jašuć brzim krokom oglašivao je čekajućem narodu dolazak sazivača sastanka.

Na vrh brda, gdje zemlja vali s jedne strane doli prema dolini Rižana, a s druge prema lugu Motovunskom, leprša državne i trobojne zastave i tisuće naroda pozdravlja svoje zastupnike. Već su se tu nalazili čestiti svećenici iz Gradinja, Topolovca, Šterne i Truška, častni načelnik buzetski Dr. Trinajstić i zastupnik saborski Fran Flego sa odabranom kitom svojih ljudi i pjevača. Naroda je od svih podobćina Oprtaljskih, to jest od Čepića, Gradinja, Topolovca, od Brda Oprtaljskih, pak iz občine Grožnjanske, Bujske, Motovunske, Pomjanske, Dekanske i Buzetske.

Sa zastupnici došli su preč. gosp. J. Kompare dekan osapski i prije spomenuti župnik Kubedski. Urnebesni „živio" pozdravlja pridošle, zastave se naše viju i narodna odabrana vojska kreće put stana Ivana Mikolića, koj je nedavno sazidao ogromnu kuću tik ceste, kao navlaš da je za velike narodne skupšćine.

Od strane kotarske oblasti na dobu je ondje došao porjerenik g. Gironcoli sa krepkom četom oružnika rad mira i reda.

* * *

U silnu dvoranu, kao val debeloga mora, salio se je narod, jedno do drugoga, po računu porjerenika okolo dvanajst stotina krsta, a po našem i više. Skoro toliko stoji na cesti, jer nemože unutar, a sastanak pod prostim nebom nije dozvoljen.

Sazivač Dr. Laginja pozdravi naroč. kratkim pozdravom i predloži, da za ravnanje skupštine bude predsjednik veleč. dekan od Ospa, g. Josip Kompare. Svi privoliše.

Dekan stade, pozdravi narod. reča, da je car i kralj dao zakon, da on sam neće odlučivati, već da mu narod šalje svoje zastupnike, koji imaju razpravljati i pomagati mu, da zakone stvara. Ovaj narod odabrao je u to ime D.ra Laginju svojim zagovornikom, a on je evo došao danas, da koju rieče o tih poslih. Predstavi zatim vladinoga zastupnika, koj bude uljudno pozdravljen. Vještu vatreni govor predsjednikov narod pozdravi odušević.

Onda započe svoje razlaganje zastupnik Dr. Laginja. Nemožemo žalibože, već radi kratkoće našeg lista, donesti od rieči do rieči njegov govor, nego moramo gustisnuti u glavne misli, samo gdjekoje stavke uzeti ćemo što vjernije možemo: Zahvaljujem Vam srdačno, plemeniti narode, da niste požalili truda ni troška, nego sto u toliko silnom broju došli ovamo, da se vidimo lice u lice i da se, ako i kratko, pogovorimo o našem

Dalje u prilogu.

brodom iz Pule put Dalmacije, goloti kvarnerskih otoka Cresa, Lošinja, Unija, Suska, Sv. Petra, Ilovika, što su njim bili na vidiku, i pitali se kako tu narod živi. Mnogi su još do neko doba živili od mora. Neki počeli od vina, pače još nit ne počeli dobivati, nego založili svoje glavnice za vinogradiće, pak došao ušenac i uništio njim i tu nadu. Sad išću i drugih načina življaja, al njim se jih do sada nedozvoljava, pače čini njim se zapreka, da nemogu nit od šuma nit od stada imati onu korist, koju su imali. Htjelo bi se, da se radi po jednom kopitu, po kopitu, koje je dobro za Alpe, i neće se, da se vidi, da valja i tu, da nije svako kopito za svaku nogu. A i kad bi to išlo, morala bi sadanja generacija pomrieti od glada, da pak može budućа živjeti. —

U Pulu su zastupnici nješto kašnje došli i prije otišli nego li bijaše odlučeno. Jedva da su preletjeli gradom da vide Divić-grad (amfiteatar) i razna vrata i da bace pogled u arsenal. Kod dolazka dočekalo jih nekoliko častnika mornarice, koji su jih pratili, bio je tu i advokat dr. Rizzi, kao član zastupničke kuće valjda, a ne kao obć. načelnik, pošto je bio posve sam. Bilo je tu i nekoliko poznatijih rodoljuba slovenskih, a dva Hrvata, sudbeni pristav Tentor i dr. Cukon bili su tako dobri, te su pratili dvie čete zastupnika. Da zastupnici dobe neki pojam o vojničkih ladja, krenuli su sa ladjom „Vorwärts", koju njim je dao „Lloyd" na razpolaganje, pred Fazanu, gdje bijaše usidreno šest najvećih ladja vojničke mornarice, oploviv jih, i od častnika i momčadi pozdravljeni, i odzdravljeni, odplovili su put Zadra. Plovili medju Silbom i Premudom u zadarski kanal.

Martinolich-Marotti. Iz Podgrada javljaju nam, da je boravio tamo poznati urednik puljskog lista „*Il Giovine Pensiero*" onog istog dana, kad bijaše u Hrušici obdržavan izborni sastanak. Taj glasoviti istarski Talijan (!?) po imenu *Carlo Martinolich* bijaše čitavo vrieme svoga boravka u onom kotaru u društvu g. Fr. *Marotti-a* iz Obrovog.

Komu je poznato, da je taj *Martinolich* najljući protivnik našega naroda u Istri, da neima naše narodne svetinje, koju on nije u svom listu bacio u najsmradnije blato, i da bi utopio u žlici vode sav naš narod — taj će se čudom pitati, kako dolazi u društvo takve osobe *Fr. Marotti* koji svakomu našemu čovjeku dokazuje, kako on neima nikakva posla sa istarskimi talijanaši, kako je on čestit rodoljub i kako u Podgradu neima mjesta Talijanom. Koji mu može vjerovati — neka mu slobodno vjeruje, mi ljе nemožemo, jer sudimo osobe po dielu nipošto po riečih i jer se držimo one poznate: *„Kaži mi s kim se družiš, da ti rečem tko si!*

Uprava „Narodnog doma" u Kastvu poziva gg. suvlastnike „Narodnog doma" k skupščini, koja će se držati u Kastvu u družtvenoj sgradi na uskrsni utorak dne 16. aprila o. g. u 4 sata popodne, na kojoj skupščini pretresivati će se družtveno stanje i računi od prošle zadnje skupščine do sada. Gospoda dioničari, koji bi zaprječeni bili doći, neka izvole zastupnika opunovlastiti.

Izborno kretanje u obćini Vrsar. (Sv. Lovreč 7. marča 1895.) Naši kmeti, sviestniji i neodvisniji, vrlo se zanimaju za predstojeće izbore. Nimalo jih ne plaše sastanci, koji su se zbili u ovom gradiću sa strane naših protivnika sada u kratkom roku po dva puta; u kratko doba od 14 danah bili su ovdje najžešći naši protivnici: *Polesini-Kamalić*, njegov upravitelj *Gottardis*, *Borisi* i *Vergottini*, „*pukuprijateljski*" obćinski liečnik dr Volpi. Puče moj, žalim te, da imadeš takovog tielesnog liečnika. Ljudi zajedno uniru, a on se ne brine kako bi morao za svoju službu; on je najgori agitator za talijanstvo. Tužbu proti njemu u tom obziru podnio je c. kr. kapetanatu porečkomu kmet *Miho Matosović*.

Volpi naveo jednoga našega kmeta u svoju kuću u Vrsaru i s njim hotio učiniti okladu za 100 for. proti 1 for. da će oni (Talijani) dobiti. Volpi govori kmetom, da ako budu glasovali za Talјane, njihovi sinovi da će biti oprošteni od vojničtva: Prodanac Filipić se hvali jur sada, da njegov sin, *imajuć 14 godina*, nikdar vojnik ne bude. Vergottini, podeštat, zove kmete pred sebe da jih obrati. Gospodin Vergottini bolje bi učinio kad bi više mislio na svoje porezne obćine, da dobiju prepotrebne puteve, škole, župni stan u Gradini, za čim puk kruto plače i moli. Vergottini ne misli niti čuti sa većinom svojih obćinarah, jer kad bi čutio dao bi puku ili se barem brinuo, da mu se dade što u svih provincijah austrijskih drugi narodi uživaju. Kasarma je zbiralište te družbe i gradjanskog takozvanog talijanstva. Predstojnik jim je najbolji prijatelj! Mnogi pitaju, da li je kasarma kasino talijanski?

Puče! kod predstojećih izbora pokaži, da nećeš više biti robom takove gospode! Biraj složno i neustrašivo svoje muževe, osobe, koje su tvojih misli i želja, koji ljube i štuju tvoju sv. vjeru, tvoj sladki jezik. Svoje domaće muževe čvrste vjere i liepog imena izaberi za fiducijare. Preporučamo konačno onim, kojih se tiče neka paze na red i mir; neka nastoje, da u izbornoj komisiji bude barem jedan naš čovjek. Odkad je Vergottini poglavar obćinski, kod svih izbora naš čovjek, kad oda svoj glas, mora se odalečiti iz dvorane i neima tuj nikoga, koji bi s naše strane nadzirao rad izborne komisije. Jeli to pravo i zakonito? Protivnici imadu tada u svojih rukuh škare i sukno pak rade što im je drago. Tako nebismo mi nikada mogli predobiti, premda nas imade u obćini preko dvie trećine. Očekujemo od pravdoljubivosti g. kotarskoga poglavara, da će štititi slobodu izbora i paziti, da se strogo vrši zakon, da nebude prevare ni sliepanje.

Obćinski izbori u Tinjanu. Držim, da će se koji čitatelj „Naše Sloge" još sjećati, kako se je u Tinjanu u decembru god. 1887. slavno izvojevalo pobjedu kod obćinskih izbora, i kako su onda preuzeli upravu za prvi put u ruke ljudi naše krvi i jezika otevši ju našim protivnikom krnjelom i talijanašem.

Ljuta se bila tada borba, te su naši bili pobjedili u III. tielu sa 104 proti 73 glasa, u II. tielu sa 63 proti 7 glasa, u I. tielu sa 39 a protivnici nisu pristupili izboru.

I kod izborah god. 1891. stupili su opet uborbu naši protivnici ali jim bila loša sreća, jer su bili poraženi.

Naši su zadobili u III. tielu 147 glasova protivnici 24, u II. tielu 66 glasa, u I. tielu 41 glas a protivnici nisu se u I. i II. tielu pokazali. Nu ovaj put nije bilo tako, protivnici razapeli mreže po cieloj mjestnoj obćini još prvo nego je minuo rok trogodišnji sadanjem obćinskom zastupstvu.

Bilo je svakomu lahko predvidjeti, da će biti žestoka borba samo s toga, što su pazinski krnjeli došli prepisati listine, proti kojim su zajedno sa tinjanskimi talijomani podnesli preko 140 prigovora.

Kakova je bila protivnička agitacija, čujte!

Najprvi jim je bio posao ozloglasiti sadanjeg načelnika g. *Šimu Defara*. Ali kako to postići? Liepo! Namišljeno i izvedeno.

Kupili su naime za sebe glavne agitatore, koji su se prije Hrvatima držali i prikazivali, te jim dali nalog, da na sve moguće načine rade proti načelniku; nek ga crne, ogovaraju, kleveću i napastuju Vjerni sluge su i vršili nalog, te nije za stalno obćinara, pred kojim ga nisu nedužnoga ogovarali i klevetali, dà istim ženskim su kazali, da neka svojim muževom utisnu u glavu, da budu svi proti načelniku *Defaru*, nu sve uzaludno. Videći, da ovim neće postići željenog cilja, naumili su drugi način. Složili se naime, da će činiti nerede po Tinjanu i to po noći i po danu, te da će tim napastovati načelnika, da će on mgl njih stupiti i da će ga izlupati ili da će ga pak ako bude prekoračio propis uredovne vlasti, tužiti samo da može biti odsudjen. Namišljeno izvedeno. Činili nerede, tužili načelnika, nu izlupali ga nisu, premda je on strogo proti njim postupao, te su bili više puta odsudjeni.

Uvjeriv se, da niti ovo sredstvo nepomaže, izumili treći način i to podkupiti sve vanjske mladiće, koji su na nedobrom glasu, da oni naime prestraše kuće gospodare, koji imadu pravo glasa, da nesmiju birati sadanjeg načelnika već *Depieru* ili *Zanetu Orlicha*, koji su bogati i od gospodske krvi. Namišljeno izvedeno.

Kolo se zaigralo: kroz ciela tri mjeseca pilo se i žeralo u krčmi *Ilarija Vilas* u Tinjanu, kod krnjelah u *Sv. Petru* i kod nekoga protivnika u Kringi. Mladići jim obećivali, da je sve gotovo, samo ako jim dadu još prilične svote novca. Ali i to nije dosti koristilo. Izmislili si opet novi način. Poslali su krive proroke po tinjanskoj obćini nek na sva usta viču, da je u sv. Petru i u Kringi sve okrenulo s talijanskom strankom.

Tako isto su išli u Kringu i tamo su razglasivali, da je u Tinjanu i sv. Petru sve okrenulo, i opet u sv. Petru išli su proglasiti, da je u Kringi i Tinjanu sve okrenulo za Talijane, i da je hrvatska stranka za uvjek propala.

Nekoji od naših su se usljed tolika vikanja bojali, da će biti koliko istine, ali se brzo osvjestili i uvidili, da je to sama himba i sleparija.

Kad su vidili protivnici, da jim niti ova nevriedi, izmislili su drugu. Išli su po selih mutiti ljude veleć, da i oni pristaju za načelnika, ali cielo o-talo zastupstvo, da treba promjeniti. Pri tom su bili nešto postigli ali kratko jim to trajalo. Od kozje vune konci rado pucaju. Srdce jim nedalo mirovati i trebalo je pronaći novi izum. Sakupili četicu tinjanske fukare, dobro je napojili i preporučili protivniku u sv. Petru, nek idu tamo i neka prieteći razglase, da će biti kamenovani i zlostavljeni ako dodju za hrvatsku stranku glasovati. Namišljeno izvedeno. Išli u sv. Petar, napili se kod krnjelah i pak bajde onamo na placi strašiti mirne i dobre Supetarce, i rugati se tamošnjem gosp. župniku. Da jim se bolje zagroze, su tamo i golimi noževi marovirali.

Sve do sad navedene spletke malo su im pomogle, trebalo je dakle još kakov izum. Nepreostaje drugo, nego da sva gospoda u Tinjanu i u Pazinu udare složno na sve one, koji jim štogod duguju, te da jih prestraše i prisile, da dodju glasovati jer svaki, koji ne dodje za talijansku listu glasovati, ili bude ostao doma, će biti progonjen za dug i će mu se sve postaviti na bubanj.

Stotine slučajeva bi se moglo navesti, koji svjedoče, da su ti naši kaputaši i namišljeno izveli. Sin pazinskog bogataša perezao se na Križanščinu i tamo bio danju i noću 3—4 dana, te išao od sela do sela, i od kuće do kuće mamiti i strašiti tužne kmete, da moraju glasovati kako on hoće. Nu reć bi, da su mu nekoje Križanske žene odsjekle kako ide. Pri izboru se je vidilo, da je ipak onamo nešto postigao. Kod onog velečastnog i uzorzupnika — kako kažu židovsko-liberalni listovi — imali su pogovor, i to po dva puta, u četvrtak na polovica korizme i kašnje jedan put.

Kod prvog je prisustvovao, kako se glasa i tamošnji g. učitelj, koji da je sada sasvim odkrio i pokazao svoju boju. Prije sa župnikom u Kringi i sa Supetarskim protivnikom najzagriženiji neprijatelji, a sada kao vjerna bruća!! Jel to moguće!? Prosit!

Prije negoli mi je u kratko ocrtati izborno kretanje zadnjih dana izbora spominjem još, da je na Josipovu večer bila fraja za prodance u samom Tinjanu, gdje su se i zavadili i vino po zidovih u sobi prolievali. Prošlo nedelje, to jest nedelja pred samim izborom bila je kod nekojih propalica u Kringi velika fraja, a i mogla je biti, jer je obćenit glas, da jim je pazinski neki krnjel dao u to imo 40 forinti.

Već u oči dana izbora prispio ovamo g. Camillo dr. Depiera, notar u Trstu, a na dan izbora gospoda iz Pazina. Prvoimenovani došao u obćinsku dvorunu dovedši sobom druga si nekog bleduha Gherseticha, nepoznatog nam zanimanja, da će valjda imponirati svojom prisutnošću i uplivati na birače. Vani pred uredom čak do kalvarije bili razporedani svi glavni agitatori, da love ljude iz zasjede kao pauk muhe. Bili su tako porazdieljeni, da ako prvomu izbjegne, odmah ga drugi uhvati i redom sve do samih vrati izborne dvorane.

Sa strane c. kr. političke oblasti prisustvovao je izboru ces. kr. kot. komesar pl. Wiedermann, koji se doista pravedno i nepristrano vladao. Prem je bila izborna dvorana i hodnici natrpani sa birači, vladao je mir i red tekom izbora, nu radi gnječe puka morali su prisustvovati orutnici, da mogu prisutni birači stupiti pred izbornu komisiju na glasovanje.

Izbor III. tiela započeo je u ponedeljak 1. aprila točno na 8 sati jutro te je trajao neprekidno do 7 i pol sati u večer.

Posljedak bio je: 183 glasa naša i 88 glasa protivnika.

Izbor II. tiela započeo je utorak dne 2. aprila točno na 8 sati jutro, te je trajao do do 11 sati 20 časova pred podne.

Posljedak bio je: 78 glasa naša i 26 glasa protivnička.

Izbor I. tiela započeo na 4 sata poslije podne i je trajao do 6 i četvrt sata poslje podne.

Posljedak bio je 44 glasa naša i 22 glasa protivnička.

Za dobe izbora svih trih tiela bili su prisutna gospoda od protivne stranke i to od početka do kraja. Svako toliko su prigovarali, te se sve u zapisnik unašalo.

Vrlo je pak značajno, kako je sin jednog bogataša kod svakog izbornika nešto zabilježio na listu, koju je imao sobom, i to kako se moglo saznati, kod svakog onoga, koji mu je dužan i glasovao za hrvatsku stranku, zapisao bi „*debito*" i kod onih, koji mu nisu dužni *ništica*, a kad jim to dosadilo risali su pustiće, škornjice itd.

Prava je pako sramota, što su ti naši tobožnji Talijani imali hrvatske glasovnice sa imeni *Ivan, Dragutin, Božo, Toma Juraj, Ljudevit, Stjepan* i to hektografirane. Glasa se, da su na hektograf nekog c. kr. ureda u Pazinu natisnute bile. Ako je to istina, nije baš lošo, i uzimamo samo do znanja.

Takovimi glasovnicami su se služili u III. i II. tielu, ali ne u I. tielu. Za ovo tielo imali su od raznih čukuh napisane talijanske glasovnice, izuzam ex načelnika Antona Depiera, koji je najzadnji hotio glasovati, te čim je predsjednik počeo čitati njegovu glasovnicu hrvatski, kako je bila ista pisana, rekao je *„renunzio al voto"* i odmaširao je iz dvorane.

Na početku izbora prvoga tiela su se nekoja tobožnja gospoda baš nepristojno ponašala, te je bilo čuti *„oštije i madone"*, radi čega jih najprije predsjednik oštro ukorio, a za njim vladin povjerenik jim strogo zaprietio, da nesmije nitko psovati nit vriedjati drugoga, a još manje proti vjeri i čudorednosti se onako izraziti. Zatim su se vladali mirno, dali od straha pred g. komisarom ili od srama pred našimi ljudi, koje navadno nazivlju šćavi, neznamo. Tako je svršio izuor sa našom sjajnom pobjedom i njihovim porazom.

Pohvaliti se mora naše ljude kako su se mirno vladali za dobe izbora, i pri sjajno izvojštenoj pobjedi. U srdcu su se veselili, a da jim se nespočitne, da su neredu oni krivi, poslušali su savjet svoga načelnika i se svi mirno razišli svojim kućam.

Svim sviestnim biračem rado izričemo javnu zahvalu, ali na prvom mjestu ide sviestnim i dičnim *Supetarcem*, koji su svi izuzam trojice prodanih složno kao u procesiji došli, sa svojimi obljubljenim župnikom, tako da nisu oni pauki mogli niti jednoga u svoju mrežu uloviti. Slava njim! nek jih narod naš poznaje, kako su oni složni i kako se nepuste podkupiti nit prestrasiti od krnjelah. Živili!

Pohvaliti valja i naše junačke *Tinjance*, koji su (izvan gradića i nekojih iz bližnjih sela) svi složno došli i pokazali protivnikom, da jim je ovdje za uvjek odzvonilo.

Nemožemo mimoići ni naše tužne Križance, koji nebi takodjer zaostali za Supetarci i Tinjanci, ali tko poznade pritisak nekih zlokobnih duša, mora jih pomilovati i ne odsuditi. Živili sviestni birači! Živila bratska sloga!

Poziv.

Na vazmeni ponedeljak ove godine u 2 sata zapodne držati će se u *„Narodnom Domu"* u Kastvu glavna skupština „Gospodarske Zadruge" sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvješće tajnika.
3. Obračun za god. 1894.
4. Izvješće revizora za račune od godine 1893. i 1894
5. Proračun za godinu 1895.
6. Izbor pregledača za račune od godine 1895.
7. Poduka o pčelarenju.
8. Razni predlozi.

Članovi, koji još nisu, primiti će za skupštinom sjemena kravske repe (peše) i lumbera. Podieliti će se onda 10 škara za rezanje trsja, 3 pilice i 4 kose nove nove vrsti — te sve kako sreća odluči.

Na isti način biti će upisana 3 člana u družtvo sv. Jeronima, te će do smrti dobivati knjige, koje govore o pobožnosti i gospodarstvu.

Mole se članovi i članice, da neuzmanjkaju doći na ovu skupštinu.

Gospodarska zadruga
u Kastvu, 1. aprila 1895.

ODBOR.

Br. 958.

Oglas natječaja.

U smislu zemaljskog zdravstvenog zakona od 18. marča 1874. otvara se ovim natječaj na mjesto obćinskoga liečnika u Pazinu.

Za ovo liečničko mjesto ustanovljena je godišnja plaća od forinti 1200 iz obćinske blagajne izplativa u mjesečnih predplatnih obrocih.

Liečnik će biti dužan liečiti brezplatno siromašne bolestnike i voditi obćinsko zdravstveno uradovanje.

Za pohode bolestnih siromaha izvan Pazina, i za druga osobita obćinska poslanstva, nadoknadjivati će mu obćina putne (vozne) troškove.

Nadalje će liečniku pripadati i zakonom ustanovljene pristojbe za izvršivanje radnjah koje mu bude državna ili zemaljska oblast povjeravala n. pr. u slučaju pošasti, sudbenih povjerenstvih itd.

Službena pogodba biti će sklopljena za tri godine, a zatim će biti valjana samo od godine do godine sve dotle, dok se jedna ili druga stranka neodreče tri mjeseca unapred.

Molbe obložene poveljom (diplomom) sveobćega liečničtva i svjedočbama dokazujućim poznavanje hrvatskoga ili pak slovenskoga te italijanskoga jezika, austrijsko državljanstvo i drugimi možebitnimi doknaznicami, imaju biti podnesene podpisanomu do dana 30. aprila 1895.

Obćinsko poglavarstvo
PAZIN, 28. marča 1895.
Obć. načelnik:
Dr. Dinko Trinajstić.

Broj 959.

Razpis natječaja.

Kod podpisanoga občinskoga glavarstva ima se popuniti:

Mjesto občinskoga kanceliste sa plaćom godišnjih forinta 450 izplativih iz občinske blagajne u predplatnih mjesečnih obrocih.

Imenovanje slieditі će za sada privremeno, a za slučaj dokazane službene sposobnosti, potvrditi će občinsko zastupstvo imenovanoga, definitivnim načinom sa pravom na mirovinu u smislu postojećega pravilnika za občinske činovnike mjestne občine Pazin.

Zahtjeva se podpuno poznavanje jezika hrvatskoga kao uredovnoga, talijanskoga, a po mogućnosti i njemačkoga, te posvemašnja sposobnost i okretnost u uredovnoj manipulaciji.

Prednost dati će se onim, koji se izkažu, da su već na zadovoljstvo službovali kod koje občinske oblasti.

Redovito biljegovane molbe neka se dostave podpisanomu do 30. aprila 1895.

Občinsko glavarstvo

PAZIN, 28. marča 1895.

Občinski načelnik:
Dr. Dinko Trinajstić.

„Kupuj kod kovača, a ne pri kovačetu“
veli stari pregovor.

To važi po svoj pravici za moj zavod, jer samo tako velika trgovina, kakova je moja, ima radi gotovoga plaćanja velike množine blaga i drugih prednosti, jeftine stroške, koji najposlie samomu kupovalcu u korist doći moraju. —

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzorakah, kao dosada nikada, za krojače nefrankovana.

Komadi za odjeće.

Peruvien i dosking za veležastno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. kr. činovnikah, takodjer za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, sukno za biljard i igrače stole, pokrivala za vôz, loden. Velik izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga lodna za gospodu in gospoje po izvornih cienah tovarne u tako velikom izboru kako takovih ne može imati niti dvadesetera konkurenca. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospoje. Sukno, koje se daje prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd., takodjer potrebe za krojače (kao podstave za rukave, gumbi, igle, konac itd.).

Jeftino, primjerno, pošteno, trajno, čisto vuneno sukneno blago i ne dobro kupovanje cunjah, koje imaju komaé vrednost odškodnine za krojače, priporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (austr. Manchester).

Najveći izbor sukna u vrednosti 1/2 millijuna for. — **Pošilja se po poštarskom pouzeću.**

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju nedostatno svoje blago pod znamenjem „Stikarofskega blago“. Da zabranim varanje p. n. odiizmača, naznanjam, da takovim ljudem ne prodajem blago pod nikakvom pogodbom.

Izvrstne c. kr. izklj. priviligovane

štrcaljke proti mildevu (peronospori)
inžinira Živica

koje su obćenito u porabi radi njihove jednostavnosti, uztrajnosti i lahke uporabe za svaku vrst trta. Te štrcaljke prodavaju se, premda su mnogo savršenije, po dosadašnjih nizkih cienah.

Schivitz & Comp.
u Trstu.

Cienike razašiljaju na zahtjev franko.

Na sve c. k. poštanske urede cesarstva razašilju komplektne štrcaljke franko uz pouzetje za 10 for.

Izradjuju takodjer strojeve za sumporanje, neprestano djelujuće tiskaonice itd.

Knjigoveža
i
tvorničar škatulja iz kartona
i **galanterije**
Vjekoslav Comer
u Trstu

preporuča se blagonaklonosti slavnih občina, družba i drugih osoba u Trstu i Istri za razne knjigovežke radnje.

Jamči za solidnu, brzu i točnu izvršbu radnje.

Narudžbe prima iz naklonosti tiskara Doleno u Trstu.

Odlikovana
ljekarna PRENDINI
u Trstu.

Želite li sačuvati si zdrave liepe zube te čisti dah?

Uporabljujte
Zubni prašak
i
ELIKSIR

Prvi čisti zube bez da ih ozledjuje.

Drugi pako očuva ih od pocrnjenja i neugodna vonja.

Zubni prašak stoji 50 novč.
Zubni eliksir stoji 60 novč.

Prodaje se u ljekarni
PRENDINI
i u boljih ljekarnah svakoga mjesta.

Svi strojevi za gospodarstvo

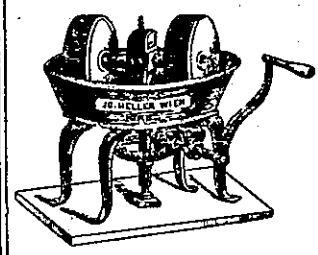

Peronosporna štrcaljka slična Vermorelu

Samostalna peronosporna štrcaljka sa sisaljkom zračnog pritiska,

Vinske preše svakovrstnih načina.

Preše za masline, preše sa hidrauličnim tlakom,

Poboljšanje drobila

Pivničarsko orudje, vinske sisaljke, vinske cievi
Preša za sieno i slamu.

Ljustilo za kuruzu, Čistilnica za žito

razpošilja uz jako snižene ciene uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN (BEČ)

II/2⅓ Praterstrasse N. 49.

Obširni katalogi za badava i prosti svake poštarine.

Preprodavaoci se traže.

Preporuča se stroge pažnje kod kupovanja istih strojevah od patvorenja.

U LJEKARNI
EDE TOMAJA
u Zagrebu, Ilica broj 12

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kašanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom pogancu, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 nvč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se liečі kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeiuje proti slabosti, bljedoći, škrofuloznosti podbuhlosti, djetinjoj krživjavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebenssessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlički, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski kch i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati, pa se napuhuje. Krave davajn od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Švajcerske pilulice, najsigurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. — Ciena škatuljici 70 nvč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i otekliui poslje težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfrižkavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, peručini i osipotinam. — Jedan lončić 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena večem lončiću 1 for. — K tome spada još boraksov sapun po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na pariškoj izložbi začastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi preugodan miris. — Flašica 80 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimnici. — Manja bočica 70 nvč.

Polibromov sirup po dru. Nikoli Selaku lieči uspješno bolesti živaca, nepokoj, glavobolju, trzanje, histeriju, zaduhu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 forint.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamajka-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinti vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Odgovorni urednik **Mate Mandić**

Tiskara Doleno.

stanju, o naših nevoljah i o načinu, kako da jim pomognemo. A i pravo ste učinili, da ste toliki došli, jer i Vi i mi zabavljeni težkimi svakdanjimi poslovi, nemožemo se nego rieđko sastajati. A skupštine narodne vrlo su koristne. Koristne su zato, jer što jedan govori i razpravlja, to čuju toliki u jedan mah, dočim bi dane i mjesece trebalo, da se onaj pogovor učini svaki put samo s jednim ili dvojicom. Koristni su ti sastanci i zato, jer vlada na nje pošlje svoga čovjeka, da vidi koliko je naroda, da čuje o čem se govori i što se želi, pak tako vlada i tim putem dozna želje narodnje i volju naroda, pak se prije ili kasnije mora ravnati prema tomu. Velike skupštine puka koristne su i zato, da ti narode moj, dosad zaništavan i na sve načine obnuđen, spoznaš koliko te je, na kolike oči tvoja duša gleda, kroz koliko ušesa čuje, kolikimi rukami pokazuješ svoju jakost, pak ti se duša pridigne, da nebudeš više sužanj, nego da promišljaš sam o svojem napredku i svojoj sreći, da se dogodi ono, što u crkvah svojih čuješ pjevati: Sursum corda — u višnjih srca! Napokon su veliki sastanci naroda koristni i zato, da se Vaši zastupnici mogu pozvati na nje i reći pred saborom i pred vladom: nisam ja sam, koj ovo ili ono pita; tako spoznaje za potrebno cieli narod; jer se je tako očitovao u svojih skupščinah.

A da bude prave koristi od ovoga našega današnjega pogovora, preporučam Vam svim skupa, da se vladate mirno, i da potvrdite glas, koj je od našega naroda pukao već do Beča, da ste Vi narod trezmen, da nečinite sastanke od objesti ni za zlo nego, od potrebe i željni nauka; neka je liepi mir i sloga, kako je bila na svih sastancih do sada, tako, da oni koji danas ovdje stoje pod oružjem, žandari, nebudu imali prilike vršiti svoju težku dužnost. Od Vaše krivnje neima ni danas nikomu ni vlas pasti sa glave. Tako je zapovjed narodne volje!

Onda stade zastupnik tumačiti, kako Istra u veliki državni sabor u Beč nešalje nego malo zastupnika, a svih je skupa 353. Dakle zastupnici ostalih zemalja lahko nas nadglase u svakom pitanju. Zato mi možemo koristiti jedino tim, da krepko i istinito iznašamo i govorom i pismom na znanje razne potrebe naroda i da tako osvjedočimo druge i nadobrovoljimo, da štogod prikloniji budu našim potrebam i željam.

Zastupnici Istre od naše strane, bili oni u Beču ili na zemaljskom saboru, imaju svoj stalni program, recimo kao put, kojim idu u djelovanju političkom. Jedna je strana toga programa gospodarstvena, jer je krata sila narod pridignuti od siromaštva, u koje je pao.

U tom dielu programa zastupnici zagovaraju i rađe o tom, da vlada učini sve one poboljšice, koje su potrebite, da se narod opeta pridigne i da mu se življenje olahkoti. Kmetski stališ po njeri svoga imetka plaća najteže danke, zato je dužnost vlade, da ga najtvrdje podpomaže. Hoćemo, da se urede putevi i ceste, da se narod providi zdravom pitkom vodom gdje je nije, a gdje je odviše, da se obrane vododerine i potoci, da se zgodnije uredi briga za javno zdravlje, jer ovako nije pravo; dočim gradjanin može za malo novca dobiti ljekarija i lječnika, to odaljeni seljak mora mnogo i mnogo potrošiti, i tako stotine i stotine drugih prilika. Ali nežive čovjek samo o kruhu, nego o svakoj rieči, koja izlazi iz ustiju Božjih. Tako je pisano u knjigah naše svete vjere, koju vjerujemo. A rieč iz ustiju Božjih jest i naš materinski govor hrvatski iliti slovenski, kojega stalno svi ovdje sakupljeni razumijete, premda koju i koju malo drugačije izgovaramo (*Narod silno priterdjuje*). To naše najveće bogatstvo, naš jezik i narodnost moramo čuvati i gojiti, jer bez toga nebismo bili što jesmo. Nijedan te tudji jezik i tudja škola od početka do kraja života neće naučiti bez truda, koliko se diete bez truda nauči za prvih sedam godina svoga života od svoje majke i od svojih bližnjih, koji s njim govore narodni njegov jezik. Mi imamo pravo zahtjevati, da nam svaki državni i pokrajinski službenik znade na govor i pismo naš jezik i da ga s nami rabi. Mi zahtjevamo, da se narodu daju škole, da se prosvjetli, da se nauči čitati, pisati i računati, pak da iz knjige pobere koju dobru nauku i za kmetsko gospodarstvo iz drugih krajeva, gdje je narod i u tom napredovao, pak znađe ljepše i bolje preživiti itd.

Narod ima pravo i dužnost sebi izabirati zastupnike od svoje krvi i jezika, koji imaju program gospodarstveni i narodnostni, kako je prije razložen. I sada je narod u Istri pozvan, da izabere svoje zastupnike u sabor ili dietu. Tebi je sada narode dužnost, da izabereš čim veći broj svojih pravih zastupnika, jer koliko jih više bude, toliko će više biti njihovoga glasa i moći će podieliti među sebe zastupničku brigu, pak više učiniti. Zato je potrebno, da se ujedinite i složite svi, koje je slovinska majka rodila, pak da držite skupa, kako vitica za viticu, da bude nesloniva naša narodna veriga. I današnji sastanak neka tomu pomogne, a za potanje razgovore viditi ćemo se ako Bog dade još, bilo i na manjih sastancih. I opet Vas pozdravljam, do našega liepoga novog Vidovdana!

Govor zaštupnika Laginje bio je često pretrgavan oduševljenimi poklici: Živio! Tako je! i sličnimi. Dobro je da zabilježimo iz njegova govora još ovu stavku:

Mi proti narodu talijanskomu neimamo ništa, mi se samo protivimo politiki, u koju su ga njegovi prvaci postavili, i proti nauki, koju su mu dali. Politika njegovih ljudi išla je i ide na to, da oni posvema gospoduju u ovoj našoj domovini, a to nesmije biti. Mi smo narod slobodan, nas je više, nami ide gospodarstvo pokrajine u ruke, mi nećemo da naš narod bude sužanj, ščavo. Oni su htjeli i vladi i ostalomu svietu prikazati, da je ciela Istra samo talijanska; zato su gledali svakim načinom, da od Vas nebude glasa, ni vapaja, ni želje, pak budući da sto dugo i dugo mučali, dok od svake druge zemlje dolaze svaki dan pritužbe na vladu i parlamente, talijanski političari veselili su se, da ste Vi za uvjek zaspali, da se naš narod nikada više neće probuditi.

Onomu dielu naroda talijanskoga, koji s nami trpi, pokažimo ovo znamenje mira (uljiku), i ja sam osvjedočen, da neće proći deset godina, pak će i onaj diel naroda poći pod naše zastave, priljubiti našu politiku. Ali politiki talijanske stranke, koja ubija naš narodni obstanak, toj nedamo i nećemo dati mira ni ja ni moj drug u Beču zastupnik Spinčić, zato iznašamo koliko više možemo Vaše tegobe, Vaše potrebe, Vaše želje (*Gromoviti ponovni: Dobro je! Živili! Živio Spinčić!*).

Kad je svršio zastupnik Laginja, predsjedatelj upita skupščinu je li zadovoljna svojim čovjekom, nosi li mu ponzdanje, hoće li narod i nadalje s njim. Svečani taj čas odobravanja i oduševljenja neda se opisati, to treba vidjeti.

* * *

Zatim se prijavi za rieč urednik „Naše Sloge" i bivši zastupnik na pokrajinskom saboru M. Mandić, dobro poznat u onom narodu, jer se svaki uteče k njemu bilo za kojigod savjet u narodnih pitanjih. Evo glavne misli njegovoga govora, kojim je sretno popunio, što Dr. Laginja nije napomenuo. Poglavite stavke njegovoga govora jesu sliedeće: Nisam mislio govoriti. jer nisam ni bio izabran od ovoga kotara u sabor. Ali svejedno, mi se u Istri svagdje ćutimo domaći, pak ću i ja nešto, da upodpunim ono, što je rekao drug Dr. Laginja.

U pokrajinskom saboru ili dieti ima svih samo 33 zastupnika. Od tih 33, trojica nebudu birani, već imaju tamo mjesto po svojoj časti; to su biskupi krčki ili vejski, porečki i tršćanski. Od ostalih 30 kmeti biraju 12, gradovi 11, veliki posjednici 5. a trgovačka komora u Rovinju 2 zastupnika. Nas je slovinskoga roda po Istri preko 185000 duša, pak imamo pravo izabrati samo 12 zastupnika; Talijana je 118000, pak imaju pravo izabrati 18 zastupnika. Kakva je to pravice? (Glas: nikakova!) Jedno osamdeset familija velikoga posjeda izabira 5 zastupnika. Ni to nije pravo! Koparski kapetanat ima svega skupa 5 zastupnika, a od tih padu 3 na same gradiće, a samo 2 na kmete, kojih je 42000 duša. Dakle vidite, dok se nepopravi taj za nas nepravedni zakon, moramo gledati zubi i nokti, da barem onih 12 kmetskih zastupnika budu svi naše stranke, naše krvi i jezika. (Tako je!)

Čujte drugu: Kršćansku i narodnu vjeru uče nas najviše svećenici. Svećenik je čestoput jedini učitelj i svjetovatelj naroda raštrkanoga po selih. Naši narodni protivnici udaraju baš zato najviše na rodoljubno svećenstvo. Oni mudro računaju, da će udariti po pastiru i da će se razagnati stado. Nepustimo jim toga. Požalimo narodne svećenike, branimo ih, držmo se njihovih nauka. Protivnici govore, da se svećenik neima mješati u posvetne stvari. To nije istina; dok je čovjek živ, duša živi u tjelu, zato je dužnost brinuti se takodjer za tjelesne potrebe naroda. Vršeći tu dužnost, svećenici vrše takodjer svoje pravo, oni su člani države kako i drugi, oni plaćaju poreze i ostale danke, pak imaju pravo i glasovati i na sastanke dolaziti i narod u dobru predvoditi kao pravi pastiri svoga stada.

Čujte i ovu: Sva Istra ima od prilike 42 tisuće djece, koja bi morala u školu. Od toga broja više od 17000 nije jih ni vidilo škole, a bez nje neima napredka. (Jedan seljak više: govore nam da je za nas samo motika i plug. Mandić odgovara: onda biste bili samo motika i plug, a ne ljudi. Čovjek, koj zna više, znati će bolje porabiti i plug i motiku!)

Naša je briga, da se bude popravio izborni red, da više naroda bira više, a ne manje zastupnika, kako je dosad.

Mi smo na saboru branili rodoljubno svećenstvo, mi smo se zauzimali i predlagali, da se otvore škole svagdje, gdje je broj djece, koliko zakon pita.

Spoznajemo potrebu zdrave pitne vode u mnogih krajevih naše Istre. Gospodujuća talijanska stranka nebrine se zato. Na njihovu sramotu u istom gradu Poreču siromašniji narod mora rabiti vodu iz gnjusne kaljuže; gospoda ne, jer imaju svoje šterne. Pa kada ti sadašnji gospodari nemare ni za svoj talijanski puk, kako će mariti za Vas, koji niste ni nesmijete nikada biti njihovi?

I s občinami igra se talijanska stranka. Kada oni u jednoj občini propadnu, onda ala brže bolje, da ju ciepaju na dvie, tri, pak da s vami pociepanimi laglje vladaju. Mi smo i u tom razložili svoje razloge, pak je ovih zadnjih godina vlada dala nami pravo.

Čujte nadalje! Ovih zadnjih 6 godina bilo nas je od naše hrvatsko-slovenske stranke u saboru u Poreču devet. Nismo imali mira ni poštovanja. Prigodom zadnjeg zasjedanja bilo nas je samo pet, jer neki umro, neki bio bolestan. Ali svejedno, da je i jedan, mora se ga poštovati, pustiti na miru. Ja nedolazim na sabor kako Mandić, nego kako zastupnik od 40000 tisuća puka. Koji ruži i uznemiruje mene, taj uznemiruje i ruži tolike tisuće puka.

Zadnjeg puta po dva večera sjedili smo sami za večerom. Rulja svietine drečila se je pred vrati sobe, ružila, stresala s vratima, na silu jih otvarala, grozila se smrću i takovimi besjedami. Nigdje straže ni zaklona. Otišli smo. Jedva onda kad je vlada uvidila, da i njezinoga komisara talijanska stranka izsmjehuje, zatvorila je sabor, a malo kasnije ga i razpustila

Sad su na vratih novi izbori. Hoćete li da bude bolje Vam i Vašim zastupnikom gledajte glasovati složno, da čim više ljudi od naše stranke dodje u sabor.

Burno povladjivanje tekom govora i na koncu svjedočilo je, koliko su se dojmile Mandićeve rieči svih slušalaca.

(Konac sliedi).

Izborno kretanje.

Izbor fiducijara obaviti će se koliko nam je do danas poznato u pojedinih občinah sljedećih dana:

U *Dolini* birati će dne 20. aprila 15 fiducijara.

U *Dekanih* birati će dne 22. aprila 12 fiducijara.

U *Pomjanu* birati će dne 22. i 23. aprila 13 fiducijara.

Izbor fiducijara obaviti će se u *Kastvu* u ponedeljak dne 22. t. mj Birati će se 32 fiducijara.

Moli dušo . . .

Moli, dušo, Višnjeg moli Boga
I za majku i mrtvog babajka,
Moli za se . . . da u luku sreće
Mladog žića doplovi ti šajka.

Za sve moli! . . . — i za prijatelje,
I za znance i neprijatelje . . .
Moli za nas — i za sreću našu,
Da nam davne izpune se želje.

Al najvruća, al najsladja molba
Nek ti, dušo, k nebesim se vine,
Kad se za spas tužnog moliš roda,
Za slobodu biedne otačbine . . .

K nebu tada čistu dušu vini,
Nježno srce — milovanje moje . . .
Rado sluša Bog andjele svoje —
On će, dušo, glase čuti tvoje . . .

Emin.

Na grobu

Marije Jelušić

umrvše

dne 10. ožujka o. g.

Tužno, žalovito mrtvačko jecalo zvono. Kao zadnji trepetaj umiruće ptice, ko šapat lista u jeseni. — Dodjoše andjelići mili do sniežne posteljice njene i zaplakaše od milja jer dobiše družicu jednu. I satkaše plahticu sitnu od zlatnih sunčanih zraka i mjesečeva srebrena sjaja, a izkitiše zviezdicama sjajnim, da u njoj odnesu Svemožniku dušicu jednu. Ah, bila to dušica čista kô planinski snieg, nevina kô ljubica tiha. I lagašno položiv ju u plahticu malu, uzvinuše se put visina rajskih, da miljenicom svojom velikome Bogu prieстolje ukrase. I zapjevaše pjesmicu milu kô lahora šapat u proljeti, kô sladjani slavulja poj. I začuv nebo njih pjesmicu bajnu, širom im vrata rajska otvori, da dušicu dragu do uriestolja Stvorca polože.

* *

U zagrljaju sunašca zlata divan je cvietao proljetni cviet. U sitnim kapljicama biserne rose noćivô si mladjano lice, a sjajnom ga mjesečinom otirô. Čarna bila to ruža, kô ona, kojoj slavulj vječno o ljubavi poje. I rujna, kô dah svibanjske zore i biela kao liljanov list. — —

Sunašce drago ju milovalo, zviezdice sjajne s njom se igrale, a nebo kitilo ju draguljima svojim. I usried milja ovoga okiti se nebeskim krasom, a leptirići šarni zaigraše oko nje kolo — zaigraše kolo oko milovanke svoje. —

I dodje mraz — i povenuše latice njene. A sirotica ruža nagnu glavicu svoju tužno, kao na smrt ranjena srna, kao anjelak u getsemanskom vrtu.

I sakri se sunce, utrnuše zviezdice male s tuge pretežke, a ucviljeno nebo orosi ružicu mrtvu biser-suzicama svojim.

Dodjoše ptičice rajske tugaljivim pjevajuć pjevom. Uvališe ružicu mrtvu u bielani lierov cviet i odnieše siroticu malu u zlaćanim svojim kljunićima u zemlju neznanu, gdje vječno proljeće vlada. I ukopaše ju usried mirisnoga cvieća, gdje slavuljâ mileni poj vječni joj sladi mir. — —

I niknu na maljušnom grobu uveo jedan cviet. Tri tek je imô sniežana lista, na svakom upisano zlatnim pismenima sladjano ime: Marija.

Kastav, ožujka 1895.

V. R.

Franina i Jurina

Fr. Sé mi nekako po glave gre, ča te voloski i opatijski šarenjaki z one repi i merlina, ča su bili za balotacijoni paričali.

Jur. A, to se već kisa dokle njim rekurs pride.

Fr. A onda?

Jur. Merlin na ražanj, repu na brodet, kapljicu ričinovega ulja — to će bit za prsti pojist,

Fr. A za medalje i dekoracioni?

Jur. Neboj se, ter je još tega na Brgude, će ben Talijan doma pisat.

* * *

Jur. Šijora kapularica tamo dole na Slatine osapunala je našu Lucu sega jutra ni krivu ni dužnu, da ča se ima ona pačat va ti partidi, da ni to za nju i da neka mete pred svojemi vrati

Jur. Ma j' jušto na pravu trefila!

Fr. Nebore ni njoj odgovorila nego, da kada ona doma pomete, da njoj je sve čisto, ma kapularica da bi mogla vavek mest i ribat, pak da će njoj vavek ostat smradno i blatno.

Jur. Pravo njoj stoji, beše njoj zajik za zubi držat.

* * *

Fr. Sam ti reka zadnji put, da su Tinjanski krnjeli i šarenjaki teli imet dva podeštata.

Jur. Sada jih poznan, sam bil tamo kad su bili balotacijoni, i su mi povidali, da onaj nizki je šijor *Zanelo*, a on visoki šijor *Jovanin*.

Fr. Ma naši govore još i sada, da te samo jednega.

Jur. Da se tuže gospoda, da su čnda potrošili i da su stečo zgubili.

Fr. Ča češ, tovarsko meso je radi slabe zimi drago, a i prodance bilo treba ta put drago plaćat.

Jur. Dobro bi bilo, da si kupe talijanske kane, da svi poznaju te šare junake.

Fr. To će jim benj talijanaši nabavit.

Broj izbornika za izvanjske občine u pojedinih mjestnih občinah po političkih kotarih

Iz raznih stranah pokrajine pitaju nas, koliko imadu u pojedinih občinah izabrati izbornika ili fiducijara. Ovim na to odgovaramo na temelju posliednjega brojenja pučanstva i odnosnih zakonskih ustanova.

1. Kotar lošinjski: Izbornici

Mjestna občina Creska, bez grada, porezovne občine Belej, Beli, Dragozetići, Štivan, Lubenice, Martinšćica, Orlec, Predošćica, Ustrine, Valun, Vrana sa 2455 stanovnika 7
Mjestna občina Malosćska, bez grada, porezne občine Ćunski, Sušak, Unija sa 2659 stanovnika 5
Mjestna občina Osorska, porezne občine Sv. Jakov, Nerezine, Osor, Punta, Križ sa 1900 stanovnika 4
Mjestna občina Baška sve porezne občine, sa 3907 stanovnika 8
Mjestna občina Omišalj, sve porezne občine, sa 2236 stanovnika . . . 4
Mjestna občina Dubašnica, sve porezne občine, sa 2930 stanovnika . . . 6
Mjestna občina Dobrinj, sve porezne občine, sa 3468 stanovnika . . . 7
Mjestna občina Punat, sve porezne občine, sa 2700 stanovnika 5
Mjestna občina Krk, bez grada, porezna občina Vrh sa 417 stanovnika . . . 1

2. Kotar paziński:

Mjestna občina Labin, bez grada i predgradja, porezne občine Brgod, Cerovica, Cer, Krmenica, Kunj, Sv. Nedelja, Dubrova, Ripenda, Šumber, Vetva, Vlahovo sa 7975 stanovnika . 16
Mjestna občina Plomin, bez gradića i što se k njemu broji, porezne občine Brdo, Čepić, Kršan, Kozljak, Jesenovik, Malakraska, Novavas sa 3545 stanovnika 7
Mjestna občina Tinjan, sve porezne občine, sa 3498 stanovnika 7
Mjestna občina Boljun, sve porezne občine, sa 3255 stanovnika . . . 7
Mjestna občina Žminjska, sve porezne občine, sa 4602 stanovnika . . . 9
Mjestna občina Pazin, bez grada Pazina i što se k njemu broji, sve ostale porezne občine, sa 11.741 stanovnika 23

3. Kotar porečki:

Mjestna občina Buje, bez grada i pripadka, porezne občine Brda, Bric, Karsote, Krasica, Merišće, Momjan, Oskoruš, Sorbar, Triban sa 3514 stanovnika 7
Mjestna občina Grižnjan, sve porezne občine, naime Kostanjica, Kuberton, Grižnjan, Završje, Šterna sa 3697 stanovnika 7
Mjestna občina Umag, bez grada i pripadka, porezne občine Sv. Lovreč, Materada, Petrinje sa 2212 stanov. 4
Mjestna občina Črnierh ili Brtonigla, obje porezne občine, Črnivrh i Novavas sa 2014 stanovnika 4
Mjestna občina Motovun, bez grada i pripadka (što broji 1400 stanovnika), porezne občine Brkač, Kaldir, Karojba, Montrilj, Novaki, Rakotole, Soviščine, Zamask sa 4157 stan. . . 8
Mjestna občina Oprtalj, bez gradića i pripadka, i to porezne občine Čepić, Gradina, Zdrenj, Topolovac, 2139 stanovnika 4
Mjestna občina Višnjan, sve porezne občine, naime Sv. Ivan-Šterna, Bačva, Višnjan, Sv. Vital sa 3923 stanovnika 8
Mjestna občina Vižinada, bez gradića Vižinade i pripadka, porezne občine Kaštelir i Sv. Nedelja (Labinci) sa 1447 stanovnika 3
Mjestna občina Vrsar, sve porezne občine, naime Fontane, Gradina, Lim, Sv. Lovreč Pazenatički i Vrsar sa 3956 stanovnika 8
Mjestna občina Poreč, bez grada Poreča i pripadka, porezne občine Vabriga, Dračevac, Foškulin, Frata, Maj, Mogibal, Baderna, Mosalež, Žbandaj, Tar, Novavas sa 5359 stanovnika 11

4. Politički kotar Pula:

Mjestna občina Barban, sve porezne občine, naime Barban, Belavići, Bićići, Borini, Bratelići, Rakalj, Košljani, Dragozeti, Glavani, Grandići, Hrboki, Hrelji, Juravićaknl, Kuići, Manjedvorci, Melnica, Orihi, Petelji, Pontierna, Raići, Rebići, Rojnići, Šajini sa 3367 stanovnika 7
Mjestna občina Vodnjan bez grada Vodnjana i pripadka, porezne občine Divišići, Filipan, Juršići, Marčana, Orbanići, Peruški sa 3882 stanovnika 8
Mjestna občina Sanvinčenat, sve porezne občine, naime Bokordići, Pučki, Režanci, Sanvinčenat, Smoljani, Štokovci, Zabronići sa 2572 stanovnika . . 5
Mjestna občina Pula, bez grada Pule i pripadka, porezne občine Altura, Kavran, Fazana, Galežan, Loborika, Ližnjan, Medulin, Montić, Peroj, Pomer, Premantura, Šišan, Štinjan sa 7314 stanovnika 15
Mjestna občina Kanfanar, sve porezne občine, naime Barbani, Barat, Bunići, Kurili, Dobrovac, Marići, Matohanci, Morgani, Morozini, Rojal, Sošići, Rovinjsko selo, Vladići, Zorići sa 2899 stanovnika 6
Mjestna občina Bale, sve porezne občine, naime Karmed, Golobrdo, Bale sa 2033 stanovnika 4

(Sliedi još kotar voloski i koparski).

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Prigodom crkvenog slavlja u Juršićih sakupljeno bi za družbu sv. Cirila i Metoda 50 for. i to 20 for. kod stola od dareželjivih gostova; 10 for. od preč. gosp. Josipa Vrbke, kurata u Šajinih kano prvi obrok utemeljiteljne svote, a 20 for. pop Josip Velikanje kao prvi obrok utemeljiteljne svote. — Podario veleč. g. Josip Kompare, župnik-dekan u Ospu 1 for. Živili dični prinosnici!

Tajnik družbe dr Andrija Stanger primio je od 13. marča t. g. nadalje:

G.đja Adela Vrbanić iz Karlovca poslala je 138 for. 50 nvč. sakupljenih ovako: 100 for. u ime utemeljiteljne svote za g. Janka Svarića zakonitog nasliednika karlovačkog ljekarnika Frana Šeste (g. Janko Švarić, posjednik je u Brezani kraj Samobora); 10 for. kano peti obrok utemeljiteljne svote župnika Hegedića, Huzek-Krašić plaća 4 for. u ime članarine za g. 1895., J. Nemec 2 for. detto., N. Belavić 5 for. za g. 1894., N. Matica daruje 50 nvč., Grga Tončić na Rieci šilje god. prinos 1 for., Josip Car posjednik u Karlovcu uplatio prvi obrok utem. svote 10 fr.

(Dalje sliedi.)

Sretan uskrs! Vrieme i prostor lista ne dozvoljavaju nam, da i o predstojećih uskrsnih blagdanih po našem starom običaju obširno progovorimo, pa radi toga naznivljemo svim našim čitateljem i svemu našemu narodu, gdjegod ga imade na božjem svietu — u kratko ali srdačno: *Rade mili, sretan Ti uskrs!*

Počastni občinari. Rodoljubno zastupstvo občine Žminj imenovalo je u svojoj redovitoj sjednici dne 4. t. mj. počastnimi občinari radi velikih zaslugah za naš narod i za onu občinu dične naše rodoljube i prvake i to bivšeg žminjskog župnika veleč. g. Dragutina Miklavčića i državne zastupnike gg. dra. Matka Laginju i prof. Vjekoslava Spinčića. Čestitamo srdačno gg. počastnim občinarom i onomu sviestnomu zastupstvu!

Okružnica presvjetloga biskupa tršćansko-koparskoga na p. n. gg. svećenike. Razne novine, osobito liberalne bavile su se tom okružnicom, i tumačile ju po svoje lažuć i mažuć kako su navikle. I „Il Piccolo" od 10. aprila piše ponovno o njoj. Možda se na to piskaranje osvrnemo u budućem broju. Naš list donio je u posliednjem broju kratku viest o toj okružnici, za kratkoga boravka našega urednika u Beču. Danas priobćujemo pismo jednoga svećenika naše tršćansko-koparske biskupije o toj okružnici.

Pismo glasi doslovno ovako:

„Presvjetli biskup **prepovjeda** *svojim svećenikom* jedino, *da negovore u crkvi o izborih. Želi, da se uzdrže od javne i bučne agitacije, i da ovoj agitaciji, javnoj i bučnoj nebudu na čelu.*

Nije mu nit na kraj pameti, da svećenikom, koji su takodjer državljani, zabrani vršenje njihovih političkih, državljanskih prava. Pače **hoće**, *da se tim njihovim pravom služe, kad god se prilika pruži,* **za dobro vjere i države.** Takova prilika njim je dana osobito kod izbora, gdje jih zove i probitak vjere i probitak države, da se zauzmu za izbore.

Po mnienju presvjetloga biskupa *mogu* na dalje *svećenici davati savjeta u političkih stvarih ljudem, i podučavati jih po svojoj savjesti i znanju.* To je ljudski, to je kršćanski, da se neuka savjetuje i podući. To je kod nas tim potrebitije, što su svećenici u mnogih občinah jedini, koji mogu ljude savjetovati i podučiti, te očuvati od varka i spletaka protivnika.

Svećenici mogu dakle i po kršćanskih i crkvenih i državnih zakonih i po okružnici presvjetloga savjetovati biračem i podučiti jih, kako da zadobe i vrše svoje izborno pravo, kako da poduzmu sve moguće, da uzmognu vršiti to svoje pravo slobodno i sigurno; kako *treba, da idu svi birači k izboru izbornika ili fiducijara, i da za izbornike i fiducijare izaberu naše poštene muževe, dobre kršćane i dobre državljane, i da pak ti izbornici izaberu za zastupnike muževe, koji će raditi za dobro naše kršćanske vjere i monarhije našega premilostivoga vladara Frana Josipa I., kao i dakako našega hrvatskoga i slovenskoga naroda, koj jest i bijaše uvjek odan svojoj vjeri i svomu kralju.*

To savjetovanje i podučavanje mogu braniti našim svećenikom samo ljudi, koji su proti našoj vjeri, proti našoj monarhiji, i proti našemu narodu. U tom jih mogu priečiti samo novine protivne kršćanskoj vjeri, protivne monarhiji Habsburga, protivne hrvatskomu i slovenskomu narodu".

Porinutje Lloydovog parobroda „Habsburg". U utorak dne 9. t. mj. porinut bijaše na Lloydovom arsenalu svećanim načinom novi parobrod „Habsburg". Tomu činu prisustvovao je nadvojvoda Karlo Stjepan sa prejasnom suprugom Marijom Terezom, koja bijaše tuj kao kuma; zatim mnogo državnih zastupnika, koji su se vratili sa izleta po Dalmaciji, ili su došli izravno iz Beča. te mnogo domaćega pučanstva. Blagoslov parobroda obavio je prošt. preč. g. dr. I. Šust. Činu tomu prisustvovali su i naši zastupnici gg. dr. M. Laginja i prof. V. Spinčić.

Za slobodu izbora. Početkom febrara ove godine podnesla je predsjedničtvo političkoga družtva „Edinost" molbu na visoko c. kr. namjestničtvo u Trstu, kojom je obširno i temeljito dokazalo, kakve se sve nepodobštine dogadjaju kod izbora bilo kojih u Istri, ter na posljedku molilo:

1. da se obave izbori fiducijara svuda ondje, gdje je pučanstvo grada-sjedišta dotične mjestne občine pretežno talijanske narodnosti — ne u dotičnom gradu ili trgu, već u području koje vanjske porezne občine;

2. da budu fiducijari pozvani na izbor zastupnika u pojedina sjedišta za to opredieljena — posve sjegurni za svoju osobnu slobodu;

3. da se strogo pazi na to, kako se stvaraju izborničtva izvanjskih občinah u onih slučajevih, gdje sjedište občine spada u izborničtvo gradova, i napokon,

4. da izvoli visoko c. kr. namjestničtvo na tu molbu ili podnesak dati u svoje doba riešitbu.

Predsjedničtvo rečenoga družtva dobilo je doista zamoljenu riešitbu pod konac marča t. g., koja doslovno glasi:

N. 415/P

Uglednom upraviteljstvu
političkoj družtva „Edinost"
u Trstu.

Na molbu de praes. 4. veljače 1895., da se preuzmu priprave za jamčenje osobnu sjegurnost i slobodu izbora slovenskih izbornika prigodom budućih izbora zastupnika saborskih u Istri, daje se na znanje, da ces. kr. namjestničtvo nije propustilo, narediti sve one priprave, koje su sposobne osjegurati slobodno izvršenje izbornog prava, te odstraniti svaku pogibelj za javnu sjegurnost.

U Trstu, dne 27. ožujka 1895.

C. kr. namjestnik:

Rinaldini v. r.

Ovim odgovorom nisu doduše riešene sve tri točke gornje molbe našega političkoga družtva pojedince, kako se je molilo, već je odgovoreno općenito. Glavni smisao odgovora sastoji u tom, da su poduzete sve potriebite mjere, da se ovrše izbori slobodno i da budu birači i fiducijari posve sjegurni, što svim našim prijateljem u Istri do znanja i ravnanja priobćujemo.

Istarski odaslanici kod ministra predsjednika. Istoga dana poslije podne — kadno bijahu primljeni u audienciju od Njeg. Veličanstva naši odaslanici, posjetiše u palači carevinskoga vieća i ministra predsjednika kneza Windisch-Graetza. G. ministra nagovorio je presvj. g. Dinko Vitežić označiv mu u kratko svrhu toga posjeta i uručiv mu prepis spomenice, što no ju uručiše prije podne Njeg. Veličanstvu. Ministar predsjednik obećao je sa svoje strane učiniti sve moguće za poboljšanje gospodarstvenog stanja u Istri. Zatim je razgovarao sa pojedinimi članovi odslanstva, koji mu bijahu po D.ru Viteziću predstavljeni, ćeski, obavieštujuć se o gospodarskih odnošajih pojedinih krajeva Istre. Članovi odslanstva odgovarali su hrvatski ili slovenski. U dvorani nalazio se i ministar nutarnjih posala markiz Bacquehem, komu bijahu svi članovi predstavljeni. Gg. ministri rastaše sa odslanstvom vrlo ljubezno.

Tri važne viesti iz Istre. Poznati ovdašnji jaslar „*Il Mattino*" donaša u broju od dne 8. t. mj. pod gornjim naslovom sliedeće tri viesti:

1. Novoizabrani načelnik občine i grada Cresa, umirovljeni profesor zavoda „*Theresianum*" u Beču, g. *Coglievina* imao bi postati novim zemaljskim kapetanom za Istru.

2. Istarski sabor imao bi biti premješten u Pulu i to već kod prvog budućeg zasjedanja.

3. Okružni sud u Rovinju imao bi se do mala od tamo preseliti u Pulu. Toliko spomenuti list, koji uživa veliku milost nekih ovdašnjih krugova i za koj se znade, da se vrlo rado tovi kod bogatih jasala.

Gornje viesti nemaju doduše na sebi biljeg osobite novosti, jer se o svemu tomu jurve govorilo i pisalo, nu značajne su u toliko, što ih donaša onakav list.

K izbornom sastanku u Brezovicah. Talijanaški listovi Trsta nastojali su izvrći ruglu sve dosadašnje naše izborne sastanke, koji bijahu obdržavani posliednje doba u raznih krajevih Istre. Svuda našli su prigovora i zlobnih opazaka. A kako da prodje bez toga zadnji sastanak u Brezovicah? Ti listovi javili su najprije, da je bilo na tomu sastanku jedva 400 osoba, te da su sazivači i govornici doživili podpuni poraz. Nu budući im se gornji broj činio previsok, popraviše sami sebe, te dojaviše svojim čitateljem, da je bilo na sastanku samo 200 osoba i to mnogo žena i djece, — još veći dakle póraz za naše!

Mi se s timi *lažopisi* nećemo prepirati, jer nevriedi gubiti s njima vrieme, već ih upućujemo na zastupnika c. k. glavarstva g. Gironcoli-a, koji je i nepitan izjavio, da bijaše samo u dvorani bar 1200 osoba, a što bijaše u dvorištu, nećemo ni spominjati, jer je iztaknuto na drugom mjestu.

Ovoliko istarsko-talijanaškim listovom, koji će se bez dvojbe sa tršćanskimi drugovi veseliti tobož našemu porazu u Brezovicah.

Glavna skupščina ženske podružnice družbe „sv. Cirila i Metoda" za Istru obdržavana je dne 31. marča u „Narodnom Domu" u Kastvu uz liep broj dičnih naših gospodja i gospodjica.

Obširno i zanimivo izvieše o toj skupščini primili smo od tamo na vrieme, ali toga nemožemo ni danas priobćiti radi preobilna gradiva o predstojećih izborih, sastancih itd. nu priobćiti ćemo sve već valjda u budućem broju, a medjutim molimo velevriedne naše kastavke, da se ustrpe i da nam nezamjere.

Broj učestnika na javnom sastanku u Hrušici dne 31. marča 1895. Pošto je par gospode reklo, da ima kod sastanka 300 do 400 ljudi, potrudili su se neki, te su tako rekuć matematički dokazali, da jih bijaše preko 1000. Izmjerili su naime dvorište obzidano, u kojem bijaše smješteno najviše ljudi, koje jih bijaše puno, natlačeno. Površje toga dvorišta mjeri 200 četvornastih metara. Na svakom četv. metru stojala su 4, dakle svega skupa u dvorištu 800. K tomu bila jih je stotina u prikrivenih prostorijah, a kakve 200 po zidovih i na cesti uz dvorište. Svega dakle najmanje 1100. Mi nismo krivi ako nije komu drago, da je toliko naroda k sastanku došlo.

Iz Baške brzojavili nam jučer dne 10. t. mj. da krzmaju (štrajkuju) tamošnji kočijaši radi *dobročudnosti* poštemeštra g. *Bone*. Istoga dana, da je rečeni gospodin sam odvezao poštarsku kočiju iz Baške u Krk.

Naš redoviti dopisnik pritužio se prošloga mjeseca na nekoje nedostatke u poštanskom uredu u Baški, a sada reć bi, da je ovo uzmanje posljedica onih nedostataka.

Sl. ravnateljstvo pošta i brzojava učiniti će valjda svoju, ako nebude i ovu pritužbu smatralo osobnim zadirkivanjem.

Izlet zastupnika u Istru i Dalmaciju. Tako se slobodno može nazvati izlet, koj se je uzavno „*Izlet u Dalmaciju*", i kod kojega učestvaše članovi zastupničke i nekoji gospodske kuće: Poljaci, Česi, Niemci, konservativci i liberalci, jedan Talijan (Burgstaller) i jedan Hrvat (Spinčić). Zastupnici su prošli cielu Istru, od Herpelja do Pule. Odlični zastupnici zanimali su se jako od osvida dana za zemlju, za narod, i videć kras, videć kamenje, čudili su se, kako tu narod i od česa može živiti. Drago nam je, govorili su, da smo ovamo došli, jer već s ovoga što vidimo, možemo si stvoriti pojam, kako je zemlja siromašna, kako potrebuje podpore. Mi ćemo stalno podupirati i zagovarati predloge o podporah. U skoro sto godina reć bi, da nije Austrija ništa učinila za podignuće blagostanja naroda u nutrinji osobito. Čudili su se takodjer, nastavljajuć put paro-

Broj 16. U Trstu 18. aprila 1895. Godina XXVI.

Nepodpisani so dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbo sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na uzku.

Dopisi se nevraćaju ako netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu malo stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Biskupova nauka.

Presvjetli gospodin biskup porečko-puljski Ivan Krstitelj Flapp izdao je takodjer okružnicu svojim podredjenim svećenikom. Dobro jih uči, kako se imaju ponašati kod predstojećih izbora. Poslanica pisana je latinskim jezikom, a mi ju evo donašamo hrvatski, kako nam ju je poslao prijatelj, jer nismo imali sreće viditi latinsku maticu. Vriedno je, da ju pročitaju pomno i svećenici i puk, pak da se svećenici drže ovih nauka, a puk da bude znao suditi, je li ovaj ili onaj svećenik podpuno učinio svoju dužnost:

Poštovanomu svećenstvu porečko-puljske biskupije, pozdrav i blagoslov!

Na srcu Nam je, poštovana braćo, svaki napredak povjerenoga nam puka i ljubav do njega i Vaše dobro ime; zato Nam je sila reći Vam koju besjedu u poslu vrlo znamenitom.

Došli su izbori, koje zovu političko-administrativni, za novi sabor (dietu) ove naše pokrajine. I biti će borbe žestoke, možda i smutnje. Pravo rekuć radi se o tom, hoće li slovinski puk i nadalje ostati zasužnjen u politiki i javnoj upravi, ili će se pridignuti, kako je pravo, da bude u saboru dostojno zastupan. Nije to pitanje samo tjelesnoga kruha, nego ide i za duševni boljak naroda.

Vi se, poštovana braćo, morate spomenuti, da ste jednako dužni i Slovincem kako i Talijanom, i morate svakim boljim načinom potruditi se, da i slovinski puk bude u saboru zastupan tako dostojno i brojno, da bude mogao laglje doći do nauke u svojem jeziku i do vremenitih i duševnih dobara putem nauke i razložnoga trošenja njegovih javnih podavanja, koja plaća za pokrajinu. Vi znate, poštovana braćo, da taj slovinski puk u našoj pokrajini potrebuje u mnogo i mnogo mjesta škole, dapače i svećenika, ponajprije takovih, koji bi posve razumjeli njegov jezik i njegove nevolje; Vi znate, da taj puk čami u svake vrsti zla i zapuštenosti, od koje ga dosadanja saborska većina nije znala ili nije htjela izbaviti.

Vi znate svaki za kraj, u kojem živete, za mnoge druge potrebe i nevolje, koje sam puk od sebe nemože svaliti, nego mu treba krepke, razložite, ljubeznive pokrajinske uprave.

Zato Vas, poštovana braćo, pozivamo, da ne samo svaki za se vršite svoju izbornu pravicu otvoreno i dostojno, kako se dolikuje vojnikom istine i pravice, nego Vam takodjer zapovjedamo, da i u crkvah i izvan njih i na svojih stanovih, i gdjegod Vam se prilika pruži, budete narodu na ruku mudrim savjetom i zgodnom pobudom, i da se ne sramite biti pred njim u ovih težkih kušnjah; tako da ga naročito podučite, neka ne prodaje svoga osvjedočenja za Judin novac, neka izabira u sabor ljude od svoga ponudanja i jezika, od svoje narodne stranke, ljude, koji premda nisu do sada imali vlasti u rukama, pokazali su svu dobru volju, da koriste puku za tjelesno i duševno dobro.

Čast Vaše svete službe, dostojanstvo i vlast svećenička zahtjevaju, kakono stvari višega poredka, da se u vršenju tih Vaših dužnosti neobazirate na grožnje, strahovanje i ruganje, kojimi će Vas neprijatelji slovinskoga puka obsipati možda i po novinah.

Ako se budete ponašali kako smo Vam gori preporučili, ovršiti ćete, poštovana braćo, dužnost svoju prema iskrajemu, prema državi i prema svetoj vjeri, jer ako slovinskomu puku bude bolje od novoga sabora, tim talijanski puk neće izgubiti ništa, a Spasitelj naš, milost ga bila, dao nam je nauku, da se brinemo za siromahe i zapuštene i da liečimo takodjer tjelesne rane.

Koji od Vas, poštovana braćo, nebi vršio ovom i drugom prilikom svu svoju dužnost, na njega će prije ili kasnije pasti prokletstvo naroda i Boga Oca i Sina i Duha svetoga Amen!

Dano u Poreču 1. aprila 1895.

Ivan Krstitelj, biskup.

Tako pravi pastir svomu stadu! Čudno su se morale prilike promjeniti, kada biskupovu poslanicu na svećenstvo hvale iste one novine, koje su drugom prilikom svako zlo pisale o našem narodu u Istri. Mi neimamo ništa dodati ni odložiti!

Izborni sastanak u Brezovicah.

(Konac.)

Dok se je tako liepo razpravljalo i govorilo, jedan starac poviče milostnim glasom: Napućuju nas, da nam je Laginja šranjge postavio i sve zlo! Zato poslje ustade još dr. Laginja i reče uznositim glasom: Nisam htio ni mogao svega Vam kazati, što sam u priliki i javno i privatno govorio i pisao u korist našega puka, jer nisam htio, da o sebi preveć govorim. Ali ovdje je pala rieč, da naši protivnici sliepe narod, da sam ja šranjge postavio. E dragi moji, nesamo to, nego sve zlo govore, da je od mene, kako da zla nebi nikada prije ni bilo. Moram dakle, da u ovaj gospodski dan pred toliko naroda, izjavim u kratko, vedrim čelom i kuneć se srećom moje djece, da je istina ovo što ću Vam reći. Prvo, kada se je činio zakon o šranjgah, ja još nisam niti bio zastupnik u Beču, nego je na mojem mjestu bio naš narodni protivnik. Drugo, kad sam ja došao kako zastupnik u Beč, pak se je nekom zgodom razpravljalo proračun i u njem je stojalo, da će se iz Istre utjerati na šranjgah jedno 30.000 forinti ili više, ja sam upravo govorio proti tomu i govorio sam ljuto, da je plaćanje cestovine težki danak, da ga nebi smjelo biti, da je narod dostiput pod moraš probijao one ceste od kojih sada mora plaćati. Govorio sam tako oštro, da mi je predsjednik zaprietio, da će mi uzeti besjedu. Eto, vidite to je istina, a ne da su po meni šranjge, kako blebeću razbojnici mojega javnoga poštenja.

Ako nevjerujete jedno i drugo što sam ovdje rekao, pitajte u najviših kraljevskih oblasti, pak ako jim je do istine, kako mora biti, onda će Vam reći, da je istina kako sam Vam ja rekao, a ne kako govore opadači i smutljivci.

Te su se rieči silno dojmile naroda i dvoranom razlegali se glasovi: vjerujemo, vjerujemo, naša je vjera tvrda itd.

Predsjednik pita želi li još koji govoriti. Na to se priglasi kmet Topolovčan Anton Bubula i liepo otvoreno, mirno, kao da je svaki dan na velikih skupščinah, počne razlagati razne potrebe onog kraja, ali takove, koje more i ostalu Istru, na primjer, ukinuće cestovine ondje, gdje kmet rabi samo malen komad državne ceste; za povećanje množine cienje soli, za dozvolu pečenja rakije laglim načinom, za pravednije plaćanje uvoznine na vino u Trstu itd. Te želje, sastavljene od predsjednika u oblik resolucija primila je skupščina velikim odobravanjem.

Isto tako primljene su jednoglasno resolucije u pogledu ravnopravnosti jezika, sjegurnosti pri izborih i reforme izborne, kako jih je nakon kratkoga i shodnoga obrazloženja predložio veleč. gosp. Josip Knaus, svećenik Topolovački.

Primljena je napokon takodjer resolucija što ju je obrazložio i predložio Pregarski občinski starešina Anton Štule.

Odluke iliti resolucije donašamo niže.

Veleč. dekan Kompare izjavi, da će se skupščina svršiti, pošto su mnogi od daleka, a neda se sve u kratko vrieme obavrit. Pozva narod, neka se spomene i ovom zgodom svojega uzvišenoga vladara uzkliknuv trikrat „Živio“ našemu premilostivom cesaru i kralju Franu Josipu prvomu. Urnebesni „Živio“ zaori tri puta dvoranom i okolo nje, a kubedski krasno izvježbani pjevački zbor zapjeva „Bože živi!“

Naken toga dr. Laginja pozva narod, da se zahvali velečastnomu osapskomu dekanu na uzornom vodjenju skupščine, što narod i učim mnogobrojnimi uzklici: živio ga Bog, hvala itd.

Tim je dovršena ta znamenita pučka skupščina. Svi se još zadržaše časak u domu čestitoga Mikolića, da se prema svojoj mogućnosti i tjelesnoj potrebi okriepe. Na dvoru medjutim razliegali se skladni glasi narodnih naših pjesama, što su jih nevjerojatnom točnosti pjevali združeni pjevački zborovi Kubedski, Truškanski i Štrpedski. To je bila prava narodna slava, u najljepšem miru i redu, a uz najveće oduševljenje. Sam Bog dragi pomogao je, jer je cvietna nedjelja bila proljetni dan, kakovoga si ljepšeg nemožeš ni želiti.

Resolucije

što jih je prihvatila pučka skupščina u Brezovicah dne 7 aprila 1895.

I. Gospodarstvene:

1. Pozivamo vladu, da uredi daciju od vina tako, da se bude plaćalo po prodajnoj vrednosti a ne od hektolitra.

2. Pozivamo vladu, da narodu daje obilnije soli u nižu cienu za obitelj i za životinju.

3. Pozivamo vladu, da kmetom olahkoti pečenje rakije od svoga priroda, navlastito, da bude dozvoljeno peći takodjer preko noći.

4. Pozivamo vladu i zemaljski odbor, da provide za izgradjenjenje potrebite ceste od Trebeža na Sočergu i od Črnica na željezničku postaju Počekaj.

5. Pozivamo vladu i zemaljski odbor, da narodu priskoče u pomoć za izgradjenje ceste od Žrenja na Gradinje.

Pozivamo vladu i zemaljski odbor, da na zgodnih mjestih izgrade mostove preko vode Dragonje, da narod s ovoga kraja može laglje i bez pogibelji obćiti prema Piranu i Kopru.

7. Pozivamo vladu, da umnoži podpore (štipendije) mladićem od ovih krajeva, koji bi se učili gospodarstvo u Gorici ili na Grmu u Dolenskoj.

II. Na obranu narodnosti i političkih pravica.

1. Želimo, da svaki mužkarac od 24 god. ima pravo glasa kod izbora koliko za občinska zastupstva, toliko i u sabor pokrajinski i državni u Beču.

Dokle toga nebude, neka se skrbi za sigurnost birača kod izbora, da nebudu kao dosle izvrgnuti napastovanju i sili svake ruke po gradovih, nego da biraju u vanjskom kakovom selu mjesto po gradovih. Ujedno neka izvoli c. k. vlada čim prije odstraniti izbor zastupnika u vanjskih občinah po fiducijarih i uvesti izravne izbore, kaošto biraju gradovi.

2. Poziva se c. kr. vlada, da po svih uredih uvede jednaku pravicu za jezik hrvatski ili slovenski, kako ju ima jezik talijanski.

3. Nije pravo, da c. kr. vlada na naše svećenstvo za izkaze o cieplenju kozica i za druge slične izkaze pošilja tiskanice jedino u talijanskom jeziku.

Pozivamo c. kr. vladu, da prestane tako postupati.

Izborni sastanak.

U Hrušici dne 31. marča t. g.

(Dalje).

Predsjednik na to izjavi, da će izvještiti zastupnik g. V. *Spinčić* o djelovanju na carevinskom vieću.

U uvodu svoga govora naglasio je g. zast. Spinčić, da on kao bivši zemaljski zastupnik nelma ništa novoga dodati obširnomu izvješću gg. *Jenka* i *Mandića*, ipak smatra dužnim progovoriti i to pred prisutnimi birači, koji ga poslaše u carevinsko vieće. Istotako, kaošto se je pokazao drugdje, — reče govornik, — tako stoji i danas pred svojimi birači. (Burno odobravanje i živio-klici). Narodnim zastupnikom na carevinskom vieću bio je on izabran 1891. god.; on se je rodio u ovom kotaru, u selu, koje poznaju mnogi birači i ovog kotara. Bijaše profesorom i učenikom raznim iz ovoga kotara; bijaše školskim nadzornikom, uslied koje časti ga sigurno mnogi poznaju u ovom kotaru; bijaše zemaljski zastupnik, a u svih ovih častih, koje je obnašao, imao je uvjek pred očima zakon i pravicu. Nastojao je istotako uvjek, da se zakon vrši i obzirom na naš narod pod žezlom Njeg. Vel. našega cesara i kralja, čigove kuće sudbina je skopčana s Hrvati i Slovinci već preko 350 godina.

U Beču nastojao je zajedno sa drugom gosp. dr. *Laginjom* postići, da bude naš narod slobodan kod izbora, da budu činovnici pravični i nepristrani. Gdjegod su doznali, da tako nije bilo, pritužili se u Beču. Postiglo se njekoliko uspjeha, jer c. kr. vlada nije mogla i nadalje trpjeti pristranoga postupanja nekojih ljudi, koji su bili proti našemu narodu a za Talijane. Štitili smo naš jezik i branili njegovu uporabu i u crkvi, jer to smo smatrali kao našu dužnost tim više, jer su naši protivnici počeli vojevati i proti svećenikom. To se dogadja u najnovije vrieme i u ovom kotaru. To rade Talijani, to je maslo onih Talijana, koji bi nas utopili u žlici vode, da to mogu. Uzprkos ovim navalam znali ste, da Vaše veleč. svećenstvo vrši svoju dužnost. Vi ste znali, da su svećenici krv Vaše krvi, Vaši sinovi i braća, i odbili ste onu navalu. I pravo ste činili! To će Vam koristiti za Vaše duševno i tjelesno dobro.

U Beču smo se takodjer brinuli za ustrojenje škola. Na sramotu oblastih imade u našoj pokrajini oko 20000 djece, koja nemaju nikakvih škola. — A o našem školstvu su već govorili moji gg. predgovornici; dodati je meni samo činjenicu da tamo, gdje narod škole nema, želi si ju imati, a tamo gdje ju ima, često za nju ne mari, jer ljudi pridrže svoju djecu za radnju i kod kuće. To nije pravo; Vi gledajte, da se Vaša djeca okoriste koristmi, koje pružaju škole te znajte, da učitelji uče djecu, kako najbolje znaju. — Govornik toplo preporuča posjećivanje škole i odsudjuje sve one, koji vole, da jim djeca pasu volove, donašaju hranu, čim zanemaruju polazak škole i nauke. I radi ovakih malenkostih diete ne uči ništa, pa se može dogoditi, da bi moglo ovako diete, kad odraste, radi toga još u grobu proklinjati svoje roditelje. Ne tužimo se uvjek na oblasti, tužimo se i na sebe; priznajmo naše griehe i poboljšajmo se!

Nam je nastavlja govornik, osobito potrebna i srednja škola, jer našemu narodu treba učenih ljudi; treba je, da se naš jezik rabi kod svih oblasti i da se kod sudova i drugdje postupa nepristrano. — Čuli ste, što su učinili Talijani, kad je ces. vlada htjela uvesti naš jezik samo u napisima kod sudova. I onom zgodom valjda otvorile su se oči odlučujućim krugovom.

U Beču brinuli smo se i za luke, željeznice, ceste i razdiobu poreza, da se olakša breme našemu puku.

Kao što je izviestio prije g. *Mandić* o pitanju sa ezonerom u zemaljskom saboru, tako se je razpravljalo o istoj stvari i u carevinskom vieću, kod ministrâ itd. konačni uspjeh bio nam osjeguran. U Beču smo radili i nato, da olakšamo dobavu soli za blago. Zastupnik gosp. Laginja dobio je pismo iz ovoga kotara, koje je zatim izručio meni kao Vašemu zastupniku. I ja sam na temelju toga stavio predlog, neka se uredi dodavanje soli za blago, da si je narod laglje dobavi. Govornik misli, da će imati i ovaj predlog dobar uspjeh

Kod ministra za poljodjelstvo zauzimali smo se, da se poboljšaju naši gospodarski odnošaji i povoljno rieši gospodarstveno pitanje; postigli smo nekoliko uspjeha. Ministar je podupirao zastupnike u tom, da bi narod, koji se bavi vinogradarstvom, laglje razpačao svoje vino. Naši vinogradari imali su mnogo štete usljed vinske klauzule u ugovoru sa Italijom. Da bi se pomoglo narodu sastali su se narodni zastupnici i načelnici narodnih gospodarskih zadruga Istre na viečanje u Opatiji te zaključili, da se sastavi spomenicu, koju neka se izruči Nj. Veličanstvu cesaru i kralju i kako smo doznali primiti će nas Njeg. Veličanstvo, da izručimo tu spomenicu. (Klicanje: Živio naš cesar!) U ovoj deputaciji biti će gg. *Laginja*, *Mandić*, predsjednici gospodarskih zadruga, č. predsjednik današnjega sastanka i govornik sam. (Kako je poznato, Njeg. Vel. cesar i kralj primio je ovu deputaciju već dne 4. o. mj. Ured.) Otaj korak može nam samo koristiti a ja to zato iztičem, da pokažem, kako se obziremo na sve strane i svuda mičemo. Zast. dr. *Laginja* i govornik odkriju sve naše rane na tjelu našega naroda, da ih se može što bolje liečiti. Ove rane odkrivaju, pokazuju na liekove, nu bolest je težka i duga.

Dugo vremena vladali su nam tudjinci te nam branili liekove; bolest našega naroda jest stara, težka. Nu ako zastupnici neprekidno zahtjevaju, da se ove rane izliečí i ako naš narod i sam podupire nastojanje svojih zastupnika, ufa se govornik, da će narod ozdraviti, da će postati opet čil, kriepak i slavan, kao što je u prošlosti bio.

(Konac sliedi).

Izborni sastanak u Kastvu.

Na poziv bivših zemaljskih zastupnika gg. *Jenka*, *Stangera* i *Mandića*, te državnih zastupnika gg. *Laginje* i *Spinčića* sakupilo se na uskrsni ponedeljak pod drevnom *ložom* u Kastvu 5 do 600 birača i okolo nje drugog naroda, da čuju izvješće o njihovom djelovanju na zemaljskom saboru u Poreču, dotično na carevinskom vieču u Beču.

Okolo 4 sata poslije podne otvori sastanak prvo podpisani na poziv, *Mandić*, pozdravi sakupljene birače, zahvali im se na tolikom odzivu i predtoži kano predsjednika sastanku g. Fr. Dubrovića, bilježnika iz Podgrada.

Zauzev poklikom izabrani predsjednik svoje mjesto, zahvali se na povjerenju, predstavi sakupljenim gospodu bivše i sadašnje zastupnike, te vladinoga komesara g. dra. pl. *Manussi-a*.

Sve predstavljene pozdravio je narod najoduševljenije.

Zatim progovori prvi bivši zastupnik *Mandić* orisav u kratko: postanak našega ustava, carevinskoga viečа, zemaljskih sabora i občinskih zastupstva. Spomenu letimice djelovanje naših zastupnika u zemaljskom saboru u Poreču od god. 1861. pa do danas. Iztaknu, kakvi su nastali u tom saboru odnošaji od god. 1883. kad je pala u njem prvi put hrvatska rieč. Kasnije se ti odnošaji pogoršali, napose zadnjih 6 godina odkada se govori i interpelira u tom saboru samo u hrvatskom, dotično slovenskom jeziku. Obzirom na članak XIX. državnih temeljnih zakona zahtjevali su naši zastupnici u i izvan sabora, da se svuda u javnom životu provede jezikovna ravnopravnost. Pobija smiešne i lukave doskočice naših narodnih protivnika, da smo mi Hrvati i Slovenci u Istri tekar od jučer, da neimamo nikakve kuiture, da smo neuki, siromasi itd.

Spominje novije dogodjaje u poslu dvojezičnih tablah i listina porotnika, nečuvene izgrede u talijanskih gradićih, napose one u Poreču taperene proti našim zastupnikom.

Zahvali se konačno biračem na pouzdanju, koje mu izkazaše prije 6 godina, te im preporuči, da se slože i kod predstojećih izbora za odlučne i značajne muževe, koji će ih dostojno budućih 6 godina zastupati. Medju govorom a napose na koncu pozdravilo je občinstvo govornika živahnim odobravanjem i živio-klici.

Za njega progovori g. Slavoj *Jenko*. Njegov govor obuhvaća djelovanje naših zastupnika u gospodarstvenom pravcu. Govori obširno o dohodcih i izdatcih pokrajine, o školskih zgradah, o vodah i cestah, o gospodarskoj školi u Poreču, od koje neima naš narod nikakve koristi; o gradnji zemaljske zgrade u Poreču, o ozoneru, o željeznici Trst-Poreč i o našem predlogu, da se gradi komad željeznice od Herpelja na Jurdani. Spominje zakon o pripadnosti občinara, koji je za naše občine vrlo štetonosan. Iztiče kako je postalo zemaljsko kulturno viеće, kako ono ništa neradi za naš narod; govori o kotarskih gospodarskih zadrugah, o šumah i provadjanju šumskoga zakona, te zaključi da je svemu našemu zlu, koli moralnom toli materijalnom kriv sistem, kojim se s nami vlada. I njemu klicalo je občinstvo oduševljeno tečajem govora i na koncu.

(Sliedi.)

Izborno kretanje.

Izbor fiducijara započeo je u utorak dne 16. t. m. Istog dana birale su občine Vižinada i Roč, kojih se uprava nalazi u protivničkih rukuh, te su izabrale talijanaške fiducijare. Iz Roča doznajemo, da se naši nisu ni upustili u izbornu borbu, dočim neznamo jošte kako se je obavio izbor u Vižinadi, t. j. koliko je sudielovala kod izbora naša narodna stranka.

Zadnji čas pišu nam, da su Talijanaši predobili za 13 glasova.

Danas, t. j. 17. i sutra 18. t. m. bira fiducijare mjestna občina Motovun.

Občina Pazin birati će dne 22. i 23. t. m., u Tinjanu dne 22., u Boljunu dne 24., a valjda istoga dana i u Plominu. U Žminju dne 23., a u Labinu dne 25.

Dne 16. t. mj. izabran bijaše za poreznu občinu Korte 1 naš fiducijar jednoglasno. Živili sviestni birači!

Glavna skupščina

ženske podružnice sv. Cirila i Metoda za Istru u Kastvu

održavana je u „Narodnom domu“, kako oglašeno, dne 31. marča 1895. uz priličan broj prisutnih članica.

Gdja. ravnateljica Jenka Grossman pozdraviv skupščinarke spomenula je uzrok, zašto se skupščina jedva zadnji dan prvog tromjeseca sastati mogla i spomenuv smrt odbornice pok. Marije Jelušić, pozvala tajnicu, da izvjesti o djelovanju podružnice u prošlog godini 1894.

Tajnica gdja. Ernesta Jelušić čitala je sliedeći izvještaj:

Slavna skupščino!

U prvogodišnjem obstanku naše ženske podružnice častim se izvjestiti sliedeće: Naša podružnica započela je svoje djelovanje jedva 28. oktobra 1894., koji dan obdržavana je osnovateljna skupščina. Odmah su spočetka upisalo u podružnicu 66 članica od kojih 51 iz grada Kastva a 15 iz okolice, i to: 57 redovitih sa uplatom od 1 for.; 7 izvanrednih sa uplatom od 50 nč.; sa 40 nč. 1 i sa 20 nč. 1. Članarina iznašala 61 for. 10 nč. U god. 1895. pristupila 1 nova redovita članica.

U smislu zaključka na osnovateljnoj skupščini od 28. oktobra 1894. obdržavala je naša podružnica zabavu dne 25. nov. na korist družbe. Kod iste zabave bilo je prihoda f. 198·03 i razhoda for. 77·65. Čistoga dobitka dakle for. 120.38.

Kako je spomenuta zabava izpala, to vam je dobro poznato, a bilo je i u „Našoj Slogi“ opisano. Svakako dužnost mi je i ovom prigodom iztaknuti i zahvaliti se svim onim, koji su na bud koji način pripomogli, da je naša zabava onako sjajno izpala: na prvom mjestu gosp. Vinku Rubešu, koji je u svemu pomagao zabavu, odboru, a osobito govornici prigodnog slova gdjici Emi Grossman; deklamatorki gdjici Hinki Drnjević; predstavljaču i predstavljačicam igrokaza spomenutom gospodinu i gospojicam Klementini Munić i Ljudmili Jelušić; pjevačem i pjevačicam; onim, koje su dvoranu narieslie i poklonile darove tombole, te svim onim, koji su pripomogli i darovali ulaznini k zabavi. Neka budu i u buduće našoj podružnici tako uslužni i naklonjeni; platiti će im Bog i sveti apoštoli naše družbe.

Izim članarine i čistog prihoda zabave primila je podružnica god. 1894. različitih darova u iznosu od for. 16.24 nč., te je u dva mjeseca svog obstanka g. 1894. narasla for. 197.72 nvč., od kojih odbiv for. 1.95 izdane poštarine, priposlan glavnoj družbi na ruke g. blagajnika u Opatiji čisti ostatak za god. 1894. for. 195.77.

Spomenuti mi je, da je ove godine našu podružnicu zadesila nesreća preranom smrću namjestnice blagajnici, za družbu zaslužne gospodjice Marije Jelušić. Koliko je pokojnica bila cienjena i ljubljena od svih nas, dosta je spomenuti, da je njoj za pogrieblni vienac izmedju članica ove podružnice sabrano 30 for. 65 nč., od kojih je za vienac 15 for. 50 nvč. izdano, dočim na korist družbe 15 f. 15 nč. za njezin spomen preostalo. Sabrala je i mužka ovdje u istu svrhu for. 7.80. i time družbi for. 22.95 uniše. Ovom prigodom pozivam Vas, da se u spomen družice, koju je nemila smrt prva iz naše podružnice pokosila, sa svojih sjedala dignete i uzkliknete njoj „Slava!“ (Skupščinarke dižu se i suzami na očiuh kliču „Slava!“)

Odbor sastajao se kada je trebalo, gdje nam je činom i savjetom običajno pripomogao g. Mirko Jelušić, na čemu neka mu i od moje strane izrečena bude hvala.

Zahvaljujemo se takodjer slavnoj „Hrvatskoj Čitaonici“ u Kastvu, koja nam je bezplatno ustupila prostorije „Narodnog doma“ za zabavu i naše skupščine, a istotako slavnomu uredničtvu „Naše Sloge“ u Trstu, koje nam je bezplatno tiskalo različite objave i javne zahvale za prinose i darove.

Uzev u obzir kratko vrieme obstanka naše podružnice, možemo biti posve zadovoljni sa resultatom prve godine, i to neka nas u buduće bodriti, da nezaostanemo, već svake godine napredujemo u korist velevažne naše školske družbe.

Saberimo se pod zastavu naših svetih apoštola i obratimo sve sile u korist našoj podružnici. Radimo složno i nesvadjajmo se medjusobom dok neprijatelji naši sa sviuh strana preže kako bi naškodili narodu našem. Držimo su naše družbe, koja nepozna razlike stališa i nijedna od nas nebi smela imati ni jednoga znanca, ni jedne znanice, koja nebi bila upisana u koju podružnicu sv. Cirila i Metoda; koja nebi prinašala svoj svakogodišnji prinos svetoj družbi u pomoć. U to ime pomozi Bog i Hrvati!

Svršavam zahvaljujući se na časti družtvene tajnice, molbom, da se mesto mene druga izabere.

Izvještaj gdje. tajnice primila je skupščina do ugodnog znanja.

Zatim sliedio je izvještaj blagajnice gjice. Ide Kornmüller. koji se slaže podpuno sa navedenimi svotami u izvještaju gje. tajnice.

Na konca svog izvještaja zahvaljuje gjica. blagajnica na povjerenju i obzirom na to, što će ove godine po svoj prilici seliti se iz Kastva, umoljava skupščinu, da ju više u odbor nebira.

Zadobiv rieč g. Mirko Jelušić kao član nadzornog vieća spominje. da je imao prigodu pregledati račune podružnice i našao ih u podpunom suglasju sa izvještajem gjice. blagajnice. Na temelju toga daje skupščina gjici blagajnici i cielomu odboru absolutorij i glasuje njim u zapisnik zahvalu.

Pošto su opetovno zahvalilo se tajnica i blagajnica, da nemogu preuzeti odborničke časti, izabran je novi odbor jednoglasnim zaključkom, i to: ravnateljicom gdja. *Jenka Grosman*; zamjenicom iste gdja. Adela ud. Buršić; tajnicom gdja. Franjica Dukić; zamjenicom iste gospojica Klementina Munić; blagajnicom gjica. Ema Grosman i zamjenicom iste gjica. Petra Rubeša.

Odaslanice na glavnu skupščinu družbe izabrane jednoglasno gospodje Bune Ivanka i Dubrović Marija i gospojice Drnjević Hinka i Munić Dora.

Konačno riešena je mirnim putem jedna pritužba družtvenog odnošaja, a gledo buduće zabave u korist družbe naručeno odboru, da u dogovoru sa mužkom podružnicom uznastoji brinuti se, kako bi prvom mogućom prigodom dala se skupna zabava u korist družbe. Skupščina primila takodjer do ugodnog znanja najnoviju viest, da je klub stranke prava u Zrinsko-Zagrebu darovao imovinu za prenos Zrinsko-Frankopanskih ostanaka u iznosu od 3746 for 37 nč. sa kamati od 1. siečnja o. g. družbi sv. Cirila i Metoda u Istri, i od svoje strane na tom liepom daru najsrdačnije zahvaljuje.

Zahvaljujuć odstupajućim odbornicam uzčestitku na zarukah bivšoj gjici. blagajnici u ime ciele skupščine i zahvaljujuć na trudu g. Mirku Jelušiću, gospodja ravnateljica zaključi skupščinu na 6 sati popodne.

Broj izbornika za izvanjske občine u pojedinih mjestnih občinah po političkih kotarih

(Konac).

5. Politički kotar volovski: Izbornici

Mjestna občina Podgrad, sve porezne občine, naime Podgrad, Erjavče, Gabrki, Gradišće, Hrušica, Huje, Javorje, Maleloče, Veliko Mune, Male Mune, Obrov, Pavlica, Podbeže, Poljane, Pregarje, Prelože, Račice, Ritomače, Grbonje, Strarada, Studenagora, Zajevše, Žejane, sa 7171 stanovnika 14

Mjestna občina Jelšane, sve porezne občine, naime Brdo, Brdce, Dolenje, Fabče, Jelšane, Lipa Novavas, Novokračina, Pasjak, Podgraje, Rupa, Šapjane, Šušak, Zabiče, sa 3887 stanovnika 8

Mjestna občina Materija, sve porezne občine, naime Artviže, Bač, Brezovica, Brezovobrdo, Golac. Gradišica. Herpelje, Hotičina, Jelovice, Kavčice, Kozjane, Velelože, Markovščina, Materija, Mrše, Odolina, Orehek, Ostrovica, Povžane, Rožice, Skadonščina Slivje. Slope, Tatre, Tublje, Vodice, sa 5282 stanovnika 11

Mjestna občina Kastav, bez grada Kastav i predgradja Dukići, porezne občine: Veliki Brgud, Mali Brgud, Brnasi, Blažići, Bregi, Breza, Brnčići, Hosti, Jurčići, Jurdani, Jušići, Klana, Kučeli, Lisac, Marčelji, Matolji. Pereniči, Pobri, Puži, Rečina, Rubeši, Dolnji Rukavac, Gornji Rukavac, Saršoni, Srdoči, Skalnica, Spinčići, Sroki, Studena, Trinajstići. Zamet, Zvoneća, sa stanovnika 15873 32

Mjestna občina Lovran, bez grada Lovrana i sv. Frančiška, koj s gradom bira i bez grada Mošćenice, i to porezne občine Berseč, Draga, Kalac, Kraj, Martina, Oprie i Tuliševica, sa 4449 stanovnika 9

Mjestna občina Veprinac, sve porezne občine, naime Brnardova, Poljane, Puharska, Vasanska, sa 1989 stanovnika 4

Mjestna občina Volosko, bez grada sa Skrbići. jedina porezna občina Opatija, sa 1192 stanovnika 2

6. Politički kotar Koparski:

Mjestna občina Kopar, bez grada Kopra, porezne občine Bertoki, sv. Kancijan, Čezari, sv. Marko, Pobezi, Sermin, sa 2615 stanovnika 5

Mjestna občina Dekani, sve porezne občine sa 5939 stanovnika 12

Mjestna občina Dolina, sve porezne občine sa 7470 stanovnika 15

Mjestna občina Milje, bez grada Milje i što k njemu spada, porezne občine Hribi, Plavije, Skofije, Oltra, sa 4059 stanovnika 8

Mjestna občina Pomjan, sve porezne občine sa 6338 stanovnika 13

Mjestna občina Buzet, bez gradića i što s njim bira, sve porezne občine sa okolo 13.000 stanovnika 25

Mjestna občina Roč, i to porezne občine Blatnavas, Čirites, Dolenjavas, Gorenjavas, Krkuš, Lesišćine. Nugla, Ročko polje, Roč. Semič sa 2959 stanovnika 6

Mjestna občina Piran, bez grada i okolice, porezne občine Kaštel, Padena, sv. Petar, Sandrija, Novavas, sa 2412 stanovnika 5

Mjestna občina Izola, bez grada i okolice, porezna občina Korte sa 738 stanovnika 1

Franina i Jurina

Fr. Povidaj mi Jure, zašto su talijanaši vrgli tašu na kaštelirsko blago?

Jur. Govori se, da će crikvu razširiti.

Fr. Ja sam invece čuja, da će učiniti telegraf do Višnjana za brzo doznati, kako votacijoni gredu.

Jur. Ma će ih čuda koštati.

Fr. Za manje špendati će vezati fildefer na turanj kaštelirski — iz ovega na labinski pak na višnjanski — a od onoga će teći beside po pali do kraj svita i još sedam metri dalje.

Jur. Dobro su se zventali, ali kadi su jim telegrafišti?

Fr. Vero šjor Kilo i šjora Rožа, da će tornati u šervicij, i da će držati špecijon jedan po danu, a drugi po noći.

Jur. M.. ča će i teatar zidati na fondu blizu Škropetove hiže.

Fr. Nimaju toliko beči.

Jur. Zato da će pak Kaštelircem druge taše zasvirit.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Gosp. A. Blažković iz Ogulina priposlao je našemu uredničtvu 15 for., što ih je sabralo veselo družtvo u gostioni kod „Fete“ u Ogulinu prigodom zdravice našoj miloj hrvatskog domovini.

Tajnik družbe dr. Andrija Stanger primio je od 13. marča t. g. sudalje: Anton Mavrinac šilje for. 5·40. sakupljenih u veselom družtvu prigodom imendana g. Josipa Scrobogna; darovaše: Anton Mavrinac, Marčelja Andre svaki po 1 for., Josip Scrobogna for. 1·50, Anton Blažina, Aud. Blažina i Marija Mavrinac svaki po 20 nvč., Josip Skerl i Josip silić po 15 nvč., Don Pietro 30 nvč. — Vrli Hrvat u daleko Africi, gosp. Adolf

pl. Märzthal iz Voloskoga poslao je uz liepo otačbeničko popratno pismo lira šterl. 14·19 (= for. 182·69), koju je svotu sabrao medju Hrvati u Johannesburgu, a poimence darovaše: A. pl. Märzthal iz Voloskog 2 lire (on je ujedno platio poštarinu sa 4 šel 6 pen.), Šimun Vuletić iz Trebinja u Hercegovini 5 lira; Ivan Turato iz Omišlja, Jerolim Škopinić iz Maloj Lošinja, dva brata Ivanića iz sv. Ivana na otoku Braču svaki po 1 liru; po 5 šel darovaše: gdjica Liza Ivanić iz Sv. Ivana, Petar Ivanović detto, Visko Spaleta Janjina u Dalmaciji, Lazar Gorović iz Herceg-Novoga, Špiro Gorović detto, Ivan Mihović iz Vrbovskoga, C. W. Seel iz Londona, Frane Vučinović iz Lepetana u Dalmaciji, Ilija Vučinović detto, B. Gardinić, I. M. Anteglević iz Boke kotorske, Joso Gregoreti iz Rieke (Fiume), Ivan Kristić i Luka Grgurević iz Dubrovnika; po. 2 šel darovaše: J. I. Hajdinger, Baldo Markić iz Kune; po 2 šel. i 6 pen. darovaše: Ivan Melada iz Velikog Lošinja, gdja Urša Šantić iz Sv. Ivana na otoku Braču. Ukupno 14 lira 19 šel. = for. 182·69. Zahvaljujući što srdačnije plemenitim rodoljubom u Transvaalu, kličemo jim iz hrvatske domovine: da Bog živi vrle Hrvate u Africi, da Bog uskori čas njihova povratka u mili zavičaj u najboljem blagostanju i zdravlju! — U gostioni kod Vjek. Sinčića u Matuljih sakupilo se for. 3·50 na predlog g. R. J., a darovaše Franjo Neznanović, Vinko Kinkela, Dinko Spinčić, Vjek. Sinčić, Rob Jurinac. — G. Andre Ščitar, župnik u Klani plaća u ime članarine za god. 1894. i 1895. for. 2. — Uprava „Narodnih Novinah" šilje for. 44 i to poslatih joj od g. Dragana Filipovića iz Petrinje for. 34, sabranih u društvu „gladne" gospode i for. 10 od svenčilištnog profesora dra. Šilovića mjesto vienca na odar pokojnog Viktora pl. Jancs-a.

Monsignor Vinko Zamlić, župnik u Voloskom. Vesela se pronie vieść u gospodskom Voloskom 11. o. mj. Poznato je, kako svi u obće štuju veleč. g. župnika Zamlića, pa i sami protivnici ne mogu, nego da priznaju krasne njegove vrline. Dobar glas daleko dodje, zato i ne mogoše krieposti našeg ljubljenog župnika ostati nepoznate njegovim poglavarom, i bez zasluženo nagrade. Odkako se pak stala dizati Opatija razvi g. župnik djelatnost svoju na sve strane, te steče iskreno pouzdanje ne samo svojih župljana, nego takodjer priznanje kod tudjinaca. Radi toga nasta obće veselje u Voloskom, kad veleč. g. župnik dobi brzojav od presvj g. biskupa Glavine, u kojem mu javlja njegovo imenovanje za začastnog komornika Nj. svetosti pape Lava XIII., čestitajuć mu istodobno na velikoj toj časti. Odmah zatim stale redati što brzojavne što pismene i ustmene čestitke novoimenovanomu monsignoru. Posebnom čestitkom počastiše ga presvj. biskup Andrija Šterk, zatim msgr. Flego i dr. Ivanić, prenzv. g. namjestnik Rinaldini, bivši kot. kapetan ovdje Jettmar, p. n. g. kot. kapetan Fabiani, mnogo druge, što domaće, što tudje gospode, prijatelja i znanca iz Voloskoga, Kastva itd. itd. Koliko je monsignor Zamlić obljubljen u Voloskom, nek svjedoči ova činjenica: Čim se prosu radostna vieść o imenovanju, prvo bijaše pitanje medju župljani, da li će moći msgr uz tu čast ostati i nadalje župnikom u Voloskom. Čestitamo novoimenovanom monsignoru, da nam ga Bog dugo čila i zdrava poživi u svom obljubljenom stadu, rodu na čast, na korist domovine i ponos mišeg Voloskog!

Rasolucije prihvaćene na izbornom sastanku u Kastvu. Na tom sastanku bijaše prihvaćeno oduševljeno i jednoglasno 8 resolucija tičućih se našeg duševnog i tjelesnog napredka, koje ćemo donieti doslovce u budućem broju.

Prepis izbornih listina. Pritužili nam se nekoji prijatelji, da nemogu do izbornih listina ni kod občine ni kod političke oblasti. Negdje ne mogoše ni pročitati tih listina a drugdje njim se to dozvolilo.

Ovim javljamo svim kojih se tiče, da je c. k. kotarski poglavar u Voloskom dozvolio ne samo uvid u izborne listine, već je dopustio, da iste i prepisati mogu. Tako će biti i drugdje, a ondje, gdje nebijaše našim moguće prepisati listine, neka idu te opet tražiti od dotičnoga kotarskoga poglavarstva i neka se pozovu na druge kot. poglavare u Istri, koji to dozvoliše. Kad nebi ni to pomoglo, neka dodju na izbor svejedno svi oni, koji drže, da imaju izborno pravo i neka se predstave dotičnomu vladinomu komesaru sa poreznom knjižicom i neka ih pripusti k izboru.

Sve moguće nepravilnosti il nezakonitosti valja točno pobilježiti, da se bude moglo proti nezakonite obavljenim izborom tražiti lieka. Uspjeh izbora neka nam prijatelji čim prije dojaviti izvole, gdje je to iole moguće — brzojavno.

Na izbornom sastanku u Kastvu, obdržavanom na uskrsni ponedeljak, zastupane bijahu sve porezne občine prostrane mjestne občine Kastav. Zastupane bijahu nadalje susjedne i dalnje občine, kano *Volosko-Opatija, Veprinac, Lovran i Podgrad.* Osobito rado iztičemo što su nekoji rodoljubi pohrlili na sastanak iz daleka 4—5 sati. Živili!

Izborno kretanje na Puljšćini. Javljaju nam od tamo: Izbori su na vratih, ali u našoj okolici za narodnu stvar malo tko se miče. Prodanci su već bili na dogovoru sa šarenom gospodom, kako će kupovati ljude: od naših se nitko nemiče, niti što pita. Ako jim kažeš, da treba raditi, odgovore: „fiorinih se hoće, jer Talijanaši čine čudesa samo s fiorini". Neimaju ljudi posve krivo: protivnici naučili su mnoge tako, da u izborih nevide drugo, nego dobru „žornadu". Ali, ljudi božji, što čekate? Hoćete li biti jednaki Žudijom, koji čekaju spasitelja? Bog je rekao: pomozi se sam, pomoć ću ti i ja. Dignite se braćo *premanturska,* nespavaj *Pomere,* probudi se *Meduline*; a vi *Ližnjanci, Višanci, Altarci, Muntićani, Loboričani, Štinjanci* i *Perojci,* dajte si svi ruku, pa u bratskom kolu uprite sile, da budete sami svoji gospodari! Ako toga nebude, vajme Puljšćino, kud mi ode lipo ime tvoje?! Zašto da se u Vaše izbore mješaju gospoda iz grada? Zašto da Vam uvjek kažu što imate učiniti bumbari galežanski i ribari fazanski? Vi ste braća, a oni su Vam samo susjedi: budite dakle složni i svoji pa će biti dobro.

K predstojećim izborom. Sv. Lovreč Pazen. 16. aprila t. g. Čast našim kmetom, koji su živo počeli čutiti hrvatsko svoje porieklo. Ali što ćete, kada sirote na nijednom mjestu, gdje bi se i za njih, kao za porezniko, pravica krojiti morala, ni malo pomoći nenalaze. Kako svaki znade, mi bismo kod izborah svagdje i uvjek pobjedili, da bi izborne listine pravedno sastavljene bile. Nema traga toj pravednosti ni u našoj občini Vrsarskoj. Došli kmeti tamo u subotu 13. t. mj. te zamolili ponizno glavara g. *Vergotini* neka jim dade slobodu, da si prepišu listinu i što treba izpravе ili barem, da ju pročitaju. Nije li to bilo pravedno pitanje? Ali kako da ih naš glavar usliša! Strese se, da on bi jih lahko radi ovog pitanja u kratko iztjerao na cestu, da on nije drugo njih poglavar. da on je *podešta* samo od Vrsara. Doviknu siromahom, da on zna, da su oni namislili njega porinuti u jamu, ali on da će njih porinuti još dublje. Hoćete li tumača na ovaj razgovor? Držim da pametnomu ga nije potreba.

Drugim opet govori, da na dan izbora imaju doma ostati, te da ga ne dolaze dražiti. Jednoga kmeta Tome *Vrkljana,* do cieta je zapitao, da koliko bi hotio imati, da ostane doma. Zašto se i takovoj gospodi ne šalje poslanica, kojom bi jim se zabranilo takovo nedostojno agitiranje? Zar ćete, da budu naši kmeti birali muže a la Volpi, koji svojoj obitelji brani vršiti kršćanske dužnosti, koji svojoj djeci brani položiti crkvu božju?! Dakako, novjera priviligovana je za Talijanaše. Bilo im! Mi znamo gdje je pravica, pa makar tko radi toga puknuo — tražiti ćemo ju.

Isto tako odklonio je prošnju, da se izprave liste na kapetanatu isti gosp. kapetan. Barem sad znamo, da ni jedan ni drugi nije u dužnosti dati prepisati liste, da bi žešće pogriješke se popravile. Tu su ti neočevi mrtvi, koji će glasovati. a naši kmeti dobivaju pozivnice pokvarene, samo da jim se bude mogao zabaciti glas. A polovici od njih, koji imaju pravicu glasovati i bili bi za našu stranku, nije došla pozivnica. Kamo će se tužni prizvati? Tko li će njima pomoći!? (Čitajte viest „Prepis izbornih listina." Op. ur.)

Potres. Na dan Uskrsa u noći poslije 11 sati ućutilo se silan potres na obalah svega jadranskoga mora, te i dalje visoko na sjever. U naših stranah čulo se glavni udarac okolo 11 i četvrt zatim je sve do zore sliedilo više manjih potresa.

Izmedju mjesta, koja su najviše postradala, ubrojiti nam valja sa žalošću biedu Ljubljanu. Tamo imade porušenih kuća i drugih zgrada, a ima na žalost i ranjenih i mrtvih. Ovdje u Trstu bijaše čitavu noć većina grad janstva od silnoga strahа po ulicah. Tako ih bijaše i u mnogih drugih mjestih. O tom potresu stiglo nam je i dopisa, ali je danas radi preobilnosti gradiva nemožemo priobćiti.

Koncert „Slavjanske Čitalnice" u Trstu. U subotu dne 20. t. mj. priredjuje naša čitaonica svojim članovom i pozvanikom koncert sa vrlo bogatim i zanimivim programmom. Ulaznina za osobu 1 kruna; početak u 8 i pol sati na večer. Sav prihod namienjen je temeljnomu kamenu „*Narodnoga Doma*" u Trstu, te očekujemo od našeg rodoljubnog občinstva, da će već radi te plemenite i domoljubne svrhe mnogobrojno pohrliti u subotu u prostorije naše čitaonice.

Iz Baška na Uskrs pišu nam: Kako čujemo, bio je ovdje prošloga tjedna poštarski komesar g. Knotek, te se osobno uvjerio o temeljitosti tužbah, koje su od občine i od privatnika bile podnešene proti ovdješnjem poštemeštru g. Bonu. Čujemo, da je razgledao poštarski ured, bio na občini, preslušao načelnika i nekoje privatnike. te obećao, da će se po mogućnosti sve popraviti. Tako je kazao, da je molba za pohvaćenje pečata, tabelah itd. poslana ministarstvu; da će biti kod poštanskog ureda izložena škatulja, iz koje će se listovi dizati u 9 sati u večer; da će biti postavljen stol sa potrebitimi spravami; da će poštanski ured morati uviek imati u dovoljnom broju maraka, dopisnica itd.; da će se providjeti, da se ne budu u poštanskom uredu dogadjali onakvi prizori, kao do sada itd. itd. Mislimo, da se možemo pouzdati u riečg. komesara i vjerovati mu, da je sve potrebito odredio, odnosno, da će se pobrinuti, da te slavne ravnateljstvo odredi. Do sada mogli smo opaziti samo to, da je g. Bon nešto krotkiji i prijazniji. Možda već neće onako govoriti o ravnateljstvu, da ga se on ne boji. U ostalom, paziti ćemo, da se budu odredbe slavnog ravnateljstva točno vršile, te ćemo sve netočnosti ili nepodobštine javiti ravnateljstvu ili izravno ili putem „N. Sl." (Ako to g. urednik dozvoli? Za pravo uviek. Op. urd.), a stalni smo, da neće ni slavna občina toga propustiti.

Izbori fiducijara biti će ovdje dne 27. t. m. Pripravljamo se ozbiljno, a reć bi, da se i šaka šarenjaka miče, te radi s imenom nekoga našega zemljaka, ali koji niti može biti ovdje biran, jer je postao državljaninom druge države, a niti će, nadamo se, dopustiti, da šarenjaci njegovo ime zlorabe u svoje svrhe. Nadalje javljamo vam u kratko, da će u utorak t. j. dne 16. t. mj. doći u Bašku gg. zastupnik Vjekoslav Spinčić i bivši pokrajinski zastupnici dr. Fran Volarić i Dinko Seršić, te polagati račune o svojem djelovanju. Spremamo se na dostojan doček; o tom obaviestiti ćemo vas obširnije.

Zabava u čitaonici u Dekanih. Dne 21. t. m. priredjuje dični odbor čitaonice u Dekanih zabavu sa bogatim programom na uspomenu 25godišnjeg obstanka one čitaonice. Početak u 6 sati poslije podne.

Upozorujemo na tu zabavu naše prijatelje ovdje u Trstu i u Istri, osobito u kopparskom kotaru.

Glavna skupščina „Kotarske gospodarske zadruge u Kastvu" bijaše obdržavana u ponedeljak sa vrlo bogatim i zanimivim programom. Predsjedao je g. dr. *Matko Laginja,* a članova bijaše toliko, da ih je jedva polovica stojala u prostranoj dvorani „Narodnoga Doma" dočim su ostali stojali u pokrajnih sobah.

Očekujuć, da će nas sl. predsjedničtvo u kratko obaviestiti o tečaju te zanimive skupščine, izrazujemo i ovdje naše podpuno zadovoljstvo, što se članovi one podružnice toli živo zauzimlju za poduka u gospodarstvu i u obće za napredak u zapuštenom u Istri gospodarstvu.

Agitacija nekog javnog službenika na Voloskom. Od tamo pišu, da putuje prilično kad i gdje se imadu provesti kakovi izbori neki javni službenik. Sad putuje razumjerno više svuda po kotaru, kad se imadu obavljati izbori po svem. Tako je pod konac marča proputavao velik dio sudbenog kotara podgradskoga. Imamo svjedoka i dokaza, da je agitovao radi izbora i hvalio se kako je dobio nekojih uplivnih muževa takodjer u Kastavčini na svoj mlin. Čuli smo. da je našoj vladi naloženo s višega, da se moradu ujezini organi kod predstojecih izbora posve nepristrano držati. I pošto je rečena osoba javni službenik, pitamo ovim javno ces. kr. vladu, jeli taj javni službenik na Voloskom agituje sa znanjem vlade ili radi u svoje ime? Kako to opravdava vlada u Primorju u prvom slučaju, i što kani poduzeti proti svomu podredjenomu činovniku, koji agituje proti jednoj stranci, u drugom slučaju?

K izbornom sastanku u Kastvu. Radi pomanjkanja prostora morali smo prekinuti izvješće o izbornom sastanku u Kastvu. Ovdje spomiojemo u kratko, da su još govorili na sastanku g. dr. *Stanger* obširno o školstvu u Istri, g. prof. Vj. *Spinčić* o djelovanju zastupnika u Beču i o današnjem položaju u obće, ob onom u Istri i u političkom kotaru Voloske napose, i napokon d.r M. *Laginja* popunio je u kratko svoje predgovornike.

Iz krasnoga govora zastupnika Spinčića iztičemo napose kako je oštro ožigosao nekoje osobe, koje tajno i podlo ruju u ovom izbornom kotaru proti nekim našim muževom; kako su te osobe u službi ljutih narodnih protivnika, koji se s njimi rote i služe proti Hrvatom i Slovencem Istre; kako se je klatario i po ovom kotaru urednik lista, koj je najgadnijim načinom napao na sve naše svetinje i na sav naš narod. S tim stvorenjem kovalo se urote na našu moralnu i materijalnu propast i u ovom kotaru. Burno odobravanje i pleskanje pratilo je taj zanosno izrečen govor u ouomu klatežu i njegovomu prijatelju, klicalo se neprestano: *sramota! propao! u more s njim!* i t. d. i t. d.

„**Tržaška posujilnica in hranilnica**" registrovana zadruga s ograničenim jamstvom. imati će u nedelju dne 21. t. mj. u 10 sati u jutro glavnu skupščinu u prostorijah „Delalskoga podpornoga društva" (Via Molin piccolo br. 1).

Napredak Čeha u Beču. Od tamo nam javlja prijatelj, da je poznati češki rodoljub i nakladnik knjiga g. *Josip R. Vilimek,* iz zlatnoga Praga, otvorio u Beču svoju knjižaru, čim je doskočio velikoj potrebi bečkih Čeha i drugih tamo živućih Slavena. Tim je ujedno dokazao gosp. *Vilimek,* da slavenstvo u toli razvikanom „*njemačkom*" Beču sve to više korjen hvata, da se širi, da napreduje. Pozdravljajuć iskreno to novo poduzetje bratskoga nam naroda želimo mu najbolji uspjeh i što više podpore od braće Čeha i ostalih bečkih Slavena. Upozorujemo na to poduzetje i medju nami živeću braću Čehe, podajuć im eto podpuni naslov te knjižare „Nakladatelstvi Jos. R. Vilímek, Viden VII Neubaugasse N. 71.

Brzojavi „Naše Sloge".

Iz Baške brzojavljaju nam 17. t. mj. Jučer Spinčić i Seršić izvjestili o saborskom djelovanju. Sjajno dočekani. Četrdeset osoba priredišе im banket. Zastupnik dr. Volarić iznenadno zapriečen, dao se brzojavno zastupati od Seršića. Mnogobrojni narod oduševljeno prihvatio sve resolucije. Dopisom obširnije.

Iz Krka, 17. t. mj. Na prolazku iz Baške u Krk dražani oduševljeno pozdravljali Spinčića i pratnju mahanjem šešira i gruvanjem mužara. Uplivni Tomašić pozvao u svoju kuću i pogostio Spinčića i pratnju. On okrstio zabludom dojakošnje svoje pristajanje uz protivnu stranku i izjavio se našim pristašom.

Motovun, 18. Iza ljutog dvodnevnog okršaja pobedismo.

Br. 958.

Oglas natječaja.

U smislu zemaljskog zdravstvenog zakona od 18. marča 1874. otvara se ovim natječaj na mjesto občinskoga liečnika u Pazinu.

Za ovo liečničko mjesto ustanovljena je godišnja plaća od forinti 1200 iz občinske blagajne izplativa u mjesečnih predplatnih obrocih.

Liečnik će biti dužan liečiti brezplatno siromašne bolestnike i voditi občinsko zdravstveno nadzorovanje.

Za pohode bolestnih siromaha izvan Pazina, i za druga osobita občinska posiaustva, nadoknadjivati će mu občina putne (rozne) troškove.

Nadalje će liječniku pripadati i zakonom ustanovljene pristojbe za izvršivanje radnjah koje mu bude državna ili zemaljska oblast povjeravala n. pr. u slučaju pošasti. sudbenih povjerenstvih itd.

Službena pogodba biti će sklopljena za tri godine, a zatim će biti valjana samo od godine do godine sve dotle, dok se jedna ili druga stranka neodreče tri mjeseca unapred.

Molbe obložene poveljom (diplomom) sveobćega liečničtva i svjedočbama dokazujućim poznavanje hrvatskoga ili pak slovenskoga te italijanskoga jezika. austrijske državljanstvo i drugimi možebitnimi dokaznicami, imaju biti podnesene podpisanomu do dana 30. aprila 1895.

Občinsko glavarstvo
PAZIN. 28. marča 1895.
Obć. načelnik:
Dr. Dinko Trinajstić.

Poziv.

Na vazmeni ponedeljak ove godine u 2 sata zapodne držati će se u „*Narodnom Domu*" u Kastvu glavna skupština „Gospodarske Zadruge" sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvješće tajnika.
3. Obračun za god. 1894.
4. Izvješće revizora za račune od godine 1893. i 1894
5. Proračun za godinu 1895.
6. Izbor pregledača za račune od godine 1895.
7. Poduka o pčelarenju.
8. Razni predlozi.

Članovi, koji još nisu, primiti će za skupštinom sjemena kranske repe (peše) i lumbera. Podieliti će se onda 10 škara za rezanje trsja, 3 pilice i 4 kose neke nove vrsti — to sve kako sreća odluči.

Na isti način bit će upisana 3 člana u družtvo sv. Jeronima, te će do smrti dobivati knjige, koje govore o pobožnosti i gospodarstvu.

Mole se članovi i članice, da neuzmanjkaju doći na ovu skupštinu.

Gospodarska zadruga
u Kastvu, 1. aprila 1895.
ODBOR.

Broj 234.

Razpis natječaja.

na mjesto občinskoga tajnika u Dobrinju sa godišnjom plaćom od 400 for., koju se prima u posticipatnim mjesečnim obrocima. Uredovni jezik jest hrvatski, nu treba poznavati i talijanski. Molbe valjane obrazložene neka se šalju podpisanom do konca mjeseca aprila t. g.

Glavarstvo občine

DOBRINJ, 29. marča 1895.

Glavar:

Barbalić, s. r.

Broj 959.

Razpis natječaja.

Kod podpisanoga občinskoga glavarstva ima se popuniti:

Mjesto občinskoga kanceliste sa plaćom godišnjih forinta 450 izplativih iz občinske blagajne u predplatnih mjesečnih obrocih.

Imenovanje sliediti će za sada privremeno, a za slučaj doknzano službene sposobnosti, potvrditi će občinsko zastupstvo imenovanoga, definitivnim načinom sa pravom na mirovinu u smislu postojećega pravilnika za občinske činovnike mjestne občine Pazin.

Zahtjeva se podpuno poznavanje jezika hrvatskoga kao uredovnoga, talijanskoga, a po mogućnosti i njemačkoga, te posvemašnja sposobnost i okretnost u uredovnoj manipulaciji.

Prednost dati će se onim, koji se izkažu, da su već na zadovoljstvo službovali kod koje občinske oblasti.

Redovito biljegovane molbe neka se dostave podpisanomu do 30. aprila 1895.

Občinsko glavarstvo

PAZIN, 28. marča 1895.

Občinski načelnik:

Dr. Dinko Trinajstić.

Odlikovana ljekarna PRENDINI

Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.

Pastilje (sladčice) iz katrana

Izvrstno djelujuće sredstvo proti slabosti prsiju i udca, akutnim i kroničnim bronkitam, začetkom sušice, plućnom kataru i mjehuru, dihanju, kašlju nervoznom i lripavcu. Izlječi se u kratko vrieme sa jednostavnom uporabom ovih djelotvornih pastilja.

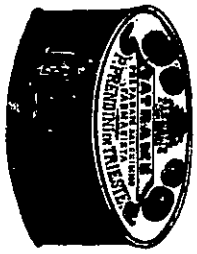

Lekarni Prendini u Trstu

i kod svih glavnih ljekarnah raznih pokrajinah.

Prodaje se ili u

Ciena jednoj škatulji sa naputkom **40 nvč.**

Svi strojevi za gospodarstvo

Peronosporna štrcaljka slična Vermorelu

Samostalna peronosporna štrcaljka sa sisaljkom zračnog pritiska,

Vinske preše svakovrstnih načina.

Preše za masline, preše sa hidrauličnim tlakom,

Poboljšanje drobila

Pivničarsko orudje, vinske sisaljke, vinske cievi

Preša za sieno i slamu.

Ljustilo za kuruzu, Čistilnica za žito

razpošilja uz jako sniženo ciene uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN (BEČ)

II/2 Praterstrasse N. 49.

Obširni katalogi za badava i prosti svake poštarine.

Preprodavaoci se traže.

Preporuča se stroge pažnje kod kupovanja istih strojevah od patvorenja.

„Kupuj kod kovača, a ne pri kovačetu“ veli stari pregovor.

To važi po svoj pravici za moj zavod, jer samo tako velika trgovina, kakova je moja, ima radi gotovoga plaćanja velike množine blaga i drugih prednosti, jeftine troške, koji najposlie samomu kupovaocu u korist doći moraju. —

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzorakah, kao dosada nikada, za krojače nefrankovana.

Komadi za odjeće.

Peruvien i dosking za veličastno svečenstvo, predpisani komadi za uniforme c. kr. činovnikah, takodjer za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, sukno za biljard i igrače stole, pokrivala za vóz, loden. Velik izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga lodna za gospode in gospoje po izvornih cienah tovarne u tako velikom izboru kako takovih ne može imati niti dvadesetera konkurenca. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospoje Sukno, koje se dnje prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd., takodjer potrebe za krojače (kao podstave za rukave, gumbi, igle, konac itd.).

Jeftino, primjerno, pošteno, trajno, čisto vuneno sukneno blago i ne dobro kupovanje cunjah, koje imaju komaé vrednost odškodnine za krojače, priporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (austr. Maechester).

Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milijuna for. — Pošilja se po poštarskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju nedostatno svoje blago pod znamenjem „Stikarofskoga blago“. Da zabranim varanje p. n. odužimaca, naznanjam, da takovim ljudem ne prodajem blago pod nikakvom pogodbom.

Izvrstne c. kr. izklj. priviligovane

štrcaljke proti mildevu (peronospori) inžinira Živica

koje su obćenito u porabi radi njihove jednostavnosti, uztrajnosti i lahke uporabe za svaku vrst trta. To štrcaljke prodavaju se, premda su mnogo savršenije, po dosadašnjih nizkih cienah.

Schivitz & Comp.

u Trstu.

Cienike razašiljaju na zahtjev franko.

Na sve c. k. poštanske urede cesarstva razašilju komplektne štrcaljke franko uz pouzetje za 10 for.

Izradjuju takodjer strojeve za sumporanje, neprestano djelujuće tiskaonice itd.

U LJEKARNI

EDE TOMAJA

u Zagrebu, Ilica broj 12

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih. ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom pogancu, probadanju, svakovrstnim nazebum. — Ciena 80 nvč.

Sladka voda za ka-alj ili breh i za prsa, kojim se liečí kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bljedoći, škrofulaznosti podbuhlosti, djetinjoj krživljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i žlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblaksava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlički, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski kch i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za obćičavanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Švajcerske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje. proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini — Ciena škatuljici 70 nvč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini poslje težkoga napora, za obćičavanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfrižkavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam. — Jedan lončić 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena večem lončiću 1 for. — K tome spada još boraksov sapun po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na parižkoj izložbi začastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bielој, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekolike kapi šire po sobi preugodan miris. — Flašica 30 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimnici. — Manja bočica 70 nvč.

Polibromov sirup po dru. Nikoli Selaku lieči uspješno bolesti živaca, nepokoj, glavobolju, trzanje, histeriju, zadahu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 forint.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinti vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Odgovorni urednik **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc.

Izvanredno izdanje.

Broj 17. U Trstu 20. aprila 1895. Godina XXVI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom napotnicom (asegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija."

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na c[illegible] aku.

Dopisi se nevraćaju ako se ne tiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Izborni sastanak.

U Hrušici dne 31. marča t. g.

(Konac.)

Mi smo zahtjevali, da se svuda cieni i uvažuje naš jezik. Čuvati i gojiti moramo i sami mili naš jezik kao zenicu oka svoga; tà ljubav do svoga jezika je svakomu čovjeku prirodjena. Pravo pako imamo, da zahtjevamo, neka se poštuje naš jezik; ovo pravo imamo u zakonih zajamčeno, koji su po Njeg. Veličanstvu cesaru i kralju potvrdjeni. Ministarstvo hoće, da se naš jezik žnje i čisti. Ono je proglasilo, da u ovoj zemlji nije njemački jezik zemaljski jezik. Njemačke dopise valja vraćati; jedino tako pridobiti ćemo našemu jeziku vriednost. (Burno odobravanje). Zemaljski jezici u našoj zemlji su hrvatski i slovinski te talijanski.

I ministarstvo samo hoće, da se nam piše u hrvatskom i slovenskom jeziku i da se u ovom jeziku i ureduje. Činovnici moraju znati naš jezik: tko ga ne zna, taj se ga neka uči, a tko se ga učiti neće, taj neka se seli! (Silno odobravanje). Samo Talijani i nekoji loši činovnici neće da priznaju naš jezik; u zemaljskom saboru neće o njemu niti da čuju. Ove godine su, kao što je već kazao gosp. Mandić, htjeli skoro uzakoniti, da se naš jezik iz sabornice izključi. Demonstrovali su proti nam i našemu jeziku i proti cesarskoj vladi. Nj. Veličanstvo cesar i kralj razpustio je zemaljski sabor, jer nije mogao takvo postupanje odobriti. Na vami je dakle, da se dobrom nakanom Nj. Veličanstva okoristite. Talijani kažu, da se oni ne protive našemu jeziku, već da oni hoće samo talijanštinu radi boljega, jednostavnijega sporazumljenja. Kad bi ovako načelo vriedilo, morao bi u saboru naš jezik vladati, jer je naroda našega jezika velika većina u zemlji; nu mi ne tražimo toga, jer hoćemo samo ravnopravnost sa drugom narodnošću. Nije pak istina, što tvrde Talijani, da će oni talijanski jezik u saboru samo radi lagljega sporazumljenja.

Godine 1861. bili su u saboru: biskupi *Legat*, *Vitezić* i kanonik *Feretić*; kasnije pok. župnik *Spinčić*, *Marotti*, *Ruheša* i biskup *Šterk*; svi su govorili u saboru samo talijanski, a ipak nisu nikakovih koristi za naš narod postigli. Kasnije došli su u sabor mladji kao on (govornik), Laginja, Zamlić pa su takodjer u saboru govorili samo talijanski, a bez ikakva uspjeha. Zato smo od onoga odstupili, da spasimo barem čast našemu jeziku i postigli smo nekoliko uspjeha, što može u našemu narodu ponos uzbuditi.

U ovoj občini ima ljudi, koji potajno rade, koji šalju po pošti pisma jednoj ili drugoj osobi, a nemaju obraza podpisati se. Ove osobe crne i kleveću vaše prvake. Takvi ljudi, koji ruju i potajno rade, ne imaju poštene namjere; svaki pošten čovjek stupa javno na svietlo. Onako pa, kao što oni ljudi rade, postupaju samo nepoštene i podle duše. Ove osobe kažu, da su dobri narodnjaci, akoprem za svoje nakane traže pomoć kod neprijatelja našega naroda u Trstu, Poreču i drugdje. Ovakvi su ljudi ili sliepi, ili su zlobni. Ako su sliepi ne slušajte ih, jer ako dozvoliš, da te vodi sliepac, lahko te u jarak zavede; ako su pak zlobni, to je još gore, jer zlobni ljudi nas mogu samo u zlo zavesti. Tko traži pomoć kod Talijana, kod onih, koji nas bacaju pod noge, koji nas upropašćuju, taj nije pošten, taj nije naš čovjek. Liek i pomoć moramo si tražiti kod kuće; jedan drugoga moramo podupirati. Ako ne budemo stali brat uz brata, dobiti ćemo tudjinca za gospodara. Slušajte braćo svoje izkusne i poštene rodoljube i čuvajte se krivih proroka; držite se uviek naših prvaka! Dok mi bude čast zastupati narod u Beču i gdjegod drugdje, vršiti hoću točno svoju dužnost. Naša radnja u zem. saboru i u carevinskom vieću je javna i otvorena knjiga. Došli smo ovamo, da nas čujete i sudite (Odobravanje). Nešto smo postigli, a mi do sada nismo izrekli pouzdanja c. kr. vladi i toga nećemo učiniti, dok ne budemo imali svojih školah, prava našemu jeziku i podpunu ravnopravnost, te dok se naše materijalno stanje ponešto ne popravi. Podpuno pouzdanje pak imamo u Njeg. Veličanstvo našega cesara i kralja i u naš narod. Za ova dva radimo i raditi ćemo. Sudbina naša — opetujem — je već preko 350 godina tiesno skopčana sa prejasnom kućom Habsburga i mi smo pripravni sve žrtvovati za Nj. Veličanstvo i za naš narod. (Klicanje: Živio cesar! Živio Spinčić!)

Resolucije.

I.

Sastanak u Hrušici odobrava podpuno i u svemu postupanje naših bivših zastupnika u zemaljskom saboru u Poreču prof. *Matka Mandića* i *Slavoja Jenka*, i naših državnih zastupnika prof. *Vjekoslava Spinčića* i *dra. Matka Laginje*, te im izriče toplu zahvalu za njihovo djelovanje na korist hrvatsko-slovenskoga naroda u Istri.

II.

Učestnici sastanka u Hrušici, videći kako većina talijanskih zastupnika — akoprem zastupa manjinu naroda — bezobzirno i bezobrazno postupa proti našim zastupnikom u zemaljskom saboru u Poreču — zgražaju se radi takvog postupanja, oštro je odsudjuju, ter ostavljaju na volju budućim zastupnikom, da u buduće stupe u zemaljski sabor u Poreču ili ne.

III.

Ova resolucija govori o popunjenju izpražnjenih učiteljskih mjesta i o gradnji škola u onom sudbenom kotaru.

IV.

Da se provede jezikovna ravnopravnost u svih javnih uredih.

V.

Da se proširi izborno pravo za občine, pokrajinu i državu.

VI.

Da se blažije provadjaju postojeći šumski zakoni, da se dozvoli gojiti koze, gdje je to moguće, i da se konštituiraju bez zaprieka šumske zadruge.

VII.

Da se započne sa gradnjom željeznice Herpelje-Jurdani; da se podržavi nekoje ceste u onom kotaru, druge da se uredi i napokon, da se nove potrebite ceste gradi.

VIII.

Da se dade občinam pomoć za dobavu pitke vode i da se prosvjeduje proti prodaji bistričke vode gradu Trstu.

IX.

Da se potvrdi drevna povlastica prodaje octa Munjcem i Žejancem.

X.

Prosvjeduje se proti navalam na naše svećenstvo, molbom, da se za isto zastupnici zauzeti izvole.

Izborni sastanak u Kastvu.

(Konac).

Zatim prijavi predsjednik g. dr. *Stangera*, koji reče u glavnom, da će kao bivši zastupnik gradova Kastva, Voloskog, Lovrana i Mošćenica izviestit o našem djelovanju u saboru obzirom na školstvo. I on je ćutio pravednost talijanske većine u saboru odmah u prvom zasjedanju, jer unistiše i njegov izbor, premda bijaše zakonito proveden. Birači rečenih gradova izabraše ga ponovno, na čemu njim se i ovdje zahvaljuje.

Prelazeć na predmet reče, da uvidja kadkad i cesarska vlada opravdanost naših zahtjeva glede pučkih škola, jer nam je dala u više slučajeva nakon težke borbe za pojedine škole, pravo. Mi se moramo boriti svuda za ustrojenje pučkih škola, premda nam zakon jasno ustanavlja, gdje bi sve morale biti te škole. Školske oblasti čine nam svakojake zaprieke sad glede samih zgrada, pak radi prozora, vrata itd. U tom su najžešće zemaljske školske oblasti, napose zemaljski odbor. Naši narodni protivnici uvidjaju i sami, da bi bilo loše po njih kad bismo mi svi znali čitati i pisati. Oni se toga i boje. Rugaju nam se, da smo neuki, a oni naobraženi, pak ako je to istina neuki smo, jer nam nedaju škola, a oni su se naobrazili i s našimi novci. Da su oni bili do sada pravedni napram nama u pitanju školstva, nebi bilo danas izmedju njih i nas toliko neprijateljstva, jer bi bila škola mnogo zla popravila.

Naša je glavna dužnost, da pitamo svuda tamo školu, gdje imade po zakonu dostatan broj djece sposobne za školu. Naši govori i predlozi u saboru u tom pogledu, ostali su glas vapijućega u pustinji, premda imade još preko 18.000 djece bez škole, i to skoro isključivo naše djece. Mi smo nastojali, da se otvori čim više pučkih škola, jer to zakon zahtjeva i jer i mi za škole doprinašamo. Oni nekažu: Vi neimate škola, pak Vam netreba za škole doprinašati, već plati i šuti. Nadalje kažu, da se mnogo troši na pučke škole, te da se više trošiti nemože. Stvaraju dapače i zakone, da se naš puk još više plaćili za školu obtereti, ali pravedna vlada nemože tih zakona priznati niti prejasni vladar potvrditi.

U saboru treba nas, jer inače nebi se mogło Njeg. Veličanstvo obaviestiti ob onom, što se nam dogadja. Cesarska vlada mora paziti i na ono, što naši zastupnici u saboru govore, pak ako je pametnije i mudrije izričeno, negoli to čini većina, mora se na ono obazrieti. Prem bijasmo u manjini, mi smo ipak kojeśta dobra postigli ili zla prepriečili.

Radi toga je dužnost Vaša, čestiti birači, da birate ponovno ljude razborite, pametne i odlučne, da u Poreču dostojno zastupaju Vas, Vaše zahtjeve i potrebe. Medju ove spada u prvom redu ustrojenje pučkih škola.

Pitati bi mogao tkogod, zašto se mi toliko borimo i mučimo za ustrojenje potrebitih škola, kad je tu zakon, koji tu odlučuje. To je istina, ali protivnici naši su u većini, oni su u posjedu i nedadu, da se zakon vrši. Navadja primjer iz odvjetničke prakse, kako se mora često čovjek i za svoje pravdati. Tako je i nam, koji moramo uviek i svuda zahtjevati, da se zakon vrši. Treba nam dakle u zemaljskom saboru ljudih čvrstih i mudrih, koji će znati i htjeti zauzeti se za sve potrebe našega puka. U tom obziru učinili su naši zastupnici u Poreču, i bez njega zadnjih dvih godina, sve što im bijaše moguće.

Zahvaljuje se biračem na pouzdanju, koje mu opetovno izkazaše. U Poreč neide od naših nitko rad. Tamo se trpi mnogo i nalazi se u pogibelji. Svi naši zastupnici zahvalni su biračem, što ih tamo šalju, ali znajte, gospodo birači, da je ono breme, koje na njih oprtite, vrlo težko. Radi toga treba nastojati, da im se neotežča položaja.

Konačno preporuči biračem, da se dogovore i slože za muževe, koji će odlučno stojati u budućem saboru na braniku naših narodnih prava. (Govorniku klicali su često birači: živio medju govorom, a napose na konca.)

Predsjednik prijavi zatim, da želi progovoriti i zastupnik Spinčić. U občinstvu nastade burno klicanje: *Živio Spinčić*!

On reče medju ostalim: Čuli ste, čestiti birači, od trojice predgovornika, što smo nas devetorica zadnjih 6 godina u zemaljskom saboru govorili i predlagali. Od te devetorice jedan je već pokojni. (Obćenito klicanje: Slava mu!) Mi svi imali smo vazda pred očima samo korist našega naroda, često dapače i na našu vlastitu štetu. Ali ništa zato, samo kad smo mogli u i čem narodu pomoći nastojeć, da se vrši svuda zakon, i da nam se dadu naše pravice.

Ja sam danas ovdje poglavito kao zastupnik na carevinskom vieću biran u ovih stranah. Rodjen u ovoj občini; kršćen i krizman u crkvi ovoga drevnoga grada; ovdje polazio školu; tuj me vežu najmilije uspomene. Učio kasnije na Rieci, u Gorici, Trstu, u Beču i Pragu, ali uviek veselo hrlio odasvud u svoj rodni kraj. Vazda sam se sa svojim narodom u veselih časovih radovao, a u tužnih s njim tugovao. Bio sam kasnije profesorom; imadem i u ovih strana djaka, današnjih učitelja i učiteljica. Kasnije bio sam i u drugoj službi i dolazio često u ove strane, pak mogu kazati otvoreno, da su mi odnošaji naši posve dobro poznati.

O našem djelovanju u pokrajinskom saboru — reče — neću duljiti. Govorili su o tom drugi. Naš rad je u ostalom poznat, mi nismo ništa prikrivali il tajili; sve smo priobćivali putem „Naše Sloge" ili u drugih novinah, u knjižicah itd. Javljali smo sve, da svaki čuje i vidi, što smo govorili i činili.

Nastojali smo u prvom redu, da bude politička uprava u našoj zemlji pravedna, nepristrana i zakonita. Gdjegod smo vidili ili doznali, da javni službenici u Istri nečine svoju dužnost, prijavili smo to odmah ministrom zahtjevajuć, da se zlu doskoči. U tom obziru smo nešto i postigli.

Tražili smo nadalje, da sudci po zakonu i pravedno sude, kao što su to pod prisegom obećali. Nastojali smo, da se olakšote bremena rad vojske i zbog težkih poreza; da se olakša puku prenos baština što stoji danas velikih žrtva i što upropašćuje mnoge obitelji. To uvidjaju i zastupnici drugih stranaka u Beču i nade je, da će se zakon na bolje promjeniti. Brinuli smo se, da se osuše močvare, da se urede rieke i vode, da se poprave i urede ceste i putevi, pak da uzmogne narod laglje izvažati ono, što ima za prodaju i laglje dovažati ono, što kupi. Nastojali smo nadalje, da se zadovolji puku otvorenjem poštnih i brzojavnih ureda, jer mu nije ni bez toga pravoga napredka.

Zagovarali smo i zahtjevali, da se cieni i poštuje u svih granah javne uprave i naš hrvatski il slovenski jezik, kako to zakon zahtjeva i kako je prije razložio drug Matko *Mandić*. Ako cienimo i ljubimo sva uda našega tjela, tim više moramo cieniti i ljubiti naš materinski jezik. On je toli liep, sladak i slavan, da to i protivnici naši priznati moraju. Jurve pred tisuć godina povisili su ga sv. Oci rimski pape na crkveni jezik. Priznali ga i potvrdili i kasniji rimski pape, a i sada slavno vladajući *Lav XIII.* priznao je svečano, da imademo mi pravo u crkvi tim jezikom Boga hvaliti i častiti. Tim jezikom negovori se samo kod nas u Istri, već u mnogih drugih pokrajinah, kano u Hrvatskoj, Dalmaciji, Bosni, Hercegovini, Crnoj gori i Srbiji, a mnogo slično i u Bugarskoj, a skoro posve jednako u slovenskih pokrajinah. Naš drug Jenko govorio Vam je tim jezikom a Vi ste ga posve dobro razumili. Našim jezikom govori se i u dalekoj Americi, jer ga tamo maša braća još više cienе i ljube nego li mi sami. Ako Francez ljubi i cieni svoj jezik francezki, Englez englezki, Talijan talijanski itd., kako da ne ljubimo mi sladki jezik hrvatski; jezik veoma star i slavan, u kojem su tiskane knjige jurve preko 500 godina. Mi smo se vazda zauzimali za naš jezik, jer nam za to i zakon pravo daje. Mi imamo za sebe i za naš jezik državne temeljne zakone, kako je to prije liepo prijatelj Mandić obrazložio.

Ministri u Beču i zastupnici čudili se više puta, kako je to moguće, da se kod nas u Istri občinam piše od strane polit. i drugih oblastih talijanski, a gdje to neide, tamo pišu njemački: sve dakle prije nego li hrvatski ili slovenski, kako puk govori i razumije. Mi smo se radi toga pritužili opetovno u Beču, a da neideu daleko, upravo i radi dopisivanja sa občinami Kastav i Lovran. Kazali smo gg. ministrom da puk nije radi činovnika, već oni radi puka, te da se moraju oni prilagoditi potrebam puka. Spominje mimogred, kako mu je danas pokazao jedan občinski savjet. hrvatski sastavljenu namiru jedne javne oblasti, te sav veseo uzkliknuo: ovako neka nam pišu oblasti, jer nam može to i svako dieto pročitati.

Proti onim činovnikom, koji su se o zakon i o pravicu obzirom na naš jezik u svojem dopisivanju sa našimi strankami ogriešili, pritužili smo se c. kr vladi u Beču i tako ćemo i u buduće proti svakomu postupati. Ljudi u Beču skoro niti nevjeruju, da je moguće kod nas dopisivati sa občinami i strankami u tudjem jeziku t. j. u talijanskom il njemačkom. Mi smo se u obće pritužili

proti svakoj nezakonitosti i proti svakoj nepravdi, koja se je našemu narodu od javnih službenika nanašala.

O Istri, gospoda moja, nije se nikada toliko govorilo i pisalo, koliko ovo nekoliko zadnjih godina, a drago mi je, da su naše jade i nevolje i drugi na vlastite oči vidili. Prije 8 dana proputovao sam od Herpelja do Pule željeznicom sa 60 zastupnika iz carevinskoga vieća i gospodske kuće. Kad su ta gospoda vidila onaj naš tužni kras, zapuštenost našega tla u gornjih krajevih, te čuli za našu biedu i nevolju, rekoše mi: Sada se nečudimo, što ste vi i Vaš drug dr. Laginja u opoziciji na carevinskom vieću t. j. proti vladi. Nu mi nismo, gospodo birači, proti vladi iz prkosa, već zato, jer je vlada u opoziciji proti našemu narodu. Mi ćemo ostati i nadalje u opoziciji, i to sve dotle, dok se ne zadovolji zakonu, dok nam se nedade sve, što nas po zakonu i pravu ide. Držati ćemo se one poznate: *„do ut des“* (dajem, da mi dadeš) t. j., ako želi, da njoj troška dozvolimo u ime naroda neka zadovolji pravednim željam našega naroda.

U ostalom bilo prije ili kasnije, narodu se mora zadovoljiti, njegove tražbine jesu zakonite, njegovi zahtjevi opravdani. Bude li s naše strane sloge, jedinstva i odlučnosti, viditi ćete, da će nam se zadovoljiti. Tada ćemo doći do svojih školah, do čestitih činovnika — doći ćemo i do materijalnog poboljšanja. To ide doduše polagano, ali ipak ide i ići će brže, čim budemo svuda svoje odlučno zahtjevali. Naše rane jesu stare, te njim treba čvrsta ljeka. Narod naš je dugo spavao, dugo bijaše pritisnut, pak treba mnogo truda, muke i vremena, dok se probudi, dok se ga osviesti.

Za bolest našega naroda tražimo mi svuda lieka i vriednih liečnika. Nedavno potražili smo lieka našemu narodu i kod samog Njeg. Veličanstva.

U mnoge oblasti neimamo povjerenja, jer ga ne zaslužuju, ali mi imamo podpuno povjerenje u Njeg. Veličanstvo, jer je sudbina Nj. prejasne kuće uzko svezana preko 350 godina sa sudbinom našega naroda. Naš cesar i kralj primio nas je nedavno u audienciju najljubeznije i tom prigodom uvjerismo se, da mu leži na srcu sreća našega naroda. Mi se pouzdajemo nadalje u žilavost našega naroda, koga nisu mogli uništiti toliki neprijatelji već u staro doba, a niti u novije vrieme. On je prkosio i Niemcu i Madjaru i Talijanu, a odolio je pred više stotina godina i silnomu Turčinu. On će i sada odoliti svim svojim protivnikom, bude li u nas uztrajnosti i sloge.

U ovo predstojećih osam dana viditi ćemo se jošte, nu prije današnjeg razstanka želim reći kano občinar, kao Kastavac i gradjanin još par rieči.

Po nalogu Njeg. Veličanstva bijaše naš sabor najprije iznenada zatvoren, a odmah iza toga razpušten. To se je dogodilo, jer nije htjela saborska većina, talijanski zastupnici, poštovati naš jezik, dapače htjeli ga iz saborskoga izključiti; ogriešili su nadalje i tim, što su poružili zastupnika vlade na saboru.

Sada se imadu obaviti novi izbori. Već tečajem ovoga mjeseca obaviti će se izbori fiducijara. Takove fiducijare birati ćete do mala i vi, a oni će izabrati 16. maja zastupnike za zemaljski sabor, kakvimi bijahu do sada naši drugovi *Jenko* i *Mandić* (Živahno klicanje: živili!) Sa žalošću doznali smo, da su nastala i u ovih stranah nekakva komešanja proti rečenim muževom.

Meni je poznato, da su neki nezadovoljnici nudjali kandidaturu za sabor jednomu našemu mužu proti jednomu dosadašnjemu zastupniku. Taj muž je dotičnim nezadovoljnikom i muzki odgovorio, da ima drugih briga, a kad ih i nebi imao, da nebi nikada kandidirao proti osobam, koje uživaju narodno povjerenje, koji su za narod zaslužni i koje bude preporučila „Naša Sloga“ sporazumno s političkim družtvom „Edinost“. On je tim odlučno odsudio sve one, koji bi htjeli rušiti zapt u našoj narodnoj stranci i s toga čast mu (Živahno odobravanje).

Srce me je zazeblo, kad sam doznao, da se pohvalio neki ljuti naš narodni protivnik, kako je već predobio 7 osoba u Kastavšćini, koji će raditi i glasovati za talijansku stranku. Za srce me je ujelo, kad sam čuo, da je urednik jednog smradnog talijanskog lista, koj je već svega i svašta izrigao proti našim svetinjam, proti našim prvakom i proti svemu našemu narodu, došao i u naše strane, te našao tuj osobu, koja se je pustila s njim u dogovaranje. S tim našim ljutim protivnikom dogovarao se proti našemu narodu (Klicanje općenito: propao! kamen mu za vrat! u more s njim!)

Boli me to silno, kad se traži takove odvjetnike i zagovornike, a na propast našega naroda. To su srećom pojedinci, a ja se čvrsto nadam, da se vi nećete dati zavadjati ni varati (Glasovi: nećemo nikada!) Nadam se, da ćete izabrati čvrste, stalne i poštene fiducijare, koji će pak glasovati za kandidate, koje će proglasiti „Naša Sloga“ i političko družtvo „Edinost“ (Glasovi občeniti: hoćemo! nebojte se!). Nu zato valja vam se na vrieme pogovoriti i složiti. Mnogi bo kažu: mene ne treba tamo, opraviti će i bez mene. Ali to ne valja. Vi ne smijete radi jedne dnevnice dopustiti, da vas budi koji, radi nje kroz 6 godina slabo na saboru zastupa. Radi boljeg dogovora i sporazumljenja mislim, da bi valjalo već danas izabrati izborni odbor, koji će pripraviti sve potrebito za izbor fiducijara (Odobravanje). Svaki neka bude na svojem mjestu, svaki neka učini svoju svetu dužnost, pak neima dvojbe, da neće naša sveta stvar pobjediti. U to ime pomozi nam Bog! (Občeniti odobravanje, pleskanje i burni živiokliči!)

Predsjednik pročita zatim prvu resoluciju, koja bijaše jednoglasno i uz burno odobravanje prihvaćena, i koju donašamo niže na prvom mjestu.

Zatim se prijavi za rieč dr. Laginja, koga pozdravi občinstvo gromkim klicanjem. On reče, da će biti vrlo kratak, jer su već drugovi mu obširno izviestili. Spomenuti će samo, kako je to, da smo mi u saboru u manjini, premda nas je po broju više u zemlji. Tomu je kriv izborni red za Istru. Taj se mora promjeniti. Nas je u Istri preko 185 hiljada, a Talijana jedva 118.000 duša. Zakon je nevaljan, jer daje manjini pučanstva većinu zastupnika. Navadja, kako se obavlja izbor u gradovih, a kako na vanjščini, kako bira gradjanin sa malom patenticom izravno svoga zastupnika, a birač u seoskih občinah, makar plaćao 99 for. poreza, bira tekar fiducijare.

Dužnost je naroda, da se na sastancih izjavi prot takvom izbornom zakonu; taj se mora promjeniti; narod neka pita obće pravo glasa. Mnogo nam neće dozvoliti, ali budemo li svi pitali, nešto će nam dati.

On se nada, da će narod odabrati čestite i vjerne fiducijare. Ovi birati će složno naše muževe, znajuć, da bi inače palo proklestvo na nje. I on je čuo za komešanje u ovih stranah, ali se nada, da će se to izpraviti, jer ako se braća prepiru sami, nemari toliko, oni će se pomiriti, ali ako dodje treći, da naškodi obojici, skočiti će oni složno proti došljaku. Nu sada nije vrieme prepirom; sada moramo svi složno raditi za jednu vjeru i za jednu stvar, a tko bi protivno radio, ili bi nas izdati hotio, na njega neka pade proklestvo. (Silno klicanje i odobravanje poprati osobito zadnje rieči).

Predsjednik pročita zatim II., III., IV., V., VI. i VII. resoluciju, koje mu razni birači izručiše, i koje bijahu jednoglasno prihvaćene.

Dobiv rieč g. Mirko Jelušić obrazloži svoju resoluciju o osnutju hrvatske gimnazije u Istri, koju donašamo pod brojem VIII. Isti obrazloži i predloži resoluciju, da se blažije provadja postojeći šamski zakon. Prima se kano gori.

Zast. Spinčić izriče još jednoč važnost predstojećih izbora, te predloži — pošto nas se neće već ovoliko sastati — da se izabere već sada posebni izborni odbor, koji će izbore rukovoditi. Predlog se prima jednoglasno. Izabrano bijaše 15 občinara u taj odbor.

Pošto se nije nitko više priglasio za rieč zahvaljuje se predsjednik kao takav i kao porezovnik: „našim dičnim sokolovom, kojimi bi se morali ponositi i veliki narodi, a kamo li nećemo mi“. Za to pozivlje skupščinare, da im uzklikmu u znak zahvale i povjerenja srdačni živili! (Odušević no i dugotrajno živili! bilo se sa svih strana). Napokon pozove predsjednik prisutne, da uzklikmu trokratni živio! u znak podaničke odanosti i vjernosti do Njeg. Veličanstva cesara i kralja *Franu Josipa I.* (Skupščinari uzklikou gromko trokratni živio).

Konačno zahvali se predsjednik svim prisutnim na tolikom pouzdanju napram njemu i na uzornom uprav redu — te zaključi izborni sastanak — pozdravljen živahnim klicanjem.

Resolucije:

I.

Učestnici javnog sa-tanka u Kastvu odobravaju u svemu i po svemu gg. Slavoja Jenko, Matka Mandić i Dr. Andrije Stanger bivših zastupnika i njihovih drugova rad, postupak i držanje u i izvan pokrajinskog sabora u Poreču a isto tako rad, postupak i držanje, svojeg zastupnika na carevinskom vieću, veleučenog gosp. Vjekoslava Spinčića i njegovog druga velečl. gosp. Dr. Matka Laginja; iz riču njim zato iz ovog sastanka podpuno priznanje, neomedjašeno povjerenje i sveserdnu zahvalu molbom, da se i unapried po svojih silah i uvidjavnosti zauzmu za unapredjivanje našeg milog hrvatskog i slovenskog puka u Istri.

II.

Učestnici javnog saatanka u Kastvu izražuju želju, da bi svaki muškarac, koj navrši 24. godinu, imao pravo glasa — kao što imade dužnost služiti cara i kralja u vojski — u obć. zastupstvo, pokrajinski sabor i carevinsko vieće.

Dok se to nedogodi žele, da bi birači izvanjskih občina birali direktno, kao što biraju gradjani.

III.

Učestnici javnog sastanka u Kastvu hoće, da budu glede jezika ravnopravni drugim narodom, s toga zahtjevaju, da se dade mjesta i hrvatsko-slovenskomu jeziku u svih c. kr. uredih; — zahtjevaju, da budu takovi činovnici namještćeni, koji poznaju u jeziku i u pisanju hrvatski ili slovenski jezik, da budu naši ljudi mogli tako u svom materinskom jeziku govoriti, kako kod svoje kuća; nadalje zahtjevaju, da budu napisi na tablah i pečatih kod svih javnih oblastih u oba jezika postavljeni.

IV.

Učestnici javnog sastanka u Kastvu, videć kako većina talijanskih zastupnika, akoprem zastupaju manjinu naroda, — bezobzirno i bezobrazno postupa prama našim zastupnikom u saboru u Poreču, zgražaju se nad tim postupkom, najoštrije ga odsudjuju i pučtaju budućim zastupnikom na volju, da unapried podju ili ne u zemaljski sabor u Poreč.

V.

Pozivlje se visoka c. kr. vlada, da uznastoji, kako bi se čim prije započelo gradnjom železnice iz Jurdani do Herpelja u Istri.

VI.

Pozivlje se visoka c. kr. vlada i zemaljski odbor, da obzirom na pomanjkanje pitne vode, javnih cesta i puteva u občini kastavskoj pomognu zakonitom podporom ovoj občini, tim više, što su u to ime i občina i pojedine županije izdale zadnjih godina velikih svota bez osobitih podpora oblastih.

Preporuča se i moli gospodu zastupnike na državnom saboru, da kako hvalevriedno dosad tako i u buduće za ove i sve ostale potrebe občine i občinara kastavskih, osobito u gospodarstvenom pitanju, podignu svoju mužku rieč, da se tim potrebam po zakonu udovolji.

VII.

Učestnici narodnoga sastanka u Kastvu odobravaju u svemu i po svemu postupak naših zastupnika, koli na carevinskom vieću u Beču, toli na pokrajinskom saboru u Poreču u prilog i korist hrvatsko-slovenskog naroda u Istri, preporučujuć im ujedno, da izhode kod c. kr. oblastih, da se sve molbe i utoci, stavljeni u hrvatskom ili slovenskom jeziku, rieše u istom i to u čim kraćem roku.

Izborno kretanje.

Već ovoga tjedna obavilo se je izbora izbornika u nekoliko ladanjskih občina. Nastajućega tjedna obaviti će se jih najviše. Mi ovim izvještujemo o tom po kotarih i občinah, u koliko nam je poznato.

Kotar koparski.

Občina Piran. Po viestih talijanskih novina naši birači nisu se tamo nit prikazali. Neznamo tomu uzroka, i znatiželjni smo, koliko i odkud je birača tamo došlo. Jedna talijanska novina veli, da jednoglasnost izbora talijanaških izbornika kaže, da ladanjski občinari imadu čvrstu vjeru u Piran grad. Mi jako o tom dvojimo, i mislimo, da naši birači nisu k izboru došli radi nedavnih dogodjaja u onom gradu, gdje se je bilo upravo lupežki napalo i na same gradjane talijanske krvi i talijanskog mišljenja samo s toga, jer nehijahu posve uz vladajuću kliku. Izabrano je 5 protivničkih izbornika.

Občina Izula. Koliko nam je žao, da se naši u Piranu nisu mogli prikazati k izborom, toliko nam je drage, da su se birači ladanjski iz občine Izule, naime iz Korta, prikazali, i da su jednoglasno izabrali svoga izbornika 1. Spominjemo tu samo, da se občina izulanska nalazi u piranskom sudbenom kotaru.

Občina Milje. U toj občini se već više vremena bori naša stranka, i bila je svaki put blizu da pobjedi, pače i skoro pobjedila. Ovaj put pobjedila je, doista samo za jedan glas, al je pobjedila. Ta naša pobjeda peče židovsko-talijanske novine, i ove pišu, da su se Talijani proti izboru pritužili. Razloga za opravdanost pritužbe neima.

Kod tih izbora ponesli su se osobito birači iz srednjih Škofja. Bilo jih je i iz Dolnjih, samo župan Brtok sa još par njih bio je protivan, al je propao. Ono što pišu Talijani, da je Bažić glasovao, a da bi bio imao Božić, stoji tako, da birača Božića neima, nego da je občinsko glavarstvo upisalo Božića namjesto Bažića, a tomu ovaj nije kriv. Vriedno je zabilježiti dvoje, česa bi se morali predstavnici oblasti svuda držati. Občinski načelnik htjeo je, da se birači, čim odglasuju odaleče iz dvorane. Povjerenik c. kr. vlade rekao je na to, da su izbori javni i da birači imadu pravo ostati u dvorani. Naše ljude je po gradu i kad bijahu u krčmi čuvala sjegurnostna oblast, kako valja.

Občina Ročka. Nas je jako iznenadila viest, da se naši nisu u izbore u toj občini mješali. Osim dvadesetak talijanaških obitelji u Roču, je to čisto hrvatska občina. Mi znamo, da je u njoj jako neuredna uprava, i da nit do sad nismo pobjedjivali, osobito odkad se je tamo naselio neki gospodin iz Vodnjana, al držimo takodjer, da bi se uz malo truda bilo moglo pobjediti, a svakako bi se bilo imalo glasovati. Uzdržavanje od izbora, ako nije težkih razloga, nevalja, jer ubija narodnu sviest. Izabrano je 6 protivničkih izbornika.

Občina Buzetska. Sinoć kasno brzojavili nam iz Buzeta, da je naša stranka pobjedila sa 370 glasova proti 104. U sve je dakle glasovalo 474 birača. Talijanske novine vele, da su Talijani htjeh pokazati, da ima i tamo njihovih sumišljenika, i da su dali parolu, da glasuju oni iz Draguća i Huma. Mi znamo kakva je ta parola, imenito obzirom na Dragućane i Humljane. Ono je sve naša krv i naš rod, koj se još uvjek daje zavadjati. Izabrano je 25 naših izbornika.

U tom kotaru, koparskom, imadu se obaviti izbori još u čisto slovenskih občinah Dolina, Dekani i Pomjan, i u koparskoj, gdje ladanjsku občinu Lazaret sačinjava velikom većinom slovenski živalj. Glasovi, što jih glede tih občina dobivamo, kažu nam, da naša stvar stoji dobro, da će si naši osvietlati lice. U Dolini se protivnici po običaju neće nit mješati. U Dekanih možda će što šuškati. Glede Pomjana došli su se Talijani tužiti k gosp. namjestniku radi mjesta izbora. Svojedobno su se naši tužili proti biralištu u Gažonu, na periferiji občine uzalud; valjda se tuže i Talijani proti biralištu u Babićih uzalud; pošto su Babići prilično u sredini ciele mjestne občine.

Kotar porečki.

Občina Vižinada. Izbore u kotaru porečkom otvorilo se je sa vižinadskom občinom. U toj občini nisu još naši nikad pobjedili. Velik je u njoj nered i kod izbora i inače. I ovaj put pobjedila je talijanska stranka, al kako. Prije svega grozilo se je ljudem, osobito zadnžnim. Sam občinski načelnik Fattor sa još petoricom klatarili se na Veliki petak po Kasteliru i Labincih, tako i neki Koraca iz Motovuna, pak gdje moljakali, gdje grozili se. Nego sve to nebi valjda bilo ništa pomoglo, da se je redovito izabiralo i moglo kontrolirati. Kontrola bila je nemoguća, *jer se nijednoga našega nije pustilo u dvoranu, a c. kr. komesar nepozna svih ljudi.* Saznalo se je ipak, da je jedan talijanaš glasovao dva puta. Bilo je i drugih nezakonitosti i nepravilnosti. I sam komesar da je prosvjedovao proti nekojim glasovom. Naši pak poduzeli su bezodvlačno korake za utok proti tim izborom, kod kojih su talijanaši pobjedili sa samo 13 glasova većine. I tu se svakako opaža napredak naše stvari Izabrana su *3 talijanaška izbornika.*

U občini bujskoj pobjedili su protivnici, a tako i u Brtonigli; u prvoj izabrano je 7 u drugoj 4 protivnička izbornika, reć bi u obih bez borbe.

Občina Umag. Radostno nas je iznenadilo, da su se naši tamo maknuli, i postavili u borbu. Nemora se odmah pobjediti, al boriti se valja i tim pokazati, da se živi. S vremenom može se i pobjediti, Za prvi već put imali su naši 55 glasova, dočim su jih protivnici dobili 87. To je dobar znak. Čestitamo našim tamo. Izabrana su 4 protivnička izbornika.

Občina Motovun, u kojoj je občinski načelnik onaj muž, koj je javno u saboru izrazio se tako, kao da je Istra izključivo talijanska zemlja, pobjedili su naši poslije žestoke borbe. Vidi se kako su sliepi naši protivnici, da nevide nit ljudi u svojoj občini. Živili naši sviestni birači!

Obć. Oprtalj. U toj občini biralo se jučer i danas. Za uspjeh još se nezna, al poznajuć tamošnji narod, nadamo se dobru.

Občina Grižnjan bira dne 22. aprila, občina Vrsar dne 24., občina Poreč dne 25. i 26., a občina Višnjan dne 27. Mi smo uvjereni, da će naši birači u svih tih občina učiniti svoju dužnost. Dobri Bog blagosloviti će njihov trud, a dobro od toga i sami će, ako će Bog, uživati.

Kotar pulјski. U tom kotaru nije se obavilo još ni jednoga izbora. U svih občinah istoga birati će se dolazećega tjedna, i to: u Kanfanaru dne 22. aprila, u Barbanu i u S. Vinčenti dne 23., u Filipanu za Vodnjansku občinu dne 24., u Puli i Balah dne 25. Svuda.

počimlje izbor već u 7. uri u jutro. To vadimo iz protivničkih novina. Bit će valjda tako. U ostalom saznat će naši i drugčije za dane i za ure. Nek se požure na izbore svi, složno, kao prava braća, i kao vjerni sinovi našega naroda, pak za stalno neće uzmanjkati blagoslov božji.

Sutra nedjelju je sastanak u *Smoljanih*.

Kotar pazinski.

Nit u tom kotaru nebijaše još nijednoga izbora. Bit će u svih občinah istoga u nastajućem tjednu. Mi se čvrsto nadamo, da će naše občine Pazin, Tinjan, Žminj učiniti svoju dužnost, a ufamo se takodjer, da će naši birači i u občinah Boljun, Plomin i Labin, koje su u protivničkih rukuh, skočiti na junačke noge, te pokazati, da nisu Talijani nit da neće biti. Nek ni jedan neostane doma, nek se nijedan ne da prevariti, pak je pobjeda stalno naša. Glede občine Žminjske čujemo, da Talijani vele, da se neće mješati. Kiselo je grozdje, al svakako neima njim se vjerovati, već pohititi k izborom svi kao jedan. Da se i u občini plominskoj radi, kažu najbolje neke židovsko-liberalne novine, koje dižu pakao proti našim nekim muževom. Nek samo viču. To je samo na čast onim našim muževom. Mi nećemo židovskoga liberalizma, pa bio on i u talijanskom ruhu.

Kotar Voloski.

To je najčišći hrvatski, odnosno slovenski kotar. Protivnici naši nedaju ni tamo mira. Svi koliko jih je i kakvi su i gdje su združili su se u jednom, da sruše narodnu čast i narodno poštenje. Pripravljali su se već davno. Već sad možemo reći, da jim je jalov posao. Sastanci u Hrušici i u Kastvu otvorili su oči i onim, koji su možda koliko toliko bili zavarani spletkami protivničkimi. A i morale su se otvoriti svakomu, koj hoće da vidi. Na čelu protivničke agitacije je Francesco Marotti iz Obrova, koj mora imati mnogo novaca na razpolaganje sudeć po pijankah, koje se priredjuju, po tiskovinah koja se se iz Kozine šalju. Ni to nebi značilo još ništa. Nego zna se, s kim je on u savezu S njim ruku o ruku radi neki javni službenik, zagrižen Talijan, rodom iz Pirana, koj se je u kući g. Kaspara Kastelca hvalio kako on za njega radi po Kastavštini i drugud. Čestiti dr. Rybař, odvjetnik u Sežani i zet gosp. Kastelca razkrižao se je svojim tastom, kad je čuo, koj za njega radi, i kad nije htjeo javno izjaviti, da on neće da kandidira u takvih okolnostih. Gosp. Kastelec nije se valjda ni onda zastidio kad je došao k njemu Francesco Marotti zajedno sa urednikom lista „Il Giovine Pensiero", u Puli Carlom Martinolichem, i s njimi zajedno snove snovao. Daleko ste došli gospodine Kaspare! Urednik lista „Il Giovine Pensiero" koj onako bljutavo piše o svih naših ljudih i cielom narodu, govorio je: *naši su kandidati gosp. Kastelec podešlad u Materiji i gosp. J. Andrejcich podešlad na Veprincu!*... Čestitamo g. Kaštelcu i još komu, kad ga Martinolich zove svojim kandidatom. Nekažemo nit rieči više, nego dajemo to na znanje biračem i izbornikom iz materijske, podgradske i jelšanske občine, kao i onim iz kastavske, lovranske, veprinačke i volosko-opatijske. Koj za to znade, bi mora takodjer znati što mu je činiti.

Upravni odbor u Podgradu nije bio htjeo našim dati prepisati listina. Na pritužbu kod kotarskoga glavarstva, odgovorilo je ovo, da je onaj odbor pravilno radio, da nije dužan dati listina na prepis. Prošluga utorka bio gospod. Slavoj Jenko kod kotarskoga glavara, i ovaj mu konačno dopustio, da listine prepiše, i on jih dao prepisati.

Nit u Kastvu nije se moglo kod občinskoga ureda dobiti prepisa, i kotarski glavar rekao je bio našemu jednomu biraču, da mu nemože dopustiti, da prepiše listine. Jučer je gosp. kotarski glavar to dozvolio predsjedniku izbornoga odbora za grad i občinu Kastav. Taj izborni odbor bio je izabran na sastanku dne 15. aprila. Imao je sjednicu dne 18. aprila u Kastvu. Svih 15 članova odbora, iz sve Kastavšćine od blizu i daleka, došli su k toj sjednici. Svi su oduševljeni i zauzeti za stvar; indignirani rad samoga pokušaja što su ga protivnici u savezu sa par sliepih i zlobnih izroda htjeli učiniti. Svi složno ustanovili su listu fiducijara, i obvezali se za nju glasovati i raditi. Predsjednik Kazimir Jelušić i član odbora Ivan Vlah občinski savjetnik podali su se jučer u ured kotarskoga glavarstva, gdje jih je izborni komesar baron Reinlein primio posve uljudno i predhodnom dozvolom kotarskoga glavara dozvolio da listine pregledaju i prepišu. Jedan je glas po svih stranah Kastavšćine: doć ćemo k izborom, i glasovati složno za listinu izbornika ili fiducijara, koju je poštavio izborni odbor. Tako se radi medju sviestnimi birači. Bira se ponedeljak dne 22. aprila. Tako i u Podgradu i u Lovranu.

U *Lovranski* občinski ured došli su jednom dvojica talijanaša pregledati listine. Dali njim jih, i mogli jih i prepisati. Inače se javno nezna o radu talijanskom u toj občini. Boje se oni sviestnih Lovranaca, Mošćenicana i Bersečana. Oni su već sastavili listine izbornika, za koje će svi složno glasovati.

Mnogi občinari *Veprinačke* občine moliji su kotarsko glavarstvo, da se izbor obavi na Veprincu u občinskoj kući, gdje su se izbori uvjek obavljali i gdje su se do najnovijeg vremena obdržavale od prastarih vremena sjednice. Sad je občinski ured u kući g. načelnika Andrejcicha, kod samoga mora, na najskrajnoj periferiji občine. Tu se i sjednice drže. Bar izbori se nebi smjeli vršiti tu, u privatnoj kući, ogradjenoj zidovi. U ostalom nek se obave gdje mu drago, naši nedrže križem ruke. Opažamo pak, kako g. načelnik Andrejcich gleda korist občine, kad si daje plaćati godišnje 120 for. za svoju kuću od občinara, dočim občinska kuća stoji prazna. Svota od 120 for. odgovara kamatom glavnice od 2400 forinti. No, g. Andrejcich je po riečih C. Martinolicha njihov, talijanski kandidat!

Naši birači iz Opatije učiniti će za stalno svoju dužnost.

Iz Materijske nit Jelšanske občine neimamo nihakvih viesti o izbornom kretanju.

Izbori u tom kotaru obaviti će se u dolazećem tjednu.

Kotar lošinjski.

U tom kot. obaviti će se izbori u dolazećem tjednu, a nešto i u sliedećem. Ladanjske občine u tom kotaru su čisto hrvatske. U *Omišalj, Vrbnik, Punat* nepouzdavaju se naši protivnici nit dirnuti. Nit *Dobrinj* njim nediši, samo kod birača iz ednoga sela da muti neki gospodin iz Malinske i nudja novaca. Nepošteno je, a bit će i uzaludno, jer su naši Dobrinjci u obće jako svjestni. U *Dubašnici* obećanje Jušto kojeśta, ako njega izaberu za zastupnika ili koga drugoga talijanaša. On se hvali obećanji zemaljskoga kapetana vit. dr. Campitellia. Malo jih je, koji mu vjeruju. Da promisli, nebi se nit smješnim činio. Vit. dr. Campitelli neće već biti stalno zemaljski kapetan, pak su njegova obećanja na vrbi svirala. Čvrsto se nadamo, da je talijanašem uzaludan posao i u toj občini. I nju će zastupati drugi muž nego li je Justo ili koji njemu sličan i zagovarati njezina prava kao pravi njezin čovjek. U *Baški* bili su nešto počeli dizati glavu stari protivnici našega naroda tamo. od kojega živu. Već da su i po novce nekamo išli, jer dakako bez novca Talijanaši nerade. Usljed javnoga sastanka od prošloga utorka potegli su svoje rogove u svoje kuće. Nego svakako valja biti na oprezu i tu kao i drugud, jer vrag nikad nespava, nego obilazi kako da koga požđere. K našim biračem će se ovaj put pridružiti i naši Dražani, koji su do sad s nekih osobnih razmirica ostajali kod kuće. Gospodin Tomašić i drugovi doć će pomoć k pobjedi. I *Vrh* može nam dati jednoga izbornika. — Birači s otoka *Cresa* neće se dati zavesti spletkom občinskoga glavarstva i prvoga savjetnika c. kr. bilježnika Petrisa. Občinsko glavarstvo je naime službeno pozvalo župane ili ancijane za uskrsni blagdan u Cres, tobož radi veoma *važne posla*. U občinskom uredu dočekao jih je rečeni občinski savjetnik, i dao svakomu imenike fiducijara rekav njim, da imadu za te ljude kod izbora glasovati i druge nagovarati, da za nje glasuju. Ancijani ostali su na to razočarani, iznenadjeni, okamenjeni. Dobri su to ljudi. Valja jih podučit. Valja sastaviti i dati makar tiskati listinu kandidata za fiducijare, listinu sastavljenu od naših i iz naših poštenih ljudi, koji neće plesati kako talijanaši sviraju, nego glasovati za naše ljude. Nek se ljudi iz pojedinih poreznih občina medju sobom pogovore i izaberu muže za fiducijare. Oni sami valja, da jih biraju. Občina nit g. Petris neima se u to mješati, nju netreba slušati. Vlastela nek daju svoj glas u gradu komu hoće. Naši seljani pak nek glasuju po svojoj volji za svoje muževe. Pozvani su za 27. t. mj. — Nadamo se, da neće nit naši birači *Osorske* občine za drugimi zaostati, već se pridružiti svojoj braći, a tako nit *maloselski*.

Neki gospodin u Puli, koj bi sve naše ljude utopio u žlici vode, da može, koj neima nego smrad za naš narod, da se hvali, da će na otocih pobjediti talijanaši. Dobro je, da za to znadu naši ljudi tamo. A kad za to saznadu, onda će stalno svi napeti svoje sile, da nebudu njihovi zagovornici ljudi, koji bi jih porinuli u jamo. Nastojati će svi, koliko jih je, da budu njihovi zagovornici u saboru ljudi naše krvi i jezika i naše vjere, a da to bude treba, da izaberu svoje fiducijare svuda, a ne onakve kakve Petris nudja našim ancijanom creskoga otoka.

Franina i Jurina

Fr. Čuješ Jurino, ti si na pol prorok, ča biš reka, ča misle sada kanfanarski krnjeli i tartufi?

Jur. Prva njim je sada misal, kako te našega širomašnega kmeta kod izbora prevarit.

Fr. A kuhari i galopini?

Jur. Kako te zguliti Latinom kakovu bankanotu od 10 il 50 fiurini za plaću ča drče okolo kako i lovski breki.

Fr. A za koga pasu staru kobilinu?

Jur. Za produnce i šarenjake.

Fr. Ala su neki ljudi neumni, ćoravi i slipi kod zdravih oči.

Jur. Ča češ kad su njim beči Bog a trbuh miliji nego li lipo i pošteno ime.

* * *

Jur. Zašto nisu Labinčani ta pust ples za „*Legu*" držali?

Fr. Ča ne znaš onu talijansku: „*La že koža šerija, balar e aver mižerija*".

Jur. Ma da su niku fraju činili, i čuda beči za „*Legu*" nabrali.

Fr. Vero su cile tri fiorine skupili — a trideset bi ih lako bili pojili, da su ih imali.

Jur. Ča dunke tamo je tolika mižerija?

Fr. Ter da ni tako, nebi bilo ni „*Lege*", jer se ona prima samo mršavoga kako i krpeja, i se zakoreni samo u slabu zemlju, kako i pirika.

Jur. Ča je njima za to, samo da ločn i žderu, magari kakove mršave kobiline.

Fr. Ta im je već pjedena bila u Vižinadi za te nove balotacijone.

Različite viesti.

Uvid u izborne listine i dozvola prepisa istih. Mi smo već javili. da prošloga tjedna nije g. kotarski glavar voloski dozvolio prepisati listina, a da ih je ovoga tjedna dozvolio. Doznajemo, da se je biračem porečke občine dozvolilo u občinskom uredu bez ikakve potežkoće uvid i prepis listina. Usuprot, kako smo već javili, da se nije dopustilo uvid u listine nit prepis istih biračem iz vrsarske občine nit u občinskom uredu nit kod c. k. kotarskoga glavarstva. Nečudimo se za občinski ured, prem bi prijatelj puka, kako se sam rad zove, gosp. Fabio Vergottini, imao to dozvoliti. Nego čudimo se za c. kr. kotarsko poglavarstvo. Njemu samomu je pomoženo, ako se listine i prepišu, jer samo tako mogu ljudi uviditi, jesu li listine u redu, i moliti za popravak, i jer samo tako može kotarsko glavarstvo ili izborni komesar saznati za sve pogreške i popraviti jih, kako je njegova dužnost, da jih popravi. Kod neopredielienosti zakpna, mora se okrenuti tako, kako je pravo i Bogu drago. Mi mislimo, da mora biti samo nekakav nesporazumak ona viest, da c. kr. glavarstvo porečko nedozvoljava uvida ni prepisa listina i molimo naše, neka još idu u Poreč i mole gosp. c. kr. kot. glavara, da im dozvoli uvid u listine i prepisati jih.

To je u porečkom kotaru još potrebitije, nego drugdje, ako je istina, da će se k izborom dozvoliti pristup samo onim, koji imadu posebne pozivnice. Gdje su izbori općenito oglašeni, tu će moć svaki birač doći na biralište i zahtjevati. da glasuje. Ali ako se posebice poziva, i ako se ne dopušća na birališta bez posebne pozivnice, i ako mnogi ne dobiju pozivnice, i ako njim sada, prije izbora, nije dozvoljeno, da vide, jesu li u listinah i u tu svrhu prepišu listine, onda im se upravo odnzimlje pravo izbora. Neka ujedno mole, da jih može bar nekoliko u svakoj občini biti u izbornoj dvorani kod izbornoga čina. I tim samo pomoženo će biti, da se izbor valjano obavi, na što 'mora povjerenik vlade paziti.

Iz občine Vodnjanske pišu nam 14. t. mi. Nazad dvie godine odlučilo je zastupstvo u Krnici, kuda ima ići cesta na Marčanu. Nacrt bio tako dobro shvaćen, da je svakom kmetu mogao biti po volji — jer je prulazio po sried občine, ali to žalibože na prvom mjestu se nije dopalo samim Krničanom, pak Mutvorancem, Cokunarom i njekim Peruškašem, koji traže cestu preveć za se a nemisle na druga prilično odaljena i velika sela. Došlo to nezadovoljstvo do ušiju talijanskoj gospodi u Vodnjan, pa dala trojici novaca, da agitiraju i obraćaju ljude za Talijane govoreć im, da ako budu glasovali za Talijane, da će im načinit cestu, kudagoder budu zahtjevali ob svojem stroškn. Dva od te trojice su gospodske podrepnice i to jedan iz Mutvorana a drugi iz Krnice, a treći puk dolazi iz Peruški. Hvale se, da su obrnuli čitavu Krnicu, Mutvoran, Cokune i pol Peruški.

Dragi moji kmeti, Vi koji ste pošteni i u čijih žilah teče hrvatska krv, ne dajte se varati ni voditi za nos od tih kletih talijanskih prodanaca, koji nisu drugo, nego grozne ljenčarine, jer im mrzak ko vragu sveti križ; ako budete slušali, što Vam gospoda po ustijuh svojih „šćava" govore (jer to nisu nego same samcate talijanske spletke i prevare) pocrniti ćete Vaš obraz, zatvoriti ćete sami sebi usta i nametnuti ćete ne samo na Vaša ledja, nego i na Vaše potomstvo veliku sramotu i silnu štetu. Vi koji imate vedro čelo i bistru pamet, pomislite. da morate piti vodu iz jezera, gdje se svinje valjaju i svakojake životinje piju i . . . .; pomislite, da već preko dvadeset godina molite cestu; kad su izbori inženir dodje mjeriti, i tako Vas mame, da budete uz talijansku stranku; pomislite da u Prošćini ima preko hiljade stanovnika a nema petorice, koji bi znali čitati i pisati.

Sva naša pitanja i naše molbe se neće uvažiti dok, braćo Proštinari i s nami čitav puk naše mile Istre nestupimo u jednokrvno kolo i ne izaberemo ljude naše krvi i našeg milozvučnog hrvatskog jezika, koji su izašli iz siromašne kuće, a ne gospodu, koja nepoznadu naše jade i nevolje.

Dragi moji rodoljubi, izbori su nam pred nosom. Sada je vrieme, da izaberemo i pošaljemo u Poreč u „dietu" naše muže, pa da i mi postignemo ona prava i onu slobodu, što ju uživaju druge narodnosti ove naše monarhije. Sada je vrieme, samo složno svi Hrvati i Slovenci ove naše mile Istre, da stresemo s naših ledja ovaj kleti jaram, što su nam ga nametnuli naši najljući neprijatelji Talijanaši, da olakšamo jednoć ovaj teret, da se oslobodimo i da sine i pred našima vratima blago sunce slobode. Nepustite se na nijedan način ako ste junaci, ko bjahu Vaši pradjedovi, zasliepiti od onih prodanih potepuha, koji plaćeni od gospode lete okolo Vas i Vas mame, da se prodate. Nemislite, da onaj dan izbora bit će Vam izgubljen. Ne, dapače bit će Vam stostruko nadoknaden. Ljudjak samo može pomisliti, da vi glasujuć za svoj jezik i za svoje pieme postati ćete omrazom gospodi. Ne! ne! Sada ne gleda se omraz, nego probitak ili korist svojeg naroda.

Stupimo dakle svi kod sliedećih izbora u jednokrvno kolo, pa tako ćemo si osvietlati poštено čelo i dati većni primjer našim potomkom, kako se valja boriti za naše narodne pravice.

Iz Premanture (občina Pula) pišu nam S. t. mj. U puljskom „*Il Giovine Pensiero*" izašla je u jednom zadnjih brojeva viest iz Premanture, u kojoj se hoće njekako obezkriepiti podpise dane na molbu za provedenje ravnopravnosti našega jezika kod oblastih u Istri, koje su podpise, odnosno križe, dali pošteni Premanturci. znajući, da je ono vapaj cielega našega naroda u ovoj pokrajini, gdje nas se je do malo muzad držalo za „*ščave*", to jest sužnje talijanaških gospodara Listu kakov je „*Il Giovine Pensiero*" nije vriedno odgovarati. jer njegovo mjesto jest kaljuža bezsramnosti i laži, njegovi pisanje jest izliev najpodlijih strasti, njegovi kumi jesu najzagriženiji neprijatelji svega što nije talijanaško. Da pak pošteni ljudi, kojim ona gnjusoba dodje do nosa, nebi mislili Bog zna što, kazat ćemo par rieči, ne da mu odgovaramo, već da branimo čast naroda našega. Premantura je selo, u kojem neima nit jednog Talijana. ali na žalost *Mate Rosanda* iji stariji su od mala došli iz hrvatske Dalmacije, i koji se je obogatio kao dispensir u ratnoj mornarici, bacio

se dušom i tielom u krilo šarenjaka i za sobom povukao mnoge druge.

Žalostno je ali istinito, da će ti mnogi Premanturac pljunuti u oči, ako mu rečeš, da je Talijan; a opet u svakoj prilici drži s Talijanima, kako da su mu to rodjena braća. I sam naš *Matić* nije Talijan, niti hoće da bude; već, zaveden tolikimi sladkimi i hinbenimi riečmi gradskih spasitelja, misli, da radi dobro, kad gazi svoj rod i pleme i kad pljuče na mlieko, što ga je sisao iz dojka materinih. Ali u Premanturi nije sve Rosandovo. A da ljudi okolo puljskoga „Pensiera" idu u Premanturu govoriti onako, kako pišu u svomu listu, nebi težko odprhli s brda i preko Drdenjaka. *Miškovići, Jurline, Bogetići, Semelići. Mikovilovići. Skoko, Rakići. Iveše, Jurašini, Mezulići* i drugi, nisu to sve ljudi prodani, kako bi mogao koji misliti. Ajde, delijo od „Pensiera" puljskoga, ogledajmo se jedan put javno na brdu premanturskom: kažimo narodu svaki svoje misli i razloge, pa da vidimo kud će Premanturci. Ali poznata je već stvar, da talijanaška politika išče samo tmninu i skrovitost, kao ćuk i sova, ter se boji izaći na vidjelo istinom. Doći će dan plaće, jer Bog neplaća svake subote: a najgore će proći izdajice svoga naroda.

Iz Medulina pišu nam 12. aprila 1895. Glas, koji ozvanja po cieloj Istri, nije zamnio niti ovdje: njekim boljim vidilo se potrebito, da se i u našem mjestu ustanovi *„Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru"*. A to se sbilo baš zadnju nedjelju marča. Liepa kita mladih Medulinaca sakupila se i u ovoj prilici oko narodne misli. Kažemo mladih, jer su ovi zadojeni duhom, koji neima nimalo tudjinske natruhe; stariji ljudi jesu vrlo riedki, koji pristaju na ovakve stvari, što je žalostno, ali istinito. Tako je i sa *„Čitaonicom"* ovdje: mladež je u njoj sakupljena, a stariji osim malo koje iznimke, Bog očuvaj. Eto na primjer od uglednijih i bogatijih Medulinaca nemamo u družtvu niti Matu *Grakalića*, niti Antuna *Kirca*, niti Ivana *Sugara*, niti Grge *Lorencina*, niti toliko drugih, što bi mogli koristiti narodnoj stvari bez nikakove štete. A što je pak vrlo žalostno, jest okolnost, da niti u *„Čitaonicu"*, niti u *„Podružnicu"* nije upisan nijedan svećenik iz Puljšćine. Mora da tuj puše neki silni vjetar. Čujemo već kako nam jedan ili drugi odgovara: kako ću ja tamo, gdje je samo luda mladež? — E, dragi prijatelju, kad misliš, da si pametniji, hodi medju one, koje držiš za lude i neuke pa ih puti na dobro, ali to moraš činiti sa blagošću, umjerenošću i ljubavi, jer naglost i neopreznost je kriva mnogomu zlu. —

Podružnica se je dakle ustrojila sa liepom kitom mladeži i par starijih ljudi i uz prisustvovanje njekoliko gostiju iz Pule i bližnjih mjesta. Uprava podružnice povjerena je najboljim izmedju dobrih, i stalni smo, da će evasti i napredovati pod njihovim ravnanjem. Sakupljena je već na prvoj skupščini osim članarine i liepa svota kao dobrovoljni darovi, te će i ovo biti mala poluga u narodnom životu. Samo napried braće Medulinci: zapustite stope onih starijih, koji hi htjeli, da mi budemo i unapried *„ščani"*; nesramite se svoga *„slovinskoga roda i plemena"*, kupite se u kolo rodoljubno, pokažite izvodom, da medulinska zemlja nije talijanska niti će biti!

Živila Istrija naša!

K izbornom sastanku u Baški. Zastupnici prof. Spinčić i Seršić došli su utorak sa Rieke u Bašku praćeni poznatim rodoljubom Frančićem i drugovi. Dočekani bijahu pucanjem mužara, što se je ponavljalo tečajem cieloga dana. Na raznih kućah vijale se zastave. Po svih ulicah bilo je mnogo naroda, koji je oduševljeno pozdravljao svoje zastupnike, dočim ih je obć. glavar sasavjetnici i tajnikom na mulu dočekao, pozdravio i mjestom pratio. Na banketu bijaše sve oduševljeno.

Kod sastanka bijaše izabran predsjednikom tamošnji kapelan g. Mate Oršić, koji je živimi riečmi pozdravio zastupnike i predstavio političkoga komesara P o g l e y - a. Na to je prvi progovorio u kratko g. S e r š i ć, te u ime svoje i u ime dra. V o l a r i ć a, zapriečena, zahvalio se na dosadašnjem pouzdanju te očitovao, da niti jedan niti drugi ne mogu dalje primiti mandata, jer im to njihovi privatni poslovi ne dopuščaju.

U poduljem govoru ocrtao je zastupnik Spinčić rad svoj i svojih drugova u zemaljskom saboru i u carovinskom vieću, podieliv ga u tri točke, naime 1. obzirom na brigu za poboljšanje tjelesnoga blagostanja naroda; 2. obzirom na pravo našega hrvatskoga jezika u uredih i u svih zborovih te 3. o školah.

Osvrnuo se je na svrsi na dogodjaje u zemaljskom saboru i na nedostojni postupak Talijana i talijanaša proti našim zastupnikom, našemu jeziku i našemu narodu.

Sakupljeni odobravali su burno razlaganje g. zastupnika i obvezali se, da će svaki po svojih silah raditi na to, da budu i unapried imali onakve zastupnike u zemaljskom saboru, kakve su imali i do sada.

Sve mjesto imalo je svečano ruho, a veselje je trajalo i pošto je zastupnik Spinčić put Krka srdačno pozdravljen krenuo.

Zast. Spinčićeu bijaše upravljen k sastanku sliedeći brzojav:

Vjekoslav Spinčić — Baška nova

Žalimo, što nam je nemoguće prisustvovati današnjemu sastanku u našem rodnom mjestu, ali smo prisutni duhom, te hvalimo Vašem gospodstvu na časti, koju nam izkazaste, posjetiv naše kod kuće.

Neka Vam svemogući podieli svoju milost, da i nadalje kao i do sada budete u stanju za narod raditi i njegov boljak pospješivati.

Božo Kaftanić, Ivan Majčić, Petar Grandić i Niko Dorčić.

Iz Sošići (podobćina Kanfanarska) piše nam čestit naš kmet koliko sliedi:

Još nisam nikad stavia pero na kartu, da Vam štogodar javim iz naše kontrade; ali pošto sam prosti kmet, meni je laglje braziditi na njivi s vrnjem, nego s perom po karti, jer izmučena je desna ruka moja svakidanjim težkim poljodeljskim orudjem, nego pošto je dožđeno vrime, nemorem drugo delati, zato ću kušati svoju misal Vam izraziti, jer kušati, stari ljudi govore, da nije grih, nego neznam kako početi ni dovršiti. radi toga Vas lipo molim nemojte mi zamiriti, ako nije sve kako bi moralo biti. Za istinu Vam povidati, gnjusi mi se kako *Latini* mišaju, da dobiju na dojmdučih izborih. Povida mi je neki Rovinjski kampanjol, da na 10 prošlog febrara držali su u Rovinju sastanak radi izbori, i da je Bartoli drža govor o pogibelji domovine i narodnosti italijanske, pak da je pozva sve prisutne neka stave na oltar domovine svaki najmanje od 5 do 20 fiorini, i u hip da su skupili nekoliko stotin. Na sastanku da su bili jeno tri četiri iz Kanfanara, i pet seljani, koji da su dobili 300 fiorini, t. j. svaki 60. Još i sada mi je povida, da se po gradu pobiru novci za izborne agitacije. Da Rovinjoži svaki dan kada vide naše kmete u gradu ih zovu k sebi, i da im daju novce. imaju ovi glas ili ne; a našlo se je bogme nikih prifrigancih, koji im ne moru ni koristiti ni škoditi, al ipak novce su uzeli i pošli s niima frajati. Bože mili, kolike novce oni u sadanjoj priliki hitaju, samo to bi moralo odpriti oči našim ljudem! A zašto pak da ljudi od naše strane ne demanju onu gnjusnu trgovinu? Govori se, da ovaj put te glasovati patentaši, žene i artižani na svoje patente ća iz tujega kraljevstva, nego ja neznam jeli će temu tako biti, jer nisam čovik od zakona. Samo sam čuja povidati, da Latini na svaki način moraju dobiti u Kanfanaru, jer da bi u slučaju u Kanfanaru izgubili, da svu Puljštinu bi izgubili. Mnogim se je obećalo, da ako za nje budu glasovali, da njihovi sini ne idu u soldate, jer da oni su pretelji s lečniki od komišjona. Ovuda se govori, da kada budu izbori u Kanfanaru, da će biti sve puno žandari i sôldati, da te vas grad obkoliti, i nidan da neće smiti unutra, nego oni, koji imaju glas, i ako budu samo tri od njih skupa hodili, da te ih žandari odalečiti. Mi ovde poznamo sve, ki te glasovati za latinsku listu, poznamo i one, ki su primili beče: poznamo onoga ovde i u selu ona dva, koje misle učiniti za svoje fiducijare. To su Vam u obće ljudi zaduženi, zašto poredni gospodari, lahkodelnici i *vicijoži*, skoro svi lovci, pa bi stili na niki način živiti kako bršljan na bristu. Bilo bi bolje za takove ljude, da bi marljivo delali od jutra do mraka, da šparaju, da se održu od oštarije, igre i lova, pak bi lipo bili sami gospodari u svojoj kući. i nebi bili podrepnice gospodske. Ali znate Vi velepoštovani gospodine, da ovuda lov je neka bolest, na kojoj i seljani najviše boluju; svi bi rado u lov hodili, samo kad bi mogli. zato Rovinježi, poznajuć naklonost naših ljudi pred tri lita nazad uzeli su lov na inkantu, za s njim agitirati u vrime izbori, zato svaki, koji glasuje za nje ima lov. a koji ne, nima ga, bia najpošteniji i najbogatiji kmet. Zato ovuda gredu skoro svi u lov, izvan onih, ki nedrže s njima, takodjer i dica izpod 15 lit, i svi drugi imaju ili ne lovačke potribe, samo da se čuvaju od žandarmerije, dosti je. Nekoji pak da se dočepaju do oružnega lista, se učine tobože čigovi gvardijani dokle ga dobiju; ali da bi politička oblast takovim dopustila da moru nositi rivoiver i sablju na misto pušku, nebi bilo, toliko gvardijani ni toliko lovci. Ali će kigod pomisliti, da ki to piše, da njega mora nešto peći, nego nije tomu tako. samo bi dobro bilo da to dojde na znanje i puljskomu kapetanu, jer bi se moglo zapriečiti kakovu nesriću, koja bi se mogla dogoditi na ovaj način: Ljudi mladi, koji neznaju vladat s puškom u lovu moru lahko ustriljati sebe ili drugoga, jer nesrića, govore stari ljudi, ne kopa ni ne ore i dobro žive. A vrh toga dogodilo se je već puta, da nekoji su pošli na trne loviti na polje onoga, ki nema lova, pa se došlo do svadje i brzo do težkih posledica; a osobito od sad naprid lov će postati razdraženje, i ki zna još kakove neprilike. A vrh toga grdo je videti tolike lovce kako da bi tolike hajduke klateć s breki po šumah i posijanih njivah. sve pognjave, poruše zide, tim kmetu nanesu silnu škodu; i to ne samo u delavne dneve nego i nediljne, zašto nebi bilo bolje, da u nedilju gredu sv. maši, pošto Bog je dopustia, da šest dan se dela, a sedmi da se počiva i njemu služi. Ako Vam je ugodno vaiepoštovani gospodine štampati moje pismo, meni će biti drago, i drugi put ću Vam poslat još. Za sada da ste mi zdravo.

Iz Boljunšćine pišu nam 15. tmj. Izbori za zemaljski sabor se približuju — i provesti će se izbori fiducijara kako se glasa već koncem ovog mjeseca u Boljunu. Uspjeh izbora u Boljunu reć bi, da leži veoma na srcu našim protivnikom. Putovanje prisjednika zemaljskog odbora u Poreču dr. Cleve u Boljun i mjerenje ceste iz Boljuna do Sušnjevice po mjerniku Križmaniću bez dvojbe uzko je skopčano sa izborima. Da je dr. Cleva putovao u izbornu svrhu proizlične iz toga, što se glasa, da je naputio načelnika, da upliva na Borut, da glasuju sa Talijanima, što je on doista i učinio poručiv jednomu našemu, da agitira za Talijane, pa da će biti vina i da će se graditi cesta iz Boljuna do Boruta (pum!), a to da je nalog i želja jednog velikog gospodina iz Poreča. Dapače sam g. načelnik išao je u Borut, nu videć, da se pošteni i čestiti Boručani od nikoga nedadu na led zapeljati, i da nepoznaju šale, povratio se kući nevesela srca. Nadamo se, da se neće vriedni naši Boručani pustiti primamiti vinom niti obećanjem ceste iz Boljuna do Boruta, koja neće biti *nikada* gradjena, a služila bi samo Boljunčanom, da mogu laglje na kolodvor u Borut; naši Boručani opošteniti će se glasujuć za ljude svojeg jezika i roda, koji će pa izabrati zastupnike, kojim na srcu leži napredak i naobrazba zapuštenog istarskog kmeta.

Mjerenje ceste iz Boljuna na Sušnjevicu i obećana gradnja mosta kod M. B. po g. Križmaniću, mora se isto u savez staviti sa predstojećimi izbori. Zašto nije g. Križmanić prije mjerio cestu — zašto nije zemaljski odbor prije sagradio most? Da je to samo udica, na koju kane gospoda uhvatiti naše kršne i neustrašive Boljunčane i Sušnjevčane, to je jasno, nu nadamo se, da se neće pustiti zasliepiti tim obećanjem, jer cesta će ostati i nadalje kakova jest, a kroz potok Boljunčica će proteći još puno vode prije nego li bude zemaljski odbor dao graditi most. To su prazna obećanja i ništa drugo. Pa napokon, da bi se ta cesta i popravila i most sagradio, to bi zemaljski odbor učinio samo svoju svetu dužnost. Čudimo se smjelosti gospode porečke, koja uvjek misle da je još uvjek mlivo pošto je negda bilo.

Boručani, Boljunčani nemojte se pustiti obsjeniti tako praznimi obećanji, nastojte da dodje u zemaljski sabor što više zastupnika naše krvi i jezika; nastojte, da pripomognete takovoj pobjedi. koju bi dala mjesta u zemaljskom odboru što više našim ljudem, da budu i oni imali odlučujuću rieč kod trošenja zemaljskog novca, pa ćete viditi, da će Vam se onda graditi i popraviti ceste i mostovi.

Talijani imali su do sada dosta vremena da vam grade ceste i mostove ali to učinili nisu, a sada *„obećivaju"* u silnoj stiski.

U ostalom kruto se varaju gospoda iz Poreča i njihove podrepnice u Boljunu i nekoje na Pazu, da će predobiti u Boljunu talijanska stranka: mi se dapače nadamo, da se neće niti mješati u te izbore, ako imadu ikoliko soli u glavi. a to s dva uzroka: Prvo jer je nemoguće, da predobiju, pošto su kako se čuje složni svi na Vrasji, Borutu, Boljunskom polju, Sušnjevici, Gradinu, Posertu a većinom i na Pazu. Tà sramota bi bila za svakoga našega seljaka, koj bi glasovao za talijanske fiducijare. Drugo, stavimo da i predobiju u Boljunu talijanska stranka, zar misle gospoda, da će odvisiti izbor zastupnika u ladanjskih občina kotara Pazinskoga. Zar neznadu, da broj fiducijara pazinskih tinjanskih i žminjskih će biti puno veći nego li onaj boljunskih, labinskih i plominskih? Zašto poć dakle stavljat puk na muke? Zašto poć izabirati talijanske fiducijare, kada i onako neće od njih ovisiti izbor dvaju zastupnika? Ili žele gospoda porečka i njihove podrepnice izvrgavati ruglu tužne kmete, kao pred šest godina, kad su išli talijanski fiducijari boljunski samo do Novaki pazinskih i dalje ne? Očekujemo, da se ovaj put neće pustiti birati za talijanske fiducijere nijedan kmet iz boljunske občine, već da će svi jednoglasno birati za fiducijare ljude stalne, poštene, našeg roda i jezika a tih će biti za cielu občinu 6., doć će dakle na svaku župu samo po jedan.

Ples „Lega" u Puli. Od tamo pišu nam: „Lega" je imala i ovdje svoj ples, koji je naravski opet donio prinos za duševno ubojstvo djece našega puka. Što je je, istinu valja reći: a ta istina ovaj put kaže, da su bili na plesu *„Legimom"*, a u korizmi i bogomoljni (!) barba *Mate Radošević* iz Medolina i *Tone Lorencin* iz Zote na Premanturšćini sa još njekimi. Spomenuta su po imenu samo prva dvojica jer nose narodnu nošnju: talijanska kultura i . . . . . mošnja ih nije još tako opojila, da se vrže u *„kanu"*. Sramota! i ja neznam s kojim obrazom mogu ti muževi doći medju svoj puk i čudim se, kako ih ljudi niti primaju u svoje kolo. To je takva bezobraznost, da je čovjeku plakati, kako često nesretni trbuh ima da zapovieda pameti. Ali znate Vi, barba *Mate* i šior *Tonin*, što je to „Lega"? Je-li su Vam to protumačili prijatelji: Stanić, Bolmarčić. Martinolić, Gladulić, ovi čistokrvni Talijani iz Bodulije? Sram bući Boga i ljudi svakoga, koji baca pod noge svoj rod i jezik i koji zatajuje majčino mlieko. Takav nezaslužni drugo nego da mu kćeri i nerjeste metlom opere glavu, da se opameti.

Iz Boljuna pišu nam početkom aprila t. g. Mnogo šta dalo bi se pisati s ovih strana, ali moja kmetska ruka nije sposobna, da toga mnogo napiše u jedan mah, s toga, danas ću Vam, gospodine uredniče, malo toga javiti, a za drugi put koješta drugo. Koji je bio kada sretan doći u Boljun, i viditi našu crkvu sv. Jurja, njezin zvonik, a i sami župni stan, na njega će sve ovo žalostno djelovati, i hoćeš-nećeš, morati će si stvoriti sud o našoj nemarnosti za sve ono, što drugi sviet gradi i uresuje na najljepši način. Naša crkva nedolići zaista crkvi: sve u njoj je trošno, od crva pretočeno, a kad si u crkvi, nisi baš stalan, a da ti komad crvljiva drva ne pade sa štropa na glavu; na kor neće i ne može nitko već godine i godine, bojeći se, da ne propadne pod njim.

Žrtvenici, premda veoma liepa starinska drvena rezbarija, posvema su trošni: ovomu drvenomu kipu manjka prst na nozi, drugomu na ruci i t. d. tako da onaj, koji je na to osobito zvan, mogao bi svakako više paziti na dostojanstvo kuće božje. Što pak da rečem o zvonovima? Spomenjem se, kako su u kući mi nekoji tudjinci, upravo kada moljasmo o *„Zdravo Marijii"* prasnuli u grohotan smieh, začuvši na posljedku veliki razbijeni zvon. Mi Boljunčani, dakako, privikli smo hreptavomu glasu toga zvona, ali usuprot svak vam se inostranac nasmješi, pa makar prije bio zadubljen u molitvu, kada stane po razbijenom rebru zvona udarati klatvo. A župni stan i izvana vam već pokazuje, da smo kod nas nehajni za ljepotu, čistoću i red. Nije bio izbiljen desetke godina, a njemu sučelna kuća mogla bi služiti za poticalo komugod. — Znajte, gospodine uredniče, da smo mi Boljunčani ponositi, jer svakako kod nas vam neima velikib siromaka, svak ima svoju kuću, dobrahno polja i sjenokoša. pak se mi nikad nebojimo glada, samo da nas božja ruka netakne. Ima vam rad toga u nas i volje i ponosa i koji krajcar, a da što ljepše popravimo i crkvu i mnogo drugo potrebno. Već se sramimo videć kako u zadnjih godina Pažani liepo poprave svoju crkvu, župni stan, a borme tako se ljepše i pjeva, a već su k tomu dobrahno sakupili novaca za orgulje; istotako i Vranjčani, kako se pristoji, uresili su svoju crkvu, i još k tomu jmački naši Lupoglavčani. U nas, koji smo baš na sredini ovih sela i župa, koji imademo svoje obć. glavarstvo, poštu, školu žandarmariju, ne može napred voz; — a znate li zašto? ne imamo — vozara . . . Tu nije pomoći, nego da si sami pomognemo i opomštenimo pred svietom, ne oslanjajuć ni na popa ni na fratra, na Debeljuhe nit Suhopoje, kako onda, kad smo pred neku godinu snasili naš kras od šaka onoga, koji je spletkom došao do gospodarstva krasa, samo da budemo njegovi sužnji, kako se je bila već jedna talijanska novina izrazila. Kad nam je naime kras, ta naša blagodat, pošao na bubanj, nije se skrbio nitko od gospode iz Boljuna a tim manje iz Pazina, da nas pomognu; sami kmetovi skupismo se, mimoišav svoga načelnika, koga je dužnost bila, zauzeti se za puk; — uložio svak koliko koji smogao, podnesli protest i učinili sve potrebno, dok nam se nije naše povratilo . . . Ovako postupajmo u svem i svačem, samo složno i skupno, da nam može svak bližnji i dalnji reći, da smo ljudi, koji želimo napredovati a ne nazadovati.

Uz srdačan pozdrav jesam Vaš

Luka.

Odgovorni urednik **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc.

Broj 18. U Trstu 25. aprila 1895. Godina XXVI

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripostana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime. prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na c[ijelu] arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Izborni sastanak u Dekanih.

Naši rodoljubni Dekanci imali su prošle nedelje dvie narodne svečanosti, koje će svim prisutnim ostati u najugodnijoj uspomeni. Toga dana sazvali su bivši zemaljski zastupnici za koparski kotar gg. Vjekoslav Spinčić i Fran Flego izborni sastanak u Dekane, a poslije sastanka priredila je tamošnja čitaonica veselicu na uspomenu svoga dvadesetpetgodišnjeg obstanka.

Zastupnik *Spinčić* dopeljao se je u Dekane iz Trsta u nedelju poslije podne u družtvu podpredsjednika političkoga družtva „Edinost", g. dra. *Gregorina* i tajnika istoga družtva, g. *Cotića*.

Čitavo selo Dekani bijaše zelenilom i zastavami uređeno, a pred ulazom u selo dočekalo je mnogobrojno občinstvo naše rodoljube burnimi živioklici i gromkim strieljanjem mužara. Pod slavolukom dočekali su mile goste prvaci mjesta, medju njimi i načelnik g. Mahnić i gosp. Fran Flego. koji je bio tamo već prije stigao. Nakon obostranog pozdrava zaigra glasba, te udarajuć poputnicu krenuše svi u selo. Usred sela podigoše drugi slavoluk sa primjerenim napisom.

Prostrano dvorište i veliku dvoranu g. Grižonu, gdje bijaše sastanak, uresiše zastavami i zelenilom.

Naroda sakupilo se nad tisuću duša, a na čelu mu vjerni i čestiti pastiri iz bliza i daleka.

U 3 sata otvori sastanak zastupnik g. *Spinčić*, burno pozdravljen od oduševljenog naroda. On pozdravi prisutne, zahvali im se na tolikom odzivu, te im razloži svrhu sastanka. Pozvali smo Vas — reče — sa drugom g. Flegom, da Vam položimo račun o našem djelovanju u zemaljskom saboru, da čujemo Vaš sud, Vaše želje i težnje. Izreče nadu, da će se i ovaj sastanak kano i svi dosadašnji vršiti trieznо i ozbiljno, kako to dolikuje zrelim muževom, ter predloži za predsjednika, koji će ravnati sastankom, obljubljenoga svećenika i rodoljuba, veleč. g. Josipa Kompare, dekana osapskoga, koga je občinstvo oduševljeno pozdravilo.

Zauzev predsjednik svoje mjesto, zahvali se na tolikom povjerenju, te iztaknu, kako se je uprav u onoj dvorani prije godinu i pol vršio izborni sastanak toli častno i plodonosno. On reče medju ostalim, da smo mi u Istri žedni i gladni, te da pitamo vladajuću gospodu, da nas napoje i nasite, ali nas oni odasvud tjeraju veleć, da nam pomoći nemogu. Pohvali onaj kraj naše Istre, koji se je prvi otresao tudjinstva i nosećе uviek visoko zastavu narodne časti i poštenja.

Naši bivši zastupnici gg. Spinčić i Fr. Flego — reče — došli su medju nas, da nam polože račun, a mi ćemo bez dvojbe doznati od njih, da su se mučili i trudili sve za našu korist.

Zatim pozove gosp. Flega, da izviesti o svojem djelovanju. Ovaj živahno pozdravljen, reče, da su birači, kadno izabrahe njega i druga mu prije 6 godina, oprtili na njih težko breme. Učinili smo sve, što se je dalo, ali postigli nismo ono, što smo željili jer su se naši narodni neprijatelji svemu protivili, što smo htjeli dobra i koristna izvesti. Iztaknuo je osobito potrebu dobrih cesta. za koje se u naših stranah naše oblasti malo brinu. Govorili smo proti lošem gospodarenju sa zemaljskim novcem, na svi naši dokazi nepomogoše ništa. Zemaljsko gospodarsko družtvo, ustrojeno za promicanje svih grana gospodarstva, nečini za nas ništa, premda se potroši godimice do 17 tisuća for. Ono izdaje liepe knjige, čini svakojake pokuse, ali sve to narodu ništa ne koristi.

Naš narod je zapušten takodjer u školskom pogledu. Za škole troši se mnogo, a mi od toga vrlo malo uživamo, premda i mi za škole doprinašamo, i akoprem smo u saboru dokazali, da mnogo više doprinašamo, nego li se troši za naše škole. Naši protivnici trošiše za sebe i previše škola a da mi do sih još teže dodjemo. prihvatili su u saboru zakonsku osnovu, da se ima plaćati posebna pristojba — najmanje 6 kruna — za svako dieto dužno polaziti školu. Tim htjedoše našemu puku omraziti školu i još većma otežčati otvorenje novih naših škola, da buda pak prisiljena naša djeca polaziti raznarodjujuće *„Legine"* škole, što im se lje posrećiti neće.

Radi pomanjkanja škola nemožemo uzgojiti niti naučnih ljudi, te imademo, da zahvalimo braći *Slovencem*, koji nam šalju čestite duševne pastire u Istru, da narod uče i vode. U tom pogledu priskočiše nam u pomoć i braća *Česi*, šaljuć svoje sinove u tužnu Istru. (Slava njim!) Naši protivnici, koji uživaju i naše žuljeve, krivi su, da smo bez potrebitog broja prosvietljenih ljudi. (Burno odobravanje.)

Protivnici nedaju nam škola jedino radi toga, da ostanemo i nadalje u tmini i neznosti, a u koliko smo se osviestili, zahvaliti nam valja za to našemu čestitomu svećenstvu. (Slava mu!)

Ali uprav radi toga navaljuje se odasvud na vriedne naše svećenike, koje bi htjeli izključiti iz narodnoga gibanja, kako da svećenik neima pravo i dužnost brinuti se za duševno i tjelesno blagostanje svoga naroda.

Proti lošemu gospodarstvu u pokrajini opirali smo se odlučno. Protivnici naši brinu se samo za sebe i za svoje, a nas ostavljaju praznih ruku. Radi toga moramo si pomoći sami, ali za to hoće nam se sloge, uztrajna rada i sposobnih muževa.

Da pomognemo sami narodu, ustrojili smo u Puli rinarsku zadrugu za Istru. To se je postiglo slogom i sjedinjenimi silami. Isto tako valja ustrajati ovakve zadruge i u drugih stranah naše pokrajine. Tim otvaramo put našemu vinu, čega pojedinac nemože učiniti.

Nu kao što se tužimo na naše narodne protivnike, ne možemo pohvaliti ni vladu, koja se izgovara, da nije za nas ni znala. Loš je doista onaj gospodar, koji ne pozna svojih ljudi. I u tom obziru poboljšalo se je ponešto naše stanje. Sada imademo čestite državne zastupnike, koji otvaraju oči i vladi i drugim zastupnikom. Ali niti od zastupnika naših nemožemo zahtjevati više nego li učiniti mogu. Ako i nebudemo mi uživali plod njihovog truda, uživati će ga naši potomci.

(Sliedi.)

Izbor. sastanak u Smoljanih.

Prošle nedelje vršio se izborni sastanak i u Smoljanih, u selu na željezničkoj pruzi izmedju Kanfanara i sv. Vičente. Sastanak je urekao zastupnik d.r Laginja.

U određeni sat — 3 poslije podne — sastalo se u prostranom dvorišću jednog tamošnjeg rodoljuba 5—600 duša, skoro sve samih seljaka iz občina Kanfanar, Sv. Vičenta, Barbana, Vodnjana, Pule, Žminja, sv. Lovreča i čak iz dalekih Kerbuna. Iz Trsta bijaše 6 naših rodoljuba, iz Buzeta načelnik g. dr. M. *Trinajstić*, iz Pazina načelnik d.r D. *Trinajstić*, sa 5 do 6 prijatelja. Isto tako je nadošlo iz Pule više rodoljuba sa g. zastupnikom. Na postaji u Smoljanih dočekalo je množtvo sakupljena naroda puljski vlak, kojim su došli gostovi iz Pule. Vodnjana, Žabronići itd. te ih pozdravi burnimi i dugotrajnimi živiokliei.

Okolo 3 sata otvori g. d.r Laginja sastanak, pozdravi sabrane, zahvali im se, što u tolikom broju na njegov poziv amo pohrliše, te predloži konačno za predsjednika muža iz naroda, domaćinu, posjednika g. Ivana Peršića, koj bijaše od sakupljenih živalno pozdravljen.

Predsjednik se zahvali na tolikoj časti, izpriča se nebude li sastankom kako valja ravnao, predstavi puku d.ra Laginju, druge rodoljube i vladinoga zastupnika iz Pule g. Dolinara. Svi ti bijahu oduševljeno pozdravljeni.

Zatim progovori zastup. Laginja. U glavnom reče, kako ga narod u ovih strana poznaje, kako je i on kmetske ruke sin, pa ako je nešto postao, to imade zahvaliti Bogu. svojim roditeljem i svomu trudu. Što je postao zastupnikom, to je zasluga naroda. Tumači za tim kako je postao naš ustav, kako je naš prejasni cesar i kralj odlučio, da mu narod bira savjetnike te da mu je šalje u Beč; kako se bira zastupnike u Poreč. U Beč šalje naš puk 2 zastupnika, ali tamo ih imade iz svih pokrajina Austrije 353. Dva dakle sama malo mogu postignuti, jer se glasovi broje. Zadaća je naših zastupnika u Beču, da iznose pred krunu želje i potrebe našega puka, da osvjedoče u carevinskom vieću naše prijatelje i protivnike kako je ovdje u Istri našemu puku slabo, pak da mu se pomogne.

Odkad sam počeo svojom glavom misliti — reče — probdio sam mnogo noći i izgubio mnogo dana umnjać i mučeć se kako bih tužnomu narodu pomogao. Nastojao sam, da se našemu puku olakšaju svakojaka bremena zunjać, da tim vršim ne samo občenitu svoju dužnost, već da sam na to vezan i kao član seljačkoga stališa.

Ako imade tko protivnika il neprijatelja, to se mogu ja zaisto s njimi pohvaliti. Proti meni laže se danomice na sve strane, i sva tudja nedjela htjeli bi naši protivnici na moja leđja oprtiti. Tako se mene duži, da su mojom krivnjom uvedene šranjge u Istri, dočim je zakon o šranjgah stvoren u Beču prije nego li sam postao zastupnikom. Protivnici moji htjeli bi Vas braćo lažju zapeljati na krivi put, da se odalečite od mene i od mojih drugova, koji Vas dobro uče i liepo vode.

Zatim govori kako se je on sa drugovi u Poreču i u Beču zauzimao, da se skine narodu s vrata nesnosni dug ezenera i kako će se to pitanje do mala sretno riešiti; kako se je narod toga posla silno poveselio na drugih sastancih držanih zadnje doba širom Istre. I tamo je narod progledao uvaživ rieči i savjete svojih zastupnika i prijatelja. Iskra slovinskoga čuvstva prodire sve to više medju naš puk i nitko neće, da bude i nadalje latinskoj gospodi sužnjem. Na spomenutih sastancih izrekao je narod svoje mnienje, svoje težnje i želje a dotični vladini zastupnici su si to zabilježili. Oni su ujedno vidili kako se je narod mirno i trieznо svuda ponašao, a to će bez dvojbe i danas opaziti, jer s naše strane nesmije nikomu ni vlas s glave pasti. Vladin zastupnik priobćiti će sve što bude čuo i vidio, a to ide sve to dalje do najviše oblasti, pak će nam biti dika i ponos, što smo se muževno ponieli.

Govori za tim o važnosti sastanaka, osobito ovakovih, gdje zastupnik polaže račun narodu i od ovoga prima želje i naputke. Što je današnji sastanak za sada zadnji u Istri, neima nikoga uvrieditі, jer smo se i mi držali one sv. pisma o dobrom pastiru, koji izgubi jednu ovcu. Reče, da je bio zastupnikom u Poreču za jedan dio našega naroda i da nije došao danas amo preporučiti se, jer ga čeka drugdje mjesto i breme.

Sada prodje govornik na sastav zemaljskoga sabora, govori o broju zastupnika, o razmjeru medju većinom i manjinom u saboru; kako biraju izvanjske občine a kako gradovi, o nepravednom izbornom redu, o izboru fiducijara i o izravnom izboru u gradovih; kako zove svakoga od nas narodna čast, da bira samo svoje ljude i što više zastupnika slovinskoga jezika u zemaljski sabor. Naše djelovanje — reče — jest otvorena knjiga svakomu; mi Vas učimo i putimo samo na dobro; za to treba, da našu nauku i prihvatite. Čineć to, neimamo se nikoga bojati. Ako ste komu dužni, niste mu za to sužnji, niti smijete za to baciti pod noge obraz il narodnu čast. Protivnici naši će Vas grditi i ružiti budete li poštere radili, ali više blata neće na Vas baciti nego li ga baciše na mene. Budite čvrsti i složni sada i vazda kad Vas zovemo u narodno kolo.

Krasni govor, izrečen posve pučki, odobravao je narod neprestance. Oduševljenim živioklicem nebijaše skoro konca, a kad je govornik svršio, nije htjelo klicanje prestati.

Predsjednik prijavi za tim, da želi progovoriti g. M. *Mandić*, urednik „Naše Sloge" iz Trsta.

Ovaj reče, da je u ovih stranah manje osobno poznat od druga mu d.ra *Laginje*. Poznati će ga ipak narod po listu. koj uredjuje i koj uči i puti slovinski puk Istre već 25 godina što mu je činiti, da bude sam svoj, slobodan i sretan. On nije zastupao naroda ovih strana u Poreču, ali jer se čuti i ovdje doma, medju braćom, usried svoga naroda, nemože od manje a da mu se neoglasi.

Zatim govori o odnošajih u zemaljskom saboru u Poreču, o zastupnicih, o sastavu zemaljskoga odbora, o klevetanju protivnika proti sudrugu d.ru Laginji kano zemaljskomu prisjedniku ili asesoru. Nadalje govori o školstvu u Istri, o cestah i putevih, o vodi za narod i za blago; o ravnopravnosti našega jezika, o hrvatskom il slovenskom govoru u saboru, o kršenju zakona koli u saboru toli vani obzirom na naš jezik, o našem jeziku u c. k. uredih, o činovničtvu, o spomenici na cesara i kralja; o dužnosti našega puka, da traži i sam svoje jezikovno pravo u crkvi, školi i u svih javnih urediv, te uputi konačno sakupljene, kako njim se je vladati kod predstojećih izbora, preporučiv svima, da budu složni, čvrsti i nepodmitljivi — sve na čast i korist svoju i na diku naše slovinske krvi!

I njemu je povladjivao narod vrlo često klicajuć živio! itd.

D.r Laginja priglasi se opet za rieč, te progovori o prenosnovi zakona o porezu, pak o tom, kako je nepravedno, da grad Poreč — tobož kano glavni grad — pobira sav porez, što ga plaćaju željeznice Istre, koje neprolaze niti blizu one občine, te predloži resoluciju, da se taj porez pravedno podieli medju one občine u Istri, po kojih prolaze spomenute željeznice.

Resolucija ta bijaše jednoglasno i velikim oduševljenjem prihvaćena.

Zatim obrazloži drugu resoluciju i to, da se pita c. k. vladu neka dade jeftina kapitala za ustrojenje pučkih banka ili posujilnica. I ova bijaše jednoglasno prihvaćena.

Progovorio je izmedju slušateljstva i naš čestiti seljak Ivan *Marić*, koji je po svoju liepo braću podučio, kako njim se je vladati kod predstojećih izbora, da se nitko neizvjeri svojoj krvi i neka se čuvaju mita ili prodaje, jer su i njemu *„prostomu kmetu i suknjaru"* nudjali *500 for.* potegne li za Talijane. Silno odobravanje popratilo je pučki, pametni govor vriednog Marića.

Priglasi se konačno za rieč i d.r Iv. *Zuccon* iz Pule, koji je živimi bojami predstavio puku sve spletke naših narodnih protivnika, te ga u kratko podučio, kako se ima ponašati sada, kad ga opet zakon zove, da vrši svoje državljansko pravo. Oduševljeni živiokli ci popratili su vatrene rieči g. d.ra Zuccona.

Pošto se nije više nitko priglasio za rieč proglasi g. predsjednik sastanak zaključenim, te pozove prisutne, da uzklikom u znak sinovske ljubavi odanosti Nj. Veličanstvu trokratni živio, čemu se je narod oduševljeno odazvao.

Izborni sastanak

u Baški na Krku dne 16. aprila tg. sazvan od gg. zastupnika na car. vieću profesora Vj. *Spinčića* i bivših zastupnika na pokr. saboru u Poreču d.ra Fr. *Volarića* i Dinka *Sršića*.

Na veliki petak u večer ugodno nas iznenadi pismo zastupnika *Sršića* iz Rieke, kojim nam javlja, da će prof. *Spinčić*, d.r *Volarić* i on držati sastanak u Baški na 16. t. mj., te polagati račun o svom zastupničkom djelovanju.

Dne 16. t. mj. u jutro težkim smo okom gledali u more, koje je već tri dana kipjelo i vrelo, kako to već običaje, kad se sa starca Vratnika spusti poznata sejska bura. Taj dan više no igda željeli smo po onoj šaljivoj narodnoj: „Nesrićna bura, Bog dal mih ti šal u kusi!“ Na našu radost bura je nešto popustila i veselim srcem hrlio je svaki oko 10½ sati, da pozdravi svoje zastupnike *Spinčića i Seršića*, jer *Volarić* je imao doći iz Krka. Brodovi i kuće okitiše se trgovačkimi i hrvatskimi zastavami a mužari zagrmiše, kad se je parobrod približavao obali. Veselo nam zaigralo srce, kad opazismo naše miljenike. Kada stupiše na obalu zastupnici praćeni od požrtvovnoga našega trgovca Marka *Frančića*, stupi pred njih obljubljeni naš kapelan pop Mate *Oršić*, kratkim ih nagovorom pozdravi i zaželi im sretnu dobrodošlicu a mnogobrojni narod oduševljeno pribvati pozdrav sa burnim, trokratnim „Živili!“ Na to se zastupnici srdačno izrukovaše sa starimi znanci a zatim pop Oršić predstavi zastupniku Spinčiću ostale prisutne. Pošto su se zastupnici sa svimi izrukovali podjosmo u dugoj povorci kroz mjesto pozdravljani od naroda zaustavivši se podulje vremena na mjestu, gdje je more podkopalo temelj kućama, te im prieti pogibelj, da se svaki čas sruše u more. Na to podje povorka do župnog stana, gdje su se zastupnici, praćeni od kapelana Oršića, na čas oprostili od povorke, a išli u posjete g. župe-upravitelju.

Oko podne sabralo se do četrdeset po izbor muževa u gostioni *„k morskoj vili“*, gdje je bio na počast zastupnikom priređen svečani objed.

Željno smo iščekivali zastupnika *Volarića* i ne malo raztuži nas brzojav, koji je stigao zastupniku Seršiću, a u kojem Volarić iznenadno zapriečen moli Seršića, da ga zastupa, pozdravlja prisutne i izravljuje se suglasnim sa svimi zaključci. Objed je tekao živo i veselo, šteta samo, da je trajao kratko vrieme, jer u dva sata bio je nrečen sastanak, a pol. komesar iz Krka već je bio stigao. Poslije juhe nazdravi pop M. Oršić zastupnikom, iztaknu Spinčićeve zasluge i progone, te im ponovo nazove dobrodošlicu, što su svi prisutni oduševljeno prihvatili i sa svojimi se zastupnici pokucali. Prof. Spinčić zahvali se na zdravici, na krasnom dočeku i ugodnom iznenadjenju upletajući u svoj govor zgodnu šalu. Prisutni su se divili duhovitosti, a kad je svršio pozdravivši u ime svih vriednoga načelnika g. Bartola *Pajalića*, udariše u jednodušno pjevanje: „Živio, mnogo ljeta sretan bio itd.“ Kad se je bura stišala ustade pravnik Jerko *Oršić* te nazdravi zastupnikom na porečkom saboru, napose pak Seršiću, predoči prisutnim njihovu požrtvovnost i samozataju, njihove muke i progone i preporuči, da i u buduće biraju ovakove neustrašive borioce. Na ovu nazdravicu zahvali se zastupnik Seršić rekavši, da njihova djela svjedoče, da su sve svoje sile upeli, da se pokažu dostojnim povjerenog im mandata, a što su radili čuti će već na sastanku. I ova zahvala bi popraćena klicanjem i pjevanjem. Najposlije uze rieč pravnik Franko *Dorčić*, nazdravi svim prisutnim, zahvali im što su se svom pripravnošću odazvali odborovu pozivu, primjeti, da se raduje što u naše kolo pristupa sve više preobraćenika i nada se, da će doskora nastati vrieme, kad ćemo biti svi jednaki dobri sinovi naše majke Hrvatske. Da će to vrieme doskora nastati, pokazaje nam i to, što je naša mladež opo,ena hrvatskim duhom te završi zdravicu, pozdravi prisutne mladiće, koji su zdravicu svoga druga oduševljeno prihvatili i srdačno mu zahvalili.

Pošto su već brzo bila dva sata, trebalo se ustati i poći na sastanak.

(Dalje sliedi.)

Izborno kretanje.

Nastavljamo ovim izvještavati o obavljenom izboru fiducijara u pojedinih občinah — u koliko nam je to do danas poznato.

Koparski kotar.

Občina Pomjan. Občinsko poglavarstvo, bojeći se nemira u sjelu občine, odlučilo je sporazumno sa političkom oblasti, da će se obaviti izbor fiducijara u središću občine, u selu Babići. Tamo se je biralo 22. i 23. t. mj. Narodni protivnici nisu se podušali stupiti u uzaludnu borbu i tako je izabrano i tamo 13 fiducijara jednoglasno. Živili!

Občina Dolina. To je stara tvrdjava, u koju se nije usudio jošte dirati narodni dušman, te je ona i ovaj put izabrala jednoglasno svojih 15 fiducijara. Živili svjestni oni birači!

Občina Dekani. U sjelu te občine, u samih Dekanih bijaše u nedelju izborni sastanak, na kojem izviestiše bivši zemaljski zastupnici gg. Spinčić i Flego o svojem djelovanju, gdje bijaše medju birači utamačeno, da će složno birati čestite rodoljube za fiducijare. Oni održaše pošteno zadanu rieč, te jednoglasno izabraše svojih 12 fiducijara.

Občina Kopar (bez grada). Tuj se je biralo dne 21. t. mj., a izabrano bijaše 5 protivnih fiducijara. Žalostno je kako se još uviek dadu za nos voditi od koparske gospode oni većinom naši seljani poreznih občina Bertoki, sv. Kancijan, Cezari, sv. Marko. Pobezi i Sermin, dočim su se njihova braća svega koparskoga sudbenoga kotara sretno oslobodila talijanaškog jarma.

Ovim je dakle svršen izbor fiducijara za sav politički kotar koparski. U svemu izabrano je 90 fiducijara. Od tih pripada našoj narodnoj strauci 74 fiducijara, a talijanaškoj samo 16.

Poreški kotar.

U ovom kotaru nisu do danas jošte svuda obavljeni izbori fiducijara.

Občina Motovun birala je 17. i 18. t. mj, kako smo već javili u zadnjem broju. Nakon dvodnevne ljute borbe pobjedila je hrvatska stranka, izabrav 8 naših fiducijara.

Občina Vižinada izabrala je 3 protivnička fiducijara. Proti izboru uložena je pritužba vrlo utemeljena; tako se nalazi pri mjerice medju izabranimi i jedan, koji nejma ni pravo glasa.

Občina Buje. U toj občini živi (u poreznih občinah) skoro sve sam naš narod, ali ga bujska gospoda još uviek vode za nos, jer neimamo u onih stranah ni svećenika, ni svietovnjaka, koji bi narodu oči otvorio. Izabrano bijaše 7 talijanaških fiducijara.

Občina Grižnjan. Po viesti talijanskih listova izabrano bijaše i tuj 7 protivničkih fiducijara. Reć bi, da je bilo žestoke borbe, i to za prvi put s naše strane. Tako treba jednom valja početi, ako se želi uspjeti, a uspjeti se mora i tamo bude li se radilo.

Občina Umag. O toj občini izviestili smo u zadnjem broju. Naši su i tuj stupili prvi put u boj i častno se držali. Živili! Izabrana bijahu 4 protivna fiducijara.

Občina Oprtalj. Kako nam pripovijedaju vjerodostojni očevidci počinila je tamošnja talijanaška stranka kod izbora svakojakih nezakonitosti, usljed kojih je *predobila* sa osam glasova izabrav 4 fiducijara. Proti izboru podnesli su naši na političku oblast pritužbu a četvorica tamošnjih naših prvaka bila je u ponedeljak na namjestničtvu u Trstu, gdje su dali na zapisnik sve nezakonitosti talijanaške stranke. Nadamo se, da će biti i taj izbor uništen, kao što bi morao biti i onaj u Vižinadi.

Občine Višnjan, Vrsar i Poreč biraju danas i sliedećih dana, sve tri ukupno 27 fiducijara. Nade imamo najbolje, da ćemo uspjeti u tih trih občinah — bude li zakona i reda.

Pazinski kotar.

Občina Pazin. Tamo je izabrano dne 23. t. mj. *jednoglasno* 16 naših fiducijara sa 388 glasova. Živili svjestni naši birači!

Občina Tinjan. Izabrano bijaše i tamo dne 22. t. mj. sa 128 glasova 7 naših fiducijara. Protivnikom nebijaše ni traga. Živili dični Tinjanci!

Občina Boljun izabrala 24. t. mj. sa 96 proti 31 glasova 7 naših fiducijara. Živili!

U občinah Žminj, Plomin i Labin biraju danas i sliedećih dana. Za prve dvie jesmo — kako nas prijatelji uvjeravaju — skoro posve stalni za pobjedu. Protivnici bi mogli imati u čitavom političkom kotaru Pazin samo *jednu* občinu za sebe.

Puljski kotar.

Občina Kanfanar. Izborna borba započela je u ovom kotaru sa ovom občinom Još u nedelju kod sastanka uvjeravaše nas, da imade nade na pobjedu. Mi smo o tom vrlo dvojili, čuvši od prostoga seljaka na sastanku pred c. kr. komesarom izjavu, da su njemu samomu Talijani nudjali 500 fr. i znajuć, da bijahu pripravni za sve one naše birače, koji ištu duguju talijanašem iz Rovinja, Vodnjana i Pule, eksekutivni spisi, i da im se je svima zagrozilo (a tih je mnogo u onoj občini), da će ih baciti sa družinami na ulicu, nebude li za talijanaše glasovali. Moglo se je dakle predvidjati, da je tuj vrlo drojben uspjeh za nas. I tako se dogodilo, da bijaše timi sredstvi izabrano 6 protivničkih fiducijara sa 62 proti 32 glasa.

Občina Sanvičenti birala je utorak 5 fiducijara i to protivnih. Taj izbor nas je doista ponešto presenetio, jer nas se je uvjeravalo, da će dobro proći. Djelovala su valjda i tu ista sredstva, koja i u Kanfanaru.

Za občine Barbana, Baie, Pula i Vodnjan neimamo još glasa, nu žalibog neima nade na uspjeh u tom kotaru, jer je narod odviše zadužen krnjelsko-talijanaškoj gospodi:

Voloski kotar:

Občina Podgrad: Kako je poznato napeli su sve sile tamošnji upravitelji u družtvu sa „trolistom“ *Kastelic Kašpar, Marotti Francesco i Martinolich Carlo*“ nebi li ikako proturali svoje fiducijare, koji bi glasovali za *šarenjačko-talijanaške* kandidate „*Kastelic-Andrejčiča*. Oni se nisu prestrašili nikakva sredstva samo, da dodju do pobjede. Borba bijaše tamo ljuta. Radilo se s jedne strane o spasu narodne časti a s druge o narodnom izdajstvu. Pobjedilo je poštenje, narodna čast je spašena. Skoro svi birači pristupiše k izboru; za narodnu strauku glasovalo je 187 birača, za šarenjačko-talijanašku 100 birača. Izabrano bijaše 14 čestitih naših fiducijara. Čast i slava našim čičnim Podgrajcem!

Občina Kastav. Najveća občina Istre osjetlala si i ovaj put lice Spletke narodnih protivnika nisu ni tamo uspjele. Izabrana bijahu dne 22. t. mj. *jednoglasno* 32 naša čestita fiducijara. Slava izbornomu odboru, živili svjestni birači!

Ove dvie občine imadu već same većinu fiducijara za čitav kotar.

Občina Veprinac. Od tamo brzojavljaju nam, da bijahu svakojakimi spletkami izabrana 23. t. mj 4 protivna fiducijara. Tomu se mi ni ne čudimo znajuć, da onom občinom upravlja glasoviti Talijan (!?) iz Vedeža *Andrejčich*, koji je desni prijatelj poznatomu *Martinolichu*, te ova dvojica rade ruku o ruku sa *Kastelicem* i *Francescom Marotti-em*. Kako se vidi sve sami Fiorentinci.

Občina Lovran. Pobjeda šarenjaka iznenadila nas u toj občini, koja se nalazi u naših narodnih rukuh. Taj naš poraz nemožemo pripisati drugomu, nego nemaru i neradu tamošnjih prvaka. Izabrano bijaše dne 22. s. mj. 9 protivnih fiducijara sa 10 glasova većine.

Občina Volosko ima birati 2 fiducijara i neima dvojbe, da će se tamošnji naši birači i ovaj put opošteniti.

Za občine Materija i Jelšane nezamo jošte za uspjeh. U prvoj biti će bez dvojbe pristaše Kastelčevi, jer je tamo *„sve-mogućim“* načelnikom, dočim se nadamo, da će Jelšanci i ovaj put potegnuti s narodnom strankom.

Lošinjski kotar.

Od tamo nam javljaju, da će se početi sa izborom na otoku Krku i to:

Občina Krk (Vrh) dne 25. t. mj.; občine Dubašnica i Punat dne 26. t. mj.; občine Baška i Dobrinj dne 27. občine Omišalj i Vrbnik dne 29. t. mj.

Istodobno nam javljaju, da se po onom otoku klatari glasoviti *„Jork“* (Martinolich), te da spletkari lievo i desno nebi li predobio koga za izdajstvo.

Za občine otoka Lošinja i Cresa nisu nam poznati dani izbora, ali će se i tamo obaviti izbor svakako još tečajem ovoga mjesca.

Franina i Jurina

Jur. Bogu hvala u Buzetu izbori za fiducijare su lepo izpali.

Fr. Lepo, kako su isuli izpast, nego bi bilo lepše kad nebi bilo prodanik na Dragušćini i Humšćini, ali kaj češ, ter se je dal i Juda premutiti, pak je izdao Isusa za trideset srebrnjaki, tako židovski novac onda kupovao krv, židovski novac troše i sada kad su izbori za kupiti naše zaslepljene kmete.

Jur. Da su bili zaprli jednoga židovskoga mešetara.

Fr. Tako da je, ali bi bilo pravednije, da ulove pravoga trgovca, koji je već bio za takove kupčije odsuđjen.

Jur. Su kaj vrlo žrli one dane?

Fr. Znaš brate moj, kumac čekaju oni gladi, da budu kakovi votacijani za se najist i napit, jer pred votacijoni su prašali, dali će dajat ploća to bot; ako plote — su rekli — ćemo poć ako ne vrag bo ga šao.

Jur. Aha sram ih bilo!

Fr. Kega su oni misili izabrat za deputata?

Jur. Ja neznan, nego smo vidili, da su imeli glasovnicu štampanu sudbenim etografom, a nagovarao da je za pie-gata jedan, koji je bio u pržunu i jedan buzetski propalica.

Fr. Ah častni su to agitatori.

Jur. Svoj svomu; ali neka nam vjernje, da nebi njega za vas vojni svet stavili naši ljudi za deputata, i da jim je moguće ni za ono ča je ga nebi trpeli; a kamo li za deputata, jer da nima mužko lice.

* * *

Fr. Va Rovinje da su imali Latini šedutu i da su nabrali čuda, čuda beči, da buda podkupili benevrekare za balotacijoni.

Jur. Neće biti valjda toliko, zač imaju i u Rovinju mižerije, da se je čuje valje do Kantanara.

Fr. Ma da je bilo ništo kanfanarskega „šušnja“ doli.

Jur. Su bile, da nike dvi „surine“, ma su donesle prazne vriće doma.

Fr. Onda ni bilo niš!

Jur. Je bilo ča za njihov žep, a benevrekarom je bilo dosta maio smradnega mesa i bevande, pak mirna Bosna.

Fr. Uh slipih ljudi, da nemogu jeknput progledat.

* * *

Fr. Biš viroval Jure, da imaju u Ćunskom kraljicu?

Jur. Če si Frane malmit.

Fr. Aj borme nis, zač njoj poznan i otca bujola, i njoj na čast su pokrstili jedan put *„via rejina“*.

Različite viesti.

Pomozimo Ljubljani! Spomenuli smo u zadnjem broju u kratko, da je potres noćju na vazmeni blagdan učinio u glavnom gradu Slovenije, u bieloj Ljubljani velikih šteta, ali nismo ni iz daleka slutili, da je nesreća tolika, kolika u istinu jest. Novije viesti, koje nam od tamo stižu, jesu uprav strahovite. Gotovo nije tamo kuće, koja nije potresom više ili manje postradala. Mnogo kuća morati će se posve porušiti, a silnu štetu računaju na 5 milijuna forinti. Preko 10 tisuća duša boravi izvan kuća na otvorenom, u kiši, u željezničkih vozovih, u barakah, pod šatori itd. Medju nižimi razredi pučanstva vlada velika nevolja i bieda. Odasvud pritiču milodari nevoljnikom u pomoć, pa ako se odazivlju milosrdju tudjaplemena radi kršćanske ljubavi napram iskrnjenu, dužni smo mi braći u Ljubljani, s kojimi nas veže najuži vezovi krvi i jezika, priteći čim prije i čim obilatije u pomoć. I mi smo sirotinja, ali u ovako strašnih časovih dužan je svatko od nas odkinuti zalogaj od ustiju, te ga podieliti vrućom ljubavi sa unesrećenim bratom.

Ovdje u Trstu učinilo se je već nešto za ponesrećenu braću, a snuje se i posebni odbor, koji će izdati proglas i sabirati milodare za potresom unesrećene.

I mi smo pripravni primati milodare u tu svrhu, koje ćemo izručiti dotičnomu odboru a imena plemenitih prinosnika objelodaniti ćemo u listu.

Braćo i prijatelji! Pomozimo bednim Ljubljančanom.

Novi župnici. Veseljem bilježimo, da je bio imenovan župnikom u Kortah čestiti naš svećenik, upravitelj tamošnje župe veleč. g. *Matej Skrbec*. Čestitamo gosp. župniku i tamošnjemu puku!

Ovdašnji *„jastar* „Il Mattino“ piše u broju od dne 24. t. m., da mu je poznato iz *pouzdana* izvora kako je imenovan župnikom kod sv. Jakova u Trstu gosp. *Anton Hvostin*, dosadašnji upravitelj one župe.

Ženska podružnica sv. Cirila i Metoda za Istru u Kastvu. Članarinu za god. 1895. uplatiše: Gdje. Nadala Jelušić-Strkova; Tonka ud. Jurinac-Belčeva: Tonka Dukić-Frankina; Marija Stanić-Belićeva; Amalia Rubeša-Varljinčićeva; Ernesta Jelušić; Amalija Stefan i Franjica Dukić, sve iz Kastva po 1 for. ukupno 9 for. — Gospodja Franjica Dukić sabrala na Rieci od gg. Nikole Depoli-a, J. Sušanj i Josipa Ciković, od svakoga po 1 krunu. — Gja. Jenka Grosman, ravnateljica podružnice, mesto vienca na grob pok. nećakinje Marije Jelušić darovala 4 for. Svota for. 14·50. — Gosp. Franjo Steidle, gradski viećnik u Sisku, prigodom imendana g. dra. Benjamina Superine u veselom družtvu sabrao 6 for. 50 nč.

Muška podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Kastvu. U veselom družtvu na dan uskrsa u gostioni g. N. Smojvera u Kraljevici sakupio tajnik podružnice g. Petar Juretić 4 for. — Kod Samta u spomenu izbornom sastanku u Kastvu nabralo se je dne 15. t. mj. for. 14.65. — G. Jos. Marotti u Spinčićih izručio sabranih na otakalnici prošle godine u veselom družtvu kod njega 7 for. Članarinu za god. 1895. uplatiše gg. Fedan Frane pok. Irana, trgovac u Kastvu 1 for.; Marotti Josip, gostioničar u Spinčićih 1 for. i Petrak Josip, kapelan u

Zvoneći 1 for. — Od drugog računa preostalih u gostioni Ser. Santa dne 15. t. m. 65 nvč. Ukupno 10 for. 65 nvč.

Javni sastanci. Naši bivši zastupnici u zemaljskom saboru i sadašnji na carevinskom vieću održavali su u posliednje doba 10 javnih sastanaka, i to četiri u kotaru porečkom, naime u Baderni, Kašteliru, Karojbi i Brezovicah, dva u kotaru pazinskom, naime u sv. Petru i na Boljunskom polju, dva u kotaru Voloskom, naime u Hrušici i Kastvu, jedan u kotaru kopar-skom, naime u Dekanih; jedan u kot. puljskom, naime u Smoljanih a jedan u kot. lošinjskom, u Baški. Kod tih sastanaka bilo je na tisuće i tisuće našega naroda, i nigdje se nije dogodilo nit najmanjega nereda. To je najbolji znak, kako je naš narod miran, trieznan i zreo, i istodobno kako hoće da dodje do svojih prava. Protivnikom našim su takvi sastanci trn u oku. Oni su proti njim prosvjedovali, al uzalud. C. kr. oblasti dozvolile su sastanke kako to zakon predvidja i bile pripravne na uztuk možebitnih nereda sa strane protivnika. Protivnici su se srdili na sastanke, a mi jih pitamo; zašto nisu oni nit jednoga sazvali? Njihove težnje nisu valjda za javnost. Neće oni da narodu javno progovore, nit da narod slušaju. A kako bi i progovorili n. pr. dr. Venier i dr. Vergottini biračem ladanjskih občina porečkoga kotara?!

K sastanku u Brezovicah. Nekoje naše rodoljube, koji su se vraćali na dan sastanka u Brezovicah kući, dočekali su i napali nekoji šarenjaci i prodanci u Žrenjah. Medju napadnutimi bijaše i naš čestiti starac Tončić-Cekin, a s njim još 6 drugova, dočim je bilo napadača, tih nasi-telja *„talijanske kulture“* 30—40, a medju njimi i jedan občinski savjetnik. Ti šarenjački junaci napali su na naše mimo prolazeće muževe kamenjem, te su jednoga i prilično ranili. Kad već nisu mogli doseći naših s kamenjem, pucali su za njimi puškom i revolverom. Napadači dok su bacali kamenje psovali su i proklinjali naše prvake, naš jezik i sve naše svetinje, kako već to znadu smradna usta prodanih duša.

Znatiželjni smo, da li su talijanski listovi Istre priobćili oblastim ovaj čin junaštva onih propalica u Žrenjah.

Pozor! Svim čestitim biračem političkog kotara Volosko-Podgrad. Tako glasi najnovija tiskanica, koja se šalje bez podpisa sa pošte u Kozini na razne strane, i kojom se hoće, da se ocrni dosadanje zastupnike u zemaljskom saboru. Kao zastupnikom nit se nekuša ništa proti njim reći. Išće se drugud mana, al se jih nit ta nenalazi. Čini se samo zato, da se zi-slepci one, koji neznadu svojom glavom misliti, kako neznaju nit oni, koji to i slično razašilju. Da su pošteni i da pošteno misle, oni bi se podpisali. Al uzalud tražiš njihova imena. Oni vele da su odbor za izbore u Voloskom kotaru, al se taj odbor nit nepodpisuje, i žalostna majka stanovnikom kotara Voloskoga kad bi jih onakvi *„slepci“* imali voditi. Mi po znamo kovačnicu, iz koje proizlazi ova tiskanica. Netreba nam je nit imenovati. Dosta je reći, da je ona tiskanica tiskana u Puli u tipografiji C. Martinolicha. Iztičemo, da se i tamo hrvatski znade tiskati prije izbora, al da nit to nemože zavesti pametnih ljudi. Što dolazi od ljudi, koji su u savezu sa C. Martinolichem, to nemože biti nego na štetu našega naroda, i bilo bi mu na sramotu, kad bi se toga držao. Ako je u podgradskom kotaru i drugud na Voloskom kotaru, koj bi do takovih tiskanica i onih, koji jih razširuju štogod držao, mi mu dovikujemo ovim: *Pozor! Čestite birači političkoga kotara Volosko-Podgrad! Čuvajte se mutikaša, spletkara, tajnih rovara, izroda i izdajica roda svoga a sarenilka najgadnijih neprijatelja roda našega; i držite se svojih poznatih rodoljuba i njihovih glasila „Naše Sloge“ i „Edinosti“.*

Koncert za potresom ponesrećene u Ljubljani, priredjen prošle subote u *„Slavjanskoj čitalnici“* u Trstu izpao je u svakom obziru sjajno Osobitim zadovoljstvom upozorujemo na uprav sjajni uspjeh u materijalnom pogledu. Ulaznice i darovi iznašaju čistih 1.100 kruna, koje je odbor odmah poslao u Ljubljanu. Čast plemenitim darovateljem!

K sastanku u Smoljanih. Kako su nam prijatelji pripovjedali na sastanku u Smoljanih bijaše najviše naroda iz občine Sanviženti, Vodnjana i Kanfanara, a zatim više njih iz Barbane, iz Pule, Žminja, Pazina itd.

Dočim je izviešćivao zast. Laginja svojim biračem o svojem djelovanju, počeo je neki Malusà iz Pule preko puta glasno mutiti mir i red. Netko od naših mu je s početka odgovarao i pozivao ga, da stupi napried, ako ima što zastupniku prigovoriti, inače pako neka šuti. Kad nisu pomogle molbe ni pozivi, požurište se nekoji mladji birači, da će ga uputiti, kako se valja u pristojnom družtvu pristojno ponašati, ne naš jmačkine — na jeziku pobrao brže bolje šila i kopita, te ga oružnici dopratiše do kočije, kojom je sretno umakao put Pule. — *Eto* tko buni i uznemiruje puk.

Plemenita misao. Zadarskomu „Narodnomu Listu“ pišu iz Splita dne 15. t. mj. koliko sliedi:

„U broju 74. zagrebačko „Hrvatske“ čitali smo konačno izvješće o sakupljenoj svoti za prenos smrtnih obstanaka Zrinjskog-Frankopana. Pošto nz današnje okolnosti nije bilo moguće doći do ostvarenja želje, klub stranke prava veoma je pametno zaključio, da se ta svota uloži u drugu rodoljubnu svrhu, naime da se podieli družbi S. Cirila i Metoda za širenje hrvatske sviesti i prosvjete u posestrimi Istri. Imademo i mi u Splitu zakladu S. Cirila i Metoda, koja postoji imade već 15 godina, kada ju nezaboravni biskup Kalogjera zasnova za širenje i podupiranje glagolice, a to za diocezansku gimnaziju u splitskom sjemeništu. Danas kada o tom diocezanskom gimnaziju nema govora, a ti li je u današnjim težkim vremenima za glagoljicu moguće tu plemenitu misao k djelu privesti nebi li bilo dobro, da se i ta svota namieni družbi sv. Cirila i Metoda u Istri?“

Dao Bog oživotvorila se ova krasna i plemenita misao nepoznatog prijatelja naše zapuščene djećice.

Prinosi za podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda u Medulinu: Članarinu za tek. g uplatiše: Lorencin Petar, Ivan dr. Cukon, Križ Lacko, Hedjenović Josip, Hlača Franjo, Rajčić Ante, Šaršon Ivan, Žmak Ante, Rakić Ante, Kirac Jakov, Milošević Tomo, Grakalić Ivan, Kirac Ivan, Demarin Ante i Bubić Josip svaki po 1 for. — Kirac Anton, Lorencin Mate, Kirac Josip, Demarin Nikola, Grakalić Marko, Lorencin Jakov (Petrov) po 30 nč.; Cukon Petar (Matov) 40 nvč; Rikuto Bartul 50 nč. — Darovi: Ivan Grakalić ostatak računa u krčmi Jakova Kirca 40 nč; sakupio u veselom družtvu u svojoj krčmi Jakov Kirac for. 1.16; na pustnu nedelju darovao Marko Gobo-Tragetarić iz sv. Lovreča labinskoga 1 for.; g. N. Pujman darovao dobitak jedne „kvaderne“ 15 nč.; na dan otvorenja podružnice sakupilo se medju skupščinari for. 7.16.

Nova ladja vojne mornarice. Dne 9. budućega mjeseca porinuti će u Puli u more svečanim načinom veliku ladju naše vojne mornarice u prisutnosti cesara i kralja Franu Josipa i visokih dostojanstvenika. Novoj ladji nadenuše ime „Monarch“. Kumovati će ladji nadvojvotkinja Marija Terezija, supruga nadvojvode Karla Stjepana.

Iz Omišlja pišu nam 15. t. mj. Dne 6. i 7. t. mj. boravio je ovdje putujući učitelj poljodjelstva g. Fran *Trampuš*. Prvog dana žrtvovao je više satih u ovoškolskom vrtu, da nas praktično podući u cieplienju voćaka. Tom prigodom oplemenilo se više stotina mladih divljaka, koje nam je prošle godine c. kr. namjestničtvo iz pokrajinskog vrta u Pazinu darovalo. Oplemenjivao je putujući, a uz njega njestni učitelji, nekoliko mladih občinara i školske dieca. Tako u tom podučeni, nadamo se udarati temelj voćarstvu u našoj občini, što mu ga toli nužno trebamo.

Upotrebili smo način spajanja, a ostavili smo nekoliko divljaka, koje ćemo u svoje vrieme oplemeniti na drugi način t. j očenjem (okuliranjem).

Sliedećeg dana prisustvovao je taj radnji znatan broj znatiželjnih občinara i mladež ove škole dalnje naobražbe.

Prvom jednom zgodom uputio nas isti gospodin praktičnim načinom u način navrćuja naše na američku lozu, kojoj radnji mali bi se ne samo učenici ove ngrarne škole, nego i naši poljodjelci priučiti. Susjedne su občine već filokserom okužene, a nismo ni mi sjegurni, da taj zlosretni kukac nesiše sokove i našem kojem trnu. Ne samo pokrajinski i zadružni vrtovi imali bi bit snabdjeveni velikom množinom američke loze, nego i ob ćino same ne ovredile za svoje občinare prostora, na kojem bi sa uzgajala, nmnažala i med občinare dielila takva loza.

Čim se konstatira filoksera na našem zemljištu, imali bi se jedino tom vrsti loza novi vinogradi nasadjivati i stari pomladjivati. red je da se upravitelji občine svojski zauzmu za dobro svojih občina, kojim toplo preporučamo, da nastoje prazna zemljišta mladim oplemenjenim voćkama nasaditi i iste uzgajati. Voćarstvo je najplemenitiji a i najkoristniji dio poljodjelstva, dakle započnimo, nasadjajmo, da i naš težak učini bar jedan korak napred. u na svoju korist; a to postići ćemo, ako se budemo držali one: Pomozi si sam — pomoć će ti Bog!

Svi radi jednoga. Pod tim naslovom primamo iz Voloskoga kotara koliko sliedi. Poznato je občinito kako je došao na glas ravnajući učitelj u Lovranu g. V. *Grossmann* radi upitanja u izbore i kako je u svoje vrieme kupovao za Talijanaše glasovo po pet foriuti. To bijaše priobćeno i u Vaš em cie njenomu listu; on Vas je tužio, ali pošto mu krivnju svjedoci u brk dokazaše, odustao je od obtužbe. To trgovanje sa glasovi i mješanje u izbore došlo je do znanja i c. kr. zemaljskomu školskomu vieću, koje naložilo kotarskomu školskomu vieću, da uputi učiteljstvo našega kotara neka se ne plete u izbornu agitaciju. Ovo je izdalo okružnica na sve učitelje. U okružnici se veli, da ako učitelj agitira za jednu stranku, nemože na se mržnju protivne stranke, koja ga pak crni i ogovara i u prisutnosti školsko djece, pri kojoj tada učitelj gubi ugled i štovanje, česa radi nemože postići uzgojne svrhe Mi pak velimo, da će se isto učitelju dogoditi, ako i neagitira, već ako kod izbora samo glasuje (a to pravo mu nemože nitko kratiti) s jednom strankom; dapače i onda, ako je pasivan, te neše izboru ni pristupiti. I tada će se naći netko od jedne ili druge stranke ili pak od obijuh, koji će učitelju prigovarati i zamrziti na njega. Dakle il ovako il onako, za učitelja uvick inapako. Nadalje se veli, da je dužnost učitelja ne samo riečju već i činom djecu priučiti na mosljivost i miroljubivost. Istina je, al kako će to u ovom slučaju, gdje pak nezna, što su izbori, kako mu se vladati kod njih, gdje nepozna muževa koji će biti sposobni i pripravni raditi o njegovom boljku, koji će ga svagdje muževno braniti i zagovarati itd., tu može li učitelj ostati indiferentan, nije li mu sveta dužnost narod o tom podučiti, jer učitelj nije samo učitelj djece, već i učitelj puka. Može li naš učitelj zaboraviti na grdno navale na sav stališ u saboru od strane talijanskih zastupnika? Može li mu pravo biti, što su ta gospoda s pomjehom odbila molbu učiteljstva za poboljšanje tužnog mu stanja? Reć bi, da bi školska oblast najvolila, da učitelji izboru ni ne prisustvuju

Prijatelj škole.

Dne 30. t. mj održivati će se u i izvan Hrvatske na mnogih mjestih svečane zadušnice za blagopokojne hrvatske velikaše i mučenike bana *Petra Zrinskoga* i *Ivanjka* mu kneza *Frana Krsta Frankopana.*

Svenčilišta mladež u Zagrebu. Gracu i Beču predjačiti će i ovom prigodom narodu. I trgovačka mladež iz Siska šalje nam u tu svrhu pozivnica.

Sa otoka Krka 21. t. mj. Jučer svratio se „šijor“ Jušto praćen njegovim Kovačićem iz Dubašnice u Omišalj, da se porazgovori tobož s njegovimi istomišljenici o izboru fiducijara. Ponajprije posjetio je kuma g. *Mikulella*, a zatim i klanfara g. *Botića*. Mislimo, da su ga ovi odpravili, kako se to Omišljanom dulknje. Naši se Omišljani neće pustiti na Juštov šarenjački liepak i obezčastiti svoje pošteno ime, ma ni za torbu Judinih srebrnjaka. G. *Botića* preporučamo, da bude vjeran Omišlju, u kojem se je ugnjezdio uz bok svoje žene, dične omišaljske hrvatice. — „Šijoru“ odmetniku *Juštu* pak dovikujemo, nek mu to bude zadnji put, da zadirkiva u naše svetinje, jer ga onakova neželimo ni u mraku u svojoj sredini.

Radi pobjede u Voloskom. Iz Chicaga piše nam prijatelj, kako su tamošnji naši zemljaci, većinom Kastavci, željno očekivali onaj broj „Naše Sloge“, koji njim je imao donieti prvi viest o narodnoj pobjedi kod netom minulih občinskih izbora u Voloskom. Suze smo ronili -- piše nam prijatelj -- čitajuć onu veselu viest u Vašem listu. Dugo smo ju željno očekivali i dočekali, smo ju velikim veseljem. A kako i nebi, kad smo znali, kako se ona čisto narodna občina nalazi nepravedno u šarenjačkih rukah, koje su nastojale zatrti svaki trag hrvatstvu u Voloskom-Opatiji. Toga radi kličemo iz puna srca tamošnjim prvakom i svim našim vriednim biračem sa ovih dalekih strana oduševljeno: Živili!

„Hrvatsko starinarsko družtvo“ počelo je još god. 1889. misliti ob ustrojenju posebnog družtvenog glasila, te poslie dugog i ozbiljnog pretresanja to je ostvarilo istom početkom ove godine tiskajuć *„Starohrvatski Prosvjetu“* u 3000 izstisaka i razposlavši ju raznim rodoljubima, na koje je računalo, da će ju dobrovoljno primiti.

Kroz dva mjeseca od kako je *„Starohrvatska Prosvjeta“*, razposlana, povraćeno je nekako oko 600 izstisaka, dosljedno zadržalo je je do 2400 rodoljuba.

Prema ovom veoma povoljnom uspjehu ipak do sada razanjerno malo se članova prijavilo i to većinom odonud, gdje su se neki rodoljubi u svojstvu družtvenih povjerenika za stvar sašnu zauzeli, tako, da u nekim mjestima družtvo je steklo do 60 a u nekim i do 100 novih članova. Prem da je u programu kazano: *„Svaki pako rodoljub, koji zadrži prvi broj „Starohrvatske Prosvjete“, dužan je platiti predbrojbu za čitavu godinu, ili u smislu §§. 3. i 4. družtvenog pravilnika prijaviti se družtvenim članom“*, ipak želeći družtvo u -ovomu pitanju računati sa pozitivnim činjenicam, smatra umjestnim još jednom svu gospodu na tu dužnost upozoriti, da se uzmogne ustanoviti kolikoća naklade II. broja.

Ovom prigodom umoljavaju se prijatelji družtvenoga podivata, da bi uznastojali, da bude razpačano i ovo 600 povraćenih iztisaka.

Ako po sreći bude razpačano svih 3000 iztisaka, dotično bude imalo družtvo toliko predplatnika ili članova, tad će se moći većim pouzdanjem gledati na budući družtveni rad.

Knin, mj. ožujka 1895.

Upraviteljstvo
„Hrvatsk. starinarskoga družtva“.

Našim vinogradarom u obće, napose onim u okolici grada Rovinja preporučamo toplo, da kupuju sumpor, što će ga trebati za trsje (loze) kod družtva *„Banca cooperativa cattolica degl' agricoltori“* u Rovinju. Ovo družtvo prodaje bez ikakva dobitka najbolju vrst sumpora po for. 5.60 po kvintalu, dočim je drugdje lošiji i draži Vinogradarom našim preporučamo, da se čekaju nekojih rovinjskih trgovaca, koji ih čekaju na samom kolodvoru, da im porinu dragu i navaljanu robu. Za dobru robu jamči nam pošteno ime onoga družtva.

Listnica uredničtva.

Gosp. E. Istina je glede §§. kušajte sreću. — Živili i do viđenja!

Gosp. A. S. ovdje. Doimali smo i s druge strane kako nas je prostački i bezsramno napao onaj „s v e č i ć“ listić. Bude li prostora i vremena nećemo ga ostati ni dlaku dužni. — Pravo velite, da su oni „s v e č i ć i“ nanili i naš jezik, da nim lagljе ćemo propagirati za talijanstvo. Šta ćete, sad im piri vjetar u krmu kol oblasti, pak njim je sve dozvoljeno. Istina je, da provlada u njima strast i zloća, ali sjećajte se, da ih mnogo njihovih „f a l o p a“ i na račun objasti i djetinjarije. Neka dozriju, doći će možda i do pameti, još neimadu 40 god. a reć bi, da su tirolskoga kolijena.

Veleč. O. D. Nije, što doznasmo naknadno. Ob onom drugom nezna se ništa izviestna; pustije izbora moći će se jedra nagaljati, jer je još zec u šumi a rađaj se zeleni. Popitati ćemo se, da li je stiglo ono pismo i priobćiti sadržaj. Najadarnji odz trav. Živili!

Gosp. D. T. C. u Ž. Onaj prijatelj stoji Vam na usluga kako nam pišete. Da ste nam zdravi!

321 O. s.

Natečaj.

V tem političnem okraji popolniti je mesto učitelja na dvorazrednici v Hrušici s slovenskim učnim jezikom.

Dohodki spojeni s to službo razvidni so iz dožolne postave za Istro iz dne 14 decembra 1888. D. P. št. I. ex 1889.

Pravilno opremljene svoje prošnje eventualno službenim potom tekom štirih tednov sem predlože.

C. kr. okrajni šolski svet

Volosko 8. aprila 1895.

Predsednik:
Fabiani, m. p.

Odlikovana ljekarna PRENDINI u Trstu.

Želite li sačuvati si zdrave lijepe zube te čisti dah?

Upotrebljujte Zubni prašak i ELIKSIR.

Prvi čisti zube bez da ih ozleđuje

Drugi pako očuva ih od poćnjenja i neugodna vonja.

Zubni prašak stoji 50 novč.

Zubni eliksir stoji 60 novč.

Prodaje se u ljekarni PRENDINI i u boljih ljekarnah svakoga mjesta.

Broj 234.

Razpis natječaja.

na mjesto občinskoga tajnika u Dobrinju sa godišnjom plaćom od 400 for., koju se prima u posticipatnim mjesečnim obrocima. Uredovni jezik jest hrvatski, nu treba poznavati i talijanski. Molbe valjano obložene neka se šalju podpisanom do konca mjeseca aprila t. g.

Glavarstvo občine
DOBRINJ, 29. marča 1895.
Glavar:
Barbalić, s. r.

Izvrstne c. kr. izklj. priviligovane

štrcaljke proti mildevu (peronospori)

inžinira Živica

koje su obćenito u porabi radi njihove jednostavnosti, uztrajnosti i lahke upotrebe za svaku vrst trta. Te štrcaljke prodavaju se, premda su mnogo savršenije, po dosadašnjih nizkih cienah.

Schivitz & Comp.
u Trstu.

Cienike razašiljaju na zahtjev franko.

Na sve c. k. poštanske urede osobitim razašilju **kompletne štrcaljke franko** uz pouzetje za 10 for.

Izradjuju također strojeve za sumporanje, neprestano djelujuće tiskaonice itd.

„Kupuj kod kovača, a ne pri kovačetu"
veli stari pregovor.

To važi po svoj pravici za moj zavod, jer samo tako velika trgovina, kakova je moja, ima radi gotovoga plaćanja velike množine blaga i drugih prednosti, jeftine stroške, koji najposlie samomu kupovalcu u korist doći moraju. —

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzorakah, kao dosada nikada, za krojače nefrankovana.

Komadi za odjeće.

Peruvien i dosking za velečastno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. kr. činovnikah, također za veterane, vatrogasce, gombaće, livreje, sukno za biljard i igrače stole, pokrivala za vöz, loden. Velik izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga lodna za gospodu in gospoje po izvornih cienah tovarne u tako velikom izboru kako takovih ne može imati niti dvadesetera konkurenca. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospode. Sukno, koje se daje prati, patni ogrtači od 4 do 14 for. itd., također potrebe za krojače (kao podstave za rukave, gumbi, igle, konac itd.).

Jeftino, primjerno, poštено, trajno, čisto vunено sukneno blago i ne dobro kupovanje onijah, koje imaju komać vrednost odškodnine za krojače, priporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (austr. Maechester).

Najveći izbor sukna u vrednosti $^1/_2$ millijuna for. — Pošilja se po poštarskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju nedostatno svoje blago pod znamenjem „Stikarof-kega blago". Da zabranim varanje p. n. odnzimaća, naznanjam, da takovim ljudem ne prodajem blago pod nikakvom pogodbom.

Dobiva se najjeftinije kod podpisane ljekarne ako se naruči po pošti.

Ubald pl. Trnkóczy,

ljekarnik
pokraj viečnice
u **Ljubljani**
propr ón

Marijacel,ske kapljice
za želudac.

1 bočica 20 nč., 6 for. 1·30. 3 ruceta for. 4·80

Otvarajuće ili želudac čistoće kruglice.

Škatuljica 21 n., 1 omot sa 6 škatulja for. 1.00.

Za prsa: *Planinski zeliščan ili prsni sirup* za odrasle i djecu. razstvara sluz i olakšuje bolest osobito kod kašlja. 1 bočica 56 nvč., 6 bočica for. 2·50.

Za trganje: *Cvtet protiv trganju* (*Gichtgeist*) olakšuje i odstranjuje trganje u križih, nogu i rukú. 1 bočica 50 nvč., 6 bočica for. 2.50.

Svi ovdje navedeni i još drugi ljekovi dobivaju se u ljekarni

Ubald pl. Trnkóczy
u Ljubljani pokraj viečnice,

te se svaki dan po pošti razašilju.

Odgovorni urednik **Mate Mandić**

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditinega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „ „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sodanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takse v kropost z dnem 4. februvarja, 8. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddei.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obrosti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—22 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovratna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru, 2 odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obrosti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pobrano vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, inozemski bankovci itd — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijansko v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem curu.

Trst, 31. januvrja 1894. 2 24

Svi strojevi za gospodarstvo

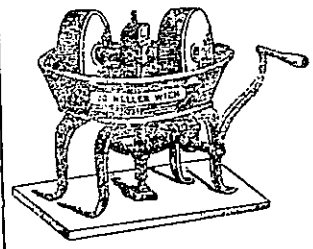

Peronosporna štrcaljka slična Vermorelu

Samostalna peronosporna štrcaljka sa sisaljkom zračnog pritiska,

Vinske preše svakovrstnih načina.

Preše za masline, preše sa hidrauličnim tlakom,

Poboljšanje drobila

Pivničarsko orudje, vinske sisaljke, vinske cievi

Preša za sieno i slamu.

Ljustilo za kuruzu, Čistilnica za žito

razpošilja uz jako snižene ciene uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN (BEČ)

II/2, Praterstrasse N. 49.

Obširni katalogi za badava i prosti svake poštarine.

Preprodavaoci se traže.

Preporuča se stroge pažnje kod kupovanja istih strojevah od patvorenja.

U LJEKARNI

EDE TOMAJA

u Zagrebu, Ilica broj 12

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih. ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom poganeu, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 nvč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeiuje proti slabosti, bljedoći, škrofulozności podbuhlosti, djetinjoj krživjavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje **krv i zlatenica,** popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlički, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristne djelujuću **švedsku tinkturu** redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski kch i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagunо čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kuda blago neće rado žderati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Švajcerske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromcati ili težini. — Ciena škatuljici 70 nvč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim. nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini poslie težkoga napora, za obnčivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, ncvršćuje meso oko zubi, razfrižkavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam. — Jedan lončić 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjici. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena večem lončiću 1 for. — K tome spada još boraksov sapun po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na parižkoj izložbi začastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi sire po sobi prenogodan miris. — Flašica 30 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimnici. — Manja bočica 70 nvč.

Polibromov sirup po dru. Nikoli Selaku lieči uspješno bolesti živaca, nepokoj, glavobolju, trzanje, histeriju, zadubu, razne gr.. ic. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 forint.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinti vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Tiskara Doleno.

Broj 19. U Trstu 2. maja 1895. Godina XXVI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbo sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedolje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godine. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Nakon izbora fiducijara.

Od polovice aprila mjeseca pak sve do konca vladala je širom Istre velika, neobična napetost. Zadnjih petnaest dana mjeseca aprila obavio se je naime izbor izbornika ili fiducijara za sve izvanjske ili kmetske občine Istre. —

Izbor fiducijara započeo je u Koparskom kotaru, a svršio u lošinjskom. I jedan i drugi kotar osvietlaše si sjajno lice.

Sada, pošto nam je poznat izbor fiducijara za sve občine svih kotara, možemo učiniti točan račun u koliko smo u pojedinih kotarih od godine 1889. amo napredovali ili nazadovali.

Idemo na pojedine kotare.

I. Lošinjski kotar. Taj kotar imade 10 izvanjskih občinah, od kojih je trim sjelo u gradovih t. j. *Krk, Lošinj i Cres.* Za posliednjih saborskih izbora god. 1889. izabralo je 7 občina hrvatske, a tri občine protivničke fiducijare. Medju ove posliednje spadaše občine *Cres, Lošinj i Osor.* Kod netom minulih izbora fiducijara otesmo protivnikom občinu *Cres* i tako im preostaju jedino dvie male občinice t. j. *Osor* i *Lošinj.* Naših fiducijara bijaše izabrano u svemu *44*, a protivnih 9. Tako je osjegurana sjajna pobjeda hrvatskim kandidatom, koje će birati naši fiducijari dne 16. maja u gradu Krku. —

II. Porečki kotar imade 10 izvanjskih občina, od kojih je šestim sjelo u dotičnih gradićih. Od tih 10 občina biralo je 1889. godine 9 protivničke, a samo 1 naše fiducijare, i to občina Motovun. Ovoj pridružila se dičnu sada občina Višnjan. Nu osim toga imademo u tom kotaru, da zabilježimo i druge uspjehe. Već bijaše javljeno, kako su protivnici nezakonito pobjedili u *Oprtlju i Vižinadi*, te da su proti tim izborom podnesene pritužbe. Nu ni to nije sve U občinah *Grožnjan* i *Umag* stupili su naši prvi put odlučno u izbornu borbu. U jednoj i drugoj občini polučili su naši znatne manjine. Protivnike naše peče silno, što su naišli na neočekivan odpor u občini *Umag.* Tamo nisu naime ni sanjali, da bi se mogao već ikada probuditi onaj naš tužni zapušćeni kmet, pak eto iznenada glasovalo ih, bez priprave, bez agitacije, tako rekuć bez našeg znanja, *55* za hrvatske fiducijare, dočim su protivnici sakupili na vrat na nos jedva *87* glasova. Zadnje občine u tom kotaru birale su *Vrsar i Poreč.* Tuj se bio odlučan boj. Naši bijahu skoro stalni, da će pobjediti. Od tih dvih občina odvisio je konačni uspjeh za čitav kotar. Upravo radi toga napeli su protivnici sve sile, da neizgube stari svoj kotar. Uprava ovih dvih občinah nalazi se u protivničkih rukuh. Vrsaru je na čelu *J. Vergottini,* brat poznatoga *Tomaža,* a s Porečom upravlja kao tajnik stari naš „prijatelj“ g. vit. *Aleksander Ellusheg,* c. kr. umirovljeni namjestnički savjetnik. Izborne listine sastaviše ta gospoda kako su *najbolje* znali. Naši vidjeniji birači tražili su na občinah i kod ces. kr. kotarskoga poglavarstva prepis izbornih listina. Nedobiše ga nigdje. Oni podnesoše izpravke ali bez uspjeha. Biralo se dakle po listinah sastavljenih po odlučnih naših narodnih protivnicih. Borba bijaše žestoka, osobito u občini Poreč. Kod izbora pobjedile su obične talijanaške spletke, koje ćemo u dojdućih brojevih odkriti.

I u ovom smo dakle kotaru liepo napredovali, pak ako i nemožemo slaviti materijalnih pobjeda, a ono su bez svake dvojbe moralne pobjede na našoj strani.

III. Puljski kotar sastoji se od 6 izvanjskih občinah, od kojih je jedna u naših, a 5 u protivničkih rukuh. Dvie od tih občina imadu sjelo u dotičnih gradovih. Godine 1889. pobjedili smo kao što i ljetos u občinah *Vodnjan i Barban.* Ljuta bijaše borba u občinah Kanfanar i *Sanvinčenata.* Ovu posliednju držali smo skoro stalno našom, nu silni novac, strahovanje i spletke protivničke pobjediše u obih. Imademo svjedoka, koji je čuo talijanskog prvaka iz Pule, gdje se je tužio, da ih stoji mala občina Kanfanar **6000** for., a živući svjedok je i naš čestiti *Marić,* komu su nudjali za njegov glas **500** for. Biračem Rovinjskog sela bijaše na izbor: ili glasovati za talijanaše, il seliti se sa družinami iz djedovskih kuća i baština. U takvih okolnostih bijaše nam nemoguće pobjediti u Kanfanaru i Sanvinčenti. Bolje nećemo tamo proći dok su naš novoljni seljak neoslobodi iz pandja nezasitnih i bezdušnih lihvara iz Rovinja, Vodnjana i Pule.

IV. Pazinski kotar imade samo 6 občina, od kojih su trim sjela u dotičnih gradićih. Taj kotar poneo se je najsjajnije. Pred 6 godina došli smo u tom kotaru prvi put do većine i to u občinah *Pazin, Žminj i Tinjan,* koje biraju većinu fiducijara. Talijanašem preostaše tada občine *Labin, Plomin* i *Boljun,* ali danas imadu za sebe samo jednu občinu i to *Labin. Svemogući* načelnik *Tonetti* propao je sramotno u Plominu, a naši dični boljunci potukoše sjajno domaće izrode i šarenjake. Spretno vodstvo, požrtvovan i nesebičan rad slavi pobjedu skoro u čitavom kotaru. Slava vodjam, čast biračem! U tom kotaru imade naših fiducijara 53, a protivnih 16.

V. Voloski kotar sastoji se od 7 občina. Brojem fiducijara je občina Kastav najveća u Istri. U tom kotaru prije 6 godina bijahu izabrani hrvatsko-slovenski fiducijari skoro jednoglasno. Danas se nemožemo na žalost tim pohvaliti. Ovo je jedini kotar, u kojem se je posrećilo narodnim dušmanom posijati sjeme razdora i nesloge. U sjevernom dielu kotara poslužiše se naši krvni protivnici častohlepnimi i lahko podmitljivimi osobami, koje su htjele taj čisto slavenski kotar izručiti narodnomu dušmanu na milost i nemilost. Hvala Bogu i budnoj sviesti naših prvaka i bratca djavolska njim osnova neuspije. U občini Podgrad pobjediše naši sjajno odmetnike i prodance. Fiducijari čisto slovenske občine *Materija* glasovati će — kako piše porečki listić — za talijanskog kandidata. Te sramote ne želimo onim vriednim ali zavedenim muževom. Nevjerujemo, da će htjeti ikomu za volju navući na sebe proklestvo narodno i grozno ime — *izdajica!*

Fiducijari občine *Jelšane* — sve sami Slovenci — stupiti će i ovaj put većinom, a valjda i svi, u narodno kolo, u kojem su uvjek do sada zauzimali častno mjesto. U južnom dielu kotara predobio je za sebe fiducijare glasoviti Talijan (!?) i načelnik *Andrejcich* u svojoj občini — Veprinac. Izbor se je obavio u njegovoj privatnoj kući, a ne u občinskoj, kako je puk želio i ces. kr. kotarsko poglavarstvo za to umolio. Toga novopečenoga Talijana putio je glasoviti *Carlo Martinolich,* urednik zloglasnog listića u Puli. —

Nemarnošću ili radi prevelikog pouzdanja naših prvaka u vlastite sile izgubismo fiducijare u občini Lovran. I tamo je spletkario spomenuti Martinolich, a pomogoše mu i domaći odpadnici i izdajice. Tako će imati za sebe talijanaški kandidat **Andrejcich** fiducijare iz Veprinca i Lovrana.

Občine *Kastav i Volosko* osvietlaše si i ovaj put svoje krasno ime. U jednoj i drugoj bijahu izabrani jednoglasno hrvatski fiducijari.

Pobjeda narodna osjegurana je dakle i u tom kotaru, dočim će ostati narodnim protivnikom i domaćim odmetnikom pusta slava, da su uspjeli privremeno narušiti staru slogu i jedinstvo.

VI. Koparski kotar sastojeći od 9 občina, izkazao se kao nikad do sada. Za izbora god. 1889. imali su protivnici 3 občine za sebe i to *Pomjan, Kopar* i *Piran,* u svemu 19 fiducijara, a danas ih imadu jedva 16 u trih najmanjih občinah i to: *Kopar, Piran i Roč.* Da se valjano napne sile s naše strane, ostali bi naši protivnici bez jednog fiducijara u čitavom kotaru.

U svemu izabrano je 90 fiducijarah, od kojih odpada 74 na našu narodnu stranku, a 16 na talijanašku.

Broj zastupnika u izvanjskih občinah Istre ostati će dakle za sada nepromjenjen. — Hrvatsko-slovenska stranka imade za sebe 4 kotara i to: *Lošinj, Pazin, Volosko i Kopar,* u svemu 8 zastupnika, a talijanaška stranka Poreč i Pulu — u svemu 4 zastupnika.

Ob ovom izboru, kao što i o predstojećem izboru za gradove, imati ćemo još prilike i vremena, da obširnije progovorimo.

Izborni sastanak u Dekanih.

(Konac.)

Izviešće g. Flega pratilo je občinstvo živahnim zanimanjem, te ga je često odobravanjem prekinulo.

Na poziv g. predsjednika bijaše jednoglasno odobreno djelovanje g. Flega.

Dobiv rieč g. zast. *Spinčić* progovori — burno pozdravljen — u glavnom sliedeće:

Sastali smo se opet u ovoj krasnoj dolini, za koju nam kaže poviest, da se u njoj sakupilo jur prije 1000 godina Latina iz raznih gradića, da tuj prosvjeduju proti našim pradjedovom. Obtužiše ćak nadvojvodu Ivana hoteć, da on protjera naš puk. Od tada proganjali su i proganjaju naše i nas. Jedva u novije doba opriesmo im se. Prije kakovih 15 godina počeli smo se i mi sakupljati ter prosvjedovati proti gospodi, koja upravljaju pokrajinu tako, kao da nas i nebi bilo tuj. Odlučno smo ustali jedva prije 13 godina. Tada ustali ste i Vi, izabravši mene i oslobodivši se tudjeg skrbničtva. Godine 1883. biraste me opet, nu moj izbor bijaše uništen. Nu uzprkos tomu Vi me izabraste opet god. 1884. pak 1889.

Kako je već spomenuo drug Flego, brinuli smo se za duševne i tjelesne potrebe naših birača; brinuli smo za poboljšanje gospodarstva, za gradnju cesta i željeznica, za vode, školo itd. Mnogo nismo izposlovali, ali nešto ipak, kao n. pr. brisanje duga za *ezonere,* koj je silno tištio našega kmeta, a služio je našim protivnikom za veliko sredstvo agitacije. Već 10 godina vaklo se pitanje o brisanju toga duga, a da smo uspjeli, glavna je zasluga dra. *Laginje* (burni živio! dr. Laginja). Za sretno riešenje toga pitanja radili smo javno i privatno i naš trud okrunjen je uspjehom.

Kad nebismo bili ništa drugo postigli nego ovo brisanje duga, lahko možemo uztvrditi, da smo i tim narodu više koristili nego li Talijani u svih 30 godina. Tim je pomoženo talijanskomu siromahu kano i mješenu. Talijanski kmetovi to već pripoznaju, i medju njimi nastaje preokret na bolje.

Talijanska saborska većina glasovala je doduše s nami za brisanje duga od ezonera, ali ona je sama glasovala i za zlosretnu klauzulu o carini na talijanska vina. Zatim govori zastupnik o tom, koliko bijaše prije carine na talijanska vina, i koliko je ima sada, koliko dolazi talijanskoga vina u naše strane, kako je to našim vinogradarom silno štetno, kako se je on sa dr. Laginjom u Beču žestoko borio proti klauzuli, dočim su talijanski zastupnici Istre gg. *Bartoli i Rizzi glasorali* za klauzulu premda su znali, da se njom upropašćuje istarske vinogradare. Glede klauzule bio je sa talijanskimi zastupnici istoga mnienja i istarski zemaljski odbor i zemaljsko gospodarsko vieće za Istru.

Govorili smo za gradnju i popravke cesta i to pomoću novca, što leži u blagajnah. Za dobavu zdrave vode bijaše u proračunu for. 20.000, nu naš puk je uzprkos tomu skoro svuda bez dobre vode. Protivnici naši štedili su ali na našu škodu i pošto su se dostatno za sebe pobrinuli.

Kod školskih troškova prištedili su okolo 20.000 for., a mi imamo skoro 20.000 djece bez svake škole. Štedili su Vaš novac mjesto da ga upotrebe za gradnje škola, cesta, vodnjaka itd.

Isto tako maćuhinski postupala je saborska većina i sa našim jezikom. Tuj pripoviedа govornik u glavnih crtah svu našu borbu za ravnopravnost našega jezika u saboru, zem. odboru itd.; kako je u zadnjem zasjedanju stvoren zaključak, da se iz saborenice izključi naš jezik, te kako bijaše sabor razpušćen.

Govori za tim o predstojećih izborih pa o tom, kakve muževe mora da pošalje naš puk u sabor t. j. muževe svoje krvi i svojega jezika.

Svršujuć reče još sliedeće: Ja sam najstariji medju našimi sadašnjimi zastupnici. Za to se imadem zahvaliti biračem ovoga kotara. Spomenuo sam jurve, da sam bio poslieduje doba redje medju Vami, jer me služba zove danas amo sutra tamo. Radi toga držim, da si izaberete uz dosadašnjeg zastupnika g. Flega i još jednoga iz Vaše sredine. Uvjeravam Vas pako, da ćemo i u buduće složno raditi. Do sada ste valjda mene birali, jer nebijaše drugoga. Ali sada možete si izabrati muža iz Vaše sredine, koji će bolje od mene zagovarati Vaše potrebe i koristi. Neželim Vam

narinuti nikoga, ali toliko znam, da imate medju Vami muža, koji . . . (Burno klicanje: Kompare! Kompare!) pogodili ste, taj muž jest veleč. župnik dekan Kompare!

Većinu imademo već sada u ovom kotaru uli ipak morate nastojati, da ta bude što veća, pak da svi složno birate muževe naše vjere i naše stranke. (Na koncu govora zagrmilo je klicanje i odobravanje u dvoroni i vani, te je dugo trajalo i jedva se utišalo.)

Predsjednik g. *Kompare* reče na to, da nije do nedavna ni sanjao o kakvoj kandidaturi, te ga je ponudba naša posve nepripravna. O tomu se nemože već danas izreći zadnju rieč.

Nakon toga prijavi predsjednik razne resolucije, koje mu predaše pojedini skupštinari i to:

1. Zahvala i pouzdanica bivšim zastupnikom gg. Spinčiću i Flegu.
2. Prosvjed proti nedostojnom postupanju saborske većine.
3. Osnutje novih pučkih škola.
4. Ravnopravnost jezika u javnih uredih.
5. Uredjenje rieka: Osapske, Rižana i Mirne.
6. O pošumljenju krasa sporazumno sa občinami.
7. Da se olakša dobavu soli za blago.
8. Da se snizi uvoznina na vino preko dohodarinske crte u Trstu.
9. Da se ustanovi čim prije kot. sud u Dolini a ekspozitura u sredini Pomjana i Dekanih.
10. Da se gradi poprična cesta iz Pregarščine na Gradinj pod Pomjunščinu do državne ceste na Kopar.
11. Da se doskoči propadajućemu mlinarstvu na Rižani.
12. Da u buduće biraju fiducijari zastupnike u izvanjskih občinah.

Sve resolucije bijahu jednoglasno prihvaćene.

Zatim pozove predsjednik prisutne, da se sjete našega viteškoga Vladara i da mu uzklikne trokratni živio! Čemu se skupštinari burno kličuć odazvaše.

Konačno se predsjednik zahvali svim prisutnim na mnogobrojnom posjetu, na uzornom redu, te zaključi sastanak.

Izborno kretanje.

Iz Buzeta nam pišu: Kako je već javljeno, mi smo ovdje pobjedili sa većinom od 266 glasova. Tomu se je mogao svatko i nadati, jer buzetšćina spada danas medju najsvestnije občine. Čudo je pače i bilo, što su se protivnici upustili u borbu, nego *„spasitelj“* je raztrubio po Kopru i druguda, da će predobiti i trebalo je nešto učiniti. Vidilo se već 15 dana prije dolićati u Buzet neke crne ptice, koje se prigodom izbora ovdje sabiru kako gavrani na mrcinu. Žalostne su dolietale, a još žalostnije odlietale. Donašale su glasove, da je kod njih sve zdravo i čilo, a ovdje su čule, da je i druguda tako: nema više mrcina! Iz Draguća i iz Huma su sporučali, da se oni s kuće nemiču, ako njim *„žurnade“* ne plate i ako njim ne obećaju, da će je ovdje napojiti i najesti — pa bilo i mrcinom. Nije bilo druge, trebalo njim je zadovoljiti. Došlo je 103 iz Draguća i iz Huma, a pridružio njim se i B. Petretić-Bianco iz Dobrove. To je ta vojska, o kojoj je *„Piccolo“* poručao, da su u njoj ljudi imućni, sviestni i naobraženi. Na čast mu bili! Mi poričemo svaku sviest, svaku naobrazbu i svako blagostanje ljudem, koji prodavaju svoj glas za forintu i za komad kravetine.

Nasproti njima stala je naša vojska ozbiljna i muževna, koja se sabrala ne namećena judinim novcem ni smrdljivim mesom, nego glasom svoje saviesti, da joj je vršiti svetu rodoljubnu dužnost i pokazati još jednom, da je Buzet naša tvrdjava. Kako jih se sabralo bez agitacije i bez nagovaranja 370. bilo bi jih došlo barem još toliko, ali ima mnogo naroda daleko od doma bilo sa ovcami po Istri, bilo za zaslugom po svietu.

Uvriedili bi sve občine, kada bi htjeli kazati, da se je ova ili ona občina najbolje ponesla. Sve su učinile svoju dužnost! Ne možemo ipak premučati, da su ovaj put došli glasovati i Račani, koji su do sada doma ostajali i da su opet došli takodjer i Lanišćani, koji su počeli stresati sa sebe stari nehaj i nemar od kada ondje županuje vrli Ivan Buždon. Evala njim! Tako valja: brat s bratom.

Ono malo tršćansko blehetalo je kazalo, da imamo pobjedu zahvaliti popustljivosti g. komesara *dr. Fabrizia*! Neka nam izvoli kazati, u čemu nam je bio popustljiv; neka nam navede i jednoga samoga izbornika, koji je glasovao, a da nije imao glasa, ili koji nije glasovao, a da je imao glas. Za pobjede se nama nije treba utjecati nepravednom odbijanju ili nepravednom priznanju glasova, kako u puljskih i u porečkih občinah. Mi imamo uza se probudjenu sviest i zakon, pa bi s timi silami pobjedili i proti volji izborne komisije, kako smo to jur i, pokazali.

Podkupljivanje Drugućana i Humljana došlo je i do usiju c. kr. komesara, pa je on po svojoj dužnosti dao o tom i izpitivati. Sbog toga je pao u veliku nemilost *„spasitelja“*. Dan iza izbora nadju se oba na željezničkoj stanici. C. kr. komesar njega pozdravi, a on mu ljutito odreže: non accetto saluti da spie e da sbirri!

Hoće li komesar tako s lahka progutnuti tu uvrjedu? To je njegov posao!

Porečki kotar.

U tom kotaru birale su zadnjih dana prošloga čedna još tri občine i to:

Občina Višnjan. U toj občini bijaše takodjer žestoka borba, jer su naši narodni protivnici strepili za uspjeh u Vrsaru i u Poreču. 8 hrvatskih fiducijara bijaše izabrano sa 53 proti 30 protivničkih glasova. Kod tog izbora postupala je talijanaška komisija bezobzirno sa našimi biraći. Mnogo ih je zabacila, koji su imali pravo glasa, a talijanaške neizbornike pripustila k glasovanju. O tom izboru poslao nam je očevidac obširno izvješće, koje smo morali radi pomanjkanja prostora ostaviti za buduci broj.

Občina Vrsar. O izboru u toj občini govorimo i na drugom mjestu. Poznate talijanaške izborne spletke pobjedile i u toj občini. Izabrano bijaše *„po talijanski“* 8 protivničkih fiducijara. I proti tomu izboru učiniti će se potrebite korake.

Občina Poreč imala je izabrati 11 fiducijara. Biralo se dva dana. Razlika glasova i po talijanskih novinah bijaše neznatna. Na temelju strančarski i neuredno sastavljenih listina *pobjediše* i tuj protivnici. I o tom izboru naći će naši čitatelji viest na drugom mjestu, a govoriti ćemo o njih jošte. Proti izboru podnesena je pritužba.

Lošinjski kotar.

Ovaj kotar stupio je zadnji u izbornu borbu, a birale su pojedine občine kako sliedi:

Občina Krk (porez. občina Vrh) izabrala je dne 25. aprila većinom glasova 1 našeg fiducijara.

Občina Dubašnica istoga dana sa većinom od 10 glasova 6 naših fiducijara.

Občina Punat jednoglasno 5 naših fiducijara.

Občina Baška izabrala 27. aprila jednoglasno 8 naših fiducijara.

Občina Dobrinj istoga dana izabrala jednoglasno 7 naših fiducijara.

Občina Cres izabrala sa 70 proti 27 glasova dne 27. aprila 7 naših fiducijara.

Občina Omišalj izabrala je 28. aprila jednoglasno 4 naša fiducijara.

Občina Vrbnik izabrala je jednoglasno istoga dana 6 naših fiducijara.

Občina Lošinj birala je 5 protivničkih fiducijara. O tom izboru neimamo pobližnjih viesti.

Občina Osor izabrala je nakon žestoke borbe 4 protivnička fiducijara. O tom izboru stiglo nam je za današnji broj prekasno izvješće. U svemu izabralo je 8 občina hrvatske fiducijare a samo 2 talijanaške. Fiducijara hrvatske stranke imade u tom kotaru *44* a protivničkih samo *9*.

Izborom na kvarnerskih otocih zaključen je izbor fiducijara, pa kako je izbor sjajno započeo u koparskom kotaru, tako je sjajno svršio u lošinjskom. Živili naši sviestni birači!

Franina i Jurina

Fr. Si čuja, da su nekemu našemu kmetu u Poreču tovarića va peržun stavili.

Jur. I ta je lipa, ča je sakrivilo siromašno blago.

Fr. Nezna se pravo; niki govore, da nije znâ po talijanašku muzikat, a drugi, da je imao rabit za balotacijoni.

Jur. Ako ga nisu zaklali ćeš vidit, da te ga dat va školu od muziki.

* * *

Jur. Kamo Franina?

Fr. U Podgrad.

Jur. Je skupo to blago, koje voziš?

Fr. Aj ni ne. Po dvadeset žive poze. Nego će ča valjat.

Jur. Ala neće!

* * *

Jur. Kamo Frane tako brzo!

Fr. Ča neznaš, da imaju ljudi danas velikoga posla pul mora?

Jur. Znan, znan, lego neznan je l' va ten posle i naš prvi kunžiljer, kemu je šijor rekal, da je *huji lej otrok od pet let*. . . .

Fr. Dragi ti, sada su ga stavili za fidncijara, zač da ni čovek od zamera.

Jur. Bavem su mogli za on dan pozvat jednega školana od deset il jedanajst let, morda bi bil *bolji fiducijar lego on otrok od pet let* . . . .

Fr. Ja mislim, da će ga bit sram poć mej šarenjake.

Jur. Ala neće ne zač da j' sramežljiv nebi se bil s Talijani avezal.

Fr. Ter ča su tamo Talijani?

Jur. Čitaj porečku *„babu“*.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Veleč. g. Ivan Vranić župnik na Vrhu priposlao nam 35 for. za zadnji obrok kao član utemeljitelj.

Na uzkrs sakupile gospodje Katica Marki i Dorka Feretić u Vrbniku za veselim stolom 4 for. 45 nvč.

Po odlazku zastup. Spinčića u Baški sakupljeno na predlog g. M. Hera u malom družtvu 4. for. 20 nvč.

Visoki putnici. Cesarskim yachtom prispjelo je utorak u dvorac Miramar sa otoka Krfa Njez. Veličanstvo cesarica i kraljica Jelisava u pratnji nadvojvode Franu Salvatora i nadvojvodkinje Marije Valerije. Visoki putnici odvezoše se istoga dana na večer posebnim vlakom put Beča.

Previšnji dar. Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Franjo Josip I. podielio je milostivo iz svoje privatne blagajne za nabavu orgulja na Pazu 50 for.

Izbor načelnika i obć. savjetnika za občinu Volosko-Opatija. Danas osam dana konštituiralo se novoizabrano občinsko zastupstvo za občinu Volosko-Opatija. Kad je već list bio na cenzuri stigla nam brzojavna viest od tamo, da bijaše izabran načelnikom g. dr Andre *Stanjer*, odvjetnik i bivši zemaljski zastupnik. Očekivali smo medjutim pobližih viesti o konštituiranju onoga zastupstva, nu do danas neprimismo ništa. Dok nam stignu dakle potanje viesti ob onom važnom izboru čestitamo srdačno onoj rodoljubnoj občini na toli sretnom izboru i g. načelniku na častnoj službi.

Ovdašnji rodoljubi i prijatelji g. načelnika čestitnše mu netom doznaše za izbor brzojavno.

† Niko Albanese. Iz Omišlja javljaju nam tužnu viest, da je tamo preminuo dne 29. t. m. nakon šestdnevne bolesti previdjen sv. Otajstvi za umiruće velezaslužni župnik-dekan veleč. g. Niko Albanese u krasnoj starosti od 85 godina. Vječni pokój čestitomu svećeniku domorodcu.

Za potresom unesrećene Ljubljančane primili smo sliedeće milodare g dr. *Frane Mandić* Trst 10 kruna; g. dr. *Dinko Trinajstić* Pazin 10 kruna; presvj. g. dr. *Dinko Vitezić*, Krk, 40 kruna; g *Gjuro Vučković*, Trst, 10 kruna. Novce izručili smo dotičnomu odboru ovdje.

Gradska izborničtva. U Istri ima 11 gradskih izborničtva, to jest bira se 11 zastupnika u zemaljski sabor.

Gradovi Kopar, Piran i Rovinj biraju svaki po jednoga zastupnika, dakle tri.

Po jednoga skupa biraju skupno gradovi i gradići i trgovišta:

1. Buzet, Izula i Milje;
2. Poreč, Citanova i Umag;
3. Motovun, Buje, Vižinada, Oprtlje
4. Pazin, Labin, Plomin;
5. Vodnjan-Pula;
6. Lošinj mali i Lošinj veliki;
7. Cres i Krk;
8. Volosko-Kastav-Lovran, Mošćenice.

Opažamo ovdje, da je u novije vriemestvoren zakon, *po kojem biraju gradski birači svoje zastupnike svaki u svojem gradu.* To je tako odlučeno za to, da se biračem olakša vršenje izbornoga prava. Prije su morali birači iz svakoga izborničtva gradskoga u jedan stanoviti grad, pak je mnogim bilo preduleko. Sada glasuje svaki u svojem gradu, pak može tako svaki k izboru lahko doći.

Glavno, što je opaziti kod gradskih izborničtva jest to, da svuda nebiraju sami gradjani, sami stanovnici odnosnih gradova, nego takodjer mnogi stanovnici okolišnih sela. Pridružilo se je gdje više gdje manje sela i seoca gradovom ili gradićem, i dalo se stanovnikom isto pravo, koje imadu stanovnici gradova i gradića, to će naši domoljubi znati.

List *„Il Popolo“* i *„Infamia“*. U predzadnjem broju donesli smo u našem listu članak, u kojem je bila nekakva okružnica presvj. g. biskupa porečko-puljskoga na svećenstvo njegove biskupije. Taj članak bio nam je priposlan za tisak od prijatelja našeg lista iz one biskupije; originala nismo vidjeli, a u onom članku nismo našli ma niti jedne besjedice, koja bi budi u čem bila uvriedljiva za biskupa, ili za budi koju narodnost u pokrajini. pak zato nije bilo nikakova razloga netiskati ono pismo, pače smo to držali našom dužnosti proti izjavam raznih *liberalnih* listovah, koje su poslanicu presvjetloga biskupa porečko-puljskoga svojemu občinstvu predstavljale tako, kao da je on svojim podredjenim svećenikom upravo zakratio svako sudjelovanje pri saborskih izborih u Istri, koji se sada vrše i da je tim pošao znamenito dalje, nego li na pr. biskup tršćanski. Nastala je na nas silna graja u nekih listovih, a medju timi značajna je ona, što ju donaša list „Il Popolo“ u nedjelnom prilogu za 21. aprila 1895. Ta novina nabacuje se na urednika našeg lista *najnjuznijim* načinom, i krsti besjedom *„infamia“* naš postupak, učinjen, kako rekosmo, u posve *dobroj vjeri* i bez jedne jedine rieči, koja bi mogla biti uvriedljiva za biskupsko dostojanstvo. *„Il Popolo“* donaša *tobože* pravu biskupovo poslanicu, kako da ju je preveo list *„Dijesa“*, što izlazi u Mljecima. Kažemo *„tobože“*, jer mi nismo dužni istraživati je li vjeran *onaj* prevod poslanice jednoga austrijanskog biskupa koji donašaju novine jednoga u kraljevini talijanskoj izlazećeg lista. Zato mi besjeda *„infamia“* i druge katoličkog (!?) lista nedostojne izraze, koje je prosno na urednika našeg lista *„Il Popolo“* vraćamo njemu, neka jih sabrani u svoju riznicu, u koje mi nismo naučeni crpiti!

Izpravak. Sl. glavarstvo občine Kastav moli nas, da izpravimo viest, donesenu u izvanrednom broju našega lista od dne 20. aprila t. g. *„da se nije moglo dobiti kod občinskog ureda u Kastvu prepisa listina“*, u tom smislu da nije bio občinski ured u Kastvu protivan dati listine na prepis, već da su se izborne listine nalazile kod c. kr. poglavarstva u Voloskom u vrieme, kada je jedan občinar za iste pitao, što mu bijaše i priobćeno.

Bravissimi i nostri Parroci! Porečki listić, izvješćujuć o izboru fiducijara u Grožnjanu, hvali trojicu talijanaških svećenika — *Cociancicha, Merluta i Bottegara* (etiam tu Brute!) koji su glasovali za talijansku listu t. j. za listu poštenja i rodoljublja (della lealtà e del patriotismo).

Što će na to smušeni piskarčići nazovi katoličkog „Il Popolo“? A što bi rekli, kad bi znali, da spomenuti g. *Bottegaro* mienja političke stranke valjda tako često, kano i košulje. Jeli i to dostojno čestita svećenika, kakovim smatraju rečeni piskarčići bez dvojbe spomenutoga gospodina?

Mi smo predobili! O netom obavljenih izborih fiducijara u občinah *Materija i Jelšane* izticu talijanaški listovi Istre — medju timi osobito porečka „baba“ i zloglasni puljski „oslić“, da su oni t. j. Talijani u tih občinah predobili. Glede izbora u Jelšanah varaju se ljuto porečko-puljski piskari, a što se tiče občine Materija, u kojoj neima niti jednoga jedinoga Talijana prepuščamo g. *Kašparu Kastelicu*, načelniku u Materiji, neka sam odluči — ako mu obraz dopušća — može li ostati sa svojimi fiducijari — sve samimi Slovenci — u krasnoj družbi, koja bi utopila u žlici vode sve Hrvate i Slovence Istre. G. Kašpare! tuj nije težak izbor.

Hodočašće u Loret odgodjeno. Kako smo javili u svoje vrieme imalo je odputovati posebnimi parobrodi hodočašće sa Rieke i kvarnerskih otoka dne 7. t. mj. put Jakina. Dotični odbor javlja, da se je prijavilo hodočastnika na Trsatu 1200 a na kvarnerskih otocih 800. Dva naručena parobroda nemogu pako ukrcati više od 800 osoba. Radi toga će krenuti sami hodočastnici sa kvarnerskih otoka (Krk, Cres i Lošinj) dne 7. t. mj. sa rečenimi parobrodi put Jakina, a oni hodočastnici, koji su se prijavili na Trsatu, moći krenuti na hodočašće dne 29. t. mj. U Loretu će ih dočekati presvj. g. biskup Šterk, koji će se takodjer s njima vratiti na Ricku.

Koji se je prigiasio za put do Rima, taj može doći već 6. t. mj. na Rieku pak će sliedećeg dana krenuti put naših otoka i dalje put Jakina.

Pozivnice k izboru zastupnika za tadanjsko občine. Tamo gdje se je izbor izbornika zakonito obavio, ima poglavar ces. kr. kotarske političke oblasti poslati pozivnice k izboru zastupnika, koj se ima obaviti dne 16. maja. To je on dužan na temelju § 34. izbornoga reda za Istru. Isti poglavar ces. kr. kotarske oblasti ima, gla ora § 27. izbornoga reda za Istru, poslati pozivnice izbornikom gradova i trgova. A kad bud izbornici ladanjskih občina, bud gradski izbornici nedobiju takvih poziva, nek jih traže ustmeno ili pismeno pojedince ili skupno kod c. kr. političke kotarske oblasti.

Po § 13. izbornoga reda za Istru imadu pravo na takove pozivnice, odnosno na izbor zastupnika za gradove oni občinari, koji spadaju u prvo ili drugo izborno tjelo kod ob-

činskih izbora, i oni iz tretjega izbornoga tjela, koji plaćaju 10 ili više forinti izravnoga poreza, naime poreza na zemljište i na kuće.

Demonstracija u Poreču. Dne 26. aprila, drugi dan izbora fiducijara za sabor, prispio je u Poreč narodni zastupnik i odvjetnik, g. *dr. Laginja*. Premda nije ni rieči progovorio s kojim od birača, nego se izpred crkve *Svetice* ravno uputio prema moru do palače, gdje je kotarsko glavarstvo i sud, bio je na tom kratkom puta insultiran najprostijim načinom žviždanjem i povici takovimi, koje nebi ni divlji *Zulu-Kafri* rabili, kad bi znali... talijanski. Medju drugimi povici bio je i ovaj „*Viva l' Istria italiana, demo ghe un fracco de botte*“ itd.

Kasnije je c. kr. oružničtvo obnašlo shodnim štititi u velikom broju osobu spomenutog zastupnika, a u jednom času nije manjkao ni „*laufšritt*“ oružnika, da suzbija rulju, koja se je po drugi put htjela u velikom broju približiti dru. *Laginji*. On je odmah po podne otišao u Vrvare, gdje je pohodio onu junačku krv i bio gost župana Tome *Linda* i drugih, pak se pod večer vratio na Baderna. Značajno je, da bečke i tršćanske novine jarljaju, da je izbor u Poreču svršen „najboljim redom“. Mi imamo opaziti samo to, da se takove nepodobštine i fakinsko ponašanje nisu dogodile za prvi put i to u gradu, koj bi bio biti glavni grad Istre i proti čovjeku, koj svagdje i svuda javno i privatno našemu puku preporuča mir i strpljivost. Dobro bi, da oni, kojih se tiče, zapamte, da *i Laginjeva i narodova i svetoga Joba* strpljivost ima svoje medje, pak ako budemo morali prekoračiti jih, nećemo biti krivi mi, nego netko drugi. Dr. *Laginja* je po svojem zvanju odvjetnik i kao takov ima pravo doći takodjer do Porečkoga suda, pak makar na 26 aprila 1895., a izbore fiducijara moglo se i obaviti izvan Poreča, jer toga zakon nekrati. Viditi ćemo na koncu konca, da li ovakove rugobe više škode Porečanom samim, ili našoj narodnoj stranki u Istri.

Ženska podružnica sv. Cirila i Metoda za Istru u Kastvu. U 18. broju „N. Sl.“ od 25. aprila t. g. izostalo je, da je članarinu za god. 1895. uplatila nova članica gospoja Marija Jurinac-Belčeva iz Kastva sa 1 for. — Nadalje uplatila je članarinu gospoja Franjica Mesla u Kastvu sa 1 for.

Sjajan uspjeh. Neima tome jošte niti *tri mjeseca*, što su naši rodoljubi u Podgradu ustanovili posujilnicu i štedionicu za onaj sudbeni kotar. Taj mladi novčani zavod može se već danas pohvaliti uprav sjajnim uspjehom. U ovo kratko doba obstanka imala je posujilnica prometa 54.000 kruna. Na posudbu dala je 25.000 kruna; štedioničkih uložaka 12.000 kruna. Predplatbeni interesi 800 kruna, dionice 2.300 kr.; pristupnina 240 kr., koju je uplatilo 120 zadrugara.

Djelovanje toli požrtvovno kod posujilnice naših rodoljuba u Podgradu biti će najbolji odgovor onim domaćim odmetnikom i njihovim gospodarom u Poreču, Puli, Trstu itd.

Akademija „Tržaškoga Sokola“. Naš dični „Sokol“ razašilje pozive na *veliku akademiju*, koju priredjuje dne 4. t. mj. u vlastitih prostorijah. Na programu nalaze se razne tjelovježbe naše mladeži obojega spola. Igrati će kod toga vojnička glasba. Ulaznina za članove i rodbinu 30 nč. po osobi, pozvani nečlanovi 50 novč. Početak u 8 i pol sati na večer. — Naše občinstvo posjetiti će bez dvojbe mnogobrojno tu riedku zabavu, koju mu priredjuje vriedna mladež.

Izbor izbornika u Poreču obavio se je dne 25. i 26. aprila. Kako? — o tom će se izvjestiti drugda. Ovdje budi samo rečeno, da se je u Poreču, u tom središtu talijanske stranke, ova pokazala u svoj svojoj golotinji, da je najjasnije pokazala u kakvom se blatu pokvarenosti nalazi. Zapustili su ju i oni u velikoj većini, koji su dosad za nju glasovali. Ona je ipak napravila iz naših birača — najmanje tri četvrtine — manjinu, a iz svoje, najviše jedne četvrtine, većinu. Naše birače iz svih porezovnih občinah ide čast i hvala. Došli su iz svih. U nekih nisu Talijani dobili niti po jednoga birača, u drugih jako malo. Živili naši svjestni birači! Nek se tješe s onom našom poslovicom, da Bog ne plaća svake subote, al da nikomu nit dužan neostaje. Prije ili kasnije doći će nedjelo Talijana na vidjelo i u dalnjih krugovih. Prije ili kasnije mora obvaljati pravo i zakon i za nas.

Izbori fiducijara u Baški. Budući da neimam vremena obavješćujem Vas u kratko o izborih u Baški, a doskora poslati ću Vam — Višim dozvolom — obširniji dopis. Dne 27. t. mj. bilo je jednoglasno izabrano 8 naših fiducijara. Protivnici se na pokazaše, jer su im poglavice izginule, te ih jošte niti danas ne vidimo. Tješe valjda negdje jednoga Jorka, kojega je bila občina zatvorila dne 23. t. mj. O tom ću Vam pripoviedati drugi put, a za sada Vam samo kažem, da se je *Jork* poznato u občinskom uredu kao pravi sin „*dell' avita coltura*“, da se u njega našlo krcat revolver sa šest hitaca bez političke dozvole, preko hiljade forinta i mnogo pisama, što se je sve izručilo c. kr. kot. sudu u Krku, da proti njemu sudbeno postupa. Nalogom političke oblasti bio je pušten na slobodu. Radi sretnog uspjeha kod izbora vlada ovdje veliko veselje. Živili svjestni Bašćani!

Izbor izbornika u Vrsarskoj občini obavio se je dne 24. aprila u Vrsaru, u supor opravdanoj molbi velike većine občinara, da se taj izbor obavi u Gradini, u sredini ciele mjestne občine, a ne u Vrsaru, na odaljenoj medji iste, gdje su bili naši birači često zlostavljani.

Prije izbora pozivao je gosp. načelnik naše birače k sebi, neke njih pitao koliko bi htjeli za to, da ne dojdu k izboru, a druge nagovarao, da ne dojdu, da šta bi gubili vrieme. Na one, koji su došli k njemu dne 13. aprila, da prepišu izborne listine napao je, govoreć njim, da on nije njihov podeštat, i nije im dao prepisati listina. Rekao je, da bi njim dozvolio prepisati ih, kad bi mu to naložilo kotarsko glavarstvo. Išli su kotarskomu glavarstvu moliti za prepis listina, al ni tu nije njim se dozvolilo prepisa, jer da se i tako ne može popravljati listina. Bili su neki došli k istomu kotarskomu glavarstvu sa poreznimi knjižicami, i molili su, da se ih unese u listine. Toga se nije htjelo učiniti, već njim se je reklo, da neka dojdu k izboru, pak da će moći glasovati. Tim da se našim nije dalo prepisati listina, omogućilo se je, da se unese taljanskih birača neopravdano, i da se naših ne unese u listinu, koji imadjahu pravo glasa.

Izbornoj komisiji predsjedao je občinski načelnik, a votanti bili su občinski savjetnici. Izborni komesar činio je razne opazke, prigovore i bilježke, ali sve bez uspjeha, jer je uviek — kako su sami ljudi rekli — *valjala podeštadova*. U izbornoj dvorani nije se dozvolilo ostati nijednomu našemu biraču, tako, da je kod svake skupine prozvanih birača ostao svaki put samo jedan uz izbornu komisiju, koju je pripadala samo jednoj stranki, i koja je stranački postupala. Tečajem izbora opazilo se je, da su pokvarene izborne listine i pozivnice, pokvario ih je občinski načelnik, i on sam rabio tu pokvarenost za odbijati naše birače.

Deanajst izbornih firma bilo je odbijeno za to, jer ne odpada na svakoga *člana čistih 12 forinti 93 nč.* izravnoga poreza: tu svotu naime da plaća onaj birač, koji je najposlieduji u izbornoj listini drugoga tiela, i toliko da mora odpasti na svakoga od članova pojedinih firma!!

Tu se opaža prije svega, da je zahtjev, da mora na svakoga člana firme odpasti toliko i toliko, nezakonit; a drugo zna se, da je imao jedan birač pozivnicu k izboru, koji plaća samo 8 for. 42 nvč. izravnoga poreza.

Pet birača bilo je odbijeno na drugi nezakonit način. Od onih, kojih porezne knjižice se je bilo donesło kotarskomu glavarstvu, nije se pripustilo nijednoga glasovanju, premda plaćaju dovoljno visok porez, po samom onom kako bijahu sastavljene listine. Tih je *šest*. Drugih birača došlo je takodjer sa poreznimi knjižicami, al se nikoga nije pripustilo glasovanju. Od tih poznato nam ih je *sedam*, koji plaćaju dovoljno visok porez. Ako sve te naše odbijene birače pobrojimo, vidimo, da ih ima *30* nezakonito odbijenih. Već tim bi imala naša stranka po rezultatu izbora, koji se je proglasio, *sedam* glasova većine. Dodaj tomu, da su *tri* taljanska birača, koji ne bijahu u listinah, glasovala i da su druga *trojica* po *dva put* glasovali, onda sudi kako je cieli izborni postupak nezakonit, a proglašeni resultat neistinit, i ne obazirajuć se na druge slučajeve, koji nam nisu potanko poznati.

Na takav način može postupati samo stranka nemoralna, koja je obraz i poštenje bacila pod noge.

Radošću pak uztvrdjujemo, da su naši ljudi učinili svoju narodnu dužnost ne bojeć se ni žrtve ni truda. Već okolo dva sata poslje pol noći počeli su se ustajati na *Svetlovrešćini*, i skupljali se patem sve više, družili se s onimi iz Gradinske občine i išli zajedno više od dviesto njih put Vrsara. Od 8. prije podne do 4 poslje podne stojali su na trgu pred izbornom dvoranom bez ikakve tjelesne okrepe, čekajuć, da više svoje pravo. Za talijansku stranku glasovali su samo četiri poznata pripadnika talijanaška iz gradića Svetlovreča, i dva iz Fontane. Od naših iz ciele *Svetlovrešćine*, *Gradine*, *Fontane* i *Lima* nije za talijanaše nijedan glasovao. Čast njim i poštenje, neka se takovi uzdrže, pak je pobjeda za stalno njihova! Taljanaši nek slobodno i nadalje plivaju u blatu pokvarenosti, doći će i njim crni petak.

Iz Pule pišu nam. Javljamo Vam, gospodine uredniče, da je ovomjestno c. k. kotarsko školsko vieće, obzirom na predstojeće izbore, u svojoj sjednici dana 7. febrara t. g. odlučilo i javilo podredjenim ravnateljstvom pučkih škola (da l' svima — neznamo), da dozove naime učiteljem u panet obstojeće naredbe, koje njim zabranjuju mješati se u izbore, te držati se nijednostrano napram izbornoj agitaciji. Ravnateljstvo škole, veli dalje službeni dopis, odgovorno je za točno izvršivanje spomenute *zabrane* a u slučajnem prekršaju, sa okrivljenikom postupati će se svom strogošću zakona.

Toliko službeni dopis, dakako u talijanskom jeziku, a mi istotoliko javljamo, da se znade.

(Sastavljeno je samo talijanski, jer ona školska oblast znade, gdje njoj valja tražiti agitatore i nemirnjake. Op. ur.)

Iz Jelšanah pišu nam dne 20. aprila t. g. Primili smo iz Kozine zadoji broj talijanskoga lista „*Il Giovine Pensiero*“, u kojem čitamo, da je dne 23. aprila t. g. kod izbora fiducijara u Jelšanah pobjedila *talijanska stranka*, a o g. *Pip-u* piše, da je i on združio se sa *Kasparom Kastelicom* i *Franćeškom Marotti-em* proti našoj hrvatsko-slovenskoj stranki a za stranku šarenjačko-talijansku. Mi poznamo u dušu izabrane muževe u Jelšanah, a poznamo takodjer u dušu g. Pip-a, pak zato poručamo puljskomu „lažitorbi“ i njegovim prijateljem *Marotti-Kastelic*: daleko vam od nas kuća! Imao je doduše Kastelic nekoliko prijatelja kod nas, nego od kada se je pobratio sa najvećim dušmanom našega naroda, sa *C. Martinolichem* propao je za uviek kod nas. *Franćeška Marotti-a* dobro poznajemo još od prije. On kod nas vriedi, koliko i u Kastvu. Talijanski list jako vara sebe i druge, kad stavlja g. Pipa u jedan koš sa vjernom braćom *Marotti-Kastelic*. Fiducijari iz Jelšana sa g. Pip-om uviek su glasovali složno za hrvatsko-slovensku stranku, a tako će i sada. Zapamti si dakle „*Giovine Somiero*“, da nema u Jelšanah izdajica, a naši fiducijari i gosp. Pip su pošteni ljudi.

Za „Bratovščinu hrvatskih ljudi u Istri“ priposlao nam veleč. g. Andre Benigar iz Alture 1 for.

Iz občine Veprinac pišu nam 1. t. mj. Javljeno bje u zadnjem broju Vašeg cienjenog lista, da je ovdje šarenjačka stranka slavila pobjedu. Bilo to u utorak 23. aprila. Koji poznа ikoliko ovdašnje odnošaje, neće se tomu čuditi.

Nije mi namjera, da ovim opisujem na tanko što i kako se sve radilo sa protivničke stranke samo da pobjede. Al ipak treba da se nešto iztakne. Glavnu ulogu igrale su ovdje nesretne pijanke. Pilo se sve u šestnajst i to još mnogo dana prije izbora; a izza pobjede — „*tamo doli puli mora*“ — stajale prodanim kmetom pune brente na izbor vina. Drugo — govorilo se svakojako proti našim svećenikom, crnilo se ih prostim ljudem na najgadniji način. Pa tužan kmet čuje danas, čuje sutra — uviek ista gudala — počne i on o njima dvojiti. Žalibože ovdje se ta velika mana svakim danom i opaža. Ljudi zaboravljaju na Boga, na crkvu i njezine glavare, a izkustvo nas uči što je kadar čovjek bez Boga, bez vjere počiniti. (Politička oblast valjda znade, kako govori neki načelnik u onom kotaru o Bogu, o sv. sakramentih, o svećenicih itd. Op. ur.)

Prolazeći naš velezaslužni i velečastni g. *Župan* kroz Poljane k mjestu izbora, graknule na njega tamošnje žene svakovrstnimi pogrdnimi rieči; kod samoga izbora opetovalo se to sa strane nekih „*nauckanih*“ prostaka.

Neću da hvalim veleč. gospodina, jer mu nebi koristile moje hvale — i niesu od potrebe — ta on je poznat na daleko i široko kao čestit svećenik, uzoran učitelj i vriedan rodoljub. A tko neznа u onih strana što je on učinio za Poljane, za Poljance?? Bili bila tamo crkva, škola, toliko pomor. kapetana, svećenika, doktra itd., da nemа njega? Neka razmišlja svaka Poljanka (buntovnica) svaki Poljanac o tomu — pak ako ima ikoliko obraza, morat će se svaki sam sebe zasramit!

Zar nije dakle najveći bezumnik, koji je proti takovomu gospodinu, koji želi svagdje i u svačem svomu puku samo dobro još i sada u svojoj liepoj starosti od 74 godine? Tà pred nedavno kupio je na svoju ruku troće zvono — prilikom kad je dao razbijeno preliti; — sad opet zauzimlje se zato, da čim prije nabavi orgulje. Što takvi *gospodin*)* će vas prodat? kako vi govorite. Al niste vi toliki krivci, već oni, koje slušate, koji niesu ništa drugo, nego vuci u janjećoj koži! Oni Vam sladko govore, da Vas prevare, al nevjerujte im! Vremenom ćete i sami saznat tko Vam je prijatelj a tko neprijatelj. Srećom nije bilo tog dana — dana veselja u Izraelu — veleč. g. *Zupana* kod kuće, već na Veprincu. Izbornici, dobro nahranjeni a još bolje napojeni, vraćajući se podvečer svojim kućam, nit sami nisu znali dati poštenim načinom odušku svojim ugrijanim čustvom?! Bilo tuj vike, buke — a bilo je na žalost i bogumrzkih kletava i psovaka. Proklinjalo se domaćeg gospodina, da se nebo i zemlja trese! — — i bacalo se kamenje na kapelansku kuću. „Bože prosti im, jer neznadu što čine“ — tako i mi, al neznamo što će na to i zato na Voloskom, jer o tom su nedjelu već razpitali žandari sve na tako.

Iz Krka brzojavlja nam veleč. g. Ante *Andrijčić*, biskupski kancelar, da izpravimo neistinitu brzojavku glasovitoga *Carla Martinolicha*, odaslanu bečkoj židovskoj „Novoj Pressi“ kao da je bio g. Andrijčić kod izbora u Dubašnici, dočim njega tamo ni bilo nije.

Eto ovim zadovoljismo g. Andrijčiću, na pravo rekuć, mi se na njegovom mjestu nebismo osvrtali na lude izmišljotine onakvih izvještitelja i onakvih listova. Tà bečko-židovska i talijanaško-istarska štampa i nepiše drugo van neistine i izmišljotine. Tako je primjerice poručka „lažitorbe“ vidila na sastanku u Smoljanih učitelja Žižu, dočim ga tamo bilo nije; našega urednika vidila je na sastanku u Dekanih a on je bio u Smoljanih, a dra *Laginje* popratila je na postaju u Kanfanar „*una trentina esaltati*“, kad se je pod večer vraćao sa sastanka u Pulu, i prenočio je iste noći u Kanfanaru kod jednog pouzdanika talijanske stranke!!

Našim radnikom. Usljed grozne nesreće, koja je stigla potresom hielu Ljubljanu nastala je tamo velika potreba radnih sila. U prvom redu traže tamo zidare. tesare, obične radnike, voznike sa blagom. Tko želi o tom pobliže obaviesti neka se obrati na magistrat u Ljubljani.

Poštanski ured u Mučićih (občina Kastav) premješćen je bio dne 1. maja u susjedno selo Brežca, gdje je škola, crkva itd. Ovaj ured biti će u savezu sa željezničkom postajom u Jurdanih tri puta na dan.

Banka „Slavija“ u Pragu obznanjuje nam posljedak svojega poslovanja za g. 1894. Iz toga vadimo sliedeće brojke: U godini 1894 iznašala je inkasovana osjegurina u svih odjelih fr. 2,073.298·81 prema fr. 1,890.265·02 u godini 1893, dakle ze for. 183.033·79 više. Osjegurana glavnica u svih odjelih iznašala je fr. 279,192.484·40 prema for. 257,649.259·15 u godini 1893, dakle for. 21,543.225·25 više. Pričuvne zaklade svijuh odjela iznaša u for. 6,375.397·60, k tomu se priračunava činovnička i zastupnička mirovinska zaklada, od kojih je prva narasla na for. 299 207·11 a druga na for. 144.887·82. Dobitak za godinu 1894. iznaša u svih odjelih for. 250.119·16. — Na štetama izplatila je banka „Slavija“ od početka svojega poslovanja do konca god. 1894. for. 24,032.317·65.

Iz ovih brojka je vidljivo, kako se razvija taj naš domaći slavenski zavod od godine do godine, a to u prvom redu sbog toga, što se temelji na uzajamnosti i što unmo i oprezno gospodari. — Upozorujemo hrvatsko občinstvo, da se glede osjeguranja obraća na banku „Slaviju“, dajući joj prednost pred drugimi konkurentnimi zavodi, jer mu ona podaje takve garancije, ako ne još i bolje, kao svaki drugi osjeguravajući zavod.

Listnica uredničtva.

Gosp. V. S. Bijaše dovršen kano i ostale pute. Ono je nećiji neposredeni „vriet“. Živio!

Gosp. F. P. Pisali smo g. župniku pak Vam, a Vi se neodazivljete. Kako da okistimo Vaše postupanje? Znajte, da ćemo Vas se još sjetiti na ovom vrjestu nu govoriti ćemo jasnije. Do vidora dakle ako Vam je milo!

Gosp. dopisniko m iz občine Osor, Omišalj. Labin itd. stigla su nam Vaša izborna izvieśća za dašnji broj prekasno; ustrpite se za 8. dana.

Gosp. L. ovdje. Izvolite nas posjetiti. da se dogovorimo s Vašoj želji.

Izvrstne c. kr. izklj. priviligovane

štrcaljke proti mildevu (peronospori)

inžinira Živica

koje su obćenito u porabi radi njihove jednostavnosti, uztrajnosti i lahke upotrebe za svaku vrst trta. Te štrcaljke prodavaju se, premda su mnogo savršenije, po dosadašnjih nizkih cienah.

Schivitz & Comp.

u Trstu.

Cienike razašiljaju na zahtjev franko.

Na sve c. k. poštanske urede

ekspedira razašilju **kompletne štrcaljke franko** uz ponudjenje sa 10 for.

Izradjuju također strojeve za sumporanje, neprestano djelajuće tiskaonice itd.

*) Tamo ga tako nazivlju. Op. pisca.

Najbolje vrsti češko pivo

iz gradjanske tvornice piva u Budjevicah (Češka) 1795—1895.

100 godina obstanka.

Odlikovano na glavnih izložbah; god. 1894. u Beču dobilo prvu nagradu počastni diplom, u Miljetcih zlatni krst i zlatnu medalju.

Dobavljač Nj. Vel. kralja Wirtemberžkog.

Glavni zastupnik i skladište:

RUDOLF FISCHER U TRSTU

(Via Chiozza br. 5).

Ne boji se prispodobe sa bilo kojim pivom polag svjedočbe tehnologičkog muzeja u Beču.

Svi strojevi za gospodarstvo

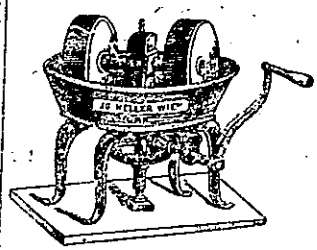

Peronosporna štrcaljka slična Vermorelu

Samostalna peronosporna štrcaljka sa sisaljkom zračnog pritiska,

Vinske preše svakovrstnih načina.

Preše za masline, preše sa hidrauličnim tlakom,

Poboljšanje drobila

Pivničarsko orudje, vinske sisaljke, vinske cievi

Preša za sieno i slamu.

Ljustilo za kuruzu, Čistilnica za žito

razpošilja uz jako snižene cienе uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN (BEČ)

II/2. Praterstrasse N. 49.

Obširni katalogi za badava i prosti svake poštarine.

Preprodavaoci se traže.

Preporuča se stroge pažnje kod kupovanja istih strojevah od patvorenja.

Odlikovana ljekarna PRENDINI

Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.

Pastilje (sladčice) iz katrama

Izvrstno djelujuće sredstvo proti slaboći prsija, suđca akutnim i kroničnim bronkitam, začetkom sušice, plućnom kataru i mjehuru, dihanju, kašlju nervoznom i hripavcu. Izliečiše se u kratko vrieme sa jednostavnom uporabom ovih djelotvornih pastilja.

Prodaje se ih u

Lekarni Prenidni u Trstu

i kod svih glavnih ljekarnah raznih pokrajinah.

Cienа jednoj škatulji sa napuntkom **40 nvč.**

Javna zahvala i preporuka.

Prošle godine postavljena bijahu svečano tri nova zvona u zvonik nove župne crkve sv. Vitala (občina Višnjan u Istri) To djelo bijaše povjereno gospodinu *Franu Broili-u* zvonolivaocu u Gorici. On se je točno držao naručbe, svršiv svoje dielo vrlo častno i pošteno Čist i skladan zvuk naših novih zvonova zadovoljuje posvema ne samo sav puk ove župne crkve, već također i pučanstvo susjednih občina i župa.

Radi toga izriče podpisano zastupstvo pravim zadovoljstvom iskrenu hvalu rečenomu g. Broili-u. preporučujuć svakomu najtoplije njegovu zvonolivaonicu.

Sv. Vital, mjeseca aprila 1895.

Pavao Simonović.
predsjednik odbora.

Mate Gašparini. **Vilim Marek,**
župan. župne-upravitelj.

Šime Gašparini i Vital Šimonović,
ključari.

„Kupuj kod kovača, a ne pri kovačetu"
veli stari pregovor.

To važi po svoj pravici za moj zavod, jer samo tako velika trgovina, kakova je moja, ima radi gotovoga plaćanja velike množine boga i drugih prednosti, jeftine stroške, koji najposlie samomu kupovaocu u korist doći moraju —

Krasni uzorci zasebnim strankam grat's i franko

Bogata zbirka uzorakah, kao dosada nikada, za krojače nefrankovana.

Komadi za odjeće.

Peruvien i dosking za velečastno svečenstvo, predpisani komadi za uniforme c. kr. čino nikah, također za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, sukno za biljard i izrade stole, pokrivala za vož. loden. Velik izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga lodna za gospodu in gospoje po izvornih cienah tovarne u tako velikom izboru kako takovih ne može imati niti dvadesetera konkurenca. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospoje. Sukno, koje se daje prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd., također potrebe za krojače (kao podstave za rukave, gumbi, igle, konac itd.).

Jeftino, primjerno, pošteno, trajno, čisto runeno sukneno blago i ne dobro kupovanje cunjah, koje imaju komać vrednost odškodnine za krojače, priporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (austr. Macchester).

Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milljuna for. — Pošilja se po poštarskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju nedostatno svoje blago pod znamenjem „Stikarofskoga blago". Da zahranim varanje p. n. oduzimača, naznanjam, da takovim ljudem no predajem blago pod nikakvom pogodbom.

U LJEKARNI
EDE TOMAJA
u Zagrebu, Ilica broj 12

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kataunju i trganju u kostih. ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom poganeu, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 nvč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se liečі kašulj, prehlada ill katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeinje proti slabosti, bljedoći, škrofulozności podbuhlosti, djetinjoj krilјavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kapljе ili švedska životna tinktura (Lebenssessenz). Ovim se sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol. oblakšava tegiuju ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, otklanja se bol u žlicici. želudačne grčeve, žutica, grozница ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu poručam za konjski kob i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za obljučivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čilji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Švajcerske pilulice, najsigurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini — Ciena škatuljici 70 nvč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kolam, ukočenosti i otekline postje težkoga napora, za obljučivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfrižkavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam — Jedan lončić 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili fiekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hraparost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena vrećem lončiću 1 for. — K tomu spada još horaksov sapun po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i poniadjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na pariškoj izložbi začastnim diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi preugodan miris. — Flašica 30 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Radinisa proti groznici ili zimnici. — Manja bočica 70 nvč.

Polibromov sirup po dru. Nikoli Selaku liečі uspješno bolesti živaca, nepokoj, glavobolju, trzanje, histeriju, zadahu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 forint.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siede kose poerne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepsavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kiruržke sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinti vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Odgovorni urednik Mate Mandić

Tiskara Doleno.

Broj 20. U Trstu 9. maja 1895. Godina XXVI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezimo i najbliži pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cel[illegible] arku.

Dopisi se nevraćaju ako se neštiskaju.

Nobilježovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Njeg. Veličanstvo u Istri!

Jučer u jutro stigao je naš prejasni vladar, Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip I. posebnim vlakom u pratnji visokih dostojanstvenika u sjelo naše vojne mornarice, u najvažnije mjesto naše Istre — u grad Pulu.

Povod tomu visokomu posjetu podaje veseo dogodjaj u vojnoj mornarici Austro-Ugarske, porinutje naime velike vojne ladje, M o n a r c h nazvane, koja je sagradjena za zaštitu obale našega jadranskoga mora.

U prvom gradu naše pokrajine učinili su vojnički krugovi, uprava grada i pojedinci velike priprave, da prejasnoga vladara što sjajnije dočekaju i da mu boravak u onom gradu što ugodniji bude.

Gospodujuća stranka u Istri smatra doduše gradić Poreč glavnim gradom pokrajine, nu to nije nikada bio niti može ikada postati.

Grad Pula biti će bez dvojbe prije ili poslije glavnim gradom Istre, a to i zaslužuje po svojem geografičkom položaju, po broju pučanstva, radi najboljih kopnenih i pomorskih sveza i zbog upliva i važnosti vojne mornarice, koja imade u njem svoje sjelo.

Posve je dakle opravdano ono nastojanje svih življa u gradu Puli, da se podaće i ovom zgodom tomu gradu i izvanjskim načinom značaj i obilježje prvoga il glavnoga grada pokrajine Istre.

Dolazak Njeg. Veličanstva u savezu je doduše u prvom redu sa strogo vojničkom svečanostju, nu kao što su kod same svečanosti sudjelovale i druge, nevojničke oblasti Istre i susjednih pokrajinah, tako je uzvišeni vladar primio na saslušaj i predstavnike crkve, pokrajine i občinah, koji su mu se poklonili uz izraze podaničke ljubavi i odanosti.

U normalnih okolnostih bilo bi se bez dvojbe poklonilo Njeg. Veličanstvu i zastupstvo pokrajine, ali pošto je sabor razpušten, a izbori jošte neobavljeni, pokloni se vladaru zemaljski odbor i bivši zemaljski kapetan.

Nu jer zemaljski odbor nemože predstavljati u svojoj većini veliku većinu pučanstva naše pokrajine, i pošto se nije bivši zemaljski kapetan pokazao bilo u zemaljskom odboru, bilo u saboru ili izvan njega pravednim i nepristranim sudcem izmedju manjine i većine pučanstva, dakle izmedju Talijana i Slavena Istre, to je posve logično, da se nemogoše niti jedan niti drugi pokloniti Njeg. Veličanstvu kao predstavnici Hrvata i Slovenaca Istre.

U ostalom Slaveni Istre stupili su pred svoga cesara i kralja u osobah svojih pravih i zakonitih predstavnikah, u osobah hrvatskih i slovenskih občinskih načelnika Istre. Oni, i jedino oni, mogu kazati, da zastupaju Hrvate i Slovence Istre, i oni se pokloniše svomu vladaru jučer u Puli uz izjave nepokolebive odanosti i podaničke vjernosti svih Hrvata i Slovenaca Istre.

Tomu iskrenomu čuvstvu naših načelnika, i po njih svega našega puka Istre, priključujemo se i mi, veseleći se, što se nalazi viteški naš vladar u srcu naše pokrajine i kličuć mu u ime toga puka najsrdačnije: *Dobro nam došao premilostivi cesare i kralju!*

Izbori zastupnika.

Izbori zastupnika na istarski sabor za izvanjske občine obaviti će se — kako je poznato — u četvrtak, danas osam dana, t. j. dne 16. t. mjeseca. Već smo javili u zadnjem broju, da je dužan kotarski kapetan po §. 34. izbornoga reda za Istru poslati fiducijarom pozivnice k izboru zastupnika. Ako nebi dobio koji fiducijar na vrieme takovu pozivnicu, neka ju čim prije potraži ustmeno ili pismeno kod svoje političke oblasti, t. j. kod c. kr. kotarskoga kapetanata.

Fiducijari pojedinih občinah birati će zastupnike u sliedećih mjestih:

1. Fiducijari sudbenih kotara Kopra, Pirana i Buzeta u *Kopru*.

2. Fiducijari sudbenih kotara Poreča, Buja i Motovuna u *Poreču*.

3. Fiducijari sudb. kotara Vodnjana, Pule i Rovinja u *Vodnjanu*.

4. Fiducijari sudbenih kotara Pazina i Labina u *Pazinu*.

5. Fiducijari sudbenih kotara Volosko i Podgrad u *Voloskom*.

6. Fiducijari sudbenih kotara Krk, Cres i Lošinj u *Krku*.

Na dan izbora zastupnika nesmije izostati od izbora nijedan fiducijar. Svaki od njih mora doći u izborno mjesto i tu glasovati za narodne kandidate.

Imena kandidata hrvatsko-slovenske stranke doznati će naši fiducijari na vrieme.

Fiducijari puljskoga i porečkoga političkoga kotara treba da dodju takodjer svi na dan izbora u izborna mjesta i to prvi u Vodnjan, a drugi u Poreč.

Ako i nismo uspjeli sa većinom fiducijara u ovih dvih kotarih iz poznatih uzroka, ipak je dužnost naših fiducijara, da vrše svi svoju dužnost, t. j. da glasuju za muževe, kojih imena će njim se priobćiti. Protivnici naši doći će glasovati i u onih kotarih, gdje su sjajno propali. Sliedimo ih dakle i mi u tom. Naši fiducijari iz občinah *Višnjan* i *Motovun* valja da dodju svi u Poreč, a oni iz *Vodnjana* i *Barbana* u *Vodnjan*. Oni će doznati za imena naših kandidata i njim treba, da dadu sve glasove.

O izdaji ili nevjeri naših fiducijara nesmije biti ni govora. Svuda bijahu izabrani čvrsti i pošteni muževi, a kao takovi će svi složno glasovati za narodne kandidate, koje će im priobćiti i preporučiti uredničtvo *„Naše Sloge"* i političko družtvo *„Edinost"*.

Izborni sastanak

u Baški na Krku dne 16. aprila tg. sazvan od gg. zastupnika na car. vieću profesora Vj. *Spinčića* i bivših zastupnika na pokr. saboru u Poreču d.ra Fr. *Volarića* i Dinka *Sršića*.

(Konac.)

Pošto politička oblast nije dozvolila sastanak na otvorenom, držalo ga se u velikoj plesnoj dvorani vrloga Hrvata, bivšega načelnika g. Jure Čubranića. Ogromna dvorana bila je za čas napunjena ljudstvom, a mnogo ih je bilo i vani. Naše rodoljubne žene i djevojke ne uzmanjkaše takodjer doći. Upalo nam odmah u oči, da su bili prisutni malne svi poglavice naših šarenjaka. To nas je veselilo, neka čuju što naši ljudi govore i rade.

Prvi ustane zastupnik *Seršić*, pozdravi narod, zahvali mu na odzivu i predloži prisutnoga kapelana popa Mata *Oršića* za predsjednika sastanka, što skupština oduševljeno prihvati.

Predsjednik, zauzevši svoje mjesto, zahvali se na povjerenoj mu časti, izrazi svoju radost, što se je sakupilo toli mnogobrojno slušateljstvo i to baš cviet bačkanskog puka. Iztakne zatim važnost i svrhu ovakovih sastanaka u konstitucijonalnih državah, jer tako narod upozna svoje zastupnike, i njihov rad, a zastupnikom se opet pruža prilika, da saznaju želje i tegobe naroda, koji zastupaju. Upozori prisutne, da mirno i pozorno slušaju, te premda znade, da svi dobro već poznaju svoje zastupnike, jer se jedan med njima rodio i odgodio, a drugomu već je ime na daleko poznato a i naše mjesto već je više puta počastio svojim posjetom, to ipak hoće, da vrši predsjedničku dužnost, te ih stoga imenice predstavi a tako i vladinog povjerenika c. k. komesara g. Polleya. Sva trojica bješe odušević[illegible] pozdravljena. Za tim podieli predsjednik rieč zastupniku *Seršiću*.

Na njegovu žalost, njegov drug dr. *Volarić* zapriečen je doći, a on bi prisutnikom živom rieči i poznatim govorničkim darom znao bolje razložiti njihovo djelovanje na pokr. saboru.

Biti će kratak, jer još nije posve ozdravio od bolesti, koja ga već 5 mjeseca mori. Glavna točka rada njegova i saborskih drugova bila je poboljšanje materijalnog blagostanja hrvatskoga naroda u Istri, jer samo onaj narod, koji je slobodan, može da slobodno radi i misli. Radi toga obratili su svoju pozornost osobito na razterećenje zemljišta iliti ezoner, što no je bio ljuta rana, koja je tištila hrvatski narod u Istri. Nakon dugog razpravljanja stvorio je napokon istarski sabor jednoglasni zaključak, da se zamoli c. kr vladu, da se taj dug od ezonera briše. To je bio možemo kazati jedini od mnogobrojnih pravednih predloga hrvatskih zastupnika, koji je bio jednoglasno prihvaćen. C. kr. vlada izjavila se pripravnom odazvati se jednodušnom zaključku sabora. Iztaknu za tim štete prouzročene vinskom klauzulom. Njezine posljedice čutimo i mi Baščani jako dobro. C. kr. vlada naime ugovorila je sa talijanskom vladom ugovor, po komu se uz velike popuste i polakšice dozvoljava uvoz talijanskih vina u Austriju, a to na štetu domaćih vina. Talijansko je vino već svu Austriju poplavilo tako, da tužan kmet mora prodati vino po što po to, dok ga je prije prodavao uz daleko bolje uvjete. Znademo, kako su naši brodovi po cielo mjesece stajali u riečkoj Fiumari ne mogući — što no se kaže — vina ni prodati ni darovati. A kod nas, ako je slabo trgovcu — mornaru, slabo je i težaku, zanatliji i dućandžiji, jer ako onaj ne dobije, ne dobiju ni ovi. U saboru smo nadalje digli svoj glas, te zahtjevali od sabora i od vlade, nek bi se podigle hrvatske škole, sagradile i popravile ceste na kvarnerskih otocih i nek bi se vezale s kopnom boljimi parobrodarskimi vezami. — Uz tu glavnu točku bila nam je uviek na srcu želja, da izvojštimo svomu narodu pravice, koje mu pripadaju po božjem i po naravnom pravu. Radi toga bili smo često izvrženi napadajem podkupljene fukare i gnjusnom pisanju protivničkih novina. Ali to nas nije ustrašilo, to nas je samo jačalo i sokolilo u borbi. Kolikimi smo se potežkoćami imali boriti neću da Vam govorim. Nas je bilo u saboru 9 a protivnika 21, a kada promislite, da u Istri žive 185.000 Hrvata i Slovenaca, a Talijana 118.000, pa ipak oni imadu više od ⅔ svojih zastupnika, pitat ćete se i sami, kakova je to pravica. Ali sinuti će sunce i pred naša vrata. Nekada je bilo puno gore, nekada se nije ni znalo, da u Istri ima Hrvata, danas se, hvala Bogu, znade. Istra se budi iz duboka sna, u koji ju uljuljalo dugotrajno robstvo. Sa iztoka zora rudi, sa iztoka dolazi svjetlost, pokažimo i mi, koji smo na iztoku Istre, da već ne spavamo, da je u nas narodni ponos i nar. sviest već probudjena. Izbori su pred vratima, pokažite da zaslužujete ponositi se slavnim imenom hrvatskim i da niste više „ščavi" ili robovi kako vas neprijatelj naziva. Izaberite za fiducijare poštene i nepodmitljive ljude, koji će glas svoj dati za onakove muževe, koji će stupati stazom, kojom smo mi stupali i koji će nastaviti očajnu borbu za narodne pravice. Ja Vam zahvaljujem na povjerenoj mi časti i ujedno Vam izjavljujem, da radi svojih trgovačkih i obiteljskih poslova, pak radi poremećena zdravlja ne mogu više primiti te časti. Ono povjerenje, koje ste imali u mene, pokažite i prema budućim zastupnikom, te budite uviek dobri, sviestni i pošteni Hrvati.

Skupština poprati Seršićev govor oduševljenimi živioklici.

Pošto se je odobravanje utišalo, pozove predsjednik zastupnika Spinčića, da izvieti o svome radu na carevinskom vieću. Kad se Spinčić usta zaori dvoranom ornebesni „živio!", a pošto se je klicanje stišalo stade zast. Spinčić crtati rad svoj i druga d.ra Laginje na car. vieću dotaknuvši se i rada na porečkom saboru. Materijalno i duševno blagostanje hrvatskoga naroda u Istri bilo je glavnom podlogom njihova rada. Ponajprije iztakne, kako je hrvatski jezik bio do sada ignoriran, ali je napokon i vlada uvidjela, da se i Hrvatom moraju dati njihove pravice. Svakomu svoje. Ali naša gospoda Talijani ne dozvoljavaju nam ni najčednije pravedne zahtjeve. Poznate su Vam svima divljačke demonstracije prigodom izvjesenja dvojezičnih tabla kod c. kr. sudova po Istri. Dakle niti toga ne trpe. A zar su sudovi samo za njih? Jeli bilo koga izmedju Vas, a da nebi te demonstracije odsudio? Jeli takav sudac dobar, koji ne razumije jezik obtuženoga? I bila je vlada učinila nam malo pravice, te je više naših ljudi bilo imenovano za porotnike ili jurate. Ali što se dogodilo? Vlada se prestrašila vike i kike talijanskih novina, uništila liste i izabrala nove porotnike ali tako, da je sada malo naših muževa u porotničkoj listini. Mi nadalje ne imamo ni jedne srednje škole u Istri, tako te naši mladići moraju u talijanske i u njemačke škole ili pak moraju na gimnazije u Rieku i u Senj. Zato je nuždno i potrebito, da se u svakom i najmanjem mjestu podignu pučke hrvatske škole, da narod nauči barem čitati i pisati, a u Pazinu, da se podigne hrvatska gimnazija, u Baški nautička, a u drugih mjestih gospodarske, obrtničke škole itd. Tako će se digniti narodna sviest i pomaknuti blagostanje pojedinih mjesta i krajeva. A do sada što imamo? Ništa. Svi su uredi, sudovi, škole ltd. gotovo isključivo u talijanskih rukuh. Nama se bacaju samo mrvice. A prema zadnjem popisu ima u Istri ⅔ hrvatskoga i slovenskoga, a ⅓ talijanskoga žiteljstva. Prema tomu broju moralo bi sve pravedno biti razdieljeno, prema tomu morali bismo mi imati i veći.

broj zastupnika na saboru. Ali vlada još uviek miluje Talijane, koji su već više puta pokazali, da njihove težnje idu izvan granica ove monarhije.

Za materijalno dobro naroda zauzeo se je on, a osobito drug mu dr. Laginja, svakom prilikom. Tako mogu se pohvaliti osobito time, što se je c. k. vlada na jednoglasni zaključak istarskoga sabora izjavila pripravnom oprostiti istarskomu kmetu dug od ezonera. Taj je dug mnogo vremena tištio naš puk tako, te nije mogao slobodno ni disati. Druga je naša ljuta rana, koju Vi Baščani najbolje čutite, *vinska klauzula*. Već Vam je drug *Seršić* o tom progovorio, dozvolite, da Vam i ja koju rečem. Koliku štetu trpi od toga hrvatski narod, to se ne može opisati, a tudjinska se država obogaćuje na štetu podanika Austrije. Italija ima mnogo vina, premda slabijeg od našeg, pa što ne može prodati kod kuće, ono se dovaža u Austriju uz maleni novac, te je tako naravno pala ciena našemu vinu. Dvie godine već postoji taj nesretni ugovor; dvie godine već hrvatski narod u Istri i u Dalmaciji strada, jer mu je nestalo glavne zaslužbe. Kako je ciena vinu pala ne izplati se jadnomu težaku ni onaj trud, koji uloži pri obradjivanju vinove loze. Radi tog ugovora oslabljeno je blagostanje seljaka, te ga to naravno spriečava i u duševnom razvitku, jer kad kod naroda ne ima tjelesnog dobrostanja, tu zaostaje i duševno. Čovjek siromah ne ima ni sredstva a ni volje za duševnim razvijanjem; u ujemu je volja ubijena i potištena, on je rob drugoga bogatijega od sebe. Hrvatski zastupnici na carevinskom vieću uviek su muževno protestirali proti tomu ugovoru i nastojali, da nedodje do zaključka ali uzalud. Većina ih je bila za ugovor a med njima i naša gospoda Talijani. Što ih briga za istarskoga kmeta; oni žele, da ugode svojoj prekomorskoj braći. U ovom biednom stanju, u koje je naše kmetove bacila nesretna klauzula, nije si znao narod drugčije pomoći, već je odlučio podastrieti Njegov. Veličanstvu, našemu premilostivomu cesaru i kralju *„Spomenicu“*, u kojoj su opisani jadi i nevolje hrv. i slov. naroda u Istri. Deputacija sastavljena od predsjednika gospodarskih zadruga i drugih prvaka bila je od Nj. Veličanstva premilostivo primljena i preporučila mu, da se zauzme za gospodarstveno stanje istarskoga puka, jer ovako ne može ni živiti ni umrieti. Njeg. Veličanstvo obećalo je pomoći našemu narodu. U *„Spomenici“* je med ostalim iztaknuta potreba, da se izsuše močvare u Istri i na otocih i da se reguliraju razne bujice i potoci. Tako se moli, da bude izsušeno Čepićsko jezero u Istri i ona kaljuža kod sv. Vida na Krku, što ju nazivlju jezerom i druge ponikve, jer s jedne strane tim bi se dobilo mnogo plodnoga zemljišta, a s druge strane popravilo bi se zdravstveno stanje u onih krajevih. Nestalo bi onih groznica, koje uništuju naš narod u močvarnih predjelih. I potoci kad nabujaju osobito u jesensko doba znadu počiniti velike štete, raznieti usjeve, odkidati velike komade zemljišta itd. Tako ovaj vaš potok u Baški je sigurno najveća nesreća za Vaše rodno polje. Krivuda na sve strane i čini ogromne štete. za to pozvasmo c. kr. vladu nek bi uzmastojala, da se taj potok uredi. Za promet su potrebite dobre ceste, željezničke i parobrodarske sveze. Radi toga izmed ostaloga spominje se dogradnja ove luke i neizbježiva potreba, da se sagradi obala pod kućama, kojima prieti pogibelj, da se sruše u more.

Kako već spomenuh u početku svoga govora, prvi je uvjet za podignuće duševnog stanja kod svakoga naroda škole. Svako i najmanje mjesto moralo bi imati pučku školu, da nam narod nauči čitati i pisati, te da mu ne može svaki, što no se kaže: *prodati rog za svieću*. Ali nama treba i visih škola u našem jeziku, u kojih bi se odgajali naši mladići, da postanu valjani svećenici, sudci, odvjetnici, liečnici itd. Kad se bude narod prosvietlio, kad bude imao kod sudova i drugdje svoje ljude, onda će za nj nastati ljepši dani. Onda se već neće moći tudjinac slobodno baniti po našemu domu, i tjerati nas iz vlastite naše kuće. Tako je i ove godine istarski sabor zatvoren radi nasilja naših susjeda Talijana, koji neće da poštuju naš jezik, već ga tjeraju iz sabora i iz ureda, a nama zakonitim zastupnikom hrv. i slov. naroda ne daju, da probesjedimo rieči. Ali svaka sila do vremena. Dozlogrdilo je i c. kr. vladi, te je razpustila istarski sabor i razpisala nove izbore. Sad je na Vama red. da pokažete, da ste sviestni svoga hrvatskoga imena, da se ne dadete više varati i zamamljivati laskavimi obećanji. Naći će se i sada ptica, koje će Vas oblietati sladkimi riečmi i zvonkimi pinezi, ali Vi im pokažite vrata, jer znajte, da tko neće brata za brata, hoće tudjinca za gospodara.

Kad je zastupnik *Spinčić* završio svoj vatreni govor nastade zaglušno klicanje i pljeskanje i trebalo je duže vremena, dok se stišalo. Nakon toga ustade rodoljubni naš trgovac Marko *Frančić*. te predloži i pročita sliedeće resolucije:

1. Skupština odobrava u svemu rad zastupnika na carev. vieću, *Vjek. Spinčića* i druga mu d.r *Laginje*, zastupnika na pokrajinskom saboru u Poreču d.ra *Volarića*, *Dinka Peršića* i njihovih drugova, te odobrava sve njihove korake poduzete na pokrajinskom saboru i budućim novoizabranim zastupnikom prepušta na volju, hoće li u budućem saborskom zasjedanju ići na saborovanje u Poreč ili ne.

2. Odsudjuje postupak većine istarskoga sabora, napose pako nezakoniti zaključak, da bi tobož zastupnici u saboru imali govoriti samo talijanskim jezikom, te da naš hrvatski jezik ne ima nikakva prava u ni izvan sabora.

3. Želi, da hrvatski jezik dobije ono mjesto i ono pravo, koje mu po zakonu pripada toli u saboru koli u svih javnih uredih, te odsudjuje demonstracije i pisanje protivničkih novina prigodom izvjesivanja dvojezičnih tabla i sastavljanja porotnih listina, te želi, da budu table izvješene, porotne listine iznova promienjene i druge nepravice hrvatskom narodu nanešene, da budu popravljene.

4. Želi, da se hrvatskomu narodu dadu škole. da se ustroji više srednjih škola u njegovom jeziku, a napose, da se u Pazinu podigne hrvatska gimnazija.

5. Zahvaljuje zastupniku *Spinčiću* i drugovom, što se zauzeše, da se trgovačkoj mornarici ukine plaćanje patenta; što se zauzimlje za uredjenje luke i potoka baščanskoga, što odsudjuje vinsku klauzulu i moli ga, da se zauzme za sniženje poreza u ovih stranah, jer su već zarežene loznom boleščU.

6. Moli ga, da se zauzme, da bi se Baška spojila boljom parobrodarskom svezom sa Rieком, jer bi se time znatno podigla trgovina, pružile polakšice trgovačkom stališu, i umanjili potrošci narodu kod putovanja.

7. Moli ga, da se zauzme za ustrojenje nautičke škole u Baški, ili bar za nautički tečaj.

Pošto su resolucije *jednoglasno* bile primljene uz burno odobravanje, prijavi se za rieč pravnik Frane *Dorčić*, koji mladenačkom vatrom stade risati bjedno stanje hrvatskoga naroda u Istri, kako ga je Mletčanin dugo tištio, kako je odkinut od svoje braće, ali ipak on malo po malo dolazi k sviesti. upoznaje tko je i što je, tko mu želi dobra a tko ga zavodi. Ošiba za tim šarenjake u obće, a napose pak šarenjačku družbu u Baški; poziva ih neka skinu krinku, neka ne zavode puk dvoličnimi rieči i praznimi obećanji, ili pak mitom, a završi pozivom, da se sav narod okupi kod budućih izbora okolo svojih prvaka, te da pokaže, da hoće biti svoj u svojoj kući.

Narod udari u klicanje i pleskanje, a pošto se je stišalo, progovori D.rad Ante *Antončić*, odvjetnički kandidat iz Krka, predstavi se, da je Omišljanin, dakle sin našega otoka, da mu je milo što je baš danas došao prvi put u ovo mjesto, koje je na glasu zbog rodoljublja, a osobito zbog požrtvovne mornarice. Preporučuje, da ljube svoj materinski hrvatski jezik, prikaže napadaje sa strane Talijana i u obće osvrće na govor zastupnika *Spinčića*, naglasujući nekoje točke njegova govora.

Pošto se već nitko nije prijavio, progovori predsjednik, zahvali zastupnikom na njihovom razlaganju, požrtvovnosti i radu. Zahvali *Spinčiću* i drugu *Laginji* na njihovom radu. Pripovjeda, kako je Spinčić morao trpjeti nepravde, ali je pravica ipak pobjedila, te se i Baška može podičiti time, što je u Beču zastupa čovjek, koji je dika i ponos svih Hrvata, a njegovo se ime znade i na daleko izvan granice naše domovine. Govori nadalje trieznо i objektivno o mjestnih odnošajih, veli, da kao svećenik svih jednako ljubi, a želi, da se i oni medjusobno bratinski paze, da stupe u jedno kolo pod hrvatsku zastavu, koju su visoko dizali njihovi pradjedovi a i sada je visoko dižu njihovi vrli prvaci Poziva dakle svih bez razlike, da kod predstojećih izbora budu svi jedno srce i jedna duša, kao što su i na današnjoj skupštini. Napokon vrlo vješto iztaknu, kako je naš mili *Vladar* ljubezno primio deputaciju, koja mu je podastriela spomenicu za poboljšanje gospodarskih odnošaja Istre te se uviek otčinski brine za naš junački narod, i s toga poziva skupštinare, da svomu premilostivom cesaru i kralju *Franu Josipu I.* uzkliknu trokratni *„živio“*, čemu se skupština burno i oduševljeno odazva.

Još usta pravnik *Dorčić* zahvali u ime skupštine obljubljenom predsjedniku; što skupština sa zanosom prihvati, uzkliknuvši mu trokratni *„živio“*, i mirno se razidje.

Iza skupštine podje kitica prvaka do gostoljubivoga kapelana-predsjednika, a ostali podjoše do gostione *„k Frankopanu“*, pa u jednu drugu gostionu pjevajući rodoljubne i narodne pjesme. Iza nekog vremena dodjoše u gostionu i zastupnici s ostalimi mjestnimi prvaci, pak tu opet zaredaše zdravice i pjevanje. Pri odlazku zapjevala se na narodnu udešena pjesma prigodnica: *„Vjekoslave, dragi brate!“* kojom je bio zastupnik ugodno iznenadjen. Klicanjem naroda praćen, otišao je zastupnik *Spinčić* u Krk, posjetiv u Dragi vrloga posjednika *Frana Tomašića*, gdje ga dočekaše pucanjem mužara i klicanjem, a mi veseli i zadovoljni vratismo se u gostionu, da još koji čas zajedno ugodno sprovedemo.

Dan 16. travnja ostati će u nezaboravnoj uspomeni svih Baščana.

Konštituiranje
novoizabranog zastupstva Volosko-Opatija.

Iza dugoljetne borbe nadvladala je napokon ipak narodna sviest, nadvladalo je od Boga nam dano narodno pravo. Sudbinom Voloskoga i prekrasne nam miljenice Opatije divne ravnati će od sada domaći ljudi, vjerni sinovi ove naše mile nam grude, gdje su ugledali svjetlo božje, gdje su odrasli i uzgojili se Ljudi su to, koji se svojeg sladkog jezika ne srame; ljudi koji visoko dižu zastavu, na kojoj zlatnimi slovima stoje napisane rieči: *Čast, ponos i poštenje.* S tom zastavom išli su medju narod, koji ih je upoznao, zavolio i s njimi pošao u boj — i hvala Svevišnjemu izašao je iz njega okićen lovor-viencem zlatne pobjede. — „Tuj smo se radili, tuj uzrasli, tlo je ovo sveto — naše, samo naše —“ klicao narod oduševljen.

I jest, rode mili, tvoja je ova gruda, tvoje ovo tlo, u njem bo smireno danas leže kosti tvojih starijih, tvojih djedova i otaca tvojih, koji iz visina nebeskih dvorova zadovoljno i ponosom gledaju na tebe narode krasni, i mole Svevišnjega e da bi dao, te slavio više takih pobjeda, al samo pod čistom zastavom — svetoga hrvatstva....

Dan 25. aprila ostati će u listinah narodnog pokreta u Voloskom i Opatiji zabilježen zlatnimi pismeni. Toga dne imalo se, da se krasnu narodnu pobjedu okruni što ljepšim viencem. da se naime obavi konštituiranje novoizabranog zastupstva, čiji je izbor namjestničtvo potvrdilo, odbivši onaj *„famozni rekurs“*, u koji su naši *Kalabrezi* ulagali sve svoje nade. Prevarili se jadni — al tko im je kriv? Valja da se tješe kako najbolje znadu, a treba li im „kalmanta“ kakvih, eno im njihovih liečnika i ljekara.

Oko 10 sati u jutro toga dana naših je dvanaest zastupnika unišlo u dvoranu obć. ureda, i tuj zauzelo svoja mjesta. Vladu je zastupao kot kapetan pogl. g. Fabiani, a bio je tuj prisutan i gosp. baron Reinlein, koji je minule izbore predvodio. Talijanaški zastupnici ko i ona tri njemačka stigli su nešto kasnije. Velika su to gospoda, šaptao sviet sabran u pokrajnoj sobi, hoće da se na nje čeka. Pošto je *nesudjeni* i novoskovani Talijan „podeštat“ bacio žalostan pogled na načelničku stolicu, na koju za sada neće moći da zasjedne, zauzela gospoda *„tudjinci“* mjesta na skrajnoj, ako se ne varamo, lievici. Od 18 zastupnika bilo ih tuj prisutnih 17. Dr. Tamaro izpričano se radi službenog posla.

Pošto je g. barun Reinlein konstatirao dovoljni broj zastupnika, otvori sjednicu i zgodnimi rieči iztakne svrhu današnjeg sastanka, te iza toga pozove *najstarijeg člana gosp. Varljena* iz Škrbića, da privremeno zauzme načelničku stolicu, što ovaj i učini. Pošto su se pročitali odnosni paragrafi zakona o konštituiranju obć. zastupstva, prešlo se na izbor načelnika. Odlučilo se, da se bira tajno.

Kad se izbrojile glasovnice bilo ih 11 za gosp. dra. Aud. *Slangera*, 1 za g. *Viktora Tomičića* a 5 bielih. Izabran je dakle bio načelnikom veleuč. gosp. dr. Adr. *Stanger*. Taj je izbor prisutno občinstvo pozdravilo s oduševljenimi živio-klici. Iza toga prešlo se na izbor triju obć. savjetnika. Izabrani bijahu: za I. obć. savjetnika g. B. *Fiamin* iz Opatije, za II. obć. savjetnika g. V. *Tomičić* iz Voloskog, za III. obć. savjetnika g. *Varljen* iz Škrbića. I taj izbor popratilo je prisutno občinstvo oduševljenjem. Talijani i Niemci su naravski i sada glasovali — bielini listići. A koja im fajda, kad inače nisu ni mogli! Iza obavljenog izbora pozdravi g. kot. kapetan novoimenovanoga g. načelnika, koji zauzev svoje mjesto, nastupi svoju čast. sliedećim govorom.

Veleštovana gospodo!

Stupajuć na ovo častno mjesto, nemogu Vam reći, kakva čuvstva obuzimlju moje srce, moju dušu. Nego ako i ne mogu Vam izreći sve što osjećam u ovom svečanom času, stalan sam, da to niti neškodi, pošto su i većinu Vas sigurno obuzela ona ista čuvstva, koja moje srce izpunjuju. Pa baš zato, gospodo! što u ovom času moje srce neizrecivim čuvstvom kipi, progovaram Vam evo danas ovo par rieči u jeziku mojega srca, u sladkom nam jeziku, kojim nam majka mladim progovorila u sladkom nam jeziku hrvatskom, koji se u Voloskom, sa ovoga mjesta, u ovakom času još nije čuo nije. Dajte dakle gospodo, da Vam u jeziku mojega srca zahvalim na izkazanoj mi časti.

Postavili ste me na stolicu načelnika ove naše obćine, malene doduše, ali veoma važne. Ja sam si posve sviestan težine bremena, koje, primajući tu čast, uzimljem na sebe, jer vanredan je položaj naše obćine; s toga i trebamo, da nastojimo svatko na svojem mjestu, da velikim dužnostim, koje su spojene sa našimi časti, dovoljno zadovoljimo.

Opatija — taj u najnovije doba pronadjeni dragulj liepe naše hrvatske Istre, liepi ovaj naš hrvatski kraj, koji već dosada uživa liep i velik glas, treba još mnogo trvenja, da prosine onim čarom, onim sjajem, što se u njemu krije, a ja Vam obećajem, da sam voljan od svoje strane učiniti sve, što bude moguće, da budem u tom obziru barem sam sobom zadovoljan, znajući dobro, da je vrlo težko postići zadovoljstvo svakoga. Nu zadovoljstvo moje biti će podpuno kad budem vidio, da i od Vas, gospodo moja, svatko čini što može za napredak ovog našeg lječilišta, te dok Vam opet srdačno zahvaljujem na časti i povjerenju, koje ste mi izkazali, molim Vas, da mi budete svi bez razlike stranaka svuda u pomoći, da budemo mogli u starije dane sa zadovoljstvom pogledati na napredak i materijalni i moralni ove naše krasne i mile obćine, znajuć, da smo i mi k tome doprinieli svoje. (Oduševljeno klicanje: Živio Stanger! na klupama većine i u občinstvu.)

(Konac sliedi).

Franina i Jurina

Fr. Če ti se pari Jure, te barzo načinit cerkvu u Čunskom?

Jur. Da čekaju latinskega popa, zač da hojé razumeju latinski nego hervaski.

Fr. Če su tamo študijani?

Jur. Ja, svi, ki su se lošinskoj gospodi prodali.

Fr. Ma ki to najviše muti?

Jur. Tar znaš odkud počme riba smardit.

* * *

Jur. Po majku! Ala sam vesea! Vrag je krepa! Šolo da je krepa!

Fr. Muči!

Jur. Aj neću. Jakov je muča, kada ga je karala žena za one tri janjce.

Fr. Za koje janjce?

Jur. Ter znaš, da jih je zaklà a da su mu zasmrdili, jer ni doša nijedan k njemu jist. Svi su išli raje na friganoga tovarića, koji je bia zabadava, jer ga je platia šarenjak.

Fr. Pa kako ga je karala?

Jur. Da neka bi se spametia već jedan put, da je vrime za to, da je ima već dosta sramote i škode, da mu sve propada doma, da prodava svoje poštenje za nič . . . . .

Dalje u prilogu.

koju godinu u tamnici, nekoliko mjeseci, pače g. načelnik napinjao sve sile, da za njihovu imenicu glasuje još dvojica iz Orleca: *Mužić Nikola i Mužić Anton*, premda nisu imali prava. Mi nebismo imali ništa proti tomu, što načelnik dopušća glas i ovakvim, koji imadu na nj pravo, premda nisu u listinah, al u našem slučaju nemožemo ga pohvaliti zato, jerbo je on revnovao za one, koji su bili za protivnu talijansku stranku; a to se lahko upoznalo, jer bi takovi prije bili izručili svoju imenicu, a onda tek nastala prepirka, da se prepuste k glasovanju.

Moramo se pak javno pohvaliti s ponašanjem c. kr. porjerenika g. *Fabiani-a*. On se držao tekom svega glasovanja nad strankami: hladnokrvan, ravnodušan, pravedan prema svakomu, kako to dolikuje u istinu c. kr. činovniku. Niti mi drugo od vladinih ljudi nepitamo nego nepristranost; ovdje to ističemo zato, jer se grozom spominjemo svojevoljnog pašovanja bivšeg c. kr. kotarskog poglavara *Elušeja...*, koji je znao s izbori u Cresu tako upravljati, da bi protivnici uviek nadvladali, kako su to oni već znali i umieli.

Dan prije izbora bilo nam žicom javljeno iz Dubašnice, da su naši ondje nadvladali, pa već to nas osokolilo, a protivnike oparilo; ipak oni su onoga jutra prije glasovanja izjavili, da je Creska občina njihova... Pomislite si sada njihov bies kad su vidili, da su jih naši kmeti odbjegli, a da za njih glasuju sami bogati al do grla zaduženi tužni *Orlečani* i još po koji zavedeni iz *Vrane*, iz *Ustrina* itd., dočim svi drugi ostali čvrsti i tvrdi, kako su tvrde i čvrste ove stiene, što nas okružuju. Najbolje se opoštenili *Štivanjari*, *Valunjani*, *Lubeničani*, *Martinšćaci* i *Belejani*, dočim većina *Beljana* ostala je doma proti svomu običaju, a ono malo što jih je došlo, uzdržali se skoro svi od glasovanja, jer jih napala vlastela u Cresu, a biskupičev junak zaštrašio. Tpak naši ovog puta napredovali, a srce nam raslo kad smo med birači opazili dva tri nemoćna čovjeka, koja sejedva micala, a med njima 80deset godišnjega starca, koji su svi posmjehom na licu glasovali za naše fiducijare. *Živili naši svjestni probuđjeni kmeti, živili njihovi rodoljubni i požrtvovni svećenici!*

Protivnici, rekosmo, pobiesnili ... neki hlidili kako krpa, grizli ustnice, škripali zubmi; jedan vlastelin u veče prije, doznavši kako je neki svećenik, zamoljen za to, savjetovao svoje stado, kako mu se ponašati i tim vršio i polag želje sv. Oca pape svoju dužnost, taj vlastelin zaprietio se, da će do nekoliko godina sazidati na Zagradu *protestantsku crkvu*. I dobro će učiniti, jer i tako naša crkva ga ne vidi, pa će on postati u toj novoj crkvi „*pastor*“, a njegovo stado biti će ono nekoliko istomišljenika; nego prijo toga treba da očeše svoj srab. Treći opet u hodniku kleo i proklinjao ko Ture. Gospodo moja, na krivom ste putu. Vi niste Talijani, nego ste hrvatske krvi, u vaših kućah govorilo se hrvatski, vaš grad je hrvatski grad, nazivi po gradu, po vaših stanovih, po svem našem otoku hrvatski su. Vaši roditelji bili su dobri ljudi, pravi katolici. Vi pako — govorimo onim, koji se uviek miešaju u naše izbore, jer imade u gradu i dobre vlastele, koja se u nas nepačaju i ostaju dobra, pobožna poput svojih pradjedova — vi pako zatajili ste svoju krv, svoj rod, vi gazite zapovjedi sv. matere crkve, i zato sploh propadate i propasti ćete, i zato vam naši seljaci već nevjeruju: ono malo, što jih je još uz vas, to su vaši *bravari, cašl dužnici*, dakle vaši *sužnji*.

Moramo spomenuti još jednoga talijanaškoga agitatora, a to vam je nitko drugi nego prijamnik g. *Rovis*, rodom najbrže iz Žminja. Mi već odavna znamo, da je taj gospodin ljuti protivnik našemu svećenstvu, dosljedno hrvatstvu, al smo do sada uviek šutili i mučali. Nego da će taj gospodin na dan izbora u svojem uredu nagovarati kmeta, *neka ne glasuje za naše, jer da mu napokon to ništa nekoristi, pošto naših zastupnika neima u saboru nego deset, a talijanskih 21, pak da naši ne mogu seljakom, budući u manjini ništa pomoći*, toga mi nebismo vjerovali. Takvo postupanje je odveć drzovito i bezobrazno. Neka bude do znanja njegovim poglavarom, a g. Rovis bolje bi učinio, da si dobavi pri svojem uredu hrvatskih tiskanica za naš hrvatski puk, i da nezaboravi, da je bio iz Labinja ovamo premješten.

Na koncu svega poručujemo gospodi u Cresu: neka nas oni slobodno pogrdno nazivlju vilani, ali neka znaju, da su oni tomu krivi, koji nam uzkraćuju naš novac, da nemožemo graditi potrebne škole, al doći će i njima dan plaće, a dobri Bog, koji nas je nadario zdravim i poštenim razumom, te smo mogli uviditi njihove nepravice, podpomagati će i nas i unapried. Neka znaju i to, da nas vanjskih neće moći više kupovati za Judin novac, jer smo uvidili, da nam je samo prokljetstvo donašno i da smo njim ga skupo morali povraćati, te njim kličemo do vidova!

Konačno eto i malo šala. Birač iz Dragozetić Ivan Brežac, šumski stražar, pokle je glasovao za njihove fiducijare, govore, da se je načelniku poklonio, *a rukom u prsa lagahno lupio*, kako da nam je — Bog nam prosti, u crkvi pred Presvetim.... Neki Rosović hvalio se na povratku s juga, da će jih odanle on dopeljati za njih do 50. Videći na dan izbora občinski jedan pisar, da jih je prevario, prišaptnuo mu je „*čo, e dove že quei tui cinkvanta che ti ga detto da menar de široko*“ (ti, gdje je ono trojih petdeset, za koje si se hvalio, da ćeš dopeljati s juga.)

U obće mi smo s uspjehom posve zadovoljni. U ovih izborih predstavnik ces. kr. vlade pokazao se pravednim i nepristranim; naši kmeti prilično se probudili, pa budu li u tom napredovali prilikom dojducih občinskih izbora, samo da budu složni i s juga i s tramontane, moći će stupiti u borbu i stalno predobiti barem jedno ili dva tiela. Složno ljudi, otresimo jaram, u koji nas upregli neprijatelji naše vjere i našega jezika. Protivnici naši nisu niti najmanje popustili, nego i sada bili ljuti kao i prije. Creski pako načelnik, premda kopačke hrvatske krvi, c. kr. umirovljeni profesor vitez *Fran Koljevina*, poznat u Cresu pod imenom Kokošić, sada prilikom ovih izbora odao se što je: čovjek pun sladkih rieči, i svakojakih obećanja; al nam se sve čini, da će on biti u Beču vjerni Austrijanac, u Cresu (slučajno pak u Poreču) zanešeni Talijan, a uviek našemu hrvatskomu narodu protivnik.

Još ovo: U nedelju bila je občinska sjednica, na kojoj med ostalimi imalo se odlučiti, gdje da creska občina posudi ono 10 do 12 tisuća for., što jih je dužna vanjskim za škole. Kost je tvrda!!

K izboru fiducijara u Lovranu. Od tamo piše nam prijatelj, da su protivnici imali samo 7 glašova većine, a i do te većine, da su došli ne samo nemarnošću nekojih naših prvaka, nego i slieparijom. Tako se je primjerice hvalio jedan šarenjački birač, da je *dea puta* glasovao, a više njih je glasovalo jedan mjesto drugoga. Tako bijaše lahko doći do većine, osobito ako se pomisli, da su nekoje naše osobe sasvim zanemarile svoju rodoljubnu dužnost.

„Narodni dom“ u Kastvu. Poznato je, kako su rodoljubi Kastavski g. 1886. kupili sgradu pok. Herika Barkovića u Kastvu, opredjeliv ju za sjedište „Hrvatske čitaonice“ i drugih narodnih družtava u Kastvu. U tu svrhu sabralo se 27 dionica po 100 for. izmedju 23 suvlastnika sgrade i vrta. Po predlogu suvlastnika pok. Frana Buchmanna nazvalo se sgradu *„Narodni dom“* u Kastvu. Nastojanjem g. Mirka Jelušića nabavilo se „Narodni dom“ uz veoma povoljnu cienu, ali pošto nije sgrada posvema odgovarala potrebam družtva, izdano je bilo na preuredjenje i popravak isto preko 1000 for. Same dionice nisu dostojale za pokritje troškova, zato je družtvena uprava morala izposuditi dotični manjak.

Veseli nas javiti, da je na glavnoj skupščini dioničara dne 16. aprila t. g., družtvena uprava izkazala, kako je „Hrv. čitaonica“ svoju dužnost do konca godine 1894. podpuno namirila i kako je „Narodni dom“ duga riešila, zaključiv račune sa viškom u blagajni. Na glavnoj skupščini zastupane bile su 23 dionice. Revizionalni odbor, sastojećih od gg. Antuna Turak. župnika dekana i Mirka Jelušića, obć. likvidatora pregledno je družtvene račune i pronašno ih u redu. Nije prihvaćena ponuda jednog dioničara, da mu se „Narodni dom“, proda za 4158 for. dočim je prihvaćena druga, da se od viška blagajne namiri dionica sa dotičnim interesom. Za sastav družtvenoga pravilnika izabran je odbor od gg. dioničara dra. *Matka Laginje, Vjekoslava Spinčića i Mirka Jelušića*.

U družtvenoj upravi ostaju i nadalje predsjednikom g. Dukić Frane. blagajnikom g. Grosmann Miroslav i odbornicim g. Jurinac Rudolf i Karlevaris Ivan

Narivavanje talijanskoga jezika po javnih organih Bilo je već često spomenuto, kako su javni organi umesli talijanski jezik u mnoge krajeve Istre, kako ga uzdržavaju i šire. Jasan primjer tomu imamo i kod izbora občinskoga načelnika i občinskih savjetnika za občinu Voloskn. Taj se je obavio dne 25 aprila t. g. Zna se općenito, znade i svako diete, da se je kod odnosnih izbora borila hrvatska stranka proti talijanskoj i njihovim saveznikom, naseljenikom iz njemačko-židovsko-liberalnoga tabora. Pobjedila je hrvatska stranka sa dvie trećine glasova. Talijanska stranka je podlegla. Od njezinih izabranih občinskih zastupnika trojica su Niemci, dvojica Talijanaši, jedan talijan, c. kr. službenik — proti dvanajstorici Hrvata. A ipak kotarski poglavar, došav rečenoga dana k konštituiranju zastupstva, nagovorio je zastupstvo *talijanskim* jezikom odmah početkom, prije izbora načelnika, i kasnije kad bijaše već izabran *i kad ga je u ime c. k. vlade pozdravio*! Neznamo da li je to šala ili je zbilja, a nebi smjelo biti niti jedno nit drugo. Šale nebi smjelo biti nigdje od strane onakvih predstavnika. U zbilji nebi smjeo onakav predstavnik govoriti notorno *hrvatskoj* većini zastupstva *talijanskim* jezikom. Ali je ono, što smo prije rekli. Javni organi uvadjaju, uzdržavaju i šire talijanski jezik po Istri. Kad će to prestati?! Dr. *Stanger* držao je liep *hrvatski* govor, pošto bijaše izabran. Vi ćete o tom izboru, komu se vesele ćućenito na Voloskom i u Opatiji kao i u okolici i po cieloj pokrajini, više doznati, je kličem samo: Bilo u sretan čas!

Odjek otačbeničkog srdca sa obala Riečine. Na krasan napredak družtva *„sv. Cirila i Metoda“* svaki misaoni Hrvat ponosnim okom gleda i prati najvećom pomnjom, kako se ono družtvo plenitom svom zadatku odužuje, i kako se razvija plodonosno za hrvatsku braću naše Istrane. Njekoliko plodova već uživaju tamošnji patnici i svi kolici očekuju željno, da im se pruži duševna hrana. Svakog Hrvata veseli kad znade kako je tamošnji narod oduševljen za svoju grudu, kako ljubi svoju braću, i kakvo štovanje izkazuje naprama svojim dobročiniteljem i predstavnikom njihovih jada i nevolja; to su nam jasno dokazali obdržavani sastanci, na koje je toliko naroda pohitilo, da čuje iz ustiju svojih zastupnika, što će mu oni utješljiva reći, i koji će im pravac označiti za budući borbu, kojoj dična naša braća otačbenički odolievaju.

Stoga sveta je dužnost svih Hrvata, koji obitavaju po svim hrvatskimi zemljama, koje se protežu od Triglava snježnog do Durmitora, i od Dunava hladnog do Jadranskog mora, da ovo družtvo, koje imade svrhu narod oplemenjivati, podižući mu škole, podupru koli moralno toli materijalno.

Pred očima neka svakomu lebdi, da Talijanaši ustrojište *„Lega nazionale“*, koja kao Hrvatoždersko družtvo otudjuje našu djecu i u svoje svrhe upotrebljava, i na takav podli način odgajaju se najkivniji dušmani Hrvatstva, poslovica bo veli *„gori Poturica od Turčina“*.

Mislim po mom skromnom mnienju, da nebi s gorega bilo kad bi si naša *„Pjevačka družtva“* diljem otačbine u svoj program godišnjih zabava postavila, i odlučila se prirediti jednu zabavu, koje bi čist prihod bio namienjen družbi *„sv. Cirila i Metoda“*; time bi si naša pjevačka družtva osvjetlala lice i u veliko pomogla hrvatskomu narodu Istre; jer ako mogu Madjari ustrajati Wekerlove, fondove za odnarodjenje slavenskih mladića, kud i kamo naša je patrijotička dužnost. da uzčuvamo ono, što je naše, i da odtrgnemo biesmim i grabežljivim pandžam zakletih dušmana hrvatsku našu na milost i nemilost prepuštenu braću.

Takvim radom, koji neće stojati mnogo truda, dokazati ćemo neprijateljem našim, da još živi rod Hrvata, i da smo jaki i složni u plemenitimi djelima.

Svaki Hrvat će rado poduprieti ovakav otačbenički podhvat, i osnove *„Irredente“* pogibeljne po našu braću u Istri razpršiti će se kao magla jutranja pred zrakami sunca.

Bože daj ovaj moj predlog pao na plodno tlo, a iz njega neka nikne blagoslov, koji će odjekivati od koljena do koljena u dalekoj budućnosti.

T.

Dr. Volpi, občinski liečnik u Vrsaru. Ako se danas opet s tim neobično drzovitim čovjem. komu su najelementarnija pravila ljudske i družtvene pristojnosti i uljudnosti posve nepoznate stvari, najkraće što moguće bavimo, učinimo to zbog njegove osobe, koju duboko prezieremo. nego ako smo usiljeni iz bezkonačnih njegovih prostotah, neotesanostih i bezobraznostih danas opet jedan čin na vidjelo donieti, poduzimljemo to samo zato, jer smatramo to stvorenje eksekutivnim organom protivne nam stranke, koja se u istom odsjeva.

Dne 2. t. m. zakopalo se u Baderni narodnog nam protivnika „Nadalin-a Stifanić-Tatić-a“. Sgrnulo se taj dan sila Latina i pokojnikovih sumišljenika u Baderan. *Pogrebni sprovod čucalo je i stražilo pet žandara.* Zašto? Sprovod imali su predvoditi tri svećenika, i to preč. g. kan. i župnik Radošić, njegov kapelan g. Marok, i mjestni župnik g. Gorec. K tom zadnjem dohalabući zadnji čas d.r Volpi, te se zaprieti. da ako se pokaže kod sprovoda kap. Marok, *bit će nemira i smutnje, i župnik da će biti odgovoran ako ne odstrani Maroka.* Župnik g Gorec mirno mu odvrati da g. Marok još nije došao. nu, ako dodje, pratiti će sprovod, jer tako je on odredio u sporazumku s obitelju pokojnika, i da se u crkvene stvari g. Volpi neima mješati. Nezadovoljan tim odgovorom, trči zatim Volpi, kao biesan u kuću pokojnika, te je tamo isto kako i kod župnika zahtjevao od udovice, da neka ona nedozvoli, da *Marok prati mrtvački sprovod.* Gospoja mu pametno reče, da to nije njegov ni njezin, nego posao g. župnika.

Nemili slučaj je htio, da g. Marok nije mogao doći u Baderna, i tako morao se je neboteč — žalibog — izpuniti zahtjev Volpia. A znamo, da je i ovom zadnjemu i njegovim prijateljem puno bilo žao, da Marok nije došao, jer zadnji čas nisu imali više vremena, da iznadju bud koju izliku, pod kojom bi bili mogli ipak proti svećenikom izgrede činiti. Dà, izposlovali su gospoda c. kr. žandarmeriju, da mogu pod zaštitom bajuneta insultirati svećenike *nalazeće se u izvršivanju crkvenih svojih dužnostih.*

Takovo ponašanje Latina je u obće u svakoj sgodi skrajno nedostojno; što pak da rečemo u ovakvih prigodah žalosti i nesreće, kada čovjeka isti naravski zakon zapovjedno op minje na mir, slogu, bratinstvo i snošljivost? — Pfui! sramite se!

Promjena stana. Sl. uprava hrvatskog akademičkog družtva *„Zvonimir“* u Beču moli nas, da objavimo, da je ono družtvo uzelo druge prostorije i to u: *VIII. Josefstädterstrasse Nr. 16. II. Stiege, Mezanin u Beču*, čemu ovim onoj sl. upravi radu zadovoljujemo

Djelovanje banke „Slavija“ god. 1894. U prošlom broju naveli smo u kratkih potezih novčano poslovanje uzajamno osjegurajuće banke „Slavija“ sa glavnim sjelom u Pragu, a sa generalnim zastupstvom za naše južne pokrajine u Ljubljani. Kazali smo, da je banka „Slavija“ tečajem minule godine utjerala osjegurine u svih odjelih preko 2 milijuna forinti; da je iznašala iste godine osjegurana glavnica u svih odjelih preko 279 milijuna forinti, da iznaša njezina pričuvna zaklada preko 6 milijuna for., a osim toga broji činovnička i zastupnička zaklada skoro 450.000 for. Dobitka je imala banka godine 1894 preko 250.000 for, dočim je izplatila od svoga postanka za razne štete ogromnu svotu od preko 24 milijuna forinti. (Sliedi.)

Listnica uredničtva.

Gosp. T. Najstariji član obć. zastupstva —, jeli tako? Živili!

Gospodi dopisnikom sa otoka Cresa: Radi presbilnosti gradiva nismo mogli vaše dopise posobice tiskati, već je složismo u jednu cielinu, da vam bude svima pravo. Prijateljski odzdrav i preporuka za buduće, dični naši sokolovi!

Gospoda dopisnike iz Lovrana, Sv. Vinčente, Plominšćine, iz Suska, Labinšćine, Vižinade itd. itd. molimo, da se ustrpe do budućeg broja, jer smo i danas, uzprkos „Prilogu“, više gotovih stvarih izostaviti morali.

Gosp. A. O. sv. Ivan kod B. Primili smo for. 29 za Ljubljančane. Izrolite nam poslati imenik darovatelja.

Gosp. Fr. S. u B. Primismo u istu svrhu for. 1·85.

Gosp. F. P. u Ž. Nekanite dakle odgovarati

Listnica uprave.

Gosp. G. S. u N. Mi Vam šaljemo list redovito i točno, kano i svim tamošnjim predplatnikom, koji ga redovito i primaju. Radi neurednog primanja lista pritužite se ravnateljstvu pošta, ili pošaljite nam dotične pasice, pak ćemo se mi osobne pritaći! Srdačan odzdrav!

Gosp. I. G. Z— J. u B. Šaljemo Vam list od 1. t. mj. te Vas zapada do konca god. for. 1·24.

Javna zahvala.

Svoj mnogobrojnoj rodbini, prijateljem i znancem, koji su nam prigodom smrti našeg nezaboravnog ujca

popa Nikole Albaneza

bud ustmeno bud pismeno nastojali ublažiti težku bol; koji su onako mnogobrojno sproveli mrtve ostanke premilog nam pokojnika do hladnog groba, a poimence g. načelniku Fabijaniću, koji je onako milo i jezgrovito u ime obćine Omišaljske progovorio nad mrtvimi ostanci nezaboravnog našeg miljenika, ovim se putem najsrdačnije zahvaljujemo.

Platio dobri Bog svima!

U Cmišlju dne 3. maja 1895.

Dr. A. Franki i P. N. Turato
u ime tugujuće obitelji.

Kamnik (Stein) u Kranjskoj postaja željeznice; liečenje pod upravom dra. Wackenreitera, koji si je to liečenje Kneippovo prisvojio u Wörishofenu, i na klinici za hydrotherapiju pri prof. Winternitzu, za kožne bolesti pri prof. Kaposi i na živčanoj i psychiatričnoj klinici prof. Krafft-Ebinga svestrana znanja i izkustva sakupio. Liečilište je otvoreno od 15. maja do 20. septembra. Upute o zavodu i stanovih daje ravnateljstvo liečilišta. 1—3

Kneipp-ova liečilište.

Najbolje vrsti češko pivo

iz gradjanske tvornice piva u Budjevicah (Češka) 1795—1895.

100

godina obstanka.

Odlikovano na glavnih izložbah; god. 1894. u Beču dobilo prvu nagradu počastni diplom, u Miljetcih zlatni krst i zlatna medalja.

Dobavljač Nj. Vel. kralja Wirtemberžkog.

Glavni zastupnik i skladište:

RUDOLF FISCHER U TRSTU

(Via Chiozza br. 5).

Ne boji se prispodobe sa bilo kojim pivom polag svjedočbe tehnologičkog muzeja u Beču.

Odlikovana ljekarna PRENDINI

Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.

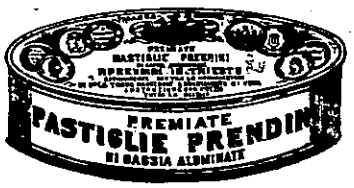

Gospoda liečnici sa saviešću propisuju ove pastilje kod lahke grlene otekline, promuklosti i opalu glasu. Preporuča se ih osobito pjevačem i govornikom.

33 godište velikog uspjeha!

Glavno skladište:

Ljekarna Prendini

i u svih prvih pokrajinskih ljekarnah.

Jedna škatulja 30 novč.

Veliki izbor ljekarskih osobitostih i zdravstvenih kadila.

Svi strojevi za gospodarstvo

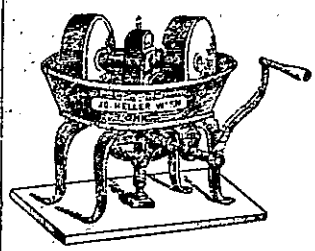

Peronosporna štrcaljka slična Vermorelu

Samostalna peronosporna štrcaljka sa sisaljkom zračnog pritiska,

Vinske preše svakovrstnih načina.

Preše za masline, preše sa hidrauličnim tlakom,

Poboljšanje drobila

Pivničarsko orudje, vinske sisaljke, vinske cievi

Preša za sieno i slamu.

Ljustilo za kuruzu, Čistilnica za žito

razpošilja uz jako snižene ciene uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN (BEČ)

II/2, Praterstrasse N. 49.

Obširni katalogi za badava i prosti svake poštarine.

Preprodavaoci se traže.

Preporuča se stroge pažnje kod kupovanja istih strojevah od patvorenja.

Izvrstne c. kr. izklj. privilegovane

štrcaljke proti mildevu (peronospori)

inžinira Živica

koje su obćenito u porabi radi njihove jednostavnosti, uztrajnosti i lahke upotrebe za svaku vrst trta. Te štrcaljke prodavaju se, premda su mnogo savršenije, po dosadašnjih nizkih cienah.

Schivitz & Comp.

u Trstu.

Cienike razašiljaju na zahtjev franko.

Na sve c. k. poštanske urede cesarstva razašilju kompletne štrcaljke franko uz pouzetje za 10 for.

Izradjuju također strojeve za sumporanje, neprestano djelujuće tiskarnice itd.

„Kupuj kod kovača, a ne pri kovačetu" veli stari pregovor.

To važi po svoj pravici za moj zavod, jer samo tako velika trgovina, kakova je moja, ima radi gotovoga plaćanja velike množine blaga i drugih prednosti, jeftine stroške, koji najposlie samomu kupovalcu u korist doći moraju. —

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko

Bogata zbirka uzorakah, kao dosada nikada, za krojače nefrankovana.

Komadi za odjeće.

Peruvien i Cheking za veličestno svečenstvo, predpisani komadi za uniforme c. kr. činovnikah, također za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, sukno za biljard i igrače stole, pokrivala za vóz, loden. Velik izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga lodna za gospodu in gospoje po izvornih cienah tovarne u tako velikom izboru kako takovih ne može imeti niti dvadesetera konkurenca. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospoje. Sukno, koje se daje prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd., također potrebe za krojače (kao podstave za rukave, gumbi, igle, konac itd.).

Jeftino, primjerno, pošteno, trajno, čisto vuneno sukneno blago i ne dobro kupovanje cunjah, koje imaju komać vrednost odškodnine za krojače, priporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (austr. Maechester).

Najveći izbor sukna u vrednosti 1/2 milijuna for. — Pošilja se po poštarskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nedjaju nedostatno svoje blago pod znamenjem „Stikarofskoga blago". Da zabranim varanje p. n. odkzimača, naznanjam, da takovim ljudem ne prodajem blago pod nikakvom pogodbom.

U LJEKARNI

EDE TOMAJA

u Zagrebu, Ilica broj 12

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih. ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, bostenom poganca, probadanju, svakovrstnim nazebnim. — Ciena 80 nvč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se liečí kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeinje proti slabosti, bljedoći, škrofulaznosti, podbuhlosti, djetinjoj krživosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i želudac, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblaksava tegnja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlicici, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski kelj i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probavo, kada blago neće rado žderati, pa se napuhuje. Krave daruju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Švajcerske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavo i prsa, tromosti ili težini. — Ciena škatuljici 70 nvč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini poslje težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfrižkavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, pernćini i osipotinam. — Jedan lončić 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenja ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena većem lončiću 1 for. — K tomo spada još burakšov sapun po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na parižkoj izložbi začastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi preugodan miris. Flašica 30 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimnici. — Manja bočica 70 nvč.

Polibromov sirup po dru. Nikoli Selaku lieči uspješno bolesti živaca, nepokoj, glavobolju, trzanje, histeriju, zaduhu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 forint.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, keflce za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinti vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Odgovorni urednik **Mate Mandić**

Tiskara Doleno.

Fr. Pak ni niš odgovoria?

Jur. Niš. Muča je, kako biš htia, da i ja mučim. A ja se nisam proda. Zato još jedanput: krepa je vrag! Šolo da je krepa!

* * *

Jur. Zač je va našen Izraele za vazmom ze veselo, a pul nas drugeh baš o vazme?

Fr. Jure, Jure ti si pravi mudrijaš. Mi se veselimo Onemu, ki je oprtil na se sè naše zloče i slavno jih predobil, a naši „Izraelci" vesele se više onemu, ča su dobili za vazmon.

Jur. Morda su beči dobili iz obećane zemlje?

Fr. Zato neznan, leg san videl, da su dobili jednega „bandafrera", ki da zna tulit va si instrumenti, pa da mu ni para do slavnega Paleza.

Jur. Kade je pak izamen storil?

Fr. Ča ne znaš, da Istrani vavek onuda prohajaju sa oslići?

Jur. Blaženi ti oslići, vavek kega ter kega zamame.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Pop Ante Volarić dostavlja sakupljenih na Sušaku kod Švabice, prigodom večere nekoliko prijatelja, koji su jeli: „palentu s tići" 10 for. Banka Frick-Dog u Opatiji sakupila 1 fr. 50 nč. Gospoja Družina sakupila u veseloj družbi 1 for. 70 nvč. Pop Ante Volarić dostavlja sakupljenih slaveć imendan prijatelja Tome 8 for. Pop Ante Volarić dostavlja u veselom družtvu u Hotel Lovre sakupljenih 10 for. Rikard Katalinić Jeretov dostavlja 127 for. Pop Ante Volarić dostavlja prigodom krščenja u kući gosp. Lovre Rahelića (Hotel Lovre) sakupljenih 10 for. Na predlog g. Marčelje sakupila u družtvu kod gospoje pl. Märzthal gospodjica Zorka Štanger 6 for. Pop Ante Volarić dostavlja na Jurjevo kod veleč. g. Ivana Balasa župnika na Trsatu sakupljenih 15 for.

Istarski občinski načelnici kod Njeg. Veličanstva. Kako nam brzojavljaju iz Pule jučer dne 8. t. mj. predstavilo se je istoga dana u 9 sati u jutro u palači lučkog admirala Njeg. Veličanstvu cesaru i kralju Franu Josipu I. po svojih načelnicih i savjetnicih 18 hrvatsko slovenskih i 16 talijanskih občina Istre.

Uz ove poklonila se Njeg. Veličanstvu 3 hrvatska i 4 talijanska družtva grada Pule.

Medju ostalim rekao je cesar i kralj župniku dekanu iz Doline veleč. g. Ivanu Varlu sliedeće rieči: *Svi bi morali znati u Istri slovenski, hrvatski, njemački i talijanski kako i Vi*".

Načelnika piranskoga zapitao je vladar, *da li je u Piranu uzpostavljen mir.*

Na početku i na koncu audiencije nadkrilili su naši *živioklici* talijanske *eviva*!

Vjenčali se. Naš mladi rodoljub i odvjetnički koncipient u Trstu *g. Edvard Slavik* vjenčao se dne 6. t. mj. sa velevriednom gdnom *Tončkom Lavrenčić*, učiteljicom na Proseku. Naše čestitke!

K dolazku Njeg. Velič. cesara i kralja Frana Josipa I. u Pulu. Prigodom ovog dolazka je občinsko zastupstvo u Pazinu zaključilo, da uz poklonstveni pozdrav načelnik predade Nj. Veličanstvu spomenicu glede ustrojenja gimnazije ili drugog kojeg srednjeg zavoda sa hrvatskim naukovnim jezikom u Pazinu. Predav načelnik g. dr. D. Trinajstić c. kr. kot. poglavarstvu u Puli prepis spomenice na uvid, mu bje iza uvida rečeno, da *usljed izričnog naloga ces. kr. namjestnika* neće bit pripuštene nikakve molbe, nego poklonstveni pozdravi.

Promjene sudbenih činovnika. Ministar pravosudja premjestio je iz Rovinja k zemaljskomu sudu u Trst zamjenika državnega odvjetnika g. *Ivana Okretića*. Sudbenoga pristava u Poreču g. d.ra *Josipa Zenkovicha* imenovao je zamjenikom državnoga odvjetnika u Rovinju.

Za potresom postradale Ljubljančane. G. Alojzij Vesel trgovac 10 kr. Gaspar Rapotec 2 kr. Franciška Košier 4 kr. Nekoji neimenovani 22 kr. G. E. Domluvil Val. Mezifici na Morave 6 kr. Ukupno 44 kr.

G. dr. Mate Vitezić u Trstu 10 kruna.

U zadnjoj občinskoj sjednici zaključilo je pazinsko občinsko zastupstvo prinos od f. 300, koji iznos se odmah odašilje na gradsko poglavarstvo u Ljubljani.

Odbor „Hrvatske Čitaonice" u Kastvu sakupio je od članova ista i drugih gradjana iz Kastva svotu od 88 kr. i 30 filjera, koje se poslalo dne 8. o. mj. na gradskoga načelnika gosp. P. Grasselli-a u Ljubljanu (manje 2 k. 30 filjera, koje je odbor kašnje primio, a koji su isto doli uvršćeni.

Darovaše sliedeća gospoda L. J. Ch. 20 k., Ivan Vrabec i Vjenceslav Šilený mjestni kapelani po 10 k.; Ante Turak, župnik 4 k. Po 2 krune darovaše: Ante Dukić-Diračić, Mirko Jelušić, Ivan Bunc, Mate Šepić, Munić, glavar, Petar Juretić Rudolf Jurinac, Frane Dukić, Ferdo Carlavaris i Vinka ud. Munić; Ante Dukić, učitelj 80 filjera. Po 1 k. darovaše: Anton. Skrajner, Ljudevita ud. Jelušić. Vjekoslav Jelušić, Andre Diraka, krojač, Ližijo Jurinčić, Deklava. Grosman, Josip Marčelja-Jurajev, Marija Munić, Cilka Munić, Ljudevit Jelušić, Matilde Škender i Ivan Carlavaris; Anton Brozović i Rajmund Rubeša po 40 filjera; po 30 filjera darovaše: Lorenz ud. Tonica, Milan Dukić, Frlan-Ivanov i Munić Vjekoslav; po 20 filjera darovaše: Vinka ud. B ozović, Lidvina Jurinac, šilica, Frane Jurkotov, Ernest Rade, Marija Rubeša-Mica, Julijana ud. Gregorić, Anton Jelušić, Marija Valesio i Tonka Drujević; po 10 filjera darovaše: Josipa Brozović, N. N. Ivan Munić br. 79, Iv. Jurinac, Frane Jurinčić, Vjekoslav Frlan, Roman Blečić, Marija Rubeša, Josip Dukić, An. Dukić-Uretin, Viktor Colavini, An. Jurinac.

Pozivanje birača za izbor izbornika. Negdje se pozivalo birače općenito; drugud po županijah, po kućnih brojevih, bez navoda osoba, koje imadu pravo izbora; drugud opet dobivali birači svaki svoju pozivnicu. U §. 30. izbornoga reda za Istru veli se, da ima občinski načelnik pozvati birače k izboru. Kako, toga ne kaže. Nam se čini, da bi se imalo uvesti po svud jednak način. Obćenito pozvati birače bud ustmeno bud pismeno nije dozvoljeno, jer onda svi toga nesaznadu Sazivati jih samo po kućnih brojevih, nevalja, jer je često u jednoj kući više osoba, koje imadu pravo izbora, pak se nezna koju se poziva, i da li samo jednu ili više njih. Ako se već hoće pozvati birače putem seoskih župana, onda nek se bar naznači osobe koje se poziva, i to točno. Najbolje je pako, da se poziva birače posebnimi ceduljami-pozivnicami. To dakako zahtjeva više truda, al to nije svaki dan, i samo tako može se biti stalno, da je svaki birač pozvan, na što ima pravo, dakako ako se pozivnicu svakomu dade. Izborni komesar mogao bi to zahtjevati. pošto ima on po §. 31. izb. reda za Istru potvrditi, da su svi birači k izboru pozvani.

Dvie glavne skupštine u nedjelju. U nedjelju dne 12. t. mj. imati će svoje godišnje skupštine dva naša narodna družtva i to u 2½ sata poslije podne gombalačko družtvo *„Tržaški Sokol"*, a u 4 sata *„Delavsko podporno društvo"*. Oba družtva imati će skupštine u prostorijah *„Tržaškoga Sokola"* ulica Farneto.

K izboru izbornika u Veprinačkoj občini. Više veprinačkih občinara bilo je molilo, da se izbor izbornika neobavi u privatnoj kući gosp. Andrejcicha, za koju občinari plaćaju 120 for. godišnjih, nego da se obavi u občinskoj kući na Veprincu. C. kr. glavarstvo nije udovoljilo toj opravdanoj molbi. Gospoda su komodna, pak njim je draže voziti se do Ičića nego na Veprinac. Samo tim omogućilo se je opijanje birača u kući g. Andrejcicha. To je jedna od metoda talijanske stranke, drugu se je opazilo u večer; ružnimi riečmi se proklinjalo i psovalo na čestitoga Nina *Bačića*, a tako i na velečastnoga i velezaslužnoga kapelana u Poljanah Frana *Zupana*, komu se je i prozore razbilo. Sve plodovi talijanske kulture. *Sa talijanaši je glasovao i vladin savjetnik liečnik dr. Glax.*

Prepisivanje izbornih listina. Iz raznih občina i kotara Istre bilo je pritužba proti tomu, da nit občinska nit kotarska poglavarstva nedopuštaju našim biračem prepisivati izborne listine. Takova jedna pritužba došla je, kako doznajemo, i gospodinu ministru za unutarnje poslove. On ju je poslao gospodinu namjestniku, a ovaj je izdao na c. kr. kot. glavare odluku, koja u toj stvari od rieči do rieči ovako glasi:

„Pošto je izbor javni čin i pošto je za porezovnike od eminentnoga interesa, da poznadu izborne listine, neimam nikakva povoda, a da ne pozovem Vaše blagorodje, da naredi shodna, da uzmognu porezovnici u koliko ioše dopušta služba, uzeti uvid u izborne listine i takodjer prepisati jih." Odluka je od 18. aprila t. g., i došla je nešto kasno za neke kotarske poglavare, koji su se prepisivanju izbornih listina protivili, bolje rekuć za mnoge hrvatske poreznike, koji nisu nigdje nit nikako mogli dobiti prepisa listine, pa tako nit saznati, da li su u nje uneseni ili ne. Svakako dobro je, da je došla, jer će se moć naši možda već u kratko tim poslužiti, a svakako rabit će u bližnjoj i dalnjoj budućnosti.

Mi naglasujemo ovdje, da će se tim moći naši, hrvatski i slovenski porezovnici poslužiti, jer talijanskim toga nije treba. Gdje upravljaju občinami, tu jih imadu; a gdje nisu na občinskoj upravi, tu jih uvjek lahko dobe kod občinskih ureda, gdje su naši na upravi. Naši načelnici neskrivaju nikomu ničesa, a najmanje stvari javnoga interesa. Samo talijanska glavarstva drže tajnimi javne stvari, gdje jim je to u prilog. Pa i neki kotarski glavari htjeli su jih u tom slieditи. Sad imadu odluku više oblasti, pak će se po njoj imati ravnati i prema Hrvatom i Slovencem kao i prema Talijanom ili njihovim pristašam. Ako bi se ipak koji protivio, onda nek se, u sili i telegrafičkim putem, prituže kod ramjesničtva ili kod ministarstva nutarnjih posala, ili takodjer kod svojih zastupnika na carevinskom vieću.

Izbori fiducijara u Grožnjanu. Od tamo pišu nam 26. pr. mj. U Grožnjanu obavišе se izbori fiducijara dne 22. o. mj. te bijasmo skoro stalni pobjede, ali je zadnji dan klatio po Vranjaku i Kubertonu žestoki neprijatelj naše krvi šijor *Nune Vigini* iz Brda, te nam premamio i predobio više naroda. Tri starca Vesnavera dovezoše u kočiji u grad, tužna im majka! Po Grožnjanskom kraju mamio i nagovarao je ljude *Marko Galcina* iz Grožnjana. Naših glasova odasmo do 50, njihovih uz svakovrstnu varku bilo je na 90. Premda su nas oružnici putem sve do občinske kuće pratili, a kad glasovasmo, odmah van iz gradića provodili, to nam ipak na oči c. k. oružničtva pograbi karnjel *Francesco Crosilla* fù Biaggio sa svojim ženom *Menom* iz zasjede našeg čovjeka *Ivana Muškovića* iz Šterne, što je koracao ništa zloga nesluteć sa drugimi našimi po ulici. Povukoše ga u kuću c. k. poštanskog ureda, zatvoriše kućna vrata na ključ, te unutra mami i nagovaraj našaga čovjeka. Ali im bilo trud uzaludan a mi smo znatiželjni, što će na to javno nasilje c. k. oblasti.

Listine birača bile su kao posvuda izkvarene protuzakonito. Prosvjedujemo!

Medju gradskom fukarom opazismo onaj dan i mćg. dekana završkog *Bottegara*. (Tà on je i glasovao za talijanaše. Ej Jože, žalostna ti majka! Op. ured)

Iz Boljuna 30. aprila. Bez vike i halabuke obavili se izbori fiducijara u Boljunu. Protivnici ne htjedoše slušati naš savjet, da jim je uzaludan posao truditi se, pa se podaše na megdan, u kom sramotno propadoše; postaviše pod oružje svu svoju momčad, koja sastojaše iz samih 31 osoba, dočim jih dočeka sa naše strane četa od 96 hrabrih momaka, koji jih hametom potukoše. Našoj stranci nije trebalo agitacije, jer bijaše sjegurna pobjede; talijanaška si je stranka nasuprot tomu mnogo glavu razbijala, rabeć svakovrstno oružje; glasa se, da se nudjalo na Boljunšćini do 3 for. za glas. Sam načelnik obilazio glavom podobćine, al bijaše loše sreće; dolazio d.r *Cleva*, Crismanich, Fiorin iz Plomina al sve uzalud.

Pripravno da bijaše hrane i napoja za prodance; na ulazu u Boljun vrebahu starešine puka na naše izbornike, kao kad lastreb vreba na svoj plien; napastovahu jih riečima: *kumpare ča nećete biti s nami*, vozeć jih pod ruku, ali ne pomogoše *ni kumpare gore ni kumpare dole.*

Po občini letili su teklići talijanaški te *trumbentahu*, da su sjegurni pobjede, a to su i zbilja mislili, dok se nisu na svoje oči osvjedočili, da bijaše to samo proizvod njihove bolne fantazije.

Komisija bijaše sastavljena iz 4 njihovih i dvojice naših; da nebijahu ni protivnici dorasli svom poslu, mogao se svaki osvjedočiti; naši su si barem bilježili, ali njihovi akoprem jih sam vladin komesar na to nagovarao, držali su ruke u žepu. Svoju mudrost pokazaše protivnici kada hrjedoše jednoga našega odbiti, jer da je *sliep na jedno oko*, ali liepo jim odbrusio taj izbornik, *Tončinić* Jože: *„kako sam sliep kad sam ovamo došao; dajte mi ovamo jedan fijorin, pa ćete viditi hoću li ga prepoznati."* Jednoga Boručana htjedoše odbiti s toga, što je u pometnji predao mjesto cedulјice jedno privatno pisamce jednog župnika, govoreć: *„aha, anke pisma si pišejo, tega ne pustimo glasovati"*, ali naš čestiti *Ulijanić* je onda iz glave imena svih fiducijara nabrojio i liepo glasovao.

Osvjetljali si lice osobito naši hrabri i junački Boručani, koji su svi složno glasovali za naše fiducijare izim *Bašića*, koji je metnuo mjesto 2 svećenika, drugu dvojicu; starci i bolestni došli su na konjima; živili sviestni Boručani! Hrabro se držalo i odvažno *polje boljunsko* izvan par prodanaca; starce naše dopeljao *Buretić* na vozu; živili naši Boljunčani!

Za njima nisu zaostali ni *Vranjčani* kršni i neustrašivi, koji su svi došli izvan 2; izkazali su se i opoštenili si lice vatreni *Sušnjevičani* i nepolomitljivi *Letajčani*, a nisu zaostali za njima ni vjerni i koreniti *Gradinci*.

Ovaj put pokazali su i dični *Pazani*, da se žele otresti tudjega jarma; glasovalo jih za nas 11, a za protivnike 6 što je liep uspjeh, ako se promisli, da su glavni protivni agitatori bili dvojica iz Paza, koji sada zubi škripiju, ali zaludo; živili naši odrešiti Pažani! Kukavno su se ponieli *Posrćani*, od kojih su 2 glasovali za protivnike a 3 ostali kod kuće; posrtski „magnet" samo je 1 na se nateguo; slabo znamenje. Od svih izbornika ciele mjestne občine ostalo jih kod kuće 48, koji bi bili svi za nas glasovali, da su došli i da jih nije obzir ljudski i mlitavost kod kuće zadržala; nu što nije bilo sada, biti će nadamo se, kako se čuje glas, kod prvih občinskih izbora, gdje ćemo posve od ljulja pšenicu očistiti.

Slovenski porotnici u Gorici. Predprošle subote bijaše u susjednoj Gorici porotna razprava. Izdrebano bijaše svih 12 slovenskih porotnika; obtužena osoba bijaše slovenske narodnosti. Na predlog branitelja dra. *Stanića* vodila se sva razprava u slovenskom jeziku. To je posve naravski i posve zakonito. Ali komu nebijaše to pravo? Bećkim židovskim novinam i njihovim iredentskim družicam u Primorju. Kao u jedan mah graknuše ti *prijatelji i zaštitnici* zakona i slobode. Kao da se je nebo prolomilo nad njihovimi glavami urliču ti *slobodnjaci*, neka se za Boga dokine tu u nebo vapijuću nepravdu, da Slovenci obtuženomu sude slovenski sudci i da se razprava vodi u tom jeziku. Pak da ne ljuba pravo i zakon ti naši usrećitelji!?

Ovom zgodom pitamo g. ministra pravosudja, kada će uvesti u kriepost §. 1. zakona o poroti u Istri?

Talijani na izbornom sastanku u Dekanih. Na izborni sastanak u Dekane došlo je i nekoliko talijanskih občinara iz koparske okolice. Ovi su pozorno slušali izviešća zastupnika *Spinčića* i *Flega*, te je konačno izjavio jedan njihov prvak, da oni posve odobravaju djelovanje zastupnika *Spinčića* i Laginje u Beču i da se posve slažu s njihovim programom. Taj poštenjak hotio je dapače u tom smislu progovoriti na sastanku, nu radi neobične vrućine u dvorani nešto mu pozlilo, te je morao od svoje nakane odustati. Nu on se nije žacao kasnije javno očitovati sliedeće: **„To su muževi, koji su a malo godina koristili nižemu puku više negoli naša talijanska gospoda u čitavih 30 godina".**

Eto Vam, porečka *„babo"* i puljski *„oslići"* grozne osude Vašega poštenoga suplemenika!

Dvie podružnice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Iz Omišlja pišu nam, da bijahu tamo ustrojene pred 15 dana dvie podružnice družbe sv. Cirila i Metoda t. j. ženska i muška. Jedna i druga podružnica imade liep broj članova, medju kojimi nalazi se sve što je sviestno i neodvisno. Živili Omišljani i našli nasliednika na otocih.

Iz Podgrada donaša ovdašnja „Edinost" u broju od nedjelje obširan i vrlo zanimiv dopis o netom minuloj borbi kod izbora fiducijara u onoj občini. Tamošnji šarenjaci postupali su točno po receptu istarskih talijanaša, ali im strahovanja, mita ni pijanke ništa nepomogoše. Oni propadoše sramotno u bezdno, iz kojega će se težko ikad izvući.

Poslije izbora zavladalo je medju odnešenjem narodom neopisivo veselje, te uz rodoljubnu pjesmu i gromko klicanje: *živio Jenko! živio Spinčić!* itd. sprovedoše u najljepšem miru i redu onaj znameniti dan.

Fiduciјari za občinu Kastav: 1. Jugo Ivan. 2. Ferlan Frane Garić. 3. Kinkela Vjekoslav. 4. Grgurina Ivan pok. Jurja. 5. Sirola Mate. 6. Monjac Frane. 7. Spinčić Ant. 8. Bačić Ivan. 9. Dukić Ljudevit. 10. Trinajstić Mate. 11. Lučić Anton. 12. Dubrović Nikola. 13. Sinčić Vjekoslav. 14. Spinčić Kuzma. 15. Serdoč Ivan. 16. Laginja Anton. 17. Cucančić Mate. 18. Gregorić Martin. 19. Šepić Frane Tometov. 20. Dukić Andre. 21. Lučić Mate. 22. Serdoč Mate. 23. Babić Andre. 24. Simčić Mate. 25. Sušan Josip. 26. Sirola Josip. 27. Tibljaš Anton. 28. Marčelja Mate. 29. Brnčić Ivan. 30. Kukuljan Vinko. 31. Slavić Ivan. 32. Kinkela Ivan-Gašpar.

Iz Poreščine 29. aprila 1895. Evo Vam za sada samo malo rieči o izboru fiducijara u ovom kotaru. Izbor se je vršio u *Vrsaru* dne 24. aprila za onu občinu, pod koju spadaju i Svet-Lovreč, Gradina, Lim i Funtane. Od tih občina nije deset ljudi glasovalo za talijansku listinu, ipak je račun izašao, da je naša stranka izgubila za 23 glasa. Nepitajte kako, stara pratika poreškoga kotara! Podnešen je utok proti neurednostim i nezakonitostim, kojih je bilo dosta, da se taj izbor ovrže po pravici i zakonu.

U mjestnoj občini Poreču, isto. Tamo jih je i ovaj put glasovalo, koji neimaju nikakvog izbornog prava; našim pojedincem kratilo se je ulaz u grad pod pretnjom, da će odmah biti prijavljeni i zatvoreni. I za dlaku i bez dlake razloga naše se nije pripuštalo glasovanju, a protivnike da, ako bi i bila tobože ista zaprieka glasosanju. Potanki opis takovog postupka doznati će čitatelji *„N. Sloge"* kasnije, kad budemo izcrpili pri-

tužbe na oblast, koje donašaju također takovih čina, da bi se po zakonu i pravu morao uništiti također taj izbor.

U *Višnjanu* predobila je naša listina, premda se je i ondje pokušalo koliko više moguće kratiti našim vršenje izbornog prava, ali nije moglo doći do onih skrajnih neuredosti, do kojih je došlo u *Poreču*, većem gradu i sa velikim brojem birača, gdje su se lahko podmetnuli glasovati jedni za druge, gdje je našoj stranki onemogućen svaki pravi nadzor nad postupkom.

Na pohvalu našemu puku iz onih krajeva veseljem javljamo, da se je junački i rodoljubno poneslo sve što je slobodnijega, a znamenito je i to, da se pravi talijanski posjednici vanjštine, t. j. oni iz *Tara* već posve slabo odzivaju svojoj stranci, jer vide, da je pravica na našoj strani.

Budu li obnovljeni izbori fiducijara u *Vrsaru, Poreču, Oprtlju i Vižinadi*, kako bi po našem sudu morali biti, tad bismo mogli pridobiti našoj stranki cieli porečki kotar i tako imati dva zastupnika više, nego li jih je do sada bilo.

Izbor fiducijara u Žminju. Na 25. p. m. na Markovo imali smo izbor fiducijara, te je bilo izabrano 9 naših fiducijara sa 144 proti 17 glasova.

Talijanaši došli su glasovati za ugoditi jednomu karnjelu, koji da bi mogao, utopio bi sve Hrvate u žlici vode.

Pred 6 godina imali su talijanaši 75 glasova dočim su sada primamili na liepak samo 5 naših; po tomu se vidi, da je narod dovoljno otvorio oči i — koliko je šarenjakom njesta u Žminju, premda se mnogo ufaju.

Iz Omišlja pišu nam 30. aprila. (Izbor fiducijara.) U subotu dne 20. t. mj. na večer došle su ovamo dvie delije iz Malinske, poznati naši narodni protivnici, koji bi htjeli, da i druge dobromisleće u njihovu nečistu kolotečinu zavedu. Te poznate po otoku delije su *Jušto i Fiorentin*, kojim je bio cilj, da mogu našega čovjeka svojim mudrim nagovaranjem i podmićivanjem predobiti ili podkupiti. Ali Omišljani su pametni ljudi, jak poznaju šaranje tih delijah. Kada su došli u Omišalj svratili su se k jednomu tudjincu, koji se oženio za omišljanku Hrvaticu, pa bi isti hotio u ovom njestu glavnu ulogu za protivničku stranku igrati. Dobro bi bilo, da se i njega k pameti dozove! Mislili su oni, da će im poći za rukom predobiti nekoliko osoba, koje će ih u njihovom podhvatu podupirati, ali se jadni prevariše. Pozvali su g. obć. glavara, dobra Hrvata, s kojim se razgovaraše o svojem putovanju, ali im na posljedku g. glavar iskreno reče, da im posao neće valjati, jer da se ovdje nitko neprodaje. G. Jušto i drug mu ostali su, gledajuć jedan drugoga zabezeknuti, te im ne preostade drugo, nego da se povrate kući praznih rukuh. Čim su gori rečena gospoda došla u Omišalj, prosu se o tom glas, te ih dični Omišljani valjano pozdraviše.

Tako valja, dragi Omišljani, pokažite i drugomu svietu, da se Vi nikomu neprodajete za Judin novac. Budete li svakomu naše krvi protivniku pokazali ovako zube, neće se za sjegurno nitko odvažiti, da vam muti Vaš domaći mir. Samo tako napried!!

Pred tri dana bio je također ovdje jedan drugi šarenjak, neki K..... nama dobro poznat, da može koga predobiti — nagovarajuć ljude, da je sada doba, pošto su dvie stranke, da nam se povrati g. Niko Grego. ali mu se nije poneslo!

Mi se nadamo, da će presvj. g. biskup Šterk i bez obzira na stranke našega miljenika g. Nika Gregu u Omišalj povratiti, kojemu je otac Toma na umoru. Taj poznati gospodin bio je također valjano pozdravljen, što si može dobro za ušesa zapisati.

Dne 29. aprila, kuošto je objavljeno bilo u dičnoj „N. Sl.", da se imaju obaviti izbori u občini Omišalj obavio se izbor četvorice fiducijara, koji su izabrani jednoglasno. Živili sviestni birači! Živili izbornici (fiducijari)!

Iz Motovunščine na Jurjevu 1895. (Izbor fiducijara.) Kako je mila „N. Sloga" već javila, ovih dana mi smo, hvala Bogu, u Motovunu poslije dvodnevne borbe sjajnu izbornu pobjedu izvojevali; i to sa 185 glasova proti 32, koje su jedva jedvice protivnici za se istukli.

Ovaj sjajni uspjeh ima se pripisati jedino probudjenoj sviesti birača i njihovoj neustrašivoj ćudi i uzornoj slogi. Znajući gospoda Talijani, da jim ui prietnje ni lizkanje neće pomoć kod ovih birača, nisu *se ni usudili* zalićat se u naše podobćine, kako su prvo običavali, da love *šćace*. Ali da bi ipak poćućili svoju nečistu svrhu, izumiše nove spletke, izkvariše pozovnici, da ubudu složne sa listinam, pa da ih poslije kao nevaljane lahko odbiju. Mi toga nismo mogli stavit na čisto, kad nam ni u občini ni kod kapitanata nebijaše dozvoljeno pregledat listine. Tako blizu stotina naših glasova bijaše odbačeno od onoga g. načelnika, koji je rečene pozivnice iz listine izpisao, podpisao i razpalo biračem, pa poslije odbacivao, jer *da se ne slažu sa listinami*!

Občina je žalibože u talijanskim rukam, pa ne treba, da vam pišem kakova je bila izborna komisija.

Gosp. pol. komesar zvao je u izbornu dvorano po 20 birača i svaki od njih netom je glasovao, morao je izać iz dvorane. Od ostalih, koji su čekali red za glasovati, nitko nije smio išta prigovoriti komisiji. Nekoji naši zamoliše g. komesara, da im dozvoli prisustvovati izbornom činu, ali uzalud. Gosp. komesar čitao je novine, i riedko bi se kad oglasio na postupanje gosp. načelnika kad bi ovaj izključivao naše birače, jer da se njihove pozivnice — koje je on izdao — ne slažu sa listinom. G. načelnik pokuša nebi li izbacio i Stjepana Kramara pok. Mate, jer mu je bio izdao pozivnica da je Matin. Ali Kramar nebio lien, nego na dobu zapitanom svjedočbom župnoga ureda, da mu je otac umro, polučio je kod kapinata izpravak svoje pozivnice; i upozorio na to g. načelnika, ovaj mu odvrati, da ne kapitanata, nego njemu pripada popravljati pozivnice. Na to mu Kramar napomenu: kuko, kad sam prvo bio za to kod vas, a vi mi rekoste, da je to posao pol. poglavarstva, kod kojega da je sve? Nu, ipak — reče načelnik — budući mu poznat. Kramar, da će ga pripustiti (velikodušno li) da glasuje. Krumar je zahtjevao, da može glasovati po pravu, a ne po načelnikovoj milosti. Iskali kapetanatsku listinu, u kojoj je imao bit uvršćen izpravak Kramarove pozivnice. Ne najdoše ju pred komisijom ni pred g. komesarom, nego kasnije *Kramar ju najde kod občinskog sluge. Iskre.*

Sličnim manovrom, da su se služili naši pravedni Talijani (valjda dogovorno) i u Vižinadi, Oprtlju, Grožnjanu itd., pa koje čudo, da su ondje našu braća podlegli?

A sad koje od ovdešnjih birača, da više pohvalimo? Nem žemo pojedince, nego sve ukupno, pošto su bili svi kao jedan čovjek — kao crnogorska klisura. — Niti jednog glasa Talijani nisu dobili ni od Novakih, ni od Karojbe, ni od Rakotola. A jako malo su se pomogli i s našimi Kaldirčani, Montriljci, Zamaščani, Brkučani, (koji su im do sad bili uvjek poslušni) i Sovinšćani; a izmed ovih zadnjih odlikova se gosp. obć. savjetnik Iv. Cerneka, koji je do sad bio u protivničkoj mreži, pa kad je upoznao — kako sam reče — njihovu himbu i lisičju ćud, obrnuo im pleća. Živili junački naši birači na Motovunšćini! Ugledali se u nje i ostali kmeti naše tužne Istre!

Iz Tinjana pišu nam dne 7. t. mj. U prošli četvrtak dne 2. maja konštituiralo se novo občinsko zastupstvo u Tinjanu, te je bio ponovno jednoglasno izabran gosp. *Šime Defar* načelnikom.

Sedam je skoro godinah, da upravlja on ovom občinom na zadovoljstvo ovdješnjeg pučanstva izuzam njekoliko krnjela i šarenjaka u gradiću, koji ga očito mrze radi njegovog poštenja.

Sva vanjšćina pokazala je napram njemu ljubav prigodom izbora občinskog zastupstva, jur su svi složno došli na izbore, a i u večer na dan izbora načelnika izrazili su svoje narodno veselje *kriesovi*, pucanjem i živioklici. Može se reć, da je svaki vrhunac imao svoj kries. Bilo je dakle kriesova u Tinjanu, Kringi i sv. Petru, a i naši junački susjedi Rusci su razsvietlili njihov brieg u znak narodnog veselja, dočim je u gradiću vladala mrtva tišina, dok se nije predomislilo prodano smetje krajselsko, da bi trebalo demonstrirati proti čestitim Ježencem preko Drage. Pokazali su i tu krnjeli i šarenjaci svoju *djedovsku kulturu*. Neka se slobodno s njom diče i ponose, a našeg obljubljenog načelnika i občinsko zastupstvo nek Bog poživi na mnoga ljeta!

Da se znade. Pišu nam iz Baške. Pošto je na javnom trgu za ravnanje občinstva po običaju već bilo objavljeno, dedjosmo k ovomu estnom občinskom uredu, te dozvolom g. načelnika uzesmo prepis sliedeće naredbe, od koje bi prepis poslan obć. poglavarstvu od slavnoga ravnateljstva pošte i brzojava u Trstu. Naslov pisan je njemački, a naredba talijanski!

C. kr. poštanskom i brzojavnom uredu na ruke poštemeštra *Frana Bona*

u Baški.

Naredjuje se sliedeće:

1. Listovna škatulja postavljena kod prodavnaoca poštanskih stvari *Dessanticha* biti će od sada unapred za zadnji put izpražnjena svakog dana na 9 sati u večer. Čim bude taj ured dobio novu listovnu škatulju, koja se istodobno naručuje, ova će biti postavljena na kuću prodavaoca maraka *Dessanticha*, a ona, što sada ondje stoji, biti će postavljena kraj ulaza u poštanski ured.

Pisma postavljena u ovu škatulju, dizati će se 15 časaka prije odlazka poštarske kočije. U obće sva pisma bačena u spomenute dvie škatulje moraju biti odpremljena sa sliedećom poštom. Svaki prestupak ove naredbe biti će kažnjen globom od 50 novčića.

(Ovdje izostavljamo nekoliko redaka, koji se tiču občinskih spisa.)

2. C. kr. pošte neštru, kao što i svemu službenom osobju, strogo se nalaže, da se prema občinstvu ponašaju uljudno i svom pripravnošću.

3. Strogo je zabranjeno poslati stranke, koje zahtjevaju poštanske stvari, k preprodavaocu Dessanticha.

4 Poštemeštru se strogo naredjuje, da zapriječi, kako se ne bi u poštanske uredovnih prostorijah dogodjali prizori ili čini, koji se ne slažu sa čuću istoga ureda.

5. U hodniku, što je odredjen za občinstvo, mora biti postavljen stol s crnilom i perima za sastavljanje brzojava i za druge potreboće stranaka.

Upozoruje se napokon c. kr. poštemeštar, da će se proti njemu postupati najstrožijimi mjerami, ako ne bude savjestno vršio spomenute naredbe.

Trst, 23. aprila 1895.

Pokorny, s. r.

Dakle ipak ima i nad g. Bonom viša oblast. Pazili ćemo strogo, da se odredbe sl. ravnateljstva točno vrše, te ćemo svaku nepravilnost istomu dojaviti. Ovim putem molimo slavno ravnateljstvo, da odredi, da listove u škatuljah kod Dessanticha i kod pošte mora dizati sam c. kr. poštemeštar, a ne listonoša, kako je to do sada bivalo. To nije u interesu uredovne tajne, da listove iz škatulja u svoje ruke uzima listonoša. Očekujemo i tu naredbu.

Dobrinj, dne 28. aprila 1895 (Izbori fiducijara.) Dubašnica i Dobrinj to bijahu dvie glavne točke na Krku, na koje su svratili naši talijanaši svu svoju pozornost, računajuć ovako: vanjska sela Malog Lošinja, pak Osora i Cresa, kno i Vrh od Krka jesu i onako naša sa 17 fiducijara, pridobijmo još samo *Dubašnicu* i *Dobrinj* sa 13 fiducijara, eto ti sjegurne većine, pošto sve ostale občine na Krku nebiraju ako ne 22 fiducijara. I zbilja to je bio liep račun, nu za njihovu nesreću, bez oštara.

Još u velikom tjednu, kad ostali občinari nisu o izborima skoro ni sanjali, počeše se micati naši *„Italiani di puro sangue"* Gabonjari, nudeć za prepis listina 5 for. Kad pak doznaše, da su izbori za ovu občinu dne 27. aprila, tad izgubiše skoro glavu, osobito odkad je počela dolaziti *„Istria"*. (Da nebi tko krivo razumio pod „Istriom" novinu takva imena, jer ta bi Gabonjare malo zanimala, pošto joj i dosta debelog naslova nebi znali pročitati, imamo primjetiti, da je to nova kovanica poznatog *„Yorka"*, koja je preostala još od posljednjih izbora, a znači valjda novce, jer na telegrame: *„Mande Istria"*, stizali su zbilja novci). Sad su poznati kapurioni neprestano hrlili na dogovore šioru *Memiću*, osobito pokle je tamo stigo velenčeni za njih „York". Opet počeše širiti one zastarjele spletke, da ćemo spasti pod Hrvatsku, gdje da ćemo plaćati na prozore, na žene i na iste kokoši itd., a da budemo li držali za Talijane, da će biti naša komunada (obć. tlo — kao da to ni do sada naše), da ćemo smjeti sjeći šume kako nas bude volja, dapače, da neće ni istih vojnika nam uzimati. Da su te spletke na njekoja bližnja sela zbilja uplivale, moramo sa žalošću priznati.

U Dobrinj su neprestano stizali zastrašujući glasovi, kao da je zbilja već sve izgubljeno, nu mi smo se ravno u sebi smijekali, znajuć da ako i je koji zaslipljenik, da je ipak ogromna većina probudjena, koja vidi dalje od nosa i koja će imati odlučnu rieč. Sasvim tim pozornim smo okom pratili cielo to komešanje.

U predvečerje izbora kad smo očekivali najžešću agitaciju, najednom doznasmo, da su se ti kapurioni (koji mimogredе budi rečeno, ni sami nisu znali zašto rade, već su govorili, da oni hoće, da ostane sve po staru) povukli u svoj brlog. Doznali su naime, da je taj dan *Dubašnica* u koju su se oni najveć pouzdali, za njih izgubljena, a glavno nije stigao novac, pošto je „York" izgubiv Dubašnicu, zatvorio kesu, znajuć, da bi uz sve da i dobiju *Dobrinj*, ipak bili u manjini za izbor zastupnika. Bolje, da nije do te agitacije te noći ni došlo, jer bi bila zbilja mogla za koga zlo svršiti.

Osvanu je dan 27. aprila. Kišica je iz jutra po malo sipila, pak se mislilo, da će to mnogog izbornika kod kuće zadržati. Al već okolo osme počele na hrpe dolaziti čete *Solini* kao najbliži; malo kašnje stigne ciela *Sužanjska* četa, pak četa *Gortinjac* i *Županje*, okolo devete pak, kad je imao izbor započeti, eto dičnih *Poljana* sa sopilami i sa hrvatskom zastavom. Očekuje se i *Gabonjare*, kno protivnike, al od nikud nijednoga. Malo po malo sakupiše se i mješćani starodrevnog *Dobrinja* pred občinskom kućom kao jedna duša. —

U 9 sati započe izbor. Došavši hjeli su svi glasovati, da jednom za uvjek brojno pokažu protivnikom, kako ordje neima za njih posla. Sažalit se je moralo ona tri sela, koja su se dala zavesti od dvih, trih Gabonjara, (kojih sva mudrost sastoji u tom, *da oni će po staru*, kao da ćemo mi nješto novoga) te ostala kod kuće. Naših je glasovalo 150 svih jednoglasno, dočim da su i *svi* ti, koji kod kuće ostaše, došli i protivno glasovali (česa nevjerujemo, da bi bili *svi* učinili, jer ima i med njima po koji naš, koji zbog kojekakvih obzira nije došao) bilo bi ih najviše 80. Po tom je jednoglasno izabrano sa 150 glasova našili 7 fiducijara, čime mislimo, da je za uvjek odzvonilo spletkarenju talijanaša u ovoj občini. *Dobrinjci osjetliše svoje lice. Evala im i živili!*

Kad se je proglasio uspjeh izbora, nastalo je oduševljeno klicanje. U obće taj dan bio je dan narodnog veselja. Poslie podne zaigraše na trgu sopile, te plesalo staro i mlado sve do večeri. Bog dao našli se Dobrinjci u svim poslovima tako složni, a pristupili k toj slogi i oni, koji su se do sada s daljega držali, jer kad smo već svi jednog naroda, da držimo svi i za isti konop, tako nam neće nitko nahuditi moći!

Iz občine creske koncem aprila 1895. (Izbor fiducijara.) Kako smo vam žicom javili, ovoga puta usprkos svim protivničkim spletkam sjajno smo predobili. Prošle subote naime naši su kmeti odabrali sa 70 glasova proti 27 svojih, sedam fiducijara, a ti jesu: 9. Veličić pop Ivan iz Beleja, 2. Mužić Petar iz Štivana, 3. Sagasić Dinko iz Martinšice, 4. Zahija pop Petar iz Lubenica. 5. Krivičić Dinko iz Valuna, 6. Sintić pop Ivan iz Predošćice i 7. Burbaran Ivan iz Dolgouzića. Tko znade naše prilike, mora priznati, da ovakve pobjede još nisu naši *„ranjski"* izvojevali, a da naši dušmani još nisu nikad bili ovako poraženi i pokunjeni.

Proti nam je sve! Većini birača je grad Cres odaljen 4—5 ura hoda. Do grada vode samo izrovane kamenite staze, pak je pristup k Cresu i po moru i po kraju tako tegotan i mučan, da ako je ikoliko zlo vrieme, mnogi i mnogi moraju doma ostati.

Občina je u *talijanaških* rukuh, pa je ona prva počela rovariti proti nam. Već smo vam javili, da je na sredinji blagdan vazmeni pozvala sve sceske župane radi *„službenog posla"*; a kad tamo, občinski savjetnik c. kr. bilježnik *Josip Petris* (onaj, koji je u natječaju za svoje mjesto izjario, da znade i hrvatski jezik, a nepozna ga niti toliko, koliko prosti creski kopač) on dakle uručio svim županom kamenotiskanu imenicu njihovih fiducijara preporukom, da nagovaraju svaki svoj puk, da za nju glasuju. — To jim ne bilo dosta. Naš novi *„zemaljski kapetan"*, (!) da se je izrazio nekim seljakom još prije proti svećenstvu, govoreć jim, da su svemu njihovomu zlu krivi *„popi ki su na diele"*. Dva tri dana pako pred izbori izaslao svoje ljude u sela: na jug nekoga Rosovića-Roka, a na tramontanu nekoga Bortola i Terezičinoga sina. Ovi su obišli Ancijane-župane nalogom, da ljude zovu na izbore: *„poslal nas je šior podešlud, da pridite šci ki morete votat; te će biti za vaše boje"*. Došao dan izbora. U jutro rano dolaze ladjice iz Valuna, krcate Valunjani, Lubničani i Martinšćani, a s druge strane dolazili u najbržem trku na svojih mazgah Belejani i Štivanjari. Čim smo došli u Cres, eti ti medju nas dolaze protivnici kno muhe. Tuj nas čekalo množtvo napastnika, a gospodin načelnik pokazao se u pravom svietlu, kako je on pravi naš prijatelj. . . . Otvorio izbor *talijanskim* govorom, pa kad ga htio opozorit jedan svećenik birač, da ga kmeti nerazumiju, ne dao mu niti pisnuti. Tim se pokazao još hujim od *Keršića*, jer bi ovaj ili sam ili po kojem svećeniku dao raztumačiti ono nekoliko talijanskih rieči. Tekom izbora opet je pokazao, da su mu svećenici trn u oku — dva tri puta se na nje okosuno — bio je silno razdražen. Hotio je dapače naložiti biračem, koji su prvi glasovali, a to su bili najprvo svećenici, da izadju iz dvorane pod izlikom, da je velika nagnjetica, dočim nije vidio (nehtio vidjeti), da je a dvoranu stupilo nekoliko gradskih talijanaša, koji nisu imali nikakoroga prava na glasovanje; na čelu jim bivši občinski tajnik *Moišé*, koji je stupio na početku izbora u dvoranu, a pred svimi birači mrko gledajuć oko sebe, kuko da će nas svih izjesti; a po dnu dvorane nanizalo se nekoliko „prijatelja" puka, med kojimi smo vidili bivšeg načelnika dra. Keršića, oba brata Petrise-Koujice do Plauno (!!), i nešto golobradaca. Svi ti htjeli valjda svojom prisutnošću zastrašiti naše seljake, al se ovoga puta prevariše.

Glasovi počeli padati. Protivnici došli do 13, a mi jih već imali 18. Ono prisutne gospode gradjana povuklo rep pod sobom i sve jedan po jedan izlazili. Protivnici počeli ostajati po krmi, a naši na sva jedra napred, dok nismo na uru i pol po podne doprli do 70 glasova, a oni jih jedva jedvice nekako napravili do 22. Na koncu dovukli još petoricu, i tako doprli do 27. Opažamo, da je za njihove fiducijare glasovao *Skaramučić Ivan pok. Petra iz Orleca*, mladić od 22 godine, a u listinah dolazi njegov pokojni otac; zatim glasovao isto tako mjesto svoga pok. otca neki Milohnić, koji je odsjelio pred

Broj 21. U Trstu 16. maja 1895. Godina XXVI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na arka.

Dopisi se nevraćaju ako netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 1 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 nevč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Izbor zastupnika

za izvanjske občine Istre.

Brzojavne viesti „Naše Sloge“.

I. **Kopar:** Izabrani su za zemaljske zastupnike: Josip Kompare i dr. Mate Trinajstić.

II. **Pazin:** Izabrani bijahu **jednoglasno** zastupnici dr. Matko Laginja i dr. Dinko Trinajstić.

III. **Volosko:** Izabrani zastupnici Matko Mandić i Slavoj Jenko. Protivnik Kastelic dobio svojih 12 glasova. Andreicich se sa svojimi sustegnuo.

IV. **Lošinj:** Izabrani su **jednoglasno** Vjekoslav Spinčić i Šime Kvirin Kozulić. — Živili istarski Hrvati.

Kakvi će biti zastupnici?

Glasilo zemaljskoga odbora u Poreču i talijanske stranke u Istri *L'Istria* razpravlja na uvodnom mjestu u posliednjem broju o tom, kakvi će biti naši zastupnici, koje imade izabrati naš narod u izvanjskih občinah Istre danas dne 16. t. mj.

Ona odgovara na gornje pitanje u glavnom sliedeće:

1. Protivnički zastupnici biti će po svoj prilici oni isti, koji bijahu u zadnjem zasjedanju.

2. Oni igraju sa svojim pukom sramotnu komediju, dočim mu predstavljaju Talijane Istre kao protivnike Slavena, jer kad bi oni zbilja takvimi bili, stvorili bi bili posve druge zakone, ter postupanje Talijana sa Slaveni bi'o bi posve drugo.

3. Što su postigli Slaveni Istre, da se dadu voditi od šestorice Liburnjana i od dvostruko tolikog broja svećenika tudjinaca?

4. Talijani Istre nisu nikada izazivali, već bijahu oni izazvani i napadnuti od Slavena, i napokon,

5. Slaveni Istre imali bi poslati u sabor posve druge osobe, nego li bijahu njihovi dosadašnji zastupnici, s kojimi nije moguće u miru živiti i u slogi raditi.

Tako porečki listić, a evo nas, da mu na pojedine točke triezno i hladno odgovorimo, i to na:

1. Nama nije do osoba, već do načela, i kod izbora kandidata ne pazi se na našoj strani na osobe, na stališ, il na zvanje, već samo na to, koliko je dotični kandidat sposoban, da vrši težke zastupničke dužnosti, da je pošten i značajan i vjeran sin crkve i naroda, koji ga bira.

Takove muževe slao je do sada malom iznimkom naš narod u sabor. Istina je, da bijahu zastupnici Hrvata i Slovenaca Istre u prvašnjih zasjedanjih muževi popustljiviji i obzirniji napram talijanskim drugovom u saboru, ali tečajem vremena razdražila je i osokolila mladje naše zastupnike uprav bezobzirnost i strast talijanskih saborskih većina. Naravska posljedica toga bijaše, da se je i s naše strane sve odlučnije, sve uztrajnije odbijalo protivničke navale na naš jezik, na našu narodnost i na sve naše narodne svetinje. Zastupnici naši, koje bira danas naš narod, slieditće bez dvojbe u narodnoj borbi stope njihovih najnovijih predšastnika, zahtjevajuć sve to odlučnije, ovršivanje državnih temeljnih zakona i sva ona prava, koja uživaju talijanski suzemljaci. Jednake dužnosti i jednaka prava, to je ono, što će imati vazda pred očima naši zastupnici.

2. Naši prvaci nisu nikada ništa sakrivali pred njihovimi birači, već sve, što su snovali i radili, svakomu su otvoreno kazali. Tomu svjedok su nam i posljednji mnogobrojni i mnogobrojno posjećeni sastanci birača. Ako dakle itko igra sramotnu komediju sa narodom, to su naši narodni protivnici, napose zastupnici njihovi, koji snuju i ruju potajno i kriomice, što se ne dolikuje čestitim muževom. Rad naših zastupnika jest otvorena knjiga, iz koje može svatko saznati sve, što ga zanimati može.

Smješna je tvrdnja porečkoga listića, da prvaci i zastupnici talijanski Istre nisu protivnici našega naroda, jer da su to, da bi bili inače stvarali zakone, nego li je stvoriše.

Kod nas znade i nezrelo diete, da naš narod neima niti jednoga iskrenoga prijatelja medju vladajućom strankom u Istri, i da su svi zakoni, stvoreni u novije doba u pokrajinskom saboru u Poreču, jedino na korist Talijana, a na štetu Hrvata i Slovenaca.

3. O uspjesih, koje postigoše do sada naši zastupnici na zemaljskom saboru, ne može suditi pravedno onako strančarski list, kao što je „L' Istria“. Ona znade vrlo dobro za promjene u saboru u posljednjih trih zasjedanjih, jer kad tih promjena nebi bilo, ona nebi danas vapila za onakvimi zastupnici, koji bi u saboru mučke i sliepo na sve pristali, što saborska većina predloži. Što ne bijaše za nas i većih uspjeha, nije stalno krivnja na naših zastupnicih, a da budu ti uspjesi u buduće veći, nastojati će svimi silami, služeći se svimi zakonitimi sredstvi, svi naši zastupnici, bili oni iz Liburnije ili odkud im drago, samo da su valjano i zakonito izabrani.

4. Naš je narod u obće, a napose u Istri i na kvarneskih otocih, mirne ćudi, ljepa ponašanja i skromnih težnja. On ne izazivlje niti ne napada nikoga, dočim biva često izazivan i napadan od narodnih protivnika, koje nezna svagda ni valjano suzbiti. Puka je dakle izmišljotina, da Slaveni Istre izazivlju i napadaju Talijane, već je istina upravo protivno.

5. Slaveni Istre izabrali su danas 8 svojih zastupnika, a da se je u dvih političkih kotarih kod izbora strogo po zakonu biralo fiducijare, oni bi ih danas bili izabrali 12. Ono 8 izabranih neće zaostati za dosadašnjimi našimi zastupnici u ničem, a najmanje u odlučnom i muževnom zahtjevanju, da se zakoni vrše i da se pravica jednako svakomu dieli.

Radi praznih obećanja i sladkih rieči talijanske gospode neće niti može poslati naš narod u sabor onakve zastupnike, koji bi radi umišljene sloge i neiskrena mira zatajili svoj narod,

PODLISTAK.

Hodočašće do Loreta.

Kako bi ustanovljeno, dne 7. t. mj. odputiše se hodočastnici sa kvarnerskih otoka u Loret Lloydov parobrod „*Saturno*“ digao je hodočastnike u Malinskoj, Cresu, Martinšćici i Malom selu; dočim je drugi Lloydov parobrod „*Hungaria*“ digao u Rabcu hodočastnike iz Pična, koje je predvodio onaj velezaslužni župnik-dekan *Bersenda*, zatim one u Krku sa Nj. prevjetlosti gospodinom krčkim biskupom Andrijom M. *Sterk-om* na čelu. Prije odlazka izmolila se u stolnoj crkvi u Krku Gospina krunica i molitve za putujuće, te se za tim hodočastnici dva po dva uputiše uz pjevanje Marijinih litanija prama morskoj obali, gdje je uzsliedilo ukrcavanje. Slična pobožnost vršila se takodjer u Malomselu, gdje se hodočastnici, praćeni od svega pučanstva uz pjev: „Blagoslovljen gospodin Bog Izrailov“, uputiše ganuti do suza s toliko bogoljubstva iz župne crkve k pristaništu, da se ukrcaju na parobrod, koji se je ta čas imao odtisnuti Premda je duvala prilično žestoka bura, a hodočastnici se imali na više mjestih prevesti do parobroda malenimi ladjicami, to se ipak nije kod toga dogodila u nijednoj luci, gdje je sljedilo ukrcavanje, ni najmanja nesreća. Bura je stala medjutim do mala popuštati i putovanje bilo, da ga krasnijega nisi mogao poželjeti. „*Hungaria*“ ukrcala je 444 hodočastnika, a „*Saturno*“ 435. Med hodočastnici vladala je jednodušnost, ljubav i sloga.

Putem se na svakom parobrodu izmolila skupno dva djela Gospine krunice, koju je na „*Hungariji*“ predvodio sam presvjetli gospodin biskup. Slična prizora, gdje pastir okružen od ljubljenoga si stada, moli zajedno s njime na koljenih, a posred mora, Marijine pohvale, ja još vidio nisam i priznajem, da me taj prizor do dna duše potresao i blagoslivljao sam Bogu, da ga se naužiti mogu.

U određeno doba prispjesmo dne 8. tmj. rano u Jakin a na 5 sati bijasmo već u željeznici, koja je brojila 40 vozova i koja nas doveze na postaju u Loret malo iza 6. ure. Svaki hodočastnik drži u rukuh brojanice, moli i prebire je. Sipala je sitna kiša, što nam je nešto smetala redu u procesiji, al ne pomutila bogoljubstva pobožnog nam naroda. Ta i kako bi da ga pomuti na očigled svete kuće, tog zemaljskog obitališta Sina božjega? Tako na glas moleći u više skupinah tko krunicu, a tko litanije Loretanske stupismo u crkvu, u kojoj se nahodi Marijina kuća. Nj. prevsjetlost popela se odmah na propovjedaonicu, da shodnimi rieči dozove narodu u pamet Otajstva sbivša se u sv. kući i pomen našeg hodočašća kao potomaka onih poštenjakovića staroga kova, kakvi nam bijahu stari praotci i djedovi, Bogom podareni. da za 3 godine i 8 mjesecih posjeduju ovu sv. kuću, što nam je tu na dogledu stala, na trsatskom brežuljku. Na to se narod kao da ga nekakva nevidljiva sila goni spustio prama sv. kući. U ovoj može da stoji nešto preko stotinu osoba, te se zato ustanovio red, po komu da hodočastnici slušaju sv. misu u istoj, da bude svima udovoljeno. Svećenika bilo je do 60, a sretni se zvahu oni, koje je dopao red, da čitaju sv. misu u sv. kući. Jedan od tih sretnika bio je i pisac ovih na brzu ruku bačenih redaka. Kod sv. mise služio mu je otac, a pod sv. misom podielio je prvu sv. pričest dječaku iz Velogsela. Bog dao bila mu po Marijinu zagovoru izvorom svake milosti i čestitosti za svega života! Opisati čustva, što me obuzeše, kad sam u toj Bogom posvećenoj kući čitao sv. misu, ja kadar nisam. Bilo je, kao da je duša opojena žarom nebeske ljubavi, a misao odletala na Trsat i gubila se u ona stara blažena vremena, kad su oci naši sretni bili, pobožni i bogaboječi, marljiva i složna braća, poštenjaci od glave do pete, s kojimi se je dragi Bog dičio i veselio, te im svoj zemaljski stan preneo na Trsat i dielio im odanle svoj sveti blagoslov u svakom radu i podhvatu — pak mi suze navriješe na oči kad pomislih, kako se danas u naših krajevih ime božje na 'sva usta psuje, kako gine pravda i poštenje a nehajstvo prama sv. vjeri sve to veći mah preotimlje i molih Marijo, da nam narod oda zla trgne, da nam se popravi, uspomenu otaca svojih nesramoti, već pošteno ime sačuva i sebe proslavi. Preporučih Mariji i hodočastnike, da je sve obraduje, te oni po njezinu odvjetovanju dostignu od Sina Njezina sve one milosti, za koje ju molit budu: „*ut cuncta, cuncta se impetrasse laetentur*“. A i je svakomu hodočastniku iz očiju odsjevala pobožnost: vidio sam ih zaplakanih, a za nekoje saznao kasnije, da su u sv. kući lievali gorke kajalice suze, ni od tuge ni od muke, već eto, što se tu nahode, gdje je nekoč bivao Isus, Marija i Josip. Hvala ti Bože, na tolikom daru Tvojem!

Na dva sata popodne sastasmo se svi u dvorani, gdje se čuvaju darovi poklonjeni sv. kući. Tu nas najprije nagovori talijanski mč. o. Zocchi, pozdravi hodočastnike, spomenu kako su djedovi naši zalazili u Loret i molili Marija, da nam se svojom kućom opet na Trsat povrati, pa tu opet iznami mnogomu hodočastniku suze na oči. Na to uze ponovno rieč Nj. presvjetlost i potaknu nas, da ona čuvstva pobožnosti, što je u Loretu probudismo, kući ponesemo i tu živemo kako dolikuje kršćanom i sinovom tako dičnih otaca. Zatim nas je svaki dobio na uspomenu po jednu blagoslovljenu medaljicu, pa se tim zalogom Marijine ljubavi, što ga ovjesismo o prsa, uputismo iza kratke molitve pri sv. kući na željezničku postaju, odakle stigosmo brzovozom u Jakin na 6 satih u večer. Tu se od nas odieliše Nj. presvjetlost gosp. biskup sa još drugom petdesetoricom, koji prosliedište put Rima, dok se mi ob 8 uri odtisnusmo parobrodi od kraja, da se veseli i zadovoljni vratimo svojim kućam. Dužnost mi je ovdje iztaknuti, da je toli pučanstvo Jakina koli ono Loreta posvuda

jer je prava sloga uz bezobzirnost i bezobraznost naših narodnih protivnika nemoguća, i jer bi onakav mir, kakva želi vladajuća stranka u Istri, značio našu narodnu smrt.

Lud je dakle i smiješan zahtjev talijanske gospode Istre, da počini samoubojstvo ova zdrava i zelena grana našega naroda u Istri radi neiskrene sloge i umišljena mira.

Konštituiranje

novoizabranog zastupstva Volosko-Opatija.

(Konac.)

I tada obrativ se pogl. gosp. c. kr. kot. kapetanu, prosliedi ovako:

I Vam, velemožni gospodine, je ovom prilikom srdačno zahvaljujem na liepim riečima, kojima ste me na ovo mjesto popratili i na obećanju pomoći od strane visoke vlade u težkom našem poslu, i ujedno molim Vaše gospodstvo, da izvoli primiti i od moje strane iskreno obećanje, da ćemo ja i moji prijatelji i cieli ovaj dobri narod biti visokoj vladi zahvalni na svem onom dobru, što nam bude pomogla učiniti za ovu važnu občinu. Da pak započnemo svoj rad onako, kako se dolikuje, pozivljem Vas gospodo, da se sjetite našega premilostivoga vladara Nj. Veličanstva cesara i kralja *Franu Josipa I.* uzkliknuv mu svi ukupno trokratni oduševljeni: Živio!

Tomu se svi prisutni oduševljeno odazvaše. Novoimenovani g. načelnik zahvali se nakon toga u ime svoje i svojih drugova g. barunu Reinlein-u za trud u sastavljanju izbornih listina i na strogo zakonitom držanju kod izbora i predlažnć, da se ta zahvalnica unese u zapisnik, što bje i učinjeno.

Na to usta zastupnik profesor *dr. Glax*, te u ime svoje i drugova njemačkoga jezika zahvali g. načelniku na pozdravu, uvjeravajući ga, da on u njima već od prije uživa sve simpatije, i zaključuje obećavajući, da će on i njegovi drugovi uviek biti pripravni u svakoj prilici g. načelniku i zastupstvu ići na ruku, kadgod se bude radilo o napredku Opatije.

Iza toga ustane naš dični i toli simpatični starina novoizabrani savjetnik g. *Viktor Tomičić*, pa u svom milom i sladkom hrvatskom jeziku zahvali u ime svoje i drugova na pozdravu g. načelnika, uvjeravajući ga sa svoje i sa strane njihove, da će sve svoje sile uložiti na korist ove liepe občine.

Pošto se sastavio, pročitao i po prisutnim podpisao zapisnik, zaključi g. načelnik sjednicu negdje oko 11 sati prije podne.

Posledniji iz dvorane otišao je g. notar *Puovich* (prije *Puović*) baciv i opet tužan pogled na onu stolicu, za kojom je toli uzdisao, al na koju nikako nije mogao da zasjedne, niti će ju ikada zasjesti. Nu ako je u duši naših šarenjaka vladala tuga i žalost, to je vani na licima vriednih opatijskih i voloskih rodoljuba sjevala radost i blaženstvo U znak narodne pobjede uzprkos lošem vremenu izvjesile se zastave — hrvatske trobojnice — a mužari gruvali, da se sve orilo. U mjestima pako Voloskom i Opatiji bilo je kroz čitav dan vrlo živalno, a bila bi ta svečanost jošte ljepše prošla, kad nebi bilo zla vremena. Al što je bilo, bilo je ljepo, dobro i od srca. Živilo Volosko, živila Opatija! —

Od mnogobrojnih pozdrava, što su tom krasnom prilikom stigle na gosp. d.ra And. Stangera, objelodanit ćemo obzirom na maleni prostor, što nam je dodieljen, samo sljedeće brzojavke:

Šćjerski Gradac. Čestitamo Voloskom-Opatiji na oslobodjenju iz babilonskoga sužanjstva. Živio novi načelnik!

Poščić, Lukanović, Medanić.

Locran. Sjajnoj, veličajnoj pobjedi, očitom dokazu čiste nepokvarene hrvatske sviesti, uzvišenog narodnog ponosa, te Vama, prvom gradjaninu dičnog našeg dijamanta, oduševljeno čestitaju *Locranci.*

Pazin. Usrdna Vam čestitka na imenovanju načelnika dične nam družice hrvatske občine. Slava sviestnim boriocem za narodne svetinje, koje proslaviše i lovor-vincem okitiše dijamantno Volosko naše. Na mnogaja ljeta! *Pazinski občinski odbor.*

Pazin. Radujuć se Vašem izboru, čestitaju Vam *Pazinski Hrvati.*

Podgrad. Čestitamo!
Rogač, Štemberger, Jenko, Požar, Vaišel, D.r Šebesta.

Pul. — — — Živio načelnik Stanger!
Ambrožić.

Senjska Rieka. Čestitamo srdačno na imenovanju časti načelnika.
Polić, Kopajtić, Šterk.

Senj. Svesrdno čestitamo: Bog i Hrvati!
Senjski pravaši.

Trst. Občini i Tebi čestitaju: *Mandić, Vučković, Munkač, Jesenko, Gregorin, Cotić Abram, Polić, Živic.*

Zadar. Načelnika preporodjenog Voloskoga pozdravlja *Jeretov.*

Franina i Jurina

Fr. Kompare Jure, znaš ča je novoga u Dubašnici?

Jur. Ne znam ne kompare, zač ja malo kada putujem po onih stranah, nego mi ti reci, kompare, zač ti gusto tamo putuješ.

Fr. Zaduji put kad sam bil tamo, sam čul, da će naš šijor *Jušto* postat zastupnik, pak da će svako leto tako hodit u Poreč poklonit se gospodi.

Jur. Vidiš vraga kako će vaš šijor *Jušto* još više dvizat glavu, zač nisu male stvari bit načelnik i zastupnik!

Fr. Da, to nisu male stvari, ali ča češ, *„koji ima sullih ima i kolačić"*, a našega šijora da jako ljnbe u Poreču, da se s njim sve pod ruku šeću.

Jur. Ma ja mislim, da će kompar Jušto pustit poteštariju, pa da će biti samo zastupnik, zač kamo bi tada sa tolikimi soldi, pak lahko, da bude kompare Mate vaš potešta.

Fr. Ne, da neće njega, zač da na svaku njegovu neklima glavom, nego da će nekega *Dadima.*

Jur Ma vero boljega nije mogal izabrat naš kompar.

Fr. Ma baš ni!

Jur. Ako je istina, ča mi govoriš za kompara Juština, ma će se niki u Sabljićih veselit.

Različite viesti.

Občinsko zastupstvo može biti razpušćeno . . . . . Najdalje šest tjednah poslije razpusta mora se naložiti novi izbor (§ 96. pokr. zak.. članak XVI. drž. zak. od 5. marca 1862.) **Občinsko zastupstvo u Podgradu bilo je razpušćeno dne 25. julija 1894 Novi izbori nisu niti danas obavljeni. — Živio zakon!!!**

Dvadesetpetgodišnjica „Naše Sloge". Za posljednjeg zasjedanja istarskoga sabora bio je zaključio hrvatsko-slovenski klub na zemaljskom saboru u Poreču, da se proslavi ljetos početkom junija dvadesetpetgodišnjica obstanku *„Naše Sloge"*. Taj zaključak nije se moglo provesti, jer smo morali radi zemaljskih izbora sve druge poslove na strani pustiti.

Na sastanku naših prvaka dne 13. t. mj. ovdje u Trstu bijaše obnovljen gornji zaključak s tom promjenom, da se proslavi dvadesetpetgodišnjica života našega lista svakako zadnji četvrtak mjeseca junija t. j. dne 27. junija t. g.

U te svrhu bijaše izabran posebni odbor sastojeći iz ovdašnjih rodoljuba, koji će učiniti shodne korake, da se tu riedku svečanost u krugu domaćih i izvanjskih rodoljuba, istomišljenika i prijatelja ovdje proslavi.

Program proslave izraditi će rečeni odbor, a toliko možemo već danas kazati, da će onom zgodom izaći dotični broj u svečanom ruhu, te pozivljemo već sada sve bivše i sadašnje suradnike il dopisnike našega lista, da nam svečani broj srojimi sastavci ukrasiti pomognu.

Dušan Samo, narodni prosvjetitelj u Olimpu, stupio je medju utemeljiteljne članove „družbe sv. Cirila i Metoda za Istru" sa svotom od 100 for., te je u to ime položio 20 for. kao prvi obrok.

K predloženim kandidatom za zemaljski sabor. Danom 12. maja t. g. razaslalo je uredničtvo „Naše Sloge" i družtvo „Edinost" na naše izbornike proglas, u kojem su priobćena imena saborskih kandidata za izvanjske občine kotara koparskoga pazinskoga, voloskoga i lošinjskoga. Kad ovo tiskamo, već su stalno ti kandidati izabrani. Ima tu nekoliko promjena u osobah. Mjesto pokojnoga prerano preminuloga dra. Antuna Dukića, zauzima njegov nasljednik, odvjetnik i občinski načelnik u Pazinu, čestiti i obljubljeni dr. Dinko Trinajstić, dočim ostaje kao drug mu u onom kotaru dr. Matko Laginja, knošto ostaju za voloski kotar Slavoj Jenko i Matko Mandić. U koparskom kotaru promjenjena su oba zastupnika, a tako i u lošinjskom. Te promjene dogodile su se posve sporazumno sa prvanjimi i sadanjimi zastupnici u obijuh kotarih, posve sporazumno sa našimi porjerenici u njih, kao i sa izbornici, biračі i narodom. Narod, biračі i izbornici, pouzdanici, zastupnici, podvrgavaju se dragovoljno medjusobnoj želji i volji, imajuć pred očima uvjek, ne osobu, nego stvar naše narodne probitke. Jedan nemože njegovo mjesto zauzimlje drugi; jedan nemože kako bi rad ovdje, ustupa mjesto drugomu preporuča ga, i uzima mjesto tamo, gdje može lakše i kamo ga volja naroda zove. Vjekoslav Spinčić i Fran Flego, koji bijahu toli oduševljeno pozdravljeni na sastanku biraća u Dekanih i kojih rad se je tu posve povladio, ostavljaju onaj kotar a mjesto njih dolaze Josip Kompare, župnik-dekan u Ospu i dr. Mate Trinajstić, odvjetnik i občinski načelnik u Buzetu, jedan i drugi čelični i učeni muževi i poznavaoci potreba onoga pučanstva. Dr. Fran Volarić i Dinko Seršić pa izjavljaju, da već u obće nemogu biti zastupnici, jer njim to njihovi poslovi nedopuštaju. Njim se narod zahvaljuje, kako je to učinio na sastanku u Buški, na njihovom dosadanjem radu i izriče njim posvemašnje pouzdanje, i kad već daljo nemogu, stupaju na njihova mjesta Vjekoslav Spinčić i Šime Kvirin Kozulić. Nov i manje poznat po Istri u obće je ovaj posliedniji, al je poznat po otocih, imenito na Lošinjih, kao onaj, koj se zauzima za našu narodnu stvar, i koj će uz svoje drugove raditi od sad unapried i kao zastupnik naroda. Svi u obće navedeni i još koji raditi će kao jedan za naš hrvatski i slovinski narod, za njegov jezik, za njegov duševni i tjelesni napredak.

Za kotare porečki i puljski nije se postavilo kandidata. Na dan izbora naši čestiti izbornici iz motovunske i višnjanske občine neidu u Poreč, a oni Barbana i Vodnjana neidu u Vodnjan. U drugih občinah onih kotara tako se obavilo izbore, da kad bi se jih bilo obavilo, kako bi se moralo, bili bi naši izbornici u većini. Naši izbornici rečenih občina prosvjeduju proti cielokupnim izborom u onih kotarih, radi načina, kako su protivnici došli do većine izbornika u njih.

Prije ili kasnije morn zavladati pravo i zakon i u onih kotarih.

Iz Ri a piše nam prijatelj 13. t. mj.: Iz Lo eta krenulo je naših hodočastnika 47 put Rima, gdje se sada nalazimo. Menju nami nalazi se i biskup krčki presvjetli g. Andrija M Šterk. Hodočastnika imade iz banovine, Dalmacije te sa otoka Krka, Rieke i župnik bersečki veleč. g B. Jelušić Putovali smo sretno, vrieme imademo ugodno, svuda nas liepo susretaju.

Novi odbor „Tržaškoga Sokola". Na glavnoj skupščini našega „Sokola" bijahu u nedelju izabrana u novi odbor sliedeća gospoda članovi: Starosta dr. Gustav Gregorin, odbornici: dr. Josip Abram, Maks Cotić, Ante Bogdanović. Tugomir Pretnar. Janko Kukar, Radomir Pretnar, Josip Bubnić, Julij Mikota; zamjenici: Josip Štoka, Fran Cink, Ante Sošić: pregledavaoci računa: Vjekoslav Grebenc, Gracijan Stepančić i J Zadnik.

Iz Plomina pišu nam 12. t. m. Uspjeh izbora fiducijara u ovoj občini poznat je Vašim dičnim čitateljem. Mi se opoštenismo prigodom onih izbora za prvi put odkad se bira zastupnike u istarski sabor.

Bože daj opoštenili se i prigodom izbora za gradove!

Žalimo, g. uredniče, da nismo na vrieme doznali za izborni sastanak na boljunskom polju, jer bi nas bilo i odavle pohrlilo mnogo na onaj sastanak. Tamo bismo se bili potužili našim dičnim zastupnikom, kako nemilosrdno postupaju s nami talijanaška gospoda i žeko nenalazimo prave pomoći ni zaštite kod oblasti.

Osobito naši občinari iz *Jasenovića* i *Novacasi* imadu stotinu razloga, da se tuže na gradsku gospodu, koja im sade *„jardine"* u njihovih šumicah, a oblasti im brane usjeći potrebita drva za gorivo, niti imadu gdje da napasu svoje blago. Za najmanji sjek drva u šumi bivaju najstrožije kažnjeni, a kad se proti tomu prituže, nigdje nenadju obrane.

Radi toga im ovim preporučamo, da budu složni kod svih budućih izbora, da izaberu svoje muževe i svoje zastupnike, koji će braniti i zagovarati njih i njihove pravice u občinskom zastupstvu, u zemaljskom saboru u Poreču i u carevinskom vieću u Beču.

Pomoć ljubljančanom. U sv Ivanu kod Buzeta dali su: Po 5 for.: Ošo Petar, Flego Petar pok. Petra. Po 2 for: Cerovac Anton pok. Josipa, Cerovaz Luigi od Antona. Raspolić Silvestar Flego Anton od Ivana. Po 1 for.: Raspolić Ivan pok. Bartula, Blažević Ivan pok. Dinka. Flego Lovro pok. Ivana, Flego Lovro pok. Antona Dančić. Po 85 nvč.: Raspolić Mate pok Bartula. Po 50 nvč.: Flego Lovro pok. Mata, Marijon Franjo, Dušić Ivan pok. Ivana „Beleš", Perčić Ivan pok. Dinka „Hrvatić", Flego Anton „Čičibaro", Flego Anton „Devotić", Marijon Ivan pok. Antona, Flego Anton „Županić", Flego Ivan „Dančić", Raspolić Petar „Špehar". Po 30 nvč.: Dušić Mate pok. Ivana „Beleš". Po 25 nvč.: Marušić Marija Devotić. Po 20 nvč.: Antonac Ivan, Flego Ivan „Devotić", Flego Kata.

Umjereni Slovenci u Podgradu. U zadnjem broju porečkoga listića čitamo, da su *„umjereni"* Slovenci podgradske občine podnesli formalni ntok proti tamošnjem izboru fiducijara, obtuživ vladina zastupnika radi toga, što da je prilično velik broj biraća, pripadajućih *umjerenoj slovenskoj stranci* nagovorio, neka neglasuju, jer da su i tako pobjedili *radikalni* Slovenci.

Iz te viesti doznajemo dakle, da su podgradski prodanci „umjereni" Slovenci i da je prijatelj *Karla Martinolich a g. Francesco Marotti*, vodja i prvak „umjerenih" Slovenaca u onih stranah.

K izbornom činu u Vrsaru. Jedan naših zastupnika bio se je brzojavno pritužio kod njegove preuzvišenosti ministra nutarnjih poslova na to, *što nije nit Vrsarski občinski načelnik nit upravitelj porečkoga kotara dozvolio prepisa izbornih listina* vrsarske občine, te dodao, da je tim bio onemogućen svaki izpravak tih listina. A da su izpravci bili potrebiti, opazilo se je, kad se je razdielilo pozive k izboru, jer velik dio imajućih pravo glasa nije dobio pozivnice dočim jih je dobilo i mrtvih i sa pokvarenimi imeni.

Na tu pritužbu odgovorilo je kotarsko-glavarstvo, da ono nije zabranilo *ucida* u izborne listine, nego je bdbilo molbu nekih biraća, *da njim se priredi prepis izbornih listina*, s uzroka, što neima dovoljno pisara i što kotarsko glavarstvo u obće nije dužno priredjivati prepisa listina Osim toga reklo je isto kotarsko glavarstvo, da je konstatirano, *da su sci biraći, koji bijahu u izborne listine uneseni*, dobili pravodobno pozivnice, *da su u orih pisana imena upravo onako kako u izbornih listinah.*

Pritužilo se je dakle s toga i molilo za pomoć, što se nije dozvolilo prepisati listine nit kod občinskoga nit kod kotarskoga ureda, a odgovara se, da se nije branilo kod kotarskoga glavarstva uvida u listine i da se nije dužno prirediti prepisa listina. Pritužilo se je na dalje na to, što mnoštna biraća imajućih pravo nije dobila poziva k izboru, a odgovara se, da su dobili svi poziv, koji bijahu u izbornih listinah.

Nije se dakle u odgovoru ni malo obazrelo na ono, radi česa se je pritužilo, naime na to, da velik broj imajućih pravo glasa, nisu dobili pozivnica. i da ovi nisu tomu ni malo krivi. pošto njim se nije dozvolilo prepisati listina, te pošto s toga nisu mogli znati, da li su u listinah ili ne, niti jih izpraviti. Odgovorilo se je na ono, na što se nije pritužilo.

Dokle će tako trajati?!

U ostalom složena je proti tomu izboru obrazložena pritužba, koje sadržaj smo već priobćili, i mi neznamo još kako je riešena.

Značajni zgodaji. Četiri dana prošloga tjedna trajale su svečanosti u *Puli*. Tamo se je porinuo u more vojnički brod „Monarch", koj ima posebnu zadaću, da bdije nad našom obalom. Tom prilikom došlo je u Pulu mnogo našega naroda ne samo da vidi brod „Monarch" nego i da pozdrav svoga *monarha*, svoga cesara i kralja, vitežkoga Franu Josipa I. Došao je naime i ovaj tamo, uz njega više

počitanjem susretalo hodočastnike. Na povratku bilo je vrieme liepo a putovanje ugodno kao i na dolazku. Na svakom se parobrodu stalo opet skupno moliti Gospinu krunicu.

Sutradan okolo 6 sati u jutro prispjesmo kući svi zdravi uzbiđeni s izpadka hodočašća. U Krku, gdje nas dočekaše slavljenjem zvonova, uputismo se dva po dva pjevanjem Marijinih pohvala u stolnu crkvu, gdje svečano zahvalismo Boga na sretnom povratku izpjevav „Tebe Boga hvalimo" i prisustvovav sv. misi. Na to se svaki hodočastnik uputio svomu domu, da dieli prijateljem i rodjakom blagoslovljene krunice, što ih je nabavio u Loretu, i izpripovjedi sva, koja je vidio i čuo

Moram pak, da i ovdje iztaknem, kako je poslužba na parobrodih bila bezprikorna, čistoća izgledna a ponašanje momčadi prama hodočastnikom skladno i pohvalno.

Oduševljenje, što ga je ovo hodočašće izazvalo na naših otocih takvo je, da će red biti upriličiti novo hodočašće, jer su tražbe za ni tako učestale, da im se nije moguće oteti. A i škoda bi nepoći tom oduševljenju na ruku, gdje je očevidno kako nam slična hodočašća osvježuju u narodu bogoljubnost, odakle nam svaka čestitost izvira. Bože blagoslovi!

prejasnih članova njegove kuće. Bijahu tu i najviši častnici koli pomorske toli kopnene vojske. Jedva zadnji čas dozvolilo se je, da dodju i predstavnici civilnih oblasti. Bilo je i drugih poručnika vojnih ladja, ali toliko i takovih osoba, tolikoga sjaja, nebijaše još nikad. Pak nebijaše to samo sretnost poručnja ladje. Ona je trajala kratko, dočim su pregledavanja ladja i svih pomorskih vojničkih uredaba po Njegovu Veličanstvu, i svakojake vježbe pred istim, trajale četiri dana. Bilo je vježba i medju vojnici kopna, a Njeg. Veličanstvo je i objedovalo jednom medju častnici 97. pukovnije, koja obstoji najviše iz naših vojnika. Kod toga objeda izustilo je Njeg. Veličanstvo sljedeću zdravicu na častnike te pukovnije: „Drage volje odazvao sam se pozivu častničkoga kora, i radujem se, da sam medju vami. Ponavljam i opet svoje priznanje na izvrstnih vježbah. Znam, da smijem računati na tu pukovniju u svih odnošajih. Dižem svoju čašu mojoj vrloj pukovniji 97. Živila!

Još ni tim nisu svršile vojničke vježbe. Sa *Občinah* dobiva naša družica „Edinost" sliedeću viest: „Zapovjedničtvo austrijskoga generalnoga štaba je za par dana ovdje. Po mjestu (Občine) razmješteno je kakvih 20 generala, isto toliko štabnih častnika i 65 husara.

Zapovjednik generalnoga štaba FZM. baron Beck i njegova bliža pratnja stanuju kod gradskoga viećnika Gorjupa, drugi visoki častnici su najviše u raznih privatnih stanovih. Veliko zanimanje uzbudjuju pri pučanstvu husari, koji su za nas nešto neobičnoga. Cieli štab ići će danas u *Tržič* (Monfalcone), onda u *Gorica*, odkud će se vratiti u Beč. U nedjelju smo imali takodjer vojničku glasbu, koja je svirala u prostorijah gosp. Gorjupa, gdje bijahu kod objeda svi generali i visoki častnici".

Svakako zanimive viesti i značajni zgodjaji. —

Talijanski kandidat za gradove Buzet, Izola i Milje Ore gradove zastupao je na zemaljskom saboru u Poreču više zasjedanja ravnatelj talijanske gimnazije u Kopru, gosp. *J. vitez Babuder*.

Njega se je smatralo vladinim kandidatom i umjerenim zastupnikom.

Mi smo znali odavna, da on govori i glasuje u saboru kako to žele gospoda u žutoj kući u Trstu, da on dakle niti govori niti glasuje po svojem osvjedočenju. I s naše strane bilo je muževa, koji su g. viteza *Babudera* držali u narodnostnom pogledu umjerenim, više manje našema jeziku sklonim, napram našim opravdanim zahtjevom pravednijim itd.

Iskreno izpovjedamo, da se mi nismo ubrajali medju te *dobrijane* ili *sajetloglede* i da smo uvjek smatrali g. viteza *Babudera* c. kr. ravnatelja i člana c. kr. zem. školskoga vieća kao najpogibeljniju osobu našemu jeziku i našoj narodnosti. Naše mnienje potvrdio je i sam g. vitez *Babuder* prigodom zadnjeg saborskog zasjedanja kad je prvi glasovao — svojevoljno ili po komandi — za izključenje hrvatskoga ili slovenskoga jezika iz saborskih razprava.

To je on učinio kao tobož umjereni Talijan, kano c. kr. činovnik i kao onaj, komu roditelji potiču iz čisto slovenske občine u Istri.

Njega su valjda upoznali i njegovi birači, jer akoprem je g. vitez svuda hranio i zagovarao talijanstvo, pravi mu Talijani ipak nevjeruju, oni ga drže jedino c. kr. činovnikom; oni se služe s njim u svoje svrhe, ali iskrenog povjerenja nisu mu nikada izkazali.

Sada mienjaju talijanski birači rečenih gradova kandidata, kojega njim je nedavno preporučio u Izoli i Miljah zemaljski prisjednik g. dr. Gambini. Taj novi kandidat jest gosp. *M. Bartoli*, koji je u zadnjem zasjedanju zastupao gradove Poreč, Citanovu i Umag i koji je igrao u i izvan sabora ulogu najskrajnijeg radikalca.

Umjereni dakle Izolani i Miljci, koji su do sada uviek birali vladi sklone osobe, odabrali si *radikalna* kandidata, ali osobu na c. kr. namjestničtvu vazda dobro vidjenu i nam manje pogibeljnu, nego li bijaše c. kr. ravnatelj i član ces. kr. zemalj. školskog vieća g. vitez *Babuder*.

K izboru izbornika u Oprtlju. Proti tomu izboru podnesli su naši birači pritužbu, u kojoj su naveli daleko preko trinaest slučajeva, u kojih se je bud neopravdano odbacilo naše birače, bud neopravdano pripustilo talijanaške. Na tu pritužbu odgovorilo je koparsko glavarstvo, da je obnašalo samo 3 neopravdana glasa, pak da s toga proglasuje onaj izbor zakonitim. Mi još neimamo doslovnoga odgovora, al već to dovoljno dokazuje kako postupa ono poglavarstvo, osobito za onoga, koj zna koliko i kakovih prigovora se je u pritužbi navelo.

Česku-slavenska narodpisna izložba. Braća naša Česi otvorili su jučer dne 15. t. mj. svečanim načinom krasnu narodopisnu izložbu, koja će prodiditi još većma na daleko i široko slavu českoga naroda. K otvorenju izložbe odputovao je i naš zastupnik na carevinskom vieću g. dr. Matko Laginja.

Na izložbi ustrojila je puljska „*Vinarsko zadruga*" posebnu vinarsku pokušaonicu, da tako upozna i sjevernu braću sa istarskim vinom.

K izboru izbornika u poračkoj občini. Već smo označili kratkimi riečmi način, kojim se je obavio izbor izbornika u Poreču, u tom središta istarsko-talijanske kulture. Rekli smo takodjer, da se je proti tomu izboru podnesla obrazložena pritužba. Mi ovim donašamo glavne točke pritužbe.

Izbornoj komisiji nije predsjedao izborni komesar, nego občinski načelnik, kako bi to imalo biti po §. 20. saborskoga izbornoga reda za Primorje, i kako je predsjedao kod izbora u občinah puljskoga kotara. Izborni komesar, kad i bi učinio kakovu primjetbu, bio bi nadglasovan po načelniku i po občinskih viećnicih.

Izbor se je vršio nejednakom slobodom za jednu i drugu stranku. Gradjanom Talijanom Poreča bilo je dozvoljeno obćiti do mile volje sa birači; vanjskim stanovnikom bio je po žandarih zabranjen ulaz i u grad. Markiz baron Benedetto Polesini, izbornik u velikom posjedu, poznati pristaša talijanske stranke, mješao se je u vrieme izbora medju birači; dr. Matko Laginja, odvjetnik i zastupnik naroda bio je drugi dan izbora, 26. aprila, napadnut najgrubljim žviždanjem i poruglјivimi povici prije nego li je govorio ijednu riječ sa bud kojim biračem. Na biralište mu se nikako dovolilo nije.

Listine bilo su sastavljene posve površno i nepravilno Kod občine bilo se je doista dozvolilo prepis listina, al se je iste kasnije sa talijanske strane prilično promjenilo, dočim naši nisu nit kušali, da se promjene, pošto se je reklo, da se jih promjeniti nemože.

Neki birači hrvatske stranke bili su u listini pravo pisani, u pozivnici bilo je bud što krivo u imenu, prezimenu, očinstvu itd. Onaj isti, koj je pozivnicu krivo podpisao, nije dotičnih birača pustio glasovati jer je pozivnica kriva bila. Bilo je izkrivljenih imena nica kriva bila. Bilo je izkrivljenih imena naših birača i u listini i u pozivnici. i radi tih izkrivljenja nije se dozvolilo glasovati dotičnikom. premda se je moglo poznati i poznalo se dotične osobe kao one, koje imadu pravo glasa. Jedan birač hrvatske stranke bio je odbijen, jer je bio prije 30 godina za nešto kažnjen; talijanskih birača bilo je pripušteno k glasovanju, premda bijahu od mala kažnjeni. Tako bijaše i drugih naših neopravdano odbijenih.

Za talijansku listinu izbornika glasovalo jih je 41 neimajuć pravo glasa, bud što neimaju ništa, bud što imadu ne oni, nego njihove žene, bud što bi imali pravo samo svojimi netjaci i drugimi rodjaci, koji ili nisu došli, ili koji su preminuli, bud što su malođošli, ili koji su premladi, bud što je došao sin ljetni i šestnajstgodišnji. bud što je došao sin mjesto otca, bud su jedni te isti glasovali po dva, neki pače i tri puta. Jedan je glasovao mjesto jednoga pozvanoga koj je umro već prije 10 godina. Devet jih je glasovalo, koji nespadaju u izvanjsko izborničtvo, jer stanuju u gradu i jer neimaju svoga, medju njimi i jedan sluga.

To nije moguće drugačije, nego da su listine, za kojih izpravnost je po zakonu odgovoran izborni komesar, bile posve pokvarene, govoran izborni komesar, bile posve pokvarene, ili da su došle glasovati osobe neimajuće pravo glasa za one, koji ga imaju, a koji nisu došli k izboru.

Zna se za množinu birača imajućih pravo glasa, koji su običavali doći glasovati za talijansku stranku, a koji ovoga puta nisu došli. Opravdana je sumnja, da su mjesto ovih glasovali neimajući pravo glasa. Poznato je, da je jedne godine nagovarao Talijanaš jednoga čovjeka, nek ide glasovati, i rekao mu, da će mu on pribaviti pozivnicu Poznato je od ovih izbora da je Talijanaš nadjao birača 3 forinte za njegovu pozivnicu. Ima se svjedoke, da je načelnik uzeo šaku pozivnica i dao jih občinskomu slugi, a ovaj dvojici poreče gospode, koji su jih pak dielili raznim osobam. U raznih selih pobirali su Talijanaši pozivnice kod onih, koje nisu mogli nagovoriti, da idu za nje glasovati. Oni, koji su u opravdanoj sumnji, da su glasovali tudjimi pozivnicami, nisu došli glasovati u vrieme prozivanja birača po listini, nego pošto bijahu prozvani birači.

Pritužitelji molili su na temelju rečenoga, gdje su naveli i sva odnosna imena, da se neprizna zakonitost onakova izbora, i da se razpiše novi izbor, i to ne u gradu Poreču, nego u kojem mjestacu spadajućem pod izvanjsko izborničtvo.

Bili su molili takodjer uvid u glasovne listine, da mogu prispodobiti one, koji su kao glasovavši zabilježeni sa onimi, koji imajući pravo, nisu došli glasovati.

Ovih dana dobili su odgovor. U njem se kaže, da izbora ne može proglasiti nezakonitim, jer ako se uzmo u obzir one koje je izborni komesar pronašao kao nezakonite pripuštane k glasovanju i one, koje se nije pripustilo i imadu po njegovom mnienju pravo, ostaje za talijansko listinu izbornika većina od tri glasa. Po tom bi i sam komesar našao kakvih 47 glasova kao nezakonitih, jer se je govorilo o kakvih 50 glasova većine. Dakle izbor se je tako nezakonito vršio, i ipak se je pustilo, da se vrši na sablazan poštenih ljudi. I nijo se obazrelo na ono, što pritužitelji navadjaju, nego što da je izborni komesar zabilježio.

Molbi pritužitelja, da njim se dozvoli uvid u listine, nije se udovoljilo, jer da to nije u zakonu predvidjeno. Al je u zakonu predvidjeno, da se zakonitost izbora potvrdi ili nepotvrdi, i razumljeno, da se imade pomnhiti sve načine, kojimi se to može postignuti pa stalno i prispodobiv glasovne listine sa onimi, koji nisu došli glasovati.

Podatke nezakonitosti izbora izbornika u Poreču priobćilo se je potanko i gospodinu ministru nutarnjih posala. On jih je po običaju poslao namjestničtvu, a ovo kotarskomu glavarstvu, koje smo vidili kako odgovara. Da li tako čini po svojem nagnutju ili po nalogu od bud koga, to mi još nezaamo kazati.

Kod političkih oblasti se je za sada tako prošlo. Vidit ćemo, kako će se proći kod sudbenih, *ako državno odvjetničtvo u Rovinju, komu se je postupak kod izbora priobćilo*, učini svoju u smislu članka VI. zakona 17. decembra 1862. br. 8. D. Z. L. od 1863

Krasni blizanci! K našim zloglasnim narodnim protivnikom pridružiše se u novije doba i dva *naslovno* katolička lista, koja se oharuju svom žestinom na nas, na naše častito svećenstvo u Istri i na sve one, koji sliepo no sliede njihove nazore.

U Gorici izlazeći list „*Rimski Katolik*" zadeo se opetovno u naše narodne prvake i u naš list valjda za to, što u Istri nitko do njega ništa nedrži, znajuć svatko po drugih slovenskih časopisih, koje je prava i tajna svrha onomu listu.

Mi se nebtjedosmo nikada upuščati u polemiku sa g. *Mahničem*. urednikom rečenoga lista, jer imademo važnijeg posla i jer se naluze odavna u naših rukuh očiti dokazi, što i kako o njemu sude naši za crkvu i narod najzaslužniji svećenici.

Njega su odavna odsudili neodvisni slovenski listovi u Gorici, u Trstu, Ljubljani, Celju itd. itd.

Mi se dakle s njim nismo prepirali do sada, niti ćemo od sada pušćajuć mu na volju, da piskara što i kako hoće. bilo proti nam, bilo proti našim prvakom, duhovnim ili svietovnim.

Te odlnke bili smo odlučili držati se i napram ovdje izlazećem, tobože katoličkom listiću „*Il Popolo*".

Naši će se čitatelji sjećati, kako nas je prošle godine napao taj listić ni krive ni dužne posluživši se grdnom laži, *nedostojne najprostijeg fakina, a kamo li katoličkog svećenika ili čak kanonika*.

Tada smo odgovorili tomu listiću mirno i trezno ali i odlučno. Od tada potiče mržnja i napadanje na našega urednika i list i na sve one, koji nisu članovi dioničarskog podzetja, koje se zove „Il Popolo". Ako nas nemogoše napasti izravno, udarali su na nas il na naše narodne težnje u viestih il dopisih iz Istre.

Ali za otvorenu il odlučnu navalu pružila im se zgoda nedavno, kad priobćismo u br. 16. poznati članak pod naslovom: „*Biskupova nauka*". Poviest toga članka poznata je našim čitateljem. Poznata im je dielonica ona smradna i bljutava pisarija listića „Il Popolo" proti našemu listu i uredniku.

Nu reč bi, da onom navalom nepostigoše mlada gospoda okolo onoga listića željene svrhe. Očekivali su naime, da će nas sav svieti radi onog članka odsuditi i da će nam bar polovica predplatnika list vratiti. A kad. tamo, ljuto se prevariše. Sviet se smijao mahnitomu razbacivanju onog listića a naši čitatelji kretali glavom dvojeći o normalnom duševnom stanju nekoga od članova uredničtva lista „Il Popolo".

Nakon tolika neuspjeha valjalo je baciti i posliednju *bombu*. I ta je pala, razprskala se, potresla zemlju . . i nečije i tako poremećeno moždjane.

„Van sa „*Našom Slogom*", nečitajte . N. Sl.", dolje s tim „*panslavističkim*" listom; gonite „Našu slogu" tu drugaricu židovskog „*Piccolo*" itd. itd." tako viču *častni i prečastni* iz uredničtva listića „Il Popolo" u broju od 13. t. mj.

Svim drugim listovom, liberalnim, židovskim, framašunskim i kako se već zovu, prašţaju rečena gospoda, jedino „Naša Sloga" mora na lomaču, jedino nju nesmije da čita nijedan, koji prisiže na evandjelje uredničkah onoga listića, jedino nju valja uništiti, jer — — — — jer kvari „*Gšeft*" nekomu, koji nije nikada ništa učinio il poduzeo, a da sa zato nije dao pošteno naplatiti.

Neplaši onu gospodu tobožnji naš liberalizam il neko umišljeno ponizivanje biskupske vlasti, već strepe oni pred tim, da bismo mogli dignuti proti njim opravdanu hajku, te dovikuati svakomu čestitomu Hrvatu i Slovenu (kako viču oni proti nami): bacite iz Vaših kuća listić „Il Popolo", koji ide za tim, da pod krinkom katoličanstva uništi Vašu vjeru i Vašu narodnost, da Vas nestane sa lica zemlje.

Al mi toga učiniti nećemo; mi se nismo nikada niti proti najbiesnijemu protivniku poslužili takovim oružjem; mi se toga sredstva nelaćamo ni proti listiću „Il Popolo" jer nećemo, da njegove dionice padu nizko, vrlo nizko izpod 70 for.

Popravak. U izkazu milodara sabranih sa strane „Hrv. Čit." u Kastvu za biedne Ljubljančane podkrala se pogrieška, koju se tim izpravlja, da mjesto *filjere* ima se čitat *novčići*. Svota ostane ista, naime 88 kruna 60 filjera ili 44 for. i 30 nvč.

Hrvatska čitaonica u sv. Petru u Šumi obdržavati će svoju glavnu skupščinu dne 26. t. m. sa sliedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsjednika. — 2. Izviešće tajnika i izviešće blagajnika. — 3. Izbor novog odbora. — 4. Ini predlozi.

Iz občine labinjske pišu nam 10. t. m. Izbori fiducijara u ovoj občini izpali su još *ovaj put* povolino za naše narodne protivnike. Kažemo izrično *još* ovaj put, jer se čvrsto nadamo, da nas više u ovakovoj zgodi prevariti neće.

Pozivnice k izboru razaslala je občinska uprava što je kasnije mogla. Tako su primili na primjer naš birači pozivnice k izboru tekar dne 21 aprila poslije podne U župi sv. Martina primilo je samo 6 birača pozivnice, osim gg. činovnika iz Krapna

Tu je veleč. g. župnik naporjelao istog dana u 10 sati kod sv. mise, da će biti na dan sv. Marka (na dan izbora) obćni oblod ili procesija u 8 sati u jutro, i tako nije ni mogao na izbor fiducijara.

Protivnikom bijaše lahak posao, osobito ako se pomisli, da je u našoj občini neznatan broj birača, jer odpada na I. izborno tjelo velik dio poreza, što ga plaća poduzetje u Krapnu. Ovo je uviek do sada glasovalo sa našimi protivnici. Talijanaška lista fiducijara nije nam poznata podrobno. ali to znamo, da su medju drugimi izabrali našega poštenjaka Mateja Miletić-Jureta iz podobćine Vetve, koji je glasovao za naše fiducijare, i koji se neprodaje za Judin novac. Tako su narodni protivnici pobjedili u našoj občini, i jedino u toj občini u cielom političkom kotaru. Slabe njim utjeha!

Občinski načelnik u Labinju (Scampicchio V.) Škampić izdao je na sve podobćine proglas, da se ucsnuje nigdje klicati ni *živio*! ni *evviva*! Ta čudna zabrana u odilu je već nemilom posljedicom, jer bijaše zatvoreno nekoliko naših ljudi, koji su u veselom družtvu dne 21. aprila klicali *živio*! u sv. Nedelji. Oružnici su popisali imena dotičnika i napokom zatvorili njih desetorica u Labinju. Drugi dan da su došli Kršanci u Labinj, te su tražili zatvorenu braću, koju da su njim kasnije i na slobodu pustili.

Sa otoka Krka. Oči cielega otoka bile su uprte na 26. travnja na *Dubašnicu*, gdje je bila žestoka borba, a borile su se među sobom ist na i laž, poštenje i strašno podmićivanje novcem. Ali budući Bog nemože dopustiti, da istina i pravo poginu tako nije dopustio niti 26. travnja, koji dan će ostati dobro u pameti svakoga poštenoga Dubašnjara. Znamo, da će „Puljski oslić" i njegovi drugovi trubiti sada, da kako moćnu stranku imaju u našoj občini i da kako su mnogobrojni Italijani. tim će dakle svoje čitaoce i istomišljenike razveseliti. Ali pišuć tako bezobrazno laža i čitaoci njegove kruto vara, jer u svoj našoj občini imade samo četiri Talijanaša, zatim je njekoliko šarenjaka i mutikaša, koji jadnoga seljaka samo varaju i koji čekaju rado izbore, jer si tada pune žepove Judinim novcem, ali koji njim nije blagoslovljen, jer danomice sve više i više propadaju. Uz novac služili su se grožnjami, kao n. pr. njih poglavica grozio se osobito dekretom, kojega je donesao iz Poreča, da će ga razparat, pa tako da će izgubit *„puške drmune"*, ako ne budu glasovali za njegovu stranku i koji bude glasovao proti, da neće dobiti dielu, te kako se čuje dvojicu je već izobćio, koji nisu glasovali za njednu stranku, te ovo preporučamo pol. oblasti u Krku, da to razvidi. A gdje dekret nije pomagao, tu su se grozili, da će ubit vola u drmunu ili počinit drugo koju škodu. Neće li dakle uz ovolik pritisak i uz takove grožnje zadobit 74 glasa? Zatim kaošto su govorili po svoj Istri proti svećenstvu, nisu to sredstvo zaboravili niti ovdje, u govoreć proti svećenikom. govorili su ujedno i proti vjeri. Ali žalostno je, da se je ovako bezsramnim načinom služio i jedan častni otac, koji je takva šta govorio ne samo po Dubašnici, nego i po dobrinjskih selih. Do sada govorili su za svećenike, da jih žele prodat Hrvatskoj, ali budući tim nisu mogli uspjet pa su okrenuli, da će jih prodat Rusiji, a to, kako se čuje, počelo se širiti od kuće kapurala, a osobito govorio da je to neki Rikić, koji se

zagriženiji nego li otac, ter pravo govori poslovica „da jabuka ne pada daleko od stabla“. (Konac sliedi).

Djelovanje banke „Slavija“ god. 1894. (Konac). Iz tih brojka razvidno je, kako banka „Slavija“ silnim korakom napreduje, premda izplaćuje godimice velike svote za štete od požara, za osigurane živote itd. itd. Banka „Slavija“ pridobiva si danomice sve to više simpatija, i sve to veći upliv, ne samo medju Slaveni, kano čisto slavenski zavod, već dapače i medju drugimi narodi, i to radi njezinog solidnog poslovanja i umnog gospodarenja.

U naših južnih pokrajinah iztisnuti će malo po malo banka „Slavija“ druge slične zavode, koji se nalaze u rukuh židovskih ili u rukuh naših žestokih narodnih protivnika.

Mi preporučamo i ovom sgodom našemu puku što toplije banku „*Slaviju*“, koja je već u našoj Istri mnogomu pomogla, da se je oslobodio lihvarskih ruku naših narodnih protivnika.

Držeći se one naše poznate: „*Svoji k svojim*“ utecimo se radje k banki „Slaviji“, nego li k tudjim osjeguravajućim družtvom, koja nas mrze i preziru i kojim je mio samo naš novac. Banka „Slavija“ želi što bolje razviti svoje poslovanje u *Istri i na kvarnerskih otocih*, a u tu svrhu traži *dva marljiva i pouzdana putujuća zastupnika sa stalnom plaćom.*

Tko se ćuti, da imade tražena svojstva za putujućeg zastupnika za Istru i kvarnerske otoke, neka se obrati na generalno zastupstvo banke „*Slavija*“ u Ljubljani.

Novi dućan.

Ivan Ostrogović

otvorio je dućan jestiva i svakojakih tkanina. Preporučuje se prijateljem i znancem.

Beli na otoku Cresu.

Izvrstne c. kr. izklj. priviligovane

štrcaljke proti mildevu (peronospori)

inžinira Živica

koje su obćenito u porabi radi njihove jednostavnosti, uztrajnosti i lahke uporabe za svaku vrst trta. Te štrcaljke prodavaju se, premda su mnogo savršenije, po dosadašnjih nizkih cienah.

Schivitz & Comp.

u Trstu.

Cienike razašiljaju na zahtjev franko.

Na sve c. k. poštanske urede cesarstva razašilju kompletne štrcaljke franko uz pouzetje za 10 for.

Izradjuju takodjer strojeve za sumporanje, neprestano djelujuće tiskaonice itd.

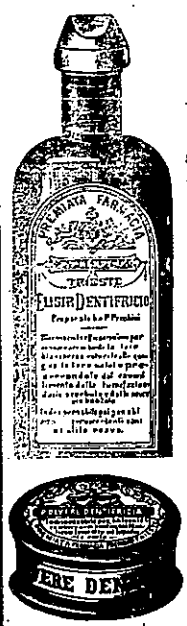

Odlikovana ljekarna PRENDINI u Trstu.

Želite li sačuvati si zdrave liepe zube te čisti dah?

Uporabljujte Zubni prašak i *ELIKSIR*.

Prvi čisti zube bez da ih ozledjuje.

Drugi pako očuva ih od poćrnjenja i neugodna vonja.

Zubni prašak stoji **50 novč.**

Zubni eliksir stoji **60 novč.**

Prodaje se u ljekarni **PRENDINI** i u boljih ljekarnah svakoga mjesta.

„Kupuj kod kovača, a ne pri kovačetu“ veli stari pregovor.

To važi po svoj pravici za moj zavod, jer samo tako velika trgovina, kakova je moja, ima radi gotovoga plaćanja velike množine blaga i drugih prednosti, jeftine troške, koji najposlie samomu kupovalcu u korist doći moraju. —

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzorakah, kao dosada nikada, za krojače nefrankovana.

Komadi za odjeće.

Peruvien i doskin za velečastno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. kr. činovnikah, takodjer za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, sukno za biljard i igraće stole, pokrivala za vôz, loden. Velik izbor štajerskoga, koreškoga, tirolskoga lodna za gospodu in gospoje po izvornih cienah tovarne u tako velikom izberu kako takovih ne može imati niti dvadesetera konkurenca. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospoje. Sukno, koje se daje prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd., takodjer potrebe za krojače (kao podstave za rukave, gumbi, igle, konac itd.).

Jeftino, primjerno, pošteno, trajno, čisto vunено sukneno blago i ne dobro kupovanje cunjah, koje imaju komać vrednost odškodnine za krojače, priporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (austr. Manchester).

Najveći izbor sukna u vrednosti $^1/_2$ milijuna for. — Pošilja se po poštarskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju nedostatno svoje blago pod znamenjem „Stikarofskoga blaga“. Da zabranim varanje p. n. odiemaća, naznanjam, da takovim ljudem ne prodajem blago pod nikakvom pogodbom.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vreda. papirjih za		V napoleonih za	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3½%	2-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „	2⅔%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. vulj., stopijo nove obrestne takso v kropost z dnem 4. februvarja, 8. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih obljavah.

Okrožni oddel.

V vreda. papirjih 2% na vsako svoto.

V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Sasz in Solnograd. — brez troškov.

Kupnja in prodaja

2rednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov v 4–22 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostli obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 31. januvrja 1894. 2–24

Najbolje vrsti česko pivo

iz gradjanske tvornice piva u Budjevicah (Češka) 1795—1895.

100 godina obstanka.

Odlikovano na glavnih izložbah; god. 1894. u Beču dobilo prvu nagradu počastni diplom, u Mljetcih zlatni krst i zlatnu medalju.

Dobavljač Nj. Vel. kralja Wirtemberžkog.

Glavni zastupnik i skladište:

RUDOLF FISCHER U TRSTU

(Via Chiozza br. 5).

Ne boji se prispodobe sa bilo kojim pivom polag svjedočbe tehnologičkog muzeja u Beču.

U LJEKARNI

EDE TOMAJA

u Zagrebu, Ilica broj 12

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji ohće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi.

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostonom poganeu, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 nvč.

Sladka voda za ka-alj ili breh i za prsa, kojim se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bljedoći, škrofulozonosti, podbubloti, djetinjoj krživjavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žličici, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski keh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i prubave, kada blago neće rado žderati, pa se napuhuje. Krave daraju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Švajcerske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. — Ciena škatuljici 70 nvč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini poslje težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfrižkavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, perunčini i osipotinam. — Jedan lončić 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežom, raznim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena većem lončiću 1 for. — K tome spada još boraksov sapun po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na pčrizkoj izložbi začastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi prugodan miris. — Flašica 30 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimnici. — Manja bočica 70 nvč.

Polibromov sirup po dru. Nikoli Selaka lieči uspješno bolesti živaca, nepokoj, glavobolju, trzanje, histeriju, zaduhu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 forint.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinti vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Odgovorni urednik **Mate Mandić**

Tiskara Doleno.

IZBORNICI!

Previšnjim patentom od dne 26. jenara 1895. razpustio je cesar i kralj istarski sabor.

Po naredbi c. kr. namjestničtva za Primorje obavili se u drugoj polovici prošloga mjeseca za novi sabor izbori izbornika ili fiducijara za izvanjske obćine Istre.

Onom prigodom odlikovali su Vas, dični naši izbornici, Vaši suobćinari velikom častju, a još većim povjerenjem.

Dne 16. ovoga mjeseca pozvani ste svi izbornici izvanjskih obćina, da izaberete u svakom političkom kotaru po dva zastupnika.

Izbornici Istre!

Neograničeno pouzdanje, koje su u Vas položili kod Vašeg izbora birači hrvatskoga il slovinskoga jezika, valja da na dan izbora zastupnika mužki opravdate. Nitko od Vas nesmije podleći sladkim obećanjem, Judinim pjenezom il grožnjam i strahovanju bilo čijemu.

Svi složno pristupite k izboru zastupnika, kojih imena niže navadjamo i koji uživaju odavna povjerenje svega našega naroda.

Program naš jest i program tih muževa.

Naši predloženici nastojati će i od sada svimi silami, da se strogo provede jezikovna ravnopravnost u našoj pokrajini, da bude naime hrvatski ili slovinski jezik svuda ravan talijanskomu.

Oni će se zauzimati i u buduće, da se naš puk putem crkve i škole duševno pridigne i da se poboljša njegovo tjelesno blagostanje. Naši kandidati, koje Vam toplo preporučamo, jesu:

I. Za izvanjske obćine kotara Kopra:

Josip Kompare, dekan u Ospu;

Dr. Mate Trinajstić, načelnik u Buzetu.

II. Za izvanjske obćine kotara Pazina:

Dr. Matko Laginja, odvjetnik u Puli.

Dr. Dinko Trinajstić, načelnik u Pazinu.

III. Za izvanjske obćine kotara Voloskoga:

Slavoj Jenko, trgovac u Podgradu:

Mate Mandić, urednik u Trstu.

IV. Za izvanjske obćine kotara Lošinja (biralište Krk):

Vjekoslav Spinčić, zastupnik naroda:

Šime Kvirin Kozulić, posjednik u Malom Lošinju.

Opažamo konačno, da naši izborniei kotara Porečkoga i Puljskoga neće sudjelovati kod izbora zastupnika, nego će prosvjedovati proti istomu radi poznatih razloga.

U Trstu, dne 12. maja 1895.

Uredničtvo „Naše Sloge". Političko družtvo „Edinost".

Broj 22. U Trstu 23. maja 1895. Godina XXVI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 3 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Nakon izbora

za izvanjske občine.

Svršila je sretno glavna bitka, što ju zametnuše u drugoj polovici prošloga mjeseca hrvatsko-slovenski birači s jedne strane, a s druge nešto Talijana sa velikom primjesom šarenjaka, i koju dokončaše dne 16. t. mj. izbornici svih izvanjskih občina Istre.

Neima Bogu hvala ni mrtvih ni ranjenih, a sa uspjehom zadovoljne su obje stranke. I mogu da budu!

Latini se na oko vesele, što su zadržali stare pozicije, što nisu izgubili nijednoga od dvih izvanjskih kotara, u kojih se nalazi u ogromnoj većini pučanstvo hrvatskoga jezika. Oni znadu vrlo dobro, da bi po pravu i zakonu oba ta kotara zastupati morali hrvatski zastupnici, ali pošto je njim tuj sklona vlada, narod neuk, zadužen i od njih odvisan, kako da se ne posluže timi povoljnimi okolnostmi, te da ne izaberu svoje ljude, muževe talijanskog jezika i talijanskih težnja, osobe, koje nepoznaju jezika ni običaja, želja ni potreba naroda, kojega će tobož zastupati.

Izvanjske občine kotara Pule i Poreča zastupati će i budućih šest godina našemu narodu po jeziku i po mišljenju tudjinci. Gg. *Vergottini* i *S. Venier*, te *Doblanovich* i *Cleva* nemogu se pohvaliti, da su oni pravi odsjev želja i težnja njihovih birača, ali oni će ipak sjediti u saboru, kako i svaki drugi zastupnik, koji bijaše jednoglasno i bez prigovora sa ikoje strane izabran.

Mi smo se pritužili oblastim na sve neugodnosti i nezakonitosti počinjene kod prvotnih izbora u *Vižinadi*, *Oprtlju*, *Poreču* i *Vrsaru* s jedne strane, a s druge na one počinjene u *Kanfanaru*, *Svetvičenti* itd., nu sve to nije ništa pomoglo. Nama ostaju pritužbe i prosvjedi, a našim protivnikom zastupnici. Stara je taktika naših protivnika, da se kod bilo kojih izbora neplaše nikakve nezakonitosti, jer znaju, da je za onoga boije, koji ima zastupnike, nego li za onoga, koji imade punu vreću najtemeljitijih pritužba ili prosvjeda.

Talijanska stranka Istre usredotočila je svoje djelovanje kod netom minulih izbora za izvanjske občine u spomenutih dvih kotarih. U tih občinah potrošila je ogromnu svotu novca za agitacije i podkupljivanja; tuj je uložila sav upliv stranke i pojedinaca; tu je učutilo ono 8—10 pretežno naših občina sav mogući pritisak, težka moralna i materijalna nasilja vladajuće stranke.

Pobjeda u onih dvih kotarih stoji naše protivnike tako velikih žrtava, da bi jedva više u stanju bili stupiti tamo u izbornu borbu sa nadom na uspjeh, kad bi se ista do malo ponoviti imala.

U ostalih kotarih Istre služila se talijanska stranka svojimi mjestnimi agitatori ili našimi odpadnici i izdajicami, ali svuda bez uspjeha.

Glasoviti „*York*" bio je svojim zadao čvrstu rieč, da će Hrvatom oteti dva kotara i to *Lošinjski* i *Voloski*. U jednom i drugom našao je moralnih propalica i ništarija, odpadnika te izdajica, ali je uza sve to doživio sramotni poraz. Na otocih bijahu izabrani zastupnici *Spinčić* i *Kozulić jednoglasno*, a u Voloskom *Mandić jednoglasno*, a *Jenko* sa svimi glasovi osim onih iz Materije, koji su po nalogu *Gašpara Kastelica* narušili dosadašnju uzornu slogu u onom kotaru, da se tim ugodi Ljutim našim narodnim protivnikom u Poreču i Trstu.

Pazinski i koparski kotari pokazali su i prigodom izbora zastupnika, kano i za izbora fiducijara, da su preuzeli vodstvo u našem narodnom kolu. Koli u Pazinu toli u Kopru bijahu izabrani *jednoglasno* narodni predloženici, i to u prvom mjestu *dr. Laginja* i *dr. D. Trinajstić*, a u drugom dekan *Kompare* i *dr. M. Trinajstić*.

Izabrani bijahu dakle svi naši predloženici, i to od osam, njih *sedmorica jednoglasno*.

I ste strane moramo dakle i mi biti zadovoljni sa uspjehom izbora u izvanjskih občinah Istre. Priznajemo iskreno, da je bilo na našoj strani čvrstih i opravdanih nada, da ćemo uspjeti, ako ne u obih, a ono bar u jednom od onih dvih kotara, koje drže protivnici, ali tih nada moralo je nestati odmah, netom se je doznalo kako postupaju protivnici kod izbora fiducijara u onih kotarih. Čim smo doznali za sve one nepodobštine, počinjene u *Vižinadi* i u *Oprtlju*, odmah bijasmo na čistu o konačnom uspjehu u ona dva kotara.

O izboru fiducijara u političkih kotarih Poreč i Pula nije jošte zadnja rečena. Zastupnici naši iznieti će koli u zemaljskom saboru, toli na carevinskom vieću sve opravdane i utemeljene pritužbe naših birača proti nezakonito obavljenim izborom u onih občinah.

Naše pritužbe i prosvjedi neće doduše ništa uplivati na razmjer zastupnika u zemaljskom saboru za Istru, ali će barem izvanjski sviet opet jednom čuti, kako provadjaju naši narodni protivnici protuzakonito a bezkaznjeno izbore, kako je u Istri neumjestno govoriti o slobodi izbora, i kako se uzprkos svemu tomu junački ponesoše koli naši birači toli izbornici. *Živili jedni i drugi!*

DOPISI.

Iz Osorske občine pišu nam 30. pr. mj. (Izbor fiducijara). Na 25 t. mj. obavili su se u Osorskoj občini izbori za pokrajinski sabor. Borila se je istina protiva laži, svietlost protiva tmini, vjerna djeca svojoj miloj majci protiva nekim Judam Iškariotom. Pobiedila je na žalost šarenjačko-talijanska stranka sa pet glasova većine, pak se ni ovdje ne može poreći ona evangjelska istina, da su naime *sinovi tmine hitriji od sinova božjih*. Sredstva, kojimi se je ova stranka poslužile, doista su sramotna; prietnje, grožnje, strahovanja, prevare i sva druga nečista sredstva bila su na dnevom redu. Našao se medju ostalimi — bezobrazni starac Ž., koji se je usudio dvama poštenjacima i hrvatsku cedulju iz žepa odnieti i zamieniti ju talijanskom; neki su pak glasovali, koji nisu prava imali, nu im se je dopustilo, jer su proti Hrvatom glasovali a mnogi naši bili su nepravedno iz listinah izključeni. Zorovićevi podrepine tekli su neumorno od kuće do kuće i posvuda su zagovarali talijanske izbornike i za slogu sa Osorani. Kanaletić, Cavedoni, Menešić i Garbac — čast i poštenje bratu Ivanu, poštenomu i vrlomu Hrvatu — to bijahu barjaktari talijanske stranke u Nerezinah, koji su se svi prigodom izbora odlikovali agitacijom proti svojoj braći Hrvatom, i koji su sa Osorani glasovali na sramotu svih dobromislećih Nerezinaca. Salata pak i poštarski činovnik Malabotić bijahu glavni zagovaratelji talijanske stranke u slavnom (!!) Osoru, koji su se takodjer i usudili doći u Nerezine puk smućivati proti Hrvatom. Gosp. Salati, koji od siromaha ribara i poslužnika sv. Marije u Osoru, postao je pomoćju hrvatskoga puka — komu već više godina zapovieda — dosta imućan čovjek i uzpeo se do načelničke stolice, na veliku škodu i propast hrvatskoga naroda, kojega će se s toga uprava gorko spominjati doklegod bude živ koji Nerezinac. U ostalom izbrojeni su ti, Jure, dnevi, za malo ćeš još gospodariti, dokazati će ovo dojdući občinski izbori; do vidova! Gospodinu pak Malabotiću poručujemo, da uči bolje hrvatski jezik i da se takodjer bolje uvježba u čitanju i prepisivanju brzojavaka, da nam nešalje nerazumljivih brzojava, jer neće se mnogo do Trsta i Beča; ako se mora zauzimati za „Legu" i talijanski narod, onda nek odputuje u Fiorence, odje će imat mnogo više prilika, da se za ovo zauzme nego li u Osoru i Nerezinah, gdje živi hrvatski puk; mi trebamo vriednih i nepristranih činovnika a ne ičijih političkih pristaša.

Ako su prodrli talijanski izbornici, neka zahvali g. Zorović gori spomenutim nerezinskim i osorskim agitatorom, ali se ufamo pak, da će barem g. Zorović oprostiti za ovu godinu interese svojim dužnikom, koji su se potrudili doći do Osora i za talijanske izbornike glasovat, ili su se od izbora uztegli za našu štetu, samo, da njemu ugode. Nego pitamo gospodina: ako vam ljudi pošteno plaćaju interese, zašto nemogu biti slobodni kad su izbori? Zar su oni ičiji sužnji zato, što su komu dužni? Nije to tako. Pravi vjerovnici, koji ljube pravicu, kad su izbori, morali bi k sebi pozvati svoje dužnike i dati im podpunu slobodu u vršenju njihovih političkih dužnosti, a pokazati im na jedan ili drugi način, da s njimi glasuju proti svojemu narodu, nepravedno je. — Istini na čast moram izjaviti, da su si Nerezinci dosta svoje lice osvjetlali prigodom izbora; za talijansku stranku glasovalo ih je dosta 13 zaslieplienika, a da nebudu pak na Judinom broju — nu što su u ostalom izdajice svoje domovine, ako ne Jude Iškarioti? — što silom, što milom dobiše još jedan glas i tako ih je glasovalo u sve 14 iz Nerezinah. Ako su pobiedili, neka zahvale onoj šestorici odpadnika naših, koji su došli iz sv. Jakova. Zar su vam bližoji i veći prijatelji tudji Osorani, nego Hrvati Nerezinci? Sram bilo i vas, nezahvalni susjedi! Ako su pobiedili neka nadalje zahvale tudjincem, koji su došli iz Tržića, a najviše pak doseljenikom slavnoga Osor-gradića. Iz Nerezinah, što je sviestno, neodvisno i čestito, to je sve za hrvatske izbornike glasovalo ili se je od izbora uzteglo. Morale su se doista križati pobožne duše, kad su vidjele u družbi talijanaških zanešenjaka Kanaletića, Garbaca, Menešića i Cavedona i ostalih i staroga Bukarana, koji, premda je mnogo svieta obašao i mnogim se narodom poklonio, nije jošter naučio poznati svoj narod i svoju hrvatsku domovinu i svojoj se miloj hrvatskoj majci pokloniti, nego ju i on na izborih zatajio. Žalostno bijaše vidjeti u istoj družbi osamdesetgodišnjega starca Ivana Sokolića sa Studenca, imućnoga čovjeka, odpadnika svoga naroda, svoje domovine a zanešenoga pak preko načina prijatelja talijanske stranke. O starče Ivane, kad budete na smrtnoj postelji, će li Vam onda letjeti po pameti misli, koje ste na dan izbora imali; hoćete li onda moći mirno umrieti i utješiti se, da niste nikomu zla učinili i da ste svakoga, osobito pak svoje ljubili? Ako svakoga ljubite, a baštinu vaše mile matere ne ljubite, nego proti njoj radite i na Vaš materinski jezik, ovaj veliki dar božji mrzite; ako nikomu zla nečiniste, učiniste ga barem domovini svojoj, narodu svomu hrvatskomu, komu hoćete il nećete, pripadate, a istini se pak protivite, kad velite, da vi Hrvat niste. Hrvat ste se rodio, hrvatska vas je mati dojila i moliti naučila; nego Hrvat nećete da budete i tako se božjoj providnosti protivite, koja je svakoga čovjeka jednomu ili drugomu narodu odredila, a Vas je baš hrvatskomu; ako niste nikomu zla učinili, ste ga svojoj djeci i nekim svojim rodjakom, koje ste u talijanskomu duhu uzgojili. Oj starče Ivane! ugledajte se prije smrti u vašega brata *Dinka* i popravite prije smrti Vaše političke pogrieške, da Vas nebude slavila Vaša krv, kad Vi budete u grobu i kad budu čitali talijanski nadpis na Vašoj grobnici.

A što pak da rečem o Tončiću Rukoniću izborniku ili fiducijaru, koji je na začendjenje svih Nerezinaca dao svoj glas talijancem? Što, da mu poručimo? Ništa drugo, nego: žalim te, žalostna ti majka. Bogu i vragu nemože se služiti. Veselite se pak vi Nerezinci svjestni svojih dužnostih političkih, koji ste je duševno obavili, koji ste dali svoj glas za ljude, koji ljube svoj jezik, svoj narod, svoju domovinu, i ako ste se prevarili u Tončiću, to vjerujte domorodcu; nije vam sramota, nego njim dvoličnih ljudi uvjek je bilo i bit će ih do konca svieta; vrhu vas neće pasti sa ove strane prokletstvo naroda i Boga svemogućega. Onim pako, koji su uvjek dosele za Hrvate glasovali a kod zadnjih izbora su se kano žena uztegli, kažemo: posao Vam nevalja, i vi ste krivi, što propadosmo; da ste svi u redove naše braće stupili, pobieda bila bi naša. Tko je osvjedočen, da se bori za istinu i pravicu, njega netreba kao blago na polje goniti, on će sam poći, kamo ga dužnost i domovina zove. Ovo je za Vas veliki grieh, koji će Vam jedva onda oprošćen biti, kad budete drugi put pristupili na izbore i junački se borili za jezik, za narod, za domovinu svoju i u ovom duhu svoju djecu odgajali. Dakle zaljubite se u hrvatske škole, jer biti Hrvat a slati svoju djecu u talijansku školu, to će reći biti Hrvat riečima a ne djelom; kad se diete usavrši u svom materinskom jeziku, ono će onda lahko i samo bez škole u životu naučiti talijanski jezik.

U Pazinu polovicom svibnja god. 1895. Uspjeh izbora fiducijara u velikoj občini Pazin mora svakoga razveseliti. Pred 20 godina bili su naši šarenjaci svemogući, a naši ljudi bili riedki kao biele vrane. Da se nije par naših svećenika-rodoljuba zauzelo, naša pazinska občina sladke bi još sanke snivala. Ali požrtvovni rad, neumorni trud urodio je preko stostrukim plodom. Tà sada vidjamo na svoje oči i čujemo na svoje uši, da su u Pazinu izabrana 22 fiducijara hrvatske stranke *jednoglasno*. Talijanskoj stranci niti traga; znali su jaslari, da ako se dadu u borbu, da će se osramotit pred svietom talijanskim (!) jer težko bi naklepali 50 glasova, dakle valja proglasiti, da su se uztegli, jer je kiselo grožđje lisici. Liepe li stranke! *Avanti signori dell' Istria italiana*. Sreo Istre bira bez odpora i bez vašeg sudjelovanja fiducijare za izbor saborskih zastupnika! Gdje je vaša „*cittadella inespugnabile*?! Jedna stvar sama je iznenadila birače pazinske občine,

naime pismo presvjetlog gosp. biskupa *Glavine*. Ali to pismo postiglo upravo protivno. Hrvatska stranka još je uže prionula uz svoje čestito svećenstvo. Birači bez nagovora, bez upliva izabrašе od 22 fiducijara *šest* svećenika. Opažamo tu, da su nekoji svećenici i posebno pismo dobili slično onom javnom presv. gosp. biskupa *Glavine*. Javljamo pak na umirenje preč. biskupskom ordinarijatu u Trstu odnosno na poznatu okružnicu, da nije nijedan svećenik u ovoj občini bučno agitirao za saborske izbore, premda narod baš hoće, da mu je svećenik vodjom, ter bi išao za njim makar i u pazinsku jamu. Pa svećenstvo da zapusti toli vjeran narod crkvi, vjeri i cesaru?! Svećenstvo se samo pita što je ono skrivilo, da se ga ni kriva ni dužna šiba? Biskupi austrijski će opet izdati okružnicu za izbore zastupnika u carevinsko vieće, koju neće valjda porečki biskup podpisati, da bude spavala vječni sanak u arkivih austrijskih biskupija. Neizdati, dotično nepodpisati takovu okružnicu, značilo bi uzmaknuti pred židovsko-liberalnimi listovi.

Izbor pazinski je dakle veliki poraz naših protivnika; tako vjernih birača neima svuda. Rado Vam javljamo, da su se ovaj put i nekoji Novačani opametili, jer smo vidjeli nekoje, koji su se kod občinskih izbora uztegli, sada glasovati uvidivši valjda koliku su nečast onda naprtili na svoju občinu!

Tko da se ne divi uztrajnosti naših birača? U četiri mjeseca dvoji izbori; ali oni ne mare za trud ni dangubu, već staro i mlado stupa u izbornu borbu veselo, vedrim čelom, znajuć da vrši svoju svetu dužnost čestitih občinara! Zaisto mora da bude milo pri srcu svakomu, kad vidi kako veselo stupa k izboru jedan Miho *Maurović* iz Kašćerge rodjen g. 1807. i drugi starci, koji malo vide, a još manje čuju, koji neuztrpljivo čekaju kad će doći na red njihov broj, da izpune vruću želju svoga srca govoreć: *„ter možda neću nikad drugo dati svoga glasa!“* Nek se ugledaju mladji u svoje djedove! Talijanom je moralo pucati srce od jada. Govorili su biračem zeleni od jada: *„bile bolje učinili, da ste šli brajde vrzivat.“* U izbornu dvoranu zavirila je malko *„Marija Longa“*, koja si je prepisala imena fiducijara — svećenika valjda za bratsku trojicu, smradne listove kao „Piccolo“, „Giovine Pensiero“, i „Il Popolo“ i za prijavu na nuncija u Beču preko biskupije. Pohodio nas i malo razgledao poznati pohajač P., koji je bio zašno stazu pa se brzo pobrao; a razumjeva se, da nije smio faliti ni treći u *ternu* bleduh G., koji se zadržao u dvorani par minuta te marljivo nešto črčkao olovkom. Najbrže je bilježio glavne točke za testamenat talijanske stranke u Pazinu, koga će ostaviti, dok ne uzkrsne jednom na dan *„svetaga nigdar“*. Sada nam nepreostaje drugo nego željno očekivati broj „Naše Sloge“, koja će nam svečano javiti dve perjanice naše, koje ćemo poslati u Poreč, ako zastupnici nebudu drugčije odredili, što im puščamo na volju. Živila nam još nepoznata *lava dea*! (Već su Vam poznati iz „Proglasa“. Op. ured.) Živila Istra hrvatska; otresla se čim prije tudjeg jarma, kao što su se ga otresli vrli birači prostrane pazinske občine! Dao Bog!

Franina i Jurina

Fr. Koko, koko daj, koko, koko daj . . .
Jur. Ca ti je Frane da kokodaces?
Fr. Doletela je nebore k nan priko Trišćavca jena čorava kvocka šivokimi kreljuti, ko bi še ovdi našlo jaj, ke bi še pod nju žlegle i parnešla je šobu leglo od švake šorte figuric.
Jur. A je nasla ca jaj?
Fr. Nazla jih je šedan, ma šve šare, nijenoga belega.
Jur. A šu še šve jaja žlegle?
Fr. Šest jih še žleglo a šedmo še pod nijenu kvocku ne more žleć, vavik oštaje sari mujak, žac da mu od švih banad kaplje.
Jur. A šu še pilići lipo žgojili?
Fr. Še je bilo dobro dokle ni prisal jedan cobanin, pa je raštiral pilići i klal kvocku va kopuneru.
Jur. A kamo šu še ražbigli pilići?
Fr. Niki *per pulente* niki *per levante*. Dva, ka šu bila mlaja, šu žeteła priko Triškavcu iškat ajdan, jedan še je po užanci hitil va carljenu vodu, bo mu je vavik šuhor va garlu a tri, ki šu še parvo žlegli, jedan va carnoj veladi, drugi va manduri a treti va šarži, lete švaki švojim resetom po šelu, ki će bolje resetat.
Jur. Ca nimaju peteha, ki bi jim žapovidal i ki bi jih branil?
Fr. Imeli šu jenega š carljenimi oci, ki je pobigal od drugih kokoš, bo jin već ni mogal žapovidat i kada je uasal novu kvocku i nove pilići, veselo je kantal: *kukuriku! kukuriku!* mu je prisal . . . . na sika.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Prigodom imendana g. Marka Milinkovića načelnika u Pazaristu sabrao je veleč. g. župnik 3 fr. 50 nvč. Poklonise gg: Marko Milinković, načelnik 2 kr. Mihovil Sgombić, župnik 2 kr. Miko Grškoviđ župe uprav. 1 kr. Mile Lokmer, učitelj 1 kr. Pavelić, trgovac u Smiljanu 1 kr.

Mitodari za Ljubljančane u Vrškoj župi (občina Buzet). Ivan Vranić, župnik 57 kr. 64 stot. Iv. Marija Vivoda, iz Marčenigle 14 kr. Filomena Barison 10 kr. Fabijančić Jakov p. Jurja 10 kr. Fabijančić Ivan Marija 10 kr. Grbac Mate p. Dinka 10 kr. Ivan Agapito Marcelov 4 kr. Ličanić Šime 4 kr. Agapito Ivan p. Benedikta 4 kr. Sirotić Anton (Uličić) 4 kr. Raspolić Mate 4 kr. Močibob Anton 4 kr. Sirotić Anton (Štefunina) 3 kr. Buršić Ivan p. Josipa 3 kr. Flego Antun Lovrov 2 kr. Majcan Jure 2 kr. Koraca Mate 2 kr. Kontić Jakov 2 kr. Majcan Ivan p. Ivana 2 kr. Majcan Mate p. Ivana 2 kr. Buršić Ivan p. Andrije 2 kr. Petohleb Andrija p. Antuna 2 kr. Fabijančić Dominik 2 kr. Majcan Antun Markov 2 kr. Majcan Mate Markov 2 kr. Gržinić Mate p. Mat. 2 kr. Šćulac Ivan p. Frana 2 kr. Sirotić Antonija-Marija 2 kr. Černeha Jakov p. Andrije 2 kr. Flego Antun (Sbiter) 2 kr. Paladin Antun p. Antuna 2 kr. Šćulac Stjepan kr. 1·60. Klarić Ivan Antunov kr. 1·40. Flego Antonija 1 kr. Černeha Mate p. Mata 1 kr. Černeha Grgur p. Mata 1 kr. Vivoda Mate p. Ivana 1 kr. Flego Ivan p. Ivana 1 kr. Klarić Dinko 1 kr. Gržinić Mate p. Ante 1 kr. Grbac Ivan Antunov 1 kr. Matković Marija ud. Iv. Marije 1 kr. Černeha Petar p. Ivana 1 kr. Černeha Mate p. Ivana 80 st. Buršić Mate 40 st. Milostinja podieljena dne 12. t. mj. pod s. misom kr. 10·16. Ukupno 200 kruna.

Glavna skupština družbe sv. Cirila i Metoda za Istru biti će dne 30. tek. mj. u prostorijah družtva „Zora“ u Opatiji sa dnevnim redom, što no ga priobćujemo u „Pozivu“ na četvrtoj stranici.

Očekujemo od članova naše plemenite družbe, da će mnogobrojno pohrliti na tu skupštinu.

Iz Pazina nam pišu: Danas, 21. t. mj. biralo je i gradsko izborničtvo zastupnika na pokrajinski sabor. Predloženik hrvatske stranke bio je vrli otačbenik i posjednik u Buzetu, g. *Fran Flego*, a talijanske g. *Franjo dr. Costantini*, odvjetnik u Pazinu. Izbor se je započeo u 8 sati, te od upisanih 276 izbornika glasovalo njih je 213, i to 135 za hrvatskoga predloženika, a 78 za talijanskoga. U ove potonje ubrojeno je 22 *glasa ces. kr. službujućih činovnika i 4 glasa c. kr. umirovljenih činovnika*, dočim za hrvatskog predloženika nije glasovao *niti cigli c. kr. činovnik*. Daleko smo od toga, da bi mi krnjili činovnikom ovršivanje izbornog prava, ali, ne možemo od manje, a da i ovom prigodom ne iztaknemo, da je c. kr. činovničtvo glasovalo za Talijana proti Hrvatu. Ta opazka ima tim veću važnost, uzme li se u obzir, da je g. *Franjo dr. Costantini* predstavnik najradikalnije talijanske struje u Istri. Pa za takvog predloženika je glasovno i Slovenac c. kr. porezni pristav. To služi takodjer samo za ilustraciju položaja i odnošaja. Izbor se je u Pazinu dovršio u 1: sati. U 3 sata za podne stiglo su viesti o izboru u Plominu i Labinu. U prvom mjestu od 95 izbornika, pristupilo njih je 89, a u Labinu od 65 pristupilo njih je 56, i svi su glasovali za talijanskog predloženika. Izabran bje dakle zastupnikom g. *Franjo dr. Costantini* sa 223 glasa proti 135, koje je dobio g. *Fr. Flego*. Ne znamo, ali uvjereni smo, da izmedju onih 56 glasova u Labinu, bit će njih i opet nekoliko c. kr. činovničkih.

Sa prolaznim ovim uspjehom protivničke stranke niti se ova toliko veseli, niti mi imamo uzroka, da toliko jadikujemo. Dapače imamo opravdanog razloga, da se ponosimo i s pouzdanjem očekujemo bolju budućnost. Ta nije šala, u Pazinu, gdje gosp. dr. Costantini već preko 40 godina djeluje kao odvjetnik, i gdje je pred malo vremena bio načelnikom, skucao je jedva 52 gradjanska i 26 činovničkih glasova, dočim Fran Flego, koji je iz drugog kotara, te ga naše ljudstvo ne pozna lično, nego samo po njegovom zaslužnom radu u pokrajinskom saboru, dobio je 135 neodvisna gradjanska glasa. Nije li to najbolji dokaz o probudjenoj narodnoj sviesti pazinskih birača? Čast i slava takovim biračem! Našim protivnikom pak dovikujemo: *Do vidova drugoy puta!*

Sastanak delegacija. Ovaj put sastati će se austrijski i ugarski delegati u Beču, i to dne 6. junija. Pod konac tek. mjeseca biti će valjda izbrani koli u Beču toli u Pešti delegati za pojedine pokrajine ili krunovine.

Ova glasa i pol većine. Našim čitateljem je poznato, kako bijahu obavljeni izbori fiducijara u občini Oprtalj. Poznato će im biti nadalje, da su naši birači uložili pritužbu na političku oblast u Poreču proti onom izboru, i da bijaše uzeta na zapisnik kod namjestničtva pritužba nekolicine oprtaljskih občinara proti onom izboru.

Općenito se je držalo, da će kotarska oblast onaj izbor kano nezakonit uništiti, ali ona toga učinila nije, već je izdala na pritužbu kod namjestničtva riešitbu, koju eto niže radi njezine zanimivosti u cielosti priobćujemo:

Broj 162pres.

Gospodinu
Grgolu Smle od Jurcha i drugom
u Topolovcu.

U rieševanju Vaše pritužbe sastavljene na zapisnik kod visokog c. kr. namjestničtva u Trstu proti izboru fiducijara mjestne občine Oprtlje vršenom dne 19. i 20. aprila t. g., priobćujem vam, da kotarsko poglavarstvo, izpitavši točno izborne listine, listine o glasovanju kano i gore naznačeno pritužbu, potvrdilo je u smislu §. 33 saborskog izbornog reda zaključitost gore navedenog izbora.

Budući da ostaju još *dva glasa i pol* većine za izbrane fiducijare, ako se uzme u obzir isključenja i propuste izbornika, koja pisuće mora smatrati netemeljitimi, te pošto nije moguće nalaziti esencijalnu formalnu pogriešku u dotičnom izbornom činu, kotarsko poglavarstvo odbije s tim pritužbu kao neutemeljenu. Posebni razlozi će svojedobno slieditи.

U Poreču dne 10. svibnja 1895.

c. k. Kotarski Poglavar:
Schaffenhauer v. r.

Talijanski zastupnici za istarske gradove na zemaljski sabor. Talijanski središnji izborni odbor političkoga družtva za Istru postavio je za istarske gradove sljedeće kandidate-zastupnike:

Za Kopar:
dr. P. A. Gambini.
Za Piran:
Venier Nikola.
Za Rovinj:
dr. Mate Campitelli.
Za Buzet, Izolu i Milje:
dr. M. Bartoli.
Za Poreč, Cittanova i Umag:
dr. I. Canciani.
Za Motovun, Buje, Višnjadu i Oprtalj:
Ag. Tomasi.
Za Pazin, Labin i Plomin:
dr. Fr. Costantini.
Za Vodnjan i Pulu:
dr. L. Rizzi.
Za Veli i Mali Lošinj:
I. S. Vidulich.
Za Cres i Krk:
dr. I. Chersich.
Za trgovačku komoru:
dr. J. Bubba i dr. Fran Glozer.
za veliki posjed:
dr. Benati F.; Franceski pl. I. B. dr. Tamaro M.; Polesini B; dr. G. Vareton.

U velikom posjedu kandidirali su prije dr. Nikolu de Belli, ali se je ovaj u zadnji čas odrekao kandidature, i to s razloga, kako se govori, jer mu se predbacivalo s talijanske strane, da teži za mjestom zemaljskoga prisjednika. Po njegovom odreknutju proglasilo je talijansko političko družtvo kandidatom za isto mjesto markiza Polesini Kamalića. Nama je vrlo drago, što dolazi u sabor g. Polesini Kamalić; jedno, što će biti poštena protivnička stranka s tako umnom silom, a drugo, što će na galerijji imati naši zastupnici jednoga protivnika manje.

Za gradove Kastav, Volosko, Lovran i Moščenice nisu proglasili naši protivnici svoga kandidilata, te su potajno ravarili za glasovitoga Andreicicha.

Iz sv. Mateja (občina Kastav) pišu nam. Davno nije *Perun* nebolomni kod nas tako tresao kao dne 14. t. m. izmedju 2—3 sata po podne. Davno nije se tutanj groma razlieglo gorom i dolom, da se čovjek i životinja tresla pred moću Svemožnoga, kao taj dan. Živ je tomu dokaz taj, što je taj dan na dvih mjestih udario grom. U selu Marčelji u staju gdjeno je ubio jednu kravu, a jedan vol ostao neoštećen. Da su isti bili privezani uz jasla, i da je po običaju gospodarev sin privezao volove, kad ih dopeljao kući, njekoliko sekunda prije no je grom udario, ostao bi bio ubijen on i volovi. Drugi grom udario u kostanj u selu Sroki. Zaporedoma dva dana je padala u okolici i riedka tuča, a ovih dana vrhunac Učke, Lisine i hrvatske gore obieli snieg ko u jesen. Neobičan je snieg pogorah, a još neobičnije su oluje, vjetri, grmljavine u ovo doba godine za nas.

Odstavljeni talijanski zastupnici. Na drugom mjestu priobćujemo talijanske zastupnike za istarski sabor za gradove, trgovačku komoru i veliki posjed. Od talijanskih zastupnika, koji su bili na saboru na zadnjem zasjedanju, odstavilo je talijansko političko družtvo njih šestorica. Evo imena te gospode: *Babuder, Lius, Marinoni, Martinolich, Stanich i Wassermann.*

Za g. viteza Babadera rekli smo u zadnjem broju zašto nam je drago, da ga je ostavila na cjedilu stranka, za koju je on uviek onako junački koplja lomio. Nemanje dragonam je, da je ista stranka zabacila bivše zastupnike gg. Martinolicha i Stanicha, koji, premda starinom našega jezika, bijahu u saboru naši žestoki protivnici.

Komu su poznati iole odnošaji iz istarskog sabora za posljednjeg zasjedanja, pasti će mu za stalno u oči odstranjenje iz sabora g. dr. I. *Martinolicha*, za koga se je govorkalo, da bi mogao postati već u ovom saboru zemaljskim kapetanom, jer da je tobož umjeren Talijan, da govori i hrvatski, i da nije zloviđen od odlučujućih krugova. Sad je pitanje, da li se je on svojevoljno odrekao kandidature, ili je štogod nanjušila vladajuća stranka u Istri, pak mu sada plaća milo za drago, što se je za nju opetovno izlagao u gradovih Liburnije, i što je njegov brat *„Yorik“* toliko prašine digno prigodom netom minulih izbora, mlateć prazne slame na otocih i posudbenih kotarih Volosko-Podgrad.

Ostala trojica t. j. *Marinoni, Lius i Wassermann* bijahu u saboru većinom samo po imenu poznati. G. *Marinoni* došao je u sabor proti svojoj volji. Čovjek je to dobre ćudi i mirna srca, koji se mari ni malo za bučni saborski život. G. *Lius* žestok naš protivnik nije nikada progovorio u saboru a čitavo njegovo saborsko djelovanje sastojalo je u tom, što je 2—3 izvješća u saboru pročitao. Gosp. *Wassermann* imao je u saboru tu povlasticu, da je on uviek predlagao konac raspravе.

Izbori u gradovih Kastav, Volosko, Lovran i Moščenice. Dne 21. t. m. obavio se izbor za gradove Kastav, Volosko, Lovran i Moščenice. Narodni kandidat bijaše g. dr. Andre Stanger, odvjetnik i načelnik u Voloskom. Protivnici su kandidirali poznatoga načelnika Veprinačkoga *Andreicicha*, koji je *sjajno* propao.

Kandidat naš g. dr. *Stanger* bijaše izabran sa *62* glasa većine. Izbor se je obavio u svih četirih gradovih u redu.

U Kastvu predsjedao je izbornoj komisiji g. zastupnik *Spinčić*. Glasovalo je tuj u svemu 61 izbornik i to svi za dra. Stangera. Vlada je zastupao komesar g. baron Reinlein.

Kad su poslije podne doznali gradjani kastavski za uspjeh izbora u cielom izbornom kotaru, odputilo se njih 15—20 na Matulje, kamo je došao iz Voloskoga i novoizabrani zastupnik g. Stanger u družtvu sa dičnim našim rodoljubom g. V. Tomičićem. Došlo je i druge gospode iz Voloskoga i Opatije. U krčmi g. Vj. Simčića sastali se gradjani kastavski sa prijatelji iz Volosko-Opatije i tuj sproveli par sati u veselomu družtvu uz rodoljubne pjesme i vatrene zdravice. Na večer gorjeli su kresovi u Kastvu i Veprincu a na Voloskom palili rakete i bengaličku vatru.

Čim bijaše u Kastvu poznat konačni uspjeh, počeli su grmuti mužari, koji su občinarom javljali sjajnu pobjedu.

Dr. Stanger bio je tri puta već biran u ovih gradovih i to prvi put 1889. sa 5 glasova većine, sliedeće godine sa 18 glasova većine, a dne 21. t. mj. sa 62 glasa većine. Taj naš uspjeh morao bi opametiti talijanaše i šarenjake te bi morali znati, da njim je uzaludna borba u onih naših tvrdjavicah.

Glavna skupština „Slavjanske čitalnice“ u Trstu biti će u subotu dne 25. t. m. u 8 sati na večer u družtvenih prostorijah sa običnim dnevnim redom.

Izlet članova „Slavjanske čitalnice“ u Trstu. Odbor naše čitaonice pozvao je sve članove i prijatelje družtva, da sudjeluju kod današnjeg izleta u Lokvu. Iz Trsta polazi se u 8 35 sati u jutro državnom željeznicom do postaje Draga, a odanle poći će se pješke preko *„Kolesjčeg crha“* u Lokvu, gdje će biti skupni obied. Poslije podne krenuti će

društvo pješke u Divaču, a odavle večernjim vlakom u Trst.

Odkriće Preradovićeva spomenika. Na 23. o. mj. t. j. na Spasovo u 11 sati prije podne obavlja se svečano odkriće spomenika prvaku hrvatske pjesme, Petru Preradoviću. Program za tu svečanost jest sliedeći: 1. Ivan pl. Zajc: „Iztočna zora," kantata, svira gradska vatrogasna glasba. 2. Govor gradskoga načelnika. 3. Čitanje spomenice. 4. Ivan pl. Zajc: „Molitva", rieči od Petra Preradovića, pjeva hrvatsko pjevačko društvo „Kolo". 5. Hugo Badalić: „Petru Preradoviću", deklamuje Hugo Badalić. 6. Tovačovsky: „Bože živi", himna, rieči od Petra Preradovića, pjevaju hrv. pjev. društva „Merkur", „Sloboda", „Sloga" i akad. pjev. društvo „Zastava". 7. Odredba odkrića spomenika. 8. * „ * „Liepa naša domovina". Popuntnica. Svira gradska vatrogrsna glasba.

Iz Fontane (občina Vrsar) piša nam 20. t. mj. Ovdje smo imali predprošlu nedjelju riedku sreću, što su nas posjetili vrsarski Talijani i talijanaši a na čelu im načelnik Vergottini. Taj g. podario je naime našoj crkvici sliku B. D. Marije, koja bijaše one nedjelje blagoslovljena.

Svečanost, koja bi bila imala biti strogo crkvena, prometnula se u političku demonstraciju. Vrsarani dopeljaše naime sobom glasbu, te su napili svietinu, koja je počela izazivati, vičuć na sav glas: *aviva!* dočim je glasba udarala poznate vriedjajuće nas komade.

Amo je nadošlo k crkvenoj svečanosti i našega puka iz susjednih mjesta, pak se je sakupilo 14—15 naših posjednika isto poslije podne kod čaše vina na prijateljski razgovor.

Na neprestanu talijansku viku odgovorio je netko od naših mladića sa gromkim *živio*, što je silno potreslo gospodske živce nekog g. Borisi-a. Taj je naime opetovno dotrčao k stolu naših mladića te je zahtjevao, da se s naše strane nesmije odgovarati: *živio!* na talijanske *aviva!* Doznav za sve to načelnik Vergottini dodje i on k našim muževom, od kojih je odlučno zahtjevao, da se odmah iz mjesta odaleče. Ni taj zahtjev nepomogne ništa. Naši se ipak kasnije odalečiše, da podju svaki svojoj kući t. j. u Dračevac, Mogeblu, Foškulin, Jesenovice itd.

Čim su oni nešto odmakli, eto Ti za njimi gospodske fukare sa kamenjem. Na sreću bijahu iza visoka zida, te nemogoše naše lahko dohvatiti, te tako sretno umakoše. Netko s gospodske strane opalio je za našimi i s revolvera, a kad su već daleko odmakli bili izpalili su neki Cerljenko i Mendiković iz pušaka za njimi.

Dok su još naši bili u Fontanah zaviknuo je neki pijani kmet iz Mogebla „živio", na što je k njemu skočio neki Franca iz Poreča, te počeo nanj vikati: *„no ti sa ti ki že Bepi Franca"* ali kmet se na to nije osvrnuo, te opet zaviknuo: živio, a *Franca* mu se na to zagrozio: *taži, avanti 15 jorni ti vedrà ke dispiaceri ti gavra."* Jao kmetu ako je komu u Poreču dužan. Eto tako dolaze k nam gospoda na crkvene tobož svečanosti s glasbom izazivat mirno pučanstvo.

Sa otoka Krka. (Nastavak i konac). Evo dakle kolika nepoštena sredstva imali su naši protivnici u njedno i kolike zlobe! Ali ipak uz sav ovaj pritisak, grožnje i nepošteno podmićivanje — govori se, da se je potrošilo do 2000 for. — izašla naša stranka pobjedonosna sa većinom od 10 glasova. Našla se dakle ipak većina u našoj občini, koju nisu mogli narodni odpadnici sa svojimi fakini prevarit i podmitit, te da je naša stranka izgubila, ne bi naši birači odaljili se od občine onako pokunjene glave i razbjegli se, kao da jih je tko toplom vodom oparo, kao što su to učinili prodanci i izdajice, jer naše birače nije prisilio na glasovanje niti novac niti što drugo, nego jedino ljubav prema narodu, i prema materinskom jeziku, i bili bi zadovoljni u duši svojoj, jer bi bili vršili dužnost, koju mora da vrši svaki pošteni čovjek prema svojoj domovini, te mnogi u ovoj žestokoj borbi nisu gledali niti na interes niti na prijateljstvo, kaošto žalibože njekoji. Ali da smo došli do pobjede imademo to zahvalit našim prvakom u občini, koji su mnoge seljake podučili i uputili o ovoj stvari, a kojim su bili na čelu vriedni župe upravitelji u Poljicih i Dubašnici sa braćom *Škarpa*. Nu dužnost je, pohvaliti sviestne birače iz podobčine Poljica, koji su bili osobito uznemirivani od šarenjačkih mutikaša, ali ipak nisu se podmitit dali Judinim novcem, nego su dapače mutikaše potjerali. U ovoj občini iztaknuli su se osobito birači iz sela Brzac, koji su došli glasovat svi, a među njimi vidjeli smo i starce od 70—80 god. Živili! Kad smo pohvalili naše birače iz podobčine Poljica, ne smijemo mimoići ni Dubašnjare, jer pri ovoj žestokoj borbi nisu gledali mnogi na onu njihovu staru neslogu „gornji i dolnji", nego na samu stvar, te dao Bog, da bi ovom pobjedom nestalo razlikrice, te da bi zajedno nastojali, da složno pometu sav smrad iz svoje kuće. Ako jih je bilo izmedju gornjih samo desetak, to je ipak dosta, jer tako su se poštenimi pokazali uz onolike grožnje. Nu dužnost je da se pohvali i one kremenjake iz Miščetići, kojim se mutikaši nisu usudili pokucat na vrata a i birače iz sela Turčić, koji su svi glasovali za našu stranku. Ostala sela imala su po kojega, koji je još zaslieplјen ili nije glasovao radi interesa ili prijateljstva, radi toga sram bilo ovakve, koji gledaju na to pri ovakvih zgodah.

Ukora su vriedni birači iz sela Vantačić, koji su jedini izmedju dolnjih sela svi glasovali za protivnike a čudimo se biračem iz Milovčić, koji su išli glasovati za g. *Giusta*, koji radi proti njim, kad neće da bude škola u njihovom selu, nego kod sv. Antuna, gdje nije potrebna. Dao Bog, da bi se osviestili oni i ostali, pa da bi vidili u kakvom su kolu.

Našim protivnikom nije bilo dosta, što su prije izbora na nepošteni način agitirali, nego su nam i u samom izboru uništili nekoliko glasova, a bili bi jih sjegurno i više, ali je bio vladin povjerenik prilično nepristran, i da nije bilo Mata *Milčetića* sa njegovim drugom u odboru, koji premda u manjini, ipak su na svaku nepravednost upozorili vl. povjerenika i većinu odbora na pravednost opomenuli, nego i to je bilo njekoliko puta uzaludno. Ali svakako čast njim! Osobita branitelja našao je g. Giusto i drugovi u Hadžiloji, koji se je do posliednjega vremena držao naše stranke, dok je sve saznao, ali ipak nije doznao ništa nepoštena; drug Hadžiloje bio je dubašnjarski Kalabrez iz Zidarić, koji je prava lija, te valjda mu je sada bila obećana načelnička stolica, da se uzmogne još jednom proslavit?

Mislimo, da će biti vriedno, da cienjeni čitatelji doznaju, da nas je njekoliko puta pohodio i glasoviti puljski trgovac koža „Jork", na svaki put drugačije obučen i kojemu se je u Baški dogodila mala nesreća, i kod kojega se je našlo i kompromitentnih spisa i brzojava, koji leže sada na sudu u Rovinju te nadamo se, da će bit gdjegod upisana i imena Giusta, Tončicha, s kojima se je osobito dogovarao u kući *kapurala*, gdje bi se obično mutikaši sastajali, da se dogovore i da dobiju novaca. Posliednji put kad je došao „Jork" na Malinsku, išla mu je u susret tjelesna straža sa „rankuni", budući revolver, kojega je nosio bez dozvole, ležao je na sudu. U toj tjelesnoj straži bila su 2 fakina kapurala. To je bio jako liepi prizor, dapače jedan izmedju najljepših, koje smo doživili u posliednje doba.

Uz Giusta i kapurala, koji su bili glave protivne stranke, vriedno je spomenuti i njihove tekliće, da jih tako više njih upoznade. Prvi je, koji ima najviše zasluge *Dadina*, iz sv. Antona, koji je kako se govori, prigodom zadnjih izbora platio samo jedan dug, nu ove godine moći će i više, jer trgovina je bila dobra i sjegurno morao ga je „Jork" dobro nagraditi, što ga je pratio na Rieku i što mu je bio poslužnikom, koju službu je on dobro naučio u Americi. Uz ovoga imade jih žalibože još mnogo, kao n. pr. obć. poslužnik Lonchiar (Lončar), Pišlje, Skuntlić, Wadar, koji je prodance vukao kapuralu kao na konopcu, kovač sa svojom polovicom, koja no zna tako liepo vikat *„Eviva Trieste! Eviva Istria italiana!* itd., *Vezat lonce padele iz Malinske*, baron *Celindrok*, šijor *Beppo* Bogović i Piero Bogović i mnogi drugi, koji su naše mirne seljake uznemirivali i obletavali. Ali im sve to ništa nepomaže. Živili naši sviestni birači a sram bilo sve šarenjake i prodance!

Iz Lovrana polovicom maja 1895. Veleučeni g. uredniče! Nadao sam se, da će mo koja učenija tikvica preteći i pobliže opisati Vam naš poraz dne 21. pr. mj., ali pošto do sada ništa ne vidim, latih se pera, da po mojih slabašnih silah sa Vašom dozvolom isto ja učinim.

Da smo izgubili naše fiducijare, nesmijemo baciti krivnju na sve prvake, nego na pojedince, koji su znali za spletke protivnika, il koji su prijateljskim putem doznali na dobu, što snuju naši šišmiši u Lovranu, a nisu bili vriedni dati na znanje Dersečanom, kojih su nekoji radi starosti i dalekog do četiri ure puta ostali kod kuće, a nekoji radi silnog djela okolo trsja, koje je počelo dizati pupe i muliti se, nisu išli u Lovran, jer su držali, da su se pobratili sa kmetovi našimi i da ne treba tamo ići; ali kada su došli u Lovran, imali su šta vidjeti. Mjesto dosadanjih milih pobratima i dragih prijatelja, susrietili su šarenjačke prodance, koji da su mogli, sve što nije uz njih pristalo, bi bi bili u more pobacali. Ali treba znati, da nisu bili svi proti nam, nego složno svi iz Tuliševice i nekoji iz Oprica, a nekoji iz Oprica glasovali su za našu listu. Čast im! Najgori bili su Jakov Jurčić - Mulinerčić - Bazarić i Andre Cvetan-Lamid oba iz lovranske Drage. Ova dvojica nisu imali prave glasa, jer prvi je unešen u tretje tjelo, koje sada ne bira, a drugi ima živa otca Mihovila i taj je unešen u izborne listine drugog tjela, a radili su toliko, koliko se raditi mogle, a oni znaju zašto. K izboru su došla dva naša Učkara i govorili su im ona dvojica, da će manje poreza plaćati, ako budu s njima glasovali i zaveli su jednoga, čru im ostavio, komu mi ni najmanje ne zamjeramo. Kada su se vršili najposliednji obć. izbori u Lovranu, uprav ova dvojica su nam govorili: *„Mi valja da smo složni, kmet s kmetom valja da drži, ako nisu kmeti složni, gospoda delaju da god ote".* A sada Jurčiću i Cvetane s kim ste držali?! *Lovranac.*

Porinutje ladje ces. i kr. mornarice *„Monarch"* Radi izbornih posala nismo mogli naše čitatelje pobliže izvjestiti o porinutju ladje „Monarch", koje se je izvelo dne 9. t. mj. u Puli u prisutnosti Njeg. Veličanstva cesara i kralja Frana Josipa i koje će bez dvojbe većinu naših čitatelja zanimati.

Ladja „Monarch" odredjena na obranu našeg mora, gradjena je u arsenalu u Puli. Ladja gradjena je od ocjeli, providjena dvostrukim podom i razdieljena u više celica. Čitava je ladja providjena 21 metar visokim oklopom od nikel-ocjeli, te su pojedine ploče 270 mm. debele. Oklop siže u vodu 1.2 m., a nad vodom pokrit je 40 mm. jakim pokrovcem. U samoj tvrdjavici smještena su 4 glavna topa od 24 cmt. i 40 kalibra. Duljina broda iznosi 93·30 m., najveća širina 17 m., srednje ronjenje 6·36 m. Oba stroja imaju do 6000 konjskih sila koje su dudu povisiti i na 8500. Uslied toga može „Monarch" za sat prevaliti 16 pomorskih milja. Osim 4 velika Kruppova topa, koji se dadu okretati na sve strane, providjena je oklopnjača baterijom od 6 Kruppovih topova 15 cmt. s dva Uhatinusova topa, 16 topova za brzu vatru i dvi mitraljese. Svaki top može da u minutu izbaci 8 ciljanih hitaca.

Na čitavom brodu uredjena je električna svjetlost sa 380 žarila i 4 lučne svjetiljke po 25.000 svieća.

Već ranim jutrom dne 9. t. mj. bilo je svuda po gradu sve bučno i živo. Pri izhodu sunca svi brodovi izvjesiše svetčane zastave: oni u službi velike, a oni koji nisu u službi, male. Tad nagrnu sviet prama obali. I iz najudaljenijih mjesta došao sviet u svetčanom ruhu. U 7½ dovezoše se i pozvani gostovi. Uz to su svirale istodobno glasbe: pomorska glasba odmah uz obalu, glasba pješačke pukovnije na lievom boku „Monarcha", glasba „Società operaria" na spojnom mostu, te glasba veteranskoga društva „Priestolonasliednik Rudolf" kod svečanog slavoluka na maslinovu otoku.

U 8 satih poče prva posveta novoga broda. Posvetu je obavio pomorski župnik Uredničck. Za vrieme ove ceremonije pozvani i nepozvani gostovi na tisuće se sgrnuše na *„Bellonaquai"*.

U 9½ Nj. V. cesar i kralj s yachte *„Miramar"* predje u posebni čamac, da se odveze k vratima na otoku, a odasvuda mu s brodova podaše počasti. Kad je pučanstvo vidjelo cesara i kralja i druge članove vladalačke kuće, poče klicati. Dočekali su ga admiral Sterneck s ostalimi odličnici i dostojanstvenici. Kad je cesar i kralj izišao na pristanište, uz pratnju admirala Sternecka, podje do dvorskoga paviljona. Od svečanostnoga slavolnka do „Monarcha" pomorski častnici i činovnici činili su špalir. Kad je Njeg. Veličanstvo stupilo u paviljon, pomorski župnik obavi drugu posvetu, a nakon ove i kpom novoga broda izvukoše sve podpornje i gredе, da se brod porine u more. Kroz to vrieme svirale su izmjenično vojničke glasbe. Pošto je brod bio spremljen za spuštanje u more, admiral Sterneck zamoli u Nj. Veličanstva dozvolu, da se obavi krštenje i spuštanje broda, na što nadvojvodkinja Marija Terezija preuze čin krštenja. Malo za tim, uz burno klicanje i sviranje, brod se oklizna i zasječe daleko u more.

Hodočašća sa Trsata u Loret 28. t. m. neće biti. Odbor je sve moguće učinio, da ovo pobožno poduzeće i živo i očito priznavanje sv. vjere liepo izpade — ali na nesreću u posljednje vrieme, dne 14. t. m. javlja ravnateljstvo Lloyda u Trstu, da obećanih parobroda dati ne može, budući da vrše službu na redovitim linijama. Na prešnu zamolbu, da ipak parobrode dade, odgovori 17. t. m. odboru, da baš u ono vrieme mora se u arsenalu parobrode čistiti i popravljati. Po tom odbor, čim kretom pošte vrati uplaćenu svotu stranкama, prestaje obstojati, niti u tom pogledu više ne uredjuje — što se na žalost sl. občinstvu do znanja stavlja.

Umoljavaju se veleč. gg. dušobrižnici i drugi prijatelji hodočašća, da u svom krugu o tom obavjeste.

Trsat 20. svibnja 1895. ODBOR.

Javne zahvale.

Toli svim mojim biračem, koli onim, koji su mi prigodom mog izbora za pokrajinskog zastupnika čestitali, izričem ovim putem moju najsrdačniju zahvalu.

U Malom Lošinju, 18. svibnja 1895.

Šime Kvirin Kozulić.

Izbornikom kotara Pazin-Labin!

Vi ste mi izborom od 16. maja ponovno pokazali veliko ponzdanje, koje imate u me.

Ta ponzdanica veseli me tim više, što se je ostalomu narodu pridružila napokon uz Plominsku i občina Boljunska, u kojoj je njegda Božje svjetlo ugledala i blagopokojna moja majka.

Srdačno Vam zahvaljujem za težke trude i za tvrdu vjeru.

Beč, 18. maja 1895.

Dr. Matko Laginja,
nar. zastupnik.

Poziv.

Podpisani pozivlje sve članove družbe sv. Cirila i Metoda za Istru na glavnu redovitu skupštinu, koja će se obdržavati dne 30. tek. mj. maja u 3 sata popodne u prostorijah čitaonice „Zora" u Opatiji sliedećim

dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Obračun za godinu 1894. (od 1. aprila do 31. decembra.)
3. Izviešće ravnateljstva i nadzornog vieća.
4. Izbor jednog člana obranićkog suda.
5. Razni predlozi.

Opatija dne 15. maja 1895.

Dr. Vitezić.

Listnica uprave.

Gosp. B. B. Sv. L. Seline. Pristajemo na Vašu molbu za ovu godinu; izvolite nam poslati for. 1.50. Živili!

Najbolje vrsti česko pivo

iz gradjanske tvornice piva u Budjevicah (Češka) 1795—1895.

100

godina obstanka.

Odlikovano na glavnih izložbah; god. 1894. u Beču dobilo prvu nagradu počastni diplom, u Mljetcih zlatni krst i zlatnu medalju.

Dobavljač Nj. Vel. kralja Wirtemberžkog.

Glavni zastupnik i skladište:

RUDOLF FISCHER U TRSTU

(Via Chiozza br. 5).

Ne boji se prispodobe sa bilo kojim pivom polag svjedočbe tehnologičkog muzeja u Beču.

Kamnik (Stein) u Kranjskoj postaja željeznice; Liečenje pod upravom dra. Wackenreitera, koji si je to liečenje Kneippovo prisvojio u Wörishofenu, i na klinici za hydrotherapiju pri prof. Winternitzu, za kožno bolesti pri prof. Kaposi i na živčanoj i polyklatričnoj klinici prof.

Kneipp-ovo liečilište.

Kraft-Ebinga svestrana znanja i izkustva sakupio. Liečilište je otvoreno od 15. maja do 20. septembra. Upute o zavodu i stanovih daje ravnateljstvo liečilišta. 1—3

Jakob Štrukelj, Trst

ulica Caserma br. 16, ulaz Piazza Caserma (nasproti velikoj kasarni).

Prodajo po najzajetno nizkim cenam svakovrstne i englezke dvokolice (Bicykle). Zastupstvo dvokolica „Adler" iz tvornice H. Kleyer, Frankfurt i „Viktoria Cycle Works" Wolverhamptom (Englezka). 1—50

Dvokolice „Adler" svietskoga su glasa i uporabljuju se kod njemačke vojske.

Jamči se za svako kolo 12 mjeseci, tko nezna voziti, nauči se ga bezplatno.

Pošilja se u pokrajine i na sve kraje.

413

Razpis učiteljske službe.

Na mešani enorazrednici v Tatrah se slovenskim učnim jezikom popolniti je stalno ili začasno mesto učitelja III. plačežno vrste.

Plača združena s to službo ustanovljena je v deželni postavi od 14. decembra 1888., dež. zak. št. 1 ex 1889.

Pravilno obložene prošnje naj se predpisanim potem v 14 dneh sem vlože.

C. kr. okrajni šolski svet

Volosko, 14. maja 1895.

Predsednik:

Fabiani m. p.

Novi dućan.

Ivan Ostrogović

otvorio je dućan jestiva i svakojakih tkanina. Preporučuje se prijateljem i znancem.

Beli na otoku Cresu.

Izvrstne c. kr. izklj. privilegovane

štrcaljke proti mildevu (peronospori)

inžinira Živica

koje su občenito u porabi radi njihove jednostavnosti, uztrajnosti i lahke upotrebe za svaku vrst trta. Te štrcaljke prodavaju se, premda su mnogo savršenije, po dosadašnjih nizkih cienah.

Schivitz & Comp.

u Trstu.

Cienike razašiljaju na zahtjev franko.

Na sve c. k. poštanske urede cesarstva razašilju kompletno štrcaljke franko uz pouzetje za 10 for.

Izradjuju također strojeve za sumporanje, neprestano djelujuće tiskaonice itd.

„Kupuj kod kovača, a ne pri kovačetu" veli stari pregovor.

To vrši po svoj pravici za moj zavod, jer samo tako velika trgovina, kakova je moja, ima radi gotovoga plaćanja velike množine blaga i drugih prednosti, jeftine stroške, koji najposle samomu kupovaocu u korist doći moraju. —

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko

Bogata zbirka uzorakah, kao dosada nikada, za krojače nefrankovana.

Komadi za odjeće.

Peruvien i dosking za veličastno svečenstvo, predpisani komadi za uniforme c. kr. činovnikah, također za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, sukno za biljard i igrače stole, pokrivala za vôz, loden. Velik izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga lodna za gospodu in gospoje po izvornih cienah tovarne u tako velikom izboru kako takovih ne može imati niti dvadesetera konkurenca. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospoje. Sukno, koje se daje prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd., također potrebe za krojače (kao podstave za rukave, gumbi, igle, konac itd.).

Jeftino, primjerno, poštено, trajno, čisto vunено sukneno blago i ne dobro kupovanje cunjah, koje imaju komać vrednost odškodnine za krojače, priporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (austr. Manchester).

Najveći izbor sukna u vrednosti 1/2 milijuna for. — Pošilja se po poštarskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju nedostatno svoje blago pod znamenjem „Stikarofskoga blago". Da zabranim varanje p. n. odnzimača, naznanjam, da takovim ljudem ne prodajem blago pod nikakvom pogodbom.

Svi strojevi za gospodarstvo

Peronosporna štrcaljka slična Vermorelu

Samostalna peronosporna štrcaljka sa sisaljkom zračnog priliska,

Vinske preše svakovrstnih načina.

Preše za masline, preše sa hidrauličnim tlakom,

Poboljšanje drobila

Pivničarsko orudje, vinske sisaljke, vinske cievi

Preša za sieno i slamu.

Ljustilo za kuruzu, Čistilnica za žito

razpošilja uz jako snižene ciene uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN (BEČ)

II/2. Praterstrasse N. 49.

Obširni katalogi za badava i prosti svake poštarine.

Preprodavaoci se traže.

Preporuča se stroge pažnje kod kupovanja istih strojevah od patvorenja.

U LJEKARNI

EDE TOMAJA

u Zagrebu, Ilica broj 12

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, bostenom pogancu, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 nvč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se lieči kašalj, prehlada ili katur u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bljedoći, škrofulaznosti, podbuhlosti, djetinjoj kržljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblaksava tegnja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlički, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski keh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za obćavanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Švajcerske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. — Ciena škatuljici 70 nvč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini poslje težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfriškavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam. — Jedan lončić 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena većem lončiću 1 for. — K tome spada još horaksov sapun po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te pcsve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na parižkoj izložbi začastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekolike kapi šire po sobi preugodan miris. - Flašica 80 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimnici. — Manja bočica 70 nvč.

Polibromov sirup po dru. Nikoli Selaku lieči uspješno bolesti živaca, nepokoj, glavobolju, trzanje, histeriju, zaduhu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 forint.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinti vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Odlikovana ljekarna PRENDINI

Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.

Pastilje (sladčice) iz katrana

Prodaje se i u

Ljekarni Prendini

u Trstu

i kod svih glavnih ljekarnah manjih pokrajinah.

Cieni jedna škatulji sa naputkom **40 nvč.**

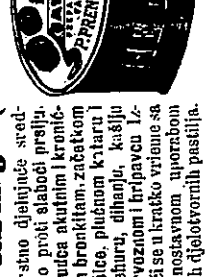

Izvrstno djelujuće sredstvo proti slabosti prsiju, uudca akutnim i kroničnim bronkitam, začetkom sušice, plućnom kataru i sušici, plućnom kataru i mješturi, dihanju, kašlju nervoznom i hripavcu. Lieči se u kratko vrieme sa jednostavnom uporabom ovih djelotvornih pastilja.

Odgovorni urednik Mate Mandić

Tiskara Doleno.

Broj 23. U Trstu 30. maja 1895. Godina XXVI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč., svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja ux pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielu arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Našli se!

Prošle subote izašla su tri različita lista u raznih mjestih i različitih jezicih, a ipak sva tri sa takvim člancima o netom minulih izborih na zemaljski sabor u Istri, kano da jih je nadahnula jedna te ista osoba.

Ovdje u Trstu izašla su dva od tih listova, a treći u gradu Poreču. Prva dva jesu: njemački poluslužbeni list *„Triester Zeitung"*, drugi je židovsko liberalni *„Il Piccolo della sera"*, a treći glasilo vladajuće stranke u Istri *„L' Istria"* u Poreču.

Prva dva pišu ob istom predmetu ćak pod *istim* naslovom, kano da su se dogovorili, dočim razpravlja treći u istom smislu isti predmet, ali pod drugim naslovom. Sva tri vesele se, što su izbori za istarski zemaljski sabor izpali kako je poznato, razilazeć se jedino u tom, što se talijanski listovi raduju nad porazom slavenske „radikalne" stranke uzprkos njezinim „neobuzdanim" agitacijam i grožnjam proti Talijanom, dočim lije suze radostnice njemački list glavno zbog toga, što su izbori *svuda u miru i redu provedeni, i što su obje vojujuće stranke* svuda pokazale najveću umjerenost i mudrost.

Talijanskim listovom raste srce od veselja, što su u izborničtvu gradova Pazin, Labin i Plomin s jedne strane, a s druge u onom Pule i Vodnjana prošli sjajno talijanski kandidati, dočim bijahu u istih mjestih prije šest godina izabrani vladini kandidati t. j. tadašnji kotarski poglavari *Simzig* i *Conti*.

Po priznanju tih listova sastojati će saborska većina od muževa jedne misli i istih težnja, koji neće nikada dopustiti, da bude talijanstvo Istre ićim povriedjeno. Ta većina stupiti će opet odlučno i otvoreno u oporbu proti vladi, budu li ju na to prisilile okolnosti, koje prisiliše na to zadnju saborsku većinu.

Tako talijanski listovi Trsta i Istre i tomu se veseli njemački poluslužbeni list! Njemu je dosta, da budu obje narodnosti u budućem saboru brojno zastupane kano i u nedavno razpuštenom saboru, i da su Talijani i Slaveni sačuvali staro posjedovno stanje. On je u svojoj poluslužbenoj revnosti zaboravio na ono svoje oštro pisanje prošloga mjeseca jenara proti istoj saborskoj većini, koja je izazvala poznate izgrede u saboru proti manjini i proti vladinom komesaru, i što je prouzročilo nenadani razpust sabora. Njemu nisu poznate neurednosti i nezakonitosti, počinjene prigodom izbora fiducijara u Oprtlju, Vižinadi, Poreču, Vrsaru, Kanfanaru. Svetvinčenti itd. itd. Sve mu je prošlo u miru i u redu uz najveću mudrost i umjerenost obiju stranaka! Za pritužbe, ustmene i pismene, hrvatskih birača navedenih občinah nezna ništa poluslužbeni list — jer neće ili nesmije, da za nje znade.

On nemari, što je radikalna talijanska stranka zabacila i one bivše talijanske zastupnike, na koje bi bila mogla cesarska vlada u izviestnih slučajevih računati. Propali su *vitezovi* i kojekakvi *„umjereni"* Talijani, ali to ne smeta poluslužbeno glasilo u njegovom *iskrenom* veselju, što su obje stranke sačuvale prijašnje posjedovno stanje i što je ostalo staro brojno razmjerje zastupnika obiju stranaka.

Njemu je jamstvom za budući triezni i ozbiljni rad u saboru već sama ta činjenica, što je prigodom izbora sve u miru i redu prošlo, i što bijahu obje stranke do skrajnosti umjerene. Mi na žalost nismo istoga mnienja sa poluslužbenim glasilom ovdašnje vlade, jer imademo nepobitnih dokaza, da nije sve prošlo u miru i redu kod izbora fiducijara u političkih kotarih Pula i Poreč, i jer znamo, da tuj nebijaše ni govora s protivne strane o kakvoj mudrosti i umjerenosti.

Poluslužbeno glasilo pozivlje se doduše na svoje izkustvo, kako se tobož obje stranke znadu snaći u saboru na stanovišću nepristrane parlamentarne radinosti, ali nam, koji poznamo sav saborski rad od god. 1861. do danas i koji smo sami ponešto kod toga sudjelovali, posve je nepoznato stanovište nepristrane tobož djelatnosti talijanskih zastupnika. Ili žar su mu možda zaključci saborske većine u posljednjoj sjednici razpuštenoga sabora dokazom nepristrane parlamentarne djelatnosti? Nesjeća li se više onih glasovitih zaključaka proti naredbam ces. kr. vlade o porotničkih listah i o dvojezičnih tabelah u Istri? Zar je već zaboravio, kako je spomenuta većina svečano stvorila zaključak, da se izključi iz saborskih razprava jezik saborske manjine, jezik ogromne većine pučanstva Istre? Jesu li mu ti zaključci dokazom o nepristranoj djelatnosti talijanskih zastupnika? Može li na temelju tih predpostava gojiti nadu, da je moguće u istarskom saboru u ovakovih odnosajih mirno i triezno razpravljati o moralnom i materijalnom boljku pučanstva naše pokrajine? Ako dà, tad moramo zaključiti, da vara sam sebe il hoće tim druge zasliepiti. Bilo jedno il drugo, nama je drago i ovdje iztaknuti, kako se je krasno složilo njemačko-poluslužbeno glasilo sa najradikalnijimi talijanskimi listovi Primorja u prosudjivanju netom minulih izbora za istarski sabor.

Izbor zastupnika

za ladanjske občine kotara Voloskoga.

Kotar volosko-podgradski je najčišći hrvatsko-slovenski kotar u Istri. U njem se nit nemože govoriti o kakvoj drugoj narodnosti osim hrvatske il slovenske. Možda je i zato trn u peti našim protivnikom. Al baš i za to nisu se do ljetos nit pouzdali u njem mešetariti. Dosad su oni ponovno uništili izbor zastupnika toga kotara. K biračem nit k izbornikom, u obće k narodu nisu se približili. Ovaj put se je već davno snovalo, kako bi sb i u njem podrovalo našu stranku, bilo obzirom na izbore u zemaljski sabor. bilo obzirom na izbore u carevinsko vieće.

Počeli su bili rovati kod občinskih izbora u Kastvu, i mislili su, da su dosegli svoju svrhu, al su se ljuto prevarili. Kastavci ma bilo koji nedaju se loviti u njihove mreže.

Susljedno se je razpustilo občinsko zastupstvo u Podgradu. Već kad se je razpustilo, govorilo se je, da se neće tako brzo obnoviti izbor, i znalo, da je i to priprava za političke izbore. Ima već evo skoro *deset mjeseci*, što se je razpustilo, a izbora se nije obnovilo. Izbor izbornika obavio se je pod vodstvom občinskrga odbora imenovanoga po c. kr. namjestničtvu. Taj odbor tako je sastavio izborne listine, da se je vidilo za čim ide, da je izpustio nepravično stalnih, a uvrstio nestalnih birača. Duša toga odbora i orudje onih, kojih su ga postavili, stavio se je u savez sa protivnici našega naroda u Trstu, u Poreču, na Voloskom, u Puli. Klevetao je naše muževe ustmeno i tiskom. Tiskanice, postavljene na poštu u *Kozini*, letile su na sve strane, i preko medja naše pokrajine. Onaj gadni list, što ga zovu *„Somiero"*, a izlazi u Puli, pun crnih kleveta na naše muževe, na naš narod, na naše svetinje, alao se je raznim osobam u kotaru i izvan njega. Sam urednik toga lista počastio je svojim posjetom i Francesca Marotti-a i Gašpara Kastelca, i snovao zajedno s njimi snove, kako da podruje narodnu stvar. I ako su prije neki mogli lagati, da tu neide o narodnu stvar, nego lih o občinsku upravu, bilo je sada svakomu jasno, da su se ti neki sdružili sa protivnici našega roda svih vrsti, da su postali izdajice svoga naroda. I sredstva, koja se je rabilo, pokazala su to. Do sad kod nas nečuvene klevete, do sad kod nas nepoznate pijanke i podkupljivanja, pojavila su se sada u punoj mjeri. Čovjek škrtica, koj neda inače nit siromahu krajcara, gubio je dane, tjedne i mjesece, razbacivao se s novci, plaćao za pijanke, i stalno nije trošio iz svoga džepa, nego dobivao od druguda.

Pošteni muževi nisu mu se dali na liepak. Slušali su one, koji su činom poknzali sto i sto puta ljubav do svoga naroda, mar za njegovo dobro. Mnogi su se učvrstili kod sastanka u Hrušici, gdje se je javno govorilo o javnih stvarih, a gdje se nisu pokazali klevetnici kako bi se bili morali, da su muževi, i da nisu kukavice, koji samo u potaji lažu, i koji bi htjeli ubijati ljudsko poštenje iz zasjede. Poslie sastanka u Hrušici moglo se smatrati našu stvar dobljenom. Naši poznati rodoljubi u onoj občini učinili su svoju. Velika većina birača išla je s njimi, bez novca, bez pijanka. bez varka. i samo iz osvjedočenja. I bijaše izabrano 14 muževa kao izbornika poštenih, neslomivih. Francesco Marotti i njegovi saveznici bio je odsadjen u svojoj občini kod izbora izbornika, i tu se poslie izbora nije pouzdao već rovati.

Poslie toga izbora kušao je svoju sreću u drugih občinah.

Kad su talijanske novine javile, da je talijanska stranka pobjedila u Materiji, u Jelšanah, u Lovranu, na Veprincu, i kad izbornici svih tih občina nisu sačinjavali većine proti Podgradu, proti Opatiji i proti Kastvu, onda je on imao obraza, da ide loviti u svoju rodjenu občinu, u Kastavsku. Premalo je poznao svoje nekdanje suobčirare. Oni su se uviek znali pokazati muževi na svojem mjestu, a poslie sastanka u Kastvu bili su oni tako uzpaljeni, da jih nebi bila predobila nikakva sila. Izborni odbor postavio je kandidate izbornike, a birači iz svih strana prostrane občine pobrlili su na dan izbora na biralište, i svi kao jedan dali su glasove muževom poštenjakom, kod kojih nebi opravio nijedan ništa kad ide o narodno poštenje, a kamo li jedan Francesco Marotti. On jih je tako malo poznao, da je k nekim došao i nagovarao jih u svoje svrhe. Da su žešće naravi, oni bi ga bili potjerali kako je zaslužio; tako sa ga pomilovali i smijali mu se. Jedan Mate Širola, jedan Vjekoslav Kinkela, jedan Frane Šepić, da će na liepak jednom Francescu Marotti-u! To je upravo smješno. u koliko nije bezobrazno na to i pomisliti. Jadan Francesco smucao se je po Kastavščini kakov tjedan dana, i morao se je dan pred izbor vratiti kući sav pokunjen, i bio je prisiljen reći opet svojoj gospodji, koja stalno nepozna njegovih spletaka, da njegova nevalja. I drugi nekoji »pletkarili su po Kastavščini. Neki lopov, koji nije nit svojega imena kazno, bio je utorak pred izborom, već rano oko 7. u jutro kod Vjekoslava Kinkele, i nagovarao ga, da putuje na *Kozinu*, da ga *tamo čeka jedan veliki i bogati gospodin, da mu netreba misliti na trošak, da će već taj gospodin namiriti trošak i drugač ga obdariti.* Dvie ure ran je brundao, i kad ga nije mogao inače odpraviti, rekao mu je, da će doći. Mogao ga je čekati taj veliki i bogati gospodin na Kozini u „Hotelu alla città di Trieste" i do sudnjega dneva! Nego ipak bi dobro bilo saznati, koji je to gospodin bio u tom hotelu u Kozini dne 14. i 15. maja!

(Konac sliedi).

DOPIS!

Izborna borba u Baški. Netom bješe izbor razpisan, kojekakvi glasovi kolaše ovdje o novcih u izborne svrhe. Jedna pače osoba, koja je do sele znala igrati važnu i častnu ulogu, na toliko se pomamila, da je stupila u šarenjačko kolo pod izlikom, da tobož uzmogne izpitati tajne naših protivnika, jer da su njoj kazali, da će biti novaca na pregršte. Ta kameleonska uloga nije se nama ni najmanje »vidjala. Mimogred budi rečeno, da ćemo se drugom zgodom osvrnuti baš kako bude pravedno i dostojno i na dotičnu ulogu i odnosno ponašanje te fine diplomatičke osobe, te ujedno nastojati ćemo dokazati, da i bodulski ćuk znade kadikad igrati se „kalabrage". Mi se medjutim naoružasmo, što smo bolje mogli. Na 18. pr. mj. primismo list iz naše *Drage Bašćanske*, kojim nam se javlja, da je onamo neko šarenjačko rešeto nagovaralo našu osobu, da stupi u protivničko kolo, te joj ujedno kazivalo. da će doći novaca za agitatorne svrhe, da je to redko rešeto doduše obećalo našim prvakom, da će ih prevariti. Istodobno stigao je jednom Dražaninu brzojav iz Pule, podpisan od dra. S. i od „Yorka" po prilici sliedećeg sadržaja: *„Portateci domenica a Veglia, agite d'accordo con Francesco Dessantich, riceverete il necessario"*. Što to znači *„il necessario"*, to će pojmiti i svaki vrabac sudbenoga krova. Napokon javilo nam se spomenutim listom, da je u protivničkom kolu i onaj diplomatički bodulski ćuk! Ovdješnji jedan dućandžija izjavio jednom našem prvaku, da on priznaje, da neima mjesta u Baški protivnoj stranki, a da njemu stoji dobro *„čapat par stotin fiorini"*. Slično znao je i govoriti i jedan drugi njegov pajdaš. Na 23. pr. mj. stigao je amo nepoznani stranac privatnom kočijom: Munjevnom brzinom izkrcao se i unišao k poštemeštru g. *Bonu*. Malo zatim pošao je u stan Mata Barbalića, praćen Franom Desantichem, Nikolom Barbalićem i Ivanom Abramom, c. kr. prijamnikom. Uslied kočijaševa kazivanja prosno se po mjestu glas, da je taj pridošlica »kampijunista« sa špiriti. Jedva drugi dan doznao je Vaš dopisnik, da je taj tobožnji »kampijunista« poznati Karlo Martinolich, urednik *„Giovine Pensiera"*, kad ga već bila občina zatvorila. Reć bi, da se je „York", t.j nosioc kampiona *„avite colture"* prefino ponašao u uredu i time zaslužio zatvor od strane načelnika. U njega se našlo *kvat revolver sa šest hitaca* bez dozvole, *preko* hiljada *forinta* i razoih spisa. Kad so našao u škripcu, izjavio je, da on nebi bio nikada došao u ove strane, ako ga se ne bi bilo pozvalo, i tu svoju izjavu htio je podkrepiti sa listovi, koje je primio od svojih prijatelja iz Baške. Time je htio na njih svaliti svu krivnju. *„Un bell'eroismo!"*

Občina je poduzela sve potrebite korake, te sastavivši s njime zapisnik, pustila ga uslied naloga političke oblasti na slobodu, a sekvestrirane stvari predala sudu, da proti njemu postupa. Ne čitamo protivničkih novina, ali kako čujemo pune su svakoga gujusa. Na čast im budi! Primjećujemo, da su dva golišava poglavice šarenjaka odmah išli u Krk, kada dočuše za „Yorkov" zatvor, da valjda zagovaraju „Yorka", a naše da ocrne, te se istom iza osam dana vratiše pokunjeni kući. I'ošto je nestalo toga hepoga para denija *„neboj ga se"*, nastao je u mjestu podpuni mir i red, te je bilo milota gledati, kako naši veselo pristupaju k izboru i *jednoglasno* odabraše svoje hrvatske predloženike.

Poslije izbora sve je veselo klicalo i pjevalo; mužari zagrmiše, a brodovi se nakitiše

zastavami, kao na najveći blagdan: *Pravo narodno slavlje*. U večer je bila svečana večera, kojoj su prisustvovali sve po izbor muževi. Pjeranju i nazdravljanju ni kraja ni konca. Iztaknu se i uznese cielo družtvo svojimi liepimi govori i nazdravicami domo. zastupnikom sadanjim i budućim, te pojedincem, osobito obljubljeni pop Mate Oršić, a stajali su mu junački uz bok i vrieđni bivši zastupnik Dinko Seršić, Mate Dorčić, pravnici Dorčić i Oršić, te mnogi drugi. Drugi dan u nedelju bilo je još veće slavije. Pod zastavom ponosno je selom stupalo do četrdeset naših čeličnih sokolova — cviet našeg mjesta — praćeni neizbrojnim množtvom kličućeg naroda. Čitavo je mjesto tako rekući — pjevalo domorodne i narodne popjevke. Kad je pala noć, razsvjetljivala je ulice bengalska vatra, a strelovite prskavice (rakete) letile su k nebu uz klicanje naroda. Toga veselja ne mogu opisati, odlažem pero.

Franina i Jurina

Jur. Si čul Frane, da se Joškina jadi kako živi vrag.

Fr. Ča morda na Golca, da mu ni otel već dat terana?

Jur. On se jadi. da su mu nekakovu tajnu doznali, ma sejeno da mu nisu mogli sramoti storit, zač da ni glasoval na Voloskem.

Fr. Tako morda ni imel ni pravo glasa.

Jur. Jušto to! pak da ni otel, da drugi znaju njegovu sramotu.

Fr. Tako nepovedaj Jure te sramoti onen Veprinčanon, ki su ga zibrali.

Jur. Ter su oni mu za tu sramotu još i prej znali, leg su ga zato izibrali, zač ni človek od zanera.

Fr. Samo da nebi pak tebe zameril, da mu sramotu povedaš.

Jur. Ču mu pak pul Zvane za mirnicu pol litri platit . . . . .

* * *

Jur. Biš veroval, da su na Voloskem izabrali četiri kandidati za Poreč?

Fr. Nevuruj tega Jurino ne! tamo su izabrali samo dva naša trda koronjaka, ki su nas i do sada med svemi Latini zagovarali. Jedan je Mate Mandić, a drugi Slavoj Jenko iz Podgrada.

Jur. Da zač su oni dva, ki su bogatiji legovisti.

Fr. Ako su i bogatiji, tanto su jim na Voloskem dali svedočbu siromaštva.

Jur. Tako im se pristala ona, ka se uža pivat va crekve.

Fr. Tako zapivajmo, zač ja znam, da ju svaki od njih ni čul!

Oba: Vratili se natrag zasramljeni — svi koji govore: veselo, veselo za oba!

Fr. Znaš Jure, moramo jim dat i nekakov titul, zač oni dva naši imaju titul *„Narodni zastupniki"*.

Jur. Njim ćemo reć: *„Zastupniki in erba!"*

Fr. Bravo Jure, i na veselje još jim jednu zapivajmo.

Oba: (po napjevu: Ja sam knez.)
Šijor Gašpar i Golac
Hote skupa va dolac
Zač Poreč grad ni za vas,
Dok slavjanski ori glas!

Pripjev: U rog, u rog jim tulimo,
Kad se s bratom složil brat,
Na vas glas zaorimo:
Šarenjak je stisnul vrat!

Različite viesti.

Občinsko zastupstvo može biti razpušćeno . . . . . Najdalje šest tjedanah poslije razpusta mora se naložiti novi izbor (§ 96. pokr. zak.. članak XVI. drž. zak. od 5. marča 1862.) **Občinsko zastupstvo u Podgradu bilo je razpušćeno dne 25. julija 1894. Novi izbori nisu niti danas obavljeni. — Živio zakon!!!**

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Sabrano u slučajnom sastanku u krčmi Antona Matijašića u Brdih Oprtalj. Darovaše: Anton Matijašić i obitelj 2. krune. Mate Kramar (Bančina) 1 kr. Mate Sankovidl kr. Anton Paropat Dane 1 kr. A. P. 1 kr. V. B. 1 kr. J. Z. 1 kr. Marko Pertić, Groznjan, 1 krunu Rudolf Fakin 1 kr. Ivan Marković Vižinade 1 kr. Dinko Zigante Rakitović 20 nvč. Petar Fakin 10 nvč. Ukupno 5 for. 80 nč.

Premetačina u našem uredničtvu. U petak dne 24. t. mj. u *sedam* sati u jutro došao je u prostorije našega uredničtva nadkomesar ovdašnjega c. kr. redarstva g. *Bacher* sa perovodnim vježbenikom g. *Pecholsch-om*, te sa četiri agenta istoga redarstva, da pretraže stan i uredničke prostorije po nalogu sudca istražitelja c. kr. pristava g. *Pederzollia*, koji vodi iztragu na predlog c. kr. državnoga odvjetničtva proti uredniku radi članka, uvrštenog u našem listu br. 16. od dne 18. aprila t. g. pod naslovom: *„Biskupova nauka"*. Izručiv našemu uredniku dotični dekret, započeše premetačinu najprije u samom uredničtvu. Kasnije pretražiše urednikovu spavaću sobu, a zatim sav stan kućne gospodarice. Obašli su sve skrinje, ormare i pisaće stolove urednikove, pak ormare i skrinje za rublje i odiela njegove i kućne gospodarice, a napokon i žepove nekojih komada odiela urednikova, dapače i malemu njegovu novčarku.

Premetačina trajala je od 7 sati u jutro do 1½ poslije podne, skoro dakle *sedam* sati, a pretraživali su skoro sve navedene osobe, osim jedne ili dvih, koje su pazile na vratih stana. Tolike osobe i toliko vremena morale su dakle nešto i pretražiti. Svrha premetačini bijaše ta:

1. da pronadju pismo ili spis, koji bi imao sadržavati tobožnji hrvatski prevod pastirske poslanice biskupa *Flappa* iz Poreča od dne 1. aprila 1895. br 32, ili, da

2. izvornik pastirskoga lista istoga biskupa zapliene.

Premetačina ostala je bezuspješna, jer gg. nenadjoše traženih predmeta. Zaplienili su dva privatna pisma, jedan 2 ili 3 godine stari dopis i dva privatna spisa, ali sve to nestoji u *nikakvom* odnošaju sa traženimi predmeti. Po dovršenoj premetačini u naših prostorijah pošli su pretraživati prostorije tiskarne *Dolenc*, gdje se naš list tiska, i gdje su premetali skoro do 4 sata po podne. I tuj je bila premetačina posve bezuspješna.

Održana glavna skupščina družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Kako nam javlja predsjedničtvo družbe sv. Cirila i Metoda za Istru moralo je odročiti radi nepredvidjenih zaprieka glavnu skupščinu, koja bijaše urečena za dne 30. t. mj. u Opatiji. Predsjedničtvo družbe javiti će putem naših novina dan buduće glavne skupščine.

† **Dr. Josip Ivandija.** Iz Petrinje primili smo osmrtnicu, kojom nam se javlja žalostnu viest, da je tamo preminuo dne 19 t. mj. g. dr. Ivandija odvjetnik, bivši narodni zastupnik i vrlo čestit rodoljub. Pokojnik spadao je medju najodličnije članove stranke prava a bijaše osobiti prijatelj našega lista i hrvatske stranke u Istri. Još nedavno naveli smo sa zadovoljstvom, kako je u francezkih novinah pisao medju ostalim i o Istri, predstaviv francezkomu narodu u pravom svietlu narodnostne odnošaje u našoj Istri. Vječni pokoj čestitomu mužu!

† **Dr. Ivan Starčević.** U Krapini preminuo je dne 11. t. mj. nakon duljeg poboljevanja g. dr. *Ivan Starčević*, nerjak hrvatskog prvaka g. d.ra *A. Starčevića* i brat g. d.ra *Davida* i g. d.ra *Mile Starčevića*. Pokojnik bijaše žarki rodoljub hrvatski, koji je u svojoj skromnosti i čednosti radio neumorno za sreću i slobodu svoga naroda. Bio je iskren prijatelj istarskih Hrvata i naš višegodišnji predplatnik. Vječna mu spomen u narodu!

† **Ivan Košak.** Dne 27. t. mj. preminuo je u selu Mihotići nakon dugotrajne bolesti providjen sv. otajstvi u 80 godini umirovljeni pučki učitelj g. *Ivan Košak*. Pokojnik je služio mnogo godina u Veprincu, odakle je pošao u zasluženu mirovinu prije kakvih 7—8 godina. Zadnje vrieme živio je sa svojom kćeri, upraviteljicom pošte u Mihotićih. Vječni mu pokoj!

Kanonički posjet i dielenje sv. berme. Dne 25. t. mj. odputovao je tršćansko-koparski biskup, presvj. g. dr. Glavina u Sežanu, gdje će dielit sakramenat sv. berme. Tom prigodom posjetio je crkve u Bazovici, Lipici, na Opčinah i u sv. Križu.

Delegat za Istru. Kako javljaju ovdašnji listovi, izbran bijaše jučer u carevinskom vieću u delegacije za Istru jedan od naših zastupnika, no neznamo pravo, dali g. dr. M. *Laginja* ili g. prof. *Spinčić*. Izbor se obavio izmedju naših i talijanskih delegata srećkanjem. Zamjenikom delegata izabran bijaše g. Bartoli.

Sjednica političkoga družtva „Edinost". Predsjedničtvo političkoga družtva „Edinost" pozivlje gg. odbornike i zamjenike na redovitu sjednicu, koja će biti u nedjelju, dne 2. junija u 9 sati u jutro u prostorijah „Del. podp. družtva" (Via Molin piccolo br. 1).

Povjerenike političkoga družtva „Edinost" pozivljemo ovim. da izvole družtvenomu blagajniku što prije priposlati prinose članova, jer mu valja sastaviti obćeniti račun za glavnu skupštinu, koja će se obdržavati budućega mjeseca.

Odlikovanje. Iz Rieke nam javljaju, da bijaše tamošnji dobročinitelj naše škol. mladeži g. *M. Pozzo Balbi* odlikovan od sv. otca papa Lava XIII., koji mu je podielio viteški krst sv. Groba.

Novi odbor „Slavjanske citalnice" u Trstu. U subotu bijahu izabrana na godišnjoj glavnoj skupštini sliedeća gg. članovi u novi odbor:

Predsjednik dr. Matej Pretner; odbornici:

Truden Aute, podpredsjednik; dr. Josip Abram, tajnik; Bogdanović Ante, blagajnik; Mankoč Ivan; Abram Ivan, Šabec Ivan, Toroš Fran, dr. Miha Truden. Namjestnici: Klinar Viktor, knjižničar, dr. Drago Lukež, Paternost Drag.

Milodari za postradale Ljubljančane. Jakov Draščić iz sv. Martina kod Buzeta šalje sabranih 17 for. Darovali su:

Draščić Jak. 1 fr. Flego Fr. 50 nč. Draščić Petar 1 for. Draščić Grgur 50 nč. Černelha Jakov 20 nvč. Cerovac Silvestar 10 nvč. Pauletić Ivan 20 nvč. Draščić Miho 40 nvč Draščić Josip 50 nvč. Tinderle Mitjo 40 nvč. Blažević Mate 05 nč. Vivoda Anton 10 nvč. Draščić Andre 30 nč. Draščić Anton 50 nvč. Draščić Jakov-Sesganić 10 nvč. Draščić Anton 1 for. Draščić Menigo 1 fr. Draščić Anton 50 nč. Draščić Jakov Foja 15 nč. Draščić Andre 50 nvč. Tinderle Miho 20 nvč. Tinderle Anton 15 novč. Panletić Mate 25 novč. Pauletić Anton 50 nč. Počeknj Ivan 10 nč. Krbavčić Dinko 10 nvč. Cerovac Dominko 10 nvč. Draščić Jure 10 nvč. Draščić Mate 50 nvč. Draščić Jakov 1 for. Draščić Paskval 1 for. Cerovac Ivan 10 nvč. Cerovac Dinko 10 nvč. Pauletić Ivan 10 nč. Draščić Anton 20 nč. Vivoda Ivan 20 nč. Tanković Ivan 20 nč. Vivoda Jakov 10 nč. Draščić Anton 10 nč. Nežić Fran Nugla 1 for. Prelog Maria 20 nvč. Prelog Josip 30 nvč. Klarić Ivan 50 nč. Draščić Mate 40 nč. Vivoda Silvester 50 nvč.

Sabrali su kod beramskih župljana: Antun Bačac, Mate Golob, Šimun Gortan, Josip Gortan i Antun Martinčić 60 kruna; milostinja podieljena u župnoj crkvi 20 kr, ukupno 80 kruna. Novci odposlani su na opredieljeno mjesto ravno iz Berma.

G. Fran Dubrov.ć, c. kr. notar u Podgradu priposlao nam 9 for. sabrane u malom družtvancu prigodom sastava ženitbene pogodbe u kući Drag. Vičića u Podgradu.

G. Ivan Kanta, duh. pomoćnik u Lanišću, sakupio prigodom svog imendana 5 for., a darovaše sliedeća gospoda: Jakov Jakac, učitelj; Jakov Marčelja, krčmar; Josip Grbac, svaki po 1 for. i Ivan Kanta, duh. pomoćnik 2 for.

Djačja osveta. Kako je porazio uspjeh izbora naše narodne protivnike u gradu Pazinu, razvidno je odatle, što je baš istoga dana predalo predsjedničtvo uprav. vieća odpovied stana mjestnoj občini za uredovne prostorije, koje ista drži u zgradi pripadajućoj poreznoj občini Pazin.

Taj korak neće doista služiti da približi duhove naših Pazinčana sadašnjoj upravi.

Proti odpovieđi podnesla je mjestna občina prigovore.

Ova činjenica imala bi otvoriti oči i onim zaštitnikom pazinske gospode u Trstu, koji nastoje svakom zgodom, da Hrvati popuste Talijanom tobož radi mira i sloge.

Budući zemaljski kapetan za Istru. Nakon svršenih izbora za istarski zemaljski sabor počeli su talijanski listovi naklapati, tko da bude budućim zemaljskim kapetanom i njedno saborskim predsjednikom. To naklapanje dade slutiti, da je odzvonilo kapetaniji g. *M. Campitelli-a*, s kojim nebijaše ni u saboru, ni izvan njega nijedna stranka zadovoljna, premda je on rado plesao, kako su mu vladajući krugovi u Istri i Trstu svirali. On će dakle poći sa one toli mu obljubljene stolice, noseć u srdcu duboku ranu zbog nezahvalnosti onih krugova, kojim je toli vierno i odano zadnjih šest godina služio

Njega bi imali nasliediti na kapetaniji i u saborskom predsjedničtvu gg. zastupnici *Rizzi* ili *Cancianí*.

Prvi je odvjetnik, načelnik grada Pule zemaljski i državni zastupnik, te je vrlo dvojbeno, da bi on mogao onako mlad i neizkusan snašati i težko breme zemaljskog kapetana i saborskog predsjednika.

Drugi je odvjetnik, načelnik u Poreču i zemaljski zastupnik, u rodbinskom vezu sa mogućom obiteljи Polesini-Kamalić, koja uživa velik ugled kod vladajućih krugova u Trstu.

Kad bismo mi imali izreći sud o jednom ili drugom od tih kandidata za zemaljsku kapetaniju, rekli bismo, da nam je posve ravnodušno bio jedan ili drugi, il ma koji od sadašnje saborske većine, jer su svi jednaki u tom, da mrze i preziru iz dna duše sve nas i sve naše narodne svetinje, i jer neima nijedan od njih sposobnosti, da upravlja pokrajinom, u kojoj je ogromna većina pučanstva hrvatsko-slovenskoga jezika, niti da ravna saborom, u kojem će sjediti u manjini zastupnici te većine pučanstva. Svejedno dakle bio tom časću počašćen *Rizzi* ili *Cancianí* il makar mladi *baron* Polesini, poluslužbenog lista naše „Triesterice".

Prešan predlog. U sjednici carevinskoga vieća od utorka stavio je narodni zastupnik dr. M. Laginja sa drugovi prešan predlog, neka bi vlada predložila vieću sadržaj oce naredbe, koja govori o uvozu talijanskoga vina u našu monarhiju. Ministar trgovine protivio se je predlogu, jer da naredba nije još te u krieposti stupila, i tako bijaše predlog zabačen, premda su ga toplo zagovarali zastupnici *Biankini i dr. Lueger*.

Interpelacija narodnoga zastupnika g. d.ra M. *Laginje*. U sjednici carevinskoga vieća od dne 26. t mj. interpelirao je zastupnik dr. *Laginja* sa drugovi cesarsku vladu radi lučkih pristojba, koje su uvele talijanske mjestne oblasti za austrijske brodove. Vladu je pitao, da li je to novo obterećenje naše mornarice u suglasju sa austro-ugarsko-talijanskim trgovačkim ugovorom. Interpelaciju donesti ćemo u cielosti.

Još o izboru zastupnika za gradove Volosko, Kastav. Lovran i Moščenice. Kandidat hrvatske stranke bio je dr. *Stanger* i dobio je u Kastvu 61 glas, na Voloskom 30 glasova, u Lovranu 24 glasa, u Moščenicah 10 glasova.

Kandidat talijanske bio je Andreicich i dobio je u Kastvu u i j e d n o g a glasa, na Voloskom 18 glasova, u Lovranu 39 glasova u Moščenicah 5 glasova.

Kod toga glasovanja vriedno je iztaknuti ovo: Na Voloskom glasovali su za talijanskoga kandidata nesamo svi vidjeniji talijanaši, kako je n. pr. c. kr. bilježnik Puovich, nego takodjer dr. Tamaro c. kr. kotarski liečnik i *pet* c. kr. činovnika c. kr. poreznoga ureda.

Talijanski kandidat Andreicich propao je ne samo kod izbora za ladanjske občine, gdje *nij- dobio ni jednoga glasa*, nego i kod izbora u gradovih, gdje zajedno sa glasovi c. kr. činovnika nije dobio niti trećinu glasova.

Doznajemo iz stalna izvore, da su Talijani držali u pesti potjedu u tih gradovih. A pokazali su to s činom, kad su došli glasovati dr. Minach, Tončić-Poščić, uz navedene c. kr. činovnike, pa kako čujemo i župnik lovranski Dragovina — svi za načelnika Veprinačkoga Andreicicha, o kom se zna kako za crkvu mari, i proti kojem je podnešena prijava u vjerskih i crkvenih stvarih radi čina, koj pobudjuje odurnost u svih kršćanih katolicih a kamo li nebi imao u jednoga kršćansko-katoličkoga župnika. Zanj je glasovao i odgojitelj katoličke mladeži i član c. kr. kotarskoga vieća Vilim Grossmann. — Svi napori ostali su bezuspješni.

Hrvatski kandidat dr. Stanger dobio je većinu glasova na Voloskom i u Moščenicah, i bio je izabran jednoglasno u Kastvu, i dobio je u obće preko dvie trećine glasova svih izbornika. Isti hrvatski kandidat dobio je kod prvega njegovoga izbora *pet* glasova većine, kod drugoga *petnaest*, a kod ovoga *šezdeset i tri*. Svakako liep napredak hrvatske stranke, i zato propadanje talijanske stranke. Živili sviestni izbornici, živio zastupnik!

Zlobna oštećivanja na tudjem posjedu u mjestnoj občini Poreč, a u poreznoj občini Vabriga:

1. *Martinu Daseni* posjekli su nepoznati zločinci dva reda trsja (brajda) i odnesli tri centa sjena;

2. *Petru Benvenù* posjekli su dva reda trsja i zapalili malenu kućicu;

3. *Slijepanu Benvenù* posjekli su 5 redova trsja;

4 *Petru Gašparinu* posjekli su dva reda trsja.

Sve navedene osobe jesu naši čestiti posjednici, koji se nisu htjeli talijanskoj gospodi prodati kod netom minulih izbora fiducijara u onoj občini, već su otvoreno radili il glasovali za hrvatske predloženike.

Čudimo se, da porečka „baba" ništa nezna za ta zlodjela, premda njoj je Vabriga pod nosom!!

Riešitba pritužbe birača občine Vrsar proti izboru fiducijara u istoj občini. Dne 26. aprila 1895. podnesli su birači mjestne občine Vrsar pritužbu na cesarsko kr. kotarsko poglavarstvo u Poreču proti izboru fiducijara, obavljenom u sjelu občine dne 24. aprila 1895. Na tu pritužbu primio je prvo podpisani g. Mate Sinožić pok. Martina sliedeću riešitbu od strane rečenog poglavarstva:

„Broj 171/res.

Gospodinu

Matetu Senožiću pok. Martina i družnikom

iz Svet Lovreča.

U riešenju Vaše pritužbe z dne 26. Travnja t. g. proti izboru fiduciara (izbornika) kako je obavljen u Vrsaru dne 24. Travnja 1895., priobćujem Vam, da kotarsko poglavarstvo, izpitavši točno izborne listine, i listine o glasovanju kao Vašo pritužbo, potrdilo je v smislu §. 33 sabernog izbornog reda zakonitost gore navedenog izbora.

Budući da ostaju još *4 glasa* i pol absolutne većine za izbrane fiduciare, ako se uzme u obzir izključenja i pripuste izbornika, koja pisuće mora smatrati netemeljitimi, te pošto nije moguće nalaziti esencialnu formalnu pogrieško u dotičnom činu, kotarsko poglavarstvo odbije s tim pritužbu kao neutemeljenu. I Vam se naznanja, da se Vaša pritužba priklopi izbornemu operatu za svakakvu rabu zemaljskoga sabora pri povjerenju izborah.

Vrača se priloga pritužbe.

u Poreču dne 6. Svibnja 1895.

C. kr. kotarski glavar:

Schaffenhauer, v. r.

Izbor izbornika u Oprtlju. I proti izboru izbornika u Oprtlju bilo se je pritužilo i kod viših političkih oblasti. Ove se nisu upustile u izpitivanje izbora, nego su pripustile odgovor svojim podredjenim oblastim, a ove su odgovorile, da je ces. kr. kot. glavarstvo točno izpitalo izborni čin izbora izbornika u Oprtlju i potvrdilo zakonitost toga izbora. Sud o tom odgovoru pripuštamo onim, kojim je potanje poznat, imenito pako našim biračem one občine.

Mi ovdje navadjamo samo neke točke odnosne pritužbe. Birači nisu mogli dobiti kod občinskoga ureda nit uvida u izborne listine. Kad su se proti tomu pritužili kod c. kr. kotarskoga glavarstva u Poreču, reklo njim se je, da ovo nemože proti tomu ništa poduzeti, i dodalo, neka budu mirni, da će se izbori obaviti na temelju posliednjih občinskih listina, kako zakon propisuje.

Jeli bilo tako, nek se sudi iz sliedećega. Za talijansku listu izbornika bilo je odano *šest* glasova, premda nisu došli svi članovi odnosnih firma, medju njimi i takovi, koji nebijahu u listinah posliednjih občinskih izbora; *jedan*, koj nebijaše u I. nit u II. tjelu tih listinah; *jedan*, koj premalo plaća, *dvojica*, koji neplaćaju ništa. Usuprot nije se dozvolilo glasovati za hrvatsku listu *sedmim* firmam, jer nisu bili svi članovi istih. *Dvie* pako se je odbilo, jer se je krivo pisalo njihova imena. Ako se sve to uzme u obzir, pak okolnost, da je talijanska lista pobiedila sa 8 glasova većine, onda nek se sudi zakonitost izbora u Oprtlju. K tomu valja opaziti, da se je dvojica naših svećenika birača po zapovjedi izbornoga komisara odstranilo iz izborne dvorane, jednoga *čak i iz Oprtlja*, dočim se je dozvolilo, da dr. *Venier*, predsjednik političkoga talijanskoga družtva za Istru, ne birač u občini, oba dana tamo agitira.

Opazke pobratima k zadnjem našem uvodnom članku: Dragi pobratime! Stalno si se pošalio, kad si u posliednjem broju u uvodnom članku napisao, da je glasoviti „York" bio svojim zadao čvrstu rie, da će Hrvatom oteti Lošinjski i Voloski kotar, i da je doživio sramotan poraz. Tà poznato je svim, koji gledaju na svoje oči, da su visoki faktori razpreli svoje mreže u tih kotarih već pred godinu i dvie, paće i tri, kako da otmu te kotare čelik-Hrvatom, bilo kod izbora u zemaljski sabor, bilo kod onih u carevinsko vieće. Razna su sredstva za to upotrebili, a glasoviti „York" učinio je samo posliednji pokus, stalno ne sa novci svoje gospodje nit bez znanja onih faktora. Nije on doživio sramotan poraz, nego su ga doživili ti faktori, i doživiti će ga, ako Bog dade, i u buduće, jer je naš narod u onih kotarih čvrst i svjestan svojih prava, i neda se od nikoga nit varati nit zastrašiti nit prestrašiti. Srdačno Te pozdravlja Tvoj pobratim.

Hodočašće u Loret. Jedan član odbora, koji je imao upriličiti hodočašće sa Trsata, dotično iz Rieke u Loret, kad je dočuo, da ravnateljstvo austr. Lloyda za 28. svibnja ne može nijednog velikog parobroda staviti na razpolaganje hodočastnikom drugog odiela, oglasio je u domaćih glasilih, da odsele rečeni odbor neće više uredovati, čega radi povratio je takodjer nekojim hodočastnikom novce, koje su za putovanje bili uplatili. Medjutim ostali članovi odbora nisu našli za shodno napustiti nakanjeno hodočašće, pa su se opetovano obratili na ravnateljstvo austr. Lloyda sa molbom, da nam odstupi jedan veliki parobrod, koji bi mogao ukrcati 600—700 hodočastnika. Ravnateljstvo dalo je odboru nadu, da će mu molba biti uslišana. Kojim dakle nije jošte uplatnina povraćena, i koji nisu je samovoljno natrag povukli, pa žele hodočastiti u Loret, neka budu mirni, jer će odbor svakako udesiti ovo hodočašće tako, da bude na slavu božju i na čast Prebl. D. Marije i na diku dobrog primorskog pučanstva. Providnost božja jest nedokučiva. Da smo odputovali 28. o. mj. radi nastavše oluje na moru, loše bismo bili prošli. — Veleèastnu gospodu župnike pako uljudno molimo, da što brže dostave broj svojih župljana, koji žele hodočastiti u Loret, samostanu kapucinskomu na Rieci, da uzmognemo doznati broj hodočastnika, i da im se uzmogne poslat putne karte. ODBOR.

Slučaj? Prijatelj iz naše pokrajine upozoruje nas, kako su pošli netom svršeni izbori fiducijara u pojedinih kotarih uprav u onih občinah, u kojih bijaše dvojben uspjeh, ili u kojih su se nadali naši narodni protivnici pobjediti. Tako je započeo izbor u koparskom kotaru u občini Buzet, gdje su se protivnici pripravljali na odlučan odpor vrebajuć na eventualnu nemarnost naših birača. Spodletelo im! U kotaru porečkom počelo se birati u Oprtlju, Vižinadi i t. d. U kotaru Lošinjskom, u Dubašnici, Baški itd. U kotaru puljskom u občini Kanfanar, Svetvičenti itd. U kotaru pazinskom u občini Tinjan. U kotaru Voloskom u Veprincu, Lovranu, Podgradu itd. Svuda se je dakle započelo sa izborom u onih občinah, gdje su protivnici djelomice uspjeli ili gdje su se nadali uspjeti. Je li to puki slučaj ili...?

Iz Lovrana pišu nam 28. t. mj. Molim Vas, veleč. g. uredniče, da uvrstite u Vaš cienjeni list sliedeće: Izbor za gradove je svršen. Talijanski kandidat za gradove u Liburniji bio je g. Giovanni *Andreicich* vulgo Golac, rodom iz Vedeža. Poznat je taj gospodin vrlo dobro u cieloj Liburniji, kao žestoki neprijatelj svećenstva i crkve, po tom i Boga. S toga se u čudu pitamo, kako je mogao g. župnik lovranski, koji je inače u tom pogledu s nami vrlo strog, dati svoja dva glasa osobi, koja javno u svakoj prigodi psuje, grdi in huli na svećenstvo i crkvu? Što će na to njegove crkvene oblasti? Kako će ga nazvati smušeni „*Popolo*"? valjda „*Un bun patriota istriano*" — je-li?!!

Vrieđno je, da se zabilježi, što su došla iz Trsta naročito, da glasuju za Andreicicha i dvojica lovranskih kapetana sada na Lloydu. Ta gospoda jesu Guido Gelletich i Cesare Valcich, koje preporučamo neodrisnim zastupnikom u Beču, da jih u prigodi preporuče sl. ravnateljstvu Lloyda!

Pa još su imali Talijanaši obraza pritužiti se kod uprave družtva „Ug.-hrv.", zašto ona dozvoljava, da njezini kapetani dolaze glasovati u Lovran i Volosko!?

Sada nješto o hrvatskoj školi. Poslije, što nam premjestiše g. M., jer da se odviše bavio politikom (Nije valjda kupovao za Talijane glasove, kao njegov dirigent po 5 forinti. Op. sl.) dobismo gosp. R., koji se za kratko zahvalio na službi, te tako je sada hrv. škola bez učitelja, te se privremeno povjerilo podučavanje ovdašnjoj učiteljici na talijanskoj školi, koja možda i uz dobru volju — nit ne zna hrvatski? Tako nam škola danomice propada; već je valjda i dobio nagradu onaj, koji ju je na taj način upropastio, kako ste bili ne davno javili u Vašem cienj. listu. — Sl. zem. odbor i njegovi agenti rade što ih volja i kako ih volja, a nije tko bi im zube pokazao, jer se ih svi boje!!

Pritužba na ravnateljstvo financije. Občinari porezne občine Topolovac — mjestna občina Oprtalj — podnesli su na predsjedničtvo ces. kr. financijalnoga ravnateljstva u Trstu utemeljenu pismenu pritužbu proti c. kr. poreznom uredu u Motovunu, od kojega nemogu dobiti nikakve tiskanice u hrvatskom ili slovenskom jeziku, već im podaje jedino njemačko-talijanske tiskanice. Hvaleć taj korak dičnih Topolovčana upozorujemo i ostale naše rodoljube širom Istre neka se za Topolovčani povedu, jer tko ne traži svoje pravo, taj će ga težko od drugih zadobiti.

Iz Jelenja pišu nam. Dne 2. lipnja na dan Duhova u župi Jelenje blizu Rieke obaviti će se svečano otvorenje novih orgulja postavljenih po tvrdki „Hefferer udova i sin u Zagrebu". Već ranom zorom poslije glasa božjega naviestiti će gruvanje mužara puku jelenskome radost i veselje, koje su već više i više godina očekivali. Poslije prve sv. mise biti će svečana sveta misa. Otvoriti će orgulje g. kapelnik Brož iz Sušaka uz pjevanje četvoriceizabranih pjevača. Propovied imati će veleèastni otac Augustin Velec gvardijan iz Rieke, dočim će sv. misu služiti uz asistenciju domaći župeupravitelj; poslije svete mise biti će na trgu „*Ravan*" pučki običajni ples do blagoslova, pa će se poslije opet nastaviti.

Ovom zgodom dužnost nam je zahvaliti se puku jelenskome na požrtvovnosti za urešenje mjestne župne crkve, na čast sebi a na slavu božju.

Još nisu ni dvie godine što je medju nami župe-upravitelj g. Turković, pak kroz to vrieme koliko je puk jelenski doprineo! Orgulje su pogođjene za 2000 for. za koje je bivši župnik preč. g. Canjuga sakupio 400 for. a 1300 for. bijaše poslije njega sakupljeno, dočim 300 for. valja nam sakupiti, pošto će se ista svota tek nakon tri godine izplatiti kao jamčevina. Zatim napose mladići i djevojke prigodom obdržavanja krščanskoga nauka prošle godine doprinesoše 120 for. za barjak svetoga Roka i Martina, kao i ove godine 213 fr. za kalvariju. Napokon trebalo je groblje popraviti, razširiti i kapelicu u istome urediti, koja je do sada služila za mrtvarnicu, pa to je sve skoro do sada uredjeno i za isto sakupljeno 900 for., što će se, ako dobri Bog dade, na dan sv. Roka kao zavjetni blagdan svečano blagosloviti.

Dakle u roku od 18 mjeseci doprineo je ovaj puk bez ičije višje pomoći 2533 fr. Evo, ova svota hvali, slavi i oznaćuje požrtvovnost i darežljivost puka jelenskoga, uzprkos tomu, što je bila slaba ljetina a k tome nastao je novi veleki teret, a da i nespominjem poreza pa dvie nove školske zgrade, koje su već skoro sasvim gotove. Ovo su diela a ne prazne rieči, pak za to valja i javno pohvaliti ono pobožno i požrtvovno pučanstvo, što mi ovim vrlo rado činimo.

Sablaznjivi događaj u crkvi. Poznati nam predplatnik seljačke ruke iz okolice Vodnjanske šalje sliedeći opis sablaznjivog događaja, što dajemo do znanja crkvenim i svietskim oblastim: „Običaj je starinski, da procesija iz crikve sv. Franciska u Juršićih (občina Vodnjan) trećega prosnega dana ide u bližnju crikvicu „*Majke božje na tromedju*" (tri konfini). Tako je bilo i ove godine. Roverski pop doe 22. t. mj. došao sa svojom procesijom iz Juršići oko 9. ure k Majki božjoj. Dovršia tute običajne propisane molitve, započea sv. misu, kod koje se mi vavik lipo i pobožno ponašamo, držeći se one stare rečenice: *Kad idem u crikvu, grem za to, da se Bogu poklonim i pomolim*. Kad je misnik došâ do „*Jančo božji*" došla je u istu crikvu sanvinčenska procesija sa svojim popom *Korenikom* (Corenica), koji je došа na žalost i smutnju našu. Mi svi potrnuli smo od velikoga strahu, kad smo začuli sa crikvenih vrata njegov križeći i srdit glas: „*Ke porkeria že kcešta*" („Ka svinjarija je to") — al govoria vam je tako, kao da je izvan sebe. U nami je krv stinula, mi svi u crikvi skočili smo na noge od straha, srditosti, od zbunjenosti, što li? A ma nikada jošter nismo čuli onako vikati u crikvi božjoj; a kako da se ne prenemo, slušajuć na svoje zdrave uši, gdi jedan pop onako viče na drugoga popa, koji služi sv. misu; pak k tomu još, da je sv. misa „*svinjarija*"! Prosti Bože! — „*Destrigaj se, destrigaj se!*" iz svega grla vapijaše po crkvi pop Korenika, a misnik (roverski pop) mirno — srića božja! — misia. Kada je došа Korenika pred oltar, mahao je rukama, grozeć se stisnutimi šakami prema oltaru i misniku i svejednako kano bisan vičuć: „*Destrigaj se! Ki ti je da ordin, da mašiš tute!*" Pošao za oltar (sakrestija), tuto lupao po crikvenom ormaru, Bog mi prosti grihe, kao da je iz pameti. Vikao i tamo iz svega grla, bacia u judan kut svoju misničku kapu ili biret i suncobran, da se to čulo po svoj crikvi. Vrnia se opet pred oltar, na kojem se još služila služba božja i tute opet ponavlja beside stišćuć pesti: „*Destrigaj se! Ki ti je da ordin, da mašiš!*" Pak ga molia da barem sada muči, kad se vrši služba božja, al on ne stia — tužna mu majka! — a sve ono, što je govoria u crikvi, neću pisati, jerbo nije lipo. U crikvi sve šumilo, govorilo, vikalo, psovalo, hodilo simo tamo; neki se od nas kmetova sa popom sanvinčenskim svadjali i prepirali. Na koga češ, Bože, sásuti svoju srčbu!? Koliko se je ne lipih besida izreklo u blagoslovljenoj i posvećenoj crikvi!? Al ja neću sve to pisati. Ipak bia misnik prisiljen prekinuti sv. misu, odmah posli pričešćenja i poša za oltar (u zakrestiju). Bilo opet tute nemira i prepirke s nekojimi našimi; bilo ga i u samoj crikvi, to je bilo sve tako, ko da se pijana družba u krčmi svadja i prepire. Odmah zatim procesija roverska pošla iz crikve, a onda začela druga misa, koju je služia pop *Korenika*. Mi smo svi mislili, da će doći u samoj božjoj crikvi do tučnje, jer smo svi mi kmeti bili užgani od sablazni kojoj je uzrok jedan pop; a taj je još nama kmetom šakom do nosa doša i pretia: „*Tužit ću te na tribunal*" — *Muči, ja sam gospodar*" itd., a da nije došlo do sablaznjive tučnje, ima se zahvaliti mirnomu ponašanju roverskoga popa. A što će na to reći ona lipa i dobra naša Majka Božja!? Prokletstvo neka pade na onoga, koji je smutnju prouzročia. Toliko Vama, veleč. g. uredniče, javljam, a još i to, da su pošla četvorica samomu biskupu u Poreč, da mu svu stvar izpripovidaju; pa Vi budite dobri, da ovo moje kmetsko pismo štampate, neka se svit križa livom rukom, kad bude čita, da jedan pop drugoga popa sa oltara tira.

Muška rieč čestita načelnika. Nanovo izabrani načelnik občine Tinjana progovorio je svojim suobćinarom posebnim proglasom, a mi držimo vriednim, da znanj i ostali naš puk širom Istre dozna. Taj glasi:

Mili moji suobćinari!

Dne 18. jenara tek. god. prošlo je drugo troleće, da sam ja bio po drugi put izabran Vašim načelnikom, kojom prilikom mi je bila ponovno povjerena uprava ove občine.

Dali se je u ovom prošlom trogodišću napredovalo u materijalnom i moralnom pogledu, neću ja suditi, već nek svaki po svjesti svoj sud izreče.

U prošli četvrtak dne 2. tek. maja je mene obć. zastupstvo ponovno imenovalo Vašim načelnikom, te mi bila opetovano povjerena uprava ove občine.

Obzirom na moje obiteljske okolnosti i domaće gospodarstvo bilo mi je vrlo težko primiti opet ovo breme, nu na molbu i želju dobrih i poštenih muževa i iz prave ljubavi do naroda, iz kojeg sam niknuo, podložio sam se volji puka i sam opet zaramio to breme.

Novim mojim nastupom preuzeo sam opet veliku i težku odgovornost na sebe, i to napram g. Bogu, predpostavnim oblastim i napram Vam, mojim obćinarom.

Dobrostanje obćine temelji se najprije na sv. vjeri, uzajemnoj ljubavi i bratskoj slogi, i gdje neimade ovo troje, tamo je razsuto i propast, zato nemogu učiniti od manje, nego da Vam svim ove tri stvari najtoplije preporučim.

Ja ću biti pripravam, da svim i svakomu, u koliko budu moje sile dopuščale, budem svagda na ruku u svakom poštenom i pravednom podjeću. Pomoću božjom nastojati ću, da vam budem pravim otcem, i kao takov ću milovati, a kad treba i karati.

Ali k tomu treba, da svi pomognu, i to najprije nek prestane svaka medjusobna mržnja, koja truje čovječja srca i vodi k duševnoj i tjelesnoj propasti.

Pomozimo si sami, pomoći će nam i Bog

U Tinjanu, dne 3. maja 1895.

novoizabrani načelnik:

Šime Defar.

Listnica uredničtva.

Prijatelju G. u B. Izvoli se obratiti u onom poslu na zajedničkog nam prijatelja u P. dotično sada u B., koji je valjda priposlano mu primio. Srdačan odzdrav Tebi i prijateljem M. i O.

Nova tvrdka manifakture

AITE & ZADNIK, TRST

via nova na uglu via S. Lazzaro,

javljaju slavnomu občinstvu u Trstu, okolici, Istri i po cieloj pokrajini, da su odprli **svoju** trgovinu sa manifakturnim blagom. U skladištu nalazi se posve **najnovije blago**, toliko za ženske, koliko za mužke i djecu. Veliki izbor **platna, pamuka, rublja, rubaca**, koliko platnenih toliko takodjer vunenih i iz svile po najnovijoj modi. Veliko skladište **svih potrebah za šivalje i krojače.** U skladištu nalaze se takodjer svakovrstne vrpce raznih boja i veličine. Dobivaju se takodjer **hrvatsko-slovenske** trobojne vrpce za hrvatsko-slovenska družtva u raznih veličinah.

Napose se preporučuju štov. gg. učiteljicam u mjestu i u okolici za sve školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se pošiljaju na zahtjev franko.

Govori se hrvatski i slovenski.

Teodor Slabanja

srebrar u Gorici (Görz) ulica Morelli 17. preporuča se preč. svećenstvu za napravu crkvenog posuđja i orudja iz čistoga srebra, alpaka i mjedenine, kao: **monštranc, kaleža** itd. itd. po najnižoj cieni u liepih i najnovijih oblicih. Stare stvari popravljam te jih u vatri srebrim i zlatim.

Da uzmognu takodjer manje imućne crkve dobaviti razne crkvene predmete, staviti će se po želji mnogoč. gg. naručitelja veoma povoljni platežni uvjeti. — Ilustrovani cienik franko. — Razašilje sve predmete dobro sačuvane i prosto od poštarine.

Jakob Štrukelj, Trst

ulica Caserma br. 16, ulaz Piazza Caserma
(naprotiv velikoj kasarni).

Prodaje po najverojatno nizkim cenam svakovrstne i **englezke** drokolice (Bicykle). Zastupstvo dvokolica „**Adler**", iz tvornice H. Kleyer, Frankfurt i „Viktoria Cycle Works" Wolverhamptom (Englezka). 2—50

Dvokolice „**Adler**" svietskoga su glasa i uporabljuju se kod njemačke vojske.

Jamči se za svako kolo 12 mjeseci, tko nezna voziti, nauči se ga bezplatno.

Pošilja se u pokrajine i na sve kraje.

„Kupuj kod kovača, a ne pri kovačeta" veli stari pregovor.

To važi po svoj pravici za moj zavod, jer samo tako velika trgovina, kakova je moja, ima radi gotovoga plaćanja velike množine blaga i drugih prednosti, jeftine troške, koji najposlie samomu kupovaocu u korist doći moraju. —

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko

Bogata zbirka uzorakah, kao dosada nikada, za krojače nefraukovana.

Komadi za odjeće.

Peruvien i **dosking** za veličastno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. kr. činovnikah, takodjer za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, sukno za bilijard i igrače stole, pokrivala za vôz. Loden. Velik izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga lodna za gospodu in gospoje po izvornih cienah tovarne u tako velikom izboru kako takovih ne može imati niti dvadesetera konkurenca. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospoje. Sukno, koje se daje prati, putni egrišti od 4 do 14 for. itd., takodjer potrebe za krojače (kao podstave za rukave, gumbi, igle, konac itd.).

Jeftino, primjerno, pošteno, trajno. čisto vuneno sukneno blago i ne dobro kupovanje cunjah, koje imaju komać vrednost odškodnine za krojače, priporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (austr. Maechester).

Najveći izbor sukna u vrednosti $^{1}/_{2}$ milijuna for. — **Pošilja se po poštarskom pouzeću.**

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju **nedostatno** svoje blago pod znamenjem „Stikarofskoga blago". Da zahranim **varanje** p. n. odnimanca, naznanjam, da **takovim** ljudem ne prodajem blago pod nikakvom pogodbom.

Svi strojevi za gospodarstvo

Peronosporna štrcaljka slična Vermorelu

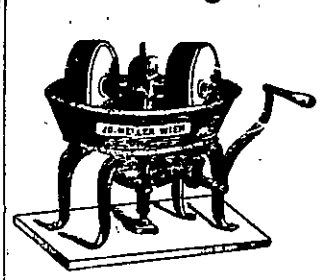

Samostalna peronosporna štrcaljka sa sisaljkom zračnog pritiska,

Vinske preše svakovrstnih načina.

Preše za masline, preše sa hidrauličnim tlakom,

Poboljšanje drobila

Pivničarsko orudje, vinske sisaljke, vinske cievi

Preša za sieno i slamu.

Ljustilo za kuruzu, Čistilnica za žito

razpošilja uz jako snižene ciene uz jamstvo i na pokus

I.G. HELLER, WIEN (BEČ)

II/2 Praterstrasse N. 49.

Obširni katalogi za badava i prosti svake poštarine.

Preprodavaoci se traže.

Preporuča se stroge pažnje kod kupovanja istih strojevah od patvorenja.

Odlikovana ljekarna PRENDINI

Trst — Palazzo Modello, telefon 334 — Trst.

Gospoda liečnici su savješći propisuju ove pastilje kod laike grlene oćekline, promuklosti i opalu glasu. Preporuča se ih osobito pjevačem i govornikom.

33 godišto velikog uspjeha!

Glavno skladište:

Ljekarna Prendini

i u svih prih pokrajinskih ljekarnah.

Jedna škatulja 30 novč.

Veliki izbor ljekovitih osobitosti i zdravstvenih kadila.

U LJEKARNI
EDE TOMAJA
u Zagrebu, Ilica broj 12

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih. ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, bostenom poganca, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 nvč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se liči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bljedoći, škrofulozności, podbuhlosti, djetinjoj krživljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žličici, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski keh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado ždrati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Švajcerske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. — Ciena škataljici 70 nvč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, zgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini poslie težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfrižkavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam. — Jedan lončić 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili fiekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena večem lončiću 1 for. — K tomu spada još **boraksov sapun** po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na pariškoj izložbi začastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi preugodan miris. — Flašica 80 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimnici. — Manja bočica 70 nvč.

Polibromov sirup po dru. Nikoli Selaku liči uspješno bolesti živaca, nepokoj, glavobolju, trzanje, histeriju, zadubu, razne grčeve — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnem kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 forint.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da sieđe kose pecrne, fine sapune, praške za gospođje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinti vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Najbolje vrsti češko pivo

iz gruntjanske tvornice piva u Budjovicah (Češka) 1795—1895.

100 godina obstanka.

Odlikovano na glavnih izložbah: god. 1894. u Beču dobilo prvu nagradu počasni diplom, u Mljetčih zlatni krst i zlatnom medalju.

Dobavljač Nj. Vel. kralja Wirtemberškog.

Glavni zastupnik i skladište:

RUDOLF FISCHER U TRSTU

(Via Chiozza br. 5).

Ne bojl se prisjodoloe se bilo kojim pivom poleg svjedoba tehnologičkog muzeja u Beču.

Odgovorni urednik **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc.

Broj 24. U Trstu 6. junija 1895. Godina XXVI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč.; za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na ... arka.

Dopisi se nevraćaju ako ... netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji ... for., za seljake ... for. na godinu. Razmjerno for. ... i ... za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Izbor zastupnika

za ladanjske občine kotara Voloskoga.

(Konac.)

K izboru zastupnika dne 16. maja došli su na Volosko na biralište svi *Kastavski* izbornici; izbornik Ivan Grgurina je čak došao iz Bosne navlaš za to, da oda svoj glas. Tako i svi *polgradski* i oba *opatijska*. Ti svi zajedno imali su 48 glasova od svih 80 i dali su glas za Matka Mandića i Slavoja Jenka. Nadalo se je, da će s njimi i jelšanski, i bar djelomice nada bilą je opravdana. Njih 5 glasovalo je za obojicu rečenih, i to Juršević, Iskra, Bartolić, Frol i Princ. Kušali su jih dobiti protivnici, al nije koristilo. Mužaki ostali su mužaki, i nisu htjeli narušavati sloge, koja je uvjek vladala medju izbornici kotara volosko-podgradskoga. Njih 3 glasovali su za Matka Mandića i Gašpara Kastelca, i to načelnik Sebastijan Pipp i još dvojica. Ova dvojica zadnjih pripeljali su se vozom s prvim, to jest sa Pippom. Bili su pokunjeni kao i oni iz Materijske občine, koje je dopeljao Gašpar Kastelic. Čutili su i sami, da neglasnju posve složno, kako su drugda glasovali svi izbornici i iz te občine. I imena kandidata izgovarali su nekako podnuklo. Vidilo se je, ili bar su kazali, da njim neide posve iz srca. Nije njim se nit prilike dalo, da se s drugimi pogovore. Pod firmom Kastelčevom, koju su Talijani proglasili za svoju, bili su izabrani, pod tom firmom su i glasovali. Mi neimamo za nje nego izraz pomilovanja, a još veći za one iz veprinačke i lovranske občine. Prvi su bili izabrani u kući Andreicichevoj, gdje su birači dolazili, kako su jih zvali jedan po jedan, iz sobe, u kojoj su se gostili, u sobu, gdje se je glasovalo. Drugi bili su izabrani iznebuha, nebrigom naših i njihovom stalnošću, da neće protivnici niti stupiti u akciju. I to će imati svojo dobro posliedice. Sramotu, neočekivano nanešenu našim, čuto svi, i oprati će ju u prvoj budućoj prilici. Koliko malo imadu protivnici svojih pristaša na vanjštini, vidi se i iz toga, da su morali metnuti za izbornike i gradjane, kako n. pr. Jureta Cupara. Izbornici i veprinački i lovranski bili su pod zapovjedju talijanaškoga kandidata Andreicicha. On jih je držao najprije negdje na Voloskom pod svojim krilom, a onda jih je odveo ne u izbornu dvoranu, nego u prostor pred poreznim uredom. I tu držao ih kakvu uru. On sam došao je jednom u izbornu dvoranu, pogledao kako ide, pak išao natrag medju svoje stado, koje nije imalo nit toliko ljudskoga dostojanstva, da bi bilo na biralište došlo. Mnogi su rekli: kao pravi muži, bili bi morali doći, dati svoj glas, pa makar za koga. Nisu došli. Kandidat Andreicich bio bi dobio samo tih 12 glasova, sa svojim 13, Koliko jih je dobio i kandidat Kastelic od svojih.

Uspjeh izbora bio je ovaj:

Matko Mandić dobio je 66 glasova, bio je izabran jednoglasno;

Slavoj Jenko dobio je 52 glasa, dobio je veliku većinu glasova;

Gašpar Kastelic dobio je *12* glasova;

Anton Rogač jedan glas, onaj glas Slavoja Jenka;

Sebastijan Pipp jedan glas, onaj Gašpara Kastelica;

Andreicich nije dobio ni jednoga glasa.

Za taj uspjeh bilo Kastelčev, bilo Andreicichev, nije bilo vriedno zbilja činiti onolike bruke, onolike smutnje, onoliko pijanka, onoliko klatarenja, onoliko neurednosti i nezakonitosti, koliko se jih je radi tih izbora učinilo.

Sve to pako samo je učvrstilo narodnu svjest. Probudili su se mnogi, koji su spavali. Progledali su mnogi, kojim su oči zatvorene bile.

Kod izbora samoga zastupnika bio je najljepši hip, kad se je biralo izbornu komisiju. Kotarski kapetan, kao vladin povjerenik, izabrao je u komisiju Gašpara Kastelca, Vj. Kinkelu i Jakova Jurkovića, kad Pippa u vrieme izbora nebijaše. Izbornik Anton Stemberger predložio je u komisiju od strane izbornika Mata Širolu, Vjekoslava Sinčića, Ant. Rogača i Slavoja Jenka, i, da se može lakše konstatovati uspjeh toga izbora, pozvao je izbornike, da stupe na jednu stran, koji su za njegov predlog, a na drugu, koji su proti. *Na jednoj strani ostao je sam Gašpar Kastelic*, na drugoj, za predlog Štembergerov, bili su svi ostali. To bijaše iz srca i iz osvjedočenja kod svih. Predsjednikom komisije bio je izabran veleč. g. Anton Rogač, koj je žalio, što je zanj i Kastelic glasovno, koj je pak vješto izborom ravnao, kod kojega u ostalom nebijaše nikakva nereda.

Poslio izbora orili „živio“ i u izbornoj dvorani i pred njom i po Voloskom i duguda. Naši izbornici sastali su se na skupni objed, zajedno sa našimi drugimi domoljubi, kod Ivana Matulje u Matuljih, gdje su bili od njega i njegovih liepo pogošćeni, premda je objed bio naručen tekar u jutro. Kod objeda vladao je uzoran red i veliko veselje i oduševljenje, koje se je čitalo na licih svih, i izražavalo se govori i pjesmom. Zastupnik Spinčić nazdravio je svjestnim izbornikom. Dekan Rogač slogi Hrvata i Slovena u Istri. Kapelan Stemberger na novo izabranim zastupnikom kotara, na što se je Slavoj Jenko u ime svoje i druga si zahvalio. Mate Srdoč i Anton Lučić-Roškić našim zastupnikom u obće. Iztičemo posebice, da su jedan i drugi govorili krasno, oduševljeno, svjestno. I jedan i drugi naglasili su, kako nije nikakva slast biti zastupnikom, navlastito na saboru u Poreču, kako se tu izlaže i svoj život za svoj narod, kako birači i izbornici obave kao takovi svoju dužnost u jedan dva dana, a kako zastupnici imadu nositi naloženo njim breme po čitavih šest godina. Netreba misliti, da se onim, koji se izabere za zastupnika, izkaže Bog zna kakvu uslugu, nego treba uviek držati na pameti, da se takovi muževi žrtvuju za narod i njegove koristi, *pa je zastupničko ime liepo ime, al i težko brime.* Osvrtom na razne misli izražene po obojici rečenih izbornika, koji nisu prošli škola osim onih života, koji motre i čitaju, što se dogadja, koji sudo po svojoj bistroj glavi i po svojem poštenom srcu, govorio je još po dva put zastupnik Spinčić. I njega i sve slušali su prisutni velikom pozornošću, i povladjivali njim srdačno.

Kod objeda dovadjale se kupice sa napisom „Živili Mate Mandić i Slavoj Jenko 16. maja 1895.“, kao i one sa napisom „Živio Spinčić“, koje posliednje su u ostalom već dulje vremena u porabi u raznih stranah kotara.

U večer bilo je kriesova i drugih ognja u Kastvu i na Veprincu u proslavu pobjede domoljubne svieti usupor svim naporom svakojakih protivnika.

Govor

zastupnika d.ra *M. Laginje*, izrečen u sjednici dne 27. maja t. g. carevinskog vieća u Beču.

Visoka kuco! Mojemu je predlogu naslov*), da visoka vlada predloži ovoj visokoj kući točan sadržaj naredbe ili naredaba, kojimi ima na novo biti uredjen uvoz, dotično kontrola, talijanskih vina, koja uživaju carinsku pogodnost.

Ako se i moram u ovom času ograničiti na samo pitanje prešnosti toga predloga, mislim ipak, da imam pravo, da navedem sve one mutne momente i obilježja, koja govore ne samo za prešnost, nego i za sam predlog.

Ja hoću, da odmah vjerno priznam, da predlozi, kao što je moj, nebi možda mogli biti postavljeni u suglasje sa načeli ustavnosti, jer bi vlada mogla prigovoriti, da se zakonodavno tielo neima mješati u odredbe izvršujuće vlasti. To je pravo, ali u državi, u kojoj izvršujuća vlast nevrši svojega upliva u djelokrug vlasti zakonodavne preko mjere neobhodno potrebite. Ali ne treba tražiti daleko, gdje je istina tako blizu; ima mnogo osoba stojećih u tiesnu savezu s vladom, koje možda preko potrebite mjere uporabljuju svoju riječitost i svoj položaj k tomu, da visoka kuća poprimi predloge zakonske osnove itd. koje su visokoj vladi pogodne u obće, ili barem u glavnih dielovih. Dokaz o tom imali smo u ovoj visokoj kući pred malo časova.**) (Posve pravo!)

Predlog od mene postavljen, po mojem nemjerodajnom mnienju, jest vrlo prešan. Gospodo! Prešan je predlog, jer se radi o provedbenoj naredbi jednog zakona, koji, bar po onom, što ja znadem, već ima dvie provedbene naredbe, bile ili pogrešne ili manjkave, onda mislim, da svi zastupnici imadu pravo saznati točno cieli sadržaj naredbe, koja se ima izdati, i to zato, da mogu vladi eventualno izraziti svoje priznanje, što je tom naredbom pogodila pravi put, — a takovo priznanje u ovih tjednih, mislim, da vladi nebi bilo neugodno — ili, ako ova naredba nije pogodila pravog puta, kao što ga doista nisu ni prijašnje dvie naredbe, onda je naše pravo i dužnost — vladi govoriti ozbiljno, da se popravi ono, što je do sada bilo zlo.

Gospodo! Za pokrajinu, u kojoj sam ja izabran, nemogu reći koju zastupam, jer mi zastupamo sve izbornike države, za moju užu domovinu i za Dalmaciju, ova je stvar takove znamenitosti, da svi politički i narodnostni interesi našega naroda, rekao bih, suvise sa pitanjem, da li možemo koristnije ili manje koristno prodavati naš jedini izvozni predmet.

Predmet je važan iz jednostavnog razloga, što je obćenito poznato, bar se je ovih dana moglo čitati po svih novinah, da ta treća provedbena naredba ima biti objavljena već 8. junija, a prvim julija ima već stupiti u kriepost. Ostaje dakle do objave samo 8—10, 11 dana, a tim je već sama po sebi utemeljena prešnost predloga, koji sam postavio.

Ali ima za to još dalnjih težkih razloga. Meni se čini opravdana bojazan, da

*) Predlog d.ra Laginje glasi: Visoka kuća neka izvoli zaključiti: „Poziva se vlada, da zastupničkoj kući predloži vjerni sadržaj naredaba, kojimi imade na novo biti uredjen uvoz talijanskih vina uz pogodnu carinu, i to još prije, nego li budu proglašene te naredbe.“ Obzirom na formalna razpravu predlaže se: „da taj predlog bude dan na razpravu i zaključak visoke kuće sa svimi pokraćenji predvidjenimi u §. 42. poslovnoga reda.

**) Govornik očevidno smiera na grubi način, kojim se je malo prije drorski savjetnik Beer, izvjestitelj za preinaku izborne reforme, oborio na opozicieju radi njezinog postupka pri razpravi o toj reformi.

PODLISTAK.

Marica.

Napisao Vinko Rubeša.

Liepa je cruka. Očiju žarkih, kao ugljen žarki; obraza biela i rumena, kao da se u sniegu umiva a rujnom zoricom otira. Tanka je u stasu i pasu kao u gori vita jela. Nije to namiguša, već nježna i krotka kao nevina proljetna ljubica. Dobra je kao krušac, što se jede, mirna kao golubica biela a nedužna kao djetinji san. — Al niesam naumio, da opisujem njezine vrline, već da vam nješto o njoj izpripoviedim.

Kad joj se na obrazih razcvietale djevojačke ružice, stali se mladići oko nje vrtiti, kao leptiri oko ruže rumene. Svaki želio, da mu ota jabuka u krilo pade. Kad se k njihovu kolu pridružio i bogati *Nino*, povukli se u zakutak, priznavši mu prvenstvo. Ta bio je onaj *Nino* gospodskoga roda i soja, a liep, mili Bože, kao da si ga naslikao. Ma, pisao bi mu po licu. Pa znao je liepo govoriti, da bi ga slušao gladan i žedan.

Našarav se oko djevojke, podje, da ju izprosi. Roditelji njezini odmah pristali, a ni *Marica* nije se nećkala, jer je *Nina* već dugo volila i rado ga gledala. Ele, tko sretniji od mladića! Niesu to tek malenkosti dobiti djevojku liepu kao jabuku rumenu, a dobru i pametnu, da joj na daleko nema para. *Nino* sav blažen stao dogovarati sa svojimi roditelji o ženitbi. Al se dogodi polag one stare: Čovjek snuje, Bog boguje.

U gradiću bijahu izbori. Nastalo ljuto trvenje. Izbornici razdielili se u dvie stranke: hrvatsku i talijansku. Budući *Nino* talijanskoga roda, pripadao je i onoj stranci, te od drugih nagovoren, živo je radio, da njihova stranka predobije. To se dade *Marici* veoma na žao, jer je bila vatrena Hrvatica. Kad je jednom svomu zaručniku spočitavala, što je radio za Talijane, on se tek nasmiešio, pa stane hvaliti svoj naroć, a posprdno govoriti o Hrvatih.

Ali na to skoči djevojka kao da ju ujelo sto zmija usried srca, pa reče odvažno mladiću:

— Dosta! Današnjim danom — ovaj čas — prestaje medju nami svaki odnošaj.

— Ha, ha, ha! — nasmijao se prisiljeno mladić — Gle naše *Marice*, kako se užgala, pa za ništa.

— Za ništa? Zar je to ništa, što mi govorite o Hrvatih? Komu je ikada ovaj junački narod bio „ščavo“ — rob? Ja ljubim svim srcem taj narod, ljubim i domovinu svoju, pa tko nju uvriedi ili taj narod, mene je uvriedio.

— Pa što ti daje siromašni narod, ta prnjava tvoja domovina? — upita mladić prezirnim glasom.

— Što mi daje? — oštrije će djevojka. — Što mi daje? Dala mi je život, dala mi je sve, što imam. Bila bih najnezahvalnija kći prema svojoj domovini, kad ne bih za nju radila, koliko mi dopuštaju slabašne moje sile.

— To su ludorije, kad se žene u to pačaju — posprdno će Talijan.

— Ludorije? — ludorije, velite? — upita ponovno uvriedjena djevojka. — Zar je ludorija ženi ljubiti njezinu domovinu? O, gospodine moj! Medju nami nema više računa. Žao mi je, što sam bila obećala ruku svoju čovjeku, koji najsvetije čuvstvo — ljubav domovinsku — nieče ženam. Ta i ptice ljube svoja gniezda, dà i divlje životinje duplja i brloge svoje, dočim vam je ta ljubav tek pusta ludorija. Volim i siedu kosu plesti kao djevojka, nego li poći za takva čovjeka. S Bogom, gospodine! Tražite si vi drugu djevojku, koja će se možebit radje, nego li ja kititi talijanskimi margaretami. Ja ću ostati viernom Hrvaticom i uviek raditi na dobrobit domovine svoje, koja od svake svoje kćeri mnogo i mnogo čeka.

— Jeli to tvoja zadnja rieč? — upita poparen mladić.

— Da, zadnja — odvrati odriešito *Marica*.

Na ovaj odgovor ustane mladić, pa ode bez pozdrava iz kuće. Ovakovomu kolaču nije se doista nadao.

Kamo sreće, kad bi sve naše djevojke bile ovako rodoljubne, košto je naša Marica. Ugledajte se u nju, mile moje, uzljubite domovinu si dragu, sladki naš hrvatski jezik, pa će naš narod moći mirne duše gledat u budućnost svoju.

Danas je Marica pod prstenom. Rukovao ju vatreni Hrvat imenom Dragić. Baš našle se srodne duše, koje su pripravne sve žrtvovati na oltar domovine drage.

Dična Marice! Tebi neka bude ova pripoviest posvećena, a drugim djevojkam za primjer nek služi.

„Ružica Ti cvietom cvala,
A dušica raj dopala“!

smo s onim, što nam se kao konačno uredjenje uvoza i kontrole talijanskih carinski pogodovanih vina, još vrlo daleko od pravoga konačnoga uredjenja.

(Konac sliedi).

Interpelacija

zastup. *Spinčića, d.ra Laginje* i drugova na njegovu prejasnost gospodina ministra-predsjednika kneza Windisch-Graetza.

Odlukom namjestničtva, izdanom u Trstu 19. julija 1894. br. 13364., dostavljenom 25. julija 1894. bilo je razpušteno občinsko zastupstvo u Podgradu, kotaru Voloskom u Istri.

U sjednicah zastupničke kuće 10. novembra i 19. decembra (večernja sjednica) 1894. upravili su podpisani zastupnici *Spinčić, dr. Laginja* i drugovi na njegovu preuzvišenost gospodina ministra nutarnjih posala interpelacije u toj stvari.

Njegova preuzvišenost rekla je u posliednjem odstavku odnosnoga odgovora od 4. marča 1895. doslovno ovo:

„Neću ipak uzmanjkati, a da ne naložim podredjenim oblastim, da se pobrinu za čim žurniju i zakonitu provedbu izbornoga čina."

Obzirom na to, da je poslije toga svečanoga obećanja prošlo 12 tjedana;

obzirom na to, da se je razpust spomenute občine izvršio već prije 44 tjedna i obzirom na to, da se po jasnoj ustanovi zakona — članak XVI. državnoga zakona 5. marča 1862. br. 18. D. Z. i §. 96. zemaljskoga zakona za Istru 10. julija 1863. — najdalje 6 tjedana poslije razpusta koje občine mora nove izbore razpisati, uslobadjaju se podpisani upraviti na njegovu prejasnost gospodina ministra predsjednika sliedeći upit:

„Drži li Vaša prejasnost dostojnim cesarsko-kraljevske vlade, da se javne ustanove zakona po organih c. kr. vlade obzirom na občinu Podgrad tako dugo vremena upravo tlače, mjesto da se izbori u toj občini pravodobno i zakonito provedu?"

U Beču, 30. maja 1895.

Poznatoj čuvidi.

Što se kriješ za tom krinkom
Obrazinu dolje!
Junak li si — napried amo
Na prostrano polje!

Ja sam Hrvat i ti veliš,
Da si hreka toga,
Dolje krinku, da upoznam
To obraza tvoga!

Kako lažeš, moj junače,
Moj golube zlati,
Ti si Hrvat . . . t i s i o n o g,
K o j t e b o l j e p l a t i!

Čuo sam te u potaji
Kako mešeš, brale,
I s poganom kako rukom
Rušiš ideale.

Tablu uzmi, pa ju pribij
Na ta ledja samo . . .
. . . U d r i c i e n u — da te barem
K u p o v a t i z n a m o!

R. Katalinić Jeretov.

Franina i Jurina

Fr. Češ čut onu, kako su Lošinjani dobili plovana?

Jur. No!

Fr. Šlo ih je dvanajst najmudrijih k biškupu, a najmudriji mej njimi reče talijanski biškupu: Presvitli, prosimo Vas, da bite nam dali Don Leopolda za *biškupa*.

Jur. Oho, valje za biškupa!

Fr. Ja, zarekło nu se je, pak ga je sused za veludu potegnul, ter mu prišapnul: ne za biškupa, nego za plovana.

Jur. Pak su ga dobili.

Fr. Buškarona!

Različite viesti.

Občinsko zastupstvo može biti razpuščeno . . . . . Najdalje šest tjedanah poslije razpusta mora se naložiti novi izbor (§ 96. pokr. zak., članak XVI. drž. zak. od 5. marča 1862.) **Občinsko zastupstvo u Podgradu bilo je razpuščeno dne 25. julija 1894 Novi izbori nisu niti danas obavljeni. — Živio zakon!!!**

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Sabrano u Krku po veleč. g. V. Premudi dne 16. p. mj. za stolom fiducijara i rodoljuba u prisuću zastupnika g. Kozulića 25 kruna 25 filj. Priposlaše članarinu za g. 1895. po 1 for. i to: Zahija nadpop Mate, Smolja ot. Franjo, Malešić pop Ante, Muskardin pop Dinko, Velčić pop Ivo, Pravdica pop Ante, Petriš pop Ante, Zahija pop Pere, Dminić pop Jakov, Lužina pop Anton. G. Jakov Podreka u Buzetu. šalje 1 krunu, sabranu u družtvu g. J. Flegu, Iv. Buždonu. Živili!

Imenovanje. Savjetnik kod c. kr. zem. suda u Trstu, g Fran *Legat*, imenovan bijaše ovih dana savjetnikom kod c. kr. prizivnoga suda u Trstu.

† Ivo Macuka. Iz sv. Petra u šumi javljaju nam, da je tamo preminuo vrlo čestit naš posjednik i mnogoljetni župan tamošnje porezne občine. Pokojnik odlikovao se svojim poštenjem i značajem još tada, kada su u mjestnoj občini Tinjanu gospodarili krnjeli i šarenjaci. Kao obć. zastupnik bio je vazda uz hrvatsku narodnu stranku i za vladavine naših narodnih protivnika. Vječni pokoj čestitomu mužu!

Iz uduora političkoga družtva „Edinost". U zadnjoj odborskoj sjednici našega političkoga družtva bijaše zaključeno medju ostalim, da se sazove glavna skupščina u nedelju 23. junija i da odbor službeno sudjeluje kod svečanosti prigodom 25 godišnjice *„Naše Sloge"*.

Kolba za jezikovnu ravnopravnost. Občinsko zastupstvo u Pomjanu zaključilo je u redovitoj sjednici, da se odpošalje na ministarsko vieće u Beč molbu za jezikovnu ravnopravnost u svih c. kr. uredih Istre.

Klevetanje brzojavno. Doznajemo, da je u Kastvu dobio pobratim nam brzojavku, orako glaseću: *„Jenko zgubil Marottom. Prijatelj"*. Dakle našao se je nekakav *„prijatelj"* našega pobratima (Bog ga očuvao takovih prijatelja!), koji je zlorado javio uspieh tobož zgube gospodina Jenka proti Marottu. Al kakva zguba?! Gosp. Jenko je tužio Fr. Marotta radi uvriede poštenja, jer da je tako i tako proti njemu govorio. — Francesco Marotti je tajio, da bi bio tako govorio, i sud je obnašao, da nije dokazano, da bi bio proti Jenku onako govorio, i riešio ga kazne Sud je tom prilikom izrično rekao, da se nemože govoriti o kakvom pomanjkanju blagajne, ili prevari, te tim izrekno odsudu proti svim klevetnikom poštenoga Jenkova imena. I klevetnici još nemiruju, nego bez podpisati se i na dalje kleveću. Na svjetlo svojimi imeni, pred svjedoci klevećite, neskrivajte se, neuztežite svojih kleveta, kad se bliža ruka pravde! Inače sto kukavica, nedostojni muškoga imena, lupeži, koji bi htjeli iz zasjede ubijati ljudsko poštenje. Crn vam obraz, nepošteni stvorovi!

Iz Zagreba pišu nam 2. t. mj. Dne 29. pr. mj. držao je klub stranke prava sjednicu, koju je sazvao predsjednik g. *Juraj* barun *Rukavina*, i na kojoj se je razpravljalo o podnesenoj osnovi za organizaciju stranke.

Zaključeno bijaše medju ostalim, da se klub sastane opet 3 julija, da se tada odluči kada bi se imao svečano otvoriti *„Starčevićev Dom"*.

Iz uredničtva „Hrvatske" odstupio je zastupnik g. dr. Frank, jer mu njegovi ostali mnogobrojni poslovi nedozvoljavaju, da i nadalje vodi onoliko brige okolo glavnoga lista stranke. Na njegovo mjesto stupio je zastupnik dr. Ivan Ružić, koji će bez dvojbe posvetiti listu *„Hrvatska"* svoje ponajbolje sile. Sudeć po izjavi g. predsjednika baruna Rukavine, koju donašamo niže, moralo je doći na toj sjednici do nesporazumljenja izmedju g. predsjednika i nekojih članova kluba. Spomenuta izjava g. barona Rukavine glasi:

„Uslied neizbrisivih činjenicah glede moje osobe, i uslied toga, što ja od danih već mojih izjavah odustati niti mogu, niti smijem nemogu ja biti više članom nikakve obstojeće stranke. Dielim se od bivših meni poznatih i od mene bliže stojećih političkih drugova najodličnim počitanjem.

U Zagrebu 31. svibnja 1895.

Juraj barun *Rukavina.*

Ovo pismo g. baruna nepodaje van'skim članovom stranke dostatno svietla, nu svi će doznati za razloge, koji sklonuše onako odlična muža na ovaj korak. Izvanjski članovi neka budu oprezni, jer stranki prava protivne novine izvrću i mute još više, nebi li u većem metežu štogod i za njih ostalo.

Dr. Fran Costantini slovinski zastupnik! Čudno, jeli, ali ipak je tako, to jest, da su ga njegovi prijatelji kandidirali i preporučivali izbornikom ne kao pretjeranog i ovejanog *Talijana*, nego kao čistog i nepatvorenog *Slovinca*. Bit će sada svakoma razumljivo zašto i kako je taj kandidat u Plominu dobio 89 glasovao od 95 uneśenih izbornika. Tà u Plominu na javnom trgu se je kliktalo *slovinskoj slogi* a oprieci *proti talijanskoj*, a zagovornikom te sloge medju Slovinci bio je glavom *Tonetti*.

Pa će još nekoji naivnici tvrdit, da talijanstvo u Istri napreduje!

Nova podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. U ponedeljak dne 3. t. mj. ustrojila se u sv. Petru u šumi podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. U novi odbor bijahu izabrani sliedeći članovi: predsjednik veleč. g. Liberat Sloković, tamošnji župnik; tajnik g. Mate Lazarić, a blagajnik g. Val. Banovac. Kod ustrojenja bijaše prisutno množtvo naroda obojega spola. Upisalo se odmah 45 članova. Sve je prošlo u najljepšem redu.

Milodari za potresom postradale u Ljubljani i okolici. U Voloskom i Skrbići sabrao gosp. Viktor *Tomičić*. Dr. Andre i Fanni Stanger 30 for. Viktor Tomičić i obitelj 15 for. Andrea Stangher 10 for. Ramiro Cella 2 for. Ferd. Frizzi 50 nč. Dr. v. Manussi 3 for. Schmidt-Zabie ow 5 for. Corgnolan 2 for. Craglietto 1 for. 50 nvč. Miaker 2 for. Budinich 1 for. G. Zottig 2 for. Schiwitz 1 for. Marizza 50 nč. M. Abbà 50 nč. Perco 50 nvč. V. Zamlić 3 for. Dr. Minach 5 for. Baron Rayer 5 for. Obitelj Märzthal 2 for. Ante Simunić 3 for. A. Brezovec 1 for. G. Spendou 1 for. N. N. 50 nč. Anton Mohović 50 nvč. Ivan Virant 50 nvč. Antonio Poschich 50 nvč. Nadala Rauch 50 nvč. Zora Stanger 1 for. F. Puovich 3 for. C. Domazetovich 50 nvč. Mali Tomašić 1 for. Carlo Poschich 5 for. Casimiro Percich 1 for. Maria Milosinovich 1 for. Frane Rubeša Plovanić 1 fr. Obitelj Conrad 1 for. Pietro Stagni 2 for. Za G. Schittar G. Maglierac 3 for. Dr. Dukich 2 for. Francesco Poschich 30 nvč Ivan Mandić 1 for. Maria udv. Derencin i Sterzai 1 for. N. N 50 nč U. Peraz e Santina nd. Vladiscovich 3 for. Francesca ud Tomassich 50 nvč. N. N. 20 nvč. G. Zencovich 20 nč. Raicich 1 for. Pasquala Trinajstić 1 for. Dorotea 50 nvč. F. Šmircich 50 nvč. Andrea i Fanny Blecich 2 for. Frane Demjević 50 nč. Matteo Raicich 1 for. Maddalena Tomassich 2 for. Ghersetich Luigi 3 for. C. Giurcovich 1 for. Gugl. Toncich 2 for. I. Stanger 3 for. I. Corazza 2 for. M. pl. Märzthal 1 for. Fran Velić 10 for. Cost. Poschich 50 nov. Joh. Feozl 1 for. G. Skrober 1 for. Antonio Sučić 50 for. Dr. Ambros 1 for. Giuseppe Bačić 1 f. Baronessa Ransonnet 5 f. V Tomassich 1 f. Fr. Rubeša for. 1.50 Antonia Bucarčić 50 nvč. Giuseppe Mandić 50 nvč. F. Stanger (senior) 5 f. Maria Treo, Maria Bačić, Vladiscovich S., E. Camoncino, Smrdel, N. Peršić i Lj Cikovič po 1 for.: C. Maldoner 5 f. Jelka ud. Dukić 2 f. F. Stauger (junior), 2 f. B Raicich 3 f G. Percich 2 for. V. Car 50 nvč. Tomašić Anselmo 2 for. Anna Stanger 2 f. Sofija Šibec 10 f. G. Varglien 5 for. Mariano Tomassich 2 for. Marie Kager 2 for. N. N. 2 f. Gior. Minach 5 for. Fed. Poschich 2 f. Ukupno forintih 230.20.

Iz sv. Petra u šumi pišu nam, da bijahu tamo dne 26. pr. mj. puljska gospoda (!?) sa glasbom. K puljskim izletnikom pridružilo se i nekoliko paziuske gospode (!?). Glasba je udarala u vrtu tik samu crkvu na igralištu; tuj se je dapače i plesalo, nemareć za to, što je uz samo plesalište kuća božja. U tom družtvu nalazio se i glasoviti „Jork" iz Pule Gospoda se tuj razkokodakala, pak je bilo i govorancija, u kojih su izticali, koliko su tobož talijanska gospoda učinila dobra našemu puku, a koliko će još učiniti onim koji jih budu sliepo sliedili. Obćeniti smjeh izazvala je zdravica „*al nostro buon patriota*", ali govornik nije znao valjda, da je Bog dao kozi kratak rep.

„Hrvatskoj" zabranjen ulaz u Cislajtaniju. Dne 20. t. mj. doznalo je glavno glasilo stranke prava, zagrebačka „Hrvatska", da njoj je oduzet postdebit za cielu Cislajtaniju t. j. da njoj je zabranjen ulaz u Austriju. Mi neznamo, što je moglo skloniti austrijsku vladu na taj oštri i neočekivani korak proti prvom i glavnom glasilu stranke prava, nu razlozi moraju biti svakako veliki, pak se nadamo, da će za nje doznati hrvatski zastupnici na carevieću od austrijske vlade putem interpelacije.

Resolucija zast. Spinčića glede streljane kod Pehlina. U sjednici 30. maja zastupničke kuće u Beču razpravljalo se je o nekih promjenah zakona glede smještenja i drugotnih potrebah vojske u vrieme mira. U §. 56 toga zakona govori se o vojničkih vježbah, te i o vježbah u streljanju. Vojnička uprava ima pravo porabiti zemljišta potrebita za vježbe. Ima pak gledati, da štodi obradjena zemljišta, i obazirati se, da izbjegne bantovanja u gospodarskom poslovanju. Kod toga §. obnašao je zastup. Spinčić za shodno, da postavi sliedeću resolueiju:

Poziva se c. kr. vlada, da izvoli odstraniti nepodobštine pri vojničkoj streljani kod Pehlina na medji Kastavsko-Riečkoj, koje su popisane u interpelaciji d.ra Slame i drugova postavljenoj u sjednici delegacije dne 1. oktobra 1894., i zadovoljiti odnosnim opravdanim željam pučanstva".

Te nepodobštine opisane su potanko u spomenutoj interpelaciji, i naveden način kako bi se jih moglo odstraniti, i koje su opravdane pritnžbe i želje tamošnjega našega čestitoga pučanstva.

Predsjednik zastupničke kuće primio je resoluciju, pitao, da li ima i drugih zastupnika, koji ju podupira, a kad se jih je diglo, dao ju je u razpravu. Izvjestitelj se je izrazio za nju, i resolucija bila je primljena po carevinskom vieću. Sad je na c. kr. vladi, da učini svoju. I c. k. vlada u obće, i c. kr. vojničke oblasti, i sama njegova preuzvišenost gospodin ministar rata, upozoren je na tu stvar i inače, a sada eto imadu i zaključak carevinskoga vieća.

Iz Velog Lošinja pišu nam pod konac maja. Dogodilo se valjda nešto uprav strašna, kad se digla ovolika buka. Naši poznati črčkari uhvatiše se opet svojeg starog zanata: stali grditi kao pravi izrodi sve, što ima kod nas ikoliko zaslužna, a samim sebi na veliko pokadili. Pa neka im bude; mi nismo željni njihova tamjana, a opet njihove prietnje borme nam ne daju straha. To oni dobro znadu. Eh pa onda čemu toliko vike? Borme za ništa, nego samo što smo kao svoji gospodari odlučili, da se u našoj školi uči i hrvatski. To je napokon stvar posve naravska, jer svakoga valja učiti u onom jeziku, koga razumije. Tako nas uči i sama naša pamet. Pak zato se oni toliko ljute? Ala brate čudnih ljudi!

Pa napokon nismo se mi prvi uprav tomu dosjetili. Još ljeta gospodnjega 1887. na 12. septembra, u sjednici mjestnoga školskoga vieća naš velezaslužni i visokopoštovani gospodin *Gian Paolo Scarpa* predložio bijaše, da se sliedeće školske godine 1887—8 uvede u naše pučke škole hrvatski jezik kao *drugi naukovni jezik*. Pošto je gosp. *Scarpa* na pedagožkom polju kod nas *„oraculum et arca"*, te znam, da će njegovo mnienje još koga umiriti i uvjeriti, dozvolite gospodine uredničke, da njegove rieči navedemo i u talijanskom jeziku, kako su u zapisniku one sjednice:

„. . . . . Il membro sigr. Gian Paolo Scarpa fa la mozione, che nel prossimo centuro anno scolastico 1887—8. venga introdotta la lingua slava come seconda lingua d' istruzione e ciò per motivi didattico-pedagogici."

A mi sadnici tek odlučismo, da se naš materinski jezik uvede kao predmet. Pogriešili smo, — i za to na nas tolika vika! I gore nam budi, ta mogli smo ponoviti predlog našega *Gian Paola*, pa bi onda možda koje zrnce tamjana palo i u naš kadionik.

Dopustite, da svršim talijanski:

„Oh che bufoni, oh che cloaca!"

Interpelacija zastupnika Biankini-a i drugova radi uzkraćenja poštarskog prenosa časopisa „Hrvatska" u Cislajtaniju. Na drugom mjestu javljamo, da je austrijska vlada zabranila običnu ulaz glavnomu glasilu stranke prava „Hrvatska" a sve pokrajine Austrije. Rekli smo bas ondje da će bez dvojbe naši zastupnici upitati cesarsku vladu za razlog tomu koraku. To se dogodilo. U sjednici carevinskoga vieća od dne 25. maja t. g. podnio je zastupnik Biankini interpelaciju na cesarsku vladu, koju su podpisali i naši zastupnici gg. Laginja i Spinčić i kojom pitaju:

1. S kojih raz'oga bio je oduzet poštarski prenos glavnomu glasilu hrvatske stranke prava, koje pod imenom „Hrvatska" izlazi u Zagrebu, i kako gosp. ministar opravdava tu skrajnu odredbu?

2. Kako je gospodin ministar nutarnjih posala mogao poprimiti tu odredbu bez privole vladinih čimbenika druge polovice monarkije, kojoj kao što je poznato, Dalmacija, kao integralni dio Hrvatske, državnopravno pripada i po obstojećih temeljnih zakonih?

3 Je li istina, da je „Hrvatskoj" oduzet poštarski prenos na predlog dalmatinske vlade, koja hoće, da se otme kontroli javnosti i da taj predlog stoji u svezi sa osnovom proganjanja stranke prava, obzirom na predstojeće saborske izbore?

4. Je li sklon gospodin ministar nutarnjih posala pomnjivo razpitati postupanje dalmatinske vlade prama hrvatskoj stranki prava, kao što i članke „Hrvatske", koji su dali povoda, da joj se oduzme poštarski prenos?

5. Pošto je zabrana „Hrvatskè" od

očevidne škode umnomu i političkomu napredku Hrvata Dalmacije i Istre, bi li gospodin ministar bio voljan čim prije povratit tim novinam oduzeti im poštarski prenos?

Baron Polesini! Njemački list „Triester Zeitung“ poluslužbeno glasilo c. kr. primorske vlade, pišuć o netom minulih izborih za istarski sabor, spominje na različitih mjestih medju ostalimi zastupnici i gosp. Polesina-Kamalića, komu pridaje svuda naslov *baron*. Mi smo dosta puta čuli i čitali ime i naslove p. Polesini-a u zemaljskom saboru i u raznih talijanskih novina, nu naslova *baron* nismo ni čuli ni čitali.

Znademo dodnše, da je gosp. Polesini-Kamalić austrijski *baron*, ali je on i mljetački markiz, pak se on uvick i svuda ovim naslovom u javnosti služi, a tako ga pišu i nazivlju sve talijanske novine Istre. Nebi li nam dakle znala kazati dobra teta „*Triesterica*“ zašto ona krsti g. Polesini-a *baronom* kad on neće da to bude, već samo *markiz*. Ona će nam lahko na to odgovoriti, jer je g. *baronu* sa svojimi gospodari bliža nego li mi.

Iz Tinjana pišu nam početkom junija. Iza slavne naše pobjede i sramotnog poraza, koj su doživili naši protivnici kod občinskih izbora i onih za zemaljski sabor, traže lieka da si ublaže tugu i bol, koja jih spopala, i iskale svoj jad. Prvi liek jim je to, da crne i kleveću obć. načelnika i župnika u suradnom puljskom „*oslići*“ prišivajuć jim nepristojne naslove. Drugi liek jim je demonstrirati javno i bezobrazno proti njima. Videći, da se niti tim nedaju naši postojani poglavari prestrašiti, pokušali su i treći liek, naime dali se na zlobna oštećivanja.

Jedne noći oljuštili koru od jedne najljepše ladonje i posjekli tri druga uresna stabalca na trgu pod *Ladonjami*.

U noći od 22—23. maja opustošili divljačkim načinom jedan vrtao veleč. g. župnika i opet u noći od 23—24. drugi njegov vrtao, radi kojeg se zločina čitava občina zgraža.

Oni zbilja drže, da su tim postigli svoj cilj, te prestrašili načelnika i obljubljenog nam župnika, ali se ljuto varaju. Načelnik znao je nemirnjake više puta i do sada ukrotiti, i nek si zapamte, da će i od sada štiti dostojanstvo občinske oblasti, a i g. župnik, držeć se riečih, koje je rekao Isus apostolom „*progonili su mene!*“ itd. napriedovati će širenjem sv. nauka i rieči božje, da izgubljene ovce potraži, i one, koje se dadu dovesti u pravi tor.

Da pak nebude koji, komu nije pobliže poznat Tinjan povjerovati, da zbilja imade toliko talijanskoga življa kako ga oni u svojih lažnih novinah predstavljaju, dosti je kazati, da polag zadnjeg popisa pučanstva broji ciela mjestna občina (Tinjan, Kringa sv. Petar) 2793 duša, od kojih samo 84 Talijana, dakle 5 po sto. Smješno je, da radi 84 većim dielom umjetnih Talijana nebi smjelo 1402 Hrvata ovdje obstojati. To si može samo ludjak, zloban čovjek ili pako sam ništro *Šef* predstaviti. Drugom prigodom više.

Povukla ga za ušesa! Naša vriedna drugarica, ovdašnja „*Edinost*“ povukla je dne 1. t. m. za ušesa onog malog derana, što se inače krsti „*Il Popolo*“ radi njegovog zanovetanja i šeprkljanja u politici. Za onakove smušenjake neima doista boljega lieka.

Zabava „Tržaškega Sokola“. Neumorni odbor našega Sokola priredjuje u nedelju dne 9. t. mj. u vrtu „Al Mondo nuovo“ zabavu uz sudjelovanje „Slovanskega pevskega društva“. Na programu biti će tjelovježba, pjevanje, glasba itd.

Pošto je ovo za letos prva zabava naših narodnih družtva na otvorenom, očekujemo, da će se naše občinstvo mnogobrojno odazvati pozivu sl. odboru.

Kaznena razprava Slavoja Jenko proti Franu Marotti-u i drugovom pred zemaljskim sudom u Trstu.

U petak dne 31. pr. mj. obdržavala se pred ovdašnjim c. k. zemaljskim sudom kaznena razprava proti Franu *Marotti-u* iz Obrovog, Ivanu *Tončiću* iz Gradišća i Mihovilu Miklavcu iz Gradišća radi uvriede poštenja. Prvi od ove trojice (Marotti) bijaše obtužen, što je širio viest, da je g. Slavoju Jenko kod pregledanja občinskoga ureda dne 20. aprila 1894. manjkalo občinskoga novca. Drugi bijaše tužen, što je pronosio glas, da pregledavaoci računa iz Poreča nisu našli ništa novca u občinskoj blagajni, da je tada manjkalo 3000 for. da je Jenko varalica, ali da neće više varati.

Treći (Miklavec) bijaše obtužen, što je širio viest, da je manjkalo u občinskoj blagajni 400 for.

Kod razprave dokazao je zastupnik tužitelja g. dr. Gregorin, da nije manjkalo u blagajni niti novčića, *već da je dapače g. Jenko izkazao 1227 for. više, jer biaše toliko svoga novca pomješao sa občinskim*, a to radi toga, što je godine 1893. imao odviše posla u zemaljskom saboru, i radi obilnoga svoga i javnoga posla, te nije mogao sam voditi korentno knjige. Neimajuć pako blagajnika, morao je sam taj posao obavljati sedam godina, *čim je občini prištedio najmanje 5000 fr.*

Uzprkos tim dokazom bijaše Marotti riešen i to iz razloga, jer se nije dokazalo, da bi bio okrivio g. Jenka radi pomanjkanja novca kod pregledanja, i s toga, jer da je Marotti lahko mogao pomisliti, da manjka novca u občinskoj blagajni budnć se nije mogao osvjedočiti o stanju blagajne pošto ne bijahu računi zaključeni. *Odsuda zemaljskoga suda naglasuje izričito, da neima ni govora o tom, da bi manjkalo novca u blagajni.*

Skoro s istih razloga bijaše riešen Miklavec, dočim bijaše odsudjen Ivan Tončić na 14 dana zatvora radi izraza, da je Jenko varalica, te da neće više varati.

Premda je na oko ta odsuda za g. Jenka dielomice nepovoljna, ipak bijaše jasno dokazano, da nije manjkalo novca u občinskoj blagajni, već da ga bijaše dapače više nego li ga je imalo biti. Usuprot tomu pišu talijanaški listovi još uvick tako, kao da bi bilo nestalo novca iz občinske blagajne.

Imade dapače netko toli debelu kožu na licu, da šalje brzojave o nekakvoj pobjedi nad Jenkom, o čem govorimo na drugom mjestu.

Poljski književnik o našem Katalinić-Jeretovu. U zadnjem broju poljskog književnog lista „*Przegled Powszechny*“ (Sveobći pregled) priobćio je poznati poljski pisac *H. Sopodskom* obširnu ocienu o krasnih pjesmah „Mrtvoj majci“ našeg suzemljaka i suradnika g. Rikarda Katalinića-Jeretova, te je i nekoje od tih pjesama preveo na poljski jezik. Taj poljski književnik prati budno proizvode hrvatske liepe knjige, koje i ocienjuje, te nam je vrlo drago, što se je pohvalno izjavio o pjesmah našeg vriednog *Katalinića*, komu iskreno čestitamo na priznanju poljskog književnika.

Iz Beča pišu nam 4. t. mj. Znam, da će Vas zanimati, koji glas od odovada, pak evo me u kratko.

Svi prijatelji naše stvari, koji dobro pozaju težke naše prilike u Istri, radnju se, da je od naše strane izabran bar jednaki broj zastupnika za zemaljski sabor, kako je i do sada bio. Raduju se zato, jer od lanjske jeseni ono popuštanje Talijanom od strane vlade u pitanju našega jezika na napisih i u broju porotnika, nje moglo slutiti na dobro, pak su ljudi mislili, da će naš puk izgubiti i zadnji tračak ufanja i volje za rad. A kada tamo, mi smo održali sve kotare, što i prije, a da je zakonitijega postupka u kotaru Porečkom, bili bi već ovaj put imali i ondje dva zastupnika. Talijani nasuprot bili i ovdje razbubnjali, da je sve uz njih takodjer na selih, i da nijednoga zastupnika hrvatske stranke nebude u novom saboru. Ljuto su se prevarili.

U parlamentu razpravljalo se je evo cieli mjesec svibanj skoro samo o novom poreznom zakonu, koj ste Vi u „*Slogi*“ dobro označili već u početku kao nedobar za narod. I pravo ste imali. Slobodoumni zastupnici svi mnogo govore proti toj osnovi, samo da se nebude moglo završiti razpravljanje, pak da tako nepostane zakonom; a medjutim računa se, da bi moglo biti ili promjenjeno ministarstvo, ili razpušten parlament. U jednom ili drugom slučaju nebi došlo do toga novog zakona.

Svako toliko javi se opet koji zastupnik, pak pita vladu neka već jednom predloži taj blaženi novi izborni red, da se vidi na čem smo. Jer ovamo po njemačkih krajevih cesarstva silno se zauzimaju radnici (delavci) zato, da svaka muška glava od 24 godine bude imala pravo glasovati za zastupnike. Radnici sude: kad smo dobri za pušku nositi i za plaćati porez od mesa, petroleja, vina, piva itd. onda moramo biti dobri i za izbor zastupnika, makar da neplaćamo ništa od zemlje ili kuće ili od drugoga dohodka, jer neimamo ništa.

S vladom idu sporazumno tri velike stranke sdružene medju sobom, zato se i zovu *koalicija*. Te su stranke njemački *liberali*, ali takovi, da je sloboda za njih, a ne za druge; onda *konservativci*, tako, tako za nevolju, onda *Poljaci*. Te stranke su se složile u jedno: da će se gledati *neka sva velika pitanja spavaju*. Ali to će reći, da onaj, koj ima, neka drži, a onaj, koji neima, neka s kraja gleda. Slovinski narodi neimaju u životu još mnoge i mnogè pravice, koje su ipak u zakonih upisane, ali jim se nedaju; zato ni pravi slovinski zastupnici nisu u *koaliciji*, to jest u vladajućoj stranki, jer bi tim priznali, da je narodu u svem dobro, nego su u oporbi ili opoziciji. A to neznači, da oni uvjek reku bielo, ako vlada i većina reče crno, i obratno. Ne! negovori se drže slobodni i kada jim se čini, da je stvar pravedna glasuju za nju, a kad je nepravedna glasuju proti, pak u brk svima.

Proti vladajućim strankam jesu i *antisemiti* iliti kršćanski socijatci, na čelu jim dr. *Lueger*, koji je već tako ojačao svoju stranku, da je već bio izabran za načelnika prestolnoga grada Beča, ali nije htio primiti, jer hoće, da još nekoliko njegovih sa novimi izbori dodje u gradsko zastupstvo, pak da jih bude za svaku priliku velika većina.

Ti antisemiti uče, da se je država odaljila od pravog kršćanskog temelja, pak da više pomaže onih, koji nerade, nego li onih, koji rade i on truda živu. Tomu da su krivi Židovi, koji hlepte samo za bogatstvom i svojimi velikimi kapitali zapovjedaju svim i svakomu. Židovi su semitskoga roda ili pokolenja, zato se ova stranka, koja je proti njihovom gospodstvu, zove „*protisemiti*“ ili „*antisemiti*“. Oni su do sada pokazali veliku dobrohotnost prema Hrvatom, jer da hrvatski puk trpi u Primorju od Talijana, kako drugdje od Židova i da su Hrvati umirali za domovinu i kralja.

Ovih dana bio je izbor za delegacije. Delegacije jesu kao sabor skupni za Austriju i za Ugarsko-hrvatsko kraljestvo. Parlamenat u Beču izabere ih toliko, a onaj u Budimpešti toliko, pak oni svaki posebice, ali u istom gradu, jedan put u Pešti, jedan put u Beču, viećaju o poslovih skupnih za sve zemlje, što su pod krunom našega kralja. Zastupnici svake pokrajine biraju po toliko; Istra jednoga; ali budnć su iz Istre dva zastupnika hrvatske strane (Laginja i Spinčić), a dva talijanske (Bartoli i Rizzi), to Hrvati biraju Hrvata, Talijani Talijana, pak bude dva i dva. Onda valja da odluči sreća. Ovoga puta Talijani su vrgli na Rizzia, a naši za Biankina. Po dva puta tako. Onda digni na sreću, i bome ovoga je puta sreća odlučila za Hrvate. I tako će u delegacije doći ona naša perjanica *don Juro Biankini*, što u Zadru piše onaj veliki „*Narodni List*“ i što neima dlake na jeziku, a naš je dušom i tjelom. Dalmatinski zastupnici vrgli su pak svoja tri glasa posebice za naše istarske zastupnike. I tako su tim načinom pokazali drugim narodom, da Istra i Dalmacija, kad su pod krunom jednoga kralja i uz jedno more i od jednoga jezika hrvatskoga, nečine razlike medju sobom, nego su dvie sestre od rodjene majke. I tako je pravo.

Naši zastupnici govorili su ovih dana i učinili predloga koristnih za Istru, o čem ćete se biti obavjestili iz drugih novina, koje ovdje izlaze svaki dan.

Glavna skupščina podružnice sv. Cirila i Metoda u Pazinu. Dne 19. svibnja o. god. obdržavala se je u kući čestitoga rodoljuba g. Josipa Gustina pok. Antuna u selu Gustni u 4 i pol poslije podne godišnja glavna skupščina pazinske podružnice sv. Cirila i Metoda. Akopremu skupščina nije bila javno objavljena, ipak je dohrlilo na istu sve što se čuti svjestnim Hrvatom u bližnjoj okolici, do preko 300 ljudi. Ova oduševljena množina pozdravila je odbor i pazinske posjetioce kod dolazka burnim „*živio*“-klicima. Tek se je medjusobno pozdravilo, stari se odbor posjedne u kući gorespomenutog gosp. Josipa Gustina i predsjednik podružnice g. dr. Dinko *Trinajstić* uzme rieč, da izvjesti o prošlogodišnjem djelovanju podružnice.

Po ovom izvješću bilo je prošle godine upisanih 124, i to jedan član utemeljitelj, 17 redovitih i 106 izvanrednih članova. Dohodak iznašao je što od članarine, što od darova 162 92 for. Razhod iznašao je 9·57 for., ostalo je dakle u blagajni u gotovom 153·35 for., koje je predsjedničtvo podružnice odposlalo dne 7. veljače o. g. blagajniku glavnoga družtva sv. Cirila i Metoda. Kako se iz ovoga vidi, razcvala se podružnica pazinska u kratko doba svoga obstanka jako liepo, te je glavna skupščina zato i oduševljeno i zahvalno primila ovo izvješće na znanje.

Po dovršenom izvješću predje se na drugu točku dnevnoga reda, na izbor naime novoga odbora. Pošto se je prvi predsjednik podružnice dr. Dinko *Trinajstić* radi svojih preobilnih drugih poslova zahvalio na toj časti, bje izabran novim predsjednikom g. dr. Ante *Podreka*, dočim su tajnik i blagajnik ponovno izabrani i u novi odbor, naime gosp. Vinko *Marjanović* za blagajnika, a za tajnika g. Antun *Bertoša*. Na to uzme rieč novi predsjednik, te zahvaliv se ponajprije za u njega položeno povjerenje, raztumači u kratko nuždu, shodnost i svrhu družtva sv. Cirila i Metoda, a ponajpače pazinske podružnice, pripomenu, kako naše družtvo jošte mlado i nejako imajuć uvjek pred očima duševnu i materijalnu dobrobit našega hrvatskoga naroda u Istri nastoji, da po mogućnosti otvori hrvatske škole u zapuštenijim krajevima Istre, te da otme tako našu djecu tmini neznanstva i robstva.

Zatim se predje na izbor izaslanika od strane naše podružnice na glavnu skupščinu družtva sv. Cirila i Metoda, koja se ima do kratka držati, te bi na predlog člana podružnice gosp. Ivana *Mohorovića* izabran za to novi predsjednik dr. Ante *Podreka*.

Izcrpiv tako dnevni red pozdravi mnogobrojna skupščina oduševljeno stari i novi odbor, a mnogi od njih pohrliše, da se upišu kao novi članovi naše dične podružnice, te se tom prigodom što za članarinu, što za darove sakupi liepi iznos, sve u korist naše nauka željne hrvatske mladeži.

Tom zgodom ne možemo ino, a da ne metnemo na srce svakomu sviestnomu Hrvatu u Istri, da po mogućnosti podupire ovo naše plemenito družtvo, a ponajpače pazinskim občinarom, da se sri, malo i veliko, upiše u podružnicu, jer sve što za nju dadu, dadu za svoju vlastitu djecu. A ujedno preporučamo se i našoj braći po ostalih hrvatskih pokrajinah, da nas pomognu i da tako očuvamo ovaj najskrajni ogranak hrvat koga naroda na zapadu.

Kandidatom za senjskog biskupa označuju s pouzdane strane sveučilištnog profesora i sadanjeg rektora hrvatskog sveučilišta u Zagrebu dr. Maurovića. I nadbiskup Posilović i ban da su se u njemu složili i on da je ponudjenu kandidaturu i primio Po tom bi imenovanje bilo samo pitanje najkraćeg vremena. Bog dao i bilo sretno!

Sa obala kvarnera tuži nam se prijatelj u ime naših ribara, da su došli već dne 26. aprila u kvarner Čozoti ribariti, te da će tako po dnu mora poznatim načinom ribarenja uništiti mladu ribu i riblji zametak.

Mjesto c. kr. pokrajinskog poljodjelskog nadzornika. C. kr. namjestničtvo za Dalmaciju razpisuje natječaj za mjesto c. kr. pokrajinskog poljodjelskog nadzornika, s kojim mjestom je skopčana stalna plaća od 2000 for., te pravo promaknuća na viši stupanj plaće od for. 2200 i for. 2400, službeni doplatak godišnjih for. 350, zatim godišnjih for. 1000 za putne troškove i for. 60 za pisarničke troškove. Molbenice za to mjesto valja poslati do 15. junija 1895. na predsjedničtvo c. kr. namjestničtva u Zadru.

Odkriće Preradovićeva spomenika. Dne 23. pr. mj. proslavio je Zagreb odkriće spomenika najvećemu hrvat. pjesniku Petru pl. Preradoviću. Ta slava bijaše više službena nego li narodna. Narod izvan Zagreba slabo je sudjelovao kod svečanosti Nebijaše po običaju ni poziva. Ni naš slavni Rendić nebijaše pozvan k svečanosti. Visoku vladu zastupao je podban, g. Stanković; bio je prisutan presvj. g. nadbiskup dr. Juraj Posilović, zastupnici oblasti, vojništva, učevnih zavoda, akademije, sveučilišća, Matice hrvatske i ostalih literarnih družtva razne korporacije itd. Od roda pjesnikova bijahu mu prisutne kćerke Milica i Zora pl. Preradović.

Svečanost započela je iza 11 sati svirkom glasbe. Iza toga digao se je na govornicu načelnik grada Zagreba, g. Adolf Mošinski, da u kratkom govoru slavi Preradovića, primi spomenik u vlast grada i naroda, te se zahvali velikodušnom darovatelju, dru. Stjepanu Miletiću. Na to pročita senator g. Gj. Deželić spomenicu, poslie čega zapjeva pjevačko družtvo „Kolo“ Zajčevu „Molitvu“. Krasno je deklamovao prigodnu pjesmu g. prof. Badalić, a izza deklamacije pjevahu opet pjevačka družtva „Merkur“, „Sloboda“ i „Sloga“ Preradićev „Bože živi“.

Na dani znak pade zastor i pred prisutnimi prikaza se prekrasan spomenik, visok 5 metara. Prizemni mu je dio od istarskoga mramora, okružen liepom ogradom, srednji od tamno brušenoga mramora sa uklesanim riečim: Preradović, hrv. pjesnik. Pjesnik stoji mirno i gleda na jug, vojničku kaonicu prebacio preko prsiju, desnom rukom primio se balčaka sablje. Občinstvo bilo je oduševljeno, a klicanju: Slava Preradoviću! Živio Miletić! Živio Rendić! koga je djelo ovaj spomenik, nebijaše kraja.

Srećka za gradnju crkve k jubileju cara po 1 for.

Zadnji mjesec

Glavni zgoditak

30.000

forintih vriednosti

Srećke preporuča: Josip Bolaffio, Aleksander Levi, Ignac Neumann u Trstu.

Poljodjelski odnošaji naše pokrajine pokročili su zadnjih godina ponešto usljed marljivog djelovanja nekojih gospodarskih zadruga, koje su nastojale, da se poboljšaju tla, promjeni način obradjivanja i da se pomoćju dobrih gospodarskih strojeva radnja usavrši i polakša. U našoj pokrajini dobro poznata tvrdka Ig. *Heller*, Beč, II. Praterstrasse 49, našla je radi svojih gospodarskih strojeva (kao čistilnice, tiskalnice za vino i voće, mlinove za voće itd.) općenito priznanje, te ju mi i iz predstojeću žetvu našim poljodjelcem napose preporučamo znajuć, da će biti dobro i uz umjerene ciene posluženi.

Ova tvrdka uvela je ljetos kod mlinova i tiskalnica za voće nekoje novotarije, kojimi bi imao poskočiti čisti prihod od voćarstva.

Izvrstne c. kr. izklj. privilegovane

štrcaljke proti mildevu (peronospori)

inžinira Živica

koje su obćenito u porabi radi njihovo jednostavnosti, uztrajnost i lahke upotrebe za svaku vrst trta. Te štrcaljke prodavaju se, premda su mnogo savršenije, po dosadašnjih nizkih cienah.

Schivitz & Comp.

u Trstu.

Cienike razašiljaju na zahtjev franko.

Na sve c. k. poštanske uredo cesarstva razašilju **kompletne štrcaljke franko uz ponudbu za 10 for.**

Izradjuju također strojeve za sumporanje, neprestano djelujuće tiskaonice itd.

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazaro,

preporučuju sl. občinstvu svoju trgovinu manifakturnom robom. Na skladištu nalazi se posve nova roba, kako za ženske, tako za mužkarce i djecu. Veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vunenih i svilnatih. Velika zaliha svih potrebah za šivalje i krojače. U zalihi nalaze se također vrpce svakojake boje, te se dobivaju **: hrvatsko-slovenske trobojnice.**

Napose se preporučuju cienj. gg. učiteljicam u mjestu i okolici za sve školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franko.

Govori se hrvatski i slovenski.

Jakob Štrukelj, Trst

ulica Caserma br. 16, ulaz Piazza Caserma

(naproti velikoj kasarni).

Prodaje po najverojatno nizkim cenam svakovrstne i **engleske** dvokolice (Bicykle). Zastupstvo dvokolica „Adler" iz tvornice H. Kleyer, Frankfurt i „Viktoria Cycle Works" Wolverhamptom (Englezka). 3—50

Dvokolice „Adler" svietskoga su glasa i upotrebljuju se kod njemačko vojske.

Jamči se za svako kolo 12 mjeseci, tko nezna voziti, nauči se ga bezplatno.

Pošilja se u pokrajine i na sve kraje.

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih se		V napoleonih se	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „ „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih gankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takse v krepost z dnem 4. februvarja, 8. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagrob, Arad, Biclitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd. — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov 24 - 22 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem curzu.

Trst, 31. januvrja 1894. 2 . 24

„Kupuj kod kovača, a ne pri kovačetu",
veli stari pregovor.

To važi po svoj pravici za moj zavod, jer samo tako velika trgovina, kakova je moja, ima radi gotovoga plačanja velike množine blaga i drugih prednosti, jeftine troške, koji najposlie samomu kupovaleu u korist doći moraju. —

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzorakah, kao dosada nikadr, za krojače nefrankovana.

Komadi za odjeće.

Peruvien i dosking za velečastno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. kr. činovnikah, također za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, sukno za biljard i igrače stoic, pokrivala za voz, loden. Velik izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga lodna za gospodu in gospojo po izvornih cienah tovarne u tako velikom izboru kako takovih ne može imati niti dvadesetera konkurenca. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospoje. Sukno, koje se daje prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd., također potrebe za krojače (kao podstave za rukave, gumbi, igle, konac itd.).

Jeftino, primjerno, pošteno, trajno, čisto vuneno sukneno blago i ne dobro kupovanje cunjah, kojo imaju komać vrednost odškodnine za krojače, priporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (austr. Manchester).

Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milijuna for. — **Pošilja se po poštarskom pouzeću.**

Na oprez! Agenti i preprodavnoci nudjaju **nedostatno** svoje blago pod znamenjem „Stikarofskega blago". Da zabranim varanje p. n. odnzimaca, naznanjam, da **takovim** ljudem ne prodajem blago pod nikakvom pogodbom.

Najbolje vrsti češko pivo

iz gradjanske tvornice piva u Budjevicah (Češko) 1795. 1895.

100 godina obstanka.

Odlikovano na glavnih izložbah: god. 1891. u Beču, dobilo prvu nagradu počastni diplom, u Mljetoh zlatni krst i zlatni medalju.

Dobavljač Nj. Vel. kralja Wirtemberškog.

Glavni zastupnik i skladište:

RUDOLF FISCHER U TRSTU

(Via Chiozza br. 5).

Ne bojl se prilopodobe na bilo kojim pivom polag izjavljene tvrdke, ovoglašenog muzeja u Beču.

Odlikovana ljekarna **PRENDINI u Trstu.**

Želite li sačuvati si zdrave liepe zube te čisti dah?

Uporabljujte Zubni prašak i *ELIKSIR*.

Prvi čisti zube bez da ih ozleđuje.

Drugi pako očuva ih od pocrnjenja i neugodna vonja.

Zubni prašak stoji 50 novč.

Zubni eliksir stoji 60 novč.

Prodaje se u ljekarni **PRENDINI** i u boljih ljekarnah svakoga mjesta.

U LJEKARNI

EDE TOMAJA

u Zagrebu, Ilica broj 12

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, **osobito preporuke vriedni ljekovi:**

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizma, kalanja i trganja u kostih. ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostonom poganeu, prohadanje, svakovrstnim uzebam. — Ciena 80 nvč.

Sladka voda za ka-alj ili breh i za prsa, kojim se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeiuje proti slabosti, bljedoći, škrofulozi, podbuhlosti, djetinjoj krživavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlici, želudačno grčevo, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razno bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski keh i kašalj, za volovo, krave i svinje, za lagano čišćenje, za obćišćivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati, pa se napuhuje. Krave davaju od ojega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Švajcerske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. — Ciena škatuljici 70 nvč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i otekline poslje težkoga napora, za obćačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zuboboljа, učvršćuje meso oko zubi, razfrižkavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam. — Jedan lončić 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatolja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvalja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena večem lončiću 1 for. — K tomo spada još boraksov sapun po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i poinladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na pariškoj izložbi začastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi preugodan miris. - Flašica 30 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimnici. — Manja bočica 70 nvč.

Polibromov sirup po dra. Nikoli Selaku lieči uspješno, bolesti živaca, nepokoj, glavobolje trzanje, histeriju, zadahu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 forint.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, keflce za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kiruržke sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinti vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Broj 25. U Trstu 13. junija 1895. Godina XXVI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbu sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog [illegible] sa iznimkom [illegible]

Dopisi se [illegible]

Nebiljegovani [illegible] ne primaju. Predplata s poštarskom stoji za for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 3 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Govor

zastupnika *dra. M. Laginje*, izrečen u sjednici dne 27. maja 1895. carev. vieća u Beču.

(Konac.)

Čitao sam u posljednjem broju lista „Fanfulla“ izlazećeg u Rimu, da će se dne 26. junija sastati u Mletcih odaslanici austrijski i ugarski s talijanskimi u svrhu, da konačno ustanove način zatvaranja (čepljenja) talijanskih vina, što se uvoze u Austriju. Tko uzme u obzir, da veći dio talijanskih vina k nam dolazi u reservoirih, bilo željeznicah, bilo takovih brodovih, i tko je mnienja, kako što sam ja, da upravo uvoz vina u ladjah-šternah šteti našemu proizvodu, — a to je i dokazano — taj će priznati, da jedno od poglavitih pitanja još nije riešeno. Ne mogu dakle pojmiti, kako to može da bude, te jedna konačna naredba bude već 8. junija proglašena, a da na 1. julija stupa u kriepost, ako tek 26. junija imaju biti u Mletcih razprave o konačnom ustanovljenju načina o zatvaranju (čepljenju).

Dalnji razlog za bojazan, da ovaj predmet nije konačno utanačen, ili bar da neće ni od sada biti na posvemašnju zaštitu interesa naše privrede, nalazim u viesti, što ju donosi novina „Piccolo“, koja je obično, a navlastito u pogledu Italije, vrlo dobro obaviešćena. U večernjem broju od petka 24. maja pisano je, — dozvolom g. podpredsjednika pročitati ću — (čita): „La questione dei vini italiani. Ci telegrafano da Roma 24: Mi si assicura che dopo l'accordo intervenuto sulla questione dei vini italiani in Austria fra i delegati austro-ungarici e l'onor. Miraglia, questi ha ottenuto delle ulteriori concessioni, specialmente sulla questione dell'abuono“. To kratko njemački znači, da je austro-ugarska vlada talijanskomu odaslaniku učinila dalnjih popusta, meni nerazumljivih.

Gospodo moja! Mi treba, da smo u tom na čistu.

Ja uzimam vrlo rado na znanje, da su i visoka vlada i drugi čimbenici, koji povrh nje stoje, u posljednje vrieme priznali, da je posve pravo bilo, što smo mi govorili prije, dok zakon još nije bio stupio u kriepost, i što smo cielim osvjedočenjem nepobitnimi dokazi dokazivali, naime: da će snižena carina na talijanska vina, ako se uvede, imati nedogledno štetnih posljedica za naše pokrajine.

To je sada priznato; pak ako se uzme u obzir, da u provedbenoj naredbi neke strogosti zakona mogu biti znamenito ublažene, i da neki izrazi mogu biti vrlo poostreni, dapače, da se provedbenom naredbom može čak posve promjeniti pravi smisao zakona, kako ga je razumio zakonodavac onda imamo sveto pravo i dužnost poznati točno sadržaj naredbe, što ju se kani izdati. Za dokaz, da negovorim bez razloga, neka mi budu dozvoljene još neke opazke ob ovoj točki.

U prvoj provedbenoj naredbi, ako se dobro spominjem od 10. agusta 1892. broj 125, izdanoj skupa od trih ministarstva — to je nesreća — bilo je rečeno sve, kako mi valja priznati, što bi nam bilo moglo samo koristiti. U toj naredbi bilo je utvrdjeno, da se u austro-ugarsku uz pogodnu carinu smije uvoziti samo vino, dakle nikakova mješanica, nikakova polu-vina, nikakovi špiriti.

Bilo je nadalje ustanovljeno, da se vino može uvadjati u bačvah i bilo su navedene oznake, koje imaju tekućina da ima da nebi pala u vrst buteljnoga vina, likera itd. O kakvom uvozu u reservoirih i o ladjah-šternah, nije bilo govora.

Tko bi se od gospode zastupnika usudio reći, da je pod imenom „vino u bačvah“ onda kad se je razpravljalo ob osnovi, što je kasnije zakonom postala mislilo vino u velikih reservoirih, ili čak u velikih brodovih? Nitko na to nije mislio.

Ali je izdana druga naredba, koja je onomu zakonskomu izrazu dala to značenje (Čujte!).

Talijani su silili, da im u tom pogledu budu dane sve moguće pogodnosti, samo da se ikoliko mogu pokriti zakonskimi izrazi. To su postigli onom drugom naredbom.

Čudno je! U toj drugoj odredbi od 1. decembra rečeno je . . . .

Podpredsjednik dr. Kathrein (prekidajuć govornika): Molim, gospodine zastupniče, vi idete predaleko. (Prigovor.) To nije u savezu sa prešnošću. (Buka i povici: To spada k prešnosti!) Molim gospodo, ja valja da se držim poslovnika, a poslovnik kaže, da se u ovakovih slučajih ima utemeljivati samo prešnost. (Ponovna buka i vikanje.) Molim Vas dakle, da se omedjašite na prešnost!

Dr. Laginja: g. podpredsjedniče, ja ću brzo dovršiti, jer i onako neimam jaka glasa. Ali htio sam prešnost ovog predloga dokazati još samo sa nekoliko primjera. Htio sam dokazati, da je naredbom od 1. decembra snižena carina dozvoljena također onim vinom, koja dolaze u ladjah-šternah. Već to bilo je pogoršanje, ili za nas štetno tumačenje zakona.

Nadalje bilo je u toj naredbi naznačeno kakovih 28 tehničkih postaja u kraljevini Italiji, kojim je dano pravo analizirati vino, što ide u Austriju, a kod naših oblastih za takova vina neima analize, nego u slučaju, da je dotični financijalni stražar toli razumam, da na prvi pogled vidi, da tu nije vino, nego nešto drugoga, ili ako bude temeljite sumnje. Dakle je u istinu prešno saznati, je li takov postupak sadržan i u novoj konačnoj naredbi. Bez dvojbe biti će u njoj takovih ustanova, koje su u mnogom pogledu nedostatne, ili za našu privredu čak nepogodno.

Ali u netom spomenutoj naredbi imade još nešto vrlo značajna. Dočim su naime u provedbenoj naredbi od agusta 1892. carinski pogodovana samo ona vina, koja neimaju više od 15 objemnih postotaka alkohola, napustilo se je u drugoj naredbi to stanovište za jednu vrst stalnoga vina, t. j. dozvolilo se je uz pogodnu carinu uvoz 4000 metričnih centa vina vrsti Marsala, a to naredbenim putem (Čujte!) i makar to vino imalo više od 15, čak do 18 objemnih postotaka alkohola. Tim se je nami, bilo od neznanja, bilo s drugog razloga, naniela neizreciva šteta, i to ne možda zato, što je *maximum* uvoza takvih vina bio ustanovljen na 4000 metričnih centa, nego zato, što po mojem osvjedočenju austrijske carinske oblasti nisu o tom vodile kontrole (Čujte! Čujte!), jer se je takova vina uvelo daleko više od 4000 metričnih centa.

Timi riečmi držim, da sam dostatno utemeljio prešnost moga predloga (Dobro!). Neima dojsta u ovoj visokoj kući struke, koja bi oporbu postavila sebi za cilj. I ja pripadam jednoj oporbenoj stranci, pak ni naša svrha nije tjerati oporbu radi oporbe; mi smo tvrdi i ostati ćemo tvrdi, jer oporbu smatramo sredstvom, koje ćemo svagdje upotrebiti, da daleko držimo od naroda odredbe, bile jur izdane, ili se imale izdati, kojimi se naši narodni politički, a osobito gospodarstveni interesi nogama tlače.

Nismo opozicija mi, koji smo osvjedočeni, da radimo za najveće, najživotnije interese naroda, nego se danas možda c. kr. vlada nahodi u opoziciji proti većini austrijskih naroda. (Živo odobravanje.)

Razprava proti Humljanom.

Dne 6. t. mj. započela je pred okružnim sudom u Rovinju razprava protiv 87 stanovnika porezne občine Hum, u mjestnoj občini Buzet.

Mjeseca agusta 1894. priobćili smo našim čitateljem, kako se je bio podao tadašnji občinski načelnik u Buzetu g. *Fran Flego* sa petoricom zidara u Hum, da kao načelnik i kao predsjednik mjestnog školskog vieća provede po nalogu c. k. kotarskog škol. vieća, nekoje radnje u jednoj zgradi u Humu, koja bijaše namienjena u školske svrhe.

Humljani, nahuckani i podučeni od buzetske gospode i od poznatog talijanaškog pristaše u Humu, suprotstavište se g. Flegu, grozeći mu se krvoprolićem, te bijaše prisiljen odustati od svake radnje. On uteče k mjestnom župo-upravitelju, dočim su zidari pobjegli odakle su došli.

Proti izgrednikom podiglo je c. k. državno odvjetničtvo u Rovinju obtužbu radi javnog nasilja i tako bijahu pozvani spomenutog dana u Rovinj na odgovornost.

Sudu je predsjedao savjetnik gosp. *Zörrer*, a sudci bijahu gg. *Kümerlin*, *Devescovi* i *Orlić*. Obtužbu zastupao je sam državni odvjetnik g. dr. *Chersich*. Kao *tumač* za hrvatski, dotično talijanski jezik bijaše pozvan g. *Moscarda*.

Obtužnike branilo je 5 odvjetnika, i to jedan iz Trsta, jedan iz Buzeta i tri iz Rovinja. Od 87 obtuženih predstavilo se ih sudu 82.

Evo, kako je sastavljena obtužnica državnog odvjetnika:

„Nazad 40 godina občinari Huma podigli su bili zgradu, namjenjenu za stan župnikovu pomoćniku; ta zgrada ipak nije nikada služila toj svrsi, jer nikada ne bijaše poslan pomoćnik u Hum, nego se upotrebljavala kao spremа za vunu, žito i druge darove crkve. Ključ je držao odnosni župnik.

Okolo 7 godina natrag stanovnici Huma prikazaše oblasti molbu, u kojoj pitaše, da se otvori u Humu pučka škola sa hrvatskim nastavnim jezikom, a da se u njoj bude učiti takodjer njemački i talijanski.

Mjeseca marča ili aprila 1894. talijansko školsko družtvo *„Lega nazionale“* utemeljilo je i odmah otvorilo u Humu školu sa isključivo talijanskim naukovnim jezikom.

Riešitbom gorispomenute molbe stanovnika Huma bijaše priobćeno buzetskom mjestnom školskom vieću odlukom 13 aprila 1894. od c. kr. kot. školskog vieća, da se dozvoljava podignuće pučke hrvatske škole u Humu, a susljednom odlukom 5. julija 1894. rečenoga c. kr. šk. vieća, naložilo se je buzetskom mjestnom školskom vieću, da izvede sve one radnje i popravke, koji su se, usljed redovitih nacrta i izkaza, pokazali potrebnimi za udesiti gori spomenutu občinsku zgradu za školu, te da se nakon toga bezodlučno škola otvori.

Fran Flego, tada načelnik i predsjednik buzetskog mjestnog školskog vieća, pošto je prije poduzeo potrebite po zakonu izvide, i utvrdio pogodbu sa 5 zidara za ovršenje nuždnih popravaka, podje dne 13. agusta 1894. sa petoricom poduzetnika radnje u Hum, da započne radnju.

Malo kašnje nego unidjoše Flego i zidari u zgradu, čije zidove i pregrade pregledavaše, sakupila se na trgu, uz koji se zgrada nalazi, množtvo od jedno 200 osoba, koje odmah počeše nasrtati na Flega, vikati i prietiti: da oni (Humljani i stanovnici okolnih sela) neće nikad dopustiti, da se ta zgrada popravi, sve kad bi i došli žandari iz Buzeta i Roča; da će se prije krv proliti, da neće slušati ni načelnika ni vladu; nadostavljajuć sliedeće rieči: *„Nećemo da ovdje radite, jer je ovo naša kuća, i mi smo ju sagradili; uzmite vaše oruđje i nosite se doma.“*

Flego, veoma iznenadjen prietećim ponašanjem biesne svietine, videć da su i poduzetnici radnje ozbiljno prestrašeni, dapače da je jedan od njih, Juraj Paulétić pobjegao, nastojaše svimi mogućimi sredstvi jedan četvrt sata, nebi li puk umirio i učinio red opominjajuć one mahnitce, da je on u svom pravu, poduzimajuć kao načelnik i odaslanik c. kr. kotarskog školskog vieća radnje za popravak; ali njegove rieči ostaše bezuspješne, jer je svietina rogoborila sve većim biesom i zanizmala prietеće držanje sve to odlučnije.

Flego bijaše primoran odustati od provedbe dobivenog naloga, odpusti zidare i pobjegne, da spasi vlastiti život, u župničku kuću kamo se je uklonio pred biesom naroda. Čim je Flego izašao, svietina navali u zgradu i zatvori iz nutra gredom vrata. Nered je još sveudilj trajao i Flego namjeravaše ostavit Hum, kad dva obtužnika: Petar Gašpar Grabar i Matija Kalac počeše prietiti mu riečima: „nek se vrati drugi put, ali tad mu neće bit dovoljno dovesti sobom žandare iz Buzeta i Roča, i krv će se proliti prije nego započme nakanjenu radnju.“

Oni, u ostalom mirni i pošteni seljaci, nebi se nikada bili tako živo oprli, da nisu bili nahuckani i navlaš podučeni.

Žalibože — opaža obtužba — ima ne samo po gradovih i trgovišćih, nego i po najmanjih selih pokrajine, nemirnjaka, koji ni sami nerazumiju što hoće, i neznaju razlučiti koristno od škodna, a ipak, nezna se zašto, drže, da moraju huckati u ovih težkih vremenih narodnih razmirica, one, koji pripadaju jednom plemenu, na pripadajuće drugomu, poticati već obstojeće mržnje, izazivati demonstracije i neprijateljstva, mržnju i prezir proti svemu, što javna oblast odredi.

U našem slučaju jest obtuženi Mate Ghersinich rečeni Britoich onaj, koji je izmislio i udesio oporbu proti Flegu, s razloga, što on, privržnik talijanske stranke, nije podnipošto hotio, da se u Humu podigne hrvatska škola, sasvim, da ova bijaše odredjena od iste školske oblasti. —

Njegov sin Ivan, jedva u osamnaestoj godini, neoženjen, neimajuć dakle koristi uplitati se u školska pitanja, jer bez djece dužne polaziti školu, podpomogao ga je uspješno u težkom poduzeću, davši izgrednikom nekoliko brenta vina, da izmoče suha grla i da mogu i nadalje prosvjedovati, groziti se i vikati.

Izpoviedio je Mate Ghersinich-Britoich, da je on sakupio skoro sve izgrednike u jutro kad se ovo dogadjalo, i da jih je podučio, kako se imaju oprieti Flegovoj radnji.

Takodjer je izpoviedio Ivan Ghersinich-Britoich, da je stavio na razpolaganje izgrednikom mnogo vina iz vlastite konobe, da tako poveća srčanost i bezobraznost istih.

Svi obtuženi pak bezobrazno priznaju čine njima pripisane, i ne samo dopuštaju, da su ono činili, zašto ih se tuži, nego to smatraju za slavu i junačtvo, hvališuć se nekako onim djelom, koje jim je malo častno. Da su spasili Austriju od nagle pogibelji, nebi se stalno tako slavično solidarnimi izjavljivali u svemu svojem djelovanju, kako ga izjavljuju u ovom slučaju, gdje se radi napokon o milosti podieljenoj jim od oblasti.

Ali svi prisutni nisu sudjelovali kod prieteće protimbe, zato je valjalo pozvati na odgovornost samo one, koji ili svojevoljno izjaviše, da su začetnici, ili koji bijahu naznačeni takovim od svjedoka.

Glede kaznene oznake čina, taj valja bez dvojbe okrstiti *javnim nasiljem*, predvidjenim po §. 81. k. z. i odnosno sukrivnjom istog zločina usljed ovih razmatranja:

Flego je radio kao uredovna osoba, hoćeš u svojstvu načelnika, hoćeš u svojstvu predsjednika mjestnog školskog vieća.

Cilj oprieke bio je zapriečiti izvršenje službenog naloga Flegova, što isti obtužnici potvrdjuju. To izvršenje bje i u istinu zapriečeno.

Oprieka je sliedila sa pogibeljnimi pretnjami; jer vecma veliki broj izgrednika, odlučnost istih, kojom vodiše akciju, opetovanje oprieke dosta dugo, istodobna prisutnost na mjestu tako brojne svietine, prietnja neprekidno izricana, što samo po sebi sadržava zlo, prieteće životu i zdravlju; napokon okolnosti, u kojih se čin dogodio, doprinose bez dvojbe, da se moraju smatrati pogibeljnim prietnje izrečene, jer je svatko iz cielokupnosti mogao držati

vjerojatnim, da će se odmah pretnje u čin pretvoriti.

Iz svih tih razloga obtužba prikazuje se opravdanom.

Obtuženi došli su zajedno vlakom u Rovinj, te sa kolodvora u grad stupali kano vojnici vičuć: *Viva l'Istria!*

Glavnog obtuženika *Mateja Ghersinicha* nebijaše na razpravi. Obtužnica označuje njega kano začetnika i prouzročitelja opisanog izgreda. Na razpravi pročitaše njegov zapisnik sastavljen pred kotarskim sudom u Buzetu. Tuj izjavlja, da izgrednici nebijahu nagovoreni ni dogovoreni, već da se sabraše svojevoljno i složno neprekoračiv zakonite medje.

Iza toga bijahu preslušani svi prisutni obtuženi.

Skoro svi preslušani izpoviedše jednako ističuć solidarnost sviju za sve što bijaše počinjeno. Takova izjava priprostih i neukih seljaka morala je svakoga uvjeriti, da bijahu svi ti izgrednici dobro podučeni, šta i kako će na sudu govoriti.

Na temelju preslušanja prvog dana odustao je državni odvjetnik od obtužbe naproti 18 obtuženika. Sliedećeg dana odustao je od dalnjeg postupanja proti 14. Tako bijaše kući poslanih 32. Proti ostalim predložio je, da se postupa radi javnog nasilja, eventualno radi pobune i radi prestupka po §. 314. t. j. pačanja u izvršivanje javne službe.

Prelušano bijaše i pet svjedoka od strane obtužbe t. j. gosp. Flego i četvorica zidara. Svi ovi potvrdiše u svemu glavne točke obtužnice.

U nedelju u jutro izrekao je sud odsudu pošto su branitelji dan prije govorili na obranu svih obtuženika.

Sud je posvie riešio od obtužbe još dalnjih 18 obtuženika. U svemu bijaše dakle od 87 obtuženih, riešeno obtužbe 49.

Odsudjeno ih bijaše u svemu 38, i to na temelju §. 314. t. j. radi prestupka, što su se oprieli službenoj osobi u izvršivanju njezinih odredba. Od tih dobili su *tri* zatvora 14 dana; jedan 12 dana zatvora; petnaest 10 dana zatvora i devetnaest 7 dana zatvora.

Kako izviešćuju talijanski listovi učinila je ta odsuda na mnogobrojno talijansko občinstvo u Rovinju najugodniji utisak, jer da se je očekivalo veću pedepsu radi javnoga nasilja, dočim su svi kaznjeni jedino radi prestupka.

Občinstvo čestitalo je odsudjenim, koji da su se ponieli za čitave razprave zamjerno solidarnimi.

Jedan od ovdašnjih talijanskih listova ide dapače tako daleko, da u svojem uzhitu radi blage pedepse i zbog solidarnosti obtuženika od veselja kliče: *Ova je razprara druga pobjeda talijanskog življa u pokrajini.*

Mi doduše neznamo u čemu sastoji ta hvaljena talijanska pobjeda, niti koji je pobjedjenik, jer bez njega neima pobjede.

I nama je milo, da je sud blago kaznio nesretne Humljane, jer su oni samo orudje u rukama bezdušnih talijanaških agitatora i smutljivaca. Pravi krivac ostao je nekažnjen, jer je mudro sakrio ruku nakon što je bacio kamen smutnje medju priproste i neuke seljake.

On jih je doduše podučio neka se izjave solidarnimi za ono njihovo nedjelo i neka se i na sudu izjave proti hrvatskoj školi, ali sudbeni tumač za hrvatski jezik, bez kojega se nisu mogli proći tobožnji Talijani Huma, oborio je najsjajnije sve one tlapnje ugrijanih gospodskih glava na Buzeščini, koje bi htjele umjetnim načinom od Humljana Hrvata učiniti preko noći Humljane — Talijane.

Duboko žaleć, što se nije došlo tečajem iztrage i razpravo u trag pravomu krivcu humskih izgreda i svih narodnostnih spletaka na Buzeščini, želimo iskreno, da bi ova blaga sudbena pedepsa osviestila i opametila zavedene Humljane, kojimi se služe naši narodni protivnici u nečište talijanaške svrhe.

Slušaj pobre . . .

Kukala je sirotica Istra
Do dva oka isplakala bistra,
Gola, bosa, nemoćna i biedna
Gladna kruha i vodice, žedna.
Sirotica od svih ostavljena
Ko pastorka crna zapuštena,
Lila suze od nikuda glasa
Ni pomoći, a kamo li spasa?
Tudji sinci bezdušno je tlače
Ona plače svednevice jače!
Slušaj, pobre, koji znadeš naški
Naški jezik prekrasni hrvatski:
Jecaj čula vila sa oblaka
Do dva kršna podigla junaka.
Jedno bio biskupe Dobrila,
Drugo bio — majčica mu mila —
Tužne Istre sokolić sinko
Po imenu Vitezić Dinko.
Stali oni posred rodne grude
Kupit braća, da narod probude!
Jedan grmi posred Beča zlata,
Da u Istri imade Hrvata,
Drugi zublju prosvjetnicu pali,
Da se s Istre gusta magla svali.
Magla bježi, a narod se budi
Cieloj Istri nova zora rudi.
Njino sjeme pusto ne ostalo
Diglo se je veliko i malo . . .
. . . . Zemlja krije biskupa Dobrilu
U svom crnom i grobnome krilu,
Ostario Vitezić Dinko
Tužne Istre najvriedniji sinko.
Al se digli pobornici novi
Sve junaci i sve sokolovi,
Al nad svima dižu mužke glave
Iliv Laginja, Spinčić Vjekoslave.
Brane Istru grme, mili rode,
Put ti kažu tvoje do slobode.
Bog ih živi još stotinu ljeta
Sve na diku hrvatskoga svieta,
Složno braćo naša grla bratska:
Bog ih živi, živila Hrvatska!
Napried s njima! — svršilo je pjelo,
A vi, braćo, zdravo i veselo!

R. Katalinić Jeretov.

Franina i Jurina

Fr. Ča biš reka, kako se vidi onim u Tinjanu, ki su ražanj brusili, a zec je još tekal po drage?

Jur. Brižni, rado bi ih bit sram, ali se činiju, da ni, nego se kuraje jedan s drugim, ter se smiju po sili i viču „*Vija*“ mjesto „*Viva*“.

Fr. Tako valja, vič zač nedaju drugo pit brez soldi, ma naši govore, da negredu *vija*, nego da te ostat, a kemu ni na mod, neka slobodno čini fagot.

Jur. Dragi Frane, ča češ:

prazni milii slabe svirale,
grbave nogu oko sliepo,
brisan stable hile hale!
nemože skakat drugo liepo.

Čobani Matki rovu zaludo,
Gospodarića nitko nemari,
Vičić silni čali u ludo
Za njim stoji budalo sturi.

Vlajo sivi spod brka se smije,
ko delfin se tješi i sluša,
da izrod sam sije
jer još prodanih duša.

Fr. Ma takovim ništarom bih i ja vapil „*Vija!*“, da vas ni ljudi nevide.

* * *

Fr. (s vrčićem u ruci jedva se drži na nogah) Danaska je naš samanj, *Avica* naš deputat šijor *Krajan*!

Jur. (dolazi) Ti si ga Frane dobro čapal.

Fr. (nudeć mu piti) *Avica* sutle! Fraja! Pûš! Orako se dobro stoji. Altroke *„Zivio!“*

Jur. Ma ča ti je to danaska?

Fr. Ča neznaš, da smo zbrali za deputata našega *Krajana* — još ti je i rod. Kriči dunkve i ti *Avica*!

Jur. A ki ga djava) poznaje. Može bit je to on va bnetačkoj beriti?

Fr. *Jušlo* dà.

Jur Pak ča je on za to?

Fr. Tr je učil va vašoj vižitadi i hoj pitat samo Brgudana, češ vidit, da on zna više nego pol škoja.

Jur. Kad je tomu tako, tribi da mu i ja kako svomu patriotu nazdravim. (Franina mu podaje svoj vrč zibljuć se.) *Avica* naš deputat šijor Kra... (nesvrši jer se nanj srušio Franina i obojica se nadju u blato.)

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Sabrano kod veleč. g. Drag. Turkovića na Jelenju prigodom otvorenja novih orgulja 6 for. 65 nč. Šalje And. Pobor, kapelan, Kukuljanovo. — Veleč g. Ante Nedvěd, župnik u Šterni, šalje sabranih 5 for. na Duhovski pone djeljak na Gradjnu. — Od 15. aprila primio je tajnik družbe nadalje: Ivan Prebilić iz Pasjaka darovao 1 for. Uprava „Narodnih Novina“ poslala je 4 for. sakupljenih po g. J. Spanoviću u Brodu na Savi prigodom poruka gospodjice Marije Zdjelarović s gosp. c. k. nadporučnikom Kamilom Smerček. Drag. Smokvina poslao 3 for. 85 nvč. sakupljenih po gospodjam i gospodjicam dražkim. Uprava „Narod. Novina“ poslala je 10 for. darovanih po hrv. stenografskom družtvu u mjesto vienca na odar pok. g.dje Marije Miholić. Antun Turato, krojač u Omišlju poslao je 16 for. 38 nvč., a darovaše N. N. 5 for., Petar Grego 50 nč., uplatiše u ime članarine za g. 1895.: Antun Turato, Toma Grego, Niko Jederlinić, Luka Turato, Niko Baffo, Niko Jederlinić krojač, Niko Baffo posjednik, svaki po 1 for., Niko Grego i Ivan Maračić svaki po 2 for., ukupno for. 16.50, odbiv poštarski trošak od 12 nč., ostaju 16 for. 38. nč.

Dne 20. jan. 1895 na imendan gosp. župnika u Baderni sabralo se 9 for.

Našim čitateljem! Koncem ovoga mjeseca iztiče mnogim od naših čitatelja predplata za I. tečaj ove godine. Mnogi od njih nisu nam poslali jošte ni novčića za tek. godinu, a imade i takovih, koji nam duguju predplatu za jednu i više godina.

Ovim molimo jedne, druge i treće da čim prije svoju dužnost učiniti izvole, a da uzmognemo i mi naše obveze na vrieme i redovito poravnati.

K proslavi 25godišnjice „Naše Sloge“. Posebni odbor, izabran od kluba hrvatsko-slovenskoga na zemaljskom saboru u Poreču za proslavu 25godišnjice „Naše Sloge“ izdao je sliedeći:

Poziv
na
proslavu 25godišnjice
obstanka časopisa „Naša Sloga“

koju će svetkovati *u četvrtak dne 27. junija 1895. u Trstu.*

Podpisani mole ovim sve bivše i sadašnje suradnike časopisa „Naše Sloge“, da im izvole pomoći sa svojimi sastavci ukrasiti broj „Naše Sloge“, koji će izaći onog četvrtka u svečanom ruhu.

U Trstu, dne 8. junija 1895.

Odbor za proslavu dvadesetpetgodišnjice „Naše Sloge“

Predsjednik: *dr. Gustav Gregorin*; tajnik: *Matko Mandić*; blagajnik: dr. Josip Abram.

Program:

1. Dne 27. junija 1895. u 8 sati u jutro čitati će se sv. misa u crkvi sv. Antuna novoga u Trstu za pokojne utemeljitelje lista „Naša Sloga“.
2. U 9 sati u jutro sastanak pouzdanika stranke i prijatelja našega lista u prostorijah „Slavjanske Čitalnice“, Via St. Francesco br. 2.[1])
3. U 1 sat poslije podne skupni objed ili banket u Čitalnici.[2])

[1]) Kod sastanka moći će sudjelovati samo one osobe, koje si na vrieme pribave za to ulaznice, koje se dobivaju kod uredničtva „Naše Sloge“.

[2]) Kuvert na banketu za osobu stojati će 1 for. bez vina. Za banket valja se priglasiti uredničtvu „Naše Sloge“ najdalje do 23. junija t. g.

Naši izvanjski prijatelji imali bi se na vrieme prijaviti i radi stana.

Premještenja i imenovanja. Savjetnik kod okružnog suda u Rovinju g. *Franc Codrig* premješćen je u istom svojstvu k zemaljskomu sudu u Trst. — Tajnici zem. suda u Trstu gg. dr. *E. Bognolo* i *Fr. Piccoli* imenovani su savjetnici i to prvi kod zem. suda, a drugi kod trgovačko-pomorskog suda u Trstu.

Za družbu sv. Cirila i Metoda. Velečastni g. uredniče, lepo Vas molim, da unrstite u Vaš cienjeni list ovo par redaka:

Na 5. srpnja (julija) slavi sv. naša crkva blagdan sv. *Cirila i Metoda*, te bogočube braće, prave apostole, koji prvi razširiše luč prosvjeta i vjere medju Slavenima. Mi Hrvati moramo na taj dan još izkazati veću počast svetoj braći, jer smo u Istri pod njihovim okriljem digli družbu ss. Cirila i Metoda, da obranimo našu malenu dječicu od raznarodjenja, da joj sačuvamo najkrasniji amanet, *majčin jezik*. Najljepše će svaki Hrvat počastiti uspomenu svete braće podari li na taj dan koliko može za *družbu ss. Cirila i Metoda*, a dao Bože, da to darivanje predje u običaj.

U to ime polažem 2 krune i molim slavna uredničtva svih hrvatskih novina, da preporuče ovaj moj predlog svim rodoljubom.

Zadar, na duhove 1895.

R. Katalinić-Jeretov.

(Preporučamo i mi najtoplije svim prijateljem naše sirotinje ovu plemenitu namisao, koja se je jurve ukorjenila medju braćom Slovencima i koja je našla već u našoj Istri živa odziva. Op. uredn.)

Milodari za postradale Ljubljančane. G. pop V. Premuda, Punat otok Krk, šalje 2 krune za postradalce.

Iz Dobrinja pišu nam 1. t. mj. Ovdašnje občinsko zastupstvo u svojoj sjednici od 20. t. mj. zaključilo je, da se pripomože potresom postradale Ljubljančane po svojim siromašnim silama sa 10 fr. Osim toga na predlog obć. načelnika sakupilo se medju zastupnici sliedeće iznose: Anton Barbalić, načelnik 1 for. Ivan Grdović, savjetnik 50 nč. Niko Crvić, savj. 50 nč. Fraxe Radić, sav. 30 nč. Tome Maršić, sav. 30 nč. Anton Kirinčić, zastupnik 30 nvč. Ivan Kiriučić zast. 50 nvč. Jakominić Ive, zast. 20 nč. Justinić Anton zast. 20 nč. Ivan Pavačić, poslužnik 15 nč. Ivan Mahulja, tajnik 55 nč. Ukupno 14 fr. 50 nvč.

Gosp. Fran Škalamera, Berseč, šalje 3 for. 40 nč., darovaše: Niko Pajalić 1 kr. Josip Garažić 1 kr. Ivan Galović Ž. 1 kr. Ivan Galović P. 40 nvč. Fran Škalamera 1 kr. Občina 1 for.

Kastav. Na oglas glavarstva občine Kastav poslatog svi županom radi milodara za Ljubljančane nastradane potresom do sada bijaše ubrano u ozdo navedenih županijah i pridruženih občinah, i to u županijah: Pobri 19 for. 60 nč., Bregi 19 for. 97 nvč., Blažići 15 for. 93 nvč., gornji Rukavac 11 for. 14 nč., Puži 28 for. 90 nvč., Brgud 17 for. 42 nvč., Jurdani 13 for. 20 nvč., Spinčići 18 for., Zvoneća 13 for., Jušići 12 for. 25 nvč., Studena 5 for. 20 nč., Hosti 17 for., Sroki 11 for. 05 nvč., Klana 43 for. 26 nvč. Kastav 13 for. 90 nvč., posebno od odbora čitaonice 44 for. 15 nč., Matulji 22 for. 40 nč., po gospod. kapelanu iz Rukavca 8 for., doluji Rukavac 12 for. 19 nč., Rečina 6 for. 28 nvč., Saršoni 30 for. 34 nvč., Kučeli 8 for. 06 nč., Pereniči 32 for. 66 nč.. od občine Kastav po odluci zastupstva 60 for., ukupno 439 for. 48 nč. Ove novce primilo je glavarstvo i poslalo kroz sl. c. k. kot. poglavarstvo u Voloskom na svoje mjesto.

Iz carevinskoga vieća dne 10. junija. Trulež pokazuje se i u interpelaciji i prešnom predlogu gdje osjegur. družtva „*Austria*“, gdje da manjka 1 milijun i 200.000 forinti, što vlada tako tumači, da se je bio prerančunao neki pokojni ravnatelj, i što bi pak imali plaćati po 20 po sto oni, koji su u družtvo ulagali, a ulagalo da jih je i po nalogu uredbih predstojnika. Prešnost predloga je većina odbila. Jučer bila je strašno burna skupščina toga družtva. Radi predloga pododbora o izbornoj reformi bilo je jučer velikih demonstracija u Pratern, u Pratersterne, u gospodskoj ulici i pred parlamentom. U Prater bilo je došlo do 10.000 radnika. Drugud manje. Bilo je okršaja izmed radnika i policije, i razbijenih glava na jednoj i drugoj strani. Parlament bio je skoro pun policaja. S toga je danas dr. *Pacák* uz odobravanje mnogih pitao predsjednika, kako može dopustiti, da bude parlament obsjednut od vojske policista. Obstrukcija tjerala se je i danas, dostojno. Najviše sjednica su lepunili dr. *Kaizl* i dr. *Pacák*. Prema svrsi sjednice došla je u razpravu prešnost predloga dra. Pacáka, da se najmo predloži i razpravi već jedno proračun za godinu 1895., za koju već vlada evo 6. mjeseca troši. Govorili su osim dra. *Pacáka*, dr. *Gessmann* i dr. *Lueger*. Izmedju njih i predsjednika, pa i drugih zastupnika bilo nevidjenih prizora i nečuvenih rieči. Sve je nekako prema stanju i položaju, u kojem

živimo. Čitajte novine, i vidit ćete. Kad se je ponekle smirilo i odglasovalo, onda su se čitale interpelacije, među njimi i ona zašt. *Spinčića* i drugova glede postupka sa listinami oločne podgradske.

Odsudjen talijanaški agitator. Iz Volskog pišu nam, da je bio od tamošnjega suda odsudjen na 7 dana tamnice poznati talijanaški agitator u Lovranu, imenom *Kobula*, radi uvriede poštenja, nanesene vrlo čestitomu svećeniku i kapelanu u Lovranu veleč. g. *J. Habatu*.

Občinski izbori u Podgradu. Napokon! Nakon 45 čedana bijaše napokon prisiljeno občinsko upraviteljstvo u Podgradu razpisati občinske izbore. Mjesto 6 čedana nakon razpusta zastupstva, kako zakon propisuje, trebalo je 45 čedana!

Izbori će se obaviti dne 2. do 6. julija t. g. Mi ćemo se još vratiti na predstojeće izbore u Podgradu, a za danas donašamo po „Edinosti“ jedan zapisnik, koj je zaslužio, da se u cielosti sačuva dalekom potomstvu:

Br. 1048 *prepis*
VIII

ZAPISNIK

sastavljen kod glavarstva občine Podgrad 7. junija 1895.

Prisutni podpisani.

Svojeroljno pristupi gosp. Slavoj Jenko zem. zastupnik iz Podgrada kbr. 50 te želi pregledati odnosno prepisati listine za predstojeće obć. izbore.

Upravitelj g. Stjepan Zadković izjavi, da toga nedozvoljava s razloga, jer bijahu listine već jednom prepisane od protustranke, a sada da će dozvoliti prepis samo svojoj stranci.

Slavoj Jenko v. r.

Zaključeno, pročitano i podpisano

Omahen v. r., tajnik. *Zadković* v. r.

Da ovaj prepis posve odgovara izvorniku potvrdjuje

Glavarstvo občine Podgrad 7. junija 1895.
L. S. *Zadković.*

Ovomu netreba tumača!

Odgovor na pritužbu proti izboru izbornika u porečkoj občini. Birači te občine pritužili su se proti izboru izbornika, obavljenom dne 25. i 26. aprila t. g. u Poreču. Na tu pritužbu odgovorilo je c. kr. kotarsko glavarstvo sliedeće:

„Uvažujuć Vašu pritužbu podnesenu na visoko c. kr. namjestničtvo u Trstu u poslu izbora fiducijara mjestne občine Poreč, priobćujem Vam, da je podpisano pritužbu podvrgio strogomu pregledanju, te točno razvidilo koli izborne listine toli listine o glasovanju.

Uzevši u obzir izključenja i pripuste birača, koja podpisano smatra nezakonitimi, obnašlo je, da izabrani fiducijari imadu još većinu od trijuh glasa.

S toga razloga kotarsko poglavarstvo ne može odustati od svoje odluke 2. t. m., kojom bijaše potvrdjen, u smislu §. 33. saborskoga izbornoga reda, izbor izabranih fiducijara mjestne občine Poreč.

Što se pako tiče Vaše želje, da bi Vam se dala na uvid listina o glasovanju, visoko c. kr. namjestničtvo nije obnašlo zadovoljiti toj molbi, budući da nije utemeljena u zakonu.

O tom se Vas obavješćuje usljed naloga visokoga c. kr. namjestničkoga predsjedničtva u Trstu 7. maja t. g. br. 977/P.“

Stvarno mi neopažamo k tomu odgovoru drugo, nego da se je kod oglasa uspjeha izbora reklo, da ima talijanska lista izbornika većinu od 50 glasova, da je dakle c. kr. kotarsko glavarstvo obnašlo 47 nezakonitih slučajeva kod izbora izbornika u Poreču, drugimi riečmi, da je izborna komisija u Poreču, u kojoj je bio i c. kr. izborni komesar, 47 birača, bud hrvatskih nezakonito odbacila, bud talijanaških nezakonito pripustila. Kakve su to nezakonitosti bile, to c. kr. kotarsko glavarstvo nekaže. Svakako već broj nezakonitosti pokazuje kakav je cviet talijanske istarske „avite kolture“. Bilo njim na čast, kao i na slavu obstojnostim, u kojih živimo.

Hrvatski jezik kod financijalnih oblasti u Istri. Zastupnici dr. M. *Laginja*, prof. Vj. *Spinčić* i drugovi stavše u sjednici od dne 7. t. mj. na ministra financija u carevinskom viću sliedeću

Interpelaciju.

Usprkos jasnim ustanovam državnih temeljnih zakona, kojimi bijaše ravnopravnost jezika i narodnosti raznih plemena u uredu, u školi, i u obće u javnom životu zajamčena, i usupor posebnim naredbam i odlukam, koje bijahu obzirom na službenu uporabu različitih u Primorju občinjnih jezika opetovno izdane i poništrene, podaju još uviek pojedini na žalost mnogi činovnici financijalne uprave u Istri nezakonitim postupanjem povoda opravdanim pritužbam od strane slavenskoga pučanstva.

Da ovo podkriepimo samo jednim primjerom, priležemo ovdje 28 opomenica, koje bijahu nedavno od c. kr. poreznog ureda u Motovunu pojedinim stanovnikom mjesta Topolovac poslane; ove su, kano i sve ostale opomenice izdane od rečenog poreznog ureda izključivo na talijanskih i njemačkih tiskovinah a izpunjene u prvo navedenom jeziku. Jasno je, da Topolovac nije talijansko mjesto, te da njegovi stanovnici: Radin, Bembić, Markežić, Saule, Bešlin, Stanić itd. nisu Talijani.

Pošto su se naslovnici bez prigovora uzprotivili primiti opomenice, izdane im u u tudjem jeziku, nastojalo se od nepozvane strane pojedine od njih tim prestrašiti, da će im zlo proći, nebudu li se zadovoljili sa opomenicami u talijanskom jeziku sastavljenimi. Markežić Antun pok. Antunа, nazvan Bužić, Mejak Antun pok. Antuna i Markežić Miho pok. Antuna, nazvan Bužić, znali bi o tom pobliže izkazati.

Nu nepostupa se tako jedino sa opomenicami, nego i sa svakojakimi plateženimi nalozi, poreznimi knjižicami, naviramі itd., te se u pokrajini občajni hrvatski jezik od nekojih poreznih ureda sasvim, kod drugih skoro posve mimoilazi. U Istri ide se dapače tako daleko, da je jedan porezni činovnik, koji pozna inače podpuno hrvatski jezik, otvoreno izjavio, da se tim jezikom neće nikada poslužiti.

Podpisani smatraju se radi toga prisiljeni postaviti na njeg. preuzvišenost ministra financija upite:

1. Hoće li njegova preuzvišenost ovdje priložene i sve druge slavenskomu pučanstvu poreznoga ureda u Motovunu i ostalih poreznih ureda Istre, tečajem godine izdane opomenice proglasiti nezakonitimi, te dotične urede uputiti, da se kod izdavanja novih opomenica služe u pokrajini občajnim jezikom dotičnoga pučanstva?

2. Je li njegova preuzvišenost pripravna pozvati na najstrožju odgovornost sve one, koji su u državno-financijalnoj službi u Istri, državnimi temeljnimi zakoni zajamčena jezikovna prava hrvatskoga naroda, te dotične zakone, naredbe i druge ustanove, do sada bezkažnjeno mimoilazili?

U Beču, dne 5. junija 1895.

Dr. Laginja, Spinčić, Binkini, Dapar, Perić, Hájek, Sokol, Šeheal, dr. Shima, dr. Vašatý, König, Březnovský, dr. Brzorád, dr. Lueger, dr. Gregorec, Steiner, Eim“.

Razprava pred okružnim sudom u Rovinju proti izgrednikom u Gologorici. U ponedjeljak dne 10. t. mj. započela je pred okružnim sudom u Rovinju razprava proti nekojim Gologoričanom, Pazincem itd. koji su sudjelovali dne 22. julija 1894. kod poznatog izgreda u Gologorici. Kako je poznato, došlo je rečenog dana iz Pazina više mladića sa glasbom u Gologoricu, da se tobož tamo pozabave, a u istinu, da izazivlju tamošnje mirne naše občinare i da agitiraju za občinske izbore, koji su se imali do mala za mjestnu občinu Pazin obaviti.

Pazinci unidjoše u Gologoricu sa glasbom na čelu, koja je igrala poznatu izazivajuću i naš narod vriedjajuću talijansku pjesmu: „*Lassè pur che i canti o subi...*“ i urličuć kano mahniti „*Viva l' Istria*“, „*Viva Moncalvo* (prevod od Gologorice) netko dapače i „*Viva l' Italia.*“ Od strane naših netko je odgovorio izazivačem sa *živio*, kad su se vraćali iz Gologorice i na to je nastala svenbća gungula, kod koje je došlo do šaka i do krvi.

Državno odvjetničtvo tuži 17 osoba što iz Gologorice, što iz Pazina, koji su kod sukoba najviše sudjelovali, i to radi javnog nasilja.

Izazvane seljake iz Gologorice brane odvjetnici gg. dr. M. Laginja i dr. D. Trinajstić, dočim brane Pazince talijanski odvjetnici.

Ob ovoj razpravi donesti ćemo u budućem broju točnije izvieše.

PS. Naknadno doznajemo, da gg. odvjetnici *Laginja* i *Trinajstić* nisu mogli naći u Rovinju stana, da jim je dapače već nadjen stan bio zadnji čas odkazan, i da su morali prvog dana poslie razprave na prespanje u Pulu, te odavle sliedećeg dana vratili se opet u Rovinj.

Zar nisu to *divni* odnošaji u sjelu okružnog suda u Rovinju, kao što u obće u tužnoj našoj Istri?!

Sa otoka Lošinja 28. svibnja. Komedija, koja je počela u Poreču poznatom galamom talijanaša u saboru, dovršila je ovih dana, novim izborima.

Kvarnerske vanjske občine kazaše u brk poturicam: Oš grivo, nije za te ovo mlivo. Naša četiri gradića izabraše talijanaše, ne toliko što su izbornici njihovi pristaše, nego za to, što naši neće, da se u to prte budući uvjereni, da će i sami birači okrenuti pleća današnjim svojim vodjam, radi njihovih neurednosti. Da je puk sit svojih lakrdijaša, dokazom je, što je u malom Lošinju, gradić od sedam tisuća duša, glasovalo samih sto ljudi za našega po izbor Talijana Vidulić(h)a, proti njegovu kolegi, bivšem zastupniku Martinolić(h)u.

Za Martinolicha nemari istarsko političko društvo, koje ga je ujedno s našim dr. Dumićem izbrisalo iz broja svojih istomišljenika, čemu je mnoge dopriniela za prvoga glasovita parba sa tamošnjim urednikom „*Scolie*“.

Naš šabo, zaogrnuv se aurelom svoga pokojnog rodjaka, eko i neima njegovu glavicu, i skloniv se pod krila političke ovomjestne vlasti, stojeći na dobru sa svakim, koji nešto može, i uvjeren, da ga njegovo ime sa *ch* može uobštiti, da se ubroji među oprezne talijanaše i među Hrvate i možda među isto Niemce, kako je jedan njegov istoimenjak tvrdio, pobrinuo se, da postane zastupnikom, a moguće, da se nada i na višu kariku skočiti, jer će on biti najumjereniji talijanac u saboru. Bože mu daj, nek se malo okrpa, a nami Hrvatima neće biti s njim najgore.

Nije ostao zadovoljan sa slavljem iza njegova izbora, jer se nitko ni osjetio nije, nego predvečer, mjesto razsvjete, zatrubila je glasba novu koračnicu, sastavljenu od skutonoše dalmatinca, a uglasbenu od našeg koncertiste K. koja počinа:

„Nella patria degli eunuchi
Non si parla che l' taljan!“

Izbor našeg Šime-Kvirina najmilije se je dojmio ovamo radi njegova bistra uma i poštena značaja. Bude-li mu dopušteno ispuškarat će se, jer imade materijala izobilja.

Župnik Corenica (Korenika) kod biskupa Flappa. U ovdašnjem židovskom listiću od 9. tek. mj. čitamo pritužbu iz Svetvičente, kako su tobož seljaci u selu Juršići drugi duhovski blagdan demonstrirali proti talijanskomu župniku *Coronici* iz Svetvičente i njegovim župljanom, ko e je doveo rečenoga dana u procesiji u spomenuto selo. Netko da je župnikovu konju, na kojem je jašeć predvodio obhod, odrezao uzdu, te da bi bio skoro utekao, dočim su drugi vikali, žviždali, strieljali i dapače kamenje bacali. Po dovršenom obhodu, da je pošao župnik Corenica ravno u Pulu pritužiti se biskupu Flappu.

Po duši izpovjedamo, da nam o toj demonstraciji nije do danas ništa poznato, pa ako se je zbilja proti župniku *Corenici* i njegovim župljanom riečju ili činom demonstrirulo, mi to najodlučnije odsudjujemo.

Znademo i mi, da je župnik Corenica odlučan muž narodni protivnik, i da on to u svakoj prigodi očito izkazuje; znademo nadalje, da je većina stanovnika mjestanca Svetvičente, sa občinskim glavarom na čelu, istoga političkoga mišljenja sa župnikom *Corenicom*, ali to još nikoga neovlašćuje, da demonstrira proti župniku dok on vrši svoju službu, niti proti njegovim župljanom-istomišljenikom, koji obavljaju bogoljuban čin.

Istina je, da se je ponio župnik *Corenica* napram stanovnikom iz Juršića i napram njihovom svećeniku na treći prosnidan nedostojno najprostijega stvora, a kamo li svećenika, ali pred javnošću on je već radi svog čina odsudjen, i kad je pošao tužiti se na Juršićane biskupu Flappu, on ga je bez dvojbe najoštrije pokarao, te ga neće mimoići pravedna biskupova pedepsa.

Njegovi povici u kući božjoj naproti sudrugu po zvanju, kad je ovaj prikazivao Svevišnjemu nekrvavu žrtvu, nečuveni su doduše i među poludivljimi narodi, ali on će za iste sam očutiti stalno težku ali zasluženu biskupovu pedepsu. On se nemože opravdati radi bogumrskih riečih: „*le porkerija že kvešto*“ izrečenih u crkvi sudrugu svećeniku, koji je čitao sv. misu, nu kažnjen nemože biti za to nego od onog, koji je na to pozvan i ovlašćen.

Odsudjujuć dakle demonstraciju — ako je u istinu bila — proti župniku *Corenici* u Juršićih, nekanimo nipošto ublažiti njegovu krivnju radi nečuvenog do sada, hvala Bogu kod nas, ponašanja na treći prosnidan u crkvi *Majke božje na Tromedji*.

Budući zemaljski kapetan. Glede pitanja o imenovanju budućeg zemaljskog kapetana za Istru donaša pražka „*Politik*“ jednu viest iz Trsta, iz koje se uvidja, da od onih triju kandidata za zemaljskog kapetana, naime: *Campitelli, Rizzi* i *Canciani*, ovaj posliednji najviše izgleda imade na predsjedničku stolicu. Ovoj viesti pridodaje navedeni list samu opravdano sliedeće: „Da se podpomogne i ostvari nevjerojatna, u Istri ipak moguća kandidatura *Cancianova* za zemaljskog kapetana, nadahnuo je njetko radikalni, židovsko-liberalni list „Indipendente“ (organ tršćanske iredente) da se zauzme i preporuči napomenutog gospodina. Prema tomu donosi „Indipendente“ brutalnu (!) i bezobraznu izjavu, da bi *Canciani sa Hrvatima ido tako pravedno postupao košto i sa Talijanima*. Mi bismo molili gospodu u . . . kući u Trstu, da nam izvole izraženo očekivanje i slutnju dokazati. Kada je *Canciani* u svojem dosadašnjem javnom djelovanju to očekivanje i tu slutnju bar jednim jedinim činom opravdao? Možebiti kao predsjednik zemaljskog poljodjelskog vieća time, što nije hotio u hrvatskom ili slovenskom jeziku sastavljene podneske uvažiti mi primati? Ili kao načelnik grada Poreča, kojeg okolicu izključivo Hrvati obitavaju, koji u svojem jeziku od glavarstva nikada ni rieči ne čuju, gdje se njihov novac za graduju talijanskih škola u gradu upotrebljava itd.?

Ovdje će nam ostati dužni odgovor. *Ali pravi Talijan mora biti izabran*, zato se je koalicija svih umjerenih elemenata u zemlji već kod izbora brinula“. Ovako „Politik“ a mi nedodajemo tumača.

Pastirski list nadbiskupa Careva na Hvaru. Iz Dalmacije piše nam prijatelj, da je i presvj. nadbiskup hvarski izdao pod pritiskom svietske oblasti okružnicu na svoje svećenstvo prigodom predstojećih izbora za dalmatinski sabor, jednaka onoj, što ju izdaše istarski biskupi pred zemaljskimi izbori mjeseca aprila t. g.

Ovakve poslanice ili okružnice izdati će i nekoji drugi biskupi Dalmacije, jer se tim kani vezati ruke mladjemu opozicijonalnomu svećenstvu. Dosjetiti ćete se i sami, koji se tomu poduzeću biskupa najviše veseli, i koji će odatle ubrati najbolji plod.

Zahvala.

Svim prijateljem i znancem, bližnjim i dalnjim, koji su prigodom bolesti i smrti nezaboravnog nam otca, tasta i djeda, gospodina

Ivana Košak-a,

umirovljenog učitelja Veprinca,

umrvšeg dne 27. maja 1895. u 80 godini svoje dobe, na budi koji način svoje saučešće izrazili i izkazali, te koji su iz bliza i iz daleka došli, da milog nam pokojnika do hladnog groba sprovedu, izričemo ovim najsrdačniju zahvalu.

Mihotići, 29. maja 1895.

Razcviljeni sinovi
i kćerke.

Najbolje vrsti česko pivo
iz gradjanske tvornice piva u Budjevicah (Češka) 1795—1895.

100

godina obstanka.

Odlikovano na glavnih izložbah; god. 1894. u Beču dobilo prvu nagradu počastni diplom, u Mjetcih zlatni krst i zlatnu medalju.

Dobavljač Nj. Vel. kralja Wirtemberžkog.

Glavni zastupnik i skladište:

RUDOLF FISCHER U TRSTU

(Via Chiozza br. 5).

Ne boji se prispodobe sa bilo kojim pivom polag svjedočbe tehnologičkog muzeja u Beču.

Kamnik (Stein) u Kranjskoj postaja željeznice; liečenje pod upravom dra. Wackenreitera, koji si je to liečenje Kneippovo prisvojio u Wörishofenu, i na klinici za hydrotherapiu pri prof. Winternitzu, za kožne bolesti pri prof. Kaposi i na živčanoj i psyhiatričnoj klinici prof. Krafft-Ebinga svestrana znanja i iznustva sakupio. Liečilište je otvoreno od 15. maja do 20. septembra. Upute o zavodu i stanovih daje ravnateljstvo liečilišta. 1—3

Kneipp-ovo liečilište.

Listnica uredničtva.

Našim dopisnikom: Nekojim od naših dopisnika, koji nam poslaše poduže sastavke za svečani broj „N. Sl.“, koji će izaći prigodom 25. godišnjice, poručamo ovim, da poduljih sastavka nećemo moći priobćiti, jer tako nebismo svima mogli zadovoljiti. Molimo dakle njih i sve ostale bivše i sadašnje dopisnike il suradnike da budu u svojih sastavcih, što kraći i jezgrovitiji, i da nam dotične sastavke na vrieme priposlati izvole.

Oglas natječaja.

Na temelju odluke občinskog zastupstva i u smislu zemaljskog zdravstvenog zakona od 17. marča 1874. otvara se natječaj na mjesto liečnika občine Kastav sa godišnjom plaćom od for. 1000 i for. 500 za paušal konja, ukupno sa for. 1500, koju će primati iz občinske blagajne u predplatnih mjesečnih obrocih.

Liečnik će biti dužan liečiti bezplatno siromašne bolestnike i voditi občinsko zdravstveno uredovanje.

Za pohode ne siromašnih bolestnikah ustanovljena je taksa kao i za druga občinska poslanstva i dužan je o svom trošku držati občinski liečnički ormar, kojega mu občina bezplatno daje.

Službena pogodba biti će sklopljena za tri godine, a poslije od godine do godine uz odrieku od tri mjeseca unapred od jedne ili druge strane.

Molbe obložene poveljom (diplomom) svedočeg liečničtva i svjedočbom dokazujućom poznavanja hrvatskog ili slovenskog jezika, austrijsko državljanstvo i drugimi svjedočbami, koje bi bile u prilog, imaju biti podnešene podpisanom do 10. julija 1895.

Glavarstvo občine
Kastav, 5. junija 1895.
občinski glavar:
Munić, v. r.

„Kupuj kod kovača, a ne pri kovačetu“ veli stari pregovor.

To važi po svoj pravici za moj zavod, jer samo tako velika trgovina, kakova je moja, ima radi gotovoga plaćanja veliko množino blaga i drugih prednosti, jeftine stroške, koji najposlie samomu kupovalcu u korist doći moraju. —

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzorakah, kao dosada nikada, za krojače nefrankovana.

Komadi za odjeće.

Peruvien i doaking za veličastno svečenstvo, predpisani komadi za uniforme c. kr. činovnikah, takodjer za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, sukno za biljard i igrače stole, pokrivala za vóz, loden. Velik izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga lodna za gospodu in gospoje po izvornih cienah tovarne u tako velikom izboru kako takovih ne može imati niti dvadesetera konkurenca. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospoje. Sukno, koje se daje prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd., takodjer potrebe za krojače (kao podstave za rukave, gumbi, igle, konac itd.).

Jeftino, primjerno, pošteno, trajno. Čisto vuneno sukneno blago i ne dobro kupovanje cenjah, koje imaju komać vrednost odškodnine za krojače, priporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (austr. Manchester).

Najveći izbor sukna u vrednosti ⅛ milijuna for. — Pošilja se po poštarskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju nedostatno svoje blago pod znamenjem „Stikarofskoga blaga“. Da zabranim varanje p. n. odnimaca, naznanjam, da takovim ljudem ne prodajem blago pod nikakvom pogodbom.

Svi strojevi za gospodarstvo

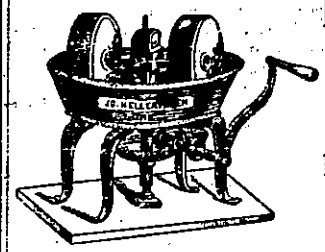

Peronosporna štrcaljka slična Vermorelu

Samostalna peronosporna štrcaljka sa sisaljkom zračnog pritiska,

Vinske preše svakovrstnih načina.

Preše za masline, preše sa hidrauličnim tlakom,

Poboljšanje drobila

Pivničarsko orudje, vinske sisaljke, vinske cievi

Preša za sieno i slamu.

Ljustilo za kuruzu, Čistilnica za žito

razpošilja uz jako snižene ciene uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN (BEČ)

II/2. Praterstrasse N. 49.

Obširni katalogi za badava i prosti svake poštarine.

Preprodavaoci se traže.

Preporuča se stroge pažnje kod kupovanja istih strojevah od patvorenja.

Izvrstne c. kr. isklj. priviligovane

štrcaljke proti mildevu (peronospori)

inžinira Živica

koje su obćenito u porabi radi njihovo jednostavnosti, ustrajnost i lahko upotrebe za svaku vrst trta. Te štrcaljke prodavaju se, premda su mnogo savršenije, po dosadašnjih nizkih cienah.

Schivitz & Comp.

u Trstu.

Cienike razašiljajn na zahtjev franko.

Na sve c. k. poštanske urede cesarstva razašilju kompletne štrcaljke franko uz pouzetje za 10 for.

Izradjuje također strojeve za sumporanje, neprestano djelujuće tiskanice itd.

Jakob Štrukelj, Trst

ulica Caserma br. 16. ulaz Piazza Caserma

(naproti velikoj kasarni).

Prodaje po nevjerojatno nizkim cenam svakovrstne i englezke dvokolice (Bicykle). Zastupstvo dvokolica „Adler“ iz tvornice H. Kleyer, Frankfart i „Viktoria Cycle Works“ Wolverhamptom (Englezka). 3—50

Dvokolice „Adler“ svietskoga su glasa i uporabljuju se kod njemačke vojske.

Jamči se za svako kolo 12 mjeseci, tko nezna voziti, naući se ga bezplatno.

Pošilja se u pokrajine i na sve kraje.

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazaro,

preporučaju sl. občinstvu svoju trgovinu manifakturnom robom. Na skladištu nalazi se posve nova roba, kako za ženske, tako za muškarce i djecu. Veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vunenih i svilnatih. Velika zaliha svih potrebah za **šivalje i krojače.** U zalihi nalaze se također vrpce svakojake boje, te se dobivaju i **hrvatsko-slovenske trebojnice.**

Napose se preporučuju cienj. gg. učiteljicam u mjestu i okolici za sve školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franko.

Govori se hrvatski i slovenski.

U LJEKARNI
EDE TOMAJA
u Zagrebu, Ilica broj 12

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom pogancu, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Cieni 80 nvč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se liči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Cena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bljedoći, škrofulocznosti, podbuhlosti, djetinjoj kržljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Cieni flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebenssessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblakšava tegnja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žličici, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Cieni flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski kih i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za obćišćivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. — Cieni jednom omotu 45 nvč.

Švajcerske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini — Cieni škatuljici 70 nvč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini poslje težkoga napora, za obćišćivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfrižkavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, peručini i osipotinam — Jedan lončić 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedljini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Cieni 50 nvč.

Dra. Spitzerna pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili fiekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Cieni večem lončiću 1 for. — K tome spada još boraksov sapun po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za uljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na parižkoj izložbi zaslužnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Cieni kutiji 1 for.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi žice po sobi preugodan miris. — Flašica 80 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimnici. - Manja bočica 70 nvč.

Polibromov sirup po dru. Nikoli Selaku liči uspješno, bolesti živaca, nepokoj, glavobolju trzanje, histerija, zadahu, razne grčeve. — Cieni 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Cieni 1 forint.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. Cieni 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da sieđe kose poerne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinti vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Odgovorni urednik **Mate Mandić**

Tiskara Doleno.

Broj 26. U Trstu 20. junija 1895. Godina XXVI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošту valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielu arka.

Dopisi se nevraćaju ako se . netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

O položaju.

Naš bečki dopisnik izviestio nas je zadnjih dana o djelovanju carevinskoga vieća i o napeton političkom položaju, što je nastao uslied protivnosti njemačke lievice carevinskoga vieća otvorenju slovenskih uzporednicah na gimnaziji u Celju. Te dopise skupismo u jednu cielinu, te ih eto niže priobćujemo.

Konačno došla je dne 11. t. mj. u razpravu u proračunskom odboru stavka proračuna glede takozvanih slovenskih paralelka u Celju, o kojoj se je već toliko pisalo za i proti, glede koje se je poslalo na vladu i parlament toliko peticija, radi koje se je razpravljalo u mjestnih zastapstvih i u zemaljskom saboru štajerskom, kao i u mnogobrojnih skupščinah, slovenskih i njemačkih; radi koje su se digli na noge na samo Štajerci, Slovenci i Niemci, nego koja je uznemirila sve krugove, koji se bave javnimi poslovi u monarhiji, — koja prieti razsulom vlade ili parlamenta, ili obojega. Proračunski odbor broji 36 članova. Jedva su kad na okupu svi. Dne 11. t. mj. su bili, radi velikoga pitanja celjske gimnazije, za koju je u proračun od 600 milijuna for. metnuto 1500 for. Pri toj stavci govorio je sam referent o školstvu kod proračunskoga odbora, član lievice, dvorni savjetnik *Beer*, kao i još trojica ljevičara, i jedan njemački nacijonalac. Za stavku izrekao se je kanon. *Klun* i dr. *Gregorčič*, kao i grof *Pininski* u ime poljskoga kluba, i — ministar bogoštovja i nastave, vitez *Madejski*. Ljevičari htjeli su, da se razprava zaključi, jer su već valjda izpucali svoje puške, ali je većina odlučila proti njim, čim se je ujedno pokazalo, da je većina proračunskoga odbora za stavku. Za dne 16. určena bijaše sjednica, u kojoj se ima ta razprava nastaviti. Medjutim kola svakojakih glasova. Ljevičari su se u odboru zagrozili, da imadu jedva odlučiti o posliedicah u slučaju, da budu nadglasovani. Te grožnje se nije nitko prestrašio, jedno valjda zato, jer bi svatko rad, da prestane družba, koja je najviše škodila narodom monarhije, imenito i našemu, drugo valjda za to, jer ljevičari često pucaju iz praznih lumbarda. Možda se jih a te strane još dovoljno nepozna, al upoznaje se jih malo po malo, i daje se sve manje važnosti njihovim lumbardam. Dr. *Herold* jih je u tom smislu izvrgao smjehu, tvrdeć sarkastički, da netreba uzeti ozbiljno grožnja ljevičara.

Vlada pak je svakako u težkom položaju. Ljevičari se groze, a ona bez njih hipno nemа većine, osim slučajno u pitanju o „*Ciliki*“ — tako zovu mnogi celjsko pitanje. — Dne 12. t. mj. kolao je glas, da zasjedaju gospoda ministri u neprilici, što da čine. Lahko bi, da su proračuni glasovani. Al tih nema, pak je s toga stvar teža. — I sam parlamentat pokazuje sliku prilike. Većina carevinskoga vieća već je tako daleko došla u omedjašivanju parlamentarne slobode, da je 12. t. m. kod razprave nekoliko važnih §§. poreznoga zakona, predložila i primila zaključak razprave poslie prvoga govornika opozicije, a kasnije spojila 3 razprave u jednu, premda su se govornici za tri razprave zapisivali. Na uztuk tomu je opozicija porabila za prvi put §. 62. poslovnoga reda, uslied kojega je predsjednik, na zahtjev 20 članova opozicije, prilikom glasovanja o svakom predlogu odbora, kao i svakoga pojedinoga zastupnika morao dati počitka od 10 minuta da mogu zastupnici promisliti, kako da glasuju. Zast. *Sokol* govorio je češki kakva dva sata. Za njim je govorio Scheicher. Sjednica je trajala skoro šestnajst ura. Počela je dne 12. junija o 10. uri prije podne, a svršila dne 13. junija nješto pred 2. uron poslie pol noći. Protegla se je dakle iz jednoga dana u drugi. Razpravljalo se je zakonsku osnovu o poreznoj reformi. Zanemarilo se je razpravu o proračunu tako, da će trebat i tretji provizorij; zateglo se je i sa izbornom reformom, samo da porezna reforma prodje, da se pak može lievica pohvaliti, da je pod njezinim financijalnim ministrom pl. *Plenerom* tako znamenit zakon napravljen. Nit ministar, nit njegova stranka, nit ciela koalicija neće se pred svojimi izbornici moći pohvaliti, kao da je taj zakon državljanom donio kakvih dobrobiti. Osobito kaznene ustanove toga zakona su jako zle. One davaju tako rekuć neomedjašenu moć financijalnim oblastim. Sami ljevičarski listovi vele, da tim zakonom postaju uz žendarmerijske oblasti, svemogućimi takodjer financijalne oblasti. Kad se uvede zakon u život, onda će se jedva viditi posliedice njegovih preoštrih ustanova. Opozicija je kušala od prvoga početka učiniti izpravaka; tako i dr. *Laginja*, obzirom na to, kojim občinam da željeznice plaćaju prireze. Vidila je pak, da se odbija i najopravdanije predloga, pak je odlučila zategnuti razpravom što dulje, da tim, ako je kako moguće, zaprieči, da zakonska osnova nepostane zakonom. Nije tu puki prkos, nego je namjera, da se zaprieči uvedenje pogubonosnoga zakona. Opozicija odlučila je, što no rieč, obštrukciju, to je pokus osujećenja svimi mogućimi dozvoljenimi načini. Dne 12. t. mj. se je do sad najjačom u tom pokazala. Kad je većina, sporazumno sa vladom, poslie obdržavanja ministarske konferencije, skučila tri razprave u jednu, proti onom, što je prije sama odlučila, i kad je već poslije jednoga jedinoga opozicijonalnoga govornika zaključila razpravu, onda je opozicija porabila do sad još nikad neporabljeni §. 62. poslovnoga reda, po kojem je zahtjevala, da se prije glasovanja o bud kojem predlogu dozvoli stavku od 10 minuta. Predsjednik je dakako morao to dozvoliti. Pet ili šest puta dao je stanku po 10 minuta. Kod posljednje razprave kušalo se jakost izmedju koalicije i protukoalicije. Koalicija odlučila je pô što po to svršiti razpravu u sjednici za dne 12. t. mj. sazvanoj, makar protukoalicija govorila koliko mu drago, i mislila si pri tom, da će se ova zasititi govoriti, i da će članova ove toliko otići, da će moći odglasovati. Ona je mislila, da će i govoriti koliko moguće dulje, i zategnuti toliko, da će članova većine otići, pak neće doći do glasovanja. Držale su jedna i drugu u šahu i ova je pobjedila. Poslije govora *Sokola*, *Scheichera* i *Samanka*, zaključila je većina konac razprave. Glavni govornik, izabran kao takav od protukoalicije, bio je *dr. Dyk*, počeo je govoriti brzo poslie 8½ ure u večer, a svršio oko 1½ poslie pol noći, govorio je dakle 5 ura. Zanimiv je to govornik — cielo vrieme govorio je živo, veselo, tako, da je imao slušalaca i od strane većine, premda je ona silno razdražena bila. Govorio je početkom njemački, al kad je vidio, da ga predsjednik preveć pretrgava, i da bi mu mogao oduzeti rieč, onda je govorio većinom *češki*, a predsjedničtvo drži se kod takovih govora kao da nezna, što se govori. Govorio je o svem i svačem, medju ostalim i o pitanju celjske gimnazije, i kad god, za promjenu, koju njemački rekao. O pol noći molio je jedan četvrt ure počitka, i predsjednik mu ga je dozvolio. Poslije pol noći nastala je jednom silno velika buka, kad je predsjednik opomenuo govornika, da nečita govora, jer ga u istinu nije čitao, nit ga imao. Svršio je uz silno odobravanje opozicije.

Pretrgnuće o polnoći upotriebio je dr. *Gessmann*, antisemit, za to, da je postavio predlog, da se sjednica zaključi, pošto se je već bilo prestupilo u dan Tjelove, velikoga blagdana, na koj se nebi smielo zasjedati. Glasovali su zato antisemiti, Česi, Hrvati i njemački konservativci, kao i Slovenci, osim zast. *Višnikara*. Velikaši češki su sjedili zajedno sa ljevičari, i odlučili za to, da se sjednica nastavi. Na to su nastali poruglivi povici, osobito prema češkim velikašem: praznovanje blagdana, liepi kršćani! itd. Slovenski zastupnici koalicije i konservativci njemački predbacili su njim privatno to glasovanje. Kad je dr. *Dyk* svršio, onda nije bilo ni iz daleka 100 članova vladine stranke. Članovi opozicije su izašli ili pripravljali se, da izadju, da osujete broj 100 zastupnika, koj se zahtjeva, da se uzmogne glasovati. Predsjednik je to vidio, pak urekao sjednicu za petak o 10. uri. Eto, na to se je već spalo u parlamentu koalicije, uz nepravedan postupak. Najbolje bi, da pošalju sve i parlament i ministre na ladanje, a naši bi i radi. I bi jih, da netreba proračuna i car. vieću i delegaciji.

Sada pišu novine o trih krizah: ob onoj u njemačkoj lievici, ob onoj u koaliciji, i ob onoj ministarstva. U prvoj je nebude. Možda u koaliciji radi pitanja celjske gimnazije. Svakako parlamenat i vlada je bolestnik na umoru, kojemu se još može sad jedan, sad drugi lieč uljeti, da nejzdahne, al koga se već izljećiti nemože.

Dne 14. t. mj. bijaše stanje nesnosnije, nego li prije. Predsjednik mjesto u 10. došao je u 10¾, ministar predsjednik, pokunjen, i još neki ministri u 11. Kasnije bijaše ovih malo ili ništa viditi. Kuća bijaše sva razklimana. Glave ljevičara i konservativaca i Poljaka i neki dobričine trčali su sad ovamo sad onamo, nebi li protimbe izmed lievice i proračunskoga odbora u celjskom pitanju izgladili. Opozicija si za to nije razbijala glave, ona je gledala hipno, kako da zaprieči prihvaćenje zak. osnove porezovne reforme, koju smatra škodnom za narode. Imalo se glasovati o kakvih 20 paragrafih i bar 50 predlozih kod njih. Dr. *Vašátý* želio je stanku od 10 minuta kod svakoga predloga, i kod svakoga paragrafa poimenično glasovanje Predsjednik reče, da će dati kod svakoga predloga glasovati o 10 min. stanke. Kod svakoga predloga: 10 min. stanke, konštatiranje broja zastupnika ili konštatiranje glasova! To je samo ustajanje, brojenje zastupnika, oglašivanje uspjeha glasovanja, zvonenje predsjednikovo za dolazak članova većine, trčanje ovih u većnicu, bježanje drugih iz većnice. Tako je od 10 do 4¼, u kojem vremenu se je odglasovalo 4 paragrafi. Slika je čudna, al došlo je i do toga. I valjda će doći i do dalnjega koraka, koj bi morao slieditи, naime najmanje odgodjenje sjednica, a pak i na razpust vieća, koj se sad još nemože, jer treba, da bar delegacije svrše svoju. Ovako kako je, nemože već dalje ići. Oprieke izmed koalicije i opozicije su prevelike. K tomu je došao razpor u koaliciji radi Celja. U proračunskom odboru vidilo se je, da će stavka proračuna za celjsku gimnaziju imati većinu. Već to je uvjek nepravedne Niemce ljevičare ranilo i njihove prijatelje do kraja mutilo. Kanonik Klun dotjerao je do vrhunca njihovu zlovolju — bar toga se sada love, pošto njim je mnogo toga predbacio i rezko proti njim govorio u proračunskom odboru. I ministar je odlučno govorio, i član poljskoga kluba se je u ime kluba izjavio kako treba. Ljevičari su onda počeli ropotati. Dne 13. su držali konferencu. Sliedećeg dana su zaključno proglasili, da će izaći iz koalicije, ako se primi stavka proračuna o Celju. Groze se, čine pritisak, samo da njim popuste. Reć bi, da ovaj put neće. Slovenci koalicije drže se slovenskih zastupnika iz Štajerske, a ovi stoje barem u ovom pitanju čvrsto, uz volju svoga naroda. A s njimi će reć bi ovaj put čvrsto i njemački konservativci. Dakle stvar stoji tako, da idu iz koalicije ili ljevičari ili konservativni klub. Neće se nit jednoga nit drugoga; odnosno s tim prestaje koalicija. Meritorne sjednice težko da već bude, osim za to, da se pročita previšnja odluka odgodjenja sjednica.

Za 15. t. mj. napovjedana sjednica proračunskoga odbora, u kojoj se je imala svršiti razprava o celjskoj gimnaziji, se je odkazala. Celje je, reć bi, bar za sad splavalo.

Do posliednjega hipa govorilo se je, da će se sazvari sjednicu za dne 14. t. mj. o 10. uri, da se nastavi glasovanje o poreznoj preosnovi. Valjda se je vidilo, da se ipak toga glasovanja nemože svršiti, a zna se, da bi još došla u razpravu provedbena osnova toga zakona, pak da bi i to trajalo. I to se je moglo posliednji hip uviditi i uslied toga odlučiti. Najprije je predsjednik rekao, da pretrgava sjednicu, a iza pol ure ju je zaključio. Medjutim je dr. *Gessmann* dao prešan predlog za bojak činovnika. Pročitala se je obsežna interpelacija *Spinčićeva* i drugova o izborih u četirih občinah porečkoga kotara; bilo je i nekih upita, i razprave izmed najžešćega antisemite *Schneidera* i najžešćega semite rabina *Blocha*, koji ni jedan ni drugi nikad negovore, a da se nevrediaju, i da neizazovu pozvanja predsjednikova na red. Najzad je dr. *Kaizl* postavio pitanje na predsjednika proračunskoga odbora, zašto ne sazove sjednicu toga odbora za drugi dan, da se nar celjska stvar svrši, a na predsjednika vieća, jeli voljan raditi, da dodje proračun u vieće na dnevni red? Dr. *Russ* odgovara, da će odbor za izbornu reformu sutra držati sjednicu, pak da nemože proračunski. Barun *Chlumecky* odgovora, da je on uviek radio, da stvari idu žurno u odborih i u kući. *Sad da su nastupile takove okolnosti, koje nisu od njega odvisne, al koje su takove, da su nemoguće razprave i u odborih i u kući.* ... Ureče sjednicu za utorak dne 18.

Dne 16. bijaše jasno, da se mora nješto sbiti; ali posve nejasno, što će se sbiti. Cielokupna kriza ministarstva; jednostrana kriza ministarstva; sa dosadanjim ministrom predsjednikom, sa drugim ministrom predsjednikom; razpust carevinskoga vieća, odgodjenje istoga; i s tim u savezu način, kako da se dade ministarstvu, bilo kojemu novac, da uzme voditi i nadalje poslove države, da li da se razpravlja proračun, da li da se dade provizorij, da li da se porabi i najneredovitiji način privole troškova — to bijahu eventualnosti, o kojih se razpravljalo, koje bijahu nejasne, za koje nitko nezna, koja će nastati.

Petak, kad je došao galički namjestnik, grof Badeni, koj je kumovao koaliciji, da kuša izgladiti oprieke, govorilo se je medju ostalim, da će žrtvom opreka pasti ministar *Madeyski*, a s njim dakako i ono par razreda u Celju, pošto da se je za ove preveć zavezao, i pošto da se jih mora s vida pustiti, ako se hoće koalicija za hip spasiti. Na to se je težko vjerovalo, jer je Madeyski govorio usljed zaključaka ministerijalnoga vieća i prema obećanju danomu koaliranim Slovencem.

Dne 15. i 16. t. mj. govorilo se, da moradu izstupiti iz ministarstva pl *Plener* i grof *Wurmbrand* kano stranački ministri, ako lievica izstupi iz koalicije, kaošto prieti, da hoće, i da bi njim sliedio markiz *Bacquehem*, koji da je preveć utrudjen poslovi, i koj je napokon, ako ne očiti, a ono tajni pristaša ljevice. Kad bi to bilo, što je težko vjerovati, pitanje je, kim bi jih nadomjestili, i gdje bi obnovljeno ministarstvo dobilo većinu.

Na neposredni razpust carevinskoga vieća nemože se misliti već radi delegacija, koje sad zasjedaju; i austrijska valja da razpravi proračun, već obzirom na madjarsko, koja odbori su već nekoliko sjednica držali. Težko pak da dodje do razpusta carevinskoga vieća, nit kasnije tako brzo. Stranke, koje imadu prevlast u parlamentu, Niemci ljevičari i Poljaci, boje se izbora, nisu pripravni, a imenito Niemci ljevičari nemogu kod njih, nego izgubiti, pak moradu gledati, da dobe vremena i savjeta, i da se na nje nebaci krivnja razpusta, kako bi se u istinu morale, kako i za razpust bečkoga gradskoga vieća. Njihovo vladohlepje i njihova nesnošljivost prema slavenskim narodom je od nekada i sada glavnom zaprekom, da nemože doći do primirenja naroda. Ostaje dakle odgodjenje sjednica carevinskoga vieća, kao najnaravnije hipno riešenje. Da li će se to dogoditi odmah ovih dana, ili kašnje, kad se provizorij dozvoli, nemože se reći. Kod razprave provizorija mogli bi se bojati samo obštrukcije; razprave i glasovanje moglo bi trajati mnogo dana i noći, i tako izmučiti kuću, da bi se jako razredila.

To će biti dakako, ako tri velike stranke, imenito ljevičarski i konservativni klub ostanu svaki pri svojem kod sadašnjega životnoga pitanja — „*Cilike*“, prvi naime proti njoj, drugi za nju. Grof *Hohenwart*, da je predložio lievici, da bi se slovenske paralele ustrojile ne u gradu Celju, nego u okolici. Ljevičari da su to odbili. Gospoda zastupnici štajerskih Slovenaca *Robič* i *Vošnjak* pošli su medju svoje birače, da položaj razjasne, i medju svoje birače, da položaj razjasne, i čuju mnienje. Čvrsta je nada, da će njihovi izbornici stojati čvrsto na svojem zakonitom i opravdanom zahtjevu, kako su i do sad, i da će pak njihov zahtjev držati njihovi zastupnici kao „*conditio sine qua non*“. Ima već glasova, što će pak nastati, ako stoje čvrsto, i ako se dosljedno tomu razpadne koalicija? K čemu to pitanje?! Par gimnazijskih razreda slovenskih u Celju je jedino

obećanje Taaffejeve vlade i vlade koalicije za službu, koju izkazuju koalirani Slovenci vladi već petu godinu! Ako se nit to neima izpuniti, zašto da onu službu — koju nečemo dalje označivati — i na dalje vrše?!

K odnošajem u Podgradu.

Interpelacija zastupnika Spinčića, Laginje i drugova, podnesena u sjednici carev. vieća od dne 10. t. mj. na c. kr. vladu.

Dne 19. julija 1894. br. 13354. imenovani od c. k. namjestničtva u Trstu načelnik uprav. odbora u Podgradu Stjepan Zadković, jest po tvrdnji njegov. preuzv. gosp. ministra nutarnjih posala „inteligentan", nipošto pako puko orudje pouzdanika vlade. Dne 4. t. mj. morao je občinski sluga po nalogu onoga pouzdanika a za njega prepisati izborne listine, koje sadržaju preko 2200 imena. To se je ovršilo u uredovno doba, na troškove dakle občine, a na štetu službenih dužnosti.

Dne 5. t. mj. bijahu razpisani izbori za občinsko zastupstvo. Dne 6. t. mj. uručena bijaše izbornika *Slavoju Jenko* riešitba njegove reklamacije podnesene c. kr. kotarskomu poglavarstvu dne 6. novembra 1894. sa okolo 700 pogriešaka. Po sudu njeg. preuzvišenosti gosp. ministra nutarnjih posala išao je reklamant jedino za tim, da pomnoži što veći broj prigovora Pa ipak je c. k. kotarsko poglavarstvo 454 reklamacije priznalo opravdanimi, zabaciv ih samo 130 — medju kojimi vrlo mnogo pometnjom, većinu radi nereda kod c. kr. poreznoga ureda i njegovih netočnih obaviesti — dočim nije ostale u obće niti riešilo.

Uslied spomenute riešitbe od dne 31. maja 1895. br. 5668, „*sustavilo*" je c. k. kotarsko poglavarstvo na temelju reklamacija i na trošak upravnoga odbora izborne listine.

Riešitba reklamacija je tako nejasna, nedostatna i pogriešna, da je reklamantu, koji imade prepis prvotne, sada nevaljane listine, nemoguće novu listinu sastaviti pak ju razdieliti u tri razreda.

Dne 7. t. mj. pošao je reklamant u občinski ured, gdje bijaše sastavljen zapisnik, koji glasi u njemačkom jeziku:

Br. 1048.

ZAPISNIK

sastavljen u občinskom uredu u Podgradu dne 7. junija 1895.

Prisutni podpisani.

Svojevoljno pristupio Slavoj Jenko, zemaljski zastupnik, iz Podgrada, kbr. 50. te želi pregledati, eventualno prepisati izborne listine sastavljene za predstojeće občinske izbore.

Upravitelj Stjepan Zadković izjavi, da toga nemože dozvoliti s razloga, pošto bijahu listine od protivne stranke već jednom prepisane, te da će sada jedino njegovoj (upravitelja) stranki prepise dopustiti. Slavoj Jenko.

Zaključeno, pročitano i podpisano. Zadković. Omahen, tajnik.

Kod te prigode očitovao je Zadković, da je on dobio za svoje ravnanje naputaka od c. kr. kotarskoga poglavarstva. Njeg. preuzvišenost gospodin ministar nutarnjih posala osjeguravao je u 345 sjednici, dne 4. marča 1895. ove visoke kuće kako sliedi:

„Ja neću ipak uzmanjkati, a da nedadem podredjenim oblastim naloge, da se pobrinu za što brže i zakonito provedenje izbornih posala."

Podpisani moraju radi toga obzirom na navedene dogodjaje opet u ovom poslu interpelirati, te staviti na c. k. vladu upite:

„1. Dogadja li se sve to u smislu naputaka, podanih podredjenim oblastim od njegove preuzvišenosti gosp. ministra nutarnjih posala?

2. Jeli voljna c. kr. vlada naložiti što brže podredjenim oblastim, da se dozvoli bezodvlačno prepise izbornih listina, sastavljenih od c. k. kotarskog poglavarstva, takodjer „*protustranki*"?

Beč, dne 10. junija 1895.

Spinčić, dr. Laginja, Krumbholz, dr. Kaunic, Tekly, Spindler, dr. Pacák, Purghart, Perić, dr. Šamánek, Hajek, Adámek, dr. Brzorád, Nabergoj, dr. Kurz. dr. Kramař, Biankini, Dapar, dr. Blažek."

DOPISI.

Naša škola. Iz Lovrana nam pišu dne 14. t. mj. To vam je upravo krasna ilustracija današnjih odnošaja u ovoj našoj nevoljnoj pokrajini. Koliko se o njoj govorilo, koliko pisalo, pa u koju svrhu? Koliko je već bilo podneseno raznih pritužaba proti vodjenju i ravnanju iste, to znadu najbolje c. kr. oblasti na Voloskom i drugdje. Pa kakav su imali uspjeh? G. nadzornik potrudio bi se po koji put do Lovrana tvrdom nakanom, da će neredom učiniti kraj. Dao bi u to ime sastavljati protokole, pozivao nanj ljude, nvjeravajuć svakoga, da je nekomu već odzvonilo i da ako ne vjeruju njegovoj rieči, da će već doskora čini to posvjedočiti. Pak? Čim bi se sastao s dotičnim, taj gnjev bi se lako po lako ublažio i on bi se vratio kući, a dotičniku ne bi ni dlaka izpala iz brade, već bi lieno i nadalje ostao na mjestu vladajuć se ko prije. Zlobni jezici hoće, da se svi nekako toga mogućnika boje; da su svi kao lutke u njegovim rukama i da svi stoje pod njegov. „befehl"! Koliko imade tuj istine, ne znamo, nu valjda bit će nešto, ako se uzme u obzir nejednaku mjeru kojom se mjeri inim osobam njegovog zvanja, koje imadu samo taj grieh, što ako i jesu dobri i vatreni Hrvati, ostaju uviek pravi i vjerni državljani, što se ne može reći stanovitim šarenjacima.

Bilo kako mu drago, mi znamo, da je g. učitelj Miran bio premješten iz Lovrana bez ikakva uzroka, dočim g. Grosman, proti komu se toliko diglo tužba, sjedi liepo od toliko godina sasma mirno na svom mjestu. A ipak? Ostavimo neke nestašne epizode, što se kadšto uplitale u život našeg školskog ravnatelja, predjimo i preko inih stvari, koje su razne parnice ili iztrage na svietlo izniele, osvrnimo se samo na djelovanje njegovo u školi i izvan nje, pa da vidimo je li je on ovdje na svojem mjestu. O napredku u našoj školi bilo je dosta rečeno u saboru i u Vašem cienjenom listu. Postupak ravnatelja Grosmana s djecom nije zaista uzoran. Čuli smo više tužba kako bijaše u školah ovo ili ono diete ozledjeno, a takih pritužaba podneslo se već liep broj i na kompetentnu oblast, nu sve uzalud. Kako je taj učitelj ovdje svemogući i bez ičije kontrole radi, dokazom budi činjenica, da je za vrieme školske godine brisno nekoliko djece iz hrvatske paralelke, pa ih pridružio svojoj. Samo da se nebi u Lovran povratio učitelj g. Miran, on se obvezao, da će preuzeti hrvatsku paralelku. I zbilja našlo se bezazlenih, naivnih duša, koje su *očinskoj* njegovoj brizi povjerili hrvatsku krv, ne znajuć jadni, da on nemože obavljati niti svoje redovite službe, a kamo li podučavati hrvatsku djecu.

Pa što se zbiva? Naša djeca jadna pripuštena sama sebi bez ičijeg nadzora i pažnje tuku se i igraju u školi, da je upravo Bogu plakati. A sve to radi hira i mušica svemogućih šarenjaka, a možda još koga . . . !?

Još nešto. Neznamo baš pravo, jer se u take poslove najbolje ne razumjevamo, nu čini nam se, da svakomu učitelju moraju da budu sva djeca jednako draga, zašto dakle g. učitelj stanovito diete predpostavlja drugima? Mi znamo, da krv nije voda, ali u školi ne smije se nato gledati.

Što nam se još ne svidja od gosp. učitelja, jest ono često zanemarivanje škole radi orguljanja u crkvi. Mi znamo, mise i „oficiji" za mrtve su prilično unosni, nu prva je svakako škola. Pa pošto je g. Grosman tako zadahnut religioznim čuvstvom, da nebi propustio nijedne prilike a da ne ide u crkvu (dakako orguljati) čudimo se uprav, kako je mogao on učitelj katolik, namješten na katoličkoj školi, u katoličkom mjestu, glasovati za osobu, koja izvrgava ruglu vjeru i crkvu i one, koji su postavljeni, da narod podučavaju i krieposti u svetoj vjeri, vriedjajuć ih u svetom njihovom djelovanju, krsteći ih svakojako. Nu g. učitelj reći će, zašto da ja ne glasujem za tu osobu, kad je za nju dva glasa dao g. *Dragovina*, župnik lovranski, koji je Bog i duša svećenik, a ako on kao takav može dati takovim osobam svoj glas, zašto ne bi i ja. Nu mi odgovaramo. Ako katolički svećenik hoće, da jednom hujitelju vjere i vlastitoga svoga stališa svoj glas dade, jedan katolički učitelj mora da imade bar toliko soli u svojoj glavi, da sam uvidi, jeli može glasovati za takovu osobu ili ne. A znadu to predobro i Grosman i Dragovina, nu kad se radi proti Hrvatom, taki „škrupuli" za nje ne vriede, u takim zgodama znadu ih oni junački ugušiti, a kako se vidi, oni bi glasovali opet za njega, kad bi se samo o tome radilo, da će se oživotvoriti njihovi idejali.

Prijatelj škole.

Iz Moščenica pišu nam 12. t. mj. Veleučeni gosp. uredniče! Kako Vam je poznato dne 21. maja i ovdje smo birali jednoga zastupnika za gradove na pokrajinski sabor. Ovih posliednjih dana prije izbora pohodila su nas razna talijanska gospoda, koji su naše izbornike nagovarali, da glasuju za njihovo liepo orudje, za *talijana* Andrejčića. Pohodio nas takodjer i glasovitii *Jork*, te zaklinjao nekoje izbornike, neka rade i glasuju za talijanskog predloženika g. I. *Andrejčića*, jer to da je čovjek za kmeta, i da je on „*integerima patriotta*". Ovi ljudi u vrieme izbora kažu, da su Istrijani, samo za obsjeniti prostotu, i da lagljo koga malodušnika ulove, a posije izbora viču na puno gerlo; da su Talijani. E, gosp. Martinolić, kiselo je grožđje ovdje; u ovih tvrdjavicah neima mjesta Talijanom. Šest dana prije izbora dvojica iz Lovrana došla simo agitirati za Andrejčića, i to *Benjamin Battestin* i neki *Tonac* kovač u Lovranu. Ove delije se usudiše doći i u kuću nekojim izbornikom, te nagovaraše ih neka glasuju za *Andrejčića*. Ali bijaše im sve uzalud. Uz sav pritisak na izbornike nisu mogli skučiti nego 5 glasova.

Uviek kad imamo izbore k nama tudjinci dolaze agitirati, a to za to, jer domaći izrodi nemaju ovdje nikakvog ugleda, dapače narod ih drži za uništice. U agitiranju za g. Andrejčića odlikovala se i jedna krčmarica. Njezina krčma je stečište ovdješnjih šarenjaka, a ona im je vodja. Neka im služi na čast imati za vodju ženu, koja je valjda pametnija od njih. Još bi Vam imao koješta pripoviedati ob ovom vodji, ali nije vriedno, da njoj se podaje toliko važnosti.

Od 25 upisanih izbornika, glasovalo ih je 15. Trojica se uztegoše od glasovanja, a ostali su odsutni. Naš dični zastupnik dr. *Andre Stanger* dobio 10 glasova, a Giovani *Andrečich*, talijan „*puro sangue*" 5 glasova. Sve što je neodvisno, glasovalo je za predloženika hrvatske stranke, za d.ra *A. Stangera*. a samo petorica dala se zavesti, koji glasovaše za *talijana* Andrejčića. Bilo njim na čast!

Franina i Jurina

Fr. Cu, cu, cu mulo, cu . . .

Jur. Ca ši Frane pomunjenel? Govoris kako da bis mulce tiral.

Fr. A borme faljevas, žac ja jih komaj žoven, a ne tiran.

Jur. A žace jih zoves?

Fr. Žac veceras mara prit niki *kampijuništa* ž veliku robu, pa je ža potribu ziva ža to nošit.

Jur. Bi še moralo pojiškat koga god mulca i tovora.

Fr. Već šan še ja poškarbel ža to. Ma poglej, jušto gre on komu su fjori na nošu i goni i tovora i mulca.

Jur. Ha, ha, ha! Lipi mulac, zat je kako i bačir, a tovor je šuh i krepan kako da bi bil iz Krivogaputa.

Fr. Muci, muci. Ako nebudu mogli potežat oni šami, ćeju jim pomoć oni dva šuševa ž dalgimi noši i on bušulot, ki gleda kako i miš.

Jur. A ki će jih švih platit.

Fr. Ma propito i ti imas žaljik kako i..... rep. Nać će še ben pinež ža njih, ako i šn kaše prazne.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri.

Dne 3. t. m. sakupili rodoljubi u veselom družtvu u krčmi gospodina J. Prebilića u Pasjaku osam kruna. Darovali su; Ivan Iskra, trgovac u Jelšanah; Jakob Sedmak, kapelan; Fran Cerkvenik, upravitelj potrošarine; Josip Prebilić; Martin Fidel, iz Sušaka; Ivan Dodić, posjednik u Dolenjah; Mihovil Jurišević, iz Pasjaka, Ivan Prebilić; svaki po 1 kruna.

Sakupilo se na objedu crkvenih pjevača kod g. župnika u Baderni dne 30. dec. 1894. 10 for. Darovaše sliedeći: Stj. Pastorčić 3 for., župnik Gorec 1 fr. 50 nč., Mate Rahovac 1 fr., Marko Bratović 1 fr., Ivan Rahovac 1 for., N. N. 1 for., Marko Banco 1 for., Anton Rupena 50 nvč.

Imenovanja župnika u biskupiji krčkoj. Od tamo piše nam prijatelj da bijahu napokon — nakon veoma duge stanke — imenovani župnici, dotično premješćeni kao takovi, tri tamošnja svećenika. Veleč. g. Miho Alužina župnik na Belom, otok Cres, postao je župnikom u Dubašnici. Veleč. g. Jakov Dminić, župe-upravitelj na Cresu, imenovan bijaše župnikom u Vrbniku, a veleč. g. Josip Mrakovčić, župe-upravitelj u Baški, imenovan bijaše župnikom u Dobrinju. Čestitamo, i vivant sequentes!

Pozive za proslavu 25. godišnjice „Naše Sloge" razposlao je jurve odbor na sve hrvatsko-slovenske novine, čitaonicam, družtvom i pojedinim odličnim rodoljubom.

Prijava stiže za odboru već do sada iz Kranjske, Dalmacije i Istre, a nadamo se, da će nam se oglasiti i ostali prijatelji i rodoljubi još tečajem ovoga i početkom budućega čedna.

Osobito radi banketa treba svakako, da se svatko na vrieme prijavi, jer se sve u zadnji čas nemože prirediti. Do vidova dakle danas osam dana.

Izbor upravnoga odbora u Pičnu. Dne 19. t. mj. obavio se za poreznu občinu Pičan (mjestna občina Pazin) izbor upravnoga vieća. Izabrani bijahu — kako nam od tamo prijatelj javlja — *jednoglasno* svi hrvatski predloženici. Naši narodni protivnici, a na čelu im poznati *Bradicich*, nenašli privržnika, premda su i tamo kušali sreću, kao i nedavno kod izbora za sabor u Plominu, sa slovinstvom. Naši sviestni občinari nisu htjeli na liepak narodnim odpadnikom i šarenjakom. Živili oni i njihovi prvaci!

Imendan d.ra A. Starčevića. Dne 13. t. mj. slavio je prvak stranke prava i njezin siedi vodja g. dr. *Ante Starčević* svoj imendan.

K mnogobrojnim čestitkam uzoru značaja, nesebičnosti i rodoljublja pridružujemo sa i mi uz živu želju, da Svevišnji još dugo poživi zdrava i čila dičnoga Starinu!

Odstup ministarstva. Dne 19. t. mj. dalo je napokon čitavo austrijsko ministarstvo ostavku. Razlog tomu naći će naši čitatelji na prvom mjestu lista. Pitanje o celjskoj gimnaziji zadalo je ministarstvu smrtni udarac. Od bivših ministara ostali su u službi: ministar za Galiciju vitez *Jaworski* i ministar zem obrane *Welsersheimb*. Novo ministarstvo sastavljeno je odmah, nu ono će vladati privremeno. Na čelu mu je bivši dolnjo-austrijski namjestnik *Kielmansegg*; ministarstvom financija upravljati će odjelni predstojnik *Böhm-Pitrerk*, poljodjelstva vitez *Blumenfeld*, nastave vitez *Rittner*, pravosudja vitez *Kral*.

Novo ministarstvo stupiti će odmah pred carevinsko vieće, gdje će sada doći na razpravu državni proračun, a u njemu i stavka za slovenske paralelke na gimnaziji u Celju.

Ciril-Metodijski dar. Velezaslužni riečki rodoljub i veletržac g. *Gjuro Ružić* priposlao nam 5 for. na uspomenu svetkovine naših blagovjestnika, koja spada na 5. julija t. g. po predlogu g. R. Katalinića-Jeretova. Živio!

Milodari za postradale Ljubljančane. Priposlala nam je g dja Tereza Cattaro iz Krka 1 for. U istu plemenitu svrhu priposlao nam je g. Jure Kolić iz Šajini for. 5·76, sakupljene medju občinari kapelanije Šajini.

Crkveni pjevači u Žminju šalju od svoje maleno nagrade 2 for. za postradalce. Iz istoga mjesta odposlali su u Ljubljanu putem preč. bisk. ordinarijata 53 for.

Presv. g. biskupu Flappu do znanja. U ovdašnjem židovsko-liberalnom listiću „*Il Piccolo*", večernje izdanje br. 4981. čitamo viest iz Kanfanara, koju ovim u prevodu Vašoj presvietlosti do znanja i dalnjeg ravnanja stavljamo:

„*Latinska liturgija u Kanfanaru.* Vračaju se dakle krasna vremena. Od mnogodina obavljalo se je u ovdašnjoj crkvi sve funkcije u *slavenskom* jeziku. Od mjesec dana amo, nasuprot, čita se svaki dan latinska misa a u *talijanskom* jeziku obavlja se Marijina svečanost, kod koje zbor dječaka pjeva pjesme *spiccanu* i *uglasbene* od občinskog tajnika. Sav pak jest najzadovoljniji, te nikad nebijaše crkva puna kano sada.

Došli smo napokon do pravice. Možda je to znak vremena i ni prvo ni zadnje očitovanje onog osviešćenja, koje opažamo od nekoliko mjeseca u Istri".

Tako rečeni list, a ostalo prepuštamo Vašoj presvietlosti, da se ravna po onoj obljubljenoj „*nihil innovetur*".

U poslu zemaljskih izbora. Petak dne 14. t. m. interpelirali su naši dični zastupnici gg. prof. Spinčić, dr. Laginja i drugovi ministra nutarnjih posala radi netom minulih izbora u Istri, imenito u porečkom kotaru. Interpelacija je obširna i vrlo temeljito obrazložena.

Poslije uvoda, u kojem se spominje postupak protivnika i oblastih kod izbora godine 1885. i 1891. opisuje se dosta potanko izbor fiducijara u Vižinadi, Oprtlju, Vrsaru i u Poreču. Tada se stvarno opisuje sve kako se je kod tih izbora postupalo. Navadja se, što

bi se sve moralo poduzeti za buduće, da se nepodobštinam kod izbora učini konac i pita se vladu, što će učiniti obzirom na provedene izbore i kani li poduzeti mjere, da se u buduće bira zakonito.

Tu zanimivu interpelaciju donesti ćemo u cielosti.

Riešitba pritužbe proti izboru izbornika u Oprtlju. Proti izboru izbornika, obavljenom u Oprtlju dne 19. i 20. aprila 1895. bili su se naši čestiti tamošnji birači pritužili kod c. kr. kotarskoga glavarstva. Odgovorilo njim se je kratko 10. maja t. g., a obširnije dne 28. maja t. g. Ovim posliednjim dopisom riešilo se je pritužbu u potankostih.

Naši su bili naveli u pritužbi *sedam* slučajeva, u kojih je komisija odbacila naših sedam glasova za to, jer nisu bili došli svi članovi pojedinih družina, koji plaćaju i imadu pravo glasa. Znali su pritužitelji, da treba da svi dodju, ako hoće da glasuju, al ipak naveli su one slučajeve, i to za to, da pokažu, da se je odbijalo i takove naše, koji bijahu u istih okolnostih, u kojih bijahu talijanaši, koje se je pripustilo k glasovanju. U *pet*ih slučajih se je naime dozvolilo glasovati za talijansku listu fiducijara pojedincem družinah, bez da su došli k glasovanju i ostali članovi družine. Taj pripust peterih birača talijanaških opravdava ces. kr. kotarsko glavarstvo tim, da su samo oni, koji su glasovali, bili unešeni u listine, a da ostali članovi družinah, koji imadu skupno pravo glasa, nebijahu u listinah upisani. To pak najbolje dokazuje, da su listine bile izkrivljene, da nebijahu „nepristrano popravljene", kako se to u riešitbi veli. *Nemora* se to pripisati u krivnju izbornoga komesora, jer on nemože poznati svih družina i njihovih članova, nego se mora pripisati krivnju onim, koji nisu dozvolili, nit činili dozvoliti uvid u listine i prepis istih, i koji su tim zapriečili svaki izpravak listina. Ti krivci nisu birači, koji su poduzeli korake, da se listine poprave, nego su oblasti, koje su to zapriečile. Za to se ima i službenih pismenih dokaza. Tako je krivo napisana i hrvatska družina Jugovac, i s toga nije pripuščena k glasovanju.

Za talijansku družinu Sambo bilo se je u pritužbi reklo, da nebijaše kod posliednjih občinskih izbora nit u I. nit u II. izbornom tielu. U riešitbi se nekaže, da je bio u I. ili II. razredu, a to je valjalo reći i dokazati, nego se kaže, da je bio upisan u izbornih listinah sa dotičnim porezom — nekaže se nit u kojem tjelu je bio upisan nit koliko poreza plaća. Talijanskoga birača Škrlića (Scherlicha) za koga se je u pritužbi reklo, da neima pravo glasa, jer plaća samo 2 f. poreza, prekrstilo se je u riešitbi u Skutića, pak reklo, da Skutić nit bijaše u listinah nit je glasovao. Za Križmana, koj je za talijansku listu glasovao, reklo se je u pritužbi, da neima ništa on, nego njegova žena; u riešitbi se na to u obće neodgovara.

Uz takovu riešitbu našlo je kotarsko glavarstvo 2 i pol odnosno 5 glasova većine za talijanašku listu. Mi nalazimo po onom, što smo rekli, da je 8 krivo odanih glasova talijanaških, a 1 hrvatski glas nepravo odbijen, pak da je hrvatska lista fiducijara imala 4 glasa većine. Nego u pritužbi nebijaše sve rečeno. Za talijanašku listu su još glasovali nepravedno Rušnjak Petar pok. Meniga, Markežić Ivan pok. Ivana, Tončić Anton i Josip pok. Antona, Jakac Ivan i Matija pok. Ivana, Zadev Petar i Ivan pok. Petra, Kmet Mate pok. Jakova, Kmet Ivan pok. Martina; nepravedno za to, jer s njimi nisu došli glasovati i drugi, koji imadu zajedno s njimi pravo glasa. Tako su glasovali nepravedno i trojica bratje Punis, jer je njihova majka suvlastnica, a tako i Klarić Mate, koj neposjeduje ništa. Svi su ti, 9 jih na broju, iz Ždrenja. Od tamo je također Rušnjak Andrija pok. Matije, koj bi bio za hrvatsku listu glasovao, al nije dobio pozivnice, kako bi bio morno. To sve moglo se je dogoditi, bud što su listine bile izkrivljene i nije se jih pustilo popraviti, bud što se nije pustilo naših iz svake porezne obćine u izbornoj dvorani.

I na ovo bili su se naši pritužili. A što njim se je odgovorilo? Da se naših nije pustilo u dvorani radi nedostatka prostorija i obzirom na obći mir i red. Za dva svećenika, koja se je iztjeralo iz izborne dvorane, da neima mjesta u školskoj sobi, u kojoj bi moglo i 100 osoba stojati! Slavni kotarski ured daje državnoj oblasti slabu svjedočbu, ako zbilja misli, da ne može uzdržati obćeg mira i reda, nego tim, da krati javnost i redovitost izbora. A k čemu je politički komesar imao 14 žandara?! A ako nebi nit ti dovoljni bili za uzdržanje javnoga mira i reda u Oprtlju, zašto se nije dozvolilo, da se izbor izbornika obavi izvan Oprtlja, u Gradini, kako su to mnogi birači bili molili?! Dr. Venier, nebirač u obćini oprtaljskoj, mogao je biti oba dana u Oprtlju, a vidilo se ga je i u izbornoj dvorani zajedno sa izbornim komesarom; birači naši nisu mogli ostati nit u Oprtlju, a kamo li u izbornoj dvorani. — Riešitbom kakova je ova, osvjetljuje dotična oblast odnošaje, koji vladaju u Istri.

Ženska podružnica sv. Cirila i Metoda za Istru u Kastvu. Članarinu za godinu 1895. uplatiše: gg.dje Marija Jelušić-Peretova, Ivanka Bunc, Eugenija Grosman i gospojice Ema Grosman i Irena Bezjak, sve u Kastvu po 1 for. Na Jeleninu sabrale u veselom družtvu u Kastvu: g.ja Erminija Jurinčić iz Brežca 1 for. 40 nč. i g.jica Dora Munić iz Kastva 1 for. 40 nč. Ukupna svota 8 for. 80 nvč.

Javno pitanje. Na drugom mjestu donašamo potankosti odgovora, što ga je dalo c. kr. kotarsko glavarstvo na pritužbu proti izboru izbornika u Oprtlju. Kakav je i koliko vriedi, nek svatko sam sudi. Kad se je odgovorilo potanko na tu pritužbu, imalo bi se bilo odgovoriti potanko i na druge tri pritužbe, na one radi izbora izbornika u *Vižinadi, Vrsaru i Poreču*. Dosad, koliko je nam poznato, nije se odgovorilo nego obćenito glede izbora u Vrsaru i Poreču. Mi pitamo ovim javno, *je li se odgovorilo potanko glede izbora u Vižinadi? I ako nije, zašto nije?* Na prvo pitanje mogu nam odgovoriti i naši mužievi, oni koji su pritužbu podpisali, i molimo jih, da to učine čim prije. Na drugo mogu odgovoriti samo c. kr. oblasti, imenito c. kr. kotarsko glavarstvo u Poreču, i liepo bi bilo od njega, da odgovori.

Glavna skupščina političkoga družtva „Edinost". Naše političko družtvo imati će u nedjelju dne 23. t. mj. u prostorijah našega „*Sokola*" godišnju glavnu skupščinu sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izviešće tajnika o družtvenom djelovanju minule godine.
3. Izviešće blagajnika.
4. Predlozi i interpelacije.
5. Izbor novoga odbora.

Očekujemo od gg. članova, da će mnogobrojno na skupščinu pohriliti.

Starčevićev dom. Kako čitamo u glavnom glasilu stranke prava, odlučio je odbor za gradnju Starčevićevog doma, da će se taj dom dne 17. julija t. g. svečano otvoriti. Toj svečanosti prisustvovati će bez dvojbe mnoštvo naroda iz svih hrvatskih pokrajina. Zagrebačka „Hrvatska" pozivlje prijatelje i jednomišljenike neka sastavljaju odbore, koji će rukovoditi onog dana izlete iz raznih naših pokrajina u priestolnicu svih Hrvata i koji će nastojati, da što više Hrvata kod svečanosti sudjeluje. I naša Istra biti će stalno kod te narodne svečanosti zastupana.

Iz sv. Petra u šumi pišu nam 10. t. mj. K onomu, o čemu Vas je izviestio dopisnik glede muzike iz Pule i plesa tik samu Supetarsku crkvu, vriedno je nadodati još ovaj sablaznjivi i demonstrativni čin. Došlo vrieme, da su gospoda (!?) morala vlakom odputovati. Nadje se osoba, koja je željno ali badava čekala, da čuje carevku. Napokon nemogući više u svojem patrijotizmu odoljeti nutarnjemu zahtjevu, sva začudjena zapita *„gospodu sa ugrijanimi moždjani"* talijanski: „Što nije kod Vas navada svirati carevku, ako ne prije, a to barem, kada se družtvo razidje?" Ali gle! Rečena gospoda, valjda da demonstriraju i tamo, gdje nema mjesta šali, zaigrala su samo početak carevke i prešav odmah na drugi komad, nedostojeć se dosvirati ma niti prve kitice. Takovi jesu ti tobožnji prijatelji našega naroda, koji se hvale, da su toliko dobra učinili našem ljudstvu. Mi jim poručamo, da s takovimi ljudi nećemo imati posla. Sve to se dogodilo u vrtu pošte meštra.

Naš poznati narodni protivnik, srdit i žalostan radi sramotne propasti njegove stranke prigodom zadnjih izbora, postupa sada vrlo strogo sa našima ljudima. One, koji mu nješto malo duguju, počeo je tjerati sudbeno. Ali lahko će pobrojiti svoje novce na Supetarščini. Slobodno mu kazati i hvalisati se: *„ma ja sam jedan gospodin"*, ali nek si zapamti, da životari od kmetijskih žuljeva i da je on radi kmeta, a ne obratno.

Našim pak poručamo, da si dobro zapamte, tko jim je prijatelj a tko neprijatelj: neka se drže one naše: „svoji k svojim!" Kod naših ljudi neka kupuju ili barem kod onakovih trgovaca, koji znaju, da su oni više potrebni kmeta, nego li kmet njih, te koji ne znaju *„popa i Hrvate"*. Onda bi mogao tkogod od onih, koji se danas hvalisaju, da su tobože gospoda, početi riedku juhu srebati. One, koji Vam ne žele dobro, platite i učinite im križ na vratih, t. j. prekrstite se od njih, jer pijavice nesišu vodu nego krv. Za danas dosta, a kod druge prigode, uz Vašu dozvolu, gosp. uredniče, nadovezati ću. (Slobodno! Op. uredn.)

Iz Beča dne 18. junija 1895. Položaj još uviek do skrajnosti nejasan. Svaki čas novih kombinacija. Jučer poslije podne se je raznesao glas, da je Windisch-Grätz dao ostavku, za uru dvie se je proglasilo, da nije još, nego da hoće u sriedu. Za slučaj, da dade ostavku govorilo se je, da će za vodstvo državnih poslova ostati svi ministri, samo da Windisch-Grätz neće nikako da ostane. U vodstvu da bi ga imao zamjeniti ili najstariji ministar Falkenhayn ili Bacquehem, ili ćak da bi imao doći u ministarstvo i preuzeti vodstvo Chlumecky, koj da se je zasitio predsjedovanja u komori. Grofa Badeni-a pustilo se je posve s vida, jer ima posla u Galiciji; grofa Thuna za to, jer bi ulaz njegov u ministarstvo zaoštrio još jače opoziciju Mladočeha. Lievica je sinoć držala svoju skupštinu, koje odluka veže sve članove; a odlučila je, da će izstupiti iz koalicije, bude li stavka o Celjskom gimnaziju primljena. Da tobože može to službeno izjaviti, činila je sazvati proračunski odbor za danas o 6½ u večer. Ropotala je, koliko se je dalo, i dala inače znati, da bi njoj bilo najmilije, da se samo dulji provizorij odglasuje, da tako izbjegne škripcu, da se neglasuje o Celjskom gimnaziju, te da nebude prisiljena bud sebe osramotiti, bud iz koalicije izstupiti. Danas u jutro govorkalo se je, da je stvar u prilog lievici okrenula. Tečajem sjednice dogodilo se je protivno, krenulo je gore za nju. Sjednica počela je malo prije jedanaeste, predsjedničtvo dalo se je čekati, gospoda ministri su neki došli, al malo ostali; najviše bile su prazne njihove stolice. U sjednici se je išlo na dnevni red, na glasovanje ob još ostalih paragrafih porezne reforme. Obštrukcija vodila je u podpunom smislu rieči. Stanke od 10 minuta, poimenično glasovanje, konštatiranje glasova, sve se je upotriebilo, što se je moglo. Potrkanje u većnici i iz nje bilo je i danas. Oko 2 sata preduo je dr. Lueger i drugovi prešan predlog, kojim se poziva vladu, da razjasni položaj, da se bar znade, kojom smrti će parlamenat umrieti. Valjda radi toga predloga bilo su ponovno ministarske stolice posve prazne, i kad je dr. Lueger obrazlagao svoj predlog, nebijaše nijednoga ministra u većnici, da nemora odgovoriti koji, jer još nisu na čistu što će. Prešnost predloga je većina zabacila, al se je i sjednica već oko 3. ure zaključila, dakako nesvršiv glasovanja o poreznoj reformi. To doba raznesao se je glas, da je Plener bio kod Njegova Veličanstva, i predložio, da se dade u razpravu provizorij za četiri mjeseca. Njegovo Veličanstvo *nije* pristalo na predlog, želeć, da se razpravi redoviti proračun. I tim je došla lievica u najveći škripac. Poljački i konservativni prvaci mole opozicionalne klubove, imenito Mladočehe, da se ne protive redovitoj razpravi proračuna, odnosno da kod njega nečine obštrukcije. Tim da bi se nesamo dobilo većinu za stavku Celje, nego da bi se, ako ne uništilo, silno oslabilo opoziciju, i prokrčilo put novom grupiranju stranka. Česi će o tom viećati. Večeras je, kako rekoh, sjednica proračunskoga odbora. Zanimiva bit će svakako u svojih posliedicah. Jedva za preksutra o 11. uri napovjedana je sjednica većnice, a na dnevnom redu osim glasovanja o poreznoj reformi, također kredit za bosansko željeznice. Vidi se, da ona počima ustupati mjesto drugim predmetom. A da baš onaj kredit za bos. željeznice dolazi, znak je ipak, da smo blizu svrhe, jer Kalay želi, da se ono svakako u ovoj periodi zasjedanja rieši.

Talijanaške spletke proti slovenskoj pučkoj školi u Krkavcih. Naši će se čitatelji sjećati kako bijaše nakon toliko zaprieka od strane koparskih talijanaša i žemaljskoga odbora u Poreču otvorena pomoćna pučka škola u Krkavcih sa slovenskim naukovnim jezikom.

Proti toj školi digli su naši narodni protivnici nebo i pakao, a kad im nepomogoše sve moguće spletke, utekoše se varki.

Poznati koparski mutikaše izmaniše od priprostih i neukih kmetova u Krkavcih i u susjednih selih 68 podpisa, te sastaviše na zemaljsko školsko vieće utok proti ustrojenju javne pučke škole u Krkavcih oslanjajuć se na obećanje talijanaškog školskog (!?) družtva *„Lega nazionale"*, da će im ono badava sagraditi i otvoriti talijansku školu. Na taj glasoviti utok vratiti ćemo se opet.

Razprava proti izgrednikom u Gologorici. Obećali smo u zadnjem broju, da ćemo danas obširnije izviestiti o tečaju i uspjelu razprave, koja se je obdržavala dne 10 i 11. t. mj. pred okružnim sudom u Rovinju.

Prijatelj, koji nam je bio obećao dodotično izviešće, piše nam, da će nam poslati kasnije ono izviešće, jer da bijaše za danas drugimi poslovi znokupljen.

Uspjeh razprave bijaše taj, da je sud riešio od obtužbe 16 obtuženika, i to 13 naših seljaka i 3 pazinska gradjana, pripadnika talijanaške stranke.

Odsudjen bijaše jedini Fr. Rabar iz Gologorice na tri ćudna zatvora radi prekršaja.

Grozna nesreća u Rovinju. Na „Tjelovo" preminuo je u tom gradu nakon dvodnevne bolesti seljački sin Dominik Massanotto, mladić od 22 godine, koji bijaše jedva zaručen sa Marijom Perković. Pošto bijaše blagdan sakupilo se u kući mrtvoga sila naroda, osobito ženskoga spola. U sobi okolo mrtvaca bijaše sve puno. Najednom popusti pod sobe i sve se sruši silnim štropotom u magazin izpod sobe. Grede gnjile nisu mogle podnesti prevelikog tereta. Nakon nesreće nasta naricanje i pomagnuje medju unesrećenimi, kojim se je izvana brzo u pomoć priskočilo. Izpod ruševina izvukoše 13 mrtvih, većinom mlade djevojke i djevojčice. Mnogo je lahko ranjenih a nekoji težko. Ta grozna nesreća pobudila je medju Rovinjci najveću žalost i sućut napram unesrećenimi.

Listnica uredničtva.

Veleč. gg. M. P. u S., F. R. u P., A. T. u M. itd. Biti će bez dvojbe svakomu drago ako dovedete na sastanak dne 27. t. mj. pojedine sviestnije seljake, da štogod čuju i vide. Naši prvaci imali bi dapače iz raznih strana pokrajine dovesti sobom sviestnije rodoljube seljačkoga stališa, da budu svjedoci našega veselja i da i oni kod toga sudjeluju. Jedino Vas molimo, da nam na vrieme javiti izvolite koliko će Vas doći iz pojedinih mjesta, da nebude kasnije ni Vam ni nama neprilika.

Gosp. A. D. Priposlano nemožemo uvrstiti u svečani broj, koj ima biti posvećen uspomenam lista, njegovih utemeljitelja, dobročinitelja itd. u obće našem javnom životu u prošlosti. Priposlano možemo kasnije priobćiti ili vratiti Vam. Odlučite.

Gosp. A. u K. Razgovor ćemo priobćiti malom promjenom, da nebude tužba. Za ostalo treba čekati, da sud svoju reče. Zdravo!

Gosp. S. I. u O. Doći će stalno na svečanost 25-godišnjice našega lista svi narodni zastupnici i više drugih prvaka, pak ćete tada imati zgodu, da se s dotičnici pogovorite. Da ste nam zdravo!

Gosp. P. M. u V. Pišite ravno „Dioničkoj knjižari" u Zagreb, jer bi Vas odvše stojala poštarina, da naručimo mi, pak da Vam knjige odavle šaljemo. Zdravo!

Gosp. F. B. Izvolite nam se javiti na novo, jer ovo je jur zastarjelo. Živili.

Listnica uprave.

Molimo onu gg. predbrojnike, koji slučajno mienjaju naslov, pošto su se iz jednog mjesta preselili u drugo, da spomenu u promjeni uvjek ono mjesto, kamo su do ono doba list dobivali, jer se tražnjem po matici dotične osobe — bez da se znade prijašnje njegovo prebivalište — izgubi mnogo vremena, a kadkada dolaze i pogrieške, jer se izpravi drugu adresu istoga imena mjesto one prave. Najbolje je u slučaju promjene, da se samo izpravljena pasica lista priliepi na dopisnicu, po onom se najbolje nadje adresata, jer nosi broj.

Br. 551.

Oglas dražbe.

Kod podpisanoga poglavarstva obćine, držati će se u ponedjeljak dne 16. julija u predpodnevnih satih, pokušaj javne dražbe, na koji će se dati najboljemu ponaliocu izpod fiskalne ciene od f. 4062·05 poduzeće popravka „centralnog puta", vodećeg iz Žminja do groblja.

Za isti popravak su dvie ciene, druga je od fr. 3000; s toga svaki, koji kani natjecati se, ima učiniti posebno dvie ponude: jednu za prvi, drugu za drugi iznos, uz vadij od 400 tor.

Razlika ciene opredieljuje zemlja, ili tvrdo kamenje pod putem, sred kojega ima biti kanal.

Druge uvjete može se saznati kod

glavarstva obćine

u Žminju, 17. junija 1895.

Glavar:
Matej Petch, s. r.

Srećka za gradnju crkve k jubileju cara po 1 for.

Zadnji mjesec

Glavni zgoditak

30.000

forintih vriednosti

Srećke preporuča: Josip Bolaffio, Aleksander Levi, Ignac Neumann u Trstu.

Razpis dražbe.

Podpisani javlja, da će se javna dražba (minuendo licit) za predaju popravka župne crkve i zvonika u Boljunu (Istra) držati dne 27. junija 1895. u 2 sata po podne u Boljunu. Troškovi su proračunani na 1520 for. 53 nč. Nacrti i gradjevni uvjeti jesu razvidni u župnom uredu.

U Boljunu (Istra).

Fr. Matičić,
župnik.

Oglas natječaja.

Na temelju odluke občinskog zastupstva i u smislu zemaljskog zdravstvenog zakona od 17. marča 1874. otvara se natječaj na mjesto liečnika občine Kastav sa godišnjom plaćom od for. 1000 i for. 500 za paušal konja, ukupno sa for. 1500, koju će primati iz občinske blagajne u predplatnih mjesečnih obrocih.

Liečnik će biti dužan liečiti bezplatno siromašne bolestnike i voditi občinsko zdravstveno uredovanje.

Za pohode ne siromašnih bolestnikah ustanovljena je taksa kao i za druga občinska poslanstva i dužan je o svom trošku držati občinski liečnički ormar, kojega mu občina bezplatno daje.

Službena pogodba biti će sklopljena za tri godine, a poslije od godine do godine uz odrieku od tri mjeseca unapred od jedne ili druge strane.

Molbe obložene poveljom (diplomom) sveobćeg liečničtva i svjedočbom dokazujućom poznavanja hrvatskog ili slovenskog jezika, austrijsko državljanstvo i drugimi svjedočbami, koje bi bile u prilog, imaju biti podnešene podpisanom do 10. julija 1895.

Glavarstvo občine
Kastav, 5. junija 1895.

občinski glavar:
Munić, v. r.

Izvrstne c. kr. izključ. priviligovane

štrcaljke proti mildevu (peronospori)

inžinira Živica

kojе su obćenito u porabi radi njihove jednostavnosti, uztrajnost i lahke uporabe za svaku vrst trta. Te štrcaljke prodavaju se, premda su mnogo savršenije, po dosadašnjih nizkih cienah.

Schivitz & Comp.
u Trstu.

Cienike razašiljaju na zahtjev franko.

Na sve c. k. poštanske urede cesarstva razašilju kompletne štrcaljke franko uz pouzetje za 10 for.

Izradjuju također strojeve za sumporanje, nepresstano djelujuće tiskarnice itd.

Najbolje vrsti češko pivo

iz gradjanske tvornice piva u Budjevcah (Češka) 1795—1895.

100 godina obstanka.

Odlikovano na glavnih izložbah: god. 1894. u Beču dobilo prvu nagradu počastni diplom, u Mljetih zlatni križ i zlatnu medalju.

Dobavljač N. Vel. kralja Wirtemberžkog.

Glavni zastupnik i skladište:

RUDOLF FISCHER U TRSTU
(Via Chiozza br. 5).

Ne bojt se pripodobe sa bilo kojim pivom poleg svjedobe tehnologičkog muzeja u Beču.

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazaro,

preporučuju sl. občinstvu svoju trgovinu manifakturnom robom. Na skladištu nalazi se posve nova roba, kako za ženske, tako za mužkarce i djecu. Veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vunenih i svilnatih. Velika zaliha svih potrebah za šivalje i krojače. U zalihi nalaze se također vrpce svakojake boje, te se dobivaju i hrvatsko-slovenske trobojnice.

Napose se preporučuju cienj. gg. učiteljicam u mjestu i okolici za sve školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franko.

Govori se hrvatski i slovenski.

Jakob Štrukelj, Trst

ulica Caserma br. 16, ulaz Piazza Caserma
(naproti velikoj kasarni).

Prodaje po najnižjih cienah svakovrstne i angleške dvokolice (Bicykle). Zastupstvo dvokolica „Adler" iz tvornice H. Kleyer, Frankfurt i „Viktoria Cycle Works" Wolverhauptom (Englezka). 3—50

Dvokolice „Adler" svietskoga su glasa i uporabljuju se kod njemačke vojske.

Jamči se za svako kolo 12 mjeseci, tko nezna voziti, naući se ga bezplatno.

Pošilja se u pokrajine i na sve kraje.

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3½%	8-mesečni „	2½%
30- „	2%	6- „	2½%

Že pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih carinskih avstr. velj., stopijo nove obrestne takse v kropost z dnem 4. februvarja, 8. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddal.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.

V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Sasz in Solnograd. — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostnih, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—22 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati in srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijansko v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 31. januvrja 1894. 2—24

„Kupuj kod kovača, a ne pri kovačetu"

veli stari pregovor.

To važi po svoj pravici za moj zavod, jer samo tako velika trgovina, kakova je moja, ima radi gotovoga plaćanja velike množine blaga i drugih prednosti, jeftine stroške, koji najposlie samomu kupovalcu u korist doći moraju. —

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzorakah, kao dosada nikada, za krojače nefrankovana.

Komadi za odjeće.

Peruvien i dosking za velečasstno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. kr. činovnikah, također za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, sukno za biljard i igrače stole, pokrivala za vóz, loden. Velik izbor šatjerskoga, koruškoga, tirolskoga lodna za gospodu in gospoje po izvrstnih cienah tovarne u tako velikom izboru kako takovih ne može imeti niti dvadesetera konkurenca. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospoje. Sukno, koje se daje prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd., također potrebe za krojače (kao podstave za rukave, gumbi, igle, konac itd.).

Jeftino, primjerno, pošteno, trajno, čisto vuneno sukneno blago i ne dobro kupovanje cunjah, koje imaju komać vrednost odškodnine za krojače, priporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (austr. Maechester).

Najveći izbor sukna u vrednosti ½ millijuna for. — **Pošilja se po poštarskom pouzeću.**

Na oprez! Agenti i preprodavaci nudjaju nedostatno svoje blago pod znamenjem „Stikarofskoga blago". Da zabranim varanje p. n. odnzimaca, naznanjam, da takovim ljudem ne prodajem blago pod nikakvom pogodbom.

U LJEKARNI
EDE TOMAJA
u Zagrebu, Ilica broj 12

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih. ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostonom poganeu, probadanju, svakovrstnom nazebam. — Ciena 80 nvč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se liči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeiuje proti slabosti, bljedoći, škrofuloznosti, podbuhlosti, djetinjoj krživjavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlički, želudačne grčevo, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski kch i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati, pa se napuhuje. Krave daraju od njega više i boljega mlicka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Švajcerske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. — Ciena škatuljici 70 nvč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i otekline poslje težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 60 nvč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfrižkavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam. — Jedan lončić 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili flekovim, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena vrćem lončiću 1 for. — K tome spada još boraksov sapun po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na pariškoj izložbi začastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi širc po sobi preugodan miris. — Flašica 30 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimnici. — Kutija bočica 70 nvč.

Polibromov sirup po dru. Nikoli Selaku liči uspješno, bolesti živaca, nepokoj, glavobolju trzanje, histeriju, zaduhu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 forint.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. Ciena 1 for. 95 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siedo kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; prašku za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinti vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Odgovorni urednik **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc.

Broj 27. U Trstu 27. junija 1895. Godina XXVI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cijeli arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu, Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

1870—1895.

„Naša braća pogibaju, tišču ih sa dvih strana kao klešći; gore nego sada nije nam još nikad bilo“.

Biskup Dobrila 11/1. 1870.

„Gore nego sada nije nam još nikada bilo“, piše bolnim srcem veliki biskup prvih dana mjeseca jenara 1870. iz Rima svomu prijatelju g. A. Karabaiću.

Doista nije nam moglo gore biti!

Hrvatski i slovenski puk Istre čamio je tada u tmini neznanstva, zanemaren i zapušćen od svega svieta, osim šačice svećenika, koji su težku sudbinu svoga naroda krvarećim srcem pomogli snašati, a da mu uz najbolju volju pomoći nemogoše.

U zemaljskom saboru digli su doduše naši crkveni dostojanstvenici već u prvih zasjedanjih glas za svoj mukotrpni narod, za njegov jezik i za njegova prava, al taj glas ostao je glas vapijućega u pustinji.

Občinske uprave bijahu skoro izključivo sve u talijanskih rukuh, ili u koliko su ovdje il ondje naši muževi upravljali sa občinom, uredovni jezik bijaše svuda talijanski.

O pučkom školstvu nije se skoro ni govoriti moglo, jer hrvatskih škola il nije bilo, il se je u takovih pazilo na talijanski il njemački jezik više nego li na hrvatski.

U nijednom javnom c. kr. uredu nebiš bio čuo il pisano primio niti rieči u jeziku puka, u jeziku većine stanovnika pokrajine. Tuj se govorilo i pisalo izključivo njemački il talijanski.

Hrvatski, dotično slovenski jezik u Istri bijaše potisnut posve sa javnosti. Njemu bijaše jedino utočišće kmetska kolibica i hram božji.

Dodajmo tomu, da su naš puk morile razne kužne bolesti, da su ga ubijale redomice loše ljetine, pak eto nam podpuna slika zdvojnog stanja našega naroda u ono pretužno doba.

Plemenito srce biskupa Dobrile, koji je danomice gledao biedu i nevolju svoga puka, nije moglo dulje snašati toga žalostnoga stanja pak je stao promišljati i snovati, kako bi svomu nevoljnomu narodu pomogao, kako bi ga iz duboka mrtvila probudio, na novi život uskrisio.

U susjednih pokrajinah izlazile su već tada pučke novine *„Domovina“*, *„Zarja“* i velezaslužne *„Novice“*, blagopokojnoga otca slovenskoga naroda (kr. *Bleiweisi*), i tada sunu našemu biskupu sretna misao u glavu ustrojiti poput spomenutih listova maleni pučki list za istarske Hrvate.

Svoju nakanu priobći najprije pismeno g. Karabaiću i pok. Ravniku, a ustmeno tadanjemu biskupu tršćansko-koparskomu Bartolu Legatu, s kojim je boravio na vatikanskom saboru u Rimu. Govorio je kasnije o svojoj namisli u Trstu sa g. *Karabaićem*, pok. *Ujčić-em* i sa pokojnimi *Baštijani*, i svi mu obećaše pomoć.

Gosp. *Ante Karabaić* zagovarao je medju prijatelji u Trstu živo biskupovu želju. Na sastancih, u prijateljskom razgovoru medju *Karabaićem*, pok. *Matom* i *Ivanom Baštijanom*, pok. *Ujčićem*, te kasnije g. *Tomom Padavićem*, koji je tada boravio u Trstu, govorilo se većinom oko oživotvorenja biskupove nakane. Jedan drugoga nukali, jedan drugoga junačili obećivajuć svatko svoju najbolju pomoć.

Kad se je biskup *Dobrila* vratio iz Rima sa tadanjim kanonikom sv. Jerolima u Rimu, blagopokojnim *Pulićem*, dodje u Trst ravno k „Lovcu“ *Karabaiću* u posjete i tuj stali obojica *Karabaića* moliti i zaklinjati, da se poprimi izdavanja pučkoga listića za naš narod u Istri.

Vruće molbe crkvenih dostojanstvenika i uzornih rodoljuba sklonuše *Karabaića*, te je nakon poduljeg otezanja izjavio, da se podvrgava njihovoj želji.

Odluka *Karabaićeva* našla je medju njegovimi prijatelji u Trstu svestrano odobravanje. Na temelju poduka i naputaka biskupovih sastaviše naši rodoljubi u Trstu program lista, te se ujedno dogovoriše o čemu će tko pisati ili izvješćivati. Svatko izmedju njih imao je svoju rubriku, koju bi imao kasnije popunjivati. Na zajedničkom sastanku u Trstu mjeseca maja 1870. odlučeno bijaše, da će se izdavati dva puta mjesečno hrvatski pučki list, koj će se zvati *„Naša Sloga“*.

Uredničtvo i administraciju oprtiše g. *Karabaiću*.

Prvi broj *„Naše Sloge“* ugleda sretno svjetlo božje dne 1. junija 1870.

Naši rodoljubni svećenici u Istri, napose nezaboravni biskup, odahnuše iz dubine srca, kano da im se je odvalio ogroman kamen sa prsijuh kad ugledaše prvi broj *„Naše Sloge“*.

„Ja Vam nemogu opisati radosti“ — pišu u I. broju „N. Sl.“ iz Liburnije — *„koja je u ovih naših stranah pročutilo svako rodoljubivo srdce kad se je pročulo, da će u Trstu izhajati hrvatski list, itd.“*.

Biskup *Dobrila* bijaše redovitim dopisnikom *„Naše Sloge“*. Pisao i sastavljao je većinom pučno-gospodarske člančiće, poduku o izbornom redu, o izborih itd.

Za urednički dio lista bijaše svemu duša nezaboravni *Mate Baštijan*, koji je sve do god. 1883. pisao o političkih prilikah, a zadnjih godina svoga života ukrasio mnogo brojeva našega lista svojimi divnimi pjesmami.

Kadno se je počelo godine 1873. sa raznih stranah od naših narodnih protivnika napadati i navaljivati na *„Našu Slogu“* i na njegova dična urednika, odlučio se g. *Karabaić* izručiti uredničku odgovornost ponajprije slagaru *Novaku*, pak kasnije *L. Testenu* i napokon god. 1878. *K. Krisciaku*, dočim se je on podpisivao kao vlastnik lista i sam vodio upravu. *Krisciak* podpisivao se kao odgovorni urednik sve do 1. febrara 1883., t. j. do dolazka sadašnjega urednika.

Negdje godine 1880. slušao je naš dični drug gosp. dr. *Matko Laginja* višu trgovačku akademiju u Trstu i tada je on kao urednik opravljao sve važnije poslove kod lista dok nije od njega preuzeo taj posao god. 1882. naš nikad dosta oplakani drug i prijatelj dr. *Ante Dukić*, koji je tada služio ovdje kod financijalne prokure.

On je ravnao listom sve do početka godine 1883.

Ovim ocrtasmo u kratko osnutje i postanak *„Naše Sloge“*, spomenuv one osobe, koje imadu najviše zasluga za oživotvorenje toga jedinoga lista za istarske Hrvate. Iz svega toga proizlazi, da je list zamislio neumrli naš biskup *Dobrila*, da mu bijahu utemeljitelji i glavni suradnici od prvog početka dični naši pokojnici braća *Baštijani* i *Ujčić*, te od živućih gg. *Karabaić* i *Padavić*. Iza ovih stekoše si najviše zasluga g. dr. *Matko Laginja* i nezaboravni dr. *Dukić*.

Medju svimi ističe se častna osoba našega velezaslužnoga *Karabaića*, koji je tečajem više godina snašao težko breme odgovornog urednika i upravitelja-lista.

Najsvetija dužnost veže nas, da se na ovom mjestu u ovako svečanom času duboko poklonimo pepelu blagopokojnih osnovatelja, utemeljitelja i suradnika našega lista, te ujedno zaželimo iz svega srca živućim, gg. *Karabaiću* i *Padaviću*, da bi u zdravlju dočekali i 50godišnjicu lista, koma su prije 25 godina pomogli udariti temelj.

Pravi Slovenac!

Mili rode!

Dne 1. junija 1870. izašao je u Trstu prvi broj pučkog lista *„Naša Sloga“* sa uvodnim člankom pod gornjim naslovom. Tim člankom obrazložilo je uredničtvo lista njegovu potrebu, njegovu korist i njegov program.

Neukost i zapuštenost istarskoga seljaka, *„koji još misli i djela na onaj isti način, kako se je mislilo i radilo još prije sto godina“* ponukaše istarske rodoljube na *izdavanje „hrvatskog pučkog lista“*, želeći doskočiti tomu skrajnomu zlu, te pružiti tako priliku, da se naš puk *„čitanja prihvati i čitajuć živiti nauči“*.

Od tada je projurilo u viečnost punih 25 godina, te smo eto sretno dočekali 25godišnjicu obstanka *„Naše Sloge“*, koja si bijaše stavilu zadaću „stvoriti oko sebe središtje svega dušev noga pokreta u ovih naših stranah“.

Za osnutja *„Naše Sloge“* spavao je istarski Hrvat sa bratom i susjedom Slovencem tvrdi san i nesluteć, da mu valja jednom skočiti na junačke noge, te svoju baštinu od nepozvanih gospodara i silnika tražiti i zadobiti. Punih dvadesetpetgodina učila ga i vodila *„Naša Sloga“* kano iskrena i vierna mu savjetnica i pratilica stojeć uzanj u svakoj prigodi njegova života budno i požrtvovno. Mučan i tegotan bijaše taj posao, ali božjom pomoću i požrtvovanjem naših prvaka, niklih u seljačkih kolibah Istre, svladane bijahu ponajveće zaprieke, osiguran bijaše život i obstanak narodnom glasilu, koje slavi eto četvrt vieka svoga obstanka.

Zamišljen i oživotvoren od sinova seljačke ruke priljubio se istarskomu seljaku u to'iko, da ga danas vidimo ne samo u gradovih i gradićih Istre, već i u selih i seocih — u gospodskoj palači i u siromašnoj seljačkoj kolibi.

U narodnom pokretu istarskih Hrvata igra *„Naša Sloga“* ponajvažniju ulogu. Neima bo u ovo zadnjih 25 godina iole važnijega čina il dogodjaja, bilo to na crkvenom il školskom, bilo na političkom il gospodarskom polju, gdje nebi bila *„Naša Sloga“* prihvatila inicijativu il istu razprela i dalje vodila, te ju često sretno koncu dopeljala.

Dvadeset i pet tečaja *„Naše Sloge“* jesu vierno zrcalo svega javnoga djelovanja istarskih Slavena; oni su bogata riznica, iz koje će naš kulturni povjestničar crpiti potrebite podatke za narodni život Hrvata i Slovenaca Istre.

„Naša Sloga“ nosila je neprestance — od njezinog prvog broja pak sve do danas — ponosno i visoko čistu i neokaljanu zastavu Hrvatstva. Taj simbol narodne časti i poštenja nije nikada prignula pred mogućnikom il silnikom, neplašeć se ničije grožnje il strahovanja, niti mareć za izdajnička mita i obećanja.

Obzirom na zaslužno djelovanje pučkoga lista istarskih Hrvata, koji slavi danas svoju dvadesetpetgodišnjicu, zaključiše jednoglasno naši prvaci i narodni zastupnici, članovi hrvatsko-slovenskoga kluba na pokrajinskom saboru u Poreču, da se taj jubilej *„Naše Sloge“* svečano proslavi. U to ime izabraše posebni odbor, koji je imao pripraditi potrebita, da se ta narodna svečanost, ako i skromno, a ono hrvatskoga naroda dostojno proslavi.

Radi toga pozvali smo sav hrvatski narod, da bude dionikom našega veselja, te da i ovom zgodom pred tudjim svietom javno posvjedoči, kako mu je živo srcu priraslo ovo mlado i bujno udo hrvatskoga tiela.

Pozvali smo napose sve bivše i sadašnje suradnike *„Naše Sloge“*, da nam pomognu ukrasiti svojimi duševnimi proizvodi svečani broj lista, koji izlazi eto danas na dan svečanosti povećan i u svečanom ruhu.

Pozvali smo sve naše istomišljenike i prijatelje, sve hrvatske i slovenske rodoljube iz svih naših pokrajinah, da priteku *„Našoj Slogi“* u svatove, pak da i ovom prigodom po, kažemo svietu, da smo jedne misli i jednog srca, makar nas i dielile rieke i mora, brda i doline.

Mili rode! Našemu pozivu odazvao si se poslav nam u posjete svoje ponajbolje sinove, kojim kličemo iz dna zahvalna srca: *Dobro nam došli!*

Radimo, koji što možemo!

Već skoro tisuću i tri sto godina je naš hrvatski i slovinski narod u Istri. U to doba prohujilo je svakojakih preko njegove glave.

Samo neko vrieme, gdje dulje gdje kraće, bio je posve sam svoj. Jedne predjele zaposjela je republika mljetačka, u drugih preuzeli gospodstvo razni grofovi i druga gospoda.

Usupor tomu nisu nit hrvatski velikaši zaboravili na Istru, nit se je hrvatski kralj odrekao Istre, nit su istarski Hrvati prestali biti Hrvati.

God. 1595. je hrvatski ban *Toma Bakač* žestoko prigovorio tomu, što se je Istru odtrgalo od Hrvatske. God. 1600., kad je kralj *Leopold* putovao po kraljestvih i zemljah svoje monarhije, došao mu je u Djevin u susret hrvatski ban *Petar Zrinski* i odveo ga je na svojoj krasnoj i ukrašenoj ladji u Trst. God. 1699. poslao je isti kralj *Leopold* spomenicu mljetačkomu senatu, u kojoj je iztaknuo, da mljetački posjedi u Istri pripadaju hrvatskomu kraljestvu.

Oni inorodnici, što su Istre bili zaposjeli ili što su njoj nametnuti bili, nisu se brinuli za blagostanje naroda, nego su nastojali, da ga čim više izrabe na svoju korist, za svoj sjaj, za svoju udobnost, za svoje lagodno življenje.

U njegove svetinje, u njegovu vjeru i narodnost nisu dirali. Kroz stoletja tiskale su se hrvatske bogoslužne knjige u Mjetcih i Rimu, a kralj *Franjo*, početkom ovoga stoletja, dao je tiskati molitvenik za pobožni puk u Istri u hrvatskom jeziku. I u svjetovnih stvarih pisalo se je hrvatski.

Uza to i usupor inače nepovoljnim obstojnostim, naš je narod u Istri sačuvao svoj hrvatski jezik, svoje hrvatske običaje, svoju hrvatsku narodnost. Još godine 1848. se je službeno izticalo, da je Istra hrvatska zemlja, da su Hrvati jedini pravi obitaoci zemlje, i da valja, da takovimi ostanu i za se, i za svoga kralja — iz habsburške kuće, koja je medju tim bila osvojila cielu Istru. Po njoj, kao i po ostalih hrvatskih zemljah, orila se je rečene godine: *„Još Hrvatska ni propala!“*

Brzo iza te godine, navlastito poslie 1859. i poslie 1866., nastalo je na pogubonosnije doba za Hrvate Istre u svakom obziru. Zle ljetine, najviše s bolesti na grozdju i s nerodice maslina, osiromašile su narod do kraja, i činile ga zadužiti se. Njegovo siromaštvo i njegovu zaduženost nastojalo se je porabiti u svrhu, da zataji svoj jezik i svoju narodnost, da bude nebrižan za svoja državljanska i ljudska prava, da postane tielesno i duševno robom inorodnika. Poslije godine 1859. i 1866. došlo je na svjetovnu upravu ljudi, koji nisu poznali nit naroda nit njegova jezika, nit njegovih okolnosti, i koji nisu imali srca za njega. Takovih ljudi došlo je kasnije i na duhovnu upravu. Skoro poslije 1850. bili su stanovnici kraljestva i zemalja monarhije pozvani na sudjelovanje kod zakonodavstva i dala njim se je dielomično samouprava.

Hrvate Istre je to snašlo u najgorih okolnostih, posve nepripravne.

Tek nekoliko muževa, koji su zanj srca imali, bilo je u saboru zemaljskom a u carevinsko vieće nije mogao ni jedan doći.

Na čelu ono malo njih bio je pokojni biskup Dobrila, sin siromašnih hrvatskih roditelja istarskih, koj je svoj narod i njegove nevolje dobro poznavao, koj je zanj čutio kao pravi kršćanski biskup i nastojao, da ga pridigne tielesno i duševno. Nastojao je o tom živom riečju i tiskanimi knjigami, i novinom — *„Našem Slogom“* —, koju je pomogao prije 25. godina ustanoviti. Njemu o bok bili su, ili su se skoro pridružili, pravi kršćanski svećenici, pokojni *Ujčić*, braća *Baštijani*, *Jurinac*, *Ravnik*, *Anton Spinčić*, *Dorčić*, i hvala Bogu još živi *Šterk*, *Karabaić* i drugi, i neki kršćanski čuteći svjetovnjaci.

Broj pobornika za pridignutje hrvatskoga naroda u Istri, za njegove svetinje, za njegova prava se je sve više množio medju svetovnjaci i svećenici, i narod se je počeo probudjivati i osvješćivati, i u mnogih se predjelih probudio i osvjestio.

Nego koliko se je više počeo gibati, toliko je više protivnika dobio. Osobito oni, koji su ga smatrali družtveno robom, narodnostno i državljanski nartvim, i svi njihovi pristalci i privrženici, iz duhovnoga i svetovnoga, službenoga i neslužbenoga tabora napinjaše sve sile, da ga zapreče u njegovih zakonitih i opravdanih težnjah, pače, da mu i ono otmu, što su mu dali sveti otci pape i što je čuvao kao zenicu oka svoga, jezik u crkvi, u bogoslužju i naučanju Hristove nauke.

Njekanje činjenica, u prošlosti i sadanjosti, himbenost, izvrćanje, spletkarenje, varanje, laganje, klevetanje, pretnje, grožnje, napadanje — riečmi i činom —, sve su to sredstva koja rabe protivnici našega naroda proti njemu i njegovim pojedincem.

Jaki su ti protivnici. Imadu više izobraženih i bogatih ljudi, nego li naš narod; uživaju prijazan i podporu mogućih, al jedno njim manjka imenito obzirom na naš narod: čudoredna podloga. Njihove težnje nisu opravdane, nit u božjih, nit u prirodnih, nit u družtvenih, nit u državnih zakonih, one su nepravedne.

Uz pomanjkanje čudoredne podloge i uz nepravedne težnje oni moradu propasti, i naš se narod od njih posve osloboditi. Da bude to čim prije, na nas je Hrvatih Istre glavno. Težak je posao, al se odlučnostju i postojanostju svladati može.

Svaki nemože, nit svuda, nit svašta, nit u svem. Svaki pak može ondje ono, za što je postavljen, i na što ga i kršćanska nauka i čovjekoljubje i domoljubna dužnost obvezuje. Neka svaki nas Hrvata Istre, i medju hrvatskim našim narodom živućih muževa, učini svoju dužnost naprama narodu po svojih sposobnostih i obstojnostih u onom obsegu i injeri, u onom obsegu i djelokrugu, u kojem se nalazi, pak je stalna pobjeda naše sveta stvari.

Naše težnje su u svakom obziru opravdane, naš rad ima posve čudoredno podlogu. Uz nas će biti svi poštenjaci i pravednici.

Nam će pomoći: Bog i Hrvati!

Vjekoslav Spinčić.

Prije 25 godina.

Bilo je godine 1870., za vrieme velikih dogodjaja i promjena u Europi i nakon velikih dogodjaja i promjena u Austriji, kad je naš hrvatski narod u Istri još duboko spavao. U ono doba moglo se je u Istri na prste pobrojiti i one, koji su u našem puku znali što su i kako se zove narod, kojega su sinovi, i još ih je manje bilo, koji su imali tu odvažnost, da javno izpovjede, da su Hrvati.

U tom sveobćem snu i mrtvilu nadahnuo je Svevišnji najvećega Hrvata Istre, blagopokojnoga biskupa *Jurja Dobrilu*, te je ovaj, obazriev se okolo sebe i našav nekoliko mladjih rodoljuba, politio sa trubljom preporoda, kojom da se probudi cieli taj spavajući rod.

Trublja ta bila je „Naša Sloga“, koja je u kratko doba prokrčila si put, kako su sami protivnici naroda našega više puta priznali, i u najzadnju kolibicu istarskoga seljaka i pobiedila i osvjestila ga tako, da danas neima računa, kojega bi se bez Hrvata u Istri činilo.

Pred 25 godina nije bilo niti kod protivnikah naših u Istri političkog časopisa. „Naša Sloga“ je prvi politički list, koji je počeo izlaziti za Istru, te je više godina zatim bila ustrojena talijanska novina „L' Istria“, kako je ista već u prvom svojem broju pisala, da zaustavi napredak u pokretu med hrvatskim pukom Istre, koji je pokret bila pobudila „Naša Sloga“. —

Ako je istina, da se kultura naroda može donekle mjeriti i brojem časopisa, koji izlaze u tom narodu, onda je ta činjenica malo laskava za „avitu kulturu“ naših protivnika.

„L' Istria“ počela je mutnjom pojmova glede narodnosti našega puka, te je više puta nabrojila do jedanaest raznih slovinskih narječja u Istri. — Kad tim mutenjem nije uspjela, kad je vidila, da pobijajuć hrvatsko ime i narodnost, nepobija rad „Naše Sloge“, promjenila je taktiku, te je počela nazivati Hrvate sve, što nije talijansko u Istri i što se pod njezinom zastavom, ne sakuplja nastojeć istodobno, da grdi na svaki način hrvatsko ime i narodnost. Nije uspjela ni u tom, a to je zasluga „Naše Sloge“.

Hrvatski se narod u Istri probudio i odgojio već svoje vodje, te nadajmo se u Boga, da neće više zaspati, jer ga je probudio božji ugodnik, blagi i veliki biskup

Dalje u prilogu.

PODLISTAK.

Dobrila - Karabaiću.

O osnutju „Naše Sloge“.

Niže priobćujemo izvadke iz dvih pisama blagopokojnog biskupa *Dobrile* svomu prijatelju g. *Antunu Karabaiću*, tadašnjemu kapelanu kod Lovca, blizu Trsta. Iz tih je izvadaka razvidno, kako je veliki naš biskup snovao oko oživotvorenja časopisa *„Naša Sloga“*, i kako si je radi toga silno razbijao glavu.

Prvo pismo datirano je 11. jenara 1870. iz Rima, gdje se je tada biskup nalazio na Vatikanskom saboru. Ono glasi:

I.

„Častni Gospodine!

Vaš cienjeni list me je vrlo obveselio; srdačna Vam hvala na čestitkah za mlado ljeto. Bože daj, da bude ono i Vam i zdravo i oblato svakim dobrom.

Čini mi se, da se Vi pomešto bojite ovdešnjega sabora; reć bi, da imate pravo. Štogod se sbude, bit će ipak na spas dušev nim onim, koji zaisto Boga ljube. Prestara je već rieč: „Vojna je život čovječji“; borit nam se je na sve strane, a i proć onim gdješto, koji su dužni bit nam branići. Svaki čovjek i najvrstniji je nevolja, te nevolja; sam Bog nam je sve ufanje.

Naša braća pogiba; tišću je od dvie strane upravo kao kliješi; gore nego sada nije nam još nikad bilo. Čini mi se, da bi morali barem pokušati, nebili se narod naš po Istriji dao malko probuditi. Najshodnije srjedstvo, kako ja sudim, bio bi mali listak po priliki, što je veličina, kao pokojna „Domovina“ ili „Zarja“; za naše namjere bi dosta bilo izdavat ga dva puta na mjesec. Sadržaj bi mogao biti: gospodarstvene pouke — kadšto male stvari vjerozakonske — spisi o poglavitih zakonih po primjeru „Novice“, iz brane narodne pričice, piesme itd. — vjesti o domaćih istarskih potrebah — kratke političke viesti itd.

Neki dan sam pisao to Ravniku; do sada mi nije na to odgovorio. Posao bi s početka svakako mučan bio, a i poslje dosta tegotan. Osim sretjenika nemam ni u Trstu ni u Istriji osoba vrstnih za ovakvo djelo; ali i sretjenici sposobniji naprtjeni su posli svojega zvanja, te bi težko koji zam mogao uredjivati žudjene novine. S toga mi se čini, da bi se dotična njih imala latiti uredjivanja željenoga nam lista. Koncem prošloga mjeseca pisao sam o taj stvari gospodu Ravniku; nebi se Vam ručilo s njim se o tom pogovoriti, pak me obaviestiti, što se Vam vidi, kako bi se dalo ota misao oživotvoriti. Vašemu biskupu sam već pripomenuo stvar, nasto mi on odgovori, da bi mu vrlo drago bilo, pak da nam se želja nebi dala drugače izpuniti. Urednik „Zarje“ zna, koli bi trošak bio za 500 iztisak. Poznati našinac i ja bi plaćali okolo 400 iztisak, a po Istri bi se nabralo barem 100 predbrojnika. — Tečajem dviuh godina bi se vidilo, je li bi se čemu od toga mogli nadati: ostane li nam i ta nada jalova, tad bi se mogli barem tješiti mišljenju, da smo učinili, što smo bolje znali i mogli. — Pošto stvar dobro pretresete, izvolite mi prijaviti sud i nanjeru“.

II.

„Častni gospodine!

Evo me opet kod Vas, da Vam što rečem *o žudjenom listu. Ako on ikada vidjelo ugleda, to neće nigdje biti do u Trstu; drugdje su mu zaprjeke nepredolice. Ali i u Trstu je taj posal vele mučan, je li i nemoguć, to ćete Vi bolje prosuditi. Vi imate dosta sinčhenik radā, uz to ste i predaleko od grada. Neznam ni toga je li sto voljan prinzeti odgovornost uredništva. — Urednik „Zarje“ je istina spravan biti urednikom „po imenu“, nu bili ste se Vi mogao složiti s njim za tešku posal uredjivanja i pod kojimi uvjeti: to je drugo pitanje. Ako toga nemožete, ima li ko drugi valjan i razborau muž, koji je volje latiti se toga djela? — Kada sve razaberete i prosudite, izvolite mi prijaviti, da li, i kako bi se mogao namišljeni list na junačke noge postaviti.*

Rim 25. jenara 1870.

Nezaboravni biskup pisao je veleč. g. Karabaiću i nadalje glede ustrojenja lista i nije mirovao dok mu se nije živa želja izpunila. Kasnije je bio suradnikom lista sastavljajuć poučne i gospodarstvene crtice. Listu ostao je sve do smrti odličnim dobročiniteljem i zaštitnikom, preporučujuć ga svuda i svakom prilikom svomu puku i podupirajuć ga novcem i perom.

Neka ostane i na ovom mjestu velikomu biskupu zabilježena za sva vremena vječna harnost svega hrvatskoga roda, osobito onoga tužne naše Istre, koji se vazda Njega spominje najdubljim počitanjem i nježnom privrženosti. Nezaboravni biskupe! Sjeti se i danas na neheskih visinah Tvoga naroda i lističa, komu si život podno!

3 zlate 15 srebrnih kolajn 12 častnih in priznalnih diplomov

Fran Iv. Kwizda

Varstvena znamka

KWIZDE

c. in kr. avstro-ogrski dvorni dobavitelj

Restitucijonalni fluid

c. k. prv. opiralna voda za konje.

Cena 1 steklenci 1 gld. 40 n. a. v.

Rabi se nad 30 let v *decembih kužnih bleznih*, v *večjih bleznih* pri *vsjastvu* in *ciclitu*, za *okrepčanje in zopetno ojačevanje po velikih naporih*, pri *izpahnjenjih*, *lomaknjenjih*, *otrpnelostih* itd. Vsposobilja konje do kakoršnih del o dirkah.

Kralj. romunski dvorni dobavitelj.

Naj se blagovolino pazi na gorenjo *varstveno znamko* in naj se izrečno zahteva *Kwizde restitucijonalni fluid*

Glavna zaloga **Kreis Apotheke** Korneuburg pri Dunaju.

Dobiva se u vseh lekarnah in trgovinah z mirodijami v Avstro-Ogerski

I.

3 zlate 15 srebrnih kolajn 12 častnih in priznalnih diplomov

Fran Iv. Kwizda

Varstvena znamka.

KWIZDE

c. in kr. avstro-ogrski dvorni dobavitelj

Korneuburški redilni prašek za živino.

Dietiško sredstvo za konje, rogate živali in ovce. Rabi se nad 40 let v mnogih bleznih, kadar *živina nima teka*, ako *slabo prebavlja*, da se *poboljša mleko* in *pomnoži mleko pri kravah*.

Cena: 1/1 škatljici **70 nč.**, 1/2 škatljici **35 nč.**

Kralj. romunski dvorni dobavitelj.

Pazite blagovoljno na gornjo *varstveno znamko* in zahtevajte izrečno *KWIZDE Korneuburški redilni prašek za živino.*

Glavna zaloga **Kreis Apotheke** Korneuburg pri Dunaju.

Dobiva se u vseh lekarnah in trgovinah z mirodijami v Avstro-Ogerski

II.

Br. 551.

Oglas dražbe.

Kod podpisanoga poglavarstva občine, držati će se u ponedjeljak dne 16. julija u predpodnevnih satih, pokušaj javne dražbe, na kojoj će se dati najboljemu ponuđiocu izpod fiškalne ciene od f. 4062·05 poduzeće popravka, „centralnog puta“, vodećeg iz Žminja do groblja.

Za isti popravak su dvie ciene, druga je od fr. 3000; s toga svaki, koji kani natjecati se, ima učiniti posebno dvie ponude: jednu za prvi drugu za drugi iznos, uz vadij od 400 for.

Razliku ciene opredieljuje zemlja, ili tvrdo kamenje pod putem, sred kojega ima biti kanal.

Druge uvjete može se saznati kod

glavarstva občine

u Žminju, 17. junija 1895.

Glavar:

Matej Petek, s. r

Svi strojevi za gospodarstvo

Peronosporna štrcaljka slična Vermorelu

Samostalna peronosporna štrcaljka sa sisaljkom zračnog pritiska,

Vinske preše svakovrstnih načina.

Preše za masline, preše sa hidrauličnim tlakom,

Poboljšanje drobila

Pivničarsko orudje, vinske sisaljke, vinske cievi

Preša za sieno i slamu.

Ljustilo za kuruzu, Čistilnica za žito

razpošilja uz jako snižene ciene uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN (BEČ)

II/2I Praterstrasse N. 49.

Obširni katalogi za badava i prosti svake poštarine.

Preprodavaoci se traže.

Preporuča se stroge pažnje kod kupovanja istih strojevah od patvorenja.

FRAN IVAN KWIZDA.

3 zlate kolajne srebrnih častnih priznalnih diplomov

c. i kr. aust.-ugar. i kralj. romunski dvorni dobavitelj

Državni ljekar, Korneuburg kod Beča.

Ustanovljeno 1838.

Kwizde Restitucijonalni fluid

c. kr. priv. voda za pranje konja

Cjena jednoj staklenici a. v. f. 1·40

Kwizde Korneuburški Prašak za rejenje marve

dietetičko sredstvo za konje, rogatu marvu i ovce.

Cjena 1/1 kutiji 70 nč., 1/2 kutiji 35 nč.

Kwizde mast za kopita *u obranu tvrdih i lomljivih za kopitâ* 1 kutija à 400 grm. f. 1·25	**Kwizde liepak za kopita** *umjetni kopitni rog* 1 cjev 80 nč.	**Kwizde** *Kreosolin-mast* sriedstvo za obranu kopita 1 kutija à 1/2 kg. f. 1·10
Kwizde prašak za perutninu *dietetičko sriedstvo kao dodatak pići* — 1 kutija 50 nč.	**Kwizde milo za sedla** *za čišćenje i obranu sedla i remenja* 1 kutija a. v. f. 1·—	**Kwizde smrt štakorima** sriedstvo za uništenje štakora i miša, bez otrova, — 1 cjev 50 nč.
Kwizde ojačujuća pilca za konje i rogatu marvu. 1 knt. à 5 porc. 80 nč., zabojić à 50 porc. f. 3·—, zabojić à 100 porc. f. 6·—		**Kwizde prašak za prasce** dietetičko sriedstvo za ponspišnu reje. Mala kutija 60 nč., velika kutija f. 1·20

Patent natvezni trakovi iz gumija

(Patent Kietzda)

Patent natvezni trakovi izradjuju se u sivoj, crnoj, rjavoj i bieloj boji u 4 veličinama i to za *lievo* i *desne* noge. Mjeriti valja kod a—a.

za šir. 20—22 cm. pristoji veličost br. 1
" " 22—24 " " " " 2
" " 24—27 " " " " 3
" " 27—30 " " " " 4

Cjena patent natveznih trakova u sivoj boji komad br. 1 f. 2·50, br. 2 f. 2·70, br. 3 f. 2·90, br. 4 f. 3·30

Cjena natveznih trakova u crnoj, rjavoj i bieloj boji je u svakoj veličosti za 20 nč. skuplja, nego u sivoj boji.

Šalje prekom pošte svaki dan glavno skladište:

Kreisapotheke Korneuburg.

Istarska Vinarska Zadruga u Puli

preporuča slavnome občinstvu i veleč. gg. svećenikom svoja jedino naravska

crna i biela istarska vina.

Na skladištu imade izvrstnih **Terana** iz raznih krajevah Istre, zatim **biela vina** ter fina vina iz **sušenog groždja** u **butiljama** i to **Refoško, Muškat bieli** i **Muškat crni.**

Cienike i pojedine uzorke

šalje se na zahtjev odmah i franco.

Ovo je prvo poduzeće ove vrsti u Istri. Zadruga ustanovljena je godine 1893. te si je u ovo kratko vrieme stekla velikih simpatija i prokrčila si put skoro po cieloj Austriji.

Od sijaset priznanica navadjamo ovdje samo tri, da se sl. občinstvo osvjedoči o dobroti naših vina. Ovdje navadjamo samo odnoseća se mjesta.

Odkad dobivam Vaše izvrstno vino, propisujem bolestnicima u rudokopih manje medicinah a više Vašeg vina.

Lihušin (Češka) *Dr. R. Lukeš.*

Ja sam Vaša vina dao takodjer kemički analizirati od dva liečnika, te Vam moram priznati, de je bio rezultat sjajan. Ja odsele pijem samo Vaše vino, te ga preporučam svagdje i svakomu.

Grac (Štajerska) *Oscar grof Christalnigg* graščak na Goričah.

Primio sam Vaše vino i pokusio ga. Liepo Vam hvalim za dobru pošiljku, a odsele naručivati ću uvjek od Vas, jer je vino toli dobro, da nemogu drugo nego uzkliknut: „*Živila Istarska Vinarska Zadruga*“.

Sinčaves (Koroško). *Janez Šumah*, župan.

Kwizde

fluid proti protinu

Mnogo let izkušnje, bo-
ležine odstranjuje
zvestobo. Krepilno vlivanje
pred in po dolgih pitih. Cena ½ stek. s. v. 80 nvč
nloj a. v. fl. 1.—, ½ stek. a. v. 60 nvč

Glavna zaloga:
Kristopoldo Kwizdu v Ptuju.
Dobiva se po vseh lekarnah.
Izvolite paziti na varstveno
znamko in zaklonjeje izvirno
Kwizde fluid.
protiprotinu.

G

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazaro,

preporučuju sl. občinstvu svoju trgovinu manifakturnom robom. Na skladištu nalazi se posve nova roba, kako za ženske, tako za muškarce i djecu. Veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vunenih i svilnatih. Velika zaliha svih potrebah za **šivalje i krojače.** U zalihi nalaze se također vrpce svakojake boje, te se dobivaju i **hrvatske-slovenske trobojnice.**

Napose se preporučuju cienj. gg. učiteljicam u mjestu i okolici za sve školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franko.

Govori se hrvatski i slovenski.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednostnih papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2¼%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „	2¾%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takse v kropost z dnem 4. februvarja, 8. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnik ob javah.

Okrožni oddel.

V vrednostnih papirjih 2% na vsako sveto.

V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Culovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24 - 22 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 31. januvrja 1894. 2–24

„Kupuj kod kovača, a ne pri kovačetu"

veli stari pregovor.

To važi po svoj pravici za moj zavod, jer samo tako velika trgovina, kakova je moja, ima radi gotovoga plaćanja velike množine blaga i drugih prednosti, jeftine troške, koji najposlie samomu kupovaocu u korist doći moraju. —

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzorakah, kao dosada nikada, za krojače nefrankovana.

Komadi za odjeće.

Peruvién i dosking za veličastno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. kr. činovnikah, također za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, sukno za biljard i igrače stole, pokrivala za vóz, loden. Velik izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga loden za gospodu in gospoje po izvornih cienah tovarne u tako velikom izboru kako takovih ne može imati niti dvadesetera konkurenca. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmoderaljih bojah za gospoje. Sukno, koje se daje prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd., također potrebe za krojače (kao podstrve za rukave, gumbi, igle, konac itd.).

Jeftino, primjerno, pošteno, trajno, čisto vunено sukneno čuvo i ne dobro kupovanje cunjah, koje imaju komać vrednost odškodnine za krojače, priporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (austr. Maechester).

Najveći izbor sukna u vrednosti ½ millijuna for. — **Pošilja se po poštarskom pouzeću.**

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju nedostatno svoje blago pod znamenjem „Stikarofskoga blago". Da zabranim varanje p. n. odnzimaca, naznanjam, da takovim ljudem ne prodajem blago pod nikakvom pogodbom.

Oglas natječaja.

Na temelju odluke občinskog zastupstva i u smislu zemaljskog zdravstvenog zakona od 17. marča 1874. otvara se natječaj na mjesto liečnika občine Kastav sa godišnjom plaćom od for. 1000 i for. 500 za paušal konja, ukupno sa for. 1500, koju će primati iz občinske blagajne u predplatnih mjesečnih obrocih.

Liečnik će biti dužan liečiti bezplatno siromašne bolestnike i voditi občinsko zdravstveno uredovanje.

Za pohode ne siromašnih bolestnikah ustanovljena je taksa kao i za druga občinska poslanstva i dužan je o svom trošku držati občinski liečnički ormar, kojega mu občina bezplatno daje.

Službena pogodba biti će sklopljena za tri godine, a poslije od godine do godine uz odrieku od tri mjeseca unapred od jedne ili druge strane.

Molbe obložene poveljom (diplomom) sveobćeg liečničtva i svjedočbom dokazujućom poznavanja hrvatskog ili slovenskog jezika, austrijsko državljanstvo i drugimi svjedočbami, koje bi bile u prilog, imaju biti podnešene podpisanom do 10. julija 1895.

Glavarstvo občine

Kastav, 5. junija 1895.

občinski glavar:

Munić, v. r.

Jakob Štrukelj, Trst

ulica Caserma br. 16, ulaz Piazza Caserma

(naproti velikoj kasarni).

Prodaje po nevjerojatno nizkim cienam svakovrstne i engleske dvokolice (Bicykle). Zastupstvo dvokolica „Adler" iz tvornice H. Kleyer, Frankfurt i „Viktoria Cycle Works" Wolverhamptom (Englezka). 3—50

Dvokolice „Adler" svietskoga su glasa i uporabljuju se kod njemačko vojske.

Janči se za svako kolo 12 mjeseci, tko nezna voziti, nauči se ga bezplatno.

Pošilja se u pokrajine i na sve kraje.

Izvrstne c. kr. izklj. privilegovane

štrcaljke proti-mildevu (peronospori)

inžinira Živica

koje su obćenito u porabi radi njihovo jednostavnosti, uztrajnost i lahke upotrebe za svaku vrst trta. Te štrcaljke prodavaju se, premda su mnogo savršenije, po dosadašnjih nizkih cienah.

Schivitz & Comp.

u Tratu.

Cienike razašiljaju na zahtjev franko.

Na sve c. k. poštanske urede cesarstva razašilju **komplektne štrcaljke franko uz pouzetje za 10 for.**

Izrađuju također strojeve za sumporan.., neprestano djelujuće tiskaonice itd.

Najbolje vrsti češko pivo

iz gradjanske tvornice piva u Budjevicah (Češko) 1795—1895.

100 godina obstanka.

Odlikovano na glavnih izložbah: god. 1894. u Beču dobilo prvu nagradu počastni diplom, u Miljecih zlatni krst i zlatnu medalju.

Dobavljač Nj. Vel. kralja Wirtemberškoga.

Glavni zastupnik i skladište:

RUDOLF FISCHER U TRSTU

(Via Chiozza br. 5).

Ne bojí se přispodobe sa vsiko, kojim pivom bolog svjetske, tehnologičkog muzeja u Beču.

U LJEKARNI

EDE TOMAJA

u Zagrebu, Ilica broj 12

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, **osobito preporuke vriedni ljekovi:**

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom poganen, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 nvč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se liečí kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeiuje proti slabosti, bljedoći, skrofuloznosti, podbuhlosti, djetinjoj krživjavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlici, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću **švedsku tinkturu** redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski kih i kašalj, za volove, kravo i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Švajcerske pilulice, najsigurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. — Ciena škatuljici 70 nvč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kosteroj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini poslje težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Antiseptična voda za usta i zube čuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfrižkavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, peručini i osipotinam. — Jedan lončić 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena večem lončiću 1 for. — K tome spada još **borakaev sapun** po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na pariškoj izložbi zaslužnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi preugodan miris. — Flašica 30 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake — Flašica 80 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimnici. — Manja bočica 70 nvč.

Polibromov sirup po dra. Nikoli Selaku liečí uspješno, bolest živaca, nepokoj, glavobolju trzanje, histeriju, zaduhu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 forint.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinti vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Odgovorni urednik **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc.

Juraj Dobrila i njegova desna ruka prezaslužni pokojni *Mate Baštijan*.

Sveti je čovjek, koji je sveto djelo započeo. Žrtve i trada je taj sveti rad dosta stojao, ali zato nije izostao niti božji blagoslov, jer „Naša Sloga“ svetkuje danas 25 godišnjicu svojeg uspješnog rada i obstanka; a to je velik blagoslov.

Slava biskupu Jurju Dobrili!

Dr. *A. S.*

Iz Podgrada.

23. junija 1895.

Bodi srčno pozdravljena „*Naša Sloga*“! Tvoje zasluge za probujenje naroda hrvatskega i slovenskega v Istri so velike. Ti si narod budila, učila in vzgajala petindvajset let in sedaj lahko s ponosom pokažeš svoje uspehe: kremenite značaje ne samo pri naobraženih, nego — in to je zaklad — v priprostem narodu, kojemu usoda ni bila toliko mila, da bi s svojo močjo in v duhu svojih svojstev napredoval.

V Tvojih 25. letnikih zrcali se znamenit preporod, v njih je zapisano neizmerno trpljenje našega naróda, a oni so tudi zdrav temelj, na kojega se zida bolja bodočnost naroda našega.

Slavoj Jenko.

Uspomene.

Pred 25 godina.

Izuzevši 2—3 godine na sveučilištu, predplatnik sam „*Naše Sloge*“ od kada izlazi. Kada je ona ugledala svjetlo dana, bili su rodoljubi hrvatski po Istri najviše pitomci riečke gimnazije i Slovenci, većinom svećenici iz Kranjske. Sjećam se, da smo mi riečki gimnazijalci pjevali slovenske pjesme skoro koliko i hrvatske. Mi „*Bodulji*“ bijasmo uviek čisti Hrvati, no naši drugovi iz Kastavšćine gotovo nisu poznali razlike izmedju slovenstva i hrvatstva.

Mi smo mladi Istrani primili pojav „*Naše Sloge*“ kao nešto vanredno, pa njezin program nam izgledaše kano dio svetoga pisma. Osnivači „*Naše Sloge*“ bijahu pametni i praktični ljudi, te stadoše pisati poglavito za hrvatski puk. I „*Naša Sloga*“ je postigla svoju svrhu, stekavši ogromnih zasluga za probujenje hrvatskog puka u Istri. Ni jedan hrvatski list ne može toga za sebe tvrdit, jer na žalost hrvatsko novinstvo najmanje se obaziralo na prosti narod. Naši novinari pisali su uviek tako, da ih je puk slabo razumio. „*Naša Sloga*“ imade za cielo zahvaliti svoje uspjehe susjedstvu i primjeru Slovenaca, koji imadu razmjerno malenu znanstvenu i zabavnu književnost, ali bogatu pučku književnost.

U prvom početku imadjaše „*Naša Sloga*“ malo predplatnika medju seljaci po Istri. Bilo je onda malo hrvatskih škola pa i malo ljudi vještih čitanju. U mom rodnom selu na otoku Krku bilo je nekoliko ljudi, koji su čitali Kačićev „*Razgovor ugodni*“, Kačićeva „*Korabljicu*“ i još koju knjigu. Medju njimi se izticahu *Pere Marijin, Anton Linardić* i moj brat *Mate*. Ja sam im već prve godine izlaženja „*Naše Sloge*“ čitao o praznicih taj list; nagovarao ih, da se predbroje; tumačio im, da smo mi kao Hrvati dužni zahtievati, da se uvede hrvatski jezik i u škole. Njim to nije išlo nikako u glavu, da smo mi Hrvati, te mi odgovarahu: „*Hrvati su u Gorinčiji, Vlahariji, Hrvatskoj . , .*“; a ne dopuštahu, da bi hrvatski jezik mogao imati ista prava s jezikom talijanskim.

Moj brat Mate sazidao je g. 1871. ili 1872. veliku „gušternu“ (cisternu) pak je htio, da mu klesar ukleše godinu i ime na „grliću“ — talijanski! Njemu se to činilo i ljepše i plemenitije. Napokon je popustio, da bude napis hrvatski, ali pošto sam se ja s njim dugo prepirao.

Prvi hrvatski „*labor*“ u Istri priredište hrvatski roboljubi u Kastvu g. 1871. Bilo je više govornika, medju ostalimi i mladi riečki odvjetnik dr. *M. Derenčin*. Govorilo se najviše o ravnopravnosti hrvatskoga jezika s talijanskim. Prisutno bijaše nekoliko hiljada ljudi, ali slušateljstvo bijaše niemo, mrtvo, kao da ga se ne tiče sve ono, što su sa zanosom govornici govorili i predlagali. Neku živahnost je izazvao samo *Derenčin* svojimi očali, svojimi živimi kretnjami, a jamačno i za to, što ga je malo tko poznao. Pljeskali smo, povladjivali i klicali „*živio*“, koliko nam je grlo dalo, samo mi nekoliki gimnazijalci, koji smo sa nezaboravnim *Antunom Dukićem* polnrili u Kastav, da dadnemo odušku svome rodoljubnom žaru.

Godine 1873. — mislim u oktobru — imadjahu se obaviti prvi put izravni izbori za carevinsko vieće. Hrvatska stranka postavila je kao kandidata za istočnu Istru dra. *D. Vitezića* Ja sam kao maturant prigodom nekog crkvenog goda u oči izbora oduševljeno nazdravio kod objeda u kući pok. kurata *Justinića* u sv. Vidu (na Krku) dru. *Vitezića*, koga tada nisam lično poznavao. U velikom družtvu, u kojem bijaše najviše svećenika, moj govor nije bio popraćen osobitim povladjivanjem. Atmosfera bijaše onda u pogledu narodne sviesti u prostom narodu Istre i otoka dosta nizka, a u inteligenciji malo viša.

Kako je to danas drugačije! Oni moji dobri susjedi s bratom Matom vriedni su Hrvati, te su se odlikovali i kod zadnjih izbora „fiducijara“ u *Dubašnici*, a svaki od njih uvidja, da smo mi Hrvati i da nam je dužnost u prvom redu ljubiti i braniti naš liepi jezik. Spomenuti *Linardić*, koga sam pohodio u velikom tjednu ove godine, reče mi: „skoro sam oslipil čitajuć „*Našu Slogu*“!

Kada pomislim, kako je bilo prije 25 godina u Istri, a kako je danas, iskreno čestitam jubilarici „*Našoj Slogi*“, koja je mnogo dopriniela, da je tako. Mene vežu s „*Našom Slogom*“ i druge uspomene. Kao šestoškolac (1871) napisao sam u „*Našoj Slogi*“ dopis iz Dubašnice, kako riečki Italo-Ungarezi, dolazeći na Krk u lov, agitiraju po Dubašnici u tom smislu, da bi se i Krčani pridružili pokretu Riečana proti Hrvatskoj a za Ugarsku. Možda sam štogod više čuo i vidio u svojej mladenačkoj maši, ali znam, da je urednik *Karabaić* upitao pok. župnika Lilijča, da li moj dopis odgovara istini, a on je odvratio, da on ne zna o tome ništa. Iduće godine postah „*Našoj Slogi*“ poveću pjesmu fantastično-rodoljubnog sadržaja. Uredničtvo ju baci u koš. Kašnje postadoh suradnikom gdjekojih hrvatskih listova, zabavnih i strukovnih, no pjesmami nisam nikada nikomu dosadjivao.

I. M.

Kastavski djaci god. 1870.

Za vrieme djačkih praznika godine 1870. kolao je po kastavskih kućah sliedeći poziv.

„Poštovani roditelji!

Uljudno Vas umoljavamo, da bite dozvolili Vašoj kćeri N. i Vašemu sinu N. doći na večernje podučavanje. Danas 25. rujna govoriti će se:

1. O koristi tih podučavanja.
2. Deklamacija.
3. O ljubavi do roditelja, domovine i Boga.

Svršiti će se to sa kratkim plesom

Početak o 7. uri.

Kastavski djaci.“

Pozivu odazvalo se gradjanstvo u obilnoj mjeri. Večernja podučavanja održavala se nadalje svaku sliedeću nedelju do konca listopada, uviek sa novim programom, u starom *kaštelu*, gdje je sada ženska pučka učiona, pošto ondašnja uprava „*Čitaonice*“ svojih prostorijah nije dozvolila.

Na zabavi predavaše kastavski djaci, — u većem broju učeći onda na gimnaziji riečkoj; u bogoslovju u Gorici i drugud, — a na čelu im gosp. *Vjekoslav Spinčić*.

Sa zahvalnošću spominju se mnogi gradjani i gradjanke Kastva još i sada nakon minulih 25 godina onih liepih poduka i zabava. Prigodom istih naučismo liepih pjesama u milom majčinom jeziku. Naučismo krasnih hrvatskih deklamacija i stupismo krasnoslovci prvi put pred občinstvo. Oboružasmo se svetim narodnim čuvstvom, a bilo već skrajno doba, jer je vladalo narodno mrtvilo i talijanština širila se i po našoj Kastavšćini.

Bilo još ono doba izobraženijih u Kastvu, osobito starijih, koji su medju sobom najradje italijanski razgovarali, jer to bijaše tobože gospodski jezik; u družtvih igrahu većinom talijanske igre; čitahu talijanske novine i knjige! pjevahu talijanske pjesme, te ako je došao slučajno Slovenac u Kastav službovati, ako je htjeo sa gospodom drugovati, morao se je tomu priučiti.

Občina uredovala je sve do konca g. 1868. talijanski.

Nadošao u Kastav radnik Talijan i našao tu zaslužbe, širio medju mladež talijanske pjesme i običaje. Grad ozvanjao je talijanskom pjesmom. Hrvatskih, osim stare „*Još Hrvatska ni'j propala*“ i „*Mi smo braća ilirskog*“ i koje ter koje slovenske, malo se je znalo a narodne bugarili većinom vanjščaci, sasvimtim, da se i ovi pozdravljahu medju sobom sa „*buenjorno*“ i „*bonašera*“.

Pod konac god. 1866. ustrojila se u Kastvu „*Čitalnica*“. Članovi iste bili većinom starija gospoda. Mladež, akoprem je za to molila, nije se htjelo u družtvo primiti. Tu pogriešku popravila je kasnjavska učeća se mladež, priredivši spomenuta večernja podučavanja.

Ove zabavne večeri bile su opisane u zagrebačkom „*Pozoru*“ god. 1870.

„*Naša Sloga*“ počela jedva onda izlaziti, al kako je malena bila i svakih 15 dana izlaziła, nije mogla svega donositi.

Što nije mogla „*Naša Sloga*“, to su u ono doba činili naši mladji pismom.

Čestitajuć „*Našoj Slogi*“ najsrdačnije na dvadeset i pet godišnjici, šaljem njoj dva pisma narodnog prvaka *Vjekoslava Spinčića*, koja je, bivši bogoslovom u Gorici pred 25 godina iza minulih večernjih podučavanja u Kastvu, mladeži kastavskoj pisao.

Mirko Jelušić.

Ni Bog nemože svim zadovoljiti.

Na varhu jednoga brjega ti je grad (po Istriji u obće se zove grad ono selo, u kojem ti je plovanska crkva) a okolo njega duge i vele široke doline s ljepimi sjenokošami, njivami i potoci, kojih nekoji redko kad, a drugi nikada ne posahnu. Sela te plovanije su povišno razstrešena po dolinah, a najviše po brjegu, gdje ti je tanka i mršava zemlja. Nedavno je tu bila velika suša. Nekoji brežani dodju k plovanu s namjerom prositi ga, da im daždja izmoli. Na pitanje plovana, što da je i što da žele, reče jedan: slabo za nas, gospodine, ako se brzo Bog ne pobolja. Zadnju nedjelu bili smo na Vašoj prediki i čuli smo, da *vjera sve može*; molimo Vas dakle, izprosite nam daždja. I to može biti, reče plovan, ali i vi morate znati, da nimam samo za nekoje nego za sve moje župljane skrbeti. Jedan dan čini sve župljane k sebi doći i ih upita, kakovo da žele vrieme. Tada jedni hoće da daždji, a drugi da sunce sija i vedro bude. Ne budući oni dakle u zahtjevanju složni, plovan im reče: Bedaci, kako ćete, da Bog svim zadovolji.

Iz mladih dana.

Bilo je negdje mjeseca junija g. 1870. „*Dobri Mate*“ pozvao me k sebi. Bivao je onda „Via Capuano“ na trećem podu. „Sjedite i odpočinite“. Malo za tim reče: „Prodjite lekcije s mojim nećakom, kašnje ću dati djela obima“. — Ja sam bio naime onda instruktorom njegova nećaka. Kad smo učinili ono, što nam je bilo naloženo, „dobri Mate“ stupi iz susjedne sobe pred nas držeć u jednoj ruci ovelikuv vezanu knjigu, a u drugoj liepi broj pisama. „Vi Tone ste čitao prvi broj „Naše Sloge“ nastavi „dobri Mate“. „Kako vidim ne samo vam nego i našemu puku u Istri je puno druga, ovo! ova pisma to svjedoče. Kako će se naš veliki biskup tomu radovati!“ Izustiv ovo stavi predame i knjigu i pisma, samo jedno pismo zadrža u ruci. Bila su to pisma predbrojnika „Naše Sloge“. Ako me pamćenje nevara, bilo je u njima takodjer dopisa iz Pazinščine, Liburnije i izpod Učke. „Vi ćete“, opet nastavi „dobri Mate“, „diktirati imena predbrojnika na „Našu Slogu“ u oru knjigu, a moj nećak neka ih upiše u tu knjigu ili učinite obratno, kako vam je naredjeno. Kad to svršite poći ćete na šetnju i ponieti pismo momu dragom prijatelju popu Antonu“. — Ovaj zadnji je onda stanovao u „Villa Revoltella“.

„Dobri Mate“ se na to kao zamislio pak pošav dva tri puta po sobi, gdje smo njegov nalog veselim srcem izvršivali, stade pred nas i reče nam ozbiljnim glasom: „O, draga djeco! kako vas veseli ovo djelo! Vidim, da vruće ljubite svoj jezik i svoj narod. To je dobro i hvale vriedno, ali vi ste još mladi, za to vam moram pripomenuti nešto drugo, a to je, da ljubeći narod i jezik nezaboravite na Boga i sv. vjeru! Da, na temelju ovom mora počivati naše i vaše rodoljubje! Samo tako doći ćemo do srca našemu puku u Istri. Tko bi protivno pisao ili radio, on bi bio najgori zlotvor naroda i izdajnik naše mile domovine. Evo u tom smislu mi danas piše veliki naš biskup iz Poreča. „Svaka biljka, koju nije usadio moj Otac nebeski izkorienit će se“. Tako je bilo i će biti. „Naša Sloga“ tih će se načela biskupovih držati doklegod bude obstojala, jer samo ovim načinom će osvojiti srca našemu puku u Istri“. Govoreći ovo držao je nekim pietetom Dobrilino pismo u ruci. — Od onoga vremena prolnjilo je preko moje glave citavih dvadeset i pet godina i rieči „dobrog Mateja“ su mi još i danas u pameti i veseli me da se „Naša Sloga“ uviek gornjeg načela drži. Po podne istog dana krenuo sam sa Matejevim nećakom put „Revoltellove Ville“. Na putu nam se pridružio nećak popa Antona, mladić onda: Ive K. iz Kornića. I'red,simo „Cacciatore“. Ja i Ive prekrstismo „Cacciatore“ u „Lovćen!“

Na putu u šumi sretosmo dva sada glasovita naša profesora *I. Jevenka* i *M. Pleteršnika*, koji služe na diku dragim Slovencima. Napokon stigosmo gladni nešto i žedni u čedni stan popa *Antona*. Predav mu Matejevo pismo založismo kruha i zaiismo ga dobrom pijačom, za tim se sva trojica digosmo i skočismo u liepu bašću „*Villa Revollella*“. Popa *Antona* pustimo, najbrže da popravlja i uredjuje dopise i druge vieści za dičnu „Našu Slogu“, a ja i mladi *Ivo* pustismo let našoj maši, pak već ona snivasmo o nekih piesmah i pripovjestih za podlistak „Naše Sloge“! Nego reć bi, da je bio naš polet presmion, pak smo morali kašnje u mnogočem našoj, onda preživoj maši krila podstrići. Ti dragi čitatelju, možda želiš znati, koje su one gorispomenute osobe. Evo ti u kratko odgovora: Onaj „dobri Mate“ je Mate Ujčić bivši vjeroučitelj i prosinodalni ispitatelj u Trstu, sada mrtav, rodom iz Munci u plovaniji Staropazinskoj. Njegov nećak: Mate umro je kao pravnik u Trstu prije po prilici 18 godina. — Onaj veliki biskup je bivši biskup porečki i kašnje tršćanski, vječna dika Istre, čija će uspomena u nas živiti doklegod bude Istre. Dobri pop *Anton* je sadašnji preč. g. kanonik *Ante Karabaić*, uprav plemenita, skrozimice poštena i čestita duša, koja sada boravi u Trstu, i koja je skromno puno, ma puno uradila i radi za naš mili narod u Istri. Njegov nećak je g. Ivo Karabaić, sadašnji č. kr. kapetan u Kninu u Dalmaciji, naša biser-perjanica. — Biskup *Dobrila* uz Mateja *Ujčića* i slavnu braću *Baštijane* počivaju sada u groblju sv. Ane u Trstu. Godine 1883. dne 4. aprila bio sam na *Dobrilinom* i *Ujčićevom* grobu. Neka nepoznata sila kao da me prikovala za ona sv. mjesta. Ondje sam razumio više, nego ikad koliko su ti ljudi ljubili Boga, vjeru i svoj skroz zapuščeni narod u Istri. Razplakao sam se kao maleno diete tako, da me moj prijatelj *Petar* morao maknuti odanle. Zašto sam plakao? *Oh! ljubili su iskrenom, neobičnom, upravo požrtvovnom ljubavlju Boga i naš narod.*

A. K.

Majčin jezik.

(Priča.)

Bilo u davnini. Mlada majka gojila milovidno čedo. Ljubila je ona sitno svoje diete, košto svaka majka ljubi. Pričala mu najljepše pričice, pjevala mu u maj inom jeziku najljepše pjesmice. I ljudi neljudi oteše majci maleno čedo. Naučiše ga tudjem jeziku, zasadiše mu mržnju u nevinom srcu na rodjenu majku. Sitno čedo zaboravi majčin jezik. Kad je odraslo maleno čedo, postalo je krasnim i krsnim momkom. I tad ga poslaše neljudi britkim nožem u ruci proti rodjenoj majci. Podje on tamo, gdje mu kazaše, da će ju naći. Sretne tužnu, nevoljnu i biednu ženu. I digne nož, te joj ga zabode u grudi, a ona ga pogleda milo i sućutno — ona odmah upozna svog izgubljenog sina i klikne mu angjelskim glasom: — Oj sinko mili!

Mladić probliedi. One mu dvie rieči zaromoniše poput neke čarne glasbe iz drevnih dana. On pomisli: digoh nož proti njoj, a ona meni prašta — — ona me nagovara sladkim, ljubkim glasom. Bože — protrne mladić i zevapi: — Majko!... Al dalje nije znao. Bio je zaboravio majčin jezik. Majka ga pogleda plačnim okom, ranjena ga zagrli i zaiaži opet:

— Sine moj!

I više je bolilo biedna majku, što joj je sin zaboravio jezik, koj je usisao mliekom, više ju peklo to, nego li ona težka rana u grudima.

R. Katalinić-Jeretov.

Prije 13 godina i danas!

Bijaše godine 1882., kad me tada djaka zateče prijatelj D. u veselom družtvu. Imao je u žepu „N. Slogu“. Razgovarasmo se o Pazinu i o žalostnom tada stanju pazinskih Hrvata. Prijatelj D. pročita iz „Naše Sloge“ dopis iz Pazina, gdje medju inim stajaše, da je hrvatsko djevojče u pazinskoj školi deklamovalo o *istarskih Hrvatih* ovako:

„*alla stirpe serbica appartengono circa 60,000, che dagl' Italiani diconsi Morlacchi, popoli pastori, trasportati, dalla Dalmazia nel secolo 16° e 17°, abitanti quelle tre tre il Quieto e l'Arsa. Si trovano nel più basso grado di coltura in tutti riguardi; sono inetti al lavoro, cattivi, rapaci e ladri per natura.*“

To se dogodilo na svršetku školske godine na javnom izpitu u Pazinu, u prisutnosti c. k. kotarskoga kapetana.

*) Stari rukopis pok. M. Ujčića. Op. ured.

Prijatelj D. na to žalostan reče: *„Badava nam svaka borba, Istra ostati će za urjek zemljom talijanskom“.*

— — — — — — — — — —

Prošle godine. Pazin otresao se za uviek talijanskoga gospodarstva. Širom čitave Istre dižu danomice sve to više glavu istarski Hrvati. Svake nedjelje svuda se željno očekuje „Naša Sloga“, da navjesti novu pobjedu istarskoga patnika.

Prijatelj D. živi jošte, al s njim se više nesastah. Nisam čuo, da je kada štogod učinio za svoju braću. istarske Hrvate. Nestalo mu rodoljubnog žara

Podgrad 24./6. 1895. *Pop Ante Slemberger.*

Moje uspomene.

Davno tomu — cielih dvadeset i pet godina! Ja bijah tada osmogodišnje diete — diete ograničenog razuma, al diete dobroćudno čedno, nepokvareno, pripravno na svaciju uslugu, štono rieč *„baci me simo, baci me tamo“*; — diete posvem slično narodu, iz kojega bijah proizašao. Buduć dakle pripravan svakome na usluge, zašao sam većkrat s ovom ili onom porukom i u mjestnu *„Čitaonicu“*, koja se bila malo pred time ustrojila. Moja djetinska glavica nikako nemogla pojmiti, kako mogu ti odrasli ljudi, što bi sjedili oko dugačkog stola, tako ozbiljno zuriti u one velike papirine išarane kukama i palicama, a koje kuke i palice sam ja u školi smatrao za moje najveće neprijatelje. Nu jednog dneva stojeć u *„Čitaonici“* iza mog g. učitelja (živio ga Bog!). kome sam njekakvu poruku izručivao, na koju se on i neobazreo, već dalje zurio u predsobom ležeći papir, podigoh se na prste, da i ja vidim, što bi to moglo biti u njemu toliko zanimiva. Oko mi se zaustavi na dviema sličicama, pod kojima sričajuć poluglasno pročitah: *„Franina i Jurina“* i posmjeh mi se pomoli na licu, dosjetiv se sličnih šaljivih imena u našem mjestu. Učitelj začuv moje rieči, okrenu se, i videći moj posmjeh, postavi me bliže stolu i predloži nek dalje čitam. Težko mi je to išlo, al moj je posmjeh sve više raso, dok se na koncu glasno ne nasmijah. O čem sam tada u tome *„Franini i Jurini“* čitao, više se sada nesjećam, al to znadem, da su doskora sva djeca na ulici za cieli njihov smišeni razgovor dozvala.

Kuke i palice, kako smo u školi nazivali pismena, nisu od sada više bili moji neprijatelji, dapače ja se s njima posvema sprijateljih, samo da bi mogo opet štogod onako zanimiva čitati. pak sam navlaš tražio priliku, da po ovoj ili onoj poruci u *„Čitaonicu“* zadjem, gdje bi se dotle amo tamo obazirao, dok me nebi koji član upitao, šta bi rada, a ja s velikim strahom molio, da mi dopusti čitati *„Franinu i Jurinu“*. Doskora se svi članovi tomu priučiše, te bi mi i nepitajuć dali *„Našu Slogu“*, tako je bilo „napišeno na čelu lista“ ili po mojem *„fojo“*, u kojem su razgovori te dvojice dolazili. Dakako, da ja u ono doba njihovih doskočica nisam uzimao u pravoj zbilji, već me zanimahu sbog smiešnosti i potpunog razumjevanja, dočim se na druge viesti nisam ni obazirao.

Pomoću mog vriednog učitelja i dobrih ljudi predjoh na srednje škole, pak kadgod bi mogao doprij ti do „Naše Sloge“, čitah je požudno, nu sad me stale zanimati i ozbiljne stvari u njoj oglašene. Iz nje dozoadoh, da je moj narod zapušten, potlačen — da je moj narod u obće „šćavo“, pak da ga ona želi probuditi i dovesti do onih prava, koja mu po božjim i ljudskim zakonima pripadaju. Učih s dvostrukom željom, izučavah osobito moj ljepi materinski hrvatski jezik, da polag njezinih naputaka kao diete naroda, budem jednom mogao tomu narodu koristiti.

Davno je tomu — ja više nisam diete — dospjeh do svoga cilja, naime med narod da pomalo pripomažem krčiti ledinu, istina tvrdu, al koja pod pritiskom više radnih sila ipak popušta. Glavna pak radna sila, koja je to krčenje započela, a i danas ga poslje 25 godina častno nastavlja, jest sviju nas zvijezda predhodnica, dična *„Sloga“*, kojoj prigodom njezino dvadesetpetgodišnjice kličem: Rasla, cvala, napredovala, te započeto krčenje čim prije dovršila, u čemu ju pomagali: Bog i Hrvati!

Bodulov.

Buditelj.[1])

1. Tko mudro sije, obilo spravlja.
2. I maleno imanje, kad je mudro i dobro obdjelano, velika je bogatija.
3. Tko voli mir nego narodno poštenje, ni mira nima ni nepošten nije.
4. Tko se svog naroda sramuje, izkazuje se bez krivde krivcem.
5. Tko svoj jezik zaničuje, a tudji voli, vragu se za blagoslov moli.
6. Tko se svakomu s puta ugne, hrdjavo putuje i kašno doma dodje.
7. Neuk je čovjek svagdje i u svem zadnji.
8. Tko više zna, više valja.
9. Tko umije, njemu dvije.
10. Tko si sam nezna pomoći, neka se od drugoga, a najme od tudjinca, pomoći nenada.
11. Tko se više muči, manje strada.
12. Ako hoćeš, da te ljudi poštuju, nezamećuj sam sebe, nego poštuj i ti sebe i svoj narod.
13. Tko zlo čini, neka se dobru nenada.
14. Tko ti se bratu ruga, ni tebe ne poštuje.
15. Tko od mrziteija svog naroda novac na posudu uzimlje, od zahvalnosti se neprijatelju u ruke daje.
16. Tko ti na narod mrzi, gledaj ga al š njim ne trži.
17. Tko novce na posudu uzimlje, a nezna od kud će ih vratiti, sam svoju kuću i svoje imanje na prodaju stavlja.
18. Bože pomozi, osle kopori.
19. Tko za potrebu prodava, gotovo propada.
20. Tko daleko svoju potrebu gleda, nikada potreban nije.
21. Tko bez potrebe kupuje, potrebi na sprotu ide.
22. Koga ni e ljudi srama, nije ni Boga strah.
23. Gdje su ljudi neuki, tu su i najsiromašniji.
24. Nikad se nečudi mudrosti čovjeka, kojega nisi kadar razumiti.
25. Prava mudrost je svjetla kako sunce i tiha, kako zadovoljno srdce.
26. Istina uviek ravnim putem ide, a laž stranputicom tumara.
27. Laž, kad te nemože s liepa prevariti, hoće te psovanjem da nadvlada.

Lěpe izreke.*)

Ustati se kasno, Tko u ratu béži
Dobro ni nit krasno. Polumertav leži.

Tko no rado laže, Tko ptice zatire
Bratac mu je vraže. Od gladi umire.

Sam nas jedincati greh
Duše dobrah l ši sveh.

Svaku uru, hip i dan,
Smèrtni može doći san.

Jutro, večer, opol dana
Nezabi se božjeg stana.

Tko no rado Boga moli,
Toga duša malo boli.

Tko je nakan šumu seći,
Sad mu s uma nesmě zbeći

Tko će zdravlje da si štedi
Umèreno žit nek gledi.

Bolnik moli Komu rad je mio
Zdravlju soli. Glad mu je neprijo.

Iz mirnoga brate sèrca,
U boli ti zdravlje fèrca.

IZ „SITNICA I BODLJIKA“.

1.

Za tobožnju slogu.
Sve će vam od hine
Za tobožnje bratsvo,
Samo da izgine
Staro nam Hrvatstvo.

2.

Nespašenima.
Za krajem blaženim
'Zdišete duhom,
Braća vam onamo
Istim za kruhom, —
Najzad ste robovi
Svojim trbuhom.

3.

Ne samo o idealima.

Ne mislite više nego što valja misliti. Rim. 12.

Ideali goli — sapunski mjehurci,
Kad nas proza mori — kō i nekad Turci.

4.

Ideali i bieda.

Rodoljubnu j' lako biti — kraj punih jasala,
Al je težka s biedom — borba idealâ.

5.

Jedna nadgrobnica.

Višnjemu služeći — mili rod ljubeći,
Daleko od doma — umro je siroma'.

6.

Pišito za puk!

Pouke ti treba — puče, kō i hljeba,
Ti si željan knjiga — ali pisca malo
Pučki pisat stalo, — žep im prva briga.

7.

Pametno s diobom!

Dioba, dioba — pol ti, puče, groba.
Diel na diel, za Boga — što pak najzad? Stoga
Dužni pomoć svomu, — mislite o tomu,
O, vi oci puka — tako vam k'obuka!

8.

Rode, čuvaj svoje!

Tetka nošnja, moda — i nam već od roda
Te smo već do sada — u mnogom nazada
Umjesto napreda: — izmicat je kapi
A klobuk se štāpi — odtud nam i bieda.
Oš li, mili rode — dovit se slobode
Ja sam ti s porukom: — Stoj pri kapi, jere
Više j' pod njom vjere — nego pod klobukom.
Ostavi tudjinu — mani se poruge
A chran' starinu — jer po njoj nas znati
Da nijesmo sluge — već da smo Hrvati.

9.

Opraštaj.

Više rada neg inada — na potiše, bit će više
Jer s' u miru, zlatnu piru — lašnje diše manje kiše,
Pa ti neće pola sreće — razmećati gladni svati
Jer pravica čudna j' lica. — — — —

10.

Pletikapa.

Pletikapa — dobro diete,
O čem čete — on naklapa
On i knjiga — mnogo čita,
Barem pita — al nu ti ga:
Što uhvati — i što prima.
Griešku ima — da ne vrati.

V. P. Brščjanski.

ISTARSKIM hrvatskim roditeljem.*)

Zašto ono po svem selu,
Sa svakoga eno praga,
Za puškom se puška ori,
Svaka majka sinka draga?

Nek se znade, ovo selo
Za jednu je pušku jače:
Rodilo se mužko diete,
Pa, gle, narod vesel skače.

Gdje se nekad sila silom
Odbijala, još i sada
Taj običaj, to veselje
U narodu našem vlada.

Roditelji, naš u Istri
S obstanka se narod bori:
Od junačke mnogo veća,
Duševna ga sila mori.

Duševna se strašna sila
Pojednakom silom lomi;
A duševno mi smo jošte
Koli sliepi toli hromi.

Neimamo nikog, naša
Da pred svietom prava brani,
Da nas štiti, da nas vodi,
Duševnom nas hranom hrani

Protivnici zato naši,
Kō u gori ljute zveri,
Svuda dižu na nas hajku,
Svuda viču deri, deri!

Sad je naše, vele vrieme,
Kujmo gvoždje dok je vruće,
Dok med njimi tmina vlada,
Dok možemo još iz kuće.

Ah, kad hoće to i kod nas
Običajem svetim biti,
Ne kad Vam se sinak rodi,
Neg kad počme u školu iti?

Ah, iz svakog neka sela,
Jeseni se neka svake
Bar po jedan tako sprati
Med odrasle sinak djake.

Onda ćemo i mi svoje
Sdušne slušat činovnike,
Svoje imat mudre glave,
I na broju duhovnike.

Uz njihovo tad će staro
Naše mlado svjetlo gorit,
I u Istri dva se puka
Za napredak skupno borit.

Trst, 22. maja 1884.

Istranski Hrvat i susjedi mu.**)

Talijanu, Niemcu,
Grku i Englezu,
Španjolcu, Francuzu
I samu Kinezu;
Najveća je slava
I najveća dika,
Materinskog ljubit
Sladki glas jezika;

Najsvetija dužnost
Pred Bogom i ljudi,
Nastojati, narod
Da mu se probudi;

Da se širi. kriepi,
Do prosvjete dodje,
Da mu viek u dobru
I napredku prodje.

Tko o tom ne radi,
Jao mu i gore!
Sve mu se oprosti.
To nikad nemore.

A susjedi naši
U svoj Istri drže,
Da neima zlobe
Ni gore ni mrže;

Nego kada Hrvat
Svoje pleme ljubi,
I neda u Istri
Da mu se izgubi.

Možemo l' jih dakle
Držati za ljude,
Svi narodi svieta,
Neka sami sude!

Al opet nek znadu,
Da se preko glave
Genija vremenah,
Pobjede ne slave.

Pa da ćemo i mi
Istarski Hrvati,
I sebe i svoje,
Očuvati znati.

Jer što Bog odredi,
To ljudi nesmetu,
Ne samo u Rimu,
Neg ni u Buzetu!

Trst, 1884.

NAŠA SLOGA.

Naša sloga nek je *prava sloga*
Nevjere nek nema nijednoga;
Naša Sloga nek je posve *naša:*
Ne treba nam tudjih mužikaša,
Nego kako naši bez obinje
Sviraju nam Spinčići Laginje,
Tako nam je plesat, vladati se,
A pod tudje pete ne dati se!

I. Z.

ISTARSKIH HRVATA BRATENJE.

(Iz „Danice“ g. 1875.)

Čuj der, druže, Istrane Hrvate,
Gdje se zovu, gdje se Bogom brate:
— Koji naš je, u jato nek leti,
Kud sva braća, tko li ne će hćeti?
Ajde brže, da se pobratimo,
U kolo se bratsko uhvatimo;
Dajmo darak, činmo zadušbinu
A u prilog sinku Istraninu,
Siromaku, koji ništa nema,
Da se i on knjigu učit spreme,
Da i njegva sine svjetlom glava,
Nebi l' bio jači branit prava,
Branit prava roda Hrvatskoga,
Po svojini kud mu stupa noga!
Svaki darak, kojim svoj se štiti,
Svaki dinar za dušu će biti,
Svaku žrtvu Bog će nam naplatit,
Zemlje plodom trostrukim nam vratit,
Slava će se majka radovati,
Pobratimstvo naše suncem sjati! —
Taj se sluša glas uz sinje more,
Odzivlju se otoci i gore,
A gdje bielom još po svietu ima
Dobra druga, vierna pobratima,
Istarskoga bratstva će se sjetit
Podatna mu ruka se posvetit,
Pjesma će ga naša spominjati,
A i djaci Istrani Hrvati!

I. T.

ISTRANI TALIJANIMA.

Oj Talijani susjedi nam davni,
Ej što li biesni skočili ste na nas
I što ste tako navrli bez glave
Odtudjiti nas od svog roda slavna
I otimati prisveto nam pravo,
Na svoju da se mi prosvećujemo
I uznosimo Bogu i umiećn,
Da zapjevamo svoju na svojini
Uživajući, što nam Bog je dao?
Ta i mi žarko ljubimo slobodu,
Jednakosti smo prijatelji glavni
Ta drage volje bratili bi i vas!
Ali raja Vaša ne marimo biti

[1]) Rukopis pok. M. Bajlića. Op. ur.

*) Iz ostavštine pok. M. Bajlića. Op. ur.

Poštivat ćemo i u zviezde kovat
Petrarku vašeg i Torkvata Tasa
I diviti se Rafaelu slavnom,
Vještake vaše uzimat za uzor,
Al znajte, da su Klovijo, Ščavone,
I Tomazeo naše gore lišće,
Kojizim vaša slava se zeleni.
Ponositi se pako u velike
Dopustila su i nama nebesa
Što Gundulićem, to Mažuranićem
I Preradom prvacima na peru;
I Rendić naš je, Bukovac na glasu,
Pjevačice nam po svem svietu slove
Svjedočeć hitrost gria nam i uma!
Na svietu dakle nazadnici niesmo,
Već s naprednima natjecat se vrstni;
Zaludjeti nas zaludna vam muka
Ni zastrašit nas nieste jaki odveć,
Hrvati mi već i Slovenci znamo
Da triput tuj smo brojem od vas jači,
Pak niesmo voljni zvat se nespaseni,
Već svome kralju svi od vajkad vjerni
Odlučili smo prirodna si prava
Zakonitijem putem izvojevat,
Odumljet naum, znajte, ne možemo,
Van kukavice kad bi bili sinje!

Ej dante dušom, recite nam pravo,
Zar nieste dosle činili nam krivo?
Podmitit ljude nije li sramota,
Prostòtu nagnat, da izdade rod svoj,
Da bude od nje četa šarenjaka,
Što obraz ljudski pod noge si meće?

Okanite se toga, Talijani,
Okanite se hrdjavoga posla
Svojatat Istru, Istri gospodovat.
Domaja to je, zakopina naša,
Gdje Frankopani negda slovijahu
Hrvatstvo braneć i vlastelstvo svoje.
Sad mi smo sami svoji Frankopani,
A pravda nam je, prosvjeta u prilog!

I. T.

EXCELSIOR!*)

„Quae sursum sunt quaerite!“.....
S. Pavao.

Rujna zora blista na istoku,
Zlato svoje sipa povrh gorâ,
Svud je zelen dokud mome oku
Gled se stere — pjevu sad je hora —
Gusle moje prenite se,
Skladnim glasom javite se!

Čilim lietom uzhićaja svoga
Iznad dola se i gora vijem,
Duh moj pjesmom sve veliča Boga
I se diže k stranam nebesnijem — —
Ali orla još nadâmnom
Čujem klik u kraju tamnom! —

Leti duše i sve više teži,
Nemoj krila da ti mlada klonu —
Uz zemaljsku grudu se neveži
Već nadleti smjelo ptica onu — —
U kraj Vilin krili mi se,
S nebesnicom sbratimi se!

Kod nje pani, k njojzi se privini,
Pusti nek te ona rukovodi — —
A kad svetim ognjem te obćini,
Čarnom pjesmom kad te uslobodi — —
Svieta širom tad zaori,
Misli, srca diži gori. —

Buzet, 27. juna 1895.

SLAVA SVIMA!

Slava svima
Junacima
Što s kreševa silnih ljeta
U obrani doma sveta
Odnesoste barjak cjel!
Svima vjence vije „Sloga“,
Za sve smjerno moli Boga.
Za sav narod čil i smjel!

Četvrt v'jeka — kratko vr'jeme
Za sretnike, bogatune,
Mazunike s kese pune,
Kratko vr'jeme — lako breme —
U večnosti ništa tek! —
Ali za nas sirotane,
Kojih prate samo rane,
To bje čitav dugi v'jek;
To bje za nas teško doba,
Teško kano jal i jad;
Ko samrtnog pokrov groba,
Kano suhi, crni glad!

Teško breme! — snašalo ga
Ledja malo — eto šaka —
I to svako uz svoj krst;
Ta svoj nije znao svoga,
A tudjina četa jaka,
Sve do druga drug si čvrst.

Bilo muke i prjegora,
Bilo rada, bilo zbora,
Samo za naš divni kraj;
Htjedoše ga — divne duše! —
Pridignuti iz te tmuše.
U sami ga stvorit raj!
Slava njima pokojnima
Što terete svojih ljeta
Odložiše u grob već!
Neka ori: slava njima,
Divna spomen nek im cv'jeta.
Što je znali sjajno steć!

Slava svima! — što se rodu
Na obranu podignuste,
E bi stekli njem slobodu,
Razpršili magle guste,
Putili ga njegvu hodu,
E da bude svoj i sam!
Pa će rod naš velčajni
Sve junake — svoje sine —
Oh u onaj časak sjajni
Kad se Spasov-danak vine
Uvest sve će u dom bajni,
Što će kr'jesit kano hram!

Silvan.

ČETVRT VIEKA ŽIĆA PRIEKA....

Prigodom proslave 25-godišnjice „Naše Sloge“.

Četvrt vieka eto minu
Što mi biela širiš krila
I kroz crnu, pustu tminu
Polet što si upravila
Domovine na prag sveti,
Medju narod uspavani,
Gdje pašnje, gdje se bani,
Tudjin kivni, tudjin kleti.
Četvrt vieka
Žića prieka.
U bieli sviet kad prhnu,
Pred koljebom sirotana
Sretila si družbu crnu
Grdno jato — crnih vrana.
Družba crna zagraktala . . . .
Prateći te na tvom putu
Da izkali srčbu ljutu
Trnjem put ti prostirala . . .
Četvrt vieka
Žića prieka.
Kolko patnje kroz to doba!
Kol'ko boli, tuge, jada,
Kojim htjede tudja zloba
Da te satre, da te svlada.
Al u taman! . . . Žarka, smjela,
U čednome svome ruhu
Tješiteljnom nalik duhu
Uzvinuvši krila biela,
Četvrt vieka
Žića prieka.
Domaje nam djecu pustu
Pod barjake kupiš svete,
Crno robstvo — tminu gustu
I nepravde da osvete
Nanesene od silnika
Što se našim znojem hrane,
Što se našom zemljom bane,
Poput krutih nametnika.
I s tog neka
Tvoja jeka
Poput glasne bojne trublje
I odslie se gromko diže:
Da na žarko domoljublje
Srca naša viek užiže,
I Hrvatstvo naše sveto
Ti nam brani „Slogo Naša“
Da već mine ova čaša
Rodište nam biedno — speto.....

Emin.

PUČKA PJESMA

u slavu
proslave 25-ice „Naše Sloge“.
dne 27. lipnja 1895.

Amo, vilo, moja seko mila,
Donesi mi sokolova krila,
Da letimo, drugarice sada
Sve do Trsta ponosnoga grada.
Danas tamo veselica prava
Veselica i narodna slava.
Pred polazkom nosi gusle amo,
Da tu slavu rodu opjevamo:
Dvajest i pet minulo je ljeta
Kano časak preko ovog svieta,
Od kada je *Mate Baštijane*
Baš u težke i nevoljne dane
Kad je Istra još driemala kruto
Kô sirota zapušena ljuto,
Odkad, rode, digô „Našu Slogu“
Posvećenu narodu i Bogu,
Da po Istri rod hrvatski budi,
Te mu zora spasenja zarudi,
Žarko sunce biedniku, da sine
I razprši magline i tmine!
„Naša Sloga“ podigla se mala
Širom Istre narod budit stala.
Seljak biedan radosno ju čeka
I što „Sloga“ sve se više širi
Sve to bolji po nas vjetar piri.
Umrô Baštijan, ali drugi vodi
„Slogom“ narod sreći i slobodi.
„Naša Sloga“ sve to više cvieta
Na veselje hrvatskoga svieta!
Matko Mandić danas joj na glavi
Čelik Hrvat i pobornik pravi!
Eja, gusle, još vas amo malo,
Amo i ti tanano gudalo,
Da nas čuje do svakoga krajka
Rod hrvatski, vesela mu majka:
Rode mili, čujde želju vruću
„Našom Slogom“ okiti si kuću
Vjeruj njojzi, a proroke krive
Ti ne sliedi za oči ti žive!
Tako rode, a ti „Slogo“ cvati
Viek uz geslo *„Bože i Hrvati!“*

Zadar. *R. Katalinić-Jeretov*

IZ SONETNOG VIENCA „ISTRI“.

VI.

Tješila te sred zlostanja toga
Velemnim svojim razgovorom,
I bila ti ljubeznim Mentorom
Značajnica dična „Naša Sloga“.

Ona narod probudi ti zorom
Luč zapaliv znanja narodnoga,
Vodeć majci sina stranputnoga
Da ne spava pod tudjim šatorom.

Ona ti je, mila, zadobila
Značajnike, roda uzdanike,
Da od tudjeg brane te bjesnila.

S tog u vike živi puna dike!
Uzdanica prva nam do Boga,
E svud cvate mila „Naša Sloga“!

VII.

E svud cvate mila „Naša Sloga“
Širom žitnih istarskih ravnina,
Vinorodnih brda i dolina,
S hrvatskoga do mora Mletskoga;

Od Robinja do grada Labina,
S Kastva tja do Zloporeća zloga,
Od podnožja Učke zelenoga
I Podgrada tja do Medulina;

Svud po selih i gradovih bjelih
Za slobodu mužka srdca biju
I s Slovencem Hrvat se veseli;

Svuda naše zastave se viju,
Sve je hratska sloga sjedinila.
Blago rodu usried tvoga krila!

J. Ž. K

SLOGI.

Prigodom proslave dvadesetipetgodišnjice obstanka časopisa „Naše Sloge“ 27. lipnja 1895.

Divna Slogo, neba ljubimice,
Sveti vrutče ljubavi i mira,
Pred tobom me nuto danas nice
Vrućom molbom da mi iz tog vira
Duh okriepiš, e da ti zapojem
Primjereno veličanstvu tvojem.

Kako slabu da udesim liru
Prema skladu, kojim ti nebesa
Izkazuju počast u svemiru
Skladnim kretom nebeskih tjelesa,
Harmonijom čitave naravi,
Ptičjim pojem, cviećem u dubravi.

Tebe, s kojom Krist kô zaručnicom
U pohode dodje čovječanstvu
Zasljepenom još poganstva tmicom
I privede k čistom ga kršćanstvu,
Tebe molim i zaklinjem danas:
Blagoslova izlij svog i na nas!

Treba nam ga: medju rod slavenski
Od iskona tudjin razdor sije
Kô da duh je ušô u nj paklenski:
I da tebe med njim bilo nije
Na čas barma u trenutcim kobnim
Podlegô bi bio spletkam zlobnim.

Daj razkrili i nad rod moj biedni
Svoja krila, da budemo jedni
I na putu k narodnoj nam meti
I kadgodj nam pogibelj zaprieti:
Nek uvidi, da bez složnog rada
Težko bismo spasili se kada.

Anton (Terezin) Antončić.

Braća Česi u Istri „Našoj Slogi“ prigodom njezine 25. godišnjice;

K 25 letému jubileju *„Naše Sloge“* od Čehů kněží v Istrii:

V *„Sloze“* kráčí Slovinci dnes i Chorváti
Popřejte i bratřím Čechům místa dáti,
Nebo želnej tuto *„Slogu“* naši,
Nepřatel' vztek ten nás nic néplaší!
„Sloga“ dnes své věnce víje, pro ni bije [srdce nám.
Že jsme syny matky *„Slavy“*, pějte všichni [v svět chrám.

Franina i Jurina

Najprvi razgovor
FRANINE i JURINE
bio je sliedeći:

(*Vidi broj 16. „Naše S.oge“ od 16. agusta 1871.*)

Fr. Si čul, da su tamo dole va Italije na dveh mestah *„a Volosca e Lorrana,“* školu odprli?

Jur. A sam, pak ča je, ča se temu čudiš? Ča neznaš, da od 24. milijuni Talijani, 18 milijuni nezna štat ni pisat, pak da im, po moju puru, treba škol malo manje, nego nam.

Fr. Nečudim se ja temu ne, nego se čudim, da meštri moraju znat neč malo i frgaski.

Jur. Trubilo, to je zato, zač sve kadgod i ki hrvatski i dalmatinski trabakul tamo pride, pak je dobro za svaku prigodu, da barem jedan va pajize čagod hrvatski razume!

(Razpisan bio je natječaj za volosku i lovransku školu. Škola talijanska, a puk samo hrvatski govori?!)

Fr. Ča nimo pak rekli danas potle skoro 25 let od voloske i lovranske škole?

Jur. Ča, ako ne da su previše talijanske, kada hvala Bogu njim se je Italija sbrsila.

Fr. Pravo imaš, zač va Italije nebi tega trpeli.

* * *

Nastavak br. 21.

Fr. Ne samo u Sablić bit će veselja, dali u Milovčiću i u Vantačiću.

Jur. A ča, i tamo poznaju *šijora* za veliku glavu.

Fr. U Vantačiću moraju ga poštovat, kad povrh Celindroka jesu i dva dugonosa i neki Nikulić, ki Juštove slave napovidaju.

Jur. Pa po svitu se govori, da u Vantačiću su imeli prej izbora i neku mužiku.

Fr. A da, veselili su se prije vremena za da Hrvatom podbodu, ma rug im je pal na nos.

Jur. Šarenjaci vavik tako delaju; vesele se prije vremena, pa na dan izbora glavom pokunjenom opareni vračaju se doma.

Fr. Tako ti se dogodja velikim glavam, ke imaju sve uhvanje u Judin novac, nemisleć, da je poštenje našega puka još čvrsto, te do kraja moraju od inge i plakat.

Jur. Čujem, da Vantačići imaju u susedstvu još mudrih glav, ke za talijansku bate.

Fr. To su ti neki iz Porta; dva glasovića neki Rabenigo i neki Kranjac.

Jur. Ja neznam kadi šarenjaci i mutikaše dobave toliko mudrosti, da mogu za nos voditi pošteni puk, dočim naši školaju toliko let, pak još naša ne valja.

Fr. Dragi kumpare, šarenjaki imaju punu kasu beči, pak š njimi kupuju poštenje, a ča nemogu dobit s tim, zadobivaju strahom i pretnjom.

Jur. Pak ćas puk takovim, da viruje?

Fr. Ča češ, težak misleć, da su mu ono prijatelji, pak im kapu skida puščajuć iz neznanstva, da mu šarenjaci i isti svoj materinski hrvatski jezik tlače.

Jur. Ma ča je istina, da je u Vantačićih na butegi napis talijanski.

Fr. Žalibože da, jer Vantačići su ti šarenjaci, pak neznajuć branit svoj jezik, dopuščaju, da im Kranjac napise talijanske stavlja.

Jur. To je posvo slabo, kad Kranjac, ki je po jeziku naš brat, združuje se šarenjaki, da i on tlači svoju braću Hrvate.

Fr. A ča bis rekal za onega bragešara, ki je vredan svoj jezik i narod prodat za dva patakuna?

Jur. Taj nima obraza, pak neka se srami ljudih u straši Boga.

Razgovor

Lovrić: Nukol, Dumiću, ću te nič pitat.
Dumić: Če?
Lovrić: Če no nič šarenjak bučaše porad tanca?
Dumić: Ma si, Lovriću, vero tvrde glove kako i glavić; niš se ne moreš domislit. Nemu je žol, da ne more tanćat, i da

*) Pjesnicima „Naše Sloge“ prigodom proslave

L. Kad si mi tako lipo povidil, meritoš litru vina. Drile ću ga kupit kadi je slodko, kako da je od cukara učineto.

D. A jo ću ti sada još jenu povit: poklo se je on pričal pačat v naše stvori, već ni mira doklе mu pamet neturna.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Sabrao je veleč. g. župnik Josip Gojtan u Kaščergi 7 for., koje su darovali Aleks. Mogorović, Sirović Petar, N. N. i N. N. po 1 for.; Josip Sćulac i Franjo Gojtan po 50 nč.; Sirović Ivana 2 for. — Sabrao je veleč. gosp. Milivoj Banić, župnik u Cerovniku, prigodom sbora na „Uzašašće Gospodinovo" 7 for. — Veleuč. g. dr. Andro Stanger darovao je 5 for. Živio!

Novi odbor politič. družtva „Edinost". Na glavnoj skupščini političkoga družtva „Edinost", obdržavanoj u nedjelju dne 23. t. mj. bijahu izabrani sliedeći članovi u novi odbor: g. Matko Mandić, predsjednik. Odbornici: Ivan Balanč, Ante Bogdanović, Makso Cotić, Fran Podgornik, Josip Turk, Ivan Marija Vatovec, Kornelij Gorup, Ivan Goriup, dr. Gust. Gregorin. Zamjenici: Ivan Marija Bole, Sjepan Gjivić, Miha Hrvatin, Jakov Purić, Josip Vatovec, Anton Miklavc, Fran Godnik, Jakob Perhavec, Ante Truden. Pregledavaoci računa: Ivan Prelog, Julij Mikota.

Utemeljitelji „Naše Sloge". Na prvom mjestu govorimo obširnije o postanku i o raznih promjenah kod uredničtva lista „*Naše Sloge*" do god. 1883. Ovdje želimo označiti utemeljitelje našega lista po tadašnjem njihovom zvanju.

Juraj Dobrila sjedio je tada na stolici porečkih biskupa.

Mate Baštijan bijaše profesor vjeronauka na talijanskoj gradskoj gimnaziji u Trstu.

Ivan Baštijan bijaše vjeroučitelj na talijanskih pučkih školah u Trstu.

Mate Ujčić bijaše vjeroučitelj na državnih pučkih školah u Trstu.

Ante Karabaić bijaše kapelanom kod Lovca (Villa Revoltella) povrh Trsta.

Tomo Padlačić živio je tada kod rodjaka u Trstu, pošto ga je bila tadašnja madjaronska vlada u Hrvatskoj dignula sa mjesta podžupana u Delnicah.

Ova posliednja dvojica jesu hvala Bogu jošte medju nami. Prič. gosp. Ante Karabaić živi u Trstu kano umirovljeni svećenik i kanonik sv. Jerolima u Rimu, a gosp Padačić stanuje u Zagrebu kao umirovljeni podžupan. On nam dolazi skoro svake godine u posjete, te se vrlo rado sjeća prijateljskih pogovora i dogovora o osnutju „*Naše Sloge*" i o njezinih prvih suradnicih i dopisnicih.

Interpelacija d.ra M. Laginje, prof. Spinčića i drugova podnesena u carevinskom vieću dne 21. t. mj. Rečenoga dne upitali su naši dični zastupnici c. k. vladu, da li kani već jednom osnovati u Pazinu državnu gimnaziju hrvatskim naukovnim jezikom a s talijanskim i njemačkim kano obvezatnimi predmeti.

Interpelaciju donieti ćemo u hrvatskom prevodu u cielosti.

Priznanje sa najvišeg mjesta. Kod svečane gostbe delegacijah u cesarskom dvoru cesar i kralj je medju ostalim učestnicima nagovorio i zastupnika i delegata Biankinia — Je li to prvi put, što se član delegacije? upita kralj. — Del. Biankini: Da, veličanstvo. — Kralj: Vi imate uviek mnogo posla? — Del. Biankini: Trsim se, koliko mogu, da branim prava svoga hrvatskoga naroda. Kralj: To je hvalevriedno. *Hrvati su uviek bili odani mojoj dinastiji i meni.* — Del. Biankini: To je historički i tako će uviek biti!

Za žensku podružnicu sv. Cirila i Metoda u Kastvu uplatila je članarinu gja. Marija Kerševaris iz Kastva za god. 1895. od 1 for.

Talijanaške osvete. Prijatelj našega lista javlja nam iz obćine Umaga, da je nedavno težko obolio jedan naš kmet iz župe Lbvrečica, te da su rodjaci pošli tražiti liečnika u susjedne Buje. Rečeni kmet glasovao je kod netom minulih izbora za sabor sa istarsko-hrvatskom strankom pak ga uzeše talijanaška gospoda na zub.

Kad je njegov rodjak zamolio jednoga liečnika u glasovitih Bujah, da bi pošao posjetiti bolestnika, izpričao se, da će popitati svoga rodjaka bili pošao ili ne — i nije pošao.

Drugi liečnik dao se nagovoriti i pošao je k bolestniku. Čim su za to doznali *nespašeni* Bujci skočiše za liečnikom, da ga odvrate ali ga ne mogoše dostignuti. Ovaj liečnik da je kasnije izjavio, da ne bi bio stalno ni on pošao k bolestniku, da su ga Bujci još na vrieme na putu našli.

Eto kamo vodi strast naše narodne rotivnike u Istri, da nedozvoljavaju ni liečniku pomoć političkomu protivniku. Jeli što takva moguće medju divljimi narodi?

Novi poštanski ured. Dne 21. t. mj. otvoriti će se u sv. Nediji na Labinščini novi poštanski ured. U poštanskom savezu biti će sa poštom u Labinu i Pazinu.

Istarska vinarska zadruga u Puli otvorila je na češkoslovanskoj izložbi u Pragu svoju pokušaonicu, gdje se prodavaju najbolja istarska vina. Zadruga nije išla tu za velikimi špekulacijami, da lošim vinom, ili čak moguće fabrikati napuni sebi žepove, već jedino, da makar i pod gubitak upozna braću u Češkoj sa istarskim vinom. Bila je to težka zadaća, ali hvala Bogu ona je već danas častno riešena. Početkom svatko se je pitao, kakva su to vina, jeli su kao talijanska, ili kao dalmatinska ili dali u obće imade dobrih vina. Danas već Prag toga nepita. Mala pokušaonica brej 19., u kojoj jedva 6 stolova stoji, svaki je dan dubkom puna. Svakdanji gostovi obično stojeći, piju iz istarskih bukalića izvrstan teran. Tu dolazi najometnije občinstvo, a neki dan je posjetio i sam predsjednik izložbe, grof *Lažansky* sa odborom našu pokušaonicu, da se osvjedoči o dobroti vina. Da im se vino neizmjerno svidjelo, najbolji je dokaz ovaj: Kad se bližala jedanajsta ura, dakle zatvaranje izložbe, pozove grof *Lažansky* jednog posluživoca, te mu reče: Podjite strojevodji neka razsvjeta namjesto do 11, danas traje do 12 ure, jer se odavle dieliti nemogu. Od onog je dana grof svakdanji gost u pokušaonici „Zadruge".

Zadruga će odmah poslije izložbe otvoriti svoje skladište u *Pragu*, *Beču*, *Celovcu*, *St. Vidu*, te će uz one, koje već ima, naime u *Karlovcu*, *Ljubljani* i *Novom mestu*, imati sedam skladišća, u kojih se ufa već prve godine rasprodati 5—7 hiljada hekti vina.

Da će dosadanji krasni napredak naše zadruge koristiti ne samo njoj, već i našemu siromašnomu kmetu, sasvim je naravski. A kud bude naš puk u Istri gospodarstveno samostalan, tad će biti i politički slobodan. Ovo si je geslo napisao na svoju zastavu naš dični zastupnik *dr. Matko Laginja* i samo radom, poštenjem i samozatajom on želi svomu narodu pribaviti neodvisnost na gospodarstvenom i političkom polju. Zato se dični naš narode nedaj zavarati od raznih lažiprijatelja, kojih srca nisu nikada kucala za tebe niti će kucati, jer im čeznu tamo preko mora u domovinu biede i nevolje.

Iz Svetvičentina pišu nam 18. t. mj. Primia sam i danas za pero, dični gospodine uredniče, da napišem ono, šta se dogodilo i dogadja posli onoga ružnoga dogodjaja dne 12. maja u crikvi Majke božje na Tromedji ili tri konfini, o čemu sam Vam bia pisa zadnji put, a Vi dični gospodine, ste bili tako ljubezni, da ste naštampali ono moje pismo, al onako uprav, kako sam stia i želia, za to se Vama lipo i ljubezno zahvaljujem; a ufam se, da ćete i ovo sada moje pismo staviti u novinu, jer znadem, da ste prijatelj nas oraća i kopača, i jer mi je poznato, da branite i zagovarate svagda junački naše lipo slovinsko il hrvatsko ime i jezik.

Ovako ću početi pisati. Svaki mora najprije znati, da crikvica Majke božje stoji na medjašu ili konfinu rovarskom, Šajinskom i svetvičentskom, da je oduljena od Juršići (Roverija) 10 minuta, od Šajina jednu debelu uru, a od Svetvinčente dvi ure hoda, i da spada za nesriću pod plovanije i obćinu svetvičentsku, i to još, da njeni ključ imadu domaći ljudi, naime Čabrunci, i još od druge crikvice sv. Ermana. Već sam pisâ, da je svetvičentski pop *Korenika* (Corenica) treći prosnidan stirâ s oltara roverskoga popa, koji je služia sv. mašu, i još nedovršenu zapustia oltar. Sliedećeg dana, na dan uzašašća Isukrstova pošâ sam u Svetvičenat, da ovršim svoju kršćansku dužnost. Na misto, da se povrnem sa službe božje spokojan, povratia sam se srdit budući ćna od njihova popa svaku mržnju na Čabrunce i Rezance, kako da bi bili oni uzrok skandalu kod Majke božje. Pitam suda: *ali smo mi*, ali je pop *Corenica* lupâ i vikâ u crikvi kako bisan i izgovarâ nepristojne beside „porkurija" (praščarija)? Prodiku lipo završia, preteć nami, da će doći drugi duhovni blagdan k Majki božjoj sa 16 žandara. On je i došâ toga dana na konju sa svojom zavetnom procesijom, al mi nismo vidili obećane žandare. Procesijom došlo malo krsta oko 10. ure, jere se ga bilo sila skupilo kod sv. Frančiška u Juršićih, kamo voli na pobožnost, samo dc ne sluša i ne gleda onoga „bogobojećega" popa, koji se pokazâ tako junačan jednog mašnika protirati s oltara, kad je vršia službu božju. — Služila se sv. maša ne na oltaru sv. Foške, kako je starinski zavetni običaj, nego na velikom. Svetvičenščani ne znadu se bogoljubno ponašati u crikvi božjoj, pak se nisu ni ovaj put, a njihovo latinsko kričeće pivanje, meni ne ide u srce, kako ono hrvatsko u Juršićih. Po službi božjoj nekoji naši stili s popom govoriti i potužiti se radi poznatoga škandalja, al ih nije pustia preda se uprav ondi, gdje je on 22. maja lupâ i vikâ na sve grlo; odmah zatim zapivalo se litanije „*kriše Iejson*" i procesija pošla iz crikve. Pop *Corenica* škočia na zid, da zajaši konja, kad na zapazi, da je špag, kim je bia konj privezan, prekinut. On, misleći, da je to kojigod učinia iz zlobe, počea vikati sa zida, kažući taj špag: „Sad gledajte, da budete mogli svedočiti. A vi Čabrunci i Rezanci ne mislite, da ste vi gospodari nad ovom crikvom; ja sam gospodar; ja ću vam već pokazati, ki je gospodar, pak ćemo viditi, ali sam plovan ja, ali pop roverski; ćete me viditi, kada budem doša još simo mašiti". To sve bilo je misto blagoslova s križem u crikvi. Na sve ono ovo i drugo narod počea prigovarati: „Al si ti crikvu sazida? Još ne znamo, kako stvar pasiva njenim imanjem! (pok. pre Mato Prendivoj zapustiâ ovoj crikvi Majke božje imanje u vridnosti od kakvih 600 for., a on, *Corenica*, odmah kad je doša u Svetvičenat proda je sve to za samih 300 for., od kojih se ne zna računa), još i to: hodi, hodi, doma kuhati, bolje ćeš učiniti" (bio on naime u svoje vrime fratarski kuhar) i drugo još mu prigovarali, jer mi svi, virujte, staro i mlado smo srdili i peče nas u srce, da se dogodjaju ovakve nespodobštine u crikvi Majke božje i izvan nje; peče nas, da se zapušća i zatvara crikva posvećena dobroj Majci, od koje dobivamo svaku milost; dobivamo plod i sriću u blagu, zato želimo i zahtivamo, da se služi sv. maša u Njenoj crikvi višeputa, a ne pustiti, da se poruši, jer se bojimo pedepse božje. Mi nećemo nikada dopustiti popu ili fratru, da se vridja naša dobra Majka božja, a koji uprav to hoće, mi nismo i nećemo biti odgovorni pred Bogom ni pred ljudi za sve ono, šta se zlega može izleći, jer nama svima u srcu vrije. — Procesija se vraćala: sprida pop na konju sa štolom, a ljudi — jedan ovdi drugi ondi; sve kano ovce u gustu ili šumi; nikim kapo na glavi, a drugim u zubima pipa, a čulo se, da je niki iz procesije izbacia revolver ili pištolu, kako da se pelja doma ukradjenu nevistu. Mi pak ne znamo, što i kako se dogodilo sa špagom: konj je bia — dobro znamo — uza samu crikvu; da bi koji prereza špag, težko bi bilo medju krstom, nego svi sudimo da ga je konj pregrizâ sam, ili da ga je prerizao onaj, koji je mora čuvati i nadgledati konja, samo da se krivnju baci na Čabrunce, Rezance i Roverce.

Na dan sv. Trojstva, 9. tekućega miseca bia sam opet kod službe božje u Svetvičentu. I toga svetog dana nije mogâ pop *Corenica* ostaviti na miru svoje Čabrunce i Rezance i njihovu ljubav i privrženost do crikve Majke božje: on je reka naime u prodiki (!), da će prije pasti krov ove crikve i one sv. Ermana, nego bude on pošâ tamo mašiti ili drugomu komu dopustiti služiti sv. mašu u njih; još i ovo: „*Ćemo viditi što će moć učiniti roverski pop* proti meni i biskupu". Za svega njegovoga govorenja čua se jedan glas u crikvi: „Prija će tebi glava!" — I bolje je, da jednomu čoviku pade glava, nego da se po krivnji njegovoj crikve ruše i zatvorniu; pravo je — mi na vas glas govorimo — da se onaj čovik ni rodia nije, koji čini i prouzročuje sablazni i bogumrzke psovke; jere ako mi ratari budemo oponašali i činili onako u kući božjoj, kako smo doživili pred kratko vrime, kamo ćemo zać? Već se čuju u nas beside posli one sablazni, da je crikva „*butiga šanta*" — čuje se u nas i to, da kad je popu dopušteno ponašati se nelipo, da njima dvaput više .... Kamo, kamo smo došli! vidi se, svit se vrti ... onaj, koj bi morâ svititi čini škurinu i tamnost. — Ja sam već ovim izpripovidia, koliko je bilo meni kmetu nenku moguće, pak ako budete, dični gospodine uredniče, ovo moje pismo štampali, ja mislim, da će to štiti i sam poreški biskup i druga koja oblast. a mi ovim svima javljamo, da mi želimo i zahtivamo, da se ne zapušćaju i ne zatvaraju naše crikve Majke božje i sv. Ermana, nego da se u njih služi sv. maša višeputa, jer smo potribni crikvâ i molitva; želimo, da ako neće pop *Korenika* simo u ove crikve, neka mu presvitli biskup poreški pošalje kapelana, koji bi k nama dolazia svako malo vrimena vršiti službu božju, jer ako bude ovo stanje dugo vrimena potrajalo, koji zna sve što se može dogoditi, jer mi smo svi siti — nespodobština

Iz Svet-Lovreča Pazenatičkog pišu nam početkom junija. Nije dvojbe, da su naši taljanaši poludili. Jedino za malenkost, što je naš čovjek kliknio „živio", napali ga neki *Rogešić* i *Roco* (signori!) bacili podase, tukli i zapriećili, da neima više vikati „živio".

U oružničkom vrtu učinili visoki predzid, da se ne može vidjeti, što se tamo dogadja, kad se tamo shajnju gradjani sv. Lovrečki. Sapienti sat!

Onaj zid poligoše, kako je kazao jedan obćinski zastupnik, bez ikakve odredbe obćinskog glavarstva Vrsarskog.

C. kr. poštarski ured još uvjek sakuplja listove u škrinjicu rujave boje, kojom je škrinjica sam poštemeštar namazao akoprem se jur od pol mjeseca danu nalazi u poštanskom uredu škrinjica liepa nova sa cesarskimi bojami žuto-crno, nu reč bi, da ju poštemeštar A. *Rocco* neće da stavi na ujezino mjesto.

Občinski liečnik dr. Volpi još uviek dohadja u grad Svet Lovreč na zabavu a bolestnici na grlu malo ga zanimaju. Seljaci ga plaćaju na obćini, a vrhu toga zovu liečnika iz Poreča, ako žele, da im djeca ostanu živa.

Neki Bassa nagovara uviek kmete, občinske zastupnike, da ne smiju glasovati u občinskom zastupstvu u Vrsaru za potrebne pute, za kuću plovansku u Gradini i t. d. jer da bi to pogibeljno bilo — za Talijane, za njih!

Gospodo! sramite se; ako Vi tako tvrdo i postojano stojite za svoju narodnost, za svoje tobože talijanstvo, zar ćete ovo isto pravo kmetu-Hrvatu odreći? Svakomu svoje! Ljubav, božja ljubav, u kojoj sve sastoji, nam nalaže, da ljubimo iskrnjega svoga, kao samog sebe! A iskrnji naš je svaki čovjek, i isti Piemonte, gospodo! koji je tako smradno pogazio zadanu riec i koji je vrhu toga zastupnik izključivo slavenskog zavoda banke „Slavia". Pozor dakle! Vam, gospodo talijanska, sve služi u Vaše nečiste svrhe samo kmetu hrvatskomu ništa ne dopustite. Pomislite samo na „*Lega nazionale*" i na škole narodno-hrvatske, zar se ne sramite, ako pomislite kakvu nam nanašate škodu a sebi sramotu. Zaisto vriedno je, da ovdje i na ovom mjestu prispodobimo rieči zastupnika *Luegera* u Beču, koje je izrekao o njemačkom „*Sulferajnu*", koji je vriedan, da se ga stavi u red sa „*Lega nazionale*". On je rekao: „Dobro je poznato, da sam protivan njemačkomu „Sulferajnu" i to radi toga, pošto u tomu družtvu ne nalodim *narodnu* organizaciju, nego jedino organizaciju jedne *političke* stranke". A ta stranka jest židovska. *Židorsko-liberalna* stranka takodjer jest kod družtva „Lega Nazionale". Svrha toga družtva: otuditi našu djecu materinskom jeziku i djedovskoj vjeri.

Šteta velika, što se u ovom kotaru nemože o školah govoriti, pošto jih nema, nego skoro izključivo talijanske.

Smiluj nam se Bože, pak da dobijemo i mi škole odviše potrebne: škole hrvatske, koje bi zamogle uzgajati mladi naraštaj u duhu vjerskom i narodnom.

Još nešto o ljubavi talijanskoj! Nalazio se naš kmet Tome Maras u Vrsaru po svojem poslu. U kovačiji, gdje je čekao, sabralo se mnogo Vrsarana talijana. Došao govor i na Ljubljanu, koja je silno oštećena po zadnjem potresu. Jedan Vrsaran reče: škoda velika, da jadni ljudi moraju stanovati vani, pošto su im kuće razorene. Na to će kovač *Bepo Florzina* (jedan *Piranez*) „*magari cha fosse sta pejo ai ščavi*". (Škoda da nije bilo gore!) Jeli to ljubav kršćanska!?

Vlastnikom marve. Tečajem ljeta nastupe kod domaćih životinja, osobito kod krmaka, ovaca i peradi, češće nego li u drugo godišnje doba, kužne bolesti. Preporuča se dakle, da se na vrieme poprimu proti tomu sredstva, kao što je *Kwizdov* prašak za hranu marve, *Kwizdov* prašak za krmke. *Kwizdov* prašak za perad, *Kwizdovo* sredstvo proti bolesti ovaca, što se već mnogo godina dobrim uspjehom uporavlja. Kano vrlo djelujuće sredstvo za čišćenje zraka u stajah preporuča se od tvrdke *Fran-Ivana Kwizde* u Korneburg-u u promet stavljeni *Kresolin* (popravljeni Creolin).

Narodno gospodarstvo.

Kakav ima biti presad za živu ogradu?

Napisao Nikola Vežić.

Pri sadjenju živice najvažnija je stvar presad. Nemoj se niti nadati dobroj živoj ogradi, ako sadis slab, malo korenit, bolestan ili pokvaren presad; jednako, ako ga sadiš, nepazeći, dali je jak ili slab, očišćen od nepotrebna granja, ili sa granjem, kako si ga iz zemlje izkopao.

Zato pamti ovo, da će ti posao biti tim sigurniji, čim sadiš jači presad (biljku). A najači je onaj presad, koji ima najviše *sitna korenina*.

Ne zaboravi pri tome ni na to, da ne ostaviš granja, već da očistiš sve, a *ostaviš malu krošnju pedalj visoku*, jer korenje boluje, dok se ne priljubi novom mjestu i dok si ne namakne potrebite hrane, te za to ne bi moglo njedno prehraniti ogranaka, ma da ih i nije mnogo. Kad je pako granja očišćeno, a krošnica na vrhu ostavljena, ne potrebuje mnogo soka, korenje se biljka brzo podiže, te se ojači tako, da će kroz ljeto porasti nove grančice više i jače od prijašnjih.

Broj 28. U Trstu 4. julija 1895. Godina XX

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom napustnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake 2 for. na godina. Razmjerno for. 2½ i 2 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Poziv na predplatu.

Početkom ovoga mjeseca otvara se predplata na *„Našu Slogu"* za treću četvrt il drugu polovicu ove godine.

Mi nastojimo po najboljih silah, da zadovoljimo željam naših čitatelja i potrebam našega naroda po Istri, pak možemo punim pravom očekivati od jednomišljenika i prijatelja, da će na vrieme predplatu na list ponoviti.

Molimo dakle sve naše dosadašnje predplatnike, koji nisu, da bi izvolili čim prije predplatu za II. tečaj 1895. obnoviti, a stare dužnike sjećamo ozbiljno, da već jednom učine ono, na što se kao pošteni muževi obvezaše.

Ciena nalazi se na čelu lista.

Uprava „Naše Sloge".

Proslava

25godišnjice „Naše Sloge".

Na poziv odbora za proslavu 25godišnjice *„Naše Sloge"* odazvao se sav hrvatski narod, kojemu se pridružiše i naša braća „Slovenci", napose oni iz susjednih pokrajina.

Mnogobrojne pismene i brzojavne čestitke iz svih hrvatskih i slovenskih pokrajina, te prisutnost kod svečanosti naših najzaslužnijih muževa iz svih strana Istre i kvarnerskih otoka, jesu nam ponajboljim jamstvom, da se svuda prati budnim okom skromni rad našega lista i da taj rad nailazi svuda i na sveobće odobravanje.

Svečanost 25godišnjice vršila se je doduše u težkih vremenih za Hrvate i Slovence Istre, jer im se je još uvjek boriti za najprimitivnija ljudska prava, ali onaj dan posvetiše dionici svečanosti milim uspomenam iz tužne naše prošlosti, kad no su prije 25 godina naši neumrli rodoljubi pokrenuli hrvatski list za zapuščeni i zanemareni dio hrvatskoga naroda u Istri. Onoga dana odognasmo od sebe sve crne misli i tmurne oblačine gledajuć radostnim okom na 25godišnju narodnu borbu u Istri i sjećajuć se svih onih milih nam osoba, koje su tu borbu zametnule i u njoj narodu prednjačile.

Proslava 25godišnjice vršila se je točno po programu, a izpala je po sudu nepristranih sudija svečano, sjajno nad svako očekivanje.

Tu narodnu svečanost opisati ćemo ovdje u kratko, u koliko nam to dopušća ograničen prostor lista.

I.

Sveta misa.

Dne 27. junija sabrali se u 8 sati u utro u crkvi sv. Antona novoga domaći i izvanjski naši rodoljubi i prijatelji, da prisustvuju sv. misi i da se pomole za pokoj duša utemeljitelja, suradnika i dobročinitelja „Naše Sloge". Sv. misu čitao je sam župnik sv. Antona preč. g. *Dragutin Fabris*, štovatelj i prijatelj naših dičnih pokojnika: velikoga biskupa *Dobrile* i njegovih pomoćnika, blagopokojne braće *Mateja* i *Ivana Baštijana*, *M. Ujčića*, *Fr. Ravnika*, *dr. A. Dukića* itd. itd.

Tihe ali vruće molitve prhnule su pred prestolje Svevišnjega, da podieli vječni mir i pokoj onim plemenitim dušam, pa da se one i na onom svietu zauzmu za naš duševni i tjelesni boljak u ovoj dolini nevolja i suza.

U crkvi sakupilo se i pobožnoga ljudstva našega naroda iz Trsta i okolice, da bude i ono dionikom bar jednomu dielu svečanosti.

U oči je palo našim milim gostovom, što bijaše u crkvi prisutno u službenom odielu više stražara javne sjegurnosti sa jednim nadzornikom.

II.

Sastanak.

Odmah poslije sv. mise sastali se naši prvaci, istomišljenici i povjerenici u maloj dvorani čitaonice, koja se je za čas napunila. Zastupani bijahu tuj svi slojevi našega naroda iz Istre, Trsta i njegove okolice. Medju ostalimi bijahu tuj oba naša državna zastupnika, većina zemaljskih zastupnika, više svećenika iz Istre, odvjetnika, načelnika, trgovaca, i što osobitim zadovoljstvom iztičemo, više seljaka i obrtnika iz Istre. Medju svimi izticale se osobito častne osobe presvj. g. dra. *Dinka Vitezića* i preč. g. *Antuna Karabaića*.

U odsutnosti predsjednika odbora g. dra. *Gregorina*, koji se je tada nalazio u Pragu, otvorio je sastanak odborov tajnik, urednik našega lista. Pozdraviv prisutne, zahvaliv im se na obilnom posjetu, te predstaviv vladinoga zastupnika, redarstvenoga nadkomesara gosp. dra. *Mahkovca*, pozove prisutne, da označe sami predmet, o kojem se ima razpravljati i da se u to ime izvole priglasiti za riec.

Prvi se je oglasio urednik *„Slovanskega Sveta"* g. **Fran Podgornik**, koji je imao zadaću, da pozdravi prisutne u ime političkoga družtva *„Edinost"*. On izreče medju ostalim želju, da bi se sve izjave i svi zaključci stvorili u smislu programa našega političkoga družtva.

Kako je poznato — reče — nastale su upravo sada u carevinskom vieću važne promjene obzirom na pojedine stranke u tom vieću i obzirom na samu vladu. Nova vlada je doduše samo privremena, ipak valja da znadu naši zastupnici kakav im je zauzeti položaj napram istoj. Ostala ova vlada ili nadošla bilo koja mu druga, zastupnikom našim valja metnuti kao prvu točku njihovog rada preosnovu izbornoga reda. Ovo pitanje biti će odlučujuće i u budućnosti. Moguće je, da će vlada natrag posegnuti za osnovom bivšega ministra *Taaffe-a*, ili da će predložiti posve novu osnovu, no bilo kako mu drago, on bi želio čuti mnienje naših državnih zastupnika o tom predmetu.

Na to se priglasi za riec državni i zemaljski zastupnik g. prof. **Vjek. Spinčić**, koji reče, da nije danas kanio govorit, no izazvan od g. predgovornika kazati će otvoreno svoje mnienje o sadašnjem položaju. U početku moli prisutne, da bi svatko otvoreno kazao sve što imade na srcu obzirom na sadašnje političko stanje. Svaki imade pravo, da javno iznese na vidjelo ono o čemu nije na čistu. Glede ovakvih sastanaka misli, da bi bilo bolje sazivati je po nedjeljah il blagdanih, i to poslije podne i to ako je moguće na jesen ili u zimi.

Odgovarajuć na upit predgovornika reče: Mi imademo ustav već 30 godina, a temeljne državne zakone od god. 1867., dakle 28 godina. Poznato je svakomu, da se je u to doba promjenilo mnogo vlada, koje su dolazile i odlazile jedna za drugom. Padale su pako sve u prvom redu radi toga, što se nisu htjele držati naših državnih temeljnih zakona; padale su, jer nisu htjele priznati, da imadu svi državljani jednaka prava.

Odkada je on zastupnikom, promjenile se dvie vlade. Prva je vladala 15 godina, a zvala se *Taaffe-ova* vlada, za koju se je govorilo, da je Slavenom prijazna (Smjeh). Kako je ta vlada ljubila osobito nas južne Slavene, poznato Vam je svima. Tu vladu podržavali su Česi, Poljaci i konservativci. Ona je nastojala, da ponešto zadovolji tim trim strankam, a *kako je htjela zadovoljiti nam južnim Slavenom, toga netrba napose iztjecati*; tako naime, da naš narod nije lio suze za njom kad je pala.

Nu čudnovato je to, da je pala upravo tada, kadno je htjela učiniti nešto dobra, ili bar nešto takva, što se je moglo smatrati kao prvi korak k dobru.

Povod pada ministaratva *Taaffe-ova* pokazao nam je najbolje, kakve su stranke u carevinskom vieću, da se naime nebrinu za drugo, nego da uzdrže na vladi same sebe.

Priznati mu valja otvoreno, da bijaše *Taaffe-ova* vlada bolja nego li stranke, koje su ju podržavale. *Hohenwart* da je bio uvriedjen što mu nije *Taaffe* prijavio, da kani predložiti izbornu preinaku, a njemački liberalci i Poljaci pobojaše se za svoja zastupnička mjesta. Radi toga spojiše se ti inače protivni si življi, te bacišo *Taaffe-ovu* vladu.

Poznato je u koju su svrhu zatim usredotočili sav svoj rad — u tu naime, da zaštite takozvano jezikovno i narodno *„posjedovno stanje"*. To valja razumjeti tako, da se ima sačuvati kano povlastica sve ono, što e krivičnoga, *a ostali da nezadohiju ono, česa nemadu i što ih po zakonu ide.* Da je u istinu tomu tako, svjedoči nam takozvano *celjsko* pitanje, koje je na oko izazvalo sadašnju promjenu vlade. Nu to nebijaše pravi i jedini uzrok. Tà u Celju nećemo i tako dobiti slovenske paralelke, već će samo par predmeta podnčavati u slovenskom jeziku. U tu svrhu došlo je u proračun ubogih 1500 for. i to u državni proračun od 600 milijuna forinti.! Pak da je radi te malenkosti nastala promjena vlade? Odatle vidimo na kakovom je temelju počivala takozvana koalicija. Netom odstupiv̌a vlada htjela je vladati parlamentarno pozivajuć stranke na rad, no najednom ostavila ju jedna od stranaka — njemačka lievica — na cjedilu. To nam je dokaz, da nije celjsko pitanje izkopalo grob ministarstvu *Windischgraetz-ovu* već valja tražiti povod tomu u samom početku, u postanku koalicije. Valja dakle tražiti povod neuspjehu prije kod stranaka, nego li kod vlade.

Windischgraetz je bio pošten i značajan muž, pravi vitez. On je označio izbornu preinaku kao svoju glavnu zadaću, koju je hotio riešiti pomoćju stranaka. Ostavio je strankam, da priprave primjerenu osnovu, nu one se nemogoše u tom složiti. Videć tu neslogu, odstupio je kano vitez izručiv vlast onomu, od kojega ju bijaše primio t. j. Njeg. Veličanstvu.

Izborna preinaka pokazala nam je dakle na kako loših noguh stajaše koalicija. Život bijaše njoj podrovan već u početku.

Spojili su se liberalci — koji su imali nešto odustati od svojih liberalnih načela — zatim konservativci, — koji su imali takodjer odustati ponešto od svojih konservativnih načela — i Poljaci, koji su svuda, gdje im je dobro. U tako sastavljenom družtvu bijaše dakako izključen svaki uspješni rad, te je radi toga i vlada morala pasti.

Kod izborne preinake nisu se obazirali na prava onih, koji plaćaju porez u novcu i krvi, već im bijaše jedino do toga, da sebi sačuvaju zastupnička mjesta. Glede starih, dosadašnjih zastupničkih mjesta, složiše se, da treba sačuvati *„posjedorno stanje"*, nu glede novih mjesta nemogoše se složiti. Posvadiše se radi razdiobe novih zastupničkih mjesta. U ostalom je pokazala koalicija takodjer poreznom preinakom, da nemože proizvesti ništa valjana. Radi toga je morala pasti. Poznato je takodjer kako je većina u carevinskom vieću postupala sa opozicijom, kojoj je pripadao i sam govornik i drug mu dr. *Laginja*. Sdružene stranke gonile su do skrajnosti svoju premoć nad opozicijom. Ovoj su htjele zabraniti, da bilo gdje izreče svoje mnienje. Ali pošto bijaše zastupana opozicija i u pojedinih odborih, naglo stvoriše *pododbore*, kojim prepustiše sav rad. Ali iz tih pododbora izključiše posve opoziciju. To se je dogodilo kod poreznе i kod izborne preinake. Oni nisu naime htjeli, da bi sviet doznao kako su medju sobom nesložni, te htjedoše tim pri-

PODLISTAK.

Ovako bivaše u stara vremena....

Jest, vjerujte mi, meni se još i sada čini, kno da sam ugledao časom ona davna vremena, za kojima sam većkrat čuo uzdisat naše dobre starce koji žale nas mladje, što nemožemo imati ni pojma, kako se je negda živilo.

— Okrenuo je sviet naopako; nejma više dandavas ni stuha božjega, ni srama ljudskoga; nehaje se za ništa, ni za Boga ni za dušu, ... tuguju oni.

Da pravo kažem, niesam se nikad mogao sprijateljiti sa tim tužaljkama naših dobrih staraca, te sam uviek nastojao, da ih bilo kako utješim. Najviše sam žalio jadne starce, kad bi srca puna gorčine, istu smrt zazivali, jer da ih u današnje vrieme uprav ništa nemože razveseliti, ni umiriti.

— Prosti mi Bože! Ni u crkvu neidem već rado, jer ni ondje nemogu biti bez grieha: oholost, izpraznost, bezobraznost svud oko mene, pa nemogu, a da nesagriešim. Ni u crkvu, ni na proštenja neide se već danas, kako se je u moje vrieme išlo. Sve je drugačije, sve nikako. . . .

Tako mi se je tužila već po stoti put dobra jedna bakica, koja ipak nebi mogla na večer zaspati, ako nebi bila barem dvakrat na dan u crkvi

Veselite se, dobri moji starci; dobili ste napokon pravdu. Stokrat sam se suprotivio vašim riečima, ali evo me napokon složna s vama.

Zasjevnulo mi pred očima, i vidio sam nešto, što mi se je pričinilo, da nosi na sebi biljeg starine. I pomislih u sebi: Evo, ovako je moralo biti u ona davna vremena, za kojima uzdišu moji starci.

Oh, koje liepo vidjenje!

Bilo to na 7. maja ove god. Vrieme, hoćeš liepše. U luku prispije pod večer veliki parobrod *krcat* svieta većinom ljudi, koji u svome životu tek da zaviriše u obližnje selo. Gledajuć ono mnoštvo čeljadi vesele, oduševljene, koja evo ide preko široka mora, puna vjere u pomoć Boga i Gospe, mene je oduševilo. Bilo mi doista žao, kad je parobrod krenuo, a meni bilo ostati na kraju. Pričinilo mi se, kno da vidim odlazak križara. Iz naše male krčke biskupije crne noći plovila dva velika parobroda u Loret sa kojih 900 hodočastnika. Svi jedne misli, jednih želja, jedne vjere! Pomislih u sebi: Evo prizora dostojna starih vremena!

Sviet se vratio svojim kućam, umoran od neobična puta, al još se dobro ni odmorio nije sa svih strana čuje se vapaj: Opet, opet, vodite nas u Loret! Oni, kojim je bio namienjen taj vapaj začudjeni se pogledaše. Stali propitkivati koliko se svieta javlja za drugo hodočašće. A odgovor bio: Mnogo više nego prvog puta!

Dakle *plebiscit!* Oživiše stara vremena. Sve se Primorje diglo na noge, da čast izkaže svojoj Gospi. I riečka okolica, i ostalo primorje, i Liburnija, i otoci, svuda isto oduševljenje, svuda se o tom govori, svuda se sviet veseli, kako će doskora pohoditi sv. kućicu u Loretu.

Pošto nebijaše moguće, da podju svi na jednom, podjoše na četiri puta, i to velikim Lloydovim parobrodom *Minerva*.

Prvi bijahu naši Liburnjani, koji podjoše dne 14. junija, a za njima dne 16. istoga mjeseca oni iz primorja i okolice riečke, u sve do 700 duša. Ovi posliednji bijahu u liepoj prigodi, kno nijedni drugi, da se uputе iz Trsata, gdje su takodjer izmolili molitve za putnike. Njihov vodja bijaše veleč. gosp. Andrija Pobor. Na povratku zapjevaše *Tebe Boga hvalimo* u liepoj crkvi sv. Vida na Rieci.

Iza njih opet dodje red na našu biskupiju. Dne 18. podjoše s otoka Krka, 486 na broju, pod vodstvom preč. g. Ivana Kv. Bolmarčića, v. šta kaptolskoga u Krku. Dne 20. ukrcaše se Cresani, Lošinjani, Sušćani i dr., u sve 657 duša.

S ovima bijah i ja, pa mi dozvolite, da vam koju rečem, kako nam je bilo.

Bog dobri, kao da nas je hotio izkusiti, te nam poslao slabo vrieme. More nemirno, nebo naoblačeno, a vjetar dura, te nas rodjaci i znanci plaho gledaju, hoćemo li zbilja uz ovakvo vrieme na put. Dakako da hoćemo, ta neidemo na ples, nego u pohode Gospinoj kućici. I ukrcasmo se, i uputismo se.

Kad se nadjosmo na širokom moru, veliki se parobrod svaki čas zaljulja ko mala šajica, ali to nas nimalo nesmeta. Su svih stranah čuješ vruće moliti sv. ruzarij, ne tobož od straha, jer se uprav ničesa ne bojasmo, nego od iskrene pobožnosti i ljubavi.

Jutrom rano osvanusmo u Jakinu, bliedi doduše od nesna i morske holesti, ali ipak svi veseli, te pripravni, da i više podnesemo ako treba. Medju nama bilo i malene djece od 6 do 8 godina, kojih roditelj nebi inače

kriti svoje pogrieške. Nu i u carevinskom vieću htjedoše posve mimoići opoziciju. Dogodilo se naime par puta, da su zaključili razpravu odmah čim je dogovorio prvi govornik opozicije. Na taj način nije mogla opozicija izjaviti svojega mnienja. Takovo nasilno postupanje prisililo je takodjer opoziciju, da je posegla i ona za skrajnim sredstvom, koje se nije uporavilo još nikada u carev. vieću. Ona se poslužila mimo obstrukcijom. Znadem, da nebijaše mnogim od naših to pravo, to da su tomu prigovarali i nekoji zastupnici južnih Slavena, koji bijahu izvan koalicije. Jedan od naših zastupnika prigovorio je, *da valja raditi koliko se može, ali onako raditi da necalja* Nu postupanje opozicije bijaše na mjestu, jer bijaše ona na to izazvana. Uprave to skrajne sredstvo opozicije koristilo je više nego li svi najkrasniji njezini govori. To je naime protivnike prisililo, da su se upustili u dogovore sa opozicijom glede razprave o proračunu. Opozicija je pristala na razpravu proračuna ako se smetne s dnevnoga reda razpravu o poreznoj prieinaki, koju smatra pogibeljnom za narode. Na taj urjet pristaše. Kasnije zahtjevala je opozicija slobodu govora u vieću, što njoj se je takodjer obećalo. Iznesti ćemo pred vieće sve naše tegobe, sve nepravde, koje nam se čine, te pošto budemo čuli vladine namjere, odlučiti ćemo se za ili proti proračunu. Takovu izjavu dao je takodjer naš klub t. j. klub neodvisnih hrvatsko-slovenskih zastupnika.

Na upit g. predgovornika, kako ćemo postupati u buduće, težko je već sada odgovoriti. *Nu toliko mogu već danas uzderžiti, da ćemo uztrajati na dosadanjem stanovištu, t. j. da ćemo biti* proti svakoj *vladi, koja nebude htjela dati našemu narodu, što ga ide po pravu i zakonu, i što uživaju već drugi narodi bar dielomice.* (Burno odobravanje.) Mi ćemo biti proti svakoj vladi, nebude li htjela vršiti zakone i nebude li htjela biti pravednom. Nevjerujte raznim viestim, koje raznašaju o Mladočesih. Sve te viesti jesu samo pobožne želje naših protivnika. Viesti o razdoru medju Mladočesi nevalja uzeti, kako to protivnici trube Oni bi htjeli razdor u toj strauci, jer je najveća opozicijonalna stranka, s kojom će se morati prije ili poslije računati, bude li samo češki narod birao ovako odlučne zastupnike. Nama se nije bojati, da će na nas zaboraviti Česi kad se bude s njimi dogovaralo. *Obećali su nam, da će se zauzeti i za nas.*

Petorica nas je doduše brojno malena, ali ipak važna, jer se je radi njo razpao onaj klub, koji nije ništa držao niti do vlastitih načela, vjerskih ni narodnih. I pitanje celjsko imade što šta zahvaliti našemu klubu.

U koaliciji htjelo se je zadržati nekoliko Slovenaca — kako piše *„Fremdenblatt“* radi toga, da se nebi reklo, da je koalicija naperena proti Slavenom. Nu naši koalicanci pripomogli su svemu onomu, *što se je u novije doba dogodilo u Istri, Dalmaciji i u Českoj.*

Zaključujuć izjavi govornik još jednom da će on i drug mu Laginja biti i u buduće proti svakoj vladi, koja se nebude držala zakona potvrdjenih od Njeg. Veličanstva. (Burno odobravanje i klicanje: živio!)

Urednik g. Fr. Podgornik izjavi na upit predsjedatelja, da je posve zadovoljan sa odgovorom g. zastupnika, a zadovoljila ga osobito izjava, da Česi neće zaboraviti na nas budeli se s njimi dogovaralo. Zatim govori o sadašnjem vladinom sistemu, hvaleć naše zastupnike, koji su taj sistem na vrieme upoznali i proti njemu vazda radili. Konačno zapita g. zastupnika, da li je moguća većina u carev. vieću sa Poljaci i Česi na čelu i šta bi u tom slučaju naši zastupnici radili.

Zast. **Spinčić** odgovori, da na to pitanje nemože točno odvratiti, jer da bi o tom odlučio sav klub, nipošto pojedinac. U ostalom — reče — mi ćemo imati pred očima uviek naša narodna prava.

(Sliedi.)

Brzojavni pozdravi

prigodom 25 godišnjice

„Naše Sloge“.

Bakar. Dičnoj „Našoj Slogi“, koja je Istru sačuvala Hrvatskoj, toplim zanosom: crescat et floreat, kliče hrvatska čitaonica Skrljevo.

Bakar. Blagoslovljen nazvat možemo čas osnutka miljenice hrvatskoga naroda, dične zagovaratelјice, zastupnice narodnih prava, obljubljene „Naše Sloge“, koja da nas ponosom gleda blagotvorni dvadesetpetgodišnji rad za Istru na polju pučke naobrazbe i probudjenje narodne sviesti. Mate Šorić, Nikola Pobor, Andrija Pobor, Blaž Polić.

Beč. Prigodom Vašeg dvadesetpet godišnjeg težkog ali uspješnog rada iskreno čestitamo. Nastavite i dalje na trnovitom putu, jer prošlost nam jamči, da je hrvatska budućnost. Napried uz geslo: Bog i Hrvati! Za „Zvonimir“ Brozović.

Beč. Veselimo se tvomu godu, zaštitnico tužne nam sestre Istre, privedi nam ju brzo „Slogo“ u krilo zajedničke majke. Živila ujedinjena Hrvatska! Biankini, Perić, Dapar.

Beč. Na potu v zlato Prago kliče va „N. Sl.“ in nje čestilcem srčni „na zdar!“ dr. Gregorin, Ivan Gorinp.

Brod na Savi. Jučer bolešću zapriečen, primite danas izraz solidarnog saučestja zasluženom slavlju dvadeset i pet godišnjice prezaslužen zga pobrvaćenje Istre vašeg lista. Slava umrlim utemeljiteljem i suradnikom! Živili sadanji radnici i borci za osviešćenje Istre! Živila Hrvatska! a vašoj „Slogi“: vivat crescat, floreat! Milan Kerdić u svoje ime i kao urednik „Posavske Hrvatske“.

Budjejovice. Prisustvujem duhom današnjoj slavi „N. Sl.“, koja je toliko doprinieła probudjenju narodne misli u Istri želeći, da čim prije bude slavila podpunu pobjedu iste. Ante Bogdanović.

Buzet. „Našoj Slogi“, hrabroj braniteljici patlačenog naroda nam u Istri kličemo: Živila, cvala, branila i složila hrvatska srca u Istri u borbi za svetu vjeru i narod. Rodoljubi iz Buzeta, Štrpeda, Sv. Martina, Ivana i drugi.

Dubrovnik. Najiskrenija čestitanja vijerne naše dragarice „Crvene Hrvatske“.

Gorica. Nemogući prisustvovati toj narodnoj svečanosti sjedinjujemo se u duhu s Vama i želimo vruće: da Bog blagoslovi! Hrvati iz Gorice.

Gorica. Proslaviteljem 25-godišnjice „Naše Sloge“ pridružuju se u duhu uz uredničtvo „Soče“ A. Gabršček, J. Krmpotić.

Gospić. Za dvadesetpet godišnje trudbovanje na polju hrvatskog napredka, na braniku poštenoga istarskog pučanina srdačna vam čestitka izpod Velebita od „Čitaone ličke Vile“.

Gospić. Današnjoj dvadesetpetgodišnjoj hrvatskoj proslavi veseli se Gospićko vatrogasno družtvo.

Grac. Dičnoj, požrtvovnoj braniteljici hrvatstva u Istri, neumornoj radnici oko budjenja hrvatske sviesti, čestita k ovoj liepoj slavi akadem. družtvo „Hrvatska“.

Grac. Pridružujuć se slavlju buditeljice hrvatske misli u Istri, kliče: cvati i napredovati „Naša Slogo“. Slava tvojim utemeljiteljima! Akadm. družtvo „Hrvatska“.

Grac. Digla si nam narod iz mrtvila; probudila u njem ponos i hrvatsku sviest; dielila s njime radost i žalost, te kao njegova miljenica sretno dočekala dvadesetpet godišnjicu. Vodi ga i nadalje tom stazom prosvjeti, slobodi i ujedinjenju. Istrani sveučilištni gradjani. Dorčić, Flego, Letiš, Poščić Ivan, Poščić Josip.

Jaska. Buditeljici hrvatske sviesti u Istri srdačno čestita dvadesetpet godišnji jubilej. „Narodna čitaonica Jastrebarska“.

Karlovac. Viečna slava utemeljiteljem dične „N. Sl.“ Borbi današnjih pregnaoca oko nje dična je, kao što je i tamošnji hrvatski i slovenski narod uzoran u slozi naproti dušmanom naše svete stvari. Srdačno kličem živili! D.r Banjavčić.

Kotor. Nakon 25 godina dične i uspješne borbe braniteljice potlačenika, kličući slava, sjećamo se slavnih muževa i pobornika hrvatskih prava. Štovatelji i prijatelji.

Križevac. Čestitamo današnjoj proslavi, te želimo svaki napredak u korist hrvatske stvari. Narodna čitaonica križevačka.

Ljubljana. U imenu izvrševalnega odbora „Narodne stranke“ zahvaljujem „Našo Slogo“ za dosedanje delovanje u prilog naši narodni stvari in kličem: živela še na mnogaja leta s svojimi voditelji, pijonirji hrvatsko-slovenske vzajemnosti. Dr. Bleiweis Trsteniški.

Ljubljana. Pridružujeva se polnim srcem čestitoljem, želeča „Naši Slogi“, da bi si bodočih petindvajset let jednako krasnih uspehov pridobila za rešitev vkupne nam isterske domovine. Dr. Tavčar i dr. Majaron.

Ljubljana. Dični soboriteljici čestita k petindvajsetletnici, zagotavljajoč jo i za bodoče sodelovanje v duhu slovensko-hrvatske solidarnosti. „Slovenski Narod“

Ljubljana. Vstrajni boriteljici za svete narodove pravice kliče k jubileju želeč lepše bodočnosti navdušeni „na zdar“. Ljubljanski „Sokol“.

Ljubljana. Prisatni dušom slavlju hrvatskog glasila na žalu jadranskog mora, kličemo iz sveg srca: živila „Naša Sloga!“ Hrvati u Ljubljani.

Ljubljana. Čestitamo petindvajsetletnico in želimo še večji uspeh! Čitalniški štovatelji lista.

Malinska. Miljenici istarskih Hrvata dičnoj „Naš. Slogi“ prigodom četvrt vieka njezinoga života, živila, ujačila, procvala, kliču radostno Mužina, Trinajstić, Car.

Malinska. Vodila narod k ravnopravnosti, sloboli još mnogo godina geslom: Bog i Hrvati. Slava utemeljiteljem! Hrvatska čitaonica.

Malinska. Kliču živila „Sloga“ slava utemeljiteljem! Občinari Dubašnice.

Makarska. Duhom učestvuje današnjem slavlju „Makarska hrvatska čitaonica“.

Matulje. K proslavi dvadesetipetgodišnjice čestitaju članovi čitaonice u Kastvu. Dukić, predsjednik.

Matulje. Sretno dospjela do pedesetgodišnjice, i nadalje vodila istarskog patnika, da izvojuje svoje pravo, želi vruće: Čitaonica Mihotići.

Mitrovica. Radujuć se najusrdnije vašemu jubileju želimo još bolje uspjehe s uzklikom: živila Hrvatska! Uredničtvo „Hrvatskoga Branika.“

Mostar. Čudesima slavlje zasluženo obće pozornosti; bilo povod bistrenju obćem, Narod s nami pa osigurana nam budućnost. Živili „Franina i Jurina“. Živili braća Slovenci! Pravaško pozdravlje! Šešelj.

Novagradiška. Slavi dvadesetpet godišnjega rada borioca za hrvatsko pravo pripojite i radost: Novogradiških pravaša.

Novomjesto. Pridružujuć se današnjoj slavi kličem iz dna srca: živili borioci za hrvatska prava! Sladović.

Pazin. Slava osnovateljima „Sloge“, narodnoj slavi te Vama čestitaju Pazinski Hrvati.

Pazin. Čeličnomu borioca za narodna prava, uztrajnom uredniku i jubilaru „N. Sl.“ na zdar! Trvižani i Kaščergani.

Pazin. Probudjena sviest hrvatskog naroda kliče preporoditeljem: slava! Beramski Hrvati.

(Konac sliedi).

Pismene čestitke

k 25 godišnjici „Naše Sloge“.

Izmedju mnogobrojnih pismenih čestitaka prigodom proslave 25 godišnjice *„Naše Sloge“* navadjamo ovdje samo one, koje potiču od uglednijih osoba, ili su inače vredne, da se ih priobći.

Tako nam šalje presvj. g. Juraj barun *Rukavina* iz Belca (Zagorje) dne 25. junija sliedeću krasnu čestitku: *„Ujedinio i oslobodio se hrvatski narod; u tom smislu i duhu s Vami. Napredovali u tom smislu i dalje. Živili!*

* * *

Veleč. g. *Fran Gorec*, župnik u Baderni šalje „Našoj Slogi“ sliedeću čestitku:

Vivat, crescat, floreat „Naša Sloga“ — uvjek u duhu njezinih utemeljitelja; u tu svrhu sjetiti ću se je dne 27. u sv. misi. Živili sva gg. učestnici ove liepe svečanosti. U duhu biti ću i ja s Vami.

* * *

Iz Nerezina piše nam prevriedni tamošnji rodoljub *Gaude Sokolić* 26. junija:

„Pošto nemožemo osobno sudjelovati kod proslave 25 godišnjice „Naše sloge“, pridružujemo se uzbićenim duhom tomu velikomu slavlju, što ga dočeksmo nakon 25 godina napornoga rada naše buditeljice i širiteljice

Dalje u prilogu.

---

uz ovakvo vrieme pustili na more ni za oči u glavi, ali u ovoj prigodi ih postiše, dapače stalan sam kad ih nebi bili pustili, grizla bi ih duša, ko s kakva zločina.

Sat kasnije ugledasmo onu divnu kupolu, pod kojom je sv. kućica.

Ono je! Ono je! šaptasmo, i u povorkah, moleć sv. ruzarij, uputismo se uzbrdo. Ovo mi bijaše hvala Bogu drugi put, ali ovog puta idjah svakako oduševljenije, nego li prvi.

Tko nas je nosio onamo gori? Kad bi inače prošli noć ovako slabo, kako ju noćas prodjosmo, mi se nebi mogli ni maknuti, a jutros, ko da ništa nebi. Tko nas je nosio? Ljubav, samo čista kršćanska ljubav.

Hotjelo se dok se ona duga povorka našla sva na okupu u crkvi, ali kad se nadjosmo, odmah prve rieči našeg vodje, veleč. g. Antona Andrijčića izmamiše suzu na svačije oko.

Onda shvatih smisao onim riečima, da je plakanje pjesma sa suzama. Jest, kad bi čovjek umio, da izreče što u ovakvih časovih osjeća, izašla bi veličanstvena pjesma, a ovako pjesma ostane zakopana u duši, a vide se samo suze.

Kad čitah o suzah naših djedova u sv. kućici, mišljah (reći ću vam istinu) da je to nešto idealizovano, ili barem, da su ljudi danas nešto tvrdjeg srca. Ali nije ne; oh, ta i mi smo plakali. pa ne samo meke ženskinje nego vidjeh i krbatih ljudi izgorena i navorana lica, gdje rukavom brišu i oči i lice vlažne od suza.

I zaboravismo i na glad i na žedju i na umornost. Netko se izpovieda, netko se pričešćuje. netko sluša sv. misu, a svatko Bogu zahvaljuje, što mu je dao doživjeti ovakav divan dan. Svi kao da smo preneseni u neka davna, bajna vremena.

I rekoh u sebi: evo koli je krasno, kad se braća nadju na okupu svi zadahnuti istom idejom, idejom uzvišenom, idejom kršćanskom; kako onda izčeznu one trice i kučine, koje nas kod kuće kadgod bune i u dobru smetaju.

I prikazah sv. misu (evo po drugi put) u sv. kućici, u tom svjetišću prvoga reda. Oj vi svete stiene, kojo već 19 vjekova motrite najveća otajstva božja, ja vam se i sada klanjam, kako vam se poklonih dne 21. junija.

Vi svete pecrajele stiene privukle ste amo sav ovaj svjet. Neka drugi slobodno putuju, da se nagledaju riedkih mozajika, ukusna nakita i dragih krasota, naš narod išao je u Loret iz čista bogoljubstva, te se je hotjela ruka božja, da izadju iz sv. kućice kad bi svršila sv. misa, da dadu mjesta drugima, na kojima bijaše red. „Kuća moja, kuća moljtve zvati se hoće“. Ove rieči, ko možda nijedne druge, predobro shvaća naš narod, pa je bilo veličanstveno pogleduti ono množtvo naroda, koje se tiskalo k sv. kućici, da se u njoj pomoli. A mi smo molili i za se, i za sv. crkvu, i za sv. otca papu, i za našega presvj. biskupa, koji bijaše duša svih ovih hodočašća, i za sve svoje mile žive i mrtve. Činilo nam se, da je naša molitva onog dana osobitim načinom uslišana

Nemogu premučati niti onog divnog prizora poslije podne. Podjosmo obhodom dvakrat iz crkve oko prostranog trga, pjevajuć litanije Gospine. Gledajuć onu dugu povorku ljudi, gdje sabrano i dostojanstveno stupaju moleć ili pjevajuć, stanovnici grada Loreta ostaše začudjeni, te pod glas govorahu: *ma bello, ma bravi, ma bellissimo.* . . . . A i bijaše doista krasno

Još zadnji pozdrav Gospi u crkvi, i spustismo se u povorkah, moleć sv. ruzarij, na željeznicu za povratak. Prije nego li se odjelimo, da bacimo pogled i na samu Lazariku. Liepa je, da se je nebi sit nagledno. Krasni oltari, sve sami mozajici; kupola uprav čarobna. Kapelica naših sv. apostola Cirila i Metoda (što ju naša krv diže), kad bude gotova, biti će uprav dražestna. Krasna krstionica sva od tuča, a tako i troja velika vrata na pročelju. A što da rečem o neprocenjivih dragocienostih?

Na povratku nam Bog dao liepo vrieme, te moleć vratismo se sliedećeg jutra k svojim kućam.

I tek se vratismo stao sviet magadjati kad ćemo opet. Zar opet? To neznam, ali bez dvojbe i ovo do sada dati će obilna ploda. Ne, uspomena na ova hodočašća neće kod našeg svieta tako brzo izhlapiti. Očinji vid, koji je zadobila jedna žena iz Velog Lošinja (o čem je ona za se uvjerena). biti će samo simbol tolikih i tolikih, koji su u Loretu opet ugledali svietlost milosti božje.

Hvala Bogu, koji je dao, te je sve liepo i dobro izpalo, a hvala i onima, koji su se starali i odgovornost na se uzeli.

U kratko: sve bijaše onako na starinsku. Starci nek se vesele, što su doživjeli barem jedan od onih dana za kojima uviek uzdišu, a mi mladji veselimo se, što smo taj užitak priuštili i sebi i dobrim starcima. Bože daj nebio zadnji!

I mi smo minule nedjelje imali riedku svečanost, naime ustoličenje vrloga nam župnika-dekana, veleč. g. popa *Jakova Dminića*. Već od dneva 20. pr. mj. slavljenje zvonova navještavaše pravovjernikom približujući se dan, dočim gruvanje mužara dne 22. pr. mj. u večer sjećaše nas, da smo u oči riedkoj slavi. I baš dne 23. na 10. sati pr. p. svečenstvo s križem dodje u stan novoga župnika-dekana, da ga procesijonalno uvede u župnu crkvu, u koju svečano i udje u pratnji biskupskoga izaslanika preč. gosp. kanonika *Bogovića*, vladinog komesara poglavitog g. *Pollay-a*, predstavnika občinske oblasti, rodbine i muogobrojnih pravovjernika. Zvona slaviše, zastave se vijahu, mužari pucahu! Posije propisanih obreda ustoličenja, biskupski izaslanik biranimi rieči predstavi puku novoga župnika-dekana, a ovaj uzpevši se na propovjednicu, kratkim govorom prikaže se puku spomenuvši obostrano dužnosti t. j. pastira prama stadu i ovoga prama onomu. Zatim uzsliedi svečana služba božja sazivom „Duha svetoga" i pjevanje himne „Tebe Boga hvalimo". Po svršenoj službi božjoj gospodin vladin komesar pred crkvom predstavi gospodina župnika-dekana puku, a ovaj to prikazanje primi živahnimi „živio", dočim slavljenje zvonova i gruvanje mužara, koje nije prestajalo kroz svu božju službu i kroz cieli dan uzveličavaše ovaj svečani trenutak. Svečana povorka povrati se u stan g. župnika dekana, te sjede za bogati stol, a malo zatim zaredaše nazdravice. Kako se radi maloga prostora Vašega lista moram ograničiti, da tek naertam ovu riedku svečanost, tako neću da nabrajam mnogobrojne nazdravice namienjene skoro sve g. župniku-dekanu; ali ipak nesmijem prenučati njekoje. Veleč. svečar najprije je nazdravio N. S. papi Lavu XIII i Nj. Vel. cesaru i kralju. Prič. kanonik Bogović kao izaslanik biskupa nazdravi svečaru završujući ovako: „*Ti si uzor svećenika naše biskupije*, i ja se uhvam, da će i tvoja plovanija postati uzorom plovanijah naše biskupije" Kud ćete laskavijih rieči? Za biskupovim izaslanikom napio je svečaru g. vladin komesar, iztaknuvši liepa i poznata dobra svojstva novoga župnika. Ganutljiva bijaše nazdravica svečarova ujaka veleč. g. N. popa *Butkovića*, ravnatelja škola u Kastvu. Na tu zdravicu orosilo se je svačije oko, jer pop Niko jest dobrotvor mladeži svoga roda, koji znade govoriti iz duše. Kud bih dospio, kada bih htjeo spomenuti i ostale nazdravice? Moram ipak reći, da se svačije srce razigralo od veselja kada je g. ravnatelj *Butković* drugom nazdravicom spomenuo Nestora svećenika otoka Krka, a drugoga ciele biskupije, a to je veleč. popa Ivana *Harbića* i kada se ovaj tucnuo sa vrlim popom Nikom. Tako valja! Samo napried složno na putu prosvjete, poštenja i napredka.

Srečar je i onoga i sliedećega dana primio mnogo brzojavnih čestitaka od braće svećenika, od učitelja itd. Sve te čestitke imaju jednu misao, da je novi župnik radi njegovih vrlina i čudoredna ponašanja dostojan udieljene mu časti. Kasno u večer pred stanom g. župnika goraše tradicijonalna petrolejska bačvica, dočim je oko nje kolo igralo, a sakupljeni narod zanosno klicao svomu dobromu pastiru. I mi zaključujemo ovaj kratki opis uzklikom: Živio uzorni svećenik i rodoljub! Živio g. Jakov Dminić, župnik-dekan Vrbnika! Živio!

Suza na grobu pok. ujaca.[1]) U Trstu, gdje danas naša svečarka dična „Naša Sloga" slavi 25 godišnjicu svoga obstanka, gdje je ugledala za prvi put sunce božje, tamo večni sanak snivaju njeni prvi osnovatelji i suradnici, pok. *Baštijani*. Mate i Ivan, rodjena braća, blizanci počivaju jedan uz drugog na tršćanskomu groblju, kojih grob resi zajednički spomenik. Istog dana porodila ih majka u sv. Mateju (kod Kastva) dne 5. septembra 1828.. i uviek se bratski ljubili, bijahu nerazdruživa braća; zajedno pošli na nauke, učili i izučavali na Rieci, pak u Zagrebu, gdje ih zateče burna god. 1848., koja ih onako žive naravi, pjesničke duše i rodoljubna srca još većma oduševi za sve narodne svetinje, pa takovi uztrajali i radili do zadnjeg uzdaha. Kasnije slušali bogoslovyiju u Gorici, gdje su bili redjeni za svećenike g. 1853. U gradu Trstu malne cio svoj viek bijahu zajedno vjeroučiteljima, a i smrt, o kobi! pretrga im nit života iste zime godine 1885. Deseta eto godina iztiče odkad ih krije tamni grob, pa proslavom 25-godišnjice miljenice njihove, slavodobitne „N. Sloge", veže me rodbinska i rodoljubna dužnost, da ih se spomenem na ovom mjestu, jer su ju oni tako milovali i pazili: krasili sa svojimi pučenimi i političkimi članci, pogledi po svietu i rodoljubnimi pjesmami. Mate, pjesnik, bio osobito zauzet za liepi procvat dične „Sloge", pa bio s toga njenim glavnim suradnikom do svoje smrti. (24 11. 1885.)

[1]) Zaknsnilo za zadnji broj.

Vama, dični naši prvoboritelji, koji pomogoste ustrojiti i oživotvoriti naš mili list, Tebi, pjesniče Mate i slikaru Ivane, Vama moji dobri učevi, koji me još mlada dječaka nadahnuste za sve naše svetinje narodne, Vama, koji bijaste duša i srce prezaslužne naše prosvjetiteljice „Naše Sloge", Vama nek bude i od mene na ovom mjestu dana zadnja počast i hvala. Pregnuće Vaše za narodna stvar nek bude poticajem nam mladjim; na grobovih Vaših učimo se ljubiti svoje. Topla suza zahvalnica neka vam bude dokazom, da se Vas sjećamo svakom zgodom, a napose ovako svečanom, kao što je proslava 25-godišnjice „Naše Sloge". Slava Vam dični rodoljubi. V. Š.

G. Ivan Kušar moli nas, da priobćimo sliedeće: Pošto mi financijalne okolovštine nisu dozvoljavale izdavati unapred od meno uredjivani list „*Il Rinnovamento*" usilovan sam bio pretrgnuti dalnje izdavanje istoga i pridružiti se početkom tek. mj. svomu starijemu drugu. g. Anti Jakiću, uredniku i vlastniku lista „*Il Pensiero Slavo*" kod kojega ću odsad unapried uredjivati.

Dok ovo javljam predplatnikom bivšega „*Rinnovamento*" nutkam iste, da se izvole predplatiti na „*Pensiero Slavo*".

Onim pak predbrojnikom lista „Rinnovamento", koji su se na isti predplatili do konca prosinca tek. god. javljam, iza kako sam se sporazumio sa g. Jakićem, da kad bi htjeli, mogu primati kroz gori naznačeno doba, mjesto „Rinnovamento", „Il Pensiero Slavo" dostavljajuć upravi ovog potonjeg lista dotičnu razliku predplate, biva oni koji su izplatili za tekući tromjesec upravi „Rinnovamento" for. 1.25 neka izvole dostaviti nč. 75 upravi „Pensiero Slavo"; a oni koji su izplatili upravi „Rinnovamento" za tekuće polugodište for. 2.50, neka izvole dostaviti upravi „Pensiero Slavo" for. 1.50; i tako će dobivati „Pensiero Slavo" do konca prosinca, dotično do konca rujna tek. god.

U nadi, da će se, obzirom na moje financijalne okolovštine, gospoda predplatnici lista „Rinnovamento" zadovoljiti sa ovim predlogom, izrazujem jim unapred moje najiskrenije zahvalo i ostajem uz odlično štovanje. i. t. d.

Iz Voloskoga pišu nam 2. t. mj. U zadnjoj sjednici našega občinskoga zastupstva bijaše zaključeno, da će biti od sada uredovni jezik občine hrvatski. Do toga je moralo doći, jer inače nebi bila imala smisla naša borba, kad bi bilo imalo ostati kod starog talijanaškog nesmisla. Očekujemo od sl. uprave, da će dati i u tiskanicah prvo, ako ne jedino, mjesto uredovnomu jeziku, jer je prava rugoba, da se na prvom mjestu šepiri talijanščina, na drugom niemščina, a na treće dolazi kao iz milosti hrvaščina.

Preporučamo ujedno občinskoj upravi, da se bezodvlačno zauzme kod c. kr. ravnateljstva pošta i brzojava u Trstu:

1. da se promjene napisi na pošt. pečatih u Voloskom i u Opatiji i

2. da se telefonski imenik članova prevede i na hrvatski jezik. Tomu će se bez dvojbe odmah zadovoljiti bude li se samo znalo tražiti.

Našim gospodarom. Iz okolice rovinjske piše nam prijatelj, da je blagotvorno talijansko družtvo u Rovinju „*Banca cooperatica cattolica degl' agricoltori di credito e di consumo*" opet primilo veliku zalihu najbolje vrsti sumpora za trsje, te ga daje i na dug uz jamstvo gg. svećenika.

Osim toga prodaje rečeno družtvo modru galicu prve vrsti, strojeve za škropljenje i sumporanje, te ulje i svakovrstnih jestbinah. Sve te predmete daje rečeno družtvo uz najpovoljnije ciene, te je vriedno i koristno našim gospodarom, seljakom, vinogradarom, da se kod istoga služe i da izbjegavaju druge trgovce u Rovinju, koji iščo samo svoju korist, a našega kmeta poznaju samo kod izbora.

Kako su postali „Franina i Jurina"? Iz hrvatskog primorja došao je koncem mjeseca julija god. 1871. pokojni župnik Lustik, koji bijaše na glasu kao veseljak i šaljivdjija. U veselom družtvu tadašnjih naših rodoljuba u Trstu predloži on prijateljem, da bi se u list „*Našu Slogu*" uvelo pučke razgovore izmedju dvojice seljaka, koje bi valjalo zorno predstaviti. Predlog bijaše prihvaćen i odmah zamoljen prisutni Ivan Baštijan, da nariše dva seljaka iz iztočne i srednje Istre. Baštijan se molbi za kratko odazvao, sliku dadoše u drvo rezati i tako izadje prvi razgovor izmedju „Franine i Jurine" u broju od 16. agusta 1871.

Iz Rieke početkom junija. Kako bijaše jur javljeno u Vašem cienjenom listu, ustrojilo se na Rieci hrvatsko pjevačko družtvo „Zrinjski"; korak na svaki način hvalevriedan, samo neka pokretači te plemenite namisli ustraju na tom putu, plod će biti obilan po hrvatstvo.

Na Sušaku ustrojše nekoja gospoda banku i štedionicu, koja bijaše jamačno žudjena za naše Primorje hrvatsko; na taj način oživotvorilo se jedno vrelo, koje će siromašnijem narodu pružati koristi i pomagati ga bratski, te sada naš čovjek neće trebati u kojekakvih talijanskih ili drugih protuhrvatskih zavoda pomoć tražiti, već će imati hrvatski novčani zavod, koji će sirotinji radostno pomagati. Čudno nam je, da će i tu neki nehrvat veliku rieč voditi, kao da naša gospoda rieški Hrvati nemogoše ustrojiti sami banke.

Mi se ipak nadamo, da će ovaj zavod blagotvorau svoj rad udesiti prama težnjam i probitkom koli Sušaka toli cielog hrvatskog primorja. Možda bi bilo umjestnije kada bi se zavod bio podignuo na Rieci, jer time bismo podržavali hrvatstvo bolje na životu na Rieci; ili zar je i to po kalupu nagodbenom?

Od njeko doba pečaše nas pohadjati visoki gosti, diplomate u neku ruku.

Pred njekoliko dana posjetio nas zajedničkoga ministar *Daniel*, koji je razgledao njekoje tvornice i radnje i pohvalno se izrazio. Dočekala ga je na Sušaku na prelazu Rečine na željezničkom mostu deputacija u osobama gg. Mattachicha, Baccicha, Sablića, predstavnika naroda i muževa, koji vedre i oblače.

Strahovanje občinskog činovnika u Grožnjanu. Od tamo nam javlja prijatelj, da su tamošnji talijanaši proti našemu puku nakon posliednjih izbora fidicijarna uprava pobiesnili.

Nekog dana dodje iz Grožnjana na Kras k čestitomu našemu trgovcu Banković jedan činovnik iz Grožnjana sa občinskim stražarom, da mu odnesu u občinski ured tezulju (balancu), jer da nije točna. Banković se je tomu protivio znajuć, da je tezulja točna i valjano cimentovana, nu kad mu je stražar naperio na prsa bodež od puške, morao je popustiti. Na sudu u Bujah ustanovišo, da je tezulja točna, te da je dobra još za jednu godinu. Eto, tako se osvećuju naši narodni protivnici na našem nedužnom čovjeku i to jedino s toga, što neće da više puše u talijanaški rog.

Iz Tinjana pišu nam, da su i tamo bezdušni narodni odpadnici, krnjelsko-šarenjački prodanci i podrepnice na Spasovo posjekli tamošnjemu župniku, veleč. g. A. Kjudeu, više voćnih stabla, cvietja, zelenine itd. To divljačko nedjelo počinili su u dvih vrtovih g. župnika i to u gluho doba noći. Istoga dana bijahu u Tinjanu nekoji krnjeli i talijanaši iz susjednih občina, te se tuj gostili i napajali sebe i poznate tinjanske šarenjake.

Neznamo da li su oblasti poduzele kakve korake, da se krivci pronadju, ali svakako nam je zagonetkom. što puljski „*oslić*" i porečka „*baba*" o tom junačtvu tinjanskih prodanaca mudro šute.

Upozorujemo naše štovane čitatelje na to da će biti vucitba srećaka *cesarskog jubilcja za gradnju crkve* sa *glavnim zgoditkom od 30.000 for. u četvrtak dne 11. julija.*

Listnica uredničtva.

Gosp. J. P. u sv. I. Kantatu predali smo zborovodji našeg pjevačkog družtva. Hvala na čestitkah. Živili!

Oglas natječaja.

Uslied zaključka občinskoga zastupstva otvara se ovim natječaj na mjesto občinskoga stražara javne sigurnosti za porezmu občinu Opatija uz mjesečnu plaću od 35 for. unapried plativih iz občinske blagajne.

Molbe podkriepljene svjedočbami o do sada obavljenih službah i svjedočbom o poznavanju hrvatskoga ili slovenskoga jezika i po mogućnosti njemačkoga i talijanskoga jezika valja podastrieti podpisanomu do konca julija 1895.

Občinsko glavarstvo

Volosko, dne 1. julija 1895.

načelnik:
dr. A. Stanger v. r.

Razpis natječaja.

Uslied zaključka občinskoga zastupstva i u smislu zemaljskog zakona od 17. marča 1874. razpisuje se ovime natječaj na mjesto liečnika občine Volosko (za Volosko i Opatiju) sa godišnjom plaćom 800 for. plativih u mjesečnih predplativih obrocih iz občinske blagajne.

Liečnik biti će dužan liečiti bezplatno siromašne bolestnike i voditi občinsko zdravstveno uredovanje, pregledavati mrtvace i pohadjati polag propisa gostove dolazeće iz zemalja, koje budu epidemičkom kojom bolesti okužene i kano takove uredovno proglašene.

Službena pogodba biti će sklopljena za sada na jednu godinu kano pokusnu od 1. novembra 1895. dalje a zatim, ako nebude od jedne ili druge strane tri mjeseca prije izmaka odkazana, na tri godine i kasnije od godine do godine uz odkaz od 3 mjeseca unapred od jedne ili druge strane.

Molbe obložene diplomom sveukupnog liečničtva, svjedočbom austrijskog državljanstva i poznavanja hrvatskog, odnosno slovenskog i njemačkog i talijanskog jezika, imaju biti podnešene podpisanomu do 20. julija 1895

Glavarstvo občine

Volosko, dne 1. julija 1895.

občinski načelnik:
dr. A. Stanger v. r.

Ces. kralj. gimnazij u Puli.

Oglas.

Primanje učenika za školsku godinu 1895/96. biti će 11. i 12. srpnja te 16. i 17. rujna t. g. od 9 do 12 sati u ravnateljskoj pisarni.

Prijamni izpiti više se onog dana, kada se učenik prijavi.

1. Uvjeti primanja u pripravni tečaj, sastojeći iz dviju odjela, jesu sliedeći:

a) od učenika, koji žele stupiti u I. odio. zahtjeva se treća školska godina, svršena dobrim uspjehom, ili treba, da polože izpit, kojim dokažu potrebito znanje, zatim valja, da su navršili 8 godina života;

b) Od učenika, koji žele stupiti u II. odio, zahtjeva se I. odio pripravnog tečaja, svršenog dobrim uspjehom, ili četvrta šk. godina, te potrebito pripravno znanje njemačkoga jezika, odnosno prijamni izpit za taj odio. za tim treba, da su navršili 9 godina života.

II. Tko želi biti primljen u I. gimnazijalni razred, valja da navrši 10 godinu života, barem u koledarskoj godini, kojom počimlje školska godina.

III. U I. razred smiju bez prijamnoga izpita stupiti jedino oni učenici, koji ili imaju dozvolu opetovati taj razred, ili koji više odpušteni škol. g. 1894/95 iz II. odjela pripravnoga tečaja ovoga zavoda sa svjedočbom prvoga reda. Svi drugi učenici pako, koji hoće, da stupe u I. razred, imaju najprije podnieti propisanu svjedočbu polaznicu javne pučke škole, ako su koju polazili i podvrći se za tim prijamnu izpitu, kod kojega se zahtjeva sliedeće:

a) onoliko znanja u vjeronauku, koliko se može steći u prve četiri godine pučke škole;

b) Razumjevanje polaglijih njemačkih štiva, koje imaju *nenjemački* učenici, eko uztreba pokazati prevadjanjem u svoj materinski jezik; za tim još znanje počela iz oblikoslovja njemačkoga jezika;

c) uvježbanost u čeriri glavne vrsti računa sa cielimi brojevi.

IV. Učenici gimnazijalni, dolazeći *na novo*, imaju platiti prijamnu pristojbu od 2 for. 10 nč., i svi počamši od I. razreda prinos za učila od 1 for.

V. Sve učenike, koji mole *prvi put* za prijam na ovaj zavod, imaju pratiti njihovi roditelji ili zakonit jim zamjenik, te donieti i krštenicu.

VI. Učenici, koji su već polazili ovaj gimnazij, moraju se kod upisivanja izkazati svjedočbom o zadnjem polugodištu.

Ravnateljstvo c. kr. gimnazija.

Srećka za gradnju crkve k jubileju cara po 1 for.

Predzadnji tjedan

Vučenje danas, 9. julija, 10. julija i 11. julija.

Glavni zgoditak

30.000

forintih vriednosti

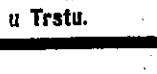

Srećke preporuča: „Il Mercurio", Girol. Morpurgo, Mandl & Comp. u Trstu.

Listnica uprave.

Gosp. N. H. u V. Nudjate nam for. 1 za predplatu na cielu godinu, pak pitate mudro: *zašto neizlazi list dva puta na čedan?* Po Vašoj podpori nebi mogao izlaziti niti dva puta na mjesec. Za ponudjenu cienu nemožemo Vam slati lista jer nas stoji samo biljeg i poštarina f. 1·04 nč. a gdje su svi ostali troškovi?

„Kupuj kod kovača, a ne pri kovačetu“ veli stari pregovor.

To važi po svoj pravici za moj zavod, jer samo tako velika trgovina, kakova je moja, ima radi gotovoga plaćanja velike množine blaga i drugih prednosti, jeftine troške, koji najposlie samomu kupovalcu u korist doći moraju. —

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzorakah, kao dosada nikada, za krojačo nefrankovano.

Komadi za odjeće.

Perurien i dosking za velečastno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. kr. činovnikah, takodjer za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, sukno za biljard i igrače stole, pokrivala za vož. loden. Velik izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga lodna za gospodu in gospoje po izvornih cienah tovarne u tako velikom izboru kako takovih ne može imeti niti dvadesetera konkurenca. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospoje. Sukno, koje se daje prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd., takodjer potrebe za krojače (kao podstave za rukave, gumbi, igle, konac itd.).

Jeftino, primjerno, pošteno, trajno, čisto vuneno sukneno blago i ne dobro kuporanje cunjah, koje imaju komaé vrednost odškodnine za krojače, priporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (austr. Maechester).

Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milijuna for. — **Pošilja se po poštarskom pouzeću.**

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju nedostatno svoje blago pod znamenjem „Stikarofskoga blago“. Da zabranim varanje p. n. oduzimača, naznanjam, da takovim ljudem ne prodajem blago pod nikakvom pogodbom.

Izvratne c. kr. izklj. priviligovane

štrcaljke proti mildevu (peronospor)

inžinira Živica

koje su obćenito u porabi radi njihove jednostavnosti, ustrajnost i lahko upo-

rabe za svaku vrst trta. Te štrcaljke prodavaju se, premda su mnogo savršenije, po dosadašnjih nizkih cienah.

Schivitz & Comp.

u Trstu.

Cienike razašiljaju na zahtjev franko.

Na sve c. k. poštanske urede cesarstva razašilju komplektno štrcaljke franko uz pouzetje za 10 for.

Izradjuju takodjer strojeve za sumporan ?, neprestano djelujuće tiskaonice itd.

Najbolje vrsti češko pivo

iz gradjanske tvornice piva u Budjevicah (Češka) 1795–1895.

100 godina obstanka.

Odlikovano na glavnih izložbah i god. 1894. u Beču dobilo prvu nagradu počastni dipiom, u Miljecih zlatni krst i zlatnu medalju.

Dobavljač Nj. Vel. kralja Wirtemberškog.

Glavni zastupnik i skladište:

RUDOLF FISCHER U TRSTU

(Via Chiozza br. 5).

Na buji se prepobube na bilo kojim pivom polag sljedećeg tehnologičkog muzeja u Beču.

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazaro,

preporučuju sl. obćinstvu svoju trgovinu manifakturnom robom. Na skladištu nalazi se posve nova roba, kako za ženske, tako za mužkarce i djecu. Veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vunenih i svilnatih. Velika zaliha svih potrebah za šivalje i krojače. U zalihi nalaze se takodjer vrpce svakojake boje, te se dobivaju i hrvatsko-slovenske trobojnice.

Napose se preporučuju cienj. gg. učiteljicam u mjestu i okolici za sve školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franko.

Govori se hrvatski i slovenski.

Jakob Štrukelj, Trst

ulica Caserma br. 16, ulaz Piazza Caserma (naproti velikoj kasarni).

Prodaje po najvcrojatno nizkim cienam svakovrstne i englezke dvokolice (Bicyklo). Zastupstvo dvokolica „Adler“ iz tvornice H. Kleyer, Frankfurt i „Viktoria Cycle Works“

Wolverhamptom (Englezka). 3—50

Dvokolice „Adler“ svietskoga su glasa i uporabljaju se kod njemačke vojske.

Jamči se za svako kolo 12 mjeseci, tko nezna voziti, nauči se ga bezplatno.

Pošilja se u pokrajine i na sve krajo.

Svi strojevi za gospodarstvo

Peronosporna štrcaljka slična Vermorelu

Samostalna peronosporna štrcaljka sa sisaljkom zračnog pritiska,

Vinske preše svakovrstnih načina.

Preše za masline, preše sa hidrauličnim tlakom,

Poboljšanje drobila

Pivničarsko orudje, vinske sisaljke, vinske cievi

Preša za sieno i slamu.

Ljustilo za kuruzu, Čistilnica za žito

razpošilja uz jako snižene ciene uz jamstvo i na pekus

IG. HELLER, WIEN (BEČ)

II/21 Praterstrasse N. 49.

Obširni katalogi za badava i prosti svake poštarine.

Preprodavaoci se traže.

Preporuča se stroge pažnje kod kupovanja istih strojevah od patvorenja.

U LJEKARNI

EDE TOMAJA

u Zagrebu, Ilica broj 12

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom pogancu, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 nvč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeiuje proti slabosti, bljedoći, škrofulozności, podbuhlosti, djetinjoj krživjavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblakšava teginje ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlicici, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinktura redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski kch i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado ždcrati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlicka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Švajcerske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. — Ciena škatuljici 70 nvč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kolam, ukočenosti i oteklini poslje težkoga vapora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolja, učvršćuje meso oko zubi, razfrižkavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 50 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam. — Jedan lončić 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili pota, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena večem lončiću 1 for. — K tome spada još boraksov sapun po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na parizkoj izložbi značastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi preugodan miris. - Flašica 30 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimnici. - Manja bočica 70 nvč.

Polibromov sirup po dru. Nikoli Selaku lieči uspješno, bolesti živaca, nepokoj, glavobolju trzanje, histeriju, zadubu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 forint.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinti vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Odgovorni urednik Mate Mandić

Tiskara Dolenc.

narodne sviesti. E, da bi tako dočekali 50 godišnjicu svi slobodni i ujedinjeni poč žezlom Njeg. Velič., našega cesara i kralja Frana Josipa I. — Za Nerezinske Hrvate: Gaude Sokolić, v. r.“

* * *

Dovolite, da Vam tu izrečem moje čestitanje, moje najviše spoštovanje in mojo hvalo, na Vašem in drugov 25 letnem delovanju, kot uredniko m in izdajateljem „*Naše Sloge*“. Vi ste stem naš narod u Istri oživeli, Vi ste ga podnčevali, Vam in Vašem bližnjem prijateljem gre zasluga, da zdaj trdno stoji in, ako Bog da, se nikdar več premaguti ne pusti.

Na zdravlje, za mnogo in mnogo let Vas Bog Svrstega obrani, nam v srečo in veselje, Vam v vedno zadovoljnost.

TRST, 27. junija 1895.

udani Vam

Val. Matija Živic.

* * *

Dvadesetpetgodišnjicu mukotrpna, dična obstanka svoga, danas slaviš ponosna „Naša Sloga“! Kraj tolikih težkih tegoba, sred tolika čopora otrovna zvierinja, što — ko i sve ine ti ponosne druge — prežeć iz zasjede, grdnim te ždrielom radilo progutat: ti jednako ponosno i smjelo zastavu dizala, ter krozu silan metež i vrevu visoko vihoreći s njome: malodušnim hrabrosti, dajuć — hrabrima hrabrost i nadu povećajuć: gromornim glasom klicala: „braćo, sloga“! I mnogi sin so domovine odzva svetom tvojemu glasu: i što ih s njega prenno se oda sna, protro oči, ter ruku pružio bratskom susretaju, „srodna si srdca i pameti složiše u jedan sveti plam“: doviknuo jedan drugomu: „brate, sloga“!!

Dà, dušmana našeg »kupo stoji reći: „složan je taj junački narod“! Al mi smo zato sviestni dičnog imena svoga: nama mlada i nova krv po žilama teče: na vlastite ćemo oči da pogledamo, ter kroz rujnu zoru sretno po nas dana, vidimo gdje nam se: „Vuga — Visla i Dunar, Vutava, Sava i Drava novimi — sjaju Jordani, gdje se krste novorodjene misli — Vieka novoga“!!

Napried samo ponosna „Naša Sloga“! Uz dične svoje pobornice druge, ruke si davši sve do jedne u velebnom tome kolu: i dalje stupaj ponosno i smjelo, ko što i dosad: eda dobri Bog nam se smili; s petdesetgodišnjicom života dičnog tvoga: na grobu svijo naših srdca, slavili budemo i velebno slavlje Uzkrsa naše posvemašnje ljubavi i s'ozi spas je i pobjeda naša!!

U to ime: da živi Hrvatska!

Uz najsrdačnije čestitanje k Vašoj i našoj svečanosti izvolite primiti i najiskreniji izraz štovanja i odanosti od Vašeg starog dopisnika u gospodarskih poslih.

Drniš, 27. lipnja 1895.

Nikola Vezić.

* * *

Iz sv. Nedelje (občina Vižinada) na 26. junija 1895. Dičnoj „Našoj Slogi“ želimo mi virni hrvatski kmeti tužne Istre dugi, lipi i sretni obstanak.

Živila „Naša Sloga“
Živili naši voditelji!

Ant. Korlević pok. Marka. **Marko Korlević** sin mu.

Martin Dašena.

* * *

Ker odpotujem danes na Dunaj in v Prago, ne bo mi mogoče udeležiti se 25letnice vrle „Sočine“ posestrine „*Naše Sloge*“, dasi bi to storil srčno rad, ker je „Soča“ v teh krajih edino narodno glasilo, ki tudi dokončuje 25 letnico svojega obstanka. Sprejmite zategadel pa pismeno moja najprisrčnejša voščila, da bi dočakali v veliko prijetnišim odnošajih — 50 letnico buditeljice istrskih bratov, naše častite, velezaslužne „Naše Sloge“.

Na zdar! Vaš udani

A. Gabršček,
tiskar in urednik.

* * *

O priliki praznovanja 25letnice „*Naše Sloge*“ kličem: Bog živi še mnogo let vse tiste vrle može, ki se trudijo nam osvoboditi tužno Istro.

Jakob Perhavc.

* * *

Odsutan bijah iz Rieke pak evo me tekar danas, da iskreno čestitam Tebi i svim Tvojim istomišljenikom. Bog je obdario listom narod, pak da bi naplatio i Vaš trud. Živili mnogo godina narodu na spas i sreću. Srdačno pozdravlja Troj **M. Polić.**

* * *

Slavnomu odboru za proslavu hvalim liepo na pozivu, a „*Našoj Slogi*“ želim, da bi obstojala, dok bude Hrvata na zemlji. Uredniku pako i njegovim pomoćnikom blagoslov od Boga, krepko zdravlje i dug život. Živili!

Berseč, 26. junija 1895.

Rajmund Jelušić.

* * *

Velečeni gospodine!

Velikoj i riedkoj svečanosti 25 godišnjici našeg jedinog naše uzo domovine pol. lista, koji stoji na braniku našeg političkog i narodnog života, našeg obstanka, podpisani najsrdačnije čestitaju vrućom molbom, da Vas još'e mnogo godina uzdrži na čelu tog lista. To su naše skromne al iskrene želje.

Sv. Matej, 27. junija 1895.

Vaši prijatelji i štovatelji.

* * *

Živućim borbocem, vriednim sutrudnikom za hrvatsku rieč i pravo, dičnim istarskim i našim perjanicam „Naše Sloge“ kličem iz dna duše: Živili!! a umrlim utemeljiteljem iste: Slava! Bila jim vična zahvalna uspomena medju narodom! Dao dobri Bog, da bi i zlatan jubilej „N. Sl.“ dočekali, to vidjeli, da naporni radom i uz trajnošću pobjedismo sve svoje protivnike! To želi Vaš

Samobor, 25. junija 1895.

Balaudrović.

„NAŠOJ SLOGI“.

Bilo mi je deset ljeta,
Kad me župnik pozva k sebi,
Evo, reče, štiva sveta,
Uzmi, sinko, to je tebi!

Brže bolje svojoj kući,
Pa pred majkom list otvaram;
Što ugledah? Znoj me vrući,
Istina li, il se varam?

„Naša Sloga“ čitam glasno,
Pa u grlu rieč mi osta!
Citaj, sinko, naše vlas'no,
Reče majka i poposta!

„Naša Sloga“ čitam opet,
Pa sve dalje do besjedah,
Koje glase: Ne daj razpet,
Oslobodi „narod bjedah“!

Tu umuknuh! Nemam glasa!
Nemirno mi srce, glava!
Al na jednom kriknuh: Spasa
Dajmo rodu, koji spava!

Majka gleda i se čudi,
Što besjedim, štono činim.
Pak će ona: Tako budi
Nama svima, našim milim!

Spasa, spasa viek der moli
Tvojoj majci, otcu, rodu!
Ne daj, da te dušman voli,
Kad uzimlje ti slobodu!

Jezik majčin, dušu roda,
Dušman hoće da uništi.
Od zapada do izhoda
S toga bieda narod tišti!

Vjeru Krsta, tješitelja,
Dušman hoće da iztrebi,
Hoće k vragu da nas pelja,
Da nas satre — na čast sebi!

Al ni dom nam ni sjeguran!
Trese ga sin izdajica!
Njemu brat je sad oduran,
Izrod mu je, kukavica!

Zato, sine, želi spasa
Tvojoj majci, otcu, rodu!
Moli Višnjeg iz sveg glasa
Za spas roda, njeg slobodu!

Kada „Naša Sloga“ piše:
„Ne daj razpet, oslobodi“,
Uz nju budi uviek više
I po njenoj stazi hodi!

Bog je valjda sam to htio,
Da nam svane taj list spasa!
Bog mu dao, Bog mu bio
Zaštitnikom dobra glasa!

Majka utihne! Ja ju gledam!
Što ću sada? Čitam dalje.
Jednu rieč za drugom vedam,
Što ih dobri biskup šalje!

Dodje druga, treća „Sloga“,
Uvjek jače čuvstvo biva!
Eh, svi velju: Ti si od Boga,
Kad ti toli plodna njiva!

„Naša Sloga“ rasla bolje,
Danomice ljepša bila,
I do danas ovdje dolje
Uviek lieka u nas lila!

Nije s toga više straha
Za hrvatski narod Istre!
Istran — Hrvat ima duha,
Srce, pamet, oči bistre!

Slava Jurju Velikom.e,
Baštijanom, svima slava!
Bog poživi Matka k tome,
I sve pobornike prava!

U Podgradu 26/VI. 1895. *M. B. Rašan.*

Prigodom vjenčanja
gosp.
Petra Juretića
sa gospodjicom
Klement. Munić
u Kastvu, 19. junija 1895.

Nemam zlata, ni dragog kamenja,
Ni blistavih gjerdan-biserova,
Ni zamámna bogata prstenja,
Ni ostalih gospodskih daróva:
Da Vas darim, kako dólikuje,
Kad se za vas takav dan svetkuje.

Al što imam, to vam rado dajem,
Dajem pjesmu punu toplih želja,
Udahnutu bratskim osjećajem,
Izpjevanu od pustog veselja,
Što vas vidim tako ùsrećene,
Krasna djeco — materine zjene!

Kano nojca u svojih vedrinah,
Da bi blaga Vaša ljubav bila:
Kano nebo u svojih modrinah,
Tiha, vedra, iskrena i mila:
A ko sunce, što na nebu blista,
Vazda sjajna, vesela i čista!

*

Neznalo Vas težko uzdisanje,
Neznalo Vas pregaranje ljuto,
Ono crno, tajno jádovanje,
Ono mrko poništenje kruto . . .
Noć i zora i sav danak bieli
Vedar bio Vaš kroz život cieli.

Ali ako mrki oblak koji
Namrgodi kad i Vaše lice
I od brige čelo Vam oznoji,
Ljudi da ste — a ne plašivice:
Borite se, otmite se jadu,
Jer junaci ná muci se znadu.

*

Blažite se u porodu svome . . . .
Blažite se i gojte ga smjela,
Da za Vama on na svietu tome
Mlad nastavi rodoljubna djela,
Vaša djela — tekar zámišljena,
Zamišljena, al no izvedena . . . .

Ante Dukić.

Franina i Jurina

Fr. Dobro jutro, Jure.
Jur. Svako jutro, Frane.
Fr. Povedi mi malo: će će reć, da se sada neki osorski i nerezinski šarenjaci ne denaju s nami težaci i mornari više ganat.
Jur. Odkad su va Osoru „*Legu*“ ustrojili, jako su se uzoholili i strah me je, da će kigod od velikega veselja i poludet.
Fr. Oli su morda dobili veliki lot va Taliji?
Jur. Ne, nego neki veliki *šijor*, da je mnogim sada, odkad su se va „*Legu*“ zapisali, posve dog oprostil, drugim je jopet podpisal kvetanca višeletnjega plaćanja interesa, premda mu nisu ni šolda platili; a nekim misli pak uzimati samo 2% ili najviše 4%; svakomu kako vidiš je oprostil polak njegovih meriti za „*Legu*“ i talijanski zajik.
Fr. Kako će dakle sada naši šarenjaci blagoslivljati „*Legu*“ i tega milosrdnega *šijora!*
Jur. Za stalno hoćeju; nego čuj još i ovu Kad se škole otvarale, ki su se napisali va „Legu“, dobili su pravice, da mogu poslati svoju dicu va visoke škole tamo va Firencu, Milan i Beneci, da postanu mudri ljudi, sve sami profešuri i dokturi mukte na troški od „*Lege*“. Neznaju dakle sada kud će glavom od velike radosti bržni roditelji, i zato je prava pogibelj, da se kemugod i pamet ne prehiti.
Fr. To je jako lahko, gdi je veliko veselje; nego najbolje bi učinili, kad bi dobro udrili glavom o žid, da se opamete. Ma ja sam čul, da misle gradit na studencu kucu za one, kem se meša, da bude pripravna za svaku ne daleku potribu.
Jur. Za to nisam čul, nego čujem govorit o njihovoj budućoj sreći, da će bit do nekoliko let njihov vas svet; da će barzo imati svoje likare i abukate, da će bit barzo njihovi ljudi na sudu, na kapitanatu na guvernu, i ki ti zna povidat sve druge sriće, ke će im donesti ta „*Lega*“.
Fr. Ako je to sve istina, onda neće bit potreba hodit više v' Amerike i s tiši va Mletci, nego se samo va „*Legu*“ zapisat.
Jur. Eh brate moj, znaš će govori evangelje: da je mnogo zvanih, a malo odabranih; ovu sriću imaju samo oni, ki su se prvi put va „*Legu*“ zapisali, kad su bili prišli va Nerezine oni šarenjaki iz Osora, i kad su „*Legu*“ va Osoru postavili i još'er veliki abukati talijanskega partida, a naše krvi i jezika.
Fr. Kako će se dakle sada veselit gospoda, ken imena finjuju na *ić*, ki vole pulježki, nego hrvatski zajik; kako će se obogatit u malo lit, i kako će se spominjati od kolina do kolina njihova slavna talijanska gospodska imena.
Jur. Da, da tako ti je to; sad će se mukte jist, pit i tancat, a najviše niš ne delat, kako je to bilo va Osoru, kad su smutnju pronzročili; samo valja mrzit na svoj materinski hrvatski zajik, kako na njega žalibože mrze naši šarenjaci, kim je sladja pulježka kapula, nego domaći bljebac.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Gospodin Josip Marok platio je za drugo poletje 1895. for. 3. — Isti darovao je i for. — O. Fr. Dobrović, Padova, podario je 4 kruna. — Jos. Ptašinski sv. Ivan Šterna 2 krune.

Političko družtvo „Edinost“. Novoizabrani odbor političkoga družtva „Edinost“ imati će u nedelju u jutro dne 7. t. mj. prvu redovitu sjednicu, na kojoj će se konštituirati.

Občinski izbori u Podgradu započeli su dne 2. t. mj. te imademo o dosadašnjem uspjelu samo brzojavna izvješća. Oba dana imala je naša narodna stranka većinu glasova i to, kako je komisija dopustila, 17 glasova većine, a u istinu 47 glasova većine. Izborna komisija je do skrajnosti pristrana. Na naše prvake napadaju prodanci, koje predvode poznati izdajice i odmetnici, prijatelji J o r k o v i.

Školskim nadzornikom bio je imenovan naučitelj u Izoli, g. Antun Cumar, i to za talijanske škole u koparskom i voloskom kotaru.

Promjena slovenske tvrdke. Poznati slovenski trgovac sa liesom u Trstu, gosp. *Jakov Maukoč* odstupio je svomu sinu *Ivanu* svu trgovinu sa liesom, te je ovaj ubilježen kod trgovačko-pomorskoga suda u Trstu kao vlastnik tvrdke.

Trgovačka tvrdka Maukoč uživa u Trstu i u susjednih pokrajinah najbolji glas, a naša je iskrena želja, da bi i pod novim vlastnikom, članom rodoljubne obitelji *Maukočeve* sačuvala ono častno mjesto u našem trgovačkom svietu, koje je do sada toli uspješno držala.

Spomenik blagopokojnom d.ru A. Dukiću. Iz Voloskoga javlja nam prijatelj, da je dao postaviti otac prerano umrlog našeg druga i prijatelja d.ra A. *Dukića* na tamošnjem groblju spomenik sliedećim napisom:

„Ovdje počiva
dr. ANTE DUKIĆ
odvjetnik, zastupnik naroda i t. d.
Rodjen u Kastvu dne 6. oktobra 1854., umro na Voloskom dne 28. decemb. 1894.

Ovaj spomenik postavi razžalovani otac Ante Dukić.“

Talijanaška osveta. Iz Žminja pišu nam, da je tamošnja fakinčad — (sluge i podmićenici tamošnjih krajeva, šarenjaka i odmetnika) porazbijala dne 24 junija po noći *sedam* občinskih svetionika nanesav občini preko 20 for. škode. Nekoje sumnjive osobe prijavljene su sudu. Viditi ćemo hoće li se pronaći zločince. Našemu puku na vanjščini ovo je novi dokaz, kako zmaju krnjoti, talijanaši i šarenjaci toditi njegov krvavo zasluženi novac.

Zlobna oštećenja. Prijatelj nam javlja iz Veprinačke občine, da su tamošnjemu župniku veleč. g. Mihovilu Laginji nepoznati do sad zločinci posjekli više redova trsja, te mu tim nanesli dosta štete.

Te bezdušne stvorove valja svakako tražiti medju onimi zavedenimi i zasliepljenimi osobami, koje su kod zadnjih izbora fiducijara radile — a još bolje pile i jele — na račun porečko-puljske gospode. — Medju prodanci naći će dakle oblasti bez dvojbe one stvorove, koji se bezdušno osvećuju na tudjem imetku.

Iz Ždrenja pišu nam, da je prošloga mjeseca *Poniž Andrija* počinio izgredah, koji su mogli po njega i po pučanstvo onih krajevah zlosretno svršiti. U prvo se je dao ružiti narod — jer morate znati, da je Poniž pripadnik talijanaške stranke — svakojakimi pogrdami „porchi Croati“ itd., da je kod mnogih kipilo, nu vrhunac svoga junačtva pokazao je, kad je jedne subote u večer opsovao svećenika, koji mu nije ništa sakrivio. Drugi dan u jutro po sv. misi pitali nekoji toga deliju, kad se je pred crkvom bio razkokodakao, s kojeg je uzroka i zašto je psovao jačer svećenika i zašto puk nepusti u miru. On u mjesto, da bi se opravdao ili spomenuo razloge — segnuo u žep — grozeć se, da će sve postrieljati; to je puk silno razžestilo i navalio na toga deliju, koji se onda podao u bieg te se zatvorio u kuću *Ivana Ponižа*, gdje je bio zatvoren do večera. Puk, kojeg je to postupanje uvriedilo i razljutilo stražio je okolo kuće nebi li toga izazivača-nemirnjaka u ruke dobio i po zasluzi kaznio, — akoprem su nekoji nagovarali, da se ga pusti, neka se valja u blatu svojih djela, ali nije bilo lahko umiriti mladiće, koji su svi, a osobito iz sela *Klinni* nastojali, da ga po zaslugi kazne. Konačno uvidiv braća *Ponižera*, da bi mogao on za svoju bezobzirnost i naprasitost slabo proći, počeli su puk moliti, da neka se razidje, jer da će oni nastojati, da više toga nebude. Puk se je primirio samo uz obećanje, da će moliti oproščenje puk i svećenika, što je on, kada su ga braća iz kuće izvela, i učinio, obećav još, da više neće nikada psovati naroda ni svećenika. I to je dakle jedan cvietak „Avite culture“, kojim se može ponositi talijanaška stranka u Istri.

Izviešće kr. vel. gimnazije na Rieci za školsku g. 1894—95. Iz letošnjega izviešća hrvatske gimnazije na Rieci vadimo sliedeće podatke. Profesora bijaše na gimnaziji sa ravnateljem 19. Učenika početkom školske godine 373, a koncem iste godine 354. Po zavičaju bijaše ih iz Hrvatske 220, iz Slavonije 1, iz Dalmacije 4, iz Kranjske 3, iz našega Primorja (većinom iz Istre) 113, iz ostalih zemalja 13. Po vjeri bijaše ih 337 rimokatolika, 16 grčko iztočnjaka i 1 mojsijevac. Svjedočbu 1. reda s odlikom dobilo je 68 djaka, 1. reda 209 djaka, ostali imadu popravak, 2. il 3. red. Veseljem iztičemo, da imade naših mladića iz Istre liep broj medju odlikaši.

Budućа školska godina početi će dne 1. septembra 1895.

Sokolski sastanak u Pragu. Povodom českoslavenske narodopisne izložbe bila je dne 29. i 30. pr. mj. sokolska svečanost, kojoj je prisustvovalo do 8000 učestnika iz najrazličitijih gradova Češke, Moravske i Slezke. Bila su ondje i izaslanstva slavenskih sokolskih družtava, medju njima hrvatsko i slovensko, te i deputacija franceskih gimnasta od sedam članova. Iz Beča je u petak prispjelo 700 tamošnjih Čeha. Za svečanosti je član franceske deputacije, Boucart, profesor pravoslovnoga fakulteta u Nancyu, predao predsjedniku českoga Sokola, podnačelniku dru. Podlipnomu, kao počastni dar franceskih gimnasta, kip djevice Orleanske, simbol patrijotizma i moralne pobjede. Pražko gradsko zastupstvo počastilo je goste u gradskoj viećnici. Izmienjene zdravice isticale su českoslavensku i francezku solidarnost.

Iz Kanfanara piše prijatelj našega lista dne 24. t. mj. Ono, što je tiskano u listiću „*Il Piccolo*“ br. 4981, glede službe božje u Kanfanaru, je puka laž.

Od 50 godina amo se obavlja ovdje liturgija na isti te isti način. Po nedeljah i svetkovinah kod mise se čita i pjeva Epistola i Evandjelje hrvatski, a ostalo latinski.

Poslije podne se čitaju ili pjevaju vespere latinski, a valje za tim litanije Majke božje i Častimo te.... pred sv. Sakramentom hrvatski. Tako se čini sada, tako se je činilo i mjeseca maja. Ove godine su neke gospodje i gospodične talijanke prosile, da njim se dopusti obavljati pobožnost Marijinu svaki dan u maju, malo prije sutona (oko 6. ure na večer) na što je veleč. g. župnik privolio, te se njima pridružio, te njim držao svaki dan kratko razmatranje o kriepostih (3. dio krunice) Marijinih, za tim su dvie gospodične pjevale s orguljama litanije Lauretanske i jednu pjesmicu. Tu nebijaše nikakva sbora dječaka, nego 2, 3 dječaka, djevojčice i okolo 12 ženskinjah.

Puk je svake nedelje i svakog blagdana prisustvovao kod večernje i blagoslova kao navadno o trećoj uri, t. j. prije nego bi talijanke počele svoju pobožnost.

Biskup Dobrila župniku *Ant. Sironiću* u Bermu, prije 35 godina.

Častni gosp. plovane! Dični prijatelju!

Naši koledari pivaju do sv. trih kraljih, dakle neće ni ta čestitnica prekasno doći. Svim srcem vam želim, da Vas Bog u ovom novom lětu poživi u zdravlju i veselju, da Vam blagoslovi sve trade i skrbi, i svako zlo od Vas i od stada Vašega odvrati. Urodilo Vam ljubko vino i bělica pšenica, plodne bile svilorune ovce i volodrodice kravice, a verlu toga gospod Bog poslao bolju dobu našemu pogaženomu i poruganomu narodu! Da, dragi moj Pre-Antone! velika je sramota i nesreća za našu kèrv, da nas u Istri nitko neće spoznati, kako da nas ni nebi bilo; nitko od našega jezika ne misli, da imamo velika i sveta prava, koja od samoga Boga po naravi nas dopadoše, da nam presvětli Cesar ta dragocěna prava ponudja i da je skrajna ura iz nehajstva i sna se probuditi, ako želimo biti ljudi a ne *schiavi*. Spomenite se, kako kavrižani proganjaše Vas i Valentina i čemu se mora nadati naš rod u cěloj Istri. Jeli će i odsad do věka odsudjivati naše ljude na sohe, bez da bi ih sudci drugače razuměli nego po nevaljalih tumačnicih? Jeli još kadi tako biva, — kud sunce sije? Ja zaisto za takove proklete kraje neznam izvan Istre. Mi redovniki smo meso od mesa, kost od kosti našega puka; naš brižni narod niti vidi niti misli drugače nego po naših redovničkih očih i možданih; jere sve ostalo, što u nas zna si ime pisati, je svojoj vlastitoj kèrvi protivno i nam zlohotno; imamo dakle mi svetu dužnost, za naše ljude skèrbeti, i to moremo sada činiti brez svake pogibeli, jer nam sam Cesar dopušća, da si uzmemo, što je naše, t. j.: naš jezik u svih naših potrebah, u ugovorih, opo-rukah i t. d., imamo pravo svojim jezikom se služiti po uredih (offizih), sudiščih itd.

Što bi rekal Němac u Němškoj ali Talijanac na vlaškoj, da bi im za sudce Hèrvate poslali, koji nebi znali ni nemški ni talijanski govoriti? Ili morda Němci i Talijani veće dohodke plaćaju, već sinov pošiljaju u kasarne negoli mi, — ili su morda blagoćudniji ljudi, pobožniji kèrstjani, věrniji podložnici Cesarovi, nego li naš prosti, krotki i potèrpljivi narod? Oj dragi Pope Antone! Vi ste muž bistre glave, kakovih je malo u Istri; Vi imate plemenito i blagoćudno sèrce; razmišljajte danom i nočju tu poglavitu stvar, pogovarajte se o njoj s ljudi, koji imaju malo mozga u glavi i poštenja u sèrcu, ter pripravljajte tako malo po malo ljudi na izbiranje za Beč ali kamo bude. Ja bih radji mèrtav bio nego još vidèti, kako bi naši brižnjaki za svoje poslanike izabrali kalviniste (Jeny za Frankfurt) ili republikane, kojim nije do drugoga stalo, nego da nam domovinu upropaste. — Polagahno i razborito valja tu stvar prijeti u ruke; s odmetnici, s Fiorentini, kojim pridivki na „ak“ „ač“ konèanju, i s kernjeli netriba o tom še inačiti ili svadjati; ali dobrom prigodom bèrcnite besědu, dvi, za naše ljude (ako nisu živina) je to voda na naš malin; zèrnce do zèrnca pogača — a kamen do kamena palača. Ako Vam ki zastraši, ni malo nebojte se ga; te pravice nam je sam Cesar podao. Bog mu vazda na pomoći bio! izdajica a ne službenik věran svoga gospodara bi bio, koji bi nam toga radi prětio. M'seca augusta sam tako ministrom u Beč pisao, i za to su me oči to pohvalili, do česa da Vam istinu rečem, nije meni ni malo stalo; jer bih radje evce pasti s Mojsesom po kèršljivih Sinajskih planinah, nego na Faraonskom dvoru u razkošju plivati gledajući ugnjetanja i zatiranja mojih suplemenikov.

Oprostite mi, mili moj prijatelju, ako sam Vam s mojim tugovanjem dosadio; koga sèrce boli, onoga oči plaču; a nije me ni toga sram, ter je slavni Odkupitelj plakao nad Jeruzolimom, a nenahodim u Vangjelju, da je suze ronio nad poganskimi gradi. Da bite mogao skoro k meni doći, bimo se jasnije razuměli; svakako Vas molim da mi navèstite, kako Vi o toj stvari mislite.

Ponavljajuć moje čestitne želje, Vas priporučam božjoj obrambi, pak ostajem s pravim poštovanjem i vrućom ljubavju Vaš věrni prijatelj *Juraj Dobrila* m. p.

U Poreču dne 2. Januara 1860.

Za spomenik pok. učiteljem M. Buršića i A. Troštu dosada priposlaše svoje prinose sliedeća gospoda:

(Prinosi se objavljuju onim redom, kada je već koji stigao.)

Josip Vrbka, kurat 1 for.; M. Radić, učitelj 1 fr.; U. Trinajstić, učiteljica 50 nč.; Iv. Saršon, učit. 1 for.; A. Žmak, učit. 1 for.; J. Kivac, poštar 1 for.; N. Jedrlinić, učit. 1 for. 90 nč.; Iv. Žic, učit. 1 for.; pop Fr. dr. Volarić d. p. 50 nč.; supruzi Marki 1 for.; N. Volarić, nadučit. 50 nč.; P. Matanić, učit. 50 nč.; A. Brozović, učit. 1 for.; Iv. Mahulja, učit. 50 nč.; Kate Parčić, učiteca 50 nč.; A. Turak, učit. 1 for.; Ant. Rajčić, učitelj 1 for.; pop Josip Velikanje 2 fr.; A. Tačić učit. 1·40 f; supruzi Maračić 1 for.; pop I. Mrakovčić 1 for.; B. Frančić 1 for.; pop N. Oršić 50 nvč.; M. Mogorović, učit. 2 for.; A. Nežić učit. i for.; Ante Dukić, učit. u Čepiću 1 for.; Ivan Načinović, učit. 1 for.; Iv. Martinčić, učit. 1 for.; Dukić Ante, učit. Kastav 1 for.; Iv. Pošćić, učit. 1 for.; L. Tomašić, učit. 1 for.; Ivan Defar, 50 novč.; Vinko Zidarić 1 for.; Fr. Zec, učit. u Poljicah 5 for.; Iv. Polonijo, učit. 50 nč.; Jak. Jakac učit. 2 for., Petar Pikulić, župnik 2 for.; Ant. Ellner. župe-upravitelj 1 for.; Vinko Šepić, učit 4 for.

Ona gospoda, koja već obećaše i druga, koja su voljna doprinieti dar za spomenike milih pokojnika, neka izvole to čim prije ovršiti, da uzmognemo što prije živimi spomenici dokazati svietu naše hrvatsko plemenito srce. Svim darovateljem s naše strane srdačna hvala, a od Boga plaća.

ODBOR.

Iz občine bujske piše nam prijatelj 22. t mj. Poslije zadnjih saborskih izbora pobiesnili su uprav bujski iredentaši proti onim našim kmetovom, koji su u susjednoj občini Umag za istarsko-hrvatsku stranku glasovali. Nijedan naš kmet nije se mogao pokazati u Bujah, a da ga nisu oni *slavni* gradjani svakojako napadali. Neprestana izazivanja dozlogrdila su napokon našim kmetovom, te su pošli pritužiti se političkoj oblasti u Poreču.

Ova je, reć bi, stvar prijavila sudu u Bujah, jer je ovaj pozvao nekoje od onih, koji bijahu napadnuti, na preslušanje. Pozivi ti — dakako talijanski — stigli su nekojim dan prije nego li je imao dotičnik predstaviti se sudu i tako nebijaše svakomu moguće odazvati se sudbenom pozivu.

Svi dakle nisu pošli na sud, ali se ih nije više pozivalo niti znamo kako je iztraga tekla ni svršila.

Sudjelovanje naših kod izbora fiducijara u Umagu iznenadilo je i razsrdilo silno umažku i bujsku gospodu. Sve je ogorčeno proti onim našim dičnim občinarom, koji se nedadu više sliepo za nos voditi od talijanaške gospode.

Da uzdrže budnu talijansku (!?) sviest medju vanjskim pukom, priredjuju Umažani i Bujci izlete u naša sela, te se tu pije i *muzicira* sve po šestnaest. Glasovita glasba iz Segeta sudjeluje uviek kod tih izleta. Bilo ih je već u Petroviji, Čepljanih i u Koreniki. Naš puk se samo smije tomu izazivanju talijanaške gospode.

„Hrvatska“, hrv. akad. literarno-zabavno družtvo u Gracu na I. glavnoj skupštini, dne 15. pr. mj. izabralo je za ljetni semestar sliedeći odbor:

Predsjednik: stud. med. g. Stevo Gold, podpredsjednik cand. iur. g. Gustav Huth, tajnik: stud. med. Luka Dražić, bilježnik: stud. med. g. Milan Begić, blagajnik: stud. med. g. Ante Santica, knjižničar: stud. iur. g. Ivan Pizzoli, gospodar: stud. phil. g. Ivan Bellotti; odb. zamj.: st. med. g. Mate Duboković, stud. iur. g. Ivan Tironi, revizori: st. med. g. Ante Grgin, stud. ing. g. Ivo Čurtica i stud. med. g. Vinko Mardešić.

Marko Šošelj, knjigoveža i izdavatelj u Mostaru. Ima ljudi na svietu, koji proživu tiho i mirno, da se i ne osjete, a ima ih drugih, koji su neprestance u borbi i trvenju. To mnogokrat ovisi i od ćudi: jedni su meki, pak vole u svemu popustiti svakomu, samo da neimadu zanoveti, dočim drugi žilaviji nedadu se dok su živi. Jao si ga ovim posliednjima ako se namjere na bezdušnike, koji njihovu ćud žele izrabiti, da ih upropaste.

Dva bez duše, treći bez glave.

To je izkusio, i gorko izkusio Marko Šešelj u Mostaru. Taj hercegovački koljenović, otvorena hrvatska duša, rodoljub bez diplomatičkih previjanja, nagazio na takva dva bezdušnika, u zlu moguća i uviek na zlo spremna, koji mu rade o glavi. A što je taj čovjek sakrivio? On ljubi svoju hrvatsku krv — a to je dosta i previše. Ima on starca otca, kome bi trebalo pokoja? Ne mari! Ima on petero djece? A što zato? Ta to su djeca tek jednoga Hrvata, a odkuda to neprijatelji imena hrvatskoga, da imadu milosrdja naprama nevinoj dječici, iz koje bi još mogli i vatreni Hrvati uzrasti?

I tako se proganja toga Hrvata, jer je poštenjak.

Nek bude ovoliko dosta, jer kako je progonstvo Šešelja politički čin, nebismo rada dublje zagrizti no je pametno.

Braćo! pomozimo takvu čovjeku, nek neprijatelji hrvatskoga imena uvide, da ni mi svoga ne zapuštamo. Evo laka načina, da tome čovjeku pomognemo. Nabavimo zbirku narodnih pjesama sabranih po Jukiću i Martiću, a pred par godina od istoga Šešelja izdanih. Ciena joj je poštom 1 for. 30 nvč. — Nabavivši tu knjigu mi ćemo poduprieti čovjeka, koji podpore zaslužuje, a dobiti ćemo knjigu, kakve nije lako svakog dana dobiti.

U nevolji se pozna prijatelja.

F. Ž.

Hrvatski glas u delegacijah. U sjednici austrijske delegacije od dne 22. pr. m. progovorio je i naš delegat zastupnik Biankini odsudiv nutarnju i izvanjsku politiku vlade. On reče, da bi delegati Dalmacije morali zasjedati po zakonu u ugarsko-hrvatskoj delegaciji, te bi pravo ime naše monarhije imalo glasiti austro-ugarsko-hrvatska monarhija.

Govoreći o vanjskoj politici reče, da Hrvati trpe uslied njezinih štetnih posljedica. Spominje posljedice talijanskoga trgovačkoga i parobrodarskoga ugovora za Dalmaciju i Istru, koje samo zbog vinske klauzule godišnje gube silne milijune. Nu i moralni je upliv saveza sa Italijom koban po naše nutarnje prilike. Dalmatinska zemaljska vlada podržaje uzprkos zaključkom sabora još danas u c. kr. uredih talijanski uredovni jezik, od kojega 99 postotaka pučanstva ni rieči ne razumije, kako ga je ostavila mletačka republika. Poslije istarskih nepodobština zbog uredovnih napisa i poslije izjava u talijanskom parlamentu, neda se odstraniti predmnievanje, da glede javnih odnošaja u Primorju postoji neki tajni ugovor sa Italijom; točna i odlučna izjava ne bi ovdje suvišna bila.

Odstup grofa Kalnokya u pretežno katoličkoj monarhiji treba žaliti već s toga, što tobožnje liberalne struje hoće, da slome i najznamenitija prava katoličke crkve i sruziti joj obranu katol čkih načela. Trojni se savez dosada nije podobnim pokazao, da i malo pospješi ostvarenje naših političkih želja; talijanski saveznik ne ima najvažnije stvari za svaku akciju, novaca, a Njemačka ne će da za našu iztočnu politiku žrtvuje kosti nijednoga pomoranskoga mušketira.

Naša monarhija mora stresti okove trojnoga saveza i stupiti u prijateljsku neutralnost prama svim vlastim. Možda je za to najprikladniji trenutak danas, kad se u francezkom glavnom gradu službeno govori o francezko-ruskom savezu kao o gotovoj činjenici. Bez privole Rusije ne će doći do pravoga mira na Balkanu, niti će Austro-Ugarska moći da provede priključenje Bosne i Hercegovine. Pošto naša vanjska politika stoji u očitoj opreci sa povoljnim riešenjem ovih važnih pitanja, a u nutarnjoj politici monarkije nepravedna premoć Niemaca i Magjara u primorskih hrvatskih zemljah učvršćuje i prevlast Talijana, sa historičkimi i narodnimi pravi Slavena na sjeveru i jugu čini kao da ih nije, govornik kao Slaven i Hrvat u interesu same monarhije ne može odobravati ovu samoubojničku politiku, pak će za to glasovati proti proračunu ministarstva izvanjskih posala.

Smiešni Rovinjci. Kako su zasliepljena neka gospoda, koja su izvojevala pobjedu norcem (6000 for.) i prietnjom, vidi se u Kanfanaru najbolje iz toga, što su si mislili, kad su vidili ići na izbor dičnoga starca, veleč. g. dekana-župnika P. Studenca. Kad idjaše imenovani gospodin župnik na izbor, bijaše na „plaći“ mnogo rovinježke gospode pomješane sa kanfanarskimi kamjeli i šarenjaci. Videć njega i misleć, da ide glasovati za njihovu stranku govorili su glasno medju sobom: „*Benedetto vecchio! Dio te daghi ancora cento anni da vivere*“. Svršio izbor, plovan ide kući, a oni trgovci sa glasovi kad su doznali, da velečastni nije glasovao za njihovu stranku, vikali su glasno: „*Figura porca di vecchio, mostro de un vecchio grango, che il diavolo te manji*“. Kako velika razlika u vrieme od pol sata, prije „živi sto lit“, a potlu „krepaj“. Kako bi mogao 84 godišnji starac osramotiti svoju siedu glavu tim, da ide glasovati za naše dušmane, koji pope nemogu drugače viditi, nego ako su njihovi hlapci, pa makar nevršili svoje dužnosti, što njim je najdraže. Živio naš starac veleč. g. Petar Studenac, a živili i rovinjski „*gronghi*“!

Iz Vrbnika piše nam dne 27. junija. Najprije, velecijenjeni g. uredniče, primite srdačan čestitanja povodom jubileja Vašega lista. Dvadesetpetgodišnjica „*Naše Sloge*“, to je važna stranica u poviesti hrvatskoga naroda Istre.

Broj 29. U Trstu 11. julija 1895. Godina XXVI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (sastegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošću valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Poziv na predplatu.

Početkom ovoga mjeseca otvara se predplata na *„Našu Slogu"* za treću četvrt il drugu polovicu ove godine.

Mi nastojimo po najboljih silah, da zadovoljimo željam naših čitatelja i potrebam našega naroda po Istri, pak možemo punim pravom očekivati od jednomišljenika i prijatelja, da će na vrieme predplatu na list ponoviti.

Molimo dakle sve naše dosadašnje predplatnike, koji nisu, da bi izvolili čim prije predplatu za II. tečaj 1895. obnoviti, a stare dužnike sjećamo ozbiljno, da već jednom učine ono, na što se kao pošteni muževi obvezuše.

Ciena nalazi se na čelu lista.

Uprava „Naše Sloge".

Proslava

25godišnjice „Naše Sloge".

(Konac).

Sastanak.

Iza toga progovori narodni zastupnik i dekan g. I. **Kompare**, koji se zahvaljuje sa svojo strane zastupniku g. Spinčiću, koji nam je podao izvrstnu kritiku o parlamentarnom položaju u carevinskom vieću. Obzirom na izbornu preinaku reče, da se je od vlade moralo očekivati, da će proširiti izborno pravo na one, koji ga do sada neuživaju. I on priznaje, da se je to pitanje razbilo radi prepira, kako da si razdiele zastupnička mjesta bivše tri sdružene stranke carevinskoga vieća. Sebičnost im je podkopala tlo. Radili su svaki za sebe, a bez svakog načela. Tako su postupali i u školskih poslovih. Svi znademo, da valja promjeniti školske zakone, za što su se morali prvi zauzeti članovi konservativnog kluba. Ali oni, da ostanu na vladi, odustaše od toga zahtjeva.

Istotako donesoše na razpravu poreznu preinaku, kojom su htjeli još više pritisnuti najniže slojeve državljana, osobito seljake i radnike.

Ako su dakle proti takovoj vladi bili naši zastupnici u opoziciji, moramo njim samo zahvalni biti. Takovu zahvalu izrekao je narod našim zastupnikom na svih sastancih, koje su obdržavali tik pred netom obavljenimi zemaljskimi izbori. Narod se je tada svuda izjavio, da odobrava posvema rad naših zastupnika, da im je za to zahvalan, da će ih slieditи makar nadošla i težija vremena.

Zaključujuć zamoli prisutne urednike naših novina, neka bi i u buduće što obširnije izvieščivali o radu naših zastupnika, čim se narod podučava, osvieščuje i učvršćuje.

(Na koncu popratili su prisutni živahnim odobravanjem govor g. dekana.)

Presvj. g. dr. **Dinko Vitezić** reče, da nije kanio govoriti, nu prisiljen da je odgovoriti zastupniku Spinčiću, koji je izjavio, da nisu bile samo vlade krive radi naših žalostnih odnošaja, nego i stranke, koje su ih podržavale. On je bio takodjer kao zastupnik u onom klubu, koji je neko doba podupirao vladu, nu u tom klubu nebijaše on radi zastupničkog mjesta.

Što se tiče izborne preinake misli, da bi se naši zastupnici imali zauzeti za obće izborno pravo.

Zast. **Spinčić** odgovara g. predgovorniku, da ga je slabo shvatio, jer on je smjerao u svojem govoru jedino na zastupnike i vladu koalicije. Na g. predgovornika nije niti iz daleka mogao ciljati, jer mu je baš on savjetovao, da ne stupi u *Hohenwartov* klub, koji je pomagao vladu podržavati.

Glede izborne preinake, reče, da se je o tomu govorilo na raznih naših sastanch nedavno, a i prije jednom u Dekanih, gdje se izjaviše obojica — Laginja i on — za obće izborno pravo.

G. **Ivan Hribar**, zastupnik na zemaljskom saboru u Ljubljani, reče, da bi rad i on unkon svega, što je danas ovdje čuo, izrazio jednu želju gg. državnim zastupnikom. Govornik drži, da se pripravljaju promjene u političkih odnošajih u monarhiji, na što daju sluiti i rieči Njeg. Velič. zastupnikom *Heroldu* i *Biankini-u*. Odlučujući krugovi uvidili su napokon, da se sa njemačkom ljevicom nedа vladati. Sada dolazi opet na površinu češki narod, koji zauzimlje vrlo važno mjesto u Austriji, i kojemu su, reć bi, sada viši krugovi skloni. To su znaci, po kojih se može suditi, da bi moglo doći do ugovaranja sa zastupnici češkoga naroda, a za takav slučaj valja, da smo i mi pripravni. Zastupnici naši imali bi nastojati, da se dogovore sa zastupnici češkoga naroda, da bi ovi za slučaj dogovaranja sa vladom, uzeli u svoj program i nas Hrvate i Slovence. Govornik želi čuti mnienje o tom pitanju od prisutne gg. zastupnika. (Burno odobravanje.)

Zast. dr. **Laginja** kaže, da će odgovoriti u ime obojice. Misao g. predgovornika je vrlo zdrava. Moguće je, da dodje do ugovaranja sa Mladočesi. Mi smo — reče — i do sada bili u uzkom savezu s njimi. Nemože reći već sada, što i kako bi postupali, da se ih pozove na bilo kakva dogovaranja, ali toliko može već danas izjaviti, da će za svaki korak čistim čelom odgovarati biračem i narodu. (Živahno i obćenito odobravanje.)

Urednik **Podgornik** ističe, kako uživaju naši zastupnici obćenito pouzdanje radi njihovog nesebičnog i požrtvovnog djelovanja. Takovo pouzdanje bijaše im izraženo i na zadnjoj skupščini političkog družtva *„Edinost"*. Razpravljajuć o resoluciji, da se izreče zastupnikom pouzdanje, rekoše nekoji, da žale, što nije došao na skupščinu bar jedan od državnih zastupnika. Uzprkos tomu bijaše resolucija prihvaćena velikom većinom glasova. Nu, nešto nas je pri tom ipak iznenadilo, i to obrazloženje jednoga govornika, kojim je nastojao opravdati svoj predlog, da se ne dade izjavu pouzdanja. Pošto je dotični gospodin ovdje, moli ga, da se jasnije izrazi.

Urednik **Jakič** odgovara, da se je on protivio pouzdanici, jer je bio dobio nekakvu pismenu prijavu. Videći pako, da je njegovo obrazloženje izazvalo sveobći nemir, obratio se je odmah poslije skupščine brzojavno na dotično mjesto molbom, da mu se uprave potanje ubaviesti. Iskrenim veseljem valja mu javiti, da dotična dvojba nije išla naše zastupnike, već drugu dvojicu. Želi, da mu se tu iskrenost ne upiše u grieh.

Gosp. **Anton Truden** žali što se lahkomuno dvoji o nečem, o čemu se neima dokaza. U ime slovenske inteligencije u Trstu prosvjeduje proti izopačenom izviešću o zadnjoj skupščini „Edinosti", osobito pako prosvjeduje proti nareknutju, da inteligencije nebijaše na rečenoj skupščini, jer da se tobož neslaže sa odborom. (Burno povladjivanje i pleskanje).

Urednik **Podgornik** svrnuo se na izjavu presvj. g. dr. Vitezića glede obćeg izbornog prava. I on je toga mnienja, koje zastupa i g. Spinčić. Izbornu preinaku valja osnovati na temelju *poreza od krvi*. On želi, da bi i današnji sastanak izjavio želju, da bi se naši zastupnici u Beču zauzeli za što slobodomnije izborno pravo. Konačno predloži, da bi se i ovdje izreklo zahvalu i pouzdanicu gg. zastupnikom. Jedno i drugo bijaše jednoglasno prihvaćeno.

Zast. dr. **Laginja** izpričava se što mu nebijaše moguće doći na glavnu skupščinu „Edinosti". Izriče svoje mnienje, da bi se glavne skupščine u buduće sazivalo u delavni dan, osobito obzirom na gg. svećenike. Nadalje preporuča odboru, da bi sazvao glavnih skupščinah i u Istri, čim bi se narod politički odgojilo.

Predsj. **Mandić** odgovara predgovorniku, da se je odbor „Edinosti" obazirao većinom na to, da budu skupščine mnogobrojno pogjećene, što je moguće u Trstu jedino ob nedjeljah ili svetcih. Pozuato mu je, da su se gg. svećenici tužili, što se sazivlje skupščine ob nedjeljah, kad im je nemoguće ili vrlo težko sudjelovati. Upravo obzirom na naše svećenstvo uprilićili smo današnju svečanost na delavnik, nu na žalost nevidimo ovdje onih, koji žele, da se sastajemo u delavni dan. Ako se bude u Istri ili bilo gdje izvan Trsta sazivalo skupščine ili sastanke, valjati će to učiniti opet po nedjeljah ili svetcih, jer delavnik nemože narod zapustiti svoje svakdanje poslove. U ostalom — reče — odbor će uzeti do znanja ovdje izražene želje i nastojati, da im se zadovolji.

Presvj. g. dr. **Vitezić** reče iza toga, da bi valjalo nastojati oko toga, da izlazi *„Naša Sloga"* dva puta na čedan.

Mandić mu odgovara, da će uprava lista i tu želju uzeti do znanja, ali se boji, da će biti težko za sada oživotvoriti ju radi pomanjkanja sredstva.

Pošto se nije više nitko za rieč prijavio, zaključi predsjedatelj sastanak, zahvaliv se svim prisutnim na mnogobrojnom posjetu, na trieznom i ozbiljnom razpravljanju i uzkliknuv na koncu: Do vidova u 1 sat kod *banketa!*

III.

Banket.

Stalno nikada nisu jošte prostorije naše čitaonice sakupile toliko odličnih gostova s raznih strana naše domovine. Okolo I sata po podne počeli gostovi zasjedati za prostrani i dugi stol, što se je pružio po svoj dužini velike dvorane. Pošto se je priglasilo zadnji dan više gostova nego li se je očekivalo, to se jedva svi u prostranoj dvorani smestiše. Na počastnom mjestu posjedoše naši narodni prvaci i zaslužni rodoljubi. Među prvimi vidismo presvj. g dra. *Dinka Vitezića*, preč. gosp. *A. Karabaića*, državne zastupnike gg. dra. *Laginju*, *Iv. vit. Nabergoja* i profesora *Vjek. Spinčića*. Zemaljske zastupnike gg. *Iv. Hribara*, *Fr. Dolenca*, *Sl. Jenka*, *Josipa Kompare*, dra. *Dinka* i dra. *M. Trinajstića*. Od narodnog svećenstva bijahu tuj: preč. g. dr *Fr. Volarić*, župnici gospoda *Stefanutti*, *Legat*, *Pipan* i *Slokovič*. Občinski načelnici gg.: *S. Defar*, *J. Mahnič*, *I. Belič*; bivši buzetski načelnik i zastupnik *Fr. Flego* Odvjetnici gospoda: dr. *Pretner* i dr. *Truden*. Urednici gospoda: *Cotič*, *Podgornik*, *Jakič* i *Kušar*. Odvjetnički perovodje gg.: dr. *Ribař*, dr. *Abram* i dr. *Podreka*. Gg. dr. *M.* i dr. *V.*, naš slavni kipar *Rendić* i mladi pjesnik *R. Katalinić-Jeretov*. Veletrgci gg.: *Truden* i *Mankoč*; trgovci gg.: *Vučković*, *Kundić*, *Križ*, *Balanč*, *Sarkon*. Zastupnici svih slavenskih družtva Trsta i nekojih iz okolice kao gg.: *Kalan*, *Gjivić*, *Turk*, *Žitko*, *Macák* jun., *Grmek*, *Polić*. Narodni župani gospoda: *Ivić*, *Buzdon*, *Sanković*. Iz drevnog Kastva došao na svečanost dični tamošnji rodoljub g. *Mirko Jelušić*; iz Opatije g. *N. Peršić*; iz Kastanara vriedni naš *A. Mišan* i jedan posjednik; iz obćine Umaga 4 posjednika. Bilo je i drugih gostova, koji će nam oprostiti ako ih ovdje po imenu ne spominjemo — jer se svih više nesjećamo. U svemu bilo je za stolom okolo 80 osoba.

Poslije prvih jela oglasio se za rieč tajnik odbora i urednik **Mandić**, te pozdraviv i ovdje najsrdačnije sve mile gostove, predloži im, da ravna stolom g. prof. *Spinčić*, na što svi prisutni burmini živio-klici pristaše.

Prof. **Spinčić**, primajuć se te časti, reče, da je bio već do sada mnogo puta i u raznih krajevih u svakojakih družtvih, ali onoga, što sada čuti, nije nikada jošte očutio. Uspomena na prošlost, ozbiljnost sadašnjosti i pogled u budućnost spajnju mu se u duši. Sjećamo se onih, koji su osnovali *„Našu Slogu"* i kojih neima više među nami. Strahom započeše djelo prije 25 godina, a Bogu hvala postignuto je i više, nego li su se oni nadali. Tomu su nam svjedoci mnogobrojni prijatelji. Toliko protivšćine jamče nam, da se je naš narod probudio, da nije ono više, što je bio u prijašnje žalostno doba — živi mrtvac U množtvu neprijatelja vidi on najveći uspjeh *„Naše Sloge"*. Danas smo svi uvjereni, da je naš list do sada koracao po pravom putu, pa na tom putu neka ostane i u buduće.

Za ovim stolom vidimo jednoga od osnivača *„Naše Sloge"*. preč. gosp. *Karabaića* (burni živio!); zatim prvaka među našimi prvaci presvj. g. dra. *Vitezića* (Klicanje i pleskanje); državne i zemaljske zastupnike, občinske načelnike, zastupnike družtava i drugih slojeva naroda. I to je, gospodo, razlog, da me danas obuhvaća posebno čuvstvo videći sakupljenu toliku i tako odličnu gospodu, koji slave riedku narodnu svečanost. Dižem čašu u proslavu 25godišnjice *„Naše Sloge"*, u proslavu uspomene milih nam pokojnika i na čast svim onim, koji se sakupljaju pod zastavom *„Naše Sloge"*. (Burno odobravanje i pleskanje).

Urednik **Podgornik** govori u ime polit. družtva *„Edinost"*. Spominje kako bijaše u Istri prije 25 godina, kako se je pomalo počeo narod buditi i kako sačinjava danas samo jednu veliku stranku — *stranku Hrvata i Slovenaca bratski sdruženih*. Takove sloge neima drugdje među našom braćom. Zasluga za to ide jedino „N. Sl." Tomu se imade razloga najviše veseliti družtvo „Edinost", u ime kojeg i kao novinar nazdravlja uredniku *Mandiću*.

Dr. Pretner pozdravlja sakupljene u ime čitaonice. Njega veseli što se je u njezinih prostorijah sakupilo toliko odličnjaka iz Istre, koji vode čisto idejalnu, nesebičnu i požrtvovnu borbu za prava svoga naroda.

R. Katalinić-Jeretov napio je domovini krasno deklamovanom pjesmom.

Josip Kompare diže čašu za boljak seljačkoga stališa, koji je među nami liepo zastupan, radi kojeg bijaše *„Naša Sloga"* u prvom redu ustrojena i bez kojeg nebismo mogli ništa opraviti. (Zdravica ta bijaše gromkimi živio-klici popraćena.)

Ivan Buzdon, župan iz Lanišća, zahvalio se predgovorniku na krasnoj zdravici seljačkomu staliću. Govorio je priprosto ali oduševiljeno i logično. Na koncu napio je zastupnikom naroda, koji za nj toliko rade i trpe. (Silno odobravanje popratilo je taj govor.)

R. Katalinić-Jeretov deklamovao je pjesmu *„Seljakom"*, a zatim se sjetio u poletnoj zdravici prvaka hrvatskoga naroda, biskupa *Strossmajera* i dra. *A. Starčevića*. Burno klicanje sliedilo je: Živio Strossmajer! Živio Starčević!)

Dr. Dinko Trinajstić zahvalio se rodoljubnoj *„Čitalnici"*, koja nam je odetupila danas prostorije, te napio sl. odboru iste.

Sl. Jenko nazdravi našemu zaslužnomu svećenstvu, koje apostolski vrši svoje težko poslanstvo i koje imade neprocienjenih zasluga za naš narodni preporod. (Gromko odobravanje.)

Iv. Hribar sjeća se iz djačkih vremena svoga prijatelja g. prof. *Spinčića*, koji je već na sveučilišću pravio velike osnove pripravljajuć se marljivo i uztrajno za svoj budući rad među svojim narodom u Istri. On je kasnije pokazao, da se njegove smjele osnove dadu izvesti odlučnošću i požrtvovnošću, čim se on i danas odlikuje. Nazdravlja muža, koji nije nikada zdvojio i koji se vazda drži svojih idejala iz mladosti. (Oduševljeno klicanje i pleskanje.)

Zast. **Spinčić**, zahvaljujuć se na krasnoj napitnici, reče, da se je vazda držao načela, da pravedna stvar mora prije ili kasnije pobjediti. Nazdravlja najbližoj nam braći Slovencem, napose gg. svećenikom slovenske i češke narodnosti u Istri.

Fr. Stefanutti diže čašu za složno djelovanje Hrvata i Slovenaca, bez česa neima nam spasa jednim ni drugim.

Ivan vitez Nabergoj izreče napitnicu istarskim Hrvatom suborićem i jednomišljenikom. Zahvali uredniku „N. Sl.", koji promiče djelom slogu, ljubav i uzajemnost Hrvata i Slovenaca u Trstu i Istri. (Burno pozdraviše svi napitnicu prvaka tršćanskih Slavena.)

Ivan Hribar zahvali se na napitnici g. Stefanutti-u naglasiv, da je hrvatsko slavlje i slovensko slavlje, te nazdravi skupnoj nam budućnosti.

R. Katalinić-Jeretov sjeti se hrvatske Rieke, gdje su današnji mladji hrvatski prvaci Istre školu potkrili.

Mirko Jelušić nazdravi uredniku *Matku Mandiću*.

Stjepan Gjivić čestita i nazdravi urednika Mandiću u ime radničkoga družtva.

R. Katalinić-Jeretov napije hrvatskoj Ateni, drevnomu Dubrovniku.

Zast. Spinčić zaključi red nazdravica, sjetiv se još jednom svega današnjega našega rada, i to u crkvi, kod sastanka i kod banketa, spomenu one, kojih smo se danas sjetili i to mrtvih i živih, prisutnih i odsutnih, te konačno napije svim našim odsutnim istomišljenikom i prijateljem.

Za čitavoga banketa vladalo je živahno veselje, iskrena radost i neprisiljeno oduševljenje. Među pojedinimi zdravicami pjevalo se u manjih zborovih i skupno rodoljubne pjesme, koje bijahu izliev pune srca pravog veselja.

Od strane odbora za proslavu 25 godišnjice izričemo i ovdje svim onim, koji su osobno kod svečanosti sudjelovali, ili koji se pismenimi i brzojavnimi pozdravi sjetili našega lista i naših prvaka, najsrdačniju zahvalu. Svevišnji podielio nam svima milost, da bismo u sretnijih danih za Hrvate i Slovence slavili 50 godišnjicu „*Naše Sloge*“.

Hrvatska gimnazija u Istri.

Interpelacija narodnih zastupnika dra. Matka *Laginje*, Vj. *Spinčića* i drugova na ministra za bogoštovje i nastavu u sjednici carevinskoga vieća od 21. junija o. g.

Po pučkom popisu od god. 1890. ima u Istri 140.713 stanovnika, koji se služe hrvatskim, 44.418 stanovnika, koji se služe slovenskim jezikom, a po tomu u svemu 185.131 stanovnika s'avenskoga plemena.

U istinu pako u Istri ima još više Slavena, jer se u nekih kotarih kod mnogih stanovnika, koji pripadaju slavenskom plemenu, talijanski jezik zabilježi kao onaj jezik, kojim se oni služe, radi čega se po statistici smatraju kao Talijani.

Ovo stanovničtvo, koje u okrugłom broji 200.000 duša, nema ni jedne jedine gimnazije, u kojoj bi se njegova mladež poučavala u vlastitom jeziku, e time je tako članak 19. državnoga temeljnoga zakona o općenitih pravih državljana za slavensko pučanstvo Istre isto što i mrtvo slovo.

Nasuprot za 118.027 (i još manje) brojevno Talijana postoji jedna ces. kr. državna gimnazija u Kopru s talijanskim nastavnim jezikom, a za sama 5904 Niemca postoji gimnazija u Puli s nastavnim njemačkim jezikom, pri čemu valja još opaziti, da svakako bolje stojeća njemačka i talijanska mladež lahko može pohadjati gimnazije u gradu Trstu, kao i ostale tamošnje srednje škole.

Već na 13. febrara 1874., dakle već pred 20 godina, tadašnji narodni zastupnik iz Istre dr. Vitezić zapodjenu u ovoj visokoj kući pitanje o osnutku hrvatske gimnazije u Istri; od to doba poslali su direktno ili indirektno — občina pazinska, te sve občine, u kojih obitavaju Hrvati i Slovenci, u koliko nisu pod pritiskom talijanskoga elementa, u tu svrhu mnogobrojne peticije na ministarstvo za bogoštovje i nastavu; ali sve uzalud!

Uslied toga su Slaveni Istre prinuždeni, da svoju mladež šalju na hrvatsku gimnaziju na Rieci, ali oni učeći tu, jer tobož. u „inozemstvu“, od zemaljskih zaklada ne dobivaju nikakovih štipendija, te su vazda u sumnji, da li će im maturalna svjedočba biti nostrificirana; ili ta mladež u vlastitoj zemlji i u Trstu na državnih gimnazijah izgubi vlastiti jezik, sviest i svoju narodnost.

Čovjek zdrava razuma upravo ne može pojmiti kako ministarstvo nastave može omalovažati jedno za Slavene Istre na kulturnom polju toli važno pitanje, pošto je to ministarstvo sve odnosne molbe neposredno zainteresovanoga pučanstva pa i iste resolucije, što ih je ponovno primila visoka kuća, moglo posve odbaciti, ne uvaživši ih, ne našav dapače ni za vriedno, da odgovori na interpelaciju u ovoj stvari od 28. maja 1894., dakle od preko godina dana, ili bar da nabroji razloge, zašto se neće odgovoriti.

Pa ipak, dok ovo Slaveni Istre opravdano i po svih pravih zahtjevaju, ne može se tu govoriti o tobožnjih kakovih narodnostnih pretjerivanjih, jer je ono pučanstvo bilo posve sporazumno, da se na toj novoj hrvatskoj gimnaziji koja bi se imala osnovati, uvedu kao obligatni nastavni predmeti njemački i talijanski jezik.

I obzirom na mjesto, gdje bi se imala gimnazija osnovati, neima nikakvih temeljitih prigovora, jer občina Pazin ima dovoljan broj stanovnika sve hrvatskoga jezika, ima više pučkih škola, kao u obće dotični i susjedni sudbeni kotari, s hrvatskim nastavnim jezikom, a sam grad je u vrlo zdravom kraju u sredini zemlje, te je u njemu i prvašnjih godina već postojala državna gimnazija.

Radi navedenih razloga nalaze se podpisani prinuždenimi, da na preuzvišenoga predstojnika ministarstva za bogoštovje i nastavu, koji, prost od strančarskih obzira, ima samo zakone izvršavati i prosvjetu promicati, stave ovo pitanje:

Je li njegova preuzvišenost sklona sve nuždno poduzeti, da se što prije u Istri, a imenito u Pazinu, osnuje c. kr. gimnazija s hrvatskim nastavnim jezikom a s njemačkim i talijanskim kao obligatnimi predmeti?

U Beču, 20 junija 1895.

Dr. Laginja, Spinčić, Perić, dr. Gregorčić, Nabergoj, Kušar, dr. Kaizl, dr. Pacák, dr. Šil, Purghart, Rašin, Adámek, Formánek, Tekly, dr. Vašaty, dr. Ferjančić, Binkini, Březnovsky.

Franina i Jurina

Fr. Stoante malo, kumpare Jure!
Jur. Pjaže, sutle Froane?
Fr. Ste čuli čoa koantnju po Dubošnici našemu farenjaku?
Jur. Nis avištoal . . . Čoa bi to moglo bit?
Fr. Ko ćete, ću vam zakantoat.
Jur. Ko vam se ne gnusti.
Fr. (pjevajuć po napjevu Kačićevih pjesama):

Aj prodanče, žalostna ti majka!
Aj prodanče Jorkovo kolino,
Odkad si se na njeg namirio
Više nisi kakov si nam bio,
Ter s rankunom pratiš svoga Jorka
Kad bi triba „anke alla forka“,
A na svoju lnješ sad starinu
Kakonoti brek na misečinu:
Aj prodanče, grom te ne ubio
Kamo li si glavom udario!
Za trideset srebrnjaka plaće
I za zdilu Jorkova obroka
Spletke kuješ sprot slovinske braće,
Zovuć na nje Boga za svidoka:
Aj prodanče, vrag te ne odnio
Aj prodanče, žalostna ti majka!

Jur. Lijte, lijte djoavla, kako je lipo speljoana. Bi se otilo da tako zakantoaju još nikomu.
Fr. Doa, doa . . . i nekemu podeštatu.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri kao Cirilo-Metodijski dar priposlaše nam: Veleč. g. Andrija Benigar iz Altare 2 krune; veleč. g. Josip Marok iz sv. Lovreča paz. 2 krune; gospoda pravnici Fr. Dorčić i Iv. Poščić iz Graca svaki po 1 krunu, g. I. M. Trst 5 kruna. Živili!

Odlikovanje. Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip I. imenovao je veleč. gosp. *Dragutina Huthu*, vojničkoga župnika, sada u Zagrebu, i profesora vjeronauka na državnoj gimnaziji u Trstu, veleč. g. d.ra *Petra Tomasini-a* počastnimi kanonici stolnoga kaptola u Trstu.

Preč. g. *Huth* je vrlo dobro poznat u našoj Istri, gdje broji mnogo štovatelja i prijatelja, koji će se razveseliti na ovu viest o odlikovanju onako čestita muža. U ime prijatelja i u ime naše čestitamo najsrdačnije preč. g. Huthu!

Imenovanje. Ministar pravosudja imenovao je sudbenog prislušnika g. Rudolfa Lazarich-a, pristavom kod c. k. kot. suda u Poreču.

Preč. g. dr. Ivan Črnčić, kanonik sv. Jerolima u Rimu, piše nam, obzirom na našu viest u svečanom broju „N. Sl.“, da je blagopokojni biskup *Dobrila* došao u Trst sa tadanjim kanonikom sv. Jerolima u Rimu, sada pok. *Pulićem* koliko sliedi: „Pop Juraj Pulić posta stoprv 1877. godine kanonikom naše crkve sv. Jerolima, a malo dana prije bijaše došao u Rim iz Tridenta, gdje do tada bijaše ravnateljem gimnazije. A brže da nije on bio u Rimu ni godine 1870. mjeseca lipnja. pak da je tada otišao iz Rima skupa s nezaboravnim biskupom Dobrilom, bivšim mojim gostom“.

Biti će kako piše preč. g. dr. *Črnčić*. Mi smo ono napisali po kazivanju preč. g. *Antuna Karabaića*.

Govori narodnih zastupnika gg. d.ra M. Laginje i prof. Vjek. Spinčića. Na drugom mjestu navadjamo, da su govorili prošlih dana opetovno naši dični zastupnici na carevinskom vieću.

Tako je govorio dne 4. t. mj. zast. *Spinčić* o političkoj upravi u Primorju i to kod rasprave o proračunu ministarstva nutarnjih posala. Dne 5. t. mj. govorio je dr. *Laginja* kod proračuna ministarstva za zemaljsku obranu.

Kod rasprave proračuna ministarstva bogoštovja i nastave upisali se obojica, da će govoriti kod raznih stavka toga proračuna. Dne 6. t. mj. govorio je zast. Laginja o srednjih školah u Primorju, napose o gimnaziji, koja bi se imala osnovati u Pazinu.

Kod rasprave o proračunu ministarstva nutarnjih posala stavio je zast. Spinčić dvie resolucije, i to jednu kod stavke: „*gradnje cesta*“ i kod stavke: „*vodne gradnje*“.

U budućih brojevih donieti ćemo sve te govore i resolucije. Danas nebijaše nam moguće ništa od toga priobćiti, jer smo htjeli svršiti opis svečanosti 25-godišnjice „Naše Sloge.“

Celjsko pitanje riešeno. U sjednici carevinskoga vieća od dne 10. t. mj. bijaše prihvaćena stavka proračuna od 1500 fr. za paralelke slovenske na nižoj gimnaziji u Celju — nakon duge, žestoke i burne rasprave sa okolo 30 glasova većine.

Dr. Bartoli contra prof. Spinčić. Na govor, koj je govorio zast. Spinčić dne 4. julija po prilici jednu uru, oglasio se je zast. Bartoli za stvarni izpravak, i učinio ga dne 5. julija. Bartoliev izpravak glasi od rieči do rieči ovako:

„Gospodin zastupnik Spinčić obnašao je u svojem jučeranjem razlaganju za dobro, da me na temelju jednoga „*on dit*“ (veli se) obtuži, kao da bih ja bio porabio izraza nepovladijivanja proti mojim sunarodnjakom.

Čudeć se što se zastupnik usmjeluje obtuživati na temelju jednostavnoga „*on dit*“, izpravljam stvarno, da je njegova obtužba beztemeljna i kriva. Ja bih smatrao izpod moje časti, da njim činim taj izpravak, al ga činim prema kući, da ista uzmogne iz te činjenice o sadržaju svega njegovoga razlaganja suditi“.

Poslie 24 ure toliko je izštudirao i zapisao, te slabo pročitao.

Na to mu je odmah zast. Spinčić odgovorio ovo:

„Tobožnji stvarni izpravak zastupnika takozvanoga velikoga posjeda istarskoga moram stvarno tako izpraviti, da u istinu nije izpravio stvarno nijedne po meni navedene činjenice. U ostalom nek bude njemu na čast, da neodsudjuje izgrede izgrednika proti hrvatskim zastupnikom dne 11. jenara t. g. večer“.

„Rieči, na koje jedine se može protezati tobožnji izpravak zast. Bartoli bile bi one, koje je zast. Spinčić rekao, pošto je u kratko opisao izgred izgrednika proti hrvatskim zastupnikom dne 11. jenara t. g. u Poreču i u gostioni. Na taj opis je nadovezao ove rieči: „I tako bili smo sami sebi pripušteni. Pošto je gosp. zastupnik dr. Bartoli upravo ovdje, to velim, da sam od nekoga čuo — njeki tal. zastupnici bili su na prvom podu, on nije —, da je taj čin, izveden tamo dne 11. jenara večer, pošto mu se ga je pripovjedalo, označio kao „barbarstvo“. Ja bih mogao imenovati osobu, koja mi je to pripovjedala“.

Zastupnik Spinčić, kako svaki vidi, nije rekao, da je zast. dr. Bartoli zbilja označio napadaj na hrvatske zastupnike u gostioni, gdje su večerali, barbarstvom, nego je rekao, *da je čuo*, da je dr. Bartoli onaj čin označio onako. On pozna osobu, koja mu je ono pripovjedala, nijesto gdje mu je pripovjedala. a ima zato i svjedoke — dakle može dokazati da je čuo. Pripovjedao je to u parlamentu u prisutnosti dra. Bartoli, i ovomu bila je dana prilika, da reče, da li je tako ili ne.

Dr. Bartoli kaže u svojem izpravku, da nije onoga čina označio barbarstvom. On smatra rieči Spinčićeve kao obtužbu, kao da on nebi nepovladijivao činovom njegovih sunarodnjaka, izgrednika. On smatra tu obtužbu beztemeljnom i krivom. On povladjuje njegovim sunarodnjakom. On neodsudjuje barbarskoga napadaja na hrvatske zastupnike, nego ga odobrava; on ga u svojem „izpravku“ nit nenječe. Dosad smo ga još mogli držati plemenitijim. Sad možemo suditi i njegova „civiltà e coltura“. On se ogradjuje proti tomu kao da bi odsudjivao napadaje, on se sa izgrednici tako rekuć poistovjetuje.

Čestitamo zastupnikom istarsko-talijanske kulture, koju drugi zovu bruttura, i svim njihovim prijateljem i zagovornikom.

Občinski izbori u Podgradu. Javili smo u zadnjem broju, kako su započeli dne 2. t. m. občinski izbori u Podgradu i kako je toga dana postupala izborna komisija pristrano, protuzakonito. Istotako postupala je komisija drugog i sliedećih dana, ali sve to ništa nije pomoglo. Odlučna volja naroda uništila je sve spletke narodnih protivnika, talijanaških podrepnica, prijatelja i drugova glasovitoga puljskoga Jorka. U svih trih izbornih tielih pobjedila je hrvatsko-slovenska stranka upravo sjajno. Narodni odmetnici i prodanci bijahu hametom potučeni.

Uzprkos uništenju na stotine glasova, pripadnika naše stranke, i usupor tomu, što se je s protivne strane činio nečuven pritisak na naše čestite birače, prodrli su u sva tri tiela naši čestiti predloženici. Niti jedan pripadnik šarenjačke stranke nebijaše izabran u novo zastupstvo.

U III. izbornom tielu bijaše najžešća izborna borba. Tuj se nadali narodni dušmani pobjedi, ali im bijaše loša sreća. U tom tielu imali su naši predloženici po službenom izviešću okolo 90 glasova većine, dočim ih je bilo po našem brojenju bar dva puta toliko.

U II. i I. tielu malo bijaše nade za talijanaške prodance, jer su u tih tielih birači sviestniji, neodvisniji i imućniji.

Kad bijaše dne 5. t. mj. o podne proglašen uspjeh izbora u I. tielu, nastalo je u čitavom Podgradu neopisivo oduševljenje. Na stotine naroda klicalo je od veselja pred občinskom zgradom. Zastupnici svih poreznih občinah podaše se u stan narodnoga zastupnika i tamošnjeg prvaka g. Sl. Jenka, gdje ga burno pozdraviše te izručiše mu krasan vienac. Na staroj tvrdjavi rijala se ponosno narodna trobojnica dočim su mužari izpod tvrdjave naviešćivali narodu uspjeh sjajne pobjede.

Mnogobrojne čete naroda dolazile su kasnije sa zastavami pred stan svoga vodje i prvaka te tuj njega i kod njega skupljeno rodoljube oduševljeno pozdravljale kličući gromko: *Živio Jenko! Živio Spinčić!* itd. itd.

To bijaše doista pravo narodno slavlje, kakvog nije još Podgrad doživio.

Uspjeh občinskih izbora u Podgradu pruža nam novi dokaz što se sve složnimi silami, odlučnostju i požrtvovnošću postignuti dade. —

Tamošnji prodanci povukoše se u svoje brloge, gdje će sada valjda snovati nove spletke, nu uzaludan im je nečist posao. Tko se druži s najljućimi narodnimi protivnici, s osobami, koje bi nas sve utopile u žlici žuči, tomu nemože Bog dati sreće ni blagoslova.

Njihov grozni poraz kod ovih izbora morao bi ih već jednom opametiti, te bi se imali skršeno podvrći sudu naroda, neće li, da se i na njih obistini ona strašna, koju nam pjesnik predstavio u toli groznoj slici:

„Prošteno je griešnicima
Zalumčaru, ubojici,
Prošteno je svima, svima,
Samo nije izdajici!“

Uspjeh občinskih izbora u Podgradu nije porazio samo domaće izrode, već je on i strašna moralna ćuška svim onim, koji su rieču i činom podupirali te narodne odpadnike, i koji se bane na mekanih dušecih u gospodskih palačah i . . . . .

Držimo, da nemožemo za danas bolje zaključiti ovo kratko izviešće nego li tim, da sjetimo prijatelje i protivnike na onu našu krasnu: „*Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokrari*“.

Porinutje nove ladje. Prošle subote bijaše porinuta u more svečanim načinom sa diljah kod sv. Roka nova oklopnjača c. kr. mornarice, pokrštena imenom „*Wien*“. Kod krsta kumovala je grofica Kielmansegg, supruga ministra-predsjednika. Iz Beča došla je posebna deputacija gradskoga zastupstva, državnih zastupnika i drugih odličnjaka. Nova ladja služiti će za obranu obalah.

Iz carevinskoga vieća (sjednica od 6. julija). U toj sjednici odgovorio je ministar domobranstva i na podulji govor zast. dra. Laginje, a tako i izvjestitelj baron Schwegel. Ministar nije odbio nego je žalio izraze koje je dr. Laginja rekao proti onim, koji su na upravi u Primorju, i dodao, da će svi nastojati, da se onakovih izraza nebude u budućemogli rabiti proti njim. Baron Schwegel pokazuje se je onim, što je, njemački ljevičar, prijatelj Talijana i činovnika, prijatelja Talijana. On je i tako daleko išao, da je prosvjedovao proti izrazom dra. Laginje. Učinio je ono, što nisu nit sami najviši činovnici, kao zagovornici svojih podredjenih učinili.

Poslie ministarstva domobranstva došlo je na red ministarstvo bogoštovja i nastave. Kod svih dielova rasprave toga ministarstva upisalo se je mnogo govornika, najviše kod srednjih škola, gdje dolazi celjsko pitanje u raspravu. Kod rasprave središnje uprave toga ministarstva upisno se među ostalimi dr. Laginja; kod srednjih škola Vošnjak, Robić, Laginja, Spinčić; kod obrtnih i specijalnih Spinčić; kod pučkih Klun, Spinčić. U istoj sjednici govorio dr. Laginja, zagovarao je hrvatsku gimnaziju u Pazin, uredjenje školstva u obće u Primorju, taknuo se je i nekih pitanja bogoštovja i odgovarao nekoliko zast. Luzzattu, koj je tvrdio, da Talijani u Austriji neimaju ništa, i rekao, da će glasovati proti slov. paralelam u Celju, jer Slovenci imadu toga već preveć! — E se non ridi, di cherider suoli?!

Promjene u krčkoj biskupiji. Kako smo već javili, tri su plovanije tamo popunjene. Č. g. Milovil Mužina do sada plovan u Belom, postao je plovanom u Dubašnici; č. g. Josip Mrakovčić, upr. plov. u Baški, postao je plovanom u Dobrinju, a č. g. Jakov Daminić upr. kur. u Valunu plovanom u Vrbnika. Po tom premješteni su: č. gosp. Pavao Milovčić iz Dubašnice na Punat; č. g. Ivan Sparožić iz Punta u Martinšćicu; č. g. Anton Petriš iz Martinšćice u Lun na Pagu; č. g. Blaž Soldatić iz Luna na Predošćicu; č. g. Ivan Šintić iz Predošćice u Beli; č. g. Petar Volarić iz Vrbnika u Valun; a uprava plovanije u Baški povjerena je č. g. Antonu Andrijčiću kancelaru biskupske kurije i koralnomu vikaru u Krku.

Istarska posujilnica u Puli. — Podružnica u Pazinu. Veseljem doznajemo, da je ta važna i za naš narod u Istri već toli zaslužna zadruga zasnovana i vodjena po g. dr. *M. Laginji*, utemeljila u Pazinu svoju podružnicu, te da je ova započela prvim tekućeg mjeseca svoje djelovanje. Opunomoćenimi upravitelji podružnice jesu gg. dr. *D. Trinajstić*, odvjetnik i načelnik, *Antun Bertoša*, trgovac u Pazinu, i *Josip Grašić*, župnik u Bermu. Poslovanje se za sada vodi u odvjetničkoj pisarni g. dr. *D. Trinajstića*.

Tko pozna tužne odnošaje u srednjoj Istri, gdje je sav novčani promet dosad bio skoro izključivo u rukuh naših narodnih protivnika, znati će uvažit zamašaj i nuždu ovakve ustanove. Njezin uspjeh pak će poglavito ovisiti od uvidjavnosti i podpore svjestnijih naših rodoljuba u pojedinih mjestih, pa njim ju mi u tu svrhu najtoplije preporučamo.

Znakove „avite coiture“ očutio je i vrli načelnik u Tinjanu g. Šime Defar, komu su u noći od 6—7 t. mj. nepoznati zlikovci zapalili kopu siena. Pak da nisu svuda jednaki naši narodni protivnici!?

K proslavi 25-godišnjice obstanka časopisa *„Naše Sloge“*.*) Slavimo postanak naše novine? Dà, slavimo ga jer ta novina bijaše i jest narodnom duhu hrana. U njoj nam svakovrstna voća, liepa vidu, ukusu ugodna; voća životvorna. Već te rinuše rode, da te nestane, al ti propasti nećeš. List, koji danas slavi dvadeset i pet godina obstanka svojeg, neumorno otirao ti studeni znoj sa tvojeg mukotrpnog čela; on ti je melemom mazao tvoje rane i napela ugasle oči! Veseli se, jerè „Naša Sloga“ probudila je istarskog seljaka. Ako te i zastiru kad što oblaci, ne plaši se rode, u sried Trsta-grada imaš zaštitnicu, koja brani Tebe Tvoje, i koja znade smjelo potjerati crne oblake sa Tvojeg obzorja. Ne zdvajaj mili rode o svojoj budućnosti; pred vječnom Pravdom ima u zalihi još krvi prolivene od otaca Tvojih „za krst častni i slobodu zlatnu“. Budi vjeran našoj narodnoj zastavi i pobjeda je stalna.

Baška, na Krku 25. lipnja 1895.

Matej Dorčić.

Sv. Cirilu i Metodu na čast palili su na mnogo mjesta u pazinskoj občini kriesove. Iztakli se osobito: Pazinsko polje, Trvižuni i Beramci, koji posledniji su takodjer na vrh briega sv. Marije spuštali rakete, a njihovi „živio-klici“ odjekivali su ćak do Pazina.

Konštituiranje odbora polit. družtva „Edinost“. U prvoj odborovoj sjednici dne 7. t. mj. konštituirao se novo izabrani odbor kako sliedi: I. podpredsjednik g. dr. Gregorin; II. podpredsjednik g. I. M. Vatovac; tajnik g. Makso Cotić a blagajnik g. Ante Bogdanović.

Iz Trvižа nam pišu: Ovdješnje pučanstvo se veoma rado i hrabrevredno zauzelo za gradnju zvonika u našem mjestu, te je dobrovoljnimi prinosi već namaklo toliku svotu, da je pazinsko občinsko zastupstvo zaključilo zadovoljiti želji onoga pučanstva i sagraditi zvonik. Bila je već razpisana i javna dražba za gradnju, pa je nade, da će naskoro ista započeti. Ali Trvižu bi se htjela i nova župna crkva, jer sadanja je odveć tiesna i mulena za naše vjernike, a k tomu već i trošna. Sagraditi novu na istom mjestu nebi bilo uputno, jer neima dovoljno prostora. Kako čujemo, sa strane vriednog našeg župnika g. *Bukovca* ne bi bilo protivštine, da se crkva na drugom mjestu sagradi. Bacilo se već i oko na shodno zemljište, koje stoji u liepom položaju, te gdje bi se moglo najljepše smjestiti crkvu. Zemljište je vlastničtvo rodoljubne obitelji *Ivana Sironića*, netjaka blagopokojnog *popa Antona Sironića*, komu je neumrli naš biskup *Dobrila* upravio ono krasno pismo, priobćeno u posliednjem broju „Naše Sloge“.

Nedvojimo ni mrvo, da će vlastnik zemljišta vriedni naš Ivan Sironić zadovoljiti željam puka, pa ustupiti pomenute zemljište u navedenu svrhu občenite koristi, što će bit Bogu na slavu, njemu na diku. Želimo samo, da se s nadležne strane čim prije povedu shodni koraci, pa da se pristupi konačnom riešenju toli važnog za nas pitanja.

Iz Cerovlja dne 27. junija 1895. Veleučeni gospodine uredniče, odovuda neimate nikada novosti, nikada viesti, kao da ovdje sve u masti i slasti pliva. Nu tomu je g. uredniče baš protivno. Oblast nam je pred godinu dana zatvorila ovdješnju župnu crkvu, jer se je bojala, da će se srušiti na ljude. Nijedna stvar nije za sve vieke, tako ni naša crkva, te rabi popravka u svakom obziru. Najbolje bi sagraditi novu crkvicu, jer bi po našem mnienju poprak sadašnje više stojao nego li gradnja nove. Pitanje je, tko da namiri troškove gradnje? Pitanje ovo dalo bi se na daleko i široko razpresti, nu ja sam Vam obećao, da ću Vas, veleučeni, u kratko obaviestiti, zato moram svršiti ovim: Staralo se je, da se zatvori crkva a nitko se ne briga, da se druga sagradi? Nitko i opeta nitko. Da, gospodo, samo tako naprieda nastojte, da puk izgubi vjeru, pak ćete onda vidjeti na čemu ste. Uz ovu nas je nesreću iznenadila i druga. Dne 27. t. m. sakupljao je sieno Mate Gržević, kad najednom udari u njega grom, te se odmah strovali ne rekav ni rieči. Čovjek bio je srednje dobe u službi kod Martina Mečara iz Previža. Eto izgleda onim, koji kunu uviek „šajeta te ubila“ i u obće svim proklinjačem. Drugi put radje recite: O Bože, očuvaj nas od nagle smrti. Tim načinom nećete Boga uvriediti, a drugim, osobito mladjim ćete liep primjer dati i sebi potrebite milosti izprositi od Boga.

Svečano otvorenje Starčevićevog „Doma“. Predsjedničvo kluba stranke prava u Zagrebu izdalo je sliedeći poziv: „Na 17. srpnja (julija) o. g. otvara se dom dra. Antuna *Starčevića*. Ovoj svečanosti pozivlje se učtivo svaki štovatelj našega prava, naročito pako oni, koji su doprinieli bud što k ovomu narodnomu daru. Istodobno sastaje se i godišnja skupščina stranke prava. Svečanosti i skupščina zapremati će dueve 17. i 18. o. g. Razporedobavio se je na 4. srpnja o. god.

No već sada upozorujemo naše prijatelje, da se prirede na učestvovanje kod ove slave i na velevažnom poslu stranke u skupščini. *Sastanku skupščine moći će prisustvovati samo onaj aktivni član stranke, koji će za to pristupnicu imati.* Isto tako moći će učestvovati na zajedničkom objedu samo onaj, tko se za to barem tri dana prije, dakle do uključivo 14. srpnja najavi. Banketu mogu prisustvovati i pravašice. Pristupnice kako za skupščinu, tako i za banket imadu se zatražiti kod klubskog tajnika, nar. zastupnika dra Mile Starčevića u Zagrebu, Nikolićeva ulica br. 3. Ako bi koji učestnik sastanka imao kakav posebni predlog za skupščinu, imati će ga predsjedničtvu kluba pismeno uručiti najdulje do 15. srpnja o. g. Željene ubaviesti glede stanovah daje tajničtvo kluba“.

Glavna skupština hrvatske čitaonice „Danica“ u Lovranu. Sl. odbor dične „Danice“ razaslao je svojim članovom sliedeći poziv:

Najuljudnije pozivlje se Vaše gospodstvo na godišnju sjednicu hrvatske čitaonice „Danica“ u Lovranu, koja će se obdržavati u društvenih prostorijah dne 10. tek. mj. u 7 sati poslie podne sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika. 2. Izvješće tajnika. 3 Izvješće blagajnika. 4. Možebitni predlozi.

Lovran, dne 8. julija 1895.

ODBOR.

Iz Lovrana pišu nam početkom srpnja. Alaj su osjetljivi ti naši lovranski *Kalabrezi*. Ugledaju li poštenoga domaćega čovjeka, gdje vrši dužnosti svoje, ili gdje se poslužuje pravom, zajamčenim mu po istom njegovom kralju, eto ih, da složno na nj graknu, samo ako čini nešto, što njima nije u prilog. Tako se zbilo i prigodom posljednjih izbora u ovom našem tobož „*kalabrežkom*“ Lovranu.

Nadošlo par vriednih i čestitih izbornika, nalazećih se u službi „ugarsko-hrvatskog parob. družtva“ i podali svoj glas veleuč. g. d-ru *A. Stangeru*, a ne pobožnomu i bogabojećemu *Andrejčiću*. Da niesu toga nikada učinili! — Čekajte, osvetit ćemo vam se već mi, rekoše i namah sazvaše vieće. Sastankom ravnao glavom sam Marino. Protokol vodio — najnoviji Talijan (!) Kobula.

Prisutni svi lovranski Talijani, (!) koji imadu glavu na vratu, inače nebi imali u vieću glasa ili *vota*.

Prvi započme Marino:

— Gospodo, reče, izdalo me šilo i kopito; mi nebismo svi ukupno vriedili ni *„pipe tabaka“*, kad nebimo uznastojali, da tim „Croatazom“ na rep stanemo.

— Pravo je, zaurla slavno vieće, stanimo im na rep, stanimo im na rep!

— Ako ne ćemo, da nam kapetani i meštromi od „Ungaro-croate“ dolaze razbijat *„scatole“*, mi moramo, da sami stvorimo jedno družtvo ili „societad“ koje će činit „konkurencu“ „Ungaro-Croati!

— Dakako, učinimo. Živio Marino! rukne čitavo vieće.

— Eto, nastavi Marino, ja dajem sva moja kopita za nekoliko *„acioni“*.

— Ja pako sva svoja šila i kopita, koja mi već ne služe, odkada sam *„avancal“*, reče „Ljubimac“.

— Ja dajem u tu svrhu sve svoje dugove, skoči debeli Krstić, za sada provizorni Talijan, košto je negda bio provizoran Hrvat.

— Vidjeti ću, da li imadem na *„sofite“* još koji *kristal*, pa ću i ja uzeti koju „acion“. doda neki gospodin, rodom, ne varamo li se, iz Kozljaka (mjesto u Kalabriji!)

— Mene je pak jako žal, al moram jušto sada poć va *„bagni“*, kamo me poslal naš kapelan, da se malo razfrižkam“. zač da sam preveć tepal, ale kada se vratim od „banj“ dat ću i ja ča mi bude ustalo . . . ., reče Kobula.

— Al ja mislim, primjeti Marino, da još sve to neće biti dosti, valja svakako čekamo „Ćozote“ dok se vrate s „bragoci“ oni će nam za stalno pomoći. Kobula pročita nato protokol, Marino zaključi sjednicu.

Gospoda Talijani (?!) posjedoše tada oko ognja, na kojem se u golemoj „kukumi“ varili *„piani i projeti“* gospode Kalabreza. Medjutim, ako i jesu oti „piani i projeti“ išli *„in fumo di makaroni“*, to se ipak još i sada „Ugarsko-Hrvatsko družtvo“ trese od silna straha pred kalabrežkimi prietnjami.

Zaneto.

Program sastanka hrvatske mladosti u Zagrebu dne 15. i 16. o. mj. 1. Otvorenje skupščine po predsjedniku zagrebačkoga odbora i izbor predsjednika, dva podpredsjednika i tri bilježnika 2. Pozdrav predsjednika. 3. Sveobći godišnji sastanci hrvatskog djačtva. 4. Udruživanje hrv. akad djačtva (postojeća družtva i osnivanje ferijalnih družtavah). 5. Djački list. 6. Sloboda akad. gradjanah na hrv. sveučilišću Franje Josipa I. u Zagrebu. 7. a) Što je sa medicinskim fakultetom na hrv. sveučilišću u Zagrebu? b) pitanje o velikoj školi za kulturu tla u Križevcih; c) o pomorskoj akademiji u Bakru; d) o tehničkoj školi u Zagrebu. 8. Razlozi i uzroci, zašto se pravnici i filozofi, koji su svršili nauke na sveučilišćn u Zagrebu, ne pripuštaju u drugoj poli monarhije u državnu službu. Način i sredstva, kako da se to odstrani. 9. Zašto se akademičkim gradjanom štipendistom iz Bosne i Hercegovine, brani polazak sveučilišća u Zagrebu? Način, kako bi se to moglo odstraniti. 10. a) *Hrvatske škole u Istri i družtvo sv. Cirila i Metoda*; b) pohrvaćenje gimnazije u Zadru; c) pohrvaćenje nehrvatskih škola na hrvatskom teritoriju; d) pučke škole na Rieci. 11. Dužnosti hrvatskoga djačtva prema svojoj domovini i narodu u pogledu političkom, kulturnom i gospodarstvenom. 12. Izbor godišnjeg odbora i odredjenje mjesta za budući godišnji sastanak.

Vanjski učestnici (a amo spadaju uz akademičke gradjane i svi ovogodišnji abiturijenti) neka se prijave do 12. o. mj. na upriličitelje sastanka ili na odbor hrv. akademičkih gradjana u Zagrebu, Gracu, Insbrucku ili Beču.

Glavna skupščina „Matice Hrvatske“ obdržavana bijaše dne 23. junija. Predsjednik g. Tade Smičiklas otvorio je skupščinu krasnim govorom, u kom je „Maticu“ opravdao od njekih neopravdanih prigovora osobito od toga, što „Matica“ još nije kod sebe na zajednički rad usredotočila sve književnike. „Matica“ je o tom i nastojala, te je baš i za to sazidala svoju kuću, da se u njoj nastane sva kulturna-književna družtva. „Matica“ nije kriva, što toga nije postigla, te „Matica“ imade i štete od toga, budući da teže iznajmljuje svoje prostorije privatnikom. Uz to je „Matica“ prigodom svoje 50 godišnjice dala 10.000 for., da se stvori zaklada za podporu književnika, ali se nijedno drugo družtvo nije odazvalo.

Iza liepoga predsjednikova govora izviestio je neumorni tajnik i blagajnik „Matičin“ g. Ivan Kostrenčić o književnom radu, o broju članova i o imetku „Matičinu“. Ukupni broj članova bio je 11.295, — za 1.289 više nego li prijašnje godine. Tečajem godine 1894. iznosio je prihod „Matičin“ for. 39.349·71. Od toga je potrošeno na slog, tisak i papir knjiga for. 17.834 a za uvezivanje, risarije, nagrade i druge potrebščine do for. 14.000. Uz to upravlja „Matica“ liepim zakladama i imade svoju kuću. Književni je rad upravo uzoran. Ovo naše književno družtvo, kojim se pred svim cvietom ponosit možemo, preporučamo od srca svakomu.

Milodari

za garnituru pisaćega stola za našega dičnoga prvaka

g. d-ra Ante Starčevića,

što će mu se uručiti prigodom otvorenja njegova doma.

Sabrano u Voloskom: Pierina Tomičić 3 for., Marija Tomičić 1 for., Anka Tomičić 2 for., Fanica Stanger 5 for., Giacometta Stanger 1 for., Zora Stanger 1 for., Marija Poschich 1 for., Eva Fenzl 1 for., Josipa Bekar 1 for., N. N. 50 nč., Marija Sučić 50 nč., Marija Bačić 50 nč., Amelia Rauch 50 nvč., Jenka Grattoni 50 nvč., Katica Simotić 50 novč., Katica Stanger 1 for., Marija Perčić 50 nč., Marija Stanger 1 for., Antonija Sucich 50 nvč., Anastasia Vladišković 1 for., Antonija de Märzthal 1 for., Marija Simunić 1 for., Marija Sučić 50 nč., Fanika Blečić 50 nč., Santa Perac 1 for., Josipa Peraz 1 for., Juliana Perčić 1 for., Marija Derenzin 50 nč., Katica ud. Tomičić 50 nvč., Kornelia Mandić 50 nvč., Ivka Spinčić 1 for., Marija de Märzthai 1 for., Jelka ud. Dukić 1 for., Ernesta Raičić 1 for., N. N. 50 nč., N. N. 50 nvč.

Sabrano u Škrbići-Volosko: Sofija Šabec 2 for., Pavica Jenko 2 for., Kanica Drožina 1 for., Karmina Peršić 1 for., Santina Jurković 1 for., Marija Beynu 1 for.

Sabrano u Opatiji: Jul. Priskić 1 for., R. Miran 1 for., Vinka Justić 50 nvč., Ana Jurković 1 for., Margareta Justi 2 for. 50 nč., Petra Car 1 for., Marija Letiš 1 for., Marija Raičić 1 for., Marija Justi 50 nč., Julia Fiamin 50 nč., Emma Jurković 1 for., Tonka Fiamin 1 for., Marija Tomašić 1 for., Marija Letiš 1 for., Albina Car 1 for., Fanika Justić 1 for., Marija Jurković 1 for.

Sabrano u Kastvu: Amalia Bakarčić 1 for., Paška Dukić 50 novč., Ernesta Jelušić 2 for., Lodovika ud. Jelušić 1 for., Ema Kleinmajer 1 for.. Hinka Drnjević 1 for., Ivanka Bunz 50 nč., Jelisava Vormüller 1 for., Eugenija Grosman 50 nvč., Emma Grossman 50 nč., Matilde Škender 1 for., Marija Jelušić Suadrić 1 for., Marija Jurinac 1 for., Ana Karlovaris 2 for., Amalija Štefan 1 for.

(Konac sliedi).

FRAN IVAN KWIZDA.

Kwizde Restitucijonalni fluid
c. kr. priv. voda za pranje konjà
Cjena jednoj staklenici a. v. f. 1·40

Kwizde Korneuburški Prašak za rejenje marve
dietetičko sriedstvo za konje, rogatu marvu i svce.
Cjena 11 kuhnih 70 nč., 1/2 kutiji 35 nč.

Kwizde mast za kopita
u obranu tvrdih i lomljućih se kopitâ
1 kutija à 400 grm. f. 1·25

Kwizde liepak za kopita
umjetni kopitni vog
1 cjev 80 nč.

Kwizde
Kreolin-mast
sriedstvo za chranu kopita
1 kutija à 40 kr. f. 1·10

Kwizde prašak za perutninu
dietetičko sriedstvo kao dodatak piću — 1 kutija 50 nč.

Kwizde milo za sedla
za čišćenje i chranu sedla i remena
1 kutija a. v. f. 1·—

Kwizde smrt štakorima
sriedstvo za umorenje štakora i miša, bez otrova, — 1 cjev 50 nč.

Kwizde ojačujuća pića za konje i rogatu marvu
1 kut. à 5 pore. 30 nč., zaboljć à 50 pore. f. 3·—, zaboljć à 100 pore. f. 6·—

Kwizde prašak za prasce
dietetičko sriedstvo za ponspješnu rejc.
Mala kutija 60 nč., velika kutija f. 1·20

Patent natvezni trakovi iz gumija
(Patent Fielding)
Patent natvezni trakovi izradjuju se u sivoj, crnoj, rjavoj i bielo] boji u 4 veličinama i to za lievo i desno noge. Mjerili valja kod a—a.
za šir. 20—22 cm. pristoji veličost br. 1
" " 22—24 " " " " 2
" " 24—27 " " " " 3
" " 27—30 " " " " 4
Cjena patent natveznih trakova u sivoj boji komad br. 1 f. 2·50, br. 2 f. 2·70, br. 3 f. 2·90, br. 4 f. 3·30
Cjena natveznih trakova u crnoj, rjavoj i bielo] boji je u svako] veličosti za 20 nč. skupčija, nego u sivoj boji.

Ustanovljeno 1858.

Šalje prokom pošte svaki dan glavno skladište:
Kreisapotheke Korneuburg.

c. i kr. aust.-ugar. i kralj. romunski dvorni dobavitelj

Korneuburg kod Beča.

Ovaj list je tiskan

*) Radi preobilnog gradiva, moralo u zadnjih brojevih izostati. Op. ur.

Gosp. D. T. u P. Još nemamo početka one rasprave. Naš urednik nemože u Z. Pobrinuti će se za onu osobu. Živio!

Gosp. P. M. u V. Javljamo vam opetovno, da smo pisali u Zagreb neka Vam šalju tražene knjige. Nestignu li vam u kratkom roku, oglasite nam se. Zdravo!

Prijateljem sa kvarnerskih otoka: Vaše odgovore na „Iz sitnica i bodljika“ u svečanom broju „N. Sl.“ nemožemo priobćiti, jer bi nastala prepirka i polemika, čega se moramo čuvati. U „Sitnicah“ nenalazimo nikakve urriede. a sudimo, da ni sastavitelj nije ciljao na pojedince, već, da je ono obćenito rečeno. U ostalom pozivljemo ga ovim, da se izjavi, da li je bilo proti komu našemu rodoljubu na otocih ono napeceno. Ako je pošten — o čemu neimamo razloga dvojiti — on će to priznati, pak ako je zlorabio nas i naš list — dovriknuti ćemo mu glasno i jasno: sram ga bilo! Prijateljski Vam pozdrav!

Gosp. dopisnikom: Podgrad, Omišalj itd. stiglo prekasno.

Br. 1991.

Oglas natječaja.

Otvara se natječaj na mjesto občinskoga redara u Pazinu uz mjesečnu plaću od 30 for. posticipatno plativih iz občinske blagajne.

Odjeću dobiva redar prvi put u naravi a unapried 40 forinta godišnjih za nabavu iste.

Molitelji imaju biti krepkoga zdravlja, dobe od 25 do 40 godina, neporočnoga življenja, te poznavati hrvatski ili slovenski jezik u rieči i pismu, a po mogućnosti i talijanski.

Molbe neka se šalju podpisanomu do konca julija 1895.

Občinsko poglavarstvo
u Pazinu, dne 8. julija 1895.
načelnik:
Dr. Dinko Trinajstić.

Izvrstne c. kr. isključ. priviligovane

štrcaljke proti mildevu (peronospori)
inžinira Živica

koje su obćenito u porabi radi njihove jednostavnosti, uztrajnost i lahke uporabe za svaku vrst trta. Te štrcaljke prodavaju se, premda su mnogo savršenije, po dosadašnjih nizkih cienah.

Schivitz & Comp.
u Trstu.

Cienike razašiljajn na zahtjev franko.

Na sve c. k. poštanske urede cesarstva razašilju **kompletne štrcaljke franko uz pouzetje za 10 for.**

Izradjuju takodjer strojeve za sumporan.., neprestano djelujuće tiskanice itd.

„Kupuj kod kovača, a ne pri kovačetu“
veli stari pregovor.

To važi po svoj pravici za moj zavod, jer samo tako velika trgovina, kakova je moja, ima radi gotovoga plaćanja velike množine blaga i drugih prednosti, jeftine stroške, koji najposlie samomu kupovaocu u korist doći moraju. —

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzorakah, kao dosada nikada, za krojače nefrankovana.

Komadi za odjeće.

Peruvien i dosking za veličastno svećenstvo, predpisani komadi za uniformo c. kr. činovnikah, takodjer za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, sukno za biljard i igrače stole, pokrivala za voz, loden. Velik izbor štajerskoga, korušk0ga, tirolskoga lodna za gospodu in gospoje po izvornih cienah tovarne u tako velikom izboru kako takovih ne može imati niti dvadesetera konkurenca. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospode. Sukno, koje se daje prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd., takodjer potrebe za krojače (kno podstavo za rukave, gumbi. igle, konac itd.).

Jeftino, primjerno, pošteno, trajno. čisto vuneno sukneno blago i ne dobro kupovanje cunjah, koje imaju komaé vrednost odškodnino za krojače, priporuča

Iv. Stikarofsky,
Brno (austr. Manchester).

Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milijuna for. — Pošilja se po poštarskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju nedostatno svoje blago pod znamenjem „Stikarofskoga blago“. Da zabranim varanje p..n. odcimnća, naznanjam, da takovim ljudem no prodajem blago pod nikakvim pogodbom.

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazaro,

preporučuju sl. občinstvu svoju trgovinu manifakturnom robom. Na skladištu nalazi se posve nova roba, kako za ženske, tako za mužkarce i djecu. Veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vunenih i svilnatih. Velika zaliha svih potrebah za šivalje i krojače. U zalihi nalaze se takodjer vrsce svakojake boje, te se dobivaju i **hrvatsko-slovenske trobojnice.**

Napose se preporučuju cieni. gg. učiteljicam u mjestu i okolici za sve školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franko.

Govori se hrvatski i slovenski.

Jakob Štrukelj, Trst

ulica Caserma br. 16, ulaz Piazza Caserma
(naproti velikoj kasarni).

Prodaje po najverjetno nizkim cienam svakovrstne i englezke dvokolice (Bicykle). Zastupstvo dvokolica „Adler“ iz tvornice H. Kleyer, Frankfurt i „Viktoria Cycle Works“

Wolverhamptom (Englezka). 3—50

Dvokolice „Adler“ svietskoga su glasa i uporabljuju se kod njemačke vojske.

Jaši se za svako kolo 12 mjeseci, tko nezna voziti, nauči se ga bezplatno.

Pošilja se u pokrajine i na sve kraje.

Svi strojevi za gospodarstvo

Peronosporna štrcaljka slična Vermorelu

Samostalna peronosporna štrcaljka sa sisaljkom zračnog pritiska,

Vinske preše svakovrstnih načina.

Preše za masline, preše sa hidraulićnim tlakom,

Poboljšanje drobila

Pivničarsko orudje, vinske sisaljke, vinske cievi

Preša za sieno i slamu.

Ljustilo za kuruzu, Čistilnica za žito

razpošilja uz jako snižene ciene uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN (BEČ)

II/2I Praterstrasse N. 49.

Obširni katalogi za badava i prosti svake poštarine.

Preprodavaoci se traže.

Preporuča se stroge pažnje kod kupovanje istih strojevah od patvorenja.

U LJEKARNI
EDE TOMAJA
u Zagrebu, Ilica broj 12

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kulanju i trganju u kostih. ukočenosti ili grčevom u žilah. boli u kukovih i križicah, kostenom poganeu, probadanju, svakovrstnim nazobam. — Ciena 80 nvč.

Sladka voda za ka-alj ili breh i za prsa, kojim se liečí kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeiuje proti slabosti, bljedoći, škrofulaznosti, podbubłosti, djetinjoj krživavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje **krv i zlatenica,** popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblakšava teginja ili mučnina, tjera napuhłost i vjetre, odklanja se bol u žlički, želudačne grčeve, žutica, gruznica ili zimnica, zavrijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ova toli koristno djelujuću **švedsku tinkturu** redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski keh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado ždcrati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Švajcerske pilulice, najejogurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. — Ciena škatuljici 70 nvč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini poslje težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfrižkavaju usta, uklanja neugodan venj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam. — Jedan lončić 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili fleckovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotino na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena večem lončiću 1 for. — K tome spada još **horaknov sapun** po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na parizkoj izložbi značastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi prcugodan miris. Flašica 30 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake — Flašica 50 novčica.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimnici. — Marjobočica 70 nvč.

Polibromov sirup po dru. Nikoli Seiaku liečí uspješno, bolesti živaca, nepokoj, glavoboljn trzanje, histeriju, zadahu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 forint.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siedo kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kiruržke sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinti vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Odgovorni urednik **Mate Mandić** Tiskara Dolenc.

Broj 30. U Trstu 18. julija 1895. Godina XXVI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Poziv na predplatu.

Početkom ovoga mjeseca otvara se predplata na *„Našu Slogu"* za treću četvrt il drugu polovicu ove godine.

Mi nastojimo po najboljih silah, da zadovoljimo željam naših čitatelja i potrebam našega naroda po Istri, pak možemo punim pravom očekivati od jednomišljenika i prijatelja, da će na vrieme predplatu na list ponoviti.

Molimo dakle sve naše dosadašnje predplatnike, koji nisu, da bi izvolili čim prije predplatu za II. tečaj 1895. obnoviti, a stare dužnike sjećamo ozbiljno, da već jednom učine ono, na što se kao pošteni muževi obvezaše.

Ciena nalazi se na čelu lista.

Uprava „Naše Sloge".

Govor

zastupnika *Vječoslava Spinčića*, izrečen u carevinskom vieću dne 4. t. mj. prigodom razprave o proračunu ministarstva nutarnjih posala.

(Hrvatski):

Visoka kućo!

Nas zastupnika hrvatskoga i slovenskoga naroda Istre je premalo, a da bi mogli izniети sve potrebe, sve želje naroda, koga zastupamo, sve krivice, koje mu se nanašaju. Kad dodjemo do rieči, moramo nešto dulje govoriti. Nečinimo to s toga, jer želimo govoriti, nego s toga, što ima mnogo i premnogo toga, što nam je ovdje iznašati i za što valja, da lieka tražimo. Nismo govorili kod obće razprave. Hoćemo, koliko nam bude dozvoljeno, kod pojedinih ministarstva izniети ono čim kraće, što se istih tiče. Tako ću ja danas kod ministarstva nutarnjih posala obzirom na političku upravu u našoj pokrajini.

(Njemački):

Visoka kućo! Zadnjih godina podiglo se ovdje u carevinskom vieću toliko tužba proti nesretnoj politici, koju se izvadja posliednjih desetletja u Primorju, napose proti političkoj upravi, da se može u tom obziru jedva koju pokrajinu sa Primorjem prispodobiti. Te tužbe dokazane su dostatno prilično mnogobrojnimi interpelacijami ovdje podnesenimi, i govori ovdje izrečenimi. Spomenute interpelacije podnesli su većinom neodvisni hrvatski i slovenski zastupnici — a ovdje osobito naglasujem — da su iste podpisali uviek naša braća iz Češke i Moravske, a često i kršćansko-socijalni zastupnici. Većinu njih podpisali su i hrvatski i slovenski zastupnici nalazeći se izvan koalicije, te su oni i druge postavili, više jih podpisali pojedini članovi slovenskih zastupnika, koji su se nalazili u tada postojećoj koaliciji. Pa kao što mi je žao, što smo ovdje u carevinskom vieću podieljeni u tri stranke, i što nesačinjavamo jednu stranku, to ipak rado priznajem, da su svi zastupnici slovenskoga i hrvatskoga naroda više interpelacijah podpisali, dakle i oni, koji bijahu u koaliciji, a oni bi ih bili i više podpisali, da nebijahu vezani na zapt stranke i na obzire stranke. (Zastupnik Povše: Tako je!)

Ako su pako oni usprkos tomu više interpelacijah podpisali, to je svakako dokaz, da bijahu u istih navedene činjenice istinite, koje trebaju popravaka.

Ove interpelacije i govori svratili su skoro obćenito pozornost na Primorje. Ista c. kr. vlada, a napose središnja politička uprava, nije mogla odnošaje u Primorju mimoići. Ona je morala takodjer nešto učiniti, a ja priznajem ovdje rado i otvoreno, da je ona zadnju godinu i pol doista koješta učinila. Nije li pako više učinila, tada valja uzroke tomu, po mojem mnienju, tražiti u dvih okolnostih; u nemoći prijašnje vlade koalicije i u nedostatnih, često posve netočnih ubaviestih, koje je središnja politička uprava iz Primorja primala.

Vlada koalicije bijaše nemoćna ne samo za to, da izvede veće raduje, kao što je izborna preinaka, proračun, već i za to, da dobre, redovito i zakonito upravlja. Ona bijaše sastavljena od različitih živalja, te ako se je htjelo jednu ili drugu stvar izvesti to se je uviek bojala, da će se takodjer kod uprave; dapače i kod promjene osoblja za jednom ili drugom strankom sukobiti.

Jasno govoreć, koalicija bijaše primjerica tako nemoćna, da nije mogla niti jednoga činovnika iz Primorja maknuti, premda su za to svi razlozi govorili, i to osobito radi toga ne, jer je taj činovnik sa talijanskimi zastupnici u prijateljstvu — neću da rečem više, nego li u prijateljstvu — i što je s timi zastupnici uviek njemačka lievica držala, i što bi se bilo i njemačku lievicu uznemirilo, da se je onu osobu odstranilo.

Tako se dade nemoć vlade koalicije i kod drugih prigoda u samom Primorju raztumačiti, na primjer kod pitanja o slovenskom poslanstvu u Trstu, u pitanju o sastavu liste porotnika i kod vrlog poznatog pitanja o dvojezičnih tablah.

Sveta poslanstva drže se, kako gospoda znadu, po čitavom svietu u svih jezicih, i to u onom jeziku, kojim se služe ljudi, za koje se poslanstvo priredi. U Trstu, god. 1894. poslije narodjenja Krstova, nije se mogło obdržavati sveto poslanstvo u slovenskom jeziku, i to u gradu, u kojem je pred manje od 40 godina sama vlada 52 postotka Slovenaca našla (Čujte!), i to radi toga, jer je c. kr. namjestničtvo izjavilo, da ono ne može jamčiti za mir i red.

Grozili se naime nekoji Talijani, da će izazvati nemir i nered.

Gospodo moja! Pravedno sastavljenu listinu porotnika kod okružnog suda v Rovinju, po kojoj bi bili i Hrvati, koji spadaju pod to okružje, sudjeni od muževa, koji poznaju njihov jezik, morało se uništiti i drugu sastaviti, jer su Talijani proti prvoj listini prosvjedovali. Tako će se dogoditi, da će se Hrvate pomoćju tumača i nadalje suditi u pokrajini, koja je u velikoj većini hrvatska; 140.000 Hrvata, službeno nabrojenih, a sa Slovenci 185.000 stoji naprum 118.000 Talijana (Čujte!)

Kod pitanja o tablah, kod čega je naime vlada naložila, da se na uredih u Istri izvjese dvojezične table, takodjer hrvatske, dotično slovenske, uzmakla je opet vlada, jer su i proti tomu Talijani prosvjedovali; premda bijaše to stvar pravedna, u zakonu utemeljena i posve naravska, ipak je vlada uzmakla, te je već prošlo okolo osam mjeseci, a uredi u Istri jesu bez ikakvog napisa. (Čujte! Čujte!) stalno jedini u našoj monarhiji, a po svoj prilici jedini u čitavom naobraženom svietu.

Ako je vlada uzmakla u poslu tako pravednom, u zakonu utemeljenom i posve naravskom pred vikom u Istri vladajuće stranke, tada je ona pokazala tim najveću nemoć i njezin ugled spao je na najniži stupanj kod svega pučanstva Primorja.

Drugi uzrok, što nije središnja politička uprava u Primorju više učinila, nego li je učinila, jest u tom, što je ona iz žute kuće u Trstu netočna i pomankljiva izviešća primala. Ja bih morao govoriti sate i sate, kad bih hotio dokazati sve one činjenice, koje sam ja i ostali moji drugovi iz Primorja o tamošnjoj upravi naveli; ja toga pako neću činiti, i netrebam, da to činim. Ograničiti ću se samo na one slučajeve, koje je prijašnji ministar nutarnjih posala razglabao i pobijao. Kadno bijaše ponajprije decembra 1893. u proračunskom odboru iredentizam u Primorju spomenut, mislio je gospodin ministar, da se iredentizam u toj zemlji na to ograničuje, što postoji u Italiji, u Milanu ili gdje drugdje jedna tajna tiskarna, u kojoj se tiska tajni list, koj diele u Trstu dvie osobe. One dvie osobe, da bijahu u ustalom onih dana uhvaćene i tim bijaše, po mnienju njegove preuzvišenosti, konac iredentizmu u Primorju.

Tako je mislila njeg. preuzvišenost ministar nutarnjih posala (Dr. Laginja: On nije tako mislio!) ja se moram držati onoga, što je on javno izjavio. Kad se je pako kasnije množtvo primjera u carev. vieću navelo, tada nije više mogla nj. preuzvišenost slučajeve pobijati. S druge strane reklo se, da se valjda neće kazati, da je i c. kr. namjestnik iredentist. Gospodo moja! To se nije doduše reklo, nu vrlo je značajno, što se je morale cesaro-kraljevskoga namjestnika uzeti u obranu radi iredentizma. Na svaki način toliko stoji, da je taj namjestnik pomankljivo i krivo prijašnjega ministra nutarnjih posala o iredentizmu izviešćivao, ili da je hotjela nj. preuzvišenost prijašnji gospodin ministar nutarnjih posala stvari zamučati ili zabašuriti. Jedno ili drugo stoji nepobitno. Ja toga neznam, te bi nam se to jednom kazati imalo. Mojim ponešto poduljim govorom od decembra 1893. zabaviła se nj. preuzv. prijašnji ministar nutarnjih posala mjeseca aprila 1894. U onom mojem govoru našao je gospodin ministar 104 različita slučaja. Od tih 104 slučaja, označio je dva kano netočna, ogradiv se takodjer proti nekojim ričim cesaro-kraljevskoga namjestnika u Tratu u jednom trećem slučaju. Jedan slučaj proteže se na dva svećenika, koji nisu mogli doći u Poreč u velikom četnu 1891. jer im se je demonstracijom zagrozilo. Njeg. preuzvišenost pobijala je taj slučaj. Svećenici nebijahu izmedju mojega govora i onoga njegove preuzvišenosti o tom niti preslušani; oni svećenici živu još te, te Vam mogu uviek sa svjedoci dokazati istinitost onoga, što sam ja u tom obziru kazao. Njeg. preuzvišenost bijaše dakle krivo obaviešćena. To isto vriedi i za drugi slučaj. Taj se proteže na zlostavljanja, koja moraju hrvatski i slovenski zastupnici već dvanaest godina u Poreču podnašati. I to je htjela njegova preuzvišenost pobiti. Hrvatski i slovenski zastupnici — izuzam jednoga — jesu hvala Bogu svi živi. Njih se nije o tom pitalo. I oni mogu dokazati, što njim se sve u takozvanom glavnom gradu Istre dogadja, kad dodju tamo kano zastupnici hrvatskoga i slovenskoga naroda — većine pučanstva pokrajine.

O tom ću kasnije par rieči više kazati.

Što se tiče trećeg slučaja, gdje se je nj. preuzvišenost ogradila proti ričim gospodina c. kr. namjestnika, koje sam ja naveo decembra 1893., to sam ja već tada dotični spis kano dokaz imao, te ga imadem i sada. Kad je nj. preuzvišenost pobijala kao neistinu, da bi bio nekoje rieči namjestnik jednoj deputaciji kazao, primio je i dr. Laginja kao zastupnik one obćine u car. vieću sličan spis, a taj spis dokazuje, da su rieči, koje su tamo navedene, i proti kojim se je nj. preuzvišenost ogradila, istinite. Rieči su glasile: *„non ste tenir coi preti perche i preti ve mencrà in cattiva strada, disege pur che go ditto mi"*.

Ljudi su rieči tako naveli, kao što znadu talijanski govoriti, jer je takodjer žalibože istina, da se kod nas Hrvati i Slovenci, ako u obće govore sa namjestnikom ili sa većinom činovnika, moraju mučiti sa talijanskim jezikom. (Čujte!)

Istiniti su dakle i oni slučajevi, koje je njeg. preuzvišenost prijašnji ministar nutarnjih posala kao neistinite označio. Tim istinitiji moraju biti oni slučajevi, koje nije niti pobijati kušao. Ja bih dakle vrlo preporučio sadašnjemu gosp. ministru predsjedniku, kao ministru nutarnjih posala, da bi dao okolnosti u Primorju najstrože i od nepristranih osoba izpitati, te da poduzme mjere, koje bi već jednom težkom stanju na kraj stale.

Sada ću spomenuti jošte koješta i iz novije dobe, odpotle sam zadnji put govorio. Imao bih mnogo toga kazati, nu i ovdje ograničiti ću se samo na nekoje točke. Biti će poznato, da bijaše sabor Istre mjeseca jenara t. g. najprije odročen a zatim razpušćen.

Da li su tomu dale povoda navale na vladinoga zastupnika ili na c. k. vladu, ili izključenje hrvatskoga jezika iz sabora, ili bijaše obodvoje, to ja nemogu znati. Jedno ipak stoji, da se ne može radi toga razpusta okriviti hrvatske i slovenske zastupnike, pošto nebijahu ni prisutni dotičnim sjednicam. Oni su se morali iz Poreča odaljiti — uzrok tomu navesti ću kasnije — njih će se ipak možda radi toga s koje strane okriviti. *„Oni su krivi, jer su živi!"*

Oni su pokojem čimbeniku krivi, što su živi. S mnogih strana njim se prigovara, što govore hrvatski u saboru pokrajine, koje pučanstvo je u svojoj većini hrvatsko, što sam jur opetovno kazao; ali ja kažem i ovdje, da će oni to i u buduće činiti sve dok budu u saboru sjedili; oni će se vazda služiti tim svojim svetim, u prirodnih i pisanih zakonih utemeljenim pravom.

Ustvrditi će se možda s talijanske strane, da bijaše stvoren po talijanskoj većini zaključak, da ima biti talijanski jezik u saboru jedini poslovni jezik radi lagljega sporazumljenja. Ali s jedne strane stoji, da se s takovih nazovi razloga nesamo nemože i nesmije odreći svojih prava, nego i da nekoji zastupnici neznaju talijanski, a drugi ne trebaju znati, a s druge strane imade izključenje hrvatskoga i slovenskoga jezika iz sabora posve drugi razlog. Čitati valja samo one govore, koje izrekoše u tom obziru dne 12. i 14. jenam t. g. u saboru, pak će se uviditi, da je jedino to razlog, da mora talijanstvo, talijanski značaj pokrajine Istre takodjer u saboru Istre odsjevati. (Zastupnik dr. Bartoli: posve naravski!) Gospodin zastupnik drug Bartoli neka pogleda samo zapisnike obih sjednica, gdje će naći skoro iste rieči, koje sam netom naveo; u biblioteci možete naći izviešće o razpravah i navedene rieči. U ostalom nadam se, da će c. k. vlada ravnopravnost i jednakost u svakom obziru hrvatskoga i talijanskoga jezika u buduće u istarskom saboru štititi.

To zaključujem ne samo iz okolnosti, što je to pravedno i u zakonu utemeljeno, već takodjer iz izbornih vjerovnicah, koje smo primili poslije zadnjih izbora; one bijahu prije sastavljene takodjer za nas hrvatske i slovenske zastupnike u talijanskom i njemačkom jeziku, dočim su sada, bar za nas, — vjerovnicu dobio sam pred nekoliko dana — najprije u jedino spasiteljnom njemačkom, a zatim takodjer u hrvatskom jeziku sastavljene. Iz toga spisa zaključujem, da će c. kr. vlada hrvatski jezik u saboru Istre poštovati i nastojati, da se poštuje.

Nakon razpusta sabora moglo se je očekivati, da će vladini činovnici kod izbora nepristrano postupati. Nu u tom očekivanju bijaše veliko razočaranje. Proti kandidatom talijanske stranke nije vlada postavila nigdje takozvane vladine kandidate — nama je to u ostalom posve ravnodušno, jer ovakvi bijahu napram nam jednako nepravedni kano i drugi, — dapače ni tamo, gdje bijahu takovi prije birani, te bi bili mogli biti i sada izabrani. Nasuprot tomu postavilo se je u koturu skoro čisto hrvatsko-slovenskomu proti kandidatom hrvatske stranke kao protukandidate takove muževe, koji slove kano vladini muževi, i za koje su vladini ljudi i njezini ljubimci agitirali.

Za kandidata u gradskom izbornom koturu Pazin, Labin i Plomin glasovala su 22 c. k. činovnika u Pazinu, skoro svi u tom gradu, za najodrešitijega Talijana. Toga nespominjem, da tim bilo komu prigovorim, oni mogu po svojem osvjedočenju glasovati, ali to služi kao dokaz za odnošaje, jer se je to dogodilo u koturu, u kojem su Hrvati u pretežnoj većini, u približnom razmjeru kao 12 : 2.

U Puli su c. k. i c. i k. činovnici glasovali za kandidata talijanske stranke.

O tom, kako se je postupalo u izvanjskih obćinah porečkoga koturu, kod izbora fiducijara, nemogu govoriti, jer mi se gnjusi. Ja, dr. Laginja i ostali drugovi postavili smo u tom pogledu dne 14. junija t. godine interpelaciju. Mi upućujemo na onu interpelaciju svu onu gospodu zastupnike, koji žele imati pravednost i zakonitost u svih pokrajinah ove pole monarhije, mi upućujemo na nju i c. kr. vladu, a napose nj. preuzv. gospodina ministra nutarnjih posala, i to tim više, pošto su valjda i ovdje stigla središnjoj političkoj upravi pomankljiva i netočna izviešća.

To zaključujem iz jednog polouslužbenog lista iz Primorja, iz „Triester Zeitung" od dne 25. maja 1895. u kojem stoji: *„oni* (izbori naime u Istri) *prošli su u podpunom miru i redu"*. Neću da dulje o tomu govorim.

Na glas: *mir*, kazati ću nešto o nemiru i nesjegurnosti. Navesti ću samo nekoje slučajeve. Spomenuo sam već prije, da se hrvatske i slovenske zastupnike zlostavlja osobito u Poreču.

Od dvanaest godina amo, od g. 1883. bijahu oni često napadnuti; navalilo se na njih, grdilo se ih svakojakimi riečmi tako, da je smatrala politička oblast i c. k. oblast sjegurnosti svojem dužnosti čuvati ih po oružnicih kad su oni iz svog stana u sabor ili iz sabora u stan išli, isto tako kad bi oni pošli na šetnju, dok bi iz grada izašli. (Glasovi: krasni odnošaji!) Nakon toga zavladno je ipak nekakav mir; nije bilo više toli čestih pogrdjivanja i navala; ali u predzadnjem zas.edanju, mislim, postavio je uprav gospodin zastupnik *Bartoli* sa drugovi interpelaciju, kojom se je pritužio, što se previše oružnici po ulicah iztiču.

Na to je nestalo oružnikah sa ulice, to se je, kako smo čuli, izručilo našu zaštitu mjestnomu redarstvu.

Što možemo mi očekivati od toga mjestnoga redarstva, to smo mi već češće izkusili. Kad se je pripravljalo demonstraciju na ulici, na trgu ili na trgovištu, i čim smo se mi približili dotičnoj ulici, trgu, nestalo je najednom mjestnog redarstva, samo da ništa nečuje i nevidi.

To se je dogodilo i dne 11. jenara tg. Dotični dogodjaj prouzročio je, da smo mi Poreč zapustili.

Mi smo sjedili u gostioni, u jedinoj, koju možemo u Poreču dobiti, i u kojoj bijasmo — to rado priznajem — od gostioničara, jednog Talijana iz Italije, vrlo dobro gledani; sjedili smo u prizemnoj sobi kod večere; tada dodje hrpa ljudi pjevajuć i vičuć kao biesna pred gostionu i pred sobu, u kojoj bijasmo mi; zavirili samo u sobu, te se podali zatim u druge prostorije iste gostione uvjeriv se prije, da imade u našoj sobi i drugih ljudi, naime činovnika.

Čim se rečeni činovnici odaljiše, nahrupila je četa natrag, postaviv se na hodniku pred našimi vrati; tada započe vikati pjevajuć ili pjevati urličuć poznatu pjesmu „*Nella patria de Rossetti non si parla che italian*“ — t. j. da se u domovini Rossetti-a, kamo ubrajaju i Istru, nesmije govoriti nego talijanski — čim se je stalno proti nama demonstriralo; to bijaše predigra onomu, što se je sliedećeg dana i dne 14. jenara u saboru odigralo.

Skoro svaki član rečene hrpe otvorio je vrata pogledav biesno u sobu, drugi udarali su na zatvorenu stranu sobnih vrata tako žestoko, da se je i ta stran otvorila.

Za trajanja čitave demonstracije nebijaše nikoga viditi; dapače ni gostioničara, valjda od straha pred biesnećimi demonstranti; redarstvene straže nebijaše blizu, a radi oružnika se je interpeliralo i tako ih je nestalo sa pozorišta.

I tako bijasmo posve osamljeni. Pošto je gospodin zastupnik dr. *Bartoli* uprav ovdje, to kažem, da sam od nekoga čuo — nekoji zastupnici bijahu na prvom podu, njega nebijaše tuj — da je on spomenuti čin od 11. jenara na večer, kad mu se je o tomu pripoviedalo, „*barbarstvom*“ okrstio. Mogao bih navesti osobu, koja mi je to kazala.

Na hrvatske i slovenske zastupnike napada se i drugdje; tako se je dogodilo kanoniku d.ru *Volariću*, bivšemu zemaljskomu zastupniku, dne 16. jenara u *Gračišću*, gdje se je na stan njegovoga prijatelja i župnika od strane talijanskih pristuša nabacivalo kamenjem preko kilograma težkim (Čujte! Čujte!) radi česa se već skoro pol godine sa iztragom zavlači. Dr. Laginja došao je dne 26. aprila u Poreč kadno se tamo obavljali izbori fiducijara. Stupiv posve mirno sa svog voza pošao je u grad, te ga je odmah počela sliediti hrpa od možda 100 osoba vičuć i demonstrirajuć svakojako sve dok je unišao u zgradu c. k. kotarskoga poglavarstva.

Na povratku dalo mu je isto kotarsko poglavarstvo oružničku stražu od 6 ili 7 muževa. Nu značajno je, gospodo moja — to sam razabrao iz jednog pisma — da se je občina Poreč pritužila namjestničtvu proti kotarskomu poglavarstvu radi toga, što je ono d.ra Laginju pred demonstranti štitilo (Čujte!) a takovoj občini izručena je zaš.ita nad hrvatskimi i slovenskimi zastupnici, občini dakle, koja se tuži ako se štiti zastupnike!

Još par slučajeva. Prošloga mjeseca, mislim dana 11., 12., 13. junija, branili su odvjetnici dr. Laginja i dr. D. Trinajstić tri dana u Rovinju. Prvoga dana u jutro najmiše si stan, nu na večer bijaše im taj stan odkazan, po svoj prilici za to, jer se je dotičnik bojao demonstranta, koji su danju proti obojici odvjetnika demonstrirali, i tako su oba odvjetnika na večer morali iz Rovinja u Pulu putovati na prespanje, a sliedećeg dana u jutro opet u Rovinj doći, na večer natrag u Pulu, te opet trećeg dana doći u Rovinj, da tuj vrše svoju odvjetničku dužnost. Glas o takovom postupanju prenesao se i preko Učke. „*Kultura*“ širi se posliednje doba i u našem Voloskom kotaru. Bilo je zadnje doba slučajeva, da se je napalo na muževe, koji hrvatski čute i glasuju.

Poslije izbora fiducijara u občini Vepri-nac — čiji načelnik bijaše takodjer kandidat talijanski u dvih izbornih kotarih, ali je u obih propao — koj bijaše obavljen u privatnoj kući istoga načelnika i talijanskoga kandidata, napali su i pogrdili mužovi, koji su kod načelnika i talijanskoga kandidata čitav dan jeli i pili, hrvatski čuteće birače Nina Bačića i vrlo zaslužnoga kapelana, koji bijaše i od Njegova Veličanstva odlikovan, Frana Zupana i druge iz Poljana. Župnika iste občine bijaše 160 vinskih trta posječeno, što se tamo još nikad dogodilo nije; nekomu drugomu biraču, pristaši hrvatske stranke posjekoše 230 trta. Isti načelnik, nosioc takozvane kulture u Istri, služio se proti spomenutomu kapelanu Franu Zupanu u Poljanah, kad je ovaj sa sv. Otajstvom k jednomu bolestniku išao, takovimi izrazi, da je kapelan morao proti njemu uložiti prijavu radi uvriede kao svećenik i kao osoba, a po svoj prilici i radi bogogrdja.

Da, talijansko-istarska kultura napreduje kod nas neprestano predstavljajuć se uviek u to ljepšem svietlu; i jučer primio sam iz Podgrada brzojav, kojim mi se javlja navalu na naše birače od strane onih, koji su tom kulturom obsjednuti.

Za sada neću, da dalje opisujem tu kulturu ostavljajuć to možda za drugu prigodu. Danas hoću, da se dotaknem još samo par drugih točaka. Kako se obavilo pučki popis god. 1890., navesti ću za to samo tri primjera iz političkog kotara Poreča, a sudbenog kotara Buje. U poreznoj občini Krasica, mjestna občina Buje, našlo se je kod popisa 774 Talijana, 4 Slovenca i 35 Hrvata.

Spominjem ovo mjesto radi toga, jer se je o jednom poslu zadnje doba govorilo i još će se po svoj prilici govoriti, i jer su se po svoj prilici oblasti na to brojke pozvali kod dotične riešitbe, i pozvati će se na to po svoj prilici, budu li primjerice imali odlučiti o napisih na službenih tablah u Bujah.

Ali ja Vam kužem, gospodo moja, da se svatko osvjedočiti može, dodjite u Krasicu, te ćete viditi i čuti, da se u svih kućah tamo služe jedino hrvatskim jezikom. U mjestnoj občini Umag, koja spada takodjer pod kotarski sud u Bujah, našli su u Lovrečici (Sv. Lovreč) 923 Talijana, 11 Slovenaca i nijednoga Hrvata; u Materadi 816 Talijana, 7 Slovenaca i nijednoga Hrvata. Uprav danas osam dana govorio sam sa trojicom muževa iz toga mjesta, koji su priznali, da govori u Lovrečici talijanski samo jedna žena, koja je došla, kako se čini, iz Rovinja tamo, svi drugi govore hrvatski, a to isto kazao mi jedan muž za Materadu. Tako se provadjaju popisi puka i na temelju toga stvaraju se odluke o školah, napisih, o jeziku u uredih itd.

Još jedno drugo pitanje hoću bih ovdje spomenuti, o kojem se je razpravljalo jurve-u sjednici od 22. oktobra 1894. Radilo se o pitanju jednoga liečnika, kojega je c. k. namjestničtvo u Trstu posve nezakonito občini Buzet narinulo. Molbenički odbor stvorio je tada sliedeći zaključak (čita):

„Molbu se odstupa visokomu c. kr. ministarstvu unutarnjih posala sa pozivom, da taj posao najstrožije izpita i potrebita poduzme, da se tako svestrano pravu i zakonu zadovolji“.

Gospodo moja! Posao taj je članovom vis. kuće, napose onim molbeničkog odbora posve dobro poznat. Gospoda bijahu ogorčena kad sam im na temelju spisa stvar razložio, te označiše čin, što no ga je namjestničtvo i dielomice takodjer zemaljski odbor počinio, izričito nasiljem.

(Konac sliedi).

Iz carevinskoga vieća.

Razprava o Celju: glasovanje, kako ste jur javili, prošlo je. Stavka od 1500 for. za tek. godinu u proračunu od preko 600 mil. for., o kojoj se je toliko razpravljalo ustmeno i pismeno, već preko pol godine, i koja je dala povoda razbitju koalicije i padu koal. vlade, primljena je poslije jako burne razprave, koja je utorak dne 9. t. mj. započela a u sriedu svršila. Kod razprave izticali su protivnici stavke samo to, da se tim dira u njemačko zemljište, da je to branjenje njemačkoga posjeda, i radi toga, da se nedozvoli „*slovenske* gimnazije“ u Celju. U tom smislu su govorili lječičari Haase, Hallwich, Kokoschineg i Menger; divljaci (izmed lječičara i njemačkih nacijonala) Kraus, Foregger i Hotmann - Wellenhof njemački nacijonalac, kao i krščanski socijalac Polzhofer. Ovaj se je upisao u govornike *za*, a govorio je *proti*, i tako uzeo mjesto jednomu zastupniku, koji bi bio za govorio, a medju ovimi bijahu dr. Laginja, Spinčić, dr. Gregorec i još neki Slovenci. Škoda je osobito, što nije došao do rieči dr. Gregorec, koj pozna jako dobro okolnosti i koj zna dobro ubosti. Govorili su u ostalom *za* dva štajerska Slovenca, oba iz Hohenwartova kluba: medju prvimi *Vošnjak*, kao glavni govornik *Robič*. Prvi je donesao cieli materijal, koj govori *za*, i kojega nisu mogle pobiti srčane bolesti gospode ljevičara, nacijonala i antisemita. Drugi je pobio kratko, jezgrovito protivnike. Najviše buke bilo je, kad je govorio zast. *Kaltenegger*, konservativac, izabran u njemačkih ladanjskih občinah Štajerske. Protivnici su mu grozili, naprtili ga izdajicom i sličnim, al jih je on mirno odbijao, i rekao, da će već on odgovarati svojim izbornikom za svoj postupak, i da će jih podučiti, kako je glasovao za pravednu stvar, za stvar, kojom se daje Slovencem nješto. što jih ide i kojom se Niemcem ništa neuzmlje. Tečajem govora i na svrsi istoga mu se gromovito povladjivalo s jedne strane, a rušilo ga s druge. Uprav biesno je odmah poslije njega govorio prof. *Hofmann-Wellenhof*. Bilo je i tobožnjih stvarnih izpravaka, medju kojimi i onaj grofa *Wurmbranda*, koj je ustao proti tvrdnji, kao da bi on i pl. *Plener* kao ministri glasovali za stavku. Još jih je, koji tvrde, da jesu u istinu. A ako nisu, onda je posve opravdan prigovor, kako su mogli ostati ministri. kad se je nešto načelno proti njim poprimilo.

Carevinsko vieće nije već davno tako puno bilo, kako u sriedu. Gdje je koji zastupnik bio, došao je na poziv svojih sumišljenika. I bolnih na polu je došlo. Neki su se spārili, kao n. pr. Klaić i Malfatti. Jedan bio bi glasovao *za*, drugi *proti*, otišli su, zadavši si rieč, da neće ni jedan ni drugi k glasovanju doći.

Glasovalo se je dakako po imenih. Računalo se je, da će bit većine 10—15 glasova, bilo je je 30. Glasovalo je za stavku 173 zastupnika, proti stavci 143. *Proti* glasovali su njemački lievičari, njemački nacijonalci, krščanski socijalisti, kojih jedan dio javno spada njemačkim nacijonalcem, i koji su više manje svi takovi. Dakako gdje su njemački lievičari, tu nisu mogli manjkati nit naši Talijančići. Neki su i navlas za to došli, da dadu svoj glas proti pravednoj stvari, s razloga, što imadu Slovenci već preveć!? Medju njimi bio je i *Burgstaller* kao i *Rizzi*. Manjkali su iz Primorja Fr. *Coronini* sa dopustom, i prošt *Jordan*, bez dopusta. Taj čovjek. u vieču divljak, nespadajući u njegovu klub, neizabran u nijedan odbor, neraděć nikad ništa. bar javno ne, glasuje skoro bez iznimke za vladu. Ovaj put, kad je vlada predlagala pravednu stvar za Slovence, nije ga bilo.

Za su glasovali svi *Slovenci* i *Hrvati* (osim Klaića, koj se je spārio), svi *Česi*, osim Čima, koji je iz zdravstvenih obzira na Vrbskom jezeru u Koruškoj, i koj se je takodjer spārio, svi *Poljaci*, osim dvojice trojice, koji su izostali, par *Rusina* (drugi su bolestni) i njemački konservativci. Najplemenitije u svoj stvari postupali su *Mladočesi*.

Poslije toga bila je postavljena, poduprta i proračunskom odboru izručena resolucija zast. *Spinčića*, koja poziva vladu, da se bezodvlačno zauzme za ustrojenje hrvatske gimnazije u Pazinu.

U sjednici od 11. je isti zast. *Spinčić* kod naslova obrtnih i specijalnih škola preporučio hrvatske pripravnice za nautičke škole, razne hrv. i slov. obrtne i poljodjelske pripravne tečaje. te uvedenje hrvatskoga i slov. jezika kao predmeta na državnoj obrtnoj školi u Trstu za hrvatske i slovenske pitomce. Obzirom na nautičke škole valja opaziti, da je uslied lanjske resolucije zast. *Spinčića* i druge zast. *Biankini*, *Dapar*, *Perić* proračunski odbor predložio, a kuća primila sliedeći predlog:

„Kod predstojećega preuredjenja nautičkih škola ima se u nje uvesti kao predmet takodjer hrvatski jezik, i ima se uvažiti ustrojenje pripravnih razreda za iste škole“.

Malo po malo prodire ipak opravdanje zahtjeva hrvatskih zastupnika.

Tečajem iste sjednice je zast. *Spinčić* govorio i po drugi put, i to kod naslova pučkih škola, pod koji dolaze i učiteljišta.

I tu se ima zabilježiti uspjeha truda hrvatskih zastupnika. Već lani je kuća primila jako znamenit predlog na predlanjsku resoluciju zast. Spinčića, resoluciju naime, kojom se vlada poziva, da prema zakonitim ustanovam osnuje škole u Primorju svuda tamo, gdje ih nije, da bude na svih naukovni jezik materinski jezik i da podučaju svuda učitelji usposobljeni u naukovnom jeziku odnosnih škola. I to je kuća primila na predlog vidjenoga njemačkoga lievičara, dvorskoga savjetnika *Beera*. I ljetos ima se zabilježiti i kod ovoga naslova jedan uspjeh.

Na lanjsku resoluciju zast. Spinčića bio je na predlog istoga savjetniku Beera u proračunskom odboru i u kući dne 11. t. mj. primljen ovaj predlog:

„C. kr. ministarstvo se poziva, da u sliedećem proračunu povisi iznos za podpore za učiteljišta Primorja“.

U govoru od 11. t. mj. taknuo se je zast. *Spinčić* i toga, kao i mnogih drugih stvarih, o kojih je nade, da će se poboljšati u prilog slovenskoga i hrvatskoga školstva u Istri, a ponekle i u Trstu.

Inače se je kod pučkoga školstva govorilo mnogo o privatnoj češkoj školi u Beču, družtva Komensky.

Okolo jedne došlo je u razpravu ministarstvo financija. *Dr. Laginja* upisao je kod 4 naslova; govorio je sliedeće dana o utjerivanju poreza, o ezoneru itd. On je govorio i 16. t. mj. kod proračuna ministarstva trgovine preporučiv, da se uvede jezikovna ravnopravnost kod pošta i brzojava u Istri.

Zasjeda se svaki dan 11—12 ura. Proračunska razprava od 10 blizu 5 ili 6.; razprava o promjeni civilne procedure od 8 blizu 12. — U sjednicah vlada nesnosna vrućina.

Brzojavni pozdravi

prigodom 25 godišnjice

„Naše Sloge“.

(Dalje).

Pazin. Velikim pokojnikom slava! Živili uztrajni borioci. U borbi četvrt vijeka gledamo bolju budućnost. Lindarci i Novačani.

Pazin. Uzkrisiteljem hrvatske sviesti slava! Pićanci, Gologoričani i Kerbunci.

Pazin. Slava sakupljenim učestnikom na hrvatskoj svečanosti. Gračišćani.

Pazin. Istarski Hrvati osvješćeni blagoslovljenim trudom velikana svojih, harnošću duhom učestvuju jubilarnoj i velebnoj slavi. Vječnaja pamjat uskrisiteljem hrvatske samosviesti. Na zdar jubilaru i boriocem učestnikom narodnog pira. Bog i Hrvati. Obitelj Marjanović.

Pazin. Vrli poborniče, uztrajni zagovaratelju hrvatskih pravica od vajkada spavajuće Istre prigodom današnjeg goda čestita jedan Dalmatinac.

Plomin. Izvojevala čim prije zlatnu slobodu našemu narodu divna „Naša Sloga“, čijim utemeljiteljem kliže slava! Uredniku i njegovim pomoćnikom srdačni živio! Članovi hrvatske čitaonice u Berseču, Istra.

Podgrad. Veselite se na srebrnom piru tjednika! Učvrstite se i recite: Zlatni pako pir mora biti dnevnika: Cvala nam „Sloga“! Živili! Dubrović, Brajša, Baksa.

Podgrad.[1]) Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari! Franjo Marotti.

Pula. Srdačno čestitamo slavnosti glasila, koje je probudilo narodnu sviest u tužnoj Istri. Puljski rodoljubi.

Pula. Narodnom slavlju pridružuju se: čitaonica i podružnica Medulin.

Rieka. Probudjeni, ovjenčani vijencem crvenih karanfila kitimo danas tebe, buditeljicu, uskrisiteljicu hrvatskoga roda mile nam Istre, koji tvojom zaslugom prednjači hrvatstvu u težkoj borbi. Zdravo, zdravo! miljenice naša. Samo napried, nepuštajmo pedlja. Urnebesno: slava sviestnim istarskim pobornikom. Živio dični urednik! Bog i Hrvati. Seršić, braća Frančić, Kaftanić, Matejčić, Bonefačić, Barbalić, Grandić, Milačić, M. Seršić.

Rieka. Živila „Naša Sloga“! širila se i napredovala na mnoga ljeta! Tone Šterk.

Senj. Krasnoj slavi dične „Naše Sloge“ pridružuje se narodna čitaonica senjska.

Sežana. Nevstrašena boriteljica za narodno zavest živela „Naša Sloga“! Zbrani rodoljubi v Sežani.

Sisak. Žalim da nemogu biti osobno dionikom današnje proslave, te iz dna mojega srdca kličem: živila „Naša Sloga!“ Živila Hrvatska! Steidle.

Spljet. Veselim i harnim srcem učestvujemo današnjoj slavi: Živili na predstraži junački čuvari hrvatske misli. Živili umni osvjestitelji mukotrpne Istre. Trumbić, Mihaljević. Škarica, Sabić, Tomaseo, u ime svoje i drugova.

Spljet. Kaošto dosad, tako i odsad bila uvjek na braniku narodnih nam svetinja u našoj ubavoj posestrimi pokrajini. Nek sveto ime „Sloga“ bude vam i unapred lozinkom. Nedopuštajte, da se braća diele već ih držite okupljene oko barjaka „Sloge“. Na svom putu ne sustajte, već dao vam dobri Bog doživjeti zlatni pir i okušati dozrio plod tako trpnog truda. Živjeli! Spljetska Čitaonica.

Spljet. Čestitamo slavnoj junakinji hrvatskih prava. Napred! „Jedinstvo“.

Spljet. U mrtvilu Istra spala,
Sad je budna Bogu hvala,
Što je budna „Naša Sloga“,
Zasluga je tvoja mnogo.
„Pučki List“.

Sv. Petar u šumi. Svečanosti miljenice „Naše Sloge“ pridružuje i se „Hrvatska Čitaonica“.

Sv. Petar u šumi. Mila „Slogo“ i unapried kriepi vjeru, muoži ljubav, štiti prava biednog puka. Tuljanski rodoljubi.

(Konac sliedi).

[1]) Drago nam je istaknuti, što je oto i sam g. Marotti uvidio, da bijaše na krivom putu dok je sijao razdor i neslogu medju našim narodom. Op. ured.

D.ru Anti Starčeviću

prigodom

otvorenja velebnog doma,

što mu ga je haran podigao narod.

Na obzorje natmurena neba
Divno se je pomolilo sunce.
I velebna u prozorje vieka
Obasjalo gore i vrhunce.

Kad mu svjetla trak na zemlju pade
Bje kô s neba da se tries obori,
Kamo doprie i štogodj zahvati
Sve uzplamti — da plamenom gori.

Vatra planu... žarki, višnji plamen
Tebe mi se dohvati junaka,
I etera u visine gorde
Krila Ti se uzvinula jaka.

Duh slobode prometnu Te divom,
Kô u lava — velja Ti je snaga,
Robstva uze rušiš i obaraš,
Da za vazda nestane im traga.

Gordim mačem na dušmana srčeš,
Roblje trgaš iz stoljetne uze,
Narod klikće.... Tebe pobornika
Blagosivlju zahvalnice suze.

Zato danas domovina harna
Divnim darom svog se sjeća sina
Bajnim domom — komu svaki kamen
Poput sjajna kriesi se rubina.

Svaki rubin suza j' zahvalnica
Što je narod od radosti lije
Doklen Tebi vodji i prvaku
Oko čela lovor-vienac vije.

Zelen-vienac što nikad ne vene
Kô ni Tvoja svenut neće slava,
Jer si prvi na obranu stao
Na obranu domovinskih pravâ.

Živ nam bio poborniče vrli,
Dočekao uskrsnuće roda,
Kojim će nam moć se vrnut davna,
A i s njome željena sloboda.

Nek Ti starcu bieli oči dvori
Stanom budu mira i pokoja,
Uz tu želju još Ti pozdrav šalje.
Hrvatska ta tužna Istra moja.

Emin.

Franina i Jurina.

Fr. Ma smo već dobrahno ostareli, Jurino moj!

Jur. Teče nam dvajset i peta.

Fr. A kakveh je bilo mej temi!?

Jur. Ja, najviše žuhkeh.

Fr. Hvala Bogu, da smo i ovakovi.

Jur. Pravo deš!

* * *

Fr. Ma ko fino vino ima naš Govanin, kako da je s Talije.

Jur. Bit će s njegove kontije va Pulje, kade kunfina s kontijom staroga kapurala.

Fr. Jušto dobro, da si me spametil, kupuje još kože ta vaš kapural?

Jur. Bravo da ši. Nekemu starcu je dal za kožu celi fiurin, da gre za njega glasovat, pak ni bilo glasa ni fiurina.

Fr. Ala ma mu je lipo zafrigal.

Jur. Kako merita trgovac s ljudskem mesom.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Iz Sajini (občina Barban) šalje nam osobiti prijatelj naše družbe 25 kruna, koja svota sakupljena bijaše u kući kapelana Šajinskoga medju njegovimi prijatelji prigodom crkvenog sboda na dan sv. Petra a to na proslavu 25-godišnjice dičnog lista „Naše Sloge" želeći, neka ovaj list nadje medju narodom što više predplatnika, ter neka probudi i osviesti vas puk na temelju vjerskom a u duhu narodnom.

Sakupio je veleč. gosp. Ante Nedvěd prigodom sv. berme u Mavezigah od prisutne gg. svećenika 10 for. od kojih 5 for. za istarsku a 5 for. za ljubljansku družbu.

Svečanosti otvorenja *„Starčevićevog doma"* u Zagrebu nadkrilile su sjajem, mnoštvom naroda i oduševljenjem prisutnih svako očekivanje. U predvečer svečanosti bijaše sjajna bakljada, kod koje je sudjelovalo do 20.000 naroda iz svih hrvatskih pokrajina. Dne 17. bijaše svečana sv. misa, blagoslovljenje i izručba doma.

Na skupščini obdržavanoj 17. t. mj. bijaše 700 prisutnih, a prosla je u najvećem skladu; kod banketa bijaše prisutnih 400. Veliko oduševljenje vladalo je čitavo vrieme.

Medju učestnici te narodne svečanosti nalazili se i naši prvaci gg. dr. Laginja, prof. Spinčić, dr. M. Trinajstić, dr. D. Trinajstić i deputacija istarskih gospodja iz Voloskoga kotara, koja je predala svečaru u ime istarskih krasotica krasan dar. Nadamo se, da će nas koji od prijatelja izviestiti o toj narodnoj svečanosti, a ete niže donašamo brzojavne čestitke tršćanskih družtva i pojedinaca — u koliko su nam do sada poznate:

Klub stranke prava, Zagreb. Narodnoj svečanosti u duhu pridružujemo se i mi. Današnji svečar bio nam uzorom ustrajnosti, odlučnosti, nesebičnosti, pak ćemo doživjeti oživotvorenje njegovih i naših idejala. Živio dični Starac! Za političko družtvo „Edinost" *Mandić.*

Dr. Starčević, Zagreb. Na skromnom daru, što Vam ga danas harni narod za ogromne Vaše zasluge pružio, srdačno čestita vrućom željom: uživali ga dugo, dugo na sreću Hrvatske! Vaš štovatelj *Mandić.*

Dr. Ante Starčević, Zagreb. Kako ste dočekali dovršenje zgradbe, tako, dao Bog, dočekali i ujedinjenje naroda!

Polić, Kocijan, Suligoj. Vouk, Muha, Babuder, Korban.

Glavna skupščina družbe sv. Cirila i Metoda za Istru obdržavati će se dne 25. t. mj. u prostorijah družtva „Zora" u Opatiji. Vidi „Poziv" na četvrtoj strani.

Iz Podgrada poslao nam prijatelj poduljи opis srdačnih demonstracijah i čestitaka izkazanih tamošnjim našim prvakom, napose obljubljenomu zastupniku gosp. Sl. Jenko prigodom netom minulih občinskih izbora. Bude li nam iole moguće, donieti ćemo taj opis u budućem broju.

Iz Pule pišu nam 16. t. mj. U nedjelju dne 14. t. m. konštituirala se u ovdješnjoj „Čitaonici" podružnica družbe sv. Cirila i Metoda običnim načinom. Glavnu družbu je zastupao odvj. perovodja g. dr. Ivan Zuccon i tako otvorio skupštinu. Izabrani su u ravnateljstvo: gg. Mihaljević Franjo ravnatelj, Josip Tomažin tajnik, dr. Zuccon blagajnik; a zamjenici Ivan Spik, Ignacij Stiglić, Srećko Cotić; odaslanik za skupštinu družbe g. dr. M. Laginja. Članova se upisalo do sada preko 100 a biti će ih sve više čim ljudi budu razumjeli bolje svrhu.

Dne 13. u noći preminuo je vriedni naš mladić *Josip Bubić* iz Ližnjana, koji je svršio gimnaziju riečku i dobrim uspjehom položio izpit zrelosti tamo. Bio je zadnje vrieme zaposlen u pisarni g. d.ra *Laginje*, te se je marljivo pripravljao za juridičke nauke. Žalostni mu do kraja roditelji, prijatelji i znanci, a osobito narod naš čuti užasnu nesreću, koja ga je zatekla smrtju ovako čestita mladića, koji izčeznu u cvietu svoje mladosti. Vječni mu pokoj a roditeljem potrebite srčanosti!

Konštituiranje uprave u Pićnu. Dne 13. t. mj. konštituiralo se u Pićnu novo izabrano upravno vieće izabrav predstojnikom uprave g. Ivana Roviša a zamjenikom mu g. Antuna Kurelića.

Neumjestno zadirkivanje. Prijatelj nas je upozorio, kako ovdašnji *„nepogrišivi"* listić *„Il Popolo"* u br. 456. donaša iz Kotora zlobnu viest, da su tobož bokeljski načelnici nakanili složno postupati proti gimnazijalnomu profesoru *Macher-u*, koji da se je izrazio uvriedljivo o Bokeljih.

Pregledali smo točno dalmatinske listove, pak smo doista našli, da ruju kotorski automaši i Srbi proti g. profesoru *Macher-u*, odličnomu učitelju i rodoljubu, i to jedino za to, što neće, da puše u autonomaško-srbski rog. t. j. neće, da sliepo služi protivnikom svoga roda i jezika.

U tom zadirkivanju *„pobožnog"* listića nalazimo novi dokaz, da će on bito s kojim, makar i sa židovom, samo da može udariti po Hrvatu ili Slovencu, koji neima njegovih dionica.

Kako izvještaju novine — takodjer slovenske! Službeni „L' Osservatore Triestino" priobćuje kao telegram svoj i meće u zaporku „Cur. Bur." da je zastupnik pl. Burgstaller kod razprave o pučkom školstvu postavio rezoluciju glede ustrojenja talijanskoga učiteljišta u Trstu. Isti list ne veli ni rieči o tom, da je govorio zast. Spinčić kod razprave pučkoga školstva, gdje se je dotaknuo i zahtjeva Talijana glede talijanskoga učiteljišta u Trstu. Polusužbena „Triester Ztg." donaša onaj isti telegram, kao svoj, i tiska razširenimi slovi onu resoluciju pl. Burgstallera, dočim i ona šuti o govoru Spinčića, Zar su zbilja vladini organi jedno sa talijanskimi zastupnici i njihovimi željami u Primorju?!

Nego to bi još lakše pregorili. Mi već davno znamo, da su vladini listovi u Primorju i tamošnji Talijani pravi blizanci.

Al što da rečemo o nepristranosti i pravdoljubivosti izvjestitelja lista „Slovenec". O sjednici 4. julija ima „Slovenec" dug telegram o razpravi ministarstva nut. posala. Tad je govorio i zast. Spinčić, po prilici jednu uru, govor, koj je učinio velik utisak. „Slovenec" u svom dugom telegramu spominje razne, valjda sve govornike, i onoga pred Spinčićem ljevičara, i onoga poslije njega, al njega ne nit riečju. Tako ima i u broju od 12. julija dug telegram o razpravi kod naslova pučkoga školstva. I tu je Spinčić govorio, i iz te sjednice ima sve govornike telegram u „Slovencu", al Spinčića ne.

Tako radi „Slovenčev" izvjestitelj. Što tim misli doseći, to si možemo misliti; da li dosiže svoju svrhu, nek sudi ne toliko on, koliko list „Slovenec", koj zastupa cielu stranku.

Tuča na Pazinščini. Prijatelj nam pripovieda, da je nesretna tuča dne 13. t. mj. poslije podne strašno potukla porezne občine Previž, Cerovlje, Novaki, Lindar i dio Pazinske porezne občine. Šteta je velika, jer su usjevi i vinogradi dobro kazali.

Čestitka „Našoj Slogi" prigodom 25-godišnjice. Hrvati občine Motovunske u Istri, već proknšani u narodnoj borbi s dičnom „Našom Slogom", s njom se oduševljeno vesele prigodom njezinog srebrnog pira. — Složi „Slogo" narod svoj, tepli i lieči mu srce, cvati u njem! — Slagala „Slogo" vjekove obstanka Tvoga, sve dok je jednoga Slavjana na svietu!

Izlet u Dolinu. U nedjelju dne 21. t. mj. priredjuje naš dični „Sokol" izlet u rodoljubnu Dolinu, gdje mu priredjuju srdačan doček. Kod izleta sudjelovati će i druga naša narodna družtva.

Sl. ravnateljstvu pošta i brzojava u Trstu do znanja. Predplatnik iz okolice Vižinadske tuži nam se, da dočim dobivaju ostali predplatnici naš list u petak i subotu, njemu dolazi tekar u ponedjeljak, te da si toga nemože inače raztumačiti, nego da mu se list navlaš na pošti u Vižinadi zadrži. Toliko za danas a bude li i daljnih pritužba govoriti ćemo jasnije.

Nova podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Mihotićih. Od tamo pišu nam dne 9. t. mj. Napokon mogu Vam veselim srcem javiti, da 30. p. mj. osnovasmo u Mihotićih žensku podružnicu sv. Cirila i Metoda. Naše se vrle djevojke uvjek rado odazovu glasu, koji jih zove, da rade za narodnu stvar; tako i sada liepo pokazaše, koliko im je mila družba sv. Cirila i Metoda. Medju sobom sakupiše liep broj članica — do 50 ih — i po preteklom roku, od kad uložiše molbu na visoko namjestničtvo, ustrojiše žensku podružnicu.

Na poziv gospodje Kandićeve, kao osnovateljice podružnice, odazvao se liep broj članica na određeni dan, da se izabere odbor.

Gospodja osnovateljica podružnice srdačnimi riečmi pozdravi prisutne članice; raztumači im svrhu i korist družtva, te preporuči slogu, da tako uzmogu sve složnimi silami raditi za ovu plemenitu družbu, a na korist siromašne istarske djećice, koja čeznu za poukom u milom si materinskom jeziku.

Zaključi svoj govor sazivajuć u pomoć naše sveto slavjanske apostole Cirila i Metoda, pa da uzmogne naša podružnica dobro napredovati i da postigne zaželjeni cilj. Zatim se prešlo na izbor odbora. Jednoglasno bijaše odabrana predsjednicom — osnovateljica podružnice — gospodja *Anastazija Kandićeva*, tajnicom gospodjica *Iska Šepić*, a blagajnicom g.jica *Franjica Grgurina*. Medju članicami desio se u čitaonici, koju nam je za onaj dan odbor čitaonice u Mihotićih odstupio, i gospodin *Kandić*, te je i ovom prilikom poklonio družbi 2 for. Živio i ugledali se naši rodoljubi u njegov primjer!

Iz Dobrinja pišu nam 12 t. j. Grad Dobrinj svetkovao je dne 7. t. mj. riedku svečanost, naime tog je dneva presvj. gosp. biskup krčki za prvikrat podieljivao djeci ove župe sv. krizmu, s druge pak strane ustoličio je novoimenovanog g. župnika, mgč. popa *Josipa Mrakovčića*. Već u predvečerje prigodom dolazka tih dviju častnih osoba navještivali su veseli glasovi zvonova i pucanje mužara, da svečanost počimlje. Prostrani obćinski trg bio je sav zaodjeven zelenilom i zastavama, tako da su i isti domaći govorili: tako nije bio Dobrinj nikad nariešen. Nu bilo je i čemu naresiti se, pošto, kako je prije iztaknuto, združile se dvije svečanosti zajedno, koje se još zajedničke nikada u Dobrinju nezbile; k tomu koli presvj. biskup, toli mgč. novoimenovani župnik dolazili su za prvput u naše mjestance. Viđilo im se na lica, da je to na njih dobar utisak učinilo, te ako smo i do sada čuli izticati blagost i dobrotu presvjetloga, to smo sada imali prilike na vlastite se oči o tome osvjedočiti. Obći glas čulo se: To je naš čovjek, to je dobar pastir svoga stada, kad su ga čuli prigodom podieljivanja sv. krizme i prigodom ustoličivanja novog župnika onako ljubko milo, mudro zboriti. Taj je dan presvietli zbilja činom pokazao, kako se on neboji rada, kako je on puku uslužan, jer ako je i bila krizma opredieljena za nedelju i ponedeljak, to je odmah kod svoga dolazka javio, da će sve u nedelju izvršiti, pošto se je baš prvi dan Svevišnji smilovao poslje duge suše sa tihim daždom, pak nek težaci idu na raduju. To su biskupi, to su svećenici, to su pastiri, koji se skrbe ne samo za d u š e v n a, već i za tjelesna dobra povjerenog im stada. I zbilja je taj dan presvjetli biskup mnogo radio. Ob 7 sati u jutro služio je sv. misu, poslije koje započela je odmah sv. krizma. Ta je trajala do 10 sati, a sad započelo ustoličenje. Novoustoličeni župnik dopao nam se ne samo svojom liepom vanjštinom, već i svojim mudrim zborenjem i ljubkim glasom. Poslije ustoličenja bila je svečana sv. misa pjevana od novoustoličenoga, koja se svršila oko pôl sata za podne. Crkva bila je dupkom puna.

C. kr. vladu zastupao je polit. povjerenik u Krku, pogl. *Polley*, koji je poslije sv. mise pred cerkvenim vratima oslovio u kratko puk, preporučiv mu štovanje i poslušnost prema novom župniku. Iza večernje, naime oo 4 sata popodne nastavio je presvietli krizmanje, koje je dovršilo ob 6, i krizmao u svemu nješto 380 djece, a tad se procesionalno odputilo na grobiste, gdje se pomolilo za pokoj umrših.

U večer vidjelo se presvietlom na licu, da je zbilja trudan. Pomislite od 7 sati u jutro do 7 sati u večer malne neprestano govoriti, jer je osim običnih rieči pri podieljivanju sv. krizme, još i djecu izpitivao, a i ono vrieme za objeda dakako da nije štio, već je sve gostove za obilnim stolom kod bivšeg župe-upravitelja mč. Ant. Kirinčića držao u dobrom razpoloženju. Sutra dan nije ni misio, al je ob 8 sati otišao k sv. misi, to-ako mu je i titrao ljubak posmjeh na licu, to mu se ipak opažalo, da nije posve zdrav, a isti hod bio mu sporiji nego li obično. Sasvim tim još je nekoliko zaostavše djece krizmao. Poslie podne oko 5 sati odjelio se od nas, ostaviv u svima dobar, vrlo dobar utisak. Gromki „Živio" razlegao se pri odlazku. U našoj sredini ostavio je sada novog g. župnika, koji neka nam župnikuje do visoke starosti.

Iz Baške javlja nam prijatelj, da je sl. ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu na molbu občine Baška promjenilo napis na pečatu poštanskoga ureda u istom mjestu. Sada se nalazi uz talijanski također i hrvatski.

Ovoliko do znanja svim hrvatskim i slovenskim občinam Istre, koje trpe još uviek, da se u mnogih pošt. u edih bani jedino talijanski jezik na pečatih, tiskovinah itd. — Tko kuca tomu se otvara!

Povodanj na Pićaušćini. Dne 13. t. mj. nahrupila je silna kiša u onih stranah, te poplavila pićanski lug i uništila najveći dio siena.

Kako brzo gubi snagu i moć konj kod naporna rada, je svakomu konjeposjedniku poznato. Ukočenost kite je mnogo puta uzrok naporom, kojim je isti podvržen. K izvrstnoj radnji i naporu konja pripomaže Kwizdin restitutionsfluid c. kr. vode za pranje konja. Ovo sredstvo rabi se izvrstno proti izgibljenju, krivohodnji, ukočenosti kite, slabosti živaca i k jakosti prije i poslije velikih naporah i pri jakom kasu.

Milodari

za garnituru pisaćega stola za našega dičnoga prvaka

g. d.ra Ante Starčevića,

što mu se uručila prigodom otvorenja njegova doma.

(Konac.)

Sabrano u Mošćenicah: An. Čović 50 n., M. Rudan 50 nč., Marija Domaldović 50 nč., Vittoria Rubinić 20 nvć., Marija Bavković 30 nč., Ivana Rudan 20 nč., Marija San-

dalj 30 nvč., Marija Negovetić 50 nvč., Pavica Negovetić 20 nč., Antonija Mohovič 50 nvč., N. N. 30 nvč., Marija Kučić 25 nvč., Marija Frlan 25 nvč., Josipa Šolar 25 nč., Zdravka Klinarjeva 25 nč.

Sabrano u Pazinu: Ivka Černja 2 for., Antonija Bertoša 1 for., Marija Bertoša 1 for., Slava Jelušić 1 for., Antica Marijanović 2 for., Zora Baf 1 for., dr. Dinko Trinajstić za buduću suprugu 5 for., dr. Podreka isto 1 for., Josip Mandić blag. obć. isto 1 for.

Sabrano u Buzetu: Ana Pospišil 1 fr., Ljudmila Stranić 1 for., Katica Stranić 1 for.

Sabrano u Kopru: Antonija Milohnić 2 for.

Sabrano u Berseču: Mihajlica Pajalić 1 for., Pavica Jelušić 1 for., Ljubica Jelušić 1 for.

Sabrano u Podgradu: Katica Dubrović 1 for., Ida Guzelj 50 nvč., Anna Bratina 50 nč., Marija Brajša 50 nč., Fanny Jenko 2 for., Lučica Jerman 50 nč., M. Maurić 2 for.

Sabrano u Jelšanah: Ema Makarović 1 for., Marija Jug 50 nč. i u Lovranu: Djevoslava Brajša 50 nvč.

Ukupno 112 for.

Vučenje srećka za gradnju crkve povodom jubileja prejas. cesara je neopozivno na 12. septembra o. god. prenešeno. Glavni dobitak iznaša 30.000 forinta.

Listnica uredničtva.

Gosp. Kneževgradski: Nije za tisak. Zdravo!

Gosp. A. M. u K. drugi put. Gosp. F. M. u sv. P. također.

Listnica uprave.

Veleč. g. Stjepan Kropek župnik — Stari Pazin. Zadnji broj lista stigao nam natrag sa opazkom: „Retour — neprima sol“ Izvolite nam dopisnicom javiti, da li to Vi napisaste ili možda tkogod proti Vašoj volji — da nebude kasnije reklamacijah i da uzmognemo eventualno proti nepozvanim postupati.

3 zlate 15 srebrnih kolajn 12 častnih in priznalnih diplomov

Fran Iv. Kwizda

Varstvena znamka.

KWIZDE

Kornenburški redilni prašek za živino.

Dietiško sredstvo za konje, rogate živali in ovce. Rabi se nad 40 let v mnogih hlevih, kadar *žirina nima teka*, ako *slabo prebacija*, da se *poboljša mleko* in *pomnoži mleko pri kravah*.

Cena: ½ škatljici **70 nč.**, ½ škatljici **35 nč.**

6. u kr. avstro-ogrsk. dvorni dobavitelj.

Kralj. romunsk. dvorni dobavitelj.

Pazite blagovoljno na gornjo varstveno znamko in zahtevajte izrečno KWIZDE'S Kornenburški redilni prašek za živino.

Glavna zaloga Kreis Apotheke Kornenburg pri Dunaju.

Dobiva se u vseh lekarnah in trgovinah z mirodijami v Avstro-Ogerski

II.

„Kupuj kod kovača, a ne pri kovačetu“ veli stari pregovor.

To važi po svoj pravici za moj zavod, jer samo tako velika trgovina, kakova je moja, ima radi gotovoga plaćanja velike množine blaga i drugih prednosti, jeftine troške, koji najposlije samomu kupovalcu u korist doći moraju. —

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzorakah, kao dosuda nikada, za krojače nefrankovana.

Komadi za odjeće.

Peruvien i dosking za velečastno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. kr. činovnikah, također za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, sukno za biljard i igrače stole, pokrivala za vóz, lodeu. Velik izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga lodna za gospodu in gospoje po izvornih cienah tovarne u tako velikom izboru kako takovih ne može imati niti dvadesetera konkurenca. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospoje. Sukno, koje se daje prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd., također potrebe za krojače (kao podstave za rukave, gumbi, igle, konac itd.).

Jeftino, primjerno, pošteno, trajno, čisto vuneno sukneno blago i ne dobro kupovanje cunjah, koje imaju komać vrednost odškodnine za krojače, priporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (austr. Macchester).

Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milijuna for. — Pošilja se po poštarekom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju nedostatno svoje blago pod znamenjem „Stikarofskoga blaga“. Da zabranim varanje p. n. odzivnaca, naznanjam, da takovim ljudem ne prodajem blago pod nikakvom pogodbom.

Br. 1991.

Oglas natječaja.

Otvara se natječaj na mjesto občinskoga redara u Pazinu uz mjesečnu plaću od 30 for. posticipatno plativih iz občinske blagajne.

Odjeću dobiva redar prvi put u naravi a unapried 40 forinta godišnjih za nabavu iste.

Molitelji imaju biti krepkoga zdravlja, dobe od 25 do 40 godina, neporočnoga življenja, te poznavati hrvatski ili slovenski jezik u rieči i pismu, a po mogućnosti talijanski.

Molbe neka se šalju podpisanomu do konca julija 1895.

Občinsko poglavarstvo
u Pazinu, dne 8. julija 1895.
načelnik:
Dr. Dinko Trinajstić.

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazaro,

preporučuju sl. občinstvu svoju trgovinu manifakturnom robom. Na skladištu nalazi se posve nova roba, kako za ženske, tako za mužkarce i djecu. Veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vunenih i svilnatih. Velika zaliha svih potrebah za **šivalje i krojače.** U zalihi nalaze se također vrpce svakojake boje, te se dobivaju i **hrvatsko-slovenske trobojnice.**

Napose se preporučuju cienj. gg. učiteljicam u mjestu i okolici za sve školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franko.

Govori se hrvatski i slovenski.

Očitovanje.*)

Velecienjeni g. urednike!

Na Vaš poziv, g. urednike, rado izjavljujem, da moje „*Sitnice i bodljike*“ nisu bile naperene proti komu našemu rodoljubu na otocih, već da je sve ono bilo općenito rečeno, kako i Vi sudiste. U ostalom, da sam znao, da će ona stvar toliku galamu prouzročiti, ne bih je ni poslao u javnost.

V. P. Beršljanski.

*) Oyim smatramo ovo pitanje zaključenim. Op. uredn.

Poziv.

Na glavnu skupščinu družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, koja će se obdržavati dne 25. tek. mj. ob 4. uri pop. u prostorijah družtva „Zore“ u Opatiji sa sliedećim

dnevnim redom:

1. Opravdanje družtvenog ravnateljstva, što se redovito glavna skupščina nije držala u roku propisanom u §. 23 družtvenih pravila.
2. Pozdrav predsjednika.
3. Čitanje zapisnika zadnje glavne skupščine.
4. Obračun od 1. aprila do 31. decembra 1894.
5. Izvješće ravnateljstva i nadzornog vieća.
6. Izbor jednog člana obraničkog suda.
7. Razni predlozi.

Opatija, dne 1. julija 1895.

Dr. Dinko Vitezić, v. r.
predsjednik.

Ponuda.

U Kanfanaru na zdravom mjestu blizu željeznice nudja se na prodaju dvokatnu liepu kuću, vrlo prostranom konobom za vino; usried konobe spremna za žganje rakije. Za kućom nalazi se peć, dvorišće i dva vrta.

Pobliže viesti o tom podaje u Kanfanaru **Ante Mišan.**

Izvrstna c. kr. brizg. privilegovana

štrcaljke proti mildevu (peronospori) inžinira Živica

koje su općenito u porabi radi njihove jednostavnosti, uztrajnost i lahke uporabe za svaku vrst trta. Te štrcaljke prodavaju se, premda su mnogo savršenije, po dosadašnjih nizkih cienah.

Schivitz & Comp.
u Trstu.

Cienike razašiljaju na zahtjev franko.

Na sve c. k. poštanske urede cesarstva razašilju **komplektne štrcaljke franko** uz pouzetje za 10 for.

Izradjuju također strojeve za sumporanje, neprestano djelujuće tiskaonice itd.

Jakob Štrukelj, Trst

ulica Caserma br. 16, ulaz Piazza Caserma

(naproti velikoj kasarni).

Prodaje po najverojatno nizkim cienam svakovrstne i engleske dvokolice (Bicykle). Zastupstvo dvokolica „Adler“ iz tvornice H. Kleyer, Frankfurt i „Viktoria Cycle Works“ Wolverhamptom (Englezka). 3—50

Dvokolice „Adler“ svietakoga su glasa i uporabljuju se kod njemačke vojske.

Jamči se za svako kolo 12 mjeseci, tko neznа voziti, nauči se ga bezplatno.

Pošilja se u pokrajino i na sve kraje.

U LJEKARNI
EDE TOMAJA
u Zagrebu, Ilica broj 12

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostanom poganeu, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 nvč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se lieči kašalj, prohlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeiuje proti slabosti, bljedoći, škrofuloznosti podbuhlosti, djetinjoj krživjavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom odišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlicici, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski kch i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za obćišćanje želudca i probave, kada blago neće rado ždcrati, pa se napuhuje. Krave davaju od djega više i boljega mlieka, konji postaju čilji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Švajcerske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. — Ciena škatuljici 70 nvč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini poslje težkoga napora, za obćišćivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od izvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfrišćavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za pločobolne. — Po 50 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam. — Jedan lončić 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena večem lončiću 1 for. — K tome spada još **boraksov sapun** po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na parižkoj izložbi začastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi preugodan miris. — Flašica 30 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinšn proti groznici ili zimnici. — Manja bočica 70 nvč.

Polibromov sirup po dru. Nikoli Setaku lieči uspješno, bolesti živaca, nepokoj, glavobolju tranje, histeriju, zaduhu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 forint.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siede kose poerne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljaju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinti vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Odgovorni urednik Mate Mandić

Tiskara Doleno.

Broj 31. U Trstu 25. julija 1895. Godina XXVI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na arku.

Dopisi se nevraćaju ako se ne notiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji ... for., za seljake ... for. na godinu. Razmjerno for. ... i ... za pol godine. Izvan careviue više poštarine

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Poziv na predplatu.

Početkom ovoga mjeseca otvara se predplata na *„Našu Slogu“* za treću četvrt il drugu polovicu ove godine.

Mi nastojimo po najboljih silah, da zadovoljimo željam naših čitatelja i potrebam našega naroda po Istri, pak možemo punim pravom očekivati od jednomišljenika i prijatelja, da će na vrieme predplatu na list ponoviti.

Molimo dakle sve naše dosadašnje predplatnike, koji nisu, da bi izvolili čim prije predplatu za II. tečaj 1895. obnoviti, a stare dužnike sjećamo ozbiljno, da već jednom učine ono, na što se kao pošteni muževi obvezaše.

Ciena nalazi se na čelu lista.

Uprava „Naše Sloge“.

Govor

zastupnika *Vjekoslava Spinčića*, izrečen u carevinskom vieću dne 4. t. mj. prigodom razprave o proračunu ministarstva nutarnjih posala.

(Konac.)

Uslobadjam se dakle izrično upitati njegovu preuzvišenost gospodina ministra nutarnjih posala, što se je dogodilo u posiu liečnika Moskovics-a obzirom na občinu Buzet u Istri. Taj posao vuče se prilično dugo, naime od 22. oktobra 1894.

Radi toga posla sablaznilo se već mnogo ljudi, a toga će biti i više neučini li c. kr. vlada c. kr. ministarstvo nutarnjih posala ono, što pravo i zakon zahtjeva.

Što se tiče jezika, u kojem ces. kr. političke oblasti sa hrvatskimi i slovenskimi občinami i sa privatnimi strankami dopisuju, o tomu sam govorio i takodjer u interpelacijah više slučajeva navco, da se naime u Istri većinom tako postupa, da ces. kr. političke oblasti sa hrvatskimi i slovenskimi občinami i sa pojedinci talijanski ili njemački dopisuju; to je razvidno takodjer iz resolucijah, koje bijahu prihvaćene na svih izbornih skupštinah, obdržavanih mjeseca febrara, marča i aprila u raznih kotarih Istre, i gdje su tisuće i tisuće birača tražile, da se uvede ravnopravnost jezika u uredih i školah. Odatle proizlazi, da ona nebijaše jošte provedena.

Letos nisam imao prigodu, da sukupim dopise, kao što sam drugda učinio, nu ipak sam dobio dva spisa mojeg najbližeg rodjaka, naime moga brata, zadnjih dana. Jedan je plativa boleta od soli *„C. kr. skladišča soli u Voloskom“*. *Pokrajina Primorje“* i to od dne 30. jenara t. g. Drugi iz novije dobe, naime od 21. junija: *„Obrtni list od c. kr. kotarskog poglavarstva u Voloskom u Primorju“*, izračbeni broj 6804. Oba spisa jesu jedino njemački izradjena za moga brata, koji — to opetujem — neznade njemački, i koji je rodjen i živi u selu, u kojem neima nijednog Talijana ni Niemca (Čujte! Čujte!), u velikoj mjestnoj občini, u kojoj stanuju samo Hrvati, a nalazi se u kotaru, u kojem imade najviše 700 Talijana i toliko Niemaca napram 41.000 Hrvata i Slovenaca. (Zast. *Nabergoj* predaje govorniku neki spis.)

Eto, sada mi je izručio gospodin drug Nabergoj nešto slična. Ovaj spis spada doduše pod ministarstvo financija, ali financijalne oblasti u Primorju su ipak odvisne od namjestničtva, namjestnik je predsjednik, pak tako spada i ovo amo.

Tuj stoji: *„K. k. Verzehrungssteuerzahlungsbolette“* — *„Boletta del dazio consumo erariale di linea“*, a ta boleta išla je mužu iz tršćanske okolice, koju je slovenska.

U tih okolnostih nemogu ja glasovati za stavku, koja se nakani u razpravi. Njeg. preuzvišenost g. ministar financija izjavio je u ime c. kr. vlade, dakle i u ime njeg. preuzvišenosti g. ministra nutarnjih posala, u sjednici od dne 1 julija: Činovničko ministarstvo vršiti će svoju službu u duhu vršenja dužnosti, pravednosti i nepristranosti.

Ja mu to mogu vjerovati, te neimam razloga, da mu neverjerujem, ali moram opaziti, da su i druga ministarstva obećivala zakonitost, vršenje dužnosti i pravednost.

U koliko su pako to obećanje izpunili, razvidno je takodjer iz onoga, što sam prije kazao. K tomu moram dodati, da je njeg. preuzvišenost dala onu izjavu u predpostavi, da je kod austrijskog činovničtva onaj duh u predaji.

Gospodo moja! Ja nepoznajem činovničtvo drugih zemalja, niti se brinem mnogo za druge zemlje; ali ja poznam činovničtvo Primorja, te moram otvoreno kazati i svako doba takodjer dokazati, da ona predpostava za većinu činovnika Primorja nestoji (Zastupnik *Nabergoj*: baš protivno!), da u najviše slu čajeva je baš protivno, kao što je takodjer zastupnik Nabergoj uztvrdio (Čujte!).

Opažam jošte, da se je njeg. preuzv. g. ministar financija izrazio, da nije glasovanje za proračun baš toliko znak pouzdanja, već čin državne nužde. Naproti tim riečim moram izjaviti, da neima nikakve državne nužde, da se Hrvate i Slovence Primorja, a osobito Istre tlači i u njihovih pravih uzkraćuje, te iste prosvjetno i materijalno znamenuje od strane c. kr. činovnika, u obće od strane c. kr. vlade.

Konačno ću samo opaziti, obzirom na predlog za resoluciju proračunskoga odbora radi pregradnje c. kr. namjestničke palače u Trstu, da bi možda potrebitija bila pregradnja c. kr. namjestničtva *in capite et membris**), nego li ona namjestničke palače. Povodom toga stavljam sliedeću resoluciju, koju preporučam visokoj kući na prihvat i kojom svršavam (čita):

„Visoka kuća neka zaključi: Pozivlje se visoko c. kr. ministarstvo nutarnjih posala, da dade izpitati najstrožije po nepristranih i nepreduzetih činovnicih u prisutnosti svjedoka odnošaje u Primorju, osobito u Istri na temelju činjenica, u mnogobrojnih interpelacijah i govorih u visokoj kući zadnje doba iztaknutih, te da poduzme mjere, da takovi, jedne drže nedostojni odnošaji već jednom prestanu i da se uvede pravedne i zakonite odnošaje**)“. (Odobravanje).

Stvarni (?!) izpravak

zastupnika *Bartoli-a* na govor zast. *Spinčić-a*, izrečen u sjednici carevinskoga vieća 4. t. m.

Gospodin zastupnik *Spinčić* pronašao je za dobro u svojem jučerašnjem govoru, na temelju *govori se* mene obtužiti, da sam upotriebio neodobravajućih izraza napram mojim suplemenikom.

Buduć se čudim, kako se može odvažiti jedan zastupnik, te na temelju jednostavnog *govori se* podignuti okrivljenja, izpravljam stvarno, da su njegova okrivljenja beztemeljna i kriva. Za bih bio smatrno izpod moje časti radi Vas staviti ovaj izpravak, nu činim to radi visoke kuće, da uzmogne ista iz ove činjenice suditi o sadržaju svega njegova razglabanja. *(Dobro!)*

Stvarni izpravak

zastupnika *Spinčić-a* na izpravak zastupnika *Bartoli-a*.

Tobožnji stvarni izpravak zastupnika takozvanog veleposjeda Istre, moram stvarno tako izpraviti, da on nije stvarno nijedne po meni navedene činjenice izpravio. U ostalom neka mu služi na čast, što neodsudjuje navale izgrednika na hrvatske zastupnike na večer dne 11. jenara ove godine.

Govor

zastupnika *dr. M. Laginje*, izrečen u sjednici carevinskoga vieća dne 5. julija 1895.

Visoka kuće! Neka mi bude dozvoljeno ustanoviti prije svega, da stoji pred nama sada kod razprave proračuna ministarstva zemaljske obrane ista osoba, koja bijaše i članom prijašnjeg ministarstva. Njegova preuzvišenost pruža nam tim najbolji dokaz za ono, što smo mi već odavna u Austriji kao stalno držali, da nemože naime računati ovdje vlada jedne stranke na trajnost. Njeg. preuzv. g. ministar zemaljske obrane nadam se, da nepripada i neće pripadati nijednoj parlamentarnoj stranki; radi toga ostao je tamo, gdje bijaše. Ostali su, rekao bih skoro, pali žrtvom zabludah svoje vlastite stranke. Od ministarstva, koje označuje samo sebe, kao činovničko ministarstvo, i sebe smatra privremenim, željeli bismo možda, nije li u obće moguće stvoriti koaliciju stranaka, koja bi trajno podržavala ministarstvo i vladu, da sadašnje ministavstvo ostane dugo na svojem mjestu pod uvjetom, da će opravljati samo ono, na što je prisegao c. kr. činovnik kod nastupa svoje službe. Mi nezahtjevamo sklonosti, mi netražimo nikakve osobite dobrohotnosti, mi zastupnici raznih naroda Austrije zahtjevamo strogu provedbu državnih temeljnih zakona i jednako postupanje sa svimi plemeni.

Predpostaviv to, izrazio bih nekoliko želja u poslovih, koji se u prvom redu tiču pokrajine, koju imam čast zastupati. Ja bih zamolio njegovu preuzvišenost, da uzme u obzir gospodarsko stanje Dalmacije i Primorja osobito za uvaženje probitaka seljačkoga pučanstva prigodom pozivanja dotične momčadi na vršenje vojničke službe. Mi znamo i tako, da je domobranstvo postalo samo po sebi tako rekuć druga redovita vojska, te da je trajanje službe preko svake mjere dugo. Radi toga jer se tamo poljodjestvo nemože uzeti kao glavni prihod, već kano kakvu umjetnu radnju, pošto se mora u mnogih predielih istu zemlju s jedne strane na drugu prenašati, opravdana je želja već sama po sebi, da se taj dio pučanstva u obzir uzme.

S tim u savezu imala bi stati briga njeg. preuzvišenosti ministra za zemaljsku obranu, da bi naime oni Primorci i Dalmatinci, koji se svojedobno u prekomorske krajeve odselišе, nepodvrgav se vojničkoj dužnosti, mogli sada u starijih godinah vratiti se u domovinu, a da jim nebi trebalo naknadno služiti ili druge troškove zatvora i globe snašati. Ovoga pitanja dotakoše se ovdje jur i dosada.

Ako se hoće u obzir uzeti navlastito poljodjelsko pučanstvo, tada je potrebito, da se napinje što manje momčad kod vojničkih vježba, ne samo što se tiče vremena, već takodjer, takorekuć u absolutnom pogledu. Ovdje se nemogu upuštati u teorije, niti mogu postiti se u prepir sa strukovnjaci u vojničkoj službi o tom, da li je baš potrebito, da momak u mirno doba podnaša uprav one, a možda još veća tjelesne i duševne napore, nego li eventualno u vrieme rata. Ja sudim ipak kao nestrukovnjak, da kad je momak u mirno doba izvježban, da preskoči primjerice prokop samo dva metra širok, da će naći u vrieme rata toliko srčanosti, da preskoči prokop, koj je možda još pol ili cieli metar širi.

S tim u savezu stala bi takodjer i skrb za laglje podieljivanje dozvolah za ženitbu sinovom seljačkog stališa. U tom pogledu čuti je mnogo pritužba osobito u Dalmaciji i Istri, koje se nepokazuju neopravdanimi. U samoj naravi, u značaju onoga pučanstva i u tjelesnom razvoju njihovom stoji, da dozriju nešto prije nego li sjeverni narodi. Radi toga i čute potrebu obiteljskog života, ženitbe. Tu nuždu čute u ostalom takodjer jednostavno iz materijalnih razloga, jer sa mladom ženom dobiju u kući i mladu radnu silu. Otac neima često ništa proti tomu ako valja sinu služiti kralja — kako tamo govore — da se prije oženi, te da mu ostavi mladu ženu kano pomoćnicu u kućnih radnjah. U tom pogledu bilo bi dakle željeti, da se dozvole za ženitbu podieljuje laglje navlastito kad se radi o obiteljih, gdje je samo jedan il dva sina.

Čulo se je svakojakih pritužba proti tomu, što nisu častnici c. kr. domobranstva, n. pr. oni, koji u Dalmaciji sudjeluju kod velikih vježba, dostatno vješti hrvatskomu jeziku dotične momčadi. To nije narodna pretjeranost — recimo tomu tako — ako se zahtjeva, da dotični častnik pozna u govoru i pismu posvema jezik svoje momčadi.

Ja mislim, da je od velike koristi za istu vojničku upravu ako častnici poznadu dobro jezik srca pučanstva, momčadi, te da su kadri uprav tim putem probuditi u momčadi najiskrenija čuvstva. U tom obziru molio bih dakle njeg. preuzvišenost g. ministra zemaljske obrane, da bi poduzeo potrebite mjere.

Što mi valja nadalje osobito naglasiti, jest obzirom na stanje, što se u najnovije doba kod nas u Primorju pojavljuje, da bi bilo možda potrebito pojedine oružničke postaje Primorja, napose u Istri na to upozoriti, da opazili se pojedine politički nezdrave pojave ovdje il ondje, da se takove stvari neima zabašuriti niti tada, ako dotični kotarski poglavar takva šta na četiri oči dotičnoj gospodi oružnikom dade razumjeti, već nasuprot neka se tomu uglednomu tielu, koje imade u prvoj vrsti služiti za sjegurnost imetka i osobe i države, dade razumjeti, kako je u takovih slučajevih dužnost oružničtva poslati takova izviešća napried, makar mimoišav pojedine predstojeće osobe.

Čutim se obvezanim visokoj upravi izgradnju osobito dvih cesta preporučiti. Znadem, da se je malo prije o cestogradnjah razpravljalo.

Ali ja sam osvjedočen, da kad njegova preuzvišenost gosp. ministar zemaljske obrane neku cestu za njegove svrhe i u obće u ratne svrhe potrebitom označi, da to ide laglje, nego li inače. Od tih cestah jedna bila bi ona, koja bi svezu sa nutarnjom Kranjskom navlastito lašком dolinom sa trgovačkim mjestom Riekom, dotično sa kraškom visinom napram iztočnoj Istri uzpostavila. Ja neću da govorim ni tuj kao strukovnjak, jer toga nemogu.

Nu dao sam si pripoviedati o tom, kako bi bila izgradnja te ceste, koja nebi bila u obće dulja od 12 kilometara od najveće strategičke važnosti. Važnost ta poskočila je možda odkad je sagradjena dolnjo-kranjska željeznica.

Druga cesta bila bi, kojoj nebi mogao zaniekati niti nestrukovnjak strategičnu važnost i ujedno veliko gospodarstveno znamenovanje za dotično pučanstvo, spojna cesta iz Barbana do Labina. Ja sam smatrao svojom dužnosti prije više mjeseca — žao mi je, da nemogu sada dotične sjednice navesti — upraviti na njegovu preuzv. gosp. ministra za zemaljsku obranu i ujedno na ministra nutarnjih posala, interpelaciju obzirom na ovu cestu, na koju interpelaciju nije se jošte dostojnim smatralo odgovoriti.

Tamo sam spomenuo, kako je neki viši častnik naše vojske, bio je to, nevaram li se, general Catinelli, prije dvie godine putovao iz Pule ili Vodnjana u Barban u stalnom osvjedočenju, da će moći od tamo napram Labinu u istočnoj Istri po dobroj voznoj cesti dalje. Na svoje veliko iznenadjenje nije našao ceste — prem je, kako se čini, u vojničkoj karti, kano obstojeća označena — te je morao svoju finu kočiju na seljački voz oprtiti, a sam pješke preko doline Raše u Labin poći. Ova cesta nebi bila samo od velikog gospodarstvenog znamenovanja za čitavo pučanstvo onih strana, već dapače bez dvojbe — kao što sam to već spomenuo — u strategičnom pogledu vrlo jurve spomenuo — u strategičnom pogledu vrlo važna, jer bi ona uzpostavila drugu svezu i to svezu iztočnih diela Istre, koji nebi mogli biti izloženi hitcem sa morske strane, sa tvrdjavom u Puli.

Mislim, da bi ovdje najzgodnije mjesto i za to bilo, da se upozori njegovu preuzvišenost gospodina ministra za zemaljsku obranu na to, kako nebi bilo možda bez koristi, kad bi se pratilo književnost susjednih država i njezino djelovanje. Njegova preuzvišenost će bez dvojbe samnom suglasiti u tom, da su bajonete i topovi najzadnji dokazi, i da se velike prevrate i promjene najprije knjigami izazove.

Bajunete i topovi jesu po mojem sudu sprovodno zvonenje umirajućim ili znak poroda novoga ustrojstva, novih država, ili drugih novih tvorina.

Da nebudemo imali uvjek posla sa nemilimi brojkami i sa tim nezahvalnim poljem, na kojem nalazimo od godine do godine sve

*) U glavi i udih. Op. ured.

**) Ova resolucija bijaše dostatno podupirta i proračunskoman odboru izručena. Op. uredn.

to veće svote, uslobodjam se upozoriti njeg. preuzv. g. ministra za zemaljsku obranu na jedan sam govor od najveće važnosti. Sastavio ga je u talijanskom jeziku neki Attilio *Sarfatti*, koji si je pridržao književna prava tog svojeg dušovnog proizvoda.

A. *Sarfatti* nam pripovieda, kako se je augusta g. 1886. neki ribar negdje na zapadnoj strani jadranskoga mora u svojoj ladjici na pučinu spustio, kako se je razbio, kako ga je more bacilo na istočnu stranu, kako je taj našao ljudi, koji su istim jezikom govorili kano i on i kako je medju njimi upoznao dražestnu djevojku, liepog uzrasta, kako on veli, i koja se zove *Italija*. On je tuj ostao nekoliko dana kao mio gost djevojčinih roditelja, a konac pjesme je taj, da se ta dvojica zaljubiše, te svoje zaruke proslaviše.

Na koncu toga sam — govora stoji pako, sa dozvolom njegove preuzvišenosti gospodina predsjednika pročitati ću to — (čita):

„Zadnjeg dana — kratko dakle prije vjenčanja — dogodilo se nešto krasna. Kad sam prolazio pod prozorom njezinog stana, da ju pozovem, nadodje uhoda*) sa brcima lojen nemazanim. Od ono doba lebdi mi uviek pred očima ono zločinsko lice. Ti zoveš, reče taj krvnik**) jedno zabranjeno ime. Odgovorih mu: ja zovem svoju vjerenicu. Nipošto, reče mi pseto, tvoja vjerenica nezove se politički Italija. Dakle slušajte, pazite dakle, ja ću ju pozvati i ona će doći. Da vidimo, reče vojnik i pred smradnom gubicom onoga vojnika pozvah tri puta Italija, Italija, Italija! Tada se je osvjedočio, te je odmah pošao do vraga. Ale ja sam zakasnio, moram otići. Da ste mi zdravo, gospodo moja! Eto vam liepe ribolovine".

Tako svršava sam — govor A Sarfatti.

Reći ćete, gospodo moja, da je to obična stvar, književna publikacija, koja bijaše bez dvojbe zaplienjena u državi, koja je s nami u prijateljskom savezu? Nipošto! Ona ne samo da nebijaše zaplienjena, već bijaše dapače posvećena ženam Pirana *„alle donne di Pirano"*. To je deklamovao dne 3. marča t. g. član družtva *Giacinto Gallina* u narodnom kazalištu u Rimu, prigodom dobrotvorne predstave na korist družtva *"Dante Allighieri"*, neki Ferrucio *Benini*, kao što je pisala *„Fanfulla della Domenica"* od dne 2. junija 1895., o kojem se bar kazati nemože, da je to hrvatski izvor. Nebijaše badava rečeno, da bijaše rečeni ribar agusta 1886. amo bačen. Agusta 1886. dogodiše se velike stvari; tada bijaše sastanak careva u Gastinu, gdje bijahu takodjer njemački i austro-ugarski ministri izvanjskih posala; očekivalo se je i talijanskoga ministra izvanjskih posala, te se kasnije pisalo, da će on doći u Beč, nu nedogodilo se ni jedno ni drugo, jer je *„Pescatore"* već znao, da bi imao u Istri vjenčati se sa političkom Italijom, što se pouzdano dogoditi neće, u koliko je to od nas ovisno.

Smatrao sam svojom dužnosti ovo priobćiti, premda težkim srcem; prvi put je doduše — odkad ja sjedim u ovoj visokoj kući — da sam tako govorio proti očekivanju mojih političkih protivnika u Istri, a možda i mojih sumišljenika, ale na to sam prisiljen.

Nije se htjelo sramotni uzmak naših vojnika u Piranu shvatiti a ja sam morao pružiti dokaza, navesti najčišći izvor nebi li se jednom upoznalo, prem smo u Austriji, pa i nemislili naši austrijski Talijani tako, ipak naš drugi ugovornik — kao što smo dugo slutili — naš savezník misli tako, kao što nebi smio misliti. Pogledom na takove odnošaje, mislim, da nebi imalo više posla nijedno od naših ministarstva u Primorju, osim jednoga, i to onoga za zemaljsku obranu; nevalja bo zaboraviti, da ako se može u Italiji takove stvari pisati i javno prednašati, to se ima tomu pripisati, što su naše oblasti u svih granah civilne uprave do danas svoju zadaću posve krivo shvatile.

Ako imade dolje jošte ljudi, koji što takva neće da uvide, tada su oni il izdajice, plaćeni il neplaćeni, ili su bedasti kano i noć. (Veselost.) Nešto trećeg nije moguće, a takovi ljudi nemogu dalje voditi državne poslove.

Predsjednik (prekidajuć): Moram najprije opaziti, da nisam dosada čuo ni rieči o ministarstvu za zemaljsku obranu. Moram dakle moliti, da se držite predmeta.

Zastupnik dr. Laginja (nastavljajuć): Uslobadjam se opaziti, da ako nije ovo govor o ministarstvu za zemaljsku obranu, tada neznam u istinu, što bi o tom mogao kazati.

Iz ovoga primjera razviditi ćete sada, gospodo moja, da posao, što sam se ga samo površno i samo po nesretnom imenu dodirnuo, nebijaše jedino neznatno pitanje o tablah, kao što je to ovih dana poštovani dr. Russ našim istomišljenikom u delegacijah doviknuo. Isti g. zastupnik doviknuo im je....

Predsjednik (prekidajuć): Ipak bih molio, da se nebi činilo opazke na govore u delegacijah, osobito kod ove prilike, kadno je u razpravi ministarstvo za zemaljsku obranu.

*) Špijon. Op. uredn.
**) Boja. Op. uredn.

Moram dakle g. govornika opetovno pozvati k predmetu.

Zastupnik dr. Laginja: Odmah sam gotov.

Predsjednik: Molim, da u ovom smjeru nenastavljate.

Zastupnik dr. Laginja: On je dakle rekao: Ja ih ne ljubim *Gracchos de seditione querentes*.

Zaključujem sliedećom opazkom. Kad stvar nebi bila tako ozbiljna kao što jest, tada bih morao kazati, da njegovoj preuzvišenosti g. ministru i svim ostalim ministrom radi takovog saveza i saveznika srdačno čestitam.

Nu stvar nije samo za svakoga austro-ugarskoga državljana, već u prvoj vrsti za nas Slavene Primorja, o čijem životu i o čijem bitju se tuj radi, vrlo važna, a dosadašnje postupanje civilne uprave veoma dvojbeno.

Zaključujem sa riečmi, da neljubim ni ja Gracchos i to one, koji su saveznici takovih saveznika. (Odobravanje.)

Resolucije

zastupnika *Spinčića* stavljene i prihvaćene u sjednici carevinskoga vieća dne 5. julija 1895.

I.

„Obzirom na to, što se već davno vode izvidi radi uredjenja rieke *Mirne* u Istri; obzirom na to, što poplavljuje za velikih kiša potok *Reka* u Osapskoj dolini, kotar Kopar, u Istri, u dolini nalazeće se livade i cestu prouzročujuć velike štete i nesreće, i obzirom na to, da potok na otoku Krku, što no teče bašćanaku Dragu proti Baški, koj prouzročava često velike štete pošto bivaju i polja oštećena i koj bi se dao razmjerno malimi troškovi urediti, predlažem:

„Visoka kuća neka izvoli zaključiti:

Pozivlje se visoko ces. k. ministarstvo nutarnjih posala, da bi svoju pazku na polju vodogradnja svratilo i na Istru i kod toga napose:

1. uredjenje rieke *Mirne*;
2. uredjenje spomenutog potoka Reke, i
3. uredjenje spomenutog potoka na otoku Krku, što djelovornije podupr la".

II.

„Obzirom na to, da imade u Istri čitavih krajeva, koji neimaju nikakvih ili vrlo nedostatnih cestovnih sveza, tako na primjer obćine *Pomjan* i *Buzet*, u koparskom kotaru, medju *Zrenjom* i *Gradinom* u porečkom kotaru i od *Trebeža* napram željezničkoj postaji u *Počekaju*, medju *Barbanom* (puljski kotar) i *Labinom* (pazinski kotar), medju sv. *Matejom* i *Rečinom* u kastavskoj obćini (voloski kotar), i obzirom na to, da je skrajna potreba popraviti na cesti *Pazin-Učka-Rieka* onaj komad izpod *Paza*, predlažem:

„Visoka kuća neka izvoli zaključiti:

Pozivlje se visoko ces. kr. ministarstvo nutarnjih posala, da svrati svoju pozornost na polju cestogradnja također na Istru, te da se sagrade potrebite ceste, dotično gradnju istih izdašnimi podporami promiče, te da se popravak ceste *Pazin-Učka-Rieka*, napose izpod *Paza* što prije izvede".

Obje ove resolucije, glede vodogradnja i gradnje cesta, postavio je zastupnik Spinčić kod proračunske razprave ministarstvu nutarnjih posala, u sjednici carevinskoga vieća dne 5 julija t. g. Obje bile su dostatno podupr te i izručene proračunskomu odboru na izvještaj. Obje su vele nuždne s toga, što i ono malo rieka i potoka, što ih je u Istri, nije uredjeno, što su za napredak kod svakoga naroda i njegovih dielova nuždna obćila, bar obične ceste da uzmognu ljudi dovesti što jim treba, i izvesti česa imadu u obilju, i da njim se pri tom nit razbijaju vozovi, nit prebijaju živine, a dakako, da se i ljudi sami nemuče po kojekakvih klancih.

Čvrsto se nadamo, da će proračunski odbor obje resolucije prihvatiti i kući preporučiti, i da će ovom biti pozvana c. kr. vlada, da učini što je nuždno. Mi imademo cieli tehnični aparat; skoro za sve zemlje ima u proračunu liepih svota za vodogradnje i ceste, samo za Istru neima nikakve nit se u njoj nit na tom polju radi sa strane onih, koji bi po svojoj dužnosti imali.

Brzojavni pozdravi

prigodom 25 godišnjice „Naše Sloge".

(Konac).

Sv. Petar u Šumi. Prigodom proslave 25-godišnjice prve buditeljice mukotrpnog i milog nam hrvatskog naroda u Istri, klič: uzdržao te Svevišnji još mnogo godina na braniku naših prava. Obćinari Supetarski.

Sušak. Priznavajuć neprocienivo nastojanje i trud oko budjenja hrvatske sviesti u posestrimi Istri, čestita najsrdačnije današnjoj opravdanoj, jer zasluženoj slavi. Hrvatska čitaonica na Trsatu.

Vodnjan. Svečarici našoj, glasonošici narodne misli Istre, pobjediteljici nad lažju i prevarom. kliču Bog uspori, pospješi, blagoslovi blagotvorni rad njeni i njenog dičnog urednika Mandića. Hrvati vodnjanski.

Volosko. Zapriečeni osobno prisustvovati današnjoj svečanosti, pozdravljamo sakupljene kod objeda kličuć „Naša Sloga" vivat, floreat! Zamlić, Lr Stenger, Tomičić.

Zadar. Tvrdom braniku hrvatskih i slovenskih pravica posestrime Istre na ime amošnjeg središnjeg odbora stranke prava čestitam. Probudiste, osviestiste, okupiste narod, osigurraste konačnu pobjedu. Živila Hrvatska. Kazimir Ljubić.

Zadar. Ustrajnoj radilici za hrvatska prava čestita Prodan.

Zagreb. Četvrt vieka borite se neustrašivo za svetu stvar. Bog je blagoslovio djelo i radnike, ter vi pokazaste napredak, kakovim se redki mogu ponositi. Samo napred uz vruću čestitku svih pravih Hrvata. Dr. Ante Starčević, dr. Mile Starčević.

Zagreb. Pietetom spominjemo preminule osnivače ovoga našega glasila, koje jest najmanjimi sredstvi zadivilo svakoga otačbenika svojimi sjajnimi uspjesi. Ponosom gledamo vaš današnji rad, ter sustavni napredak. Zato pouzdanjem predvidjajuć pobjedu svesrdno čestitamo današnjoj slavi. Klub stranke prava. Folnegović.

Zagreb. Kad razmišljam, što ste učinili za dvadeset i pet godina, ja vam se divim. Bog blagoslovio i unapred vaš sveti otačbenički rad. Žalim, što ne mogu prisustvovati radostnoj slavi. Živili! Živila Hrvatska! Eugenij Kumičić.

Zagreb. Harno sjećajuć se pokretača „Naše Sloge" pridružujem se vašoj današnjoj slavi sa željom, da „Naša Sloga" vrši i nadalje u starom duhu a sa novom snagom plemenitu zadaću preporoda hrvatskoga naroda u Istri. Od Boga blagoslov a od mene srdačno pozdravlje. Ivan Kostrenčić.

Zagreb. Vjernoj i uzdanoj družici našoj, koja djevičanskom čistoćom i skromnosti a lavljom snagom i neustrašivosti zastupa i brani načela hrvatske stranke prava, najsrdačnije čestita. Uredničtvo „Hrvatske".

Zagreb. Proslavila skoro konačnu pobjedu svete hrvatske ideje, koju toli neustrašivo i postojano zastupaš. Za „Kolo", Arnold, Gabrić.

Zagreb. Svetojeronimsko družtvo veseli se dvadeset i petgodišnjemu radu „Naše Sloge", moleći Boga, da njezin blagosloveni rad ovjenča žnjenim plodom. Upravljajući odbor.

Zagreb. Uredničtvo „Obrtnika" pridružuje se ostalim mnogobrojnim čestitkama kličuć gromko: živila, cvala i napredovala naša mila „Sloga". Krešić.

Zagreb. Uzhićeni Vašim požrtvovnim radom želi vam prigodom dvadesetpetgodišnjice i nadalje uztrajnosti i jakosti. Hrvatsko akademičko družtvo „Zastava". Piškorić predsjednik, Grškovič tajnik.

Zlatar. Širila se, cvala i sve to naprednije djelovala „Naša Sloga". Iv. Trnski.

Franina i Jurina

Fr. Čul sam u Puli, da te sad morati tamo izabrati jednog novog kaluniga na misto pokojnoga Gramaticopola, pak da te za to bit balotacijoni kako i za deputate.

Jur. To mi je prva ča čujem u tih stvari; kad se je za pope balotalo?

Fr. Borme čul sam kadi su se dva Nimci pominjali za to, nu ja sam im malo razumil ali pak znam, da je jedan od tih rekal *„a, so ist gut"*, to će reći po našu da je dobro.

Jur. Bog ga vidija, kakovo je to dobro, na taj način nebude ni hrvatski ni talijanski, već nemški taj kalunig. A za koga će pak biti ta blaženi pop?

Fr. Bogme znaš, da za naš puk ne, toliko više da taj, kega misle izabrati, ni se ni dosad stara za naš narod, sasvim da med njim žive.

* * *

Fr. Si čul, da je kada podešiat va jaslih spal?

Jur. A, i to bi se moglo travinjat.

Fr. Vero je, po moju puru, jedan izpod Učke.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Priposlao nam veleč. g. Košara Blaž 1 for. — Gosp. dr. Gajo Schwalba šalje 1 for. mjesto brzojava dičnoj „N. Slogi." — Veleč. g. Žic Ante sa Suska 10 for. sakupljene kako sliedi: N. N. for. 1·50, Ivan Busanić Balunić for. 1, Vjekoslav Jurinović učitelj 50 nč., Toma Picinić Kokinarić 50 nč., Matej Picinić Kovačić 50 nč., Andrija Taraboća Bravarić 50 nč.. Dinko Taraboća Komandadurić 50 nvč., Martin Morin Martinčić 50 nvč., Martin Busanić Felicijev 50 nvč., Martin Taraboća Martinkoč 30 nvč., Ivan Lister 25 n., Dumić Taraboća Bravarić stari 25 n., Mikula Taraboća Bravarić 20 nč., Dumić Taraboća Komandadurić stari 20 nč., Ivana Busanić ž. Ivana Balunić 20 nč., Jelena Picinić 20 nvč., Marija Taraboća ž. Andrije Bravarić 20 nvč. te pop Antun Žic for. 2.20. Živili!

Imenovanja u stolnom kaptolu u Krku. Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip I. imenovao je kanonika stolnoga kaptola u Krku i bivšega zemaljskoga zastupnika preč. g. dra Frana *Volarića* dekanom istoga kaptola; kanonika-župnika kolegijatne crkve u Cresu preč. g. Mateja *Oršića* i župnika kolegijatne crkve u Osoru preč. g. Matiju *Zalija* kanonici stolnoga kaptola u Krku. Srdačne čestitke!

Imenovanje i premještenje. C. kr. namjestnički perovodja g. Adolf vitez Wiedemann imenovan bijaše naslovnim kot. komesarom a g. Fran pl. Galli c. k. namj. perovodjom. Oba imenovani su u službi c. kr. namjestničtva za Primorje.

Gosp. prof. dr. Josip Gmeiner premješćen je iz Beča na c. k. gimnaziju u Pulj.

Izlet „Tržaškega Sokola" u Dolinu. Jedna izmedju najkrasnijih narodnih veselica, što smo ih doživili posliednjih godina, razvila se prošle nedelje popodne u našoj rodoljubnoj Dolini, koju je posjetilo mnogobrojno tršćansko obćinstvo sa dičnim „Sokolom" na čelu. Naroda sabralo se u pitomoj Dolini iz bliza i daleka toliko, da ga valjda toliko nije tuj na okupu bilo od tabora godine 1878. Tršćanske gostove pozdravio je mjestni dekan i predsjednik družtva „Vodnik", veleč. g. I. Varl, a za njim obć. načelnik, gosp. Slavec. Odgovorio im je starosta našega „Sokola", g. dr. Gregorin. Skoro do pol noći tekla je u Dolini najsrdačnija zabava uz pjev trih pjevačkih družtava i uz zvuk dolinske glasbe. Gruvanje mužara, umjetni ognjevi itd. uzveličavali su tu krasnu veselicu. Slava Dolincem! čast „Sokolu"!

Hoće im se i podkapetana! Glavno glasilo tršćanskih nazovi-liberala, glasoviti *„L' Indipendente"* polomio je jednom opet jedno drveno koplje radi *„pollačene i zanemarene"* talijanske braće u Istri. Ti sirotani imadu doduše svu vlast u zemaljskom saboru i odboru, podpuni su gospodari u čitavoj pokrajini, talijanski jezik jest vladajućim i u istih c. kr. uredih, a da i negovorimo o školah, obćinah itd. itd., ali ipak svega, baš svega nisu do sada imali. Tako je primjerice zadnjih 6 godina bio u zemaljskom saboru podpredsjednikom, a pokrajini podkapetanom — po imenu jedno i drugo — član saborske manjine, Hrvat, naš nezaboravni dr. Dukić. Nebijaše li t. pravo nasilje narinuti *talijanskoj* Istri Hrvata za podkapetana i *talijanskom* saboru u Poreču Hrvata za podpredsjednika?! Hoćete li većeg rugla i sramote, nego li bijaše ta, da je imalo 185.000 Hrvato-Slovenaca Istre svoga po imenu podkapetana, a 118.000 Talijana *samo* kapetana?! Božja pravdo, kako si mogla podnositi toliku ljudsku nepravdu!

Ali što je bilo više nesmije biti. U talijanskom saboru talijanske pokrajine Istre nesmije nikad više zasjeti na podpredsjedničku stolicu Hrvat il Slovenac, neće li se do skrajnosti skromne i umjerene Talijane Istre ogorčati i razdražiti do .... Indila. Tako mora biti; to zahtjeva zakon i pravica! Za to govore i drugi razlozi. Evo ih, čujte je i uvažite Vi, koji našom vladate sudbinom:

1. Imenovanjem saborskoga podpredsjednika izmedju članova saborske manjine obtorećene bi bile zemaljske financije. (Izašašile bi se kano i tvoji mešdani — budalo! zar neznaš, da podpredsjednik ne stoji pokrajinu ni novčića. Op. slag.)

2. Pod predsjedanjem podpredsjednika Hrvata il Slovenca saborska većina — Talijani nebi htjeli nikada zasjedati.

3. Da bi slučajno obolio ili inače zapriečen bio predsjednik, moralo bi se u tom slučaju saborsko zasjedanje odročiti.

To su mudri razlozi slavnoga piskara u glasovitom lažiliberalnom trubilu, koji govore nepobitno za to, da se mora imenovati budućega zem. podkapetana i saborskoga podpredsjednika izmedju članova talijanske većine.

Mi želimo, da bi g. namjestnik zadovoljio „*opravdanim*“ i „*temeljitim*“ zahtjevom talijanske gospode Istre, te iste preporučio na shodnom mjestu, na čemu će mu oni stalno biti do „*groba*“ zahvalni, i čim će odstraniti „*kamen*“ smutnje u budućem zasjedanju iztarskoga sabora. Tako bi došli već jednom i „*pošlačeni*“ i „*zanemareni*“ Talijani Istre do svojih pravica!

Iz Beča 21. julija 1895. Maljušno pitanje, da li se ima ustrojiti na celjskoj gimnaziji uz čisto njemačka četiri niža razreda takodjer četiri takova razreda, u kojih bi se podučavalo tri predmeta (vjeronauk, latinski i matematika) slovenskim jezikom, igralo je u ljetošnjem zasjedanju carevinskoga vieća veliku, najveću ulogu. Glasovanje o toj stavci srušilo je koaliciju i njezinu vladu, koju jednu i drugu se je toliko opjevalo, na kojoj se je osnovala budućnost ove polovice monarhije. Ta stavka bila je primljena proti volji njemačke ljevice i s njom sdruženih naših Talijana, kao i svih Niemaca osim konservativaca, a pomoćju Mladočeha, koji su kod te stavke, rad bratske ljubavi, napustili svoje oporbeno stanovište. Još se nije slegla bura, koja bijaše nastala usljed toga čitanja, već se je stalo nagovještati, kakovo će biti glasovanje kod trećega glasovanja o proračunu. Glavno se je dvoje pitalo: kako će glasovati Niemci ljevičari i kako će glasovati Mladočesi? Hoće li prvi *za* proračun glasovati usupor Celja, i hoće li drugi glasovati *proti* proračunu uza sve Celje. Niemci ljevičari su bubnjali, ili hoćete li streljali, nu iz praznih pušaka. Mladočesi bili su na čistu, i čekali su mirno da dadu svoj glas.

Niemci ljevičari, ti krivi liberalci, ti najveći krivci svega zla u našoj monarhiji, zasjedali su dva dana, da pak pokažu kako su tobož složni, u istinu razdvojeni i raztrojeni. Jedni glasovali su za proračun, drugi, niti jedna petina njih, proti proračunu, a treći nisu glasovali nit za nit proti. Medju onimi, koji su glasovali za, su takodjer gospoda Auersperg, Schwegel, zastupnici velikoga posjeda kranjskoga, kao i glasoviti Hause, koga je kod razprave o Celju toli jako srce bolilo. Drugi, koga je onda tako srce bolilo, dr. Menger, odaljio se je iz viećnice kad se je glasovalo. To i bijaše uzrok, da bijaše na strani njemačkih nacionalaca i antisemita porugljivih povika proti njemu. Kod glasovanja nebijaše nit grofa Wurmbranda. Slično s Niemci ljevičari ponieli su se njihova draga braća, naši Talijani. Njih nijedan nije doista našao dovoljno kuraže, da glasuje proti. Oni se u obće radi samo groze. Nego jedni su glasovali *za*, drugih nebijaše. Manjkao je grof Franc Coronini iz Goričke, Stalitz iz Trsta i Bartoli i Rizzi iz Istre.

Glasovali su *za* gospodin pl. Burgstaller i Luzzatto iz Trsta, kao i Jordan iz Goričkoga.

I to je jedina stranka i strančica, koja se je pokazala medju sobom nesložna, odnosno i u protuslovju s onim, kako je postupala u drugom čitanju.

Druge stranke glasovale su sve složno za ili proti. *Za* su glasovali, osim rečenih nekih, Poljaci i konservativci svi jednako; a tako i svi Slovenci i Hrvati, i oni od ovih, koji su inače u oporbi. Kod toga ih je vodila, koliko nam je poznato ne samo želja, da zadovolje jednomu dielu našega naroda, nego i misao, da je pitanje celjsko igralo veliku ulogu kod cieloga proračuna, da su tim pitanjem načelno riešene i razna druga pitanja u naših odnošajih na jugu, i da su napokon imali pred sobom vladu bez programa, osim onoga, da će vršiti zakone, koja nepita nit za povjerenje nit nepovjerenje. To su učinili, kako nam se je reklo, sporazumno sa svojimi najbližimi suborioci, Mladočesi, i tim nisu nit na kraj pameti imali, da bi odobrili sustav, kojim se kod nas vlada.

Proti glasovali su njemački nacionalci i antisemite, kao i spomenuti ljevičari, te Mladočesi. Prvi i drugi radi svojih veliko-njemačkih načela, drugi iz načela oporbe. Mladočesi, ta najjača oporbena stranka, su pomogli, da se primi stavka o Celju, čudeć se, što se Slovenci s tako malo zadovoljuju, al nisu mogli radi te stavke napustiti svoje oporbeno načelo.

Poslie toga glasovanja razpravilo se je i poprimilo drugih predloga, kao i pročitalo interpelacija i odgovora na druge, al se je zato malo tko brinuo. Pozdravljalo se je i spremalo na put, da se čim prije pobjegne iz sparna Beča, u kojem su zastupnici i tako dulje no obično ostali.

Što će njim se do jeseni, dok se u Beč vrate, pripraviti, to danas nemože reći nitko, jer nitko nezna. Bit će i putovanja, i pogovaranja raznih osoba, i posliedak toga bit će jesenska pogača. Drži se stalno, da Kielmannsegg neće voditi vlade, a isto tako stalnim, reć bi da je, da će se još bar za neko vrieme krpariti, i da se ništa odlučna poduzeti neće.

Štipendija. Službeni list u Trstu donaša razpis natječaja na jednu štipendiju od 52 for. i 50 nvč. iz zaklade Toreani. Pravo na istu imadu gimnazijalci iz Pazina. Molbe valja uložiti do 31. agusta t. g. putem školskih ravnateljstva na občinsko zastupstvo u Pazinu.

Kranjski sabor otvoren bijaše jučer na kratko zasjedanje i to radi potresa, što je stigao glavni grad Kranjske, bielu Ljubljanu ove godine.

Iz občine Podgrad pišu nam 22. t. mj. U nedelju imali su naši dični Munci sajam ili blagdan svoje zaštitnice sv. Mandalene. Naroda zgrnulo se od raznih strana, a kod veleč. g. župnika sakupili se prvaci iz ove občine. Medju ostalimi bio je tuj naš velezaslužni zastupnik, g. *Jenko*, gg. kapelani *Štemberger* i *Schiffrer*, g. župeupravitelj *Požar*, g. dr. *Šebesta*, gospodja i roditelji g. bilježnika *Dubrovića* iz Podgrada i više drugih. G. zast. Jenko pozdravili su Munci kod dolazka strieljanjem mužara. Po sv. misi, koju je pjevao veleč. g. Požar sakupili se gostovi u gostoljubivoj kući veleč. župnika *Ryšlavoga*, gdje probaviše par sati u najugodnijoj zabavi.

Pod večer podaše se svi na Malo Mune. Gostove pratilo je mnoštvo naroda, koji je oduševljeno pjevao „Još Hrvatska ni propala“ i druge narodne pjesme.

Na Malih Munah pogostiše naše prvake u dvih kućah, gdje se je gromko klicalo: *Živio Jenko! Živio Spinčić!* itd. Mnoštvo je neprestano raslo, pa kad se naši vraćahu u Vele Mune, pratila ih duga povorka naroda. U Velih Munah prošla je povorka po cielom selu ostaviv se pred nekojimi stanovi vidjenijih rodoljuba. Pred stanom župana Ant. Pelozze-Filana bilo je sakupljeno bar 500 osoba. Odatle poprati mnoštvo svoje prvake do stana veleč. g. župnika, koji stanuje naproti obć. upravitelju *Zadkoviću*. Mužari su grmili a narod oduševljeno klicao pjevajuć „*Nisu Mune talijanske*“ it. Iznenada skočio iz svoje kuće Zadković, te počeo sam vikati, da je on bolji Hrvat, nego li svi ostali uzkliknuv konačno: Bog i Hrvati!

Narod se tomu smijao znajuć, da rieči neodgovaraju činom. Pokazao je srčanosti jer je bio u njegovoj kući oružnik, nu Munci se nisu brigali za g. upravitelja. Okolo 10 sati na večer odpeljali se gostovi iz Muna praćeni silnim mnoštvom naroda izvan sela. U tamnoj noći odjekivali su na daleko i široko oduševljeni poklici onoga sviestnoga naroda.

Narodni naši protivnici učinili su nam veliku uslugu, što su svojim nečistim rovarenjem probudili ovaj dobri narod, koji i sam uvidja, kamo su ga htjeli prodanci i podrepnice talijanske gospode i njihovih zaštitnika zavesti.

Medju najsviestnije i najčestitije občinare ove prostrane občine ubrajamo danas naše dične Munce, kojim kličemo iz dna vesela srca: Živili! Čast Vam i Vašemu vodji!

Talijani medju sobom. Prošloga čedna obavili se občinski, dotično gradski izbori za grad i občinu Vodnja. U izbornoj borbi stajale su dvie talijanske stranke jedna proti drugoj. Izborna borba bijaše tako žestoka, da se žešće valjda u slavnom Vodnjanu vidilo nije. Poznati „*jaslar*“ tršćanski „*Il Mattino*“ od dne 23. t. mj. imade podulji opis tih izbora, u kojem je svega i svašta izrigao proti stranci *bogataša*, koja je pobiedu odnesla. Mislimo, da neima ni u talijanskom riečniku ružnijih pogrda i smradnijih navala nego li su one, što ih nalazimo u rečenom opisu proti spomenutoj stranci. Strahovanja, mita, novac, svakojake spletke i slieparije, da su pomogle „camori“ do pobiede.

Iznašajuć na vidjelo tu krasnu medjusobnu borbu naših narodnih protivnika naglasujemo i ovdje, kako su naši susjedi svuda jednaki kad se radi o koritu, do kojega nepuste jedan drugomu.

Razpušćeni sabori. Cesarskim patentom razpušćeni su sabori Tirola, Goričke i Dalmacije. Za prva dva obaviti će se izbori negdje mjesecu septembra, a za trećega su već razpisani za prvu polovicu septembra.

Občinski izbori u Izoli svršili su ovih dana na obće nezadovoljstvo talijanske gospode i kopača u Izoli. I tuj bijaše borba žestoka premda bijahu u vatri sami Talijani bez ičije tudje primjese. Proti izborom podnesla je jedna stranka utok a nekoji izabrani zastupnici položili su odmah mandate, dočim kane to drugi učiniti prije nego li dodje do konstituiranja novoizabranog zastupstva. Glasa se dapače, da neće ni doći do izboru načelnika i savjetnika, jer da će se zahvaliti toliko zastupnika, da se nebude moglo občinsko zastupstvo niti konštituirati.

Čudno nam je, da porečka „*baba*“ mudro šuti ob ovih kano i o vodnjanskih izborih. Mudra je ona lija, pak neće, da zabode svoju nečistu capu u vruću poparu, koju su si gospoda u Vodnjanu i Izoli skuhala.

Krasan (!?) uspjeh na nautičkoj školi u Lošinju. Na tom otoku a u istoimenom gradu postoji jurve 14 godina nautička škola sa talijanskim naukovnim jezikom. Hrvatskoga se jezika ne čuje tuj niti rieči, kao da se ondje odgajaju kapetani, koji će kasnije u službu Italije, ili će zapoviedati samim Čozotom i Napolitancem.

Po talijanskih novinah doznajemo, da je ravnateljstvo izdalo i koncem ove školske godine program, u kojem da piše prof. Baračić ó bilju na otoku Lošinju a ravnateljstvo priobćuje školske viesti. Iz ovih vadimo, da bijaše u svih tečajih *34* djaka; po narodnosti 30 (!?) Talijana i 4 *Slavi*. Njih 17 uživalo je štipendije Po napredku dobilo je 12 djaka prvi red, 12 djaka drugi red, 3 treći red a sedmorica će morati izpit popraviti.

Od 34 djaka dobilo ih u svemu 15 što drugi što treći red!! Tako lošeg napredka nesjećamo se, da bi još nikada u nijednoj školi opazili. Na komu je krivnja radi toli slabog napredka? Na učiteljih il djećacih? Skoro nam je drago, da je tako malo djaka hrvatske narodnosti na takvom zavodu. U ostalom preporučamo našim državnim zastupnikom, da pobilježe za eventualnu porabu ove podatke.

Glavnu skupščinu „Gospodarskoga družtva“ za Trst i okolicu držalo se u nedjelju dne 21. t. mj. u prostorijah „Tršćanskega Sokola“ za prisutnosti mnogobrojnih članova. Medju ostalim prihvaćena bijaše promjena pravila, te bijaše izabran na novo odbor dok dodju potvrdjena promjenjena pravila, na temelju kojih birati će se novi odbor.

Luda opazka! Porečka „baba“ osvrće se u zadnjem broju na zaključak občinskoga zastupstva u Voloskom, da će biti naime unapried službeni jezik one občine hrvatski, pak dodaje sliedeću koli smješnu, toli ludu opazku: „*Eto, tako razumiju Hrvati ravnopravnost, gdje su oni u većini*“. Di grazia „*babo*“, deder nam kaži, kako razumiješ ti i tvoji ravnopravnost u Poreču, Piranu, Puli, Kopru itd., gdje imade više občinara Hrvata, dotično Slovenaca nego li je Talijana u občini Volosko-Opatija? U ovoj občini nedira nitko u jezik občinara talijanskih, dočim Vaše občine neće ni da čuju za jezik iste većine občinara, kao n. pr. u Poreču, Vrsaru, Vižinadi, Oprtlju itd. Pak još imaš obraza stavljati onakve opazke? Ali da, takvim *babam* je sve dozvoljeno, pošto već odavna neznaju što je stid.

Za hratovščinu hrvatskih ljudi u Istri priposlao nam veleč. g. Košara Blaž 1 for. — Priposlao nam g. dr. Gajo Schwalba 1 for. mjesto brzojavke dičnoj „N. Slogi“.

Iz Tinjana nam opet javljaju, da su tamošnji krnjelsko-šarenjački prodanci i obć. načelniku zapalili jednu kopicu sjena.

U nedjelju večer gostilo se obilato i do kasno u noći, a zatim za okruniti „*šerenadu*“ trebalo malo i posvetiti.

Nek sviet znade kako su podivljali naši protivnici. Zlobnu štetu počinili obćini, obć. načelniku i župniku, dakle po njihovu nebi smjeli obstojati obćina nit duhovni i svjetovni poglavari?

To su vam prosvjetitelji i kulturaši „*veri Istriani*“. Rieči „*barbari e ladri*“ kojimi nazivljete naše kmete, možete za sebe pridržati i javiti svojim jednomišljenikom preko mora, jer Vam taj pridjevak najbolje pristoji. Divljaci ste i prostaci maka: I nosili gospodska odiela.

Crtice iza boljunskih izbora. Lakomost, nesretna lakomost mnogim je već dobar glas oduzela. Gvich taj primamo je i u našoj obćini nekoliko lahkoumnika, koji su za zdjelu Ezauove leće prodali svoj glas, svoje poštenje — dobro ime. Da nebijaše pripravnog jela od stare mrcine i pljesnivog pića, niti ono 30 glasova nebi bili naši „*Talijomani*“ skucali. Na „žalostnoj večeri“ iza izbora potakomila se nekoja gospoda (!) za istim kruhom; kad je nestalo kobiline, pripovieda se, da je jedan lakomac turao u džep komad za komadom kruha, pa odnašao kući. Kad to opaziše njegovi drugovi, predbaciše mu: „ča spravljaš kruh za suhe makarune“. Sredstva, kojimi su se služili protivnici bila su: nudjanje jela i pića, varanje, strahovanje i t. d. Jednomu našemu izborniku kazao je talijanski agitator: „*kumpare, ca je prvi plovan ali ja*“ ali mu naš čestiti seljak odbrusio: „*šior kumpare, puli mane je prvi plovan, zač vidim, da pravo govori i dela: on ne nudja nijenemu ni pit ni jest; ako sam vam ča dužan — a san malo — hote semo hoću vas zalje platil*“, a ni potreba ne, nadoveže na to talijanski agitator.

Iz Paza početkom julija. Dne 23. pr. mj. imali smo u našoj župi malu svečanost; ukrasili smo naime našu crkvicu novim oresom. Blagoslovili smo i obnovili orgulje nabavljene kod glasovite tvrdke „braća Rieger“ u Šlezkoj u Javorniku. Orgulje nisu doista velike, ali za našu crkvicu sasvim dostatne; liepo, ukusno i čvrsto izradjene; strukovnjaci ih hvale. Nabavili smo orgulje da uzveličamo čast božju milozvučnim pjevanjem i glasbom. „Hvalite Gospodina u glasu trublje, hvalite njega psaltirom i guslom; hvalite njega u druzbi, hvalite njega sa žicami i organi“, pjevao je već David. Orgulje stoje 900 for. nabavljene ogromnim dielom dobrovoljnimi prinosi župljana. Bilo je doduše — a još ima! u našoj sredini ljudi — koji su bacali svakovrstne klipove pod noge, da se ne ukrasi crkva tim glasbalom, nu i to se hvala Bogu svladalo; orgulje su na svom mjestu a sliepo rodjeni nesretni mladić Fran Tenčić, koj se je u Beču u zavodu sliepih vješto uvježbao u orguljanju, udara u nje. Orgulje nisu još sasvim izplaćene; ima još liepi broj domaćih kućegospodara, koji nisu još niti novčića doprinieli za nabavu istih, nu nadamo se, da će i oni sada oči otvoriti i segnuti svaki u svoj žep, pa svoj dio doprinieti; tà sramota bi bila za svakoga župljana, koj nebi pružio pomoć, da se uzveliči čast božja i bl. Dj. M.

Pažani, Posrćani i Gradinci! liepo Vam je kazao kod prigodnog govora veleč. g. M. da imade još mjesta na vienac, kojim ste okitili bl. D. M. pa da se nada, da će svi kućegospodari dapače i svi mladići i djevojke svaki svoju ružicu nataknuti na taj vienac t. j. da će svaki po svojoj sili doprinieti, da se orgulje čim prije izplate. Promislite koliko se napredovalo u vašoj župi u malo godina: popravio se župni stan, koj je bio vas iztrošen; obnovila se crkvica bl. Dj. M. a sada eto nove orgulje i liepa cesta okolo crkvice; vidite što može sve sloga i požrtvovnost učiniti: „Stalnom voljom čovjek brda valja i na ravnom opet nova diže.“ „Složna braća rujno vince piju a nesložna ni vodice hladne.“ Složni budite, slušajte glas onih, koji se za vaše dobro trude. Jao onomu, koj je proti slogi, takova će stignuti prije ili kašnje prokletstvo puka i šiba božja, jer koj se protivi ukrašenju templa božjega, uzveličanju časti božje i bl. Dj. Marije, a to je svaki onaj, koj može a neće da podpomaže sv. stvari, taj se nemože nadati dobru.

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazaro,

preporučuju sl. občinstvu svoju trgovinu manifakturnom robom. Na skladištu nalazi se posve nova roba, kako za ženske, tako za muškarce i djecu. Veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vunenih i svilnatih. Velika zaliha svih potrebah za šivalje i krojače. U zalihi nalaze se takodjer vrpce svakojake boje, te se dobivaju i **hrvatsko-slovenske trobojnice.**

Napose se preporučuju cieni. gg. učiteljicam u mjestu i okolici za sve školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franko.

Govori se hrvatski i slovenski.

Izvrstne c. kr. izklj. priviligovane

strcaljke proti mildevu (peronospori)

inžinira Živica

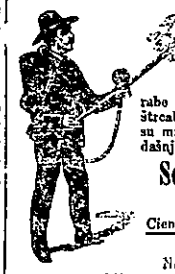

koje su obćenito u porabi radi njihove jednostavnosti, uztrajnost i lahke upo-rabe za svaku vrst trta. Te strcaljke prodavaju se premda su mno go savršenije, po dosadašnjih nizkih cienah.

Schivitz & Comp.

u Trstu.

Cienike razašiljaju na zahtjev franko.

Na sve c. k. poštanske urede cesarstva razašilju **kompletne strcaljke franko** uz pousetje za 10 for.

Izradjuju takodjer strojeve za sumporanje, neprestano djelujuće tiskarnice itd.

Jakob Štrukelj, Trst

ulica Caserma br. 16, ulaz Piazza Caserma

(naproti velikoj kasarni).

Prodaje po najvećoj mogućoj nizkim cienam svakovrstne i engleske dvokolice (Bicykle). Zastupstvo dvokolica „Adler" iz tvornice H. Kleyer, Frankfurt i „Viktoria Cycle Works" Wolverhamptom (Englezka). 3—50

Dvokolice „Adler" svietskoga su glasa i uporabljuju se kod njemačke vojske.

Jamči se za svako kolo 12 mjeseci, tko nezna voziti, nauči se ga bezplatno.

Pošilja se u pokrajine i na sve kraje.

Jeftino! Jeftino! Jeftino!

Plemeniti rakovi

tustimi, širokimi nožkami, živi, jamstvom *franko* pošt. ponzetjem kao pošt. pošiljke:

120 kom.	Za juhu . . .	2 for.	—	nvč.
90 „	Srednji Tf. . .	2 „	50	„
60 „	Ogromni Tf. . .	3 „	50	„
50 „	Hochsolo . . .	4 „	25	„
40 „	najveći kao Hummera . . .	5 „	—	„
200 „	Satzkröb. za razplod . . .	2 „	—	„

Ef. Müller, Buczacz,

Nr. 448, Galicija.

Perje od guske bielo ko snieg, mehko, novo, fino otrebljeno funta M. 2·20, neotrebljeno M. 1·40 franko i prosto od carine, razpošilje

Ef. Müller, Buczacz,

Nr. 448, Galicija.

---

3 zlate 15 srebrnih kolaja 12 častnih in priznalnih diplomov

Varstvena znamka

Fran Iv. Kwizda

KWIZDE

Kralj. romunski dvorni dobavitelj.

Restitucijonalni fluid

c. k. prv. opiralna voda za konje.

Cena i steklenci 1 gld. 40 n. a. v.

Rabi se nad 30 let v *dvornih konjskih hlevih*, v *cesarskih hlevih* pri *vojaštvu* in *civilu*, *za okrepčanje in zopetno ojačevanje po velikih naporih*, pri *izpahnjenjih*, *izmaknjenjih*, *otrpnjenih kitah* itd.; vsposobija konje do izvrstnih del o dirkah.

Izvirno delo dobivajo.

Naj se blagovolijo paziti na gorenjo varstveno znamko in naj se izrečno zahteva *Kwizde* restitucijonalni fluid

Glavna zaloga **Kreis Apotheke** Kornenburg pri Dunaju.

I.

Dobiva se u vseh lekarnah in trgovinah z mirodijami v Avstro-Ogerski

---

„Kupuj kod kovača, a ne pri kovačetu" veli stari pregovor.

To važi po svoj pravici za moj zavod, jer samo tako velika trgovina, kakova je moja, ima radi gotovoga plaćanja velike množine blaga i drugih prednosti, jeftine troške, koji najposlie samomu kupovalcu u korist doći moraju. —

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzorakah, kao dosada nikada, za krojnčo nefrankovana.

Komadi za odjeće.

Peruvien i dosking za velečastno svečenstro, predpisani komadi za uniforme c. kr. činovnikah, takodjer za veterane, vatrogasce, kombače, livreje, sukno za biljard i igrače stole, pokrivala za vož, loden. Velik izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga lodna za gospodu in gospoje po izvornih cienah tovarne u tako velikom izboru kako takovih ne može imeti niti dvadesetera konkurenca. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospoje. Sukno, koje se daje prati, pustni ogrtači od 4 do 14 for. itd., takodjer potrebe za krejače (kao podstave za rukave, gumbi, igle, konac itd.).

Jeftino, primjerno, poštено, trajno, čisto vuneno sukneno blago i ne dobro kupovanje cunjah, koje imaju komaé vrednost odškodnine za krojače, pripomća

Iv. Stikarofsky,

Brno (austr. Macchester).

Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milijuna for. — Pošilja se po poštarskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nijaju nedostatno svoje blago pod znamenjem „Stikarofskoga blago". Da zabranim varanje p. n. odnzimaca, naznanjam, da takovim ljudem na prodajem blago pod nikakvom pogodbom.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih za		V napoleonih za	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3½%	3-mesečni „	2½%
30- „	8%	6- „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sodanjih zankovčih avstr. velj., stopilo nove obrestno takso v kroposet z dnem 4. februvarja, 8. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih obyavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd. — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov 24 - 22 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na Jamčevne listine pogoji po dogovoru, z odprtjom kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, slat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — p pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijansko v italijanskih frankih, ali pa po dnevnom cursu.

Trst, 31. januvrja 1894. 2 24

Svi strojevi za gospodarstvo

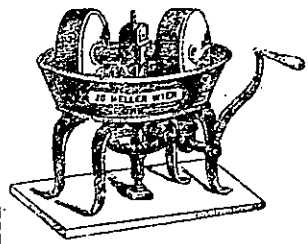

Peronosporna štrcaljka slična Vermorelu

Samostalna peronosporna štrcaljka sa sisaljkom zračnog pritiska,

Vinske preše svakovrstnih načina.

Preše za masline, preše sa hidrauličnim tlakom,

Poboljšanje drobila

Pivničarsko orudje, vinske sisaljke, vinske cievi

Preša za sieno i slamu.

Ljustilo za kuruzu, Čistilnica za žito

razpošilja uz jako snižene cienе uz jamstve i na pokus

IG. HELLER, WIEN (BEČ)

II/2I Praterstrasse N. 49.

Obširni katalogi za badava i prosti svake poštarine.

Preprodavaoci se traže.

Preporuča se stroge pažnje kod kupovanja istih strojevah od patvorenja.

U LJEKARNI

EDE TOMAJA

u Zagrebu, Ilica broj 12

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih. ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom poganeu, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 nvč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se liči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeiuje proti slabosti, bljedoći, škrofulaznosti, podbuhlosti, djotinjoj krživjavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblakšava teginju ili ruđenlus, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlčici, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelajuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski kch i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Švajcerske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. — Ciena škatuljici 70 nvč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini poslje težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flasa 80 nvč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolja, učvršćuje meso oko zubi, razfrižkavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i brani kojenje vlasi, odstranjuje prbuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam. — Jedan lončić 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja glaukost, nježnost; bjeloču i finoću obraza i ruku. — Ciena većem lončiću 1 for. — K tomo spada još **horaksov sapun** po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na parižkoj izložbi začastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi pregodan miris. — Flašica 30 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimnici. — Manja bočica 70 nvč.

Polibromov sirup po dru. Nikoli Selaku liči uspješno, bolesti živaca, nepokoj, glavobolju trzanje, histeriju, zaduhu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 forint.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinti vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Odgovorni urednik **Mate Mandić**

Tiskara Doleno.

Broj 32. U Trstu 1. agusta 1895. Godina XXVI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripostana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom ceniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (asegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godina. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

O našem školstvu u carevinskom vieću.

Govor zastupnika Dra. Matka Laginje, izrečen u sjednici carevinskoga vieća dne 6. julija 1895. kod obće rasprave proračuna ministarstva bogoštovja i nastave. I

Zastupnik hrvatskoga naroda iz Primorja morao bi govoriti dane i dane, a da uzmogne samo dielomice razjasniti nedostatke školske uprave i potrebe onih pokrajina. Pošto je kasno doba nebi već bio niti moj obični govor, što se tiče duljine, na svom mjestu. Radi toga ću nastojati, da koliko bude moguće krače samo nešto za danas rečem.

U tom će se gospoda samnom slagati, da je zadaća uprave školstva i bogoštovja u svakoj zemlji uzvišena. Tim uzvišenija bila bi kod nas obzirom na narodnost, koju imadem čast zastupati, kad bi visoka školska uprava htjela posvema riešiti svoju zadaću i kad bi mogla svim potrebam dotičnog pučanstva zadovoljiti. Mi se tužimo radi toga već dvadeset godina, što se neustroji državnu gimnaziju sa hrvatskim naukovnim jezikom u jednoj pokrajini, koja je napučena sa pretežnom većinom od Hrvata i Slovenaca. (Čujte!) Veležaslužni zastupnik Dr. Vitezić pokazao je već godine 1874. na ovo zlo u našem školstvu. Tada bijahu na vladinih stolicah muževi, koji bijahu još toga mnienja, uzprkos njihovoj visokoj naobrazbi, da smo mi neko niže pleme i da neimamo školskih knjiga za naše zavode.

Gospodo moja! Ja mislim, da bi bila uvrieda za svakoga gospodina druga, pripadao on bilo kojoj narodnosti, kad bih hotio danas ob ovoj točki i dalje govoriti ili ju pobijati. Tà obćenito je poznata činjenica, da bijaše hrvatski jezik već pred 500, 600 godina u istoj Istri u toliko pokročio i u porabi, da se je iste diplomatičke spise, kao na primjer uredjenje granica[1]) izmedju goričkih grofova i oglejskoga patrijarhe a za puk one zemlje, sastavilo u tom jeziku.

Tamo stoji izrično, da će se za gospodu spis sastaviti latinski, i nevaram li se, njemački, jer bijahu kod toga i gorički grofovi, a za puk hrvatski, te bijaše zastavljen doista glagolskimi pismeni. Poznato je nadalje obćenito, da postoje već od 30 godina hrvatske sredje škole u čitavoj Hrvatskoj i Slavoniji, da imade po svoj prilici jednako ustrojenih sredjih škola u Srbiji, gdje vlada isti jezik — a postoje takovi zavodi i u Dalmaciji i u Bosni, gdje je i jezik, kako rekoh, isti, osobito jezik, kojim govori pučanstvo zapadne Istre, jest kano i onaj, što ga govori narod Dalmacije.

U tom obziru neima valjana razloga, s kojeg bi nam se kratilo jedan takav zavod. Podnesli smo mnogo — reko bih — neizrojeno molba, prošnja, pritužba, interpelacija takodjer u ovoj visokoj kući, te je upravo sramotno za narodnoga zastupnika, što pozvani čimbenici, i nemareć za njegovu osobu, ueciene pučanstvo bar toliko, da bi nam se nakom toliko godina i godina bar jednostavno kazalo, od koje nam je smrti umrieti. Očekivali smo, kako rekoh, žalibože do sada uzalud bar odgovor, bio i niečan, samo da znamo na čemu smo.

Tratiti rieči o tom, da li je gimnazija u Istri sa hrvatskim naukovnim jezikom potrebita za naobrazbu puka ili nije, čini mi se posve suvišnim. Dosta je da se pozovem na uspjeh zadnjeg popisa pučanstva, po kojem imade u toj pokrajini Hrvata i Slovenaca u okruglom broju 185.000, naproti 118.000 stanovnika talijanskog obćevnog jezika i računajuć visoko do 3000 njemačkog obćevnog jezika.

U toj pokrajini postoji već više godina u Puli državna gimnazija sa izključivo njemačkim naukovnim jezikom, a u Kopru ciela državna gimnazija talijanskim naukovnim jezikom. Ako se dade dakle i Hrvatom, dotično Slovencem takav zavod, tada se po mojem mnienju nemože govoriti o prikraćenju posjednog stanja bilo koje narodnosti ili stranke — jer inače ja nebih više mogao shvatiti obično značenje tih rieči. (Posve pravo). Tà mi imademo zakone i naredbe, koje propisuju, da moraju biti viešti svim zemaljskim jezikom u tako mješovitoj pokrajini činovnici, liečnici u javnoj službi, sudbeni činovnici, politički činovnici, financijalni činovnici, u obće svi javni službenici i negovoreć o svećenicih, jer se o njima to već odavna samo po sebi razumije. Ako neimaju dakle prigode za naučiti dotične jezike takovi budući javni službenici, koji moraju računati na zemlju, u kojoj se rodiše i gdje su izučili, tada stojimo pred strašnim položajem, da nećemo imati u najbližoj budućnosti nijednoga javnoga službenika, koji bi bio viešt našemu jeziku. (Zastupnik Spinčić: to imademo već danas!) Žalibože, da je tomu tako već danas i jur od dulje vremena, nu naproti tomu možemo se il smo se mogli bar tim tješiti, da ono, što se nije do sada dogodilo, da će se to u buduće dogoditi.

To bi bilo ono, što sam hotio obzirom na gimnazije kazati. Mi netražimo mnogo. U tom obziru postavili smo u ovoj visokoj kući dne 30. novembra 1893. interpelaciju radi ustrojenja jedne gimnazije sa hrvatskim naukovnim jezikom, ako je ikako moguće u Pazinu, ali na istu se nije udostojalo odgovoriti, kako jur rekoh. Kod toga primjetili smo takodjer, kako bi bilo potrebito, da se na državnoj gimnaziji u Puli uvede hrvatski jezik kano obvezatan naukovni predmet.

Moram opetovati ono, što sam toliko puta kazao, da nije na toj gimnaziji hrvatski jezik uveden niti kao slobodan predmet. (Čujte!) Kaže nam se, da nemamo za to mladeži, da posjećuje premalo mladića naše narodnosti sredje škole. Gospodo moja, to neodgovara istini. Prije svega valja uvažiti, da je mnogo mladića, koji pripadaju nepreporno slavenskoj narodnosti, upisano medju Talijane, a za drugo treba uzeti u obzir, da posjećuje samostalnu hrvatsku gimnaziju na Rieci popriečno najmanje 110,115 mladića iz Istre, a kao treću činjenicu navadjam, da ako i neima ih mnogo, a to ih je svakako nekoliko na talijanskoj gimnaziji u Kopru i više nih dapače na njemačkoj državnoj gimnaziji u Trstu. Imali bismo dakle već po dosadanjem polazku škole dostatan broj mladeži, koja bi takovu gimnaziju posjećivala.

Kao što neimamo gimnazije isto tako neimamo ni realne ni nautičke škole u našem jeziku, mi smo u obće tuj bez sredjih škola u našem materinskom jeziku.

Da je to proti probitkom našega narodnoga obstanka i proti probitkom zdrave uprave, toga netrebam takar danas dokazivati.

Odgovoriti ću nešto samo u kratko na razglabanja gospodina zastupnika grada Trsta. On se je potužio, da neimaju njegovi suplemenici, Talijani, nikakva sveučilišta. Ni mi Slaveni Dalmacije, Istre i Goričke, premda smo brojno silniji, neimamo nikakva sveučilišta u Austriji. Ako je dakle njima slabo nije ni nama dobro.

Vrlo poštovani gospodin drug nemože se pozvati na to, da imade u Zagrebu sveučilište sa hrvatskim naukovnim jezikom. To je doduše istina, ali ono nepostoji žalibože za nas, te je suplemenikom gospodina druga, koji su obično imućniji i kojim se netreba pripravljati za državne službe kao siromašnijim Slavenom, mnogo lagljepolaziti koje sveučilište u kraljevini Italiji, nego li Hrvati Dalmacije i Primorja hrvatsko sveučilište u Zagrebu.

Žalostno je u tom pogledu, što se visoka vlada nije mogla do sada odlučiti za to, da se sveučilište u Zagrebu izjeća sa sveučilišti u ovom djelu države. Neću se ovdje upuštati u obširna razglabanja, nu naglasiti ipak moram, da kao što su srednje škole u Hrvatskoj, tako je u glavnom i sveučilište kako i austrijska sveučilišta ustrojeno.

Po mojem mnienju imadu svakako hrvatske srednje škole tu prednost pred austrijskimi, da se na hrvatskih gimnazijah, na kojih sam i ja svoje doba učio, njemački i talijanski jezik podučaje kano obvezatan predmet, pa ako se u ovoj visokoj kući u njemačkom jeziku razumljivo izraziti mogu, i ako vriedi to isto i za talijanski jezik, to imadem zahvaliti radi toga hrvatskoj gimnaziji i naobrazbi, koju sam tamo stekao.

Naprotiv tomu bijaše nekadanja njemačka gimnazija u Pazinu tako uredjena, da mladić, koji se je na početku medju Talijane upisao, nije mogao kasnije učiti hrvatski jezik i obratno, jer bi reć, da se je išlo za tim, da nebi te dvie narodnosti došle do užeg dodira, i da nebi naučile zamjenito dotične zemaljske jezike.

Svakako stoji, da se je zadnjih godina podučavalo istodobno ta dva jezika, koji bijahu za dotične narodnosti proglašeni kao slobodni predmeti. Makar se mi u ostalom i neizjavili ni za ni proti ustrojenju talijanskoga sveučilišta, to mogu ipak gospodina druga sa stalnošću osjegurati, da mi nismo krivi, što su Talijani izgubili dva po njemu spomenuta sveučilišta. Mislim, da je ciljao na sveučilišta u Padovi i Paviji, pa ako imade naroda u Austriji, koji je stalno sve učinio, da neizgube ova dva sveučilista, to bijahu baš Hrvati, što će mi i on priznati, pak bi bio uprav izliev čuvstva zahvalnosti kad bi vrió poštovani gospodin zastupnik Trsta nama vratio uzdarje tim, da bi po svojih silah, sjedeći na desnici gradskoga zastupstva, naše tražbine podupirao, da i Slovenci u Trstu pučku školu zadobiju. Biti će mu poznato, kao što bi imalo biti poznato i visokoj školskoj upravi, da se je gradsko zastupstvo u Trstu protivilo tomu, premda su to zahtjevali roditelji 700 djece dužne polaziti školu, i premda polazi u samom gradu, kao što je poznato, bar 400 djece jednu privatnu, silnimi žrtvami slovenskih rodoljuba uzdržavanu pučku školu. Mislim dakle gospodo moja, da bi morao onaj, koji više traži, dati drugomu bar najmanje od onoga, što želi. Dok nebudu Talijani Trsta i Istre posve otvoreno nase narodnostne i prosvjetne težnje podupirali, dotle nevalja im tražiti podpore medju nami. Jer akoprem nastojimo, da budemo prilično dobri kršćani, ipak se moramo držati nakon tolikog izkustva poznate rečenice; „dajem, da dadeš, činim, da činiš.

Što se tiče našega školstva, to mi netreba strpljivost visoke kuće mnogo zlorabiti, jer je dosta upozoriti na govore gospodina zastupnika Spinčića, izrečene u sjednicah od dne 4. febrara 1893. i 26. aprila 1894. i na dotične resolucije, koje nisu, kako se nadam, ostale mrtvim slovom, i o kojih će u svoje vrieme proračunski odbor imati da izvjesti.

Preporučio bih ipak visokoj školskoj upravi više sklonosti, nego li je je do sada pokazala, obzirom na Slavene Primorja, u pitanju naobrazbe i javne poduke. Stavio bih napose molbu, da se nebi, obzirom na zanemarenje, u kojem je ono narodno pleme do sada čamilo, plašilo i novčanih žrtava od strane države, pače niti u onih slučajevih, kadno se radi o manjih il većih podporah za gradnju školskih zgrada.

Meni je poznato iz prijašnjeg izkustva kod jedne občine, da je morala jedna od najsiromašnijih občina Istre, koja neplaća valjda svega izravnoga poreza 8—900 fr. godišnjih, na svoje troškove graditi školsku zgradu sa troškom od 5000—6000 fr. nedobiv niti novčića podpore niti od zemaljskoga odbora a još manje od visoke vlade. Znadem, da je vrlo težko, što no rieč, sa nekimi načeli u protimbu stupiti, te da je težko proti običaju i izkustvu takove ustanove, kao što je gradnja pučkih škola, od strane državne vlade a za čitavu državu, bilo to i obzirom na pojedine kotare, podupirati. Nu sa nešto dobre volje dade se to ipak. Tà u proračunskoj osnovi nalazimo, da troši država znatne svote za sudbene zgrade, dapače i za zgrade pučkih škola itd. možda takodjer u onih krajevih i u onih gradovih, koji bi si inače laglje pomogli, nego li primjerice ono siromašno mjesto, koje sam uprav spomenuo, naime porezna občina Brgud u kotaru Voloskom.

Želio bih upozoriti visoku vladu još na jednu drugu točku na bogoštovnom polju. Kod nas imade naime slučajeva, da svećenik vuče svoj prihod većinom u naravi od svojih župljana. Komu su poznati dotični krajevi, visine Krasa, na primjer župa Jelšanska i vrlo prostrana župa u Hrušici, župa u Truškah, u sudbenom kotaru koparskom — spominjem samo ove, jer su mi poznati izvjestni slučajevi — komu su dakle poznati oni krajevi i poteškoće, kojimi je spojen bir ili sabiranje naravskih proizvoda, taj se mora začuditi, što mogu još na koncu XIX. stoletja takovi odnošaji postojati. To daje često povode prepirkam izmedju svećenika i dotičnog puka, to daje povod ne vazda temeljitim odlukam dotične oblasti, koja mora jednoj ili drugoj strani krivo dati, jer obim nemože pravo dati.

Odatle sliedi, da čim svećenik plemenitije misli, tim lošije prolazi, pa ako mu je do prepira sa pukom, tada nemože tamo dulje ostati. To su baš ljudske slabôće, koje se svuda dogadjaju.

Ako su župnici velikih gradova, n. pr. — ostanimo u istoj biskupiji — različiti župnici grada Trsta i prečastni tamošnji kanonici od države plaćeni — mislim pri tom iz takozvane vjerozakonske zaklade, a da nije dotično pučanstvo pozvano državu radi toga nadoknaditi, tada mislim, da su vriedni i oni po meni navedeni najsiromašniji stanovnici one pokrajine svakog obzira, te da bi morala na svaki način plaću dotičnih svećenika država na teret vjerozakonske zaklade, bez ikakve odštete, preuzeti.

Da spomenem još jedno posebno mjestno pitanje; želio bih naime, da bi visoka vlada svoju skrb i pažnju obratila na školske potrebe slavenskog pučanstva u Puli. Grad Pula, u koliko je napučen Slaveni, — a ja Vas, gospodo moja, uvjeravam, da je broj Slavena tamo mnogo veći, nego li to pokazuje zadnji popis puka, i nego li se to opaža prolazeć prvi put gradom — treba pučke škole, on treba bezavjetno radi uzgoja sposobnih radnika za c. k. pomorski arsenal dobru obrtnu pripravnicu. Od obćega bilo bi probitka, da se toj težnji Hrvata, i u obće Slavena zadovoljii, te da bi vlada, kao što pruža djećačkoj i djevojačkoj pučkoj školi mornarice izdašnu pomoć, istotako pružila u Puli ustrojit se imajućoj hrvatskoj pučkoj školi i na istu temeljećoj se obrtnoj pripravnici izdašnu podporu. To mogu zahtjevati nekim pravom sjećajuć se liepog napredka, što no ga podaje jedna od državе podupirta i slična škola u istočnoj Istri; mali gradić Kastav dobio je naime izdašnu pomoć od visoke školske uprave — što ja rado priznajem — za ustrojenje jedne obrtne pripravnice. Uspjesi tamo postignuti jesu na svaki način vrlo povoljni. Neima dvojbe, da bi to isto i u Puli bilo, dapače još više, radi mjestnih odnošaja i radi mogućnosti kojeśta viditi, što se u Kastvu i u najbližoj okolici viditi nemože.

Spomenuti hoću još jednu točku, nepristojnost naime, koja postoji u praksi već više godina, a to mislim plaću različitih dušobrižnika. Tamo je još dandanašnji nestašica svećenika, osobito duhovnih pomoćnika. Dotični župnik, komu je njedno obavljati službu duhovnoga pomoćnika, čim se dakako mnogo napinje, nedobiva za to nikakvu primjerenu odštetu. Dočim bi do-

[1]) Razvod istrijanski. Op. Ured.

tični pomoćni svećenik dobio, nevaram li se, najmanje 300 for. to dobiva dotični župnik, koji obavlja istu službu i koji se mora svestrano napinjati, samo 120 for., što je svakako premalo.

Ovu odštetu moralo bi se svakako povisiti, te bi se imalo nastojati, da se uredi postojeće zakone o kongrui i dotične provedbene propise nešto pravednije. Sramotno je doista za nas sa pravog slobodoumnog gledišta ako pomislimo na to, kako su plaćeni katolički dušobrižnici Austrije. Poznato je, da bijahu zakladne mise, ustanovljene prije, nego li je izašao zakon o uredjenju kongrue, uračunane u kongruu. Čini mi se, de je to nepravda, jer odštete za ogromne radnje, koje imade osobito svećenik na ladanju obavljati, jesu vrlo nizke, te bi bilo nuždno, da se primjereno povise tri razreda kongrue za župnike i one za duhovne pomoćnike, za koje je utanačeno samo 300 for., manje dakle nego li dobije dobar vratar ili sluga u dobroj kući, i da se pruži svećenikom u obće ljudski obstanak.

Zaključujem vrućom željom, da bi visoka vlada po meni navedene pritužbe slavenskog pučanstva Primorja uvažila i počinjene pogriješke — koliko je iole to moguće — popravila. (Dobro! dobro!)

Glavna skupščina

družbe sv. Cirila i Metoda za Istru

obdržavana u Opatiji dne 25. julija 1895.

Skupščina ta obdržavala se je u prostorijah družtva „Zora". Uz ravnateljstvo i nadzorno vieće bilo je prisutno odaslanika i odaslanica raznih podružnica, i mnogo drugih članova i članica družbe iz svih strana Istre.

Predsjednik družbe, presvjetli g. dr. *Dinko Vitezić* dao je najprije konštatovati broj članova i članica, imajućih pravo glasa; spomenuto je, da neima zastupnika c. kr. vlade i predstavio zastupnika štampe. Iztaknuo je razloge, s kojih se skupščina družbe nije mogla do sad obdržavati, a skupščina jih je uvažila i proglasila ovu skupščinu zakonitom.

Iza toga je isti gospodin predsjednik, burno pozdravljen, izrekao ovaj govor:

Slavna skupščino!

Prije svega radošću ovršujem nalog družtvenog ravnateljstva, da vas častna gospodo što srdačnije pozdravim, te da vam zahvalim, što ste u tako liepom broju posjetili današnju skupščinu. Mnogobrojni taj posjet očito nam dokazuje, da se osvjedočenje o velikoj važnosti ovoga družtva medju nami sve to više širi i učvršćuje.

U glavnoj skupščini držanoj dne 4. aprila 1894, viećalo se navlastito o promjeni pravila osobitim obzirom na to, da družba bude mogla imati svoje podružnice. I doista, netom je naša družba stupila u život i počela raditi, ćutila se potreba takove preinake.

U tom smislu učinilo se, što se je smatralo shodnijim i podastrlo c. kr. namjestničtvu u Trstu promjenjena pravila. Namjestničtvo pak svojom odlukom od 25. aprila 1894., br. 6949 priznalo i potvrdilo je, da družtvo polag onih promjenjenih pravila i normalnog nacrta pravila za podružnice zakonito obstoji.

U istoj glavnoj skupščini pročitao je tadašnji tajnik g. dr. *Laginja* obširno izvješće o ustrojenju družbe i o radnji njezinog privremenog odbora, od postanka družbe do onoga dana. —

Tadašnji blagajnik g. dr. *Stanger* pročitao je pak izvještaj za *prvu upravnu godinu* od kad je on počeo primati prinose za družbu, naime od mjeseca julija 1893. do 31. marča godine 1894.

Polag onog izvješća imovno stanje družbe u pomenutom razdoblju sastojalo se kako sliedi:

Prihod	for. 12.416·75
Razhod	„ 2.261·78
Imovina u novcu . .	for. 10 154.97

Povrh toga nalazilo se okolo 600 for. kod upravah novina „Hrvatske" i „Obzora".

U glavnoj skupščini držanoj dne 12. julija 1894., budući se ona sazvana dne 27. junija nije mogla držati sbog nedostatnog broja članova — čitalo se najprije izvještaj revizora o obračunu za prvu upravnu godinu, a poslie toga izabralo se na temelju novih pravila, *družbenu upravu t. j. družtveno ravnateljstvo, te nadzorno vieće i obranički sud.*

U današnjoj glavnoj skupščini družtveno ravnateljstvo ima položit račun o svojem djelovanju u *drugoj upravnoj godini*, naime u razdoblju od 1. aprila do 31. decembra 1894., pošto po novih pravilih *sunčana godina* smatru se kao *upravna godina.*

Iz obračuna, koje će Vam se do mala pročitati, razabrat ćete čč. gg. u koliko se je ekonomično stanje naše družbe u nazočenom razdoblju poboljšalo. Meni je samo u kratko napomenuti, da imovno stanje od postanka družbo do 31. decembra god. 1894. bilo je sliedeće:

Prihod	for. 21.672·64
Razhod	„ 9.790·20
Imovina u novcu . .	„ 11.882·64

U naznačenoj drugoj upravnoj godini uniišlo je . . . . . for. 9.210·50
potrošilo se . . . . . „ 7.528·42
Višak . . for. 1.682·08

O radu pako družtvenog ravnateljstva točno će vas izvjestit g. tajnik pročitav svoje izvješće.

Festina lente, to je bilo načelo, kogа se je družtveno ravnateljstvo držalo u svojem dojakošnjem djelovanju: *Napredovat da, ali ne prenaglit se*, to je bilo glavno pravilo njegovog poslovanja.

Najveću skrb posvetilo je ravnateljstvo osnivanju podružnica: jer što su žile u organizmu našega tiela, to su podružnice u organizmu naše družbe; one njoj dovode potrebitu krv, one njoj daju snagu i život.

Da se pak olakša osnovanje takovih *institucija*, sastavilo je ravnateljstvo i dalo je tiskati u dostatnom broju „*Pravilnik*", ili „*Naputak o osnivanju, ustanovljenju, vodjenju i nadziranju podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru*".

Hvala Bogu i uvidjavnosti našega naroda u ovo kratko vrieme odkad su stupila u život nova pravila, t. j. u razdoblju od jedne godine ustrojilo se u Istri 24 podružnice, od kojih 19 mužkih a 5 ženskih. Osim 6 sve ostale su se već i konstituirale. Dao Bog, da budemo u ovom smjeru napredovali!

Ona sućut i ona prijaznost, na koju se naišlo u svih slojevih hrvatskog i slovenskog pučanstva traje još i dan danas; dapače može se kazati, da se je u nekojih krajevih i pojačila; navlastito u onih, gdje su se ustrojile podružnice.

Cielo hrvatsko i slovensko novinarstvo bez razlike političkog načela, nadobudna naša mladež, te veliki broj pojedinih osoba obojega spola, kojih imena ovdje navadjati odveć bi se protegnulo, a bilo bi skoro nemoguće — svi ovi neprestano rade u korist naše miljenice, te im se u ime iste najsrdačnije zahvaljujem. (Živili!)

Osobiti dokaz privrženosti prama našoj družbi pokazao je klub stranke prava u Zagrebu (Živio!) poklonivši njoj imovinu namjenjenu za prenos *Zrinsko-Frankopanskih ostanaka*, u iznosu od 3.746 for. 37 nvč. sa kamati od 1. jenara 1895.

Prem družtveno ravnateljstvo nije propustilo zahvalit se uglednomu predsjedničtvu kluba na tako plemenitom daru, ipak nemogu učiniti od manje, a da i u ovoj svečanoj prigodi neopetujem izraziti to naše čuvstvo zahvalnosti. (Živio!)

Ali ne samo od strane Hrvata i Slovenaca, nego i od drugih srodnih nam plemena primila je naša družba izraze osobite privrženosti. Ne spominjuć drugih slučajeva navesti ću samo to, da je plemenita gospodja *Maruša Pavla Neureutterova*, rodom iz Češke, a poznata i kod nas Jugoslavena sbog njezinog vatrenog rodoljublja, dala se upisati kao *član utemeljitelj* naše družbe, te se istodobno obvezala *plaćati družbi, dokle bude živa, 50 for. godišnjih.*

Tim svojim činom pružila nam je plemenita darovateljica kao Češkinja krasan primjer uzajamnosti. (Živila). Kamo sreće, da bi ostali slavenski rodoljubi sljedili njezine stope! Kakov bi tada uticaj imali Slaveni na drugih poljih, a kakav imaju sada!

Hvala dakle blagorodnoj gospodji ne samo na obilnom daru, već i na liepom primjeru! (Živila!)

Još par rieči *na razjasnjenje nekojih točaka družtvenih pravila.* To je doduše suhoparni posao, nego u probitku družtva treba ipak, da se i s njima bar kratko u sljedećih stavkih pozabavim.

a) Polag paragrafa 12tog ovih pravila, svaki član **mora** *pripadati jednoj podružnici, koju on sam odabere.*

Svrha ove ustanove jest dvostruka: *U prvom redu* ona ide za tim, da mogu postati članovima družbe i one osobe, koje stanuju izvan Istre, kao n. pr. u Dalmaciji, Hrvatskoj itd.; jer se u njoj kaže, *da svaki bio i stanovao gdje mu drago Istranin ili drugi* — koji želi postati članom družbe sv. Cirila i Metoda, ima se upisati u onu podružnicu, koju on sam odabere.

Riečima pak *da svaki član mora pripadati jednoj podružnici*, je svrha, da se polući *evidencija u upravi.* Doista usljed paragrafa 14tog družtvenih pravila, *podružnice dužne su poslati družtvenomu ravnateljstvu a stanovitih razdobljih imenik svojih članova, te dali račun primljenih novaca i drugih darova.*

S druge strane polag paragrafa 26tog pomenutog pravilnika, dužnost je podružnice *uljerivati novce posebnimi arci sa ostrižci.*

Na taj način dakle postignuta je mogućnost *držat u evidenciji imena svih upisanih članova i kontrolirat primitak njihovih prinosa i ostalih darova.*

b) U smislu paragrafa 31. pravilnika blagajnici podružnica imaju poslat družtvenomu ravnateljstvu utjerane novce s izkazom dotičnih članova ili darovatelja. Iz toga sliedi, da *družtvenomu ravnateljstvu, a ne odborom pojedinih podružnica* — kako su neki mislili — *pripada pravo razpolagati s dotičnim novcem.*

c) Budući pak da nekoje, ako i malo njih, podružnice nisu poslale računa na dobu prem da bijahu od strane družtvenog ravnateljstva na to pozvane, to mi je dužnost što toplije preporučiti odborom istih podružnica, da se odsele strogo drže propisa gore navedenih paragrafa.

d) Polag pomenutog pravilnika *izvješće i izkaz podnešeni družtvenomu ravnateljstvu, ima podpisat ne samo ravnatelj ili ravnateljica podružnice* — kako se to u više slučajevih dogodilo — *reć ćieli odbor.*

e) Nadzorno vieće ima veliku zadaću u organizmu naše družbe. *Ono* **može** *polag §. 28. pravila u svakoj prilici, a svakako jednom na godinu* **mora** *sračunati družtvena blagajna, razgledati knjige i zapisnike sjednica, te podnesti glavnoj skupščini izvješće o poslovodstvu družtvenog ravnateljstva.*

Ono ima iza ravnateljstva najveća prava, i iza onoga najveću odgovornost prama družtvenikom, koji su ga izabrali.

Častna gospodo! *Ovo je prva godina u kojoj se vodi uprava na temelju novih pravila.*

Svaki početak je težak, sbog toga ni naša uprava neće biti bez mana; ali družtveno ravnateljstvo goji nadu, da slavna skupščina, imajuć pred očima poteškoće, kojimi se je ono kod preustrojenja naše družbe imalo boriti, neće uzkrstit odobrenja njegovomu radu.

Na svršetku neka mi bude dopušteno obratit još sliedeću vruću molbu na sve prisutne i odsutne Hrvate i Slovence obojega spola: Do sada ustrojilo se, kako rekosmo, 24 podružnice. Ali malen je to broj prama onomu, koga nam potrebe iziskuju. Da dostignemo predstavljeni cilj, trebalo bi, da barem u svakoj župi, u kojoj stanuju Hrvati i Slovenci, ili oni sastavljaju većinu pučanstva, bude po jedna podružnica. Kazali smo već prije, da su podružnice za našu družbu one, što krv za čovječje tjelo: One mu dovode potrebitu krv, one mu daju snagu i život. Morali bismo dakle uznastojat, da umnožimo te žile i da tako našemu družtvu ulijemo toliko krvi, t. j. toliko snage i krieposti, da može odoljeti biesnim i neprekidnim navalam naših narodnih protivnika.

Ustrojimo dakle što više možemo podružnica. Sveta je pak dužnost svakoga Hrvata, komu ikoliko leži na srcu napredak ovoga zapuštenoga ali plemenitimi svojstvi obdarenog našega naroda, da bude članom takovoga družtva.

Na rad dakle, na neumorni rad; skrajno je već vrieme; „*Lega Nazionale*" grabi našu djecu u našoj kući, na naše oči. Pri takovom nedjelju mi nemožemo i nesmijemo ostati hladnokrvnimi. Prieka je po tom nuždа, da proti tim smjelim napadačem živo ustanemo na obranu našeg najdragocenijeg amaneta, našeg materinskog jezika. (Predsjednik izrekao je ove rieči takovim čuvstvom, da je sam jecao i izvanbio mnogu suzu).

Prije nego svršim red mi se odazvati žalostnoj jednoj dužnosti:

Tečajem ove upravne godine družtvena uprava izgubila je vriednog svojeg člana u osobi g. dr. *Ante Dukića*, bivšega odvjetnika, zemaljskog podkapetana i načelnika obćine Pazin.

Težak je to gubitak ne samo za naše družtvo, nego za cielu zemlju, čijih potlačenih pravica pokazno se je on uviek revnim pobornikom. U znak Vaše sućuti nad takovim gubitkom pozivljem Vas čč. gg., da se ustanete i da se to uvrsti u zapisnik današnje skupščine. (Svi prisutni ustali su i kliknuli: „Slava!" blagom pokojniku).

Isto tako kroz ovo vrieme nemila smrt otela nam je u preranoj dobi života uzor djevojku *Mariju Jelušićevu*, koja se je već u svojih mladjanih godina mnogo zauzimala za napredak svojega naroda, a i kod osnuća ženske podružnice u Kastvu mnogo je sudjelovala. Slava njoj! (Slava njoj!)

A preminuo je takodjer g. *A. Pajkurić* iz Rieke, član utemeljitelj družbe. Slava njegovoj uspomeni! (Slava!)

Pozdrav *Rikarda Katalinića-Jerctova*, toga čestitoga sina gospodskoga Voloskoga, poznatoga pjesnika i jednoga najrevnijih sabirača za družbu, popratila je skupščina srdačnim: „živio!"

Zapisnik lanjske skupščine, pročitan po zaslužnom g. *Niku Peršiću*, bi odobren bez prigovora.

Član nadzornoga vieća g. *Mirko Jelušić* iz Kastva, koj se je za upravu družne mnogo trudio, pročitao je izvještaj blagajnički i tajnički. Jedan i drugi bili su odobreni, a povladjivanje skupščine pokazalo je, koli je zahvalna i blagajniku i tajniku i gosp. *Mirku Jelušiću* za njihov trud.

Iz prvoga izvještaja vidi se, kako prinosi družbe rastu, a iz drugoga, kako se družba brine, da se čim više škola ustroji. Već je zgrada sagradila, već je razne obćine pomogla, da jih sagrade ili poprave, već je njezinom pomoću otvoreno škola, na kojih podučavaju *požrtvovni svećenici.* Narod blagoslivlje družbu i uvidja sve više njezinu potrebu i korist.

Na to su se postavili i razpravili razni predlozi. Župnik baderski, velečastni i velezaslužni gospodin *Fran Gorec*, zahvalio se je u ime svoje i svojih vriednih župljana za izgradju školske zgrade u *Baderni*, i iztaknuo želju, da se ta škola čim prije otvori.

Župnik iz Paza, čestiti g. *Fran Stefanutti*, potaknuo je po želji svojih župljana pitanje, dali mogu podružnice imati svoje zastave.

Marljivi član družbe, veleštovani gosp. *Alešovec*, pita, da li se mogu podružnice upisati medju članove utemeljitelje, a predsjednik mu odgovara, da mogu, ako saberu posebnu svotu u tu svrhu.

Spomenuti g. *Mirko Jelušić* pripominje, da će se izdati diplome za članove utemeljitelje, preporuča, da se u naša družtva, po mogućnosti i u gostione i kavane, uvede nabiraonike, kakve već ima slovenska družba sv. Cirila i Metoda, i predlaže, da se slavnom ravnateljstvu te družbe zahvali za usluge, koje ono u svakoj prilici našoj družbi izkazuje; — što se dakako prima.

Inače su u razpravah sudjelovali gg. dr. *Laginja*, dr. *Dinko Trinajstić*, dr. *Podreka.*

Mjesto pokojnoga dra. *Antuna Dukića* imenuje se u obranički sud dr. *Dinka Trinajstića.*

G. dr. *Stanger* izjavlja, da je preobterećen poslovi, što svojimi što občinskimi, i zahvaljuje se na odbornictvu. Predsjednik g. dr. *D. Vitezić* izjavlja, da žali i on i drugi, što odstupa, al priznaje takodjer razloge odstupa, pak zahvaljuje g. dr. *Stangeru* za njegov dosadanji trud. Mjesto gosp. dra. *Stangera* izabire se u odbor kapetan g. *Jakov Jurković.*

Kad se je sve tako obavilo, zaključio je g. predsjednik skupščinu, zahvaliv skupščinarom na uzornom redu, što je vladao, i pozvav prisutne, da uzklikuu trokratni „živio!" Njegovu Veličanstvu kralju Franu Josipu I. Na to zaori dvoranom trokratni „živio", a skupščinari se razidju, da se jih pak velik dio sastane kod večere i na prijateljskom pogovoru.

U boj, u boj....

U boj, u boj! . . . koplja amo!
Hajde, da ih zavitlamo.
U boj, u boj! . . . mače amo
Da se braćo pohrvamo.

Srca naša, grudi naše,
Eto bruči, mila cilja.
Bratsku vidjat krv gdje teče,
Kud ćeš braći sladjeg milja?

Istina je, u sužanjstvu
Rodište nam kuka biedno.
Al šta zato, kad nam srce
Bratske krvi j' vazda žedno.

Samo živo! brat na brata,
Drug na druga neka reži,
Da sa sreće — tajnog milja,
Dušmanu se srce nježi.

U boj, u boj! . . . bratskom krvi
Zemlja da se naša poji,
Na uzdarje sladkom mlieku
Kiem nas jednom sve zadoji . . .

Emin.

Franina i Jurina

Fr. Si ča čul, da so niki na Čunskom jidi na svojga nonca?
Jur. A ča mu je storil?
Fr. Da mu je prišal u Čunski iz Vlaharije mesto iz Talije.
Jur. Pak ča je nono temu kriv?
Fr. Da je mogal poć ravno va Pulju i tako bi mu bil davas vnuk Napulitan.

* * *

Dalje u prilogu.

na zapiralo, i 15 knjižica gospodarstvenih, koje je u tu svrhu darovao odbornik g. Mirko Julušić. Jednako na ždreb upisalo se u društvo sv. Jeronima dosmrtno tri člana, i to 2 na trošak zadruge, a 1 na trošak rečenoga odbornika Julušića i društvenoga tajnika. Skupščina se obavila u podpunom skladu i redu.

Iz Punta (otok Krk) pišu nam 25. p. mj. Viest iz Baške u zadnjem broju „N: Sloge", kojom se iznaša na javnost, kako je sl. ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu na molbu občine Baška promjenilo napis na pečatu poštanskog ureda u istom mjestu živo me potiče, da podsjetim i potaknem občinske čimbenike u rodnom mi mjestu Puntu, te se i oni odluče poslati sličnu molbu na sl. ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu, da već jednom odstrane onu pogrdu jedino talijanskog napisa na pečatu poštanskog ureda u sgoljno hrvatskom Puntu. Mičimo se! *Puntar.*

Našim učiteljem preporučamo poznatu tiskarnu g. A. Gabršeka u Gorici za nabavu hrvatskih i slovenskih školskih tiskovina, sastavljenih po uzorcih zemaljskoga školskoga vieća za Istru. Tiskovine izradjene su na finom papiru, a 5% jeftinije nego li u dosadašnjem skladištu.

Razprava za razpravom. Pod tim naslovom pišu nam iz Gologorice (pardon: Moncalvo!!) dne 8. p. mj. Kako je poznato čitateljem dične „Sloge" svršila je prošloga mjeseca razprava kod c. k. okružnog suda u Rovinju proti nekojim našim gologoričancem, i proti nekolicini pristaša talijanske stranke, radi smutnje, što ju ovdje izazvalo talijansko-pazinsko „ex" filarmoničko družtvo sa na čelu gologoričkimi krnjeli i šarenjaci, dne 22. julija pr. god. Jedva se svršila prva, eto nam pred vratima drugu. Za dne 15 t. mj. pozvano je osam osoba iz šarenjačkog gujezda *Gologorice*, pred c. kr. okružni sud u Rovinj, da odgovaraju za svoja junačka djela počinjena u Gologorici dne 25. i 26. decembra 1894.

C. k. državno odvjetničtvo u Rovinju tužilo je njih osam za javno nasilje i pogibeljne prietnje predvidjene po §. 99. k. z., u tu svrhu pozvano je i 16 svjedoka.

Gologorička fukara htjela je osvjetiti svoju propast nakon dovršenih občinskih izbora u Pazinu, pak se dala na izgrede. Zli jezici govore, da je dvojica Gologoričana prigodom izbora ostaviti morala svoje guće u Pazinu, dok se ove očistile, jer im krnjelsko žerilo i pijača nije teknula. Videć oni, da im ni ove žrtve ni sve druge uložene sile pomogle nisu, puni mržnje i gnjeva, tražili osvjetu vrhu nedužnih osoba.

U predvečer Božića (24. decembra p. g.) zaključiše naši junaci jurišati na svoje duhovne i svjetovne poglavare i na mirni vanjski hrvatski puk. U tu svrhu izabraše najljepši dan; dan veselja, dan baš onaj, u koji je sam Spasitelj došao na ovaj svieť. Oni su dakle taj dan odabrali, da napadnu i zlostave mirni hrvatski narod.

Toga dana, naime na Božić u večer krenulo je mirno družtvance u trafiku *Vjek. Defranceschi*, da si tamo nabavi tabaka i smotka il cigara. — Jošte se ovi ne poslužiše sa cigarima, eto iz nebuha bane u trafiku poveće i vinom ugrijano družtvo od kakve šestnajstorice gologoričkih nemirnjaka, iz krčme Josipa Šestana, gdje bijahu sakupljeni, snujuć valjda nečisto djelo.

Čim stupiše u dućan, navališe odmah na mirne kmetove, gurajuć jih, lupajuć šakama po klupi, psovajuć Boga i vičuć: svakojako. Tjerali ih jedni sa trafike na ulicu, dočim drugi ih čekali na ulici. Kad bijahu kmetovi izašli tad navale nemilosrdno kamenjem na njih. Tom prigodom došlo je i do krvoproliča, i to na štetu naših.

Psovalo se i grdilo g. plovana i župana; grozilo jim se smrću, bacalo se debelo kamenje — po 2 kg. komad — u župni stan itd. Pripovieda se, da bijaše sve prije dogovoreno, što nam svjedoči, da bijahu napadači po uhodi M. K. upozoreni u krčmi, da su Hrvati u trafici.

Nezadovoljni ovog dana, jer se neosvetiše na osobah, koje najviše mrze, tražili kavgu il smotnju drugi dan t. j. 26. decembra. Puk ih izbjegavao videći, da traže krvoproliče. Na ulici dakle nemogoše opraviti ništa proti našim, valjalo ih napasti drugdje, makar u samoj crkvi. I tako bi. Kad je župnik medju s. misom pozvao puk, da se dodje pokloniti Spasitelju, pošao je s ostalimi i pripadnik talijanske stranke Ivan Robar. Vraćajuć se na svoje mjesto, približi se usried crkve našemu čestitomu Valentinu Rabar-u te ga udari iznenada tako silno šakom u prsa, da je Valentinu od od udarca iz ruke daleko preko susjedah klobuk odskočio, te mu ga narod nogama sgnječio. Nu ni taj bogumrzki čin u kući božjoj nije ponuntio pamet našemu puku. Naši se nedali smutiti, već i nadalje mirno podnašali izazivanja nemirnih stvorova.

Latiše se naši nemirnjaci istoga dana poslije podne i zadnjeg sredstva. Navalili su naime na mirne i ništa zla nesluteće naše žene i djevojke, što je imalo težkih posliedica.

Ovo su Vam u kratko junačtva krnjelsko-šarenjačkih delija, za koja su imali odgovarati pred sudom, i kojimi kane još više proslaviti i tako dosta slavnu „djedovsku prosvjetu."*

Iz občine Vižinada. Nekoji seljaci iz jedne porezne občine spadajuće pod Vižinadu došli nam se tužiti, da im svećenik nečita uviek sv. evandjelje u hrvatskom jeziku po starom običaju, već da mješa sad latinski sad hrvatski. Ovoliko za danas u nadi, da nećemo biti prisiljeni jasnije govoriti.

Trsni ušenac (filoksera) se širi u Istri. Nesretni trsni ušenac pojavio se i u motovunskoj občini, u Novakih i Grdoselu pazinske občine. Preporučamo toplo našemu puku u okuženih mjestih, da nastoji svimi sredstvi zapriečiti širenje te nesreće i da nabavi na vrieme amerikanskih trta, kojimi će morati zasaditi okužene vinograde.

Program državne gimnazije u Puli. Iz talijanskih novina Istre doznajemo, da je izašao koncem netom minule školske godine program c. k. gimnazije u Puli, iz kojeg doznajemo, da je na tom zavodu podučavalo 15 učitelja sa g. ravnateljem, da bijaše djaka koncem godine 193; od tih po narodnosti 26 Niemaca, 39 Hrvato-Slovena i 123 Talijana, a ostali pripadnici raznih narodnosti. Na toj gimnaziji bilo je do sada 6 razreda, budućom školskom godinom otvara se sedmi razred. Porečki listić, rešetajuć taj program, tuži se, što neima u gimn. biblioteci talijanskih knjiga, a što da rečemo mi, znajuć, da se na toj c. k. gimnaziji usried naše Istre nečuje nuti rieč hrvatska, premda neimaju Hrvato-Slovenci Istre (185.000 njih) nijedne srednje škole u svojem jeziku. Oj nepravdo nigdje te nebilo!

Izkaz

vučenih brojeva lutrije „Dobrovoljnog vatrogasnog družtva" u Krapini.

Tekući broj	Vrst sgoditka	Izvučeni broj
1	Garnitura za salon crvena	11469
2	Kaseta srebrenog Eszeiga	7571
3	„ pozlaćenog Eszeiga	6617
4	Jedna kineska garnitura za kavu	7874
5	Divan koštani veliki	6963
6	Željezni štednjak	7189
7	Dva velika stalka za cviece	429
8	Lagav staro šljivovice	1219
9	Plug sa kolcima	8294
10	Srebreno glaznati stalak za voće	10134
11	Dva sviećnjaka iz mjedi	11451
12	Kotao za čaj iz bakra	541
13	Brana za vlačenje	8218
14	Lagvić staroga vina	4898
15	Kotao iz bakra za rublje	11786
16	Lagvić staroga vina 55 litara	250
17	Svlačilo za čižme	8261
18	Jastuk svileno-baršunasti	2792
19	Kaseta Eszeiga novo srebro	5468
20	Botelija stare šljivovice 20 litara	3445
21	Stajaća svietiljka za stol	6201
22	Servis jestreni za 6 osobah	9141
23	„ „ „ 6 „	10238
24	„ „ „ 6 „	11171
25	Čajni servis za 6 osoba	10824
26	Kavni „ „ 6 „	7055
27	Stalak za odjeću	3551
28	Komad platna 23 metra	5114
29	Kavni servis za 6 osoba	8566
30	Željezni kotao veliki	1979
31	Kavni servis za 12 osoba	764
32	Par ženskih cipelah	750
33	Komad platna 23 metra	2526
34	Stajak sa suhim cviećem	6884
35	Kaput sukneni zimski	8311
36	Komad sukna za odjelo	8769
37	Stajaći album iz crvenog sukna	2693
38	Stolić za pušače sprave	2118
39	Garnitura za jaja	4450
40	Lagvić šljivovice	2001
41	Pokrivač za stol bojadisani	433
42	„ „ „ „	11285
43	Živa svinja	3802
44	Hlače i prsluk crni fini	11315
45	Kaput štofasti zimski	8221
46	Stroj za sladoled	3336
47	Garnitura za slastice	10844
48	Cilindar sa kutijom	10824
49	Tischlaufer sa svilom izradjeni	7353
50	Lampa stojeća za stol	4611
51	Sprava za čipke za stol	11560
52	Knjiga „Vienac" vezan	10569
53	Stolić japanczki za album	11039
54	Viseća svjetiljka za kuću kao luster	7056
55	Stroj za čaj kuhati	5387
56	Cilindar sa kutijom	11767
57	Par cipelah muških	4558
58	Putna torba	6797
59	Velika koža za cipele	8881
60	Lagvić octa esenca 25 litara	293
61	Garnitura za liker	8238
62	Pokrivač za stol	2488
63	Stajak za fotografije	1650
64	Lagvić vina 21 litar	5890
65	Knjiga „Vienac" vezan	459
66	Album za fotografije	8485
67	Koža za cipele	8505
68	Stolnjak i 6 ubrusa	9782
69	Zimski kaput štofasti	8566
70	Muš! za konjsku hranu	8360
71	„ „ „ „	10049
72	„ „ „ „	5550
73	„ „ „ „	10014
74	Torta u obliku šunke	2813
75	Kaput iz štofa	9917
76	Paket ribaka	7634
77	Šild za gostionu	1407
78	Servis stakleni za pivo	2511
79	Držalo za čipke	8781
80	Par ženskih cipela	5846
81	Koža za čižme	8028
82	Pehar zeleni 25 litara	5270
83	Boca staro šljivovice	4040
84	Podnožnik šiti iz baršuna	4121
85	Štofaste hlače	5467
86	Glava šećera	11670
87	Boca šljivovice	4439
88	Vaga za kuhinju	7619
89	Vreća kukuruze	3852
90	Vreća zobi	8207
91	Album za slike	7828
92	Zidna velika ura	1737
93	Kavez sa kanarcem	3296
94	Boca šljivovice	7561
95	Stolac naslonjač	1516
96	Par japanskih cipela	3809
97	Surka ženska ljetna	1190
98	Stolac naslonjač	3209
99	Flaša stare šljivovice	8923
100	Kišta kisele vode	521
101	Botelija starog vina 15 litara	2569
102	Kamen za mlin	11958
103	Koža crna za čižme	8324
104	Hlače štofaste	9095
105	Garnitura za prati iz bleha	9512
106	Koža žuta za cipele	559
107	Garnitura kavna 6 stolnjaka i 6 ubrusa	902
108	Kućni blagoslov u okviru	2197
109	Ura budilica	1591
110	Škaf za vodu iz bleha	710
111	Kanta za vodu iz bleha	8565
112	Par cipela (Niederschuh)	1413
113	Hlače od štofa	11879
114	Mužar iz mjedi	2962
115	Stroj za peglanje	1160
116	Garnitura za liker	8580
117	Kišobran crni muški	6670
118	Garnitura za liker plava	4521
119	Tačke (umjetna rezbarija)	550
120	Smotnjak iz brašna	6769
121	Šest šalica sa napisom	1535
122	Boca i 6 čaša za šampanjac	10191
123	Vreća kukuruze	474
124	Koža žuta za cipele	2170
125	Pehar i 6 čaša za vodu	8190
126	Stolac fino izradjen	5156
127	Garnitura za liker	8482
128	Kutija papira za listove	7521
129	Lula velika fina	355
130	Stolac fino izradjen	7176
131	Pehar umjetna izradba	9161
132	Kutija listovnog papira	2493
133	Garnitura za prati (Stenig)	3013
134	„ „ „ „	6454
135	Šalica za kompot	730
136	Hlače iz štofa	5719
137	Prsluk iz štofa	2687
138	„ „ „	294
139	Šešir sa perjanicom	8910
140	Čaša za pivo sa poklopcem	5358
141	„ „ „ „	3841
142	Boca šampanjca	10176
143	„ „	4814
144	„ „	7450
145	„ „	5589
146	„ „	1008
147	„ „	1330
148	„ „	285
149	„ „	7144
150	„ „	10327
151	„ „	6948
152	„ „	10448
153	„ „	7531
154	„ „	9210
155	„ „	4492
156	„ „	3031
157	„ „	1025
158	„ „	1163
159	„ „	8016
160	Litar finog Cognaca	4065
161	„ „ „	8855
162	„ „ „	10646
163	„ „ „	5755
164	Košarica za visitkarte	8276
165	Garnitura češlja	1132
166	Kišta kisele vode	2574
167	Paket svieća iz voska	5518
168	„ „ „ „	8420
169	„ „ „ „	4762
170	„ „ „ „	10138
171	Boca vilanjskog vina	63
172	„ „ „	8102
173	Drvena taca	8145
174	Šešir sivi sa perjanicom	489
175	„ fini	9256
176	„ fini crni	11942
177	Uže za rublje vješati	11141
178	Turski pehar	1743
179	Vreća kukuruze	8480
180	Izvezena slika na platnu	9937
181	Indijska vezena slika	1033
182	Knjiga sv. pismo	4164
183	Paket kave	1831
184	Šest ručnika bjelih	6876
185	Slika u naravi čovjek	7752
186	„ „ „	4851
187	Taca iz novog srebra	1009
188	Košulja ženska	6130
189	„ „	4444
190	„ „	1266
191	„ za noć	4783
192	Kaseta papira za listove	10660
193	Mala zidna ura	6698
194	Dva slamnata šešira	4571
195	„ „ „	6471
196	„ „ „	10155
197	„ „ „	3123
198	„ „ „	1527
199	Flaša šljivovice (polić)	3457
200	„ „ „	8875
201	„ „ „	6197
202	„ „ „	8257
203	„ „ „	11889
204	„ „ „	6113
205	„ „ „	8976
206	„ „ „	3000
207	„ „ „	10272
208	„ „ „	9855
209	Ogledalo veće zlatnim okvirom	7579
210	Šekernica iz glaža	4435
211	Zeleni pehar	9768
212	„ „	4521
213	Hlače iz cajga	10976
214	Prsluk iz štofa	8506
215	„ „ „	1301
216	„ „ „	804
217	Zemljeni pehar umjetno izradjen	3372
218	„ „ „ „	4571
219	Lončička mala	9966
220	Tri lončića mala	2002
221	Tri komada boca za vino	11498
222	Kaseta papira za listove	9036
223	„ „ „ „	4525
224	„ „ „ „	1211
225	„ „ „ „	115
226	Mala lula za pušiti	6319
227	Šest čaša za vodu	10574
228	Lavur sa peharom	8555
229	„ „ „	703
230	„ „ „	3094
231	„ „ „	8967
232	„ „ „	8393
233	Cvietnjak sa stalkom	7706
234	„ „ „	9695
235	„ „ „	3345
236	„ „ „	8742
237	„ „ „	6464
238	„ „ „	11921
239	„ „ „	7745
240	„ „ „	4088
241	Dvie batine fine	10566
242	„ „ „	9521
243	„ „ „	2720
244	„ „ „	3851
245	„ „ „	4114
246	„ „ „	8781
247	„ „ „	9747
248	„ „ „	1777
249	„ „ „	5691
250	Tri držala za novine	4347
251	Dva „ „ „	5852
252	„ „ „	1422
253	„ „ „	2427
254	Lavur za prati se	8673
255	Zdjela zemljena velika	1629
256	„ za prati „	11375
257	„ „ „ „	2917
258	„ „ „ „	4051
259	Dugoljasta zdjela za pečenku	1179
260	„ „ „ „	8291
261	Mlin za kavu	1755
262	Mužar iz mjedi	5210
263	Tintarnica zemljena	9095
264	Šekernica	1656
265	Tintarnica	4712
266	Šekernica	1949
267	Butina (šunka)	377
268	Vreća finog bielog brašna	1909

Književnost.

Bog i Hrvati! — Hrvatom toli omiljela i popularna popievka „Bog i Hrvati" od narodnog našeg skladatelja *F. S. Vilhara*, upravo je doštampana i to za glasovir sâm i za pjevanje napose. Mislimo, da ne treba glasbenom našem svietu tek preporučivati ovo djelo te smo uvjereni, da će si ga svaka hrvatska kuća nabaviti, tim više, što mu je ciena samo 50 nvč., a s poštarinom 55 nvč. *Dobiva se izključivo kod skladatelja samoga u Zagrebu.* Moramo također spomenuti, da je prijašnjemu tekstu pjesnik August Harambašić dopjevao jošte jednu novu kitica.

* * *

Otac i sin pripoviest, napisao I. Freudensfeld-Radinski, prevela Malina Petković. U Gjurgjevcu 1895; tisak i naklada P. Ljubića. Ciena sa poštom 25 nč.

* * *

Poziv na predbrojbu. Tiho i mirno sprovadjajuć moje dane pokraj čudotvorca sv. Antona u Padovi, vršeć častnu povjerenu mi zadaću penitencijara ilirskog, dotično hrvatkog jezika i ravnatelja kora u ovoj veličanstvenoj i širom svieta razglašenoj bazilici, ne otudjih se miloj otačbini dapače žarkom ljubavlju na nju misleć, dao sam se na prevod iz talijanskoga na hrvatski jezik jedne zanimive knjižice, koju scienih najpotrebitijom za duhovno napredovanje, kako to dokazuju uzroci prevoda, što predstavljam djelu, i to jedinom namjerom, ba budem u koječem na korist mojoj miloj braći. — Naslov knjižice jest: Priručnik Savršenosti za Svjetovne i Redovnike itd. a sadržati će oko 350 stranica sa pridavkom jutarnjih i večernjih molitava, priprave za izpovjed i pričest dotičnom zahvelom.

Izdatje ove knjižice vrlo je zanimivo i potrebito za svakoga kršćanina, a u velike će pomagati dušobrižnikom.

Knjižica će stojati 50 novč. i tiskat će se samo onda, kad se prijavi podpisom do 300 predbrojnika. S toga obraćam se na sve znance i prijatelje, te najučtivije umoljavam ih, da na slavu božju i probitak dušâ pomognu mi svršiti ovo djelo.

Ona p. n. gospoda, kojim bude poslan predbrojni arak, također umoljavaju se, da što toplije preporuče moje poduzeće, i da izvole odposlati podpisani arak mnogopoštovanom Otcu *Serafinu Belamarić-u u Cres* (Cherso).

U Padovi, 10. lipnja 1895.

Otac FRANE DOBROVIĆ
franjevac samostanac.

Br. 606.

Natječaj.

U ovom kotaru imaju se popuniti sliedeća učiteljska mjesta.

1. Mjesta učitelja III. vrsti (ravnatelja) na mješovitih jednorazrednicah u Brgudu i u Poljanah.

2. Mjesto podučitelja na hrvatskom odjelu pučke-učione u Lovranu.

3. Mjesto podučiteljice na trorazrednoj ženskoj učioni u Kastvu.

Nastavni jezik na svih gore navedenih učionah jest hrvatski.

Natjecatelji za učiteljsko mjesto u Brgudu valja da su usposobljeni za podučavanje katoličkoga vjeronauka.

Plaća i užitci skopčani s timi službami izvidni su u pokrajinskom zakonu od 14. decembra 1888. zem. zak. br. 1 ex 1889.

Molitelji neka svoje obložene molbenice propisanim putem u roku četiri tjedna ovamo ulože. *C. kr. kotarsko školsko vieće.*

Volosko, 19. julija 1895.

predajednik:
Fabiani, m. p.

Zahvala.

Ovim se najsrdačnije zahvaljujem svoj onoj velecienjenoj gospodi u ime svoje i ostale rodbine, koja su mojemu pok. stricu nadpopu Mateju Zahija izkazali posljednju čast i svim onim, koji na kojimudrago način iskahu, da ublaže našu tugu; a napose preč. gospodinu Dr. Franu Volariću, koji je vodio sprovod, te ostaloj gospodi svećenikom, koji su za pokojnika prikazali sv. mise, kao i onim u Nerezinah, koji su za njega svojevoljno držali mrtvačko opielo.

U Lubenicah (Cres) 25. srpnja 1895.

Pop Peter Zahija, netjak.
župe upravitelj.

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazaro,

preporučuju sl. občinstvu svoju trgovinu manifakturnom robom. Na skladištu nalazi se posve nova roba, kako za ženske, tako za muškarce i djecu. Veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vunenih i svilnatih. Velika zaliha svih potrebah za **šivalje i krojače.** U zalihi nalaze se takodjer vrpce svakojake boje, te se dobivaju i **hrvatsko-slovenske trobojnice.**

Napose se preporučuju cienj. gg. učiteljicam u mjestu i okolici za sve školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franko.

Govori se hrvatski i slovenski.

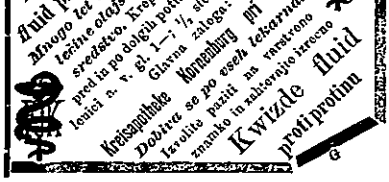

Jeftino! Jeftino! Jeftino!

Plemeniti rakovi

tustimi. širokimi nožkami, živi, jamstvom *franko* pošt. pouzetjem kao pošt. pošiljke:

120	kom.	Za juhu . . .	2	for. —	nvč.
90	„	Srednji Tf. . .	2	„ 50	„
60	„	Ogromni Tf. . .	3	„ 50	„
50	„	Hochsolo . . .	4	„ 25	„
40	„	najveći kao Hummern . . .	5	„ —	„
200	„	Satzkrüb. za razplod . . .	2	„ —	„

Ef. Müller, Buczacz,
Nr. 448. Galicija.

Perje od guske bielo ko snieg, mehko, novo, fino otrebljeno funta M. 2·20, neotrebljeno M. 1·40 franko i prosto od carine, razpošilje

Ef. Müller, Buczacz.

Izvrstno c. kr. izključ. privilegovano

štrcaljke proti mildevu (peronospori)

inžinira Živica

koje su obćenito u porabi radi njihove jednostavnosti, uztrajnost i lahke upo-rabe za svaku vrst trta. Te štrcaljke prodavaju se, premda su mnogo savršenije, po dosadanjih nizkih cienah.

Schivitz & Comp.

u Trstu.

Cienike razašiljaju na zahtjev franko.

Na sve c. k. poštanske urede cesarstva razašilju **komplektne štrcaljke franko** uz pouzetje za 10 for.

Izradjuju takodjer strojeve za sumporanje, neprestano djelujuće tiskaonice itd.

Jakob Štrukelj, Trst

ulica Caserma br. 16, ulaz Piazza Caserma
(naproti velikoj kasarni).

Prodaje po novjerojatno nizkim cienam svakovrstne i **englezke** dvokolice (Bicykle). Zastupstvo dvokolica „Adlor" iz tvornice H. Kleyer, Frankfurt i „Viktoria Cycle Works"

Wolverhamptom (Englezka). 3—50

Dvokolice „Adlor" svietskoga su glasa i uporabljuju se kod njemačke vojske.

Jamči se za svako kolo 12 mjeseci, tko nezna voziti, naući se ga bezplatno.

Pošilja se u pokrajine i na sve kraje.

Svi strojevi za gospodarstvo

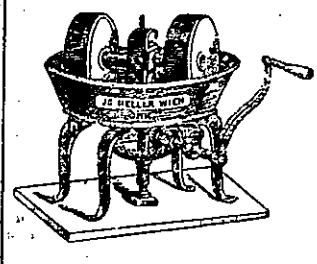

Peronosporna štrcaljka slična Vermorelu

Samostalna peronosporna štrcaljka sa sisaljkom zračnog pritiska,

Vinske preše svakovrstnih načina.

Preše za masline, preše sa hidraulićnim tlakom,

Poboljšanje drobila

Pivničarsko orudje, vinske sisaljke, vinske cievi

Preša za sieno i slamu.

Ljustilo za kuruzu, Čistilnica za žito

razpošilja uz jako snižene cienе uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN (BEČ)

II/2I Praterstrasse N. 49.

Obširni katalogi za badava i prosti svake poštarine.

Preprodavaoci se traže.

Preporuča se stroge pažnje kod kupovanja istih strojevah od patvorenja.

U LJEKARNI
EDE TOMAJA
u Zagrebu, Ilica broj 12

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo-korisni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, okočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostonom poganeu, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 nvč.

Sladka voda za kasalj ili breh i za prsa, kojim se lieči kašalj, preblada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djelnje proti slabosti, bljedoći, škrofulozi, podbuhlosti, djotinjoj krživanosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim sredstvom očišćuje **krv** i **zlatenica,** popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblakšava teginju ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlicici, želudačne grčeve, žutica, grozniea ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s napuškom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski kih i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za obćavanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Švajcerske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. — Ciena škatuljici 70 nvč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, okočenosti i oteklini poslje težkoga napora, za obćavranje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenje, zapriečuje i ublažuje zubobolja, učvršćuje meso oko zubi, razfrižkavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam. — Jedan lončić 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoće obraza i ruku. — Ciena većem lončiću 1 for. — K tome spada još **boraksov sapun** po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na parižkoj izložbi začastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi prenugodan miris. - Flašica 30 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimnici. — Manja bočica 70 nvč.

Polibromov sirup po dru. Nik. i Selaku lieči uspješno, bolesti živaca, nepokoj, glavobolju trzanje, histeriju, zaduhu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 forint.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinti vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Fr. Si čul onu zadnju poroško „babe“?

Jur. Težko, zač ju nerazumim.

Fr. Brbljo, da su u Baderni Hrvati nekemu šarenjaku škodu u polja storili.

Jur. Pak ča ni istina?

Fr. Dragi ti, nečiji voli su zašli va turkinju pak su je nikoliko popasli.

Jur. A ki je pak storil škodu tinjanskemu plovanu i glavaru?

Fr. To bit talijanski tovari.

Jur. Ju, ma dvonogi.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. U prijateljskom družtvu kod g. Fr. Polića u Trstu sabrano 3 for. — U istu svrhu sabrano u Dolini dne 21. t. mj. kod veleč. gosp. dekana 2 for. 16 nvč. — Nadalje doprinesoše: Sofija Drožina u Škrbićih daruje na imendan 50 nvč. Hanica Drožina u Škrbićih daruje na imendan 50 nvč. Na dan izbora zemaljskih zastupnika, sakupljeno u Matuljah kod objeda izbornika 10 for. 50 nč., a da bude podpun broj, župan g. Anton Jurković daje 50 nvč. Prigodom sastanka gradskih izbornika i zemalj. zastupnika u Matuljah sakupljeno 10 for. Gosp. Anton Štrk šalje na proslavu izbora zastupnika 5 for. Banka Trick-Dog u Opatiji sakupila 2 for. 32 nvč. N. N. Zrt-Opatija, daruje po župnu gosp. Antonu Jurkoviću 5 for. R. Katalinić-Jeretov sakupio (imena u Narodnom Listu) 77 for. 84 nvč. Ernest Baša u Podgradu, sakupio u veselom družtvu pri pečenju janjca na tratini i pri igri „lonac“ 1 for. 30 nč. R. Katalinić Jeretov sakupio (imena u Narodnom Listu) 20 fr. 90 n. Gosp. Vodička kapelan u Rukavcu sakupio u gostioni Viktora Slavić prigodom izbora fiducijara u Kastvu 2 for. R. Katalinić Jeretov sakupio (imena u Nar. Listu) 36 for. 65 nvč. Gosp. Krunoslav Klaić kotarski sudac u Našicah, sakupio na svatbi g. Mate Rakića (po Nar. Novinah) 10 f. 40 n. Zastupnik profesor V. Spinčić šalje Cirilo-Metodijski dar 5 for. Mužka podružnica u Kastvu šalje članarine i darove za I. polugodište 1895. 111 for. 82 nvč. Gospojica Savka Zahija u Rukavcu sakupila: u čitaonici u Mihotićih preostatak kod igre 70 nvč., za najdenog kanarca dar od gospoje Ane Perčić 50 nvč., i od g. Mata Kundića najdenih u novčarki u Opatiji 2 f. 22 n. skupa 3 for. 42 nvč. Banka Trick-Dog u Opatiji sabrala 2 for. — Živili!

† **Mate Zahija.** Iz Vrbnika pišu nam dne 22. julija. Ako me tko nije pretekao, eto ja vršim tužnu dužnost, da vam bolnim srcem javim preranu smrt preč. gosp. popa Mata Zahije, nadpopa-župnika u Osoru. Nepreživjeli pokojnik rodio se je u ovom mjestu na 30. septembra g. 1835., dakle navršivao je tek šestdesetu godinu života, a bijaše redjen za svećenika na 3. oktobra 1858. Kao duhovni pomoćnik služio je u rodnom mjestu, ako se ne varam, do g. 1882, kad ga naslijedi ona poštena duša popa A. Matanića, mile uspomene. Od god. 1882.—1891. služio je u Orlecu na Cresu, a zatim bje promaknut za nadpopa župnika-dekana u Osoru, dok ga u oči same smrti Njeg. Veličanstvo nije imenovalo kanonikom stolnoga kaptola u Krku.

Život dičnoga pokojnika možemo podieliti: u javnom životu vidimo ga uviek zaokupljena oko koristi povjerenih mu crkava i oko dobrobiti naroda, a u privatnom životu nalazimo ga, gdje svega sebe žrtvuje za napredak svoga roda. Dà, svega sebe, jer mnogobrojni njegovi nečaci — bez da im kažem imena — bili oni sada svećenici, činovnici ili djaci, moraju vrlomu pokojniku zahvaliti na odgoju. On nije živio za sebe, nego za rodbinu, koja žali težki i nenaknadivi gubitak dobrotvora, komu na daleko neima premca.

Njegdje koncem prošaste godine oboli, ali on tada nije davao važnosti svojoj bolesti, dok se nije pogoršala. Tražio je liekа na daleko, bio u Wörishofenu kod čuvenoga *Kneippa*, ali žalibože već nije bilo pomoći, jer je rak u grlu bio već učinio svoju, ipak se bolestnik do zadnjega dana nije predao, nego došavši u rodni grad početkom t. mj. uviek se je nadao ozdravljenju. Kad su mu dan prije smrti javili, da je bio imenovan kanonikom, zahvali Bogu, kazavši: „oh, sada treba samo liečiti malo ovu ranu, pak će sve biti dobro“, čim je hotio reći, biti će dobro za moje uzgojenike. Bože moj, kako je sebe varao! Još nije bilo 24 sata od toga, a on izpusti plemenitu dušu, što je bilo dne 20. t. m. u sati pos. p. Hoćete li veće žalosti, nego umrieti baš u času, kada je bila izpunjena njegova želja da postane kanonikom! Oj okrutna smrti!

Jučer je vrlom pokojniku bio sprovod učestvovanjem svoga pučanstva, a sjatio se i veliki broj svećenika. Osim mjestnoga kaptola, vidjesmo preč. g. d.r Fr. *Volarića* naimenovanog dekana stolnoga kaptola, koji je vodio sprovod, pa svećenike: pokojnikove nećake *Petra Zahiju* iz Lubenice, *Boža Milovilića* iz Vratnika, oba *Kirinčića* iz Dobrinja *Oršića* iz Baške i *Trinajstića* iz Dubašnice. Jutros su pako sliedile svečane zadušnice obslužene od našega župnika-dekana uz veliku asistenciju. Kako je pokojnik bio čašćen u Osoru, vidi se po tomu, što je onaj načelnik upravi na njegovu rodbinu ganutljivo brzojavno sažaljenje, dočim je osorska občina bila zastupana na sprovodu. Pokoj plemenitoj duši kanonika Zahije, a vječna mu uspomena u narodu!

Podieljenje viših redova. Prošloga čedna podielio je tršćansko-koparski biskup presvj. g. dr. *J. N. Glavina* više redove sliedećim bogoslovom naše biskupije: g. Diegu Arich-u, g. Ivanu Valentinu, Vinku Dolencu, Kazimiru Mandiću, Albinu Klunu, Josipu Krančiću, Ivanu Pitiću i Franu Velanu. Petorica od imenovanih bijahu posvećeni za svećenike a četvorica morahu čekati nekoliko mjeseci, jer nemaju propisane dobe.

Poklonstvena deputacija. Danas dne 1. augusta sastajali se u štajerskoj Slatini slovenski rodoljubi i nekoje dame iz svih slovenskih pokrajinah, da se tuj poklone velikomu hrvatskomu vladiki, previšenomu gospodinu biskupu Strossmajeru, koj se tamo nalazi kako i svake godine radi odmora i okriepe. Ako smo dobro obaviešćeni deputaciju slovenskih rodoljuba predstaviti će slavnomu vladiki zemaljski zastupnik i poznati slovenski prvak g. Ivan Hribar, koga preuzvišeni biskup u velike cieni i štuje.

Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip I. u Zagrebu. Službene novine hrvatske vlade javile su prošlih dana, da je Njeg. Veličanstvo obećalo hrvatskomu banu doći u hrvatsku prieštolnicu, u krasni Zagreb mjeseca oktobra kadno se bude otvorilo novo narodno kazalište i nekoje druge zgrade, namienjene narodnoj prosvjeti.

Sve hrvatske novine, bez razlike stranaka, pozdravljaju unapried odušević̄eno najavljeni dolazak viteškoga vladara i kralja u prieštolnicu svih Hrvata.

Odlikovanje. C. kr. kotarskomu poglavaru u Voloskom gosp. Vjek. Fabianl-u podielilo je Njeg. Veličanstvo viteški krst reda Frana Josipa I.

Iz Dubašnice pišu nam 15. pr. mj. Došao je napokon onaj dan, kad smo mogli i mi vidjet u našoj sredini našega presv. biskupa, a taj dan bio je 27. junija Presvjetli došao je u pratnji prečastnog g. kanonika Mata Bogovića. Dolazak njegove presvjetlosti nam je najavilo zvonjenje zvonova i pucanje mužara, na koji znak sakupilo se je prilično ljudi, premda su bili zabavljeni žetvom. Boravak presv. biskupa u našem mjestu ostati će Dubašnjanom u dobroj uspomeni, jer je došao k njima, da podjeli njihovoj djeci sv. potvrdu, ali što je glavnije, da im ustoliči novoga župnika, njihova domorodca, popa Mihovila Mužinu, dosada župnika na Belom na otoku Cresu. Da baš ostane Dubašnjarom onaj dan nezaboravljiv, želio je presvjetli obaviti sam obred ustoličenja. Ustoličenje bilo je na dan sv. apostola Petra i Pavla, dočim je na 28. junija pregledao presvjetli crkvu i pohodio školu, u kojoj smo vidjeli, kako se drži one Spasiteljeve: „pustite, da maleni dodju k meni“. Na 29. bila je podieljena sv. potvrda, poslje koje sliedilo je ustoličenje, koje je presvjetli puku raztumačio i preporučio mu novoga župnika a zatim držao je propovjed novi župnik opisav dužnosti svoje napram puku a i dužnosti puka napram njemu. Po propovjedi sliedila je sv. misa, koja je započeta sa: „Pridi Duše sveti“ a dovršena sa: „Tebe Boga hvalimo“. Poslje sv. mise, izvan crkve, vladin komesar g. Polley predstavio je puku novoga župnika, na što mu se puk odazove sa „živio“! A tada sakupila se je ljepa kita gostova u kući veleč. svečara. U vrieme objeda bilo je izrečeno liepih nazdravica. Veleč. svečar nazdravio je sv. otcu Lavu XIII, presv. biskupu, Nj. Vel. cesaru i kralju i vl. povjeniku g. Polleyu, tada sliedile su mnoge druge zdravice, ali prostor Vašega lista mi ne dopušta, da Vam je sve nabrojim; nu sa osobitim oduševljenjem primljene su osobito ona presv. biskupa, u kojoj je preporučivao slogu i ljubav, koja neka vlada izmedju veleč. svečara i obćinara i zatim Dr. Fabianića i druda Antončića, koji da poznaju već od prije veleč. svečara kao uzor svećenika i kao dobroga rodoljuba, pa se nadaju, da će on takov biti i u njegovom rodnom mjestu. Tko da nebude zadovoljan čuvši kako je veleč. svečar u zahvalnici izjavio, da kaošto je radio dosada, da će i odsada, držeć se onih divnih riečih: „sve za vjeru i za domovinu“. Podpuno osvjedočeni, da će se naš veleč. župnik držati ovih riečih, kličemo mu: popa Mijo neka te Svemogući mnogo i mnogo godina poživi, da radiš u vrtu Gospodnjem, da budeš andjelom mira, ljubavi i sloge u ovoj našoj nesložnoj obćini!

Posije večernje odputovao je presvj. g. biskup u Omišalj, pozdravljen od naroda sa burnimi uzklici: „Živio naš presv. biskup.“

Iz Kastva pišu nam 28. pr. mj. Dne 25. t. mj. imenovalo je naše obćinsko zastupstvo u redovitoj sjednici našim obćinskim liečnikom g. d.r Josipa Šebestu, dosadašnjeg obćinskog liečnika u Podgradu. G. Šebestu pretekao je ame dobar glas, pak se nadamo, da ćemo s njim biti zadovoljni u svakom obziru. Živili sviestni zastupnici, koji su se tako odazvali želji puka.

Za predstojeće obćinske izbore pripravljaju se izborne listine kod poreznog ureda u Voloskom.

Polovicom o. mj. udala se g.ćna I. Kornmüller, kćerka bivšeg obćinskog liečnika sa nekim g. Resch-om iz Furlanije. Gospodična Ida odazivala se rado odboru naše čitaonice, te je često sudjelovala kod naših zabava. Bila sretna u braku!

Dne 5. t. mj. udario je grom u kuću L. Miliha u Ferlaniji prouzročiv do 50 for. štete na kući, dočim je hvala Bogu ljude poštedio. Nekoji bijahu od groma omamljeni ali nesreće druge nebijaše. Počinjenu štetu pokrila je sa 50 for. odmah „Slavija“, kod koje bijaše Milih osjeguran.

Izpravljamo se — bar dielomice. U broju 18. julija donesli smo viest „Kako izvještaju novine — također slovenske!“ Rekli smo medju ostalimi da ima „Slovenec“ dug telegram o sjednici 4. julija, al da govora zast. *Spinčića* o političkoj upravi nit nespominje. Mi to, i samo to iz one viesti, izpravljamo u toliko, da je „Slovenec“ od 4. julija donesao telegram iz *Dunaja 3. julija*, u kojem izvještа telegrafično takodjer o govoru rečenoga zastupnika. Premda neznamo kako izvještaj o tom govoru držanom 4. julija dolazi u telegram od 3. julija, mi se izpravljamo, jer nam je uvjek draga istina.

U proslavu blagdana sv. Cirila i Metoda dne 5. julija u Kastvu darovaše po 1 krunu: Mirko Jelušić, Petar Juretić, Rudolf Jurinac, Fran Ksav. Munić, Ante Turak, Nikola Butković, Josip Stefan, Rikard Stipković, Josip Bakarčić i Ljudevit Jelušić. — Po 20 nvč.: Munić Vinka; Bačić Cilka, Šepić Roža, Skender Matilda, Jelušić Ludovika, Brozović Josip, Jelušić Vjekoslav i Rubeša Ivan-Varljinčić. — Po 10 nvč.: Jelušić Nadala, Drnjević Frane i Rubeša Rajmund. — Darovi: Gosp. Bruno Jurinčić u veselom družtvu kod Marotića dne 7. tek. sabrao 3 for. 37 nvč. Isti dan sabrao g. Ivan Vrabec, kapelan iz Kastva u Rukavcu 3 for. Mjesto vienca na grob vrloj Hrvatici pok. g.jici Mariji Jelušić, darovaše nadalje sliedeća gospoda mladići: Vinko Rubeša i Josip Bačić po 1 for. Franjo Karlavaris, Franjo Frlan pok. Ivana, Vjek. Munić, Ljudevit Jelušić, Ernest Rade, Gajo Milherčić i Franjo Jelušić po 1 krunu; u istu svrhu doprinesošo sliedeća gg. muževi: Anton Jurinčić-Tonić i Viktor Colavini po 30 nvč. te Josip Marotti 20 nvč. ukupno 6 for. 30 nč.

Osim ovih sakupiše istoga dana u istu svrhu nekoji drugi mladići radnici kastavski 2 for. 80 nvč. Svekupno 25 for. 57 nvč. — U I. polugodištu 1895. primila je podružnica članarine 183 for. 50 nvč. i darova 82 fr. 01 nvč., ukupno 265 for. 51 nvč. od kojih potrošila 3 for. 69 nvč. i poslala društvenom ravnateljstvu u Opatiju 261 for. 82 nvč.

Molba i preporuka. Kako je poznato općenito, bira se zastupnike na zemaljski sabor i na carevinsko vieće na temelju listinah, koje su služile kod posliednjih obćinskih izbora. Obćinske listine jesu dakle temelj svemu. Istina je doduše, da onaj, koji upravlja obćinom, imade najviše izgleda na pobjedu kod izbora fiducijara, ali ako su obćinske listine uredjene u onih obćinah, koje su još u talijanaških rukuh, premda je većina birača u obćini hrvatskoga ili slovenskoga jezika, imade nade na pobjedu uzprkos talijanaškoj upravi. Pošto su dakle obćinske listine temelj svemu dalnjemu dielovanju kod bilo kojih izbora, molimo naše prijatelje i rodoljube u onih obćinah, kojimi vladaju naši narodni protivnici, premda je većina obćinara naše krvi, neka nam na vrieme pred obnovom obćinskoga zastupstva jave čim budu izborne listine izložene, pa da je uzmognu naše pouzdane osobe pregledati i popraviti putem reklama.

Obćinski izbori u Grožnjanu obavljeni su početkom ovoga mjeseca nu do danas neimamo od tamo o uspjehu nikakva glasa. Talijanski listovi javili su jednostavno, da su kod izbora sudjelovali sami Talijani i tako vrlo lahko pobjedili.

Poznato nam je, da su se prije izbora i naši prvi put na izbornu borbu pripravljali, ali neznamo zašto su od konačne borbe odustali.

Molimo dakle tamošnje prijatelje, da nam stvar razjasne, da budemo znali vladati se za buduće.

Sastanak hrvatskih sveučilištnih djaka. Ponedjeljak dne 15. i utorak 16. julija imali su hrvatski visokoškolci sastanak u bielom Zagrebu. Na taj sastanak su došli djaci iz svih hrvatskih pokrajina. Razprave su tekle mirno, ozbiljno i svečano. Program je bio od strane oblasti okaštren, pa medju ostalim i ona točka, gdje se imalo razpravljati o družtvu sv. Cirila i Metoda za Istru. Redarstvo nije nikako dopustilo, da se o gorispomenutoj točki govori, dapače i zabranilo birati u odbor one, koji nisu hrvatsko-ugarski državljani.

Nu sasvim tim hrvatska je mladež dobro razumila svoj položaj, te znade što njoj je zadaća, ona mora buditi narod, podučavati ga, raditi i živiti za narod.

Do podne se je obično viećalo a poslije podne izleti amo tamo, dočim se na večer sastajasmo kod skupne večere, te se je prigodom jedne večeri sabrala i malena svotica za družtvo sv. Cirila i Metoda za Istru, na čemu budi ovim izrečena najlepša zahvala gospodi darovateljem.

Iz Zminja pišu nam 23. t. mj. Naša obćina molila je jur pred 3 leta i već po tri puta sl. ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu, da nam promjeni napis na poštanskom pečatu, ali do sada bez uspjeha. Prošle godine javiše nam, da je stvar kod ministarstva, gdje će valjda i zaspati.

Pošto se imade ovdje sada popuniti mjesto poštemeštra, molimo sl. ravnateljstvo, da već jednom zadovolji zakonu i našoj molbi i da imenuje za poštemeštra takovu osobu, koja pozna u govoru i pismu hrvatski jezik, jezik materinski svih obćinara.

Iz Podgrada pišu nam 30. p. mj. Ovdje se glasa, da je c. kr. namjestničtvo vratilo utok uložen od naših narodnih protivnika proti netom obavljenim izborom, sa nalogom, da se provedu izvidi, u koliko su istiniti u utoku navedeni slučajevi o tobož neuredno provedenih izborih. Te izvide da provadjaju dvie mlade osobe iduć od sela do sela izpitivajuć naše obćinare, da li su bili podkupljeni, jesu li slobodno ili prisilno svoj glas predali itd. O uspjehu tih nazovi-izvida ćemo Vas na vrieme obaviestiti. (U pismu naznačena su i imena te dvojice, nu dok se pobliže ne obaviestimo o podpunoj istinitosti navedenoga, nemožemo s njimi na dan. Op. ured.)

Mužka podružnica sv. Cirila i Metoda u Kastvu. Članarinu god. 1895. uplatiše gg. Monjac Frane, župan iz Zameta sa 1 for. Pop Butković Niko, nadučitelj u Kastvu 1 for. Karlevaris Ferdo, trgovac u Kastvu 50 nvč. Rubeša Rajmund, obrtnik u Kastvu 50 nvč. Drnjević Franjo-Strenjarov u Kastvu 20 nvč. Antun Jelušić-Štrk, župan u Kastvu i Ivan Vlah, obć. savjetnik u Jušićih po 1 for. Na botrinjah kod g. Antona Sirola-Bernas drvotržca u Bernasih u spomen male Marije sabrao 15. t. mj. Mirko Jelušić 6 for. 74 nč. Slavno vodstvo družbe sv. Cirila i Metoda u Ljubljani darovalo je našoj družbi nabiralnik za sabiranje darova, na čemu se ovim slavnom vodstvu najsrdačnije zahvaljuje. U taj nabiralnik (škrabicu) uniše je dne 25. julija t. g. u kući Mirka Jelušića u Kastvu iza imenovanja g. d.ra Josipa Šebeste obć. liečnikom u Kastvu i kod večere u Opatiji iza glavne skupštine družbe za Istru izmedju nekojih skupštinara po g.jici Lini Jenko sabranih, ukupno 9 for. 38 nvč.

Ženska podružnica sv. Cirila i Metoda u Kastvu. Članarinu g. 1895. uplatiše: Gdja Vlah Marija-Vičić iz Jušići kbr. 9 i Rubeša Marija-Rajmundova iz Kastva; g.jice Jurinčić Ivka iz Kastva i Trinajstić Anastazija iz sv. Mateja po 1 for., ukupno 4 for. U I. polugodištu primila je ženska podružnica od 21 člana članarine 21 for. i darova 28 fr. 95 nč. ukupno 49 for. 95 nvč. i izdala poštarine i ost. 85 ac., te ostalih 49 for. 10 nč. priposlala glavnoj družbi u Opatiju.

Otvorenje „Starčevićeva doma“. Pred 3 godine, kad je stranka prava obdržavala svoj godišnji sastanak na Rieci, predloži nar. zastupnik dr. *J. Frank*, da se u prieštolnici Hrvatske podigne „*Dom*“ d.ra Antunu Starčeviću. Predlog taj bude oduševljenjem primljen i u same 3 godine doprinesao je hrv. narod do šestdeset hiljada for. za Starčevićev „Dom“, koji se je 17. p. m. predao vodji i prvaku stranke prava. Hrv. narod ne dira u tudje pravo, on se drži načela svoga vodje: Cieni svoje i poštivaj tudje, te će uvjek oko toga raditi, da se oživotvori geslo i načela Stranga: „Hrvatska Hrvatom!“ —

Utorak na večer oko ½9 sati sastaše se pjev. družtva, *Merkur*, *Sloboda*, *Sloga i Zastava* u gradi streljani. Odatle krenuše u velikoj povorci sa stotinami lampijona do Starčevićeva „Doma“. Na lampionih bili su napisi „*Živio Starčević, živila Hrvatska!*“ U povorci bilo je preko 200 pjevača, kojim su se pridružili nosioci lampiona. Na čelu povorke bili su nar. zastupnici: *Kumičić*,

Folnegović, dr. Ružić, dr. Banjavčić i drugi. Kroz cielo vrieme klicalo je oduševljeno občinstvo: Živio Starčević, živila stranka prava! Pred samim „Domom“ sakupilo se preko 20.000 ljudi, koji su neprestance klicali: „Živio Starčević, živila stranka prava!“ Zatim zapjeva preko 200 pjevača poznatu i krasnu pjesmu *„Bog i Hrvati“*. Na balkonu pokaže se tada dr. *A. Starčević* vodjen od svog sinovca d.ra *Mile Starčevića*. Oduševljenje bilo je neopisivo, občinstvo je pjevalo, pljeskalo i mahalo rukama i rubcima a gromoviti *„Živio Starčević“* razlieglo se na daleko i široko. Zatim zapjeva pjevački zbor zanosnu pjesmu *„Živila Hrvatska“*. I poslije ove pjesme nasta oduševljeno klicanje „Živio Starčević“. Starac se pokaže na novo na balkonu, da se zahvali oduševljenom narodu. Pošto se klicanje utišalo, oslovi i pozdravi pravnik Fr. *P.Škorić* d.ra *Antuna Starčevića* zanosnim govorom. U svom govoru označi njegov požrtvovni rad za slobodu i ujedinjenje hrv. naroda, njegove patnje i muke i kako je hrv. narod svoga vodju raznmio. Starina zahvaljivao se na balkonu a oduševljenju i klicanju „Živio Starčević“ ne bje kraja ni konca. Zatim zapjevaše pjevači novu za ovu prigodu uglazbenu Vilharovu pjesmu *„Živio Starčević!“* Nasta vrhunac oduševljenja a občinstvo klicalo je „živio Starčević, živila stranka prava!“ Iza toga pojavi se na balkonu narod. zastupnik Fr. Folnegović, koji se u ime svečara zahvalio sakupljenom narodu, a iza ovog pozdrava narod je začeo pjevati: živio Starčević, živila stranka prava! Klicanje trajalo je preko četvrt sata i tada je občinstvo krenulo mimo kolodvora na akademički trg. Pred stanom nar. zast. d.ra *J. Franka* izkaza mu občinstvo veliku ovaciju, kao prosvjed proti klevetama i trovanju protivnika proti d.ru Franku i stranki prava. Zatim krene občinstvo u Novu pivaru u Draškovićevoj ulici na komers. Na komers došlo je mnogo odaslanika iz sviju hrv. zemalja, došli su pravaški zastupnici i najotmenije zagrebačko občinstvo. Urnebesnim „živio“ pozdravilo je občinstvo našeg dičnog pobornika i zastupnika Vj. *Spinčića*. Komers otvori dr. *Harambašić*, koji je vrlo liepim govorom ocrtao rad dr. A. Starčevića. Zatim je govorio kao stoloravnatelj nar. zast. *Jakčin* a iza njega naš zemljak Eugen Kumičić, komu je oduševljeno občinstvo burno pljeskalo i odobravalo. Zatim se prijavi za rieč naš dični *Spinčić*, a narod nije prestao klicati „živio Spinčić, živila Istra!“ dok nije stao Spinčić na stolicu te začeo govoriti. Njegov vatreni i krasni govor pratilo je občinstvo napeto a kad je svršio stao je razdragani narod burno klicati „živio Spinčić!“ a glazba zasvira omiljenu „Liepa naša domovina!“ Zatim prijaviše se drugi govornici, tako Katarinić i drugi a komers bude zaključen oko polnoći po stoloravnatelju zast. Jakčinu.

Sliedećeg dana u jutro u 8 sati služila se svečana sv. misa u crkvi sv. Marka, kojoj je prisustvovalo mnoštvo naroda. Odavle krenula je povorka od više hiljada naroda pred Starčevićev „Dom“, gdje je nastalo oduševljeno klicanje. U 9 sati pretvori se „Dom“ u pravi mravinjak. Svi prisutni bili su okrunjeni hrv. trobojnicom sa napisom „živio Starčević“ i sa crvenim karamfilom. Oko 9 i četvrt bude „Dom“ blagoslovjen i predan zaslužnomu Starcu. Oko Starca bijahu sakupljeni prvaci: dr. J. Frank, Juraj Biankini, Vj. Spinčić, dr. Laginja, Dapar, Jakčin, Kumičić, dr. Mile Starčević, Folnegović, dr. Brlić, dr. Kovačević, dr. Tresić-Pavičić itd. Nar. zastupnik Fr. Folnegović oslovi krasnim riečima dičnoga Starca, te mu preda „Dom“ što mu ga podignuo sav hrv. narod u znak odanosti i privženosti. Iza toga se Starac kratkim ali srdačnim govorom zahvali, iztaknuv, da se je rodio kao siromah, da želi kao takav i ostati, te la mu ne treba takvog „Doma“, ali da ga sa radošću prima, jer u njem štuje probudjeni narod. Nije bilo oka na kojem nije titrala suza radostnica slušajući dičnog Starca. Zatim ga povede sinovac dr. Mile u stan a svako se trsio, da još jedanput pozdravi vodju i prvaka naroda.

U 11 sati začela je skupština stranke prava a u 3 sata poslije podne banket u *Šnajderovoj* restauraciji.

Stambulov umoren. Poznati bugarski ministar predsjednik, koji je za svoje vladavine služio više svemu i svakomu, nego li svojoj bugarskoj domovini i Slavenstvu, i koji je dao streljati svoje političke protivnike, bijaše prošloga ćedna na ulici napadnut nožem i kuburom, te je dan za tim preminuo.

Za njim plaču jedino neprijatelji Slavenstva t. j. lažiliberalci njemački, madjarski, talijanski i englezki a na čelu im braća Židovi.

Iz Lovrana 20. o. mj. Valjda nema pod kapom nebeskom nesretnije škole, nego što je naša! O talijanskoj paralelki nećemo da govorimo. To prepuštamo onim, kojih se tiče. Više nam leži na srcu hrvatski odjel. Prošle školske gospodine promjenile se četiri učiteljske sile na ovoj paralelki. Dok je podučavao gospodin M i r a n išlo sve liepo i u redu. Nu budući bio nekomu kost u grlu, maknuli ga nenadano odavle. Za njim je došao gosp. R u b i n i ć, koji radi bolesti nije mogao povoljno podučavati, te se je konačno zahvalio na službi. Iza njega bila je poduka predana na milost i nemilost ovdješnjoj učiteljici. Ni ona nije mogla činit čudesa uz ogroman broj svoje djece, a uz to jer nije usposobljena za podučavat u hrvatskih školah. Tako se eto krparilo, dok zadnji mjesec — da bude valjda podpun broj — dodje iz Kastva gosp. V. R u b e š a, koji opet u ono kratko vrieme nije mogao činiti „furore“ kod one zapuštene, nemarne i nemirne djece. Uz ovakve traljave okolnosti svršila je škol. godina sa veoma slabim uspjehom, kako se čuje. Gosp. R u b e š a povratio se na svoje staro mjesto, a naša tužna paralelka ostala je opet bez učitelja. Čuli smo što dobro obavješćene strane, da se ta škola nalazi u zadnje vrieme u najgorem stanju. Jednom riečju mačuhinski zapuštena, da je Bogu plakat. O tom mogao se je uvjerit i osvjedočit gosp. škol. nadzornik kod zadnjega svoga posjeta, pak se nadamo, da će i on na stanovitom mjestu koju o tom znat kazati. I sbilja, ako leži na srcu škol. oblasti njezin napredak, to valja da nastoji čim prije odielit ju od taljanske, pa ustrojit posebnu samostalnu hrvatsku školu. Zato vojuje više razloga. Čuje se, ili bit će to zlobni jezici, da naš ravnajući učitelj nema niti izpita za hrv. škole, dakle, ako je to sbilja istina, onda je on nesposoban da ravna hrv. paralelkom, te dosada ravnao je s njom protuzakonito. Pak znaju već i vrabci na našem t u r n u koliko se on skrbi za nju. Doduše često i prečesto zalazi, ili da bolje rečemo, upada u nju, al ne da vrši svoju dužnost, nego da zateče učitelja, gdje piše ili čita mjestna pisma, prepisuje izborne listine, ili možda ćak i driema, što se po kazivanju kojekakvih šaptalaca dogadjalo u jednom razredu. Al to su samo malenkosti, koje školske oblasti znadu prebaciti preko ramena. Nemanji razlog za odielienje svakako je i taj, kako nas iskustvo uči, da gosp. ravn. učitelj nemože s nijednim podredjenim učiteljem živiti u miru i slogi. Čuli smo češće, da se uobće s tim čovjekom nemože biti u sporazumljenju. Kakav dakle napredak može se očekivati u takovoj školi, gdje se možebit i pred škol. mladeži učitelji rječkaju? Dobar razlog za odieljenje jest takodjer taj, što će se težko ili nikako dobit učitelja za hrv. skupinu, dok bude se tamo namještalo samo podučitelje. Mora se priznati, da su kod nas skupi stanovi, te da ovdje u obće jedan podučitelj nikako nemože izlaziti sa svojom plaćom. Pa napokom ako i dodje koji simo, to će odmah nastojati, da čim prije odavle krene na bolju službu. Tako će se učitelj od godine do godine mienjat i promjenjivat sve samo na škodu naše djece i na uštrb poduke, jer zdrava pamet nas uči, da će jedan stalan učitelj više znati i moći, nego li drugi, koji danas je, sutra već odlazi.

Bude li se ipak jednom provelo željeno odieljenje sjegurni smo, da će ota hrv. paralelka istom onda donašati željenoga ploda, koga sada žalibože nemožemo očekivati.

Nemožemo ovom sgodom premučat nemar ravn. učitelja (koji inače kao gorljiv kršćanin kadkad i po dva puta na dan polazi crkvu — za plaću!) radi polazka školske mladeži k službi božjoj u nedjelje i praznike. Mi smo imali prilike viditi druguda školsku mladež mnogobrojno poći crkvu dočim kod nas dodje jedva koji desetak dječaka na opredieljeno mjesto k službi božjoj, a djevojčice ili nedolaze, ili rastresu se po crkvi, da tamo bez ikakva nadzora brbljaju i uznemiruju pobožnike. A našlo bi se liep broj djece, koja po cielu godinu ne prisustvuju sv. misi. —

Toliko za sada u nadi, da se neće školske oblasti oglušit na ovaj dopis. (?!? Op. Ured.)

Iz porezne občine Sovinjščine mjestna obć. Motovun, pišu nam 15. p. mj. Dolazimo i s ovih strana k Vam, g. uredniče, da Vam se potužimo na nepravde, koje nam se od 2—3 godine amo nanaša. Još nisu 3 god. što bijaše izabrano novo občinsko zastupstvo u Motovunu, komu je na čelu poznati naš ljuti narodni protivnik. Od tada promjenili nam 3 župana, pak bi ljtjeli i četvrtoga.

Prvi bio županom Anton Vivoda iz Svikarije, drugi Ivan Bartolić a treći Anton Bazjak od Petra iz Bartolići, kojega bi se htjelo dignut. — Videći mi, da nam se mjenja župane skoro češće nego cigan tovara, poslali smo molbu sa 47 podpisa na občinsko glavarstvo u Motovun, da nama pusti i opet potvrdi ovog zadnjeg t. j. Antona Bazjaka.

Pošto je tada naša občina bila bez župana, išli su sami nekoji naši, da saberu podpise na molbu na ministarstvo u Beč za jezikovnu ravnopravnost u Istriji. Kad su za to doznali naši občinari, bijahu tako zadovoljni, da od 68 gospodara podpisalo ih molbu 63. Nu jednomu gospodinu u Motovunu nebijaše to po volji, te je odmah nekoje od podpisatelja pozvao na red, grozio im se a napokon bijahu nekoji prijavljeni sudu — neznamo od koga bijahu preslušani oni i svjedoci.

Skoro u isto doba bijaše potvrdjen našim županom po našoj molbi g. *Ante Bazjak*, te da nam valjda izkaže svoju zahvalnost, počeo obletati po našoj občini sa nekim spisom na kojem bijaše nadpis: *„Inclito Municipio!“* On je zahtjevao, da mi taj spis podpišemo i da izjavimo, da smo proti prvoj molbi, koju smo poslali na ministarstvo radi jezikovne ravnopravnosti. Grozio nam se, da tko nebude taj spis podpisao, da neće dobiti kuruze, što bijaše kupljena novci, koje nam je dala cesarska vlada, jer bijasmo tučom ponesrećeni, i kojim je dodala u istu svrhu pokrajina 300 for. za siromahe naše občine.

Da se pravedno podieli oškodjenim kuruzu, bijaše izabrau od občinskoga glavarstva posebni odbor, od 5 lica, koji je imao razviditi i naznačiti najveće siromahe. Odbor je duševno posao obavio, ali njegovi predlozi bijahu preinačeni i milostinje lišeni najveći siromasi. Doznav za to, prosvjedovali smo brzojavno na c. kr. poglavarstvo u Poreču, ali neznamo, da li je to što pomoglo.

Dielilo se kuruzu tako, da su oni, koji su Talijanom kod svih izbora vierni sluge, dobili kuruze od vlade i pokrajine makar spadali medju najbolje kmetove, dočim su mnogi naši siromasi, koji neće da budu talijanske podrepnice, ostali praznih rukuh.

Tako nije n. pr. primio Ivan Črneka Svikarije ništa od vlade ni od pokrajine, ima 6 njih u kući, za radnju su sama 2 i plaća samo 2 for. 80 nvč. poreza na zemjarinu.

Mate Marušić iz Svikarije isto nije primio ništa, 10 njih u kući, od kojih 5 djece svi izpod 12 godina i plaća 3 for. 90 nvč. poreza.

Jakov Jernan isto iz Svikarije, primio od vlade 80 kila kuruze, dočim su svi drugi primili po duši 37 kila; on ima u kući 8 njih, od kojih 6 djece, dakle 216 kila manje od drugih a plaća samo 2 for. 06 nvč. poreza.

Ivan Štrpin iz Žiganti primio je od vlade, a od pokrajine ništa, 6 njih je u kući za radnju 2, a plaća poreza 1 for. 61 nvč.

Mate Črneka iz Črnekovbrega od pokrajine nije primio ništa, i on mora prosjačit ako hoće da živi.

Anton Beletić iz Črnekovbrega ima 6 njih u kući, od pokrajine nije primio ništa prem siromah.

Dočim su dobili kuruze, koji služe Talijanom prem su imućniji kao n. pr:

Ivan Bartolić iz Šimeći, koji je glasovao za Talijane primio od vlade 37 kg. po duši a posebice od pokrajine; ima 3 sina izvrstna junaka on i oni zidari, i medju prvimi posjednici naše občine.

Mate Bartolić iz Šimeći primio je od vlade isto 37 kg. po duši kao i drugi i njega brojimo medju prve kmete iz Šimeći.

Ivan Zubin iz Šimeći primio je od vlade i pokrajine, ali on glasuje uviek sa Talijani.

Anton Žigante Cajnar iz Žiganti primio je od vlade i pokrajine, ali glasuje uvjek sa Talijani, on je još junak, ima tri sina zdrava junaka i dobar je posjednik.

Anton Klarić iz Feri isto primio od vlade i pokrajine, jer je zadaji put glasovao za Talijane, on je prvi kmet.

Miho Žigante iz Žiganti nije primio ništa od vlade, jer neće da glasuje s Talijani, ali pošto je jedan njegov sin prvi agitator za talijansku stranku, dali mu od pokrajine za 17 for. kuruze, on je prvi kmet kod Žiganti.

Kod Bartolići dali u kuće pune junaka i pune kuruze, a jednoj udovi sa drobnom djećicom nisu dali ništa; tako rade s nami naša gospoda!

Pravo imaju, da nas zovu „ščavi“ jer vidimo kako s nama postupaju, ali neka ne misle, da će nas tim prestrašit i predobit; mi jesmo i ostati ćemo, šta smo. Viditi ćemo se kod budućih izbora občinskog zastupstva u Motovunu. *Jedan kmet.*

Zemaljski izbori u Goričkoj. Službeni list primorske vlade donosi oglas, kojim su razpisani zemaljski izbori za Goričko-Gradišku sliedećih dana: 1) dne 16. septembra birati će izvanjske občine; 2) dne 19 septembra birati će gradovi, trgovišća te trgovačka komora u Gorici 3) dne 23. i 25. septembra birati će veleposjednici.

Odstup grofa Franc Coroninі-a. Poznati zastupnik na carevinskom vieću za gradove Goričke i zemaljski kapetan za Goričku g. grof Franc Coronini položio je zastupnički mandat za carevinsko vieće. On bijaše također predsjednikom posebnog kluba na carevinskom vieću, koji je nosio njegovo ime, i u kojem su sjedili talijanski zastupnici Istre i Trsta. U svojem očitovanju i zahvali na birače navadja za uzrok svomu odstupu činjenicu, da je hotio zadovoljiti svakomu, pak da nije zadovoljio nikomu. Tako se događja obično osobam, koje bi htjele sjediti na dvih stolicah ili služiti, što no rieč, Bogu i djavlu. Odstupom grofa Coronini-a gube naši Talijani u Beču moćna zaštitnika i zagovornika, a mi pogibeljna protivnika.

U glasovitom pitanju o dvojezičnih napisih na tabelah u sudbenih uredih Istre igrao je grof Coronini vrlo važnu ulogu, uloživ sav svoj veliki upliv, da se nezadovolji zakonu i pravici, t. j. da se nevriedja tobož Talijane Istre dvojezičnimi tablami. On je tada spletkario lievo i desno i reć bi, da mu je pošlo za rukom spravit s dnevnog reda tabelarsko pitanje.

Grof Coronini kandidirati će valjda opet za zemaljski sabor u Gorici, da ostane i nadalje na čelu zemaljske uprave t. j. zemaljskoga sabora i zem. odbora.

No mi se nadamo, da će g. grof i kao zem. poglavar doći do uvjerenja, da nemože zadovoljiti najednom Slovence, koji skoro ništa neimaju, i Talijane, koji bi htjeli sve imati, pak da će se u obće odreći političkog djelovanja, za koje se hoće odlučnosti i uztrajnosti.

Gospodarska Zadruga u Kastvu. Izvolite gosp. uredničе priobćiti ovo nekoliko kratkih podataka o zadnjoj glavnoj skupščini naše zadruge, koja se držala ovdje dne 15. aprila o. g. Skupščinu je otvorio sam predsjednik, velezaslužni dr. M. Laginja, pozdravio srdačno prisutne i poveselio se mnogobrojnomu pohodu. Što samih članova, što inih gospodara i prijatelja družtva, bilo je prisutno oko 400 osoba. Tajnik Dukić čitao je izvješće, iz koga razabrasmo sliedeće.

Odbor je kroz godinu držao 6 sjednica. Pokusi sa kemičkim gnojem nastavili su se, a hoće i u buduće. Nabavljeno je 19 novih strcaljka (škropilnica), te ih zadruga sada ima u svemu 50. Modre galice prošlo je med članove 3200 kg. Nabavilo se 1 novo ožimalo. Ložišće uredilo se na žicu. Potrebiti les dala je občina badava. Dug za voćnjak u Klani izplatio se. Kao tangenta od lovnih prihoda primila je zadruga za g. 1891., 2. i 3. ukupno f. 360.26. Odbor je dao odgojiti novoga bika za naskok u Tuhtanih. Pokusi sa sjemenjem u glavnom su uspjeli. Povišak od 20 nvč. platili su skoro svi članovi. Dotični prihod od for. 55·40 razdielio je odbor med članove, koji su imali nesreću na blagu (crknuće). Na sastanku u Opatiji 7. novembra, potaknjenom od dičnoga d.ra Vitezića, bio je i naš predsjednik, a tako i u poslanstvu, koje je na 4 travnja predalo Njegovom Veličanstvu dotičnu spomenicu o naših gospodarstvenih jadih i nevoljah. Naš premilostivi cesar i kralj primio je deputaciju najljubeznivije i obećao svoju očinsku pomoć. Putujući učitelj gospodarstva u Krku, gospod Fran Trampuš, obašao je krajeve u podružje zadruge, da pruči kmetske odnošaje. Kasnije će držati predavanja. Tajnik preporučuje sadjenje lozovine u cielom boku, što od Kastva vali k moru. Dotično sjeme (lumber), kano i sjeme kravske repe, dobivali su članovi po skupštini. Preporučuje nadalje gojenje pčela, koje je u občini malne posve napušteno. Za podupiranje pčelarstva odlučuje se pripomoć od 40 for. G. nadučitelj u Sv. Mateju, Božo Dubrović, priredio je na molbu odbora sgodno, izcrpivo predavanje o pčelarenju, koje je na skupščini bilo pozorno i sa zahvalnošću slušano. Zadruga je kroz godinu povasla za 32 člana, te ih na dan skupščine imala u svemu 309.

Iz izvješća blagajnika razabire se godišnji prihod f. 845.09, i razhod od f. 774.90, po tom višak od f. 71·02. Na temelju izvješća revizijonalnoga odbora odobravaju se računi od god. 1893. Proračun za 1895. prihvaća se kako ga je odbor sastavio. Od koristi bit će dva slamorezca, što se ove god. imaju nabaviti.

Po skupščini dielilo se već spomenuto sjemenje, pak se izdrebalo med članove 12 škara za rezanje trsja, 3 pilice, 4 kose

Broj 33. U Trstu 8. agusta 1895. Godina XXVI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedolje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

O našem školstvu u carevinskom vieću.

II.

Izpravak

zastupnika dra. Bartoli-a od dne 8. julija 1895.

Nit ovaj put nije prošlo bez tobožnjeg „izpravka“ jednoga od dvojice u Istri izabranih zastupnika — Talijana. Bio je to glasoviti dr. Bartoli, koji je, obzirom na govor dra. Laginje o školstvu u Istri, pročitao u sjednici 8. julija 1895. ovaj da izpravak:

„U posliednjoj sjednici ove visoke kuće naveo je jedan u Istri izabrani zastupnik, u svrhu, da dokaže potrebu ustanovljenja hrvatskoga gimnazija u Pazinu, stvari obćenite naravi“. Za tim navadja brojeve učenika bivše gimnazije u Pazinu od školske god. 1874/75 do 1889/90., gdje među ostalim opaža, da su, kako se čini, godine 1876/77. izplivali na površinu Hrvati i Slovenci u Istri, i gdje dolazi do zaključka, da bijaše više talijanskih nego slavenskih djaka. *Opažu* takodjer *stvarno*, da je *velika većina* stanovnika grada Pazina talijanska, jer da ima u njem po posliednjem brojenju samo 35 po sto Slava, te da bi s toga, ako bi se u obće imalo ustrojiti gimnazij u Pazinu, imao biti na njem naukovni jezik talijanski, koj govore takodjer Slavi, dočim Talijani slavski neznadu. (Mudri zastupnik je mudro zamučao koliko ima tih toložnjih Talijana u Pazinu, za koje bi se imao gimnazij ustrojiti!)

Opazku dra. M. Laginje, da je hrvatski jezik u Istri bio već prije 500, 600 godina tako razvijen, da su se u njem izdavali i diplomatički spisi, *izpravlja stvarno* tim, da Istra kao upravni teritorij jedva od godine 1861. obstoji, te da bi bio s toga govornik morao navesti, gdje i za koga bijahu sastavljene — ako u obće kao izvornik obstoje — te povelje, jer svaki znade, da su sadanjoj Istri bili priključeni teritoriji, koji njoj nit geografično nit etnografično nit historično nepripadaju“.

Na „izpravke“ zastupnika Talijana izbranih u Istri malo tko već pazi, većina njim se smije. Smijemo se ujim i mi, a donašamo jih samo za to, da naše občinstvo znade, što i kako ti zastupnici rade u Beču. Da nije nit toga, nebi se za nje nit znalo, i mogło bi se zaboraviti kakvi su. Ovako bar kažu, što i koliko mogu, i kako misle.

III.

Resolucija zast. prof. Spinčića

za ustrojenje hrvatske gimnazije u Pazinu, postavljena dne 10. julija 1895.

O potrebi hrvatske gimnazije u Pazinu, o opravdanosti i zakonitosti iste, govorili su naši zastupnici već često u zemaljskom saboru i u carevinskom vieću. U ovom prije dr. D. Vitezić, a u novije doba Spinčić i Laginja. Kod ovogodišnje obćenite razprave o školstvu govorio je dr. Laginja glavno o toj gimnaziji, a prof. Spinčić postavio je kod razprave o srednjih školah ovu resoluciju:

„Visoka kuća nek blagoizvoli zaključiti: Obzirom na to, da obstoji u Istri kod 118 tisuća Talijana talijanska, kod 5000 Niemaca njemačka gimnazija, i da kod 140.000 Hrvata (uz 44.000 srodnih Slovenaca) ne obstoji nikakva hrvatska gimnazija;

obzirom na to, da ima i hrvatsko pleme, najmnogobrojnije u Istri, nepovredivo, u temeljnih državnih zakonih utemeljeno pravo, da se izobrazuje u svojem, hrvatskom jeziku — jeziku, koj se već stoletja rabi u Istri u govoru i pismu, i koj je naukovnim jezikom na srednjih školah drugih pokrajina —, i da to pleme po svojih zastupnicih u obćinah, u zemaljskom saboru i u carevinskom vieću, kao i u javnih sastancih hrvatsku gimnaziju moli i zahtjeva;

obzirom na to, da je državna, u ovom slučaju školska uprava, dužna provesti zakonske ustanove i brinuti se jednakomjerno za izobrazbu svih narodnih plemena;

i obzirom na to, da je Pazin najzgodnije mjesto za sjelo hrvatske gimnazije u Istri, i da, kod izbora toga sjela, nebi imalo biti od lučno ono 1116 Talijana porezne obćine Pazin, nego ono 1955 Hrvata te porezne obćine, ono 33.773 Hrvata političkoga kotara Pazin, i ono 140.000 Hrvata ciele pokrajine, kao i lega toga mjesta, koje bijaše još sjelom zemaljskih oblasti, i da se uzrok, što je tamo obstojavša gimnazija bila malo polažena po pitomcih označivanih kao Hrvati ima u tom tražiti, da je s jedne strane gimnazija bila njemačka i da su s druge strane pučke škole, u koliko su obstojale, koli u gradu toli u cielom kotaru i skoro u cioloj pokrajini, bile većinom talijanske,

poziva se c. kr. vlada:

da bezodvlačno poduzme shodna za ustrojenje gimnazije sa hrvatskim naukovnim jezikom, i sa talijanskim i njemačkim kao naukovnimi predmeti, sa sjelom u Pazinu, i da svotu u tu svrhu potrebitu uvrsti već u proračunu za godinu 1896.“

Ta resolucija bila je u sjednici 10. julija t. g. postavljena, dovoljno poduprta i izručena proračunskomu odboru na izvještaj, te će se kod razprave proračuna za 1896. morati uzeti u pretres. Pravodni zastupnici nemogu njoj se protiviti, a tako nit vlada, koja je pravedna i koja se temeljnih zakona drži.

IV.

Govor zastupnika Spinčića kod razprave o obrtnih školah i posebnih zavodih

u sjednici car. vieća 11. julija 1895.

Kao glavni govornik ne mogu drugo da kažem, nego da preporučim visokoj vladi, da uzme u obzir sve one želje, koje su izniela gospoda zastupnici Březnowsky, dr. Kramař, grof Palfy i Ghon. Što se tiče želja g. kolege Březnowskoga, to se iste protežu na Češku i Moravsku, t. j. na tamošnje češko pučanstvo.

Zahtjevom, koje je izniо g. Ghon hotio bih dodati, da se u Korpškoj uzme u obzir i druga narodnost, naime slovenska. (Bravo!)

U obće se visokoj vladi ništa drugo preporučiti ne može, nego da jednakomjerno postupa napram svim narodnostim. Ja ću iztaknuti nekoje želje Primorja, a osobito Istre, radi česa sam se i javio za rieč.

Ja mislim, da je vrlo shodno, ako se kaže, da se kod prenstrojenja nautičkih škola, moraju uzeti u obzir okolnosti trgovačke mornarice, samo bih, što se tiče jezika, kod toga opazio, da se ne uzme u obzir onaj jezik, koji je u srednjem vieku i nešto kasnije bio važan na raznih morih, nego one jezike, koji su važni dan danas. Ja ovdje mislim, da se jasnije izrazim, da ne samo pedagogički, nego i praktični obziri zahtjevaju, da se u Istri i Dalmaciji hrvatskim jezikom predaje. Na cieloj iztočnoj obali jadranskoga mora govori se hrvatski, hrvatskim jezikom mogu se ljudi služiti na obalah egejskog, marmorskog i crnog mora, a na zapadnih obalah jadranskog mora ima naša trgovačka mornarica veoma malo posla.

Vrlo sam zahvalan proračunskomu odboru, a na prvom mjestu gospodinu izvjestitelju, što je preporučio vladi, da osnuje pripravnice za nautičke škole sa hrvatskim naukovnim jezikom, ili što je barem to osnuće zagovarao, s toga sam tako slobodan, da napomenem nekoja mjesta, u kojih bi bilo sgodno ustrojiti te pripravnice.

Ponajprije u Baški na otoku Krku. Tamošnji stanovnici bave se ponajviše malom pomorskom trgovinom. Zatim u jednom mjestu zapadne obale Istre, u obćini Volosko-opatijskoj ili u Mošćenicah ili u Berseču, a i u Lovranu; ali svakako i u ovom posliednjem mjestu hrvatsku školu, jer većina pučanstva pripada hrvatskoj narodnosti.

Shodno bi bilo, da se takova jedna pripravnica ustroji i u Puljskom kotaru, i to u Medulinu, budući je mnogo Medulinaca pomoraca.

Kakogod bi se na obalah imalo skrbiti za nautičke, tako bi se u nutrašnjosti zemlje imalo skrbiti za obrtničke i poljodjelske nastavne škole. Obrtna nastavna škola postoji samo u Kastvu, i ta izvrstno napreduje, a tako bi napredovale i druge, kao jedna obrtna i poljodjelska nastavna sa hrvatskim naukovnim jezikom u Buzetu, kotaru Koparskom, u Medulinu, kotaru Puljskom, jer su stanovnici Medulina većinom radnici u arsenalu u Puli, radi toga bi im takova škola dobro došla, da pomoću nje u arsenalu napredovati mogu. Zatim jedna takova škola sa slovenskim naukovnim jezikom u Dolini ili Dekanih u kotaru Koparskom i u Podgradu, kotaru Voloskom. Ovdje dodajem, da bi se u interesu tih škola i razvoja pučanstva moralo podupirati siromašne pitomce tih škola. Još jedan zahtjev što se tiče Primorja. Za sve Primorce, ne izuzev ni Dalmacije, obstoji u ovoj polovici monarhije samo jedna državna obrtnička škola, i to u Trstu sa talijanskim naukovnim jezikom, za koju država izdaje svake godine 72.000 for.

Koliko mi je poznato, tu školu posjećuju i hrvatski pitomci iz Istre i Dalmacije, a i Slovenci, prem jednih i drugih malo. Mislim, da ako i nebi se pojedini predmeti podučavali u jednom od gori rečenih jezika, jer je za to premalo djaka, nu ono što ih je, moralo bi slušati svoj jezik barem kao predmet.

Državna obrtna škola u Trstu nije doduše škola za jezik, nu ako se koji djak za bud koji predmet izobrazuje, to bi se morao i u svojem jeziku izbraziti, pa ako — kako je već rečeno — država troši za tu školu 72.000, to bi mogla pozvati koju učiteljsku silu bud sa srednje, bud sa koje druge škole, pa ju prema tomu i remunerirati, da podučaje hrvatski i slovenski, da hrvatski i slovenski djaci barem ne zaborave, da im rodilje hrvatski, dotično slovenski kod kuće govore. (Bravo!)

Jedan drugi zahtjev bio bi, da bi se naime, kad se na toj državnoj školi razpisuju natječaji na učiteljska mjesta, dala prednost onim inače jednako sposobnim silam, koje znaju i razumiju hrvatski il slovenski. da bi tako mogli kadkad pomoći onim djakom, koji dostatno talijanski ne razumiju.

Preporučam sve te stvari visokoj vladi. (Živahno odobravanje.)

V.

Govor zast. Spinčića o pučkom školstvu

izrečen u sjednici 11. julija 1895. car. vieća.

Budi mi dozvoljeno, da učinim gospodinu izvjestitelju sasma malu primjetbu. On je priznao potrebu poznanja hrvatskog ili u obće jednog slavenskog jezika na više morskih obala, te je kazao, da bi bilo potrebno, da bude u nautičkih pripravnicah talijanski i hrvatski naukovni jezik. Ali s istog razloga, koji vriedi za pripravnice, morao bi biti i na nautičkih školah naukovni jezik hrvatski i talijanski, i radi toga nismo bili sa nato se odnosećim predlogom sasma zadovoljni, premda priznajemo, da je korak k boljku učinjen.

Gosp. predgovornik je govorio o hygijeni, o gombanju, u obće o poboljšicah u školstvu. I kod nas bi se moglo o tomu govoriti, ali najglavnije, o čemu bi su moralo kod nas govoriti jest, da se ustroje škole, buduć još mnogo škola manjka, a ponajpače u Istri. Drugi mogu težiti za poboljšanjem školstva, mi pako moramo u mnogih slučajevih zahtjevati, da se ustroji školah i da bude na njih naukovnim jezikom materinski jezik djeca, što je najprimitivniji zahtjev kod podučavanja.

Gosp. predgovornik je spomenuo i školarinu, te ju je kao jednu od rana u školstvu označio. Slažem se od srca i s podpunim osvjedočenjem s tom misli, samo opažam, da bi morala školska uprava svuda biti proti tomu, gdje se radi, da se uvede školarina, jer bi ova od svega ostalog najviše škodila školstvu i poduki.

Ja sam kao visoko cienjenomu proračunskom odboru tako i cienjenomu izvjestitelju vrlo zahvalan, što su primili moju lanjsku resoluciju, naime, da se u budućem proračunu pobrine za povišenje štipendija na učiteljskih zavodih u Primorju. Kod nas je potrebito, da se ustroji mnogo škola; da se pako može na školah podučavati, treba učitelja, a da bude učitelja, treba subvencija, prvo s obzirom na siromašno pučanstvo, drugo s obzirom na učiteljske pitomce, jer kako je znano, posvećuju se najsiromašniji mladići učiteljstvu.

Preporučam taj predlog proračunskog odbora visokoj kući, a i nadam se, da će biti primljen. Preporučam isto tako visokoj vladi, da kod podjeljivanja podpora uzme u obzir one, koji su najsiromašniji i koji nikakve osim kakve neznatne podpore sa druge koje strane dobivaju.

Što se pako samih pučkih školah tiče, nadovezujem na predlog visokoga proračunskoga odbora, predlog, koga je lanjske godine visoka kuća primila, a ide za tim, da školska uprava svrati svu pozornost školstvu u Primorju, poimence, da se provedu zakonske ustanove, naime, da se svoj djeci, koja moraju školu polaziti, to polazenje omogući i da se podučaje materinskim jezikom po zato usposobljenih učiteljih.

Tri su važne točke, za koje nemogu dosta, da se zahvalim proračunskom odboru i gosp. izvjestitelju, a i visokoj kući, koja jih je prihvatila.

Kako je taj predlog potrebit u svih trih točkah, naime, da se ustroje škole gdje ih neima, da se uvede materinski jezik kao naukovni, gdje već to nije, i da se podučaje po usposobljenih učiteljih; kako je to potrebito i opravdano proizlazi iz godišnjeg izvještaja o školstvu u Istri godine 1892/93. Sliedećega izvještaja od godine 1893/94. nisam do sada mogao dobiti.

Kako je potrebno, da se ustroji školah, proizlazi iz broja djece, koja su obvezana pohadjati školu i iz broja onih, koji su ju pohadjali, odnosno, koji ju nisu mogli pohadjati, jer je nisu imali.

U Markgrofoviji Istri bilo je u rečenoj godini 47.888 djece, koja su obvezana pohadjati školu (Čujte! Čujte!) od ovih nije mogło pohadjati škole 18.102, jer je nisu imali (Čujte! Čujte!), a to su bila djeca tjelesno i duševno sasma razvijena. Dakle 18.102 obvezane djece za školu nije školu pohadjalo, jer je nije imalo. (Čujte! Čujte!)

(Konac sliedi).

DOPISI.

Iz vodnjanske obćine. (Izbor fiducijara.) Poznato je, da grad Vodnjan sa Pulom bira izravno svoga zastupnika na poreški sabor. a izvanjske porezne obćine Vodnjan i Pula sa Sanvičentom i Kanfanarom biraju po svojih fiducijarih dva zastupnika. Razumljivo će biti odatle, da kmetske obćine vodnjanske, naime: Roverija, Filipana, Marčana i Krnica sa krničkom Proštinom, neuteču ni malo u izboru za grad Vodnjan. Pravo i pravedno jest dakle, da ove obćine biraju svoje izbornike u svojoj kući, to jest u središtu svojih obćinah, a ne u talijanskom Vodnjanu, ko što je to dosada po krivici bivalo; kao što je pravo, da gradjani biraju u svojem gradu. Tako se dogodilo ove godine za *prvi put*, da su izvanjske obćine naše birale u Filipanu to jest u svomu središtu, a ne kano dosad u neprijaznom gradiću Vodnjanu, na skrajnoj točki ovih poreznih obćina. Mnoga i mnoga sela i obćine istarske žele, dapače su zaprosile, da im se olakhoti trud, da nebi naime išle birati u grad fiducijare za vanjske obćine, već u jednom od svojih središnjih sela, čim bi se njima umanjili troškovi i danguba, a sebe očuvali bi od nasilja i napadaja talijanske fukare; ali dosada zadovoljilo se samo izvanjskim biračem vodnjanske obćine. Ali što nije bilo, biti mora, jer to zahtjeva pravednost i naravni zakon. „Svaka ptica u svoje gnjezdo, samo kukavica u tudjo“.

Sada da kažemo dvie rieči o izboru izbornika ili fiducijara u Filipanu. Prije svega moramo iztaknuti, da su izborne listine bile posve krivo sastavljene, kano u obće u svih obćinah, gdje Talijani i talijanaši gospodare. Mnogi imajući pravo glasa nedobiše pozivnice, dočim su mnogi za mrtve primili pozivnice, medju ovima za jednoga, koji je jur jedanaest godina mrtav, preminuv u koparskoj tamnici. Dakako, da se ovi pokojnici neodazvaše pozivu, nu da se biralo u bombarskom gnjezdu Vodnjanu, i oni bi bili oživili, dakako za talijansku listu. Istra je zemlja čudesa!

Za rana jutra, bilo to 24. aprila, narod odasvud hrlio odvažnim i veselim licem na biralište u Filipanu. Liepo bijaše viditi junačke Roverce, sakupljene pod svojim barjakom. Kad

...ojeli na lice mjesta, liepo ih ostala braća ...la. Jedan oružnik odmah zapovjedi, ...iju barjak, a kad jedan od naših reče, ...kraljev barjak, odgovori, da je takav ...log, jer da se je bojati izgreda i smutnje. Naši se nalogu podvrgoše i podvitu zastavu naslonište — na zapovied oružnika — o stražni zid župne crkve na grobljn . . . gdje je bila pažena od žandara. Čemu to? Bojalo se, da dodju vodnjanska gospoda buniti naše birače i sviet uznemirivati. Zar da služi carska zastava kao kamen smutnje!? Kamo smo već došli u toj tužnoj Istri! . . . Oružnika bilo 17. Počelo se glasovati na 7 sati u jutro; prvi drugi i svi sliedeći dali glas za naše muževe; protivničkoga glasa jošte neima. Gdje bijahu? Tamo negdje daleko čekali sgodan čas, da udare na biralište. Došlo podne i tri popodne, al prodancima i gospodi dalek je put do Filipana. Bilo im kiselo grozdje. Donjušili po uhodah, da je naših u bielih gaćah sila božja, da su svi ko jedan, da svi kano braća glasuju jednodušno za naše fiducijare; pak napokon u svom taboru odlučiše mudro, da ide svaki svojoj kući, ko što učiniše prije podne i marčanski karnjeli. Tako je naših osam fiducijara bilo izabrano jednoglasno sa 167 glasova. Radošću pridodajemo, da mnogi od onih, koji su prijašnjih godina u Vodnjanu glasovali za talijansku stranku, sada se pridružiše našim gaćarom, jer su i oni bielogaćari i suknjari; znadoše bo, da se u Filipani nalaze u domaćoj orčarnici, gdje ih vuci razderaoci nemogu niti smiju razderati. — Našla se pako tu i tamo po gdjekoja „izgubljena ovčica“, koja je volila doma ostati, nego li poći sa svojom braćom skupno i složno na biralište. Krničari i Peruškoši nisu bili vjerna braća; crn im obraz! S druge pako strane imamo pohvaliti čeličnе i muževne Roverce i kršne Filipance, koji si i ovaj put svoje lice opošteniše, pak je pravo, da ostala slovinska braća širom Istre znadu za njihovo poštenje i bratsku slogu. Na odlazku pozdravio je narod c. k. polit. komesara sa večkratnim: *Živio! presvietli kralj Franjo Josipl!* a poodmaknuv iz Filipane sretne drugu četu vraćajuću se kući pod kraljevskim barjakom, koja ga opet pozdravi, a on uljudno odzdravljao puku i zastavi. S gosp. komesarom odputili se i oružnici, a to je znak, da ih nije trebalo. Cielo vrieme vladao je podpuni mir i red u izbornoj dvorani i vani, a tako će biti i u budoće, samo nek se drži daleko od nas talijansku napast, koja ide za tim, da čini smutnju, buneći, strašeći i kupujući našu krv. — A što se sve sbivalo u Vodnjanu na dan izbora prijašnjih godina? — — — U tom neotesanom bumbarskom gradiću naši bili su starljeni na paklene muke: bili su napadani, zlostavljeni, grdjeni, psovani, izsmjehivani; zviždalo se, psikalo, psovalo i rugalo, varalo i strašilo, obećivalo, mamilo i kupovalo, da ljudsko pero opisati nemože nespodobštinah, koje se kod svakog izbora u Vodnjanu dogadjaše. Ova talijanska drzovitost dozlogrdila je našemu mirnomu puku, pa borme, potrebno je bilo ne 20—30 oružnika, nego je komać dostajala četa vojnika, da uzdrži mir i očuva krvoprolitje, što se primjerice dogodilo u dan svrgnuća naših fiducijara za d.ra Laginju.

Nemira velikog je bilo svagda, kadgod se biralo u Vodnjanu. Potrebno je s toga i razborito, pa i pravedno, da c. k. oblast i u buduće odredi, da se bira u Filipani, gdje je pravo središte naših četirih poreznih občina na Vodnjanšćini.

Vilinskoj braći.

Posvećeno A. K., Eminu, Siltzanu, Terezinu.

Napried, braćo nek se šire,
Glasovi nam čarne lire
Pojmo gromko u sav glas:
— Stani, rode, vatrom plani,
Nek se tudjin već ne bani
Digni barjak, traži spas! —
. . . . Pjesma diže,
Pjesma jači,
Svuda siže
I junači
Pjesma božji dar!
Nek na našem svetom žaru
Domovine na oltaru
Nov se rodi žar!

Svi u kolo jedno samo
Složno, braćo, da pjevamo
Drevne slave sjaj.
Razumjet će narod glase
Domovina trgnut sva se
Probuditi kraj
Svi će s nama
Divi novi
Past će tama
I okovi
U krvavi prah.
Cieli narod jedno tielo
Svako srce živo vrelo,
Jedan glas i dah!

S Učke gore nova zora
Prosjuti će sve do mora,
Pomladit će narod sav,
Divit će se svemu cieli
Svi Sokoli da su smjeli
Svaki Istran lav,
Junak pravi
Čelik piesti
Spreman slavi
Vience plesti
Umrieti za dom
Za hrvatske amanete
Suzbit pakla iste čete
Silan kao grom!

Napried, braćo, nek se šire
Glasovi nam čarne lire
Pojmo gromko u sav glas:
— Stani rode, vatrom plani,
Nek se tudjin već ne bani
Digni barjak traži spas!
. . . . Pjesma diže,
Pjesma jači,
Svuda siže
I junači
Pjesma božji dar!
Nek na našem svetom žaru
Domovine na oltaru
Nov se rodi žar!

ZADAR. *R. Katalinić Jeretov.*

Franina i Jurina

Fr. Si ča doznal, su li ulovili v Baderni vola, ki je pohrustal turkinjo onemu šarenjaku?

Jur. Vero bi reć, da nisu, zač su tovari preveć tulili pak se je vol sakrio.

* * *

Fr. Je li istina, da su imeli na Humu strašnu povodanj?

Jur. Kadi zlodeja, ter ni Hum v jame.

Fr. Pravo je, ali one mačje suze, ke su prolili na sitnu govoranciju buzetskega trgovca, da su sve poplavale.

Jur. Dragi ti nebudi nem kako i neki talijanaški mažikarte.

* * *

Fr. Znaš ti zašto ni bilo u Puli na poklonstvu našega presvitlega cesara i kralja iz kanfanarske občine benevrekarskeh kunšiljeri?

Jur. Valja da nisu bili za to.

Fr. Zašto nebi bili kad su kunšiljeri?

Jur. E u benevrekah pred cesara . . .

Fr. Neznaš ti, da je vridni Marić i drug mu bia pred našim kraljem u benevrekah u samom Beču?

Jur. E . . . brez tulca . . .

Fr. Varaš se moj Jure. Presvitlomu cesaru i kralju je milji naš pošten klabučić i poštena kmetska ruka, nego mnogi gospodski tulac i mehka ruka u gospodskih rukavicah.

Jur. Virujem, ali nešto je moralo biti.

Fr. Da se nije morda kigod bojâ, da bi benevrekari hrvatski progovorili i onda z Bogom talijanski Kanfanar.

Jur. Vidim Franiću, da imaš jako fin nos.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Ženska podružnica u Kastvu dostavlja za I. polugodište 1895. članarine i darova 49 for. 10 nvč. Pop Ante Volarić dostavlja prigodom klečanja kod Monsignora Marčića u Kostreni sakupljenih 12 for. Pravnik Ante Justi sakupio med mladeži visokih škola u zagrebačkoj pivovarni 8 for. 50 nvč. Gospodjica Anka Tomičić sakupila u Maksimiru u Zagrebu u družtvu gospodja i gospode 5 for. Gosp. Julij Miran sabrao Cirilo-Metodijskih darova: Julij Miran, Slavan Dubrović, Franjo Saftić, Ernest Trinajstić, Juraj Šaršon, V. Klofanda, Milka Šaršon, Mate Trinajstić, Josip Rubinić, M. Mavrčić, svaki po 1 krunu, ukupno 5 for. Julij Miran sakupio medju prijatelji u kući gosp. Vinka Mavrčića u Mošćeničkoj Dragi 5 for. R. Katalinić-Jeretov sakupio 69 fr. 65 nvč. Marko Majhofer, bogoslovac iz Zagreba, šalje medju sudrugovima sabranih 9 for. 13 nvč.

Novi kanonici stolnoga kaptola u Poreču. Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Franjo Josip I. imenovao je kanonikom stolnoga kaptola u Poreču preč. g. Mateja Radošića župnika i počastnoga kanonika u sv. Lovreču pazanatičkom, te preč. g. Emanuela Pahovića župnika u Karojbi kanonikom sustolnoga kaptola u Puli.

Odvjetnički izpit položio je dne 30. pr. mj. ovdje u Trstu dobrim uspjehom kandidat odvjetničtva g. dr. *Otokar Rybař*, naš čestiti rodoljub, dobro poznat takodjer našemu puku u srednjoj Istri, napose na Pazinšćini. Srdačno čestitamo g. odvjetniku i prijatelju!

Mlada sv. misa Dragića Smokvine u Dragi. Dne 4. t. mj. promisio je u Dragi Dragutin Smokvina, pripadnik biskupije senjsko modruške, drd. bogoslovja na Isusovačkom zavodu u Inomostu. Zapjevao je starohrvatskim crkvenim jezikom, kako to u novije doba svi svećenici te biskupije čine, a pratio ga je mjestni župnik veleč. g. Babić. Propovjedao mu je poznati propovjednik prečastni otac Augustin, gvardijan kapucinskoga samostana na Rieci. Kako je poznat i obljubljen i on i njegovi roditelji i njegova braća u Dragi i druguda, i kako naš narod svuda rado ide, gdje se žrtvuje prva nekrvna žrtva Svevišnjemu, tako bijaše puna puncata crkva pobožnoga puka, a bijaše ga i pred njom; tako je došlo prijatelja sa raznih, bližnjih i dalnjih strana, svećenika, bogoslova i drugih. Gostova, što roda što prijatelja, sakupilo se je pod krovom čestitih mu i radostnih roditelja kakvih 120. Uz vriednu sestru mladomisnikovu Ljubu, pravu Martu, ravnao je službeno stolom vrli *Ante Volarić*. On je izrekao krasnih zdravica, a na zdravice bilo je i liepih odzdrava. Sve je odisalo vjerskim i domoljubnim hrvatskim čuvstvom, s kojega su Dražani i osobito Dražanke na glasu. Sam mladomisnik, odgovarajuć na zdravicu, naglasio je, kako si on nit nemože misliti čestitoga hrvatskoga svećenika, koj ne bi čutio i radio za svoj hrvatski narod, za njegovo jedinstvo, za njegovu slobodu. Zahvaliv se na zdravici svojih roditelja, nazdravio je svomu prijatelju d.ru *Dinku Trinajstiću*, koj je onaj dan slavio svoj imendan, i koj bijaše njedno sa zastupnikom *Spinčićem* osobito odlikovan. Svi su se radovali, što su imali medju sobom dva Hrvata iz Istre. A da nebijaše ta radost izprazna, vidilo se je onda, kad je došao brat mladomisnikov *Tončić* i rekao, da su dvojica još tu, koji potrebuju podpore, da uzmognu vršiti svoju uzvišenu zadaću, da treba štogod sabrati za tu dvojicu, za sv. Cirila i Metoda. U tren oka sabrala je g.čna Ljuba blizu 90 fr. K tomu je „dolnja kuća“, u kojoj su se sakupili mladji, postavila taksu za svakoga, koj je nju došao, i sabrala tako blizu 30 forinti u istu svrhu. Zbilja krasan primjer požrtvovnosti i domoljublja! U najvećoj, iskrenoj radosti, provelo se je cielo po podne i komad večera, nazdravljajuć, pjevajuć i razgovarajuć.

Radujemo se i mi koli s mladomisnikom, toli s njegovimi roditelji i cielim rodom i sa svom Dragom, čestitajuć mladomisniku dug i sretan život, sebi na spas, crkvi na čast, narodu na korist, i želeć, da bi se češće pružila prilika, gdje bi se ovo i ono-strani Hrvati i Hrvatice sastajali, i medju sobom krepili u narodnjem radu za cielokupnost i slobodu hrvatske domovine.

Občinski izbori u Veprincu. Doznali smo, g. urediče, tekar dne 2. t. mj. da imamo pred vrati občinske izbore. Gospoda na občinskom uredu t. j. u privatnoj kući g. načelnika Andreicich-a „Villa Rosa“ reć bi da nisu osobiti prijatelji javnosti. Ništa se bo nije čulo za priprave, za sastavak listinah, za izloženje istih itd. nego kano iz vedra neba grom pade medju nas viest, da se je dne 2. t. mj. službeno oglasilo, da će se občinski izbori vršiti u „*Vila Rosa*“ budućega čedna. Dne 13. t. mj. da će biti III. tielo, a dne 14. II. i I. tielo.

Radilo se dakle potajno, izpod ruke, bez vike i krike, da ne bude opozicija, da ostanu i nadalje dosadašnji poglavari.

Žalimo duboko, što se s naše strane nitko nemiče, i što se pusti vodu teći po umjetnom koritu na štetu ciele občine.

Sa sadašnjom upravom sve je nezadovoljno; načelnik je odlučan protivnik u narodnom pogledu svemu puku one občine, a ipak se ga pušća, da radi što i kako hoće. On je i u vjerskom pogledu u očitoj protimbi sa svimi skoro občinari, koji ljube, štuju i cienе vjerske svetinje nada sve. Čudimo se dakle, kako se može povjeriti upravu občine mužu, koji nebi smio uživati povjerenja nijednoga poštenoga občinara s narodnog gledišta i nijednoga kršćana-katolika s vjerskog pogleda.

Idemo da vidimo hoće li zbilja naši občinari prekriženimi rukami gledati i ovaj put, kako se nogami gaze njihove vjerske i narodne svetinje.

Mjesto c. kr. bilježnika. Okružni sud u Rovinju, u svojstvu bilježničke komore, razpisao je natječaj na otvoreno mjesto c. k. bilježnika sa sjelom u Motovunu.

Znatiželjni smo, da li će visoko ministarstvo pravosuđa zahtjevati od molitelja poznavanje hrvatskoga jezika, kojim se služe preko tri četvrtine pučanstva onog sudbenog kotara.

Iz Huma (občina Buzet) pišu nam 4. t. mj. Naše „Légaše“ zadela je nemila nesreća, što su izgubili mlada učitelja ovdašnje svoje škole, trentinca F. Tapparellia, koji je preminno koncem prošloga mjeseca.

K sprovodu došli su iz susjednih mjesta glavni agitatori te talijanaške družbe, da izkažu zadnju počast svomu miljeniku i da pri tom demonstriraju proti hrvatskoj stranci. Nad otvorenim grobom govorio je poznati buzetski trgovac sa glasovi slaveć pokojnika i glasovitu „Legu“.

Smješno je sve ono, što o tom pogrebu pišu židovsko-liberalni (!?) listovi Trsta i Istre. Smijali smo se doista od srca čitajuć, kako varaju ludjake pripoviedajuć o svečanem plaču naruda i djece i o nečuvenom napredku u „Leginoj“ školi.

Poznata je občenita tužba talijanske gospode u istarskom saboru o lošem napredku u njihovih pučkih školah, bilo u gradovih bilo na selu. Ako je taj napredak nepovoljan u gradovih medju talijanskom djecom, kakav da bude napredak u ovdašnoj školi, gdje skoro nijedno diete nerazumije niti rieči talijanske kada stupi u školu? Učitelj Talijan a djeca Hrvati. Može li tuj biti pravog napredka? Nipošto.

Sjećati ćete se valjda, kako je pokojni „Legin“ učitelj Tapparelli dugo morao čekati s otvorenjem škole, dok se je naime naučio koju rieč hrvatsku jer je znao, da ne može podnčavati djece, koja ga absolutno nerazumiju.

Komedija dakle i ništa drugo van komedija.

Iz Poljana (občina Veprinac) pišu nam 30. julija. Kako da nam srce ne zaigra od radosti, kako da se niz oka ne spusti suza harnosti, kad pogledamo na našega siedoga svećenika, veleč. g. Frana Zupana? Ne, ne moji Poljanci, ne pitajmo onog dičnog starca, odkle mu one siedine, odakle li ono naboreno čelo. To bi bila smjelost i drzkost, kad nam srce kaže, da se obazremo na našu prošlost, da zahvatimo 38 godina natrag, da se sjetimo, da je baš tada medju nas stupio krepki i odvažni, mladi svećenik pun zanosa i plemenitosti. Pitajte se dobro, porazgovorite se medju sobom, a cieli će vam se razgovor složiti u jednoj točki, da je prezaslužan naš sadašnji ostarjeli g. kapelan, koga godine, ali još više trudi i brige za povjereno stado obukoše u siedine, a to stado nije nitko drugi, već mi, moji Poljanci! Koliko truda, koliko nevolja, koliko li samozataje nije ujedinjeno u onoj poštenoj duši! Kad bih mogao naći ijednog Poljanca, koji se ne bi hotio pokloniti harnim štovanjem pred onim starcem, ja bih ga se sramio nazvati sumješćaninom. Bacimo pogled na našu crkvu, na naše grobište; dozovimo si u pamet one neprilike, kojima smo bili izloženi, kad bi morali u crkvu, da u onom skromnom i Bogu posvećenom miestu izlijemo čemer srdca svoga pred priestoljem Svemogućega, kad bi morali nositi na krštenje svoju djecu? A sada u tome imamo svaku udobnost, jer Bogu posvećeni rad našega siedoga pastira urodio je dobrim plodom, a nama s vrata skinuo toliko nezgoda. Pomislite, Poljanci, kad, kako i kamo li smo morali vrludati i hoditi, kad bi svoje mrtve pratili na vječni počinak? A sada? Prst obraza mora imati svaki i priznati, da ako nam je i u tome oblakšano, glavna je zasluga našega svake hvale vriednog Frana Zupana. A vi stariji i pametniji Poljanci, komu jošter od Vas ne šumi u uhu ono maleno svagdanje zvonce, koje nas je svakoga dana pozivalo u školu, gdje nas je podučavao naš vriedni kapelan. A gdje je njegovo savjestno vršenje težkih, uzvišenih i ozbiljnih svećeničkih posala?

Skupite sve u jedno, pak ćete vidjeti i uvjeriti se, da je to čovjek sviestan svoga, svetoga zvanja, pun duha evangjelskoga pravi svećenik, učitelj, iskreni savjetnik, vjerni prijatelj. Toga čovjeka u njegovom svetom radu mora pratiti naša harnost i blagoslov svoga puka, tim više, što je on i hrvatski rodoljub, vjeran hrvatskomu barjaku, pouzdani vodič puka u borbi protiva dindušnanu naše vjere, roda i jezika. A jeli tako? Crven mi obraz oblije, sram mi kroz cielo žiće probija, kad

vidim, da kroz ove tri četiri godine ona sveta krjepost harnosti i ljubavi prema svomu dobrotvoru biva zamjenjena sa crnom neharnosti, gadnim napadajima i klevetanjem protiva našega uzor svećenika. A od kada to? Povratio se je u naše strane neharni sin ove naše svete hrvatske grude, pak pokle se potucao od nemila do nedraga, da ni sam nezna kuda, pa na našu žalost donio sobom i otrovnog duha, da njime truje naš narod, ter pošto se on predao našim krvnim tlačiteljima, hotio i ovaj djevičanski narod zaraziti istom poraznom pošasti.

Dakako, njemu nije ništa sveto, samo da doprie do svoga cilja, ali kako zna, da je značaj i poštenje poglaviti neprijatelj njegovim lakrdijama, to je stao navaljivati osobitim načinom na našega dičnoga svećenika, jer on ne može podnieti snage i sjaja njegova neporočnog obraza. Nu to bi sve bilo ništa i još manje nego li ništa, kad i onako znamo, koliko može njegova moralna moć, da svu žalost ne vidimo, da se za njim neki poveli, te tako sve ono, čim se poštenjak diči, pod noge bacili, dapače i oni, koji su do sada u veleč. kapelanu gledali uzor svećenika i rodoljuba, sad kleveću na nj, a u zviezde kuja onoga, koji je kod ozbiljnih ljudi izgubio davno svako štovanje. Zar vam je, zavedeni Poljanci, Bog oduzeo vid, a iz srdca iztrgao ponos i ljubav za istinom i pravicom, da se klanjate crnoj noći, a bježite blagoslovljeni sjaj svietloga dana? Zar na vas može toliko uplivati onaj bauar, što ga taj grditelj Vaše sv. vjere sazidao? Zar on više vriedi nego li poštenje, požrtvovnost i neumrli rad dičnoga našega Župana? Vratimo se, vratimo, braćo Poljanci, na stari put. Opašimo se starim značajem, recimo popu pop a bobu bob, pak kliknimo: Živio naš dični Frano Zupan, velezaslužni naš duševni pastir! *Poljanac.*

Iz Lahinićine pišu nam, da se u onom sudbenom kotaru sa nevoljnim kmetom uprav neljudski postupa.

Gospoda nemare ni za duševni ni za tjelesni napredak izvanjskoga puka, koga nastoje jedino izkoristiti u svoje svrhe. Siromah seljak šalje i nejako diete na gospodske posjede, da mu bar težiko zaslužiti pomogne, da on uznegne platiti porez, namete i druga plaćila. Slabo obučeno, a još gore obuveno diete dobije za rad 30—35 novčića na dan, ako ima radnje, a kad je neima, mora natrag kući. Tjelesno nerazvijeno diete trpi silno kod naporne radnje, a to djeluje bez dvojbe i na njegov duh. Tako zahira diete duševno i tjelesno, pa kako ćete, da nam odraste zdrav i čvrst mladji naraštaj.

Imade li gospodin posjednik slučajno mnogo radnje, pak ako mu nedodje na vrieme diete il mladić na radnju, kazni ga sa globom od 50 nvč. do 1 for.

Na to nepedbštinu izvelite, gosp. uredniče, upozoriti naše svietske oblasti, koje su dužne brinuti se za vršenje zakona i pravice.

Tuča. Iz Veprinca javlja nam prijatelj, da se je dne 3. t. mj. u 8 sati na večer uz neprestano bliskanje i strašnu grmljavinu spustila uz jaki vjetar nemila tuča, te odniela u Veprinci i u okolici bar polovicu pridjelka. Najviše trpilo je grozdje, naš glavni pridjelak, te nam predstoji veoma loša trgatba. Bog nas očuvao i dalnjih nesreća, a oblasti neka razvide štetu, jer nije pravedno, da plaćamo poreze i namete od onoga, česa više neima.

Glavna skupščina kotarske gospodarske radruge za sudbeni kotar Podgrad obdržavali su dne 5. t. mj. u Jelšanah uz mnogobrojno sudjelovanje tamošnjih članova. Pobliže o toj skupščini u budućem broju.

Stipendija iz zaklade pokojnoga biskupa Dobrile. Početkom buduće školske godine 1895.—96. podieliti će se 5 štipendija po 100 for. iz zaklade blagopokojnoga biskupa Jurja Dobrile.

Pravo na te štipendije imadu mladići slavenskih roditelja iz tršćansko-koperske biskupije, koji polaze bilo koju gimnaziju u Austro-Ugarskoj. Prvenstvo imadu oni mladići, koji polaze gimnaziju, na kojoj se mogu bolje usavršiti u materinskom (hrvatskom ili slovenskom) jeziku. Ako postoji na takovoj gimnaziji pripravnica, tada imadu pravo na ove štipendije i djaci takove pripravnice.

Nebude li molitelja slavenskoga plemena, podieliti će se štipendije mladićem druge narodnosti iz iste biskupije.

Molbi valja priložiti krstni list i domovnica, svjedočbu siromaštva i svjedočbe zadajih dvih školskih tečaja. Rok za molbenice traje do 30. septembra 1895., a odposlati ih valja putem školske oblasti na biskupski ordinarijat u Trstu.

Iz Kanfanarske občine. (Još o zem. izborih). Pošto ste se, veleštovani gospodine, dostojali dati malo mista prošloga mjeseca mojemu mlokuvomu pismu, u Vašem cienjenom listu, to mo je u istinu olakšalo, da vam i danas štogodar pišem o prošlih izborih, moleć Vas, da mi popravite kadi je potriba, budući, da nisam izškolan čovik, da se služim čistim jezikom, kako učenjaci, nego moram se služiti jezikom prostim, kakovim svaki dan s ljudi običim. Kako sam u svoje vrime opazio, još nisu nikad naši Italijani toliko straha zadesili, da izgube u Kanfanaru, kako ovaj put. Govore, da su tri ciela lita učili i razmišljali kako da se pobjede dočepaju, i to je moguće, jer je istini podobno. Valja najprije znati, da su Talijani imali u svakom selu svoje uhode dobro plaćene, da iz daleka izkušuju ljude, kako će koji glasovati. Medju takovima najveću zaslugu ima neki krnjel, koji svaki dan naše sukno šije, i kad nebi bio dešao ovamo, morao bi bio od glada i nevolje u krnjelskih gorah poginuti. Ali moglo bi mu bolje biti, da se s našima benevrekami bavi, nego s takvimi gnjusnim poslom. Kad su dakle bili na čistom kamo je ki nagnuo, onda su obašli tabularne knjige, i videli su tko je dužan i tko nije. Polog tih knjiga učinili su liste u poreznoj knsi i na občini. Dužnike su najprije srdito za gut zgrabili, na način, da su morali za Talijane glasovati. A one, koji nisu dužni, pokvarilo im se imena, i mnoge izostavili, a komu pak nisu mogli ime izopćiti il ga izostaviti, toga su debelo platili ili ga osliepili, tako da je za nje morao glasovati. Kada su sve tako lipo pripravili, razvila se je silna agitacija domaćih i Rovinjaca, što je trajalo bez pristanka ciela dva mjeseca po danu i po noći. Medju gospodskimi agitatori vidili smo već puta nekog škiljastog drogiera iz Rovinja, koji je po Kanfanarščini liečio i likarje prodavao, ter tim jadan puk slabo prolnzi, jer već puta njegove likarije ništa nepomažu, a čini se platiti bolje, nego pravi liečnik. Za njegovu trgovinu žudari možda neznadu, ili možda neće da znadu. (Ako ima srdca, neka nas tuži za klevetu, pak ćemo njega za njegovo delo dati na sud.) One, koji nisu imali glasa, sanse da su im bili sumnjivi, da mogu za nas komu reći dobru besidu, dali su im do 10, 20, 30 do 50 for. samo da muče. Medjutim počeli su bezobrazno ogovarati gosp. Dobrilu, da je on kriv ovoj smutnji medju pukom. Znamo, da nekoji nimaju dosti poreza za glasovati, ali su glasovali radi lova il drugih razloga.

U Sošićih su obećali, da će uzidati školu „*Lega nazionale*“, koju već odavna obećavaju, a još je nije viditi! Koliko dobrote! Ali mi ni nijedan pametan čovik tomu neviruje. Koga je volja djecu šalje u školu u bližnje rovinjsko selo, gdje su se učili nekoji naši mladići. Kad se na sve one protivštine pomisli, vidi se samo po sebi, da nama nije bilo moguće, da pobjede doći, a vrh toga moramo dodati, da občina je u protivnih rukuh, gdje su većinom šurenjaci i ljudi odvieni, jer ako nisu takovi, unutri nemaju mista. To vam je talijanska stranka u Kanfanaru, ali umjetna! Kažu da nikad više dr. Laginja se vidi Beča kako zastupnik naroda, a mi govorimo, da se ljuto varaju jadni, jer ako je sada malo pomrknulo narodno lice radi silnih novacah i prevara, prosvetiti će jače sunce i sve će očistiti i okriepiti, pošto sami naši protivnici nas uče kako ćemo unapried učiniti. Padu li dojdući put, pali su za uviek. Oni jadni, koji su se prodali ili pustili prevariti, neimaju srdca se pokazati pred poštene ljude; na mesto da su veseli i zadovoljni, su pokunjeni i žalostni, jer ih svest grize, da su izdali svoje osvjedočenje, da su izdali svoju braću, svoju krv i svoj materinski jezik. *Jedan kmet.*

Mučenje životinja. Iz Voloskog-Opatije pišu nam, da se tamo silno muči životinju, napose konje preobterećenimi vozovi. Njemački vozari i sluge raznih njemačkih podanika udaraju nemilosrdno po ubogoj životinji kad ne može naprieđ, da ti se koža ježi. Gdje je kakav strmac, pak ako nemu slučajno ljudi bliza, tuj se udara po siromašnom blagu kako po bakalaru. Naša Lipovica odzvanja često kletvom i udarci po konjih, da je Bogu plakati.

Čudimo se doista, da se nitko neodvaži prijaviti oblasti te mučitelje nieme životinje, koja toliko trpi pod udarci nemilosrdnih gospodara, dotično gospodarevih zamjenika. Mrzke kletve i nemilosrdni udarci morali su već davno doprieti do ušijuh onih, koji bi to prieprečiti imali.

Iz Kanfanara pišu nam 5. t. mj. Sretni smo i blaženi g. uredniče, što imamo novoga načelnika u osobi gosp. Tankovića (pardon: *Tancovick-a*), kako vidite, starinom pravog Fiorentinca. G. novi načelnik skusio je odmah na početku svoga službovanja kako je načelničtvo težko breme. On je naime pod njim opao u Morganih na komisiji, te slomio si siromah ruku. Radi toga držao se daleko od občine, a pošto ima občinski tajnik desetak kojekakvih službica, dogodilo se često, da bijahu vrata našeg občinskog ureda zatvorena, te se mnogi i mnogi iz vana dolazeći amo po poslu zaklatiše.

G. tajnik drži se kano pametan čovjek više onoga, što nuzgredno zasluži, kano organist, sudbeni zapriseženik itd. itd., pak mu nije zamjeriti, ako seljaci po uru, dvie oduvle odaljeni na ured dodju, ter ga tuj nenadju. On nije kriv, što doleze baš one dane, kad imade on drugoga posla izvan ureda.

Čujemo, da je ovdje otvoreno mjesto sudbenoga odasilnika ili delegata, pak bi prijatelji g. tajnika imali svakako nastojati, da i to mjesto zadobije, akoprem jih je 5—6, koji za tim teže i kojim bi to mjesto dobro došlo. Ali čemu tako ciepkat službe, čemu pustit, da više njih siromaški živi kad može jedan gospodski! Šta bi on počeo sa 600 for. stalne plaće, kad može zaslužiti dvostruko više pa bilo to komu pravo ili ne. Da imademo kakvo pravo pačat se u crkvene poslove, pitali bismo i naše duševne poglavare, kako mogu plaćati orguljaša točno i pošteno ako on neviši točno svoju službu, no moglo bi nam se reći, da to nije naš posao, pak zato stavljamo jezik za zube.

Po starom običaju pjevalo se ovdje na dan sv. *Tiela* ili na *Tielovo* sv. evandjelje u hrvatskom jeziku, ali se letos od te starine odustalo; istotako pjevalo se do sada i litanije na Markovo u hrvatskom jeziku, ali i u tom se letos krnjelom i šarenjakom popustilo. Možete i sami znati, kako mi seljaci to težko podnašamo, da se radi 6 obitelji ruši našu starinu, koja je mila i sveta bar 4000 duša. Ali komu da se potužimo? Bog je visoko a car daleko — kaže narodna poslovica.

Težko nam je iznositi na svietlo ove jade radi vriednog starine veleč. g. župnika, koji je 54 godine medju nami, ali upravo on bi morao pozvati se na davni običaj napram predpostavljenim i naproti domaćim protivnikom njegova roda i njegove vjere.

Zar nije on doznao, kako ga nazivlju baš oni, koji nastoje uništiti u crkvi sve naše narodne svetinje? Nesmade li, da ga ti strovoli krste sa „*Porco d' un vecchio*“ i da su „*popi budigari*“ a crkva „*butiga?*“ Ako za sve to nesma neka se popita kod pravih prijatelja puka i njegovih, pak će za sve potanko doznati. Jo li dakle pravo, je li pošteno, da se zadovoljava takovim grditeljem crkve i svećenstva, a na štetu našega dobroga puka?

Ali čemu se toliko tužiti kad smo svemu zlu najviše sami krivi. Izručili smo občinske uzde narodnim protivnikom, a ovi gospodare kako im je drago s nami i s našim. Crkvena oblast nebi rada zamjeriti se poglavarom svietskim, pak tako trpimo mi, koji smo dali moć svietovnim poglavarom.

Da smo izabrali u občinsko zastupstvo muževe našega roda i jezika bilo bi nam bolje na občini, a nebismo imali valjda razloga tužiti se, ni na crkvu. Kad budu sjedili u občinskom zastupstvu sve naši muževi, kao što su naši vriedni Filići, Mariči i Mišani biti će nam zaista bolje za dušu i za tjelo.

Do budućih občinskih izbora nepreostaje nam dakle drugo, nego udarat se o gola prsa i skrušene reći: moj grieh, moj preveliki grieh. Budemo li u buduće otvorili bolje oči i izručili našemzde u ruke naših muževa, biti će nam bolje, ako ne, biti će naša škoda. Svaki čovjek krojač svoje sreće.

Za turiste i zašoce na daleko. Po stiglih nam posve pouzdanih izvještajih upotrabljavaju odulje vremena turiste i zašoci prije i poslije napornih izleta sa povoljnim uspjehom **kostobolja-fluid** Kwizde.

Fluid proti kostobolji Kvizde imade, kao što nam se uprav priobćaje, to svojstvo, da tjelesne živce jači i uztrsujuijimi čini tako, da se i najteže napore lahko svladati može. S druge strane podaje ovo sredstvo svojimi nuzgrednostmi klonulim živčanim dielovom novi život odstranjujuć svaku umornost i svaku bolest prouzročenu od prenapinjanja. Za pješače i jašioce jest ovaj od starokvnjake poteći mig od najveće vriednosti.

Književnost.

„Uspomene“. Pod tim naslovom kani izdati neumorni urednik „Katoličke Dalmacije“ D. Ivo Prodan poveće djelo sastojeće iz sliedećih što izvornih, što priobćenih odlomaka:

1. Naš program — Hrvatsko državno pravo i Moj Album. 2. Hrvatska pored Italije. 3. Borba s talijanašima. 4. Borba s nadrisrbima. 5. Borba s narodnjacima. 6. Borba s vladama. 7. Borba za glagolicu. 8. Borba za hrvatsku knjigu. 9. Različiti spisi. 10. Triumf pravaške misli.

Sva ova djela izmosit će ukupno punih 100 štampanih araka, u obliku „Obračuna“, sa 1600 strana. Dovršit će se štampa u petnaest mjeseca: od prilike 7 araka na mjesec. Cieua umjerena; sve skupa 5 forinta. Predbrojka se otvara na sva djela, ali izplata može se obavit i na pet obroka. Za svaki forinat predplatnici dobiti će 20 štampanih araka. Prvi forinat (dvie krune) ima se dostaviti na podpisanoga poštanskom doznakom, tko hoće unapried, a onomu tko ne predplati, poslat će mu se prvo djelce uz poštansko pouzeće, uračunav na njegov teret, ko što je pravedno, trošak odašiljanja. Oni predbrojnici, koji se zauzmu, da se ova djela razšire što više u narod, na deset točnih predplatnika, dobit će kao udarje, sva djela franko na kuću. Knjižaram daje se 20% odpusta na cieni. Prvi je svezak već pod štampom, jer sam privatno jur dobio toliko naručaba, da mogu računat, da će se pokrit štamparski troškovi. Razašiljanje će početi polovicom ovoga mjeseca. S toga molim onu gg., koji se misle predbrojit, da mi dostave čitljivo i točno napisano svoje ime, zvanje i mjesto, najdalje do 15. tekućega. Zadar, 1. agusta 1895.

D. Ivo Prodan.
uredmik.

Knjige družtva sv. Jeronima za god. 1896. Javljamo p. n. g. povjerenicima i svim prijateljima puka i pučke prosvjete, da se doštampavaju knjige družtva sv. Jeronima.

Danica za godinu 1896. može se dobiti već od prvih dana srpnja kod odpravničtva družtvenoga i u svim knjižarama.

Osim koledara Danice dat će družtvo sv. Jeronima ove godine svojim članovima jošte ove četiri knjige:

1. *Život Gosp. našega Isusa Krista* od Isusovca Hesera iz latinskoga preveo i popunio vrhbosanski nadbiskup i metropolit dr. Josip Stadler.
2. *Ptice* IV. dijel od D. Trstenjaka.
3. *Majstor Adam* pripoviedka od V. Novaka.
4. *Čovjek od ženidbe do smrti* po Al. Stolcu od Stj. Korenića.

Ovo je za cielo vrlo mnogo za one nekolike krajcare, što ih družtvo dobiva od položenih jedan put za vazda *5 for.*

Ove sve knjige ujedno s Danicom dobit će i svi oni, koji unapred plate 1 krunu t. j. *50 nvč.*

Do sada se najavilo samo blizu 2 hiljade ovakovih krunaša-prinosnika za ovu godinu, dok ih je prošle godine bilo preko 3 tisuće. Molimo dakle liepo svu gospodu povjerenike, a i druge čestite rodoljube i rodoljubke neka bi svom dušom pregli, da se što više ma i godišnjih krunaša-prinosnika sabere. Upravljajući odbor nastoji, da što bolju i ponku i zabavu a i što izdašniju podade puku, pa zato i moli svakoga, da bi svaki u svom krugu sabirali družtvu članove. Kolike imade još i gospode u svakoj branši, koji nisu članovi družtveni! Koliko gradjana po svim našim gradovima i trgovištima, koji ne misle na družtvo sv. Jeronima. Ajde, dobri povjerenici, drmnite ih, neka pristupe medju članove družtva sv. Jeronima. Bogatiji rodoljubi duši bi si naselje kod Boga zaslužili, koji bi za siromašnu seosku djecu 10—20 kruna darovali pa ih upisali za godišnje prinosnike. Po gradovih i trgovištih diele se dobrim šegrtima nagrade. Alaj bi ih liepo nagradilo poglavarstvo i učiteljstvo, kad bi ih zapisalo za doživotne članove! I tako dalje . . . našlo bi se više i načina i zgoda, kako bi se namaklo i pribralo što više članova — bar krunaša, kad bi u nas bilo bar polovica onoga staranja i truda, što ga ulažu Slovenci za Mohorovu družbu i njene knjige. Bog Vam i duša Vam!

Preporuka.

Gosp. *Ivan Kregar* izdjelavatelj crkvenoga orudja u Ljubljani, Poljanska cesta, izradio je za župnu crkvu u Pomjanu novu, jako liepu mostranca. Radnja je u istinu krasna a razmjerno vrlo jeftina.

Dužnost me dakle veže, da spomenutoga gospodina na ovom mjestu za njegovu liepu radnju javno pohvalim, te ga takodjer gg. svećenikom po Istri i drugud toplo preporučim. Držimo se takodjer u ovom slučaju načela: „*Svoji k svojim.*“

U Pomjanu, dne 6. agusta 1895.

Josip Tomšić, župnik.

Izvrstno c. kr. izklj. privilegovano

štrcaljke proti mildevu (peronospori)

inžinira Živica

koje su občenito u porabi radi njihove jednostavnosti, uztrajnost i lahke uporabe za svaku vrst trta. Te štrcaljke prodavaju se, premda su mnogo savršenije, po dosadašnjih nizkih cienah.

Schivitz & Comp.

u Trstu.

Cienike razašiljaju na zahtjev franko.

Na sve c. k. poštanske urede cesarstva razašilju **kompletno štrcaljke franko uz pouzetje za 10 for.**

Izradjuju takodjer strojeve za sumporanje, neprestano djelujuće tiskaonice itd.

Listnica uredničtva.

Gosp. I. M. u V. Nije se ono ticalo Vašega čestitoga svećenika, već jednoga iz jedne porezne občine — kako je i tamo rešeno — spadajuće pod Vašu mjestnu občinu. Prijateljski odzdrav!

G.dja S. S. Hvala na priposlanom, ali nije vriedno radi one osobe oteti prostora u listu važnijem gradivu. Nezaboravite nas u buduće. Živila!

Gosp. B. Onaj pjesnički sastavak nije za javnost. Zdravo naši!

Mnogi naši čitatelji čekaju sa preplatom na list konac godine, što nije uredno, jer nam valja redovito trošiti, pak ih molimo, da učine čim prije svoju dužnost.

1895.

Perad

razašilje franko pošt. pouzetjem (jamči da će stići živa) 6—8 odraslih, tustih pietlova za klanje 2.40 for.: 6—8 odraslih piščenica, koje će nesti izvrstno zimi 2.80 for.; 5—6 odraslih, tustih ili za razplod raca 2.80 for. 1 guska sa 1 racom 2.50 for.; gušćanog perja jeftino, uzorci franko, badava. *T. Javet.*

Buczacz — Galicija.

FRAN IVAN KWIZDA.

c. i kr. nust.-ugar. i kralj. romunski dvorni dobavitelj

Ustanovljeno 1838.

3 zlata 15 srebrnih kolajna 12 počasnih priznanjskih diplom

Korneuburg kod Beča.

Kwizde Restitucijonalni fluid
c. kr. priv. voda za pranje konjâ
Cijena jednoj staklenici a. v. f. 1·40

Kwizde Korneuburški Prašak za rejenje marve
dietetičko sriedstvo za konje, rogatu marvu i ovce.
Cijena 1/1 kutiji 70 nč., 1/2 kutiji 35 nč.

Kwizde mast za kopita *u obranu tvrdih i lomljivih kopita* — kutija à 400 grm. f. 1·25	Kwizde liepak za kopita *umjetni kopitni rog* 1 ćjev 80 nč.	Kwizde *Kreozilin-mast* sriedstvo za obranu kopita 1 kutija à 1/2 kg. f. 1·10
Kwizde prašak za perstinu *dietetičko sriedstvo kao dodatak pići* — 1 kutija 50 nč.	Kwizde milo za sedla *za čišćenje i obranu sedla i remena* 1 kutija a. v. f. 1·—	Kwizde smrt štakorima sriedstvo za umrćenje štakora i miša, bez otrova, — 1 ćjev 50 nč.
Kwizde ojačujuća pića za konje i rogatu marvu. 1 kut. à 5 poro. 30 nč., zabojić à 50 poro. f. 3·—, zabojić à 100 poro. f. 6·—	Kwizde prašak za prasce dietetičko sriedstvo za pospješenu rejc. Mala kutija 60 nč., velika kutija f. 1·20	

Patent natvezni trakovi iz gumija
(Patent Kwizda)

Patent natvezni trakovi izradjuju se u sivoj, crnoj, žutoj i bielo bojі u 4 veličinama i to za *lievo* i *desne* nogu. Ujerili valja kod a—a.

za šir. 20—22 cm. prijatelj veličkost br. 1
" " 22—24 " " " " 2
" " 24—27 " " " " 3
" " 27—30 " " " " 4

Cijena patent natveznih trakova u sivoj boji komad br. 1 f. 2·50, br. 2 f. 2·70, br. 3 f. 2·90, br. 4 f. 3·30
Cijena natveznih trakova u crnoj, žutoj i bielo bojі je u svakoj veličkosti za 1/2 nč. skuplja, nego u sivoj boji.

Šalje prekom pošte svaki dan glavno skladište:
Kreisapotheke Korneuburg.

Ovuda jakar.

III

Svi strojevi za gospodarstvo

Peronosporna štrcaljka slična Vermorelu

Samostalna peronosporna štrcaljka sa sisaljkom zračnog pritiska,

Vinske preše svakovrstnih načina.

Preše za masline, preše sa hidrauličnim tlakom,

Poboljšanje drobila

Pivničarsko orudje, vinske sisaljke, vinske cievi

Preša za sieno i slamu.

Ljustilo za kuruzu, Čistilnica za žito

razpošilja uz jako snižene ciene uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN (BEČ)

II/2I Praterstrasse N. 49.

Obširni katalogi za badava i prosti svake poštarine.

Preprodavaoci se traže.

Preporuča se stroge pažnje kod kupovanja istih strojevah od patvorenja.

Jakob Štrukelj, Trst

ulica Caserma br. 16, ulaz Piazza Caserma

(naproti velikoj kasarni).

Prodaje po nevjerojatno nizkim cienam svakovrstne i engleske dvokolice (Bicykle). Zastupstvo dvokolica „Adler" iz tvornice H. Kleyer, Frankfurt i „Viktoria Cycle Works" Wolverhamptom (Englezka). 3—50

Dvokolice „Adler" svietskoga su glasa uporabljaju se kod njemačke vojske.

Jamči se za svako kolo 12 mjeseci, tko nezna voziti, naući se ga bezplatno.

Pošilja se u pokrajine i na sve kraje.

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazaro,

preporučuju sl. občinstvu svoju trgovinu manifakturnom robom. Na skladištu nalazi se posve nova roba, kako za ženske, tako za mužkarce i djecu. Veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vunenih i svilnatih. Velika zaliha svih potrebah za **šivalje i krojače.** U zalihi nalaze se takodjer vrpce svakojake boje, te se dobivaju i **hrvatsko-slovenske trobojnice.**

Napose se preporučuju cieni. gg. učiteljicam u mjestu i okolici za sve školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franko.

Govori se hrvatski i slovenski.

Jeftino! Jeftino! Jeftino!

Plemeniti rakovi

tustimi. širokimi nožkami, živi, jamstvom *franko* pošt. pouzetjem kao pošt. pošilјke:

120	kom.	Za juhu . . .	2 for.	— nvč.
90	„	Srednji Tf. . .	2 „	50 „
60	„	Ogromni Tf. . .	3 „	50 „
50	„	Hochsolo . . .	4 „	25 „
40	„	najveći kao Hummern . . .	5 „	— „
200	„	Satzkröb. za razplod . . .	2 „	— „

Ef. Müller, Buczacz,
Nr. 448 Galicija.

Perje od guske bielo ko snieg, mehko, novo, fino otrebljeno funta M. 2·20, neotrebljeno M. 1·40 franko i prosto od carine, razpošilje

Ef. Müller, Buczacz,
Nr. 448, Galicija.

U LJEKARNI

EDE TOMAJA

u Zagrebu, Ilica broj 12

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo próti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih. ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostonom poganeu, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 nvč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeiuje proti slabosti, bljedoći, škrofuloznosti podbubljesti, djetinjoj krživavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebenssessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žličici, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski keh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objećivanje želudca i probavo, kada blago neće rado žderati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlicka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Švajcerske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. — Ciena škatuljici 70 nvč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, žgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini poslje težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolja, očvršćuje meso oko zubi, razfrižkavaju usta, uklanja neugodan von. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi očvršćuje i brani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 fiasa 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam. — Jedan lončić 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena večem lončiću 1 for. — K tomo spada još **boraksov sapun** po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na parižkuj izložbi začastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekolike kapi šire po sobi. Flašica 30 nvč. prezugodan miris.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimnici. - Manja bočica 70 nvč.

Polibromov sirup po dru. Nikoli Selaku lieči uspješno, brzo, živaca, nepokoj, glavobolju trzanje, histeriju, zaduhu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 forint.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinti vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc.

Broj 34. U Trstu 15. agusta 1895. Godina XXVI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

O našem školstvu u carevinskom vieću.

Govor zast. Spinčića o pučkom školstvu

izrečen u sjednici 11. julija 1895. car. vieća.

(Konac).

U raznih kotarih je to tako podieljeno, da bijaše u polit. kotaru Koparskom 4769, u polit. kot. Voloskom 1610, u polit. kotaru Pazinskom 5832, u polit. kotaru Lošinjskom 2798 djece, koja nisu polazila škole, jer je nisu imala, a ta djeca, gospoda moja, su najviše hrvatske i slovenske narodnosti. To se vidi iz istog godišnjeg izvještaja, i to iz broja škola, poimence pako iz broja učitelja i razreda, koji su bili na školah u Istri. Naglasujem, da radi toga ovdje spominjem školske razrede odnosno učitelje, što količina poduke ili broj podučavanih ne ovisi o školah, nego o razredih, koje škola ima. Na jednorazrednoj školi može biti po zakonu samo 79 ili najviše 99 učenika, a na petorazrednoj školi može se podučavati 399 učenika. Dakle velika je razlika izmedju škole i škole. Neću, da nabrajam pojedine kotare radi toga, da želji visoko cienjenog predsjednika zadovoljim, naime, da se u kratko izrazimo, ja ću samo cjelokupni broj razreda u Istri navesti; kako su u pojedinih kotarih razdieljeni, ostavljam za drugi put.

U cieloj pokrajini (Istri) ima 163 talijanskih 72 hrvatska, 29 slovenskih razreda na 118.000 Talijana, 140.000 Hrvata i 44.000 Slovenaca; prema tomu u redovitih školah na 118.000 Talijana 163 razreda, na 140.000 Hrvata 72 razreda (Čujte!) dakle niti polovica prvih, a na 44.000 Slovenca 29 razreda.

K tomu dolaze još hrvatsko-talijanske i slovensko-talijanske pučke škole i pomoćne škole, kojih prije nisam pribrojio. Kod prvih moram opaziti, da se nalaze u takvih mjestih, gdje neima ili je samo neznatan broj talijanskih prebivaoca, odnosno učenika; što se tiče pomoćnih škola moram sa zahvalošću priznati, da se u Istri barem nekoji svećenici žrtvuju za poduku, gdje je inače nebi bilo.

Što je školska uprava u zadnje vriemo kod nas doli učinila, mogao bih doknzati iz mnogih primjera, ali ću i ovaj moj dio razglabanja za drugi put prepustiti; danas neka bude samo spomenuto, da u političkom kotaru porečkom neima nijedne hrvatske škole prem se po zadnjem popisu pučanstva našlo tamo 11.000 Hrvata. (Čujte!)

Vlada zna već sama naći mjesta, gdje nema škole i mjesta, u kojih djeca ne bivaju podučavana materinskim jezikom. Da imade i takovih škola, te da je prema tomu predlog proračunskog odbora i u drugoj točki sasma opravdan, proizlazi iz navedenoga godišnjeg izvještaja. (Čita:)

„Kao zapreka vrlo“ — riečca „vrlo“ dodana je u novije vrieme — „zadovoljujućeg napredka“ navadja se naročito: U nepoznavanju naukovnog jezika sa strane većine učenika na mnogih školah pokrajine. To je dakle jedan od uzroka nezadovoljujućeg napredka. I to piše oblast — jer godišnji izvještaj potiče od c. kr. zemaljske škol. oblasti, od koje najviše, ako ne isključivo odvisi naukovni jezik, a tim i napredak u jednoj ili drugoj školi, a ja neznam zašto neodstrani te zapreke. I ovdje ću propustiti, da navadjam primjere iz pojedinih kotara. To bi mogla takodjer vis. škol. uprava naći. Dosta je, da se je stvar jednom potaknulo i da je visoka kuća potrebu poboljšice pripoznala. Moram ipak da navedem tri primjera iz novijeg doba, da dokažem, da se škol. oblasti u Primorju ne samo nisu držale zakonskih ustanova, nego nit zakjučaka, koje je visoka kuća lanjske godine prihvatila. Prošle godine svakako iza zadnje škol. razprave u ovoj kući zaključila je občina Buje u političkom kotaru Porečkom ustrojiti školu u Krasici. Na to su odnosni stanovnici učinili priziv na zemalj. odbor, a prepis istog poslali c. k. namjestničtvu, dakle se može reći i samomu predsjedniku zemalj. škol. vieća i to obzirom na gradnju školske zgrade i na naukovni jezik, izraziše se naime, da ne žele talijanske škole, jer u svojih kućah ne govore talijanski nego hrvatski. Priziv je bio od zemaljskog odbora odbijen, a zemaljsko školsko vieće sistemizira o je tamo talijansku školu. Valjda se je ovdje oslonilo na drugu jednu molbu — koju se je sa strane njekih posililo, ili možda takodjer na popis pučanstva, koji ali političke oblasti provadjaju, te po komu bi bilo ovo mjesto, koje je napučeno skroz i skroz Hrvati, čisto talijansko.

Dakle najprije se učini takav popis pučanstva, da se Hrvate kao Talijane prikazuje, pa se na temelju toga odlučuje naukovni jezik, bez da se obazire na druge podatke i na prizive stanovnika dotične občine.

Druga dva primjera iz novijeg doba naveo bih iz kotara Volosko. U Opatiji bila je sistemizirana hrvatska i talijanska škola, premda ova druga nije potrebna, i premda su stanovnici proti njoj bili. Ako samo desetorica djece govore uz hrvatski i talijanski, onda nije potrebno radi njih posebnu školu ustrojiti; neka se ju radje ondje ustroji, gdje stotine i stotine djece škole neima.

Što se tiče pučke škole u Lovranu, odgovorilo se na interpelaciju u sjednici 29. aprila. Moram ovdje konstatirati, da nije točno, da bijaše g. 1883. ili 1884, kad se je tamo ustrojilo talijansku paralelku, 41 dieto talijanskog, 112 hrvatskog a 31 jednog i drugog jezika, nego točnije je, da se je tamo našlo nakon mnogoga prevraćanja i komešanja 41 dieto, koje je uz hrvatski govorilo i talijanski — nepitaj me kako; — onih 31 djece, koji su se tobož služili s obadva jezika, nebijaše, nego su svi ostali hrvatski govorili. Kasnije došlo se dalnjim komešanjem još dalje — osobu, koja ih počinila ću kasnije navesti — pronašlo so, da je broj, barem na papiru, narasao tako, da se je ustrojio II. razred, a u novije vrieme hoće se, da se ustroji čak i treći. Visoko ministarstvo priznaje to kao opravdano, i primjećuje samo, da stvar leži kod upravnoga sudišta. Nadam se, da će to sudište odlučiti po pravu i zakonu. Bilo je na dulje rečeno u odgovoru interpelacije, da poldnevna poduka u jednom razredu bijaše samo prolazna mjera. I to je netočno, jer ako koja mjera traje i dvie i tri godine, onda nije prolazna nego trajna.

U odgovoru na interpelaciju se kaže nadalje takodjer, da se je u tom pogledu sva iztraživanja napustilo. A ipak bi bila iztraživanja u tom pogledu vrlo potrebita, naime kuko se je došlo do toga, da se je najprije našlo 41 dieto, kako se je došlo do toga, da je broj školske djece barem na papiru narasao, da su dva ili čak tri razreda potrebita. Moralo bi se iztražiti, da li zbilja toliko djece polazi školu, koliko jih je na papiru, i kakvi se napredak u toj školi postizava, moralo bi se izviditi. da li se većina djece podučaje u materinskom jeziku. To se nije učinilo, dakle se neodgovara zaključkom visoke kuće kao nit zakonskim ustanovam. U ostalom moram još dodati: Zašto tolika žurnost za treći talijanski razred u Lovranu. dočim se drugim občinam, gdje bi se moralo ustrojiti hrvatske škole, nenalaže, kako se je u ovom slučaju občini Lovran naložilo?! Da ima u Istri neusposobljenih učitelja, te da je i u tom pogledu predlog proračunskog odbora opravdan, jasno je iz nekih primjera, koje ću navesti.

God 1891/2. bila je namještena na pučkoj hrv.-talijanskoj školi u Sišanu, kotaru Puljskom, učiteljica jedna, koja se je plačuć izrazila, da nemože podučavati, jer da djece ne razumi. Ona je i na svoju molbu bila premještena, a na njezino mjesto bijaše neposredno prošlo nje imenovan učitelj, koji nije razumio niti rieči hrvatski, na školi, na kojoj je naukovnim jezikom takodjer hrvatski jezik. To bijaše g. 1892/93; da li se je kašnje što preuredilo, nezgnam.

U Roču, kotar Koparski, je već dugo vremena namješten učitelj, koji nije usposobljen, da bude imenovan definitivnim na hrv. školi, premda je tamo hrv.-talijanska. I u Fontanah, kotar Porečki, je hrv.-talij. škola, gdje bijaše više učitelja zasebice namješteno, koji nepoznaju hrv. jezika. I tako ima i drugih. Kakvi se napredak sa dobro uredjenom školom i sa pravim naukovnim jezikom postizava, mislim, gospodo moja, da svi iz izkustva znadete. Mi imamo zato jako liepe primjere u Buzetu i Pazinu u Istri. Izza 10-godišnje borbe za hrvatsku školu u Buzetu, dobilo se ju, sad je broj učenika na prijašnjoj trorazrednoj talijanskoj školi spao na 80, dočim je hrvatska polažena od 300 učenika. Slično je i u Pazinu. Kakve se prave potežkoće, kad se ima ustrojiti hrvatska ili slovenska škola, pokazalo se u zadnje vrieme u Krkavcih i u Humu, gdje su školske oblasti sa odlukom o ustrojenju javne škole, čini se, dotle čekale, dok je „Lega Nazionale“ sa svojom školom došla; a nekoji misle, da školske oblasti ili barem neki članovi ruku o ruku sa „Lega Nazion.“ u Istri rade.

Kako školske oblasti sa učitelji postupaju, razjasniti ću sa dva primjera. Nadučitelj u Lovranu tužio je radi uvriede poštenja nekoga, koji ga je objedio, da je kod izbora kupovao glasove. On je tužbu povukao, jer je tuženi imao svjedoke, da je nadučitelj kriv. Radi ove i drugih zgoda provedena bijaše proti nadučitelju disciplinarna izstraga, a kotarska škol. oblast, stalno ne bez uzroka, predložila je, da se ga premjesti. Dugo se je očekivalo, da to rieši zemaljsko škol. vieće. Medjutim se je našlo u školi i drugih manjkavosti, tako se je izmedju ostaloga tvrdilo, da su učenici za vrieme poduke istog nadučitelja prepisivali odurne i porugljive pjesme. Nadučitelj nije bio ipak od zemaljske školske oblasti, koja je stvar jedva usljed pritužbe podnešene ministarstvu bogoštovja i nastave, riešila, premješten na drugu školu, nego još od zemaljskog odbora dobio odlikovanje, kakvog mislim nije još nijedan učitelj u pokrajini od njega dobio, naime imenovao ga je članom c. kr. kot. šk. vieća u Voloskom. (Čujte!) Jedan ovakov nadučitelj dakle, koji navodi u redu svoje škole, koji se grubo agitatorno ponaša, ne samo da ne biva kažnjen, nego biva odlikovan, i on ima da sudi drugim učiteljem, svojim kolegom! Taj nadučitelj — hoću, da ga imenujem — zove se Vilhelm Grossmann. U istom mjestu drugi učitelj, imenom Julije Miran, služio je na hrvatskom odjelu. Ovaj bijaše ljetos tečajem polugodišta sa Lovranske škole premješten, bez da se je proti njemu povela iztraga, bez da je imao nit najmanje ljage, po svoj prilici samo radi toga, što su predstojali izbori, e da tako ne bi vidio što nadučitelj kod izbora čini. (Čujte!) Miran nije imao nikakve druge pogreške, nego tu, što nije izdao svoga jezika i naroda, dočim Vilhem Grossmann vriedi kao konzul talijanske stranke u Lovranu i u obće na cieloj iztočnoj obali Istre! Dogadja se i nješto drugo, česa ću se samo dotaknuti. Bivaju razpisana hrvatska i slovenska, ponajviše hrvatska mjesta. Budući učitelja manjka, u više slučajeva kompetira samo jedan. Pošto su molbenice dugo vremena ležale kod mjest. školskog vieća, kotarskog škol. vieća, zemalj. škol. vieća i zemaljskog odbora, dodju natrag na občinu s odgovorom. da se mora mjesto još jednom razpisati. jer zemaljski odbor nije imao terne iz koje bi birao. — Dakle radi toga, što nema trih kompetenta, ne imenuje se nikoga, niti onoga, koji je prema razpisu natječaja posve usposobljen. Tomu bi se moralo na kraj stati. jer inače ostaju mnogi hrvatski učitelji provizorni, a i ima jih provizornih, premda su posve usposobljeni. Što se tiče školskih lokala, to se češće veli. da neodgovaraju gradjevnim propisom. Moram proti tomu primjetiti, da sam kao kotarski školski nadzornik u dvih kotarih i u samih gradovih našao lokala, koji nisu u nijednom smjeru odgovarali gradjevnim propisom. Drugo mi je opaziti, da obstoji naredba, po kojoj bi se ponajpače siromašnim občinam moralo ugodjeta pregledati, obzirom na školske lokale, te bih molio središnju školsku upravu, da c. kr. zemaljskomu školskomu vieću i u obće školskim vlastim u Istri tu naredbu u pamet dozove.

Ne mogu na ino, a da sa par rieči neodgovorim na ono, što je g. zastupnik Luzzatto obzirom na Trst spomenuo. Tužio se je, da država u kulturnom pogledu nije za Talijane ništa učinila. da nemaju srednjih škola, zahtjevao je sveučilište, a i učiteljišća sa talijanskim nastavnim jezikom, i istodobno izjavio, da će on i njegovi drugovi glasovati proti stavci o Celju, jer da Slovenci toga i odviše imaju.

Gospodo moja! Što se tiče srednjih škola moram spomenuti, da država ne uzdržaje tamo nit slovenskih nit talijanskih škola. Istina je pako, da podržava država njemačke, grad talijanske škole i da se nit občina, koja se brine za talijansko pučanstvo grada Trsta, nebrine za slovensko pučanstvo. Ona čini onu istu nepravdu prema Slovencem, koju čini država proti Slovencem i Talijanom. Što se tiče učiteljišća u Kopru, slično je i sa učiteljišćem u Gorici, postupa se sa svimi nami, koli Hrvati i Slovenci, toli Talijani, jednako, pravo i nepravo. Gospodin kolega nema dakle pravo, da se više od nas tuži na učiteljišća, a najmanje bi smio reći, da mi previše imamo, jer samo što se tiče učiteljišća smo sa Talijani jednaki.

Gospodin zastupnik je skoro u jednom uzdisaju zahtievao za Talijane sveučilište, i reko, da Slovenci toga odviše imaju, premda neimaju u Trstu ni pučke škole. Eto, tako pravednu ćud imaju naši supokrajinci!

8000 Slovenaca u gradu — naglasujem — 8000 Slovenaca u gradu, bez predgradja sa po prilici 1200 djece, koja moraju polaziti školu, nemaju škole u materinskom jeziku. (Čujte, čujte!) Iz toga mogu uviditi gospoda, kako je potrebit predlog proračunskog odbora, i što se Trsta tiče. Gospoda Talijani vele, da Slovenci imaju škole u okolici Trsta. Jest, premda u-razmjeru s onimi u gradu jako malo. Ali ja pitam, zašto je tršćanska občina ustrojila u okolici Trsta talijanske škole ili paralele, kad takve u gradu obstoje? Kad bi ove i bile potrebne. naime kad bi bio dostatni broj talijanske djece u okolici, što nije, tad bi talijanska djeca iz okolice uprav tako daleko iz okolice u grad imala, kako slovenska djeca iz grada u okolicu, gdje su u ostalom škole prepune, te gdje bi se morale posebne školske zgrade za gradsku djecu graditi, kad bi išlo po volji občine.

To je opet ćud pravednosti naših supokrajinaca. Moram kazati uprav školskoj upravi, da službena statistika god. 1857. izkazuje 52% Slovenaca a 37% Talijana u Trstu s okolicom. — Dandanas po brojenju 1890. 75% Talijana 25% Slovenaca. (Čujte! čujte!). Nijedna talijanska vlada nebi bila toliko u ovih zadnjih 30 godina učinila za talijanizaranje Trsta i okolice koliko je učinila austrijska vlada. (Čujte! čujte!) Skoro sam gotov. Po računanju visokocienjenog druga g. dra Kurza izdaje država za njemačke škole na godinu 177·000 for. Ili su to zavodi za germanizaciju, kako jih je nazvao gosp. Kurz, ili su bile tamo ustrojene, gdje druge oblasti, koje su na to pozvane, nisu htjele za Niemce ustrojiti škole. Jedno ili druge stoji.

Ako jest prvo, onda je to sasma neopravdano. Jer vlada i uprava škola nisu zato tuj, da druge naroae germanizuju. Ako je drugo, ako je naime vlada ondje se za njemačke škole skrbila, gdje jih Niemci nisu od drugih faktora dobiti mogli, onda je vlada morala istu brigu i za hrvatsku i slovensku djecu ondje imati, gdje neimaju škola u svojem jeziku. Inače je to bezprimjerno strančarstvo, ali ne ona nepristranost, koju se je već toliko puta sa ministarskih klupah obećalo.

Što se Istre tiče mogla bi školska uprava i na drugi način hrvatske i slovenske škole ustrojavati. U proračunu za pokrajinu Istru uvrštena je u naslovu 1. pokritja svota 23.000 f. sa strane države. Mislim, da bi visoka školska uprava mogla tu svotu povećati, te bi se morala dati zemlji pod tim uvjetom, da upotrebi taj novac za ustrojenje škola u siromašnih občinah, koje nisu do sada mogle dobiti škole. I drugčije još može školska uprava priteći u pomoć, da Hrvati i Slovenci Istre i u obće Primorja dobiju škole, u kojih bi se u materinskom jeziku podučavalo.

To je §. 12. državnog temeljnog zakona od 21. decembra 1867. D. Z. L. br. 145, gdje se veli, da su državni činovnici odgovorni za ovršivanje temeljnih drž. zakona. Ustrojenje i uredjenje školah ovisi kod kod nas u Istri skoro izključivo o c. kr. zemaljs. školskom vieću, koje ponajviše sastoji od c. k. činovnika. Izvršujuća oblast je dužna proti onim činovnikom

postupati, koji u tom smjeru svoju dužnost ne vrše, i pozvati jih na odgovornost. U koliko ustrojenje škola o drugih faktorih ovisi, postoji drugi §. istog zakona, §. 11. temelj. državnog zakona, koji odlučuje, da su državne oblasti opunomoćene prisiliti, da se zakoni vrše.

Centrala školske uprave nesmije reći, da ona odlučuje u stvarih pučkih škola samo putem priziva. Ona je kroz državne temeljne zakone obvezana, pozvati na red one, koji se imadu u pojedinih pokrajinah brinuti za škole, i prisiliti ih, da vrše svoju dužnost. Nečini li toga, kriva je, što se ne izpunjuju državni temeljni zakoni, na koje su pojedini članovi iste pricegli. (Bravo!)

Financijal. uprava u Primorju.

Govor

zastupnika d.ra Matka Laginje, izrečen dne 13. julija 1895. u sjednici carevinskoga vieća.

Visoka kućo! Priglasio sam se za rieč jedino s tom nakanom, da iznesem što kraće nekoje pritužbe proti financijalnoj upravi; pošto me je pako zapala čast, da govorim na neki način kao glavni govornik — a sreća je u obće, da sam danas došao do rieči — to se uslobadjam učiniti jednu obćenitu opazku o našem financijalnom stanju.

Ovih se dana čitalo, kako se jedan dio poljskih novina teži proti tomu, što se u ovoj visokoj kući razpravlja o pojedinih mjestnih odnošajih, te — rekao bih — o osobnih skoro potrebah i željah, dočim neima ni govora o velikih pitanjih, o velikih načelih, u obće o dalekosežućih pitanjih, te da se razpravlja samo o takovih željah, koje sam netom spomenuo, ako se u obće negovori o državnom pravu.

Ova je pritužba dielomice opravdana, nu u koliko ona postoji, mora se nasuprot opaziti, da svi oni u ovoj visokoj kući, koji su uvjereni, da se mora našu monarhiju tekar na njezine naravske temelje postaviti, moraju absolutno o državnom pravu, ili bolje rekuć o državnih pravih govoriti. S druge strane moraju se tužiti svi oni, koji su uvjereni — a k tim bi morale pripadati sve stranke visoke kuće — da se neprovadja niti obstojeće državne temeljne zakone, osobito obzirom na ravnopravnost raznih plemena i narodnostih, a to napose pogledom na nekoje narode, koji pripadaju ovoj državi. Oni moraju dakle govoriti uvjek o političkih pitanjih mjesto o velikih upravnih preosnovah. Pružite nam, gospodo moja, koje se ima u ovoj visokoj kući smatrati kao razbašćenike, preduvjete za tih i miran razvoj u naših političko-narodnih i gospodarskih poslovih, pak smo i mi pripravni posvetiti se proučavanju velikih pitanja, velikih preosnova po naših najboljih silah.

Dok se to nedogodi moramo se naravski ograničiti na to, da u ovoj visokoj kući podnašamo tužbe i pritužbe radi zapostavljanja našeg narodnog jezika u raznih granah državne uprave, napose kod financijalne uprave i da navadjamo pojedine slučajeve i o drugih nespodobšćinah, koje se dogadjaju u raznih granah državne uprave, kao što ću nastojati, da dokažem u kratko i o financijalnoj upravi.

Prije, nego li progovorim o izravnih porezih, smatram svojom dužnosti, da podnesem javno jednu pritužbu, koja mi je stigla od javnog činovnika u poreznih poslovih, od jednog poreznog viseg nadzornika iz Kranjske, i koja se tiče jednog meni nerazumljivog posla. Na temelju previšnje odluke od dne 14. jenara 1894. podielilo se naredbom financijalnog ministarstva od dne 15. decembra 1894. br. 7445. nekojim činovnikom, koji su kroz 15, dotično 20 godina u istom platežnom razredu služili, doplataka od 100, dotično 200 for.

Sada je stupio dotični, a s njim valjda i više drugih činovnika, pred 1. jenarom 1895. u viši platežni razred, s kojim je pako spojen neznatan prirast plaće.

Kod toga gospodina stoji dakle stvar tako, da je on služio 21 godinu, 1 mjesec i 22 dana u IX. platežnom razredu, promaknut ale pred 1. jenarom 1895. u VIII. platežni razred, imao je kod svega toga dobiti, il je dobio, — ja o tom neznam, jer neimam njegove namire — samo 1400 f., dočim je imao u nižem platežnom razredu 1500 for. (Čujte! čujte!) On se je proti tomu pritužio, nu kako se čini, visoko ministarstvo financijah naredbom od dne 20. marča t. g. br. 10520. nije zadovoljilo njegovoj pritužbi, dotično molbi.

Ja mislim, da bi se imalo u ovom pitanju suditi na neki način po duhu i nakanah previšnje odluke i financijalne naredbe, što sam ih neveo, nipošto pako po mrtvom slovu zakona.

Praktično govoreć, morao bi imati onaj muž u višem platežnom razredu bar ono, što je imao u nižem platežnom razredu.

Što se tiče poreznih posala, napose izravnih poreza to mi se valja osvrnuti na zemljarinu i kućarinu, koje — kako je poznato — većinom seljaci plaćati moraju, koje zastupam baš i ja na prvom mjestu. Neću, da govorim o velikih preosnovah financijalnih posala. To bi bilo uzaludno, jer preosnovom dobivamo uvjek bar prirast tereta; radi toga neočekujem mnogo od predstojećeg uredjenja katastra i od preosnove o porezu u obće.

Što bih ja hotio preurediti, to bi bile dvoje. Želim naime, da se pruži porezovnikom nadzor nasamo na propisivanje poreza, već takodjer i na poslovanje i na način knjigovodstva dotičnih uplatn, i drugo, da bi dotični činovnik, koji pobira izravne poreze imao nešto više srca i ljubavi do pučanstva. (*Posve dobro!*) Tim u savezu stoji u prvoj vrsti pitanje o jeziku, kojim se ti činovnici služe.

Visoka kućo! Ja nisam nikada izjavio niti ću u mojem životu izjaviti, da bi bilo pravo i pravedno dopisivati hrvatski sa talijanskim porezovnikom ili takove mu opomene šiljati itd. Nu i obratno tvrditi ću uviek — a do toga mora doći, jer je to zakon — da se u Primorju sa slavenskimi porezovnici u njihovom jeziku, hrvatski dakle dotično slovenski uredjuje. (*Tako je!*)

To nevriedi žalibože u mnogih poreznih kotarih, napose u Istri. Neću da govorim o stvari pobliže, pozvati ću se jednostavno na interpelaciju, koju sam sa ostalom gospodom drugovi dne 7. junija t. g. na njegovu preuzvišenost gospodina ministra financijah sa množtvom prilogah — 28 opomena iz kotara Motovunskog u Istri — upravio; ujedno moram pako spomenuti, da su u tom obziru i porezovnici dne 31. maja t. g. podnesli pritužbu na visoko ministarstvo financijah, koja bijaše valjda sliedećeg dana na zapisnik uzeta.

Mi ne tražimo u tom obziru nikakvih povlastica, već jedino vršenje postojećih propisa, i oživotvorenje toli često, nu uviek badava navedenog članka XIX. državnih temeljnih zakona o obćenitih pravih državljana.

O načinu utjerivanja poreza i pristojba uslobadjam se navesti samo dva slučaja za dokaz, kako se to kod nas žalostno dogadja.

Jedna stranka u političkom kotaru Pula primila je platežni nalog za izplatu neke pristojbine radi prenosa. Ona je uložila utok, ali u takvom slučaju žalibože utok neobustavlja dalnjeg postupanja. a čekati se mora riešitbu, kako je poznato godine i godine. Nakon šest do sedam mjeseci sliedila je ovrha dočim nebijaše još te riešitbe na utok. Tada, pošto se ovrhu nije moglo obustaviti. platila je stranka sav iznos, neodrekav se dakako prava na riešitbu utoka, već je istodobno pospješila pismenim podnesom riešitbu utoka proti zatezanju, koje bijaše — i po mojem mnienju — posve neopravdano Usljed tog pospješenja na utok sliedila je riešitba od strane ureda za odmjerenje pristojba u Trstu dne 9. novembra 1894. Br. 17.417, gdje stoji — prevadjam do rieči iz talijanskoga — da je utok postao suvišnim pošto bijaše i onako dotična pristojba plaćena (*Veselost i vrlo dobro!*)

Preporučam ovaj kod nas — kako mislim — ne jedini slučaj takovog riešenja u porezovnih poslovih njegovoj preuzvišenosti, gospodinu ministru financijah. (Zastupnik Biankini: *Stranka nije imala platiti.*) Ali se vodilo ovrhu i tako je morala platiti.

(Konac sliedi).

Milom bratu **Ernestu**
i vjerenici mu
Katici Minak
prigodom njihovog vjenčanja dne 10. kolov. 1895.

Mili moji! . . . Kritatoj Vam nadi
Izpunjenje nadošlo je veće,
Danak zlati željkovane sreće
Svanuo Vam, da Vam žiće sladi.

Što Vas čeka? . . . Što Vam udes gradi?
Moja misô zaman napried lieće.
Znajte samo. da i medju cvieće
Težki kadšto pripliću se jadi.

Mili moji! . . . U dalj Vam je iti,
U tudjinu, boj za život biti.
Ite s mirom! Nek u domu novom
Otaca Vas mila spomen prati.
Ite s mirom — s božjim blagoslovom:
Budte sretni — budite Hrvati!

Lovran. *Viktor Emin.*

Franina i Jurina

Fr. Deju, da se neč nekako pravo nećuti baron Fugera.
Jur. Po čemu to sudite?
Fr. Da nekako zadnje vreme vrtoglavi kako i . . . .
Jur. Ter to je njegova navada.
Fr. Brižan!

* * *

Fr. Se još spamećuješ, kako su se ono veselili voloski Kalabragesi, kad su bili po sleparije dobili većinu va prežentance?
Jur. Ju mane ki še nebi špamećeval!
Fr. Pak ča govore danas?
Jur. Oni deju, da šu dobili, ca šu iškali.
Fr. Tako se nesrde više?
Jur. Drugi ti, ca ćes da ti se šrde. Oni znaju i šami, da nišu za drugo, lego za penžion.
Fr. Ja da bi gu ki dat.
Jur. Neki ga ima, a ki ga nima, huje mu budi, beše mu pamet imet.
Fr. Ma jušto tako!

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Banka Buzetska „Jonah and the rohale“ šalje 10 for. Za rodoljubnim stolom Marije udove pl. Mürzthal na Voloskom sakupilo se u oči njezinog imendana dne 4. t. mj. u družtvu njezinih štovatelja — sve samih Hrvata i Hrvatica — svotu od 5 for, 14 nvč. a to po gospodjici Z. S. na predlog g. Gj. Št. Nadalje sakupilo se kod iste gospodje prošle zime medju igračicami por nutimi „u pakal“ svota od 1 for. 86 nč. Ukupna ova svota od 7 for. namienjuje se našoj miljenici „Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru“. (Tako valja, živile prave kćeri majke Hrvatske!) Gosp. Vjekosl. Pavlović daruje 50 nvč., kao ostatak od računa prigodom zabave u privatnoj kući.

Rodjendan Njeg. Veličanstva cesara i kralja Franc Josipa I. pada letos na nedjelju t. j. dne 18. t. mj. Po starom običaju pripravljaju se i letos tršćanska patriotička družtva, da proslave taj dan obhodi, zabavami itd. itd. U predvečerje proći će gradom ređena družtva sa veteranskim družtvom i glasbom na čelu po svih glavnih ulicah, a u nedjelju biti će svečana sv. misa u stolnoj crkvi sv. Justa, kojoj će prisustvovati poglavari civilnih i vojničkih oblastih, konzuli stranih država i zastupnici raznih družtva.

Naš će narod i tom prigodom pomoliti se Svevišnjemu za dragocieno zdravlje svoga uzvišenoga vladara.

Presvjetli biskup Andrija Štrk u Kastvu. Poslije odmora, kojega je presvjetli biskup Štrk probavio najviše u Koruškoj, navratio se je za par dana k svojim u Varljene. To par dana upotrebio je, da posjeti rod i prijatelje na Voloskom, kao i druge puta posve tiho, a ovaj put htjeo je da posjeti i svoga vrstnjaka Antuna Turka, velečastnoga i velezaslužnoga župnika i dekana u Kastvu. Samo ovaj bijaše obavješten o tom posjetu, i samo ovaj dočekao je presvjetloga, kad se je dopeljao, prućen prečastnim gospodinom Vinkom Zamlićem okolo podneva 12. t. mj. u Kastav. Sva trojica išli su ravno u kuću gospodina dekana, koji je plivao od radosti i kod kojega bijaše gostom takodjer zastupnik Vjekoslav Spinčić

I kolikо je presvjetli biskup tajno došao, ipak se je po Kastvu za njegov dolazak skoro saznalo. U znak radosti i počasti digla se je zastava, a mužari su gruvali. Kastav nije mogao nu ino, a da kod prvoga njegova dolazka kao biskup, nepočasti onoga, koji se je u crkvi sv. Jelene krstio, koj je njegov počastni gradjanin, koj je svojedobno i kastavsku občinu u zemaljskom saboru zastupao. koj je više godina i u Kastvu škole nadzirao, i koj je samo svojimi zaslugami došao do biskupske časti. Iza objeda je presvjetli, praćen sa imenovanimi i mnogimi drugimi, koji su mu se kasnije pridružili, išao u crkvu, pak posjetio sestru pokojnih Vlaha, dekana, kanonika i občinskoga načelnika, netjakinju pokojnoga župnika Jurinca, ujedno i brata pokojnoga Ernesta Jelušića, kao i ovoga blagopokojnika sestru, odnosno učitelja Miroslava Grosmana, konačno otca pokojnoga dra. Dukića i sestru zast. Spinčića, udatu Karlovaris. Po svemu gradu izašlo je sve iz kuća, što bijaše doma. Pod svodom glavarstva bilo je sakupljeno mnogo ljudi, koji su presvjetloga sa srdačnim živio pozdravili i u počast mu zapjevali. Pratnja je prema svrsi jako narasla: mjestna gospoda kapelani, občinski načelnik, više občinskih zastupnika i savjetnika, koji su se toga dana u gradu desili, občinski činovnici, učitelji i mnogi i mnoge druge. S mnogim je presvjetli najprijaznije progovorio, a razstanak pred sv. Lucijom bio je upravo srdačan. Bog ga živi još mnogo godina;

Novi ravnatelj biskupskog konvikta u Trstu. U polusložbenom listu tršćanske vlade od dne 12. t. mj. našli smo na viest, da bijaše dignut sa časti ravnatelja u biskupskom konviktu nakon opetovnih molba prečastni g. Petar Flego, kanonik stolnoga kaptola ovdje. Na njegovo mjesto bijaše imenovan veleč. g. Hugo Masten, vrlo mlad svećenik.

Žaleć duboko, što je preč. g. Flego izručio upravu onako važnoga zavoda, žalimo još više, što bijaše ista povjerena posve mladu i posve neizkusnu svećeniku, koji je tako rekuć i sam još do jučer sjedio na školskih klupah. Hoće se doista izvanredne srčanosti onako mladu prenzeti na slabašna pleća onoliko breme, s kojim je skopčana silna odgovornost.

Mužkoj podružnici družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Kastvu platili su za govor Eug. Kumičića od 19. dec. 1894. gg.: Vjek. Spinčić, Mirko Jelušić i Rudolf Jurinac po 1 krunu. Ukupno for. 1·50 i g. Serdoč Mate, občinski savjetnik u Serdočih, 50 nvč. kao članarinu za god. 1895.

Ženskoj podružnici u Kastvu platila je članarinu za g. 1895. gdja Ujčić Kate iz Jordani kbr. 35 sa 1 for.

Mjesto savjetnika kod okružnog suda u Rovinju. Kod toga suda izpražnjeno je mjesto savjetnika i razpisan dotični natječaj. Kako izvješćuje naša drugarica „Edinost“ od dne 9. t. mj. natječe se za to mjesto samo trojica sudbenih činovnika, i to dva sudca i jedan tajnik okružnog suda u Rovinju. Od sudaca, koji su u VII. plaćernom razredu i koji bi imali prvi pravo na to mjesto, ne natječe se nitko. Ako se pomisli. da se dan današnji natječe i za neznatno mjesto množtvo molitelja, dočim se natječe za gornje važno i visoko mjesto samo trojica sudbenih činovnika, to se zaista mora tražiti negdje drugdje razlog tomu nehaju gg. činovnika, koji se svojevoljno odriču promaknutja, za koim inače teži malo i veliko. Razlog tomu nemamo nalazimo u tom, što se gospodi sudbenim činovnikom neće u Rovinj, te ostaju radje gg. sudci kao takovi u malenih mjestancih u pokrajini, nego li kao savjetnici u glasovitom *Rovinju*, gdje je činovnički život veoma neugodan. Ovaj nehaj gg. sudbenih činovnika za promaknutjem, kad se radi o tom, da im je poći u Rovinj, morati će da potakne još bolje odlučujuće krugove, da se napokon odluče za prenos okružnoga suda iz Rovinja u Pulu, za što su se opetovno zauzeli naši državni i zemaljski zastupnici i do čega mora prije ili kasnije doći.

Občinski izbori u Motovunu. Sadašnjemu občinskomu zastupstvu u Motovunu iztekao je trogodišnji rok, te ćemo imati tamo za kratko doba nove občinske izbore. Kako nam se od tamo javlja, misle gradjani na odlučnu borbu proti izvanjskomu puku, koji je u ogromnoj većini.

Sadašnji načelnik žestok je protivnik našega roda i jezika, što je pokazao na občini i u zemaljskoj sabornici. Za njega ne mare ni gradjani. ali drže ga, jer znadu, da je odvažan i odlučan Talijan, koji neće izvanjskomu puku popustiti niti za dlaku u narodnostnom pogledu. Ako za nj nehaju gradjani, već ga iz nužde drže kako da se uznosi za njega naši izvanjski občinari, koji znadu vrlo dobro, da im je načelnik najpogibeljniji narodni protivnik.

Lahko je bilo prije našemu puku one občine, dok je načelnikovao poštenjak dr. Šuran, koji je strogo pazio, da se nikomu krivnja nedogodi i komu bijahu jednako mili koli gradski toli izvanjski občinari. Ali danas je posve drugače. Danas neće, da načelnik niti čuje za hrvatski jezik, kojim se služe 3 četvrtine njegovih občinara. Proti njemu dakle i proti njegovim istomišljenikom treba, da izvanjski puk složno stupi u izbornu borbu

Neka ga nimalo neplaši misao, koga da izabere načelnikom, ako predobije, kao što mora bar u dva tiela. Bolje i koristuje biti će za izvanjski puk, ako bude imao na čelu čestitoga seljaka, nego li onako zagriženoga narodnoga protivnika, kako ga imade sada.

Gospodskih grožnja i utrahovanja danas se u Istri nitko pametan ne plaši. Prošla su ona vremena, kad se je naš kmet pred talijanaškom gospodom sa kla-

bukom u ruci tresao kao šiba na vodi. Danas spoznaje već i diete, da smo pred Bogom i zakonom svi jednaki Nestalo je Bogu hvala dobe tirana i rebova, te je nastupilo vrieme slobodnih i ravnopravnih državljana.

Grožnja plaši se samo kukavica, koja nezna još za svoje ljudsko dostojanstvo i koja misli, da vriedi više gospodska kapa nego li kmetski klobučić.

Preporučamo dakle našim prijateljem na Motovunščini, da se dadu za dobe na posao za predstojeće občinske izbore bez obzira na gradjane i na moguće potežkoće u pitanju buduće uprave.

Godišnjica blagoslovljenja zastave *„Delalskega podpornega društva u Trstu."* Dne 18. t. mj. proslaviti će naše radničko družtvo po davnom običaju godišnjicu blagoslovljenja družtvene zastave zastave službom božjom i popoldašnjom veselicom.

U nedjelju u jutro u $7^1/_2$ biti će pjevana sv. misa u crkvi sv. Antona novogu, kamo će doći članovi družtva u obhodu sa zastavom i glasbom na čelu. Kod sv. mise pjevati će zbor *„Slovanskega pevskega družtva"*. Poslije sv. mise vratiti će se družtvo sa glasbom i zastavom na čelu u družtvene prostorije.

Poslije podne je velika veselica u vrtu *„Al Mondo nuovo"*, kod koje će sudjelovati glasba i rečeno pjev. družtvo. Paliti će se umjetne ognje i igrati za premije na kugljani. Početak u 6 sati po podne.

Istarske Hrvatice dru. Anti Starčeviću. U broju od 1. agusta t. g. opisali smo posve u kratko svečanost, koju se je slavilo u Zagrebu dne 17. julija t. g. Proslavilo se je onoga dana najsjajnijim načinom dra. Antuna Starčevića tim, da mu se predalo dar Hrvata i Hrvatica, dar hrvatskoga naroda, dom, krasnu kuću, za koju se je sabralo kamena i zrna po svih hrvatskih zemljah i svuda, kuda se Hrvati kreću. Osim toga skupnoga dara, dobio je dr. Ante Starčević onoga dana i drugih darova, imenito od gospodja i gospodjica, pojedinih i više njih skupa, iz Hrvatske, Slavonije, Dalmacije, Bosne, Hercegovine i iz Istre. Istarske Hrvatice darovale su dru. Antunu Starčeviću čašu dobrodošlicu pozlaćenu i srebrni stalak za voće, oba dara jako ukusna i tako liepa, da su upravo na čast našim dičnim Hrvaticam iz Istre. Drago nam je ovdje iztaknuti, da je za one darove doprinielo gospodja i gospodjica iz svih kotara Istre. Živile sve, živila ona, koja je to potaknula, i one dvie, koje su znale potaknutu misao izvršiti!

Za spomenik pok. učiteljem M. Buršiću i A. Troštu priposlaše nadalje svoje prinose sliedeća gospoda: Franjo Stefanutti, župnik 1 for.; Franjo Blažić, umir. župnik 1 for.; Antica Svjetličić, učiteljica ručnoga rada 2 for.; Josip Svjetličić, učitelj 3 for.; J. K. iz Kopra 1 for.

Moli se onu gospodu, koja su obećala i koja kane jošte štogod doposlati za podignuće spomenika pok. učiteljem, da to čim prije učine. Ti darovi neka se izvole doposlati odborniku g. Vinku Šepiću, učitelju u Juršićih p. Vodnjan. Darovateljem se srdačno zahvaljuje *Odbor.*

Radi uredjenja granicah izmedju občine Velika Bukovica, politički kotar Postojna u Kranjskoj s jedne strane, a s druge izmedju porezne občine Studenagora u mjestnoj občini Podgrad u Istri, izaći će na lice mjesta mješovita komisija, urečena od političkih oblastih u Voloskom i u Postojni. Zastupani će biti i zemaljski odbori Istre i Kranjske, nadalje financijalna ravnateljstva iz Trsta i Ljubljane i napokon dotične občine. Komisija obaviti će taj posao pomoću zemljomjerca dne 28. agusta u 9 sati u jutro.

Iz Jelšana pišu nam o zadnjoj glavnoj skupščini kotarske gospodarske zadruge koliko sliedi: Imali smo napokon i mi priliku, da vidimo i čujemo upravu kotarske gospodarske zadruge za sudbeni kotar podgradski, koja bijaše prije desetak godina ustrojena. Sve dosadašnje skupščine te zadruge obdržavalo se što u Podgradu, što u Materijah, pak bijaše svakako opravdana naša želja, da jednom i mi vidimo sakupljene zadrugare i da čujemo izvješće o djelovanju zadruge. Da bijaše više mara i brige za nas občinare od strane onih, kojim smo toliko puta izkazali naše povjerenje i koji bi nam morali prednjačiti u svemu, što je dobro, koristno i pošteno, imali bismo bili i do sada po koju skupščinu zadruge ovdje, al ovako, dok se naši kolovodje obaziru na to, što će reći g. N. ili g. M. izvan občine, dotle moramo biti zadovoljni, da je do sada prošlo i ovako. Prvu nedjelju tekućeg mjeseca počastio nas je odbor naše zadruge, došav ovamo na čelu zadrugara, te prireiv ovdje glavnu skupščinu. Iz čitavoga sudbenoga kotara došlo je amo zadrugara, nu najviše ih bijaše svakako iz naše občine. Skupščinari sakupiše se u kući našega čestitoga Iskre.

Sve točke dnevnoga reda zanimale su nas mnogo. Iz pojedinih izvještaja doznali smo, što, kako i koliko je uradila naša zadruga tečajem minule družtvene godine. Koristnih nauka i dobrih savjeta, što smo ih na skupščini čuli i dobili, nećemo tako lahko zaboraviti. Potrebni smo doista i dobrih savjeta i koristne poduke u svih strukah gospodarstva.

Poslie glavne skupščine razdieljeno bijaše medju zadrugare raznoga gospodarskoga orudja u vriednosti od kakvih 200 for. Samih plugova razdieljeno bijaše dvanaest, čim se je zadovoljilo velikoj potrebi i vrućoj želji naših zadrugara.

Poŝto bijaše sve svršeno, sastali smo se na prijateljski razgovor kod čaše istarskoga vina. I tuj smo se opetovno zahvalili vriednomu odboru naše zadruge za njegovo neumorno djelovanje u obće i napose za to, što je zadovoljio našoj davnoj želji, sazvavši ovdje glavnu skupščinu, koja neće ostati — ako Bog dade — bez obilata ploda. Jošte jednom izričemo sl. odboru srdačnu hvalu, moleći ga, da nas ni u buduće ne zaboravi.

Posebni vlak za Prag. U bieloj Ljubljani ustanovio se posebni odbor, kojemu je na čelu poznati slovenski rodoljub gosp. Ivan Hribar, i koji priredjuje posebni vlak na narodopisnu izložbu u Prag. Vlak će krenuti dne 1. septembra iz Ljubljane put Beča i dalje, a sve do Beča i u Beču primati će izletnike.

Eto liepe prilike svim onim, koji imadu nešto novaca i vremena, da posjete maticu českoga naroda, zlatni Prag i narodopisnu izložbu, kojom se ponim pravom ponosi českl narod.

Nova poštanska sabiraonica Dne 15. agusta otvara se u Šterni u Istri nova poštanska sabiraonica, koja će obćiti sa poštanskimi uredi u Bujah i Oprtlju putem dnevnih raznašača listova izmedju Bujah i Oprtlja.

Popravak. U govoru o obrtnih školah g. zastupnika Spinčića, što smo ga priobćili u zadnjem broju, gdje se spominje Volosko-Opatiju, Mošćenice, Berseč i Lovran, ima glasiti „iztočne" obale, a ne „zapadne", kao što je pometnjom tiskano.

Cres početkom kolovoza. Obično iz ovih strana riedko se štogod čuje, van štogod u vrieme izbora, te ćete odmah, veleučeni gosp. uredniče, pomisliti, da nam se njekakvi izbori primiču ili su se već svršili. I zbilja nećete se prevariti. Kod nas su razpisani naknadni občinski izbori za izstupivše zastupnike. Nu čujte cielu stvar. Kad se je biralo novo zastupstvo, kojemu neima niti godina daná, odlučili su bili i vanjski stupiti u borbu, te su zadnji čas od toga odustali. Po našem mnienju nisu u tom ni najmanje pogriešili, jer ako se pomisli, da je sav vanjski puk bio odlučio ići glasovati, pak u zadnji čas, uvidiv, da za taj put nebi još ništa bio uradio, sasvim složno je odustao od sudjelovanja i tim je očito pokazao, kako je medju sobom dobro uredjen, a to je pokazao i kod posliednjih izborah za pokrajinski sabor. Birali su dakle občinsko zastupstvo sami Cresani. Kako je poznato, borile su se dvie stranke: vlastelska i mornarsko-kopačka. Pobjedila je ova posliednja. Nastalo je veliko veselje medju mornari-kopači, ta hvala Bogu nakon toliko vremena će i oni jednom vladat svojom občinom. Odlučili izabrati za načelnika gosp. dr. *Frana Coglevinu* ili starinom *Holjevinu*, kako ga i sada u Cresu zovu, budući kopački sin. Dr. Holjevina šiljao njim još iz Beča svoje ljubezne ponude i preporučivao im se, akoprem još nalazeći se u državnoj službi, te kao takav bi i izabran, te je tek kao izabrani načelnik dobio mirovinu. Jesu li ga mogli kao takva izabrati za načelnika ili ne, to nek odluče oni, koji se bolje razumiju u zakon. Došao u Cres, gdje ga njegova stranka dočekala kao spasitelja. Hvalili se vanjskomu puku, da takva načelnika još nije bilo, da će od sada unapried teći med i mlieko itd. Vanjski puk samo nepouzdano klima glavom i čeka, što će biti kasnije. Došli izbori za pokrajinski sabor. Naš *Holjevina*, čovjek bez narodnosti, kako se sam izrazio, najednom počeo odlučno agitirati za talijanašku stranku, ili kako njeki kažu, potajno sam za sebe i šiljati svoje ljude po vanjštini. Nu vanjski osviešteni nisu se dali više prodavati kao prije za *fijorin*, te su, kao što je poznato, tako sjajno pobjedili, kako još nikada u Cresu, dočim je za šarenjačku stranku glasovalo samo njekoliko *Orlečana*. Sad je *Holjevina* htjeo svoj jal izkaliti na vanjskomu svećenstvu, prem je i *Holjevini* još malo manjkalo za promisit, te je dapače već i propovjedao u creskoj crkvi. Prvi mu došao na zub lubenički upravitelj. Tužio ga na biskupiju, na kapetanat i na sud. Državno odvjetničtvo počelo činiti predizvide, te je bio isti dva puta pozvan na sud, nu budući se osvjedočilo o nevinosti istoga, to je odustalo od daljnjega progona. Al našemu g. načelniku nehtjelo se mirovati. Kad nije ništa moguo učiniti proti jednomu, tuži on na biskupiju sve vanjsko svećenstvo sa crnom klevetom, kakve nebi nijedna čestita duša izmislila, koju od rieči do rieči navadjamo: *„l' epicureismo più ributante, l' ignoranza più supina e lo stravizio più scandaloso di gran parte dei curati foresi . . . riasumendo si può affermare che l' ubriachezza, il concubinato, l'usura, il giuoco sono i vizii predominanti fra i preti oziosi nelle curazie foresi"*. Naš dobri biskup na tu gnjusnu klevetu ostao je začudjen, te pozvno svećenstvo na opravdanje zbog tako težke osude. Svećenstvo se je pred svojim duhovnim poglavarom opravdalo, što nije bilo ni najmanje težko, al budući se je načelnik *Holjevina* hvalio vanjskomu puku, kako mu je on kod biskupa ocrnio njegove svećenike, a i samo svećenstvo je uvidilo, da mu ovaj put nije dostatno opravdati se kod svojih duhovnih poglavara, podiglo je proti *Holjevini* tužbu kod c. k. suda. Imali smo i do sada uvjek načelnike narodne protivnike, koji nam nisu bili nikad politički prijatelji, al barem nisu tako nizko padali, te su gledali u svećeniku svoga političkoga protivnika, nu inače su ga znali častiti kao izobražena čovjeka. Nadamo se, da će c. kr. sud pokazati svu svoju strogost, jer ovdje se ne radi o prostoj uvriedi privatnika, već o cielom jednom stališu tako važnih javnih službenika.

Nu načelniku Holjevini nije bilo dosta tako vrediati vanjsko svećenstvo, već nije dao miru ni istim svojim sugradjanom, te se je najednom odreklo *šestnaest* občinskih zastupnika, budući nije moglo više podnašati njegove prenzetnosti. Pristojnost je zahtjevala, da se odreče sam načelnik, budući mu je preko polovice zastupnika izkazalo nepovjerenje, jer se to dogadja kod svih prosvjetljenih udruga. Al da! naš šijor *Francesko* nemisli tako. Zna on, da ga drugiput nebi zapalo načelničtvo, s toga on stoji tvrdo, gdje je, pa nek se radje bira novih šestnaest zastupnika.

Hoće li vanjski ovaj put stupiti u izbornu borbu? Neće. Za sada još nije došlo njihovo vrieme, tà i onako isti Cresani misle izabrati zastupnike, koji su navršili 60 godina, te koji će se opet odreći časti kod prve občinske sjednice, da tako prisile političku oblast na razpust občinskog zastupstva i da se na novo bira, u koje stalno Holjevina neće više unići. Kad budu izbori svršeni ili ako bi se stvari u čem promjenile, nastojati ću vas o svemu točno obavjestiti. Imao bih toga još mnogo o mših nevoljah pisati, nu pustiti ću do bolje prilike.

Iz Medulina pišu nam 8. t. mj. Osobitih novosti neimamo ovdje, al je dobro, da se štošta zabilježi, što bi nam moglo služili za buduća vremena.

Kod posliednjih izbora za zemaljski sabor mi slobodni i neodvisni Medulinci nismo sudjelovali, jer smo znali, da je za sada uzalud boriti se proti nasilju i nepravdi. Odavle prošli su u Pulu u kočiji ppdrepnice puljskih odmetnika, kojim prezimena svršavaju još uviek na *ć*, makar ih oni pisali sa *ch*. Sav puk je prezirom gledao na te trbušare, kojim je stalo više do mastne večere, nego li do dobrog glasa. Na čast im bilo!

Našim župnikom menovan je bio župeupravitelj g. Jadre Bylica, a u susjednom Ližnjanu ona naša vriedna perjanica, naš dični Luka Kirac. Naš novoimenovani g. župnik rekao je u nedjelju poslije svoga imenovanja liepu prodiku, koja će nam ostati dugo u živoj pameti. Kao slobodni i neodvisni ljudi hvalimo svako dobro djelo, dolazilo ono bilo od koga, pak tako priznajemo rado i g. župniku zaslugu za onu liepu propovied.

Nedavno pružila mi se prilika razgovarati sa jednim liečnikom talijanske narodnosti, te držim za vriednò, da se nešto iz toga razgovora zabilježi.

Taj gospodin priznao mi otvoreno, da neodobrava podnipošto kompromis talijanske stranke u Puli sa mjestnom ces. kr. mornaricom. Priznati mora svatko — reče on — da postoji hrvatska stranka u Puli i u okolici, te bi bio naravniji i koristniji kompromis izmedju Talijana i Hrvata, nego li onaj prije spomenuti. Mi se doista moramo boriti jedan proti drugomu, ali gdje se nalazi uz nas treći, koji je jednomu i drugomu pogibelјan, tuj bi morala prestati naša medjusobna borba.

Zar mogu naši Talijani — reče dalje g. liečnik — slaviti na ovaj način kakvu pobjedu kod občinskih izbora? Mogu li oni kazati, da su u Puli pobjedili kakvu stranku? Nipošto! Tà tko nije sliep, mora viditi, što smo mi Talijani u Puli izvojevali, od potle obstoje kompromisi sa mornaricom. Ova je proturala u občinsko zastupstvo polovicu svojih činovnika; sada imade već i svoga savjetnika a nije bez dvojbe daleka budućnost, kad će imati u svojih rukuh većinu zastupstva. Zar je to pobjeda naših puljskih politikaša? Dodje li jednom mornarica do većine u zastupstvu, imati će svoga načelnika a uredovni jezik neće biti ni talijanski ni hrvatski, već — njemački. Tužiti ćemo se tada mi Talijani Bogu i djavlu, ali će nam svatko pametan reći, da nam dobro stoji. Izpuniti će se stalno — neopamete li se na vrieme naši kolovodje u Puli, ona poznata naša *„fra due litiganti il terzo gode"* (medju dvojicom pravdaša, uživa treći.)

Tako taj uvidjavni Talijan, a mi dajemo ovo na razmišljanje onim, kojih se tiče.

Miroljub.

Iz Rieke nam pišu: Gosp. uredniče! Zaisto Vi ćete se čuditi, da nakon toliko vremena opet Vas molim za malo prostora u Vašem cienjenom listu, da Vam dva redka iz ovog takozvanog bisera pošaljem. Više sam puta hotio, da Vam se štogod potužim ili pohvalim, ali videći Vaš list vazda natrpan u svakom broju, mišljah, da madjarske stvari mogu i počekati u istarskom listu, kada se bitni interesi Istre pretresavaju.

Pomno smo odavle pratili smutnje za dvojezične tahele, razpust sabora, nove izbore itd. Za malo smo se (oprosti Bože) i ufali, da će Vam vlada biti prijazna iza onih dogodjaja u saboru i izvan njega. Mi smo ipak znali, da Vi ne tražite vladino prijateljstvo, jer ona *mora* biti nepristrana, ali smo znali, da Vi ne želite ni vladinih činovnika nepristranost i pravicu.

Kako je bilo kod izbora, Vi to najbolje znate, a mi Vas nećemo povući za vlase, da Vam list ne zapliene. Toliko ipak valjda smijemo reći, da je ovdje do skrajnosti iznenadilo ono dvolično pisanje poluslužbenih njemačkih i talijanskih novina za razpusta sabora, za i poslije izbora. Bože mili, kako mogu biti tako prevrtljivi, nestalni, smiešni!?

Kada su novine, nam protivne, vidjele mlitavost poluslužbenih novinara, onda se one ohrabrile i razvile strašnu agitaciju, kakvoj nema para i tu odredite (kako se je ovdje govorilo med Istro-Talijani), da se na svaki način ima sabor očistit hrvatstva. Mi znamo, da su oni to govorili, da sami sebe hrabre, jer su predobro znali, da iz te muke ne bude kruha, da će prije ili poslije odzvoniti njihovom gospodstvu. Bojali se, da je već došla hora, te su privrženici odavle, iz Trsta i preko mora, pošli u izbornu bitku, u kojoj su jedva pridržali svoje pozicije. Ovi ovdje Istrani i šarenjaci se tuže na nekoje tobož nepravice. Tuže se Madjarom, da je Vaša vlada proti Talijanom itd., a Madjar jim vjeruje. U ostalom ovi Istrani su u sebi zadovoljni tim izbornim uspjehom upravo onoliko, koliko smo mi nezadovoljni, znajuć, kojim nepravicam ste bili žrtve u zapadnoj Istri, gdje živi onaj hrabri naš puk, koji pravo zaslužuje, koliko ikoji. da bude zastupan po svojih ljudih na svojem saboru.

Stara je rečenica, da se Hrvate nagradjuje onim, čim se druge narode kazni, a za sada je još tako, zato to puščam na stranu.

Naš tako zvani biser treba priznati, napreduje. Vlada gradi palaču za guvernera, u kojoj je toliko naših ljudi zaglavilo, bez da bi se koga pozvalo na odgovornost, kako sam vas već obaviestio. Na Brajdi, na Plase, na Mlaki sagradilo se mnogo kuća i palača, ali do toga nebismo bili došli. da se nije Sušak toliko razvio na štetu Rieke. *Adrija* gradi veliku palaču na zemljištu trga Elizabete kod guvernera. Na Sušaku još se gradi kućah, veliku gimnaziju hrvatsku, ali našli su joj njesto na vrh Sušaka, da bude što više odaljena od Rieke; baš hrvatska gimnazija à la madjaroni. Sve napreduje, ali je to za nas priviđan napredak, jer svatko zna, koliko će koristi crpiti iz svega toga Riečani u obće, a Hrvati napose. Riečana zamjenjuje čifut sa svojimi spletkami, Hrvata zamjenjuje ili bar želi zamjeniti Madjar, u čem se ovaj vara, jer naše Primorje će ostati vazda hrvatsko.

U Cirkvenici Madjari grade veliki *Hotel*, jer su u vladajućih krugovih ozbiljno odlučili trošiti dok se Cirkvenica ne podigne na stepen Opatije. Da će do toga doći, nitko nevjeruje, ali da će se pokušat raznarodit primorje, to je faktum. Da nismo osvjedočeni o žilavosti, radinosti i patriotizmu našeg primorskog pučanstva, sa ovimi pojavi, crna bi nam se predstavila budućnost za hrvatsku narodnost Sušaka i ostalog primorja. Narod treba, da se čuva podlih ljudi a la *Pallua* i družbe, koji su se bezuvjetno stavili, da služe madjarskoj ideji u primorju. Tim ljudom Madjari su prijazni, njim se klanjaju i njim idu u prilog, ali iz srca jih mrze, a tim više jih moramo mrziti mi, jer su se do jučer s nami bratili. Isti oni od vazda raznarodjeni Riečani onakve ljude mrze, i baš je nedavno jedna novina kritizirala postupak dr. *Pallue* pak svršila sa riečmi: *„da tko je bio kadar ostaviti braću, sa kojom je vojevao toliko godina, da je kadar to isto učiniti sa novimi prijatelji, kada bi njemu to koristi donosilo."* U tih riečih neima ništa novoga, sve je to poznato, ali pod plaštom mogućnika može se napredovati i bez karaktera. Do vidova!

Rokac.

Književnost.

Materin blagoslov, igra v treh dejanjih. Spisal Anton Klodič-Sabladovski; 40. snopič „Slovanske knjižnice“, kojo urejuje in izdaje And. Gabršček v Gorici. Cena 18 kr.

Ovu je „igru“ posve preradio g. pisac te će dobro doći našim dramatičkim, osobito diletantskim družtvom, kojim ju i preporučamo.

Listnica uredničtva.

Gosp. „Emin“. Koliko nam bude moguće, drage volje. Živio!

Prijatelju S. Ona osoba ima doći za koji dan amo, pak ću ustmeno opraviti. Odzdrav i pozdrav!

Gosp. R. K. J. u Ž. Knjiga nam je stigla! Liepa Vam hvala i živili!

Gosp. dopisniku s otoka Cresa: Izvolite samo; nas nevežu nikakvi osobni obziri; gdje so radi o naro dnom spasu, tuj moraju izčeznuti osobni obziri. Živili!

Jeftino! Jeftino! Jeftino!

Plemeniti rakovi

tustimi, širokimi nožkami, živi, jamstvom *franko* pošt. pouzetjem kao pošt. pošiljko:

120 kom.	Za juhu . . .	2 for.	— nvč.
90 „	Srednji Tf. . .	2 „	50 „
60 „	Ogromni Tf. . .	3 „	50 „
50 „	Hochsolo . . .	4 „	25 „
40 „	najveći kao Hummern . . .	5 „	— „
200 „	Satzkrõb. za razplod . . .	2 „	— „

Ef. Müller, Buczacz,
Nr. 448, Galicija.

Perje od guske bielo ko snieg, mehko, novo, fino otrebljeno funta M. 2·20, neotrebljeno M. 1·40 franko i prosto od carine, razpošilje

Ef. Müller, Buczacz,
Nr. 448, Galicija.

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „ „	2⅝%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sodanjih ankovcih avstr. volj., stopijo novo obrestne takse v kropost z dnem 4. februvarje, 8. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih obdavah.

Okrožni oddel.
V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice
za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd. — brez troškov.

Kupnja in prodaja
vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—22 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.
Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.
Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.
Na vrednostni obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.
Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.
Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijansko v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 31. januvrja 1894. 2-24

Svi strojevi za gospodarstvo

Peronosporna štrcaljka slična Vermorelu
Samostalna peronosporna štrcaljka sa sisaljkom zračnog pritiska,
Vinske preše svakovrstnih načina.
Preše za masline, preše sa hidrauličnim tlakom,
Poboljšanje drobila
Pivničarsko orudje, vinske sisaljke, vinske cievi
Preša za sieno i slamu.
Ljustilo za kuruzu, Čistilnica za žito
razpošilja uz jako snižene ciene uz jamstvo i na pokus
IG. HELLER, WIEN (BEČ)
II/2I Praterstrasse N. 49.
Obširni katalogi za badava i prosti svake poštarine.
Preprodavacci se traže.
Preporuča se stroge pažnje kod kupovanja istih strojevah od patvorenja.

Jakob Štrukelj, Trst

ulica Caserma br. 16, ulaz Piazza Caserma
(naproti velikoj kasarni).

Prodaje po nevjerojatno nizkim cienam svakovrstne i *engleske* dvokoliue (Bicykle). Zastupstvo dvokolica „Adler“ iz tvornice H. Kleyer, Frankfurt i „Viktoria Cycle Works“ Wolverhamptom (Englezka). 3—50

Dvokolice „Adler“ svietskoga su glasa uporabljuju se kod njemačke vojske.

Jamči se za svako kolo 12 mjeseci, tko nezna voziti, nauči se ga bezplatno.

Pošilja se u pokrajine i na sve kraje.

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazaro,
preporučuju sl. občinstvu svoju trgovinu manifakturnom robom. Na skladištu nalazi se posve nova roba, kako za ženske, tako za muškarce i djecu. Veliki izbor platna, panuka, rublja, rubaca vunenih i svilnatih. Velika zaliha svih potrebah za šivalje i krojače. U zalihi nalaze se takodjer vrpce svakojake boje, te se dobivaju i **hrvatsko-slovenske trobojnice.**

Napose se preporučuju cieni. gg. učiteljicam u mjestu i okolici za sve školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franko.

Govori se hrvatski i slovenski.

3 zlate 15 srebrnih kolaja 12 častnih in priznalnih diplomov

Fran Iv. Kwizda

KWIZDE

Varstvena znamka.

Korneuburški redilni prašek za živino.

Dietično sredstvo za konje, rogate živali in ovce. Rabi se nad 40 let v mnogih hlevih, kadar *živina nima teka*, ako *slabo prebavlja*, da se *poboljša mleko* in *pomoži mleko pri kravah*.

Cena: ½ škatljici **70 nč.**, ½ škatljici **35 nč.**

c. kr. avstro-ogrsk dvorni dobavitelj.

Kralj. rumunsk dvorni dobavitelj.

Pazite blagovoljno na gornjo varstveno znamko in zahtevajte izrečno *KWIZDE Korneuburški redilni prašek za živino.*

Glavna zaloga **Kreis Apotheke** Korneuburg pri Dunaju.

Dobiva se u vseh lekarnah in trgovinah z mirodijami v Avstro-Ogerski

II.

U LJEKARNI

EDE TOMAJA

u Zagrebu, Ilica broj 12

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih. ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostonom poganci, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 nvč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bljedoći, škrofulozonosti, podbuhlosti, djetinjoj krživjavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žličici, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski keh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za obćišćavanje želudca i probave, kada blago neće rado ždrati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Švajcerske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. — Ciena škatuljici 70 nvč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i otekllini poslje težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolja, učvršćuje meso oko zubi, razfrižkavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam. — Jedan lončić 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili fiekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena večem lončiću 1 for. — K tome spada još horaksov sapun po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na parižkoj izložbi začastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi preugodan miris. - Flašica 80 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimnici. — Manja bočica 70 nvč.

Polibromov sirup po dru. Nikoli Setaku lieči uspješno, bolesti živaca, nepokoj, glavobolju trzanje, histeriju, zaduhu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 forint.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje: praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinti vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc.

Broj 35. U Trstu 22. agusta 1895. Godina

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka [illegible] arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Finacijal. uprava u Primorju.

Govor

zastupnika d.ra Matka Laginje, izrečen dne 13. julija 1895. u sjednici carevinskoga vieća.

(Konac.)

Neka gospodja Bereich sa družinom imala je po poreznoj knjižici platiti koncem 1894. for. 169 i 89 nvč. za zemljarinu i kućarinu. Dne 20. junija 1894. platila je na račun for. 13 i 29 nvč., tako je preostalo — uviek po poreznoj knjižici — za platiti for. 156 i 60 nvč. Dugovala je za ovršne pristojbe — isto po poreznoj knjižici — for. 55 i 16 nvč., te je platila rečenog dana for. 36 i 71 nvč. Imalo je dakle još preostati for. 18 i 45 nvč. Porezom obterećeni posjed povukao je medjutim visoki erar u realnu ovrhu. Provelo se realnu ovrhu i odredbom kotarskog suda u Motovunu od dne 23. jenara 1895. br. 535, priznato bijaše visokomu eraru za porez najprije za zadnje trogodišće for. 19 i 59 nvč., zatim za starije stavke for. 174 i 59 nvč. za ovršne troškove for. 55 i 82 nč. Priznato bijaše dakle eraru — koj je ujedno dostalac, te će morati posjed preprodati, jer se tamo takove posjede nekupuje, pošto nestojimo tamo dobro sa gospodarstvenom vjeresijom a ni u drugom pogledu dobro — na mjesto for. 156 i 60 nvč., for. 174 i 19 nvč. te for. 19 i 59 nvč., u svemu for. 194 i 18 nvč., previše dakle za for. 37 i 58 nvč. Za ovršne troškove radi poreza platili su oni ljudi for. 37 i 37 nvč. više nego li bijahu dužni. Sada je naravski uložena molba, za koju oni ljudi moraju platiti biljeg itd. da im se to preproda, što će se, kako se nadam, i dogoditi, jer bi im se inače naneslo najveću nepravdu. U svemu iznašaju porezni dugovi i ovršni troškovi u predstojećem slučaju for. 1250. Toliko je baš iznašala kupovna ciena.

Kakovu smo imali poreznu upravu prijašnjih godina, i kako se je to utjerivalo, o tom si može visoka kuća stvoriti pojam ako uvaži, da se tuj radi o posjedu, koji plaća godimice samo for. 3 i 90 nč. poreza. (Čujte, čujte!) Gdje bijahu porezni uredi, ti javni službenici kroz tolike godine, a da nisu redovito svake godine porez utjerivali?

Moralo bi se pitati: kako se dolazi do tako visokih ovršnih troškova? Gospodo moja, zato eto Vam odmah dokaza. Posjed taj unešen je polag izvadka iz gruntovnice, koji se nalazi u mojih rukuh, pod br. 19. u gruntovnici porezne obćine Kaštelir, i tuj nalazimo na stranici dugova najprije ovršnu uknjižbu založnog prava podnešenu dne 25. agusta 1881. zu f. 170 i 41 nvč. Tada dolazi tekar jedan upis od god. 1880 Tuj imate takodjer jedan pojam o naših gruntovnicah, uknjiženih takodjer na korist *cesarskog erara* za poreze for. 306 i 78 novč.; tada imate jedan gruntovnički upis založnog prava na korist visokoga erara od dne 14. julija 1881. za for 347 i 54 nvč., od iste dakle godine, na isti posjed, za isti naslov, jednom f. 170 i 41 nvč., jednom for. 347 i 54 nvč., zatim za isti erar gruntovnički upis od dne 29. septembra 1883., dvie godine dakle kasnije, za for. 251 i 28 nvč. na posjed, koji, kako je rečeno, imade for. 3 i 90 nč. poreza, i napokon imademo dne 11. septembra 1890. uknjižen dug na korist visokog erara, opet izključivo za porez, od for. 222 i 52 nvč. i napokon uknjižbu od dne 23. aprila 1893. od for. 70 i 13 nč. i troškova for. 2 i 92 nvč.

Da negubimo dalje ni rieči, razvidno je i iz ovoga, kako su narasli ovršni troškovi na for. 55 i nekoliko novčića. Ja držim, da bi bio zahtjev pravednosti, kad bi visoko ministarstvo financija, pošto su mu sve ove stvari poznate, i nečekajuć možda molbu ili prošnju, dotičnoj stranci službeno povratilo sve troškove.

Gospodo moja! Moglo bi mi se možda opaziti, kao što se to obično žalibože ovdje čini, da su to samo pojedini slučajeri. Na to moram odvratiti, da mi je mnogo takovih slučajeva poznato, da se je takodjer o mnogih i ovdje govorilo, i da nismo mi baš zato plaćeni, niti je to naša služba, da sve nepodobšćine i pogrieške javne uprave predočimo.

Mi nedodjemo u obće tako lahko do rieči, te ne bi niti odgovaralo parlamentarnom običaju, kad bi se htjelo potruditi i sve takove slučajeve ovdje navesti.

Ova kratka razglabanja zaključiti ću sa opazkom, kako bi bilo već doba, da bi visoka financijalna uprava nastojala u pogledu Primorja, napose radi siromašnijeg, manje imućnog seljačkog pučanstva, koje je u mnogih krajevih do sada žalibože bez škole, te nemogaše imati dakle dostatno znanja za obranu, da bi načelno okrenula stvari i u ovom obziru.

Spomenuo bih još samo površno, da se vode, u koliko je meni poznato, izmedju visoke vlade i izmedju autonomne zemaljske oblasti za Istru nekakve razprave, radi jedne po državu razmjerno vrlo neznatne žrtve u pogledu pitanja zemljištnog raztorećenja u margrofoviji Istri. U istinu je to vrlo malena žrtva za državu, koja milijune drugim pokrajinam, dapače i pojedinim gradovom izdaje. Radi se u svemu o kakvih 250.000 for., koje bi imala država brisati. Što bi odatle sliedilo, bilo bi još koristnije nego li isto brisanje, konačna naime likvidacija nesretno raztoretne zaklade za Istru, koja prouzročuje pokrajini godimice ogromne upravne troškove, a medju pučanstvom često nezadovoljstva izazivlje.

Preporučio bih naime visokoj vladi posvemašnje brisanje, a za drugo upozorio bih i na to, da neće doći u pojedinih kotarih, osobito u margrofoviji Istri do poboljšanja gospodarstvenog stanja sve dotle, dok se visoka vlada neodluči, da popravi ono, što je ona sama prijašnjih godinah putem svojih činovnika sagriešila, dok naime nesvede na pravednu mjeru ogromne i nerazmjerne porezne zaostatke u pojedinih kotarih. Tim svršavam. (Dobro! dobro!)

O mitnicah.*)

Govor zastupnika dru. M. Laginje, izrečen u carevinskom vieću dne 15. julija 1895.

Visoka kućo! Pošto nisam mogao do rieči kod poglavja o *biljezih i pristojbah* kod pravnih posala, uslobadjam se, prije nego li rečem koju o mitnicah izreći toplu želju našega puka, za preosnovom naime ili posvemašnjim ukinutjem pristojbah kod prenosa baštine u slučaju smrti, obzirom na malene seljačke posjede.

Prelazeć na mitnice, valja mi prije svega iztaknuti, kako su one bez dvojbe neka zastarjela i prometu protiveća se institucija, te da bi bilo već vrieme, da se novim zakonom neuvadja iznova mitnice, što se je prije malo godina dogodilo, već iste, u koliko su tada postojale, posve ukine. Toliko obćenito.

Što se napose tiče Primorja, dužan sam kazati nešto, da opravdam ponešto ono, što bijaše rečeno načelno proti cestovnim i mostovnim pristojbinam. Tamo u Istri imade cesta, koje je narod koncem prošloga i polovicom tekućega stoletja pod pretnjom globe i palicah sagradio bez ikakve odštete od strane države. Da se sada na takovih cestah plaća mitnicu, niti je pravo ni pravedno. Nu tuj nalazimo još jednu nepravdu. Mitničke pristojbe nebi smjele imati po mojem sudu erarski temelj t. j. nebi imale same po sebi promicati državni dohodak, već bi morale dielomice ili posve služiti kao odšteta za porabu t. j. uzdržavanje dotičnih cesta.

Ja držim, da imade erarskih cesta, na kojih se kod dotičnih mitnicah pobira previsoke pristojbe, koje presižu ove gospodarstvene potrebe, pravednu naime mjeru za uzdržavanje dotičnih cesta. S druge strane nije pravedno pobirati mitničke pristojbe na onih cestah, koje je sam narod sagradio.

Nu imade toga i više u ovom pogledu. Državna vlada zanemarila je naime po mojem mnienju osobito nekoje krajeve Istre. Poznato mi je, kako se je pred više godina za gradnje erarske ceste Sv. Petar-Rieka — navadjam samo taj primjer — prvašnju erarsku cestu, takozvanu kranjsku cestu, koja se dielomično i za Trst razdvaja, posebno dakle prugu Podgrad-Rupa-Lipa-Pehlin sve do riečke medje — jednostavno zapustilo.

Posliedica tomu bijaše, da su morali dotični cestovni odbori u Voloskom i u Podgradu sami preuzeti prugu, koja se pruža u obće na nepovoljnom tlu, naprtiv si tim izdataka, koji ne stoje u razmjeru sa dohodci.

Nepravedno je, da su po postojećih zakonih prosti od mitničke pristojbe skoro svi oni, koji bi ju plaćati mogli, dočim ju moraju plaćati oni, kojim je to težko, pa i nebila ta pristojba u pojedinih slučajevih visoka.

Da Vam u tom obziru navedem jasan primjer, uslobadjam se primjetiti, da sva ona veliku gospoda, koja se u Opatiju voze — pa ako se nastanim i ja samo za osam dana u Opatiji, valja i mene medju veliku gospodu uvrstiti (Posve dobro!) ne plaćaju za vožnju iz Matulja za njihovu osobu, za njihovu prtljagu niti novčića, dočim mora platiti najmanje 20 novč. mitničke pristojbe siromašni seljak, recimo iz Brguda, u istom kotaru, koji izgubi sa članovi svoje obitelji i sa blagom barem dva dana, dok doveze u Volosko ili Opatiju voz drva, za što dobije najviše 3 do 3½ for.

Priznajem, da to državi ne nosi milijune, nu ipak pobudjuje u narodu nezadovoljstvo, jer bi se i bez tih pristojba moglo proći.

Zaključujem ovo kratko razglabanje, da zadovoljim možda i njegovoj preuzvišenosti gospodinu predsjedniku visoke kuće, te stavljam visokoj kući na blagohotnu podporu i odobrenje dvie resolucije. Jedna glasi (čita):

„Poziva se c. kr. vlada, da opet preuzme uzdržavanje puge Podgrad-Rupa-Lipa-Pehlin na staroj erarskoj cesti Trst-Rieka ili da doznači kotarskom cestovnom odboru u Voloskom i Podgradu za uzdržavanje ove ceste primjerenu godišnju podporu“.

Druga glasi (čita):

„Poziva se c. k. vlada, da podvrgne na novu razpravu propise za provedbu zakona o utjerivanju mitničkih pristojba obzirom na pokrajinu Istru radi gospodarstvenog probitka onog pučanstva, te da pruži sve moguće po duhu obstojećeg zakona dopustljive polakšice“.

*) Stranjge. Op Ured.

PODLISTAK.

Govor

c. kr. zemaljskoga školskoga nadzornika *Antuna Klodića*, viteza Sabladoskoga, izrečen prigodom otvorenja zemaljske školske konference u Gorici dne 13. septembra god. 1894.

Jedan četvrt vieka već je minuo, odkada se je zemaljsko školsko vieće dalo na to, da obuku pučku preuredi prema državnom školskom zakonu. Za ovo vrieme zapala me je čast, da predsjedam dvjema zemaljskim učiteljskim konferencam, onoj naime, što se je obdržavala godine 1875, i onoj sazvanoj god. 1884.

Poglavita zadaća prve kaošto i druge konference bila je ta, da se rieši pitanje o naturnjem uredjenju svagdanje škole. Plodovi prve konference bijahu učevne osnove za pučke škole i dotični naputci, koje je god. 1878. dozvolom više oblasti izdala c. kr. naklada školskih knjiga. Plod druge konference bijaše novo izdanje spomenutih učevnih osnova, preudešenih prema zahtjevom novoga državnoga zakona za pučku nastavu od 2. maja 1883, koje više odgovarahu željam primorskoga učiteljstva, izraženim u konferenci od g. 1884.

Prvi dio ovoga izdanja sadržava učevne osnove za pučke škole i izišao je g. 1887, drugi dio sadržava učevne osnove za građjanske škole i metodičke naputke, a izišao je god. 1891.

Prva i druga konferenca obdržavala se je u jednoj prostoriji stare školske zgrade, koja se nazivlje po imenu obitelji *Werdenberg*. Veseo sam, što mogu odaslanike zemaljskoga učiteljstva za treću konferencu pozdraviti u ovoj prostranoj dvorani nove zgrade ženskoga učiteljišta.

Ako je jur kod prve i kod druge konference mnogobrojno i izabrano slušateljstvo pokazalo veliko zanimanje naobraženoga pučanstva ove pokrajine za razvitak pučke obuke, posvjedočujući time, da ne će nastojanju školskih oblasti oko pučke obuke uzkratiti svoju čvrstu pripomoć, to se danas ćutim ganut čuvstvom veselja i zahvalnosti videći pred sobom tolike odlične osobe. Veseo sam jer mi tako mnogobrojna skupština pruža nov dokaz o sve više rastućem zanimanju svih razreda stanovničtva oko razvijanja pučke obuke, zahvalan pako Onomu, koji je htio, da se u proračun državnih troškova uvrsti potrebita svota za gradnju ove nove školske zgrade, zahvalan velim našemu najmilostivijemu vladaru *Franji Josipu I.* i visokom ministarstvu, koje je izposlovalo od carevinskoga vieća, da se za tu svrhu potrebita svota stavi na razpolaganje c. kr. zemaljskomu školskomu vieću i napokon zahvalan sam svoj onoj štovanoj gospodi i ljubeznim gospodjam, koje su svojom prisutnošću počastile zemaljsku učiteljsku konferencu, te time dale sjajan dokaz o svom velikom maru za pučku obuku.

Razvitak pučke obuke zaslužuje doista, da se zauj zauzima ne samo ova štovana skupština, nego i svi stanovnici ove pokrajine, stanovali oni na obroncih naših bregova ili u krasnih dolinah naše zeleno modre *Soče* i njezinih pritoka, na rodovitih brežuljcih *Brda* ili na tvrdom *Krasu*, ili se nalazili na širokoj ravnici furlanskoj.

S toga se i nadam, da će ova štovana skupština, u kojoj imade mnogo njih, koji su sa mnom vidjeli početke preuredjenja pučke obuke, dobrohotno htjeti pratiti moj osvrt na provaljeni put kaošto i na napredak u pučkoj nastavi u ovom četvrtstoljeću, odkada je u krieposti novo ustrojstvo škole.

I kaošto će visoko cienjene osobe, koje nas svojom prisutnošću počašćuju, tako dete i vi, velezaslužni odaslanici svojih sudrugova, moći iz izkustva prošlosti crpiti opravdanu nadu, da vaše djelo neće ostati bez koristnih učinaka, kako nije ostao bez uspjeha ni rad onih, koji su ova mjesta zauzimali prije vas.

Dva su poglavita čimbenika, kojih zajedničko djelovanje promiče uspjeh pučke nastave.

Kakvoća naime mjesta, u kojem se nalaze pučke škole i vrstnoća obuke, kojem učitelji podučavaju. Pod kakvoćom mjesta neke škole razumievam povoljan položaj školske zgrade, prostornost učevnih soba, shodno svjetlo, koje ih oživljava, prikladnu gradnju koja omogućuje higiensko prozračivanje, učevna sredstva, redovit polazak škole, a sve je to bez dvojbe vrlo znamenito za onoga, koji hoće, da pravedno ocieni uredbu pučke obuke.

Zato si uzimam slobodu, da prispodobim stanje, u kojem se nalažahu pučke škole g. 1869. s onim, u kojem se sada nalaze.

Školske god. 1868./69. bijahu u našoj pokrajini 93 školske zgrade, 100 redovitih škola i sa pomoćnimi 156 javnih škola, izmedju kojih bijahu četverorazrednice samo one u Gorici i Korminu.

(Dalje sliedi).

Govor

zastupnika Vjek. Spinčića, izrečen prilikom razprave ministarstva trgovine u sjednici carevinskoga vieća od 15. julija 1895.

Visoka kuće! Imao bih kod ovoga predmeta mnogo gradiva, ipak izrazit ću se posve u kratko i nadovezati na ono, što sam prošle godine u tom obziru rekao.

Prije svega spominjem, da bijaše u sjednici ove visoke kuće od 4. marča 1893. primljen predlog visokog proračunskog odbora obzirom na lučke radnje: 1. u *Baški*, 2. u *Malinskoj*, 3. u *Valunu*, 4. u *Moščeničkoj dragi*, 5. u *Lovranu* i 6. u *Berseču*.

Glede Baške dozvolilo se je, da se porabi još jedan ostatak (od prije privoljenog iznosa). Tamo je još potrebita riva izmedju starog i novog mula, a potrebit je takodjer obalni zid izmedju trga i staroga mula za izkrcivanje. Taj obalni zid je veoma potrebit u sjevernom djelu baščanske luke, gdje su već valovi nekoliko kuća, u pravom smislu rieči, podrovali. Ako već nije ministarstvo unutarnjih posala u toj stvari ništa učinilo ili ako neće učiniti, neka bar ministarstvo trgovine štogod učini, da se kuće tamo ne poruše.

Tamo bilo bi potrebito produljenje staroga mula za izkrcivanje i to upravo za to, da nebi valovi tako lahko u luku dolazili i da nebi nanašali šteta, kao što ih nanašaju sve u većoj mjeri od onda, odkada je sagradjen novi mul.

Za napravljenje mula u *Malinskoj* proračunano je 9500 for. i postavljeno u proračun za god. 1895. for. 3000. Izričem ovim moju najdublju zahvalnost za to, kao što i za to, da se je morska obala izpod Brseča prilično uredila.

Preporučam pako istodobno proveđenje radnjah, glede kojih bijahu već primljene resolucije u ovoj kući, tičuće se *Valuna* na otoku Cresu, *Moščeničke drage* i *Lovrana*. Na tamošnjih obalah, na kojih stanuju dosti siromušni ljudi, razvija se novi život. Stanovničtvo nemože k tomu razvoju mnogo doprinašati; valja da doprinaša vlada i da daje izdašne podpore. Obćenje biti će mnogo lakše, kada budu luke bolje uredjene.

Kod razprave proračuna prošle godine rekao je velecienjeni zastupnik ministarstva trgovine, da se mnogih radnja s toga u proračun postavilo nije, što se je moralo izdati veliku svotu za dobavu sprave za vadjenje blata.

Priznajem rado to opravdanje. U proračunu za godinu 1895. postavljen je ostatak za te sprave u iznosu od 140 000 for. U proračunu za godinu 1896. moći će se usljed toga uzeti u obzir mnoge lučke radnje, koje bijahu visokoj kući predložene i u njoj prihvaćene, i to koli one, koje sam već spomenuo, kaošto i druge, koje je kasnije proračunski odbor pribvatio, naime radnje u *Klimnu*, *Omišlju* i *Njivicah* na otoku Krku, u *Belom*, *Martinšćici* i *Sv. Ivanu* na otoku Cresu, u *Nerezinah* na otoku Lošinjskom i u *Sv. Petru-Iloviku* To su sve većinom radnje, koje nisu jako skupe, a koje su jako nuždne. Preporučam, da se ih izvrši čim prije.

Valja da spomenem takodjer radnje u *Puntu*, gdje se je prošlo godine, mislim mjeseca aprila, počelo udubljivati morsko dno okolo mula, koje se je odlučilo cielo izdubsti. Nu udublo se ga je samo na jednoj strani, a posve se napustilo izdubljenje na drugoj strani. Tako bijah obavješten prije par mjeseci od tamošnje obćine. Ista obćina molila je takodjer, da se udubljenje posvema izvrši. Druga želja tamošnjeg pučanstva, želja jako opravdana, jest, da se od zapadne strane mula do prvog stupa za vezivanje napravi riva. To je doista stvar više ministarstva unutarnjih posala; ja ju ipak ovdje iznašam. Moralo bi se tamo učiniti obalni zid ili rivu, jer se obala sve više izrovava. To bi u ostalom služilo takodjer za obćenje. Nadovezujuć na to, molim visoku vladu i prisutne njezine zastupnike, da pospješe bolju parobrodarsku svezu koli za Pucat, toli za Baško. Govorio sam sa gospodom podupiranoga družtva na Rieci, a oni mi kazaše, da to nije moguće provesti. A ja velim na to, da nije nemoguće toga provesti, ako se hoće. To su dva mjesta, Punat i Baška, naime mjesta, koja se mnogo bave sa malom trgovinom, i koja bi samomu mjestu mnogo dobitka davala. Molim s toga, da se uzradi, e da ta oba mjesta dobiju bolju svezu, koja nebi škodila drugim mjestom na otoku Krku.

Hoću se još samo dotaknuti nekojih stvarih.

Obstoji zaklada nazvana „*Pio fonde di Marina*“, iz koje se podupire uboge bolestne mornare, udove i sirote pokojnih mornara, u koliko su bez sredstava. Neima nikakva izkaza, iz kojeg bi se moglo vidjeti, kojim osobam se daje podpora, a mislim, da bi se takav izkaz moralo izdavati. Čuo sam raznih pritužba radi dieljenja tih podpora, nemogu znati, koliko su opravdane. Spominjem za to, da se stvar izpita i ako uztreba, popravi. Eto nekoliko primjera.

U Moščenicah je udova pokojnoga kapetana Velčića, koja se tuži, da ne može dobiti nikakve podpore, premda ima uzdržavati troje djece i otca pokojnog joj supruga, i premda je jako bolezljiva i ne može si ništa prisłužiti. Ona veli, da valjda za to ne dobiva podpore, što njoj je sin na gimnaziji.

Ja mislim, da bi se ju upravo zato poduprieti moglo, da uzmogne odgojiti svoga sina.

Drugi slučaj poznat mi je iz Voloskoga. Sin udove jednog mornara bio je takodjer na gimnaziji. Kad je navršio osamnaestu godinu, uzkratilo se je toj udovi podporu, jer da bi ju morao podupirati sin.

Treći slučaj tiče se njeke Varljen, udove mornara iz Varljena u okolici Voloskoj, koje suprug je umro god. 1891., pošto se je kratko prije izkrcao u St. Tomas. Početkom je ona mislila, da će moći živjeti i bez podpore, ter uvidiv, da ne može, molila je za podporu, ali je dobila nije.

Dobio sam pismeno nekih pritužba iz Malinske. Navelo se i dva imena i reklo, da ima i drugih, koji su molili za podporu, ali e nisu dobili, navodno s toga, što imadu sinova i što bi ih ti morali podupirati. Ti su pako — o nekih je to posve dobro poznato — odputovali u Ameriku i niti ne pišu svojim roditeljem.

Za slučaj, da su pravila tako sastavljena, da se u rečenih slučajevih ne može dati podpore, imala bi se ta pravila svakako promjeniti.

I u ovoj prilici preporučam brizi visokog ministarstva trgovine izgradnju tako zvane istarske željeznice kao što i gradnju komada željeznice, koji bi spajao Hrpelje na državnoj željeznici i Matulje na južnoj.

Spominjem takodjer, da se je, usuprot protivnoj molbi obćinara i usuprot tomu, da se je načelnik postaje u Sv. Petru u Šumi u Istri ponudio preuzeti tamošnju poštu za 190 for. godišnjih, dala ta pošta drugomu, njekomu *Giorgis u* za 310 for. godišnjih (Zastupnik Purghart: Taj je morao imati protekcije!) Po svoj prilici protekcijom i s toga, što je on tamo jedini Talijan.

Što se tiče poštah, priobćujem, da sam jedno pismo predno u Opatiji za *Badernu — Monpaderno*, poštu *Tinjan — Antignana*, dakle sa oba imena, i da je to pismo, koje bijaše predano na poštu 11. aprila, prispjelo tek 17. aprila tekuće godine, dakle jedva 7. dan prispjelo je u Tinjan. Dne 12. aprila bijaše na ambulanci *Ponteba*, dne 13. u *Foggia-Lecce*; gdje bijaše pako izmedju 13. i 17., neznam. To kaže na svaki način, da ima kod pošte u Opatiji činovnika, koji nepoznaju niti svih pošta u pokrajini, naime Istri. To bi moralo prestati. Pošto upravo govorim o pošti u Opatiji, pripominjem, da su napisi kod iste, premda ima to mjesto samo 63 Talijana i 408 Njemaca, većinom gostova, a 453 Hrvata i Slovenca — samo u njemačkom i talijanskom jeziku. (Čujte!) Tako i „Abgabeschein“ — „Certificato di Consegna“ itd.; — jeziku većine pučanstva, jedinoga domaćega pučanstva, neima ni traga. Tako je isto i kod poštarskih ureda raznih drugih mjesta, kao što sam to lani naveo i neću da letos dalje o tom govorim.

Pozivam se u obće na ono, što sam lanjske godine rekao u pogledu jezika i mislim, da nebi smjelo tako dalje ići.

Pročitat ću još tri resolucije i tim ću svršiti.

Prva resolucija glasi (čita):

„Visoka kuća neka blagoizvoli odlučiti: Očekujuć, da će se lučke radnje na kvarnerskih otocih i na iztočnoj obali istarskog poluotoka, sadržane u odluci visoke kuće 4. marča 1893. i u predlogu proračunskog odbora 29. maja 1895., kojega prihvaćenje se ovim visokoj kući preporuča, provesti u najbližem vremenu, kao što se već njeke provadjaju, poziva se c. kr. vlada, da dovrši god. 1894. započeto udubljenje za 2·80 cm. izpod morske površine za osjeke okolo mula u *Puntu* na otoku Krku, i da sagradi rivu izmedju zapadne strane mula i prvoga sledećega stupa za vezivanje“.

Druga resolucija glasi (čita):

Visoka kuća neka blagoizvoli odlučiti: C. kr. vlada se pozivlje, da svom svojom moći pospješi svezu sa parobrodi podupiranoga parobrodarskoga družtva izmedju Rieke, te Punta i Baške na otoku Krku — dvaju mjesta, koja su jako na malu trgovinu navezana“.

Treću resolucija glasi (čita):

„Visoka kuća neka blagoizvoli odlučiti: Povodom raznih pritužba glede podieljivanja podpora sa strane uprave zaklade „*Pio fondo di Marina*“, poziva se c. kr. vlada, da shodnim načinom izposluje svakogodišnje objavljivanje izkaza o podieljivanju podpora sa strane uprave iste zaklade“.

Ja sam svršio. (Dobro! Dobro!)

Pero Oholica.

Znate l' Pera Oholicu
Što se s puta vrnu sad?
Proputovô ǰ mnogo svieta,
Vidio i London-grad.

Gledj'te mi ga, al je kršan,
Zdrav kô riba, čil i čvrst.
Valjan momak — znade kleti:
Boga, svetce, rod i krst!

Englezku mu kapa sura
Ridji krije bujni las.
Plavetnjem pod zobunom
Rumeni se crven — pâs.

Gledj'te mi ga, al je nadut,
Baš kô treba — môre, hajd!
Nije šala! — On vam znade
„Goddem“ reći i „ô nj!“

Prije no je u sviet pošô
Znao samo jezik svoj,
Što ga majka naučila
Uza lica težki znoj.

Al sad zato kô da ne zna
Prevejani otaj tić,
Najmilije su mu rieči:
„Goddem“ i „salabobić“!

„Što će meni rod i jezik,
Što će meni trice te,
Kad Hrvata ima samo
Do Kotora — dalje ne!“

Pa se ruga svom jeziku,
Izrugava dom i rod,
Prem je većkrat tim jezikom
Kad mu bura tresla brod,

Boga zvao, milu majku
I proklinjô prieko kob,
Dok njegovim pod nogama
Zievao bi gladan grob.

Emin.

Franina i Jurina

Fr. Si čul ti, Jurino, za onu ženinu na spiazi, ki ima dali zajik nego . . . . . rep.

Jur. Ma če mi to deškuriš, Franino? Ki to je?

Fr. To ti je on šarenjak, kega su na muli čekali pod baldakin, kako i biskupa.

Jur. Ma jo sen čul, da je on pametan i če on reče, da je koliko da Bog reče.

Fr. Je, je, zoč on zno, da se fiorin zove *folin*, a drva lene; a talijanski govori kako jedan profesur. Znoš če ću ti, Jurino, najzod reć: duga brada, krotka pamet.

Jur. Bravo, Franino, istina je.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. G. Julij Miran šalje Ciriło-Metodijski dar od g. Franje Beningera i Franje Trinajstića po 1 krunu. Pop Ante Volarić sakupio u Lipovljanah (Slavonija) for. 6.50. Isti sakupio u Požegi, na viest smrti župnika Štefe Sušnika f. 6. Isti dostavlja, prigodom mlade mise Dragića Smokvine u Dragi, po sestri mladomisnikovoj gospojici Ljubici sakupljenih (Živili!) for. 118·20. Isti dostavlja, na mladoj misi mnogč. Ignata Rahelića u Vežici (Trsat) sakupljenih for. 42·44. (Sakupile gospodične Slavoljuba Glavan i Viktorija Vlašić. Živile!) G. J. Makarović nadučitelj u Jelšanah, dostavlja, sakupljeno kod zborovanja kmetske zadruge na predlog g. Martina Fidela for. 6·40. O. Frane Smolje kapelan u Nerezinah, da počasti smrt Mata Zahije nadpopa osorskoga, sakupi u družtvu svećenika i svetovnjaka 8 for. Uprava „Narodnih Novina“ u Zagrebu šalje godišnji prinos 10 for. Ženska podružnica u Omišlju sakupila i priposlala for. 15·84 od kojih je sakupila gospoja Aveline Fabjanić prigodom vjenčanja gospojice Jelke Antončić for. 10·30 a for. 5·54 sabrala podružnica. Ivan Kunštek u Mrkopolju daruje 1 for. Priposlaše blagajniku muške podružnice u Opatiji 'g. J. Alešovcu sabrane na dan slave svetaca Cirila i Metoda u veselom družtvu na Sušaku, svoticu od 3 for. 28 nvč. od gg. Frančića i Seršića. Na dalje sakupljene u slavu razstanka presv. g. predsjednika d.ra D. Vitezića u Slatini od hrvatskog družtvanca dne 31. julija tg. 13 for.

Vjenčali se. Dražestna gdjica Ljuba Jelušić iz Kastva vjenčala se dne 18. o. mj sa gosp. Rudolfom Deškovićem, pomorskim kapetanom družtva „L' Adria“. Sveti čin obavio je brat vjerenice, veleč. g. Rajmund Jelušić, župnik u Berseču, a kumovao njoj drugi brat, Kazimir, poznati naš rodoljub u Kastvu, i to na Rieci. Iza toga otišli su na ženitbeno putovanje. Bilo sretno!

Odlikovanje našega suzemljaka. Dne 18. t. mj. bijaše proglašen u Padovi učiteljem i doktorom sv. bogoslovja od presv. g. nadbiskupa *Soldatića* u njegovoj privatnoj kapeli, naš suzemljak veleč. g. O. *Frane Dobrović*, franjevac kod sv. Antuna u Padovi.

Naše srdačne čestitke prevriednomu i zaslužnomu starini, koji broji mnogo prijatelja i štovatelja u ovih stranah. Živio dični naš O. Frane!

Imenovanje. Poštanski oficijal g. Josip *Kavčić* imenovan bijaše blagajnikom kod ravnateljske blagajne u Trstu a *Ivan Jenko* poštanskim blagajnikom u Trstu. Čestitamo!

Posebna audienca. Dne 5. t. mj. bijaše primljen u posebnu audienciu od sv. O. Pape presv. g. O. Boraventura Soldatić, novo posvećeni naslovni nadbiskup Sardike. Presvj. g. Scldatić je naše gore list, rodom — ako se nevaramo sa kvarnerskih otoka — pak imademo još više razloga veseliti se tolikom odlikovanju našega dičnoga suzemljaka.

Promjena stana. Gosp. dr. Frane Mandić, liečnik ovdje, mnienja danom 24. t. mj. svoje stanovanje iz ulice Malcanton na trg: *Piazza della borsa*“ broj 12, II. kat, uz samu kuću, u kojoj je prije dvie godine stanovao. Ovoliko do znanja onim, koji bi trebali njegovu pomoć.

Posebni vlak na izložbu za Prag. Južna željeznica dopustila je, da može posebni vlak putnike za Prag uzimati već u Trstu, ako se tuj prijavi 60 osoba. Pošto će se pako Slovenci i Hrvati skupno odvezti na narodopisnu izložbu u Prag, želeti bi bilo, da sudjeluju kod toga i Hrvati i Slovenci Istre. Pozivljemo dakle sve one, kojim vrieme i sredstva iole dopuščaju, neka nezapuste ovu krasnu zgodu, ter neka se pridruže ostaloj braći, da bude tako i naše Primorje zastupano kod izleta u zlatni Prag, gdje će biti bratski dočekani i gdje će se moći diviti ogromnomu napredku bratskoga nam češkoga naroda.

Opet o budućem zemaljskom kapetanu za Istru. Zadnjih dana raztrusila se ovdje viest, da će biti imenovan zemaljskim kapetanom za Istru g. dr. L. *Rizzi*, državni i zemaljski zastupnik, načelnik i odvjetnik u Puli itd. U budućem broju priobćiti ćemo nekoje potankosti, koje bi imale podkriepiti gornju viest.

K našim odnošajem. Iz Veprinačke obćine nam javljaju: Nečuven kod nas dogodjaj, da se je naš občinski glavar *Andreicich* izrazio uvriedljivo, kad je poljanski kapelan, velezaslužni i odlikovani gospodin *Fran Zupan* išao sa Svetotajstvom k bolestnomu, bio je prijavljen državnomu odvjetničtvu u Trstu. Poslie toliko vremena, da je ovo odgovorilo, da ne nalazi povoda za postupak proti Andrejcichu, i to s toga, jer da mu je c. kr. kotarsko glavarstvo izdalo svjedočbu dobra ponašanja! Tako čujemo i bilježimo za danas bez ikakve opazke.

Velika veselica u Barkovljah. U nedalju dne 25. t. mj. priredjuje *pet* pjevačkih družtava iz Trsta i okolice zajedničku veselicu u Barkovljah (Mira l'onda), koje čisti dohodak jest namienjen za spomenik našemu nezaboravnomu *Dragutinu Martelancu*. Očekujemo obilat posjet veselice, kojoj je svrha toli plemenita. Početak u 5½ sati po podne.

Redovite sjednice odbora „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“. Isti odbor zaključio je u sjednici, držanoj dne 19. t. m., da će svoje redovite sjednice obdržavati od sad unapried svaki prvi četvrtak mjeseca u Opatiji i to: od 1. septembra do 30. aprila o 3. uri po podne, a od 1. maja do 31. kolovoza o 4. uri po podne.

Iz voloskoga kotara. Ovih dana ponovare se osvjedočih, da je i naša liepa Liburnija talijanska zemlja. Već se hvala Bogu i namitnicah (štranjgah) izdaju vozarom talijanske cedulje sa sliedećim napisom: *Comitato stradale di Volosca. — Barriera di . . . . — Soldi 10, Nr. . . .* Tako je i pravo! Znamo svi, da vozari u naših strunah čisti su *Talijani*, koji znaju samo hrvatski proklinjat na svoje blago; znamo svi, da je naš narod čisto *fiorentinske* krvi, osim par usijanih glava, koji bi htjeli preko noći sviet preokrenut, zato morat će bit svatko vele zahvalan „*Comitatu*“, a još zahvalniji, ako odpravi onu grdnu nepodobštinu na svojih „*Barrierah*“, da naime dade odmah odstranit tamošnje „*štranjgare*“, koji ne znadu talijanski obćit sa vozari. Ta ljudi božji, kamo ćete veće smješnosti, nego je ova, da se štranigar i vozari niti ne razumiju. Nu kako čujemo, misli se i tomu zlu doskočit. Slavni „*Comitato*“ da čeka, dok se prikhati k nama koja četa *Napolitanaca* sa mehom i sopilami, pak da će njih okolo namjestit po svojih „*Babilonijah*“ — pardon! htio sam reći „*Barrierah*“. Onda će istom biti divno voziti se našimi cestami, da će ti se pričinit, kao da se voziš divnom *Italijom*, koja sretnica utaplja se u mlieku i medu — bjede i nevolje.

Za bratovščinu hrvatskih ljudi u Istri priposlao nam je veleč. g. V. Premuda iz Punta for. !.

Občinski izbori za Veprinac. objavili su se dne 13. i 14. t. m. tako, da je kod njih sudjelovala samo jedna stranka, stranka občinskoga glavara *Andreicicha*, dvostruko propaloga kandidata za zemaljski sabor. Mnogi će se tomu čuditi, mnogi će odsudjivati postupak pristaša stranke protivne Andreicichu. Čuditi će se, da se u občini koje stanovnici govore samo hrvatski, nisu na noge digli protivnici talijanaške stranke, i odsudjivati jih. Evo kako je stvar. Od vajkada su se svi izbori u veprinačkoj občini obavljali u občinskoj kući na Veprincu. Izbori izbornika mjeseca aprila tg. obavili su se u kući glavara Andreicicha, koja se nalazi usried vinograda, ogradjena dosta visokimi zidovi sa svih strana. U svoju kuću naime dao si je prenesti glavar Andreicich občinski ured, i daje si za to plaćati od občine 120 for. godišnjih. Na Veprincu šeću se miševi u občinskoj kući, ona je za ljude zatvorena, a Andrecich-Golcu plaća občina 120 for. godišnjih za to, što je občinski ured u njoji. Čim su ljudi doculi, da će se izbori izbornika prošloga mjeseca aprila obaviti u njegovoj kući, molili su c. kr. političke oblasti, da se izbori obave u občinskoj kući na Veprincu. Uzalud njim molbe. Izbori su se bili obavili u privatnoj kući, u kući glavara Andreicicha, glave talijanaške stranke. Čim su doculi, da se imadu obaviti občinski izbori, i da se jih kani provesti u kući glavara Andrecicha, obratili su se občinari na c. kr. kotarsko glavarstvo molbom, da se obave u občinskoj kući na Veprincu. Kao razloge naveli su: da su se izbori uvjek u toj kući obavljali, da se u privatnoj kući ljudi slobodnimi ne čute, da ne može biti govora o slobodi izbora u takovoj kući, i još občinskoga glavara i glave jedne stranke. Pozvali su se na dogodjaje kod izbora izbornika mjeseca aprila t. g.: na goščenje u kući *Andrejcich-evoj* i uplivanje, na napadaje na gg. *Nina Bučića*, *Mata Tancabela*, *Frana Zupana*, na posjek loza gg. *Mija Laginje* i *Mata Blagara*, na uvredljive rieči glavara *Andreicicha*, koje je rekao veleč. g. *Franu Zupanu*, kad je išao Svetotajstvom k bolestnomu. Občinsko glavarstvo odgovorilo je po nalogu c. kr. kotarskoga glavarstva, da se ta molba nemože uslišati, jer da je občinski glavar po §. 18. izb. reda ovlašten odrediti, u kom mjestu, koj dan i koju uru se izbori imadu obaviti; te da su *„prestrasi“* navedeni u molbi, koliko je do onda razvidjeno, bez ikakvoga temelja.

Molitelji pritužili su se na taj odgovor kod viših c. kr. političkih oblastih, iztaknuv, da po §. 18. izbornoga reda občinski glavar nije ovlašten odrediti, nego je dužan objaviti mjesto, dan i uru izbora, i da su *„prestrasi“* navedeni u molbi utemeljeni, pošto je radi njih bilo i odsudjenih po c. kr. sudu. Molili su ujedno i te više oblasti, da se izbori obave u občinskoj kući na Veprincu. Nekoliko dana prije izbora obnovili su tu molbu brzojavno kod ministarstva za nutarnje poslove. Odgovora nisu dobili.

Oni su pri svem tom morali prosvjedovati proti izboru u privatnoj kući tim, gdje nemože biti govora o slobodi izbora, da k izboru nisu došli, i nisu se htjeli izvrgavati pogibelji, da budu napadani, pogibelji, da se baca kamenje u njihove kuće, pogibelji, da njim se nanaša štete na lozah ili kako drugčije — kako se je to dogadjalo prilikom izbora izbornika mjeseca aprila. I nisu došli k izborom. Pustili su Andreicicha, da zajedno sa svojimi u prisutnosti zastupnika c. kr. oblasti radi što i kako hoće.

Kad se je raznašalo pozivnice k izborom, grozilo se je ljudem, da moradu doći, jer će inače morati globu platiti; govorilo njim se, da moradu doći u občinski ured, a da i nisu znali zašto, samo da dodju. Kad su došli, već se je za mnoge znalo, gdje jih boli.

Ovaj put nije se gostilo u kući glavara *Andreicicha*, nego se je blizu njegove kuće na sam prvi dan izbora otvorilo krčmu, gdje se je ljude napajalo, kako se je mnogim već prije obećalo. Mi neznamo potanje, na čije ime nit na koj način bijaše ona krčma otvorena. Čuli smo pako, da se je vino na brente nosilo iz kuće Andreicichove u tu krčmu, da bijaše u večer pijanih glava, da bijaše i tučnje, da je neki Žigulić po žandarih vezan bio; da su se dakle i sami Andreicichevi medju sobom potukli. i da se može misliti, što bi bili činili, kad bi protivnici glavarove stranke bili došli. Pijaču se je dobivalo badava. Pijanih je pripovjedalo svojim ženam, da nisu ništa potrošili za to, što u okireni kući došli.

Kakvih izbornika i izabranih bijaše vidi se i iz toga, što je medju izbornici i izabranimi jedan, koj bijaše kao sukrivac kod *umorstva* odsudjen na 3 godine tamnice, i koj je tu kazan odsjedio stoprv pred dvie godine.

Red i mir i zakon i nepristranost!

Iz Žminja pišu nam 18. t. mj. da su tamošnji krnjeli i šarenjaci već za ludnicu uzorili. Napadaju biesno lievo i desno naše ljude ni dužne ni krive jedino radi toga, što neće, da ih više slieno slušaju i slieđe. Rodjendan Njeg. Veličanstva svršili su tim, da je 10—12 krnjela i šarenjaka po noći kamenjem navalilo na jednoga čestitoga našega mladića seljačke ruke. Sreća njegova što je tim razbojnikom na vrieme izbjegnuo. Preporučamo te noćne sovurine oblastim, osobito oružničtva, jer nebismo inače slobodni bili niti izaći na ulicu pred timi smutljivci.

Iz Pule pišu nam 19. t. mj.: Omarna vrućina popustila je i vrieme imamo prilično ugodno. Nego onaj vjetar zapadnjak, koji nam toliko godi, ipak silno suši polja. Ljetina, kako pripovjedaju ljudi iz okolice, nije ponajbolja; prvi prirod odbjegnuo je doduše suši i nešto bieloga žita bilo je, ali turkinje će žalibože po kotaru biti malo, jer ju je stisla suša. Groždje je nekud riedko, nu ako dobri Bog očuva od zla ovo, što je, ufamo se, da će skupoća nadomjestiti množinu, jer se čuje glas, da u drugih vinorodnih zemljah još je slabije, pak se nadamo, da će se naše istarsko vino draže prodavati.

Koji je kada bio u Puli, zna, da voda nevalja. Negda u rinsko doba da su bila točila, kud je teklo obilno zdrave vode, ali kasnije, kada su ovi kraji opustili, to se bijaše pogubilo. Samo jedan trag je ostao i to je vrelo, kojemu je dano ime „Carolina“, ali za suše, kad voda pade, pokvarena je svakim smradom, te ju čistila nemogu pročistiti. Tako se tumači, da u Puli od zle vode dolaze mnoge bolesti, koje zaraze puk i poviše vremena traju. Sada se čuje, da je traga tifu medju vojničtvom, premda još ne mnogo. Nije dakle čudo, da je vojnička vlast odbijno skrbila, kako bi se Pulu providilo dostatnom pitkom vodom. Lanjske godine vrtali su u arsenalu nfanjem, da će tik mora iz velike dubine udariti jaki mlaz sladke vode. Ali kad su došli na dubljinu od preko 200 metara, reć bi da je svrdlo našlo suhu jamu, i tako je poslo u ništa, kako govore, više od 100 tisuća forinti troška. Nemogu vjerovati, da je toliko, ali mnogo će biti bez dvojbe.

Pametnija je bila misao slušati, što govori narod. a narod je govorio, da u Tivolu, u Dragi. koja dieli Galežansko od Pule, ima dosti vode. Počelo se je kopati na zgodnom mje-tu i zbilja se je našlo vode veliko izobilje, jer da je sisaljka od mornarice digla u 24 ure 1200 kubimetri vode, a da razina nije pala ni malo. Našli su u toj vodi sliepu ribicu, koja žive u podzemnih vodah i račića, a to bi bilo znamenje, da je voda živa. Občina je kupila od nekoga Degengića ono zemljište, ter je nade da će Pula do mala imati dobar vodovod, kako ga ima odavna Zagreb i Ljubljana i mnogi manji gradovi, a mogla ga je već odavna imati i Pula.

Iz Opatije pišu nam dne 18. agusta: U skrajnoj mržnji protiv svega, što je hrvatsko, uhvatilo se u kolo u najnovije doba par delija i pripuza, da sve paklenske snove crne svoje duše izkale na nas Hrvate na najpodliji, najogavniji način: gadnom klevetom, gnjusnom podvalom, sumnjičenjem, napadajem i denuncijacijom.

Njihova imena znaju često paradirati u pokrajinskih zakutnih listićih, gdje im se nižu slavospjevi — sve jedan za drugim za njihovu zavidnu požrtvovnost, za njihove zasluge za podržavanje talijanske misli na obalah hrvatske Liburnije. — To je dovoljno obilježje, a da se lahko pogodi, tko su ti junački (!) stvorovi, kojim je toliko omilio manevar sa gori navedenim oružjem, koje kod nas mogu usvojiti jedino sinovi *„dell' avita coltura“*.

Predugo bi nas vodilo, veleuč. gospodine uredniče, nabrajati pojedina spletkarenja i zanovetanja, koja se od dana na dan provadjaju sa strane naših zagriženih dušmana — kako stanovita družba misli — na uštrb ugledu hrvatske stranke. Ograničit ćemo se dakle samo na neke nepobitne činjenice, koje će pokazati duševno razpoloženje naših protivnika u pravom svietlu. Evo ih.

Tamo nekako koncem junija u večer bavila se u hotelu „Stephanie“ neka šarenjačka družba. Kad su se već valjda dobrahno nauživili pive i vina, unidje u pivaru stanoviti, rodom iz Trsta, Ivan Bressan, koji je kod minulih občinskih izbora glasovao za našu hrvatsku stranku. Čim su ga gospoda opazila, u svojoj strasti i zaslieplienosti udare odmah u najgadnije psovke protiv njega i protiv onih, za koje je glasovao. Psovanju, ruženju, riečkanju te izazivanju nije bilo prestanka, dok se sve to nije pretvorilo u baš junačku (!) tučnjavu. Sieda već dječurlija, njih 5—6, udare po siromašnom Bressanu tako, da je za čas sav bio u krvi. Jedni su ga bacali, drugi držali, treći mlatili stolicami, šakami i batinami.

Poznati dotepuh, danas faktični kolovodja naših šarenjaka, dao se eto odvažiti na tako podli, prostački čin. Mi mu ne zamjeramo, jer ga poznamo u dušu. Tako i njegova brata. Ne dostojimo njih niti našega prezira, a iznosimo to na vidjelo, da pošteni svieta uvidi, kakvi su samo plodovi te toliko razvikane „avite colture“. — Hajdmo dalje!

Pred kakve tri godine došao je amo za službom dečko, imenom Andrija Prša iz Gornjeg Kosinja u Hrvatskoj. Priložio bi se bio svakomu poslu, te je dobivao do 70 novčića na dan, a kadkada dobio bi i po forintu. Bio je marljiv kao mrav, a pravi škrtac; nije trošio ni za hranu ni za odielo, nego se je hranio i odievao samo darovima. Darivao ga je svagdje i svatko rado, jer je bio vrlo čestit, uslužan i čedan. Na taj način mogao si je prišteditи liepu svoticu u skoro dvie godine, pa je zbilja i prištedio. Pred neko devet mjeseci uzme ga u službu „šijor“ Jačić (pardon; Giacich) u svoj dućan za pomoćnika, da ga valjda prekrsti. A čini se, kad mu to nije pošlo za rukom, da je htio sad već razborita mladića Pršu staviti u neprilike, — samo zato možda, jer nosi crven-kapu, — misleći, da će ga oblasti spremiti pod pratnjom kući, samo da bude jedan Hrvat manje u Opatiji! Naumljeno — izvedeno. Dne 30. junija pošalje dečka parobrodom na Rieku, a on medjutim pregleda njegove stvari. medju kojima nadje i štedioničku knjižicu sa 135 for. Osim toga otvori i pročita na mladića stigla nekakva pisma. Kad se mladić sa parobroda povrati, sila svieta sgrnula so oko mula; svi bulje u njega, da vide, kako će ga kao najvećeg razbojnika napsiti panduri i oružnici, koji su na njega čekali. On ga je odmah dao pritvoriti — ne znamo da li na temelju sumnje ili tvrdnje (biti će valjda ovo zadnje) — jer da je njemu ukrao onih 135 forinti. Tako je siromah mladić 12 dana pročamio u zatvoru ni kriv ni dužan, jer se je sudbenom iztragom i mnogobrojnim svjedočanstvom izpostavilo, da je on taj novac poštenim načinom zaslužio, i da bi u to vrieme morao imati barem tri put toliko, da nije slao kući svojoj maloj braći, koja su bez krova i bez roditelja.

Kako da okrstimo sad taj divljački postupak? On ja ovime doduše dobio moralnu ćušku, al tko će mladiću povratiti dobro ime? U ostalom idemo da vidimo, kako će se riešiti obtužbe, koje su proti toj deliji za oba dogodjaja podnešena c. kr. kotarskom sudu u Voloskom.

Nećemo već da idemo redom samo dalje, jer nebi ciela „Naša Sloga“ dostajala za izbrojenje tako famoznih junačtva. Prelazeć preko jedne krupuije, koja je po svoj prilici nastala takodjer inicijativom istoga delije, eto nas odmah pri zaključku.

Taj čovjek, koji u ovo godina, što je kod nas, nije bio kadar steći simpatije ovoga pučanstva; koji je svojim dosadašnjim životom postao mnogim nesnosan: koji je u svoje doba u bakarskom kotaru bio prvi agitator za saborski mandat hrvatskoga velikana dra. *Antuna Starčevića*; — taj čovjek hoće sada da steče naklonost starijih vlasti; hoće da na temelju neopravdane sumnje obiedjuje i denuncira i najzaslužnije, najmirnije hrvatske djake i hrvatske učitelje, kojim nije dostojan niti remenje da razriješi.

Neke nedjelje naime, u večer, prošla su gg. M. i L. mimo hotela „Stephanie“, kuda su krenuli u kavanu „Seitz“. Iza kako su tuj već kakve pol ure sjedili, unidje on sa dva oružnika. Kad su se naša gospoda ustala, ustali se i oružnici, pa hajd za njima na polje, gdje su im kazali, da je pred 5—10 minuta g. J. M. vikuuo; „Viva l' Italija!“, a to da sumnja g. Giacich. — Hvala liepa, gospodo!

Već skoro 25 dana leži „raport“ oružničtva kod c. kr. suda u Voloskom, a ona gospoda još nisu dobili nikakva poziva, — koga valjda neće ni dobiti — za taj bezsmisleni proizvod ugrijane glave Giacichove.

Mi ne marimo izpitivati, kaki mračni ciljevi su naveli klevetnika na tu bezrazložnu sumnju, nu očito je, da je on s time htio baciti crnu. omrazuu sjenu na hrvatsku stranku, napose na hrvatske učitelje i djake, samo da bi se prigodom svakidanjih izgreda i nemira talijanaških po Istri u sav mah mogo vikati: — „Gospodo, to su vam Hrvati! Hrvati su začetnici svega zla; oni vam sami viču „*Viva l' Italia!*“ i pjevaju talijanske izazovne pjesme“.

Gospoda M. i L. ne boje se njegove denuncijacije ni sumnje, a bezznačajnikom daleko od nas kuća.

Ima ovdje još nekoliko komedijaša, al ovi će mirovati, ako nisu podjarivani i nahuckani od spomenutog delije. Mi držimo, da se ovakvih naših neobćinara, a k tomu madjarskih podanika, koji samo siju razdor i smutnju u našoj občini nikako trpiti nebi smjelo.

Dr. Pravica.

Iz Lovrana pišu nam 19. t. mj.: Puno let me ni već bilo doma, ma mala škoda, da sam ni sada došal. Blažena Ameriku; ako ne drugo, tamo se najde ljudi, kako Bog zapoveda. Najviše štuju i ljube svoj zajik i ljude svoje krvi. A ovde puli nas? Da te Bog očuva! Ja sam došal doma, pa već neznam ni svojom decom govorit. Celi dan vrišče doma nekako, ja ne znam ni sam kako, po taljanski, tako da mislim, da su mi deca pravi Kalabrezi. Pitam ženu: — Ženo moja, kega „fratra“ si to učinila — kako si mi tu decu navadila govorit? Zač ih nisi navadila onako, kako su mene i tebe navadili naši stariji? — A ona meni: „Ja, dragi moj Žaneto, ča češ; ne valja, da se jadiš, zač to je sada „moda“, da se decu vadi taljanski govorit“. Kada sam to čul, valje mi je *„trentaun“* skočil, pak sam zagrmel, da me je bilo valje na more čut: — Ma Bog te videl, ženo, kakova je to nebožja „moda“? A puli koga je ta „moda“? Jeli kod Amerikanca, kod Ingleza, Nemca ili morda kod Franceza? A ja! To su draga moja ljudi, a ne trubila, kako smo mi. Oni sa svojom decom govore onako, kako su jedanput i š njimi govorili. A mi? Sve ča je tudje — to nam je lepše, a ča je naše — maraš u kut! — Ja, ma Taljani su na većem glasu od Hrvata, i zato mi našu decu učimo talijanski. — Ki ti je to, ženo moja, dal popit, da su Taljani od nas na boljem glasu? Hodi, malo pitat Franceze i Amerikance, oni će ti najbolje znat, kako su Talijani čašćeni. Po svetu, draga moja, nijedan ih ne more videt —; to je samo vam svaki Čozot — Bog, a domaći čovik — niš. To ni lipo; prvo je košulja a onda kaput; prvo smo mi, pak onput drugi. U Italiji zapovedaju Talijani, a tu mi, mi — i nijedan drugi. Ča ni prava sramota za Lovran, da mora celi grad plesat onako, kako Marino sope? Pak ča je ta *Marino*? Jedan čovek, kega je *„mizerija“* dognala va Lovran, da si mej nami trbuh napuni. Pak sada, pokle je sit i kruha i palenti, otel bi lepo svem zapovedat, al ta mu neče valjat. Još ću ti neč ženo preporučit Da mi je to prvi i zadnji put, da ja čujem, da mi koje moje dete talijanski govori ali piva. Ča su za decu one smradne pisme: *„fazzo l' amor že vero“*, *„flajda“* i toliko drugih? Koliko je nutre smradarij, koje nebi ni ja rekal, ki sam već osivel. Pa ča je to za decu? Pfui, sram vas bilo i otci i materi. ki to pustite dece i divojkam pivat! Ljudi božji nač je već ta svet došal. Kako je ono jedanput bilo lepo. Divojke i mladići su pivali u svojem zajiku samo pisme od srca i od duši, a sada sve sama smradarija. Ja vidim, da će bit najbolje za me, da se ne jadim, da idem nazad va Ameriku, ma jednako prvo nego pojdem ča, ja ću se još ki put javit va ovoj našoj lepoj „Slogi“. Ča dete, krv ni voda, a svaki pravi domorodac rado bi otvorit oči onim, ki ih imaju — ma ne vide.

Zaneto.

Priposlano.*)

Veleč. gosp. *Blažu Sloser-u*, župniku u Lovrečici.

Rečeno mi bijaše od pouzdane osobe, da ste se Vi prošloga mjeseca u svojem stanu napram dvim bujskim gradjanom izrazili kako sliedi:

„Kada dojde Geraldi i njegov zet Zanori u Buje, dajte im toliko batina, koliko ih mogu nositi“.

Ako su ove rieči istinite, molim Vas velečastni, da mi izvolite odgovoriti privatno il javno u roku od 8 dana:

1. Kako se one slažu sa dostojanstrom i zvanjem katoličkoga župnika?

2. Hoćete li Vi odgovarati pred Bogom i zakonom ako Bujci poslušaju Vaš saviet?

Lovrečica, dne 19. agusta 1895.

Dinko Geraldi.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Listnica uredničtva.

G. „Lisko“. Kako vidite iz svako: brojа, prepuni smo gradiva. Onaj predmet došao bi dobro kojemu od naših listova u D. gdje se sada bije izborna borba. Inače kratki dopisi ili vieści doći će nam uviek dobro. Da ste nam zdravo!

Gosp. N. T. Onaj rukopis izrušili smo slazaru, koji ga je zametnuo, da nezna ni sam kamo. Zadovoljiti će. i vam vrlo rado ako nam se opet javite; onakav predmet nikada nezastari. Oprostite!

3 zlate 15 srebrnih kolaja 12 častnih in priznalnih diplomov

Prva IV. Kwizda

KWIZDE

Restitucijonalni fluid

o.k. prv. opiralna voda za konje.

Cena 1 steklenci 1 gld. 40 n. a. v.

Rabi se nad 30 let v *deželnih kmetskih hlevih*, v *vojašnah in drhah* pri *vojaštvu* in *civilu*, za *okrepčanje in sopetno ajačevanje po velikih naporih*, pri *kapalnjenjih*, *timakanjenjih*, *strupenosti krtičd.*, vsprocbljaj konje do izbornih del o dirkah.

Varstvena znamka.

Kralj rumunski dovoljenje.

C. in kr. avstro-ogerski dvorni dobavitelj.

Naj se blagovoljno pazi na gorenjo *varstveno znamko* in naj se izrečno zahteva *Kwizde restitucijonalni fluid!*

Glavna zaloga: Kreis Apotheke Kotmsburg pri Dunaju.

Dobiva se u vseh lekarnah in trgovinah z mirodijami v Avstro-Ogerski.

Javna zahvala.

Rodbini, prijateljem i znancem srdačno se ovim zahvaljuje niže podpisani, što su njegovu nezaboravnu suprugu

Luciju

preminuvšu dne 6. t. mj. nakon kratke ali težke bolesti, providjenu sa Svetorajstvi za umirajuće — do hladna groba mnogobrojno izpratili, te njoj tim zadnju počast izkazali a njega u velike utješili. Bog im plati!

U Stinjanu 15. agusta 1895.

Razcviljeni suprug
Mate Grubišić.

Javna zahvala.

Svoj mnogobrojnoj rodbini, prijateljem i znancem bližnjim i dalnjim, osobito velečastnom svećenstvu, občinskom zastupstvu, na čelu g. načelniku, koji su prigodom dugotrajne bolesti i smrti našeg nezaboravnog muža i otca

TOMA GREGO

bud ustmeno bud pismeno nastojali ublažiti težku našu bol, pa izkazali svoju ljubav sprovodeć mnogobrojno mrtve ostanke do hladnog počinka, budi ovim izrečena najsrdačnija zahvala.

U Omišlju dne 16. kolovoza 1895.

Pop Niko Grego,
sin za se i raztuženu udovu, te ostalu braću i sestre.

Srećke za gradnju crkve k carevom jubileju po 1 for. **Zadnji mjesec**

Glavni zgoditak

30.000 **forintih** vriedan

Srećke preporučuje: Gius. Bolaffio, Alexandro Levi, Mandel i Comp.

Svi strojevi za gospodarstvo

Peronosporna štrcaljka slična Vermorelu

Samostalna peronosporna štrcaljka sa sisaljkom zračnog pritiska,

Vinske preše svakovrstnih načina.

Preše za masline, preše sa hidrauličnim tlakom,

Poboljšanje drobila

Pivničarsko orudje, vinske sisaljke, vinske cievi

Preša za sieno i slamu.

Ljustilo za kuruzu, Čistilnica za žito

razpošilja uz jako snižene ciene uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN (BEČ)

II/2I Praterstrasse N. 49.

Obširni katalogi za badava i prosti svake poštarine.

Preprodavaoci se traže.

Preporuča se stroge pažnje kod kupovanja istih strojevah od patvorenja.

Jakob Štrukelj, Trst

ulica Caserma br. 16, ulaz Piazza Caserma
(naproti velikoj kasarni).

Prodaje po najjeftinije nizkim cienam svakovrstne i englezke drokuliue (Bicykle). Zastupstvo drokolica „Adler" iz tvornice H. Kleyer, Frankfurt i „Viktoria Cycle Works" Wolverhamptom (Englezka). 3—50

Drokolice „Adler" svietskoga su glasa upotrabljuju se kod njemačke vojske.

Jamči se za svako kolo 12 mjesecci, tko nezna voziti, nauči se ga bezplatno.

Pošilja se u pokrajine i na sve kraje.

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazaro,

preporučuju sl. občinstvu svoju trgovinu manifakturnom robom. Na skladištu nalazi se posve nova roba, kako za ženske, tako za mužkarce i djecu. Veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vunenih i svilnatih. Velika zaliha svih potrebah za šivalje i krojače. U zalihi nalaze se takodjer vrpce svakojake boje, te se dobivaju i hrvatsko-slovenske trobojnice.

Napose se preporučuju cienj. gg. učiteljicam u mjestu i okolici za sve školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franko.

Govori se hrvatski i slovenski.

Jeftino! Jeftino! Jeftino!

Plemeniti rakovi

tostimi, širokimi nožkami, živi, jamstvom *franko* pošt. pouzetjem kao pošt. pošilike:

120	kom.	Za juhu . . .	2	for. —	nvč.
90	„	Srednji Tf. . .	2	„ 50	„
60	„	Ogromni Tf. . .	3	„ 50	„
50	„	Hochsolo . . .	4	„ 25	„
40	„	najveći kao Hummern . . .	5	„ —	„
200	„	Satzkröb. za razplod . . .	2	„ —	„

Ef. Müller, Buczacz,
Nr. 448. Galicija.

Perje od guske bielo ko snieg, mehko, novo, fino utrebljeno funta M. 2·20, neotrebljeno M. 1·40 franko i prosto od carine, razpošilje

Ef. Müller, Buczacz,
Nr. 448, Galicija.

U LJEKARNI
EDE TOMAJA
u Zagrebu, Ilica broj 12

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom poganca, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 nvč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeciuje proti slabosti, bljedoći, škrofuloznosti, podbublosti, djetinjoj krživljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena fiašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblaškava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlički, želudačne grčevo, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena fiašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski kih i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za obćaćivanje želudca i probave, kada blago neće rado ždrati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Švajcerske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prs, tromosti ili težini. — Ciena škatuljici 70 nvč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i otekline poslje težkoga napora, za obćaćivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna fiaša 80 nvč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfrižkavaju usta, uklanja neugodan venj. — 1 fiaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 fiaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam. — Jedan lončić 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili fiekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena večem lončiću 1 for. — K tomu spada još horakesov sapun po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i poumladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na parižkoj izložbi začastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi sire po sobi prevgodan miris. — Fiašica 30 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake — Fiašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimnici. — Manja bočica 70 nvč.

Polibromov sirup po dru. Nikoli Selaku lieči uspješno, bolesti živaca, nepokoj, glavobolju trganje, histeriju, zadubu, razne grčev — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 forint.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinti vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Odgovorni urednik i izdavatelj: Mate Mandić

Tiskara Dolenc.

Broj 36. U Trstu 29. agusta 1895. Godina XXVI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlane se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na [illegible] arku.

Dopisi se nevraćaju ako se [illegible] netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

O jezikovnoj ravnopravnosti u poštansko-brzojavnih uredih, na željezničkih postajah i o ustrojenju novih željez. postajicah u Istri.

Govor

zastupnika dra. M. Laginje, izrečen u sjednici carevinskpga vieća dne 16. julija 1895.

Visoka kuća! Neka mi bude dozvoljeno započeti današnji govor o poštah sa kratkim „nezamjerite". Kako je poznato visokoj kući, stavio sam ovdje dne 27. maja 1895. prešni predlog, glaseći, da se poziva visoku c. kr. vladu, neka predloži visokoj kući naredbu, koju je kanila izdati o novom uredjenju uvoza talijanskih vina, koja uživaju carinske pogodnosti. U istoj sjednici a i kasnije čuo sam, kako su privatno pojedinci govorili, da će mi se pružiti cieli sadržaj one naredbe na uvid. Ovo mi valja u toliko popraviti, da sam bio u istinu podučen ob onom, što sam kasnije u naredbi čitao, ali da nisam pako od rieči do rieči nikada naredbe čitao, dok si ju nisam kasnije nakon proglašenja pribavio i pročitao. Tomu moram jošte dodati, da stojim i danas, kaošto i onda, na istom stanovišću, da je naime ona naredba od takovog zamašaja, to bijaše ona od same vlade kao „konvencija" sa Italijom označena, i da bi se ju bilo moralo po mojem nemjerodavnom sudu po parparlamentarnom običaju kući predložiti kao naredbu, koja daleko presiže obične provedbene propise.

Nakon ove kratke opazke uslobadjam se koju reći o naših poštah, osobito obzirom na Primorje.

Priznati mi valja iskreno, da su naše pošte, po mojem sudu — a držim da je i visoka kuća toga mnienja — u našoj monarhiji upravo uzorno dobro uredjene, te da bi bilo uslied toga upravo grieh ovu liepo uzgojenu instituciju bilo kojom nepodobštinom kod puka omraziti. Ovdje dolazi opet jezikovno pitanje kod poštanskog prometa, kojeg se moram obzirom na Primorje, napose obzirom na Istru, kratkimi riečmi dotaknuti, i to već radi toga, da podkriepim nekim načinom dotične resolucije, koje ću imati čast predložiti. Potaklo se već u ovoj visokoj kući pitanje, i nevaram li se, podnešena bijaše u tom pogledu i jedna resolucija, koja je smjerala na to, da se naloži vladi, neka uredi na novoj c. kr. poštanskoj zgradi u Trstu napise tako, da bude ravnopravnost raznih jezika, koji se u Primorju govore, takodjer izvanjskim načinom razvidna. Radi se naime takodjer o napisu u slovenskom jeziku, kojeg neima na zgradi pošta i brzojava u Trstu. Ovaj zahtjev jest tim opravdaniji, pošto ima ces. kralj. ravnateljstvo pošta u Trstu, kako je poznato, koje se nalazi u toj zgradi, svoj djelokrug ne samo u Primorju i napose u Trstu, već takodjer i u Kranjskoj i u Dalmaciji; njegov djelokrug proteže se dakle i na ove dvie pokrajine, u kojih valja hrvatski, dotično slovenski jezik smatrati običajnim.

Nu koliko mi je poznato nije se u tom obziru ništa učinilo, što se mora jedino požaliti, te molim visoku upravu pošta, dotično visoko ministaretvo trgovine, da provede u tom pogledu dotične opravdane zahtjeve. Što se tiče porabe drugog zemaljskog jezika u Istri, naime hrvatskoga, dotično slovenskoga, to bih imao mnoštvo pritužba da iznesem. Nu biti ću u tom pogledu što kraći. Poznato mi je slučajeva, napose u Puli, gdje se izdaje od pojedinih primnicah i svakojakih tiskanica, koje trebaju u poštanskom prometu sa strankami — imadem ovdje izvornih — samo tada trojezične, t. j. takove, u kojih dolazi i hrvatski jezik, ako je dotični činovnik unapried osvjedočen, da imade posla sa strankom, pripadnjućom hrvatskoj narodnosti. Nije li takav slučaj, tad se izdaje kod glavnog poštanskog ureda u Puli jedino njemačko-talijanske tiskanica. U tom postupanju moramo svakako nazrievati neku vrst zapostavljanja slavenske narodnosti, i to tim više, pošto je taj običaj započeo po naredbi tamošnjeg poštanskog nadupravitelja, kako se čini, tekar tada, kad no se je par osoba u Puli pritužilo proti tomu, da su oni, kao pripadnici talijanske narodnosti, dobili ne samo njemačko-talijanske, već trojezične, dakle njemačko-talijansko-hrvatske primnice, dočim nije bilo komu Hrvatu nikada došlo ni na misao, da se prituži proti tomu, što bijahu primnice izdane na tiskanicah u sva tri jezika. Usloboditi ću se u tom pogledu podnesti resoluciju, te mislim, da je opravdan zahtjev, da se upotrebljava naime u poštanskom prometu sa strankami u Primorju u obće izključivo trojezične tiskanice. Napose obzirom na grad Pulu moram to smatrati opravdanim i pravednim, u kojem imade po zadnjem popisu puka samo 4400 Niemaca, medju koje se ubraja i sve slavensko civilne činovnike kod c. i kr. mornarice i 6448 Hrvata i Slovenaca.

Imalo bi se svakako i njih uzeti u obzir, dotično i za njih provesti ravnopravnost. Nu imade i drugi razlog, koji podkriepljuje posvema opravdanost tog zahtjeva. To je naime okolnost, da imade u Puli, osim navedenog broja pučanstva, promjerno 5—6000 vojničkih osoba. Poznato je, da je to većinom momčad c. kr. mornarice, u koju se skoro izključivo same Dalmatince uvrščuje.

Ovi su ljudi svršili pučku školu u hrvatskom jeziku i radi toga nisu dužni u vlastitoj državi i u ovakvih slučajevih koji drugi jezik upotrebljavati ili trpiti, kojim se tamo posluže. Tim u savezu nalazi se i zahtjev, da se ne samo u svih ostalih mjestih Istre, nego navlastito i u Puli namjesti trojezične napise, i to iz razloga, što zam ga uprav netom naveo; jer ako se već neće uzeti u obzir domaće pučanstvo, to se ima bar sa onimi računati, koji se nalaze tuj iz drugih dielova državne pole, napose iz Dalmacije, i koji imadu jošte pravo, da saznadu u svojem vlastitom jeziku, gdje li se nalazi dotični poštanski ured ili jedan odio istoga.

Moram se ovdje potužiti jošte radi jednog poznatog mi slučaja predpostavljanja, koje vlada ovdje i ondje u pogledu namještenja na pojedina mjesta kod poštanskih ureda. Neka gospojica Roža Grum, stanujuća u Puli, proglašena bijaše svjedočbom ravnateljstva pošta u Trstu od dne 27. oktobra 1892. br. 29.855 za ovršivanje službe kod poštansko-brzojavnih postajah kao izvrstno usposobljena. Ova je svjedočbom istoga ravnateljstva od dne 10. novembra 1892. br. 31.478 kano poštanska odpraviteljica izvrstnim uspjehom usposobljena i odlukom istoga ravnateljstva pošta od dne 21. febrara 1893, br. 35.589 ex 1892. bijaše predbilježena za upraviteljicu na mjesto poštanske upraviteljice i telegrafistkinje u Puli. Ova predbilježba bijaše naredbom istog ravnateljstva pošta od dne 8. decembra 1894. br. 42.212 potvrdjena.

Svjedočbom ravnateljstva pošta od dne 30. maja 1894. br. 17.401 bijaše proglašena sposobnom za državnu telegrafistkinju. Gospodična je vješta dostatno trim jezikom: njemačkomu posve. Ona bijaše dakle, kao što je rečeno, predbilježena i ta predbilježba za službu izričito potvrdjena — nu uzprkos tim odličnim sposobnostim bijaše dva puta preskočena. U to vrieme bijahu uprav u Puli dvie gospodične, bilo tobož i privremeno, u poštansku službu primljene, koje se ne mogu niti iz daleka tako dobrimi svjedočbami, jedna — u koliko bijah obavješćen — dapače sa niknakvom svjedočbom, izkazati. Govori se, da je tuj neki veliki gospodin sa svojimi preporukami posredovao. No ja mislim, da smo u ustavnoj državi. Pojedinac neima doduše pravo obnašati stanovitu službu, nu u ovoj ustavnoj državi moralo bi, kod inače jednakih odnošaja, svjedočbe i svojstva biti najvećim gospodinom, koji bi neku osobu kao sposobnu za državnu službu preporučiti imao.

Izričem ovdje visokomu ministarstvu trgovine moju harnost za ustrojenje poštanskog ureda u Medulinu kod Pule. To je doduše neznatna stvar, ali se naše odnošaje označuje uprav tim, da moramo za svaku i najmanju odredbu vladi u našoj pokrajini zahvalu izreći, jer ne bijaše žalibože do sada tako — i to tim više, jer se je, kako sam čuo, mjestna občina ustrojenju onog poštanskog ureda protivila iz meni posve nepojmljivih potežkoća.

Ovom prigodom zamolio bih visoko ministarstvo, a podnesti ću u tom pogledu jednu resoluciju, da bi se u mjestu Kašteliru, u sudbenom kotaru Motovun i u mjestu Baderni, u sudbenom kotaru Poreč. ustrojilo takodjer poštanske ureda. Što se tiče Kašteliru, to mi je spomenuti, da leži ovo mjesto uz samu cestu, vodeću iz Poreča u Motovun, te da postoji iz Porča u Motovun, dotično još prije u Vižinadu, redovita vozna pošta, tako da proti otvorenju poštanskoga ureda u ovoj medjustanici neima nikakve potežkoće s upravnog gledišta.

Broj pučanstva u Kašteliru i okolnih mjestih sv. Nedilja-Labinjci iznaša ukupno okolo 1500, a mogło bi se eventualno i druga mjesta u djelokrug ove pošte pritegnuti, koja upravo, neznadem za sada. Nu i bez njih bio bi broj pučanstva za jednu malu poštu dostatan, jer je i promet prilično živahan.

Baderna leži na pol puta izmedju Poreča i Pazina. Izmedju tih mjesta postoji svakdanja poštanska sveza, te bi se dakle moglo s upravnog stanovišta vrlo lahko u Baderni poštu ustrojiti. Broj pučanstva porezne občine Baderna sa onim Sv. Ivana od Šterne, koja zadnja občina nalazi se u neposrednoj blizini, iznaša 1778 stanovnika, takodjer dakle dostatan broj za ustrojenje poštan-kog ureda. U obih mjestih nalaze se sjedišta župnih ureda, a u najbližoj budućnosti otvoriti će se pučka škola, pošto je dotična zgrada gurve gotova. Tamo imade boljih posjednika, koji se nalaze u živahnom prometu sa ostalimi krajevi; osim toga imade istarska vinarska zadruga u Baderni veliku konobu, radi česa predstoji živahan promet sa dotičnim pučanstvom, pak bi bilo pravo i pravedno, da se to poduzeće podpomogne.

Pošto me dolazim do rieči kod stavke „o željeznicah", predložio bih i u kratko podkriepio kod ove prilike nekoje resolucije.

Uzprkos pred tri godine prihvaćenom zakonu generalnog ravnateljstva državnih željeznica, nisu napisi na pojedinih postajah pruge Divača-Pula obilježeni hrvatskim jezikom, te ću u tom pogledu postaviti resoluciju.

Jedna dalnja želja sastoji se u tom, da se ustroji postajica između željezničke postaje Vodnjan i postajice Zabronić. Radi siromaštva onoga pučanstva moralo bi se ta postajica ustrojiti — po mojem sudu — posve na državne troškove, dočim zahtjeva željeznička uprava od dotičnoga pučanstva, koje je

PODLISTAK.

Govor

c. kr. zemaljskoga školskoga nadzornika *Antuna Klodiča*, viteza Sabladoskoga, izrečen prigodom otvorenja zemaljske školske konference u Gorici dne 13. septembra god. 1894.

(Dalje).

U ženskih ručnih radnjah podučavalo se je u Gorici u 11 škola, računajući ovamo i privatne škole, samo u jednoj kotara sežanskoga, u 5 škola kotara gradiščanskoga, u svem dakle u 17 škola; opetovne škole bile su 93, a školâ za obuku u voćarstvu 11 u ovoj pokrajini. Broj svjetovnih učitelja iznašao je u svem 91 a učiteljica 25. Od učiteljica pripadalo je gradu Gorici 10, kotaru Gradiški 15.

C. kr. muška učiteljska škola imala je 27 gojenaca, a ženska preparandija častnih Uršulinaka 6 gojenaka. Da izadje slika školskoga stanja god. 1869. podpuna, spomenut ću jošte, da je svagdanju školu polazilo 50%, opetovnu oko 20% od onih, koji su bili dužni polaziti školu. Valja opaziti i to, da između 203 kuracije pokrajine, 56 njih nije imalo nikakve škole.

Sada neka se pomisli, da se je od god. 1869. na troškove kotarskih školskih vieća sagradilo za školske svrhe 56 novih zgrada, 50 zgrada se je prilagodilo za školske svrhe i da nove školsko zgrade većim dielom posvema odgovaraju svojoj svrsi, pošto su se nacrti za nje izradili, držeći se uzornih nacrta, koje je bio po nalogu zemaljskoga školskoga vieća izradio za sve vrsti pučkih škola gradjevni odio c. kr. namjestničtva u Trstu. I to valja jošte spomenuti, da su sve ove nove zgrade obskrbljene novimi klupami, koje su izradjene po obrazcu predloženom od c. kr. nadzornika školskoga *Josipa Picha* a prihvaćenom od zemaljske školske konference god. 1875.

Broj redovitih škola iznaša 198, sveukupni broj redovitih i pomoćnih 224.

U 141 školi učile su se djevojčice ženska ručna djela. Produžni tečaji postojali su uz 147 škola, školski vrtovi uz 80, školske knjižnice imalo je 157 škola. Prošle godine obučavaše 200 učitelja, 127 svjetovnih učiteljica.

Polazak škole se je skoro podvostručio, to jest, škola je polazilo, računajuć i polaznike vježbaonice i učenike srednjih škola, 99% školskih obvezanika, medju koje se ne mogu uračunati ona djeca, koja se zbog prevelike udaljenosti nisu mogla upisati u nijednu školu.

Iz navedenih se brojeva vidi, da je školstvo u minulih 25 godina učinilo velik napredak, čim su si kotarska školska vieća stekla velikih zasluga i što im na veliku čast služi, pošto je njihova dužnost nabaviti novčana sredstva za uzdržavanje škola. Ali taj razvitak pučke obuke posjeđuje takodjer sve više i više rastući broj učiteljskih pripravnika i pripravnica, jer je žensku učiteljsku školu u Gorici godine školske 1893./4. polazilo 206 pripravnica, a mužku učiteljsku školu u Kopru 100 pripravnika.

Ali i obuka sama postala je u ovom razdoblju bolja uslied bolje priprave muških i ženskih pitomaca u spomenutih zavodih.

U ostalom učevne osnove i odnosni naputci doprinieli su ne malo, da je obuka uspješnija, povoljnija za intelektualni razvitak mladeži.

Dužnost mi je konačno izjaviti i to, da se je u učiteljstvu opazilo živahno natjecanje, da djeca što više uznapreduju i da time učiteljstvo u isto vrieme izkaže svoju zahvalnost i zemlji i visokom saboru za mar, kojim prate njihovu djelatnost i za plemenito nastojanje oko njihova duševnoga i tjelesnoga dobra.

Ali uzporedjujući školsku statistiku god. 1869. s onom od prošle godine, proizlazi, da jedan dio obuke pučke od god. 1868. nije išao napried razmjernim korakom sa svedj rastućim razvijanjem svagdanje škole. Mislim na obuku, koju bi mladež, svršivši svagdanju školu, morala primati u tako zvanih produžnih tečajih.

S toga je zemaljsko školsko vieće htjelo predložiti zemaljskoj učiteljskoj konferenci, da razpravlja pitanje, koja bi se sredstva imala upotrebiti za poboljšanje obuke u produžnih tečajih, ne bi li tako postala uspješnija i svrsi shodnija, da učvrsti i razširi u praktičnom smjeru ono znanje učenikâ, što ga donose iz svagdanje škole, jednom riečju, pitanje, kako da se prenrede produžni tečajii, da u istinu postanu nadopunjak školskoga ustrojstva, na neki način vršak školske piramide.

Ipak se može i u ovih produžnih tečajih opaziti znatan napredak, jer se njihov broj povećao, ponarasao je i broj školskih vrtova, koji služe za praktičnu obuku u poljodjelstvu; učevnih je sredstva više i bolja su; kotarske učiteljske konference izradile su za pojedine škole posebne učevne osnove, shodne za potrebe pojedinih škola i napokon uvrstio se je medju učevne predmete u produžnih tečajih vjeronauk kao uspješno sredstvo za učvršćenje dobra vladanja mladeži i kao jaku uzdu proti raznim strastim. (Dalje sliedi).

* * *

vrlo siromašno, novčani iznos od kakovih 800 forinta.

Ja se nadam, da će c. kr. vlada, smatrajuć shodna poduzeti, da se ustroji spomenutu postajicu na državne troškove.

Resolucije bi glasile (čita):

„Poziva se c. kr. vladu, da ustroji u Baderni i Kašteliru, politički kotar Poreč u Istri, poštanske urede".

„Nalaže se c. kr. vladi, da upotrebljava trojezične, jur postojeće tiskaniče u poštanskom prometu sa strankami u Istri općenito i bez ograničenja na pojedine slučajeve".

„Poziva se c. kr. vladu, da ustroji što brže na pruzi državne željeznice Divača-Pula iz medju Vodnjana i Zabronića radi pospješenja prometa i obzirom na nepovoljne gospodarstvene odnošaje ove okolice jurve zamoljenu postajicu Juršići, takodjer bez novčanog iznosa traženog od dotičnog pučanstva".

Napokon: „Nalaže se silno c. kr. vladi, da postavi na postajah i postajicah državne željeznice Divača-Pula takodjer sliedeće u zemlji običajne, u službenom popisu pučanstva priznačene nazive, i to: Buzet (za Pinguente), Roč (Rozzo), Borut (Borutto), Novaki (Novacco), Pazin (Pisino — Mitterburg), Šupetar (S. Pietro in Selva), Kanfanar (Canfanaro). Vodnjan (Dignano); nadalje da napise postajicah Smogljani i Zabronich u Smoljani i Čabronić ortografički popravi".

Tim svršavam. (Dobro! dobro!)

Franina i Jurina

Fr. Znaš Jurino, da su si tamo dole puli mora dan prvo balotacioni neki bareti pomešalli?

Jur. Neč sam čul o tem ganat, ma nisam pravo razumel.

Fr. Njih kapo da je poslal po navade neken njigoven dva emera vina, pak on, ki ga j' nosil, da ga je dobrahno krstil.

Jur. Viš nesreću, onako fino vino iz Parenca poć decipevat.

Fr. Ma jih je čul, a da ni bilo policaja, bi ga bili dobro poškahljali.

Jur. Ali vino je sejedno rovinano bilo.

Fr. Niš mu ni bilo, zač su ga dobro špiritali, ter je valje va Poljanah on duh nekemu glavu zmutil.

* * *

Fr. Ma ča će reć, da sigot u Ćunskom nedilje vadu iz gušterne komunske?

Jur. Deboto da neverujem, da si toliko debel.

Fr. A, ča češ, ter znaš, da se ne pačam v tuji posli.

Jur. Ona voda ti je prebistra, pak se kigod straši ju dilit.

Fr. Česa će se strašit?

Jur. Ako bi se ki šal prat, pak da bi progledal.

Fr. Tar bi bilo več doba!

* * *

Fr. Si čuja, da će se Paljuh va veladu hititi?

Jur. A tulac?

Fr. Da nima zato glave.

Jur. Ma vero mu lipše stoje hrvacke gaće ili benevreke, nego šarenjačka velada.

Fr. Je tako je, ma za veladom pridu biguli, pride ki fjurin i gospodski pokloni.

Jur. Ma je vero plesniv, ki za sve to mari.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Našemu uredničtvu stiglo je od g. N Čupkovića iz Rieke for. 2·65; od vesele družbe Hrvata i Slovenaca kod Tineta u Podgradu for. 2; od g. M. Pahovića u Rakotolah for. 3·20; darovaše: Mate Pahović iz Rakotolah 60 nvč., Beletić Antun iz Beletićih 25 nvč., Petar Besaneže iz Soviščine 22 nvč., Sirotić Ivan iz Soviščine 20, Petar Cerneka iz Soviščine 12 nvč., Ivan Bartolić Mazgić 11 nvč. Po 10 nvč. darovaše: Mate Divjak iz Divjakih, Luigi Sandri iz Motovuna, Ivan Kolar iz Brkača, Ivan Zigante, Andjeo Zigante, Antun Zigante, Antun Vitolović i Antun Flego iz Sovinjaka, Beletić Andjeo iz Brkača, Jakov Flego Jermanija, Mate Šculac, Ivan Flego Jermanija, Ivan Cernecka, Ivan Jerman Jermanija i Jakov Sirotić iz Soviščine, Antun Jerman (Baldić) 20 nvč. Od g. Gj. Corazze u Voloskom 5 for., sabrane na dan sv. Roka u gostioni kod „Roze" za rodoljubnim stolom mladića Hrvata. Od g. Ivana Kanta iz Roča 4 for., sabrane u veselom družtvu u gostioni Iv. Poropata u Trsteniku prigodom njegovog razstanka sa Lanišćem.

Naše čitatelje i predbrojnike molimo ovim opetovno, da što prije poravnaju već jednom račune sa upravom našega lista, jer ćemo biti prisiljeni nekojim obustaviti list a druge izručiti odvjetniku, kao što smo jurve s pojedinci učinili. Tko prima i čita list, mora ga i plaćati, jer se inače lista nebi moglo izdavati.

Mnogi od naših predbrojnika vični su platiti list tekar na koncu godine, a to neide, jer je nama trošiti tečajem ciele godine. Pravi i uredni predbrojnici morali bi platiti list već na početku godine, pak nebismo imali toliko neprilika, kao što ih radi njihove nemarnosti žalibože i previše imamo.

Imenovanje. Savjetnikom kod ces. kr. okružnoga suda u Rovinju bijaše imenovan g. Hinko Cazzaffura, ces. kr. kotarski sudac u Komnu.

Parnica proti Andreicichu. Čujemo, da će državno odvjetničtvo ipak postupati proti Andreicichu radi rieči, što jih je rekao veleč. gospodinu Zupanu, kad je išao sa Svetotajstvom k bolestniku. Vidit ćemo! Bila bi i doba, da se već jednom postupa. Zatezanje čini ljude na koje šta slutiti.

Popravak. U govoru zast. Spinčića o trgovini priobćenom posliednji put ima biti na 2 str., 1 stupcu, 18. redku odozdo „samomu *družtvu*" a ne „samomu *mjestu*".

Za puljsku podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda za Istru uplatili su p. n. gg.: Dr. Matko Laginja 10 for. kao prvi obrok upisane utemeljiteljne svote od 100 for. — 1 for. kao redoviti članovi uplatili su: Jure Baleta, Barbalić Fran, Grgo Bartol, Bason Mate, Bolčić Mate, Bole Jure, Capolicchio Jadre, Cotić Srečko, Dajčić Anton, Dujmović Ivan, Fajdiga Mate, Fakin Dragutin, Glaser Fran, Grum Viljem, Jančar Fran, Keršić Ivan, Komodina Mile, Križ Lacko, Lokar Josip, Maračć Dragutin, Mezulić Mijo, Mihalić Ivan, Mihaljević Fran, Pavešić Pave, Pavletić Anton, Rosanda Miho pok. Martina, Šamanić Ivan, Skrobe Miho, Smak Jakov, Snitz Anton, Spik Ivan, Starčić Josip, Stiglić Ignacij, Stiglić Fran, Stipančić Ante, Suban Benko, Tomažin Josip, Valetić Mate, Vernik Vjekoslav, Zuccon dr. Ivan, Seljak Lavoslav, Tentor Anton, Tugonjac Ivan, Mezulić Anton, Čop Miho, Mazanec Vojtjeh, Stopar Kristijan, Ferluga N., Volk N., Kot Fran, Pujman Ivan. — Po 80 nvč.: Laginja Stana, Laginja Marica i Laginja Jelka. — Po 50 nč.: Brumnić Ivan, Forza Ferdinand, Jadreško Ivan pok. Grga, Malvić Anton, Mikuličić Ivan, Ribarić Anton, Rosanda Luka pok. Antona, Rosanda Martin od Tome, Stiglić Lovro, Terković Josip, Udovičić Mate, Uršić Ivan, Ušić Ivan, Rumanić Anton. — Po 20 nvč.: Rašpulić Mate. — Osim toga imala je podružnica još sliedeći prihod: u škrabici u Čitaonici našlo se je 10 for.; od maškarade u pustu ostalo je 4.35; na skupštini Posujilnice sabrano je for. 13·51; od igre na čunje kad se je konštituirala podružnica, for. 21·50. darovano od pojedinaca i sabrano u veselih družtvih pri Danici ili u Čitaonici u raznih prilikah for. 35.78. Ukupni dosadašnji prihod iznaša dakle for. 156·24.

Izloženje listina u Veprinačkoj občini. Pišu nam od tamo 26. t. mj O izborih u Veprinačkoj občini donieli ste posliednji put posve stvaran kratak opis. Dalo bi se još mnogo toga pisati, da je na pr. poštar u Ičićih, Benedikt Bačić oba dana izbora činio za pisara a poštu za njega obavljao poštar u Lovranu Benjamin Battestini, da su došli glasovati dvojica iz Pule, naime Mate Žigante i Ivan Pilja, da su u večer u krčmi služile supruga Andrejčićeva Roža i njezina sestra. Ja ostavljam sve to i drugo vještijemu peru. Samo na jedno želim upozoriti. „Naša Sloga" pisala je u jednom prvašnjih brojeva, da izborne listine nisu bile izložene četiri tjedna, kako to zakon propisuje. Koliko je meni poznato niti ona uprava nije tako daleko išla; listive bile su izložene. Znam svakako, da su neki naših izbornika učinili reklama i da je komisija za reklame sastojeća iz nepismenih ljudi na nje odgovorila. Drugo je pitanje, kako je odgovorila. Da vidite jezik, kojim je taj odgovor pisan, da vidite oblik, da vidite sadržaj, grohotom biste se nasmijali, i požalili onakvu upravu — već samo obzirom na to. Naši su podnieli reklam proti izborom.

Nit sami tobožnji pobjeditelji reć bi, da nisu najveseliji poslie izbora. Vino reć bi, da kadkad i prevreć opoji, tako da se nit nemože pievati.

Zemaljski izbori u Gorici. Ovoga čedna započeli su u susjednoj Goričkoj izbori izbornika ili fiducijara, koji će budućeg mjeseca birati saborske zastupnike. Koli talijanska toli slavenska stranka pripravile se valjano za izbornu borbu. Talijanska stranka imala je u zadnjem zasjedanju sa predsjednikom 11 zastupnika, a slovenska samo 10, premda je u pokrajini većina Slovenaca. To nerazmjerje valja pripisati krivičnomu izbornomu redu, koji daje manjini pučanstva veću zastupnika, kano i kod nas u Istri. Razmjer zastupnika ostati će po svoj prilici dosadanji, pa uprav radi toga želimo braći Slovencem, da izaberu u budući sabor sve same neodvisne i značajne, poštene i sposobne muževe, koji će moći i htjeti stupiti u zemaljskom saboru u težku borbu, koja predstoji po svoj prilici i goričkim zemaljskim zastupnikom.

K izložbi na Izložbu u Prag. Upozorujemo ovim ješte jednom naše suzemljake, koji se kane pridružiti braći Slovencem i Hrvatom (iz kraljevine), koji će dne 1. septembra odkrinuti posebnim vlakom u zlatni Prag na glasovitu narodopisnu izložbu, da od te nakane nikako ne odustanu, jer ih čeka u priestolnici češkoga naroda mnogo krasnih iznenadjenja.

O budućem zemaljskom kapetanu za Istru. U zadnjem smo broju obećali, da ćemo se danas osvrnuti na nekoje potankosti, koje bi imale podkriepiti raztorenu viest o predstojećem imenovanju g. dra. *L. Rizzi-a* zemaljskim kapetanom za Istru. Evo nas, da održimo zadanu rieč.

Negdje okolo polovice mjeseca julija t. g. sastali se skoro svi novoizabrani zastupnici talijanske stranke u Rovinju na dogovor, na kojem se pretresalo na prvom mjestu pitanje o kandidaturi za mjesto zemaljskoga kapetana i predsjednika na pokrajinskom saboru za Istru. Medju odsutnimi zastupnici bijaše i dr. *Rizzi*, koji se je po svoju izpričao, da ne može na sastanak. Na tom sastanku pretresalo se je ponajviše o tom, da li bi i pod kojimi uvjeti opet preuzeo mjesto zemaljskog kapetana g. dr. *Mate Campitelli*, za kojega su gospoda doznala iz Trsta, da će biti po svoj prilici od strane g. namjestnika za ono častno mjesto opet preporučen. Tuj se dakle zaključilo podupirati kandidaturu g. *Campitelli-a* za rečeno mjesto, dapače naložilo mu se, da ponudjenu mu eventualno čast prihvati, ali pod uvjetom, *da mu se pusti slobodne ruke u saboru u jezikovnom pitanju.*

G. *Campitelli* bijaše u istinu pozvan u Trst i ponudilo mu se mjesto kapetana, što je on prihvatio pod navedenim uvjetom. G. namjestnik pošav iza toga u Beč i vrativ se natrag, priobćio je g. *Campitelli-u* — valjda po nalogu središnje vlade, da se u Beču ne mogu sprijateljiti s njegovim uvjetom i da se radi toga odustaje od njegove kandidature na mjesto zemaljskoga kapetana.

Priobćiv tu viest g. *Campitelli* svojim saborskim drugovom, sastali se ovi opet u Rovinju, da se posavjetuju ponovno glede novoga kandidata za rečeno mjesto. Medju odsutnimi sjajio je opet g. *Rizzi*. Ovaj put došla je na pretres kandidatura g. dra. *Cancian-a*, odvjetnika i načelnika u Poreču, kojega drže odlučujući krugovi tobož umjerenim Talijanom, i za kojega se je bila jurve proniela viest, da je i on medju kandidati za stolicu zem. kapetana. Na ovom sastanku proglasiše zbilja svojim kandidatom g. *Canciani-a*, koji se je morao obvezati, da će primiti čast — ako mu bude ponudjena — jedino pod uvjetom, *da mu se ostavi posve slobodne ruke u jezikovnom pogledu kod saborskih razprava.*

I taj zaključak bijaše neposredno priobćen gosp. namjestniku. Nakon toga reć bi, da je kocka pala ne g. *Rizzi-a*, kojega se je po novinah i prije za to mjesto kandidiralo, kojemu su skloni najviši krugovi kod c. i kr. mornarice, i koji nije prisustvovao ni jednomu ni drugomu sastanku u Rovinju. Je li to bio puki slučaj, il je bio u istinu zapriečen doći na sastanak, il je sve to upriličeno po dogovoru sa odlučujućimi krugovi — toga mi ne znamo, al će boz dvojbe i to prije il kasnije na vidjelo.

Ako smo dakle dobro obaviešćeni, bio bi dakle sada jedini kandidat tršćanske vlade na mjesto zemaljskoga kapetana g. dr. *Rizzi*. Nu što vriede takove postrane kandidature, ako dotičnik ne ima za sobom većine, ne treba nam tekar dokazivati.

Medjutim dok bude saborska većina postavljala svojim kandidatom spomenuti uvjet, moguće je, da bude imenovan jedan ili drugi samo tada, ako se većina odreče onoga uvjeta, ili ako vlada na taj uvjet pristane. Hoće li se dogoditi jedno ili drugo, pokazati će nam nedaleka budućnost.

Tri štipendije — svaka po 105 for. podieliti će se siromašnim giminazijalcem, pripadnikom Trsta ili Istre, koji polaze jedan od nižih 6 razreda.

Molbe valja uložiti do 15. septembra tg. na c. kr. namjestničtvo u Trstu.

Iz Omišlja pišu nam 25. t. mj.: Med tolikimi nevoljami, koje nas tište, pojavila se kod nas još i filoksera, pred malo vremena konstatirana. Ona je stalno već na više mjesta raznešena, a nitko se ne brine, kako bi se toj pošasti na temelju postojećih zakona dalnje širenje po mogućnosti zapriečilo. Nadležne su oblasti razaslale podredjenim občinam shodne naputke u tom poslu, a mjestno glavarstvo dužno je, da se iste najstrožije provadja.

Koliko se već godina borimo proti peronospori (koju neki i sada rosom nazivlju) i s kakvim uspjehom, vidi svatko, koji ima zdrave oči. Ako imamo toliko posla sa peronosporom, koliko više rada, pažnje i borbe posvetiti imamo proti kužnoj i nemilosrdnoj žiložderi, koja će nam vinograde brzo uništiti, ako odmah nepreduzmemo one mjere, kojimi su napredni ljudi obnovili svoje stare vinograde.

Lovran, 25. agusta 1895. Bože moj, ale smo mi Lovranci čudni ljudi! Imamo oči, a ne vidimo, imamo uši, a ne čujemo, sve nam gre nopak, sve, sve! Morija nam se ljudi rugat, a i pravo nam stoji, kada nami govore, da su nam nopak vrata i toliko druge stvari! Čujte, pak sudite sami! Mi svi govorimo hrvatski, i molimo i jadimo Boga v tem jeziku. Dobro, neka bude, ma zašto da nam i deca tako ne govore? Ne, deca moraju govorit taljanski, a zač? — to ne znam ni ja. Ale pustimo to, još ima drugih stvari, koje su kod nas nopačne. Mi imamo jednoga poglavara, koji je hvala Begu vredan i pošten čovik, a mislite, da je to pravo našim Kalabrezom? Ne, i to zač, da ni Taljan, a da bi bil Taljan, on ne bi bil — kako pokojni Mikula — samo *„grejo capitano"*, nego i *„luštrišimo jenerali"*, ale pak najmanje *„amirajo"*, kako sada zovu onoga s červenom bradom, koji je ono *avancal* za listonošu ili *portalettere*. Ale zato, jer je čovik pravedan, koji Marinu drage volje puška šila i kopita, ma oće, da Lovranci sami doma zapovedaju, zato ala — propni ga!

Još bi toga bila puna vreća, ali koji bi to sve nabrojio, zato ja ću vam, da vas preveć ne utrudim, još samo jednu povidat.

Kolikogod ima mesta i gradi na svetu, svagde je plovan — plovan, a meštar — meštar. Mislite, da je i kod nas tako? A ja! Koji zapovida u našoj crkvi? Meštar il učitelj. — Onputa mi imamo u Lovranu dva plovana, jednoga s bradom, a drugoga bez brade? vi me pitate. — Bit će tako, drugačije ja ne bi to znal sudit. Čujte me, pačete mi dat pravo. Nedelju na 25. ovoga meseca imal je novi kapelan g. Čiković mašit velu mašu. Kako nam je od srca žal, da nam je išal ča on dobri naš kapelan g. Habat, tako nam je pak bilo baš jako drago, da su nam presv. gosp. biskup poslali opet jednoga našega čovika za kapelana i zato smo svi čekali velu mašu, da ga prvi put čujemo. Počel je g. kapelan sv. mašu a na *„organe"* *zapišćeli* su neč po — latinski.

Svet u crkvi mrmlje, ma svi čekamo, da vidimo, šta će bit s toga. Kada su na *„organe"* svršili *„pišćet"* kako *„ščurki"*, g. kapelan je na oltaru zapival, kako je to u Lovranu stara navada, kad nisu veli blagdani: „Slava na višnji Bogu!" A na organe? — — Opet latinski. Tim komedijam u crkvi nisu naši ljudi navajni, pak su se počeli jadit na „novoga" plovana s bradom, a da im nebi *„trentaun"* skočil, izašli su neki iz crkve. A kada su ljudi s crkve po maši izašli, tu ni bilo ako ne jedan govor o toj stvari, a svi su govorili, da Bog blagoslovi gosp. kapelana, i neka mu Bog da zdravlje, da ni poslušal brkatega plovana, nego da je svetu mašu čital onako, kako se je od puno stotina let kod nas mašilo. A ni to prvi put, da se *„novi"*, plovan meša u crkvene stvari, on je tako delal još kada su kod nas bili i drugi kapelani, a najviše pak, kad je bili ovdi za kapelane gosp. Halama i gosp. Habat.

Ale ta *plovan* je tu našal jako tvrdu kost, jer oba ta dva gospodina — Bog im daj zdravlje onde kade su — znala su za svoju dužnost, pak je brkati plovan ostal vavik s dugim nosom. Pak to i gre, jer kad bi to drugi ljudi doznali, bi mislili, da smo mi Lovranci — *Grci staroverci*, i to da poslušamo plovana s bradom. Drugoga gospodina plovana bez brade častit ćemo rado, kada budemo videli, da nam se u crkvi čuvaju naše svete stvari i naš lepi, mili jezik, ali *„novoga"* plovana mi ne moremo častit, dok nebudemo znali, da je štalan za drugoga plovana lovranskoga. Toliko za danas gosp. brkatemu plovanu. Još neka zna i to, da neka zahvali Bogu, da je u Lovran došal, kade su ljudi mirni i dobri, jer da bi ga bil koji vetar odnesal u Ameriku — ava ka sreća! — bil bi videl, koliko bi se mogal tamo pačat u tuje posle, a najmanje u lovranske.

Žaneto.

Narodopisna izložba u zlatnom Pragu. (Izvorni dopis). „Quien no ha visto Sevilla, no ha visto maravilla; quien no ha visto Granada, no ha visto nada"; to će reći: koj nije vidio Seville, nije vidio čudesa; koj nije vidio Granade, nije vidio ničesa". — Ovako ponosno pjeva Španjolac, ali još

ponosnije može sada zapjevati svaki Čehoslaven: „Ještě jednou, dřív než umru, chtěl bych Prahu viděti.“ — (Zlatni Prag ima sada 426.619 stanovnika.) Opisati cielu izložbu, koliko je ovdje sabrano bogatstva umnoga i materijalnoga, koliko je tu blaga narodnoga sakupljeno, one ljepote i krasote, što tamo naslagane vidiš, to nije vješto svako pero opisati niti svaki slikar naslikati; ovdje se može reći: „Veni, vidi, victus sum“, (Dođjoh, ali sam prevladan ljepotom, što ju vidih.) A najkrasnija uspomena ciele izložbe utisne se u srdce svakomu od nas, koji znamo, da je ona *posve i čisto československa*. — „A to si učinio ti puče, sam samcat bez pomoći i podpore bilo od kojegod strane, a to djelo je djelo tvoje“ — to su rieči načelnika „zlatnoga Praga kod otvorenja izložbe. — Kamogod dodješ, kudgod te noga zavede, po čitavoj si izložbi kao doma.

Ovdje vidiš kako je naród nekada zidao svoje kuće i stanove; tuj vidiš njegovu nošnju i oružje, kojim je branio svoju domovinu protiva neprijateljem; tamo čuješ i vidiš pučki pjev i ples, ondje predočuju ti se sve krasne narodne navade ili običaji od starine pa sve do sada; tuj upoznaš narodne izume, njegov zdravi razum, sve vrline i krieposti, jakost i znanje, te moraš priznati, da naród, koj je sve to sam zamislio i stvorio, neće izumrieti.

A do deset godina ima biti u istom zlatnom Pragu narodopisna izložba *slavjanske braće iz čitave Austro-Ugarske*, po primjeru ove do sada jedine česko-slavenske izložbe, koja bi imala pokazati svietu, kako moguća je i zdrava *„lipa slavjanska“* i njezine grane: Česi i Slovaci, Hrvati i Slovenci, Poljaci i Rusini. Osobito Rusini iz Galicije bijahu ovih dana velesrdačno primljeni i svečano na izložbi pozdravljeni. Oni su prvi obećali sudjelovati kod oživotvorenja veličanstvene osnove t. j. kod ustrojstva *„Sveslavjanske narodopisne izložbe u zlatnom Pragu god. 1905.“*

Bog dao, da bi se sva slavjanska braća na vrieme dala na posao, da se sretno dovrši divna zamisao, pak da uzmognemo složno zapjevati pjesmu rusinskoga kmeta:

„Pošly, Bože meni pomoš, daj Prahu uzrity;
Ščob Čechamy natišatyš, poznati jich dity.
Čechy slavnyj naród v svitu, to slava Slavjanam;
To potícha ruskim lud'am, a užas pohanam.“

Do vidova!

Iz Lovrana pišu nam 24. t. mj. Tužnim srcem javljamo Vam žalostnu viest, koja je sve što je u Lovranu čestita i poštena najneugodnije dirnula. Jučer ostavio nas dosadanji naš kapelan, č. g. *Josip Habat*, i odputovao na novo oprodieljeno mu mjesto, naime u Hrušicu. Izuzam nekoliko talijanskih pripuza i šake šarenjaka, sve žali za dobrim i vrlim svojim kapelanom. Tri godine bio među nama uviek prijazan, uviek ljubezan s narodom, bilo kojega mu drago sloja. I djeca naša gube u njem dobra učitelja i miloga dobročinitelja. U gorkoj našoj tuzi utješila nas malko ugodna viest, da na njegovo mjesto dolazi č. g. Lj. *Ćiković*, za koga se nadamo, da će umjeti nadomjestiti plemenitoga našega kapelana. Odlazećemu nek Bog dade svako dobro i sveti mir, koji mu ovdje nekoliko prodanih duša uzkratilo, a dolazećemu kličemo iz svega srca: Dobro nam došo, i u obrani naših svetinja ugledao se u svoje vrle predšastnike.

Iz občine kastavske javlja nam prijatelj, da je i tamo zavladala velika suša; zdenci i lokve većinom su izpražnjene; što bijaše na polju i vrtovih zelenoga, to se je posušilo ili vene tako, da se opaža i na grozdju, koliko ono od suše trpi. Bojimo se, ako se Bog brzo ne smiluje obilatom kišom, da neće ni podzimske hrane kmet spraviti, a ono malo grozdja neće moći uzoriti. Ljetni pridjelci kao krumpir, pažul, žito itd. slabo su urodili, a sada neka nas izdade vino i podzimska ljetina, eto nam gotovo crne zime, čega neka nas dobri Bog očuva!

Potvrdjen zakon. Njegovo Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip I. potvrdio je neke promienjene školskoga zakona za Istru, prihvaćene u saborskom zasjedanju od god. 1894, kojimi se mienjaju nekoje ustanove školskoga zakona od dne 30. marča 1870. br. 20. obzirom na kazneni postupak proti onim, koji zanemaruju polazak javnih pučkih škola.

Iz Kaštelira pišu nam 22. agusta 1895. U našem selu se je dne 19. t. mj. dogodio slučaj, da ga zašutiti ne možemo; dapače goruća je naša želja, da u javnost dodje, te Vas, gospodine uredniče, molimo za malo prostora u cienjenom Vašem listu.

Bila je obletnica pok. *Antona Mekiša*, a njegov sin, naš župan g. *Anton Mekiš* pozvao je svećenika Labinskoga g. *Sekyru*, da dodje u našu crkvu pjevati sv. misu za pokojnika. Naši čestiti pjevači, po starodavnom običaju, počeli su i dovršili pjevanje sve u *hrvatskom* jeziku. Gosp. Sekyra pako, kojemu hrvatski jezik u crkvi milo ne zvoni, pjevao je epistolu i evandjelje u *latinskom*, premda mu je crkovnjak hrvatsku knjigu (ščavet) nudjao. Od kada naša crkva obstoji, toga se nije još čulo; zato ne znamo, da li je to bila drzovitost ili bezobraznost g. Sekyre, te mi proti tom njegovom činu svečano prosvjedujemo i ne trpimo, da u naše svetinje zadirkiva. — Pred 32 godine umro je u Labinčih velečastni i veleštovani župnik gosp. *Matija Roška*, Kaštelirac, koji je kroz cielo svoje župnikovanje u hrvatskom jeziku sv. misu čitao, i sve druge crkvene obrede vršio. Njegovi nasljednici zabacili su *hrvatski misal* — ali zadržali su *ritual* i *ščavet* i s njimi se uvjek služili; a g. Sekyra je po malo skoro sve zabacio i latinščinu uveo, na veliku žalost i sablazan svijuh poštenih Labinčana.

Žao nam je, da gosp. Sekyra sa našom braćom, koja ga svojimi žuljevi plaćaju, tako nemilo postupa, ali ne trpimo, da takva šta i u Kaštelira započme, jer će on brzo naći vrata zatvorena. Mi nismo *„legaši“*, ni za stotinu forinti nu godinu se „Legi“ u naručaj ne bacamo — a to neka si g. Sekyra dobro zapamti. Taj gospodin je dobro poznat još iz Marčane, kako se za koricu zlade laskati i puzati. — Bilo mu na čast!

Našem veloštovanom župe-upravitelju gospodinu *Stavčiku* preporučamo, dapače mu na srce stavljamo, da dobro pazi na svakoga svećenika tudjinca, da se strogo drži naših običaja i da naše crkvene svetinje štuje. I pošto smo uvjereni, da se je to bez njegovog znanja dogodilo, nadamo se, da se opetovati neće, jer bismo bili prisiljeni u druge gusle zasvirati.

Gospodinu Mekišu pako preporučamo, da dade u Rimu čitati sv. mise, ako mu hrvatski jezik ušesa vredja.

(Doista nas iznenadjuje to postupanje velečastnog g. Sekyre, sina českoga naroda, koji se toli žilavo i uztrajno bori proti nametavanju tudjinštine, a na obranu svojih narodnih svetinja. Nebi li gg. drugovi i suzemljaci g. Sekyre na uj uplivali, da se vrati na put časti i poštenja? Op. ured.)

Pazin 24. agusta. (Ustroj škole a la „Lega nazionale“ — ili — Pro domo). — Kako je jur poznato, domogao se Pazin mučnom uztrajnošću narodnog zastupstva, kako je sasma pravedno. Pošto je škola temelj svemu javnomu životu, od prieke je nužde, da narodno zastupstvo baci bistri pogled svoj na naobrazbu školske mladeži hrvatske. U školi „Lega nazionale“ nenalazi se samo djece, poitalijančenih roditelja, nego i one hrvatskih obitelji. Hrvatski živalj bio je duševno mnogo vremena sustavno zapostavljan, a u gospodarstvenom obziru hotomice zanemarivan; tako je došlo, da živari u oskudnom stanju, da kuburi kao sočal ili kolon. Djece hrvatske roditelji su zemljodjelci, težaci, koji idu u druge predjele na raduju, kad svoju obave. Komu da puštaju na brigi drobnu dječicu svoju? Razumije se samo po sebi, da je ne mogu sobom uzimati. Nepreostaje im drugo, nego da djecu pošalju — sahrane — u školu talijanske „Lega“, koja željno iščekiva žrtve hrvatske sirotinje. A i siromašni roditelji hrvatski rado il nerado šalju djecu u „Leginu“ školu, osobito zimi, da im ne skapaju od glada i studeni, ta i ona djeca, koja polaze pučku školu, obučena su ljeti i zimi sve jednako. — Djeca u školi „Lege“ nauče nekoliko talijanski brbljati, a posljedica je tomu, da poslije stupe u razrede talijanske, ter ostanu nekakvi šarenjaci šišmiši, prianjajući uz onoga, u koga je gospodstvo. Sve to smjera na zator hrvatske narodnosti u Pazinu. A sve da neima škole „Legine“, već gore spomenuta okolnost — nelmućtvo hrvatskih roditelja — glasno zahtjeva, da se takva škola za drobnu djecu čim prije ustroji, poput zavoda u drugih gradovih, koji imaju takozvana „Otročja zabavišča.“ Nasliedujmo taktiku naših protivnika i neprijatelja. Dječica, koja bi u školi ostajala preko podne, dobivala bi za siromaški objed malo kruha, u zimi nešto toploga, o Božiću možda i odiela. Seljak bi rado davao po mogućnosti krumpira i bažola . . . a i gospoda bi otvarala darežljivu ruku. Odbor, koji bi se u ovu svrhu izabrati imao, primao bi i bilježio darove i s njimi primjerno razpolagao. Ima još dobrih ljudi, kojim plemenito srce kuca u grudih, a mora da ima kameno srce, koji bi htio, da političku mržnju svoju prenosi na nevinu djecu. Na izmaku školske godine priredile bi se kakve „slavnosti“, neka pozvani dobročinitelji vide i čuju kako im dobra i drobna djeca „hosana“ pjevaju.

Iz bujskoga sudbenoga kotara pišu nam 24. t. mj.: Letos smo i mi u Materadi i u susjednoj Lovrečici po našem najboljem znanju proslavili svečanim načinom rodjendan našega premilostivoga cesara i kralja Franu Josipa I. Velik kres zapalili su naši u Materadi, a bilo je i prozora razsvietljenih i strieljanja. Odlikovao se u tom osobito naš Kozlović. U susjednoj Lovrečici palili su također kresove, isto tako u Dalnici, Barici, Čakmici, Babičih, Šverkih i Burlih; to su sve naša sela, a u Koreniki i Sv. Ivanu, gdje puk drži s talijanskom gospodom, ne bijaše nikakva glasa radosti ni veselja. Isto tako mrtvo je bilo u Bujah, Umagu i ostalih talijanskih gnjezdih.

Kad je sljedeći put u križnom tjednu došla procesija iz Bertonigle u Burle, zamolio je puk svećenika, neka bi po starom običaju obavio sveti obred, na mjesto toga odgovorio je svećenik dvojici seljaka, da neka idu k Laginji i neka im on to učini. — To su vam ti pravi talijanski svećenici Istre.

Dne 15. agusta priredila su bujska gospoda doma ples; ugledav se kod u gospodu, priredište i oni ples. Pošto je kopački ples trajao dulje, nego li bijaše gospodi drago, poslao je načelnik stražare, da razpuste ples, ali kad kopači ne htjedoše poslušati, došli su i oružnici, da razpuste ples; to se dogodilo okolo 4 ure drugoga jutra. Tada su pošli kopači sa glazbom pred sud vičeći: *van sa medvedi, gdje su medvedi* itd. Odatle su pošli u kavanu, te su i tuj tražili *medvede* (gospodu), koji su pobjegli na vrat na nos iz kavane kroz stražna vrata.

Ako svi znaci ne varaju, neće se više ni talijanski kopači dugo dati slepo za nos voditi od talijanske gospode, tih laziliberalaca i protivnika sirote seljaka bio on Talijan, Hrvat il Slovenac.

Sa kvarnerskih otoka pišu nam 26. t. mj.: Na viest *„Posebna audienca“* u br. 35. cienjene „N. Sl.“ primite ove crte:

Presvietli g. *O. Bonaventura M. Soldatić* rodio se je u Cresu dne 7. decembra 1827. a 19. oktobra 1849. postane redovnikom franjevačkog reda, pripadajući državi sv. Antona Padovanskoga. Bijaše mu učiteljem msgr. *Marangoni*, sadanji biskup u Cozi. Poslije redovničkih nauka upisa se kod Tritaneuma u Beču, gdje je postigao doktorat. Šestnaest godina zasebice bijaše provincijalem a g. 1879. bude imenovan generalnim povjerenikom konventualaca, dok ga N. S. Lav XIII. ne proglasi generalom cieloga reda, u kojemu svojstvu služio je do 16. septembra 1891. Od tada življaše skromno u samostanu u Padovi, dok mjeseca srpnja t. g. ne bijaše imenovan naslovnim nadbiskupom od Sardike. Dne 4. agusta t. g. bijaše posvećen u Rimu u Kostantinovoj bazilici ss. Apostola po uzoritom kardinalu Bianchi uz asistenciju presvietlih nadbiskupa msgra. Grusselli i msgra. De Angelis-a. Kako spomenuste dne 5. agusta bijaše primljen u posebnu audiencu od sv. O. Pape. Jedna u Rimu izlazeća katolička novina zove presv. O. Soldatića „luminare dell' Episcopato Cattolico, che ha degno premio alle sue virtù e al suo sapere.“ Presv. nadbiskup Soldatić nije zaboravio svoje rodno mjesto, kamo se je nazad par godina bio navratio kod rodbine i prijatelja.

Zabava na korist sv. Civila i Metoda u Istri. U Brodu na Savi priredila je tamošnja mladež dne 3. agusta prvu zabavu. Već radi plemenite namjere čista prihoda družtvu Cirila i Metoda u Istri, sve što je patriotičnog gradjanstva u Brodu odazvalo se pozivu mladosti. Baš nekako u pol zabave poče mala kiša padati, ali oblaka opet brzo nestane, i tako je animirana zabava bez zapreke mogla do konca u vrtu proći. Proslov krasnoslovila je u pravom smislu rieči dražestna g.djica Ivka Koprivčevićeva. Ovakav divan sa ženosom izrečen apel iz djevojačkih ustiju, da pomognemo našoj istarskoj braći, našao je odjeka u svih prisutnih, svaki je osjećao, da od ovakovih kćerkah možemo se nadati slobodnoj Hrvatskoj. Kako čujemo, majstorski sastavljen proslov potiče iz pera g. pravnika Piškorića. G.djici Ivki svaka čast i priznanje! G. Oskar Abraham deklamovao je „Putnika“ od Preradovića i Bačalićevu pjesmu „Panem et circenses“ upravo liepo, da nas je sve zadivio. U predstavi „Ljubav ih mori“ vrlo liepo se poneše g.djice A. Selinger i A. Smiljanić, te gg. Danić, Neferović i Vuković. U „Redateljskim neprilikam“ osobito nam se je svidjala g.djica A. Smiljanić te g.djice Koprivčević, Jelešić, Rukavina. Od gg. najljepše se je ponio g. Abraham, koji je ulogu sluge Miška baš majstorski glumio. Nu i braća Neferović, Perković, Mravinac, Vuković, Stern ponieše se tako, da im čovjek ništa spočitnuti nemože. Materijalan dobitak, čujemo, dosta je znatan, pa zaključujemo sa: „Vivat sequens“! P. H.

Za potresom ponesrećene Ljubljančane sabrano je nadalje u občini Kastav, kako nam ono slavno občinsko glavarstvo javlja, od dotičnih župana u niže navedenih župnijah: Srdoči 19 for., Brnasi 8 for., Rubeši 11 for. 60 novč., Trinajstići 6 for. 90 novč., Zamet 22 for. 50 nvč., Jurčići 10 for., Lisac 13 for. 5 novč., Škalnica 10 for. Ukupno 101 for. 5 novč., a prije 439 for. 48 novč. Svega ukupno 540 for 53 nvč.

Iz Karkavca pišu nam 22. t. mj: Dne 12. t. m. smo svečano zatrovili polugodišnji poduk ove mlade naše učione. U naznačenoj dobi poučila se školska djeca u učioni, iz koje zajedno se podala u crkvu, da prisustvuju svetoj misi, koju je čitao velečastni gospodin dekan. Baš krasno bijaše pogledati, kako se puna crkva pobožne djece sa svojimi roditelji, a na čelu im učitelj, Bogu mole. Po misi išla su djeca sa svojim učiteljem u školsku zgradu. Tu gospodin učitelj u kratko razloži, zašto se moralo za nekoliko vremena prekinuti podučavanje i kako će se pomoću Boga započeti školsku novu godinu početkom oktobra. Nato dodje g. dekan, koji se ljubezljivim glasom obrati do školske djece, da pokaže, koliko su dobroga naučili u kratkom vremenu od 5 mjeseci. Sam dekan uzme knjigu, ter je izpitivao nekoliko djece, koja su dosta liepo čitala. Zatim razloži, kako će biti krasno, kad svi budu znali točno čitati, pisati i računati.

Na to se razdjeli trideset molitvenika medju djecu obojega spola. Ganutljivo bijaše gledati, kako željno teži svako dieteta za molitvenikom. Nu što ne bijaše moguće za sada, to će se u drugom letu učiniti — kazalo se djeci, ako samo marljivo budu učila i školu polazila.

Tada zapovjedi gospodin učitelj i duhovni pomoćnik djeci, da zapjevaju carevku. Ugodni djetinji glasovi dobro uvježbani dirnuli su do suza sve prisutne. Sad tekar vide nekoji, kako je to ružno bilo, da do ovoga leta nisu učione imali. Nekoliko prodanaca još sada sanja o neknkvoj „Leginoj“ učioni. nu narod im se samo smije i s njimi šalu zbija. On im otvoreno kaže, da će im ta škola prazna biti, budu li ju kada sagradili.

Najvećma nas srce boli, što je prečastni ordinarijat premjestio gosp. učitelja Šonca u Trst, kao biskupskog kapelana i kancelista. Nu ufamo se, da će i novi duhovni pomoćnik, koji ima doći početkom budućega mjeseca, rado preuzeti poduku naše dječice.

O generalu Baratieru pišu hrvatske službene „Narodne Novine“: „Vriedni“ trentinski rodoljubi poslali su ovih dana, i to godinu dana nakon bitke kod Kasale, generalu Baratieru, pobjeditelju Abicinaca, adresu, koju je podpisalo *7000 austrijskih državljana iz Trenta*. Kod toga je zanimivo i to, da Baratieri dolazi u posjete u svoju domovinu, iz koje je jednoč pobjegao, da može služiti u Italiji. *Te činjenice pokazuju jasno, da je u Cislajtaniji austrijskim talijanskim rodoljubom koješa dopušćeno, te čim više demonstriraju, tim ih više brane austrijske oblasti.* Radi toga nije niknkvo čudo; ako su postali odnošaji u Primorju u istinu nesnošni. Tko će to platiti, pokazati će budućnost. — Tako sudi hrvatski službeni list o odnošajih u Cislajtaniji. *„Soča“.*

30.000 for. iznaša glavni zgoditak srećke za gradnju crkve k carevom jubileju. Upozorujemo naše štovane čitatelje, da je vučenje neoprovrzivo već 12. septembra.

Odgovor*)

na „Priposlano“ g. Dinka Girardi-a u Lovrečici.

U zadnjem broju „Naše Sloge“ pozvali ste me, da Vam kažem: jesam li rekao dvim bujskim gradjanom, *da Vas i Vašega zeta naprte batinami, koliko ih budete mogli nositi, ako dodjete u Buje, i kako ću pred Bogom i sudom odgovarati za te rieči — ako su istinite.*

Na umirenje Vaše i Vašega g. zeta javljam Vam ovim, da onih ni sličnih riečih nisam nikada izustio, jer mi nije dobri Bog, hvala mu i čast, pomutio moždjana.

U Lovrečici, dne 27. agusta 1895.

Blaž Šloser,
župnik.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Književnost.

„Majka u radu za Boga i Hrvatsku“. Te prekrasne knjige, bez koje ne bi smjela biti niti jedna hrvatska kuća, izaći će doskora drugo popravljeno i znatno povećano izdanje, jer će iznositi skoro četiri tiskana arka više. Naslovni list biti će liepo ukrašen slikom majke Hrvatske u narodnih bojah. Ciena je knjizi poštom 55 n., a dobivati će se kod pisca g. Ivana N. *Jemeršića*, župnika u *Grubišnom polju*.

„Slobodarke“. *Dr. August Haramбašić* odlučio je, da izda na svjetlo svoje „Slobodarke“ i to drugu knjigu, u kojoj će biti same nove pjesme, kojih nema u prvoj knjizi. Knjiga će sadržavati najmanje deset tiskanih araka i bit će urešena slikom odličnog hrvatskog otačbenika, a stajat će *jednu forintu*.

Tko sakupi deset predplatnika, dobiti će jedanaesti iztisak badava. Tko želi imati predplatni arak, neka mu to javi, pa će mu ga poslati franco. Predplate neka se šalje isključivo na njegovu adresu: Zagreb, Gajeva ulica br. 1. II. kat.

Čim dobije dovoljno predplatnika, dat će knjigu u tisak i objaviti u hrvatskih listovih, kad će biti dotiskana.

Moli sve hrvatske listove, da pretiskaju ovaj poziv.

Vjenčić zabavnih i nabožne čudesnih pripovieđaka savio Adar Ljubomir. Knjižica XVII. — God. IV. U Zadru 1895. Izdalo družtvo: *Pučka knjiga*. Urednik-tajnik *R. Katalinić-Jeretov*. Ciena 15 nvč.

Kratka poviest svetišta Majke Božje Trsatske u hrvatskom Primorju. Napisao Fr. I. Ivančić. Dozvolom nadležne duhovne oblasti. Dobiva se poviest i molitvenik ujedno uvezani prema ukusnom vezu za cienu (bez slika) 1 krunu, (sa slikami) 2 krune i više u sakristiji Svetišta na Trsatu — pošta Sušak.

Seoske zajmovne blagajnice po sustavu F. V. Raiffeisena. Kratki podatci i upute odvjetnika dra. Srečka Karamana. Drugo izdanje znatno povećano i popravljeno. Ciena 40 nvč. novč. U Zagrebu. Tisak „Dioničke tiskare".

Listnica uredničtva.

G. „Lade-Knežvgradski". Vaše *pjesme* nisu za javnost; kušajte se radje u prozi sa kakvim članičem, dopisom itd. od tamo.

G. M. O. u S. Koliko nam je poznato nose skoro svi parobrodi onoga družtva talijanska imena; želite li pobliže o tom vjesti, izvolite se obratiti na ravnateljstvo onoga družtva.

Veleč. g. R. J. u B. Svi izmosi stigli u redu Srdačan odzdrav svima.

G. V. Š. Upotrebiti ćemo; hvala! Zdravo naši tamo!

Gosp. M. S. u Sv. L. p. Takodjer.

Gosp. dopisniku iz Cresa: Za današnji broj stiglo prekasno; dakle drugi put. Živili!

Gosp. O. u B. Vaš dopis nebi budno oko cenzorovo pustilo proći, te smo ga sahranili, da ga prigodom upotrebimo drugdje. Zdravo!

Gosp. D. B. Moglo bi se možda istaknuti samo ono, što se tiče jezika kod prve i druge molbe za eventualnu porabu našim zastupnikom; inače stvar nema važnosti. Ona ponka doći će u list — ako možete čekati, inače pišit. nam. Prijateljski odzdrav!

Gdja „Gojimira": Odgovoriti ćemo Vam privatnim pismom. Živila!

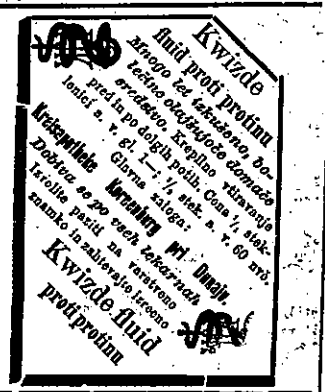

Svi strojevi za gospodarstvo

Peronosporna štrcaljka slična Vermorelu

Samostalna peronosperna štrcaljka sa sisaljkom zračnog pritiska,

Vinske preše svakovrstnih načina.

Preše za masline, preše sa hidrauličnim tlakom,

Poboljšanje drobila

Pivničarsko orudje, vinske sisaljke, vinske cievi

Preša za sieno i slamu.

Ljustilo za kuruzu, Čistilnica za žito

razpošilja uz jako snižene ciene uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN (BEČ)

II/2I Praterstrasse N. 49.

Obširni katalogi za badava i prosti svake poštarine.

Preprodavaoci se traže.

Preporuča se stroge pažnje kod kupovanja istih strojevah od patvorenja.

Srečke za gradnju crkve K carevom jubileju po 1 for. Predzadnji tjedan

Glavni zgoditak

30.000 forintih

vriedan

Srečke preporučuje: „Il Mercurio", Girol. Morpurgo, Ign. Neumann.

Jakob Štrukelj, Trst

ulica Caserma br. 16, ulaz Piazza Caserma

(naproti velikoj kasarni).

Prodaje po najvjerojatno nizkim cienam svakovrstne i engleske dvokolice (Bicykle). Zastupstvo dvokolica „Adler" iz tvornice H. Kleyer, Frankfurt i „Viktoria Cycle Works" Wolverhamptom (Englezka). 3—50

Dvokolice „Adler" svietskoga su glasa uporabljuju se kod njemačke vojske.

Jamči se za svako kolo 12 mjeseci, tko nezna voziti, nauči se ga bezplatno.

Pošilja se u pokrajine i na sve kraje.

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazaro,

preporučuju sl. občinstvu svoju trgovinu manifakturnom robom. Na skladištu nalazi se posve nova roba, kako za ženske, tako za mužkarce i djecu. Veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vunenih i svilnatih. Velika zaliha svih potrebah za šivalje i krojače. U zalihi nalaze se takodjer vrpce svakojake boje, te se dobivaju i **hrvatsko-slovenske trobojnice.**

Napose se preporučuju cienj. gg. učiteljicam u mjestu i okolici za sve školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franko.

Govori se hrvatski i slovenski.

Jeftino! Jeftino! Jeftino!

Plemeniti rakovi

tustimi, širokimi nožkami, živi, jamstvom *franko* pošt. pouzetjem kao pošt. pošiljke:

120 kom.	Za juhu . . .	2 for.	— nvč.
90 „	Srednji Tf. . .	2 „ 50	„
60 „	Ogromni Tf. . .	3 „ 50	„
50 „	Hochsolo . . .	4 „ 25	„
40 „	najveći kao Hummern . . .	5 „ —	„
200 „	Satzkröb. za razplod . . .	2 „ —	„

Ef. Müller, Buczacz,

Nr. 448. Galicija.

Perje od guske bielo ko snieg, mehko, novo, fino otrebljeno funta M. 2·20, neotrebljeno M. 1·40 franko i prosto od carine, razpošilje

Ef. Müller, Buczacz,

Nr. 448, Galicija.

U LJEKARNI

EDE TOMAJA

u Zagrebu, Ilica broj 12

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih. ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom pogancu, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 nvč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se liči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teško disanje, promuklost u grlu, slpljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bljedoći, škrofuloznosti, podbuhlosti, djetinjoj krljivosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje **krv i zlatenica,** popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u ližici, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću **švedsku tinkturu** redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski kch i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za obćišćivanje želudca i prohave, kada blago neće rado žderati, pa se napuhuje. Krave daváju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Švajcerske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili tečini. — Ciena škatuljici 70 nvč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini poslje težkoga napora, za obćišćivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolja, učvršćuje meso oko zubi, razfrižkavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtenzaatel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kosa. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotisam. — Jedan lončić 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili fleckovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena večem lončiću 1 for. — K tome spada još **boraksov sapun** po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na parižkoj izložbi začastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi preugodan miris. — Flašica 80 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimnici. — Manja bočica 70 nvč.

Polibromov sirup po dra. Nikoll Selaka liči uspješno, bolesti živaca, nepokoj, glavobolju trzanje, histeriju, zaduhu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 forint.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siede koso pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kiruržke sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinti vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc.

Broj 37. U Trstu 5. septembra 1895. Godina XI

Izlazi svakog četvrtka u arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

odpisani se dopisi ne tiskaju, poslana se pisma, oglasi itd. kaju po običnom cieniku il po govoru. Isto tako je sa prilozi, vci se šalju poštarskom na- nicom (assegno postale) na inistraciju „Naše Sloge". Ime, rizim: i najbliju poštu valja točno označiti.

komu list nedodje na vrieme, ka to javi odpravničtvu u otvo- u pismu, za koje se ne plaća štarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

Talijanska kultura u Lošinju

Na drugom mjestu donašamo obširno zvješće o putovanju izletnika parobrodom „Iku" iz Opatije do otoka Lošinja i opis ndne demonstracije, koju upriličiše u Malom selu odmetnici naše krvi odlazećim izletnikom a očigled mjestnog redarstva i samog upra- ritelja one političke oblasti. Nitko se nije od ladajuće talijanaške stranke il bilo od koje oblasti ni maknuo, da zaprieči sablazan, koja služi na sramotu svim mjestnim oblastim, a na štetu bez dvojbe svemu gradjanstvu.

Prošle godine odlikovalo se krčko grad- ako smeće smradnom demonstracijom proti Senjanom, a sada se poveli za krčkimi pro- palicami i Maloselski smušenjaci, dokazav tako, da su već i oni opojeni glasovitom *„djedovskom kulturom"*.

U interesu samih Maloselaca žaliti je takove nepristojne i ničim opravdane demon- stracije, jer se tim od onog otoka i grada odvraća tudjince, koji ne dolaze tamo zaista na štetu gradjana. U ostalom mi nećemo ba- citi krivnju na čitavo gradjanstvo, koje će u svojoj boljoj većini bez dvojbe odsuditi de- monstracije, koje osramućuju dobar glas onoga pučanstva i koje mu nanašaju materijalnih šteta.

K izvještaju, što će ga naći naši čitatelji na drugom mjestu, dodajemo sliedeći opis, što ga sastavismo po kazivanju jednog očevidca, i koji označuje pojedine osobe, koje su sablа- zan izazvale, podpirivale ili odobravale. Evo tog opisa:

„Četvrtak dne 29. pr. mj. dovezlo se parobrodom „Iku" iz Opatije okolo stotina iz- letnika u Mali Lošinj, kamo prispješe malo poslje podne. Dočekalo ih na obali više ta- mošnjih Hrvata, koji se ne srame svojih pra- otaca, te gledaše u koliko moguće biti im na ruku, prateći ih amo tamo kud bi zaže- ljeli. Kako su gospoda došla na izlet, sve je išlo i odvišе mirno i skladno, a nitko nebi bio ni slutio, da bi moglo doći do kakvih demonstracijah, kad nije bilo ni sjene kakvom izazivanju s naše strane. Kada su okolo šest sati izletnici počeli ukrcivati se, mnogi ov- dašnjih starih kapetana, noćiv medju izletnici vriednog gospodina *V. Tomičića*, podjoše mu u susret, da ga pozdrave, a on im učtivo no samo odzdravljao, nego im se i zahvaljivao na dočeku. Ali netom se parobrod odalečio od obale, te izletnici stali samo pozdravljati svoje novo stečene znance, eto na jedan put rulja nagomilane dječurlje, tobože boljih obi- telji, predvodjena odraslimi, stane psikati, zviždati, urlikati, svakojakimi grdnimi izrazi, prostačkim micanjem ruku, gujusnimi kretanji psovati i vriedjati odlazeće gostove.

Da se u jednoj ili drugoj prigodi dogodi ili napravi kakva demonstracija, nije čudo, ali da se bez ikakva povoda demonstrira, to već označuje dostatno demonstrante, a kad se pako demonstrira na takav način, kako onaj večer, kad se upotrebi onakvo kretanje ruku i života, kuzivanje rogova i micanje ruku, kakvim se rjedko kad služi isto. smeće ljudstva i najprostija fakinčad, tada se zbilja moraš pitati, med koju si čeljad zabasao, što i koji su ovo ljudi tako prosti i naduti, gdje i kako su si prisvojili toliku i takvu kul- turu? A još veća je sramota po Maloselce, što tako gujusnu, prostačku demonstraciju pripraviše i upriličiše ljudi, koji se broje medju *imućnije*, te da sudjelovaše u najvećem broju djeca takvih obitelji uz odobravanje ro-ditelja.

Što je radila politička oblast, pitati će se? Politička oblast pojavila se je samo da zabrani glazbi, da igra ma koji hrvatski ko- mad, a u ostalom kako da se to nje i ne tiče, ostavila je svaku brigu občinskoj upravi. Ova pako, činilo se, kako da je radila spo- razumno sa poštenitelji demonstracije, jer pri- sutne redarstvene straže ma da bi kakav ko- rak bile poduzele, da zaprieče ili obustave takvu sablazan. naprotiv ponašahu se kako da su dobile nalog, da nebi proti demonstran- tima tko reagirao. Vidilo se je občinske od- bornike *Batistu* i *Matiju Premudu*, gdje su šaptali redarima prije demonstracije, a kad se ovu izvadjalo, bili su tuj i oni, a nisu se ni maknuli. Vidjesmo nekoga *Pia Ivancicha*, koji je svom snagom psikao i zviždao, mahao rukama na ružni način, a opro se jednom redaru, kad je ovaj htio vršiti svoju dužnost. Ovaj Ivancich, trgovački pomorski kapetan, klatari se već više od godinu dana po Malom selu, jer nakon par puta, što se je iztaknuo pomorskimi svojimi sposobnostmi, nitko mu već ne nudja službe, te sad čeka čas, kad će biti imenovan Lloydovim kapetanom, da svo- jom osobitom sposobnošću i uljudnošću po- veća ugled tog družtva. Drug mu je bio *Antun Suttora*, isto budući Lloydov kapetan, a obadva uz ostale istog staleža, nagovarahu i nukahu djecu da psikaju i da se nabacnju najprostijimi uvredami proti izletnikom. A ovo su bila djeca jednog dra. *Katarinicha*, dvoje djece odraslije, kojih jedan polazi ko- paraku *gimnaziju*, ovdašnjeg ravnatelja pučke škole *Piperate* i ostalih, a roditelji za njima s posmjehom na ustih u znak odobravanja tolike sablazni. Više puta čuje se tužiti Malo- selce, da strani ljudi nerado ostaju ovdje. da radje polaze u Veliki Lošinj, a odavle da svaki i činovnik i svećenik gleda kako da pobjegne. To je prava istina, koja se tumači time, što nijedan iole naobražen čovjek, ne želi stanovati u mjestu, gdje je mah preotelo i zavladalo toliko i takvo prostaštvo, kakvo se dan danas pojavlja u Malom Lošinju, iliti pravilnije u Malom selu.

DOPISI.

Iz Opatije 1. septembra. Mnogi ovuda sjećaju se najugodnije izleta, što su jih učinili lani parobrodom, jednoga okolo otoka Krka tičuć Kraljevicu, Crkvenicu i krš ni Senj, drugoga na Malinsku. Sjećajuć se na to zaželili su i ljetos kamo izletiti. Na- mišljeno, učinjeno. Izletni odbor razaslao je pozive za izlet u Mali Lošinj, i u malo dana oglasilo se je toliko izletnika, da se je mogao učiniti dne 29. pr. mj. Rano u jutro došao je parobrod ugarsko-hrvatskoga družtva u Volosku luku, u kojoj su se ukrcali izletnici iz Voloskoga i iz Kastva i Kastavščine. Skoro za tim eto parobroda prema opatijskoj luci. Okrašen je zasta- vami, a na njem svira glazba Jelačićevog pukovnije, najmiljena u tu svrhu. U Opatiji ukrcalo se je još najviše izletnika, nješto iz Veprinca a većim dielom iz Opatije same. Domaći su to ljudi, Hrvatice i Hr- vati, kojim se je pridružilo i nešto Hrva- vatica iz Zagreba, Osjeka i Krapine. Paro- brod pristaje još u luku u Iki i tu ukr- cava njekoliko izletnika i izletnica, dakako sve naših, tako da jih je u sve bilo blizu stotina. Parobrod juri pak obalom pod Kraj, uz Mošćeničku Dragu, pod Mošćenice, pod Berseč. Sa lovranskoga mula pozdrav- ljalo se je izletnike, a u Mošćeničkoj Dragi pucaju njim na čast iz mužara i pozdrav- ljaju ih. U Berseču nije se takodjer zastava izletnikom na čast. Odtud zapušta paro- brod obalu poluotoka, ostavljajuć na desno Plomin, Rabac, Labin, Skitaču i kreće prema obali otoka Cresa. Tu se opaža Porozinu, Dragozetiće, Predošćicu, pak grad Cres u istoimenovanom zaljevu. Dalje vidi se Lubenice stršeć visoko na briegu, kao pravo gnjezdo sokolova, kojih pastira, ako toga ou ni čuo nije, su izletnici srdačno po- zdravljali, kao sve naše ljude kuda su prolazili. Ploveć izmed otočića Zečjaka i otoka Cresa, imali su na vidu Martinšćicu, Sv. Ivan, Ustrine i Osor, dočim se ploveć izmed Unija i Srakana na jednoj strani i izmed lošinjskoga otoka na drugoj ne- vidi nikakvih sela ni gradova. Na obću želju zaplovio je pak parobrod prema otoku Susku, tomu pravomu čudovištu, obstojećem iz kamenoga okruglastoga korita, nasu- toga pjeskom. Na cielom otočiću neima kamenja, sam je pjesak, gdje više gdje manje kišom razrovan, i zarašten vinovom lozom i trstikami. Pred mjestom Susakom parobrod je pomanje išao. Kako većinu mjesta, tako je glasba i Susak pozdravila sa svirkom pjesme „Liepa naša domovina". Od Suska zaplovio je parobrod ravno „Mali" Lošinj. Tu su ga dočekali neki tamošnji Hrvati a na čelu zastupnik na- roda Šime Kozulić, koj jih odvede u gos- tionu Hofmann", gdje su skoro svi izlet- nici i izletnice mogli pristojno objedovati. Izletnici su pak razgledali grad, imenito i crkvu, pred kojom je krasan vidik, a u kojoj je mnogo srebra iz dobe cvieta za trgovačku mornaricu. Iz Maloga Lošinja prešli su na drugu stran otoka i ukrcali se na ladje, s kojimi su se podali u „Veli" Lošinj. Ovaj je stariji od „Maloga", i bio je jednom veći od ovoga, dočim ima sad ovaj mnogo više stanovnika. Iz Velog Lošinja vriedno je spomenuti krasnu i prostranu crkvu, u kojoj župnikuje velečastni gos- podin Roko Cuparić, koji je veoma pri- jazno izletnike po crkvi predvodio; i dječe odgojilište, koje je ustanovio i koje uz- držaje njegova c. kr. visost nadvojvoda Stjepan. Na vratih odgojilišta je napis *„pod javorom"*, nazov onoga gradskoga kraja. Djecu se odgaja njihovim materinjim, hrvatskim jezikom. Osim na samoj obali, gdje se je nastanilo nekoliko čozotskih obitelji, govori se po cielom gradu hrvat- ski. Tako govore i ladjari. Imena predjela gradskih sva su hrvatska, i svi službeni drugi napisi nemogu jih izbrišati nit iz srdaca nit iz ustiju pučanstva. Tako je n. pr. kuća pok. zemaljskoga kapetana d.ra Frana Vidulicha u predjelu „klanac". U posvemašnjem protuslovju sa timi imeni su službeni napisi koli občine toli c. kr. oblasti. Oni su talijanski, bez hrvatskih, i označuju oblasti za okružje i kotar, koj je po većini svojih stanovnika hrvatski. C. kr. žandarmerija ima talijanski i nje- mački napis, bez hrvatskoga, i to još u predjelu, koj se zove „Bukovica". Ej očinska, što si sve na našem tjelu počinila! I ovom prilikom su tvoji službenici, koje hrvatski narod sa svojimi žuljevi plaća, zabranili igrati hrvatske komade . . . .

Izletnice i izletnici sakupili su se prije odlazka još jednom „kod Hofmanna", koji da se sladoledom razhladi, koji da se ča- šom vina okriepi. Tu priliku uhvatio je zast. Spinčić, da se zahvali s jedne izlet- nicam i izletnikom, što su se odazvali po- zivu izletnoga odbora, a s druge strane Hrvatom i Hrvaticam lošinjskim, imenito onim, koji su jih prijazno dočekali i pratili. Iztaknuo je takodjer, da su oblasti prouz- rokovale, što se je Lošinj ponekle svome

PODLISTAK.

Govor

c. kr. zemaljskoga školskoga nadzornika *Antuna Klodiča*, viteza Sabladoskoga, iz- rečen prigodom otvorenja zemaljske škol- ske konference u Gorici dne 13. septembra god. 1894.

(Dalje).

Ali eto gdje se diže mnogobrojna četa novotara na polju uzgojoslovnom, koji viču na sva usta, da čudorednost ne treba pod- pore vjere, da čudorednost ne odvisi ni od koje vjere da se ne može tvrditi, da se unapredjuje čudorednost mladeži, uva- djajuć u školu vjeronauk kao naukovni predmet; zato da se preuredjenje uzgoja, izključiv svaku vlast i svaku pozit vnu vjeru, mora oslanjati jedino na obrazo- vanju uma i da valja podučavati u školah svjetski moral.

Pitanje, jesu li te tvrdnje istinite ili krive, jest od najveće važnosti, tako da nam nalaže dužnost, da ga proučimo sa svom savjestnošću i s najvećom točnošću.

Ali prije nego li se upustimo u raz- pravljanje tako znamenitoga pitanja, mo- ramo, da ne lutamo u tmini, dobro znati, što se razumieva pod svjetskim moralom. Eto vam odmah odgovora na to: Pod svjetskim moralom razumieva se skup na- čela ili pravila zajedničkih svim ljudem budi kojega vremena, budi koje vjere, koja imaju voditi ljude u njihovih činih, da iz- bjegavaju zlo, a da čine dobro. Saznavši tako, što je svjetovni moral, izpitajmo nje- govu vriednost i pogledajmo, može li pod- nesti kritiku, to jest, može li sačinjavati temelj neobvirih pravila, koja imaju da urediju zajednički život ljudi, je li shodna, da se upotrebi za unapredjenje i učvr- šćenje moralnoga čuvstva u srcih mladeži.

Povjest nas uči, da su svi narodi jednako čutili potrebu, da imaju vjeru ure- djenu za štovanje jednoga najvišega bića i da su usljed svoje vjere smatrali i da su se usljed svoje vjere smatrali dužnimi, da budu čudorodni. Čujmo, što o tom veli Senaca: *„Omnibus insita de Diis opinio est, nec ulla gens usquam est adeo extra leges moresque projecta, ut non aliquos Deos esse credat"*.

I Plutarch opaža: *„Moći češ propu- tovati zemlju i naći gradova bez zidina, bez dobro sagradjenih kuća, bez novaca, bez vježbališta, bez kazališta, ali nećeš naći ni jednoga grada bez hramova, bez žrtava"*. To potvrdjuje i Ciceron, to potvrdjuje ta- kodjer stanje današnjih naroda. Istina je dakle, da po suglasnom priznavanju naroda štovanje božanstva i poštovanje vjere sa- činjavaju dio čudorednosti. I da nebi tko- god rekao sa Petronijom: *„Primos in orbe deos facit timor"*, jer se nebi dalo raztu- mačiti, kako bi se čovjek mogao uzdignuti od onoga, što osjeća, do onoga, što je nadosjetno, kada mu nabožno čuvstvo ne bilo prirodjeno. Da se pak i prosvjet- ljeni i naobraženi narodi slažu u tom, da je dužnost častiti i štovati Božanstvo, to dokazuju jezici svih naroda, njihovi rječ- nici, koji svi sadržavaju rieči, koje se od- nose na vjerske stvari.

Sve to dokazuje, da je potreba vjere duboko usadjena u naravi čovječjoj i sve moguće razlike u načinu vjeroizpovjedanja ne mogu je izbrisati. Iz toga se vidi jasno, da se filozofi nalaze u opreci sa suglasnimi nazori naroda, ako uče, da treba napustiti svaku vjeru i nepriznati nikakvu od- visnost od Boga. U ostalom, tvrdeći to, nisu niti sami medju sobom složni. Se- neca piše. *„Mentiuntur, qui dicunt, se non sentire esse Deum, nam etsi affirment interdiu, noctu et soli tamen dubitant"*.

A Diderot je rekao jednom svom znancu, koji je tvrdio, da zna za stalno, da poslie ovoga života neima drugoga: *„Vrlo dvojim, da ti to znadeš"*. Sam Vol- taire izjavio je jednomu vjerskomu slo- bodoumnjaku, koji je tvrdio, da je dokazao istinitost bezbožtva: *„Vi ste vrlo sretan, ja još nisam tako daleko došao"*.

Mogao bih navesti izreka Rousseau-a, Cabanis-a, Schoppenhauer-a, Schellinga i drugih, kada se nebih bojao, da bih time previše dosadjivao štovanoj skupštini.

Ograničujem se, da navedem ovdje jednu misao Goetheovu, koju je u vedrom jednom trenutku svojega dvoumlja pisao savjetnik Schloesser-u: *„Zna- čaji, koji zaslužuju, da ih visoko štujemo, postali su vrlo riedki. Visoko cieniti mo- žemo samo one, koji ne traže sami sebe. Moram priznati, Ja sam se namjerio na takove značaje samo u onih, koji žive po načelih vjerskih, u onih, u kojih ima vjere oslonjene na nepomičnom temelju vjere, koja je počivala sama na sebi, vjere neodvisne niti od vremena niti od duha, koji njim vlada, niti od njegove znanosti"*.

Iz onoga, što smo rekli, vidi se dakle, da ni filozofi nisu složni glede načela, mo- raju li ljudi imati ili ne imati koju reli- giju, koju vjeru, koja po suglasnom sudu naroda sačinjava ipak jedan dio čudorednosti, a vidi se i to, da nisu glede toga bili složni ni u sliedećih dobah svoga života.

Odtuda proizlazi, da obćenitost na- čela, glede koje oni hoće, da obstoji po- gledom na moral u sveukupnoj sviesti, obezkrepljuje sama njihova pravila.

(Dalje sliedi.)

rodu odtudjio, al da za to još uviek teče hrvatska krv u žilah Lošinjana i Lošinjka, da njihova imena, njihovo hrvatsko porjeklo kažu, da u obće u njih još hrvatstvo tinja. Nazdravlja Lošinju i imenito onim, koji u njem hrvatstvo bude. Gromoviti „živio“ zaorili su dvoranom i van nje.

Prije odlazka sakupilo se je prilično ljudi na obali, i bilo je sve mirno i u redu. Kad su se izletnici ukrcali, i kad se je parobrod počeo od obale odaljivati, zapazilo se je na jednoj ladji desetak „mularije“, dječaraca, „komandiranih“ dvojicom trojicom odraslih mladića, stalno opojenih talijanskom *avitom kulturom*. Jedan njih zabô je prste u usta pak zazviždao što su mu usta dala a za njim su zviždali oni dječarci u ladji. Prestali su zapanjeni kao „cok“, kad su na to izletnici i izletnice najprijaznije mahali rubci i klicali „živio“ Lošinju i tamošnjim Hrvatom i Hrvaticam. Odvratili su jim gospoda i gospodje sa obale i pozdravljali jih mnogi drugi iz svojih kuća. Ovo je izletnike i izletnice osobito ugodno iznenadilo. Krv nije voda. Parobrod se je mirno vraćao. Na njem vladala je neobična živost i veselost. Glasba svako toliko igra hrvatske komade, mladi pjevaju, stariji razgovaraju. Sve je veselo, sve je zadovoljno, sve upravo oduševljeno. Dvie gospodjice sabrale su takodjer milodara za našu družbu s. Cirila i Metoda. Živile!

Ti mi veliš...

Ti mi veliš: „Hrvat niesi,
Kad ne piješ rujna vina,
I s tog Tebi na srdašcu
Ni ne leži otačbina“.

„Ded polako nemoj tako
Kano handžar riečju sjeći,
Radje slušaj, pomno slušaj
Što ću sada Tebi reći:

Mudri ljudi uviek vele
Da s' u vinu pamet gubi,
Um pak vedar onom treba.
Koj svoj domak vjerno ljubi.

I s tog mjesto rujna vina,
Ja Ti pijem vodu bistru
Da se trezno borit mogu
Za tu milu moju Istru.

A Ti pobro pij i dalje,
Slaru ćeš i time steći,
I nad Tvojim će nad grobom
Sav hrvatski narod reći:

„Slava onom, što tuj leži,
Jer je za dom mnogo pio“,
Za me j' dosti, da mi kažu,
Da sam čestit Hrvat bio“.

Emin.

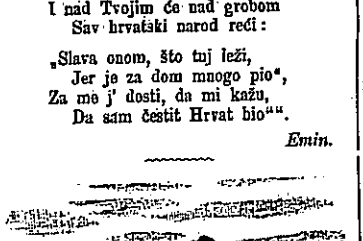

Fraunina i Jurina

Fr. Poznaš onu najnoviju pićansku?
Jur. No?
Fr. „Nella patria dei orsseti, non si parla ke talijan“.
Jur. A ča će to reć?
Fr. Da ki biva s medvedi, mora se navadit po medvedju tulit.
Jur. Tako ča im je propalo tovarsko društvo?
Fr. A bi ga vrag, zač oslina još se kadagod zatuli.

Različite viesti.

Crveni listići. Današnjemu broju priložili smo mnogim našim predbrojnikom crvene listiće, kojimi ih pozivljemo, da izplate stari dug, a nekoji letošnju predplatu. Ovako ćemo pozvati još jednom i ostale dužnike, te nebude li ni to pomoglo, izručiti ćemo svih, koji nam duguju predplatu više od jedne godine, odvjetniku, koji je jurve podnio proti nekojim tužbe na sud. Koji dobije dakle tužbu, neka se obrati na dotičnoga odvjetnika, jer mi nećemo da imademo posla sa nemarnimi predbrojnici i starimi dužnici.

Tako će dotičnici imati osim sramote i škodu, jer nijedan odvjetnik neće badava raditi.

Čekali smo dugo, molili opet i opet, a kad sve to ne pomaže, neka sud reče svoju.

Dr. Niko Fabijanić, obljubljeni liečnik na otoku Krku za krčku, puntarsku i vrbničku občinu, bio je imenovan občinskim liečnikom za Volosko-Opatiju. Čestitamo i njemu i občini.

Imenovanja. C. kr. obrtni nadzornik g. Oskar *Pilley* bijaše imenovan višim nadzornikom. Čestitamo!

Upravitelj ministarstva nauke imenovao je namjestnoga učitelja u Trentu g. *Laharnera* pravim učiteljem na c. k. gimnaziji u Kopru.

Diocezansko viesti. Nj. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip I. imenovao je kuratnoga kanonika Josipa Fondu nadpopom-župnikom kolegijatne crkve u Piranu; zatim profesora na učiteljišću u Kopru g. Benatti-a i župnika u Bujah gosp. Godinu kanonici sustolnoga kaptola u Kopru.

Župe upravitelj u Topolovcu g. J. Knaus premješčen je u istom svojstvu u Černicu, a g. Vj. Brozović iz Černice u Račice; g. Pospišil kapelan na Gradinju premješčen je u Berdâ kod Buja. Proti g. Knausu i Pospišilu radili su istarski talijanaši svimi sredstvi, da ih maknu s njihovih dosadašnjih mjesta i — — uspjeli su!

Odlikovanje. Učiteljsko družtvo za koparski politički kotar odlikovalo je presvj. g. Antuna viteza Klodića-Sabladovskoga, c. kr. zemaljskoga školskoga nadzornika tim, da ga je imenovalo počastnim članom za njegove zasluge na školskom polju prigodom njegove 25 godišnjice nadzorničtva. Čestitamo!

Izlet u Prag bijaše usljed želje mnogih slovenskih rodoljuba određen od 1. na 9. septembra. Izlet biti će već sam po sebi nešto izvanredna, a užitak na putu u Českoj, napose u zlatnom Pragu bez dvojbe krasan.

U Pragu naći će se u isto doba i nekoji naši rodoljubi iz Istre, koji polaze tamo na izložbu i u posjete braći českoj.

Ogromna slika o bitki kod Custozze. U prostorijah ovdušnjeg družtva „*Austria*“ izložena je ogromna slika, koja plastično predočuje bitku kod Custozze, gdje su dobili *junački* Talijani — kano i obično — preko glave batina.

Sliku je vriedno viditi, radi patriotičke težnje i zbog njezine umutarnje vriednosti.

Pod sjenom krilatoga lava! Prošle nedjelje stiglo je posebnim parobrodom u Piran do 500 Rovinjaca. Tako pišu talijanski listovi.

Dolazak bijaše svečan, doček veličanstven, kakva Piran ne vidje od onih blaženih vremena, kad je u njemu zapovjedao krilati lav sv. Marka.

Nakon pozdrava na obali podaše se prvaci Pirana i Rovinja, na čelu im načelnici obiju gradova, u gradsku kuću. Stupiv načelnici na balkon podaše si ruke uz silno odobravanje dolje sakupljenog pučanstva. Oduševljenje bilo je takovo, da se je činilo kako nad balkonom lepršа svojimi krili kameni lav sv. Marka i to uprav nad glavami gg. načelnika.

Na občinskom uredu podpisaše službeni spis, kojimi se sklapa mir za sva vremena izmedju Piranaca i Rovinjaca.

Nakon toga bijaše svečana gostba. Govorilo se obilno a koji nije mogao do rieči, govorio je kretom, pogledom itd.

Taj bombastični opis vadimo iz talijanskih listova, koje će bez dvojbe nadkriliti buduća „L' Istrija“.

U tom događaju naziru ozbiljni ljudi komedijaštvo, dočim tvrde drugi, da se je rečenoga dana odigrala jedna stranica mlječtačke poviesti u maloj istarskoj republici.

Iz Kastva pišu nam 1. t. mj.: Nakon dulje poboljevanja preminuo je ovdje dne 28. pr. mj. u dobi od 60 godine g. dr. *Vaclav Kornmüller*, bivši naš občinski liečnik, koji se je bio ovdje stalno nastanio, sagradiv si nedavno povrh sv. Lucije udobno stanovanje. Pokojnik bijaše mirne i dobroćudne naravi te liepo vidjen od gradjana i vanjskih občinara. Dne 30. pr. mj. sproveli smo njegove mrtve ostanke uz saučešće mnoźine gradjana i občinara do bladnoga groba. Na lies pokojnika položila je občina kao bivšemu višegodišnjemu liečniku krasan vienac, a drugi vienac položila je pokojnikova rodbina.

Blagomu pokojniku vječni pokoj a njegovim milim naša iskrena sućut!

Iz istoga mjesta šalje nam prijatelj sliedeće o smrti pok. dra. V. Kornmüllera:

Dne 28. agusta o. g. umro je nakon dugé i težke bolesti naš občinski liečnik g. Vjenceslav dr. Kornmüller u starosti od 60. godina. Rodio se god. 1835. kod Bergreichenstelna u mjestu Kornmüllu u Českoj. Nauke polazio je u Klatavi, a kasnije „Josefinum“ u Beču. Iza svršenih nauka služio je osam godina kao vojnički liečnik, te sudjelovao g. 1859. takodjer u ratu u Italiji. Zatim stupio u civilnu službu kao občinski liečnik u Kobaridu. God. 1875. ode u istom svojstvu u Podgrad. Od ovog doba služio je sve do svoje smrti u Istri osim par godina. Većinom služio je kod nas, te se uviek pokazao kao valjan i vješt liečnik. A i puk je upoznao njegove zasluge, pa ga je i cienio.

Kad je kod nas ono harala zadnjeg puta kolera, pokazao se neustrašivim i hrabrim protiv one zarazne bolesti, pa je i njegova nemala zasluga, što se nije dalje širila. Ali ipak nije dobio ni pohvale ni odlikovanja kao njetko drugi, koji nije možda ni vidio koleroźnog bolestnika ni mrtvaca. Pokojnik nije imao mogućih zagovornika, jer se nije htio klanjati i laskati nikomu. Kao značajan čovjek vršio je savjestno svoju službu, pa nikomu ništa.

U družtvu je bio prijazan i veseo, kao kakav mladić. U privatnom životu nije nikada istično nama kakvu protivnu politiku, već je uviek s nama kod raznih izbora glasovao, kao što i njegova čestita obitelj znala se u svakoj zgodi prilagoditi našim okolnostim.

Pokojnik zavolio je osobito naš Kastav, gdje si je takodjer sagradio gospodsku kuću, da u stare dane u miru sprovadja svoj život. Nu Bog odlučio je drugčije. Lahka mu bila naša zemljica!

* * *

Nesnosna vrućina uništila je jesensku hranu, a ono malo grozdja trpi silno radi suše. Narod je u mnogih mjestih jurve bez vode, koju mora iz daleka donašati. Grozdje, koje bijaše pred sušom liepo i zdravo, sad se na mnogih mjestih opepelilo, a lišće ofurila peronospora ili pal. I tako nam predstoji tužna zima, ne bude li nam dobri Bog kako inače pomogao. Blagi dažd očekujemo danomice, kano jedini spas od posvemašnjeg uništenja grozdja i svega, što bi još ovdje ili onudje oživjeti moglo. Bože! smiluj nam se.

Iz Voloskoga pišu nam koncem agusta: Javna je tajna, da se i sa nadležne strane prekorava učiteljstvo, ako se u ovom ili onom kraju djeca ne ponašaju, kako već to školska pravila zahtjevaju. Da sliedi priekori nisu svuda na mjestu, bit će jasno svakom, koji znade, kakovim neznatnim disciplinarnim sredstvima mogu učitelji razpolagati. Želi li se, da u školi i izvan nje učitelji održe nuždnu stegu, moralo bi se ih u tom i podupirati, ali mjesto toga i javno i tajno i u govoru i po zakutnim novinama a la „*Giovine Pensiero*“ udara se na učitelje, a da se za njihovu obranu nitko ni ne briše, tako da je već došlo u modu, da tja i roditelji već kratkom nahrupe u školu, da pošteno izgrde učitelja, ako se je ovaj „*drznuo*“ da ma i neznatno kazni kakovog neposlušnog učenika. Takva šta dogodilo se negdje mjeseca julija i u našoj školi. Naš g. učitelj kaznio je njekoliko djece dvosatnim zatvorom u školi i to u četvrtak, kad inače nema škole.

Njeka čini mi se Angela Simotić, nazvana „*Bevilatte*“ nahrupila u školu te navalila na učitelja, da zašto joj je kaznio diete, kad se je u Voloskom uviek vikalo „*aviva*“, a nikada „*živio*“. Uz to mu spočitnula pristranost, a pošto je već odprije kazala jednomu svomu nečaku, da „*cosa ti eri matto venir à scuola*“, g. učitelj prijavio ju ravno sudu. Ovih dana pako obdržavala se razprava, a lekciju, koju je gospa „*Bevilatte*“ tom prigodom zadobila, neka si dobro zapamte svi oni roditelji, koji za svaku malenkost dolaze u školu, da grde i psuju one, koji su postavljeni, da im djecu uče onomu, što je dobro liepo i plemenito. A „*puljskomu oslicu*“ savjetovali bismo, da prije nego li se obara onako smrdno na naše vriedne učitelje, preporuči svojim sumišljenikom, da se onako brutalno ne opiru naredbam učiteljah, ako im je u istinu stalo do te toli razvikane školske discipline.

Natječaj na dvie državne štipendije razpisalo je c. k. namjestničtvo u Trstu. Svaka štipendija iznosi 84 for. Pravo imadu na te štipendije u prvom redu gimnazijalci iz poreške biskupije, koji se kane posvetiti svećeničkom stališu; neima li ovih, gimnazijalci iz ostale Istre.

Izletnici iz Liburnije u Lošinj. Dne 29. pr. mj. došlo je parobrodom „Ika“ do sto izletnika iz Liburnije u Lošinj. Družtvo bilo je birano i fino. Sve sama čeljad, koja znade i što je obraz i što je sviet. Medju izletnicima vidjesmo omiljeloga i popularnoga zastupnika *Spinčića*. Bio je i zastupnik *dr. Mate Trinajstić*. Po objedu razidjoše se kojekuda, dapače mnogo ih pošlo u Veli Lošinj, gdje bijahu liepo primljeni i odakle su odnieli najbolji utisak. Mi od srca čestitamo onom dobrom pučanstvu, koje je i ovog puta, kao i uviek do sada, znalo primiti i brata i gosta onom starom slavenskom otvorenošću. Nakon što su izletnici u liepoj i najmilnijoj zabavi prošli još par časa u Malom Lošinju, ukrcaše se na odlazak.

Netom se parobrod odmaknuo, napućena djećurlija dala maha svomu odgoju. Najogarnije kretnje i divljačko urlikanje bilo je dokazom „*della gentilezza dei nostri figli*“. Osobito su se iztakli nekoji učenici c. kr. koparske gimnazije, a medju prvimi najprvi bijaše učenik *Josip Piperata*, koji se je producirao pod nadzorom svoga otca *Leopolda Piperata*, ravnajućeg učitelja u M. Lošinju, a rodom Dalmatinca, koji kažu, da je već bio velikim Hrvatom, a i još će biti, kad se bude naima radilo o koritašcu.

Dok na kraju trajaše buka, na parobrodu nasta veličanstven prizor. Sav parobrod kao da bje pokrit sniegom. I gospoda i gospodje i gospodjice sve to maše bielim rubcima. Evo, pomislih, kako se često braća, po krvi i mlieku jedna, ali razdvojena kulturom: ovi s kraja kažu, da se drže kulture, koju oni zovu „*avita*“, a ta kultura se sastoji u fukariji i u trivijalnostih; dok su oni na parobrodu prožeti svježom i živom hrvatskom kulturom, što u ovoj prigodi dokazuju mašuć na pozdrav liepom mjestu, u kojem ugodno prodjoše par sati. Evala vam braćo iz Liburnije! Vaša osveta bijaše hrvatska osveta, koja se u tom sastoji, da se i sa neotesancem ponaša uljudno. Vaš čin vam je na diku, a nama velika utjeha. Vaša plemenitost dojmila so je nekojih naših pučana, te su oni htjeli šakami raztjerati pokvarenu djećurlijo, i bilo bi do gusta došlo, da se nije našlo naših, koji su posredovali, da ih umire, tim više, što mi bijasmo vrlo zadovoljni sa uspjehom izkaza, pri kojem je samo bolje odskočila naša hrvatska plemenština.

Pošto izletnici nisu imali nakane, da ikoga izazivlju, i pošto doista nije a ma ničim nitko nikoga izazvao, mi vjerovasmo u obraz i odgoj naših političkih protivnika, te i nesanjasmo, da će oni pokazati svoje junačtvo, ali da nisu to priredili na izdajničku podmuklo, eh možda nebi bilo baš onako. Ali neka je. Još se hoće par ovakvih izkaza i onda će se naša hrvatska stvar u Lošinju naći na pravom putu. Mi s ovim ništa ne gubimo, nego dobivamo i pred istimi protivnici, koji napokon u četiri oka sramuji se svoga postupka, i uvidjaju kakvi su patuljci.

Malda nisam zaboravio spomenuti, da je g. *E. Fabiani* (upravitelj kapetanata u odsutnosti *Zuccka*) motrio sav prizor s prozora c. kr. poglavarstva, a od silnog uživanja, kažu, da nije mogao pritajiti svoga smješka. Dakako, jedan izkaz proti Hrvatom, sada kod nas može vriediti kao dobra preporuka. Ovaj izkaz bijaše povrieda najelementarnijih pravila pristojnosti, koji će nam lošinjskim Hrvatom nametnuti dužnosti, od kojih ćemo moći samo koristi imati.

Nije ono priredio narod, jer narod naš znade svakoga poštovati, nego je ono djelo par bezposlica, koji zavadjaju jadnu djecu na pogibeljne korake.

Nije naš Marko Kraljević umro, nego spava, a kad se probudi, obračunati će on i ovakvimi svojimi protivnici, kako je prije obračunao i sa tolikimi drugimi. I drugdje se je ovako radilo, osobito u Dalmaciji, ali danas se već neradi. A vi braćo iz Liburnije, da ste nam zdravo, i veselo!

Sa izleta u Lošinj. Idući od Maloga u Veliko Selo, sretnuh jednog Lošinjanina iz Barn. U razgovoru s njime upitah ga, što da drži domaći sviet do „*puljskog oslića*“, na što mi on odgovori u kratko:

— Mi ga tako ne zovemo.

— A kako dakle?

— „*Mažičinka*“, odvrati seljak.

— A što to znači?

— Što? „Mažičinka“ vam je nešto, što na dlaku sliči, tomu kako vi velite „*Oslića*“, drugo vam nemogu reći, jer me je — sram.

— Ah! sad razumijem. Odsada u napried moći će se pisati ovako: — U broju X puljske „*Mažičinke*“ čitali smo itd. Liepo, liepo. Hvala Vam! *Izletnik.*

Iz Cresa pišu nam 2. t. mj. U broju 34. „Naše Sloge“ bio je dopis o naših nevoljah i o vasih naknadnih izborih, koji su se doista na 23. i 24. pr. mj. ovršili. Akoprem Vam je Vaš dopisnik obećao, da će Vas obavjestiti o uspjehu izbora, ipak ako me nije pretekno, umoljavam Vas, da biste tiskali ovih njekoliko redaka.

Kod poslednjih občinskih naknadnih izbora pozvala je bila izstupivša stranka na pomoć i vanjske biraće, nu ovi se nisu odazvali, kao što su bili već unaprieđ odlučili. Akoprem se je očito govorilo i govori se proti načelniku *Holjevini*, to je ipak ovaj put pobjedio izstupivšu stranku, te su kod naknadnih izbora izabrani njegovi pristaše. Mi se tomu ne čudimo, jer istupivša stranka je već više puta pokazala; da se ne zna organizirati. Što se tiče vanjskih, to je njim svejedno, pobjedio ovaj ili onaj, jer se niti jedna niti druga stranka i onako poslje svršenih izbora za njih više ne brine.

U našem mjestu i u drugom smislu nastaje veliku promjena. Naš velevriedni i obljubljeni nadpop-plovan nas ostavlja i odlazi kao novo imenovani kanonik u Krk. Znatželjni smo; koga će nam se kao upravitelja poslati, jer mjesto plovana je dosta važno.

Mi ne tražimo Bog zna što od budućega pl...vana, ali da barem dobro poznaje naš jezik, to imamo pravo zahtjevati. I ovako nam je čudno, da se toliki svećenici biskupije moraju neprestano soliti, tako da jadnici u kratko vrieme obadju cielu biskupiju, dočim o seljenju naših kapelana nikad se ništa ne čuje. Mi njim ne želimo nikakova zla, ali ipak bi nam bilo drago, da ih presele u Krk, jer to je jedino mjesto, gdje je manje potrebno poznavanje hrvatskoga jezika. Držimo, da kad nisu nam na sramotu, nebi bili niti u Krku, a ipak tamo bi se pokazali korisnijimi, jer njim nebi bilo potrebito toliko znanje našega jezika. Poznato nam je, da svi svećenici biskupije poznavaju dobro hrvatski i talijanski jezik, dočim naši kapelani kao vlasteoska djeca ne samo da ne pozavaju dobro hrvatski jezik, nego niti naše narječje, pak još k tomu neće ga niti da uče. Mi pak imamo pravo od biskupije tražiti, da nam šalje kapelane, koji dobro poznavaju naš jezik, jer oni nam moraju propovjedati, izpovjedati nas, učiti nas kršćanski nauk itd., a kako će to činiti, kad nepoznavaju naš jezik, niti imaju volje naučiti ga. Javna je tajna, da je nezadovoljstvo zbog raznih nezasluženih predpostavljanja poznato i presvietlomu biskupu, koji u svojoj dobroti sve premještaje dade voditi iz konsistorija akoprem mu je već više svećenika izjavilo, da je on bolje upoznao odnošaje ove biskupije u ovo kratko vrieme, što je među nami, nego nekoji, koji već toliko godina sjede u konsistoriju; jer opet je javna tajna, da njeki sude više po srdcu nego po vrlinah, te zbog toga je među svećenstvom nezadovoljstvo. Neka se rudi ovih njekoliko redakah nitko ne uzruja, jer nisu bačene iz zlobe, već da pomognu do dobra, pa da nestane obzira barem ondje, gdje mu neima mjesta, te da se svim jednakom mjerom mjeri; jer želimo vrućе, da se među nas povrati nekadanja sloga, radi koje bijasmo jednom na glasu.

(Ovo, što se tiče svećenstva, to pušćamo na odgovornost g. dopisniku, te to tiskamo, da nam se ne predbaci pristranost. Op. Ur.)

Malinska koncem kolovoza t. g. Većina dopisa s ovih strana, što ugledava svjetlo danje u junačkoj „Slogi“ našoj počimlje jeremijadami. Na žalost se ni ovaj iznimkom pohvaliti nemože. Nu k stvari! Izmed Rieke i Krka plovi parobrod „*Ugarsko-hrvatskoga družtva*“ tičuć Malinsku i Omišalj. Prem ne rado, moramo naglasiti, da drugdje u svietu daleko bolje i udobnije, te sjegurnije putuju životinje nego kod nas kršteni stvorovi. Tko to ne vjeruje, nek se potrudi i pogleda kako se putuje parobrodom „Sybil-om“ na rečenoj pruzi, pa će se osvjedočiti o tom „fin de siecle-u.“

Parobrod taj ne odgovara absolutno u nikojem pogledu potrebam. Dne 14 tek. mjeseca ostalo je na morskom gatu (molu) na Malinskoj dvadesetak putnika, jer parobrod bijaše natrpan tako, da je tko med putnike bacio jabuku, nebi stalno na tlo pala, već komu na glavu ili rame. U Omišlju dogodilo se isto. A to se gospodo dogadja kod družtva, koje na drugom mjestu u nazivu svojem — nosi naslov — „hrvatsko“.

Za nas nema parobroda, vele, dok za Arpadove sinove i teutonski živalj jure izmjenice svakog sata među Rieku i Opatijom „Salonbooti“ za dvojicu, trojicu često, ili za malo njih. Pitam ja, što bi se dogodilo bilo rečeno dana, da se — u onaj čas slučajno — mirnomu elementu morskomu prohtjelo malko divlje igre? Čovjekoljubni razlozi samo sklonuli su me, da ovo napišem. Odlučujući faktori neka pak ovo promisle i stanu na put neredu i predusretnu nesreću, koja bi mogla nastupiti, jer je kasno popodne k misi.

Netko mi reče, da je u pogodbi za ovu prugu parobrod „Ika“, ako je tomu tako, zašto se taj ne šilje? Odgovor je na gospodi kod uprave družtva. X.

Željeznica Trst-Poreč-Kanfanar. Ministarstvo trgovine podielilo je poduzetnikom *Antonelli u i Dreossi-u* dozvolu, da mogu započeti sa tehničkimi predradnjami za uzkopružnu željeznicu iz Trsta preko Motovuna u Poreč a odavle do Kanfanara ili do Pule.

Opet panflet. Fran Marotti iz Obrova izdao je opet proti g. zastupniku Jenku knjižicu, koja sadržaje sve ono, što je on do sada u talijanskom i slovenskom jeziku proti istomu gospodinu napisao ili dao napisati, i što bijaše riečju i činom oprovrgnuto.

Značajno je, što u tom panfletu neima ni rieči o zadnjih zemaljskih izborih i o gadnom šurovanju „*rodoljuba*“ *Frana Marotti-a* sa glasovitim *Carlom Martinolichem*. Knjižica je prokriomčarena, jer ne nosi naslova tiskarne, u pisana je ili prevedena od osobe, koja služi Marottiu za novac il iz osvete, bilo osobne bilo političke proti g. Jenku.

U tom obziru mogli bismo kazati i više, ali za danas — piknja. Bude li baš nuždno, govoriti ćemo jasnije. Mudrom i jedno oko dosta.

Sa otoka Krka piše nam prijatelj: Pozvano kovarstvo u gradu Krku dilje bahato svoju glavu, jer podupr...to sa svih strana i računajuć na činovničtvo, drži se sjegurnim pod okriljem oblastih. Usuprot svim naredbam ministarstva osobito se ističu u tom kretanju dva pobočnika poznatoga bivšega poreznoga činovnika Tedreza, to jest onaj hvastavi kosioc turskih glava i jedan učitelj pučkih škola, koji se drže i označuju kao stanoviti dopisnici smradnog „*Giorine Pensiero*“, i znamo, gdje se vrte, kad dolazi u Krk na pregledanje poznati *York*. Jao si ga činovniku u Krku, koji nepuše u rog sa Talijani i koji se s njima nedruži. Ako dodje amo koji redki činovnik po imenu ili rodu naš i ako ne želi biti ocrnjen pred svojimi poglavari putem blatnoga novinarstva i naročitimi lažljivimi tužbami, mora da se liže Talijanom i da izbjegava jednostavno druženje sa Hrvati. Od mala nadošli jedan činovnik, bi od jednoga Talijančića pozdravljen: „*ho il piacere di salutarla come uno dei nostri*“. Na sudu se u obće ističe talijanstvo svakom prigodom, a osobito u vrieme izbora. Čujemo, da se je netko tuj izjavio proti hrvatskomu jeziku kod suda — premda ga on rabiti mora, jer vriedi i za njega ona poznata nekoga Tirolca: „*strak je vrak*“. Netko da je psovao jednoga bivšega sudbenoga činovnika, koji da je nepristrano vodio iztragu proti Krčanom, koji su bili napali Senjane i što nije imao dovoljno obzira (capi!) prama Krčanom. Sudac je po rodu Hrvat i ništa, posve ništa drugo za nas. U narodnom pogledu bio bi nam milji svaki Napulitan, koji se ne bi samo u uredu protivio našemu jeziku.

Osobitu ulogu igra po Krku i kod *šiora Justa* po Dubašnici neki naš odpadnik. On je „*factotum della città*“ i vele, da će postati velikim gospodinom; jer da je desni prijatelj zloglasnoga *Yorka*, te nerazdruživi drug i „*lieber Bruder*“ našeg poglavara, koji je u zadnje vrieme izgubio posve povjerenje Hrvata, te se počelo s naše strane koješta naslućivati. Mi ne tražimo od činovnika, da budu naši, nego da pozniju i naš jezik i da budu jednako naklonjeni i pravedni Talijanom i Hrvatom. Našim prvakom u gradu i po otoku preporučamo, da malko bolje paze na sve i na svakoga, da saberu naročite slučajeve i izvjeste čim se štogod dogodi i, kako se nekoja gospoda vladaju ravno u Beč naše zastupnike, jer sa vjekovitimi obziri naći ćemo se jednoga dana praznih rukuh.

Obće obljubljeni i vrli naš *dr. Fabianić* imenovan jest liečnikom za Vološku občinu, te preporučamo našim občinskim zastupstvom po otoku, da se dogovore i sporazume na dobu, kako da više njih skupa dobiju po jednoga valjanoga liečnika sa farmaceutičkim ormarom, jer je žalostno, da mi podupiramo našega glavnoga protivnika, tajnika lege, koji nas je usrećio tim družtvom, koji je mnogo doprineo nam protivnom pokretu krčkih Talijana, koji je svojim zagovaranjem pribavio ovih dana gradu Krku novoga velezasluženoga gradjana farmaceuta Bonalda za nagraditi ga valjda za ono nekoliko mjeseci, koje je odsjedio u Rovinju sbog napadaja na Senjane; da pomažemo ohog velikana, koji u gradskom zastupstvu zagovara tobožnju „*avila coltura*“ naše Istre i koji se nije Hrvatom Istre nikada prijaznim pokazao.

Za osvjestit ga i dokazati mu, da živu na otoku u ogromnoj većini Hrvati, netreba pripravit mu piće, kojim je jednom pokušao sebe usrećiti, nego dosta je izbjegavati njegova vrata, te služiti se drugdje, pa bilo to i u bližnjoj Rieci, što će biti lahko, kad bude, kako se nadamo, tamo i natrag plovio svagdanji parobrod. Krčani su nam se otudjili, pa okrenimo i mi njima ledja, te u naših potrebah mimoidimo Krčane i ne tustimo našim novcem naše protivnike. Neka dakle naše obćine u svoje vrieme izaberu valjane, razumne, učene i poštene zdravstvene izasłanike, koji da rukovode velevažno pitanje o naših liečnicih po otoku, jer tu se radi o našoj koži.

Grad Krk, koji je združen sa Puntom i Vrbnikom u jedno zdravstveno okružje, odcjepio se na svoju ruku, i to kako čujemo, dogovorno sa c. kr. Ješinjskim kotarskim poglavarom, proti ugovoru sklopljenu i imenovao si jur svoga posebnoga liečnika. Krk može, on vam je, kako čujemo, postao *municipij*, te kad bi i hotio komesar uništiti nezakonite zaključke občinskoga zastupstva, da to sada ne može, jer da Krk nije više *podeštarija*, nego *municipij* alla *Lošinj*, *Cres* i drugi gradići. Podeštarija, to je malo za naše „*cittadine*“, njim se hoće postati neodvisnim municipijem za zapovjedati blagdane *alla Pirano* za vrieme mira i rata. „Ki more i ćuk mu more!“

Grad Krk, kako rekosmo, već ima svojega posebnoga liečnika i nije ga dugo tražio, pak da misle sakupiti sva ona dva ili tri rodjena ili po ženi Krčana liečnika u gradu za imati svoje specialiste do potrebe na okupu. Dubašnjaci, kako čujemo, da su se već dali zapeljat na led po nekakovoj „*vero mudroj glavi*“, pak bi se Krčanom htjelo ulovit u zanjku i ostale otočane. Na oprezu braćo, mreže se spuštaju naokolo starodavnoga frankopanskoga otoka.

„Slovanski Svet“ u Beču. G. *Fran Podgornik* preselio se ovih dana sa obitelju u Beč i tako će od sada izlazit njegov list „Slovanski Svet“ u Beču, te ga i tuj preporučamo našim čitateljem.

Vrućina. Nesnosna vrućina zavladala je zadnjih dana augusta i prvih dana tekućega mjeseca. Ovdje ćutimo veću vrućinu, nego li mjeseca julija i augusta. Usljed nesnosne vrućine nastala je suša, koja će nanieti u našem Primorju velikih šteta na polju i vinogradu.

30.000 for. iznaša glavni zgoditak sriećke za gradnju crkve k carevom jubileju. Upozorujemo naše štovane čitatelje, da je vučenje neopravrživo već 12. septembra.

Poziv!

Pozivlju se p. n. g. članovi „**Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri**“ na glavnu **skupštinu**, koja će se obdržavati u „**Narodnom domu**“ u Kastvu dne 19. tek. mj. u 3 sata pogodne sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvješće tajnika.
3. Izvješće blagajnika.
4. Izvješće revizijonalnog odbora.
5. Izbor upravnog odbora.
6. Izbor revizijonalnog odbora.
7. Možebitni predlozi.

Odbor „Bratovšćine hrvatskih ljudi“ u Istri.

Kastav, dne 2. septembra 1895.

Predsjednik:
Ante Turak.

Obznana

Upisivanje u c. kr. pripravnicu za učiteljišta u Kastvu obaviti će se dne 15. i 16. septembra o. g. Primaju se učenici, koji su povoljnim uspjehom dovršili pučku školu i navršili 14. godinu svoje dobe. Prijaviti može se i pismeno; tko se prijavi *kasnije označenoga vremena, neće biti primljen.*

Marljivi učenici dobe državnu podporu i do šestmjesečno oproščenje, ako im toliko primanjkuje do zakonite dobe.

Ravnateljstvo c. k. pripravnice

U Kastvu, 1. septembra 1895.

Ivan Bunc v. r.
ravnajući učitelj.

Oglas.

Dne 16. tek. mj. počima obuka na „**delavskoj školi**“ u Kastvu. Tko želi polaziti ovu školu, neka se oglasi kod podpisanoga najkasnije do 15. tek. mjeseca, jer se kasnije prijavljene neće uzeti u školu.

Ravnateljstvo delavske škole

U Kastvu, 1. septembra 2895.

M. Šepić.

Razpis natječaja.

Uslied zaključka občinskoga zastupstva na Voloskom od 14. agusta t. g. otvara se natječaj na **mjesto občinskoga tajnika** za mjestnu občinu Volosko-Opatija. Plaća spojena sa tom službom ustanovljena je na **700** for. godišnjih, izplativih u postecipatnih jednakih mjesečnih obrocih.

Molitelji imadu najkašnje do 20. t. mj. podnesti podpisanomu svoje molbe obložene izkazom dosadanjeg službovanja, podpunog poznavanja u govoru i pismu jezika hrvatskoga, talijanskoga i njemačkoga, ter drugimi eventualnimi preporučnimi spisi.

Glavarstvo občine

Volosko 1. septembra 1895.

Načelnik:
Dr. A. Stanger v. r.

Ces. kr. namjestničtvo u Trstu.

Broj 16.485.

Razpis natječaja

za gospodarske štipendije.

Visoko c. kr. ministarstvo poljodjelstva dozvolilo je odlukom 13. agusta o. g. br. 16060, kao za prošle dvie godine četiri štipendije za mladiće hrvatske ili slovenske narodnosti iz Istre, koji hoće da polaze slovensku zemaljsku poljodjelsku školu na Grmu kod Novog mjesta (u Kranjskoj) i to dvie štipendije po 100 for. za polazak škole u Gorici i dvie štipendije po 120 for. za školu na Grmu.

Molitelji za ove štipendije imaju podnesti svoje molbenice podpisanomu namjestničtvu do 20. septembra ove godine.

Molbenicam, u kojih neka se izrično navede, da li se moli samo za štipendiju u Gorici ili samo za štipendiju na Grmu, ili za kojugod, pridati valja:

1) krstni list, (za upis u obadvie škole treba je dovršenih 16 godina — iznimice samih 15 godina u slučaju osobito čvrstog tiela, te neprekoračene 24 godine).

2) domovnicu;

3) liečničku svjedočbu o dobrom zdravju i fizične sposobnosti za obavljanje običajnih gospodarskih djela;

4) svjedočbu barem o dovršenoj pučkoj školi sa dobrim uspjehom a za školu u Gorici još o vršenju nadaljevalnog tečaja;

5) svjedočbu o cieplјenju kozica;

6) občinsku svjedočbu o dobrom ponašanju, podpisanu i od župnika;

7) svjedočbu o imetku i gospodarskih odnošajih molitelja;

8) za školu u Gorici još je treba, da roditelji ili tutori prilože molbenicam izjavu, kojom se izrično dozvoljava mladiću polazak dotične škole i jamčiti za sav trošak, što bi isti prouzročio u zavodu.

9) Na obiuh školah morat će se mladići podvrći prijamnom izpitu o dokaz svoje pripravnosti za učenje.

Školska godina 1895—96. počne se u Gorici 6. novembra a na Grmu 4. novembra. O pobližih ubavjestih radi polazka škole na Grmu može se popitati kod političkih kotarskih oblastih.

Od c. kr. namjestničtva

U Trstu, 2. septembra 1895.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrsta. papirjih za		V zapeseanih za	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih qankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takse v krepost z dnem 4. februvarja, 8. februvarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih ob javah.

Okrožni oddel.

V vrsta. papirjih 2% na vsako svoto.
V zapeseanih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—22 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna vplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem oursu.

Trst, 31. januvrja 1894. 2-24

Javna zahvala.

Ucviljena srca na nedokmadljivem gubitku premilog našeg supruga, odnosno tasta gospodina

Vjenceslava dra. Kronmüller-a

občinskog liečnika u Kastvu

najsrdačnije se zahvaljujemo častnoj mjestnoj gospodi svećenicima sa nadžupnikom na čelu, a poimence veleč. gg. *Andriji Ščitaru*, župniku u Klani i *Josipu Petraku*, kapelanu u Zvoneću na vodjenju tužnog sprovoda i obavljenju svetog čina; slavnomu občinskom glavarstvu na darovanju krasnog vienca na odar; svim občinskim činovnikom i mjestnim učiteljem, občinskim zastupnikom, te ostalој gospodi i puku, koji su nezaboravnom našem pokojniku izkazali posljednju počast, odpravivši ga na vječni počinak. Harnu hvalu u obće svima i svakomu, koji je bilo kako nastojao predobromu pokojniku za života da blaži težku bol, a mrtvome da izkaže posljednju počast, kao što i da nas razžalošćene tješi u velikoj tuzi našoj.

Kastav dne 31. agusta 1895.

Obitelj Kronmüller-ova.

FRAN IVAN KWIZDA.

c. i kr. aust.-ugar. i kralj. rumunjski dvorni dobavitelj

3 zlate i 15 srebrnih kolajna i 1 počasni diplom

Korneuburg kod Beča.

Ustanovljen o 1858.

Kwizde Restitucijonalni fluid
c. kr. priv. voda za pranje konjá
Cijena jednoj staklenici a. v. f. 1·40

Kwizde Korneuburški Prašak za rejenje marve
dietetičko sredstvo za konje, rogatu marvu i ovce.
Cijena 1/1 kutiji 70 nč., 1/2 kutiji 35 nč.

Kwizde mast za kopita
u obranu tvrdih i lomljivih se kopitâ
tlja á 400 grm. f. 1·25

Kwizde liepak za kopita
umjetno kopitni rog
1 cjev 60 nč.

Kwizde
Kreselin-mast
sredstvo za ohranu kopita
1 kutija á 1/2 kr. f. 1·10

Kwizde prašak za peratinu
dietetičko sredstvo kao dodatak piću — 1 kutija 50 nč.

Kwizde milo za sedla
za čišćenje i ohranu sedla i remena
1 kutija a. v. f. 1·—

Kwizde smrt štakorima
sredstvo za uzmorčenje štakora i miša, bez otrova, — 1 cjev 50 nč.

Kwizde ojačujuća pića za konje i rogatu marvu. 1 kut. á 5 pcre. 30 nč., zabojić á 50 pcre. f. 3·—, zabojić á 100 pcre. f. 6·—

Kwizde prašak za prasce
dietetičko sredstvo za pospjehu reje.
Mala kutija 60 nč., velika kutija f. 1·20

Patent natvezni trakovi iz gumija
(Patent Kwizda)

Patent natvezni trakovi izradjuju se u sivoj, crnoj, rjavoj i bielој boji u 4 veličinama i to za *lievo i desno* nogo. Mjeriti valja kod a—a.
za šir. 20—22 cm. pristoji veličost br. 1
" " 22—24 " " " " 2
" " 24—27 " " " " 3
" " 27—30 " " " " 4

Cjena patent natveznih trakova u sivoj boji komad br. 1 f. 2·50, br. 2 f. 2·70, br. 3 f. 2·90, br. 4 f. 2·30
Cjena natveznih trakova u crnoj, rjavoj i bielој boji je u svakoj veličosti za 20 nč. skuplja, nego u sivoj boji.

Šalje prekom pošte svaki dan glavno skladište:
Kreisapotheke Korneuburg.

III

Svi strojevi za gospodarstvo

Peronosporna štrcaljka slična Vermorelu

Samostalna peronosporna štrcaljka sa sisaljkom zračnog priliska,

Vinske preše svakovrstnih načina.

Preše za masline, preše sa hidrauličnim tlakom,

Poboljšanje drobila

Pivničarsko orudje, vinske sisaljke, vinske cievi

Preša za sieno i slamu.

Ljustilo za kuruzu, Čistilnica za žito

razpošilja uz jako snižene ciene uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN (BEČ)

II/2I Praterstrasse N. 49.

Obširni katalogi za badava i prosti svake poštarine.

Preprodavaoci se traže.

Preporuča se stroge pažnje kod kupovanja istih strojevah od patvorenja.

Srećke za gradnju crkve k carevom jubileju po 1 for.

Vučenje već u četvrtak 12. septembra

Glavni zgoditak

30.000 forintih vriedan

Srećke preporučuje: Marco Nigris, Enrico Schiffmann, Gius. Zoldan.

Jakob Štrukelj, Trst

ulica Caserma br. 16, ulaz Piazza Caserma
(naproti velikoj kasarni).

Prodaje po najjeftinijoj nizkim cienam svakovrstne i englezke dvokolice (Bicykle). Zastupstvo dvokolica „Adler" iz tvornice H. Kleyer, Frankfurt i „Viktoria Cycle Works"

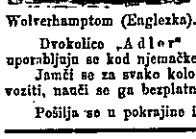

Wolverhamptom (Englezka). 3—50

Dvokolice „Adler" svietskoga su glasa upotrebljuju se kod njemačke vojske.

Jamči se za svako kolo 12 mjeseci, tko neznа voziti, nauči se ga bezplatno.

Pošilja se u pokrajine i na sve kraje.

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazaro,

preporučuju sl. občinstvu svoju trgovinu manifakturnom robom. Na skladištu nalazi se posve nova roba, kako za ženske, tako za mužkarce i djecu. Veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vunenih i svilnatih. Velika zaliha svih potrebah za šivalje i krojače. U zalihi nalaze se takodjer vrpce svakojake boje, te se dobivaju i **hrvatsko-slovenske trobojnice.**

Napose se preporučuju cieni. gg. učiteljicam u mjestu i okolici za sve školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franko.

Govori se hrvatski i slovenski.

Jeftino! Jeftino! Jeftino!

Plemeniti rakovi

čistimi, širokimi nožkami, živi, jamstvom *franko* pošt. pouzetjem kao pošt. pošiljke:

120 kom.	Za juhu	2 for.	—	nvč.
90 „	Srednji Tf.	2 „	50	„
60 „	Ogromni Tf.	3 „	50	„
50 „	Hochsolo	4 „	25	„
40 „	najveći kao Hummern	5 „	—	„
200 „	Satzkrõb. za razplod	2 „	—	„

Ef. Müller, Buczacz,
Nr. 448, Galicija.

Perje od guske bielo ko snieg, mehko, novo, fino otrebljeno funta M. 2·20, neotrebljeno M. 1·40 franko i prosto od cariue, razpošilje

Ef. Müller, Buczacz,
Nr. 448, Galicija.

U LJEKARNI
EDE TOMAJA
u Zagrebu, Ilica broj 12

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih. ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostonom pogancu, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 nvč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se liečí kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeiuje proti slabosti, bljedoći, škrofuloznosti podbuhlosti, djetinjoj krživosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena finšici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblakšava tegnja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetro, odklanja se bol u ličici, želudačno grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena finšici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski keh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probavo, kada blago neće rado žderati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čilji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Švajcerske pilulice, najejeftinije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavo i prsa, tromosti ili težini. — Ciena škatuljici 70 nvč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, zgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini poslje težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna finša 80 nvč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolja, učvršćuje meso oko zubi, razfriškavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 finša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 finša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam. — Jedan lončić 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili fiekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena većem lončiću 1 for. — K tome spada još **boraksov sapun** po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na parižkoj izložbi zaćastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi preugodan miris. — Flašica 80 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimnici. — Manja bočica 70 nvč.

Polibromov sirup po dru. Nikol. Selaku lieči uspješno, bolesti živaca, nepokoj, glavobolju trzanje, histeriju, zadahu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 for. t.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinti vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dolenc.

Broj 38. U Trstu 12. septembra 1895. Godina XXVI

Izlazi svakog četvrtka na arku.

Dopisi se povraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

podpisani se dopisi ne tiskaju. poslana se pisma, oglasi itd. kaju po običnom cieniku il po govoru. Isto tako je sa prilozi. ovci se šalju poštarskom na- ičnicom (assegno postale) na iministraciju „Naše Sloge". Ime, ezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, eka to javi odpravničtvu u otvo- enu pismu, za koje se ne plaća oštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom rasta male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Umobolne Istrane šalju u ludnicu u Italiju.

Naši slavni zemaljski upravitelji, to jest slavni zemaljski odbor u Poreču od preko 30 godina, što upravlja sa našom pokrajinom, nije bio kadar, da sagradi komad zemaljske bolnice bilo gdje u Istri.

Sredstva za to bio bi našao bez dvojbe što iz zemaljske blagajne t. j. od raznih prištednja, nešto državne pomoći, ili od dobrotvornih lutrijah itd., ali prave volje nije nikada bilo.

Poznato je, da se vode dulje vremena pregovori izmedju Istre, Trsta i Gorice radi gradnje veliko skupne bolnice, ali do sada ostaše bezuspješni svi dogovori. Novac je tuj, ali bolnica je još uvjek samo na papiru. Goričani htjeli bi imati bolnicu u Gorici, Trščani u Trstu, a naša vladajuća gospoda reć bi, da bi pristala uz Tršćane, premda ih imade i takovih, koji žele, da se bolnica sagradi gdjegod u Istri.

Dok se gospoda pravdaju radi sjela buduće bolnice, dotle strada narod, osobito u Istri radi pomanjkanja takove bolnice.

Sa običnimi bolestnici pomaže si siromašan narod kako već može, ali radi svojih umobolnih ili ludih nalazi se u najvećoj nevolji.

U Trstu su sve bolnice natrpane sa bolestnimi, istotako u Gorici, te ne imaju prostora niti za svoje vlastite bolestnike a kamo li za tudjince. I tako se dogadja, da su nesretni umobolni iz Istre na najveći teret dotičnim družinam koje ih kod kuće radi sjegurnosti života i imetka nemogu nikako držati, a u susjednih pokrajinah neima mjesta za te nesretnike.

Mi smo od nove godine amo imali već tri slučaja sa umobolnimi iz Istre, koje nisu dotični poglavari obitelji nikamo mogli smjestiti. Početkom godine dopeljali su amo umobolnika iz Dračevca (občina Poreč), te su u Trstu s njim putovali od Iruda do Pilata, ne znajuć kamo bi ga smjestili. Posredovanjem naših prijatelja i na velika moljakanja smjestiše napokon onoga nesretnika u mjestnu bolnicu. Pred mjesec i pol dana dopeljali nekoga Ritošu iz občine Višnjana amo, da ga smjeste u ovdašnju ludnicu. Uprava višnjanske občine uputila je rodjake onoga nesretnika, da ga odvedu u Vidim u Italiju, jer da ne ima mjesta u naših stranah za umobolne. U Vidmu nadjeno mu bijaše već i mjesto, te se je imalo unapried za uj platiti for. 60 za troškove. Siromašan obitelj odvažila se na taj trošak i na daleki put u Italiju. Sretnim slučajem nameriše se na postaji Herpelje na jednog našeg rodoljuba, koji ih je uputio na nas s preporukom, da se za tu nesretnu obitelj zauzmemo. Opet nam se posrećilo i toga umobolnoga spraviti ovdje u ludnicu pomoćju znanaca i prijatelja.

Prije kakvih 20 dana došli opet k nam s trećim umobolnim iz župe Sv. Ivan Šterna, občina Višnjan, koga su talijanska gospoda takodjer u Vidim spraviti htjela i za kojega bijaše već mjesto odredjeno, uz uvjet dakako, da obitelj prije položi veću svotu novaca za troškove. Taj nesretni umobolni bio je već jednom po savjetu talijanske gospode iz Istre u ludnici u Vidmu, gdje su za nj roditelji platili 1 liru i 46 cent. na dan. Bolest mu bila krenula na bolje, te ga uzeše kući. Sad mu se bolest povratila i on je imao putovati opet u Vidim po savjetu porečke gospode. Posredovanjem neke gospode sanitarnog odiela kod c. kr. namjestničtva smjestiše i toga nesretnika privremeno ovdje u ludnicu.

Nadalje doznajemo, da bijaše umobolna Katarina Pulin iz Višnjana neko vrieme u bolnici na Rieci, ali pošto ne imaju ni tamo dosta prostora, morao ju je sin uzeti bolestnu iz bolnice kući.

I tako imademo eto u kratko doba četiri slučaja umobolnosti iz Istre, za koje bitijahu dotični rodjaci u najvećoj stisci, kamo da ih smjeste. Oni se uticali občinam, zemaljskomu odboru i političkim oblastim, ali posvuda odboru i političkim oblastim, ali posvuda moći ne nadjoše nigdje. Čovjekoljublje zahtjeva. da pokrajina za ove i slične nesretnike već jednom providi. Sramotno je za pokrajinu, a nedično za oblasti, da moraju ti nesretnici tražiti utočišće izvan države — u tudjini!

Našim zastupnikom i državnim i zemaljskim toplo preporučamo. da to pitanje potaknu čim prije u parlamentu i u saboru, jer je skrajna potreba, da se nešto učini i za te nesretnike.

Ako se već ne može naći mjesta za umobolne ovdje na jugu, tad zahtjeva čast i ugled države, da se ih ne šalje u tudjinu, izvan države, već da se ih smjesti bilo gdje u samoj državi.

P. S. Nemožemo zamučati opazku, koju je pred nama učinio jedan rodjak nesretnog umobolnika iz Sv. Ivana, i koja baca crnu sjenu na talijansku gospodu u Istri. Ta opazka glasi: A što nisu mogla gospoda kod junte malo bolje paziti na onih 80 000 fr., koje je nesretni *Rigo* iz zemaljske blagajne ukrao, pak s tim novcem i kakvom podporom sagraditi zemaljsku bolnicu, te nam se nebi bilo trebalo ubijati sa bolestnicima po tudjih državah.

Ovo je doduše prostodušna opazka neuka seljaka, ali mi ju podajemo svojeno gospodi u Poreču na razmišljanje.

Učiteljski sastanak

u Novom mjestu.

„Srce pa gor mi ali — nazaj — nazaj —"

I.

Uvjeren sam, da će se sva slovenska glasila, više il manje, ne samo pedagogičkn, već i politička i poučna — dnevnici i tjednici baviti sborovanjem *„Zaveze slovenskih učiteljskih društev"*, koje se obdržavalo dne 4. i 5. t. mj. u Novom mjestu u Kranjskoj. na dolenjskem. Molim Vas zato, veleučeni gosp. uredniče, da i Vi u Vaš cienjeni list uvrstiti blagoizvolite ovo njekoliko redaka, preko kojih mislim neće dični čitaoci mučke preći.

Osobito bi mi milo i drago bilo, kad bi ovi moji redci mogli potaknuti učitelje u pojedinih kotarih, u kojih još ne obstoje učiteljska družtva, da je ustroje; kad bi je mogli potaknuti, da ista pristupe k „Zavezi", kakono i ona, koja u pokrajini obstoje, da pristupe i da redovito svake godine šilju svoje delegate na sborovanje iste. Kad bi napokon mogli potaknuti sve one, koji mogu, da se podadu na ta sborovanja, *„da dobiju jedre okrepe i poduke za što uzornije vršenje svojih težkih dužnosti"*.

Predugo bi me zavelo, kad bih htjeo ovdje čudnu i čarobnu moć udruživanja dokazivati i s te strane isto preporučivati, zato budi samo rečeno: čim se više približavao dan odlazka k tomu sborovanju, tim sam nemirniji bivao. Teda negda svanuo dan moga odlazka — liepi rujanski dan. Digao sam se ranim jutrom, podao na bližnju željezničku stanicu i odjurio put ... žalostne Ljubljane Drugog jutra sretnem u Ljubljani ne samo drugova po zvanju, no i drugova iz djačke dobe, kojih već 10 i više godina vidio nisam. Čudna li iznenadjenja! Jedan pozna tebe, ti ne poznaš njega; ti poznaš drugoga i pružaš mu desnicu na pozdrav, al on ne pozna tebe itd. Takvih iznenadjenja bilo taj dan tuj mnogo, a znam, da se u sličnih zgodah uvjek ponavljaju. I to je uješto, njekakva moć, na koju kao osobno zanimanje reflektiram.

Pošto sam već prije čuo pripovjedati o liepoti kraja, kojim mi je bilo putovati, uzeo sam u Ljubljani voznu kartu II. reda, ne možda radi udobnosti, ili kako mi jedan drug u šali spočitnuo, da sam valjda ovih dana primio kvinkvenij, no da budem čim bolje mogao motriti kraj, liepa polja i sjenokoše, njive i oranice, gore i doline, sela i gradiće.

Ne malen magnet, po vrh svrhe samo jest i ovaj, da u taj *„Zavez"* učiteljskih družtva pristupe i pojedini, te da sborovanje polaze.

Do kolodvora *Laverca*, drugog od Ljubljane, sbog guste magle vidilo se samo njekoliko koračaja dalje od tračnica, no prije nego smostigneli na kolodvor *Škofelca* sunce se pomolilo ne iza gore, kako ga obično vidim pomaljati se, ako me blagi san ne prevari, no sinulo nam je na jednom iznad sive magle i u tili čas svanuo najkrasniji dan dočim je u Ljubljani sa krovova želježničkih vozova voda lievala, ko da kiša pada. Dalje jureć nadivio sam se rosi, štono se sjajila o lišću stabala i u travi ko biserje i kamenje drago; liepom kraju, kojeg mi i danas pojedini predjeli pred očima lebde i lebditi će, dok živ budem. Putem nadošlo jošte njekoliko drugova iz pojedinih sela i gradića, dočim je većina njih jošte prvog dana odputovala, da nas dočekaju.

Nestrpljivo i nemirno očekivali smo cilj putovanja, i zadnja postaja bila nam je dulja no koja od Ljubljane. prošav već 14 postaja. Dogovorili smo se u kupeju, da onomu, tko prvi ugleda Novomjesto, ima se platiti stanovitu novčanu svotu, a ovaj ju tada ima dostaviti „družbi sv. Cirila i Metoda". Iza svakog zavijutka željeznice požudno smo poglede bacali na sve strane nećemo li ugledati meku našu. Imam ovdje iztaknuti, da na ovoj pruzi kao na drugih nema prečnica (štranjga) gdjeno put ili cesta prelazi preko tračnica, no vlakovodja mora zviždati prelazeć preko istih, da se ljudi čuvaju, zato po zviždanju nismo se mogli ravnati. Zavijutak iza zavijutka prolazio. Iza jednog ovečeg vlak stane, jer je na tračnicah bila krava, kojoj morade vlakovodja izkazati počast zaustaviv vlak, dok ona u bližnju šumicu utekne.

Prije no smo ikoji mogli ugledati Novomjesto, a i badava nam se i bilo naprezati, jer se nalazi podalje od kolodvora po prilici ¼ sata odaljeno, i prije no je vlak stao, dopro nam do ušijuh glas glazbe, koja je udarala milu nam pjesmu: *„Naprej zastara slave."*

Pobrzasmo iz kola. Glazba umukne. Napred stupi odbor, u imenu kojega nas pozdravi nadučitelj g. Koncilja, a za njim načelnik Perko u ime mjesta. Na toli liepom, da upravo sjajnom dočeku zahvali se g. Lapajne.

(Sliedi.)

DOPISI.

Iz Sv. Matoja (občina Kastav) pišu nam 9. t. mj.: Punim pravom možemo ubrojiti medju najžalostuiji dan onaj, u koji pohodi bilo pojedinca, bilo selo ili grad nemili gost oganj. U svako doba dana i godine strepi čovjek pred tim nemilim gostom. Kako pa nebi čovjek strepio, kad zna, da u selu, u kojemu gori. ne ima skoro bi reko ni kapljice vode? U kratki čas i najimućnijeg čovjeka može spraviti na prosjački štap. Hvala Bogu riedko nas taj nemili gost pohadja i riedko imademo u našem kraju prilike motriti uništujuću njegovu moć, al kad nas pohodi, uzbudi se cio kraj.

PODLISTAK.

Govor

c. kr. zemaljskoga školskoga nadzornika *Antuna Klodića*, viteza Sabladoskoga, izrečen prigodom otvorenja zemaljske školske konference u Gorici dne 13. septembra god. 1894.

(Dalje).

Ali potražimo, je li istina, da se rod ljudski posvema slaže, što se tiče ostaloga diela načelah ćudorednosti. Nitko neće valjda htjeti niekati, da su svi ljudi uviek priznavali istinu da imade moralno dobrih i moralno zlih čina. Ali kolikogod je istinito, da je sud narodah u nekih občenitih pravilih morala jednoličan, isto je tako izvan svake dvojbe, da su ova pravila u posebnih slučejevih podvržena najraznoličnijim ocjenam i imaju da podnose tisuće i tisuće iznimaka.

Za potvrdu toga neka služi, što nam pripovieda poviest o grozotah *Astartovih*, o žrtvovanju ljudi, o uništivanju naroda, o robstvu, čedomorstvu, gladijatorskih igrah, mnogoženstvu i o tolikih drugih grdobah, o kojih je bolje da mučimo.

Ali tu se dižu filozofi, te vele: Dobro je, tako je bilo. Ali te grozote ne pokazuju nego samo jedno razdobje u razvitku civilizacije, dapače se može tvrditi, da je ideja o najvišem biću, to jest ideja o božanstvu bila uzrokom tolikih i tolikih praznovjernosti, tolikih i tolikih zloupotraba, tolikih i tolikih sramotnih čina. Kakovu je ideju imalo ljudsko družtvo o božanstvu, takova mu je bila ćudorednost. Svi reformatori, preporoditelji družtva čovječanskoga nastojahu, da dadu na korist morala, koliko je moguće, čistu ideju o božanstvu. jerbo je ona utjecala na ćudorednost upravo čuvstvom štovanja i časti, koje mu izkazivaše, i bogočašćem, koje mu prikazivaše.

Tako se sudi i o Bogu kršćanstva sa stanovišta sadašnjega razvitka čovječanskoga mišljenja. Svatko si ga predstavlja, kako najbolje odgovara njegovu razumu Ali napredkom prosvjete došli su ljudi do toga, da sve bolje shvaćaju, da svojstvo, savršenost božanstva jesu stvari posve slučajne, i današnja je prosvjeta napokon razjasnila, da samo um, bez ikakva obzira na božanstvo, sudi, što je istinito, što je krivo, što zlo i što je dobro. Um nalaže zakone, kojih se mora držati čovjek u svojih činih.

Sav bi se moral dao uklopiti u ovu izreku: *Poštuj samu sebe, a u tvojem bližnjem poštuj osobno dostojanstvo.*

Prije svega dozvolite mi, da ovdje spazim da je povjestnički neistinito, da su današnji filozofi izumili formulu o štovanju čovječjega dostojanstva. Zapovied o tom, da valja poštovati čovječje dostojanstvo, dopire do početka kršćanstva, jer je naš Gospodin Isus Krist učio: *„Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe"*, a sveti Ivan evangelista govoraše: *„Ljubimo se medjusobno"*, i sav sviet može posvjedočiti, da je ova zapovied kroz 18 stoljeća bila vrelo neizcrpive ljubavi.

Ali razgledajmo, je li tim filozofom ide za rukom, da budu složni glede morala, jeli njihov nauk takav, da uspješno utječe na moralni uzgoj mladeži, da štiti osobno dostojanstvo, mirni družtveni život ljudi. Dvie su poglavite struje ideja, što ih zagovaraju ovi novotari. Jedna vuče za sobom tako zvane pozitiviste, a druga racijonaliste Ali koliko jedni, toliko i drugi dolaze napokon do jednog te istog neplodnog temelja neudvisnoga ili svjetskoga morala. Oni prvi stavljaju izvor svega ljudskoga znanja i temelj svake stalnosti jedino u izkustvu osjećala.

Pozitivisti složno propoviedaju, da slobodne volje neima, i da sami sebe varaju, koji misle, da je ima.

Čini se. da (naši) čini — tako tvrdi *Spencer*, jedan od najodličnijih prvaka ove škole — nisu podložni nikakvoj nuždi u nekom posebnom redu, te se uzima, da ih odlučuje neki nepoznati i neodvisni uzrok, koji mi nazivljemo voljom. Ali ne treba da kažem, da je ova prividna odredba obmama, koja potiče iz komplikacije biložkih sila, koje djeluju.

Ako li su svi naši čini učinci materije, onda je očevidno. da mi ne možemo više govoriti o slobodi, i da pozitivizam ruši predmet morala i ne daje mjesta uzvišenom načelu osobnoga dostojanstva čovječjega, jer samo slobodni čini mogu biti predmet morala.

Nu jesu li oni možda složni, kada odredjuju načelo morala? Mi tvrdimo, da je nemoguće na temelju nauka pozitivista stvoriti pravilo objektivnoga, nepromjenjivoga i občenitoga morala; jer sve, što spada u osjetno izkustvo, ne može biti drugačije, nego nešto konkretna materijalnoga, opredieljena, slučajna.

(Dalje sliedi.)

Takó se uzbudio dne 1. t. mj. oko 1 sat poslie podne, kadno opazismo dizati se crni dim iznad sela Brnasi. Na glas zvona i vatrogasne trublje sakupi se u brzo množtvo naroda sa svih stranah oko sjenika (skadnja) *Mata Širole-Brnasa*, u kojem se porodila vatra i u kome je izgorilo do 100 centi sjena i sav sjenik.

Još mi lebdi onaj najkobniji čas pred očima, naime kadno je oganj zahvatio krov kuće, a na krovu v še njih presjekajuć grede, vikali: dajte vode! vode dajte! Zemlje — zemlje! Na svu sreću, iz drugog sela donose više njih vode, kojom se moglo pogasiti već goreće grede i daske uprav u najodlučnijem času. Tako se je moglo očuvati i kuću i slamnati dvor, koji se sa gorećim sjenikom držno s druge strane, polievajuć ga neprestano vodom. Kad već bio oganj ograničen, došli su štrcaljkom vatrogasci iz Kastva i latili se odmah dalnjeg posla i očuvali, što se je dalo očuvati.

Štete je u svemu około 2000 forinti. Kako je nastao oganj, ne zna se.

Imade dakle težkih štetnih posliedica, ali bi bilo i većih, da se je vatra pojavila u noći ili pak u delavni dan, u koji nebi bilo na pomoć priskočilo toliko ljudi.

Dotični gospodar 10 je već godina osjeguran, te mu upravo dne 28. agusta izteklo osjeguranje, koje bi bio morao ponoviti. Pošto toga učinio nije, ne dobije nikakve odštete. Dobra opomena nek ovo bude svim, koji su osjegurani, da na dobu plaćaju i ponove osjeguranje, da im se slična neprilika ne dogodi. Ne veli se badava: „tko hoće imati prava, mora vršiti i dužnosti".

* * *

Ovih dana ostavio nas je ovomjestni c. kr. žandarmerijski postaje-vodja gosp. *Erat* i otišao na svoje novo opredieljeno mjesto na Kozinu. Bio je među nami malim pretrgnućem podpunih 8 godina. U to vrieme imali smo dovoljno prigode upoznati mi njega, a on nas. Upoznali smo se, pa koli njemu od nas, toli nam od njega, bilo je težko dieliti se. Vrline njegove izticati neću, već samo reći, da bi njegovom nasliedniku bile iste prirodjene — uz one, koje mu služba i stališ nalaže. Na njegovom odlazku, kao što smo mu u prijateljskom sastanku zaželili, svako dobro i danas to ovim putem ponavljamo, želeć: da bi čim prije došao k cilju, za kojim žudi.

* * *

Sparina, toplina, koja ovdje, a i sve naokolo vlada, ubija nas, ubija životinje, jer ne imaju pitke vode, ubija biline-rastline, da ginu i venu od suše. Šuma, osobito hrasti, svi su požutjeli, kao u kasnu jesen. Starci ne sjećaju se takve suše. Puk svih kapelanijah i ciele župe hodočastio je k sv. Ani na Pužev-brieg, da bi nam se Bog smilovao i poslao blagu kišu, da bar ljudi mogu laglje nabaviti pitke vode za sebe i životinju.

Jučer na večer cielo se obzorje naoblačilo i stalni smo bili, da će kroz noć kišiti, al bura razagnala oblake i danas bez da bi palo kapi kiše, sunce i dalje peče i suši ožedjelu i izpucanu zemlju. (I ovdje je vjetar raztjerao u isto doba oblake. Op. ured.)

Crvenkapi*)

Crvenkapo, naša diko,
Ti junaka resiš smjela
Tebe Hrvat sokol nosi
Nesakrita vedra čela!

Ne pada mu sjena tamna
Na to čelo, na to dično,
Što je trake žarkog sunca
Otvoreno gledat vično.

Ti si krila divske glave
Davnoj veće u davnini,
Crvenkapo, diko naša,
Opet starom slavom sini!

Nek junak, što te nosi
Neka novom vatrom plane,
Da otačbi izmučenoj
Sretan danak jednom svane

Snadju li ga težki jadi?
Neka klikne: tu je čelo,
Ja sto bodu pitam samo,
Ili tražim tane vrelo!

ZADAR. *B. Katalinić Jeretov.*

*) Ova je pjesma osvanula u podlistku „Nar. Lista", a izpjevana je u slavu Crvenkapi, koja se na 30. agusta t. g. digla prvi put u Zadru proti talijanaškom zulumu. Živili pravaši Hrvati, što probudiše okolicu zadarsku! Op. Ured.

Franina i Jurina

Fr. Niki krnjeli i šarenjaki u Marčanu, da se spravljaju po kapulu u Taliju.
Jur. Ča njim se u glavi miša?
Fr. Vero da ne, zač da su već počeli radi tega skrbet za talijansku školu.
Jur. Dragi ti, reci njim, neka radje debele pulića za buduće balotacione i neka se ne mišaju u posal, kega ne razumiju.
Fr. Ma ako baš te na silu u Taliju?
Jur. A ki jim brani, samo da se nebi vrnili.
Fr. Amen Bože!

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri sakupljeno je u veselom društvu u gostioni Ivana Čeha for. 2·35 po g. A. Krulčiću u Roču.

Gosp. Matija Hrvatin iz Šmarja izručio nam je 80 novč., sakupljene za našu družbu u krčmi Antona Bržana u Šmarju.

Blagajnik družbe primio je sliedeće iznose: Prigodom izleta liburnijskih Hrvata iz Opatije u Lošinj dne 29. kolovoza sakupile kao globu za izrečene tudje rieči gospodjice: Tomičić, Mohović i Stanger for. 10.02. Iste sakupile darova istom prilikom for. 12.28. Živile! — Rikard Katalinić Jeretov u Zadru sakupio for. 173·35. — Ivan Hrvatinić u Vrbniku dostavija dobivenu forintu za jednu smotku u veselom družtvu. — Gosp. A. M. sakupio prigodom vjenčanja Mata Medvedića u Klani dne 2. septembra for. 5.

† **Nadvojvoda Lavoslav.** Dne 6. t. mj. zadesila je našu prejasno vladajuću kuću opet težka nesreća. Mladi dvadesetgodišnji nadvojvoda, sin nadvojvode Josipa, zapovjednika ugarskoga domobranstva i nadvojvodkinje Klotilde, ranio se predprošloga čedna na lovu puškom, iz koje mu je hitac po nesreći skočio u nogu. S početka se je držalo, da će mladi nadvojvoda ranu preboljeti, nu pošto su liečnici ustanovili, da mu se je usljed rane krv otrovala, izgubili su svaku nadu. Sva moguća liečnička vještina i sva upotrebljena sredstva ostala su bezuspješna. Nakon kratke bolesti preminuo je nadvojvoda Ladislav u naručaju svoje majke, koja se nije udaljila od njegove postelje za čitave bolesti.

Pogreb bio je dne 11. t. mj. u Pešti. Njeg. Veličanstvo cesara i kralja zastupao je kod pogreba nadvojvoda Oto.

Sa prejasnom kućom Habsburga žaluju za mladim nadvojvodom svi narodi monarbije.

Izlet u Goricu i na sv. Goru. U nedelju dne 15. t. m. priredjuju naša družtva *„Delavsko podporno družtvo"* i *„Tržaški Sokol"* posebnim vlakom izlet u Goricu i odatle na sv. Goru.

Odlazak iz Trstu u 6 sati u jutro; povratak iz Gorice na 10 sati u večer.

Ciena vozne karte za tamo i natrag III. razred 1 for. 30 nvč. za ososobu.

Na sv. Gori biti će u 10 sati pjevana sv. misa i propovied. U 1 sat poslie podne skupni objed u Salkanu, a kasnije veliki koncert sa pjevanjem, deklamacijom i glasbom; za koncerta biti će sokolske vježbe, kod čega će sudjelovati „Sokol" tršćanski, gorički i prvaški.

Podružnice družbe sv. Cirila i Metoda u Istri, koje još nisu dobile potrebitih tiskanica za točno vodjenje uprave, neka se obrate na družbinoga tajnika gosp. N. Peršića u Opatiji (Abbazia).

Za podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda u Istri, u Puli uplaćeni su nadalje sliedeći iznosi: Dr. M. Laginja kao član utemeljitelj drugi obrok od 10 for.; gdjice Stana, Marica i Jelka Laginja za mjesec septembar svaka po 20 nvč.; Matija Cucančić članarinu 1 for.; dignuto iz škrabice u Čitaonici 8 for. 36 nvč.

Mužkoj podružnici sv. Cirila i Metoda u Opatiji poslala je gospodjica Mohović iz Ike for. 6.10 nvč., sakupljene dne 1. septembra kod objeda. Živila!

Odvržen utok proti občinskim izborom u Podgradu. Od tamo pišu nam, da je c. kr. namjestničtvo u Trstu odbilo utok proti netom obavljenim izborom za onu občinu. Utok imala je občinska uprava odmah izručiti Fr. Marotti-u, koji ga je u ime svojih pristaša bio podnio. Utok taj odvržen je u svih svojih točkah.

Sada očekujemo, da občinska uprava sazove novoizabrano zastupstvo, da se ovo konštituira i da već jednom prestane u onoj občini dosadašnje nezdravo stanje.

Razprava u Rovinju proti talijanašem iz Gračišća. Nakon zadnjeg saborskog zasjedanja u Poreču boravio je tadašnji narodni zastupnik preč. g. dr. *Fran Volarić* u pazinskom kotaru, te je tom prigodom posjetio i svoga pristalja i suvjerca župnika u Gračišću, veleč. g. *Ivana Gabrijelića*. U to doba obavio se i izbor občinskoga načelnika u Pazinu, te bijaše izabran, kako je poznato, veleučeni g. dr. *Dinko Trinajstić*.

Nezuamo, da li je djelovala na talijanaše i šarenjake u Gračišću prisutnost g. Volarića, ili ih je ogorčao izbor dičnoga g. Trinajstića il im je strast i fanatizam što drugo podpalilo, toliko stoji, da su neke večeri navalili kamenjem na kuću župnika Gabrijelića, urličuć, psujuć i grdeć sve i svakoga, koji ne puše u tikvu pazinskih krnjela. Neki od tih junaka odvažio se tako daleko, da je sjekirom zasjekao vrata župnikova stana.

Mirno i čestito pučanstvo one občine i kotara bijaše silno ogorčeno proti onim nemirnjakom, koji su svoju mržnju i strast na taj divljački način izkalili proti g. župniku i njegovu gostu.

Izgred taj bijaše prijavljen sudu, koji je poveo iztragu proti napadačem. Državno odvjetničtvo u Rovinju podiglo je obtužbu proti izgrednikom radi javnoga nasilja, te su tako morali pred okružni sud u Rovinju. Od tamo javlja nam se, da bijahu obtuženi krivimi proglašeni i odsudjeni nekoji na 6, drugi na 10 mjeseci zatvora. Tim je doduše zadovoljeno pravici i zakonu, ali pedepsa nije stigla moralne krivce ovoga i svih izgreda u onom kotaru. Oni bace kamen, pak junački sakriju ruku. U ostalom čekamo pobliže viesti o toj razpravi i odsudi od poreče „babe".

Konštituiranje občinskoga zastupstva u Podgradu. Od tamo brzojavljaju nam, da je pozvano novoizabrano zastupstvo za sriedu dne 18. t. mj. na sjednicu, na kojoj će se konštituirati t. j. izabrati načelnika i savjetnike. Bilo sretno!

Izborni sastanak na Nabrežini. Prošle nedjelje obdržavali su birači izborni sastanak na Nabrežini, na kojem ih je izvjestio državni zastupnik g. dr. A. Gregorčič i to u ime svoje i druga si g. grofa Altreda Coronini-a. Birača sakupilo se množtvo iz sjevernog diela sežanskoga političkoga kotara. Izvješće gg. zastupnika popratili su prisutni birači živahnim odobravanjem.

G. zastupnik Gregorčič dotaknuo se i predstojećih izbora za gorički sabor, preporučiv biračem sežanskoga kotara, da se slože za muževe, koji će odlučno zagovarati i braniti prava Slovenaca u zemaljskom saboru u Gorici. Preporuka ta bijaše posve umjestna, jer se sa stanovite strane nastoji u tom kotaru narušiti slogu i jedinstvo izmedju birača. Stanoviti krugovi idu naime za tim, da puk izabere u tom kotaru neodlučne muževe, mljačne Slovence, na koje bi se u saboru moglo uplivati po miloj volji.

Nadamo se, da ta spletka neće uspjeti, te da će Kraševci i ovaj put osvietlati svoje pošteno lice upravo tim, da izaberu u zemaljski sabor muževe, koji se neća po vjetru ravnati, i koji neće ni za dlaku odstupiti od narodnoga programa goričkih Slovenaca.

Na predlog odvjetnika g. dra. *Gregorina* iz Trsta — koji je i tuj birač — proglašeni bijahu narodnimi kandidati takovi muževi i to odvjetnik g. dr. *Otokar Ribarž* i posjednik *Vjekoslav Štrekelj*.

Zemaljski izbori u Goričkoj. Prošlog čedna obavili se izbori izbornika ili fiducijaru za sve izvanjske občine grofovije Goričko-Gradiške.

Sudeć po uspjehu izbora fiducijara, osjeguran je slovenskoj narodnoj stranci dosadašnji broj zastupnika.

Političko družtvo „Sloga" proglasilo je svoje kandidate i to za izvanjske občine političkog kotara tolminskoga *dra. A. Gregorčića* i *Ivana Lapanja*; za izvanjske občine okolice goričke *Blažo Grču* i *Ivana Berbuča*; za izvanjske občine sežanskoga kotara proglašeni bijahu na sastanku u nedjelju na Nabrežini dr. *O. Ribarž* i *Vjek. Štrekelj*; za skupinu trgova i obrtnih mjesta kandidira „Sloga" dra. *Hinka Tumu*. Ostale kandidate proglasiti će isto družtvo naknadno.

Izborni sastanak sazivlje za subotu dne 14. t. mj. u Sežanu državni zastupnik g. dr. Anton Gregorčić. Sastanak će biti u 3 sata po podne u dvorani Gulićevoj. Prisustvovati će mu medju ostalim gg. Alfred grof Coronini i dr. Rojic iz Gorice.

Otvorena mjesta na gospodarskom pokušališću u Poreču. Ravnateljstvo poljodjelskog zavoda u Poreču razpisuje natječaj za one mladiće, koji bi htjeli bezplatno učiti se raznim gospodarskim strukam na zemaljskom gospodarskom zavodu u Poreču. Molitelji valja da znadu čitati i pisati (dakako talijanski, jer će naši poljodjelci poći kapulu saditi u Pulju), ne smiju imati manje od 15 godina, da su poljodjelskoga stališa i da su čvrsta zdravlja za poljodjelski rad.

Molbe treba odaslati do 15. tek. mj. ravnateljstvu poljodjelskog zavoda u Poreču.

Čestitamo veleč. g. Vjekoslavu Sekyri župe-upravitelju u sv. Nediliji-Labinci. U predzadnjem broju donieli smo viest iz Kaštelira, kojom se je pokaralo župe-upravitelja u sv. Nedilji-Labincih veleč. g. Sekyru, što uvadja u crkvu latinšćinu na mjesto dosadašnje slavenšćine.

Očekivali smo, da će nam poslati g. Sekyra izpravak, ili da će nastojati onu po njega nelaskavu viest opravdati ili ublažiti, ali jok! Mjesto toga — skočili su na njegovu obranu u porečkoj „babi" naši narodni odpadnici, šarenjaci i poturice, koji potvrdjuju našu viest i koji ga hvale, da je učinio kako Bog i crkva zapovieda!!

Dakle iz kuće božje tjerati našu svetinju zapovieda Bog i crkva, g. Sekyro? I Vi na to šutite? Je li moguće, da ste već zaboravili, kojega ste naroda sin i da neznate više, kojemu narodu dielite sv. otajstva? Želite li, da Vam zbilja čestitamo na obrani u listu, koji nrzi Vas kao što i nas iz dna lažiliberalne duše?

Politički zločinac. Ovdašnji talijanski listovi javljaju, da bijaše od oružnika uhvaćen u Grožnjanu neki *„Signor Matteo Commisso"* radi političkoga zločina, koji nemože biti drugo nego plod *djedovske kulture*. Zar ne dična „babo"?

Iz Kastavšćine pišu nam dne 6. septembra: Odkada se otvorile radnje u Opatiji i bližnjih mjestih, naša Kastavšćina postaje svakim danom nesjeguruijom. Svako malo čuje se za koju provalu ili kradju, tako da nije čovjek ni usried dana više sjeguran. U prijašnja vremena nije tako bilo, zato i je naša Kastavšćina došla na liep glas, te su naši ljudi svuda rado primani na djelo. S toga svakomu od nas mora biti prva skrb, da gledamo očuvati to dobro ime, jer se kaže: bolji je dobar glas, nego zlatan pas. Očuvat ćemo ga tim, ako budemo oblastim na ruku, da se čim prije polovi lopove, koji se klate po naših stranah. To su većinom, kako se znade, tudji ljudi, koji su k nama došli na radnju, pak buduć im se neda raditi, klate se naokolo i kradu, gdje samo mogu. Županom je sveta dužnost, da svakoga sumnjivoga čovjeka odprave iz svoje županije ili ga prijave žandarmeriji. Smet neka se odstrani, ljenčine odpravi. Nu moramo na svoju žalost reći, da je liep broj i domaćih, koji mjesto da delaju, ljenčare se i posjedaju, a kod igre, pušenja i pijančevanja ipak su uviek prvi. Ovakove treba držat bez prestanka na oku, a dobro bi ih malo popitat od kuda oni trošé.

Sada u zadnje vrieme pojavili su se opet tati svojimi griešnimi djeli, ali ipak nije im se još na rep stalo.

Ovdje velika suša. Ako se Bog brzo ne smiluje, osušit će nam se groždje, koje se liepo poleglo i tako izgubit ćemo još i zadnje ufanje. Druge ljetine je u obće malo. Na skoro ostat ćemo bez vode.

Iz Medulina piše nam prijatelj početkom septembra: Biti će tomu nešto više od mjesec dana, da je ovdje izgorjela štala Grge Mikalevića, koji bijaše dostatno osjeguran kod banke „Slavije". Na prijavu o požaru došao je odmah iz Ljubljane jedan činovnik u Medulin, pregledao i procienio škodu, te se sa vlastnikom pogodio za for. 307, koje je malo dana zatim od ravnateljstva banke u Ljubljani primio. Brzina i točnost banke u ovom poslu naišla je na svestrano odobravanje.

Prošle godine udario je grom u neku kuću u Pomeru, načinivši dostatno škode, koju je „Slavija" namah izpl'atila.

Jedan i drugi čin preporuča banku „Slaviju" našemu pučanstvu, koje bi moralo osjegurati sav posjed, koj bi mu mogao požar uništiti.

Za grad Pulu osjegurava kod „Slavije" poznati naš rodoljub g. *Grum*, a za okolicu, napose za Medulin, ovdašnji domoljub i trgovac g. *Jakov Kirac*.

Kad već spomenusmo njegovo ime, to javljamo ujedno našemu puku na Puljšćini, da može dobiti kod g. Kirca krasni koledar *„Danicu"* za g. 1896., po 25 nvč. više poštarinu. Nijedna naša kuća u Istri neb smjela biti bez toga u istinu krasnoga koledara. Tko pošalje odboru družtva sv. Jerolima u Zagrebu 1 krunu dobiti će uz „Danicu" i ostalo knjige, koje će rečeno družtvo za tekuću godinu izdati.

Gospodo svećenici i učitelji, na zaboravite na to upozoriti ono one, koji znadu čitati i koji mogu 1 krunu žrtvovati.

Visokomu c. kr. pokrajinskomu školskomu vieću u Istri. Dne 29. kolovoza 1895.

priredila je dječurlija u Malom Lošinju izkaz proti izletnikom iz Liburnije, i to onda, kad izletnici bijahu na parobrodu spremni za odlazak, a da kroz sve vrieme svoga boravka nisu dali nit najmanjeg povoda kakvoj reakciji. Pri tom izkazu osobito su se junački ponieli nekoji učenici c. kr. velike gimnazije u Kopru, a nisu zaostali ni nekoji dečki mjestne pučke učione. Za sada donašamo samo ime (jer ga drugim još neznamo) učenika II. razreda na onom zavodu *Josipa Piperate*. Nebi bilo pristojno, da ovdje opišemo sve trivijalnosti, koje je onaj djak c. k. koparske gimnazije izvadjao pred občinstvom, koje je gnjušnjem gledalo, kojom vještinom onaj mali *aristokrat* i pitomac jednog c. k. zavoda gestikulira napram gospodjam i gospodjicam na parobrodu. Bilo tu svega, kao n. pr. odmjerivanja ruke do lakta, rogova pokazivanih prstima, divljačkog urlikanja itd. Na trieznu občinstvo urlikanje to je djelovalo tim neugodnije, jer je tim junačtvom sina i ostalih učenika bio prisutan otac, *Leopoldo Piperata*, ravnajući učitelj pučke muške učione u Malom Lošinju.

Ovo su gola fakta, koja mi iznašamo pred to visoko vieće, sa primjetbom, da kad bi c. kr. velika gimnazija u Kopru imala tu jedinu svrhu, da kroz 10 mjeseci pripravlja djake samo kako će ljepše priredjivati kroz praznike bučnih uličarskih demonstracijah, onda bi se moralo priznati, da bi bila svrhu postignuta, ali mi cienimo, da jedan onakav zavod ima neku drugu svrhu. A ipak mi znamo, da ima neka naredba, koja nalaže djacima i u vrieme praznika pristojno ponašanje.

Možemo još dodati, da prisutnost *Leopolda Piperate* kod one demonstracije, koji ni kao otac ni kao učitelj nije shodnim pronašao, da ukroti svoga sina od trivijalnih čina, bolno se je dojmila trieznih ljudi, koji su uzdahnuli: *I ovo je dakle uzgojitelj naše djece?*

Uredničtvo.

Veliki Lošinj. 29. agusta 1895. Danas po podne počastiše nas izletom iz Opatije mnogobrojna naša braća istarski Hrvati sa na čelu naše dike kremenjaci gg. zastupnici Vj. *Spinčić* i Dr. *Trinajstić* i ostala gospoda, kojih nismo mogli na brzu ruku upoznati. Srdačno pozdravljeni, ostadosmo radostni i zadovoljni sa blieskom pred očima hrvatske trobojnice, koja resaše prsa onih dražestnih hrvatskih gospodja i gospodjica. Živili izletnici! Sjećali se nas i ovog djela hrvatske nam domovine, liepog nam Veloselskog kraja!

Iz Dalmacije piše nam prijatelj 2. tek. mj.: Eto izbori biranih birača na svrsi. Narodnjačka stranka upotrebila je sva sredstva, da satare stranku prava. Činila kompromise sa talijanašima i t. zv. Srbima i onda nedično trubila kroz *„Jedinstvo“*, da se mi družimo sa talijanašima proti njoj. Zagrebački *„Obzor“* sve te izmišljotine pretiskiva (i sa svojimi dopunjci hoće da uvjeri, ali neima koga. Op. al.) da je prava milota. Ali bolje da o tom ne doznadu ni vaši čitatelji.

Grobari adrese i ne mogu radit drugčije. I naši pravaši u Zadru stupiše prvog puta sami bez narodnjačke pomoći na medjan u vanjskih občinah Zadra proti talijanaškoj stranci. Narod je bio s njima, al talijanaška komisija pobjedila nasiljem, podupirta nepravicom od mogućnika. To bijaše pravi zulum. Svakako zapodjesmo borbu i niesmo još obračunali s „tolomašima“. Doć će hora!

Sad da vam javim nešto veselijega. Ovih dana predao je povjereniku družbe sv. Cirila i Metoda u Zadru dični zastupnik g. *Juraj Biankini* for. 68.75, koju svotu priposlaše Hrvati iz Antofagaste u Americi za družbu. Da im i istarski Hrvati doznadu dična imena, izvolite pretiskati iz „Nar. Lista“ ovaj dopis:

(*Naši domorodci u tudjini*). Naš dični domorodac i prijatelj Jakov Sabioncelo iz Nerezišća, koji je amo došao još kao 14 godišnji mladić, putuje za kršnu Dalmaciju, da vidi svoju milu otačbinu i ogrli svoje. Dne 19. t. mj. na svečanoj večeri, kojoj prisustvovaše sve što odlična broji naša naselbina, oprostio se je od svojih sunarodnjaka. Za večere vladalo je veliko veselje; razpravljalo se najviše o našoj miloj hrvatskoj otačbini, o stranki prava i o glavnih boriocih te svete ideje. Pjevale su se milozvučne naše hrvatske pjesme, a na šampanjac nanizalo se puno nazdravica. Vrli gospodin Jakov Franičević nazdravio je našem uzor-zastupniku Juju Biankiniu, koju je zdravicu popratio urnebesni živio. Žarki otačbenik gospodin S. Bartučević nazdravio je ujedinjenoj Hrvatskoj itd. Pri zdravici Franičevića i Bartučevića za sretno putovanje i sretni povratak prijatelja Jakova Sabioncela, te pri nazdravici miloj otačbini i prvakom stranke prava, sakupljeno je 157 peća, od kojih je polovica namienjena za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri, a polovica za dom Starčevića. Toj svoti su doprinieli: Stjepan Bartučević peća 10, Jakov Franičević 10, Juraj Sabioncelo 20, Antun Matulić 10, Marko Šore 10, Jakov Sabioncelo 20, Miho Parlatan 10, Stjepan Simini 20, Nikola Mladineo 10, Ljubomir Kevešić 5, Benito Melendez 5, Andrija Kotoraš 5, Fran Sabli 2, Mato Kalafatović 10, Nikola Sabioncel 10. Ukupno sto i pedeset i sedam peća. Hrvatska naselbina ovdje raste svakog dana i broji se u najvažnije naselbine, toli radi svog broja, koli radi svoje važnosti u trgovini. Unatoč svemu tomu mi ne imamo ovdje vladinog zastupnika, premda ga imadu druge naselbine, koje brojem i važnosti daleko zaostaju za našom! — Živila Hrvatska!

Ja pridodajem još ovomu: Živili dični Hrvati, koji nas se sjećaju i u dalekoj Americi, živili!

Istran.

Iz Muna občina **Podgrad** pišu nam: I mi radio javljamo svietu veselu viest, da smo učinili opet jedan korak na bolje. Bila je uslišana naime molba naših prvaka za poštu, te je bila kod nas na Velih Munah otvorena prvim septembrom poštanska nabirnonica, koja obći sa poštanskim uredom u Podgradu četiri puta na tjedan. Tako smo došli u bolji savez sa ostalim svjetom, te je tim pomoženo najvećoj potrebi ovoga puka, medju kojim se za to čuje obći glas: „Toga nam je bila silna potreba, a naše Mune sada vriede još jedan put toliko, koliko prije“. A to je takodjer istina, ako uvažimo, da su naše tri občine (naša plovanija) udaljene od najbližega poštanskoga ureda u Podgradu za 2 dotično 2 i pol ure, da broje više od 2100 stanovnika, te da od ovih na stotine jih je odaljeno po dalekom svietu kao trgovci, koji stalno svojim obiteljim šalju svako doba mnogo pošiljaka i pisama, koja su više puta u Podgradu po ciele tjedne ležala. Tomu je sada hvala Bogu pomoženo, a za to hvala našim prvakom, koji se toliko skrbe za svoj puk. (Osobito veleč. g. župniku, koji je bio radi toga osobno kod ravnateljstva u Trstu. Op. ur.)

Sa ušća Raše pišu nam 8. septembra: Čast, g. uredniče, komu čast, a klevetnikom špot i prezir — tako valja uzkliknuti, kad se vidi ili čuje za nekoja nedjela naših narodnih protivnika. Da budem jasniji, evo me odmah kod stvari.

Dne 7. prošloga mjeseca izgori našemu vriednomu kmetu *Ivanu Mariji Kobajiću* iz Sv. Lovreča kod Predubca dvor ili skadanj sa svom krmom, što bijaše unutri. Škode bijaše više stotina for., nu oštećeni je osjegoran kod dične banke „Slavije“. Noši šarenjaci i talijanaši raztrubiše čim je požar nastao, da banka neće škode platiti, da je siromah prevaren, da banka tolike svote platiti nemože i toliko sličnih izmišljotina. Ali ti crni klevetnici ostaše do mala razkrinkani.

Banka „Slavija“ doznav za nesreću, pošalje amo odmah svoga činovnika, koji je već 11. istoga mjeseca bio na licu mjesta, da škodu razvidi i da ju procieniti dade, što se je odmah dogodilo.

Na obostrano zadovoljstvo bijaše škoda procienjena, izpunjene sve formalnosti i Kobajiću stignu već prvih dana tek. mj. procienjene odšteta t. j. for. 470, čim će popraviti skadanj i nabaviti si neobhodno potrebite krme.

Osjegurani ostao je vesela lica a crnitelji i klevetnici banke „Slavije“ poniknuše od srama. I može ih sram biti! Radi točne i hitre odštete zahvaljuje se Kobajić i ovim putem banki „Slaviji“, a njezinim protivnikom u Istri poruča, da im je uzaludan posao proti njoj rovati, dok bude ona ovako točno i solidno postupala.

Već sam taj postupak preporuča ju našemu hrvatskomu i slovinskomu puku Istre, a kad pomislimo, da je banka „Slavija“ čisto slavenski novčani zavod, tad mu moramo dati prvenstvo pred svimi drugimi neslavenskimi poduzetji.

Talijanu je slobodno podupirati talijanska osjeguravajuća družtva, Niemcu njemačka, a nam Hrvatom i Slovincem slavenska, a to je za sada jedina banka „Slavija“. Dakle: Svoj k svomu, pak mirna Bosna!

Nova brzojavna postaja. Početkom ovoga mjeseca otvoren bijaše u Oprtlju brzojavni ured sa dnevnom službom i spojen sa poštanskim uredom.

Zemaljski izbori u Dalmaciji. Na drugom mjestu donašamo dopis iz Dalmacije, u kojem se govori općenito o uspjehu izbora fiducijara u Dalmaciji. Dopis taj bijaše sastavljen 7. t. mj., prije dakle, nego li bijaše poznat uspjeh o izboru zastupnika u izvanjskih občinah, koji se je obavio dne 7. t. mj. Kod toga izbora izabrano bijaše u svemu 9 pristaša narodne stranke il kako se tamo zovu narodnjaka; 6 pristaša srbske stranke, 3 pristaša stranke prava. Izabrani jesu sliedeći: *Zadar*: Dr. Ante Trumbić i knez Borelli; *Šibenik*: Dr. Katnić i Dr. Pugliezi; *Obrovac-Kistanje*: Šimić; *Knin-Drniš*: Dr. Baljak, Bjelanović i Kulišić; *Sinj*: Žuro i Korlaet; *Split*: Dr. Bulat i Dr. Ivčević; *Hvar-Brač*: Dr. Colombis i Petrić; *Korčula-Pelješac*: Biankini; *Makarska-Vrgorac*: Mrkušić; *Imotski*: Perić; *Dubrovnik-Cavtat*: Dr. Klaić; *Boka*: Dr. Trojanović i Vukotić.

U Zadru bijaše izabran pravaš Dr. Trumbić, koji nije niti kandidirao, pa se je već mandata odrekao, jer da neće u sabor sa nacrodnjačkimi glasovi.

Iz te borbe izašla je okrnjena stranka prava, dočim je na njezin račun poskočio broj narodnjačkih i srbskih zastupnika. U Sibeniku sklopiše naime narodnjaci sa Srbi kompromis na štetu pravaša, te bijaše tuj izabran jedan narodnjak i jedan Srbin. Tako će se valjda i u zadarskom kotaru složiti narodnjaci sa talijanaši kod naknadnog izbora, pošto je Dr. Trumbić odklonio mandat.

Mi se doista rado nemješamo u tudje poslove, jer imademo i kod kuće svakojakih okapanja, nu neka nam bude dozvoljeno izjaviti, da nas je uspjeh netom obavljenih izbora za izvanjske občine Dalmacije i raztužio i ogorčao. Raztužio nas je što gledamo, kako se je narodna hrvatska stranka spojila u Šibeniku kod izbora zastupnika, a u Pagu, Rabu i drugdje kod izbora fiducijara sa najljućimi dušmani hrvatskoga naroda, sa odmetnici i izdajicami, koji su sve sile napeli, da brišu sa lica zemlje i posliednji trag Hrvatstvu — a sve to proti braći, proti Hrvatom, pravašem, ili radikalnim Hrvatom, kojim je prva i glavna točka programa slobodu i jedinstvo hrvatskoga naroda. Ogorčao nas je pako postupak sa občinom u Makarskoj, gdje se je pod izlikom neurednosti u občinskoj upravi sa privolom zem. odbora, u kojem odlučuju narodnjaci, u zadnji hip razpustilo zastupstvo i imenovalo komesara, koji je proveo tako izbore, da je na stotine pravaških birača jednostavno iz izborne listine izpostio.

Ne, gospodo i braćo, mi se sa takovim provadjanjem izbora nikada i nigdje sprijateljiti nećemo. Mi smo odsudili takovo postupanje toliko i toliko puta u Istri, pak nas još većma boli i ogorčava, što se za istarskimi Talijani povadja i dio naše braće u Dalmaciji.

Proti pravašem složile se tri stranke t. j. narodnjaci, Srbi i talijanaši, a kao da sve tri nebijahu dostatno silne, priskočila im na pomoć i vlada! Tako je došlo, da je broj pravaških zastupnika spao od 6 na 3, jer i dva loša ubiše Miloša. Mi smo odsudjivali uviek neke ugrijane glave, koje su odricale svaku zaslugu prvakom narodne stranke u Dalmaciji. Dapače priznavali smo i priznajemo rado gg. *Klaiću*, *Bulatu* itd. velike zasluge za pobrvačenje občina, školstva itd. u Dalmaciji, napose g. Bulatu za ponarodjenje Splita itd. ali postupanje njihove stranke kod netom minulih izbora u izvanjskih občinah Dalmacije baca tamnu sjenu na vienac, što no ga u borbi za Hrvatstvo Dalmacije stekoše. Mi njim kano Hrvatom nećelimo više nikada ovake pobjede, jer gdje ulaze u borbu onakva sredstva, i gdje se stvara urote proti bratu sa krvnim dušmanom svoga roda i imena, tuj prestaje sve. — Toliko bez zamjere bilo s koje strane.

Godišnjica smrti zadnjega biskupa pičanskoga. Sutra dne 13. t. mj. biti će upravo 106 godina, da je preminuo zadnji biskup u Pičnu u Istri. Rodom bijaše iz Trsta a po imenu Aldrag Anton Piccardi. On je bio po redu 75. biskup one malene biskupije, te je sliedio velikoga biskupa Sv. Nikefora. Prije svoga imenovanja za biskupa pičanskoga obnašao je Pipcardi čast dekana stolnoga kaptola kod sv. Justa u Trstu.

Na godišnjicu njegove smrti čitati će veleč. g. Antun Lupetina župnik sv. Antuna staroga u Trstu — rodom Pičanac — tihu sv. misu zadušnicu na oltaru sv. Andrije u stolnoj crkvi sv. Justa za pokoj duše zadnjega biskupa pičanskoga. Kako je poznato, bijaše pičanska biskupija kasnije spojena sa tršćanskom biskupijom.

Istarske zemaljske štipendije za — Talijane. Glasilo zemaljskoga odbora u Poreču donaša razpis natječaja na pet zemaljskih štipendija za školsku godinu 1895—96. i to 1. jednu štipendiju od 200 for. za tehničke nauke i 2. četri štipendije — svaka od 100 for. — za gimnazijalce, koji imadu odliku ili se odlici bližaju, ali pravo na prednost imadu oni, koji polaze koju gimnaziju u pokrajini.

Molbe valja podnesti zem. odboru u Poreču običnim putem i sa običnimi prilozi do 15. oktobra 1895.

Kazali smo na početku, da su te štipendije za Talijane, premda su zemaljske, dakle ne privatne ili obiteljske, na koje bi morao imati pravo svaki djak Istranin, bez razlike narodnosti, ali tomu nije tako. Izkustvo nas uči, da sve zemaljske štipendije uživaju izključivo djaci talijanske narodnosti bez obzira da li su isti siromašni ili ne i da li napreduju odlično ili ne.

Sl. zemaljski odbor znade vrlo dobro, koliko vriedi ona kvačica u natječaju „con diritto a preferenza“ (sa pravom na prednost) za one djake, koji u pokrajini uče. A gdje da uče djaci hrvatske il slovenske narodnosti u Istri?

Možda na hrvatskoj ili slovenskoj gimnaziji u Kopru il Puli? Nisu li naši djaci prisiljeni tražiti školu izvan pokrajine, pošto svojih u zemlji no imaju? Nemoraju li se tako proti svojoj volji odreći prava na zemaljske štipendije?

Eto sve ovo na razmišljanje onim krugovom, koji se protive ustrojenju hrvatske gimnazije u Istri. Zemaljskomu odboru u Poreču pako savjetujemo, da stavi u budući razpis natječaja za zemaljske štipendije jasniji il očitiji uvjet, n. pr. ovako: *„Na ove štipendije imadu samo Talijani pravo“*, da nebi možda i kakav naš djak bacio za biljeg 50 nvč. u more.

Štipendije za poljodjelce i vinogradare. Upozorujemo još jednom naše poljodjelce i vinogradare u Istri na razpis natječaja, — što ga donesosmo u zadnjem broju, — na četiri štipendije i to dvie za gospodarsku školu u Gorici a dvie na Grmu kod Novog mješta u Kranjskoj.

Poziv na koncert. Hrvatsko riečko pjevačko družtvo *„Zrinjski“* priređuje dne 15. t. mj. u *„Zorin-Domu“* u Opatiji koncert pod ravnanjem g. kapelnika V. G. Broža sa sliedećim razporedom: 1. Proslov. 2. F. S. Vilhar: „Slovenac i Hrvat“, pjeva „Zrinjski“. 3. Ant. Hajdrih: „Jadransko more“, pjeva „Zrinjski“. 4. V. G. Brož: „Spavaj sladko“. Solo za brač uz pratnju glasovira, udara g. V. G. Brož. 5. I. pl. Zajc: „Zrinjski-Frankopanka“, pjeva „Zrinjski“. 6. V. G. Brož: „Podpouri hrv. pjesama“, udara tamburaški zbor „Zrinjskoga“. 7. V. G. Brož: „Stante zviezde“, podokuica za tenor uz pratnju glasovira. 8. V. G. Brož: „Iz mog dnevnika“, fantasija za tamburaški kvintet. 9. I. Vašak: „Hrvat“, pjeva „Zrinjski“. 10. F. S. Vilhar: „Hrvatska davorija“, pjeva „Zrinjski“. — Početak u 8 sati na večer. Ulaznina za osobu jednu krunu, za obitelj dvie krune. — Polovica čistog priboda namienjena je „Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru“.

Iz Lovrana primamo dne 10. septembra. Da sam ja kako drugi ljudi, valje bi se pred svetom pohvalil i rekal: „Vidite, da je na Žanetovu došlo. Ali ja sam čovik, kako Bog zapoveda, pak govorim: „Dogodilo se je onako, kako je i moralo.“ U lovranskoj se je crekvi od starine po nedeljah pivalo hrvatski, zato ja mislim, da ni nikakovo čudo, ako su „šior domine“ ov put ostali s dugim nosom, kada su naime morali nedelju na organe pivat hrvatski a ne taljanski, kako zadnji put. Ako ne drugo, sada znamo, da u našoj crekvi zapoveda redovnik naš plovan, a ne on, komu ni dosti, da je meštar, organist, trgovac s glasi, i ča ja znam ča još, nego on bi još rad bit i naš plovan. Ma da se nebi i on, ki je va pakle zmutil! .... A kada već moram o njem govorit, ja bi mu lepo svetoval, da on pusti i organi, i trgovinu s glasi, i plovaniju, a da se lepo drži svoje škole, pa da bude naša škola kako i sve druge. Žaneto ni Bog zna kakova fina glava, ma toliko soli mu je gospodin Bog dal, da sam razvidi, da pravi meštar ni samo on, ki zna va škole zijat, čepnut, brižnu decu zatvarat do „Zdrave Marija“. Pravi meštar mora dat dobar izgled deci, a kako se to puli nas delalo? Čujte samo ovo. Neki dan mi je žena deci oprala robica. Ale kako je to već njija navadica, obašla im je najprvo žepi od brageš i kapota. Ča bi te rekli, ča je našla va žepe, od onega mojga malega „huncuta“ Pepića? Niš drugo, nego jedan list lepo zavijen, na kojem je bil *„indirić“* za neku malu od deset ale dvanajst let. Žena je brzo odprla list, ma ga ni mogla prečitat, zač je bil s *„numeri“* napisan. Žena mi je kasnije ta list pokazala. Kada sam ga uzel u ruke, bilo mi kako, da me je kigod s vrelom vodom polil. — Čekaj *galiote*, zavapil sam, kad sam ga zgrabil za ruku, ja ću ti pokazat, kako se listi pišu. Ča si ovo storil, a? Mali je počel plakat, pak mi je rekal, da je za to u školi doznal, da je nekada tako pisal jednoj ženskoj neki naš meštar va Lovrane, pa da to od njega još potiče. — A tako je to, skočil sam ja, pak sam ga s „cinturinom“ tako otepal po debelem mesu, da mu neće već na pamet prit pisat listi s *„numeri“*. A ča se pak od tega Vam pari? Kamo ćemo? Ča će bit z nas? Ča ni to prava sramota za naše mesto? Vi ćete pak reć: — To ni tako, zač u *„Jovane Pensiero“* vavek hvale se taljanski meštri i taljanske škole. Hvala lepa, i ja bi bil pohvaljen, da bi se sam hvalil. Ča mislite, da ja rečem *„Jovine Pensieru“*, da neka napiše, da je Žaneto najbolji i najpametneji čovik od ovega svita, da mi to on neki naštampal? I kako da bi ma bim moral reć, da sam Taljan, drugačije da kako da nebi nikako. Naš meštar je pravi Taljan iz Kranjske, zato ga moru lepo i po miloj volji hvalit po taljanskih novicah. A da je on — ne budi zamera — Hrvat, kade bi već bil? Sto puti bi već bil premešćen iz Lovrana, kako je bil i naš dobri meštar g. *Miran* premešćen, kako da je on kriv, da ga je ujegova mat navadila hrvatski govorit, i da je on zato ostal pravi domorodac, a ne pol tida pol miša. Najviše pak me jadi, kada pišu va *„Jovane Pensiero“* da je meštar pravi filo-

noć, a lovranska škola da je najbolja škola va celoj Istre. Ki bi to veroval, moral bi misleť, da su naša deca sami filozofi. Ja neću niš reć, nego samo ću vam dat ov list, kega je jedna lovranska mat prijela iz Amerike od svojega sina, ki je vlih svršil školu i šal navigat:

Cara ma Ma!

Mi ze Msrika, nova Giorka. Mi go visto molti leverini. ma Basti mento faceva puli to plavat e giadrit, vali Jera Grandi mi me veniva za vanka hitit ma Despenser me dava Rakija. Giero in Spital, per che me se ga fato Una zanohtica in tel pije e me se ga fato an che Divo meso narast, e jero da dutor e me ga calà, e no go piju Nien te. Go Crompado cual che pačuha, te man daro. di si Ghe a suseda Marija, ke frane se ga fato mal in livo oco. Incerada messe ga fa to prosupit. le skornje me ze bone, ma ghe faro Meter pol Poplat. Sul Basti Mento go trovado molti Bokezi, poi i me se fa rugat ke non so parlar ne taljan ne krovato. Boch, odio, saluto nona e nonić."

Firmu vam neću povedat, zač ga nebi već Valcich pustil na nijedan brod. *Žaneto.*

Književnost.

Pjesme Josipa Pagliaruzzi - Krilana. Deset je godina minulo, odkako je u prijatnom Kobaridu u Goričkoj izpraćen na vječni počinak daroviti mladi pjesnik — Krilan, koji je bio postao ljubimac slovenskoga čitajućega občinstva. Njegove ljubavne lirske pjesme, isto tako romance i balade, odavale su velik talenat, koji je mnogo obećivao svojemu narodu. Ali: „Slovenac nema sreće; što mu dade, hitro mu opet otme vrieme! — izpunilo se je i ovdje. I on je nenadano za svojom braćom otišao u grob. Sva je Slovenija oplakivala gubitak ovoga mladoga svojega ljubimca. — Glavni nasliednik, g. Antun Klodič vitez Sabladoski izdao je g. 1887 prvi svezak Krilanovih pjesama, što ih je slovenski narod s oduševljenjem pozdravio. Očekivao se je i drugi i treći svezak, ali ih nismo dočekali. Sad ćemo ih ipak dobiti. „Goriška tiskarna" A. Gabršček prekupila je od glavnoga nasljednika sve spise, što će ih izdati u poznatoj „Slovanskoj knjižnici". Svi su spisi proračunani na neko pet svezaka, četiri pjesama i jedan proze; pjesme će izići u dva odieljena svezka, a proza u jednom, koji će ujedno donieti životopis i sliku pokojnoga pjesnika, ljubimca goričkih Slovenaca. Na taj će se način dobivati cieli Krilan za 75 nvč., dočim je samo prvi svezak stajao 1 for. Tako će se Krilanovi spisi najbolje razširiti — i to će biti najljepša proslava desetgodišnjice njegove smrti.

Upozorujemo, da će uz tu cienu dobiti knjige predplatnici „Slovanske knjižnice", i da će biti u knjižaramа skuplje. Zato se preporučuje svim imućnijim rodoljubima, da podupiru ovo književno poduzeće, koje je sasvim jeftino. naime s poštarinom samo 15 novč. za svaki svezak Dosada je izišao 41 svezak. Izlazi u spomenutoj tiskarni 15. dana svakoga mjeseca.

Listnica uredničtva.

Gosp. x-ty u z. Vaš „Izpravak" ne možemo uvrstiti, jer nije ni po formi ni po sadržaju onim, što bi imao biti po §. 19. zakona od 17. decembra 1862. br. 6., na što se i Vi pozivljete. Nepojmljivo nam je, kako dodjoste Vi na misao nešto izpravljati, premda u onoj vieti neima ni spomena o Vami. Na taj način mogli bi se svi Vaši suobćinari priglasiti sa „izpravci". Ali zašto — prijatelju — neizpravljate ono najvažnije mjesto u vieti t. j. „gadno šurovanje Vašeg istomišljenika sa najljućim našim narodnim protivnikom? Nije moguće, da Vi ono izdajstvo odobravate. Jedini taj korak Vašeg štićenika morao bi Vas za sva vremena — dok se nepokaje i nepoboljša — odvratiti od njega. Kad biste htjeli slušati naš prijateljski savjet, ostavili biste na cjedilu osobe, koje se druže i bratime s onimi, koji nam svim rade o glavi. Znajte bo, da i najsjajnije oružje ne obrani smradna djela, koja su kod svih naroda najžešćim načinom ožigosana. Zdravo!

Nekomu iz Keršana. U petak stiglo nam je iz Keršana nefrankirano pismo, za koje je bilo platiti globu; pismo smo vratili, a to dajemo do znanja dotičnomu piscu pisma.

Listnica uprave.

Gosp. J. K. u M. U koju svrhu poslaste nam for. 1·50? pisma neima.

Gosp. A. S. na R. Primili smo za Vas i g. Ž. K. predplatu za tekuću godinu.

Gosp. J. Č. u Št. Dne 4. jenara 1894. poslali ste 2 for., koje ubilježismo za godinu 1892.; dne 3. marča 1895. opet 2 for., koje upisasmo za 1893., a sada dne 10. septembra 2 for. na račun god. 1894. i tako preostaje još za tekuću godinu, Živili!

Oglas.

Službu liečnika za občine Podgrad, Materija i Jelšane ovim se razpisuje. Uvjeti su na uvid kod podpisanoga odbora, gdje valja uložiti molbe do 22. t. mj. 1895.

Zdravstveni odbor združenih občina.

Podgrad, dne 1. septembra 1895.

Predsjednik:
Jenko.

Razpis natječaja.

Uslied zaključka občinskoga zastupstva na Voloskom od 14. agusta t. g. otvara se natječaj na **mjesto občinskoga tajnika** za mjestnu občinu Volosko-Opatija. Plaća spojena sa tom službom ustanovljena je na **700** for. godišnjih, izplativih u postecipatnih jednakih mjesečnih obrocih.

Molitelji imadu najkašnje do 20. t. mj. podnesti podpisanomu svoje molbe obložene izkazom dosadanjeg službovanja, podpunog poznavanja u govoru i pismu jezika hrvatskoga, talijanskoga i njemačkoga, ter drugimi eventualnimi preporučnimi spisi.

Glavarstvo občine
Volosko 1. septembra 1895.

Načelnik:
Dr. A. Stanger v. r.

Jeftino! Jeftino! Jeftino!

Plemeniti rakovi

tustimi, širokimi nožkami, živi, jamstrom *franko* pošt. pouzetjem kao pošt. pošiljke:

120 kom.	Za juhu	2 for.	—	nvč.
90 „	Srednji Tf.	2 „	50	„
60 „	Ogromni Tf.	3 „	50	„
50 „	Hochsolo	4 „	25	„
40 „	najveći kao Hummern	5 „	—	„
200 „	Satzkrõb. za razpled	2 „	—	„

Ef. Müller, Buczacz,
Nr. 448. Galicija.

Perje od guske bielo ko snieg, mehko, novo, fino otrebljeno funta M. 2 20, neotrebljeno M. 1·40 franko i prosto od carine, razpošilje

Ef. Müller, Buczacz,
Nr. 448, Galicija.

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazaro,

preporučuju sl. občinstvu svoju trgovinu manifakturnom robom. Na skladištu nalazi se posve nova roba, kako za ženske, tako za muškarce i djecu. Veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vunenih i svilnatih. Velika zaliha svih potrebah za **živalje i krojače.** U zalihi nalaze se također vrpce svakojake boje, te se dobivaju i **hrvatsko-slovenske trobojnice.**

Napose se preporučuju cienj. gg. učiteljicam u mjestu i okolici za sve školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franko.

Govori se hrvatski i slovenski.

Jakob Štrukelj, Trst

ulica Caserma br. 16, ulaz Piazza Caserma
(naproti velikoj kasarni).

Prodaje po nevjerojatno nizkim cienam svakovrstne i englezke dvokolice (Bicykle). Zastupstvo dvokolica „Adler" iz tvornice H. Kleyer, Frankfurt i „Viktoria Cycle Works" Wolverhamptom (Englezka). 3—50

Dvokolice „Adler" svietkoga su glasa uporabljaju se kod njemačke vojske.

Jamči se za svako kolo 12 mjeseci, tko nezna voziti, nauči se ga bezplatno.

Pošilja se u pokrajine i na sve kraje.

3 zlate 15 srebrnih kolaju 12 častnih in priznalnih diplomov

Fran Iv. Kwizda

Vrtrtvena znamka.

KWIZDE

Kornenburški redilni prašek za živino.

Dietiško sredstvo za konje, rogate živali in ovce. Rabi se nad 40 let v mnogih bitvih, kadar *žirina nima teka, ako slabo prebavlja, da se poboljša mleko* in *pomnoži mleko pri kravah.*

Cena: ½ škatljici **70 nč.** ½ škatljici **35 nč.**

c. k. kr. avstro-ogrsk dvorni dobavitelj.

Kralj. rumunski dvorni dobavitelj.

Pazite blagovoljno na gornjo varstveno znamko in zahtevajte izrecno *KWIZDE Kornenburški redilni prašek za živino.*

Glavna zaloga **Kreis Apotheke** Kornenburg pri Dunaju.

IL

Dobiva se u svih lekarnah in trgovinah z mirodijami v Avstro-Ogerski

U LJEKARNI

EDE TOMAJA

u Zagrebu, Ilica broj 12

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih. ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom poganeu, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 nvč.

Sladka voda za ka-alj ili breh i za prsa, kojim se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeiuje proti slabosti, bljedoći, škrofulaznosti podbuhlosti, djetinjoj krživosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetro, odklanja se bol u žlički, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski kch i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za obćičavanje želudca i probavo, kada blago neće rado žderati, pa se napuhuje. Krave daraju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč

Švajcerske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. — Ciena škatuljini 70 nvč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, natrgnutim žilam, ukočenosti i otcklini poslje težkoga napora, za obćičavanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 60 nvč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju zube od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolja, učvršćuje meso oko zubi, razfrižkavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam. — Jedan lončić 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili fiekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena večem lončiću 1 for. — K tomu spad: još **boraksov sapun** po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na pariškoj izložbi začastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj — Ciena kutiji 1 for.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi prenugodan miris. — Flašica 30 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake — Flašica 50 novčica.

Antifebrile od Rodinisc proti groznici ili zimnici. - Manja bočica 70 nvč.

Polibromov sirup po dru. Nikoli Selaka lieči uspješno, bolesti živaca, nepokoj, glavobolju trzanje, histeriju, zadahu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 forint.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kiruržke sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinti vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc.

Broj 39. U Trstu 19. septembra 1895. Godina XV.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka ujutro. Dopisi se nevraćaju ni netiskaju. Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za 6 for., za seljake 2 for. na godine. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina. Na malo jedan broj 5 novč. Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Novo ministarstvo.

Pad ministarstva kneza Windisch-Graetza ili vlade nesretne koalicije, prouzročilo je — kako je poznato — izborna preinaka, vladina osnova za nove porezne zakone i slovenske paralelke na nižoj gimnaziji u Celju. Ovo zadnje pitanje zadalo je rečenomu ministarstvu zadnji udarac, prem bijaše ono samo izlika, nipošto pravi razlog nezadovoljstvu njemačkih liberalaca.

Ministarstvo bacili su u prvoj vrsti njemački lažiliberalci, akoprem nisu ni ostale stranke, najmanje opozicija, bile oduševljene za isto.

Nakon pada toga ministarstva i poslije imenovanja privremenog ministarstva pod predsjedničtvom dolnjoaustrijskog namjestnika Kielmannsegga, pisao nam je naš redoviti dopisnik iz Beča medju ostalim i sliedeće, što se je skoro doslovno i dogodilo:

„Što će se zastupnikom pripraviti do jeseni, dok se u Beč vrate, to danas nemože reći nitko, jer se ništa stalna znati nemože. Biti će i putovanja i pogovaranja raznih osoba, i posliedak toga biti će jesenska pogača. Drži se stalno, da Kielmannsegg neće dugo voditi vlade, a isto tako stalnim, reć bi, da je, da će se još bar za neko vrieme krpariti, i da se ništa stalna poduzeti neće".

I tako se dogodilo. Bilo je putovanja i raznih dogovaranja, koje je vodio dulje vremena galički namjestnik grof Badeni. On je bio opetovno u Beču, bio je kod Njeg. Veličanstva u Išlu, a posjetio je konačno i češke velikaše u Pragu.

Grofa Badenia zapala je zadaća, da sastavi novo ministarstvo, i ako svi znaci nevaraju, on je već u tom uspio. Ministar predsjednik gr. Kielmannsegg neće dakle dugo voditi vlade.

Dne 15. t. m. primio je cesar i kralj zadnji put u audienciju budućega austrijskoga ministra predsjednika grofa Badenia, davši mu tada nalog, da sastavi ministarstvo iz osoba, koje bijahu vladaru predložene. Iz bečkih poluslužbenih novina doznajemo, da kani grof Badeni preuzeti predsjedničtvo u ministarstvu i listnicu ministra unutarnjih posala. Nadalje imali bi stupiti u ministarstvo: bivši ministar barun Gautsch kao novi ministar bogoštovja i nastave; glavni ravnatelj državnih željeznica vitez Bilinski kao ministar financija; predsjednik vrhovnog zemaljskog suda u štajerskom Gracu grof Gleispach kao ministar pravosudja; konservativni češki velikaš grof Lederer kao ministar poljodjelstva; odsječni predstojnik u ministarstvu trgovine barun Glanz kao ministar trgovine; dosadašnji ministar zemaljske obrane grof Welsersheimb pridržao bi svoju listnicu.

Kako je razvidno iz ovog imenika, buduće austrijsko ministarstvo sastojati će od samih aristokrata ili velikaša, svi su bo grofovi i baruni, samo jedan je vitez.

Po narodnosti dvojica su Poljaci, ostali Niemci, što liberalci što konservativci. Osim grofa Lederera svi budući austrijski ministri jesu visoki državni činovnici, a po tomu se može već unapried suditi političku boju ili značaj novoga ministarstva.

Uvaži li se jošte k tomu, da nijedan od njih nije članom carevinskoga vieća, to se može unapried kazati, da će i novo ministarstvo biti više činovničko nego li parlamentarno, t. j. da neće biti toliko odvisno od parlamenta, koliko bi moralo biti ako hoće ustavno vladati.

U novom ministarstvu neće biti po dosadašnjem običaju ministra zemljaka za Galiciju. Kao razlog tomu navadja se, da će biti i tako dva Poljaka u ministarstvu, a osim toga imao bi biti dalnji razlog i taj, da nebudu mogli Česi zahtjevati svoga ministra zemljaka i ostale stranke svoje stranačke ministre.

Novo ministarstvo neće se dakle vezati na prijašnju koaliciju, a ipak mora imati bar nekakvu većinu za sobom ako hoće da vlada. Ono će se po svoj prilici oslanjati na istu većinu, koja je podržavala vitez Windisch-Graetzovo ministarstvo t. j. na Niemco-liberale, na Poljake i na konservativce, ali ove tri najveće stranke carevinskoga vieća nebi imale biti sdružene ili koalirane kano i prije. Postojati će doduše i nadalje koalicija, jedino neće nositi više toga imena, i neće podupirati ministarstvo proizašlo iz većine carevinskoga vieća, već činovničko i poslovno ministarstvo.

Kao glavnu točku programa budućega ministarstva iztiču poluslužbeni listovi novu osnovu izbornoga reda, za koju govore, da će biti svim strankam carevinskoga vieća povoljnija nego li sve dosadašnje ovakve osnove. Nadalje hoće nova vlada, da provede nove porezne zakone i da utanači što povoljniju nagodu sa Ugarskom.

Iz svega rečenona sliedi, da buduće ministarstvo neće biti parlamentarno, ono se neće oslanjati na stalnu i stanovitu većinu, te će nastojati, da se održi svakojakimi umjetnimi sredstvi na površini — ili — ono će i nadalje krpariti, a posliedica tomu biti će, da neće zadovoljiti nikoga i da će otići tragom svojih predšastnika nepožaljeno i neoplakivano od nikoga.

Učiteljski sastanak.

(Nastavak.)

Sad nastane i s jedne i s druge strane živahno komešanje. Prijatelj trči prijatelju i grle se i ljube i u lice i čelo junačko. Stišću si junačke desnice. Prijatelj predstavlja znancu prijatelja, sve se miče, sve žubori. To je potrajalo nekoliko časova.

U pripremi izpred kolodvora stojalo do 15 kočija. Posjedosmo u iste, a tko nije uhvatio mjesta, odputi se sa glasbom prema mjestu.

Sunce je silno peklo. Debela prašina uzvitlala se i od kočija i od pješaka, al to ne smeta, oni slavodobitno poput pobjednika koracaju put mjesta, koje je sjajno trobojnimi narodnimi zastavami izkićeno. Pred mjestom pridružismo se povorci svi i ulegnemo u mjesto u četveročlanom redu. Gospodje i gospodjice izpred nas, a mi mužkarci za njima.

Pred svakom kućom, na svakom uglu alice stojalo znatiželjnog svieta.

Pozdravni i odzdravni govor, a osobito glasba ugodno je na nas djelovala, jer ju većima nas tuj sakupljenih i sa brda i doline, brežuljka i ravnine, polja i šume ne čuje udarati nit u tjednu svake nedjeljice, nit u godini svakoga mjeseca. Vrlo nas iznenadilo zelenilom i zastavami okićeno mjesto, doček stanovnika, al ipak najugodnije nas iznenadjenje snadje, kad prolazeć mimo jedne kuće, sa prozora iste saspe se na nas kiša cvieća.

Nismo znali kud nas mjestom vode. Odzdravljajuć i pozdravljajuć i lievo i desno išli smo za glasbom, koja se zaustavi izpred „*Narodnog doma*".

U svečanom odjelu dočeka nas tuj predsjednik čitaonice dr. *Šegola* sa jednim odbornikom. Liepim nas govorom pozdravi uz želju, da bude sborovanje nam i narodu na korist; izruči nam na razpolaganje čitaoničke prostorije. Gospodin *Gradišnik*, mislim, član odbora, na to se u ime svijuh liepo zahvali, iztaknuv, kako nemože naći rieči, kojimi bi se morao i imao zahvaliti, na svemu do sad izkazanom.

Već sama vanjština „*doma*" mamila nas da unidjemo. Razgledasmo poprieko unutarnjost, koja je u pravom smislu liepa, znajuć, da će nam jošte preostati vremena, da ju pobliže razgledamo. Pošto se pjevače i svirače upozorilo na koji sat treba da ne faljeno dodju na pokuse i pošto bi nam svakomu napose naznačen stan, upravni se odbor sakupi na viečanje, a ostali se razidju, bilo da potraže kamo se ih ukonačilo, bilo da založe, da odpočinu, da razgledaju mjesto, gradić.

Novo mjesto zove se jošte drugim imenom i Rudolfovo. Vrlo je shodno smje-

PODLISTAK.

Govor

c. kr. zemaljskoga školskoga nadzornika *Antuna Klodića*, viteza Sabladoskoga, izrečen prigodom otvorenja zemaljske školske konference u Gorici dne 13. septembra god. 1894.

(Dalje).

Pa kakovo je znanje čovjeka, takovo je također njegovo nastojanje, takova svrha, kojoj je namienjena njegova narav. Ako se dakle znanje čovjeka ne može podići nad osjetne predmete, to predmet njegove težnje, posljednja svrha čovječanske naravi, neće moći biti nego samo osjetno dobra i zbog toga omedjašena, ograničena vremenom i mjestom, promjenljiva i nestalna. Tomu je naravska posljedica, da će se poštenje i opakost ljudskih čina morati prosudjivati po većem ili manjem suglasju ili nesuglasju s osjetnimi dobri, ali ograničenimi, prolaznimi, vremenom i mjestom omedjašenimi, a odtuda sliedi i to, da pozitivisti ne mogu ustanoviti obće valjano načelo morala.

I u istinu predstavljaju ti jedni — kao što Mill — kao temelj morala korist ili načelo sreće, te kažu, da su čini dobri u razmjeru sa srećom, koju donose, i da je kao svrhu željeti jedino sreću. Ali svatko uvidja, da pravilo morala, sadržano u ovom načelu, nije niti objektivno, niti nepromjenljivo, niti obćenito. Objektivno nije, jer neima ništa subjektivnijega, nego li je zabava uzeta kao najviše pravilo. Nije nepromjenljivo, jer se promjenjuje po ćudi, nadarenosti, dobi, uzgoju, navadi, vremenu i mjestu. Treba priznati — kaže Carrau — da neima ništa promjenljivijega, nego li je načelo najveće sreće. Ne samo, veli dalje, svako doba i svaki narod stvara si o sreći svoj poseban pojam, nego se ne nalaze ni dva čovjeka, koji o njoj na jedan te isti način sude; dapače ne nalaziš ni jednoga jedinoga čovjeka, koji bi u dvie različite dobe svoga života imao isti pojam o sreći".

Spomenuto pravilo morala nije ni obćenito; nasuprot je vrlo daleko od toga, da obuhvati sve krepostne čine.

Prije svega, držeći se toga pravila, ne bi nijedan čin, kojim čovjek pospješava tudje dobro, bio moralno dobar, dapače moralo bi se po ovoj nauci reći, da je n. pr. O. Damian, koji je išao medju gubavce u Molokoj, da im pomogne i da ih tješi i, koji je, razboljev se tamo, umro, bio pravi ludjak.

Po Spenceru dade se to načelo morala ovako izraziti: „Čin je dobar, u koliko nam podpomaže, da polučimo svoju svrhu". Načelo bi bilo dobro izraženo, da nije postavio svrhe u sreću ovoga zemaljskoga života i u usavršivanju čovječjeg roda. Pa u ostalom može se punim pravom pitati, hoće li da kao pravilo morala predloži samo sreću čovječanskoga roda ili samo privatnu sreću pojedinca, ili pak jedno i drugo. Ako li misli oboje, tada je to stvar nemoguća, pošto nisu riedki slučajevi, u kojih pojedinac dolazi u položaj, da mora ili žrtvovati svoju zemaljsku sreću, ili se pak odreći pospješivanja sreće roda čovječanskoga. Postavi li se kao pravilo morala sreća pojedinca, tada se zapada u bezumnost, koju smo iztaknuli u nauci Milla Stuarta, ako li je pako pravilo samo sreća čovječjeg roda, tada čovjek postaje puko sredstvo i lišava se svojega dostajanstva.

Ali filozofija pozitivizma uništuje također moralnu obvezanost, jerbo moralna obvezanost i fizička nužda jesu dvie stvari, koje se medju sobom izključuju. Čini čovjek, što mu drago, po nauku pozitivista pokorava se uviek zakonom naravi, kojih se materija ne može osloboditi. Nema dakle nikakva razloga, koji bi ga silio, da čini dobro, a zlo da izbjegava. Zato se nimalo ne ćudimo, ako su pozitivisti naučni gledati najveće zločine s posvemašnjom ravnodušnošću. Istina je dakle, da pozitivizam uništuje posvema moralni red, pošto nieče subjekt, pravilo i obvezanost.

Spomenuli smo, kako se pozitivisti uzalud napinju, da raztumače moralnu obvezanost. Zato se nije ni ćuditi onomu, koji je u jednom znanstvenom časopisu njemačkom čitao, da se (dekalog) deset zapoviedi božjih ne može po današnjoj znanosti održati. Tko vjeruje u Boga, taj pokazuje, da je na nižem stupnju naobrazbe, a prva zapovied božja — kako je pisao taj list — mora od sada unapried glasiti: Ti moraš služiti čovječanstvu. Drugu i treću zapovied valja ukinuti. Za četvrtu ne može biti više mjesta, jer se nikoga ne može siliti da ljubi. Petu zapovied treba jasnije izraziti; šesta bi morala sasma drugačije glasiti. Sedmu i osmu valja prama današnjem stanju prosvjete potanje označiti. Kažemo, da se tomu nije ni ćuditi, jer je naravno, da čovjek, u koga nije nikakve vjere, udesuje moral, kako mu se svidi, a bilo bi pravo ćudo, kada bi takav stvor ostao kriepostan bez vjere, koja mu jedino može udahnuti kriepost.

Pogledajmo pak sada, mogu li nam racijonalisti podati stalno i čvrsto pravilo morala i mogu li oni protumačiti moralnu obvezanost.

Njihovi nauci sižu u davninu, jer već starogrčanin Aristotel odluči moral od svake vjerske idejo, ućući, da čovjek ne smije iz nikakovoga drugoga razloga težiti za kriepošću, nego samo zbog toga, da bude on sam na ovoj zemlji srećan i da postane čestit državljanin.

(Dalje sliedi.)

šteno na malenom brieżuljku u vinorodnoj okolici, u blizini vinogradarske, voćarske i gospodarske škole u Grmu uz rieku Krku, koja obćinć gradić je prilično široka, mirna, tako, da mogu po njoj i malene ladjice plivati. Ima 2000 stanovnika, gimnaziju, politički, sudbeni, porezni ured; bolnicu; *a*) četverorazrednu mušku učionu čč. oo. franciškana i *b*) trorazrednu žensku pučku učionu. Središće je trgovine i obrta ciele Dolenjske.

II.

Dne 4. i 5. septembra sve se vršilo po programu već prije sastavljenom i medju nadošle porazdieljenom.

Tako ob 11. uri sakupe se pjevači svih družtva na skupne pokuse, koji se vršili pod ravnanjem revnog pjevovodje učitelja Leopolda Potrebina iz Visoke doline u dvorani čitaonice.

Točno ob 2 sata po podne bila je sjednica delegacije u istoj dvorani.

Nadjosmo se oči u oči delegati (zastupnici) ne mogu reći, ako svi, jer u onaj čas, kad se je imena pozivalo nisam bio prisutan; nit mogu reći koliko na broju, jer nisam brojio, al mogu reći, da prilično velik broj. Našli se tuj na okupu učitelji i učiteljice iz liepe Kranjske, iz zelene Štajerske, iz pitome Goričke, iz okolice tršćanske, te iz sirote Istre, a samo manjkao je tužan Korutan, sin tužne Koruške.

Učiteljsko družtvo kotara Voloskoga u Istri zastupano bijaše: Slovenci po učitelju g. Stjep. Šiškoviću iz Hrpelja, a Hrvati po nadučitelju g. Božu Dubroviću iz sv. Mateja. Učiteljsko družtvo kotara Kopar u Istri zastupano je bilo po učitelju g. I. Kuretu iz Pasje vasi. Osim te trojice bio iz Istre i nadučitelj g. K. Bogatec, predsjednik koparskoga učit. družtva, nu sad početkom školske godine premješten za nadučitelja u Podgrad kotar Voloski.

Nisu bili zastupani sliedeći kotari Istre: kotar pazinski, kotar porečki, kotar puljski, kotar lošinjski. U pojedinih ne obstoje jošte učiteljska družtva, a u onom, u kojem obstoji mislim, da nije jošte pristupilo „Zavezi".

Da me ovdje nebi tkogod slabo razumio i da nebi pomislio, da ja kogagod biedim, moram izjaviti, pošto su mi mjestimice prilično dobro poznate okolnosti i odnošaji u pojedinih kotarih Istre, da g. učiteljem ne smijemo to u grieh upisati i da ja to ovdje iztičem samo radi toga, nebi li se, kad bi po naš narod i u tih kotarih na bolje krenulo, uhvatili u kolo, te spiešili k uzvišenomu cilju, što nam ga namiće naše mukotrpno zvanje.

Neću se držati reda, naime: da napose izvieśćujem o skupščini delegacije, koja se obdržavala dne 4. septembra ob 2 sata po podne, a napose o glavnom sborovanju, koje se obdržavalo dne 5. septembra ob 9. uri prije podne, nego ću nastojati, da u glavnih potezih ocrtam što se izviešćivalo, predavalo, pretresavalo i predlagalo u obće. (Sliedi.)

Franina i Jurina

Fr. Kadeka si bil?

Jur. Do Lošinja, da pitam, ako je istina, da onamo zovu *Mažičinka* ono rugo, ko se va Pulu štampiva.

Fr. Nukol, povij je to istina?

Jur. I kako lipo. Nego za pravo ne reku *Mažičinka* leho *Malzičinka*. Vere sam od gušta tu stvar doznal. Sad pustimo *oślića*, pak se daržimo lipo *Malzičinke*.

Fr. A če si još tamo čul?

Jur. Sve je nekako smućeno. Neki su bili multani za onu porkariju kuntra našin. Mi kapiš: platit 5 fior. za jedan put zarut, to je visoki precij, a kada doma prideš, si va perikulu, da ti žena oči skopa.

Fr. A je pak finilo to?

Jur. *Fe conto* da ni dobró ni počelo. Neki mladići su rekli, ako je ovoj divjoj gospošćini dopušćeno onoliko, zač onda nebi i oni mogli zakantat kako ljudi. Ma onin gori to ni drago bilo, pak su jih teli sveh na forku, ma će bit čegod manje. On mudri Matijica, on je pravi Salamun, on da jih je sudil, a šior podešta, da su rekli samo: *si, si, sicuro!*

Fr. A ča govori *Malzičinka* na to?

Jur. *Malzičinka* neće ner po svoju. Riga brate svega, i *mascalzoni* i *farabutti* i svega po malo.

Fr. Če jin bit rekla i *ladri* i *inbrojoni*.

Jur. Aj ni, boj bi mogal kigod kegagod pitat: čigov si sin?

Fr. Če i tako?

Jur. I kako lipo. Anći još bi mogal kigod kemogod i na uho zašapćat: čuješ, kako je on posal od onih 800 lir va Rimu?

Fr. Povij kako je to od tih 800 lir.

Jur. Sad nimam lazno. Ću drugi put. Anći ti imam povit još jednu lipu od jedne regate, ma i to ću drugi put. Insoma stvari va Lošinju gredu lipo. Talijani će zbudit naših.

Fr. I preveć su spali.

Jur. Su malo su, ma kad počnu, te bem sve navredit. A sada Bog.

Fr. Bog. Mi je bilo varo drago čut čagod i od Lošinja, ter Bože moj, i ono je naša harvatska karv.

Maloselskim Kalabrezom!

Slava Vama, sinovom Abruzza,
„Malog Sela" junačkim Latinom,
Slava Vama, po sto puta slava,
Rimske slave dičnim „paladinom".
Ah da mogu — jadan što ne mogu —
Plemenita ogulit Vam tiela,
S kože bi Vam sadielao bubanj,
S kojeg zemlja drhtnula bi ciela.
Pa da imam glavicu kupuza,
Il još bolje, Vašeg „forka" glavu,
O bubanj bi udarao s njome,
Širom svieta, da razturim slavu,
Vašu slavu i lovore sjajne,
Kojim' ste si ovjenčali čelo,
Kad su kitna, hrvatska gospoda
Vaše „Malo" pohodila „Selo".
Slava Vama! Tim junačkim činom
Kazali ste vassionom svietu,
Da ta Vaša, diedovska kultura
Nalična je — ljudskome izmetu.
Napried samo! Italija Vaša
I Abruzzi raduju se s Vami,
Zulu-Katri jer i Hotentoti
Napram Vama patuljci su sami.

Mali Lošinj, 28. agusta 1895.

Emin.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Gosp. Kuchynka Ferdo iz Delnicah poslao nam je 8 for: 95 nvč. kao čisti dobitak od zabave, koju prirediše delnički djaci-diletanti na korist družbe sv. Cirila i Metoda. Živili!

Od g. Dinka Seršića, trgovca na Rieci primili smo za našu družbu 12 for., sakupljene kako sliedi: 7 for: ostatak od hodočašća u Rim; 4 for. sakupila gdjica Vallburga Seršić na imendan svoje dobre majke; 1 fer. ostatak od naručenog objeda u Fužinah.

† **Mihovil Jagodec.** Dne 17. t. mj. preminuo je ovdje nakon duge i teške bolesti providjen sv. sakramenti veleč. g. *Mihovil Jagodec*, vjeroučitelj na c. kr. pučkoj školi u Trstu. Pokojnik rodio se u Mengešu u Kranjskoj g. 1845. U domovini izučio je pučke i srednje škole a bogoslovne nauke u središnjem sjemeništu u Gorici. Misnikom bijaše redjen g. 1873. Služio je neko vrieme kao duhovni pomoćnik u raznih mjestnih dok nebijaše namješten za vjeroučitelja na državnoj djećačkoj školi. Ljubljen bijaše i cienjen obćenito radi njegove vesele ćudi, dobra i plemenita srca. To se pokazalo osobito jučer kod njegova sprovoda, komu je prisustvovalo veliko množtvo naroda svih stališa. Pokojni Miha bijaše vrlo čestit svećenik i rodoljub. Svoga porieklа nije pred nikim zatajio, a svojim se je jezikom vazda ponosio. Na vlastitu njegovu želju bijahu prenešeni njegovi smrtni ostanci u rodnu mu zemlju, koja mu neka bude lahka, a njegova plemenita duša nauživala se božjega lica!

PS. Kod sprovoda prevriednoga pokojnika dogodio se nemio slučaj, koj bi bio mogao poremetiti nuždan mir i red kod tako svećane prigode. Naše „*Slovansko pevsko društvo*" htjelo se je dičnomu pokojniku odužiti tim, da mu nad mrtvimi ostanci zapjeva običnu tužaljku. Htjelo je to učiniti u crkvi sv. Antuna staroga, ali pošto nije dobilo za to dozvole od veleč. gosp. župnika, odlučilo je pjevati u pridvorju stana pokojnikova. Na to je privolilo mjestno redarstvo, kuće-gospodar i rodbina pokojnikova. Čim donesoše lies u pridvorje, zaorišе sladkotrobni glasovi milozvučne nadgrobne pjesme „*Nad grobom*". Mrtva tišina vladala je naokolo, samo se čulo bolno jecanje pokojnikove rodbine. Na jednom skoči kao biesna furija sa ulice k pjevačem mladi svećenik u roketu, te zavikne oštrim glasom talijanski: „*Oodje se ne pjeva! Nemojte izazivati puka!*" Pjevači zabezekrnše se časak s tolike drzovitosti, ali pjesmu srtno dokončaše. Biesnoga svećenika rinuo je redaratvenik za vrata, te ga tuj držali pjevači dok pjesmu izpjevaše. Tuj je stajao bliedo-zelen kano smrt grizuć si od jada i biesa pomodrale ustnice. Pošto je sprovod krenuo dobio je taj mladi biesomučnik valjanu lekciju od prisutnih još pjevača i pokojnikove rodbine a neka zahvali Bogu i onom veličanstvenom trenutku — kad no se prijatelji pjevači razstajaše pjesmom tužaljkom od premilog pokojnika —, inače bi bio zaista skupo platio ono svoje prostačko postupanje.

Znanci toga mladoga delije kažu nam, da je on kolovodja mladih fanatiziranih svesvećenika u Trstu, a to je očito i sam pokazao kod onog svećanog trenutka. Punim pravom rekla je neka prisutna osoba, da neima u Trstu iole naobražene osobe, koja se nebi stidila onakvog prostaštva, onakve neotesanosti. I takovi svećenici hoće, da vode danas prvu i glavnu rieč u biskupiji!!

† **Antun Dukić.** Iz Kastva stigla nam dne 16. t. mj. tužna viest, da je tamo preminuo nakon duga i težka bolovanja ukriepljen sv. otajstvi za umiruće u 83. godini svoje dobe g. *Antun Dukić* posjednik u Kastvu, predsjednik „Hrvatske čitaonice" i starešina crkve sv. Jelene u istom gradu.

Pokojni Antun Dukić bijaše jedna od najpoznatijih ličnosti u onoj prostranoj obćini, u kojoj je za nesretno *Čudrovo* doba obnašao i čast obćinskoga načelnika. Pokojnik bijaše otac našemu nezaboravnomu drugu i prijatelju d-ru *A., Dukiću*, koji je svoga starca otca na onaj svieta devet mjeseca pretekao. Starinu Dukića cienili su i štovali njegovi sugradjani, osobito čitaoničari kao malo koga, te su ga ovi posliednji počastili više puta predsjedničkom čašću.

Dok su mu sile dopuščale i dok je trebao, radio je kao crv, a sabirao kao pčela, te su ga ubrajali medju najprve posjednike grada Kastva.

Nakon smrti obljubljenoga sina Antuna počeo je i on sve to više ginuti, te ga vidjesmo za posliednjih zemaljskih izbora vrlo slaba i tielesno propala. Nekadanji trud i visoka starost oboriše napokon ono nekoć čvrsto tielo, koje predadoše dne 16. t. mj. majci zemlji na groblju sv. Lucije u Kastvu.

Pokojni Antun Dukić ostavlja iza sebe mnogobrojnu rodbinu, nu od svoje mnogobrojne djece samo jednu kćer Rožu i sina trgovca i rodoljuba Frana.

Čestitomu starini bila lahka domaća zemljica, a njegovim milim naše iskreno saučešće!

† **Juro knez Vojnović.** Prošloga čedna preminuo je u Zadru predsjednik dalmatinskoga sabora, knez Juro Vojnović nakon duge i težke bolesti. Pokojnika hvale novine svih stranaka kao čestita muža, pravedna i nepristrana predsjednika. Sprovod bijaše sjajan, jer su mu prisustvovale sve oblasti sa namjestnikom na čelu, zemaljski odbor, zastupnici obćina itd. Mrtve ostanke pokojnika odvezoše u pravoslavni samostan Savina u Boki kotorskoj, gdje ih položiše u obiteljsku grobnicu.

Previšnje imenovanje. Njeg. Velič. cesar i kralj Frau Josip I. imenovao je previšnjim riešenjem od dne 13. julija t. g. biskupom kanoničko sjedinjene biskupije *senjsko-modruške* presvj. g. dra. *Antuna Mauroviča*, redovitoga javnoga profesora na bogoslovnom fakultetu sveučilišta Frana Josipa I. u Zagrebu. Novoga senjskoga biskupa hvale hrvatski listovi kano uzornoga svećenika i čestitoga rodoljuba, koji će donieti svomu stadu sve krieposti odlična nadpastira. Naše smjerne čestitke presvietlomu biskupu i njegovom stadu!

Konštituiranje obćinskog zastupstva u Podgradu. Javili smo u zadnjem broju našega lista, da će se u sriedu dne 18. t. mj. konštituirati u Podgradu novoizabrano obćinsko zastupstvo. I to se dogodilo jučer u podpunom redu uz silno oduševljenje svega zastupstva i svih poštenih i neodvisnih obćinara. O tom važnom i toli željno očekivanom dogodjaju izvjestio nas je jučer po podne prijatelj od tamo sliedećom kratkom brzojavkom:

„*Konštituiranje sveršeno. Jenko izabran jednoglasno i velikim oduševljenjem za načelnika. Na staromu gradu gruvaju mužari; na kućah viju se slovenske trobojnice. Svećana radost vlada svuda. Prodanci izginuše. Nije Podgrad talijanski!*"

Pošto nam za danas ne dostaje ni vremena ni prostora, svršavamo ovo kratko izvješće radostnim uzklikom: Živio načelnik Jenko! Živilo sviestno zastupstvo! Živili neodvisni obćinari!

Prestao list. Po novinarskoj dužnosti javljamo, da je prestao izlaziti početkom ovoga mjeseca poznati listić „*Il Popolo*", što su ga ovdje izdavali neko vrieme neizkusni mladi svećenici u dobroj valjda nakani, ali slabim uspjehom, jer se nisu znali postaviti na pravo katoličko stanovište.

Za njegova kratkoga života pruilo ga je čuvstvo sažaljenja svih onih, koji su težili za dobrim katoličkim listom u ovih naših stranah, a nakon njegove smrti ne želi mu nitko uskrsnutja, ako nekani biti bolji.

Iz Sv. Nedilje Labinci pišu nam 13. septembra: U nedelju na 15. t. m. u večer potrebovao je svećenika jedan opasno bolestan. Pošlo se je odmah u župni stan, ali njega kod kuće neima. Trči gori, trči doli — traži ga po svuda — popitaj se kod svakoga, a za njega nitko nezna. Bila je ura već kasna, poslje devete odtrčaše dvojica u Kašćelir, te ga nadjoše kod g. Mekiša, gdje se bezbrižne razgovarao. Kad je bolestniku došao, bila je skoro deseta ura; bolestnik je pako sliedećeg dana preminuo. To njegovo ukora vriedno ponašanje izlaže nas pogibelji, da se tko u večnost preseli bez utjehe sv. otajstva. G. Sekyra boravi preveć u Kašteliru, a mi, koji ga hrvavim znojem plaćamo, možemo od njega zahtievati, da bez važnog uzroka svoj dom ne zapušta, i ako si zamjenika ne pusti, da nam javi, gdje da ga tražimo.

Na to upozorujemo i našu zapuštenu braću Novačane, da se u potrebi znadu ravnati, i molimo presvj. biskupa porečkoga, da pozove g. Sekyru na red i na savjestnije vršenje njegove svećeničke dužnosti.

(Sliede podpisi.)

Iz Lošinja pišu nam 14. t. mj. Kako se čini, g. uredniče, morati ćete otvoriti u Vašem velecienjenom listu posebnu rubriku za lošinjske novosti. Mi napredujemo silno, gorostasno, u *djedovskoj kulturi* i podju li stvari ovako napried, ostavit ćemo daleko za sobom iste Rimljane. Šta smo kadri i koliko možemo proti Hrvatom, pokazali smo nedavno kod njihovog izleta iz Liburnije. Proći će ih zaista volja dirati u nas, slavne potomke *Scipiona, Gracha, Cesara, Pompeja*, itd. itd. I Neronove krvi imade u naših žilah, al ta uzavrije jedino u prisutnosti barbarskih Hrvata. Mi pružamo po starorimsku narodu i raznik zabavica, da zaboravi na biedu i nevolju, koja nam kuca odasvud na vrata. Tako smo nedavno priredili natrkivanje ladjicami ili *regatu*, kod koje smo doduše više iztakli novorimsko lice, ali zato mi se ipak neodričemo prava na najstarija rimska koljena. Regati kumovao je cviet novorimske inteligencije, koja si je pribavila hitrokrilih ladjica sa divnimi imeni: „*Regina Margherita*", „*Re Umberto*", „*Crispi*", „*Barattieri*" itd. itd. Hoćeteli milozvučnijih imena za nas, koji mrzimo iz dna duše spomenute *barbare*, a odani smo do najposliednjeg kutića džigerice nizkim i visokim poglavarom. A oni o tom niti nedvoje. Ta kako i bi!!

Na takvih regatah, koji prvi stigne k cilju, dobiva talijansku zastavu na dar. — Vi se čudite? Vi pitate, što kaže na to kotarska oblast? Ala ste naivni! Ta ono nisu Hrvati. Oni ne imadu hrvatskih pjesmarica uza se. Ono su ljudi iz kruga Vidulićeva. Da bi koji Hrvat darovao komu jednu hrvatsku pjesmaricu, onda bi naš presvjetli i velezasluženi gospodin Gjerman pokazao, što on zna i može. Bilo bi zapisnika i globa. Ali za ovakve malenkosti . . . . ! On se nije pobrinuo ni da razpita, koji bijahu kod one liepe zabavice. Ono bijahu sami nedužni jančići. Mi doduše neznamo ništa, ali možda bi naš gospodin Gjerman, ako je znatiželjan, mogao popitati se kod gosp. načelnika i c. kr. bilježnika *Giovanni S. Vidulich a.* koji će skorih dana biti imenovan pokrajinskim podkapetanom, a doskora i kapetanom. On kad bi htio, mogao bi zanimivih stvarih pripovietdati svomu pobratimu gosp. Gjermanu. Ali dakako, do toga neće doći, jer naš gospodin poglavar nije . . . znatiželjan.

Još mi je jedna na srcu. Željan sam naime čitati opis ove krasne zabavice iz pera našega talijanjućeg učitelja g. *Leopolda Piperate*. Kako poznam njegov štil, stalan sam, da bi ovakav sastavak izpod njegova pera izašao kao pravo remek-djelo. Majstor vam je on . . . .

Medjutim, gospodine uredniče, ove redke prepuštam vašoj razboritosti. Nemojte, da za ovo doznadu tamo na namjestničtvu. Nebih rada, da naš dobri poglavar ima kakvih neprilika; ali ja se tješim da neće, jer bi morali tamo na namjestničtvu znati razlučiti Hrvate od Talijana. Radje preporučite cielu stvar kome zastupniku, neka u potrebi brani našega poglavara, koji za sve ovo nezna uprav ništa, jer on napokon tužan ima i preveć posla, da vreba, da li Hrvati kupuju menule ili glavinu. A i pravo ima, jer napokon tovara valja vezat, gdje gospodar hoće.

Iz Dubašinice pišu nam 10. tek. mj.: Javljam Vam, veleuč g. uredniče, da je naš šijor Jušto s njegovom desnom rukom naložio obć. poslužniku — kuji je na sramota svih Dubašnjam čisti Talijan — da svagdje, gdje čuje vikat „*Živio Spinčić*", da to zabrani. Nije li ovo smješna i čudna zabrana? Zar je Spinčić kakova pogibeljna osoba? Ili je možda jednako, više li tko „*živio Spinčić*"! ili „Evviva Umberto"! ili „Evviva l' Istria italiana"? itd. Nije li g. Spinčić našim za-

stupnikom na zemaljskom saboru i carevinskom vieću? Zar će mu se tim šijor Jušto i staruc da zahvale, što je njegova zasluga, da je došlo u državni proračun do 10.000 for. za popravak luke na Malinskoj. Na čast vam bilo! Još nešto, da se vaši cienjeni čitatelji ne nasmiju. Tužili su naime nekoje osobe, da su prigodom jednoga izleta iz Rieke vikali „živio Spinčić!“ pa im je valjda, da se nije viknilo „Evviva Tončić e compagni“!

Medjutim davali šijor Jušto i drug zabrane kakove im drago i tužili oni koga im drago, oni tim niti najmanje neće ugušiti hrvatsku sviest u Dubašnici, budući su im izbrojeni dani na vladi.

Vaš zadnji dopisnik potužio se, da iz ovih strana primate samo *Jeremijade*, ali sad ću vam javit i vesele vieści, da se je naime poslalo odavle molbu za ustrojenje ženske podružnice družtva sv. Cirila i Metoda sa 36 podpisa, što je doista mnogo za Dubašnicu. Zatim radi se već i za mužku podružnicu, te nadati se je, da će ona imati dvostruko članova. Živili dakle svietni Dubašnjari! Živio zastupnik naš Spinčić!

Bratovšćina hrv. ljudi u Istri. Slavna „Dionička štedionica“ u Križevcih doposlala je kao podporu 25 for. Velikanje Josip, kurat u Juršićih, upisao se kao član utemeljitelj uplativ 27 for. R. Katalinić-Jeretov u Zadru doposlao III. obrok utemeljiteljne svote za M. Klarića poslednika u Makarskoj u iznosu od 2 for., zatim IV. obrok u iznosu od 5 for., te V. obrok u iznosu od 4 for. Isti g. Katalinić doposlao I. obrok utemeljiteljne svote za g. Joakima Kunjašića veleposlednika na Blatu u Dalmaciji u iznosu od 5 for. Prigodom izbora zastupnika gradovah Liburnije za Poreč darovao kapetan Sterk Ante svotu od 5 for., a istom prigodom sakupili su izborници grada Kastva i Voloske na sastanku u Matuljah 10 for. Klodič vitez Sabladoski godišnji prinos 3 for. Ščitar Andr. župnik u Klani daruva 2 for. Iskra Matija Brainić iz Lisca članarinu za 1894-95. godinu 2 for. — U veselom družtvu ženitbe posjednika Mata Medvedića u Klani sakupio g. Martinčić August 5 for. Baričević Pavao u Malom selu doposlao kao dar 3 for. Kalac Anton nadžupnik u Buzetu doposlao godišnju članarinu od sliedećih: Ernesta Taler, Anton Flego i Mate Jakac po 50 nvč. Brozović u Vrbniku za Poščić Antuna 50 nvč., za Bolonić Marija i Poloniju Katu po 30 nvč. Puž Anton župnik u Možćenicah doposlao godišnju članarinu za se 2 for., za Kalčić Antuna i Pajalić Dinka po 30 nvč. Mužina M. Beli na Cresu za sebe 1 for., za Vinodolac Marija, Bortulin Dinka i Bon Andrija po 30 nvč. Matičić Franjo u Boljunu za sebe 1 for. 20 nvč., za Francetić Frana, Novljan Antuna i Glavić Stepana po 30 nvč. Jelušić Ernest u Pazinu za sebe 1 for. za Pilat Joakima i Dorčić Ivana po 50 nvč. Doposlali pojedinci godišnju članarinu: Ciković Ljudevit bogosl. 1 for. Jurinčić Robert Brežca 1 for. Babić Mirko župnik 1 for. Glavan Niko Podvežica 1 for. Smokvina Ant. 1 for. Ragusin Ante Dubašnica 1 for. Vivoda Ant. Buzet 1 for.

Dvadeset septembra. Dne 20. t. mj. proslaviti će Talijani susjedne kraljevine dvadesetpetgodišnjicu što su oni zaposjeli vojskom Rim i tako silovito uništili papinu svjetovnu vlast Katolici svega svieta prosvjedovat će proti proslavi otimačine moleći se Svevišnjemu po blagoj nakani sv. Otca pape Lava XIII.

I naši lažiliberalci htjeli su ovdje u Trstu proslaviti uspomenu na taj nasilni događaj, al im je to redarstvo prepoviedalo. Njihovi listovi ovdje i u Istri pišu o pripravah za proslavu toga čina više nego li da se radi o najvećem svietskom dogodjaju.

Iz Baške. piše nam 15. t. m. Dne 11. t. mj. zadesila je rodoljubnu obitelj Seršića težka nesreća. Toga dne preminula je naime našemu dičnomu rodoljubu *Dinku Seršiću*, bivšemu narodnomu zastupniku i trgovcu na Rieci, ovdje u Baški vriedna starica teta, koja je rukovodila ovdje njegovo gospodarstvo i nadzirala mu kuću i ostalo. Pokojnica odgojila je našeg Dinka i veći broj njegove djece, te bijaše radi toga smatrana i štovana kao majka, dočino baba, nipošto kao tetka. Nu ona bijaše i od ostalog puka ovog mjesta cienjena i štovana, što se je pokazalo i prigodom njezina pogreba, kod kojeg je sudjelovalo veliko množtvo prijatelja, znanca i štovatelja vriedne pokojnice i njezine obitelji. Čestitoj pokojnici bila lahka hrvatska gruda, a g. Seršiću i njegovoj obitelji srdačno sućutje. (Pridružujemo se i mi iskrenim željam. Op. ured.).

Podržavljenje pošte u Malom selu (M. Lošinju). Od tamo doznajemo, da se vode pregovori izmedju c. kr. ravnateljstva pošta i brzojava u Trstu i izmedju ministarstva trgovine radi podržavljenja poštansko-brzojavnog ureda u Malom selu.

Odluči li se zbilja ministarstvo trgovine za podržavljenje rečeno pošte, doći će bez dvojbe na pretres i jezikovno pitanje obzirom na napise, pečate, tiskovine itd. itd.

Mi već sada upozorujemo odlučujuće krugove na to, da na toj pošti proveđe strogo jezikovnu ravnopravnost, to jest, da dade na napisih, pečatih, tiskovina mjesta itd. obim zemaljskim jezikom t. j. hrvatskomu i talijanskomu. Za njemački jezik ne trošimo ni rieči, jer znamo, da ga postavljaju i tamo, gdje mu neima mjesta. Dakle ravnopravnost jezika i ništa više.

Zemaljski izbori na Goričkoj. U ponedjeljak bijaše izabrano za grofoviju Goričko-Gradišku 8 zastupnika za izvanjske občine i to 6 slovenskih i 2 talijanska. Izabrani bijahu Slovenci dr. Gregorčič, mjernik Lapajne, Blaž Grča i prof. Berbuč, sva četvorica kandidata političkog družtva „Sloga“ u Gorici. Na Krasu, to jest u sežanskom političkom kotaru propali su „Slogini“ predloženici, a izabrani bijahu mjesto njih umjereni Slovenci, to jest dr. Abram, odvjetnik iz Gorice i načelnik u Lokvi Muha.

U ovom kotaru razvila se silna agitacija proti „Sloginim“ kandidatom t. j. proti odlučnim Slovencem, a za umjerenjake i dobrijane, za koje se nadaju stanoviti krugovi, da će moći na nje uplivati u izvjestnih okolnostih.

Odvjetnik Abram pripadao je uviek naprednoj slovenskoj stranci u zemaljskom saboru i odboru, ali za odlučnu borbu nije nikada bio; blag i miroljubiv popuštao je Talijanom do skrajnosti, makar bili pri tom Slovenci prikraćeni, zapostavljeni i zanemareni.

Njegov sudrug biti će novajlija u saboru. On je načelnik čisto slovenske občine, dobar gospodar i posjednik. Obojica će se bez dvojbe priključiti u saboru slovenskoj stranci. Nu o tom neima za sada još govora. Rudi se više o tom, kako je došlo do toga, da bijahu izabrani u čisto slovenskom kotaru vladini štićenci proti odlučnim i odličnim kandidatom političkoga družtva „Sloga“. Glasilo toga družtva svaljuje svu krivnju radi neuspjeha na činovničtvo, osobito na političkoga poglavara u Sežani, koji da je grozničavo radio za umjerene Slovence i pod kojim da bijahu provedeni izbori fiducijara u Komnu baš po *istarsku*.

Proti tim izborom podnesoš birači utok na namjestničtvo, a posredovalo je i uplivnijih osoba, nego li su birači — ali sve to nije ništa pomoglo.

Imadu li odatle šta da nauče slovenski odlučujući krugovi u Goričkoj? Imadu, i te kako da imadu, i vrlo mnogo. Oni bez dvojbe niti žele niti trebaju našega savjeta. Poraz u onako svietnom i čvrstom kotaru morao bi otriezniti napokon i one, koji još uviek misle, da se kod nas u Primorju bar štogod polusredstvi, popuštanjem itd. postignuti dade. Mi smo doduše okrstili naprednju slovensku stranku u Goričkoj odlučnom u narodnom pogledu napram gori i napram doli, nu ona je bila do sada po našem mnienju odviše blaga i pitoma naproti Talijanom i napram vladi. Nju vode čestiti i pošteni muževi, koji imadu najplemenitije nakane, ali njihovo neodlučno postupanje nije uviek bilo primjereno odnošajem mi vremenu. U pogledu slovenskoga jezika u saboru i u zemaljskom odboru bila je i preko mjere popustljiva. Nadajmo se, da će biti i tamo u tom obziru bolje.

Izlet „Delalskega podpornoga družtva“ na Sv. Goru. U nedjelju 15. t. mj. krenulo je odavle okolo 500 članova našega radničkega družtva sa liepom četom ovdašnjih Sokolaša posebnim vlakom u Goricu, odakle je imao slieditи izlet u Solkan i na Sv. Goru. Čitavim putem do Gorice vladalo je medju izletnici iskreno, neprisiljeno veselje, čemu je mnogo doprinielo i krasno jesensko vrieme. Prvo razočaranje doživiše izletnici na kolodvoru u Gorici, gdje su ih dočekali mnogobrojni političko-redarstveni činovnici i panduri. Tuj doznaše iz ustiju staroste goričkoga „Sokola“ g. A. Gabršćeka, da je svaki svečani doček zabranjen i da izletnici ne smiju proći kroz Goricu, već daleko od nje postranimi i zakutnimi putevi. Nije bilo druge, nego pokoriti se sili ili vratiti se u Trst. Izletnici posjedoše većinom u pripravne vozove, te se odvezoše kolajuć daleko od Gorice put Solkana. Ogorčenost medju izletnici bijaše silna. Obćenit bijaše glas, da ih nebi bila nikada vidila Gorica, da su znali, da će na domaćem tlu doživjeti toliko ponižene.

U Solkanu sakupiše se izletnici, koji su krenili na Sv. Goru, te su odatle pod družtvenom zastavom krenuli okolo 9 sati i prispješe do Svetišta Bl. D. Marije poslije 10 sati. Sakupljenim izletnikom u glasovitoj crkvi Bogorodice rekao je veleč. g. župnik Lilek kratko ali vrlo krasno slovo, na čemu budi njemu i veleč. g. župniku Lebanu u ime izletnika i ovdje izrečena srdačna zahvala. Poslije prodike pjevao je g. Lilek sv. misu, dočim su mu krasno odgovarali i pratili ga svetopetarski pjevači.

Iza sv. mise progovorio je predsjednik radničkoga družtva pred crkvom svojim izletnikom, sjetiv ih onih pokojnika, koji su god. 1887. ovakvom prigodom posjetili ovo Svetište, a koje danas krije crna zemlja.

Malo poslije podne krenuli su svi izletnici pod svojom zastavom u Solkan, gdje ih mjestni načelnik i predsjednik čitaonice srdačno pozdravište, na čemu im se je predsjednik radničkoga družtva isto tako srdačno zahvalio.

Iza toga sliedio je zajednički objed u prostranom vrtu načelnika i gostioničaru g. Mozetiča. Za objeda pozdravio je opet prisutne starosta goričkoga „Sokola“, nazvav svim gostovom dobrodošlicu. Nakon objeda sliedila je po programu zabava sa glazbom, pjevanjem i vježbanjem „Sokolaša“. Naroda navrvilo je odasvud toliko, da bijaše u prostranom vrtu prava stiska. Gostovi žalili su obćenito, što ne bijaše kod zabave nijednoga prvaka ili vodje goričkih Slovenaca, osim spomenutoga g. staroste.

Nešto prije 9 sati na večer rastaše se naši izletnici sa goričkom braćom od svih burno pozdravljeni. Većina izletnika zasjela je opet u vozove, te je krenula po stranputicah okolo Gorice na kolodvor. Barjaktari radničkega družtva, koji su pošli sa predsjednikom iz Solkana pješke na kolodvor, bili bi dobili i na stranputicah dva puta batina, da ih nije oružničtvo od toga očuvalo. Umjetno nahuckana goričke fukara vrebala je svuda, nebi li gdje mogla izkazati na kojem izletniku svoje furlansko junačtvo.

Ljubopitni smo, što će poduzeti slovenski zastupnici grofovije Goričke, da se dade zadovoljština onako osramoćenim i ponižanim izletnikom iz Trsta.

Iz občine vrsarske pišu nam 10 t. mj.: U občinskoj sjednici 27. julija tek. god. došlo je na razpravu pitanje o popravku puteva u našoj občini. Prihvaćen bijaše predlog, da svaka podobćina popravi svoje puteve do medje susjedne podobćine. Jedan talijanski zastupnik želio je, da se popravi i puteve od strane Lima, jer se valjda nadao, da bi dao pomoći neki bogataš iz Rovinja i jedan drugi iz Lima, nu naš zastupnik Božo Janko protivio se tomu, navodeć, da oni putevi spadaju pod občinu Gradinu i da bi oni bogataši, kojim putevi oni najviše služe, morali skrbiti, da ih sami poprave. Razlozi ti nebijahu dakako uvaženi.

Tako je došlo, da smo mi siromašni seljaci morali poći popravljati puteve izvan naše podobćine. Po najvećoj toplini mučili smo se kao niema životinja ždeni i gladni, a onaj, koji je djelo nadzirno (jedan naš ljuti narodni protivnik) prigovarao je svemu, što smo popravili. Lahko je bilo njemu ni gladnu ni ždenu na konju zapovjedati i prigovarati, ali težko nam sirotam kod takvih gospodara. Pitalo se kod radnje toga nadzornika, kamo su oni novci, što su došli kao pomoć za gradnju i popravak ceste, ali nam je on liepo odgovorio, da to nije naš posao. Dakako, nam ne treba znati, kamo su novci, nama je dosti, da se mučimo za drugoga kako i blago.

Vraćajuć se na rečenu sjednicu, opaziti mi valja, da su naši zastupnici poslije sjednice pošli mirno i trezno iz Vrsara doma, dočim su talijanaši išli k načelniku na gostbu. Nekoji od talijanskih zastupnika tako su se u Vrsaru napili, da su ostali po putevih ili izgubili magarce, koji su, pametniji od gospodara, sami došli kući. O tom znadu liepih pripoviedati Svétolovrečani.

O našem občinskom liečniku bilo je opetovno govora u Vašem cienjenom listu. Taj gospodin je glavni stup talijanaštva u našoj občini. U vrieme zadnjih zemaljskih izbora agitirao je silno za talijansku stranku, polazeć od sela do sela i od kuće do kuće. Polazio izbora smo ga morali moliti i prositi, da nam dodje posjetiti bolestnike. Ovdje nas je letos davila grlena bol, te bijaše puku strogo naloženo, da odmah svaki prijavi županu Rocco u Sv. Lovreču svaki slučaj bolesti. Naš velevriedni rodoljub Mate Sinožić prijavio je tri puta jedan te isti slučaj bolesti, pak mu poslaše jednom mjesto liečnika občinskoga slugu, a dva puta nikoga. A kad se je isti Sinožić jednom sastao sa liečnikom i zamolio ga, da posjeti njegova bolestnika, odgovorio mu je liečnik Volpi ošro: *no, non vado, se non ti me paghi in ordine* (ne, neidem, ako me dobro ne platiš) i nehtjede poći, već je sirota Sinožić morao potražiti drugoga liečnika.

Potužiti se moramo i na poštaricu u Sv. Lovreču, koja je s početka rado s nama u uredu hrvatski govorila, dočim sada, odpolle ne će ni da čuje za hrvatski jezik.

I tako imali bismo punu vreću tužba, ali koja nam od toga korist. Dok se budemo dali voditi za nos od talijanaša i krnjela, neće nam biti bolje.

„Slavulj“ u Gracu. Častimo se ovime obznaniti, da je hrvatsko pjevačko družtvo „Slavulj“ u Gracu dne 9. o. m. obdržavalo svoju redovitu glavnu skupščinu sa sliedećim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika. 2. Izvješće o družtvenom delovanja. 3. Izvješće o blagajni. 4. Izbor odbora. 5. Predlozi. U odbor izabrana su sliedeća gospoda: Ferrari Otmar, predsjednik; Faltoch Josip, podpredsednik; Veselić Ante, tajnik; Telišmom Milan, blagajnik. Odbornici: Volonich Franjo, Čavlović Franjo, Drechsler Dragutin. Zamjenici: Breininger Tomo, Somodji Dragutin, Keretz Milan. Nadgledni odbor: Faltal Josip, Čavlović Franjo, Wolomšek Franjo. Odbor.

Hodočašće u Loret.

Posebni odbor bio se sastavio na Rieci, da na želju stotina pobožnih duša upriliči opet jedan izlet u Jakin, odakle bi se imalo krenuti u Loret u posjete Bl. Djevici Loretanskoj.

Na 18. agusta, upravo na rodjendan Njeg. Veličanstva cara i kralja našeg, plovio je već ranim jutrom parobrod „*Eneo*“ put „Velih vrata“. Dan je bio jasan, vedar, da si izjutra nismo mogli zaželiti ljepšeg. Nu sve što se je više sunce iztoku odmicalo, to je i more sve više nemirnijim postajalo od silne bure, koja je sve to oštrije duvala. Kad smo već „Crnom rtu“ (Punta negra) dobrahno poodmakli bili, mnogim se je već dalnje putovanje činilo pogibeljnim obzirom na strašno uzburkano more, a što je još više, obzirom na slabost malog parobrodića, koji je imao da prevali — kako nam se je činilo, koji još nismo prešli „Velih vrata“ — nedogledna bjesneću pučina morsku. Sveobći strah utišao je ono zaglušno čavrljanje ljubopitnih žena de „Velih vrata“, i nastala je grobna tišina, izvan što je pjeneće se more i silna bura trenjem o jarbole i konope broda proizvradjala zdvojni, užasni šum i krik.

Ni u tih tjeskobnih časovih nije još nastupila zdvojnost. Predav se sasvim volji i neizmjernoj dobroti božjoj, združili smo se u pojedine skupove, gdje smo okrepljeni dianjem i živom vjerom u milostivost Djevice moguće, sabrano molili krunicu ili ruzarij.

Sad, rek bi, da je vjetar jenjao, strah popustio i vrieme nam se činilo sasvim kratko.

Hvalam i pjevanju pobožnih pjesama Blaženoj Djevici nije bilo kraja ni konca, kad su se na vidiku, u zamaglenoj daljini pomolili brežuljci na obalah italskih. — Na sedam i pol u večer prispjeli smo sretno u luku jakinsku.

Sliedećega dana u jutro krenusmo svi zajedno vlakom u Loret, kamo smo stigli za jedan sat.

Veličanstveni onaj hram, velebne kapele, privlačivi žrtvenici sa prekrasnimi mozaici i klesarijom od mramora; skromna u sredini ona kućica, u kojoj je prije 1900 i više godina u ovoj dolini suza stanovala Blažena Djevica Marija; bogata riznica darova, u koju su tamo tekom četiri stoljeća i slavni pape i veliki biskupi sa bezbrojnimi hodočastnici i zavjetnici možda u najvećih nevoljah ulagali najskupocienije darove u znak neslomljive privrženosti i štovanja spram Blažene Djevice, — sve je to u dušah naših u prvi tren pobudilo neko čudno čuvstvo i nismo se čutili dostojnimi, da stupimo u onu svetu kućicu. Većina nas je ocutila dapače naprotiv potrebu, da se izpoviedi i pričesti, pa tako da čista srdca pristupi ognjištu njenom, nad kojim se sav u diamantih, diademih i briljantih diže blaženi, rujski lik Njezin.

Preslabo bi bilo moje pero, da opiše sve one ljepote, sva ona nabožna nadahnuća, sve one slasti i milja, koja su zaokupila duh moj kad sam u svetoj kućici slušao sv. misu. — Tako se dogadja i drugim a to je i onako bilo sve dostatno opisano za prijašnjih hodočašća u podlisteim dične „Naše Sloge“.

Zahvaljujući Blaženoj Djevici na rieči, koja nas je zapala, što smo toliko blago na svoje oči vidjeti mogli i preporučujuć se za sretan povratak, pod ugodnim dojmom ugodnijih čuvstava ostavismo svetu kućicu i Loret u 4 sata poslje podne.

Na povratku, u utorak dne 20. agusta, kada je po proroku Falbu — ako se ne varam — imao biti kritični dan, bilo nam je najkrasnije vrieme. Na parobrodu se i opet pobožno pjevalo i molilo. — Bilo nas je svih hodočastnika do 250 iz Karlobaga, Novoga, Čavla, Kostrene, Rieke, Sv. Mateja, Veprinca, Opatije, Lovrana i Možćenica. Na polazku i na povratku taknuo je parobrod ova tri posljednja mjesta. Malne sam zaboravio, da sam se na parobrodu upoznao s jednim gospodinom, koga je sa gospodjom i gospodjicom kćerkom iz Požuna vodila jedina misao i želja, da pohode Blaženu Djevicu Loretansku. U 11 sati u noći stigli smo na Rieku, i ponesli najugodnije uspomene kućam svojim.

Govorka se, da će družtvo austrijskog „Lloyda“ domala prirediti još jedan izlet u Jakin u istu svrhu. Bilo sretno!

Zvonimir.

Listnica uredničtva.

Gosp. M. B. u D. Primili smo priposlanu svotu. Vaše vieści doći će nam uviek dobro. Živili!

Gosp. x+y u Z. Vaše cienjeno od dne 16. nije nas moglo osvjedočiti o protivnom. Ostajemo kod odgovora u posliednjem broju, a Vas držimo za riječ, pak da se ogledamo kod suda, ali muž beseda!

Javna zahvala.

Podpisani, pogodjeni težkim udarcem, naime smrću njihove premile i nezaboravne tetke

Ante Seršić

izriču svim rodjakom, prijateljem i znancem, koji su u težkoj bolesti izkazali pokojnici i njima bud na koji način ljubav i sućut, najiskreniju hvalu.

Napose zahvaljuju mjestnom svećenstvu, koji su pokojnu pokriepili svetotajstvi umirujućih, koliko svim onim, koji su sjajnim sprovodom dopratili mrtve ostanke do hladnog groba; svim nosiocem dupliira, brodovlastnikom, koji izkazaše duboku žalost, izvjesiv zastave na svojih brodovih.

Baška, 13. rujna 1895.

Razcviljena obitelj Seršić.

Javna zahvala.

Svoj rodbini, mnogobrojnim prijateljem i znancem, koji su prigodom smrti našeg nezaboravnog otca

Antuna Dukića

toli mnogobrojno izkazali milomu pokojniku posliednju čast, izprativ njegove mrtve ostanke do hladnoga groba, izričem ovim u ime svoje i bližeg roda najtopliju zahvalu, napose velečastnom svećenstvu, „deputacijam hrvatskih čitaonica iz Trsata, Voloskog, Mihotići i Opatije, občinskim zastupnikom Kastva i Voloskog, članovom „Hrvatske Čitaonice“ u Kastvu, mnogobrojnim prijateljem iz prostrane Kastavšćine, Klane i Veprinca, slavnim ravnateljstvom mužke i ženske pučke škole u Kastvu, gg. činovnikom, učiteljstvu, te svim gradjanom Kastva.

Kastav, dne 16. septembra 1895.

Ražtužen sin

Frane Dukić.

Svi strojevi za gospodarstvo

Peronosporna štrcaljka slična Vermorelu

Samostalna peronosporna štrcaljka sa sisaljkom zračnog pritiska,

Vinske preše svakovrstnih načina.

Preše za masline, preše sa hidrauličnim tlakom,

Poboljšanje drobila

Pivničarsko orudje, vinske sisaljke, vinske cievi

Preša za sieno i slamu.

Ljustilo za kukuruzu, Čistilnica za žito

razpošilja uz jako snižene ciene uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN (BEČ)

II/2I Praterstrasse N. 49.

Obširni katalogi za badava i prosti svake poštarine.

Preprodavaoci se traže.

Preporuča se stroge pažnje kod kupovanja istih strojevah od patvorenja.

Jakob Štrukelj, Trst

ulica Caserma br. 16, ulaz Piazza Caserma

(naproti velikoj kasarni).

Prodaje po nevjerojatno nizkim cienam svakovrstne i engleske dvokoliee (Bicyklo). Zastupstvo dvokolica „Adler“ iz tvornice H. Kleyer, Frankfurt i „Viktoria Cycle Works“

Wolverhamptom (Englezka). 3—50

Dvokolice „Adler“ svietskoga su glasa uporabljuju se kod njemačke vojske.

Jamči se za svako kolo 12 mjeseci, tko nezna voziti, nauči se ga bezplatno.

Pošilja se u pokrajine i na sve kraje.

Razpis natječaja.

Uslied zaključka občinskoga zastupstva na Voloskom od 14. agusta t. g. otvara se natječaj na **mjesto občinskoga tajnika** za mjestnu občinu Volosko-Opatija. Plaća spojena sa tom službom ustanovljena je na **700** for. godišnjih, izplativih u postecipatnih jednakih mjesečnih obrocih.

Molitelji imadu najkašnje do 20. t. mj. podnesti podpisanomu svoje molbe obložene izkazom dosadanjeg službovanja, podpunog pozuavanja u govoru i pismu jezika hrvatskoga, talijanskoga i njemačkoga, ter drugimi eventualnimi preporučnimi spisi.

Glavarstvo občine

Volosko 1. septembra 1895.

Načelnik:

Dr. A. Stanger v. r.

3 zlate 15 srebrnih kolajn 12 častnih in priznalnih diplomov

Fran Iv. Kwizda

Varstvena znamka.

KWIZDE

c. in kr. avstro-ogerski dvorni dobavitelj.

Restitucijonalni fluid

Kraljevski romunski dvorni dobavitelj.

c. k. prv. opiralna voda za konje.

Cena 1 steklenci 1 gld. 40 n. a. v.

Rabi se nad 30 let v *dvornih konjskih hlevih*, v *cesarskih hlevih* pri *vojaštvu* in *civilu*, za *okrepčanje in zopetno ozdravljenje po velikih naporih*, pri *lapanjenjih*, *temakanjenjih*, *otrpnjenosti kit* itd., vsposobija konje do izbornih del o dirkah.

Naj se blagovoljno pazi na gorenjo ravnavo *steklo zeamke* in naj se izrečno zahteva *Kwizdov restitucijonalni fluid*!

Glavna zaloga: Kreis. Apotheke Kornenburg pri Dunaju.

Dobiva se u vseh lekarnah in trgovinah z mirodijami v Avstro-Ogerski

U LJEKARNI
EDE TOMAJA
u Zagrebu, Ilica broj 12

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih. ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostonom poganeu, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 nvč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se liči kašalj, prehlada ili kator u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bljedoći, škrofulornosti, podbuhlosti, djetinjoj kriljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žličici, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelajuću **švedsku tinkturu** redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski kch i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Švajcerske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crievs, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. — Ciena škatuljici 70 nvč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i otoklini poslje težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaja se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfrižkavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, perćini i osipotinam. — Jedan lončić 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Skatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili fiekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena večem lončiću 1 for. — K tomu spada još **boraksov sapun** po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na pariškoj izložbi zaćastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi prenogodan miris. — Flašica 80 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimnici. — Manja bočica 70 nvč.

Polibromov sirup po dru. Nikoli Šalaku liči uspješno, bolesti živaca, nepokoj, glavobolju trzanje, histeriju, zadahu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 forint.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. Ciena 1 for. 95 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kiruržke sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinti vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Doleno.

Broj 40. U Trstu 26. septembra 1895. Godina XXI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom zapuštaicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedođje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na svjetlo. Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju. Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 1 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom raste male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Svečanosti u Rimu.

Godine 1866. trgnu Italija proti Austriji mač na jugu, pošto se je bila sa Njemačkom dogovorila, da će ova na Austriju navaliti sa sjevera. Italija bijaše potučena od hrabre austrijske vojske — u kojoj sačinjavahu sviet hrvatske čete — na kopnu i na moru. Grdni porazi talijanskih četa i talijanske mornarice kod Custozze i kod Visa nesačinjavaju zaista sjajnu stranicu talijanske novovieke poviesti. Nu kao što su oni sretno prošli nakon svih ratova od 1849. amo, premda vazda potučeni, tako im se je i ovaj put sreća nasmijala, jer je Austrija morala povući usljed svog poraza na sjeveru i zadnjeg svog državljana iz Italije.

Italija žela je plodove tudjih pobjeda, najprije francezkih pak njemačkih. Na taj način riešila se ona „straniera“ — Austrijca.

Ali službena Italija imala je još jednoga „protivnika“ u srcu Italije, u viečnom Rimu, rimskog papu naime, čija svietska vlast protezala se na Rim i na Romanju. Papi valjalo je milom il silom oteti Rim, te ga proglasiti glavnim gradom ujedinjene Italije. Čekalo se na zgodno vrieme pošto bijahu provalni pokusi mjeseca oktobra 1867. braće Cairoli, a mjeseca novembra Garibaldi-a od papinih i francezkih četa junački suzbijeni.

Ljeti godine 1870. buknu njemačko francezki rat. Napoleon morade ostaviti papu Pija IX. bez francezkih četa. Tu prigodu upotriebi službena Italija, te zapoviedi svojim četam, da zauzmu Rim. Dne 20. septembra 1870. provali talijanska vojska u viečni grad pošto je bio Pijo IX. zabranio svojim četam prolievanje krvi. Tuj nebijaše dakle ni pobiede ni pobiedjenih, već pokorenje sili ili nadmoći.

I taj „sjajni“ čin proslavila je službena Italija pet do šest dana takovom vikom i takovom reklamom, kano da se radi o najvećem svietskom dogodjaju.

Nehotice namiče se misao, da li je bila potrebita proslava uspomene na tu otimačinu; je li to možda zahtjevao talijanski narod, il su Italiju na to poticali izvanjski nekatolički narodi? Ništa od svega toga! Službenom svietu Italije htjelo se izvanjskog sjaja, htjelo mu se slavlja i demonstracija proti katoličkoj crkvi i Kristovom namjestniku na zemlji — da se umjetno prikriju razne nevolje, koje pritišću narod u pojedinih pokrajinah kraljevine.

Kod svečanosti sudjelovao je skoro izključivo talijanski službeni sviet, činovničtvo, vojska, slobodnjačka družtva, lože slobodnih zidara i framasuna. Trubilo se doduše na sve strane svieta, da je u Rim za svečanosti dohrlilo do 150.000 tudjinaca, ali šta je to za narod od skoro 30 milijuna duša? A koliko bijaše izmedju tih tobožnjih 150.000 tudjinaca, državljana francezkih, austrijskih, njemačkih, englezkih itd. itd.? Talijanski narod, boreći se danomice sa hiljadu i hiljadu nevolja, gledao je iz daleka zamišljeno na umjetno i veselo kopreanje svojih objestnih sudržavljana u viečnom gradu. Slavio je i on zauzetje Rima dižući žuljevitu pest proti državnim oblastim na Siciliji, gdje skapava od biede i nevolje. U američkih i afričkih podzemnih rudokopih il na nepreglednih poljanah slavilo je uspomenu zauzeća Rima na stotine hiljada talijanskih državljanah, izloženih najvećim pogibeljim podneblja il divlje zvieradi. A gdje su bile za ročene svečanosti druge stotine hiljada talijanskoga naroda, koje se muče i ubijaju u svakojakih tvornicah i radionicah Austrije, Francezke, Njemačke itd. s jedinoga razloga, što ih bieda i nevolja tjera od kuće? Ovi nesretnici, ako su u obće štogod doznali za službeno slavlje u domovini, morali su bolnim srcem pomišljati na žalostno stanje u toj krasnoj zemlji, iz koje su morali bježati, da prihrane sebe i da priskrbe koricu kruha svojim milim u domovini.

Nu niti ostali narodi il njihove vlasti nemare za to prisiljeno slavlje. Ni službena Europa se nemiče, dapače iste saveznice Italije ostaju kod tolikog sjaja i slavlja nepomične i hladne. Tolikom vikom oglašeni posjet cesara Vilima II. izostao je posve. Austro-Ugarska neće da se zamjeri sv. Otcu radi saveznika, na kojega nemože računati pouzdano za svaki mogući slučaj. Francezki narod motri bolnim smješkom nerazložno komešanje nezahvalnih Talijana, kojim je više doprineo do njihovog jedinstva, nego li oni sami. Ostale vlasti pustile su rimske svečanosti još hladnijimi napram Italiji, nego li bijahu prije. Službeni sviet Italije nemože se dakle pohvaliti, da su ga pratile simpatije prosvietljene Europe prigodom njegove bučne proslave o nasilnom zauzetju Rima prije 25 godina.

U ostalom moramo priznati, da se je ipak našlo pristaše službene Italije izvan kraljevine, koji su nastojali dati oduška neizmjernomu svomu veselju radi „svietskog dogodjaja“. Dne 20. t. mj. proslavili su kolovodje Talijana Istre, Goričke, Trsta i Trenta na tajnih sastancih, na privatnih gostbah, buntovničkimi plakati i spisi „svietski“ dogodjaj, komu neima tobož u poviesti ravna. U pojedinih mjestih došlo je i do burnih izgreda, te se nalazi više ugrijanih glava u državnih zatvorih.

Talijani naših južnih pokrajinah poslali su i deputacijah u Rim, koje su se javno bratimile sa službenici službene Italije. Odpremljeno bijaše čestitaka i želja, pisanih i žicom, ali svi ti izlievi bratskog čuvstva, sve moguće želje i težnje naših Talijana, neće izličiti one silne rak-rane na tielu Italije, na kojih boluje sve to više od „oslobodjenja“ Rima izpod „popovske“ moći sve do danas. Iskreni prijatelji Italije žale duboko, što je išla bez potrebe i koristi dirati u stare rane, kojih bol ćuti sav katolički sviet. Premda sretnim često sreća um pomuti, ipak bi morali znati predstavnici službene Italije, da je Pijo IX. god. 1870. strogo zabranio svojim vojnikom svako prolievanje krvi i da nakom 25 godina Lav XIII. proti izazivačem nepoduzimlje ništa drugo nego to, što im toplo preporuča, da se mole za spas crkve božje. Jeli moguće i pomisliti plemenitije osvete?

Učiteljske zadruge.

Nitko nečuti više od učitelja potrebu udruživanja, koje je donielo u novije doba pojedinim razredom il stališem ljudstva velikih uspjeha. Malo komu su bolje poznate nego li našemu pučkomu učitelju one zlatne: *Sloga jači, a nesloga tlači*; zatim: *„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“* il napokon: *„Gdje se bratska grla slože, i olovo plivat može“*.

U naprednijih zemljah imadu pučki učitelji ne samo svoja kotarska ili okružna družtva, već takodjer zemaljske učiteljske zadruge, ili takovo družtvo za više pokrajina pod imenom učiteljske zadruge ili učiteljski savezi.

Svrha učiteljskim družtvom u obće sastoji se u prvom redu u tom, da se učitelji za svoje težko zvanje sve to više usavršuju uzajemnom podukom, a s druge strane jest zadaća takovim družtvom, da brane, štite i promiču materijalne probitke učiteljskog stališa. U Istri kao malo gdje drugdje trebali bismo savršenih učitelja, a ovim trebalo bi neobhodno poboljšati njihovo materijalno stanje.

Koliko nam je poznato imadu do sada naši učitelji svoja družtva u političkih kotarih Kopar, Volosko i Lošinj. Preostaju jošte tri kotara, koja su bez sličnih družtva, t. j. Pazin, Pula i Poreč. U ovom posliednjem nije zada ni misliti na takovo družtvo, pošto neima nijedne hrvatske javne pučke škole u tom kotaru, premda stanuje u istom bar polovica Hrvata. Učitelji naši na Puljšćini i Pazinšćini imali bi se složiti u jednom družtvu, pošto ih je premalo, a da bi mogli u svakom kotaru za sebe osnovati učiteljsko družtvo. I tako bi se hrvatski i slovenski pučki učitelji Istre za sada našli bar u kotarskih učiteljskih družtvih na okupu. Obstojeća kotarska učiteljska družtva sastaju se sad ovdje sad

PODLISTAK.

Govor

c. kr. zemaljskoga školskoga nadzornika *Antuna Klodića*, viteza Sabladoskoga, izrečen prigodom otvorenja zemaljske školske konferenci u Gorici dne 13. septembra god. 1894.

(Dalje).

Ni kriepost stoika nije imala nikakva posla s vjerom. Ali pošto kriepost po njihova shvaćanju sastojaše u nekoj ravnodušnosti, „agorasia“ ili „apatheia“, koja bi morala čovjeka podići iznad svih njegovih doživljaja, to takova kriepost nije bila ino, nego pretjerana oholost. O Epikurejizmu, koji materijalizujuć dapače i bogove, smatra uživanje za najveće dobro, ne ćemo ni govoriti.

Ne ćemo se baviti ni sljedbenici Epikurovimi, koji su iz načela po njem izražena razvili najsuroviji endemonizam, koji neima nikakva moralnoga temelja.

Poviest nas uči, da nauci starih filozofa i sofista ne samo da nisu ništa doprinieli za razširenje ćudorednosti, nego da su dapače ne malo pospješili napredujuće razsulo tadašnjih država.

Nadošlo kršćanstvo proglasi religiozno-moralan, od čovjeka neodvisan red, koji ima svoj izvor u Bogu, red, komu se ima čovjek pokoriti, hoće li da bude ćudoredan i da ćudoredno živi.

Kršćanstvo je dakle proglasilo ćudoredni zakon, koji dolazi od božje, nad čovjekom stojeće volje i koji usljed volje božje, iz koje je potekao, obvezuje čovjeka.

Šireći se kršćanstvo širom cielog svieta, proglasilo je, da je ćudorednost odvisna od vjere. Ali kada se je ljudsko mišljenje oslobodilo pravila vjere, prokrčio si je opet put nauk o neodvisnosti ćudorednosti.

U Englezkoj bijaše grof Schaftesbury, koji je izključiv iz svojega nauka ideju o božjoj auktoriteti, htio naći samo u čovjeku temelj i pravila morala.

„Pojmovi dobra i zla“, tako uči on, „jesu sasma neodvisni od ideje Boga. Može netko biti ćudoredan i kriepostan, a da i nevjeruje, da Bog obstoji, i da nije u njega nikakve vjere. Bezboštvo ne škodi ćudorednosti. Nasuprot može dapače vjera biti na uštrb ćudorednosti“. U Englezkoj imao je on cielu vrstu pristaša, koji su po njem proglašeno načelo moralne samostalnosti dalje razvili, dok se nije ta filozofička struja izgubila u skepticizmu.

U Francuzkoj pako nisu se toliko bavili tančinami o samostalnosti etike, nego zapustiv pridržke Engleza, na brzo su zapali u tminu materijalizma, te nije dugo potrajalo, da je morao ugreznuo u njegov bezdan.

U Njemačkoj je Kantova filozofija preuzela na se zadaću, da dalje razvija moralni autonomizam (1724—1804). Kant mišljaše, da je u praktičnom razumu našao uporište, da razjasni ono čovječje znanje, koje prekoračuje krug izkustva, nnime slobodnu volju, bezsmrtnost duše i Boga. Po njegovu mišljenju imade zapoviedi sveobće obvezuih. Tko čini dobro samo iz štovanja prama zakonu, samo iz dužnosti spoznate praktičuim razumom, tko dakle po razumu radi iz dužnosti, taj radi ćudoredno. Moralna pobuda za dobra djela obstoji jedino u štovanju prama zakonu. Iz razuma izvire moralna ponuka, on je jedini i izključivi izvor morala. Ova ponuka mora biti pako razumna, imperativ mora biti kategoričan, a ne kaošto pozitivisti kažu, hipotetičan, to jest, ova ponuka za dobre čine mora izlaziti jedino iz ljubavi do zakona, mora se nametati po samom zakonu, bez ikakva obzira na to, hoće li se, vršeći ga, postići kakvo konačno dobro, za kojim se ide.

Tako si čovjek sam nalaže zakon, da moralno radi te postaje samo tada u istinu moralan, ako čuva samostalnost svoje volje i ako izvršava zakon razuma samo radi zakona samoga, a ne radi drugih razloga.

Na takav način mora si ca stvarati najviše dobro. Najviše dobro jest doduše objekt volje, ali ne na takav način, da je povod moralnih čina, nego više tako, da najviše dobro stvara volja sama usljed ćudorednoga zakona, u koliko ćudoredni zakon zahtieva, da volja teži za onim najvišim dobrom.

„Jure postlimini“ kao iz nekakve posebne milosti uvadja Kant vjeru u svoj sistem kao učinak samostalnoga morala. Po njem vjera nije ništa drugo, nego ćudorednost u svom odnošaju prama Bogu kao zakonodavaocu, to jest, u koliko si mi predstavljamo zakone morala kao od Boga dane i kao takove ih vršimo. Nije dakle vjera izvor ćudorednosti, nego obratno, vjera je posljedica, učinak ćudorednosti. Vjera nije nego potreba, kojoj valja po zahtievu praktičnog razuma zadovoljiti, da se omogući blaženstvo, koje izvire iz moralnih čina.

(Dalje sliedi.)

ondje na konference ili na učiteliske sastanke, kod kojih se po unapried utanačenom programu razpravlja o pojedinih uzgojnih pitanjih, ili o tom, kako da se i zapostavljeno učiteljstvo dočepa onog polužaja, što no. ga uživaju njegovi drugovi u naprednijih pokrajinah. Na tih konferencah pala je mnoga zdrava na plodno tlo, odakle niče narodu bolja budućnost.

Od velikog zamašaja bila bi zadruga učitelja ciele Istre, jer ovi živo u takovih okolnostih, da su potrebniji — nego li sudrugovi drugih susjednih zemalja — nauka, izobrazbe i izkustva. Težnja svakog pučkog učitelja mora biti napredak škole u svakom obziru. Da napreduje škola svestrano, napredovati mora svestrano i sam učitelj: duša i srce škole. Valjan učitelj — valjana škola i obratno. Mi istarski učitelji valja da se naobrazujemo i napredujemo prama mjestnim okolnostim. Osim dobrih pedagoga i uzgojitelja valja da budemo dobri poznavaoci svih grana poljodjelstva; treba da dobro poznamo ćud i potrebe puka, među kojim učiteljujemo, pa gledeć na njegove nevolje, dužnost nam je svoj rad udesiti njemu na korist u školi i izvan nje. Vriedan učitelj valja da gradi, a ne ruši; valja da vida a ne rani: želi li to, mora poznati polje, na kojem mu valja uspješno poslovati, t. j. mora poznati svoj narod; želi li vidati i liečiti, mora da pozna ranu i bolestnika. Da sve ovo može postići i plodonosno djelovati, valja mu posebnog truda i nastojanja, a tu će mu poći na ruku samo družtvo, bolje njegov rad i uredba. Prema ovim svekolikim zahtjevom valja da budu naša učiteljska družtva i uredjena.

Još nešto. Mi svi učitelji i učiteljice podučavani smo i uzgojeni po istim načelima, po istom kopitu, kano da hoćemo svi u jednim te istim okolnostim i učiteljevati. Jedno je biti učitelj u gradu, a drugo na selu; biti učitelj među mornari i seljaci, nije baš jedno te isto. Ovim nedostatkom našeg uzgoja i školovanja mogu jedino doskočiti dobro uredjena družtva, učiteljske konferencije i sastanci, školska predavanja itd. Time bismo se nekako specijalno naobrazivali prema posebnim domaćim okolnostim.

Istarski učitelji, hoćeš nećeš, dolazi u doticaj sa ljudmi, s kojimi vladaju strasti; njemu se je boriti sa prijatelji i neprijatelji, sa neukim narodom i sa zlobnimi stvorovi, i sa sto drugih nepriliku, koji većinoma izviru iz njegovog lošeg materijalnog stanja. Ako neima takav učitelj zaslombe, podpore i pobudu sa strane svojih sudrugova, mora da malakše, da duhom klone. Ne naradjam ovo kako da nebi sve to bilo poznato mojim drugovom, već s toga, da ih potaknem, neka uznastoje svak sa svoje strane, nebi li se mi svi učitelji naše Istre spojili u jednu učiteljsku pedagogičnu zadrugu. Ona imala bi zadaću napredak škole i učitelja, što bolji uzgoj mladeži, a u drugu ruku, gojiti solidarnost i ljubav među pučkim učiteljstvem. Družtvo je opravdano, kako već spomenuh i prepotrebno. Naše škole hvala Bogu se množe, broj naših učitelja raste danomice, a izgleda ima, da će još više, jer to narav i zakon zahtjeva. Osobito se zadnjih godina pomnožile pomoćne škole, gdje neumorno rade nasi čestiti svećenici. Ovi će nas podpomagati za cielo. Već se nekoji učitelji uhvatili u kolo. Oni kotara voloskoga, nekoji samo kotara lošinjskoga i koparskoga već imaju svoja posebna družtva. Preostane sada da zaigraju kolo oni kotara pazinskoga i puljskoga. Kotar porečki nebroji ni cigle naše škole, tuj vlada mrtvilo. Učitelji ovih zadnjih kotara nek ustanove jedno za se posebno družtvo. Ovim bi se mogli pridružiti oni iz Lupoglava. Lanišća, Buzeta i nekoji ostali kotara koparskoga, radi laglieg i kraćeg općenja. Ovom posliednjem imalo bi se priklopiti ono družtvo kotara voloskoga, koparskoga i ono lošinjskoga — i eto nas sve skupa na okupu. O načinu kako da se to izvede i o dalnjem radu te istarske zadruge učitelja, ja neću da širim. O tomu neka misli zadrugin odbor, koj bi takodjer imao dužnost raditi na što tjesniju slogu sa slovenskom zavezom učitelja i sa ostalom našom braćom i sudrugovi. Al sve ovo i ostalo razvijati će se samo po sebi.

Kako se glasa postaviti ćemo do par mjeseci — tamo negdje oko godišnjice smrti pok. učitelja Buršića, grobni spomenik: ovomu u Juršićih, a pok. A. Troštu u Lupoglavu. Podignut će ih naša bratska sloga i ljubav. Dotični odbor za sabiranje prinosa želi, da se tom prigodom sakupi u Juršićih što više naših učitelja kotara pazinskoga i puljskoga, koji bi ujedno pretresivali pitanje o naumlje nom družtvu za ova dva posliednja kotara. Kraće bi došlo, da bi isti odbor (sastojeći se iz dva svećenika i dva učitelja) podastrô toj sakupljenim učiteljem već sastavljena družtvena pravila, koji bi ih eventualno izpravili ili potvrdili. To je odborovo mnienje, a koji misli drugčije, nek se oglasi jednim il drugim načinom. Zaključujem s uzklikom: Učitelji, složimo se!

DOPISI.

Veselo na Lošinju, dne 21. septembra. Svake godine o praznicima, kad dodju kući djaci, koji se uče na srednjih zavodih u Kopru i Trstu, pa zajedno s njimi neki učitelji, koji službuju u najvećih gradovi Primorja, podpomoženi od drugih, počine ili sudjeluju takovim činima, koji zgražaju rodoljubno srdce naših domorodaca. Ta gospoda dodju sa volikotalijanskim težnjama, nastojeći na svaki način i sa svimi mogućim sredstvima širiti talijansku misao medju našim pukom. do sada uvjek vjernomu svome narodu i svojemu vladaru. Ako jim koja protivnost stane na put, eto ti tada pisarenja i ocrnjivanja u gujsnomu „*Somieru*“ proti svemu, što ima u nas poštena, od poštovanog svećenstva i častnih Otaca sv. Frane, pa do č. milosrdnih sestrica Sv. K., svih vrlo zaslužnih za naše selo. (Vidi ređenog „*Oslića*“ od br. 8. dalje). — Iz tih brojeva uvidit će svatko pravednost, ozbiljnost i uljudnost tih dopisnika, tih „*Legaša*“, tih mutikaša, glasovitih talijanaša, rodjenih u hrvatskoj zemlji, što u Lošinju, što u Dalmaciji. Koji je taj ocrnjivač u toj „*Mazičiniki*“, taj smradni lažac, koji se sakriva pod pseudonimom sad kao „*Uno di noi*“ sad „*Imparziale*“? Mi ga dobro poznamo, pa smo i obavješćeni o potankostima njegovih spletkarija i o prijateljima, što ih ima ovdje i u „Gabinetu“ u Puli, koji mu druguju i koji ga podpomažu u lažnomu dopisivanju. Znamo, gdje se sastaju ti junaci i gdje kroje svoje dopise, komu i po komu se šalju, te tko ih izpravlja i pregleda prije, nego dodju u ruke „*Oslićeva*“ urednika. Naše se selo zove Velo, nu glasovi kolaju brzo od usta do usta. Poglavita misao tih djaka jest, turiti u naš puk talijanske pjesme i time probuditi šarenjačko-iredentsku ideju. Kad su stigunla ovamo na praznike dva učitelja sa napomenutih gradova, znali su ti krnjelski djaci ukrcati se u ladjicu, pa im poći sa barjakom u susret, pjevajuć njihove izazivne pjesme i urličuć, kako to oni sami znadu. Nama i istim putnicima na pa robrodu palo je na um ono staro doba triumfalnog dočekivanja rimskih careva iza ratnog slavodobića. Svake bi noći do kasne ure bučili i rušili noćni mir, a da nebi nikada bili kažnjeni. Stalno ne, jer pjevaju talijanski i viču „*eccira*“. Od pamtivieka naši bi mladići do dozvoljene ure po noći običavali pjevati po selu naše domorodne hrvatske pjesme, a da im to nitko nebi zabranio. Ove godine pak neki šarenjački učitelj iz Trsta, ovdje na praznicih, gojenac „Lege“ usudio se je približati tim mladićem, pa im osobnim načinom zabrani hrvatsko pjevanje, upraviv im neke smradne rieči, koje radi stida neću izjeti pred čitaoce, a koje se može svatko domisliti, pošto su uvjek isti plodovi „*avite colture*“. Istinita je ona, da je našim protivnikom. pa bili oni u kojoj službi, sve dozvoljeno. Nezaboravivši naši mladići te uvriede i krnjenje njihovih prava, ojunačili se tako, da su se protivnici toliko prestrašili. da u oči sv. Ane, na tradicionalnoj koledi i kolu sa pjevanjem hrvatskih narodnih napjeva, ne bijaše nikoga od pomenute gospode, kako je to običavalo biti svake godine.

Kad je občinsko vieće odlučilo i poprimilo predlog sa 9 glasova proti 6, da se u ovu pučku učionicu uvede hrvatski jezik. njeki su od njih znali agitirati proti, te su učinili, ako i proti svomu uvjerenju, utok na zemaljski odbor. — Admiral im bijaše poznat naš kapetan. Ta gospoda misle utemeljiti „*pučku knjižicu*“ (bibhlioteca circolante). pa su priredili u tu svrhu njekoliko dramatičkih predstava u kući prof. Budinicha i jednu — konferenciju. Sve su to sredstva za širenje talijanštine. Čekamo sad da vidimo, što će se još domisliti. Sami je gospodin B. prigodom zadnjih izbora rekao, da valja nastojati, da nestane i zadnji trag Hrvatom u ovom kraju, zato je i uveden u naše škole njemački jezik, a ne hrvatski, jer da ovaj ne služi za ništa, kako on veli. Smij se puče lošinjski!

Jedne od prošlih nedjelja pjevali su naši mladići na trgu pred kavanom, ali su i ovoga puta bili podsmjehivani od tih naobraženih (!?) djaka, a uznemireni od dva čozota, kakovih žalibože ima u našemu selu mnogo. Došlo je do gungule, izmjenilo se je nekoliko čušaka, a bilo bi došlo i do gorega, da ih nisu razstavili i da se gorispomenuta gospoda sa djacima, podviv rep, nisu razpršila desno i lievo, jer je sam jedan od te gospode (!?) uprav G., bio dignuo batinu na jednoga od naših. Naši su mladići bili pozvani na opravdanje i maldane kažnjeni, a protivnici, koji su, odkad su amo došli praznikovati, razdražili i izazvali naše do onda mirne mladiće, za njih neima nikakove kazne niti ukora. Svatko zna, da ovakovih nemira neima ovdje kroz svih 10 mjesecih školske godine, kad djaka i tih učitelja ovdje neima, dakle da su oni začetnici tih smutnja, pošto su i ove godine oni sami uvriedili prvi narodno čuvstvo naše mladosti i tim navukli na sebe obći prezir. Svakako školski su praznici izmakli, šarenjački su se djaci i učitelji vratili na njihova mjesta a nama se je povratio mir, pošto izazivača nemamo. Svoj toj gospodi ne možemo inače nego zahvaliti i nazvati im srećan put, ostajuć im vrlo zahvalni, što su njihovim izazivnim činima kroz ove praznike razžarili i uzplamtili u našim mladićima rodoljubno čuvstvo, i što su istim zorno predočili neprijatelja, s kojim se imaju boriti do slobode i jedinstva naše mile uže otačbine, milog na Lošinja, koji je uvjek bio na glasu, kao krepak borilac za svoja prava i za narodne svetinje, i koji je imao do nedavna u svomo krilu narodnu hrvatsku gardu i svoju čitaonicu, od koje njeki članovi, predsjednik i tajnik, postadoše naši protivnici — kano poturice. Dragi Lošinjani! nedopustio Bog, da se i od nas što takova bude moglo reći. Ostanimo jaki u našem osvjedočenju i ne zahoravimo hrvatsko mlieko — materinski jezik, kojim nas je naša majka zadojila i odgojila. Do vidjenja!

Franina i Jurina

Fr. A la da biš zna, kako su se Vrsarski krnjeli i talijanaši svetolovrečkemu kapelanu grdo osvetili.

Jur. Ča su mu morda mašu uzeli?

Fr. Storili bi i to, da moru, ali Bog ni dal kozi dugega repa.

Jur. Ma ga nisu vero ni obisili.

Fr. Nisu ne, lego su mu brekа otrovali.

Jur. Ča ćeš, blago ne trpi blago.

Fr. Vero su huji lego nemo blago.

* * *

Fr. Če biš rekel, česa se najviše boje dubašljanski šarenjaci?

Jur. Grašice ali streli.

Fr. Ajbo!

Jur. Glada al vojski.

Fr. Još manje!

Jur. Nagle i nenadane smrti.

Fr. Na to ni ne misle!

Jur. Ki će ti justo ugonit.

Fr. Više nego ničesa oni se boje hrvatske zastave ali banderi.

Jur. A la ma su šegavi kako i ćuk!

Različite viesti.

Za Družbu sv. Cirila i Metoda u Istri primili smo iz Mitrovice 15 for., koje sakupiše nekoji Hrvati i jedan Srbin. Živili!

Odlikovanje. Občinsko zastupstvo u Sežani imenovalo je u redovitoj sjednici veleuč. g. dra. O. Ribara počastnim občinarom. Čestitamo!

Občinski načelnik odsudjen na zatvor. Dne 19. t. mj. vodila se je kod ovdješnjeg zemaljskog suda razprava proti *Giovanni Andreicichu*, občinskom načelniku u Veprincu, poznatomu pristaši talijanaške stranke u Istri, i dva puta propalomu kandidatu iste stranke kod netom ovršenih izbora za istarski sabor. *Andreicicha* tužilo je c. kr. državno odvjetničtvo radi uvriede, nanešene vjerozakonu po §. 303 k. z. Stvar se dogodila po obtužnici ovako:

Dne 18. maja nosio je veleč. g. *Frane* Župan, kapelan u Poljanah sv. pričest težko bolestnoj ženi Antuna Stangera, pripadnika iste kapelanije. Na putu sretoše načelnika *Andreicicha*, koji je istim putem prama njim dolazio.

Andreicich skinuo je klobuk, kad se je približio svećeniku, koji je sv. pričest nosio, nu nije pokleknuo, kao što je u onih stranah običnito običaj, i kao što su nekoje žene isto tuj na putu učinile.

G. Zupan opaziv to, opomenu blagim načinom *Andreicicha* rekavši mu: „*Barem pred Bogom mogli biste se pokloniti*“, na što mu *Andreicich* rezko odgovori: „*Pred Bogom ja, ma ne pred tovarom*“.

Usljed toga bijaše podnesena proti Andreicichu prijava, na temelju koje tužilo ga c. kr. državno odvjetničtvo u Trstu radi uvriede vjerozakona, te je bila proti njemu ređenoga dana kod zemaljskog suda ovdje kaznena razprava. Sudu predsjedao je savjetnik g. Huber, državno odvjetničtvo zastupao je zamjenik državnog odvjetnika g. Fraus.

Andreicich došao je sam na razpravu a branio ga ovdašnji odvjetnik g. Martinolich. Kao svjedoci bijahu pozvani veleč. gosp. Zupan i Antun Stanger, dočim bijahu izjave nekojih drugih svjedoka pročitane.

Andreicich priznao je, da je izrekao one rieči, nu ne srdito, a izrekao da ih je izazvan tobože riečima g. Zupana, koji da je tobož na njega srdit, što je on kao načelnik ukinuo nekakve izdatke za kapelaniju u *Poljanah*, i što je on pristaša talijanske stranke, dočim pripada g. Zupan slavenskoj stranci.

Svjedoci su potvrdili u svih glavnih točkah obtužnicu. Pošto je državni odvjetnik govorio u smislu obtužnice, zahtjevajuć, da se obtuženoga kazni radi uvriede vjerozakona po §. 303. i pošto je branitelj obtuženoga nastojao dokazati, da se u predležećem slučaju ne može uporaviti §. 303 k. z., zamolio je sud, da njegova branjenika rieši obtužbe.

Iza toga povukoše se sudci u pokrajnu sobu, da se posavjetuju, odakle se nakon kratke stanke vratiše, te je predsjednik izrekao odsudu, po kojoj se odsuđuje po milosti načelnika *Andreicicha* na *tri dana strogoga zatvora i na platež svih parbenih troškova*.

Predsjednik sudbenog dvora naglasio je, izričuć odsudu, da se je obtuženoga obzirom na njegovu obitelj odsudilo po *milosti samo*: na tri dana strogoga zatvora. Kazna je naime po zakonu odmjerena za ovakve uvriede od 1—6 mjeseci zatvora.

Ovdašnji listovi izviestili su više manje o toj razpravi skoro svi više u prilog *Andreicichu* nego li *Zupanu*, nu najpristranije izviestila je „*L' Adria*“ t. j. prilog službenom listu „*L' Osservatore Triestino*“. Iz svakog njezinog redka dade se zaključiti, kako bi bio rad njezin izviestitelj sbacio krivnju sa Andreicicha na Zupana. I tako izvješće *prilog službenog lista* u prilog pripaduku talijanaške stranke, proti pristaši slavenske stranke! Nije li i to znak vremena?!

Konstituiranje novoizabranoga občinskoga zastupstva u Podgradu. Dne 18. t. mj. sakupili se novoizabrani zastupnici u mjestnoj posujilnici, odakle su „pošli k sv. misi, koju je služio zastupnik i dekan veleč. g. *A. Rogač*, komu je odgovarao zastupnik *Hrvatin*.

Iza sv. mise sakupili se u občinskoj kući. Sazivač prve sjednice i član bivše uprave Zadković ostao je na galeriji.

Kotarski poglavar g. Fabijani predstavi najstarijega zastupnika g. S gulina kao predsjednika. Ovaj imenuje u komisiju zastupnike gg. Rogača i Vajšela.

Zastupnik veleč. g. Fr. Ryšlavy predloži na to, neka se bira načelnika ustmeno, a savjetnike pismeno, što bijaše jednoglasno prihvaćeno.

Načelnikom bijaše izabran *jednoglasno* g. *Slavoj Jenko*, zem. zastupnik i trgovac u Podgradu.

Izbor taj bijaše u viečnici i na galeriji burnimi živio-klici pozdravljen. Na prvi glas o tom izboru zagrmili su na Gmadi kod starog kaštela mužari, kojim se odazvaše mužari iz Munah, na Pregarju itd. te je tako odmah čitava občina doznala, da se je izpunila davna želja ogromne većine občinara.

Za občinske savjetnike bijahu izabrani: Peloza iz velikih Muna; Demojzes iz Podgrada; Božić iz Saboňj; Požar iz Hrušice; Uković iz Podgrada; Šajina iz Podbež; I. Bubnić iz Obrova; Drožina iz Prelož; Mošnik iz Poljan i Dodić iz Pregarij.

Kotarski poglavar čestita g. načelniku te pozove njega i savjetnike, da polože obećanje. Iza toga reče zastupstvu, da se nada, kako će ono vazda raditi na korist občine, te da će ga u tom podupirati i c. kr. vlada.

Zatim progovori novi načelnik. On reče u glavnom, da će uviek raditi na korist občine, kao što je radio i do sada. jer svojih nazora ne mnienja ostajuć ono, što bijaše do sada. Napose iztaknu, da će svom odlučnošću svuda zahtjevati, da se slovenski i hrvatski jezik ne prezire, već da bude ravnopravan drugim jezikom. Iztaknuv još velike duševne i materijalne potrebe občinara, pozdravi sa zadovoljstvom obećanu pomoć c. kr. vlade. Na to izjavi: Oslanjam se na Vas muževi, savjetnici i zastupnici, te sam uvjeren. da ćete me čvrsto podupirati. Ja sam čovjek miroljubiv. Ne želim borbe, nu ako mi se ju natrine, ne plašim se. Kod toga računam dakako na pomoć naroda. U posliednjoj ljutoj borbi pokazalo se osobito, da narod odobrava moje nazore, koji su tako krasno izraženi u riečih slavnoga našega pisca:

„Tvrd bodi, neizprošen, mož jekleu, kadar je braniti česti in pravde narodu in jeziku svojem“.

Živahno odobravanje pratilo je taj govor gosp. načelnika. Konačno se sjeti načelnik i onoga, koji je dao občinam pravo samouprave, te pozove zastupstvo, da uzklikne trokratni živio! Njeg. Veličanstvu cesaru i kralju Franu Josipu I., čemu se je zastupstvo oduševljeno odazvalo.

Pošto je načelnik zamolio g. poglavara, da izvoli priobćiti na najvišem mjestu čuvstva podaničko odanosti ovoga zastupstva, što je

g. poglavar, obečao, zaključi načelnik sjednicu, pozvav zastupstvo na kratku tajnu sjednicu, da se pobrine za nekoje najvažnije stvari.

Poslije sjednice sastalo se čitavo zastupstvo kod zajedničkog objeda, kojemu su prisustvovali i drugi domaći rodoljubi. Gospodin dekan Rogač nazdravi prvi novomu načelniku i svim drugovom iz zastupstva. Za njim izrekli su zdravice gg. Ryšlavy, Požar, Štemberger i načelnik. U zdravicah sjetila se gg. i narodnih zastupnika *Spinčića, Laginje, Jenka* itd. Poveo se govor i o budućih državnih izborih. Za objeda gruvali su mužari, to je svuda vladalo iskreno veselje. Stiglo je više brzojavnih i pismenih čestitaka.

Blagoslov nove škole u Slumu kod Buzeta bio je svečano obavljen dne 23. tek. mjeseca. Do pred malo godina Slumci nisu imali nikakove škole. Bio je doduše pred mnogo godina ovdje neki tudjinac Talijan, koji je poučavao djecu u čitanju i pisanju za neznatnu nagradu, što su mu ju roditelji davali. Redovito se počela držati pomoćna škola tek, kad je onamo došao vrli brat Čeh pop V. Havel. Žrtvovao se, da podučaje djecu u malenoj i nizkoj sobi. Bistri Slumci, koji većim dielom godine zaslužuju svoj kruh kao radnici po Bugarskoj, Ugarskoj, Galiciji, Kranjskoj itd. znali su i prije, od kolike bi bilo koristi njihovoj djeci, kad bi imali liepu školsku zgradu pa nije stalo mnogo truda njihovom velezaslužnom kapelanu, da ih nagovori, neka si ju sazidaju. Tu se nije dugo vječalo, gdje i kako bi ju sazidali i odkuda bi namakli sredstva. Posredovanjem neumornog c. kr. školskog nadzornika g. Kožuha dobili su nacrt i stavili se na djelo. Izkopali i dovezli kamenje, pieak i vapno, sazidali krasnu i zanjih zgodnu zgradu od temelja do tjemena sve sami svojimi robotami, bez ičije tudje pomoći. *Jedina družba sv. Cirila i Metoda za Istru* priskočila im je na pomoć znatnom svotom. Nadzirao je radnje sam g. kapelan Havel, koji je bio duša tomu malomu, al odlučnomu i koristnomu poduzeću. Tako se moglo sbiti, da je nova školska zgrada kao preko noći iz zemlje nikla.

Dan Blagoslovljenja bio je za Slum dan slave i veselja. Došlo je na slavje gostova iz Buzeta, Sv. Martina, Strane, Nugle, Sovinjaka, Huma, Ciriteža, Klenovšćaka, Kropinjaka, Bresta i Rakitovca, pa takodjer iz Lindara. Blagoslov je obavio veleč. g. župnik dekan pop A. Kalac, a prisustvovali su gg. školski nadzornik Kožuh, načelnik gosp. dr. M. Trinajstić i prvi občinski savjetnik Fran Flego. Poslije svetog čina progovorio je djeci i roditeljem, sakupljenim u blagoslovljenoj zgradi, krasno slovo veleč. g. A. Kalac, razloživ im potrebu i korist škole. Suze radostnice i suze milinja su odavale, kako su jih se dajimale njegove liepe rieči. Za njim prosbori načelnik dr. M. Trinajstić, da iztakne i pohvali radinost, marljivost, požrtvovnost, poštenje i slogu Slumaca, koji idu po svietu kao pčele po cvietu, te kako ove med u košnicu, taku oni plod svojega truda nose u svoj mili zavičaj. U ovakovom selu nije čudo, što je u tako kratko vrieme bez pregovaranja i bez duga razpravljanja nikla ovakova zgrada. Još njim progovori gosp. nadzornik Kožuh, da njim stavi na srce školu i uzgoj djece, pa se onda svi razidju kličuć: živio!

Pucanje mužara, hitanje iz pušaka i plesna svirka su se još dugo u noć odjekivale niz kraške golieti i dubravice dajuć izraza veselju kršnih Slumaca.

Oni mogu biti doista veseli i ponosni sa plodom svojega truda i svojeg nastojanja, a vesela može biti i ona sveta *družba sv. Cirila i Metoda, jer je onoga dana bila predana svojoj plemenitoj svrsi prva zgrada njezinom pomoći podignuta.*

Ako Bog da ove godine ili početkom sliedeće biti će dovršene na buzetskom Krasu još dvie školske zgrade: ona u Brguducu i ona e Brestu, i tako će se prosvjeta širiti u krajeve, kamo su se nekada ljudi bojali zalaziti.

A šta rade na Vrhu, u toj najbogatijoj občini na Buzešćini? Zar hoće pustiti, da jih preteče siromašni i goli Kras? Ne će li si i oni sazidati pristojnu školu? Ne još, neimaju vremena! Oni se pravdaju, da li će kupiti jedno veliko ili dva mala zvona!

Program svečanosti prigodom boravka Njeg. ces. i kralj. apoštolskoga Veličanstva u Zagrebu je podpuno ustanovljen na tri dana i previšnjemu mjestu na odobrenje predložen. Taj program glasi: Dne 14. oktobra u jutro dolazi Njegovo Veličanstvo u pratnji kr. ug. ministra predsjednika, a počan od zemaljske granice u pratnji hrvatskoga bana u Zagreb. Prije podne toga dana primati će Njeg. Veličanstvo u previšnjem stanu (banskih dvorih) poklonstvena izaslanstva, deputacije susjednih županija i gradskih municipijah kraljevine Ugarske. Poslije podne istoga dana biti će polaganje zaključnog kamena na novom kazalištu, novih srednjih učionah i glasbenom zavodu. Na večer biti će svečana predstava u novom zemaljskom kazalištu, a poslije toga bakljada i serenada pred previšnjim stanom uz svečanu razsvjetu grada. Dne 15. oktobra prije podne posjetiti će Njegovo Veličanstvo razne javne sgrade i zavode, medju ovimi stolnu crkvu, nekoje vojničke i učevne zavode i sveučilišta. Na večer biti će svečani ples grada Zagreba. Dne 16. oktobra prije podne pregledati će Njegovo Veličanstvo ostale važnije javne zavode, medju ovimi akademiju znanosti i umjetnosti, te vojarnu kraljevića Rudolfa. Na večer odlazak Njegovog Veličanstva.

Majstorsko djelo našega Rendića. Naš prosluvljeni kipar g. Ivan Rendić izradio je nedavno poprsje poznatoga hrvatskoga pisca, historičara i arheologa, veleuč. g. Sime Ljubića, toli vješto i krasno, da će mu prvi pogled po istom svatko staru Ljubića prepoznati.

Čestitamo na tom majstorskom djelu našemu dičnomu Rendiću!

I opet nešto o talijanskih zastavah u Lošinju. Nekakvo mazalo piše u tršćanskom *„Mattinu“*, da je sve ono, što se jur općenito znade o *regati* sa brodićima *„Re Umberto“*, *„Regina Margherita“*, *„Barattieri“*, *„Crispi“* itd., i o talijanskih zastavah u Lošinju, da je to sve izmišljotina *„Naše Sloge“*. Vidiš bezobraznika! Tako piše ono mazalo u jaslarskom *„Mattinu“* dne 13. tek., dočim je *„Naša Sloga“* za prvi put spomenula onu *regatu* i one zastave 6 dana kasnije, naime dne 19. tek. pa ipak ono mazalo ima obraza tvrditi, da je ono „Naša Sloga“ izmislila. Oj, nije ono izmislila ni „Sloga“ ni „Mattino“ nego je ono gola golcata istina. Kako dakle da okrstimo onu pisaniju „Mattina?“ Najmanje možemo reći, da je ono: *jaslarski strah.* Ono pisanje u mnogom naliči izprikam djece, koja, kad nanesu kakvu štetu, brže bolje trče k majci ter viču i buče, da oni nisu onoga sakrivili, premda ih nitko nije još ni pitao jesu li ili nisu.

Regata je bila; brodići su nosili ona i onakva imena; dielile su se i lepršale su talijanske zastave. — Ovo su fakta.

Mi kažemo za sada samo ovo, a ostalo prepuštamo g. c. kr. kotarskom poglavaru Zuecku, jer ne želimo, da mu posao pokvarimo. Svakako, ako njegovi izvidi ne uspiju, onda ćemo mu mi pomoći, kako budemo najbolje znali.

Onoj pako gospodi, koja bi hotjela stvar zabašuriti, mi samo poručamo: nejigrajte se sa svojim položajem. Ne svrši svaka igra jednako. — Što kod nas i vrabci znadu, kako da vi neznate? — A one *presidiali? Oćo!* (Konac sliedi).

Odjek sastanka u Brezovici. Na izborni sastanak, što ga je bio u prošlom sazvno u Brezovici dični dr. Laginja, bilo je došlo svieta sa mnogo strana pak i iz Zdrenja. Kad su se nekoji iz ove občine vračali kući, dočekali su ih na putu neki zasliepljeni Zdrenjanci i navalili na njih kamenjem. Netko je i iz puške pukuo. Mnogi su bili ozlieđeni, a medju njima najviše neustrušivi i hrabri Ivan Tončić. Čulo se je dakako i psovaka onakovih, kakove znaju sipati samo ljudi prožeti „avitom kulturom“. Gospoda Spinčić, Laginja i Mandić to su bili sve „porchi“. Takovi su bili „tutti quei, che jera là“, a bogme i „quel che ga da el permesso“.

Usljed tužbe podnešene od c. kr. državnog odvjetničtva držala se razprava u Rovinju na 18. t. mj. Po izkazu svjedoka nahuckali su ljude braća *Poniš*. Sud je kaznio *Petra* i *Andriju Poniša* i *Ivana Kmeta* na 4 mjeseca tamnice, a *Vicka Bassanese* na 8 dana i da moraju odštetiti ozlieđenoga *Ivana Tončića.*

Tko zna, jesu li ili hoće li o tom što pisati talijanski listići i hoće li u tom naći dokaz svoje razvikane kulture? A gdje su ostali moralni krivci tih divljačkih čina zavedenih Ponišа? O tom bi nas mogli obaviestiti talijanaški listići Istre.

Iz Sv. Mateja (občina Kastav) pišu nam 20. rujna t. g.: Neki gospodin poslužnik ili kako bismo bolje po našu rekli „fanat“ iz Voloskog, kojeg se ime svršava na ić, i koji često u naše krajeve po poslu dolazi, poznat nam je bio i do sada kao neizrecivo sladak u govoru, da si je teže sladjega ni pomisliti, al da je takodjer neizmjerno uslužan, o tomu smo se jedva ovih dana osvjedočiti mogli.

Posjetiv ovih dana rečeni gospodin naše mjestance, donesao je sobom jedan broj gnjusnog lista, nad kojim se zbog njegove prostote isti pošteni Talijani zgražaju. Taj list izlazi u Puli, a poznat je pod imenom *„Oslić“*, kojega uređuje poznati kumpare naših odpadnika Andricicha, Marotti a i liepe družine.

Da li je on taj broj, u kojem se prostački na naše vriedne učitelje napada, navlas u džepu donio, i da li ga je promišljeno ovdje na čitanje ostavio, ne možemo uztvrditi, nu slobodno nam je ipak misliti, da je jedno i drugo, budući je osobito preporučio, da mu se ne izgubi, da ga valjda može na svom putovanju i dalje na čitanje podastrieti, kano: po Rukavcu, Voprincu, Poljanah, Mošćenicah itd. jer se i o tamošnjih učiteljih tako piše.

Poručujemo tomu gospodinu slugi ovim putem, da ono pisanje ne može poluditi svrhe, niti će omraziti ovomjestno učiteljstvo pred narodom, a još manje pred školskom oblasti ocrniti ga; širenjem dakle ovog lista neće se ije njegova želja izpuniti — kakogod se nije izpunila njegova vrućа želja, da ne bude velečeni g. dr. Stanger izabran načelnikom u Voloskom — *jer da će biti zlo* — po koga, ne znamo.

Na koncu imamo opaziti, da mu je veoma mila i draga „družba sv. Cirila i Metoda“. jer ju često u prigodi spominje, zato ne možemo na ino, nego mu čim toplije preporučiti, da štogod i za nju sabere, e da ga mi onda iz osobite zahvalnosti možemo čim toplije preporučiti c. kr. oblasti, ne bi li ga ista blagoizvolila maknuti t. j. promaknuti na višu službu, u koju se — kako smo prije naveli — dobro razumije, naime službu raznašača novina ili listonoše.

Nebudu li ovi redci pomogli rečenom gospodinu poslužniku, poslužiti ćemo ga mi i inače, jer mu znamo dobro za ime i prezime.

Opazke [1]) k dopisu iz Kaštelira u broju 36 ovogodišnje „Naše Sloge“. G. Sekyra nije ništa kriv. Što je nekada vriedilo, sada ne vriedi. Nekada se je rabila u svih hrvatskih župah poreč'ko i puljske biskupije slavenska liturgija, koja se je obavljala po misalu i brevijaru u slavenskom jeziku s glagoljskimi slovi i po ritualu u hrvatskom jeziku s latinskimi slovima. Budući, da nije bilo toliko svećenika vještih glagoljskomu pismu, koliko je hrvatskih župa, to su se popunjivale ove župe i onakvimi svećenici, koji nisu bili vješti glagoljskomu pismu. U ovakvih slučajevih doskočilo bi se bilo sa ščavetom. Ščavet je dakle bio nekakvo pomagalo za one svećenike, koji su bili namješteni u hrvatskih župah, a služili su se latinskim misalom. U zadnje vrieme ovakvim pomagalom morali su se služiti svi svećenici, i oni, koji su vješti glagoljici, jer je knjiga za slavensku liturgiju bilo sasvim ponestalo. Napokon je tomu nedostatku doskočeno, jer je sveta Stolica dala iznova tiskati knjige za slavensku liturgiju. Pošto dakle sada imade slavenskih misala, to bi ščavet, koji je dosle služio za pomagalo, ne za volju, nego za nevolju, imao biti odstranjen iz porabe. Gospodin Sekyra nije dakle mogao primiti ščaveta, što mu ga je crkvenjak nudjao, jer ščavetu neima više mjesta u crkvenoj porabi, pošto prijašnja nevolja, naime pomanjkanje slavenskih misala više ne obstoji. A šta znade crkvenjak za crkvene propise. Gosp. Sekyra nije kriv, jer je presvjetli biskup zabranio šlavensku liturgiju u svoj biskupiji, koliko je duga i široka [2]). Može li g. Sekyra odsemariti naredbe svojih crkvenih starešina? Ne može ni on ni nijedan svećenik, jer tim si navuče pedepsu i smrtno grieši. Komu je krivo, neka se ne lovi Sekyre, nego biskupa. Mi svećenici moramo se držati naredaba svojih starešina, da ne stavljamo u pogibelj svoj položaj i da ne ogriešimo svoju sirotu dušu, jer najprvo se živi, pa onda se umre [3]).

Još o budućem zemaljskom kapetanu za Istru. Naši čitatelji neće nam zamjeriti, što se opet i opet vraćamo na pitanje o budućem zemaljskom kapetanu za pokrajinu Istru, ier nam se to pitanje čini vrlo važnim i jer se moramo osloniti na ono, što o tom slučajno doznamo, pošto nismo u nikakvom doticaju sa odlučujućimi krugovi.

Tako smo doznali slučajno a sa pouzdane strane, da bijaše pozvan u Trst zastupnik Rizzi i da mu se je ponudilo konačno čast i službu zemaljskoga kapetana. G. Rizzi odklanjao je s početka to brzo, kano i djevojka, kad njoj dojdu iščekivani prosci, nu on je, stariv nekoje uvjete, napokon pristao na želju svojih mnogućih zaštitnika. Najvažniji uvjet njegov bijaše zlosretni razpravni jezik u saboru, ili kako su njegovi konkurenti izticali: slobodne ruke u pogledu razpravnog jezika u saboru. Pustilo mu se je dakako slobodne ruke, a inače nije se ni mogło postupati, pošto se je stvorilo takvu saborsku većinu, koja taj uvjet postavlja i s kojom odlučujući krugovi računati moraju, kad ju takovom htjedoše imati.

Bilo je govora i o zemaljskom podkapetanu, dotično saborskom podpredsjedniku, ali se je i s te strane umirilo mladoga g. kapetana, obećav mu, da će takovim imenovan biti član većine, odlučan Talijan kao što je i sam g. kapetan.

Na ozbiljnu primjetbu g. Rizzi-a, da nebi mogao kao odvjetnik i kao načelnik grada Pole obnašati i čast zemaljskoga kapetana, saborskoga predsjednika i s tim skopčanih dužnosti, kao n. pr. premještenje u sadašnje sjelo zemaljskoga sabora i odbora, odgovorilo mu se je, da ga radi toga neima boljeti glava. Razumljivo je, da mi obični ljudi ne možemo lahko shvatiti pravi smisao ovom posliednjem odgovoru, jer mu je moguće dvojako tumačenje, t. j. da on može ostati i nadalje u Puli, a sabor i odbor u Poreču, ili da se sabor i odbor njemu približe, t. j. da ga sazovu, dotično prenesu u Pulu. Bilo jedno ili drugo, svakako je častno i utješljivo, da su se gospoda u svemu liepo i mirno i na obostrano zadovoljstvo nagodila.

„L' Indipendente“ kao službeni list! Zadnjih dana, i to prigodom proslave 25-godišnjice zauzetja Rima stao je nekad ultraliberalni i ultraradikalni ovdašnji list *„L' Indipendente“* pisati tako krotko i tako ponizujuće, da ga nije niti prepoznati. On uzimlje otvoreno u obranu gradskog načelnika, koji se je pokorio nalogu g. namjestnika, da nesmije sazvati gradsko zastupstvo, koje je imalo prihvatiti resoluciju u prilog rimskih svečanosti a proti papinoj svietskoj vlasti. Ide dapače tako daleko, da se narivava istomu g. namjestniku, koji da je talijanskoj stranci učinio mnogo usluga i da ih može još mnogo učiniti. Nije li takva pisarija znak vremena? Nerazjasnuje li to naše krasne odnošaje?

„Dom i Svieta“. Posliedniji broj toga književnog lista donio je na prvom mjestu dobro pogođjenu sliku našega vriednoga suradnika i prijatelja pjesnika R. Katalinića Jeretova.

Izbor veleposjeda na Goričkom. Jučer svršili su zemaljski izbori za susjednu grofoviju Goričko Gradišku sa izborom trojice zastupnika izabranih od slovenskih veleposjednika. Izabrani bijahu: grof Alfred Coronini, dr. Rojic i načelnik Klančić. Tako će imati u budućem saboru Slovenci 10, a Talijani 11 zastupnika.

Političko družtvo „Edinost“. Odbor političkog družtva „Edinost“ održavati će u nedjelju dne 29. t. mj. u 10 sati u jutro redovitu sjednicu u prostorijah „Del. podpornog družtva“.

Stipendija od for. 150 iz zaklade pok. V. Tomažića na Voloskom odati će se djakom, koji polaze nautičke škole, ili više realke ili obrtno-trgovačke škole ili napokon gimnaziju i sveučilište. Prednost imadu mladići iz porezne občine Volosko. Rok za natjecanje traje 4 čedna.

Gradski izbori u Zagrebu. Prošloga čedna svršili su u glavnom gradu kraljevine Hrvatske, u bielom Zagrebu novi gradski izbori, provedeni na temelju novog izbornog reda, stvorenog u posliednjem zasjedanju hrvatskoga sabora. Po tom izbornom redu osigurana bijaše unapried vladajućoj stranci pobjeda u I. i II. izbornom tielu, gdje biraju ogromnom većinom činovnici i od vlade više il manje odvisne osobe.

Slobodni i neodvisni gradjani birali su u III. izbornom tielu svoje zastupnike. Izabrano bijaše u tom tielu svih 14 zastupnika, koji pripadaju stranci prava. I tako imade u novom gradskom zastupstvu vladina stranka dva tiela, a stranka prava jedno tielo. Težak će biti zaista zadatak i položaj zastupnika manjine u gradskom zastupstvu.

Nagrade konja u Pazinu. Nagrade za *kobile sa ždriebci* dobili su: Ivan Juranić iz Keršana 35 for., Dr. Iran Canziani iz Poreča 20 for.. Mat. Saianon iz Čepića 15 for., Mat. Karlić iz Tupljaka 10 for. i Ivan Bonić iz Valkarina 10 for.

Za 3 i 4 godišnje kobile: Ivan Karbić iz Tupljaka 25 for., Pavao Okotić iz Kaščerge 20 for., Ivan Vlah iz Kerbuna 15 for.. Šime Bačac iz Pićna 10 for. i Andrej Pavletić iz Cere 10 for.

Za 1 i 2 godišnje ždriebice: Anton Ružić iz Pićna 15 for., Mat. Zulić iz Čepića, Šime Belušić iz Pićna, Luk. Rimanić iz Pićna i Ive Karlić iz Tupljaka svaki po 10 for

Nagrade konja na Krku. Nagrade za *kobile sa ždriebci* dobili su: Petar Bogović iz Dubašnice 25 for., Toma Kraljić iz Sv. Antona 15 for., Fran Maruzin iz Dubašnice 10 for. i Dinko Marinkulić iz Dubašnice 10 forinti.

Za 3 i 4 godišnje kobile: Juraj Mihajć iz Gabonje 20 for., Anton Skomerčin iz Krka 15 for. i Josip Marušina iz Sv. Foška 10 forinti.

Za 1 i 2 godišnje ždriebice: Petar Kremenica iz Kornića 15 for., Ivan Škarpa iz Malinske 10 for., Anton Bajčić iz Dubašnice 10 for.

Tuča. Iz Berečca pišu nam, da je nemila tuča dne 16. t. mj. potukla jedan dio one župe, osobito u okolici sv. Jelene.

Židovsko-liberalni poraz u Beču. U glavnom gradu carstva obavljaju se ovaj par izbori za gradsko zastupstvo. U tom

---

[1]) Priobćujemo ovo „Opazke“, premda se u svemu sa g. dopisnikom ne slažemo. Op. Ured.

[2]) Koliko nam je poznato, presvjetli g. biskup nije stavio Ščaveta izvan porabe, s toga ne smiju ga zabaciti ni svećenici, jer pastirski list primorskih biskupa odlučno zabranjuje uvadjanje bilo kakve novotarije. Op. Ured.

[3]) Svakako nepojmljivo nam je, što se je dao na taj posao baš Čeh g. Sekyra, koji bi morao skrupulozno štediti narodne svetinje u crkvi i izvan nje. Dvojimo, da će g. dopisnik odobriti postupak g. Sekyre, koji, mjesto da se opravda u naših novinah, bilo čeških, hrvatskih ili slovenskih, daje se braniti od talijanskih novinah, od najbjesnijih protivnika naše vjere i našega jezika. Na čast mu bilo! Op. Ured.

zastupstvu vladali su bezobzirno preko 30 godina njemački lažiliberalci svih vjeroizpovieti, ponajviše židovi. U glavnomu i priestolnomu gradu katoličke Austrije vodili su prvu rieč njemački židovi. Ta sramotu nisu mogli dulje podnašati čestiti gradjani katoličkog vjerozakona, koji se združiše u čvrstu političku stranku pod imenom antisemiti ili proti-židovi, kršćanski socijalisti itd. Ovu stranku predvodi iz carevinskoga vieća dobro poznati zastupnik dr. Lueger, koji uživa medju bečlijami srednjeg i nižeg sloja veliki ugled i upliv.

U zadnjem gradskom zastupstvu imali su antisemiti zuatnu manjinu, koja je silno smetala lažiliberalnoj većini. Kod naknadnih izbora mjeseca aprila pojačao se znatno broj antisemitskih zastupnika, a sada, reć bi, da će ostati lažiliberalci u manjini.

Antisemiti izabrali su naime dne 17. t. m. u III. tielu 44 svojih predloženika dočim bijahu izabrana 2 njemačka nacionalca Dne 23. tekućega mjeseca biralo je II. tielo, te su i tuj antisemiti sjajno pobjedili. Izabrano bijaše u svemu 46 zastupnika, od kojih pripadaju 32 antisemitskoj, a samo 14 lažiliberalnoj stranki. Još se imade obaviti izbor u I. tielu, gdje imadu antisemiti takodjer moćnu stranku, i gdje se nadaju prodrieti sa nekoliko svojih zastupnika.

I tako će doći većina gradskoga zastupstva priestolnice austrijske u ruke anti-semita, tih odlučnih protivnika židova i lažiliberalaca.

Oni su doduše Niemci jedni i drugi, ali su antisemiti pošteniji i pravedniji napram ostalim narodnostim nego li lažiliberalci i židovi. Radi toga jesu svi prijatelji prave slobode skloniji antisemitom nego li njihovim protivnikom, tim najljućim neprijateljem svega, što se zove slavensko.

Listnica uredničtva.

Gospodi prijateljem i znancem zahvaljuje ovim naš urednik najsrdačnije, što se ga sjetiše dne 21. t. mj. Živili!

Gosp. N. G. u D. Stiglo u redu, liepa hvala i srdačan odzdrav!

Gosp. M. M. u K. Vaše „Priposlano" moralo je izostati radi preobilnosti gradiva; priobćiti ćemo je u budućem broju

Gosp. I. K. u K. Odgovoriti ćemo Vam po sebice.

Gosp. I. M. u K. isto; gosp. B. H. u Š. isto; gosp. K. M. u Č. takodjer. Gosp. I. M. u K. takodjer. Gosp. A. Č. u A. isto; gosp. M. S. u G. Dakle još kratko vrieme, ali muž beseda!

Jakov Štrukelj, Trst

ulica Caserma br. 16, ulaz Piazza Caserma

(naproti velikoj kasarni).

Prodaje po najjeftinijem nizkim cienam svakovrstne i englezke dvokolice (Bicykle). Zastupstvo dvokolica „Adler" iz tvornice H. Kleyer, Frankfurt i „Viktoria Cycle Works"

Wolverhamptom (Englezka). 3—50

Dvokolice „Adler" svietskoga su glasa uporabljaju se kod njemačke vojske.

Jamči se za svako kolo 12 mjeseci, tko nezna voziti, nauči se ga bezplatno.

Pošilja se u pokrajine i na sve kraje.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednih papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2¼%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3%	3-mesečni „	2½%
30- „	3½%	6- „	2¾%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih gankovcih avstr. volj., stopilo nove obrestne takso v kropost z dnem 21. septembra, 25. septembra in odnosno 17. oktobra t. l. po dotičnih ob javah.

Okrožni oddel.

V vrednih papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Oradeo. Sibinj Inomost, Celovec, Ljubljana, Line, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.

Pakaze vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 17. septembra 1895.

Slovenci pozor!

U Barkovljah preuzeo sam dućan jestvina (Taccanijev), kojega sam popunio bogatom **svježom i finom** robom.

Za mnogobrojni posjet preporuča se vlastnik

Suban Ivan ml.

Odvjetnik

Dr. Otokar Rybář

otvorio je svoju odvjetničku pisarnu u Trstu, ulica S. Spiridione br. 3, II. kat.

Svi strojevi za gospodarstvo

Peronosporna štrcaljka slična Vermorela

Samostalna peronosporna štrcaljka sa sisaljkom zračnog priliska,

Vinske preše svakovrstnih načina.

Preše za masline, preše sa hidrauličnim tlakom,

Poboljšanje drobila

Pivničarsko orudje, vinske sisaljke, vinske cievi

Preša za sieno i slamu.

Ljustilo za kuruzu, Čistilnica za žito

razpošilja uz jako snižene ciene uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN (BEČ)

II/21 Praterstrasse N. 49.

Obširni katalogi za badava i prosti svake poštarine.

Preprodavaoci se traže.

Preporuča se stroge pažnje kod kupovanja istih strojevah od patworenja.

U LJEKARNI
EDE TOMAJA
u Zagrebu, Ilica broj 12

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih. ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom pogancu, probadanju, svakovrstnim nuzeham. — Ciena 80 nvč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeiuje proti slabosti, bljedoći, škrofulaznosti, podbuhlosti, djetinjoj krživjavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlički, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću **švedsku tinkturu** redovito pije, načuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski kih i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati, pa se napuhuje. Krave davaju od ujega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Švajcerske pilulice, najejegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. — Ciena škatuljici 70 nvč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini poslje težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobelja, učvršćuje meso oko zubi, razfrižkavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinami. — Jedan lončić 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili fleckovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena večem lončiću 1 for. — K tome spada još **heraksev sapun** po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na pariškoj izložbi začastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi širе po sobi prenugodan miris. — Flašica 80 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimske — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinina proti groznici ili zimnici. — Manja bočica 70 nvč.

Polibromov sirup po dru. Nikoli Selaku lieči uspješno, bolesti živaca, nepokoj, glavobolju trzanje, histeriju, zadušu, razne grčeve. - Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 forint.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siedo kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljnju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinti vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc.

Broj 41. U Trstu 3. oktobra 1895. Godina XI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošt'u valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka u jutro. Tiskarska.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

XXII. glavna skupščina

„Bratovščine hrvatskih ljudi u Istri", obdržavana u Kastvu dne 19. septembra 1895.

I.

Pošto bijaše ustanovljeno, da je dovoljan broj prisutnih članova, otvori predsjednik skupščinu sliedećim po prilici nagovorom:

Gospodo! plemenita je svrha „Bratovščine". Ona, kao brižljiva majka, skrbi za odgoj nesrećne zapuštenog puka u Istri. Pružajuć siromašnim mladićem ako i malenu pripomoć, potiče ih na nauke. I danas iztičuće se godine pomogla je ona malenimi podporami mnoge siromašne učenike stalnom nadom, da će jednom biti narodu na korist. Gospodo! Mi svi žalimo, da „Bratovščina nemože izdašnije podupirati siromašnu našu mladež na naukah i većimi svotami doskočiti joj u pomoć. Naše sile još su slabe, godišnji dohodci „Bratovščine" premaleni su, a da zadovolje potrebam one množine učeće se mladeži, koja se godimice na nju obraća sa molbami za podporu. Kad bi se „Bratovščine" sjetili svi oni, koji su od nje u potrebi pomoći primali, i kad bi uz to ostali bolje stojeći po mogućnosti svoju rodoljubnu dužnost vršili, ona bi danas sama sjajnije stojala i bolje svoju plemenitu zadaću vršivala.

Stanje „Bratovščine" nenajpovoljnije, biti će vam jasno iz izvještaja blagajnika i tajnika.

Želeć „Bratovščini" najbolji napredak, a vam nazivljuć srdačnu dobrodošlicu, otvaram ovu skupščinu.

II.

Izvješće tajnika.

Slavna skupščino!

Prije nego li se latim svoje zadaće, da vam, velecienjena gospodo, ocrtam rad našeg družtva u nečem minuloj godini, dužnost mi je spomenuti se velezaslužnih muževa po našu „Bratovščinu", kojih medju živimi više neima. Nemila smrt ugrabila nam je najprije dra. *Antuna Dukića*, jednog izmedju pokretača ovoga družtva, koji se je uviek za života u svakoj prigodi živo zauzimao za naše družtvo, a zatim ovih zadnjih dana njegovog vriednog otca, čestitog starca *Antuna Dukića Diračića*, člana utemeljitelja, koji se je isto tako više puta sjetio naše „Bratovščine". Uvjeren sam, da govorim iz srdca svijuh vas, ako predložim, da se vrlim pokojnikom u zapisnik uvrsti harna uspomena, te da uzkliknemo: Lahka im bila crna zemljica i slava im! (Slava im!)

Ako se je već prošle godine moglo opaziti, da „Bratovščina", uz drugo, isto hvalevriedno družtvo za Istru, nije onako napredovala, kako prijašnjih godina, dok je sama bila, ove se godine to još bolje opaža. Družbu sv. Cirila i Metoda za Istru smatraju hrvatski rodoljubi, ako ne važnijom po naš narod, a ono barem tako važnom, kao našu „Bratovščinu". A ako pak pomislimo, da obim družtvima pomoć pružaju tako reći uviek iste darežljivo ruke, i da se darovi, koje je prije sama „Bratovščina" dobivala, sada nekako razdvajaju, biti će nam odmah jasan taj zaustavak „Bratovščine".

Od družtva i pojedinaca, koji „Bratovščini" tekom ove godine pritekoše u pomoć rukom darovnicom, vriedno je ovdje barem sliedeće spomenuti:

Justi Adolf, učitelj u Moščenicah, priposlao je svotu od 25 for., koju je „Bratovščini" ostavio njegov pokojni otac Mate, sa željom, da bude upisan kao član utemeljitelj. — *Jelka* udova *Dukić* darovala je družtvu svotu od 50 for. prigodom smrti nezaboravnog svog supruga, blagopokojnog dr. Antuna Dukića. — Istom prigodom sada već pokojni Antun Dukić Diračić, otac oplakivanog dra. Dukića, 25 for. — Zastupnici občine Kastav sakupiše u dva puta t. j. dne 14. i 31. decembra 1894. 11 for. 37 nvč. — Neimenovani poslao je družtvu kroz *Vinka Zamlića* 10 for. — Rodoljubna dionička štedionica u *Križevcih* darovala je kako i drugih godina 25 for. — Kapetan *Antun Šterk* prigodom izbora u gradovih Liburnije za sabor u Poreču darovao je na sastanku u Matuljah 5 for. — Istom prigodom izbornici Kastva i Voloskog sakupiše u Matuljah 10 for. — Na piru *Mata Medvedića* u Klani sakupljeno 5 for.

Osim toga imam najaviti slavnoj skupščini 4 nova člana utemeljitelja, od kojih dva uplatiše podpunu svotu od 25 for., naime *Velikanje Josip*, kurat u Juršićih i jur spomenuti pok. *Mate Justi*, a dvojica uplaćuju na obroke i to: *Rikard Katalinić Jeretov* iz Zadra i *Joakin Kunjašić*, veleposjednik na Blatu.

Svim ovim i ostalim ovdje nenavedenim, koji su se na kojom prigodom ili većim ili manjim darom sjetili naše „Bratovščine" i tim dali odušku svomu rodoljubnomu čuvstvu, budi ovdje izrečena najsrdačnija hvala. Bog ih poživio!

Kad bismo imali rovnih povjerenika kao što su gg. Mrakovčić Josip u Baški, Rajmund Jelušić u Berseču, Brozović Albert u Vrbniku, Rikard Katalinić Jeretov u Zadru i još njekoji, naša bi „Bratovščina" i u buduće napredovati mogla, ako i ne onim poletom, kao prije, a ono barem u toliko, da bi mogla vriednim našim mladićem izdašnije pomoći pružati, nego li ih je ljetos pružila.

Odbor držao je tekom godine 2 sjednice. Odmah iza glavne skupščine 20. septembra 1894. sastao se odbor, da se konstituira, izabravši podpredsjednikom velečenog gospodina *Vjek. Spinčića*, blagajnikom gospodina *Miroslava Grosmana*, a tajnikom *M. Šepića*. Drugu je sjednicu obdržavao odbor dne 2. maja tek. god. u svrhu razdielenja razpisanih podpora. Svih molitelja bilo je 76, i to sveučilištnih djaka 7, abiturijent 1, gimnazijalaca 31, učiteljskih pripravnika i pripravnica 15, učenika c. kr. pripravnice u Kastvu 8 i učenika delavske škole 14.

Pri podieljivanju podpora morao je odbor uzeti u obzir skromni, da nerečem loši prihod družtveni i odbiti molbe mnogim učenikom, kojim bi u boljih prilikah bio podielio podporu. Družtveni prihod je u vrieme podieljivanja podpore jedva prekoračio 400 for. Da je odbor uvažio sve dobro obložene molbe, podpora pojedincem bi se bila morala do smješnosti sniziti, jer premda se nije uvažila molba nijednomu učeniku I. razreda srednjih škola, kao ni domaćim učenikom delavske škole i c. kr. pripravnice, sasvim tim se je skoro sve podpore moralo steguti pod jednom ustanovljeni minimum od 15 for.

Odbor odlučio je sliedeće podpore:

a) Sveučilištnim djakom:

1.	B. Fr. (Bregi—Zagreb)	25 for.
2.	D. Fr. (Baška—Grac)	20 „
3.	G. A. (Poreč—Beč)	20 „
4.	C. M. (Karnica—Beč)	25 „
5.	O. J. (Vrbnik—Beč)	25 „
6.	F. J. (Vrbnik—Zagreb)	20 „
7.	B. Fr. (Vrbnik—Zagreb)	20 „

b) Gimnazijalcem:

8.	B. I. (Vrbnik—Rieka)	15 for.
9.	B. J. (Dubašnica—Rieka)	10 „
10.	P. M. (Vrbnik—Rieka)	15 „
11.	B. A. (Beli—Rieka)	10 „
12.	M. V. (Punat—Rieka)	10 „
13.	O. I. (Punat—Rieka)	10 „
14.	B. I. (Vrbnik—Rieka)	10 „
15.	Š. P. (Malinska—Rieka)	10 „
16.	B. M. (Vrbnik—Rieka)	10 „
17.	M. J. (Rukavac—Rieka)	10 „
18.	V. P. (Moščenice—Rieka)	10 „
19.	I. I. (Moščenice—Rieka)	10 „
20.	F. A. M. (Omišalj—Rieka)	10 „
21.	F. A. I. (Omišalj—Rieka)	10 „
22.	B. I. (Omišalj—Rieka)	10 „
23.	J. I. (Punat—Rieka)	10 „
24.	D. I. (Pazin—Rieka)	10 „
25.	D. I. (Omišalj—Rieka)	10 „
26.	Z. P. (Bačve—Senj)	15 „

c) Učiteljskim pripravnikom i pripravnicam:

27.	J. B. (Kastav—Kopar)	10 for.
28.	J. K. (Kastav—Kopar)	10 „
29.	Z. A. (Medulin—Kopar)	10 „
30.	R. K. (Kastav—Kopar)	10 „
31.	M. I. (Klana—Kopar)	10 „
32.	V. A. (Buzet—Kopar)	10 „
33.	M. J. (Pazin—Kopar)	10 „
34.	B. Fr. (Baška—Kopar)	10 „
35.	B. Z. (Kastav—Gorica)	10 „
36.	R. J. (Bogovići—Gorica)	10 „
37.	L. L. (Omišalj—Gorica)	10 „

d) Pripravničarom u Kastvu:

38.	T. A. (Kastav—Kastav)	8 for.
39.	B. J. (Pićan—Kastav)	8 „
40.	R. A. (Malinska—Kastav)	8 „
41.	Š. A. (Baška—Kastav)	8 „
42.	T. P. (Dubašnica—Kastav)	8 „
43.	Z. J. (Mali Lošinj—Kastav)	8 „

e) Učenikom delavske škole:

44.	S. F. (Klana—Kastav)	8 „
	Ostalim učenikom za nabavu školskih potrebočа ukupno	14 „

Po tom je dobilo:

a)	7 sveučilištnih djaka	155 for.
b)	19 gimnazijalaca	205 „
c)	11 učiteljskih pripravnika i pripravnica	110 „
d)	6 pripravnika za učiteljište	48 „
e)	1 učenik delavske škole i nabara školskih potrebočа	22 „
	44 djaka	540 for.

Od toga odpade:

1.	Na Kvarnerske otoke	297 for.
2.	Na Liburniju	135 „
3.	Na ostalu Istru	108 „
	Ukupno	540 for.

Od svog postanka do danas izdala je „Bratovščina" u podpore 10.375 for.

Cielokupna glavnica „Bratovščine" iznaša danas 10.945 for. 48 nvč., dočim se je i ove godine povećala za 357 for.

Visoko c. kr. namjestničtvo u Trstu odbilo je molbu za izpostavljenje škrabica u svrhu sabiranja milodara za „Bratovščinu", odlukom od 4. jenara 1894. br. 1632, s uzkroka, što u obće takove obćenite dozvole nedaje. Medjutim opaža, da je družtvu slobodno moliti za izpostavljenje tih škrabica u pojedinih mjestih kod dotičnog c. kr. kotarskog glavarstva, u području kojeg se to mjesto nalazi.

Molba je riešena, kako rekoh, 4. jenara

PODLISTAK.

Govor

c. kr. zemaljskoga školskoga nadzornika *Antuna Klodića*, viteza Sabladoskoga, izrečen prigodom otvorenja zemaljske školske konference u Gorici dne 13. septembra god. 1894.

(Dalje).

Iz rečenoga se vidi, da se po Kantu ne može više govoriti o krieposti poslušnosti, jerbo ona uključuje u sebi heteronomiju, to jest, povredu autonomije. Usljed toga mora se doći do niekanja svake vjere. Za poniznost i smjernu podčinjenost nema mjesta u nauci, koja podiže čovjeka za svrhu samomu sebi, nego se mjesto poniznosti mora širiti oholost, koju smo pri Stoicih prekorili.

Ali i ne gledajuć na to, komu nije jasno, da u ovoj nauci prestaje obćenitost ćudorednog zakona, davajući slobodu razumu svakoga pojedinoga čovjeka i postavljajući razum za sudca istine, čineći savjest slobodnom, te proglasujući, da je ona jedino pravilo i jedini vodja vlastite ćudorednosti.

Ali ovdje se nameće pitanje: Kako se to slaže, da je s jedne strane razum jedino vrelo ćudorednosti, a s druge strane, da se ovaj ćudoredni zakon ima smatrati kao zapoviedi božja? Ali još i više. Kako se može dopustiti, da je čovjek u isto vrieme uzrok i subjekt obvezanosti, što bi značilo, da neima obvezanosti?

Ta ne može ipak nitko da bude svoj vlastiti zakonodavac, jer je pojam zakonodavca, pojam, koji označuje odnošaj, pojam naime, koji predpostavlja razmjer izmedju predpostavljenoga i podčinjenoga.

I doista, kakova je to obvezanost, koje se mogu svaki čas riešiti? Ako li je ta obvezanost nuždna, to sliedi odtuda, da ta nužda ne odvisi od nas. Ali gdje imade pak ona svoj izvor? Kant nam ne može toga raztumačiti. Mi velimo, da zapoviedi, koje nam se nalažu, mogu izlaziti samo iz volje, koja stoji nad našom voljom, a ne iz naše naravi ili iz našega razuma. Našoj volji se nalaže samo hipotetična nužda, to jest, čovjek mora reći: Hoćeš li u svojih činih sačuvati dostojanstvo, to moraš ovaj čin izbjegavati, onaj drugi izvršavati. Absolutna nužda čina dade se izvadjati iz čovječjega dostojanstva u onom samo slučaju, kada je neki stanoviti način činjenja absolutno nuždan za naš najviši cilj. Dužnost, koja bi se temeljila jedino na čuvstvu našega dostojanstva, ne bi imala nikakve moralne snage. Ideja pako, da si čovjek može stvoriti sam najviše dobro, jest takova, da se ne da složiti sa svojstvom čovječanske naravi. Ona teži doduše za najvišim dobrom, ali ga ne može stvoriti. Doista Kant je trebao dragoga Boga, da u svoju nauku unese ideju blaženstva.

Sed error crescit eundo, može se reći o glasu, ali i o nauci, koju Kant zastupa. On nije za stalno vidio do kako strašnih će posljedica doći njegova nauka. Ona se je sve više širila, a vjeru — naročito kršćansku — prezro je naturalizam, dočim se je o moralu počelo govoriti s nekom čstentativnošću. S vremenom stvorila su se društva za gojenje ćudorednosti, kojih žbog njihovih težnja ne možemo nikom mimoići. Ova društva idu za tim, da na temelju svjetskoga morala preurede obuku mladeži i sve ostale postojeće uredbe. Ova društva predstavljaju postupni razvitak filozofičkih ideja, koje je o moralu razširio Kant i to zabacujući ne samo svaku vjeru kao temelj ćudorednosti, nego i svaki filozofički sistem, te tvrde, da glede morala dolazi u obzir samo praktično poštenje. Njihova najviša svrha — kako kažu jest, gojiti ono, što ima u istinu čovječanskoga i svim zajedničkoga u obuci morala, ne držeći se pri tom vjeroizpovjesti, koje se medju sobom razilaze, ni ne držeći se nazora filozofa i stranaka.

Ne treba naglasivati, da ova gospoda ili niečn obstojanje Boga i bezsmrtnosti duše, ili kažu, da ne znaju, obstoji li Bog i jesu li pozvani za nadzemaljski život. Ne ćemo se upuštati u potankosti teorija ovih družtva, opazit ćemo samo, da se ni kod njih — kao što je posve naravno — ne nalazi skroz potrebito suglasje i obćenitost nauka, i da im manjka značaj obvezanosti i potvrda (sankcija). Jer ono, što oni rado nazivlju sankcijom, to jest, čuvstvo boli i ugodnosti, koje izvire za čovjeka iz njegovih čina, družtvene i kućne neugodnosti i ugodnosti, koje su skopčane s ljudskimi čini, odobravanje ili negodovanje javnoga mnienja, kazne ustanovljene po postojećih zakonih — to se sve ne može smatrati kao sankcija naših čina u smislu morala, pošto se naša volja ima odlučiti iz razloga u istinu ćudorednih, da daje radje prednost jednomu nego li drugomu činu.

Sankcija moralnoga čina mora biti takva, da može podati svim ljudem svih vremena u istinu uspješan razlog za njegovo vršenje. Ova sankcija nije ni neopredieljena, ni nestalna, nego savršena, nepogriešiva i pravedna i zato vječna, dočim je sankcija spojena sa svietskim moralom neopredieljena, nestalna, u najboljem slučaju zakonita — ili nistetna.

Pa zar glas savjesti nije dovoljna sankcija?

(Dalje sliedi.)

1894., a riešenje prispjelo je tekar početkom febrara tek. g.

Zaključujem kratko ove izvješće u nadi, da će dojduće godine družtvo bolje napredovati.

Kastav, 19. septembra 1895.

M. Šepić.

Iza pročitanog izvješća tajnika, oglasi se za rieč g. *Dukić* i upozoruje na to, da je u lanjskoj glavnoj skupščini odabran odbor od tri člana, koji bi imao pregledati knjige „*Bratovščine*“, te njekoje razdieliti učenikom delavske škole i c. kr. pripravnice, a ostalim ustanoviti cienu, uz koju bi se mogle prodati. Pošto g. tajnik od tog ništa ne spominje, želi znati, da li je rečeni odbor knjige pregledao ili ne. Družtveni tajnik odgovori, da je rečeni odbor sastavio iznaz svih knjiga „*Bratovščine*“, ali da je zakasnio razdieliti knjige manje vriednosti medju učenike rečenih škola. G. Dukić prima to do znanja i nada se, da će taj odbor dojduće godine nastaviti, što je ove godine započeo.

Iza toga prima se izvješće tajnika.

(Konac sliedi).

Učiteljski sastanak.

(Nastavak.)

Iz pozdravnog govora prigodom sjednice delegacije podpredsjednika gosp. I. Lapajneta, ravnatelja gradjanske škole u Krčkom, vadim sliedeće: Pošto je zanosno pozdravio sve prisutne, žalošću naglasi smrt bivšeg predsjednika „Zaveze“ gosp. Ribnikarja, nadučitelja u Dol. Logatcu, te se sjeti potresa, koji je zadao matici naroda slovenskoga, bieloj Ljubljani, neprocienjivih šteta. Izjavlja, da je upravo rad tih dvih žalostnih okolnostih zapelo i djelovanje upravnog odbora ove godine i nije onakovo, kakovo bi treba da bude. Toga radi zamoli slavnu skupštinu, neka blagoizvoli ovogodišnje djelovanje milostivo suditi. Spomenu, da je ne samo od odbora, no i od pojedinca i svih družtva odvisan napredak. Zato da je svaki dužan činiti svoju dužnost, a ne samo to, no svaki mora svoje sile da posveti na žrtvenik stališa svoga.

Od svoje strane dodajem onu poznatu Gregorčičevu:

„Ne le kar veleva mu stan
Kar more, to mož je storiti dolžan“.

Prigodom glavnog sborovanja je izviestio skupštinarom što, kako i u koliko je upravni odbor oviše zaključke zadnjeg zborovanja, naime: glede Slomšeku, knjiga mladinske knjižice itd. Sjetio se je već prije spomenutoga Ribnikarja, Prapotnika i Močnika, koje mora svatko da oplakuje, koji poznava njihovo djelovanje.

U njih se ogledajmo i mi, te pravim pregnućem, odlučnom voljom, neka radi svatko na boljak roda i doma.

Njegov govor i njegovo liepo izvješće primljeno je sa živahnim odobravanjem, osobito se pako dvornom oduševljeni „živio“ razlegnuo kadno govornik pozove prisutne, da dadu oduška podaničkoj odanosti uzkliknu Njeg. Veličanstvu trokratni gromki „živio!“

Poprsje Njeg. Veličanstva bilo je postavljeno usried pozornice i raznobojnim cviećem okićeno, kao u malenoj kakvoj bašči.

Iza govora podpredsjednika, javi se za rieč g. Schmoranzer, učitelj iz Žuženberka, koji reče, da ne samo rad običnih pravila uljudnosti, no osobito harnosti radi, koju je već i sam gosp. podpredsjednik u svom govoru iztaknuo, moli skupštinu, da ga opunomoći, da se on u imenu sviju brzojavno preporuči na najvišem mjestu, najvećoj zaštiti, Njegovomu Veličanstvu, našemu premilostivomu cesaru i kralju Franu Josipu I.

Predlog bi primljen i punomoć mu dana velikim oduševljenjem.

Tajnik i blagajnik pročitaju svoja izvješća. Tajnikovo izvješće primi skupština sa živio — dočim se kod izvješća blagajnikova sa žalošću imalo opaziti, da jošte mnoga družtva nisu učinila svoju svetu dužnost, naime: nisu uplatila dužnu članarinu od 20 novč. po svakom članu družtva.

Tuj je nastala kratka debata, jer su njekoji predlagali, da se iste iz „Zaveze“ briše, al primljeno je, da se uporabe druga blažija sredstva.

Gosp. I. M. Nerat, nadučitelj iz Krčevine kod Maribora, urednik pedagogičkog lista „*Popotnik*“ i „Popotnikova koledara“, bolno i ganutljivim govorom ističe, kako ne može da dalje uztraje uredjivanjem i izdavanjem lista, rad prevelike nemarnosti pojedinih predplatnika, koji ne plaćaju lista i malenog broja predplatnika, kojih bi ipak moralo i imalo biti više — mnogo više, nego li ih je. Da se donjekle pomože lošem materijalnom stanju, predlaže, t. j. daje na znanje, da će jošte jednom pozvati sve dužnike, pa ne bude li i to pomoglo, predat će ih sudu.

Što se pako tiče većeg broja predplatnika, predlagalo se razne načine, kojimi bi se mogło doći do čim većeg razširenja lista.

To se obično u sličnih prigodah zagovara, predlaže i uzbićenjem prima, al na posliedku često sve to ostane pusta tlapnja. Želiti bi bilo, da toli marnog urednika to razočaranje ne snadje. Poznato je, da s pomanjkanja materijalnih sredstva često i prečesto zapne mnogo plemenito poduzeće, pa da i ovo po učitelje toli potrebito sbog njihovog nemara propadne, žaliti bi bilo. Dobro srce urednikovo težko bi to podnieti moglo, jer u koliko sam mogao opaziti, on je dušom i tielom i svim svojim bićem za svetu stvar neizmjerno zauzet.

Glavna točka dnevnog reda glavnog zborovanja bila je: „*O vzgoji v Slovencih*“, o kojoj točki govorio je gosp. I. Stukelj, učitelj iz Svetine kod Celja.

Krasna je doista bila razpravica i vidilo se, da svih zanima, jer je osobitom pozornošću pratila skupština govor g. izviestitelja.

Da je gosp. izviestitelj uspio tom svojom zadaćom, dosta budi rečeno ako napomenem, da je njegovih svih 12 resolucija bilo primljeno bez ikakvog dodatka, izpravka, prigovora burnim odobravanjem i živio-klici. Kad je g. podpredsjednik upitao, da li ima što koji dodati, izpraviti ili prigovoriti, takova tišina nastala je u dvorani, kao da nije tuj bilo žive duše. Mogu reći: *Nit tko šaptnuo, nit tko zborio; od sto glasova, glasa čuti nije bilo*, dok se g. podpredsjednik ne javi, da se prima. Isti se ustane, pristupi gosp. izvjestitelju i čestita mu.

O izbornom pravu učitelja u razna zastupstva govorio je g. I. Jelenc, nadučitelj iz sv. Jurja kod Kranja.

Pošto mu je ta zadaća jedva prvog dana izručena bila, izjavi, da nije mogao u tako kratko vrieme pribaviti cielo gradivo, odnoseće se na to pitanje, odluke i naredbe, zato zakonom u ruci predlaže, da se odbor zauzme i sve moguće korake učini, neka se slobodno pravo izbora podieli svim nadučiteljem, učiteljem i učiteljicam. To da nas pravo ide, pa da u džepu ne smijemo ruke držati, nego svoje neumorno tražiti. Istina je, da se više puta ne pita u odlučnjućih pitanjih naše mnienje, al mi se toga ne smijemo prestrašiti, ako i propadnemo kod nižih vlastih, jer kod viših dobiti ćemo za sjegurno pravo, koje nas po ljudskoj i božjoj pravici ide.

Gosp. I. M. Nerat čitao je svoju već u „*Popotniku*“ tiskanu osnovu o proustrojenju „*učiteljskog konvikta*“, zavoda u kojem bi se imala djeca učitelja najmanjim troškom izškolati — izobraziti. O tom se predmetu zapodjela živalna razprava, koja se nije mogla konačno riešiti, no zaključilo se, da upravni odbor ima konkretne predloge podastrieti budućoj skupštini „Zaveze“.

Kod ovog zborovanja upodpunio se broj počastnih članova. Ti dični zaslužni muževi, koji su stekli na polju nauke i prosvjete svojimi djeli i djelovanjem lovor-vienaca, jesu: ces. savjetnik Fr. Vodopivec, c. kr. kotarski školski nadzornik, profesor iz Gorice J. Koprivnik, c. kr. profesor na c. kr. učiteljišću u Mariboru i Jan Lego činovnik narodnog muzeja u Pragu i osobiti prijatelj nauke i slovenskog naroda, rodom Čeh.

Izmedju možebitnih predloga napominjem ovdje predloge gosp. Bezlaja Josipa, gradjanskoga učitelja u Krčkom, koji glase:

1. Neka bi polovica čistoga dohodka odpala blagajni „Zaveze“ od koncerta, kojega neka „Zaveza“ priredi svake godine prigodom glavnoga zborovanja.

2. Pojedina učiteljska družtva, priredjujuć veselice u dobrotvorne ili ine svrhe, neka se sjete „Zaveze“ i priteku njoj u pomoć milostivom rukom i to polovicom čistoga dohodka.

Proti tomu, da svako diete ima plaćati školarinu, koja je bila u zadnjem zasjedanju zemaljskog sabora Istre u promjeni školskog zakona poprimljena i na potvrdu Njeg. Veličanstvu podastrta, želili bi bili učitelji Istrani podignuti svoj glas, no pošto nisu telegrafično dobili nikakve obaviesti, koji su zakoni od Njeg. Veličanstva bili sankcionirani, moraji su odustati od toga.

Glavno zborovanje, kako sam već prije spomenuo, obdržavalo se dne 5. septembra od 9 sati prije podne. Polak programa iza zborovanja imao je sliediti odmor, a iza ovoga imalo se birati predsjednika i novi upravni odbor, te do znanja primiti, odnosno odobriti zaključke odsjeka: Slomšekovoga za vrtnarstvo, za učila, za spise mladeži, a iza svega toga imalo je biti zborovanje „Pedagogičkoga družtva“. Glasovanjem je bilo primljeno, da neima biti odmora, no da pedagogičko družtvo u istoj dvorani obdržava svoju sjednicu, a iza toga neka sliedi, što bijaše prije odlučeno, jer tim da će članovi ostati na okupu.

Uza sav taj zaključak ja sam se morao odalečiti, jer mi je bilo vrlo nuždno, da bar nešto založim.

Nešto iza 6 sati u jutro bio je izlet u Grm, — Ob 8 sati prisustvovali smo svetoj misi, a iza miso zborovanju, tako ne bijaše vremena niti pomisliti na jelo i piło.

Sjednicam pojedinih odsjeka i opet nisam mogao sudjelovati, jer sam bio zapriečen pokusi pjevanja i pokusi orkestra.

Predsjednikom „Zaveze“ bio je izabran vrli nadučitelj g. I. Jelenc iz sv. Jurja kod Kranja; I. podpredsjednikom Ivan Lapajne; II. podpredsj. Gradišnik Armin; I. tajnik Ivan Šega; II. tajnik Ljudevit Stiasni; blagajnik Fran Suzani; odbornici za Primorje: Rogatec, Kante i Križman.

(Konac sliedi).

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 2. oktobra 1895

Austro-Ugarska. Danas su položili novoimenovani austrijski ministri prisegu u ruke Njeg. Veličanstva. Imena novih ministara poznata su našim čitateljem iz članka „Novo ministarstvo“ u br. 39. „N. Sl.“ Nutarnje poslove i predsjedničtvo voditi će grof Badeni. O njegovom budućem djelovanju znade se samo toliko, da će u parlamentu pobijati skrajne političko narodne težnje. Privremeno ili činovničko ministarstvo Kielmannseggovo odstupilo je, to je većina ministara odlikovana visokimi redovi.

Neočekivani poraz njemačkih Ježiliberalaca kod netom obavljenih gradskih izbora u Beču, djeluje porazno na svu njemačku lievicu, koja je kriva svemu zlu u Austriji.

Mladočeski zastupnici sazvali su jednomišljenike na sastanak, na kojem bijaše odobreno dosadašnje postupanje čeških zastupnika na državnom saboru, i bijaše prihvaćen proglas za predstojeće zemaljske izbore.

Ugarski sabor razpravlja zemaljski proračun za g. 1896.

Priestolnica kraljevine Hrvatske, bieli Zagreb, pripravlja se, da što svečanije dočeka i pogosti svoga kralja, koji će tuj boraviti dne 14., 15. i 16. t. mj.

Srbija. Mladi kralj Aleksander, koji je bio prošloga čedna na posjetu kraljice Natalije u Biaritz-u, vratio se dne 30. pr. m. u Beograd, gdje bijaše svečano dočekan.

Bugarska. Nakon nasilne smrti Stambulove umirili su se ponešto duhovi u kneževini. I ruska vlada pokazuje se u novije doba nešto sklonijom napram Bugarskoj, koja imade jedino Rusiji zahvaliti svoju slobodu.

Franceska. Prošlih dana boravio je u Parizu belgijski kralj Leopold. Na velikih vojničkih vježbah francezkih četa bijaše osobitim načinom odlikovan ruski general Dragomirov. U obće nastoje Francezi, da se sve to više učvrsti rusko-francezko prijateljstvo.

Italija. Dok je službena Italija u Rimu bučno slavila zauzetje toga grada, dotle se je narod bunio na Siciliji proti oblastim. Tamo vlada po priznanju samih talijanskih novinah silna bieda i nevolja. Narod pogiba ćak od gladi.

Franina i Jurina

Fr. Vero mi se je potužia jedan prijatelj nekega šarenjačkega popa va porečko-puljskoj biskupiji, da je mora spraviti čerljene bičve u škrinju za drugi put.

Jur. Neka ih pospe malo s tabakom, da ih moljci neizgrizu, pak neka drugi put još malo bolje kod balotacioni za Talijane potegne, pak će mu sigurno rabiti one bičve.

Fr. Vero bi škoda, da za niš u škrinji leže.

* * *

Fr. Biš veroval, da se ćunski šarenjaki i talijanaši jade, kada njim se reče na pozdrav „*bonašera*“: Bog ga pomiluj!

Jur. Će je morda ta „*bonašera*“ umrl.

Fr. Bi reć da je.

Jur. Onda imaju pravo, da se jade; će neznaš, da je trebe pokojne na miru pustit.

Fr. Imaš pravo.

Jur. Tako niš već *bonašera*!

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri sakupio je g. Letiš Zvonimir prvih dana septembra u veselom družtvu mladih Hrvata-Bodula na Rieci kao globu za svaku tudju rieč 2 for. — Dr. Drago Filipović iz Krapine šilje 5 for., koje su darovali sliedeća gg.: dr. Vinković, Rikar, Kropek, Tresković, dr. Filipović u Trakošćanu svaki po 1 for. — Narodni učitelj Trst 1 for.

Imendan Njeg. Veličanstva cesara i kralja Franа Josipa I. proslaviti će se ovdje u Trstu sutra dne 4 t. m. svečanom sv. misom u stolnoj crkvi sv. Justa, kojoj su pozvane sve civilne i vojničke oblasti. Poslije sv. mise pjevati će se pjesma zahvalnica.

Imenovanje. G. dr. Petar Laharnar, dosadašnji c. kr. kotarski komesar, pridieljen ministarstvu nutarnjih posala u Beču, imenovan bijaše prošlih dana podtajnikom u istom ministarstvu. G. dr. Laharnar je rodom Slovenac iz Goričke a služio je neko vrieme kao politički činovnik u Istri, napose u Poreču, gdje je ostavio iza sebe dobar glas odličnа činovnika.

G. Dragutin Paternost, računarski asistent, imenovan bijaše računarskim oficijalom, a računarski vježbenik g. A. Vodopivec, računarskim asistentom; obojica kod c. k. ravnateljstva finance u Trstu. Čestitamo!

† **Hrabroslav Volarić.** Dne 1. t. mj. preminuo je nakon kratke ali težke bolesti poznati slovenski skladatelj i pučki učitelj u Devinu g. H. Volarić. Medju živućimi slovenskimi skladatelji bio je pok. Volarić najplodovitiji, te je uživao velik ugled i obćenite simpatije slovenskoga naroda. Skroman bijaše to muž, plemenita srca i krasna značaja. Za pokojnikom nariče sirota udova i četvero nejačadi, što izgubiše uzorna supruga i predobrog otca. Plače za njim sav slovenski narod, kao za svojim ponajboljim sinom, koji je bio posvetio sve svoje sile slavi svoga naroda. Vječni pokoj ovoj skromnoj duši.

Za podružnicu sv. Cirila i Metoda u Puli došlo je nadalje: Mate Lozar za g. 1895. for. 1. — I. Spik sakupio u rodoljubnoj obitelji 2 for. 60 nvč. — N. N. 50 nvč.

„Bratovščini hrvatskih ljudi u Istri“ šalje g. F. B. 80 nvč. i to kao dobitak na igri medju prijatelji u Š.

Iz Pazina nam pišu: Naš trg sa vinom i mastom živo napreduje. Dnevimice dolazi silesija vozova masta na prodaju. Ciena je 8—10 for. po kvintalu. Došlo je i nekoliko izvanjskih trgovaca, koji kupuju grožđje na veliko. Tako je ovdje tvrdka Breyer iz Križevaca već mnogo masta nabavila i odposlala. Ali našlo se i takvih, koji su s našim vinom htjeli druge špekulacije praviti. Tako je tvrdka Herman Kann iz Pečuha dopremila u Previž 16 bačava raztopljenog sladera, te pomoću istoga, stanovite količine masta i vode priredjivala poluvina. Kad bi njih kao takva dala i u trgovinu, nebi nitko imao prigovora. Ali pošto nije imala nuždne dozvole za to, niti je oglasila se, opravdana je sumnja, da bi ona poluvina bila prošlapod prava vina. Koliko je to štetonosno za naše vinogradarstvo i vinarstvo netreba niti da razglabamo. Osam bačava je bilapomenuta tvrdka već uporabila u priredbi vina, dočim je drugih 8 bačava bilo zapečaćeno po občinskom poglavarstvu, te sada visi razprava kod c. kr. kot. poglavarstva, od kojega očekujemo, da će sa svom strogošću postupati.

Najžalostnije je, da su njekoji domaći bili u savezu sa tom tvrdkom. Tako iz Previža Šime Mečar, koji je htjeo u Višnjanu drugu podružnicu ustanoviti, ali lošom srećom, jer mu bje slador po obć. glavarstvu i ondje zaplenjen, te, kako čujemo, morao je i bježati pred ogorčenim pučanstvom.

Hochwürdige Matrikenämter. Od prijatelja dobivamo ovu skoro nevjerojatnu viest: Bio sam u Istri, u čisto hrvatskom kotaru. Došao sam i u jedan župni ured. Oko mi je zapelo u ovaj spis: „10047. An sämmtliche hochwürdige Matrikenämter. Im Sinne“ itd. Sliedi sadržaj spisa, dakako njemačkim jezikom,

mjesto, dan 10./IX. 1895. „Der k. k. Bezirkshauptmann", te ime toga c. kr. kotarskoga glavara, vlastoručno podpisano, ili kao takovo liektografirano. Spis sadržaje okružnicu na „hochwürdigo Matrikenämter", što bi se hrvatski reklo *„velečastni matični uredi"*, i razaslan je na *župne urede* i sve crkvene urede, koji vode matice. I župni uredi i njim slični primaju to i odgovaraju na to!! U drugoj polovici monarhije ustanovilo se je zakonom *matične urede* (čega im ne zavidjam) i bilo je buke i vike. Kod nas se je na prosto iz *župnih ureda* stvorilo *matične urede* i to tiho i mirno i bez da se je za to župne ureda pitalo. Bez zakona, bez naredbe, prostom okružnicom kotarskoga glavara stvoreni su *matični uredi* iz *župnih ureda*! I predstavnici župnih ureda dopuštaju, da se to dogadja! Oni primaju, oni odgovaraju! I primaju spise pisane njemačkim jezikom, kao da su u čisto njemačkom kotaru, dočim su u čisto hrvatskom kotaru! Oni, Hrvati pastiri hrvatskoga puka! — Nemogu, neću dalje o tom pisati. Razumni su ljudi, kojih se tiče i imali bi znati, što im je činiti, **ne jedan, nego svi** kao jedan!

Da me se nebi slabo razumjelo, opažam samo, da nisam proti tomu, da velečastni župni uredi vode matice, nego sam proti tomu, da budu ti uredi *matični* i s tim uredi podredjeni kotarskim glavarom. Oni neka ostanu *župni* uredi, medju hrvatskim pukom *hrvatski župni uredi*

Tudji sud o našim iredentistih. Njemačka novina „*Wossische Zeitung*", pišuć o talijanskih svečanostih u Rimu, priobćuje sliedeću zanimivu viest o istarskoj iredenti, za koju vele poznati krugovi, da je niti nema:

„Za vojničke smotre bilo je medju Garibaldinci i više istarskih Talijana, koji kliknuše kad je kralj Umberto pred njih stupio: **Veličanstvo! Istra čeka na Vas.** Drugi prizvrženi iredente izjaviše, udarajuć se u prsa: *„Veličanstvo! Mi smo pripravni za Trst i južnu Tirolsku"*. Kralj se je zadovoljio tim, da se je s njimi rukovao".

Da vidimo, neće li o tomu izvjestiti svoje čitatelje talijanski listovi Istre, koji su valjda bolje obavješćeni, nego li njemački list.

Političke kazne. Pod tim naslovom čitamo u zadnjem broju porečkoga lističa, da je politička oblast u Poreču nakon razprave odsudila: *signor* Luigi Calegari na 10 dana zatvora; *signori* Francesco Monfalcon, Antonio Mestre e Giuseppo Zvetresni na 8 dana zatvora i napokon *signor* Giacomo Privileggi di Angelo na 5 dana zatvora, što su dne 20. septembra nosili na kaputu *trobojne* vrpce.

Mudra *„babica"* neće da otvoreno kaže, da bijahu to trobojne talijanske vrpce, ili zastava kraljevine Italije, ali tim ona i sama priznaje, da se pod *trobojnom* vrpcom i nemože drugu zastavu razumjevati, nego li onu Italije. Altro chè bandiere russe, mudra krezubo!

Još o podržavljenju pošte u Malom selu. U predzadnjem broju donieli smo viest, da vlada kani podržaviti sadašnju poštu u Malom selu, na što nam piše prijatelj iz Beča, da je to ne samo gotova stvar, već da se vode dapače dogovori izmedju ministarstva trgovine i glavnog c. kr. ravnateljstva pošta i brzojava u Trstu o tom, kakvi da budu napisi na pošti, zatim pečati, tiskovine itd.

Ako je naš prijatelj dobro obavješćen, to je ravnateljstvo predložilo ministarstvu trojezične napise, t. j. njemačke, talijanske i hrvatske, te će imati ono da odluči, da li se imade upotrebiti sva tri jezika ili samo dva ili jednoga. Ne bude li dakle zadovoljeno zakonu i pravici, znati će naši zastupnici u Beču pokucati na prava vrata.

Odsudjeni Talijani u Trstu radi demonstracijah dne 20. septembra. Toga dana demonstrirali su ugrijani mladići talijanske narodnosti za Italiju u protiaustrijskom duhu. Prošlog tjedna obdržavala se je ovdje razprava proti onim, koji su ovdje „slavili" sa protiaustrijanskimi demonstracijami dvadesetpetgodišnjicu zauzeća Rima. Jedan od obtuženika riešen je od obtužbe, drugi su svi odsudjeni, medju ovimi i sin podnačelnika Dompieria na dvie nedjelje, sin gradskoga zastupnika Bernardina na 6 nedjelja, a sinovi gradskoga zastupnika Rascovicha svaki na dva mjeseca strogoga zatvora. Osim ovih još tri mladića.

Razpisan natječaj za štipendiju. Početkom školske godine 1895.-96. odati će se štipendija u iznosu od for. 95 iz zaklade vojničkoga kurata G. Fras-a. Pravo na tu štipendiju imadu siromašni gimnazijalni djaci slavenske narodnosti nalazeći se u koparskom konviktu, odnosno slušatelji bogoslovja (externisti). Pobliže o tomu u službenom listu „L' Osservatore Triestino" od dne 25. pr. m.

Amerikanska brzina na istarskih pučkih. Prijatelj iz Kaštelira — občina Vižinada — piše nam, da je primio preporučeno pismo, predano na pošti u Trstu dne 21. septembra, tekar dne 1. oktobra, dakle tekar poslije 10 dana, dočim bi bilo moralo stignuti u ruke naslovljenika već sliedećeg dana t. j. 22. septembra. — Pa nam neka još tkogod reče, da mi u Istri u poštanskom uredovanju obzirom na brzinu ne nadkriljujemo iste Amerikance.

Vladino-talijanska pomoć *umjerenim* Slovencem u Goričkoj. U Gorici izlazeći zakutni listić *„Goriški Vestnik"*, pišući o netom svršenih zemaljskih izberih za sabor u Gorici, priznaje otvoreno i bez okolišanja, da je „umjerene" Slovence kod tih izbora podupirala vlada i Talijani proti odlučnim Slovencem. Na drugom mjestu donašamo viest za dokaz, što se imade razumjeti pod nazivom *umjereni* Slovenci il *umjereni* Hrvati u Istri, Trstu i na Goričkoj. Uvaži li se pako, da je bio za namjestnikovanja gorke uspomene baruna Depretisa okršten naš najljući narodni protivnik, danas umirovljeni c. kr. namjestnički savjetnik vitez Elueschegg *umjerenim* Hrvatom, tada može biti svakomu jasno, što se ima kod nas u Primorju razumjevati pod nazivom *umjerenih* Hrvata ili Slovenaca. Nezvino priznanje *„Goriškega Vestnika"*, za kojega svi znamo, s kojimi stoji u savezu, vriedi zlatnu krunu. Bude li nam iole moguće, vratiti ćemo se opet na taj vladino-talijanski savez proti goričkim Slovencem.

„Živila Hrvatska" pred sudom. Gosp. Bertoša Antun bio je ove godine kupio i postavio na prozor svoga dućana u Pazinu zastor, na kojem je bila naslikana podoba ženske sa mačem u jednoj ruci, a u drugoj hrvatskom zastavom. Na bielom polju zastave bilo je utisnuto „Živila Hrvatska". Iza tri dana dobio je od kotarske oblasti nalog, da taj zastor skine, čemu je on odmah udovoljio. Ovih dana pak dobio je od državnog odvjetničtva u Rovinju obtužnicu radi prestupka § 305 kz. počinjenog navodno izvješenjem toga zastora. U obtužnici veli se, da su nekoji Pazinci nagovarali druge, neka se navali na kuću g. Bertoše i skine zastor. Proti tim nije se povelo nikakve iztrage, a proti Bertoši da.

„Živila Italija" itd. Kao dodatak gornjoj viesti priobćujemo. Prigodom XX. rujna bila je malne obća razsvjeta u Poreču. U jutro izašli su proglasi sa „Viva l' Italia, Re Umberto itd." Na zidu kapetanata je u zid uklesano „Viva l' Italia". Kako čujemo iz Pazina je otišao tom prigodom u Rim predsjednik upravnog vieća Covaz (Kovač). Istih dana bilo je u Pazinu krštено diete: Benedetta, Margherita, Regina, Italia. Pak da nismo još u Austriji? Pri svemu tomu nepojimamo, kako o tih *„patriotičkih"* demonstracijah mudro šuti porečka „baba" i kako ovdašnji službeni listovi *„L' Osservatore"*, *„L' Adria"*, *„Triester Zeitung"* itd. neznaju ništa o tih izlievih podaničke odanosti njihovih istarskih prijatelja. Mi smo uvjereni, da je ces. kr. kotarski kapetan pl. *Schaffenhauer* svoje predpostavljene na vrieme i točno o svemu, što se je u Poreču dne 19. i 20. septembra *patriotičkoga* učinilo ili poduzelo, obaviestio, te je dakle krivnja jedino na rečenih novinah, da svoje čitatelje o svemu tomu neizvieste. Nu što nije bilo može još biti, pak se nadamo, da ćemo za koj dan čitati u spomenutih listovih pod naslovi: *„Demonstrazioni patriotiche a Parenzo"* ili *„Patriotisches aus Parenzo"* itd. vrlo zanimivih stvarih. Dakle: strpljen spašen.

Svuda po jednom receptu. Piše nam prijatelj iz jedne čisto hrvatske občine u Istri: Osobitim zanimanjem pratio sam izborno gibanje u sežanskom kotaru. Uspjeh je žalostan, al sva stvar imati će dobrih posliedica, kako jih već i ima. Eno sežanskoga občinskoga zastupstva, koji si je onako sjajno osvjetlno lice. I drugi će malo po malo uvidjeti, da im se treba osoviti na svoje noge, da neimaju nikoga slušati, nego sebe i svoje; da je sve, što se s drugih strana poduzimlje, samo, u koju se lovi naše ljude, na njihovu štetu. Najveća svrha je ona, da se s tih drugih strana čini razlika izmedju *umjerenih* i *neumjerenih* Slovenaca ili Hrvata. Mi smo svi i preveć umjereni. Kod nas neima ni jednoga, koji bi zahtjevao više, nego li mu pravo i zakon daje, a mnogi ni toga. To se i zna na onih stranah, a ne hoće se, da se vara koliko se dade, i žalibože nadje se još uvjek ljudi, koji im idu na liepak i koji se dadu uloviti. Zamamljiva je ta varka jače, nego koja druga, jer se one „umjerene" ljude prikazuje kao Slovence ili kod nas kao Hrvate. I ti „umjerenjaci", kad su već ulovljeni, pak se proti njim govori ili piše, hoće da pokažu, kakovimi tricami i kučinami svoje rodoljubije. Takova trica i kučina je i ona zbirka 24 kruna za družbu sv. Cirila i Metoda, što ju je učinilo poslie izbora u sežanskom kotaru. Tim načinom baca se prah u oči, hoće da se zasliepi kratkovide. Čin ovakova sabiranja nije osamljen. Slično radi i drugud kod nas. Slično se je radilo u našoj občini i još se radi. Prije 10 i više godina dao je u našoj občini tudjinac, „umjereni" kandidat za carevinsko vieće, c. kr. činovnik napraviti hrvatske zastave za svaku občine, da tako pokaže, kakav je i on Hrvat. Naši ljudi se nisu dali zasliepiti niti prevariti. Nije dugo potrajalo, s one strane, s koje su bile potaknute hrvatske zastave, digao se je hajku proti njim, tako da su sve na silu izčeznuti morale. I prije tri godine pisalo se je kod nas o „umjerenoj" stranci. Ona je i pobjedila. A onaj, koji joj bijaše na čelu, dao je u nekoliko prilika sakupljati za družbu sv. Cirila i Metoda. I to svotice za družbu sv. Cirila i Metoda. I to je bio prah u oči, sva po jednom receptu, kojeg su napisali oni, koji nas razdvajaju, koji nas neće složne, kojim „umjerenjaci" često služe, a da svi za to nit ne znaju. Da hoće samo viditi, tko ih hvali, oni bi morali prosledati. I naše „umjerenjake" hvalilo su onda najzagriženije protivničke novine. Pak šta da daleko primjera iščemo. Zna se, tko je podržavao „umjerenjake" u podgradskoj občini; zna se, da su ih stvorili i držali naši najljući protivnici. I oni su uvjek govorili, da su rodoljubi, a na posljedku, kad im sve nije pomoglo, htjeli su se pokazati kao jedini pravi rodoljubi. Pisali su u tom smislu knjižice i izvješali narodne zastave. Narod u svojoj velikoj većini se ipak nije dao zavesti. Držao se je poslovice: „Reci mi s kim se družiš, reći ću ti tko si!" Narod je znao, da su se ti veliki rodoljubi, inače „umjerenjaci" družili s protivnici našega roda i poroda, pak ih je odbio. Tako neka narod svuda čini, neka se neda obsjenjivati, zavadjati ničim, nikako ni od nikoga, a najmanje od tobožnjih „umjerenjaka" i njihovih patrona.

Iz Premanturšćine pišu nam koncem septembra 1895. Ja sam neuk seljak i nerado se bavim s poslim, u koje se malo ili ništa nerazumijem. Ali ova mi neide u glavu: U Puli i na Puljšćini svi se još spominju pokojnoga *Mate* bikara po pridjevku *Kočevića*, a moja braća Premanturci nisu još stalno zaboravili pokojnoga *Luku Prematu* iz Vintijana. Premate bio je rodjen u Premanturi, ter je iz nje išao sa svojimi starijimi u Vintijan, gdje su kupili liepu kmešćinu od *Kočevića*. Od tada nije bilo na Puljšćini boljih prijatelja od Luke Premate i Kočevića. Prvi je gonio drugomu i vole i krave, i ovce i janjce, i škopce i praze i svakakvo blago za mesariju, a drugi je to mećao u račun za kmešćinu, što ju je Premate od njega kupio. Napokon, to znamo svi, *Kočević* nije više htio primati ni blaga ni novca od Luke, jer je znao, da je plaćen i preplaćen. Ali ta dva muža živila su u dobroj vjeri i ništa se nije nikad pisalo, ter je tako ostalo dok je Kočević pošao iz ovoga svieta. Bog mu prosti (bio je iz naše krvi) on je ostavio sav svoj veliki imetak občini puljskoj, a ova, nalazeći u knjigam od suda, da je Prematina kmešćina pisana još uvjek na Kočevića (Prešćina pisana još uvjek na Kočevića (Premate ju je imao već više od 20 godina, a nitko ga nije smetao, jer je pošteno bila plaćena) dade ju prepisati na se i nehtje priznati Lukino pravo. Što će on jadan, nego uteći se sudu? Izruči cielu stvar odvjetniku dru. *Laginji* i zametnula se pravda žestoka, koja još ni danas nije dovršena. Ali to nije dosta: Luka Premate je medjutim umro, a občina puljska po svom odvjetniku Baretona učinila je sada dvie nove tužbe proti djeci pokojnoga Luke jednu za 2300 for. (to je dvie tisuće i tri sto forinti), a drugu za 1200 for., koje svote da moraju platiti djeca za kmešćinu, što ju je prodao Kočević njihovom otcu.

Pravica će imati suditi po zakonu, što je pravo, ali ja se često pitam, je li moglo jedno občinsko zastupstvo ovlastiti svoga odvjetnika, da čini ovakve stvari. A neka mi nezamjeri i naš poglavica *Mate Rosanda*, koji je obć. zastupnik za Premanturšćinu, da ga pitam, kako se za Premanturšćinu, da ga pitam, kako se je on ponio u ovoj stvari i jeli on pristao u občini na ovakve pravde. Pa će se još naći koji sliepi Premanturac, ter će reći, da je naše spasenje s gospodom i da sve dobro imamo od njih. Ljudi otvorite oči! Viditi ćete, ali pazite, da nebude kasno! Nu, pitajte i Garića u Valdebeku, kakov mu je prijatelj R., pa će Vas i on naputiti što će reći prijateljstvo gospodsko. Budimo svoji, pa ćemo se lako braniti od neprijatelja!

Mijo župan.

Željeznica Trst-Poreč-Kanfanar. Inžiniri tvrdke *Antonelli* i *Dreossi* iz Červinjana, koja je preuzela gradjevnu osnovu za tu željeznicu od berlinske tvrdke *Sönderop* i *drug* pregledavaju sada zemljište, kojim bi imala ta pruga proći.

Glasilo zemaljskoga odbora piše, da bijahu u Beču zemaljski prisjednici Gambini i Cleva, da osjeguraju kod pozvanih na to čimbenika izgradnju spomenute osnove.

Iz Medulina pišu nam 27. septembra. Dobro bi bilo, gospodine uredniče, da mi date u Vašem cienjenom listu malo prostora za ovaj dogodjaj: Mate Radošević sin pokojnoga Vide, ili kako ga zovu Paljuh, jest onaj čovjek u Medulinu, koji nam u svakoj priliki okrene pleća, ter je već odavna zaboravio mijeko materino, družeći se uvjek s našimi nepriatelji, s gospodom puljskom talijanske krvi. To je već poznato ne samo ovdje, nego posvuda, gdje se čita „Naša Sloga". On ima jednoga sina i tri kćeri; a jedna kći (Marta, Bog ju pomilaj!) umrla je ove godine ostaviv za sobom pet sirotica i ucviljenoga muža. Ja Vam neću kazivati kako je on gledao tu svoju krv, dok je Marta bila živa; neću Vam spominjati, kako gleda i ostale, osobito Mariju i Jelu, nego evo što je učinio. Kuća, u kojoj bivaju spomenute sirotice sa jadnim otcem, bila je zadužena, te ju je Paljuh odkupio i stavio u nju na svoju ruku dućan iliti butigu. Ali to mu nije bilo dosta: on je sada uzeo za se i kuhinju i dvie sobe i cieli pod, a stisnuo je sirotu zeta i unuke u jedan, nemože se drugo reći, nego prkat. Njegove živine: voli i ovce i prasci i kokoši, imati će od sada napried veće i ljepše mjesto, nego krv od njegove krvi! Ah Mate, Mate, kud mi ode lipo ime tvoje, odkad si se počeo vući s gospodom? Evo plodi njihove nauke evo sirota i bez kruha i bez ruha, bez ognjišta i kućišta!

To si zapamtite dobro, braćo Medulinci, kakvo dobro srce ima barba Mate za svoj rod. Ako dodje prilika, a doći će, poštujte njega i njegove učitelje iz Pule, kako im se pristoji, kad je tako vriedan pomagati siromaha i to svoju krv.

Bog ne plaća svake subote.

Stari Medulinac.

Iz Rieke pišu nam koncem septembra. Dugo i dugo su naše novine čekale, ali ipak se najzada odlučile javiti svietu, da imamo novoga biskupa u osobi dra. Maurovića. Ovo imenovanje je neugodno iznenadilo nekoje krugove, koji su se vazda ufali i zato već u svoje vrieme proglasivali u „Bilanci", da je imenovanje našega *Bedinia* za senjsku biskupiju stvar nedvojbena, koja se ima obistiniti do malo dana. Razlog ovomu pisanju nije bio baš taj, što su njemu željili biskupsku čast, nego želja tih krugova je bila, da se prečastnoga Bedinia rieše (premda je on još iz Senja s njimi očijukao) da ga na taj način maknu iz Rieke i da na njegovo mjesto postave glasovitoga kanonika *Cassia*, koji bi još više bio odan i podložan našemu slavnomu magistratu. Na žalost tih nadriliberaca ova želja se izpunila nije, a to njih strašno peče, jer dr. Bedini nije još posve iztjerao hrvatski jezik iz crkve, u kojoj se je od vajkada rabio.

Madjarske i riečke novine, da iztaknu zasluge župnika Bedini-a, kojimi bi bio morao doći do biskupske stolice, pisale su, da je on još kanonik u Senju bio najkorenitiji neprijatelj hrvatskoga svećenstva. Neznamo koliko je na tomu istine, ne poznato je, da su isto tako pisale i nekoje hrvatske novine, ali bilo kako bilo, to njegovo „uzorno" svojstvo nije mu ništa pomoglo; on ostaje medju nami, a drugi će zasjesti onu stolicu, za kojom je on, kako se glasa, toliko težio. Sada će se rečeni naši krugovi po svoj prilici tiešiti tim, da će možda g. dr. *Maurović* biti još veći neprijatelj hrvatskoga svećenstva, cieneći, da je to najprvi uvjet, da se postane biskupom u staroj, čisto hrvatskoj biskupiji! Nu naš puk govori, da i med gospodom ima bedaka, i nije posve na krivom putu.

Sušak, kako svatko zna, materijalno napreduje; tu se sagradilo kuća, palaca, puteva, cesta, vodovod itd., toliko je toga, da se je to neznatno mjestance od nekoliko godina stalo takmiti za stanove sa samom Rieком. Taj napredak je pao u oči Madjarom, a još više njihovim pristašam, te su počeli po svoj prilici žaliti, da je jednom onuda Riečina protekla, bez koje bi i Sušak bio dio bisera t. z. *corpus separatum*. Občinske i političke oblasti na Sušaku nekoliko godina rade u svakom pogledu u pritog Rieke i njezinoj vladi. To postupanje med iskrenimi susjedi i prijatelji bilo bi sasma u redu i hvalevriedno, ali u naših odnošajih na iztočnoj obali Riečine, radje bismo vidjeli makar i maloga načelnika, koji štiteć občinska i hrvatska prava, bi znao doviknuti i madjarskoj vladi: „Prste k sebi", nego što gledamo načelnika bogataša, koji smješeć se i desno i lievo, sve prima, sve odobrava i sve probavi, što se kod političkog predstojnika izkuha. Dobar je čovjek taj načelnik; on je, kako se veli i nekoliko žrtvovao za Sušak, pa je ovih dana dobio i vitežtvo, (to što neide za rukom nekojim našim zastupnikom s ove strane Riečine) ali šta se načelničke sposobnosti i narodnosti tiče, on o tomu nezna ništa nego pojma. Rodjen Riečaninu, bogataš, slabo govori hrvatski, a uz bok ima tajnika, koji sve opravlja i sve ravna po miloj volji gospo-

dina predstojnika. Usluga za uslugu. Tà kod zadnjih občinskih izbora na Šušaku vidilo se je kako i na koji način dolazi se do većine i do načelničke stolice. Tom prigodom bio je pošao zakon na dopust. Nu svaka sila do vremena.

Kod nas Vam je sada talijanština u najkrasnijem cvietu. Talijanska naselbina, talijansko vino, talijanski dotepuhi, sve talijansko, dobro ili zlo, sve je zaštićeno od nadležnih oblasti s ove strane Adrije, dapače i tada, kada ti tudjinci rovare proti oblasti samoj.

U kazalištu *Fenice* predstavljale se ovih dana nekakve operete, da se Bog smiluje; bilo je svega i svašta, te su dapače došli na pozorište *bersaglieri* sa talijanskom zastavom. U taj mah dotepuhi i gladi, ovdje nasićeni, prvi počeli povladjivati; pristaši iredenstva udarišе u pljesak i klicanje, da je bilo za oglušit. Jednomu Riečanu, madjarskomu činovniku, nije se ta buka svidjala, te je zapsiknuo, ali se junak brzo pokajao, jer je straža po njega došla, i kada je doznala ime i stališ i pokarala ga radi njegovog postupanja jedva se je mogao vratiti u kazalište. Njegova nevina demonštracija imala je taj uspjeh, da se je dva ili tri puta opereta predstavljala više, nego se je to kanilo. Mora da dotepuhom i nespašenjakom rogovi sve to više rastu, kada isto redarstvo odobrava sve, što oni čine. Mislilo se je prije, da se takove veleizdajničke izkaze samo kod Vas „dječarijom“ krsti, nu i naši vladajući krugovi smatraju sve to otročarijom, zaboravljajuć jadni, da ta djeca suču brkove grozeći se čvrstom šakom. Komu? Pogodite.

Rokac.

Trgatba u Istri vršila se prošloga čedna i vrši se tekućega. Vrieme za taj posao je najpovoljnije. Trgatba biti će većim dielom, gdje nebijaše tuče, srednje ruke i to u zapadnom dielu Istre, dočim će biti iztočni dio, osobito Liburnija siromašnija. Tuj su neprestane kiše za cvatnje velikih šteta grozdju naniele, a što je preostalo, trpilo je neknd od tuče, a svuda od suše. Obilno vina neće dakle biti skoro nikud u Istri, nu vrst će biti izvanredno dobra.

Naše trgovce i krčmare izvan Istre upozorujemo već sada na naše vinogradare u Istri, seljačke ruke. Svuda u naših selih naći će dobra i nepokvarena vina. Mi smo vazda pripravni dati naslove na pojedine naše rodoljube-vinogradare u Istri, za koje znademo, da će svakoga poslužiti dobrom robom.

Hrvatsko pripomoćno družtvo u Beču. U utočištu „Hrvatskog pripomoćnog družtva u Beču“ izpražnjeno je 6 mjesta, koja će se za I. semestar školske godine 1895./6. 15 listopada popuniti. U utočištu davamo bezplatan stan, ogriev i podvorbu. Mjesto takovo potražiti može sveki dostojni i siromašni djak *„hrvatske narodnosti“*, koji sveučilište ili drugo ovomu ravno učilište polazi, te svojoj molbi priloži:

I. svjedočbu siromaštva, potvrdjenu gradskim (občinskim) načelnikom, župnikom i gruntovnom oblašću;

II. školske svjedočbe (jednu izpitnu ili dvie o kolokvijama posliednjeg semestra, dotično svjedočbu zrelosti);

III. indeks.

Molbe neka se do 15. listopada t. g. uprave na podpisanog tajnika družtva.

Hrvatsko pripomoćno družtvo

U Beču, 15. rujna 1895.

Predsjednik: *Dr. K. Kozić,* dvorski i sudbeni advokat.

Tajnik: *Franjo Vahčić* c. k. činovnik.

„Matica Hrvatska“ razaslala je svojim povjerenikom: „Izvještaj „Matice Hrvatske“ za god. 1894.“ s molbom, da ga razdiele prošlogodišnjim članovom „Matice“ svoga kotara, da se isti uzmognu potanko obaviestiti o družtvenom poslovanju u prošloj godini.

Javljajuć, da će se knjige „Matice“ za tekuću godinu 1895. doskora dotiskati, poziva ujedno uprava „Matice“ gg. članove „Matice“, da što prije gg družtvenim povjerenikom uplate prinose „Matice“ (članovi utemeljitelji dva obroka po 5 for., a članovi prinosnici po 3 for.) za tek. god. 1895., a gg. povjerenici neka sabrane prinose svakako do početka mjeseca decembra t. g. družtvenomu blagajniku dostave, da ne bude zapreke u razašiljanju „Matičinih knjiga za g. 1895., koje želi „Matica“, da dodju kao božićni dar članovom „Matice“ na ruke. Članovi „Matice“ neka se gg. povjerenikom za vremena prijave, da nebi i mnogi stari član, kao što prošlih godina, bez knjiga (naklada im je ove godine punih 12.000 primjeraka) ostao, i neka ne zateže s uplatom članarine, jer „Matica“ ne smije i ne može u interesu i reda i gospodarstva odustati od ustanove: „da se knjige „Matice“ absolutno nikomu ne šalju, koji nije ili svoj utemeljiteljni ili godišnji prinos plaćio“; — a s druge strane članovi „Matice“ će sjegurno znati uvažiti i družtvene prilike, da ako članovi „Matice“ dužne članarine u vrieme ne uplate, da ni „Matica“ svojim obvezam, koje nisu malene, po ugovoru zadovoljiti ne može.

„Matica Hrvatska“ toplo preporuča i gg. članovom i povjerenikom, da uznastoje svom snagom i složno, da prošlogodišnji broj članova „Matice“ — koji je prekoračio i jedanaestu tisuću — ostane i ove godine na okupu; da se isti i ovo godine ne samo ne umanji, nego po mogućnosti i poveća.

Najveći gradovi na svietu. Po najnovijih podatcih ima na našoj zemlji 35 gradova s 500.000 stanovnika i više. Dvanaest od njih prelaze jedan milijun. Medju ovimi gradovi ima: u Evropi 4 (London, Pariz, Berlin, Beč), u Aziji 5, u Americi 3. Od 23 grada sa više 500.000 pa do jednog milijuna stanovnika ima: u Europi 8, u Aziji 12, u Americi 3. U Australiji i Africi nema nijedno mjesto sa pol milijuna duša, jer Melberi (u Australiji) ima 385.795, a Kajiro (u Misiru) 374.838. — Kad se gradovi poredaju po broju stanovničtva, onda dobivamo ovaj niz: London 4,415.968, Pariz 2,712.598, Nju-Jork-Bruklin 2,352.150, Berlin Šarlotenburg 1,655.653, Kanton (u Kitaju) 1,600.000, Beč 1,354.548, Hanki Hanjang-Bučang (u Kitaju) 1,200.000, Tokio (Japan) 1,155.290, Filadelfija 1,105.277, Čikago 1,099.850, Sijangtan i Singa (u Kitaju) do 1,000.000, Petrograd 954.400, Tijen-Cin (u Kitaju) 950.000, Carigrad 837.565, Bombaj 821.764, Kalkuta 810.686, Hang-ču i Čing-tu (u Kitaju) i Rio de Janeiro po 800.000, Moskva 798.742, Glasgow 772.040, Hamburg-Altora 734.625, Mančester-Calforn 703.479, Liverpol 697,901, Fuču (u Kitaju) 636.000, Cerminagem 570.360, Buenos-Aires 554.713, Neking, Suču, Cangču, Haoking, Manču i Fučan (svi u Kitaju) po 500.000.

Po smislu §. 19, tiskovnog zakona, izvolite g. uredničke uvrstiti u dojdućem broju Vašeg lista sliedeći

Izpravak:*)

Nije istina — kako se čita u dopisu iz Kaštelira od dne 22. agusta 1895., uvrštenom u listu „Naša Sloga“ od 29. agusta t. g. br. 36 — da su naši čestiti pjevači kroz sv. misu, pjevanu od labinskoga svećenika gosp. Sekyre za pokojnoga moga otca Antona, po starodavnom običaju počeli i dovršili pjevanje sve u hrvatskom jeziku;

istina je, da je g. Sekyra pjevao epistolu i evandjelje u latinskom jeziku; ali nije istina, da od kada *naša* crkva obstoji, toga se nije još čulo;

nije istina, da je pokojni župnik Matija Roška, Kaštelirac, kroz cielo svoje župnikovanje u *hrvatskom* jeziku sv. misu čitao i sve druge obrede vršio;

napokon nije istina, da su njegovi nasljednici zabacili *hrvatski* misal, jer *hrvatskih* misala, kao nigdje po svietu, tako niti *kod nas* nikada obstojalo nije.

U Kaštelиru, dne 19. septembra 1895.

Antonio Mechis.

Narodno gospodarstvo.

Heljda (Polygonum Fragopyrum).

Napisao Nikola Vežić.

Premda je heljda vrlo važna plodina za pjeskovite i bregovite predjele, ništa nemanje kod nas u Dalmaciji i u Istri nije moldane ni poznata, jer ju nitko neće da sije i ako zasluživa, da ju svak sije zbog njezine vriednosti i koristi. Ele dakle ja ću vriednim mojim težacima u vrlo zaslužnoj „Našoj Slogi“ u kratko ob istoj prozboriti, mnogo više, što je zrno dobro ovo vrlo koristne gospodarske biljke, a i stoga, ne bili Vas, seljaci moji, potaknuo na što uspješniji i uztrajniji uzgoj ove koristne biljke.

Heljda je jednogodišnje bilje sa uzpravnom, 32 centimetra visokom, te obično krvavocrvenom stablikom. Na njezinim koljencima stoje srcu nalični, na kraju hrtasti listi sa osobitimi nožnicami. Maleni, crvenkasto bieli cvjetići stoje na vrhu grančica u štitastim grozdima.

Plod jesu maleni, trokrajni oraščići tamno smeđe boje. Heljda dolazi iz Azije. Heljda je jako koristna žitarica bilina u mnogom pogledu. Heljdom se hrane ljudi, naročito u siromašnijim predjelima, gdje ona podpuno zastupa mjesto pšenice, koja služi za kruh, drugačije s njom se hrani običnije domaća stoka i domaća pernata živina. Heljda za cvatnje podaje obilne hrane pčelam. Poradi toga, gdje pčelarstvo cvate, heljda se u velike sije; tu pčele imaju dosta hrane, a onda pčelari od meda i voska crpe velike koristi.

Za zelenu hranu blagu dobra je heljda, sijala se ona čista ili pomješana sa prosom ili kukuruzom. Od zelene heljde daju krave obilata mlieka, zato se u nekim predjelima jedino radi toga u velike sije, da se veća korist dobije od blaga.

Heljda se preporuča sijati i za podoravanje kao gnoj tim, što malo pije hrane iz zemlje, već ponajviše iz zraka i to svojim nebrojenim liščem. To je i uzrok zašto uspjeva u lošoj zemlji, a zato zemlja postane plodna, kad podereš zelenu heljdu, jer si s njom puno hrane spremio, u zemlju s kojom će se poslužiti ondje pitomo bilje, što će svoju hranu dobavljat ponajviše iz zemlje.

Posiješ li na podoranu zemlju raž, neboj se, da će joj pikac (bolest) naškoditi.

Heljda uspieva na svakoj zemlji; nu najbolje poslije nagnojena krumpira i kukuruza, pak onda poslje raži. Zemlju pod heljdu valja dobro obradjti. Heljda se sije u nekim predjelima poslije svijuprolječnih usjeva, dakle do polovice travnja. Kod nas ju običajno kao drugu usjev siju na onom zemljištu, gdje je malo prije bila požeta pšenica, raž ili ječam. Cvate u srpnju i kolovozu.

Sjemena se uzimlje na hektar 0·5—0·7 hktl. U rujnu ili listopadu mjesecu, kad je veći dio zrnja već zrio, heljda se kosi ili žanje, ali samo valja na to paziti, da se ovo izvrši u zgodno vrieme, jer inače može se izgubiti mnogo zrnja. Najbolje ju je žeti, kad je veći dio zrnja obavit mrko-crnom bojom.

Po kositbi ostavi se, da nekoliko dana u odkosima leži, a kad se prilično osušila, onda se veže u male snopiće, te se ostave 2—3 dana, dok se zrna dobro osuše, pak se u kolima vozi kući na guvno, da se vrše. Odmah po vršitbi nije od potrebe zrnja sasuti u hambar, nego ga prije razastri na promajno mjesto, i onda, kad je dobro osušeno, saspi u hambar.

Priboj je heljde na hektar posve različit, nu računa se poprečno 12·9—25·8 hktl. zrnja i 2480—9218 kgr slame.

Slama ili stablika heljdina upotrebljava se većim dielom kao nastelj pod stoku, a to je sasvim pravo, jer u njoj ima više djubrevitih dielova, nego u slami strmnog usjeva. Iz ovog dakle, što u kratko napisah o heljdi, svaki će razbirit težak uviditi, da je od velike koristi sjati (heljdu) sjati, navlastito po onim strništima, koja smo opredielili na godinu za kukuruz, pod koji se uviek heljdišta običavaju, dapače moraju djubriti.

Književnost.

Čuvajmo svoje prastarine. Zabeležil M. A. Lamurskij (Ponatis iz „Edinosti“). U malenoj knjižici od 62 stranice male šestnajstine dao je pretiskati dični naš *Lamurskij* iz „Edinosti“ svoje podlistke pod gornjim naslovom priobćene, koje toplo preporučamo svim onim, kojim bilo kako stignu u ruke. Knjižica nije na prodaju te je piščeva želja, da se sjete družbe sv. Cirila i Metoda svi oni, kojim u ruke dodje.

Listnica uredničtva.

Prijatelju S. Onaj „dakako“ nemože nitko smatrati kano nešto odobravajućeg, nego kao posliedicu prvo pogrješke, koju nemože nitko pravedan odobriti. Više u pismu. Zdravo!

Gosp. D. C. u K. Onaj broj nemogosmo nigdje naći. Molite svejedno — tentari licet. Zdravo!

Listnica uprave.

Gosp. I. D. u B. Pravo je, držali smo, da plaćate for. 5 na godinu. Živili!

Gosp. M. C. u P. Primismo u redu kako pišete. Živili!

Gosp. J. K. u M. Izvolite nam javiti u koju svrhu poslaste nam for. 1.50.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vred. papirjih za	V napoleonik za
4-dnevni odkaz 2½%	30-dnevni odkaz 2%
8- „ 3%	3-mesečni „ 2½%
30- „ 3½%	6- „ „ 2¾%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih zankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takse v krepost z dnem 21. septembra, 25. septembra in odnosno 17. oktobra t. l. po dotičnih obljavah.

Okrožni oddel.

V vred. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonik brez obresti.

Nakazuje

za Dunaj, Prago, Pešte, Brno, Lvov, Tropave, Reke kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku ½% provizije.

Izkaze vseh vrst pod najzmernejšimi pogoji.

Predujmi.

na zamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditne pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje zakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 17. septembra 1895.

Odvjetnik

Dr. Otokar Rybář

otvorio je svoju odvjetničku pisarnu u Trstu, ulica S. Spiridione br. 3, II. kat.

Slovenci pozor!

U Barkovljah pri Trstu euzeo sam dućan jestvina (Taccanijev), kojega sam popunio bogatom **svježom i finom** robom.

Za mnogobrojni posjet preporuča se vlastnik

Suban Ivan ml.

Jakob Štrukelj, Trst

ulica Caserma br. 16, ulaz Piazza Caserma

(naproti velikoj kasarni).

Prodaja po najnižjih cienah svakovrstne i engleske dvokolice (Bicykle). Zastupstvo dvokolica „Adler“ iz tvornice H. Kleyer, Frankfurt i „Viktoria Cycle Works“ Wolverhamptom (Engleska). 3—50

Dvokolice „Adler“ svietskoga su glasa uporabljuju se kod njemačke vojske.

Jamči se za svako kolo 12 mjeseci, tko nezna voziti, nauči se ga bezplatno.

Pošilja se u pokrajine i na sve kraje.

FRAN IVAN KWIZDA.

c. i kr. aust.-ugar. i kralj. romunski dvorni dobavitelj

Svjetski izložbeni priznanja zlatna i srebrna kolajna i počasni diplomi

Kwizde Restitucijonalni fluid

c.-kr. priv. voda za pranje konjâ

Cjena jednoj staklenici a. v. f. 1·40

Kwizde Korneuburški Prašak za rejenje marve

dietetično sriedstvo za konje, rogatu marvu i ovce.

Cjena za kutiji 70 nč., za kutiji 35 nč.

Kwizde mast za kopita *u obranu tvrdih i lomljivih se kopita* tija á 400 grm. f. 1·25

Kwizde liepak za kopita *umjetni kopitni rog* 1 cjev 60 nč.

Kwizde *Krestilin*-mast sriedstvo za chranu kopita 1 kutija á ⅛ kg. f. 1·10

Kwizde prašak za perutnjau *dietetičko sriedstvo kao dodatak pilć* — 1 kutija 50 nč.

Kwizde milo za sedla *za čišćenje i chranu sedla i remena* 1 kutija a. v. f. 1·—

Kwizde smrt štakorima sriedstvo za zamrčenje štakora i miša, bez otrova, — 1 cjev 50 nč.

Kwizde očajčujuća plóa za konje i rogatu marvu. 1 kut. á 5 poro. 30 nč., zabojić á 50 poro. f. 3·—, zabojić á 100 poro. f. 6·—

Kwizde prašak za prasce dietetičko sriedstvo za pouspiehu reje. Mala kutija 60 nč., velika kutija f. 1·20

Patent natvezni trakovi iz gumija

(Patent Kwizda)

Patent natvezni trakovi izradjuju se u sivoj, crnoj, zjavoj i bieloj boji u 4 veličinama i to za *lieve* i *desne* noge. Mjeriti valja kod a—a.

za šir. 20—22 cm. prisloji veličkost br. 1
" " 22—24 " " " " 2
" " 24—27 " " " " 3
" " 27—30 " " " " 4

Cjena patent natveznih trakova u sivoj boji komad br. 1 f. 2·50, br. 2 f. 2·70, br. 3 f. 2·90, br. 4 f. 3·30

Cjena natveznih trakova u crnoj, zjavoj i bieloj boji je u svakoj veličkosti za 20 nč. skuplji, nego u sivoj boji.

Šalje prekom pošte svaki dan glavno skladište:

Kreisapotheke Korneuburg.

Ustanovljeno 1863 g.

Otvoriti jih Korneuburg.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić** Tiskara Dolenc.

Broj 42. U Trstu 10. oktobra 1895. Godina XXVI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom napatnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cijelom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Program nove vlade.

U strogo ustavnih državah, kao što je primjerice Englezka, Italija, Belgija itd. pade svaka vlada čim izgubi povjerenje većine zastupnika u parlamentu. U tih državah vodi sve poslove vladar pomoćju svoga naroda, a putem njegovih zastupnika, koji dižu i ruše ministarstva.

Englezka, koja se ponosi najstarijim ustavom, služi nam za uzor ustavno vladane države. Vlada kraljice Viktorije ne učini koraka za živu glavu, ako nezna, da će zato naći većinu u državnom saboru, ili ako nije odlučila bilo što bilo žrtvovati svoj položaj.

Bez povjerenja većine narodnoga zastupstva neće ostati ministarstvo na vladi niti jedan dan. Tako bi moralo biti i u drugih državah, za koje se govori, da su ustavno vladane. Nu tomu nije tako. Medju države, u kojih ostaje ministarstvo na vladi — pa i neuživalo povjerenje većine državnoga zastupstva — ubrojiti valja i Austriju. U novije doba doživjeli smo slučajeva, kadno je vlada, predvidjajuć, da neće imati za sebe u kojem bilo i važnom pitanju većinu zastupstva, jednostavno izjavila, kako ona s tim pitanjem nespaja i svoj obstanak, t. j. da neodstupa, makar i nebilo njoj povoljno riešeno to pitanje.

Dalnju oznaku neuzornoga ustavnaga vladanja naziremo i u tom, što se ministarstva prikazuju parlamentom bez stalnoga i jasnoga programa. Ne imajuć naime za sobom pravoga oslona, povjerenja većine državnoga zastupstva, a želeći ne zamjeriti se nijednoj stranci — nezadovolje radje nijednu posve — i tako dolaze pred narodno zastupstvo s nejasnimi i nestalnimi programi. O tom imali smo žalostnih primjera u ovoj poli austro-ugarske monarhije i zadnjih godina za ministarstva grofa Taaffe-a, pak kneza Windischgraetza.

Prenzev vladu bez jasna i stalna programa, upravljali su svoje korake sad amo sad tamo, te im se dogadjalo kano i ladji na uzburkanom moru, koju mornari ostave njezinoj sudbini. Puni obzira napram njemačkoj lievici i napram starim predajam iz zlosretne vladavine takozvanih ustavovjernih ministarstva, nisu se znali ili htjeli postaviti na pravo austrijsko stanovište, t. j. stanovište jednakosti i ravnopravnosti svih naroda, zastupanih u državnom saboru, ili drugimi riečmi, nisu htjeli, da oživotvore državne temeljne zakone. Vladali su od slučaja do slučaja i prvi nepovoljni vjetar odpuhnuo ih, ostaviv za njimi samo nemile tragove.

Sada stupa na pozorište novo ministarstvo pod predsjedničtvom grofa Badenija, bivšega namjestnika Galicije. Za program novoga ministarstva ne čuje se ništa izviestna. Grof Badeni naglasio je zadnjih dana doduše opetovno, da će se osloniti u carevinskom vieću na umjerene življe i da će pobijati skrajne narodnostne težnje. Nu to nije još program, jer dvojimo, da će se dati ti umjereni življi do kraja izrabiti u tu svrhu, da budu sliepim orudjem g. grofa proti skrajnim težnjam radikalnih zastupnika. Glavna zadaća grofa Badenija bila bi dakle: oprieti se svimi silami onim zastupnikom ili onim strankam, koje teže za nečim, što nije osnovano u zakonu, ili što bi bilo na štetu skupnosti. Srećom ne spadaju medju te stranke zastupnici slavenskih naroda Austrije, osim možda zemljaka g. grofa. Koli Česi, toli Hrvati i Slovenci ne traže od vlade ništa, što nebi bilo osnovano u državnih temeljnih zakonih, ili što bi krnjilo prava bilo koje druge narodnosti. Oni zahtjevaju jedino to, da se dieli pravica jednaka svim narodom i u svih strukah javnoga života. Oni traže jednostavno, da se vrše točno i nepristrano državni temeljni zakoni, koji zajamčuju jednaka prava svim narodom, zastupanim u carevinskom vieću. Po tomu imali bi oni u grofu Badeniju najboljega zagovornika i zaštitnika. Al jedno je mrtva rieč, a drugo živo djelo, zato valja da čekamo novo ministarstvo na djelu, da vidimo, kakovim će programom stupiti pred carevinsko vieće i kako će taj program izvadjati. Bude li pošao stazom svojih predšastnika, moguće, da zadovolji po koju stranku, ali veliku većinu austrijskih državljanah lje zadovoljiti neće.

Govori se, da uživa neograničeno povjerenje svoga uzvišenoga Vladara, za kojega znademo izviestno, da želi svaku sreću svim svojim narodom.

Idemo da vidimo, hoće li grof Badeni tako vladati, da zadovolji narode i plemenitim težnjam prejasnoga Vladara.

XXII. glavna skupščina

„Bratovščine hrvatskih ljudi u Istri“, obdržavana u Kastvu dne 19. septembra 1895.

(Nastavak i konac.)

III.

Izvješće blagajnika.

Pregled

gospodarenja blagajnom družtva „Bratovščine hrv. ljudi u Istri“ u Kastvu od 20. septembra 1894. do 19. septembra 1895.

A) Prihod.

U ime darova unišlo	f.	177.37
Interesa primilo se	„	296.—
Godišnja članarina	„	87.05
U ime oprosta od čestitanja unišlo	„	48.50
Od članova utemeljitelja unišlo .	„	70.—
Povraćenih kapitala	„	930.—
Preostatak od dne 19. sept. 1894.	„	60.70
Ukupna svota prihoda iznaša	f.	1669.62

B) Razhod.

Uloženo u „Istarsku posujilnicu“ u Puli	f.	832.—
Posudjeno na jednu privatnu zadužnicu	„	60.—
U ime podporah podielilo se . .	„	540.—
Za poštarinu, biljege, papir, crnilo i razne druge stvari potrošilo se	„	29.50
Ukupna svota razhoda iznaša	f.	1461.50
Od svote prihoda u iznosu od .	„	1669.62
Odbiv svotu razhoda	„	1461.50
Preostaje gotovine u blagajni .	f.	208.12

dvie stotine i osam for. dvanajst nvč. a. v.

Od čistog prihoda Rbr. 1., II., III., IV. i V. u iznosu od .	f.	678.92
Odbiv Rbr. razhoda III. i IV. u iznosu od	„	569.50
Povećala se imovina „Brat.“ za	„	109.42

sto i devet for. četrdeset i dva nvč. a. v.

Kastav, 18. septembra 1895.

M. Grosman, blagajnik.

Imovina „Bratovščine“ je sliedeća:

1. U štedionicah i posujilnicah ima uloženih	f.	3810.11
2. U privatnih zadužnicah . .	„	3940.—
3. Zaostali interesi iznašaju .	„	372.25
4. Vriednost družtvenih stvari je	„	225.—
5. Gotovine u blagajni danas 19. septembra 1895	„	208.12
6. U državnih obveznicah, založnicah i srećkah ima . . .	„	2390.—
Sveukupna imovina „Br.“ iznaša	f.	10.945.48

slovom deset hiljada devet sto četrdeset i pet for. i 48 nvč. a. vr.

Kastav, 19. septembra 1895.

M. Grosman, blagajnik.

IV. Izvješće revizionalnog odbora.

Slavna skupščino!

Usljed zaključka glavne skupščine slavnoga toga družtva, držane dne 20. septembra 1894., pregledali su podpisani družtvene račune za godinu 1894./5. i to: dnevnik i imovnik, pregledali nadalje blagajničke priloge, sravnili bilance sa knjigami, te su se uvjerili, da je sve u podpunom suglasju.

S toga predlažu podpisani slavnoj glavnoj skupščini, da računopolagatelju za vodjenje računa od godine 1894./5., kao i cielomu slavnomu upravljajućemu odboru podieliti izvoli absolutorij, te blagajniku izjaviti zasluženo priznanje za revno i uredno vodjenje knjiga i očevidnosti družtvene imovine.

U Kastvu, 19. septembra 1895.

Revizijonalni odbor:

Božo Dubrović. *Mirko Jelušić.*
Ante Dukić.

Ovo izvješće prima se i odboru podaje absolutorij.

V.

Izbor upravnog odbora.

Na predlog gosp. *A. Dukića* potvrdjuje se stari odbor, na čem se novi i stari predsjednik g. *A. Turak* najljepše zahvaljuje.

PODLISTAK.

Govor

c. kr. zemaljskoga školskoga nadzornika *Antuna Klodića*, viteza Sabladoskoga, izrečen prigodom otvorenja zemaljske školske konference u Gorici dne 13. septembra god. 1894.

(Dalje).

Iko to tvrdi, taj zaboravlja, da savjest nije ništa drugo, nego li moć duše, koja nas opominje, da neki stanoviti čin moramo vršiti, jer to hoće ćudoredni zakon, i da se nekoga drugoga čina moramo čuvati, jer je zabranjen. Takovu opomenu ne možemo zvati sankcijom, ona jednostavno predpostavlja neku obvezanost, koja je od prije postojala.

I ako ova opomena savjesti ne smaže, da pokaže svjetlo, koje na trnovu putu života vodi čovjeka k najvišem cilju, ako njezina glasa nije više čuti, ako se dakle čovjek ne čuti više obvezanim, da sluša zapoviedi zakona, koje mu nalaže vjera i ako misli, da se može bez kazne podavati nagonom sebičnosti, kakvi će posljedci od toga poteći za družtvo čovječansko?

Po plodovih se razpoznava stablo, po posljedicah možemo ocieniti vriednost nauka. Da je nauk protivnika vjerske ćudorednosti vrlo udoban, to dokazuju životopisi poglavitijih pobornika svjetskoga morala. Kada bismo ovdje htjeli navesti dotične činjenice, moglo bi nas se — premda nepravo — obieditи s klevetanja, tako ćemo ih radje mimoići. Dapače mi pripoznavamo, da nisu ni oni baš bez zasluga i dopuštamo, da i oni, koji vjeruju u Boga, i izpoviedaju, da je moral odvisan od vjere, griešе u koječem, jer su svi ljudi krhke naravi; ali ipak tvrdimo, da medju jednimi i drugimi postoji bezkrajna razlika i razdaljenost. Dočim jedni pripoznavaju svoje bludnje, te se božjom pomoću popravljaju, diče se oni drugi svojom nevaljalošću i ostaju u njoj, a njihovi ih prijatelji hvale i slave.

Pošto je njihova ćudorednost lagodna, to se ne smijemo čuditi, da su bez ikakve grižnje savjesti, i mimoilazeći zasade svjetskoga morala, počinjali i počinjaju stvari, koje se nam, uzgojenim u školi kršćanskog morala, čine nevjerojatne. Opazili smo već, da u katekizmu ove gospode šesta zapovied božja nema vriednosti. Pa jesu li zato sretni? Dosta je, ako čitamo, što o tom veli Goethe i toliki drugi; dosta je znati, kakvom su smrću završili svoj život glasoviti muževi, koji su širili ideje, o kojih razpravljamo, te ćemo doći do žalostnoga osvjedočenja, da nisu bili tako sretni kao Beranger, Littré, Zakarija, Verner, Fridrik Schlegel i toliki drugi, koji se povratiše k Bogu, a tada živješe sretno i zadovoljno umriješe.

Nu kada takovi nauci nisu mogli obezbiediti sreću pojedinih osoba i učenjaka, to ne mogu niti učečoj se mladeži podati čvrst i ćudoredan uzgoj i to tim manje, što im, košto dokazasmo, manjka obilježje jedinstvenosti i obćenitosti. To dokazuju očevidno pokusi učinjeni u Francézkoj s obukom u svjetskom moralu. Jer tko hoće, na prispodobi razne naputke, koje su ob obuci u svjetskom moralu izdali u Francezkoj oni, koji su o tom imali odlučivati, nalazi takovih i tolikih protuslovja medju njimi, da se nije moguće snaći.

Godine 1889. bijaše u javnih školah u Francezkoj u porabi ništa manje nego 119 ručnih knjiga svjetskoga morala. Dosta će biti, ako upozorimo na sadržaj najrazširenije knjige Lalor-ove, koja nosi naslov: „La première année d'instruction morale et civique“. Sastoji od 180 stranica, od kojih je samo 8 posvećeno moralu u pravom smislu, to jest, dužnostim ljudi prama samim sebi i prama svojim bližnjim. Ostali dio knjige razpravlja obširno ob obitelji, o školi, o družtvu, zvanju, štedionicah, osjeguravajućih družtvih, obrtih, poljodelstvu, trgovini, radu, službah, državnih uredbah, o dužnostih i pravih državljanskih. Poglavlja, koja se tiču dužnosti i prava državljana prama samim sebi, svojski preporučaju osobito zdravstvene propise: naime čistoću, prozračivanje soba i prostorija u obće, izbjegavanje propuha, tjelovježbu, skrb za razvitak razuma i borbu proti strastim. Kao zadnja sankcija dodani su pojedinim poglavljem odnosni teksti kaznenoga zakona.

Nije se dakle čuditi, što se je u razvitku takovih ideja o moralu našao na jednom jedan učitelj, koji je uztvrdio, da moral nije ništa drugo nego predsuda. Obzirom na velike razlike u raznih knjigah o moralu, koje su bile razširene po školah, i obzirom na činjenicu, da je moral pri tom mnogo gubio, našao se je ministar javne nastave Bourgeois prinuždenim, da u jednom svom govoru, izrečenom u Sorboni dne 4. agusta 1890. prizna nuždu jedinstvenoga morala.

Ali upravi školskoj neće poći nikada za rukom ustanoviti takov jedinstveni moral i značilo bi upravo izazivati zdrav razum, kad bi jedan papa svjetovnjak odredio propise morala, a u isto vrieme bio bi to i grieh protiv liberalnim načelom. Sastavljajuć takovu priručnu knjigu, našao bi se u najvećoj neprilici, pošto ne bi znao, koje bi ideje morao postaviti za temelj svojoj radnji, jer jedni hoće, da se oslone posve na ideju domovine, drugi na ideju

VI.

Izbor revizijonalnog odbora.

Revizori potvrde se dosadašnji, naime gg. M. Jelušić, A. Dukić, B. Dubrović.

VII.

Možebitni predlozi.

Gosp. *Dukić* želi znati, da li je odbor polag zaključka prošlogodišnje glavne skupščine izveo promjenu §. 25. pravila „*Bratovščine*“ i prorešeno druge paragrafe.

G. odbornik *Zamlić* odgovara, da odbor nije tog naloga s vida pustio, nego da je želio, da se ciela stvar dobro pretrese prije nego se donese pred glavnu skupščinu. Nije bilo vazda vremena ili je manjkno jedan ili drugi odbornik, a i danas odsutna su dvojica članova odbora, jer su zapriečena. Misli, da se ne griješi, ako se u toj stvari nenagli, pošto bi se do godine moglo radikalnija promjenu pravila provesti. Kako čuje, danas je tu članova za predlog, da *Bratovščina* ustroji stalne podpore. To ako i nije promjena paragrafa pravila, al je promjena dosadanje prakse, pa bi želio, da se ta stvar ne riješi.

Pošto su drugi nekoji članovi bili zato, da se o toj promjeni već danas glasuje, predloži g. *Dukić* posredujući predlog, da se za tu stvar sazove izvanredna skupščinu u vrieme kad bude podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Kastvu držala svoju godišnju skupščinu ili drugom kojom zgodom, ali svakako prije, nego se podpore razpišu. Taj se predlog prima.

Gosp. A. *Dukić* predlaže, da se moli za izpostavljenje škrabica u pojedinih mjestih u svrhu sabiranja milodara za „Bratovščinu“, polag odluke namjestničtva na prvo molbu: Prima se.

G. *Mirko Jelušić* veli, da bi se povjerenikom „Bratovščine“ trud oko razpošiljanja novca veoma olahkotilo, kad bi ga mogli čekom odposlati; predlaže, da bi se dalo tiskati čeke. Prima se.

Gosp. *V. Car* predlaže, da povjerenici učine izkaz članova u svojem okružju, te da od istih svake godine u isto doba utjeraju članarinu. Osim toga valjalo bi, da u zgodnih prilikah sakupe i darova za „Bratovščinu“. Govori to iz izkustva, jer je čno, da bi gdjekoji doprinesao štogod, al se ne sjeti na to, ako ga tko neupozori. Ako treba, neka se još novih povjerenika imenuje. Prima se.

Budući ne bijaše daljnih predloga, predsjednik zaključi skupščinu pozvav prisutne, da uzkliknu trokratni živio Njegovomu Veličanstvu našemu cesaru i kralju Franu Josipu I., čemu se oni jednoglasno odazvaše.

Učiteljski sastanak.

(Nastavak.)

Na predlog g. *Leop. Potrebine* bio je odabran odbor od tri lica, koji je išao osobno zahvaliti g. načelniku na liepom i sjajnom dočeku i izvanrednoj susretljivosti napram učiteljstvu.

III.

Točno u 8 sati u večer započeo je koncert u dvorani „Narodnog doma“. Priredilo ga novomešćansko učiteljsko družtvo uz prijazno sudjelovanje novomešćanskih gospodjica „*tamburašica*“, gg. učitelja i učiteljica drugih družtva, koji se pozivu za sudjelovanje odazvali, te mjestne glazbe pod ravnanjem učitelja L. Potrebine.

Svieta se sakupilo toliko, da je bila dubkom puna dvorana, pokrajne prostorije i sami hodnici, da se nije moglo proći.

Odkud, od koje li strane bio sav taj šaroliki svieti i da li su tuj bile koje ličnosti, koje bi po svom položaju imale biti iztaknute, ne znam, jer kao tudjincu nisu mi bile poznate, predstavio mi ih nije nitko, a propitkivati u okolo nisam išao. Jedini pozoati gost bio mi zastupnik naroda na zemaljskom saboru i načelnik iz Podgrada u Istri, gospodin *Slavoj Jenko* sa gospodjom suprugom.

Koncert izpno je tako krasno, da se odbor, pjevači i sviraći takovomu uspjehu doista nadali nisu.

Geslo: Dr. G. Ipavca „*Zaveza*“ skupno pjevanje cielog zbora uz pratnju orkestra, bila je nastupna točka.

Čim se zastor podigao, učiteljstvo bilo je burno pljeskanjem pozdravljeno, a na koncu pjesmo odušovljeno se ponovilo.

Druga točka: Mendelsohn-Bartholdy „*Ženitvanšku kvačnicu*“ izveo je orkestar veoma pohvalno, kao da je igranje (sviranje) učiteljem svakdanji posao.

Najljepša točka bila je doista treća točka i to: „*Nazaj v planinski raj*“. Pjevao ju mješani zbor bez pratnje.

Občinstvo je burnim pljeskanjem zahtjevalo i njekoje druge točke programa, da se opetuje, nu ovu se jedino, jer je program i tako bio dug, opetovalo, pošto je oduševljeno občinstvo to izrično zahtjevalo.

„*Venec slovenskih pesni*“ gospodjice tamburšice skladnim udaranjem pod ravnanjem *Hladnika* liepo i pohvalno izvedoše, pa su bile zato burnim pljeskanjem nagradjene. Ne samo uhu godile su melodije i ono divno mukło trzanje, no i oko naslađivalo se i paslo gledajuć je na pozornici kao vile sve u bieloj odori. Jedna bila liepša od druge i po ljepoti i po stasu, kao vite u gori jele.

Iste gospodjice nastupile su još jednom na pozornicu i to u Abtovom: „*Špančkaj sladko dete ljubo*“ i Hladnikovim valčikom: „*Vesela pevka*“.

Hvala im liepa na sudjelovanju i na zanieću!

Muški zbor pjevao je: „*Oblaku*“ od dr. B. Ipavca, „*Bojnu pjesmu*“ od Fr. S. Vilhara, a mješani zbor: Fr. Gerbića „*Lovšku*“ i Ant. Nedveda: *Vijoličen vonj*“.

Sve te pjesme bile su na podpuno zadovoljstvo tako točno izvedene, da se bolje želiti nit pomisliti može.

Upodpunila je program svojom liepom deklamacijom gospodjica *Osana*. Občinstvo ju burno pozdravilo.

Zadnja točka programa bila je: Antuna Nedveda „*Venec slovenskih narodnih pesni*“. Pjevao ga mješani zbor uz pratnju orkestra. Posliednja pjesmo toga vienca jest: „*Oj slovani naša riečˮ*. Čim su prvi zvuci te pjesme odjeknuli, stalo je občinstvo burno pljeskati i živo odobravati. Pogodjeno bilo je u najtanju žicu bića, pa pljeskanju nije bilo kraja do konca pjesme, i dugo se još poslie iza dovršena pjevanja i sviranja čulo ne samo u dvorani, nego u svih prostorijah „Narodnoga doma“ u svakom kutu.

Za zbilja uživao sam pri tom koncertu i mogu reći, da ništa manje, nego kad sam na Sušaku slušao „Slavjanskovu družinu“.

Čim sam primio za pero, da štogod o sastanku napišem, stih: „*Srce pa gor mi sili — nazaj — nazaj*“ — nametnuo mi se, i danas mi ugadja, ako ga samo izgovaram, jer me sjeća na divnu, božanstvenu melodiju pjesme: „*Nazaj v planinski raj*“.

Učiteljstvo slovensko osvietlalo si lice ovim koncertom slaveći pravo slavlje.

„*Zaveza*“ može biti ponosna, da ima takvih sila, koje ne samo da hoće, nego da su i kadre štogod liepa izvesti. Bože daj, bilo tako i unapried!

Prijavio sam se i ja kano pjevač i sviralo, al videć, da nisam od potrebe, da sam suvišan uz onako vrstne sile, odabrao sam si na pozornici kutić i više slušao, naslađivao se, nego sudjelovao.

Iza koncerta sliedio je ples. Noge me vukle, al me drugovi odvukli u gostionu i tako našao sam se tuj u velikom krugu prijatelja, drugova i ine gospode i gospodja, sa kojimi se pozabavih uz skladno pjevanje, govoruncije i šalu do kasno doba noći, preko, preko ponoći. Odtud odlazeć uz put svratio sam se u „Narodni dom“ da vidim, tko pleše i kako se pleše, a tad se podadoh na počinak, jer se trebalo ustati ranom zorom, a skoro da je već počelo svitati. Čoo sam, da se plesalo do bielo zore, nu od učitelja je plesao malo tko.

Sunce bijaše već granulo, al još nije bilo odbilo 6 sati, kadno bijaše odlučeno, da se krene k vinarskoj, voćarskoj i gospodarskoj školi u Grm.

Na brzu se ruku s prijateljem, drugom, koji je s menom noćio, opravimo i pohitimo na ulicu. Na ulici nadjemo na okupu njekoliko učitelja, a drugi vrvili sa raznih ulicah na okup. Kad nas se prilično sakupilo, krenuli smo i za četvrt sata prispjeli smo pod školsku zgradu, pred kojom nas vrlo ljubezno dočekao ravnatelj zavoda gosp. *R. Dolenc*, sa na zavodu strukovnim učiteljem g. A. *Lapajnetom*.

Bio sam medju prvimi. Dok su ostali prispjeli, razgledao sam zavod u okolo.

Velika vam je to jednokatna zgrada, bivša stara gradina, valjda vlastničtvo kakvih grofova, što li, zatvarajuć veliko, prostrano dvorište. Nad glavnim ulazom diže se četverouglasti toranj. Sa lieve strane su po manje zgrade, shrambe i staje.

Taj zavod ustanovio je zemaljski odbor Kranjske, da se u njemu uči temeljito sve struke gospodarstva.

Zavodu pripadajuće imanje sastoji iz blizu 100 rali zemlje, koje se većinom nalazi sve nnokolo zgrade, a dieli se na vinograde, voćnjake, polja, sjenokoše, vrt i šume.

U taj zavod šilju kranjski kmeti svoje sinove, ne da od tud izadju gospoda, no da se u školi, koju moraju polaziti 2 godine, izuče iz knjiga, a na polju, vrtu, sjenokoši, vinogradu, voćnjaku, šumi, pivnici i u staji praktično gospodarstvo, da postanu dobri, umni gospodari, koji će znati, kad iz zavoda izadju, ne samo čim manjim troškom iz zemlje i svoga imanja vaditi čim veću korist, no biti i drugim na izgled i nukati ih, da se u njih ugledaju, pa da ne grade uvjek kotac, kao što i otac.

Blago si ga vama, kranjski kmeti, rekoh sam u sebi i htiedoh mišlju poletjeti u rodnu mi zemlju, kad al na jednom glas ravnatelja probudi me iz tog snatrenja, oslobodi težkih, neveselih misli. Pohitim k njemu i uz bok mu, da čujem svaku, neprestano sam stupao kudgod nas vodio.

Unidjemo na glavni ulaz. Izpod tornja s lieve strane zavirimo u pisarnu, te na suprot položenimi stubami uzpnemo se u prvi kat. Prolazeć dugim hodnikom, na desnu ruku ostali nam učiteljski stanovi. — Na kraj hodnika krenemo lievo i zaustavimo se pred dugim stolom, na komu su bile izložene učničke risarije, što no bijahu na izložbi u Beču. Pokazalo nam se školske sobe I. i II. tečaja, koje su jedna uz drugu. Sa prozora istih najljepši je, upravo divan vidik na jedan dio imanja, na koje nas je gosp. ravnatelj upozorio. Pregledali smo fizikalni kabinet i kemički laboratorij — ormare i učila, pred njimi se čulo uzklika: takva šta trebalo bi da ima svaka škola! morala bi imati! to bi meni dobro došlo! to je divno! Vidili smo zalihu sjemenja. Medju inim osobito mi se dopali modeli, koje učenici u zimsko doba, kad se ne može u vrt, na polje, u vinograd, ili voćnjak, izradjuju, a to su: razni gospodarski strojevi, oruđje, voćke učinjene iz grančica n. pr. poput piramide, palme, lepeze, poput kolovrata itd. Pregledali smo dvie duge spavaće sobe učenika, sa množinom kreveta, liepo, čisto uredjeni, da bi mogao svaki gospodin u nje leći.

Sišav niz stube u dvorište, unišli smo u pivnicu za vrijanje. Tuj nam pokazaše razna gnječila i mastila, čabre i bačve i druge sprave, koje služe kod vrijanja. Pivnica za vino nalazi se tik uz pivnicu za vrijanje. Ova je svodjena, tamnija i niže položena, nego li prva, tako da vodi unj 4, 5 stuba. Silazeć u pivnicu, gurali smo jedan drugoga laktovima, oblizivali se jezikom, trli ustne, češ, da sad ulazimo u to pravo mjesto. Komogod bi bila dobro došla kapljica, jer ga možda od prvog dana mrvičak žarilo, al našli smo, odnosno pokazalo nam se velike bačve da, nu prazne.

Unidjosmo u delavnicu, u kojoj učenici izradjuju razno za poljodjelstvo potrebito oruđje; staje, u kojih smo vidjeli liepe krave, teleta, volove; u svinjak, u kojem su roktale debele, velike i male svinje razne pasmine.

Iza toga odputili smo se u vrt. Prošav malenim botaničkim vrtom, gosp. ravnatelj upozorio nas je, du neima mjestimice duboke zemlje, koja je jedan od glavnih uslova za uspjevanje voćaka, no da je krš (kras), pa je trebalo kamenje vaditi i zemlju nanašati.

Podno toga vrta nalazi se s desne strane liep cvietnjak sa posebnom vrsti listnata cvieća u staklenoj kućici ili stakleniku, od kojega ima, kako nam reče, liepog dohodka.

Za cviećem rado posiže i staro i mlado, i ista djeca mu se vesela. Njim se kite momci i djevojke, crkve i palače, služimo se njim u danih radosti, a i u danih žalosti. Koristno je, gdje se samo gojiti može.

S lieve strane nalazi se prostrani vrt sa svakovrstnim povrćem i vodoskokom u sredini.

Prije no smo se uputili u voćnjak — ciepiljnjak — rasadnjak i sjemenjak i opet nas gosp. ravnatelj upozorio na crve, koji su mu ove godine uništili više bremena mladih u prošleće ciepljenih voćaka. Poodgrizav im korenje, oglodav glavni koren, liepi nasadi, da ih bijaše milota gledati, venu i ginu. Mnogo takovih izvukli smo iz zemlje, koji su nam se na oko vidjeli liepi, dobri, pa smo se žacali izvući je, al kad smo je izvukli, vidili smo, da im je i tako bio kratak viek, jer i nje ujela je otrovnica zmija.

Ti crvi, kako nam je kazano, samo u pojedinih godinah napadaju mlade voćke, ciele nasade, da ih na očigled nestaje, da čovjek mora žaliti za trudom i mukom, koju je uložio.

(Konac sliedi).

---

domovine i čovječanstva, a treći opet kažu, da su ove temeljne ideje nedostatne.

Kakvimi posljedicami radja tako uredjena obuka morala, to dokazuje jasno sveudilj rastući broj zločina, statistika odsudjenika, strahovita pokvarenost mladeži. I to je sasma naravno, jer nije moguće, da bude uzgoja ni poslušnosti, dapače niti medjusobnoga štovanja bez Boga. Initium sapientiae timor Domini.

Tko u ovaj napredak ne vjeruje, neka čita sud Duray-jev o čudorednosti francezke mladeži, koja polazi javne škole. Ali najgore u toj stvari jest to, da će se masa, koja je čula, da moral pračen istinom jest pobuda na kriepost, početak prosvjete, potvrdjivanje ljudskoga dostojanstva, vodić u izvršivanju njegove napredujuće zadaće, jest moral, koji mu je potvrdjen od njegove vlastite savjesti, da će se ta masa, velim, smatrati posve slobodnom, da čini sve što njoj se prohtije.

Najgorši plod takove obuke, koja ne temelji čudorednosti na vjeri, bit će dakle socijalni prevrat. Jer, prihvati li se jednomi načelo, da može čovjek ustanoviti moral, koji se ima usaditi u mladež, ne oslanjajuć ga na vjeri, to se time ukida moralu temelj, vriednost i sankcija.

(Konac sliedi).

DOPISI.

Iz Nereziae 10. oktobra. Velecienjeni gospodine uredniče! Molim Vas, da upotrebite u „Našu Slogu“ ovaj zanimivi a žalostni dogodjaj, koji će doista zanimati Vaše cienjene čitatelje gdjegod oni bili. Evo što se je kod nas dogodilo dne 22, pak nastavilo dne 29. pr. mj.:

Pošto je naš častni kapelan O. Fr. *Smolje* od neko doba počeo čitati sv. misu glagoljski u dane djelatne, kao što su i njekoji drugi dušobrižnici amo dolazeći čitali sv. misu glagoljski, tako bijahu čitane isto i zadušnice za pokoj. župnika Osorskoga mnge. Matija Zahija u našoj crkvi M. B. od zdravlja. Nu ovo nije bilo po ćudi i volji našim starešinam, osobito ovomjestnim poglavarom. Premda nekoji od njih nepoluze crkve, ipak su dubokom znanostju i neobičnim razumom doprli do toga, da neće da znaju za crkvene zakone ni naredbe. Oni nemare za službu božju ni po nedjeljah, a još manje po svakdan, niti uzimlju sv. sakramente, pa s toga nije se čuditi, da se oni goste jednako u post i mesopustu. Tko meni nevjeruje, neka pita što se dogodilo dne 18. pr. m. g. Š. i njegovim gostom. U ostalom mi znamo i sami, da je gospodi sve dozvoljeno.

Da Vam sada u kratko predočim kako je stvar sa glagoljicom započela i kako je pak svršila. Kako doznaše naši patroni, da će biti u nedjelju dne 22. pr. m. sv. misa čitana glagoljski, počeli su buniti javno i tajno narod proti kapelanu i doistine pošlo njim je za rukom, da su mnoge i mnoge kukavice zaveli na svoj liepak, koji će pred sudom odgovarati za svoje divljačke izgrede, koje su počinili, od čega se patroni dakako lukavo uztegli. Pošto je tog dana bila četvrta nedjelja od mjeseca, po običaju prvo sv. mise molilo se križni put, pak je sliedila sv. misa. Čim je došao kapelan pred oltar pak započeo: „*Poškropiti češ mene gospodine*“ i t. d. bilo Vam je što čuti i vidjeti. Na jednom nastane u crkvi huka i vika kano u krčmi. Starci se počeli naglo dizati i jedan za drugim iz crkve, kao da su vrućom vodom opareni. Dobro će biti, da ovdje objelodanim imena njekojih staraca, kao: Sigović, Kaštelan, bivši kamerari; Zanetó, Garbac, dva poslužnici i pjevači od djetinstva kod službe božje, pa ipak se već nesjećaju kako su nazad 17 godina pjevali u crkvi sv. Madalene. Možda se baš i nesjećaju više, jer se pravo veli, da je starost slabost, a mladost ludost. Tako se i nekim jadnim od časa do časa pamet prevrnula, jer skoro svaki dan polaze sv. misu, pa ako je bila glagoljska ili latinska, to njim je svejedno bilo; nego onaj dan njim se jadnim u glavi zavrtilo. Jedan od njih otjerao je i sina iz crkve. Navedenim jur starcem dodajem i sliedeće: Zuklić, Gašparin, Andrečić, Kaštelanić, Beneto i njekoji drugi, sve starci od 70 do 80 godina, zato nije čudo, što su za njim pošli i nekoji mladji, dapače i ovomjestni redari *Francesco Zorovich* i *Antonio Marinzulich*, koji su zvali narod nek izlaze svi vanka. A što da rečemo od žena, koje su nečuvenu huku i viku prouzročile i na hrpe počele izlaziti iz crkve, tako da je pobožni narod, koji je ostao u crkvi, bio silno smetan u svojih molitvah, neznajuć skoro gdje se nalazi, jeli u kakovoj sinagogi ili kazalištu. Tako se je bučilo, da se nije više čulo ni svećenika, dokle nije se divlja rulja razišla vani. Izašla je jedna trećina vikača iz crkve, koji nisu ni u vrieme sv. mise pustili u miru u crkvi nalazeće se, već su dali oduška svojoj opakoj strasti svakojakimi Bogu mrzkimi psovkami i kletvami, urličuć, žviždajuć i udarajuć po vratima od crkve te naživljajući one, koji su nutri ostali *prascima*, *tovarima* itd., i čekajuć nestrpljivo dokle se misa svrši, da navale divljačkim načinom na narod i na kapelana.

Moglo bi se pitati, a gdje je bio ancijan, gdje redari, da uzpostave mir i red? Nu na ove je težko odgovoriti, jer kad se doznalo, da g. ancijan, videći redare na *Studencu*, nije njim dao nikakva osobita naloga, da paze na mir i red i da opomenu narod neka se ostavi izgredah, jer bi isti mogli donesti sobom zlih posliedicah, on je mirno gledao ovu gungulu u svojem vrtu smijuć se valjda izpod brka, dočim su redari u vrieme sv. mise na *Studencu* u *kažoju* pitali karte, da idu jednu *partidu* učinit, a nahuckana svjetina neka slobodno više i urliće i zviždа po *Studencu* i okolo crkve.

Po dovršenoj misi narod, koji je ostao do svršetka u crkvi, počeo je izlaziti. Prvi koji su izašli imali su što viditi i čuti Kada su divljaci htjeli navaliti na njih, poznati B. da je rekao, *sada izlaze tovari i prasci*, koji su bili u crkvi, izuzev pri tom bogmurzku kletvu, našto da je

rekao *D.* da bi najbolje ih poklat. Nu naši se brzo razišli kojekud, jer drugčije bi bilo moglo doći do krvoprolitja. Kad njim nije pošlo za rukom uloviti se sa narodom, osobito sa *kanerari* i *sakreštancem* i još nekojimi, koje imadu na zubu, odlučili čekati dok izadje iz crkve kapelan, da na njega navale. Pripravni na *Studencu* čekaše, i zbilja kad se ovaj vraćao u samostan, prošao je mimo prvih mirno, akoprem su prcti njemu rigali svako zlo, ali nije tako prošao mimo zadnjih, jer se iz skupščine digao i zaustavio jadnoga fratra *Domenico Bracco* fù Domenico, takozvani Kravić. Ovaj navalio na njega doviknuv mu: *ovamo daj tovare ključ* i primio ga za kaput. Jadan fratar se iztrgnuo od njega, ali svi tada navalili na njega kao na razbojnika grozeći mu se i psujuć ga svakovrstnimi pogrdami. Videći se u pogibelji života, mjesto da prosliedi svojim putem, gdje bi ga bili u pustom za stalno izmrcvarili, on njim nekako izbjegne, te se posjede na krunu od Studenca. Oni se opeta okolo njega sakupiše, biesni od jada, a da se znade bar za nekoje, navališam Vam ovdje njihova imena. Bijaše tuj *Domenico Zorovich Menižić* sa sinom *Antunom*, *Garbaz Ivanom*, *Šigović* sa sinom *Antunom*, *Kaštelan* sa sinom *Ivanom*, stari *Zuklić*, stari *Gasparin* i brat njegov, *Gaetano Bracco*, *Domenico Bracco fù Giovanni*, *Domenico Bracco fù Domenico Kravić*, *Giovanni Bracco fù Giovanni* (Krulić), *Anton Karlić*, *Ivan Gržan* (Dorić). Spaziv g. kapelana na kruni pokaže jedan prstom na njega govoreći: *na, gledajte gà svi, onoga tovara, ki liepi je, pljunte svi vanj.* U to vrieme, videći naši, što se zbiva, jedan se usudio reći i to *Gašpar Zorović* ovoliko: *ljudi, što ste pamet izgubili*, zar neznate, *da se tako nesmije postupati.* tada se uzdigli proti njemu, osobito stari *Ivan Zuklić*, koji mu reče: što je tebi zato, ti možeš poći doma, sramuj se, itd. te kako je naš Gašpar vidio, da se sve više kupe okolo njega, i da misle navaliti na njega, pobere se kući. Isto tako se dogodilo i *Ivanu Braku* Katičinomu. Kad je rekao: *Ljudi, pamet imajte*, došao je k njemu *Dominico Bracco fù Giovanni* te mu reče: *kod tja, da i ti što nedobiješ.* Tako se morao povući. I tako je žalostno dovršila otaj dan ova gungula, za koju će odgovarati pred sudom mnogi. Nerezinčani, dakako sve potomci starih Rimljana, potomci drevnoga kulture, kojim imena svršavaju na *ić*, a u prvom redu neki poglavari, pak občinski savjetnici, zastupnici i njihove podrepnice, šarenjačke duše.

Kroz prošli tjedan isto je naš mnogočastni kapelan služio sv. misu glagoljski kako do tada. Više nije bilo toliko vike ni buke, jer je došla ovamo žandarmerija, pak se zli dusi malo utišali, te se pripravljali za dojduću nedjelju na odlučnu borbu, budući nastavio kapelan sv. misu glagoljski. Tako se obćenito čekalo na dogodjaje buduće nedjelje.

Kad je osvanuo dan 29. pr. m. pomoli se mala ladjica dolazeća iz Lošinja. Tko je, što je, eto kapetana g. *Zueck-a* iz Lošinja. Na *Studencu* tri žandara. Odbilo je 10 ura, zvonilo na sv. misu tri puta, naroda se sakupilo mnogo. Nekoji iz pobožnosti ali većina iz znatiželjnosti. Studenac pun naroda muškog i ženskog spola. Tuj čekaju kao da ima doći biskup, pak i mi da vidimo, što će biti, čekamo, nekoji ovdje, nekoji ondje. Naši protivnici svi u jednom kolu, okolo 20 njih kod Suljeve laze. Tuj primaju naloge, kako se imaju vladati. Nekoji izlaze drugi dolaze u dvor Suljev. Kad i kad i on se pomoli kod te *odlične* družbe mašuć njim, da kako se imaju ponesti.

Pa eto na jednom nedaleko po cesti vidi se pomoliti tri glave, koje uzporedo koracaju, to jesu: u sriedi g. kapelan *Smolje*, sa desne njemu g. kapetan *Zueck*. sa lieve g. *Salata* načelnik starorimskog grada Osora, za njimi nekoliko koračaja dva žandara; svi ravno stupaju prema crkvi. Kad ih je opazio gosp. ancijan *Sule* mudro se povukao u svoju kuću, kao da bi se bojao, da bi morao s njima u crkvu, da bi mu krov mogao pasti na glavu. Njegova se odlična družba hitro uputi za njima do crkve, te prvo nego su došli u crkvu, pred malim vratima obkole gosp. kapetana i načelnika (u to vrieme kapelan je pošao po sakristiji u crkvu) pak se čulo glasove napram g. kapetanu: *„Lei Signor kapitano non la deve permetere intrare in ceža a kvei infame ed indenjo frate, la ceža že noštra e noi šemo paroni e no li*; *a mi la me košta 300 fiurini*“. Na to njim odgovori kapetan: *„Non ste far confusioni, quieti ve*“. Na što oni: *„No šijor kapitano, non lo volemo, elo že noštro padre, e la deve proveder e impognerli che vada via, nojaltri non ge permetemo di celebrar meša*“. Kapetan njim reče: *„Cari mici, io non gli posso impore che non possa celebrare la s. messa*“. Na to oni: *„Ben, va ben, ma alora in latin come ke jera, altrimenti no, e nojaltri kantori andaremo in koro e kantaremo pulito in latin, perke nojaltri non kapimo glagolski ne kroato*“. Da puknes od smieha slušajući ove nesretnike, koji su se preko noći pretvorili u čistu pasminu talijansku, kao što se iz jajeta izleže pile. Bogu je za plakati, kako se dade neuki puk onako zavesti. Napokon se oglasi i naš *Gaude Sokolić*, te ih upita, kako to, da nije nama dozvoljeno se Bogu moliti u ovoj crkvi, kako bijaše nedavno u S. Mariji Mandaleni, na to mu odgovori Antun *Carlić*, da slobodno po starinaku latinski, nu upitan, kada se je u crkvi Sv. Marije Mandalene pjevalo na svetoj misi latinski, nije znao što odgovoriti. Iza toga nastane buka i vika i tada se gospodin Sokolić prokriži i podje u crkvu, i bolje da je tako učinio, jer da je ostao vani, zaista bi bili oni ljesni navalili na njega. Ipak se pomalo umirili i počeli dolaziti u crkvu. Pjevači na koru čekaju kada će započeti sveta misa, da zapjevaju veselim glasom *„kirije“*; ali njim se izjalovila nada, jer je kapelan čitao sv. misu tiho, i tako je bilo sve mirno i tiho u sve vrieme sv. službe. Gospoda kapetan i načelnik prisustvovali su takodjer sv. misi, koja je mirno svršila.

Po sv. misi opeta pratili su g. kapelana g. kapetan i načelnik preko Studenca donjekle, pak se povratili nazad na Stuženac, gdje njih je čekalo množtvo puka obih stranaka. Oni se pridružili puku i preporučivali mu, da bude miran i da će se oni zauzeti za stvar, da se sve mirnim putem dovrši i da se zadovolji njima (dakako Talijanom) i da će sastaviti danas zapisnik, ali da valja, da ga svi podpišu i to za latinski jezik. Na to se gg. German i Salata uputili na objed k Suli, koji nije valjda rudi toga prisustvovao svetoj misi, jer je bio zapriečen, da sgotovi ukusni objed, što su mu stalno gospoda gosti rado oprostili. Nemari, što nas proganjaju svakojake nevolje, što nas bije tuča i uništuje suša. Nemari što nam je truje propalo, samo da se gospoda glavari kume i bratime. Kogu da boli glava za to, što se ono malo vjere, što med nami obstoji, sačuva i sahrani, i da ide vjera pod noge, dole s popi, dole s fratri, dole sa svimi onimi, koji nas na dobro uče, i koji se s nami druže, da čvrsto branimo svoja prava, svoju domovinu, svoj jezik? Dole svimi dobromislećimi, pak sliedimo stope nekih protivnika, bezvjernika, naših krvopija, koji su se našimi žuljevi obogatili i koji nastoje, da nam i zadnju kap krvi izsisaju, da nas otudje svomu rodu i jeziku, da izbrišu sa lica zemlje naše hrvatsko ime, da nas posve sataru i unište. Jaoh nama na što su nas doveli!? Nevalja Vam dielo braćo i suobćinari! Kao Vaš brat i domorodac molim Vas, da se osviestite, da se opametite, da se nebunite jedan proti drugomu, otac proti sinu, sin proti otcu, brat proti bratu, prijatelj proti prijatelju itd. Kako se je ova mržnja danas ovdje k nam uvukla, to je sramota pred svietom, grehota i prokletstvo pred Bogom. Vi braćo svi dobro znate, koji Vas je na ovo zaveo, koji Vam je dobro ime oduzeo. Ne sliedite njega, ostavite ga na ciedilu, daleko neka mu bude kuća od Vas. Poštujte Vaše poglavare, pokorite se zakonu i pravici, štujte Boga nada sve i strašite se njega. Ne proganjajte njegove pomazanike, da ne dojde prokletstvo svrhu Vas i svrhu djeca Vaše. Budite vjerni svomu cesaru i kralju, ne zatajite nikada svoga roda i jezika. Svudu ga čvrsto branite i izpovjedajte. Ne sramite se pred nikim na svietu radi Vašeg krasnog hrvatskog jezika; sliedite stope Vaših otaca. djeda i pradjeda i njihove stare običaje. Ne tajite materinskoga mlieka, kojim Vas Vaše majke odgojile. Sliedite majčine glasove, da Vas preko groba ne zateče njezino prokletstvo. Učite Vašu djecu strahu božjemu, odgajajte njih u krieposti i savršenstvu; šaljite njih u školu, da se izobraze i da jednom postanu ljudi savršeni; uzgajajte njih u sv. vjeri i u narodnom duhu, a ne trujte ih tudjim duhom, da ne postanu uništarije i poturice. U jednu, branite svoje, a poštujte tudje, i tada ćemo zadobiti sve ono, što nas ide. drugačije ne ćemo steći nego propast sami sebi i našim potomkom. Ovaj žalostni dogodjaj, koji se je ovdje sbio, neka Vam bude primjerom, jer ćete viditi, što će se iz ovoga izleći, ako bude sve po pravici sudjeno. Ako Vas ovaj žalostni dogodjaj ne opameti, onda neće ni ova moja slaba opomena, ali ćete ipak viditi, tko je na krivom putu; jesmo li mi ili Vi, koji ste bili sliepo zavedeni. Još ovo Vam spominjem, da ako se sada ne opametite, nemojte misliti, da ćemo mi duhom klenuti i da ćemo se Vašoj volji pokoriti. Ne, dapače ćemo nastojati, da se svimi zakonitimi sredstvi naša prava štite. U tom će nas pomoći svi pravi prijatelji puka, bili oni svećenici ili svietovnjaci. Utећi ćemo se i našim zastupnikom, koji nam neće stalno odreći pomoć za stvar, koja nas po božjem i svietskom zakonu ide. Za ovo Vas moli domorodac, koga dobro poznate i za koga znate, da ljubi svim srcem svoje rodno mjesto i jezik svoj a poštuje tudje.

Nerezinčan.

Franina i Jurina

Fr. Ča biš rekal, kako gledaju istarski čerljenobičvari svoju „babicu“, ka je puna puncata rimskega jubileja?

Jur. Dragi ti, ter oni nisu tako zločesti kako neki misle.

* * *

Fr. Ča da te poć šijor podeštat malo počinut va hlad.

Jur. Ter ni već te silne vrućini.

Fr. Ni jušto ne, lego da mu ni prije bilo pravo lazno. Neć balotacioni za Poreč, neć domaći, pak trgatba, ter malo po malo tega se le nabere.

Jur. Ha, ter neka gre kamo ga želja vuče, će nam pak povedat kako j' tamo bilo. —

Fr. Ter su jur neki naši kantajuć s barilcun tamo hojevali.

Jur. Varamente su, ma za drugi posli.

Fr. Ča češ no, kako se ki zaveća.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Gosp. Mate *Sinković-Soldatić* iz Pana šalje nam 5 kruna sabranih u njegovoj kući kadno je došao k njemu N. N. iz obćine Podgrad, da mu oprosti i da se izmire. — Gosp. Ante *Nedved*, Šterna, poslao nam je 5 for. sabranih dne 1. t. m. na Gradinu prigodom izručbe kapelanskoga ureda g. V. Fölty. — Gosp. Ragusin pop Ante iz Korniča šalje nam 1 for. — Lovrić Ivan u Trstu darovao 1 for.

Visoki gost na Lošinju. Ovih dana preselio se radi poremećena zdravlja nadvojvoda Franjo Ferdinand iz sjevernih krajeva monarhije na jug, i to na otok Lošinj, u Malo selo, gdje će po savjetu liečnika valjda prezimiti. Njegova Visost muče, reć bi, prsne bolesti, a blago podneblje na naših otocih, osobito na Lošinju, prija veoma takovim bolestnikom.

† **Tugomir Pretner.** Dne 9. t. mjeseca preminuo je ovdje nakon duge i težke bolesti providjen sv. otajstvi vrlo čestiti mladić g. *Tugomir Pretner*, trgovački knjigovodja rodom iz Zagreba. Vriednoga mladića cienili su u velike u naših krugovih, osobito u Sokolskom družtvu, gdje bijaše odbornik i duša svim zabavam, što ih je „*Sokol*“ posliednje doba pripravio. Pogreb biti će danas poslie podne u 3 sata. Vječni pokoj dobroj duši našeg Tugomira!

Hrvatski jezik u biskupskom konviktu u Trstu. Prošle školske godine bilo se posve zapustilo poduku u hrvatskom jeziku u ovdašnjem biskupskom konviktu. I tako su naši mladići iz Istre učili sve moguće jezike, što na gimnaziji, što u konviktu — jedino nista hrvatski. Neznamo tko je kriv, da se je tako zanemarilo materinski jezik naših mladića u rečenom konviktu, ali toliko znamo, da je taj nemar i nehaj na štetu naših mladića i da se takovo postupanje sa mladići hrvatskoga jezika nikako ne slaže sa nakanom glavnog utemeljitelja biskupskog konvikta, blagopokojnog biskupa Dobrile. Očekujemo dakle od uprave biskupskog konvikta, da će se na vrieme pobrinuti, da budu i naši mladići naučili bar toliko hrvatski u konviktu, da budu znali napisati pošteno pismo hrvatski. Bar to nije previše zahtjevano.

Izpravak na „Izpravak“ gosp. Antonia Mechis-a iz Kaštelira. Imali smo puno razloga netiskati tobožnji izpravak g. Mechisa, jer se viest, koju je on hotio izpraviti, skoro niti ne tiče njega, nu radi nepristranosti i da mu pokažemo, kako se njegovo izvračanje lahko pobiti dade, priobćili smo u zadnjem broju njegov „*izpravak*“ uz opazku, da ćemo se nanj danas vratiti. Eto nas od riečí.

Gosp. Mechis kaže, da pjevači kod sv. mise za njegovog pokojnog otca nisu počeli i dovršili pjevati u hrvatskom jeziku, a mi mu odgovaramo, da su rečeni pjevači počeli i dovršili pjevanje sv. mise u hrvatskom jeziku sve osim „*Sveti*“ i „*Janjče božji*“. Tako se pjeva u onoj crkvi od davne davnine.

Epistolu i evanjelje pjeva se uviek u hrvatskom jeziku iz „Ščaveta“. Ako se gosp. Mechis oslanja možda na to, što je prošle godine župe-upravitelj iz Vižinade g. Pellerin, Talijan, koji nezna ni čitati hrvatski, dozvolom g. župe-upravitelja u Kašteliru evandjelje latinski pjevao, to mu ta iznimka doista malo vriedi. S njim se nećemo prepirati o tom, da se nije možda — *odkad ona crkva postoji* — još koji put pjevalo epistolu i evandjelje latinski, jer nijedna iznimka nečini pravila.

Što se tiče njegove tvrdnje, da pokojni župnik *Roški* nije kroz cielo vrieme sv. misu u *hrvatskom* jeziku čitao, rado mu vjerujemo, ali to je samo igra sa riečmi, jer je naš dopisnik razumjevao pod *hrvatski* staroslavenski ili *glagolski*. A da je tomu tako bilo, neka se popita kod domaćih staraca, koji će mu kazati, da je rečeni župnik znao samo na *gradelz* misiti i da je morao svoj *misale* sobom uzeti, ako je pošao u grad misiti.

Isto tako ne vriedi mu tvrdnja, da nisu njegovi nasliednici zabacili *hrvatski* misal, jer da *hrvatskih* misala nije tamo, kao što ni drugdje na svietu nikada bilo nije.

Dakako da nije bilo *hrvatskih* misala, ali su bili misali glagolski i tamo i drugdje, a naš dopisnik je jedino na takve misale mislio, što znade bez dvojbe i g. Mechis, nu njemu se je htjelo poigrati sa riečima.

U župi prijatelja g. Mechisa, g. Sekyre u Labincih mora i danas u arkivu biti veliki i mali misal glagolski, a tuj mora da je i hrvatski obrednik ili rituale — ako nije pod sadanjim župe-upraviteljem g. Sekyrom tih naših svetinja nestalo. Ako želi g. Mechis, mi ćemo mu navesti živuće još svjedoke, kojim će g. Sekyra te knjige u svoje vrieme pokazao. G. Sekyra je dakle jedini odgovoran za rečene knjige i on će za nje odgovarati Bogu i narodu.

G. Mechis kaže mudro: „kod nas u Kašteliru ne obstoje one knjige“, nu u našem dopisu ne bijaše govora o Kašteliru, nego o Labincih.

U ostalom imadu i u Kašteliru glagolski misal, više Ščaveta, dapače i jedan novim pravopisom, što no ga je nabavio blagopokojni župnik Pelhan.

I tako smo razudili točku po točku tobožnji izpravak g. Mechisa, dokazav mu, da nije ništa izpravio, već da se je hotio riečmi poigrati, ali mu posao nije uspio.

Njegov prijatelj g. Sekyra bio bi bez dvojbe sam naš dopis izpravio, kad bi bio znao, da se štogod izpraviti dade, nu on je mudro šutio, znajuć, da je kriv i da će šuteć povući na sebe pozornost talijanskih liberalaca, koji lome za njega koplja u talijanskih listovih, u tih najljućih stovarištih naših i do nedavna njegovih narodnih protivnika. Je li to našemu narodu na korist i njemu na čast, neka sam sudi.

Občinski izbori u Kastvu. Nedjelju dne 6. oktobra klicalo se je u Kastvu, da su listine za izbor novoga zastupstva te obćine izložene *četiri tjedna* naprieđ i da je posliednjih *osam dana* od tih četirih tjedna opredieljeno za reklamacije. To vrieme sve od četiri tjedna je odlučeno za to, da se svatko može uvjeriti, da li su svi izbornici unešeni redovito u izborne listine, a osam dana posliedojih za to, da može svatko zahtjevati, da se u izborne listine unese sve one, koji u nje nisu unešeni, da se izpravi pogreške onih, koji su u bud čem krivo upisani, i da se briše one, koji su možda u listinah, a neimaju prava biti.

Za pokojnoga Volarića. Urednik goričke „Soče“ g. Andrija Gabršček, prijatelj i pobratim prerano umrlog slovenskog skladatelja Hrabroslava *Volarića*, utiče se plemenitim i rodoljubnim znancem i prijateljem *Volarića*, koja se nalazi u nevolji sa četvero sirotčadi. Osobito pjevačkim družtvom preporuča, da bi se kod zabava i koncerta sjetili slavnoga pokojnika.

Napokon pozivlje sve one, koji su štogod ostali dužni blagomu pokojniku za skladbe, da svoj dug bar sada poravnaju. I rakopisa pokojnikovih je amo tamo raztresenih, te bi imali sada svi oni, koji šta njegova posjeduju, udovi ili g. Gabršćeku vratiti. Preporučamo i mi ovu molbu našim čitateljem.

Istarski irredentisti „svomu“ kralju. Čitamo u talijanskih novinah, da su istarsko-trščanski irredentisti položili prigodom 25. godišnjice zauzeća Rima na grob pokojnog talijanskog kralja Viktora Emanuela vienac sa napisom: „*Al compianto loro rè — Trieste e Istria*“ (Svomu oplakivanomu kralju — Trst i Istra). Taj vienac da leži na najljepšem mjestu. Pak još ima „bezobraznih“ ljudi, koji tvrde, da imade u Istri i u obće u Primorju irredentista!!

Državni poštarski urad u Lošinju. C. kr. ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu javlja službeno, da se otvara dne 15. t. mj. u Malom selu mjesto dosadašnjega neerarnoga poštarskoga i brzojavnoga ureda, državni ili erarni poštarski i brzojavni urod, o čemu smo i mi u posliednjih brojevih pisali.

Iz Mošćenicah pišu nam 9. t. mj. Po njekoj osobi prosio se glas u Mošćenicah, da je veleč. g. župnik Puž dne 22. septembra

propovjedao o narodnosti. Njegova da je propovjed bila naperena proti Talijanom i proti talijanskom jeziku. On da je doslovno rekao u crkvi, neka ne vjerujemo onim, koji talijanski govore, jer da su to najgori huncuti. Sve to da su joj pripovjedale nekoje c. kr. osobe, koje da su, začuvši tu sablazan, izišle iz crkve.

Istini za volju i moralno prisiljen izjavljam ovim, da je to podla, bezobrazna te infamna laž. Ja sam čuo svu propovjed i po mogućnosti pomno istu slušao, koja je u glavnom ciljala na one, koji nedjeljom i blagdanom svakovrstne težačke poslove obavljaju, mjesto da nedjelje i blagdane Gospodinu Bogu posvete. Tih c. kr. osoba toga dana niti u Mošćenicah nije bilo. To je njezina izmišljotina, da se može ocrniti i omraziti pred pukom veleč. g. župnika, komu tada narodnost ni na kraj pameti bila nije.

Ona osoba, koja je to med puk raztrubila, bolje bi učinila, da se ne pača u tuđe poslove, ako pako kani napustiti svoje poslove, neka *„kao gospa mirno sjedi pred vrati u Hobuću“*, a neka se ne *„sgobuje i trafiga za preživet“*. Nije joj na mjestu zamjerati se sa g. župnikom i reći mu, da ga nikada za potrebu imati neće, a do malo mjeseci bez njega ne mogla opraviti ništa. Za vrieme izbora neka ne zavadja dobro misleći narod, jer bi joj moglo prisjesti, pošto se u politiku ne razumije koliko ni žaba u muziku. Ako joj i jesu miliji Kalabrezi, nego li istarski Hrvati, onako infamna laž ne smije ostati istinom. Ja bi joj skromno savjetovao, neka se čuva vinka, jer ako ju vinko udari u lice *„večer trista — jutro ništa.* *Pravdoljub.*

Za „Bratovščinu hrvat. ljudi u Istri“ poslao nam je g. Ragusin pop Ante iz Kornića 1 for.

Štipendije zlosretne „Lege“. U ovdašnjih listovih čitamo, da je ravnateljstvo družtva *„Lega Nazionale“* podielilo ovih dana for. 4905, 41 mladiću i djevojkam, koji uče u Gorici, Kopru, Roveretu i Trentu. Od tih je dobilo 10 kandidata učiteljstva u Roveretu for. 1825; 8 kandidata učiteljstva u Kopru for. 575; 7 kandidatkinja učiteljstva u Trentu for. 1075; 1 kandidatkinja u Gorici for. 80; 13 kandidata za svečenički stališ u konviktu u Kopru for. 1250 i 2 bogoslova u Gorici for. 100. Ta velika svota izdana je dakle budućim raznaroditeljem hrvatske i slovenske dječice u našem Primorju, t. j. budućim talijanskim svećenikom, učiteljem i učiteljicam.

Pomoć trgovačkoj mornarici. U bečkih listovih čitamo, da je ministar trgovine običnu svotu za podporu trgovačkoj mornarici povisio za for. 50.000 u proračunu za god. 1896. Ta svota nije Bog zna šta, ali doskočilo bi se i njom najvećim potrebam, da se iole pridigne naša trgovačka mornarica, koja je još prije 15—20 godina upravo cvala i koja je, uz ostale uzroke, i radi nemara raznih vlada spala na najniži stepen. Naši zastupnici u državnom saboru upozorivali su svake godine ces. vladu na to, da doskoči i zakoni i podporami propadajućoj mornarici na pomoć, ali se je slabo poslušalo njihov glas do sada. Ako se kani bar sada štogod za našu trgovačku mornaricu učiniti, biti će to zasluga ponajviše hrvatskih zastupnika Istre i Dalmacije na carevinskom vieću.

Iz Dana (občina Buzet) piše nam prijatelj koliko sliedi: Malo Vam odavle g. uredniče, smetamo, pak se nadam, da ćete ovo nekoliko redaka u dičnu „Slogu“ dragovoljno uvrstiti.

Ovogodišnjom ljetinom nemožemo Vam se pohvaliti. Proljetje bijaše sniežno i kišovito; mjesec juli bijaše nešto bolji al nas je skoro čitavi august kiša prala. Od 20. augusta pak do 12. septembra trla nas suša. Medjutim posjetila je nekoje krajeve nemila tuča i tako sve nevolja za nevoljom. Blagu kišu poslao nam Bog 12. septembra; razhladila je zrak, dobili smo vode za ljude i blago, ali našim poljskim pridjelkom nebijaše više pomoći. U obće dakle ljetinu imamo lošu i neka nam se smiluje Bog i dobri ljudi, da nebude jada i plača u zimi.

Dne 12. pr. mj. obavili smo ovdje riedku svečanost. Blagoslovili smo naime novo groblje, sagradjeno na krasnom položaju, a sve našimi žuljevi, bez ičije pomoći. Svečanost započeli smo sv. misom, koju je čitao domaći župnik veleč. gosp. Juraj *Dolžan*. Iz crkve pošli smo u obhodu na grobljе uz grmljavinu puškara. Groblje blagoslovio je dekan iz Hrušice, veleč. g. Ante *Rogač* uz podvorbu veleč. gg. Dolžana i M. Markića, župnika iz Golca. Iza sv. čina rekao je g. dekan krasnu propovied, predočiv nam živimi bojami svetost mjesta, u kojem ćemo jednom svi počivati i sjetiv nas naših pokojnih, koje jurve uživa crna zemljica. Nebijaše oka, koje nije suza orosila. Što smo sretno dovršili to sveto mjesto, zahvaliti imamo u prvom reču g. župniku *Dolžanu* i našem, vriednom županu g. M. *Sankoviću*-Soldatiću koji nisu mirovali dok djelo sretno kraju neprivedoše. Hvalu zaslužuje i naš dobri puk, koji je rado učinio svoju svetu dužnost.

Zahvaliti smo dužni i veleč. gospodi svećenikom, te gg. učiteljem Vašelu iz Hrušice, Mandiću iz Vodica i svim našim susjedom iz Vodica i onim iz Golca i Hrušice, koji nam pomogoše opraviti sv. djelo, il koji nas ovom zgodom posjetiše. Žalimo što nas zaboraviše braća sa podnožja našega krasa, premda su znali kako ih željno očekujemo.

Nakon dovršena blagoslova i propoviedi sakupili se naši mili gostovi i domaći prvaci u kući župana *Sankovića*, gdje se u prijateljskom razgovoru okriepiše i pozabaviše do pod samu noć, t. j. sve do odlazka dragih nam gostova, koje odpratismo zahvalnim srcem kličuć živili i pjevajuć našu obljubljenu: „Još Hrvatska ni propala“ itd. *Motritelj.*

Zanimivi žalobni izlet. Sa otoka Krka pišu nam 6. t. mj: Kad su se na dan sv. Lovrečkoga sajma spremali riečki izletnici na odlazak iz Krka, jedan od ovih, ne varam li se kovač, pade nesrećom med dva parobroda i utopi se. Krčki stolari niesu mu htjeli badava napraviti škrinje sve dok se nisu uvjerili, da je utopljenik *„puro sangue latino“*. Ustanoviv naravno, da tad nije pri sprovodu manjkalo ni glazbe.

Dovle ništa osobita, van što bi se krčkim zanatlijam moglo prigovoriti, da im nije posvema jasan pojam o čovjekoljublju.

Prošle sedmice pukne iznebuha Krkom glas, da su za u nedjelju nuduću. riečki zanatlije upriličili žalobni izlet u slavu utopljenikovu, te da će u tu svrhu sobom donieti vienac, koji će mu postaviti na grob. I zbilja oko 4 sata poslie podne stignu izletnici i čitava povorka, predvodjena trojicom zanatlija u crnini, koji su nosili vienac, pračena zanatlijskim zborom i glazbom, krenu put groblja. Povorci priključi se i njekoliko zanatlija iz Krka, med kojima slabo je pristajao poznati specijalista u želudačnih pranjih Scarpo. Tega oni za cielo nebi bili učinili, da su ma i iz daleka slutili, da je taj izlet demonstracija proti krčkom „municipiju“ (?)

Na groblju držalo se govore, svirala je glazba, pjevao je zbor.

Ni dovle ne bi još bilo bog zna kakova zla, van što bi se moglo opaziti, da se onakova posmrtna slavja priredjuju obično ljudem, koji su se za svog života proslavili znanjem i umjenjem. U životu pokojnika, kojega bi naravska smrt u gradu Rieci bila poniela posvema neopaženo na groblje, bilo je važno jedino to, da se je utopio. Jedino ta nesreća njegova izazvala je u gradu Krku dva sprovoda, dvojaku glazbu, govore, vienac i svečano-komičnu držanje izletnika i krčkih zanatlija za vrieme sprovoda, a to sve moralo je i u samoj duši utopljenikovoj izazvati smieh, kad bi se u obće duše pokojnika mole smijati.

Nakon dovršenog obreda sliedile su počasti Bacichu, koje niesu ostale bez učinka, te doskora izazvaše iz grudih uveliljenih (?) izletnikah zvučne povike: *„Viva municipio* (?) *di Veglia!“*, *„Viva il podestà!“*, *„Viva l' Istria italiana!“* i deranje poznate pjesme *„Nella patria degli orsetti“*, koja je u srcih Krčana našla toliko odziva, da ju se je iz svega grla pjevalo ćak u kući nekog činovnika. Gospodja toga činovniku bila je na svom doksatu neobično oduševljena liepotom one večeri, te je bližnjoj susjedi pričala, kako ju je njezin dragi suprug opetovno pozivao na šetnju po obali.

Nego najzanimivija su bila dva izletnička povika na razstanku: ona „viva Ungheria“, kojemu se nije nitko odazvao, te povik *„viva muro di Velja“*, očevidno napereno proti krčkom municipiju (?); možda je utopljenikova duša i to čula, pa ako je k tomu kasnije zamjetila, kako izletnici u svojoj zanesenosti zaplovišе sa svojim *„Eneom“* (parobrodom Eneom) u mjesto k *Didoni* (prema Rieci) ravno prema *Latiumu* (pardon, prema otoku Rabu), morala je upravo prasnuti u smieh.

Pri zaključku ovog dopisa doznajemo, da je poznati učitelj saobćio krčkim svojim prijateljem svoj sretni dolazak u Rim, kamo se je zaputio namjerom, da prisustvuje svečanostim 20. septembra t. g.; saobćio im je to dopisnicom navlaš tiskanom za tu prigodu, u kojoj ih sav blažen srdačno pozdravlja.

(S druge strane doznajemo, da sa više spomenutim činovnikom prijateljuju i nekoji od Hrvata, za koje smo držali, da se nebi mogli družiti sa onimi, koji *tule*, tobož nam na prkos glasovitu *„Nella patria degli orsetti“*. Op. ured.)

Iz obćine Grožnjanske pišu nam 5. t. mj. Gradić Grožnjan blizu Buja kao patuljak prima se u kolo sa svojimi drugovi, te se ističe svakom prigodom da častno pokriže svoju djedovsku kulturu. To se je opazilo i zadnjih dana u napadajih na naše ljude, koji su tako učestali, da naš čovjek neće smjeti u to gnjezdo, ako ne u pratnji orožničtva, ili ako visoko c. kr. namjestničtvo neučini shodna, da Grožnjancem neohladi vruću napolitansku krv.

Na dan sv. Ivana išli su trojica naših muževa iz Šterne u gradić, da traže na občini prepis liste izbornika za buduće občinske izbore. Samovladni tajnik Elio Torcelli zaniekao im je liste, te u hip sabralo se je pred občinskom kućom sila fukare, što je počela žviždanjem, urlikanjem i psovkami navaljivati na naše čestite kmetove. Tajnik Torcelli rivao je laktima u naše ljude, kako bjesan vapeć: *„Fora de qua! Presto!“* uz druge neliepe pridjevke našem narodu. I neki Commisso krčmar i mesar iz Grožnjana počeo je tako navaljivati na naše ljude sa gladnom fukarom, da su naši ljudi jedva jedvice živu glavu iznesli. Počkupljena *mularija* sa spomenutim *šiorom* na čelu pratila je kamenjem i psovkami naše kmetove skoro četvrt sata daleko van iz grada. Občinski tajnik Torcelli pozvao je još obć. stražara Antona Pojani „Puh-a“, da pregleda odjeću našim kmetovom, nisu-li oboružani.

Dne 3. agusta pozvalo je občinsko glavarstvo u Grožnjanu župnika iz Šterne mgč. Antona *Nedveda* sa njekolicinom drugih, da dadu svjedočanstvo radi noćnih pjevanja i halabuka, što su ih po Šterni cielo noći sprovodili tamošnji *„foreštieri“*. Dolazećim u grad došao je na pozdrav iz občinske kuće krupan kamen, koji je ranio na nogi kmeta Ivana *Damijanića*. Na povratku zahtjevao je župnik pratnju dvaju obć. stražara, koju mu je načelnik Fedel i dao. Psovkam, žviždanju i porugam nije bilo ni konca ni kraja. Do stotine mularije, mladića i sivih brkatih propalica uz blatnu ženskadiju napadalo je naše ljude, što su pratili svoga župnika, daleko van iz grada. I rajčicami bacali su za njimi, sve na oči dvojice stražara grožnjanskih, što su obješene glave uz naše ljude koracali. Šteranski nemirnjaci dakako ostali su sa svojom bračom u gradu, grdeć svoga župnika i svoj rod. Tužni zaslužnjenci! Najviše je mahnitao neki Rota, otrcani „conte“ iz Momjana i postolar, koji je k nam došao trbuhom za kruhom, a na veću još smutnju puka.

To su dvie vriedne ilustracije naših naobraženih suzemljaka. Ali treća je još ljepša. Dne 4. septembra došao je ces. kr. šumar Juraj *Antonac*, čestit rodoljub, u ces. kr. poštanski ured u Grožnjanu, da tamo uruči njeku pošiljku za svoga sina u Gradac. U mig oka skupilo se okolo njega jato mularije vičuć i žviždajuć, da bijaše grozota. Ali naš Jure ni lievo ni desno već ravno koraca naprieđ. U samu poštu došao je za njim Mate Comisso detto Kalafornija, te ga napao u javnom uredu vapeć: *„Porko de Kroato via de kva, kos ti vol kva“*. Medju drugim da je rekao i: *„porko de sovran, ke te da la paga!“* Na te je rieči skočio poštar Karlo Forcelli te je nemirnjaka izveo za ruku iz ureda. Kad je kašnje naš Antonac došao u dućan Ivana Fedela, te svoju batinu objesio na prodalački stol, došuljao se za njim isti Kalafornija te mu batinu potajno odnesao Ali su treći dan došli c. kr. orožnici iz Buj, da razvide stvar te Kalafornju odpremili pod ključ, gdje je već više puta boravio. *)

Kod zadnjih občinskih izbora nismo učestvovali jer — nevjerojatno, ali istinito — nismo imali kandidata za občinsko zastupstvo. Naš se tužan puk straši skočiti na junačke noge, radi grožnje dvojice, trojice gladnih gradjana. Ne valja tako, ljudi moji! Tko nas nepusti u miru, kad idemo u Grožnjan ili u Buje, za toga će nać pravica jošte mjesta u Kopru i u Roviuju. — Glavarom občine Grožnjanske izabrali su si dne 4. o. mjeseca Luigi-a Comisso, brata obadviju sgora navedenih izgrednika Antona i Matije „Kalafurnije“.

Iz Kašćerge (občina Pazin) piše nam prijatelj 8. t. mj. Molimo Vas, gospodine uredniče, da izvolite u dičnoj „Našoj Slogi“ javiti, da ima u občini Kašćerga na stotine hektolitara bielopa vina, koje će biti ljetos vrlo moćno, jer se po suhomu trgalo. Hvala Bogu, gospodari se raduju nad svojim trudom i potom, pošto im se obilato naplatio: našli su groždja kao malo koje godine. Ako im je nemila suša okrojila druge prvoizvode, tješi ih puna konoba bačava sa božjom kapljicom.

I u občini Zamask naći će naša braća trgovci poštene kapljice u izobilju. Samo molimo našu gospodu trgovce, da osobno dolaze okusiti vino; neka ne vjeruju kojekakvim mešetarom, koji će im mraziti, da je bila tuča, da vina neima više i svakovrstnimi drugimi lažli. Mi ih uvjeravamo, da će kod našeg kmeta naći kapljicu, s kojom će biti kao i drugih godinah posve zadovoljni. Da će im biti svatko na ruku, razumi se samo po sebi.

(Molimo prijatelje i iz ostalih krajeva Istre, da nam jave koliko po prilici i kakova vina imade u pojedinih mjestih na prodaju, pak da uznognemo uputiti naše trgovce tamo, gdje ima valjana vina i uz umjerene cienе. Tako smo danas jednoga uputili u izvanjska sela občinah Umaga i Buja. Ur.)

*) Čitali smo, da bijaše riešen obtužbe radi nedostatnih dokaza. Ov. ured.

Književnost.

Pjesme Ivana Mažuranića. Upravo nam je stigla ta krasna knjiga, koja je najljepši spomenik velikom pjesniku Ivanu Mažuraniću. Izdao ju je sin pokojnikov g. Vladimir Mažuranić. Cieni je broširanoj knjizi 2 for. — liepo uvezanoj 2 for. 50 nvč. Naručiti se može ta knjiga kod izdavatelja *Vladimira Mažuranića*, podpredsjednika banskoga stola u Zagrebu, a dobiva se kod knjižara zagrebačkih. Format, papir i tisak su upravo sjajni, a sadržaj u njoj biran i begat. Preporučamo ju najtoplije

„Spor izmedju Srba i Hrvata“, napisao Jld Bogdanov. — *Sadržaj*: 1. Srpsko-hrvatsko pitanje — zamašno pitanje; 2. Pitradoksi; 3. Naši prosvjetitelji; 4. Bošnjaćtvo; 5. Srpsko-hrvatsko pitanje — psihološko pitanje; 6. Komparativna študija; 7. Treće stanovište. — U Zadru, izdanje štamparije S. Artale. — Cijena 35 nvč. — Medjunarodna knjižarnica E. Schönfelda u Zadru.

Gospodarstvo. Za povoljno uspjevanje domaće životinje, glavna je pogodba, da su podpuno zdrave. Najvažniji nalog svakoga gospodara je, da očuva svoju živinu zdravu. Sredstva za to imamo, te nas mnogogodišnji pokusi uporaju na Kwizdine živinozdravne proizvode, koje proizvadja Fran Ivan Kwizda, ces. i kr. austro-ugarski i kr. rumunski dvorni dobavljač i okružni liečnik u Korneuburgu kod Beča. Ovi proizvodi su na dobrom glasu kao prezervativna sredstva daleko preko medjah naše domovine. Izvrstan uspjeh, kojega mogućnost je samo kroz Kwizde restitucijonalni fluid za konje (koje se je pokazalo kao izvrstno okrepljujuće sredstvo) nadalje Kwizdin korneuburški prašak za živinu, koj se posvuda upotrebljava sa najboljim uspjehom, ili kao prašak za odgoj živine u obće, kao takodjer pri kravah, da dadu obilno mlieka i sva živinozdravna sredstva, koja izradjuje Fr. Iv. Kwizda, dokazuju za najsjajniji način svietovni glas ove tvrdke. *e.*

Listnica uredničtva.

Gosp. „Žmirko“. Domajemo s pouzdane strane, da ona stvar na sudu visi, te držimo, da nije shodno preticati pravoriek sudca. Svu stvar izručiti ćemo prijateljem, koji će ju na pravom mjestu u svoje vrieme upotrebiti. Hvala Vam na ovom i preporučamo se za buduće. Živili!

Gosp. M. J. u R. Nismo se mi bojali priobćiti ime onoga strastvenoga talijanskoga svećenika, koji je hotio izazvati škandal prigodom pogreba blagopokojnog mihovila, već smo mu ime zamučali obzirom na njegovu nezrelu dobu, na nedostatan odgoj i radi samog stališa, komu pripada. Inače Vam je on ovdje obćenito poznat kano strastveni protivnik svega, što je slavensko. On i njemu jednaki vode dodnje danas na odlučnom mjestu prvu rieč, ne znajte, da se mi neplašimo ni njega ni njegovih jednomišljenika, bili oni u suknji il u kaputu. Zdravo!

Gosp. Kozjavuna. Nebijaše nam moguće u ovom broju; upotrebiti ćemo sve. Prijateljski pozdrav.

Gosp. J. P. Nebojte se, niesmo zavrgli. Zdravo!

Slovenci pozor!

U Barkovljah preuzeo sam dućan jestvina (Taccanijev), kojega sam popunio bogatom **svježom i finom** robom.

Za mnogobrojni posjet preporuča se vlastnik

Suban Ivan ml.

Jakob Štrukelj, Trst

ulica Caserma br. 16, ulaz Piazza Caserma

(naproti velikoj kasarni).

Prodaje po najverojatno nizkim cienam **svakovrstne i engleske** dvokolice (Bieykle). Zastupstvo dvokolica „Adler“ iz tvornice H. Kleyer, Frankfurt i „Viktoria Cycle Works“

Wolverhamptom (Engleska). 3—50

Dvokolice „Adler“ svietskoga su glasa uporabljaju se kod njemačko vojske.

Jamči se za svako kolo 12 mjeseci, tko nezna voziti, naući se ga bezplatno.

Pošilja se u pokrajine i na sve kraja.

3 zlate 15 srebrnih kolaja 12 častnih in priznalnih diplomov

Fran Iv. Kwizda

KWIZDE

Varstvena znamka.

c. in kr. avstro-ogrske dvorni dobavitelj.

Kornеuburški redilni prašek za živino.

Dietično sredstvo za konje, rogate živali in ovce. Rabi se nad 40 let v mnogih hlevih, kadar *živina nima tека*, ako *slabo prebavlja*, da se *pobolјša mlekо* in *pomnoži mleko pri kravah*.

Cena: ½ škatljici **70 nč.**, ¼ škatljici **35 nč.**

Kralj. rumunsk dvorni dobavitelj.

Pazite blagovolino na gornjo varstveno znamko in zahtevajte izrečno *KWIZDE Kornеuburški redilni prašek za živino.*

Glavna zaloga Kreis Apotheke Korneuburg pri Dunaju.

Dobiva se u vseh lekarnah in trgovinah z mirodilami v Avstro-Ogerski

II.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc.

Broj 43. U Trstu 17. oktobra 1895. Godina XX

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom napotnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na arku.

Dopisi se nevraćaju ako se neliskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Kralj Hrvata u Zagrebu.

U ponedjeljak dne 14. t. mjeseca unišao je svečanim načinom u priestolnicu svih Hrvata, u bieli naš Zagreb, vitežki naš cesar i kralj; Njeg. Veličanstvo *Fran Josip I.*

Pred 26 godina, i to god. 1869. odlikovao je uzvišeni Vladar prvi put previšnjim posjetom svojim priestolnicu vjernih Mu Hrvata. Koliko li se sbilo promjena za taj četvrt stoljeća u gizdavom našem Zagrebu! Od malena i skromna gradića sa kakvih 12—15 hiljada stanovnika vidimo danas krasan i ponosan grad sa svojih skoro 50 hiljada stanovnika; mjesto, koje se radi svog divnog legla, radi svoje čistoće, ukusno gradjenih i bogato urešenih palača, i zbog izvanrednih prirodnih krasota, koje ga sa svih strana okružuju, osobito dopada domaćim i strancem. Nu grad Zagreb poskočio je silno u ovo posliednjih 25 godina i na kulturnom polju. U njemu je usredotočen danas skoro sav duševni rad hrvatskoga naroda. On je stecišće i ognjište duševno svih Hrvata.

Ali u jednom nit se je promjenio niti će se ikada mienjati bieli Zagreb, kao što ni svi ostali gradovi, mjesta, sela itd., u kojih prebivaju Hrvati. U živoj ljubavi, u iskrenoj vjernosti, u predajnoj odanosti napram posvećenoj osobi svoga cesara i kralja, neima niti će biti medju Hrvati promjene! Ovih, svakomu Hrvatu prirodjenih krieposti, neće nikada nestati. Te krieposti izbile su na površinu neodoljivom silom i prigodom sadašnjeg previšnjeg posjeta. —

Sav hrvatski narod prihvatio je oduševljeno ovu svečanu zgodu, da pokaže svomu cesaru i kralju svoje duboko počitanje, nepokolebivu vjernost i sinovsku ljubav.

U sjajno okićenoj priestolnici svojoj sastale se nebrojene hiljade Hrvata iz svih pokrajina hrvatskih, da vide lice u lice svoga Vladara, da mu se poklone i da mu ponovno zasvjedoče staru ljubav, vjernost i odanost.

Službeno zastupana bijaše doduše kod svečanosti jedino Banovina, ali neslužbeno sudjelovali su mnogobrojno hrvatski sinovi iz ostalih naših pokrajina. Uz kršne Dalmatince, koji bi bili svakako morali biti i službeno zastupani kod sjajnih svečanostih, bijaše odličnih sinova našega naroda iz Bosne ponosne, iz tužne Istre, iz zelene Štajerske, iz ubave Kranjske i ostalih naših krajeva.

Svi ti pozdravili su svoga cesara i kralja kao složna braća, kano vjerni podanici jedne te iste okrunjene glave.

I tako dani boravka Njeg. Veličanstva u ponosnom Zagrebu nebijahu samo za taj krasni grad dani iskrene radosti i nepomućena veselja, već je tomu veselju prisustvovao u duhu sav hrvatski narod, porazbacan na obširnom prostoru od sniežnih Alpa do Bojane rieke, od Dunava, Drave i Mure, od sinjeg našeg mora do Drine vode hladne.

Taj razciepkani i mukotrpni narod svezao je uzko sudbinu svoju sa onom prejasno vladajuće kuće Habsburga, ostavši njoj vazda odan i vjeran i naziruć u njoj svoju najbolju zaštitnicu, zagovornicu i dobrotvorku.

Na potoke svoje plemenite krvi prolio je junački hrvatski narod na obranu prejasnog svog vladalačkog Doma, stojeći uviek kano željezni zid uz slavno vladajuću cesarsko-kraljevsku kuću. —

Kroz tri dana svoga boravka u bielom Zagrebu doznao je bez dvojbe prejasni Vladar za težnje i želje svojih vazda viernih Hrvata. On će bez dvojbe prvi nastojati, da se te opravdane težnje, osnivajuće se na pisanom i prirodnom pravu, oživotvore na korist hrvatskoga naroda i na sve to veći sjaj habsburskoga Doma. U granicah monarhije i pod okriljem slavno vladajuće dinastije žele Hrvati okupiti razbacane dielove svoje domovine, znajuć, da će tako osjegurati svoj narodni obstanak, te stvoriti nepredobiv oslon monarhiji na jugu. Ta želja svih Hrvata priznata je svečano i od samoga uzvišenoga Vladara, koji se vazda rado sjeća neizmjernih zasluga, što ih vjerni Mu Hrvati učiniše državi i priestolju.

U toj nadi dočekali su i pogostili Hrvati u svojoj priestolnici svoga premilostivoga cesara i kralja kroz tri dana najsrdačnije, najoduševljenije.

Urnebesnim i gromovitim uzklikom, koji se kroz tri dana u priestolnici svih Hrvata neprestano orili, pridružujemo se i mi kličuć iz dubine našega srca: Svevišnji neka nam dugo poživi našega premilostivoga cesara i kralja *Frana Josipa I.!*

Učiteljski sastanak.

(Konac).

Vidili smo, kako krživljave po 5—10 godina rastu voćke, gdje je zemlja plitka, kako tare pojedine komade voćnjaka nemilosrdni crv, al vidili smo i liepih nasada, kako u dubokoj zemlji i u godini, u kojoj neima crva, bujno rastu i izrastu, čini se, ko da gledaš jednu samu voćku.

Pohodili smo i loznjak, i tuj je gosp. ravnatelj, a ne samo tuj nego i cielo vrieme na svako postavljeno mu pitanje, ljubezno, vješto, jasno, točno i shvatljivo odgovarao. Upozorio nas izmedju inog na amerikansku lozu zvanu *„rupestris"*, koja u dubokoj zemlji neće da uspjeva, dočim u kamenitom tlu bujno raste. —

Bili bismo i dalje išli, nu vrieme nam je izteklo, jer u 8 sata morali smo polak programa biti u Novom mjestu. Vrlo nam je žao bilo, da nismo mogli jošte koju ugodnu uricu provesti kod tako zanimivog predavanja i u tako liepo i uzorno vodjenom gospodarstvu.

Prije no smo se odalečili, gosp. se podpredsjednik g. ravnatelju srdačno zahvalio, našto smo mu uzklikuli trokratni „živio"; na što se je on takodjer srdačno zahvalio. Sad ne časiv časa odpotili smo se put Novog mjesta u crkvu čč. oo. franjevaca.

Uljegnemo hrpimice u crkvu i sv. misa pristupi. Nismo bili sami, no bilo je i ine mjestne gospode kod sv. mise. Na orgulje je igrao mjestni kapelnik i organista g. Hladnik, dočim su g. učitelji bez pratnje orgulja upravo pohvalno pjevali.

Kakav je utisak ovaj naš izlet u Grm učinio na pojedince, ne znam, nu jamačno postigao je svrhu, da će pojedinci na zadana pitanja donljeni odgovor znati u svom domu uporabiti. Da će svi oni učitelji, čijih školska djeca imadu pravo polaziti ovaj zavod, mirne duše moći ga preporučiti roditeljem.

Pošto se danas u vrieme željeznica, parobroda, brzojava, telefona i t. d. u nijednom zvanju ne trpi stanke, no sve spieši do većeg izobraženja, tako se nesmije trpiti niti u staležu, čijeg „plug i brana, svim je hrana". Dakle, učitelju, sveta ti je dužnost, da nukaš, pobudjuješ volju i tim putem doprineseš ka onoj velikoj zgradi, koja se nazivlje „narodno blagostanje".

Iza dovršena glavnoga višesatnoga, nepretrgnuto obdržavanoga sborovanja sakupismo se oko 1. sata poslie podne u prostranom vrtu gostione g. Tučeka. Sastasmo se tuj, da nam srce jošte jednom življe zakuca, da nam se razdraga, pa da tako na okupu razstanka dovikenemo jedan drugomu srdačni „s Bogom". Posjedosmo za duge pune stole. Bilo nas oko 130, što učitelja, učiteljica, a što gospode gostiju.

Kako nas je već prvog dana glasba liepo dočekala i tim nas ugodno iznenadila, tako nam je htjela i sad zadnje časove ugodnimi učiniti. Došli su u rečenu gostionu u podpunom broju, u paradnom odjelu i pod ravnanjem svog vrlog kapelnika izvadjali po izbor komade, te smo više puta burno povljadjivali, osobito kadno je u jednom „potpouri" zasvirala pjesma „Gdje stanak moj".

Čuo sam iz vjerodostojnog izvora, od osobe, koja bijaše kod mnogih banketa i kazala mi je, da je ovaj u Novom mjestu bio jedan izmedju najanimiranijih u svakom pogledu. Bilo je liepih, zanosnih govora, liepe se nazdravice redale.

Čim smo se prvim jelom ponjekle okriepili i utaložili glad, ustane se prvi gosp. Ivan *Lapajne* i upravo biranom rieči nazdravi Novom mjestu. Iztaknuo je osobito, da je

PODLISTAK.

Govor

c. kr. zemaljskoga školskoga nadzornika *Antuna Klodića*, viteza Sabladoskoga, izrečen prigodom otvorenja zemaljske školske konference u Gorici dne 13. septembra god. 1894.

(Konac.)

Ako je čovjek izvor, pravilo i svrha moralnosti, ako kršćanstvo ne sadržava vječnih čudorednih istina, u kojih je uklopljen i družtveni moral, onda manjka jedno više načelo, koje bi moglo obuzdati zablude pojedinca, onda bi prevratni socijalizam bio u svojem podpunom pravu, da razruši postojeći družtveni red, onda neće biti druge nego pozvati silu, koja će moći držati mase na uzdi.

Ali pitamo mi: Tko će pak na uzdi držati one, koji predstavljaju silu i imaju ju u svojoj ruci, čim u tih ljudih uhvati korien nazor, da moral nije ništa drugo nego predsuda, košto se je izrazio onaj francezki učitelj? Na to nam odgovara povjest propasti rimskoga carstva, povjest francezke revolucije prošloga stoljeća. Za stalno neće biti za obuzdanje strasti dosta jaka ideja sveobćega blagostanja i sve više napredujućeg razvitka čovječanstva, kojoj valja žrtvovati svoje vlastite probitke i osvjedočenja. Prieka će nužda dotjerati do toga, da ljudstvo neće htjeti priznati nikakve auktoritete, nikakva gospodara, pošto se nije htjelo priznati Boga kao gospodara neba i zemlje. Moral bez Boga, moral bez vjere vodi neizbježivo do anarkije na polju morala, politike i družtva. Čovjek se snebiva, kada pomišlja na strahovite posljedice takovih nauka.

Obuzet grozom pred takovimi naukami i ponukan ljubavlju prama mladeži, koju bih rado vidjeti, da uspjeva urešena svakom krieposti, smatrao sam, vrli uzgojitelji mladeži, svojom dužnošću, da vas upozorim na ponor, u koji vode takovi nauci, spomenuv vam letimice njihovo bivstvo, razvitak i posljedice.

Ovdje mi baš dobro dolazi misao Lambruschini-jeva, koji piše: Temelj političkim uredbam mora biti čudoredni poredak, a temelj ovomu uzgoj i to onaj uzgoj, koji ima da razsvjetljuje i uredjuje duh; a ne onaj, koji ima da ga guši, kvari i razplamćuje; onaj uzgoj, koji ima da spaja duševno nastojanje sa zahtjevi praktičnoga života, gradjanski život s obiteljskim, ovaj kukavni zemaljski život sa blaženim životom na nebesih.

A o predmetu, kojega smo se danas dotaknuli, umuje on na sliedeći način: Ima zakon, koji vlada čovječjim duhom i uredjuje ga. Ovaj zakon, dočim mu se najavlja, pušta mu na volju, da ga sliedi ili ne sliedi. Čovjek doznava zanj iz nutrnjega glasa savjesti, iz izvanjskog glasa naravi, iz žive rieči Boga. Poznavati i izvršavati cieli zakon morala jedino svietlom razuma i savjesti bilo je nemoguće i nevinu čovjeku, odtuda nužda objave božje, koja tumači i dovršuje one dvie druge objave čudorednoga zakona i ovom posljednjem podava značaj vjerskoga zakona i izvanjskoga pozitivnoga zakona, te objavljujući se, ustanovljuje dužnost.

Povrh toga čovjek je družtvene naravi i usljed toga treba, da nutrnji zakon njegova duha bude tomu primjeren i s toga izvanjski i auktoritativno naložen. To je i razlog družtvenoj, vjerskoj i obiteljskoj auktoriteti, potrebitoj jednoj, drugoj i trećoj za uzgojni razvitak čovječanskoga bistva. Onaj zakon dakle, koji vlada čovječjim duhom, ne čini ga absolutnim gospodarom svojim, tako da bi dostajao on sam svojoj svrsi bez tudje pripomoći; zakon posvećuje i štiti moralnu slobodu čovjeka djeteta, ali ga u isto vrieme podvrgava auktoriteti Boga, obitelji, družtva, crkve kao pod neuklonivim uvjetom njegova vlastitoga uzgoja.

Dozvolite mi jošte, da napomenem misao jednoga francezkoga akademika. „Vjerska obuka u pučkoj školi nije samo najznamenitiji dio obuke, nego ju mora (vjerski) nabožni duh posve proniknuti i čudorednosti za temelj služiti". I Saint-Marc-Girardin tvrdi: Samo vjera sačinjava čvrst temelj uzgoju. Bez obuke vjerske nema dobra uzgojnog sistema.

Ja smatrah tim više za svoju dužnost, da vam, vriedni moji sudrugovi, dadem ove namigljaje, da si pred očima držite, da biesni boj izmedju kršćanstva i bezbožtva a i zato, jer se i kod nas kuša promaknuti naravsko središte uzgoja, a to je kršćanski spiritualizam, služeći se filozofijom kao polugom, da ga usredotoče u humanizmu.

Osim toga htjedoh vam razjasniti ono, što se nalazi u zaglavnom poglavlju naputaka za naše učevne osnove. Budući stanovničtvo ove pokrajine niti iz daleka ne misli odalečiti se od ideja kršćanskih, to će vaša čast rasti u onoj mjeri, u kojoj će rasti i sjajiti se ugled vašega stališa i da govorim s Lambruschini-jem, u onoj mjeri, u kojoj će rasti u vas razborita i umjerena ljubav prama djeci, koja izvire iz religijoznosti, i rasti će vaš ugled onoliko, koliko ćete znati ne samo riečju, nego i s primjerom i u svakom obziru bezprikornim ponašanjem buditi u djeci sviest o njihovoj vlastitoj odgovornosti za sve njihove nutrnje i vanjske čine, toli u kućnom, koli u privatnom i javnom životu. Ova nikada dosta cienjena radinost učiteljska imat će mnogo većeg uspjeha, kada se združi s nastojanjem učitelja vjere oko toga, da gojenci, kašto se tamo veli, ne ponesu iz škole u život sa sobom samo sposobnost i postojanu težnju, da se u svih granah znanja dalje naobražuju, nego da ponesu sa sobom takodjer tvrdu vjeru u svoje vječno opredieljenje.

ovo u istinu Novo mjesto, jer dva dana što tuj boravimo, nismo čuli izgovoriti nit ciglo jedne *njemačke* rieči. Da neima imena kakvo ima, morali bismo ga mjestu dati, jer mu dolikuje. Mjesto, da se i dozad nazivalo metropolom Dolenjske, al upravo tim liepim svojstrom, koje bismo zahman tražili u drugih slovenskih mjestih, zauzima prvo mjesto u cieloj pokrajini. Bože daj takvo ostalo, pa se i druga slovenska mjesta za njim povela. Istodobno nazdravi i zahvali se tuj prisutnomu načelniku g. Perkotu.

Ovaj se odmah ustane i liepo se zahvali na nazdravici.

Gosp. Ar. *Gradišnik* zahvali se odboru, komu ide najveća zasluga, da nam je bornvak tuj tako mio, tako ugodan. Isti je pokazao, da je bilo u njega ne same odlučne volje, nego i velikog oduševljenja.

Izmedju „*Zaveze*“ i „*Pedagogičkoga družtva*“ nastalo je bilo njekakvo nesporazumljenje, a pošte se to na liepu poravnalo, g. *Škrl*, ces. kr. sudbeni savjetnik nazdravio je tim dvim kano novovjenčanim „Pedagog. sbor sa „Zavezom“.

Gosp. Eug. *Gangel* započeo je svoj liepi govor „domorodkam“ — rodoljubnim ženam sa: „*Slovenec sem, Slovenec sem*, tako je mati djala, ko me je dete pestovala“. Burno bio je pozdravljen, jer je govorio krepkom, u srce dirajućom riečju. Vrlo ugodno dojmio se svih šaljivo-poučni govor gosp. Stj. *Ferluge*, koga su uslied toga govora dignuli na ramena. Gosp. Janko *Leban* napio je „crkvi, domu i školi“ u pjesmi. Govor *Boža Dubrovića* vadimo iz „Soče“ od 20. septembra br. 38, a glasi:

Pri banketu je govoril g. Božo *Dubrović*, nadučitelj v sv. Mateju; njegova zdravica je bila sprejeta navdušeno, a nazdravil je utemeljiteljem „*Zaveze*“ in vsem onim, kateri so jo ustanovili in se še vedno trudijo okolo nje, ter delujejo v nje prospeh. Zahvalil se je, da je sprejela v svoje kolo tudi „*Istrane*“, ter naprosil, naj jih držijo v svojem kolu tudi za naprej, kajti rajše bi umrli v bratskem objemu, kakor živeli v robstvu. Nazdravil je tudi pevovodji g *Potrebinu*, katerega su nesli na ramenih vsled te zdravice, in se zahvalil pri ti priložnosti v imenu Hrvatov, da Slovenci negujejo in milujejo hrvaško pesem“.

Imam opaziti, da svatko, tko je želio govoriti, morao se prije sadašnjemu predsjedniku prijaviti za rieč i tada je on pozivao redom, kako se koji prijavio. Ne čekajuć reda g. Josip *Bezlaj*, gradjanski učitelj u Krčkom odmah iza prve nazdravice Boža *Dubrovića*, digne se i spomenu Gaja i navede iz njegove pjesme: Još Hrvatska ni propala:

„U kolu su svi Hrvati
Stare države
Stare slave vjerni svati,
Z Like Krbave
Kranjci, Štajer, Gorotanci,
I Slavonija,
Bosna, Srbi, Istrijanci
Ter Dalmacija“.

U tom duhu, u tom smislu treba da svi radimo — pa napija solidarnosti slovenskih i hrvatskih učitelja, željom, da se ovi čim tjesnije združe, tako, da s vremenom, a to čim prije postane: austrijsko južnoslavenska „*Zaveza*“ po izgledu „njemačko austrijskoga učiteljskoga zaveza (Deutsch-österreichischer Lehrerbund) jer u slogi je moć!

Nazdravio je učiteljem urednik „*Domovine*“ liepom nazdravicom. Govorili su jošte: gg. Fran *Vodopivec*, *Jug*, *Setina* i još njekoji, čijih imena ne mogu se sjetiti. Sve nazdravice, jer su bile upravo birane, bijahu velikim oduševljenjem primljene. Pročitali se prispjeli telegrami, koji bijahu sa „živio“ primljeni.

Liepo i dobro nam je tu bilo, nu svemu dobru došao kraj i hoćeš, nećeš, morali smo se rastati i ostaviti liepi, mirni kraj, u kojem smo doživjeli trenutaka, koji će nas u našem težkom zvanju kriepiti i jačiti. Praćeni na kolodvor množtvom gradjana, učitelja i učiteljica, koji su naumili još tu ostati, rastali smo se od njih puni zadovoljstva, pomladjeni, okriepljeni, očelićeni i puni bratimske ljubavi. Prije nego li je vlak krenuo pjevalo se rodoljubne pjesme, grlilo se i rukovalo kao bratja i sestrice.

U Ljubljanu prispjeli smo u kasno doba noći. Primorci, Štajerci i Kranjci, svi su tu ostali. Njekoji su imali čekati vlak do 2 sata, njekoji do u jutro — zato se svi vratismo u „Hotel Lloyd“, da se okriepimo. Prije no smo se rastali srdačno se pozdravimo uz želju, da se opet vidimo kod dojdućeg zboravanja ili u ubavoj Savinskoj dolini u Štajerskoj, ili izpod starice Učke u Opatiji, u našoj Nizi.

* * *

Napisao sam ovo par redaka, da održim rieč, koju sam morao zadati bratji i sudrugovom Slovencem vraćajući se iz Novoga mjesta.

Sad dozvoljeno mi budi, da u kratko dovršim.

Poslovica veli: Drvo se oslanja na drvo, a čovjek na čovjeka. Mi se pako moramo oslanjati na naše sile, ponajpače na našu bratimsku uzajamnost. To se dakle bratimske sile moraju sjediniti, složiti, jer onda tekar moći ćemo uspješno raditi i umovati o načinu i o sredstvih, smjernjućih na naš boljak i napredak.

Poznato je, da uglevlje na okupu pobrnjeno tlije i uzdrži vatru, dočim porazbacano ubrzo se utrne — tako i mi, budemo li složni na okupu, budemo li se često sastajali, iskrica, koja u nami tlije za dobrobit naš i našeg naroda, ne samo da neće utrnuti, već će se razplamtiti živim plamenom.

Budimo sviestni ne samo našeg *zvanja* no i *pozvanja*, pa pregnimo svi po onoj neumrlog našeg pjesnika Petra Preradovića:

Djelaj svaki u svom krugu:
Krstom, perom, plugom, veslom.
Pod zastavom svaki svojom,
Al narodnim svi pod geslom!

Priobćio **Božo Dubrović.**

*

DOPISI.

Riedke viesti iz Draguća i Huma. — Naslovio sam svoj dopis tako, g. uredniče, ali ne mislite, da se u ovih stranah Istre ništa nebi dogadjalo, što bi vriedilo, da se o tom i dalje saznade, ter iz toga crpi koristan nauk. Nipošto! Ta dao Bog, da bi toga manje bilo, jer će inače doskora biti treba, da se stvori za Dragućane i njihove susjede i pobratime Humljane i druge sliepe sliedbenike poznatog buzetskog spasitelja posebun kotarski i okružni sud, posebnu žandarmariju, posebni zatvor, ako ga se budu i dalje držali i njega sliepo poslušali. Nego jedini uzrok je taj, što su naši rodoljubi odviše skromni, pak se ne nadje medju njimi nitko, koji bi se zauzeo za to, da dodju u javnost ona njihova djela i nedjela, one tućnje i navale na osobe nedužne i nenaoružane, one izkrivljene svjedočbe i prisege, oni odrezani repovi, počam od konja velečć. g. Vj. Spinčića, dok je još kao školski nadzornik vršio svoju dužnost u Draguću, pa sve do nesretnog tovara Petra Krivičića iz Huma. Riečju, svi oni zločini i prestupci, oni plodovi razvikane „*avite kulture*“, sbog kojih su već imali i još će imati c. kr. sudovi u Buzetu i Rovinju toliko posla, sbog kojih većina njih dobro poznaje tamnice istarske, jer su se u njih često i dugo (čak do sedam mjeseci i više) na državne troškove gostili i hladili. Tim bi se mnogo doprinielo tomu, da ne potamni ona stara slava i onaj glas Draguća, radi kojega mu se je svaki pošten čovjek daleko uklanjao, pa ako je po nesreći morao onamo vršeć svoju dužnost, sigurno je došao praćen andjeli čuvari n prilici c. kr. oružnika. (Tako od njeko doba moraju dolaziti i odlaziti svećenici i učitelji, dekani i nadzornici samo u pratnji c. kr. žandarmarije). Istina, neki smrdni talijanoški listovi osrću se kadšto na ovaj kraj. Nu kakc već drugčije neznaju, pače niti nesmiju, a da očito sami sebe ne izdaju za lažce, te prikazuju dakako ono, što je crno, (nedjela tamošnjih takozvanih talijanaša) kao bielo, a bielo kao crno, onako, kako se to vidi poznatomu dopisniku puljskoga „*Ostića*“, da tim prevare i obsjene prosti i bezazleni puk Istre. Zato sam se primio pera, da razsvietlim malo lice Dragućana i njihovih susjeda, te ih prikažem, kakovi zbilja jesu. Činim to ne iz osvete ili u nekakvu nečistu svrhu, već samo zato, da opomenem i podučim one, koji idu ravnim putem, da uztraju do konca. Nadam se, da će mi biti zato zahvalni, makar i koja gorka izpala iz mojega pera; treba spoznati pogriešku, da se možemo popraviti. — Tko je kriv svemu onomu, što sam gori spomenuo (pardon!) tko ima zato najveće zasluge? upitati ćete *gosp.* uredniče. Humljani sigurno ne, na to mogu prisieći, jer su vam to ljudi dobrog srca i pokorni izvanredno. pače i tamo, gdje to nebi smjeli biti. U koliko pako Dragućani, to ćete ponješto uviditi iz sliedećega, pak i tako svatko znade, iz čijega se roga puše, naime iz onoga poznatog nemirnjaka. Rekao sam, da Humljani nisu krivi. To mi treba izpraviti, t. j. uzeti izmedju njih zavedene od italijanaških skutonoša, koji ne zaslužuju, da nose čestito ime Humljana, jer su protivnici svakomu probitku i dobru svoga rodnog mjesta, koji su dakle u istinu izrodi, odmetnici, prodanci, te izdajice svoga roda i svoje krvi. Medju ovimi najglavniji i najljući je neki „šijor“ — pustimo mrtvo mirno počivati — koji bi za laskavu rieč „*šijor*“ buzetskih šarenjaka, ljenčara i propalica, živućih samo na račun i od žuljevah dobrih ali nesretnih hrvatskih kmetova, skočio u oganj za njih, i koji pomoćju njekolicine mladjih, ali tim više zavedenih drugova i učenika unesrećuju čitav Hum.

Oni nastoje, da u mirnih i poštenih, nu žalibože veoma zapuštenih i zanemarenih Humljana utrne svaka iskra ljubavi i poštovanja do njihovih starih svetinja u crkvi i izvan nje, do svećenstva (Već više od dvajset godina nije imao Hum stalnoga duh. pastira, čemu je jedino kriva talijanaška zloba i spletkarije). Malo mare za vjeru, ništa za materinski jezik i za sve i svakoga, koji pošteno misli i njima dobro hoće, nu koji ima tu nesreću, da znade što su bili njihovi predji pa što su i oni sami, pak neprodaje za Judin novac sebe i dobar glas, jezik svoje majke i sve, što bi mu moralo biti najsvetije. Gotovo svaki čestit Humljan je proti njima, a najviše proti prodancem, svaki ih mrzi, jer svaki već znade za njihova nedjela i zle namjere. (Poznat je njihov razlog, iz kojega rade proti svemu, što bi Humu koristilo, dapače što mu neobhodno treba, kao što je cesta, škola, popravljenje groblja, studenca itd., nu ako predlog potiče od kojega pravoga rodoljuba ili od glavarstva buzetskoga, „nećemo tega, samo ne dat im „*gušt, njim za dešpet*“, a medjutim je „dešpet“ i velika škoda za ciela občinu). Nu premda ih sve mrzi pače i prezire, ipak reć bi, da ih se svaki boji. Zašto? Šaljite Humljani marljivo svoju dječicu u školu, nastojte, da vam se ondje nešto koristna nauče, pak vam neće biti treba, da si dadete napisati i pročitati svaku rieč od tih osoba, te tako biti ćete slobodni. Ta sada imate liepu priliku, kad se je tamošnji mgč. g. župe-upravitelj dobrovoljno ter iz ljubavi toliko žrtvovao, te je preuzeo vrlo težku, nu za to veoma zaslužnu zadaću, naime podučavanje djece u školi u vašem materinjem jeziku. Zato bi mu morali biti do groba zahvalni (knošto većina njih i zbilja jesu, samo da se boje kukavice očitovati svoje osvjedočenje i mnienje iz straha možda pred šarenjaci). Upotriebite tu priliku za svoju i svoje djece neizmjernu korist. Čuo sam pripoviedati od jednoga otca, da mu se je sinak naučio u školi mgč. g. župe-upravitelja za jedan dan više nego li za čitavu godinu u „Legiuoj“ školi. Ne čudim se tomu, nego to mi neide u glavu, kako nije taj mali prirasao za školsku klupu, te postao panj, kad brižan nije ništa razumio. Dalje dobro mi je poznato, kako je sadašnji gosp. župe-upravitelj u Humu, dok je još bio u Draguću, svakomu rado išao na ruku, kad je bilo treba što napisati i pročitati ili kakvu molbu sastaviti, i to ne za plaću, nego bezplatno i za ljubav. Nu njega se dakle obratite, imate li kakvu potrebu, a stalan sam, da vam neće odbiti molbu, nego vam rado i drage volje pomoći. Medjutim pako nastojte, da vam se djeca čim stogod nauče.

Dakle Humljani, osim onih nesretnih šarenjaka, nebi bili krivi. Nu ipak ih nemogu posve opravdati. Oni valja da misle svojom glavom i hoće svojom voljom, a ne da budu sliepo orudje u rukuh ljutih protivnikah i neprijatelja samih sebe, svoje djece, svoga jezika i roda. Jer čemu se mogu nadati od tobožnjeg spasitelja buzetskog i domaćih šarenjaka? Možebiti miru, slogi, ljubavi blagostanju? Ta otvorite, nesretnici, oči, a ne budite sliepi po bielu danu, pak ćete vidjeti i spoznati, da vam ne mogu donesti mira, sloge i ljubavi oni, koji u svojoj vlastitoj obitelji živu u nemiru, neslogi i svadji! Da vam nemogu donesti blagostanja, pače niti vam ga želiti, koji su bez vjere, koji vas nastoje zavesti, koji vas niti ne razumiju! Zar niste gospodari ni svoje djece? Jeste! Ta vi ćete jedini za nju odgovarati pred svietom i Bogom! A sad da ju šaljete tamo u „Legu“, koja je ustrojena samo za to, da nevinu slavensku dječicu otimlje i otudjuje materi i njezinu jeziku; gdje ne samo, da se ništa u tudjem jeziku nemogu naučiti, nego moraju otupiti, jer se ondje grdi i psuje sve, što je bilo vašim starim i što mora i vama biti najsvetije, naime naš liepi jezik, naš narod, naši starinski obredi u bogoslužbi. itd., jer tamo menjka prvi i najglavniji predmet — vjeronauk; nauk o Bogu, bez kojega i najučeniji čovjek je najveći nevoljnik. Škola bez vjeronauka, bez Boga, kakvu korist i blagoslov može donesti našoj djeci, vam i vašoj občini. Sjetite se samo, kakvim prostačkim načinom je govorio o svećenstvu i o sv. Otcu papi i o crkvi vaš tobožnji spasitelj! Dakle na noge Humljani, braćo po krvi i jeziku, kojim nas je sve zadojila i nagovorila i odgojila mila majka; probudite se već jednaput iz duboka sna, u kojem se do sada mnogi vas nalaze uslied nemara, varanja i zlobe vaših tobože prijatelja, nu koji su nam u istinu najveći neprijatelji, jer su nas pustili bez škole, samo da ne poznamo, što smo i koliko nas ima u Istri; jer su nam tjerali iz crkve naše svetinje, naš djedovski jezik, jer nisu s nami htjeli govoriti u našem milozvučnom jeziku, kojemu su se rugali i dandanas se rugaju; jer su našu djecu i ljude našega jezika svuda zapostavljali i prezirali; u obće, jer su nam ugrabili sva prava, koja nam božji i naravski zakon priznaje, i koja su nam potvrdili i naši prejašni vladari. Odbacimo već jednom sa sebe onaj jaram, što su nam ga naši talijanaški neprijatelji naprtili na ledja, i koji nas je toliko vremena tištio i dandanas nas tišti! Bacimo od sebe onu nečastnu i pogrdnu rieč „šćavi“ (sužnjevi ili robovi), kojom su nas okrstili protivnici našega jezika i roda. Idimo napried uz onu istinitu: Pomozi si sam i Bog će ti pomoći.

U poniedjelak dne 30. pr. mj. slavilo se je u Humu blagdan sv. Jeronima, zaštitnika iliti patrona tamošnje prostrane i vrlo liepe crkve, koja je bila onaj dan nastojanjem sadašnjega mnogč. g. župe-upravitelja veoma liepo urešena i nakićena. Proslavilo se ga na tako svečani i sjajni način, da takve svečanosti i slave nije se vidilo u Humu, po svjedočanstvu, svih od više nego 25 god. Svaki se vratio kući zadovoljan i veseo i pun svetog osjećaja, osim možda onih usijanih mitikaša. Evo vam, Humljani, dokazu, kako pošteno i čestito misli s vami sadašnji vaš g. župe-upravitelj, kako nežali ni truda ni troška, kada se radi za slavu božju, za urešenje i ukrašenje vaše crkve, za napredak, diku i čast naše občine, za vašu duševnu korist! Dojmljivo je bilo i liepo vidjeti ga dva dana prije, kako je neumorno radio u crkvi i čistio srebrnino i drugo i prigledao posvuda na crkvene poslužnike, te ih upućivao, kako da ovo ili ono učine, kamo da ovo ili ono postave. S toga treba, da ga štujete i cienite, s njim se o svemu posavjetujte, pa skupa s njim nastojte za dobro ciele plovanije. Prisutno je bilo svečanosti osim mjestnog mnogočastnog g. župe-upravitelja, petorica susjednih svećenika i jedan bogoslov. Služeno je bilo pet sv. misa. Veliku misu služio je uz podvorbu trojice mnogoč. gg. susjeda sam mjestni g. župe-upravitelj. Isto tako svečano obavilo se je po podne i veliku večernju.

Kod objeda sjetili su se naši rodoljubni svećenici i zapuštene ter zanemarene naše djece u Istri, pa su sabrali medju sobom svotu od 7.30 za družtvo sv. Cirila i Metoda, koju svotu se je uručilo g. župe-upravitelju, da ju predade na svojem mjestu. (Ovom prigodom pohvaliti mi je slogu, što no vlada ovdje medju svećenicima, Česima i Hrvatima, kako to dokazuje ova svečanost i koju slogu toplo preporučujemo svuda njihovoj mnogč. gg. braći. Zajedničkoga neprijatelja imadu, pravo je dakle, da se i zajedno te složno bore, sjećajuć se one: Sloga jači i nesloga tlači.) Nu kako je bila ta svečanost vesela, tako se je žalostno svršila. Pa tko ju je ogorčio? Nesretni i zloglasni Dragnć!

(Konac sliedi).

Ja sam uvrstio vjeroučitelje — košto se samo po sebi razumjeva — medju uzgojitelje; govorio sam o njih kao o pravih suradnicih u školi, jer jao si ga onoj školi, u kojoj se svećenik ne ponuzdava u učitelja, a učitelj se ne smatra vjernim suradnikom svećenikovim, nego se ponaša kao njegov takmac.

Ali kada bih ja, svjetovnjak, htio preporučivati svećenstvu, da se svim žarom posveti u školah obnci u vjeri i čudorednosti, kada bih im htio toplo preporučiti, da se svom gorljivošću pripravljaju za podučavanje, tada bi me tkogod mogao prekoriti s prenzetnosti.

Zato ni ne govorim o povjerenoj im svetoj i uzvišenoj zadaći, pa svršujem svoj govor s riečmi našega Spasitelja, koje se čitaju u sv. Mateju: Qui sic fecerit et docuerit, magnus vocabitur in regno coelorum.

Završujem izjavljujuć, da se ćutim sretnim, što živimo u takovom cesarstvu, u kojem se jošte po zakonu podučava vjeronauk, u kojem smo pod štitom tako pobožna vladara, kao što je naš najmilostiviji cesar, Franjo Josip I., kojemu ja u svoje, a nadam se, da sam na to ovlašten, i u ime svih vas prisutnih iz svega srca želim, da ga Bog jošte mnogo godina uzdrži na korist naroda, kojih udes On tolikom mudrošću upravlja i brani i na korist sveobćega mira, od kojega crpi škola tako velikih koristi, a narodi toliko neprocjenljivih blagodati.

Franina i Jurina

Fr. Poridaju, da je na Oprtaljšćini niko selo, kadi se more kupiti najtrjega muža za dva fijurina, a one slabije po jednu krunu.

Jur. Po majku svita, poli nas dà cigan za tovara od 24 lit 3 fijurina.

Fr. E, pomalo, ale njih štimaju jako latinska gospoda, ka su njim obećala u zadnjih izborih za Poreč celega vola za fraju.

Jur. Pak?

Fr. Vola ni bilo, ma su njim poslali mrcinu od tovara, ki je smrdil 10 milj dugo.

Jur. To je senjal, da gospoda poznaju svoje ljude, kim su dali, ča su meritali.

* * *

Fr. U Oprtlju da imaju Talijani svojga biškupa.

Jur. Oho! odkada to?

Fr. Niki krnjel z dugom bradom a kratkom pameti, da je rekal, da će on premestit sakega popa, ki ne bude po talijansku plesal.

Jur. Će li mu pak ta valjat?

Fr. Kako bi mogal onakov mužina reć jednu za dragu?

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Tajnik družbe primio je sliedeće iznose: Banka Trick-Dogg u Opatiji sabrala 2 for. — Dr. M. Trinajstić sa 10 dispositiva kluba „Risotto“ u Rogatcu 5 for. — R. Katalinić Jeretov u Zadru sakupio 33 for. — Pop Ante Volarić dostavlja po učiteljici gospodičnoj Albini Matać sakupljeno na Franciskovo kod vicearcidjakona Nikole Pobora, župnika u Kukuljanovom 14 for. 10 nvč. — Prigodom povećanja novog izraelitskog hrama sakupio kod zdravice dičnim našim Istranom Mirko Breyer 26 for. 10 nč. — Uprava „Narodnih Novinah“ šalje 14 for. 10 nvč. i to sakupljeno od g. Tomo Megler iz Dolnjeg Miholjca 4 for. 10 nvč. i od g. M. pl. Vučetića iz Dugogsela 6 for. — Gospodja Francika udova Lenac u Lovranu uplatila na jedanput utemeljiteljna svota 100 for. Živila. — Mirko Jelušić dostavlja po častnom gosp. kapelanu Šileny-u u Kastvu uplaćen drugi obrok utemeljiteljne svote 50 for. — Julij Miran dostavlja u Kastvu na predlog g. Brajše kod veseleg stola sakupljenih 5 for.

Pomozimo siromaku! Pod tim naslovom piše nam prijatelj iz Draguća koliko sliedi: U ovom nesretnom gnjezdu događajju Vam se, g. uredniče, čudne i nečuvene drugud stvari. Kao malo gdje u Istri uživamo ovdje oblato plodove nesretne talijanaške kulture, ili bolje rekuć *bruture*. Odavna su poznati Vašim čitateljem svakojaki izgredi ovdašnjih talijanaških prodanaca, krvopija i podrapanaca proti školskim nadzornikom, proti učiteljem, proti svećenikom, občinskim županom itd. itd. Ali kao da tih lopovština nebijaše mjera puna, izvedoše jošte jedno grdno nedjelo, koje će im za uviek utisnuti na čelo žig lopovštine.

U novije vrieme naperiše ti sliedbenici djedovske *„bruture“* sve svoje otrovne strielice proti našemu čestitomu rodoljubu, uzornomu gospodaru i občinaru g. *Antunu Šestanu*, koji se nije bojao onim nesretnikom u brk kazati, da su na krivom putu i da će upropastiti sebe i svoju občinu ako se na vrieme neopamete. Ali što može poštenje jednoga naproti divljačtvu tolikih? On postaje mučenikom usried zavedene i prodane fukare.

Náš dični *Šestan* postao je zbilja mučenikom u nesretnom Draguću. Neima tomu davno zasjekao ga je u glavu nesretni jedan šarenjak-uprav na vjeri. Ubio bi ga bio onaj razbojnik, da ga nije snaha od ponovnog udarca na vrieme obranila.

O kamenju, koje je za našim rodoljubom na ulici, u kuću, u prozore i ćak na postelju ljetilo, ne ćemo ni da govorimo danas.

Prošloga ćedna imala se je napuniti gorka čaša našemu nesretnomu Antunu. Siromah bijaše na crkvenoj svečanosti u Humu, kad mu netko lopovski zapalio kuću, koja je posve izgorjela. U konobi propalo jadniku 50 hektolitara vina, izgorio mu je sjenik posve, i sav letošnji pridjelak. Štete ima sirota do 2580 for. a osiguran ne bijaše na svoju veliku nesreću. Obćeniti je glas, da bijaše vatra iz zlobe podmetnuta i to u času, kad njega ne bijaše kod kuće, da tako ništa nespasi. Kotarski sud u Buzetu vodi izvide, te se nalaze nekoje sumnjive osobe u zatvoru. Hoće li se pronaći pravoga krivca ili ne, to se nezna, nu govori se obćenito, da je kuća zapaljena od strastvenih Dragućana, koji se na taj način siromahu htjedoše osvetiti radi njegova poštenja.

Sad, pronašlo se il ne ono nesretno ssvorenje, naš Antun ostao je praznih rukuh na ulici.

Radi toga pozivljemo naša rodoljube i prijatelje u i izvan Istre, da priskoče u pomoć ovom našem mučeniku, kojega je spravilo njegovo poštenje na prosjačku palicu. Milodare neka se šalje g. drn. M. Trinajstiću, načelniku u Buzetu ili našemu uredničtvu. Imena darovatelja ćemo priobćiti.

Rodoljubi! Hrvati i Slovenci, pomozimo mužu, koji je pao žrtvom svoga rodoljublja, svoga osvjedočenja i poštenja. U tu svrhu priposlali nam po 1 for. gg.: I. B., I. Ž. i A. R. iz Buzešćine. Ukupno 3 for.; M. Mandić u Trstu 2 for. Ukupno 5 for.

Svečanosti u Zagrebu. Glavni grad kraljevine Hrvatske razvio je veliki sjaj, da dostojno dočeka svoga uzvišenoga kralja i da mu priredi što ugodniji boravak za ona tri dana, t. j. ponedjeljak, utorak i sriedu, koje je imao proboraviti u tom gradu.

U ponedjeljak stigao je kralj u 8 sati u jutro u Zagreb. Doček bijaše veličanstven. Njeg. Veličanstvo dočekao je na kolodvoru tako rekuć sav grad, a na čelu mu poglavice oblasti.

Ulaz sa kolodvora u grad nije mogao biti svečaniji. Pune ulice naroda; sve kuće javne i privatne, svi trgovi, svi spomenici, sve to bijaše u najsvečanijem ruhu.

Narod je pozdravio najoduševljenije svoga kralja, koji je milostivo desno i lievo odzdravljao.

U banskih dvorovih dielio je kralj iza dolazka audiencije. Primljeni bijahu poglavice svećenstva svih vjeroizpoviesti, poglavice vojničtva, svih civilnih oblastih, prosvjetnih zavoda, kao sveučilišta, akademije, srednjih škola, Matice itd. itd. Na sve nagovore našao je prejasni Vladar zgodnu rieč, kojom se je usrdno zahvalio, ovoga pobudio, onoga potaknuo, a sve milostivo odpustio.

Sva tri dana plivalo je silno množtvo naroda u veselju i radosti dajuć tomu odušku oduševljenimi uzklici i poklici na ljubljenoga kralja.

Pošto nam za danas nedopušća prostor lista, da potanje opišemo neobično to slavlje, vratiti ćemo se na taj predmet u budućem broju.

Carevinsko vieće sastaje se dne 22. t. mj. U prvoj sjednici predstaviti će se vieću novo ministarstvo, koje će njedno razviti program svomu budućemu djelovanju. Najvažnији posao, što će ga imati da obavi carevinsko vieće, biti će razprava o državnom proračunu za godinu 1896.

Prije Božića imala bi doći na razpravu i vladina osnova o promjeni izbornoga reda.

Nasliedovanja vriedan primjer. Čestita domorodka, vriedna gospodja Francika udova Lenac iz Lovrana, darovala je družbi sv. Cirila i Metoda za Istru svotu od 100 for., a družba uvrstiti će rečenu gospodju medju članove utemeljitelje.

Ovo je prva gospodja u Liburniji, koja je pristupila družbi kao utemeljiteljica, a znamo, da ima kod nas pa daleko i imućnijih gospodja i gospode, koja bi lahko mogla nasliedovati primjer gospodje Lenac, koju da Bog poživi mnogo godina na čast rodu našemu! Dao Bog, našla mnogo nasliednica i nasliednika! K . . . ć.

Za mužku podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda u Kastvu. Gosp. Šileny Vjenceslav, kapelan u Kastvu, doplatio utemeljiteljnu svotu sa 50 for. — Sabrano na Miholje u veselom družtvu kod Zvankota Belića 1 for. 15 nvč.; za spinčićeve interpelacije o prošlim izborima u Istri za zemaljski sabor utržilo se 2 for. 15 nvč., u nabiranoik u kući Mirka Jelušića u Kastvu unišlo 85 nvč. Ukupno 54 for. 15 nvč.

Za podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda u Puli uplaćeno je nadalje: G. dr. M. Laginja kao treći obrok utemeljiteljne svote 10 for.; Stana, Marica i Jelka Laginja svaka po 10 nvč.; Gosp. N. N. 50 nvč.; ostalo od vienca za pokojnu gospodju Grumovu for. 10.10; gosp. Gržinić Ante, stud. med. platio 1 for.

Nova podružnica družbe sv. Cirila i Metoda ustanovila se je na 13. t. mj. u Vrhu kod Buzeta. Kako odaslanik ravnateljstva družbe sazvao je skupštinu g. dr. M. Trinajstić. Poslije svete mise sabrao se znatan broj puka u školskoj sobi. Družtveni odaslanik protumači svrhu ove svete družbe i blagodati, koje će ljudi našeg jezika u Istri imati, budu li ju živo podupirali. Odmah zatim upisalo se do četrdeset članova. Kod izbora budu odabrani kao predsjednik občinski župan g. Anton Flego, kao tajnik g. župnik Ivan Vranić, kao blagajnik g. Anton Sirotić-Kličić. Zamjenici njihovi jesu gg. Jakov Jožljo, Ivan Grbac i Mate Sirotić.

Pošto su bili odabrani sve ljudi od oka, koji ljube jezik, što su ga majčinim mliekom usisali, uvjereni smo, da će njihova podružnica cvasti i odlikovati se medju ostalimi.

Popravak. U izvješću tajnikovom o XXII. glavnoj skupštini *„Braťovščine“* u broju 47. „Naše Sloge“ u drugom stupcu redak 16. odozdo, imalo bi stati, da uplaćuju utemeljiteljnu svotu na obroke uz *Joakina Kunjašića*, jošte *dr. A. Katalinić*, profesor bogoštovja u Zadru i g. M. Klarić, posjednik u Makarskoj, što ovim izpravljamo.

Glas iz krčke biskupije Primite, gospodine uredniče, ovo par redaka, napisanih bez strasti i opakosti, najboljom namjerom.

Od 23. do 30. prošlog mjeseca i od 1. do 8. tek., dakle u dva puta bile su duhovne sv. vježbe za svećenstvo ove biskupije na ubavom otočiću K o š l j u n c. Ako se ne varam, zadnji put su bile g. 1834. Na ove došlo je sada svećenika više, nego se očekivalo. Vježbe držao je mnogočastni Otac L o m b a r d i n i, koji već 36 godina u naših krajevih vrši sv. poslanstva, to govori, premda Talijanac, posve dobro hrvatski. Dapače ovako mislimo, da bi mu lakše išlo, nego latinski, budući hrvatski razumiju svi svećenici naše biskupije, kako se ufamo, da će i biti drugi put, a možda i manje trajati, ko što u zadarskoj i zagrebačkoj nadbiskupiji. — Isto tako radi loše komunikacije možda bi bolje bilo vježbe podieliti. Svećenici iz rabskog provikarijata činili bi to u kamporskih, oni iz Lošinja i otočića u veloselskih, a sa Cresa u creskih fratara. Svima je predsjačio naš presvietli g. biskup Sterk, koji je u oba puta dao svima liepe opomene. Samo dvie od ovih nisu se svih jednako kosnule t. j. o maticah i o plesu. Priznajemo, da je presvjetli našao gdjegod u istoj knjizi više jezika, ali nije mješano. On bi htio — dapače pribavit će — latinske matice. To, mislimo, ne odgovara našoj povlastici živog hrvatskog jezika za naše krajeve. Rituali naši od 1640., 1827. i 1893., prevod su rimskog, dotično latinskog rituala. Svi ti pak imaju latinske obrazce za crkvene matice. A sve do ovog vieka vodile su se u vanjskih župah glagolicom. Iz svega toga sliedi dakle, da smijenio voditi matice hrvatski. Hoće li se već neki red, neka budu za gradove latinski, a za vanjske župe hrvatski. I onako činovnička oblast drži župne ureda za: „H o c h w ü r d i g e M a t r i k e n ä m t e r“. (Vidi „N. Sl.“ br. 41 t. g.) — Dakle isto kao i matičarski uredi u Ugarskoj! Toliko ob ovom, a sada na drugo.

Običaj je dovan u krčkoj biskupiji, da prigodom mlade mise pleše mladomisnik i drugi svećenici, što tom prigodom nikoga ne sablaznjuje. Pisac ovih redaka nije nikada bio strastven plesač, ali misli, da prevelika strogost nikad ne vodi k pravoj svrsi. Presvietli biskup kazao je o tom: „absolutno z a b r a n j u j e m“. Gledajmo sada, u koliko je ples zabranio biskup D o n a t o a T u r r e g. 1488. (Dr Črnčić: Najstarija poviest o krčkoj itd. biskupiji — Rim 1867. str. 135.) — *„Jošće ako bi ki tancal, nego kada se služi sv. misa, ali kada bi kuma ženil, ali kada bi ka takova fešta bila . . .“* Dakle biskup Donato nije absolutno zabranio plesa, a taj običaj prigodom mlade mise i do danas traje.

Svećevstvo je dosta kojekakvimi tužbami itd. uznemireno, a ove reforme neće ga doista umiriti. Da se još većim smutnjam donekle predusretne, napisa ove redke

Jedan svećenik.

Talijanska logika. Zadnji broj *„puljskog oslića“* ima dopis iz Malog Lošinja, gdje se uz ostalo čita prevod pjesme *„Maloselskim Kalabrezom“*, objelodanjene u 39. broju „N. Sloge“. Premda smo prevodiocu iz dna naše duše zahvalni, što se je dao na prevadjanje navedene pjesme i time upoznao s istom one, koji niesu vješti našemu jeziku, ipak nam je začudno ono mjesto, gdje *ex abrupto* veli, da joj je auktorom učitelj g. Viktor Car, koji da se krije pod pseudonimom „Eroin“. On mora da ju je spjevao i nitko drugi, i to zato, jer mu se, kako čujemo, sestra zove — Ema.

Pa da nije to logično? I tako se nastoji oklevetati jadnog učitelja, ne bi li mu se tim naškodilo i nebi li se mogao možda naužiti milina kakve disciplinarne iztrage i to sve zato, jer mu se sestra zove — Ema, i jer *„tovarski“* dopisnik tvrdi tako. Tu se ni ne pomišlja na to, da bi se pod jednim te istim pseudonimom moglo kriti i dvoje, troje njih (što se ne redko zbiva!) ne, tu se samo denuncira, podlo denuncira, i daje se auktorstvo pjesme „Maloselskim Kalabrezom“ učitelju g. Caru samo zato, jer mu se sestra zove — Ema.

Logika, logika i logika! A ni to nije sve, jer za svaku pjesmu, koja bude ugledala svjetlo božje u „Našoj Slogi“, morati će odgovarati g. *učitelj* Car i to zato, jer mu se sestra zove — Ema.

I opet: logika, logika i talijanaška logika!

Iz Puljšćine pišu nam 8. t. mj. Jedan put bilo je pisano u „Našoj Slogi“, da se pripravljaju radnje za otvorenje pučke škole u Vinkuranu, što je i istina bilo, jer je došla komisija na lice mjesta i odlučila, da bude škola otvorena. Ali vrieme prolazi, a škola ne dolazi! I to je običaj po naših selih od gospode iz grada: komisija simo, komisija tamo, dok je u selu vina i pršuta, a čim se gospoda vrate u grad, sve opet usne. Tako vam je i sa školom vinkuranskom. Stvar je opet zaspala, Bog zna do kada. Ali mi pitamo gospodina Križnića, koji je školski nadzornik u ovih krajevih, što on misli učiniti u toj stvari? Zar je častno takovo postupanje za našu državu? Nije li to pljuska obstojećim zakonom, što se vuče toliko stvar posve lahka i jednostavna? Djece imamo okolo dvie stotine, pravo imamo zakonom ustanovljeno, porez plaćamo i u novcu i u krvi, i za državu i za pokrajinu i za občinu. — Što nam dakle manjka? Da, manjka nam volja za postati Talijani, manjka nam volja za talijansku školu — a to je najveći naš grieh, jer nećemo da budemo Kalabrezi. Ali gospoda od občine puljske bi morala znati, da imade i vrhu njih zakona i zapoviedi, a morala bi i spomenuti se, da od novca, što teče u občinsku blagajnu, možda veći dio jest hrvatski. Svaka sila do vremena, pa će i današnji mogućnici poduprti u Poreču i Trstu, jednom imati svoj konac. Škole nam dajte, kako nas po zakonu idu; a nečekajte vašu *„Legu“*, da nam ju ona dade, jer mi je nećemo.

Iz Poreščine pišu nam 10. t. mj.: Strast naših za nesreću susjeda talijanaške svojte neima više, g. uredniče, ni mjere ni medje. K poznatim navalam i izgredom u Poreču, Gologorici, Gračišću, Pazinu itd. itd. na naše zastupnike, svećenike, učitelje, seljake itd. dodali su ti smutljivci u novije doba novi listić, da se tako upodpuni krasna knjiga o divljačtvu naših susjeda druge narodnosti. Čujte pak sudite: Prošloga mjeseca došli su u posjete župniku u Baderni nekoji prijatelji iz Ljubljane, Poreča i iz susjedstva. Kad su ovi gosti ostavili Badernu, sretoše na putu trojicu nemirnjaka, koji su počeli strieljati iz revolvera preko glavah naših muževa. Došav kočijom pred zgradu *„Vinarske zadruge“* nastavili su strieljanje drugi smutljivci, koji su tuj na župnikove goste vrebali. Pogibelj bijaše velika, jer se poplašili konji i Bog je hotio, da se nije dogodila velika nesreća. Pošto se ovakovi izgredi opetuju često u onom mjestu, valjalo bi svakako, da se oružnička oblast na vrieme spravidi, da ne dodje do dalnjih izgreda i nesreća. Ondje je konoba rečene *„Zadruge“*, tamo će se otvoriti do mala pučka škola, a to je sve trn u peti tamošnjih propalica i prodanaca, koji će i u buduće uznemirivati sve i svakoga, koji se nebude hotio prodati gospodi u Poreču.

Za divljači u Baderni nesmiju u divljačtvu zaostati niti prodanci u susjednom Višnjanu. Oni htjedoše opet jednom pokazati, da su pravi apostoli *„djedovske kulture“*. Eto vam dokaza:

Poznati naš rodoljub i občinski zastupnik Ive Sirotić iz Sv. Ivana od Sterne vozio je nedavno sa 15 drugih znanaca i nekoliko žena konoplje prati k moru. Jedva se približali Višnjanu, poče vika i strieljanje. Kano bjesni vikali u mjestu *avica* i strieljali iz revolvera proti našim seljakom. Srećom bijaše ranjen samo jedan u obraz i to Jakov Sirotić. Prestrašeni seljaci mučeć provezoše se kroz Višnjan, nu kad bijahu kod groblja, eto ti nove nesreće. Tuj navalili na jadne seljake višnjanski kulturonosci kamenjem, vičuć kao biesni: *fuori Croati! morte ai Croati! m . . . . ai Croati!* itd. Ranili su najprije kamenom udovicu pok. Antona Smolice, a do sv. ulja iztukli su i izmrcvarili seljaka Stjepana Smolicu, koga su njegovi drugovi kao mrtvoga doma dovezli. Sliedećeg dana došla je iz Motovuna sudbena komisija, da čini izvide i da postupa proti krivcem.

Ive Sirotić pošao je drugi dan na občinski nred u Višnjan prosvjedovati proti tako divljačkim navala nazovi gospode na mirne i goloruke seljake. Načelniku zagrmio je naš Ive, *da seljaci plaćaju redarstvo ili stražare i da oni moraju biti i usried grada i na javnoj cesti sjegurni za svoj život.*

Na naše ljude može se dakle u ovom kotaru strieljati kao na zeca na javnoj cesti i usried grada — jer to sobom donaša *„avila coltura“*.

Glavna skupščina sazivlje predsjednik krčke gospodarske zadruge, presv. g. dr. *Dinko Vitezić* za dne 30. oktobra t. g. u Malinsku. Vidi „Poziv“ na četvrtoj stranici.

Iz Medulina pišu nam 7. o. mj. Još ni sada nismo ovdje, g. uredniče, sa školom na čistu. Dok drugdje prieče posao glede ustrojenja ili razširenja hrvatskih pučkih škola sami Talijani i njihove podrepnice, ovdje je pripravan naš gospodin župnik Bylica, da nam stavlja kojekakve zaprieke. Imamo u Medulinu liepu občinsku kuću: polovica je za plovana, a ima kuhinju, konobu i šest soba ter pod; a druga polovica nije još uredjena, te se mislì u nju smjestiti školu. Plovanovo stanovanje je posve odieljeno, ali on neće da miruje, nego piši i sastavljaj utoke po talijanskih odvjetnicih proti občinitoj želji puka i proti našem pravednom zahtjevu. I tako evo što imamo: mjesto hrorazredne,

mjesto liepe zgrade, trošnu i neprikladnu, a u novoj kući leži mrtvi kapital i po njoj šeću pauci i štakori. Već vidim gospodina Bylicu kako će skakati srdit na oltaru radi ovih rieči, ali on krivo čini. Neka si pusti reći već jednom i on, jer se nitko ne rodi naučen. Tu se ne govori za ničije zlo, nego za obćenito dobro; ali naravska je stvar, da nebude sloge medju nami, dok on bude primao u svoju kuću „*Jorka*“ i njegovu družinu, kojemu je je glavna svrha, da sije razdor gdjegod može.

A kad smo već kod g. Bylice, to jest jednoga svećenika, neće biti zlo, da se spomenu i ostali. U Alturi je Buzolić, u Sisanu Monti, u Ližnjanu Kirac, u Stinjanu Barbalić, u Pomeru Durych, u Loboriki je Košara, a u Premanturi Sommer. Liepa kita, nije li pravo? Bože mili, ja si predstavljam samo sreću i blaženstvo, samo pobjedu za pobjedom u narodu našem, kad bi ta kita svećenička bila složna, jedne misli, vjerna Bogu i svomu narodu! Žalibože toga nije: netko se neslaže s pukom, drugi je odviše na sudu, treći je objesio za klin svoj narodni ponos, njekoji nedrže za shodno boriti se s nami, jer da je njihova domovina drugdje, a par njih samo stoji u našem redu. A i ti, mladi dušobrižniče, koji si nedavno došao u Pulu, stoj otvoreno pred tvojim narodom, jer hrvatska te majka porodila i hrvatskim mliekom zadojila: u Puli može se biti nemanje narodnjak, nego li gdje na svietu. Jedinstvo, rad, sloboda, nek vodi braću nas; razkivat lance roda, u slozi tražit spas.

Po višem nalogu premještćen. Porečki listić, izvještujuć o premještćenju gosp. S. *Frulića*, župe-upravitelja iz Keršana u Grdoselo, kaže, da se je to dogodilo po *višem* nalogu. Za Trst i okolicu vriedi već pravilo, da je dostatno, da navali na kojeg našeg svećenika židovski „Il Piccolo“ i tomu su dani odbrojeni, a u Istri, osim talijanskih liberalnih listova, imadu moć i vlast premještćenja svećenika i neki viši krugovi. Prosimo, koji su to krugovi il viši nalozi?

Iz Sovinjaka pišu nam 12. t. mj. Na korist obćine Sovinjak i Vrh i na korist trgovaca sa vinom molimo Vas gospodine uredniče, da date tiskati ovo malo redaka u dični Vaš list „Naša Sloga“, a molimo njedno i čestitu „Edinost“, da se na ovaj predmet svratiti izvoli.

Nekoji lažljivi mešetari iz Marčenegle, obćine Vrh, kazali su nekojim Slovencem, koji trguju sa vinom, da ove godine nije treba ići u Sovinjak po vino, jer da je tučа sve grozdje uništila. To je živa laž. Bogu možemo zahvaliti, da nismo ove godine ni zrna tuče vidili, te imamo najbolju ljetinu i najbolje grozdje, što može posvjedočiti i trgovac sa vinom Josip Pečnikar iz Donžale, koji je nedavno bio kod nas, da vidi grozdje i kupio je već 4 hektolitra novog vina, takovoga, da u Marčenegli nije nikada onakvog bilo. — Molimo trgovce kad dodju u ove krajeve, da se ne dadu u ruke mešetarom, koji njih po putevih čekaju i vode onim kmetom, koji njim dadu više za šenšariju. Oni pogode sa kmetom, da mora dati njima 1 for. po hektolitru i to mora platit sve trgovac, kako smo se osvjedočili prošle godine u našoj obćini. Mešetar pogodio je okolo 60 hekta bieloga vina po 15, a trgovac platio kmetom po 16, tako, da je mešetaru ostalo 60 for., a trgovac mu je posebno platio mešetariju. Tako znaju oni trgovce guliti.

Ako trgovci žele, da ne budu prevareni, kad dodju u Sovinjak, neka se obrate na *Ivana Žiganta*, zastupnika „Slavije“, a na Vrhu na g. *Antona Flego*, obć. savjetnika i župana, koji će ih bezplatno voditi vinogradarom, da sami pogode vino i biti će njima na ruku u svemu, što ih budu trebali.

Za župnika ustoličen bijaše u Piranu kanonik Fonda, koji je došao na glas prigodom tabelarskih nemira u Piranu. Kad je biesna i pijana rulja navalila na njegovu kuću, pobjegao je prečastni na krov svoje kuće i sakrio se — nu ne iz straha — već valjda radi *ljetne sparine* i da se malko ohladi. Tada su pisali bečki židovski listovi, da su Piranci proti kanoniku Fondi, jer da je on *hrvatski agitator* u onom mjestu. I tako su radikalni Piranci prvu nedjelju mjeseca oktobra 1895. svečano ustoličili *hrvatskoga* agitatora župnikom u Piranu. Bum!

Iz zemaljskoga kulturnoga vieća za Istru. Kako čitamo u službenom listu porečke gospode bijaše izabran od većine kotarskih gospodarskih zadruga — za kotare Pazin i Volosko — u stalni odbor zemaljskoga kulturnoga vieća veleuč. g. dra. *Matko Laginja*, predsjednik kotarske gospodarske zadruge u Kastvu. To je prvi i jedini Hrvat u rečenom odboru.

Obćina Milje u Istri pod trščansko redarstvo. Službeni list bečke vlade donaša navsdbu ministarstva nutarnjih posala, kojom se razširuje djelokrug c. kr. redarstvene oblasti u Trstu takodjer na jedan dio obćine Milje. Usljed te naredbe ustrojiti će se u Miljah posebni redarstveni komisarijat.

Čitaonica u Klancu. Od tamo primismo sliedeće pismo: Čast nam je javiti, da smo stvorili odbor za otvorenje „Hrvatske čitaonice“ u Klancu, kojoj je svrha širiti prosvjetu medju seljačtvo nabavljenjem poučno koristnih knjigah i novinah, koje će puk rukovoditi u njegovom kućanstvu i razumnom gospodarstvu, te ga voditi duševnom napredku. S toga se vrućе preporučujemo slavnomu tomu uredničtvu, da blagoizvoli sa svoje strane preporučiti ovu našu čitaonicu, da dobijemo čim više podupirajućih članovah. Buduć nam je početak dosta težak, a imademo i troška glede uredjenja prostorijah i nabave pokućstva, s toga molimo to slavno uredničtvo, da nas podupre, te da nam svoj cienjeni list „Naša Sloga“ do konca ove godine bezplatno slati blagoizvoli. — „Hrvatska čitaonica“ u Klancu, kraj Gospića, dne 7. listopada 1895.

Iz sv. Mateja (obćina Kastav) pišu 10. t. mj.; Sv. Mateja evanjgelistu i sv. Matiju apostola časti crkva i puk ove kapelanije, kano patrone crkvene i dan, na koji padu, drži se blagdanom.

Zakonitim putem zadobljeno pravo obdržavati sajam, koji kijaše i u cienjenoj „Našoj Slogi“ objavljen, drži se svake godine. Tako se obdržavao i ove. Drugih godina došao bi kojigod kramarčić sa svojom kramarijom ili *stričе* svojimi lonci, nu ove godine nije ni tih bilo.

Nu nije li bilo *kramara, stričeta* i na prodaju gibljivog i negibljivog blaga, bilo je pako mnogo više svieta iz bližnje i dalnje okolice, nego li prošlih godina. Svečanost crkvenu obavismo sjajno.

U samom mjestu bila su dva plesa, a u okolici opet dva. Ovi iz okolice moraju doći u mjesto, jer inače ne dobiju dozvole i moraju tuj plesati do noći, a podnoć vratiti se mogu u svoja sela i plesati do označene im dobe. Stariji opet, kojim nije do plesa, nisu se mogli potužiti, da nisu imali kupicu dobroga domaćega vina, a da mogu pjevajući veselo poći kući. Izvrstnim jelom i pilom providjene su bile sve krčme.

Milo mi je ovdje iztaknuti, da su nas takodjer na taj dan svojim posjetom počastili gg. sveučilištni djaci iz Rieke, iz Sušaka-Trsata. Osobitom si smatram dužnošću iztaknuti, da smo gospodi vele zahvalni, što su nam pružili prigodu, da smo se mogli njekoliko sati liepo po *starom* običaju kod hrvatskog stola pozabaviti u krčmi gospodina Ivana Trinajstića-Jankotova. Ne manje hvalimo svoj gospodi iz Kastva-grada, koja su se u taj par medju nami nalazili i u mnogom doprinieli liepom i skladnom pjevanju.

Naš suobćinar pravnik gosp. Fr. Mavar uzorno je ravnao stolom, dočim nas je gosp. *Mandel*, svršeni pravnik, krasnim govorom oduševio.

Zabavljali smo se liepo i razstali razdragani u kasnoj noći. Drago bi nam bilo, da se i opet bud kojom zgodom i prilikom mili gosti k nam navrate, pa da se i opet ovako prijateljski pozabavimo.

Zaronim li mišlju desetak do petnaest godina natrag, ugodno se sjećam, kako smo se običavali prigodom obdržavanja sajma u Voloskom, Opatiji, Kastvu itd. sastajati i uviek uz liepi hrvatski stol po koju ugodnu uricu spravesti. Koliko puta smo se ne samo u vrieme sajmova, no i druge blagdane, osobito o školskih praznicih na isti način pozabavili u Kastvu, Matuljih, Mihotićih, Frančićih! Sada neima više svega toga.

Takvi sastanci mnogo doprinose budjenju narodne sviesti, pak je skoro prispodobiti možemo izbornim sastankom.

Jedni i drugi trn su u peti našim narodnim protivnikom.

Tomu za dokaz dosta budi, ako spomenem, kako su nas prigodom jednog takvog sastanka u Voloskom obiedili i kraljom (salami), a to samo da nas okleveću, da omalovaže sastanak. Čak do suda se tjerało . . . i tuj istina, pravica pobiedila.

Nu kud su prošla ona blažena vremena djakovanja, sastanaka — hrvatskih stolova? U zaboravnost i danas zahvan za njima uzdišemo. Sada su te prigode riedje, no biele muhe. Jedan zakukuljen ovdje, drugi ondje. A djaci? U ono doba pohadjali su se medjusobno, ne samo iz Kastavščine, iz Liburnije, no i oni preko Učke često nas pohodili i s njima priredjivali smo izlete, zabave, komerse. A danas? Okladio bih se, da se niti iz same Kastavščine svi medju sobom ne poznaju; iz Liburnije po gotovo ne, a sa onimi preko Učke još manje, ako ne da se poznaju iz zavoda, na kojemu zajedno uče.

Jest tu nješto po sriedi, ono naime, što svietom vlada, al nije niti u nas toga na pretek bilo, dapače znali smo se po koji i bez novčića u džepu pridružiti. Stupili smo u družtvo, zapjevali koju pjesmicu, pa nas se rado vidjelo i rado za nas posegnuo i dublje u džep onaj, komu je bio dublji i puniji.

Uvjeren sam, da bi se to i danas činilo, i u buduće činiti će se — samo, bude li dobre volje. Ja bih rado našu mladež na *gimnazijah*, na učiteljišćih barem pobuditi, da prione, da prigrli pjesmu. Zato mladeži ustroji, gdje ti je to iole moguće, svoja privatna pjevačka družtva, čim ćeš sebi i drugim koristiti.

Hrvatski je narod iz mrtvila pobudila pjesma; razbistrila mu ideju narodnosti, ideju slobode.

Hoćemo li mi naš hrvatski narod u Istri dovesti do sviesti, treba ima umnih glava, zato neka mladež znanjem glavu napuni, al ujedno ne zaboravi, da junaci u boj pjesmom u ustijuh srću, a ti si na predstraži prva četa, prvi tvoj je boj. Zato mladeži, ne bježi družtvo, no udružuj se i pjesmu pjevaj, jer ona osvješćuje, bodri i uzvisuje srca naroda. Tim ćeš već sada o boljku naroda raditi, a to i moraš, jer na mladjih sviet ostaje.

Iz obećane zemlje. Iz čitave Italije stižu više manje nepovoljni glasovi o ovogodišnjoj ljetini, a u nekojih krajevih već sada ljudi umiru od gladi. Tako dolaze glasovi o sumpornoj krizi na Siciliji, koja se sve više širi, te hiljade ljudi, koji su živjeli od rada u sumpornicih, gladuju. Viesti, koje dolaze iz Grotte, Favara, Calsaminette, Cianciana i Racalamata, dokazuju, da je položaj postao vrlo ozbiljan, jer radnici bez posla ne mogu više da nadju sredstva za život, a javna se dobrotvornost već izcrpila. Po spomenutih središtih sumpornjaka zauzelo je radničtvo vrlo opasno držanje. Preko 10.000 ljudi je bez zaslužbe. U samoj obćini Grotte trebalo bi 50.000 lira za ublaženje nevolje i gladi. Tako je već za sada, a kako će tek biti na zimu? Stanje je strašno postalo i u moralnom pogledu. Tako je u Favari jedna nesretna žena prodala svoju trinaestgodišnju ćerku jednom propalici, da može kupiti juhe svom bolestnom mužu, biednom radniku, koji je otrovao zdravlje dugotrajnom radnjom u rudnicih. Altroché feste per il XX Settembre!.

Književnost.

Književne radnje našeg suzemljaka. Poznati hrvatski rodoljub i nedavno imenovani dr. sv. bogoslovlja, veleč. gosp. O. *Frane Dobrović*, franjevac u samostanu sv. Antuna u Padovi, izdao je netom u Padovi zanimivu brošuru od 48 stranica historičkoga sadržaja, u talijanskom jeziku pod naslovom: „*Cenni storici* sulla origine e fondazione del Convento di s. Francesco in Cherso, nonchè sulla vita e famiglia del Generale dell' Ordine dei Francescani Minori Conventuali Padre *Antonio Marcello*, per il P. Francesco Dobrović del medesimo Ordine. Padova, tipografia e libreria editrice Antoniana. 1895. — Isti pisac preveo je u hrvatski jezik djelo, koje se upravo sada tiska u tiskarni Dolenc pod naslovom: „Priručnik savršenosti za svjetovnjake i redovnike“, koje će veoma dobro doći krugovom, kojim je u prvoj vrsti namienjeno i koje već sada toplo preporučamo i našim čitateljem.

Poziv.

Častim se pozvati p. n. gg. članove na glavnu skupšćinu, koja će se održavati u Malinskoj dne 30. oktobra 1895. u 10 sati u jutro sa sljedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednikov.
2. Slučajne opazke na zapisnik zadnje glavne skupšćine.
3. Izvještaj tajnika o djelovanju zadruge.
4. Izvještaj blagajnikov o obračunu upravnih godina 1893.—94. i 1894.—95.
5. Produljenje ugovora sa stalnim nadziratelјem zadružnog vrtla.
6. Ini predlozi.
7. Proračun za godinu 1896.
8. Izbor pregledatelja računa i jednog odbornika.
9. Ždrebanje poljodjelskih sprava i orudja.

Za kotarsku gospodarsku zadrugu

Krk, dne 14. oktobra 1895.

Dr. Dinko Vitezić,
predsjednik.

Listnica uredničtva.

Gosp. P. P. O. u M. Viesti obćeg interesa uviek su nam dobro došle; glede računa primiti ćete privatno odgovor. Da ste nam zdravo!

Gosp. N. N. Istra. Hvala liepa na priposlanom; nezaboravite nas u buduće. Pravo veliko, da ovdje puše neobičan vjetar, nu nevjerujte, da je to samo proti Čehom. U crnoj knjizi su Hrvati, Slovenci i Česi — svi samo ne Talijani. Danas vode prvu rieč gg. Butignoni, Mioni, Mastoni i njim jednaki, ali Vama više koristi ljubav i pouzdanje puka, nego li Vam mogu škoditi ovdašnji mladi i lukavi, ali neizkusni kormilari. Dakle: Sursum corda! Bog će dati i biti će bolje. Bratski pozdrav!

Odvjetnik

Dr. Mihovil Truden

otvorio je svoju pisarnu u **Trstu, Via S. Nikolò br. 5, II. kat.**

Odvjetnički koncipient,

vješt hrvatskomu, talijanskomu, njemačkomu i dovoljno slovenskomu jeziku, traži mjesto koncipienta kod jednog c. kr. notara. Pobliže o tom kod uredničtva „Naše Sloge“.

Slovenci pozor!

U Barkovljah preuzeo sam dućan jestvina (Taccanijev), kojega sam popunio bogatom **svježom i finom** robom.

Za mnogobrojni posjet preporuča se vlastnik

Suban Ivan ml.

Jakob Štrukelj, Trst

ulica Caserma br. 16, ulaz Piazza Caserma

(naproti velikej kasarni).

Prodaje po najvjerojatno nizkim cienam svakovrstne i **englezke** dvokolice (Bicykle). Zastupstvo dvokolica „Adler“ iz tvornice H. Kleyer, Frankfurt i „Viktoria Cycle Works“

Wolverhamptom (Englezka). 3—50

Dvokolice „Adler“ svietskoga su glasa uporabljuju se kod njemačke vojske.

Jamči se za svako kolo 12 mjeseci, tko nezna voziti, naći se ga bezplatno.

Pošilja se u pokrajine i na sve kraje.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrsta. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3%	3-mesečni „	2½%
30- „	3½%	6- „	2¾%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih zankovih avstr. velj., stopijo nove obrestne takso v krepost z dnem 21. septembra, 25. septembra in odnosno 17. oktobra t. l. po dotičnih ob javah.

Okrožni oddel.

V vrsta. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj Inomost Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupuja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.

skaza vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijansko v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 17. septembra 1895.

3 zlate 15 srebrnih kolajl. 12 častnih in priznalnih diplomov

Fran Iv. Kwizda

KWIZDE

Varstvena znamka.

O. in kr. avstro-ogerski dvorni dobavitelj.

Restitucijonalni fluid

c. k. prv. opiralna voda za konje.

Cena 1 steklenci 1 gld. 40 n. a. v.

Rabi se nad 30 let v *dvornih konjskih hlevih, v cesarskih hlevih pri vojaštvu in civilu, za okrepčanje in zopetno ojačevanje po velikih naporih, pri izpahnjenjih, trmakanjenjih, otrpnelosti kit* itd., vsposobilja konje za izborilo del o dirkah.

Kralj. rumunski dvorni dobavitelj.

Naj se blagovoljno pazi na gorenjo omenjeno znamko in naj se krčmo zahteva *Kwizda restitucijonalni fluid*.

Dobiva se v vseh lekarnah in trgovinah z mirodijami v Avstro-Ogerski

Glavna zaloga Kwizda Apotheke Kornenburg pri Dunaju.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tisak i list

Broj 44. U Trstu 24. oktobra 1895. Godina XXV[illegible]

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka [illegible] arku.

Dopisi se nevraćaju a[illegible] netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Boravak hrvatskoga kralja u Zagrebu.

S najljepšim vremenom stigao je dne 14 t. mj. jutro kralj u Zagreb, najdivnije okićen. Nebrojeno množtvo dočeka kralja urnebesnim uzklikom: „Živio hrvatski kralj!" Pred kolodvorom stala su poredana družtva „Sokol", „Kolo", „Zastava", „Merkur", „Sloga" i „Sloboda" sa hrvatskimi zastavami, pa veteranci, svenčilištni gradjani, gimnazija i sve zagrebačke škole. Banderij, predvodjen od četiri hrvatska velikaša, poredjen bijaše od slavoluka do Starčevićeva doma. Kad je kralj izašao iz vagona, pružio je najprije ruku nadvojvodi Leopoldu Salvatoru, pak se obratio načelniku Mošinskomu, koji ga pozdravi u ime glavnog grada Zagreba. Kralj je odgovorio: „Kulturni napredak mojih milih kraljevina Hrvatske i Slavonije susrećem najživljim interesom, te veselo dolazim, da prisustvujem otvorenju nekih novih gojilišta kulture". Kad se za tim kralj prikaza pred kolodvorom, uz urnebesno klicanje tisuća naroda, sve zastave prisutnih družtva spuštene su k zemlji na počast. Tada veličanstvena povorka uputila se u grad uz grmljavinu topova. Otvarao je povorku veliki banderij, a banderijalci svi na krasnih konjih, odjeveni u narodnom odielu, nosili su u ruci po jednu hrvatsku zastavu. Iza banderija vozili su se u kočijah: zastupnik vlade i poglavar redarstva, za tim načelnik zagrebački, pa ban, a za njim kralj sa nadvojvodom Salvatorom. Poslie je dolazila dvorska pratnja. Putem kralj je odzdravljao narodu, klanjajuć se na sve strane. Pred banskom palačom kralj izadje iz kočije, pregleda počastnu satnju i tu nagovori razne velikaše, izmedju kojih nadbiskupa Posilovića i hrvatskog ministra Josipovića. U 10 sati kralj je primio razne deputacije. Kad se kralju predstavio nadbiskup Posilović, reče ovaj izmedju ostaloga: „Naše je čvrsto uvjerenje, da je vjera Gospodina našega Isusa Krsta istiniti temelj ne samo sretnomu životu na drugom svietu, nego i mirnomu i zadovoljnomu boravku, bogoljubivosti i poštenju na ovoj zemlji, kako nas uči S. Pavao". Kralj je nadbiskupu najprijazuije odgovorio. U ime grčko iztočnog ortodoksnog klera oslovi N. Veličanstvo patriarha Branković; u ime evangeličke crkvene občine župnik Kolaček, u ime izraelitičke obć. predstojnik Siebenscheln. U ime hrv. sabora oslovi Nj. Veličanstvo predsjednik Vaso Gjurgjević, izraziv veliku odanost i vjernost hrv. naroda i sabora svojemu vladaru. Prejasni se vladar liepo zahvali. U ime zagreb. županije oslovi Nj. Vel. veliki župan Kovačević, a zatim u ime jugost. akademije njezin predsjednik Josip Torbar. Na poklonstveni govor riačke deputacije izvoljelo je odgovoriti Nj. Vel.: S radošću primam pozdrav moje „najvjernije" Rieke, koju s interesom motrim, kako se liepo razvija. — Zatim je sliedila deputacija bosanska, grada Osieka, Varaždina, Zemuna, grada Zagreba sa načelnikom Mošinski-em na čelu. Svenčilištni senat priveo je rector magnificus dr. Fr. Spevec, te liepim govorom oslovio Nj. Vel., na komu se Nj. Vel. liepo zahvalilo. Zatim su se predstavili Nj. Vel. predstojnici zajedničkih hrv.-ugar. oblasti. Ovima su sliedili predstojnici raznih zemaljskih zavoda, odvjetnička komora, trg. obrtnička komora, odbor hrv.-slav. gospod. družtva, odbor hrv.-slav. šum. družtva.

Polaganje zaključnog kamena na novom kazalištu. Bezbrojno občinstvo zaokupilo svenčilištni trg, na kojem su bile podignute dvie tribine. K polaganju zaključnog kamena došli su i nadbiskup dr. Posilović i biskup Drohobecki. Zapovjedajući general Bethelsheim pošao je po njeg. presv. nadbiskupa dra. Posilovića, našto su se obojica u kazalište uputila. U 2 sata dovezlo se Nj. Velič. praćeno sa Banfyjem, banom, gr. načelnikom i drugimi velikimi dostojanstvenici. Pjev. družtva „Sloboda", „Sloga", „Kolo", „Merkur" postaviše se na desnoj strani pred kazalištem. Nekoliko časaka iza Nj. Vel. došao je i nadvojvoda Lav. Salvator. Iza pregledanja kazališta uputio se hrv. kralj na balkon; da preduzme položenje zaključnog kamena. Ovdje ga oslovio hrv. ban, kojemu se je Nj. Vel. liepo zahvalilo. Zatim zapjevahu napomenuta družtva pjesmu „Diži se iz sna!" Neopisivi: živio hrvatski kralj trajao je sve dotle, dok se Nj. Vel. nije povratilo iz kazališta, a čim se je pokazao na izlazu, oduševljenju nebje ni kraja ni konca. Kralj je sjeo u kočiju i odvezao se polaganju zaključnog kamena na novih srednjih učionah. Tu ga oslovi g. Kršnjavi.

Zatim posjetilo je Njeg. Vel. glasbeni zavod, gdje ga je oslovio biskup Drobobecki.

Prva predstava u novom kazalištu. Utorak na večer bila je prva predstava u novom kazalištu. Već oko 6 začele su juriti kočije prema novom Kazalištu. Sakupljeno občinstvo čekalo je dolazak Nj. Vel. U intendantovoj loži bijaše mnogo stranih intendanta, ostale lože napunili su drugi odlični gostovi. Oko 8 sati dovezlo se Nj. Vel. a narod ga burno pozdravljao. — Kralja dočekao je hrv. ban i intendant dr. Miletić te ga uveli u dvorsku ložu. Kod ulaza Njeg. Velič. glasba je zasvirala „kraljevku" a občinstvo je kralja burno pozdravilo. Uz kralja bijahu njeg. visost nadvojv. Lav. Salvator, gosp. ban i zajednički ministar. Njeg. Velič. ostalo je u kazalištu do svršetka predstave, te je bilo vrlo dobre volje. Kod odlazka iz kazališta klicao je narod s[illegible] kupljen pred kazalištem: živio hrvatski kralj. —

Razsvjeta grada. Već u 6 sati počele su pripreme za razsvjetu grada. Javne i privatne kuće bijahu razsvjetljene raznobojnimi svećami i lampijoni. Takove razsvjete nije još bilo u Zagrebu. Njekoje zgrade bijahu razsvjetljene ne samo po prozorih već i po stienah. Trg Franje Josipa I. bijaše razsvjetljen električnim svjetlom. Na Zrinjevcu bijahu liepo razsvjetljene kuće baruna Vranicanija i Ožegovića, u ulici Marije Valerije kuća nar. zastup. dr. J. Franka, te izraelitski hram. Čarobnu sliku sačinjavao je Jelačićev trg, a njegovo središte, spomenik bana Jelačića bijaše ko u plamenu. Takodjer Ilica i Frankopanska ulica bijahu bajno razsvjetljene, na svenč. trgu napose „Hrvatski dom" i kuća „Nar. Novina".

Bakljada i serenada. U 9 sati na večer bila je pred previšnjim stanom serenada i bakljada. Markov trg bio je čarobno razsvjetljen. Silá svjeta sakupila se ovdje. Nješto pred 9 sati povratilo se Nj. Vel. iz kazališta, a odmah za njim stigla je vela povorka pjevača i bakljonoša pred kraljev konak. Pjevači zapjevaše pjesmu prigodnicu, a Nj. Velič. pokaže se na prozoru, te sakupljeno občinstvo pozdravio ga urnebesnim klicanjem. — Poslje te pjesme zatamburaše tamburaši „Hrvatsko kolo" što se je Nj. Vel. osobito svidjalo, pa je kasnije predsjednike pjev. družtava pred sebe pozvao, te im se liepo zahvalio. Zatim odpjevaše pjev. družtva „Liepa naša domovina" te krenuše svi zajedno na svenčilištni trg, gdje se razidjoše.

Utorak u jutro pohodilo je Njeg. Vel. odio vlade za nastavu i bogoštovje, zatim prvostolnu crkvu, a odavle vozio se u vojničku bolnicu. Oko 11 sati usrećilo je svojim posjetom takodjer hrvatsko svenčilište. Svenčilište bijaše veoma liepo nakićeno, napose pako stubište i vestibul. U liepoj auli na visokom razizemju bijaše sve liepo nakićeno i podignuto uzvišeno mjesto, na ovome fina stolica i skupocjeni stolčić, na kojem je ležala spomenica, u koju je imalo Njeg. Vel. ubilježiti svoje ime. Svenč. gradjani zapremiše cieli prostor u vestibulu, a oni u gala odjelu činiše špalir. Oko 11 sati dodje Nj. Velič. Djaci izvadiše sablje, te je Nj. Vel. prolazilo kroz dvored sabalja. Kralja je predvodio svenč. rektor, koji ga je također liepo nagovorio. Njeg. Vel. odgovorilo je veoma krasno, dajuć svenč. gradjanom liepe savjete, da se posvećuju znanostima sztm žarom mladosti, jer njihova domovina očekuje odanih sinova. Odgovor Nj. Velič. bijaše popraćen urnebesnimi živio klici, našto se Nj. Vel. podpisalo na spomenicu. Izmjeniv Nj. Vel. nekoliko ri[illegible]či sa pojedinim profesorima, ostavi svenčilište uz burno klicanje: „živio hrv. kralj!"

Poslje podne posjetilo je Njeg. Vel. obrtnu školu, ženski licej. Oba zavoda pohvalilo je veoma liepo Njeg. Veličanstvo.

Zatim posjetilo je Njeg. Vel. bolnicu milosrdnica i sirotište. Odavle se povratilo Nj. Vel. u 5 sati u previšnji konak na dvorski objed.

Sjajni ples. Točno u pol 8 na večer stiglo je Njeg. Vel. na sjajni ples, što ga je priredio grad Zagreb u slavu boravka Nj. Vel. Ples se je obdržavao u zgradi „Hrvatski dom". Uz neprekidno klicanje unišao je kralj u „Dom" u pratnji gradskog načelnika, ugarskih ministara i drugih dostojanstvenika.

Dvorana bijaše bajno nakićena i razsvjetljena, a gospodje i gospodjice u najljepšim odjećama. Kralj je zaposjednuo prestolje, te dok se on tamo razgovarao, razporedaše se plesači za kolo. Pošto je kolo odplesano, razgovaralo se Nj. Vel. sa nadbiskupom dr. Posilovićem, te oko 9 sati ostavilo kazalište uz svirku kraljevske himne.

Sriedu u jutro oko 9 sati posjetio je kralj grčko-katoličku crkvu, gdje ga je dočekao biskup Drohobecki. Iza toga uputio se je kralj u gradsku viećnicu u pratnji gr. načelnika, bana i drugih dostojanstvenika. Ovdje je predao Nj. Velič. gradski načelnik Mošinski uspomenu, sastojeću iz dvih zlatnih kolajna, na kojih je na prvoj lik Nj. Vel., a na drugoj grb grada Zagreba sa napisom: „U spomen boravka Nj. Veličanstva 1895." Zatim je izvoljelo posjetiti Nj. Vel. izraelitsku bogomolju, sudbeni stol, te akademiju znanosti i umjetnosti. —

Dne 16. u jutro svenčilištni djaci, korporativno, pod hrvatskom zastavom, pred Jelačićevim spomenikom uz prisutnost hiljadá i hiljadá kličućeg občinstva, zapališe magjarsku zastavu. Silno množtvo za tim se mirno razidje pjevajuć pjesmu „Još Hrvatska nij' propala!"

PODLISTAK.

Iz „Istarskih elegija".

I.

Lijepo si, diko moja, izpod Učke more!
Kano sunce uzorito, što se hvata zore!
Hvata zore ranoranke divotnoga krasa,
Rumenilo što no svoje po tebi talasa.
Pa ko vatra uzbukćela povjetarcem jugom,
Nad tobome žar treperi, kano list nad lugom.
A kad ono božje oko za gorom ugasne,
Kad u gjerdan nanižu se bezbroj zvjezde jasne,
A mjesec ih star provodič sve naoko vôda;
Tajinstveno tvoja blista nestašnica voda,
Živim srebrom oživljena kolom sve se širi;
Pa se laki val za valom sa igalom miri;
Donoseći iz daleka od bisera grane,
Biser-grane uznosite domu izabrane.
A kada li jugovina puna teška jeda
S valovima o stijenje silu si ogleda,
Da se sami galebovi u razprašju gube,
Ko da čujem glas gromoran da ti srce dube:
— Dè, ne prèdaj, blagi rode, na razboju budi,
Smjelo kroči, tako čine junačine ljudi! —
— A ti dobro more moje draženesna Kvarnera!
Kada li ti jugovina valove natjera,
Dolazeća sa daleka, gdje naranče rode,
Sa divotna doma palma, sa strana slobode —
Daj dopremi s vjetrovinom samo miris njeni,
Da se dub naš onaj stari mrvak zazeleni
— Rod će tvrdje tada stati, poput stijenja tvoga,
Novom silom krenuti će hrabra ruka mnoga.
Sam u borbi d'jeliti će prvacima časti,
I uz nje će, uz junake živjeti il pasti!

VII.

Čini mi se ko da čujem vesela kolesa,
Kano jeku udaraca iz duboka lesa;
Što se tude razigrala s osovina lakih,
Uz topote odmjerene paripčeta jakih.
Čujem trublju navjesnicu, prašina se diže,
A nuz svjetlu nuz gospodu, narod moj se niže.
Pa tu vrije, potcikuja, naoko žamori,
I nuz svirku sa gusala pjesan laka ori. —
Još se čuju odmičuća vesela kolesa,
Kano jeka udaraca iz duboka lesa,
Pa drdraju, mili Bože, sve tko brže može,
Odvraćajuć pozdravljaje — pomiluj vas Bože! —
Tako ode stara slava uz velebnu pratnju,
Stara slava — ostavila družicu si patnju,
Nek vesele njekoč drume žalosna obija,
Da se tude kano bršljan o moj rod ovija;
Tišteći ga svednevice kano crna mora,
Kano grdna olujina sa svesilna mora.
Pa kad gòran, crni patnik u lugove pane,
Da izmami sviralicu s jasenove grane.
Izvodeći s nje glasove — duša mu iz slaže! —
Oh, ta stara dobra duša istinu mu kaže:
To se râda glas za glasom tužaljivo, bôno,
Kako ono — crna brigo! — samrtance zvono.
Pa on vidi — ko na javi — staru svoju slavu,
Vidi mnogu prolazeću okrunjenu glavu.
Motri konje i konjike — spazi sama sebe
Poredj vreve — žalobito srce ga zazebe.
I pomišlja — kuda li to naglimice pade,
Za uzdarje sam već nezna dal' mu tko što dade.
Sirotanu to je tako, zakon tako kaže,
Stvoriše ga mudri ljudi — a zakon ne laže!
Snatreć tako, izvija se uzdah iz tihana:
— Dobra moja sirotice, Lipo zakopana!

Potonji prosac.

U divotnoj dražici sunca žar
Sve dan se za danom oglêda,
A nuz kraj ružmarin se diže star,
I otolen nikud se neda.

Obródio pòdavno djevojke,
I svakoj po kitu otkroji,
Uvèdo je u dom ih novi svè,
Sad mladjima na redu stoji.

I otkad se dizo uz morski žal,
Godinjka bi svakoga cvao;
Tuj slušajuć nemirni zimski val,
I opet bi zimzelen stao.

A djevojke znale već: — dok je on
Još lijepa sreća ih čeka;
Ta udaju lako oglasi zvon,
Pa nek se još mladuje, neka!

I Draginja tako — ta zlata kći —
Ko biserna školjka je mila,
Dè zurni je samo pa lako uri,
Ko vili da izvi se s krila.

I prose jô redom ko život svoj,
Dolazeći prosci sve dane,
Uz tamburе lake jô slave poj,
Divotnica teke im šano:

„U svatove pòdi će kraj naš sav,
I gostovi doći će strani;

U 7 sati po podne zauzeše razna družtva pod hrvatskimi zastavami, učeća mladež itd. već svoja mjesta pred kolodvorom, da odprate svoga kralja, koji u 8 sati odlazi. Sve ulice kud se kralj vozio do kolodvora čarobno su razsvjetljene i prepune naroda, koji hoće, da ga još jedanput vidi i pozdravi. Ovakog slavlja hrvatska priestolnica još nije vidjela od vremena narodne neodvisnosti. Računa se, da je u ova tri dana preko 50.000 vanjskog naroda posjetilo Zagreb. Mnogi se u večer vraćaše, jer njim nije bilo moguće naći stana. Kralj je ostao uprav zadivljen veličanstvenim dočekom. Ponašanje građjanstva svak hvali, a izkaz proti provokatornim zastavam smatraju kao požaljivo zlo, ali nuždno zlo. Živio hrvatski kralj!

Dieljenje mjestne občine Lovran.

U sjednici istarskoga sabora od 30. jenara 1894. prihvatila je talijanska većina zakonsku osnovu, po kojoj bi se imala mjestna ili politička občina Lovran razdieliti u dvie mjestne občine. Jednu bi sačinjavale porezne občine Lovran sa sv. Frančiškom, Opric i Tuliševica, a sjelo bi njoj bilo u Lovranu. Druga bi obstojala iz poreznih občina Mošćenice, Draga, Kraj i Kalac te Berseč i Martina, a sjelo bi njoj bilo u Mošćenicah.

Na taj predlog postavila je hrvatsko-slovenska saborska manjina protupredlog, koj nije protivan dielitbi, nego kojega je smisao, da se ima stvar prije dobro izpitati, pak onda o stvari odlučiti. Protupredlog manjine išao je na to, da se dobro razvidi, jeli bi bila dielitba potrebita i koristna.

C. kr. vlada nije predloga većine podastrla kruni na potvrdu, nego je odredila, da se samo pučanstvo rečenih poreznih občina upita, da li hoće, da se občina dieli, ili da ostane kako je, pak da se možda ustroje upravna vieća sa sjelom u Mošćenicah i Bersešu. Ona je zadovoljila njekim načinom manjini, htjela je iz ustiju puka znati, hoće li dieljenje ili ne, jeli smatra, da mu je to potrebito i koristno ili no. Slobodoumnijega načina nemože se niti misliti.

A ipak su istarski i tršćanski tako zvani slobodoumni ili liberalni listovi graknuli na vladu jednoglasno, što je onako odredila, što je naredila, da se kuće-gospodare za mnienje pita. Oni su tom prilikom proglasili zakonsku osnovu za dieljenje mrtvom i pokopanom; rekli su drugimi riečmi, da je njihova saborska većina predložila bila nješto, proti čemu je pučanstvo ciele mjestne občine lovranske, pak i tim su pokazali svoje lažno slobodoumje i svoju krivu ustavovjernost.

Hrvatski i slovenski listovi nisu se izrekli nit za nit proti dieljenju. Oni su čekali, da puk izreče svoju. Medju pučanstvom občine bile su dvie struje: jedni su bili mnienja, da je bolje, da občina ostane kako je, drugi, da se razdieli. Prema tomu su jedni i drugi i radili. Jedni i drugi imali su štogod za se. Oni, koji su bili proti dieljenju, činili su to glavno s financijalnoga gledišta. Rekli su, da će imati občinari onako kako su, manje troška, nego ako se razdiele. I tu njim se ne može dati krivo, jer je stalno, da će razdieljeni imati većih troškova: dva občinska glavarstva uvjek više stoje nego li jedno. Oni, koji su za dielitbu, govorili su, da je Lovran predaleko za njeke porezne občine, pak da njim treba olakšati pristup k občinskomu glavarstvu tim, da se u Mošćenicah ustroji drugo glavarstvo. I u tom ne može njim se dati krivo.

Do posliednjega tjedna nije se znalo, kamo će većina, pače držalo se, da će biti većina proti dielitbi. To valja imenito za Bersešane. Nego prošloga tjedna obdržavala se je sjednica občinskoga zastupstva u Lovranu, koja je reč bi u stvari odlučna. U toj sjednici došlo je do prepiraka izmedju Bersešana i Mošćeničana na jednoj i izmedju Lovranaca na drugoj strani. Jedni su drugim koješta predbacivali. Uslied toga nastao je preokretaj imenito kod Bersešana, dočim su se mošćenički zastupnici utvrdili u misli, da se imadu dieliti.

Nedjelju dne 20. t. mj. došlo je do saslušanja kućnih gospodara, istodobno u Lovranu, Mošćenicah i Berseču, pod vodstvom vladinih komesara.

Većina kućnih gospodara uzdržala se je od glasovanja. Do preko sto jih je glasovalo u Mošćenicah, toliko i u Brseču, a po prilici toliko u Lovranu, i skoro svi, navlastito u Mošćenicah i Berseču, izrekli su se za dielitbu. Ostali, koji nisu glasovali, uzimlju se po naročitoj izjavi c kr. vlade kao da su za većinu glasovavših, dakle za dielitbu.

Sad se je dakle kućne gospodare saslušalo, i njihova će se svakako o obzir uzeti, jer inače zašto saslušaj. Občina lovranska će se dakle dieliti. Kad će se to dogoditi, to je drugo pitanje. Sad treba još raznih izvida imenito glede poreznе snage občinara, dopisivanja, izmedju raznih oblasti itd. Službena osoba izrazila se je s toga, da će proći još mnogo vremena prije, nego li do razdieljenja dodje.

Medjutim nemožemo svim skupa drugo preporučiti, nego da se medju sobom snašaju kao rodjena braća, kao oni, koji su još po zakonu obvezani, da još neko vrieme skupno rade. To im preporučamo najtoplije u njihovom vlastitom interesu, i u ime narodnje časti. Dà i u ime narodnje časti.

Misao na dielitbu mjestne občine lovranske potekla je u novije doba od naših narodnih protivnika. Oni su bili uvidili, da ne mogu prevladati u cielој dosadanjoj mjestnoj občini; predložili su dielitbu za to, da mogu prevladati barem u budućoj lovranskoj občini. I našim bijaše i jest, koji su s toga razloga, narodnopolitičkoga, bili proti dielitbi.

Mi se čvrsto nadamo, da je bojazan naših u toj stvari i nada Talijana i talijanaša neopravdana.

Dok su još zajedno, nerazdieljeni, dotle će sigurno, kako su i dosad, osim u jednom slučaju, raditi skupno, kao jednokrvna braća, proti svojim krvnim neprijateljem.

Kad se jednom razdiele, onda će se Mošćenčani i Bersešani pokazati kao vjerni sinovi svoje domovine, kao pravi Hrvati. O tom ne dvoje niti naši protivnici. Oni sa ih ištjeli od Lovrana odcjepiti samo zato, da mogu bar u budućoj lovranskoj občini dobiti prevagu.

Ali i u lovranskih občinarih vrije hrvatska krv. Par stotina njih se je doista kod posliednjega brojenja upisalo medju Talijane, ali njih blizu tri tisuće upisani su u Hrvate i jesu Hrvati, govore samo hrvatski. I oni neće zatajiti svoga jezika, svoga roda ni poroda, svoje majke. U građiću Lovranu samomu ima čestitih Hrvata, a s njimi će za stalno i občinari iz ladanjskih občina. Talijani su jednom na usta jur zaboravljenoga Cudera rekli, da treba pučanstvo iz ladanjskih občinah lovranskih osiromašiti na korist građjana. Mi pako smo mnienja i uvjerenja, da će naši čestiti gradjani zajedno sa našimi vriednimi seljaci raditi na to, da ne propade ni grad ni vanjščina, nego da uzporedno napreduju u svakom boljku i gradjani i vanjščaci. Mi smo mnienja i uvjerenja, da će oni jedni i drugi raditi složno i zajednički kao jednorodna braća za občenito dobro svih, duševno i tjelesno, da će se zauzimati za občeniti napredak, da će čvrsto stajati uz svoju katoličku vjeru i uz svoju hrvatsku narodnost.

Zato nam jamči njihova plemenitost uvidjavnost. U tom će ih pomoći Bog i pra-i titi svesrdnom pozornostju Hrvati sve Istre i svih hrvatskih zemalja.

Ružmarina dostala nebi splav,
Pričekajte dok se razgrani!"

Pa rastao tamo — a sunca žar
Sve dan ga za danom ogleda,
I mnijući: — kome još treba dar?
Ne — otolen nikud se neda.

Obredio podavno djevojke.
I svakoj po kitu otkroji,
Uvèdo ih u dom je novi sve,
Sad Draginju na redu stoji.

Dovrzlale curice skok na skok,
Sve kitu za kiticom beru:
Ta Draginji ele isteko rok,
I na prst već trebalo vèru.

Nut — svatova kita i pjesme zuj,
Al nekako čudno se glasa;
Čuj zvonce — još jedno i — tri su, čuj,
Zar tako li vodi se snaša?

Gle! — križeva tamo, ta tko je strt,
I kome to nujno op'jelo? —
Oh, Draginju, Bože, sad vôda — smrt,
Ružmarin joj samrtni velo.

DOPISI.

Riedke viesti iz Draguća i Huma. (Nastavak i konac). Odmah iza večernje opazilo se je nad Dragućom veliki dim, koji se je kao stup dizao u vis put neba. Svi su ostali kao zapanjeni i — čudno doista — mnogim od gledaoca narinula se je slutnja, da to gori kuća našega poštenoga čovjeka, *Antuna Šestana*, koji se je uprav onda nalazio u Humu u družtvu mnogč. gg. svećenika. Njegova je nesreća, što je dobar kršćanin, pošten i čestit čovjek i pravi rodoljub, od kojih svojstva gradjani dragućki, „*Oničani*", kao što i nekolicina drugih izvanjskih Dragućana, zaziru kao vrag od tamjana. Pak upravo zato je bio zlobnim takozvanim talijanašem dragućkim (ne koji ne znadu drugo talijanski, ako ne proklinjati i vikati „*via*", dapače najljući od njih bijaše u svoje vrieme najžešći Hrvat!) trn u peti, te su ga radi toga proganjali i skoro na smrt stukli (kad se je usudio glasovati kod izbora župnika tadašnjega gosp. župe-upravitelja)i nastojali su, pače se i prietili najveću škodu mu nanesti, dà i ubiti ga Nije dakle čudo, što je sve gledaoce obuzela kobna slutnja, da je tko možda svoju crnu, djavolsku namjeru izveo te siroti Toneta kuću zapalio. Pa nisu se prevarili. Izgorjela je zbilja Antunu Šestanu kuća s konobom, u kojoj je bilo do 50 hektolitara novoga vina i čabar ulja, i sjenikom, napunjenim sjenom i druge stvari; u kratko, sav njegov trud i muka ove godine. Nesretni starac Tone iduć kući, saznade za svoju nesreću na putu i premda je još krepak, pade pred Dragućom u nesviest. Neima poštene duše — osim one nekolicine osvetljivih, zlobnih i divljih Dragućana, koji, kako se čuje, niti nisu htjeli pomoći gasiti — koja *Toneta* i njegovu nesreću nebi od srdca žalila i to neka ga utješi u njegovoj nevolji. Nije još poznato, tko je podmetnuo vatru ili što je bilo uzrokom, ali jesu svakako vrlo smješne bajke, koje su se o toj vatri u Draguću izmislile, i koje očito pokazuju, kako bi Dragućani rado svalili krivnju na budi što, samo da im izadje neokaljan njihov već dosta i previše okaljan i razvikan glas. Tako neki svaljuju krivnju na grom, koji da je tobože udario u kuću. Odkuda grom, vi nesjane glave, po tako vedrom, jasnom i posve nenaoblačenom danu? (Najbrže grmi u vašoj savjesti i vaših glavah, gdje imade „*una ruota di pin*"!) Možebit od onoga oblačića, što ga se jedva vidilo tamo negdje za Pazinom, i grom su mu možda čuli samo oni, kojim je stalo do toga, te su se bojali za svoju kožu. (Nije li u tom opet koji spečen janjac?) Žalimo iskreno jadnoga *Toneta* i budući da je kod svake prigode i to često doprinesao svoj darak za družtvo sv. Cirila i Metoda i u druge rodoljubne svrhe, pak i rado pomogao one, koji su se k njemu za pomoć obratili, i budući da se je izkazao vazda i svuda kao postojan i požrtvovan pobornik za hrvatske svetinje, to ga ovdje toplo preporučujemo dobročinosti svih hrvatskih rodoljuba, moleći ih, da ga se ponješto pomognе i tako mu se nesreću umanji. Budući pako da je on trgovac sa vinom, može mu mnogi pomoći i tim, ako od njega naruči kakvu zalihu vina. (To preporučujemo osobito braći Slovencem, koji se žalibože obraćaju na najveće naše i svoje neprijatelje u Draguću, da im naruče i pošalju vino, koji su osim toga na glasu kao patvoritelji vina). Ako naruče vino kod *Toneta Šestana*, dvoju svrhu će tim postići: Imati će pošteno vino umjerene cjene, jer on kao pošten čovjek svakoga pošteno posluži, pak će zajedno učiniti djelo milosrdja i rodoljublja.

Ovih dana usrečio je Hum sa svojim posjetom poznati hozetski da-spasitelj. Na prolazu kroz selo Kotle zaustavio je konja, koga je jahao, pred kućom osobe, na glasu u ovom kraju sa svoje revnosti i neumorne radinosti proti svemu i svačemu, što nevonja duhom talijanaškim; proti svakomu, koji ne obožava i sliepo ne sliedi grdne njegove ter njegova vodje namjere i nastojanja. Ala da ste vidili toga junaka, kako se nije pun svetog poštanja usudio ni oči uzdignuti, da se možda nebi posumnjalo o njegovoj nepokolebivoj vjernosti i odanosti spram talijanaške braće! Altro chè u crkvi, moj *barba*! U crkvi rekao bi, da je nješto drugo od običnih smrtnika, pače više od njih. Niti koljena neprigne rado gledajuć naokolo, kako bi u svojoj revnosti i pobožnosti nješto opazio, zašto bi se onda moglo nepoćudne osobe, a najpače svećenika kod puka ocrniti i omraziti A da ga vidiš, kada govori sa sebi ravnimi kmetovi! Za stalno nebi u njemu prepoznao onoga muža, koji tako pokorno stoji pred najvećim neprijateljem svoga roda i jezika, svoje krvi i porodice. Tu vidiš, kako mu je u krv prešla čista „*avita kultura*".

Videći onoga gospodina, bili su mnogi znatiželjni, zašto je došao. No nisu čekali dugo. On im je dao na mjestu sam razjašnjenje. Kao poznati lovac došao je loviti — nevinu djecu za „Legu". Bio bi rado zapodjenuo s kim govor o tom čistom poslu. Nu nikoga nema blizu, kao da je sve zakleto. Ne budi lien, potrudi se do susjedne kuće, koju je ubrajao medju svoje, pa počme sam. Što i kako, nemožemo odati, jer nitko nije razumio, već su mu pokazali hrbat. I gle, on je razumio, pa se s podvijenim repom vrati, odkuda je došao, niti se ne usudi više u drugu kuću zaći. Pomislio je valjda: Tu ne ima mjesta „Legi", kad sam tako prošao u kući, gdje sam se nadao najvećemu uspjehu, pa je otišao kući, ter odustao od svojih nastojanja, boriti se bezkoristno proti naravi. Nu taj gospodin kao pravi lovac nije zdvajao. Što nisam mogao u ovom, moći ću u drugom selu, pomisli on, i što neuzmognem ja, učiniti će već vjerni blupac sa svojimi čistimi pomagači. Zato se uputi u družtvu svoga vjernoga skutonoše dulje. I ovu valja zabilježiti. Kad se je zaustavio ono pred gore spomenuton. kućom, tražio je nemirno nješto po žepovih, a po namrgodjenom licu dalo se je suditi, da mu nješto fali. Brže bolje pošalje jednoga čovjeka, nebi li tu stvar našao. Pa što mislite, kakva li to stvar bijaše? Jedan dosta težak batić ili kladivo, što ga je putem izgubio, našla je jedna žena. Zašto nosi sobom batić? upitati ćete sigurno. I meni se to vidi čudno. Ali najbrže za to, da njegovom pomoći učuče u hrvatske glave Humljana, a napose njihove uboge djećice, talijansku kulturu, kad to već drugačije neide. Možda će biti uzrok i to, da je već malo progledao, pak znade, a i njegova savjest mu šapće, kako ne samo u Buzetu, već svuda naokolo je obljubljen i radi toga, da će mu dobro doći batić. Ali mu svaki put, kadgod nas posjeti, želimo iz dna srca sretan put sa vrućom željom, da mu bude kuća daleko od nas. Možda će biti bolje sreće tamo negdje medju svojimi pobratimi. Neka ide njima prodikat o kulturi, možda će oni to bolje probaviti nego mi i neka njima sa sobom ponese onu sreću i blagostanje, što ga obećava hrvatskomu kmetu, jer toga oni više trebaju nego mi. Nama bi koliko toliko odlanulo.

„Ako sliep vodi sliepoga, oba padu u jamu", čita se u sv. pismu. Istinu ovih rieči dokazuju najbolje odnošaji u Draguću i Humu, kojim bi se moglo pribrojiti i Roč. Ali taj pustimo, jer su već onoj četvorici, koja hi htjela zapoviedati cielој prostranoj občini ročkoj, izbrojeni dani. U Draguću stoji na čelu novo pečenih talijanaša čovjek, koji mnienja svaki dan nekoliko puta svoju misao. (Talijani porietlom?) Bože sačuvaj! Ta najodlučniji izmedju njih zovu se „Grozići", koji, budući su valjda i sami uvjereni o svom talijanstvu, prekrstili se na „grošiće". Oni sami izvadjaju svoje prezime od talijanskoga „grosso". Tomu bih dao vjere, jerbo su zbilja „grossi". Ali me tu smućuje hrvataki rep — ić.

Taj vodja talijanaških Dragućana to vam je pravi naš prijatelj!! Pokušao bih, da vam ga predočim, ali to je brate težak posao, nemoguće! Svaki hip drugačije misli, drugačije radi, kako ti to već talijanaški vodje i pristaše znadu. Dodajem tomu samo to, da ne prodje nikada dan u njegovom životu, a da ne promjeni njekoliko puta svoje nepokolebivo talijanaško osvjedočenje. Pa taj zapovieda cielomu Draguću i Grimaldi! Dapače sada se natječe za mjesto predsjednika u občinskoj upravi i sva je prilika, da će sa svojimi sredstvi i pomoću sebi jednakih pomoćnika prodrieti. Zbilja mi vas je žao, Dragućani i Grimalci, da ste toliko zatučeni, pak ne vidite duboki ponor, kojemu već sada na rubu stojite uslied talijanaške vaše uprave, i u koji se morate do mala sunovratiti, ako se već jednom neosviestite, ter ne izručite vodjenje i udes vaše občine i vašeg imanja u ruke poštenih i čestitih muževa!.

U Humu je malo bolje u tomu pogledu. Tu je već odzvonilo vlasti šarenjačkoj, koja je ondje toliko vremena rukovodila sve javne i privatne poslove, a da nije do današnjeg dana ništa koristna za Hum učinila. Osim poznatog učenjaka, a dvojice ili trojice neodlučnih, nijedan više ne vjeruje njihovim obećanjem, njihovim zlatnim kulam u zraku, koje da će tobožnji spasitelj smesti u Hum. Samo što im je preostalo od njihove prijašnje neograničene vlade, je nekakav strah, koji reč bi svaki Humljanin pred njima ima. Zašto? Ne mogu shvatiti. Jedini razlog je taj, što su se već tako svikli na sužanjstvo i robstvo talijanaško, te misle, da inače niti ne može biti, kako oslobođeni židovi su se htjeli vratiti u sužanjstvo egipatsko. Jedina razlika medju Humljani i onimi židovi u pustinji je ta, da su Egipćani predlagali židovom pune lonce mesa, dok italijanaši Humljanom pune lonce izpraznjuju, njih osiromašuju i tjelesno i duševno ih upropašćuju. Hodite samo, Humljani, po stopi šarenjaka, pak ne samo vi, nego niti vaši unuci neće imati cestè, vode, svoje šume itd., pače niti će imati groblja pristojna, kamo bi vas smjestili na vječni počinak! Nu šarenjaci naši još ne zdvajaju, nego i nadalje neustrašivo stoje i straže na brauiku samospasnih talijanaških nastojanja, premda bi nesretnici mogli znati, da je to proti naravi i Bogu, pa da si tako nenaklone pravednoga vječnoga sudca, pred kojega moramo svi stupiti. Kad ne mogu ništa opraviti s dospjelimi muževi, oni se obraćaju i k malenim, pa tako zavadjaju i smućuju nevinu i bezazlenu djecicu. Ciele dneve stoje na razkršću, čekajuć učenike i učenice, kad budu išli u školu, u kojoj se podučava našim milim materinskim jezikom, pak jednoga milom, drugoga grdom, trećega silom odvraćaju od škole i šalju doma. Osim toga obilazu kuće, čineć isto sa svojimi nepobitnimi, iz gnjusnih talijanaških listića crpljenimi dokazi, kao što su „*vražji Hrvati*" (što su oni, ako ne Hrvati, kad očito izpovieđaju, da Talijani nisu, a druge narodnosti tu neima?) „*porchi*", „*asini*" , „*bestie*" itd. Tim doduše robski vrše zapovied svojega *spasitelja*, ali drzovito vrše zapovied božanskog spasitelja, koji veli: „Pustite malene, da dođu k meni, i ne branite im!" Pustite ih dakle bezumni, neka se nauče i drugo, što bi im bilo na koristi na ovom i onom svietu. Drugačije vas mora stići ono proklestvo: Jao si ga onomu, koji smuti jednoga od najmanjih! Mnogo i premnogo

bih morao izgubiti vremena, da vam, gospodine uredniče, samo površno opišem sve događaje u Draguću i Humu. Na dična „Naša Sloga“ ne obstoji samo za nas, pa s toga završujem, moleći Vas, da mi opet kadgod dozvolite, te Vam se oglasim. (Vrlo rado. Op. ured.)

Iskreni prijatelj Dragućana i Humljana.

Franina i Jurina

Fr. Si čnja ča kantaju onemu šarenjaku na Puljšćini?

Jur. Čuja sam čuja i ja i dobro sam je zapamtia.

Fr. Ćemo ju zakantati i mi?

Jur. Ha, dajmo! (Oba):

Veseli se zemljo malo ravna,
Koja nisi na glasu odavna
Evo tebi latinske gospode
Da ti za nos tvoga Tonu vode.

Nije majka rodila junaka
Što je majka Tonu šarenjaka,
Al se jadna ljuto prevarila
Jer ni sama nije sinu mila.

Prazne tikve plivaju na vodi
A naš Tone sa Latinim hodi:
Latinsko je njemu sve što vidi
I Latine on svakamo slidi.

Škoda samo da ga nošnja ruži
I obitelj kuću mu okuži:
Drugčije bi i on Latin bio
I gospodi jošte veće mio.

Kad j' vrime da se izbor čini
Eto k njemu gospode Latini
Mali veli s bradom i bez brade
Svaki Latin k našem Toni znade.

Tu se smije, veselo zabavlja
I Hrvatim sve nesriće spravlja
Samo kadkad Tone se zastidi
Gdi mu kćerka hrvatski besidi.

Al je kćerka jogunica mlada
Pa se čudno spram gospode vlada
Ona neće kano strina Mara,
Koj se mili i velada stara.

Lipa kćerka otcu mira neda
Ter posprdno u gospodu gleda
A napokon kad joj dozlogrdi
Ovak sbori, nek se ćaća srdi:

Ćaćo mili ja bi znati htila
Ka nevolja j' Latine donila
Zašto oni uvik k tebi dođu
A Hrvatom nikada ne podju?

Sve se čini mojoj mladoj glavi
Da jim Hrvat nije tako pravi
Jer botilje i pršut ne vadi
I gospodi trbuha ne gladi.

Ti si ćaćo preveć dobra duša
Al dobrota korist neka sluša:
U gradu te gospoda ne znaju
Za krvav ti novac jisti daju.

Otresi se tih šenaca podlih
Spomeni se svih rodjaka svojih
Obrati se Bogu slovinskomu
I jeziku našem hrvatskomu.

Poštena će svi te spominjati,
Nepoštena dica proklinjati,
Budi čovik, a ne ko šarenjak,
Koji cieni jedino srebrnjak.

Kad je Tone kćercu razumio
Od žalosti suze je ronio
Odreče se gospode Latina
I ovako putio je sina:

Dite moje majčina radosti,
Spomeni se njenih milih kosti
Ljubi onu ka te je rodila
I hrvatskim mlikom zadojila!

Ne daj k sebi latinskoj gospodi
U nikakvoj dobroj ni zloj zgodi
Djavo doć će i njih uzeti
I sve one, ki su od njih s'peti.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri su priposlali nam 34 for. hrvatski bogoslovi u Gorici. Živili! — Sabrana 4 for. u malenom družtvancu novih pobratima za pedepse proti pravilu pobratimstva u župnom stanu u Gologorici — U družtvu svećenika prigodom proslave zaštitnika sv. Jeronima u Humu sabrano 7 for. 30 nvč. — Gosp. Modrčin na Sušaku sabrao u veselom družtvu 3 for. 20 nvč.

Gosp. Fr. Livić priposlao nam je 11 for. sakupljenih na piru vrlog otačbenika Dn. T. Kraljića u Dubašnici. Živili! — Gosp. Š. Kurelić priposlao nam iz Buzeta u istu svrhu 2 for., darovana od gg. dr. M. T., A. K. i A. Fl. za knjižicu „Čuvajmo svoje prastarine“. — G. Tomažić Josip 1 krunu u istu svrhu i za istu knjižicu. — Gospodin Sarson sabrao medju gg. učitelji 2 for. — Gosp. Jure Kučić, posjednik u Vidme-u (južna Amerika) priposlao je prijatelju g. M. Kunđiću, trgovcu u Opatiji 10 for. za družbu sv. Cirila i Metoda, a 10 for. za „Bratovščinu hrv. ljudi u Istri. Novce izručio je g. Kunđić gg. blagajnikom. Dočim se ovim u ime naše mladeži g. Kučiću srdačno zahvaljujemo, preporučamo njemu i drugim našim rodoljubom u dalekom inozemstvu, da se češće sjetiti izvole naših plemenitih družba. — U Rukavcu sabrao g. F. Brnčić na Lučinu medju prijatelji i for. 66 nvč. — Gosp. Šime Kurelić iz Buzeta šalje nam 3 for. 50 nvč. u ime banke Jonah and the whale.

Cesarska odluka. U glasilu zemaljskoga odbora u Poreču od dne 19. t. mj. čitamo pod gornjim naslovom koliko sliedi: Doznali smo, da je stigla zemaljskomu odboru od ministarstva nutarnjih posala brzojavna viest, kojom se priobćuje, da je Njeg. Veličanstvo odlukom od dne 14. septembra t. g. izreklo nakanu, *„da zaključak stvoren u zadnjem zasjedanju sabora, tičući se dodatka dvih stavaka k § 13. Pravilnika o razpravljanju poslova zemaljskoga sabora nije valjan niti može stupiti u kriepost*, pošto tamo ustanovljeno omedjašenje za članove sabora, obzirom na stavljanje predloga i interpelacija, predpostavlja da obstoji zakon, koj nebijaše zakonitim putem stvoren“.

Vlada nije dakle potvrdila zaključak talijanske saborske većine o izključivoj porabi talijanskoga jezika kod saborskih razprava.

Vjenčali se. Predprošloga tjedna vjenčao se u našoj krasnoj Opatiji čestiti Hrvat g. Marijan pl. Zambelli, činovnik c. kr. kot. suda na Voloskom sa dražestnom gospodjicom Zoricom Car, kćerkom g. Ivana Cara, posjednika i dobrog rodoljuba iz Opatije. Čestitamo od srca sretnim mladencem!

Za podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda u Pazinu doprinieli su od dne 19. maja do dne 22. agusta 1895.: Ujčić Mate od Mateta i Udovičić Mate pok. Mateta po 30 nvč. Ujčić Antun pokojnog Filipa i Gustin Šime pok. Antuna po 20 nvč. Črnja Blaž, Pucić Ivan, Sironić-Liberat od Josipa, Mandić Josip, Kopitar Marko, Češić Mate po 50 nvč. Dr. Dinko Trinajstić po 2 for. Dr. Ante Podreka, Bertoša Ante pok. Mikule, Sironić Antun pok. Frana, Sironić Petar od Ivana, Marjanović Vinko, O. Hrysogon Mayer po 1 for. Sabrano dne 23. junija o. god. 1 for. Črvar Jure 24 nvč. Sabrano na dan sv. Cirila i Metoda dne 5. julija o. god. 4 for. 50 nvč. — Sabrano za Kuničićev govor u hrvatskom saboru od dne 19. decembra 1894. 5 for. Ukupno 22 for 74 kr.

Poslelo u „Slavjanskoj Čitaonici“ u Trstu. Za subotu dne 26. t. m. priredjuje odbor naše čitaonice gg. članovom i gostovom posielo. Početak u 9 sati na večer.

„Registrana istarska vinarska zadruga na ograničeno jamčenje“ držati će redovitu godišnju skupščinu u Puli u vlastitoj pisarni dne 30. oktobra 1895. (sredu) u 2 sata po podne. Na dnevnom je redu izvješće ravnateljstva o djelovanju u prošloj upravnoj godini (sept. 1894 do septembra 1895) i izvješće nadzornog odbora vrhu obračuna za istu dobu, pak izbor članova uprave i nadzorn. odbora, u koiiko je po štatutih potrebno.

Ona gospoda članovi, koja nebi mogla doći, neka izvole svakako i na dobu priposlati pismeno ovlaštenje kojemu u Puli se nalazećem članu, da jih zastupa.

Ravnateljstvo.

Program austrijskog ministarstva. Dne 22. t. mj. sastalo se nanovo carevinsko vieće, te je već kod prve sjednice ministar predsjednik grof Badeni razvio vladin program. Glavne točke toga programa jesu: Vlada će se suprotstaviti svakomu pokušaju, da se naruši postojeci (!?) mir medju narodnostmi u monarhiji; probitke monarhije promicati će se po staroj predaji; predložiti će se vieću novih preosnova; spominje češko pitanje, te se nada pomoći od češkog zastupstva, da se to sretno rieši. Vlada poziva na pomoć sve stranke proti skrajnim elementom. Ona će se brinuti za religiozno moralni uzgoj u školi. Nastojat će, da poboljša gospodarstveno stanje pokrajinah na sjeveru i na jugu. Ona želi, da se proračun za g. 1896. rieši još ove godine. Spominje predstoječu promjenu nagodbe izmedju Austrije i Ugarske. Vlada će predložiti osnovu o promjeni izbornoga reda. Pomoći će bilo na koji način siromašnijim razredom. Ona će preosnovati porezne zakone, civilni postupak kod sudova itd. Konačno poziva sve stranke, da ju u tom nastojanju podupiru.

O tom programu progovoriti ćemo u budućem broju obširnije.

Iz Buzeščine nam pišu: Stara je istina, da čovjek, koji zataji svoj rod, svoj jezik, svoju domovinu, je sprevan za svaki zločin. To mi ovdje doživljujemo sa našim Dragućom. Občina Draguć je čisto hrvatska, u njoj se govori naš jezik čistije, nego u mnogih krajevih i govore ga ne samo deset ili stotina njih, nego svi, pak i ona dva tri krnjela, što su se u njoj naselili. Ali puk, još neuk, daje se voditi sliepo od njekolicine, kojim meće korist, ako uzdrže i podpiruju strasti i nenavist proti bližoj rodjenoj braći. Ti ljudi, koji kvaro mladež, pa njoj u svačem povladjuju, vele: „viva la faca dei nostri bravi jovinoti“ imati će mnogo grieha da okaju, a najveći je onaj, kojeg su pred malo dana prouzročili.

Na 30. pr. mj. bio je ples u jednoj kući, koja leži prama kući Antuna Šestana pok. Vicka, čovjeka kremenjaka, koji se nije dao ni strahom ni mitom odvratiti od svojega jezika. Malo dana prije držala se kaznena razprava proti nekojim mladićem, koji su bili njega i dostojnog mu druga Ivana Škrgata, občinskog župana, bez ikakvog povoda skoro na smrt nutukli i ranili samo zato, jer neće da budu ako ne Hrvati. Ti su mladići dobili tko dva mjeseca, tko dva ćedna zatvora i ti su mladići bili na onom plesu. Na jednom oko tri sata popodne počme goriti Šestanova kuća i izgori sva. Sirota Šestan izgubi kuću, izgubi 50 hektolitara vina, izgubi do 120 kvintala siena, izgubi sve i osta gol golcat. Štete je bilo sudbeno procienjeno do 3000 forinta najmanje. Dakako, da je sumnja pala na one mladiće i jedan, sin bivšeg predsjednika upravnoga vieća, bio je pod sumnju zatvoren, pa puštan na slobodu. Težko da se bude doznalo tko je oganj podmetnuo, al to je bez sumnje, da toga nebi bilo, kad nebi bilo onih, koji drže i kvare mladež.

Mi možemo njih pustiti, da se u svojem blatu valjaju, osvjedočeni, da će doći vrieme, kada će puk u Draguću otvoriti oči, pak njim platiti plaćenu, koju zaslužuju, ali sada no smijemo pustiti sirotu Antuna Šestana da strada. On je žrtva svojega značaja, svojega osvjedočenja i mi mu moramo pomoći. Već se po Buzetščini stalo za njega sabirati onako samovoljno i bez ičijega poticaja. Tako je onaj dični Štrpeć, koji hoće da bude u svakom plemenitom djelu prvi, premda ga je i ove godine tuča pobila, već sabrao priličnu količinu vina. Njega su sliedili i slieditć će drugi.

Ovim se obraćamo na naše prijatelje izvan Buzetščine, da se i oni smiluju siroti Šestanu. Darovi se šalju ili našem uredničtvu ili dru. Matu Trinajstiću, načelniku u Buzetu.

Iz Rabca pišu nam 11. t. mj.: Bilo je u Vašem cienjenom listu tužba s ovih strana o tom, kako smo zapušćeni i zanemareni od duhovnih i svietskih oblastih u ovom malom mjestancu. U ovom pristunišću imade 28—30 kućnih brojeva amo tamo raztrešenih. Imadomo dastatno djeca sposobne za školu, ali škole ne ima, a djeca rastu bez nauke u crkvi i bez poduke u školi — kano divlje stablo u šumi. Mi ne čujemo svete mise niti blagoslova niti kršćanski nauk, u obće ništa, što bi nam moglo oplemeniti srce i dušu. Na kad nam se već neće da pomogne s nijedne strane za naše duševno i tjelesno dobro, morali bi dar nastojati, da se oduzme ovomu puku svaku priliku i svako sredstvo, koje ga puti i vodi na zlo. Tako imademo ovdje po nedjeljah u privatnih kućah plesove, sad ovdje sad ondje — vazda bez dotične dozvole. Pleše se dakle bez znanja oblasti, a na duševnu i tjelesnu štetu puka.

Ovoliko do znanja onomu, kojega se tiče i koji bi morao nastojati, da i naš puk duševno i tjelesno napreduje.

Iz Sv. Petra u šumi pišu nam 16. t. mj.: Oslanjajući se na opazku uredničtva u zadnjoj „N. Sl.“, javljam s ove strane koliko sliedi:

Kod nas imade ove godine vina u izobilju, osobito crne vrsti. Ni naši starci ne sjećaju se, da bi ga dosele još ikada toliko bilo na Supetarščini, koliko ga imade sada. Pošto je uz to grozdje dozorilo, biti će izvrstna kapljica. Naši trgovci, posjednici i svećenici, koji žele imati dobrog, naravskog vina, mogu se obratiti pismeno ili osobno na ovdješnje prvake gg. župnika ili župana, koji će biti gotovo pripravni podati im potrebite naputke. Domaći trgovci, koji su većim dielom iz protivnog nam tabora, išću posvuda mastni dobitak, guleći i kmete i strane trgovce. Naš kmet čeka mirno, samo da plod svojeg dugog truda savjestno i pošteno prodade. Poznato je, da njekoji trgovci kupuju istodobno i bolja i slabija vina, onda ih miješaju i tako krščena za najbolja prodavaju strancem. A da se štogod i drugoga dogadja, uči afera *Mezzar* iz Proviza, o kojoj je već bilo govora u Vašem cienjenom listu. S toga upozorujemo naše trgovce, koji dolaze ovamo, neka se radje jave kod gori spomenutih osoba, nego da bi išli k našim narodnim protivnikom, kojim nije nista našego milo, osim nasih sa žuljevi stečenih novaca. Kmeti davaju bolja vina uz nižu cienu.

Za unesrećenoga našega rodoljuba Antuna Šestana iz Draguća sabrano bijaše na Lučinu u Rukavcu for. 19.80. — Gosp. Josip Vodička, kapelan u Rukavcu izručio nam za nesretnika 1 for. — Gosp. Gjuro Ružić, veletržac na Rieci, priposlao nam za istoga for. 5. Ukupno dakle for. 25.80. Više for. 5, priobćenih u zadnjem broju, ukupno for. 30.80, koje poslasmo g. dr. M. Trinajstiću u Buzet, da je unesrećenomu uruči.

Preporučamo ponovno milosrdju naših prijatelja nesretnoga Antuna Šestana.

Dalnji dokazi da neima iredentizma u našem Primorju. Prigodom glasovite proslave 20. septembra u Rimu htjeli su nespasenci Trsta, Istre i Goriče na sve moguće načine dokazati onim krugovom Primorja, koji varaju hotomice il nehotice, sebe i druge, vrteći, kako neima iredentizma u ovih naših stranah — da su neiskreni, netočni, da lažu. U zadnjih brojevih donesli smo iz talijanskih novina izvadke i izvješća o tom, kako su iredentisti Primorja slavili u Rimu svoju domovinu Italiju i svoga kralja Umberta. Kao dalnji dokaz o lojalnosti tih austrijskih podanika donašamo danas dva odlomka iz rimskih novina i to jednoga iz *„Il Messaggero“* od 26. septembra br. 267 a drugoga iz *„La voce della verità“* od 27. septembra t. g.

Prvi glasi:

„Velika alegorička slika umjetnički sa bojami izvedena stigla je rimskom municipiju sa sliedećom posvetom:

Trst — sada i vazda — latinski u misli i srcu — čvrsto — sjeća se i hoće — domovinu — Rim majkom — prigodom XXV godišnjice — velike i svečane pobjede misli — okreće nade — daruje ljubav.

Trst XX. septembra MDCCCXCV. — Il circolo Garibaldi“.

Drugi glasi:

„Per Giacomo Venezian. (To je bio Tršćan, koji se je borio za Italiju. Op. Ured.). Dočim se je odkrivalo poprsje majora Pagliari-a jedno 40 Tršćana sa tri zastave uputilo se k *Vaselli*, da polože vienac pod poprsje Jakova Veneziana.

Na crnih vrpcah vienca srebrnimi slovi bijaše utisnuto: *Trst i Istra scomu junaku.*

Kratak govor izrekao je senator *Massarucci* predsjednik veteranskog družtva, drug u oružju Veneziana.

On je izrazio nadu za oslobodjenje nespasenih zemalja, uztvrdiv, da će dati stari borioci svu svoju pomoć, a na dan bitke svoje mišice i svoju krv.

Govor bijaše oduševljeno pozdravljen. Odgovorio mu poletno tršćanski rodoljub *Armando Matera*, oduševljeno pozdravljen“.

Pa neka vjeruje tko hoće, da neima iredentizma u austrijskom Primorju!

Iz Kastavske občine pišu nam: Godine 1891. prešao je lov kastavske i pridruženih občinah u ruke družtva *„Circolo fiumano dei cacciatori“*, u kojem se nalazi cviet riečke inteligencije i aristokracije. Ne ćemo napominjati, kako su spomenuti lov izgubili kastavski lovci, jer bi moguće i kojemu od „cacciatora“ zacrvenio se obraz. Mi držimo s druge strane, da nije svakako redovito došao u ruke, u kojih se danas nalazi. Postupanje spomenutoga družtva izazvalo je medju kastavskimi lovci veliko nezadovoljstvo i ogorčenje, pa s toga i jesu i moraju da budu naši lovci veliki neprijatelji riečkog lovačkog družtva. Kad bi mi samo napomenuli par rieči više, uvidjela bi i ona gospoda, da su se „nevitežki“ ponesla. Al to prepuštamo do zgode.

Budući iztiče vrieme „Circolu“, da gospodari u naših stranah, omekšala se ona gospoda, ne bi li i opet smutila naše lovce. Oni ljetos nudjaju kastavskim lovcem dozvole za lov *badava* (dočim nisu je prijašnjih godina hćeli dati niti za plaću) uz pod pogodbom, da se lovci pismeno obvežu, da neće ništa poduzimati proti njihovomu družtvu, te da neće pristupiti k budućoj javnoj družbi proti istomu. Nadamo se, da se neće opet dati zapeljati na tanak led naši lovci od riečke lukave gospode, kako su se već jedanput na svoju škodu i sramotu. Znamo, da su riečka gospoda sada omeknula samo zato, da i na dalje lovom pašuju i škodu delaju u naših stranah, a kastavskomu lovcu da puška spava u kutu. Čujemo, da su se njeki već dali zamamiti, nu mi im savjetujemo, da povrate dopust, jer tko je s njima, nije s nami, a tko nije s nami, proti nam je. Mi bi preporučili našim lovcem, da se uztrpe još ovo

kratko vrieme, pak da se kod buduće dražbe slože, te u slozi i u bratimstvu iztisnu iz naše občine riečki „*Circolo*“, koji se je protiv njih onako bezrazložno ponašao sve do najnovijeg vremena. Onoga naši lovci ne smiju zaboravit. Ako se gospoda sada dobribaju, znajte lovci, da vas i opet misle zasliepit, pak da bi i unapried s vami vladali se onako „vitežki“. — Ako pak hoće gospoda na svaki način imat i unapried naš lov, neka ga barem slano plate.

Postupkom riečke gospode prikratilo se i občinu za par hiljadarka, nu občina ipak nije ništa poduzela, dapače kad su njeki uvidjavniji občinari o tomo spomenuli, reklo im se, da se proti ne može. Kad nije občina ništa poduzela, učiniše shodne korake njeki naši lovci, ali bijaše već — prekasno, valjda polag one: vrana vrani očiju ne vadi.

Preporučili bismo slavnom obć. poglavarstvu u Kastvu, da kod buduće licitacije nastoji, ako je moguće, uzeti lov na svoju ruku*), čime bi svakako občina bila na koristi, a lovci zadovoljniji nego su bili do sada, te bi napokon prestale vječne tužbe, da zecevi prave na polju silan kvar, kako se, hvala riečkoj gospodi, ove godine u obilnoj mjeri dogadjalo.

Konačno preporučamo takodjer političkoj oblasti, da se skrbi kod buduće licitacije lova za občinu i njezine interese i da so nebi popuštalo i ugadjalo riečkoj gospodi.

Jedan, koga dopada zečja četvrt.

Iz slovenske Gorice. (Svoj samo k svome!) Kada bi se držali toga gesla svi Slaveni, bili bi na višem stepenu duševnog i materijalnog napredka i odzvonilo bi njihovim neprijateljem, koje danas podupiru. Žalibože tako ne biva. Osobito ovdje u Gorici podupiru okoliški Slovenci svoje najljuće protivnike à la Venuti (koji je načelnik i odvjetnik i član trgovačke komore), zatim umjerenije Talijane Broilia, Badera itd., koji dosad za Slovence ništa drugo ne učiniše, doli samo to, da su ih podvorili sa tražnom stvari i utjerali novac, s kojim se pomogoše. Tko promatra položaj goričkih Slovenaca i talijanskih trgovaca, taj će se osvjedočiti, da bi propali svi talijanski trgovci u Gorici, kad nebi Slovenci barem tri mjeseca kod njih kupovali. Tko je bio u Gorici, ter si ogledao stvari, kojimi su napunjeni dućani tih trgovaca, osvjedočio se je, da iste troše izključivo Slovenci. Ranim jutrom ili nedeljom prije podne vidiš, kako turaju ti trgovci Slovence u dućane, kao janjce u brlog, a kada su unutra, tada ih ne izpuste prije, dokle nisu štogod kupili. To sve se dogadja jedino radi toga, jer Slovenci ne imadu svojih ljudi, koji bi otvorili ili imali trgovinu sa takovim stvarima, koje Slovenci na odielu troše, dotično ne imadu trgovca sa jestvinami na veliko, kod kojih bi se posluživali oni ladanjski Slovenci, koji takove danas kod Talijana kupuju, jer Slovenaca nije koj bi se mogli takmiti s njima. Kad bi imali Slovenci u Gorici barem dvie ili tri trgovine na veliko sa jestvinami i živežom, te isto toliko sa stvarima za odiela i obuću u obće, tada bi bio njihov položaj sasma drugačiji — nebi se dogadjale sablazni, da moraju ići Slovenci na svetu Goru okolo mjesta kroz marvinski trg, a madjarski volovi kroz glavne ulice u klaonicu. Da je tako, tomu smo si sami krivi.

Sasma drugačije je sa slovenskimi obrtnici. Tih je pril čan broj u svakoj struci. U prvom redu imadjemo svoju tiskaru, knjigovežnicu, tvornicu svieća, radionicu za crkveno posudje, krojače, postolare, slikare, prodaje papira, trgovce sa vinom itd. Uzprkos tome tim obrtnikom ne cvatu onako ruže, kako bi morale, jer naše prosto ljudstvo neima dostatno samosvjesti, da bi se posluživalo jedino kod svojih ljudi, a razumnici pako nadju stotinu izlika . . . . i služe se kod protivnika. Jer su pako ti obrtnici u Gorici temelj slovenskomu životu, svrha je ovomu dopisu, upozoriti na nje i drugo naše občinstvo, koje bi jih slučajno potrebovalo. U prvoj vrsti imademo Gabršćekovu tiskaru, koja je providjena sa svimi potrebitimi tiskanicami za občine, ne samo za Gorišku, već i dielomа za hrvatske občine i škole u Istri; o bok njemu stoje Jeretićeva i Likarova papirnice, obskrbljene sa svimi potrebočami u toj struci. Prvi imade i knjigovežnicu; za tima sliedi jur poznata tvrdka Teodor Slabanja za crkveno orudje i odlikovana tvornica svieća J. Kopača. Upravo ovaj posliedniji zaslužuje svaku podporu naših svećenika i crkvenih uprava u Primorju, jer ne samo da je on jedini Slaven u Primorju, koji se bavi tom obrti, već izradjuje sve vrsti svieća upravo tako, ako i ne bolje, nego li Niemac Seemanu iz Ljubljane i Talijan Bader iz Gorice; osim toga je kod kilograma mnogo jeftiniji od prve dvojice. Da izradjuje majstorski svoje svieće i upotrebljuje pravi pčelni vosak, dokazalo se je i kod neke sudbene razprave, koja je uzsliedila proti Seemannu u Ljubljani, jer je bio osvadio Kopača, da za jeftiniju cienu daje slabije svieće. Kod te razprave dokazano bje po vještacih i svjedocih, koji su lučbali Kopačove i Seemannove svieće, da su proizvodi prvoga mnogo bolji, a što se tiče uporabe svieća, te njihove trajnosti, posvjedočio je jedan svećenik tršćanske biskupije, da dvie jednako velike i krupne svieće (jedna Kopačova a druga Seemanova) istodobno užgane, takodjer istodobno na dlaku bez kapanja i u isti mah dogore. Uslied toga dokaza opozvao je Seemann pred sudom svoje osvade proti Kopaču i preuzeo na se sve sudbene troškove. Našim svećenikom u Istri radi toga polažemo na srce, neka bi se držali gesla „Svoji k svome“ i u buduće kupovali potrebne svieće samo kod brata Slovenca, jer zaslužuje svaku podporu osim dobre vrsti i jeftinijih svieća, takodjer i zato, buduć da Kopač nije samo Slovenac po imenu, nego i po mišljenju i djelovanju.

Upozorujemo i na dva naša trgovca sa vinom, na koje neka se obrate naši kmeti iz Istre, ako imadu vina na prodaju. Ta dvojica jesu: veleposjednik *Anton Pečenko* i *Ivan Dekleva*, koji kupuju i prodavaju čisto i nepokvareno istarsko vino.

Medju krojači imademo majstora Poveraja, koji je izumio za uzimanje mjere i krojenje posebau stroj i patentovao ga u Austriji i inozemstvu. Po tome stroju može krojiti svakovrstna i svake mode mužka odiela dapače i sam krojački naučnik i to poslie kratke upute. Isti izvršuje i radnje za svećenstvo i izvan Gorice. Tako po redu bih mogao nabrojiti množinu naših preporuke vriednih obrtnika, koji ovdje liepo podupiru Slovenstvo, te su bedem proti talijanstvu, nu za danas zaključujem. Budući put više o drugoj stvari, ako mi dozvolite prostora. (Slobodno. Opazka Uredn.)

Iz Rovinjskog sela pišu nam 20. t. m. Odazivljemo se, g. uredniče, rado Vašoj želji, te Vam ovim javljamo, da imade u našem selu i u našoj okolici izvrstnoga crnoga vina po umjerenih cienah.

Trgovci sa vinom imadu na ruku željeznicu blizu odavle, t. j. u Kanfanaru, a tko će vino uzeti po moru, lahko mu ga odvezemo u luku u Rovinj. Gospoda trgovci neka se dakle pouzdano podadu u ove strane, a tko bi želio imati ovdje pouzdanu osobu u poslu trgovine sa vinom, neka se izvoli pismeno ili ustmeno obratiti na posjednike i rodoljube Šimuna Stormara ili na Antuna Ugrina.

Iz Vodnjana pišu nam 19. t. mj. Jedan naš kmet i rodoljub iz Rovinjskoga sela bio je ovdje na prolazku dne 1. t. mj. te je bio željezničkim vlakom odavle doma. Na ovdašnjoj postaji zamolio je dotičnoga činovnika, da mu dade voznu kartu ili vozni list za Rovinjsko selo. Pitao je dakako hrvatski jer znade, da su činovnici za to, da služe puku u njegovom jeziku. Ali rečeni činovnik odgovori mu talijanski, da nepozna toga imena (Rovinjsko selo). Kad je naš rodoljub svoj zahtjev hrvatski opetovao, odgovorio mu je činovnik opet talijanski, da neima toga imena.

Naš čovjek, bojeći se, da će ga vlak ostaviti, morao se pomoći, kako je znao, talijanskim jezikom i tada je dobio jedva voznu kartu. Ovo Vam je g. uredniče novi dokaz kako državne oblasti poštuju u Istri jezik hrvatski, jezik ogromne većine pučanstva naše pokrajine.

C. kr. željeznički činovnik, koji se nalazi usried hrvatskoga puka, koji služi na postaji, gdje mora absolutno poznati i hrvatski jezik, odgovara na hrvatske upite nečno talijanski!.

Ovoliko na porabu gg državnim i zemaljskim zastupnikom hrvatskoga jezika.

Praktičan načim sabirati predplatnike. Jedan od prijatelja našeg lista piše: „Imadosmo zgode proći neke krajeve u Štajerskoj i Kranjskoj, ter smo onđje občili s uglednijimi osobami. U razgovoru dodjosmo na razgovor o novinstvu. Ovdje ćemo samo nešto spomenuti, što nas je i potaknulo, da ove redke napišemo. Na više mjestah pripovjeduhu nam, kako se tamo nastoji, da se seljak predplati na časopis. Seljak je riedko pri novcu, on će radje „in natura“, (u naravi) dati nego gotov novac. Stoga su se neki domislili pa predplate seljaka na časopis, i polože za njega predplatu kod uredničtva u gotovu novcu. Seljak prima časopis i rado ga čita, kad pako imade žita ili kukuruza, pilićah ili purana, ili kakovoga drugoga živeža, on otidje ovakvoj osobi, koja je za njega predplatu platila, pa mu dug odplati u žitu ili kukuruzu itd. uz običnu, tržnu cienu. Ovako je seljaku olahkoćena nabava časopisa a opet i časopisi stiču veći broj predplatnikah; nuz to se šire u seljačtvu ideje dotičnoga časopisa. Vidite, bi li to bilo štogod i za Vaše prilike tamo?“ U koliko smo mi upućeni, ovakova nešto obstoji samo kod „Pučkoga lista“ u Dalmaciji.

Kotarskim školskim vićem u Istri naznanja „Goriška tiskarna“ A. Gabršček u Gorici, da ima u zalihi sve tiskanice (hrvatske i talijanske), propisane po pokrajinskom zakonu od 31. julija 1895., br. 18. pokrajinskoga zakona, izdanoga ovih dana. Obrazce dobila je tiskarna od merodajne strane iz Istre. Istih tiskanica neima danas jošte nijedna tiskarna. — Ista tiskarna ima u obće svih 20 školskih tiskanica u hrvatskom i talijanskom jeziku. Naručbe se izvršuju poštanskim pouzećem.

*) Po našem mnienju imali bi se složiti domaći rodoljubi i vidjenlji lovci pak na dražbi preuzeti lov. Op. Ur.

Narodno gospodarstvo.

Da zimi krompiri ne pregniju u konobi valja odstraniti sve najmilje gomolje, sve klice, i sve lišće, svaku nečist i zemlju sa krompira valja odstraniti, a samo posve zdrave krompire zadržati i razastrieti i na tanko po drvenih rešetkah. Rešetke hoće se, da stoje barem 30 cm. nad zeljom, da izpod nih bude propuha. Rešetke namjeste se obično u sredini konobe, da se krompiri ne dodiraju zidova, koji su u konobah obično vlažni. Za liepa vremena valja držati otvorena vrata i prozore konobe, da se promieni zrak u konobi, i da se ona prosuši. Svako često valja krompire pregledavati, i svaki nagnjili krompir odmah odstraniti.

* * *

Sadra za zamazavanje prozorah. U zimsko doba prozori, koji su prama sjeveru posve lako propuhuju, pa takove sobe i boljom peći vrlo je težko ugrijati. Da prozori ne propuhuju najbolje je zamazati sve pukotine sadrom. Uzme se sadre (gipsa) u prahu umješa se sa malo vode, pa se zamaže pukotine. Sadra se brzo posuši i drži čvrsto.

* * *

Rige usried zime. Riga je izvrstna salata, za kojom su mnogi lakomi. I u sried zime može se imati svaki dan uz pečenku i rige, samo ako se ona goji. U tu svrhu uzme se plitkih škrinjica, pa se riga u iste zasije. Škrinjice drže se u kuhinji na toplu i svjetlu mjestu. Za 15 dana uzraste riga tako, da se mogu listići kidati i rabiti za salatu. Ako se svako 10 dana sije ima se rige preko ciele zime. *G. P.*

Javna zahvala.

Hrvatsko pripomoćno družtvo u Beču primilo je u svoje blagotvorne svrhe, naročito u svrhe utočišta, koja za uboge hrvatske djake visokih škola u Beču uzdržaje, tečajem ove godine, sliedeće darove: Od slavne gradske štedionice u Koprivnici 10 for.; slavnoga grada Križevca 20 for.; sl. „Narodne Čitanice u Spljetu 20 for.; slav. grada Karlovca 25 for.; od č. O. Fra Angj. Franjića (Gnća gora kod Travnika) 2 for.; slavne štedione u Samoboru 10 for.; slavne dieničke štedione u Križevcih 25 for.; slavne novogradiške štedionice 25 for.; slavne ličke štedionice u Gospiću 8 for.; slavne občine Starigrad 25 for.; slavne Hrvatske eskomptne banke 25 for.; od visokog sabora kraljevine Dalmacije 100 for.; od g. M. Bielića u Kučištu (kroz „Narodni List“ u Zadru) 5 for. i veleč. Karla Dojkovića, kanonika u Varaždinu za g. 1895., 1896. i 1897. po 5 for. — Od sliedeće gospode u Beču: Leon Boichal, bankir 5 for.; I. A. Kment, veletržac 5 for.; Al. Petrak, kućevlastnik 5 for.; dr. M. pl. Čačković 2 for.; dr. I. Radinger 2 for.; dr. K. Kozić 2 for.; Andr. Kottas Heldenberški 2 for.; Ante Kottas Heldenberški 2 for.; Franjo Vahčić 2 for.; Drag. Liebermann, pravnik 1 for. 50 nrč.; Ernst Krauth, medic. 2 for.

Plemenitim podupirateljem našeg družtva bit će narodnostni rad naših štićenika nagrada za njihovu ljubav hrvatskom djačtvu, a mi im se u ime naših štićenika što toplije zahvaljujemo.

Hrvatsko pripomoćno družtvo
U Beču, 1. listopada 1895.

Predsjednik: *Dr. K. Kozić*, dvorski i sudbeni odvokat. — Tajnik: *Franjo Vahčić* c. k. činovnik.

Listnica uprave.

Gosp. I. T. u O. nije za god. 1895. Živili!

Listnica uredničtva.

Gosp. V. S. u L. Neznamo, da li je Vaše pismo od dne 14. t. mj. za javnost ili na privatnu porabu. Izvolite se izjaviti.

Gosp. J. K. u S. Priobćili smo i preporučili prvo izdanje, a drugo nevidjesmo. Živili!

Gosp. N. N. Za novine dolazeće iz Translajtanije plaćamo i mi 1 nvč. biljege; za ruske, srbsko (iz Crnegore i kraljevine) po 2 nvč. Vam i prijateljem srdačan odzdrav!

Gosp. A. P. u R. Hvala Vam na viesti; odgovoriti ćemo Vam privatnim pismom. Živili!

Gosp. A. K. u L. Radi broja od 10. t. mj. nemože se ništa proti onomu pošte mešt.ru. Krivnja je na ovdašnjoj pošti, koja je odpremila list u Skradin (Dalmacija) mjesto k Vam. U buduće pošaljite nam samo pasice onih brojeva, koji Vam prekasno stignu, a mi ćemo učiniti svoju. Da ste nam zdravo!

Odvjetnik

Dr. Mihovil Truden

otvorio je svoju pisarnu u **Trstu, Via S. Nikolò br. 5, II. kat.**

Odvjetnički koncipient,

vješt hrvatskomu, talijanskomu, njemačkomu i dovoljno slovenskomu jeziku, traži mjesto koncipienta kod jednog c. kr. notara. Bliže o tom kod uredničtva „Naše Sloge“.

Slovenci pozor!

U Barkovljah preuzeo sam dućan jestvina (Taccanijev), kojega sam popunio bogatom **svježom i finom** robom.

Za mnogobrojni posjet preporuča se vlastnik

Suban Ivan ml.

Jakob Štrukelj, Trst

ulica Caserma br. 16, ulaz Piazza Caserma (naproti velikoj kasarni).

Prodaje po najnižjim cienam svakovrstne i englezke dvokolice (Bicykle). Zastupstvo dvokolica „Adler“ iz tvornice H. Kleyer, Frankfurt i „Viktoria Cycle Works“ Wolverhamptom (Englezka). 3—50

Dvokolice „Adler“ svietskoga su glasa uporabljuju se kod njemačke vojske.

Jamči se za svako kolo 12 mjeseci, tko nema voziti, nauči se ga bezplatno.

Pošilja se u pokrajine i na sve kraje.

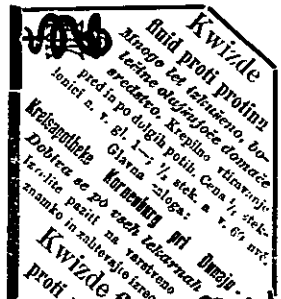

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavno mobćinstvu prave

pčelno-voščane svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000 kruna.**

Sveče slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkvei

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije slobodno od poštarine.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc.

Broj 45. U Trstu 31. oktobra 1895. Godina XX[V]

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom ciniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka za [illegible] arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 3 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rasta male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Program novoga ministarstva.

Dne 22. tek. mj. predstavilo se carevinskomu vieću novo ministarstvo pod predsjedničtvom grofa Badeni-a. U ime ministarstva dao je predsjednik izjavu ili razvio program, kojim se bave ne samo zastupnici u carevinskom vieću, nego i sva domaća štampa i vanjski važniji listovi.

Glavne točke toga programa jesu: Vlada će nastojati, da se državni stroj kreće redovitim putem. Ona će stojati nad strankami, da si tako sačuva slobodne ruke napram svim strankam. Obećaje uvesti razne preinake u državnoj upravi. Spominje češko pitanje, koje se nada pomoćju zastupnika češkoga naroda sretno kraju privesti.

Program novog ministarstva ističe važnost njemačke prosvjete za Austriju; obećaje štititi i promicati vjerske osjećaje svih državljana. Vlada će raditi na tom, da se uzdrži mir izmedju raznih narodnostih. Ona će se brinuti za valjan odgoj mladeži na temelju vjerskom i čudorednom. Ministarstvo da će voditi čvrstom rukom i poštenim načinom parlamenat, te se neće dati nikada voditi od parlamenta. Pokrajinam, koje su gospodarstveno zaostale, i to na jugu i sjeveru, obećaje nova vlada posvetiti osobitu brigu. Ona želi, da se državni proračun rieši još ove godine; da se provede nagodba sa Ugarskom na obostrano zadovoljstvo. Vlada će podnesti na razpravu novu osnovu za promjenu izbornoga reda, te će svimi sredstvi nastojati, da se po mogućnosti zadovolji najnižim razredom pučanstva. Glavni cilj nove vlade, da će biti otvorenost i pravednost.

Program nove vlade primljen je od svih stranaka carevinskoga vieća doduše prijazno, nu bez osobitog oduševljenja.

Po parlamentarnom običaju razprela se u carevinskom vieću razprava o programu novog ministarstva. Prvi se oglasio za rieč bivši ministar i vodja njemačke lievice grof Kuenburg izjaviv u ime svoje stranke, da će program nove vlade učiniti dobar utisak na austrijske Niemce. On se veseli što je vladina izjava razpršila bojazan i sumnju o njezinih natražnjačkih nakanah. Zaključi, da je na temelju toga programa moguć sporazumak izmedju nove vlade i slobodoumnih stranaka, nu za sada nemože se još njemačka lievica za vladu izjaviti. Ona će čekati vladu na djelu, a medjutim će se vladati prema okolnostim.

Vodja zastupnika českoga naroda dr. Herold reče, da je češko pitanje stožer austrijske politike. Tim pitanjem imati će posla svaka vlada dok se ono po pravu i zakonu pošteno nerieši. Ukinuće iznimnog stanja u Pragu i okolici nije promjenilo starih odnošaja, niti će se isti promjeniti dok se bude u Českoj davalo Niemcem i njemačkomu jeziku povlastice i prevlast. Ta nepravda, dapače i nezakonitost nepodržaje se samo u Českoj već i u ostalih pokrajinah Austrije. On nevjeruje ministru-predsjedniku, koji kaže, da se pouzdaje u češki narod, jer vlade imadu steći pouzdanje naroda, nipošto obratno. Iznimno stanje — reče govornik nadalje — bijaše sramota za cielu monarhiju. Za tim govori obširno o ustavnih odnošajih u Českoj, o važnosti kraljevine češke po monarhiju, o češkom državnom pravu, te izjavi konačno, da će zastupnici českoga naroda i pod sadašnjim ministarstvom ostati u opoziciji.

Predsjednik konservativnog kluba grof Hohenwart izjavio je — kako je bilo od njega očekivati — pošto program nove vlade nije u oprieci sa težnjami njegove stranke, da izriče vladi u ime stranke svoje pouzdanje.

Prvak poljskog kluba Zaleski reče, da je krasan program nove vlade, kojoj izjavlja u ime poljskoga kluba podpuno pouzdanje.

Zastupnik Ferjančić u ime onih Slovenaca, koji se nenalaze u konservativnom klubu, i zast. Barvinski u ime Rusina izjaviše, da se njihove stranke nemogu već sada izreći ni za ni proti vladi, već da si pridržaju slobodu djelovanja čekajuć novo ministarstvo na djelu.

Govorilo je i više drugih zastupnika o vladinom programu, pa se razprava prilično dugo raztegnula, te se je osobito prigovorilo s raznih strana onoj točki programa, kojom izjavlja nova vlada, da će biti nad strankami i da se neće dati voditi od parlamenta. Najvažnije su izjave českog i poljskog kluba. Prva glasi, da narod češki hoće uztrajati i nadalje na dosadašnjem putu t. j. u opoziciji, a druga, da će Poljaci iz stvarnih i osobnih razloga podupirati sadašnje ministarstvo.

Što se tiče izjave ministra predsjednika, da će vlada stojati nad strankami i da će ona voditi parlamenat, nije u Austriji baš ništa nova niti osobita. I posliednje vlade izticahu češće, da se nalaze nad strankami, a da su one vodile stranke — često i na tanak led — još nam je svim u živoj pameti.

Obzirom na odnošaje u Primorju drago bi nam bilo, da bi se nova vlada uzdržala nad strankami nastojeć, da se u našem javnom životu točno i strogo provedu državni temelji zakoni. Mi nismo nikada tražili povlastica pak ih netražimo ni od sadašnje vlade. Svatko neka vrši zakon i poštuje tudja prava i jamčevine ustavom stečene. Svi jednake dužnosti — svi jednaka prava. Ovo su doista skromne želje a opravdane težnje naše, koje bi moralo svako austrijsko ministarstvo na svoju zastavu zapisati. Novu vladu čekamo i mi na djelu, a iz čitavoga njezinoga programa svidja nam se najvećma ona točka, kojom obećaje priteći u pomoć zanemarenim pokrajinam na sjeveru i na jugu. Naša je pokrajina duševno i materijalno posve zanemarena i tuj želimo naći novo ministarstvo na djelu.

Molba-Spomenica Njeg. Veličanstvu.

Mjeseca aprila t. g. izručilo je posebno odaslanstvo, sastojeće od narodnih zastupnika na carevinskom vieću i na zemaljskom saboru u Poreču, te od predsjednika kotarskih gospodarskih zadrugah Istre „*Molbu-Spomenicu*" Njeg. Veličanstvu cesaru i kralju Franu Josipu, koju donašamo niže u cielosti sa željom, da se njom upozmaju i sadašnji vladajući krugovi u Beču, i naši cienjeni čitatelji, koje će ista bez dvojbe zanimati: Ta „*Molba-Spomenica*" glasi:

Vaše Veličanstvo
Svjetli gospodaru!

Onaj dio naroda hrvatskoga ili slovenskoga jezika, što je zastupan u gospodarskih zadrugah i u pokrajinskom i državnom saboru po prepokorno podpisanih svojih sinovih, podastire pred prestolje Vašega Veličanstva preponiznu molbu:

Da Vaše Veličanstvo premilostivo blagoizvoli naložiti nadležnim vlastim, da uznastoje, kako bi se od tolikih nevolja, koje tište ovaj narod, odstranila barem jedna, *a to je gospodarstveno propadanje seoskoga stališa Istre.*

Vladi Vašega Veličanstva dobro je poznato, kako je nedavno iza posliednje obnove trgovačkog ugovora s kraljevinom Italijom, ista odmah uporabila klauzula o sniženju uvozne carine na vino, usljed koje uporabe talijanska su vina upravo poplavila države Vašega Veličanstva.

Nije zadatak prepokorno podpisanih taj, da iztražuju, je li bilo pravedno i za narode ove prostrane monarhije koristno dati susjednoj državi onu pogodnost za cieli obseg sadašnjega kraljevstva Italije, dočim je izvorno vredila samo za neke pokrajine, ležeće u sada konačno ujedinjenoj kraljevini.

Niti gojimo radi toga kakove mržnje prema onom narodu, mi koji kao sinovi svete katoličke crkve odgojeni smo u vjeri, da su svi narodi djeca jednoga otca.

Ali neke istinite i za istarske poljodjelce pogubne činjenice, koje su se poslje uporabe spomenute klauzule dokazale, bilo kao neposredne, bilo kao posredne posljedice novih odnošajah, mi ne smijemo zamučati pred budnom brigom Vašega otčinskoga srca.

Medju timi činjenicami najpogubnije nam se prikazuju sljedeće:

Prvo: da nakon sniženja uvozne carine na talijanska vina, ova dolaze u našu državu upravo u strahotnoj količini, dočim naša vina, premda je i za njih snižena carina u Italiji, ne idu u tu kraljevinu. nego u razmjerno premalenoj mjeri.

PODLISTAK.

Iz „Istarskih elegija".

Na rastanku.

(*Canzone*).

Gle! — uspeo se veleban i sjajan
Na divnu onu rodnu našu goru,
Da smotri sve što sàtvori mu ruka,
Jel sve se blista njegvu po ozoru;
A prate mi ga uz put veličajan
Sve skladni zbori lakokrila puka.
Za njime stoji huka
Cvijeća drobna trag što za njim vije.
A miljem mire ljubičice male
Što pred njim lake pale.
Oh sve ga dići, sve na goru zrije,
I pogledom mi u beskrajnost prati
Rajoliki i božji — svibanj zlati!

A ti ga žalš, divotnice moja,
I tužiš što no hrlo lak uzmako,
I nadvio se nad goru našu?
Jer sjećaš mi se — kad u doba svako
Milinjem znao dragat lišca tvoja,
Diveći tvom se mladjanome krasu!
A ljubavnom bi glasu
Srdaca naših otpjevale ptice,
Te sretni srijed žarka zagrljaja
U dan cvijetni maja
Orajio nas cjelov tihomice;
A svijet sjajnim svjetlom nama blisto,
Razapev na nas božje nebo čisto.
Sad ode uz glas velebnih zborova!
Ti tužiš — taka nikad već u luge,
U čarne naše — nikad sreća taka!
— Navratit će se godinice druge
Uz isti sjaj, tek doba bit će nova.
Uzhitit opet grud će tad se svaka
Kad bude u njoj znaka
Vedrini, raju — te kad duša pregne
Da božjeg tvora ljepotu si shvati;
A tad će samo znati
Ogrlit sve — dal' samo na sve tegne.
U takvom sjaju znati će da živi,
I ponajmanjem cv'jetku da se divi!

Oj z Bogom bajni maju!
Kad s pepela ti nikne drug tvoj novi,
Dà, naći će nas u divnome hramu,
S kog trepti sve u plamu,
I s ljubavi sve na daleče slovi;
Oh, i on će da cvijetak položi
Na oltar naš: — ko divni darak boži!

* * *

Iz „Milovanka".

Digla se sjajna danica,
K počinu spremila sunce,
Motri nas mlade divotne,
Motri nas sretne bjegunce.
Gdjeno nas prati šapat tih,
Ogr'jeva vatra iz grudih,
Sladjani poput rajskog sna
S usna se poljubac rudi.

Moli ju tvoju družicu,
Mladjane da nas ne oda
Savi joj gdjerdan ubavi,
S njime nek nebom se voda.
Kada pak i njoj bude poć
Zlatno da probudi sunce,
Migljajem neka digne nas,
Da nas ne smotri bjegunce!

* * *

Kada dodjem o ponoći
Sred mrke tame,
Ako mi se sanka preneš
Ne ljuti se na me.

Nemoj da mi svjetla pališ,
Šteta i kresiva!
Sjati će mi dvije vatre
S tvoga oka živa.

Tad ću lako lišca nać',
U žaru će sjati;
A posuti cjelovima
Bože dal' ću znati?
Pa kad odem tapajući
Uz cjelove same,
Ako mi se sanka preneš,
Ne ljuti se na me.

* * *

Oh, za onaj cjelov mili!
— Ti ga znadeš, sumrak bješe
Kad se naša srca slješe,
I uzdasi tihi svili: —
Zoru bih ti licem slio,
Sunašcem te okitio,
Obavio zv'jezdicama,
Osvježio ružicama!
Jer me vedrih sjeća dana,
Sjeća raja sazidana
Sve na cv'jeću i na rosi,
Na cjelovim i ljubavi,
Koju vječni stvorac savi,
I u grudi tebi srosi,
Nek tuj cvate, nek se krili:
Oh, za onaj cjelov mili!

* * *

O Petrovu-dne.

Tako, taku prokrčite
Uz puteve svo,
Nek se snese — bit će kresa
O Petrovu-dne!

I tako se je žalibože neistinitim pokazalo i mišljenje istarske trgovačke komore i istarskog gospodarskog vieća, koji su kao stalno očekivali, da će se uporabom klauzule o vinskoj carini našemu vinu otvoriti velika prodaja u kraljevini Italiji, naročito u Mljetcima.

Preponizni predstavnici nisu tomu ni iz početka vjerovali, jer su znali, da susjedna kraljevina danas ima željeznica i jeftinijih morskih puteva i volje unaprediti trgovinu svojega vina, a bilo jim je znano i to, da su dobri poznavaoci svoje domovine u Italiji bili osvjedočeni, kako će oni doduše kupovati po nekoliko hiljada butilja skupljih ugarskih vina, ali da će oni zato prodavati u ovu državu na stotine hektolitara svoga vina.

Zato nas je upravo bolno takuđo, kad je gospodin ministar trgovine u sjednici zastupničke kuće od 19. svibnja 1894., tobože na utjehu, izjavio, da se je od rujna 1892. do agusta 1893. uvezlo u ove države samo 826 tisuća metričnih centih talijanskoga vina, a da je naš uvoz u Italiju u istoj dobi poskočio od 5700 hektolitara na 7541! Žalostna doista utjeha, kad iz tih brojeva proizlazi, da dok iz Austrije ide sedam litara vina, iz Italije ga ide u Austriju osam sto litara. Razlika je očevidno preogromna!

Druga žalostna činjenica, potičuća od toga odnošaja jest, da se u Austriju pod imenom talijanskih vina i pod pogodom carine žalibože može uvadjati svake vrsti vina, gdjegod izrastlo, kad je pokriveno potvrdom, da je talijansko.

Sam spomenuti gospodin ministar priznao je u rečenoj sjednici zastupničke kuće, da se takovih „oporiekla potvrda“ izdaje „in bianco“ ostajuć onda prodavaocu na volju, da označi svoje vino kako hoće.

Treća posljedica te poplave talijanskih vina jest ta, da ona vina iz Dalmacije, koja su spretnija za križanje, moraju po što po to biti bačena na trg, i tako zaprečuju u obsegu ove monarhije prodaju čistomu istarskomu vinu, koje bi se sjajno izplaćivalo, kad bi Dalmacija svoju veliku množinu za križanje sposobnih vina mogla prodati u one dalnje krajeve, u kojih ju nbija natjecanje talijanskog proizvoda.

Posljedica svega toga jest: nevjerojatno nizka ciena istarskomu vinu — baš u časovih, kad nam je već tračak nade bio zasinuo, da idemo gospodarstvenom preporodu naše u mnogom pogledu nesretne pokrajine.

Kao kruna zla dolazi još bezbožno patvorenje, fabrikacija svake ruke, koja je ove godine znamenito dopriniela tomu, da je mnogi i mnogi vinogradar Istre do nove berbe svoje pravo naravsko vino morao držati u pivnici, ne mogav ga prodati ni po 10 for. stolitar, dočim je bezdvojbeno proračunano, da nikakovo racionalnije gojenje loze u ovoj pokrajini niti troška neizplati, ako posjednik ne može prodati svog vina bar po 12 forinti stolitar, i dočim je znao, da se je prijašnjih godina takova vina prodalo redovito po 16 do 18 forinti, a kad što ćak do 27 forinti po stolitru.

Nedavno, na žalost kasno zatvorena je u Trstu ogromna tvornica umjetnoga vina. Takovomu poduzeću nebi u vinogradnih krajevih doista nikada smjelo biti mjesta.

Težko bi se mogla opravdati ona opazka, koja se našim pritužbam kadgod suprot stavlja, da naime u godinah obilnoga roda ne smijemo očekivati pogodnih cienah. To je za nas u istinu žalostno, ako u godinah iza nešto obilnije berbe ne možemo bez gubitka prodati od prilike pol milijuna stolitara dosta dobrog vina, a to u državi, koja ga od same Italije prima skoro dva puta toliko, i ako moramo čekati, da nam grad potuče razne krajeve Istre (što se žalibože češće dogadja) za da se u drugih krajevih uz neki dobitak uzmogne prodati, što je prvidnost božja ostavila.

I tako dolazi, da ovaj ubogi narod jednu nesreću pokriva drugom i da satrven težkimi nevoljami, ne može se kulturno nikako podignuti.

Ovaj je narod naučen trudu i ima dobru volju, samo neima načina kako, ni pomoći, kojom da se pridigne.

A te pomoći i sredstva uz ostala, koja će vlada Vašega Veličanstva na temelju mnogodišnjeg izkustva u upravi znati naći, bila bi po mnienju prepokorno podpisanih sljedeća:

Da bude opet postavljena u kriepost i shodno pooštrena naredba od 10. agusta 1892., br. 125 glede provadjanja kontrole talijanskih vina, a imenito: da bude točno kontroliran sadržaj svake bačve; da ne budu priznane valjanimi izvorne svjedočbe „in bianco“, bile iste izdane od nadležnih talijanskih oblasti; da se napokon sa strane austro-ugarskih organa najstrože zaprieči krivotvorenje i zloporabe pri uvozu talijanskih vina, usljed kojih zloporuba ne samo što se kadgod uvaža i rakija pod imenom vina, nego se uvažaju i druga vina, naročito grčka, pod imenom talijanskog.

Da bude olahkoćeno ustanovljenje poduzeća za poboljšanje i izvoz istarskih vina, a osobito da za slična poduzeća bude određen oprost obrtarine, dohodarine i drugih pristojba, dok traje trgovački ugovor s Italijom; da se istarsko vino barem djelomice nabavlja za vojsku i vojenu mornaricu, za dotične bolnice i za državne željeznice, a da na to budu država i ona prevozna poduzeća, koja dobivaju od države subvenciju.

Da bude ukinuta putem zakona pristojba za pečenje rakije; ako li to nebi bilo moguće, onda neka istarskim proizvoditeljem bude oprošten taj danak i neka budu strankam dane sve moguće polakšice u provadjanju obstojećih zakonskih propisa.

Da se što prije zadovolji želji za izgrađenje potrebitih željezničkih pruga u pokrajini, navlastito pako one pruge, koja bi Herpelje vezala sa Šapjanami ili Jurdani.

Da se doznače godišnje podpore u prilog vinogradarstva, te da se ustanove nagrade proizvoditeljem za pripravu najboljih vrsti vina i za izvoz istoga u inozemstvo.

Da bude dozvoljena gojitba duhana u predjelih Istre, okuženih filokserom, navlastito na kvarnerskih otocih, gdje je lakše prieći kriomčarenje.

Da se u raznih kotarih pokrajine ustanove praktične poljodjelske učione sa hrvatskim odnosno slovenskim naukovnim jezikom, a isto tako obrtne škole, obzirom na zanate, za koje se pučanstvo u stanovitih mjestih najviše zanima.

Da država izvlasti hipotekarno dugove i uredi odplatu takovih tražbina na annuitete uz kamate niže od pet po sto, ili barem da ustanovi državnu hipotekarnu banku za Istru uz uvjete povoljnije, nego li su oni zemaljskoga vjeresijskoga zavoda u zasebnih vjerovnika; a u najgorem slučaju, da se vlada Vašega Veličanstva pobrine o načinu, kojim bi se snizili kamati i prinosi za upravne troškove, što se plaćaju istarskomu hipotekarnomu zavodu i u obće, da se polakšaju uvjeti, pod kojimi se može dobiti zajam od istoga.

Da vlada Vašega Veličanstva bude na ruku, da se po Istri ustanove mjestne zajmovne zadruge za osobnu vjeresiju i s njimi skopčane štedionice popot družtava poznatih pod imenom Raiffeisen.

Da vlada Vašega Veličanstva i sama izvede i uzuastoji, da zemaljski odbor uzme u obzir želje, izražene u pogledu cesta i pitke vode, uredjenja potokah i drugih voda, koristnijeg po narod uredjenja šumskih odnošaja, popravka obstojećih luka i naprave novih.

Da u smislu jednoglasne rezolucije pokrajinskog sabora bude, odpisom još postojećih tražbina, konačno riešeno pitanje razteretne zaklade ili ezonera, radi kojeg je tolike godine u Istri mnoga suza pala.

Da se postave na državne troškove pod nadziranjem skladišta austro-ugarskih vina u inozemstvu, primjerice u Njemačkoj, Švicarskoj, Rusiji i Bugarskoj, a za istarska i dalmatinska vina, da se slična skladišta urede u Beču, Pragu, Budimpešti, Zagrebu, Sarajevu i po drugih velikih gradovih, gdje ima nade, da bi to bilo koristno.

Da vlada Vašega Veličanstva dade stroge odredbe proti patvorenju vina i bojadisanju istoga škodljivimi tvarinami, i da se strogo nadzira, da pod imenom istarskih vina ne budu prodavana inozemna.

Da vlada Vašega Veličanstva ustanovi priličan broj godišnjih štipendijah za nauku vinogradarstva i vinarstva.

Da vlada Vašega Veličanstva pri imenovanju u pokrajinsko kulturno vieće uzme u obzir samo takove osobe, koje su sposobne i voljne pospješivati djelovanje svih gospodarskih zadruga bez razlike glede kruja, u kojem su ustanovljene i glede jezika, kojim se služe, i da takovo pospješivanje osobito preporuči svojim podredjenim organom.

Vaše Veličanstvo! Prepokorno podpisani tvrdo su osvjedočeni, da će Istra u malo godina upravo procvasti, ako Vaše Veličanstvo premilostivo udovolji odredbi, da se netom spomenute mjere poprimu i poboljšice postepeno uvedu.

Novac, što bi ga država u to ime potrošila, izplatio bi se obilnijimi i redovitijimi dohodci poreznimi, a baš da štogod i nebude povraćeno, to bi se imalo smatrati kao pravedna odšteta jednoj od najsiromašnijih pokrajina za gubitke, koje nakon uporabe uvodno spomenute klauzule o vinskoj carini, trpi u interesu skupnosti, pošto je vlada Vašega Veličanstva ponovno izjavila, da su viši državni interesi zahtjevali sklopljenje dotičnih trgovačkih ugovora.

Ne možemo se nakon ovoga preponiznoga, ali po dužnosti našoj takodjer iskrenoga razloženja naših potrebah odiliti od priestolja Vašega Veličanstva, a da neizvršimo i ovom zgodom našu svetu dužnost, jednu od najljepših tradicijah, koje su nam ostavili naši otci, a to je izraz nepokolebive vjernosti i odanosti naroda, kojega zastupamo, prema priestolju Vašega Veličanstva i vladalačkomu Vašem domu.

Bog poživi i očuvaj Vaše Veličanstvo!

Dano iz naše skupštine u Zorin-Domu

U Opatiji, dne 7. novembra 1894.

(L. S.) *Dr. Matko Laginja* v. r. (L. S.)
zastupnik.

Vjekoslav Spinčić v. r.
zastupnik,

Ivan Sancin v. r.
predsjednik.

Viktor Tomičić v. r.
predsjednik.

Matko Mandić v. r.
zastupnik.
(L. S.)

(L. S.)
Antun Jelušić v. r.
podpredsjednik

Dr. M. Trinajstić
predsjednik
(L. S.)

Fran Flego v. r.
zastupnik.

Dr. D. Vitezić v. r.
predsjednik.

Anton Rogač v. r.
predsjednik.

Dr. Fr. Volarić v. r.
zastupnik.

Slavoj Jenko v. r.
zastupnik.

Dr. A. Stanger v. r.
zastupnik.

Koalirani proti Slavenstvu.

Gradačka „*Tagespost*“, organ njemačkih liberalaca, bjesni u najnovije doba užasno na Slavene, govoreć u prilog Talijana Istre i Dalmacije. U više članaka nastoji taj list dokazati, kako je to nepravedno od slavofila u Beču, da ne prepuste Slavene u spomenutih pokrajinah Talijanom kao dobar plien. Gladne *panslaviste*, misli spomenuti list, neće se nikad nasititi; *dobre* Talijane pako može se lahko liepimi polakšicami predobiti. To je po prilici jezgra više članaka, koje je u posljednje doba „Tagespost“ doniela. Kao razlog radi takovog držanja navadja taj list okolnost, da je u narodnom interesu Njemaca, da nebudu Slaveni na zapadnoj obali Adrije baštinici Venecije, već da se mora ovdje talijanski element jačiti i podupirati. Ovaj pravac nije svojina jedino gradačkog lista, on je dapače zajednički svim njemačko-liberalnim listovom, koji su uvjek, kad se radi o kakvoj prepirci izmed Slavena i Talijana, na strani posljednjih, pa bila njihova krivica još jasnija. Takovo držanje njemačko-liberalne štampe mora se u interesu ciele države sažaljivati; s druge pako strane nastaje vrlo temeljita dvojba, da li oni pripadaju k „liberalnim“ strankam.

Bez obziru na to, da držanje njemačko-liberalnih glasila Slavene sve više osvjedočuje, da su Niemci ne samo njihovi politički i narodni protivnici, već *neposredni neprijatelji*, opaža se i to, da oni ne idu samo za tim, da Slavene, u koliko pripadaju u njihovo okružje, upropaste, već da i njihove ostale narodne neprijatelje u tom poslu izdašno podupiru. A komu u prilog? Nespasencem, zakletim neprijateljem ciele države. Predobro su naime poznate težnje Talijana u Istri i Dalmaciji: oni teže za tim, da se spomenute pokrajine uzdrže kao talijanske, dok bude majka Italija dosti jaka i moćna, da ih može sebi pridružiti. To jasno dokazuje i onaj vienac na grobu Viktora Emanuela sa napisom: „*Svomu oplakivanomu kralju — Trst i Istra*“. Time, da liberalni Niemci odobravaju težnje Talijana i javno se izdavaju za njihove naravske savezniке, baš time odkrivaju onu zadnju misao, koju oni u ostalom poriču: da im naime nije stalo do toga, da se austrijska monarhija uzdrži u sadašnjih granicah. Niemci predobro znadu, da težnje Slavena ne prelaze granicah države, a zato govore i činjenice. — Gdjegod se prejasni vladar ili jedan član kraljevske obitelji medju Slaveni pokaže, uviek bude liepo i srdačno primljen i pozdravljen, iz čega se jasno razabire ona misao: mi smo vjerni zastavi naše vladarske kuće. Medju Slaveni nije još bilo *Očerdanka*.

Ako se pako Niemci-liberalci postave proti Slavenom, te zahtjevaju, da se Talijanom dozvoli uništenje Slavena, samo da iredentizam medju Talijani čvršći koren uhvati, te da zadobiju veće pravo, da se odcjepe od monarhije — kako se slaže to sa njihovom tvrdnjom, da oni zastupaju interese ciele države??! Dandanas neimaju Talijani ni sa narodnog gledišta nikakvog prava na Istru i Dalmaciju, jer ogromnu većinu sačinjavaju ovdje Slaveni, akoprem se Talijani danomice šire na uštrb Slavena. U istoj mjeri pako, u kojoj se Talijani u Istri šire na škodu Slavena, rastu i njihove iredentističke — protiaustrijske težnje. To su činjenice, koje najveći bezobraznik nebi mogao poricati:

Ako su Slaveni Istre štogod stekli, to imaju jedino sami sebi zahvaliti. Smješno bi bilo govoriti o kakvom podupiranju Slavena sa bilo koje strane, napose pako pod današnjom vladom. Narodna svieat medju spavajućim slavenskim narodom se je znatno probudila; narod je upoznao, da ne treba biti *gnjezm* tudje kulture. K tomu nije doprinjelo ni namjestništvo ni gg. kotarski poglavari. Nasuprot se sve moguće činilo, samo da se slavensku probudjenu svieat potlači.

Okolnost pako, što se Niemci u svojem boju proti Slavenom tako slabimi ćute, te Talijane za saveznike traže, taka okolnost sili Slavene, da i oni u svojih težnjah ne popuste, da narodnu svieat bude i šire, da u svojem boju neumorno i uztrajno rade te zakonitimi sredstvi svoje pravo traže. *A. T.*

Bit će vatre i veselja;
I junački skok,
Kolom će se naokolo
Redat bok uz bok.

Njekoč i ja skakah tako
Kano zečko siv,
I preskočih godimice,
Sad sam — jošte živ!

Pa palite — neka ori
Urnebesni krik,
Neka bukti na mahove
Ko vulkanu lik.

Možda će se s vatrom novom
Stari vratit raj —
Dè žežite — žarno samo
Sada svi uz kraj!

* * *

Grijačina.

Gorila je oganj vatra
Sa kandila — srca moga,
Mnogi si se dan na danak
Ogr'jevala tuj neboga.

Izgorje mi pola srca,
Gle pepela puna žara.
Uzmi se jè, uzmi sobom,
Drugog nemam milodara.

Kad se spremaš — prê no odeš,
I ostaviš tu tišinu,
Na uzdarje a ti meni
Plati barma — grijačinu.

Silvan.

Spomen-pjesma.

Eto svieće, eto groba
Eto čeda zaplakana.
Pod tim humom čedu onom
Zlatna sreća zakopana.

Pada rosa, suza pada
Na grobište zlatne sreće.
— Jedan hum, pa sreću skriva? —
Začudno se pita cviće.

Baš je tako na toj zemlji
Dosta prostor rake male,
Da zakopa sreću svaku
I najljepše idejale!

Rikard Katalinić-Jeretov.

Frauina i Jurina

Fr. Ča da se neč važiže on fanat, kega je „Sloga“ mrvicu ščipnula?

Jur. Neč takovega san i je čul. Leh on da se sejeno drži va bragešah.

Fr. Namer drži, aš ne bi krivil za on facolić jenega svojga višega i hvalil se, da se on ne boji školskega inšpektura.

Jur. Tako ima le nekega, ki za njin stoji,

Fr. Vejsega praz!

* * *

Fr. U Roču, da išću krnjeli mediga, zač da njim ni ki va potribe krv pustit.

Jur. Brate Frane neviruj tega, to su faldonije, ter imaju va Buzetu mediga, i doma se najde peršona, ka zna jušto krv pustit.

Fr. Nebacilaj Jure, za to je triba študijaneh ljudi.

Jur. Kako kada. Ročani si znaju i sami pomoć va oštarije al birarije, ako pak meni nevirueš, neka ti pokaže čelo jedan njih kapo.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Četiri prijatelja pobratima i to Ivan Škalamera, Vinko Borčić, Franjo Šiklić i Božidar Kotacio poslali su svaki po 2 kruna, t. j. 8 kruna.

† **Franjo Keaver Munić.** Dne 28. t. mj. preminuo je u Kastvu g. Franjo K. Munić, dugoljetni načelnik občine Kastav. Upravljajući odbor one občine izdao je posebni *osmrtnicu*, koju donašamo i mi na četvrtoj stranici.

Pokojni Munić poboljevao je 4—5 godina bivši udaren od kapi u najljepšoj muževnoj dobi. Od tada počeo je tjelesno malaksati i od tada počela je padati njegova odlučnost i ustrajnost. Bio je muž malih nauka, ali bistra uma, dobre volje, marljiv i pošten. Sa oblastmi imao je svakojakih neprilikah radi dopisivanja sa občinom u tudjih jezicih. U posliednje vrieme rečbi, da se je u tom kod občine popustilo, što se pripisuje njegovoj bolesti i njegovim popustljivim vodičem.

Pokojni Munić stekao si je kao glavar bez dvojbe za občinu liepih zasluga a da nije bio predobar, osobito zadnjih godina svoje uprave, nebi bilo občinara, koji bi se bio mogao potužiti na njegovu mnogogodišnju upravu. Jučer sahranište na groblju sv. Lucije smrtne ostanke čestitoga muža, komu kličemo iz dna duše: Lahka Ti bila domaća zemljica, koju si iskreno ljubio.

PS. U zadnji čas doznajemo, da je pohrlio iz Beča na pogreb i dični naš zastupnik g. prof. *Vjekoslav Spinčić.*

† **Mate Peteh-Kovačić,** načelnik u Žminju, umro je dne 25. t. mj. naglo i neočekivano u 74. godini svoga života. Poboljevao je u istinu od više vremena na želudcu, ali to ga nije zadržavalo, da vrši svoje dužnosti, te je i onoga dana, kad je umro, bio u občinskom uredu. K pogrebu, koji se obavio 27. tek. za podne, dohrlilo je uzprkos neprestanoj kiši sila ljudstva iz cielе Žminjšćine. Sudjelovala je i talijanaška stranka u Žminju. Bila su zastupana pri pogrebu: c. kr. kot. poglavarstvo u Pazinu po upravitelju gosp. Šorli-u i poreznom nadzorniku g. Schulleru, buzetsko i pazinsko občinsko zastupstvo po načelniku dr. D. Trinajstiću, tinjansko občinsko zastupstvo po viećniku i županu u sv. Petru u šumi, te kotarski cestovni odbor po članu g. Pucić-u.

Ime Mateja Peteha-Kovačića ostati će doista u dugoj i dobroj uspomeni, jer je takodjer s tim imenom skopčana doba preporoda i probudjenja hrvatske sviesti u žminjskoj občini. Bio je on desna ruka blagopokojnog i nezaboravnog župnika Frana Orlića, pa kao krojač-zanatlija obilazio je kuće svoje braće po Žminjšćini, budeć njih iz mrtvila i predočujuć težke posljedice tudjinskog gospodarstva u občini. Njihovo djelo bijaše okruniano uspjehom, jer narod sbaci sa sebe pretrahno tudjinstva, izabrav si narodno občinsko zastupstvo sa načelnikom blagopokojnim Matejom Perićem i prvim viećnikom Matejom Peteh-Kovačićem. Iza smrti načelnika Perića narod, spoznav značaj Mateja Peteha-Kovačića, imenova ga načelnikom i kao takav osta za cielih 9 godina.

Odkad je občinska uprava došla u hrvatske ruke, od tada počimlje takodjer preokret u gospodarstvu njezinom, jer dočim je prije bila na rubu propasti, sad se sretno duga oslobodila, u čemu ide velika zasluga takodjer sada pokojnomu načelniku.

Težak je gubitak toga muža tim više u ovo doba, što se do skorih dana ima obaviti izbor novog občinskog zastupstva, te što je donekle pučanstvo razdieljeno usljed nekojih nesporazumaka. Opravdana je ipak nada, da će naš narod u odsudnom ovom času zabaciti svoje mjestne razmirice, te se složan naći na izbornom poprištu. Sjetit će se naši izbornici, kako je bilo občini pod latinskom gospodom, pa će se čuvati toga, da njoj opet predadu u ruke kormilo. Svoj svoga neće nikad u grob bacit.

Pridružujemo se medjutim i mi žalosti žminjskog puka, te želimo pokoj duši vriednog načelnika Mat. Peteha Kovačića!

Zasluženo odlikovanje. Kako je poznato točila je *„Istarska vinarska zadruga"* na netom zatvorenoj izložbi u Pragu prava istarska vina, koja su si stekla medju braćom Česi odličan glas a borme i krasno odlikovanje. Prijatelj nam javlja naime iz Praga, da je *„Istarska vinarska zadruga"* odlikovana bila na izložbi *diplomom sa zlatnom kolajnom*, na čemu čestitamo iskreno neumornom odboru naše zadruge, napose njezinom osnivaču gosp. d-ru Matku Laginji i revnomu ravnatelju g. L. Križu.

Veselica „Slovanskoga pjevačkoga družtva" u Trstu. Naše pjevačko družtvo priredjuje dne 2. novembra (na dan sv. Justa) u prostorijah „Tržaškega Sokola" (ulica Farneto na uglu ulice Amalia) veselicu, za koju razašilje članovom i prijateljem pozive i kod koje će sudjelovati osim pjevačkoga zbora i vojnički orkestar. Program priobćen je u „Edinosti", a dobiti će ga posjetioci i kod ulaza u dvoranu. Početak veselice biti će u 8 sati na večer, a svršava u 2 sata po ponoći. Ulaznice stoje 40 nvč. za osobu, koje će se prodavati kod blagajne.

Za podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda u Kastvu uplatiše članarinu za godinu 1895. sliedeći: Gospodje Ema pl. Kleinmayr iz Kastva, Marija Jelušić iz Kastva kbr. 20, Lodovika ud. Jelušić iz Kastva, Josipa Širola-Bernas iz Bernasi, Jelisa udova Kornmüller u Kastvu; gospodjice Pavica Galović, učiteljica u Klani, Dragica Demančeski iz Kastva, Ivana Vasilić iz Kastva i Ljudmila Jelušić iz Kastva svaka po 1 for. Ukupno 9 foriuta.

Za podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda u Medulinu platiše članarinu za godinu 1895. sliedeći: Privrat Martin, Privrat Andjeo, Cukon Ivan (Šare), Grakalić Nikola i Privrat Luka, mesar svi iz Medulina svaki po 1 for. Na ostatku računa uštedio je Mikula Demarin u krčmi Jakova Kirca 50 novč.

Mole se uljudno i svi oni članovi, koji nisu još članarine platili, neka izvole čim prije poravnati svoj račun, jer idemo napram svršetku godine. *Blagajnik.*

Iz Možćenicah pišu nam 30. t. mj. Našega ljubljenoga g. župnika i njegovu rodbinu zadela je ovih dana nemila nesreća. Na Rieci preminuo mu naime nakon kratke bolesti ljubimac-netjak Antun, djak hrvatske gimnazije. Smrt toga dječaka raztužila je silno g. strica a našega čestitoga župnika, s kojim diele tugu svi naši župljani i kojemu želimo iskreno, da bi mu do mala zacielila ova grdna rana. (I mi dielimo sućutno bol sa velecienjenim prijateljem i sa njegovom rodbinom. Op. ur.)

Kotarskim školskim nadzornikom za talijansko pučko škole na kvarnerskih otocih bijaše imenovan *Melkiade Budinich*, profesor nautičke škole u Lošinju.

Načelnikom grada Beča bijaše izabran sa 93 glasa poznati vodja antisemitske ili protižidovske stranke dr. Lueger. Lažiliberalni gradski zastupnici izručili su kod izboru načelnika 44 biele glasovnice.

Za unesrećenoga našega rodoljuba Antuna Šestana iz Draguća darovali su nadalje: g. dr. Andro Stanger, odvjetnik u Voloskom 5 for.; g. dr. Dinko Vitezić, odvjetnik u Krku 2 for — U Pazinu doprinieli gg.: dr. Trinajstić 10 for., po 5 for.: Grašić Josip, Bertoša Antun, Glavač Josip i Mandić Josip; dr. Ante Podreka 2 for.; Čuček Josip 1 for.; po 50. nvč.: Črnja Blaž, Hočevar Janko i Sandak Anton; Matijašić Berbon Ivan 20 nvč. Gospoda Marjanović Vinko i Pučić Ivan svaki po 1 for. Ukupno 36 for. 70 nvč., koji su bili odaslani buzetskomu načelniku dr. M. Trinajstiću.

Načelniku u Buzetu izručiše prinose gg.: pop Antun Kalac, župnik-dekan 12 for., Ivan Vranić, župnik 10 for., dr. M. Trinajstić 10 for., Š. Kurelić 5 for., Fr. Flego 4 for., Korlević Antun pok. Marka iz Labinci 1 for. Hvala darovateljem!

Iz Marčenigle pišu nam 28. oktobra. U broju 43. čestite „Naše Sloge" tiskan je dopis iz Sovinjaka, koji je za nas jako uvriedljiv. Ondje se veli, da smo mi ili nekoji od nas Marčenižana odvraćali braću Slovence od Sovinjaka, jer da je ondje tuča potukla grozdje, da mi čekamo trgovce po cestah i da jih vodimo onim kmetom, koji nam dadu više za mešetariju i navadja slučaj, gdje si je mešetar dao platiti mešetariju i od kmeta i od trgovca.

To bi se sve moglo ticati samo Jakova *Fabijančića*, jer je on jedini iz Marčenigle baš ovakav mešetar, kakvi bi htjeli da budu oni, koji su dopis pisali ili nadahnuli. Ni on niti itko od Marčenigle nije odvraćao Slovence od Sovinjaka budi kakovom izlikom, pravom ili lažnom. Ako je on ili drugi tko čekao trgovce na cestah, to ne bilo nikakovo zlo, već samo znak, da su bržljivi i da žele svoj plod razprodati. Svakako nije istina, da su si on ili tko drugi činili platiti kakovu mešetariju od kmeta i od trgovca. Molimo, da se izadje sa činjenicami na polje i da se navedu imena i dnevi, a ne tako pucati iz zasjede. Ako se tko hoće učiniti zaslužnim, neće to postići i bez ocrnjivanja drugih.

Toliko molimo gosp. uredniče, da izvolite tiskati na izpravak one viesti. (Vrlo rado, jer neželimo, da se ikomu u našem listu krivo čini. Op. Ur.).

Razpuščeno občinsko zastupstvo. Prošloga julija izabrano občinsko zastupstvo za grad i občinu Izolu bijaše usljed domaćih prepirakа i nesloge razpuščeno. Novi izbori obaviti će se zadnjih dana novembra.

Iz Pule nam pišu 29. oktobra: Nakon dugog očekivanja uveden je na ovdješnjoj gimnaziji kao slobodan predmet: *hrvatski jezik.* Jučer je bilo upisivanje, koje se je pokazalo dosta uspješno prema onomu za talijanski jezik. Iz svih razreda upisalo se djaka za učenje hrvatskoga jezika. Osobito iztičemo sa radošću, da je u sedmom, to jest do sada najvišem, zavolilo sedam njih hrvatski jezik dočim talijanski uče samo trojica. Drago nam je u istinu, da je ovako. Mladež, kad nauči jezik hrvatski, neće ga se više sramiti i ubrajati se medju Talijane. Pa da vidimo, gospodo raznaroditelji puljski, koliko ćete imati Talijana, a koliko Slavena u gimnaziji, kad se slavenska djeca budu učila svoj materinski jezik!

A što drugo talijanči Pulu, nego škola i oblasti? Čisto hrvatski ljudi dodju ovamo i do smrti svoje neće da budu Talijani, a kad s djecom govore, brblju samo talijanski, jer da ova uče tako u školi. Ali dok se je ustrojila škola za možebitno pozitalčivanje naroda, neda se podnipošto hrvatskih škola. „Brav Kroat . . . . nur nichts kroatisch".

A ima nas ovčje Slavena sila božja, i sami protivnici nas broje do desetak tisuća, pa ipak sve se čini, kao da nije niti jednoga, koji se nebi bio doselio ovamo iz Kalabrije ili iz Prusije. Žalibože sami oblasti su u Puli prve raznaroditeljice slavenskoga pučanstva: i tu ne činimo razlike med občinom, političkim poglavarstvom, financijalnim višim inspektoratom, višim poreznim uredom, upravom pošte itd. itd. A mornarica? Bog se smiluj, kako se tamo hoće iztesati iz našega čovjeka *Šabu*, pa ako to neide, barem Talijana: *nur nichts kroatisch!* Niti na sudu nije bolje: njekoja gospoda misle, da su zadovoljila sve sa mrvicami; ali neka se nevaraju. Gdje su hrvatske pozivnice, gdje hrvatski zapisnici, gdje sve tiskanice hrvatske za Hrvate? A zašto već jednom pečat sudbeni nenosi i hrvatski naslov, kao što je na primjer u Pazinu; zašto se u gruntovnici neunašaju hrvatskim jezikom hrvatske odluke? Sramota je za naše doba, da se naš hrvatski puk mora mučiti tudjim jezikom pred sudcem ostavin skim, kaznenim itd.! Zar se tako osviešćuje i naobražuje narod, zar so tako u njemu diže moral? Ali dà, naši su ljudi dobričine, pa idu na ruku sudcu, koji nezna hrvatski i drže mnogo do toga, jer vele: *„ja siromah i neuk seljak znam za nevolju dva jezika, a sudac mlati samo jednoga"*. Rekoh, sramota i vječna sramota! Ljudi slovinskoga roda i plemena rabite svagdje i u svakoj prilici i pred svakom oblasti svoj jezik. Činovnici, ako ga ne znadu, moraju se učiti, a tko neće, daleko mu od Vas kuća, jer tudji čovjek nezna za vaše nevolje, ne poznaje vaše običaje, nemari za vaše pravo. Ako budete svi rabili samo svoj jezik, a na to imate sveto pravo, imati ćemo po svih oblastih ljude naše krvi i jezika, koji će nas razumjeti i liepo putiti, te će sve dobro ići. Za danas dosta, a drugi put ako Bog da, više.

Iz Voloskog pišu nam 26. t. mj.: Javljamo Vam, gosp. uredniče, slučaj, kojeg je vriedno, da se zabilježi za naše buduće ravnanje, i koji pokazuje za čim teže ovdašnji doseljenici.

Dne 9. tmj. obdržavala se ovogodišnja kontrola domobranske momčadi, kojoj imali su pristupiti i domobranci stranci boraveći u kotaru Voloskom. — Vojnički odaslanik po dovršenom podpisivanju vojničkih knjiga i po pročitanju vojničkih zakona i propisa, upita prisutnu momčad, imdde li koji da postavi kakvu pritužbu?

Na taj upit vojničkog odaslanika prijavi se dvojica pridošlica konabara boraveća u ubavoj Opatiji.

Njihova pritužba bijaše ova: Mi smo tekar danas u jutro u 8 sati saznali, da se danas kontrola obdržavati ima, mi nebismo bili krivi da nismo došli, pošto su oglasi bili u Opatiji nam nepoznatim jezikom izloženi t. j. u jeziku hrvatskom. Neka se u buduće tomu doskoči.

Kako vidite traže eto ti konobari, da im občina izdaje oglase i u njemačkom jeziku, premda neima valjda nijednoga urodjenika Njemca u cieloj občini i akoprem nije njemački jezik niti zemaljskim jezikom.

Vojnički odaslanik primio je u zapisnik dotičnu pritužbu, te se bojimo, da bi moglo zapovjedničtvo pješačkog domobranskog bataljuna br. 5. tražiti od občinskog glavarstva u Voloskom da udovolji pritužbi dvojice njemačkih konobara, t. j. da moraju oglasi i u njemačkom jeziku izdani biti.

Nu tada bi imale sve njemačke občine u Austriji, u kojih se nalazi koji Hrvat kao naseljenik ili u istih privremeno nastanjen, izdavati oglase u njegovom materinskom jeziku — ako je dotični službno vojnik podvržen kontroli.

Eto, vidite, što je sve kadra zahtjevati samo dvojica Niemaca, a što će biti kad ih bude ovdje na stotine?

Demonstracije u Piranu. Prošloga utorka minula je godišnjica odkad bijaše uzpostavljena dvojezična tabela na sudbenoj zgradi u Piranu. U znak *„tuge i žalosti"* što oblasti tu tabelu jošte nemaknuše, demonstriralo je gradjanstvo slavnoga Pirana rečenoga dana tim, da je zatvorilo o podne sve dućane, krčme, radionice itd. U gradu vladao je podpun mir kao u svečanih dnevih, jedino nebijaše obične vike i buke. Oružničtvo stražilo je tabelu a nadošli politički komesar g. Kriminski iz Kopra dao je zatvoriti dvojicu vikača. Piranci kažu, da je to bila ozbiljna i trieznа demonstracija, a trieznі i ozbiljni ljudi vele, da bijaše to jednostavna komedija.

Iz Lovrana pišu nam 20. oktobra. Sto fiorini! Lepi je to krajcar. Sveti Ciril i Metod te moć bit zadovoljni, a najviše pak zato, da se je baš va ovem našem tužnem Lovrane našla jedna dobra duša, ka ih je podarila, da oslobodi našu brižnu dečicu od oneh tuncuti taljanskih, ki bi nam ju oteli pograbit i s tujem mlekom potrovat. Naša Francika pokazala je s onim darom, da zna ča će reć bit prava istrijanska Hrvatica i prava kršćanka. Bog jej daj zdravlje i veselje! Ne bi to svaka storila ne; — najprva moja žena nebi . . . . Neka sam Bog zna koliko se ja trudim i mučim, kako bih ju uglavil i stumačil njoj, ča i kako gredu ti posli. Morem govorić celu uru, al zaludo, kada je sve bez koristi. Pak znate ča mi najzada zabrusi? — Da pulitika je za velu gospodu, a ne za nas siromahe, i da ja bih puno bolje storil, kada bih svoje stvari nastal, a pustil tuje, i da ako ča dobijem, da će bit moje, i da ča će meni taljansko ni hrvasko, i da bi već doba bila, da grem *„tarcaroli"* lovit, a *„partidi"* da pustim po bande i stotinu takovih pačuharij. Ja sam njoj pak lepo odsekal, da neću, da mi nijedan zapoveda, a najmanje pak jedna ženska, i da ja znam ča delam. i da ako sam i siromah, da sam vavek čovek, da imam telo i dušu, morda i bolju nego ki god gospodin, i da ja neću nikada dopustit, da u mojoj kući tuji čovek zapoveda, i da ću ja branit do zadnje kapi krvi moju domovinu, moju rodnu zemlju, za ku su se moji stariji dosta mučili, i da ju ja želim pustiti mojoj deci, a ne da im po njoj Talijani gaze. To je naše, naše i ničije. Tu smo se rodili, tu ćemo i umret. Ča smo mi krivi, ako Talijani u Italiji umiraju od glada, i ako im žene deca prodavaju za piuku kruha? Neka si iđu drugde zemlje, ova, koju imamo, je naša, za nas i za našu decu. — A ti ženo, zagrmel bih, kada bi mi dodijalo — a ti ženo, ne pačaj se u moje posle, a ako ti ta gospoda, ki bi oteli siromaha pod noge hitit, budu još jedan put napunjevali glavu s temi bedastoćami, reci im, da tvoj muž nosi brageše, i dok mu Bog život ne zame, da će vavek branit ono, ča je pravedno i pošteno. I neka je već dosti tega, ej! Pak bih se razjadil i užgal pipu i šal bih na *Stubicu*, da nekako ubijem vreme.

Ma ni *Stubica* ni već onakova, kakova je jedanput bila. Lepo se spamećivam, kako smo nekada sedevali na „Stubice" i razgovarali od brodi i mora i od puno lepih stvari. A danas? Tu ne čuješ drugo nego politiku, politiku i politiku. Tu ti najprvo pride Marino, pak prvo nego gre va Kozlinu, poveda, kako će on za ko leto bit podešťat lovranski. samo da ga Kobula navadi štat i pisat, pa da će on put Hrvati videt ča će reć *„cosa vol dir"*. Za tim pride on s cerljenum bradum, obučen kako jedan jandarmo s *„triangulom"* na glave i sabljom za pasom, pak vrišći: — Neka znaju Hrvati, da ako sam ja jedanput bil postolar, trumbetaš, trator itd. itd., a ako sam opet danas ono ča sam, da to ni niš zato, zač da je i president od *„France basse"* prodaval prvo kožu i bil postolar kakoj i ja. Pak bi se razjadil, pak bi rekal, da Hrvati neima ni u Hrvatskoj. Pak bi prišal šior Francele, ki vavek va zemlju buli, kako da bi pamet zgubil, pak da ju sada išće, a nebi falil ni stari Tonić, ki govori, da bi volel stavit glavu na nakovalo, nego bit Hrvat.

Pa bi došli drugi. Jedan bi rekal: — Mi nismo Hrvati, mi smo Lovranci. A drugi bi skočil: — Ja sam *„riliko"*. Treći: Ja sam Istrijan. Četvrti bi na njega: Ni istina, Istrijani su oni, ki piščenice prodavaju, a mi smo drugo. — A ča smo, reci? — Ča? Mi smo „baštardi". — Ni istina, ča ti znaš, ti neznaš da si živ, skočil bi peti, mi smo Talijani. — Ma Bog te videl, kakovi smo to vražji Taljani, kada govorimo hrvatski. — Ja neznam, odgovoril bi on, ma meni je jedna *„studijana peršona"* rekla, da mi smo Talijani, a ako ne znamo taljanski, da niš zato, ter da ćemo se već navadit. Onput bi skočil opet drugi pa bi rekal: Znate ča, mi nismo ni jedno, ni drugo, ni treće, nego mi smo baš ono, ča ne ćemo da budemo, i zato ljudi moji, mi smo lepo — niš . . . " Ta je rekal pravo! Mi smo niš i to velo niš, da bi tako ne! Mi Lovranci samo mešamo i kumedijamo. Oteli bimo vavek vozit nekamo napred, napreć, a brižni ui ne vidimo, da nam je sidr

još na dne i da nas nazad vuče. Mislimo, da smo već va Livorne, zač da nam *Marino* neč taljanski kampanà, a kad ti temu nebeše, mi smo još vavek va našem smradnem *„mandrace“*. A tu ćemo ostat, dok budu oteli oni, ki nas za nos peljaju.

Žaneto.

Iz Pazina pišu nam 25. t. mj. Da se nasmiju napredku „djedovske kulture“ Vaši cienjeni čitatelji, izvolite tiskati g. uredniče sliedeću *„talijansku“* namiru:

Quietanza.

Per *fuorini* cento sedici soldi *Venticinque* dico f. 116 s. 25 che ricevo io *sotto scritto* del *Consigio* Scolastico del Comune *censoarigio* di Pisino e questi per aver riparato e colorito a due *trati* colore ad olio N. 93 **pance scolastice** al prezzo di f. 1.20 **luna** —

Come sopra f. 116.25
In fede di che

Pisino 4 Ottobre 1895.

. . . Ginseppe Richte.

Zar nije to divota od jezika?

Iz Trvíža nam pišu: dne 2. tekućega mjeseca svršila se kod nas riedka svečanost. Toga se naime dana položilo temeljni kamen za gradnju novoga zvonika. Akoprem delavni dan, narod se sav u svečanom ruhu sgrnuo, da prisustvuje tomu za nas znamenitom činu. Litijom krenno je narod iz crkve na gradilište. Predvodio ga prečastni gosp. prošt pazinski g. Orbanić uz mjestnog župnika g. Bukovca, beramskog župnika g. Grašića i starešinu pazinskog samostana O. Julinsa. Prisustvovali su činu također upravitelj c. kr. poglavarstva g. Šorli i načelnik dr. D. Trinajstić. Blagoslov je obavio gosp. prošt, a prigodno slovo držao je g. načelnik. Narod je ganjen prisustvovao tomu činu, te se na mnogom oku zapazilo suzu radostnicu. Iza blagoslova čitao je mjestni gosp. župnik sv. misu. Tim se eto činom k ostvarenju bliža naša davna želja i potreba.

Zvonik će se dignuti na krasnom položaju, gdje će nam iza toga naš obljubljeni g. župnik dati sagraditi toli nuždnu novu župnu crkvu. Zemljište je to bilo rodoljubnih obitelji Ivana i Ivanke supruga Sironić, te Antuna i Frana braće Sironić, koji su udovoljili želji svega puka, te ustupili tako sgodan položaj. Bila njim na tomu čast i hvala!

Gradnju vodi domaći buzetski graditelj g. Pavletić, za kojega gojimo tvrdo uvjerenje, da će si znati osvjetlati lice liepom i solidnom gradnjom.

Na nami je pak, braćo Trvižani, da namaknemo dobrovoljno nuždna sredstva, kako smo svojedobno pristali i obvezali se za dogradnju toga zvonika, koji će onda u daleka vremena biti trajnim spomenikom i dokazom jedinstva naše misli i bratske sloge.

„Matica Hrvatska“ razaslala je svojim povjerenikom: „Izvještaj Matice Hrvatske za godinu 1894“, s molbom, da ga razdiele medju prošlogodišnje članove „Matice“ svoga kotara, da se isti uzmognu potanko obaviestiti o družtvenom poslovanju u prošloj godini. Javljajuć, da će se knjige „Matice“ za tekuću god. 1895 doskora dotiskati, poziva njedno uprava „Matice“ članove „Matice“, da što prije družtvenim povjerenicim uplate prinose „Matice“ (članovi-utemeljitelji dva obroka po 5 forinta, a članovi-prinosnici po 3 forinta) za tekuću godinu 1895, a povjerenici neka sabrane prinose svakako do početka mjeseca prosinca t. g. družtvenome blagajniku dostave, da nebude zapreke u razašiljanju „Matičinih“ knjiga za godinu 1895., koje želi „Matica“, da dodju kao božični dar članovom „Matice“ na ruke. Članovi „Matice“ neka se povjerenikom za vremena prijave, da nebi i mnogi stari član, kao što prošlih godina, bez knjiga (naklada im je ove godine punih 12.000 primjeraka) ostao, i neka nezatežu s uplatom članarine, jer „Matica“ nesmije i nemože u interesu i reda i gospodarstva odustati od ustanove: „da se knjige „Matice“ absolutno nikomu nešalju, koji nije ili svoj utemeljiteljni ili godišnji prinos uplatio“; — a s druge strane članovi „Matice“ će sjegurno znati uvažiti i družtvene prilike, da ako članovi „Matice“ dužne članarine u vrieme neuplate, da ni „Matica“ svojim obvezami kcje nisu malene, po ugovoru zadovoljit, ne može. „Matica Hrvatska“ toplo preporuča članovom i povjerenikom, da uznastoje svom snagom i složno, da prošlogodišnji broj članova „Matice“ — koji je prekoračio i jedanaestu tisuću — ostane i ove godine na okupu, da se isti i ove godine ne samo neumanji, nego po mogućnosti i poveća.

Listnica uredničtva.

Prijatelj „Hajduk“. Vaš dopis, što ga spominjete 22. p. mj. morao je negdje smrsnuti jer ga mi nevidismo. Prijateljski odzdrav.

Gosp. A. P. u R. Odgovoriti ćemo Vam privatno. Živili!

Gosp. R. K. J. u Z. Iz današnjeg broja saznati ćete po podpisu za auktora. Prijateljski odzrav!

Slovenci pozor!

U Barkovljah preuzeo sam dućan jestvina (Taccanijev), kojega sam popunio bogatom **svježom i finom** robom.

Za mnogobrojni posjet preporuča se vlastnik

Suban Ivan ml.

Jakob Štrukelj, Trst

ulica Caserma br. 16, ulaz Piazza Caserma

(naproti velikoj kasarni).

Prodaje po najnižjoj nizkim cienam svakovrstne i **onglezke** dvokolice (Bicykle). Zastupstvo dvokolica „Adler“ iz tvornice H. Kleyer, Frankfurt i „Viktoria Cyclo Works“

Wolverhamptom (Englezka). 3—50

Dvokolice „Adler“ svietskoga su glasa uporabljuju se kod njemačke vojske.

Jamči se za svako kolo 12 mjeseci, tko nezna voziti, naući se ga bezplatno.

Pošilja se u pokrajine i na sve kraje.

Javna zahvala.

Nedostaje mi riečih kako da se dostojno zahvalim veleučenom g. dr. **Kiseljaku** na pruženoj skrbi i nastojanju, nebi li svojom velikom znanošću oteo iz čeljusti prerane smrti milog mi nećaka

Antuna Puža,

učenika I. razreda hrvatske gimnazije na Rieci,

kao takodjer prečastnomu gospodinu župniku Bedini-u sa njegovimi čč. gg. duhovnimi pomoćnici na njihovoj ljubeznoj susretljivosti. Nadalje duboka hvala svim onim, koji su mi bili budi u čem na ruku. I onim, koji su uzprkos grdog vremena popratili mrtve ostanke do hladna groba. Te onim napokon, koji nam izraziše svoju sućut. Još jednom svima izričem moju vjekovitu i duboku zahvalnost, ljubav i priznanje.

U ime svoje, te razoviljenih roditelja i rodjaka

Moščenice, 26. oktobra 1895.

Raztuženi stric

Antun Puž,

župnik.

✝

Upravljajući odbor Kastavske občine dubokom boli javlja prežalostnu viest, da je danas 28. oktobra 1895 gospodin

Franjo Ksaver Munić,

glavar občine Kastav

nakon težka i dugotrajna bolovanja, ukriepljen poputbinom naše svete vjere, u 57. godini s ovoga svieta preminuo, te će se dne 30. oktobra u 10 sati prije podne iz svoga stana u gradu Kastvu, nakon obdržavanih zadušnica u crkvi sv. Jelene, na groblju sv. Lucije sahraniti.

Kastav, dne 28. oktobra 1895.

Upravljajući odbor kastavske občine.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom mobčinstvu prave

pčelno-voščane svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000 kruna.**

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	. . . . .	klgr. po for.	1.20
„ obični	. . . . .	„ „ „	1.—
Granis	. . . . .	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije slobodno od poštarine.

Javna zahvala.

Svemu rodu, znancem i prijateljem, p. n. gg. obć. činovnikom i mjestnomu učiteljstvu, te poštovanim gradjanom i puku iz okolice, koji su smrtne ostanke miloga nam supruga, otca i tasta

Ljudevita Rubeše,

posjednika u Kastvu

odpratili na vječni počinak ili nam u našoj težkoj žalosti bilo kako drugačije nastojali ublažiti težke boli, zahvaljujemo se najusrdnije.

Kastav, 29. oktobra 1895.

Marija udova Rubeša, supruga.

Ivan, Fran, Vinko, } sinovi.

Marija udata Dubrović, Petra Rubeša } kćeri.

Amalija Rubeša rodjena Marot, Berta Rubeša rodjena Mahorčić, Božo Dubrović, zet. } nevjeste.

FRAN IVAN KWIZDA.

c. i kr. aust.-ugar. i kral. romunski dvorni dobavitelj

Okružni ljekar, Korneuburg kod Beča.

3 zlate i srebrne kolaje 12 zlatnih i srebrnih diplom

Kwizde Restitucijonalni fluid

c. kr. priv. voda za pranje konjâ

Cjena jednoj staklenici a. v. f. 1·40

Kwizde Korneuburški Prašak za rejenje marve

dietetičko sriedstvo za konje, rogatu marvu i ovce.

Cjena 1/1 kutiji 70 nč., 1/2 kutiji 35 nč.

Kwizde mast za kopita

u obranu tvrdih i lomljivih se kopitâ

lija à 400 ccm. f. 1·25

Kwizde liepak za kopita

umjetni kopitni rog

1 ćjev 60 nč.

Kwizde

Kressilin-smart

sriedstvo za obranu kopita

1 kutija à 1/2 kg. f. 1·10

Kwizde prašak za perutninu

dietetičko sriedstvo kao dodatak pići — 1 kutija 50 nč.

Kwizde milo za sedla

za čišćenje i obranu sedla i remena

1 kutija a. v. f. 1·—

Kwizde smrt štakorima

sriedstvo za usmrćenje štakora i miša, bez otrova, — 1 ćjev 50 nč.

Kwizde ojačujuća pića za konje i rogatu marvu.

1 kut. à 5 poro. 30 nč., zabojić à 50 poro. f. 3·—, zabojić à 100 poro. f. 6·—

Kwizde prašak za prasce

dietetičko sriedstvo za pospješbu reje.

Mala kutija 60 nč., velika kutija f. 1·20

Patent natvezni trakovi iz gumija

(Patent Kwizda)

Patent natvezni trakovi izradjuju se u sivoj, crnoj, zlavoj i bielo j boji u 4 veličinama i to za *lievo* i *desno* nogo. Mjeriti valja kod a—a, za šir. 20—22 cm. pristoji veličkost br. 1

" " 22—24 " " " 2

" " 24—27 " " " 3

" " 27—30 " " " 4

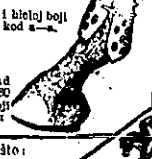

Cjena patent natveznih trakova u sivoj boji komad br. 1 f. 2·50, br. 2 f. 2·70, br. 3 f. 2·90, br. 4 f. 3·30

Cjena natveznih trakova u crnoj, zlavoj i bielo j boji je u svakoj veličkosti za 20 nč. skuplja, nego u sivoj boji.

Ustanovljen 1858.

Šalje prekom pošta svaki dan glavno skladište:

Kreisapotheke Korneuburg.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić** **Tiskara Doleno.**

Broj 46. U Trstu 7. novembra 1895. Godina XXV

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako jo sa prilozi. Novci se šalju poštarskom napotnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka [illegible] arku.

Dopisi se nevraćaju i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake 2 for. na godina. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Iz carevinskoga vieća.

U sjednici carevinskoga vieća od dne 24. oktobra predložio je ministar financijah vitez Bilinski državni proračun za god. 1896. Troškovi proračunani su na for. 662,691.582 a dohodci na for. 662,902.808. Po tomu bili bi veći dohodci za skoro 300.000 for. nu pošto je država pritekla u pomoć sa preko 3 milijuna for. potresom unesrećenim u Kranjskoj i Štajerskoj god. 1895. uvrstivši tu svotu u proračun za g. 1896, tako izkazuje proračun za g. 1896. manjak od preko 2 milijuna i 800.000 for. Proračun za god. 1896. viši je od proračuna za g. 1895. za preko 18 milijuna for., koji višak je podieljen na razna ministarstva; osobito na ministarstvo trgovine odpada velik dio te svote za gradnje željeznica, mostova itd.

Carevinsko vieće izručilo je državni proračun posebnomu odboru, koji o njemu razpravlja i koji će staviti carevinskomu vieću svoje predloge t. j. da li se imadu pojedine stavke povećati, sniziti ili kako ih vlada predlaže odobriti.

Ministarstvo nastoji svimi silami, da bi se proračun razpravilo i odobrilo prije božićnih blagdana, što će težko biti, jer se vode u proračunskom odboru obširne razprave i jer se njemački liberalci boje, da bi vlada mogla razpustiti carevinsko vieće, kad bi jednom imala odobren državni proračun.

Kako rekosmo, u proračunskom odboru vode se obširne razprave kod pojedinih stavaka proračuna.

Članovi toga odbora stavljaju naime prigovore, predloge i upite na vladu, na koje je ova dužna odgovarati i svoje stanovišće razjasniti i opravdati. Tako se je u sjednici toga odbora dne 4. t. mj. ministar predsjednik grof Badeni obširno osvrnuo na razne predloge, želje i pritužbe pojedinih zastupnika, na što se ovim i mi osvrćemo. Na prigovor českih zastupnika, što se neuvršćuju u brzopisni zapisnik i njemački govori, izrečeni u vieću, reče, da se on nebi protivio tomu, da se uvrste u taj zapisnik i nenjemački govori, nu da bi o tom imao odlučiti predsjednik vieća. Zastupnikom pripada pravo — reče — služiti se njihovim materinskim jezikom u vieću, nu potežkoća kod toga bila bi glavna ta, što predsjednik nemože poznavati svih jezika i što bi se uporabom više jezika zavleklo i otežčalo brzo riešavanje parlamentarnih posala.

Obzirom na promjenu izbornoga reda rekao je ministar predsjednik, da se od vlade nemože zahtjevati, da odmah predloži novu osnovu o toj promjeni, nu to će se dogoditi stalno čim prije i tada će imati zastupnici zgodu, da se o njoj izjave. Svi poslovi moraju se riešiti redovito, nu prije svega da valja riešiti državni proračun, a za tim doći će na dnevni red vladina osnova o promjeni izbornoga reda. Glede želja gospode zastupnika, da se promjeni izborni red i za pojedine pokrajinske sabore — reče ministar — da se mora prije razpraviti i odobriti izborni red za čitavu državu, a tada tekar moći će se govoriti o promjeni izbornoga reda za pokrajine.

Što se tiče jezikovnog pitanja izjavlja ministar predsjednik, da imade vlada najbolju volju svima zadovoljiti, te da se nada podpori i odstranaka. Jezikovno pitanje mora biti riešeno.

O poreznoj preosnovi i glede pitanja o školstvu, reče ministar, da će dati dotični ministri, kad se bude razpravljalo proračune pojedinih ministarstva, važnih izjava.

Na pritužbu nekojih članova odbora, da vlada stežuje pravo javnih sastanaka — ogovori grof Badeni, da je dao naloge neka se na sastancih govornike neprekida i neka se skupščine ili sastanke nerazpušća, već ako dotični govornik prekorači na sastanku granice dopuščenoga, neka se ga pozove pred sud. Sloboda govora na svakoj skupščini mora biti govornikom zajamčena, ali zato valja da govornik odgovara sudcu ako se ogriesi o zakone. Vlada nekani tumačiti prestrogo zakona o sastajanju ili skupščinah, nu zato očekuje, da će svaki govornik na sastanku govoriti umjereno i pomirljivo.

Na prigovor članova odbora: zašto neima u proračunu stavkah za dva ministra krajana (za ministre bez listnice t. j. ministri za Česku i za Galiciju) odvrati predsjednik, da je ovaj proračun izradilo prijašnje ministarstvo, te da se nije htjelo ništa mienjati, da ne narastu veći troškovi, koji i onako neprestano rastu. Tako će se izdavati buduće godine službeni list u českom jeziku u Pragu. Na primjetbe zastupnika, da službeni brzojavni ured (Correspondenz-Bureau) neizviešćuje brzo i nepristrano, odgovara grof Badeni, da će se vlada trsiti, da se raznim željam i težnjam i u tom pogledu doskoči.

U ime mladočeskih zastupnika izjavio je zast. Herold, da će oni glasovati proti stavci „diposicijonalna zaklada", kojom se vlada služi u svoje svrhe. Osvrćuć se na to. odgovorio je ministar predsjednik, da vlada nesmatra glasovanje za ili proti toj stavci kano izraz povjerenja ili nepovjerenja, jer je ta zaklada neobhodno potrebita, nipošto suvišna ili nemoralna. Zastupnik Klaić izjavio je u u ime svojih pristaša, da će glasovati ovdje i u vieću za tu stavku. Konačno bijaše prihvaćena i ta stavka sa 19 glasova. Glasovali su proti: dva Mladočeha, dva njemačka nacionalca i Rusin Rumanczuk. Kako izviešćuju bečki listovi učinile su izjave ministra predsjednika na većinu proračunskoga odbora dobar utisak.

DOPISI.

Iz občine osorske pišu nam 1. t. mj.: Kad su lanjskoga mjeseca rujna osorski i nerezinski šarenjaci ustrojili u Osoru podružnicu *„Lega nazionale"*, tad su svašta nalagali neuku, zaslieplienomu i zavedenomu puku o svrhi ove družbe. Nu pametniji i razumniji stavno ju osudili kao nepristojnu, nepravednu i pogibeljnu za osorsku občinu. I zbilja se nisu prevarili. Žalostni dogodjaji, koji su se zbili u Osoru na dan konštituiranja članova iste družbe, očevidno nam dokazaše navedenu tvrdnju, jer tad je bilo dosta vike, buke, smutnje i drugih nepodobštinah, koje *Legaši* pronzročiše. Kažemo dakle u brk osorskim i nerezinskim *Legašem*, da jedna će biti svrha njihove *„Lege"* na papiru napisana, koje se oni ne drže, a druga će biti pak nepisana, koje se oni zbilja drže. Govorimo bistrije: svrha osorsko-nerezinske *„Lege"* jest: sijati razkol, nesklad i osvetu medju braćom, medju osorske i nerezinske Hrvate; nadalje vriedjati i ružiti svakoga, koji ne puše u rog. u kojeg oni pušu, koji nije izdajica svoje domovine, pogrdjivalac jezika i mlieka svoje mile majke; kovati pak u zviezde talijanski narod, talijansku prosvjetu, talijanski jezik kao neobhodno potreban, da se čovjek obogati u Amerikah. Oj delije! ne talijanski jezik, nego parmet i jake mišice i ako hoćete i englezki i francezki jezik može čovjeka obogatiti po svietu, a ne kako vi trubite, talijanski jezik. Da je istinita vaša tvrdnja, tad nebi bilo toliko glada, prosjačtva i ciganstva u Italiji, koliko ga žalibože ima; tad nebi bili Talijani po svemu svietu kao židovi razsijani bez kuće i kućišta. Nu *Legaši* ne samo da kuju u zviezde talijanski jezik, nego takodjer mnogi govore očito, da su Talijani, a kad tamo talijanski neznadu (izuzev dvojicu) ako ne sámo *„grazie, že, non ghe že i avviva"* i to ne, er su to od majke naučili, nego u Mletcih.

Da je *„Legi"* druga svrha nepisana, koje se *Legaši* drže, to su već opazili za njihovu sreću neki članovi poštenjaci, pak neće da znadu više ni za Osor ni za *Legu*. Ovo je pohvalno, ovako bi morali činiti svi Nerezinci, kojim leži na srdcu dobrobit svoga rodnoga mjesta. Mi pak ovo dajemo na znanje kotarskomu poglavarstvu i vruće mu preporučujemo, da pazi na djela nekojih članova i onda će se urjeriti, koji duh vlada medju njimi. Radi pogrdjivanja hrvatstva i hrvatskoga naroda bili su takodjer neki već na kapetanat tuženi, nu čini se, da je ondje stvar zaspala ili bila zabačena, kao što se obično dogadja, kad koje nedjelo počine šarenjaci, i koje se nas Hrvata tiče. Da medju *Legaši* ne vlada duh mira i ljubavi kršćanske napram Hrvatom, svojoj braći, po krvi, jeziku i narodnosti, nego duh mržnje i osvete, to nam može svaki pošteni Osoranin i Nerezinac kazati; nu netreba, da se na puk pozivljemo za dokaz ove istine, ta ovo je već dobro poznato oružnikom i istomu c. kr. poglavarstvu u Malom selu. Zadnji žalostni nerezinski dogodjaji, koji su sve selo i okolicu smutili, bielodane nam ovo potvrdjuju. I zbilja, proti komu su bili oni

PODLISTAK.

Kako se dadoh u „antisemite".

Napisao Emin.

Bila užasna sparina.

Već od rana jutra pripicalo sunce takom žestinom, ko da će sve spržiti. Oblačku ni traga, vjetra ni za liek; — težko ti ga i crvu i mravu, a kamo li ne meni i prijanu Jovi protegnutim na mekanom divanu i zatvorenim u tiesnoj, zadimljenoj sobi njegova stana.

— Plivam u znoju, bolno ću ja iza dvosatne dosadne šutnje.

— Ja se pak u njem raztapam, odvrati mirno prijan Jovo, izpuhnuv gusti oblak sivkasta dima, što mu se izvijao iz netom napaljene smotke.

Opet šutnja, duga, bezkonačna stanka. Pogledah na sat. Kazaljka pokazivala upravo šest sati.

— Mogli bi malko na zrak, primjetih tiho.

— Zašto ne? odvrnu prijan Jovo.

— Strah me je, da će nam i vani biti vruće, opazih.

— Onda ostanimo kod kuće.

— Al i tuj je sparno.

— Onda idimo.

— E pa idimo, izstisnuh ljutito. S tobom i onako nema razgovora, odgovaraš tako drveno ko kakva egipatska mumija.

— Oprosti, al koliko je meni poznato mumije ne odgovaraju ni drveno ni nikako, reče moj prijan i ustane mirno sa divana.

Ja sliedih njegov primjer.

— Čuli Jova, bili k „Ivetu?"

— Kako te volja.

— Bi li možda radje na protivnu stranu?

— Meni je svejedno, zievnu moj prijan, dok si pred ogledalom redio kosu.

Grozan čovjek.

— Ajdmo dakle do „Iveta".

— Ajdmo.

I izadjosmo.

Putem moj prijan pušio i šutio. Zalud kušah da ga nagovorim. Na svako pitanje odgovorio bi mi lakonički — pa opet pušio i mirno izpred sebe gledao. Bili emo istom prevalili komadičak puta, kadno spazih nedaleko pred nama dobro poznatu gospodju po rodu i jeziku Niemicu, koja je čitajući nekaku knjigu stupala lagano napried.

— Pospješimo korake, rekoh željan, da se ma bilo s kim porazgovorim.

— Pospješimo, bio Jovin odgovor. Za čas dostigosmo gospodju.

Iza običnih pozdrava, gospodja nas upita, kuda namjenismo.

— Do „Iveta", a vi milostiva? upitah.

Ja takodjer. Nakanila sam večerati kod njega. U mjestu je toli sparno.

— Drago mi je, baš drago, živahno ću ja. Bar ćemo moći izmjeniti po koju rieč. Oh! da bi znali, kaki sam vam ja mučenik. I pogledah na Jovu

— Aha! razumijem. Sažaljujem vas. Jeste li dugo bili s njime?

— Čitavo poslie podne, odvratih bolno.

— O, jadan čovječe! No što ćete? Valja se strpiti. Original je — vječni, nepopravljivi original. A sad ajdmo napried. Možda će mu se putem razvezati jezik.

Nu gospodja se u tome ljuto varala. Jova je ko i dosele na naša pitanja odgovarao sasma kratko, a i u tim odgovorima mogla se jasno razabrati žica dosade.

Napokon stignusmo do „Iveta". Ive je krupan, debeo čovjek, dobričina i pešćenjak na glasu. U njega je uviek najbolje vino, a treba li da štogod zagriseš, eto ti njegove dobre drugarice, koja će ti sgotoviti jelo, da bi ga i mrtav jeo. Naručismo večeru. Bili smo upravo gospodski posluženi. Ako i je mej Jovo u govoru bio pravi pravcati Špartanac, to se u jelu nije nimalo sudarao s nazorima drevnih tih Menelajevih i Leonidinih suzemljaka.

Jeo je sve u šestnaest, što je s moje strane izazvalo ne jednu opazku.

Taman mi povečerali, a na vedrom i prozirnom nebu zatreptiše prve zviezde.

Tiho i dostojanstveno spuštala se veličajna noć na onemoglu zemlju. Svježa, večernja briza dolazeći s obližnjih briežuljaka je lagodno strujila vazduhom i šumorila lišćem dubova i inog drveća. Sad se u istini moglo ponekle slobodnije disati.

Vedrina i sjaj velebne noći, nježna i čarobna tišina ugodne zabiti gdjeno se desismo, ono svježe i lagodno strujanje miomirom cvieca proriedjena zraka, izpunjavalo nam dušu neizrecivim miljem i neponjatnom nekakom dosada jedva sličenom slasti i razkoši.

Položivši oružje — vilice i nože — razpredosmo živahni razgovor. Govorilo se o koječem — a za čudo — i moj Jova kao da već ne igra ulogu Špartanca. Razvezo mu se jezik baš ko treba.

(Konac sliedi).

naperen? Proti svojoj braći Hrvatom i proti zakonitim oblastim. Htjeli su smutljivci rušiti javni mir i zbilja su ga srušili, i došli tako do svadje i na šake sa svojom braćom, da takvom prigodom izkale jed i osvetu, koju su barem neki izmedju njih proti njim u svom opakom srdcu gojili. Ako se nije pak došlo do sablazni veće, valja zahvaliti jedino uzor ustrpljenju poštenih i dobrih Hrvata, sviestnih svojih dužnostih kršćanskih i gradjanskih. Ovo je jarno mnienje, ovo su činjenice, koje će svaki poštenjak potvrditi. U malo riečih nerezinski nemir osnovali su i djelom izveli skoro sami *Legaši*. Dakle jeli ili ne istinito, da je ovdje „*Lega*“ kamen smutnje, da medju *Legaši* ima smutljivaca, koji rušo javni mir i koji nastoje, da uniše sve ono, što je osorsko-nerezinskim Hrvatom najsvetije i najmilije? Jeli ili ne istina, da se oni nedrže svojih ustanova, nego da je družtvo samo izlika, da mogu bolje rovati proti hrvatskim stanovnikom ove občine i ulivati u srca, osobito male djece, duh talijanski pogrdjivanjem njihova jezika i njihove narodnosti.

Nu što nam je nerazumljivo i što nam se čini skoro nevjerojatno, jest, da neki od ovih *Legaša* sačinjavaju takodjer i občinsko zastupstvo. U nerezinskoj pobuni proti oblastim i proti Hrvatom imali su dio ne samo prosti občinski zastupnici, nego još više viećnici, ancijani i još bi se moglo poći dalje, samo je razlika, da su nekoji javno radili, dočim su drugi tajno, ne izlažući sami sebe. Bora je dakle iz Osora puhala. Nego, koje naravsko pitanje sliedi iz ovih žalostnih dogodjajah? Sliedi, koje će mjere uzeti proti nemirnjakom kotarsko poglavarstvo? Da su se ovi žalostni dogodjaji zbili u kojoj hrvatskoj občini i da bi ovo bilo maslo kojeg hrvatskog družtva, što mislite, da bi bilo sliedilo za ovim? Nebi bilo prošlo mnogo vremena i bila bi razpušćena i občina i družtvo. Nu našim šarenjakom sve je dopušćeno, oni vele: kapetan je naš, nam je majka, a vam je . . . . . Sve će biti dobro, odgovaramo mi, dok ne izgubi ustrpljenje svoje hrvatski puk u Nerezinah, jer mlati danas, mlati sutra, duhovi će se razpaiiti, pak će bit onda joj! Vlasti će imati preveć posla, dok uzpostave red, upropastit će se više obitelji i zle će biti posliedice za one, koji se budu mješali. S toga javljamo ovo na vrieme gospodinu poglavaru, da promisli, što bi se moglo dogoditi i da ukloni kamen smutnje, t. j. one, koji siju nemir i razdor. Vidjet ćemo!

Kako je našim protivnikom do mira, dokazati će još sliedeći nezakoniti čin, naperen proti Hrvatom i namjerom, da se nadje koji poštenjak, pak da počini, što bi ga moglo u neprieliku dovesti, samo da oni mogu pak tužiti mirne Hrvate kao buntovnike, rušeće javni mir.

Pet je već prošlo mjeseci, da je došao u pučku učionu u Nerezine neki drvodjelac, kojemu neznam domovine, imenom *Cavedoni*, i nabio na pročelje iste učione tablu s nadpisom „*Scuola popolare*“, a iznutra pak povrh vrata hrvatskoga odsjeka tablicu s nadpisom „*Sezione croata*“, a povrh vrati tako zvanoga talijanskoga odsjeka takodjer tablicu s nadpisom „*Sezione italiana*“. Sve dakle jedino u talijanskom jeziku. Da bolje čitaoci stvar razumiju, evo kako ona stoji. U Nerezinah obstoje žalibože dvie učione, jedna sa hrvatskim, a druga sa talijanskim naukovnim jezikom. Hrvatskomu odsjeku odredjen je učitelj, a talijanskomu učiteljica.

Naravski da je upraviteljstvo jedne i druge učione odredjeno hrvatskomu učitelju. Kad je gore spomenuti drvodjelac došao u učionu, da nabije te nezakonite tablice, reče mu g. učitelj *Antun Barbalić*: tko te je poslao? po što si došao? Na što mu on odgovori, da ga je poslao gosp. Salata i da ima nalog nabiti one table na zid, a on pak da je za nje odgovoran. Hljelo se je uprav Jobovo strpljenje, da gosp. učitelj ne pade u kakvu nepriliku, koje pak ustrpljenje i njegovo ponašanje mi nikako ne odobravamo u ovom slučaju, jer on nije smio nikako dopustiti, da *Cavedoni* nabije pomenute table, budući da njemu kao upravitelju nije bilo još ništa obznanjeno ni sa strane mjestnoga, ni sa strane kotarskoga, ni sa strane pokrajinskoga učionskoga vieća, a nije bio dužan vjerovati jednomu prostomu drvodjelcu i takodjer našemu zakletomu neprijatelju, jer on nije imao nikakove pismene naredbe; tim više je pak morao ovo nedopustiti, što je bila stvar očevidno protuzakonita i nepravedna. Nu da ne pade, kako rekoh u nepriliku, dopustio je. Nu pitamo mi sada, zar nije učitelj-upravitelj odgovoran za školske predmete? Ako je odgovoran zašto ga se nije onda na vrieme zakonito obznanilo, da će se nabiti i izvjesiti pomenute tablice? Ali osorskomu mjestnomu školskomu vieću sve je dopušćeno ono kao da je povrh zakona. A sada ga i opet pitamo, odkle je ono primilo naredbu, da mora onako postupati, od kotarskoga ili pokrajinskoga školskoga vieća? Nije li ovo izazivanje i zloća? Evo, braćo Nerezinci, plodovi kulture! Znade li osorsko mjestno učionsko vieće, da su u Nerezinah dvie učione, hrvatska i takozvana talijanska u jednoj samoj zgradi, u koju se uljeze po jednih vratih? Što dakle iz ovoga sliedi? Sliedi, da se imade jednoj i drugoj učioni učiniti pravica, a ne samo jednoj, koja niti ima, učione zaslužuje. Kad ste napisali povrh vrata: „*Scuola popolare*“, zašto niste takodjer napisali: „*Pučka učiona*“? Zar ne obstoji ova? Recite, iskreno recite, da baš ova sama hrvatska učiona obstoji, jer je ona sama učiona, koja predstavlja nerezinski puk i u kojoj ima napredka, dočim talijanska, ako obstoji, doista ne obstoji ako ne za kamen smutnje i da djeca izadju iz nje tupije glave, nego su uljezli, jer u njoj niti je niti može biti napredka. Krivite učiteljicu, kao da je ona tomu kriva, jer da je nesposobna, nu ne krivite nju, nego krivite sami sebe. Učiteljica je sposobna, nego djeca su nesposobna za talijansku učionu, i tako su oni sami krivi, ako tupi izadju, ili bolje govoreć, roditelji, koji ih šalju. Premda nam učiteljica nije prijateljica, ipak žalimo, što je iz službe odpušćena, jer ona nije kriva, ako neima napredka, nego ustav školski. Ovo je šarenjačka plaća i nagrada za to, što ih je za više godina liepo poslužila za njihove šarenjačko-talijanske svrhe. Ovako se sada njoj događja, a ovako će se dogoditi takodjer svakoj drugoj talijanskoj učiteljici u Nerezinah. Dakle, ako ste pametne, daleko od ovoga nesretnoga mjesta, doklegod bude ovdje „*Lege*“ i sadašnjih upravitelja a i za uvjeke. U Nerezinah neima mjesta talijanskoj učioni, premda ovo mnogi i mnogi, takodjer koji se drže za mudre, ne razumiju.

Kad je gospodin učitelj vidio nepravicu, učinjenu svemu nerezinskomu puku ovako nepravednim postupanjem mjestnoga učionskoga vieća, to prijavi kotarskomu školskomu viećу u Malom selu, moleći ga, da se zakonu zadovolji. Nu već je prošlo pet mjeseci, a odgovora još ter neima, a table su medjutim još uvjek nabijene na sramotu nerezinskoga puka i kako rekoh za napast i za kamen smutnje, kojoj ima gosp. Salata kao predsjednik mjestnoga vieća odgovarati.

Ovim putem molimo za prvi, drugi i treći put kotarsko učionsko vieće, da zadovolji čim prije pravici hrvatskoga Nerezinskoga puka, ako mu leži na srcu mir puka, naredivši, da se postavi uzpored talijanskoj tablici, takodjer hrvatska tabla, ili da se skinu pomenute talijanske table i da tako ne bude ni jednoga ni drugoga nadpisa. Ovako govorimo iz hrvatske velikodušnosti, jer bismo imali pravo zahtjevati, da bude jedino jedan nadpis i to hrvatski, budući da ovaj baš odgovara jeziku djece, koja učionu polaze i budući je takodjer upraviteljstvo istih učiona hrvatsko a ne talijansko.

Kako nas pak izkustvo uči, kotarsko učionsko vieće neće nam zadovoljiti. Zato se ovim putem obraćamo takodjer pokrajinskomu učionskomu viećу, moleći ga, da učini već jednom kraj nepravici. Ako se za mjesec dana stvari ne promjene, uteći ćemo se našim dičnim zastupnikom, da oni u Beču javno pred carevinskim viećem odkriju nepravde i nezakonitosti onih, koji bi morali zakon i pravicu braniti.

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 6. novembra 1895.

Austro-Ugarska. U sjednici carevinskoga vieća od jučer izjavio je ministar poljodjelstva grof Ledebur kod razprave zakonske osnove o zajmu za poboljšanje zemljišta, da će imati taj zakon jedino gospodarstvenu svrhu i to podignutje zemaljskih proizvoda.

Kod predstojećih izbora za sabor kraljevine Češke neće sudjelovati Staročesi. I tako izčezavaju sa političkoga polja muževi, koji su prije petnaest godina vodili glavnu rieč u svojoj domovini i koje je izigrao grof Taaffe poznatimi punktacijami za izmirenje Čeha i Niemaca u Českoj.

U susjednoj Kranjskoj pripravljaju se obje stranke, t. j. liberalna i konservativna na izbornu borbu, koja će biti po svoj prilici žestoka, i kod koje će kako se čini uživati treći, t. j. vlada i Niemci.

Za tirolski sabor vrše se ovih dana izbori. Kod netom provedenih izbora za izvanjske občine u južnom Tirolu izabrani su talijanski zastupnici, koji neće da idu u sabor zahtjevajuć od vlade, da im dade posebnu upravu za južni ili talijanski Tirol.

Hrvatski sabor sastao se ovih dana na jesensko zasjedanje. Najvažniji posao biti će mu razprava zemaljskoga proračuna. Poznata djačka demonstracija proti madjarskoj zastavi, kojoj nebi smjelo biti mjesta u Hrvatskoj, imati će žalostnijih posliedica, nego li se je s početka mislilo. Sveučilištni senat odpravio je jurve više djaka što na dulje što na kraće vrieme sa sveučilišta, dočim ćeka mnogo drugih, koji čame u zatvoru, stroga sudbena pedepsa.

Bugarska. Knez Ferdinand otvorio je bugarski sabor priestolnim govorom, u kojem je označio prijateljske odnošaje sa svimi vlastmi i približenje Bugarske Rusiji. Očekivalo se, da će knez naviestiti i prelaz kneza nasliednika, mladoga Borisa na pravoslavlje, o čemu su mnogo pisale njemačke novine, nu o tomu nebijaše ni spomena u priestolnom govoru.

Rusija. Izmedju Rusije i Englezke moglo bi doći do spora radi Kine, gdje raste danomice ruski upliv, što negleda Englezka liepim okom. Velike svietske novine tvrde, da postoji tajni ugovor izmedju Rusije i Kine, te da će ova posliednja odstupiti Rusiji nekoje važne pozicije na svojem kopnu.

Francezka. Dne 3. t. mj. predstavilo se francezkomu parlamentu novo ministarstvo pod predsjedničtvom ministra Bourgeois-a. U novije doba nastoji svaka francezka vlada, da se republika što tiesnije prikljuci silnoj Rusiji.

Italija. Poznata vojna expedicija Italije u Afriku reć bi da nailazi na sijaset neprilika. Oni su doduše zauzeli prostrana zemljišta, ali ta ih stoje mnogo krvi i silnih novčanih žrtava. Položaj talijanskih četa u Africi nije najzavidniji, jer ni sama vlada nezna, da li će se moći za dugo u Africi zadržati.

Španjolska. Na otoku Kubi, na toj bogatoj španjolskoj naselbini, bukti buna jur više mjeseca. Španjolska vlada poslala je na otok silnu vojsku i najboljeg svog vojskovodju, nu ipak mu nije pošlo za rukom nakon velikih napora i žrtava ustanak potlačiti.

Franina i Jurina

Fr. Biš virovâ, da se u Premanturi žene bez crkve i popa?

Jur. Ter nisu u Majarskoj.

Fr. Nisu ne, lego mladi par lipo pobigne po noći, pak ne pita za popa ni fratra.

Jur. Ča j' i to ta blažena didovska kultura?

Fr. Ma vero bi reć.

Jur. A ča govore šijor Matić?

Fr. On di vero, da su Premanturci imali dobrega za to meštra.

* * *

Fr. Si čul Jure kako zvone ona naša zvona, za ke se je naš podeštat pohvalil, da ih ni otel platit s beći od komunske kasi.

Jur. A vero nisam, povej mi malo, no.

Fr. Poslušaj, ću ti povedet.

„Pope smieši silni ban
Bin — bon — ban!
Naš premudri Afrikan
Bin — bon — ban!
Novopečeni Talijan
Bin — bon — ban!
Pope grdi po vas dan,
Bin — bon — ban!
Začno ga stavac Fran
Bin — bon — ban!
Naš predobri kapelan
Bin — bon — ban!
U hladan ga stjera stan,
Bin — bon — ban!
Da razmišlja koji dan,
Bin — bon — ban!
Da ne grdi baš zaman
Bin — bon — ban!
Sluga božjih sveti stan
Bin — bon — ban!
A Ti Bože, kom je znan
Bin — bon — ban!
Silni junak — mudri ban
Bin — bon — ban!
Suhonjavi Afrikan
Bin — bon — ban!
Novopečeni Talijan
Bin — bon — ban!
Od njega nas Ti obran
Bin — bon — ban!
A ti dobri svet Ivan
Bin — bon — ban!
I Mikula kapitan
Bin — bon — ban!
Moli Boga svaki dan
Bin — bon — ban!
Da nam živi starac Fran
Bin — bon — ban!
Naš predobri kapelan
Bin — bon — ban!

Jur. Neka vam ga Bog žive, ter nam je dosta dobra storil.

Fr. Će mu benj Bog platit — ljudi su već puti jako nezahvalni.

Smolićevi jadi.

Bože mili, al je strašno,
Al je grozna moja kob!
Vjerujte mi, volio bi
Da me hladan krije grob.
Svi me jede, svi mi vele,
Da taljanski nisam sin,
Svi me srde, svi me grde,
Jer da sam Hrvaćanin.

Da se *Smolić* zvati moram
Moj je otac tome kriv
Vjerujte mi, da mi j' žao,
Vrlo žao što sam živ.
Ta imena ima mnogo
Svakojakih, Bože moj!
Al se tati baš prohćelo
Da mi naziv dade svoj.

Da me barem okrstio
Imenom na „*a*“ il „*i*“,
Talijanom „*puro sangue*“
Zvali bi me puci svi.
A sad Taljan tek sam dušom,
Tielom pak Hrvaćanin,
Strašna to je srca muka
A i duši težak kin.

* * *

Al se *Smolić* rasrdio . . .
Pa ko Marko Kraljević
Šestopernim buzdovanom
Sasjeko je onaj „*ić*“.
A da niko mu ne kaže
Da mu j' Hrvat pravi brat,
Il' *Smoletti*, il' *Smolina*
Odsad će se liepo zvat.

Emin.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Profesorski zbor gimnazije zagrebačke mjesto vienca na odar svoga druga dra. Celestina daje 22 for. družbi.

Dvadesetpetgodišnjica zemaljskog školskog nadzornika presvj. g. Antuna Klodića viteza Sabladoskoga. Dne 4. t. mj. proslavio je skromno poznati slovenski pisac i pedagog, presv. g. vitez *Klodić* dvadesetpetgodišnjicu svoga službovanja u svojstvu zemaljskoga školskoga nadzornika. Tom prigodom primio je vitez Kladić iz bliza i daleka sijaset srdačnih čestitaka, kojim se pridružujemo i mi živom željom, da bi g. vitez Klodić još dugo onako neumorno i požrtvovno radio na korist našega školstva a tim i za duševni i tjelesni boljak našega naroda!

† **Vjekoslav Pauli.** U susjednom Boršu preminuo je prošloga četna nakon dulje bolesti proviđen sv. sakramenti tamošnji obljubljeni župnik, veleč. g. Vjekoslav *Pauli*. Kod sprovoda prevriednoga svećenika i rodoljuba sudjelovalo je veliko množtvo puka, koji žali duboko za svojim milim pastirom, koji ga je mnogo godina vodio po putu istine i pravice.

Vječni pokoj plemenitoj duši blagog pokojnika.

Ostavka presvj. biskupa Ivana Nep. Glavine. Jur dulje vremena pronosi se našim mjestom glas, da je tršćansko-koparski biskup presvj. g. dr. Ivan Nepomuk Glavina zamolio sv. Stolicu, da ga rieši težkog bremena, biskupske naime službe, otežćane mu posliednje dobo spletkami raznih čimbenika i dugotrajnom bolešću

Tomu glasu malo se vjerovalo, jer su doista riedki slučajevi, da jedan biskup daje ostavku radi težke službe ili poremećenog zdravlja. A ipak je u ovom slučaju tomu tako.

Iz posve pouzdana izvora doznajemo, da je presvjetli g. biskup dao sam ostavku zamoliv sv. Otca, da ga rieši težke službe i da mu bijaše molba uslišana, t. j. da bijaše njegova ostavka prihvaćena. Presvietli biskup Glavina polazi takle u stanje mira položiv svojevoljno koliviškou čast toli težko breme.

Židovsko-liberalni listovi talijanski i njemački, domaći i vanjski, naticajuć o ostavci presvjetloga biskupa Glavine, vesele se neizmjerno istoj, navaljivajući nepristojno i drzovito na osobu odstupajućeg biskupa. Ti njemačko-talijanski krivonosci predstavljaju svomu čitateljstvu biskupa Glavinu kano najstrastvenijeg panslavistu ili najradikalnijeg promicatelja slavenskih skrajnih težnja. On je po sudu tih laži liberalaca dušom i tjelom podupirao u svojoj biskupiji slavensko gibanje, napose pako slavensko svećenstvo, koje se nalazi u redovih hrvatsko-slovenskih, dočim je proganjao talijansko svećenstvo, talijanski jezik i sve što je s tim u savezu. —

Glasilo zemaljskoga odbora u Poreču, pišuć na uvodnom mjestu o eventualnoj ostavci biskupa Glavine, odsudjuje najoštrije njegovu tobožnju pristranost na korist Slavena, a na štetu Talijana. — „L'Istria“ dvoji doduše, da bi biskup Glavina mogao dati ostavku, ali to njoj neprieči, da na njega izprazni punu vreću laži i pogrda. I to je znak vremena i stanja u kojem živimo u Primorju. Talijanskim listovom prosto je nabacivati se najsmradnijom neistinom na naše niže i više svećenstvo, dočim nesmiju slavenski listovi ni pisnuti o poznatom crkvenom pastiru, javnom i očitom pristaši talijansko-liberalne stranke.

Mi nismo doduše zvani nit dužni uzeti u obranu odstupajućeg biskupa Glavinu, ali nam je milo reći i čuti istinu, te nemožemo mučke podnesti, gdje se očito laže i hotomice izvrača pred očmi i pod nadzorom čimbenika, koji bi, znajuć sve to, morali u zaštitu uzeti osobu, koja po svom zvanju i položaju zaslužuje bar toliko obzira.

Presvjetli biskup nalazi se jošte u svojih dvorovih, on upravlja jošte biskupijom, te se o njemu jošte nemože govoriti kano o umirovljenom biskupu, ali toliko možemo već danas reći, da Talijani i njihovi mogući patroni krivo sude presvjetloga crkvenoga pastira i da će možda i jedni i drugi, kad se raztriezne i opamete, jošte požaliti za pastirom, koga su nevino napadali il nevino napadanog u zaštitu neuzimali; za mužem, na koga su navaljivali i tada, kada je na štetu svojih suplemenika nastojao zadovoljiti talijanske vikače, kojim je vjera i crkva deveta briga. Mjesto priznanja i zahvale žeo je i žanje od njih prostačke navale i grdnu nezahvalnost.

O pogrebu pokojnog glavara g. Frána Ke. Munića u Kastvu vadimo iz privatna pisma sljedeće. K pogrebu čestitoga muža pohrlilo je mnoštvo naroda iz domaće i susjednih občina. Pogreb bijaše sjajan, kakav dolikuje jednoj od najvećih občina Istre, i koji služi na čast onom drevnom našem gradu. Občina je učinila svoju dužnost napram mnogoljetnom svom glavaru i napram njegovim milim. Uza svu kišu, koja je cielo vrieme upravo lievala, sakupila se velika množina puka. Prisutni bijahu občinski savjetnici i zastupnici, svećenici, učitelji i občinari iz svih županija. Crkva sv. Jelene bijaše dubkom puna naroda, koji je pohrlio, da izkaže posljednju čast svomu načelniku. Od javnih oblasti bijahu prisutni: ces. kr. kotarski poglavar g. *Fabiani*, c. kr. kotar. sudac g. *Maldoner*, politički komesar g. barun *Reinlein* i polit. koncepist g. bar. *Schmidt*, te šumski komesar.

Iz susjedne občine Voloske došli su na pogreb: preč. g. župnik *Zamlić*, občinski načelnik i narodni zastupnik dr. *Stanger*, te občinski savjetnik g. *V. Tomičić*. Iz Beča pohrlio je na pogreb i narodni zastupnik g. prof. *Spinčić*, kojega vidjamo svuda, bilo kod narodne slave ili kod narodne tuge. Sprovod predvodio je dični starina domaći župnik-dekan, veleč. gosp. *Ante Turak* uz pripomoć mnogo svećenstva. Na grobu progovorio je kratko ali ganutljivo ravnatelj pučke škole veleč. g. *Niko Butković*. Toliko za danas o pogrebu muža, koji je bio na čelu one občine kroz dugi niz godina, a izviestiti ćemo o tomu i obširnije ako nas koji od tamošnjih naših prijatelja pobliže obaviesti.

Razdor u strancl prava. Nakon sjajnih i svečanih dogodjaja prigodom boravka Njeg. Veličanstva u priestolnici svih Hrvata, nastao je upravo u tom krasnom gradu a medju pristaši jedne te iste stranke nesretni razdor, koji bi mogao imati pogubnih posljedica za stranku i za narod.

Znajuć, da će se naši domaći i izvanjski protivnici veseliti toj najnovijoj našoj nesreći, šutili smo o njoj, da se bar kod nas i putem nas o njoj tako brzo nesaznade. Ali pošto se o tom razdoru već obćenito piše i govori, i budući o njemu ne samo protivnici, već i tobožnji pristaše zlorado *guču*, naumili smo i mi u kratko reći, što je na stvari, u koliko nam je to do danas poznato.

Medju narodnimi zastupnici Fr. *Folnegovićem* i dr. J. *Frankom* vladalo je — kako nam pripoviedaju motritelji iz bliza — neko trvenje. Jedni kažu, da bijaše tomu uzrok slavičnost i težnja za prvenstvom, drugi pako vele, da su bacili klicu svadje i razdora medju rečenu dvojicu domaći ili izvanjski spletkari, da tim podkopaju ugled a možda i sam život stranki prava.

Bilo jedno ili drugo napetost je izmedju rečene gospode vladala velika. Do očita razdora došlo je pako nakon poznatog govora gradskoga zastupnika g. *Folnegovića*, kad se je razpravljalo o demonstraciji proti madjarskoj zastavi, spaljenoj od sveučilišne mladeži pred Jelačićevim spomenikom. G. *Folnegoviću* spočituju isti prijatelji, što se nije zauzeo za hrvatsku mladež, za pravo i čast hrvatskoga naroda u sjednici gradskoga zastupstva, ali riedki su oni, koji odobravaju korake njegovih protivnika. Zastupnik *Frank* poslao je naime pismo-izjavu klubu stranke prava u Zagrebu, kojom očituju: on, *dr. Ante Starčević, Eugen Kumičić i dr. Mile Starčević*, da stupaju iz rečenog kluba. Kano uzrok najbliži navadjaju gorov g. *Folnegovića* izrečen u spomenutoj sjednici.

Pogriešaka bilo je bez dvojbe na obih stranah, nu te nebijahu toliko naravi ni toliko zamašaja, da bi bile smiele prouzročiti razdor medju prvaci jedne stranke. U ostalom te pogrieške imalo se izravnati drugim putem i drugim načinom. Jedna il druga od nezadovoljnih stranaka imala se prizvati na predpostavljenu oblast, na središnji odbor il na glavnu skupštinu stranke, koja bi bila imala krivcem suditi i s njimi po zaslugi postupati.

Žaleći duboko razdor stranke, želimo vruće, da se sve razmirice što brže izravnaju i da se što bolje zacieli i ova najnovija rana na tjelu hrvatskoga naroda. Odlučujućim krugovom u središću pako preporučamo manje osjetljivosti a više iskrenosti i susretljivosti.

Imenovanje. C. k. namjestnik u Trstu imenovao je privatnoga liečnika u Cresu gosp. Nikolu dra. *Bajcicha* zdravstvenim koncepistom dodieliv ga na službu kotarskomu poglavarstvu u Lošinju.

Senjsko-modruški biskup. presv. gosp. dr. Antun Mauorović, proslavio je dne 27. oktobra svoje posvećenje, koje je vrlo svečanim načinom obavio presv. nadbiskup zagrebački, g. dr. Juraj Posilović uz asistenciju banjalučkoga biskupa Fra. M. Markovića i križevačkoga biskupa J. Drohobeckoga.

† **Ivan Filipović**, vrlo zaslužan hrvatski pedagog, umro je 28. oktobra u Zagrebu u 73. godini svojoj, a u časti umirovljenoga školskoga nadzornika.

Filipović rodio se je u Koprivnici 1823. Književno raditi počeo je već u Gajevoj „Danici“, a kasnije i u „Neveu“, dok nije zatim izdavao svoj list „Bosiljak“. On je osnovao učiteljsku zadrugu, kojom si je stekao veliku zadužbinu. Kasnije je izdavao „Prosvjetu“. Izim toga preveo je i napisao mnoge pedagogijske i omladinske spise. 1871. godine osnovao je Filipović „Hrvatski pedagogijski književni zbor“, koji danas ravna našom pedagoškom knjigom i u kojem je izdavao „Književnu smotru“.

Neumorni i vjerni taj učitelj, koji je vazda i svugdje propoviedao ljubav i slogui sahranjen je 30. oktobra. Lahka mu zemlja i vječna mu spomen!

Iz Kastva. (Občinski izbori). Već je skoro mjesec dana, da su izložene izborne listine. U to doba prepisali su jih neki občinari i nastoje, da se po pojedinih županijah razvido, i ako treba, izpraviti dadu. Pravo je, da bude svatko u listinah, koji ima pravo na to, i da ne bude nijednoga, koji neima prava. Sa svih strana izrazuje se želja, da nebude stranaka, nego da izabiru svi složno kako jedan. Različni su u načinu, kako da se ta sloga dosegne. Jedni misle, da bi se dosegla tim, da občinsko glavarstvo sazove župane pojedinih županijah, da oni sazovu izbornike svaki u svojoj županiji, i da jih upitaju, koga oni žele, da bude občinskim zastupnikom. Većinu zastupnika, da bi se tako izabralo, dočim bi njih nekoliko imenovali župani, pozvani od občinskoga glavarstva, i da bi pak glavarstvo sastavilo i tisklo listinu kandidata. To mnienje zastupaju imenito neki od sadanje občinske uprave. Drugi su drugoga mnienja. Oni drže, da se občinsko poglavarstvo kao takovo, niti samo niti po županih, nebi imalo pačati nit u sastavke za predlaganje zastupnika, nit u sastav listine kandidata, nit u tisak tih listina, nit u obće u ništa, što po zakonu u glavarstvo nespada. Oni misle, da se izbor kandidata za zastupstvo kao i sve s tim u savezu, ima obaviti posve neodvisno od občinskoga glavarstva i od njega odvisnih javnih službenika; ono i oni da imadu biti nepristrani vršitelji zakonom im opredielienih dužnosti, i da se za izbor onaj imadu pačati sami izbornici, slobodno i neodvisno od svakoga. Tako da biva svuda, kuda se izbori obavljaju, tako budi i u kastavskoj občini. Vodstvo u predlaganju kandidata da neima ići od onih, koji su na upravi občine, jer njim upravo imadu izreći svoj sud občinari-izbornici, pak bi oni, kad bi to vodstvo imali, bili ponekle sudije u svojoj stvari, i nebi se moglo reći, da su predloženici izliev volje puka, nit da su izbori slobodno i neodvisno provedeni. Tomu mnienju dalo se je izražaja u sastanku pozvanika, što se je obdržavao dne 4. t. m. u prostorijah „*Narodnoga doma*“ u Kastvu. Bile su tu zastupane skoro sve županije prostrane občine kastavske; bili su prisutni skoro svi pozvanici, dočim su se neki njih izpričali, što njim poslovi nedozvoljavaju doći; bilo jih je mnogo prisutnih. Izabrali su izborni odbor, koji ima voditi izborne poslove sa strane izbornika. Taj odbor ima zadaću, da saznade u pojedinih županijah, koga izbornici žele za zastupnika, da popuni njihov broj, pošto saznade volju puka, da sastavi listinu kandidata-zastupnika, da ju dade tiskati, da ju dieli, da u ime izbornika preuzme sve ono, kako da bude izabrano zastupstvo, koje bi odgovaralo želji pučanstva, i koje bi uvjek zagovaralo i branilo čast i korist, duševna i tjelesna dobra občine, bez obzira na korist ili slavičnost pojedinica. U tom odboru nalaze se vidjeli muževi iz svih strana občine, kojim bijaše i jest čast i dobro občine uvjek na srcu i koji će stalno bez obzira na osobnosti nepristrano udesiti sve, kako je pravo, i koji su voljni raditi marljivo sa svimi občinari bez ikakove razlike.

Za unesrećenoga Antuna Šestana primili smo 9 for. 55 nvč., koje je sakupio g. Antun Bubić u Ližnjanu, a darovaše; Luka Kirac 1 for. Po 1 krunu: Marko Legović, Anton Bubić, Josip Balde, Jure Hero; Ante Rajčić učitelj. Po 30 nvč.: Josip Vojnić. Po 20 nvč.: Grgo Grahalić, Anton Vojnić, Martin Miloševič p. Antona, Mate Jukopila, Anton Mizdaris. Po 10 nvč.: Mate Bubić. Anton Mohorić, Ivan Vidović, Marko Mizdaris, Mate Klunić p. Stip., Anguštin Jukopila, Josip Klunić p. Jos., Maria Balde, Jure Balde, Foška Vidović, Josip Grahalić, Dominik Jelčić. Foška Boljun, Jure Perković, Petar Bilić, Blaž Garbin, Anton Boljun, Josip Ravnić, Martin Vodinelić, Grgo Fidel, Marta Vojnić, Ivan Vojnić, Mate Vojnić, Ivan Vojnić, Stana Bubić. Po 5 nvč.: Mate Garbin. Isti Anton Bubić sakupio je u kući trgovca Antona Vojnića — a darovaše Klaufer Vicko i brat Bartul klesari svaki 1 krunu, Anton Vojnić Antonov 1 krunu, Kata Vojnić 20 nvč., Mikula Matić 25 n.. Ant. Babić 10 nč. — Iv. Lovrić u Trstu podarie 1 for. — Uplatili u Puzinu gg.: dr. I. Čepelka 3 for., Gojtan Josip i Sironić Petar Ivanov po 2 for., Mogorović Aleksander 1 for., Mandić Josip darovanih mu 50 nvč. Gosp. Bukovec Fran. župnik u Trvižu 5 for., župljani Trvižki 9 for. 70 nvč., Crnja Blaž još 1 for. — Nadalje darovali: Fr. Ryšlavy 1 for., Čenek Ryšlavi 50 nvč., Nežka Gerbec 50 nvč. — Sabralo medju sobom malo družtvance dne 2. novembra kod Franke na Kantridi 10 for. Zastup. Vjekoslav Spinčić 10 for. Ova svota od 20 f. poslana je obć. glavarstvu u Buzet. — K. Dragutinović u Varaždinu 3 for. — Sofija Simčićeva iz Trnova kod Gorice 1 for.

Promjene kod „Hrvatske“. Usljed razdora u stranki prava u Zagrebu nastale su i nekoje promjene kod glavnog glasila rečene stranke, kod zagrebačke „Hrvatske“. List „*Hrvatska*“ počeo je izlaziti zadnjih dana prošloga mjeseca pod novim brojem, novim uredničtvom i novim vlastnikom. Danas dne 6. t. mj. stigao nam je br. 8 „Hrvatske“ pod uredničtvom poznatog našeg pjesnika dra. Augusta Harambašića. Vlastnikom lista je g. Grga Tuškan podpredsjednik kluba stranke prava u Zagrebu.

Ciena listu ostaje kano i do sada, a list može opet i u sve pokrajine ove pole monarhije.

Uzor pošta. Iz Sv. Petra u šumi pišu nam: Pred par dana dobila je jedna osoba privatno pismo bez marke sa pečati obijuh poštah, dakle i naše, a da nije pri tom platila nikakve globe. Na to se jedna osoba našalila: „moći će i moji prijatelji, kada mi budu pisali, prišteditи si marku od 5 novč.“ Odgovori njoj prijatelj: „Nije me briga za onih 10 novč., što ih pošta gubi, ali dotičnik prosio me *dopisnicom* za oproštenje, što je zaboravio u naglosti priliepiti marku nadoveži, da mu slobodno umetnem u račun onih 10 novč., što sam ih sjegurno morao platiti za globu. S toga bio bih radje platio globu, nego li sada piscu lista stvar razjasniti i po svietu odkrivati neznanje ili nepažnju jednog poštara, koji je kroz 6 mjeseci činio u Trstu poštarsku praksu“.

Gosp. uredniče! Vi se tužite u „N. Sl.“, da morate plaćati za strane časopise po 1 nvč., a s nama je ova u Vašem listu toli kudjena pošta tako dobra, da ne treba kadkada po više dana ništa plaćati, pošto ostaje pošta bez maraka od 1 nvč. Što bi reklo na to slavno ravnateljstvo pošte, a osobito gosp. Corrà, koji je običavao s početka gušće amo dolaziti, te je imao obitelj kod pošte meštra ljetos na konaku? Ako Vam se svidja, tiskajte, da sviet saznade, u kakovih se rukuh nalazi naša pošta proti želji puka.

Novi list. Prvim tek. mjeseca počeo je izlaziti u Zagrebu novi dnevnik pod naslovom: „*Hrvatsko Pravo*“ kano glasilo — kako samo kaže — *čiste* stranke prava ili onih članova stranke prava, koji su iz kluba stranke prava u Zagrebu izstupili, a to jesu: dr. Ante Starčević, dr. Josip Frank, Eugen Kumičić i dr Mile Starčević. „*Hrvatsko Pravo*“ izlazi svaki dan na čitavom arku — osim nedjelje i praznika, a stoji na mjesec 1 for. 50 nvč., na 3 mjeseca 4 for. 50 nvč., za pol godine 9 for. Urednikom mu je bivši urednik „Hrvatske“ g. Martin Lovrenčević.

Dopunitbeni izbori u obćini Dekani. Dne 30. oktobra obavili su se dopunitbeni izbori za občinsko zastupstvo one občine u I. tielu, koje je bilo namjestničtvo radi raznih nezakonitosti uništilo. Kod izbora pobjedila je iznova stranka sadašnjega načelnika, nu opozicija podnesti će proti tomu izboru utok, jer da je vladajuća stranka ili njezina izborna komisija počinila više nezakonitosti izključiv više občinara od izbora, koji su imali izborno pravo i dopustiv birati svojim pristašam, koji neimaju izborno pravo u onom tielu.

Proti nekojim neurednostim kod izbora prosvjedovao je i vladin komesar i tako je opravdana nada, da će vlada uništiti i taj ponovni izbor.

Plesne vježbe u „Slavjanskoj Čitalnici“ u Trstu. Plesni odbor naše Čitaonice javlja nam, da će se vršiti svake srie de počam od 13. t. mj. u družtvenoj dvorani plesne vježbe, na koje pozivlje mladje članove, koji mogu sobom dovesti i goste, ako to tri dana prije dojave rečenomu odboru. Početak svaki put u 8 i pol sati na veče.

Mužka podružnica sv. Cirila i Metoda za Istru u Kastvu. Za vienac na grob pok. obć. glavara Frana Ksavera Munića sabrali gradjani kastavski 17 for. 50 nvč., od kojih za vienac sa trobojnom vrpcom izdano 12 for., a preostalih 5 for. 50 nvč. izručeno za družbu.

Godišnjica istarsko-tršćanske-talijanaške demonstracije u Trstu. Usljed poznatih izgreda u Piranu, Kopru itd. sakupili se dne 2. novembra prošle godine načelnici i zastupnici talijanskih občinah Istre u gradu Trstu, da sa tršćanskimi jednomišljenici demonstriraju proti poznatoj vladinoj naredbi o dvojezičnih tablah na sudbenih zgradah u Istri. Na uspomenu toga *slavnoga* dogodjaja htjelo je zastup. grada Trsta uzidati u dvorištu gradske kuće spomen ploču, da se njom *ovjekovječi dolazak istarske braće* i da se tim svietu pokaže na „*XX viekora latinskoga života*“ u Istri i Trstu. Namjestničtvo ukinuto je dotični zaključak gradskog zastupstva o spomen ploči, te pošto su ostali bezuspješni svi utoci gradskog zastupstva proti odluci namjestničtva, htjeli su tršćansko-istarski talijančići ljetos demonstrirati proti vladinoj odluci, da ponovno potvrde svojih XX viekova latinskoga života u ovih naših pokrajinah. — Dne 2. t. mj. brzojavili su naime s razoih strana Istre talijanski načelnici i talijanska družtva načelniku grada Trsta sjetiv ga na *povjestnički* dan od prošle godine.

Osim brzojavnih želja i uspomena nebijaše drugih nesreća kod te — komedije.

„Dio ne scampi dai Segnani“. Racconto storico di Augusto Šenoa. Edizione del „Pensiero Slavo“. Trieste 1895.

Poznatu prekrasnu historičku pripoviest nezaboravnog našeg Šenoe, koja je najprije u „*Vienca*“ izašla pod naslovom „*Čuvaj se senjske ruke*“ preveo je na talijanski jezik majstorski g. *Ivan Kušar*, suradnik „Pensiero Slavo“, koji ju je u podlistku priobćio, odakle je sada posebice otisnuta, te ju dobivaju bezplatno predplatnici rečenoga lista.

„Hrvatska“. Hrv. akadem. literarno-zabavno družtvo u Gracu. Na prvoj glavnoj skupščini izabralo je družtvo za zimski tečaj sliedeći odbor: Luko Dražić, cand. med., predsednik. Ivan Ucović, drnd. jur.,

podpredsjednik. Milan Begić, stud. med., tajnik. Mato Miloslavić, drnd. jur., bilježnik. Mate Duboković, stud. med., blagajnik. Ivan Bellotti, stud. fil., knjižničar. Baldo Ciriličević, stud. med., gospodar. — Odbornički zamjenici: Ante Justi, drnd. juris; Hinko pl. Emili, stud. teh. Revizori: Ante Brašić, cand. med. Ante Santica, stud. med. Antun Schwalba, cand. med. Častni sudci: Josip Lochert, drnd. med. Mijo Cettolo, drnd. med. Franko Dorčić, drnd. juris.

Nesreća na moru. Zadarskomu „Nar. Listu" pišu, da je stigno dne 14. oktobra Gajetan Bafačić iz Nove Baške u luku Muo kod Silbe svojim trabakulom „Sveti Petar" krcatim pšenicom, krumpirom, mekinjami, daskami itd. Onaj dan puhala je strašna bura, te je trabakul udario u dno jer je more bilo uzmaklo. Na dnu trabakula nastao otvor, kojim je more ulazilo u brod te je ovaj za kratko vrieme potonuo. Kako kaže sam *Bafačić* ova mu je nesreća naniela škode za 1200 for. što na trabakulu što na trgovini.

Predsjednik ministarstva Crispi i naš talijanaši. Prvi predsjednik saveznice naše Italije imade dosta čudne pojmove o dužnostih i obzirih, koje bi morao imati napram saveznici svoje države t. j. napram Austriji. Genovežki „Caffaro" i „Voce della Verità" priobćuju naime autentični govor, što ga je Crispi upravio trščanskim strielcima povodom proslave 20 septembra. Crispi je Trščane zagrlio, poljubio i rekao: „Nisam sklopio saveza sa Austrijom, nebih ga niti sklopio, da sam tada ostao u uredu. Govorilo se što mu drago, naš je odnošaj prama Austro-Ugarskoj isti, što je bio godine 1866.; ništa se nije od onda promjenilo. Recite svojim sugradjanom, da moje srce njima pripada i da ih Italija nezaboravlja, nikada neće zaboraviti". — Ovu su viest kašnje listovi oprovrgli kao sasvim izmišljenu, ali je ipak istinita.

Prilog. Današnjemu broju dodali smo kano „P r i l o g" imenik, dotično cienik ljekova poznate hrvatske ljekarne „*K svetom duhu*" Ede Tomaja, nasljednik **A. Winger** u Zagrebu, koju preporučamo našim čitateljem.

Književnost.

Pjevnik (Cantuale). Sbirka crkvenih popjevaka za orgulje, sabrali, uredili i izdali *Karlo Kindlein*, prebendar prvostolne crkve i *Vatroslav Kolander*, organista prvostolne crkve. Tiskom *Antuna Scholza* u Zagrebu. — Omašna knjiga sa 432 strana u jednom svezku quart-formatu izašla je ove dane i sadržava sistematički po sadržaju i crkvenoj godini poredane crkvene popjevke, predigre i sve obrede sa potrebitimi uputami za orguljaše. Tako najprije dolazi „Asperges me", zatim Mise za svako vrieme 26, prije i poslije propovjedi i nauka. Popjevaka za svako vrieme 29; o „Presv. oltar. Sakramentu 22; Adventskih 10; Božićnih 27; Korizmenih 20; obredi velikoga tjedna sa mukom Isusovom na Cvietnicu i veliki Petak. Uskrsnih 15. — Obredi za blagosivanje usjeva i prosnih dana; za Spasovo 3, Duhove 6, Trojstvo 3, Srce Isusovo 6, Marijanskih 62, Svetačkih i prigodnih 32, zadušnih 6, Requiema 4; Obredi kod pokopa odrasloga i djece, Litanije i predpjevke. Djelo ovo dobro će doći orguljašem po svih hrvatskih biskupijah, jer sadržaje popjevaka iz svih krajevah Hrvatske. Slavonije, Dalmacije, Istre itd. Knjiga stoji tvrdo pol kože vezana 7 for. 80 nvč., poštarinom i odpremom 50 nvč. više i pošilja se *uz točnu oznaku naručitelja i pošte samo uz pouzeće ili unapried priposlani novac.* Naručbine primaju izdavatelji i nakladna knjižara Antuna Scholza u Zagrebu, Margaretska ulica broj 6.

Poziv na predplatu.

Vladislav Vežić (umro 16. kolovoza 1894. u Varaždinu) ostavio je spremno za štampu pjesničko djelo pod naslovom: „Milovanka". Pjesan u slavu starca Milovana Andrije Kačića. Prikazana kao ugodni razgovor narodu".

„Milovanka" ima 9 dielova. Evo kratkog sadržaja sa glavnim naslovima:

I. *Starac Milovan*: pristup, slavno ime i pleme (Kačići), pristojbina (Makarska), pjesnik (A. Kačić), plemeniti gnjev posestrime vile (Kačić postaje pjesnik pa pjeva nove pjesme, da svoj tužni razgovori narod).

II. *Od Dubrovnika sa vidika*: Pjesnik ide s guslama najprije u Dubrovnik, onda u Kotor, Pernat, Mljet, Korčulu, Vis, Hvar, Brač, Spljet, Solin, sedam Kaštela, Šibenik, Knin, Biograd na moru, Zadar, Nin i Pag, slaveći pojedine grudove i krajeve sa slavnim ljudima, koji su onuda djelovali. Ovaj se dio završava „pozirom prema iztoku", apostrofom na braću Srbe.

III. *Sveti Sava*, kosovski mučenici.

IV, *Iz ravnih kotara* do Velebita, kotarski junaci (Janko Mitrović, Stojan Janković, Stipan Surić i braća Smiljanići), Vinjerac, vinjerački župnik, Kameno Podgorje, kralj Pasoglav, Ražanac i junakinja Nidička, Velebitsko more, Posedarje, Novigrad, Milovan slavi svoje pradjedove.

V. *Razgovor ugodni preko Velebita*: Nikola Zrinjski, Krsto Frankopan, ban Ivan Karlović, Tomaš Bakač, Petar Keglević, Juraj Drašković, starac pjeva junake inorodne i braću inovjerce, moć pjesme i slava pjesnikova.

VI. *Uskrsenje*. Pošto se sabrao narod slaveći Kačića o otkrivanju njegova spomenika, zove ga pjesnik, neka se probudi i neka podje s guslama u narod, da vidi, kako narod sada živi. Pjesnik doista uskrsne i krene medju svoj narod, slaveći svoje rodno mjesto, Pavle Kl. Kačića Miešića, Šantića, dva Kuzmačića i Pucića, Kuzmanića, Ivana Brčića, Petra Franašević, Jerka Granića, Marka Kalogjera.

VII. *Na Savi*. Ilirsko doba: Gaj, Babukić, Rakovac i Vraz, Demeter, Mihanović, knez J. Drašković, knezovi Ivan i Juraj Oršić, F. Kurelac, Lisinski, Livadić, Stoos, Blažek, Nemčić, Botić, Preradović, dva Mažuranića, Kukuljević, Utješenović Ostrožinski, Zagreb, Strossmayer, pozir na Slovensku: Vodnik, Prešern.

VIII. *Preko Drine*: Uskrsenje, Crni Gjorgje, prota Nenadović, Luka Lazarević, hajduk Veljko, Miloš Obrenović, Vuk, Daničić, Simo Milutinović, Dositej.

IX. *Na Lovćenu*. Stari Zetovljani, vladar-pjesnik, zvijezde nad Lovćenom, samotnica crkva, potonja pjesma, u kojoj moli stvoritelja, nek se narod od dva plemena složi, jer im je jedan jezik.

Pjesnik eto nastavlja Kačića, pa u njegovu duhu slavi sve hrvatske krajine i gradove, slavi glavnije junake na-peru i na maču, koji izadjoše na površinu u ovom vijeku. Još naš pjesnik slavi preporod Srbije, Crne Gore i braće Slovenaca, želeći bratsku slogu.

Vežićeva Milovanka zaslužuje, da se razširi u narodu te će jamčno postati obljubljena pučka knjiga. U „Milovanci" ima obilje odlomaka, koje će moći u pojedinim krajevima mladež s uspjehom deklamovati u školi i na zabavama. To vriedi osobito za pojedina mjesta Dalmacije.

„Matica Hrvatska" podielila je kao podporu za izdanje „Milovanke" 300 for., no ta svota ne dostaje, s toga se podpisani obraćaju na pokojnikove prijatelje i u opće na sve prijatelje liepe književnosti, da podupru izdanje obilnom predplatom. „Milovanka" će izniieti oko 13 tiskanih araka, a bit će ukrašena slikom pjesnikovom; k tomu će biti dodan životopis i ocjena pjesnikovih djela. — Za predplatnike stoji jedan tvrdo ukoričen iztisak 70 novč., s poštarinom 75 nvč. Tko sabere 10 predplatnika, dobiva desetu knjigu na dar. Novci i predplatni arci šalju se do konca listopada prof. Iv. Milčetiću u Varaždin.

Podpisani dogovorno sa udovom pjesnikovom, gdjom Vjekoslavom Vežičkom, upotrebit će čisti prihod prvoga izdanja „Milovanke" za podignuće čedna spomenika na pjesnikovu grobu u Varaždinu. — „Milovanka" će se razašiljati gospodi predplatnicima mjeseca studenoga t. g.

U Varaždinu koncem rujna 1895.

Dr. Franjo Marković,
sveuč. profesor.
Ivan Milčetić,
gimnazijalni profesor.

Narodno gospodarstvo.

Pouka o pojavih pod kojimi se obično javlja svinjska kuga (*svinjska pošast*). — Svinjska kuga je zarazna životinjska bolest, koja u kraljevinah i zemljah zastupanih u carevinskom vieću do najnovijeg vremena bijaše sasvim nepoznata, pa zato gospodari stoke često nisu na nju pazili ili su ju često zamjenili sa požaricom u svinja.

Ali ona je mnogo više zarazna nego li požarica, te redovito ona spopade najveći dio, a kadkada i sve svinje u dvoru u kojem se pojavi, pa i od bolestnih svinja mnogo ih više crkne nego li od požarice, tako da ih najveći dio pogine.

Ona se najviše širi trgovinom svinja, ali je mogu i ljudi prenieti, a osobito oni, koji paze na svinje, ili koji ih skope, zatim predmeti, a najviše gnoj iz okuženih staja itd. Kad se za nevolju zakolju svinje, koje boluju od svinjske kuge, postaju u odnosnih dvorovih opasni izvori pošasti često za mnogo vremena, a dokazano je i da se pošast dalje širi mesom i odpadcima od takovih zaklanih svinja.

Meso od ovih bolestnih životinja štetno je za čovječje zdravlje, a često izgleda kao kuhano meso.

Svinje, koje ne obole jako, ili koje mogu lakše preboljeti bolest, a to biva kod domaćih pasmina, koje se nisu mješale s englezkimi, pa im je zato samo za neko vrieme zlo — osobito često razvlače ovu pošast. Najmanje je mogu preboljeti mlada svinjad (odojčad).

Zarazna se materija razvalači izdisanim zrakom, materijami, što ih bolestne svinje izbacuju kuda kašlju, zajedničkom hranom, odnosno ostatcima od hrane, pojištem, izbačenim gnojem i mokraćom, gnojem iz okuženih staja, ostatcima od stelje, stajskim orudjem i t. d. (Konac sliedi).

Listnica uredničtva.

Gosp. S. N. u Kr. žalimo ali nije za javnost. Vašnje viesti od tamo doći će nam uviek dobro.

Gosp. „Kozjavnna". Vaš posljedaji dopis valjalo bi preraditi, jer nebijaše potvrdjen zažon o školskih taksah, već promjena postojećeg zakona glede školskih globa radi nemarnog polazka škole itd. Javite nam se. Zdravo!

Gosp. A. N. Izručili smo prosvjed na dobu i na pravom mjestu. Srdačan odzdrav!

Listnica uprave.

Gosp. I. O. Borut. Stiglo u redu. Živili!

Gosp. A. U. Rov. S. Plaćeno do konca 1895. Zdravi bili!

Gosp. M. S. sv. L. Paz. Primili smo do sada jedino for. 2 na Vaš račun. Broj lista od 24. pr. mj. šaljemo Vam opet. Živili!

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazaro.

Nalazi se sasvim najnovija zimska roba parhend (foštanj), flanela, rubci vuneni u raznih bojah, ogrtači, mufi i ovratnici iz kožuhovine i t. d. Čarape, odzdolne i gornje rekle, za gospodje i gospodu itd. Nadalje preporučuju sl. občinstvu veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vunenih i svilnih. Velika zaliha svih potrebah za **švelje i krojače.** U zalihi nalaze se takodjer vrpce svakojake boje, te se dobivaju i **hrvatsko-slovenske trobojnice.**

Napose se preporučuju cienjenim gg. učiteljicam u mjestu i okolici za sve školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franko.

Govori se hrvatski i slovenski.

Jakob Štrukelj, Trst

ulica Caserma br. 16, ulaz Piazza Caserma

(naproti velikoj kasarni).

Prodaje po najjeftinijim cienam svakovrstne i **engleske** dvokolice (Bicykle). Zastupstvo dvokolica „Adler" iz tvornice H. Kleyer, Frankfurt i „Viktoria Cycle Works" Wolverhamptom (Engleska). 8—50

Dvokolice „Adler" svietskoga su glasa uporabljuju se kod njemačke vojske.

Jamči se za svako kolo 12 mjeseci, tko nezna voziti, naući se ga bezplatno.

Pošilja se u pokrajine i na sve kraje.

Slovenci pozor!

U Barkovljah preuzeo sam dućan jestvina (Taccanijev), kojega sam popunio bogatom **svježom i finom** robom.

Za mnogobrojni posjet preporuča se vlastnik

Suban Ivan ml.

Svoji k svojim!

Na uglu ulice **Canale i sv. Katarine** u Trstu otvorio sam

Rakijašnicu

u kojoj držim svakovrstne fine, naravne i ukusne rakije, kako i tudja vina i sladkiše, sve jeftino, ne bojeć se konkurence.

Za mnogobrojni posjet se preporuča

M. Kollaržik.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščane svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000 kruna.**

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Javna zahvala.

Prigodom nemile smrti našega nezaboravnoga supruga, odnosno otca, djeda itd.

Frana Ksavera Munića,

dužnost i harnost nas veže, da izrazimo prije svega najusrdniju zahvalnost veleučenom dru. *A. Šebesti*, mnogopoštovanomu narodnjaku *Autunu Turku* i svim dičnim obiteljim, koje pružiše prvu pomoć nastradalomu.

Zatim blagodarimo svim onim, koji nastojahu, da sprovod milog pokojnika što sjajnije izpane, poimence: veleučenom gosp. *Vjekoslavu Spinčiću* narodnomu zastupniku, velemožnomu gospodinu kotarskom poglavaru i njegovoj gg. povjerenikom, poglavitom gospodinu kotarskomu sudcu u Voloskom; upraviteljstvu i občinskim viećem občine Kastav, Volosko i Šapjane, mnogopoštovanomu svećenstvu, velecienjenom učiteljstvu iz Kastva i okolice, uglednom upraviteljstvu hrvatske čitaonice u Kastvu, štovanom gradjanstvu iz Kastva, rodjakom i svim ostalim znancem i prijateljem i cielokupnoj rodbini, kao što i svim onim, koji su bilo na koji način nastojali ublažiti neizličivu našu bol.

Kastav, 30. listopada 1895.

Marija udova Munić rodjena Spinčić
za obitelj.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Doleno.

Broj 47. U Trstu 14. novembra 1895. Godina

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Rukopisana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom ciniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštanskom nastanicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka u jutro. Pojedina tarka ... soldi.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom steji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Razpust zastupstva za grad Beč.

Ovaj čas razneseo je brzojav širom svieta neočekivanu viest, da je cesarska vlada nakon ponovnog izbora d.ra Luegera načelnikom grada Beča, razpustila ono zastupstvo.

Našim čitateljem je poznato, kako je prošloga mjeseca pučanstvo glavnoga grada cesarstva izabralo u novo gradsko zastupstvo u ogromnoj većini takozvane antisemite ili proti židove ili kršćanske socijaliste. Prvi put bijaše tada hametom potučena takozvana liberalna, a u istinu lažiliberalna, židovsko-njemačka stranka. Taj poraz djelovao je pogubno ne samo na bečke liberalce, nego i na njihove jednomišljenike u jednoj i drugoj poli monarhije. Izbore grada Beča rukovodio je za protižidovsku stranku iz carevinskoga vieća dobro poznati zastupnik dr. Lueger, koji je tom prigodom razvio izvanrednu djelatnost. Glavno bijaše njegova zasluga, što se je pučanstvo Beča oslobodilo njemačko-židovskoga gospodstva, koje je išlo za tim, da ubije u ogromnoj većini gradjanstva svako vjersko čuvstvo i da ga posvema podčini šaki bogatih, a protukršćanskih poduzetnika, obrtnika i trgovaca.

Nakon sjajne izborne pobjede protužidovske stranke bijaše občenita želja većine gradskoga zastupstva, da bude novim načelnikom vodja stranke, dr. Lueger, koju je takorekuć oživotvorio i s kojom je izvojevao tako sjajnu pobjedu.

Želja ogromne većine gradjanstva Beča injegova zastupstva postane činom. Dr. Lueger bijaše naime izabran sa preko dvie trećine glasova svega zastupstva načelnikom austrijske priestolnice.

Još prije toga izbora, osobito pako kasnije, pisali su njemački i madjarski lažiliberalni listovi, da neće svjetla kruna dati svoju potvrdu tomu izboru, jer da je dr. Lueger strastven agitator i strančar, i da on nepruža dostatno jamstva, da bi gradski poslovi pod njegovom upravom redovito i nepristrano mogli teći. Kako se vidi na prvi mah, to nemože biti nikako pravim uzrokom, da se ga nebi imalo potvrditi za načelnika.

Ipak svjetla kruna pronašla je za dobro dra. Luegera nepotvrditi načelnikom grada Beča. Za taj korak krune čine odgovornim ministarstvo, napose ministra-predsjednika grofa Badenija, kano prvoga savjetnika svjetle krune.

Nepotvrda dra. Luegera izazvala je medju pučanstvom grada Beča, osobito pako medju zastupnici njegove stranke silno ogorčenje. U carevinskom vieću razvila se radi toga koraka vlade burna razprava, kod koje su protiždovski zastupnici oštro i bezobzirno napali vladu i njemačku lievicu.

Tom prigodom predbaciše vladi, da se je preplašila lažiliberalaca i židova, te Madjara, kojim je dr. Lueger najbolniji trn u peti, jer ih napada svakom prigodom radi toga, što bi htjeli bezobzirno zapoviedati u čitavoj monarhiji, i što gospodski živu na račun ove pole monarhije.

Upletanje Madjara u austrijske poslove i spletke njemačke lievice jesu glavni razlog, što dr. Lueger nebijaše potvrdjen bečkim načelnikom.

Nakon prvog neuspjeha morala je vlada kušati po drugi put sreću, t. j. dati ponovno birati načelnika. — premda je unapried znala, da većina gradskoga zastupstva neće odstupiti od svoga vodje i ljubimca pod nijednu cienu.

Za danas bijaše urečena sjednica gradskoga zastupstva, u kojoj se je imalo birati drugoga načelnika.

Kako spomenusmo na uvodu bijaše ponovno načelnikom izabran dr. Lueger i vladi nije preostalo drugo, nego popustiti volji i želji ogromne većine pučanstva i zastupstva grada Beča, ili razpustiti nedavno izabrano gradsko zastupstvo. Ona se je odlučila za ovo posljednje stavljajuć se tako u očiti odpor sa bar dviemi trećinami pučanstva priestolnice, koje će imati kod budućih izbora pokazati, hoće li mirno podnašati ukinuće autonomnog prava gradjanstva, da si naime samo i slobodno bira načelnika, ili će to gradjanstvo još u većem broju poslati svoje zastupnike u novo zastupstvo.

Nedaleka budućnost razjasniti će nam to pitanje, koje će zadati po svoj prilici grofu Badeniju trista jada.

Občinski izbori u Kastvu.

Nećemo se mješati u izbore te velike naše občine, u kojoj svi njezini stanovnici govore hrvatski i u kojoj su svi jednoga roda i krvi. Bilježimo stvarno ono, što se tamo u oči izbora dogadja. Već posljednji put smo spomenuli, da se občenita želja izrazuje, da bude kod izbora sloge, da nebude stranaka, kakve cielo prošlo trogodište obstoje, ali da nisu svi složni o načinu, kako da se do složnoga postupka, imenito glede načina predloženja kandidata za zastupstvo dodje. Jedni, oni od glavarstva, da su mnienja, da se izravno od glavarstva i od njemu podredjenih župana utječe u izbore, imenito obzirom na kandidate zastupstva. Drugi, oni na sastanku dne 4. t. mj. da su drugoga mnienja, da imadu naime izbornici sami preuzeti slobodna, kako da se kandidati postave, i da su oni u tu svrhu izabrali izborni odbor, koji se ima i za to i za sve ostalo u ime izbornika pobrinuti. *Naglasujemo, da su i ovi za to, da se sasluša mnienje izbornika glede kandidata po pojedinih županijah*, ali da kod toga neima se pačati občinsko glavarstvo kao takovo. Glavarstvo kao i njezini podredjenici mora biti bez stranke, mora samo ono nepristrano vršiti, što mu zakon propisuje.

Ono je ipak poziva na župane razaslalo, i to tiskane, al bez podpisa, u kojih ih se zove, da 10. novembra saslušaju mnienje puka glede kandidata, a sliedeći dan da dodju na glavarstvo, da donesu imena od puka željenih kandidata, i da pak neke sami imenuju. To nismo odobravali niti ne odobravamo načelno. Tako se nigdje na svietu ne dogadja. Tko iole zna, kako se svuda kod izbora postupa, taj stalno pojmi, da se občinsko glavarstvo, kao niti ijedna oblast, niti samo niti po županih u to pačati neima. Kod izbora se svašta dogadja i onda, kad je zakonom ustanovljeno, kako se ima postupati i kad je njim prisutan povjerenik oblasti, koji ima paziti na red, redovitost i vršenje zakona. Što se sve ne može dogoditi, kad neima zakonskih ustanova nit povjerenika oblasti?!

Da je tomu tako pokazalo se je po Kastavščini u raznih slučajevih prošle nedjelje. Neki župani znali su za dotične pozive i sastanke i osam i više dana prije, drugi su i pozive dobili dva tri dana prije, dočim su ih neki dobili jedva uru dvie prije, nego li su imali sazvati sastanak. Sve se je preveć tajno radilo. Nit župani svi nisu znali do zadnjega hipa za sastanke. Stalno nije znala velika većina izbornika. Znalo je glavarstvo, znala je većina župana, i znali su oni, kojim su ovi htjeli kazati. I kako je glavarstvo tajilo stvar za neke župane, tako je ovih tajilo za neke izbornike, dočim je dio njih — valja im reći u pohvalu — postupalo posve nepristrano i pravedno.

Usljed nepravilnosti i pristranosti nekih župana, mnogi izbornici ili su bili obaviešteni u posliednjem hipu ili u obće nisu bili obaviešteni. Kod samih nekih županijskih sastanaka postupalo se je pristrano. Jednim n. pr. udovicam se je dozvolilo glasovati, drugim nije, tako i jednim sinovom mjesto otaca, drugim ne. I takovim i sličnim postupkom se je moglo dogoditi, da se u svih županijah nije saznalo za želju svih izbornika, dapače niti većine njih. U jednoj županiji da se je počelo bilježiti prije ustanovljene ure, kako se je htjelo. U jednoj drugoj da je neki gospodin htjeo smesti sakupljene izbornike s nekim upitom na kandidata, bez da je pak dosegao svoje svrhe. U jednoj trećoj da je isti gospodin osujetio izražaj mnienja već sakupljenih izbornika tim, da im je rekao, da poziv glavarstva nije od nikoga podpisan, da bi svako predloženje nevaljano bilo. U jednoj županiji da je glasovalo samo jedno seoce, ostali veći dio nisu došli na sastanak bud da zanj nisu znali, bud da zanj, rečenim načinom sazvan, nisu marili, i svojim odsutstvom proti njem prosvjedovali. Župan kastavski, valjda urriedjen, što je dobio poziv da sastanak sazove samo par ura prije, nego li se je imao obdržavati ili možda i hoteć i sam sa svoje strane proti njemu prosvjedovati, nije sastanka u obće sazvao.

Župani, njih 25, dakle ne svi, došli su usljed poziva glavarstva sliedeći dan, dne 11. novembra u občinski ured. Za to, da su potegli dnevnice, što nebi smjelo biti i što opet kaže, da je to sve imalo službeni značaj, makar da se ga je toga dana nastojalo pokriti. Župani su se sastali na glavarstvu i zabilježili imena predloženika. Da ni kod toga nisu nepristrano postupali, kaže najbolje okolnost, što nisu zabilježili imena dviju muževa, koje su izbornici dotičnih županija izabrali velikom većinom glasova. Tako se neima raditi, tako se ne dolazi do sloge, tako su i sami župani pokazali, da se ni oni sami ne drže onoga, zašto su, usljed poziva glavarstva sazvali sastanke i došli uz odštetu u občinski ured.

Oni da su kasnije izabrali medju sobom izborni odbor, sa zadaćom, da još popuni broj kandidata i da za nje agitira. Svakomu i najmanjemu broju izbornika je slobodno sastaviti se u izborni odbor. Nebiva pako, da se ga sastavi službeno i od službenih osoba, došlih da glasuju uz dnevnicu od občinskoga glavarstva. Iz svega se vidi, da se mješa, da

PODLISTAK.

Kako se dadoh u „antisemite".

Napisao Emin.

(Konac).

Pripoviedao o svojim doživljajima, a konačno dao se na dosjetke. Kad je već izpraznio vrću svakojakih šala i „viceva", da bi mu i sami „Fliegende Blätter" zavidjet mogli, želeći podati razgovoru malko variacije, kliknuh od jedne:

— Gospodo!

— Molim, ja nisam nikakav gospodin, opazi gospodja.

— Dakle, milostiva i milostivi, bili sada štogod o politici, a?

— Pred gospodjom o politici! u čudu će Jova.

— A zašto nebi? Il' mislite, da se gospodje ne smiju zanimati za javne poslove? upita gospodja.

— Dašto, potvrdih ja živo. Ja sam bio uviek za emancipaciju žena, a pogotovo sam u svakoj prilici zagovarao načelo, da bi se žene morale zanimati za sve, što se oko njih zbiva, a ponajpače pako za interese naroda i zemlje, kojoj pripadaju. Kamo sreće, kad bi i naše žene sliedile to načelo, jer se tad nebi u nas moglo naći ljudi (koji su svakako jedinom iznimkom na čitavoj zemaljskoj kruglji) da omatoriváli još ne znadu jesu li Hrvati ili Talijani ili Niemci ili Madjari. Ja mislim, da je svemu tomu kriv nevaljali uzgoj u narodnostnom pogledu. Mi bi ponajprije morali imati majke Hrvatice, a onda bi se tek moglo računati na prave, vatrene, ponosne Hrvate. Kad kažem „Hrvatice" mislim naravski na Hrvatice *sborom i tvorom*, a ne na one, koje su to samo po imenu. S toga, nužno je i od prieke potrebe, da se naša žena zanima i za našu borbu i da nas u toj borbi eventualno i pomaže, bez obzira na one nizke i do skrajnosti uvriedljive nazore, da se rad svake žene mora ograničiti na samo „pranje lonaca i pometanje kuće".

— Govoriš ko iz knjige, naruga se prijen Jova.

— Gospodin govori istinu, nato će gospodja. I ja sam Niemica, uzgojena od sviestnih njemačkih roditelja, pa da i znam, da mi se za narodnost ne treba boriti, to se ipak živo zanimam za javne stvari, pače ja i učestvujem i radim za stranku, kojoj pripadam.

— Vi milostiva pripadate kakovoj stranci? upitah u čudu.

— Naravski.

— A kojoj, smije li se znati?

— Antisemitskoj.

— Vi ste antisemitinja?

— Dušom i tielom. Ta gledjite, ja vam uviek nosim bieli karanfil — kao izvanjski znak naše stranke. U ostalom i vi bi morali biti antisemite, reče gospodja i pogleda me oštro.

— Al hvala Bogu mi u Istri — bar koliko je meni poznato — nemamo do sada Židova.

— To vi velite. Nu recite mi molim vas, koliko imade vas Slavena u Istri?

— Po zadnjem popisu 185.000.

— A Talijana?

— 118.000 većinom dakako — skovanih.

— I ja mislim tako. Živjela sam za vrieme popisa u Istri. Znam kako se pri tom postupalo. Nu recimo, Talijana u Istri imade negdje oko 50—60.000.

— Pravih Talijana možda ni toliko.

— Nu recimo, da ih imade 60.000, onda vi u Istri imadete dosta i previše Židova. A vjerujte mojoj poštenoj rieči, da takih Židova nema ni u Beču ni u Galiciji, ni gdje na cielom svietu. To su vam — „echte istrianische Juden". Živjela sam njeko vrieme u središnjoj Istri. Što ti lihvari tuj rade s onim tužnim narodom, to je upravo strašno. Često puta sam se pitala: Al kako je to, da ovolika množica naroda nije se mogla još potići na noge i skupiti nešto kapitala, toli nužna za oveća i kulturna poduzeća? Dovoljno mi je bilo zaviriti u život toga naroda, pa mi se odgovor nametnuo od sebe: U rukama je novovjekih Židova, koji prirodjenu mu dobrotu i povjerljivost zlorabe u svoje lihvarske svrhe. I ne počnsiv časa ja i svi moji pristadosmo uz one ljude, koji hoće, da taj narod iztrgnu iz pandža grdnih tih Židova.

— Živila, klikosmo je i Jova u jedan glas. —

se radi i nepravilno i pristrano pod samom službenom mantijom.

Nješto dobra je u svem, unime to, da se ljudi zauzimlju za občenite stvari, da se pruža prilika bistriti si pojmove, makar i tim, da njim se jih nastoji mutiti, ustavno se izobrazivati i razumjevati izborne poslove. Prije ili kasnije nemože to nego na korist njim i občini biti.

Sad su dakle u občini dva izborna odbora, jedan izabran dne 4. novembra od kakve stotine izbornika, drugi onaj, koj su izabrali medju sobom župani došli da na občinske troškove glasuju dne 11. novembra u občinski ured. —

I jedan i drugi će raditi, da prodju njegovi kandidati, a bit će stalno i skupnih usljed jasno i pravilno izražene želje puka. Svakomu izborniku je slobodno, da pristano po svojoj savjesti uz jedan il drugi. Uz koji odbor bude više izbornika, koji dodju glasovati, kad budu pozvani, onaj će pobiediti. A to će odvisiti ne samo od toga, kako je došlo do jednoga i drugoga odbora, kako je jedan i drugi sastavljen, kakvi su muževi članovi jednoga i drugoga, nego i o tom, kako i koliko bude jedan i drugi radio.

DOPISI.

Kastav 9 novembra 1895. (O pokojnom glavaru). Na redke uvršteno u zadnjem broju cienjene „N. Sl.“ o pogrebu pokojnog glavara *Frana Ksavera Munića*, izvolite gospodine urednice pridodati još sliedeće. Premda je onoga dana silno kišilo, vidjelo se već za rana, gdje dolazi narod iz bliza i daleka, da za zadnji put vidi svoga vriednoga načelnika i da po liepom pučkom običaju klekne uz mrtvački odar i za njegovu pomoli se dušu. Samo ono množtvo puka, koje je na sprovod dovrvilo, bilo je najboljim dokazom, koliko je pokojni poglavar bio ljubljen i cienjen. A to je on podpuno i zaslužio. U cielom svom životu nije se, što no rieč, ni mravu zamjerio. Bio je svakomu i sa svakim prijazan. Poštenjak od glave do pete. Poznavao je svu Kastavščinu u lice. Malo je pragova u občini, kojih on nije prekoračio. Naravi je bio vedre i vesele, te se je sa svakim rado šalio; ali je opet znao biti i ozbiljan i odrješit, kadgod se radilo o časti i koristi občinskoj i narodnoj. Takav je on bio kremenjak sve dotle, dok ga jednoga nije bolest omljohavila.

Kad se je naša občina sretno otela svim zlom „komesarske“ dobe, bude dne 10. aprila 1880. izabran za glavara pok. Munić, koji je tu čast sa plačem i suzama odklanjao, ali se je morao pokoriti želji i volji narodnog zastupstva. Kasnije bude kod svakih izbora ponovno biran, te je do zadnjega svoga izdisaja držao visoko zastavu hrvatstva ove občine. Početak njegove vladavine bio je težak, jer je trebalo liečiti stare rane. Nu i to se svladalo. Zasuknulo se rukave, pa se radilo. Dični narodni zastupnik g. dr. *Laginja*, koji ima neizmjernih zasluga za rodnu občinu, doprinesao je onda svoju prvu veliku žrtvu, što se je primio tajničtva; pa se tada na glavarstvu nije poznavalo uredovnih sati, nego se radilo do kasne noćne ure — i tako se požrtvovnim radom postavilo občinu na čvrste noge, da je mogla tada prednjačiti svojim družicam širom ciele Istre.

Iz susjednih občina došao je na sprovod glavar voloski g. dr. *Stanger* osobno, dočim su iz Jelšana i Podgruda došli posebni odaslanici. Pazinski občinski odbor brzojavio je: „Žalimo, što ne možemo prisustvovati žalostnoj povorci za blagopokojnim načelnikom Munićem. Nenadanu žalostnu viest primismo ovaj čas. Izrazujemo najsrdnjiju sućut posestrimi občini i razcviljenoj obitelji“. — Slično je javio i načelnik buzetski, narodni zastupnik dr. *Mate Trinajstić*.

Lies pokojnikov bio je okićen obiteljskim viencem, dočim su sprieda nosili ukusne vience sa sliedećimi napisi: *Občina Kastav svomu glavaru — Občinski odbor nezaboravnomu predsjedniku — Občinski činovnici dobromu glavaru — Občinskom glavaru i svomu članu hrvatska čitaonica Kastav — Učiteljstvo občine Kastav ljubeznomu glavaru i predsjedniku — Gradjani Kastva glavaru Muniću.*

Občinskomu odboru prispjela su mnoga izpričanja od onih, koji ne mogoše na sprovod, kano i razne pismene sažalnice od kojih priobćujemo jedino sliedeće:

Hvala slavnomu upravljajućemu občinskomu odboru na priposlanoj mi osmrtnici bivšeg glavara Fr. Ks. Munića. Mili Bog smilovao se duši njegovoj i primio ju u svoje nebeske dvore. Amen! *Andrija Marija Štrk*, biskup krčki.

Žalujem radi prerane smrti čestitog glavara kastavske občine, Ksavera Munića. *Anton Klodič vitez Sabladovski.*

Iskrena Vam moja sućut na preranom gubitku muža, pod upravom kojega je Kastavščina uzor-občina postala, i koji ju znao u kobnom vremenu tako voditi, da joj je narodna čast uzčuvao. Preporučit ću milomu pokojniku Bogu i njemu ću se moliti, da Vam ga nadomjesti. Trst, 30. oktobra 1895. *Petar Flego*, kanonik stolne crkve.

Za pokojnim Munićem žali sva prostrana občina. Žali ga kao glavara i kao čovjeka; jer sa pokojnikom položismo u hladan grob jednoga od onih patrijarhalnih tipova, koji bivaju sve to redji, čovjeka staroga kova, koji nije znao za zlobu, ni himbu, ni taštinu ljudsku. Čestiti i dobri *Save!* Počivaj u miru i moli se pred Višnjim Bogom za svako dobro tvoje drage rodne občine!

Franina i Jurina

Fr. Barba Keko piše mi, da njim je nešta *tartufu* travinjalo, zač da se svija i previja kako i gljista pod postolom.

Jur. Nevituj brate; njemu nije ništa, zač još vaik govori, da on zapovida, jer da su Hrvati nemi i ludi, a Talijani slipi i ćoravi.

Fr. Ne bi rad, da se prevari, jer još valja vaik ona stara, da ki pod drugim jamu kopa, navadno sam u nju pade.

Jur. Da bi samo duboka bila!

* * *

Fr. Ti si Jure mudra glava, povij mi malo, ča bi mogla biti ona prikaza, kâ se je u našem selu pokazala?

Jur. Po majku svita, kakova je to štrigarija?

Fr. Neki govore, da je to baštin, drugi kažu, da rogi nosi, a vol ni.

Jur. To bi mogal bit latinski jarac.

Fr. Ma baštu da goni, a tovar ni, a tovaru da je jako spodobno.

Jur. Po moju puru bit će kakov rovinjski magarac.

Fr. Vero ću baš njegovu ženićinu pitat.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. G. Andre Mikiša župnik u Lanišću poslao nam peti obrok 10 for. (ovaj obrok do sada čini ukupno 70 for.). Prigodom blagoslova temeljnog kamena župne kuće po župnu ku iz Lanišća u Brestu sakupilo se 10 for. 20 nvč.: Darovaše sliedeći: Andre Mikiša, župnik 4 krune. Po 2 krune: Mate Šverko, Ant. Mikac, Jakob Hlaj, Josip Ivančić, Miho Mikac. Po 1 kranu; Jure Berljavac, Ivan Vivoda, Ivan Tanković, Ivan Bradetić, Ivan Poropat, Jakob Grbac. Po 20 nvč.: Mate Mikac.

Novi biskup za tršćansko-koparsku biskupiju. Još se nalazi presvjetli biskup Glavina u biskupskih dvorovih, već mu nadjošo lažiliberalci i židovski listovi Trsta i Istre nasljednika, i to u osobi presvjetlog g. dra. *Iv. Flappa*, sadašnjega biskupa porečko-puljskoga. Kano gotov čin pripoviedaju rečeni listovi, da je jurve sv. Stolica pristala, a Njeg. Veličanstvo potvrdilo premještenje, dotično imenovanje presvj. g. Flappa za biskupa tršćansko-koparskoga.

Mi neznamo još, koliko su te viesti istinite, nu biti će svakako nešto na stvari, jer isti listovi traže jurve nasljednika g. biskupu Flappu, koji, dakako (!) nesmije biti nego Talijan, jer to zahtjevaju — po sudu spomenutih listova — probitci vlade i crkve (!?)

Po našoj novinarskoj dužnosti vratiti ćemo se još i na odstupu biskupa *Glavine* i na eventualno premještenje u Trst g. biskupa Flappa, a za danas zaključujemo ove redke živim zečudjenjem, kako se bave i zanimaju time odstupom, tim premještenjem i nasljedstvom glavno i nada sve židovski listovi, kao da se radi od odstupu, imenovanju ili premještenju koga židovskoga rabina ili nadrabina. Nije li to znak vremena i dokaz tužnih odnošaja, koji vladaju u našem Primorju?!

Volosko. Občinski tajnik. Iz sjednice občinskoga zastupstva. Već u jednoj prvanjih sjednica bio je izabran občinskim tajnikom na Voloskom gospodin Niko Peršić, zaslužni prije blagajnik, a sada tajnik družbe sv. Cirila i Metoda.

U sjednici občinkog zastupstva dne 7. novembra odlučilo je zastupstvo prosvjedovati kod vis. c. kr. ministarstva za bogoštovje i naštavu proti tomu, što c. kr. zemaljsko školsko vieće nije imenovalo ni jednoga od trojice predloženih za mjesto učitelja na talijanskoj školi u Opatiji, premda su svi tri usposobljeni i za talijanske škole, i što je isto c. kr. zem. školsko vieće činilo imenovati provizorno nekoga neprosioca za mjesto. Ujedno je zaključilo javiti istom ministarstvu, da bi preuzela porezna i školska občina Opatija patronat nad svojimi školami, i tim posvemašnje uzdržavanje istih, ako bi tim bila oslobodjena od plaćanja pokrajinskih nameta za škole.

Mlada misa u Pazinu. T nedjelju dne 10. tek. mj. prikazao je g. *Franjo Velan* iz Pazina svoju prvu nekrvavu žrtvu u pazinskoj proštinskoj crkvi. Koliko se narod veselio tomu riedkomu, ovdje i izvanrednomu dogodjaju, pokazalo se iz velikog broja učestnika. Crkva je bila dubkom puna, te se je bilo bojati, da se tko ne zaguši. Isto toliko bogoljubnog puka je bilo izvan crkve, te se ga moglo računati na 3—4000 duša. Što je davalo posebno odličje svetkovini, jest prisustvovanje velikog broja svećenika, koji su htjeli time počastiti svoga mladoga druga. Svečana povorka uputila se je u crkvu sa mladomisnikom iz kuće prečastnog gospodina prošta *Orbanića*, koji je rodjak mladomisniku. Za mladomisnikom koracali su sretni roditelji, kojim se iz lica odraživalo veselje i radost, što su dočekali izpunjenje svojih želja. Kao dubovni roditelji išli su za njima načelnik g. dr. *D. Trinajstić* i gdja. *Dorčić* iz pazinskih Vranjića, a onda ostala rodbina mladomisnikova i svatovi. U crkvi držao je prigodni govor veleč. gosp. *Kropek*, župnik staroga Pazina, orisav značaj i uzvišenost svećeničkog stališa, te njegove dužnosti i zadatak u vjerskom obziru. Ugodno se je dojmio mladomisnikov glas i njegovo skladno držanje. Iza sv. mise poveli se svatovi sa mladomisnikom u njegovu rodnu kuću u selo Brežani, gdje su njegovi roditelji bili proskibili za ukusnu i obilnu gostbu. U neprisiljenom i iskrenom veselju zabavili se gostovi sve do kasne večeri, te će svim ostati u liepoj uspomeni onaj svečani dan. Naravski, da nije uzmanjkalo prigodnih zdravicah, te se je takodjer sjetilo ustanovljenja „Hrvatskog Doma“ u Pazinu i sabralo se u tu svrhu for. 28.07, koji su bili izručeni ustrojenom odboru. Čestitajuć i mi mladomisniku, želimo, da se izpune one želje i nade, koje u njega naš mukotrpni narod polaže.

Gnjusna podvala. U zadnjem broju, govoreć o odstupu presv. g. biskupa *Glavine*, pokazali smo na lažiliberalne židovske novine, kako se tomu odstupu veselo i kako nepristaju grditi crkvenoga dostojanstvenika ni tada, kad se povlači sa javnoga života u miru i skromno stanje. Ovdašnjim židovskim listorom pridružilo se i glasilo istarskih političkih ludjaka, ona smradna kaljuža, u kojoj se valja poznati zloglasni *Jork*, posluživ se bezobraznom laži, da je sv. Stolica prisilila tobož presv. biskupa *Glavinu* na odstup, jer da nije postupao proti našemu uredniku, kad je priobćio poznatu nazovi-okružnicu prigodom poslednjih izbora za zemaljski sabor Istre, i što nije kaznio *„panslavističke agitatore, koji su čitali onu okružnicu čak u crkvi.* Može li se i pomisliti drzovitije i bezobraznije podvale onog puljskog smrada? Odkuda, pitamo ovim, onog zloglasnog lažitorbu, dozvaje on za tajne sv. Stolice? Zar ga možda izvišćuju oni rimski *prijatelji*, koji ga gladna i gola iz Rima otjeraše, davši mu nogom u . . . . . ? A kad je tako dobro obaviešćen o *panslavističkih* agitacijah onih naših svećenika, koji da su tobož onu okružnicu u tršćansko-koparskoj biskupiji u crkvi čitali, neka nam navede jednoga takvoga svećenika, radi kojega tobož sada naš presvjetli biskup nevino trpi, pak ćemo mu otvoreno kazati: *Evala Jorče! ta ti valja, sada si pogodio*, nu dok on obćenito bunca i hotimično laže, dotle mu nije mjesta medju poštenimi muževi.

Što bi rekao taj žalostni junak, kad bi naši čestiti svećenici batinu okrenuli, pak njega javno *irredentistom* nazvali, kao što on njih bez ikakvog razloga *panslavisti* nazivlje? Po našem dubokom uvjerenju imali bi oni za to puta više razloga, nego li on, koji je obijao u Rimu pragove dvojbenih osoba, ali ga ni ove nehtjele svojim priznati, zasjuć, da bi i njih zatajio, kao što je zatajio svoje hrvatsko porieklo.

Što se tiče postupanja presvjetlog biskupa proti našemu uredniku radi toga, što je priobćio patvorenu okružnicu, ne znajuć ni sam, da nije izvorna, odgovaramo puljskom *trubilu*, da presvjetli g. biskup nije mogao proti uredniku ništa s jednostavnog razloga, što nije znao ni mogao znati — kao što nije znao ni sam urednik, ni kao što nije znao ni državni odvjetnik, da bijaše ona okružnica patvorena. Doznalo se zato tekar tada, kad je presvjetli g. biskup Flapp zahtjevao, da se proti našemu uredniku sudbeno postupa, čemu se je državno odvjetničtvo odazvalo, naredivši premetačinu u stanu urednika i povedši kasnije sudbenu istragu proti istom uredniku.

Neka sa dakle umiri puljski „Oslić“ i s te strane, jer ako i nije naš biskup ništa mogao proti našem uredniku radi biskupa Flappa, čini sad svoju, da se zadovolji povriedjenoj tobož časti i ugledu biskupa Flappa, koji je našao u ostalom u zloglasnom „Oslić“ vanu il nezvana branitelja i odvjetnika.

Porečki konvikt u Kopru. Broj djaka za poreču biskupiju iznaša 36, obično svake godine, a tako i lanjske Izmedju 36 djaka lanjske godine ih bijaše iz Rovinja 9, iz Motovuna 5, iz Poreča 4, a po 3 iz Labinja, Vodnjana, Višnjana i Vižinade. I još ostalih 6 je više manje oč takovih roditelja, koji se brate s našimi narodnimi protivnici Taljani. Ovi mladići će jednom služiti većinom u biskupiji porečkoj kao svećenici. Budući neima toliko mjesta u gradovih, morati će se ovi mladići namještati u čisto hrvatskih župah, nevješti jeziku hrvatskomu. Uspjeh takova svećenika-pastira može si svaki bar nešto razboriti čovjek sam misliti. Lahko daje zemaljski odbor svake godine konviktu 800 for. i 250 for. za nastavu *„della lingua slava!“* Bog zna kakova je ta *„lingua slava?“* Kakav napredak čine ovi mladići *„puro sangue“*, vidi se jur na onih svećenicih, koji su već posijani na različitih župah i kapelanijah po biskupiji. Bože moj, kamo idemo, kamo ćemo doći? Do propasti, baš do propasti, ako se tomu na put nestane. Ovi mlado-misnici znadu samo toliko *„la lingua slava“*, da si mogu računati štole i druge dohodarine, a riječ božja i nauk kršćanski neka spavaju. Bilo tako il onako, za siromašni puk hrvatski jest uviek slabo; on se dosta nepouzdaje u ove svećenike, jer nepoznaju njegova jezika ni njegovih običaja il navada, a tako se muči svećenik, muči se tužan seljak i tamo, gdje bi morao barem naći pravicu i ljubav. Pravi gospodar mora dobro gledati, kakove pastire šalje svomu stadu, da se nepogubi, već da dobije hranu, koja ga ide i da se ga čuva od grabežljivih vukova.

Zavirimo malko i u račune sl. uprave toga konvikta. Za godinu 1894—95. bijaše dohodaka 15.535 for. 14 nvč., a trošaka 13.616 for. 69½ nvč. Od toga darovaše razne občine (taljanaške) 2015 for., crkve moraju platiti 805 for., svećenici darovaše 596 for., u crkvah se nabralo kao milostinju 314 for., posebni dobročinitelji 670 for. 65 nvč. Koliko je hrvatskih novaca medju ovimi svotami, toli crkvenih kao svećeničkih, kao i privatnih osoba, a broj hrvatskih djaka, kolik jest? Računi ovi ipak nisu podpuni. U koliko nam je poznato, zapustila je u Poreču neka gospoja (imena nepoznajemo) prije nekoliko godina kakvih 25.000 for. konviktu u Kopru, a ove svote nevidimo u godišnjih računih. Zašto neima računa o tom novcu? Možda bismo uzrok tomu našli, ali za sada šutimo o tom. Želili bismo dakle, da ona administracija polaže u buduće i o tom računa, kako to ide, ako ne, usloboditi ćemo se na ovom mjestu o tom još oglasiti se i sve kazati, što o tomu znamo. Imati ćemo dosta dokaza. Svrha koparskoga konvikta — kako se čini — jest, poltaljančenje Istre po svećenicih izlazećih iz konvikta. Tomu moraju se Hrvati one biskupije oprieti zubi i nokti.

Zaključci kluba stranke prava. Klub stranke prava u Zagrebu stvorio je u svojoj sjednici od 6. t. m. ove zaključke:

I. Klub stranke prava ne slaže se s izjavom g. Vrana Foluegovića, danom u sjednici gradskoga zastupstva u Zagrebu dne 21. listopada o. g., te obzirom na

---

— Vi ste milostiva pravedni, to je liepo, rekoh ganut.

— A je li ste pak vi napram nama Niemcima isto tako pravedni? smješeći će gospodja. Dvojim! . . . Za vas n. pr. znadem, da dok vam je profesor u školi predavao njemački jezik, vi ste izpod klupe listali francezku slovnicu. To mi pripoviedište vaši kolege.

— Istina, al što ćete, kad su gospoda Niemci napram nama strašno nepravedni i grde i ruže sve, što je nama najsvetije, rekoh.

— Nu ne svi, imade ih i pravednih. Jeste li uvjereni?

— Jesmo, kliknusmo. Na uspomenu ove večeri ja i moj Juva nosit ćemo uz crveni karanfil — znak naše stranke prava — i bieli, da budemo kao hrvatski antisemite na strah i trepet svih istarskih Židova.

— Da Bog poživi istarske „antisemite“, uzklikne gospodja, dignuvši čašu.

— I sve dobre Hrvate, dodah.

— I sve pravedne Niemce i Niemice, zaključi prijan Jovo.

prilike, u kojih se stranka prava danas nalazi, obnalazi shodnim, da primi ostavku g. Frana Folnegovića.

II. Klub stranke prava, obzirom na važnost predmeta i da raskol prestane, zaključuje nakon dugoga pretresanja, da se umole zastupnici naroda stranke prava za carevinskom vieću, kao i oni u zagrebačkom saboru, da složno odmah uznastoje oko toga, da taj razkol u stranci sasma prestane, te da ga privedu konačnom riešenju.

III. Klub stranke prava jednoglasno izjavljuje, da glavnim organom stranke prava i nadalje ostaje njezin dosadanji organ „Hrvatska" u Zagrebu.

Prvi i treći zaključak stvoreni su jednoglasno, a drugi većinom glasova.

Osim toga je klub odredio, da „Hrvatska" imade obustaviti svaku polemiku s „Hrvatskim pravom", a g. Josip Geržanić preuzeo je na se zadaću, da će uznastojati kod muževa oko „Hrvatskoga prava", da i oni obustave svaku dalnju polemiku proti „Hrvatskoj".

Napokon su hrvatski svenčilištni građjani u Zagrebu i „Hrvatski radnički klub" u Zagrebu podnieli klubu stranke prava izjave, kojimi duboko žale razkol u stranci prava, te je klub te izjave primio do znanja.

Dioceszanske vieści. Nakon što nam je poznati naš *„prijatelj"* i *neosvietljivi* kanonik *Buttignoni*, uzkratio zanjenu službenoga lista *„Folium Dioecesanum"*, jer smo ga par puta pošteno opernšali radi njegovog šaranja u *blagopokojnom* njegovom *„Il Popolo"*, moramo crpiti viesti o imenovanju i premještenju svećenika u tršćansko-koparskoj biskupiji iz židovsko-liberalnih novina grada Trsta, koje imadu za suradnike nekoje talijanske svećenike, koji se drže inače tako pobožnimi i svetimi, da biš reko: *eto sve same svete dušice.* Iz tih listova crpimo takodjer viest, da je imenovan biskupskim tajnikom i kancelarom neki svećenik imenom Mecchia. S prijateljske strane doznajemo, da je taj gospodin vrlo mlad, da je *rimski* doktor i da je član one družbe talijanskih svećenika grada Trsta, koji danas vedre i oblače u ovoj biskupiji.

Na naš upit: što je sa gosp. dr.om *Ivanićem*, za kojega smo znali, da bijaše imenovan prošle godine tajnikom i kancelarom biskupskog ordinarijata, rekoše nam, da je g. dr. *Ivanić* sve te *časti* odložio zadovoljiv se radje sa najskromnijom službom njemačkoga propovjednika kod sv. Antuna novoga u Trstu. Nadalje doznasmo, da se je proti gosp. dru. *Ivanicu* s neke strane snovalo i rovalo zapostavljajuć ga u biskupskoj kancelariji istim skoro prepisačem.

Neznamo si doista protumačiti takovo postupanje proti onomu učenomu, radinomu i skromnomu gospodinu van tim, da se ga i skromnomu gospodinu van tim, da se ga je htjelo odstraniti iz biskupske kancelarije, jer bijaše nekomu na putu i jer mu njegova skromnost nije dopuščala, da se suprotstavi očitim i tajnim spletkarom. I tako je uspjelo mladoj četi talijanskih *reformatora* odstraniti iz onog važnog mjesta muža, koji bijaše ondje na čast i diku crkvi i vjeri, vršeći neumorno, nesebično i ustrpljivo najniže pisarničke poslove. Oni koji su znanjem, učenošću i uzornim upravo ponašanjem daleko — daleko iza njega, uzpinju se i popinju sve to više, jer ih podjaruje njihova drzovitost i bezobzirnost i jer lome za njih koplja lažiliberalni židovski novinari.

Iz Kastva. Občinske sjednice. — Izbor glavara. — Dne 6. i 7. novembra obdržavale su se sjednice občinskoga zastupstva. Glavni predmet razprave bio je proračun za godinu 1896. Prije pako nego se je taj predmet počeo razpravljati, obavio se je izbor občinskoga glavara. Mislilo se je, da se neće birati glavara za kratko vrieme dok se ne obave novi izbori, nego da će občinske poslove voditi prvi savjetnik za to malo vremena. Ali kotarski glavar je već na dan sprovoda pokojnoga glavara Munića rekao, da valja, makar i za kratko vrieme izabrati novoga glavara, jer da tako zakon zahtjeva. On je sam došao k občinskoj sjednici dne 6. novembra glavno za to, da se obavi taj izbor. Do zadnjega hipa spominjalo se je dva kandidata glavarstva. Na dan izbora složili su se svi zastupnici za jednoga i izabrali su ga u osobi prvoga občinskoga savjetnika g. Mata Srdoča Markovića. On je primio tu čast, zahvaliv se na povjerenju i molio odmah prisutnoga kotarskoga glavara, da dopisuje sa glavarstvom samo hrvatski, kako občina ureduje i kako puk govori. Gosp. kotarski glavar reče na to, da je činio i da će činiti unapred u tom obziru „to kar more", naime dopisivati koliko je moguće hrvatski. Urjek, da mu to nije moguće, jer da u. pr. zdravstveni izvjestitelj, c. kr. kotarski liječnik dr. Tamaro, nezna hrvatski, i da ne može ni njegovih ni drugih spisa uvjek dati prevadjati! Nekažemo na taj odgovor ništa, nego samo, bilježimo, a hvalimo za ovo kratko vrieme izabranoga glavara, da je izrekao opravdan zahtjev glavarstva i puka. Iza toga izabralo se je novoga občinskoga savjetnika g. Vjekoslava Jurinca, koji je kao i glavar obećao vršenje zakona i vjernost cesaru i kralju. Njegovom Veličanstvu kliknulo se je trokratni „živio" i pozdravilo kot. glavara. Pucanje mužara navještalo je izbor glavara. Občinstva kod sjednice nebijaše. Proračun se je primio bez ikakve razprave. Potvrdilo se je odstup nekoga odavna skupnoga zemljišta, razgradišta, Zvonečana, jednom Zvonečanu samomu, prodalo nešto zemljišta i kod mora, izabralo odbor za reklamacije i riešilo drugih stvari. U odbor za reklamacije izabrani su gospoda: Vjekoslav Jurinac, Josip Kalčić, Franjo Monjac i Vjekoslav Sinčić. Zaključila se je takodjer predstavka na predsjedničtvo ministarstva u Beču za razjašnjenje jedne viesti u jednoj riečkoj novini, po kojoj da se vode pogovori izmed Austrije i Ugarske o svrhu, da prva drugoj odstupi zemljište izmed Kantride i Preluke, a druga prvoj za to dade komad zemljišta kod Požuna!

Ponos roda su doista naši vrli i nesustrašivi zastupnici, koji se za nas odlučno bore protiv tudjeg zuluma. Da su oni u istini ponos roda, dade se već to razabrati iz njihovih dičnih imena:

S **p** inčić,
K **o** mpare,
Sta **n** ger,
K **o** zulić,
Trinaj **s** tić,
T **r** inajstić,
Jenk **o**
Man **d** ić,
L **a** ginja.

Pročitajte krupna, razstavljena slova odozgo doli i dobit ćete: *„Ponos roda".*

Dr. Pačuha.

Vodovod s Učke u Opatiju i bližnja mjesta. Bilo je već nekoliko komisija rad odkupnje vode za vodovod od stanovnika Vele i Male Učke, odnosno vranjsko-boljunske i lovransko-moščeničke občine. Prošli petak i subotu, dne 8 i 9. novembra obdržavala se je komisija valjda odlučna. Kod njih bili su prisutni i kotarski glavari iz Pazina i Voloskoga. Nadamo se, da će nas tkogod o tom obširnije obavjestiti.

Za unesrećenoga Antuna Šestana doprinesoše: mgč. g. J. Doljan, župnik u Vodicah 2 krune; g. M. Sanković-Soldatić u Danah 2 krune; g. Davorin Sanković u Danah 1 krunu; gd.ična Marica Sanković u Danah 1 krunu. Ova svota uručena je g. dru. M. Trinajstiću, obć. načelniku u Buzetu.

Gosp. J. Kirac iz Medulina poslao nam je 6 for. 52 nvč., koje je sabrao Martin Privrat za poštenjaka Antuna Šestana iz Draguća: Darovnje po 50. nvč.: Jakov Kirac, trgovac, Ante Žmak, učitelj i Miho Kirac, trgovac; Marija Rajčić 32 nov.; po 20 nvč.: Mate Grakalić pok. Mikule, Martin Privrat, Ante Rakić, Jakov Tomažić, Grgo Cukon pok. Grgo, Ivan Kirac Antonov, Mikula Demarin, Petar Kirac; po 10 nvč.: Petar Urti, Mate Rojnić, Ivan Matesić, Ante Cukon, Blnž Cukon, Ivan Cukon, Grgo Cukon, Petar Vojak, Luka Guzelj, Grgo Kirac, Ivan Radošević pok. Mate, Osip Lorencin Petrov, Ivan Vranić, Mate Mikalević pok. Jakova, Miho Radošević pok. Pere, Mate Kliman, Josip Grakulić, Ante Demarin, Josip Lorencin, Miho Cukon; po 15 nvč.: Ivan Grakalić i Luka Privrat. po 5 nč.: Ivan Radošević, Mate Kirac, Ivan Cukon, Jure Leverić, Jakov Privrat, Antun Zuštović Anton Vojnić, Stipan Privrat, Osip Grakalić, Mate Leverić, Ivan Kirac Matin, Grgo Grakalić, Anton Kirac Matin, Grgo Lovvencin, Anton Lovrencin, Mate Grakalić Matin. Ukupno for. 6.52.

Iz Boljunšćine pišu nam polovicom novembra, da je sadašnjem občinskom zastupstvu iztekao rok 22. oktobra i da se ima dakle na temelju zakona obnoviti izbor obć. zastupstva. Občina boljunska je na žalost i na tugu svih občinara još uvjek u rukuh talijanaša, ili bolje rekuć njihovih podrepnica, „šarenjaka". jer u občini Boljuna neima ni traga Talijanom. Pravi je nesmisao pribrajati ovu občinu k talijanskim; pa je red sada, da se otreso občina šarenjačkog gospodstva — vrieme je došlo, da pokažu občinari i djelom, da nisu Talijani-šarenjaci, tudje podrepnice, već da su gospodari u svojoj kući. Došlo je vrieme, da se pridruži i ova občina ostalim sestram, to jest, da postavi na čelo, na upravu nove sile, radine i nesebične, koje traže obču korist, dakle, požrtvovne muževe, koji će se krbiti, da zaciele rane na tielu občine. Kako se čuje biti će izborne listine pripravljene već tekom ovog mjeseca, a imale su već i biti — te će se po tom obaviti izbori koncem ove godine ili početkom budućo. Medjutim preporučujemo c. kr. kot. poglavarstvu u Pazinu, da dade izbore čim prije obaviti. Bude li sloge kao kod netom obavljenih izbora za Poreč — ne budu li se pustili občinari primamiti lasavimi riečima nekojih došadašnjih šarenjaka, nadati se je posvemašnjem preustroju občine. Občina, napose pako nekoje podobćine su na rubu propasti. Još je vrieme, da se jih oslobodi — samo radini, pošteni, nesebični, požrtvovni, umni i razboriti muževi će tomu doskočiti. Občina bila je do sada u svakom obziru zapuščena. Pogledajte samo na pomanjkanje ceste — puteva — što sve svjedoči, da občina nije bila još u dobrih rukuh. Sramota bi bila, ako bi se išlo ovim korakom napred. Preporučujemo tamošnjim prvakom, da se na vrieme dogovore i priprave; u ostalom biti će na ovom mjestu još o tom govora prije izbora s dopustom g. uredn ika. (Samo izvolite. Gp. ur.)

Iz Kanfanara pišu nam mjeseca novembra: Dugo već neima glasa iz Kanfanara, kao da bi bilo ovo najsretnije mjesto, najblaženija občina, a tomu nije tako. Kao i prije, tako postupaju i sada s nami naši protivnici; bilo to u občinskih sjednicah, bilo kod raznih izbora. Da si sviet stvori sud o pravednosti naših *„fijorentinaca"*, neka se čuje i ova. Imali smo dvie občinske sjednice, jedna početkom septembra, a drugu u oktobru. Kako je poznato, učinio je naš občinski tajnik Filipić prije 6 godina sa občinom kontrakt za 6 godina. Rok mu je sada iztekao i zato je, većina občinskih zastupnika na prvoj sjednici zahtjevala, da se otvori natječaj za občinskog tajnika, koji bi morao takodjer znati hrvatski, što se samo po sebi razumije, i da tajnik neima primati drugih službah, ako ne tajničku. Onaj dan ipak ne zaključiše ništa. Odlučiše, da se o tom u budućoj sjednici razpravlja, ali što je ta odluka vriedila, pošto je na zadnjoj sjednici načelnik izjavio, da je „junta" potvrdila tajnika za drugih 6 godina. Pribćiv tu viest, činilo se kao da smo blizu kakove sinagoge. Vikalo se i protestiralo, al to nije ništa koristilo. Načelnik uzme klobuk, pa hajde kući, a zastupnici ostadoše dugim nosom. Naš Martin je mudar, a njegov tajnik još mudriji. Nu nadamo se, da im ovaj put njihovo djelo nebude uspjelo. Načelnik sklopio je s tajnikom kontrakt za drugih 6 godina bez zastupstva, te ga šalje „junti" na potvrdu, za koju se zna, da je rada ugodila molbi, budući je, *Filippich* kao odlučan taljanaš i ovdje baš na svom mjestu, da poitaljančuje ono, što nikad taljanski bilo nije. A da on takav nebi bio, da nekoji naših občinskih zastupnika nisu ovako mljačni, gdje bi on jur bio?

Od kad ima više službа, od tada ga čovjek rieđko kada nadje na glavarstvu. Ljudi idu ga tražiti u ured, neima ga, možda će biti kod kuće, pa hajde tamo, ni tuj ga neima, a njegova žena još ljude oštro odpravlja, kako da bi bili baš seljaci krivi, da ga neima doma. Neima ga po 3 i 4 dana doma, a kmet, ako hoće imati kakvu svjedočbu za svoju živinu, mora, hoćeš nećeš, bez nje na samanj. Tako se jadan kmet klatari u mjesto po više puta badava. A još kaže, da ga puk ljubi? Možda karnjelsko-šarenjački, nu nikud benevrekurski! Tamo, gdje je našao kruh i gdje se je zapomogao, baš tamo hoće zapoviedati i to onim, koji mu kruh daju, a da ih ni neslužl onako, kako bi morao Dragi moj puče, progledaj već jednom; nepusti, da ti gospodare i zapovjedaju ljudi, koji te zanemaruju i koji ne mare za tvoje duševno i tjelesne dobro. Složi se narode, dok je vrieme, jer u neslogi tvoja je propast.

Većina zastupnika učinila je utok na političku oblast i na zemaljski odbor. Viditi ćemo, da li će se pravednoj želji puka zadovoljiti.

Lista porotnika za okružni sud u Rovinju. Za koji dan započeti će posljednje zasjedanje porote za tek. god. u Rovinju. Pred nami leži imenik gg. porotnika, koji će imati da sude kao sudci puka. Izmedju svih 36 porotnika ne mogosmo naći niti *jednoga jedinoga*, koji bi bio po jeziku i osvjedočenju Hrvat ili u obće Slaven. I ovaj put će dakle suditi i Hrvatom sve sami Talijani kod porote u Rovinju, na što upozorujemo našu gg. državne zastupnike u Beču, neka traže od ministra pravosudja, da već jednom i u Istri ovi nezdravi odnošaji u sudstvu prestanu.

Dvojezične tabele pred proračunskim odborom carevinskoga vieća. U sjednici proračunskoga odbora od dne 13. t. mj. razpravljalo se o predlogu zastupnika dra. Laginje, da se postave na sve sudbene zgrade u Istri dvojezične, t. j. hrvatske il slovenske i talijanske tabele. Izviestitelj stavio je drugi predlog, da se naime polag potrebe postave i *slavenski* napisi na tabele. Taj predlog bijaše prihvaćen. Ministar pravosudja izjavio je istom prigodom, da se pitanje o tabelah u Istri sada proučava.

Štipendija iz zaklade pok. biskupa Ravnikara u iznosu od 100 for. razpisana je za djake, rodjene u tršćansko-koparskoj biskupiji, koji polaze koju gimnaziju u Primorju, Kranjskoj ili Koruškoj, u kane posvetiti se svećeničkom stališu. Molbe valja poslati do 30. t. mj. c. kr. namjestničtvu u Trstu.

Vodnjan u Českoj!! Da se ogromna većina naših poštarskih činovnika odlikuje već i tim, što nepoznaje niti rieči hrvatskog ili slovenskog jezika — jezika ogromne većine pučanstva u pokrajinah, koje spadaju pod djelokrug ovdašnjeg ravnateljstva pošte i brzojava — to je stara i davno poznata činjenica. Gospoda si valjda misle, da njim netreba poznavati taj jezik, kad ga i predpostavljene njim oblasti, kao n. pr. visoko ministarstvo trgovine, nepriznavaju ni na samoj zgradi slav. ravnateljstva pošte i brzojava u Trstu. Niemci-naseljenici imadu iz vana i u nutri posvuda njemačke napise — jer je tobož njemački jezik — državni jezik; Talijani, koji brojno za Slaveni u rečenih pokrajinah veoma daleko zaostaju, imadu takodjer svuda napise u svojem jeziku — jedino Slaveni t. j. Hrvati i Slovenci, koji sačinjavaju, kako već rekosmo, ogromnu većinu pučanstva u naših južnih pokrajinah (Kranjska, Goričkа, Trst i Istra) ne smiju imati na ili u istoj zgradi niti najmanjeg napisa. U toj zgradi, koja je i njihovimi žuljevi sagradjena, ne smije biti ni znaka ni traga hrvatskomu ili slovenskomu jeziku, da se nebi naša velika gospoda, Talijani i Niemci — ti jedini čuvari cesarstva — uznemirili ili čak pobunili radi toga.

Mi Hrvati i Slovenci moramo biti sretni i zadovoljni, što nam gospoda Niemci i Talijani milostivo dozvoljavaju, da smijemo u tudjem nam jeziku poreze i nameto plaćati i vojnike davati, a za ostalo nesmije nas boliti glava, jer su Niemci i Talijani tuj, da nam zapoviedaju i gospodare.

Prošle godine upravili su naši državni zastupnici interpelaciju na tadanjeg ministra trgovine radi toga, što neima nigdje nikakvog napisa na rečenoj zgradi u našem jeziku. Svi napisi iz vana i iz nutra jesu jedino njemačko-talijanski. Odgovora neima ni danas na tu interpelaciju, te se čini, da gospoda kod ministarstva ne smatraju ni vriednim, da se na istu osvrnu. Nu mi nesmijemo mirovati, dok nam nedadu pravo, zajamčeno nam državnim temeljnim zakonom. Radi toga preporučamo našim zastupnikom na carevinskom vieću, da se obrate na sadašnjeg ministra trgovine novom interpelacijom, ili da pospješe odgovor na staru il neka se inače na predmet vrate prigodom razprave proračuna za rečeno ministarstvo. Ako nam visoka vlada neće dati ono, što nas po državnih temeljnih zakonih ide, neka nas oslobodi i teretah ili dužnostih, koje moramo napram državi snašati i vršiti.

Našim nemarom a talijanaškimi spletkami izostao je slovenski napis na postaji sv. Andrej na državnoj željeznici u Trstu. S istih razloga neima na većini postajah iste željeznice u Istri hrvatskih napisa — premda teče rečena pruga po skoro izključivo hrvatskom zemljištu. Vlada znade, da smo mi u tom pogledu mehki, popustljivi ili čak nemarni i tako ostajemo svuda i u svemu kratkih rukava.

Na ova razmišljanja nas je doveo jedan iztisak našeg lista, koji bijaše naslovljen staromu predplatniku g. *I. P. posjedniku u* **Vodnjan**, pak je taj tužni broj morao putovati u češke **Vodňany**, jer bi reć, da netko od gospode činovnika na pošti u Trstu poznaje geogrnfiju daleke Češke bolje, nego li onu Istre, koja mu je pod nosom. On znade, gdje se nalazi neznatno mjesto **Vodňany** u Českoj, ali gdje je glasoviti bumbarski **Vodnjan** u Istri — toga nezna il neće da znade.

Novo društvo na obalah Kvarnera. Naše kvarnerske obale postale su svjetoznane hrvatskom Nizzom — Opatijom. Društvo, koje je povod dalo, da se ju je upoznalo, je društvo južne željeznice. Najviše je ono učinilo, a mnogo i drugi za Opatiju. Drugo društvo, koje želi poslovati na obalah Kvarnera, je društvo „Quarnero". Ono si je uzelo za središte svoga poslovanja Lovran. Kuće se, da tu radi svojim novcem najviše „Länderbank" Pokupilo je već zemljišta i uredilo. Kani zidati po stanovitom nacrtu. Treće društvo, nekakvo madjarsko, uzelo si je za središte Crkvenicu i tamo već sagradilo veliki hotel i drugih zgrada. U najnovije vrieme javlja se još jedno, četvrto društvo, vele da je zagrebačko, a u istinu biti će najbrže peštansko. To društvo. bilo odkud, izabralo si je za svoje poslovanje zemljište kastavsko, izmed Kantride (Zameta) i Preluke. Ono se već par tjedana pogadja za takozvane Brgude. Pretežne pogodbe da su s tim društvom sklopili već mnogi kastavski občinari, najviše iz Rubešove županije. Svoja zemljišta da će odstupiti po 2 forinta po četvornom klaftru. To je doista visoku cienu u običnih odnošajih, al gdje se grade lječilišna mjesta, nije to ništa osobita. Nesmije se dakako pretjeravati, ali neima se niti popuštati, niti na korist društava niti na korist pojedinaca. Kao mešetari ili sansali sa strane kupaca kod toga kupoprodavanja da najviše rade Josip Baccarcich i občinski geometar pl. Kleinmayer. Kao treći da se mješa i občinski tajnik Štefan. Osobito ova posliednja dvojica bili bi dužni i po svojoj

se radi i nepravilno i pristrano pod samom službenom mantijom.

Nješto dobra je u svem, naime to, da se ljudi zanimlju za općenite stvari, da se pruža prilika bistriti si pojmove, makar i tim, da njim se jih nastoji mutiti. ustavno se izobrazivati i razumjevati izborne poslove. Prije ili kasnije nemože to nego na korist njim i občini biti.

Sad su dakle u občini dva izborna odbora, jedan izabran dne 4. novembra od kakve stotine izbornika, drugi onaj, koj su izabrali medju sobom župani došli da na općinske troškove glasuju dne 11. novembra u občinski ured. —

I jedan i drugi će raditi, da prodju njegovi kandidati, a bit će stalno i skupnih usljed jasno i pravilno izražene želje puka. Svakomu izborniku je slobodno, da pristane po svojoj savjesti uz jedan il drugi. Uz koji odbor bude više izbornika, koji dodju glasovati, kad budu pozvani, onaj će pobjediti. A to će odvisiti ne samo od toga, kako je došlo do jednoga i drugoga odbora, kako je jedan i drugi sastavljen, kakvi su muževi članovi jednoga i drugoga, nego i o tom, kako i koliko bude jedan i drugi radio.

DOPISI.

Kastav 9 novembra 1895. (O pokojnom glavaru). Na redke uvrštene u zadnjem broju cienjene „N. Sl.“ o pogrebu pokojnog glavara *Frana Ksavera Munića*, izvolite gospodine uredniče pridodati jošte sliedeće. Premda je onoga dana silno kišilo, vidjelo se već za rana, gdje dolazi narod iz bliza i daleka, da za zadnji put vidi svoga vriednoga načelnika i da po liepom pučkom običaju klekne uz mrtvački odar i za njegovu pomoli se dušu. Samo ono množtvo puka, koje je na sprovod dovrvilo, bilo je najboljim dokazom, koliko je pokojni poglavar bio ljubljen i cienjen. A to je on podpuno i zaslužio. U cielom svom životu nije se, što no rieč, ni mravu zamjerio. Bio je svakomu i sa svakim prijazan. Poštenjak od glave do pete. Poznavao je svu Kastavšćinu u lice. Malo je pragova u občini, kojih on nije prekoračio. Naravi je bio vedre i vesele, te se je sa svakim rado šalio; ali je opet znao biti i ozbiljan i odrješit, kadgod se radilo o časti i koristi občinskoj i narodnoj. Takav je on bio kremenjak sve dotle, dok ga jadnoga nije bolest omljohavila.

Kad se je naša občina sretno otela svim zlom „komesarske“ dobe, bude dne 10. aprila 1880. izabran za glavara pok. *Munić*, koji je tu čast sa plačem i suzama odklanjao, ali se je morao pokoriti želji i volji narodnog zastupstva. Kasnije bude kod svakih izbora ponovno biran, te je do zadnjega svoga izdisaja držao visoko zastavu hrvatstva ove občine. Početak njegove vladavine bio je težak, jer je trebalo liečiti stare rane. Nu i to se svladalo. Zasukalo se rukave, pa se radilo. Dični narodni zastupnik g. dr. *Laginja*, koji ima neizmjernih zasluga za rodnu občinu, doprinesao je onda svoju prvu veliku žrtvu, što se je primio tajničtva; pa se tada na glavarstvu nije poznavalo uredovnih sati, nego se radilo do kasne noćne ure — i tako se požrtvovnim radom postavilo občinu na čvrste noge, da je mogla tada prednjačiti svojim družicam širom ciele Istre.

Iz susjednih občina došao je na sprovod glavar voloski g. dr. *Slanger* osobno, dočim su iz Jelšana i Podgrada došli posebni odaslanici. Pazinski občinski odbor brzojavio je: „Žalimo, što ne možemo prisustvovati žalostnoj povorci za blagopokojnim načelnikom Munićem. Nenadanu žalostnu viest primismo ovaj čas. Izrazujemo najsrdnija sućut posestrimi občini i razcviljenoj obitelji“. — Slično je javio i načelnik buzetski, narodni zastupnik dr. *Mate Trinajstić*.

Lies pokojnikov bio je okićen obiteljskim viencem, dočim su sprieda nosili ukusne vience sa sliedećimi napisi: *Občina Kastav svomu glavaru — Občinski odbor nezaboravnomu predsjedniku — Občinski činovnici dobromu glavaru — Občinskom glavaru i svomu članu — hrvatska čitaonica Kastav — Učiteljstvo občine Kastav ljubeznomu glavaru i predsjedniku — Gradjani Kastva glavaru Munići.*

Občinskomu odboru prispjela su mnoga izpričanja od onih, koji ne mogoše na sprovod, kano i razne pismene sažalnice od kojih priobćujemo jedino sliedeće:

Hvala slavnomu upravljajućemu občinskomu odboru na priposlanoj mi osmrtnici bivšeg glavara Fr. Ka. Munića. Mili Bog smilovao se duši njegovoj i primio ju u svoje nebeske dvore. Amen! *Andrija Marija Štrk*, biskup krčki.

Žalujem radi prerane smrti čestitog glavara kastavske občine, Ksavera Munića. *Anton Klodić vitez Sabladovski.*

Iskrena Vam moja sućut na preranom gubitku muža, pod upravom kojega je Kastavšćina uzor-občina postala, i koji ju znao u kobnom vremenu tako voditi, da joj je narodnu čast uzčuvao. Preporučit ću milога pokojnika Bogu i njemu ću se moliti, da Vam ga nadomjesti. Trst, 30. oktobra 1895. *Petar Flego*, kanonik stolne crkve.

Za pokojnim Munićem žali sva prostrana občina. Žali ga kao glavara i kao čovjeka; jer sa pokojnikom položismo u hladan grob jednoga od onih patrijarhalnih tipova, koji bivaju sve to redji, čovjeka staroga kova, koji nije znao za zlobu, ni himbu, ni taštinu ljudsku. Čestiti i dobri *Save!* Počivaj u miru i moli se pred Višnjim Bogom za svako dobro tvoje drage rodne občine!

Franina i Jurina

Fr. Barba Keko piše mi, da njim je nešta *tartufu* travinjalo, zač da se svija i previja kako i gljista pod postolom.

Jur. Neviruj brate; njemu nije ništa, zač još vaik govori, da on zapovida, jer da su Hrvati nemi i ludi, a Talijani slipi i čoravi.

Fr. Ne bi rad, da se prevari, jer još valja vaik ona stara, da ki pod drugim jamu kopa, navadno sam u nju pnde.

Jur. Da bi samo duboka bila!

* * *

Fr. Ti si Jure mudra glava, povij mi malo, ča bi mogla biti ona prikaza, kâ se je u našem selu pokazala?

Jur. Po majku svita, kakova je to štrigarija?

Fr. Neki govore, da je to baštin, drugi kažu, da rogi nosi, a vol ni.

Jur. To bi mogal bit latinski jarac.

Fr. Ma baštu da goni, a tovar ni, a tovaru da je jako spodoban.

Jur. Po moju puru bit će kakov rovinjski magarac.

Fr. Vero ću baš njegovu ženićinu pitat.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. G. Andre Mikiša župnik u Lanišću poslao nam peti obrok 10 for. (ovaj obrok do sada čini ukupno 70 for.). Prigodom blagoslova temeljnog kamena župne kuće po župniku iz Lanišća u Brestu sakupilo se 10 for. 20 nvč.: Darovaše sliedeći: Andre Mikiša, župnik 4 krune. Po 2 krune: Mate Sverko, Ant. Mikac, Jakob Hlaj, Josip Ivančić, Miho Mikac. Po 1 krunu; Jure Berljavac, Ivan Vivoda, Ivan Tanković, Ivan Bradetić, Ivan Poropat, Jakob Grbac. Po 20 nvč.: Mate Mikac.

Novi biskup za tršćansko-koparsku biskupiju. Još se nalazi presvjetli biskup Glavina u biskupskih dvorovih, već mu nadjoše lažiliberalni i židovski listovi Trsta i Istre nasljednika, i to u osobi presvjetlog g. dra. *Iv. Flappa*, sadašnjega biskupa porečko-puljskoga. Kano gotov čin pripoviedaju rečeni listovi, da je jurve sv. Stolica pristala, a Njeg. Veličanstvo potvrdilo premještenje, dotično imenovanje presvj. g. Flappa za biskupa tršćansko-koparskoga.

Mi neznamo još, danas, koliko su te viesti istinite, nu biti će svakako nešto na stvari, jer isti listovi traže jurve nasljednika g. biskupu Flappu, koji, dakako (!!) nesmije biti nego Talijan, jer to zahtjevaju — po sudu spomenutih listova — probitci vlade i crkve (!?)

Po našoj novinarskoj dužnosti vratiti ćemo se jošte i na odstup biskupa *Glavine* i na eventualno premještenje u Trst g. biskupa Flappa, a za danas zaključujemo ove redke živim začudjenjem, kako se bave i zanimaju tim odstupom, tim premještenjem i nasljedstvom glavno i nada sve židovski listovi, kao da se radi od odstupu, imenovanju ili premještenju koga židovskoga rabina ili nadrabina. Nije li to znak vremena i dokaz tužnih odnošaja, koji vladaju u našem Primorju?!

Volosko. Občinski tajnik. Iz sjednice občinskoga zastupstva. Već u jednoj prvanjih sjednica bio je izabran občinskim tajnikom za Volosko gospodin Niko Peršić, zaslužni prije blagajnik, a sada tajnik družbe sv. Cirila i Metoda.

U sjednici občinskog zastupstva dne 7. novembra odlučilo je zastupstvo prosvjedovati kod vis. c. kr. ministarstva za bogoštovje i naštavu proti tomu, što c. kr. zemaljsko školsko vieće nije imenovalo ni jednoga od trojice predloženih za mjesto učitelja na talijanskoj školi u Opatiji, premda su svi tri usposobljeni i za talijanske škole, i što je isto c. kr. zem. školsko vieće činilo imenovati provizorno nekoga neprosioca za mjesto. Ujedno je zaključilo javiti istom ministarstvu, da bi preuzela porezna i školska občina Opatija patronat nad svojimi školami, i tim posvemašnje uzdržavanje istih, ako bi tim bila oslobodjena od plaćanja pokrajinskih nameta za škole.

Mlada misa u Pazinu. T nedjelju dne 10. tek. mj. prikazao je g. *Franjo Velan* iz Pazina svoju prvu nekrvavu žrtvu u pazinskoj proštinskoj crkvi. Koliko se narod veselio tomu riedkomu, ovdje i izvanrednomu dogodjaju, pokazalo se iz velikog broja učestnika. Crkva je bila dubkom puna, te se je bilo bojati, da se tko ne zaguši. Isto toliko bogoljubnog puka je bilo izvan crkve, te se ga moglo računati na 3—4000 duša. Što je davalo posebno odlićje svetkovini, jest prisustvovanje velikog broja svećenika, koji su htjeli time počastiti svoga mladoga druga. Svečana povorka uputila se je u crkvu sa mladomisnikom iz kuće prečastnog gospodina prošta *Orbanića*, koji je rodjak mladomisniku. Za mladomisnikom koracali su sretni roditelji, kojim se iz lica odrazivalo veselje i radost, što su dočekali izpunjenje svojih želja. Kao duhovni roditelji išli su za njima načelnik g. dr. *D. Trinajstić* i gdja. *Đorđić* iz pazinskih Vranjica, a onda ostala rodbina mladomisnikova i svatovi. U crkvi držao je prigodni govor veleč. gosp. *Kropek*, župnik staroga Pazina, orisav značaj i uzvišenost svećeničkog stuliša, te njegove dužnosti i zadatak u vjerskom obziru. Ugodno se je dojmio mladomisnikov glas i njegovo skladno držanje. Iza sv. mise poveli se svatovi sa mladomisnikom u njegovu rodnu kuću u selo Brežani, gdje su njegovi roditelji bili proskribili za ukusnu i obilnu gostbu. U neprisiljenom i iskrenom veselju zabavili se gostovi sve do kasne večeri, te će svim ostati u liepoj uspomeni ovaj svečani dan. Naravski, da nije uzmanjkalo prigodnih zdravicah, te se je također sjetilo ustanovljenja „Hrvatskog Doma“ u Pazinu i sabralo se u tu svrhu for. 28.07, koji su bili izručeni ustrojenom odboru. Čestitajuć i mi mladomisniku, želimo, da se izpune one želje i nade, koje u njega naš mukotrpni narod polaže.

Gnjusna podvala. U zadnjem broju, govoreć o odstupu presv. g. biskupa *Glavine*, pokazali smo na lažiliberalne židovske novine, kako se tomu odstupu veselo i kako nepreštaju grditi crkvenoga dostojanstvenika ni tada, kad se povlači sa javnoga života u miru i skromno stanje. Ovdašnjim židovskim listovom pridružilo se i glasilo istarskih političkih ludjaka, ona smradna kaljuža, u kojoj se valja poznati zloglasni *Jork*, postuživ se bezobraznom lažu, da je sv. Stolica prisilila tobož presv. biskupa *Glavinu* na odstup, jer da nije postupao proti našemu uredniku, kad je priobćio poznatu nazovi - okružnicu prigodom posljednjih izbora za zemaljski sabor Istre, i što nije kaznio *„panslavističke agitatore, koji su čitali onu okružnicu čak u crkvi.* Može li se i pomisliti drzovitije i bezobraznije podvale onog puljskog smrada? Odkuda, pitamo ovim, onog zloglasnog lažitorbu, doznaje on za tajne sv. Stolice? Zar ga možda izviešćuju oni rimski *prijatelji*, koji ga gladna i gola iz Rima otjeraše, davši mu nogom u . . . . . ? A kad je tako dobro obaviešćen o p a n s l a v i s t i č k i h agitacijah onih naših svećenika, koji da su tobož onu okružnicu u tršćansko-koparskoj biskupiji u crkvi čitali, neka nam navede jednoga takvoga svećenika, radi kojega tobož sada naš presvjetli biskup nevino trpi, pak ćemo mu otvoreno kazati: *Evala Jorče! ta ti valja, sada si pogodio*, nu dok on općenito bunca i hotimične laže, dotle mu nije mjesta među poštenimi muževi.

Što bi rekao taj žalostni junak, kad bi naši čestiti svećenici batinu okrenuli, pak njega javno *irredentistom* nazvali, kao što on njih bez ikakvog razloga *panslavisti* nazivlje? Po našem dubokom uvjerenju imali bi oni za to sto puta više razloga, nego li on, koji je obijao u Rimu pragove dvojbenih osoba, ali ga ni ove nehtjele svojim priznati, zazjač, da bi i njih zatajio, kao što je zatajio svoje hrvatsko porieklo.

Što se tiče postupanja presvjetlog biskupa proti našemu uredniku radi toga, što je priobćio patvorenu okružnicu, ne znajuć ni sam, da nije izvorna, odgovaramo puljskom *trubilu*, da presvjetli g. biskup nije mogao proti uredniku ništa s jednostavnog razloga, što nije znao ni mogao znati — kao što nije znao ni sam urednik, ni kao što nije znao ni državni odvjetnik, da bijaše ona okružnica patvorena. Doznalo se zato tekar tada, kad je presvjetli g. biskup Flapp zahtjevao, da se proti našemu uredniku sudbeno postupa, čemu se je državno odvjetničtvo odazvalo, nareditv premetačinu u stanu urednika i povedbi kasnije sudbenu iztragu proti istom uredniku.

Neka sa dakle umiri puljski „Oslić“ i s te strane, jer ako i nije naš biskup ništa proti našem uredniku radi biskupa Flappa, čini sud svoju, da se zadovolji povriedjenoj tobož časti i ugledu biskupa Flappa, koji je našao u ostalom u zloglasnom „Oslića“ zvanu il nezvanu branitelja i odvjetnika.

Porečki konvikt u Kopru. Broj djaka za porečku biskupiju iznaša 36, obično svake godine, a tako i lanjske Izmedju 36 djaka lanjske godine ih bijaše iz Rovinja 9, iz Motovuna 5, iz Poreča 4, a po 3 iz Labinja, Vodnjana, Višnjana i Vižinade. I još ostalih 6 je više manje od takovih roditelja, koji se brate s našimi narodnimi protivnici Taljani. Ovi mladići će jednom služiti većinom u biskupiji porečkoj kao svećenici. Budući neima toliko mjesta u gradovih, morati će se ovi mladići namještati u čisto hrvatskih župah, nevješti jeziku hrvatskomu. Uspjeh takova svećenika-pastira može si svaki bar nešto razboriti čovjek sam misliti. Lahko daje zemaljski odbor svake godine konviktu 800 for. i 250 for. za nastava *„della lingua slava?“* Bog zna kakova je ta *„lingua slava?“* Kakav napredak čine ovi mladići *„puro sangue“*, vidi se jur na onih svećenicih, koji su već posijani na različitih župah i kapelanijah po biskupiji. Bože moj, kamo idemo, kamo ćemo doći? Do propasti, baš do propasti, ako se tomu na put nestane. Ovi mlado-misnici znadu samo toliko *„la lingua slava“*, da si mogu računati štole i druge dohodarine, a riječ božja i nauk kršćanski neka spavaju. Bilo tako il onako. za siromašni puk hrvatski jest uviek slabo; on se dosta nepouzdaje u ove svećenike, jer nepoznaju njegova jezika ni njegovih običaja il navada, a tako se muči svećenik, muči se tužan seljak i tamo, gdje bi morao barem naći pravicu i ljubav. Pravi gospodar mora dobro gledati, kakove pastire šalje svomu stadu, da se nepogubi, već da dobije hranu, koja ga ide i da se ga čuva od grabežljivih vukova.

Zavirimo malko i u račune sl. uprave toga konvikta. Za godinu 1894—95. bijaše dohodaka 15.535 for. 14 nvč., a troškaz 13.616 for. 69½ nvč. Od toga darovaše razne občine (taljanaške) 2015 for., crkve moraju platiti 809 for., svećenici darovaše 696 for., u crkvah se nabralo kao milostinju 314 for., posebni dobročinitelji 670 for. 65 nvč. Koliko je hrvatskih novaca medju ovimi svotami, toli crkvenih kao svećeničkih, kao i privatnih osoba, a broj hrvatskih djaka, kolik jest? Računi ovi ipak nisu podpuni. U koliko nam je poznato, zapustila je u Poreču neka gospoja (imena nepoznajemo) prije nekoliko godina kakvih 25.000 for. konviktu u Kopru, a ove svote nevidimo u godišnjih računih. Zašto neima računa o tom novcu? Možda bismo uzrok tomu našli, ali za sada šutimo o tom. Želili bismo dakle, da ona administracija polaže u buduće i o tom račun, kako to ide, ako ne, usloboditi ćemo se na ovom mjestu o tom još oglasiti se i sve kazati, što o tomu znamo. Imati ćemo dosta dokaza. Svrha koparskoga konvikta — kako se čini — jest, poitaljančenje Istre po svećenicih izlazećih iz konvikta. Tomu moraju se Hrvati one biskupije oprieti zubi i nokti.

Zaključni kluba stranke prava. Klub stranke prava u Zagrebu stvorio je u svojoj sjednici od 6. t. m. ove zaključke:

I. Klub stranke prava ne slaže se s izjavom g. Frana Folnegovića, danom u sjednici grudskuga zastupstva u Zagrebu dne 21. listopada o. g., te obzirom na

---

— Vi ste milostiva pravedni, to je liepo, rekoh ganut.

— A je li ste pak vi napram nama Niemcima isto tako pravedni? smješeći će gospodja. Dvojim! . . . Za vas n. pr. znadem, da dok vam je profesor u školi predavao njemački jezik, vi ste izpod klupe listali francezku slovnicu. To mi pripoviediše vaši kolege.

— Istina, al što ćete, kad su gospoda Niemci napram nama strašno nepravedni i grde i ruže sve, što je nama najsvetije, rekoh.

— Nu ne svi, imade ih i pravednih. Jeste li uvjereni?

— Jesmo, kliknusmo. Na uspomenu ove večeri ja i moj Jova nosit ćemo uz crveni karanfil — znak naše stranke prava — i bieli, da budemo kao hrvatski antisemite na strah i trepet svih istarskih Židova.

— Da Bog poživi istarske „antisemite“, uzklikne gospodja, dignuvši čašu.

— I sve dobre Hrvate, dodah.

— I sve pravedne Niemce i Niemice, zaključi prijan Jovo.

prilike, u kojih se stranka prava danas nalazi, obnalazi shodnim, da primi ostavku g. Frana Folnegovića.

II. Klub stranke prava, obzirom na važnost predmeta i da razkol prestane, zaključuje nakon dugoga pretresanja, da se umole zastupnici naroda stranke prava na carevinskom vieću, kao i oni u zagrebačkom saboru, da složno odmah uznastoje oko toga, da taj razkol u stranci sasma prestane, te da ga privedu konačnom riešenju.

III. Klub stranke prava jednoglasno izjavljuje, da glavnim organom stranke prava i nadalje ostaje njezin dosadanji organ „Hrvatska“ u Zagrebu.

Prvi i treći zaključak stvoreni su jednoglasno; a drugi većinom glasova.

Osim toga je klub odredio, da „Hrvatska“ imade obustaviti svaku polemiku s „Hrvatskim pravom“, a g. Josip Gržanić preuzec je na se zadaću, da će uznastojati kod muževa oko „Hrvatskoga prava“, da i oni obustave svaku dalnju polemiku proti „Hrvatskoj“.

Napokon su hrvatski svenčilištni građjani u Zagrebu i „Hrvatski radnički klub“ u Zagrebu podnieli klubu stranke prava izjave, kojimi duboko žale razkol u stranci prava, te je klub te izjave primio do znanja.

Diecezanske viesti. Nakon što nam je poznati naš „*prijatelj*“ i *neosvietljivi* kanonik *Butignoni*, uzkratio zamjenu službenoga lista „*Folium Dioecesanum*“, jer smo ga par puta pošteno operušali radi njegovog šaranja u *blagopokojnom* njegovom „*Il Popolo*“, moramo crpiti viesti o imenovanju i premještenju svećenika u tršćansko-koparskoj biskupiji iz židovsko-liberalnih novina grada Trsta, koje imadu za suradnike nekoje talijanske svećenike, koji se drže inače tako pobožnimi i svetimi, da biš reko: *eto sve same svete dušice*. Iz tih listova crpimo takodjer viest, da je imenovan biskupskim tajnikom i kancelarom neki svećenik imenom Mecchia. S. prijateljske strane doznajemo, da je taj gospodin vrlo mlad, da je *rimski* doktor i da je član one družbe talijanskih svećenika grada Trsta, koji danas vedre i oblače u ovoj biskupiji.

Na naš upit: što je sa gosp. dr.om *Ivanićem*, za kojega smo znali, da bijaše imenovan prošle godine tajnikom i kancelarom biskupskog ordinarijata, rekoše nam, da je g. dr. *Ivanić* sve te *časti* odložio zadovoljiv se radje sa najskromnijom službom njemačkoga propovienika kod sv. Antuna novoga u Trstu. Nadalje doznasmo, da se je proti gosp. dru. *Ivanića* s neke strane snovalo i rovalo zapostavljajuć ga u biskupskoj kancelariji istim skoro prepisačem.

Neznamo si doista protumačiti takovo postupanje proti onomu učenomu, radlinomu i skromnomu gospodinu van tim, da se ga je htjelo odstraniti iz biskupske kancelarije, jer bijaše nekomu na putu i jer mu njegova skromnost nije dopuščala, da se suprotstavi očitim i tajnim spletkarom. I tako je uspjelo mladoj četi talijanskih *reformatora* odstraniti iz onog važnog mjesta muža, koji bijaše ondje na čast i diku crkvi i vjeri, vrševi neumorno, nesebično i ustrpljivo najniže pisarničke poslove. Oni koji su znanjem, učenošću i uzornim upravo ponašanjem daleko — daleko iza njega, uzpinju se i popinju sve to više, jer ih podjarnje njihova drzovitost i bezobzirnost i jer lome za njih koplja lažiliberalni židovski novinari.

Iz Kastva. Občinske sjednice. — Izbor glavara. — Dne 6. i 7. novembra obdržavale su se sjednice občinskoga zastupstva. Glavni predmet razprave bio je proračun za godinu 1896. Prije pako nego se je taj predmet počeo razpravljati, obavio se je izbor občinskoga glavara. Mislilo se je, da se neće birati glavara za kratko vrieme dok se ne obave novi izbori, nego da će občinske poslove voditi prvi savjetnik za to malo vremena. Ali kotarski glavar je već na dan sprovoda pokojnoga glavara Munića rekao, da valja, makar i za kratko vrieme izabrati novoga glavara, jer da tako zakon zahtjeva. On je sam došao k občinskoj sjednici dne 6. novembra glavno za to, da se obavi taj izbor. Do zadnjega hipa spominjalo se je dva kandidata glavarstva. Na dan izbora složili su se svi zastupnici za jednoga i izabrali su ga u osobi prvoga občinskoga savjetnika g. Mata Srdoča Markovića. On je primio tu čast, zahvaliv se na povjerenju i molio odmah prisutnoga kotarskoga glavara, da dopisuje sa glavarstvom samo hrvatski, kako občina ureduje i kako puk govori. Gosp. kotarski glavar reče na to, da je činio i da će činiti unapred u tom obziru „to kar more“, nnime dopisivati koliko je moguće hrvatski. Uvjek, da mu to nije moguće, jer da n. pr. zdravstveni izvjestitelj, c. kr. kotarski liečnik dr. Tumaro, nezna hrvatski, i da ne može ni njegovih ni drugih spisa uvjek dati prevadjati! Nekažemo na taj odgovor ništa, nego samo bilježimo, a hvalimo za ovo kratko vrieme izabranoga glavara, da je izrekao opravdan zahtjev glavarstva i puka. Iza toga izabralo se je novoga občinskoga savjetnika g. Vjekoslava Jurinca, koji je kao i glavar obećao vršenje zakona i vjernost cesaru i kralju. Njegovom Veličanstvu kliknulo se je trokratni „živio“ i pozdravilo kot. glavara. Pucanje mužara navještalo je izbor glavara. Občinstva kod sjednice nebijaše. Proračun se je primio bez ikakve razprave. Potvrdilo se je odstup nekoga odavna skupnoga zemljišta, razgradišta, Zvonećana, jednom Zvonećanu samomu, prodalo nešto zemljišta i kod mora, izabralo odbor za reklamacije i riešilo drugih stvari. U odbor za reklamacije izabrani su gospoda: Vjekoslav Jurinac, Josip Kalčić, Franjo Monjac i Vjekoslav Sinčić. Zaključila se je takodjer predstavka na predsjedničtvo ministarstva u Beču za razjašnjenje jedne viesti u jednoj riečkoj novini, po kojoj da se vode pogovori izmed Austrije i Ugarske u svrhu, da prva drugoj odstupi zemljište izmed Kantride i Preluke, a druga prvoj za to dade komad zemljišta kod Požuna!

Ponos roda su doista naši vrli i neustrašivi zastupnici, koji se za nas odlučno bore protiv tudjeg zuluma. Da su oni u istini ponos roda, dade se već to razabrati iz njihovih dičnih imena:

S **p** inčić,
K **o** mpare,
Sta **n** ger,
K **o** zulić,
Trinaj **s** tić,
T **r** inajstić,
Jenk **o**
Man **d** ić;
L **a** ginja.

Pročitajte krupna, razstavljena slova odozgo doli i dobit ćete: „*Ponos roda*“.

Dr. Pačuha.

Vodovod s Učke u Opatiju i bližnja mjesta. Bilo je već nekoliko komisija rad odkupnje vode za vodovod od stanovnika Vele i Male Učke, odnosno vranjsko-boljunske i lovransko-mošćeničke občine. Prošli petak i subotu, dne 8 i 9. novembra obdržavala se je komisija valjda odlučna. Kod njih bili su prisutni i kotarski glavari iz Pazina i Voloskoga. Nadamo se, da će nas tkogod o tom obširnije obavjestiti.

Za unesrećenoga Antuna Šestana doprinesoše: mgč. g. J. Dolžan, župnik u Vodicah 2 krune; g. M. Sanković-Soldatić u Danah 2 krune; g. Davorin Sanković u Danah 1 krunu; gd.ična Marica Sanković u Danah 1 krunu. Ova svota uručena je g. dru. M. Trinajstiću, obć. načelniku u Buzetu.

Gosp. J. Kirac iz Medulina poslao nam je 6 for. 52 nvč., koje je sabrao Martin Privrat za poštenjaka Antuna Šestana iz Draguća: Darovaše po 50 nvč.: Jakov Kirac, trgovac; Ante Žmak, učitelj i Miho Kirac, trgovac; Marija Rajčić 32 nov.; po 20 nvč.: Mate Grakalić pok. Mikule, Martin Privrat, Ante Rakić, Jakov Tomažić, Grgo Cukon pok. Grge, Ivan Kirac Antonov, Mikula Demarin, Petar Kirac; po 10 nvč.: Petar Urti, Mate Rojnić, Ivan Matesić, Ante Cukon, Blaž Cukon, Ivan Cukon, Grgo Cukon, Petar Vojak, Luka Guzelj, Grgo Kirac, Ivan Radošević pok. Mate, Osip Lorencin Petrov, Ivan Vrunić, Mate Mikalević pok. Jakova, Miho Radošević pok. Pere, Mate Kliman, Josip Grakalić, Ante Demarin, Josip Lorencin, Miho Cukon; po 15 nvč.: Ivan Grakalić i Luka Privrat, po 5 nč.: Ivan Radošović, Mate Kirac, Ivan Cukon, Jure Leverić, Jakov Privrat, Antun Zuštović Anton Vojnić, Stipan Privrat, Osip Grakalić, Mate Leverić, Ivan Kirac Matin, Grgo Grakalić, Anton Kirac Matin, Grgo Lovrencin, Anton Lovrencin, Mate Grakalić Matin. Ukupno for. 6.52.

Iz Boljunščine pišu nam polovicom novembra, da je sadašnjem občinskom zastupstvu iztekao rok 22. oktobra i da se ima dakle na temelju zakona obnoviti izbor obć. zastupstva. Občina boljunska je na žalost i na tugu sviju občinara još uvjek u rukuh talijanaša, ili bolje rekuć njihovih podrepnica, „šarenjaka“, jer u občini Boljuna neima ni traga Talijanom. Pravi je nesmisao pribrajati ovu občinu k talijanskim; pa je red sada, da se otrese občina šarenjačkog gospodstva — vrieme je došlo, da pokažu občinari i djelom, da nisu Talijani-šarenjaci, tudje podrepnice, već da su gospodari u svojoj kući. Došlo je vrieme, da se pridruži i ova občina ostalim sestram. to jest, da postavi na čelo, na upravu nove sile, radine i nesebične, koje traže obću korist, dakle, požrtvovne moževe, koji će se krbiti, da zaciele rane na tielu občine. Kako se čuje biti će izborne listine pripravljene već tekom ovog mjeseca, a imale su već i biti — te će se po tom obaviti izbori koncem ove godine ili početkom buduće. Medjutim preporučujemo c. kr. kot. poglavarstvu u Pazinu, da dade izboro čim prije obaviti. Bude li sloge kao kod netom obavljenih izbora za Poreč — ne budu li se pustili občinari primamiti laskavimi riečima nekojih dosadašnjih šarenjaka, nadati se je posvemašnjem preustroju občine. Občina, u napose pako nekoje podobčine su na rubu propasti. Još je vrieme, da se jih oslobodi: — samo radini, pošteni, nesebični, požrtvovni, umni i razboriti muževi će tomu dokučiti. Občina bila je do sada u svakom obziru zapuščena. Pogledajte samo na pomanjkanje škola — puševa — što sve svjedoči, da občina nije bila još u dobrih rukuh. Sramota bi bila, ako bi se išlo ovim korakom napred. Preporučujemo tamošnjim prvakom, da se na vrieme dogovore i priprave; u ostalom biti će na ovom mjestu još o tom govora prije izbora s dopustom g. urednika. (Samo izvolite. Op. ur.)

Iz Kanfanara pišu nam mjeseca novembra: Dugo već neima glasa iz Kanfanara, kao da bi bilo ovo najsretnije mjesto, najblaženija občina, a tomu nije tako. Kao i prije, tako postupaju i sada s nami naši protivnici, bilo to u občinskih sjednicah, bilo kod raznih izboru. Da si sviet stvori sud o pravednosti naših „*fijorentinaca*“, neka se čuje i ova. Imali smo dvie občinske sjednice, jedna početkom septembra, a drugu u oktobru. Kako je poznato, učinio je naš občinski tajnik Filipić prije 6 godina sa občinom kontrakt za 6 godina. Rok mu je sada iztekao i zato je većina občinskih zastupnika na prvoj sjednici zahtjevala, da se otvori natječaj za občinskog tajnika, koji bi morao takodjer znati hrvatski, što se samo po sebi razumije, i da tajnik neima primati drugih službah, ako ne tajničku. Onaj dan ipak ne zaključiše ništa. Odlučiše, da se o tom u budućoj sjednici razpravlja, ali što je ta odluka vriedila, pošto je na zadnjoj sjednici načelnik izjavio, da je „junta“ potvrdila tajnika za drugih 6 godina. Priohćiv tu viest, činilo se kao da smo blizu kakove sinagoge. Viknlo se i protestiralo, al to nije ništa koristilo. Načelnik uzme klobuk, pa hajde kući, a zastupnici ostadoše dugim nosom. Naš Martin je mudar, a njegov tajnik još mudriji. Nu nadamo se, da im ovaj put njihovo djelo nebude uspjelo. Načelnik sklopio je s tajnikom kontrakt za drugih 6 godina bez zastupstva, te ga šalje „junti“ na potvrdu, za koju se zna, da je rada ugodila molbi, budući je. *Filippich* kao odlučan talijanaš i ovdje baš na svom mjestu, da poitaljančuje ono, što nikad taljanski bilo nije. A da on takav nebi bio, da nekoji naših občinskih zastupnika nisu ovako mljačni, gdje bi on jur bio?

Od kad ima više službu, od tada ga čovjek riedko kada nadje na glavarstvu. Ljudi idu ga tražiti u nred, neima ga, možda će biti kod kuće, pa bajdo tamo, ni taj ga neima, a njegova žena još ljude ošro odpravlja, kako da bi bili baš seljaci krivi, da ga neima doma. Neima ga po 3 i 4 dana doma, a kmet, ako hoće imati kakvu svjedočbu za svoju živinu, mora, hoćeš nećeš, bez njo na samanj. Tako se jadan kmet klatari u mjesto po više puta badava. A još kaže, da ga puk ljubi? Možda karnjelsko-šarenjački, nu nikud benevrekarski! Tamo, gdje je našao kruh i gdje se je zapomogao, baš tamo hoće zapovjedati i to onim, koji mu kruh daju, a da ih ni nesluži onako, kako bi morao Dragi moj puče, progledaj već jednom; nepusti, da ti gospodare i zapovjedaju ljudi, koji te zanemaruju i koji ne mare za tvoje duševno i tjelesne dobro. Složi se narode, dok je vrieme, jer u neslogi tvoja je propast.

Većina zastupnika učinila je utok na političku oblast i na zemaljski odbor. Viditi ćemo, da li će se pravednoj želji puka zadovoljiti.

Lista porotnika za okružni sud u Rovinju. Za koji dan započeti će posljednje zasjedanje porote za tek. god. u Rovinju. Pred nami leži imenik gg. porotnika, koji će imati da sudo kao sudci puka. Izmedju svih 36 porotnika ne mogosmo naći niti *jednoga jedinoga*, koji bi bio po jeziku i osvjedočenju Hrvat ili u obće Slaven. I ovaj put će dakle suditi i Hrvatom sve sami Talijani kod poroto u Rovinju, na što upozorujemo našu gg. državne zastupnike u Beču, neka traže od ministra pravosudja, da već jednom i u Istri ovi nezdravi odnošaji u sudstvu prestanu.

Dvojezične tabele pred proračunskim odborom carevinskoga vieća. U sjednici proračunskoga odbora od dne 13. t. mj. razpravljalo se o predlogu zastupnika dra. Laginje, da se postave na sve sudbene zgrade u Istri dvojezične, t. j. hrvatske il slovenske i talijanske tabele. Izvjestitelj stavio je drugi predlog, da se naime polag potrebe postave i *slavenski* napisi na tabele. Taj predlog bijaše prihvaćen. Ministar pravosudja izjavio je istom prigodom, da se pitanje o tabelah u Istri sada proučava.

Štipendija iz zaklade pok. biskupa Ravnikara u iznosu od 100 for. razpisana je za djake, rodjene u tršćansko-koparskoj biskupiji, koji polaze koju gimnaziju u Primorju, Kranjskoj ili Koruškoj, a kane posvetiti se svećeničkom stališu. Molbe valja poslati do 30. t. mj. c. kr. namjestničtvu u Trstu.

Vodnjan u Češkoj!! Da se ogromna većina naših poštarskih činovnika odlikuje već i tim, što nepoznaje niti rieči hrvatskog ili slovenskog jezika — jezika ogromne većine pučanstva u pokrajinah, koje spadaju pod djelokrug ovdašnjeg ravnateljstva pošte i brzojava — to je stara i davno poznata činjenica. Gospoda si valjda misle, da njim netreba poznavati taj jezik, kad ga i predpostavljene njim oblasti, kao n. pr. visoko ministarstvo trgovine, nepriznavaju ni na samoj zgradi slav. ravnateljstva pošte i brzojava u Trstu. Niemci-naseljenici imadu iz vana i u nutri posvuda njemačke napise — jer je tobož njemački jezik — državni jezik; Talijani, koji brojno za Slaveni u rečenih pokrajinah veoma daleko zaostaju, imadu takodjer svuda napise u svojem jeziku — jedino Slaveni t. j. Hrvati i Slovenci, koji sačinjavaju, kako već rekosmo, ogromnu većinu pučanstva u naših južnih pokrajinah (Kranjska, Goričke, Trst i Istra) ne smiju imati na ili u istoj zgradi niti najmanjeg napisa. U toj zgradi, koja je i njihovimi žuljevi sagradjena, ne smije biti ni znaka ni traga hrvatskomu ili slovenskomu jeziku, da se nebi naša velika gospoda, Talijani i Niemci — ti jedini čuvari cesarstva — uznemirili ili čak pobunili radi toga.

Mi Hrvati i Slovenci moramo biti sretni i zadovoljni, što nam gospoda Niemci i Talijani milostivo dozvoljavaju, da smiemo u tudjem nam jeziku poreze i namete plaćati i vojnike davati, a za ostalo nesmije nas boliti glava, jer su Niemci i Talijani tuj, da nam zapovjedaju i gospodare.

Prošle godine upravili su naši državni zastupnici interpelaciju na tadanjeg ministra trgovine radi toga, što neima nigdje nikakvog napisa na rečenoj zgradi u našem jeziku. Svi napisi iz vana i iz nutra jesu jedino njemačko-talijanski. Odgovora neima ni danas na tu interpelaciju, te se čini, da gospoda kod ministarstva ne smatraju ni vriednim, da se na istu osvrnu. Nu mi nesmijemo mirovati, dok nam nedadu pravo, zajamčeno nam državnim temeljnim zakonom. Radi toga preporučamo našim zastupnikom na carevinskom vieću, da se obrate na sadašnjeg ministra trgovine novom interpelacijom, ili da pospješe odgovor na staru il neka se inače na predmet vrate prigodom razprave proračuna za rečeno ministarstvo. Ako nam visoka vlada neće dati ono, što nas po državnih temeljnih zakonih ide, neka nas oslobodi i teretah ili dužnostih, koje moramo napram državi snašati i vršiti.

Našim nemarom a talijanaškimi spletkami izostao je slovenski napis na postaji sv. Andrej na državnoj željeznici u Trstu. S istih razloga neima na većini postajah iste željeznice u Istri hrvatskih napisa — prevada teče rečena prega po skoro isključivo hrvatskom zemljištu. Vlada znade, da smo mi u tom pogledu mehki, popustljivi ili čak nemarni i tako ostajemo svuda i u svemu kratkih rukava.

Na ova razmišljanja nas je doveo jedan iztisak našeg lista, koji bijaše naslovljen staromu predplatniku g. *I. P. posjedniku u* **Vodnjan**, pak je taj tužni broj morao putovati u češke **Vodňany**, jer bi reć, da netko od gospode činovnika na pošti u Trstu poznaje geografiju daleke Češke bolje, nego li onu Istre, koja mu je pod nosom. On znade, gdje se nalazi neznatno mjesto **Vodňany** u Češkoj, ali gdje je glasoviti bumbarski **Vodnjan** u Istri — toga nezna il neće da znade.

Novo družtvo na obalah Kvarnera. Naše kvarnerske obale postale su svjetoznane hrvatskom Nizzom — Opatijom. Družtvo, koje je povod dalo, da se ju je upoznalo, je družtvo južne željeznice. Najviše je ono učinilo, a mnogo i drugi za Opatiju. Drugo družtvo, koje želi poslovati na obalah Kvarnera, je družtvo „Quarnero“. Ono si je uzelo za središte svoga poslovanja Lovran. Kaže se, da tu radi svojim novcem najviše „Länderbank“. Pokupilo je već zemljišta i uredilo. Kani zidati po stanovitom nacrtu. Treće družtvo, nekakvo madjarsko, uzelo si je za središte Crkvenicu i tamo već sagradilo veliki hotel i drugih zgrada. U najnovije vrieme javlja se još jedno, četvrto družtvo, vele da je zagrebačko, a u istinu biti će najbrže peštansko. To družtvo, bilo odkud, izabralo si je za svoje poslovanje zemljište kastavsko, izmed Kantride (Zameta) i Preluke. Ono se već par tjedana pogadja za takozvane Brgude. Pretežne pogodbe da su s tim družtvom sklopili već mnogi kastavski občinari, najviše iz Rubešove županije. Svoja zemljišta da će odstupiti po 2 forinta po četvornom klaftru. To je dosta visoka cieua u običnih odnošajih, al gdje se grade lječilištna mjesta, nije to ništa osobita. Nesmije se dakako pretjerivati, ali neima se niti popuštati, niti na korist družtava niti na korist pojedinaca. Kao mešetari ili sansali sa strane kupaca kod toga kupoprodavanja da najviše rade Josip Baccarcich i občinski geometar pl. Kleinmayer. Kao treći da se miješa i občinski tajnik Stefan. Osobito ova posliednja dvojica bili bi dužni i po svojoj

službi, da rade na te, kako bi občinari katastarski imali čim veću korist od svojih zemljišta.

Obće radničke uzajamno i podporno društvo za zaštitu njihovih prava izabralo si je u glavnoj skupštini dne 10. t. mj. novi odbor, kojemu je na čelu g. *Ljubomir Nehrony* sa 13 odbornika i 5 zamjenika. Ovo društvo ide za tim, da radničkomu staležu izvojuje ona prava, koja ga idu na temelju postojećih i stvoriti se imajućih zakona. Novomu odboru želimo bolji uspjeh nego li ga dosadašnji postigoše.

Iz Kopra pišu nam 12. t. mj. Jedan ovdašnjih naših djaka primio je od kuće nešto novca poštarskom doznačnicom za njegove potrebe. Na doznačnici bijaše ime dotičnika pisano u trećem padežu. Kad je taj mladić pošao na poštu, da digne svoj novac, poče mu je jedan činovnik oštro prigovarati, da to nije njegov novac, jer da na doznačnici nije njegovo ime napisano. Djak mu odgovori, da je njegovo ime, ali pisano u trećem padežu. Začuvši to rečeni činovnik, prigovori mu još oštrije, da se imena ne imaju sklanjati, te bude li još jednom štogod pod takovim naslovom na njega stiglo, da mu toga neće dati.

Što mislite, gospodine uredniče, jeli imao dotični činovnik pravo, da prigovori i to oštro rečenomu naslovu? (Nije, ali što ćete, kad činovnici ne poznaju jezika većine pučanstva Istre. Op. Ured.)

Občinski izbori u Žminju. Pošto je iztekao trogodišnji rok tamošnjemu občinskomu zastupstvu, bijahu određeni novi izbori za dne 4., 5., 6. i 7. novembra t. g., nu budući da vlada kužna bolest u onoj občini, odredila je politička oblast u Pazinu, da se izbori odroče. Čim prestane bolest, koja je dobrahno popustila, biti će proglašeni dani izbora.

Po tomu su občinski izbori za onu občinu pred vrati, a mi upozorujemo tamošnji puk, napose tamošnje naše prvake, da biraju složno čestite i poštene naše muževe, koji će raditi nesebično i požrtvovno za dobro občine, a tim i na korist svih občinara.

Iz Žminja primamo sliedeće redke. Sjetili ste se, g. uredniče laskavimi riečmi u Vašem cienjenem listu našeg blagopokojnog načelnika g. Matije Peteha-Kovačića, koji nas je zapustio prerano i baš pred samimi občinskimi izbori. Dozvolite mi, da se osvrnem u kratko i na njegovo blagotvorno djelovanje, kojim si je postavio najljepši spomenik. Pokojnik, premda većinom samouk, bijaše ipak u upravu obćine toliko upućen, da je obćinom liepo upravljao nastojeć vazda, da nebude pritužbe s nijedne strane, da se zadovolji zakonu i narodu, u obće, da bude uprava točna i narodu koristna.

U občini bijaše tako rekuć prvi, koji je uz blagopokojnog župnika Orlića narodu počeo oči otvarati učeć ga i puteć, gdje i kako da traži svoja narodna prava.

On bijaše među prvimi, koji su počeli skrbiti za hrvatsku pučku školu i to pred punih 20 godina.

Što občinskim zastupnikom, savjetnikom il načelnikom bijaše preko 20 godina. Od narodnih protivnika, osobito od one šačice krnjela, šarenjaka il odmetnika pretrpio je mnogo radi svog poštenja i rodoljublja. Nu on nije pred njimi nikada kleknuo držeći se čvrsto zakona i pravice i dajuć Bogu što je božje a narodu što je njegovo.

Pučen i rukovođen pok. Orlićem stao je za rana sa oblastmi dopisivati hrvatski i nije popustio ni tada, kad mu te oblasti hrvatskih podnesaka nehtjedoše primiti. U njegovih rukuh vidjeli smo jur stariji spis c. k. kotarskoga suda u Pazinu, radi kojega je bio dobio po nosu tadašnji sudac, što nije hotio primati i riešavati hrvatske podneske. Na jednom takovom spisu nalazi se ova značajna opazka: *Vidi se, da je taj g. kotarski sudac strančar bez duše i pravednosti.*

Za načelnikovanja njegova oslobodila se občina duga od preko 8.000 for. Brinuo se je mnogo za gradnju i popravke cesta i putova, te za nabavu zdrave i pitke vode. Pod njim sagradile se dvie pučke škole, razširilo groblje, pročistilo mjesto Žminj, sagradilo novu klaonicu, na što se je u svemu potrošilo do 10.000 for.

Radi tih dobročinstva štovao ga i ljubio sav narod, što je osobito pokazao prigodom njegova sjajna pogreba, kojemu je prisustvovalo do 3000 duša. Isti njegovi i narodni protivnici dodjoše na sprovod priznav tim, da je zaslužio, da mu i oni izkažu posliednju čast. Zaslužio ju je zaista u podpunoj mjeri, te mu i mi kličemo na novo u ime puka čitave naše občine: Nauživala se duša Tvoja, čestiti načelniče, rajske slave!

Izjava članova hrvatskoga kluba na carevinskom vieću u Beču. Obzirom na nesretne razmirice u klubu stranke prava u Zagrebu izdali su članovi hrvatskoga kluba na carevinskom vieću u Beču, gg. *Biankini, Dapar, Perić i Spinčić* izjavu, koja izrazuje među ostalim mimo, da se sve razmirice i razna mnienja, nastavša izmedju članova istog kluba ili iste stranke, neizmosi na javnost, već da se sve to imade poravnati ili osobno ili u ekskutivnom odboru, ili u užem odboru, il na skupštini stranke prava. Izjavu tu bio bi podpisao bez dvojbe i zastupnik Laginja, ali ga nebijaše tada u Beču.

Ovu izjavu podpisujemo objeručke i mi uz želju, da bi te razmirice već jednom prestale.

Srebrne dvadesetice i četvrtake (patakune) primati će se u državnih blagajnah i u c. kr. uredih samo još do 31. decembra 1895. iza toga roka nije više država dužna takav novac odkupiti. Tko posjeduje dakle *četvrtaka* i *dvadesetica*, neka ih izruči c. kr. blagajnam prije 31. decembra 1895. gdje će dobiti za iste drugi novac u zamjenu.

„Pravo“. Pod tim naslovom počeo je izlaziti dne 5. t. mj. u drevnom našem *Dubrovniku* novi list, koji će izlaziti pod uredničtvom g. Gjure Rašica tri puta na mjesec, koji će se baviti socijalnimi, gospodarstvenimi i političkimi pitanji, a po načelih stranke prava. — Ciena novomu listu jest na godinu for. 3.20 za monarhiju.

Iz Pule piše nam 12. novembra. Naša dika, odvjetnik i zastupnik g. dr. *Matko Laginja* premjestio je svoju pisarnu iz *Ribolove* kuće drugamo, i to na takozvanu *Portaratu* u *Via Giulia* kbr. 5, gdje se nalazi i pisarna *„Istarske vinarske zadruge“*. Naravska je stvar, da je s odvjetničkom pisarnom došla u novi stan i *„Istarska posujilnica“*, ta nadobudna zviezda našega oslobođenja iz lihvarskih pandža. Za ljude je bolje, da su ova tri ureda u istoj kući, jer se često dogadja, da jedan čovjek ima istodobno posla s „Vinarskom“, s „Posujilnicom“ i s odvjetnikom.

Mjestna „Čitaonica“ imala je nedavno svoju godišnju skupščinu, na kojoj bijaše izabran novi odbor sastojeći skoro od istih osoba, kao i lani. Duša naše „Čitaonice“ jest naš blagajnik, koji uvjek redi i mnogo radi za dobrobit društva.

Zimske zabave u družtvu započele su krasnim koncertom, što ga je „Čitaonica“ priredila u subotu dne 9. ovog mjeseca. Tamburice, pjevanje i mali plesni vjenčić, sve je to uzbudilo srdačno veselje u prisutnih, koji su se baš radi toga ljepše zabavljali jer su izostali njeki i njeke, što samo kvare mir u družtvu.

Neznamo odkuda je dolutao ovamo jedan činovnik na ces. kr. drž. željeznicu, te neće da prima teretne listove ako je naslov napisan hrvatski. Takvi delije bi mogli tražiti svoje mjesto drugdje, a ne kod nas, a slavno ravnateljstvo moralo bi paziti kakve ljude šalje u hrvatska mjesta. Sličnu pritužbu moramo podignuti i na visoko ravnateljstvo pošte i brzojava, koje neće da se već jednom postavi u Puli na stanovište pravice i da uredi jezikovno pitanje na ovdješnjem, podredjenom si uredu. Težnja gospodina upravitelja ove pošte, Frank-a, i njekojih njemu vjernih činovnika je ta, da sasvim izčeznu iz uporabe hrvatske tiskanice t. j. trojezične. Pitamo ovim: je li častno od jednog činovnika reći, da nesmi izdavati trojezičnih tiskanica, jer bi proti tomu ustali *Rizzi, Vareton* i družina.

Uredničtvo dične „Naše Sloge“ zna stalno kako ju miluje slavna cenzura, osobito u njekih pitanjih. Ali pred opreznošću cenzure puljske neka se svaki pokloni. Dokle je ovdje izlazio žalibože pokojni „Il Diritto Croato“, cenzura je bila majstorica u zapljenah, a gosp. *Rossetti*, ovaj talijanski ljubimac, odlikovao se je osobitom marljivošću oko klaštrenja hrvatskih pritužba, želja i opravdanih zahtjeva. Nu kao onda, tako i sada „Il Giovine Pensiero“, ono smradno glasilo bljutavila i bezsramnosti, plovi sigurno sretno između hridina cenzure, koja zaštvara oba oka, gdjegod se radi o napadajih i to najprostijih, najpodlijih na sve, što je hrvatsko. Dičite se, fina gospodo talijanska, što dobivate pod nos svaki tjedan onakav miomiris; a ti, slavna cenzuro, dopuštaj i nadalje, da se najblatniji stvorovi nabacivaju blatom na druge i da se i nadalje širi onaj kužni smrdež na čast talijanstva i na diku latinstva.

Medjutim javljam Vam, da je smutljivac puka u Istri, slavni *York-Martinolich*, stavljen pod obtužbu radi kupovanja glasova pri zadnjih izborih na otoku Krku. To su njegovi posli i neka skrbi on čime će se braniti, ali mi pitamo ovdje slavne državne oblasti što misle, da već jednom nezapočnu kakvu akciju proti svim kupcem glasova, naročito ovdjo na Puljšćini, gdje ti krasni izbori za izvanjske obćine uzprkos tome, da imade *šest dielova* više Hrvata nego Talijana, izpanu uvjek u korist talijanske stranke. Ili se hoće da bude opravdano govorenje puka, da oblasti dodju u vrieme izbora samo na obranu talijanskih podkupitelja, jer bi jim inače osvanuo u puku crni petak?

Ima svih znakova, koji kažu, da se nješto spravlja u Istri. Pula osobito već obiluje i glasovi, da neće kasniti *dan spasenja*. Za ovaj put negovorimo dalje, već samo slušamo i bilježimo za drugi put.

Narodno gospodarstvo.

Pouka o pojavih pod kojimi se obično javlja svinjska kuga (svinjska pošast). [Konac].

Sama bolest sastoji u upali pluća i crieva, pri čemu se često na široko uniští crievna sluzna koža, često uz to i težko obole i bubrezi i mokračni organi u obće. Dosta često, kao što se uniští crievna sluzna koža, uniští se i sluzna koža u gubici, žvalima, ždrijelu i dušniku.

Prema tomu, da li je bolest više u plućima ili u crievima, odnosno u cielom kanalu za disanje ili u organima za probavljanje i pojave bolesti različite se ističu.

Bolest počinje time, što svinje neće da jedu a žedjaju, pa sasvim omlahave i oslabe, osobito u stražnjemu dielu tiela, idu mlohavo, posrćući, kolebajući se stražnjim tielom, noge su im kao ukočene, koraci kratki. Svinje mnogo leže, zavlače se izpod stelje te težko i neradno ustaju, riedko grokću i vrlo mukio, kratko i slabo kašlju, tako da se često težko čuju, brzo dišu, pri čemu se trbuh jako kreće. Često u početku bolesti a i nadalje, dok bolest traje, svinje bljuvaju ili imaju i proliev krvave boje, kadkada izbacuju gnoj u obliku malih krugalja, koje su krvave boje ili su jako prevučene krvavom sluzi.

Bolestne životinje imaju jaku ognjicu, tielom tresu, koža, kad im se opipa, sad je vruća, a sad opet hladna, a često ima boju od vrlo crvene do modre, naročito oko ušiju, na gubici, pod vratom, po trbuhu i na unutarnjoj površini stegna; ponajviše se i ospu po tielu krastama.

U početku oči suze, ali naskoro se zaliepe nekom čvrstom gnojnom tvari te ostaju napola zatvorene. Svinje brzo mršaju te crknu često iza malo dana; ali kadkada bolest traje nekoliko nedjelja, riedko i mjesece.

Pojave bolesti nastaju u svinjah, što su skoro kupljene, redovno brzo zatim, pošto se uvedu u staju, te tako upadaju u oči, da ih ljudi, koji se bave oko svinja, svakako moraju opaziti, ako samo malo paze na uje. Čim se pojavi bolesti opaze, treba da posjednici svinja odmah to prijave občinskomu glavaru, u svrhu — budući da se još ne znadu liekovi, koji bi djelovali proti ovoj bolesti i budući da po svoj prilici liečenje svinja, koje boluju od ove bolesti, nebi ništa koristilo, pošto se ova bolest brzo razvija te znatno uništava neke organe, koji su važni za život, — da se mogu što prije ovršiti mjere, koje su potrebite, da se nebi pošast dalje širila.

Da se širenju toj jako pogibeljnoj kugi na put stane, toplo se preporuča uvažanje svinja napustiti i veću pozornost dati domaćim pasminam zato, jer naše domaće svinje nisu zarazi tako podvržene, lahko se oplemenjuju, njihovo meso je bolje i ukusnije, lahko se pitaju itd., ter imaju radi toga veću prednost pred tudjimi svinjami.

Svoji k svojim!

Na uglu ulice **Canale i sv. Katarine** u Trstu otvorio sam

Rakijašnicu

u kojoj držim svakovrstne fine, naravne i ukusne rakije, kako i tudja vina i sladkiše, sve jeftino, ne bojeć se konkurence.

Za mnogobrojni posjet se preporuča

M. Kollaržik.

Listnica uredničtva.

Gosp. J. K. u M. Kako nam pišete Vi i mnogi prijatelj G. preporučili ste naším znancem. Živili! Gosp. S. N. u K. Hvala na vieści, ostalo ćujemo za javnost. Zdravo!

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednostnih papirjih za		V napoleonih za	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3%	3-mesečni „	2½%
90- „	3½%	6- „	2¾%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sodanjih avstr. velj., stopijo nove obrestne takse v kropost z dnem 21. septembra, 25. septembra in odnosno 17. oktobra t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vrednostnih papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obrestij.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešte, Brno, Lvov, Tropave, Reke kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj. Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Szar in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostnih, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitka ½% provizije.

Inkaso vseh vrst pod najzmernejšimi pogoji.

Predujmi.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu, Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizije po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pokrano.

Sprejemajo se v pokrano vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem curzu.

Trst, 17. septembra 1895.

Jakob Štrukelj, Trst

ulica Caserma br. 16, ulaz Piazza Caserma

(naproti velikoj kasarni).

Prodaje po nevjerojatno nizkim cienam svakovrstne i englezke dvokolice (Bicykle). Zastupstvo dvokolica „Adler“ iz tvornice H. Kleyer, Frankfurt i „Viktoria Cycle Works“ Wolverhamptom (Englezka). 3—59

Dvokolice „Adler“ svietskoga su glasa uporabljuju se kod njemačke vojske.

Jamči se za svako kolo 12 mjeseci, tko nezna voziti, naući se ga bezplatno.

Pošilja se u pokrajine i na sve kraje.

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazaro.

Nalazi se sasvim najnovija zimska roba parhend (foštanj), flanela, rubci vuneni u raznih bojah, ogrtači, mufi i ovratnici iz kožuhovine i ...Čarape, odzdolne i gornje rekle, z... rukavice i gospodu itd. Nadalje preporuča... občinstvu veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vunenih i svilnih. Velika ... iha svih potrebah za švelje i krojače. U zalihi nalaze se takodjer vrpce svakojake boje, te se dobivaju i hrvatsko-slovenske trobojnice.

Napose se preporučuju cienjenim gg. učiteljicam u mjestu i okolici ... sve školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franko.

Govori se hrvatski i slovenski.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščane svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.40
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc

Broj 48 U Trstu 21. novembra 1895. Godina XX

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pismenama se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cienniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom napustnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka ujutro.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji ₤ for., za seljake ₤ for. na godinu. Razmjerno for. ₤½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Iz carevinskoga vieća.

U Beču 17. novembra 1895. Sjednice kakva bijaše jučerašnja jedva je doživio bečki parlamenat. Na dnevnom redu bila je zakonska osnova, kojom se ovlašćuje ministra domobranstva, da može preuzeti novačenje za budući godinu. Znamenit je to predmet. Govorili su razni govornici, među njimi i zastupnik *Juraj Biankini*, potuživ se, kako se često zlo postupa sa vojnici i kako mnogi častnici pakovnije, u kojih služe dalmatinski i istarski Hrvati nepoznadu hrvatskoga jezika, kako bi morali. Spomenuo je također u obće, kako se sa Hrvati zlo postupa, pak naveo mimogred i sudbeni postupak sa sveučilištnimi djaci u Zagrebu, postupak, koji čini dvojiti, da li je još monarhija Habsburga pravna država. On ipak ne zdvaja nad sudbinom hrvatskoga naroda, nego se nada, jakost u samoga naroda i u njegovoga zakonitoga kralja.

Taj zakon o dozvoli novačenja je znamenit, al nije on, koj čini jučerašnju sjednicu znamenitom. U parlamentu u obće malo mu se je pozornosti davalo. Sve je bilo zaokupljeno *„bečkim pitanjem"*. Dosad bijaše glavnim pitanjem u parlamentu *„česko pitanje"*, sad postaje bečko, nastalo tim, što su antisemiti kod občinskih izbora pobjedili, što c. kr. vlada nije preporučila na potvrdu Njeg. Vel. izbor. dra. *Luegera*, glave antisemita za bečkoga načelnika i što je ista c. kr. vlada raspustila občinsko zastupstvo bečko, kad je po drugi put izabralo dra. *Luegera* načelnikom.

To je predmet, za koj se je jučer zanimao u velikoj mjeri bečki parlamenat kao i cielo bečko pučanstvo. U tom predmetu postavio je jedan zastupnik interpelaciju, a druga dvojica sa drugovi, svaki svoj prešni predlog. Jedan tih predloga postavio je zast. barun *Dipauli* u ime svoje i svojih drugova, njemačkih katoličkih konservativaca, drugi zastupnik *dr. Pataj* u ime antisemita i njemačkih nacijonalaca. Jedan i drugi smatraju, da je razpustom bečkoga zastupstva zakon povriedjen i da je za to povredu odgovorna samo c. k. vlada. Jedan i drugi vele, da se u takove činove, kakov je razpust nebi smjelo miešati svetosti krune, kako je to učinila c. kr. vlada u odnosnoj odluci razpusta zastupstva. Jedan i drugi dokazuju zakonom i odlukami upravnoga sudišta u ruci, da zastupstvo još nije bilo posve ustrojeno, da bijaše jedva u stvaranju, dok nije izabrani načelnik potvrdjen i zapriseguti i da nisu izabrana oba podnačelnika. Jedan i drugi dokazuju, da se zastupstva, koje još ne bijaše posve stvoreno, zastupstvo — kakvo uredvidja paragraf govoreći o razpustu zastupstva — nije moglo nit po zakonu smjelo razpustiti. Dr. *Pataj* tvrdi na dalje, da je c. kr. vlada bila dužna predložiti izbor dra. *Luegera* na potvrdu Njegovomu Veličanstvu i da se nije smjela u dekretu razpusta pozivati na volju Njeg. Veličanstva dok je nije znala, pošto se je od prvoga izbora mogla promjeniti.

Ministar predsjednik grof *Badeni* progovorio je čim su predlozi bili pročitani i nečekajuć obrazloženja.

On je svu odgovornost za razpust uzeo na se, odnosno na c. kr. vladu, na ministarstvo. Pozivao se je doista i na volju Njegovoga Veličanstva, prilikom prvoga izbora izraženu al glavno pozivao se je na §. 101. štatuta grada Beča, po kojem može vlada u svako doba razpustiti svako občinsko zastupstvo i nenavedši za to nikakva razloga. Osim ministra predsjednika govorili su tečajem razprave još druga dva ministra, onaj pravosudja i onaj poljodjelstva. Ni jedan ni drugi nisu mogli ništa osobita navesti. Vlada može razpustiti zastupstvo — to je glavno u njihovih govorih. Ministar pravosudja grof Gleispach je u svojem govoru uvriedio antisemite tim, što je rekao, pozvav se na neke prvanje govore, da su oni *„vjerni na odkaz"*. Tim je izazvao veliku buku i prosvjede sa strane antisemita, osobito dra. *Luegera* samoga. Ministar poljodjelstva grof *Ledebur* držao je kao nekakvu lekciju o dužnostih kršćana i iztaknuo osobito *poniznost*, koja da nije pokazao dr. Lueger kad se je dao ponovno izabrati. Inače je hvalio njegove sposobnosti. Oba ta dva ministra štjela su priskočiti na pomoć ministru-predsjedniku, al je občenito mnienje, da su stvari više škodili nego koristili. Ministra poljodjelstva bili su zapustili za njegova govora i najvjerniji pristaše vlade i svakoga ministarstva i ostao je posve sam kad je svršio, nit se je našla živa duša, koja bi mu bila čestitala, pače, po vanjštini sudeć, ministar predsjednik izrazio mu je svoje nezadovoljstvo. U ime Poljaka zagovarao je vladin postupak vit. *Zaleski*; u ime velikuša českih i kluba Hohenwartova grof *Palfy*. I jedan i drugi su *„preuzvišeni"*, *ekscelence* kao i sva tri ministra, tako, da je toga dana govorilo *pet ekscelenca*, što se ne dogadja tako gusto. Nadalje su zagovarali razpust tri ljevičara: *Kopp*, *Suess* i *Menger*. Oni su se u svojih govorih sasuli na antisemite, glavno na dra. Luegera, naglasujuć, kako da on pokazuje svimi svojimi govori i cielim svojim postupkom, da nije sposoban za načelnika i tvrdeć, da je vlada imala pravo, da nije zadovoljila njegovomu *častohlepju*.

Proti razpustu, a za spomenute prešne predloge govorili su osim dvojice predlagatelja, dr. *Kaizl* u ime Mladočeha; dr. *Baeuther* u ime njemačkih nacionalaca, i dr. *Lueger* sam. Najzanimiviji bio je njegov govor. Kako svagda, tako osobito sad sve ga je velikom napetostju slušalo. Ministru poljodjelstva rekao je, da kršćanska ponizност valja u privatnom življenju, al da se ju nesmije protezati na javan život, gdje se radi o dobru ili zlu puka, naroda. Od ministra pravosudja, da je očekivao razlaganje na temelju prava i zakona, a ono, da je došao sa napadaji i uvriedami, koje on najodlučnije i rezko odbija. Ministru predsjedniku pokazao je, da su samo *Madjari* uzrok nepotvrdjenja i pozvao se pri tom na samoga ministra predsjednika, koj da je njemu (dru. Luegeru) poručio, nek se do poslie tisućgodišnjice u Madjarskoj zadovolji sa mjestom prvoga podnačelnika, nek medjutim bude koj drugi načelnikom, a onda nek se ovaj zahvali i on će predložiti na potvrdu *Luegera*. Niemce ljevičare odbacio je tim, da je nabrojio sve njihove mane i propuste u občinskoj upravi, da njim je odčitao grieh, te rekao, da je on i njegova stranka za redovitu i pučanstvu koristnu upravu i da je proti onim, koji su u rukuh židovsko-madjarskoga gospodstva ili zlatnoga telca. Da je častohlepan, on bi se bio dao u te ruke, ili bar nebi bio ustajao proti njim i bio bi već stalno načelnik. Pomoćju njih nije hotio nit neće, a dužan je izjaviti se pripravnim primiti načelničku čast, kad to hoće ogromna većina pošteno mislećega pučanstva.

Tečajem govora je predsjednik vieća par puta pozvao govornika na red, a ovaj mu odvratio, da je morao druge prije pozivati. Tečajem govora već često se je povladjivalo, a na svrsi nastalo je upravo buno povladjivanje medju zastupnici i na galerijah. Već par dana prije bile su razdane sve ulaznice u galerije; i prva i druga bile su dubkom pune občinstva mužkoga i ženskoga. Kad je dr. Lueger svršio svoj govor, bilo je čuti s njih samo jedan glas: *živio Lueger!* i vidilo se dizanje klobuka sa strane mužkih i mahanje s rubci sa strane ženskih. Buka bila je takova, da se nije čulo nit glasa nit zvonca predsjednikova. Vidilo se je samo, da maše u znak, da se ima druga galerija izprazniti pak zajedno sa ministri iz sabornice otišao. Redatelji sabornice dali su izprazniti galerije bez ikakve muke — ljudi su sami išli kad su vidili i čuli Luegera i kad su mu priredili ovaciju. Kad bijaše druga galerija izpražnjena, stupio je predsjednik, vrativ se u sabornicu, opet na svoje mjesto i počeo govoriti, da je dao izprazniti samo drugu galeriju, al da mu se je, što mu je vjerojatno, reklo, da je i prva galerija demonstrirala — — — — — — Dalje se ga nije čulo. Na prvoj galeriji počelo se je vikati ponovno: *„živio Lueger!"* i mahati s rubci i dizati klobuke, valjda da nebude predsjednik u dvojbi, da se je i na toj galeriji, koja bijaše puna otmenijega svieta mužkoga i ženskoga, povladjivalo Luegeru. Dakako, bila je i ova izpražnjena. Bio je to prizor kakva još carevinsko vieće doživilo nije. Trajao je skoro pol ure u sve. Onda se je nastavila i svršila razprava i odglasovala. Prešni predlozi nebijahu primljeni kao prešni. Vlada je dobila za se većinu iz Poljaka, Niemaca ljevičara i još preostalih Hohenwartovaca i bar formalno i očekivano je materijalno pobjedila. Mnogi drže, da si je bečkim pitanjem ako ne onemogućila, a ono stalno otežčala položaj i da je mogla biti bez toga. Ugodila je Madjarom i pridobila si vidljivo Niemce ljevičare, al je odbila od sebe žilavi živalj, antisemite i ogromnu većinu bečkoga pučanstva, koje je uza nje. Neće bit mira nit u gradu nit u parlamentu. Već sad su potrebite množine redara (policaja) na konjih i pješice i pripravne kompanije vojnika. Da se je antisemite zadovoljilo, nebi svega toga bilo i dalo bi jim se bilo priliku, da pokažu, što mogu. Ljevičari su se doista grozili, da će zapustiti vladu, ako potvrdi Luegera, al oni nebi bili toga učinili. Oni još obstoje samo pomoću vlade. Bili bi se kostrušili, onako po prilici, kako to čine Talijani i Talijanaši doli, al bili bi pak dobri, kad bi vidili, da se jih vlada neboji i da hoće da se zakon i pravica vrši.

U toj sjednici bila je podnešena i interpelacija zast. *Spinčića* glede viesti ob odstupu kustavske obale Madjarskoj, koju donašamo malo niže.

Interpelacija

zastupnika *Spinčića* i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra predsjednika grofa *Badeni-a*.

U broju na Rieci izlazećega lista *„La voce del popolo"* od 28. oktobra t. g. nalazi se viest, koja u hrvatskom prevodu ovako glasi:

„Promjena zemljišta. Iz dobro obavještenoga vriela uvjerava se, da se sada ozbiljno razpravlja izmed Ugarske i Austrije ob odstupu ove onoj zemljišta ležećega medju *Prelukom kastavskom* i *zapadnom medjom Riečkom*, i to u zamjenu jednoga predjela ugarskoga zemljišta u blizini *Požuna*.

Nade je, da će razprave, koje se sa strane ugarske žurno vode, imati u kratko vrieme povoljan uspjeh — što se želi u interesu Rieke i kraljestva".

Ta viest širi se medju kastavskim pučanstvom i ustmeno, a to pučanstvo je radi toga u najvećoj mjeri uznemireno.

Kad bi se imao taj tobož zasnovani

PODLISTAK.

Gologorica pred sudom.*)

Radi izgreda, kojino se dne 22. julija 1894. dogodio u Gologorici, i o kojem smo također jur u kratko izvjestili, tužilo je državno odvjetničtvo:

1. Josipa Flegara, Svetka Širola, Mihovila Stojšića, Valentina Rabara, Grgu Rabara, Antuna Flegara, Mata Udovičića, Jurja Gržana, Ivana Rabara, Josipa Rabara pok. Josipa i Josipa Rabara Josipova radi prestupka po §. 305 k. z. počinjena time, što su onom prigodom klicali „merda per gl' italiani, crepa italiani, noi no vogliamo qua italiani nè di Pisino, nè di Gologorica, bastonemoli"; i time izazvali Talijane na reakciju, poticali Hrvate da njih sliede u tom vikanju, a po tom poticali i nastojali zavesti druge na nečudoredna i zakonom zabranjena djela.

2. Frana Rabara Josipova:

a) radi prestupka, kako ad 1);

b) radi zločina težke tjelesne ozlede predvidjenoga u §. 152 k. z. kažnjivog po §. 155 k. z., jer je istom sgodom nanio Lipu Hahn u potrbušje oštrim i šiljastim orudjem ozledu u sebi lahku, ali poduzetu takvim orudjem i načinom, uz koje je obično skopčana pogibelj za život;

c) radi prekršaja proti tjelesnoj sigurnosti predvidjenog u §. 411 k. z., počinjenog time, što je istom prigodom nanio kamenom Ivanu Dobrili nad desnim uhom lahku ozledu.

3. Ivana Androšića iz Gologorice radi prestupka počinjenog uzklikom: „Viva l'Italia".

4. Ruggera Camus i Viktora Peschle iz Pazina radi zločina težke tjelesne ozlede predvidjenog u §. 157, jer su istom prigodom zajedno sa nepoznatimi dosada drugimi počinitelji nanesli Josipu Rabaru pokoj. Josipa tvrdim predmetom sedam ozleda lahkih doisto svaka za se, ali u skupnosti težke naravi.

5. Ruggera Camus istoga radi prekršaja proti tjelesnoj sigurnosti predvidjenog u §. 431 k. z., jer je istom prilikom sgrabio Frana Rabara za prsa, gurao mu glavu u gromaču, bacio ga silovito na tla, i time poduzeo čin, iz kojega je mogla nastati pogibelj za život, zdravlje i tjelesnu sigurnost Frana Rabara.

6. Boža Štifanića Talića iz Baderne radi zločina javnog nasilja predvidjenog u §. 99 k. z., jer je u listovih odposlanih pod krivim imenom „Isidoro Reppettini" u Gologoricu na župnika Ljudevita Žvaćeka, župana Antuna Ivića i učitelja Ivana Poščića prietio se istim umorstvom radi gologoričkog dogodjaja.

Još tekom iztrage bio se prijavio g. dr. M. Laginja kao punomoćnik ozledjenog Josipa Rabara pok. Josipa, 63godišnjeg starca, zahtjevajuć, da mu bude dopušteno uzeti uvid u iztražne spise. Tomu zahtjevu nebje udovoljeno s razloga, što se iztraga protezala i na istog Rabara.

Nadalje se isti punomoćnik starca Rabara bio pritužio, što je kao sudac iztražitelj bila odaslana osoba, koja neznade hrvatskog jezika, a za zapisničara i tumača opredieljena mu osoba, za koju nekoji tvrde, da je prisustvovala izgredu.

Proti obtužnici podnesli su prijavljeni branitelji gg. dr. M. Laginja i dr. Dinko Trinajstić pritužbe, u kojih su izticali, da je nekakov izvansudbeni duh vodio kroz stranputice cieli tečaj iztrage, te nastojao, da zavede istinu i pravdu na krivi put. Tvrdilo se, da su se izazivači i napadači mirno šetali i banili po uredih, te njih se preslušavalo kao svjedoke, dočim se izazvane i napadnute strpalo u zatvor. Prosvjedovalo se proti tomu, što uzprkos propisom kaznenog postupnika bili su zapisnici sastavljeni jedino u talijanskom jeziku za strauke, koje znadu samo hrvatski, dočim je za iste imao biti na svaki način sastavljen zapisnik u hrvatskom jeziku. — Predložilo se, da bude upodpunjena iztraga preslušanjem okolo 30 svjedoka vrhu raznih bitnih činjenica. Na koncu zahtjevalo se, da razprava bude obdržavana u Gologorici, čime bi bio skopčan manji trošak, a ujedno dana sudcem prilika, da se temeljitije upoznadu sa tečajem dogodjaja.

Pritužbe su bile odbivene i urečena razprava za 20. maja. Proti toj odredbi pritužili se pomenuti branitelji, iztičuć izmedju ostaloga, da sliedećeg dana jesu izbori zastupnika, da će se razprava protegnuti i na taj dan, da će duhovi biti uzbudjeni i oni sa svojimi branjenici izloženi napadajem rovinjskih Talijana.

Odbivena je bila i ta pritužba, ali na naknadnu predstavku i oventualno utok dr. M. Laginje bila je ipak razprava odgodjena i konačno urečena za dan 10. junija 1895.

(Dalje slledi).

*) Radi pomanjkanja prostora nismo mogli ovu zanimivu razpravu prije priobćiti, a na želju naših prijatelja donašamo ju sada.

odstup spomenute obale sa strane austrijske vlade ugarskoj obistiniti, ugrabilo bi se obćini Kastav u Istri najznamenitiji dio njezinoga zemljišta, naime obala, i nanelo bi se veliku štetu interesom te obćine.

S toga uslobadjaju se podpisani postaviti njegovoj preuzvišenosti gospodinu ministru-predsjedniku sljedeći upit:

1. Jeli viest o razpravljanju izmedju ugarske i austrijske vlade radi odstupa obainoga zemljišta, spadajućega kastavskoj obćini, medju zapadnom Riečkom medjom i *Prelukom*, osnovana na istini? Ako da,

2. Kako može to njegova preuzvišenost opravdati? Ako ne,

3. Jeli njegova preuzvišenost voljna odnosnu viest, za umirenje pučanstva obćine kastavske, bezodvlačno oprovrgnuti?

U Beču 16. novembra 1895.

Opazka. Moguće je, da je spomenuta viest u savezu s tim, što neko družtvo kupuje zemljišta na onoj obali, i da je bačena medju svet samo za to, da se možda zemljišta zasebnika i obćine jeftinije kupi. Na svaki način dobro bi znati čistu istinu, i obćinstvo ima pravo znati ju S druge strane je opet istina, da onoga zemljišta, kako nit nikoga drugoga, nebi mogla austrijska vlada odstupiti ugarskoj, pod ruku, tiho. Tu bi imala svoju reč i obćina kastavska, i pokrajinski sabor, i austrijski parlamenat. Nego čekajmo, da čujemo odgovor ministra predsjednika. Nadamo se, da će brzo uzsliediti. *Ured.*

Razprava

proti sveučilištnim gradjanom radi spaljivanja madjarske zastave.

Zagreb, 17. novembra.

Za vrieme boravka Njegova Veličanstva u bielom Zagrebu bijahu na njekojim mjestima, tako napose na slavoluku pred državnim koladvorom, izvješene madjarske zastave. Sveučilištni gradjani zahtjevaše, da se madjarska zastava, kojoj na hrvatskom tlu neima mjesta, skine sa slavoluka. U tu svrhu odposlaše deputaciju gradskom načelniku. Deputacija ova ne bje primljena. Radi toga obdržavaše dvie skupščine na sveučilištu: prvu dne 15., a drugu dne 16. oktobra. Na tih skupščinah viećalo se, kako bi se zakonitimi i dopuštenimi sredstvi svojem negodovanju i nezadovoljstvu dalo vanjskog izražaja. Skupščine ove nisu imale predsjednika, već se je slobodno predlagalo i predloge prihvaćalo ili zabacilo. Dne 16. bude zaključeno, da se na trgu bana *Jelačića*, pred njegovim spomenikom javno izpali madjarska zastava. Oko 11 sati krene povorka sveučil. gradjana prema *Jelačićevom* trgu, na čelu barjaktar sa zastavom bana Jelačića od 1848. Mnoštvo naroda, koje se hotjelo povorki priključiti, bude odstranjeno po sveučilištnim gradjanima, koji su nosili svečano gala-odjelo. Prispjevši na trg raztegnuše magjarsku zastavu na sablje i zapališe ju. Iza toga krenuše u istom redu natrag na sveučilište, gdje pohraniše sveučilištnu zastavu, te se mirno razidjoše. Odmah poslje podne bude sekvestrirana sveučilišna zastava. Istoga dana pohvata policija nekoliciuu sveučilištnih gradjana, napose pako one u gala-odielu.

Radi ove demonstracije tužilo je državno odvjetničtvo nekoliciuu sveučilištnih gradjana radi prestupka po §. 302 kaznenoga zakona. Iz kolegijalnosti prijavilo se mnogo sveučilištnih gradjana sami policiji, da su i oni prisustvovali demonstraciji. One pako sveučilištne gradjane, koje državno odvjetničtvo nije citiralo pred sud, ove je sveučilišna oblast disciplinarnim putem kaznila time, što ih je odpravila sa sveučilišta, njekoje za uvjek, druge pako na stanoviti broj godina ili poljeća. Osim toga govori se po Zagrebu, da se još nješto iza brda valja.

Prošlog tjedna obdržavala se glavna razprava proti onim sveučilištnim gradjanom, koje je tužilo državno odvjetničtvo. Imade ih 54 na broju. Nakon što bijahu preslušani u iztražnom zatvoru, koji je trajao skoro mjesec dana, budu po drugi put izpitani pred sudbenim stolom, komu je predsjedao za cielo vrieme razprave viećnik *Rakoczay*. Svi obtuženici bijahu dobre volje, a nakićeni crvenim karanfilom — znakom stranke prava. Svi osim dvojice, trojice, koji nisu prisustvovali demonstraciji, priznaše jednoglasno, kako su izveli demonstraciju, nu o potankostima: tko je nosio madjarsku zastavu, tko ju je na sablje raztegnuo, tko upalio i špiritom polio — o tome nezna nitko ništa.

Branitelji njihovi bijahu *dr. Ružić, dr. Derenčin, dr. Mile Starčević, dr. Mazzura, dr. Harambašić, dr. Petračić* i *dr. Potočnjak*. Razprava ova izazvala je medju gradjanstvom sveobću senzaciju. Galerija bijaše skoro dapomice puna, napose krasni spol zagrebački zanimao se za ovu razpravu. Samo sveučil. gradjanom nije se dopuštalo u ovećem broju prisustvovati razpravi.

Obtuženici branili se dobro, nu čim su prekoračili od predsjednika veoma ograničene granice, odmah im oduzimao rieč, tako da im bijaše težko braniti se. Govor obtuženog pravnika *Popratovića*, koji je dulje vremena veoma logično i korenito stvar pretresivao, izazvao je općenito pozornost.

Takodjer branitelji govorahu veoma temeljito, dokazujuć, kako se sveučil. gradjani nisu podnipošte ogriešili o §. 302. k. z., da nisu imali zle nakane, te da tim činom nisu namjeravali razdraživati jedan narod proti drugomu, već da su svojemu negodovanju hotjeli dati vanjskog izražaja, da madjarska zastava na hrv. tlu neima mjesta. Nu svakoga govornika prekidao je predsjednik u govoru, dok mu nebi oduzeo rieč. Branitelj dr. *Potočnjak* bude dapače odsudjen na 20 for. globe. U obće sa obtuženicima i braniteljima postupalo se tako, da čim bi se u svojem govoru samo malo dotaknuli političkoga polja, odmah im se rieč oduzimala. — Mnogi su se branili dokazujuć, da se madjarska zastava nesmije vijati na hrv. tlu: nu o tome nije pustio predsjednik govoriti. I mnogo slična. U petak budu napokon svi obtuženici za cielu dalnju razpravu izključeni, jer da se nepokoravaju opetovanim opomenam predsjedničkim. Razprava se tako vodila i svršila u odsutnosti obtuženika.

Subotu na 2 sata poslie podne bude izrečena odsuda (u odsutnosti obtuženika): jedan je odsudjen na *šest mjeseca strogoga zatvora*, *jedan* na *pet* mjeseca, *sedmorica* na *četiri* mjeseca, *dvadeset i sedam* na *tri* mjeseca, a *trinajstorica* na *dva* mjeseca strogoga zatvora.

Braniteli dr. *Ružić* molio je sudbeni stol, da pusti one, koji su u iztražnom zatvoru bili, na slobodu. Sud je zaključio, da će o tom senat odlučiti.

Na dan odsude bijaše mnogo pandura pred sudnicom, a u sudnicu pripuštalo se samo uz ulaznicu. Pred samom zgradom nije se smjelo proći, a cio bajni Zrinjevac bio je prepun znatiželjnog obćinstva. Glas o ovako strogoj odsudi sveučilištnih gradjana raztužio je srce svakog poštenog Hrvata. Pa kako i nebi? Ako se samo pomisli, da ih petdesetorica čami u tamnici, da su mnogi izgubili štipendije, da će biti relegirani iz zagrebačke univerze i sijaset drugih kobnih posljedica i nepodobština, kako da čovjeku ne puca srce od žalosti?

Jučer i danas opaža se po gradu, kako mnogi kolege nesretnih odsudjenika u znak žalosti na rukavima nose crne fiore u znak duboke žalosti za svojimi drugovi; mnoge pako zagrebačke krasotice odlučiše u znak žalosti ne prisustvovati plesovima. Takodjer ostalo gradjanstvo pa i izvanjski rodoljubi žale duboko, te se začelo od svih strana sakupljati milodare za delegiranje.

Jedan n. pr. zagrebački plemeniti gradjanin obećao je uzdržavati jednoga sa sveučil. delegiranog djaka do svršetka svih nauka, obećao pružiti mu sve potrebоće.

Tako ih je već njekoliko, koji su od sveučil. oblasti disciplinarnim putem iztjerani, na „*narodne*“ troškove odputovalo u zlatni Prag. U samom Pragu — govori se — da će imat dvanaestorica za godinu dana stan i hranu itd. itd.

Ovoliko za sada, a budući da se govorka, da se još nešto iza brda valja — to ću Vas o tom, veleuč. g. uredniče, kasnije obavjestiti.

Mladim hrvatskim sokolovima.

Hrvatice vile sa visina lete —
Na usnam im lebdi smiešak rajske sreće —
Na poljanah ravnih beru zadnje cviećе
I svaka ga od njih u vijenac plete.

I vila za vilom put Zagreba lješe,
Da okruni tamo sokolove mlade,
Što kazaše svietu, da još Hrvat znade
Trpiti za narod, da tirjanstva neće!

Krunite ih vienci, mladež našu diku,
Štono stala čvrsta, smjela poput lava
Sva kô jedne duše ròda na braniku,

Na silnike kadno grmnu nepozvato:
Mi tražimo samo naša drevna prava
I Hrvatsku jednu, samo za Hrvate!

Zadar. *R. Katalinić-Jeretov.*

Pisma

o Galjuf-paši, podučkarskom banu.

I. Galjufov san.

Vino pije podučkarski bane
Usrid Doca grada bjeloga
Vino pije, pa se voljko smije
I besidi virnoj ljubi svojoj:
Poslušaj me virna ljubo moja,
Ćuj me Fatmo, milovanje moje,
Da ti kažem što sam nočas snio,
Kako pravo, tako bio zdravo!
U snu vidjeh Muhameda sveca,
Gdjeno k meni tihano se bliža,
Pa besidi Muhamede sveče:
Bre, aferim! Galjuf pašo silni,
Blago tobi vesela ti majka,
Jer si, more, meni dopanno,
Progoneći fratre i popove,
I nevirne kaurine ljute
Što ne znadu za din ni za Boga,
Ni za mene Muhameda sveca
I stog ću te sada uzviśiti,
I u čast i junačkoj slavi,
Da se zato širom svieta znade,
A da tvoje ne umine ime
I da slava nikad ti negasne,
Potomka ćeš zadobiti vrsna,
Pravu svoju sliku i priliku,
A od Fatme virne ljube tvoje.
A sad slušaj božanstvene reči,
Svete rieči božjeg proroka,
Da ti kažem desno krilo moje,
Kako da se dostaneš milosti
U Alaha Boga velikoga.
Sad će taman bojak zametnuti
Ti Hrvati — kaurini kleti,
Da te skinu sa vezirske časti
U stambulu gradu bijelome,
Gdje vladaju latinska gospoda
Sve po izbor janjičari silni.
Sad je bane najzgodnije vrime
Da se latiš britka jatagana,
Da zaigraš konja ognjenoga
Da poješčeš te kaure ljute
I da spršiš njine čete biesne.
Da zauzmeš vezirovo miesto
U stambulu gradu bijelome.
Tad će tebe Alah uzvisiti,
A Fatima šina poroditi.
Tad se nebo otvorilo sjajno.
Netko zovnu Muhameda sveca,
I on ode u rajske dvorove.
A kad sam se od sna probudio,
Tvrdo sam se, dušo, zavjerio
I Alahu Bogu velikomu
I proroku Muhamedu sveću,
Da ću skupit Turke katalane,
I pomorske virne kapetane,
Ljute ote silne janjičare,
Što se prije krstijahu krstom,
A sada se od njeg odmetnuše
Odmetnuše i izneviše
Svome rodu i jeziku svome,
Pa se kupe pod barjake moje,
A prot kletom kaurinu ljutom
Još ću skupit nebrojenu vojsku,
Napojenu rakijom i vinom,
Kojeg dosti u podrumu ima.
Pa ću s njome namah udariti
Na sve, koji klanjaju se krstu.
Na sve, koji majčin jezik ljube,
Na hrvatske kaurine ljute.
Namjestit ću gromorne topove
Nek se ore, da se zemlja trese,
Razorit ću crkve i oltare,
Pohvatati fratre i popove
I na kolac hrdje nabijati
I na kolac — na vješala tanka,
Neka znadu tko je Galjuf paša,
Galjuf-paša — podučkarski bane,
Tad će mene Alah uzvisiti
Ime će mi svietom pronositi,
I vezirom mene učiniti
I potomka meni podiliti.

Rizvan-aga.

Franina i Jurina

Fr. Reci mi Jure po kušienci, na kega si ono mislia *Matića* niki dan; na onega iz Medulina ili onega iz Premanture?

Jur. Da ti pravo rečem, malo je ča zibirat. On s Premanture imà je lani komediju, ka je lipo finila, a on iz Medulina je sada va komediji, ma nezna još kako će finit.

Fr. Bog daj dobru sriću!

Jur. Ja da bi mogà za onako smradno dilo!

* * *

Fr. Spamećuješ se još na onu iz svetoga pisma o Jerudu i Kajû?

Jur. Ki su se grizli i klali kako pas i mačka dok ni bilo Isusa nedužnega odsudit.

Fr. Ma jušto tako.

Jur. Paki?

Fr. Tako su se nejde dugo dva od njih klali, a sada se složno hitili na tretega, ni krivega ni dužnega.

Jur. Ma nisu valjada za niš.

Fr. Ajbo! jedan se boji za krušac, a drugi bi rad do njega.

Jur. Viš zlodeja nò!

* * *

Fr. Boljunski krnjeli i šarenjaki, da te držat samanj od poteštati.

Jur. Franino nebudi nem!

Fr. A borme sam čul, da njim se va samem gradu tri ponjaja, a da neznaju kamo bi s njimi, pak da te ih peljat na samanj.

Jur. Ki zna, te li je dat za gotovi soldi, oli za menu za drugo blago?

Različite viesti.

Imendan Njez. Veličanstva. Dne 19. t. mj. proslavili su narodi naše monarhije imendan Njez. Veličanstva cesarice-kraljiće Jelisave. Ovdje bijaše svečana sv. misa u župnoj crkvi sv. Antuna staroga, kojoj su prisustvovali poglavice crkvenih, svietovnih i vojničkih oblasti i mnogo pobožnoga puka, koji se je pomolio za dragocieno zdravlje prejasne vladarice.

Koncert na korist družbe sv. Cirila i Metoda u Trstu. Muška i ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Trstu priredjuju u nedjelju dne 24. t. mj. u prostorijah „*Tršćanskoga Sokola*“ skupni koncert, kod kojega će sudjelovati vojnička glazba, „*Slovansko pjevačko družtvo*“ i nekoja gospoda diletanti u glasbi i u pjevanju. Program koncerta je bogat i biran, a pošto je čisti prihod koncerta namienjen blagajni naše družbe, očekujemo, da će se naše obćinstvo mnogobrojno odazvati pozivu odbora naših podružnica.

Ulaznica za osobu stoji 40 nvč., stolice 20 nvč., milodari se primaju sa zahvalnošću. Početak u 8 sati na veče.

Za unesrećenoga Antuna Šestana priposlali nam nadalje: Veleč. g. Fr. Stefanutti župnik na Pazu 3 for., veleuč. g. Frane Dubrović bilježnik u Podgradu 3 for. Ukupno 6 for. (I ovu svotu odpremili smo na gosp. d-ra M. Trinajstića u Buzet.)

Darovali su: pop Vjekoslav Brozović 10 for. — Po 2 for.: pop Josip Knavs, Draščić Mate Andrijač, mngč. Drag. Hut Zagreb. Po 1 for.: pop Ivan Zic Buzet, Draščić Paškval S. Martin, Sverko Mate Klenovšćak, Klarić Ivan Juršići, Buzet, Lucij Perojević. Po 5 for.: Nedved-Folta. Po 1 for. 50 nvč.: I. Vranjac Ždrenj. Po 2 for. 89 nvč.: A. Štule, sabrao u Podgori. Po 3 for.: Klarić Anton Juričić, Buzet. Po 50 nvč.: Bolterstein Jakov, Račice, Stule Antun, Pregara, Bnždon Ivan, Laniśće, Flego Antun, Vrh, Flego Frane, Počekaj, Žigante Ivan, Sovinjak, Sverko Blaž Raśpor, Vratović Grgo, Podgaće. Po 30 nvč.: Poropat Ivan, Trstenik, Bužan Mate Crnica.

Razpisana štipendija. Za tekuću školsku godinu odati će se jedna štipendija iz zaklade blagopokojnoga biskupa *Dobrile* u iznosu od 112 for. Pravo na tu štipendiju imadu djaci slavenske narodnosti, sinovi kmetskih roditelja iz Istre, a u prvom redu rodjaci blagopokojnoga biskupa. Molbe valja podastrieti do 12. decembra c. k. namjestničtvu u Trstu.

Razpadanje Hohenwartova kluba. Klub „konservativaca“ ili bolje *Hohenwartov* umanjuje se sve jače, razpada. Od godine 1891. umanio se evo po peti put. Najprije su odpala dva voralberška zastupnika; onda zastupnici *Spinčić*, *Perić* i *Dapar*, dočim nisu *dr. Laginja* nit *Biankini* nikad nuj nit stupili; pak četiri ostala Hrvata iz Dalmacije i šest Slovenaca. Njim je sljedio njemački konservativec iz Tirola *Zallinger*, a sad eto njemački konservativci baron *Dipauli*, *dr. Ebenhoch*, *dr. pl. Fuchs* i još pet drugih, kojim bi jih moglo još sljediti. Tom posliednjem odvalku dalo je povoda „*bečko pitanje*“. Dr. *Ebenhoch* bio je govorio bez povlasti kluba proti tomu, što vlada nije predložila na potvrdu dra. *Luegra* za bečkoga načelnika. Klubska većina je s toga ustala proti njemu, što se nije držao klubskoga zapta. Držalo se je sjednica i za hip bar činilo se je, da će se sve izravnati, zaboraviti počinjeno i nečiniti unapried proti volji većine. Kad se došlo do drugoga izbora dra. *Lueger* i do razpusta zastupstva bečkoga, baron *Dipauli* oglasio je u klubu interpelaciju u toj stvari. Većina kluba nije pristala. On i drugovi obstojali su na svojem stanovištu, postavili mjesto interpelacije prešan predlog, i službeno javili, da iz kluba izstupaju.

Sve ima svoj kraj. Hohenwart gubi malo po malo vojsku, koja neće da bude svakomu loncu poklopac.

Njegov klub ima u svojem programu

jednakopravnost naroda, a pušta, da su razni narodi potišteni u svojih pravih;

njegov klub ima u svojem programu autonomiju, a pušta, da se na sve strane autonomija vriedja;

njegov klub predstavlja se kao predstavnik katoličkih konservativnih načela, a napušta ih u raznih prilikah, i nezauzima se za nje kad i kako treba.

On je bio i jest uvjek za ono, što hoće vlada; grof *Hohenwart* je visok vladin plaćnik. Od njega su odpali može se reći već skoro svi, kojim načela nisu prazne rieči, koji svojih načela nemienjaju po vjetru, po mjestu, po vremenu, i koji hoće, da budu prema načelom udešeni činovi

U njem su još sada češki velikaši, neki bukovinski zastupnici, neki zastupnici seljaci iz obiju Austrija, za koje se pak drži, da će se povući za bar. *Dipauliem*, i par tirolskih zastupnika, te sedam Slovenaca.

Što brže bude proces razpadanja k svojoj svrsi išao, to bolje.

Hohenwartov klub je zapreka prirodjenoga grupiranja stranaka, valjda je za to i stvoren.

Kad ga nebi bilo, onda bi bilo lakše bar neko približenje čeških velikaša i Mladočeha, sinova jednoga naroda; onda bi se njemački konservativci skupili u jednu skupinu; onda bi se omogućilo, da stupe u jedno kolo hrvatski i slovenski zastupnici, da pak združeni u samostojnu i neodvisnu skupinu imponiraju i vladi i drugim strankam parlamenta, i da se s njom i s njimi nagadjaju prema potrebam i koristim onih, koje zastupaju, hrvatskoga i slovenskoga naroda.

Mlada mica. Dne 24. t. mj. prikazati će g. *Kazimir Mandić* Srevišnjemu prvu nekrvavu žrtvu u crkvi sv. Luke u Rukavcu (občina Kastav.) — Čestitajuć srdačno gosp. mladomisniku, što je napokon postigao ono, za čim je davno težio, želimo mu iskreno, da bi dugo služio Bogu na čast a rodu na spas!

Premještenje. U zadarskom „Narodnom Listu" čitamo, da je bio viši šumarski povjerenik g. Anastaz *Jelušić* na svoju molbu premješćen iz Sinja u Zadar. G. Jelušić je rodom iz grada Kastva, a služi već dulje vremena u Dalmaciji u šumarskoj struci na zadovoljstvo puka i svojih predpostavljenih, koji ga opetovno odlikovaše.

Vjenčani. Iz Ljubljane pišu nam, da se je tamo vjenčao dne 18. t. mj. g. Ivan *Dejak* c. i k. stotnik u vojnoj mornarici sa dražestnom gospodičnom Zenkom Auerovom.

Gosp. Dejak uživa najbolji glas u naših narodnih krugovih. Naše srdačne čestitke sretnomu paru.

Mjesto občinskoga liečnika. Glavarstvo občine Oprtalj (Portole u Istri) razpisuje natječaj na mjesto občinskoga liečnika sa plaćom od 1200 for. Pogodbu valja sklopiti na tri godine, a molbe odpremiti občini do konca tekućega mjeseca.

Primamo iz Kastva i rado uvrščujemo sliedeće pismo pučajuć g. dopisniku, da i on reče svoju:

Br. 2625.

Slavnom uredničtvu „Naše Sloge"

Trst.

Na dopis pod naslovom „občinski izbori u Kastvu" u zadnjem broju, podpisati temeljeći se na §. 18 tisk. zak. moli da uvrstite u dojdućem broju sliedeći izpravak:

„Nije istina, već je puka izmišljotina da ovo glavarstvo upušta se u izbornu borbu. Nije istina, da su gosp. župani kako piše dopisnik i opetuje više puta „onog dana došli su župani na glavarstvo uz odštetu i da glasuju uz dnevnicu, jer nijedan župan nije dobio nikakve dnevnice niti odštete i niti ju nemože dobiti, jer tiskani pozivi jesu bili učinjeni od strane većine župana.

Glavarstvo občine

Kastav, 18. novembra 1895.

glavar: *Serdoč.*

Zemaljski kapetan za Istru. Nakon dugotrajnih dogovaranja izmedju ces. kr. namjestnika i prvaka talijanske stranke u Istri došlo je napokon do „*sretne i pogodbe*" rieših pitanja, tko da bude budućim zemaljskim kapetanom i njedno saborskim predsjednikom za pokrajinu Istru.

Sve do nedavna imao je za to mjesto najviše izgleda zastupnik i načelnik grada Pule g. *Rizzi*, kojega podržaje ces. i kr. mornarica i koji je liepo i rado viđjen u dvorovih c. k. namjestničtva u Trstu.

Pošto se razbiše dogovori s njim kano bože umjerenim ili konservativnim Talijanom, pala je kocka na g. *Campitelli-a*, koji se nije bio medjutim odrekao nade ostati i nadalje na stolici zemaljskog kapetana, za kojom — po njegovu — nije nikada težio, i koja mu bijaše — opet po njegovu — davno dodijala.

Gosp. *Rizzi* — bolji diplomat nego li je gosp. *Campitelli* — predvidja, da nebi mogao u istarskom saboru zadovoljiti ces. kr. vladi i saborskoj većini (za manjinu nije valjda ni pomislio) našao je izprike i izgovore u obiteljskih odnosajih u občinskih poslovih grada Pule itd. i tako se izvukao iz neprilike pustiv, da se i nadalje *žrtvuje* za dične dobro Istre g. *Mate Campitelli*. Za koji dan očekuje se imenovanje gosp. *Campitelli-a* zemaljskim kapetanom i jednoga člana talijanske saborske većine zemaljskim podkapetanom, jer je to zahtjev vladajuće gospode u Istri, a tomu zahtjevu će se bez dvojbe zadovoljiti, da se neuzmu nemiri i nepobuni najradikalnije življe talijanske stranke u Istri.

Saborska većina imati će tako svoga predsjednika i podpredsjednika proti svakom običaju u drugih saborih, a zastupnikom većine pučanstva Istre, Hrvatom i Slovencem ostati će i nadalje prošto, da prosvjeduju i proti nepravdi rogobore. U saborskom predsjedničtvu neće biti osobe, koja bi poznavala jezik ogromne većine pučanstva naše pokrajine, i to sve na slavu i čast državnih temeljnih zakona i one toli razvikane ravnopravnosti.

Za takvih okolnostih čeka doista težka zadaća zastupnike hrvatsko-slovenskoga kluba na istarskom saboru, jer neće od sada imati pouzdane osobe u predsjedničtvu sabora, koja bi mogla bilo u kojem pitanju posredovati izmedju predsjednika ili vladinog zastupnika.

Istina je doduše, da se je i za prošlih šest godina saborovanja posve mimoilazilo saborskoga podpredsjednika, člana hrvatsko slovenskoga kluba, nu članovi toga kluba tješili se bar time, da imadu na onom važnom mjestu drugi, koji uživa pouzdanje svjetle krune, pa i neuživao ga kod muževa, kojim strančarstvo i strast ubija svako čuvstvo pravednosti i pristojnosti.

U budućem zasjedanju biti će dakle članovi hrvatsko-slovenskoga kluba lišeni i te utjehe, nipošto krivnjom svjetle krune, koja znade, da imade u Hrvatih i Slovencih Istre najodanije i najpouzdanije podanike, već jedino krivnjom neurednih i nezdravih odnošaja ovdje na jugu monarhije.

Imenovanjem kapetana i podkapetana iz sredine talijanske saborske većine hoće se otežčati još većma položaj hrvatsko-slovenske saborske manjine, nu ljuto se vara svaki onaj, koji misli, da će tim zapostavljanjem zastupnika velike većine pučanstva naše pokrajine rečene zastupnike razoružati ili umekšati. Oni će bez dvojbe i u buduće uzorkom uztrajnošću i marljivošću raditi za, doševno i tjelesno dobro našega puka stojeć čvrsto i nepomično na državnih temeljnih zakonih i zahtjevajuć vazda i svagdje, koli od saborske većine, toli od cesarske vlade, da se ti zakoni do zadnje točke ovrše. Oni će tražiti kano i do sada, da se provede ravnopravnost jezika i u saboru i u školi i u svih javnih uredih, kako to zakon kaže i neće se obazirati ni na laskave rieči, a još manje na bilo kakve grožnje ili strahovanja.

Zastupnici hrvatsko-slovenskoga naroda Istre zapamtiti će si dobro, kako se ih je posve mimoišlo prigodom imenovanja najviših dostojanstvenika u pokrajini jedino u nanjeri, da se zadovolji osobam, koje javno govore i pišu: *jedino vika nam pomaže!*

K zadnjem dopisu iz Kastva. Na drugom mjestu današnjega broja naći će naši čitatelji *izpravak* občinskoga glavarstva u Kastvu na zadnji naš dopis od tamo. Istodobno primili smo pismo našeg dopisnika, u kojem so izpravlja sam u toliko, da župani nisu doista dobili dnevnice, nu da su nekoji od njih u istinu već bili napisali namire, al im ih glavarstvo nije izplatilo. U ostalom u dopisu „Občinski izbori u Kastvu" negovori se kategorično, *da* su dnevnice dobili, nego samo, *da se veli*, da su ju dobili. Koliko se paća občinsko glavarstvo ili pojedini činovnici u te izbore, prepuštamo g. dopisniku, da sam razvidi i stvar bolje razjasni.

Iz Kašteliira 15. novembra. — Sjeme, što ga je zlokobna *„Lega"* u Labincih posijala, počelo je dobrim plodom roditi, a to nam potvrdjuje sliedeći događaj: Na 9. t. mj. vraćao se je vozom iz Motovuna jedan Kašteliirac sa dva svoja rodjaka. Okolo osme ure na večer — bilo je jako tamno — došli su u Labince, kad eto bijahu od četvorice napadnuti. Usried sela na javnoj cesti skočili su pred voz i uhvatili konje za uzde. Kad je kočijaš zaviknuo, što žele, pustili su oni zlikovci uzde izustiv — dakako talijanski — najgadnije psovke proti Bogu i njegovoj svetoj Majci. Kojom su nakanom to učinili, nezna se, svakako ne dobrom. Popustili su konje, jer su valjda opazili trojicu na vozu, ili od koga vidjeni, odustali su od razbojničke nakane.

Žalostno je u javnost stavljati, što se medju zaslijepljenom braćom događaju, ali tim se slavlja na opreznost svakoga, koji putuje kroz Labince: bio on naš ili tudjinac, jer bi moglo doći do težkih posljedica — i, tim se opozoruje također c. kr. političku oblast, da na rep stane onim zlikovcem — uz pomoć onog za „Legu" vrlo zaslužnog župana.

Ljudi božji opametite se dok vragu u torbu ne padete, jer vam ondje neće koristiti ni litanije svih svetih!

Izpravak. Primamo i radi nepristranosti rado priobćujemo sliedeće pismo:

Veleštovani gospodine urednče!

Potaknut opazkom, koju gleda moje osobe u broju 47. od dne 14. t. m. uvaženog glasila „Naša Sloga" pod rubrikom *„Diocezanske viesti"* donesnte i koju Vi gotovo u najboljoj vjeri, nu po mojem sudu, iz netočna izvora crpiste, smatram si dužnošću istini za volju izjaviti, da *meni osobno* nije poznato, te bi se ikoje spletke bile kovale proti meni kao kancelaru prečastnog biskupskog ordinarijata. Mene su žalibog zdravstveni obziri i to na obiljni savjet liečnika sklonuli, te umolih, da me se sa tog mjesta digne. Presvjetli gospodin biskup nerado je uvažio moju molbu, te mi prepustio, da si po volji izaberem koje god prazno mjesto u biskupiji, a ja se u pomanjkanju prikladnijeg mjesta za moj no još posve umireni živčani sustav odlučih za ono njemačkog propovjednika. Uz izraz dužnog štovanja drago mi je biljeziti se Vašem gospodstvu na uslužbu odani

U Trstu, 17. novembra 1895. *dr. Ivanić.*

Mudrost polusluzbenog lista. Poznati naš *prijatelj*, ovdašnji *jastar „Il Mattino"*, govoreć u broju od 18. t. mj. o premještenju biskupa *Flappa* iz Poreča u Trst, osvrće se na uvodni članak *koritara* zemaljskoga odbora u Poreču (na što ćemo se i mi još svratiti), koji razpravlja o istom pitanju, čim poknzuje izvanrednu mudrost i duboko znanje svojih patrona. Medju ostalim kaže taj polusluzbeni *„bogoslov"*, da se još za sada nemože govoriti o premještenju biskupa *Flappa* iz Poreča u Trst, *jer da po ustanovah* **trientskoga** (!?) *sabora valja da* **kaptol** *predloži papi i cesaru na imenovanje, dotično na potvrdu osobu za rečeno mjesto sposobnu a da — koliko je njemu poznato — nije još* **kaptol** *učinio nikakvu predlogu.* Čitajuć taj *„galimatijas"* u polusluzbenom listu, krizali smo se lievom rukom radi tolikog neznanja i tolike gluposti gospode urednika rečenog lista.

Mudrijani okolo onoga *„jastara"* izmislili su neke ustanove saboru u **Trentu** (?!) po kojima ima **kaptol** predložiti osobu za biskupa, dočim znade nesamo svaki izučeni bogoslov već jur i svaki pvavnik I. tečaja, da kaptol neima rieči ni kod imenovanja ni kod premještenja jednoga biskupa.

Koli imenovanje toli premještenje biskupa je po občenitom crkvenom pravu stvar same sv. stolice. Nego budući su biskupi po svojem zvanju i po odličnom *mjestu*, koje zauzimlju, vrlo važan faktor i u očima vlada, prepušta sv. stolica *na temelju posebnih ugovora* razna vladarom veću ili manju ingerenciju kod oznako sposobnih osoba. Tako imade n. pr. kod nas *na temelju konkorduta* sam cesar pravo imenovanja biskupa dočim biskupom odnosno *crkvene* pokrajine (kod nas Gorica, Trst, Poreč, Ljubljana i Krk) pripada pravo predložiti trojicu (t. zv. terno) osoba, koje drže sposobnimi, odnosno, kad se nebi mogli složiti, da preporuče onoga, koga drže sposobnijim. Dakako, da imade kod toga važnu rieč i cesarska vlada nesamo pokrajinska, već i samo ministersko vieće, koje onda većim ili manjim obzirom na predlog pokrajinskih biskupa podastire cesaru na imenovanje svog većeg ljubimca. Naravno je, da se vlada prije diplomatičkim putem osvjedoči, da li će Vatikan imenovanje njenog odabranika odobriti.

Prigodom zadnjeg imenovanja u našoj pokrajini radilo se iz petnih žila za titularnog biskupa Petrisa, te je bio primjerice zemaljski kapetan Campitelli radi njega čak u Italiji, nu nije uspio ni on ni njegovi mogući prijatelji i zaštitnici. jer je Rim bio našao sposobniju i vriedniju osobu.

Dodje li sada do premještenja, dotično imenovanja biskupa za tršćansko-koparsku biskupiju, skočiti će opet na noge svi oni, koji žele, da novi biskup bude nečiji pokorni sluga, a nada sve — kako kažu židovski listovi grada Trsta — da bude po *narodnosti i jeziku Talijan.*

Mi neimamo ni mogućih zaštitnika ni d e b e l i h prijatelja, pak se i nemožemo zanesti na nikoga van na sv. stolicu, na velikoga papu *Lava XIII.*, koji neće zaista dopustiti, da zasjedne stolicu tršćanskih biskupa muž, koji nebi bio u svakom obziru na svojem mjestu, poimence, koji nebi točno poznavao jezik hrvatski ili slovenski.

O postupanju Talijana u budućem zasjedanju istarskoga sabora. Glavno glasilo tršćanskih židovsko-lažiliberalnih Talijana *„L' Indipendente"* od dne 15. t. mj. br. 6571. govori na uvodnom mjestu o postupanju talijanske većine u budućem zasjedanju istarskoga sabora obzirom na narodnostne odnošaje.

Pisac žali, što nije zadobio previšnju potvrdu zaključak talijanske saborske većine u zadnjem zasjedanju u pogledu promjene §. 13. saborskoga poslovnika, po čemu bi se bilo moglo razpravljati u saboru *jedino* u talijanskom jeziku. Zastupnici manjine, Hrvati i Slovenci, da će dakle moći i u buduće govoriti i razpravljati u svojem jeziku, nu interpelacijami i predlozi, da neće u buduće ništa opraviti, jer ove i ovi moraju biti pisani i valja je dati saboru čitanjem do znanja. Ako se pako interpelacija čita u saboru u hrvatskom ili slovenskom jeziku, toga saborska većina nerazumije. ne stavlja joj se dakle do znanja, i tim nije dužna na takvu interpelaciju obazirati se — već ju stavi jednostavno na stran.

Zar nije to kratak i jednostavan proces, — koj vriedi, da *„liberalni"* pisac nanj patent uzme? Na taj će se način lahko Talijani osloboditi nikad dosta „zadovoljnih" Slavena, koji će moći vikati, nu pisati neće smieti, a tko će za njihovu viku mariti! Nu o tom drugi put.

Za podružnicu „družbe sv. Cirila i Metoda za Istru" u Puli unišlo je nadalje: sakupljeno u svatovih jednog kršnog Ličana, našeg dobrog Stipana 6 for. Platio dr. M. Laginja za se i djecu 10 for. 30 nvč. Sakupljeno u veselom družtvu kod Ljubovića na predlog gosp. Grebenca iz Trsta 3 for. 30 nvč.

Slovenski kazališni vlak u Zagreb. Braća Slovenci ustrojili su poseban odbor, kojemu je zadaća prirediti posebni kazališni vlak u Zagreb. Kod izleta sudjelovati će i Slovenci Goričke, Trsta i Istre, kojim će se pridružiti bez dvojbe i Hrvati ovih pokrajina. Odbor za priredbu kazališnoga vlaka izdao je oduševiljeni poziv na Slovence, koje poziva, da se što brojnije prikljuće putovanju u Zagreb. Imena odbornika nam jamče, da će ta liepa namisao sjajno uspjeti, i tako ćemo opet imat priliku, da se za kratko vrieme u liepom našem Zagrebu pozdravimo sa dragom mam braćom Hrvatiima Odbor je sastavljen: Andrej *Gabršček*, vlastnik tiskare i urednik „Soče" u Gorici; dr. Gustav *Gregorin*, odvjetnik u Trstu; Ivan *Hribar*, ravnatelj banke „Slavije" u Ljubljani; Ivan *Plantan*, notar u Ljubljani; dr. Ivan *Tavčar*, odvjetnik u Ljubljani; dr. Josip *Vrečko*, odvjetnik u Celju.

Posebni vlak polazi iz Ljubljane 8. decembra u 6 sati 25 časaka u jutro; u Zidanimost dolazi u 8 sati u jutro, a u Zagreb u u 11 sati prije podne. U Ljubljanu se vraća istoga dana u 11 sati 50 časaka na večer, a karta imade vriednost 8 dana za sve poštarske i mješovite vlakove.

Program boravka u Zagrebu jest sliedeći: 1. Kod dolazka vlaka pozdrav na kolodvoru. 2. O podne skupni objed u Schneiderovoj restauraciji. 3. U 3 sata poslije podne razgledavanje grada. 4. U 6 sati na večer svečana predstava u kazalištu. 5. U 9 sati na večer komers u restauraciji „Kola", odkuda polaze izletnici (koji se žele posebnim vlakom vratiti kući) u 11 sati na kolodvor.

Iz biskupije krčke. Čitalo se je pred kratko vrieme u dičnoj „Našoj Slogi" o nezadovoljstvu svećenstva krčke biskupije. Dopisnik se nije posve prevario, jer nezadovoljstvo ne samo da nije prestalo medju svećenstrom, nego je nastalo na mnogih mjestih i medju pukom. U istom dopisu bila je izrečena bojazan glede imenovanja novoga župe-upravitelja u Cresu, te akoprem se je tu izreklo, da Cresani ne traže, tko zna kakva Hrvata, već jedino takva, koji poznaje dobro hrvatski jezik, ipak nije biskupija uzela na to ni najmanjega obzira. Imenovala je župe-upraviteljem kanonika gosp. Antona *Buničicha*, kojemu mi inače ne poričemo svećeničkih vrlina, ali ipak takva, koji ne pozna dostatno hrvatskoga jezika. Nastupiv jedva službu počeo je potihjančivati crkvu. U creskoj crkvi se je od pamtivieka u nedjelju i blagdane propovjedalo hrvatski, dočim je on odmah započeo propovjedati i napovjedati talijanski, što je puk tako uzrujalo, da je počeo izostajati iz crkve. Narod se je sav uzbunio i pravom, jer tko dolazi u crkvu? Nitko drugi nego onaj, koji nezna talijanski. Onim pako, koji se diče talijanskim jezikom, dobro je poznat i hrvatski, nu njim i onako većim djelom smrdi crkva. Skrbi se za divljake Afrikance, da njim vjerovjestnici dobro poznaju jezik dočim u našoj biskupiji, gdje ima na izbor svećenika, koji su vješti talijanskomu i našemu jeziku, on za to ne skrbe. Ne znamo doklle će to trajati, ta u gradu Cresu ne ima izvan kanonika *Skalamere*, svećenika, koji bi znao pravo izgovoriti dvie, tri rieči po našu.

U Nereziuah bilo je od starine glagoljski, nu bivši izloženi kapelan *Colombis* uveo je bio latinski. Sadašnji velavriedni kapelan počeo je opet glagoljati, proti čemu se je ozvikolo nekoliko smušenjaka, koji crkvu poznaju samo iz vana i čujte: je li se biskupija zanela za kapelana i za narod, koji to želi? Ni najmanje. Kapelanu

je naredila, da ima govoriti tihu latinsku misu do dalnje odredbe, a na zahtjev njekolicine, koji nikad ne ulaze u crkvu, misli ga, kako se čuje, do malo vremena odpustiti iz službe. To će mu biti plaća za njegovu vjernu službu. Zadovoljava se onim, koji crkvu ne polaze, dočim onim, koji se ponose biti kršćani, za njih se ne mari. Nu mi se nadamo, da ako biskupija i odpusti današnjega kapelana, da će imati i njegov nasljednik toliko uvjerenja i jakosti, te da će po starinskomu načinu glagoljati. Neka se ugleda u primjer hrvatskoga biskupa Grgura velikoga i stare krčke glagoljaše, pa i u istoga biskupa osorskoga Karamana, koji je svojemu svećenstvu bio providio novi glagoljski misal; jer se ne čudimo, da nas protivnici naši i naše sv. vjere biju, ali nam je čudno, da nas bije led i od tamo, od kuda bi nas moralo sunce grijati. Neznamo, kamo vodi ovaj način, jer koji dobro prati odnošaje biskupije, mora pomisliti, da naši poglavari žele ugoditi njekomu, koga nije puno briga ni za crkvu ni za narod, te da je njemu svejedno, hoće li narod ići u crkvu ili ne, hoće li biti svećenstvo zadovoljno ili ne.

Čitalo se, da će se morati po svuda uvesti latinske matice, ne znamo zašto? Tà već odkada su se počele voditi matice u ovoj biskupiji, vodile su se iz početka glagoljski, a kasnije hrvatski. Tu se pak nadamo od našega vriednoga svećenstva, da u tom ne će popustiti nikomu za ljubav; jer bi tada pala sramota na svećenstvo. I onako se je već počelo govoriti, da su se njekoji počeli laskati Petru i Pavlu, samo da dobiju bolju službicu. Pokažite, da je to prosto ogovaranje, te vršite i unapred svoju službu bez obzira prama svakomu. Mislimo, da u tom slučaju neće moći nitko svećenstvu prigovoriti, jer tko pogleda naše obrednike od najstarije dobe, opaziti će naputak, kako se imaju matice voditi u hrvatskom jeziku, a tim najviša crkvena oblast sama odobrava način vodjenja naših matica; jer mi neimamo diocesanskoga obrednika, već se od starine služimo hrvatsko-rimskim, dakle potvrdjenim od sv. stolice.

Za danas dosta, nu ako opazimo, da stvari neidu na bolje, tad ćemo staviti svaku stvar u javnost bez obzira.

Iz Lovrana pišu nam 9. novembra: I ova valja krajcar. Neki ljudi govore, da nam je Bog dal Taljane za pokoru. I je i ni, kako se uzme. Zač, ako i su nam već puti za „*intrigu*“ kako letnje muhe. ja mislim, da su nam kadagod i za „*špas*“. Uzmite u ruke njihovi „*foji*“, pak neka sam ja drugi, ako se vi do suz ne nasmijete. Zadnji put je „*Jocane Pensiero*“ pisal neč iz Lovrana, ma ov put — *hote kampanat*! — ni ni spomenul našega gospodina poštu. Ov put je onemu, ki u njemu laže, — nekemu „*Lodonji*“ — neč drugo na srcu. Ćete da vam rečem ča? Poslušajte me: On bi bržan srcem rado bil za *sansala* od družbe „*Quarnero*“, pak već po četvrti, peti put piše proti onemu gospodinu, koga su gospoda od „*Quarnera*“ zbrali za svojga čoveka. Bože moj, dan današnji svaki čovek gleda, kako bi mu va žep ki krajcar kapnul, zato ni nikakovo čudo, ako bi i bržan *Lodonja* rado zaslužil nekoliko „*per centi*“ od „*Quarnera*“, i zato bi on jako rado postal „*mediatore*“ tega družtva. Srce se čoveku topi od milosti, kada štije va „*Jovane Pensieru*“, kako nebogi „*Lodonja*“ plače, moli, prosi i zaklinje *societad Quarnero — za nijje dobro* — da neka za Boga pošalje gospodina *Emilija*, svojga vrednega i poštenega čoveka, — doma, i da postavi na njegovo mesto kegu god drugega, magari njega — *Lodonju* — . . . ter Bože moj za dobru plaću ki nebi i to storil? Svakako je bolje i lepše dobivat mastni „percenti“, nego se cel dan s kem tem potezat. Pak pravo za pravo „*Lodonjo*“ bi imel veću pravicu bit sensal, nego g. Emilijo, zač „*Lodonjo*“ je pravi i najčišći Taljan nejde iz Kranjskega, a gosp. Emilijo? Uf! On se pača s gospodinom *Stangerom* na Voloskom i zato — Bog nas očuvaj i obrani od njega! Istina, „*Lodonji*“ se malo mari ni za hrvatsko ni za taljansko, zač prva njegova skrb je svakako njegov žepić i trbušić — ne budi mu uroki! — ma svakako on bi volel, da gre va Lovrane bolje od ruki Taljanom nego Hrvatom, dr nebi za drugo, nego za ono, ča su hrvatski „*foji*“ pisali od nekakoveh listi s numeri, pak za neke druge stvari. ke nisu baš čiste kako sunce. A još je neč. „*Lodonjo*“ se je pohvalil va „*Jovane Pensiero*“, da je on va Lovrane za „*sentinelu*“ i da „*colla bajoneta in canna*“ gleda, ča ti Hrvati delaju i kako se ponašaju, zato on je i odgovoran ali „*responsabil*“ svojim „*nejeralom*“ i „*amirajom*“ (kapitani ni već, pokle ni Mikuli!) Kada se sve to zna, lahko će se moć razumit, da je nebogemu „*Lodonji*“ naš gospodin Emilijo tvrda kost. A znate zač? Samo zato, zač gospodin Emilijo zna, da ima jednu glavu, i da mu je va tu glavu Bog postavil puno tega, ča su neki bržini već zgubili i da poradi tega on zna i more svojom glavom misleti, kako svaki pametan človek. On je dosta sveta videl i kamogod je prišal, videl je, da je petak — peteh, a puran — puran, a ne puran — peteh, a peteh puran, kako bi to hoteli naši lovranski filozofi, kada govore, da su oni — Taljani. On govori, da je ono, ča je, drugo da ne more ni bit. On zna dobro, da jezik, ki se va Lovrane govori, je hrvatski, zač ga tako svi zovu. A ako se tuda od vavek govorilo samo hrvatski, kako moremo mi bit Taljani? Budimo dakle ča smo, a ako je kega volja, neka se navadi i drugi jezik. Tako je storil i vredni g. Emilijo. On je naučil se i drugih jezik, ma mu je naš hrvatski najdraži. Pak, ki će mu ča?

Ma, viste malo, kamo sam zašal. Bog videl i politiku. Još vam imam neč povedet. „*Lodonjo*“ bi rad, da družtvo „*Quarnero*“ sagradi novi „*Hotel*“ na „*Bahovoj*“, a ne onde, kade su namislili. To ni smel stavit va on „*buc*“ od „*foja*“ zač, Bože moj, zna se kakov je svet: — Svet je — smrad, pak su valje na „Stubice“ neki rekli, da svaki za „*bej*“ poteže, i da „*Lodonjo*“ zato za „*Bahovu*“ govori, zač da imaju tamo neki ter neki puno tega za prodat, a ki zna, da nebi i „*Lodonji*“ od tega kapnulo. E, ča ćete no, . . . plačica j' mala! . . . No, mene j' malo mar, ako te oni gradit svoj „*Hotel*“. kade ih volja, al svakako ne morem pustit, da oni pišu proti našemu dobromu g. *Emilijo*, za koga znamo svi, da je človek kako Bog zapoveda i da je sin najštimanoje lovranske „*familje*“, a da su njegovi stareji već od nekada tu, a nisu prišli čera ni ta prvi dan, kako neki, ki su se va Lovran dotepli goli, nagi i razdrmani, pa bi oteli, da nam svim zapovedaju. Za gospodina *Emilija* znamo ča je i kakov je, dosta smo s njim „navigali“ pak smo mogli videt, da onakovega človeka ni blizu ni dugo. I zato neka nam Bog živi gospodina *Emilija*, a oni, ki te mu zlo, neka lepo — „čikaju“, i neka čekaju, dokle *Marino* i *Beljamin* kopita prodaju, pak će on puta ti dva storit velo družtvo, pak će na Kozline zada „Cimitera“ storit jedan strašni „Hotel“, a Lodonja II. te zet za „sensala“. Dunko . . . . . pazienza šior paron!

Lodonjo III.

Službe c. kr. stražara. Kod ces. kr. ravnateljstva policije u Trstu izpražnjeno je okolo 40 mjesta javnih stražara. Molitelji neka se prijave do nove godine kod višeg nadzornictva (Via Chiozza br. 21) do nove godine.

Iz Zagreba nam pišu dne 20. oktobra: Upravo je izašla tamburaška partitura „Hrvatsko kolo“, koje su zagrebački tamburaši udarali pred Nj. Veličanstvom kod svečane serenade. Ciena partiture 1 for. 20 nč. Pojedini glasovi 10 nvč. Naručbe prima *Milutin pl. Farkaš*, Zagreb, Gundulićeva ulica 6.

Upravni odbor hrvatskog akademičkog družtva „Zvonimir“ u Beču sastoji od sliedeće gg. članova: Milivoj Javand stud. med. predsjednik, Stjepan Radulović cand. jur. podpredsjednik, Aleksandar Jó stud. ing. I. tajnik Jerko Alačević stud. ing. II. tajnik, Miho Poduje stud. jur. blagajnik, Dušan Plavšić stud. ing. knjižničar, Stjepan Pavelić stud. jur. novinar, odborski zamjenici: Ante Bosnić stud. jur. i Miho Jerinić stud. med., revizori: Rudolf Milovčić stud. med., Šimun Tudor stud. med., Dragutin Köhler stud. ing. Častni sud: Ivo Grgurević stud. med., Milivoj Dežman stud. med, Božo Krnić. stud, med., Stjepan Bratanić, stud. theol., Petar Senjanović stud. ing.

Književna objava. Glasbeno-pjevačko družtvo „*Vienac*“ u nadb. sjemeništu u Zagrebu javlja, da se od sada kod istoga družtva može dobiti II. izdanje *Bisernice* uz sniženu cienu i to: *sva pjevačka družtva* i knjižare za 60 nvč., ostali pako za 80 nvč.

Naprstnjak se više stoljeća rabi. G. 1683. izumio i načinio je zlatar Nicolas van Benschoten u Amsterdamu prvi naprstnjak. 12 godina poslie toga uveli su ga u Ameriku, gdje su ga odmah vrlo mnogo rabili. Tada su naprstnjak na palcu nosili, a priugotavljali su ga većinom od zlata, srebra i željeza. U Kini prave ga od srebra uresom od zlata. Od svih odlikuje se ljepotom naprstnjak kraljice Siamske, načinjen od zlata u obliku cvieta, a na njem se nalazi od briljanta sastavljen njezin podpis i dan njezinog vjenčanja.

Igla. Ova vrlo važna i neobhodno nuždna stvarca potiče iz 15. stoljeća. Okolo godine 1410 počela se je igla rabiti, te je pomalo iztiskavala trn (glog), koji su osobito siromašniji ljudi rabili za pričvršćivanje odjeće, kao i zlatne i srebrene štapiće, koji su u istu svrhu služili bogatijim ljudem. Drži se, da je igle iznašao jedan mladi loncoplet iz Pariza, imenom Toureangeau. Poradi poteškoće u prigotavljanju igle bila je ona vrlo riedka i skupocieua, te su ju samo najbogatiji posjedovati mogli. Tako n. pr. kći Ljudevita XI., kralja francezkoga, medju najvećimi dragocienostmi, koje je kod udaje dobila (g. 1840.) čuvala je jednu kutijicu sa iglama. U Englezkoj bila je igla do vlade Henrika VIII (g. 1509.) nepoznata.

Sokol kao listonoša. Ruskomu častniku Smoilovu uspjelo je pripitomiti sokole za raznašanje listova. Neima sumnje, da sokol posjeduje mnogo prednosti pred golubom, koji se je dosad jedini za taj posao rabio, ebog njegove veće tjelesne snage i brzine u letu. Najveća brzina u letu goluba-listonoše, što je do sad poznata, jest 15 milja u 1 satu, dočim je to sokolova obična brzina. Osim toga nepodnaša golub toliki teret u letu, a da prerano ne obnemogne. Sokolu, koji je kano grabilica prinuždjen svoj, često težki teret daleko nositi, može se više natovariti. Smoilovljevi pokusi pokazali su, da sokol može sa 4 ruska funta t. j. 1640 grama obterećen biti, a da mu ne smeta u letu, pa napokon sokol lakše i nepogodnom vremenu odoljeva nego golub.

Narodno gospodarstvo.

Krompiri za sjetvu postaju trajni i negnjiju lako, ako se drže rastrti na zemlji na sunčanu mjestu, tako dugo dok im kora pozeleni. Takovi krompiri ne samo, da zimi u konobi (podrumu) i na stogu ne gnjiju, ali tjeraju u proljeće mnogo ranije i mnogo bujnije.

Mrlje crnila sa podova, ostranjivaju se pomoću solne kiseline, pa sve da su zastarjele i prodrle duboko u drvo. U tu svrhu poliju se solnom kiselinom, koju se ostavi nekoliko satih na mrlji; da ju razjede, a onda se opere vodom. Obično se s jednog puta digne mrlja, ali do potrebe opetuje se sredstvo.

Popeo razastrt zimi po zemlji jest izvrstan gnoj za zemlju, osobito ako se kašnje na njoj goji crveni luk. I za voćna stabla u obće a za grožđje i ogroždjice napose jest takodjer izvrstan gnoj jer ubija sve zareznike, koji prezimljuju na stablu i korenju.

Listnica uredničtva.

Gosp. F. Š, u B. Od godine do godine. List ide redovito onoj osobi. Živili!

Gosp. J. P. —, Š. R. —, Hajduk, itd. drugi put. —

Svoji k svojim!

Biciklisti pozor!

Najnoviji pneumatički bicikli sa zvonci, svietiljkami, zračnimi puhalkami i svimi pripravami, prodavaju se sada po 110 i 120*) for. komad kod dobro znane i poštene tvrdke:

JAKOB ŠTRUKELJ

skladište bicikla

Trst, trg velike vojarne.

Jamči se za svaki bicikl jedno leto. Gori spomenuti bicikli nisu za prispodobiti onim, koje nudjaju u časopisih nesigurne tvornice i tvrdke po nizkih cienah, već ovi isti su jaki, lieji, lahki i dugotrajni. Na zahtjev pošilja se slika (fotografija) dotičnih bicikla.

Tu priliku mogu upotriebiti takodjer oni, koji bi se rado naučili voziti. Svakomu biciklu prilaže se tiskana poduka, kako ga upotrebljavati u redu držati, kako se upotrebljava orudje i kako se svatko može sam lahko naučiti voziti u malo dana i bez svake pogibelji.

U tom velikom skladištu prodavaju se takodjer malo izrabljeni pneumatični bicikli sa zvonci, svietilnicami, puhalkami i sa svim potrebnim orudjem po 70, 80 i 90 for. komad.

Stari bicikli sa trdim kaučukom, pripravni za početnike, prodavaju se po 30, 40 i 50 for. komad. Svi gori označeni bicikli prodavaju se jedino samo proti gotovoj izplati.

Naručbe se izvršuju točno na sve kraje, voznine proste. Pisma, naručbe i brzojavi neka se adresiraju na pisarnu:

JAKOB ŠTRUKELJ,

Sv. Ivan, broj 624, kod Trsta.

*) Sniže se su se cine biciklom radi novih i vrlo velikih pogodbah sa fabrikami i takodjer rudi nuzcine bicikla, nalazečih se u skladištu, koji se sada radovoljno nudjaju po tako nizkih cienah.

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

Na uglu ulice **Canale i sv. Katarine** u Trstu otvorio sam

rakljašnicu

u kojoj držim svakovrstne fine, naravne i ukusne rakije, kako i tudja vina i sladkiše, sve jeftino, ne bojeć se konkurence.

Za mnogobrojni posjet se preporuča

M. Kollaržik.

Banka „Slavija“

prima u službu **mjestne i putujuće zastupnike** za Istru i kvarnerske otoke. Tko bi želio stupiti u jednu ovih službah, neka se obrati na **generalno zastupstvo banke „Slavije“ u Ljubljani,** gdje će saznati potanje uvjete.

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova sa ugla S. Lazaro.

Nalazi se sasvim najnovija zimska roba parhend (foštanj), flanela, rubci vuneni u raznih bojah, ogrlači, mufi i ovratnici iz kožnbovine i t. d. Čarape, odzdolne i gornje rekle, za gospodje i gospodu itd. Nadalje preporučuju sl. občinstvu veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vunenih i svilnih. Velika zaliha svih potrebah za šivelje i krojače. U zalihi nalaze se takodjer vrpce svakojake boje, te se dobivaju i **hrvatsko-slovenske trobojnice.**

Napose se preporučuju cienjenim gg. učiteljicam u mjestu i okolici za sve školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franko.

Govori se hrvatski i slovenski.

3 zlate 15 srebrnih kolaja 12 častnih in priznalnih diplomov

Fran Iv. Kwizda

Varstvena znamka.

KWIZDE

Kornenburški redilni prašek za živino.

Dietiško sredstvo za konje, rogate živali in ovce. Rabi se nad 40 let v mnogih hlevih, kadar *živina nima teka*, ako *slabo prebavlja*, da se *poboljša mleko* in *pomoži mleko pri kravah*.

Cena: ½ škatljici **70 nč.**, ½ škatljici **35 nč.**

C. k. kr. avstro-ug. svak dvorni dobavitelj.

Kralj. rumunski dvorni dobavitelj.

Pazite blagovoljno na gornjo varstveno znamko in zahtevajte izrečno *KWIZDE Kornenburški redilni prašek za živino*.

Glavna zaloga **Kreis Apotheke** Kornenburg pri Dunaju.

Dobiva se u vseh lekarnah in trgovinah z mirodijami v Avstro-Ogerski

II.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščane svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000** kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc

Broj 49 U Trstu 28. novembra 1895. Godina XX

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom napustnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielu arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake for. na godinu. Razmjerno for. za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. post.

Istarski službeni Talijani i Kastavščina.

Poznato je, kakva čuvstva goje istarski službeni Talijani napram Hrvatom u Istri, naposeb pako naprama kastavskoj občini. Pokazali su to u sto i sto prilika. Njihova čuvstva naprama njoj označuje najbolje izreka, koju je napisao prije nekoliko godina jedan član zemaljskoga odbora ili junte, i sada još duša cieloga djelovanja u Istri. Ta izreka je glasila, da se občini kastavskoj ima zadati „*smrtni udarac*“, „colpo di grazia“. I to izreke neizpuštaju nikad s vida gospoda u Poreču i njihovi saveznici. To pokazuje i jedna viest, koju je donesao u svojem poslednjem broju njihov list „*L' Istria*“, koga obično zovemo porečkom „*babom*“.

Dne 16. t. m. postavio je, kako je poznato, zastupnik g. *Spinčić* interpelaciju na ministra predsjednika glede viesti radi odstupa kastavske obale Madjarskoj. Tu interpelaciju donesao je u cielosti u telegrafičkom izvještaju list izlazeći u Trstu „*Il Mattino*“. Donesla ju je svojim načinom takodjer porečka „*baba*“. Dodala je i svoje opazke, a te upravo kažu, kako i što Talijani Istre s nami misle, i što bi z nas htjeli. „*L' Istria*“, službeni list *junte*, veli u tih opazkah, da se neradi samo o izručenju obale, nego i o izručenju nekoliko sela kastavskih Madjarskoj, *koja da živu skoro izključivo od blize i bogate Rieke, koja broje kakvih 4000 stanovnika i koja su Zamet, Srdoči, Blažići, Jurčići i Rubeši*. Veli na dalje, *da ti ljudi željno iščekuju čas, kad će biti izručeni—Madjarskoj, i da to izručenje neće bilo nikakovo zlo*. Občina kastavska da je i tako velika, pak koja škoda, da odpade od nje nekoliko županija, nekoliko tisuća stanovnika. U ostalom veli i taj list, da bi prije nego li bi se to dogodilo, imali svoju reč carevinsko vieće u Beču i državni sabor u Budapešti, te *zemaljski sabor istrijanski*.

Mi neznamo kako bi prošla stvar u carevinskom vieću, al se nadamo, da se u njem nebi našla većina, koja bi htjela odstupiti Madjarom komad krasne kvarnerske obale i nekoliko tisuća čestitih stanovnika naših. Znamo pak, da bi bio zato madjarski sabor i znamo po ovom, što piše službeni list „Junte“, što bi učinila većina istarskoga sabora, što bi učinili Talijani Istre. Oni bi nas objeručke predali na milost i nemilost Madjarije. I tu nek vide naši ljudi po cieloj Istri, kako su znameniti svakojaki izbori, navlastito i oni za zemaljski sabor. Tà Talijani bi nas predali kad bi mogli, ma kamo mu drago, u koliko nas nemogu potalijaniti.

Njim je malenkost pet naših županija. Njim nije stalo za kakve 4000 naših ljudi. I ti Talijani imadu još bezobraznost reći, da to naši ljudi onih županija vrieće žele, tvrdeć, da oni skoro izključivo od Rieke žive.

Občinari i onih županija su se već po svojih občinskih zastupnicih izrekli, da oni toga odtrgnutja od svoje starodavne občine nežele. Na prvi glas, da se o tom razpravlja, skočili su na noge i učinili sve, što je u njihovoj moći, da se i sam glas o tom razprši.

Nepredaju se niti neprodaju tako naši ljudi, kako to porečka „*baba*“ valjda po sebi sudi. Ona jako grieši, ako po svojem laktu mjeri naše čestite Kastavce s dolnjih strana občine. Oni ne žive skoro izključivo od Rieke, jer imadu svoju polja i vinograde, od kojih glavno živu. Kad bi pak još i više živili od Rieke, oni se zato nebi prodavali nit Talijanu nit Madjaru, nit ikomu na svietu. Oni neprodaju nit svoga zemljišta a još manje sebe nit za zdjelu leće nit za ikakvu cienu na svietu. U koliko oni od Rieke žive, bud tim, da svoje proizvode tamo prodavaju, bud tim, da tamo rade kao zidari, kao klesari itd., u toliko netrebaju oni, da se zato Ricci, a s njom Madjarskoj prodaju.

Tim što oni tamo svoje proizvode prodaju i što tamo rade, ne dobivaju nikakve milosti nit ikakva dara, niti ostaju ikomu što dužni. Oni daju svoje stvari, koje Riečani svaki dan za život potrebuju, i dobivaju novaca, koje oni po svojoj dragoj volji porabljuju. Radnici kastavski rade tamo, daju svoje radno-sile, i za to dobivaju novac. Oni će moći i unapried i bez da kroz Rieku Madjarskoj pripadnu, prodavati svoje proizvode i raditi na Ricci i služiti si tim novaca, al se za to neće nikomu prodavati. Oni znadu, da bi onda, kada bi pali pod Madjare, morali raditi i na poljih i kod raznih fabrika, ako bi htjeli imati zaslužbe. A plemeniti su tako, da nebi nit inače odtrgavali se od svoje matice za nikakvu cienu. Daleko su plemenitiji od vladajuće gospode Talijana u Istri. Daleko napredniji, daleko slobodoumniji. Daleko imadu više otačbeničkoga i čovječjega čuvstva nego gospoda okolo porečke „*babe*“.

Kako svuda, tako i ovdje predstavlja si „*baba*“, kao da bi stanovnici sela živili od milosti gradova. Mi znamo, da seljaci i gradjani jedni u drugimi žive, al ako bi se htjelo suditi o tom, koji koga više potrebuje, onda se mora doći do zaključka, da gradjani više potrebuju seljake, nego li seljaci gradjane. Ovi ne mogu bez seljaka, bez njihovih proizvoda i bez njihova rada; seljaci bi mogli ako i malo teže bez njih.

Nego nek se podupiru medju sobom, al za to nek se nemisli, kao što to misli porečka „baba“ i njezini „*patroni*“, da gradjani čine kakvu milost ili daju darova seljakom, ako ovi dobivaju u gradu za svoje proizvode i trud novaca.

Još jednu.

Iz Poreča došao je svojedobno glas, da naši neki domoljubi hoće da *prodadu* Kastavštinu. I ovih dana se je izrazio jedan občinar kastavski, koj igra veliku ulogu kod sadašnjih občinskih izbora, da je on kadar s onim občinskih izbora, da je on kadar s onim glasom smutiti mnogo ljudi, Mi mislimo, da bi jih manje smutio nego li on misli. Ono je glas lažljiv, kako se je većina ljudi u Kastavščini već davno uvjerila.

Nego evo, koji bi nas htjeo predati i prodati. Gospoda porečka nebi marila, da se pet županija kastavskih sa 4000 svojih občinara preda i proda Madjarom i Talijanom. Čujte Zametjani, Srdoči, Blažići, Jurčići, Rubeši! Talijani bi vas htjeli prodati. Pamtite to svi pravi občinari kastavski! Znajte takodjer, da iz Poreča i Pule dobiva listove predsjednik izbornoga odbora, koga je sastavila „većina“ kastavskih župana dne 11. ovoga mjeseca.

Kastavci! Sjetite se, tko je mješao najviše kod zadnjih izbora u občini Podgrad i pazite na ono, koji mješaju sada u občini kastavskoj. Mudromu i jedno oko dosta!

Interpelacija

zastupnika *Spinčića i drugova* na njegovu preuzvišenost gospodina ministra za bogoštovje i nastavu, barona *Gautscha*.

(Postavljena dne 23. novembra 1895.)

Glasom odluke c. kr. zemaljskoga školskoga vieća za Istru u Trstu od 26. pr. m. izkratio je istarski zemaljski odbor predstavljenje jednoga od trojice po občini Voloskoj predloženih molitelja za mjesto učitelja-voditelja na talijanskoj pučkoj školi u Opatiji — koja škola u ostalom nit je potrebita nit u zakonu osnovana, kako se to može viditi iz još uvjek neriešenoga utoka na visoko ministarstvo za bogoštovje i nastavu. Usljed toga je isto zemaljsko školsko vieće ovlastilo ces. kotarsko školsko vieće na Voloskom, da privremeno popuni mjesto, i preporučilo mu, i to po savjetu jednoga člana istarskoga zemaljskoga odbora, u tu svrhu podučitelja na pučkoj školi u Kopru, *Guerini-Visintini*. Predsjednik ces. kr. kotarskoga školskoga vieća izdao je tomu podučitelju bezodvlačno — nit nečekajuć sjednice c. kr. kotarskoga školskoga vieća — dekret imenovanja, pozvao ga telegrafički — i naložio občini, da metne u red odnosnu školsku sobu i učiteljev stan.

Nije u Istri prvi slučaj, da se razpisuju učiteljska mjesta za stalno popunjenje, da za nje moše posve usposobljeni učitelji, i da se njihove molbe, obično poslie mnogo mjeseci, vraćaju opazkom, da se ima ta mjesta ponovno razpisati. Kod toga ili se navadja kao uzrok, da nebijaše predloga trojice, pošto je samo jedan molitelj molio za mjesto, kao n. pr. za *Poljane* i za *Brgud*, opetovano u ketaru Voloskom, ili se samo kaže, da je zemaljski odbor izkratio predstavljenje, da se dakle c. kr. zemaljsko-školsko vieće sklanja samovolji zemaljskoga odbora. U Pazinu, u istoimenom kotaru, popunjeno je mjesto učitelja-voditelja talijanske pučke škole već nekoliko godina privremeno, jer zemaljski odbor, kod opetovanoga razpisa toga mjesta, nije htjeo predstaviti nijednoga od trojice po občini predloženih, posve usposobljenih i za talijanske škole, i inače vriednih učitelja.

Za spomenuto mjesto u Opatiji predloživo je občinsko zastupstvo Volosko, kako to zakon zahtjeva, tri i za talijanske škole posve usposobljena i inače povoljno opisana molitelja, al se jih je na prije spomenuti način rečenom odlukom c. kr. zemaljskoga školskoga vieća odbilo.

Takovim postupkom školskih oblasti ozlovoljuju i demoriližuju se učitelji, kad vide, kako se s njimi samovoljno, bez obzira na pravo i zakon, postupa. Takovim postupkom bivaju oni prikraćeni u njihovih pravih kao učitelji i kao državljani, jer je uzkrata njihovoga stalnoga imenovanja u protuslovju sa jasnimi ustanovami školskih i temeljnih državnih zakona, *po kojih je služba na javnih školah javna služba, pristupna jednako za sve državljane, koji su zakonitim načinom dokazali svoje usposobljenje za to* (§. 48. državnoga školskoga zakona 14. maja 1869.), *i po kojih su javne službe jednako pristupne za sve državljane* (članak 3. državnoga temeljnoga zakona 21. decembra 1867. broj 142). Ta nezakonitost je tim jasnija, što se radi u svih navedenih slučajevih o učiteljih, koji pripadaju hrvatskoj narodnosti. Rečenim postupkom čute se dotični učitelji kažnjenimi, i jesu u istina kažnjeni, bez da njim se je mogło predbaciti ponašanje protivno njihovim dužnostim, bez da se je proti njim povelo disciplinarnu iztragu, bez da njim se je stanje stvari na opravdanje dalo — što sve je ne samo nezakonito, nego je upravo pljuska u lice pravednosti.

Po §. 50. stavka 4. državnoga školskoga zakona može se stalno namještenje sa strane zemaljske školske oblasti uzkratiti predstavljenomu, koj odgovara zahtjevom §. 48. istoga zakona, samo onda, ako je kriv znatnih ćudorednih prekršaja ili počinio takovih činova, da bi se moglo radi njih već namještenoga učitelja odpustiti; po §. 14. istarskoga zemaljskoga školskoga zakona 3 novembra 1874. br. 30. može zemaljska školska oblast prigovoriti predstavljenju i mora navesti odnosne zakonite razloge. Ces. kr. zemaljska školska oblast može dakle u stanovitih okolnostih uzkratiti stalno namještenje onomu, koga zemaljski odbor predstavi, odnosno protiviti se

PODLISTAK.

Gologorica pred sudom.

Na razpravu pristupili su obtuženici svi, izim Boža (Nadalina) Stifanića, koji je medjutim umro.

Predsjedao je savjetnik g. *Jacopig*, prisjednici bili su gg. savjetnik *Zörrer*, pristavi *Petronio i Orlić*; zapisnik je vodio prislušnik g. *Guzelj*.

Obtužba bila je zastupana po drž. odvjetniku g. dru. *Chersichu*.

Obranu su vodili za hrvatske obtuženiko pomenuti dr. *M. Laginja* i dr. *D. Trinajstić*, a za talijansko odvjetnik g. dr. *Costantini*.

Obtuženici su skroz svi tajili njima pripisane čine.

Po pripoviedanju obtuženika hrvatske misli stvar se imala ovako:

Njih 10—15 mladića pili su zajedno u krčmi, te se već ondje poriečkali sa 2 do 3 Gologoričana, koji naginju Talijanom i koji su njim ondje počeli vikat „viva“, a medju timi bio je obtuženi Androšić i pozvani svjedok Jakov Udovičić. Kad su čuli, da dolazi glasba sa izletnici iz Pazina, izašli su iz krčme, te se uputili u prodaju duhana, da kupe smotaka. Glasba je svirala poznatu izazivnu pjesmu „Lassè pur che i canti e subi“, nekoji su izletnici istu pjesmu pjevali, a drugi su vikali: „Viva“, „Viva Moncalvo“ itd. Oni su odvratili sa „živio“. Na to su naskočili na njih Anton, Frane i Ivan braća Sestan, Ruggero Camus, Klisec i mnogo drugih, te jih počeli turati i tući, vičuć: „vražji šmrikari, ala vanka s grada“. Oni odvratili, da je cesta za svih, pa se nisu dali. Kod te gungule zadobio je obtuženi Flegar Josip lahku ozledu na usni. Na obtuženika Mata Udovičića, koji je bio u pripitom stanju, naskočilo je više Pazinaca i Gologoričana, koji su ga nemilostno zlostavljali. Da ga oslobode, porinuli ga neki u konobu Antuna Defranceschi. Kad je izišao van, stali su nekoji vikat: „Daghe zò“, pa su opet navalili nanj 5—6 njih, izmedju kojih Ruggero Camus, koji mu je otvorenu britvu podnio pod grlo, da mu odpili gut. Obtuženik Antun Flegar veli, da čim se zametnula kavga, uputio se da idje kući, ali ga zadržao obtuženi Vittorio Peschle, koji zajedno sa drugimi ga poveo k sebi kući, gdje ga napio. Čim je izašao iz kuće, navalili na njega, te ga stali gurat van grada, dovikujuć mu svakovrstnih pogrda. Kad se on nije dao, stali ga tući kakvih 10 njih, a medju timi i isti Vittorio Peschle i oni drugi, koji su ga prije pripali. Sav izmrcvaren i izkrvavljen jedva je nekako umaknuo napadačem.

Nastalo je iza toga neko primirje, glasba je svirala, nekoji izletnici su na otvorenom plesali, drugi su za pripravljenim stolom gostili se. Na jednom preko cesta puste na sriedstola veliki kamen, koji triesnu i smrska ondje se nalazeće glasbalo. Naslieđi drugi, pa i treći kamen. Sve se uzkomešalo, skočilo na noge, pretražilo se zvonik, crkva, okolica, ali počinitelju nigdje traga.

Iza toga glasba svirala još pred nekojimi kućami pripadnika talijanske misli, a onda se svi spremili na odlazak.

Izašav iz grada, sretili su malo dalje obtuženika starca Josipa Rabara, koji se sa svojimi trimi suobtuženimi sinovi vraćao kući. Uz njih bio je takodjer Kate Rabar. Stari Rabar bio je opomenuo svoje sinove, da se mirno ponesu, ako svetnu izletnike, jer da sutra imaju poć kosit. Došav medjutim Ruggero Camus do obtuženika Frana Rabara, izazivno stao mu vikati „viva, Gologorica že noštra“. On mu odvratio sa „živio“. Na to ga Camus ošinio od traga i bacio na tla, a drugi izletnici stali ga tući. Nastalo je na to podpuno komešanje. Neki glasbar sunuo sa svojim glasbalom starca Rabara po glavi, te je ovaj omamljen pao na tla. Razabrav se, našao je kod sebe oveću palicu, koju je uzeo za obranu, te se kroz sve ljudstvo uputio kroz grad kući. Navaliv na njega izletnici, branio se palicom, dok mu ju nisu izbili iz ruke. U gradu okružilo ga do 100 osoba, sve protivnika, te dočim ga Ruggero Camus drža za ruke, Vittorio Peschle i ostali ga do na smrtno izprebijali. Za tim mu Camus pretrazio žepove i odnio 6 for. i nekoliko novčića, koje mu je sliedećeg dana oružnik izručio. Isti Camus bio se zaogrnuo takodjer njegovim tajletkom. Približav se u to sin starčev Fran Rabar, navalili su protivnici na njega, bacili ga na tla, te gazili po njemu. Obtuženik Peschle pljunuo mu u oči, a po kazivanju starca Rabara Ruggero Camus tukao mu glavom o zemlju, primiv ga za vlase, pa zatim upalio žigicu i stavio mu ju pred nos, da vidi je li još dise.

(Dalje sliedi).

njegovomu stalnomu imenovanju i mora u takovih slučajevih navesti zakonite razloge. Zemaljski odbor pako, zakonito, niti nemože prigovoriti moliteljem sadržanim u predlogu trojice občine. Po §. 12. navedenoga istarskoga zemaljskoga školskoga zakona izvršuje pravo predstavljenja (prezentacije) za učiteljska mjesta na javnih pučkih i gradjanskih školah zemaljski odbor u *medjah predloga trojice občinskoga zastupstva.*

Zemaljski odbor je dakle bezuvjetno vezan na predlog trojice občinskoga zastupstva — uvjek u predpostavi, da su dotični molitelji zakonitim načinom dokazali svoje usposobljenjo i da njim se zakonito ništa prigovoriti nemože

Usljed toga su uzkrate predstavljenja molitelja, koje je občinsko zastupstvo predložilo, protuzakonite, obezkrepljuju odnosno pravo občina i pronzrokuju njim uzaludan trošak, gubitak vremena i radnju.

Tako se dogadja, da se bezkoristno gubi takodjer sva radnja c. kr. kotarskih školskih vieća, koju imadu obaviti prilikom razpisa učiteljskih mjesta— razpis natječaja, sabiranje molba, sastav tabele molitelja, poziv mjestnoga školskoga vieća i občinskoga zastupstva, da učini predlog, i u obće posredovanje medju nižimi i višimi oblastmi.

Na temelju toga i jer je ono, što se je u tom obziru potaknulo u raznih sjednicah zastupničke kuće ostalo bezuspješno, usloabdjaju se podpisani postaviti njegovoj preuzvišenosti gospodinu nastavnomu ministru sljedeća pitanja:

1. Je li njegovoj preuzvišenosti poznat postupak prilikom popunjenja mjesta učiteljavoditelja na talijanskoj pučkoj školi u Opatiji i može li ga odobriti?

2. Je li njegovoj preuzvišenosti poznato, da c. kr. zemaljsko školsko vieće za Istru u Trstu, sljedeć samovolji istarskoga zemaljskoga odbora, uzkraćuje stalno namještenje sve koga god usposobljenoga i inače povoljno označenoga učitelja i to samo hrvatske narodnosti, nu sve kojoj god pučkoj školi?

3. Jeli njegova preuzvišenost sklona narediti ahodna, odnosno na ono, što se je u tom obziru dogodilo i ovdje nacrtalo i u svrhu, da se takova što u buduće već ne dogadja?

U Beču, 23. novembra 1895.

Predlog

zastupnika *Spinčića* i drugova za izgradnju mula u *Kantridi.*

Obzirom na to, da je obćenje stanovnika mjestne občine Kastav u Istri sa gradom Rieckom jako živo i da bi to obćenje bilo mnogo olakšano, imenito za stanovnike južnoga diela te mjestne občine, kad bi se sagradio mul u Kantridi, porezna občina Zamet, iste mjestne občine i kad bi se ustanovila odnosna parobrodna postaja;

i obzirom na to, da su već sad mnogi na Rieci stanujući ljudi zaposleni na odnosnoj kastavskoj obali i da je predvidjati, da će u najbližnjoj budućnosti dobiti tamo posla još mnogo veći broj ljudi, stavljaju podpisani sljedeći predlog:

Visoka kuća nek izvoli odlučiti:

„Poziva se visoka c. kr. vlada, da dade sagraditi mul, najmanje 30 metara dug i 10 metara širok, u Kantridi, porezna občina Zamet, mjestna občina Kastav, kotar Volosko u Istri, nedaleko od medje izmedju zemljišta kastavskoga i rečkoga, kod parcele 1703."

U formalnom obziru predlaže se u smislu §. 31. poslovnoga reda, da se taj predlog izruči odmah neposredno proračunskomu odboru na izvještaj.

Beč. 23. novembra 1895.

Spinčić i drugih preko 20 drugova.

Opažamo, da je ovaj predlog zast. *Spinčića* po njegovoj želji bio po predsjedničtvu izručen u istoj sjednici na izvještaj proračunskomu odboru.

Pomoć progonjenim djakom.

Hrvatski narode! Poznati su Ti dogodjaji, koji se sbiše polovicom minulog listopada, prigodom boravka Nj. V. našega kralja u bielom Zagrebu.

Ipak, radi toga, na graju naših dušmana, zametnula se najstrožja kaznena i disciplinarna iztraga proti onim sveučilištnim gradjanima, znatni dio bačen je u tamnice, nezdrave i vlažne, kuo da su najgori zločinci i poslie mjesec dana svakojakih muka i patnja, pozvani su na obtuženičku klupu.

Nekim sretnim omenom na toj klupi, u priestolnici svih Hrvata, sjedili su ovih dana rame uz rame mladi inteligentni ljudi iz najznatnijih hrvatskih zemalja: iz Hrvatske, iz Slavonije, iz Dalmacije, iz Istre, iz Bosne-Hercegovine. Naša hrvatska domovina vidila je tu za prvi put, ali lišenih slobode, okupljeno toliko najnadobudnijih svojih sinova iz onih krajeva, koje odavna želi okupiti pod svoje krilo nerazrješivim vezom ljubavi u obrani svog jedinstva i zasluženo svoje slobode.

Osuda je pukla! Četrdeset i osam sveučilištnih djaka kažnjeni su i ukupno osudjeni na 12 godina, naime: 1 na 6 mjeseci, 1 na 5 mjeseca, 7 na 4, 27 na 3 mjeseca i 12 na dva mjeseca. Relegirano ih je dosad 26; razumije se, da su ovim i mnogim drugim uzkraćena štipendija.

Hrvatski narode! Posljedice ovog drakoničkog postupka Tebi su poznate. Uništuje se biće znatnog broja mlade hrvatske intelegencije, koje najviše trebuješ; upropašćuju se mnoge ubožne obitelji, koje svoj ponos i sve svoje nade polagahu u svoju mezimčad; potežom pera obraća se u crnu biedu ružičasta budućnost toli znatnog broja sveučilištnih gradjana, jer s nedostatka materijalnih sredstava, težko da već uzmognu dovršiti svoje nauke.

No može li sve to ravnodušno dopustiti narod, koji pojmi svoja prava i svoje dužnosti, narod koji se diže na ideale budućnosti i koji je znao u svako doba posvjedočiti svoju požrtvovnost pa i prama onim, koji je nikad nebijahu dostojni?

Hrvatski narode! Uvjereni, da Ti nikad ne zapuštaš svoje vjerne sinove, te da ih i ovom vrlo znamenitom prigodom nećeš zapustiti, mi smo ovdje sastavili odbor, kojemu je svrha naročito sakupljati dobrovoljne prinose u svrhu, da osudjenim gradjanima hrvatskog sveučilišta i drugim nastradalim djacima oblakšamo posljedice pretrpljena udarca, tako da barem budu mogli svršiti nauke na jednom tudjinskom sveučilištu, kad ih već ljuta sudbina goni sa domaćeg ognjišta,

Hrvatski narode! Ne dvojimo ni za čas, da ovom plemenitom djelu Tvoje srce nije već raztvoreno, jer Ti pojmiš uzvišene otačbeničke dužnosti, Ti znadeš, što su nježni domovinski ideali, i kako ih požrtvovno treba promicati.

Hrvatski narode! Pruži blagu ruku nadi budućnosti, uzdanici naše uzvišene Hrvatske!

U Beču, 19. Studenoga 1895.

Za glavni odbor

u pripomoć hrvat. osudjenih i nastradalih djaka:

Juraj Biankini, N. Dapar, Dr. M. Laginja,
V. Perić, Vj. Spinčić,
narodni zastupnici.

Dr. K. Kozić, dvorski i sudbeni advokat
Drad M. Dežman,
Drad M. Javand,
Drad M. J. Juna,
Drad R. Milovčić,
Drad Vl. Krišković,
Drad A. Pavelić.

Izvršujući odbor:

Predsjednik: Dr. K. Kozić, dvorski i sudbeni advokat Beč. I., Bräunerstrasse 10.

Tajnik: Drad med. Milovčić, kućevlasnik Beč. IX. Lazarethgasse 1.

Blagajnik:
Drad med. M. J. Juha
veleposjednik
Beč. I. Kärtnerring 17.

Prinosi šalju se na blagajnika g. M. J. Juhna, Beč, I. Kärntnerring 17. — Tko ne želi, da mu ime dodje u novine, neka izvoli odboru javiti chifru, pod kojom će se oglasiti dotični prinos.

Franina i Jurina

Fr. Če biš rekal Jurino, zač nedrže šarenjaki u Cunskom „Našu Slogu"?

Jur. Zač bi ju držali i plaćali kada ju moru za niš štat.

Fr. Ma to ni lepo ni pošteno.

Jur. A če ti šarenjak zna če je lepo ni pošteno.

* * *

Fr. Doju, da su neki naši brkači bili valje v Obrovem na jage.

Jur. Morda jih je pozval Franić, zač on je stari jagadur.

Fr. Je, je nebore, ma mu duplica sejeno kadagod splahne.

Jur. Bit će ona stara barbova.

Fr. Ja baš neznam jel' barbova al tetina:

Različite viesti.

Zapljena. Prvo izdanje današnjeg broja zaplienilo nam je c. k. državno odvjetničtvo radi jednog odlomka u članku: „Pomoć progonjenim djakom". Priredili smo odmah drugo izdanje izpustiv zaplienjeni odlomak.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Prolazeći kroz Dane, darovali su u kući vedoljuba gosp. M. Sankovića za našu družbu gg. Josip Valetić iz Malih Muna 1 krunu, Ante Peloza, župan iz Velih Muna 1 krunu i Ante Stambulić, župan iz Žejana 1 krunu.

Rodoljubi Dražani sv. Antuna doposlali su nam za našu družbu 5 for. 40 nvč.

Odbor političkoga družtva „Edinost" imati će u nedjelju dne 1. decembra u 10 sati u jutro u prostorijah „Delalskega podpornega društva" redovitu sjednicu.

Premještenje i imenovanje. Ministar pravosudja premjestio je na vlastitu molbu c. kr. kotarskoga sudca g. *Cristofoletti-a* iz Podgrada u Komen, a imenovao je c. k. kotarskim sudcem u Podgradu sudbenoga pristava u Sežani g. *Platzera.*

„Bratovčćina hrvatskih ljudi u Istri". Godišnji prinos od 30 nvč. doposlala nam je kandidatkinja učiteljstva u Gorici g.čna Ivanka Sabadin iz Koparščine.

Za Antuna Šestana uplatili su u Pazinu gg.: Vanik Josip, župnik 3 for., krbunski župljani 2 for. 79 nvč., Mogorović Antun p. Miha iz Grdosela 2 for. Ukupno 7 for. 79. Gosp. R. Katalinić Jeretov darovao 2 for. uz želju, da svi pomognu mučenike za našu ideju. Gosp. Slavoj Jenko iz Podgrada darovao 2 for.

Iz Kastva pišu nam 26. t. m. (Obćinski izbori). Kad sam pisao člančić *„Občinski izbori u Kastvu"*, tiskan u 47. broju, rekao sam, da mi nije do toga, da se u izbore naše občine mješam, nego da se stvarno bilježi, što se dogadja. I napisao sam ondje, što sam vidio i čuo, i učinilo par opazaka glede postupka. Taj moj dopis izazvao je službeni izpravak uglednoga glavarstva občine, podpisan od veleštovanoga gospodina glavara. U tom izpravku tvrdi se dvoje; prvo, da *nije istina već puka izmišljotina, da se glavarstvo upušta u izborni borbu; drugo, da nije istina, da su župani onoga dana* (11. novembra) *dobili dnevnicu.*

Prvim proglasuje se za neistinu i puku izmišljotinu ono, česa ja nisam nigdje rekao. Glede drugoga kad sam pisao, napisao sam bio: zato da su potegli dnevnice, kao da sam htjeo reći, nisam stalan nego činjem *da su.* Pripuštam, da mi je kasnije koji *da* izpao ili da ga je slagar izpustio. Čim sam pak saznao, da nisu dobili župani dnevnice, ja sam se sam izpravio, kako ste to već u posljednjem broju ujedno sa „izpravkom" tiskali.

I tim bih bio gotov sa izpravkom. Nego slavno uredničtvo kao da me izaziva, da razvidim i stvar bolje razjasnim, u koliko se peča glavarstvo i pojedini činovnici u naše občinske izbore.

Neću duljit nit širit. Pozivam se na ono, što sam jur rekao, i česa se nije izpravilo, i pitam: Tko je sastavio poziv na župane? Tko ga je dao tiskati? Tko ga je raznašao? Na drugo tih pitanja odgovara ugledno glavarstvo nepitano, u toliko, da veli, da su tiskani pozivi bili učinjeni od strane *rečine župana.* Tu pak nastaju druga pitanja: Koja je ta većina župana? Kad se je sastala da učini tiskane pozive? Kad bi se pak bila sastala ta većina, što je s manjinom, zar se ona zajedno s većinom nije sastala, ili nije s većinom bila složna, ili nije čak nit pozvana bila? Ruku na prsa, većino gospode župana! Jesu li zbilja tiskani pozivi bili učinjeni od Vaše strane — ili ste jih možda kasnije, dne 11. novembra, ili možda još kasnije, na svoju dušu uzeli?

Odgovori na sva ta pitanja neće zaninati čitatelje „Naše Sloge" izvan naše občine, a u našoj občini, moći će odgovoriti i *rečina i manjina* župana, i od njih saznati svi oni občinari, koje zanima to znati.

Kako se grozničavo neki od glavarstva, imenito jedan činovnik u izbore pača, nit to ne marim opisivati, jer je svakomu u občini, koj vidi i čuje i predobro poznato i može se svaki dan o tom uvjeriti. Nu dosta o tom, jer će Vam se valjda i na ovu posljednju tvrdnju poslati izpravak.

Nova podružnica „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru". Kako doznajemo, konštituirati će se ženska podružnica u Volosku dne 1. decembra o 4 sata po podne u prostorijah čitaonice „Bratimstvo". Bilo sretno!

Za spomenike pok. učiteljem M. Buršiću i A. Troštu priposlaše dalje svoje prinose sljedeća gospoda: Marija Trošt 2 for.; Ante Iskra, učit. 1 for.; Petar Bolonić, učit. 1 for.; Fr. Baf, učit. 1 for.; Ante Grmek, učit. 2 for.; Niko Pajalić, učit. 1 for. ODBOR.

Iz Pazina nam pišu: Dne 21. tek. odpjevao je svoju prvu misu g. *Diego Arich* rodjen u našem gradu. Talijanski pristaše, koji poznaju u njemu svoga pripadnika, htjeli su mu prirediti demonstrativno slavje. Najmilji su u tu svrhu glasbu i dali mu objed, te, što je od njih velika riedkost, prisustvovali su i crkvenom činu. Nego to je njihov posao, pa u to nediramo.

Drugo je, što je uznemirilo ovdješnje bogoljubno hrvatsko pučanstvo, a to je držanje talijanske propoviedi u proštinskoj crkvi, jer se takva šta nije dosada dogodilo za blagdana. Istina je, da na *„Majku božju od zdravlja"* nije blagdan zapoviedani, ali ga naše pučanstvo ipak obdržava, te glas o držanju talijanske propoviedi ga je duboko dirnuo, tako da je u istinu moglo doći do izgreda skopčanih sa osjetljivimi posljedicami. Pobrinulo se sa strane na to pozvanih oblasti, da do toga ne dodje, te i nije došlo. Ipak je puk dao očiti znak svoga negodovanja i prosvjeda proti toj novotariji time, što ili nije prisustvovao svetčanom činu u onom broju, u kojem bi inače bio, ili je izašav mirno i dostojanstveno iz crkve netom je započela propovied.

Taj čin medjutim dajemo na razmatranje nadležnim činbenikom, jer kako njima, tako niti nama nebi bilo drago, da se opetovanjem takovih slučajeva otudji naš puk od crkve i vjere.

Na svečanoj gostbi, koju mu priredište pazinski krnjeli i šarenjaci, bijaše zdravicah i govorancijah u talijanskom smislu i duhu, kako je to već običaj kod ovakih prigoda. Od našega čestitoga svećenstva iz vana nebijaše niti jednoga kod te talijanaške gostbe.

Nove poštanske sveze. Ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu odredilo je, da budu pojedine podobćine na Bueščini od dne 1. decembra t. g. takozvanom poljskom poštom, ili listonošami providjene. Dvojica listonoša raznašati će pisma i pošiljke tri puta na čedan, i to svakog utorka, četvrtka i subote.

Iz Buzeta odlaziti će ti listonoše u 7 sati u jutro, te će jedan od njih obaći mjesta Šterped, Černicu, Valmovraž, Sočergu i Pregaru, a drugi sv. Martin, Strane, sv. Ivan, sv. Donat, Vrh, Ražice i Prodane. Obojica vraćati će se istog dana u 5 sati poslie podne u Buzet.

U pojedinih mjestih opunovlašćeni su gg. dušobrižnici, da mogu prodavati listovne marke i ostale poštanske tiskovine.

Na ovaj način olahkočeno će biti u velike onomu pučanstvu občenje sa glavnim poštanskim uredom u Buzetu, te neće biti unapried onako odiljeno od ostaloga svieta, kao što bijaše do sada.

Na toj polakšici imade se zahvaliti ono pučanstvo jedino občinskoj upravi u Buzetu, napose velevriednomu načelniku g. d-ru *Trinajstiću*, koji nije žalio ni truda ni novca a da svomu dobromu puku i tim načinom na pomoć priskoči.

Ono što nisu znale ili htjele izvesti talijanaške občinske uprave u Buzetu, koje su imale mogućih i uplivnih zaštitnika i zagovornika kod vlade i zemaljskoga odbora, izvela je eto požrtvovna i nesebična hrvatska uprava. Čast njoj!

Iz Boljuna pišu nam 22. novembra. Kako bijaše već natuknuto u jednom od zadnjih brojeva Vašeg cienjenog lista, izbori za mjestnu občinu Boljun imadu se do mala obnoviti. Obć. glavarstvo — neznamo dali svojevoljno ili potaknuto od političke oblasti — koja, budi mimogred spomenuto, ima na temelju §. 19. obć. pravilnika za izbore, paziti, da se izbori u pravom času obnove — oglasilo je kroz svoje organe dne 17. t. mj., da su izborne listine pripravljene i da će biti kroz četiri tjedna izložene u obć. uredu na uvid svakomu občinaru.

Mjestna občina Boljun malena je; broji oko 4000 stanovnika, sastoji iz 10 što većih što manjih porezovnih občina. Občina je u rukah talijanaških, to jest, občinom upravljaju — izuzev častnu manjinu — ljudi, koji se drže recepta pazinskih i porečkih kaputaša —; ljudi inače hrvatskog roda i jezika, jer se u njihovoj kući nikada drugog jezika ne čuje, izuzev ako dodje kakav pazinski kaputaš, da se dobro najedo i napije i napokon naruga zaslieplienosti istarskog kmeta. U občini uredjuje se samo talijanski — u vrieme izbora podupire se talijanska stranka, a da je tomu tako svjedoči i to, da nije htjelo obć. glavarstvo letos podpisati molbu za jednakopravnost jezikovnu.

Ne valja misliti, da ima u mjestnoj občini Boljun Bog zna kakovih učenih il naobra ženih Talijana, — jok! niti jednoga, — tâ u cielo j občini neima ni traga jednomu Talijanu — sve su sami hrvatski kmetovi, koji kod kuće izključivo hrvatski govore. Občina je hrvatska, izuzev šačice šarenjaka, koji bi htjeli biti Talijani a talijanski ni negovore.

Nu **ipak okolnosti su bile takove**, da je obćinom upravljala talijanaško-šarenjačka stranka.

U zadnje doba počela se micati naša narodna stranka, koja si je postavila zadaćom, da izbavi obćinu iz talijansko-šarenjačkih ruku, da izbriše obćinu iz liste talijanske, a da ju uresi imenom hrvatskim. Do sada nije toj stranci uspjelo da žanje obilate plodove, nu nadati se je, da će kod predstojećih izbora spasiti čast obćine. Kod izbora sudjelovati će po svoj prilici dvie stranke, t. j. šarenjačka i hrvatska. Za pravo bi imala biti samo jedna politička stranka i to hrvatska, jer ovdje živi jedan narod, nu odnošaji su takovi, da će biti dvie.

Većina starih zastupnika, koji su vjerni skutonoše pazinske gospode, rado bi opeta zavladali obćinom, te će uporahiti sva moguća sredstva, da ostanu na vladi. Videć, da se nalaze u škripcu rada bi se stopili i sa novom strankom, nu svakovrstni obziri, obećanja i dužnosti prama gospodi prieče njim, da to učine; a i nova stranka voli borbu nego li **sporazumak sa starimi lijami**, kojima ne treba na lahko povjerovati.

Samo se po sebi razumije, da će biti borbe; stari, koji su već preko 30 godina zastupnici, braniti će se zubima i noktima, da ostanu i nadalje na obćini; u tu će svrhu po staroj navadi uporabiti svakovrstna dopuštena i nedopuštena sredstva. Mito igrati će dakako prvu ulogu, samo da se spasi talijanska čast obćine ili bolje osobna korist pojedinaca. Hrvatska će stranka raditi poštenimi sredstvi; nastojati će, da predade upravu obćine u ruke požrtvovnih i nesebičnih muževa, koji će gledati, da poslodu obćini dobar glas i hrvatsko ime. Koji da budu ti muževi, i kako se imadu pripraviti za izbore reći ćemo u jednom od budućih brojeva. Medjutim upozorujemo tamošnje rodoljube, da se na vrieme dogovore i slože a obćinarom, da budu slušali savjet i glas voditelja, jer bez posluha, bez stege i pokornosti jalov bi nam bio posao.

Mladočesko glasilo „Národní Listy“ o hrvatskom umjetniku gosp. Ivanu Rendiću. Glavno glasilo mladočeske stranke „Národní Listy“ br. 321. od 20. t. mj. piše veoma obširno o našem umjetniku Rendiću, koji je izložio fotografički album svojih radnja u salonu g Topića u Pragu. Rečeni list govori veoma laskavo o našem Rendiću i o njegovih mnogobrojnih radnjah, koje da su uzvišene i koje pokazuju izvanrednu tvornu silu i osobiti talenat našega umjetnika. Priobćuju ujedno obširan životopis umjetnikov, te preporučuju českomu obćinstvu, da nepropusti posjetiti tu izvanrednu izložbu.

Novi načelnik za grad Karlovac. Zastupstvo rodoljubnoga grada Karlovca izabralo je u sjednici od dne 25. t. mj. svojim načelnikom svoga sugradjana i poznatoga domoljuba g. *Josipa Vrbanića*, koji podupire riečju i činom svako plemenito i koristno poduzetjo ne samo u Karlovcu, već i po ostaloj Hrvatskoj. Čestita gospodja novoga načelnika zauzimlje se svim oduševljenjem za našu plemenitu družbu sv. Cirila i Metoda, te se natječe sa vriednim suprogom u svemu, što je plemenito i uzvišeno. Čestitamo gradu Karlovcu na toli sretnom izboru.

Izpiti osposobljenja na učiteljišću u Kopru. Od dne 4—16 t. mj. vršili se izpiti osposobljenja za pučke škole na učiteljišću u Kopru. Priglasilo se je u svemu 54 kandidata t. j. 25 kandidata i 29 kandidatkinja, od kojih je položilo izpit njih 53, dočim je propao jedan kandidat za talijanske pučke škole. Po narodnosti bijaše 28 Talijana, 1 Hrvat a ostali Slovenci. Odatle je razvidno, da nam treba još mnogo učitelja, ako želimo da se doskoči tolikim potrebam u pučkomu školstvu u Istri.

Porotna razprava proti Don Leopoldu Ivancich-u. Talijanski listovi javljaju, da će doći dne 2. decembra t. g. pred porotu u Rovinju bivši župe upravitelj u Malom Selu (Lošinju) Don *Leopoldo Irancich* radi prevare i pronevjerenja.

Državno odvjetničtvo tuži naime toga ljubimca talijanaške gospode u Malom Selu što je pronevjerio — ako se ne varamo — pune **24** hiljade forinta crkvenoga novca. Razprava biti će svakako zanimiva, jedno, što će Talijanu suditi *sami* Talijani i drugo radi toga, što će sjediti pred porotom svećenik po duhu i uzoru vladajuće talijanaške stranke u Istri i napokon radi izvanredno velike svote, koju je onaj *„buan prete istriano“* pronevjerio. O tečaju i uspjehu razprave izvjestiti ćemo naše čitatelje u svoje vrieme.

Sumnjivi posjeti. U predprošlom broju glasila zemaljskoga odbora u Poreču čitali smo, da je onog čedna došno iznenada u Poreč c. kr. namjestnik g. vitez Rinaldini, te da se je odmah uputio k zemaljskomu kapetanu g. M. *Campitelli-u*, s kojim da se je zadržao cieli sat u razgovoru. Čitajuć tu viest mislili smo, da se radi jedino o predstojećem imenovanju zemaljskoga kapetana i podkapetana, te možda o budućem sazovu zemaljskoga sabora i o postupanju saborske većine, nu danas držimo, da se je moglo tom prigodom i o koječem drugom razpravljati.

U zadnjem broju naime istoga listića čitamo, da je bio u srieda u Poreču presvj. g. *Lorenzo de Petris* bivši biskup (in partibus). nevaramo se negdje u Albaniji, a sada nastanjen u Cresu.

On je odsjeo kod presvj. g. biskupa Flappa u Poreču.

Naši će se možda čitatelji još sjećati, kako je bio taj *presvietli* kandidatom g. namjestnika i gosp. biskupa Flappa za biskupsku stolicu u Krku, koju je kasnije — mjesto njega — zasjeo presvjetli g. biskup Sterk. Istoga kandidata pošao je tada preporučiti osobno u Italiju i zemaljski kapetan g. *Campitelli*. Sve ove visoke preporuke nisu mogle sklonuti sv. stolicu, da imenuje g. Petrisa biskupom, našavši presvj. gosp. *Sterka* za ono mjesto vriednijim i sposobnijim.

Ako se sada uvaži, da se imade popuniti biskupska stolica u Trstu, ili za slučaj premještenja g. biskupa *Flappa* iz Poreča u Trst, ona u Poreču, tada se nameće i nehotice pomisao, da su ti posjeti *visoke i presvjetle* gospode u Poreču svakako u savezu sa predstojećim imenovanjem biskupa u Trstu ili u Poreču.

Pošto je bio g. biskup Petris jurve kandidatom za jednu izpražnjenu biskupsku stolicu koli g. namjestnika viteza *Rinaldini-a* toli g. biskupa *Flappa*, neima dvojbe, da će ga ta gospoda i ovaj put kandidirati i sve što im bude moguće učiniti, da on zasjedne biskupsku stolicu u Trstu, dotično u Poreču.

Nadalje valja uvažiti, da se je gosp. biskup *Petris* iz Poreča podao u posjete zemaljskomu kapetanu g. *Campitelli-u* u Rovinj, i pošto znamo, da se je g. kapetan prvi put osobno kod odlučnjudih krugova u Italiji zauzimao za njegovo imenovanje za biskupa u Krku, to se dade lahko zaključiti, da se je g. Petris pošao i ovaj put preporučiti g. kapetanu, da se i sada u visokih crkvenih i svietskih krugovih za njege zauzme.

Evo radi toga predočnju nam se ti posjeti sumnjivimi i to baš u ovo doba godine, kadno nije najprikladnije za putovanje po moru u našem Kvarneru. Hoće li ta visoka gospoda prodrieti svojim, dotično svojimi kandidati, pokazati će nam nedaleka budućnost.

Mi ostajemo i sada kod onoga, što smo kazali u zadnjem broju, da obraćamo naime sa pouzdanjem naše oči k sv. stolici, k velikomu papi *Lavu* XIII., koji će u svojoj izvanrednoj mudrosti i pravednosti odabrati za crkvene poglavare takove muževe, koji će biti na čast i slavu crkvi i na zadovoljstvo narodah, koje će imati da vode k duševnoj i tjelesnoj sreći.

Stranka prava u Dalmaciji. „Narodni List“ javlja, da je skupština pristaša stranke prava u Dalmaciji, držana dne 21. studenoga 1895. u Splitu medju ostalim jednoglasno zaključila, da nesmatra potrebitim niti za stvar koristnim, da se izjavi za jednu ili drugu frakciju, koje su uslied razdora nastale, a još manje, da k jednoj ili drugoj pristupi. Skupština nadalje izjavljuje, da će se stranka prava u Dalmaciji držati uviek nepokolebivo načela sadržanih u programu, ali neće biti solidarna s radom nijedne pravaške frakcije u Zagrebu.

Za talijanski konvikt u Kopru. Pod tim naslovom čitamo u ovdašnjih talijanskih listovih, da je gradsko vieće u Trstu odlučilo i ove godine 100 forinti za *talijanski* konvikt u Kopru.

Do sada smo čitali uviek u talijanskih listovih Istre o *biskupskom* konviktu u Kopru, a sada izašla su eto gospoda sa pravom bojom na svietlo, priznaju naime, da je ono talijanski konvikt i to za biskupiju porečko-puljsku.

Za taj konvikt doprinaša znatnu svotu pokrajinska blagajna Istre; doprinašaju i blagajne pojedinih obćina Istre; doprinašaju crkvene uprave one biskupije, doprinaša nadalje svećenstvo iste biskupije bez razlike narodnosti i napokon sabiru se miloclari u čisto hrvatskih župnih crkvah one biskupije.

Da li je pravedno, da se daje iz zemaljske blagajne *talijanskomu* konviktu znatne podpore, i da to čine neke obćine iz svojih blagajnah, u koje ulaze i hrvatski žuljevi, prepuštamo neka razsudi sam svaki nepristrani čovjek, nu da bi imali i nadalje podupirati *talijanski* konvikt hrvatske crkvene uprave, hrvatsko svećenstvo i dapače hrvatski puk u pojedinih crkvah za taj konvikt milodare sakupljati, toga nikako ne pojmimo, niti bismo mogli toga u buduće nikako odobriti.

Iz proračunskoga odbora carevinskoga vieća. U sjednici toga odbora od dne 25. t. mj. obećao je ministar trgovine baron Glanz, da će vlada posvetiti osobitu pazku ribolovu na naših obalah. Nadalje, da će nastojati, da budu i ladje obalne plovitbe uživale blagodati trgovačko pomorskoga zakona i napokon reče, da će se vlada pobrinuti, da se pročisti dno u luci puntarskoj (otok Krk).

Koncert na korist družbe sv. Cirila i Metoda, izveden prošle nedjelje u prostorijah „Tržaškega Sokola“, izpao je nad svako očekivanje.

U nedjelju na večer biesnila je ovdje tako silna bura, da su se i muškarci bojali izaći na ulicu, pa uzprkos tomu napunile se prostrane prostorije našega „Sokola“ koli muškim toli ženskim spolom. Osobito nas je ugodno iznenadilo, što je onolik broj naših gospodja i gospodjica znao prkositi biesnoj buri, i što su na taj način očito i jasno pokazale, koliko im na sreću leži naša plemenita družba. Svaka čast toli rodoljubnim ženam!

Sve točke programa izveli su pjevači u zboru i pojedince točno i pravim oduševljenjem. Materijalni uspjeh koncerta bijaše dosta povoljan — nad 600 kruna.

Zemaljski izbori u susjednoj Kranjskoj. Prošloga čedna birala su naša braća u susjednoj Kranjskoj zastupnike u izvanjskih obćinah a u ponedjeljak birali su gradovi i trgovi.

U izvanjskih obćinah pobjedila je umjerena ili takozvana klerikalna stranka proterav svih svojih šestnaest kandidata. Napredna ili liberalna (!) doživila je takav poraz, kakvomu se nije ni sama nadala.

U gradovih bijaše napredna stranka sretnija, jer je izabrano 7 njezinih i jedan njemački kandidat. U veleposjedu imadu Niemci odlučnu većinu i tako će se dogoditi ono, što smo nedavno u ovom listu kazali, da će se slovenski zastupnici medju sobom klati i kod izbora i u saboru, a uživati će Niemci i vlada. Ova posljednja naći će više oslona kod *umjerenih* Slovenaca nego li ga je nalazila kod naprednih, dok bijahu ovi u saboru u većini. Umjerenim zastupnikom biti će kano i do sada na čelu državni zastupnik kanonik Klun, koji sjedi još uviek u krilu Abrahamovom — u Hohenwartovom klubu u Beču, za koj znamo, da bijaše stvoren i da se ga podržaje samo za to, da se slavenski zastupnici na carevinskom vieću, napose Hrvati i Slovenci nespoje u jedan klub.

Ako se pomisli, da je glasilo umjerenih „Slovenec“ preporučio kod izbora za gradove poznatoga nemškutara viteza *Savinschegga* proti odličnomu rodoljubu d.ru *Tavčaru*, tad možemo unaprieđ kazati, da će biti lahak posao i vladi i Niemcem sa većinom umjerenih u saboru.

Iz Vabrige (obćina Poreč) pišu nam 24. t. mj. Mi napredujemo, g. uredniče, doduše po malo, ali ipak napredujemo. Kod nas se hvala Bogu čita sve to više Vaš cienjeni list, dična „Naša Sloga“, a dolazi k nam svake godine sve to više crkvenih i svjetovnih knjiga, koje nam otvaraju malo po malo oči, i koje nas uče kako valja živiti i raditi Bogu na čast a našemu hrvatskomu narodu na korist i slavu.

U našemu mjestancu ustrojila je i vrla banka „*Slavija*“ svoje zastupstvo, koje obnaša naš vriedni rodoljub Svetko Cepin, i koje će nastojati, da si naš puk osjegura proti ognju i drugim nesrećam svoje kuće, blago i sve što ima pokretnoga i nepokretnoga. Naš dobri puk uvidja već i sam, da mu valja siromašcinu osjegurati, a da tako uzmogne u nesreći, koja bi ga mogla snaći, pomoći sebi i svojim. Nedavno doživili smo ovdje jedan takav slučaj.

Pod konac prošloga septembra izgorjela je naime kuća braće Antuna, Ivana i Petra Blaževića pok Marka, koji bijahu za njihovu sreću osjegurani kod čestite banke „Slavije“, koja njim je pošteno svu škodu platila.

Za mali novac može si svatko kod rečene banke osjegurati barem kuću, blago i pokućstvo, pak će barem mirnije raditi na polju i vinogradih, a trudan i izmučen sladje će usnuti znajuć, da neće ostati bez krova ako ga i nesreća posjeti.

Za Vabrigu i okolicu primio je — kako već rekosmo — zastupstvo banke naš Svetko Cepin, koji će ići svakomu drage volje na ruku, koji bi želio osjegurati bilo štogod kod rečene banke, i koga našemu puku liepo preporučujemo.

Strašna bura. Prošlo subote i nedjelje biesnila je ovdje tako strašna bura, da nebijaše na sramotu niti onim svojimi predšastnicam, koje su nas običavale usried zime posjetiti.

U gradu Trstu i u okolici dogodilo se više nesreća prouzročenih biesnećom burom. U luci i u tršćanskom zaljevu pretrpilo je više brodova što većih što manjih šteta.

Sa burom nastupila je ćutljiva zima, kojoj se nismo tako brzo nadali. U utorak popustila je dobrahno bura, i potraja li ovo vrieme moći ćemo opet odložiti teške zimske kapute, koje smo na vrat na nos iz ormarah povukli.

Nesreća na željezničkoj pruzi Sv. Petar-Rieka. Kako izvješćujemo na drugom mjestu, biesnila je prošlih dana u našem gradu neobična bura. Nu sudeć po glasovih raznih novina, nije ona poštedila ni ostalih susjednih pokrajinah na jugu i sjeveru, iztoku i zapadu. Nesreća imade na kopnu i na moru. Medju prve valja nam ubrojiti nesreću, koja je stigla u nedjelju po noći teretni vlak izmedju postajah Kilovče i Trnovo, na pruzi Sv. Petar-Rieka. Na jednom mostu izmedju rečenih postajah prebacila je strašna bura 18 vaguna, većinom obterećenih. Više vaguna skotrljalo se 7 metara duboko, te se mnogi posve razbili. Druge nesreće hvala Bogu nije bilo. Željeznica imade prilično štetu. Promet bijaše jedan dan prekinut.

Roda čast! Potaknut. g. uredniče, sastavkom d.ra Paćuhe u zadnjem broju cienjene „Sloge“ pokušah i ja baciti slieđeće redke na papir:

T r inajstić
K o zulić
Man d ić
Komp a re

Spin č ić
L a ginja
Trinaj s tić
S t anger

* * *

ili

S p inčić
K o zulić
Ma n dić
K o mpare
Trinaj s tić

S t anger
Trinaj a jstić
Lagin j a

Slavoj.

Tudjinci u Istri i naši željeznički odnošaji. Znajuć predobro, g. uredniče, da se rado zauzimljete u Vašem cienjenom listu za naš kmetski i radnički stališ, evo me do Vas molbom, da se i sada za nas radnike zauzeti izvolite. Predstavljam Vam se kao željeznički radnik, koji je na istarskoj pruzi dosta žuljevao i kojemu su odnošaji istarske državne željeznice dobro poznati. Učen nisam, al ipak ćutim potrebu, dapače držim za svoju dužnost, javiti Vama, veleštovani gospodine uredniče, ovo nekoliko redaka moleći Vas, da to izvolite upotrebiti, i u koliko Vam se svidja, tiskati u prezasluženoj „Našoj Slogi“. Bog mi je dao, kanoti svakom Slovincu ili Hrvatu, dar pravednosti, strpljivosti, snošljivosti, a ove, sudim, nisu zle strane čovjeka; al su došla žalostna i zlosretna vremena, da čovjek, uz svu svoju dobru volju, ne može trpiti ono i one, koji bi htjeli zemlju našu Istru izsisati na račun i škodu onih, koji po božjem i naravnom računu imadu pravicu u njoj i od nje živiti, jer se tuj po božjoj providnosti i rodili. Da i naše kosti trunu u zemlji, koja nam je dala život — i tu pravicu imademo; a jao si njemu, koji je prvi uzrok, da Istranin, koje vjere i jezika bio, mora oskudjevati i bježati u strani svieti, dok se tudjinci tove i obogaćuju u njegovoj rodnoj zemlji. Istru taru — znamo svi — zle godine, tuče i suše, unesrećuju ju na žalost nesloga i prepir njenog pučanstva: nu premda je uboga, kaplju dan na dan tudjinci u nju, tražeći hljeba i zasluška. Hiljadam je ona dobra majka, dok svomu rodjenomu sinu pruža koru suha hljeba, jer Istra zbilja neobiluje hranom i prehranom, jer sirotica nije izvor radnja i posala, da ih domaćinci nebi smogli obaviti. Kamogod se okreneš širom Istre, svud naidješ na tudjina, osobito Talijana — tamo iz — Talije — krasne i bogate (!?) Naći češ ga kano priprostog delavca, dapače kano i poslodavca, opeta tamo upravitelja i nadziratelja posla itd.

Naći češ ga nadalje gdjegod i kano trgovca i dućandžiju. Došuljao se pred 16 do 20 godina k nama gol i bos, gladan i žedan; primljen bijaše za radnika, a on spoznavši, da smo mi Istrani jošter neuki i k tomu, da smo svi predobri i preblagi, nanjušio sgodno gdjegod mjesto u kakvom kutu među našim narodom, tu sazidao sebi šator, stao trgovati, bolje, nas odirati i varati, za nos nas voditi; pak zabogativ se, šale zbija s jezikom i narodnošću onoga naroda, koji ga je primio kano gosta u svoju kuću, da ga nahrani i napoji. Mrzi mu jezik i običaje, a mrzi taj *„istarski židov“* i Boga i vjeru njegovu. Puk nas sveisto ne mareć za sve ovo, zalazi u njegovu kuću, sipljuć svoj mukotrpno zasluženi novac u nenapunjivi žep bogatoga Taljana-židova. I klanja mu se . . ! Imao jedan naš čovjek, Hrvat po jeziku, trgovinu uz trgovinu susjeda Talijana — iz kraljevine. Pa što mislite, komu se bolje godilo? Talijanu sve i danas kao po loju idu poslovi: svi ga pomažu — sve ide k njemu; zalaze k njemu i kmetovi i činovnici austrijski, dajo mu se poduzotničtvo posala itd., dok naš dobri i pošteni čovjek jedva životari. Nek se sudi ovaj slučaj, kako koji znade, al ipak je i ostaje žalostno čudo, ja se samo čudim naravi i ćudi našega hrvatskoga puka. Nadješ Ta-

ljana iz kraljevine često kano klateža i potepuha. Koliko ovi ne zadavaju brige poštenim Istranom: nisi pred njima sjeguran po danu nit po noći. Uvuć ćeti se u stan, ne paziš li dobro i odnieti što mu pod ruke pade. Talijanskih i drugih klateža ove godine osobito na hrpe obilazi naša sela i stanove. Mnogo i mnogo kradja i drugih zlodjela imamo u Istri upisati na račun tih *blaženih* bezkućnika. Dolaze k nama u Austriju, posebice u Primorje, gladni i žedni, bosi i goli; nadju li zaslužbe — dobro, ne nadju li je, daju se na klatarenje, spremni na svako zlodjelo. Poznat mi je slučaj, gdje su na carskoj cesti uhvatili mladu ženskinju, izvadili joj i odnieli naušnice, i drugo djelo nečisto htjeli obaviti na silu, al na dobu stigli drugi domaći prolaznici, pred kojima se oni lopovi dadoše u bieg, prije nego mogoše izvesti nasilje. I isti dućani njima nisu dosta čvrsto zatvoreni. Tko bi tolika nedjela tudjinskih ruku mogao izbrojiti ovdje u Istri, oprćena na račun Istranina, osobito Hrvata i Slovenaca! Želja je doista svih poštenjaka, da se sa strane primorske vlade vodi točna kontrola o nadošlih tudjincih, a žandarmarija da ih budnim okom nadzira i prati.

(Konac sliedi).

Književnost.

Priručnik savršenosti za svjetovnjake i redovnike. Zorben-Tvorben. Sastavio mnogopoštovani Otac Frane od Soave bivši državnik reda kapucinskoga. Preveo Otac *Frane Dobrović*, franjevac konventualac, hrvatski penitencijar i ravnatelj kora u bazilici sv. Antuna u Padovi. Izdao O. Fr. Dobrović. Tiskara Dolenc u Trstu. Ciena 50 nvč. Dobiva se u tiskarni Dolenc. Drugi put progovoriti ćemo o toj krasnoj knjižici obširnije.

* * *

„Bog i Hrvati" najveći i najbogatije slikami uređeni koledar za godinu 1896. izišao je, te se dobiva u svih knjižarah. Takova kalendara sa toli obilnim sadržajem te sa 68 slika od kojih 30 zapremaju čitave strane, nije bilo. Samo hrvatski kalendar „Bog i Hrvati" ima opisan boravak Njegova Veličanstva kralja u Zagrebu sa šestnaest slika, i to: Car i kralj. — Put od kolodvora do prvog slavoluka. — Na Markovom trgu pod kraljevim konakom. — Pred kazalištem prije polaganja zaključnog kamena. — Njegovo Veličanstvo udara na zaključni kamen novog kazališta. — Slavoluk na trgu Franje Josipa. — Slavoluk na uglu Mesničke ulice. — Njegovo Veličanstvo u kazalištu. — Razsvjeta Jelačićevog trga. — Nove srednje škole u Zagrebu. — Defiliranje školske djece pred kraljem — Trg Franje Josipa I. — Kralj na plesu grada Zagreba. — Treći slavoluk pred sveučilišćem. — Banderij. — Odlazak kralja. — K tomu su u ovom kalendaru mnoge slike o potresu u Ljubljani i t. d. Iz sadržaja spominjemo osam pripoviesti (jedna kriminalna) preko 20 inih sastavaka, gospodarske pouke, šitnice, smješice, muhamedanski odio, skrižaljko za poštu, brzojav, mjenice, obveznice i t. d. Šematizam i sajmovnik. Historički hrvatski kalendar, životopise, znanstvene sastavke i t. d. Premda kalendar „Bog i Hrvati" sa 68 slika ima 17 araka sadržaja, stoji broširan 50 novč., vezan 70 nvč. Dobiva se u nakladnoj tiskari A. Scholza u Zagrebu. — Mi ovaj kalendar svakomu Hrvatu najtoplije preporučamo.

* * *

Poziv na predplatu na češku slovnicu. U rujnu o. g. pozvao je g. Stj. Radić na predbrojbu za češku slovnicu i oglasio, da će je dati u štampu, čim se javi 300 predbrojnika. Do danas ih se je javilo 250 zajedno s predbrojnici iz Češke i Slovenije. Nekoji od tih poslaše i predplatu (15).

Ovim se umoljavaju i ostala gg. predbrojnici, da izvole poslati svoju predplatu do 1. prosinca o. g. na knjižaru dioničke tiskare u Zagrebu, Jelačićev trg.

Da se nijedan predbrojnik nebi skanjivao poslati predplatu, priobćujemo razpored češke slovnice.

I. Sama slovnica. Sama slovnica iznosit će 2 štampana arka. Pisana je na temelju češke slovnice dr. Gebauera, kako ju je taj napisao za češke srednje škole. Nije dakle pisana prema kakovoj njemačkoj slovnici češkoga jezika, te je po tomu sve u njoj posvema ispravno, kako se suglasno izjavišе i stručnjaci i laici, koji je do sada pročitaše.

II. Iječnik češko-hrvatski. Iznosit će preko 3 štampana arka sa preko 3500 riečі. Sastavljen je po češko-ruskom rječniku, što ga je baš ljetos dogotovio I. Váňa u Pragu. Pošto pisac temeljito poznaje i češki i ruski (a dakako i hrvatski jezik) i taj će dio slovnice svakoga zadovoljiti.

III. Čitanka. Obsezat će oko 4 štampana arka. Prvobitno nije pisac namjeravao, da i čitanku izda, ali se je uvjerio, da slovnica bez čitanke ne vriedi mnogo. U samoj čitanci svaka najobičnija rieč ili fraza odmah se u samom češkom tekstu tumači hrvatskim izrazom, koji je u zaporci.

Čitanci je pisac posvetio osobitu brigu. Razdielio ju je na četiri diela.

1. Iz literature za djecu. Tu su članci iz češke početnice za prvi razred pučke škole i iz druge dječije literature.

2. Iz glavnoga kataloga ljetošnje češke narodnopisne (etnografske) izložbe u Pragu, koja je zadivila i iznenadila cielo Slavenstvo pa i zapadnu Evropu. U tom su dielu podatci (u liepom slogu) o češkoj domovini, o češkom pučanstvu, naobrazbi itd. Osobito je krasan članak: Čičmanské gazdovstvo (čičmanska zadruga). Tu se opisuje slovačka zadruga, koja sasvim podsjeća na hrvatske zadruge.

3. Političko-filozofički članci iz djela sveuč. profes. P. G. Masaryka u Pragu. — Prošle naime i ljetošnje godine izašla su od sveuč. profes. Masaryka u Pragu dva djela, koja se mogu staviti na prvo mjesto u suvremenoj političko-filozofičkoj literaturi evropskoj. Iz prvoga od tih djela sastavljeno je u slovnici 9 članaka.

4. Pjesme. U tom su dielu pjesme ljubavi, domovini i Slavenstvu. Zastupani su pjesnici Jan Kollár, Svatopluk Čeh, Jaroslav Vrhlicky i Jan Nernda; od glasovite spisateljice Karoline Svetlé uvršten je člančić „Što je domovina" doduše u prozi, ali je po sadržaju prepun prave poezije.

Po tom će cielu slovnicu obsezati 9 štampanih araka (a ne pet). Ciena ipak ostaje samo jedna kruna (poštom 10 nvč. više), ali samo za prijavljene već predbrojnike, ako do 1. prosinca pošlju predplatu i za nove predplatnike, koji se primaju do 15. prosinca. Kasnije će ciena znatno poskočiti.

Listnica uredničtva.

Gosp. Josip Marotti — Spinčići. Pošto je glavarstvo občine službeno izpravilo u zadnjem broju ono, što biste Vi htjeli neslužbeno izpraviti, i pošto se Vaš „Izpravak" upušta u komentiranje dopisa od dne 14. t. m., što se nedade subsumirati pod §. 19. tiskovnoga zakona, Vaš „Izpravak" nemožemo priobćiti.

Listnica uprave.

Gosp. A. G. sv. I. Onoliko nemožemo doli bititi; da nebude na Vašu ni na našu, izvolite nam poslati 6 for., a od nove godine valja da ste točni. Prijateljski Vam odzdrav.

Gdja M. J. u O. Primili smo novce, liepa hvala; promjenili ćemo naslov kako želite. Živila!

Veleč. g. A. R. Stiglo u redu. Živili!

H. STIBIEL,

Piazzetta S. Giacomo

3 — Trst — 3.

Slastičarna uvjek bogato obskrbljena sa svakovrstnimi tvorinami, kao *paste, torte, krokanti, pastici, biskuterije fine, konfeti, fondante, čokolada, voks-drops* i mnogo drugoga peciva.

Posebno preporuča sl. občinstvu za **svatove** svoje *kolače, krasne omote, škatulje* sa slasticami; sladko piće, rozolije, špirite, domaća i tudja vina.

Naručbe na veliko izvršuju se *točno* proti pouzetju. Preporuča se slav. občinstvu toplo za mnogobrojni posjet i naručbe.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnovni odkaz	2%
8- „	3%	3-mesečni „	2½%
30- „	3½%	6- „	2½%.

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. volj., stopijo nove obresine takse v krepost z dnem 21. septembra, 25. septembra in odnosno 17. oktobra t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reke kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec Sibinj Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Sasa in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostij, divix, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.

Inkaso vseh vrst pod najumostnojšimi pogoji.

Predujmi.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, slali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 17. septembra 1895.

Javna zahvala.

Prigodom težke i pogibeljne bolesti naše majke Tereze pl. Marochino osobito su se zauzela veleučena gospoda Dr. Ambroz sukromni liečnik u Opatiji i Dr. Eder sukromni liečnik u Lovranu, te sve učinili, što liečnička znanost zna i može, da bolestnici spase dragocieni život.

Usljed toga usudjujemo se i nemožemo na ino, već da se ovim putem veleučenoj gospodi dr. Ambrozu i dr. Ederu najsmrnije zahvalimo.

Bilježeć se osobitim štovanjem, jesmo

U Opatiji, 20. studena 1895.

zahvalni:

Rade pl. Marochino, trgovac i posjednik. **Tereza Vučić,** rodj. pl. Marochino.

Oglas.

Gospoda članovi i prijatelji **„kotarske gospodarske zadruge Opatija"** pozivlju se k redovitoj glavnoj skupščini zadruge, koja će se obdržavati u *Berreču* dne 5. decembra 1895 o 9. uri prije podne sa sliedećim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika posliednje glavne skupščine.
2. Izviešće tajnika.
3. Izviešće blagajnika.
4. Obračun za godinu 1895.
5. Proračun za godinu 1896.
6. Eventualnosti.

„Gospodarska zadruga"

Opatija, 18. novembra 1895.

V. Tomičić,
predsjednik v. r.

Svoji k svojim!

Biciklisti pozor!

Najnoviji pneumatički bicikli sa zvonci, svietiljkami, zračnimi puhalkami i svimi pripravami, prodavaju se sada pô 110 i 120*) for. komad ked dobro znane i poštene tvrdke:

JAKOB ŠTRUKELJ

skladišče bicikla

Trst, trg velike vojarne.

Jameči se za svaki bicikl jedno leto. Gori spomenuti bicikli nisu za prispodobiti onim, koje nudjaju u časopisih nesigurne tvornice i tvrdke po nizkih cienah, već ovi isti su jaki, liepi, lahki i dugotrajni. Na zahtjev pošilja se slika (fotografija) dotičnih bicikla.

Tu priliku mogu upotriebiti takodjer oni, koji bi se rado naučili voziti. Svakomu biciklu prilaže se tiskana poduka, kako ga upotrebljavati i u redu držati, kako se upotrebljava orudje i kako se svatko može sam lahko naučiti voziti u malo dana i bez svake pogibelji.

U tom velikom skladišču prodavaju se takodjer malo izrabljeni pneumatični bicikli sa zvonci, svietiljkami, puhalkami i sa svim potrebnimi orudjem po 70, 80 i 90 for. komad.

Stari bicikli sa trdim kaučkom, pripravni za početnike, prodavaju se po 30, 40 i 50 for. komad. Svi gori označeni bicikli prodavaju se jedino samo proti gotovoj izplati.

Naručbe se izvršuju točno na sve kraje. vozninе proste. Pisma, naručbe i brzojari neka se adresiraju na pisarnu:

JAKOB ŠTRUKELJ,

Sv. Ivan, broj 624, kod Trsta.

*) Snižite se se ciene biciklom radi novih i velikih pogodbah za fabrikami i takodjer radi množine bicikla, nalazećih se u skladišču, koji se sada radovoljno nudjaju po tako nizkih cienah.

Svoji k svojim!

Na uglu ulice **Canale i sv. Katarine** u Trstu otvorio sam

rakljašnicu

u kojoj držim svakovrstne fine, naravne i ukusne rakije, kako i tudja vina i sladkiše, sve jeftino, ne bojeć se konkurence.

Za mnogobrojni posjet se preporuča

M. Kollaržik.

Banka „Slavija"

prima u službu **mjestne i putujuće zastupnike** za Istru i kvarnerske otoke Tko bi želio stupiti u jednu ovih službah, neka se obrati na **generalno zastupstvo banke „Slavije" u Ljubljani,** gdje će saznati potanje uvjete.

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazaro.

Nalazi se sasvim najnovija zimska roba parhend (foštanj), flanela, rubci vuneni u raznih bojah, ogrtači, mufi i ovratnici iz kožuhovine i t. d. Čarape, odzdolne i gornje rekle, za gospodje i gospodu itd. Nadalje preporučuju sl. občinstvu veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vunenih i svilnih. Velika zaliha svih potrebah za **šnelje i krojače.** U zalihi nalaze se takodjer vrpce svakojake boje, te se dobivaju i **hrvatsko-slovenske trobojnice.**

Naposo se preporučuju cienjenim gg. učiteljicam u mjestu i okolici za sve školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franko.

Govori se hrvatski i slovenski.

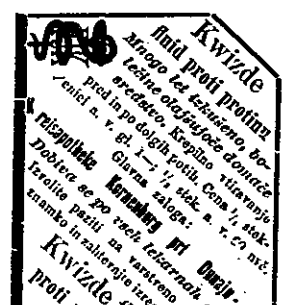

Svečar u GORICI **J. Kopač** **Solkanska cesta** broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščane svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000 kruna.**

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić** Tiskara Dolenc

Broj 50 U Trstu 5. decembra 1895. Godina XXVI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom napatnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielu arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 4 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Interpelacija

zastupnika *Spinčića* i drugova na preuzvišenoga gospodina ministra bogoštovja i nastave.

Već dugo, u novije doba od decembra 1891., mole stanovnici Pregare i bližnjih mjesta, izravno ili po svojem občinskom zastupstvu u Buzetu, kotaru koparskom, za odieljenje od župe Ždrenja u kotaru porečkom, od koje su jako odaljeni i s kojom su obzirom na obćila slabo u svezi, za ustanovljenje dušobrižničke ekspoziture, i njezino pridruženje k župi u Šterni, također u kotaru porečkom.

Oni to čine, jer kako je sada, ostaju oni bez službe božje i bez ikakve poduke bilo u crkvi bilo u školi, i jer bi njim se ustanovljenjem eksponirane kapelanije u Pregari zagotovilo službu božju i poduku u crkvi, i možda omogućilo poduku u školi.

U tu svrhu su oni već skoro nevjerojatno učinili, dok su na svoje troškove, bez ikakve podpore od ikoje strane, sagradili krasnu zgradu, po nacrtu oblastim predloženom, i dok su se po svojem zakonitom zastupstvu obvezali, da će k pladi svećenika, koj se ima tamo namjestiti, doprinašati 200 forinti godišnjih.

Pošto nisu dobili nikakva riešenja iza posliednjega odnosnoga izvještaja občine od 11. julija 1895. na c. kr. kotarsko glavarstvo, kojim misle, da su zadovoljili svim zahtjevom u toj stvari, uslobadjaju se podpisani, pripoznavajuć neobhodnu potrebu rečene ekspozitnre, postaviti njegovoj preuzvišenosti gospodinu ministru za bogoštovje i nastavu sliedeće pitanje:

Jeli Vaša preuzvišennost sklona narediti shodna, da se u Pregari, občini buzetskoj, kotaru koparskom, ustanovi neobhodno potrebita dušobrižnička ekspozitura, za koju mole stanovnici već mnogo godina, i za koju su već velikih žrtava doprinieli i obvezali se doprinašati jih svake godine, da se kongrua svećenika, koj se ima tamo namjestiti, popuni iz vjerske zaklade, te da se tako zagotovi tamo služba božja i podučavanje u kršćansko-katoličkom nauku i možda omogući također podučavanje u školskih predmetih?

U Beču, 29. novembra 1895.

Opazka: Ovu interpelaciju zastup. Spinčića podpisali su neodvisni Hrvati i Česi (Mladočesi), nadalje Slovenci iz kluba Hohenwartova, i Slovenaca izvan toga kluba stojećih, te zastupnika katoličko-konservativne stranke njemačke narodnosti.

Vladin predlog

za podporu oškodjenim i odnosni predlog zastupnika *Spinčića* glede podpore za Istru.

Ualjed mnogih nezgoda, koje su stigle stanovnike raznih predjela monarhije i ualjed odnosnih predloga zastupnika, podnesla je c. k. vlada zakonski predlog, kojim pita carevinsko vieće, da njoj dozvoli potrošiti za oškodjene 400.000 forinti i to tako, da se jih potroši 200.000 za oškodjene a gradu Bruku u Češkoj, 100.000 za oškodjene u raznih krajevih Češke, 40000 za neke druge stanovite zemlje, a 60.000 za oškodjene u drugih zemljah, gdje se još štete ustanovilo nije.

Proračunski odbor, koj je o tom predlogu razpravljao, prihvatio ga je u cielosti, i dodao, da ima c. kr. vlada svuda, gdje još nije, učiniti izvide, pomoći oškodjenim i ako nije dostatna spomenuta svota, tražiti od carevinskoga vieća i novih vjeresija.

Kod razprave toga predloga, koja se je vodila u sjednicah carevinskoga vieća dne 27. i 29. novembra, govorili su mnogi zastupnici, iz Češke, iz Austrije, iz Tirola, iz Koruške, pa i naš jedan zastupnik iz Istre. Svi su izrazili svoje zadovoljstvo, što je do toga predloga došlo, mnogi su predlagali veće svote, mnogi su se pritužili, što vladini organi sporo u tom rade i što podpora kasno dolazi i dozivali vladi u pamet staru latinsku poslovicu, koja veli, da dva put daje onaj, koj odmah daje.

Naš zastupnik prof. *Vjek. Spinčić* rekao je tom prilikom dne 27. novembra ovo:

„Visoka kućo! Mene je njegova preuzvišenost gospodin predsjednik upisao medju *protigovornike*, al ja ću govoriti *za*. Neuzimljem za zlo gospodinu predsjedniku, što je tako učinio, jer je bio vičan unašati me skoro uvjek kao *proti*-govornika. Sada pako, napose u ovom slučaju, neću proti, jer predpostavljam, da proračunski odbor predlaže vjeresije samo s toga, jer je uvidio, da je nuždno pomoći. Ja ću odnosni predlog proračunskoga odbora ponekle samo proširiti u smislu, da se pomoć protegne takodjer na nekoje predjele Istre. Glasovati ću takodjer za predlog, što ga je malo prije pročitao zastupnik Fürkranz (predložio je višu svotu za oškodjene). Nebude li pak primljen njegov predlog, ja ću glasovati i za manje, za ono, što predlaže proračunski odbor.

Istra je poznata kao veoma siromašna zemlja. Ali upravo za tu Istru, koju se predstavlja i pripoznaje kao veoma siromašnu, upravo za tu Istru, imenito za njezino ladanjsko pučanstvo, čini se veoma malo sa strane c. k. vlade, da i negovorim o istarskom zemaljskom odboru, koj bi bio također dužan, da tomu pučanstvu pomogne.

Sjeverni dio Istre pokrit je pećinami i kamenjem, kako to zna svatko, koj se je i jednom vozio kroz Divaču i Kozinu u Istru.

Samo gdjegdje ima velikim trudom obradjene zemlje. I upravo u tom i inače jako siromašnom predjelu bilo je ljeti ove godine u nekih poreznih občinah veoma štetnih elementarnih nepogoda. To su porezne občine Movraž, Sočerga i Rakitovac u mjestnoj občini buzetskoj i porezna občina Zazid u mjestnoj občini dekanskoj, sve četiri u kotaru koparskom. Dne 23. julija t. g. je jak naljev i strašna tuča onaj predjel upravo opustošila. (Čujte!), grozdje i žito uništila, vinovu lozu za više godina neplodnom učinila, sa njekih njiva i vinograda zemlju odnesla, a druga polja i livade pjeskom i kamenjem pokrila. (Čujte!)

Što je još 23. julija imenito u Zaziđu prestalo, to bijaše dne 14. agusta t. g. posve uništeno, tako da su i bez toga siromašni ljudi spali na prosjačku palicu. Občina Zazid upravila je molbe na Njegovo Veličanstvo našega premilostivoga cara i kralja, na zemaljski odbor i na ministarstvo nutarnjih posala, a danas je priobćena molba na carevinsko vieće.

Za ostale tri občine, one u mjestnoj občini buzetskoj, upravilla je ova molbu na visoko c. kr. namjestničtvo u Trstu.

Izvještaja o tih elementarnih škodah moralo je stoga već prispjeti na ministarstvo nutarnjih posala i ljudem bi se imalo u istinu pomoći i s pomoćju nečekati. Kakva bijaše ona tuča može se suditi i s toga, da je tučom bio ubijen velik broj ovaca i da ima sama porezna občina Zazid, koja broji samo 260 stanovnika, 12.000 for. škode (Čujte!). Što je 12.000 for. za občinu od 260 stanovnika, to možete sami suditi. Ljudi su na prosjačkoj palici i očekuju jako zabrinuto zimu.

S rečenoga činim *predlog*, da se u stavku 2. predloga proračunskoga odbora još ovo umetne:

„Izvidi o štetah prouzrokovanih elementarnimi zgodjaji i možebitne podpore imadu se protegnuti takodjer na stanovnike poreznih občina Movraž, Sočerga Rakitovac u mjestnoj občini buzetskoj i na poreznu občinu Zazid u mjestnoj občini dekanskoj, svih u kotaru koparskom, koji su naljevi i tučami došli u najveću bidu i u obće na sve one u Istri, koji su elementarnimi zgodjaji oškodjeni.“

Ove posliednje rieči, imam još u toliko razjasniti, da nebijaše elementarnih zgodjaja samo u četirih imenovanih občinah, nego takodjer u mnogih drugih občinah Istre. U onih četirih su stanovnici najjače oškodjeni, ali ima i drugih, koji su oškodjeni. Preporučam visokoj kući, da prihvati moj predlog (Dobro)“.

Predlog bio je poduprt, a predsjedatelj oglasio, da je tim i taj predlog u razpravi.

U sjednici 29. novembra je izvjestitelj cieloga zakonskoga predloga preporučio kući, da se i predlog zast. Spinčića primi, i bio je jednoglasno primljen.

Sad je na c. kr. pokrajinskih i kotarskih oblastih, da čim prije, u koliko već nisu, učine izvide i stave predloge za podporu, da pak ta podpora dodje, ako i u posliednji čas, ipak još u pravo vrieme, da mogu ljudi zimu preživiti, te svoja polja obdielati.

Okružnica

ministra financijah.

Austrijski ministar financijah vitez *Bilinski* razaslao je pokrajinskim financijalnim ravnateljstvom posebnu okružnicu, koja se bavi o odnošajih, koji imadu vladati izmedju financijalnih činovnika i pučanstva, s kojim dolaze neprestano u doticaj radi plaćanja, dotično utjerivanja poreza itd.

U okružnici izriče ministar želju, da bi bili odnošaji izmedju financijalnih činovnika i poreznika uviek najbolji, pošto je to bezuvjetan zahtjev a da budu poslovi financijalnih činovnika redovito vršeni. Uporaba poreznih zakona je težak posao, skopčan velikom odgovornošću, pa treba radi toga, da si činovnik stvori jasan pojam o važnosti poreznika, o njegovoj čutljivosti, da ima biti oporezovan i o tom, da li može podnašati porezni teret. Napram strankam valja, da je činovnik uviek uljudan, miran i ozbiljan i da nezaboravi — kada treba — da je dužan dati strankam zapitana razjašnjenja i da mora slušati tumačenja, te ista razpitati pozorno i duševno; on mora izbjegavati sve one slučajeve, koji bi mogli u strankah poroditi napram njemu neporvjerenje u njegovoj redovitoj službi.

Činovnik je nadalje obvezan stranku obaviestiti o svemu i nesmie istoj nikada upravljati takova pitanja, s kojimi bi se moglo istu zavesti.

Obzirom na izvan-službeni život činovnika, kaže okružnica, da činovniku valja biti u svemu veoma opreznim. Kad provadja izvide na temelju prijavah, činovnik mora posebno paziti na to, da li postoji kakvo neprijateljstvo ili mržnja izmedju prijavitelja te izmedju osoba, koje su pozvane na zapisnik i izmedju poreznika, te prigodom oporezovanja ili globljenja mora i na to paziti, čim se ipak nesmie propustiti postupanje proti prijavitelju.

Konačno preporuča financijalnim ravnateljstvom, da paze kod prosudjivanja činovničke sposobnosti i radinosti ujedno i na to, da li točno ovršavaju gorispomenute naloge, da li imadu dobru volju za rad i da li su marljivi u državnoj službi.

Dajuć do znanja našim čitateljem ova

PODLISTAK.

Gologorica pred sudom.

Obtuženici Josip i Frane Rabar Josipovi izjavljaju, da kad su bili za 12 dana u iztražnom zatvoru, jesu ohojica molili sučca. g. Kersevany-a, da bi njim poslao liečnika, jer da njih bole zadobivene ozlede. On da njim je obećao, ali dobili ga nisu.

Obtuženici talijanski poriču čine, radi kojih su tuženi. Vele, da su kod dolazka izletnika obtuženi seljaci bili u kupu, te vikali „živio, ... per italiani“ i naprama izletnikom upravljali pogrdne znakove. Camus i Peschle vele, da su oni nastojali duhove umiriti. Camus tvrdi, da kod odlazka izletnika bili su ovi odmah pri vratih napadnuti kamenjem sa svih strana, a Frane Rabar da je prvi napao na njega, primiv ga za grlo, te ga on jednostavno odrinuo bez zlostavljanja. Vidio je za tim, gdje stari Rabar šljakom lupa desno i lievo, da mu ju oduzeo, te ga branjo, da ga drugi ne napadaju, htijuć ga izručiti žandarom. Pretražio mu zatim žepove i našao u istih kamenja Vidio je zatim, gdje se bliža Fran Rabar, a ljudi vikali, da ima nož. On ga ulovio, pretražio ga i našao mu kamenja i nož, koji mu se od suda prikazuje.

Gosp. predsjednik razprave sučiv za tim obtuženike Camusa i starog Rabara, upita izmedju ostalog posliednjeg:

„Odkuda je glasba dolazila“?

Rabar: Vij si ga vrag, gospodine.

Predsj.: Obtuženik Camus tvrdio je kod svojeg prvog preslušanja, da vam je u žepu našao nož, a danas tvrdi, da je našao kamenja.

Rabar: Gospodine, kamenja nisam imao, a da bih bio imao onda u žepu nož, nebi Camus danas pred Vami stajao.

Obtuženik *Ivan Androšić* iz Gologorice poriče, da je viknuo „viva l' Italia“. Odgovarao je hrvatski, tvrdeć, da nezna talijanski, pa ipak na upit g. predsjednika izjavio je, da je Talijan.

Prešav na preslušanje svjedoka, pristupi prvi *Lino Hahn*, Piranac, sudbeni dnevničar u Pazinu. Kod dolazka izletnika, veli, da su seljaci vikali „živio i m . . . . per Italiani i m . . . . per Italia“. On da je ukorio obtuženika Josipa Flegara radi vikanja, a ovaj da mu odvratio, da imaju takvu naredbu, pa da moraju tako činit. Izletnici da su vikali: „Viva l' Istria, viva Pisino, viva Moncalvo (izvraćeno od Gologorica)“. Kod odlazka vidio je starog Rabara lupati štapom desno i lievo. On je tada bio kod vrati od grada u blizini, gdje se glasbenik Agostinis Beniamin hrvao sa Franom Rabarom, koga nesumnjivo pripoznaje. Veli, da ova dvojica, hrvajuć se, jesu pala u nekakvu jamu, pa da je iz nje izskočio Frane Rabar i njega, koji je mirno motrio, sunuo glavom i obim rukama u trbuh. To da je opazio takodjer glasbenik Tencich, koji je bio 4—5 koraka odaljen. Drugih ljudi nije bilo u blizini, nego daleko kakvih 40—50 koračaja. On da nije niti opazio odmah, da je ranjen, nego jedva malo kasnije. Isključuje, da je bio drugdje i od drugoga ranjen, doli od Frana Rabara. Tvrdi, da ima svoj život zahvaliti jedino kožnatom pasu, o koji se nož zadio, što potvrdjuje takodje mnienje vještaka.

Veli nadalje, da kad je bio stari Rabar zlostavljan, tada je vidio obtuženika Peschle na shodu kuće. Vidio je, kad je Camus pretražio starog Rabara.

Na predlog drž. odvjetničtva sud zaključi, da se brzojavno pozovu na razpravu kao svjedoci Beniamin Agostinis i Ivan Tencich iz Pazina.

Svjedok *Ivan Dobrilla*, kovač iz Pazina izkazuje, da prigodom dolazka on je bio uz svoju kočiju, pripravan takodjer, da se uputi sa dvojicom malodobne svoje djece. U to se izvan grada dogodila gungula, te je on gledao, kamo da shrani djecu. On je tada bio u nutrašnjosti grada kod samih vratiuh. Vidio je zatim, gdje dolazi iz grada osoba, za koju mu kasnije Viktor Defranceschi rekao, da je Frane Rabar, koji mu je bacio kamen u glavu, probušiv mu šešir i nanio mu time malu ozledu, a zatim je isti Frane Rabar pobjegao opet u grad. Časak za tim ušao je u grad Lino Hahn, ranjen u trbuh. On se zatim sa djecom skrio i zakračunao u nekakvu konobu, te izišao jedva kad je čuo, da je sve tiho Kod odlazka izvan Gologorice bacalo se za njimi kamenje, te je jedan kamen pogodio u njihovu kočiju, a drugi u konja.

Predočiv svjedoku, da isti čas kad on tvrdi, da je Fran Rabar došao iz grada, bacio mu kamen o glavu i pobjegao u grad, bi polag njegovog izkaza i onoga Lina Hahna proizlazilo, da je isti Frane Rabar istodobno hrvao se izvan grada sa Agostinisom i ranio Hahna, svjedok ostaje pri svojoj tvrdnji, opažajuć jedino, da prije on Frana Rabara poznavao nije, ali da je bio uz njega svjedok Viktor Defranceschi, koji je sve vidio i komu je od prije poznat Frane Rabar.

hvalevriednu okružnicu ministra austrijskih financijah upozorujemo ih ujedno, da vršeć točno dužnosti poreznika, ujedno i nadziru djelovanje, napose postupanje financijalnih činovnika, osobito u našoj Istri.

U ovom listu bilo je čestih tužbah proti poreznim činovnikom u Istri, osobito radi zanemarivanja i zapostavljanja pučkoga jezika Istre.

Gosp. ministar financijah, preporučujuć podredjenim činovnikom uljudnost napram strankam, prijazno susretanje sa istimi i točno vršenje činovničkih dužnostih, imao je bez dvojbe i to na umu, da imadu svuda i svagda i financijalni činovnici obćiti ustmeno i pismeno sa pukom u njegovom jeziku, sa Hrvati dakle i Slovenci u hrvatskom ili slovenskom jeziku. Koji se nebi od financijalnih činovnika tako vladao sa poreznici, sa pukom, neka mu se dozove u pamet gornju okružnicu viteza Bilinski-a, a gdje nebi ni to pomoglo, neka se sve prijavi našim zastupnikom na carevinskom vieću, koji će bez dvojbe sve učiniti, da se zakonu i pravici zadovolji. Poreznici neka imadu uviek na umu, da su činovnici radi puka, nipošto puk radi činovnika, pak ako to vriedi općenito za činovnike, vriedi tim više za financijalne ili porezne činovnike, koji su taj, da pobiru od puka težko zasluženu krajcaru za državne, pokrajinske, občinske i t. d. poreze, namete i t. d. Pitajmo i zahtjevajmo svuda ono, što nas po zakonu ide, pak ćemo to stalno zadobiti.

Izjava.

Eksekutivni odbor kluba stranke prava u Zagrebu u dokaz, kako mu je živa želja, da se izravna spor u stranci prava, predao je vlastničtvo glavnoga organa g. dru Ivanu *Ružiću*, zastupniku kotara koprivničkoga, uvjeren, da će novi vlastnik i urednik svimi silami tu nakanu promicati, zašto nam jamči i njegov dosadanji rad.

Promjenjujuć naslov lista u „*Hrvatsku Domovinu*“ u tu svrhu, da glavno glasilo stranke prava može u sve krajeve, u kojih stanuju Hrvati, svesrdno preporučamo ovaj list kao glavno glasilo stranke prava svim pristašam stranke, kojim je do sloge u stranci i do oživotvorenja njezinih načela.

U Zagrebu 1. prosinca 1895.

Grga Tuškan,
podpredsjednik kluba stranke prava u Zagrebu.

Dr. Ivan Banjavčić,
zastupnik grada Karlovca i kotara, član eksekutivnoga odbora.

Dragutin Grdenić,
zastupnik grada Križevca i kotara.

Gjuro Jakčin,
zastupnik jastrebarski, član eksekutivnoga odbora.

Dr. Stjepan Boroša,
predsjednik eksekutivnoga odbora kluba stranke prava u Zagrebu.

Dr. Mato Matina,
podpredsjednik eksekutivnoga odbora.

Dr. August Harambašić,
tajnik eksekutivnoga odbora.

Dr. Juraj Žerjavić,
član eksekutivnoga odbora.

Članovi kluba stranke prava u Zagrebu:
Juraj barun Rukavina,
David Starčević,
Dr. Vatroslav Brlić.
Dr. Franko Potočnjak.

Slavnomu uredničtvu „Naše Sloge“ u Trstu. Umoljavam slavno uredničtvo, da u svoj cienjeni list izvoli uvrstiti sliedeću, po klubu zagorskih pravaša dne 28. studenoga 1895. jednoglasno zaključenu

Izjavu

„U sjednici kluba zagorskih pravaša, držanoj dne 1. svibnja 1895. bieše zaključeno:

a) Prigovoriti političkoj taktici gosp. Frana Folnegovića uslied njegovih „javnih pisama“ u „Hrvatskoj“ povodom savske poplave;

b) Upozoriti centralni klub „Stranke prava“ u Zagrebu, da se medju svimi prisutnimi i drugimi vanjskimi članovi stranke u Varaždinskoj županiji pojavilo znatno nezadovoljstvo glede glavnoga organa stranke prava „Hrvatske“ i to s toga, što se opaža, da je organ osobito u posliednje vrieme napustio prvobitni pravac „Stranke prava“, kako je napose iztaknuto u točki *a*) ovoga zapisnika, nadalje da organ stranke „Hrvatska“ ne samo se nije podigao u svojoj nutarnjoj vriednosti, kako je bilo obećano, nego dapače, da se još uviek nalazi na onom niveau-u, na kojem je bio prije posliednje organizacije stranke. te da često pada u nedosliednosti, pa uslied toga umoljava ovaj sastanak centralni klub „Stranke prava“ u Zagrebu, da redakcionalni nadzorni odbor na odgovornost i opravdanje pozove. — Odavle sliedi, da u ono vrieme (t. j. prije razkola) ob osobi dra. Franka i njegovu radu niti govora bilo nije, i da je samo njegova poznata taština u gornjih zaključcih naišla na nekakav napadaj proti njegovoj osobi, uslied česa jest tobožnjom krivnjom kluba „zagorskih pravaša“ došlo i do razkola u stranci samoj.

Jasno je dakle, da klubu „zagorskih pravaša“ nije nikada stojalo do pojedinih osoba, već do neoskvrnjenoga čuvanja čistoće programa „Stranke prava“.

Ovo kao odgovor „Hrv. Pravu“ koje objedjuje zagorski klub kao intelektualnog začetnika razkola u stranci.

U Belcu, dne 1. prosinca 1895.
Predsjednik kluba zagorskih pravaša:
Juraj Rukavina m. p.

Prigodom otvora

Podružnice družbe sv. Cirila i Metoda

u Volosku dne 1. decembra 1895.

Širi krila, družbo sveta,
Nad rodištem milim mojim
Brani našu sirotinju
Posvećenim mačem tvojim.
Htjedoše joj jezik otet,
Htjedoše ju za viek strti...
Sad smo digli tebe jaku
Duševne nas čuvaj smrti!

Volosko je alem kamen
Naše Istre toli krasne
I hrvatska svijest nesmie
U alemu tom da zgasne.
A djećica naša mala
Valja da se majci vrate
Širi krila, družbo sveta,
I spašavaj tuj Hrvate!

A ti rode, pruži ruku
Darak dieli — Bog Ti plati,
Pa će tebe blagoslovit
Izmučena naši mati,
Dok hrvatskim milim sborom
Spašena će djeca mala
Širom Istre tebi kliknut
Iz dna srca *„liepa hvala!“*

Cvati, cvati, družbo sveta,
Sred Voloskog ubavoga
Sve na sreću i na diku
Milog roda hrvatskoga.
Puti narod, da je jedna
Zajednička naša mati
I jedno nam geslo budi:
Svi smo braća i Hrvati!

R. K, Jeretov.

Franina i Jurina

Fr. Ala si Jurino čudan, kad nećeš vierovat, da su utorak odprli Legu u Tinjanu.

Jur. Ja vierujem, ali sam čul, da je on dan bilo krščenje i zajedno krmine, tr znaš, da je pul nas navnda, da se fraja dela kad se krsti i pokopa.

Fr. Vidiš nu, oni su zajedno to učinili, da jedan pašt prišparaju.

Jur. Vero ju nisu marili ni krstit.

Fr. Dragi ti zapivajmo jim mi jednu lipu, da se budu i naše žene temu smijale

Jur. Dobro, ja ću počet:

Lipo do vire, bilo je u kolu
Par krnjela i tri Taljana
Da će zasnovat legino školu
Sve na zator brižnog Tinjana.

* * *

Fr. Ma ne za legu neg za žerilo
Smo amo došli, rekli pod glas,
Drugače nebi nas ovde bilo
Neg bi u brajde, svaki od nas.

Fr. i Jur. skupa:

Vašoj *legi*, kari šinjori
Mjesta nima u našem Tinjanu
Jer se davno ovuda ori
Da je nam bieli dan svanu.

* * *

Fr. Čuješ Jurino, one črljene bičve, ča si je nejde lani pometal, bi mogle rabiti onemu popu.

Jur. Ha, Bog daj sriću, ter će mu se pristat kalunikat.

Fr. Po malo brate, sada ga misle stavit za biškupa, zaš da mu talijanski jezik još bolje teče, a svojga da se još više srami.

Jur. Čuja sam, da ga i ćoporska muzika pijaža.

Fr. Buškarada!

Različite viesti.

Poziv na predplatu. Pošto se eto bliža konac godine, molimo sve naše čitatelje, da izvole na vrieme obnoviti predplatu za god. 1896.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Sakupljeno u prijateljskom krugu nakon pogreba pok. g.dje *Marije Mandić* u Mihotićih 12 for. 50 nvč., koji bijahu izručeni supругu g.dje predsjednice ženske podružnice u Mihotićih, g. M. Kundiću.

Gospodin narodni zastupnik Slavoj Jenko iz Podgrada poslao nam 1 for. i to za knjižicu *„Čuvajmo naše starine“*.

Novi ravnatelj biskupskog konvikta. Doznajemo iz pouzdane strane, da bijaše imenovan ravnateljem biskupskog konvikta u Trstu velečt. g. dr. Josip Ivanić, njemački propovjednik kod sv. Antuna novoga i bivši kancelar u biskupskoj pisarni ovdje.

† **Dr. Bogoslav Šulek.** Hrvatski narod plače nad grobom jednog od svojih najvećih posinaka. Dne 30. novembra u 10 satih na večer umro je nakon kratke ali težke bolesti dr. Bogoslav Šulek, književnik i tajnik jugoslavenske akademije u Zagrebu. Pokojnik se rodio 20. aprila 1816. u Subotištu u Ugarskoj. Otac mu je bio protestantski župnik te je svomu slovačkomu narodu podno cieli niz knjiga. Šulek je do 12. godine polazio školu u svom rodnom mjestu, te je učio ponajviše latinsku gramatiku, kako je to onda bio običaj. Pored latinske gramatike volio je zavirivati u otčeve knjige, što mu on nije kratio. U 12. godini otišao je u Požun, da nastavi nauke u liceju. Tamo je ostao 9 godinah. Izučio je mudroslovne, pravoslovne i bogoslovne nauke. Poslije smrti otca mu, nije mogao da nastavi nauke u Njemačkoj, kako je želio, pa mu nije preostalo drugo već da se bavi književnošću. Došav u Hrvatsku, počeo je obsežnijom radnjom izdav veliki hrvatsko-njemački rječnik. Bio je jedan od najplodovitijih strukovnih pisacah. Pisao je mnogo znanstvenih razpravah u „Radu“ akademije i u lahkom slogu više poučnih radnjah u „Hrvatskoj Matici“. Vječni pokoj plemenitomu mužu.

† **Grof Taaffe.** Dne 29. pr. mj. preminuo je nakon dugotrajne i težke bolesti na svojem posjedu u Nalžovu bivši austrijski ministar predsjednik grof *Eduard Taaffe*.

Pokojnik se je rodio god. 1833., a g. 1857. stupio je u državnu službu, u kojoj je uztrajao sve do pada njegova ministarstva prije dvie godine. Bio je opetovno ministrom, a od god. 1879. do 1893. ministrom predsjednikom. Njegovo ministarstvo nazivali su naši narodni protivnici *slavenskim* ili *slavenoprijaznim* ministarstvom, a u istinu bijaše sve prije, nego li jedno ili drugo. Austrijski Slaveni u obće — osim Poljaka — a napose mi Hrvati i Slovenci ne možemo se pohvaliti nijednom stečevinom, koju bismo bili postigli za njegovog 14 godišnjeg ministarstva. Bio je dobar i pošten muž ali veoma nestalan i neodlučan diplomat. Vječni mu pokoj!

Pogreb Marije Mandić. Iz Kastavščine nam pišu: Ponedeljak bio je pogreb Marije Mandić rodjene Dubrović. Iz njezine rodjen-kuće u Mihotićih prenieli su ju i sproveli do crkve sv. Luke u Rukavcu mnogi i mnoge. Kod sprovoda bijahu prisutna sva tri njezina sina: urednik Matko, lječnik Fran i kapetan Ivan, dočim su sestre ostale plačuć kod kuće. supruga Ivanova i suprug hćeri Marije, kao i više unuka i druge rodbine i susjeda i prijatelja. Medju ovimi spominjemo naročito: zastupnika prof. Spinčića, župnika Antuna Puža, bilježnika Frana Dubrovića, Kazimira Jelušića, posjednike i trgovce Mata Kundića, Ivana Grgurinu, Vjekoslava Kinkelu, Antona Spinčića. Sprovod je vodio mjestni kapelan g. Vodička uz asistenciju gg. kapelana iz Kastva, Zvoneće i Opatije. Braća Mandići mogli su se uvjeriti koliku ljubav i štovanje uživaju po prisutnih kod sprovoda i po pismih, što su jih dobili od onih, koji bijahu zapriečeni da prisustvuju. Rodbina je pogostila mnoge učestnike, kojim se je zahvalio g. Matko Mandić, koji su odgovorili, da su samo svoju dužnost učinili prema majci svojih prijatelja i domoljuba. Kod gostbe sabrala se je svotica za družbu sv. Cirila i Metoda.

Umrla. Primamo iz Kastavščine: Jedva smo sproveli do hladna groba *Marije Mandić*, majku naših prijatelja i rodoljuba urednika *Matka* i lječnika *Frana*, kad eto nam glasa o smrti majke našega prijatelja i domoljuba *Antuna Puža*, župnika u Mošćenicah, Katarine udove Puž, rodjene Slavić. Njemu još nije zacielila rana za njegovim netjakom, koga je želio izškolati, i eto stiže ga druga, koja nije tako nagla kao ona, al koja je tim bolnija. Uzdahnula mu je majka može se reći u njegovom naručaju utorak u jutro. Bolnu staricu došao je posjetiti, a ona je, providjena sa svetotajstvi i popraćena papinskim blagoslovom, u nazočnosti svoga sina župnika i drugih svojih milih preminula. Pogreb obaviti će se danas u četvrtak sa Puževbrega na Volosko. Bog ju pomiluj, a njezinim dao jakosti, da strpljivo podnese toliku zgubu. (Naše najsrdačnije saučešće rodbini, napose milomu prijatelju, ucviljenomu pobratimu *Antunu*. Op. ured.)

Za umesrećenoga Antuna Šestana uplatili su u Pazinu gg.: Frulić Šime, župeopravitelj 2 for.; Mogorović Ivan Antunov 1 for.; Belić Josip 50 nvč., svi iz Grdosela. —

Nikolina večer. Naš dični „Sokol“ priredjuje u subotu na večer u vlastitih prostorijah „Nikolinu večer“, koja će biti bez dvojbe vesela i zanimiva kao i sve njezine predšastnice.

Sumnjivi posjeti. Doznajemo iz posve vjerodostojna izvora, da je bio prošloga ćedna kod namjestnika g. viteza Rinaldini-a biskup (in partibus) g. *Lorenzo Petrie* Dolamare, bivši kandidat g. biskupa *Flappa* i gosp. namjestnika Rinaldini-a za krčku stolicu.

Neima dvojbe, da je taj najnoviji posjet u savezu sa predstojećim popunjenjem biskupske stolice u Trstu ili eventualno u Poreču.

Židovski sud o biskupu Flappu. Glavno glasilo ovdašnjih židova daje g. biskupu *Flappu* tako odličnu svjedočbu, da ovakve nije valjda nikada ni u školi dobio. Radi pomanjkanja prostora ostavljamo ju za budući broj.

Glavna skupščina „Slovanskega pevskega društva“ biti će u nedjelju dne 15. decembra u 2½ sata poslije podne u prostorijah „Slavjanske čitalnice“ u Trstu.

Pred porotom u Rovinju. Dne 2. t. mj. započela je pred porotom u Rovinju razprava proti talijanskom svećeniku *Leopoldu Ivancichu*, bivšemu župe-upravitelju u Malom Selu (Malom Lošinju) radi pronevjerenja i radi prevare. Sudu je predsjedao savjetnik *Jacopig*, a sudci bijahu tajnik *Petronio* i pristav *Calegari*; državnoga zastupnika zastupao je dr. *Zencovich*, a obtuženoga branio je dr. *Basilisco*.

Državno odvjetničtvo tužilo je Ivancicha kako je rečeno, radi pronevjerenja i prevare, koju da je počinio tim, što je pronevjerio crkvenoga novca u iznosu od for. 13.579·17, zatim for. 2.945·22 dvih podružnih crkvica, for. 5071 iz zaklade kuratnog svećenstva. Ukupno for. 21.599·38, koju svotu je djelomice pokrio, pošto bijaše pronevjerenje odkriveno. Za pokritje rečene svote poslužio da se je prevarom, izposudiv si pod različitimi izlikami od raznih osoba u Lošinju svotu od 11.400 for. Razprava je trajala dva dana. Svjedoci državnoga odvjetničtva potvrdili su u svih točkah obtužnicu, nu Don Leopoldo Ivancich bijaše ipak od rovinjske porote *nevinim* proglašen glede obih zločina, dočim su oštećeni upućeni na civilnu pravdu.

U budućem broju izviestiti ćemo obširnije ob ovoj zanimivoj razpravi, a nadamo se, da će biti o njoj i drugdje govora.

Pokrajinski sabori. Bečke novine pišu, da će se sastati nekoji sabori ove pole državne dne 28. t. mj. na kratko zasjedanje, u kojem će razpraviti prešno zemaljski proračun za god. 1896. Da li spada medju te sabore i istarski, nije nam jošte poznato, nu mi držimo, da će biti tada sazvan i naš sabor.

Razprava proti g. Bartolu Pajaliću. Jučer je započela pred porotom u Rovinju razprava proti bivšem občinskom načelniku u Baški g. Bartolu Pajaliću radi prekoračenja službene vlasti. Državno odvjetničtvo tužilo ga što je dao 24. aprila t. g. prigodom zemaljskih izbora u Baški zatvoriti glasovitoga *Karla Martinolicha*, koji je bio tamo došao agitirati za talijanašku stranku, a tim tamošnji miroljubivi puk uznemirivati.

Branitelj obtuženikov, g. dr. *Laginja*, molio je za delegaciju druge porote, oslanjajuć se na jasne ustanove zakona, da imadu pučki sudci razumjeti obtuženika i njegova branitelja, što je pred rovinjskom porotom nemoguće, jer su porotnici sve sami Talijani. Molba bijaše zabačena, a razprava određena za jučer. Kako čitamo u ovdašnjih listovih, nije pristupio na razpravu ni obtuženik ni njegov branitelj, a sud je odlučio na prudlog državnoga odvjetnika, da se vodi razpravu u odsutnosti obtuženika (in contumatiam) imenovav obtuženomu službenoga branitelja g. zi-

vjetnika *Zörrera*. Izvjestiti ćemo o uspjehu i ove porotne rasprave, koja će biti u toliko zanimiva, što će suditi Hrvatu i bivšemu načelniku hrvatske občine 12 porotnika, koji ne poznaju hrvatskoga jezika u govoru, a još manje u pismu.

„Hrvatska Domovina“. Pod tim naslovom počeo je izlaziti u našem bielom Zagrebu u ponedjeljak dne 2. t. mj. novi list kano glavno glasilo stranke prava — mjesto dosadašnje „Hrvatske“. Novi list je vlastničtvo poznatog rodoljuba i narodnog zastupnika g. dra Ivana Ružića, koji je ujedno preuzeo uredničtvo lista.

O toj promjeni donosimo na drugom mjestu „Izjavu“ eksekutivnog odbora stranke prava, koju pozdravljamo iskrenim veseljem, jer je ona prvi korak k izravnanju nesretnog razdora u stranki prava.

Ime i dosadašnji javni rad gosp. dra J. Ružića najbolje nam je jamstvo, da će novi list vršiti svestrano svoju uzvišenu zadaću. Tim načinom riešeno je i pitanje „Postdebita“, koji bijaše uzkraćen u sve pokrajine Cislajtanije bivšoj „Hrvatskoj“, jer „Hrvatska Domovina“ kano novi list, može kuda hoće.

Preporučamo ju toplo našim jednomišljenikom u Istri.

Iz Boljuna pišu nam 1. decembra: Šarenjačko-talijanska stranka, koja sada vlada u občinskom zastupstvu, držala je i kani se držati i kod predstojećih izborah sasvim staro izborne navade t. j. nastojati će, da protura u občinsko zastupatvo svoje vjerne skutonoše, ili bolje stari šarenjaci nastojati će, da sami sebe i sebi slične proturaju, neglededć na to, da li posjeduju svojstva, koja se zahtjevaju od občinskih zastupnika, naime radinost, požrtvovnost, nesebičnost i soli u glavi, pa nek voda teče i unapred kud je dosada tekla. U občini reč bi da sve zapinje — stvari reč bi da neidu najboljim tekom — ljudi mrmlju svašta, jedni da je glavarstvo previše blago, drugi da je neuko, treći opet da sa občinskimi glavnicami neide baš najbolje, da se ih mnogo može prekrižiti, pošto ih občinsko glavarstvo nije dalo unesti u svoje doba u nove kujige; jedni opet, da je previše zaostataka, da se glavarstvo ne skrbi za škole, za vodu, za putove itd. Sasvim tim občinari ne pokazuju previše zanimanja za obnovu občinskih zastupnika. Uvjek mrmlju i prigovaraju, al sasvim tim, kad su izbori, ili nehaju za nje, ili puste na volju šarenjačkim podrepnicam, da stvari urede kako hoće. Imade *zapućenih* ljudi, koji bi htjeli, da se izabere uvjek iste muževe u zastupstvo, jer da su oni tobož tomu poslu već vješti, nemareć ima li dotičnik volje, zvanja i znanja za tu službu, a izabere li nove, ti da će samo krpariti.

Tim *„zapućenim i praznoglavim“* stavljamo samo ovo na razmišljanje: Otvorite oči i razgledajte, što su vam dobra učinili ti stari zastupnici, koji već 30 godina sjede na zastupničkoj klupi; ako vidite, da su vam povećali občinski imetak ili barem ne umanjili — ako su se skrbili za vašu naobrazbu, za vaš napredak, za uzgoj vaše djece, za škole, za putove občine, zajedničke (consortalne), za vodu, za mostove — ako vidite, da su oni nastojali, da se vaš jezik materinski širi, da budete vi mogli u vašem materinskom jeziku sa vašimi predpostavljenicima obćiti; ako vidite, da su vam davali primjer i savjet, kako biste se duga oslobodili, kako i gdje biste našli novaca u zajam sa 6%, a ne sa 8, 10, 12, 14 do 20, kako je bio do sada običaj u vašoj občini, ako vidite, da nije bilo medju vašimi zastupnici takovih, koji su nastojali, da sami sebe okoriste — onda slobodno birajte ih opet, ali prije odgovorite na niz tih pitanja, a dok ne odgovorite, da su oni sve to učinili i skrbili se za sve te stvari, po savjesti ne možete i ne smijete ih birati, jer ćete odgovarati za vaše djelo pred ljudima, a što je još važnije, i pred Bogom.

Čast občinskoga zastupnika zahtjeva puno samozataje i požrtvovnosti; s tom čašću nije i ne smije biti skopčan privatan dobitak ili korist, jer *korist pojedinaca nije korist občenita*, nego obratno, *korist občenita jest korist pojedinca*; na občini valja iskati občinsku korist, a ne svoju privatnu.

U občinsko zastupstvo treba dakle birati ljude, koji nam jamče svojim poštenjem i svojim znanjem, da se našim povjerenjem neće služiti na svoju korist, nego na obće dobro. Običaj bio je nadalje do sada birati u zastupstvo same bogataše, ne osvrćuć se na siromašnje, kao da bi tobož siromaštvo bilo zapriekom biranju u zastupstvo, držeć se one: „za guske nije sieno“. Ta je navada zla i naopaka; — siromahom kao i bogatašem mora biti otvoren ulaz u občinsko zastupstvo; sjedala občinskoga zastupnika moraju biti koli za bogutaša toli za siromaha; glavna je stvar, da je dotični pošten i valjan čovjek, a takovih krieposti se nadje i kod siromašnih, dapače u većoj mjeri, nego li kod bogataša.

Najveća zasliepljenost i pogrieška naših Talijana-šarenjaka bila je i kani biti i sada, da vole birati za zastupnike nepismene, neuke muževe, neosvrćuć se na onaj maleni broj inteligentnih osoba, koje se u njihovoj sredini nalaze, naime na svećenike. Zašto to, ne treba pitati, jer lahko si može svaki na to odgovoriti. Šarenjačko-talijanskoj stranci nije stalo do napredka občinskog, njoj ne leži na srcu napredak svojih podložnika, ta stranka ne mari za svjetlost, voli lutati po tmini, jer se u tmini laglje . . . . . nego u svjetlosti; ta stranka voli nazadovati, nego napredovati; — stranka ta kao da neima čistu savjest, kad voli ostati u kolu neukih ljudi, nego li si pridružiti ono par svećenika, koji su jedini u občini — izuzev upravitelja gospoštine na Belaju — koji su izučili škole i koji bi bili kadri voditi občinu putem zakonitim i koristnim po občinu.

Nu zar mislite, da šarenjačko-talijanska stranka misli birati ma bilo jednoga svećenika — dakle jedinog inteligentnog i naobraženog čovjeka u občini — izuzev, kako je već rečeno, g. upravitelja gospoštine na Belaju — u zastupstvo? Jok! svećenici smrde toj stranci kao djavlu tamjan; znade ta stranka dobro, da pred svećenicima ne može mnogo stvari učiniti, što može pred drugimi zasliepljenimi kmetovi. Zna ona dobro, da neće svećenici ništa kroz prste gledati, na što običaju drugi oba oka zatvoriti; zna ona dobro, da će svećenici zaviriti u najtajniji kut občinskih poslova i računa, pa eto hajke, eto bure proti njima. Nu o tome kao što i to, da su svećenici pozvani i da imadu prave mješati se u občinske poslove, drugi put, a za danas upozorujemo občinare, neka pročitaju trieznо ovo redke, koje im šalje za njihovu korist njihov iskreni prijatelj, i neka se ne puste stranputice zavesti od onih pijavica, koje su im krv u ovoj občini većinom izsisale; neka se drže izreke svetoga pisma, koja kaže: ako slieпac slieпa vodi, oba u jamu padu“.

Konštituiranje „Lege“ u Tinjanu. U utorak dne 26. novembra bio je Tinjan usrećen otvorenjem podružnice glasovite „Lege“.

Sasvim skrovito, a da bi itko izozam nekojih mutikašah štogod bio slutio, dovezla se na 11 i pol sati pred podne kočija u kojoj su sjedili: *Fedele Camus* ljekarnik, *Josip Depiera*, trgovački pomoćnik i *Petar Benko*, klobučar, svi iz Pazina.

Izišav iz kočije, počeli pogledavati okolo sebe, da li ih tko čeka, ali videći, da tuj nikoga nije, uputili se napram stanu *Antona Sestana*, gdje se pripravljala fraja za 50 osoba, nu opaziv, da nit tamo „Legaša“ nije, išli su potražiti prve tinjanske talijanske glave, valjda, da ih pitaju za uzrok, zašto ih nisu dočekala braća, koje su bili onomadne na upisanje namamili.

Zasramljeni ovi dali se odmah na posao i hajde od kuće do kuće, od štale u vrt, iz vrta na polje, gdje su se upisani nalazili, te ih molili i zaklinjali, neka se idu preobući, jer da se pripravlja skupni objed. Jedan je vozio gnoj, drugi je rezao loze, treći je postolario, četvrti je šivao, peti je ovce pasao ili po njegovu čobanio itd. itd. itd.

Živo je bilo kretanje, ali žalostan se prikazao uspjeh. Jedan se izpričavao, da nikamo ne može, drugi da ga je sram, treći da ne mari, jer da je sve to ništa itd., a opet fakinaža prietila, da ako jih ne pozovu, da će im demonstrirati. Nakon težkog napora i nagovaranja na dobar objed su ipak svega skupa nabrali liep broj do 25 velih i malih osoba, jer jim se puno od upisanih iznevjerilo.

Kakovo je bilo konštituiranje, koga su izabrali i kakove govorancije su držali, nije se još moglo saznati.

Od strane političke oblasti nije nitko prisustvovao. Moglo se saznati, da su se zavedenci medjusobno hrvatski razgovarali, jer drugčije neznaju i nisu govore slavne gospode razumjeli, nego su kadikad za ugodit talijanski *zaštrambali*.

Iza objeda, koji je svršio malo poslije 4 sata, izašla je povorka van iz kuće, veselo se razgovarajuć, većim dielom hrvatski i *štrambo* talijanski, da odprate trojicu znamenitih muževa Pazinaca do kočije. Prvi u redu bio je Fedele Camus, koji je uzeo s desna pod ruku starog *Knolića* i s lieve Tonu Krnjela, oba u kratkih *bragešah* dobrahno vesele starce preko 70 godinah, a za njima malobrojna svaća i braća.

Došav do kočije, živo se pozdravljali, te sa „evviva“ klici pozdravljeni odlazili.

Zatim išli pak prvaci sabirati kmete po gradu, kad su došli iz dela, neka dodju pomoći skončati, što je ostalo, pak se kasnije razišli svojim kućam mirno, jer je bilo strogo od občinskoga glavarstva koli jednoj toli drugoj stranki zabranjeno svako vikanje i izazivanje.

Liepe doista „Legine“ svečanosti i divnog uspjeha u Tinjanu. Ako bude svagdje tako uspjevala, možemo joj bez dvojbe reći, da je legla i poginula.

Da okrunim ovaj kratak dopis, moram svietu javiti, da su u predvečerje sabirali pliće, kokoše i vino, bodujuć sa brentom od kuće do kuće, kako nekada pudari, proseć moleć i zaklinjuć, neka im svaki dade pomoći za taj objed, ali su pak na više mjesti morali čuti, što nebi bili rado. Dobro im stoji! Tako je počela i svršila „Lega“ u Tinjanu.

Ako je, gosp. uredniče, ovaj dopis suhoparan, nemojte se čuditi, jer je ovdje „Lega“ na suho opaljena i molim Vas, da ga dadete u javnost.

Rodoljub.

Iz Voloskoga pišu nam dne 2. prosinca: Već od nekoliko vremena svi se razgovori našega krasnoga spola kretali samo okolo jednoga, naime okolo ustrojenja *ženske podružnice* „družbe sv. Cirila i Metoda“. Sve je napeto čekalo na jučerašnji dan, na nedjelju, za koju je bilo najavljeno, da će se naša — dakako ženska! — podružnica konštituirati, a kad tamo, ta blažena nedjelja nikako neće da svane. Uh! . . . Lahko bi to bilo, kad krasni spol nebi bio u istini krasni spol, to jest nestrpljiv, izvedljiv tako, da ako si iole milosrdne i usmiljene duše, moraš da požališ, koliko su ona nježna srdašca pretrpjeti morala, čekajući, da se već jednom sve svrši. Konačno nadošla je nedjelja. Al dà! to svrši. Konačno nadošla je nedjelja. Al dà! Uh! ovaj je svakako najdulji. — To je pak malko odviše! — I malene, sitne nožice stale nestrpljivo lupkati po podu, kao da je nevoljni pod kriv, što se ona nesretna kazaljka na uri onako lieno pomiče.

Naš čestiti starina, velezaslužni g. V. *Tomičić* osvanu najprvi u dvorani *„Bratimstva“*, da udesi i uredi sve onako liepo, samo da se naše ljepotice nebi nauj potužile, a da bi mrvica te slave zapala i družtvenog tajnika, okrenu ovaj čim je uljezao u dvoranu, par stolica i dotaknuv se peći, da se uvjeri, je li se ju zbilja zapalilo. baci se, tobože sav zapuban od silna posla, na divan do g. *Tomičića*, koji je zadovoljno pozirao na onaj dugi niz stolica, na kojima su za čas koji imali da zasinu najljepši *diamanti* našeg „krasnog diamanta“.

I zbilja još prije urečenog sata stala se u dvorani kupiti liepa kita naših milovidnih gospodja i gospodjica, medju kojimi smo imali čast vidjeti vrlu rodoljubnu gospodju *Pierinu Tomičić*, suprugu našeg Viktora, pa njihovu kćerku dražestnu gdjicu *Ninu*. Svojim nas je prisustvom odlikovala i dična gospodja *Avelina Fabijanić*, vriedna supruga našeg vrstnog liečnika velečč. g. dra. N. Fabijanića, koji si je već za kratkog boravka u našem mjestu znao steći znanjem i ljubeznošću svojom obće priznanje i simpatiju. Neću ni da pokušam, da vam navedem imena svih gospodja i gospodjica. koje su se odazvale pozivu privremenog odbora; ta tko bi ih sve nabrojio. Dosta će biti, da vam spomenem, da su se ovog puta osobito iztakli maleni *Škrbići*, koji su poslali u našu sredinu sve što je tamo najvriednijega. Tko ne zna za ple menitu gospodju *Sofiju Šabec*, za gdjicu *Linu* i za gospodje *Jurković i Peršić*? Imena tih gospodja i gospodjica u uzkom su savezu sa našom družbom, za koju se od postanka njezina svojski zauzimlju. Iz Opatije bila je prisutna dražestna gospodjica *Emica Jurković*, vriedna i zaslužna tajnica tamošnje ženske podružnice, tako da je opatijska ženska podružnica bila zastupana po dvjema članicama odbora, naime po gospodji *Šabec* i gdjici *Emici*. Uz gospodje i gospodjice nadošao je i liepi broj gospode. Koliko ih je bilo? — Bog sam znade, ta tko je onda za nje mario! Nu svakako spomenut moram, da je liepo obljubljenog i velezaslužnog g. dra Andrije Stangera. U našem kolu imali smo izim spomenutog gospodju Tomičića, takodjer i velečč. gosp. dra. N. Fabijanića, gosp. N. Peršića i liepu kitu pom. kapetana. Najugodnije nas pako iznenadiše svojom prisutnošću gospoda djaci iz Rieke, koji su navlas došli, da na svoje oči vide, kako će se obaviti taj veleważni čin.

O teku sjednice obavjestiti ću Vas budući put. Znam, da će i opet nesretni pod, ni kriv ni dužan, morati da stenje pod nježnim udarcima stanovitih nožica, al što ćemo. Do budućeg petka treba čekati, samo osam dana. I to će proći. Strpljen spašen.

Glavna godišnja skupščina podružnice družbe sv. Cirila i Metoda u Štrpedu. Dne 10. novembra obdržavala je ona podružnica godišnju skupščinu, kojoj je prisustvovao liep broj članova muškoga i ženskoga spola. Predsjednik, dični Fran Flego, otvori skupščinu u 4 sata poslije podne, pozdraviv srdačno nadošle skupščinare. Spomenuv preranu smrt tajnika podružnice, vriednoga *Jakova Podreke*, pozove skupščinare, da mu uzkliknu u znak štovanja i ljubavi iskreni slava! čemu se skupščinari jednoglasno odazvaše Nakon toga pročita blagajnik g. Anton Flego svoje izvješće, koje bijaše bez prigovora na znanje uzeto. Kod II. točke dnevnoga reda, t. j. kod izbora novoga odbora prekinuo je predsjednik razpravu, da se uzmognu članovi dogovoriti o tom, koga da izaberu u novi odbor. Izabran bijaše predsjednikom ponovno g. Fran Flego, premda se je tomu izboru odlučno opirno, jer da ga njegovi poslovi i odaljenost od Štrpeda prieče u djelovanju za podružnicu. Tajnikom bijaše izabran g. Anton Flego, a blagajnikom g. Antun Crnac.

Kod točke „slučajni predlozi“, prihvaćen bijaše predlog kapelana g. *Kluna*, da se obdržavaju u buduće družtvene skupščine u prvih trih mjesecih godine i da odbor priredi svake godine zabavu na korist družbe. Prihvaćen bijaše i predlog g. Josipa Flega, da bi svi članovi ove podružnice dogovorno sa članovi podružnicah u Sv. Ivanu i Sv. Martinu skupno išli na blagdan sv. Cirila i Metoda dne 5. julija k sv. misi i da bi taj dan počastili kano blagdan.

G. *Klun* stavi predlog, da bi se dosadašnjemu odboru izreklo zahvalu, a gosp. dr. *Kurelić* popuni predlog tim, da bi se zahvala zabilježilo u zapisnik, što bijaše jedno i drugo jednoglasno prihvaćeno.

Ubilježiti nam valja, da su skupščinu svojim posjetom počastili te se i u podružnicu upisali sliedeća gg.: dr. Kurelić kapelani Klun i Hradek, Lucij Perojević, občinski blagajnik, te gdjice Klun, Gregorec i Malalan.

Izcrpiv tako dnevni red, zaključi gosp. predsjednik skupščinu poslije 5 sati, zahvaliv se skupščinarom na mnogobrojnom posjetu.

Iz Pićna pišu nam početkom ovoga mjeseca. Već niste dugo vremena ništa čuli iz ovih strana, pak da znadete, da smo i mi još živi, javljamo Vam se, moleći Vas, da blagoizvolite ovo par redaka uvrstiti u dičnu „Našu Slogu“. Biti će Vam znano, da imademo ovdje hrvatsku i talijansku školu. Talijanska postoji dà, ali kad bi hrvatska imala toliko godina tako malo djece, kao što je imade talijanska, gdje bi već bila. Odkad dobismo hrvatsku školu, nije mogao u talijanskoj broj djece nikad doseći četrdeset, a hrvatska se je mogla uviek pokazati sa *sto i dvadeset*. Ove joj je godine dapače narastao broj na sto i četrdeset. Da se tako dogadja u talijanskoj, ko što u hrvatskoj školi, imala bi talijanska dva, a možda i tri učitelja, a mi se moramo zadovoljiti i sa jednim.

Ostavimo to za sada kako je, pak pomislimo, šta može biti sa djecom talijanske škole, kad se u pićanskim kućam nigdje ne govori drugčije ako ne hrvatski, jedino se u vrieme izbora čuje, a dječurlija onda pomaže vikati kakov: a v i v a n o i! Koliko muke i trada učitelju dok ih samo pripravi na to, da može talijanski podučavati. Jad i čemer mora gutati samo da tim *drevnim romanom i fiorentinom* zadovolji. Nu nemože niti u hrvatskoj školi biti najsjajnijega uspjeha, jer je toliko djece, a na jednu silu, kamo i što će s njimi? Kako u drugih mjestih, tako se i ovdje mora zadovoljiti onako, kako je, pak mirna Bosna. Sudba nam je tako dosudila, pak treba, da smo i time zadovoljni. Ostavimo sada školu, pak pogledajmo malo druge stvari.

Iza kako su se obavili posljednji izbori za administraciju naše podobćine, duhovi se prekomorski, a na veliku žalost, jad i čemer *tovarskoga prešidenta* — nekako umiriše, pak se za nje nit ne znade nit ne misli, kao da jih nikad ni bilo nije. Što se kad ter kad čita ob ovoj ili onoj stvari u puljskom „Osliću“ ne žalimo, jer to su posljednji uzdasi umirućega *„ultimi sospiri“* sebezvanih *romana i fiorentina*. Siromasi tužni neće da znadu, da je njihove predje i njih hrvatska majka dojila, te da su svi hrvatsko mlieko sisali. Pomislite samo na ona liepa imena, kojimi se krste; nisu Vam to drugo nego sami *„ch“*-ovići i iz našega *„c“* nastali *„chia“* i *„chio“*-vići. Tako Vam je eto po gradiću, gdje još umiruć kola onaj otrov, što ga je kleta prekomorska guja iza sebe ostavila. Šta ćete, kako drugdje, tako i ovdje. Maleno gnjezdo naše krvi htjelo bi se pokazati tudjim.

Nu, da uviek ne ostanemo posljednji, već bar iz daleka da se nekoliko pokažemo vriedni sinovi majčice naše, primite malen darak za družbu sv. braće za Istru. Sakupio ga dični naš g. *Joško Kurelić* na piru *Matka Benkovića* sa gdjicom *Antonijom Grbac*, a darovali su sliedeći: veleč. gosp. dekan Ivan Bersenda 5 kruna, Josip Kurelić 4 krune, mladoženja 1 krunu, Ivan Grbac 1 krunu, Martin Benković 1 krunu, Josip Močinić-Boloban 1 krunc i Ivan Benković 1 krunu. Ukupno 14 kruna.

Malen darak ali od srca. Pak još će oni *ch*, *chio* i *chia* reći, da je Pićan talijanski! Aj vero ni!!! Do vidova!

Trnoplesar.

Iz Zagreba 30. novembra 1895. Kako je već javljeno bilo u „Našoj Slogi“, održano je bilo četrdeset i osam sveuč. gradjana rad spaljivanja madjarske zastave. Buduć se obtuženicima u obtužnici predbacivalo, da su

prekršili poštenu riečˌ koju su zadali svomu rektóru, da neće naime demonstrirati, to su svi pred sudom izjavili, da oni nisu prekršili zadane riečiˌ oni da su dali svomu rektoru poštenu riečˌ da će se na sveučilištu za vrieme posjeta Nj. Veličanstva onako ponašati, kako zahtjeva njihova akademička čast, dapače da im je rektor kazao, *nek vani demonstriraju* kako hoće, gdje hoće i proti komu hoće — samo u zgodan čas. Suđci, začudjeni tom izjavom s v i h obtuženika, ne htjedoše vjerovati niti prihvatiše predlog jednog branitelja, da se naime rektor S p e v e c pred sud pozove. Odmah iza odsude objelodanio je rektor u „N. Novinama“ jednu izjavu, u kojoj nazivlje izjavu sveuč. djaka pred sudom *zlobnom izmišljotinom*, nedokazavši ipak njezinu neistinitost. Ova izjava uzruja još više djačke krugove. Posljedica tome je bila, da su njekoji sveuč. gradjani, da odbiju od sebe i svojih drugova onu ljagu, koju je rektor na njih hotio baciti — objelodanili dvie izjave proti svojemu rektoru — NB. sa podpisima — u kojima su priobćili cio njegov govor na sveuč. skupštini. U ovim izjavama očito mu se predbacuje: zabašurivanje, kukavno opravdanje, dizanje hajke na njihovo poštenje, nedostojnost za čast rektora, kao i to, da u njemu vide čovjeka, kojemu je stalo do osobne časti. — Javno mnienje drži, da ako su ove okrivljenike istinite, da se čast hrv. sveučilišta nemože složiti sa takovim čovjekom na čelu.

Dne 26. pr. mj. rano u jutro oko 3 i pol sata osvanu u uzama kr. sudb. stola predsjednik Rakoczay te zače buditi sveuč. gradjane nek se spremaju na put. U fijakerima sa stražarima odvedoše ih na kolodvor a odavle u — Belovar.

Glas o tako neočekivanom odvozu sveuč. gradjana u uze kr. sudb. stola u Belovar pobudi u gradu veliku senzaciju. Svatko se je pitao, zašto se je djake odvelo u Belovar, zasto se nije o tome prije znalo, zašto po noći, zašto se nije djake ili bar njihove roditelje o tome prije obavjestilo. Kao uzrok zašto se je zatvorene djake odvelo u Belovar, navadja se doduše, da je zatvor u Belovaru zdraviji i prikladniji od onog u Zagrebu, ali opet odgovora na ova gornja pitanja nemamo.

Strogo postupanje sa odsudjenim djacima i preoštra kazna, koja ih je stigla i kojekakve kobne posljedice, pobudiše sveobće sažaljenje. Posvuda se začelo sabirati milodare za unesrećene djake. Tako se je n. pr. kako je poznato ustrojio u Beču odbor, na kog se ti milodari šalju. Osim toga radi se živahno oko sabiranja i u banovini i drugud.

Ovih dana izašla je ovdje brošura pod naslovom „*Hrvatski djaci pred sudom*“. Imade preko 280 stranica a opisan je u njoj cieli tok stvari, ciela rasprava pred sudom košto i sama odsuda. Naskoro će izaći i na njemačkom jeziku. Ciena joj je 1 for., a cio dobitak namienjen jest podpori relegiranih i odsudjenih sveučilištnih gradjana. Zato neka si svatko tko inače ništa ne daruje barem ovu knjigu nabavi, time će točno saznati što je na stvari a i nešto doprinjeti za našu hrv. nadobudnu mladež. Knjiga ova može se dobiti u uredničtvu „*Obzora*“ ili u *Dionièkoj knjižari*. X.

Njemačka cesarska obitelj u Opatiji. Berlinske novine pišu, da će poći njemački cesar Vilim II. sa svojom obitelju poslije mosopusta u koje kupalište na sredozemnom moru, a to po svoj prilici u našu krasnu Opatiju, koja se je njemu i njegovoj obitelji već za njihovog zadnjeg boravka u naših stranah osobito dopala, kako je to sam cesar našemu prejasnomu vladaru i drugim odličnjakom onom prigodom izjavio.

Listnica uredničtva.

Gosp. R. K. J. u Z. Nalazi se jos uvjek ovdje.

Gosp. Milinko Mate i Anton Radman Fontane. Na pasicah Vaših brojeva, povraćenih nam, jednom rukom napisano je: N e p r i m a s e. Jeli to Vašim znanjem?

Gosp. F. M. Sv. P. Onaj sastavak izostao radi preobilnosti gradiva. Hvala Vam svakako. Ona svota je stigla. Živili!

Listnica uprave.

P. n. g. V. H. u Z. Ona svota stigla u redu. Liepa Vam hvala!

Priposlano.

Slavno uredničtvo „N a š e S l o g e“
T r s t.

Na uvodni članak „Naše Sloge“ od dne 28. novembra 1895. br. 49. zahtjevam da na temelju § 19. t. z. izvolite uvrstiti sliedeći

i z p r a v a k.

Prosta je laž i izmišljotina, da ja predsednik izbornog odbora dobijem budi kakvih listova iz Poreča i Pule.* Na druge osvade neću da se ogrešim napram svomu dostojanstvu pa šutim.

Josip Marotti.

* Ne znamo, da li će moći g. Marotti poreći, da nije dobio iz Pule za posliednjih zemaljskih izbora poznati zloglasni list. Op. ured.

Svoji k svojim!

Biciklisti pozor!

Najnoviji pneumatički bicikli sa zvonci, svietiljkami, zračnimi puhalkami i svimi pripravami, prodavaju se sada po 110 i 120*) for. komad kod dobro znane i poštene tvrdke:

JAKOB ŠTRUKELJ
skladište bicikla
Trst, trg velike vojarne.

Jamči se za svaki bicikl jedno leto. Gori spomenuti bicikli nisu za prispodobiti onim, koje nudjaju u časopisih nesigurne tvornice i tvrdke po niskih cienah, već ovi ïati su jaki, liepi, lahki i dugotrajni. Na zahtjev pošilja se slika (fotografija) dotičnih bicikla.

Tu priliku mogu upotriebiti takodjer oni, koji bi se radi naučili voziti. Svakomu biciklu prilaže se tiskana poduka, kako ga upotrebljavati i u redu držati, kako se upotrebljava orudje i kako se svatko može sam lahko naučiti voziti u malo dana i bez svake pogibelji.

U tom velikom skladištu prodavaju se takodjer malo izrabljeni pneumatični bicikli sa zvonci, svietilnicami, puhalkami i sa svim potrebnim orudjem po 70, 80 i 90 for. komad.

Stari bicikli sa trdim kaučukom, pripravni za početnike, prodavaju se po 30, 40 i 50 for. komad. Svi gori označeni bicikli prodavaju se jedino samo proti gotovoj izplati.

Naručbe se izvršuju točno na svo kraje, vozuine proste. Pisma, naručbe i brzojavi neka se adresiraju na pisarnu:

JAKOB ŠTRUKELJ,
Sv. Ivan, broj 624, kod Trsta.

*) Sežalile su se ciene biciklom radi novih i velikih pogodbah sa fabrikami i takodjer radi mnošine bicikli, nalazećih se u skladištu, koji se sada radovoljno nudjaju po tako niskih cienah.

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazaro.

Nalazi se sasvim najnovija zimska roba parhend (foštanj), flanela, rubci vuneni u raznih bojah, ogrtači, mufi i ovratnici iz kožuhovine i t. d. Čarape, odzdolne i gornje rekle, za gospodje i gospodu itd. Nadalje preporučuju sl. občinstvu veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vunenih i svilnih. Velika zaliha svih potrebah za **šveljа i krojače.** U zalihi nalaze se takodjer vrpce svakojake boje, te se dobivaju i **hrvatsko-slovenske trobojnice.**

Napose se preporučuju cienjenim gg. učiteljicam u mjestu i okolici za **sve** školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franko.

Govori se hrvatski i slovenski.

Svećar u GORICI **J. Kopač** **Solkanska cesta** broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščane svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000 kruna.**

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Broj 2552

Poziv.

Pošto je odbor zadruge za odtok vode u Vrbničkom polju položio svoju čast, pozivlje se članove iste zadruge na izvanrednu skupčinu, koja će se obdržavati dne 16. decembra t. g. ob 9. uri u jutro u občinskom uredu u Vrbniku, da se u smislu §. 18. družtvenih pravila izabere novi odbor.

Ces. kr. politička izpostava
Krk, dne 30. novembra 1895.
C. kr. izl. pol. povjerenik
Polley s. r.

Banka „Slavija“

prima u službu **mjestne i putujuće zastupnike** za Istru i kvarnerske otoke. Tko bi želio stupiti u jednu ovih službah, neka se obrati na **generalno zastupstvo banke „Slavije“ u Ljubljani,** gdje će saznati potanje uvjete.

Svoji k svojim!

Na uglu ulice **Canale i sv. Katarine** u Trstu otvorio sam

rakijašnicu

u kojoj držim svakovrstne fine, naravne i ukusne rakije, kako i tudja vina i sladkiše, sve jeftino, ne bojeć se konkurence.

Za mnogobrojni posjet se preporuča

M. Kollaržik.

H. STIBIEL,

Piazzetta S. Giacomo
3 — Trst — 3.

Slastičarna uvjek bogato obskrbljena sa svakovrstnimi tvorinami, kao *paste, torte, krokanti, pastici, biskuterije fine, konfeti, fondants, čokolada, roks-drops* i mnogo drugoga peciva.

Posebno preporuča sl. občinstvu za **svatove** svoje *kolače, krasne omote, škatulje* sa slasticami; sladko piće, rozolije, špirite, domaća i tudja vina.

Naručbe na veliko izvršuju se *točno* proti ponsetju. Preporuča se slav. občinstvu toplo za mnogobrojni posjet i naručbe.

FRAN IVAN KWIZDA.

3 zlate, srebrne i 5 kolaja za zasluge priznanih zlatom

Kwizde Restitucijonalni fluid
c. kr. priv. voda za pranje konjâ
Cjena jednoj staklenici s. v. f. 1·40

Kwizde Korneuburški Prašak za rejenje marve
dietetičko sriedstvo za konje, rogatu marvu i ovce.
Cjena 1/1 kutiji 70 nč., 1/2 kutiji 35 nč.

Kwizde mast za kopita *u obranu tvrdih i tomljivih se kopitâ* — tija à 400 grm. f. 1·25	**Kwizde liepak za kopita** *umjetni kopitni rog* 1 ćjev 80 nč.	**Kwizde** *Krezolin-mast* sriedstvo za obranu kopita 1 kutija à 4/5 kr. f. 1·10
Kwizde prašak za perutnjau *dietetičko sriedstvo kao dodatak pitî* — 1 kutija 50 nč.	**Kwizde milo za sedla** *za čišćenje i obranu sedla i remena* 1 kutija s. v. f. 1·—	**Kwizde smrt štakorima** sriedstvo za uzmorenje štakora i miša, bez otrova, — 1 ćjev 50 nč.
Kwizde očašujuća piča za koje i rogatu marvu. 1 kut. à 5 poro. 30 nč., zabojić à 50 poro. f. 3·—, zabojić à 100 poro. f. 6·—	**Kwizde prašak za prasce** dietetičko sriedstvo za pospješbu rejc. Mala kutija 60 nč., velika kutija f. 1·20	

Patent natvezni trakovi iz gumija
(Patent Kwizda)

Patent natvezni trakovi izradjuju se u sivoj, crnoj, zjavoj i bielој boji u 4 veličinama i to za *lieve i desne* noge. Mjerili valja kod s—a. za dlr. 20—22 cm. pristoji veličost br. 1
" " 22—24 " " " " 2
" " 24—27 " " " " 3
" " 27—30 " " " " 4

Cjena patent natveznih trakova u sivoj boji komad br. 1 f. 2·50, br. 2 f. 2·70, br. 3 f. 2·90, br. 4 f. 2·30
Cjena natveznih trakova u crnoj, zjavoj i bielој boji je u svakoj veličosti za 20 nč. skuplja, nego u sivoj boji.

Šalje prekom pošte svaki dan glavno skladište:
Kreisapotheke Korneuburg.

k. i kr. aust.-ugar. i kralj. rumunjski dvorni dobavitelj

Okružni ljekar. Korneuburg kod Beča.

Ustanovljeno 1858.

Javna zahvala.

Iz dubine srca zahvaljuju podpisani mnogobrojnoj rodbini, prijateljem i znancem, koji su im prigodom smrti i pogreba ljubljene majke, odnosno babe i prababe

Marije Mandić,

rodjene *Dubrović*

izkazali toliko ljubavi i iskrena saučešća.

Srdačnu hvalu izričemo napose veleuč. g. profesoru i zastupniku *Vjek. Spinčiću*, veleèastnomu g. *Antunu Puži*, župniku iz Moščenica, veleč. gg. kapelanom iz Kastva *Vrabcu* i *Silenyi*, iz Zvoneća veleč. g. *Petraku*, iz Opatije veleč. g. *Revelante-u*, domaćemu kapelanu veleč. g. *J. Vodički*, premilim prijateljem g. *M. Kundiću*, trgovcu, g. *Franu Dubroviću*, c. k. bilježniku, g. *Kazimiru Jelušiću*, i ostalim prijateljem iz Kastva, Opatije, Veprinca, Rukavca itd., te svim našim vriednim susjedom, koji su našu nezaboravnu pokojnicu onako mnogobrojno do hladna groba sproveli, il bilo na koji način našu težku bol ublažiti nastojali.

Iskrena hvala napokon i svim onim, koji nas se ovom po nas tužnom zgodom pismenimi sažalnicami ili inače sjetiše.

Svima naša duboka harnost, svima neka Svevišnji stostruko naplati!

Mihotići, dne 2. decembra 1895.

Za svu rodbinu, ucviljeni sinovi
M. Mandić.
Dr. Fr. Mandić.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc

Broj 51 U Trstu 12. decembra 1895. Godina XXVI

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom nakaznicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedolazi na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka navečer. Dopisi se nevraćaju ako se ne tiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarskom stoji za 1 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Poziv na predplatu.

Po starom običaju pozivljemo naše stare predplatnike, da izvole obnoviti predplatu za god. 1896. pošto se eto godina 1895. primiče koncu.

Naš list stupa godinom 1896. u XVI. tečaj svoga obstanka, pa ako je imao u punom četvrt stoljeća svakojakih neprilika, na žalost našu imao ih je ponajviše sa nemarnimi predplatnici. Izdavanje našega lista spojeno je sa velikimi novčanimi žrtvami, pa ako neima stalnih i redovito plaćajućih čitatelja, težko njemu, a još teže upravi, koja mora imati sredstva za tekuće troškove oko lista. Radi toga pri koncu godine molimo sve naše stare predplatnike i sve prijatelje hrvatske grane u Istri, da nam ostanu i nadalje vjerni i da nastoje pridobiti nam novih predplatnika, nove pomoći u našoj težkoj narodnoj borbi.

Ovom prigodom upozorujemo i sve one naše čitatelje, koji nisu do danas učinili svoju dužnost za tekuću, a nekoji žalibože i za više prošlih godina, da se već jednom odazovu našemu pozivu i svojoj savicsti — ako je imaju. Zaista nije pravo ni pošteno primati list a ne plaćati ga, te tim spravljati našu upravu u stotinu neprilika.

Komu je dakle do napredka hrvatskoga plemena u Istri, i koji želi, da tomu patniku do bolje budućnosti pripomogne, neka priskoči u pomoć redovitom predplatom našemu listu, tomu staromu i najvjernijemu učitelju, savjetniku i prijatelju našega puka. „Naša Sloga" stoji na godinu za imućnije 5 for. a za seljake 2 for., na pol godine polovicu gorojih ciena. Novci neka se šalju upravi lista novčanom nakaznicom, jer je to najcienije.

U Trstu, decembra 1895.

Uprava „NAŠE SLOGE"

Naredba

ministra pravosudja grofa *Gleispach-a.*

U zadnjem smo broju priobćili okružnicu ministra financijah viteza *Bilinski-a* na sva zemaljska ravnateljstva financijah, kojom daje upute financijalnim činovnikom, kako njim se valja ravnati il kako postupati sa strankami, sa poreznici, koji su temelj države, a danas priobćujemo važnu naredbu ministra pravosudja, koja bi mogla poboljšati naše nepovoljne tiskovne odnošaje.

Već odavna govori se o tom, da će vlada predložiti carevinskomu vieću na razpravu preosnovu k postojećem zakonu o porabi tiska. U tu svrhu izabralo je carevinsko vieće posebni odbor, koji će tu osnovu proučiti i carevinskomu vieću na razpravu podnesti. U sjednici toga odbora dne 30. pr. mj. najavlo je ministar pravosudja, da će doći do mala na razpravu ta osnova, jer da postojeći zakon o štampi neodgovara više ni duhu vremena ni velikomu napretku štampe. Tom prigodom priobćio je ministar, da je razposlao na sva državna odvjetničtva u poslu cenzure posebnu naredbu, koja nam se čini još važnijom nego li je spomenuta okružnica ministra financijah i koju donašamo eto u cielosti:

„Razvoj Austrije u pravnu državu u najboljem smislu rieči zavisi i o pravnom položaju štampe. Ovaj položaj zahtjeva, da poraba štampe zavisi samo ob uvjetih, koje sam zakon određuje, a nipošto, kad je svim uvjetom zadovoljeno, da ovisi još i o posebnoj dozvoli oblasti, koje razlozi bili koliko drago čisti, ipak se mogu mienjati sa individualnimi nazori, te odnošaji vremena, a da nebi bili pogibeljni onoj sjegurnosti trajanja, koja je neobhodno svojstvo pravoga pravnoga stanja; položaj štampe zahtjeva nadalje izključivo odgovornost štampe po zakonih pred sudom.

Ove rieči, koje su pridodane bile negdašnjemu vladinomu predlogu, a sadašnjemu tiskovnomu zakonu, postale su provodna misao toga zakona, kojega obseg opredjeljuje čl. 13. temeljnoga državnoga zakona od 21. decembra 1867. D. Z. L. broj 142 ovako: „Svatko ima pravo rieču, pismom, štampom ili predočivanjem i u slici svoje mnienje slobodno širiti unutar granicah zakona", a izričnо se kaže i to, da štampa nesmije biti podvrgnuta cenzuri.

Time je i po austrijskom zakonu zajamčena sloboda štampe, te svakom daje absolutno i uezastarivo pravo, da može unutar granica državnoga uredjenja svoje misli slobodno izražavati, te svimi sredstvi nagovaranja pokušavati, da svojega bližnjega predobije za svoje ideje od kojih on, bilo pravo ili krivo, očekuje, da su podobne unaprediti napredak čovječanstva, ili od kojih se barem najmanje nada, da će sudarom mnienja pomoći postanku istine.

Ovo dragocieno pravo jest temelj ustava, najvažniji bedem političkih sloboština, čuvar čudoredja, te pravičnosti, ali samo dotle, dok u porabi neprekorači jedinu zaprieku, koja se prekoračiti nesmije, a to je zakon.

Ako štampa prekorači tu granicu, počini li kažnjivo djelo proti posvećenoj osobi glave države ili proti državi, prieti li miru države, vriedja li pravo osoba, vlastničtva, imovine ili učini prestupak proti probitkom družtva, tada će poraba štampe biti zloporaba, koja se mora ne samo u javnom, već i u vlastitom probitku sa svimi sredstvi države već zato nepošteno potlačivati, jer dobra štampa može cvasti samo tada, kad zločesta neuspjeva.

Iz značenja štampe, u kojoj se odrazuje sav život države i državljana, sliedi, da činovnici, koji imadu nadzirati štampu, vrše težku i punu odgovornosti službu, većinom uz težke okolnosti, te slabo odmjereno vriemo, koje im nedaje prilike, da mirno razsudjuju. Stojeći sami usried života zvani su suditi, da li postoji učin kažnjivoga djela, kod kojega sudjeluju većinom neproračunivi, iz čuvstvenoga života nastajajući faktori.

Pri tomu je lahko pogriešiti, ja pače velim — pri tomu se mnogo grieši progonstvom odsudne ili nepovoljne kritike pojedinih odredba vlade ili vladinih organa.

Priloženi pregled, što ga upravljam na c. kr. državno nadodvjetničtvo, te na sva podredjena mu državna odvjetničtva, na osobito uvaženje, pruža mi za to dokaz. Ovaj pregled pokazuje, da je prosječno kod svih zaustava, kao u pojedinih područjih vrhovnih zemaljskih sudova, osim jednoga takvoga područja, polovica svih zapljena tuzemnih povremenih tiskopisa po §. 300 k. z. određena bila.

Ja očitujem, da se ova praksa nesmije više vršiti, jer se izvršuje u protuslovju s postojećimi zakoni, te s nepoznavanja istih.

Moram tim više zahtjevati, da nebude svaka nepovoljna izjava, da nebude nepovoljna ili oštrija kritika pojedinoga makar i višega državnoga činovnika ili koje oblasti odmah zaustavljena, te tiskopis, u kojem se ta kritika nalazi, zaplienjen, i kojem se svaki članak, napisan proti namjeravanim reformam ili za pospješenje promjena zakona, za kojim se ide, makar je taj članak sastavljen i oštrijimi riečmi, neshvaća odmah kao draženje na mržnju i prezir proti državnim i občinskim oblastim ili pojedinim činovnikom vlade u pogledu njihovoga uredovanja, jer takav postupak smućuje občenito pravnu sviest, a osim toga je posve suvišan i nedjelotvoran, jer se potlačena kritika od članova javnih zakonodavnih tiela, koji su pod zaštitom imuniteta, kašnje vrši opet i većinom u oštrijoj formi, a tada se u povremenoj štampi bez zapreke objelodanjuje.

Upućujem c. kr. državno nadodvjetničtvo, da u smislu ovih navoda poduči podčinjena državna odvjetničtva, da se konfiskacije s pozivom na § 300 k. zak. ograniče.

Beč, 20. novembra 1895."

Dopisi.

Iz Pule pišu nam 3. tek. mj.: Slavni gradski otci u našem občinskom zastupstvu odlikovali su se ovih dana novim zaključkom na radost talijanskog Izraela. Pula, koja je prva i jedina tvrdjava na moru u carstvu, koja živi samo od državnih radnja, koja ima u sebi pučanstvo neitalijansko, Pula hoće biti od sada unaprieđ član družtva *„Lega nazionale"*, onog družtva, komu je svrha raznarodditi našu dječicu, a smjer protivan svakom odgojnom zakonu i zdravom razumu. Zaista veće ironije se nemože pomisliti. Občina, za koju najmanje doprinašaju Italijani, ima žrtvovati godimice 100 for. za družtvo, koje bi možda u Kalabriji bilo opravdano, ali koje u nas tjera samo nečistu politiku, jer hoće, da od Netalijana učini čistog Fiorentinca. Čast i poštenje g. *Molitoru*, koji je u ime izabranika prvoga tiela prosvjedovao proti toj stavci; a sramota i vječno ruglo neka pade na one nevjerne zastupnike hrvatskih podobćinah, koji su dali svoj glas za *„Legu"* i obezčastili sebe i narod.

Slaba si, Premanturo, niti se možeš veseliti Medulinе, kad ste rodili Matiju Rosandu i Matu Paljuha-Radošević, a oni daju pred gospodom puljskom *podporu i za naš narodni talijanski* glasuju, da se zlosretnoj *„Legi"* od vašeg novca dade stotina forinti! Zar je liepo govorio Vareton u istoj sjednici občinskoga zastupstva, odgovarajuć Molitoru? On reče po prilici: „Mi štujemo prava njemačke kolonije u Puli, ali u pitanju narodnosti ove občine nepopuštamo nikomu, mi zastupnici drugoga i trećega tiela; mi smo Talijani i kao takovi hoćemo činiti sve, što nam svjetuje *„Il Giovine Pensiero"*. Druge narodnosti ovdje neima!" Bravo, šior Vareton! Vi kao da ste se rodili u Kalabriji, pa Vam se čini pravo, što govorite; a tako ste zaboravili sami na se, da ne znate, ima li u Puli i na Puljšćini druge narodnosti. Znajte dakle, da ima: i to čista hrvatska narodnost, koju Vi nećete da razumijete, ali koja će Vam, ako Bog da, brzo vrnuti milo za drago. Pitajte Radoševića i Rosandu, koje su ooi narodnosti i kakvi su občevni jezik odali pri popisu pučanstva, pa će se zasramiti radi takvog pc-

PODLISTAK.

Gologorica pred sudom.

(Dalje).

Svjedok Viktor Defranceschi izkazuje, da je glasba unišla u grad svirajuć pjesmu: „Lassè pur che i canti i subi" itd. izletnici da su vikali „Evviva Pisino, evviva Moncalvo". Na to izašli nekoji seljaci iz krčme Flegar, te vikali „živio", kazali rogove i činili druge pogrdne znakove. Pala su za tim dva kamena na stol. Kad je glasba odlazila, padalo je kamenje sa svih strana. Glede ozlede nanešene Dobrilli izkazuje suglasno ovomu, potvrdjujuć takodjer, da je Fran Rabar došao iz grada i opet pobjegao u grad.

Svjedok Josip Opassich iz Gologorice izkazuje, da kod odlazka iz Gologorice je Camus zaviknuo „Viva Gologorica", na što je obtuženik Ivan Rabar pljunuo u njega, a Frane Rabar ulovio ga za gut. Zatim da je Camus ulovio Franu Rabara i nekoga drugoga, te obojicu sunuo sa glavom u zemlju. Počelo je padati kamenje sa svih strana, pa je on tada pobjegao kući.

Svjedok Josip Sestan iz Gologorice. Glede dolazka glasbe izkazuje suglasno sa Defranceschijem Kod odlazka bacalo se kamenje, ali nezna počinitelje.

Svjedokinja Tereza Rabar-Šantelić iz Gologorice. Kad je glasba dolazila, bila je na prozoru, pa je čula obtuženika Androšića, da je zaviknuo „Viva Italia". Uz njega bio je Jakov Udovičić, koji mu je rekao, da ne viče tako, nego samo „Evviva". Drugih da nije bilo u blizini, do li njezin suprug uz nju.

Svjedok Ljudevit Žvaček, župnik u Gologorici, izjavlja, da je ono za podne bio na putu u Trst za poslom, te nezna o izgredu. Nekoliko dana iza toga dobio je prieteće pismo, koje je predao sudcu iztražitelju.

Na odnosne upite branitelja izvješćuje, da u mjestancu Gologorici jesu 22 obitelji, od kojih 14 rabe izključivo hrvatski jezik, 5 mješovito i talijanski, ali više hrvatski, a 2 (Defranceschi) izključivo talijanski; nadalje izkazuje, da pučanstvo vrši občenito svoju vjersku dužnosti hrvatskim, a kune talijanskim jezikom.

Svjedok Jakov Udovicich iz Gologorice izkazuje, da ga je ono za podne zvao obt. Josip Flegar, nek dodje s njima piti, pa kada dodju Pazinci, da stoji s njima. Zvali su ga za tim istotako Stojšić i Zelesko. On nije htio, nego je išao u krčmu Sestanu. Vratio se za tim opet u krčmu Flegarovu, gdje je njemu i Bačiću platio vino neki Ančić. Ondje se odmah dogodila gungula, jer je on sa svojimi drugovi vikao „evviva", a drugi seljaci „živio" i vidio je gdje su gologorički mješćani gorali izvan mjesta seljake. Nije čuo, da je Ivan Androšić zaviknuo „Viva l' Italia", niti se on sjeća, da bi ga on bio spomenuo, da tako neviče. Kad je glasba izašla iz grada pošelo je padat kamenje, te je on pobjegao natrag u Gologorici. Vidio je za tim, da je Camus bio nad starim Rabarom i rekao, da se u njega nitko ne dira, jer da će ga on predat oružnikom. Vidio je i Franu Rabara izvaljena, pa ga on podigao i za tim pustio. Čuo je za tim, da su neki Pazinci bodnuti a Camus, da je uvjek mirio.

Svjedok Florencij Sestan izkazuje suglasno Viktoru Defranceschi, iziu što nezna za ozledu nanešenu Dobrilli. Kod odlazka vidio je u ruci Josipa Rabara kamen, ali nezna što je s njim učinio. Predsjednik mu predočuje, da je u pismenom izkazu bio rekao, da je Josip Rabar spustio kamen na tla.

Svjedok Mato Rabar pok. Martina. Pod večer vračao se kući zajedno sa starim Rabarom i njegovimi sinovi. Otac je rekao djeci, nek mirno prodju uz glasbu. Kad su ovu srenek mirno prodju uz glasbu. Kad su ovu sretili, Camus zavikao „Evviva, Gologorica že nostra", pristupio za tim Franu Rabaru, stavio mu ruku na pleća a drugom ulovio za prsa naložio mu da viče „evviva". Frane Rabar odgovorio sa „živio", na što su naskočili nanj Camus i drugi, te ga bacili na tla i zlostavljali. Rabar je imao među prsti smotku. Drugo nije vidio.

Predsj. mu opaža, da kod svojeg prvog preslušanja nije neke okolnosti bio izkazao.

Svjedok: Nije mi se dalo po sudovih ići

Suočen sa svjedokom Opašićem, ostaju svaki pri svojih tvrdnjah.

Svjedok Anton Bachich krojač iz Paza, koji se na občenitu zabavu silio govoriti slabom talijanštinom sa izgovorom poput Niemca. Izkazuje da je prije nego li su došli u Gologoricu Pazinci, obtuženik Svetko Širol iztegnuo iz žepa izod haljetka kus drva, pa mu ga pokazao, veleć: „doć će Pazinci, pa ću dat i dat ćemo". On ga radi toga opomenuo, pa je drvo sakrio.

Predsjednik suočuje svjedoka sa obtuženim.

Obt. Širol (vadeć izpod haljetka sviralu): Gospodine, ja sam volar, ja nisam imao kus drva, nego sviralu, koja mi rabi za volove ovako: (Počme svirati uz obći smjeh).

Predsj. (prihvativ sviralu): U ostalom nebi bila šala niti time dati komu po glavi! Čujete, Bačiću, veli da je imao tu sviralu.

stupka, jer psu je dopušteno da laje, kako mu je Bog naložio, a nama božjim stvorovom, koji smo se rodili od hrvatskih matera, nebiste htjeli dopustiti ni govoriti našim jezikom. Na čast vam bilo!

Od tužnog na veselo. Za pravo reći, nije veselo, ali je malko smješno, jer originalno. Pred malo dana ušlo se ovdje u trag lieposa prevari, kod koje je krivac njeki Schwagel podčastnik u c. kr. ratnoj mornarici. Čineć kao da bi došao iz Rieke, odsjeo je rečeni *Schwagel* u Hotel „Ladavac“; naruči gospodaru, neka po podne primi za nj jednu pošiljku novca, jer da on mora njekamo na posao. I zbilja odmah po podne dodje brzojavna pošiljka sa 479 forinti iz Rieke, te ju hotelier primi za tobož-stranca i uruči ovomu novac, kad se je vratio. Poštni ured u Puli, koji je brzojavno bio dobio nalog, da izplati dotičnu svotu, čekao je uzalud naputnicu, jer iz Rieke nedodje ništa: pače usljed brzojavljanja simo i tamo uzpostavilo se je, da iz Rieke nije bilo brzojavljeno za onih 479 for. — Daj simo, daj tamo, ušlo se u trag i pronašlo se sljedeće: Tobožnji stranac iz Rieke, podčastnik mornarice Schwagel, imao je sobom brzojavnu spravu, kojom je iz šume u Sarvam (Kaiserwald) spojio telegrafičnu žicu i brzojavio u Pulu za novac: on je naime telegrafist. Sada je uapšen, a novci se nisu našli, jer ih navedno drži spravljene jedan njegov prijatelj.

Franina i Jurina

Fr. Ala je svit opačan. Ubij slobodno i otca i mater, i još će se nać ki će ti pravo dat.

Jur. Jo li to moguće?

Fr. Istina je prava, ča sam ti rekal, zač sam ovih dan na svoje nše čul, da se je jedan talijanski gospodin rugal jednomu zimavcu ki je jedna crkva prevaril, da je bil *štupido*, da ni provaril više.

Jur. Ma jel moguće?

Fr. Ako mi neveruješ, još ću ti reć, da onoga zimavca, ki je proneveril čuda, čuda miljari fior., žestoko brane neki ter neki.

Jur. Valjada nisu niš bolji od njega.

Fr. Ama jur nisu. Ter zna i Bog i svit kako su oni lupežki zgorili svoje brodi, i kako su drugih na put vargli. Ovo je vero: *zerman deve la man*. Ma bi almeno morali bit malo pametneji, pak ne odkrivat se pred svetom, zač govore, da ki brani tata, pokazuje da je i on tat. Ma se više čudim onim „svetim dušam“, kim se čini mala stvar pokrast crkveno.

Jur. A ča češ, brate moj, kad se čoviku korito prekiti, onda već nezna kadi mu je pamet.

Fr. Po moju puru, ti si pogodil. Njim se je moralo korito prehitit, pak za to onako na velu notu rovu. Ma vidiš, vidiš kako si to ti lipo dosegal. Adio Jure, korito se je prehitilo.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. R. Katalinić-Jeretov sakupio 33 for. D. Benko u Petrinji prigodom berbe kod g. Leona Greinera sabrao 6 for. Ženska podružnica u Mihotićih dostavlja 65 for. 78 nč. Pop Ante Volarić dostavlja sakupljenih u veselom družtvu u Hotel Lovre na Ricci 8 for. 35 nč. Pop Ante Volarić dostavlja sakupljenih u veselom družtvu u Hotel Lovre na Ricci, poslie bakalara što ga je pripravio Tončić Smokvina 3 for. 80 nč. Andjeo Matković na Ricci sakupio 2 for., a darovaše: Tomo Dubravčić 1 krunu, Franjo Radović 1 krunu, Ivan Radović 1 krunu, Andjeo Matković 1 krunu. R. Katalinić-Jeretov sakupio 71 for. 83 nvč. Pop Ante Volarić sakupio u Dragi na imendan veleč. g. Mirka Babića župnika 10 for. i 50 nč.

Nadalje priposlali nam: Veleč. g. Ivo pop Sintić župe-upravitelj na Belom 1 for. Gosp. Ante Škabić Krnica 2 for. 25 nč. G. Josip Komparo u Ospu (p. Černikal) sabrno u veseloj družbi 15 kruna u Kubedu.

Gospodična Rozina Dellasavija je 25. pr. mj. sakupila medju gostima pri svatbi Josipe Pipan i Josipa Dellasavija 11 for. 06 nvč. i to polovicu za istarsku i polovicu za primorsku družbu.

Odstup obale kastavske. Rekli smo već kako sudi porečka „*L' Istria*“ o tom odstupu, da ona naime neimala ništa proti tomu, da se od kastavske občine odtrgne komad najljepšega njezinoga zemljišta, i preko 4000 čestitih občinara. List izlazeći u Puli „Il Giovine Pensiero“, kažu nam, da piše u istom smislu. Pokrajina da bi doista izgubila liep komad zemljišta i 4000 Talijana (!!), al da ipak valja odstupiti i to zemljišta i te Talijane. Dakle naši občinari Zametove, Hostove, Srdočeve, Jurčićeve, Blažićevo i Rubešove su za puljski list Talijani. Slobodno je puljskomu listu pradavati Talijane istarske komu hoće, al naši ljudi, hrvatskoga roda i jezika, neće da predavaju nit prodavaju nit sebe nit svojega. Peštanski listovi daju si tobož iz Rieke pisati, da su vieści ob odstupu zemljišta kastavskoga jako ozloroljile občinsko zastupstvo kastavsko i da je ovo jednoglasno prosvjedovalo proti odstupu i poslalo molbu u toj stvari na ministarstvo. To je sve istina i odgovara obstojnostim. Interpelacija zast. Spinčića i prosvjed-molba občinskoga zastupstva kastavskoga reć bi da je djelovala. Riečki službeni list, da je posliednjih dana javio, da na svih onih vieștih ob odstupu zemljišta nije ništa istine. Bilježimo, što se u novinah piše, da tako i naši ljudi saznadu, što se o njih a bez njih piše.

† **Stjepan Nacinović.** Dne 7. tek. umro je u Pazinu u 73. godini svoga života taj čestiti i obće štovani starac. Čim se u Istri počela buditi narodna svieșt, one se odmah i medju prvimi u Pazinu pridružio pregaocem i borcem proti tudjinštini, te je u tom kolu uztrajao sve do svoje smrti. Liepo je bilo vidjeti siedoga starca biele i duge brade, kad je mladenačkim zanosom zapjevao mile hrvatske pjesme i davorije iz ilirske dobe. Hrvatska stranka, poznajuć u njemu odnosa i neustrašivog prvrženika, birala ga je uvjek u občinsko zastupstvo, te je i sada obnašao čast občinskog viećnika i člana upravnog vieća. Pri pogrebu sudjelovalo je mnoštvo puka iz grada i iz vana, a občinsko zastupstvo je korporativno prisustvovalo žalobnom činu. Bog dao pokoj njegovoj duši!

Na rastanku. U utorak u večer sakupila se liepa kita prijateljah gospodina *Stjepana Gjivića* u prostorijah ovdješnje „Slovanske čitalnice“, da se prigodom njegova preselenja u Pulu s njim pozdravi i pozabavi. Sama zabava bila je jako živahna, jer su se sasliedice nizale zdravice, pjesme i pripovjedke. Glavna točka, okó koje se sve kretalo bio je dakako prijatelj i pobratim gospar Stjepo, koji je u istinu i zaslužio takovu pažnju, jer je od svoga dolazka u Trst radio marljivo i uztrajno kod glavnjih naših družtvah i skoro u svakoj prigodi, kada je to narodna potreba iziskivala. Zabava je trajala do popolnoći. Mi u istinu zavidjamo našim Puljcem na takvom pridobitku. Prijatelju pako G j i v i ć u želimo dobro zdravlje i uspješan, sretan rad u novom prebivalištu.

K pogrebu Marije Mandić. Posliednji put bilo je spomenuto odkud je sve bilo muževa, koji su izkazali zadnju počast pokojnoj Mariji Mandić. Danas spominjemo, što bijaše izpalo našem dopisniku, da bijaše kod sprovoda i gospodja i gospodjica iz Kastavščine, a i pet gospodjica iz Opatije, kao odaslanstvo krasnoga spola s te hrvatske Nizze.

Pogreb Katarine Puž. Već smo javili, da je predprošli utorak preminula majka župnika Mošćeničkoga gosp. Antuna Puža. Pogreb bio je četvrtak iz kuće mladjega njoj vriednoga sina na Puževom bregu do Voloskoga. Sprovod vodio je prečastni gospodin župnik Voloski Vinko Zamlić u družtvu šestorice svećenika, naime kapelana iz Opatije i Rukavca, župnika iz Veprinca i Brseča, popa Nika Butkovića i njegova netjaka Dminića župnika-dekana vrbničkoga, i dvojice čč. oo. kapucina iz Rieke. Sprovodu učestvovalo je mnogo rodbine i prijatelja iz bližega i dalnjega. Svećenike počastio je prečastni župnik Voloski. Pokojnici blago duši, a njezinim preostavšim kriepost, da kršćanskom strpljivošću podnesu veliku zgubu!

Presvjetli biskup Mons. Glavina. Jur pred nekoliko dana čitasmo u ovdješnjih i stranih talijanskih glasilih, da je sv. Otac Lav XIII. u tajnom konsistoriju od dne 2. t. m. našeg presvjetlog g. biskupa na vlastitu njegovu molbu dignuo od uprave biskupije tršćansko-koparske.

Iste novine javljaju, da je tom zgodom presvj. gosp. biskupu, koji si pridržaje sve biskupske časti, dodieljena naslovna biskupija Theodosiopolis, današnji Erzerum, središte turske Armenie. (Erzerum je oveće mjesto od preko 60.000 stanovnika, na sjevernom izvoru Eufrata, središte trgovine med Perzijom i Europom, preko Trapezunta). U tom gradu radi turskih navalah, a i radi vjerskog razkóla, u kojem živé velika većina Armenaca, danas nema katoličkog biskupa, već ostaje samo naslov na uspomenu njekoć ondje cvatuće katoličke crkve. Takove naslovne biskupije podieljuje sv. stolica onim biskupom, koji obnašaju čast biskupsku, ali sbog drugih poslova ili sbog bolesti ili starosti ne mogu upravljati biskupijom, koja zahtjeva truda i napora.

Mi dosele nismo čuli za nikoje službene strane potvrdu tog glasa glede našeg presvjetlog gosp. biskupa, nego biti će to istina, pošto je obće poznato, da je presvjetli gosp. biskup molio, da ga sv. Otac radi bolesti digne iz biskupske službe. Nego, u koliko nam je poznato, kaptolski vikar još nije imenovan, pa s toga presvjetli g. biskup još i nadalje upravlja biskupijom, valjda dok dobije dotičnu listinu iz Rima. Medjutim ovdješnji židovsko-liberalni listovi, kojim je stalo do vjere, koliko i nam do lanjskoga sniega, trube i tvrde, da našeg presvjetlog gosp. biskupa zamjeni biskup porečko-puljski Mons. Flapp.

Općinski izbori u Žminju. Od tamo doznajemo, da su občinski izbori razpisani za dneve 18. i 19. t. mj. III. izborno tielo, dne 20. II., a 21. I. izborno tielo. Nadalje doznajemo, da silno šaraju tamošnji krnjeli i šarenjaci jer se nadaju u mutnom loviti. Našlo se naime naših nezadovoljnika, koji se zavadiše radi neke željezničke stanice, te ove nezadovoljnike zaokupiše naši narodni protivnici, za koje se občenito govori, da su dobili iz vana 300 for. za kupovanje glasova.

Pošto se ovdje ne radi o dobru pojedinaca već o dobru ciele občine, preporučujemo vruće svim našim žminjcem, da se slože i ujedine i da se odkriža svi od narodnih protivnika, koji bi nas sve utopili u žlici vode. Žminjci naši nesmiju se osramotiti pred svietom za zdjelu leće, koju njim nudjaju krnjeli i šarenjaci. Svi pošteni žminjci složiti se moraju proti krnjelom i šarenjakom, koji vrieđaju na nas, na našu sv. vjeru i naš materinski jezik kano djavao na grešnu dušu.

Žminj, koji je stupio medju prvimi u narodnu borbu, nesmije sada stupiti u kolo narodnih naših neprijatelja. Slogom dobiti ćemo željezničku postaju, telegraf, putove i vode, dočim ćemo neslogom izgubiti i ono, što imamo.

Izlet Slovenaca u Zagreb. Naš redoviti izvjestitelj iz Zagreba poslao nam je za današnji broj izvješće o krasno uspjelom izletu braće Slovenaca u naš bieli Zagreb, ali moramo i to izvješće ostaviti za budući broj radi preobilnosti gradiva.

Dalmatinski sabor. Dopisnik „Narodnog Lista“ iz Beča javlja svomu listu, da će se sastati dalmatinski sabor dne 10. jenara, a zasjedati će do 15. febrara.

Predsjednikom da će mu biti imenovan prvak narodne stranke g. dr. M i h o K l a i ć, a podpredsjednikom Dr. K v e k i ć.

Iz carevinskoga vieća. Ovoga čedna započela je u carevinskom vieću glavna razprava o državnom proračunu. Govorili su jurve nekoji prvaci pojedinih parlamentarnih klubova. Većina njih izjavila je, da će glasovati za predloženi državni proračun. U sjednici od ponedjeljka govorio je mladočeski zastupnik Kramař udariv žestoko na češkoga namjestnika grofa Thuna i naglasiv, da se vode pregovori izmedju ministarstva i zastupnika češkoga naroda. U sjednici od utorka odgovarao je ministar predsjednik raznim predgovornikom, te je uzeo osobito u obranu češkoga namjestnika, dočim je kazao gledo dogovarauja sa mladočeskimi zastupnici, da se doduše vode od strane nekojih ministara ti dogovori, nu on sam kod toga da nije sudjelovao. U jučerašnjoj sjednici govorio je medju ostalimi i zastupnik tršćanskih Slovenaca g. N a b e r g o j. On se je glavno pritužio na zapostavljanje slovenskoga jezika kod poštanskih i financijalnih oblastih u Primorju, i navlastito na to, što neimaju Slovenci i Hrvati Primorja nijedne srednje škole u njihovom jeziku i što se nedaje tršćanskim Slovencem niti jednu pučku školu.

Govorio je nadalje i rusinski zastupnik R o m a n c z u k proti proračunu, iztaknuv, da Rusini nemogu imati povjerenja u vladu, koja ih žrtvuje Poljakom, koji su počinili najveće nezakonitostih na štetu Rusina kod netom minulih zemaljskih izbora u Galiciji.

Carevinsko vieće zasjedati će do 20 t. mj., a mi ćemo o važnijih dogodjajih u pojedinih sjednicah i u buduće izvještivati.

Iz Kastva (k o b ć i n s k i m i z b o r o m) Izborne listine bile su izložene od 8. oktobra do 9. novembra. Ovoga dana iztekao je i rok za reklamacije. Bilo jih je, i odnosni odbor riešio jih u roku od tri dana Utoka proti reklamom nebiliaše. Izbori su se već imali i mogli obaviti, a još se nezna, kad će se. Govorilo se je sa stalnošću, da će se zadnjih dana prošloga novembra, al novembar je već prošao, a za izbore se još nezna, kad će se obaviti. Sve pita, koji je tomu uzrok, al zakonitoga uzroka nezna nitko kazati.

Medju pučanstvom čuje se rad toga mnogo glasova nezadovoljstva i kojekakvih ne baš najlaskavijih primjetaba za one, koji zatežu. Neki izbornici poslali su na c. kr. kotarsko glavarstvo predstavku i izložili mu, kako je trogodišnja doba zastupstva prošla već mjeseca junija, i kako već ne ima nikakove zakonite zaprieke, da se izbori obave, i kako bi se bezodvlačne imali provesti. C. kr. glavarstvo je ona oblast, koja je po zakonu dužna providiti, da se izbori pravodobno obave. Sad, kad je upozoreno, i to već pripisom 1. decembra, moglo se je očekivati, da će bez otezanja dati nalog, da se izbori obave i bditi, da se taj nalog bezodvlačno izvrši. Par dana iza onoga pripisa bio je kod kotarskoga glavara občinski tajnik, pak se je valjda odlučilo, što će se i kako. Što i kako, neka se sudi po tom, da još izbori razpisani nisu. Neki da žele, da se još otegne; a občinsko i kotarsko glavarstvo kao da hoće, da se ta želja nekih izpuni.

Medjutim hode neki od občine zajedno sa predsjednikom odbora po županih izabranom, *Josipom Marottiem na lov* izvan občine i u občini. A neki drugi iščuseću po nekih *riečkih listićih* i po porečkoj *„babi“*. Jedna riečka novinica nije htjela primiti dopisa iz Kastva, jer se je bojala, da bi si prioběanjem naprtila tužbu sa strane stanovitih muževa, o kojih se mnogo neslana i nesmočna natuca i nasjaronom riečkim laska. Nekakav *„osamljenik“* morao je takovih reči proti petorici občinara, da se nit protivnička novina nije usudila toga tiskati ili da se je sramila to učiniti. Neka druga novinica primila je dopis *„osamljenika“*. Napadeni stoje previsoko i nad dopisnikom i nad onom novinicom, a da bi nit njega nit nju tužili. Občinari kastavski poznaju njih i njega, i znati će reći i učiniti svoju. Od istoga potiče valjda takodjer neki dopis u porečkoj *„babi“*, u kojoj se je svojim načinom opisalo sastanak izbornika od 4. pr. mj. obdržavan u prostorijah *„Narodnoga Doma“* u Kastvu. Ističemo to jedno i drugo, da pokažemo, kako su neki, ako i jako riedki, duboko pali, kako išću podpore kod protivnika, klevećuć naše čestite občinare i sumnjičeć ih kojekako. Ističemo to, da upozorimo naše vriedne občinare na neke ljude, koji su svoje zapravili ili zadužili, koji su izgubili ugled medju občinari, i koji se utiču tudjincem za pomoć, da mogu doći do uprave, da pak valjda i s njezinim imanjem učine ono, što su svojim učinili.

Njihove klevete i sumnjičenja ne imaju vriednosti kod občinara, pak s toga sazivaju pomoć iz vana, od protivnika našega roda i jezika i po mogućnosti od oblasti. Pazite občinari, koji s kim obći, i pamtite ono: „reci mi s kim se družiš, reći ću ti kakav si“.

Javljam konačno, da se je privremeni likvidator g *Kazimir Jelušić* odrekao toj svojoj privremenoj službi. Njega su građjani proglasili uz g. Frana Đukića za kandidata u zastupstvo i tim zadovoljili občenitoj želji pučanstva u Kastavščini.

Slavjanska Čitalnica u Trstu priređuje u subotu dne 14. t. mj. u vlastitih prostorijah „G l a s b e n u v e č e r“, kod koje će sudjelovati gdjice T. i G. Lavričeve, te gg. Zd. Vrbka, Vl. Ostrčil itd. Program je bogat i vrlo biran. Početak u 8 sati na večer. Gospoda članovi mogu uvesti goste, ako za iste priskrbe na vrieme ulaznice.

G. dr. Anton Oršić, kanonik stolnoga kaptola, plovan i dekan u Krku, bje ovih dana imenovan *kućnim prelatom Nj. Svetosti Lava XIII.* K mnogobrojnim štovateljem toga velevriednoga svećenika i mi se pridružujemo, radujuć mu se na visokom odlikovanju. To je odlikovanje zaista više no ikoga iznenadilo njega samoga, ali uprav to dokazuje, da ga je dostojan i da mu je na diku.

Ženska podružnica sv. Cirila i Metoda u Kastvu. Članarinu za g. 1895. uplatile su sliedeće: g dja Roza Beniger, sv. Matej g.djica Hinka Drojević, Kastav, g.djica N. N. Kastav, g.dja Cilika Mogorović, Gračišće, g.dja Adelina ud. Buršić, Kastav, g dja Klementina Juretić, Kastav, g.djica Amalija Munić, Kastav svaka po 1 for. Izručio g. J. Miran 3 for. sakupljenih kod g. J. Marotti-a, prigodom razgovora o osnutku jednog kastav. lovačkog družtva. Ukupno 11 for.

Mužka podružnica sv. Cirila i Metoda u Kastvu. U veselom družtvu na Katarinje sabrano u gostioni Vjek. Jelušića u Kastvu 5 for. 95 nvč. Na otakulnici g. J. Marotti-a sabrano 23. oktobra t. g. 9 for. U veselom družtvu sabrao gosp. Fran Ferlan pok. Ivana dne 24. novembra t. g. kod Zvankota Belića 3 for. 10 nvč. Ukupno 18 for. 05 nvč.

Za bratovščinu hrvatskih ljudi u Istri priposlao nam je 1 for. veleč. g. Ivo pop Sintić, župe-upravitelj na Belom.

Osobna vieat. Kako je poznato predstoji za koji dan imenovanje zemaljskoga kapetana i podkapetana za Istru, jer će se istarski sabor sastati pod konac ovoga ili početkom budućega mjeseca.

Pod izvjestno možemo javiti, da je opredieljen za mjesto zemaljskoga kapetana gosp. vitez *Male Campitelli* — naš stari znanac i *osobiti* (!) prijatelj našega naroda u Istri. Zli jezici šaptaju, da stoji u savezu s tim imenovanjem i podulji boravak g. viteza u gradu Trstu i njegovi česti posjeti visokim osobam u našem gradu.

Isto je tako stalno, da će biti imenovan i zemaljski podkapetan iz sredine talijanske saborske većine, da se tako posve zadovolji **skromnim** željam istarskih Talijana. I tim činom pokazati će vladajući krugovi u Trstu i u Beču *osobitu naklonost* Hrvatom i Slovencem Istre.

Za Antuna Šestana iz Draguća uplatio je u Pazinu Mogorović Mate Stipanov iz Grdoselа 50 nvč. Izručio g. A. K. 1 for.

U istu svrhu poslali su nadalje načelniku u Buzetu g. d-ru M. *Trinajstiću*: g. dr. M. V. Trst 2 for., g. Finderle Mate, Slum 50 nvč, g. prof. Frane Matejčić, Kopar 5 for., gosp. pop A. Petris, Lum na Pagu 1 for.

Iz veprinačke občine Što se sve događa i nedogađa u našem kotaru, kažu odnošaji u našoj občini. Izbori izbornika mjeseca aprila obavili su se u privatnoj kući, usupor predhodnoj posve opravdanoj molbi mnogih občinara, da se isti obave u občinskoj kući na Veprincu. Tada se je dogodilo takovih stvari kod izbora i iza njih, a suvisło s njimi, da je svatko mogao uviditi potrebu, da se izbori obavljaju u občinskoj kući. Napadaji, uvriede, zlobna oštećenja bijahu na dnevnom redu. Radi uvriede veleč. i odlikovanoga poljanskoga kapelana kad je išao sa svetotajstvom, bio je i *sam občinski glavar* odsudjen. Na temelju svega toga umolilo se je c. kr. kotarsko glavarstvo, da se občinski izbori ne obave u kući občinskoga glavara u *Ičićih*, nego u občinskoj kući na *Veprincu*. Uzalud! Občinski izbori obavili su se u privatnoj kući občinskoga glavara.

Kod tih izbora nije sudjelovala stranka protivna občinskom glavaru *Andrejcichu*. Ona je podnesla proti njim utok na c. kr. namjestničtvo. Kao uzroke navela je: *prvo*, da bi se izbori imali obaviti u občinskoj, a ne u privatnoj kući; *drugo*, da se izbornici proti glavaru nisu mogli izvrći pogibeljim, da idu glasovati u kuću njihovoga protivnika, u kuću onoga, koj je uvriedio svećenika vršećega svoju službu, i koj je zato odsudjen bio; da nisu mogli doći glasovati poslie napadaja i oštećenja onih, koji nisu glasovali za stranku občinskoga glavara mjeseca aprila; *treće*, da se je raznašajuć pozivnice k izborom ljudem prietilo; *četvrto*, da se kod izbora napajalo i gostilo; *peto*, da se izabralo u drugom tjelu zastupnikom čovjeka, koj bijaše odsudjen na tri godine tamnice radi krivnje kod umorstva.

C. kr. namjestničtvo odbilo je taj utok, i potvrdilo, kako se veli u odluci, koju su dobili rekurenti, *„celo glasovanje, izvan II. tjela cića Andretić Ivana pokojnoga Antona“* i da se ima učiniti radi istoga novo glasovanje. Občinski ured da se nalazi u kući županovoj (glavarovoj), i on da ima pravo ustanoviti i mjesto glasovanja. Htjeli bismo znati, što bi one oblasti bile učinile u takovoj stvari, kad bi občinski načelnik bio pripadnik hrvatske stranke, i kad bi se bilo dogodilo sve ono, što se je dogodilo već mjeseca aprila, pak mjeseca agusta prilikom odnosnih izbora u veprinačkoj občini, i kad bi sam načelnik bio odsudjen radi onakve stvari kakvu je počinio občinski načelnik Andrejcich. Nadalje se u odgovoru veli, da je bez temelja navod, da se je ljudem prietilo sa globom, ako ne dodju glasovati. Isto tako da neima mjesta pritužbi, da izbornici stranke protivne glavaru nisu mogli doći glasovati, jer su se bojali napadaja, pošto da su za red i mir skrbili politički komesar i žandari. A mi velimo na to, da su politički komesar i žandari bili kod izbora takodjer mjeseca aprila, pak da se je ipak dogodilo sve ono, što se je dogodilo, i što se ne može nazvati nit *mir* nit *red*.

Radi rečenoga da su izbori provedeni mjeseca agusta valjani, *samo da se ima izabrati jednoga zastupnika mjesto rečenoga Andretića Ivana*. Neznamo slučaja, da bi se gdje obavljao izbor jednoga zastupnika, i nebi vjerovali i inače nejasnoj odluci. Al da se ima zbilja obaviti izbor *jednoga* samoga zastupnika, to bijaše nedjelju kliconе službeno. Znatiželjni smo, da li je c. kr. namjestničtvo odnosno c. kr. kotarsko glavarstvo tako stvar odredilo, ili je veprinački „župan“ *Andrejcich* odredbu slabo razumio. Mi smo znatiželjni, a veprinački izbornici imadu pravo, to znati. Na Voloskom dogodilo se je, da se je radi nekih nepravilnosti u jednom tjelu uništilo izbore u svih tri tjelih. U susjednoj veprinačkoj občini dogadja se, ako je onako, kako je veprinački župan razumio odluku namjestničtva, da se ne uništuje nit izbor onoga jednoga tjela, u kojem se počinilo onakvu nepravilnost, nego da se uništnje izbor samo *jednoga* zastupnika. Mnogi se ne bez razloga pitaju, gdje je tu pravednost, gdje jednaka mjera za sve; na temelju kojega zakona se tako postupa?

Iz sudnice. Radi preobilnosti gradiva morali smo ostaviti za budući broj izvieće o zanimivoj razpravi pred rovinjskom porotom proti talijanskomu svećeniku Don *Leopoldu Ioancichu*, bivšemu župe-upravitelju u Malom selu radi pronevjerenja i radi prevare.

Kao znak vremena navadjamo za danas samo toliko, da ovdašnji pohlužbeni jaslar baca krivnju radi onog pronevjerenja na Hrvate onoga mjesta i na neki *slaveuski listić*, koji je prvi o tom pronevjerenju progovorio. Dakle Hrvati su krivi, što je talijanski svećenik toliko hiljada pronevjerio!! Pak da se nije na križati i lievom rukom?!

Iz Voloskoga pišu nam 8. decembra. Posliednji put smo onako u kratko i u par poteza nastojali, da Vašim čitateljem podamo ma i malenu sliku liepog družtva, što se bilo dne 1. o. m. sabralo u dvorani *„Bratimstva“*. Ako i je svačije srce zanosno kucalo na taj divni pogled, to mislimo, da nećemo pretjerati, uztvrdimo li, da su od svih najviše morale ipak uživati dvie liepe duše, koje su najviše doprinesle, da se je rodoljubna misao o zasnuću ženske podružnice konačno i oživotvorila. Te dvie vrle i čestite duše jesu: dobra gospodja *pl. Märzthal* i dražestna g.djica *Zorica Stanger*. Žalimo što nije nijedan od prisutnih, kojim je mnogošta poznato bilo, bar u nekoliko rieči ocrtao neizmjerne njihove zasluge za novoustrojenu podružnicu, čime bi i piscu ovih redaka bilo olahkotio posao u izvješćivanju stvari, tako da je isti tek kasnije i to slučajno saznao, kolikom se požrtvovnošću g.djica *Zorica* i g.đja *pl. Märzthal* podale bile na rad oko oživotvorenja liepe, domoljubne misli. S toga i mislimo, da su te dvie plemenite duše morale biti najvećma oduševljene, videći, kako im je njihov požrtvovni trud bio konačno okrunjen najljepšim uspjehom. Da Bog dao, rojile nam se i nadalje take rodoljubne Hrvatice, na diku i ponos našeg *„diamanta“*.

U dvorani je sve živo. Gospodin *N. Peršić* ustane, da kao delegat centralnog odbora vodi i ravna sjednicom. U liepom i jezgrovitom nagovoru spomenuo je g. *Peršić* svrhu družbe u obće, a podružnicah napose. Veseli se, što se i u Voloskom osnovala podružnica i zahvaljuje svim onim plemenitim gospodjam i gospodjicam, koje se zauzeše za njezino oživotvorenje, a novoj podružnici želi, da bi i unapried liepo cvala i napredovala.

Iza tih rieči pozove prisutne članice, da se dogovore, koje od svojih članica si žele izabrati u odbor. U to ime prekine skupščinu za deset časaka. Vrieme odmora upotriebi g.djica *Zorica*, da vidi imade li tuj još koja gospodja ili gospodjica, koja slučajno nebi bila upisana. Dok se to zbivalo, u dvorani se živo razgovaralo i razpravljalo, nu ne dugo, jer se odmah iza opredieljena odmora digao g. Peršić, najaviv, da će se sada obaviti izbor odbora.

U dvorani sve zamuknе mukom. Napetost je bila silna, jer je svatko želio znati, koje će biti te sretne odabranice sakupljenih članica. Na molbu kite gospodja i gospodjica g. Peršić predloži ponajprije za predsjednicu dičnu našu gospodju *Aveliuu Fabijanić*, onda za tajnicu gospodjicu *Zoricu Stanger*, a za blagajnicu gospodjicu *Ninu Tomičić*. Koli g.dju predsjednicu, toli g.djice tajnicu i blagajnicu pozdravili su prisutni upravo oduševljeno, na što svaka od njih za sebe zahvali skupščini na povjerenju, obećavši, da će sve ukupno nastojati, da podružnica pod njihovom upravom što ljepše i što bujnije procvate. A kako je to sve tek izgovoreno bilo! Mili Bože!

Iza toga su se prisutne gospodjice stale odmah dogovarati o zabavi, što bi je eventualno priredile u korist družbe. Nu o tom se nije zaključilo baš ništa pozitivna, a znamo i zašto. Mogli smo naime doznati, da nas gospodje i gospodjice namjeravaju što prije *iznenaditi* krasnom jednom zabavom. Ta nam je naime prošaptala u uho dobra naša gospodja pl. Märzthal, koja nas je ujedno umolila, da to za Boga nikomu nekažemo. Kada će to biti i to znamo, ali o tom danas ni — rieči više. Za tim ustane gospodjica Zorica i pročita milim svojim glasićem brzojav, što ga na nju upravio g. *Ivan Poščić* iz Graca. Eto mu sadržaja:

„Uzhitom pozdravljam Voloske Hrvatice pri ustrojenju podružnice“

Poščić“.

Sakupljeni odazvaše se tome pozdravu burnim „živio!“

Novoustrojene podružnice sjetio se izim toga i vriedni Voloski sinak vrli naš pjesnik g. *Rikard Katalinić Jeretov*, koji je iz Zadra upravio na svoga prijatelja sliedeću brzojavku:

„Sretno cvala ženska podružnica“

Jeretov“.

Prisutni su se pozdravu svoga miljenika odazvali pleskanjem rukuh i burnim klicanjem.

Istom zgodom pročitana bi i krasna njegova pjesma, posvećena našoj podružnici *), a primljena bijaše burnim odobravanjem. Kad se pak prečitala još jedna pjesma, koju je za tu zgodu spjevao g. *Enin* i koja je od prisutnih takodjer bila liepo primljena (istu pjesmu nemogosmo do sada priobćiti radi preobilna gradiva, doći će u budući broj. Ured.) zapjeva naša mladež, a na čelu joj dični naš prijatelj g. *Gjuro Corazza* hrvatsku himnu „Liepa naša domovina!“. Za ovom je sliedila pjesma „Bog i Hrvati“, „Oj Hrvati“ i druge, a sve su pjesme bile toli liepo izvedene, da odobravanju sa strane prisutnih nije bilo ni kraja ni konca.

Prije nego smo se razstali, zahvalio je g. Peršić gospodjam i gospodjicam, što su se odazvale u tolikom broju i zaželi podružnici najljepši napredak, na što i mi zaključujemo s piesnikom:

Cvati, cvati družbo sveta,
Sred Voloskog ubavoga
Sve na sreću i na diku
Milog roda hrvatskoga.

Iz Kastva. (Priposlano Josipa Marotti-a istina) Začudio sam se, kad sam čitao „Priposlano“ Josipa Marotti-a u posliednjem broju „Naše Sloge“, ne toliko za to, što ga je napisao, nego što ga je „Naša Sloga“ tiskala na njegov zahtjev na temelju §. 19. tisk. zakona. Onaj paragraf govori o tom, da se ima izpraviti ono, što je ne istinito uztvrdjeno, a tamo se hoće izpravljati nešto, što je istinito. On kaže, da je prosta laž i izmišljotina, da on dobiva bud kakvih listova iz Poreča i Pule. A poznato je, da je neko doba dobivao skoro redovito list „L' Istria“ iz Poreča i da u novije doba dobiva list „Il Giovine Pensiero“ iz Pule i da ga je dobio i onoga tjedna, u kojem je poslao svoj izpravak. To nije prosta laž nit izmišljotina, nego je to živa istina. Ako gospodinu Josipu Marottiu i njegovim saveznikom nije drago, da se to znade, ja nisam kriv. A ako je s tim tako, što je gospodin Josip Marotti „izpravio“, kako tek mora biti sa drugimi toboženjimi osvadami na „koje neće da se ogrieši napram svomu dostojanstvu“ i na koje šuti?!

Razprava proti g. Bartolu Pajaliću, bivšemu občinskomu načelniku u Baški. Kazali smo u zadnjem broju, da bijaše imenovan službenim braniteljem g. Pajaliću savjetnik g. Zörrer, a to popunjujemo danas tim, da je to imenovanje uzsliedilo tekar tada pošto su rovinjski branitelji odbili poziv, da brane obtuženika.

Sudu je predsjedao savjetnik gosp. Maninčor, a otužbu zastupao je državni odvjetnik g. Chersih.

Najprije viečao je sud o molbi odsutnoga branitelja dra. Laginje, da se razprava odroči, pošto trojica sudaca i dvie trećine porotnika ne razumiju hrvatskoga jezika, te je njemu nemoguće pred tako sastavljenim sudom, dotično porotom, preuzeti obranu. Sud je odbio i ovu molbu, kao što bijaše i prijašnja — za delegaciju druge porote — već prije odbijena.

I tako vodila se razprava u odsutnosti obtuženika i njegova branitelja dra. Laginje.

Za uspjeh razprave znao je unapried svatko, koji pozna istarske odnošaje. Nakon dovršeno razprave porukli se porotnici u susjednu sobu, odakle se vratiše nakon kratkog viečanja od 5 časaka te odgovoriše na 1. stavljeno im pitanje (prekoračenje službene vlasti po § 101. k. z.) sa *11* glasovi *da*. Na temelju toga pravorieka odsudio je sud g. Pajalića na 6 mjeseci tamnice.

Nije nam poznato, da li je branitelj poduzeo kakve korake proti samoj razpravi, ali se nadamo, da će o njoj biti govora ondje, kamo ne dosiže vlast porotnika.

Priručnik savršenosti za svjetovnjake i redovnike — sastavio *O. Frane od Soave*. bivši državnik reda kapucinskoga. Tako glasi asketična knjiga, koju u hrvatski jezik preteći veleč. O. *Frane Dobrović*, franjevac konventualac, hrvatski penitencijar i ravnatelj kora u bazilici sv. Antuna u Padovi. Ako te u talijanskom jeziku sastavljeno djelo i nije pisano onim vjerskim zanosom i uzhitom srca, kao što su slični traktati n. pr. *sv. Franje Saleškoga* ili slavnog *Fenelona* i dr. to se ono ipak odlikuje lahkim slogom i jasnoćom misli i dubokom pobožnosti. Knjiga sama je razdieljena u četiri diela, od kojih prvi u 28 poglavlja razpravlja o kršćanskoj savršenosti u obće i o sredstvih, kojima se ju postiže, kao što su napose *sv. izpovied, sv. pričest i molitva*. Drugi dio obuhvaća prvi korak k savršenosti, te razpravlja u 15 poglavja ob očišćenju od smrtnog grieha, o pokorenju čutila i krotenju strasti. Treći dio zaprema drugi korak k savršenosti te u 28 poglavja govori o čudorednih krieposti o njihovoj unutarnjoj liepoti i izvanjskih plodovih. Četvrti dio obuhvaća treći korak k savršenosti, te u 13 poglavja razpravlja ob uzvišenih bogoslovnih krieposti, koje tim tiesnije čovjeka sdružuju s Bogom.

U dodatku nalazimo obrazce za jutarnji i večernju, molitvu te kratki napuntak za izpitivanje savjesti, dočim imade i u samom traktatu i to u prvom dielu liepih molitava pripravnica i zahvalnica za sv. pričest. Veleč. Otca Dobrović-a sklonula je na prevod te knjige želja, da hrvatskom puku u njegovom materinskom jeziku pruži zdrave i spasonosne hrane i tim iztisne iz hrvatske kuće slična djela u talijanskom jeziku, koji jezik naš puk ji vrlo slabo il nimalo ne poznade. Kad se bo radi o spasu duša, valja da čitatelj dobro razumije ono, što čita, jer koliko dublje shvaća istinu, toliko mu ona više oplemenjuje um i srce. To je pak najlaglje moguće, kad se čita u materinjem jeziku. Inače bo, kako punim pravom opaža velečastni Otac prevoditelj, bi se moglo dogoditi „da će čitatelju takovo štivo (pisano u tudjem, njemu ne razumljivom jeziku) postati nerazumljivim, i s toga da će mu dodijati, a konačno da će s njim u kut; a zatim, to izgubljeno vrieme izhlapiti će iz njega i ona ljubeznjiva čezuja za bogoljubstvom i ostati će on hladan i mlitav, ako ne i gorî od prije“.

Željeti bi bilo, da se častni prevoditelj nebi bio odveć doslovce držao talijanskog izvornika jer pazeć savjestno na stvar i misli piščeve tu i tamo nije strogo pazio baš svuda na čistoću hrvatskoga jezika. Ufamo se s toga, da će on u drugom izdanju svu pomnju posvetiti i jezikovnoj strani. Medjutim mi to njegovo djelo vruće preporučamo našim čitateljem, budući uvjereni, da će iz tog prevoda naš narod steći ploda i utjehe u tolikih nevoljah, koje ga taru.

Prevod taj izišao je nakladom prevoditelja kod tiskare Dolenc u Trstu u 16.i i obsiže u svemu 260 stranica. Ciena mu je 50 novč.

Članovom „Matice Hrvatske“. Na drugom mjestu donašamo oglas poznatog knjigovеže „Matice Hrvatske“ g. *Ivana Schneider-a* u Zagrebu, koji si je stekao liepo ime svojimi krasnimi radnjami oko vezanja knjiga naše velezaslužne „*Matice*“. Pošto će „*Matica*“ razašiljati do mala svoje knjige za god. 1895. preporučamo g. *Schneidera* svim onim članovom „Matice“, koji žele imati zaista krasno vezane knjige.

Naglo umro radi krive prisege. Lazar Kuračić, pravoslavne vjeroizpoviesti, tužio je Mitrovačkom kot. sudu njeku staricu radi dužnih 70 for. U sriedu 4. o. mj. bila je glede toga razprava, na kojoj je starica branila, da nije Kuračiću ni krajcare dužna, dočim je Kuračić neprestano tvrdio, da mu ona duguje u istinu rečenu svotu. I tako je imalo doći do prisege. Kad su se zapalile svieće i Kuračić pristupio razpelu, zaklinjala ga starica neka ne prisiže, jer da krivo prisiže. Kuračić nije mario za to, već kad je položio ruku na krst i izustio rieči: „Tako mi Bog.....“ zadrhta i padne na tla onesviešćen. Kad su ga podvornici iznieli na hodnik, bio je već mrtav. Kuračić je bio imućan. Evo i opet jedan dokaz pravedne kazne božje. Ljudi božji neka Vam bude sveta prisega!

„H. B.“

Listnica uredničtva.

Gosp. x + y Kastav. Dobili smo i mi onaj broj riečkog listića, ali ne držimo vriednim nanj se obazirati. Ta vi znate i sami, da bi one papalice za mastnu plaću razmetale u grobovih i kosti svojih pokojnih. Dakle: guarda e passa!

Gosp. F. S Drugi put svakako. Zdravo!

Gosp. Kozjavuna. Do sada smo sve pribočili, kad je došlo na red; za danas stiglo prekasno. Živili!

Veleč. g. O. F. D. u P. Srdačna Vam hvala i Bog Vam platio! „Promissio boni viri“ itd. izpunismo. Nečudite se, da vam ona osoba ne odgovara, jedno što je zaposlena i drugih ima neprilika. Bog Vas poživio!

Gg. prijateljem: Buzet, Pazin, Pula, Podgrad, Rieka, Križevci, Zagreb, Sisak, Split, Zadar itd. iskrem Vam harnost na prijateljskom sančeću.

*) Krasna ta pjesma objelodanjena bijaše u posliednjem broju „Naše Sloge“. Op. Ured.

P. n. gg. članovom

„Matice Hrvatske“.

Čast mi je upozoriti p. n. gg. povjerenike i članove „Matice Hrvatske“, da će knjige „Matice“ za tek. godinu 1895. koncem godine gotove biti i da se iste ukusno vezane mogu kod mene i ove godine naručiti.

Vezovi „Matičinih“ knjiga vrlo su ukusni i originalni.

Ciene vezanih knjiga:

Kučera: Naše nebo . . .	—	for. 70	nč.
Lopašić: Oko Kupe i Korane	—	„ 60	„
Jagić: Ruska književnost (Slike iz svjet. književ. III.)	—	„ 50	„
Petapenko: Pripoviesti (Sl. knjiž. III.)	—	„ 40	„
Bogović: Pjesnička djela. Knjiga III.	—	„ 30	„
Osman Azis: Bez nade . .	—	„ 30	„
Harambašić: Izabrane pjesme	—	„ 30	„
Tomić: Za kralja — za dom. II.	—	„ 30	„
Vojnović: Ekvinocij . . .	—	„ 30	„
Ukupno . .		3 for. 70	nč.

Prievodi grčkih i rimskih klasika:

Sofoklo: Tragedije . . . — for. 30 nč.

Pošto mi je slavni odbor „Matice Hrvatske“ povjerio i ove godine odpremu „Matičinih“ knjiga, to ću naručene uvezane knjige zajedno sa drugimi knjigami p. n. gg. povjerenikom „Matice“ priposlati.

Ujedno molim, da se gg. članovi isključivo samo na me obrate, budući sl. uprava „Matice“ radi inih mnogih posala naručbe za vezove knjiga nikako primiti nemože.

S toga p. n. gg. članove „Matice“ najuljudnije molim, da mi svoje cienjene naručbe kao što i odpadajuću svotu poštanskom doznačnicom čim prije priposlati blagoizvole.

U Zagrebu, mjeseca prosinca 1895.

Ivan Schneider,
knjigoveža „Matice Hrvatske“.

Frankopanska ulica broj 4.

PILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2¼%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3%	3-mesečni „	2½%
30- „	3½%	6- „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sledanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takse v krepost z dnem 21. septembra, 25. septembra in odnosno 17. oktobra t. l. po dotičnih obljavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec Sibinj. Inomost. Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Sasz in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.

nkaso vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu Parizu, Beroline ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, slavali srebrni denar, inozemski bankovci itd — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 17. septembra 1895.

---

3 zlate 15 srebrnih kolajn 12 častnih in priznalnih diplomov

Fran Iv. Kwizda

Varstvena znamka.

KWIZDE

c. kr. avstro-ogr. dvorni dobavitelj.

Kornenburški rediini prašek za živino.

Kralj. rumunski dvorni dobavitelj.

Dietično sredstvo za konje, rogate živali in ovce. Rabi se nad 40 let v mnogih hlevih, kadar *žirina nima teka*, ako *slabo prebavlja*, da se *poboljša mleko* in *pomnoži mleko pri kravah*.

Cena: ½ škatljici **70 nč.**, ¼ škatljici **35 nč.**

Pazite blagovoljno na gornjo *varstveno znamko* in zahtevajte izrečno *KWIZDE Kornenburški rediini prašek za živino.*

Glavna zaloga **Kreis Apotheke** Kornenburg pri Dunaju.

Dobiva se u vseh lekarnah in trgovinah z zdravilji v Avstro-Ogerski.

II.

Svoji k svojim!

Biciklisti pozor!

Najnoviji pneumatički bicikli sa zvonci, svietiljkami, zračnimi puhalkami i svimi pripravami, prodavaju se sada pč 110 i 120*) for. komad kod dobro znane i poštene tvrdke:

JAKOB ŠTRUKELJ

skladišče bicikla

Trst, trg velike vojarne.

Jamči se za svaki bicikl jedno leto. Gori spomenuti bicikli nisu za prispodobiti onim, koje nudjaju u časopisih nesigurne tvornice i tvrdke po niskim cienah, već ovi isti su jaki, liepi, lahki i dugotrajni. Na zahtjev pošilja se slika (fotografija) dotičnih bicikla.

Tu priliku mogu upotriebiti također oni, koji bi se rado naučili voziti. Svakomu bicikle prilaže se tiskana poduka, kako ga upotrebljavati i u redu držati, kako se upotrebljava orudje i kako se svatko može sam lahko naučiti voziti u malo dana i bez svake pogibelji.

U tom velikom skladištu prodavaju se također malo izrabljeni pneumatični bicikli sa zvonci, svietilnicami, puhalkami i sa svim potrebnim orudjem po 70, 80 i 90 for. komad.

Stari bicikli sa tvrdim kaučukom, pripravni za početnike, prodavaju se po 30, 40 i 50 for. komad. Svi gori označeni bicikli prodavaju se jedino samo proti gotovoj izplati.

Naručbe se izvršuju točno na sve kraje, voznine proste. Pisma, naručbe i brzojavi neka se adresiraju na pisarnu:

JAKOB ŠTRUKELJ,
Sv. Ivan, broj 624, kod Trsta.

*) Sviđite su se cienu biciklom radi novih i velikih pogodbah sa fabrikami i također radi mnogine bicikla, nalazećih se u skladištu, koji se sada radovoljno nudjaju po tako niskih cienah.

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazaro.

Nalazi se sasvim najnovija zimska roba parhend (foštanj), flanela, rubci vuneni u raznih bojah, ogrtači, mufi i ovratnici iz kožuhovine i t. d. Čarape, odzdolne i gornje rekle, za gospodje i gospodu itd. Nadalje preporučuju sl. občinstvu veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vunenih i svilnih. Velika zaliha svih potrebah za **švelje i krojače.** U zalihi nalaze se također vrpce svakojake boje, te se dobivaju i **hrvatsko-slovenske trobojnice.**

Napose se preporučuju cienjenim gg. učiteljicam u mjestu i okolici za sve školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franke.

Govori se hrvatski i slovenski.

„Bog i Hrvati“

najveći i najbogatije slikami urešeni

kalendar za godinu 1896.

izišao je te se dobiva u svih knjižarah.

Takova kalendara sa toli obilnim sadržajem te sa **68 slika** od kojih **30** zapremaju **čitave strane,** nije bilo.

Samo hrvatski kalendar „Bog i Hrvati“ ima opisan boravak Njegova Velič. kralja u Zagrebu

sa šestnaest slika i to:

Car i kralj. — Put od kolodvora do prvog slavoluka. — Na Markovom trgu pod kraljevim konakom. Pred kazalištem prije polaganja zaključnog kamena. — Njegovo Veličanstvo udara na zaključni kamen novog kazališta. — Slavoluk na trgu Franje Josipa. — Slavoluk na uglu Mesničke ulice. — Nj. Veličan-tvo u kazalištu. — Razsvjeta Jelačićevog trga. — Nove srednje škole u Zagrebu — Defiliranje školske djece pred kraljem. — Trg Franje Josipa I. — Kralj na plesu grada Zagreba. — Treći slavoluk pred sveučilištem. — Banderij. — Odlazak kralja.

K tomu su u ovom kalendaru mnoge slike o potresu u Ljubljani itd. itd.

Iz sadržaja spominjemo 8 pripoviesti (jedna kriminalna) preko 20 inih sastavaka *gospodarske pouke, sitnice, zmiešice, muhamedanski odio, skrižaljke za pošlu, brzojav, mjenice, obveznice* itd.

Šematizam i sajmovnik

Historički hrvatski kalendar, životopise, znanstvene sastavke itd. itd.

Premda kalendar „Bog i Hrvati“ sa *60 slika* ima *17 arakа* sadržaja stoji **prošlzan samo 50 nvč. vezan 70 nč.**

Nakladna tiskara
Antuna Scholza
u Zagrebu.

Trgovci dobivaju znatan popust.

Kotarska gospodarska zadruga u Buzetu.

Kotarska gospodarska zadruga u Buzetu držati će glavnu godišnju skupščinu dne 15. t. m. u 10 sati prije podne u občinskom uredu u Buzetu sa sliedećim dnevnim redom:

1. Izvješće odborovo.
2. Obračun od godine 1894.
3. Proračun za godinu 1896.
4. Ini predlozi.

Kotarska gospodarska zadruga
U Buzetu, 4. decembra 1895.
Flego, predsjednik.

H. STIBIEL,

Piazzetta S. Giacomo
3 — Trst — 3.

Slastičarna urjek bogato obskrbljena sa svakovrstnimi tvorinami, kao *paste, torte, krokanti, pastici, biskuterije fine, konfeti, fondants, čokolada, voća-drops* i mnogo drugoga peciva.

Poselmo preporuča sl. občinstvu za **svatove** svoje *kolače, krasne omote, škatulje* za slasticami; sladko piće, rozolije, špirite, domaća i tudja vina.

Naručbe na veliko izvršuju se *točno* proti pouzetju. Preporuča se slav. občinstvu toplo za mnogobrojni posjet i naručbe.

Javna zahvala.

Prigodom nenadoknadivog gubitka naše premile i nezaboravne majke

Katarine udove Puž

ganutim srcem izrazujemo čustvo harnosti i odanosti svim, koji popratiše predrage mrtve ostanke do hladna groba, što nam bijaše utjehom, i na čemu se ovim putem svim zahvaljujemo, koji nam, bilo ustmeno ili pismeno nastojaše utažiti bol i tugu.

Posebice iskrena hvala velečastnom župniku monsignoru *Vinku Zamliću,* koji je pokojnicu duševno kriepio, te prigodom pogreba najveću nam ljubav i požrtvovnost izkazao. Nadalje vječna hvala gg. svećenikom, veleučenom g. profesoru *Vjekoslavu Spinčiću, Niki Butkoviću* sa vrbničkim župnikom *Dminićem,* velečasnim župnikom gg. *R. Jelušiću, Miji Laginji,* sa gg. kapelani *R. Revelanteom i Vodičkom,* mnogočastnim oo. riečkim kapucinom, čč. sestram milosrdnicam sa pratnjom, milom pobratimu prijatelju *Kundiću,* cienjenom učiteljstvu iz *Rukavca* i *Veprinca,* te prijateljem iz *Kastva, Voloskoga, Rukavca, Veprinca, Mošćenica i Brseča.* Napokon svim dragim susjedom i ostalim, koji nežališe truda ni vremena, da nam budu u svemu na pomoć i uslugu, i koji izkazaše posliednju ljubav nezaboravnoj pokojnici. — U ime ciele rodbine, raztužen sin

Puževbreg, dne 5. decembra 1895.

Antun Puž, župnik.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščane svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000** kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem također tamjan za crkve!

Lacrima najfiniji	klgr. po for.		1.20
„ obični	„	„	1.—
Granis	„	„	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

J. Pserhoferova

lekarna „Zum goldenen Reichsapfel“.
1. Singerstrasse 15. DUNAJ.

Otvarjajoče krogljice, proj imenovane kričistilne krogljice staroznano lahko odvajajoče domače sredstvo.

Te krogljice stanejo: **1 škatljica z 15 krogljicami 21 nč., jeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 5 nč.,** pri nefrankovani pošiljatvi po poštnem povzetju **1 gld. 10 nč.** — Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 30 nč., 3 zavitki 3 gld. 35 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 20 nč., 10 zavitkov 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošiljati.

Prosimo, da se izrečno zahteva „J. Pserhoferjeve otvarjajoče krogljice“ in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis **J. Pserhofer v rudečih** pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline *J. Pserhofera,* 1 posodica 40 nč., prosto poštnine 65 nč.		**Mastilo za rane,** 1 steklenica 50 nvč.	
Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.		**Fijakerski prsni prašek,** 1 škatljica 35 nvč., poštnine prosto 60 nč.	
Balzam za goltanec, 1 stekl. 40 nč., poštnine prosto 65 nč.		**Tanokninska pomada** *J. Pserhofera,* pospešuje rast las, 1 škatljica 2 gld.	
Grenka tinktura za želodec, (prej živiljenska esence, ali Pražke kapljice imenovana). Rabilo raztopljajoča sredstvo ki oživlja in krepi želodec, kadar je pokvarjen.		**Ranocelni obliž** od pok. prof. Standel-a, 1 lonček 50 nč., prosto poštnine pa 75 nv.	
		Univerzalna čistilna sol naše sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 omot 1 gld.,	

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjene tor se na zahtevanje točno in v ceno preskrbljajo tudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanje po pošti** vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; vožju naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po pošini nakaznici stane porto posti manj kakor po povzetju.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić.**

Tiskara Ieleic

Drugo izdanje.

Broj 52 U Trstu 19. decembra 1895. Godina XXVI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cienika il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom zapatnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake for. na godine. Razmjerno for. za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

e stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Prilog „Naše Sloge" k br. 51.

Izvještaj

o

X. glavnoj skupštini krčke gospodarske zadruge,

držanoj u Malinskoj dne 30. listopada 1895.

Odzivom na poziv, objavljen članovom u broju 44. ovogodišnje „Naše Sloge" sastalo se u Malinskoj više članova i gostova.

Vladu zastupa ces. kr. politički povjerenik g. Polley. Skupštini prisustvuje i putujući učitelj poljodjelstva gosp. Trampuš.

U 11. sati prije podne predsjednik dr. *Dinko Vitezić* otvara skupštinu, predstavlja vladinog zastupnika i putujućeg učitelja, te prelazi na dnevni red.

Točka I.

Pozdrav predsjednikov.

Predsjednik pozdravlja nadošlu gospodu članove i gostove, zahvaljujuć im, što su se unatoč kišovitom vremenu pozivu odazvali. Ističe, da je ovo deseta glavna skupština od obstanka zadruge, te veli, da može s ponosom pogledati na postepeni razvitak i napredak zadruge u tom razdobju pored svih zaprieka sa stanovite strane. Žali, da ne može ni ove godine izviestiti skupštinu o svom radu kod glavne sjednice pokrajinskog gospodarskog vieća. Lani nije mogao tog učiniti, budući se je ta sjednica, ne zna s kojeg razloga, obdržavala kasno, tek iza naše lanjske glavne skupštine; ljetos ne može s razloga, što joj ni on ni predsjednici ostalih zadruga našega imena nisu mogli prisustvovati radi osobne svoje sigurnosti. Poznati naime izgredi i pogrde, kojim su naši zastupnici bili lani pri zaključku pokrajinskog sabora izvrgnuti u Poreču, ponukali su predsjednike naših zadruga, te su dne 18. siečnja o. g. upravili na visoko namjestničtvo predstavku molbom, da bi ono sporazumno sa zemaljskim odborom odredilo, da se radi njihove osobne sigurnosti ljetošnja glavna sjednica pokr. gospodarskog vieća ne drži u Poreču, već u Puli, jer da joj inače oni ne bi mogli prisustvovati. U predstavci tražilo se k tomu, da visoko namjestničtvo pošalje na tu sjednicu povjerenika vješta obim zemaljskim jezikom. Toj opravdanoj molbi ne samo da se nije udovoljilo, već je namjestnička rješitba na nju stigla tek u ožujku, dočim je pomenuta sjednica bila obdržavana već 28. siečnja o. g. Tim postupkom otelo se ljetos predsjednikom naših zadruga priliku, te nisu mogli sudjelovati ni ondje, gdje se pretresaju najvažnija gospodarstvena pitanja, tičuća se ciele pokrajine.

Pohvalom ističe, da je visoko ministarstvo poljodjelstva udielilo i ljetos zadruzi for. 260 podpore za gradnju zida i vratiju u zadružnom vrtu, te za popravak puta do ulaza u taj vrt. Za popravak puta da je i samostan Benediktinka u Krku doprinjeo 40 for. Odbor prihvatio je njegov predlog, da se istom prigodom obavi i druge po vrt koristne radnje, naime bunar tik do kućice, gnojilište, kamena sjedala, kameni stol i drugo. Sve te radnje stojati će 500 for. O tom, te u obće o cielom radu zadružnog odbora izviestiti će potanje tajnik. — Tronutim glasom spominje smrt dvojice članova, naime popa Mata Zahije, župnika i dekana u Osoru, malo pred smrt i kanonika, te popa Nika Albaneža, župnika i dekana u Omišlju. Skupštinari u znak štovanja digne se uz bolan uzklik: „Slava im!"

Predsjednik iza toga prelazi na:

Točku II.

Slučajne opazke o zapisniku zadnje glavne skupštine.

Predsjednik izjavlja, da je svaki od članova dobio iztisak izvještaja, te ga radi prištedje vremena neće dati pročitati, ako to skupština ne zahtjeva. Ne bude li pako postavljen takav zahtjev i ne prigovori li tko sastavu izvještaja, smatrat će ga odobrenim.

Pošto prigovora neima, predsjednik prelazeć na III. točku dnevnoga reda, pozivlje tajnika, da izviesti o djelovanju zadružnog odbora.

Točka III.

Tajnik Anton Antončić pročita sliedeći svoj izvještaj:

Iza zadnje glavne skupštine, držane u Dobrinju 24. studenoga 1894., namiće se upravljajućem odboru, da izviesti o svojem radu u tekućoj godini. Odborov je rad u tiesnom savezu s gospodarskimi odnošaji našeg otoka, pak će s toga biti sgodno, da se prije nego izviestimo o radu same zadruge, osvrnemo na obćenite naše gospodarske odnošaje u ovoj godini i na njekoje pojave, koje ti odnošaji izazivlju u družtvenom životu našeg kmeta.

Napredak i blagostanje našeg naroda uvjetovano je dovoljnom zalihom sredstva za život, koja mu zemlja pruža prema tomu kakova je godina. Ljetos je dosta oštra zima protegnula svoj žalac čak u ožujak, te spriečila gospodara, da za dobe obreže i razkopa vinograde i da polje izore za proljetne usjeve. Od preobilne pak vlage usljed svibanjskih kiša žitarice potjeraše u slamu i poliegaše. Ta vlaga spriečila je i grožđje u cvatnji i naniela mu nemalih šteta, a što je preostalo, trpilo gdjegdje od tuče, a gotovo svuda od suše, koja je žalibože potrajala do jeseni, te većim dielom uništila i proljetnu sjetvu. Suša je doduše zapriečila donjekle razplod peronospori, što sudimo i po tom, da se je od 500 kgr. modre galice, koju je zadruga nabavila ljetos za članove, jako malo razpačalo uzprkos njezinoj nabavnoj cieni, nego uza sve to ova se godina u vinogradarskom pogledu ne može smatrati baš najboljom ni obzirom na količinu ni obzirom na kakvoću vina.

Druga nezgoda po vinogradare bila je i ove godine trsna uš, koja se je i u njekih novih predjelih pojavila. Tako je učitelj u gospodarstvenoj struci g. Trampuš konštatovao, da se je trsni ušenac pojavio i u Omišaljskoj občini, ako i u malenom obsegu, te da se taj u zaraženih jur predjelih svedjer širi.

Ova nas razmatranja hoćeš nećeš dovadjaju do zaključka, da nas je ljetos polje sa svojimi plodovi prilično škrto obdarilo.

Težka su to razočaranja po našeg kmeta i čim su češća, tim većma raste i njegovo nepouzdanje u onu grudu zemlje, koju obradjuje. U tom imamo tražiti razlog, zašto on jatomice seli u tudjinu za zaslužbom. Da li dobro čini? Mi mislimo da ne. Vi ste, gospodo, za cielo čitali u novinah, kako je mnogo težaka iz naših stranah stradalo, a i nastradalo u Americi. Naš kmet laglje snaša nevolju kod kuće, nego li u tudjini. Ako mu se kadgod zemlja iznevjeri, neku ne zdvaja, jer iza gladnih godina nastaju i plodne, koje one prvo nadomjeste. K tomu gospodarske zadruge, koje su postavljene da promiču njegov boljak, uviek su spremne podati mu zdravih poduka o racijonalnom gospodarstvu, ticale so te liekova proti bolestim proizvoda, načina uzgajanja il zamjenah lošijih vrsti s boljimi; ali pri tom treba, da naš gospodar usvaja te zdrave naputke i da se otrese onog u gospodarstvu uviek pogubnog načela: „pleti kotac ko i otac", naime raditi sve po starom.

tičnikom, da treba novac samo za malo na i jedino možda za tobožnja pomanjnja.

Don Leopoldo odgovori na to, da bio one dane, kad se je pregledavalo čune, tako smučen, da nije znao što radi. dao se je, da će po odlazku biskupovog jnika kao župe upravitelj sav taj posao rno urediti.

Predsj.: Vi ste se nadali, da ostaite upraviteljem, te da ćete po odzku pregledaoca računa novac, što ste od prijatelja izposudili i u blagajnu ožili, opet iz blagajne uzeti, prijateljem povratiti i tako bi bilo blagajne ostale azne kano i prije.

Obtuženik nije znao na to šta ugo odgovoriti, nego da se je nadao, će kao župnik tečajem godina sav svoj g poravnati

Nakon toga započelo je preslušanje jedoka.

G. Ante Andrijčić izpripovieda, kako je došao pregledati blagajne usljed skupovog naloga, kako je hotio Ivanich iz početka tomu izbjeći raznimi izovori. Najprije reče, da neima ovdje ovca, već da mu je doma, zatim da ga na kod nekog bankira u Trstu i napokon, što je Andrijčić opetovano i odčno zahtjevao, da mu izkaže, koliko je ovca u blagajnah, priznao je obtuženi, nije sve u redu. Za sva pomanjkanja ije mu kazao na jedan put, nego pošto je blagajnu za blagajnom pregledalo.

Ovaj svjedok izkazao je u obće posve glasno sa obtužnicom.

Preslušano bijaše jošte 10 drugih jedoka, medju kojimi i Maloselski naelnik g. Sabino Vidulich i osam štećenih vjerovnika.

Načelnik je izjavio, da je bio Ivanich osobito obljubljen kod Maloselaca di svoga mirnoga značaja, u obće io je uvjek „prete esemplare". živao je neograničeno povjerenje župljah, te nije nitko o njemu ni pomislio, da i bio kadar počiniti kakav zločin i radi ga želili su ga imati svi za župnika.

Na pitanje branitelja, odgovori, da bi o obtuženi dobio za pokritje potrebiti ovac i onda, kad bi bio kazao i pravi zrok, samo da postane župnikom. On išli, da su župnički dohodci toliki, da i za nekoliko godina lahko izplatio svoj ug. —

Predsj.: Meni se čini čudnovatim, a bi bio mogao obtuženik, koji je tečaem kakvih 15 godina učinio toliko duga, d svojih dohodaka ne samo živjeti, nego preko 21.000 for. duga izplatiti.

Svjedok kaže, da bi biti dohodci upnički mnogo veći, nego li dosadašnji, ošto je bio Ivancich samo upravitelj.

Drugi svjedoci, i to osam oštećenik

podne bilo je u Gologorici oko 18 Hrvata, a preko 80 Talijana.

Svjedok Mate Gasparich, iz Gologorice: Kad je došla glasba, nekoji mladići, izašav iz trčme, vikali su „živio". Camus i Peschle molili njih, da miruju. Kasnije pala 3 kamena na tol, od kojih jedan baš blizu njega. Pri odazku glasba se na jednom zaustavila, čuo je, da neki viče „acqua, acqua". Za tim je počelo padati kamenje, ali nezna tko ga je bacao. Vidio je starog Rabara stupati u grad, držeć a rameu štap. Netko mu ga odnio te je lidio za tim, gdje ga oko sto njih zlostavlja. Nije prepoznao nikoga.

Svjedok Fortunato Sestan iz Gologorice zkazuje, da je dan prije Josip Čabran došno á prodaju duhana razmjenit 5 for. na pitao da li će sutra doć glasba. Kad mu se potvrdilo, rekao je: „pit će po dar".

Kad je glasba izlazila iz grada došli su proti njoj u susret stari Rabar sa sinovi, dočim id truga su došli Josip i Antun Flegar i Valentin Rabar. Vidio je pasti samo dva kamena. Sretio je zvana Rabara pa ga šiljao ući. On mu odvratio: „pustite, da svršim moju žurnadu". (Dalje sliedi.)

9. Prihod razni . . . . . 15 — 871 47½

870 —

P. n. gg. članovom

„Matice Hrvatske".

Čast mi je upozoriti p. n. gg. povjerenike i članove „Matice Hrvatske", da će knjige „Matice" za tek. godinu 1895. koncem godine gotove biti i da se iste ukusno vezane mogu kod mene i ove godine naručiti.

Vezovi „Matičinih" knjiga vrlo su ukusni i originalni.

Ciene vezanih knjiga:

Kučera: Naše nebo . . .	— for.	70 nč.
Lopašić: Oko Kupe i Korane	— „	60 „
Jagić: Ruska književnost (Slike iz svjet. knjiž. III.)	— „	50
Potapenko: Pripoviesti (Sl. knjiž. III.)	— „	40
Bogović: Pjesnička djela. Knjiga III.	— „	30
Osman Azis: Bez nade . .	— „	30
Harambašić: Izabrane pjesme	— „	30
Tomić: Za kralja — za dom. II.	— „	30
Vojnović: Ekvinocij . . .	— „	30
Ukupno . .	3 for.	70

Prievodi grčkih i rimskih klasika

Sofoklo: Tragedije . . . — for. 30

Pošto mi je slavni odbor „Matice Hrvatske" povjerio i ove godine odpremu „Matičinih" knjiga, to ću naručene uzane knjige zajedno sa drugimi knjig p. n. gg. povjerenikom „Matice" prispos

Ujedno molim, da se gg. članovi ključivo samo na me obrate, budući uprava „Matice" radi inih mnogih po naručbe za vezove knjiga nikako pri nemože.

S toga p. n. gg. članove „Mati najuljudnije molim, da mi svoje cienj naručbe kao što i odpadajuću svotu štanskom doznačnicom čim prije pripos blagoizvole.

U Zagrebu, mjeseca prosinca 189

Ivan Schneider,
knjigovežа „Matice Hrvatske".

Frankopanska ulica broj

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zav

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni odkaz 2¾%	30-dnevni odkaz 2
8- „ 3%	3-mesečni „ 2
30- „ 3¼%	6- „ 2

Za pisma, katera se morajo izplačati v seda bankovcih avstr. velj., stopijo nove obre takso v kropost z dnem 21. septembra, 25. tembra in odnosno 17. oktobra t. l. po dotičnej javah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, K kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gra Sibinj Inomost. Celovec, Ljubljana, Line, Olo Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez tro

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kup proti odbitku 1% provizije.

nkaso vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Ka na dokumente v Londonu Parizu, B linu ali v drugih mestih — provizija jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, ali srebrni denar, inozemski bankovci itd — pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne ba italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnev cursu.

Trst, 17. septembra 1895.

3 zlate 15 srebrnih kolajn 12 častnih in priznalnih diplomov

Fran Iv. Kwizda

Varstvena znamka.

KWIZDE

Kornenburški redilni prašek za živino.

Dietiško sredstvo za konje, rogate živali in ovce. Rabi se nad 40 let v mnogih hlevih, kadar *živina nima teka*, ako *slabo prebavlja*, da se *poboljša mleko* in *pomnoži mleko pri kravah*.

Cena: ½ škatljici **70 nč.** ¼ škatljici **35 nč.**

c. kr. avstro-og. srak dvorni dobavitelj.

Kralj. rumunski dvorni dobavitelj.

Pazite blagovoljno na gornjo *varstveno znamko* in zahtevajte izrečno *KWIZDE Kornenburški redilni prašek za živino.*

Glavna zaloga **Kreis Apotheke** Kornenburg pri Dunaju.

Dobiva se u vseh lekarnah in trgovinah z mirodijami v Avstro-Ogerski.

II.

Svoji k svojim!

Biciklisti pozor!

Najnoviji pneumatički bicikli sa svonci, svietiljkami, zračnimi puhalkami i svimi pripravami, predavaju se sada po 110 i 120*) for. komad kod dobro znane i poštene tvrdke:

JAKOB ŠTRUKELJ

skladište bicikla

Trst, trg velike vojarne.

Jamči se za svaki bicikl jedno leto. Gori spomenuti bicikli nisu za prispodobiti onim, koje

Kotarska gospodarska zadruga u Buzetu.

Kotarska gospodarska zadruga u Buzetu drži se glavnu godišnju skupščinu dne 19. t. m. u 10 sati prije podne u občinskom uredu u Buzetu sa sliedećim dnevnim redom:

1. Izvješće odborovo.
2. Obračun od godine 1894.
3. Proračun za godinu 1896.
4. Ini predlozi.

Kotarska gospodarska zadruga
U Buzetu, 4. decembra 1895.
Flego, predsjednik.

H. STIBIEL,

Piazzetta S. Giacomo

3 — Trst — 3.

Slastičarna uvjek bogato obakrbljena sa svakovrstnimi tvorinami, kao *paste, torte, krokanti, pastici, biskuterije fine, konfeti, fondanta, čokolada, voća-drops* i mnogo drugoga peciva.

Posebno preporuča sl. občinstvu za **svetove** svoje *kolače, krasne omote, škatulje* za slastičarni; sladko piće, ruzolije, špirite, domaća i tudja vina.

Naručbe na veliko izvršuju se *točno* protj pouzetju. Preporuča se slav. občinstvu toplo za mnogobrojni posjet i naručbe.

I naša je zadruga u višenavedenom smislu išla i tekom ove godine našemu težaku rado na ruku, prem se još uviek nije prestalo spriečavati ju u njezinoj djelatnosti, bilo to gledom na njezin uredovni jezik hrvatski, bilo inače.

Saznali ste naime, gospodo, već iz lanjskog izvještaja, kako je pokrajinsko gospodarsko vieće naš trošak u godini 1892. za nabavu oruđja i strojeva u iznosu od 82 for. podastrt mu još lani, izvrnuló u 28 for., te nam u ime pripadajuće nam polovične odštete bilo doznačilo u mjesto for. 41, samih 14. Prem je u plenarnoj sjednici od 16. siečnja 1894. predsjedničtvo istog vieća priznalo tu pogriešku i obećalo odrediti shodna, da pomenuti iznos bude našoj zadruzi doznačen, nije to obećanje uzprkos pospješnici našeg predsjedničtva od 31. svibnja o. g. još ni danas izpunjeno.

Poznata vam je također i tužba upravljena na državno sudište proti zemaljskom odboru u Poreču radi uzkrate pluteža utjeranih taksa za lovne dopuste i odnosnih globa, pripadajućih našoj zadruzi, te odnosna riešitba, kojom je isti odbor bio odsudjen na izplatu utuženih iznosa. Pogledom na te iznose u koliko smo jih već primili traži pak ljetos od nas pokr. gosp. vieće, da ga izviestimo o djelatnosti zadruge i da mu položimo izpravami podkriepljen račun o potrošku istih, jer da će to po svoj prilici pokr. odbor zahtjevati od naše zadruge. Traži se to od nas prem se svake godine pokr. gosp. vieću pošalje po jedan iztisak zapisnika o glavnoj skupštini zaruge, u kojem biva podrobno označen njezino jelovanje, i prem taj zahtjev stoji u očitom rotuslovju sa izjavom predsjednika toga vieća, učinjenom na glavnoj skupštini od 28. siečnja o. g. u smislu, da pokr. gosp. vieće nije ovlašteno na nikakvo prisilno sredstvo prema zadrugam, koje su u svom djelokrugu skroz autonomna družtva, podvrgnuta samo zakonu o udruživanju. Takovom zahtjevu može po tom biti jedina svrha, da nas se obtereti nepotrebnim posłom.

K tomu ove godine nije bilo dano ni našoj ni ostalim zadrugam našega imena iznieti svoje tegobe ni pred glavnu skupštinu pokr. gosp. vieća, koja se je dne 28. siečnja o. g. držala u Poreču. Obdržavala se naime u tom gradu uzprkos predstavci predsjedničtva naših zadruga, podastrtoj dne 18. siečnja o. g. Vis. c. k. Namjestničtvu u smislu, da se sbog izgreda i demonstracija, kojim su naši zastupnici bili ondje početkom jenara izvrgnuti, radi osobne sigurnosti predsjednika naših zadruga, ne drži ovogodišnja glavna skupština pokr. gosp. vieća u Poreču, već u Puli, jer da joj inače oni ne bi mogli prisustvovati. Kako vidite, toj našoj želji nije se udovoljilo: najopravdaniji naši zahtjevi ne nalaze odziva.

Pored svih tih neprilika zadružni odbor nije ni ljetos sustao u svom radu.

Čuli ste, gospodo, već lani, kako se je zadružni vrt uznastojalo urediti tako, da bar po mogućnosti odgovara svim modernim zahtjevom takovog vrta, i kako je Vis. Ministarstvo poljodjelstva priticalo pri tom našoj zadruzi izdašnimi podporami u pomoć. U tom pravcu nastavilo se je i u tekućoj godini. Kućica, koju se je lani počelo zidati, jur je gotovu. Na predstavku našeg predsjedničtva od 29. siečnja o. g. doznačilo je ljetos višehvaljeno ministarstvo svu zatraženu podporu od 260 for. za gradnju zida i vratiju od jedne strane zadružnog vrta, te za popravak puta do ulaza u taj vrt. Obzirom na tu podporu, te što se je od zemaljskog odbora primilo for. 179·62 u ime lovnih taksa i globa i što je nade, da će nam Vis. Ministarstvo poljodjelstva uslišati molbu, kojom se je pitalo za zadrugu kroz tri godine stalnu godišnju podporu od for. 100, — iz svih tih razloga bude u odborskoj sjednici od 8. lipnja o. g. prihvaćen predlog našeg predsjednika, da se uz pomenute radnje obavi istom prigodom i druge po vrt koristne radnje, naime gnojilište, kamenita sjedala oko kućice, kameniti stol, te uz samu kućicu gušljernu. Sve to ujedno sa zidom, vratima i putom preuzeo je obaviti Anton Braut iz Kornića za for. 450, te je već radnjama i započeo.

Razsadnik zadružnog vrta providjelo se sa 1000 novih kolaca, u u njemu posadjene amerikanske loze potjerale su i preko našeg očekivanja, tako, da ćemo jih moći i ove godine razprodati kakve 22.000.

I voćnjak liepo napreduje. Ciepovi uloviše se gotovo svi, te je ciepljenih voćaka u svemu 522, od kojih moći ćemo ljetos razpačati samo 160 stabalaca, budući se ciepljenice mladje od jedne godine neće prodavati; od necieplienih voćaka na razprodaju su 422 stabalca. Iz niže razvrštenih izkaza možete se pak potanje uputiti koli o prodaji loza i voćaka toli o uspjesih polučenih u obih gojilištih.

Izkaz

amerikanskih loza u gojilištu krčke gospodarske zadruge do dana 30. listopada 1895.

I. Necieplienih.

1. matičá od prilike koliko i prije i to sliedećih vrsti*):	
a) portalis	271
b) solonis	197
c) Rupestris	308
d) communis	190
e) sales	180
f) monticula	52
ukupno matičah	1198
2. položnica oko	25000
3. presadnica oko	3000
ukupno necieplienih izuzevši matice	28000

II. Ciepljenih.

1. na stalno posadjenih ripariji i solonis sa ciepovi raznih vrsti 194	220
2. one u opazki pod* . . 26	
3. one koje se još imaju stalno posadit i ciepit na ripariju i rupestris sa ciepovi raznih vrsti . . .	500
4. na ripariju u zeleno ciepanih položnica	20
ukupno ciepljenih	740
kojim pribrojiv necieplene .	28000
ukupno svih loza, izuzevši 1198 matica	28740

*) Visoko c. k. Namjestničtvo upozorilo nas, da vrsti jaques, vialla i jork-madoira ne odollevaju filokseri, te smo je s toga kao matice utamanili, opleneuir za pokus samo 26 loza vialle i jaques.

III. Na razprodaju.

1. necieplienih položnica . . .	20000
2. necieplienih presadnica . . .	2000
ukupno na razprodaju loza oko	22000

Izkaz

voćaka u gojilištu iste zadruge do dana 30. listopada 1895.

I. Necieplienih.

1. trešanja	70
2. jabuka	30
3. krušaka	130
4. kunja	5
5. natipjerka (armelina)	10
6. kostenja { jednogodišnjih . . 100 / dvo- i višegodišnjih 240 }	340
7. orahа { jednogodišnjih 24 / višegodišnjih . 122 } . .	146
8. badema { jednogodišnjih 7 / drugodišnjih . 300 } . .	307
9. breskava	35
ukupno necieplienih voćaka	1073

II. Ciepljenih.

1. trešanja trogodišnjih, i to:	
a) crvenih debelih . . 88	
b) bielih 21	132
c) crnih 23	
2. krušaka drogodišnjih, i to:	
a) dilova maslača . . 90	
b) spomen na kongres . 40	230
c) Angulemska . . . 60	
d) klaržo 40	
3. jabuka, i to:	
a) kanada 55	
b) carevka Harbetova . 40	130
c) rebrača biela ozimna 65	
4. breskava debelih, domaćih . .	30
ukupno cieplienih voćaka .	522
kojim pribrojiv necieplene .	1073
Ukupno svih voćaka . .	1595

III. Na razprodaju imade.

1. ciepljenih:	
a) trešanja	130
b) breskava	30
2. necieplienih:	
a) oraha	122
b) mandulja	300
ukupno voćaka na razprodaju	582

Sad stoji do članova, da ne propuste okoristiti se pogodnostima, koje jim pruža zadružni vrt, te da za vremena nabave koli amerikanskih loza, tog jedinog do sele uspješnog sredstva proti trsnom ušencu, toli raznovrstnih voćaka, eda se već jednom započme više pažnje posvećivati toj dosele kod nas i tako zapuštenoj grani gospodarstva.

Što se tiče osnutka pokusnog vrta za voćegojstvo, povrće i vinogojstvo, o čemu vas se već prošle godine izviestilo, poslalo je visoko ministarstvo poljodjelstva ljetos u Krk ravnatelja glasovite gospodarske škole u sv. Mihovilu u Tirolu g. Macha u svrhu, da na lici mjesta izpita, koji bi predjel bio kod nas najprikladnijim za takav vrt. G. Mach podastro je jur svoj izvještaj višehvaljenom ministarstvu, koje ga je pak upravilo na ces. kr. pol. Izpostavu u Krku pozivom, da mu se dade o stvari potanji ubaviesti. Sudit nam je po svem tom, da se to većma primičemo k oživotvorenju jur lani izražene nade o osnutku gospodarske škole na našem otoku

Historicki hrvatski kalendar, zivotopise, znanstvene sastavke itd. itd.

Premda kalendar „Bog i Hrvati" sa *60 slika* ima *17 araka* sadržaja stoji **broširan samo 50 nvč. vezan 70 nč.**

Nakladna tiskara
Antuna Scholza
u Zagrebu.

Trgovci dobivaju znatan popust.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 nč., poštnine prosto 85 nč.

Grenka tinktura za želodec, (prej živiljenska esenca, ali Praške kapljice imenovana). Rabilo raztopljajoče sredstvo ki oživlja in krepi želodec, kadar je pokvarjen.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 novč. poštnine prosto 60 nč.

Tanokininska pomada *J. Perchafora*, pospešuje rast las, 1 škatljica 2 gld.

Ranocelni obliž od pok. prof. Steudela, 1 loncek 50 nč., prosto poštnine pa 75 nv.

Unverzalna čistilna sol *A. Vr. Radic-eva* za vsako sredstvo proti pokvarjenim slabo prebave, i omot 1 gld.,

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bilo po vseh avstrijskih časopisih oznanjene ter se na zahtevanje točno in v cenah primerbljajo tudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanja po pošti** vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnom povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po pošini nakaznici stane porto posti manj kakor po povzetju.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Ecinc

Drugo izdanje.

Broj 52 U Trstu 19. decembra 1895. Godina XXVI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom uputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodjo na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebijegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

o stvari, a sloga sve pokvari. Nar. pos.

— 3 —

sa hrvatskim nastavnim jezikom, kojoj će prvim temeljem biti baš taj pokusni vrt.

Čuli ste već, gospodo, kako su se dne 9. studenoga prošle godine sastali u Opatiji predsjednici svih naših zadruga i naši narodni zastupnici u svrhu, da razpravljaju o mjerah, koje bi se imale poduzeti proti štetnim posljedicam prouzročenim našim gospodarom vinskom klauzulom i kako se je vrhu toga sastavilo spomenicu, koju je posebna deputacija, predvodjena našim predsjednikom, imala uručiti Njegovom Veličanstvu. Iz novinah pak biti ćete razabrali, da je Njeg. Vel. dne 4. travnja o. g. tu našu deputaciju najljubeznivije primilo i milostivo obećalo prenavedenu spomenicu predati Svome ministarstvu, da ju svestrano izpita i po mogućnosti uvaži. Pobližih podataka o toj važnoj audienciji naći ćete u broju 15. ovogodišnje „Naše Sloge".

Da vinogradari imadu priliku poučiti se u cieplenju loze, odredilo je pokr. gospod. vieće, da se na gospodarskom pokušalištu u Poreču drže i ljetos u tu svrhu praktična predavanja. Toj pouci, koja se je obdržavala dne 14., 15. i 17. lipnja o. g. bila su pripuštena dva mladića iz našeg otoka i to Josip Udina iz Krka i Andrija Žic iz Punta.

Uz valjanog bika bujske pasmine, namještenog lani u Garici, otvorilo se ljetos u Kornića novu postaju s bikom iste pasmine, kojeg tamošnji nadstojnik u velike hvali.

Na opetovnu molbu za obdržavanje izložbe govoda na našem otoku mi doduše ne dobismo još odgovora; nego u koliko razabiremo iz zapisnika sjednice stalnog odbora pokr. gospodarskog vieća u Poreču od 24. rujna o. g. učinjen je taj predlog, da ona izložba, koja bi se bila imala držati ove godine u okružju jedne od triju gospodarskih zadruga Lošinja, Cresa i Krka, bude držana na proljeće dojduće godine, te je nade, da će biti obdržavana u našem kotaru, budući je u creskom i lošinjskom kotaru manji broj goveda nego li kod nas.

U odgovor pak na pospješnicu za nabavu malenog pastuha za križanje s magaricami vis. ministarstvo poljodjelstva preporučilo je radje križanje s oslom, iz kojeg da proizadje jača pasmina, i zajamčilo novčano poduprieti u tom našu zadrugu. U odborskoj sjednici od 6. lipnja o. g. usvojilo se je taj nazor i popitalo kod občinah vrbničke i baščanske, gdje su jedino na otoku osli u porabi, da li i koji bi tamo bio voljan preuzeti vodstvo naskoka s oslom. Prijavio se samo jedan iz Vrbnika, čija molba visi još kod višchvaljenog ministarstva.

I pospješnica predstavke, kojom se zamolilo podporu za dva do tri mladića, koji bi bili voljni izučiti se u pletenju košara, nije ostala bez odziva. Vis. Ministarstvo, poljodjelstva doznačilo je naime for. 300 podpore za dva mladića, koja bi u tu svrhu imala poslati radionicu te struke u Žagi kod Bovca. — Na razglas poslan občinam Dobrinju i Vrbniku, gdje se tom strukom već bave, prijavio se samo jedan iz Vrbnika i to uvjetovno dok ne bude ubavješten, koliko bi vremena trajala ta obuka. Ova se prijava ne će po tom podastrti Vis. Ministarstvu poljodjelstva, dok ne stignu ubaviesti o trajanju poduke, koje se je jur zatražilo.

Tečajem godine držao je zadružni odbor u svemu četiri odborske sjednice, u kojih su se razpravljala razna pitanja, tičuća se više manje onih točaka, što sam vam jih ovdje naveo. Zadruga je i ljetos iz vlastite blagajne predbrojila sve članove zadruge izim svećenika i učitelja na dvomjesečnu knjižicu, koja u Zadru izlazi pod naslovom „Pučka knjiga"; bila je k tomu predbrojena na „Gospodarski list" iz Zagreba, „Seljaka iz Zadra, „Hrvatsku pčelu" iz Osieka i na „Našu Slogu".

Uljed odborova zaključka izždriebati će se ove godine prije zaključka ove skupštine medju članove, koji još nisu dobili sličnog orudja i koji su uplatili godišnji prinos, 6 malenih kliešta za stiskanje pluta pri cieplenju loza, 4 škare za rezanje voćaka i 8 noževa za cieplenje.

Zadruga je u tekućoj godini ponarasla za 6 članova tako, da sad broji 123 člana, što je doduše znak napredka, ali još uviek ne, onakovog, kako bi se imalo očekivati.

Tim bi bile, štovana gospodo, u glavnijih točkah ocrtane ovogodišnje prilike i rad zadružnog odbora, koga izvolite primiti do znanja.

Skupština daje izraza svojemu odobravanju sa „živio!"

Predsjednik pita, da li ima koji učiniti kakav prigovor il primjetbu na pročitani izvještaj. Pošto se nitko ne javi za riec, smatra, da je skupština primila izvještaj do znanja.

Na to predsjednik izjavlja, da na pročitani izvještaj ima on sam nješto nadovezati.

Što se tiče izložbe goveda, koja se je ljetos imala obdržavati u okružju jedne od gosp. zadruga Lošinja-Cresa i Krka, možemo smatrati gotovo oživotvorenom nadu izraženu u izvještaju, da će se ta izložba na proljeće buduće godine držati najbrže na našem otoku. Na poziv naime pokr. gosp. vieća, da se u tom pogledu dogovorimo sa gospodarskimi zadrugami Lošinja i Cresa, upravismo na ove odnosne upite, te su se već obe zadruge izjavile za to, da se ta izložba drži na našem otoku. — Prelazi se iza toga na:

Točku IV.

Izvještaj blagajnika o obračunu upravnih godina 1893/4. i 1894/5.

Predsjednik opaža toj, da lani niesu revizori podnieli svog izvještaja o računih radi smrti jednog revizora u osobi pok. popa Nika Sparožića, to da se shog toga ima ljetos uzeti u okvir i obračun za godinu 1894.

Blagajnik *Miroslav Celebrini*, zamoljen po predsjedniku pročita na to sljedeće:

I. Obračun za god. 1893/4.

A) Račun zadruge

od 28. prosinca 1893. do 22. studenoga 1894.

PRIHOD	for.	nč.	RAZHOD	for.	nč.
1. Ostatak u blagajni dnevom 12. prosinca 1893	85	39½	1. Pisarna	30	—
2. Članarina za god. 1894	78	—	2. Dobava knjiga o gospodarstvu	50	69
3. Globe, pristojbe i ini dohodci	448	32	3. Nagrade i darovi	24	40
4. Zaostale članarine	29	30	4. Dobava strojeva	247	07
5. Ini dohodci	184	12	5. Dobava voćaka	5	01
			6. Ini troškovi	547	65½
	825	13½		905	42½
			Odbivši od razhoda prihod od	825	13½
			Ostaje manjak	80	29

B) Račun razsadnika amer. loza

od 22. siečnja 1894. do 22. studenoga 1894.

PRIHOD	for.	nč.	RAZHOD	for.	nč.
1. Ostatak u blagajni dne 22. siečnja 1894	146	48	1. Težakom	128	21½
2. Podpore od ministarstva polj.	300	—	2. Za krčenje zadr. vrta	262	—
3. Dohodci od plodova	3	13½	3. Nove nabave	66	79
4. Uzajmljeno kod zadruge	272	95½	4. Ini troškovi	36	06
			5. Vratilo se zadruzi	95	—
	722	52		588	06½
Odbivši od prihoda razhod od	588	06½			
Ostaje višak	134	45½			

9. Prihod razni	15	—			
	871	47½		870	—

tičnikom, da treba novac samo za malo ma i jedino možda za tobožnja pomanjnja.

Don Leopoldo odgovori na to, da bio one dane, kad se je pregledavalo čune, tako smućen, da nije znao što radi. ćao se je, da će po odlazku biskupovog jnika kao župe upravitelj sav taj posao irno urediti.

Predsj.: Vi ste se nadali, da ostaite upraviteljem, te da ćete po odzku pregledaoca računa novac, što ste od prijatelja izposudili i u blagajnu ožili, opet iz blagajne uzeti, prijateljem povratiti i tako bi bile blagajne ostale azne kano i prije.

Obtužènik nije znao na to šta ugo odgovoriti, nego da se je nadao, a će kao župnik tečajem godina sav svoj g poravnati

Nakon toga započelo je preslušanje jedoka.

G. Ante Andrijčić izpripoviedao , kako je došao pregledati blagajne usljed iskupovog naloga, kako je hotio Ivanich iz početka tomu izbjeći raznimi izvori. Najprije reče, da neima ovdje ovca, već da mu je doma, zatim da ga na kod nekog bankira u Trstu i napokon, što je Andrijčić opetovano i odčeno zahtjevao, da mu izkaže, koliko je ovca u blagajnah, priznao je obtuženi, a nije sve u redu. Za sva pomanjkanja ije mu kazao na jedan put, nego pošto je blagajnu za blagajnom pregledalo.

Ovaj svjedok izkazao je u obće posve iglasno sa obtužnicom.

Preslušano bijaše jošte 10 drugih jedoka, medju kojimi i Maloselski nalelnik g. Sabino Vidulich i osam štećenih vierovnika.

Načelnik je izjavio, da je bio Ivanich osobito obljubljen kod Maloselaca adi svoga mirnoga značaja, u obće io je uvjek „prete esemplare". Živao je neograničeno povjerenje župljanah, te nije nitko o njemu ni pomislio, da i bio kadar počiniti kakav zločin i radi oga želili su ga imati svi za župnika.

Na pitanje branitelja, odgovori, da bi lo obtuženi dobio za pokritje potrebiti ovac i onda, kad bi bio kazao i pravi zrok, samo da postane župnikom. On lisli, da su župnički dohodci toliki, da i za nekoliko godina lahko izplatio svoj ug. —

Predsj.: Meni se čini čudnovatim, a bi bio mogao obtuženik, koji je tečaem kakvih 15 godina učinio toliko duga, d svojih dohodaka ne samo živjeti, nego preko 21.000 for. duga izplatiti.

Svjedok kaže, da bi bili dohodci upnički mnogo veći, nego li dosadašnji, ošto je bio Ivanich samo upravitelj.

Drugi svjedoci, i to osam oštećenik

odne bilo je u Gologorici okolo 18 Hrvata, a reko 80 Talijana.

Svjedok Mate Gasparich, iz Gologorice: Kad je došla glasba, nekoji mladići, izašav iz trčme, vikali su „živio". Camus i Peschle molili jih, da miruju. Kasnije pala 3 kamena na itol, od kojih jedan baš blizu njega. Pri odazku glasba se na jednom zaustavila, čuo je, a neki više „acqua, acqua". Za tim je poelo padati kamenje, ali nezna tko ga je bacao. Vidio je starog Rabara stupati u grad, držeć a ramenu štap. Netko mu ga odnio te je idio za tim, gdje ga oko sto njih zlostavlja. Nije prepoznao nikoga.

Svjedok Fortunato Sestan iz Gologorice izkazuje, da je dan prije Josip Čabran došao a produju dubana razmjenit 5 for. pa pitao da li će sutra doć glasba. Kad mu se potvrdilo, rekao je: „prit će po dar".

Kad je glasba izlazila iz grada došli su roti njoj u susret stari Rabar sa sinovi, dočim od traga su došli Josip i Antun Flegar i Valentin Rabar. Vidio je pasti samo dva amena. Sretio je zvana Rabara pa ga šiljao ući. On mu odvratio: „pustite, da svršim moju žurnadu". (Dalje sliedi.)

P. n. gg. članovom

„Matice Hrvatske“.

Čast mi je upozoriti p. n. gg. povjerenike i članove „Matice Hrvatske“, da će krjige „Matice“ za tek. godinu 1895. koncem godine gotove biti i da se iste ukusno vezane mogu kod mene i ove godine naručiti.

Vezovi „Matičinih“ knjiga vrlo su ukusni i originalni.

Ciene vezanih knjiga:

Kučera: Naše nebo . . . — for. 70 nč.
Lopašić: Oko Kupe i Korane — „ 60 „
Jagić: Ruska književnost (Slike iz svjet. književ. III.) — „ 5(
Petapenko: Pripoviesti (Sl. knjiž. III.) . . . . . — „ 4(
Bogović: Pjesnička djela. Knjiga III. . . . . — „ 3(
Osman Azis: Bez nade . . — „ 3(
Harambašić: Izabrane pjesme — „ 3(
Tomić: Za kralja — za dom. II. . . . . — „ 3(
Vojnović: Ekvinocij . . . — „ 3(

Ukupno . . 3 for. 7(

Prievodi grčkih i rimskih klasik

Sofoklo: Tragedije . . . — for. 3(

Pošto mi je slavni odbor „M Hrvatske“ povjerio i ove godine odp „Matičinih“ knjiga, to ću naručene zane knjige zajedno sa drugimi knji, p. n. gg. povjerenikom „Matice“ pripo

Ujedno molim, da se gg. članovi ključivo samo na me obrate, budu uprava „Matice“ radi inih mnogih p naručbe za vezove knjiga nikako pr nemože.

S toga p. n. gg. članove „Ma najuljudnije molim, da mi svoje cie naručbe kao što i odpadajuću svotu štanskom doznačnicom čim prije pripo blagoizvole.

U Zagrebu, mjeseca prosinca 18(

Ivan Schneider,
knjigoveža „Matice Hrvatske“.
Frankopanska ulica broj

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zav

za trgovino in obrt v Tratu.

Novci za vplačila.

V vreda. papirjih na		V napoleonih i	
4-dnevni odkaz	2¾%	30-dnevni odkaz	
8- „	3%	3-mesečni „	
30- „	3½%	6- „	

Za pisma, katera se morajo izplačati v sed bankovcih avstr. velj., stopijo nove obr takse v kreposť z dnem 21. septembra, 25. tembra in odnosno 17. oktobra t. l. po dotič javah.

Okrožni oddel.

V vreda. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gr Sibinj. Inomost. Colovec, Ljubljana, Line, Ol Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez tr

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kup proti odbitku 1% provizije.
nkaso vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji

Predujmi.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. K na dokumente v Londonu Parizu, linu ali v drugih mestih — provizij jako umestnih pogojih.
Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, ali srebrni denar, inozemski bankovci itd pogodbi.
Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne b. italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnev curzu.

Trst, 17. septembra 1895.

3 zlate 15 srebrnih kolajn 12 častnih in prizoalnih diplomov

Fran Iv. Kwizda

Ver-tvor znamka

KWIZDE

Kornenburški redilni prašek za živino.

Dietiško sredstvo za konje, rogate živali in ovce. Rabi se nad 40 let v mnogih krajih, kadar *živina nima teka*, ako *slabo prebavlja*, da se *pobolišja mleko* in *pomnoži mleko pri kravah*.

Cena: ½ škatljici **70 nč.**, ¼ škatljici **35 nč.**

C. k. avstro-og. sv. dvorni dobavitelj.

Kralj. rumunski dvorni dobavitelj.

Pazite blagovoljno na gornjo *varstveno znamko* in zahtevajte izrečno *KWIZDE Kornenburški redilni prašek za živino.*

Glavna zaloga
Kreis Apotheke
Kornsburg pri Dunaju.

Dobiva se u vseh lekarnah in trgovinah z mirodijami v Avstro-Ogerski

II.

Svoji k svojim!

Biciklisti pozor!

Najnovlji pneumatički biciklí sa zvonci, svietiljkami, sračnimi puhalkami i svimi pripravami, predavaju so sada po 110 i 120*) for. komad kod dobro znane i poštene tvrdke:

JAKOB ŠTRUKELJ
skladišče bicikla
Trst, trg velike vojarne.

Jamči se za svaki biciki jedno leto. Gori spomenuti biciki nisu sa prispodobiti onim, koje

Kotarska gospodarska zadruga u Buzetu.

Kotarska gospodarska zadruga u Buzetu držat će glavnu godišnju skupščinu dne 19. t. m. u 10 sati prije podne u občinskom uredu u Buzetu sa sliedećim dnevnim redom:

1. Izvješće odborovo.
2. Obračun od godine 1894.
3. Proračun za godinu 1896.
4. Ini predlozi.

Kotarska gospodarska zadruga
U Buzetu, 4. decembra 1895.
Flego, predsjednik.

H. STIBIEL,

Piazzetta S. Giacomo
3 — Trst — 3.

Slastičarna uvjek bogato obskrbljena sa svakovrstnimi tvorinami, kao *paste, torte, krokanti, pastici, biskuterije fine, konfeti, fondante, čokolado, roka-drops* i mnogo drugoga peciva.

Posebno preporuča sl. občinstvu **za svatove** svoje *kolače, krasne omote, škatulje* sa slasticami; sladko piće, rozolije, špirite, domaća i tuđja vina.

Naručbe na veliko izvršuju se *točno* proti pouzetju. Preporuča se slav. občinstvu toplo za mnogobrojni posjet i naručbe.

C) Račun voćnjaka

od 22. veljače 1894. do 22. studenoga 1894.

PRIHOD	for.	nč.	RAZHOD	for.	nč.
1. Od ministarstva poljodjelstva	89	68	1. Za sijanje mandalja . . .	4	—
2. Krčka politička ispostava globe	9	99	2. Za cieplјenje	6	92
3. Uzajmljeno kod razsadnika .	05	—	3. Za nabavu dnevnika . . .	—	55
			4. Za gradnju bunara . . .	95	—
	194	67		106	47
Odbivši od prihoda rashod	106	47			
Ostaje višak	88	20			

Ukupni višak . . . . . 222 for. 65½ nvč.
Ukupni manjak . . . . . 80 „ 29 „
Ostaje u blagajni . . . 142 for. 36½ nvč.

U Krku, dne 22. novembra 1894.

***O. Ljudevit Brusić** v. r.*

C) Račun voćnjaka

od 22. studenoga 1894. do 22. listopada 1895.

PRIHOD	for.	nč.	RAZHOD	for.	nč.
1. Ostatak u blagajni dne 22. studenoga 1894	88	20	1. Za nabavu pokućstva . . .	16	27
2. Uniđo iz prodaje kuja, smokava i povrća	0	04	2. Za nabavu raznih predmeta	6	11
3. Uniđo iz prodaje presadnica voćaka	6	64	3. Za radnje zdenca i nisa . .	50	—
	103	88		72	38
Odbiv od prihoda rashod	72	38			
Ostaje višak	31	50			

Ukupni višak . . . . for. 45 nvč. 24
Ukupni manjak . . . . „ 14 „ 76½
Ostaje u blagajni . . . for. 30 nvč. 47½

U Krku, dne 30. listopada 1895.

***Miroslav Celebrini** v. r.*

II. Obračun za god. 1894/5.

A) Račun zadruge

od 22. studenoga 1894. do 30. listopada 1895.

PRIHOD	for.	nč.	RAZHOD	for.	nč.
1. Članarine zaostale	40	60	1. Pisarna za god. 1895 . . .	30	—
2. Članarine za god. 1895. . .	42	60	2. Nabava novina	18	22
3. Uzajmljeno kod d.ra D. Viteźića	50	—	3. „ knjiga	25	86
4. Iz taksa i globa	34	04	4. „ voćaka	4	80
5. Zem. odbor za lovne takse i globe za 1894	172	62	5. „ kolaca, rađje, sjemenja	14	69
6. Prodalo se modre galice . .	2	25	6. Potrebštine zadr. kućice . .	35	07
7. Ini dohodci	—	68	7. Povraćeno d.ru D. Viteźiću	50	—
			8. Najamnina za god. 1895 . .	25	—
			9. Darovi	25	68
			10. Ini troškovi	8	25
			11. Tiskanje izvješća	16	40
			12. Nabava oruđja	1	79
			13. Manjak od g. 1894	80	29
	349	79		336	05
Odbiv od prihoda rashod	336	05			
Ostaje višak	13	74			

B) Račun razsadnika amer. loza

od 22. studenoga 1894. do 22. listopada 1895.

PRIHOD	for.	nč.	RAZHOD	for.	nč.
1. Ostatak u blagajni dne 22. studenoga 1894	134	45½	1. Nadziratelju vrta plaća . .	145	56
2. Iz prodanog povrća	7	81	2. Ini troškovi	12	72
3. Iz prodanih drva	—	60	3. Za kolce	20	47
4. Iz „ loza	20	06			
5. Iz „ kolaca	1	66			
	163	98½		178	75
			Odbiv od razhoda prihod	163	98½
			Ostaje manjak	14	76½

Zatim na poziv predsjednika čita revizor Niko Žic izvještaj odbora za pregledanje računa za spomenute godine.

Iz toga izvještaja razabire se, da revizori odobravaju račune uprave voćnjaka i razsadnika za razdobje od 28. prosinca 1893. do 29. listopada o. g., dočim one zadruge za isto razdobje da povraćaju odboru molbom, da izpravi njekoje po njihovom shvaćanju netočnosti.

Predsjednik žali, da su revisori tek danas saobćili svoj izvještaj, dočim bi to u smislu §. 13. zadružnih statuta bili imali učiniti 14 dana prije skupštine, da tako pruže priliku koli članovom toli odboru, da se uzmogu izvjestiti o stanju blagajne. Tad bi se bilo moglo na vrieme izpraviti i iztaknuto netočnosti ako ih u obće ima.

Pop Miho Mužina, dobiv riječ, umoljava skupštinu, da bi prihvatila sliedeći njegov predlog.

Iz razloga, što revizori nisu na vrieme podnieli svoga izvještaja i što skupština ima u odbor neograničeno povjerenje, zabacuje ona drugi predlog revizora i podieljuje zadružnom odboru i blagajniku podpuni absolutorij, pre-

ISTORICKI HRVATSKI KALENDAR, ZIVOTOPISE, znanstvene sastavke itd. itd.

Premda kalendar „Bog i Hrvati“ sa *60 slika* ima *17 araka* sadržaja stoji **broširan samo 50 nvč. vezan 70 nč.**

Nakladna tiskara
Antuna Scholza
u Zagrebu.

Trgovci dobivaju znatan popust.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.

Balzam za goltanec, 1 stekl. 40 nč., poštnina prosto 65 nč.

Grenka tinktura za želodec, (prej živiljenska esenca, ali Praške kapljice imenovana). Rabilo razstopljajoče sredstvo ki oživlja in krepi želodec, kadar je pokvarjen.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 novč. poštnine prosto 60 nč.
Tanokininska pomada *J. Feerhofera*, porcelan. frat. lan. 1 škatljica 2 gld. od pok. prof. Steudela. 1 lonček 50 nč., prosto poštnine pa 75 nv.
Unverzalna čistilna sol *A. W. Ballricha* za sledicam slabe prebave, 1 omot 2 gld.,

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in znamenske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjene ter se na zahtevanje točno in v ceni proskrbljujo tudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanja po pošti** vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštni nakaznici stane porto posti manj kakor po povzetju.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**.

Tiskara Ičkić

Drugo izdanje.

Broj 52 U Trstu 19. decembra 1895. Godina XXVI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom napatnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodjo na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na sedam arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Poziv na predplatu.

Po starom običaju pozivljemo naše stare predplatnike, da izvole obnoviti predplatu za god. 1896. pošto se eto godina 1895. primiče koncu.

Naš list stupa godinom 1896. u svećeniku razprava radi prevare i pronevjerenja. Razprava je trajala dva dana. Eto izvadka iz obtužnice državnoga odvjetnika.

Mjeseca oktobra 1894. putovao je novoimenovani biskup krčki presvjetli gosp. Andrija Šterk po župah svoje biskupije, te je došao takodjer i u Malo Selo.

skupski tajnik ustanovio pomanjkanje, te je trebalo novca, da se to pokrije, pošao je obtuženi k osmorici svojih prijatelja u Malom Selu, od kojih si je izposudio svotu od 11.400 for. u vriednostnih papirih. Od jednoga dobio je for. 4400, a od drugih od svakoga po 1000 for. Prijateljem nije nako kazao pravoga uzroka, već svakomu

dotičnikom, da treba novac samo za malo dana i jedino možda za tobožnja pomanjkanja.

Don Leopoldo odgovori na to, da je bio one dane, kad se je pregledavalo račune, tako smućen, da nije znao što radi. Nadao se je, da će po odlazku biskupovog tajnika kao župe upravitelj sav taj posao lirno urediti.

Predsj.: Vi ste se nadali, da ostanete upraviteljem, te da ćete po odlazku pregledaoca računa novac, što ste a od prijatelja izposudili i u blagajnu ložili, opet iz blagajne uzeti, prijateljem a povratiti i tako bi bile blagajne ostale razne kano i prije.

Obtuženik nije znao na to šta rugo odgovoriti, nego da se je nadao, a će kao župnik tečajem godina sav svoj ug poravnati

Nakon toga započelo je preslušanje vjedoka.

G. Ante Andrijčić izpripoviedao , kako je došao pregledati blagajne usljed iskupovog naloga, kako je hotio Ivanich iz početka tomu izbjeći raznimi izovori. Najprije reče, da neima ovdje ovca, već da mu je doma, zatim da ga ma kod nekog bankira u Trstu i napokon, ošto je Andrijčić opetovano i odlučno zahtjevao, da mu izkaže, koliko je ovca u blagajnah, priznao je obtuženi, a nije sve u redu. Za sva pomanjkanja ije mu kazao na jedan put, nego pošto e je blagajnu za blagajnom pregledalo.

Ovaj svjedok izkazao je u obće posve uglasno sa obtužnicom.

Preslušano bijaše jošte 10 drugih vjedoka, medju kojimi i Maloselski naelnik g. Sabino Vidulich i osam štećenih vjerovnika.

Načelnik je izjavio, da je bio Ivanich osobito obljubljen kod Maloselaca adi svoga mirnoga značaja, u obće io je uvjek „prete esemplare". Živao je neograničeno povjerenje župljaah, te nije nitko o njemu ni pomislio, da i bio kadar počiniti kakav zločin i radi oga želili su ga imati svi za župnika.

Na pitanje branitelja, odgovori, da bi io obtuženi dobio za pokritje potrebiti ovac i onda, kad bi bio kazao i pravi izrok, samo da postane župnikom. On nisli, da su župnički dohodci toliki, da i za nekoliko godina lahko izplatio svoj lug. —

Predsj.: Meni se čini čudnovatim, la bi bio mogao obtuženik, koji je tečaem kakvih 15 godina učinio toliko duga, d svojih dohodaka ne samo živjeti, nego preko 21.000 for. duga izplatiti.

Svjedok kaže, da bi bili dohodci upnički mnogo veći, nego li dosadašnji, ošto je bio Ivancich samo upravitelj.

Drugi svjedoci, i to osam oštećenik

odne bilo je u Gologorici okolo 18 Hrvata, a preko 80 Talijana.

Svjedok Mate Gasparich, iz Gologorice: Kad je došla glasba, nekoji mladići, izašav iz krčme, vikali su „živio". Camus i Peschle molili ajih, da miruju. Kusnije pala 3 kamena na stol, od kojih jedan baš blizu njega. Pri odlazku glasba se na jednom zaustavila, čuo je, da neki više „acqua, acqua". Za tim je počelo padati kamenje, ali nezna tko ga je bacao. Vidio je starog Rabara stupati u grad, držeć a ramenu štap. Netko mu ga odnio te je idio za tim, gdje ga oko sto njih zlostavlja. Nije prepoznao nikoga.

Svjedok Fortunato Sestan iz Gologorice izkazuje, da je dan prije Josip Čubran došao a prodaju duhana razumjenit 5 for. pa pitao da li će sutra doć glasba. Kad mu se potvrdilo, rekao je: „prit će po dar".

Kad je glasba izlazila iz grada došli su sroti njoj u susret stari Rabar sa sinovi, dočim id truga su došli Josip i Antun Flegar i Valentin Rabar. Vidio je pasti samo dva amena. Sretio je zvana Rabara pa ga šiljao ući. On mu odvratio: „pustite, da svršim oju žurnadu". (Dalje sliedi.)

puštajuć samom odboru, da izpravi „iztaknute eventualne netočnosti te o tom izviesti u dojdućoj glavnoj skupštini.

Prihvaćeno jednoglasno.

Točka V.

Produljenje ugovora sa stalnim nadziratelјem zadružnog vrta.

Skupština prihvaća tuj na predlog popa Miha Mužine jednoglasno odborov zaključak, saobćen po predsjedniku, da se naime sa dosadanjim nadziratelјem vrta, Jakovom Brutom, produlji ugovor na godinu dana uz iste uvjete od godišnjih 150 for. plaće.

Prelazi se zatim na:

Točku VI.

Ini predlozi.

Predsjednik stavlja na razpravljanje odborov predlog, tičući se ciene amerikanskih loza i voćaka iz zadružnog vrta. Upozoruje pri tom, da se je doduše na lanjskoj glavnoj skupštini obalilo po odboru predloženu cienu od for. 10 za 2000 presadnica na for. 8, nego da je odbor i ljetos ostao pri svojem lanjskem predlogu s razloga, što se te vrsti loza najviše traži i što je i onako ciena voćkam i lozam sniženа za članove na 10%.

Iza toga tajnik pročita sliedeći cienik:

Ciena lozam udara se kako sliedi:

I. položnicam:
- *a*) izabranim za 1000 komada . for. 6
- *b*) ostalim „ „ „ „ 4

II. presadnicam „ „ „ „ 10

Voćkam:
- *a*) orahom . . . . po 10 nvč. stabalce
- *b*) trešnjam . . . „ 15 „ „
- *c*) manduljam . . „ 5 „ „
- *d*) breskvam . . . „ 20 „ „

Nakon kratke razprave, zapodjenute ob ovom predmetu po gg. predsjedniku i popu N. Turatu, koji mnije, da bi se kod odmjerivanja ciene imalo obazirati na ciene u drugih erarijalnih razsadnicah, što on u ostalom pripušta uvidjavnosti odbora — bude na predlog popa Miha Mužine jednoglasno prihvaćen pročitani cienik kao odborov predlog.

G. Mato Kraljić, dobiv rieč, moli skupštinu, da bi usvojila sljedeći njegov predlog:

obzirom na dosta lošu pasminu naših ovaca pozivlje se zadružni odbor, da uznastoji izhoditi kod pokrajinskog gospodarskog vieća, e da bi ovo nabavilo za svaku občinu našeg otoka po jednog vrstnog praza za oplemenjenje naših ovaca.

Prihvaćeno jednoglasno.

Gosp. Ivan Škorpa mnije, da bi se štetu nanešenu našem otoku trsnim ušencem dalo najlaglje nadomjestiti gojenjem bubača, te želi, da bi zadruga uznastojala, da ga naš gospodar što više goji.

Predsjednik opaža na to, da je zadruga u tom pogledu u svoje vrieme jur učinila svoje; poslala je bila u Dalmaciju posebnog izaslanika u osobi popa Antona Kirinčića u svrhu, da na licu mjesta pruči gojenje bubača. Pop Anton Kirinčić dao je o tom liepih poduka u svoj izvještaju, dočim je odbor sa svoje strane nabavio dobrog sjemenja, nu sve to nije bilo u stanju pobuditi u našeg kmeta zanimanje za tu gojitbu, a tomu odbor nije kriv. —

Skupština prima do znanja predsjednikov odgovor.

Prihvaća se predlog Mihovila Radića, postavljen u smislu, da se občina Dubašnica i podobćina sv. Vid, koje skupa broje 12 članova, imaju odsele snabdjevati dviema strcaljkama za škropljenje, a ne samo jednom kao do sele.

Prelazi se na

Točku VII.

Predsjednik podieljuje rieč blagajniku, koji pročita sliedeći

Skupština prihvaća pročitani proračun bez prigovora.

Kod točke 2. razhoda, predsjednik saobćuje i preporučuje odborov predlog, da se u mjesto predplate na „Pučku knjigu" u Zadru, koja premalo piše o gospodarstvu, nabavlja odsele za zadružne članove gospodarske knjige družtva „sv. Jerolima" u Zagrebu.

Pop N. Turato slaže se s predgovornikom uz dometak, da se te knjige dieli i med nepismene članove, što se doselo nije činilo sa „pučkom knjigom".

Skupština prihvaća oba predloga.

Prelazi se na

Točku VIII.

Izbor dvojice revizora i jednog odbornika.

Predsjednik opaža, da se je premještajem popa Ant. Andrijčića izpraznilo jedno mjesto odbornika, te da je radi toga nuždan taj izbor.

Glasovanje obavilo se cedulјama, te revizorima budu izabrani gg. kanonik pop Mate Oršić i Niko Žic; novim odbornikom izabralo se č. o. Ljudevita Brusića.

Kod točke IX, dnevnog reda izždriebalo se darove kako sliedi:

1. Nožove za ciepljenje amerikanskih loza dobili su: Vitezić Luka pok. Iva ml. iz Vrbnika, Turato Luka, stari i Grego pop Niko iz Omišlja, Magušić Niko, učitelj i Marko Pajalić iz Baške, Koludrički samostan i dr. Anton Orlić u Krku, te Spicijarić Mate pok. Petra iz sv. Vida.

2. Kliešta za stiskanje pluta pri ciepanju istih loza dobili su: Turato Luka-Lukov iz Omišlja, Kraljić Mate iz Dubašnice, Oršić pop Mate, kanonik u Krku, dr. Dinko Trinajstić, odvjetnik u Pazinu, Ivan Trinajstić iz Vrbnika i Frančić Marko iz Baške.

3. Škare za rezanje voćaka dobili su: Kraljić Anton pok. Antona iz Omišlja, Vitezić Luka pok. Iva iz Vrbnika, Barbirić pop Marko iz Baške i Mihovil Radić iz Malinske.

Izcrpiv time dnevni red, predsjednik zahvali opetovno prisutnim, što su se potrudili doći i zaključi skupštinu u 2 sata p. p.

Dr. Dinko Vitezić,
predsjednik.

Anton Antončić,
tajnik.

Proračun za god. 1896.

PRIHOD	for.	nč.	RAZHOD	for.	nč.
1. Ostatak u blagajni dnevom 30. rujna 1895	30	47½	1. Pisarna	80	—
2. Upisnina i članarina	150	—	2. Dobava i vezanje knjiga	60	—
3. Zaostale članarine	46	—	3. Dobava strojeva	100	—
4. Globe te ini nepredvidjeni dohodci	50	—	4. Za gradnje pod br. 6 prihoda	450	—
5. Dohodak iz prodaje voćaka i amer. loza	100	—	5. Za stalnog nadziratelja zadružnog vrta	150	—
6. Podpora Ministarstva za popravu puta, gradju zida, vrata i dr.	280	—	6. Zakupnina za g. 1896.	50	—
7. Podpora koludričkog samostana u Krku za poprave puta	40	—	7. Ini treškovi	30	—
8. Dohodak iz lovačkih taksa i globa	180	—			
9. Prihod razni	15	—			
	871	47½		870	—

P. n. gg. članovom

„Matice Hrvatske".

Čast mi je upozoriti p. n. gg. povjerenike i članove „Matice Hrvatske", da će knjige „Matice" za tek. godinu 1895. koncem godine gotove biti i da se iste ukusno vezane mogu kod mene i ove godine naručiti.

Vezovi „Matičinih" knjiga vrlo su ukusni i originalni.

Ciene vezanih knjiga:

Kučera: Naše nebo . . .	—	for. 70 nč.
Lopašić: Oko Kupe i Korane	—	„ 60 „
Jagić: Ruska književnost (Slike iz svjet. knjiž. III.)	—	„ 5
Potapenko: Pripoviesti (Sl. knjiž. III.)	—	„ 4
Begović: Pjesnička djela. Knjiga III.	—	„ 3
Osman Azis: Bez nade . .	—	„ 3
Harambašić: Izabrane pjesme	—	„ 3
Tomić: Za kralja — za dom. II.	—	„ 3
Vojnović: Ekvinocij . . .	—	„ 3

Ukupno . . 3 for. 7

Prievodi grčkih i rimskih klasil

Sofoklo: Tragedije . . . — for. 3

Pošto mi je slavni odbor „M Hrvatske" povjerio i ove godine odp „Matičinih" knjiga, to ću naručene zane knjige zajedno sa drugimi knji p. n. gg. povjerenikom „Matice" pripo

Ujedno molim, da se gg. članov ključivo samo na me obrate, budu uprava „Matice" radi inih mnogih p naručbe za vezove knjiga nikako pr nemože.

S toga p. n. gg. članove „Ma najuljudnije molim, da mi svoje cie naručbe kao što i odpadajuću svotu štanskom doznačnicom čim prije pripo blagoizvole.

U Zagrebu, mjeseca prosinca 18

Ivan Schneider,
knjigoveža „Matice Hrvatske".

Frankopanska ulica broj

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zav

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vreda. papirjih na		V napoleonih t.
4-dnovni odkaz	2¾%	30-dnevni odkaz
8- „	3%	3-mesečni „
30- „	3¼%	6- „ „

Za pisma, katera se morajo izplačati v sed bankovcih avstr. velj., stopijo nove obr takso v kroposť z dnom 21. septembra, 25 tembra in odnosno 17. oktobra t. l. po dotič javah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gi Sibinj. Inomost. Celovec, Ljubljana, Linc, Ol Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez tr

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kup proti odbitku 1‰ provizije.

nkazo vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji

Predujmi.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. E na dokumente v Londonu Parizu, linu ali v drugih mestih — provizij jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, ali srebrni denar, inozemski bankovci itd pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne b italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnev cursu.

Trst, 17. septembra 1895.

3 zlate 15 srebrnih kolajn 12 častnih in priznalnih diplomov

Fran Iv. Kwizda

Varstvez znamka.

KWIZDE

c. kr. avstro-og. erak dvorni dobavitelj.

Kornenburški redilni prašek za živino.

Dietiško sredstvo za konje, rogate živali in ovce. Rabi se nad 40 let v mnogih bievih, kadar *žrelna nima teka*, ako *slabo prebavlja*, da se *poboljša mleko* in *pomnoži mleko pri kravah*.

Cena: ½ škatljici **70 nč.**, ½ škatljici **35 nč.**

Kralj. rumunski dvorni dobavitelj.

Pazite blagovoljno na gornjo *varstveno znamko* in zahtevajte izrečno *KWIZDE Kornenburški redilni prašek za živino.*

Glavna zaloga Kreis Apotheke Kornenburg pri Dunaju.

Dobiva se v vseh lekarna in trgovinah z mirodijam v Avstro-O Ogerski.

II.

Svoji k svojim!

Biciklisti pozor!

Najnoviji pneumatički bicikli sa zvonci, svietiljkami, stračnimi puhalkami i svimi pripravami, predavaju se sada po 110 i 120*) for. komad kod dobro znane i poštene tvrdke:

JAKOB ŠTRUKELJ

skladište bicikla

Trst, trg velike vojarne.

Jamči se za svaki bicikl jedno leto. Gori spomenuti bicikli nisu sa prispodobiti onim, koje

Kotarska gospodarska zadruga u Buzetu.

Kotarska gospodarska zadruga u Buzetu držati će glavnu godišnju skupščinu dne 19. t. m. u 10 sati prije podne u občinskom uredu u Buzetu sa sliedećim dnevnim redom:

1. Izvješće odborovo.
2. Obračun od godine 1894.
3. Proračun za godinu 1896.
4. Ini prediozi.

Kotarska gospodarska zadruga
U Buzetu, 4. decembra 1895.
Flego, predsjednik.

H. STIBIEL,

Piazzetta S. Giacomo

3 — Trst — 3.

Slastičarna uvjek bogato obskrbljena sa svakovrstnimi tvorinami, kao *paste, torte, krokanti, pastici, biskuterije fine, konfeti, fondants, čokolada, roks-drops* i mnogo drugoga peciva.

Posebno preporuča sl. občinstvu za **svatove** svoje *kolače, krasne omote, škatulje* za slasticami; sladko piće, rozolije, špirite, domaća i tudja vina.

Naručbe na veliko izvršuju se *točno* proti pouzetju. Preporuča se slav. občinstvu toplo za mnogobrojni posjet i naručbe.

— 4 —

C) Račun voćnjaka

od 22. veljače 1894. do 22. studenoga 1894.

PRIHOD	for.	nč.	RAZHOD	for.	nč.

Drugo izdanje.

Broj 52 U Trstu 19. decembra 1895. Godina XXVI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodjo na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na čelom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 2 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Poziv na predplatu.

Po starom običaju pozivljemo naše staro predplatnike, da izvole obnoviti predplatu za god. 1896. poštó se eto godina 1895. primiče koncu.

Naš list stupa godinom 1896. u XVI. tečaj svoga obstanka, pa ako je imao u punom četvrt stoljeća svakojakih neprilika, na žalost našu imao ih je ponajviše sa nemarnimi predplatnici. Izdavanje našega lista spojeno je sa velikimi novčanimi žrtvami, pa ako neima stalnih i redovito. plaćajućih čitatelja, težko njemu, a još teže upravi, koja mora imati sredstva za tekuće troškove oko lista. Radi toga pri koncu godine molimo sve naše stare predplatnike i sve prijatelje hrvatske grane u Istri, da nam ostanu i nadalje vjerni i da nastoje pridobiti nam novih predplatnika, nove pomoći u našoj težkoj narodnoj borbi.

Ovom prigodom upozorujemo i sve one naše čitatelje, koji nisu do danas učinili svoju dužnost za tekuću, a nekoji žalibože i za više prošlih godina, da se već jednom odazovu našemu pozivu i svojoj saviesti — ako je imaju. Zaista nije pravo ni pošteno primati list a ne plaćati ga, te tim spravljati našu upravu u stotinu neprilika.

Komu je dakle do napredka hrvatskoga plemena u Istri, i koji želi, da tomu patniku do bolje budućnosti pripomogne, neka priskoči u pomoć redovitom predplatom našemu listu, tomu staromu i najvjernijemu učitelju, savjetniku i prijatelju našega puka. „Naša Sloga“ stoji na godinu za imućnije 5 for. a za seljake 2 for., na pol godine polovicu gornjih ciena. Novci neka se šalju upravi lista novčanom nakaznicom, jer je to najcienije.

U Trstu, decembra 1895.

Uprava „NAŠE SLOGE“

Iz sudnice

Porotna razprava proti Don Leopoldu Ivancichu, bivšemu župe-upravitelju u Malom Selu.

Kako je već našim čitateljem poznato, obdržavala se je dne 2. t. mj. pred porotom u Rovinju proti gori spomenutom svećeniku razprava radi prevare i pronevjerenja. Razprava je trajala dva dana. Eto izvadka iz obtužnice državnoga odvjetnika.

Mjeseca oktobra 1894. putovao je novoimenovani biskup krčki presvjetli gosp. Andrija Šterk po župah svoje biskupije, te je došao takodjer i u Malo Selo. Tuj je naložio svomu tajniku g. Antunu Andrijčiću, da pregleda crkvenu blagajnu, kojom je upravljao obtuženi Don Leopoldo Ivancich.

Dne 19. oktobra pronašao je g. Andrijčić odmah nakon površnog pregledanja blagajne župne crkve, da manjka iz iste preko *11.840* for., o čemu je odmah obaviestio g. biskupa, koji je prizvao k sebi Ivancicha, koji je pred njim i pred tajnikom priznao, da si je tu svotu bez znanja crkvenoga ključara g. Šimuna Kozulića i župnoga tajnika g. Scopinicha prisvojio, što je zatim i pismeno potvrdio. Za par dana vratio je Ivancich blagajni 7000 for. a 4800 for. bijaše pokriveno pravom zaloga na nepokretnine. Kako je Ivancich došao do novca, viditi će se kasnije.

Dne 23. oktobra pregledao je biskupski tajnik blagajne dviju podružničnih crkava, te je površnim računanjem ustanovio pomanjkanje od 2900 for. — Već drugi dan pokrio je Ivancih i tu svotu. Ovom blagajnom upravljao je Ivancich od god. 1883. amo.

Dne 2. novembra došao je g. Andrijčić ponovno u Malo Selo, da pregleda po biskupovom nalogu blagajnu takozvane zaklade kuratnoga svećenstva (fondo clero curato), kojom je Ivancich upravljao od godine 1876. I tuj se ustanovilo, da manjka okolo 4008 for.

Usljed toga bijaše Ivancich suspendiran, te je započela proti njemu iztraga, iz koje je proizašlo nadalje, da je Ivancich primio takodjer okolo 1500 na ustanovah za sv. mise, koju svotu upotrebio je, da dielomice pokrije pomanjkanja u spomenutih jur blagajnah.

Pošto bijahu računi podrobno pregledani, pokazalo se je tekar tada, da si je obtuženik prisvojio iz blagajne župne crkve for. 1359 te iz područnih blagajna 2945 for., a iz zaklade „fondo clero curato“ for. 5071, ukupno dakle for. 21.599. Iza toga, što je Ivancich dielomice pokrio pronevjerene svote, ostalo je jošte nepokrivenih for. 1748 blagajni župne crkve i for. 1067 „fondo clero curato“.

Obtuženi uživao je medju narodom toliko povjerenje, da nije nitko niti slutio o pronevjerenju, koje bijaše počinio, te mu je dapače crkveni ključar Šime Kozulić iznčio drugi ključ crkvene blagajne tako, da je Ivancich zlorabio povjerenje svojih župljana. Kadno je naime biskupski tajnik ustanovio pomanjkanje, te je trebalo novca, da se to pokrije, pošao je obtuženi k osmorici svojih prijatelja u Malom Selu, od kojih si je izposudio svotu od 11.400 for. u vriednostnih papirih. Od jednoga dobio je for. 4400, a od drugih od svakoga po 1000 for. Prijateljem nije pako kazao pravoga uzroka, već svakomu naposeb rekao, a da zato ostali nisu znali, da su došli pregledat njegove blagajne, te bi moglo možda radi računskih pogriešaka nastati kakovo pomanjkanje, treba novac, da takovo eventualno na oko pomanjkanje pokrije. Za malo dana, pošto budu računi uredjeni, da će im novac povratiti.

Radi navedenih čina tuži državno odvjetničtvo Don Leopolda Ivancicha:

I. radi pronevjerenja po § 181. kaz. zak., jer si je prisvojio povjerene mu jur spomenute svote;

II. radi zločina prevare po §§. 197. i 200 kaz. zak., jer je pod neistinitom izlikom izvabio raznim osobam 11 400 for. u vriednostnih papirih.

Spomenutoga dana započela je porotna razprava proti Don Leopoldu Ivancichu.

Predsjedao je c. kr. savjetnik g. Jacopig; obtužnicu zastupao je zamjenik državnoga odvjetnika gosp. dr. Zencovich, a obtuženoga je branio dr. Basilisco. Po dovršenih zakonskih formalnostih preslušan bijaše prvi Don Leopoldo Ivancich.

On nije mogao dakako upravo tajiti, da je manjkalo novca, ali se je izgovarao tim, da to valja pripisati računskim pogrieškam.

Predsjednik: Ako je i bilo pogriešaka u računih, novac bi ipak morao biti u blagajnah.

Obtuženi odgovara na to, da je doista uzimao novca iz blagajna, nu to samo na posudu, te da bi bio čitavo pomanjkanje pokrio, kad bi bio postao župnikom u Malom Selu (Uzornog mi župnika! Op. slagara) jer bi se bili njegovi dohodci povećali i to tim više, pošto je medju svojimi sugradjani obljubljen. Nadalje reče, da nebi bilo zaista došlo do iztrage, da su poslali za pregledanje računa koju drugu, više simpatičnu osobu, nipošto pako tajnika g. Andrijčića, koji nije u Malom Selu ni malo obljubljen. On bi bio ostao na svom mjestu, postao bi bio župnikom i po tagano bio bi pokrio pomanjkanja. Ali pošto su ga tako brzo odpravili, nije mogao račune urediti. — Iza toga prešao je predsjednik na zločin prevare, zapitav otuženoga, kako će opravdati svoje postupanje, usljed kojega je po ustanovljenom pomankanju novca u blagajnah izposudio od raznih osoba ogromnu svotu od 11.400 for. rekavši tada dotičnikom, da treba novac samo za malo dana i jedino možda za tobožnja pomanjkanja.

Don Leopoldo odgovori na to, da je bio one dsne, kad se je pregledavalo račune, tako smućen, da nije znao što radi. Nadao se je, da će po odlazku biskupovog tajnika kao župe upravitelj sav taj posao mirno urediti.

Predsj.: Vi ste se nadali, da ostanete upraviteljem, te da ćete po odlazku pregledaoca računa novac, što ste ga od prijatelja izposudili i u blagajnu uložili, opet iz blagajne uzeti, prijateljem ga povratiti i tako bi bile blagajne ostale prazne kano i prije.

Obtuženik nije znao na to šta drugo odgovoriti, nego da se je nadao, da će kao župnik tečajem godina sav svoj dug poravnati

Nakon toga započelo je preslušanje svjedoka.

G. Ante Andrijčić izpripoviedao je, kako je došao pregledati blagajne usljed biskupovog naloga, kako je hotio Ivancich iz početka tomu izbjeći raznimi izgovori. Najprije reče, da neima ovdje novca, već da mu je doma, zatim da ga ima kod nekog bankira u Trstu i napokon, pošto je Andrijčić opetovano i odlučno zahtjevao, da mu izkaže, koliko je novca u blagajnah, priznao je obtuženi, da nije sve u redu. Za sva pomanjkanja nije mu kazao na jedan put, nego pošto se je blagajnu za blagajnom pregledalo.

Ovaj svjedok izkazao je u obće posve suglasno sa obtužnicom.

Preslušano bijaše jošte 10 drugih svjedoka, medju kojimi i Maloselski načelnik g. Sabino Vidulich i osam oštećenih vjerovnika.

Načelnik je izjavio, da je bio Ivancich osobito obljubljen kod Maloselaca radi svoga mirnoga značaja, u obće bio je uvjek „prete esemplare“. Uživao je neograničeno povjerenje župljanah, te nije nitko o njemu ni pomislio, da bi bio kadar počiniti kakav zločin i radi toga želili su ga imati svi za župnika.

Na pitanje branitelja, odgovori, da bi bio obtuženi dobio za pokritje potrebiti novac i onda, kad bi bio kazao i pravi uzrok, samo da postane župnikom. On misli, da su župnički dohodci toliki, da bi za nekoliko godina lahko izplatio svoj dug. —

Predsj.: Meni se čini čudnovatim, da bi bio mogao obtuženik, koji je tečajem kakvih 15 godina učinio toliko duga, od svojih dohodaka ne samo živjeti, nego i preko 21.000 for. duga izplatiti.

Svjedok kaže, da bi bili dohodci župnički mnogo veći, nego li dosadašnji, pošto je bio Ivancich samo upravitelj.

Drugi svjedoci, i to osam oštećenik

PODLISTAK.

Gologorica pred sudom.

(Dalje).

Svjedok bunca nešto nerazumljiva.

Pristupi svjedok Jakov Stranić iz Pazina.

Predsjednik ga nagovori talijanski.

Svjedok: Molim, hrvatski.

Predsj.: Neznate talijanski?

Svjedok: Nešto, ali malo.

Predsjednik: A iz Pazina ste?! Pripoviedajte, što vam je znano o dogodjaju.

Svjedok izkazuje, da je dan iza izgreda u Gologorici bio kod župana Ivića ondje, pa je na poziv onoga došao i obtuženi Androšić, koji je priznao, da je jednom dan prije bio zaviknuo „viva l' Italia“.

Svjedok Anton Ivić, župan u Gologorici. Ono za podne bio je odputovao za poslom u Trst, a u ostalom izkazuje suglasno sa Stranićem.

Svjedok Ivan Poščić, učitelj u Gologorici. Bio je na ulazu pred župnom kućom, pa je s višega promatrao cieli dogodjaj. Glasba, predvodjena po Ruggeru Camusu, je unišla svirajuć izazivnu pjesmu „Lassè pur, che i canti e subi itd.“ Svjetina zada vikala „viva“. Nekoliko seljačkih mladića, izišav iz krčme, odvratili sa „živio“. Naskočili odmah na njih Ivan, Frane, Antun, Josip Sestan, Leonard Defranceschi, te drugi neki Gologoričani i Pazinci, pa njih stali gurat i tući, vičuć: „živio neka gredu u smrikve, jer se ovdje nesmje“. Ivan Sestan udario Josipa Flegara šakom u glavu. Kmetovi su bili u malom broju pa njih mnogobrojni protivnici izagnali. Glasba je za tim svirala pa je palo nekoliko kamena sa strane crkve. Stvar se opet umirila. pa se na javnom plesalo. Čulo se kadkada po koji „živio“. Izletnici su vabili kmetove k sebi na pijaću. medju ostalimi i obtuženika Josipa Udovičića Škljoka. Kad je glasba otišla čuo je viku i da se baca kamenje. Vidio je, gdje su roditelji zvali Frana Defranceschi kući, a on njim odvratio, da će njih (kmetove) smrvit u jedan kup. Vidio za tim množtvo njih, gdje gaze po uekomu, koji je vapio: „ta ubijte me već“. Zapalili istomu nad glavom žigicu. Koji su to bili, nije mogao razpoznati doli Stupara iz Pazina, radi daljine i tmice. Dan za tim vidio je na onom mjestu mnogo krvi. Malo za tim stupio na sred trga Ruggero Camus, goloruk, te stao izazivati, tko će na njega i vikati: župan je tat, plovan je tat, 10 puti tat, 50 puti tat i t. d.“ Večer prije izgreda Viktor i Franjo Defranceschi, Sestani i neki drugi pripravljali stol, pa je neki izmed njih rekao: „Ovo će bit za jad Hrvatom“.

Svjedok Giusto Peschle. Kad je glasba došla, vidio je, kad se je Antun Flegar udarao po stražnjici i kad je pospravno pljunuo. Bili su ondje takodjer Svetko Širol, Josip Flegar i drugih 14—15, koji su čekali sakupljeni u redu kao vojnici. Netko, ali nezna tko, zaviknuo je „krepa italiani“. Kad je glasba izašla, on je bio medju zadnjimi, pa je vidio, da je Grgo Rabar nahrupio na glasbenike sa razkriljenimi rukami.

Predsjednik: U prvom izpitu sto rekli, da je to Frane Rabar učinio.

Svjedok: Valjda je nastala pometnja. — Kasnije vidio je okolo starog Rabara do stotinu njih, gdje ga zlostovljaju, ali nezna koji. Medju izletnici bili su 2—3 dječaka i 2—3 djevojke, a drugi sve odrasli. Ono za podne bilo je u Gologorici okolo 18 Hrvata, a preko 80 Talijana.

Svjedok Mate Gasparich, iz Gologorice: Kad je došla glasba, neznji mladići, izašav iz krčme, vikali su „živio“. Camus i Peschle molili njih, da miruju. Kasnije pala 3 kamena na stol, od kojih jedan baš blizu njega. Pri odlazku glasba se na jednom zaustavila, čuo je, da neki viče „acqua, acqua“. Za tim je počelo padati kamenje, ali nezna tko ga je bacao. Vidio je starog Rabara stupati u grad, držeć na rameu štap. Netko mu ga odnio to je vidio za tim, gdje ga oko sto njih zlostavlja. Nije prepoznao nikoga.

Svjedok Fortunato Sestan iz Gologorice izkazuje, da je dan prije Josip Čabrau došao u prodaju duhana razmjenit 5 for. pa pitao da li će sutra doć glasba. Kad mu se potvrdilo, rekao je: „prit će po dar“.

Kad je glasba izlazila iz grada došli su proti njoj u susret stari Rabar sa sinovi, dočim od traga su došli Josip i Antun Flegar i Valentin Rabar. Vidio je pasti samo dva kamena. Sretio je zvana Rabara pa ga šiljao kući. On mu odvratio i „pustite, da svršim moju žurnadu“. (Dalje sliedi.)

porotnika potvrdili su, da su posudili I v a n c i c h u u obtužnici navedene svote ... za par dana, i da nije nitko izmedju ... znao, da si je obtuženik takodjer ... ostalih izposudio novca. Svatko je na molbu I v a n c i c h a šutio o posudi, i tako nisu znali jedan za drugoga.

Medju oštećenimi jesu J. B o n e t t i, M a t e P r e m u d a te Iv. K r s t i t e l j P r e m u d a takodjer izjavili, da bi bio I v a n c i c h lahko dobio medju Maloselci posudu, da pokrije čitavo pomanjkanje, takodjer u slučaju, da se je saznalo, da je povjereni mu novac crkve porabio. Nadalje su potvrdili, da bi bio svojimi dohodci za nekoliko godina poravnao sav taj dug.

Svim ovim svjedokom primetnuo je predsjednik, da ipak nije vjerojatno njihovo uztvrdjenje, jer da I v a n c i c h nije porabio do sada jedino svoje dohodke, nego uz to i toli ogromnu svotu crkvenoga novca.

Oštećeni nisu većinom zahtjevali kod razprave od obtuženika, da im povrati novac, nego da im se vrati iz blagajna, u koje ga je I v a n c i c h uložio. Nakon preslušanja svjedoka, pročitani bijahu spisi, koje je državno odvjetničtvo predložilo i s tim je svršila razprava o dokazih. Sudbeni dvor stavio je porotnikom 11 pitanja; tri glede pronevjerenja i 8 glede prevare i to za svako gorenavedenih svota posebice.

Državni odvjetnik zahtjevao je, oslanjajuć se na uspjeli razprave, da potvrde porotnici svih 11 pitanja.

Branitelj je preporučio porotnikom, da zanieču svih 11 pitanja, dokazujuć, da obtuženik nije imao zle namjere.

Pošto je predsjednik još jednom čitavu razpravu u kratko predočio, povukoše se porotnici u sobu za viećanje, odakle se povratiše nakon 40 časaka.

Porotnici zanikaše s v a p i t a n j a sa svimi ili najmanje sa 8 glasova.

Na temelju pravorieka porote riešio je sud I v a n c i c h a od obtužbe.

Pošto nam nije dozvoljeno činit primjetbe na ovaj neočekivani pravoriek rovinjske porote, uslobadjamo se ovdje predočiti našim čitateljem uspjeh jedne razprave, koja se je vodila prošlog mjeseca u Trstu pred porotom proti jednomu Slavenu. Taj je pronevjerio erarskog novca okolo 2000 for. (ako se ne varamo, državu svega nije izgubila) i bijaše odsudjen na 3 godine tamnice.

Interpelacija

zastupnika *Spinčića* i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine.

Jučer dobio je prvopodpisani iz Cresa brzojavku, po kojoj Ć o z o t i, ribari iz grada Chioggia u Italiji, ribare sa svojimi „bragoci“ na samoj obali, po kojoj je domaćim 48 ribarom iz Valuna onemogućeno da svoje razne mreže u more bacaju. Tako biva češće i na raznih mjestih naše morske obale, na štetu siromašnih domaćih ribara i porezovnika, usupor ustanove, kojom je Ć o z o t o m, talijanskim državljanom, dozvoljeno ribariti samo u stanovitoj odaljenosti od obale. Kod ribarenja sa strane Ć o z o t a dogadja se i drugih nepodobština.

S toga uslobadjajn se podpisani upraviti na gospodina ministra trgovine sliedeći upit:

„Jeli vaša preuzvišenost voljna dati bezodvlačno izpitati stvar ribarenja sa strane Ć o z o t a, talijanskih državljana, na našoj morskoj obali i posebice navedeni slučaj, i narediti shodna u zaštitu probitaka domaćih ribara i porezovnika?“

U B e č u, dne 14. decembra 1895.

(Sliede podpisi.)

Slovenci u Zagrebu.

Dne 8. tekućega mjeseca posjetiše naša braća Slovenci hrvatsku priestolnicu, bieli Zagreb, da vide naše novo kazalište. Naši neprijatelji, videć kako željno očekuje brat brata, napeše sve sile, da pokvare ovo bratsko veselje. Zaplieniše naime proslov, što ga je spjevao dr. A. *Harambašić*, te ga zabraniše govoriti s pozornice. Premda u toj pozdravnoj pjesmi nema ništa novoga, to se je ipak sadržaj njezin označilo kao zločin smetanja javnoga mira. Odredjeno bijaše, da će se gostove i braću dočekati na državnom kolodvoru. Uprava pako madjarske *drž.* željeznice tražila je veliku svotu novaca za prevoz braće sa južnog kolodvora na državni.

I tako je moralo biti doček na južnom kolodvoru. Občinstvo bilo je razdieljeno na dvie strane; jedni su očekivali braću Slovence na državnom kolodvoru, drugi pako, koji su znali za gori navedenu zapriekn, na južnom kolodvoru. Družtva i odbor praćeni od mnogobrojnog i otmenog občinstva dočekaše braću Slovence na južnom kolodvoru. Točno u 10 sati i 50 časaka u jutro dojuri vlak nakićen slovenskimi trobojnicami. Čim je vlak stao, zaori burni i oduševljeni: „živili Slovenci!“ našto se braća Slovenci odazvaše sa poklikom: „živili Hrvati!“ Tada zapjevaše pjevačka družtva hrvatsku himnu „Liepa naša domovina“. Nadošlu milu braću pozdravi u ime grada Zagreba i hrvatskog naroda gosp. Fr. Arnold, zaželiv im dobrodošlicu na zemlji hrvatskoj. Na ovoj se dobrodošlici zahvali u ime Slovenaca gosp. I. *Hribar*, veleć, da su radostno i velikim veseljem pohrlili u bieli Zagreb, da se dive našem novom hramu umjetnosti; Slovenci i Hrvati da su braća po krvi, srcu i jeziku. Oduševljeno občinstvo zaori urnebesnim: „živila braća Slovenci!“ a našto pjevačka družtva zapjevaše „Glasna jasna“. Nakon medjusobnog iskrenog pozdravljanja krenuše braća Slovenci, praćeni i srdačno pozdravljeni od mnogobrojnog občinstva, u grad. U svemu bilo je Slovenaca preko 250. Medju drugimi opazismo gg. dične rodoljube *I. Hribara*, d.ra *Tavčara*, d.r *Treo*, d.ra *Plantana* intendanta slov. kazališta, pjev. družtvo „*Slavec*“, mnoge odlične glumce i glumice i druge vriedne Slovence i Slovenke.

O podne sabraše se gostovi u Šnajderovoj restauraciji na zajednički objed. Stolom je ravnao g. Fr. *Arnold*. Intendant dr. Stj. *Miletić* pozdravi gostove liepim govorom, u kojem iztaknu, da će uspomena na današnji dan i današnje bratsko slavje u srcima Hrvata duboko usadjena ostati. Nadalje iztaknu, da su Slovenci, polag velike nesreće, što je zadesila bielu potresom Ljubljanu, ipak zaboravili na svoje jade i nevolje, te pohrlili u brataki zagrljaj Hrvata. Već tri puta uzdrmala je — nastavi — podzemna moć središta naše kulture: najprije padne slobodni Dubrovnik, tad bieli Zagreb, a sad eto posestrima Ljubljana. Ali protrpio je svoju nevolju Dubrovnik, Zagreb, pretrpit će ju i biela Ljubljana. Pohod braće Slovenaca jest veliko odlikovanje za hrv. kazalište; ovaj svečani dan ostati će zlatnim pismenima upisan u povjesti hrv. kazališta. Iza ovog pozdrava nastane burno klicanje „živili Slovenci“ u ime kojih se zahvali na pozdravu gosp. dr. *I. Tavčar*. Slovenci su došli — reče — kao brat k bratu, a žali, što ih nije više došlo; ali oni, koji su došli, došli su zanosnim srcem, koje ih je vuklo na hrvatsku zemlju. Nazdravlja gradu Zagrebu i njegovom gradjanstvu. Iza toga zapjeva slov. družtvo „Slavec“ pjesmu „Slovenec i Hrvat“. Nakon toga prosbori narodni zastupnik gosp J. *Jakčin*. Veseli se, što se Slovenci osjećaju ovdje košto kod kuće; da nas jednaki osjećaji uzhićuju, da jednake želje imademo. To je razlog, da smo jednom bili jedno, pa da radimo i unapried za konačno jedinstvo. Iste nas nevolje taru, ista nas sudbina čeka. Nazdravlja onim vrlim muževom, koji okolo toga rade, da se Slovenac i Hrvat čim više zbliže. Hrvati vjerno prate mukotrpni rad braće Slovenaca, te s veseljem opažaju, da slovenski narod ima više odabranika, medju kojimi se osobito svietle dvie svietle luči, dični zastupnici *Ivan Hribar* i *dr. Tavčar*. Govornik im nazdravlja, veseleć se, što njihov patriotički rad odgovara ujedno najsvetijim težnjam Hrvata. — Na toj zdravici zahvalio se gosp. *Hribar*. On se zahvaljuje na pohvali; rad Slovenca ide za zbližnjem Hrvata i Slovenaca. Što poluči hrvatski narod, to odjekuje u srcima Slovenaca. Slovenci dobro shvaćaju svoju zadaću; oni znadu dobro, da moraju uvjek ostati u tjesnom savezu sa najbližom braćom Hrvatima. Sjeća se i potresa u Zagrebu, pa je dobro prošlo. Zagreb se opet podigao, pa će se ako Bog da i Ljubljana podići, a hrvatski će se narod tomu veseliti. Konačno nazdravi g. D. *Turković* prisutnim Slovenkam. Poslje objeda mnogi se gostovi razidjoše, drugi ostadoše zabavljajuć se u bratskom razgovoru.

U 6 sati na veče bijaše svečana predstava u kazalištu. Dolazeće Slovence pozdravljalo je občinstvo sa burnimi živio-klici.

Kazalište bijaše sjajno razsvietljeno i dubkom puno. Glazba zače svirati svečanu ouverturu od Mosera, a kad su se javili zvuci slovenske himne „Naprej zastáva Slave“, klicalo je oduševljeno občinstvo „živili Slovenci!“ Nakon toga predstavljao se I. čin slovenske vesele igre „Berite novice“, u kojoj se prikazuje borba Slovenaca proti krutom njemškutarenju. Ova igra polučila je velik uspjeh, oduševljeno občinstvo, koje je odmah shvatilo tendenciju igre, burno je povladjivalo, a razdragana braća Slovenci tom bratskom pažnjom, davali su oduška svojoj hvali u živahnom povladjivanju. Poslije te predstave gromko se orio cielim kazalištem „živili Slovenci“. Zatim predstavljao se drugi čin „Teute“, prvi čin iz „Nadame Sans Gêne“ i četvrta i osma slika iz „Zriuskoga“. Izmed 4. i 5. točke pozdravi u foyeru Slovence intendant dr. *Miletić* a odzdravio mu je dr. *Plantan*. Gostovi ostaviše kazalište očarani i posve zadovoljni.

Poslje večere obdržavala se u „Hrvatskom Domu“ oprostna večera. Zabava je tekla vrlo liepo i ugodno. I ovdje je bilo mnogo nazdravica sa strane Hrvata i Slovenaca. Oko 11 sati ode većina braće Slovenaca na kolodvor, da se vrate u svoju domovinu. Ostavili su najugodniji utisak kod nas, pa mi i ovim putem iz dna srdca kličemo: Da Bog poživi našu milu braću Slovence!

Voloskim Hrvaticam

prigodom otvorenja ženske podružnice družbe sv. Cirila i Metoda u Voloskom.

Bistra suza za zenama biepti
Osmjeh sladki rujno usne žudi,
A kud li će rodoljublja plamen.
Dol' u Vaše plemenite grudi?

Dug Vas sveti sabrao je tudjer,
Ljubav djece domaji odane,
Da joj s čela razpršite tugu,
Da joj težke izvidate rane.

Puno ljeta već nam u zlu strada
Raztužena i uboga maja,
Al joj biednoj ta vremena težka
Još i težih pripravljaju vaja.

Jer iz srca nevinu dječicu
Krvnik krati ugrabit joj radi,
Znade zlotvor, krvoločna zvieri,
Da joj time žiča snagu vadi.

To je žiče cilj i svrha njemu,
Njeg se rukom ubojničkom hvata,
Da ga stisne, da ga sgnječi, smljavi,
Da s njim satre silni rod Hrvata.

Ta vi znate posestrime mile,
Da je mladež uzdanica roda,
Podje l' ona stranom il' bezpućem,
Ode njemu sunce i sloboda.

Zato na vas plemenite kćeri,
Uzdanice domaje nesretne,
Tužna majka povjerenjem gledi,
Na vas oči sad obraća sjetne.

Vama svoja preporuča čeda,
Vam izruča otaj zalog zlati:
Prim'te djecu pod okrilje svoje,
To Vas moli ucviljena mati. *Emin.*

Franina i Jurina

Fr. Reci mi malo Jure, če je sigot pristup?

Jur. Če ti se morda miša?

Fr. Aj ne, nego reku u nas na Ćunskem, da ni srečno kada je pristup.

Jur. Ka nesreća te je tokala?

Fr. Če neznaš, da moram ja i kuma Luca konšenjat ključi.

* * *

Fr. Ća li bit ovaj put produnca i u Boljunu?

Jur. Tako da bi ne, tar znaš, da tamo ima dosta lakomci.

Fr. Čekaj no! pripazit ću ja malo na nje i zapisat njihova imena, neka ostanu posramljeni do devetega kolena.

Jur. Pravo češ storit.

* * *

Fr. Si čul Jure, da se naš kapo jadi, da gaj pop va hlad spravil, pak da bi plovana i popa promenit.

Jur. Kega pak za plovana stavit?

Fr. Morda onega starega plovana, kij' doma va penžione?

Jur. A za popa?

Fr. Najboljі bi bil zet, zač oba va jednu tikvu pušu.

Jur. Nebi bilo slabo, zač su glavi študijane.

Različite viesti.

Budući broj našega lista izaći će radi božićnih blagdana u utorak prije podne, mjesto u četvrtak, i tako će dobiti naši čitatelji list sa prilogom za božićne blagdane.

Zaplijena. Današnji broj zaplienilo nam je državno odvjetničtvo zbog viesti „Iz Gorice“. Mi priredismo drugo izdanje.

Premještenja i imenovanja u sudbenoj struci. Ministar pravosudja premjestio je sudbene pristave: g. Perišića iz Lošinja i gosp. Gincomelli-a iz Pazina u istom svojstvu k zemaljskomu sudu u Trstu; pristava g. Sbisà iz Buja k okružnomu sudu u Rovinj; pristava g. Martinelli-a iz Buzeta u Tržić i pristava g. Isopp-a iz Tolmina u Lošinj. Imenovao je pristavi prislušnike g. Sbisà za Buje, gosp. Strausgil-a za Pazin, g. Guzelja za Buzet, g. Pascoletta za Sežanu i g. Vidos-a za Tolmin.

K predstojećem imenovanju zemaljskoga kapetana i podkapetana za Istru. Službeni list bečke vlade donio je ovih dana imenovanja zemaljskih predsjednika i podpredsjednika raznih sabora, ali za Istru neima još glasa. Reć bi, da su ta imenovanja za Istru spojena s neobičnimi poteškoćami.

Što se tiče zemaljskoga kapetana, neima dvojbe, da će biti imenovan takovim g. Mate *Campitelli*, no pitanje o imenovanju njegova zamjenika nije još riešeno.

Bilo kako mu drago ako u Beču poslušaju savjete iz Trsta, biti će bez dvojbe i zamjenik kapetana imenovan izmedju saborske većine.

U ostalom stvar je tako dozrijala, da mora puknuti svakako već u najbližoj budućnosti.

Promjena u krčkoj biskupiji. Veleč. g. dr. Antun Grškorić upravitelj plovanije u Rabu preselio se u istom svojstvu u Maloselo, pop Petar Orlić pomoćnik u Malom Selu pešao upravljat u Rab. Pop Vice Semitekolo, duh. pomoćnik u Dobrinju imenovan je upraviteljem svete Fuske-Lenardići; pop Dinko Marinculić iz sv. Fuske upraviteljem u Orlecu; a pop Anton Lušina iz Orleca upraviteljem plovanije i dekanije u Osoru.

Tko će zastupati cesarsku vladu u predstojećem zasjedanju istarskoga sabora? Nakon poznatih sramotnih izgreda prigodom zadnjeg zasjedanja istarskoga sabora u Poreču, naperenih proti članovom hrvatsko-slovenskoga kluba i napose u samom saboru proti vladinom zastupniku c. k. namjestničkomu savjetniku gosp. pl. Schaffenhauer-u postao je položaj ovoga posliednjega u Poreču vrlo uzdrman, dapače skoro nesnosljiv.

Vladinoga zastupnika obnužila je talijanska saborska većina u samom saboru najprostijim načinom, pa kao da njoj to nebijaše dosta navališe nanj u svojih i u bečkih listovih ponovno izvrgavajuć ga ruglu i smjehu. Očito bijaše dakle svakomu, da gosp. savjetnik S c h a f f e n h a u e r nebi više mogao željeti niti htjeti zastupati vladu u istarskom saboru, gdje ga je većina najneprijaznije susretala.

Valjalo mu je dakle naći nasljednika za predstojeće zasjedanje istarskoga sabora. I našlo se ga — ako smo dobro obaviešćeni — u osobi c. k. kotarskoga kapetana u Voloskom, g F a b i a n i-a. Ovaj bi imao biti opredieljen, da zastupa jedino vladu u saboru, te se nebi stalno preselio u Poreč.

Gosp. savjetnik S c h a f f e n h a u e r da se vraća na svoje prijašnje mjesto u Kopar, dočim bi ga zamjenio u upravi kotarskoga poglavarstva u Poreču jedan niži činovnik. O promjeni vladinoga zastupnika na istarskom saboru piše nam prijatelj iz Poreča, kako se tamo raznesao glas, da su odlučujući talijanski krugovi odlučno od namjestničtva zahtjevali, da im se dade u saboru drugoga zastupnika. Ako je istinita ova viest, tad bi bio to dokaz o novom usjehu gospode Talijana a značilo bi ujedno, da je gosp. savjetnik S c h a f f e n h a u e r pao žrtvom talijanskih spletaka. Što je na stvari, doznati ćemo bez dvojbe u svoje doba.

P. S. Nekoje trščanskoj vladi prijazne osobe pronesoše Trstom viest, da će otvoriti predstojeće zasjedanje istarskoga sabora sam c. k. namjestnik g. vitez Rinaldini. Kako smo čuli tako priopćujemo.

Občinski izbori u Žminju. Jučer, dne 18. t. mj. započeli su občinski izbori u Žminju i to sa trećim tielom. Jučer na večer obaviesto nas prijatelj brzojavno o uspjehu toga dana. Glasovalo je u svemu 134 braća, od kojih je dalo svoj glas njih 117 za hrvatske predloženike a 17 za protivničke.

Danas bira još treće tielo a u petak birati će drugo, u subotu prvo.

U budućem broju izviestiti ćemo o uspjehu za sva tri tiela, a kako je izbor liepo započeo, nadamo se, da će biti naše izviešće najpovoljnije.

Naši dični Žminjci osvietlati će svoje pošteno lice bez dvojbe i ovaj put.

Za unesrećenoga Antuna Šestana poslali su načelniku u Buzetu gg. pop Fr. Stavelik i Anton Legović iz Kaštelira svaki po 1 for., Razpolić Petar iz Pintori, Buzet 1 fr.

O zdravlju veleuč. g. dra. A. Starčevića piše velezaslužna „Posavska Hrvatska, u br. 50. od dne 14. t. mj. koliko sliedi: „Ojadjena srca, ali ipak puni nade, da će Bog dati, da bolujući Starina naš, veleuč. g. dr. Ante S t a r č e v i ć preboli i ova akutnu krizu, moramo po vlastih svih zagrebačkih listovah javiti, da se je stanje velikog bolestnika bilo tako pozlilo, da je sam zaželio pe-

miriti se s Bogom, te je primio od svećenika posljednju utjehu. Bog dobri ipak će uslišat vruće molitve svih nas Hrvata, da nam sačuva i u životu uzdrži otca Hrvatstva, dra. Antu Starčevića!"

Toj iskrenoj želji čestite naše drugarice pridružujemo se i mi sa svim srcem.

Izpod Učke pišu nam, da se na Boljunšćini talijansko-šarenjačka stranka — koja vidi, da ju občinari zapuštaju — počela služiti svakovrstnimi lažmi i izmišljotinami, samo da razdor med pukom zasije. Hvale se šarenjaci, da mornju na svaki način predobiti, makar kupovanjem glasova. Trube, da će dobiti svaki po 1 for., koji bude za nje glasovao, a za lakomce da će biti pripravljen i „*švacat*" od kobiline; oni sile, da im občinari „pod prisegom" obećaju, da će za nje glasovati. Nova hrvatska stranka da će postaviti načelnika sa plaćom od 600 for. itd. Bezobraznici! Zar je to sredstvo pošteno, kojim kanite zasliepiti nenkoga kmeta? Sram vas bilo! Sreću tu, nadamo se, da nećete imati, jer vas občinari dobro poznadu; oni vam neće vjerovati, kada rabite takovo orudje i kada takove gnjusne laži medju sviet turate. Vi valjda vidite, da vam je odzvonilo, pa mjesto, da mirno odstupite, vi se kanite sa lažima još nadalje uzdržati!

Upozorujemo tamošnje občinare, da se ne dadu za nos voditi od ćoravih ljudi; nek ne vjeruju na sliepo svakoj viesti, koju šarenjaci raznesu; neka znadu, da je to „šarenjačko maslo", kojim se kani ljude smutiti. Načelnik biti će i nadalje *bez plaće* i to jedan od onih muževa, koga budu zastupnici izabrali. Sada se ne govori ni o Petru ni o Pavlu; glavna stvar je, da dodju u zastupstvo ljudi trieznі i pošteni, kako je bilo u „N. Slogi" raztumačeno, a medju tima naći će se već načelnik.

Iz Mošćenica pišu nam 10. t. mj. Odkad je ovdje preminula vriedna supruga našega g. učitelja A. Justija, Marija Justi, rodjena Veličić, odtada neimamo ovdje više poduka u školi, niti se išta čuje, da li će se ovamo vratiti g. učitelj Justi, koji je pošao, nakon svoje nesreće kući, u krasnu našu Opatiju.

Vjerujte mi, g. uredniče, da su roditelji naše školske djece radi toga veoma zabrinuti i neprestaju propitkivati: hoće li se vratiti g. učitelj il gakani možda koji drugi zamieniti. Od kolike je to škode za školsku djecu netreba mi tekar dokazivati. Toliko djece bez iknakve školske poduke!

Dajuć Vam ovo do znanja, molimo školske oblasti neka se čim prije pobrinu, da se opet otvori naša pučka škola, jer se ovako dalje trpiti nemože.

Talijansko-židovski bezobrazluk. U jutarnjem izdanju od nedjelje glasila tršćanskih krivonosaca izrigao je opet poznati tršćanski svećenik, „prete esemplare" svoju otrovnu žuč proti presvj. g. biskupu Glavini, proti nekojim našim kanonikom i drugim svećenikom. Povod tomu u z o r n o m u svećeniku dala je promjena u ravnateljstvu biskupskog konvikta, koja je nastala tim, da je g. *Maslena* zamjenio g. dr. *Ivanić*. Izviestitelj židovskoga trubila oborio se radi te promjene svom žestinom na presvj. g. biskupa i na preč. g. *Flega*, kanonika stolnoga kaptola — toga najbiesnijega p a n s l a v i s t u, koji je g. *Maslena* „prijatelja Talijana" iz rečenog konvikta izpodrinuo, da pribavi mjesto drugomu p a n s l a v i s t i, g. dru *Ivaniću*.

G. Masten izpravio je u broju od utorka istoga lista tu bezobraznu laž izjaviv, da se je svojevoljno odrekao časti ravnatelja u biskupskom konviktu.

Čitajuć gornju izmišljotinu katoličko-židovskog izviestitelja sjetili smo se zavidnog položaju onog glasila naših krivonosaca, komu je dozvoljeno ovako prostački grditi najčestitije katoličke svećenike, dapače istoga presvj. biskupa, dočim nesmijemo mi ni pisnuti o jednomu drugomu biskupu, kojega diže isto židovsko glasilo do devetoga neba, i kojemu je on — židov — više hvalespjeva izpjevao nego li ikada ikomu svomu rabinu ili nadrabinu.

Hvalevriedan predlog. U Zagrebačkoj „*Hrvatska Domovina*" od dne 10. t. mj. čitamo sliedeći predlog, te ga i mi svim prijateljem naše zapuštene djecice u Istri najtoplije preporučujemo. Taj predlog glasi:

„Za družbu sv. Ćirila i Metoda za Istru" primili smo ovaj poziv, te ga rado tiskamo, uz toplu preporuku svim p. n. gg. povjerenikom i članovom koli „Matice Hrvatske" toli „Sv. Jeronima", da se u obilatom broju istomu odazovu: Do malo dana početi će se dieliti medju članove ovogodišnje knjige „Matice Hrvatske" i „Sv. Jeronima". Pošto će svaki član dobiti devet (odnosno pet) krasnih knjiga, koje imadu veliku vriednost, dobro a upravo najpatriotičnije bi bilo, da bi se svaki član sjetio naše mile družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru, te da bi darovao za nju makar samo jedan novčić za svaku primljenu knjigu. Naša braća Slovenci isto tako rade sa knjigami družtva „Sv. Mohora", koje broji preko 70.000 članova, te će unići (za svaku knjigu 1 novčić) u družtvenu blagajnu sv. Ćirila i Metoda ljepa svota po prilici od 4000 for. Preporučujemo vruće p. n. povjerenikom gori imenovanih družtava, da se zac...nu što više mogu oko sabiranja tih malenih iznosa od pojedinih članova. Isto tako bi se moglo sakupiti godimice za našu milu družbu lieps svote, ako bi svaki predbrojnik naših časopisa poslao ukupno sa predplatom po 5 ili 10 novčića više na tri mjeseca, pol godine itd. na odpravničtvo časopisa, za našu družbu, gg. urednici bi se dragovoljno podvrgli tomu sabiranju, te bi svakoga trećega mjeseca šiljali primljene iznose družtvenom blagajniku g. M. Peršiću u Voloskom. — Svaki član narodne čitaonice, kao što i pjevačkih družtava itd. uz godišnju članarinu morno bi dati družtv. blagajniku po 5 ili 10 nvč. za spomenutu družbu. — Zrno do zrna pogača, dakle uprimo cielom snagom, da u svakoj prilici sakupljamo nešto za našu liepu hrvatsku Istru. U to ime Bog pomozi: Bog i Hrvati!

E. B.

Glavna godišnja skupščina čitaonice u Mihotićih obdržavati će se, kako nam onaj sl. odbor jarlja, na Stipanje dne 26. t. mj. u 4 sata poslie podne sa običnim dnevnim redom.

U družtvenih prostorijah biti će običajna *Silvestrova večer*, za članove, njihove družine i gostove.

Piranska deputacija u Beču u poslu dvojezičnih tabela. Talijanski listovi Istre pripoviedaju, da je pošla posebna deputacija iz Pirana, sastojeća od gg. načelnika Fragiacomo i viećnika Bubbe. u Beč, ponesav sobom spomenicu na ministra pravosudja, kojom nastoji dokazati, da su u Piranu suvišne službene tabele sa talijansko-slovenskim napisom i da se radi toga čim prije odstrani slovenski napis.

Bečki listovi izvieščuju, da je ministar pravosudja grof Gleispach primio deputaciju, kojoj je obećao to pitanje proučiti i nakon točnih izvida isto riešiti. Deputacija govorila je zatim i sa ministrom predsjednikom grofom Badeni-em. koji njoj je skoro isto odgovorio. Talijanaši se već unaprieđ vesele, da će ministarstvo p r a v e d n o j tobož želji Pirana zadovoljiti i slovenske napise dati čim prije odstraniti, nu mi se nadamo, da će c. k. vlada dva puta dobro promisliti prije nego li zadovolji neopravdanim i nepravednim zahtievom ugrijanih glava u Piranu. Dvojezični napisi na službenih tabelah u Piranu i na svih ostalih c. k. uredih Istre utemeljeni su na postojećih državnih zakonih, koje mora u prvom redu cesarska vlada ne samo štititi nego i točno provadjati.

Hrvatska zastava i „Živila Hrvatska" pred sudom. Pred nekoliko mjeseci bili smo javili pod ovim naslovom, kako je sa strane rovinjskog državnog odvjetničtva podignuta obtužba proti uglednom trgovcu i posjedniku, te zamjeniku občinskog načelnika u Pazinu Antunu Bertoši radi prestupka označenog u §. 305. kz. počinjenog time, što je na prozor svoga dućana postavio zastor, na kojem je bila alegorička slika ženske sa mačem u jednoj ruci, a u drugoj hrvatskom zastavom, na bielom polju, koje je bio napis „Živila Hrvatska". Obtužnica je tvrdila, da je time g. Bertoša htio držiti i izazivati Talijane grada Pazina na izkaze, a po tom na kažnjive čine.

Razprava vodila se u Rovinju dne 16. tek. mj. pod predsjedničtvom viećnika Zörrera, državni odvjetnik dr. Chersich bio je zastupan po zamjeniku d.ru Zencovichu, a uz obtuženika bio je odvjetnik dr. Rybář.

Svjedoka bilo je sedam, izmedju kojih dva dr. Costantini, sinovi odvjetnika d.ra Frana Costantini i *Bakranin Cezare Andrianich*. Svjedoci su svi suglasno izkazali, da je radi izloženja onoga zastora bilo mrmljanja u puku i da su nekoji radi toga htjeli navaliti na Bertošev dućan, ali da su popustili nagovoru pametnijih.

Obtuženik Bertoša je izazvao pojedine svjedoke, nek mu kažu ime jednog Pazinčana, izvan njih svjedoka, koji bi imali naknadu, kako oni tvrde, ili da su mrmljali. Svjedoci nisu mogli udovoljiti njegovom upitu.

Jedini sjedok rodjeni H r v a t *Bakranin Cezar Andrianich* nije se skanjivao reći, da je i on htjeo navaliti na Bertošev dućan radi izloženja onog zastora.

Da prikaže značaj toga čovjeka, opazio je obtuženik Bertoša, da je Andrianich h r v a t s k i d r ž a v l j a n i n, te da u slučaju rata bi isti morao vojevati pod zastavom, koju je on izložio, kao zastavom kr. hrvatskog domobranstva.

Iza dovršenog preslušanja svjedoka i govora državnog odvjetnika, držao je krasni i dugi obranbeni govor mladi naš odvjetnik g. dr. Rybář, u kojem je dokazao neopravdanost i neumjestnost obtužbe. Iztaknuo je izmedju ostaloga, da čin obtuženika sam po sebi ne može se nikako smatrati kažnjivim u sebi, jer se zastava hrvatska slobodno vije u drugih krajevih Istre, kao u Liburniji i na otocih, gdje je dapače nogdje občinskom zastavom. Radi napisa „Živila Hrvatska" da se takodjer nemože postupati, jer je Hrvatska država našeg cara i kralja. Uztvrdio je iza toga, da ako je to čin kažnjiv radi toga, što je mogao dati povoda protuizkazom, tada se je moralo povući pod obtužbu lanjske godine i predsjednika prizivnog suda radi izvješenja table sa hrvatskim napisom na sudu, što je dalo povoda poznatim piranskim izgredom.

Uzprkos svemu tomu sud je pronašao Bertošu krivim i odsudio ga na šest tjedana zatvora sa dva posta i platež troškova.

To je čin. Ovom sgodom napominjemo, da je kod razprave o gologoričkom dogodjaju bio riešen obtuženik, komu se dokazalo, da je vikao: „Viva l' Italia".

Stvar starijamo na razmišljanje našim zastupnikom i onim na hrvatskom saboru na znanje, a braći Bakranom preporučamo Cezara Andrianicha.

Nekoji prijatelji u Pazinu na uspomenu osudo izrečeno nad Bertošom sakupili 5 for. 04 nč. za „Hrvatski dom" u Pazinu.

Otvorenje podružnice družtva „Lega nazionale" u Gologorici. U predposlednjem broju Vašeg cienjenog lista, g. uredniče, imali su priliku čitatelji dične „Naše Sloge" čitati, kako svečano je bilo otvorenje podružnice „Lega nazionale" u Tinjanu, danas pako molim Vas za ujekolikò prostora u Vašem listu, da čitatelji mogu znati, kakvo je bilo otvorenje podružnice istog družtva u Gologorici — ili kako bi njekoji htjeli, u *Moncalcu*.

Čitateljem „Naše Sloge" biti će već poznato, kakvo gnjezdo je Gologorica, za to nije od potrebe, da se tim potanje bavimo.

Negdje pred godinu dana počeo je naš „famoso" iz Moncalva, po naputku gospode iz Pazina, obletati gologorička ognjišta, te nagovarati sve, koje je mogao, da se upišu u nesretno kolo „Legino", obećavajuć im, što će sve to družtvo za Gologoricu učiniti.

U koliko se doznalo, nabralo se 74 člana. Nu 25 članova sačinjavaju „takozvana gologorička gospoda". Ostale članove, ako ih je zbilja onoliko, kako se veli — imale bi sačinjavati dvie, tri prodane obitelji, koje reć bi, začlanile su sve, što imaju živa u kući.

Kako se je vidilo na dan otvorenja njihove slavne podružnice, gologoričkom „mutikaši" nije se nimalo posrećilo sabiranje glasova medju našimi vriednimi seljaci. — Nije ni čudo, jer ga već svi poznaju.

Došao napokon željno očekivani dan, dan poroda gologoričke „Lege". U oči tog dana poznati gologorički „*fiorentini*" više i niže ruke, očistiše svoja predvrata i glavnu ulicu, da gospoda, koja su drugi dan imala doći, ne budu morala rubcem zatvarati svojo nosove, tim više, što je u Gologoricu imao doći jedan član visokog c. kr. namjestničtva, da otvori taj znameniti „*gruppo*". Ovakva šta, možo se čuti samo u Gologorici!

Nu kada sliedeće jutro dodje sam gosp. *Fedele Camus* sa drugom si *Linom Gherbaz* (Grbac) naravski bez dotičnog gospodina iz „*Guverna*", već je letila viest, da iz governa nemože nitko doći, al mjesto toga, da je sam gosp. Fedele Camus opunomoćen od visokog c. kr. governa, da obavi otvorenje. Za selo Gologoricu ni ovo nije čudno, budući što kaže jedan paziuski postolar, to je za Gologoričane, tako zvane „gradjane" sv. evangjelje.

Dne 7. t. mj. dopeljana su bila dva pozuata *legaša* sa kolodvora Cerovlje, naime gg. Fedele Camus i Lino Gherbaz. Naši, to se znade, dočekali ih u svečanom ruhu, a vidjelo se tu i krasnih bjelih pregača!

Nemogu da mimoidjem njihove najprve korake. Nadošla gospoda bila su upeljana po našem g. biskupu, tako ga barem zovu naši kmeti, odkad u velikih blagdanih nosi crvenu halju, po modi, da se tamo pomole, pardon, da pogledaju sv. križni put, koji je njima tru u peti radi toga, što su na slikah hrvatski napisi, što je takodjer dalo povoda i puljskom „*Tovaru*" ili kako njekoji vele „*Ostiću*", da svoj jad izkali na naše vriedne svećenike. Toliko kažem, jer dotična gospoda su po svojem vlastitom sudu vrlo pobožna i pravi krstjani, što nam svjedoči njihovo ponašanje. Oni obično priređuju veselice u postne dane, da tim čine razliku od moderne gospode i pravih krstjana. Tako je bilo u Gologorici, jer u taj dan, naime 7. t. m. bio je veliki post ili *vigilija* blagdana začetja Blažene Djevice Marije.

Otvorenje bilo je okolo 11 sati pred podne. Čudno će se činiti možda komu od čitatelja, da je kod otvorenja bilo samo jedno 15 članova od onog velikog broja 74, tim više, što sami „*i cosi detti signori*" su u liepom broju od 25 članova. Uzroci su tomu sliedeći: većina tih članova je u Trstu i Pazinu. Nekoji nježni članovi nisu se možda dostojali, ili im nije njihov fini nosić dopustio, da se umješaju medju onakve „*brageše*". Za treće pako bilo je i sram, jer se je čulo — „*éo, senti! va čamar quel . . .* !"

Medju „legaši" nije bilo niti jednog samog pravog kmeta, s toga je stvar svršila bez ikakva veselja i odobravanja.

Da se pak pokaža kakvi su, našli su trojicu ili četvoricu — ali oni finih — platili im nještо jela i pila, pripravili ih, da se budu znali derati kod odlazka. Okolo 3 i pol sata krenula su pazinska gospoda iz Gologorice, premda vlak ide tek u 7 i četvrt iz Cerovlja, a iz Gologorice do Cerovlja nije više od tri četvrt sata. Zašto?!

Kad rečena gospoda izadjoše od „*banketa*", izvukla se ona četvorica iz njekakvog kuta, držeć u ruci kupica vina, a jedan dvojstru ili „babu" i stanu se derati: „*viva nazional lega; viva lega nazional!*" Toliko su znali, više nisu o tom mogli zapamtit, što imaju vikati.

Slavna gospoda oprostila se sa Gologoricom kao i pokojna pazinska glasba g. 1893., izkazav čast obiteljim *Defranceschi*, *Šestan* i *Peschle*, ova posliednja sastojala se u tai dan iz jednog samog člana — „*movoj signara cussiera*".

Njeki poznati „*kamufocac*" dušom i tjelom, govorio je taj dan u Gogologorici: „*neka bude kako će, mi smo naši i mi ćemo ostat naši; mi nećemo u našoj Gologorici Hrvati*".

Kako je to pako govorio? Znajte u samom čistom fiorentinskom jeziku — *hrvatskom*! — Bože mili, kad će ti tužni sliepci zdravih očiju progledati?!

Sazov cislajtanskih zemaljskih sabora. Službeni list bečke vlade donio je u subotu cesarsko pismo, kojim se saziva zemaljski sabori ove pole monarhije. Nekoji sabori sastaju se već zadnjih dana ovoga mjeseca, a većina njih u prvoj polovici mjeseca jennra 1896.

Medju ove posliednje spada i istarski sabor, koji je sazvan za dne 8. jenara 1896.

Pošto se ništa ne čuje o kakvih pripravah za sazov sabora u Puli, najzgodnijem za to mjestu, biti će bez dvojbe istarski sabor sazvan i ovaj put u nesretni Poreč.

Čitalačko družtvo „Zora" u Opatiji obdržavati će dne 22. prosinca t. g. svoju glavnu skupštinu u vlastitih prostorijah u 3 sata poslie podne sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Čitanje zapisnika.
3. Izvješće blagajnika.
4. Izvješće tajnika.
5. Izbor novog odbora.
6. Eventualni predlozi.

O p a t i j a, dne 15. decembra 1895.

ODBOR.

Iz Dalmacije pišu nam 15. t. mj. „Jedinstvo", list narodne stranke, ili što je za nas isto, vladine stranke u Dalmaciji, počeo je od neko doba nastojati, kako da zavadi učitelje i svećenike, budući su to dvie tvrde kosti, koje mu nikako neće da prodju kroz grlo. Osobito pako u ovo zadnje doba počeo je iznašati proti svećenstvu takove stvari, da se čovjeku upravo grusti. Nije dosta, da je to čestito svećenstvo danomice napadano i ruženo od takozvanih srbskih i talijanskih listova, već je ustalo i ono, da im pomogne. To je potaklo svećenstvo ciele Dalmacije, od Raba do Kotora, da je listom ustalo kao jedan, izašav na javnost sa svojimi imeni proti tomu listu, poručujuć mu preko hrvatskih listova u Dalmaciji, da prezirom odbija pisanje toga narodnjačkoga lista proti njemu. Doista znamenit i nasliedovanja vriedan korak.

Iz Kanfanara nam pišu, da je tamo od mala otvorena c. kr. brzojavna postaja, za koju su molile domaće oblasti. Stvar sama na sebi je dobra i mi nebismo imali proti tomu prigovora, nu pošto znamo, da je ondje u samom njestu željeznička postaja i da su tuj gospoda činovnici svakomu na ruku u poslu brzojava, čini nam se, da bi se bilo imalo onu c. kr. brzojavnu postaju ustanoviti radje gdjegod drugdje, gdje je veća potreba, nego li u Kanfanaru. Postaja ta imati će malo posla, jer neima ondje velike trgovine ni prometa, a oni, koji dolaze na željezničku postaju, poslužiti će se radje željezničkim brzojavom, nego li da bi imali poći tražiti po njestu c. kr. brzojavnu postaju.

Nova brzojavna postaja spojena je sa poštanskim uredom, što ga rukovodi neki gorički Furlan, koji si je tamo nabavio kuću i nešto zamljišta.

Njemu će koliko toliko koristiti brzojavna postaja, nu većina putujućeg občinstva, napose trgovci, služiti će se i nadalje brzojavnom žicom na kolodvoru.

Iz občine buzetske pišu nam 12. t. mj. Molim Vas g. uredniče, da uvrstite u dičnu „N. S." ako Vam se hoće, sliedeće redke:

Dugi je niz godina, a možda i stotina, da tako zvane *Brešćice* ili *Šavrinke* kupuju po Istri jaja, piliće, kljunače, jerebice, prepelice i druge stvari, koje nose u Trst na trg.

Da one dojdu iz Savrinje na Buzeščinu i ćak na Pazinščinu gotovo je, da to ne rade iz objesti ili oholosti, nego radi velike potrebe, da si što zasluže, i to djevojke, da si priskrbe nekoliko mirnza ili dote za udaju, a udate, da prehrane svoju nejaku dječicu.

Više put su pako te sirotice tako nesretne, da se sretne sa finančnom stražom a tada ne prodju uviek dobro. Evo što se dogodilo dne 28. novembra t. g. u vrškoj plovaniji: Jedna uboga žena iz Hrastovlja, plovanija Kubed, nije bila u ovoj našoj občini nego samo jedan jedini put odkad se je udala, a tomu je već 10 godina. Ona je došla rečenog dana k nama, ali ne da kupuje jaja i druge stvari, nego da primi štogod na račun od onih ženah, koje bijahu ostale dužne njezinoj pokojnoj majci, i u svrhu da si izprosi štogod za življenje kao milostinju od ordješnjih kmetova, pošto bijaše i ona udarena ove godine slabim vremenom onaj isti dan kad i Movražani i Sočeržani; ali zla njoj bila sreća! Dodje isti dan u Medveje poslie je obašla veći dio občine, naime Luckiće, Barušiće, Ščulce, Paladine, Marčeniglu i Medveje, gdje ju uhvati jedna c. k. finančna straža, koja je negdje malo pred trgatbom došla iz Motovuna u Buzet. Ovaj stražar prerevan u svojih dužnostih, uzme onoj sirotici maleni omotak, pregleda ga i nadje u istom malo ječmena i neznam je li imala jošte drugog sjemenja. Taj *gospodin*, kojeg nepoznadem ni po imenu ni po prezimenu, nadje kod iste i oko litar domaće rakije, koju nije kupila nego u ime božje izprosila i to ne za popiti, nego za liek. Nesretnica morala je radi toga, hodeći pred spomenutom stražom, opet onim putem, kojim je došla, naime iz Medvej u Marčenigln, iz Marčenigle k Paladinom, od Paladini k Ščulcem, od Ščulci Barušićem, od Barušići k Luckićem a od ovuda u Vrh i to u svrhu, da pokaže u kojih kućah i od koga je dobila rakije.

U kući g. župana Antuna *Flego* sastavio je taj revni finančni stražar zapisnik (to se zna, u njemačkom jeziku), zapljenio je rakiju, koju je nesao sobom u Buzet, te odmah odsudio siroticu na 5 for. globe, koje njoj morade posuditi žena istoga župana, jer drugčje bila bi odvedena isti večer to jest po noći u zatvor u Buzet. To je faktum, kojeg se može i svjedocima dokazati.

Kakav strah je ona žena pretrpila, nebi mogao nijedan opisat, nitko van onaj, koji je vidio kako se je tresla u kući g. župana misleći, da će biti odvedena u zatvor!

Pošto je pak ta sirota u stanju trudnoće mogao bi joj onaj strah škoditi, dapače čuo sam, da je radi toga oboljela, te da mora čuvati postelju i da se je njezin muž već obratio sudu.

Sada pak sudite Vi g. uredniče, je li bilo to čovječje i kršćanski? Ja dodajem samo to: Ako je spomenuti financni stražar odmah izrekao odsudu te zahtjevno 5 for. globe, znak je, da je mogao to učiniti, nego pitam: mora li se onaj zakon, koji dozvoljava bezplatno paliti rakiju za svoju potrebu, tako strogo tumačiti, da gospodar nesmije dati niti jednu čašicu niti težakom svojim ili jednomu siromahu u ime božje? . . . Ja mislim, da nebi njegova preuzvišenost g. ministar financija odobrio navedeni slučaj, pošto se morala nesretnica, mjesto da donese kući koji novčić i drugih stvari, kao milostinju i pomoć za prebraniti sebe i svoju nejaku dječicu u približajućoj se zimi, kako je već rečeno, zadužiti, da plati 5 for. globe!

Za taj put dosta, a drugi put ću Vam se opet javiti ako mi obećate malo prostora u Vašem cienjenom listu. (Samo izvolite. Op. ured.) *Putrih.*

Listnica uredničtva.

G. N. J. u P. S. Radi koledara pisali smo u u Zagreb, koje ćemo Vam poslati sa računom. Živili svi tamo naši. Čestit Vam Božić u tudjini!

Veleč. O. F. D. u P. Hvala na zanimivih viestih. Čim nam preostade malo vremena, odgovoriti ćemo Vam posebice. Živili!

G. J. P. i dr. Sv. Iv. Molbu Vašu odposlali smo sa preporukom sl. odboru.

Prodaja vina
na veliko

Podpisani časti se javiti slavnom občinstvu, da imade do 1000 hekt. izvrstnog vina, bielog i crnog, posve naravskog iz svojih vinograda Ciene su mu takve, da se ne boji konkurence.

Ustmene ili pismene ponude čeka do konca god. 1895.

Vodice, kraj Šibenika (Dalmacija)

Stipan Ivas
vinogradar i mešetar.

S Bogom!

Polazeć iz Kubeda u Baderna, nisam se mogao oprostiti od rodbine, prijateljah i znanaca, zato im ovim putem kličem: S Bogom!

Baderna, 12. decembra 1895.

Josip Pečarić.

P. n. gg. članovom

„Matice Hrvatske".

Čast mi je upozoriti p. n. gg. povjerenike i članove „Matice Hrvatske", da će knjige „Matice" za tek. godinu 1895. koncem godine gotove biti i da se iste ukusno vezane mogu kod mene i ove godine naručiti.

Vezovi „Matičinih" knjiga vrlo su ukusni i originalni.

Ciene vezanih knjiga:

Kučera: Naše nebo . . .	—	for. 70 nč.
Lopašić: Oko Kupe i Korane	—	„ 60 „
Jagić: Ruska književnost (Slike iz svjet. književ. III.)	—	„ 50 „
Petapenko: Pripoviesti (Sl. knjiž. III.)	—	„ 40 „
Bogović: Pjesnička djela. Knjiga III.	—	„ 30 „
Osman Azis: Bez nade . . .	—	„ 30 „
Harambašić: Izabrane pjesme	—	„ 30 „
Tomić: Za kralja — za dom. II	—	„ 30 „
Vojnović: Ekvinocij . . .	—	„ 30 „

Ukupno . . 3 for. 70 nč.

Prievodi grčkih i rimskih klasika:

Sofoklo: Tragedije . . . — for. 30 nč.

Pošto mi je slavni odbor „Matice Hrvatske" povjerio i ove godine odpremu „Matičinih" knjiga, to ću naručene uvezane knjige zajedno sa drugimi knjigami p. n. gg. povjerenikom „Matice" priposlati.

Ujedno molim, da se gg. članovi isključivo samo na me obrate, budući sl. uprava „Matice" radi inih mnogih posala naručbe za vezove knjiga nikako primiti nemože.

S toga p. n. gg. članove „Matice" najuljudnije molim, da mi svoje cienjene naručbe kao što i odpadajuću svotu poštanskom doznačnicom čim prije priposlati blagoizvole.

U Zagrebu, mjeseca prosinca 1895.

Ivan Schneider,
knjigoveža „Matice Hrvatske".
Frankopanska ulica broj 4.

„Bog i Hrvati"

najveći i najbogatije slikami urešeni

kalendar za godinu 1896.

izišao je te se dobiva u svih knjižarah.

Takova kalendara sa toli obilnim sadržajem te sa **68 slika** od kojih **30** zapremaju **čitave strane**, nije bilo.

Samo hrvatski kalendar „Bog i Hrvati" ima opisan boravak Njegova Velič. kralja u Zagrebu

sa šestnaest slika i to:

Car i kralj. — Put od kolodvora do prvog slavoluka. — Na Markovom trgu pod kraljevim konakom. Pred kazalištem prije polaganja zaključnog kamena. — Njegovo Veličanstvo udara na zaključni kamen novog kazališta. — Slavoluk na trgu Franje Josipa. — Slavoluk na uglu Mesničke ulice. — Nj. Veličan-tvo u kazalištu. — Razsvjeta Jelačićevog trga. — Nove srednje škole u Zagrebu — Defiliranje školske djece pred kraljem. — Trg Franje Josipa I. — Kralj na plesu grada Zagreba. — Treći slavoluk pred sveučilištem. — Banderij. — Odlazak kralja.

K tomu su u ovom kalendaru mnoge slike o potresu u Ljubljani itd. itd.

Iz sadržaja spominjemo 8 pripovjesti (jedna kriminalna) preko 20 inih sastavaka *gospodarske pouke, zimice, smiešice, muhamedanski odio, skrižaljka za poštu, brzojav, mjenice, obveznice* itd.

ematizam i sajmovnik

Historički hrvatski kalendar, životopise, znanstvene sastavke itd. itd.

Premda kalendar „Bog i Hrvati" sa *60 slika* ima *17 araka* zadržaja stoji **broširan samo 50 nvč. vezan 70 nč.**

Nakladna tiskara
Antuna Scholza
u Zagrebu.

Trgovci dobivaju znatan popust.

Svoji k svojim!

Biciklisti pozor!

Najnoviji pneumatički bicikli sa zvonci, svietiljkami, zračnimi puhalkami i svimi pripravami, prodavaju se sada po 110 i 120*) for. komad kod dobro znane i pošteno tvrdke:

JAKOB ŠTRUKELJ
skladište bicikla
Trst, trg velike vojarne.

Jamči se za svaki bicikl jedno leto. Gori spomenuti bicikli nisu za pripodobiti onim, koje nudjaju u časopisih nesigurne tvornice i tvrdke po nizkih cienah, već ovi isti su jaki, liepi, lahki i dugotrajni. Na zahtjev pošilja se slika (fotografija) dotičnih bicikla.

Tu priliku mogu upotrisbiti također oni, koji bi se radi naučili voziti. Svakomu biciklu prilaže se tiskana poduka, kako ga upotrebljavati i u redu držati, kako se upotrebljava orudje i kako se svatko može sam lahko naučiti voziti u malo dana i bez svake pogibelji.

U tom velikom skladištu prodavaju se također malo izrabljeni pneumatični bicikli sa zvonci, svietiljkami, puhalkami i sa svim potrebnim orudjem po 70, 80 i 90 for. komad.

Stari bicikli sa trdim kaučukom, pripravni za početnike, prodavaju se po 30, 40 i 50 for. komad. Svi gori označeni bicikli prodavaju se jedino samo proti gotovoj izplati.

Naručbe se izvršuju točno na sve kraje, voznine proste. Pisma, naručbe i brzojavi neka se adresiraju na pisarnu:

JAKOB ŠTRUKELJ,
Sv. Ivan, broj 624, kod Trsta.

*) Snižile su se ciene bicikloma radi novih i velikih pogodbah sa fabrikami i također radi manjine bicikla, nalazećih se u skladištu, koji se sada radovoljno nudjaju po tako nizkih cienah.

H. STIBIEL,
Piazzetta S. Giacomo
3 — Trst — 3.

Slastičarna uviek bogato obskrbljena sa svakovrstnimi tvorinami, kao *paste, torte, krokanti, pastici, biskuterije fine, konfeti, fondants, čokolada, roks-drops* i mnogo drugoga peciva.

Posebno preporuča sl. občinstvu za **svatove** svoje *kolače, krasne omote, škatulje* sa slasticami; sladko pitje, rozolije, špirite, domaća i tudja vina.

Naručbe na veliko izvršuju se *točno* proti pouzetju. Preporuča se slav. občinstvu toplo za mnogobrojni posjet i naručbe.

3 zlate 15 srebrnih kolajn 12 častnih in priznalnih diplomov

Fran Iv. Kwizda

KWIZDE

Varstvena znamka.

Restitucijonalni fluid

c. k. prv. opiralna voda za kosje.

Cena 1 steklenci 1 gld. 40 n. a. v.

Rabi se nad 30 let v *dvornih konjskih hlevih*, v *vojnih hlevih* pri *vojakih* in *civilu*, za *okrepčanje in sopetno ojačevanje po velikih naporih*, pri *legenjenjih*, *trmakenjenih*, *strpnalacii kit* itd., vsposobija konje do izbornih del o dirkah.

Kralj. ogrski patent.

Kralj. ogrski patent.

Naj se blagovoljno pazi na gorenjo varstveno znamko in naj se izrečno zahteva *Kwizda restitucijonalni fluid*

Glavna zaloga Kreis Apotheke Kornenburg pri Dunaju.

Dobiva se v vseh lekarnah in trgovinah z mirodijami v Avstro-Ogerski

I.

Raztuženi brat **Andrija** i sestre **Marija Spinčić, Josipa Magagna, Antonia Spinčić**, nevjesta **Marija** kao i svi prisutni i neprisutni netjaci naznanjuju svoj ostalој rodbini, prijateljem i znancem tužnu viest, da je 11. t. mj. u 7 sati na večer naglo preminuo u 71 god. dobe svoje

ANTON RUBEŠA
bačvar i posjednik

Pogreb mrtvih ostanaka bio je u petak 13. tek. mj. u 3 sata poslie podne iz kuće žalosti Via dell' Olmo br. 6.

TRST, 19. decembra 1895.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščane svieće
kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem također tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

J. Pserhoferjeva
lekarna „Zum goldenen Reichsapfel".
I. Singerstrasse 15. DUNAJ.

Otvarjajoče krogljice, prej imenovane **krščistilne krogljice** staroznano lahko odvajajoče domače sredstvo.

Te krogljice stanejo: **1 škatljica z 15 krogljicami 21 nč., jeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 5 nč.,** pri nefrankovani pošiljatvi po poštnem povzetju **1 gld. 10 nč.** — Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 2[illegible] nč., 2 zavitka 2 gld. 30 nč., 3 zavitki 3 gld. 35 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 20 nč., 10 zavitkov 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva „J. Pserhoferjeve otvarjajoče krogljice" in pazi se, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis **J. Pserhofer v rudečih** pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline *J. Pserhofera*, 1 posodica 40 nč., prosto poštnine 65 nč.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.

Balzam za goltanec, 1 stekl. 40 nč., poštnine prosto 65 nč.

Grenka tinktura za želodec, (prej živiljenska kapljica imenovana). Rahlo rastopljajoče sredstvo ki oživlja in krepi želodec, kadar je pokvarjen.

Mastilo za rane, 1 steklenica 50 nvč.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 nvč. poštnine prosto 60 nč.

Tanokininska pomada *J. Pserhofera*, pospešuje vast las, 1 škatljica 2 gld.

Ranocelni obliž od pok. prof. Steudela, 1 lonče 30 nč., prosto poštnine pa 75 nv.

Unverzalna čistilna sol [illegible] sredstvo proti p[illegible] steklicam slabe prebave, 1 omot 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki s[illegible] bilo po vseh avstrijskih časopisih oznanjene ter so na zahtevanje točno in v čeno preskrbljajo tudi proč[illegible] meti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanja po pošti** vrše se točno, a treba je denar popr[illegible] doposlati; vožja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštni nakaznici stane port[illegible] posti manj kakor po povzetju.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara **Dole[illegible]**

Broj 53 U Trstu 24. decembra 1895. Godina XI

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom sistemu il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom uputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka ujutro.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Poziv na predplatu.

Po starom običaju pozivljemo naše stare predplatnike, da izvole obnoviti predplatu za god. 1896. pošto se eto godina 1895. primiče koncu.

Naš list stupa godinom 1896. u XVI. tečaj svoga obstanka, pa ako je imao u punom četvrt stoljeća svakojakih neprilika, na žalost našu imao ih je ponajviše sa nemarnimi predplatnici. Izdavanje našega lista spojeno je sa velikimi novčanimi žrtvami, pa ako neima stalnih i redovito plaćajućih čitatelja, težko njemu, a još teže upravi, koja m o r a imati sredstva za tekuće troškove oko lista. Radi toga pri koncu godine molimo sve naše stare predplatnike i sve prijatelje hrvatske grane u Istri, da nam ostanu i nadalje vjerni i da nastoje pridobiti nam novih predplatnika, nove pomoći u našoj težkoj narodnoj borbi.

Ovom prigodom upozorujemo i sve one naše čitatelje, koji nisu do danas učinili svoju dužnost za tekuću, a nekoji žalibože i za više prošlih godina, da se već jednom odazovu našemu pozivu i svojoj saviesti — ako je imaju. Zaista nije pravo ni pošteno primati list a ne plaćati ga, te tim spravljati našu upravu u stotinu neprilika.

Komu je dakle do napredka hrvatskoga plemena u Istri, i koji želi, da tomu patniku do bolje budućnosti pripomogne, neka priskoči u pomoć redovitom predplatom našemu listu, tomu staromu i najvjernijemu učitelju, savjetniku i prijatelju našega puka. „Naša Sloga" stoji na godinu za imućnije 5 for. a za seljake 2 for., na pol godine polovicu gornjih ciena. Novci neka se šalju upravi lista novčanom nakaznicom, jer je to najcienije.

U Trstu, decembra 1895.

Uprava „NAŠE SLOGE"

B o ž i ć.

Stotine i stotine milijuna kršćana slave sutra najveličanstveniji blagdan sv. katoličke crkve, koji nas sjeća narodjenja Sina božjega i kojemu nalazimo krasan odziv u evandjelju sv. Ivana, te u najkrasnijoj svakdanjoj našoj molitvici — u andjeoskom pozdravu: *I rieč put bi učinjena* itd.

Od devetnaest stoljeća amo sjeća nas crkveno zvono tri puta na dan najuzvišenijega otajstva naše sv. vjere — začeća Onoga, koji je uzeo čovječju put na sebe i koji „*bi mučen i zlostavljen, ali ne otvori usta svojih, kao jagnje na zaklanje vodjen bi i kao ovca niema pred onim, koji ju striže, ne otvori usta svojih*" — sve to da izmiri griešni sviet sa Bogom otcem, da nas oslobodi vječne smrti.

„*Slava va višnji*" oriti će se sutra na sve četiri strane svieta, jer se je narodio kralj nebeski od prečiste Dieve Marije.

Isus Krst rodio se od siromašnih roditelja u zapuštenoj štalici, izložen svim nepogodam nevremena. Rodjen siromah, proživio je svoju mladost uz otca-hranitelja drvodjelca, pripravljajuć se za uzvišeno zvanje učitelja i meštra. Učio je i propovieđao kroz dvie godine i pol, predobiv za svoj uzvišeni nauk dvanaest priprostih ribara.

Siromah, bez ugleda i časti, bez visokih nauka i bez bogatstva, progonjen i posmjehivan, pa pomoćju dvanaestorice neukih muževa preokrenu svojom naukom čitavi sviet.

To je zaista riečit dokaz o božanstvu naučitelja i o svetosti njegovog nauka, koji je preporodio sav sviet, i bez kojeg nebi imao život na zemlji ni smisla ni vriednosti.

Radi toga slavi se godimice dne 25. decembra uspomena na narodjenje Onoga, koji je uzeo na sebe slabašnu čovječju put i koji je žrtvovao sam sebe svomu Otcu nebeskomu, da zatvori vrata pakla i da nam pripravi na drugom svietu bolji život.

Bez blaga i bogatstva uz svakojake patnje i progonstva, kojim bijaše čak do svoje mučeničke smrti izložen, sjajno je pobjedio sve protivštine, pomiriv tako griešni sviet sa Stvoriteljem neba i zemlje.

Koja dakle kršćanska duša, da se neveseli iskrenim srcem svakogodišnjoj uspomeni na porodjenje Spasitelja svieta? Tko izmedju nas da veselo nezapjeva sa božjimi blagovestnici nad jaslicami u skromnom Betlehemu: *Slava na višinah Bogu i mir ljudem na zemlji, koji su dobre volje?*

Pa ako je Sin božji sašao na zemlju i na sebe uzeo put čovječju, da nas oslobodi od vrata paklenih, nije doprineo najveću žrtvu, što ih viekovi poznaju, samo radi jednoga plemena ili naroda, jedino radi bogataša, mogućnika i visokopoloženih, nego za sav ljudski rod, za čitavo čovječanstvo.

Dapače naš Spasitelj, rodjen u ubogoj kolibici, sam siromah, najvećim je prijateljem i zaštitnikom ubogih, zanemarenih, zapuštenih i potlačenih, kako nas liepo uči naša sveta vjera.

Toga radi imadu nesretnici, pojedinci i narodi, najviše razloga, da se vesele narodjenju Boga-čovjeka, toga najvećega mučenika svih viekova. Vjerujuć čvrsto u njegovo božanstvo i u svetost njegove nauke, nije moguće, da ti nesretnici klonu duhom i da izgube nadu u njegovu svetu pravdu a u svoju bolju budućnost.

Upravo radi toga evo ti mili naš hrvatski narode pobude naše u predvečerje svetih božićnih blagdana, da uzmanjkala ni čaša „d o m a ć e g a", pa da je i koja kapljа više — sitno zato. Ta svatko znade, da *Božić* dolazi tek jedanput u godini, a bogme ni badnjak ne slavi se svaki dan.

Već je dobrahno zanoćilo.

Na vedrom i prozirnom nebištu trepere i drhću sjajne zviezdice. Ciela narav nekako spokojno driema, čini se kao da je na čas svlačila sebe kruto zimsko ruho, samo da što sjajnije dočeka — Veliki dan. Dà, čitavim svemirom kano da se preljevaju valovi tajinstvene, neke sveće strave, pred velebnom uspomenom veličajnog časa, kad se svietu narodio *Spas*, koji će svojim svjetlom razpršiti tmine neznanja, a blagom, božanskom rukom čovječanstvo riešiti težkih okova grieha i nemila robstva....

Zabielio i mjesec, a blieđe njegove zrake, kao da neće, da se takme sa živahnim tracima obilna svjetla, što se sa mnogobrojnih luči i svjetiljaka prolilo na prozore izba, u kojima vrvi život življe no ikada, nè, oni se radje kradu kroz *nizko* okance u tamnu sobicu osamljene jedne kućerke na kraj sela, i nekako se izvjedljivo zanstavljaju na kukavnom ležišću, gdje je zadriemalo dvoje sitne i bliedkaste djećice.

Nad ležajem poklekla suhonjava, blieda žena, djećija mati. Tuga joj obuzela dušu. Suznim očima prozire na svoju djecu i uzdiše bolno: Mili Bože! kad je inoj djeci u selu večeras toli liepo, toli ugodno, zašto da je upravo to dvoje nejačadi tuj moralo u krevet, a da nije okusilo ni mrve biela hljeba..... Ah! da joj je moguće, to srce bi im iz grudiju dala, al ovako? Nema odkud: jadna. U kući sve prazno, polje slabo urodilo, a ono nešto usjeva i božjeg dara u vinogradima uništila što prežestoka zima, što žega a s njome i krupa. Zlo, zlo da veće ne može ni da bude.... A milosti ni od kuda! Sve ju ostavilo!

Pa nije sama nerodica upropastila njezinu kuću. Bilo je osim toga u obitelji i inih nevolja, bilo je dugotrajnih bolesti bila i smrt..... Troje joj je djece pokosila grlobolja..... a starost i nemoć otca i majku. Troška na sve strane, a tuge i boli da svimeš... Kao da sve to nije bilo dosti, zahvatio prošle zime požar staju. Sve se prometnulo u prah i pepeo i staja i ono blaženstva, jedina podpora u nevolji.

Nevolja te nevolja!

A ni pol jada, kad bi čovjek imao barem koga, da ga utješi, da mu u nevolji pomogne, a dà, ljudi se easma odtudjili — sve se drži daleko, kao da je njezina kuća prokleta.

I jest, prokleta....

Tužna si majka zastrie rukama lice, pa uzdahnuvši duboko, poljubi djecu i pridigne se polako, pa da je ne probudi, izidje na prstima iz sobe i udje u kuhinju, da na ognjištu zapreta vatru i da uredi, što se urediti imalo.

Kad je i time gotova bila, udje u drugu pokrajnu sobu, gdje je za priprostim, odugim al uzkim stolom sjedio čovjek srednje dobe, na već prosiede kose i brade. Lice mu je suho, navorano, blieđo, a pogled sumoran, rekao bih, malne tup.

Odjelo je na njem priprosto i iztrošeno, a kroz mnogobrojne podrtine na košulji i hlačama proviruje njegova podosta biela put.

nekoreš duhom u težkih kušnjah, koje te saliču sa svih strana, već da digneš oči i srce k božanskomu Dietetu, koje štiti i brani nevine, trpeće i zaboravljene.

Slaveći narodjenje Isusovo, crpi snagu i vjeru u konačnu pobjedu tvojih prava, koja se osnivaju na pisanih zakonih, a navlastito na onom zakonu, što no ga je propovieđao i tumačio Onaj, kojega narodjenje sutra slavimo. Upri svoje oči vesela srca i vedre duše u Spasitelja, koji neće da bude tlačitelja ni potlačenih. Vjerujuć u Njega, dočekati ćeš bez dvojbe bolje dane, sreću i slobodu svoju na ovom svietu, a na drugom uživanje nagrade za tvoje jade i nevolje. U to ime, mili rode, *čestit i sretan bió Ti Božić!*

Govor

zastupnika dra. *M. Laginje* u sjednici od 14. d e c e m b r a 1895. zastupničke kuće carevinskoga vieća u Beču.

Razpravljalo se je o stavki „m i n i s t a r s k o v i e ć e", te je naš zastupnik obzirom na to, da medju ministri ima i Slaveua (Poljaci: Badeni i Bilinski) najprije rekao nekoliko rieči u hrvatskom jeziku, naglasujuć, da nemože ni ove prilike propustiti, a da ne reče koju u svojem jeziku, a to tim radje, što na ministarskih stolica sjedi takodjer ljudi od našega slavnoga naroda, poljska naša braća, koja će razumjeti ne samo glas besjede, nego i glas srca.

Onda reče njemački (po stenografskom zapisniku):

Visoka kućo! Držao sam, da je najpriličnije, te ovdje, kod poglavlja o ministarskom vieću razložim nekoliko naše tegobe u pogledu Istre, koju ovdje zastupam u prvom redu.

Već radi samoga poglavja, o kojem se razpravlja, neću da razpredem drugih govora, nego hoću samo, da načelne naše tegobe označim.

U svojem govoru od 10. decembra ove

PODLISTAK.

Na badnjak.

Napisao Emin.

Netom se sunce sakrilo za goru, a prvi suton zahvatio zemlju, zamnije s tornja seoske župne crkve u tihanom predvečerju srebreni glas zvona.

— Stari se Mato nekako požurio, govorili nekoji vraćajući se s polja kući.

— Valjada mu dodijao glad. Stari Mato već od jučer posti. Dvadeset i četiri sata na tašte, nije bogme nikaka šala, odgovarali drugi.

— Al ipak malne da ga nije napast svladala. Pošao naime Mato o podne k susjedi. Ona je varila „prežganu juhu". Prostrla stol, a bogme ponudila i Mati. Mato se otimao — al žena je gotova napast. Napokon uzeo žlicu i zagrabio u zdjelu. Al u to se dosjeti jadu, baci žlicu, zahrali i izadje iz kuće, bojeći se, da ga i opet nebi salotila napast. To mi kazivala Mare Jukićeva, pripoviedi netko od družine. Sviet udari u grohotan smieh.

— Al zlo vas ne snašlo, zar ne čujete, da glas božji zvoni, ukori vragoljastu čeljad neka starica, što je putem prolazila.

— Pravo velite, babo Tonko, odvratiše pametniji, pa skinuše kape, stadoše šaptati tihu molitvu.

Kratko iza toga čitavo je selo opustjelo. Sviet ogladnio, pa se za dobe povukao pod svoje krove, da u krugu svojih milih uživa ono božjeg blagoslova, što ga vriedne domaćice svarile i na trpezu donieše, dok se s druge strane gazde već i onako pobrinuli, da nebi

Glavu naslonio o lievu ruku, a desnom podržavao u ustima kamiš zeuljene lule, u koju je bio ponatrpao nešto izsušena „kuša", jer duhana u njega nije bilo, a pošto je bio privikuuo na pušenje, to mu se činilo nekako mučno, da mu se izpred očiju ne izvijaju koluti dima.

Šuteći povlačio je mutne oči po kukavnom i iztrošenom namještaju tiesne sobe, i po njenim golim, pocrnjelim i požućelim stienama, kojima je slabo svjetlo čadjave uljenice nekako čudno titralo.

Nekud se za malio. Mora da su ga zaokupile težke misli. Svjedok je tomu ponajbolji crni onaj oblak, što mu se nadvio nad čelo, pa i bolni onaj izraz lica i očiju, koje bi kadšto sievnule tamnim, mutnim plamom, a po dubokom, težkom i bolnom uzdahu, što bi mu se u taj par vinuo iz grudiju, čovjek bi sudio, da ga mori ljuta nekaka pečal.

Stupivši žena u sobu, ponajprije baci pogled na čovjeka i nekako ju zazeblo oko srca, videći ga onako tužna i sumorna. Ne rekavši ni rieči, uze pletivo, što joj je ležalo na nizkom kevetu i sjedne na drveni, razklimani stolac, baš nasuprot mužu.

U sobi bilo sve tiho, tek se čulo brzo pomicanje igala i šuštanje predje, što se polagano izvijala iz klubka.

Žena je medjutu već kat pridigla glavu i izpod oka zirnula na muža, kao da mu želi nešto reći, nu svaki put ponikla bi nikom, a ni da bi što kazala. Kad u njeke odvaži se ipak. Spusti pletivo u krilo, digne glavu i reče bojazljivim tihim glasom:

— Ivane!

godine, u kojem je nekim načinom pokušao raztumačiti i proširiti svoj programni govor dotaknuo se je preuzvišeni gospodin ministar predsjednik južno-slovinskih plemena, te je označio stanovište sadanje vlade prema njima ovako: (čita.) „Vlada se čuti dužuom, da izpuni prave kulturno-narodne potrebe tih plemena uvidjavno i dobrohotno".

Da nas visoka vlada ovdje upita, bi li htjeli još povrh toga štogod, to se smatram ovlaštenim u ime mojih drugova i u ime naroda, koji zastupam, izjaviti: Mi za stalno nepitamo ništa više nego li ono, što je njegova preuzvišenost obećala, naime da se izpune naše istinite kulturno-narodne potrebe, i da se to učini uvidjavno i dobrohotno. Više od toga nepitamo, zato će moje dalnje govorenje ići poglavito za tim, da dokažem visokoj vladi, da naši zahtjevi u kulturnom pogledu neimaju u sebi baš ništa takova, o čem bi vlada mogla misliti, da je izazivanje (provokacija) proti drugim plemenom.

Neka mi bude dozvoljeno već ovdje opaziti, da sve ono, što vlada spozna kao kulturnu sadanju potrebu jednog naroda, nesmije se nikako uzeti kao izazivanje drugoga kojeg naroda. (Odobravanje.) U izpunjenju onoga, što je na zakonu osnovano, nitko nesmije nazirati provokaciju proti sebi. (Odobravanje.)

Naše su pak potrebe i želje našega puka takove, da u istinu nemogu služiti kao žaljenje drugog naroda.

Zato hoću, da spomenem samo što mi zahtjevamo na primjer u političkoj upravi. To je ponajprije, da se bar u našoj pokrajini za pokus uvede, što bi bezdvojbeno koristno bilo za sve pokrajine, naime preosnova političke uprave, barem u najnižih molbah.

Ali mi nemislimo pri tom samo preosnovu političke uprave same, nego i jedno novo razloženo zaokruženje političkih kotara prve molbe, dotično pomnoženje istih od prilike tako, da svaki sudbeni kotar bude zajedno i politički.

Od političke vlasti pitamo nadalje, neka cieli svoj upliv upotrebi, da po svoj Istri i najedankrat budu na novo razokružene mjestne občine.

To nije stvar samo autonomnih vlasti, nego je i stvar vlade, koja se u svih granah uprave oslanja na najnižu upravnu skupinu, to jest na občinu.

Mi ćutimo ljutu potrebu takove preinake. Poznato je, da je u našoj pokrajini tako, da na sploh u gradićih žive talijansko ili barem žalibože već potalijančeno stanovničtvo, a po selih slovinsko.

Uredjenje občina pak je tako provedeno, da su mnoge slovinske seoske občine združene u jednu mjestnu občinu sa talijanskim gradićem ili trgom. Mogao bih napomenuti primjerice Oprtalj, Motovun, Poreč, Lubin, Vodnjan itd, gdje je u dotičnih mjestnih občinah znamenita manjina talijanska prema pretežnoj većini slovinskoj, i gdje slovinskomu rodu nastaju neizrecive štete, na primjer u pitanju školstva, osobito glede naukovnoga jezika na pučkih školah, glede zdravstva, brige za siromahe, jednom rieči glede svih grana javne uprave.

Dà, pitanje razdiobe mjestnih občina u Istri za nas je vrlo znamenito —, a moglo bi vremenom postati i za visoku vladu —, pitanje za nas političko, jer imamo u najnovije vrieme dokaza o tom, da se pomoću naše hrvatske zemlje i brojem našega slovinskoga stanovničtva, neki hvališu nečim čega nije bilo ni neće biti. —

Visokoj je zastupničkoj kući naime poznata ona neka zgoda, gdje su se načelnici istarskih mjestnih občina, naročito i onih, koje sam prije spomenuo, pred par godina u tršćanskoj gradskoj dvorani sastali kao zakoniti zastupnici tobože talijanskoga pučanstva Istre, te se je taj sastanak imao ovjekovječiti pločom spomenicom sa napisom, da je na uspomenu i na dokaz, da ljudska sila nemože uništiti dvadeset vjekova latinskoga gospodstva (Čini nam se, da je bilo rečeno: latinskoga života. Op. Ured.) — Zastupnik vitez Stalitz prigovori: Nije se izvelo! Zastupnik dr. Laginja napreduje:) Nije se izvelo, jer se nije smjelo izvesti. Više načelnika, koji većinom zastupaju naš puk, bilo je k Vam došlo kao da zastupaju talijansko pučanstvo, a to je bila povjestna i faktična laž.

Od političke uprave zahtjevamo na dalje, da već jedanput oduzme občinam, koliko je više moguće, breme obavljanja državnih poslova. Občine trpe od toga neizrecivo i neće moći tako dalje obstojati.

Ja bih se mnogo većoj koristi nadao kad bi zemljarina makar ostala, kolika jest, a da dobijemo političku upravu, koja bi bila više na pučku i razložitija, naročito pak, da se občinam što više olakoti breme obavljanja državnih poslova; jer u tom bi za narod bila velika korist, a ne u tom, hoće li kmet plaćati baš 8 ili samo 7 i pol forintih zemljarine.

Što imamo tražiti od visoke uprave poljodjelstva, o tom smo već često govorili. U tom pogledu taknuti ću se samo dvojega. Jedno, moramo pitati od visoke uprave poljodjelstva, da konačno uredi odnošaje zemaljskoga gospodarstvenog vieća tako, da se u oba naroda postigne pripravnost za štogod u istinu koristna, da se prestane upotrebljivati izključivo samo talijanski jezik, da i u tom pogledu već jednom zavlada ravnopravnost jezika. Za drugo želimo, što je bitno, da od onih, koji su obvezani, budu na dobu predloženi računi zemaljskoga gospodarstvenog vieća i u obće obračuni vrlu svota, što jih država daje i što se od toga prima.

Od ministarstva zemaljske obrane nemožemo mnogo pitati. Nepada nam ni na kraj pameti, da zahtjevamo občeniti oprost od vojene službe za uzdarje onoga, što je negda dala vojnička krajina, gdje žive naš narod. Znamo, da su vremena prošla za takove milosti, zato se moramo omedjašiti na ono, što je najpotrebnije. Mi zahtjevamo od visoke uprave za zemaljsku obranu, da štedi našu radnu silu, osobito onu maloga kmeta i maloga zanatnika, da momčad bude puštena na dopust koliko više moguće, čim je izučila prva vježbe, pak da se našoj narodnosti, navlastito našem jeziku dade nešto više poštovanja, što se na žalost uvjek ne čini, pak napokon, da se štedi vjerozakonsko čustvo našega kršćanskoga, osobito katoličkoga puka, te da se oružne vježbe i drugi takovi vojnički poslovi neobavljaju na neke velike blagdane, kao što sam primjerice ja sam vidio u Puli pred godinu dvie.

U sudstvu imali bi istarski Hrvati mnogo toga zahtjevati.

Bojim se, da će se u tom samo vrlo pomalo napredovati, jer nam se je u tom obziru već pred više godina obećivalo, što se kasnije nije izpunilo.

Ja kao pravnik nemogu na pr. razumjeti, kako se mogu posvema ovršivati načela postojećega kaznenog postupnika glede razpravljanja neposrednog i ustmenog, ako se naši ljudi i kao svjedoci i kao obtuženici preslušavaju u tudjem jeziku (Čujte! Čujte!), ako se na konačnih razpravah o njih razpravlja ne u njihovom materinjem jeziku, nego o tudjem, ako vrhu njih sude sudci i porotnici, koji nepoznaju njihovog jezika. U koliko ja poznam kazneni postupak, uvjek sam pronačavajuć dotične ustanove držao, da zakonodavac nije nikad ni pomislio na to, da bi pri redovito nadležnih sudovih sudci i porotnici mogli nepoznati jezika obtuženikovoga, pak ipak je kod nas već odavna tako.

Nedavno sam ja kao branitelj imao slučaj, gdje sam na dobu, barem 10 dana prije konačne razprave prigovorio proti dvojici od trojice sudaca porotnoga dvora i proti većini porotnika radi nepoznanja obtuženikovog jezika, i takova pritužba bila je naprosto odbijena. —

Mi ćutimo vrlo potrebu, da se sudbeni kotari u našoj pokrajini na novo zaokruže, i da se, ako ne mnogi, a to barem najpotrebniji novi sudovi ustanove. Takovo povećanje nakanjeno je u koliko znam, samo u toliko, da će biti osnovan novi kotarski sud u Dolini, a to ondašnji puk željno očekuje. Nadam se, da visoka pravosudna uprava neće ostati pri samom tom povećanju, nego da će na tom putu i napredovati.

Kako nam je pak u bogoslovnih i naukovnih poslovih, o tom bi se morale knjige napisati.

O tom će, nadam se, pri razpravi dotičnih resorta dobiti prilike moj drug i strukovnjak da govori; ja ću nešto posve u kratko reći omedjašiv se na ono, što kod nas ćuti tako rekuć već svako diete i svaka baba, a to je pitanje jedne srednje škole za Hrvate i Slovence u Istri, po mogućnosti u Pazinu. Tomu se svi mogući prigovori čine i prigovara nam sa, da smo siromašni, te da neće biti dosta dječaka za takovu školu, prigovara nam se, da od našega naroda u obće malo mladeži ide u srednje škole, prigovara nam se, da bi to bilo žaljenje drugoga naroda; u kratko, donosi se tisuća prigovora samo zato, da se ne zadovolji, ili barem, da se već sada nezadovoji jednoj krvavoj potrebi narodnoj.

Ja ću u tom pogledu reći samo ovoliko: Gimnazija riečka i senjsku pohadja već odavna poprečno do 150 mladića hrvatskih i slovenskih iz Istre; nekoji povrh tih polaze gimnazije u Dalmaciji, neki one u Tratu, Kopru, Puli itd. Može se dakle bez straha, da će se pogrešiti, uzeti za stalno, da već od nekoliko godina po 160 do 200 mladića slovinskoga roda iz Istre polazi kakovu gimnaziju, ili u obće srednju školu (Sasvim pravo!)

Onim, koji polaze riečku ili senjsku gimnaziju, ide naopako, jer nedobivaju štipendija, budući se uče tobože u inozemstvu, a kad su svršili gimnaziju, te se hoće upisati na koje cislajtansko sveučilište, gube obično po semestar, jer dugo traje dok jim bude priznata svjedočba zrelosti, a u obće stoji do volje dotičnoga ministra, hoće li to učiniti ili neće. Na čast nastavne uprave moram priznati u tom pogledu, da poznam mnoge slučaje, rekao bih skoro sve, gdje je svjedočba zrelosti priznata, al ipak to je nešto, što nije u zakonu utemeljeno, te može odvisiti od volje ili od političkog položaja, kakov jest u stanovitoj dobi.

Ono 50, 60, mladića hrvatske narodnosti iz Istre, koji se uče na drugih gimnazijah, bilo i na ovostranih, otudje se svojoj narodnosti, jer to ćete gospodo dopustiti, da je čudo, ako mladić, koj oč prvoga gimnazijalnog razreda do konca sveučilištnih nauka nečuje ništa o svojem jeziku, o književnosti, o povjesti svojeg naroda, ostane još dobar, vjeran sin svojega naroda.

U pogledu broja naroda, netreba mi nego pozvati se na posljednji službeni popis, koj nam nije bio sasvim povoljan, pak i po njem Hrvata i Slovenaca u Istri ima 185.000, prema 118.000 Talijana, koji imaju cielu svoju gimnaziju i koju jim mi nikako nemislimo uzeti, jer to bi jedva bilo izazivanje (Tako je!), pak prema 5.900 Niemaca, koji imaju u Puli podpunu gimnaziju sa njemačkim naukovnim jezikom.

Ako se dakle tužimo na to, da je u nas sudaca, koji često nerazumiju našega jezika, ako se tužimo na to, da nam se odgaja inteligencija, koja ide i ići će isključivo za svrhami i ciljevi druge narodnosti, ako se tužimo, da dalje nemožemo podnositi takovih odnošaja, onda neka nam se bogme nereče, da tim žalimo drugu narodnost u pokrajini; ono su samo vierne tužbe o naših nepodnosivih prilikah.

U tom obziru moram pozvati visoku vladu neka nekako pomirljivo stupi izmedju nas i druge narodnosti (Sasvim pravo!) neka neočekuje od nas, da ćemo se možda izručiti drugom narodu na milost i nemilost, jer mi toga nemožemo; ali neka neočekuje ni to, da će drugi narod, koj dosada ima sukno i škare u rukama, posve i bezuvjetno dobre volje pristati na to, da se nami dade, što nas ide po pravu i po zakonih. Ako je dakle ruka, koja nam se je pokazala, u istinu jaka, mi se je nebojimo, jer mi pitamo samo ono, što nas ide popraviti i po zakonih. Nu ako je vlada jaka, ona treba, da i tamo dolje zahvati u redu i da u život uvede ustavne odnošaje kako su pisani u knjigah i paragrafih. (Odobravanje.)

U tom pogledu prva je zadaća vlade po mojem nemjerodajnom mnenju, da dade

Dalje u prilogu

Čovjek se trzne, pridigne malko glavu, izbuli oči, pa će upitati kratko, nevoljko:

— Što je?

— Razgovaraj o čem godj. Otresi se jednom zlokobnih tih misli. Mogao bi obuljeti — pa onda? Ovako nam ide zlo, a što bi tek onda bilo... Smiri se... Bog hoće valjada da je tako... Rodili smo se, da trpimo, pak trpieti moramo... Jao si ga onomu, koga božja ruka stiže....

Žena zamukne na čas, a iza kratke stanke prihvati:

— I meni je duša boljela, kada sam već u suton morala da nevoljnu dječicu opremim na počinak — onako gladnu.... Ah! biednih ti crvića!.... Sva se djeca u selu večeras goste i vesele, samo za njih kao da badnjaka ni nema.... Na nas je Ivane Bog zaboravio! Žena prestane. Osjetila je u očima suzu, al ju brže bolje protrla rukom, ne hoteći, da je muž vidi, gdje plače.

Ivan je mrko gledao izpred sebe. Kad u njeke se prene, pa spustiv lulu na stol i uhvativ se obim rukama za glavu iztisne:

— Zlo nas snašlo, ženo, zlo!...

— E, dà, na žalost. Al bit će bolje, Ivane hoće, hoće.... Bog će se jednom valjada i na nas smilovati. Samo ti se ne žalosti. I prvih godina živjeli smo oskudno, nu bilo je dobrih i darežljivih ljudi, koji su nam uviek bili na ruku.... Sjeti se samo lanjskog badnjaka. Kako se dobri ljudi natjecali, tko da nas ljepše i bolje podari, tako da je u nas bilo svega i svašta, a mi zajedno s djecom proveli praznike u podpunom zadovoljstvu. Ah! Ivane, Ivane, ja mislim, da je sam nečisti naveo pod naš krov onog zlokobnog čovjeka... jer od onog vremena....

— Šuti ženo, molim te ne spominji mi toga, prekide ju naglo Ivan uzrujan od silne unutarnje uzbudjenosti.

Nu u jedared plane mu lice živim plamenom, oči mu ljutito sjevnu, a on osoviv glavu gnjevno se prodere na svoju ženu:

— Pa čemu tolika jadikovanja? Koliko puta kazah ti u nevolji:

— Jele, ako Boga znadeš, ne daj, da skapamo, segni rukom tamo u škrinju, nači ćeš nešto krajcare, al ti, ti si so uviek skanjivala.... ti....

— Jesam, ne tajim, al i sada ponavljam ti po stoti put, da bi voljela, da me smrt odavi prije nego li bi segnula za onim prokletim novcem.... reče žena drhćućim al odrešitim glasom.

Ivan ošinu ženu oštrim i jarostnim pogledom, nu videći je, gdje se opet latila svoga pletiva i mirno nastavljala svoj rad, klone mu glava na grudi i prošane, kao da sam sebi govori:

— Jest, ona govori istinu. Prokleti su, prokleti. I ja sam proklet. Ah! ali sam kukavan i nesretan!...

Od silne uzbudjenosti nije mogao više da sjedi mirno.

— I ti, i ti me još te mučiš.... kan da nije dosti, što me bies u srcu davi, iztisne Ivan, pa ustav, izadje na polje, da se na čistu zraku primiri. Pratio ga je bolan uzdah biedne žene, kojoj je bilo sada silno žao, što je i nehote raztužila svoga muža.

Noć je vani bila studena, ali vedra. Jaka gorska briza što se sa sjevernog briežja spuštala u dol, zasjecala je poput ljuta oštrice u lice nevoljnika, koga je uza sve to pod čelom nešto strašno palilo.

Stajao je tuj pred kućom nepomičan i niem, na oko miran, nu kolike li su bile muke, koliki li jadi, koji su mu trli izmučeno i ojadjeno srce? A kako je inače u selu bilo sve živo i veselo? Pa osobito u kući njegovog susjeda siedoga Marka, čestitoga i vrloga prijatelja ubogih i strudjujućih? Koliko bi se tuj nočas iza večere sabralo ljudi, da u ugodnom i prijateljskom razgovoru sprovedu ono nekoliko sati, što ih dieli do ponoćne pobožnosti!

Dobromu se Marku uviek rado išlo, nu još se ga rndje slušalo, kad bi razgovarao, ta poznato je, da mu je svaka rieč zlata vriedila. I Ivan znade zato, a sjeća se takodjer i to, da je nekoč Marku bio najmilijim gostom, a sada?

Nu gle! Iznenada zamnieli u vedroj noći zvonki djetinji glasovi.

Činilo se ubogome nevoljniku, da usried paklenih muka, što mu poput gvozdenog obruča sapele dušu, sluša nekaki nebeski, rajski zbor andjela božjih.

Iznebuhce se lecne i načuli uši, da bolje sluša. Ovog su puta do njega doprli divni zvuci poznate mu pjesme: „Oj Hrvati još živi...." Ah! koliko li ju puta pjevao, dok je sa svojom braćom polazio na biralište, i drugud, gdje se imade, da pokaže prava volja naroda!

I obuzet svakakim davno ne kušanim miljem, što mu ga u dušu u taj čas prelila uspomena na prošasta ljepša vremena, i nehotice podigne glavu, da u pjevanju prati djecu. Nu u jedared pojača se dječji sbor sa nečijim muškim glasovima i svi složno zaore:

„Bio prokletizdajica
Svaki domovine!..."

Kao da ga usred srca zmija ujela, čovjek se na te rieči trže. Bilo mu, kao da će se pod njegovim nogama raztvoriti zemlja da ga proguta.

U to mu pogled slučajno zape u daljini o brežuljak, kor i se na vrhu o mjesečevu sjaju bjelasalo nekoliko kuća. Na taj se pogled sav zgrozi, i kao da ga pakleni duzi gone, uteče sav prestravljen u kuću. — u sobu, gdje je i prije bio, nasrne na škrinju, što je u prikrajku bila, otvori je, pretraži je rukom pa izpipav negdje na dnu isto nekaki omot, uze ga i poleti kroz kućna vrata u noć. To se sve zbilo u tren oka i k tomu toli naglo i toli iznenada, da se je prestravljena Jele, od silnoga čuda mogla snaći tek u toliko, da je bacivši na stran pletivo, poletila na kućna vrata, pa na dvorište, odkud je mogla razabrati, da joj je Ivan skrenuv sa jedine seoske ulice, udario cestom, što vodi uz brežuljak u grad.... Žena se poboja za muža. Htjede ga dozvati, al ju izdade grlo. Sva mučna i nevoljna povuče se u kuću i klekne pred jednu sliku, što ju u sobi imala, pred sliku Bogorodice i božanskoga Djeteta, te ih u suzama dugo moljaše, da bdiju nad glavom ojadjena, i nesretna njezina muža....

— Odbor moli sve prave rodoljube domaće i izvanjske, da obzirom na plemenitu svrhu zabave, što mnogobrojnije kod iste sudjeluju. — Početak u osam sati na večer. Ulaznina kruna po osobi.

Občinski izbori u Žminju. Od tamo primamo o netom svršenih izborih koliko sliedi: Javljamo Vam konačni uspjeh obavljenih izbora.

U trećem tjelu glasovalo je naših 190 protivničkih 46.

U drugom tjelu naših 114, a protivnici ostali su na trgu, jer ih imade najveć desetak u tom tjelu.

U prvom tjelu naših je pristupilo k izboru 61, imali smo ih još njekoliko u pričuvi, protivnici došli su u dvorano in corpore ali se takodjer in corpore dugim nosom povukli natrag videć liepu kitu naših kmetova, koje su uzalud molili, zaklinjali, i na šarenjačko krnjelski mamili liepak. Ipak su 4 naša šarena kmeta glasovala za šuranjačku listu, misleć da će polu-gospoda po obećanju u borbu. Novi spasitelj Žminjske občine bio je dao na narod sliedeći oglas: „Narode, otpri oči, tajnik je dao zobati soli i plovanu, izabral si je takovo zastupstvo, da bude mogal raditi što mu drago. —

Mi pitami toga kukovnoga junaka, da odbaci krinku i neka se pokaže tko je i što je. — Imao je pravo na glas i otac mu. na voljeli bi ga bili dati narodnim protivnikom, koji su ga zadnji dan i dali.

Rovarenjem ne dodje se do pravog napredka. Jeli su gg. svećenici zatvorenih oči i hoće li biti naš novi glavar sliep, pa tako svi oni naši dični zastupnici naroda, koji su uvjek radili za boljak ove občine ili je netko drugi gluh i sliep?

Hvala dičnim Lindarcem, Pazincem i sveto-Petarcem, koji nisu požalili truda i došli amo glasovati.

Naši dični zastupnici naroda gg. Laginja i Spinčić izpričaše se iz Beča pismeno, što nemogu na izbor ali obećaše doći posjetiti naše hrabre Žminjce.

G. dr. Vitezić upozorio je obć. ured, da mu je bilo pismo otvoreno, premda voskom zapečaćeno, na što upozorujemo mi sl. ravnateljstvo poštah, da dade stvar nepristrano pretražiti, jer plaćamo poštu, da bude tajna.

Žalimo za onu šaku zaslieplienih Žminjaca, koji se odrekoše bratske sloge i ljubavi, dočim kličemo iz dna duše svim ostalim poštenjakom našim srdačni: Živili!

Za unesrećenoga Antuna Šestana sabrao je g. dr. Ivan Zuccon u Puli 4 f. 50 nč. a darovali su gg.: Fran Glaser 50 nč., Ante Mezulić 1 for., Lacko Križ 1 for., Jakov Sinak 1 for., dr. Ivan Zuccon 1 for. Nadalje sakupio g. Ivan Piglić, crkveni starešina i posjednik u Lovranu, na piru sina mu Josipa sa Anom Gašparinić 7 for. 20 nvč.

K otvorenju istarskoga sabora. U Gorici izlazeći lažiliberalni list *„Il Corriere"*, kojim upravlja poznata židovka *Luzzatto*, i koji je često dobro obavješćen o tajnostih žute kuće u Trstu, piše u broju od 21. t. mj., da je doznao iz najpouzdanijega vrela, da će otvoriti istarski zemaljski sabor sam c. kr. namjestnik gosp. vitez *Rinaldini*. Vladu da će zastupati c. kr. kot. kapetan na Voloskom g. Fabiani, a sa c. kr. kotarskim poglavarstvom u Poreču da će privremeno upravljati c. kr. namjestnički tajnik gosp. Lasciac.

Glede otvorenja sabora po gosp. namjestniku i glede zastupanja vlade u saboru, pisali smo i mi već u zadnjem broju u istom smislu, a pošto se nalazi upravo sada g. namjestnik u Gorici, mogla bi biti posve istinita viest rečenog židovskog glasila.

Novi odbor hrvatske čitaonice na Rieci. Od tamo piše nam prijatelj, da bijaše izabran na zadnjoj skupščini one hrvatske čitaonice sliedeći odbor: predsjednik g. Andre Perušić veletržac; podpredsjednik g. Higin Pajkurić veletržac; tajnik g. Cezar Akačić; blagajnik g. Ivan Stunić; gospodar g. Mate Glavan; odbornici: gg. E. Barčić, I. Bakarčić, S. Bole, F. Mohović, dr. G. Schwalba, dr. I. Rutora, M. Gilić i I. Brazoduro.

Za žensku podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda uplatili su nadalje članarinu za g. 1895. u Kastvu: gdjica *Marija Petrak* iz Zvoneće 1 for. i gdjica *Albina Munić* iz Kastva for. 1.

Za oprost od čestitanja stigli su nam sliedeći iznosi: gdjica. Barbara Velikonja, učiteljica za ženske ručne radnje u Pićnu 1 for.; g. M. M. u Trstu 2 for. Ovu svotu opredielismo družbi sv. Cirila i Metoda.

Za oprost od čestitanja darovaše na korist *„Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri"* gg. supruzi Mirko i Ernesta Jelušić f. 2.

Iz Beča 21. decembra. (Carevinsko vieće). Cieli tjedan vodi se razprava svaki dan po šest, sedam, osam, devet i deset ura. Nekoliko put održavale su se i večerne sjednice. Tako sinoć od jedne do jedanaeste ure, a i tad bila je sjednica zaključena samo radi toga, jer nebijaše dovoljno članova prisutnih. Inače bila bi trajala i do pol noći i dalje. Tjera se tako, da se nit nemože razpravljati kako valja. Hoće se na glavu na nas mnoge stvari riešiti. Jučer n. pr. se je razpravio provizorium (privremeni proračun) za prva tri mjeseca dojduće godine, t. j. dozvolilo se privremeno vladi trošak za mjesece jenar, febrar i marač 1896. Tom prilikom izreklo je liep govor zastupnik iz Štajerske dr. Gregorec. Osvrnuo se je na rieči ministra-predsjednika glede zahtjeva Hrvata i Slovenaca, i ocrtao prema tomu njihovo stanje, držanje vlada u Koruškoj, Štajerskoj, Kranjskoj i Primorju, i nazore njihovih narodnih protivnika, po kojih je svaki i najmanji zahtjev hrvatskoga i slovenskoga naroda inazivanje ili provokacija bud za Talijane bud za Niemce. Svakako bilo bi dobro, da se slavno uredničtvo „Naše Sloge" osvrne[1]) pobliže na taj govor, da ga izcrpi u glavnih točkah. Razpravilo se je i nekoliko neznatnijih zakonskih predloga, a redovito so razpravlja proračun za godinu 1896, kod kojega se je došlo do poglavja VIII., do ministarstva domobranstva, koje se danas razpravlja usuprot želji mnogih, da se i to poglavje uz pedalja odloži za onda, kad se carevinsko vieće opet sastane. Kod ministarstva nutarnjih poslah bili su primljeni razni predlozi proračunskoga odbora, tičući se narodnih i gospodarstvenih probitaka stanovnika Istre, kao i gradnja nekih cesta. Ti predlozi bili su postavljeni na temelju resolucija učinjenih prilikom prošle proračunske razprave po naših zastupnicih Spinčiću i Laginji. Isti postavili su ovih dana jednu interpelaciju na ministra trgovine radi jezika, koj rabi ravnateljstvo pošta i telegrafa u Trstu prema hrvatskom pučanstvu Istre, a dvie na ministra financija. Jedna kaže svu grozotu postupka poreznih oblasti u Istri prema hrvatskom pučanstvu[2]); druga kaže, koj jezik financijalne odnosno porezne oblasti sa hrvatskimi strankami u Istri rabe[3]). Te interpelacije će uredničtvo stalno u cielosti u prevodu donieti, a tako i prije spomenute predloge proračunskoga odbora.

Danas je posliednja sjednica prije Božića. Carevinsko vieće će se pak sastati negdje polovicom febrora, kad najme zemaljski sabori obave, kako budu mogli, svoje poslove.

Zemaljska ludnica za Istru i Trst. Ovih dana bijahu ovdje odaslanici zemaljskoga odbora za Istru, te se dogovorišе sa odaslanici občine tršćanske glede gradnje skupne ludnice t. j. za Trst i Istru. Kako doznajemo uspjeli su ti dogovori te će dotični zaključci doći pred zemaljske sabore za Istru i Trst.

Oktobarska premještenja u porečkoj biskupiji. Još malo godina i poreča biskupija će biti poplavljena sa svećenici koparskoga konvikta i sa Dalmatinci, koji zanemariše svoj rod hrvatski, i sa italjanskimi ex-fratri. Onda će biti naopako hrvatskomu puku, jerbo će imati pastire, koji nisu izrasli iz naroda i koji narod ljubiti ne mogu, jer ga ne poznaju niti će ga ikada upoznati. Što je iz grada, nije za sela, a tko nezna govoriti s pukom, on ga ne može ni učiti ni podučiti. Pogledajmo bar nešto zadnja premještenja. U Fuškolinu namješten je kao župe upravitelj Dalmatinac, bivši fratar, koji je osobiti prijatelj poreče gospode i komu se je podielila sada i župa Gradina, kojom je više godina liepo upravljao č. g. Marok, sadašnji administrator u Karojbi. U Sv. Lovreč pazinatički poslala je providnost .... Franca Porečana, koji malo poznaje jezik hrvatski i koji baš nije za ovu župu, budući slabe tjelesne snage. U Kanfanar poslalo se mladomisnika Toso, Porečana, koji takodjer ne poznaje jezik hrvatski, a župa je baš sva hrvatska; u koliko se znade, nije baš strastan, ali Porečan je ipak. U Marčanu došao je neki Matich, o kojemu se znade da je odlučan taljanaš, i jer su Marčanci svi Čozoti, to će biti on tamo baš na svom mjestu. Monti, Sanvičentinac, poznat nam još iz sjemeništa, kao narodni protivnik, nastupio je župu Sišan kao župe-upravitelj. Ako je imao njegov predšastnik tamo dosta neprilika, valjda neće ni gosp. Vaterianu tamo ruže cvasti. I tako vam se na čisto hrvatske župe namještа svećenike, koji ne poznaju ni malo ili vrlo loše jezik puka. Veliki Bože, smiluj nam se sirotam!

Opet nesreća na Rieci. Tekar je prošla godina, što se je dogodila strašna nesreća kod gradnje guvernerove palače na Rieci, već je brzojav raznesao širom svieta drugu strašnu viest o novoj nesreći kod gradnje neke četverokatne kuće na Rieci. Porušio se je naime visok zid na nedogradjenoj još kući, te je ostalo pod ruševinami okolo 10 osoba. Od tih izvukoše sedam vrlo težko ranjenih, dva su već preminula a ostali nalaze se u velikoj pogibelji života. Još se nezna stalno tko je prouzročio ovu novu nesreću a dvojimo, da će se ni pronaći pravoga krivca, kao što se ga nije pronašlo ni kod nesreće od prošle godine.

Nadamo se, da će nas obaviestiti o toj novoj nesreći koji od naših riečkih prijatelja.

Iz Boljuna pišu nam 19. decembra. Sadašnje doba jest doba napredka; svuda pojedinci, družbe i narodi nastoje, da što boljom upravom prokrče sebi put k blagostanju. Šarenjaci boljunske občine, reć bi, da čine u tom iznimku, oni se drže uviek one stare: *„pleti kotac ko i otac"*, oni su natražnjaci. Njihovi vodje ili „zugsführeri", u koliko su i sami neuki, znali su crpiti koristi iz neznanja svojih suobćinara; rada bi još vodu na svoj mlin peljali, no reć bi, da uvidjaju i sami, da to ne ide baš gladko.

Bilo je vrieme, kada su u ovdješnjoj občini izbornici ovisili od samovolje 2—3 osoba; *„ovako zapoviedam i tako mora biti"*, zagrmili bi „svemogući župani", a puk nebi niti pisnuo, već glasovao kako mu bijaše naloženo. Sada čini se, neide to tako gladko, što šarenjaci dobro uvidjaju, pa se dali na hrdjavi posao, nebi li ostalo sve pri starom. Sa neukim kmetom lahko je baratati, previjati i šarati, misle si oni, pa se latili smradnih sredstva, da i nadalje proturaju samo svoje *„kumpure, stare žudihe, župane"*. Da postignu svoju svrhu, digli su po staroj *„talijanskoj i šarenjačkoj navadi"* hajku proti onima, koji jim najviše račune križaju, naime proti svećenicima. Viču na sva usta: *„nećemo popova blizu, nemojte birati popove, to nisu njihovi posli; za popa i fratra nije mač i puška, nego krunica i križ oko vrata"*.

Svaki pametan čovjek mora doći na misao, da njihove svrhe nisu čiste, kad se napinju sa svimi silami, da od sebe iz svoje sredine iztisnu svećeniku. Da bi imali u svojoj sredini naobraženih svjetovnjaka, ajde da, ali kad su sami neuki kmetovi, sumnjiva se mora pričiniti svakomu poštenjaku ta njihova igra. Da su oni pametni i mudri, da nemaju kakve nečiste špekulacije, da bi oni željeli procvat i napredak svoje občine, morali bi dapače nagovarati svoje občinare, da biraju svećenike u zastupstvo; no znadu dobro, da svećenici njim nebi služili u njihove nečiste svrhe, pa zato: *„van s njimi"*.

Treba imati na umu, da je svećenik na vanjšćini pozvan i dužan na to, da rukovodi neuki puk ne samo u duševnom smjeru, već i u materijalnom. Da nema svećenika (učitelja u ovoj občini ima samo jedan, a i taj plazi krivom stazom) ostali bi ljudi kao živine; jedinomu svećeniku imadu zahvaliti, da medju njima vlada poštenje, strah božji i čudoredno življenje. Sasvim tim vodje šarenjačke viču na sav glas: *„nemojte birati popove, jer jao si ga onda vama"* ili bolje *„nama"* naime *„zugsführerom"* a ne občinarom. Bože mili! zašto tolika buka? Šta će vam 2—3 svećenika škoditi u zastupstvu? Zar će vam oni možda *„prasnu"* občinsku blagajnu odnesti? Ta oni neće biti ni župani, ni podestati, ni konzilјeri, ni kašieri, već jedino zastupnici, koji će polag svoga razuma i polag svoje uvidjavnosti davati vam jedino savjete i protumačiti vam, kako da ovu ili onu stvar na što veću občinsku korist izvedete. Oni će izračunati ili bolje pregledati račune, znati će vam kazati kakvo je financijalno stanje vaših občina, kako stoji sa občinskimi glavnicami ili kapitali, kako sa zaostatcima; obavjestiti će vas u što se troši obć. novac, nastojati će, da se u koristne svrhe uporabi, da budu vaši mladji koristi imali, a to sve vi sami učiniti nemožete, jer neznate čitati ni pisati ni računati.

Najveća pogreška bila bi, kad bi se svećenike iztisnulo od obć. uprave u Boljunu; izabrati ovdje obć. zastupstvo bez svećenika, bilo bi isto kao zaploviti u široko i duboko more bez kormilara; najmanji vjetar, koj bi zadunuo, dao bi brodu drugi pravac, brod bi krenuo put lievo mjesto desno i razbio bi se. Občina je kao ladja, koja plovi k stalnoj svrsi, k jednom cilju. Načelnik je kormilar zastupnici jesu mornari, a ostali občinari jest putujuće ljudstvo a medju tim ljudstvom su i svećenici, koji ako vide, da kormilar i mornari spavaju nastojati moraju, da jih probude, a medjutim uhvatiti će sami za vesla, da se ne utope sa ostalimi putnicima, da neudare o pećinu ili da nezaplove na pjesak. Ako vide da kormilar daje ladji protivni pravac, ili ako ide ladjom proti uzburkanom moru, proti buri i da tim postavlja u pogibelj život svih putnika, dignuti će protiv njega svoj glas, baciti će ga makar u more, samo da se spase. Tako je i na občini; neuki kmet spava, pusti se medjutim za nos voditi od onih, koji malo znadu kako i on, ali su zato provejani i prefrigani; svećenici vide, da stvari ne idu pravo, pa viču na sav glas: „nemojte ići tom stazom, vrat ćete si slomiti, okrenite drugom stazom". Svećenici su občinari, oni imaju dosta posla sa občinskim uredom, njihova je koža po sriedi, oni plaćaju porez. kao što je razvidno iz iste izborne liste; a da i nebi ništa plaćali, imali bi pravo birati i biti birani i to na temelju §. 1. i 10. izbornog reda obć. ljade. U strahu zamolio za premještenje pravilnika za Istru. Buka dakle i hajka, koja se proti njima diže, neumjestna je i kriva; to je djelo i maslo onih, koji bi rada još za nos voditi siromašnog kmeta i njegovimi se žuljevi okoriščivati.

Nova stranka hrvatska, koja će se boriti proti staroj talijansko-šarenjačkoj, postaviti će u svoje kolo same odrešite, značajne muževe, nesebične t. j. takove, koji ne budu iskali svoje koristi kod občine, muževe što bude mogla mudrije i razumnije. neglededć na bogatstvo već jedino na pošteno srdce; ta stranka postaviti će u svoje kolo i svećenike, pa se nada da će i uspjeti.

Talijani i Niemci u Opatiji. Jedan ovdašnji židovski listić donio je u večernjem broju od dne 21. t. mj. iz Lovrana viest o pogrebu nekoga Bianchini-a, tajnika podružnice zlosretne „Lege", koji je preminuo dne 17. t. mj. u Opatiji. Pogreb obavio se dne 20. t. mj. u Opatiji, a prisustvovali da su mu zastupnici „čitave silne talijanske stranke one obale". Udionićtvala da je i glasba iz Opatije kano i sva gospoda Niemci, koji se nalaze sada u Opatiji.

Mi pako doznajemo od prijatelja iz Opatije, da je bio taj Bianchini jedan od najbiesnijih naših narodnih protivnika u onih stranah. Tamošnji Niemci, koji će se složiti bilo s kojim proti tamošnjem stanovničtvu, proti urodjenikom Hrvatom, htjeli su i ovom prigodom pokazati svoju ljubav do naših narodnih protivnika tim, što su nesamo mnogobrojno prisustvovali rečenomu pogrebu, već su dapače položili na lies pokojnika sjajan vienac sa crveno-bielom vrpcom. I talijanaši položiše na lies pokojnika vienac sa napisom „Casino di Lettura", a taj blaženi Casino nalazi se jedva u ugrijanih glavah nekolicine tamošnjih talijanaša.

Ovaj novi dokaz njemačko-talijanaške ljubavi na našoj obali izmedju Voloskog i Mošćenica imao bi otvoriti posve oči nekim našim dobrijanom, koji još uviek misle, da bi se još dalo sa Niemci doseljenici ugovarati proti bjesomučnim agitacijam tamošnjih talijanaša i potalijančenika.

Četrdesetgodišnjicu službovanja. Kako pišu zagrebački listovi slavio je financijalni ravnatelj i kraljevski savjetnik gosp. Matija Brusić, rodom iz Vrbnika, koji se je vrlo zauzimao za našu „Bratovšćinu" i za naš narodni pokret dok je bio na Rieci nižim činovnikom, slavio je ovih dana u Belovaru četrdesetgodišnjicu svoga službovanja.

Tudjinci u Istri i naši željezničke odnošaji. (Konac.) Žalostno je, da se kod nas malo pazi ili ništa na osobu onoga talijančića, kojega se prima u radnju. Bio on ovakav il onakav, jednostavno se ga prima — obješuke. Dapače vidjenji je i obljubniji, nego li mi domaći, ako i nismo za stalno nazadnji i nepošteniji od njih. Daje im se prednost — a tome uzrok? zaman pitaš oluje i grome! Tako je ipak . . . Nek mi se ne zamjeri, da sve ovo napomenuh prije, nego li ono, što je imao biti moj prvi posao. Mislim spomenuti okolnost, kako uprava državne istarske pruge zanemaruje, odbacuje i prezire domaće inače sposobne radnike, a Talijane tamo negdje iz *bogate* kraljevine, prima u svoju službu kano delavce. Državljanstva nit ne pitaju, znajući, da im se i bez ovoga kod nas dobro godi, a s druge strane drže oni, da nebi bilo pošteno izdati svoju domovinu primiv nečastno (!) austrijsko gradjanstvo. Možda je i ovo plod saveza Italije s Austrijom?! — Znadem, da je svakomu poštenomu radniku slobodan ulaz ma gdje bilo u svaki posao, al se podnipošto nebi smjelo trpiti, da se ovim tudjincem, ne znajućim naš jezik i neimajućim austrijskog državljanstva, daje prednost pred našima. Ima vam naših domaćih poštenih i vrstnih radnika, koji su svoga kralja služili kano podčastnici, pak ipak uzaludno traže zaslužka doma, u svojoj rodnoj zemlji, a kamo li da bi postali na željeznici što. A vide od prilike sasvim dobra radnika ili delavca. Na cieloj pruzi istarskoj ima ne malo Talijana, koji služe našoj državi, rodjeni u Italiji i bez austr. gradjanstva. Za danas napominjem samo ove:

1. Pietro Albiro, sada poslovodja, ili kako mi željezničari velimo: „Partiefübrer" u Pazinu; 2. Giuseppe Ferri iz Pezzare, poslovodja u Vodnjanu, gdje živi udobno sa svojom ženom i sinčićem *Umbertom*. Ovaj živući medju našim narodom, dao mu uglaviti, da znade za zakopano blago ili novac. Neki neuki povjerovali, pladali ga mastno i podarovali, ali svagda mjesto žutaka vadili na žalost tvrdo nezahvalno kamenje. Nešto o tomu poznato je istoj crkvici Majke Božje na Tromedju (Maria Saziana). Jednom provalili amo, otvorili grobnicu, da potraže zakopani novac; duboko prekrčili sav neposredni okoliš te crkvice — sve zaman Oni, koji ga pladali, bogme uvidili, da ih mudri talijančić za nos vuče kano ciganin medvjeda, pak oni jednog liepog dana odrezali mu kako vazda

[1]) Hoćemo. Op. Ured.
[2]) Priobćujemo ju na drugom mjestu. Op. Ur.
[3]) Donieti ćemo ju u budućem broju.

nje naime za postaje Čabrunići. Premjestili ga u Vodnjan, gdje danas uživa remuneracije 4 for. mjesečno za svoj stan, a ona stražarnica u Čabrunićih danas služi za gospodsko stanovanje miševa i ostaloj gamadi. 3. Antonio Giacomini, nadradnik (Vorarbeiter) na želj. pruzi Kanfanar-Rovinj. 4. Luigi Quida iz Ancone, nadradnik u Rovinju. 5. Giovanni Cortesi i 6. Giovanni Fernierri, oba radnika (Streckenarbeiter) na pruzi Kanfanar-Rovinj. — U zadnje doba Ferri i Albiro promakli se ili avancirali u želj. službi, a ovi ostali dugo neće počasiti. Uzelo se ih naime stalno (definitivno) u službu, vučuć mjesečno plaću, još k tomu dobili su za nagradu 20 for., za to valjda, što su rodjeni u — Italiji, i što znadu onako odlučno naše inače marljive i poštene radnike tjerati iz posla. Ovi nose jurve željezničku austrijsku monturu. Kod toga čudim se, što su ovaj put jedino zagrizli jabuku talijanski podanici, a naše višegodišnje radnike potiselo se ih u — kut. Među nama svima vlada veliko nezadovoljstvo. Usudjujemo se pako ovim putem zaprositi slavno upraviteljstvo državne istarske pruge, da unapried ne podieljuje stalne službe tudjincem, dapače, kojim se to dalo, da im se odužme; da ih se nečini avancirati na sramotu i škodu našu, jerbo nas sve radnike bez razlike narodnosti — ogorčava, videći tudjince za svoje poslovodje i gospodare. *Molimo ovdje i naše drž. zastupnike*, da izvole uzeti u svoju vrećicu što napisasmo, pa da poduzmu shodne korake na korist domaćeg radnika, od kojih će im biti hvala i čast.

O djelovanju banke „Slavija“. Iz izkaza o poslovanju banke „Slavija“ u odjelu životnom vadimo nekoje pažnje vriedne podatke: Od 1. siečnja do 30. listopada god. 1895 predano je banci 3348 prijava na osiguranje glavnica od 4,505.340 for. za slučaj doživljenja i smrti, a u tom istom razdoblju izplaćeno je iza umrlih članova njihovim nasljednikom glavnica za 311.440 for. Od postanka pako banke do konca god. 1894 izplaćeno je glavnicâ i štetâ za 24,032.716 for. 69 nč. Rezervni fondovi iznosili su od konca god. 1894. 6,575.861 for. 58 nč. — Znatni rezervni fondovi dokazuju povjerenje občinstva, koje se uli još bolje razabire iz toga, što su koncem godine 1894 iznašala sva u krieposti stojeća osiguranja 280,503.040 for. Svim onim osiguranikom, koji su već 5 godina članovi banke, izplaćena je 10 postotna dividenda.

Navedeni podatci dokazuju, da slavenski narod počimlje iz gospodarstvenih gledišta praktički provadjati geslo: „Svoj k svojemu“, a tim uspješno podupire zavod, koji se može uzporediti sa prvimi stranimi zavodi ove vrsti.

Hrvati i Slovenci u Aleksandriji: Posebni odbor sastavljen od rodoljubnih Hrvata i Slovenaca, razaslao je poseban poziv iz Aleksandrije u Egiptu, kojemu je namjera okupiti Hrvate, Slovence i druge Slavene onih stranah u slavensko družtvo za uzajamnu pripomoć i prosvjetu. Iz tog poziva vadimo sliedeće:

Namjera je naša, da se utemelji u ovom velegradu družtvo za uzajamnu pripomoć i prosvjetu izmedju Slovenaca-Hrvata i ostalih Slavjana, koje je sudbina odalečila iz mile domovine i ovdje se na obalam drevnog Nila i širom vaskolikog Egipta naselište.

Ova je krasna i rodoljubna zamisao bila predložena podpisanicim od vrlog otačbenika i uzornog svećenika mnogopoštovanog Otca Huberta Rant-a, nama brata, po rodu Slovenca. Tužno mu je srdce, u duši ga boli, gledajuć nas raztrkane, bez ikakvog oslona nit zaštite. Mi smo namah razumili njegov veleliepi naum i oduševljeno, svim žarom pristali na njegov predlog, toliko više, što je njegova skromna ali u isto doba i snažna moralna podpora za nas tvrdo, dragocieno jamstvo nedalekog uspjeha.

Niesmo malobrojni i zamisao slovenskog rodoljuba i sveštenika možemo oživotvoriti, samo ako je u nama još iskre ljubavi za mili rod; oživotvorenje te namisli služiti će nam na čast i diku u ovoj Nilskoj dolini, gdje se sve ostale inorodne naselbine na okupu drže srodstvom narodnih crkava, klubova, čitaonica, trgovačkih zadruga i komora i svakovrstnih družtava. Mi svega toga nemamo, raztrkani smo tamo i amo, bez glavara i bez starješine, nepoznajemo se medjusobno, sile naše drobimo na korist tudjinaca. Okupimo se, braćo: budimo svoji u jednoj čvrstoj, nerazornoj zajednici. To bi bilo častno za nas i osvjetlali bismo lice pred tudjincima, a majka otačbina gledala bi ponosom, kako joj sinovi raznose milo ime po tudjem svietu, pak i u Egiptu, u ovoj prastaroj zemlji, koja bijaše kovljevkom čovječanstva i prosvjete. Nek dakle utemeljenje družtva „*Slovensko-Hrvatske Sloge*“ u Egiptu bude prvi korak svih nas k prosvieti i uzajamnoj pripomoći izmedju Slovenaca-Hrvata i ostalih Slavjana u ovom gostoljubnom kutu Crnog Kopna.

U to ime imamo čast pozvati Vaše Gospodstvo na sastanak, koji će se držati u treću nedjelju mjeseca decembra ove godine u 10 ura prijepeldne u dvorani „Koneljano“. Place des Consulo.

Na tom sastanku razpravljati ćeme o družtvenom pravilniku i imenovati upraviteljstveni odbor.

Prva osnova pravilnika je već izradjena i stoji na razpoloženje svakomu kod g. Ivana Cibilića, koji je spravan davati sva potanja razjašnjenja, za da se bude mogla uspješno voditi razprava za konačno odobrenje rečenog pravilnika.

Aleksandrija, mjeseca novembra 1895.

Za promicateljni odbor

Dr. Lujo Žaja
odvjetnik

Ivan Cibilić trgovac — *Albin Volonšek* tvorničar

Ivan Ternus zlatar

Prilog. Današnji broj ima pao prilog Kathrein-Kneipovu sladnu kavu.

Listnica uredničtva.

Gosp. A. D. Trsat. Plaćeno do konca god. 1896. i nešto preostalo; lieps Vam hvala. Živili!

Gosp. S. C. Sisak: do konca ove godine ide nas for. 1.50.

Gosp. R. C. Cirkvenica: do 22. febrara 1896 biti će namireno sa 50 nč.

Gosp. A. S. Pueblo-Colo: Primili smo 2 dolara = for. 4·87, do konca ove godine hoće se još toliko. Živili i sretni bili u tih dalekih stranah.

Broj 58
1895

Poziv.

Budući je za danas urečena glavna skupština kotarske gospodarske zadruge u Buzetu radi slaboga vremena ostala pusta, pozivlje se gg. članove na skupštinu urečenu za dan 4. jenara 1896, u 10 ura u jutro u občinskom uredu u Buzetu, sliedećim

DNEVNIM REDOM:

1. Izvješće odborovo.
2. Obračun od god. 1894 i 1895.
3. Proračun za god. 1896.
4. Izbor jednog odbornika.
5. Ini predlozi.

Kotarska gospodarska zadruga

Buzet, 19. decembra 1895.

Plego.

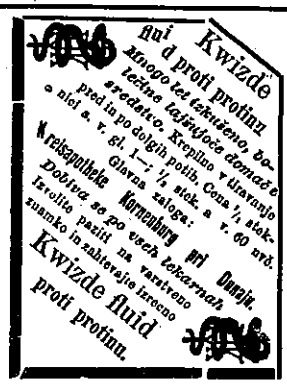

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vreda. papirjih za		V napeljanih za	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3%	3-mesečni „	2½%
30- „	3½%	6- „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopilo nove obresine takso v kropost z dnem 21. septembra, 25. septembra in odnosno 17. oktobra t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vreda. papirjih 2% na vsako svoto.
V napeljanih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Rokokakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost. Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku ½% provizije.

inkaso vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu Parizu, Berolina ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijansko v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem oursu.

Trst, 17. septembra 1895.

Prodaja vina

na veliko

Podpisani časti se javiti slavnom občinstvu, da imade do 1000 hekt. izvrstnog vina, bielog i crnog, posve naravskog iz svojih vinograda. Ciene su mu takve, da se ne boji konkurence.

Ustmene ili pismene ponude čeka do konca god. 1895.

Vodice, kraj Šibenika (Dalmacija)

Stipan Ivas
vinogradar i mešetar.

Svoji k svojim!

Biciklisti pozor!

Najnoviji pneumatički bicikli za zvonci, svietiljkami, zračnimi puhalkami i svimi pripravami, predavaju se sada po 110 i 120 fl.*) for. komad kod dobro znane i poštene tvrdke:

JAKOB ŠTRUKELJ

skladište bicikla

Trst, trg velike vojarne.

Jamči se za svaki bicikl jedno leto. Gori spomenuti bicikli nisu za pripodobiti onim, koje nudjaju u časopisih nesigurne tvornice i tvrdke po nizkih cienah, već ovi isti su jaki, liepi, lahki i dugotrajni. Na zahtjev pošilja se slika (fotografija) dotičnih bicikla.

Tu priliku mogu upotriebiti takodjer oni, koji bi se rado naučili voziti. Svakomu biciklu prilaže se tiskana poduka, kako ga upotrebljavati i u redu držati, kako se upotrebljava orudje i kake se svatko može sam lahko naučiti voziti u malo dana i bez svake pogibelji.

U tom velikom skladištu prodavaju se takodjer malo izrabljeni pneumatični bicikli sa zvonci, svietilnicami, puhalkami i sa svim potrebnim orudjem po 70, 80 i 90 for. komad.

Stari bicikli sa tvrdim kaučukom, pripravni za početnike, prodavaju se po 30, 40 i 50 for. komad. Svi gori označeni bicikli predavaju se jedino samo proti gotovoj izplati.

Naručbe se izvršuju točno na svoje kraje, voznine prostc. Pisma, naručbe i brzojavi neka se adresiraju na pisarnu:

JAKOB ŠTRUKELJ,

Sv. Ivan, broj 624, kod Trsta.

*) Smilje su se ciene biciklom radi novih i velikih pogodbah sa fabrikami i takodjer radi masovne biciklâ, nazačuda se u skladištu, koji se sada radovoljno nudjaju po tako nizkih cienah.

H. STIBIEL,

Piazzetta S. Giacomo 3 — Trst — 3.

Slastičarna svjek bogato obskrbljena svakovrstnimi tvorinami *paste, torte, krokanti, pastici, biskuterije fine, feti, fondants, čokolada, voks-drops* i mnogoga peciva.

Posebno preporuča al. občinstvu za **sv. večere** svoje *kolače, krasne omote, škatulje* slasticami; sladko piće, rozolije, špirite, domaća i tudja vina.

Naručbe na veliko izvršuju se *točno* pri ponudjenju. Preporuča se slav. občinstvu toplo mnogobrojni posjet i naručbe.

„Bog i Hrvati“

najveći i najbogatije slikani vrieni

kalendar za godinu 1896.

izišao je te se dobiva u svih knjižarah.

Takova kalendara sa toli obilnim sadržajem te sa **68 slika** od kojih **30** zapremaju **čitave strane**, nije bilo.

Samo hrvatski kalendar „Bog i Hrvati“ ima opisan boravak Njegova Velič. kralja u Zagrebu

sa šestnaest slika i to:

Car i kralj. — Put od kolodvora do prvog slavolnka. — Na Markovom trgu pod kraljevim konakom. — Pred kazalištem prije polaganja zaključnog kamena. — Njegovo Veličanstvo udara na zaključni kamen novog kazališta. — Slavolnk na trgu Franje Josipa. — Slavolnk na uglu Mesničke ulice. — Nj. Veličanstvo u kazalištu. — Razvjeta Jelačićevog trga. — Nove sredne škole u Zagrebu — Defiliranje školske djece pred kraljem. — Trg Franje I. — Kralj na plesu grada Zagreba. — Treći slavolnk pred sveučilištem. — Banderij. — Odlazak kralja.

K tomu su u ovom kalendaru mnoge slike o potresu u Ljubljani itd. itd.

Iz sadržaja spomenjemo 8 pripoviesti (jedna kriminalna) preko 20 inih sastavaka *gospodarske pouke, zimice, zmijelice, mukomedanski odio, skrižaljke za poštu, brzojav, mjenice, obveznice* itd.

Šematizam i sajmovnik

Historički hrvatski kalendar, životopise, znamstvene sastavke itd. itd.

Premda kalendar „Bog i Hrvati“ sa *60 slika* ima *17 araka* sadržaja stoji **broširan samo 50 nvč. vezan 70 nč.**

Nakladna tiskara
Antuna Scholza
u Zagrebu.

Trgovci dobivaju znatan popust.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščane svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000** kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije **prosto** od poštarine.

J. Pserhoferjeva

lekarna „Zum goldenen Reichsapfel“.

I. Singerstrasse 15. DUNAJ.

Otvarjajoče krogljice, proj imenovane **kričistilne krogljice** staroznano lahko odvajajoče domače sredstvo.

To krogljico stanejo: **1 škatljica z 15 krogljicami 21 nč., jeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 5 nč.,** pri nefrankovani pošiljatvi po pošmem porzetju **1 gld. 10 nč.** — Ako se donar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. nč., 2 zavitka 2 gld. 30 nč., 3 zavitki 3 gld. 35 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 20 nč., zavitkov 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izračno zahteva „J. Pserhoferjeva otvarjajoče krogljice“ in paziti jo, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis **J. Pserhofer v radečih** pismenih, katerega je vidoti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline *J. Pserhofera*, i posodica 40 nč., prosto poštnine 65 nč.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.

Balzam za goltanec, 1 stekl. 40 nč., poštnine prosto 65 nč.

Grenka tinktura za želodec, (prej živiljenska kapljica imenovana). Rabilo razstopljujoče sredstvo, ki oživlja in krepi želodec, kadar je pokvarjen.

Mastilo za rane, 1 steklenica 50 nvč.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 36 nč., poštnine prosto 60 nč.

Tanokininska pomada *J. Pserhofera*, pospešuje rast las, 1 škatljica 2 gld.

Ranocelni obliž od pok. prof. Steudel-a, 1 kos 50 nč., prosto poštnine pa 75 nr.

Unverzalna čistilna sol *J. Pr. Pserhofera*, mače sredstvo proti sledicam slabe prebave, 1 omot 1 gld.,

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjene tor se na zahtevanje točno in v ceno preskrbljajo tudi premeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanja po pošti** vrše se točno, a troba je denar popred doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po pošti nakaznici stane porto manj kakor po povzetju.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolen

urediti naše razpravljanje u zemaljskom saboru nešto snosljivije, nešto zakonitije. Visoka vlada ima uvjek silu i moć, da one odnošaje mienja, govorila što joj drago, imala obzira kakova joj drago. (Tako je!)

Onomu, koj neće, da vrši zakone i naredbe, koj neće, da se pokori namjeram i koristim države, da slabiji dodje do svoga prava, onomu se prstom pokaže kuda se izlazi! (Odobravanje).

Kako se ubjeruje porez u Istri?

Upit

zastupnika dra. M. Laginje i drugova u sjednici zastupničke kuće carevinskoga vieća u Beču 16. decembra 1895. na njegovu preuzvišenost g. ministra financija.

(Po stenografskom zapisniku).

Na odpis c. kr. financijalnog ravnateljstva u Trstu 29. agusta 1879. broj 12.541, pozvao je porezni ured Motovun svojim dopisom 20. septembra 1879. broj 1821, Luciju Grdelin udovu Valentić za nju i za tada malodobne joj sinove Ivana i Mihajla Valentića pok. Antona iz Kaštelira, neka plate porezni zaostatak od 196 for. 39 nvč., jer da će im se, ako ne plate, kmetčina prodati javnom dražbom.

Nije razloga misliti, da je onaj iznos zaostataka bio pogrešno prenizko naznačen.

Podpisani su dakle ovlašteni uzeti, da je onaj porezni zaostatak koncem godine 1878. u istinu iznašao 196 for. 39 nč.

Na kmetčinu pokojnog Antona Valentića, to jest na zemlje i kuću, odpada poprečno na godinu 20 forintih poreza, računajuć u to sve namete pokrajinske i druge.

Polag toga dobije se sliedeći račun:

1. Zaostatak koncem g. 1878. for. 196.39
2. Tekuća dužnost za g. 1879. do uključivo 1894. po 20 for. na godinu . . . . . „ 320.—

Dakle ukupno for. 516.39

Ivan Valentić (premda je međutim kroz više godina bio odsutan od doma u vojničkoj službi), Miho Valentić i majka jim Lucija, prendata Grdelin, uplatili su od godine 1879. do sada pri c. kr. poreznom uredu motovunskom ovoliko:

Dan			Članak dnevn.		Iznos	
22.	septem.	1880	131	. . . . for.	12.—
28.	„	1881	140	. . . . „	30.—
25.	„	1882.	138	. . . . „	20.—
22.	„	1883.	86	. . . . „	27.—
17.	„	1885.	20 (fin.-dep.)	„	12.50
26.	„	1885.	20	„ „	12.50
26.	„	1885.	20	„ „	35.—
27.	„	1886.	137	. . . . „	60.—
30.	„	1887.	123	. . . . „	60.—
9.	oktobra	1888.	176	. . . . „	59.—
8.	oktobra	1889.	36	. . . . „	30.—
29.	decemb.	1889.	45	. . . . „	30.—
24.	septem.	1890.	83	. . . . „	12.50
27.	„	1890.	117	. . . . „	25.—
27.	„	1890.	121	. . . . „	10.—
28.	„	1891.	27	. . . . „	35.—
1.	oktobra	1891.	48	. . . . „	12.50
1.	„	1891.	50	. . . . „	12.50
6.	„	1892.	18 (fin.-dep.)	„	10.—
23.	„	1892.	15	. . . . „	10.—
23.	„	1892.	16	. . . . „	20.—
20.	decemb.	1892.	22	. . . . „	20.—
1.	oktobra	1893.	19	. . . . „	12.50
1.	„	1893.	20	. . . . „	12.50
9.	„	1893.	23	. . . . „	35.—
3.	decemb.	1893.	23	. . . . „	12.50
5.	„	1894.	44	. . . . „	12.50
5.	„	1894.	45	. . . . „	35.—
5.	„	1894.	46	. . . . „	12.50

Dakle u svemu . for. 688.—

Pri tom treba opaziti, da je moguće, da je i više plaćeno na račun, ali podpisani naveli su samo ove uplate, koje mogu dokazati sa još postojećimi namirami.

Iz onih uplata proizlazi, da je na ukupni zaostatak i na tekuću dužnost, što oboje skupa daje od prilike for. 516.39, izplaćeno svega skupa for. 688.—, dakle više od dužnosti po prilici for. 171.61.

Ipak porezni ured Motovun usupor toga pita od Lucije Valentić i njezinih sinova još po prilici 550 for. za saldo.

Kad bi tko pitao, je li to moguće, morali bismo odgovoriti, da jest žalibože, jer je bilo moguće i ovo, što sliedi:

1. Mnogo prije, nego li je Lucija udova Valentić-Grdelin dobila onu opomenu, koju smo uvodno spomenuli, bio je c. kr. porezni erar već kupio na javnoj dražbi kmetčinu, što ju je ostavio pokojni Anton Valentić. Dokaz tomu je odluka c. kr. suda u Motovunu 22. jenara 1879. broj 405 i sliedeća odluka br. 4059 istoga suda iste godine.

2. Usupor toga pustio je c. kr. porezni erar prigodom osnutka javnih zemljištnih knjiga za občinu Kaštelir, okolo godine 1880., da je kmetčina upisana kao vlastničtvo spomenutih Valentića, ali je na nju dao po više puta uknjižiti založna prava za porezne zaostatke (!), založbo je sekvestraciju plodova, o kojoj nije nikada dao računa, i napokon ono, što su Valentići plaćali, zapisao bi jedanput na „dužnost poreznu“, drugi put na „zakupninu“, treći put na „odplatu prekupovnine“ itd.

Na temelju toga stanja stvari, koje pokazuje svu rugobu upravnih i pravnih pogrešaka, postavljaju podpisani na njegovu preuzvišenost gospodina ministra financija pitanje:

Hoće li Vaša preuzvišenost dati bez oklevanja iztražiti najtočnije ovaj žalibože na osamljeni slučaj, i ako se nadje, da smo pripovjedali istinu, o čem neima sumnje, hoće li odrediti, da spomenutoj stranki, a i drugim u kotaru, koji se nahode u jednakih prilikah, bude uračunano na odplatu poreza sve, što su od časa ovršne prodaje njihovih kmetčina platili, dotično, da porez bude za toliko odpisan, kao i to, da budu brisani svi troškovi, koji su nastali uslied gore opisanog protupravnog i protuzakonitog postupka, i da c. kr. porezni ured sam izposluje brisanje gruntovničkih tereta, kojim više nije razloga?

Beč, 16. decembra 1895.

Dr. Laginja. — Elm. — Biankini. — Spinčić. — Robič. — Višnikar. — Pfeifer. — Dr. Blažek. — Dr. Kaunic. — Formánek. — Brzorád. — Čestmir Lang. — Kaftan. — Perić. — Sokol. — König. — Dr. Dyk. — Krumbholz. — Dr. Tuček. — Dr. Dvořak. — Klun.

Iz proračunske razprave

Proračunska razprava, obćenita, trajala je pet dana. Od hrvatskih i slovenskih zastupnika su u njoj govorili gg. dr. Gregorčić, vit. Nabergoj i Biankini. Prvi je ocrtao odnošaje u Goričkoj, imenito postupak c. kr. oblasti za posliednjih zemaljskih izbora. Naglasio je osobito, kako su te oblasti pustile slobodne ruke Talijanom, smatrajuć ih kao miran živalj, dočim su se plele u izbore proti nekim Slovencem, kao tobožnjim „radikalcem“. U izvanjskih obćinah uspjela je primorska vlada svojim načinom u toliko, da su propala dva tobožnja radikalca, dočim je u slovenskom veleposjedu, gdje se je združila očito sa Talijani, doživila sjajan poraz.

Vitez Nabergoj je obćenito odsudio postupak vladinih organa u Primorju, dotaknuv se kadgod i Istre. Crtao je pak odnošaje trščanskih Slovenaca u gradu i okolici. Potužio se je, što se još vlada nije odvažila ustrojiti potrebite slovenske škole u Trstu, što se nepotrebne talijanske škole ustrojava u okolici, te kako trščanski magistrat zlo sa Sloveci postupa. Radi toga, što su nekoji, doista po noći, vikali „živila Austrija!“, bili su odsudjeni, dočim tako strogo ne postupa proti onim, koji neke druge uzklike kliču. Magistrat čini i velike dugove, kad se radi o kakvoj stvari u gradu, dočim se slabo brine za ceste, vode i druge potrebščine u okolici. On misli, da bi se mnogo zlo u okolici moglo odstraniti, kad bi se za okolicu ustrojilo posebno c. k. kotarsko glavarstvo, neodvisno od magistrata, i postavlja u tom smislu predlog.

Zast. Biankini veli, da nebi bilo baš liepo, kad bi kao Hrvat iz Dalmacije udario u bučne vojne trublje, dočim se je sa stolice ministra predsjednika čulo toliko pomirljivih glasova. Mi Hrvati, reče, nalazimo se tim bliže svrsi naših stogodišnjih borba, naime ujedinjenju svih hrvatskih zemalja, čitavoga hrvatskoga naroda pod zakonitimi kraljevi iz kuće Habsburga, čim se više monarhija približuje svojem izvornom, prirodnom ustavu. Od težnje za dosegnutjem te svrhe nećemo se mi Hrvati nikad odreći, kao što se je nismo do sada. Odnosni glasovi mogu se udušivati časovito, ali udušiti se jih ne može, oni bivaju pak sve jači. Bude li ministar-predsjednik Badeni bar put pripravio k dostignutju te svrhe, neće proći na političkom horizontu kao meteor; inače će proći kao drugi, i ostati zabilježen u crnoj knjizi nezadovoljstva naroda. A nezadovoljstvo medju Hrvati je veliko, pače ima i ogorčenosti, i to bez razlike, u svih njihovih zemljah. „Tu imate, gospodo, Istru, u kojoj skoro 200.000 Hrvata sa Slovenci neimaju nit jedne srednje škole sa hrvatskim naukovnim jezikom (Čujte! Čujte!), onu Istru, u kojoj nije dozvoljeno u zemaljskom saboru u Poreču nit govoriti hrvatski (Čujte! čujte!), u kojoj se nesmie izvjesiti nit službenih tabla sa hrvatskimi napisi, a da se ne digne proti tomu oluja medju Talijani u Primorju i ćak u Italiji.

Njegova preuzvišenost gosp. ministar predsjednik rekao je u svojem prekjučerašjem govoru, da će zadovoljiti zahtjevom južnih Slavena bez izaziva ili provokacije drugih narodnosti. Ali gospodo moja, što se sve kod nas neuzimlje za izazov? Jeli izazov, ako se Hrvatom i Slovencem prizna njihova prava? Slovenska gimnazija u Celju bio je tobož izazov; dvojezična služ-bena tabla u Piranu i drugih mjestih Istre bio je izazov (Čujte! čujte!); listina porotnika, po kojoj bi imali Hrvati biti sudjeni po porotnicih, koji znadu hrvatski, bila je izazov (Čujte! čujte!); i izazov biti će, po nazorih protivnika Slavena, uvjek svako i najmanje pripoznanje prava Slavena. (Tako je!)

Mi bismo bili s toga želili — i to bi bilo odgovaralo ideji jake i iskrene vlade — da bi njegova preuzvišenost gospodin ministar predsjednik bio prekjučer rekao: „ja ću zadovoljiti jugoslavenskim zahtjevom bez ikakova obzira, samo na temelju prava i zakona“ (Bravo! bravo!). Mi Hrvati i Slovenci na jugu ne želimo ništa drugo, nego što je pravo i zakonito“. Govornik prelazi zatim na odnošaje u Dalmaciji i ističe, da je tamo još uvjek talijanski jezik uredovni jezik nekih c. kr. oblasti, u koliko se ne uvadja i njemački, da je Dalmacija materijalno zapuštena, da se tamo ne vlada ustavno, nego Bahovim patentom od god. 1854. Pozivom na odnosnu interpelaciju ističe, što se je sve poduzelo proti stranci prava kod posliednjih pokrajinskih izbora. To sve neće ju uništiti, nego još ojačiti. Ministar predsjednik neka vlada u svih pokrajinah po načelu pravednosti i nepristranosti, ako hoće učiniti što ozbiljna za učvršćenje monarhije. Mi Hrvati u Dalmaciji i Istri držimo se i u politici načela: „Dobro s dobrim, zlo sa zlim!“ Ministarstvo Badenijevo nije nam još donielo ništa, nit dobra nit zla. Čvrsto stojeć na svojem programu, čekamo! Nek vlada gleda, da zadovolji sve narode, da budu u odlučnom času uvjereni, da ne vojuju za svoje robstvo, nego da brane svoja najbolja i najveća dobra, i da budu mogli odušević ljeno klicati, kao što su nekoč Rimljani: Radi se o našoj stvari, a ne o tudjoj! Borimo se junački!

Kod naslova ministarsko vieće udario je zastupnik Biankini na službeno i polusluž beno novinstvo u Dalmaciji i preporučio ministra-predsjednika, da podući svoje organe tamo, kako bi imali pisati, hoće li čuvati probitke monarhije. To isto valja i o takovom novinstvu u Primorju. Kod istoga naslova govorio je i dr. Laginja ob odnošajih u Istri, i natuknuo, što bi pojedina ministarstva imala učiniti, da se te odnošaje bar nekoliko poboljša. Njegov govor donosimo na drugom mjestu. Govorio je u sjednici 14. decembra. U toj istoj sjednici je zastupnik Spinčić upravio interpelaciju na ministra trgovine radi ribarenja sa strane „Čezota“.

U sjednici od 16. t. m., koja se je održavala od 11—4 sata, pak od 8—11 sati, razpravio se je „dispozicioni fond“, koji bijaše po većini dozvoljen, a 17. „troškovi za skupne poslove“. Kod ovoga naslova govorio je dr. Lueger po dva puta, najviše proti nagodi sa Ugarskom, i izrekao načelo, da valja bud sklopiti častnu nagodbu, bud biti za personalnu uniju, za samu osobnu svezu.

Poslie te razprave počela se je razprava o poboljšanju stanja kotarskih liječnika. Još se ima razpraviti nekoliko manjih predloga, kao i provizorij za prva tri mjeseca buduće godine. Nezna se, da li će se moći razpraviti ministarstvo nutarnjih posala, koje je takodjer metnuto na dnevni red. Moguće, pošto se tjera ko sa parom. Najdalje subotu odročiti će se carevinsko vieće, da se pak sastane opet febrara 1896. Medjutim će zasjedati zemaljski sabori, a još prije slaviti se božićni blagdani, koje svemu našemu narodu želimo čim sretnije i veselije.

K izborom u Boljunu.

Opetovno je dična „Naša Sloga“ poučila naše občinare boljunske o doidućih občinskih izborih, a mi želimo ovim člankom samo nešto spomenuti o zadnjih izborih mjeseca oktobra 1892. Učimo se živjeti i vladati po iskustvu od prošlih dana i dogodjaja. Boljunčani i svi koji tamo spadate, slušajte nas. Poslovica kaže: Reci mi skim se družiš, reći ću ti, tko si, što si i kakov si. Ove poslovice držite se svagda, a osobito prigodom bilo kojih izborâ. Tko prerado rabi talijanski jezik, i prijateljuje sa Talijani i njihovimi petolizci i sa šarenjaci, vjerujte nam braćo, nije naš, i neće nama dobro, nego jedino svomu trbuhu, ne mareć, da je drugim prazan. Vjerujte nam, da, koji izmed nas svoj kmetski krajcar nosi u krnjelovu krčmu, noći gubeć pijančevanjem, igranjem karata i „morom“, taj, mila braćo, opet nije naš, jer ne gleda na svoju domaću kućnu korist, a još manje skrbi za stvari i koristi občinske, ako je na to pozvan. Tko gubi noć, gubi dan . . . Sudimo, da se razumijemo!

Mudar čovjek ne smije nikada zaboraviti na ono, što je radio, kako je netko radio, govorio, pisao i. t. d. Tako ne smijemo smetnuti s uma sve ono, što se dogadjalo prigodom obć. izbora pred tri godine, ako želimo već napredovati, a ne nazadovati. — Talijanska novina u Poreču (L'Istria) pisala je pred dvie godine, da odkad je došao sadašnji obć. tajnik g. A. Salar u Boljun, da sve tu ide zlo i naopako, da nema više mira ni pokoja, a opet s druge strane, da ne zna, kako i odkud je došao tamo. Taj talijanski list pisao je dalje, da se je njegovom agitacijom odabralo u obć. zastupstvo ljude neuke i surove, kakov je i sam glavar Mattiassich: kmet priprost i surov, neizkusan, osobito što se tiče službe i posala administrativnih, što će reći, da nema u glavi toliko soli, mudrosti i znanja, da bi moguo svojom rukom i glavom, a ne tudjom, upravljati dostojno i koristno našom občinom. Al da to dobro stoji — veli dalje taj list — tajniku Salaru, jer može lagljе vladati po miloj volji občinom preko obć. načelnika. Čitali smo još tu napried, da prevrevno pohadja krčme (zelante frequentatore delle osterie), gdje se ponaša onako, što ne služi za izgled mladeži, kojom se tako tiesno druži. — Ovo pisanje talijanske novine opeklo našega junaka Salara, pa hajd, sastavio dva pisma, jedno „poluslužbeno“ a drugo privatno, podpisano po drugoj osobi, a obadva bi poslana onomu listu, da se tim opere pred svojimi prijatelji Talijani. U prvom, što ga tiskala „L'Istria“, izjavio je, da kod zadnjih izbora (god. 1892.) nije prevladala hrvatska stranka vodjena od popova, nego stranka „istrijanska“. (Soli, soli, more te ne dalo! Op. slagara) naime ona stranka, koja za popove nalik na Spinčića nemari. (Nisi dostojan, junačino, odrediti remenje sa njegovih postola! Op. slagara.) Dalje piše, da svakako načelnik i ostali zastupnici ili župani nisu učeni, al da pako gledaju što bolje upravljati občinom; a ponajpače da mrze popove smutljivce. (Preti mestatori e agitatori). O sebi pako kaže, da nije strančar (!), a najmanje pako protivnik Talijana, što da je sjajno pokazao kod zadnjih obć. izbora. Na koncu pisma pozivlje sve Boljunčane, da se ujedine, radeć složno proti svomu občenitomu neprijatelju — Hrvatu i hrvatskoj stranci. (Naši tamošnji vodje neće valjda ove izjave prezreti!) — Drugi spomenuti list, inače podpisan po drugoj osobi, sve potvrdjuje što bijaše napisano u onom prvom pismu. Prema onom pismu pita urednik „L'Istrie“: Zašto krivo napadati na g. tajnika, opisujuć ga kano neprijatelja Talijana? Kada bi se, veli on — na čistac dovelo sve ono, što se snovalo i radilo kod obć. izbora, za stalno našlo bi se ne malo toga, što se ne bi protivilo tajniku Salaru i sadašnjemu glavaru Mattiasichu. — Tako je!! Radit će oni i ovih izbora kako no želi „L'Istria“ i gospoda pazinska: ovaj će im služiti za motiku, a onaj će vršiti službu lukave lisice i još više onu jeza Evala im!! — Kano prilog onim dvim spomenutim listovom spomenuti ćemo ovo. Sadašnji tajnik Salar bio je svojedobno „financijer“; odpušten odatle, našao ga tadanji načelnik negdje u Pazinu i doveo ga putem milosrdja sobom u Boljun, da piše va občini. Dug je bio i mršav, dočim je sada dobrahno ugojio svoj dragi nos.

On je mnogo smutnja tamo zametnuo. Da su pošla trojica boljunskih mladića nedužna vezana sa pratujom žandara u zatvor, al za kratko bili riešeni, imadu zahvaliti krasnomu talentu njegovom. Nedaje liep primjer u sukromnom životu, ali u to nećemo da pobliže diramo. Poznato je tamo obćenito, koliko li njegovo sumnjičenje proti mjestnomu župniku nije dalo nemira i sablazni. . !

Polazi prečesto krčme, pa so često dogadja, da ga moraju čekati i tražiti po kućama občinari, koji su došli radi obć. posala u Boljun. Sadašnji načelnik Mattiassich rekao je negdje: Ja sam prisiljen tajnika odpustiti; dade mi na podpis spise, koje ne razumijem, a tumačiti mi može, kako mu drago; ja se u nj nepouzdajem i bojim se kakve glebe. Tako je naime govorio za života blagopokojnog kapetana Simziga, a za kapetana Schwarza već nije onako sudio ni govorio. Ovaj je volio onoga tajnika, jer mu rabio

u njegovih uredovnih poslih. . . Sve što tajnik piše, — piše talijanski, hrvatski pogotovo neće pa neće, akoprem govore svi občinari i zastupnici bez iznimke uviek hrvatski u svojih sjednicah. On je toli sladak, da je znao obsjenuti i neke naše tamošnje odličnije muževe dok ga nisu bolje poznali. On hoće da gospodari, a ne da službuje; s toga radi uviek na tom, da budu odabrani u zastupstve takovi, koji ne znadu više podignuti glave, no crv u prahu. Da pako sadašnje obć. zastupstvo za svojim glavarom negleda, da što bolje upravljaju občinom, vidi se odatle, da je došlo do žalostnoga koraka, da je naime pazinski porezni ured sekvestrirao sva občinska dobra porezne občine Boljun, a da za to interesovani puk ni znao nije. Sve je došlo potajno kao po loju. Talijani i njihova novina „L'Istria" trli si ruke od radosti, kada su doznali, da će imenovana dobra odkupiti za male novce jedan njihove stranke iz gradića, koji je u svoje doba mnogi komadić kruha pojeo u kući naših župnika; i već su pisali, da ćemo mi svi biti njegovi sužnji.

Srećom radi jedne službene pogrieške mogno je sam puk bez glavara riešiti dobre svu stvar. Nikada ne zaboravite na ovo, i znajte se vladati. Pametan se ne da loviti u paučinu; a pauka — u čovječjoj podobi — plašite se i držite ga na oku.

Još ovo da rečemo. Svi znademo, da smo po krvi i jeziku jednoga roda i kolina — budimo dakle složno braća. Niemci, ma gdje bili, kano i Talijani i svi narodi i puci prosvietljeni, u većih zgodah, kako su n. pr. izbori, rade dogovorno i jedinstveno: svi za jednoga, jedan za sve. Tako valja da bude; za to se njima bolje godi nego nama. A ovakav složan narod slavan je i poštovan u svietu. A mi? I mi smo djeca jednóga naroda — naroda hrvatskoga iliti slovinskoga, pak ne smijemo ovo naše slavno ime pogrditi pred svietom tim, što se ne znamo vladati po mužku kod izbora. Ako so mi hrvatskoga roda i plemena sinci prodavamo ili dademo se nagovoriti, da glasujemo za one ljude, koji ne mare za naše bolje, za pleme i jezik naš, vjerujte nam mila braćo, da nismo pošteni, da smo ludi, te pravo ima sviet rugajući nam se, da smo djeca, a još više, da smo šća vi ili sužnji. Budimo ljudi! — Svršujemo ove redke ovom preporukom: Zadnji put izabrali ste bili 8 mladih zastupnika u zastupstvo, a sad se trsimo, da takovih bude odabrano većina, koji bi znali gospodariti, a ne lizati petu nekim. Pred tri godine nit jedan šarenjak iz mjestanca Boljuna nebi odobran u obć. zastupstvo, tako valja učiniti i u dojdućih izborih. No sad se tu jedan naš zakučio; birajte njega iz gradića. U zastupstvo birajmo i radine, požrtvovne i rodoljubne naše župnike: jedan nek bude naš vodja, jer ovce bez pastira raztrkaju se, izgube se. Složno braćo na djelo za obće dobro pak će biti božjeg i ljudskog blagoslova.

Razgovor

medju Matom i Androm na Bačićevoj šterni u Poljanah 1895.

A: Dobro jutro, kume Mate, ke nova, od kade ako Bog da?

M: Bog daj, san hodil malo v Ičići, videt ako su dole skopali i zajedno na poteštariju zarad soldatije, aš san bil neč zvan radi kontrole.

A: A ča je novega, ste ča čuli, kako j' pasala ona stvar va Trste s poteštun i našin popon?

M: Ča ćete, bora Vam, ima tega puna vreća, a pak sada, kada je pul nas sve nemo i poludelo.

A: Dunke povejte mi malo, aš znate, da me već ni bilo tri leta doma. San bil va Bonizajereh. Je ča vesel Golac i ti njigovi ljudi i čaj to bilo?

M: Prez zamera, ću Vam sve ča god povedat, ma posedimo se ovde na zidac od šterne, aš ja sam već pul let, a i spotil sam se borme po baredah, tr ov zidac i šternu je činil Golac s našemi beči za seh nas storit.

A: Dunke dajmo, ma brzo, aš mij' poć doma malo drv priparvit za blagdani.

M: Tako počnimo od Golca i popa. Znate, kako j' bil Golac ofendil popa i rekal mu, kada j' hodil s Bogom staroj Bajčićevoj, da Bogu se klanja, a tovaru ne, zato su ga tužili, bili su i svedoki zvani na Volosko, najzada i va Trst, na veli sud, aš su ga našli krivega, pak su ga sega leta s najmanjun kaštigun ča more bit, premda je bil s njim abukat Martinolich, obsudili na tri dni teškega pržuna, mora platit sve špendije od pravde, a neki govore, da ne bi smel bit, tri leta poteštá.

A: A vraga?

M: Tako deju ljudi od zakona.

A: A ma to je malo proveć svejedno. Škoda j' brižnoga, kade ćemo već takovega poteštu nać, on je gledal i delal, kako za se, a ča ni sramota, da se dve prve glave, pop i poteštá grdo gledaju i tuže; su to oba mogli pustit po bande.

M: Ja, grdo je, ma znate, da ne smemo nijedan pustit, da nam se naša vera hita pod noge a najmanje pop, pak da bi ki, ma poteštá, čovek od sveta, kako govori, i školki predsednik, pak još je takov otel bit deputat.

A: Imate pravo, je pak kemu od naših pul Špadić drago, aš nam ovde dolnjim je malo žal, ma ni svejedno svakemu.

M: Čekajte, da Vam finim povedat od Trsta.

A: Ma brzo aš mi j' poć.

M: Znate, tamo su ga pitali kako se j' to ponesal s popom, a on je odgovoril, da jedan drugega ne moru videt, aš da j' on, kako poteštá, znel plaću mežnjarom, a drugo, da on je talijan; a pop da drži sa Slaveni.

A: Aj ni morda, tr kakov talijan je on, ča te naši ljudi reć ako j' to itina, tr zato su ga izabrali za poteštu, aš on da je kakovi su i naši stareji bili, a talijani da su va Talije.

M: Aj je, aš morem vam pokazat, to piše i va talijanskeh fojeh „Piccolo" i Adrija, ja sam ih lejil i doma ih imam.

A: Tako on je seh nas za nos vodil, alù to ni lepo.

M: To mi je jušto drago, da mislite malo manj' kako i ja, aš te barem neki videt, ken sam ja čuda puti govoril, da neka budu manje prijatelji Golcu, ma nisu oni oteli razumet, dobro njim stoji, sad neka znaju, ča more reć muž z Vedeža, ako se j' i navadil morda par talijanskeh besed s gospodom govorit, a svoj materinski zajik pod noge hitat, neka ga sada pomoru talijani iz Vedeža, ma nete drugi, aš ni zamerital.

A: Dunke sad bi imeli storit novega poteštu i kega.

M: Ja, to se još nezna. Morebit Joškinu ale Tonića Plovanovega to su njegovi školani, pak će i on gledat za njih kega god nagovorit, nego još ljudi zato nezuaju.

A: Ja, da oneh dveh kega store za poteštu bi morda bolje bilo, morda nebi oni bili talijan kako i on, ako j' istina ča govorite, te nam pak i poteštariju prenest va Leprinac, zač se već tri leta bati.

A ča će pak bit s Toninom če on bit još škrivan, kad bude drugi poteštа?

M: Ne, ne, ako Bog da, jer jedan prez drugega ne moru živet, on je nam veći protivnik nego Golac, ma bi mu moglo škrokat, bi se moral drugega posla prijet.

A: Ča to govorite, je to istina?

M: Je, ma o tom jedan drugi put, a sada još ovo. Šijora Rožа je prveh dan po jardine samo kantevala, a sada i na popi se jadi.

A: A ča je to kantala?

M: Neku talijansku onu „Nella patria dei Orsetti non si parla che Vedežan" . . . a sada, ni više tega kanta.

A: Kad je svemu temu tako, kako mi povedate, baš njim dobro stoji, ja ću baš pogledat, da drugiput budu Hrvati predobili a Golca ćemo zapustit svi skupa kad je talijan a mi j' drago, da j' dobil ča j' iskal.

M: Ja, i mane j' drago, za pet fijurini, jur sam siromah, aš znan, da bi volel dat pol svojeh tisuć samo da ga ni tokalo, za sin tin da je ne hita ća, će almeno videt, da s Hrvati ni ča škercat.

A: Bog, paron Mate, gledajte još ča doznat, pak ćete mi drugi put još povedat čagod, a sada mi j' poć nekamo grmić poseć.

M: Bog, Bog, opravite dobro.

Na Božić.

(Majkam mladih narodnih mučenika.)

Divni dane, veljeg čuda
Veličajna uspomeno,
Tebe slavi čovječanstvo
Višnjim Bogom izmireno.
U dvorovim' i koljevkam'
Bajnim sjajem sve odsjeva,
A pod svetim triemovima
Divne hymne glas odmjeva:
Slava Bogu u visini,
A mir ljudem u nizini!

S tudjeg kraja vjeran sinak
U krilo se majci vraća,
Oko njega sve se jati:
Djed i otac, rod i braća,
Dok presretna majka mila,
Sinka grli jedinoga,
Nebo hvaleć, što ga sprati
Do ognjišta rodjenoga:
Slava Bogu u visini,
A mir ljudem u nizini!

Svim je dobro. Samo Vama
Božić donie bol i suze . . .
Tužne majke, kojim djeca
Usried ledne ginu uze.
Zaman li Vam srca vapaj,
U krioce da se vrnu,
Zaman li Vam bolna jeka,
Što se u noć gubi crnu:
Silni Bože u visini,
Gdje su, gdje su naši sini?

Smirite se tužne majke,
Skršit će se one uze,
Doć će doba — pa će narod
Osvetiti Vaše suze.
Gori srca! dične majke
Divnih žrtvâ sile divlje,
Na Vas čitav narod gledi,
Pa Vas haran blagosivlje:
Slava Bogu u visini.
Što vas dade otačbini . . .

Emin.

Kobna zdravica

na staru godinu.

„Amo te na razstanak
Na svečani s tim ljetom, omladino!" —
„Kuda?". — „Koj to opanak
Još nezna naško gdje se toči vino?"

Sliedi Vinka družba sva
Kô pilad kvočku kad joj žita nadje
I uz lavčê kudrova
Kroz veže klikćuć u melanu zadje.

Trpez vino pòplavi
Uz nàdobudnu „Mi smo mi-lozinku;"
Odjekuju pozdravi
Gromòglasni glavaru stola Vinku.

„Mir!" — zagrmi ohòlo
Sa glave stola — „Zdravko sad besjedi".
„Čujmo!" — sav na okolo
Odjeknu stol i sve u Zdravka gleti.

„Milo mi je, drugovi, —
Započe Zdravko kad se bura slegnu —
„Te mi prvom sudovi
Glavara daju rieč" — i vrat protegnu.

„Prvom časom nàzdravljam
Domovini nam: ime njeno slavno . . .
„Al to radje ostavljam:
Ta to je prošlost, to je bilo davno.

„Prošlost hoće povjesti,
A, vi to znate, kad nam pamet smota
„Magla vinske bòlesti,
Da pô nas svaki nauk je strahota.

„Otačbini zdravicom
I tako vinski brati ne škrtare;
„Izreć ću ju pravicom
Kad jednom i nju bogovi obdare.

„A dà do tog vremena
Domovinska nas tuga kog ne smlavi,
„Nek se puše tjemena
Tom bahovom, tom vinskom zaboravi.

„Već će naši izkusni
K slobòdi dotle krčit put Ivani:
„Mirno dakle iztrusni
U slavu, družbe, org'jam i mehani!"

„Na polje s tim ludovom!" —
Zagrmi glavar, biesno skriviv usne,
I već tik pred kućrovom
Naš delija kô patak ù kal pljusne.

„Evala! . . sad veselo!" —
Sokoli glavar — „ludu smo iztisli";
Al je družtvo droselo
I vidi mu se, da o nječem misli.

Anton Terezin Antončić.

Franina i Jurina

Fr. Ča se Jure čuje, kamo te Pažani ovput nagnut?

Jur. Ma bi reć, da su neki ter neki oči odprli.

Fr. Bilo bi već doba, tar oni znaju najbolje sami kako njihove komunske stvari gredu.

* * *

Fr. Ma da će se on vanjski le s manjen pasat.

Jur. Ča bi reć?

Fr. Teštament da j' šal na sto kusi.

Jur. A bogatija?

Fr. Da će sada posinit jenega al drugega Pepića, al pak mačjega albokata.

Jur. Blaze nekemu od njih!

Fr. Ha, borme je!

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Gosp. Ernest Baša poslao nam je 2 for. 6 nvč., što se sabralo u veselom družtvu na predlog g. M. Brajše u Podgradu.

Zemaljski kapetan i podkapetan za Istru. Dne 21. decembra piše nam se iz Beča, da će zemaljskim kapetanom za Istru biti imenovan g. dr. *M. Campitelli*, i podkapetanom g. dr. *A. Stanger*. Obojica bili su prošloga tjedna u Beču i razpravljali sa ministrom predsjednikom grofom *Badenijem*, prvi prije drugi kasnije. Predlog za imenovanje, da je već kod Njegova Veličanstva cesara i kralja, a samo imenovanje, da će slieditи sutra t. j. u nedjelju. Bilo u svetan čas! (Sliedilo je Op. Ured.)

† **Nadbiskup O. Bonaventura Soldatić.** U Rimu je umro 29 studenoga naslovni nadbiskup od Sardike, naš mnogo hvaljeni zemljak O. Bonaventura Marijan Soldatić iz reda franjevaca. Pokojnik rodio se je godine 1827 na otoku Cresu, te je sa 18 godina stupio u red franjevaca u Padovi, i posvećen 1850 za svećenika. U Beču je godine 1852 stekao čin doktora teologije. Obavljajući razne službe u svom redu, postao je 1865 provincialom mletačke pokrajine, 1879 generulom cieloga reda, pa je u tom svojstvu radio sve do godine 1891, kad se je odrekao ove časti. Godine 1893 bio ga je papa oprediielio za mletačkog patrijarku, ali se je tomu opirao sam Soldatić i talijanska vlada. Da njegove velike zasluge za crkvu bar donekle nagradi, imenovao ga je papa prošlotos naslovnim nadbiskupom od Sardike. Soldatić bio je jedan od najučenijih Franjevaca, te njegov red najviše za njim žali. Vječni mu pokoj!

Oprost od čestitanja. Po starom običaju ističemo se ovim pod konac izticuće godine svim našim čitateljem i prijateljem našega naroda u Istri molbom, da ne zaboravе ni ljetos naše sirodčadi, naše zapuštene i zanemarene dječice, koja su bez škole i nauke kano i divljaci u najodaljenijih krajevih svieta.

Svetkujuć svete božićne blagdane neka svatko odkine mrvicu sa i onako obilnijeg stola pa neka ju posveti onim nevoljnikom našim, koji čame u tmini neznanstva i nevolje. Na hiljade i hiljade naše biedne dječice imade bez svake skoro nauke. Majčina molitvica i kršćanski nauk dobrog pastira — gdje ga ima — to je sva poduka one naše sirotinje.

Na ruglo devetnaestoga, tobož prosvjeljenoga stoljeća i uzprkos jasnim zakonskim ustanovam nemože istarski Hrvat il Slovenac ni do svoje pučke škole ni tamo, gdje imade u pojedinih mjestih stotinu i više za školu spesobne i školu dužne polaziti djece.

U tako žalostnih obstojnostih dužnost je naša sveta, da se pobrinemo za tu našu zapuštenu nejačad, za koju bijaše ustrojena plemenita družba sv. Cirila i Metoda. Nikad lieпše prilike, da se pripomognе toj našoj lječici putem rečene družbe nego li upravo sada prigodom božićnih bladana i nastupom nove godine.

Veseleći se uspomeni narodjenja Sina božjega i zadovoljni, što smo dočekali sretno novu godinu, nezaboravimo drobne naše djećice, koja žedjaju za naukom i znanjem.

Naše veselje biti će srdačnije, naše zadovoljstvo iskrenije ako pomognemo sirotinji, koja strada sa svoje neukosti i sa tudje zlobe.

Prijatelji i rodoljubi! sjetite se našili školskih družba „sv. Cirila i Metoda" i „Bratovšćinо hrvatskih ljudi u Istri" kod gospodskoga stola, u prijateljskom družtvu, na sastancih i pogovorih.

Darujte milostinju zanemarenim i zapuščenim, platiti će Vam Bog a zahvalni će Vam biti složna braća istarski Hrvati i Slovenci.

Silvestrovo na Voloskom. Ženska podružnica „Družbe sv. Cirila i Metoda" priređuje dne 31. t. m. u prostorijah gostione „Roza" zabavni večer sa pjevanjem, tamburanjem, deklamacijom, predstavom, tobolom i eventualno sa plesom.